

Ãcõrẽ Bedea

New Testament in Emberá, Northern (PM:emp:Emberá, Northern)

Ãcõrẽ Bedea

New Testament in Emberá, Northern (PM:emp:Emberá, Northern)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
f9d422da-2e22-541c-afc9-8fe7130d391e

Contents

GENESI	1
EXODO	86
LEVITICO	156
NUMERO	170
DEUTERONOMIO	200
JOSUE	201
JUECE	226
1 SAMUEL	246
2 SAMUEL	284
1 REYE	292
2 REYE	310
1 CRONICA	325
2 CRONICA	329
ESDRA	332
NEHEMIA	335
JOB	338
JONÁ	341
MATEO	345
MARCO	410
LUCA	451
JUAA	518
HECHO	570
ROMANO	632
1 CORINTO	659
2 CORINTO	685
GALATA	702
EPESO	712
PILIPO	721
COLOSA	727
1 TESALONICA	733
2 TESALONICA	739
1 TIMOTEO	742
2 TIMOTEO	750
TITO	756
PILEMOA	760
HEBREO	762
SANTIAGO	782
1 PEDRO	789
2 PEDRO	797
1 JUAA	802
2 JUAA	809
3 JUAA	811

JUDA	813
APOCALIPSI	816

GENESI NAĀRĀEDABEMA BEDEA

Naā cartara Moiseba ḥasia dadjirāba cawadamārēā sāwā Ācōrēba naā ējūāra osida idjaba sāwā israelerāda idji puru bamārēā edasida. Israelerā Egipito druadeba ēdrāpedadacarea Moiseba naā cartara ḥasia.

Genesi trāba jara ḥāa “naārāedabema.” Maā ḥērā naā cartade ḥā ḥāa Ācōrēba ne jūma odadebemada, ēberārāba naārā cadjirua ēpēpedadadebemada, Ācōrēba dopapa zebidadebemada, ēberārāba naā ējūā birapedadadebemada, idjaba ēberārāba naārā Ācōrēa ewari iwīdīpedadadebemada. Jūma maāgara 1:1deba aba 11:26daa ḥā ḥāa.

Maāare ḥā ḥāa Ācōrēba Abrahaāneba israelerā yōbidadebemada (11:27deba aba 50:26daa). Dji crīcha droma naā Genesi cartadebemara Ācōrēba Abraā nāwā jarasia: “Baḍeba puru dromada māa yōbiya...Baḍeba māa naā ējūāne ḥea purura jūma carebaya (12:2,3).” Wārāda naā cartade ebuda ḥāa ēberārāba cadjiruada o panenamīna Ācōrēba jūmarā carebai carea jawa ḥāsida. Naārā jarasia diaurura poyaida (3:15). Māwānacarea dopapa zeside Ācōrēba Noēra idji ēberārā sīda ēdrā edapeḍa ādjideba naā ējūāra wayacusa birabisia (6:9deba aba 9:19daa). Māwānacarea Abraā jarasia idjideba jūma naā ējūāne ḥeara carebaida (12:2,3). Idjaba Joseḍeba ēberārāra cābana carebasia jarrababa quinirānamārēā (40:1deba aba 50:26daa).

Ācōrēba naā ējūā oda

1 Naārāeda Ācōrēba bajāda idjaba naā ējūāda osia.

2 Maāne naā ējūāra mīā cawaiē ḥasia idjaba ne neē ḥasia. Pusa nābuada pāimaba pāisosoa ūmasia. Maāne Ācōrē Jaureda pusa lrā domica ḥabadjia.*

3 Maābe Ācōrēba jarasia:

–Anadua.–

Ara maāda lnaasia.

4 Maā lnaara Ācōrēba bia unusia. Maābe Ācōrēba lnaara pāima umebemada awara ḥasia.

5 Lnaara trā ḥasia “āsa.” Pāimara trā ḥasia “diamasi.” Ācōrēba nabema ewaride māwā osia.†

6 Maābe Ācōrēba jarasia:

–Baido ēsi dedaada ḥaya baido aba ātaa wāmārēā, aba edre ḥemārēā.–

7 Ara māwā jarabaḥaba Ācōrēba maā dedaara osia. Maāne baidora aba ātaa wāsja. Aba edre ḥesia.

8 Ācōrēba maā dedaara trā ḥasia “bajā.” Umēbema ewaride māwā osia.

9 Maābe Ācōrēba jarasia:

–Deda edrebema baidora jūma ābaa ūmedua ējūā pōāsada odjamārēā.–

Ara maāda ējūā pōāsada odjasia.

10 Maāra Ācōrēba bia unusia. Ējūā pōāsara Ācōrēba trā ḥasia “egoro.” Baido ābaa ūmenada trā ḥasia “pusa.”

11-12 Maābe Ācōrēba jarasia:

* **1:2** *Domica babadjia.* Maāba jara ḥāa Ācōrē Jaureba naā ējūāra waga basida idjaba bia oi carea basida. † **1:5** *Ācōrēba nabema ewaride māwā osia.* Hebreo bedeade nāwā ḥā ḥāa: “Queupeḍa idjaba anadrāpeda nabema ewari basia.”

-Egorode ne quĩrãtanoa tununadua; chirua ta zaubari beada idjaba nejõ bacuru sida. Jũma maãra ta zaudia ara ãdji bea quĩrãca tununamãrẽã.-

Ara maãda egorode ne quĩrãtanoa tunusidaa. Jũma chirua ta diabari beara idjaba bacuru nejõ zaubari bea sida ãdji ta bara tunusidaa ara ãdji bea quĩrãca tununamãrẽã. Maãra ãcõrẽba bia unusia.

13 Ûbeabema ewaride mãwã osia.

14-15 Maãbe ãcõrẽba jarasia:

-Urua beada bajãne beadadua naã ejũã ãna ãamãrẽã idjaba ãsara, diamasi ume quĩrã awara ãamãrẽã. Maãgaba cawabi baya ewarida, poadã idjaba sããbe ewari dromada odida panãda.-

16 Ara mãwã jarabãrãba ãcõrẽba ãmãdauda ãsabema carea osia. Jedecoda diamasibema carea osia. Idjaba chĩdau sida ocuasã.

17-18 ãcõrẽba maãra jũma bajãne ãlcuasã naã ejũã ãna ãamãrẽã, ãsa be-seamãrẽã, diamasi ãna ãamãrẽã, idjaba ãsara diamasi ume quĩrã awara ãamãrẽã. Maãra idjãbia bia unusia.

19 Quĩmãrẽbema ewaride mãwã osia.

20 Maãbe ãcõrẽba jarasia:

-Dojãne ne jũma zocãi beada baraa baya. Idjaba ãã wãbaribada sida baraa baya.-

21 Ara mãwã jarabãrãba ãcõrẽba beada waibãga beada ocuasã. Dojãne zocãi beada quĩrãtanoa ocuasã. Idjaba i bara beada quĩrãtanoa ocuasã. Maãra idjãbia bia unusia.

22 Maãbe ãdjirãra nãwã bia jarasia:

-Zocãrã yõnadua. Pusara, do sida biradadua. Idjaba ãbana sida naã ejũãne zocãrã yõnadua.-

23 ãcõrẽba juesumabema ewaride mãwã osia.

24-25 Maãbe ãcõrẽba jarasia:

-Animarã quĩrãtanoa beada naã ejũãne baraa baya: daupẽbada animarãda, ãdji jãne wãbada animarãda, mẽãbema animarã sida baraa baya.-

Ara mãwã jarabãrãba ãcõrẽba mẽãbema animarãda, daupẽbada animarãda, animarã ãdji jãne wãbada sida quĩrãtanoa ocuasã. Maãra idjãbia bia unusia.

26 Maãbe ãcõrẽba jarasia:

-Jããbe eberãda oãadrã dadji quĩrãca. Maã eberãba ãbana beada, animarã pusaãde beada, daupẽbada beada, mẽãbema beada, idjaba jũma ãdji jãne wãbada sida poya erobaya.-

27 Ara mãwã jarabãrãba ãcõrẽba eberãda osia idji quĩrãca. Wãrãda idji quĩrãca osia. Dji umaquĩrã, dji wẽrã sida osia.

28 Maãbe ãcõrẽba ãdjira nãwã bia jarasia:

-Warra zocãrã ununadua. Naã ejũãra biradadua idjaba jũma naã ejũãne beara bãrã jãwãeda erobeãdadua. Bẽda beara, ãbana beara, druabema animarã sida jũma poya erobeãdadua.-

29 Maã awara ãcõrẽba ãdjãia jarasia:

-Acãdadua, mãã bãrãã diaya jũma naã ejũãne chirua ta bara beada, jũma bacuru nejõ ta bara bea sida. Maãnebemada bãrãba jũma codida panãda.

30 Idjaba animarã druabemaa, ãbana beaa, jũma animarã ãdji jãne wãbada beaa bida mãã chiruara diaya codamãrẽã.-

Ara maãda mãwã besia.

31 Maãbe ãcõrẽba idjãbia odara jũma bio bia unusia. Seibema ewaride mãwã osia.

2

1 Māwā Ācōrēba bajāra, naļ ējūā sida jūma pārāsia. Jūma bajāne beara, naļ ējūāne bea sida pārāsia.

2 Sietebema ewaride jūma pārā erobasia. Maļ bērā sietebema ewaride ʎnāusia.

3 Jūma pārāpeda ʎnāuina bērā, sietebema ewarira dji biara ʎʎda ʎʎsia jūmarāba idjia bia bedeā pananamārēā idjaba ʎnāū pananamārēā.

4 Māwā Ācōrēba bajāra, naļ ējūā sida jūma osia.

Ācōrēba naārābema ēberā oda

Ācōrēba naļ ējūā, bajā sida osi ewaride,

5-6 chiruada pōājārā sida neē basia Ācōrēba naļ ējūāne wadibida cueda zebica bada bērā. Baribʎʎ egorodeba ʎtaa towaada odjabadjia naļ ējūā jūma bēguea oi carea.* Idjaba ēberāda neē basia ējūā oi carea.

7 Maļne Ācōrēba egoro poradeba ēberāda osia. Maļ ēberā quēbʎde Ācōrēba jārāpuasia ʎyāba edamārēā. Māwā ēberāra zocai besia.

8 Māwānacarea Ācōrēba néu ējūāda ʎmādau odjabariare osia.† Maļ néu ējūāra Edeʎ abadaa. Ācōrēba ēberā odara néu ējūāne ʎʎsia.

9 Mama quīrātanoa bacuru bia quedeada nejō bia zaubadada waribisia. Maļ ējūā ēsi úsia nejō zocai ʎai diabarida. Idjaba úsia nejō crīcha bia, crīcha cadjirua cawabibari sida.

10 Edeʎ ējūāne doda ʎasia maļ néu ējūāra jūma cūrāsa erobamārēā. Maļ dora dji taedaa quīmārē nērā ʎasia.

11 Do nērā ʎara aba Pisoʎ basia. Pisoʎra Havila druade ʎʎa. Havila druara oro bara ʎʎa.

12 Dji orora bio bia ʎʎa. Idjaba ónice mōgara sida bara ʎʎa. Bacuru ʎa tūāpa ʎʎ bedelio abada sida bara ʎʎa.

13 Dewarabema dora Gihoʎ abadaa. Gihoʎra Cus druade ʎʎa.

14 Maļarebema dora Tigri abadaa.‡ Maļ dora Asiria purudeba ʎmādau odjabariare ʎʎa. Jīrūarebema dora Euprate abadaa.

15 Maļne Ācōrēba ēberāra edapeđa Edeʎ néu ējūāne ʎʎsia aʎʎ bamārēā.

16 Maļbe Ācōrēba ēberāra jara ʎʎsia:

–Jūma naļ néu ējūāne ʎea nejōra ʎʎa jōida ʎʎa.

17 Baribʎʎ crīcha bia, crīcha cadjirua cawabibari nejōra jōcara ʎʎa. Maļda jōsira ara maļ ewaride ʎara wārāda beuya.–

18 Maļbe Ācōrēba jarasia:

–Bia ʎʎā ēberā iduba ʎaida. Carebabari biada idji itea oya.–

19 Maļne Ācōrēba egorodeba jūma animarā druabemada, jūma ībana sida osia. Maļ animarā beara ēberāmaa enesia cārē trāda ādjiza ʎʎcuai cawaya. Ara maļda ēberā Adaʎba animarā beara trʎ ʎʎcuasia. Animarā trʎra ādjiza besia Adaʎba trʎ ʎʎcuada quīrāca.

20 Māwā Adaʎba daupebada animarāra, ībana bajāne wābaribadara, mēābema animarā sida jūma trʎ ʎʎcuasia. Māwāmīna Adaʎ itea carebabari biada wadi neē ʎasia.

21 Maļ carea Ācōrēba Adaʎra bio cāibisia. Adaʎ cāi ʎʎde Ācōrēba idji orro ʎʎʎʎʎda aba edasia. Edapeđa waya dji djarara cara ʎʎsia.

* 2:5-6 Egorodeba ʎtaa towaada odjabadjia. ʎʎʎʎʎamaarā maļ bedeaba jara ʎʎa: “Baidoda egorodeba ʎta zebadjia.” † 2:8 Amādau odjabariare. Maļba jara ʎʎa maļ ējūāra Israel druadeba ʎmādau odjabariare ʎʎda wa Jordaʎ dodeba ʎmādau odjabariare ʎʎda. ‡ 2:14 Tigri. Hebreo bedeade “Hidekel” ʎʎ ʎʎa.

²² Maλbe Ācōrēba Adaλ orro βαλαγα edadara wērāda osia. Opeda Adaλmaa enesia.

²³ Maλne Adaλba jarasia:

ιδιδβαγα naλra mλ orroa! Idjidra wārāda mλ djaradeba odaa.[§]

Mλa trλ βαγα “wērā”, Ācōrēba idjira umaquīrāneba oda bērā.*

²⁴ Maλ carea umaquīrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa beya. Māwā cacua aba βα quīrāca panania.

²⁵ Maλne Adaλra, dji wērā sida ācaada panasīdaa baribaγα peradaca basia.

3

Adaλba dji wērā bida Ācōrē jūa amapedada

¹ Jūma Ācōrēba ocuada animarā cāyābara damada crīcha cawaara basia djārā cūrūgai carea. Maλ damaba wērāa jarasia:

–Ācōrēba wārāda jarasica jūma naλ néude bæa nejōra bārāba jōcara panada?–

² Wērāba panusia:

–Māwāéa. Naλ néudebema nejōra daiba jōnida panla.

³ Baribaγα bacuru néu ēsi nūmλnebemada Ācōrēba jarasia: “Jāλga nejōra jōrānada idjaba jidarānada. Māwā odibaγα beudā.”–

⁴ Maλne damaba wērāa jarasia:

–Bārāra beudaéa.

⁵ Ātebaγα maλ nejō jōbada ewaride bārāba abeda jūma cawadā biada, cadjirua sida. Māwā Ācōrē quīrāca crīcha cawa panania. Maλgara idjia cawa βαa, maλ carea bārāa jōbi ama βαa.–

⁶ Maλne wērāba unusia bacuru néu ēsi nūmλ nejōra biya purea jira βαda idjaba jōi biya quiruda. Ara maλda jō quīrāsia crīcha cawa bai carea. Maλbe ba edapeđa jōsia. Jōpeđa dji quimaa diasia. Maλne idjia bida jōsia.

⁷ Ara maλda ādjia umena abeda cawasīdaa ādjira ācaada panada.* Maλ carea higojō queduada iḡuapeđa jλsīdaa.

⁸ Qewara cūrādribaγαde Ācōrēra néu ējūāne nībasia. Adaλba dji wērā bida maλ ūrīsīdade néude mīrūsīdaa.

⁹ Maλ bērā Ācōrēba Adaλra nāwā trλsia:

–ĵbaγα sāma βα?–

¹⁰ Adaλba panusia:

–Ba zebaγada ūrīsīde ne wayaaba mλra mīrūsia ācaada βα bērā.–

¹¹ Maλne Ācōrēba iwīdisia:

–ĵCaiba jarasi baγα ācaada βαda? ĵBa jōsica mλa jōrāduada nejōra?–

¹² Adaλba panusia:

–Ba mλa wērā diadaba jōbisia.–

¹³ Maλ bērā Ācōrēba wērāa iwīdisia:

–ĵBa cārē cārēā jāwā osi?–

Wērāba panusia:

–Damaba mλra cūrūgasia. Maλ bērā mλa jōsia.–

¹⁴ Maλ bērā Ācōrēba damara nāwā bié jara βαsia:

§ 2:23 *Idjidra wārāda mλ djaradeba odaa.* Hebreo bedeade nāwā bλ βαa: “Naλra βαλαγα mλ βαλαγαdebemaa idjaba djara mλ djaradebemaa.” * 2:23 *Wērā.* Hebreo bedeade bedeā “wērā”

idjaba bedeā “umaquīrā” abari quīrāca jḡuabaria. * 3:7 *Cawasīdaa.* Hebreo bedeade bλ βαa: “Dau urusīdaa.”

Bla jāwā cūrūgāda bēṛā, m̄la b̄lra daupēbada animarā idjaba mēābema animarā cāyābara biēara b̄lra.

Nāwā b̄lra: idiba ḷtaa b̄ldji jāne n̄ibaya idjaba ewariza b̄l itera egoro pora caita b̄lra aba beub̄lraḷdaa.†

15 Idjaba m̄la b̄lra wēṛā ume dji quīrūda b̄lra. Idiba ḷtaa b̄l warrara wēṛā warra ume dji quīrū baya.

Bla wēṛā warrara jīrūgarronane caya. Barib̄lra idjia b̄l borora berrad̄lraḷgaya.‡

16 Maḷne Ācōrēba wēṛāa jarasia:

B̄l biogoa b̄lde m̄la b̄lra bia mīgabiya. Warra tob̄lraḷde puadeba toya.

Māwā bia mīga b̄aimīna b̄l quima ume ba quīrā b̄lra,§ barib̄lra idjia b̄lra idji j̄lwaeda erobaya.

17-18 Maḷne Ācōrēba umaquīrāa jarasia:

M̄la b̄lra jarasia jāḷ nejōra jōṛāmārēā. Māwāmīna b̄l wēṛā bedēada iḷasia.

Maḷ bēṛā m̄la naḷ ējūāra jūma biē b̄lra. ḷḷada, jūichichi sida odjacuaya.

B̄lra bio bia mīga b̄lra n̄éudebemada coi carea. Idjaba b̄lra chiruada co b̄lra.

19 Ne coi carea traja b̄lde b̄l dratude j̄la zowua nūmaya aba beub̄lraḷdaa.

B̄lra egoro poradebēmaa. Maḷ carea b̄lra wayacusa egoro pora b̄lra.

20 Adaḷba idji wēṛāra tr̄ḷ b̄lra Eva, idjira jūma dadji zocai bea papa bēṛā.*

21 Maḷbe Ācōrēba animarā edebēma wuada opeḷa ādjia j̄l̄bisia.

22 Māwānacarea Ācōrēba jarasia:

–Naḷ ēberāba jāḷ nejōra jōna bēṛā biada cadjirua sida jūma cawa b̄lra. Māwā dadji quīrāca besia. Maḷ bēṛā zocai bai diabari nejōda idjia idu jōbidaēa. Maḷda jōsira beuca b̄lra.–

23 Ara maḷda Ācōrēba ēberāra Edeḷ n̄éu ējūānebēmada āyā j̄lretasia ējūā o b̄amārēā. Ācōrēba idjira egorodeba osia. Maḷ bēṛā idjira b̄lra egorode ne u b̄amārēā.

24 Ācōrēba ēberāra āyā j̄lretapeḷa Edeḷ n̄éu ējūā ḷmāḷdau odjabariare bajānebēma nezocarā i b̄lra panḷda b̄lra. Idjaba b̄lra d̄jōbada neco urua b̄lra, iduba p̄lraḷga tucua jira b̄lra. Maḷgarāba zocai bai diabari nejōra waga panesidaa ni abaḷba jōṛāmārēā.

4

Caiḷba idji djaba Abel beada

1 Maḷbe Adaḷra dji quima Eva ume cāisia. Evara biogoa bepeḷa warra tosia. Maḷne Evaba jarasia: “M̄la umaquīrā warrada erobesia Ācōrēba carebaḷda bēṛā.” Māwā dji warrara tr̄ḷ b̄lra Caiḷ.*

2 Māwānacarea dji djaba Abelda tosia. Maḷ Abelera oveja daupēbari basia. Maḷne Caiḷra ne ubari basia.

3 Māwā panane ewari aba Caiḷba idji n̄éudebemada Ācōrēa diasia.

4 Maḷne Abelba oveja zaquerā dji naārā topeḷadaḷda beapeḷa dji dragada Ācōrēa diasia. Ācōrēba Abelera idjia diada sida bia unusia.†

† 3:14 B̄l itera egoro pora caita b̄lra. Hebreo bedēada b̄l b̄lra: “Egoro porada co n̄ibaya.” ‡ 3:15

Romano 16:20; Apocalipsi 12:17. § 3:16 B̄l quima ume ba quīrā b̄lra. Maḷra hebreo bedēada ebuda b̄lra. ḷḷaḷmaḷā jara b̄lra “b̄l quimara b̄l j̄lwaeda eroba quīrā b̄lra.” * 3:20 Hebreo bedēada

Eva tr̄lra zocai b̄lra ab̄lra quīrāca j̄lguabaria. * 4:1 Hebreo bedēada Caiḷ tr̄lra jara b̄lra “erobeda.”

† 4:4 Hebreo 11:4; 1 Juaḷ 3:12.

⁵ Barib_{ΛΓΛ} Cai_λda idjia diada sida bia unuē basía. Ma_λ carea Cai_λra bio quĩr_ũsía. A_beda quĩr_ã cadjirua n_ũmesia.

⁶ Ma_λ carea Ācōrēba Cai_λa jarasia:

-¿Cārē cārēã quĩr_ũ n_ũm_Λ? ¿Cārē cārēã quĩr_ã cadjirua n_ũm_Λ?

⁷ B_Λa biada oib_{ΛΓΛ} ¿b_Λra b_Λsrida baēca?‡ Barib_{ΛΓΛ} b_Λa biada oēb_{ΛΓΛ} cadjirua j_Λwaeđa baya. Barib_{ΛΓΛ} b_Λa cadjirua poyaida b_Λa.-

⁸ Ewari a_ba Cai_λba idji djabaa jarasia: “Āyã p_{ΛΓΓΛ}ade wãna.”§ Ara ma_λda wãsidaa. Néude ābaa nĩnane Cai_λba Abelera adua b_Λde beatasia.

⁹ Ma_λ bērã Ācōrēba Cai_λa iwĩdisia:

-¿Sãma b_Λ b_Λ djaba Abelera?-

Ma_λne Cai_λba panusia:

-Cawaēa. Mãwãra ¿m_λra idji ac_Λbarica?-

¹⁰ Ācōrēba jarasia:

-¿Cārē cārēã b_Λ djabara jãwã beasi? Idji oa egorode erozoadaba jĩgua jara b_Λa m_λa jipa cawa omãrēã.

¹¹ B_Λ djabada beada bērã m_λa b_Λra biē b_Λya. M_λa b_Λra idji oa erozoadama_Λba āyã j_Λretaya.

¹² B_Λa ējũã ob_{ΛΓΛ}mĩna b_Λ nēura bia zauca baya. B_Λra na_λ ējũãne ara jãwã p_{ΛΓΓΛ}a nĩbaya. Ānãũi sida neē baya.-

¹³ Cai_λba Ācōrēba jarasia:

-M_λ mãwã baira jũmawãyã zarea b_Λa. Ma_λra m_λa droaēa.

¹⁴ Idi b_Λa m_λra na_λ druadebemada āyã j_Λretab_{ΛΓΛ}a. B_Λ quĩrãpita m_λra wãcara baya. Idiba ĩtaa m_λra na_λ ējũãne p_{ΛΓΓΛ}a nĩbaya drua āibema quĩrãca. Bariduaba m_λra ununib_{ΛΓΛ}, beadia.-

¹⁵ Ācōrēba jarasia:

-Bariduaba b_Λda beaib_{ΛΓΛ}, m_λa idjira b_Λ cãyãbara auđuara cawa oya.-

Ma_λ bērã Ācōrēba Cai_λ cacuađe sēyãda b_Λsía, bariduaba ma_λ sēyãda unisidara Cai_λra bearãnamãrēã.

¹⁶ Ara ma_λda Cai_λra Ācōrē quĩrãpitabemada āyã wãpeda Nod druade bade wãsia. Ma_λ Nod druara Ede_λneba ĩmãdau odjabariare b_Λa.

Cai_λneba yõpedada

¹⁷ Cai_λra idji quima ume cãisia. Dji wērãra biogoa bēpeda Enocoda tosia. Ma_λ Enoco toside Cai_λba puruda o basía. Dji puru trãra dji warra trã quĩrãca Enoco trã b_Λsía.

¹⁸ Enocora Irã zeza basía. Irãra Mehujael zeza basía. Mehujaelera Metusael zeza basía. Metusaelera Lame zeza basía.

¹⁹ Ma_λ Lameba wērãda umé erobasia. Abara Adá abadjidaa, dewarabemara Zila abadjidaa.

²⁰ Adába Jabalda tosia. Jabaldeba yõsidaa wua dede beabadada, animarã daupēbadarã sida.

²¹ Dji djaba trãra Jubal basía. Jubaldeba yõsidaa arpa zá cawa beada idjaba chiru zá cawa bea sida.

²² Zilaba Tubal-Cai_λda tosia. Idjia broncedebemada idjaba jiorrodebema sida ne o cawa basía. Tubal-Cai_λ djabawērãra Naamá abadjidaa.

²³ Ewari a_ba Lameba idji quimarã Adáa, Zilaa biada jarasia:

Adá, Zila, m_λ bedeada ũrĩnadua. M_λa ēberã cũdra b_Λda beasia idjia m_λ djara tuda carea, m_λ puoda carea.

‡ 4:7 ¿b_Λra b_Λsrida baēca? Ma_λra hebreo bedeade ebuda b_Λēa. _Λcl_Λamaarã jara b_Λa: “¿M_λa b_Λra bia unuēca?” § 4:8 Āyã p_{ΛΓΓΛ}ade wãna. Griego bedeade mãwã b_Λ b_Λa. Hebreo bedeade neēa.

24 Bariduaba Caiḗda beaib_{ΛΓΛ}, Ācōrēba maḗg_{ΛΓΛ} bio cawa oya. Barib_{ΛΓΛ} bariduaba mḗda dji cūdra carea beaib_{ΛΓΛ} Ācōrēba maḗ ēberāra auḗuara cawa oya.*

Adaḗba, Eva bida dewara warra unupedada

25 Maḗ ewaride Adaḗra wayacusa dji quima ume cāisia. Maḗbe dji quimaba umaquīrā warrada tosia. Maḗne jarasia: “Caiḗba Abel beadacarea Ācōrēba mḗa dewara warrada Abel cacuabari diasia.” Māwā dji warrara trḗ ḅ_Λsia Se.†

26 Maḗbe Seba warrada unusia. Dji trḗra ḅ_Λsia Enó. Maḗ ewarideba ḗtaa ēberārāba Ācōrēa ewari iwidiḅadaḗde idji trḗra “Jehová” a panesidaa.

5

Adaḗneba yōpedada

1 Nama ḅ_Λ ḅ_Λa Adaḗneba yōpedadaḗdebemada. Ācōrēba ēberārā oside ara idji quīrāca osia.

2 Dji umaquīrā, dji wērā sida osia. Maḗne Ācōrēba ādjira yōnamārēā bia jara ḅ_Λsia.* †Dji osi ewaride ādjira trḗ ḅ_Λsia “ēberārā.”

3 Adaḗ ciento treinta poa ḅaside warrada unusia ara idji quīrāca ḅ_Λda. Idjira trḗ ḅ_Λsia Se.

4 Se ununacarea Adaḗra ochociento poa ḅasia. Maḗne warrarā, wērācaurā sida unusia.

5 Jūma ābaa Adaḗba noveciento treinta poa unusia. Māwā ḅ_Λda jaidasia.

6 Sera ciento cinco poa ḅaside Enóda unusia.

7 Enó ununacarea Sera ochociento siete poa ḅasia. Maḗne warrarā, wērācaurā sida unusia.

8 Jūma ābaa Seba noveciento doce poa unusia. Māwā ḅ_Λda jaidasia.

9 Enó noventa poa ḅaside idji warra Cainaḗda unusia.

10 Cainaḗ ununacarea Enóra ochociento quince poa ḅasia. Maḗne warrarā, wērācaurā sida unusia.

11 Jūma ābaa Enóba noveciento cinco poa unusia. Māwā ḅ_Λda jaidasia.

12 Cainaḗ setenta poa ḅaside idji warra Majalalelda unusia.

13 Majalaleel ununacarea Cainaḗra ochociento cuarenta poa ḅasia. Maḗne warrarā, wērācaurā sida unusia.

14 Jūma ābaa Cainaḗba noveciento die poa unusia. Māwā ḅ_Λda jaidasia.

15 Majalaleel sesenta y cinco poa ḅaside idji warra Jaréda unusia.

16 Jaré ununacarea Majalaleelera ochociento treinta poa ḅasia. Maḗne warrarā, wērācaurā sida unusia.

17 Jūma ābaa ochociento noventa y cinco poa unusia. Māwā ḅ_Λda jaidasia.

18 Jaré ciento sesenta y dos poa ḅaside idji warra Enocoda unusia.

19 Maḗ Enoco ununacarea Jaréra ochociento poa ḅasia. Maḗne warrarā, wērācaurā sida unusia.

20 Jūma ābaa Jaréba noveciento sesenta y dos poa unusia. Māwā ḅ_Λda jaidasia.

21 Enoco sesenta y cinco poa ḅaside idji warra Matusaleḗda unusia.

22 Matusaleḗ ununacarea Enocora tresciento poa Ācōrē ume jipa nḅasia. Maḗne warrarā, wērācaurā sida unusia.

23 Jūma ābaa tresciento sesenta y cinco poa unusia.

* 4:24 Bio cawa oya. Hebreo bedeadē nāwā ḅ_Λ ḅ_Λa: “Barima siete cawa oya.” Auḗuara. Hebreo bedeadē “Barima setenta y siete.” † 4:25 Hebreo bedeadē Se trḗba jara ḅ_Λa “diada.” * 5:2 Genesi 1:28.

24 Enocora ewariza Ācōrē ume jipa nībasia. Māwā Ɂade nēbasia Ācōrēba zocai ededa bēra.

25 Matusaleḗ ciento ochenta y siete poa baside idji warra Lameda unusia.

26 Maḗ Lame ununacarea Matusaleḗra seteciento ochenta y dos poa basia. Maḗne warrarā, wērācaurā sida unusia.

27 Jūma ābaa noveciento sesenta y nueve poa unusia. Māwā Ɂada jaidasia.

28 Lame ciento ochenta y dos poa baside warrada unusia.

29 Maḗne Lameba jarasia: “Ācōrēba naḗ ējūāra biē Ɂasia. Maḗ bēra dadjirā jɁwaba ējūā o panara zarea Ɂaa, baribara naḗ warrabara dadjirāra Ɂnāūbiya.” Māwā dji warrara trḗ Ɂasia Noé.†

30 Maḗ Noé ununacarea Lamera quiniento noventa y cinco poa basia. Maḗne warrarā, wērācaurā sida unusia.

31 Jūma ābaa seteciento setenta y siete poa unusia. Māwā Ɂada jaidasia.

32 Noé quiniento poa baside dji warrarā Seḗda, Caḗda, Jape sida unusia.

6

Ēberārāba cadjiruada ēpē panana

1 Naḗ ējūāne ēberārā yōsidade caurāda unucuasidaa.

2 Maḗbe Ācōrē warrarāba maḗ awērārāra quīrāwārēā unusidaa. * Maḗ bēra ādjirāba awuabadada edasidaa.

3-4 Edapedadacarea warrarāda yōsidaa. Maḗ warrarāra naḗ ējūāne drasoa waibaa warisidaa. Ādjirāra trḗ Ɂaga Ɂesia maḗ drōāenabema ewaride, no-coarebema ewaride bida. Ādjirā carea Ācōrēba jarasia: “Māa ēberārāa Ɂyāba diasia zocai pananamārēā baribara djara bēra beudia. Poa ciento veintebe beudia.”†

5 Ācōrēba unusia ēberārāba jūma naḗ ējūāne cadjiruada jūmawāyā o panada. Unusia ādjia aɁabe cadjirua odidra ewariza crīcha panada.

6 Maḗne Ācōrēra sopua Ɂesia naḗ ējūāne ēberārā oda carea. Idjimaarā biara Ɂacasia ādjira odaēbara.

7 Nāwā crīchasia: “Māa ēberārāda, animarāda, animarā ādji jāne wābadada, Ɂbana sida jūma jōbiya. Māa ādjira odaēbara biara Ɂacasia.”

8 Baribara Ācōrēba Noéda bia unusia.

Ācōrēba Noéa jāba droma baurude quīrāca Ɂa obida

9 Nama Noédebemada nēbara Ɂaa.

Noéra ēberā jipa basia. Ācōrē ume jipa nībadajia. Idji ewaridebemarā tāēna aɁabe idjidra jaradi neē basia.

10 Noéba warrarāda ūbea unusia: Seḗ, Caḗ, idjaba Jape.

11 Maḗne naḗ ējūāne Ɂeara Ācōrē quīrāpita biē duanesidaa baridua cadjirua jūmawāyā o Ɂea bēra.

12 Ācōrēba naḗ ējūā aɁabara Ɂe wārāda jūma biē Ɂada unusia jūma ēberārāba ne jūmane cadjirua o Ɂea bēra.

13 Maḗ carea Ācōrēba Noéa jarasia:

–Māa naḗ ējūāne zocai Ɂeara jūma jōbiya jūmawāyā cadjiruada o Ɂea bēra. Idjaba naḗ ējūā sida jūma āriya.

† 5:29 Hebreo bedeade Noé trḗba jara Ɂaa “Ɂnāūya.” * 6:2 ɁaɁamaarā maḗ Ācōrē warrarāra bajānebema nezocarā. Dewaramaarā Sedeba yōpedadarāda māwā panaa. † 6:3-4 Māa ēberārāa Ɂyāba diasia zocai pananamārēā baribara djara bēra beudia. ɁaɁamaarā maḗ bedeaba nāwā jara Ɂaa: “Mā Jaurera ewariza ēberārā ume djō Ɂaēa ādjirāra djara bēra.”

14-16 Maḷ carea bḷa jāba dromada bacuru biadebemada odua.‡ Opeda cādorronaba soadua edaare, dajadaare bida. Maḷ jābara naḷ waibḷade odua: dji drasoada setenta y cinco braza, dji jedeeda doce braza, idjaba dji ḷḷada siete braza. Jāba dromara caḷdapō ūbea odua. Caḷdapōza zocārā ḷḷajucuada. Maḷbe caḷdapō ḷḷaarebemane dajadaa acḷbadada odua. Dji ḷḷara bicaca aba baida bḷa dji āquidadeba edaa. Idjaba eda wābadada jāba droma orrode odua.

17 Pārānacarea mḷa dopapada zebiya naḷ ējūāra jūma ū wāmārēā. Māwā jūma zocai beara mḷa jōbiya. Animarā beara, ēberārā sida jūma quininia.

18 Baribḷḷa mḷra bḷ ume beḷea bḷya bārā ēdrḷ edai carea. Bḷda, bḷ warrarāda, bḷ quimada, bḷ āigurā sida jāba dromane badodia.

19 Idjaba jūma animarāda umé uméa, dji umaquīrāda dji wērāda jāba dromane eda wābidia bḷ quīrāca zocai beadamārēā.

20 Ībanada, dewara animarāda, animarā ḷdji jāne wābada sida umé uméa bḷmaa zedia bḷa ḷdjirā zocai wagamārēā.

21 Idjaba codi careabemada jḷḷa pepeda wagadua bārāba maḷ animarā bida co panani carea.-

22 Ācōrēba jarada quīrāca Noéba jūma osia.

7

Dopapa zeda

1 Māwānacarea Ācōrēba Noéa jarasia:

-Naḷ ējūānebema ēberārā tāēna mḷa ababe bḷdrḷ jipa unu bḷa. Maḷ bērā bḷra jūma bḷ ēberārā sida jāba dromane eda wānadua.

2 Dji mḷa babue diaida bḷ animarānebemada dji umaquīrārāda siete idjaba dji wērārāda siete edadua, baribḷḷa animarā mḷa babue diacara panḷnebemada aba dji umaquīrāda, aba dji wērāda edadua.

3 Ara maḷ quīrāca Ībanaza dji umaquīrārāda siete, dji wērārāda siete edadua naḷ ējūāne zocai beadamārēā.

4 Siete ewari badacarea mḷa cuarenta ewari āsa diamasi bida cueda zebiya. Maḷba mḷa naḷ ējūāne zocai bea odara jūma jōbiya.-

5 Ara maḷda Noéba jūma osia Ācōrēba jarada quīrāca.

6 Noé seiscento poa baside dopapaba naḷ ējūāra jūma ū wāsia.

7 Dopapa carea Noéra jāba dromane eda wāsia. Dji warrarāda, dji quimada, dji āigurā sida eda wāsidāa.

8 Jāba dromane eda wāsidāa Ācōrēba babue diabada animarāda, Ācōrēba babue diacara panḷ animarā sida. Ībana beada, jūma ḷdji jāne wābada animarā sida eda wāsidāa.

9 Umé uméa dji umaquīrāda dji wērārā sida jāba dromane eda wāsidāa Ācōrēba Noéa jarada quīrāca.

10 Siete ewari badacarea dopapaba ējūāra ū wāsia.

11 Noé seiscento poa baside ara maḷ poade jedeco aba auḷu diecisiete ewari bḷde ū wāsia. Ara maḷ ewaride pusa edrebema baidora ḷtaa bogadrḷ ze nūmesia, idjaba cue sida bio ze nūmesia.

12 Naḷ ējūāne cue ze nūmasia cuarenta ewari āsa, diamasi bida.

13 Cue ze nūmeside Noéra idji warrarā Seḷ, Caḷ, idjaba Jape sida jāba dromane eda wāsidāa. Noé quimada, dji āigurā sida eda wāsidāa.

‡ 6:14-16 *Bacuru bia*. Hebreo bedeadē “gofer” bḷ bḷa. Baribḷḷa hebreo bedea cawa beaba maḷ gofer bacurura adua panḷa.

14 Ādjirā ume quīrātanoa animarā mēābemada, daupēbadada, ādji jāne wābadada, ībana sīda jāba dromane eda wāsīdaa.

15 Animarā beara jūma umé uméa Noémaa zesedapeđa jāba dromane eda wāsīdaa.

16 Animarā beaza eda wāsīdaa dji umaquīrāda dji wērāda, Ācōrēba Noéa jarada quīrāca. Noé eda wānacarea Ācōrēba dji eda wābadara jūātrā nūmasia wagai cārea.

17 Cuarenta ewarīde dopapaba jūma ū wābātrā basīa. Ataa ū wābātrāde jāba dromara baido ātrā ūmesia.

18 Dora ewarīza ātaa ū wāsīa. Waiāba ū wāsīa. Maā bērā jāba dromara baido ātrā pātrāga ūmesia.

19 Māwā bāde doba naā ējūāra jūma ū wāsīa. Eya ātrāra bea sīda jūma ū wāsīa.

20 Eyara jūma ū nūmepeda wađi brazā quīmārē auđu ū wāsīa.

21 Maā bērā naā ējūāne zocai beara jūma quinisīdaa. Ībana beada, daupēbada animarāda, mēābemada, jūma animarā ādji jāne wābada sīda quinisīdaa. Idjaba ēberārā sīda jūma quinisīdaa.

22 Jūma druabema āyābabada beara quinisīdaa.

23 Wārāda jūma druabema zocai beara quinisīdaa. Ēberārāda, animarāda, ādji jāne wābadada, ībana sīda quinisīdaa. Māwā Ācōrēba naā ējūāne beadara jūma jōbisīa. Maāne ababe panesīdaa Noéda, idji ume jāba dromane eda wāpedada sīda.

24 Naā ējūāra dopapaba ciento cincuenta ewarī ū nūmasia.

8

Dopapa wāna

1-2 Naā ējūā ū nūmasīde Ācōrēba Noéra jūma animarā jāba dromane duana sīda quīrādoae basīa. Maā bērā Ācōrēba nāūrāda jūma naā ējūāne tābisīa, pusa edrebema baidora tādrābisīa, idjaba cue sīda poabisīa.

3-4 Maā bērā dora pīāca edaa erru wāsīa. Cue zesi ewarīdeba ciento cincuenta ewarī badacarea jāba dromara Ararat eyaīda bā druade poa basīa. Cue zesi poade sei jedeco auđu diecīsiete ewarī bāde māwā poasīa.

5 Barībātrā wađībīda dora erru basīa. Pīāca erru wāne diebema jedeco nabema ewarīde waabema eya borora odjacuasīa.

6 Cuarenta ewarī badacarea Noéba jāba dromane dajadaa acābada odara ewasīa.

7 Ewapeđa ībana ne mīguīa cobarīda ēdrābisīa egoro pōāsada unūi cawaya.* Maā ībanara wāpeda waa zeē basīa, ātebātrā pātrāra wābarī nībabadja do errubātrāmisīa.

8 Māwā bāde Noéba puchirāda wābisīa dora errusi cawaya.

9 Maā puchirāra jāba dromanaa waya jēda zesīa sāma bārīda unūē bērā. Maābe Noéba puchirāra idji jāwaba edapeđa jāba dromane eda basīa.

10 Siete ewarī jāpeda Noéba wayacusa puchirāra jāba dromaneba wābisīa.

11 Queubātrāde puchirāra waya jēda zesīa. Maāne dji quīdade olivo bacuru queduada enesīa. Maāneba Noéba cawasīa ējūā ū nūmanara wārāda er-rubātrāda.

* 8:7 Ībana ne mīguīa cobarīda. Cāpūrīā bedeađe bā bāa “cuervo.” Barībātrā dopeda jaraē bāa. Idjaba āgoso sīda jaraē bāa ne mīguīada cobarīmīna.

12 Waya siete ewari jãpeda Noéba wayacusa puchirãra wãbisia. Mañne puchirãra waa Noémaa zeê basía.

13 Noé 601 poa baside nañ ejũãne dora jũma errusia. Ara mañ poade dji nabema jedecode nabema ewaride Noéba jãba droma de êcarrara ogapetasia. Mañne ejũãra põasa ßada unusia.

14 Jedeco aba auðu veintisiete ewari ßade ejũãra wãrãda bio põasa basia.

15 Mañbeβγγλ Ācõrēba Noéa jarasia:

16 –βλra, βλ quima, βλ warrarã, βλ ãĩgurã sida jãba dromaneba êdrãdadua.

17 Idjaba êdrãbigadua jũma animarã βλ ume duanλra: ìbanada, animarã daupēbadada, animarã ãdji jāne wãbada sida jũma nañ ejũãne wãnapeda yõnamãrēã.–

18 Ara mañda Noéra, dji quima, dji warrarã, dji ãĩgurã sida êdrãsidaa.

19 Idjaba jãba dromaneba êdrãsidaa jũma animarã daupēbadada, mēãbemada, ãdji jāne wãbadada idjaba wãbaribada sida.

20 Mañbe Noéba mõgarada λτλ pã buesia animarã Ācõrēa babue diai carea. Mãwã opeða Ācõrēa babue diaida βλ animarãda, ìbana sida aba aba beacuasia. Beacuapeda mõgara λτλ pã bueda λrλ Ācõrēa babue diasia.

21 Mañ babue diaðara Ācõrēba bia unusia. Mañne jarasia:

–Iéiba λtaa mλa nañ ejũãra waa bié ßlãe, èberãrãba caibe eðaλba ãdji soðe cadjirua odidrλ crĩcha beamĩna. Idjaba mλa jũma zocai ßeara waa quĩnibiẽa mλa oða quĩrãca.

22 Nañ ejũã ßλmisa èberãrãra ne u panania, ne ewa panania. Ewari jãwãrããra, ewari cūrãsa sida ßaya. Doiðaða, poa sida ßaya. Āsa, diamasi sida ßaya.–

9

Ācõrēba Noé ume bedea ßada

1 Mañbe Ācõrēba Noéa, dji warrarãa bida nãwã bia jarasia:

–Warra zocãrã yõnadua. Nañ ejũãra jũma biradadua.

2 Jũma animarã nañ ejũãne beaba bãrãra wayaðia. Ìbanara, animarã drubemara, pusadebema sida jũma bãrã jλwaweda beaðia.

3 Mλa naẽna chiruada, nejõ sida coðamãrēã diasia.* Ara mañ quĩrãca idi mλa jũma animarã ßea sida diabγγλa coðamãrēã.

4 Baribγγλ animarã oara cocara panλa, oaðeba jũmarãda zocai duanλ bẽrã.

5 Èberãba wa animarãba èberãda beaibγγλ, mλa cawa oya.

6 Mλa èberãra ara mλdji quĩrãca osia. Mañ carea bariduada mĩã beaibγγλ, bãrã bororãba mañ èberãra beabidida panλa.

7 Mλa bãrãa jaraya: warra zocãrã yõnadua. Nañ ejũãra jũma biradadua.–

8 Mañ awara Ācõrēba Noéa, dji warrarãa bida nãwã jarasia:

9-10 –Ûrĩnadua, mλa bedeadã ßλya bãrã ume, bãrãneba yõβãdarã ume bida, jũma animarã bãrã ume jãba dromaneba êdrapedada ume bida. Animarã daupēbada, mēãbema, ìbana, jũma nañ ejũãne ßea animarã ume mλa bedeadã ßλya.

11 Mλa bedea ßλβγγλara nañγγa: nañ ejũãne zocai ßeara waa dopapaba jõbiẽa. Waa nañ ejũãra ù wãéa nañ ejũãne ßea quĩninamãrēã. Mλa bedea ßãðara wãrãda mãwã ßaya.–

12-13 Mañ awara Ācõrēba jarasia:

* 9:3 Genesi 1:29.

–Mā bārā ume, bārāneba yōbɔdarā ume, animarā ume bida bedea bɔdara jōca baya. Maɔ carea mā sēyāda jārārāne jira bɔbɔgɔa cawadamārēā mā nā ējūāne bea ume bedea bɔdara wārāda māwā baida. Maɔ sēyāra eumaa.

14 Mā jārārā zebibɔgɔde mā eumara odjabari baya.

15 Maɔgɔdeba mā quīrāneba baya mā bārā ume animarā ume bida bedea bɔdara. Waa dopapara wābiēa nā ējūāne bea quini bi carea.

16 Euma jārārāne jira bɔ unubɔgɔde mā quīrāneba baya jūma nā ējūāne zocai bea ume bedea bɔdara. Maɔra jōca baya.

17 Wārāda eumaba quīrānebabi baya mā jūma nā ējūāne zocai bea ume bedea bɔdara.–

Ācōrēba Noéa māwā jarasia.

Noé warrarāba opedada

18 Noé warrarā jāba dromaneba ēdɔpedadara Seɔ, Caɔ, idjaba Jape basia. Caɔra Canaaɔ zeza basia.

19 Noé warrarā ūbea panasidaa, baribɔgɔ ādjideba yōpedadarāba nā ējūāra wayacusa birasidaa.

20 Maɔbe Noéba peada opeda uvada úsia.

21 Ewari aba Noéba uva ba aseada do basia. Maɔba idjira beu besia. Maɔ bērá idji dejāne ācaada tabasia.

22 Māwā tabɔde dji warra Caɔda eda zesia. Caɔra Canaaɔ zeza basia. Maɔne Caɔba idji zeza ācaada tabɔda unupeada idji djabarā dajadaare panɔa jaraēra wāsia.

23 Maɔ carea Seɔba Jape bida borobada aba edasidaa. Maɔ borobara ādji equiade bɔdapeda ādaunaa wāsidaa ādji zezamaa. Maɔbe araa acɔdaē ādji zezara ānēbari basidaa. Māwā ādji zeza cacuara ununaē basia.

24 Noé quīrā badacarea cawasia idji warra tēābema Caɔba odara.

25 Maɔ carea jarasia:

Caɔ warra Canaaɔra mā biē jara bɔya. Canaaɔra idji zeza djabarā nezoca edaara bɔda baya.

26 Māwā jarađacarea Noéba idji warrarā Seɔra Jape sida nāwā bia jara basia:

Mɔ Ācōrēba Seɔra bia bɔya. Canaaɔra Seɔ nezoca baya.

27 Japera Ācōrēba dji dromada bɔya. Idji djaba Seɔ ume necai baya. Canaaɔra idji nezoca baya.

28 Dopapa wānacarea Noéra 350 poa basia.

29 Māwā 950 poa baside jaidasia.

10

Noé warrarāneba yōpedada

1 Dopapa wānacarea Noé warrarā Seɔba, Caɔba, Jape bida warrarāda uncuasidaa. Nama bɔ bɔa ādjideba yōpedadaēbemada.

2 Japedeba yōpedadara nāgɔrā basia: Gomer, Magog, Madai, Javaɔ, Tubal, Mese, Tiras sida.

3 Jape warra Gomerdeba yōpedadara nāgɔrā basia: Asquenaz, Ripat, Togarmá sida.

4 Jape warra Javaɔneba yōpedadara nāgɔrā basia: Elisá, Tarsi, Quitiɔ, Rodaniɔ sida.*

* 10:4 Rodaniɔ. Hebreo bedeaē Dodaniɔ bɔ bɔa.

⁵ Javaḷneba yōpedadara pusa icawa drua osidaa. Maḷne jūma Jape wararāba ādjirāza puruda osidaa idjaba ādji puruza ādji quīrāmera awara awara bedeade beasia.

⁶ Caḷneba yōpedadara naḷgarā basía: Cus, Mizraīḷ, Put, Canaaḷ sida.

⁷ Caḷ warra Cusdeba yōpedadara naḷgarā basía: Sebá, Havila, Sabtá, Raamá, Sabteca sida. Raamáneba yōpedadara Chebá idjaba Dedaḷ basía.

⁸ Cusba idjaba Nimroda unusia. Maḷ Nimrora naḷ ējūāne nabema ēberá dji droma basía.

⁹ Nimrora mēā wāi carea dji bia basía Ācōrēba māwā quīrāna bēā.† Maḷ bēā ēberārāba jarabadjidaa: “Nimro quīrāca jāḷ ēberāda mēā wāi carea dji biaa, Ācōrēba māwā quīrā ḅa bēā.”

¹⁰ Idji jḷwaeda erobasia puru dromarāda. Naārā Sinar druede erobasia Babela, Erecoda, Acada, Calne sida.

¹¹ Mamaḷba Asiria druadaa wāsia.‡ Mama puru osia Niniveda, Rehoboda, Cala sida.

¹² Idjaba Reseḷ puru dromada osia Ninive idjaba Cala ēsi.

¹³ Caḷ warra Mizraīneba yōsidaa naḷgarāda: Ludiḷ, Anamiḷ, Lehabiḷ, Naptuhiḷ,

¹⁴ Patrusiḷ, Casluhiḷ, Captoriḷ sida. Captoriḷneba pilisteorāda yōsidaa.§

¹⁵ Caḷ warra Canaaḷba idji warra iwina Sidoḷda unusia. Maḷare unusia Het.

¹⁶ Idjaba Canaaḷneba yōsidaa jebuseorāda, amorreorāda, gergeseorāda,

¹⁷ heveorāda, araceorāda, sineorāda,

¹⁸ arvadeorāda, zemareorāda, hamateorā sida. Canaaḷneba yōpedadaba puru zocārā o wāsidaa.

¹⁹ Naārā ādji druara basia Sidoḷ purudeba aba Gaza puruāda idjaba Guerar caita bida. Maḷ awara ādji puru Sodomada, Gomorrada, Admada, Zeboiḷda, Lasa sida ādji drua daucha icawa panasidaa.

²⁰ Jūma maḷgarāra Caḷneba yōsidaa. Ādjirāza ādji ēberārāra erobeasia, ādji bedeara quīrā awara beasia, ādji druara awara erobeasia, idjaba ādji puru sida awara erobeasia.

²¹ Seḷra Jape djaba dji nabema basía. Seḷ bida warrarāda unusia. Hebere warrarāda jūma Seḷneba yōsidaa.*

²² Seḷneba yōpedadara naḷgarā basía: Elaḷ, Asur, Arpaxa, Lud, Araḷ sida.

²³ Seḷ warra Araḷneba yōpedadara naḷgarā basía: Uz, Hul, Gueter, Mas sida.

²⁴ Seḷ warra Arpaxaba Salada unusia. Salara Hebere zeza basía.

²⁵ Hebereba warrarāda umé unusia. Ababemara trḷ ḅasidaa Pele, idji ewaride ēberāra druaza āyā wāḅarḷasida bēā.†

²⁶ Pele djabara Joctāḷ basía.

²⁷ Joctāḷneba yōpedadara naḷgarā basía: Almodad, Selep, Hazar-mavet, Jerá,

²⁸ Adoraḷ, Uzal, Dicla,

²⁹ Obal, Abimael, Sebá,

³⁰ Opir, Havila, Jobá sida. Jūma maḷgarāra Joctāḷ warrarā basía.

† **10:9** Ācōrēba māwā quīrāna bēā. Hebreo bedeade ḅḷ ḅa: “Ācōrē quīrāpita.” ‡ **10:11** Mamaḷba Asiria druadaa wāsia. ḷcaḷamaarā nāwā jara ḅa: “Ēberā Asur abadara mamaḷba wāsia.” § **10:14** Hebreo bedeade ḅḷ ḅa pilisteorāra Casluhiḷneba yōsidaa baribḷar Jeremia 47:4de, Amos 9:7de bida jara ḅa Captoriḷneba yōsidaa. * **10:21** ḷcaḷamaarā Heberera dji naārābema hebreo basía.

† **10:25** Āyā wāḅarḷasidaa. Hebreo bedeade Pele trḷḅa jara ḅa: “Āyā wāḅarḷapedada.” ḷcaḷamaarā maḷ bedeaba jara ḅa “de uremiada wāsia” wa “purudebemada āi tasidaa.”

³⁰ Ādjirāba birasidaa Mesá purudeba Sepa ējūā eyaida ʘadaa. Separa Mesádeba ʘmāda u odjabariare ʘaa.

³¹ Jūma maʘgarāra Seʘneba yōpedadarā basía. Ādjirāza ādji ēberārāra erobeasia, ādji bedeara quīrā awara beasia, ādji druara awara erobeasia, idjaba ādji puru sida awara erobeasia.

³² Jūma maʘgarāra Noé warrarāneba yōsidaa. Dopapa wānacarea ādjirāra āyā wāʘadapeḁa ādjiza druada osidaa. Māwā jūma naʘ ējūāne duanesidaa.

11

Babel puru opeḁada

¹ Ēberārā druaza wāʘadapeḁa naēna jūmarāda abari bedeade bedeabadjidaa.

² Ādjirāra arima pananaca basía. Maʘba ʘmāda u odjabariare parraa nīnane Sinar ējūāne jūēne wāsidaa. Maʘ ējūāne jewedada ununapeḁa mama panesidaa.

³ Ewari aba ābaa nāwā bedeadrusidaa: “Egoroda mōgara quīrāca odapeḁa taʘade bádadra de odi carea.” Ara maʘda egorora mōgara quīrāca odapeḁa básidaa mōgarara neē baḁa bēra. Maʘbe cādorronada edasidaa maʘ mōgara quīrāca odara caradi carea.

⁴ Maʘbe jarasidaa:

–Jāʘbe puruda odadra. Idjaba de ʘta drasoga ʘada odia. Dji de borora abeḁa bajānaa tēubidia. Māwā osidara dadjirāra trʘ ʘaga beadia idjaba ni abaʘba dadjirāra namabemada āyā memenebidaēa druaza wānamārēā.–

⁵ Ēberārāba puru idjaba de ʘta drasoga ʘa o panara Ācōrēba bajāneba acāde zesía.

⁶ Maʘne Ācōrēba jarasia:

–Ādjirāra jūma ābaa duana idjaba abari bedeade bedeabadaa. Maʘ bēra jawa ʘasidaa jāʘ de drasoga ʘara odi carea. Maʘba bariduada o quīrā panabara poya odia. Dadjia māwā iduaribidaēa.

⁷ Biara ʘa dadjira wānapēḁa ādji bedeara quīrātona bedeabidida ara āduba cawa ūrīnaē duanenamārēā.–

⁸⁻⁹ Ara maʘda Ācōrēba jūma naʘ ējūāne ʘe ēberārāra quīrātona bedeabisia cawa ūrīranamārēā. Māwā dji puru trʘra ʘesia Babel.* Maʘ bēra ēberārāba puru o pananara idu ʘasidaa. Māwā Ācōrēba ādjirāra mamaʘba druaza wāʘadapeḁa.

Noé warra Seʘneba yōpedada

¹⁰ Nama ʘa ʘa Seʘneba yōpedadadebemada. Dopapa wānacarea poa umé ʘade, Seʘ 100 poa baside, dji warra Arpaxada unusia.

¹¹ Maʘ Arpaxa ununacarea Seʘra 500 poa basía. Maʘne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹² Arpaxa 35 poa baside dji warra Salada unusia.

¹³ Maʘ Sala ununacarea Arpaxara 403 poa basía. Maʘne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁴ Sala 30 poa baside dji warra Hebereda unusia.

¹⁵ Maʘ Hebere ununacarea Salara 403 poa basía. Maʘne warrarā, wērācaurā sida unusia.

¹⁶ Hebere 34 poa baside dji warra Peleda unusia.

* **11:8-9** Babel trāba jara ʘa “dji cawa ūrīnaa.” Hebreorāba Babilonia purura Babel abadjidaa.

17 Maļ Pele ununacarea Heberera 430 poa ʒasia. Maļne warrarā, wērācaurā sida unusia.

18 Pele 30 poa ʒaside dji warra Reúda unusia.

19 Maļ Reú ununacarea Pelera 209 poa ʒasia. Maļne warrarā, wērācaurā sida unusia.

20 Reú 32 poa ʒaside dji warra Seruda unusia.

21 Maļ Seru ununacarea Reúra 207 poa ʒasia. Maļne warrarā, wērācaurā sida unusia.

22 Seru 30 poa ʒaside dji warra Nacoda unusia.

23 Maļ Naco ununacarea Serura 200 poa ʒasia. Maļne warrarā, wērācaurā sida unusia.

24 Naco 29 poa ʒaside dji warra Tareda unusia.

25 Maļ Tare ununacarea Nacora 119 poa ʒasia. Maļne warrarā, wērācaurā sida unusia.

26 Tare 70 poa ʒaside dji warrarā Abraļda, dewarabema Nacoda, Haraļ sida unusia.

Abraļ zeza Tare ēberārānebema

27 Nama ʒā ʒaa Taredeba yōpedadebemada. Tareba naļ warrarāda unusia: Abraļda, Nacoda, Haraļ sida. Maļ Haraļra Lo zeza ʒasia.

28 Haraļra idji topedada puru Ur abadade Caldea druade dji zeza na jaidasia.

29 Abraļra Naco sida quima barasidaa. Nacoba Milcada edasia. Milcara Haraļ cau ʒasia, Iscā djabawērā ʒasia. Maļne Abraļba Saraida edasia.

30 Maļ Saraira warra neē ʒasia warra toca bēra.

31 Abraļ zeza Tarera caldeorā puru Urdeba ēdrasia Canaaļ druadaa wāi carea. Idji warra Abraļda, idji wiuzaque Loda, idji āigu Sarai sida edesia. Baribaḡa Haraļ purude jūēne wānapeda mama panesidaa.

32 Tare 205 poa ʒaside Haraļ purude jaidasia.

12

Ācōrēba Abraļ trāna

1 Ewari aba Ācōrēba Abraļa jarasia:

–Ba druara, ʒā ēberāra, ʒā zeza dedebemarā sida amepeda wādua. Māa druada ʒāa acabiya mamaa wāmārēa.

2 Baḡeba puru dromada māa yōbiya, ʒara bia ʒaya, trā ʒaga ʒaya, idjaba baḡeba dewararāda bia duanania.

3 Ba carebabadara māa carebaya. Ba biē obadara māa biē ʒaya. Baḡeba māa naļ ējūāne ʒea purura jūma carebaya.–

4 Ara maļda Abraļra wāsia Ācōrēba jarada quīrāca. Lo sida idji ume wāsia. Haraļ purudeba ēdraside Abraļra 75 poa ʒasia.

5 Abraļba idji quima Saraida, idji tēābea Loda, ne jūma idjia eroḡa sida edesia. Idji nezocarā Haraļne edada sida edesia. Haraļneba ēdradapeḡa wāsiidaa. Wābadaḡe Canaaļ druade jūsiidaa.

6 Maļ ewaride cananeorāda maļ druade duanasidaa. Abraļra Canaaļ druade nīne Siqeēl purude jūēne wāsia, Moré bacuru droma nūmama.

7 Mama Ācōrēra Abraļma odjapeḡa nāwā jarasia: “Māa naļ ējūāra baḡeba yōbadarāa diaya.”

Maļbe Abraļba mōgarada āḡa pā buesia ara maļ Ācōrē idjima odjadaa bia beḡei carea.

8 Māwānacarea Abraļra Beteldeba āmāḡau odjabariare ʒā eyadaa wāsia. Mama idji wua dera osia. Idji wua demaaba Betelera āmāḡau ʒebariare

basia. Amādaud odjabariare Hai puruda basia. Idji wua de caita wayacusa mōgarada ḷṭṭ pā buesia Ācōrēa ewari iwidi carea.

⁹ Mamaḷba Abraḷra ḷnāū eda wāsia aba Negue abada ējūānaa.

Abraḷ Egipto druađe bada

¹⁰ Maḷ ewaride jūma Canaaḷ druađe jarrabada zesia. Maḷne Abraḷra Egiptodaā bađe wāsia codira abeda neē bēra.

¹¹ Egiptode jūēboode Abraḷba dji quima Sarai jarasia:

-Baḷa wārāda wērā quīrāwārēā ḷḷa.

¹² Egiptodebemarāba ḷa unubadađe jaradia: “Jāḷra idji quimaa.” Maḷ bēra mḷra beadia. Baribḷḷa ḷaḷa zocai ḷadia edadi carea.

¹³ Maḷba mḷ quīrā djuburia jaradua ḷaḷa mḷ djabawērāda. Māwāra mḷra beadaēa, āteḷḷa ḷḷdeba mḷra bia ḷeya.-

¹⁴ Abraḷ jūēnacarea Egiptodebemarāba unusidaa idji quima Saraira quīrāwārēā ḷada.

¹⁵ Dji dromarā bida unusidaa Saraira wārāda bio quīrāwārēā ḷada. Maḷ bēra ādjia Egiptodebema boroa Saraiḷebemada bia jarasidaa. Ara maḷda ādji boroba Saraira idji dedaa edebisia.

¹⁶ Sarai carea Egiptodebema boroba Abraḷra bia osia. Abraḷa diacuasia ovejada, pacada, burroda, nezoca umaquīrāda, nezoca wērāda, cameyo sida.

¹⁷ Baribḷḷa Abraḷ quima Sarai carea Ācōrēba dji borora, idji de dromane panabada sida cacua biē ḷacuasia.

¹⁸⁻¹⁹ Maḷneba dji boroba cawasia Saraira Abraḷ quimada. Maḷ bēra Abraḷra trḷbipeḷa jarasia:

-ĶCārē cārēā mḷa jaraē basi Saraira ḷa quimada? ĶCārē cārēā ḷa djabawērāna asi? Mḷa ḷa quimara berara edasia. ĶCārē cārēā mḷra jāwā osi? Za ḷḷa ḷa quimara. Edapeḷa isabe wādua.-

²⁰ Maḷ bēra dji boroba idji zarrarāa jarasia Abraḷra idji quima ume āyā ededamārēā. Jūma ādjia eropanaḷ sida edebisia.

13

Lo Abraḷ umebemada awara wāna

¹ Māwānacarea Abraḷra dji quima ume Egiptodeba jēda wāsia Negue ējūānaa. Jūma idjia erobḷara edesia. Idji tēābea Lo sida idji ume wāsia.

² Maḷne Abraḷba paratada, oro sida waibḷa erobasia. Animarā sida zocārā erobasia.

³ Maḷbe Negueḷeba jēda ḷnāū eda wāsia idji wua de erobadamaa, Betel puru idjaba Hai puru ēsi.

⁴ Idjia mōgara ḷṭṭ pā buedama jūēpeḷa Ācōrēa ewari iwidiisia.

⁵ Maḷne Lora Abraḷ ume basia. Idjia bida ovejada, paca sida zocārā erobasia. Wua deda zocārā erobasia idji ēberārā itea, idji nezocarā itea bida.

⁶ Baribḷḷa Abraḷra Lo sida bio bara panḷ bēra ējūāba araē basia. Maḷ carea abari ējūāne ābaa poya pananaē basia.

⁷ Maḷ awara Abraḷ animarā wagabadada Lo animarā wagabada ume ijarabadjidaa. Idjaba cananeorāda, perezeorā sida mama beasia.

⁸ Maḷ bēra Abraḷba Lo jarasia:

-Dadjira abari ēberārā bēra bia ḷḷea ijaradida; bia ḷḷea ḷa animarā wagabadara mḷ animarā wagabada ume ijara pananida.

⁹ Maḷ bēra mḷa beḷea djuburiaya ḷaḷa awara wāmārēā. Naḷ druađe ējūā baraa. Bḷabḷḷa cawa ḷḷa sāmaa wāida. Bḷda jḷwa acḷḷaa wāibḷḷa, mḷra jḷwa aradaa wāya. Bḷda jḷwa aradaa wāibḷḷa, mḷra jḷwa acḷḷaa wāya.-

10 Mañne Loba Jordañ do jewedada jūma unusia aba Zoar puruđaa. Mañ jewedade dji ėjūāra bia ĥasia Ācōrē néu ĥada quĩrāca idjaba Egipto drua quĩrāca. Mañ jewedara māwā ĥasia Ācōrēba Sodomā puruda Gomorra puru sīda babuei naēna.

11-12 Mañ bēra Loba Jordañ do jewedara jūma edasia. Mañbe ģmāđau odjabariare edaa wāsia. Abrañra Canaañ eyaida ĥa ėjūāne ĥesia. Māwā ādjira awara wāsīđaa. Mañne Lora puru jewedade ĥea caita ĥesia. Idji wua dera osia Sodomā puru caita.

13 Sodomanebemarāra dji cadjiruarā ĥasia. Ādjirāba Ācōrē quĩrāpita cadjiruada awua obadjīđaa.

14 Lo Abrañ umebemada awara wānacarea Ācōrēba Abrañā jarasia:

–Jāñbe ĥadjī ĥamañba acłdua jawa acłđaa, jawa aradaa, ģmāđau odjabarīđaa idjaba ģmāđau ĥebarīđaa bīda.

15 Jūma nañ ėjūāra mñā ĥāa, ĥāđeba yōĥdarāa bīda diaya ewariza bārāne bamārēā.

16 Mñā ĥa warrarāra zocārā yōbiya. Egoro pora poya juachadaca quĩrāca ĥa warrarā sīda poya juachadaca baya.

17 Mñā ĥāa nañ ėjūāra diai bēra dji drasoara dji jeđea sīda acłđe wāđua.–

18 Ara māđa Abrañba idji wua dera ėrāpeda Mamre abada ėjūāne ĥade wāsia. Mamre ėjūāra bacuru dromaida ĥāa idjaba Hebroñ puru caita ĥāa. Mama Abrañba mōgarada ģta pā buesia Ācōrēa ewari iwīđi carea.

14

Abrañba Lo ėđra edada

1 Mañ ewarīđe Quedorlaóme abadada Elañ druadebema boro ĥasia. Idjiare nañ bororāda panasīđaa: Amrapel, Sinar ėjūānebemada; Ario, Elasar puruđebemada; idjaba Tidale, Goñ druadebemada.

2 Mañ Quedorlaómeare ĥeara Berá abada ume djō panasīđaa. Mañ Berára Sodomā puruđebema boro ĥasia. Idjiare nañ bororāda panasīđaa: Birsā, Gomorra puruđebemada; Sinabo, Admá puruđebemada; Semebé, Zebōñ puruđebemada; idjaba Bela puruđebema boro sīda. Bela purura Zoar abadaa.

3 Mañġarāra Sidim jewedade jūma ābaa dji jaresīđaa Pusa Beuđa abada icawa Quedorlaómeare ĥea ume djōñi carea.

4 Mañ Quedorlaómeba Sodomanebema boroare panlra idji jawaeda doce poa erobasia. Barīđarā trecebema poade māġarāba Quedorlaómera waa ģjānē ĥasia.

5 Mañ carea poa catorcebemane Quedorlaómera idjiare panl bororā sīda wāsīđaa ādjirā ume djōñi carea.

Wāĥdade nañrā Astarot-carnaim puruđe jūēsīđaa. Mama repairāda poyasīđaa. Mamañba Ham puruđaa wānapēda zuzirāda poyasīđaa. Mamañba Quriataim jewedade jūēne wānapēda emirāda poyasīđaa.

6 Mañbe Seír eyade jūēnapēda horeorāda quena wāsīđaa aba Parañ ėjūā ewara ĥamaa.

7 Jēda zebādade En-mispāt puruđe jūēsīđaa. Mañ purura idjaba Cadé abadaa. Mama amalecitarāda poyāđepēda jūma ādjia eropanlra āñsīđaa. Amorreorāda ara māñ quĩrāca osīđaa Hazezon-tamar puruđe.

8-9 Quedorlaómeare panlba puru ĥeara jūma poyāđepēda Sidim jewedāđaa wāsīđaa. Mama Sodomanebema boroare panlra ābaa dji jare panasīđaa ādjirā ume djōñi carea. Sodomanebema boroare panlra nañġarā

basia: Gomorradebema boroda, Admánebema boroda, Zeboiñnebema boroda, idjaba Beladebema boro sida. Bela purura Zoar abadaa. Mañ bororãra juesuma panasidaa. Mañne Elañnebema boro Quedorlaómeare panara nañarã basia: Goiñnebema boro Tidaleda, Sinardebema boro Amrapelda, Elasardebema boro Ario sida. Ádjira quimãrẽ panasidaa.

¹⁰ Djõbadade Quedorlaómeare panaba poyasidaa. Mañ carea Sodomanebema borore beara mĩrũ wãbarasidaa. Mañ Sidim jewedara egorodebema cãdorrona susuaida basia. Mañ bẽrã mĩrũ wãbadade ãcãta mañ susuade eda basidaa. Waabemarãra eyadaa mĩrũ wãsidaa.

¹¹⁻¹² Mañne Quedorlaómeare panaba Sodomanebema nebiada, cobada sida jũma jãrisidaa. Abarica osidaa Gomorrade. Mañne Abrañ tẽãbea Lora Sodomanebema boro bẽrã Quedorlaómeare panaba jida edesidaa. Ne jũma jãrĩnapeda wãsidaa.

¹³ Mãwãnacarea mĩrũ wãna abalaba Abraña jũma nẽbarasia. Mañ ewaride Abrañ “hebreo” abadara bacuruida ba ãjũãne babadjia. Mañ ãjũãra Mamre abadjidaa Mamrera djibari bẽrã. Idji djabarãra Escol idjaba Aner basia. Mañ amorreorãra Abrañare panasidaa.

¹⁴ Mañne Abrañba ãrisia Quedorlaómeare panaba idji tẽãbea jida eropanada. Mañ carea Abrañba idji dede tocuada mẽsrã beada 318 jaresia. Mañbe Quedorlaómeare panaba caidu ãpẽ wãsidaa Dañ purudaa.

¹⁵ Mama diamasi Abrañba dji mẽsrã beara zocãra awara wãbipeda djõsidaa. Mañne Quedorlaómeare panara poyadapeda dji mĩrũ wãbada caidu wãsidaa Hobã purudaa, Damasco wagaa.

¹⁶ Mañbe Quedorlaómeare panaba nebia jãrĩpedadara Abrañba jũma jãrisia. Lode sida jãrisia. Mañne idji tẽãbea Lora, wẽrãrãda, dewara ãberãrã sida ãdra edasia.

Melquisedéba Abrañ bia jara bada

¹⁷ Abrañba Quedorlaómera dji bororã idjiare djõ panaba sida poyapeda idji druadaa jẽda zesia. Savé jeweda “Èberãrã Boro Jeweda” abadaade wãbaralde Sodomanebema boroda Abrañ audiabariide zesia.

¹⁸ Mãwã bade Saleñnebema boro Melquisedéda zesia.* Mañ Melquisedéba pañda uva ba sida enesia. Melquisedéra Ácõrẽ dji Dromaara ba sacerdoté basia.

¹⁹ Mañne idjia Abrañra nãwã bia jara basia: Abrañ, Ácõrẽ dji Dromaara baba, bajã idjaba nañ ãjũã odaba bora carebaya.

²⁰ Ácõrẽ dji Dromaara bora bio biya quirua. Idjia ba dji quĩrũrãra bala poyabisia.

Mañne Abrañba ne jũma jãrĩnanebemada die juachabãraza Melquisedéa aba dia wãsia.

²¹ Mãwãnacarea Sodomanebema boroba Abraña jarasia:

–Mã dia dua mã ãberãrã ãdra edadada. Baribãra baba nebia waya jãrĩnara edadua, mãre sida edadua.–

²²⁻²³ Mañne Abrañba Sodomanebema boroba jarasia:

–Eadaã. Mã wãrã arada Ácõrẽ dji Dromaara ba, nañ ãjũã idjaba bajã oda ume nãwã bedeã basia: mã bãrera eadaã. Ni maãrãra quiru sida eadaã. Ba jãrũne jãbari jãcara sida eadaã. Mãwã eadaã bala jararãmãrẽã mãra ne bara basida.

²⁴ Mã nezocarãba copedada awara mã waa quĩrããã. Baribãra mãre djõ panana Anerba, Escolba, Mamre bida ara ãdjia quĩrãããdada eadaã.–

* **14:18** Saleñ purura idjaba Jerusaleñ abadaa.

15

Ācōrēba Abraā ume bedeaba da

¹ Māwānacarea Abraāba cāimocara quīrāca Ācōrēba idjía nāwā bedeaba da unusia:

–Abraā, wayarādua. Māra ba wagabaria. Māra bara auđuara ne bara ba ya.–

² Maāne Abraāba jarasia:

–Ay, Ācōrē, zcārē cārēā māra ne bara ba? Māra warra sida neē ba. Mā beudacarea māra eroāra mā nezoca Elieze Damasco purudebemaba jūma edaya.–

³ Idjaba Abraāba jarasia:

–Ba mā warra unubiē ba bēra māra eroāra nezoca mā dede todaba jūma edaya.–

⁴ Maāne Ācōrēba Abraā jarasia:

–Eliezeba ba eroāra edaēa, āteba ba warra araba edaya.–

⁵ Maābe dajadaa edepeda Ācōrēba jarasia:

–Bajānaa acādua, maābe chīdauda jūma poya juachaiba, juachada. Jā chīdau zocārā ba quīrāca baēba yōbādarā sida zocārā duanania.–

⁶ Abraāba Ācōrēra wārāda ijāsia. Maā carea Ācōrēba idjira jipa unusia.*

⁷ Maābe Ācōrēba jarasia:

–Māra Ācōrē. Māba ba caldeorā puru Urdeba ēdra enesia naā Canaā ējūāra diai carea.–

⁸ Maāne Abraāba jarasia:

–Mā Boro Ācōrē, zśāwā cawai mā naā ējūāra wārāda edaida?–

⁹ Ācōrēba panusia:

–Mā nāwā unubiya naā ējūāra diaida: enedia paca zaque poa ūbea ba, chiwatu poa ūbea ba, oveja umaquīrā poa ūbea ba, puchirāda, putuju sida.–

¹⁰ Ara māda Abraāba maā animarā beara jūma enesia. Enepeda, beapeda, ēsida drapetapeda, orro aba dewara orro ume quīrā djica cobāsia. Ībanara drapetaē basia.

¹¹ Maāne āgosora zesesia animarā beada codi carea. Zesebadae Abraāba āyā jarecuabadjia.

¹² Queuba dae Abraāra bio cāi nūmesia. Cāi ba de unusia bio pāisosa minijichia nūmada. Maā bēra bio ne wayasia.

¹³⁻¹⁵ Māwā ba de Ācōrēba Abraā jarasia:

–Ba dra drōā bedacarea necai waraga jaidapeda tba baridia. Bariba cawa bada baēba yōi purura djārā druade ba. Maā druadebemarāba ādjirāra nezocarāda ba daepeda cuatrociento poa bia mīga eropania.† Bariba ādjirā biē o panāra mā biē ba. Maābe baēba yōi purura mama ba ne bara ēdra ya.

¹⁶ Maā cuatrociento poa badacarea baēba yōi purura namaa jēda zeya. Maā ewaride mā amorreorā naā ējūāne duanāra cawa opeda naā ējūāra baēba yōi purua diaya. Ba zocai ba ewaride mā ādjirāra cawa oēa ādjira cadjirua odida panāra wadi jūma odaē panā bēra.–

¹⁷ Queudacarea pāima nūmesia. Māwā ba de cawaēne cuguru waiba cowa nūmada idjaba cādorona ĩbīra urua nūma sida odjadapeda dji animarā drapetaē esi wāsidaa.

* 15:6 Hebreo bedeade Abraā trāba jara ba “zeza jipa ba.” † 15:13-15 Exodo 1:1-7; 12:40-41.

- 18 Ara maλba Ācōrēba Abraλ ume nāwā bedea ʘasia:‡
 –Wārāda mā bλdeba yōi purua naλgλ ējūāra diaya Egipto quīrāpe ʘa dodeba aba do waiʘa Euprate abadadaa.
- 19 Quenitarā, quenizirā, cadmoneorā,
 20 hititarā, perezeorā, repairā,
 21 amorreorā, cananeorā, gergeseorā, jebuseorā ējūā sida mā bλdeba yōbλdarā jūma diaya.–

16

Agaraba Ismael toda

- 1 Abraλ quima Saraira warra toca basía, baribλgλ Saraiba Egiptodebema nezocawērāda erobasia. Maλ nezocawērā trλra Agara abadjidaa.
- 2 Ewari aba Saraiba Abraλa jarasia:
 –Mλra Ācōrēba warra toca wērāda ʘλda bērā, mā bλa bedea djuburiaya mλ nezocawērā ume cāimārēā. Āibērā mā warrada idjideba erobaiscada.–
 Saraiba jaradara Abraλba ījāsia.
- 3 Ara maλda Saraiba idji Egiptodebema nezocawērāra Abraλa quima quīrāca diasia warrada to diamārēā. Māwā osia ādji Canaaλne die poa panasidade.
- 4 Ara maλda Abraλra Agara ume cāisia. Maλne Agarara ʘiogoa ʘesia. Maλ cawadacarea Agaraba idji boro Saraira igara ʘesia.
- 5 Maλ bērā Saraiba Abraλa jarasia:
 –Bλdγλ bedeaʘe ʘa Agaraba mλ igara ʘa carea. Mλ bλa idjira diasia quima quīrāca. Baribλgλ idji ʘiogoa ʘa cawasideba λta mλra igara ʘa. Ācōrēbλgλ cawa ʘa caida bedeaʘe ʘda: mλda wa ʘda.–
- 6 Maλne Abraλba Saraiā jarasia:
 –Acλdua, ʘa nezocawērāra ʘa jλwaeda ʘa. Bλdjia quīrā ʘa quīrāca odua.–
 Ara maλda Saraiba dji nezocawērāra biē o ʘesia. Maλ carea dji nezocawērāra mīrū wāsia.
- 7 Agara mīrū wāne Ācōrē nezoca bajānebemaba idji acλde zesia.* Idjia Agarara unisia ējūā pōāsa ewaraga ʘλde egorodeba baido λta bogadrλ ʘama. Maλ baido λta bogadrλ ʘara Sur ējūānaa wābada ode ʘa.
- 8 Maλne Ācōrē nezoca bajānebemaba Agaraa iwidiisia:
 –Agara, Sarai nezocawērā, ¿bλra sāmaλba zebλra? ¿Sāmaa wā?–
 Agaraba panusia:
 –Mλra mλ boro Sarai ume ʘadada mīrū wā.–
- 9 Maλne Ācōrē nezoca bajānebemaba jarasia:
 –Bλ boro Saraimaa jēda wādua. Idji bedeara jūma ījā odua.–
- 10 Maλ awara jarasia:
 –Mλa bλdeba zocārā yōbiya. Māwā zocārā yōni bērā poya juachadaca baya.–
- 11 Idjaba jarasia:
 Bλ ʘiogoa ʘara umaquīrā warrada toya. Maλ warrara trλ ʘλdua Ismael, mā ʘa bia mīga ʘλdebemada ūrīna bērā.†

‡ **15:18** Maλ ewaride ēberāba dewara ume bedea ʘabλrλde Abraλba oda quīrāca animarāda beabadjidaa. Beadapeda, drapatadapeda, orro aba dewara orro ume quīrā djica cobλbadjidaa. Maλbe dji bedea ʘa panλ ēberārāra animarā ēsi wābadjidaa. Ēsi wābλdade jarabadjidaa ādjia bedea ʘapedadara wārāda odida. Maλ awara jarabadjidaa abaλba maλ bedea ʘadara oēbλra, beuida ʘda dji animarā beuda quīrāca. Jeremia 34:18-19. * **16:7** Ācōrē nezoca bajānebema. Versículo 13de ebuda ʘa Ācōrēda māwā ʘda. † **16:11** Hebreo bedeaʘe Ismael trλba jara ʘa “Ācōrēba ūrībaria.”

¹² Idjira ni aba_Λ j_Λwaeda baēa. Jūmarā ume djō baya. Idjaba jūmarāda idji ume djō beadia. Idji ēberārānebemada jīga babari baya.‡

¹³ Agaraba cawasia Ācōrēdr_Λ māwā bedea basida. Ma_Λ bēra Agaraba jarasia “M_Λ unubari Ācōrēda māa unusia.” Ma_Λ carea Ācōrē tr_Λra nāwā jarasia: “B_Λra m_Λ unubari Ācōrēa.”

¹⁴ Ma_Λ bēra dji egorodeba baido bogadr_Λ b_Λra tr_Λ b_Λsia “baido bogadr_Λ b_Λ Ācōrē zocai b_Λ m_Λ unubaride.”[§] Ma_Λ baidora Cadé puru idjaba Bered puru ēsi b_Λa.

¹⁵ Agara jēda wāpeda umaquīrā warrada Abra_Λa to diasia. Abra_Λba Agara warrara tr_Λ b_Λsia Ismael.

¹⁶ Agaraba idji warra Ismael toside Abra_Λra 86 poa basia.

17

Ācōrēba Abra_Λra cacua wēāgobida

¹ Abra_Λ 99 poa baside Ācōrēra idjima odjapeda nāwā jarasia:

–M_Λra ne jūma poya obari Ācōrēa. B_Λra m_Λ quīrāpita jipa nībadua.

² M_Λa b_Λ ume bedea b_Λdara wārāda oya. Māwā b_Λdēba zocārā yōbiya.–

³ Ara ma_Λda Abra_Λba Ācōrēra bio waya b_Λ bēra chīrāborode coḅepeda idji dratura egorodaa barru tēū coḅesia. Ma_Λne Ācōrēba jarasia:

⁴ –M_Λa b_Λ ume bedea b_Λdara na_Λg_Λa: b_Λra zocārā puru zeza baya.

⁵ Ma_Λ bēra b_Λra waa Abra_Λl adaēa. Idiba _Λtaa b_Λ tr_Λra Abraha_Λ adia, m_Λa b_Λra zocārā puru zezada b_Λb_Λr_Λ bēra.*

⁶ M_Λa b_Λdēba zocārā yōbiya; b_Λdēba m_Λa puruda zocārā ocuaya. Idjaba b_Λdēba ēberārā bororāda odjadia.

⁷ M_Λa b_Λ ume, b_Λdēba yōb_Λda ume bida bedea b_Λdara na_Λg_Λa: m_Λra ewariza b_Λ Ācōrēa idjaba ādjirā Ācōrē baya. M_Λa bārāra waga baya idjaba bārāba m_Λra ēpē panania.

⁸ Idjaba b_Λ babari ējūāra b_Λa, b_Λdēba yōb_Λdarāa bida m_Λa diaya. M_Λa bārāa jūma Canaa_Λ druara diaya ewariza bārāne bamārēa. Ma_Λne m_Λdr_Λ bārā Ācōrē baya.–

⁹⁻¹⁰ Idjaba Ācōrēba Abraha_Λa jarasia:

–M_Λa b_Λ ume bedea b_Λda bēra, b_Λa ne oida b_Λa. Idjaba idiba _Λtaa b_Λ warrarāba, ādjideba yōb_Λdarā bida abarica odida pan_Λa. Bārāba nāwā odida pan_Λa: bārā tāēnabema umaquīrārā jūmarāba ādji cacuara wēāgōdida pan_Λa.

¹¹ Bārā umaquīrā cacua wēāgōdara m_Λa bārā ume bedea b_Λda sēyā baya.

¹²⁻¹³ Idiba _Λtaa umaquīrā warrada todib_Λr_Λ, ocho ewari b_Λdē idji cacuara wēāgōdida pan_Λa. Ma_Λ awara nezoca warrarā bārā dede tob_Λdarāda idjaba āībema nēdoda nezocarā sida cacua wēāgōdida pan_Λa. Māwā m_Λa bārā ume bedea b_Λda sēyāra ara bādji cacuade eroḅeadia. M_Λa bedea b_Λdara ewariza māwā baya.

¹⁴ Ma_Λ carea baridua umaquīrāba idji cacuada wēāgōēb_Λr_Λ, ma_Λ ēberāra bārānebemada āyā b_Λdida pan_Λa, m_Λa bārā ume bedea b_Λdara igara b_Λ bēra.–

¹⁵⁻¹⁶ Ma_Λ awara Ācōrēba Abraha_Λa jarasia:

‡ **16:12** Idji ēberārānebemada jīga babari baya. Ma_Λ beḅeaba idjaba jara b_Λa “idji ēberārā quīrāpe babari baya” wa “ara idji ēberārā ume biē baya.” Genesi 25:17-18. § **16:14** Hebreo beḅeade ma_Λ baido bogadr_Λ b_Λra Beer-Lajai-Roi trābadaa.

* **17:5** Hebreo beḅeade Abraha_Λ trāba jara b_Λa “zocārā puru zeza.” Abra_Λba jara b_Λa “zeza jipa b_Λ.” Genesi 15:6.

–Māa bΛ quima Saraira nāwā bia bΛya: idjideba mΛa bΛa warrada wārāda diaya. Maā awara idjideba puruda zocārā yōnia idjaba idjideba ēberārā bororāda odjadia. Maā carea bΛ quimara waa Sarai arādua, ātebΛra idji trΛra Sara adua.–[†]

¹⁷ Maābe Abrahaāba Ācōrēra waya bΛ bērā chīrāborode cobepeda idji dratura egorode barru tēū cobesia. BaribΛra ipidasia. Idji sode crīchasia: “Ēberā cien poa bΛba ḡsāwā warrada oi? Sara noventa poa bΛda ḡsāwā māwā biogoa bei?”

¹⁸ Maāne Abrahaāba Ismaeldebemada crīchasia. Maā bērā Abrahaāba Ācōrēa jarasia:

–jIsmaelda bΛ quīrāpita bia bΛbara bia bacasia!–

¹⁹ Maāne Ācōrēba panusia:

–Māwāéa. BΛ quima SarabΛra umaquīrā warrada bΛa to diaya. BΛa idji trΛra bΛdua Isa. MΛa bΛ ume bedea bΛdara jōca baya. Maā bērā maā bedeara idjaba Isa itea baya, idjideba yōbΛdarā itea bida.

²⁰ Idjaba bΛ warra Ismaeldebema jaradara mΛa ūrīsia. MΛa idji sida bia bΛya. Maā bērā warra zocārā unubiya. Māwā idjideba ēberārā zocārā yōnia. Idjia doce warra dji dromarāda unuya. Māwā mΛa idjideba puru waibΛada oya.[‡]

²¹ BaribΛra mΛa bΛ ume bedea bΛdara Isa itea baya. Idiba poa aba babΛrΛde Isara Saraba bΛa to diaya.–

²² Ācōrēra Abrahaā ume bedea bapeda wāsia.

²³ Ara maā ewaride Abrahaāba idji warra Ismaelda, nezocarā idji dede topedadarāda, idjia nēdoḡa nezocarā sida trΛcuapeda Ācōrēba jarada quīrāca jūmarāda cacua wēāgocuasias.

²⁴ Abrahaāra 99 poa basia idji cacua wēāgoside.

²⁵ Dji warra Ismaelera trece poa basia idji cacua wēāgoside.

²⁶ Abrahaā cacua wēāgoside abari ewaride dji warra Ismael sida cacua wēāgosia.

²⁷ Jūma umaquīrārā idji dede panabadada, nezocarā idji dede topedadada, āibemarā nēdoḡarā sida abari ewaride cacua wēāgosidaa.

18

Ācōrēba Abrahaā warra diai jarada

¹ Abrahaā Mamre ējūā bacuru dromaida bΛma baside Ācōrēra idjima nāwā odjasia: Abrahaāra idji wua dede eda wābadama umatipa chūmasia.

² AcΛbΛrΛde ēberāda ūbea caita nūpanΛda unusia. * Maā ēberārā unubΛrΛde araa pira wāsia audiabariḡe. Chīrāborode cobepeda idji dratura egorodaa barru tēū cobesia.

³ Maābe jarasia:

–Mā Boro, mΛ quīrā djuburia wāyā wārādua.

⁴ Bamaa bia bΛbΛra, mΛa baidoda enebiya bārā jīrū sagΛdamārēā.[†] Maābe bacuru edre ānāūnida panΛa.

⁵ MΛmaa ze panΛ bērā mΛa bārā itea ne djubiya ne codapeda cacua bΛadāmārēā. Māwānacarea wānida panΛa.–

Ādjia panusidaa:

[†] 17:15-16 Hebreo bedeaḡe Sara trāba jara bΛa “ēberārā boro cau.” [‡] 17:20 Genesi 25:16. * 18:2 Ēberāda ūbea caita nūpanΛda. Aba Ācōrē basia. Genesi 18:13. Umēbemara bajānebema nezocarā basia. Genesi 19:1. [†] 18:4 Maā ewaride ēberā bia edai carea de djibariba baidoda diabadjia idji jīrū sagΛmārēā.

-Bia ɓAA, odua ɓAA jara ɓA quĩrāca.-

⁶ Ara maɓda Abrahaɓra idji dede isabe edaa wāpeda Saraa jarasia:

-Harinada cuarenta libra edapeda isabe ɓArachiradua. Maɓbe ābucuada jari panɓ ēberāba codamārēā.-

⁷ Maɓbe Abrahaɓra idji pacamaa pira wāpeda paca zaque boreguea ɓAda aba edapeda idji nezocaa diasia isabe beapeda omārēā.

⁸ Opeda Abrahaɓba dji paca zaque djarara ādjia cobisia. Idjaba paca jubada diasia. Paca jubadeba ne oda sida diasia.‡ Ādji ne co panɓne Abrahaɓra bacuru edre nūmasia.

⁹ Māwā panɓne ādjirāba iwīdisidaa:

-¿ɓA quĩma Sarara sāma ɓA?-

Abrahaɓba panusia:

-Nama wua dede eda ɓAA.-

¹⁰ Maɓne ādjirānebema abaɓba jarasia:

-Za zeĩ poade mɓra wayacusa ɓA acɓde zeya. Maɓne ɓA quimaba umaquĩrā warrada to erobaya.-

Māwā beɓea panɓda Saraba Abrahaɓ ēcarraare ādji dede edaa wābadaɓba jūma ūrĩ basia.

¹¹ Abrahaɓra Sara sida drōāda panasidaa. Maɓ bērā Saraba idji jedeco unuca basia.

¹² Maɓ carea Saraba nāwā crĩchasia: “Mɓ jāwā djora ɓɓba, mɓ quĩma sida drōā ɓɓba ¿sāwā warrada odi?” Māwā crĩchapeda iduba ipidasia.

¹³ Maɓ bērā Ācōrēba Abrahaɓa jarasia:

-¿Cārē cārēā Sarara ipidasi? ¿Cārē cārēā crĩcha ɓA idji djora ɓɓba warrara poya toɓda?

¹⁴ ¿Mɓa ne jūma poya o ɓɓca? Mɓa jarada quĩrāca za zeĩ poade mɓra ɓɓmaa wayacusa zeya. Maɓ ewaride Saraba umaquĩrā warrada to erobaya.-

¹⁵ Maɓne Sara dauperabaɓba jarasia:

-Mɓra ipidaē basia.-

Baribɓɓ Ācōrēba jarasia:

-Māwāēā. Mɓa cawa ɓAA ɓara ipidasida.-

Abrahaɓba Sodoma puru carea Ācōrēba beɓea djuburiada

¹⁶ Maɓbe maɓ ēberārā ūbea panɓra piradrɓdapeda Sodoma purudaa wāɓada basia. Abrahaɓra ādji ume wāsia bia wānaduāda ai carea.

¹⁷⁻¹⁹ Maɓne Ācōrēba nāwā crĩchasia: “Abrahaɓneba yōɓadara puru droma baya, idjaba idjideba mɓa jūma naɓ ējūāne ɓea purura carebayā. Mɓa idjira edasia idji warrarāa, ādjirāneba yōɓadara bida jaradiamārēā. Idjia ādjirāa jaradiaya mɓ ode nĩbadamārēā idjaba jipa odamārēā. Māwā odibɓɓ mɓa Abrahaɓ ume beɓea ɓɓdara jūma oya. Maɓ bērā mɓa idjia jaraya mɓa Sodoma purura sāwā oida.”

²⁰ Maɓbe Ācōrēba Abrahaɓa jarasia:

-Mɓa ūrĩ ɓAA Sodoma purudebemarāba, Gomorraɓebemarā bida cadjiruada jūmawāyā o panɓda.

²¹ Maɓ bērā mɓra edaa wāya ādjirāba wārāda jūmawāyā cadjiruada o panɓ cawaya.-

²² Maɓbe ādjidebemada umé Sodomanaa wāsidaa, baribɓɓ Abrahaɓra Ācōrē ume besia.

²³ Abrahaɓra Ācōrē caitaara wāpeda jarasia:

‡ 18:8 Paca jubadeba ne odara yogurt quĩrāca wa queso torro quĩrāca ɓAA.

-Blaa Sodomanebemara cawa obarade, zēberā jipa beada dji cadjiruarā ume ābaa quinibica?

²⁴ Jāḷ purude ēberā jipa beada cincuenta panabara, zbaa ādji purura jūma ārīca? Bla maḷ cincuenta ēberā jipa bea carea zādji puru ārī crīcha bara idu balēca?

²⁵ Baa ēberā jipa beara ēberā cadjiruarā ume ābaa quinibicaa. Baa jūma naḷ ējūāne bea cawa obaria. Māwāra zbaa jipa cawa oēca?-

²⁶ Maḷne Ācōrēba panusia:

-Māa Sodoma purude jipa beada cincuenta unuibara, maḷ cincuenta ēberārā carea jāḷ purura ārīēa.-

²⁷ Wayacusa Abrahāba jarasia:

-Mā Boro, māra ne wayaa neē ba quīrāca ba ume bedea ba. Māra ēberāda quīrumīna, egoro quīrāca bamīna, taba pora quīrāca bamīna, māra ba ume wadi idu bedeadua.

²⁸ Āibērā cincuenta jipa beadebemarāda ba juesuma unuēsicada. Maḷ juesuma unuē carea zādji purura jūma ārīca?-

Maḷne Ācōrēba panusia:

-Māa jipa beada 45 unuibara, ādji purura ārīēa.-

²⁹ Abrahāba wayacusa jarasia:

-Āibērā cuarentabe unuiscada.-

Maḷne Ācōrēba jarasia:

-Jipa beada cuarenta panabara, ārīēa.-

³⁰ Abrahāba jarasia:

-Mā Boro, quīrādua māa bāa waya iwidibara carea. Āibērā treintabe panāsicada.-

Maḷne Ācōrēba panusia:

-Māa treinta unuibara, ārīēa.-

³¹ Abrahāba jarasia:

-Mā Boro, māra ne wayaa neē ba quīrāca ba ume bedea ba. Āibērā arima veintebe panāsicada.-

Ācōrēba panusia:

-Jipa beada veinte panabara, ārīēa.-

³² Abrahāba wayacusa jarasia:

-Mā Boro, māa bedeadā ababe jaraya. Quīrādua. Māa maḷ bedeara jarasira waa jaraēa. Āibērā arima diebe panāsicada.-

Maḷne Ācōrēba jarasia:

-Jipa beada die panabara, ārīēa.-

³³ Ācōrēra Abrahā ume māwā bedeadā wāsia. Maḷne Abrahāra jēda wāsia idji babarimaa.

19

Ācōrēba Sodoma, Gomorra sida ārīna

¹ Queubodode bajānebema nezoca umēbema Sodoma purude jūēsidāa. Maḷne Abrahā tēābea Lora dji puru eda wābadama chūmasia. Māwā bade Loba maḷ bajānebema nezocarāra unusia. Ara māda ādji audiabaride wāsia. Wayadēba chīrāborode cobepeda idji dratura egorodāa barru tēu cobesia.

² Maḷbe Loba ādjā jarasia:

–Mā bororā, mā bārāa bedea djuburiaya naḷ diamasi mā dede cāine zedamārēā. Mama bārā jīrūra saḡadīda paḷa. Nu diapeda wānadua bādji wābadamaa.–

Maḷne bajānebema nezocarāba panusidaa:

–Māwāéa. Naḷ diamasi दौरa puru jāne cāīnia.–

³ Baribaḷaḷa Loba mā sē jara besia idji diguidaa wānamārēā. Maḷ carea Lo ume wāsidaa. Jūēnacarea Loba djico biada osia idjaba paḷ dji ēsābari neē bāda ocuasidaa. Maḷda cosidaa.

⁴ Wādī cāīni naēna jūma purudebema umaquīrāba Lo dera jūrā edasidaa. Cūdrarāda, drōārā sīda duanasidaa.

⁵ Maḷbe dajadaareba Loa bia iwīdisidaa:

–Naḷ diamasi ēberā bḷamaa zepedadara ḷsāma paḷ? Dajadaa enedua dairāra ādji ume cāīni carea.–

⁶ Maḷne Lora dajadaa ādjirā ume bedeadē wāpeda dji eda wābadara bio jūātrḷa nūmasidaa.

⁷ Maḷbe jarasia:

–Achirā, mā bārāa bedea djuburiaya maḷ cadjiruara orānamārēā.

⁸ Baribaḷaḷa mā caurā umaquīrā adua paḷda umé eroḷa. Mā ādjira dajada bḷaya bādji quīrā paḷ quīrāca oḷamārēā. Baribaḷaḷa naḷ ēberārāra mā diguidaa ze paḷ bēā mā wagāida bḷa. Maḷ bēā ādjira biē orānadua.–

⁹ Maḷne purudebemarāba jarasidaa:

–Bḷa druā āiba dai purude bade zesia. Maḷba idira ḷdairāra jāwā quēā bḷaca? ¡Āyā wādua! Bāda āyā wāébḷaḷa, daiba ādji cāyābara bāda cadjiruaara oḷia.–

Ara maḷda Lora chātadapeda dji eda wābada ārīni carea panasidaa.

¹⁰ Baribaḷaḷa bajānebema nezocarā Lo diguidaa paḷaba Lora ādji jḷwaba eda edadapeda dji eda wābadara jūātrḷa nūmasidaa.

¹¹ Ara maḷda ādjia dji eda wābadama duanara jūma dauberreabisidaa, cūdrarāra drōārā sīda. Maḷne ādjirāra dji eda wābada jḷḷa paḷaba sēsidaa.

¹² Maḷbe bajānebema nezocarā Lo dede paḷaba idjīa jarasidaa:

–Naḷ purude ḷba ēberārāda dewara eroḷaca? Bḷ warrarā, bḷ caurā, bḷ wigurā, idjaba jūma naḷ purude eroḷa sīda namabemada āyā ededua.

¹³ Daiba naḷ purura jūma ārīnia. Ācōrēba ūrī bḷa naḷ purudebemarāba bio cadjirua obadada. Maḷ bēā Ācōrēba दौरa diabuesia ādjirā cawa oḷamārēā.–

¹⁴ Ara maḷda Lora cūdra idji caurā ume bedea bia paḷarā acade wāpeda jarasia:

–Pirabaridapeda namabemada isabe āyā wānadua. Ācōrēba naḷ purura ārīya.–

Māwāmīna cūdrarāba crīchāsidaa Loba ijaramiada o bāda.

¹⁵ Anadrḷabodode bajānebema nezocarāba Loa jarasidaa:

–Bḷ quimada, bḷ caurā umé paḷ sīda isabe āyā ededua daiba naḷ puru ārībādade beurānamārēā.–

¹⁶ Māwāmīna Lora isabe wāé basia. Maḷ bēā bajānebema nezocarāba idjīda, idji quimada, idji caurā sīda jḷwade jīdadapeda puru dajadaa errebari edesidaa ēdrḷa bādi carea. Māwā Ācōrēba Lora idji ēberārā sīda quīrā djuburiasia.

¹⁷ Puru dajada baḷacarea bajānebema nezocarāba Loa jarasidaa:*

* **19:17** *Bajānebema nezocarāba Loa jarasidaa.* Griego bedeadē māwā bḷ bḷa. Hebreo bedeadē nāwā bḷa: “Idjīa jarasia.”

–Ĕdrai carea pira wãdua. Jêda acarãdua idjaba ni maãrĩ bida naã jewedade nũmerãdua. Beu amaaba eya baramaa wãdua.–

¹⁸ Baribara Loba jarasia:

–Mãwãéa, mã bororã. Mã quĩrã djuburia jãã eyadaa wãbirãdua.

¹⁹ Bãrãba mãra bio quĩrã djuburiasidaa purudebemada ědra enepedada bẽrã. Baribara mãra eya barama poya jũééa. Pĩaca wãbarãde bãrãba dji puru ãribãdaba mãra ota jidaisicada. Maãba mãra beaya.

²⁰ Nama caita puru zaqueda ãaa. ¿Mãra maaaa mĩrũ wãida ãaca? Dji purura wãrãda caibe quirua. ¿Bãrãba mãgara ãrĩnaẽame? Mãra maaaa idu wãbidadua beu amaaba.–

²¹ Maãne Ācõrẽ nezoca abaãba jarasia:

–Mãẽteara bia ãaa. Bãã jara ãã quĩrãca mãã iduaribiyi. Bãã jara ãã purura mãã ãrĩéa.

²² Baribara isabe wãdua jãma jũei carea. Mãã ni cãrẽ sida poya oẽa ãã jãma jũei naẽna.–

Loba mãã purura wãrãda caibe quiruada ada bẽrã dji puru trãra ãesia Zoar.†

²³ Lo Zoarde jũẽbarãbara ãmãdaura odjabara basia.

²⁴ Mããbebara Ācõrẽba azupre uruada Sodomane, Gomorrae bida bajãneba jurrubisia.

²⁵ Mããba puru umé panara, mãã purude eãa duanara, idjaba chirua mãã jewedade ãã sida jũma bá wãsia.

²⁶ Baribara Lo quima caidu nĩba jêda acãsia. Ara mããda idjira abeda zarea tã ba nũmesia.

²⁷ Nurẽma diapeda Abrahãra wãsia Ācõrẽ ume bedea badamaa.

²⁸ Mamaãba Sodomara, Gomorrara, jũma dji jeweda sida acãsia. Mããne unusia dji ějũãra ãta cowaga nũmãda pea bada cowabari quĩrãca.‡

²⁹ Ācõrẽba puru mãã jewedade panara ãrĩnamĩna Abrahãra quĩrãdoãẽ basia. Mãã carea Abrahãã tẽãbea Lora Sodoma ãribãrãdebemada ãyã ědra edesia.

Lo caurãba warrarã topedada

³⁰ Mãwãnacarea Lora Zoar purude baida wayasia. Mãã carea idji caurã ume ějũã eyaĩda ããmaa wãsia. Mama ãdjira eya urĩade panesidaa.

³¹ Ewari aba dji cau nabemaba dji tẽãbemaã jarasia:

–Dadji zezara drõãda quirua. Mãã awara nama naã ějũãne ni abaã umaquirãda neãa dadji edadamãrẽã jũmarãda quima edabada quĩrãca.

³² Mãã carea dadji zezaa uva ãã aseada dobidia beu ãemãrẽã. Mãwã osidara idji ume poya cãĩnia idji warrada eropanani carea.–

³³ Ara mãã diamasi ãdji zeza Loa uva ãã aseara dobisidaa. Lora beu ãepeda idji cau nabemada araa wãpeda idji ume cãĩsia. Baribara Lora beu ãã bẽrã cawaẽ basia idji caura cãĩ ãpeda ãyã wãnada.

³⁴ Nurẽma dji nabemaba dji tẽãbemaã jarasia:

–Mãra nuena diamasi dadji zeza ume cãĩsia. Nane bida uva ãã aseada dobidia ãã sida idji ume cãĩmãrẽã. Mãwã dadji zeza warrarãda eropanania.–

³⁵ Ara mãã diamasi uva ãã aseara ãdji zezaa dobisidaa. Mããbe dji tẽãbemara idji ume cãĩsia. Baribara Loba cawaẽ basia dji caura cãĩ ãpeda ãyã wãnada.

³⁶ Mãwã Lo caura umena biogoa panesidaa ara ãdji zezadeda.

† 19:22 Hebreo bedede Zoar trãba jara ããã “caibe quiru.” ‡ 19:28 Pea bada cowa quĩrãca. Hebreo bedede nãwã ãã ããã: “Egoro cada zareabari tabã urua cowabari quĩrãca.”

³⁷ Maḷbe dji nabemaba umaquĩrã warrada tosia. Dji trãra ḅasia Moab.Š Moab abadaḁeba moabitarãda yõsidaa.

³⁸ Dji tãḁbema bida umaquĩrã warrada tosia. Dji trãra ḅasia Benamí. Benamíneba amonitarãda yõsidaa.*

20

Abrahaḷ Abimele ume

¹ Māwānacarea Abrahaḷra idji baḁamaḷba Negue ějũānaa wãpeḁa Guerar purude ḅesia. Maḷ purura Cadé puru idjaba Sur ějũā ěsi ḅḷa.

² Mama ḅaside Abrahaḷba jarabadjia idji quima Sarara idji djabawērãda. Maḷ bĕrã Guerarḁebema boro Abimele abadaḁa Sarara idji dedaa edebisia edai carea.

³ Māwāmĩna diamasi Ācõrĕba Abimelea cãimocarade nãwã jarasia: “Bḷara beuya ḅḷa edebida wĕrãra quima bara ḅḷ bĕrã.”

⁴⁻⁵ Baribḷḷḷ Abimelera wadi Sara ume cãĩĕ ḅasia. Maḷ bĕrã idjia Ācõrĕa jarasia:

–Mḷ Boro, Abrahaḷba mḷa jarasia jãḷgḷ wĕrãra idji djabawērãda. Dji wĕrã bida jarasia Abrahaḷra idji djabada. Maḷ bĕrã mḷa crĩcha biadeba edai carea enebisia. Mḷra beadeḁe ḅḷĕa. Ķḅḷa nĕḅḷra nĕĕ ḅada cawa oica?–

⁶ Maḷne Ācõrĕba cãimocarade panusia:

–Mḷa bio cawa ḅḷa ḅḷa crĩcha biadeba mãwã osida. Maḷ bĕrã mḷa ḅḷra mḷ quĩrãpita idu cadjirua obiĕ basia. Mḷa ḅḷra maḷ wĕrã ume idu cãibiĕ basia.

⁷ Jãḷbe idjira Abrahaḷa jĕda diadua. Abrahaḷra mḷneba beḁeabaria. Idjia mḷa iwĩdida ḅḷa ḅḷa beurãmãrĕã. Baribḷḷḷ ḅḷa jĕda diaĕḅḷḷḷ, ḅḷra ḅḷ ĕberãrã sida abeda jũma quinia.–

⁸ Nurĕma diapeda Abimelera pirabaripeḁa idjiare dji droma beara jũma trãsia. Maḷbe Ācõrĕba jaradara ādjirãa jũma jarasia. Maḷ beḁea ũrĩbadaḁe ādjirãra bio dauperasidaa.

⁹ Māwānacarea Abimeleba Abrahaḷra trãpeḁa jarasia:

–ḅḷa mḷra, mḷ druadebemarã sida Ācõrĕ quĩrãpita beḁeade ḅasia! Mḷa ḅḷra biĕ oĕ basia. Baribḷḷḷ ḅḷa mḷ ume osia mĩã oiĕ ḅḷda.

¹⁰ Bḷa Ķcãrĕ crĩchadeba jãwã osi?–

¹¹ Maḷne Abrahaḷba panusia:

–Mḷa crĩchasia namabemarãba Ācõrĕra wayadacada. Maḷ bĕrã crĩchasia mḷra beadida mḷ quima edadi carea.

¹² Idjira wãrãda mḷ djabawērãa mḷ zeza cau bĕrã, baribḷḷḷ mḷ papa cauĕa. Maḷ bĕrã mḷa edasia.

¹³ Ācõrĕba mḷra mḷ zeza diguidabemada āyã wãbiside mḷa mḷ quimaa nãwã jarasia: “Bḷa wãrãda mḷda quĩrã ḅḷḅḷḷ, dadji wãḅadama ĕberãrã jaradua mḷra ḅḷ djabada.”–

¹⁴ Maḷbe Abimeleba Abrahaḷ quima Sarara jĕda diasia. Idjaba ovejada, pacada, nezoca umaquĩrãda, nezoca wĕrã sida zocãrã diacuasia.

¹⁵ Diacuapeḁa jarasia:

–Acḷdua, mḷ druara ḅḷa. Bḷdjia ějũā awuabḷḷḷmaa baḁe wãdua.–

¹⁶ Maḷne Abimeleba Saraa jarasia:

–Mḷa ḅḷ djabamanaa parata torroda mil diasia ḅḷ ume beaba cawadãmãrĕã ḅḷra daunemaĕ basida. Bḷra beḁeade ḅḷĕa.–

Š 19:37 Hebreo beḁeade Moab trḷba jara ḅḷa “zezadeba.” * 19:38 Benamí trḷba jara ḅḷa “mḷ ĕberãrã warra.” Hebreorãba amonitarãra “benijamon” abadjidaa.

17-18 Abimeleba Abrahaḷ quima Sara edai baside Ācōrēba wērārā Abimele dede panabadada idu biogoabigaē basía. Maḷ carea Abrahaḷba Ācōrēba iwídisia. Maḷbe Ācōrēba Abimele cacua biē baḍada biabisia. Maḷ awara dji quimada, nezocawērārā sída biabisia warra ununamārēa.

21

Isa toda

¹ Māwānacarea Ācōrēba Sarara carebasia idjia wārāneba jarada quĩrāca.

² Abrahaḷra bio drōāda ḅamīna Sarara biogoa bepeda Ācōrēba jarada ewaride warrada tosia.*

³ Saraba warra toḍara Abrahaḷba trḷ ḅasía Isa.†

⁴ Idji warra Isa ocho ewari ḅaḍe Abrahaḷba Isa cacuara wēāgosia Ācōrēba jara ḅaḍa quĩrāca.

⁵ Abrahaḷra cien poa basia idji warra Isa tosidade.

⁶ Maḷne Saraba crīchasia: “Ācōrēba mḷra ipidabi ḅaḷa. Bariduaba mḷ warra toḍadebemada ūrīnibarḷa mḷ carea ḅasridaba ipidadia.”

⁷ Idjaba jarasia: “Ni abaḷba crīchadaca basía mḷra warra toida. Abrahaḷra drōāda ḅamīna mḷa idjia warrada to diasia.”

Abrahaḷba Ismael, Agara sída wābida

⁸ Ādji warra Isara warisia. Ju amaside Abrahaḷba ḅasrida ewari waibḷada osia.

⁹ Mama basia Ismael, Egiptodebema nezocawērā Agara warrada. Māwā ḅaḍe Saraba unusia Ismaelba idji warra Isara biē ipida jara ḅaḍa.‡

¹⁰ Maḷ carea Saraba Abrahaḷa jarasia:

–Jāḷ nezocawērāra, idji warra sída jaratada. ḅa beudacarea ḅa erobḷadebemara jāḷ Ismaelba mḷ warra ume edaiē ḅaḷa.–

¹¹ Maḷ beḍea ūrībarḷaḍe Abrahaḷra bio sopua besia Ismael sída idji warra bērā.

¹² Maḷ carea Ācōrēba Abrahaḷa jarasia:

–ḅa warra Ismael carea, ḅa nezocawērā carea bida sopuarādua. Saraba jara ḅara jūma odua, mḷa warrarā diai jaradara Isadebabarḷa zeḍi bērā.

¹³ Baribarḷa ḅa nezocawērā warradeba mḷa puru dromada yōbiya, idjira ḅa warra bērā.–

¹⁴ Nurēma diapedeḍa Abrahaḷra pirabarisia. Maḷbe baidoda animarā e odade tarpeda maḷ baidora paḷ sída Agaraa diasia. Agara equiade ḅarpeda dji warra Ismael sída diasia. Maḷbebarḷa ādjira wābisia. Maḷ wābḷadeḍe baridua nībasidaa Beersebá ējūā ewaraga ḅaḍe.

¹⁵ Māwā nīnane ādji baidora jōsia. Maḷ carea Agaraba idji warrara bacuru zaque edrecare besia.

¹⁶ Nāwā crīchasia: “Mḷa unu quĩrīāé ḅaḷa mḷ warrara beubarḷada.” Maḷ bērā tarḷa aride chūmane wāsia. Mama chūmane idji warrara jīgua jīā nūmesia.§

¹⁷ Māwā ḅaḍe Ācōrēba dji warrara jīā ḅaḍa ūrīsia. Maḷne bajāneba Ācōrē nezocaba Agarada trḷ jarasia:

–Agara, ¿sāwāsi? Wayarādua. Ācōrēba ḅa warra jīā ḅaḍa ūrī ḅaḷa.

* **21:2** Genesi 17:15-21. † **21:3** Hebreo beḍeḍe Isa trḷba jara ḅaḷa “ipidabarḷa.” Genesi 21:6; 18:10-15. ‡ **21:9** Ismaelba idji warra Isara biē ipida jara ḅaḍa. Griego beḍeḍe māwā ḅaḷa. Hebreo beḍeḍe jara ḅaḷa “Ismaelera jemene ḅaḍa” baribarḷa ebuda ḅaḷe. § **21:16** Idji warrara jīgua jīā nūmesia. Griego beḍeḍe māwā ḅaḷa. Hebreo beḍeḍe jara ḅaḷa Agaradḷa jīāsida.

¹⁸ Piradr^Λdua. B^Λ warrara piradr^Λ edapeda sobiabidua. M^Λa idjideba puru dromada yōbiya.-

¹⁹ Ma^Λbe Ācōrēba Agaraa unubisia egorodeba baidoda ^Λtaa bogadr^Λ nūm^Λda. Ara ma^Λda wāpe^Λda animarā e odara bira t^Λ edasia. Ma^Λbe Ismaelea dawasia.

²⁰ Ācōrēba Ismaelera carebadadjia. Ma^Λba Ismaelera waripeda bio cha dr^Λ cawa besia idjaba ējūā pōāsa ewaraga b^Λde babadjia.

²¹ Ma^Λ ējūāra Para^Λ abadjidaa. Māwā b^Λde dji papaba Egiptodebema wērāda diasia idji quima bamārēā.

Abraha^Λba Abimele ume bedea b^Λda

²² Ma^Λ ewaride Abimelera idji djōbadarā boro Picol ume wāsia Abraha^Λ ume bedea^Λ. Abimeleba Abraha^Λa jarasia:

-B^Λa ne jūma ob^Λg^Λza Ācōrēba b^Λg^Λa carebabaria.

²³ Ma^Λ carea m^Λa quīrīā b^Λa b^Λa Ācōrē quīrāpita wārāneba jaraida b^Λa m^Λra, m^Λ warrarāra, ādjirāneba yōb^Λdarā sīda cūrūgaēda. B^Λra drua āibemamīna m^Λa b^Λra bia o b^Λa. Ma^Λ bērā wārāneba jaradua b^Λa bīda m^Λra idjaba m^Λ druadebemarā sīda bia o b^Λaida.-

²⁴ Abraha^Λba panusia:

-M^Λa wārāneba jaraya bārāra bia o b^Λaida.-

²⁵ Ma^Λ ewaride Abraha^Λba baido juebada uriada coro erobasia. Barib^Λg^Λa ma^Λg^Λara Abimele nezocarāba jārīsīdaa. Ma^Λnebemada Abraha^Λba Abimelela jarasia.

²⁶ Ma^Λne Abimeleba panusia:

-M^Λa adua b^Λa caiba māwā osida. Idibe m^Λa ma^Λnebemada ūrīb^Λg^Λa, b^Λa m^Λa jaraē b^Λda bērā.-

²⁷ Ma^Λ ewaride ādji umērāba bedea b^Λsīdaa. Ma^Λne Abraha^Λba ovejada, paca sīda zocārā enepeda Abimelela diasia.

²⁸ Ma^Λbe oveja wērāda siete awara b^Λsia.

²⁹ Ma^Λ carea Abimeleba Abraha^Λa iwīdisia:

-ĶCārē cārēā za pan^Λ oveja wērāra siete awara b^Λsi?-

³⁰ Abraha^Λba panusia:

-Na^Λ siete oveja m^Λa diab^Λg^Λda b^Λa edaib^Λg^Λa, cawabiya m^Λab^Λg^Λa ma^Λ baido juebada uriara corosida.-

³¹ Umērāba bedea b^Λpedada bērā ma^Λ baido juebada uria tr^Λra Beersebā besia.*

³² Beersebāde bedea b^Λpedadacarea Abimelera idji djōbadarā boro Picol ume jēda wāsidāa ādji panābadamaa pilisteorā druade.

³³ Ma^Λbe Beersebāde Abraha^Λba tamarisco bacuruda u b^Λsia. Mama Ācōrē beuca ewari iwīdisia.

³⁴ Abraha^Λra pilisteorā druade dārā besia.

22

Abraha^Λba Ācōrē wārāda ŷjāna

¹ Māwānacarea Ācōrēba nāwā osia Abraha^Λba wārāda ŷjā b^Λ cawaya. Idjia Abraha^Λra tr^Λ jarasia:

-ĶAbraha^Λ!-

Abraha^Λba panusia:

-ĶM^Λra nama b^Λa!-

* **21:31** Hebreo bedea^Λ Beersebā tr^Λba jara b^Λa "wārā bedea b^Λpedada" idjaba "siete pan^Λnebema."

2 Mañne Ācōrēba jarasia:

–Ba warra Isa ababe quiruda bio quīrīā eroḅada edapeda wādua Moria druadaa. Mama māa bāa eyada jaradiaya. Mañ eyade ba Isara māa babue diadua.–

3 Ara mañda Abrahañra diapededa pirabaripeda idjia edeida ḅara burro ãrã jãcuasia. Tãḅada ḅaasia idji warrara Ācōrēba babue diai carea. Mañbe idji warra Isara, nezocarã sida umé edesia Ācōrēba jarada eyadaa.

4 Ewari ūbea babarãde Abrahañba dji eyara tãḅaḅa unusia.

5 Mañne idji nezocarãa jarasia:

–Nama panenadua. Burro sida eropanadua. Mñra mñ warra ume awuá nocoḅaa wānia Ācōrēba bia bedeadí carea. Māwānacarea bārāmaa waya zedia.–

6 Mañbe Abrahañba dji tãḅara edapeda idji warra Isa equiade coḅasia. Necoda, tãḅadau sida edasia. Mañbe umena ābaa wāsidaa Ācōrēba ne babue diadí carea.

7 Wãḅadade Isaba Abrahañra jarasia:

–jZeza!–

Abrahañba panusia:

–¿Cārē, warra?–

Isaba iwídisia:

–Nama dadjia tãḅada, tãḅadau sida eropanaa baribarã çsāma ḅa oveja zaque Ācōrēba babue diadira?–

8 Abrahañba panusia:

–Warra, Ācōrēbarã oveja zaquera diaya babue diadí carea.–

Mañbe nocoḅaa wāsidaa.

9 Ācōrēba jarada eyade jūēnapeda Abrahañba mōgarada pã buesia Ācōrēba babue diabadada oi carea. Mañ ãrã tãḅara cajērãpeda idji warra Isara cabarã jãpeda tãḅa ãrã coḅasia.

10 Mañbe Abrahañba necora jãwade edasia idji warra beai carea.

11 Baribarã Ācōrē nezocaba bajãneba trã jarasia:

–jAbrahañ, Abrahañ!–

Abrahañba panusia:

–Mñra nama ḅaa.–

12 Mañne bajãnebema nezocaba jarasia:

–Ba warrara bearãdua. Idjira ni mañrĩ biē orãdua. Ba idibarã māa cawabisia ba Ācōrēra wārãda waya ḅada, ba warra ababe quiruda Ācōrēba wãgaē diai bada bēã.–

13 Abrahañba jēda acḅarãde oveja umaquĩrãda unusia. Ara mañda Abrahañra wãpeda mañ ovejara jidasia. Mañdrã Ācōrēba babue diasia idji warra cacubari.

14 Mañ carea Abrahañba dji eyara trã ḅasia “Ācōrēba diabarã.” Mañ bēã hebreorãba wadibida jarabadaa: “Ācōrēba idji eyade diabarã.”

15 Mañne Ācōrē nezocaba wayacusa bajãneba Abrahañra trã jarasia.

16-17 Nãwã jarasia:

–Ācōrēba nãwã jara ḅaa: “Ba warra ababe quiruda wãgaē diai bada bēã, ara mañdji trãneba māa wārãneba jarabarãba bãra careba baida. Mñra bãḅeba zocãrã yōbiya chídau zocãrã panã quĩrãca, pusa icawa ãḅa pichi zocãrã baraa quĩrãca. Mañ awara bãḅeba yōḅadaba ãdji dji quĩrũ puru beara jãrñia.

18 Ba mñ bedeara ãjã oḅa bēã māa bãḅeba yōḅarãḅeba nañ ējũãne bea purura jũma carebaya.”–

19 Māwānacarea Abrahaāra jēda wāsia idji nezocarā amenamaa. Mamaāba ābaa wāsidaa Beersebádaa. Mama Abrahaāra besia.

Abrahaā djaba Naco warrarā

20 Māwānacarea Abrahaāba ūrīsia idji djaba Nacoba dji quima Milca ume warrarāda unusidada.

21 Dji nabema warrara Uz abadjidaa. Maāare dji djaba Buzuda basia. Buzuare Quemuelda basia. Quemuelera Araā zeza basia.

22 Idjaba Milcaba tosia Queseda, Hazoda, Pildáda, Jidlada, Betuel sida.

23 Betuelera Rebeca zeza basia. Milcaba maā ocho warrarāra Abrahaā djaba Nacoa to diasia.

24 Nacoba dewara wērāda Reuma abadada erobasia. Reumaba tosia Tebada, Gahaāda, Tahada, Maacá sida.

23

Abrahaāba Sara t̄l̄bari carea ējūā nēdoḍa

1 Abrahaā quima Sarara 127 poa basia.

2 Maāne Arbá puruḍe Canaaā druade jaidasia. Arbá purura idjaba Hebroā abadaa. Abrahaāra Sara carea jīā b̄l̄ba sopua ewarira wagasia.

3 Māwā b̄l̄de Abrahaāra idji quima jaidadamaāba hititarāmaa bedede wāsia. Ādjirāa nāwā jarasia:

4 –Māra drua āibema bērā bārā tāēna ējūā neē b̄l̄a. Mā quīrīā b̄l̄a bārāba m̄l̄a ējūāda nēdobuedida m̄l̄ quima t̄l̄bari carea.–

5 Maāne hititarāba Abrahaā panusidaa:

6 –Dai boro, ūrīdua dai bedeara. Ācōrēba b̄l̄ara dairā tāēna dji dromada b̄l̄asia. Maā bērā b̄l̄ quimara t̄l̄baridua daiba coro eropanā uria dji biara b̄l̄de. Dairāba wāgadaēa.–

7 Maāne Abrahaāra āta nūmepeda quīrā edaa b̄russia hititarā quīrāpita bia quīruada ai carea.

8 Maābe jarasia:

–Bārāmaa m̄l̄ quimara nama t̄l̄barida wārāda bia b̄l̄b̄l̄l̄, m̄l̄ djuburia Zohar warra Eproā ume bedeadada.

9 Iwididada bēwārā joubada uria Macpela abadara m̄l̄a nēdobuemārēā. Maā uriara idji ējūā icawa b̄l̄a. Maā uria carea m̄l̄a diaya idjia iwidib̄l̄l̄ quīrāca. Māwāra naā druade ējūāda erobaya m̄l̄ ēberārā t̄l̄bari carea.–

10 Maā Eproāra hitita basia. Idjira arima chūmasia. Maāne idji ēberārā quīrāpita, puruḍe eda wāb̄l̄darā quīrāpita bida idjia Abrahaā nāwā jīgua jarasia:

11 –Māwāēā, m̄l̄ boro, ūrīdua. Mā ēberārā quīrāpita m̄l̄a maā ējūāra dji uria sida bari diaya b̄l̄ quima t̄l̄barimārēā.–

12 Maāne Abrahaāra hititarā quīrāpita waya quīrā edaa b̄russia.

13 B̄rripeda jūmarā quīrāpita Eproā nāwā jīgua jarasia:

–Mā quīrā djuburia waya ūrīdua. Dji ējūābari b̄l̄a parata iwidib̄l̄l̄ quīrāca m̄l̄a diaya. Mā jara b̄l̄ara ījādua. Māwāb̄l̄l̄ m̄l̄ quimara maā ējūāne t̄l̄bariya.–

14 Eproāba panusia:

15 –Mā boro, ūrīdua. Dji ējūāra nēdobueida b̄l̄a cuatrociento parata torrobari, barib̄l̄l̄ z̄dadjimaarā maāda parataca? B̄l̄ quimara t̄l̄baridua.–

16 Eproāba jaraḍara Abrahaāba bia ūrīsia. Ara maāda hititarā quīrāpita cuatrociento parata torroda juachapeda Eproā jūma daucha diasia.

17-18 Maḷ juachadara hititarāba, purude eda wābɔdarā bida unusidaa. Māwā cawasidaa Abrahaḷba Eproḷ ējūā Macpela abadara nēdosida. Maḷ ējūāra Mamredeba ḷmādaud odjabariare ḷḷa. Abrahaḷba nēdosia dji ējūāra, dji joubada uriara, bacuru dji ējūāne ḷea sida.

19 Māwānacarea Abrahaḷba idji quima Sarara idjia nēdoda uriade tḷbarisia. Maḷ uriara ējūā Macpela abadae ḷḷa. Maḷ ējūāra Mamredeba ḷmādaud odjabariare ḷḷa. Mamrera idjaba Hebroḷ abadaa. Hebroḷra Canaaḷ druae ḷḷa.

20 Māwā Macpela ējūā, dji uria sida hititarāne baɔada Abrahaḷba jūma edasia.

24

Abrahaḷ nezocaba Isa itea quima jarḷḷa

1 Abrahaḷra bio drōāda ḷasia idjaba Ācōrēba idjira ne jūmane careba ḷasia.

2 Ewari aba Abrahaḷba idji nezoca dji dromada trāsia. Abrahaḷba ne erobara maḷ nezocaba jūma wagabadjia. Abrahaḷba idjia jarasia:

–ḷḷa jarwara mḷ ḷacara edre ḷḷdua mḷa wārāneba jarai carea.

3 Maḷbe bajāne idjaba naḷ ējūāne ḷḷ Ācōrē quīrāpita mḷa jaradua ḷḷa mḷ warra itea naḷ Canaaḷ druaebema wērāda jarḷḷeɔa.

4 Āteḷḷa wādua mḷ baɔa druadaa mḷ ēberārāmaa. Wārāneba jaradua mamabema wērāda mḷ warra Isa itea eneida.–

5 Maḷne dji nezocaba panusia:

–Baribḷḷa dji wērāda mḷ ume naḷ druadaa ze quīrīēḷḷa ḷmḷa ḷḷ warrara ḷḷ baɔa druadaa edeica?–

6 Abrahaḷba panusia:

–ḷmḷ warrara jāmaa ederādua.–

7 Ācōrē bajāne ḷḷba mḷra nama enesia mḷ zeza dedebemada, mḷ ēberārā druadebemada. Ācōrēba mḷa wārāneba jarasia idjia mḷ warrarāa naḷḷa druada diaida. Ara maḷ Ācōrēba idji bajānebema nezocada ḷḷ na diabueya ḷḷa mḷ warra itea mamabema wērāda enemārēa.

8 Dji wērāda ḷḷ ume ze quīrīēḷḷa, ḷḷra naḷ wārāneba jaradadebemada ēdraya. Baribḷḷa mḷ warrara jāmaa ederādua.–

9 Ara maḷda dji nezocaba idji jarwara Abrahaḷ ḷacara edre ḷasia. Maḷne wārāneba jarasia Abrahaḷba jaradara idjia oida.

10 Maḷbe dji nezocaba Abrahaḷ nebiadebemada quīrātanoa pesia dji wērā ēberārāa diai carea. Idjaba Abrahaḷ cameyoda die edapeɔa Naco puruɔaa wāsia Mesopotamia druae.*

11 Wāḷḷe Naco puru caita baido juebada uria corodama jūene wāsia. Qewara jūene ḷērā dji nezocaba cameyora ḷnāūnamārēa egode chūmebigasia. Maḷne wērārāra baido jueɔe zesesisidaa ādjia ewariza obada quīrāca.

12 Māwā ḷḷe dji nezocaba Ācōrēa jarasia:

–Mḷ Ācōrē, mḷ boro Abrahaḷ Ācōrē, mḷa ḷḷa beɔe djuburiaya nane ḷḷa quīrīāneba mḷ boro Abrahaḷra quīrā djuburiamārēa idjaba mḷ sida carebamārēa.

13 Mḷra naḷ baidoma ḷḷa. Naḷ purudebema awērāra namaa baido jueɔe zebadaa.

* 24:10 Naco. Genesi 11:27-31; 22:20-24. Mesopotamia. Maḷ druara hebreo beɔeɔe Aram Najaraím abadaa. Genesi 25:20.

14 Māa aba awērāa jaraya: “Mā quīrā djuburia bā zocora egode bāpeda māa baidoda diadua.” Māne dji awērāba māa doduada aibāra, idjaba bā cameyoa bida baidora diayada aibāra, māa cawaya bāa mā awērāa bā nezoca Isa itea erobāda. Māwābāra māa cawaya bāa mā borora quīrāneba careba bāda.-

15 Wadi Ācōrēa iwidi bāde unusia awērāda zebāra. Idjia zocoda equiade erobasia. Mā awērāa Rebeca abadjāda. Idjira Betuel cau basia. Betuelera Abrahā djaba Naco warra basia. Betuel papara Milca basia.

16 Rebecara bio quīrāwārēā basia idjaba wadi umaquīrā adua basia. Idjira baido juebada uriāma jūesia. Mābe idji zocode baidora tāpeda diguidāa wābāra basia.

17 Māne Abrahā nezocara Rebecamaa pira wāpeda jarasia:

-Mā quīrā djuburia, bā zocodebema baidoda māa māārī diadua.-

18 Māne Rebecaba jarasia:

-Dodua, mā boro.-

Ara māda idji zocora eda edapeda idji jawade erobāde Abrahā nezocaa dobisā.

19 Dobiācarea jarasia:

-Bā cameyo itea bida māa baidoda jueya ādjia do quīrābāda quīrāca dodamārēā.-

20 Ara māda baido idji zocode bāra animarāba dobadade weasia. Weapeda barima zocārā baidora juesia jūmarā cameyoba dodamārēā.

21 Māwā jue bāde Abrahā nezocaba chupea acā besia Ācōrēba mā awērāa Isa itea wārāda erobā cawaya.

22 Cameyo baido dopedācarea dji nezocaba Rebeca pīrū oro oda bio nēbāa bāda quēbāde jāmārēā diasia. Idjaba mania oro oda nēbāa beada bio zāgā beada umē diasia.

23 Māne iwidiāa:

-Zāra cai cau? Mā djuburia jaradua, zā zeza dera bari bāca dai cāini carea?-

24 Rebecaba panusia:

-Māra Betuel cau. Betuelera Naco warra. Idji papara Milca.

25 Dai dera bari bāa bārā cāinamārēā, idjaba bā cameyoba codamārēā barāa.-

26 Mā carea dji nezocara chīrāborode cobepeda Ācōrēa bia bedeasia.

27 Nāwā jarasia:

-Bia quirua Ācōrē, mā boro Abrahā Ācōrē. Bāa mā boro Abrahāra quīrā djuburiādeba wārāda careba bāa. Māra ode jipa enesia idji ēberārāmaā.-

28 Māne Rebecara dji papa diguidāa pira wāsia. Jūepeda Abrahā nezocaba jaradara jūma nēbārasia.

29-30 Rebecaba djabada erobasia Labāā abadada. Mā Labāāba ūrīsia idji djabawērāba nēbāra bāda. Idjaba unusia idji djabawērāba pīrūda quēbāde jā bāda, mania sida jawaza jā bāda. Mā carea baido juebadamaa pira wāsia Abrahā nezoca jarāde. Jūēbāra unusia dji nezocara idji careyo ume baido juebadama panāda.

31 Māne Labāāba jarasia:

-Ācōrēba careba bā ēberā, mā diguidāa zedua. Bāra zcārē cārēā puru dajada bā? Mā dera bāa bā cāinamārēā idjaba bā cameyo panani sida bāa.-

32 Ara māda dji nezocara Labāā diguidāa wāsia. Jūēnapeda Labāāba cameyo arā jā beadara jūma ērācuapeda ne cobigasia. Mā awara baidoda jue diasia Abrahā nezoca ume zepedāara jīrū sagdamārēā.

33 Maḵbe Labaḵba ne coḁamãrẽã diabisia barib_{ΛΓΛ} Abrahaḵ nezocaba jarasia:

–Mḵra poya ne coẽa mḵa bedea enena jarai naẽna.–

Labab_Λ jarasia:

–Mãẽteara jaradua.–

34 Ara maḵda dji nezocaba jarasia:

–Mḵra Abrahaḵ nezocaa.

35 Mḵ borora Ācõrẽba bio careba b_Λ bẽrã idjira bio ne bara b_{ΛΛ}. Ācõrẽba idjia ovejada, pacada, parata torroda, oroda, nezoca umaquĩrãda, nezoca wẽrãda, cameyoda, burro sida zocãrã diasia.

36 Maḵ awara mḵ boro quima Sara djora b_Λba umaquĩrã warrada tosia. Mḵ boroba ero_Λara maḵ warraa jũma diasia.

37 Idjaba mḵ boroba mḵa wãrãneba jarabisia. Idjia nãwã jarasia: “Mḵra naḵ Canaaḵ druade ḵabaria, barib_{ΛΓΛ} mḵ warra itea Canaaḵnebema wẽrãda jar_{ΛΓΛ}ãdua.

38 Āte_{ΛΓΛ} mḵ zeza druadaa wãdua. Mama wẽrã mḵ ãberãrãnebemada mḵ warra itea jar_{ΛΓΛ}ẽ wãdua.”

39 Maḵne mḵa jarasia: “Dji wẽrãda mḵ ume ze quĩrãẽb_{ΛΓΛ} z_Λmḵa sãwã oi?”

40 Mḵ boroba jarasia: “Mḵra Ācõrẽ ume ewariza nĩbabaria. Ara maḵ Ācõrẽba idji bajãnebema nezocada b_Λ ume diabueya b_Λ wã_{ΛΓΛ}ama carebamãrẽã. Mãwã b_{ΛΛ} wẽrã mḵ zeza basi ãberãrãnebemada mḵ warra itea poya eneya.

41 Mḵ ãberãrãma jũẽnacarea ãdjirãba wẽrãda dia_Λẽb_{ΛΓΛ}, naḵ wãrãneba jarada_Λebemada b_Λra ãd_Λya.”

42 Maḵda idĩ mḵra baido juebadama jũẽpeda Ācõrẽa nãwã iwĩdisia: Ācõrẽ, mḵ boro Abrahaḵ Ācõrẽ, carebadua mḵa ode zedara bia odjamãrẽã.

43 Mḵra naḵ baidoma b_{ΛΛ}. Awẽrãda baido jue_Λde zeb_Λãde mḵa idjia jaraya: “Mḵ quĩrã djuburia, b_Λ zocodẽbema baidoda maãrĩ diadua.”

44 Maḵ awẽrãba mḵa doduada aib_{ΛΓΛ}, idjaba b_Λ cameyoda bida baidora diayada aib_{ΛΓΛ}, mḵa cawaya b_{ΛΛ} maḵ wẽrãra mḵ boro warra Isa itea ero_Λada.

45 Wadi mḵ so_Λde bedea b_Λde unusia Rebecaba idji zocora equiade eronĩda. Idjira baido juebadamaa zepeda baidora juesia. Maḵne mḵa idjia jarasia: “Mḵ quĩrã djuburia baidoda diadua.”

46 Ara maḵda zoco equiade ero_Λadara e_Λada edape_Λda mḵa jarasia: “Dodua, idjaba b_Λ cameyoda bida baidora diaya.” Ara maḵda mḵa dosia. Idjaba mḵ cameyoda bida idjia baidora dobigasia.

47 Maḵbe mḵa iwĩdisia: “z_Λara cai cau?” Idjia panusia: “Mḵra Betuel caua. Betuelera Naco warraa. Idji papara Mĩlcaa.” Maḵ carea mḵa pĩrũda idji quẽbãde jḵ b_Λsia. Mania sida idji jawade jḵ b_Λsia.

48 Maḵbe mḵra chĩrãborode cobepeda Ācõrẽa bia bedeasia. Mḵ boro Abrahaḵ Ācõrẽa bia quiruada asia. Idjia mḵra bia enesia mḵ boro djaba ãizaqueda idji warra itea edemãrẽã.

49 Bãrãba mḵ boroda wãrãda quĩrã djuburiadeba careba_Λib_{ΛΓΛ}, mḵa jarada_Λdua Rebecara mḵ ume diabue_Λida. Barib_{ΛΓΛ} diabue_Λãẽb_{ΛΓΛ} jarada_Λdua mḵa cawa crĩchai carea.–

50 Maḵ ũrĩnapeda Labaḵba Betuel bida panusidaa:

–Maḵ_Λra wãrãda Ācõrẽneba ze b_{ΛΛ}. Maḵ bẽrã daiba poya jarada_Λẽa bia b_Λada wa biẽ b_Λada.

51 Rebecara nama b_Λ quĩrãpita b_{ΛΛ}. Ededua idjira b_Λ boro warra quima bamãrẽã Ācõrẽba jara_Λda quĩrãca.–

⁵² Maḷ beḏea carea Abrahaḷ nezocara χhīrāborode cobepeda Ācōrēa bia beḏeasia.

⁵³ Maḷbe oro oḏada, parata oḏada, cacuade jḷbada sida Rebecaa diasia. Idjaba nebia nēbḷa beḏa Rebeca djabaa, dji papaa bida diasia.

⁵⁴ Maḷbebaḷ dji nezocara, idji ume zepedaḏa sida ne cosidaa. Ne codapeda cāisidaa. Nurēma pirabaripeda dji nezocaba jarasia:

–Mḷra idu wābidadua mḷ boromaa.–

⁵⁵ Baribaḷ Rebeca djababa, dji papa bida panusidaa:

–Rebecara waḏibida die ewari ḏai ume baḏa bḷa. Māwānacarea bḷ ume wāḏa bḷa.–

⁵⁶ Maḷne dji nezocaba jarasia:

–Ācōrēba mḷa dji wērāda unubida bērā mḷra nama ḏārābirānada. Mḷra idu wābidadua mḷ boromaa.–

⁵⁷ Baribaḷ Rebeca djababa, dji papa bida panusidaa:

–Māwā baibaḷ, Rebecara trḷnia cārēḏa jarai cawaya.–

⁵⁸ Ara maḷda Rebecara trḷnapeda iwidiḏidaa:

–Ķbara naḷ ēberā ume nawena wāica?–

Maḷne Rebecaba panusia:

–Māē, mḷra wāya.–

⁵⁹ Ara maḷda Rebecara idji wagabari wērā ume idu wābisidaa. Idjaba Abrahaḷ nezocara, idji ume zepedaḏa sida idu wābisidaa.

⁶⁰ Maḷne Rebeca djabarāba idjira nāwā bia jarasidaa:

Djabawērā, daiba quīrīā panḷa bḷa warrarāra zocārā unuida.

Idjaba quīrīā panḷa bḷa warrarāba ādji dji quīrūrāda poyāḏida.

⁶¹ Maḷbe Rebecara idji nezocawērārā sida cameyo ḷrḷ χhūmenapeda Abrahaḷ nezoca ume wāḏidaa. Māwā Abrahaḷ nezocaba Rebecara edesia.

⁶² Maḷmisa Abrahaḷ warra Isara Beer-Lajai-Roideba zedada Negue druade basia.

⁶³ Ewari aḷa quewara babḷaḷde idjira drua paḷḷa nībasia.† Maḷne cameyoda zeseḏadada unusia.

⁶⁴⁻⁶⁵ Ara maḷne Rebeca cameyo ḷrḷ χhūmḷba Isara unusia. Maḷ bērā Rebecaba Abrahaḷ nezocaa iwidiḏia:

–ĶCai awuā ḏadjirāmaa zebaḷḷa?–

Nezocaba panusia:

–Jāḷra mḷ boro Isaa.–

Maḷ beḏea ūrīpeda Rebecara cameyodeba uḏaa ḏadosia. Māwāpeda idji quīrādarrara quēbḷa daucha wuaba bḷasia, Isa quima baḏa beḏa bḷaḏa bērā.

⁶⁶ Maḷne Abrahaḷ nezocaba oḏara jūma Isaa nēbḷasia.

⁶⁷ Ara maḷda Isaba Rebecara idji papa querasi wua demaa edesia. Māwā Isaba Rebecara edapeda bio quīrīā besia. Idjaba idji papa jaidada carea sopusara jōsia.

25

Abrahaḷba Queturá ume warrarā ununa

1 Abrahaḷra waya quima edasia. Dji wērā trḷra Queturá basia.

2 Maḷ Queturāba tosia Zimraḷ, Jocsaḷ, Medaḷ, Madiaḷ, Isbac, Súa sida.

3 Jocsaḷ warrarāra naḷḡrā basia: Sebá, Dedaḷ sida. Dedaḷneba yōḏidaa asureorā, letuseorā, leumeorā sida.

† 24:63 *Drua paḷḷa nībasia.* Hebreo beḏeade maḷra ebuda bḷēa. Naḷḡarā crīchada diaisicada: “Crīcha jḷaḷde wāsia”, “Ācōrēa ewari iwidiḏe wāsia”, “aujāne wāsia”, “idji achirā ume nēbḷaḷde wāsia” wa “bacuru zaqueda ude wāsia.”

⁴ Madiaḷ warrarāra naḷgarā basía: Epá, Eper, Hanoc, Abidá, Eldá sida. Jūma maḷgarāda Queturádeba yōsidaa.

⁵⁻⁶ Abrahaḷ wadī zocai ḅalde Queturába toda warrarāa, Agaraba toda warraa bida Abrahaḷba nebiada diacuasia. Maḷbe ādjirāra Isa ḅamaḷba ḷmāḍau odjabariare tḷma wābigasia. Maḷbeḅḅḅ Abrahaḷba idjia erobḅara jūma Isaa diasia.

Abrahaḷ jaidada

⁷ Abrahaḷra 175 poa basia.

⁸ Maḷne bio drōāda quiruda waraga jaidasia.

⁹⁻¹⁰ Dji warrarā Isaba, Ismael bida idjira tḅarisidaa bēwārā joubada uria Macpela abadae Sara tḅaripeḍadama. Maḷ uriara Mamre ējūāneba ḷmāḍau odjabariare ḅḷa. Dji ējūāra Abrahaḷba hitita Zohar warra Eproḷneda nēdosia.*

¹¹ Abrahaḷ jaidadacarea Ācōrēba dji warra Isara bia ḅasia. Isara baido juebada uria caita ḅabadjia. Dji baido juebada uriara Beer-Lajai-Roi abadjidaa.†

Ismaeldeba yōpedadarā

¹² Nama ḅḷ ḅḷa Ismaeldeba yōpedadadebemada. Maḷ Ismaelera Abrahaḷba unusia Agaradeba. Agarara Sara nezocawērā Egiptodebema basia.

¹³ Ismael warrarā trḷra naḷgarā basía: dji iwinada Nebayo basía. Idjiare Cedar basía. Maḷare Adbeel basía. Maḷare Mibsaḷ basía.

¹⁴ Maḷare Mismá basía. Maḷare Dumá basía. Maḷare Masá basía.

¹⁵ Maḷare Hadar basía. Maḷare Temá basía. Maḷare Jetu basía. Maḷare Napi basía. Dji jirūarebemara Cedemá basía.

¹⁶ Maḷgarā docera Ismael warrarā basía. Ādjirāneba puruda doce yōsidaa. Ādjira maḷ puru bororāda ḅeasia. Maḷ doce purura ara ādji trḷda ḅacuasidaa. Dji ēberārā sida ara maḷ trḷra eropanesidaa.‡

¹⁷ Ismaelera 137 poa baside jaidasia.

¹⁸ Idji warrarāba birasidaa Sur ējūāneba aḅa Havila ējūānaa. Sur ējūāra Egipto drua caita ḅḷa. Havilara Asiria druadāna wābada ode ḅḷa. Ādji ēberārānebemada jīga panabadjidaa.§

Isa warrarā topedada

¹⁹ Nama ḅḷ ḅḷa Isa warrarānebemada. Isara Abrahaḷ warra basía.

²⁰ Isa cuarenta poa baside idji quima Rebecara edasia. Rebecara Betuel cau basía idjaba Labaḷ djabawērā basía. Ādjirāra arameorā basía. Padan-Araḷ druadebemarā basía.

²¹ Isa quima Rebecara warra toca basía. Maḷ carea Isaba Ācōrēa iwidiisia Rebeca biogoamārēā. Idjia iwidiidara Ācōrēba bia ūrsia. Māwā Rebecara mīguisoda biogoa ḅesia.

²² Maḷne warrarāra idji biteda djō panḷ bērā idjia crīchasia: “¿Sāwāērā mḷra jāwā mīga ḅḷ?”* Maḷ carea Ācōrēa iwidiide wāsia.

* **25:9-10** Genesi capítulo 23. † **25:11** Beer-Lajai-Roi. Hebreo bedeade maḷ trḅba jara ḅḷa: “Baido bogadrḷ ḅḷ Ācōrē zocai ḅḷ mḷ unubaride.” Genesi 16:13-14. ‡ **25:16** Genesi 17:20. § **25:18** Ādji ēberārānebemada jīga panabadjidaa. Maḷ bedeaba idjaba jara ḅḷa “ādji ēberārā quirāpe panesidaa” wa “ara ādji ēberārā ume biē panesidaa.” Genesi 16:12. * **25:22** ¿Sāwāērā mḷra jāwā mīga ḅḷ? Maḷra hebreo bedeade ebuda ḅḷe. ḷcaḷmaarā jara ḅḷa: “Mḷra jāwā baibḷra, ¿cārē cārēā zocai bai?” Dewararāmarā jara ḅḷa: “Mḷa ¿cārē cārēā naḷ warrara jāwā iwidiisi?”

²³ Mañne Ācōrēba panusia:

Βλ biteda warrada umé djō panλ bērā bλra jāwā bλa. Ādjidēba puruda umé odjadia.

Aβaada dewarabema cāyābara mēsṛāara ḥaya. Dji nabemada dji tēābema jλwaeda ḥaya.

²⁴ Dji toi ewari jūēside Rebecaba umé tosia.

²⁵ Dji nabemara bio caraida ḥasia. Idjira cara purea ḥasia. Mañ carea dji trλra ḥasidaa Esaú.†

²⁶ Esaú tobλΓade dji tēābemaba idji jīrūgarronane jida to ḥaesia. Mañ carea idjira trλ ḥasidaa Jacobo.‡ Rebeca warra toside Isara sesenta poa ḥasia.

Esaúba edaida baḍara Jacoboa nēdobueda

²⁷ Mañ warrarāra warisidaa. Esaúra mēā wā cawa ḥasia. BaribλΓa Jacobora diguida necai babadjia.

²⁸ Esaúba animarā beapeda dji zezaa cobibadjia. Mañ bērā Isaba Esaúra bio quīrīā ḥasia. Mañne Rebecaba biara Jacoboda quīrīā ḥasia.

²⁹ Ewari aba Jacobora ne dju ḥasia. Mañne Esaúra mēā nībaḍada jarra jūēsia.

³⁰ Esaúba jarasia:

–Mλ djuburia, bλa lenteja purea dju ḥada mλa cobidua. Mλra cacua λḥaāē ḥλa, ne coē ḥλ bērā.–

Lenteja purea ḥλ carea Esaúra idjaba trλ ḥasidaa “Edoλ.”§

³¹ Mañne Jacoboba jarasia:

–Bλra dji warra iwina bērā dadji zezaba erobλdebemada bλa waiḥλara edaya. Bλa edaida ḥλra za ḥλ lentejabari mλa nēdobueda.–

³² Esaúba jarasia:

–Mλra jarrababa beubodoa. Mλda beuibλΓa, dadji zezade edaida ḥλra ¿sāwā edai?–

³³ Mañne Jacoboba jarasia:

–Naārā wārāneba jaradua bλa dadji zezade edaida ḥλra mλa diaida.–

Ara maλda Esaúba wārāneba jarasia. Māwā dji warra iwinaba edaida ḥλra Esaúba Jacoboa nēdobuesia.

³⁴ MañbeḥλΓa Jacoboba lentejara paλ sida Esaúa diasia. Esaúba copeda baido do ḥapeda wāsia. Māwā dji warra iwinaba edaida baḍara Esaúba igarasia.

26

Isara Guerarde bada

¹ Mañ ewaride Isa druade jarrabada zesia Abrahāñ ewaride zeda quīrāca.* Mañ carea Isara Guerar purudaa wāsia pilisteorā boro Abimelemaa.

² Isa mama ḥλde Ācōrēra idjimaa zepeda jarasia:

–Egipto druadaa wārādua, ātebλΓa mλa jarabλΓa druade ḥedua.

³ Bλra druā āibemamīna nama ḥedua. Mλra bλ ume ḥaya. Mλa bλra carebaya: mλa bλa, bλ warrarāa bida nañ druara diaya. Māwā mλa bλ zeza Abrahāñ wārāneba jaradara oya.

† 25:25 Esaúra trλ jarabadaa Edoλ idjaba Seír. Hebreo bedeade Edoλ trλba jara bλa “purea bλ.” Seír trλba jara bλa “caraida bλ.” Edoλba biara jara bλa Esaúdeba yōna puruda. Seírba biara jara bλa Esaúdeba yōpedadarā ējūāda. Genesi 36:9. ‡ 25:26 Jacobo trλba jara bλa “jīrūgarrona.” Mañ awara cūrūgabariadaa abλΓa quīrāca jīguabaria. Genesi 27:36. § 25:30 Hebreo bedeade Edoλ trλba jara bλa

purea ḥada. * 26:1 Genesi 12:10.

4 Mĵa bĵ warrarĵra zocĵrĵ yĵbiya bajĵne chĵdau zocĵrĵ panĵ quĵrĵca. Mĵa jĵma naĵ druara bĵdeba yĵbdarĵa diaya idjaba mĵa bĵdeba yĵbĵrĵdeba naĵ ějĵĵne bea purura jĵma carebaya.

5 Mĵa mĵwĵ oya Abrahajĵba mĵ bedeara jĵma ĵĵ oda bĵrĵ; mĵa obidada, mĵa jara bĵdada, mĵa jaradiadada, mĵ ley sida idjĵa jĵma ĵĵ osia.-

6 Maĵ bĵrĵ Isara Guerar purude besia.

7 Maĵne Guerardebemarĵba Isaa dji quima Rebedebemada iwĵdisĵdaa, idjĵra quĵrĵwĵrĵeĵ bĵ bĵrĵ. Maĵ careĵ Isara ne wayasia. Iduba crĵcha besia mĵ quimaana aĵbĵrĵ, mĵra beadĵsĵcada edadĵ carea. Maĵ carea ĵdjĵa iwĵdĵbdade panubadjĵa: "Idjĵra mĵ djabawĵrĵa."

8 Isa mama dĵrĵ bĵde pilistorĵ boro Abimeleba dajadaa acĵbadadeba unusia Isaba idjĵ quima Rebecara yĵga nĵmada.

9 Maĵ bĵrĵ Abimeleba Isara trĵbĵpeda jarasia:

-Jĵĵ wĵrĵra wĵrĵda bĵ quĵmaa. ĵCĵrĵ cĵrĵeĵ bĵa jarasi bĵ djabawĵrĵda?-

Isaba panusia:

-Mĵa crĵchasia bĵrĵba mĵra beadĵda mĵ quima edadĵ carea.-

10 Abimeleba jarasia:

-ĵCĵrĵ cĵrĵeĵ jĵwĵ osi? Mĵ purudebemarĵ abĵada bĵ quĵma ume cĵĵnabara, bĵabĵrĵ daia maĵ cadjĵruarĵ obĵcasia.-

11 Maĵ bĵrĵ Abimeleba idjĵ ěberĵrĵa jarasia:

-Barĵduaba Isada mĵ sĵibĵrĵ wa dji quĵmada mĵ sĵibĵrĵ, maĵ ěberĵra beuda bĵa.-

12 Maĵ druade Isara ne ŵsia. Abari poade idjĵa waĵbĵa ewasia, Ācĵrĵba idjĵra ne jĵmane careba bĵda bĵrĵ.

13 Mĵwĵ idjĵra bio bara besia.

14 Ovejada, pacada, nezocarĵ sida zocĵrĵ eroĵesia. Maĵ carea pilistorĵra idjĵ ume biě panĵsidaa.

15 Idjĵ zeza Abrahajĵ zocai bĵside Abrahajĵ nezocarĵba baido juebada uriada corocuasĵdaa. Barĵbĵrĵ pilistorĵra Isa ume biě panĵ bĵrĵ maĵ baido juebada uriara jĵma egoroba ĵnĵcuasĵdaa.

16 Maĵbe dji boro Abimeleba Isaa jarasia:

-Dai tĵĵnabemada ĵyĵ wĵdua, bĵra dairĵ cĵyĵbara dji dromaara bĵbĵrĵ bĵrĵ.-

17 Ara maĵda Isara Guerar purude badada ĵyĵ wĵsia. Guerar jewedade jĵĵpeda idjĵ wua dera opeĵa mama besia.

18 Abrahajĵ waĵi zocai bĵside idjĵa baido juebada uriada mama corobicuasĵa.† Idjĵ beudacarea pilistorĵba maĵ baido juebada uriara egoroba jĵma ĵnĵcuasĵdaa. Barĵbĵrĵ Isa mama bĵde zesĵde waya corobicuapeda abari trĵda bĵcuasia dji zezaba naĵna bĵdada.

19 Ewari aba Isa nezocarĵba dji jewedade coro panasĵdaa. Coro panĵne baido ĵtaa bogadrĵ bĵda unusĵdaa.

20 Barĵbĵrĵ maĵ baido carea Guerardebema oveja wagabadada Isa oveja wagabada ume ĵjarasĵdaa. Guerardebemarĵba jarasĵdaa:

-Naĵ baidora dairĵnea.-

Maĵ carea ĵjarapedada bĵrĵ Isaba baido juebada uriara trĵ bĵsia Esec.‡

21 Mĵwĵnacarea Isa nezocarĵba dewara baido juebada uriada corosĵdaa. Barĵbĵrĵ maĵ carea bĵda ĵjarasĵdaa. Maĵ baido juebada uriara trĵ bĵsia Sitna.§

† 26:18 Genesi 21:25-31. ‡ 26:20 Hebreo bedeade esec trĵba jara bĵa: "Jara panĵ." § 26:21 Hebreo bedeade Sitna trĵba jara bĵa: "Djĵ quĵrĵ panĵ."

²² Maḷbe Isara mamabemada āyā bađe wāsia. Mama dewara baido juebada uriada corosia. Maḷ baido carea ijaradaē basía. Maḷne Isaba jarasia: –Arābala Ācōrēba dadjirāra bia ḅasia naḷga ējūāne ne bara paneni carea.–

Māwā dji baido juebada uriara trā ḅasia Rehobo.*

²³ Mamaḷba Beersebádaa wāsia.

²⁴ Maḷ diamasi Ācōrēra Isama odjapeda nāwā jarasia:

Māra ba zeza Abrahaḷba ījā bađa Ācōrēa. Ne wayarādua. Māra ba ume ḅaa. Mā baḷa nāwā careba ḅaya: ba warrarāra māa zocārā yōbiya mā nezoca Abrahaḷra carebayađa ada bēra.

²⁵ Ācōrēda mama odjada bēra Isaba mōgarada ḷta pā buepeda idjía ewari iwidiisia. Maḷbe idji wua dera osia mama dārā bai carea. Idjaba idji nezocarāba mama baido juebada uriada corosidaa.

Isaba Abimele ume bedea bađa

²⁶ Ewari aba Guerar purudebema boro Abimelera Isamaa zesia. Abimelera zesia idji crīcha diabari Ahuzat ume, idji djōbadarā boro Picol ume biđa.

²⁷ Maḷne Isaba Abimelea jarasia:

–Bārāba māra unu ama panana bēra, bārā tāēnabemada āyā jaḷretasidaa.

Maḷda ¿cārē cārēā māmaa ze panā?–

²⁸⁻²⁹ Maḷne ādjia panusidaa:

–Daiba unu panāa Ācōrēra ba ume ḅađa. Maḷ carea daiba crīcha panāa ba ume necai panani carea bedeada baḷdiđa. Daiba baḷa necai wābisidaa idjaba ba ume ababe biada osidaa. Maḷ bēra wārāneba nāwā bedea baḷdiđa: daiba ba mā sēnaē panā quīrāca baḷa biđa दौरā mīā sēēda. Wārāda Ācōrēba baḷa bio careba ḅaa.–

³⁰ Maḷ carea Isaba ḅasrida ne cobada waibāda opeđa ādjirāra ne codrusidaa.

³¹ Nurēma pirabaridapeda wārāneba bedea ḅasidaa necai panani carea. Maḷbe Isaba ādjia bia wānaduađa asia. Ādjirā biđa bia beduađa adapeda wāsidaa.

³²⁻³³ Maḷmisa Isa nezocarāba egoro coro panāne baidoda unusidaa. Ununapeda Isamaa jarade zesidaa. Idjia māḷga ewaride bedea baḷda carea maḷ baido juebada uriara trā ḅasia Sebá.† Maḷ carea mamabema purura wadibiđa Beersebá abadaa.

³⁴ Isa warra Esaú cuarenta poa ḅaside Beerí cau Judida edasia. Maḷ awara edasia Eloā cau Basemá sida. Maḷ Judira, Basemá sida hitita wērārā basía.

³⁵ Maḷne ādji umena Isa ume Rebeca ume biđa bia pananaca basía.

27

Isaba idji warrarā bia jara bađa

¹ Isara drōāda ba bēra dauba unuca basía. Ewari aba idji warra nabema Esaúda trāpeda jarasia:

–jWarra!–

Esaúba panusia:

–¿Cārē, zeza?–

² Maḷne Isaba jarasia:

–Acādua, warra, māra drōāda baḷa. Mā beui ewarira adua baḷa.

³ Maḷ carea mā djuburia ba enedramada cha sida edapeda mēā wādua.

* **26:22** Hebreo bedeade Rehobo trāba jara baḷa: “Ējūā baraa.” † **26:32-33** Hebreo bedeade Sebá trāba jara baḷa: “Bedeade baḷpeda.” Genesi 21:30-31.

⁴ Ne beasira m̄ itea djudua m̄a awua cobari quĩr̄ca. Māda cobisira m̄a b̄ara bia jara b̄aya m̄ beui naēna.-

⁵ Isara idji warra Esaú ume bedea b̄ada Rebecaba ũr̄ basia. Mālbe Esaúra mēã w̄asia dji zezaa cobì carea.

⁶ Esaú w̄anacarea Rebecaba idji warra Jacoboa jarasia:

-Warra, m̄a ũr̄isia b̄a zezara b̄a djaba Esaú ume bedea b̄ada. B̄a zezaba Esaúa n̄awã jarasia:

⁷ "Mēã ne beade w̄apeda m̄ itea djudua. Mā djicora copeđa m̄ beui naēna b̄ada Ācōr̄e quĩr̄pita bia jara b̄aya."

⁸ J̄albe, warra, m̄a jarab̄ar̄ada odua.

⁹ Dadji animarã ðeamaa w̄apeda chiwatu zaque boreguea pan̄ada umé enedua. Mālbe m̄ra b̄a zezaa itea ne djuya idjia awua cobari quĩr̄ca.

¹⁰ Māda b̄a b̄a zezamaa edeya idjia com̄ar̄eã. M̄awã idji beui naēna b̄ar̄a bia jara b̄aya.-

¹¹ Mālne Jacoboba dji papa Rebecaa jarasia:

-M̄ djaba Esaúra caraid̄a b̄a, mālne m̄ra cara neē b̄a.

¹² M̄ zezaba m̄da t̄aib̄ar̄a, cawaya m̄a idjira c̄ur̄ga b̄ada. Māda cawasira idjia m̄ra bia jara b̄ar̄e, ãteb̄ar̄a biē jara b̄aya.-

¹³ Mālne dji papaba panusia:

-M̄awã biē jara b̄asira m̄maab̄ar̄a zeya. Warra, odua m̄a jara b̄a quĩr̄ca. Chiwatu zaquera isabe j̄ar̄ade w̄adua.-

¹⁴ Ara māda Jacobora w̄apeda chiwatu zaquera enesia idji papamaa. Enepeda idji papaba djicoda osia Jacobo zezaba awua cobari quĩr̄ca.

¹⁵ Mālbe dji warra nabema Esaúba j̄lbari dji biara b̄ada Rebecaba enesia. Esaúba mā j̄lbarira ãdji dede erobasia. Māda Rebecaba Jacoboa j̄lbasia.

¹⁶ Mā awara Jacobora cara neē b̄a b̄er̄a Rebecaba chiwatu zaque eda idji jawade, ãr̄am̄aside bida caracuasía. M̄awã osia dji zezaba Esaúdr̄a c̄icham̄ar̄eã.

¹⁷ Mālbe djico warra djudada pā sida idji warra Jacoboa diasia dji zezamaa edem̄ar̄eã.

¹⁸ Idji zezamaa w̄apeda Jacoboba jarasia:

-jZeza!-

Isaba panusia:

-jC̄ar̄e, warra? B̄ara j̄caida m̄awã b̄a?-

¹⁹ Mālne Jacoboba idji zezaa jarasia:

-M̄ra b̄a warra nabema Esaúa. M̄a osia b̄a jarađa quĩr̄ca. Āta ch̄umepeda ne codua. Mālbe m̄ra bia jara b̄adua.-

²⁰ Isaba dji warra iw̄idisia:

-M̄ warra, j̄s̄awã j̄acua isabe ne beasi?-

Jacoboba panusia:

-B̄a ume b̄a Ācōr̄eba m̄a unubisia.-

²¹ Mālne Isaba jarasia:

-Warra, m̄ caita zedua. M̄a idu t̄abidua b̄ara w̄ar̄ada m̄ warra Esaú cawaya.-

²² Ara māda Jacobora dji zezaba t̄am̄ar̄eã caita w̄asia. Mālne Isaba jarasia:

-B̄a bedeara Jacobo bedeaca b̄a, barib̄ar̄a b̄a j̄lwar̄a Esaú j̄lwaca b̄a.-

²³⁻²⁴ Isaba Jacobora cawaē basía idji j̄lwar̄a Esaú j̄lwa quĩr̄ca caraid̄a b̄a b̄er̄a. Isaba Jacobo bia jara b̄ab̄ar̄ade wayacusa iw̄idisia:

-jB̄ara w̄ar̄ada m̄ warra Esaúca?-

Jacoboba panusia:

-M̄e, zeza. M̄ra Esaúa.-

25 Mañne dji zezaba jarasia:

–Warra, bła ne beadara diadua mła coi carea. Mañbe mła bła bia jara baya.–

Ara mañda Jacoboba diasia. Diadacarea Isaba cosia. Māwā bade Jacoboba uva ba sida diasia. Mañgla sida Isaba dosia.

26 Mañbe bərla Isaba jarasia:

–Jāñbe warra, mł caita chūmepeda mł uridarrade isōdua.–

27 Ara mañda Jacobora caita chūmepeda isōsia. Mañne Jacoboba jā basia Esaúba jābarida. Isaba mañra lpeđa crīchasia wārāda Esaúda idji ume bāda. Mañ bēra idjia Jacobodra nāwā bia jara basia.

Mł warrara tūāpa bła Ācōrēba bia zaubi bā ējūā quīrāca.

28 Mła quīrīā bła Ācōrēba bā itea bajāneba cue zebi baida bła ubarara bia zaumārēā.

Māwā bā trigora aduba zauya. Bā uva sida bia zauya.

29 Mła quīrīā bła puruda zocārā bā jawaeda beadida, druazabemada bā quīrāpita wayaadeba chīrāborode cobeadida.

Mła quīrīā bła bāra bā djabarā boro baida, bā papa warrarāda bā quīrāpita chīrāborode cobeadida.

Mła quīrīā bła bā biē jarabādara biē beadida idjaba bā bia jarabādara bia beadida.

30 Isaba māwā bia jara bādacarea Jacobora idji zeza ume bađada ēdrasia. Ara ēdrabarade idji djaba Esaúra mēā wā bađada jūesia.

31 Idjia bida djicoda warra osia. Mañda dji zezamaa edepeda jarasia:

–Zeza, māra ne beasia. Ata chūmepeda codua. Mañbe māra bia jara bādua.–

32 Mañne Isaba Esaúā jarasia:

–Bāra zcaida māwā bā?–

Esaúba panusia:

–Māra bā warra iwina Esaúā.–

33 Isaba mañ ūrībarade dauperapeda ure nūmesia. Mañne jarasia:

–Māēteara zcaida bā na ze bāsi? Idjia beadara mła diasia. Mañda mła jūma cosia bā zeī naēna. Mła idjira bia jara basia. Mañ bēra idjindra bia baya.–

34 Esaúba dji zeza bedea ūrīside abeda bio sopuasiasia. Mañne jīā bāba jīgua jarasia:

–jZeza, mł sida bia jara bādua!–

35 Mañne dji zezaba panusia:

–Bā djababa māra cūrūgade ze basia. Māwā mła bā bia jara bāi bađara idjiabara edasia.–

36 Mañne Esaúba jarasia:

–jBārāba jāñ cūrūgabari Jacobora aride trā basidaa!* jIdjia māra bārima umē cūrūgabara! Mła warra iwinaba edaida bađara idjia edasia. Jāñbe idi bā mł bia jara bāi bađara idjia jārīsia.–

Mañne Esaúba wayacusa iwīdisia:

–zBā mł sida poya bia jara bāēca?–

37 Isaba panusia:

–Mła Jacobora bā boroda basia. Bā ēberārāra, bādeba yōbāda sida idji jawaeda basia. Idjaba mła jara basia idji trigora uva sida aduba zaumārēā. Mañba, warra, mła bā zcārēda poya diai?–

38 Mañne Esaúba dji zezaa bia iwīdisia:

* 27:36 Hebreo bedede Jacobo trāra cūrūgabariada abara quīrāca jīgubaria. Genesi 25:26.

-Zeza, b_ΛΛa ζababe idjidra poya bia jara b_Λlica? ¡Ay, zeza, m_Λ sida bia jara b_Λdua!-

Māwā jara b_Λde Esaúra bio jīā nūmasia.

³⁹ Māwā b_Λde dji zeza Isaba jarasia:

B_Λra ējūā biadebemada, cue zebirimabemada jīga baya.

⁴⁰ B_Λra dewara ēberārā ume djō baya, idjaba b_Λ djaba j_Λwaeda baya.

Barib_Λra b_Λā jīā o ama beb_Λra_Λde idji j_Λwaeda b_Λada ēdra_Λya.†

Rebecaba Jacoboa mīrū wādua_Λada ada

⁴¹ Ādji zeza Isaba Jacoboda bia jara b_Λda bērā Esaúba Jacobora bio quīrāma besia. Ma_Λ carea nāwā crīchasia: “M_Λ zeza beudacarea m_Λā sopua ewarida wagaya. Ma_Λbeb_Λra m_Λ djaba Jacobora beaya.”

⁴² Esaúba oi crīcha b_Λra dji papa Rebecaba cawasia. Ma_Λ carea idji warra tēābema Jacobora tr_Λpeda jarasia:

-Ūrīdua, b_ΛΛa oda carea b_Λ djaba Esaúba b_Λra bea quīrīā b_ΛΛa.

⁴³⁻⁴⁵ Idjia b_Λda beaib_Λra, idji sida beadida pan_ΛΛa. Māwāra m_Λā abari ewaride bārā umena aduaya. Ma_Λ carea, warra, m_Λā jarab_Λra_Λda jīā odua. Isabe Hara_Λ puru_Λdaa mīrū wādua m_Λ djaba Laba_Λmaa. Jāma idji ume dārā b_Λdua aba b_Λ djaba quīrūbi jōb_Λra_Λdaa. B_Λā o_Λada idjia quīrādoasira m_Λā b_Λā be_Λada diabueya waya zemārēā.-

⁴⁶ Jacobo wāi naēna Rebecaba dji quima Isaa jarasia:

-M_Λra sē b_Λā Esaú quima hititarā carea. Jacobo bida na_Λ druadebema hitita wērāda edaib_Λra, biara b_Λā m_Λra beuida.-

28

¹ Ma_Λ bērā Isaba Jacobora tr_Λpeda bia jara b_Λasia. Idjaba nāwā jarasia:

-Canaa_Λnebema wērāda edarādua.

² Padan-Ara_Λ druadaa wādua b_Λ zezadrōā Betuelmaa. Mama b_Λ djabadrōā Laba_Λ caurānebemada aba edadua.

³ Ācōrē ne jūma poya o b_Λba b_Λra careba baya warra zocārā unumārēā. Māwā b_Λdeba puruda zocārā yōnia.

⁴ Idjaba Ācōrēba Abraha_Λ diai jara_Λda ējūāda idjia b_Λā, b_Λdeba yōb_Λdarāa bida diaya.* Māwā na_Λ ējūāra bārāne baya, b_Λra nawena nama āibema quīrāca b_Λmīna.-

⁵ Māwā Isaba Jacobora wābisia Padan-Ara_Λ druadaa. Ma_Λbe Jacobora wāsia idji djabadrōā Laba_Λ dedaa. Ma_Λ Laba_Λra Betuel warra basia. Betuelera arameo basia. Laba_Λra Rebeca djaba basia. Rebecara Jacobo idjaba Esaú papa basia.

Esaúba dewara quima edada

⁶ Jacobo wāi naēna idji zeza Isaba idjira bia jara b_Λpeda jarasia Canaa_Λnebema wērāda edarāmārēā. Āteb_Λra wābisia Padan-Ara_Λ druadebema wērāda edamārēā. Esaúba ma_Λg_Λra jūma unu basia.

⁷ Ma_Λ awara unu basia Jacoboba idji zeza be_Λea, idji papa be_Λea sida jīā ope_Λda Padan-Ara_Λ druadaa wāsida.

⁸ Ma_Λg_Λdeba Esaúba cawasia idji zezaba Canaa_Λnebema wērārāra quīrīacada.

⁹ Ma_Λ carea Esaúra wāsia Abraha_Λ warra Ismaelmaa. Ismaelera Esaú djabadrōā basia. Ma_Λne Esaúba Ismael cau Majalada edasia. Majalara

† **27:40** Dārāb_Λra_Λde Esaú puru Edo_Λba Jacobo puru Israelera igarasia. 1 Rey 11:14-25; 2 Rey 8:20.

* **28:4** Genesis 17:4-8.

Nebayo djabawērã basía. Esaúba dewara quimarã pe erobãde mañ wērã sida edasia.

Jacoboba Betelde cãimocarada

¹⁰ Mañne Jacobora Beersebádeba Harañ puruđaa wásia.

¹¹ Wãbãgãde ota queusia. Mama mōgarada cobasia idji borocauí carea. Mañbe egode tabepeda cãisia.

¹² Cãĩ ãade cãimocarade unusia dume drasoga ãada chũ nũmada. Mañ dumera dudaãba bajãnaa tẽũ nũmasia. Mañne Jacoboba unusia ãcõrẽ bajãnebema nezocarãda dumene ãtaa wã duanãda idjaba edaa ze duanãda.

¹³ Idjaba unusia ãcõrẽda dume borode nũmada. Mãwã ãade ãcõrẽba jarasia:

–Mãra ãa zezadrõã Abrahãã ãcõrẽa, ãa zeza Isa ãcõrẽa. ãa cãĩ ãa ãjũãra mãa ããa, ãa warrarãa bida diaya.

¹⁴ ãa warrarãa zocãrã yõnia egoro pora quĩrãca. ãdjirãra wãbãgãdia ãmãdau odjabariare, ãmãdau ãebariare, ãawa araare, ãawa acãare bida. Idjaba ããdeba, ããdeba yõbãgãdeba bida mãa jũma nañ ãjũãne ãea purura carebaya.

¹⁵ Mãra ãa ume ããa. Mãa ããra wagaya ãa wãbãgãza, idjaba mãa ããra nañ ãjũãnaa waya eneya. ããra igaraãa, ãtebãgã wãrãda mãa ããra ãããda jũma ãã itea oya.–

¹⁶ Mañne Jacobora cãĩ ãããda ãrãmãpeda nãwã crĩchasia: “Wãrãda ãcõrẽra nama ããa, ããããã mãa adua ããsia.”

¹⁷ Ne wayaãdeba jarasia: “ĩNama bio minijĩchia ããa! ãcõrẽ dera nama ããa, idjaba bajãnaa wãbada o sida nama ããa.”

¹⁸ Nurẽma diapededa Jacobora pirãbaripeda borocau erobada mōgarara ãta nũmasia sãyãda ãããrẽã. Mañ mōgara ãrã nedragada weasia ãcõrẽra mama ãã ããrã.

¹⁹⁻²² Mama Jacoboba wãrãneba nãwã jarasia:

–ãcõrẽda mã ume wãibãgã, mã wãbãgãma wagaibãgã, ne coi carea diaibãgã, cacuade ããbarida diaibãgã, idjaba mã zezamaa waya jẽda eneibãgã, mãã idjidra ãã ããa. Mañ carea nañ mōgara sãyã ãããara ãcõrẽ de ããa.–

Mãwã dji mama ãã puru Luz abadara Jacoboba trã ããsia Betel.† Idjaba Jacoboba ãcõrẽa jarasia:

–ããa mãã die diabãgãza mãã ããã ããã ããã ããã.–

29

Jacobo idji djabadrõãma jũena

¹ Mãwãnacarea Jacobora nocodaa wásia. Wãne ãmãdau odjabariarebema ãberãrã druade jũene wásia.

² Mama baido juebada uria corodada unusia. Mañ caita ovejada zocãrã panasidãa. Mañ ovejara ãdji djibarirã ããea panã caita awara awara ãããũ duanasidãa. Djibarirãba mãã baidora ãdji ovejaa jue diabadjidãa. Dji baido juebada uria ãrã mōgara wãibããda cobasia.

³ Ewariza oveja jũma enepedããacarea dji oveja wagabadaba mãã mōgarara ããã ãããadjidãa ãdji ovejaa baido jue diããã carea. Jue diapedããacarea wayacusa mōgarara dji uria ãrã cobããadjidãa.

⁴ Mañne Jacoboba dji oveja wagabadaa iwidiãia:

–Djabarã, çãããããã sããããããã?–

† 28:19-22 Hebreo bedeadẽ Betel trãba ããããããã “ãcõrẽ de.”

Ādjia panusidaa:

-Daira Haraḷ purudebemaa.-

⁵ Jacoboba iwidiisia:

-ĶBārāba Naco warra Labaḷra unubadaca?-

Ādjia panusidaa:

-Māē, daiba unubadaa.-

⁶ Jacoboba waya iwidiisia:

-ĶIdjira bia Ḃaca?-

Ādjia panusidaa:

-Idjira bia Ḃaa. AcḶdua, jari urua dji cau Raquelda. Idji zeza ovejada pe enebḶḶaa.-

⁷ Maḷne Jacoboba jarasia:

-AcḶdadua, waēi āsa nūmaḶ bērā animarāra cāine edediē panḶaa. Ovejara baido dobigadapeda waya pōājārā cobide ededadua.-

⁸ Ādjirāba panusidaa:

-Wadibida poya baido dobidaēa. Daiba jḶābadaa jūmarāba ādji ovejara enenamārēā. MaḷbeḶḶaḶ mōgara baido juebada uria ḶḶḶ cobḶḶaḶ āyā ḂḶbadaa ovejara baido dobigadi carea.-

⁹ Jacobo ādjirā ume bedeā ḂḶde Raquelba idji zeza ovejara pe enesia. Idjira dji oveja wagabari basía.

¹⁰ Raquel zeza Labaḷra Jacobo papa Rebeca ume dji djaba basía. Jacoboba Raquel, Labaḷ oveja sida unuside baido juebada uriamaa wāpeda dji mōgara uria ḶḶḶ cobḶḶaḶ āyā ḂḶsia. Āyā ḂḶpeda idji djabadrōā Labaḷ ovejara baido dobigasía.

¹¹ Maḷne Jacobora ḂḶsridasia idji papa ēberārāma jūēna bērā. Maḷ carea Raquel uridarrade isōpeda jīāsía.

¹² Maḷbe Jacoboba jarasia:

-MḶra ḂḶ zeza Labaḷ tēābeaa. MḶ papa Rebecara ḂḶ apipia.-

Ara maḶda Raquelera diguidaa pira wāsía idji zeza jaraē.

¹³ Labaḷba maḷ ūrīpeda pira wāsía idji djabawērā warra Jacobo audiabariē. Jacobo ḂḶmaa wāpeda oḶūē edapeda uridarrade isōsía. Maḷbe diguidaa edesia. Diguída jūēnapeda Jacoboba LabaḶa idji sāwānanebemada jūma nēḂḶḶasia.

¹⁴ Maḷne Labaḷba Jacoboa jarasia:

-Wārāda ḂḶra mḶ ēberārā.-

Māwānacarea Jacobora Labaḷ ume jedeco aba besía.

Jacoboba Labaḷ caurā edada

¹⁵ Jedeco aba Ḃadacarea Labaḷba Jacoboa jarasia:

-ḂḶra mḶ tēābeamīna mḶ itea bari trajaiē ḂḶa. MḶā jaradua jūmasāwā diaida ḂḶda ḂḶ trajubari.-

¹⁶ Labaḷba cauda umé erobasia. Dji nabema trḶda Lea basía. Raquelera dji tēābema basía.

¹⁷ Leara mācua quīrāwārēāē basía.* BaribḶḶaḶ Raquelera bio quīrāwārēā basía.

¹⁸ Maḷne Jacoboba Raquelda bio quīrīā basía. Maḷ carea LabaḶa jarasia:

-ḂḶ cau tēābema Raquel edai carea mḶra siete poa ḂḶ itea bari traja Ḃaya.-

¹⁹ Maḷne Labaḷba panusia:

* **29:17** *Leara mācua quīrāwārēāē basía.* Hebreo bedeade ḂḶ ḂḶa: "Lea daura ḂḂaaē basía." BaribḶḶaḶ maḶba jara ḂḶra ebuda ḂḶēa.

-Biara ɓAA mɔ caura ɓAA diaida dewara ẽberãa diai cãyãbara. Mãeteara mɔ itea bari traja ɓedua.-

²⁰ Ara maɔda Jacobora Raquel edai carea Labaɔ itea siete poa bari trajasia. Jacoboba Raquelera bio quĩrĩ ɓA ɓẽrã idjimaarã maɔ siete poara dãrãé ɓasia.

²¹ Siete poa ɓadacarea Jacoboba Labaɔa jarasia:

-Dadjia ɓApedada ewarira jũena ɓẽrã ɓA caura diadua mɔ quima ɓamãrẽã.-

²² Ara maɔda Labaɔba mamabemarãra jũma trɔɓigasia dji cau quima edabɔɔ ɓASrĩdada oi carea.

²³⁻²⁴ Baribɔɔa diamasi maɔ ɓASrĩda o panasiɓade Labaɔba idji cau nabema Leada Jacoboa diasia. Idjaba idji nezocawẽrã Zilpa abadada Leaa diasia nezoca bara ɓamãrẽã. Maɔne Jacoboba Leada mãwã ɓAda adua ɓasia, diamasi nũma ɓẽrã. Ara maɔda Jacobora Lea ume cãisia.

²⁵ Nurẽma Jacoboba unusia Leadɔa idji caɓɓade ɓAda. Maɔ carea Labaɔmaa wãpeda jarasia:

-¿Cãrẽ cãrẽã ɓAA mɔra jãwã osi? ¿Mɔra Raquel carea ɓA itea bari trajaé ɓasica? ¿Cãrẽ cãrẽã mɔra cũrũgasi?-

²⁶ Maɔne Labaɔba panusia:

-Nama dai druaɓe dji nabemadɔa na quima diabadaa.

²⁷ Lea edabɔɔ ɓASrĩdara domia aba odua. Mãwãnacarea mɔa dewarabema sida diaya baribɔɔa ɓara wayacusa siete poa idji carea mɔ itea bari trajaida ɓAA.-

²⁸ Jacoboba bia ɓAada asia. Maɔ ɓẽrã ɓASrĩdara domia aba osia. Maɔbe Labaɔba idji cau Raquelera Jacoboa diasia dji quima ɓamãrẽã.

²⁹ Labaɔba idji nezocawẽrã Bilha abadada idji cau Raquelea diasia nezoca bara ɓamãrẽã.

³⁰ Ara maɔda Jacobora Raquel ume cãisia idjaba idjira Lea cãyãbara quĩrĩara erobesia. Maɔbe Jacobora waɓi siete poa bari traja ɓesia Labaɔ itea.

Jacoboba warrarã ununa

³¹ Maɔne Ȃcõrẽba unusia Jacoboba Leara quĩrĩãé ɓAda. Maɔ carea Ȃcõrẽba Lea warrarãda diasia, baribɔɔa Raquelera warra toca ɓasia.

³² Leara biogoa ɓepeda umaquĩrã warrada tosia. Maɔne crĩchasia: "Mɔ mĩga ɓARA Ȃcõrẽba acasia. Idibɔɔa mɔ quimaba mɔra biara quĩrĩãya." Mãwã dji warrara trɔ ɓasia Rubeɔ.†

³³ Leara wayacusa biogoa ɓepeda umaquĩrã warrada tosia. Maɔne crĩchasia: "Ȃcõrẽba mɔa naɔ warra sida diasia mɔ quimaba mɔ quĩrĩãé ɓA ũrĩna ɓẽrã." Mãwã dji warrara trɔ ɓasia Simeoɔ.‡

³⁴ Wayacusa biogoa ɓepeda umaquĩrã warrada tosia. Maɔne crĩchasia: "Idibɔɔa mɔ quimara mɔ ume Ȃbaa ɓaya, mɔa idji warrada ũbea tobɔɔa ɓẽrã." Mãwã dji warrara trɔ ɓasia Levi.§

³⁵ Wayacusa biogoa ɓepeda umaquĩrã warrada tosia. Maɔne crĩchasia: "Naɔne mɔa Ȃcõrẽa bia bedeaya." Mãwã dji warrara trɔ ɓasia Juda.*
Maɔare Leara dãrãsia warra toé ɓAda.

30

¹ Raquelera warra toca ɓẽrã idji djabawẽrã Lea ume soɓe bié ɓesia. Maɔ carea Raquelba Jacoboa jarasia:

† 29:32 Hebreo bedeade Rubeɔ trɔɓa jara ɓAA: "Acɔdua warrada jãwã quiru." ‡ 29:33 Hebreo bedeade Simeoɔ trɔɓa jara ɓAA: "Ūrĩna." § 29:34 Hebreo bedeade Levi trɔɓa jara ɓAA: "Ȃbaa ɓaida."

* 29:35 Hebreo bedeade Juda trɔɓa jara ɓAA: "Bia bedeaida."

-Māra warra quīrīā ʙaa. Warrada unuēb_{arɿ}, biara ʙaa māra beuida.-

² Maā carea Jacobora Raquel ume quīrūpeda jarasia:

-¿Māwāra māda Ācōrēca? Idjiab_{arɿ} ʙara warra idu unubiē ʙaa.-

³ Maābe Raquelba jarasia:

-Mā nezocawērā Bilhada ʙaa. Idji ume cāīdua. Idjia warrada toib_{arɿ}, maā warrara māre baya. Māwā māra Bilhadēba warra erobaya.-

⁴ Ara māda Raquelba idji nezocawērā Bilhara Jacoboa quima quīrāca diasia. Maābe Jacobora Bilha ume cāīsia.

⁵ Bilhara ʙiogoā ʙepeda umaquīrā warrada tosia.

⁶ Maāne Raquelba jarasia: “Māa iwīdīdara Ācōrēba ūrīsia. Idjia māa warra diadaba cawabi ʙaa māa jīpa osida.” Māwā dji warrara trā ʙasia Daā.*

⁷ Māwānacarea Raquel nezocawērā Bilhara wayacusa ʙiogoā ʙepeda umaquīrā warrada Jacoboa to diasia.

⁸ Raquelba jarasia: “Mā djabawērā ume bio djō ʙalde māa poyasia.” Māwā dji warrara trā ʙasia Neptali.†

⁹ Maā ewaride Leaba crīchasia waa warrara toēda. Maā carea idji nezocawērā Zilpada Jacoboa quima quīrāca diasia.

¹⁰ Māwā Zilpaba umaquīrā warrada Jacoboa to diasia.

¹¹ Maāne Leaba jarasia: “Māra boro biasia.” Māwā dji warrara trā ʙasia Ga.‡

¹² Māwānacarea Lea nezocawērā Zilpaba wayacusa umaquīrā warrada Jacoboa to diasia.

¹³ Maāne Leaba jarasia: “Māra bio ʙasrida ʙaa. Idib_{arɿ} wērārāba jarađia māra ʙasrida ʙada.” Māwā dji warrara trā ʙasia Aser.§

¹⁴ Trigo ewabada ewaride Jacobo warra iwina Rubeāra trigo udamaa wāsia. Mama unusia mandragojōda.* Maāra Rubeāba ʙa edapeda idji papa Lea itea edesia. Lea djabawērā Raquelba maā unupeda Leaa jarasia:

-Mā quīrā djuburia ʙa warraba mandragojō enenanebemada māa diadua.-

¹⁵ Maāne Leaba jarasia:

-¿Ya bia ʙaēca ʙaa mā quima jārīnada? Maā awara ¿ʙaa mā warra mandragojō sida jārīca?-

Raquelba panusia:

-ʙa warra mandragojōda māa diasira nane diamasi Jacobora ʙa ume cāīya.-

Raquelba jarađara Leaba bia ūrīsia.

¹⁶ Maā bērā Jacobo quewara idji ējūāneba jūēb_{arɿ}de Leara idji audiabaride wāsia. Maābe jarasia:

-Nane diamasi ʙara mā ume cāīya mā warra mandragojōra Raquelea diadabari.-

Maā diamasi Jacobora idji ume cāīsia.

¹⁷ Leaba iwīdīdara Ācōrēba ūrīsia. Māwā Leara waya biogoā ʙepeda umaquīrā warrada tosia. Maā warrara idjia juesuma tođa basia.

¹⁸ Maāne Leaba jarasia: “Mā nezocawērāda mā quimaa diadabari Ācōrēba māa nebiada diasia.” Māwā dji warrara trā ʙasia Isacar.†

* 30:6 Hebreo bedeade Daā trāba jara ʙaa: “Cawabisia jīpa odada.” † 30:8 Hebreo bedeade Neptali trāba jara ʙaa: “Djō ʙa.” ‡ 30:11 Hebreo bedeade Ga trāba jara ʙaa: “Boro biasia.” § 30:13 Hebreo bedeade Aser trāba jara ʙaa: “ʙasrida ʙa.” * 30:14 Maā druade crīchabadjīdaa wērāba mandragojōda jōib_{arɿ} warra toida. † 30:18 Hebreo bedeade Isacar trāba jara ʙaa: “Ne odabari nebia diai.”

19 Māwānacarea Leara wayacusa biogoa bepeda umaquĩrã warrada Jacoboa to diasia. Mañ warrara idjia sei toda basia.

20 Leaba jarasia: “Ācōrēba m̄la nebiada diasia. M̄la sei umaquĩrã warra toda bēra m̄l quimaba m̄lra bia unuya.” Māwā dji warrara tr̄l ḅasia Zabuloā.‡

21 Māwānacarea wērācauda tosia. Idjira tr̄l ḅasia Dina.

22 Mañne Ācōrēba Raquelera quĩrãdoaeḅ basia. Raquelba iwidiḅara idjia ūrīna bēra warrada idu unubisia.

23 Mañ warra tosiḅe Raquelba jarasia: “M̄l warra toca carea pera ḅadara Ācōrēba āyā ḅasia.

24 M̄la quĩrã ḅla Ācōrēba warrada dewara diaida.” Māwā dji warrara tr̄l ḅasia Jose.§

Jacobo Labañ ume dji cūrūgapedada

25 Jose toḅacarea ewari aba Jacoboba dji zāwārē Labañ nāwā jarasia:

–M̄lra m̄l druadaa idu wāḅidua.

26 M̄l quimarāda, m̄l warrarā siḅa idu edebidua. M̄l quimarā carea ḅla itea bari traja ḅasia. Mañ bēra m̄lra idu wāḅidua. ḅla cawa ḅla m̄lra ḅla itea bio trajasida.–

27 Baribḅḅ Labañba jarasia:

–M̄l quĩrã djuburia m̄l ume ḅedua. M̄la quĩrācuita acḅ ḅaḅeba cawa ḅla Ācōrēba m̄lra ḅaḅeba careba ḅlaḅa.*

28 M̄la jaradua ḅla traja ḅla bari jūmasāwā quĩrã ḅlaḅa. Ara mañ quĩrāca m̄la diaya.–

29 Jacoboba jarasia:

–ḅla cawa ḅla m̄lra ḅla itea sāwā bia traja ḅlaḅa idjaba ḅla animarā quēdeara sāwā panḅaḅa.

30 M̄l zei naēna ḅla zocārāēbe erobasia. Baribḅḅ m̄l jūēnacarea zocārā yōsia Ācōrēba ḅla careba ḅla bēra. Idiba ḅtaa m̄lra m̄l dji warrarā itea traja quĩrã ḅla.–

31-32 Mañne Labañba iwidiḅia:

–¿ḅla waya nama traja ḅei carea paratada jūmasāwā iwidi ḅla?–

Jacoboba panusia:

–M̄la paratara iwidiē ḅla. M̄la ḅla ovejara wayacusa waga ḅeya m̄la jarabḅḅḅ ḅla jūḅḅḅḅ: nane m̄lra ḅla ovejamaa, chiwatumaa ḅiḅa wāpeda dji gorogoroa quēdeada, dji bagabaga quēdeada, oveja zaque pāima quēdeada siḅa awara ḅaya.† Jūma māwā beara m̄la edaya nama traja ḅei carea.

33 M̄l animarā ḅla acḅaḅe zebḅḅḅ ababe chiwatu bagabaga beada, gorogoroa beada, idjaba oveja pāima beada unuibḅḅ cawaya m̄la aride o ḅlaḅa. Baribḅḅ māwā beaēḅa m̄l animarā tāēna unuibḅḅ, ebūḅa ḅaya m̄la ḅlaḅaḅaḅa.–

34 Labañba jarasia:

–Bia ḅla, oḅua ḅla jara ḅla quĩrāca.–

35 Baribḅḅ ara mañ ewariḅe Jacoboba oveja, chiwatu siḅa awara ḅlaḅe wāi naēna Labañba chiwatu dji umaquĩrã bagabaga beara, gorogoroa beara, chiwatu wērārā bagabaga beara, jūjūjūjū beara, toḅotoḅoa beara idjaba

‡ 30:20 Hebreo beedeade Zabuloā tr̄lba jara ḅla “nebiadaḅa” idjaba “bia unui.” § 30:24 Hebreo beedeade Jose tr̄lba jara ḅla “āyā ḅaya” idjaba “dewara diaya.” * 30:27 Quĩrācuita acḅ ḅaḅeba. Hebreo beedeade mañba idjaba jara ḅla “daubaribḅḅḅ.” † 30:31-32 Hebreo beedeade mañ versicula ebuda ḅlaḅa.

oveja pāima bea sida chupea āyā bāsia. Maḷga animarāra Jacoboba edaida badamīna Labaḷba idji warrarāa diasia ara idji itea wagadamārēā.

³⁶ Maḷbe ādjirāba Jacobo bāmaḷba āyā ewari ūbea edesidaa. Maḷne Jacoboba waabema animarā idjia edaiē bāda arima waga besia.

³⁷ Maḷbe Jacoboba animarā idji itea edai carea nāwā osia: bacuru jḷwate onoda bḷá tu edasia. Álamoda, almendroda, castaño sida bḷá tu edasia. Maḷra erruerrua joḷacuasia.

³⁸ Maḷbe bacuru erruerrua joḷacuadara dji animarā baido dobadama bḷacuasia. Mama animarāra warra obadjidaa.

³⁹ Ādjia maḷ bacuru quīrāpita warra osidara, bagabaga, jījījīā bea sida tocuabadjidaa.

⁴⁰ Maḷga animarā quedeara Jacoboba awara bḷ wāsia. Maḷ awara oveja warra o panane Jacoboba dji oveja wērāa Labaḷ animarā patrupatrua beada, pāima bea sida acābibadjia. Maḷ ovejaba patrupatrua quedeada, pāima bea sida toside bērā Jacoboba awara bḷ wāsia ara idji itea. Labaḷ animarā ume ābaa bḷē basia.

⁴¹ Maḷ awara animarā boregueara beara warra obḷdaza Jacoboba bacuru joḷacuadara ādji baido dobadama bḷbadjia maḷ bacuru ununamārēā. Māwā dji boreguea beaba patrupatrua beada, bagabaga beada jījījīā bea sida tocuabadjidaa.

⁴² Baribḷga animarā caya quedea mamaa zebḷdade Jacoboba bacurura bḷaca basia. Maḷ bērā animarā caya quedeara Labaḷ itea besia, baribḷga dji boreguea beara Jacobo itea besia.

⁴³ Māwā Jacobora ne barasia. Ovejada, chiwatuda, nezoca umaquīrāda, nezoca wērāda, cameyoda, burro sida zocārā eroḷbesia.

31

Jacobo idji druaḷaa mīrū wāna

¹ Maḷ ewaride Labaḷ warrarāba Jacoboda nāwā biē jara panasidaa:

-Jacoboba jūma dai zezāda edapeda bio ne bara besia.-

Māwā jara panada Jacoboba cawasia.

² Maḷ awara unubadjia Labaḷra idji ume naārā bia baḷa quīrāca bḷēda.

³ Māwā bḷde Ācōrēba Jacobo jarasia:

-Wādua bḷ djibarirā druaḷaa, bḷ ēberārāmaa. Māra bḷ ume baya.-

⁴ Maḷbe Jacoboba idji quimarā Raquelda, Lea sida trābisia idji oveja eroḷmaaa zedamārēā.

⁵ Ādji jūēpedadacarea Jacoboba jarasia:

-Māa unu bḷa bārā zezara mḷ ume naārā baḷa quīrāca bḷēda, baribḷga mḷ zezaba ijā bḷ Ācōrēda mḷ ume bḷa.

⁶ Bārāba cawa panḷa māra bārā zeza itea bio trajasida.

⁷ Baribḷga idjia māra cūrūgabadjia. Māa edaida bḷra idjia bārma zocārā quīrā awara obadjia. Wārāda idjia mḷ ume biē o quīrā bḷasia. Baribḷga Ācōrēba idu māwā obiē basia.

⁸ Labaḷba mḷ traia bḷbari jūma dji animarā gorogoroa beada edaida bḷada aside mamaḷba ḷtaa jūma ovejaba gorogoroa tobadjidaa. Idjaba dji patrupatrua beada māa edaida bḷada aside mamaḷba ḷtaa jūma ovejaba patrupatrua tobadjidaa.

⁹ Māwā Ācōrēba bārā zeza animarāra jārsia māa diai carea.

10 Mañ ewaride animarã dji wērãrã pōnō beaside m̄la cãimocarasia. Mañ cãimocarade m̄la unusia animarãra warra o beada. Dji umaquĩrãra ḶCAGḶ gorogoroa beasia, ḶCAGḶ patrupaltra beasia, idjaba ḶCAGḶ bagabaga beasia.

11 Māwã Ḷde Ḷcōrēba m̄ra trãsia: * “¡Jacoboo!” M̄ra panusia: “Nama Ḷla.”

12-13 Mañe idjia jarasia: “M̄ra Ḷla Betelde ununa Ḷcōrēa.† Mañ Betelde ba mōgara Ḷr̄Ḷ nedraga weadama Ḷla wārãneba jarasia m̄la Ḷda wagaibḶra, Ḷla m̄dr̄Ḷ Ḷjã baída. Bio acḶdua animarãra warra o beada. Dji umaquĩrãra jũma gorogoroa beaa, patrupaltra beaa, idjaba bagabaga beaa. Māwã m̄la Ḷra careba Ḷla LabaḶba Ḷra biē o Ḷl bērã. JãḶbe piradrḶpeda namaḶba Ḷl toda druadaa wãdua.”-

14 Mañe Raquelba Lea bida jarasidaa:

-Dai zezaba erobḶdebemada daia ni cãrē sida diaēa.

15 ḶtebḶra daira drua Ḷibema quĩrãca osia. Idjia daira nēdobuesia. Mañ awara dai nēdobuedabari edaḶra jũma cobuesia.

16 BaribḶra Ḷcōrēba dai zezadera jãr̄sia. MaḶgara wārãda dadjidea idjaba dadji warrarãnea. Mañ carea jũma Ḷcōrēba Ḷla jara Ḷl quĩrãca odua.-

17-19 Mañ ewaride LabaḶra idji oveja cara tḶ Ḷda tḶmḶ basia. Mañmisa Raquelera chupea idji zeza dede eda wãpeda dji zeza jḶwaba oḶa Ḷcōrēda drḶasia. Mañbe Jacoboba idji warrarãra, idji quimarã sida cameyo Ḷr̄Ḷ chũmḶasia. Ara maḶda CanaaḶ druadaa wãsia idji zeza Isamaa. Jũma idjia Padan-AraḶ druade edaḶra edesia. Dji animarã sida jare edesia.

20 Jacoboba idji wãinebemada LabaḶra jaraē basia. Māwã Jacoboba arameo LabaḶra cūrũgasia.

21 Jacobora jũma idjia erobḶ Ḷra m̄rũ wãsia. WãḶraḶde Euprate do quĩrãrã chãsia. Mañbe Gala eyaída Ḷl druadaa wãsia.

Lababba Jacobo ēpēna

22 Ewari ũbe baḶacarea LabaḶba cawasia Jacobora m̄rũ wãsia.

23 Mañ bērã LabaḶba idji ēberãrã edapeḶda Jacobo caidu ēpē wãsia. Siete ewari ēpē wãḶraḶde LabaḶba Jacobora tḶmḶba unusia Gala eyaída Ḷl druade.

24-25 Mañe LabaḶra idji ēberãrã sida ota cãisidaa. Mañ diamasi Ḷcōrēba arameo LabaḶra cãimocarade nãwã jarasia: “¡LabaḶ, ũr̄idua! ¡Jacoboo ume quĩrũ bedearãdua!”

Nurēma LabaḶra idji ēberãrã ume Gala druade Jacobo ḶmḶ jũēnapeda ādji wua dera ocuasidaa.

26 Mañbe LabaḶba Jacoboa jarasia:

-¿Cãrē cãrēã Ḷla m̄ra cūrũgasi? Ḷla m̄ caurãra namaa enesia djōbadarãba ādji poyapedaḶra jida edebada quĩrãca. ¿Cãrē cãrēã jãwã osi?

27 Ḷla wãira m̄ra jaraē basia. ¿Cãrē cãrēã jãwã chupea wãsi? Ḷla jaradabara m̄la Ḷsr̄ida ewarida ocasia. TrḶãbiba, tōnōãba, arpa bida Ḷsr̄idada ocasidaa.

28 Mañ awara Ḷla m̄ wiuzaquerãra, m̄ caurã sida idu isōbiē basia. Cr̄icha neē Ḷl quĩrãca Ḷla osia.

29 M̄ra bãrãra poya biē oida Ḷla. Māwãm̄na idi diamasi Ḷl zeza ume Ḷl Ḷcōrēba m̄ra jarasia: “¡Jacoboo ume quĩrũ bedearãdua!”

30 Ḷra waya Ḷl zezamaa wã quĩrã ḶḶḶḶ, bia Ḷla. BaribḶra ¿cãrē cãrēã Ḷla m̄ jḶwaba oḶa Ḷcōrēra drḶasi?-

31 Jacoboba panusia:

-M̄ wãira jaraē basia Ḷda waya Ḷl bērã. M̄ra cr̄ichasia Ḷla Ḷl caurãda jãr̄ida.

* 31:11 Ḷcōrē. Hebreo bedeade Ḷl Ḷla: “Ḷcōrē nezoca bajãnebema.” † 31:12-13 Genesi 28:18-22.

32 Māa bΛ jΛwaba oda ācōrēra drΛaē basía. Baridua nama bΛba erobΛbΛgΛ, beuida bΛa. Jūmarā quīrāpita jΛrΛdua mĀa bΛreda erobΛ cawaya. Māa erobΛbΛgΛ, edadua.–

Jacoboba adua basia Labaλ jΛwaba oda ācōrēra Raquelba drΛa erobΛda.

33 Ara maλda Labaλba Jacobo wua dede eða jΛrΛde wāsia. Maλare nezocawērārā wua dede eða jΛrΛde wāsia. Lea wua dede biða jΛrΛde wāsia. Māwāmīna idji jΛwaba oda ācōrēra unuē basía. Maλ bērā Lea wua dedeba ēdrΛpeda Raquel wua dedaa wāsia.

34 BaribΛrΛ eða wāi naēna Labaλ jΛwaba oda ācōrēra Raquelba cameyo λrλ chūmebada edrecare mērāsia. Maλbe maλgΛ λrλ chūmesia. Labaλba jūma dji dejāne jΛrΛdamīna unuē basía.

35 Maλne Raquelba jarasia:

–Zeza, quīrūrādua mĀra bΛ quīrāpita poya piradrΛē bērā. MĀra jedeco unu bΛa.–

Labaλba idji jΛwaba oda ācōrēra unuē badamīna wadi jΛrΛ basia.

36 Maλ carea Jacobora quīrūpeda jarasia:

–ζCārē cadjiruada oda bērā bΛa mĀra jācua ēpē bΛ?

37 BΛa mĀ netatara abeða jūma ware acΛasia. Dai dede ζbareda unusica? Māa drΛadada unusibΛrΛ, jūmarāa ebuða acΛbidua. Māwā ādjirāba poya cawa jaradia dadji umébeamarā caida jipa bΛda.

38 MĀra veinte poa bΛ itea traja basia. Maλne bΛ ovejara, bΛ chiwatu sida warra ΛradΛgadaca basía. MĀa bΛ oveja umaquīrāda coida badamīna ni aba biða coē basía.

39 Animarā cadrΛaba bΛ animarāda beasira, mĀa maλ animarā beudara bΛmaa edeca basía cawabi carea. ĀtebΛrΛ maλbari ara mĀdji animarānebemada bΛa aba diabadjia. Maλ awara āsa wa diamasi biða bΛ animarāda drΛasidara bΛa maλbari mĀreda jēda diabibadjia.‡

40 Āsa mĀra beseaba bia mĭga bΛbadjia. Diamasi jĭsuaba mĭga bΛ bērā poya cāica basía.

41 Veinte poa mĀra bΛ diguida basia. BΛ cau umé panΛ carea mĀra catorce poa bΛ itea bari trajasia. BΛ animarā carea mĀra sei poa bari trajasia, baribΛrΛ mĀa edaida bΛra bΛa bΛrima zocārā quīrā awara obadjia.

42 Abrahaλ Ācōrēda, mĀ zeza Isaba waya bΛ Ācōrēda mĀ ume badaēbara, bΛa mĀra ne neē wābicasia. BaribΛrΛ Ācōrēba mĀ bia mĭga bΛra, mĀ bio traja bΛ sida unusia. Maλ carea idi diamasi idjia bΛra quēāsia.–

Labaλba Jacobo ume bedea bΛda

43 Maλ ūrĭpeda Labaλba Jacobo jarasia:

–Naλ wērārāda mĀ caurāa, naλ warrarāda mĀ wiuzaquerāa, za bēa ovejara mĀrea. Za bΛa unu bΛra jūma mĀrea. Māwāmīna mĀ caurāra, ādjia topedada warrarā sida ζmĀa sāwā oi?§

44 Jāλbe djōna amaaba dadjia bedeada bΛdia. Dadji umérāba mōgarada boromea buedĭa dadjia beða bΛpedadara quīrāneba panani carea.–

Jacoboba maλra bia bΛada asia.

45 Maλ carea mōgara waiΛada edapeda λta nūmasia.

46 Maλbe Jacoboba idji ēberārāa jarasia:

–Naλ mōgara jĭgabe mōgarada boromea buedadua.–

‡ 31:39 Dji wagabariba adua bΛde animarāra beuibΛrΛ wa abaaba drΛadibΛrΛ, idjia djibarĭa maλ animarā cacuabari diaiē basia. Exodo 22:10-13. § 31:43 ζMāa sāwā oi? ΛcΛrΛmaarā Labaλba iwĭdi bΛa: “Māa ζcārē cārēā biē ocasi?”

Ara maḷda jūmarāba mōgarara ābaa boromea buesidaa. Maḷbe maḷ mōgara boromea bue nūmama ne cosidaa.

⁴⁷⁻⁴⁸ Labaḷba jarasia:

–Idi naḷ mōgara boromea bue nūmaba cawabi ḅaa dadjira bedea ḅasidada.–

Labaḷba mōgara boromea bue nūmāra idji bedeade trḷ ḅasia Jegar Sa-

haduta. Jacoboba idji bedeade trḷ ḅasia Gala.*

⁴⁹⁻⁵⁰ Labaḷba idjaba jarasia:

–Dadjira awara wāḅadamīna Ācōrēba dadji umena acḷ ḅaya. Bḷa mḷ caurāda biē oibara wa mḷ caurā awara dewara wērāda edaibara, ēberā naḷ bedea ḅapedada ūrīnada arima ḅāēmīna Ācōrēba acḷ ḅaya.–

Māwā mōgara boromea bue nūmāra idjaba trḷ ḅasia Mizpa.†

⁵¹ Idjaba Labaḷba Jacoboa jarasia:

–Acḷdua za boromea nūmā mōgarada, za mōgara ḷta nūmā sida. Mḷa māra dadji ēsi ḅabisia.

⁵² Naḷ mōgarara sēyāda baya. Naḷ mōgara auḷu ḅara mḷ ume djōne zecara ḅa idjaba mḷ sida ḅa ume djōne wācara ḅa.

⁵³ Dadjidebema ḅaḅada naḷ mōgara auḷu djōne wāibara, Ācōrē ḅa zezadrōā Abrahāḷ ume ḅada idjaba mḷ zezadrōā Naco ume ḅadaba cawa oya.‡ ¿Bia ḅaca?–

Maḷne Jacoboba idji zeza Isaba waya ḅa Ācōrē quīrāpita Labaḷa wārāneba jarasia “bia ḅa.”

⁵⁴ Māwāpeda Jacoboba Gala eyade animarāda Ācōrēba babue diasia. Maḷbe ēberārā trḷsia ne codamārēā. Ne codapeda maḷ eyade cāisidaa.

⁵⁵ Nurēma diapedada Labaḷra piradrāpeda dji wiuzaquerā, dji caurā sida isōsia. Māwāpeda ādjia bia wānaduada apeda idji druadāa jēda wāsia.

32

Jacoboba Esau wayada

¹ Mamaḅa Jacobora nocoda wāsia. Wābaraḷde Ācōrē nezocarā bajānebemada idjima zesidaa.

² Maḷarā unubaraḷde Jacoboba jarasia: “Ācōrē sordaorāda nama duana.” Maḷ carea mama trḷ ḅasia Mahanaḷ.*

³ Mamaḅa Jacoboba idji nezocarāda Seír druadāa diabuesia idji djaba Esauḷma. Seír druara idjaba Edoḷ abadaa.

⁴ Idji nezocarā diabuei naēna Jacoboba jarasia:

–Mḷ djaba Esauḷa nāwā jaraḷde wānadua: “Dai boro, ḅa nezoca Jacoboba nāwā jarabisia: mḷ wāna ewarideba ḷtaa māra dadji djabadrōā Labaḷma ḅasia.

⁵ Mḷa pacada, burroda, ovejada, nezoca umaquīrārāda, nezoca wērārā sida erobḷa. Mḷa naḷ bedeara diabuebaraḷa mḷ quīrā djuburia bara mḷ ume bia ḅamārēā.”–

Māwā jarapeda idji nezocarā diabuesia.

⁶ Dji nezocarā Jacobomaḷ jēda zedapeda nāwā jarasidaa:

* **31:47-48** Jegar Sahaduta trḷba, Gala trḷ bida jara panḷa: “Bedeā ḅapedadabema boromea.”

† **31:49-50** Hebreo bedeade Mizpa trḷba jara ḅa “acḷbari.” ‡ **31:53** Ācōrē ḅa zezadrōā Abrahāḷ ume ḅada idjaba mḷ zezadrōā Naco ume ḅadaba cawa oya. Maḷ bedeara idjaba nāwā traducida ḅa: “Ācōrē ḅa zezadrōā Abrahāḷ ume ḅadaba, mḷ zezadrōā Naco ume ḅada bida cawa odia.” * **32:2** Hebreo bedeade Mahanaḷ trḷba jara ḅa “puru umé.” Jacoboba māwā trḷ ḅasia idji ēberārā, Ācōrē sordaorā sida mama panḷa bēra. Idjaba māwā trḷ ḅasia mama idji ēberārā ḷsadra awara ḅada bēra. Maḷnebemada ḅa ḅa versículo 7-10de.

-Dairāra b_Λ djaba Esaúmaa wānapeda b_Λ bedeara jarasidaa. Ara nawena idjira b_Λmaa zeb_{ΛΓΛ}. Ma_Λ awara idji ume ēberārāda cuatrociento zeb_Λdaa.-

⁷ Ma_Λ ūrīb_{ΛΓΛ}de Jacobora bio ne wayasia. Ma_Λba cawa crīchaē basia. Ma_Λ bē_Λ idji ēberārāda ēsadra awara b_Λsia. Idji ovejada, pacada, cameyo sida ara ma_Λ quīrāca osia.

⁸ Nāwā crīcha b_Λsia: "Esaúda zepeda ababemada uraib_{ΛΓΛ}, waabemada ēdr_Λdia."

⁹ Ma_Λbe Jacoboba Ācōrēa iwīdisia:

-M_Λ zezadrōā Abrahā_Λ Ācōrē, m_Λ zeza Isa Ācōrē, m_Λ Boro, b_Λa m_Λā jarasia: "Wādua b_Λ djibarirā druadaa. M_Λa b_Λra ne jūmane carebaya."

¹⁰ M_Λra ēberā biaē bē_Λ b_Λa m_Λra quīrā djuburiaiē b_Λa. Barib_{ΛΓΛ} b_Λa m_Λra wārāda careba b_Λa. Laba_Λmaa wāi carea na_Λ Jorda_Λ do chāsīde m_Λ j_Λwade ababe bacuruda erobasia. Barib_{ΛΓΛ} idira m_Λa ēberārāra zocārā pe erob_Λ bē_Λra daira puru umē pan_Λ quīrāca pan_Λa.

¹¹⁻¹² M_Λā waya b_Λa m_Λ djaba Esaúra zepeda m_Λda, m_Λ wērārāda, m_Λ warrarā sida quenaida. B_Λa jarasia m_Λra ne jūmane careba b_Λida idjaba m_Λ warrarāra zocārā yōni bē_Λra pusa īb_Λ quīrāca poya juachadaca baida. Wārāda māwā baib_{ΛΓΛ}, m_Λ quīrā djuburia m_Λra ēdr_Λ edadua m_Λ djaba Esaú j_Λwadebemada.-

¹³ Ma_Λ diamasi Jacobora mama cāsīa. Nurēma idjia animarā erob_Λdebemada j_{ΛΓΛ} pesia idji djaba Esaúa diai carea:

¹⁴ chiwatu wērāda dosciento, dji umaquīrāda veinte, oveja wērāda dosciento, dji umaquīrāda veinte,

¹⁵ cameyo wērā warra bara bēada treinta, paca wērāda cuarenta, dji umaquīrāda die, burro wērāda veinte, idjaba dji umaquīrāda die.

¹⁶ Māwā ope_Λda ma_Λ animarāra idji nezocarā diasia. Ma_Λne ādjīa jarasia:

-Bārāra m_Λ na wānadua. Chiwatura, ovejara, cameyora, paca sida awara awara pe ededadua.-

¹⁷ Ma_Λbe dji nocoare wāb_{ΛΓΛ} nezocaa jarasia:

-M_Λ djaba Esaúba b_Λ unub_{ΛΓΛ}de b_Λa nāwā iwīdisicada: "¿B_Λra cai nezoca, sāmaa wā, na_Λ animarā edeb_{ΛΓΛ}ra caide?"

¹⁸ Māwā iwīdisira nāwā panudua: "M_Λ boro Esaú, na_Λg_Λra b_Λ nezoca Jacoboba b_Λ itea diabueb_{ΛΓΛ}. Idjira dai cai_Λdu zeb_{ΛΓΛ}."-

¹⁹ Jacoboba waabema nezoca dji animarā edeb_Λdarāa jarasia:

-Esaú unub_Λdade abarida jaradadua.

²⁰ Ma_Λ awara jaradadua: "B_Λ nezoca Jacobora dairā cai_Λdu zeb_{ΛΓΛ}."-

Jacoboba crīchasia: "Mā jāwā diabueb_{ΛΓΛ}deba Esaú quīrūbira tumabiya. Ma_Λbe dji unub_Λdade āibērā idjia m_Λra bia edaisicada."

²¹ Māwā Jacoboba Esaúa daira na diabuesia barib_{ΛΓΛ} ma_Λ diamasi wādi arima cāsīa.

Jacobo bajānebema ume djōna

²² Ara ma_Λ diamasi Jacobora piradr_Λpeda idji quima umena, idji nezocawērā umena, idji once warrarā sida Jabó do Ichitade chābigasia.

²³ Ādjirā chābigapeda jūma idjia erob_Λ sida chābisia.

²⁴ Māwā Jacobora idu_Λba b_Λsia. Ma_Λne ēberāda idji ume djōsia ab_Λ āmā_Λdau odjab_{ΛΓΛ}daa.

²⁵ Djō pan_Λne ma_Λ ēberāba cawasia Jacobora poyaēda. Ma_Λ bē_Λra Jacobo chīde_Λde chīsia. Ma_Λba Jacobo chīdera āi dogosia.

²⁶ Ma_Λne dji ēberāba Jacoboa jarasia:

-M_Λra quenabaridua. Anadr_Λb_{ΛΓΛ}a.-

Jacoboba panusia:

-Bla māda bia jara baēb_{ar}la, māa quenabariēa.-

²⁷ Maļbe dji ēberāba iwidisia:

-ĵ_{bar}ara casa trābada?-

Jacoboba panusia:

-Māra Jacobo abadaa.-

²⁸ Maļne dji ēberāba jarasia:

-Waa b_{ar}ara Jacobo adaēa. Nama_{ab}ta _{ar}taa b_{ar} trāra Israel adia, b_{ar}ara Ācōrē ume, ēberārā ume bida djōna bērā. † Maļne bla poyasia.-

²⁹ Maļbe Jacoboba jarasia:

-Jā_{ar}be mā djuburia b_{ar} trāra jaradua.-

Dji ēberāba panusia:

-ĵCārē cārēā mā trāra iwidi b_{ar}? Mā trāra māa blā jaraēa.-

Mama dji ēberāba Jacobora bia jara b_{ar}sia. ‡

³⁰ Maļne Jacoboba jarasia: “Mā_{ar}dji dauba Ācōrē quīrādarrada ununamīna māra wadi zocai b_{ar}aa.” Māwā mama trā b_{ar}sia Penuel.[§]

³¹ Amā_{ar}dau odjab_{ar}ar_{ar}de Jacobora maļ Penueldeba wāsia. Barib_{ar}ar_{ar} idji chīdera āi wāna bērā pīāca ba_{ar}caeda wāsia.

³² Bajānebemaba Jacobora chīde_{ar}de chīna bērā idibema ewaride israelerāba chīde_{ar}debema quēgura co_{ar}caea.

33

Jacobo Esaú ume ibiapeda

¹ Jacoboba unusia Esaúra idji cuatrociento ēberārā ume zeb_{ar}ar_{ar}da. Maļ carea Jacoboba idji warrarāra ādjirā papa ume awara awara b_{ar}sia.

² Dji nezocawērārā umé pan_{ar}da ādji warrarā ume nocoare b_{ar}sia. Ādjirāare Leada idji warrarā ume b_{ar}sia. Jirūare Raquelda idji warra Jose ume b_{ar}sia.

³ Maļbe Jacobora ādjirā na wāsia. Idji djaba waya ba_{ar}deba chīrāborode cobepeda barima siete egode b_{ar}ru co_{ar}be eda wāsia aba idji djaba caita jū_{ar}eb_{ar}ar_{ar}daa.

⁴ Barib_{ar}ar_{ar} Esaúra araa pira wāsia Jacobo audiabaride. Ojū_{ar}epeda uridarra_{ar}de isōpeda ādji umena b_{ar}sridaba jīāsidaa.

⁵ Māwā pan_{ar}ane Esaúba Jacobo wērārāra, jūma idji warrarā sida unupeda iwidisia:

-Za pan_{ar}ara ĵcaī?-

Jacoboba panusia:

-Mā boro, na_{ar}garāra mā warrarā, Ācōrēba idji biadeba māa dia_{ar}daa.-

⁶ Jacobo nezocawērārāra ādji warrarā ume Esaúma wānapeda wayaadeba egode chīrāborode b_{ar}ru copanesidaa.

⁷ Maļare Leada idji warrarā sida wānapeda chīrāborode b_{ar}ru copanesidaa. Jirūare Jose_{ar}da Raquel sida wānapeda chīrāborode b_{ar}ru copanesidaa.

⁸ Maļbe Esaúba iwidisia:

-Māa animarā cābana ota unucua_{ar}da b_{ar}ara ĵcārē crīchadeba jāwā diabuesi?-

Jacoboba panusia:

-Mā boro, jāwā osia b_{ar}ara mā bia bamārēa.-

⁹ Esaúba jarasia:

-Crīcharādua, djaba, māa aduba ero_{ar}ba. Ba_{ar}djidera wagadua.-

† 32:28 Hebreo bedede Israel trāba jara b_{ar}ara ebuda baēa. _{ar}ca_{ar}ama_{ar}ar_{ar} jara b_{ar}aa: “Ācōrēra djō b_{ar}aa.” Dewararāma_{ar}ar_{ar} jara b_{ar}aa: “Idjira Ācōrē ume djō b_{ar}aa.” ‡ 32:29 Bia jara b_{ar}sia. Maļ bedeaba idjaba jara b_{ar}aa: “Jarasia bia wāmārēa.” § 32:30 Penuelera idjaba trā b_{ar}aa Peniel. Umērāba jara pan_{ar}aa “Ācōrē quīrādarra.”

¹⁰ Jacoboba jarasia:

–Māwāéa. Bada mā ume bia b̄abara, mā dia b̄ara edadua. Māmaarā b̄a unubara Ācōrē quīrādarra unubara quīrāca b̄a, b̄a māra bia edada b̄ērā.

¹¹ Mā quīrā djuburia, b̄a itea enenara edadua. Ācōrēba māra bio careba b̄a b̄ērā ne jūmada erob̄a.–

Jacoboba māra ara pichia jara b̄esia aba Esaúba edabara.

¹² Małbe Esaúba jarasia:

–Wāna. Māra b̄a na n̄ibaya.–

¹³ Jacoboba jarasia:

–Māwāéa, mā boro. B̄a unu b̄a mā warrarāra wadi caibe quedada, idjaba mā ovejaba, mā paca bida warra djiwidi todada erobeada. Isabe wānibara jūmawāyā sēnia. Małba abari ewaride mā animarāra jūma quininia.

¹⁴ Mał b̄ērā, mā boro, b̄ara mā na wādua. Māra pīca caidu wāya mā animarā, mā warrarā n̄ibabada quīrāca. Małbe Seír druade b̄a b̄abarima dji ununia.–

¹⁵ Małne Esaúba jarasia:

–Mā ēberārā mā ume zepedada ameya b̄ārā wagađamārē.–

Jacoboba jarasia:

–Māwāéa, mā boro. B̄ara mā ume bia beda b̄ērā ċcārēda waa iwidi?–

¹⁶ Ara mā ewaride Esaúra Seír druada jēda wāsia.

¹⁷ Baribara Jacobora Suco puruđaa wāsia. Mama deda osia idjaba de zaquerāda idji animarā itea ocuasía. Mał carea mama tr̄a b̄asia Suco.*

¹⁸ Māwānacarea Jacobora Siqueł puruđaa wāsia. Māwā Arał druade badada jēda zepeda Canaał druade b̄ia jūesia. Siqueł puru quīrāpe idji wua dera osia.

¹⁹ Dji ējūāda Hamo warrarāne basía. Hamora Siqueł zeza basía. Jacoboba māł ējūāra n̄ēdosia cien parata torrobari. N̄ēdopeđa idji wua dede mama b̄esia.

²⁰ Mama Jacoboba mōgarada āta pā buesia Ācōrēa bia bedei carea. Mał mōgara āta pā buedara tr̄a b̄asia El-Elohe-Israel.†

34

Jacobo warrarāba Siquełnebemarā cūrūgapedada

¹ Jacoboba Lea ume cauda aba eropanasidaa Dina abadada. Ewari aba Dinara māł druadebema awērārāmaa p̄arade wāsia.

² Mał druadebema borora Hamo abadjidaa. Idjira heveo basía. Hamoba warrada erobasia Siqueł abadada. Mał Siquełba Dina unubara awuasía. Mał b̄ērā jidapeda idji ume cāsía. Māwā Dinara biē osia.

³ Baribara idji sođe Siquełba Lea cau Dinara wārāda quīrā b̄a b̄ērā ijara o babadjia.

⁴ Mał ewaride Siquełba idji zeza Hamoa jarasia:

–Zeza, jāł wērāra mā itea iwidi wādua.–

⁵⁻⁶ Ara mālda Siqueł zeza Hamora Jacobo ume bedede wāsia. Idji jūei naēna Jacoboba ūrísia Siquełba Dinara biē osida. Baribara idji warrarāba idji animarāra acade wā pañ b̄ērā Jacobora chupea b̄esia aba ādji zebadaa.

⁷ Jūesidae ūrísidaa Siquełba ādji djabawērā biē osida. Mał carea sopuasidaa. Bio quīrísidaa Siquełba māwā israelerāda bio cadjirua ođa b̄ērā. Israelerāba māra abeda quīrānacaa.

* **33:17** Hebreo bedede Suco tr̄ba jara b̄a “de zaquerā.” † **33:20** El-Elohe-Israel. Mał tr̄ba jara b̄a “Ācōrēa Israel Ācōrēa” idjaba “Israel Ācōrēa dji Ab̄aa.”

⁸ Siqueĭ zeza Hamo jũēside ādjĩa nāwā jarasia:

–Mĭ warra Siqueĭba bārā djabawērāda bio quĩrĩa ĩŁŁ. Mĭ quĩrĩa djuburia, idjira mĭ warraa diadadua.

⁹ Māwā bārāra dai ēberārā baya. Dairā caurā ume poya dji edadia, dairā sida bārā caurā ume poya dji edadia.

¹⁰ Nama dairā ume pananadua. Naĭ druara bārā itea ĩŁŁ. Naĭ ējũāne bādjia awuabadama pananadua. Ne nēdodīda panĭ idjaba nēdobuedīda panĭ.* Ĕjũā sida nēdodīda panĭ.–

¹¹ Maĭne Siqueĭba Dina zezaa, idji djabarāa bīda jarasia:

–Mĭ quĩrĩa djuburia, jāĭ wērāda mĭĭa diađadua. Bārāba iwidībĭdadada mĭĭa diaya.

¹² Bārāba idji carea waibĭĭa iwidībĭĭĭ, mĭĭa diaya. Baribĭĭ mĭ quĩrĩa djuburia jāĭ wērāra mĭĭa diađadua.–

¹³⁻¹⁴ Siqueĭba Dinara biē ođā bērā Jacobo warrarāba Siqueĭ zezaa, Siqueĭa bīda sewadeba nāwā jarasiđaa:

–Dai djabawērāra umaquĩrĩa cacua wēāgoē ĩŁĭa poya diadaēa. Māwā diađībĭĭ, daimaarā cadjiruada o panĭa.

¹⁵ Baribĭĭ jũma bārā umaquĩrārāda dai quĩrĩca cacua wēāgođībĭĭ, dairāba idjira diađia.

¹⁶ Māwābĭĭ bārāra dai caurā ume poya dji edadia idjaba dairā sida bārā caurā ume poya dji edadia. Māwā dairāra bārā tēna panania. Dadjirāra puru ababe beya.

¹⁷ Baribĭĭ daiba jara panĭ quĩrĩca bārāda cacua wēāgođāēbĭĭ, daiba dai djabawērāra namabemada āyā ededia.–

¹⁸ Maĭra Hamoba, idji warra Siqueĭ bīda bia ũrĩsīdaa.

¹⁹ Ara maĭda Siqueĭra cacua wēāgosia Jacobo caura quĩrĩa ĩŁ bērā.

Hamo ēberārā tēna jũmarāba Siqueĭra biara waya panasīdaa.

²⁰ Maĭ bērā idjira dji zeza Hamo ume puruēda eđā wābadamaa wānapeda puruēbemarāa nāwā jarasiđaa:

²¹ –Jacobora, idji warrarā sida ēberā biarāa. Ĕjũāra baraa ādjirā pananamārēa. Maĭ bērā ādjirāra dadjirā druade idu bebīdia. Idu ne nēdobiđia idjaba nēdobuebiđia.† Dadjirāra ādjirā caurā ume poya dji edadia. Ādjirā sida dadjirā caurā ume poya dji edadia.

²² Baribĭĭ dadjirāra ādjirā ume puru aba bei carea ādjirāba jara panĭa jũma dadjirā umaquĩrĩa cacuara wēāgođīda panĭda ādjia obada quĩrĩca.

²³ Māwā ođībĭĭ ādjīdera, ādji animarā erobea sida jũma dadjirāne baya. Dadjirāba ababe maĭ obi panĭda ĩjā ođīda panĭa. Māwāra ādjirāra dadjirā ume panenia.–

²⁴ Hamoba, Siqueĭ bīda jarapedađara jũma maĭ puruēda eđā wābadama panĭba ĩjāsīdaa.‡ Ara maĭda jũmarāda cacua wēāgosīdaa.

²⁵ Ewari ũbea babĭĭde ādjirā cacuara wađi bio pua panasīdaa. Maĭne Dina djabarā Simeoĭba, Levi bīda ādji djōbada necora edadapeda Siqueĭ

* **34:10** *Ne nēdodīda panĭa idjaba nēdobuedīda panĭa.* Hebreo bedeade maĭba idjaba jara ĩŁĭ: “Naĭ druade pangĭadīda panĭa.” † **34:21** *Idu ne nēdobiđīda idjaba nēdobuebiđīda.* Maĭ bedeaba idjaba jara ĩŁĭ: “Idu dadjirā druade pangĭabiđīda.” ‡ **34:24** *Jũma maĭ puruēda eđā wābadama panĭba.* Hebreo bedeade nāwā ĩŁ ĩŁ: “Maĭ puruēda eđā wābadadeba dajadaa wābadarā.” Maĭ crīchara ebuda ĩŁēa. ĩŁĭmaara nāwā jara ĩŁĭ: “Jũma maĭ puruēbema djō cawa beaba.”

purudaa wāsidaa. Ādji quenane zebΛdara puruba adua basia. Ara maλda Jacobo warrarā Simeoλba, Levi bida jūma dji umaquīrārara quenasidaa.

²⁶ Hamora dji warra Siqueλ sida necoba beasidaa. Maλbe Dinara Siqueλ dede badada edadapeda wāsidaa.

²⁷ Maλbe Jacobo warrarā zedabemarā sida ādji djabarāba beapedada ēberārāmaa zedapeda deza edaa wāsidaa. Mama ne jūma pesidaa. Māwā osidaa Siqueλba ādji djabawērā biē oda carea.

²⁸ Siqueλnebema ovejada, pacada, burro sida pesidaa. Ne jūma purude beara, ādji ējūāne bea sida jūma pesidaa.

²⁹ Ādji nebiada jūma pesidaa. Ādjia diguida erobeada sida jūma pedapeda ādji warrarāda, wērārā sida jūma jida edesidaa.

³⁰ Māwānacarea Jacoboba Simeoλa, Levia bida jarasia:

–Bārāba biē opedada bērā mλra nēbΛrade basidaa. Naλ druadebema caneorāba, perezeorā bida mλra quīrāma panesidaa. Ādjirāda bedea audapeda mλ ume djōne zedibΛrΛ, dadjira zocārāēbe panΛ bērā mλra jūma mλ ēberārā sida beadia.–

³¹ Maλne ādjia panusidaa:

–ĶMāwāra idjia dai djabawērāra wērā audua quīrāca oida basica?–

35

Ācōrēba Jacobo bia jara bΛda

¹ Māwānacarea Ācōrēba Jacoboa jarasia:

–PiradrΛpeda Beteldaa bađe wādua, bΛ djaba Esaú wayaadeba mīrū wāsīde mλ bama odjadamaa.* Mama mōgarada pā buedua mλa bia bedeai carea.–

² Ara maλda Jacoboba idji ēberārāa, waabema idji ume duanλa bida jarasia:

–Bārāba jΛwaba oda ācōrēda eropanΛbΛrΛ, jūma batacuadadua. Maλbe cuidapeda cacuađe jΛbada tātodada jΛnadia Ācōrē quīrāpita bia beadi carea.

³ MaλbebΛrΛ Beteldaa wānia. Mama mλa mōgarada pā bueya Ācōrēa bia bedeai carea. Mλ nēbΛrade baside idjia mλra carebasia idjaba mλ wābΛrΛza mλ ume babaria.–

⁴ Ara maλda jūma ādji jΛwaba oda ācōrēra Jacoboa diasidaa. Ādji cΛwΛrΛde pīrū jΛ panΛ sida ērānapeda Jacoboa diasidaa.† Jūma maλgΛra Jacoboba Siqueλ puru caita bacuru droma nūmΛ edre jou basia.

⁵ Māwānacarea Jacobora, ēberārā idji ume panΛ sida wāsidaa. WābΛdade Ācōrēba jūma mama bea purua ādjirāra bio wayabisia. Maλ bērā ādjirāba Jacobo ēberārā biē odi carea caidu ēpēnaē basia.

⁶ Canaaλ druade nīne Jacobora jūma idji ēberārā ume Luz purude jūesidaa. Luz purura idjaba Betel abadjidaa.

⁷ Mama Jacoboba mōgarada pā buesia Ācōrēa bia bedeai carea. Maλ mōgara pā buedara trΛ basia El-Betel, idji djaba carea mīrū wāsīde mama Ācōrēra idjima odjada bērā.‡

⁸ Maλ Betelde Deborāda jaidasia. Deborāra Jacobo papa Rebeca wagabari basia. Jacoboba Deborāra tΛbarisia Betel caita, bacuru droma nūmΛ edre. Maλ bacurura trΛ basia Alon-Bacut.§

* **35:1** Genesi 28:10-22. † **35:4** Ādjia crīchabadjidaa maλ pīrūba ādjira wagabarida idjaba carebabarida. Maλ bērā ādji cΛwΛrΛde jΛbadjidaa. ‡ **35:7** Hebreo bedea El-Betel trΛba jara bΛa “Betel Ācōrē.” § **35:8** Alon-Bacut trΛba jara bΛa: “Bacuru droma nūmΛma jīāna.”

9-10 Jacobo Padan-Araλ druadeba jēda zesi ewaride Ācōrēra idjimaaya waya zesia. Maλ ewaride Ācōrēba idjira nāwā bia jara ḅasia:

–Ba trāra Jacobo abadaa baribaΓAḅara waa Jacobo adaēa. * ĀtebaΓAḅa trāra Israel adia.–

Māwā Ācōrēba Jacobora trā ḅasia Israel.

11 Ācōrēba māwā trā ḅapeḅa jarasia:

–Māra ne jūma poya ḅa Ācōrēa. Warrada zocārā yōdua. Baḅeba puruda zocārā yōnia. Idjaba baḅeba ēberārā bororāda yōnia.

12 Māna naλ druara Abrahaā, Isaa biḅa diasia. Idjaba māna bāa, baḅeba yōbadaḅara biḅa ḅiaya.–

13 Māwāpeḅa Ācōrēra Jacobo ume beḅea ḅadada wāsia.

14 Māwānacarea Jacoboba Ācōrē ume beḅea ḅadama mōgarada āta nūmasia. Maλ mōgara āra uva ḅada, nedraga sida Ācōrēa wea diasia.

15 Maλne Jacoboba Ācōrē ume beḅea ḅadama trā ḅasia Betel.†

Raquel jaidada

16 Māwānacarea Betelḅeba wāsidaa. Wadi Eprata purude jūēni naēna Jacobo quima Raquelera warra pua nūmesia. Poya tocara nūma bēra bia mīga basia.

17 Wetara pua nūmebaΓAḅe dji warra careba tobibari wērāba Raquela jarasia:

–Wayarādua, baā umaquīrā warrada tobaΓAḅa.–

18 BaribaΓAḅa Raquelera beubaΓAḅa basia. Wadi beui naēna idji warrara trā ḅasia Benoni.‡ BaribaΓAḅa Jacoboba trā ḅasia Benjamiā.§

19 Raquelera māwā jaidasia. Idjira taḅarisia Eprata puruda wābada o icawa. Maλ Eprata purura Beleā abadaa.

20 Jacoboba dji quima taḅaridama mōgarada āta nūmasia. Idi ewaride maλ mōgarara waḅibida nūma.

21 Jacobo, Israel abadara mamaḅa wāpeḅa idji wua dera Migdal-edar puru zaque wagaa osia.

22 Israel maλ druade baside idji warra iwina Rubeāra idji zeza nezocawērā Bilha ume cāsia. Maāra Israelba cawapeḅa bio quīrūsia.*

Jacobo warrarā

Israel warrarāra doce panasidaa:

23 Leaba toḅara naāΓAḅa basia: dji iwinada Rubeā, idjiare Simeoā, Levi, Juda, Isacar, Zabuloā sida.

24 Raquelba toḅara naāΓAḅa basia: Jose idjaba Benjamiā.

25 Raquel nezocawērā Bilhaba toḅara naāΓAḅa basia: Daλ idjaba Neptali.

26 Lea nezocawērā Zilpaba toḅara naāΓAḅa basia: Ga idjaba Aser.

Jūma maāΓAḅa basia Jacobo warrarā Padan-Araλ druade topeḅada.

Isa jaidada

27 Maλ ewaride Jacobora Mamre ējūānaa idji zeza Isa acāḅe wāsia. Mamrera idjaba Arbā wa Hebroā abadaa. Mama Abrahaāra, Isa sida panabad-jidaa.

28 Isara 180 poa basia.

* **35:9-10** Genesi 32:28. † **35:15** Genesi 28:18. ‡ **35:18** Hebreo bedeaḅe Benoni trāba jara baā: “Warra mā bia mīga baḅebema.” § **35:18** Benjamiā trāba jara baā: “Mā jawa araarebema warra.” Idji trāba naāΓAḅa crīcha sida dia baā: “Mā drōā ḅaba ununa warra”, “māa eroḅa jūma edaida ḅa warra”, idjaba “boro biasi warra.” * **35:22** Bio quīrūsia. Griego bedeaḅe māwā bā baā. Hebreo bedeaḅe neēa. Genesi 49:3-4.

²⁹ Māwā idjira bio waraga jaidasia. Idji warrarā Esaúba, Jacobo bida t̄barisidaa.

36

Esaúdeba yōpedada

¹ Nama ɓ̄ ɓ̄aa Esaúdeba yōpedada debemada. Esaúra idjaba Edoḷ abad-
jidaa.

² Esaúba quimada ūbea eroḅasia. Canaaḷnebemada umé eroḅasia. Aḅa Adá abadjidaa. Adára hitita Eloḷ cau basía. Dewarabemara Aholibamá basía. Aholibamára Aná cau basía; Anára heveo Zibeoḷ warra basía.

³ Dewarabema quima Esaúba eroḅadara Ismael cau Basemá basía. Basemára Nebayo djabawērā basía.

⁴⁻⁵ Esaúra waḍibida Canaaḷ druade ḅaside warrarāda unusia. Dji quima Adába Elipada tosia. Basemába Reuelda tosia. Aholibamába Jeúda, Jaalaḷda, Core sida tosia.

⁶⁻⁷ Maḷne Esaúba idji djaba Jacobo bida animarāra, nebia sida zocārā eropanasidaa. Ādjia animarāra zocārā eropanḷ bērā dji ējūāba araē basía. Maḷ bērā ādjira poya ābaa pananaē basía. Maḷ carea Esaúra Jacobo umebe-
mada āyā wāsia dewara druade ḅai carea. Idji quimarāda, warrarāda, caurāda, ēberārā idji dede eroḅḷda, idji animarāda, idjia Canaaḷne edada sida jūma edesia.

⁸ Māwā Esaú, Edoḷ abadara Seír eyaida ɓ̄ druade ḅesia.

⁹ Esaúdeba Edoḷ puruda yōsia. Maḷ edomitarāra Seír eyaida ɓ̄ druade duanabadjidaa.

¹⁰ Esaú warrarā tr̄ra naḷgḷrā: Elipa idjaba Reuel. Esaú quima Adába Elipada tosia. Esaú quima Basemába Reuelda tosia.

¹¹ Elipaba naḷ warrarāda unusia: Temaḷ, Omar, Zepo, Gataḷ, Quenaz sida.

¹² Elipaba Timnada idji quima quīrāca eroḅasia. Timnaba Amaleda tosia. Maḷ warrarāra Adá wiuzaquerā basía.

¹³ Maḷne Reuelba naḷ warrarāda unusia: Nahat, Zerá, Samá idjaba Miza. Maḷ warrarāra Basemá wiuzaquerā basía.

¹⁴ Esaú quima Aholibamáda Aná cau basía, Zibeoḷ āīzaque basía. Aholibamába naḷ warrarāda Esaú to diasia: Jeú, Jaalaḷ, Core sida.

¹⁵⁻¹⁶ Esaúdeba yōna purudebema bororā tr̄da nama ɓ̄ ɓ̄aa. Dji warra iwina Elipadeba yōna bororāda naḷgḷrā basía: Temaḷ, Omar, Zepo, Quenaz, Core, Gataḷ, Amale sida. Ādjirāra Edoḷ druade duanabadjidaa. Jūma ādjirāda Esaú quima Adádeba yōsidaa.

¹⁷ Esaú warra Reueldeba yōpedada bororāda naḷgḷrā basía: Nahat, Zerá, Samá, Miza sida. Ādjirā sida Edoḷ druade duanabadjidaa. Jūma ādjirāda Esaú quima Basemáneba yōsidaa.

¹⁸ Esaú quima Aholibamáneba yōpedada bororāda naḷgḷrā basía: Jeú, Jaalaḷ, Core sida. Aholibamára Aná cau basía.

¹⁹ Maḷ ēberārāra jūma Esaú, Edoḷ abadaḅeba yōsidaa. Ādjirāra Edoḷ druade ādji ēberārā bororā basía.

²⁰⁻²¹ Esaú Edoḷ druadaa wāi naēna horeorāda maḷ druade panabadjidaa. Maḷ horeorāra Seírdeba yōsidaa. Seír warrarāra naḷgḷrā basía: Lotaḷ, Sobal, Zibeoḷ, Aná, Disoḷ, Ezer, Disaḷ sida. Maḷgḷrāra Edoḷ druade horeorā bororā basía.

²² Seír warra Lotaḷba unusia Hori, Hemaḷ sida. Lotaḷ djabawērāra Timna basía.

²³ Seír warra Sobalba unusia Alvaḷ, Manahat, Ebal, Sepo, Onaḷ sida.

²⁴ Seír warra Zibeoḷba Ajada idjaba Aná sida unusia. Maḷ Anába idji zeza burra eḷjūa ewaraga ḅaḷde ne cobí basíde egorodeba baidoda ḷtaa bogadrḷ ḅada unusia.*

²⁵ Aná warrara Disoḷ basía. Dji caura Aholibamá basía.

²⁶ Disoḷ warrarāra naḷgarā basía: Hemdaḷ, Esbaḷ, Itraḷ, Queraḷ sida.

²⁷ Seír warra Ezerba unusia Bilhaḷ, Zaavaḷ, Acaḷ sida.

²⁸ Seír warra Disaḷba unusia Uz, Araḷ sida.

²⁹ Horeorā bororāra naḷgarā basía: Lotaḷ, Sobal, Zibeoḷ, Aná,

³⁰ Disoḷ, Ezer, Disaḷ sida. Jūma maḷgarāra Seír druaḷde ādji ēberāra bororā basía.

³¹ Israelerāba ādji boro eropanani naēna Edoḷ ēberāra bororāra naḷgarā basía:

³² Beor warra Belara Edoḷ ēberāra boro basía. Idji purura Dinabá abad-jíḷaa.

³³ Bela beudacarea Zerá warra Jobáda dji boro basía. Jobára Bosra purudebema basía.

³⁴ Jobá beudacarea Husaḷda dji boro basía. Husaḷra Temaḷ druaḷdebema basía.

³⁵ Husaḷ beudacarea Bedad warra Hadada dji boro basía. Hadaba madi-anitarāra Moab druaḷde poyasia. Idji purura Avit abad-jíḷaa.

³⁶ Hada beudacarea Samlada dji boro basía. Samlara Masreca purudebema basía.

³⁷ Samla beudacarea Saulda dji boro basía. Saulora dji do icawa ḅḷ Rehobo purudebema basía.†

³⁸ Saul beudacarea Baal-hanaḷda dji boro basía. Idjira Acbor warra basía.

³⁹ Baal-hanaḷ beudacarea Hadarda dji boro basía. Idji purura Pau abad-jíḷaa. Hadar quimada Mehetabel abad-jíḷaa. Idjira Matred cau basía idjaba Mezaab āiḷzaque basía.

⁴⁰⁻⁴³ Esaúḷdeba yōpedada bororāra naḷgarā basía: Timna, Alva, Jetet, Aholibamá, Ela, Pinoḷ, Quenaz, Temaḷ, Mibzar, Magdiel, Iraḷ sida. Jūma maḷgarāra Edoḷ purudebema bororā basía. Maḷ bororāneba yōpedadarāba dji bororā trḷra ēpēsíḷaa. Idjaba ādji beaza dji bororā trḷda ḅacuasiḷaa.

37

Jose idji djabarā ume

¹ Idji zeza Isa jaiḷadacarea Jacobora Canaaḷ druaḷde idji zeza ḅadama besía.

² Nama nēḅaraḷ ḅaa Jacobo warrarāba opedadebemada.

Jacobo warra Jose diecisiete poa basíde idji djabarā ume oveja waga ḅabadjia. Idji zezaba quima quírāca erobḷa wērāra Bilhaba idjaba Zilpaba topedada ume Josera biara trajabadjia.* Diguída wāḅaraḷde Joseba idji zezaa jarabadjia idji djabarāba cadjirua o panḷada.

* **36:24** Baidoda. Hebreo bedeade maḷra ebuḷa ḅaḷa. ḷcaḷamaarā jara ḅaa baido jḷwḷrḷāda.

† **36:37** Dji do icawa ḅḷ Rehobo. ḷcaḷamaarā Euprate dodebemada bedeḷa ḅaa. * **37:2** Maḷ warrarā trḷra unu panḷa Genesi 35:23-26de.

³ Israelba Joseda waabema warrarã cãyābara biara quĩrĩã basia Josera idji drõã ßãde toside bẽrã. Maã carea Israelba Jose itea cacuade jãbada draso bio bia quiruda osia.

⁴ Jose djabarãba cawasidaa ãdji zezaba Josera ãdjirã cãyābara biara quĩrĩã ßãda. Maã carea idjira quĩrãma panesidaa. Idji ume bia bedeadaca basia.

⁵ Ewari aba Josera cãimocarasia. Nurẽma maã cãimocaradara idji djabarãa nẽbãrãsia. Maã carea ãdjirãba idjira wetara quĩrãmasidaa.

⁶ Idjia nãwã jarasia:

-Ûrĩnada, mãa cãimocaradada nẽbãrãya.

⁷ Mãa unusia dadjirãba dadji ëjũãne trigoda tãdapeda äbaa cajã panãda. Cawaẽne mãa trigo cajãnara ãta nũmesia. Maãne bãrãba cajãpedadara mãre quĩrãpita edaa ßarru copanesidaa.-

⁸ Maã carea Jose djabarãba quĩrũbideba nãwã jarasidaa:

-Mãwãra çãra dai boroda ßeica? çDaira ßã jãwãeda erobaica?-

Joseba maã cãimocaradaba ãdjirã boro baida nẽbãrãda carea dji djabarãba idjira wetara quĩrãmasidaa.

⁹ Mãwãnacarea Josera wayacusa cãimocarasia. Maã cãimocarada sida idji djabarãa nẽbãrãsia. Nãwã jarasia:

-Ûrĩnada, mãa waya cãimocarasia. Unusia ãmãdauda, jedecoda, idjaba once chĩdauda. Maãgãrãra ëberã quĩrãca mã quĩrãpita chĩrãborode ßarru copanesidaa.-

¹⁰ Joseba idji djabarãa nẽbãrãdacarea dji zezaa bida nẽbãrãsia. Maã bẽrã idji zezaba idjira nãwã quẽãsia:

-Maã cãimocaradaba ßãa çcãrẽda jara ßã? Mãwãra çãã papara, ßã djabarãra, mã sida ßã quĩrãpita chĩrãborode ßarru copanenica?-

¹¹ Maã carea dji djabarãra idji ume sode biẽ panesidaa baribãrã dji zezaba maã cãimocaradabemada bio crĩcha ßesia.

Jose djabarãba idji nẽdobuepedada

¹² Ewari aba Jose djabarãba dji zeza ovejara Siqueã puru caita põãjãrã cobide edesidaa.

¹³ Maãne Israelba Josea nãwã jarasia:

-Warra, ßã djabarãba Siqueã caita mã ovejara waga panãa. Mãa quĩrĩã ßãa ßãa ãdjira açãde wãida.-

Joseba panusia:

-Bia ßãa, mãa ãdjira açãde wãya.-

¹⁴ Israelba jarasia:

-ßã djabarã, dadji animarã sida sãwã panã cawaya açãde wãdua. Maãbe mãa jarade zedua.-

Mãwã jarapeda Israelba Josera Hebroã jewedadeba Siqueãnaa wãbisia. Wãne Josera Siqueãne jũẽsia.

¹⁵ Joseba idji djabarã jãrã nĩne ëberãba idjira unupeã nãwã iwidiãsia:

-çCãrẽda jãrã ßã?-

¹⁶ Joseba panusia:

-Mã djabarãda jãrã ßãa. ãdjirãba ovejada waga panãa. çãã cawa ßãca sãma panãda?-

¹⁷ Ëberãba panusia:

-Mãẽ, ãdjirãra nama duananapeda wãbãrãsidaa. Mãa ùrĩsia Dotaã ëjũãnaa wãniana abãdada.-

Ara mãda Josera idji djabarã caidu wãsia. Wãbãrãde ãdjirãra Dotaã ëjũãne unune wãsia.

18 Maľne ādjirāba Josera τλμλ uruda unusidaa. Jose ādji caita jūēi naēna ādjirāra bedea ausidaa idji beadi carea.

19 Nāwā jarasidaa:

–Acładaua, cāimocarabarira jari bueábλγλα.†

20 Idjira beadapeda baido juebada uriade batabuedia. Maľbe dadji zezaa jaradia animarāba cobuesida. ¡Māwā osidara acładia idjia cāimocaradara wārāda māwāi cawaya!–

21 Maľ bedea ūrībλγλde ādji djaba Rubeľba Josera ādji jλwadebemada ēdra bλida crīchasia. Maľ carea nāwā jarasia:

–Beadaēa.

22 Idji oara erozoabidaēa. Za bλ baido juebada uriade batabuedia, baribλγλ beadaēa.–

Rubeľba māwā jarasia Josera ēdra bλpeda dji zezamaa wayacusa edeida crīchada bēra.

23 Jose idji djabarāma jūēside ādjirāba idjira jidadapeda idji cacuade jλ bλ drasoa bio bia quiruda ērā edasidaa.

24 Maľbe idjira baido juebada uriade batabuesidaa. Dji uriara pōāsa baido neē basia.

25 Māwā odapeda ne co chūpanesidaa. Maľne ismaelerāda Gala druadeba zebλdada unusidaa. Maľ ismaelerāba cameyođe quera tūāpa beada Egipto druadaa nēdobuede edebλda basia.

26 Maľne Judaba idji djabarāa jarasia:

–Dadji djabada beadapeda mērānibλγλ, maľba ζcārē biada edadi?

27 Idjira dadjirā djābaa. Maľ bēra idji beadi cāyābara biara bλa jari uda ismaelerāa nēdobuedida.–

Juda djabarāba idji crīchara bia ūrīsidaa.

28 Māwā panλne maľ ismaelerā madianita abadara ādji caita zebλda basia. Ādjirāra ne nēdođapeda nēdobuebadarā basia. Jose djabarāba idjira uriade bλda λtaa errebari edadapeda maľ ismaelerāa veinte parata torrobari nēdobuesidaa. Ara maľda ismaelerāba Josera Egiptodaa edesidaa.

29 Māwānacarea Rubeľra āyā wā badada dji uriamaa jēda zesia. Maľne Josera eda unuē bēra sopuadeba idjia cacuade jλ bλra cōātasia.

30 Maľbe idji djabarāmaa wāpeda jarasia:

–¡Warrara uriade neēa! Jāľbe mā ζsāwā oi?–

31 Maľ carea ādjirāba chiwatu zaqueda beadapeda Joseba cacuade drasoa jλ badara dji oaba jūma tāūciasidaa.

32 Maľgara ādji zezamaa diabuesidaa. Nāwā jarabisidaa: “Dairāba za bλda unusidaa. ζNaľgara bλ warraba cacuade jλ badaēca?”

33 Jacoboba maľ unuside nāwā jarasia:

–Za bλra mā warraba cacuade jλ badaa. Animarāba idjira beapeda cobuesia.–

34 Maľ bēra sopuadeba Jacoboba cacuade jλ bλra cōātapeda sopua carebema jλbadada jλsia. Maľbe dji warra carea sopua ewarida dārā wagasia.

35 Dji warrarāba, dji caurā biēda obadjidaa sobiabidi carea, baribλγλ idjia iduaribica basia. Nāwā jarabadjia:

–Mλ sopuara quīrādoaēa aba mā beubλγλdaa.–

Māwā Jose carea aujīasia.

36 Maľmisa madianitarāba Josera ēberā Potipa abadaa Egiptode nēdobuesidaa. Maľ Potipara Egiptodebema boro wagabadarā dji droma basia.

† 37:19 Cāimocarabari. Hebreo bedeadē bλ bλa “cāimocara djibari.”

38

Judaba idji āigu ume warrarā ununa

¹ Maḷ ewaride Judara idji djabarānebemada āyā wāsia. Adulaḷ purude ēberā Hira abadama baḍe wāsia.

² Mama Judaba cananeo Súa cauda unusia. Judaba Súa caura edapeda idji ume cāīsia.

³ Dji wērāra biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Judaba idjira trḷ ḅasia Ere.

⁴ Dji wērāra wayacusa biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Idjira trḷ ḅasia Onaḷ.

⁵ Wayacusa biogoa bepeda umaquīrā warrada tosia. Idjira trḷ ḅasia Sela. Sela tosidade Judara Quezib purude basia.*

⁶ Juda warra iwina Ere cūdra baḍacarea Judaba idji itea wērāda jaḷasia. Maḷ wērāra Tamará abadjidaa.

⁷ Juda warra iwina Erera Ācōrē quīrāpita dji cadjirua basia. Maḷ carea Ācōrēba idjira beubisia.

⁸ Māwānacarea Judaba idji warra Onaḷa jarasia:

–Ba djaba quima baḍara edadua dadjia obada quīrāca.† Māwā ḅaa ḅa djaba basi itea warrada oya.–

⁹ Baribara Onaḷba cawa basia maḷ warrara idjideada adaēda, ātebala idji djaba basideada adida. Maḷ carea dji wērā ume cāī ḅaḍe wagabadjia wērā biogoa berāmārēā.‡ Māwā idji djaba basi itea warra oē basia.

¹⁰ Idjia māwā o ḅada Ācōrēba biē unusia. Maḷ bērā Onaḷ sida beubisia.

¹¹ Māwānacarea Judaba idji āigu Tamará jarasia:

–Maḷ warra Sela waribara quima edaē ḅa zeza dede baḍe wādua. Sela drōā baḍacarea idjia ḅara edaya.–

Ara maḷda Tamará dji zeza dede baḍe wāsia. (Idji zezara Timnata purude ḅabadjia.) Baribara Judaba wārāda quīrāē basia Selaba Tamará edaida. Waya basia Sela sida dji djabarā quīrāca beuida.

¹² Dārā baḍacarea Juda quimara beusia. Idji quimara Súa cau basia. Idji sopua jōnacarea Judara Timnata purudaa wāsia idji oveja cara tabadamaa. Idji dji bia Hira Adulaḷ purudebemara idji ume wāsia.

¹³ Maḷne Timnatadebemarāba Tamará jarasidaa:

–Ba zāwārēra namaa zebara idji oveja cara tibi carea.–

¹⁴ Maḷ ūrīside Tamarába pēdrarāba jābada jā baḍara ērāpeda idji quīrāra quēba daucha wuaba ḅarasia ni abaḅba cawarānamārēā. Maḷbe Enaiḷ purudaa wāsia. Maḷ purura Timnatadaa wābada o caita basia. Tamará dji purude eda wābadama chūmesia wērā auḍuaba obada quīrāca. Idjia māwā osia Judara idji ume cāīmārēā. Cawa basia Selara cūdra ḅamīna Judaba idjia diaēda idji quima bamārēā.

¹⁵ Judaba Tamará unubaraḍe wērā auḍuada crīchasia, idji quīrāra wuaba ḅarā eroḅa bērā.

¹⁶ Judaba adua basia idji āīguda māwā ḅada. Maḷ bērā Tamarámaa wāpeda jarasia:

–¿ḅara mā ume cāīca?–

Tamarába panusia:

* 38:5 *Judara Quezib purude basia.* Hebreo bedeade māwā ḅaa. Griegode jara ḅaa Juda quimadra Quezib purude basida. † 38:8 Maḷ ewaride umaquīrāda warra neē beusira, dji djababa idji itea warra oida basia dji pēdra ume. Deuteronomio 25:5-10. ‡ 38:9 *Wagabadjia wērā biogoa berāmārēā.* Hebreo bedeade ḅa ḅaa: “Umaquīrā ḅara dajada batabuebadjia.”

-Māda b_Λ ume cāib_{ΛΓΛ}, ζb_{ΛΛ} m_Λā cārēda diai?-

¹⁷ Judaba jarasia:

-M_Λ animarānebema chiwatu zaqueda a_{ba} diabueya.-

Tamarāba jarasia:

-Bia b_{ΛΛ}, barib_{ΛΓΛ} ma_Λ diabueb_{ΛΓΛ}misa b_{ΛΛ} nebia erob_Λdebemada m_Λ ume beedua cawai carea b_{ΛΛ} wārāda diabueida.-

¹⁸ Judaba iwīdisia:

-ζCārē nebiada m_Λā b_Λā diai?-

Ma_Λne Tamarāba panusia:

-M_Λ ume beedua b_{ΛΛ} sēyā obarida dji j_Λcara bara, idjaba bacuru b_Λ j_Λwade erob_Λ sida.-

Ara ma_Λda idjia iwīdidara Judaba diapeda idji ume cāisia. Māwā Tamarāba Juda warrada biogoa besia.

¹⁹ Māwānacarea Tamarāra diguida wāsia. Idji quirā b_Λrā erob_Λ wuara ērāpeda wayacusa pēdrarāba j_Λbadara jāsia.

²⁰ Ma_Λbe Judaba idji dji bia Hira Adula_Λnebemara diabuesia chiwatu zaquera wērā au_Λuaa diamārēā. Diapeda Hiraba Juda nebia beedara wayacusa edaida basia. Barib_{ΛΓΛ} Hiraba dji wērāra unuē basia.

²¹ Ma_Λ carea idjia mamabemarāa iwīdisia:

-Wērā au_Λua nama Enai_Λ puru_Λdaa zebada o icawa chūmanara ζsāma b_Λ?-

Ādjirāba panusidaa:

-Nama wērā au_Λuara ni a_{ba} bida neēa.-§

²² Ma_Λbe Hiraba Judamaa jēda zepeda jarasia:

-Jā_Λ wērāra m_Λā unuē basia. Arimabemarāba jarasidaa jāma wērā au_Λuara ni a_{ba} bida neēa.-

²³ Ma_Λne Judaba jarasia:

-M_Λā nebia beedara idjide baya. M_Λā chiwatu zaquera idji itea diabuedamīna b_{ΛΛ} idjira unuē basia. Waa diabueēa jāmabemarāba dadjira ipida jararānamārēā.-

²⁴ Jedeco ūbea bab_{ΛΓΛ}de Judaa nāwā jarasidaa:

-B_Λ āigu Tamarāba au_Λuada oda bērā biogoa besia.-

Ma_Λ carea Judaba jīgua jarasia:

-iPuruēba dajadaa ededapeda b_Λ beadadua!-

²⁵ Ara ma_Λda Tamarā edade wāsidaa. Barib_{ΛΓΛ} dajadaa edeb_Λdade Tamarāba dji zāwārē Judaa nāwā bedea diabuesia: “Na_Λ nebia djibariba m_Λra biogoa osia. Ac_Λdua za b_Λ sēyā obarida dji j_Λcara bara, idjaba za b_Λ bacuru sida. ζCaida djibari?”

²⁶ Judaba ma_Λ nebiara idjideda cawada bērā nāwā jarasia:

-Jā_Λ wērāba odara m_Λā oda cāyābara jipaara b_{ΛΛ}, m_Λ warra Selara idjia diadaē bērā.-

Idjira ēd_{ΓΛ} b_Λpeda Judara idji ume waa cāiē basia.

²⁷ Tamarā warra toi ewaride cawasia mīgusoda toida.

²⁸ Tob_{ΛΓΛ}de j_Λwada na odjasia. Ma_Λne dji warra careba tobibari wērāba ma_Λ j_Λwade j_Λcara purruda j_Λ b_Λsia. Jarasia: “Za b_Λda na odjasia.”

²⁹ Barib_{ΛΓΛ} j_Λwara waya eda wāsia. Ma_Λne dewarabemada na tosia. Dji careba tobibari wērāba jarasia: “B_Λra ζsāwāb_{ΛΓΛ} na tosi?” Māwā idjira tr_Λ b_Λsidaa Paré.*

§ 38:21 Wērā au_Λua. Canaa_Λ druade āc_{ΛΓΛ} wērārāba ādji j_Λwaba oda ācōrē ēpē pananeba au_Λuada obadjidaa. Ma_Λrā ācōrē ēpē beaba crīchabadjidaa ma_Λneba cuera aride zeida, ādjia upedadara bia zauida, idjaba ādji animarā sida bia waridida. * 38:29 Hebreo bedeade Paré tr_Λba jara b_{ΛΛ} “ēdrāida.”

30 Māwānacarea idji djaba, jΛwade jΛcara purru jΛ bΛda tosia. Maλ carea idjira trλ bΛsidaa Zará.†

39

Potipa quima carea Jose preso beda

1 Ismaelerāba Josera Egipto druadaa nēdobuede edesidaa. Mama ēberā Potipa abadaba idjira nēdosia idji nezocada bamārēā. Potipara Egiptodebema basía. Idjira maλ druadebema boro wagabadarā dji droma basía.

2 Ācōrēda Jose ume bΛ bērā idjia o bΛra jūma bia odjabadjia. Maλ carea idji boro dede traja besia.

3 Joseba o bΛra Ācōrēba jūma bia odjabibadjia. Māwā Jose boro Potipaba cawasia Ācōrēra Jose ume bΛda.

4 Maλ bērā idjia Josera bia unupeđa idji nezocarā boroda bΛsia. Idjaba jūma idjia erobΛra Jose jΛwade bΛsia.

5 Maλ ewarideba λtaa Ācōrēba Potipaba idji dede, idji ējūāne erobΛ sida Joseđeba auđuara waribisia.

6 Potipaba jūma idjiđeda Jose jΛwade bΛda bērā jūmawāyā crīchaca basía. Ababe idjia coidebemadrΛ crīchabadjia.*

Josera jūma quīrāwārēā basia.

7 Maλ bērā Potipa quimaba idjira awua nūmesia. Ewari aba maλ wērāba Josea jarasia:

–Wānaa cāine.–

8 Maλne Joseba quīrāē bērā Potipa quimaa jarasia:

–MΛra bΛ ume cāīēā. Mλ boroba idjidera jūma mλ jΛwade bΛsia. Maλ bērā idjia erobΛdebemada jūmawāyā crīcha bΛcaa.

9 Naλ dede nezoca mλ cāyābara dji dromaara bΛra neēa. Mλ boroba jūma naλ dede bΛra mλ jΛwade bΛsia. Ababe badrΛ mλ jΛwade bΛē bΛa, idji quima bērā. Maλ cadjirua waibΛada mλa λcārēā oi? jMāwā oibΛra Ācōrē quīrāpita cadjiruada oya!–

10 Potipa quimaba nurēmaza Josea jara bΛbadjia idji ume cāīmārēā wa idji ume nēbΛra bΛmārēā. Māwāmīna Joseba idji bedeara jΛca basía.

11 Ewari aba Josera Potipa dede trajade wāside ni abaλ nezocada neē basía.

12 Maλne Joseba jΛ bΛra Potipa quimaba jida dogopeđa nāwā jarasia:

–jMλ ume cāīdua!–

BaribΛra Joseba jΛ bΛra wēātapeđa dajadaa pira wāsia. Māwā idjia jΛ badara dji wērā jΛwade besia.

13 Dji wērāba unusia Josera pira wābΛrada idjaba Joseba jΛ badara idji jΛwade bada.

14 Maλ bērā idji dedebema nezocarāda trλpeđa nāwā jarasia:

–AcΛđadua, mλ quimaba jāλ hebreora dadjirāmaa enesia. BaribΛra jāλ ēberāba dadjirāra biē oya bΛa. Idjira nama zepedā mλ ume cāī quīrā nūmasia. Maλ carea mΛra jġua bīasia.

15 Mλ biabΛra carea idjira dajadaa mīrū pira wāsia. AcΛđadua, idjia jΛ badara nama beesia.–

16 Maλbe Joseba jΛ badara dji wērāba wagasia aba idji quima Potipa diguidāa zebΛradaa.

17 Idji quima jūēside idjia abarida jarasia:

† 38:30 Hebreo bedeade Zará trλba jara bΛa “purea bΛ.” * 39:6 Ababe idjia coidebemadrΛ crīchabadjia. Josera Egiptodebemaē bērā Potipa itea ne djucara basia idjaba idji ume ne cocara bΛsia. AcΛdua Genesi 43:32.

-BΛa dadji itea enena hebreo nezocara nama zepeda m̄lra biē o quīrīā basia.

¹⁸ BaribΛΓΛ m̄l jīgua biabΛΓΛ carea idjira dajadaa m̄rū pira wāsia. AcΛdua, idjia jΛ badara nama beesia.

¹⁹ BΛ nezocaba m̄lra jāwā osia.-

Idji quimaba jara bΛ ūrīsīde Potipara bio quīrūsia.

²⁰⁻²¹ Maλ carea Josera jidabipeda preso bΛbsia Egiptodebema boroba preso bΛbari dede.

BaribΛΓΛ Jose mama preso bΛde bida Ācōrēra idji ume basia. Idjira bio careba basia. Maλ carea dji preso bΛbada boroba Josera bia unusia.

²² Maλ bērā idjia preso beara Jose jΛwaeđa jūma bΛsia wagamārēā. Māwā jūma mama oida bΛra JosebΛΓΛ obibadjia.

²³ Joseba jūma bia o bΛ bērā dji preso bΛbada boroba idjia o bΛra quīrācuitaca basia. Māwā basia Ācōrēra Jose ume bΛ bērā. Jūma Joseba o bΛra Ācōrēba bia odjabisia.

40

Cāimocara umé Joseba cawa jarada

¹⁻² Jose preso baside Egiptodebema boro itea umé traja panasidaa. Aba uva ba jue diabada boro basia. Dewarabemada paλ obada boro basia. Maλ umémemaba Egiptodebema borora bio quīrūbisidaa.

³ Maλ carea dji boroba ādjira idji wagabadarā boro dede preso bΛbsia. Josera maλ preso bΛbada dede basia.

⁴ Dji preso bΛbada boroba Josera bΛsia maλ umémemara acΛ bamārēā. Mama ādjira dārā preso panesidaa.

⁵ Ewari aba Egiptodebema boroa uva ba jue diabari badara, paλ obari bada sida abari diamasī cāimocarāsidaa. Cāimocaraza ne jara awara besia.

⁶ Diapededa Jose ādjimaa wābΛΓΛde unusia ādjira sopua panΛda.

⁷ Maλ carea Joseba ādjia iwidisia:

-¿Cārē cārēā bārāra sopua panΛ?-

⁸ Ādjia panusidaa:

-Daiba idi cāimocarapedadara caiba cawa jaraida neē bērā jāwā sopua panΛ.-

Maλne Joseba jarasia:

-Aba ĀcōrēbΛΓΛ cāimocarara poya cawa jarabiya. Bārāba cāimocarapedadara m̄lā nebΛΓΛdadua.-

⁹ Ara maλda uva ba jue diabada boro badaba idji cāimocarara Josea nebΛΓΛasia. Nāwā jarasia:

-M̄lā cāimocarade unusia uva jΛcarada m̄l caita nūmΛda.

¹⁰ Maλ uva jΛcarara jΛwate ūbea basia. Maλ jΛcarara tucupeđa, pōnōpeđa, bio zau nūmesia.

¹¹ Maλne nama dai druadebema boro tazada m̄l jΛwade erobasia. Maλ tazade m̄lā uvada bΛrrajupeđa dai boroa diasia.-

¹² Maλ jaradacarea Joseba nāwā jarasia:

-BΛ cāimocaraba naλda jara bΛa: uva jΛwate ūbea bΛa ununaba jara bΛa ewari ūbea.

¹³ Ewari ūbeade Egiptodebema boroba bΛra idji quīrāpita tr̄lya bΛa naārā o bada quīrāca wayacusa o bamārēā. Māwā bΛa waya idjia uva bΛra jue dia baya bΛa naēna o bada quīrāca.

14 BΛ bia bεbΛΓΛde mλ djuburia mλra quĩrãdoarãdua. BΛ boroa mλnebemada jaradua naλ dedebemada ēdrΛ bΛmārēã.

15 Mλra hebreorã druadebemada jida enesidaa idjaba mλa ni cãrē sida oē bΛda nama preso eropanΛa.-

16 Paλ obada boro badaba ũrĩ basia Joseba maλ cãimocarara cawa jara bΛda. Joseba cawa jaradara bia bεda bērã idjia jarasia:

-Mλ sida cãimocarasia. Mλa unusia mλ boro λrλ jamara paλ bara bεada ũbea eronĩda.

17 Dji λrλbemane paλ cūãda quĩrãtanoa erobasia nama dai druadebema boro itea. BaribΛΓΛ cawaēne maλ paλ cūãra ũbanaba co duanesidaa.-

18 Māwã jaradacarea Joseba idjia jarasia:

-BΛ cãimocaraba naλda jara bΛa: maλ jamara ũbea bΛa ununaba jara bΛa ewari ũbea.

19 Ewari ũbeade Egiptodebema boroba bΛra idji quĩrãpita trλya. BaribΛΓΛ bΛra obΛã tubipeda bacuru cūmiane λtΛ su jira bΛbiya. Maλbe āgosoba bΛ djarara codia.-

20 Ewari ũbea badacarea Egiptodebema boroba idji toda ewari bΛsrɪdada osia. Dji dromarã itea djicoda wai bΛa obisia. Maλne uva bΛ jue diabada boro badara, paλ obada boro bada sida idji quĩrãpita enebisia.

21 Maλbe uva bΛ jue diabada boro badara bΛsia wayacusa idjia naãrã o bεda quĩrãca o bΛmārēã. Māwã idjia wayacusa uva bΛra Egiptodebema boroa jue dia bεsia Joseba jarada quĩrãca.

22 BaribΛΓΛ paλ obada boro badara bacuru cūmiane λtΛ su jira bΛbisia Joseba jarada quĩrãca.

23 Uva bΛ jue diabada borora bia bεdamĩna Josera abεda quĩrãdoasia.

41

Egiptodebema boroba cãimocarada Joseba cawa jarada

1 Jose poa umé preso badacarea Egiptodebema borora cãimocarasia. Maλ cãimocarade unusia idjira Nilo do icawa nūmΛda.

2 Maλne siete paca biya boreguea quedeada doeda bΛ odjadapeda pōãjãrã co duanasidaa.

3 Ådji caiðu dewara siete paca mititia caya bεada doeda bΛ odjasidaa. Maλ caya beara dji boreguea bea caita do icawa nūpanesidaa.

4 Maλne dji mititia caya beaba dji biya boreguea quedeara cocuasidaa.

Maλne Egiptodebema borora λrλmasia.

5 BaribΛΓΛ wayacusa cãipeda cãimocarade unusia trigo bΛwΛΓΛ abΛde siete cΛmΛ biya uga bεada.

6 Maλbe unusia dewara trigo bΛwΛΓΛde siete cΛmΛ ugaē bεada. MaλgΛra nãũrã jλwλrλã λmãdau odjabariareba tΛ nūmΛba jãrãzaza bεasia.

7 Maλne cΛmΛ ugaē beaba dji biya uga quedeara cocuasidaa.

Māwã bΛde Egiptodebema borora λrλmasia. Maλne cawasia idjia ununara cãimocara basida.

8 Nurēma diapeda idjia cãimocarada carea cawa crĩchaē bεsia. Maλ bērã Egiptodebema daubararãda, ne cawa bea sida trλcuabipeda idjia cãimocaradara ādjia nēbΛrΛsia cawa jaradamārēã.* Māwãmĩna ni abΛba poya cawa jaradaē basia.

9 Māwã panΛne uva bΛ jue diabada boroba Egiptodebema boroa jarasia:

* **41:8 Daubara.** Egiptode daubararãra ne cawa beasia. Bedea cawa beasia, ne ununacada obadjidaa, cacua biē beara biabibadjidaa, dau ēšã beasia, idjaba egiptorãba ācōrē quĩrãca ũjãbada sacerdoterã basia. Abεda dji dromarãda beasia.

–Mā boro, māa biē osia. Māa ne jaraida bađara quĩrãdoa basia. Idibe quĩrãnebabarāa.

¹⁰ Bā pał obada boro ume, mā ume biđa quĩrũpeda दौरa preso bābisia bā wagabadarā boro dede.

¹¹ Dai preso panasidade abari diamasi दौरa cāimocarasiđaa. Cāimocaraza ne jara awara beasia.

¹² Małne hebreo cūdrada dai ume basia. Mał hebreora bā wagabada boro nezoca basia. Daiba cāimocarapedađara idjia nebārasidāa. Małne idjia dai cāimocarara umena cawa jarasia.

¹³ Idjia daia jarada quĩrāca wārāda māwāsia. Bāa māra wayacusa bāsia māa naēna bā itea o bađa quĩrāca o bamārēā. Małne dewarabemara bāa beabipeđa bacuru cūmiane āta su jira bābisia.–

¹⁴ Mał carea Egiptodebema boroba Josera trābisia. Ara małda preso bađada isabe ēdra bāsidaa. Josera icara wēpeda, buđa tɔpeda, bia djiopedā Egiptodebema boromaa wāsia.

¹⁵ Małbe dji boroba Josea jarasia:

–Māra cāimocarasia, māwāmīna ni abałba poya cawa jaradaē panāa. Baribarāa māa ūrīsia bāa cāimocarara cawa jarabarida.–

¹⁶ Joseba jarasia:

–Mā boro, małgarā māduba poya oēa. Bāa cāimocaradara Ācōrēbarāa cawa jarabiya necai bamārēā.–

¹⁷ Egiptodebema boroba Josea jarasia:

–Māa cāimocarasia māra Nilo do icawa nūmada.

¹⁸ Małne siete paca biya boreguea quedeada doedałba odjadapeda pōājārā co duanasidāa.

¹⁹ Ādji caidu dewara siete paca mititia caya beada doedałba odjasidaa. Nał Egipto druade māa unuca paca jācua mititia beada.

²⁰ Mał paca mititia caya beaba dji naārā odjapedada boreguea beara cocuasidāa.

²¹ Dji caya beaba dji boreguea quedeara cocuapedadamīna ara māwā bio caya panesidāa ādji naārā panana quĩrāca.

Małne māra ārāmasia.

²² Baribarāa māra waya cāimocarasia. Unusia trigo bāwāgarā abałde siete camā biya uga beada.

²³ Małare unusia trigo bāwāgarāde siete camā ugaē beada. Małgarā nāūrā jāwārāā āmāđau odjabariareba ta nūmāba jārāzaza beasia.

²⁴ Małne ugaē beaba dji uga quedeara jūma cosidāa. Māa mał cāimocaradara daubararāa jarasia. Māwāmīna poya cawa jaradaē basia.–

²⁵ Małne Joseba Egiptodebema boroa jarasia:

–Mā boro, mał cāimocara umēba abarida jara bāa. Ācōrēba sāwā oida bāa unubisia.

²⁶ Dji siete paca bia quedeaba jara bāa siete poa codidebema aduba eropananida. Dji siete trigo camā uga quedeada biđa abari quĩrāca jara bāa siete poa codidebema aduba eropananida.

²⁷ Baribarāa dji siete paca mititia caya bea ādji caidu odjapedadaba jara bāa siete poa jarrabada zeida. Dji siete trigo camā ugaē beaba abarida jara bāa. Mał camāra nāūrā jāwārāā āmāđau odjabariareba ta nūmāba jārāzaza beasia. Małba jara bāa siete poa jarrabada zeida.

²⁸ Mā boro, Ācōrēba bāa unubisia idjia oida māa jara bā quĩrāca.

²⁹ Siete poa nał Egipto druade codidebemara aduba eropananida.

30-31 Mañare siete poa nañ Egiptode jarrabada zeya. Mañ jarrabara bio dārāi bēra egiptorāba dji aduba eropanana ewarira abeda quirādoadia. Mañne codidebema nañ druade b̄ara jōya. Dji aduba eropananebemada ni mañi bida neñ baya.

32 B̄ara barima umé cāimocaradaba jara b̄ara Ācōrēba dārāéne wārāda māwā oida.

33 Mañ bēra, m̄l boro, b̄ara ēberā crīcha cawa b̄ada j̄arapēda b̄aida b̄ara nañ Egipto druara ac̄l bamārēā.

34-35 Mañare jūma nañ Egipto druade trigo wagabada bororāda b̄acuaida b̄ara. Siete poa aduba eropanane ēberārāba ewab̄adadebemada mañ bororāba mañi wagadida pan̄la. Ē juesuma ewab̄adaza aba wagadida pan̄la. Māwā odida pan̄la puru beaza. Ādjia wagapedadara b̄ab̄al̄al̄ cawa jaraya sāwā jedeida.

36 Māwā osira siete poa jarraba zeb̄al̄al̄de trigora waga eropanania nañ Egipto druadebemarā quinirānamārēā.-

Jose Egiptodebema boroare beda

37 Mañ crīchara Egiptodebema boroba, dji dromarā bida bio bia ūrīsidaa.

38 Dji boroba ādjirāa jarasia:

-Ācōrē Jaureda nañ ēberā ume b̄ara. Dadjirāba dewara ēberāda idji quirāca ununaēa.-

39 Ara mañda idjia Josea jarasia:

-Ācōrēba b̄ala mañra cawabisia. B̄a quirāca crīcha cawa b̄ara neēa.

40 Mañ carea māa b̄ara dji dromarā boroda b̄aya. B̄ara jarab̄al̄ara jūmarāba j̄jā odia. Ababe m̄l̄dr̄l̄ b̄l̄ cāyābara dji dromara b̄aya.

41 Māa jūma nañ druadebemara b̄l̄ j̄l̄waēda b̄ab̄al̄al̄.-

42 Mañne Egiptodebema boroba idji sēyā bara b̄l̄ sortijada Jose j̄l̄wade wēaju b̄asia Joseba dji boro tr̄l̄neba jūma poya o bamārēā. Dji biara b̄l̄ lino oda djioda, oro oda carena sida Josea j̄l̄bisia.

43 Mañbe idji carretade badopēda Josera idjiare dewara carretade p̄al̄al̄a edesia. Wābadade idji wagabadarāda Jose na wābibadjia nāwā j̄jua jaradāmārēā: “j̄Chīrāne cobeadadua!”† Māwā Egiptodebema boroba jūma Egipto druara Jose j̄l̄waēda b̄asia.

44 Mañbe idjia Josea jarasia:

-Māra jūmarā boroa, barib̄al̄al̄ jūma nañ druadebemarāra b̄l̄ j̄l̄waēda beadia. Ādjirāba b̄ala iwididaē ni cārē sida ocarā pan̄la.-

45 Egiptodebema boroba Jose tr̄l̄ra b̄asia Zapnat-panea.‡ Mañ awara wērā Asena abadada Josea diasia idji quima bamārēā. Mañ Asenara Potipera cau basia. Potiperara Ōl̄ purude ĩmādaúa bia bedebadarā sacerdote basia. Māwā Josera jūma Egipto druade dji dromada besia.

46 Egiptodebema boroba Josera dji dromada b̄l̄side idjira treinta poa basia. Josera dji boroma badada jūma Egipto druade p̄al̄al̄a wāsia.

47 Mañbe siete poa ne jūmada bia zauda bēra codidebemara aduba nūmasia.

48 Mañ siete poade Egipto druade ewapedadadebemada Joseba waga b̄abisia. Puruza dji puru caita ewapedadara mañi waga b̄abisia.

† 41:43 *Chīrāne cobeadadua.* Mañal̄ara hebreo bedea cawa beaba cawadaē pan̄la. Ḳ̄sal̄amaarā egiptorā bedea. Nañgal̄ā crīchada jaraisicada: “j̄Āyā wānadua dadjirā boro zeb̄al̄al̄ bēra!” wa “j̄dadjirā boro nezoca dromada zeb̄al̄al̄!” wa “j̄quirācuita ūrīnadua!” ‡ 41:45 *Zapnat-panea.* Mañ tr̄l̄ba egiptorā bedea jara b̄ara “Ācōrēra bedebaria; idjira zocai b̄ara.”

49 Māwā trigora waib_{AA} waga b_{AS}idaa. Pusa īb_Λ quīrāca ādjirāba waib_{AA} waga eropanasidaa. Ma_Λ bē_rā juacha pananada idu b_{AS}idaa.

50 Jarraba ewari zeī naēna Joseba idji quima Asena ume warrarāda umé un-usia. Asena zeza Potiperara O_Λ purude āmādaúa bia bedēabadarā sacerdote basía.

51 Idji warra iwina tosidade Joseba nāwā crīchasia: “Ācōrēba jūma m_Λ bia mīga bađara, m_Λ ēberārā sida quīrādoabisia.” Māwā idji warra iwinara tr_Λ b_{AS}ia Manase.[§]

52 Dewarabema warra tosidade Joseba nāwā crīchasia: “M_Λ biē bađa druade Ācōrēba m_Λā warrarāra unubisia.” Māwā dji warrara tr_Λ b_{AS}ia Eprai_Λ.*

53-54 Siete poa Egipto druade ađuba zau nūmana jōnacarea siete poa jarrabada zesia Joseba jarađa quīrāca. Druaza jarrabara wāsia. Barib_{ΛΓΛ} egiptorāba codira eropanasidaa.

55 Māwā b_Λde egiptorāba codi carea erobeada sida jōsia. Ma_Λ bē_rā ādji boromaa codira iwidide wāsidaa. Ādji boroba jūmarāa jarasia:

–Josemaa wānada. Idjia jarab_{ΛΓΛ} quīrāca ođada.–

56 Jarraba Egipto druade zeside Joseba trigo wagabada dera jūma ewabicuasía. Ma_Λbe trigora egiptorāa nēdobuebadjia, jarrabara wārāda jūma Egipto druade zeda bē_rā.

57 Ma_Λ awara druazabemada Josemaa trigo nēdode zebadjidaa jarrabara jūma druaza wāna bē_rā.

42

Jose djabarāba trigo nēdode wāpeđada

1-2 Ma_Λ ewaride Jose zeza Jacobora wadi Canaa_Λ druade b_Λbadjia. Jacoboba cawasia Egipto druade trigora baraada. Ma_Λ bē_rā idji warrarāa nāwā jarasia:

–M_Λā ūrīsia Egiptode trigora baraada. ¿Cārēda j_Λā pan_Λ? Jāmaa nēdode wānada dadjirāba codi carea. Māwā dadjirāra jarrababa beuđaēa.–

3-4 Ara ma_Λđa Jose djabarāra Egiptodaa trigo nēdode wāsidaa. Jacoboba Jose djaba Benjami_Λra diabueē basía, wayada bē_rā Benjami_Λra beuida. Ma_Λ bē_rā Jose djabarāra diebe wāsidaa.

5 Israel warrarāra dewara ēberārā ume trigo nēdode wāsidaa, jūma Canaa_Λ druade jarrabara zeda bē_rā.

6 Ma_Λne Josera Egipto druade dji droma basía. Idjiab_{ΛΓΛ} jūma druazabemarāa trigora nēdobuebadjia. Māwā b_Λde Jose djabarāra jūēsidaa. Jūēnapeđa Jose quīrāpita wayaadeba egorode barru copanesidaa.

7-8 Joseba idji djabarā unuside cawasia ādjida māwā pan_Λđa barib_{ΛΓΛ} adua b_Λ quīrāca besia. Idji djabarāba idjira cawađaē basía. Ma_Λne Josera ādji ume quīrū b_Λ quīrāca bedeasia. Iwidisia:

–Bārāra ¿sāma_Λba zeb_Λđa?–

Ādjia panusidaa:

–Canaa_Λ druadeba trigo nēdode ze pan_Λ.–

9 Ma_Λne Joseba quīrānebasia ādjidebema cāimocaradada.* Ma_Λ bē_rā jarasia:

–jBārāba dairā sāwā poyadi cawaya ac_Λde ze pan_Λ!–

10-11 Ādjia panusidaa:

§ 41:51 Hebreo bedeade Manase tr_Λba jara b_Λa “quīrādoabi.” * 41:52 Hebreo bedeade Eprai_Λ tr_Λba jara b_Λa “warra unubida.” * 42:9 Genesi 37:4-9.

-jMāwāéa, dai boro! jDaira maḷ carea nīnaéa! Dai bḷ nezocarāra jipa beaa. Daira jūmaena abari zezadebemaa. Daiba trigodra nēdode ze panḷa.-

12 Joseba jarasia:

-jSewaa! Bārāba dairā sāwā poyadi cawaya aḷde ze panḷa.-

13 Ādjirāba panusidaa:

-Dai bḷ nezocarāra wārāda abari zezadebemaa. Daira doce djabarā panasidaa. Baribaraḷ dai djaba tēabemara dai zeza ume Canaaḷ druade besia. Maḷne aba nēbasia.-

14 Joseba jarasia:

-Māa jaraḷa quīrāca ebuḷa bḷa bārāba aḷde ze panḷa dairā sāwā poyadi cawaya.

15 Baribaraḷ māa aḷaya bārāba jara panara wārā cawaya. Dai Egiptodebema boro trāneba māa wārāneba jaraya bārāra namabemada ēdraḷaéa aba bārā djaba tēabemada namaa zebaraḷdaa.

16 Bārānebemada aba wābiduḷa bārā djaba tēabemada enemārēā. Maḷmisa waabemarāra nama preso panenia. Idjida zeibaraḷ, māa cawaya bārāba jara panara wārāda. Idjida zeēbaraḷ, dai Egiptodebema boro trāneba māa wārāneba jaraya bārāra bedeade pananida dairā sāwā poyadi cawaya aḷde ze panḷ carea.-

17 Ara maḷda Joseba ādjira ewari ūbea preso bḷasia.

18 Ewari ūbea babaraḷde Joseba ādjia jarasia:

-Māa Ācōrēra waya bḷa. Maḷ bēra bārāba nāwā odibaraḷ, māa beabiēa.

19 Bārāda wārāda ēberā jipa beabaraḷ, nama bārānebemada aba preso beya. Maḷne waabemara bārā diguidaa trigo diade wānadua bārā ēberārāba codamārēā.

20 Baribaraḷ bārā djaba tēabemara enenaduḷa. Māwā māa cawaya bārāba jara panara wārāda. Māwā odaēbaraḷ, bārāra beudia.-

Ādjirāba maḷ bedeara iḷasidaa.

21 Māwā panḷne ādjiduba jara duanesidaa:

-Wārāda dadji djaba Joseda biē osidaa. Dadjirāba unusidaa idji biē orānamārēā dadjirāa beḷea djuburia bḷada. Māwāmīna dadjirāba iḷānaē basia. Maḷ carea nama bia mīga panḷa.-

22 Maḷne Rubeḷba jarasia:

-Maḷ carea māa bārāa jarasia idjira biē orānamārēā, māwāmīna bārāba iḷānaē basia.† Idji beapedada carea idibaraḷ Ācōrēba dadjira cawa obaraḷa.-

23 Maḷne Josera egiptorā bedeade ādji ume bedeā basia. Idjia jarabaraḷa dewaraba ādjia jarabadjia hebreo bedeade. Maḷ bēra adua panasidaa ādjia jara panara Joseba jūma ūrī bḷada.

24 Ādjia biē opeḷadadebema bedeā panḷ ūrīside Josera iduba āyā wāpeḷa iḷasia. Māwā bāpeḷa waya poya bedeasia. Maḷbe ādji ume bedeade wāpeḷa Simeoḷda jidabisia preso bēmārēā. Ara maḷda ādjia aḷ panḷne Simeoḷra jatabisia.

25 Maḷbe Joseba idji nezocarāa jarasia idji djabarāba trigo nēdopeḷadaba ādji sacora biracuadāmārēā. Maḷne ādji parata sida waya sacozā bḷacuabisia. Maḷ awara Joseba diabisia ode ne codamārēā. Ara maḷda idji nezocarāba māwā osidaa. Baribaraḷ parata ādji sacozā bḷapeḷadada Jose djabarāba adua panasidaa.

26 Maḷbe Jose djabarāba trigora ādji burro ārā bḷacuadapeḷa wābaraḷsidaa.

† 42:22 Genesi 37:21-30.

²⁷ WābΛdade ota cāinima jūēsidaa. Maλbe aβαλba idji burro ne cobi carea saco ewabΛΓade idji paratara eda cobΛda unusia.

²⁸ Dauperapeda idji djabarāa jarasia:

–Mλ paratara jēda diasidaa. Za mλ sacode eda cobΛa.–

Maλ carea jūmarāda dauperasidaa. Ne wayaaba ure duanΛne nāwā jarasidaa:

–ζCārē cārēā Ācōrēba dadjira jāwā o bΛ?–

²⁹ Canaaλ druade ādji zeza Jacoboma jūēnapeda ādji Egipto druade sāvāpedadara jūma nēbΛΓasidaa. Nāwā jarasidaa:

³⁰ –Jāλ druadebema ēberā dji droma bΛba daia quīrūbideba nāwā jarasia: “Bārāba dairā sāvā poyadi cawaya acΛde zesidaa.”

³¹ BaribΛΓΛ dairāba jarasidaa māwā odi carea ze panΛēda, ātebΛΓΛ ēberā jipa beada.

³² Idjaba jarasidaa dairāra abari zezadebemada doce djabarā panasidada. Jarasidaa abara nēbasida, abara dai zeza ume Canaaλ druade bΛda.

³³ Maλne jāλ dji dromaba dairāa jarasia:

“Nāwā cawaya bārāra ēberā jipa beada: bārā djabarānebemada aba mλ ume amenapeda trigora ededadua bārā ēberārā jarra quedeaa cobidi carea.

³⁴ Maλbe bārā djaba tēābemara mλmaa enenadua mλa cawai carea bārāra jipa beada. Māwā mλa cawaya bārāba wārāda acΛde zedaē panΛda dairā sāvā poyadi cawaya. Māwā osidara mλa bārā djabara jēda diaya. Idjaba naλ druade bārāba quīrībΛdada poya nēdodia idjaba nēdobuedia.”–

³⁵ Māwā nēbΛΓΛapeda ādji sacco ērācuabΛdade saccoza ādji paratara eda cobeada unusidaa. Maλ unubΛdade ādji zezara, ādjirā sida bio dauperasidaa.

³⁶ Maλ carea ādji zeza Jacoboba jarasia:

–Bārāba mλra warra neē obΛdaa. Joseda idjaba Simeoλ sida neēa. Maλ awara Benjamīλ sida jāmaa ede quīrīā panΛa. Maλneba mλdrΛ bia sopua unu bΛa.–

³⁷ Maλne Rubeλba jarasia:

–Zeza, mλa Benjamīλra waya bΛmaa eneya. EneēbΛΓΛ, mλ warrarāda umé beaida bΛa. Mλā idu Benjamīλra edebidua. Wārāda waya jēda eneya.–

³⁸ Māwā jaradamīna Jacoboba jarasia:

–Mλ warrara bārā ume diabueēa. Idji djaba arara beuda bērā aba idjidra bΛa. Idjida ode beuibΛΓΛ, bārāba mλra sopuaba beadia.–

43

Jose djabarāba Benjamīλ Egiptodaa edepedada

¹ Māwā panΛne Canaaλ druade jarrabara wetara zesia.

² Maλne ādjia trigo Egipto druade nēdopedadara jūma cosidaa. Maλ bērā ādji zeza Jacoboba jarasia:

–Wayacusa Egiptodaa trigo nēdode wānadua.–

³ BaribΛΓΛ Judaba panusia:

–Jāλ ēberāba daia ebuda jarasia: “Bārāra mλmaa zecara panΛa, bārā djaba tēābemada enenaēbΛΓΛ.”

⁴ Maλba, zeza, dai djaba tēābemara bΛa dai ume diabueibΛΓΛ, दौरa trigo nēdode wānia.

⁵ BaribΛΓΛ dai ume diabueēbΛΓΛ, poya wānaēa jāλ ēberāba jarada bērā: “Bārāra mλmaa zecara panΛa, bārā djabada enenaēbΛΓΛ.”–

⁶ Maλne Jacobo Israel abadaba iwīdisia:

–Bārāba ζcārē cārēā maλ ēberāa jarasida dewara djabada eropanΛda? Maλ jarapedadaba mλra biē osidaa.–

7 Ādjirāba panusidaa:

–Jāl ēberāba daia bio iwidiisia daidebemada, dai ēberārānebema sida. Nāwā iwidiisia: “Bārā zezara ζwadi ḅaḅca? Bārāba ζdewara djabada eropanaca?” Maḅ bēra daiba idjia wārāda jarasidaa. Daiba adua panasidaa idjia jaraida dai djabā ededamārēa.–

8 Maḅne Judaba idji zeza Israelea jarasia:

–ḅaa Benjamiḅda mḅ ume diabueibaḅa, दौरa ara nawena trigo nēdode wāḅaḅaḅa. Wānaēḅaḅaḅaḅa, daida, dai warrarā sida jūma quininia.

9 Mḅaḅaḅaḅa Benjamiḅra wagaya. Mḅa idjira enepeda wayacusa ḅa quīrāpita ḅaḅaḅaḅa, mḅda bedeade beya aba mḅ beubḅaḅaḅa.

10 Daida nama jācua dārānaē pananabara, Egiptodaa ḅarima umé wānoacasidaa.–

11 Maḅne dji zeza Israelba panusia:

–Wārāda Benjamiḅda ededida panḅaḅaḅa, nāwā odadua. Dadjirā ējūānebema ne biara beada bārā sacode ḅadapeḅa maḅ ēberāa diade wānadua. Balsamo nēārāda, urrajōda, mirra querada, dewara quera tūāpa beada, pistacho bacuru tada, almendra sida maārī diadadua.

12 Parata sida waḅḅara ededadua dji parata bārā sacode zedara jēda diadi carea. Āībērā quīrādoḅa eda ḅasidaa.

13 Bārā djaba tēābema sida maḅ ēberāmaa isabe ededadua.

14 Mḅa quīrā ḅaa Ācōrē ne jūma poya obariba bārāra quīrā djuburiada maḅ ēberāba bārā djaba jāma preso ḅara, Benjamiḅ sida idu jēda zebimārēa. Baribaḅaḅa idu zebiēḅaḅaḅa mḅra warra neē beya. Māwā warra neē beibaḅaḅa, māwā ḅaya.–

15 Ara maḅda ādjirāba nebiada pedapeḅa Egiptodaa wāḅaḅaḅaḅa. Ādjia parata naēna edepedada cāyābara waḅḅara edesidaa. Benjamiḅ sida edesidaa. Jūēnapeda Josemaa wāsidaa.

16 Joseba Benjamiḅ ādji ume unuside idji nezocarā boroa jarasia:

–Naḅ ēberārāra mḅ diguidaḅa ededua. Maḅbe pacada beapeḅa ne djudua ādjirāra nane umatipa mḅ ume ne codi bēra.–

17 Ara maḅda dji nezocarā boroba Joseba jarada quīrāca osia. Dji djabarāra Jose dedaa edesia.

18 Wāḅadade Jose djabarāra daupera panḅaḅaḅa nāwā jara panasidaa:

–Naārā zesidade parata dadji sacode ḅapeḅada carea jāwā idji diguidaḅa edebibaḅaḅa. Idjia jaraya dadjia maḅ paratara drḅasidada. Maḅ carea dadjira jidabiya idji nezocarāda beadamārēa. Dadjirā burro sida jāriya.–

19 Jose dede eda wābadade dji nezocarā boro caita wānapeda idji ume bedeasidaa.

20 Ādjia nāwā jarasidaa:

–Dai boro, dairā naārā ze panasidade wārā arada trigo nēdode ze panasidaa.

21-22 Dai jēda wāsidade ota cānima jūēsidaa. Mama dai saco ewabḅadade trigo nēdopedada paratada jūma daucha dairā sacozā eda ḅada unusidaa. Dairāba adua panḅaḅa caiba maḅ paratara eda ḅasida. Jūma maḅ paratara daiba jēda enesidaa diadi carea. Maḅ awara daiba paratara enesidaa wayacusa trigo nēdodi carea.–

23 Dji nezocarā boroba panusia:

–Jūmawāyā crīcharānadua. Dauperarānadua. Bārāba parata diapedara māa edapeḅa mḅ boroa diasia. Bārāba, bārā zezaba iḅa ḅa Ācōrēba maḅ paratara bārā sacode ḅasia.–

Maḅbe idjia Simeoḅa preso ḅadada ādjimaa enesia.

24 Enepeda ādjirāra Jose dede eda edesia. Idjia baidoda diasia ādji jīrū sagladamārēā. Ādji burro sida ne cobigasia.

25 Māwā panane cawasidaa ādjira Jose dede ne codida. Jose umatipa zeida jā panamisa ādjia nebina enepedadara edasidaa Josea diadi carea.

26 Jose diguida jūēnacarea ādjirāba nebina enepedadara idjia diasidaa. Maāne wayaadeba idji quīrāpita egode barru copanesidaa.

27 Joseba ādjia iwīdisia sāvā panā cawaya. Maā awara iwīdisia:

–Bārā zezara ŷbia bāca? ŷDrōāra wadi bāca?–

28 Ādjirāba panusidaa:

–Dairā zeza bā nezocara bia bāa. Idjira wadi bāa.–

Maāne wayaadeba ādjira barru copanesidaa.

29 Joseba acabafade idji djaba ara Benjamiāda unupeđa nāwā jarasia:

–Bārā djaba tēābema māā jarapedadara ŷnaālgaca?–

Maābe Benjamiāa jarasia:

–Mā warra, Ācōrēba bāra carebaya.–

30 Idji djaba arada ununa bērā Joseba bāsrīdaba so borequeasia. Ara maāda dji edaara bā de jāne iduba jāne wāsia.

31 Jīa bapeda so zareadacarea quīrā sagapeda waya ādjimaa zesia. Maābe jarasia:

–Daiba codira enenadua.–

32 Ara maāda dji nezocarāba enesidaa. Joseba coira awara bāsīdaa, dji djabarāba codi sīda awara bāsīdaa, idjaba Josema ne cobada egiptorāba codi sīda awara bāsīdaa. Māwā osīdaa egiptorāra hebreorā ume ābaa ne cocara panā bērā. Egiptorāmaarā maāra cadjiruaa.

33 Maāne Joseba idji djabarāra chūmebisia dji nabemaneba āba dji tēābemanaa. Maā carea idji djabarāba cawa crīchadaē panāba abarica dji quīrā acā duanesidaa.

34 Maāne Jose itea diapedada djicodēbemada ādjiza jedecabisia, baribāra Benjamiāa wai bāara diabisia. Māwā jedecadapeda ādjira Jose ume bāsrīda ne codruasidaa.

44

Jose taza

1 Māwānacarea Joseba idji nezocarā boroa jarasia:

–Naā ēberārā sacora trigoba biracuadua. Ādji parata sida ādji sacozā eda bācuadua.

2 Maābe mā taza parata odada dji tēābema sacode trigo nēdođa parata ume bādua.–

Ara maāda dji nezocarā boroba Joseba jarada quīrāca osia.

3 Nurēma āsaboōde Jose djabarāra ādji burrode idu wābisidaa.

4 Ādjira purudeba wadi tamā wāē panane Joseba idji nezocarā boroa jarasia:

–Jāā ēberārā caidu wādua. Jidade wāsira nāwā jaradua: “ŷCārēneba mā boroba bārāra biē oda bērā bārāba jāwā idjira biē osīda? ŷCārē cārēā bārāba idji taza parata odara drāsīda?”

5 Jāā tazade mā borora ne dobaria. Idjaba abari tazadeba ne cawaiē beara cawabaria. Bārāba opedadara biē bāa.”–

6 Ara maāda caidu wāsia. Jidade wāpeda Joseba jarabīdara jarasia.

7 Maāne dji djabarāba jarasīdaa:

–ŷCārē cārēā dadji boroba māwā jara bā? Dairāra ne drāadacaa.

⁸ Acɔɔɔɔɔɔ, parata dai sacode bɔɔɔɔɔɔ daiba ununapeda Canaaɔɔ druadeba jɛda enesidaa. Mɔwɔ daiba jipa osidabɔɔɔɔ ɔɔɔɔɔɔ cɔɔɔɔɔɔ bɔ boro paratara wa oro sida drɔɔɔɔɔɔ?

⁹ Baa maɔ tazada dairɔ sacode unuibɔɔɔɔ dji erobɔɔɔɔ beuida bɔɔɔ. Maɔ awara dairɔɔɔ bɔ boro nezocarɔda beadia.-

¹⁰ Maɔne Jose nezocarɔ boroba jarasia:

-Bia bɔɔɔ, mɔɔɔɔɔɔɔɔ bɔrɔba jara panɔ quirɔca oya. Dji ne drɔɔɔɔɔɔ mɔ nezoca baya, baribɔɔɔɔ waabemara bedɔa neɔ beadia.-

¹¹ Ara maɔda ɔdji sacora burrode jɔ beada ɔrɔnapɔda egode bɔɔɔɔɔɔ. Maɔbe ɔdjiza ewacuasidaa.

¹² Ewacuapedaɔɔɔɔɔ Jose nezocarɔ boroba jɔɔɔ wɔsia dji nabema djaba sacodeba ɔba dji tɔɔbema sacodaa. Maɔne tazara dji tɔɔbema Benjamiɔ sacode unusia.

¹³ Ara maɔda sɔpuadeba dji djabarɔba cacuade jɔ panɔɔɔ cɔɔɔɔɔɔɔɔ. Maɔbe ɔdji sacora wayacusa ɔdji burrode bɔɔɔɔɔɔɔɔ jɛda puruɔdaa wɔsidaa.

¹⁴ Jose wadi diguida bɔɔɔɔ Judara dji djabarɔ sida idjima jɔɔɔɔɔɔ. ɔdjirɔɔɔ ne wayaadeba idji quirɔpita egode barru copanesidaa.

¹⁵ Maɔbe Joseba ɔdjirɔɔ jarasia:

-Bɔrɔba ɔɔɔɔɔɔ cɔɔɔɔɔɔ mɔ tazara jɔwɔ drɔɔɔɔɔɔ? ɔBɔrɔba adua panɔca ne cawaiɔ beada mɔa cawabarida?-

¹⁶ Judaba panusia:

-Dai boro, ɔcɔɔɔɔɔɔ jaradi? ɔSɔwɔ jaradi दौरا bedede panɔɔɔda? Jɔma daiba biɔ opɔdaɔɔ carea ɔcɔɔɔɔɔɔ cawa obɔɔɔɔ. Dairɔɔ bɔ jɔwɔɔda panɔɔ. Bɔ nezocarɔ badia, idjaba bɔ taza drɔɔa erobɔda sida bɔ nezoca baya.-

¹⁷ Maɔne Joseba jarasia:

-Mɔa mɔwɔ oɔa. Dji taza drɔɔa erobɔɔɔɔɔɔ mɔ nezoca baya. Waabemara necai wɔnadua bɔrɔ zezamaa.-

¹⁸ Maɔbe Judara Jose caita wɔpeda jarasia:

-Mɔ boro, mɔ ume quirɔrɔɔɔ. Bɔɔɔ Egiptodebema boro quirɔca bɔmɔna mɔ quirɔ djuburia bɔ ume idu bedebidua.

¹⁹ Dai naɔrɔ zɔsidaɔe bɔa iwidiisia दौरا zeza bara panɔ cawaya idjaba djaba bara panɔ cawaya.

²⁰ Maɔne daiba panusidaa zeza drɔɔ quiruda eropanɔda idjaba djaba cɔɔɔɔ bɔda ɔba eropanɔda. Maɔ warrara dai zezaba drɔɔ bɔɔɔe unusia. Idji djaba arada beusia. ɔdji papadebemara ɔbabe idjidrɔ bɔa. Idjira dai zezaba bio quirɔ bɔa.

²¹ Idjaba bɔa daia jarasia, "Maɔ warrara enenadua mɔa unui carea."

²² Baribɔɔɔɔ daiba bɔa jarasidaa maɔ warrara dji zeza bɔmaɔbɔ ɔyɔ wɔcara bɔda. ɔyɔ wɔibɔɔɔ dji zezara sɔpuaba beuyada asidaa.

²³ Maɔne bɔa daia jarasia: "Bɔrɔ djaba tɔɔbemada bɔrɔ ume zeɔbɔɔɔ, bɔrɔɔ mɔmaɔ wayacusa zecara panɔɔa."

²⁴ Maɔbe dairɔɔɔ dai zezama jɔɔɔnapɔda bɔa jaradara jɔma nɔbɔɔɔɔɔɔ.

²⁵ Dɔrɔbɔɔɔɔɔɔ dai zezaba jarasia: "Waya trigo nɔdode wɔnadua."

²⁶ Maɔne dairɔba idjia jarasidaa: "Dairɔɔɔ poya wɔnaɔa. ɔbabe dai djaba tɔɔbemada dai ume wɔibɔɔɔ wɔnia. Idjida dai ume wɔɔbɔɔɔ, jɔɔ ɔberɔmaa wɔcara panɔɔa."

²⁷ Maɔne mɔ zeza bɔ nezocaba daia jarasia: "Bɔrɔba cawa panɔa mɔ wɔrɔba warra umebe mɔa to diasida.

²⁸ ɔbara nɔbasia. Maɔ ewarideba ɔtaɔ waa unuɔ bɔ bɔrɔ mɔmaarɔ ani-marɔba beapeda cobuesia.

²⁹ Maḷ bēṛā idji djaba arada ededapeda beuib_{ΛΓΛ}, bārāba mḷra sopuaba beadia.”

³⁰⁻³¹ Dairā boro, dji cūdra carea dai zezara wađi b_{ΛA}. Maḷ bēṛā mḷra dji cūdra neḷ mḷ zezamaa wāsira maḷne idji warrada unueb_{ΛΓΛ} mḷ zezara beuya. Māwā dai b_Λ nezocarāba dai zeza drōā b_Λra sopuaba beadia.

³² Mḷ b_Λ nezocaba mḷ zezaa wārāneba jarasia dji cūdrara waya eneida. Mḷa jarasia: “Zeza, mḷa waya b_Λmaa eneēb_{ΛΓΛ}, b_Λ quīrāpita mḷra beđeade baya aba mḷ beub_{ΛΓΛ}daa.”

³³ Maḷ bēṛā mḷa bḷa beđeade djuburiaya dji cūdrabari mḷdr_Λ nama erobemārēā b_Λ nezoca bai carea. Maḷne dji cūdrara idji djabarā ume idu wābidua.

³⁴ ¿Sāwā mḷda dji cūdra neḷ mḷ zezamaa wāi? Mḷ zeza sopuaba biē b_Λda unu quīrāē b_{ΛA}.-

45

Joseba ara idjida cawabida

¹⁻² Maḷ beđeade ūrīb_{ΛΓΛ}de Josea so borequea nūmesia. Waa poya droaē bēṛā jūma idji nezocarā arima beaa jigua jarasia:

-jūma dajadaa wānadua!-

Ara maḷda wāsidaa. Ababe idji djabarāda idji ume panesidaa. Māwā panane Josea bio jīasia. Maḷ jīabira idji nezocarā dajada pan_Λba ūrīsidaa. Maḷ awara idji jīānanebemada Egiptodebema boro dede panabadarāba ūrīsidaa. Jīānacarea Joseba idji djabarāa cawabisia idjida māwā b_Λda.

³ Nāwā jarasia:

-Mḷra Josea. ¿Mḷ zezara wađi b_Λca?-

Maḷne idji djabarāba poya panunaē basía bio dauperasida bēṛā.

⁴ Maḷ carea Joseba ādjía jarasia:

-Mḷ caita zedadua.-

Ara maḷda Jose caita wāsidaa. Maḷne Joseba ādjía jarasia:

-Mḷra bārā djaba Josea, bārāba nēdobuepedadaa Egiptodaa ededamārēā.*

⁵ Barib_{ΛΓΛ} sopuarānadua. Bārāba mḷra nēdobuepedadamīna jūmawāyā crīcharānadua. Ācōrēb_{ΛΓΛ} mḷra nama bārā na diabuesia ēberārā beuđidebemada ēdr_Λ edamārēā.

⁶ Poa umé bab_{ΛΓΛ} jarraba zedada. Idjaba wađi poa juesuma māwā baya. Maḷne poya ne uđāēa ni ewadaēa.

⁷ Ācōrēba mḷra bārā na diabuesia bārā ēberārā naḷ ējūāne jūma beurānamārēā. Mḷra nama bāsía bārāra beuđidebemada ēdr_Λ edamārēā.

⁸ Bārāba mḷra namaa diabueđāē basía, āteb_{ΛΓΛ} Ācōrēb_{ΛΓΛ} mḷra diabuesia. Idjiab_{ΛΓΛ} mḷra bāsía Egiptodebema boroa crīcha diabarida bamārēā, idji deđeabema boroda bamārēā, idjaba Egipto druade dji dromada bamārēā.

⁹ Jāḷbe bārāra isabe wānadua mḷ zezamaa. Idjía nāwā jaradadua:

“B_Λ warra Joseba nāwā jara b_{ΛA}: Ācōrēba mḷra Egiptodebema boroare bāsía. Mḷmaa isabe zedua. Dārārādua.

¹⁰ Zepeda Goseḷ ējūāne beya. Māwā b_Λra, b_Λ warrarā sīda, b_Λ wiuzaquera sīda mḷ caita duanania. B_Λ animarā beara, jūma b_{ΛA} erob_Λ sīda enedua.

¹¹ Mḷa b_Λra mama ne cobi baya, wađi poa juesuma jarrabara bai bēṛā. Māwā b_Λra, b_Λ ēberārāra, b_Λ animarā sīda jarrababa beuđāēa.”

¹² Bārāba, mḷ djaba Benjamiḷ biđa bāđji dauba unu pan_{ΛA} wārāda mḷda bārā ume māwā beđeade b_Λda.

* 45:4 Genesi 37:12-36.

13 Mā zezaa jaradadua māra naĭ Egipto druade dji dromada. Bārāba unupedada sida jūma mā zezaa jaradadua. Isabe wānapeda mā zezara namaa enenadua.–

14 Maĭbe idji djaba Benjamiĭl ume ojūēnapeda jīāsidaa.

15 Māwānacarea Joseba waabema djabarāra uridarrade isōcuapeda jīāsia. Maĭbeb_{ΛΓΛ} idji djabarāra idji ume bedeesidaa.

16 Egiptodebema boro dede panabadaba ūrīsidaa Jose djabarāra zesidada. Dji boroba, dji droma bea bida maĭnebemada bia crīchāsidaa.

17 Maĭ carea dji boroba Josea jarasia:

–Ba djabarāa jaradua: “Bārā animarā ĭrĭ ne ataubidapeda Canaaĭ druadaa wānadua.

18 Maĭbe bārā zezara, bārā ēberārā sida māma enenadua. Māa bārāa Egipto druade ējūā biara bĭada diaya. Bārāba naĭ druadebema dji biara bĭada codia.”

19 Idjaba b_Λ djabarāa jaradua nama Egiptodeba carretada edecudadamārēā ādji warrarā, ādji wērārā, bārā zeza sida enenamārēā.

20 Maĭ awara jaradua ādjia erobeara becudadamārēā, Egiptodebema ne biara bĭada jūma ādjide bai bērā.–

21 Israel warrarāba māwā osidaa. Egiptodebema boroba jarada quīrāca Joseba ādjia carretara diacuasía. Ādjia ode codi sida diasía.

22 Ādjiza cacuade jĭbadada djiwidida aba aba diacuasía. Barib_{ΛΓΛ} Benjamiĭa cacuade jĭbadada juesuma diasía. Parata torro sida tresciento diasía.

23 Idji zeza itea Egiptodebema ne bia quedeada die burrode diabuesía. Maĭ awara die burro wērāne trigoda, paĭda, idji zeb_{ΛΓΛ}de coi sida diabuesía.

24 Maĭbe idji djabarāra wābigasia. Ādji wābĭdade Joseba ādjia jarasia:

–Ode ijararānadua.–†

Jacoboba Jose zocai bĭada cawada

25 Maĭbe Egiptodeba wānapeda Canaaĭ druade ādji zeza Jacoboma jūēsidaa.

26 Jūēnapeda ādjia Jacoboa jarāsidaa Josea wadi zocai bĭada idjaba idjira Egiptodebema boroare bĭada. Barib_{ΛΓΛ} Jacoboba cawa crīchāē basía. Maĭ_{ΛΓΛ}ra ĭjāē basía.

27 Maĭne ādjirāba Joseba jaradara jūma nēb_{ΛΓΛ}sidaa. Maĭ awara Jacoboba unusia Joseba carreta diabuecuadada idji ededamārēā. Maĭ unub_{ΛΓΛ}de Jacobora sobiasía.

28 Jacobo Israel abadaba jarasia:

–Ara naĭba bia bĭa. Mā warra Josea wārāda wadi zocai bĭa. Mā beui naēna idji acĭde wāya.–

46

1 Ara maĭda Jacobo Israel abadara wāsía jūma idjia erobĭa bara. Wāb_{ΛΓΛ}de Beersebāde jūēsía. Mama idjia animarāda idji zeza Isaba ĭjā bada Ācōrēa babue diacuasía.

2 Maĭ diamasi Israelba cāimocara quīrāca ūrīsía Ācōrēa idji ume bedea bĭada. Ācōrēba trĭ jarasia:

–Jacob_o, Jacob_o.–

–Jacoboba panusia:

–Māra nama bĭa.–

3 Ācōrēba jarasia:

† 45:24 _{ΛΓΛ}ΓABA crīcha panĭa ādjira ijarādida Joseba Benjamiĭa waibĭara diada bērā. Idjaba _{ΛΓΛ}ΓABA crīcha panĭa ādjira ijarādida Jose nēdobuepedada carea.

–Māra b_Λ zezaba iĵā bada Ācōrēa. Wayarādua Egiptodaa wāi carea. Jāma m_Λ puru wai_βada b_Λdeba yōbiya.

⁴ Māra b_Λ ume Egiptodaa wāya. Ma_βe b_Λdeba yō_βdarāra jēda eneya. Idjaba b_Λ beub_Λade Josera arima baya.–

⁵ Ara ma_βda Jacobora Beerse_βdeba wāsia. Egiptodebema boroba carreta diabuecuadade Jacobo warrarāba idjira, ādji warrarāra, ādji quimarā sida edesidaa.

⁶ Jacoboba idji warrarā bida ādji animarā beara idjaba jūma ādjia Canaa_Λ druade edapedada sida Egiptodaa edesidaa.

⁷ Jacoboba idji warrarāra, idji caurāra, idji wiuzaquerāra, idji āi_zakerā sida Egiptodaa jūma edesia.

Jacobo ēberā Egiptodaa wāpedada

⁸ Jacobo Israel abada warrarā Egiptodaa wāpedadara na_Λg_Λrā basia: Jacobo warra iwina Rube_Λda wāsia.

⁹ Rube_Λba edesia idji warrarā Hanoc, Palú, Hezro_Λ, Carmi sida.

¹⁰ Jacobo warra Simeo_Λ sida wāsia. Simeo_Λba edesia idji warrarā Jemuel, Jami_Λ, Ohad, Jaqui_Λ, Zohar, Saul sida. Saulora cananeo wērāba toda basia.

¹¹ Jacobo warra Levi sida wāsia. Leviba edesia idji warrarā Gerso_Λ, Coá, Merari sida.

¹² Jacobo warra Juda sida wāsia. Judaba edesia idji warrarā Sela, Paré, Zará sida. Idji warrarā Erera, Ona_Λ sida Canaa_Λ druade beusidaa. Paréba idji warrarā Hezro_Λda, Hamul sida edesia.

¹³ Jacobo warra Isacar sida wāsia. Isacarba idji warrarā Tola, Puvá, Job, Simro_Λ sida edesia.

¹⁴ Jacobo warra Zabulo_Λ sida wāsia. Zabulo_Λba idji warrarā Sered, Elo_Λ, Jahlēel sida edesia.

¹⁵ Ma_Λ warrarā sei pan_Λra Leaba Jacoboa Ara_Λ druade to diasia. Leaba Jacobo cau Dina sida tosia. Ādji_βe_βba yōpedadara 33 wāsidaa dji umaquīrārā, dji wērārā ābaa.

¹⁶⁻¹⁸ Jacoboba Lea edaside dji zāwārē Laba_Λba nezocawērā Zilpara Lea diasia. Zilpaba warrarāda Jacoboa to diasia. Ma_Λg_Λrā sida Egiptodaa wāsidaa ādji warrarā bara. Jūma ābaa diecisei wāsidaa.

Ādji warra Gaba idji warrarā Zipio_Λ, Haguī, Ezbo_Λ, Suni, Eri, Arodi, Areli sida edesia.

Ādji warra Aserba edesia idji warrarā Imna, Isúa, Isúi, Beria, dji cau Será sida. Beria warrarāra Hebere idjaba Malquiel basia.

¹⁹ Jacobo quima Raquel warrarāra Jose idjaba Benjami_Λ basia.

²⁰ Jose warrarā Egiptode topedadara Manase idjaba Eprai_Λ basia. Ādji papara Asena basia. Asena zezara Potipera basia. Idjira O_Λ purude āmādaúa bia bedeabadarā sacerdote basia.

²¹ Benjami_Λ warrarāra na_Λg_Λrā basia: Bela, Bequer, Asbel, Gera, Naama_Λ, Ehi, Ros, Mupi_Λ, Hupi_Λ, idjaba Ard.

²² Jūma ma_Λg_Λrāra Raqueldeba Jacobo ume yōsidaa. Jūma ābaa catorce wāsidaa.

²³⁻²⁵ Jacoboba Raquel edaside dji zāwārē Laba_Λba nezocawērā Bilhara Raquelea diasia. Bilhaba warrarāda Jacoboa to diasia. Ma_Λg_Λrā sida Egiptodaa wāsidaa ādji warrarā bara. Ādji warra Da_Λba idji warra Husi_Λ edesia. Ādji warra Neptaliba edesia idji warrarā Jahzeel, Guni, Jezer, Sile_Λ sida. Jūma ābaa siete wāsidaa.

26 Jūma Jacobodeba yōpedadarāra idji ume Egiptodaa wāsidaa. Idji āīgurā juachaē, jūma ābaa 66 wāsidaa.

27 Maḡḡ awara Jose warrarā Egiptode topedadada umé panasidaa. Jūma ābaa Jacobo ēberārā Egiptode jūēpedadara setenta panasidaa.

Jacoboba waya Jose ununa

28 Jacobo Israel abadaba Judada Josemaa na wābisia ādjira Goseḷ ējūāne acḷe zemārēā. Maḡmisa ādjirāra Goseḷ ējūāne jūēsidaa.

29 Ādji jūēsidade Joseba idji nezocaa jarasia idji carreta enemārēā. Ara maḷda Goseḷnaa idji zeza Israel audiabaride wāsia. Idji zeza unuside ojūēpeda dārā jāsia.

30 Māwā ḷade Israelba Josea jarasia:

–Mḷa ḷa quīrāra unubḷḷa bēra cawa ḷaḷa ḷara wadi zocai ḷada. Jāḷbe mḷra necai beuyā.–

Joseba idji djabarā Egiptodebema boromaa ededa

31 Maḷbe Joseba idji djabarā, jūma idji zeza ēberārā bida jarasia:

–Egiptodebema boromaa mḷa jarade wāya bārāra jūēsidadada. Mḷa idjīa jaraya: “Mḷ djabarāra, mḷ zeza ēberārā Canaaḷ druade duananara jūma maḷma zesidaa.

32 Ādjirāra animarā wagabada bēra ādji ovejada, paca sida enesidaa. Jūma ādjirāba erobeā sida enesidaa.”

33-34 Maḷbe dji boroba bārā trḷpeda iwidiḷḷade “ḷBārāba cārēda obada?”, nāwā jaradada: “Daira warra edaḷba animarā daupē cawa bea, dai drōā naēnabemarāba obadapedada quīrāca.” Māwā jarasidara dji boroba bārāra jīga Goseḷ ējūāne idu bebiya, egiptorāmaara oveja wagabadara dji biaē bēra.–

47

1 Ara maḷda Josera Egiptodebema boro ume bedeaḷe wāsia. Idjia jarasia:

–Mḷ zezara, mḷ djabarā sida Canaaḷ druadeba zesidaa ādji oveja bara, ādji paca bara, jūma ādjia eropanḷ bara. Ādjirāra Goseḷ ējūāne duanḷa.–

2 Maḷbe Joseba idji djabarāda juesuma Egiptodebema boro quīrāpita edesia ādjira cawamārēā.

3 Maḷne dji boroba Jose djabarā iwidiisia:

–Bārāba ḷcārēda obada?–

Ādjirāba panusidaa:

–Dairāra oveja wagabadaa dai drōā naēnabemarāba obadapedada quīrāca.–

4 Maḷ awara jarasidaa:

–Canaaḷ druade jarrabara dji cābāyā ḷḷa. Idjaba dairā oveja itea pōājārā neēa. Maḷ bēra dairāra naḷ druade panane zesidaa. Dairāra ḷa nezocarāa. Dai quīrā djaburia Goseḷ ējūāne idu bebidua.–

5-6 Maḷne Egiptodebema boroba Josea jarasia:

–Naḷ Egipto druara ḷḷaḷwaeḷa ḷḷa. ḷa zezara, ḷa djabarā sida ze panḷ bēra ādjīa Goseḷ ējūāda diadua. Māwā dji biara ḷa ējūāne duania. Idjaba ḷcḷḷa ḷa djabarānebemaba animarāda bio daupē cawa beabḷḷa, ādjirāra mḷ animarā wagabada bororāda ḷacuadua.–

7 Idjaba Joseba idji zeza Jacobora Egiptodebema boromaa edesia cawamārēā. Maḷne Jacoboba dji boroa bia jarasia.

8 Dji boroba Jacoboa iwidiisia:

–ḷḷa ḷroa jūmasāwā ḷḷa?–

9 Jacoboba panusia:

–Māra ciento treinta poa ḅaa. Naḷ ējūāne parrḷaa ḅade bio bia mīga ḅaa. Mā drōāenabemarā jaidasidade mā cāyābara drōāara panasidaa. Māra ādjirā quīrāca jācua dārā ḅaēa.–

¹⁰ Maḷbe Jacoboba Egiptodebema boroa wayacusa bia jarapeda dajadaa wāsia.

¹¹ Ara maḷda dji boroba jarada quīrāca Joseba idji zezaa, idji djabarāa biḅa Egiptodebema ējūā biara ḅada dāsia. Nocoarebema ewarīde maḷ ējūāne Ramese puruda osidaa.*

¹² Idjaba Joseba idji zezaa, idji djabarāa, jūma ādji ēberārāa biḅa codira dia ḅabadjia ādjia cobada quīrāca.

Joseba druzabema ne cobigada

¹³ Druaza codira neē basia. Abeda jarrabara zareara nūma bērā ēberārāa Egiptode, Canaaḷ druade biḅa jarrababa quinibodo basia.

¹⁴ Maḷ carea jūma egiptorāra, Canaaḷnebemarā sida Josemaa trigo nēdode wābadjidaa. Joseba dji paratara jūma pepeda Egiptodebema boro dede wagabadjia.

¹⁵ Māwā panane egiptorā paratara, Canaaḷnebemarāne sida jōsia. Maḷ bērā egiptorāra wayacusa Josemaa zedapeda nāwā jarasidaa:

–Dairā paratara jōsia. Dairāa trigora diadua. Diaēḅarḷa dairāra beudia.–

¹⁶ Joseba panusia:

–Bārā paratara jōsibarḷa, bārā animarāda enenadua. Maḷbari māa bārāa trigora diaya.–

¹⁷ Ara maḷda ādji animarāra Josemaa enesidaa. Jūma maḷ poade Joseba ādjirāa trigora diasia ādji cawayobari, ovejabari, chiwatubari, pacabari, burrobari biḅa.

¹⁸ Maḷ poa jōnacarea wayacusa Josemaa zedapeda nāwā jarasidaa:

–Dairā boro, ḅaa cawa ḅaa dai paratara jōsida, dai animarā sida jūma bare basida. Dewara diadida waa neē panaa. Ababe dairādrḷa, dai ējūā sida ḅaa.

¹⁹ Dairāra idu beubirādua. Iduaribirādua dai ējūāra iduba tabeida. Dairāda, dai ējūā sida trigobari nēdodua. Māwā dairāra, dai ējūā sida Egiptodebema borode baya. Trigoda dairāa diadua uḅi carea. Māwā beudaēa idjaba dai ējūā sida iduba tabeēa.–

²⁰ Ara maḷda Joseba egiptorā ējūāra jūma nēdosia Egiptodebema boro itea. Egiptorāba ādji ējūāra nēdobuesidaa jarrabara ādjirāma wetara nūma bērā. Māwā ādji ējūāra jūma dji borode basia.

²¹ Maḷne jūma Egiptodebema ēberārāra dji boro nezocarā basidaa.†

²² Joseba ababe ḷmādaūa bia bedeabada sacerdoterā ējūādrḷa nēdoē basia, Egiptodebema boroba ādjirā codira diabadji bērā. Ādjirāba maḷgḷada cobad-
jida bērā ādji ējūāra nēdobuedaē basia.

²³ Maḷbe Joseba ēberārāa jarasia:

–Māa bārāra, bārā ējūā sida dadjirā boro itea nēdoda bērā māa trigoda diaya uḅamārēa.

²⁴ Maḷ ewabḷdade ē juesumanebemada aba dadjirā boroa diadida panaa. Ē quīmārē bārāba edadia wayacusa uḅi carea idjaba bārāba, bārā dede panabadaba, bārā warrarā biḅa codamārēa.–

²⁵ Maḷne ādjirāba panusidaa:

* **47:11** Exodo 1:11. † **47:21** Maḷne jūma Egiptodebema ēberārāra dji boro nezocarā basidaa. Griego bedeade māwā ḅā ḅaa. Hebreo bedeade nāwā ḅaa: “Maḷbe Joseba ēberārā jūma Egipto druade beara puru droma beadaa wābarḷabisia.”

-Bla dairāra zocai ḥasia. Dairāra quīrā djuburia ḥla. Maḷ bērā dairāra Egiptodebema boro nezocarā badia.-

²⁶ Ara maḷda Joseba leyda ḥasia egiptorāba ewabada ē juesumanebemada aba Egiptodebema boro diaēda panada. Wadibida Egipto druade māwā obadaa. Ababe ḷmādaūa bia bedeabada sacerdoterāba māwā diaḷaca, Egiptodebema boroba ādji ējūāra nēdodaē bērā.

Jacoboba Josea bedeabadi djuburiada

²⁷ Maḷ ewaride Jose ēberārā israelārā abadara Egipto druade duanesidaa. Goseḷ ējūāra eropanesidaa. Ādjirāra zocārā yōsidaa.

²⁸ Jose zeza Jacobora Egipto druade diecisiete poa ḥasia. Maḷne Jacobora 147 poa ḥasia.

²⁹ Jacobo Israel abadaba cawasia dārāēne idjira beuida. Maḷ bērā idji warra Joseda trābipeda jarasia:

-Mḷ quīrā djuburia ḥl jawara mḷ ḥacara edre ḥlpeda wārāneba jaradua mḷa jarabara quīrāneba ḥla jūma oida. Mḷra naḷ Egiptode tḥbarirādua.

³⁰ Ātebala naḷ Egiptodeba mḷ drōāenabemarā tḥbaripedadamaa edepeda mḷra mama tḥbaridua.-

Joseba panusia:

-Māwā oya, zeza.-

³¹ Maḷne Jacoboba jarasia:

-Mḷa wārāneba jaradua.-

Ara maḷda Joseba wārāneba jarasia. Maḷ bērā Jacobo Israel abadara idji cḷade chīrāborode ḥarru cōbesia.‡

48

Jacoboba Jose warrarā bia jara ḥada

¹ Māwānacarea Jose ēberārāba idjia jarasidaa idji zezara cacua biē ḥada. Maḷ carea Joseba idji warrarā Manase, Epraiḷ sida idji zeza acḷde edesia.

² Maḷne Jacoboa jarasidaa Joseza zesida. Maḷ carea Jacobo Israel abadara ḥḥaē ḥamīna idji cḷade ḷta chūmesia.

³ Maḷne Josea jarasia:

-Canaaḷ druade mḷ Luz purude ḥaside ne jūma poya ḥl Ācōrēra mḷma odjapeda mḷra nāwā bia jara ḥasia:

⁴ "Mḷa ḥadeba ēberārā zocārā yōbiya. Idjaba ḥadeba puruda zocārā yōbiya. Maḷ awara mḷa ḥl ēberārā naḷ Canaaḷ druara diaya ewariza ādjide bamārēa."*

⁵ Mḷ ḥamaa zei naēna ḥl warrarā Epraiḷra, Manase sida naḷ Egiptode tosidea. Ādjira Rubeḷ quīrāca idjaba Simeoḷ quīrāca mḷ warrarā araada aya.

⁶ Baribara ḥla dewara warrarāda unuibara, ādjirāra mḷ warrarā araada aēa. Maḷ bērā Canaaḷ druade mḷ warrarā araba ējūā edabada quīrāca ādjirāba edadaēa. Ātebala Epraiḷba, Manase bida edabada ējūānebemada ādjia edadida panala.

⁷ Mḷ Padan-Araḷ druadeba zebara ḥl papa Raquelera Canaaḷ druade jaidasia Eprata Beleḷ abada caita. Mama mḷa idjira tḥbarisia. Mḷra idji carea bio sopua ḥasia. Maḷ carea mḷa ḥl warra umēbemarā mḷreana abara.-

⁸ Jacobo Israel abadaba Jose warrarāra unupeda iwidisia:

-Za panara ḷcai?-

‡ 47:31 Hebreo 11:21de jara ḥla māwā osida Ācōrēa bia bedeacarea. * 48:4 Genesi 35:9-15.

⁹ Joseba idji zezaa panusia:

–Mā warrarāa, Ācōrēba māa naā Egiptode diadaa.–

Israelba jarasia:

–Mā djuburia mā caita zebidua ādjira bia jara bāi carea.–

¹⁰ Israelera drōāda quiru bērā dau towa basia. Maāne Joseba idji warrarāra idji zeza caitaara edasia. Israelba ādjira bāra edapeđa isōsia.

¹¹ Israelba Josea jarasia:

–Mā crīcha basia bā quīrāra waa unuēda, baribāra Ācōrēba māa bāra bā warrarā sida unubisia!–

¹² Maābe Joseba idji warrarā idji zeza bācarade chūpanāda āyā basia. Āyā bāpeđa idji zeza quīrāpita chīrāborode bārru cobesia.

¹³ Joseba idji warrarāra wayacusa idji zeza quīrāpita caita basia. Epraiāra idji jāwa araare basia idji zeza jāwa acāare bēmarēā. Manasera idji jāwa acāare basia idji zeza jāwa araare bēmarēā.

¹⁴ Baribāra Israelba idji jāwara carusia. Epraiāra dji tēābēmamīna Israelba idji jāwa arada Epraiā boro ārā basia. Manasera dji iwinamīna Israelba idji jāwa acāda Manase boro ārā basia.

¹⁵ Maāne Israelba Josea nāwā bia jara basia:

Mā zezadrōā Abrahāba idjaba mā zeza Isa bida Ācōrēda ĩjā panasidaa. Mā tosidea ewarideba ātaā ara māā Ācōrēba māra waga bābaria.

¹⁶ Idjia jūma mā bia mīga bādebemada ēdra edabaria.† Maāgā Ācōrēba naā warrarāra carebaya.

Mā quīrā bā ādjideba naā ējūāne zocārā yōnida. Māwā naā warrarāneba mā trāra, mā zezadrōā Abrahā trāra, mā zeza Isa trā sida jūmarāba quīrāneba panania.

¹⁷⁻¹⁸ Joseba unusia idji zeza jāwa arara dji tēābēma Epraiā boro ārā bāda. Maāra Joseba biē unusia. Maā carea idji zezaa jarasia:

–Zeza, jāwāēā. Za bādra mā warra iwināa. Idji boro ārābāra bā jāwa arara bādua.–

Māwā jarabāde idji zeza jāwara Epraiā borode bāda jidapeđa Manase boro ārā bā quīrā basia.

¹⁹ Baribāra idji zezaba māwā o quīrāē basia. Ātebāra jarasia:

–Warra, māa cawa bāa mā jāwara cai ārā basida. Bā warra iwinaneba ēberārāda zocārā yōnia. Idjira dji dromada baya. Baribāra dji djaba tēābēmara idji cāyābara dji dromaara baya. Dji tēābēma warrarāneba puruda zocārā yōnia.–

²⁰ Maā ewaride Israelba Jose warra tēābēma Epraiāra dji nabēma Manase cāyābara dji dromaara basia. Maāne ādjira nāwā bia jara basia:

–Nocoarēbēma ewaride israelerāba bārā trāneba nāwā dewaraa bia jaraāia: “Ācōrēba Epraiā, Manase sida bia oda quīrāca bā sida bia oya.”–

²¹ Māwāpeđa Israelba Josea jarasia:

–Dārāēne māra beuya. Baribāra Ācōrēra bārā ume baya. Idjia bārāra bādji drōāenabemārā druadaa jēda edeya.

²² Mā bāa ējūāra auđuara diabāra bā djabarā cāyābara. Mā bāa Siqueā eyada diabāra.‡ Maā ējūāra mā jārisia necoba cha bida amorreorā ume djō bādeba.–

† 48:16 *Idjia*. Hebreo bedēade bā bāa “bājānebēma nezoca.” ‡ 48:22 *Mā bāa Siqueā eyada diabāra*. Hebreo bedēade māra ebuda bāēa.

49

Jacoboba idji warrarã sãwãni jarada

- ¹⁻² Mañbe Jacoboba jũma idji warrarã trãbigapeda jarasia:
 -Mã warrarã, mã beëda ùrĩne caita zedãdua. Mãa jaraya nocoarebema ewaride bãrãra sãwãnida.
- ³ Rubeã, ßara mã warra iwinaa. Mã drõã baëacarea ßadra naãrã unusia.
 Mã ßãara ßãëëba unubi ßãa. ßãdga biara wayabadaa. ßara dji dromaara ßãa.
- ⁴ Baribãga do zebãgaëde poyadaca quĩrãca ßãa ara ßadji cacuara poyaë basia.
 ßara mã wërã ume cãisia.
- Mã caëde cadjiruada osia.* Mañ carea ßara ßã djabarãnebemada dji dro-
 maara ßãëa.
- ⁵ Simeoã, Levi, bãrãba abari crĩchada jagãbadaa. Bãrãra beëda ausidaa bië odi
 carea.
- ⁶ Quĩrũideba bãrãba ëberãrãra quenasidaa.† Bãdji quĩrĩãã paca jĩrũ quëgura
 necoba tãcuasidaa.
- Bãrã ãbaa dji jagãbãde mãra eda ßãëa. Bãrãba crĩcha panã quĩrãca mãã oëa.
- ⁷ Bãrãra cadraã panã bërã djãrãra jũmawãyã bië obadaa. Mañ carea bio bië
 panania. Mãã bãrã ëberãrãra jũma israelerã tãëna wãbiya.
- ⁸ Juda, ßã dji quĩrũrãda ßã jagãwãëda erobaya. ßã djabarãba wayaãëëba ßã
 quĩrãpita bãrru copanenapëda bia jaradia.
- ⁹ Juda, ßãra imama quĩrãca ßãa. Imamara ne beapeda, ne copeãda jãwũãbaria.
 Mañbe egode chũmepëda ãnãũbaria.
- ¿Caiba idjira mãã sêi? Ara mãã quĩrãca ßãa ëberãrãra poyapëda ãnãũya,
 dewararãba wayadi bërã.
- ¹⁰ Ni abaãba dji boro bacuru Juda jagãwãde ßãra jãrĩnaëa. Idjideba yõãdarãba
 mãã bacurura ewariza erobëadia.
- Mañ bacuru djibari zebãgaëde jũmarãba idji beëara ãjã o duania.‡
- ¹¹ Juda ëberãrãra bio bara panania. Ædji uvara bio zauĩ bërã Ædji burro
 zaquera uva jagãrama jãnia jõnamãrëã.
- Uva ßã sãda bio barai bërã Ædjirãba quĩrãã panãbara Ædji wuara uva ßãde
 tãtocasidaa.
- ¹² Ædjirã daura uva ßã cãyãbara purea pãimaara beadia. Ædjirã quidara totroa
 beadia paca juba quĩrãca.
- ¹³ Zabuloã, ßã ëberãrãda pusa icawa duania. Ædji druade barcora necai
 wibariëdia. Ædji ëjũãra aba Sidoã druã daucha ßaya.
- ¹⁴ Isacar, ßara burro quĩrãca zarea ßãa. Baribãga ßãa atau ßã edre tababaria.
- ¹⁵ ßã ëberãrãba ëjũã biada ãnãũni carea unubãde Ædjirãra nezocarãda dua-
 nenia. Mañne eããã jũrã tãdia ne ataudi carea.
- ¹⁶ Daã, mãã purura jipa pe erobaya waabema israelerãba Ædji puru obada
 quĩrãca.
- ¹⁷ Daã, ßã ëberãrãra minijichia panania dama o icawa ßã quĩrãca.
 Damaba cawayora jĩrũne capëda dji cawayo ãrã chũmara uðu baëbibaria.
- Abari quĩrãca ßã ëberãrãra zocãrãë panãmĩna mẽsrã panania.
- ¹⁸ jAy Æcõrë, mãã jãã ßãa ßãã mããra ëdra ßãmãrëã!
- ¹⁹ Ga, dewararãba ßã purura urade zedimĩna ßã ëberãrãba Ædjirãra poyadia.
- ²⁰ Aser, ßã ëberãrãba codira dji bia baya. Mããda ëberãrã bororãa cobigadia.

* 49:4 Genesi 35:22. † 49:6 Genesi 34:25-31. ‡ 49:10 Mañ bacuru djibari. Hebreo beëdeãdã jarã
 ßãã "Silo." Mãã beëëba jarã ßãra ebuda ßãëa.

- 21 Neptali, bΛ ēberārāra begui mēã nībabari quīrāca duanΛa. Ādji warrarāra quīrāwārēã quedeaa.
- 22 Jose, bΛra bacuru do icawa bΛ quīrāca bΛa. Dji jΛwatera bia zaubaria, mōgara puru auđu jūrã ca bΛ cāyābara λtΛara waribaria.
- 23 Cha drΛ cawa beaba bΛra bariduaareba chaba drΛ panesidaa. BΛra quīrāma panasidaa.
- 24 BaribΛrΛ bΛ enedrΛmara bio enatΛ eronūmasia jΛwa wēsa ādjimaa drΛi carea. BΛa ādjirāra poyasia mΛ Ācōrē ne jūma poya bΛba bΛra carebada bērã, dadji israelerã wagabari Ācōrēba bΛra waga bΛ bērã, dadji israelerã Ācōrē mōgara droma quīrāca bΛba bΛra jūātΛΛ erobΛ bērã.
- 25 BΛ zezaba ĩjã bΛ Ācōrēneba bΛa poyasia. Ara maλ Ācōrēba bΛra carebaya. Ācōrē ne jūma poya o bΛba bΛ ēberārāa bajāneba cueda diaya. Idjaba naλ ējūāne baidoda diaya. BΛdeba yōbΛda wērārāba, bΛ animarã bea bida warrarāda zocārã to beadia idjaba ju dawa beadia.
- 26 Jose, mΛa bΛra biara jara bΛsia mΛ djibarirāba mΛ bia jara bΛpedada cāyābara.[§]
- Eya jōca quīrāca bΛ bia jara bΛdara jōca baya, bΛ djabarã cāyābara bΛdrΛ Ācōrēba biara bΛda bērã.
- 27 Benjamiλ, bΛra usa cadrΛa quīrāca bΛa. Usa cadrΛaba diapeda beadara copeða dji adubadada quewara jedecabaria. Ara maλ quīrāca bΛa dji quīrūra poyapeda ādji nebiada jedecaya.–
- 28 Māwã Jacoboba idji warrarāra bia jara bΛsia. Ādjiza idjia aride jarasia. Idji warrarã doce panΛneba yōpedadara Īsrael puru doce panasidaa.

Jacobo jaidada

29-32 Maλbe Jacoboba idji warrarāa jarasia:

–MΛra beubΛrΛa. MΛra tΛbaridada mΛ drōāenabemarã tΛbaripedadama Macpela ējūã uriađe. Macpelara Canaaλne bΛa Mamređeba λmādau odjabariare. Abrahaλba maλ ējūāra dji uria sida hitita Eproλne badada nēdosia idji quima tΛbari carea.* Mama Abrahaλ sida tΛbarisidaa. MΛ zeza Isara, dji quima Rebeca sida mama tΛbarisidaa. MΛa Lea sida mama tΛbarisia.–

³³ Jacoboba idji warrarāa māwã jarapeda idji cΛdade wayacusa tabesia. Tabepeda jaidasia.

50

¹ Maλne Joseba idji zezara bΛrΛ edapeda jīã bΛba isōsia.

² Māwānacarea Joseba dji nēārλ obadarāa idji zeza Īsrael cacuara pΛrΛbisia berawarāmārēã. Ara maλda pΛrΛ panesidaa.

³ Cuarenta ewari māwã pΛrΛ panesidaa, jūma daucha oi carea dārābari bērã. Jūma ābaa egiptorāra setenta ewari Jacobo carea sopua ewarida wagasidaa.

⁴ Sopua ewari jōnacarea Joseba Egiptodebema boro dede panabadaa jarasia:

–Mλ djuburia, dadjirã boroa nāwã jaradada:

⁵ “Mλ zezaba mΛa wārāneba jarabisia idjira Canaaλ druade tΛbaride edemārēã. Idjia jarasia: ‘MΛra beuya. Canaaλ druade mΛa joubada uriada erobΛa. Mama mΛra tΛbaridua.’ Maλ carea mΛa beđe djuburiaya idu mΛ zeza tΛbaride wābimārēã. TΛbaripeda waya zeya.”–

§ 49:26 Hebreo bedede maλ versicolora ebuda bΛēa. * 49:29-32 Genesi 23:1-20.

6 Ādjia Egiptodebema boroa māwā jarapedadacarea dji boroba Josea jara-sia:

–Bā zeza t̄baride wādua idjia b̄la wārāneba jarabida quīrāca.–

7 Ara maḷda Josera idji zeza t̄baride wāsia. Idji ume wāb̄ar̄asidaa jūma Egiptodebema boroare b̄ada, dji boro ēberārānebema dji dromarāda, jūma Egipto druadebema dji dromarā sida.

8 Jose ēberārāda, idji djabarāda, idji zeza ēberārā sida jūma wāb̄ar̄asidaa. Ādji warrarāda, ādji ovejada, ādji paca sida Goseḷne amesidaa.

9 Carretadeba djōbadarāda idjaba cawayodeba djōbadarā sida Jose ume wāsidaa. Ēberārā bio cābana wāsidaa.

10 Wāb̄adade trigo tēūbada Atad abadama jūesidaa. Maḷgara Jordaḷ dodeba ḷmādaudj̄abariare b̄la. Mama Josera waabemarā sida idji zeza Jacobo carea wayacusa aujīāsidaa. Siete ewari bio ororoa aujīāsidaa.

11 Mamabema cananeorāba ādji bio ororoa aujīā duanara ūrīsidaa. Maḷ b̄erā jarasidaa:

–Egiptorāda sopuaba bio jīābi ororoa duanla.–

Maḷ carea Atad ējūāra tr̄ḷ b̄asidaa Abel-mizraīḷ.*

12 Jacobo warrarāba ādji zezaba jarada quīrāca osidaa.

13 Idji cacuara edesidaa Canaaḷ druaḷaa. Maḷbe Macpela joubada uriaḷe t̄barisidaa. Dji ējūāra Mamreḷeba ḷmādaudj̄abariare b̄la. Abrahaḷba maḷ ējūāra, dji uria sida hitita Eproḷne badada nēdosia idji ēberārā jaidab̄adada t̄bari carea.

14 Jacobo t̄baripeḷadacarea Josera, idji djabarā, waabemarā sida waya Egipto druaḷaa wāsidaa.

Joseba idji djabarā sobiabida

15 Ādji zezara beuda b̄erā Jose djabarāba nāwā crīcha panesidaa: “Āib̄erā Joseba dadjirāra quīrāma b̄la. Ar̄ab̄ar̄a dadjirāra biē oya idji biē opedada carea.”

16-17 Maḷ b̄erā naḷ bedeada Josemaa diabuesidaa: “Dadji zeza jaidai naēna daia jarasia b̄la nāwā jaradamārēā: ‘Bā djabarāba wārāda cadjirua opedadamīna mḷ djuburia maḷra quīrādoada.’ Maḷ b̄erā dai djuburia, bā biē opedāara quīrādoada. Daira dadji zeza Jacoboba j̄ā b̄ada Ācōrē nezocarāa.”

Maḷ ūr̄ib̄ar̄ade Josera jīāsia.

18 Maḷbe Jose djabarāra idjima wāsidaa. Ne wayaadeba idji quīrāpita chīrāborode copanenapeda jarasidaa:

–Daira bā nezocarāa.–

19 Maḷne Joseba panusia:

–Wayarānada. Mḷra Ācōrēā bārā cawa oi carea.

20 Bārāba mḷra biē oḷida crīchāsidaa barib̄ar̄a maḷ biē opedadeba Ācōrēba biada osia maḷneba zocārā ēberārāda jarrababa beudidebemada ēdr̄a edai carea. Maḷgara bārāba naḷ ewaride unu panla.

21 Wayarānada. Mḷa bārāra careba b̄aya. Mḷa dia b̄aya bārāra, bārā warrarā sida ne codamārēā.–

Māwā quīrāneba jarada b̄erā Joseba ādjira sobiabisia.

Jose jaidada

22 Josera, idji zeza ēberārā sida Egiptode panesidaa. Josera ciento die poa basia.

* 50:11 Hebreo bedeade Abel-mizraīḷ tr̄ḷba jara b̄la: “Egiptorā aujīapedada.”

²³ Beui naēna idji warra Epraiḷ wiuzaquerāra, ādji warrarā sida unusia. Idjaba Manase wiuzaquerā sida unusia. Ādji zezara Maquir basía. Joseba maḷgarāra idji bacarade edapeda idji warrarā araada asia.

²⁴ Ewari aba Joseba idji djabarāa jarasia:

-Māra dārāēne beuya, baribḷḷ Ācōrēba bārāra carebaya. Idjia bārāra, bārāneba yōbdarā sida naḷ druadeba Canaaḷ druadaa edeya. Maḷ druara idjia Abrahāa, Isaa, Jacoboa biā wārāneba diai jarasia.-

²⁵ Maḷne Joseba Israel ēberārāa jarasia:

-Wārāda Ācōrēba bārāra carebaya. Maḷ ewaride bārāba mā ḷḷwḷḷara namaḷba Canaaḷ druadaa tḷbaride ededadua.-

Maḷḷara Joseba Israel ēberārāa wārāneba jarabisia.

²⁶ Jose ciento die poa ḷada Egipto druade jaidasia. Idji cacuara nēārāba paḷasidaa ḷerawarāmārēā. Paḷadapeda cajona biade ḷasidaa.

EXODO

ĀCŌRĒBA ISRAELERĀ EGIPTODEBEMA ĒDRA BΛΔA

Exodo trāba jara bΛa “ēdrΛpedada.” Naļ cartara māwā trā bΛsīdaa israelerā Egipto druadeba ēdrΛpedadadebemada eđa bĀ bΛ bĕrā. Zocārāmaarā israelerāra Egiptodeba ēdrΛsīdaa 1445 poa Jesu todi naēna. Moiseba naļ carta bΛdadeba cawabisia sāwā Ācōrēba israelerāra zocārāēbe edapeda puru dromada idji itea osida.

Māwā oi carea Ācōrēba naārā israelerāra egiptorā jΛwaeda bia mīga pananada ēdrΛ edasia. Maļnebemada bĀ bΛa 1:1neba aba 15:21naa. Maļare Ācōrēba israelerāra ējūā pōāsa ewaraga bΛde waga basia. Maļnebemada bĀ bΛa 16:1neba aba 18:27daa. Maļare Ācōrēra israelerā ume bedea bΛsia ādjirāra idji itea beadamārēā. Maļ bĕrā idji leyra ādjirāa diasia idjaba ādjia jūma ĩjā odiada asīdaa. Maļgara 19:1neba aba 24:18daa bĀ bΛa. Jīrūare Ācōrēba cawabisia sāwā israelerāra idjīa bia bedeadida panΛda. Maļ bĕrā idji wua deda obisia idjaba idji sacerdoterāda bΛbisīa. Jūma maļgara bĀ bΛa 25:1neba aba 40:38daa.

Israelerā Egipto druade bia mīgapedada

¹ Israel warrarā idji ume ādji warrarā bara Egiptodaa bΛde wāpedadara naļgarā basīa:

² Rubeļ, Simeoļ, Levi, Juda,

³ Isacar, Zabuloļ, Benjamiļ,

⁴ Daļ, Neptali, Ga, Aser sida.

⁵ Israel warra Josera dārēbΛΓΛ basīa Egiptode bΛda. Maļ ewariēde Jacobo Israel abadadeba yōpedadara Egiptode setentabe panasīdaa.*

⁶ Māwā bΛde Josera, idji djabarāra idjaba jūma idji daucha beada sīda jaidasīdaa.

⁷ BaribΛΓΛ ādjirāza warrarā zocārā unubadjīda bĕrā isabe yōnapeda bio cābana panesīdaa. Maļ bĕrā dji druara ādjirāba birasīdaa.

⁸ Māwā bΛde dewara ēberāda Egiptodebema boroda bĕsia. MaļgΛba Josedebemada adua bΛda bĕrā idji purua nāwā jarasia:

⁹ –Ķuīrācuidadua! Jāļ israelerāra dadjirā cāyābara cābanaara panΛ bĕrā ΛbΛara panΛa.

¹⁰ Maļ bĕrā crīcha cawaadeba dadjirāba odia ādjirāra auđuara yōrānamārēā. Māwā odaēbΛΓΛ, dji quīrūda dadjirā ume djōbΛdade israelerāra ādjirāre djōnia. Māwāra naļ druadebēbemada ēdrΛdia.–

¹¹ Maļ carea egiptorāba israelerāa traju zareada ōgo obidi carea dji bororāda bΛcuasīdaa. Maļgarāba israelerāa Egiptodebema boro itea puruda umē obisīdaa. Aba Pitoļ, aba Ramese abadjīdaa. Maļ puru umē panΛne dji boroba idji itea ewapedadara wagabadjia.

¹² Egiptorāba wetara mīgabibadjīdamīna israelerāra auđuara yō wāsīdaa. Maļ bĕrā egiptorāba israelerāra waya panesīdaa.

¹³ Maļ carea egiptorāba quīrā djuburia neē israelerāra wetara trajabibadjīdaa.

¹⁴ Traju zarea obi panΛneba israelerāra bio bia mīgabibadjīdaa. Egoroda chiruādaa pueradapeda de obada mōgarara obibadjīdaa. Idjaba jūma ādji

* 1:5 Genesi 46:8-27.

ējūānebema trajuda obibadjidaa. Jūma maḷgARA ādjirāba quīrā djoburia neē israelerāa obibadjidaa.

¹⁵ Maḷ ewaride wērāda umē panasidaa, Siproda idjaba Púada. MaḷgARāba hebreo wērārāda careba warra tobibadjidaa.† Egiptodebema boroba ādjia jarasia:

¹⁶ –Bārāba hebreo wērāda careba warra tobibADADE aCADADUA dji cārēda tosi cawaya. Umaquīrā warrada toibATA, beaĀADUA. Wērācauda toibARA, idu BĀADADUA.–

¹⁷ BaribATA dji wērārā careba warra tobibadarāba ĀCŌRĒDA wayasidaa. Maḷ bērā Egiptodebema boroba jarada quīrāca odaē basia, ātebATA umaquīrā warra zaquerāra zocai BĀADADUA.

¹⁸ Maḷ carea Egiptodebema boroba ādjira trĀPEDA iwidisia:
–ĶCārēā bārāba jāwā o panA? ĶCārēā umaquīrā warra zaquerāra zocai BĀ panA?–

¹⁹ Ādjirāba panusidaa:

–Hebreo wērārāra dai Egiptodebema wērārā quīrāca beaēa. Ādjirāra warra to bia bea bērā dai jūēBĀDABARA ādji warrara to eropanabadaa.–

²⁰ Maḷ bērā israelerāra wadibiĀDA auduara yō wāsidaa. Maḷba AĀARA panesidaa. ĀCŌRĒBA dji wērārā careba warra tobibadarāra carebasia.

²¹ Idjida wayapedāda bērā ādjia warrarāda zocārā unubisia.

²² Maḷbe Egiptodebema boroba idji purua jarasia:

–Hebreorāba umaquīrā warrada toĪBATA daidu BĀTACUADADUA, baribATA wērācauda toĪBATA zocai BĀADADUA.–

2

Moise topedada

¹ Umaquīrā Levideba yōnaba wērāda edasia. Dji wērā sida Levideba yōna basia.

² Maḷ wērāra biogoapeda umaquīrā warrada tosia. Maḷ warrara quīrāwārēā ununa bērā jedeco ūbea mērā erobasia.

³ BaribATA waa poya mērā erobaē bērā jamarada capeĀDA cĀDORRONABA soasia. Maḷbe idji warrara eĀDA BĀPEDA Nilo do Īchitade DOJORO tāēna ūMASIA.

⁴ Maḷne dji warra zaque djabawērāba TAMĀBA ACA ĀSIA idjira sĀWĀI cawaya.

⁵ Māwā BĀDE Egiptodebema boro cauda doeda cuide wāsia. Idji nezocawērārāda doya PĀTRA panasidaa. Maḷne idjia unusia dji jamarara DOJORO tāēna ūMĀDA. Ara māĀDA idji nezocawērāa edade wābisia.

⁶ Enepeda Egiptodebema boro cauba dji jamaĀEWA ACĀBĀTĀDE warra zaquēda eĀDA mĀA djoburi jĀA quiruda unusia. Maḷne idjia jarasia:

–NaĀRA hebreo warra zaquēda jāwā quirua.–

⁷ Maḷne dji warra zaque djabawērāra caita zepēda Egiptodebema boro caua jarasia:

–ĶBĀMAARĀ bia BĀCA māĀ hebreo wērāda trĀNE wāĪDA nĀĀ warra BĀ itea daupēmārēā?–

⁸ Egiptodebema boro cauba jarasia:

–Bia BĀA. TrĀNE wĀDUA.–

Ara māĀDA wērācaura wĀPEDA dji papada enesia.

⁹ Maḷbe Egiptodebema boro cauba dji warra papaa jarasia:

–NĀĀ warrara edepēda mĀ itea daupēdua. Maḷbari māĀ BĀĀ ne diaya.–

† 1:15 Israelerāra idjaba hebreorā abadaa. Māwā trĀ jarabadaa hebreo bedeade bedeabada bērā.

Mañ bēṛā dji warra papaba edepeda daupēsia.

¹⁰ Dji warra dawara bēdacarea dji papaba Egiptodebema boro caua diade wāsia. Mañbe Egiptodebema boro cauba mañ warrara idjide ara quīrāca erobesia. Dji warrara trā ḅasia Moise, nāwā jarada bēṛā:

–Mā idjira doeda ūmada edasia.–

Moise Egiptodeba mīrū wāna

¹¹ Moise drōa bēdacarea ewari aba idji ēberārā hebreorāda acāde wāsia. Mañne unusia sāwā ādjirāra bia mīga traja panada. Idjaba unusia Egiptodebemaba hebreoda aba u erobāda.

¹² Mañ carea idjia pāṛṛaa acabāṛāde ni abaada unuē bēṛā dji Egiptodebema beatapeda ḅāde joutasia.

¹³ Nurēma wayacusa araa wābāṛāde unusia abarica hebreorāda umé djō panada. Mañ carea dji djō jārādaa iwīdisia:

–¿Abarica hebreoda ḅā cārē cārēā jāwā puo ḅā?–

¹⁴ Dji djō jārāda panusia:

–¿Caiba ḅāra dai boroda ḅasi? ¿Caiba ḅāra dai cawa obarida ḅasi? ¿Mā sida ḅā beaida crīcha ḅāca Egiptodebema beada quīrāca?–

Mañ ūṛbāṛāde Moiserā dauperasia cawada bēṛā idji mīā beadara cawasidada.

¹⁵ Egiptodebema boroba Moise mīā beada cawaside idjira jidabisia beabi carea. Baribāṛā jidaā naēna Moiserā Egiptodeba Madiaā druadaa mīrū wāsia. Mama jūēpeda Moiserā baido juebadā uria coroda caita chūmesia.

¹⁶ Mañne wērārāda siete zesidaa. Mañ wērārā Madiaānebema sacerdote caurā basia. Adjirāra zesidaa animarāba baido dobadaḅe baido juepeda ādji zeza ovejara baido doḅidi carea.

¹⁷ Baribāṛā dewara oveja wagabadarāda zedapeda mañ wērārā āyā jārētasidaa. Mañ carea Moiserā araa wāpeda dji wērārā carebapeda ādji ovejara baido doḅigasia.

¹⁸ Māwānacarea dji wērārā wayacusa ādji zeza Reuelma jūēsidade idjia iwīdisia:

–¿Idi bārāra sācua isabe zesida?–

¹⁹ Adjirāba panusidaa:

–Oveja wagabadaba dai āyā jārētasidade Egiptodebemaba daira carebasia. Mañ awara baido juepeda dadjirā ovejara baido doḅigasia.–

²⁰ Reuelba idji caurā iwīdisia:

–¿Mañ ēberāra sāma ḅā? ¿Cārē cārēā idjira beesida? Trāne wānada ne code zemārēā.–

²¹ Māwā Moiserā Reuel diguida ḅesia. Mama ḅāde Reuelba idji cau Seporāda Moisea diasia idji quima bamārēā.*

²² Māwā ḅāde dji wērāba umaquīrā warrada tosia. Moiseba mañ warra trāra ḅasia Gersoā, nāwā jarada bēṛā: “Naā druade māra drua āibemada jāwā ḅā.”

²³ Māwānacarea dārābāṛāde Egiptodebema borora beusia. Baribāṛā egip-torāba israelerāra wādi zoca eropanā bēṛā āduḅa mīā sopua beḅeabadjidaa. Adjirāba Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdibadjidaa. Mañra Ācōrēba ūṛisia.

²⁴ Idjaba mīā sopua beḅea panā sida ūṛisia. Mañne idjia Abrahāā ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume bida ādji carebai carea beḅea ḅāḅara quīrādoāḅesia.†

²⁵ Mañ bēṛā israelerā bia mīga panāra acā ḅapeda carebai carea ḅesia.

* 2:21 Reuelera idjaba Jetro abadjidaa. Exodo 3:1; 18:1. † 2:24 Genesi 12:1-3; 15:13-16.

3

Ācōrēba Moise trāna

1 Moise zāwārē Reuel Jetro abadada Madiaānebemarā sacerdote basía. Moiseba idji ovejara wagabadjia. Ewari aba Moiseba dji ovejara dewara orroare ne cobide edesia. Maāne idjira ējūā pōāsa ewaraga ʘāde Horeb eyade jūēne wāsia. Maā eyara Ācōrē eya abadaa.*

2 Mama Ācōrēba ara idjida unubisia bacuru zaquede uruga nūmāda.†

Moiseba unusia maā bacurura eradra nūmāmīna baē ʘāda.

3 Maā carea crīchasia: “¿Cārēda jāwā uruga nūmā? Caitaara acāde wāya sāwāērā jāwā baē ʘā cawaya.”

4 Ācōrēba Moise caitaara zebāraada unuside maā bacuru zaque uruga nūmāneba trā jarasia:

-Moise, Moise.-

Moiseba panusia:

-Māra nama ʘā.-

5 Maāne Ācōrēba idjía jarasia:

-¿Caitaara zerādua! Nama ʘāra mā quīrāpita ʘā bērā ʘā jīrū jāne jā ʘāra ērādua.‡

6 Māra ʘā zezaba ījā baēda Ācōrēa. Abrahaāba, Isaba, idjāba Jacoboba māra ījā panasidaa.-

Maāne Moiseba Ācōrēra waya ʘā bērā idji quīrādarrara jūātrāsia Ācōrē acā amaaba.

7 Ācōrēba jarasia:

-Māa unu ʘāa mā purura Egipto druade bio bia mīga ʘāda. Idjāba māa ūrī ʘāa ādjirāba quīrā djuburiada iwīdi panāda. Iwīdi panāa māa ādjirāra dji traju obibada bororā jāwaedabemada ēdra ʘāmārēā. Māa cawa ʘāa ādjirāra wārāda bia mīga panāda.

8 Maā bērā māa ādjirāra egiptorā jāwaēda panānebemada ēdra ʘāi carea ze ʘāa. Egipto druadebemada ēdra ʘāpeda māa dewara druadaa edeya. Maā druara bio bia ʘāa idjāba waīʘāa ʘāa. Maā druade baridua ne upedaāra bia zaubarā.§ Mama cananeorāda, hititarāda, amorreorāda, perezeorāda, heveorāda, idjāba jebuseorā sida duanaa.

9 Israelerāba quīrā djuburia iwīdi panāra māa ūrī ʘāa. Idjāba unu ʘāa egiptorāba ādjirāra bia mīga eropanāda.

10 Maā carea māa ʘāra Egiptodebema boromaa diabueya. Idjía jaradua mā puru Israel ēdra ʘāmārēā. Ēdra ʘāsira ādjirāra Egiptodebemada āyā pe ededua.-

11 Baribāra Moiseba jarasia:

-¿Māwāra māra cai Egiptodebema boro quīrāpita bedeaēde wāi carea idjāba israelerāra Egiptodeba āyā edei carea?-

12 Maāne Ācōrēba panusia:

-Wādua. Māra ʘā ume ʘāya. Māa nāwā unubiya ʘāra wārāda diabuesida.

ʘāa israelerāra Egiptodebemada āyā edepeda bārāba naā eyade māa bia bedeaēde zedīa.-

13 Baribāra Moiseba jarasia:

* 3:1 Horeb eyara Ācōrē eya abadaa Ācōrēra mama odjada bērā. Horeb eyara idjāba Sinai abadaa.

† 3:2 Ācōrē. Hebreo bedeaēde ʘā ʘāa “Ācōrē nezoca bajānebema.” ‡ 3:5 Idji jīrū jāne jā ʘāra ērādia

basia acābi carea Ācōrēra waya ʘāda. § 3:8 Hebreo bedeaēde nāwā ʘā ʘāa: “Maāra druade jubara, miare sida wea nūmāa.”

–Israelerāmaa wāpeda bārā drōā naēnabemarāba iĵā panana Ācōrēba mĭra bārāmaa diabuesiada abarade ādjirāba iwidiĭdia: “Ķidjira casa trābada?” Maĭne Ķmĭa cārēda jarai?–

¹⁴ Ācōrēba panusia:

–Mĭ trĭra nāwā jarabadaa: “Mĭra mĭa.” Maĭ bēra israelerāa jaradua: “Dadji Ācōrē ‘Mĭra mĭa’ abadaba mĭra bārāmaa diabuesia.”–

¹⁵ Idjaba jarasia:

–Israelerāa jaradua: “Dadji Ācōrēba mĭra bārāmaa diabuesia. Dadji drōā naēnabema Abrahāba, Isaba, idjaba Jacobo bida idjira iĵā panasidaa.” Mĭ trĭ Jehovā abadara ewariza baya. Maĭ trĭneba ēberārāba mĭra cawa panania.*

¹⁶ Egiptodaa wādua. Jāma jūēpeda israelerā bororā ume bedeadua. Ādjirāa jaradua: “Dadji Boro Ācōrēba mĭa ara idjida unubisia. Dadji drōā naēnabema Abrahāba, Isaba, idjaba Jacoboba idjira iĵā panasidaa. Idjia nāwā jarasia: mĭa bārā israelerāa acĭ bĭa bēra unu bĭa egiptorāba bārāra biē o panada.

¹⁷ Idjia bārāra Egiptode bia mĭga panada ēdĭrĭ bĭpeda dewara druadaa edeyada asia. Maĭ druade baridua ne upedadara bia zaubaria. Mama cananeorāda, hititarāda, amorreorāda, perezeorāda, heveorāda, idjaba jebuseorā sida duanaa.”

¹⁸ Bĭa jarabarara israelerā bororāba iĵānia. Maĭbe ādjirāra bĭa ume ededua Egiptodebema boromaa. Bārāba idjia jaradadua: “Dai hebreorā Ācōrēda daima odjapeda jarasia idjia animarā babue diade wānamārēā. Maĭ bēra dairāra ējūā pōāsa ewaraga bĭade ewari ūbea idu wābidua māwā odi carea.”

¹⁹ Baribarara mĭa cawa bĭa Egiptodebema boroba israelerāra ēdĭrĭ bĭlēda mĭa idjia māwā obiēbarara.

²⁰ Maĭ bēra mĭ lĭbĭada egiptorāa unubiya. Zocārā ne ununaca wai bĭa beada oya ādjirāra cawa oi carea. Māwābarara Egiptodebema boroba israelerāra idu wābiya.

²¹ Idjaba mĭa o bĭa carea egiptorāba israelerāra bia ununi bēra ne diadia. Māwā israelerāra Egiptodeba ēdĭrĭbĭdāde ara jāwā ēdradaēa.

²² Jūma israelerā wērārāba ādji caita panĭ egiptorāa parata odada, oro oda sida iwidiĭdia panāa. Cacuaē jĭbada sida ādji warrarā itea, wērācaurā itea bida iwidiĭdia panāa. Ara maĭ quīrāca baridua Egiptodebema wērā maĭ dede bĭa bida iwidiĭdia panāa. Māwā israelerāba ne jūma bia Egiptodebemara edadia.

4

¹ Baribarara Moiseba jarasia:

–Israelerāba mĭa jarabarara iĵānaēa idjaba ūrĭ quīrānaēa. Ādjirāba jaradia: “Ācōrēba ara idjida bĭa unubiē bĭa.”–

² Maĭne Ācōrēba iwidiĭsia:

–Ķbĭa cārēda jĭwade ero bĭa?–

Moiseba panusia:

–Bacurudā ero bĭa.–

³ Ācōrēba jarasia:

–Egode baebidua.–

Baebibarara bacurura dama ba dogosia. Maĭ unuside Moiserā āyā jĭdrasia.

⁴ Baribarara Ācōrēba jarasia:

* **3:15 Jehovā.** Genesi 4:26. Hebreo bedeaē bĭ bĭa “YHWH.” Hebreorāba maĭ beđeara sāwā jĭguabarida adua panāa.

-Dji drude jidadua.-

Ara maŕda Moiseba dji drude jidab_{ΛΓΛ}de waya bacuru basia.

⁵ Maŕbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-B_Λa maŕda osira israelerāba ĩjānia m_Λa ara m_Λdjida b_Λa unubisida. Cawad_Λia m_Λra ādji drōā naēnabemarā Abraha_Λba, Isaba, idjaba Jacobo biĉa ĩjā panana Ācōrēda.-

⁶ Ma_Λ awara Ācōrēba jarasia:

-B_Λ j_Λwara b_Λa j_Λ b_Λ edre berajudua.-

Ara maŕda Moiseba berajupeĉa ēūta edab_{ΛΓΛ}de abeĉa idji j_Λwara aidaba bira basia.*

⁷ Ācōrēba jarasia:

-Wayacusa b_Λ j_Λwara b_Λa j_Λ b_Λ edre berajudua.-

Ara maŕda Moiseba waya berajupeĉa ēūta edab_{ΛΓΛ}de idji j_Λwara abeĉa bia basia.

⁸ Maŕbe Ācōrēba jarasia:

-Dji nabema ne ununaca ob_{ΛΓΛ}de israelerāba b_Λa jara b_Λada ĩjānaēb_{ΛΓΛ}, dji umēbema ne ununaca ob_{ΛΓΛ}de ĩjānia.

⁹ Barib_{ΛΓΛ} ma_Λ ne ununaca umē ob_{ΛΓΛ}de ādjirāba waĉibida b_Λa jara b_Λada ĩjānaēb_{ΛΓΛ}, na_Λ quīrāca odua. Nilo doĉe baidoda jue edapeĉa drua weatadua. Ma_Λne ma_Λ baidora oa baya.-

¹⁰ Ācōrēba māwā jaradamīna Moiseba idjīa jarasia:

-ĭAy, m_Λ Boro! M_Λra ēberārā quīrāpita warrā bedeacaa. Ma_Λra idibemaēa. B_Λra m_Λ ume beĉe b_Λmīna m_Λra ara māwā warrā bedeacaa. M_Λra ēberārā quīrāpita cawa bedeacaa.-

¹¹ Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba jarasia:

-ĭCaiba ēberārā itera osi? ĭM_Λab_{ΛΓΛ} oē basica ēberārā quīrāme cara beĉa, c_Λw_Λg_Λ qui beĉa, dau bia beĉa, idjaba dauberrea bea siĉa? M_Λra Ācōrē bērā māwā oida b_Λa.

¹² B_Λ bedeab_{ΛΓΛ}de m_Λa carebaya. M_Λa cawabiya b_Λa cārēda jaraida b_Λada. Jā_Λbe Egiptoĉaa wādua.-

¹³ Barib_{ΛΓΛ} Moiseba panusia:

-ĭAy, m_Λ Boro! M_Λ quīrā djuburia dewara ēberāda diabuedua.-

¹⁴ Ma_Λ carea Ācōrēra Moise ume quīrūsia. Nāwā jarasia:

-ĭB_Λ djaba Aaro_Λ Levideba yōnada b_Λlēca?† M_Λa cawa b_Λa idjira bia beĉeabarida. Idjira b_Λ ac_Λde zeb_{ΛΓΛ}a. B_Λ unub_{ΛΓΛ}de idjira b_Λsridaya.

¹⁵⁻¹⁶ Idjira Egiptode b_Λ cacuabari beĉeaya. M_Λa jarabi b_Λada b_Λa idjīa jaraya. Ma_Λg_Λra idjīa purua jaraya. M_Λa bārāra carebaya bia beĉeadamārēā idjaba cawabiya sāwāb_{ΛΓΛ} oĉida pan_Λda. B_Λa ācōrē quīrāca Aaro_Λa beĉe baya idjaba idjira b_Λĉeba beĉe baya.

¹⁷ B_Λ j_Λwade ero_Λb_Λ bacurura ededua ma_Λg_Λdeba ne ununacada oi bērā.-

Moise jēda Egiptoĉaa wāna

¹⁸ Maŕbe Moiserā idji zāwārē Jetro abadamaa wāpeĉa jarasia:

-M_Λra Egiptoĉaa wāya m_Λ ēberārā ac_Λde waĉi zocai pan_Λ cawaya.-

Jetroba jarasia:

-Bia b_Λa. Necai wādua.-

¹⁹ Moise waĉi Madiā_Λ druade baside Ācōrēba idjīa jarasia:

-Egiptoĉaa wādua. B_Λ bea quīrā pananara jūma beusidaa.-‡

* **4:6** Hebreo beĉeade nāwā b_Λ b_Λa: "Idji j_Λwara aidaba nieve quīrāca basia." † **4:14** Exodo 6:20.

‡ **4:19** Exodo 2:15.

²⁰ Mañbe Moiseba dji quimada, dji warrarã sida burro ãrã ðãpeda Egiptodaa wãsidaa. Idji ãwade edesia Æcõrẽba ne ununaca obi ðada bacuruda.

²¹ Moise wãbarãde Æcõrẽba idjia jarasia:

–Egiptode jũpeda jũma ne ununaca mãa obi ðada Egiptodebema boro quĩrãpita odua. Baribarã mãa idjira so zarea ðaya israelerã êdã ðarãmãrẽã.

²² Mãwãnacarea Egiptodebema boroa jaradua: “Æcõrẽba nãwã jara ðaa: mãa Israel purura mã umaquĩrã warra dji nabemaana abaria.

²³ Mañ carea mãa jara ðaa: mã warrara êdã ðadua mãa animarãda babue diade wãmãrẽã. Baribarã ðaa jarasia êdã ðãêda. Mañ carea ða umaquĩrã warra dji nabemada beuya.”–

²⁴ Moise idji warrarã bara Egiptodaa wãbdade ota cãsidaa. Mama Æcõrẽra ãdjimaa zesia. Mañne idjia Moiserã bea basia.

²⁵⁻²⁶ Baribarã Moise quima Seporãba ãdji warra zaque cacuara neco mõgara odaba wẽãgosia. Mañ e wẽãgodara Moise jĩrũ caita cobasia. Mañ bẽrã Æcõrẽba Moiserã beaẽ basia. Mañ carea Seporãba Moisea jarasia:

–Wãrãda ðara mã quima arada ðesia warra zaque cacua wẽãgoda oadeba zocai beda bẽrã.–[§]

²⁷ Mañ naẽna Æcõrẽba Aaroã jarasia:

–Êjũã põãsa ewaraga ðade Moise acãde wãdua.–

Ara mãda Aaroãra wãpeda Moiserã unusia Æcõrẽ eya abadama.* Unupeda mãsridaba idji uridarra de isõsia.

²⁸ Mañbe Moiseba Aaroã jũma nẽbarãsia Æcõrẽba Egiptode jarabi ðada idjaba ne ununaca obi ða sida.

²⁹ Egiptode jũnapeda Moiserã Aaroã sida israelerã bororã ume ãbaa dji ãresidaa.

³⁰ Mañne Aaroãba ãdjirãa nẽbarãsia jũma Æcõrẽba Moisea jaradada. Idjaba ne ununaca Æcõrẽba obicuaðara ãdjirã quĩrãpita osia.†

³¹ Mañ bẽrã Aaroãba jaradara ãjãsidaa. Æcõrẽba ãdji bia mĩga panada unupeda ãdjirã carebai carea ðada ãjãsidaa. Mañ bẽrã chĩrãborode ðarru copanapeda Æcõrẽba bia bedeasidaa.

5

Moise Aaroã sida Egiptodebema boro ume bedeapedada

¹ Mãwãnacarea Moiserã, Aaroã sida Egiptodebema boromaa wãnapeda jarasidaa:

–Israelerã Æcõrẽba nãwã jara ðaa: “Mã purura êjũã põãsa ewaraga ðade idu wãbidua mãa animarãda babue diadamãrẽã.”–

² Mañne Egiptodebema boroba panusia:

–¿Cai mañ Æcõrẽ mãwã idjia israelerã idu wãbiduada adara mãa ãjã carea? Mãa idjira adua ðaa. Mañ bẽrã mãa bãrã israelerãra idu wãbiẽa.–

³ Moiseba Aaroã bida jarasidaa:

–Dai hebreorã Æcõrẽda daima odjapeda jarasia idji itea animarãda babue diade wãnamãrẽã. Mañ bẽrã dairãra êjũã põãsa ewaraga ðade ewari ùbea idu wãbidua mãwã odi carea. Mãwã odaẽbarã, Æcõrẽba dairãra cacua biẽ ðapeda quĩnibiya wa necoba quenabiya.

§ 4:25-26 Seporãba jaradara ebuda ðãã. Hebreo bedeade nãwã ðã ðaa: “Wãrãda oadeba ðara mã quima basia.” * 4:27 Exodo 3:1. Horeb eyara Æcõrẽ eya abadaa Æcõrẽra mama odjada bẽrã. Horeb eyara idjaba Sinai abadaa. † 4:30 Exodo 4:2-9.

4-5 Barib_{ΛΓΛ} Egiptodebema boroba jarasia:

-;Moise, Aaro! Israelerāra zocārā pan_Λ. ;Cārē cārēā bārāba ādjirā trajura obi ama pan_Λ? Bārā israelerāra jūma trajade wāb_{ΛΓΛ}dadua.-

6 Ara ma_Λ ewaride Egiptodebema boroba dji traju obibada bororāa, dji traja pan_Λ bororā israelerāa bida jarasia:

7 -Idiba ātaa israelerāa chiruada waa diarānadua. Ādjirāb_{ΛΓΛ} chiruara j_{ΛΓΛ} pede wānapeda de obada mōgarara odida pan_Λ.

8 Barib_{ΛΓΛ} waḍibida ādjia o panana quīrāca obidadua. Ni aba bida edaara odiē pan_Λ. Ādjirāra coaida tabea bērā nāwā jara pan_Λ: “Dairāra idu wābidua dai Ācōrēa animarāda babue diacuadi carea.”

9 Israelerāra wetara trajabidadua bari bearānamārēā. Māwā ādjirāba Moise sewara ījānaēa.-

10 Ara ma_Λda dji traju obibada bororāra, dji traja pan_Λ bororā israelerā sīda Egiptodebema boroma_Λba ēdr_Λḍapeda israelerāa nāwā jaraḍe wāsīdaa:

-Egiptodebema boroba nāwā jara b_Λ: “Māa waa chiruara diabiēa de obada mōgara oḍamārēā.

11 Bādjiab_{ΛΓΛ} chiruara j_{ΛΓΛ} pede wānida pan_Λā bādjiab_Λḍadamaa. Barib_{ΛΓΛ} naārā o panana quīrāca odida pan_Λā. Ni aba bida edaara odiē pan_Λā.”-

12 Ma_Λ bērā israelerāba jūma Egipto druade chiruara j_{ΛΓΛ} pede wāsīdaa.

13 Māwā dji traju obibada bororāba israelerāra wetara trajabisīdaa. Nāwā jarasīdaa:

-Ewariza daucha oḍadua naēna chirua diabadjidade o panana quīrāca.-

14 Idjaba dji traju obibada bororāba dji traja pan_Λ bororā israelerāda ubadjidāa ādjia b_Λpedadāmīna. Dji traju obibada bororāba ādjirāa iwīḍibadjīdaa:

-;Sāwāērā nuena, idi bida bārāba de obada mōgarara daucha oḍaē pan_Λ? Naēna bārāba ewariza daucha obadjīdaa.-

15 Ma_Λ bērā dji traja pan_Λ bororā israelerāra Egiptodebema boroma_Λba wānapeda nāwā jarasīdaa:

-Dairā b_Λ nezocarāra b_Λā jāwā oiē b_Λā.

16 Idira chiruada diadaē pan_Λā, barib_{ΛΓΛ} waḍibida dji traju obibada bororāba de obada mōgarara abarica daucha obi pan_Λā. Māwā poya oḍaē pan_Λ carea ādjirāba dairāra ubadaa. Barib_{ΛΓΛ} dairāra bedeaḍe pan_Λēa, āteb_{ΛΓΛ} b_Λā b_Λcuada traju obibada bororāda bedeaḍe pan_Λā.-

17 Ma_Λne Egiptodebema boroba panusia:

-Bārāra coaida tabeaa. Ma_Λ bērā nāwā jara pan_Λ: “Dairāra wānia Ācōrēa animarāda babue diacuadi carea.”

18 Wānadua bādji trajuḍāa. Daiba chiruara bārāa waa diadaēa. Barib_{ΛΓΛ} bārāba de obada mōgarara naārā o panana quīrāca odida pan_Λā.-

19 Ma_Λ ūrīsīdaḍe dji traja pan_Λ bororāba cawasīdaa nēb_Λraḍe pan_Λda.

20 Ādjirā Egiptodebema boroma_Λba ēdr_Λḍadade unusīdaa Moiseba Aaro_Λ bida dajadaare ādji j_Λḍ panada.

21 Dji traja pan_Λ bororāba ādjīa jarasīdaa:

-Ācōrēba bārāra cawa oya. Bārādr_Λ bedeaḍe pan_Λā dairāra Egiptodebema boro quīrāpita, dji dromarā quīrāpita bida biē panēb_Λda carea. Idib_{ΛΓΛ} bārāba dairāra quenabiḍīa.-

Moiseba Ācōrēa iwīḍīda

22 Ma_Λbe Moiseba Ācōrēa iwīḍīsia:

-;M_Λ Boro! ;Cārē cārēā b_Λ purura biē o b_Λ? ;Cārē cārēā m_Λra diabuesi?

²³ Mā Egiptodebema boro ume bā trāneba bedeadamīna, māḷ ewarideba idjia Israel purura wetara biē o bāa. Maḷ awara bāa ēdḡḷ ḅayada adara wadibida oē bāa.-

6

¹ Maḷne Ācōrēba Moisea panusia:

-Idibḡḷ bāa unuya sāwā māḷa Egiptodebema borora cawa oida. Mā ḅḷadeba cawa o bā carea idjia bārā israelerāra idu wābiya. Abeda bārāra idji druadebemada āyā jarecuaya.-

² Idjaba Ācōrēba jarasia:

-Māḡra Ācōrēa.

³ Māḷa Abrahāḷa, Isaa, idjaba Jacoboa biḷa cawabisia māra ne jūma poya obari Ācōrēda.* Baribḡḷ mā trā Jehovā abadada ādjirāa cawabiē basia.

⁴ Māḡra ādjirā ume bedea ḅasia Canaaḷ druara ādjirāa diai carea.† Mama ādjirāra drua āibemarā quīrāca panasidaa.

⁵ Baribḡḷ māḷa ūrī bāa israelerāra mīā sopua bedea panḷada egiptorāba ādjira ōgo trajabi panḷa bēra. Maḷ awara māḷa quīrādoae bāa ādji drōā naēnabemarā ume bedea ḅadara.

⁶ Jāḷbe israelerāa jaradua:

"Māḡra Ācōrēa. Mā ḅḷadeba ne waiḅḷada oya egiptorā cawa oi carea. Māwā māḷa bārāra Egiptode bia mīga traja panḷabemada ēdḡḷ ḅaya. Egiptorā jḷawaedā panḷabemada ēdḡḷ ḅaya.

⁷ Māḷa bārāra mā puru babiya. Maḷne māra bārā Ācōrē baya. Māwā bārāba cawadā mādrḷ bārā Ācōrēda, māḷa bārāra Egiptode bia mīga traja panḷabemada ēdḡḷ ḅada bēra.

⁸ Bārāra māḷa diai jarada ējūānaa edeya. Maḷ ējūāra māḷa Abrahāḷa, Isaa, idjaba Jacoboa biḷa wārāneba diai jarasia. Māra Ācōrē bēra maḷ ējūāra diaya bārāne bamārēā."

⁹ Jūma maḷḡara Moiseba israelerāa jarasia. Māwāmīna iḷānaē basia. Ādjirāra sopua panasidaa Moiseba naēna jarada iḷā panḷ carea wetara mīga traja panesida bēra.

¹⁰ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

¹¹ -Egiptodebema boromaa wāpeda jaradua israelerāra idji druadebemada idu ēdḡḷbimārēā.-

¹² Baribḡḷ Moiseba Ācōrēa jarasia:

-Israelerāba mā bededa iḷānaē panḷa. Māḡra warrā bedeca bēra ḷEgiptodebema boroba mā bedeara iḷāica?-

¹³ Moiseba māwā jaradamīna Ācōrēba idjira Aaroḷ sida israelerāmaa idjaba Egiptodebema boromaa diabuesia. Maḷne jarasidaa Ācōrēba ādjira diabuesida israelerā Egiptodeba ēdḡḷ ededamārēā.

Moise idjaba Aaroḷ drōā naēnabemarā trā

¹⁴ Israeldeba yōpedadarā bororāda naḷḡarā basia: Rubeḷra Israel warra iwina basia. Rubeḷ warrarāra naḷḡarā basia: Hanoc, Palú, Hezḡoḷ, idjaba Carmi. Maḷḡarāra Rubeḷneba yōpedada bororā basia.

¹⁵ Simeoḷ warrarāra naḷḡarā basia: Jemuel, Jamīḷ, Ohad, Jaquiḷ, Zoha, idjaba Saul. Saulora cananeo wērāba toḷa basia. Maḷḡarāra Simeoḷneba yōpedada bororā basia.

* 6:3 Genesi 17:1. † 6:4 Genesi 17:8.

16 Levi jaidaside 137 poa basia. Levi warrarãra dji nabemaneba aba dji tãabemanaa naãgarã basia: Gersoã, Coá, idjaba Merari.

17 Gersoã warrarãra naãgarã basia: Libni idjaba Simeí. Ádjira Gersoãneba yõpedada bororã basia.

18 Coá jaidaside 133 poa basia. Coá warrarãra naãgarã basia: Amraã, Izhar, Hebroã, idjaba Uziel.

19 Merari warrarãra naãgarã basia: Mahli idjaba Musi. Jüma maãgarãra Levi warrarã basia dji nabemaneba aba dji tãabemanaa ádji warrarã bara.

20 Amraãda idji apipi Jocabé ume dji edasidaa. Jocabéba warrada ume tosia. Aba Aaroã basia, aba Moise basia. Amraã jaidaside 137 poa basia.

21 Izar warrarãra naãgarã basia: Core, Nepeg, idjaba Zicri.

22 Uziel warrarãra naãgarã basia: Misael, Elzapaã, idjaba Sitri.

23 Aaroãra Elisabe ume dji edasidaa. Elisabera Aminadá cau basia, Naasoã djabawërã basia. Idjia warrada quimärë tosia. Ádjirã trãra naãgarã basia: Nadá, Abiu, Eleaza, idjaba Itamar.

24 Core warrarãra naãgarã basia: Asir, Elcana, idjaba Abiasá. Maã übears Coredeba yõpedada bororã basia.

25 Aaroã warra Eleazara Putiel cau ume dji edasidaa. Maã wërãba warrada tosia. Dji warrara trã basia Piné. Jüma maãgarãra Levideba yõpedada bororã basia.

26 Ácõrëba maã Aaroãra, Moisea bida jarasia israelerã Egiptodeba édra ededamärëã sordaorã djõne wãbada quirãca.

27 Ádjidra Egiptodebema boro ume bedeasidaa israelerã Egiptodeba édra ededi carea.

Moise Aaroã sida Ácõrëba edada

28-29 Egiptode Ácõrëba Moisea jarasia:

-Mãra Ácõrëa. Mãa bãa jarabãra Egiptodebema boroa jüma jaradua.-

30 Baribãra Moiseba Ácõrëa jarasia:

-Mãra warrã bedeacaa. ¿Mãa jarabãra Egiptodebema boroba ùrãca?-

7

1 Maãne Ácõrëba Moisea jarasia:

-Ûrãdu. Mãa Egiptodebema boroa bãra ácõrë quirãca unubiya. Maãne ba djaba Aaroãra bãdeba bedeabarida baya.

2 Mãa jarabi bãda ba djaba Aaroãra jüma jaradua. Maãgara idjia Egiptodebema boroa jaraya bãra israelerãra idji druadeba idu édrãbimärëã.

3 Baribãra mãa Egiptodebema borora so zarea bãya. Maãbe Egiptode mãa ne ununacada zocãra ocuaya cawabi carea mãdra dji dramaara bãda.

4 Baribãra bãrãba jara panãra Egiptodebema boroba ñjãéa. Maã bërã mã bãadeba mãa ne ununaca wãbãa beada oya egiptorã cawa oi carea. Mãwã mã puru Israelera Egipto druadeba édra edeya sordaorã djõne wãbada quirãca.

5 Mã bãadeba mãa egiptorã cawa obãra Egiptodebema israelerã Egiptodeba édra edebãra egiptorãba cawãda mãdra Ácõrëda.-

6 Maãbe Moiseba Aaroã bida osidaa Ácõrëba jarada quirãca.

7 Egiptodebema boro ume bedeade wãside Moiserã 80 poa basia. Aaroãra 83 poa basia.

Aaroã bacuru dama bada

8 Ācōrēba Moisea Aaroḷa bida jarasia:

9 –Egiptodebema boroba jaraya ne ununacada odamārēā bārāba jara panḷra ḷjāi carea. Ne ununacada odaduāda abarḷade Aaroḷa jaradua idji bacurura dji boro quīrāpita egode bæbimārēā. Maḷne bacurura dama ba dogoya.–

10 Ara maḷda Moiserā Aaroḷ sīda Egiptodebema boromaa wānapeda Ācōrēba jarada quīrāca osīdaa. Aaroḷba idji bacurura egode bæbisīa Egiptodebema boro quīrāpita, Egiptodebema dji dromarā quīrāpita bīda. Ara maḷda bacurura dama ba dogosīa.

11 Barībḷḷ Egiptodebema boroba idji druadebema ne cawa bæada, daubararā sīda trācuasīa. Maḷne ādjīa bīda necawaadeba Aaroḷba oḷa quīrāca osīdaa.

12 Ādjī bacurura egode bæbibḷdade dama bacuasīdaa. Barībḷḷ Aaroḷ bacuru dama badaba ādjī bacuru dama bacuadara mīcuasīa.

13 Māwā ununamīna Egiptodebema borora so zarea bæsiā Ācōrēba jarada quīrāca. Maḷ bērā Moiseba Aaroḷ bīda jarapedadara ḷjāé basīa.

Ācōrēba baido oa babīda

14 Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Egiptodebema borora so zarea bḷa. Maḷ bērā israelerāra ēdrḷbueēa.

15-16 Jāḷbe nu diapeda Egiptodebema boro doeda wābarḷade idjīmaa wādua. Dama baḷa bacurura bḷ jḷwade ededua. Do icawa Egiptodebema boro quīrāpita nūmepeda jaradua:

“Dai hebreorā Ācōrēba māra bḷmaa diabuesīa. Idjīa nāwā jara bḷa: mā puru Israelera idu wābīdua ējūā pōāsa ewaraga bḷdaa. Mama ādjīrāba māa animarāda babue diadīda panḷa. Māa māwā jara bḷmīna bḷa wadībīda ḷjāé bḷa.

17 Maḷ bērā Ācōrēba nāwā jara bḷa: naḷgḷdeba bḷa cawaya mādrḷ Ācōrēda; Moiseba jḷwade eroḷa bacuruba māa Nīlo doḷe tawebīya. Maḷne dora abēda oa baya.

18 Maḷba bædara jūma quīnīnīa. Dora abēda mīguīa bai bērā, bārā egiptorāba baidora poya doḷaēa.”–

19 Idjība Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aaroḷa jaradua ba bacuruda edamārēā. Idjīa maḷ bacuru ḷtaa wabarḷade jūma Egiptode bḷ baidora oa baya. Dora, do zaquera, amenera, baido juebada urīade bḷra, zoco waībḷade jue erobeara, jīadoḷe jue erobeā sīda jūma oa baya.–

20 Moiseba Aaroḷ bīda Ācōrēba jarada quīrāca osīdaa. Moise jḷwade bæda bacuruda Aaroḷba edapeda ḷtaa wasīa. ḷtaa wapeda Nīlo doḷe tawesīa Egiptodebema boro quīrāpita, Egiptodebema dji dromarā quīrāpita bīda. Ara maḷda dora oa basīa.

21 Maḷba bædara jūma quīnīsīdaa. Dora mīguīa bæda bērā egiptorāba baidora poya doḷaē basīa. Abēda jūma Egipto druade baidora oa basīa.

22 Barībḷḷ Egiptodebema daubararāba ādjī necawaadeba abarīca baidora oa babīsīdaa. Maḷ bērā Egiptodebema borora so zarea bæsiā. Moiseba Aaroḷ ume jarapedadara idjīa ḷjāé basīa Ācōrēba jarada quīrāca.

23 Maḷ ne ununacara ununamīna ne crīchaē diguīdaa wāsīa.

24 Maḷbe egiptorāba do icawa corosīdaa baido biada unūni carea. Māwā osīdaa doḷadēba baidora poya doḷaē bērā.

Ācōrēba baujīa diabueda

25 Ācōrēba Nilo do oa babidacarea siete ewari basia.

8

1 Małne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Egiptoēbema boroa nāwā jarade wādua: “Ācōrēba nāwā jara ḅaa: māl purura idu wābidua mālā animarā babue diaēdamārēā.

2 Barib_{ΛΓΛ} ḅaa māl puruda idu wābiēb_{ΛΓΛ} mālā cawa oya. Jūma ḅa druara baujīāba birabiya.

3 Nilo dora baujīāba biraya. Małne doeda_Λba baujīāra ḅa diguida wāb_{ΛΓΛ}diā. Māwā ḅa cāibarima, ḅa c_Λēade, dji dromarā dede, ḅa druadebemarā dede bida baujīāra baraya. Baujīāra bārā pał ābubadade, bārā pał ḅ_Λrat_Λbadade bida baraya.

4 ḅ_Λ ā_Γā, dji dromarā ā_Γā, ḅ_Λ druadebemarā ā_Γā bida baujīāra j_Λd_Λc_Λuadiā.”–

5 Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aaroā nāwā jaradua: “ḅ_Λ j_Λwade erob_Λ bacurura dojā ā_Γā, do zaque ā_Γā, amene ā_Γā, baido juebada uria ā_Γā bida ā_Γaa wadua. Māwā baidodeba baujīāda jūma Egipto druade odjacuaya.”–

6 Ara małda Aaroāba idji bacurura Egiptoēbema do ā_Γā wasia. Małne baujīāra doeda_Λba odjacuadapeḅa jūma Egipto druara birasidaa.

7 Barib_{ΛΓΛ} Egiptoēbema daubararāba ādji necawaadeba abarica osidaa. Ādjirā bida baujīāda doeda_Λba Egipto druade odjabisidaa.

8 Małbe Egiptoēbema boroba Moiserā Aaroā sida trālbipeḅa ādjīa nāwā jarasia:

–Ācōrēa iwidiḅadua nał baujīāra mālnebemada idjaba māl puruḅebemada āyā wābimārēā. Małbeb_{ΛΓΛ} mālā bārā israelerāra idu wābiya Ācōrēa animarā babue diacuadāmārēā.–

9 Moiseba panusia:

–Bia ḅaa. Jaradua sāłbe ḅaa quīrīā ḅ_Λda mālā Ācōrēa iwidiḅa ḅ_Λ carea, dji dromarā carea, idjaba ḅ_Λ druadebemarā carea bida. ζsāłbe quīrīā ḅ_Λ mālā Ācōrēa iwidiḅa nał baujīāra ḅ_Λdebemada, ḅ_Λ diguidabema sida jōbimārēā? Iwidiḅira ababe doedab_{ΛΓΛ} baujīāra baraa baya.–

10 Egiptoēbema boroba panusia:

–Nu iwidiḅua.–

Moiseba jarasia:

–ḅ_Λa jara ḅ_Λ quīrāca oya. Māwā ḅaa cawaya dewara ācōrēra neḅda dai Boro Ācōrē quīrāca.

11 Nu ḅ_Λ diguida, dji dromarāma, ḅ_Λ druadebema ēberārāma bida baujīāra neḅ baya. Baujīāra ababe doedab_{ΛΓΛ} baraa baya.–

12 Małbe Moiserā Aaroā sida Egiptoēbema boroma_Λba ēd_Γasidaa. Nurēma Moiseba Ācōrēa iwidiḅia baujīā Egiptoēbema boromaa diabueḅara jōbimārēā.

13 Ara małda Ācōrēba Moiseba iwidiḅa quīrāca osia. Baujīāra egiptorā dede, uda bida, ādji ējūāne bida jūma quiniḅidaa.

14 Małbe egiptorāba baujīā quininara ābaa boromea bue nūm_Λsidaa. Małba Egipto druara jūma mīguia nūmesia.

15 Egiptoēbema boroba unusia baujīāba waa mīā sēnaē pan_Λda. Mał bērā idjira so zareapeḅa Moiseba Aaroā bida jarapeḅadara t̄jāé basia Ācōrēba jarada quīrāca.

Ācōrēba pochīdau diabueḅa

16 Maλbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aaroλa jaradua idji λawade erobλ bacuruda λtaa wapeda egorodaa umārēā. Maλne egoro porara pochīdau baya jūma Egipto druade.–

17 Ara maλda ādjia māwā osidaa. Aaroλba idji bacurura λtaa wapeda egorodaa usīa. Maλne egoro porara pochīdau basia jūma Egipto druade. Aβeda ēberārāra, animarā sīda pochīdauba ca eropanesīdaa.

18 Maλbe Egiptodebema daubararāba ādji necawaadeba abari quīrāca pochīdauda o quīrīāsīdaa.* Māwāmīna poya odaē basīa. Māwā panane ēberārāra, animarā sīda pochīdauba ca eropanasīdaa.

19 Maλ bērā daubararāba Egiptodebema boroa jarasīdaa:

–Moiseba Aaroλ ume pochīdau opedadara Ācōrē λβladeba osīdaa.–

Māwā jarapedadamīna Egiptodebema borora so zarea besia. Idjia ījāē basīa Moiseba Aaroλ bīda jarapedadara Ācōrēba jarada quīrāca.

Ācōrēba īganana diabueda

20 Maλbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Nu diapededa piradapeda Egiptodebema boro doeda wāβarλde idjimaa wāpeda nāwā jaradua: “Ācōrēba nāwā jara βλa: mλ purura idu wābidua mλa animarāda babue diadamārēā.

21 Baribarλ mλ puruda idu wābiēβarλ, mλa īganana bλmaa, dji dromarāmaa, bλ druadebemarāmaa bīda quīrātanoa diabueya. Maλ īganana jūma Egiptodebema dede, ādjirā wāβadama bīda powuaga nūmaya.

22-23 Baribarλ maλ ewarīde Goseλ druade mλa māwā oēa. Mλ ēberārāda mama panλ bērā īganana neē baya. Mλ purura bλ puru quīrāca oēa. Maλba βλa cawaya mλabarλ naλ druade māwā o βλada. Maλ ne ununacara nu oya.”–

24 Nurēma Ācōrēba māwā osīa. Egiptodebema boro dera, dji dromarā dera, idjaba jūma Egipto drua sīda īganana quīrātanoaba birasia. Aβeda jūma Egipto druara biē nūmesia īganana.

25 Maλbe Egiptodebema boroba Moiserā, Aaroλ sīda trλbīpeda nāwā jarasia:

–Bārā Ācōrēa animarāda babue diade wānīda panλa ara naλ Egipto druade.–

26 Baribarλ Moiseba panusia:

–Dairāba naλ Egipto druade māwā poya odaēa, animarā dairāba Ācōrēa babue diadīda panλara bārā egiptorāba idu babue diabīdaca bērā. Maλ animarāda bārā quīrāpita Ācōrēa babue diadībarλ, βbārāba dairāra mōgaraba tabari beadaēca?

27 Maλ bērā dairāra ewari ūbea ējūā pōāsa ewaraga βλde wānia. Mamabarλ dai Ācōrēa animarāda babue diacuadīa idjia jara βλ quīrāca.–

28 Maλbe Egiptodebema boroba jarasia:

–Māēteara bīa βλa. Mλa bārāra ējūā pōāsa ewaraga βλdaa idu wābiya bārā Ācōrēa animarāda babue diacuadamārēā. Baribarλ bārāra tλmλ wācara panλa. Idjaba mλ carea bīda Ācōrēa iwīdīdada.–

29 Moiseba jarasia:

–Mλra namaλba ēdrλpeda Ācōrēa iwīdīya. Maλbe nu īganana neē baya bλma, dji dromarāma, bλ druadebemarāma bīda. Baribarλ dairāra waa cūrūgarādua. Dairāra idu wābidua Ācōrēa animarāda babue diacuadamārēā.–

* 8:18 Pochīdauda o quīrīāsīdaa. Hebreo bedeade maλba idjaba jara βλa: “Pochīdauda quena quīrīāsīdaa.”

³⁰ Moiserā Egiptodebema boroma^Λba ēdr^Λpeda Ācōrēa iwīdisia.

³¹ Ara ma^Λda Ācōrēba Moiseba iwīdida quīrāca osia. Idjia Īganana jōbisia Egiptodebema boroma, dji dromarāma, idjaba Egipto druadebemarāma bida. Ni aba bida beē basia.

³² Barib^Λra Egiptodebema borora waḍibida so zarea beḍa bēra israelerāra idu wābiē basia.

9

Ācōrēba animarā quinibida

¹ Ma^Λbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Egiptodebema boroa nāwā jarade wādua: “Dai hebreorā Ācōrēba nāwā jara ^Λba: m^Λ purura idu wābidua m^Λa animarāda babue diadamārēā.

²⁻³ Barib^Λra ^Λba dai israelerāda idu wābiē^Λra āte^Λra na^Λ druade bebib^Λra, Ācōrēba bārā animarāra idji ^Λba^Λdeba quinibiya. Bārā cawayoda, burroda, cameyoda, pacada, oveja sida quininia.

⁴ Barib^Λra Ācōrēba animarā dai israelerāneda māwā oēa. Dai animarāra ni aba bida beudaēa egiptorā animarā quīrāca.

⁵ Ācōrēba ewarida ^Λbasia na^Λ Egiptode māwā oi carea. Nub^Λra māwā oya.”–

⁶ Nurēma Ācōrēba māwā osia. Jūma egiptorā animarāra quinisidaa. Barib^Λra israelerā animarāra ni aba bida beudaē basia.

⁷ Egiptodebema boroba ēberārāda israelerā animarā a^Λde diabuesia. Wānapeda unusidaa israelerā animarāra ni aba bida beudaē basida. Barib^Λra Egiptodebema boroba ma^Λda cawasimīna so zarea ^Λbasia. Ma^Λ bēra israelerāra idu wābiē basia.

Ācōrēba cab^Λ diabueda

⁸ Ma^Λbe Ācōrēba Moisea, Aaro^Λa bida jarasia:

–Jā^Λbe t^Λba porada j^Λwade edadapeda Egiptodebema boro quīrāpita ^Λtaa jāmāpodada.*

⁹ Ma^Λ t^Λba porara jūma Egipto druade cowa nūmaya. Ma^Λba Egipto druade ēberārāra animarā sida jūma cab^Λba biracuaya.–

¹⁰ Ara ma^Λda Moiseba Aaro^Λ ume t^Λba porada edadapeda Egiptodebema boromaa wāsidaa. Jūnapeda Moiseba t^Λba porara idji quīrāpita ^Λtaa jāmāposia. Ara ma^Λda ēberārāra animarā sida jūma cab^Λba biracuasia.

¹¹ Ma^Λne Egiptodebema daubararāra Moise quīrāpita poya wānaē basia ādjirā sida waabemarā quīrāca cab^Λba jūma birapedada bēra.

¹² Barib^Λra Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea ^Λbasia. Ma^Λ bēra Moiseba Aaro^Λ bida jarapedara ĩjāē basia Ācōrēba jaraḍa quīrāca.

Ācōrēba hie^Λlo jurrubida

¹³ Ma^Λbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Nu diapeda Egiptodebema boromaa wāpeda jaradua: “Dai hebreorā Ācōrēba nāwā jara ^Λba: m^Λ purura idu wābidua m^Λa animarāda babue diadamārēā.

¹⁴ Barib^Λra ^Λba māwā oē^Λra m^Λ ^Λba^Λdeba ^Λra, dji dromarāra, jūma ^Λba druadebemarā sida wetara mīgabiya. Māwā ^Λba cawaya m^Λa obari quīrāca na^Λ ējūāne neḍa.

* ⁹ ⁸ T^Λba pora. Hebreo bedede jara ^Λba egoro cada zareabibaridebema t^Λba porada.

15 Wārāda naļ naēna mļ ʌʌadeba ʌʌra, ʌʌ druadebemarā sida jūma quīnibida basia ni aba bida naļ ējūāne ʌerāmārēā.

16 Baribʌʌ mļa māwā oē ʌʌa. Mļa ʌʌra zocai ʌasia ʌʌ mīgabi ʌadeba mļ ʌʌada unubi carea. Māwā mļra jūma naļ ējūāne trļ ʌʌga ʌaya.

17 Baribʌʌ ʌʌa waēibida mļ puruda biē o ʌʌa. Waēibida ādjirāra idu wābiē ʌʌa.

18 Maļ carea nu naļ horaca mļa hielu waibʌada bajāneba jurrubiya. Egipto puru osida ewarideba waēibida hielora maļ quīrāca jurrucāa.

19 Maļ bērā jūma bārā animarāda de edre ʌʌbicuadua. Māwā oēʌʌ hielu waibʌa jurrubʌʌba quenaya. Baridua ēberāda, animarā sida de edre beadaēʌʌ, hielu waibʌa jurrubʌʌba beaya.”-

20 Ne wayaaba ʌʌʌ Egiptodebema dji dromarāba Ācōrēba jaradara iļāsidaa. Maļ bērā ādji nezocara, ādji animarā sida de edre isabe ʌʌcuasidaa.

21 Baribʌʌ ʌʌʌ Egiptodebema dji dromarāba Ācōrēba jaradara iļānaē basia. Maļ bērā ādji nezocara, ādji animarā sida de edre ʌʌcuadaē basia.

22 Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-ʌʌ ʌʌwara bajānaa ʌtaa wadua. Maļne jūma Egipto druade hielora ēberārā ʌrļ, animarā ʌrļ, idjaba néude bida jurruzoaya.-

23-24 Ara maļda Moiseba idji bacurura bajānaa ʌtaa wasia. Maļne Ācōrēba jūma Egipto druade hieloda jurrubisia. Abedo baa bara ʌae nūmesia. Egipto puru osida ewarideba maļ quīrāca waēibida ununaca basia.

25 Maļ hielu waibʌa jurrubʌʌba Egipto druade jūma de edre beadaēra quenasia. Ēberārāda, animarāda, néu ʌea sida jūma quenasia. Bacuru sida jūma ārīsia.

26 Aʌabe Goseļ druade israelerā duanʌmaa hielora jurruē basia.

27 Maļbe Egiptodebema boroba Moiserā, Aaroļ sida trļbipeḁa ādjia nāwā jarasia:

-Idibʌʌ mļa cawasia biē o ʌada. Ācōrēʌʌ jipa o ʌʌa. Mļda, mļ puru sida beadeḁ panʌa.

28 Maļ bērā Ācōrēa iwidiḁdua naļ hielu jurru nūmʌra, baa sida jōbimārēā. Maļbe mļa israelerāra idu wābiya. Waa ādjirāra Egiptode ʌebiēa.-

29 Moiseba Egiptodebema boroa jarasia:

-Naļ purudeba ēdrʌḁacarea mļ ʌʌwara umena ʌtaa wapeḁa Ācōrēa iwidiya. Maļne hielu jurru nūmʌra, baa sida jōya. Maļneba ʌʌ cawaya Ācōrēa naļ ējūā djibarida.

30 Baribʌʌ mļa cawa ʌʌa dji dromarāba, ʌʌa bida waēibida Ācōrēa wayadaē panʌa.-

31 (Egiptorāba u eropanana linoda pōnō ʌada bērā idjaba cebadada zau ʌada bērā hielu jurrubʌʌba jūma ārīsia.

32 Baribʌʌ ādjirāba u eropanana trigora, centeno sida wadi zauē ʌada bērā ārīē basia.)

33 Maļbe Moiserā Egiptodebema boromaʌba ēdrʌḁa puru dajadaa wāsia. Mama idji ʌʌwara umena ʌtaa wapeḁa Ācōrēa iwidiḁsia. Ara maļda hielu jurru nūmanara, baara, cue sida Egipto druade cābasia.

34-35 Maļ unuside Egiptodebema boroba wayacusa biē osia. Idjida, dji dromarā sida so zarea panena bērā israelerāra idu wābiē basia Ācōrēba Moiseḁba jarada quīrāca.

10

Ācōrēba adichichi diabueda

1-2 Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Młā Egiptodebema borora, dji dromarā sida so zarea ḅasia ne ununacada ādjirā tāēna oi carea. Māwāra bārā warrarāa, bārā wiuzaquerāa bida nēbARŁēdia sāwā mał ne ununacadeba młā unubisida egiptorāra siriē ḅeada. Māwā bārāba cawadīa młdrgŁ Ācōrēda. Jālbe Egiptodebema boromaa jarade wādua młā adichichida zocārā idji druade baebida.–

3 Ara małda Moiserā Aaroł sida Egiptodebema boromaa wānapeda nāwā jarasidaa:

–Dai hebreorā Ācōrēba nāwā jara ḅAA: “¿ḅAA sāłbebARŁ młra wayai? Mł purura idu wābidua młā animarāda babue diadamārēā.

4 BaribARŁ mł puruda idu wābiēbARŁ, nu młā adichichida bŁ druade zocārā baebiya.

5 Małne bŁ druara adichichiba jūma biraya. Egorora abeda poya ununaēa. Mał adichichiba bārā néu hieloba ārīnaēra jūma codīa. Bacuru quedua sida bārā ējūāne adichichiba jūma codīa.

6 BŁ dera, dji dromarā dera, jūma waabema egiptorā de sida adichichiba biraya. Bārā drōā naēnabemarāba, bārā zeza bida ununaca basīa adichichira nał quīrāca baebARŁada. Nał druade jūēpedada ewarideba waḅibida nał quīrāca ununacaa.”–

Moiseba Egiptodebema boroa māwā jarapeda wāsia.

7 Małbe Egiptodebema dji dromarāba dji boroa jarasidaa:

–¿ḅAA waḅibida jāł ēberāa idu dadjirāra mīā sēbi ḅaica? Israelerāra idu wābidua ādji Ācōrēa animarāda babue diadamārēā. ¿ḅAA waḅibida adua ḅACA Egipto druara jūma ārībARŁada?–

8 Małbe Egiptodebema boroba Moiserā Aaroł sida wayacusa trŁbipeḅa nāwā jarasia:

–Bārā Ācōrēa animarāda babue diade wānida panAA. ¿BaribARŁ bārāra jūmasāwā wāni?–

9 Moiseba panusia:

–Dairāra jūma wānia. Warra zaquerāra, drōārāra, dai warrarāra, dai caurā sida wānia. Dai animarā sida ededīa. Dairāra jūma wānia Ācōrēa animarā babue diadi bērā.–

10-11 BaribARŁ Egiptodebema boroba panusia:

–Māwāēa. Ebuḅa ḅAA bārāba biē o quīrīā panAA. Ācōrēba bārāra careba ḅAada a panAA. BaribARŁ młā bārāra warrarā bara idu wābiēa. Ababe drōārāda wānida panAA Ācōrēa animarāda babue diadi carea. ¿MałdrgŁ bārāba iwiḅi panAēca?–

Małbe Egiptodebema boroba Moiserā Aaroł sida idji quīrāpitabemada āyā jARetabisia.

12 Ācōrēba Moisea jarasia:

–BŁ jAWara nał Egipto druade wadua adichichida zocārā baemārēā. Māwā jūma Egipto druara adichichiba biraya. Mał adichichiba jūma chirua hieloba ārīnaēra codīa.–

13 Ara małda Moiseba idji jAWade eroḅA bacurura Egiptode wasia. Małne Ācōrēba nāūrāda łmāḅau odjabariareba tŁbisia. Āsa, diamasī bida Egipto druade tŁ nūmasia. Mał nāūrāba nurēma diapeda adichichida zocārā baebisia.

14-15 Mañne jūma Egipto druara adichichiba birasia. Abeda egorora poya ununaca basia. Mañ ewari naēna adichichira mañ quĩrāca Egipto druade ununaca basia idjaba waa mañ quĩrāca ununaēa. Hieloba ārĩnaē chiruara, nejō bea sida adichichiba jūma cosidaa. Jūma Egipto druade chiruada, bacuru quedua sida abeda neē besia.

16 Mañbe Egiptodebema boroba Moiserā, Aaroñ sida isabe trābipeda nāwā jarasia:

–Idib_{ΛΓΛ} bārā Ācōrē quĩrāpita, bārā quĩrāpita bida m̄la biē osia.

17 Mañ bēra m̄la bārāa beēda djuburiaya m̄la biē odada quĩrādoadamārēa. Idjaba bārā Ācōrēa iwidiɖadua nañ adichichira m̄la druade jōbimārēa. Māwā oðāē_{ΛΓΛ} dairāra jarrababa quininia.–

18 Ara mañda Moisea Egiptodebema boroma_Λba ēd_{ΓΛ}peða Ācōrēa iwidiɖia.

19 Iwidiɖ_{ΛΓΛ}de Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā āmāda_u baebariareba t_Λbisia.* Mañ nāūrāba adichichira Pusa Purru abadaē jūma batabuesia. Abeda adichichira Egipto druade ni aba bida beē basia.

20 Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea b_Λda bēra idjia israelerā idu wābiē basia.

Ācōrēba ewari quibida

21 Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Ba j_Λwara ātaa bajānaa wadua. Mañne ewarira qui dogoya. Jūma Egipto druade abeda pāisosoa nūmeya.–

22 Ara mañda Moiseba idji j_Λwara ātaa bajānaa wasia. Mañne ewarira qui dogopeða ewari ūbea Egipto druade bio pāisosoa nūmesia.

23 Mañ ewari ūbeade ni abā_Λda idji diguid_Λba poya āyā wānaē basia. Ni ādji caita bea sida poya ununaē basia. Barib_{ΛΓΛ} israelerā pan_Λma āna basia.

24 Mañbe Egiptodebema boroba Moiserā trābipeda nāwā jarasia:

–Bārāra bādji warrarā bara wānida pan_{ΛΛ} Ācōrēa animarāda babue diadi carea. Barib_{ΛΓΛ} bārā animarāra amenida pan_{ΛΛ}.–

25 Moiseba panusia:

–Māwāēa. B_{ΛΛ} dai animarāra idu edebida b_{ΛΛ} āc_{ΛΓΛ} dai Ācōrēa bea diadida pan_Λ bēra idjaba āc_{ΛΓΛ} idjia babue diadida pan_Λ bēra.†

26 Mañ bēra dai animarā sida ededia. Ni aba bida amenaēa. Dai animarānebemada āc_{ΛΓΛ} dai Ācōrēa babue diadida pan_Λm̄ina ara nawena adua pan_{ΛΛ} sālg_Λd_{ΓΛ} māwā odida pan_Λda. Araa jūēpedadacarea cawadia.–

27 Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea b_Λsia. Mañ bēra Egiptodebema boroba israelerā idu wābiē basia.

28 Mañne idjia Moisea jarasia:

–M̄ quĩrāpita_Λbedada āyā wādua. M̄ma_Λ waa zerādua. B_Λda m̄ma_Λ zeib_{ΛΓΛ}, m̄la b_Λra beaya.–

29 Moiseba panusia:

–Bia b_{ΛΛ}. M̄ra b_Λma_Λ waa zeēa.–

11

Ācōrēba dji nabema umaquĩrā warra beudi jarada

* 10:19 Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā t_Λbisia āmāda_u baebariareba. Hebreo bedeade nāwā b_Λ b_{ΛΛ}: “Ācōrēba nāūrā āmāda_u odjabariareba t_Λbi baðara dji cābāyā āmāda_u baebariareba t_Λbisia.” † 10:25 B_{ΛΛ} dai animarāra idu edebida b_{ΛΛ} āc_{ΛΓΛ} dai Ācōrēa bea diadida pan_Λ bēra. āc_{ΛΓΛ}amaarā mañ hebreo bedeaba jara b_{ΛΛ}: “Māwāra ž_Λb_Λdji animarānebemada diaica dai Ācōrēa bea diadamārēa?”

¹ Maḷbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mḷa Egiptodebema borora, egiptorā sida wayacusa cawa oya. Māwā cawa odacarea dji boroba bārā israelerāra idu wābiya. Abeda bārāra idji druadebemada āyā jaracuaya.

² Maḷ bēra israelerāa jaradua ādjirā caita bea egiptorāa oro odada, parata oda sida iwidiidamārēa.–

³ Ācōrēba egiptorāa israelerāra bia unubisia. Dji dromarāba, waabema egiptorā bida Moiserā dji dromada cawasidaa.

⁴ Egiptodebema boromaḷba āyā wāi naēna Moiseba idjia jarasia:

–Ācōrēba nāwā jara ḷaa: “Ariquetra mḷra jūma Egipto druade parḷaya.

⁵ Maḷne umaquīrā warra dji nabemarāra jūma beudia. Egiptodebema boro umaquīrā warra dji nabemara beuya. Dji edaara ḷa nezocawērāba erobḷa umaquīrā warra dji nabema sida beuya.* Idjaba animarā warra dji umaquīrā naārā toda sida jūma beudia.

⁶ Maḷne jūma Egiptode sopua dromaba ēberārāra jīabi ḷagadia. Maḷ ewari naēna sopuara maḷ quīrāca ununaca basia ni maḷ quīrāca waa ununaēa.

⁷ Baribḷaḷ dai israelerā duanama chupea nūmaya sopuadaē bēra. Usa sida berudaēa ni cārē sida sāwanaē bēra.”

Māwā bārā egiptorāba cawadia Ācōrēba dai israelerāra quīrā awara oborida.

⁸ Māwāḷagade dji dromarāda mḷmaa zedia. Ādjirāra mḷ quīrāpita chīrāborode copanenapeda jaraḷia: “Wādua. Jūma israelerā sida pe ededia.” Bārāba māwā jarabḷadadeḷaḷ mḷra wāya.–

Moiserā bio quīrū ḷada Egiptodebema boromaḷba ēdrasia.

⁹ Naēna Ācōrēba Moisea jaradoasia:

–Egiptodebema boroba bārāba jara panḷa ijāē baya. Māwā mḷa ne ununacada Egiptode zocārā ocuaya.–

¹⁰ Moiseba Aaroḷ bida maḷ ne ununaca beara Egiptodebema boro quīrāpita ocuasidaa. Baribḷaḷ Ācōrēba idjira so zarea ḷasia. Maḷ bēra Egiptodebema boroba israelerāra idji druadebemada idu ēdrḷbiē basia.

12

Israelerā ēdradi ewaride Ācōrēba obida

¹ Egiptode panasidade Ācōrēba Moisea, Aaroḷa bida nāwā jarasia:

² –Idiba ḷtaa naḷ jedecora bārā israelerā itea dji nabema jedeco baya.*

³ Jūma israelerāa jaradadua: naḷ jedecode die ewari jūēnacarea jūma de bara bea umaquīrāra ovejā zaqueda wa chiwatu zaqueda aba awara ḷadida panḷa ādji dedebemarā itea.

⁴ Baribḷaḷ ḷcaḷa dede zocārāēbe panḷ bēra maḷ animarā djarara jūma poya coḷaēa. Maḷ bēra dji de djibariba idji caitabema de djibari ume animarāda aba awara ḷadida panḷa. Maḷ animarā beabḷa ewaride dji djarara ādji dede bearāba cobada quīrāca diaḷia.

⁵ Maḷ animarāra jūma bia baida ḷaa, dji umaquīrā baida ḷaa, poa aba baida ḷaa.

⁶ Maḷ animarāra ewari quīmārē bio wagadida panḷa.

* **11:5** Dji edaara ḷa nezocawērā. Hebreo bedeaḷe ḷḷaa: “Nezocawērā yude ne ba chūma.” * **12:2** Hebreorāba jedeco juachabadara dadjirāba juachabada quīrāca ḷaēa. Jedeco zaque odjabḷaḷa aba dewarabema odjabḷaḷdaa jedeco aba abadaa. Maḷza trḷ bara ḷaa. Ādjia jedeco juachabada quīrāca dji nabema jedecora marzode wa abrilde odjabaria. Exodo 12:5de maḷ jedecora Abib abadaa. Nehemia 2:1de Nisaḷ abadaa.

Catorcebema ewari queubΛΓΛde jūma israelerāba maλ animarāra beadida panΛa.

⁷ BeabΛdade dji oada piadapeda maλ oaba ādji dede eda wābada icawa pΛΓΛdida panΛa. Ara maλ dede dji djarada codia.

⁸ Maλ diamasi dji djarara bá codida panΛa. Chirua aseada, paλ dji ēsābari neē bΛ sida codida panΛa.

⁹ Dji djarara ōgo ōgoa codacara panΛa idjaba djudada codacara panΛa. Ababe bádada codida panΛa. BábΛdade dji boro bara, dji jīrū bara, idjaba dji jāsira sagΛapeda biteda bΛdapeda jūma bádida panΛa.

¹⁰ Dji djarara ni maārī bida wagađiē panΛa nurēma codi carea. Jūma codaēbΛΓΛ nurēma diapeda dji adubadara babuedida panΛa.

¹¹ Maλ co panΛne bārā cacuade jābadara jūma jλ beadida panΛa, jīrūne jλbadara jλ beadida panΛa, idjaba bārā bardonara jΛwade erobeaidida panΛa. Isabe ne codida panΛa, Egiptodeba ēdrΛdida panΛ bēra. Maλ ewarira bārāba trλ bΛdia “Egiptodeba ēdrΛpedada quīrānebabada ewari.”

¹² Maλ diamasi mΛra jūma Egipto druade pΛΓΛaya. Maλne mΛa quinibiya jūma Egiptodebema umaquīrā warra dji nabemarāda idjaba Egiptodebema animarā warra dji umaquīrā naārā tođa sida. Māwā mΛa unubiya egiptorāba ācōrē quīrāca erobeara siriē beada. MλdrΛ Ācōrēa.

¹³ BaribΛΓΛ bārāba pΛΓΛpedada oaba cawabiya bārāra sālgΛ dede panΛada. Maλ oa unubΛΓΛde mΛra wāyā wāya. Māwā mΛa Egiptodebema warrarā quinibibΛΓΛde bārā umaquīrā warra dji nabemarāda ni aba bida beudaēa.

¹⁴ Idiba ātaa poaza bārāba, bārā warrarāneba yōbΛda bida ewari dromada mλ itea odida panΛa mΛa maλ diamasi obΛΓΛda quīrānebađi carea. Maλ ewari dromada nāwā odida panΛa:

¹⁵ siete ewari bārāba paλ dji ēsābari neē bΛda codida panΛa. Maλ ewaride ni ababba paλ ēsābarida idji diguida erobacara bΛa. Maλ siete ewaride ababba paλ ēsābari bara bΛda coibΛΓΛ idjira āyā jΛretabuedida panΛa bārā israelerā tāēnabemada.

¹⁶ Maλ siete ewari o panΛne dji naārābema ewaride, dji jīrūarebema ewaride bida jūma bārā israelerāra ābaa dji jΛredida panΛa mΛa bia bedeadī carea. Maλ ewari umébbemane ni ababba trajacara panΛa. Ababe poya ne djudida panΛa maλ ewaride ne codi carea.

¹⁷ Bārāba paλ dji ēsābari neē cobada ewarida o pananida panΛa, maλ ewaride mΛa bārāra Egiptodeba ēdrΛ ededa bēra sordarā dĵōne wābada quīrāca. Poa zebΛΓΛza bārāba, bārā warrarāneba yōbΛda bida maλ ewari dromara o pananida panΛa.

¹⁸ Poaza dji nabema jedecode siete ewari bārāba paλ dji ēsābari neē bΛda codida panΛa. Maλ jedecode catorce ewari queudadeba aba siete ewari queubΛΓΛdaa bārāba māwā odida panΛa.†

¹⁹ Maλ siete ewaride bārāba paλ ēsābarida bārā diguida erobeacara panΛa. Baridua bārānebemaba, āibema bārā tāēna bΛ bida paλ ēsābarira coibΛΓΛ, idjira āyā jΛretabuedida panΛa bārā tāēnabemada.

²⁰ Maλ siete ewaride bārāba ni cārē sida codiē panΛa paλ ēsābari bara bΛda. Bāđji wābΛdama ababe codida panΛa paλ ēsābari neē beada.–

²¹ Ācōrēba māwā jaradacarea Moiseba Israeldebema dji bororāda trλpeda nāwā jarasia:

† 12:18 Catorce ewari queudadeba aba siete ewari queubΛΓΛdaa. Cāpūrīā bedede bΛ bΛa “el día catorce hasta el día veintiuno.”

-Dji de bara bea umaquĩrãba ãdji dedebemará itea oveja zaqueda wa chiwatu zaqueda edadapeda awara b̄adadua. Dji ewari jũepedã queub̄atãde māḡa animarãra beadida pan̄a.

²² Beab̄adade dji oara epedeco waib̄ade piadida pan̄a. Mābe chirua hisopo abadada ábaa caj̄anpedã māl oade begueadapeda b̄arã dede eda wãbada icawa p̄atãdada. Anadr̄a naẽna ni ab̄ada idji dedeba êdr̄aĩẽ b̄a.

²³ Ācõrẽba Egiptodebema umaquĩrã warra dji nabemaráda quinibi carea p̄atãab̄atãde māl oa b̄arã dede eda wãbada icawa p̄atãdara unuya. Māl b̄erã idjira wãyã wãya. Māl oa unub̄atãde dji beabarida b̄arã dede idu eda wãbiẽa b̄arã umaquĩrã warra dji nabemará quinibirãmãrẽã.

²⁴ Idiba ãtaa poaza b̄arãba, b̄arã warrarãneba yõb̄ada bida māl ewari dromada o pananida pan̄a Ācõrẽba jarada quĩrãca.

²⁵ Ācõrẽba diai jarada êjũãne jũepedãdacarea b̄arãba poaza māl ewari dromara o pananida pan̄a idjia jarada quĩrãca.

²⁶⁻²⁷ B̄arã warrarãba iwidiãdade: “¿Cãrẽ cãrẽã nāl ewari dromara jãwã o pan̄a?”, b̄arãba panunida pan̄a: “Nāl animarãra bea pan̄a Ācõrẽba bia bedeadã carea. Nāl ewaride quĩrãneba pan̄a Ācõrẽba Egiptodebema umaquĩrã warra dji nabemará quinibiside dadjirã dedebemada wãyã wãside dadji umaquĩrã warra dji nabemará beurãnamãrẽã.”-

Moiseba mãwã jaradacarea israelerãra chĩrãborode b̄arru copanenapedã Ācõrẽba bia bedeasidaa.

²⁸ Mālbe jũma osidaa Ācõrẽba Moisea Aaroã bida jarada quĩrãca.

Ācõrẽba Egiptodebema umaquĩrã warrarã dji nabemará quinibida

²⁹ Māl diamasi ariquet̄ra Ācõrẽba Egiptodebema umaquĩrã warra dji nabemaráda jũma quinibisia. † Egiptodebema boro umaquĩrã warra dji nabemada beusia. Preso bea umaquĩrã warra dji nabemará sida beusidaa. Idjaba jũma Egiptodebema animarã warra dji umaquĩrã naãrã toda sida beusidaa.

³⁰ Diamasi Egiptodebema borora, dji dromarãra, jũma waabema egiptorã sida piraposidaa. Mālne deza jãibi b̄agasia ãdji umaquĩrã warra dji nabemara jũma quinisida b̄erã.

³¹ Ara māl diamasi Egiptodebema boroba Moiserã Aaroã sida tr̄ãbipeda nãwã jarasia:

-B̄arã israelerãra isabe m̄l druadepemada ãyã wãb̄atãdada. Ācõrẽba animarãda babue diade wãnadua b̄arãba jara pan̄a quĩrãca.

³² B̄arã animarã sida jũma ededadua b̄arãba jara pan̄a quĩrãca. Idjaba Ācõrẽba iwidiãdadua m̄l carebamãrẽã.-

³³ Egiptorãba israelerãra ãdji druadepemada isabe ãyã wãbi panasidaa nãwã crĩcha panana b̄erã: “Israelerãda ãyã wãnaẽb̄atã dairãra jũma quininia.”

³⁴ Māl b̄erã israelerãba ãdji pāl odĩ carea b̄aratpedadada epedecode b̄asidaa. Māl b̄aratpedadara êsãbari neẽ basia. Jũma māḡara wuade b̄aradapedã equiade edadapedã edesidaa.

³⁵ Êdr̄ab̄adade israelerãba Moiseba jarada quĩrãca osidaa. Ādjirãba parata odada, oro odada, cacuade jãbada sida egiptorãa iwidiãsidaa.

³⁶ Ācõrẽba egiptorãa israelerãra bia unubida b̄erã ne jũma israelerãba iwidiãdadara ãdjirãba diasidaa. Mãwã ne jũma egiptorãba eropananada israelerãba edasidaa. §

Israelerã Egiptodeba êdr̄apedada

† 12:29 Exodo 4:23. § 12:36 Exodo 3:21-22.

³⁷ Egiptodeba êdrasidade israelerãra Ramese purudeba Suco purudaa wásidaa. Seisciento mil drôarâda jîrûba wásidaa wêrârâ, warrarâ sida juachadaê.

³⁸ Âdji animarâ zocârâ eropan sîda jûma edesidaa. Israelerâ ume dewara êberârâ sida zocârâ wásidaa.

³⁹ Egiptorâba isabe wâbisida bêrâ israelerãra poya ne djudaê basia ededi carea. Mañ bêrâ âdjia Egiptode baratapedada pañ dji êsâbari neê ðada ota âbusidaa.

⁴⁰ Egiptode israelerãra cuatrociento treinta poa panasidaa.*

⁴¹ Mañ cuatrociento treinta poa daucha jûeside israelerãra Âcôrê sordaorâ quîrâca Egipto druadeba jûma êdrasidaa.

⁴² Mañ diamasi Âcôrêba israelerãra waga basia Egiptodeba êdrâ edei carea. Mañ bêrâ poaza israelerâba, âdji warrarâneba yôðada bida abari ewari quîrâca diamasi idji itea wagadida panla.

Egiptodeba êdrapedada quîrânebabada ewari

⁴³ Âcôrêba Moisea Aaroña bida jarasia:

-Bârâ Egiptodeba êdrapedada quîrânebadi carea ne cobadara nãwã odida panla. Ni aþala ãibema israelerã tâena þaba mañ cobadara cocara þaa.

⁴⁴ Baribãrã Israeldeþema aþalþa ãibemada idji nezoca bamârêã nêdoibãrã, mañ nezocara cacua wêãgosira ne cobadara coida þaa.

⁴⁵ Baribãrã parata carea traja þa ãibemaba mañ cobadara cocara þaa. Idjaba baridua bârã tâena þa ãibemaba mañ cobadara cocara þaa.

⁴⁶ Mañ ne cobadara bãdji dede eda codida panla. Mañne dji djarada ni maãrî bida dajadaa ededacara panla. Idjaba dji þawarãrã þawwedacara panla.

⁴⁷ Jûma israelerãba mañ cobadara codida panla.

⁴⁸ Bârã tâena þa ãibemaba mañ ne cobadara co quîrîã þabãrã, naãrã idji cacuara wêãgoida þaa. Idjaba jûma umaquîrã idji êberârâ sida mãwã odida panla. Mañbeþãrã idjia mañ cobadara coida þaa, israelerã quîrâca þa bêrã. Baribãrã cacua wêãgoê þaba mañ cobadara cocara þaa.

⁴⁹ Mañ ne cobadara bârã israelerãba, ãibema bârã tâena panla bida ara mãa jara þa quîrâca odida panla.-

⁵⁰ Israelerãba Âcôrêba Moisea Aaroña bida jarada quîrâca jûma osidaa.

⁵¹ Ara mañ ewaride Âcôrêba israelerãra Egiptodeba jûma êdrâ edesia sordaorâ djône wãbada quîrâca.

13

Jûma umaquîrã warra dji nabemarãda Âcôrêa diadida panla

¹ Mañbe Âcôrêba Moisea jarasia:

² -Israelerãba âdji umaquîrã warra dji nabemarãda, âdji animarâ dji umaquîrã naãrã topedada sida mãa jûma diadida panla. Jûma mããrãrã mãrã.-

³ Mañbe Moiseba israelerãa jarasia:

-Nañ ewarira quîrânebadadua Âcôrêba idji ðaðadeba bãrãra Egiptode nezoca þeadada êdrâ edada bêrã. Poaza ara nañ ewari quîrâca bãrãba pañ êsâbari bara ðada cocara panla bârã Egiptodeba êdrapedadara quîrânebadi carea.

⁴ Idi nañ jedeco Abib abadade bãrãra Egiptodeba êdrãþadaa.

* 12:40 Genesi 15:13-15.

5 Ācōrēba bārāra Canaaḷ druadaa edeya. Maḷ druade baridua ne upeḍadara bia zaubaria. Mama cananeorāda, hititarāda, amorreorāda, heveorāda, idjaba jebuseorā sida duanaa. Baribaḷḷ Ācōrēba bārā drōā naēnabemarāa wārāneba jarasia maḷ druara bārāa diaida. Jāma jūpeḍadacarea poaza naḷ jeḍecode bārāba naḷ quīrāca odida panḷa bārā Egiptoḍeba ēdḷḷpedada ewarida quīrānebaḍi carea.

6-7 Siete ewarī bārāba paḷ dji ēsābari neē ḷada codida panḷa. Maḷ sietē ewarīde paḷ ēsābarira ni maārī biḍa bārā druade erobeadiē panḷa. Jīrūarebema ewarīde Ācōrēa bia bedeaḍi carea bārāra ābaa dji jaḷredida panḷa.

8 Māwā o panḷne bārā warrarāa nāwā jaradida panḷa: “Dadjirāba nāwā o panḷa Ācōrēba dadji israelerāra Egiptoḍeba ēdḷḷ edada quīrānebaḍi carea.”

9 Naḷ ewarī obadara bārā jaḷwade wa dratude sēyā quīrāca ḷḷa. Maḷba quīrānebabi ḷaya bārāba Ācōrē leyra jaradia pananida panḷada idji ḷḷaḍeba dadji israelerāra Egiptoḍeba ēdḷḷ edada bēḷā.

10 Maḷ carea poaza ara naḷ ewarī quīrāca bārāba maḷ ewarī dromada o pananida panḷa.

11 Ācōrēba bārāra cananeorā druadaa edepeda maḷ druara diaya idjia bārā drōā naēnabemarāa, bārāa biḍa wārāneba diaida jarada bēḷā.

12 Jāma jūpeḍadacarea bārāba jūma bārā umaquīrā warra dji nabema tobḷdara, jūma bārā animarā dji nabema umaquīrā tobḷda sida Ācōrēa diadida panḷa. Jūma maḷḷḷārā Ācōrēnea.

13 Bārā burro warra dji nabema umaquīrā tobḷḷada Ācōrēnemīna, bārāba maḷ animarāra poya edadida panḷa. Edaḍi carea ovejada wa chiwatuda maḷ burro cacuabari Ācōrēa babue diadida panḷa. Baribaḷḷ maḷ burroda eda quīrānaēḷḷḷ, bārāba otapuya beadida panḷa. Idjaba bārā umaquīrā warra dji nabema tobḷdara Ācōrēne bēḷā, idji cacuabari ovejada wa chiwatuda Ācōrēa babue diadida panḷa maḷ warrara zocai bemārēā.

14 Idiba ḷtaa bārā warrarāba iwidibḷdade: “¿Cārē cārēā jāwā obada?”, bārāba nāwā panunida panḷa: “Jāwā obadaa Ācōrēba idji ḷḷaḍeba dadjirāra Egiptoḍe nezoca beadada ēdḷḷ edada bēḷā.

15 Maḷ ewarīde Egiptoḍebema borora so zarea beḍa bēḷā dadjirāra ēdḷḷ ḷḷ quīrāē basīa. Maḷ carea Ācōrēba jūma Egiptoḍebema umaquīrā warra dji nabemarāda quinibisia. Egiptoḍebema animarā warra dji umaquīrā nārā topeḍada sida quinibisia. Maḷ carea dadjirāba jūma animarā warra dji nabema umaquīrā tobḷdara Ācōrēa babue diabadaa. Baribaḷḷ jūma dadjirā umaquīrā warra dji nabema tobḷda cacuabari oveja zaqueda Ācōrēa babue diabadaa.

16 Māwā obadara dadji jaḷwade wa dratude sēyā quīrāca ḷḷa. Maḷba quīrānebabi ḷḷa Ācōrēba idji ḷḷaḍeba dadjirāra Egiptoḍeba ēdḷḷ edasida.”-

Jārārā ḷḷaba edaa drasoa jira baḍa

17 Egiptoḍebema boroba israelerā idu wābiside Ācōrēba ādjirāra dji caitaara ḷḷ óare edeē basīa, maḷ ora pilisteorā druade wā ḷḷ bēḷā. Ācōrēba nāwā crīchasia: “Israelerā wāḷadade pilisteorāda ādji ume djōne zedibaḷḷ, Canaaḷ druadaa wāni crīcha eropananara igaradapeda Egiptoḍaa jēda wānia.”

18 Maḷ carea Ācōrēba ādjirāra ējūā pōāsa ewaraga ḷḷde wā ḷḷ óare edesia. Maḷ ora Pusa Purru abadadaa wā ḷḷa.*

* 13:18 *Pusa Purru*. Maḷ trḷḷa griego bedeaḍeba ze ḷḷa. Hebreo bedeaḍe “Chiru Pusa” wa “Chiru Amene” ḷḷ ḷḷa.

Egiptodeba êdrasidade israelerãra djõne wãbada quĩrãca wãsidaa.

¹⁹ Maãne Moiseba Jose querasi ßAWAΓARA edesia Canaał druade tãbari carea. Mãwã osia Jose querasiba naëna israelerãa wãrãneba jarabida bẽrã mãwã odamãrẽã.† Jose querasiba nãwã jarasia:

–Wãrãda Ācõrẽba bãrãra carebaya. Mał ewaride bãrãba mã ßAWAΓARA namałba Canaał druadaa tãbaride ededada.–

²⁰ Egiptodeba êdrasidade israelerãra naãrã Suco purude jũene wãnapeda Etał purudaa wãsidaa. Mał purura êjũã põãsa ewaraga ßA icawa ßAA. Mama ãdji wua dera ocuasidaa.

²¹ Israelerã wãbadae Ācõrẽra ãdji na wãbadjia cawadamãrẽã sãma wãnida panãda. Åsa idjira jãrãrã quĩrãca ãtãba edaa drasoa jira ßabadjia. Diamasi mãł jãrãrãra tãba quĩrãca uruga jira ßabadjia ãnaane panamãrẽã. Mãwã åsa, diamasi bida israelerãra poya wãnida panasidaa.

²² Mãł jãrãrã ãtãba edaa drasoa jira ßARA ãdjirã umebemada åyã wãca basía. Åsa jãrãrã quĩrãca basia. Diamasira tãba quĩrãca uruga jira ßabadjia.

14

Israelerã Pusa Purude chãpedada

¹ Małbe Ācõrẽba Moisea jarasia:

² –Israelerãa jaradua Pi-Ajirodaa jẽda wãnamãrẽã. Jãma Migdol puru quĩrãpe pusa icawa ãdji wua dera Baal-Zepoł caita ocuadida panãa.

³ Mãwãra Egiptodebema boroba crĩchaya êjũã põãsa ewaraga ßãde bãrã israelerãra nocodaa poya wãnaẽ bẽrã baridua nĩnada.

⁴ Maãne mã Egiptodebema borora so zarea ßaya. Mał bẽrã idjia bãrãra caidu êpẽya. BarĩbaγA mã Egiptodebema borora so zarea ßaya. Mał bẽrã idjia bãrãra caidu êpẽya. BarĩbaγA mã idjira, idji sordaorã sida poyaya mãdrã dji dromaara ßada unubi carea. Mãwã egiptorãba cawadia mãra Ācõrẽda.–

Ara mãda israelerãra Ācõrẽba jarada quĩrãca jẽda wãsidaa.

⁵ Mał ewaride Egiptodebema borora israelerã mĩrũ wãsidada jarasidaa. Maãne idjia, dji dromarã bida israelerã idu wãbipedadada jẽda crĩchasedaa. Nãwã jarasidaa: “¿Cãrẽ cãrẽã jãwã israelerãra idu wãbisida? Dadjirãba õgo trajabibadara neẽ panesidaa.”

⁶ Ara mãda Egiptodebema boroba djõbada carretara cawayode jãbicuasida israelerã caidu wã carea. Idjaba idji sordaorãra trãbisida idji ume wãnamãrẽã.

⁷ Carreta dji biara ßeada seisciento edesia. Mał awara jũma dewara carreta sida pe edesia. Carretara sordaorã boroda aba beasia.

⁸ Maãne Ācõrẽba Egiptodebema borora so zarea ßasia israelerã caidu wãmãrẽã. Ācõrẽ ßãadeba israelerãra Egiptodeba êdrapedadamĩna Egiptodebema borora idji sordaorã ume caidu wãsidaa.*

⁹ Jũma Egiptodebema sordaorãra israelerã caidu wãsidaa; cawayodeba djõbadarãda, carretadeba djõbadarãda, waabema sordaorã sida. Israelerãra pusa icawa Pi-Ajiro caita Baal-Zepoł quĩrãpe unune wãsidaa.

¹⁰ Israelerãba Egiptodebema boro, idji sordaorã ume ãdji caidu zebadada unusidade bio ne wayadapeda Ācõrẽa quĩrã djuburiada iwidi duanesidaa.

¹¹ Maãne ãdjirãba Moisea jarasidaa:

† 13:19 *Genesis* 50:25; *Josue* 24:32. * 14:8 Ācõrẽ ßãadeba. Hebreo bedede ßA ßAA: “Jãwa ãta wa panãne.” Aclãmaarã mãł bedeba jara ßAA: “Ādjirãra sozarradeba êdrasidade.”

-¿Blaa cārē cārēã jãwã osi? ¿Cārē cārēã Egiptodeba dairãra nama pe enesi? ¿Egiptode dairã joudi carea ëjũãra neë basica? ¿Blaa dairãra naã ëjũã põasa ewaraga bãde beubi carea enesica?

12 ¿Egiptode panasidade dairãba bãa egiptorã itea idu trajabiduada adaë basica? Naã ëjũã põasa ewaraga bãde beudi cãyãbara biara baciasa egiptorã nezocarãda beadida.-

13 Baribãrã Moiseba ädjirãa jarasia:

-Ne wayarãnadua. Necai duananadua. Idi ununia sãwã Æcõrëba bãrãra egiptorãba ëpë panãnebemada ëdrã bãida. Idiba ãtaa bãrãba naã egiptorã bãrã caidu zebãdara waa ununaëa.

14 Æcõrëra bãrã carea djõya. Maã bërã necai pananida panãa.-

15 Maãbe Æcõrëba Moisea jarasia:

-¿Blaa cārē cārēã wadibida mãa quirã djuburiada iwidi bã? Israelerãa jaradua nocodaa wãnamãrëã.

16 Bãa jãwade erobã bacurura pusadaa wadua oda pusa ësi ewamãrëã. Maã ode israelerãa pusa quirãrã chãnia.

17-18 Maãne mãa egiptorãra so zarea bãya bãrã ëpënamãrëã. Maãbe mãa Egiptodebema borora, carretadeba djõbada sordaorãra, cawayodeba djõbada sordaorãra, waabema sordaorã sida jũma poyaya mãdrã dji dromaara bãda unubi carea. Mãwã egiptorãba cawadia mãra Æcõrëda.-

19-20 Maãbe Æcõrë bajãnebema nezoca israelerã na nĩbadara ädjirã jëdaare besia. Mãwã israelerã nocoare bada jãrãrã ãtãba edaa drasoã jira bãra ädjirã jëdaare besia idjaba egiptorã nocoare besia. Diamasi maã jãrãrãba israelerãma ãna erobasia baribãrã egiptorãma pãisosoã erobasia. Maã bërã maã diamasi egiptorãra israelerãma poya jũenaë basia.

21 Moiseba idji jãwara pusadaa ãtaa wasia. Ara maãda ãmãdau odjabariareba Æcõrëba nãurãda dji cãbãyã tãbisia. Maã diamasi nãurãra ta nũmãda ãnadrãsia. Maãba pusa ësi oda ewasia.

22 Israelerãra maã o ewa jira bãde chãsidãa. Chãbdade pusara ädjirã jãwara araare idjaba ädjirã jãwara acãare bida ãtãba edaa jũãtrã nũmã quirãca nũmesia.

23 Maãbe jũma Egiptodebema boroba ededa cawayodeba djõbada sordaorãra, carretadeba djõbada sordaorãra, waabema sordaorã sida maã o ewa jira bãde israelerã caidu wãsidãa.

24 Ænadrãbodode Æcõrëba egiptorãra dji jãrãrã ãtãba edaa drasoã uruga jira bãdeba acã basia. Maãne idjia ädjirãra cawadaë errunibabisia.

25 Idjaba ädji carreta jãrãra ëcuabisia.† Egiptorãra nocodaa poya wãnaë bërã nãwã jara duanesidãa:

-¡Jëda wãnadrã! ¡Israelerãra waa ëpënaëa! ¡Æcõrëra ädjirãare dadjirã ume djõ bãa!-

26 Israelerã chãpedadacarea Æcõrëba Moisea jarasia:

-Bã jãwara pusadaa ãtaa wadua Egiptodebema sordaorãra, carretadeba djõbada sordaorãra, cawayodeba djõbada sordaorã sida pusaba ãnëbari edamãrëã.-

27 Ara maãda Moiseba idji jãwara pusadaa ãtaa wasia. Ænadrãbãrãde pusara wayacusa idji bada quirãca dogosia. Maãne egiptorãra ëdrãdi carea jëda piracuasiãdãmãna pusaba ãnëbari edasia. Mãwã Æcõrëba ädjirãra pusade quinibisia.

† 14:25 Ädjirã carreta jãrãra ëcuabisia. Æcãrãmaãrã maã bedeaba jara bãa: "Æcõrëba ädjirã carretara jou nũmebisia."

²⁸ Pusa idji bada quĩrãca ùmeside Egiptodebema boroba ededa carretadeba djòbada sordaorãra, cawayodeba djòbada sordaorã sida jùma ànèbari edasia. Abeda jùma israelerã caidu wãpedadara pusaba ànèbari edasia. Ni aba bida zocai beẽ basia.

²⁹ Baribãra israelerãra pusa èsi o ewa jira bade chãsidãa. Chãsidade pusara àdjirã jãwa araare, àdjirã jãwa acãare bida àtãba edaa jüãtrã nùma quĩrãca nùmesia.

³⁰ Maã ewaride ãcõrèba israelerãra egiptorãba èpè panananebemada èdra edasia. Maãne israelerãba unusidãa Egiptodebema quinipedadara pusa ìbãde tabeada.

³¹ Israelerãba unusidãa sãwã ãcõrèba idji abãadeba egiptorãra poyasida. Maã bërã idjira wayasidãa. Idjia jara bãra, idji nezoca Moiseba jara bã sida àdjirãba ìjãsidãa.

15

Moiseba trããna

¹ Maãbe Moiseba jùma israelerã bida ãcõrèa nãwã trããsidãa:

Mãa ãcõrèa trããya idjira dji dromaara bãda unubida bërã.

Pusade batabuebãra quĩrãca idjia Egiptodebema sordaorãda àdji cawayo bara pusade quinibisia.

² ãcõrèba mãa abãada dia bãa. Idji carea mãra trãã bãa. Idjia mãra èdra edasia. Idjira mã ãcõrèa. Mãa idjia bia bedeaya.

Idjira mã zezaba ìjã bãda ãcõrèa. Idjira dji dromaara bãada aya.

³ ãcõrèra djò cawa bãa. Idji trãra Jehovah abadaa.

⁴ Egiptodebema boro sordaorãda àdji carreta bara ãcõrèba jùma pusade batabuebãra.

Maã sordaorã bororã dji biara bæa sida Pusa Purrude jùma nãbãra quin-
isidãa.

⁵ Egiptorãra pusa nãbuaba ànèbari edasia. ãdjirãra mõgara quĩrãca pusa nãbuade ta wãsidãa.

⁶ ãcõrè, bã jãwa arara bio abãa bãa. Bã abãadeba dji quĩrãra jùma poyasia.

Bã jãwa araba àdjirãra berrachisia.

⁷ Bã abãa waiãba bãdeba jùma bãmaa djõne zepedadara poyasia.

Bã quĩrãbira àdjirãra unubisia. Maãne jùma àdjirãra chirua quĩrãca bá wãsia.

⁸ Bã quèbãba jãrãpuabãra pusa èsi oda ewasia.

Maã o orroza pusara àtãba edaa jüãtrã nùma quĩrãca nùmesia.

Pusajãne bida baidora maã o orroza ipi nùmesia.

⁹ Maãne dji quĩrãba crãchãsidãa:

“Israelerã caidu èpènapeda jidãdia. Maãbe ne jùma àdjia eropanãra jãrãnapeda dadjirãza jedecãdia.

Mãwã ne jùma dadjirãba quĩrãã panãra eropanania.

Dadjirã necora èũta edadãpeda àdjirãra beacudãdia.”

¹⁰ Baribãra bãa nãurã tãbibãra dji quĩrãra pusaba jùma ànèbari edasia.

ãdjirãra mõgara quĩrãca pusa quĩrã nùma ne ta wãsidãa.

¹¹ ãcõrè, èberãrãba ãcõrè abada tãena dewarada neãa bã quĩrãca.

Ni abãada neãa bã cãyãbara dji dromaara bãda.

Bãa o bã carea jumarãba bãra wayabadaa.

Bãabãra ne ununaca waiãba bearã obaria.

¹² Bã abãara bãa unubisia. Maãneba pusaba dji quĩrãra mãsia.*

* 15:12 Pusa. Hebreo bedeade jara bãa “naã èjüã.”

13 BΛ quĩrĩã jōcaɗɛba dairã bΛa ěɗrΛ edada purura cawa edeya.
BΛ ΛBΛaɗɛba dairãra bΛ ɓabarima bia jũɛbiya.

14 Maλ ũrĩbΛɗade dewara puru ɓeara ne wayaaba ure duanania.
Pilisteorãra sopua duanania.

15 Edoλ druaɗɛbema bororãra bio ne waya duanania.
Moab druaɗɛbema mɛsrã ɓearãda ne wayaaba ure duanania.
Jũma Canaaλneɓemarãra sozarra pananada ne waya duanania.

16 Jũma maλgarã ěberãrãra bio ne waya duanania.

Ãcõrẽ, bΛ ΛBΛa carea ãɗjirãra mōgara quĩrãca chupea panania bΛ purura wãyã
wãbΛrΛɗɛ.

Ãɗjirãra chupea panania bΛa edada purura wãyã wãbΛrΛɗɛ.

17 Ãcõrẽ, bΛa dairãra bΛ itea edada eyade pananamãrẽã edeya.
BΛa dairãra edeya bΛa dairã tãɛna bai carea edada ějũãnaa.

Ãcõrẽ, mama bΛ de dromara dairã tãɛna osia.

18 Ãcõrẽra ewariza jũmarã boro baya.

Mariaba trãña

19 Israelerãra pusa ěsi o ewa jira bΛɗɛ chãsidade pusa quĩrãrẽ bia jũɛsidaa.
BaribΛrΛ Egiptoɗɛbema boroba edeɗa cawayoɗɛba djõbada sordaoãra, car-
retaɗɛba djõbada sordaoãra biɗa israelerã caidu ěpɛsidade Ãcõrẽba pusara
ãɗjirã λrλ ãnɛɓari wãbisia.

20 Maλne Aaroλ djabawẽrã Mariada Ãcõrẽneba bedeabari basia. Maλ
Mariaba, jũma Israelɗɛbema wẽrãrã biɗa tònõãda edadapeɗa ɓasridaba cari
duanasia.

21 Mariaba ãɗjirãa nãwã trãñasia:

Trãñanuaɗa Ãcõrẽa, idjira dji dromaara bΛɗa unubida ɓẽrã.

Idjia Egiptoɗɛbema sordaoãra ãɗji cawayo bara pusade ɓatacuasia.

Baido asea baɗa

22 Pusa Purru abadaɗɛba Moiseba israelerãra ějũã põãsa ewaraga bΛɗɛ pe
edesia. Maλ ějũã põãsa ewaraga ɓara Sur abadaa. ãɗjirãra ewari ũbea baido
ununaɛ nĩɓasidaa.

23 Mãwã nĩnane baido ɓΛma jũɛsidaa. BaribΛrΛ maλ baidora asea ɓΛ ɓẽrã
poya doɗaɛ basia. Maλ carea maλ baidora trã ɓasidaa Marã.†

24 Maλne ãɗjirãba Moisea quĩrũbiɗɛba nãwã biɛ jarasidaa:

-¿Dadjirãba nama cãrɛda doɗi?-

25 Maλ carea Moiseba Ãcõrẽa quĩrã djuburiada iwidiisia. Maλne
Ãcõrẽba Moisea bacuru tabΛɗa unubisia. Maλ bacuruda Moiseba baidoɗɛ
ɓatabuesiɗe baido asea baɗara cũa ɓesia.

Mama Ãcõrẽba naλ bedeada ɓΛsia israelerãba ïjãni cawaya.

26 Nãwã jarasia: “Mãra ɓãrã Ãcõrẽa. Mãra jara ɓɗa ɓãrãba quĩrãcuiɗa
ũrĩniɓΛrΛ, idjaba ne jũmane mλ quĩrãpita jipa oɗĩɓΛrΛ, idjaba mλ leyda jũma
oɗĩɓΛrΛ, mλa ɓãrãra cacua biɛ ɓebiɛa egiptorã cacua biɛ ɓebiɗa quĩrãca.
Mãra ɓãrã cacua biabibari Ãcõrẽa.”

27 Marãɗɛba israelerãra Eliλ abadaɗɛ jũɛne wãsidaa. Mama baido
egoroɗɛba λtaa bogadrΛ ɓΛɗa doce panasidaa. Idjaba uruta quĩrãca ɓeada
setenta panasidaa. Maλ baido caita israelerãra duanesidaa.

† 15:23 Hebreo bedeade Marã trãba jara ɓΛa: “Asea ɓΛ.”

16

Ācōrēba maná diada

¹ Egiptodeba ēdr_αpedadacarea jedeco aba bab_ΛΓ_Δe israelerāra Eliā abadaēba ējūā pōāsa ewaraga b_Λ Si_Λ abadaā wāsidaa. Si_Λra Eliā idjaba Sinai eya ēsi b_Λa.

² Ma_Λ ējūā pōāsa ewaraga b_Λde codi neē b_Λ bē_Λ jūma israelerāba Moiserā, Aaro_Λ sida biē jarasidaa.

³ Quirūbideba ādjirāba Moisea, Aaro_Λa bida nāwā jarasidaa:

–Biara b_αcasia Ācōrēba dairāra idu Egipto druade beubidabara. Jāma dairāra necai ne co duanabadjidāa. Nedjarada, pa_Λ sida aduba eropanasidaa. Barib_ΛΓ_Δ bārāba dairāra na_Λ ējūā pōāsa ewaraga b_Λmaa jarrababa quenani carea enesidaa.–

⁴ Ma_Λne Ācōrēba Moisea jarasia:

–M_Λa cue bajāneba zebibari quirāca pa_Λda bajāneba zebiya israelerāba codamārēā. Nāwā m_Λa cawaya ādjirāba jūma m_Λa jara b_Λra i_Λā pananida wa i_Λā pananaēda: diapedaza ādjirāba ara ma_Λ ewaride codira j_ΛΓ_Δ pe_Δe wānida pan_Λa. Ewari juesuma māwā odida pan_Λa.

⁵ Barib_ΛΓ_Δ seibema ewaride diapedēda j_ΛΓ_Δ pe_Δida pan_Λa ara ma_Λ ewaride codira idjaba nurēma codi sida.–

⁶⁻⁸ Ma_Λbe Moiseba Aaro_Λ ume israelerāa jarasidaa:

–ĶDaira māwāra cai, bārāba māwā daidr_Λ biē jaraēi carea? Bārāba daida biē jara pan_Λēa; Ācōrēdr_Λ biē jara pan_Λa. Idjia ma_Λra ūrī b_Λa. Ma_Λ carea nane quewara idjia bārāa cawabiya idjiab_ΛΓ_Δ bārāra Egiptodeba nama ēdr_Λ enesida. Idjaba nu diapedā bārāba ununia idjia ne ununaca waib_Λada ob_ΛΓ_Δada. Nane quewara idjia nedjarada diaya idjaba nu diapedā pa_Λda aduba diaya bārāra jāwūā ne codamārēā.–

⁹ Ma_Λbe Moiseba Aaro_Λa jarasia:

–Israelerāba ne codi carea quirūbideba biē jara pan_Λ bē_Λrā ādjirāa jaradua jūmaena Ācōrē quirāpita ābaa dji j_Λredida pan_Λda.–

¹⁰ Aaro_Λba israelerāa māwā jara b_Λde jūmarāba ējūā pōāsa ewaraga b_Λdaa acasidaa. Ma_Λne j_Λrārā ādji na jira b_Λde Ācōrē quirāwārēā dorrodorroadā unusidaa.

¹¹ Ma_Λbe Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:

¹² –M_Λa ūrī b_Λa israelerāba quirūbideba biē jara pan_Λda. Ma_Λ bē_Λrā ādjirāa jaradua: “Nane queubodode bārāba nedjarada codia. Nu diapedā pa_Λda jāwūā codia. Ma_Λneba cawadā m_Λra bārā Ācōrēda.”–

¹³ Quewara israelerā duan_Λma pōrāba birasia. Ma_Λ awara diapedēda cūrāsaba ējūāra beguea nūmesia.

¹⁴ Ējūā pōāsab_ΛΓ_Δe nāūcha torroa quedeada odjacuapeda ecasia.

¹⁵ Ma_Λ unusidade israelerāba cawaē panasidaa cārēda māwā b_Λada. Ma_Λ bē_Λrā ādjiduba iwidi duanasidaa:

–ĶJā_Λra cārē?–

Ma_Λne Moiseba ādjirāa jarasia:

–Jā_Λra Ācōrēba dia b_Λ pa_Λa. Idjia dia b_Λa dadjirāba codamārēā.

¹⁶ Ācōrēba nāwā obi b_Λa: jā_Λ pa_Λra dadjirāba dadji diguidabemarā itea j_ΛΓ_Δ pe_Δida pan_Λa ara dadjia ewari ab_Λde cobada quirāca. Ādjiza epedeco jūguruu aba edēdida pan_Λa.–*

* **16:16** *Epedeco jūguruu.* Hebreo bededeada jara b_Λa “gomer.” Cāpūrīā bededeada jara b_Λa “litro umé.”

17-18 Ara maŕda israelerāba ādji diguidabemarāba cobada quĩrāca jaŕa pesidaa. Acaŕaba waitabeara jaŕa pesidaa idjaba acaŕaba maārĩara jaŕa pesidaa. Maŕbe ādji diguidabemarā itea epedeco jūguruade zasidaa. Dji waitabeara jaŕa pedaba aduba erobaē basĩa idjaba dji maārĩara jaŕa pedaba caŕebaeē basĩa.

19 Maŕbe Moiseba ādjirāa jarasia:

–Ni abaŕba nurēmabema carea wagaiē ɓaa.–

20 Baribaŕa Moiseba jaraɗara acaŕaba ĩjānaē basĩa. Ādjirāba waga ɓasidaa nurēma codi carea. Baribaŕa ādjia waga ɓapedadara oregueapeda qui barsia. ĩjānaē panɔ carea Moiserā ādjirā ume quĩrūsia.

21 Nurēmaza maŕ paŕra jaŕa pebadjidaa ādji diguidabemarāba ewari abaŕde cobada quĩrāca daucha. Diapededa jaŕa pebadjidaa besea jaŕaŕaŕāba maŕ paŕra dorraɓaripeda nēbabadji bēra.

22 Seibema ewaride ādjirāba ewari umé carea jaŕa pesidaa. Ādji diguidabemarā itea epedeco jūguruua umé edasidaa. Maŕbe israelerā bororāba Moisea jaraɗe wāsidaa ādjia aride osidada.

23 Maŕne Moiseba ādjirāa jarasia:

–Ara maŕ quĩrāca Ācōrēba obi ɓaa. Ācōrēba jarasia: “Nubema ewarira bārā ĩnāubada ewaria. Mā itea maŕ ewarira bārāba wagadida panɔ. ĩnāubada ewaride bārāra ne djudiē panɔ bēra, nane odadua bārāba nu co quĩrā panɔ quĩrāca. Ne djudibaŕa nane ne djudadua. Ābudibaŕa nane ābudadua. Maŕgara nubema carea waga ɓadadua.”–

24 Moiseba jaraɗa quĩrāca israelerāba jūma odapeda waga ɓasidaa nurēma codi carea. Nurēma maŕ djico waga ɓapedadara oregueaeē basĩa idjaba qui neē basĩa.

25 Maŕne Moiseba israelerāa jarasia:

–Bārāba waga ɓapedada djicora idi codadua ĩnāubada ewari bēra. Naŕ ewarira Ācōrē itea wagadida panɔ. Maŕ bēra idira Ācōrēba dia ɓa paŕra neē baya.

26 Domiaza sei ewaride bārāba paŕra jaŕa pedida panɔ. Baribaŕa sietebema ewaridera neē baya, Ācōrēba maŕ ewarira bārā ĩnāunamārēā ɓada bēra.†

27 Moiseba māwā jaraɗamĩna acaŕara maŕ ĩnāubada ewaride Ācōrēba dia ɓa paŕra jaŕa pede wāsidaa. Māwāmĩna ununaē basĩa.

28 Maŕ carea Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aba sālbe israelerāba māa jara ɓara ĩjānaē panani?

29 Bio cawaɗadua mābaŕa bārā ĩnāubada ewarida diasida. Maŕ carea domiaza seibema ewaride paŕra ewari umébema carea diabarria. Baribaŕa sietebema ewaride bārāra diguida ĩnāunida panɔ. Maŕ ewaride māa dia ɓa paŕra jaŕa pede wāniē panɔ.–

30 Maŕ bēra israelerāra sietebema ewaride ĩnāubadjidaa.

31 Ācōrēba dia ɓa paŕra israelerāba trā ɓasidaa “maná.” Culāɗra ta quĩrāca pichia querasia. Torroa basĩa idjaba cūā basĩa urrajoŕnaa oɗa quĩrāca.

32 Maŕbe Moiseba israelerāa jarasia:

–Ācōrēba nāwā jarasia: “Manára epedeco jūguruua aba zaɗapeda waga ɓadadua bārā warrarāneba yōɓadaraɓa ununamārēā. Māwā ādjirāba cawaɗa māa bārā Egiptodeba ēɗra eneside cārēda naŕ ējūā pōasa ewaraga ɓade cobisida.”–

33 Maŕbe Moiseba Aaroŕa jarasia:

† 16:26 Genesi 2:3.

-Manára epedeco jūgurua aba zapeda zocode wagadua. Małra Ācōrē quīrāpita ɓɓɗua.† Jāma waga eropanania dadji warrarāneba yōɓɓɗarāba ununamārēā.-

34 Ara małda Aarołba manáda zapeda waga ɓɓɗia Ācōrēba Moisea jaraɗa quīrāca. (Nocoarebema ewaride mał manára Ācōrē baurudeɗe waga ɓɓɗidaa.)§

35 Israelerāba manáda cuarenta poa cosidaa Canaał druade jūɓɓɗamisa. Canaał druade jūɓɓɗade manára waa cōɗaɗe basia mał druadeɓemarāba upedaɗada baraɗa bēra*.

36 (Ādji epedeco jūgurua aba ēberā abaɓba ewari abaɓɗe cobari quīrāca daucha poya ɓɓa.)†

17

Ācōrēba mōgaradeba baido zebida

1 Małbe israelerāra ējūā pōāsa ewaraga ɓɓ Sił abadaɗeɓa jūma wāɓɓɗasidaa. Wānane Ācōrēba cawabibadjia sāma wānida panɗa idjaba sāma cānida panɗa. Małne Repidił abadama jūɓɓe wāsidaa. Baribɓɓɗa mama baidora neɗ basia doɗi carea.

2 Mał bēra ādjirāba quīrūɓideɓa Moiseda biɗe jarasidaa:

-ɓɓa dairāa baidora diaida ɓɓa doɗi carea.-

Małne Moiseba ādjirāa jarasia:

-¿Cārē cārēā jāwā młā biɗe beɗeɗa panɗa? ¿Ācōrēba sāwā oi cawaya jāwā panɗa?-

3 Baribɓɓɗa israelerā opichia panɗa bēra quīrūɓideɓa Moisea jaraɗa duanasia:

-¿Cārē cārēā dairāa Egiptoɗeɓa ēɗra enesi? Dairāa, dai warrarāra, idjaba dai animarā sida opichiaba jūma quininia.-

4 Małne Moiseba Ācōrēa quīrā djuburiada nāwā iwidiisia:

-Młā nał ēberārāra ¿sāwā oi? Młā isabe baidoda diaɓɓɗa ādjirāba młra mōgaraba tabari beaɗia.-

5 Ācōrēba panusia:

-Israelerā duanaɓaɓa nocoɗaa wāɗua. Israelerā bororāda ɓɓ ume eɗeɗua. Idjaba ɓɓ bacuru Egiptoɗe Nilo dode taweɗara ɓɓ jɓwade eɗeɗua.* Małbe wānada Horeb eyaɗaa.

6 Mama mōgara waiɓɓa ɓɓɗa ununia. Młra ara mał mōgara łɓɓ ɓaya ɓɓ carebai carea. ɓɓ bacuruba mał mōgarara uɗua. Ara małda baidora wea dogoya israelerāba doɗamārēā.-

Ara małda Moiseba israelerā bororā quīrāpita Ācōrēba jaraɗa quīrāca osia. Małne baidora wea dogosia jūma israelerāba doɗamārēā.

7 Israelerā baido neɗ pananama Moiseba trɓ ɓɓɗia Masá idjaba Meribá. Idjia trɓ ɓɓɗia Meribá, israelerāba quīrūɓideɓa biɗe beɗeɗeɗa bēra. Idjaba trɓ ɓɓɗia Masá, Ācōrēba sāwā oi cawaya israelerāba nāwā jarasida bēra:

-¿Ācōrēra dadjirā tāɓna ɓɓca wa neɗ?-

Amalecitarā ume djōpeɗada

8 Israelerāra wadi Repidiłne panasidaɗe amalecitarāda zedapeda ādjirā ume djōni carea panasidaa.

† 16:33 Ācōrē quīrāpita. Zocārāmaarā małba jara ɓɓa: "Ācōrē baurude quīrāpita." § 16:34 Hebreo 9:4. * 16:35 Josue 5:12. † 16:36 Hebreo beɗeɗe, cāpūrīāne bida nāwā ɓɓ ɓɓa: "Un gomer es la décima parte de un efa." * 17:5 Exodo 7:20.

⁹ Mañ bēṛā Moiseba idji carebabari Josueda tr̄lpeda jarasia:

-ΛCΛΓΛ umaquīrārāda jΛΓΛ pedua nu amalecitarā ume djōne wāni carea.

Mañne m̄lra eya zaque borode ḡaya. Ācōrēba ne ununaca obi ḡada bacurada m̄l jΛwade erobaya.-

¹⁰ Nurēma Josuera idjia jΛΓΛ pedā ēberārā sida amalecitarā ume djōne wāsīdaa Moiseba jarada quīrāca. Mañmisa Moisera, Aaroḡra, Hur sida eya zaque borodaa wāsīdaa.

¹¹ Mama Moiseba idji jΛwara ḡtaa wa nūmesia. Idji jΛwa ḡtaa wa nūmΛne israelerāba amalecitarāra poyabΛda basía. BaribΛΓΛ idji jΛwara sēpeda edaa norrabaribΛΓΛde amalecitarāba israelerāra poyabΛda basía.

¹² Mañne Moise jΛwara bio norrabari ḡΛ bēṛā Aaroḡba Hur ume mōgara waibΛada enesīdaa Moisera mañ ḡrḡ chūmemārēā. Mañbe Aaroḡba Hur bīda idji jΛwara ḡtaa jira eropanesīdaa, abaḡba jΛwa acḡare, dewarabemaba jΛwa araare. Māwā Moiseba idji jΛwara ḡtaa jira erobasia aba ḡmāḡau ḡaebΛḡḡdaa.

¹³ Mañne Josueba idjia edada ēberārā ume amalecitarāra poyasīdaa.

¹⁴ Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Bārāba amalecitarā poyapedadara cartade ḡΛdua israelerāba quīrādoarānamārēā. Idjaba Josuéa jaradua m̄lΛ amalecitarāra nañ ējūāne jūma jōbida.-†

¹⁵ Moiseba mōgarada ḡΛ pā buesia Ācōrēba poyabīdada quīrānebaḡi carea. Mañ mōgara ḡΛ pā buedara Moiseba tr̄l ḡΛsia “Ācōrēba dadjirāa poyabibaria.”‡

¹⁶ Moiseba nāwā jarasia:

-Amalecitarāra Ācōrē ume djōne zepedada bēṛā idiba ḡtaa Ācōrēra ādjirā ume djō ḡaya.-§

18

Jetroba Moise acḡde wāna

¹ Moise zāwārē Jetro abadara Madiaḡnebemarā sacerdotē basía.* Jetroba ūṛisia sāwā Ācōrēba israelerāra Egiptodeba ēḡḡΛ enesida. Idjaba ūṛisia sāwā Ācōrēba idji puru Israelera, Moise sida carebasida.

² Naēna Moiseba idji quima Seporāda ādji warrarā sida dji zezamaa diabuesia. Mañne Jetroba idji caura, dji warrarā umé panḡ sida idji dede bia edasia.

³ Idji warra nabema tosīdade Moiseba jarasia: “Nañ druade m̄lra druā āībemada jāwā ḡΛ.” Māwā dji warrara tr̄l ḡΛsia Gersoḡ.†

⁴ Dji tēābema tosīdade Moiseba jarasia: “M̄l zezaba ḡjā ḡada Ācōrēba m̄lra carebasia. Egiptodebema boroba beai ḡadada idjia m̄lra ēḡḡΛ ḡΛsia.” Māwā dji warrara tr̄l ḡΛsia Elieze.‡

⁵⁻⁶ Ējūā pōāsa ewaraga ḡΛde Moisera israelerā ume Ācōrē eya caita duanasīdaa.§ Mañne Moise zāwārē Jetroba idjia nañ bedeada diabuesia: “M̄ḡda, ḡΛ quimada, ḡΛ warrarā sida ḡΛmaa wānia.”

Mañ beḡda diabuedacarea ādjirāra Moisemaa wāsīdaa.

† 17:14 1 Samuel 15:2-8. ‡ 17:15 Ācōrēba dadjirāa poyabibaria. Maḡḡra hebreo bedeade Jehová-Nisi ḡΛ ḡΛ. Mañba jara ḡΛ “Ācōrēra dadjirā banderaa.” § 17:16 Amalecitarāna Ācōrē ume djōne zepedada bēṛā. Mañra hebreo bedeade edjida ḡΛ. ΛCΛΓΛmaarā jara ḡΛ: “Ācōrē banderada ḡtaa wadua.”

* 18:1 Exodo 2:18-21de mañ Jetrora Reuel abadaa. † 18:3 Hebreo bedeade Gersoḡ tr̄ba jara ḡΛ “drua āībema.” ‡ 18:4 Hebreo bedeade Elieze tr̄ba jara ḡΛ “Ācōrēba carebabaria.” § 18:5-6 Ācōrē eyara Horeb abadaa. Mañ eyade Ācōrēra Moise ume naārā bedeasia. Exodo 3:1.

⁷ Jüēbɔdade Moiseba idji zāwārēra bio bɔsrida audiabariđe wāsia. Idji zāwārē quīrāpita quīrā edaa barrupeda idji uridarrađe isōsia. Małne sāvā bɔ cawaya dji iwididapeda Moise wua dede eda wāsidaa.

⁸ Małbe Moiseba idji zāwārēa Ācōrēba israelerā itea odada jūma nēbɔɔasia. Ācōrēba Egiptodebema boro, jūma egiptorā sida cawa odadebemada, ādjirā ode zesidade bia mīga panananebemada, idjaba Ācōrēba ādjirā ne jūmane carebadebemada sida jūma nēbɔɔasia.

⁹ Mał ūrīpeda Jetrora bio bɔsridasia Ācōrēba israelerāra ne jūmane carebada bēra idjaba ādjirāra egiptorā jɔwaedabemada ēdɔɔ edada bēra.

¹⁰ Jetroba nāvā jarasia:

–Bio biya quirua Ācōrēra, idjia bārā israelerāra egiptorā jɔwaedabemada, ādjirā boro jɔwaedabema sida ēdɔɔ edada bēra.

¹¹ Idibɔɔ młā cawasia Ācōrēra dji dromaara bɔda. Dewara ācōrēda idji quīrāca neēa. Māvā cawa bɔa Ācōrēba israelerā biē o eropananarā poyasi bēra.–

¹² Māvā jarapeda Moise zāwārē Jetroba Ācōrēa animarāda babue diasia. Dewara animarā sida Ācōrēa bea diaside Aarołra, jūma israelerā bororā sida idji ume ābaa dji jɔredapeda Ācōrē quīrāpita mał animarā djarara cosidaa.

Moiseba israelerā bororā bɔcuada

¹³ Nurēma Moiserā chūmesia israelerā nēbɔɔa cawa oi carea. Diapedabemada aba queubɔɔadaa israelerāra Moiseba powua duanasidaa ādji nēbɔɔada cawa omārēa.

¹⁴ Moise zāwārēba mał unuside idjia jarasia:

–Ĵcārē cārēā jāvā bɔdubababa nał ēberārā nēbɔɔara cawa o bɔ? Bɔduba bɔ bēra ādjirāra bɔma łta powua duana diapedabemada aba queubɔɔada.–

¹⁵ Moiseba idji zāwārēa panusia:

–Jāvā o bɔa nał ēberārāra młmaa zebada bēra Ācōrēba obi bɔra cawadi carea.

¹⁶ Ādjirā nēbɔɔade panɔdade młmaa zebadaa cawa omārēa. Cawa obɔɔade młā ādjirāa Ācōrē leyda cawabibaria.–

¹⁷ Moise zāwārēba jarasia:

–Młmaarā bɔa o bɔra bia bɔēa.

¹⁸ Diapedaba aba queubɔɔadaa bɔa cawa o bɔ bēra sēya. Ēberārā bɔmaa ze panɔ sida jūma sēnia. Bɔa o bɔra jūmawāyā bɔa. Nałra bɔdubababa jūma poya oēa.

¹⁹ Mał bēra mł bedeada quīrācuita ūrīdua. Młā jarabɔɔa quīrāca oibɔɔa Ācōrēba bɔra carebaya. Młā jara bɔra nałgɔa: baabɔɔa nał ēberārā nēbɔɔara Ācōrēa jaraida bɔa idjia cawa omārēa.

²⁰ Małne Ācōrē leyda bɔa ādjirāa jaradiaida bɔa. Idjaba bɔa ādjirāa cawabida bɔa cārēda odida panɔda quīrāpa nībadamārēa.

²¹ Mał awara bɔ carebadamārēa łcɔɔa umaquīrā poya cawa odida beada edada. Małgɔrāba Ācōrēra waya beadida panɔa, beāa aba beadida panɔa, idjaba paratada awua beadiē panɔa. Māvā beadɔɔ bɔdua israelerā bororāda beadamārēa. Mil ēberārā juachabɔɔada dji boroda aba bɔdua. Cien ēberārā juachabɔɔada aba bɔdua. Cincuenta ēberārā juachabɔɔada aba bɔdua. Idjaba die ēberārā juachabɔɔada aba bɔdua.

²² Mał bororāba ēberārā nēbɔɔara cawa odida panɔa. Baridua nēbɔɔada āduba poya cawa odaēbɔɔa, bɔmaa zēdida panɔa bɔa cawa omārēa. Baribɔɔa

jūma nēbɫara mācua zareaē beara āduba cawa odida panɫa. Maļ bororāba careba cawa o panɫ bēra ɫara jūmawāyā sē baēa.

²³ Mɫa jara ɫara Ācōrēba obi ɫaa. Maļ bēra ɫaa māwā oibɫa naļ ēberārā cawa o ɫaēdebemada biara ɫnāūya. Idjaba dji nēɫarade pananara ādji dedaa necai wānia.-

²⁴ Moiseba idji zāwārēba jaradara jūma ģjā osia.

²⁵ Idjia Israeldēbema umaquīrā poya cawa odida beada edapeða israelerā bororāda ɫacuasia. Mīl ēberārā juachabɫadaza dji boroda aba ɫasia. Cien ēberārā juachabɫadaza aba ɫasia. Cincuenta ēberārā juachabɫadaza aba ɫasia. Idjaba die ēberārā juachabɫadaza aba ɫasia.

²⁶ Maļ bororāba ēberārā nēɫarada cawa obadjidaa. Baridua nēɫarada āduba poya cawa odaē paneɫadade Moisemaa wābadjidaa cawa omārēā. Baribɫa jūma nēɫara mācua zareaē beara maļ bororāba āduba cawa obadjidaa.

²⁷ Māwānacarea Moiseba bia wāduada apeda dji zāwārēra idji druadaa jēda wāsia.

19

Israelerā Sinai eya caita jūpeðada

¹⁻² Israelerāra Repidiġneba wāɫaɫadapeða Sinai ējūā pōāsa ewaraga ɫaēde jūēne wāsidaa. Jūēnapeda Sinai eya caita duanesidaa. Ādjirā Egiptoðeba ēdrɫadadacarea jedeco umēne mama jūēsidaa.

³⁻⁴ Maļbe Moiserā Sinai eyade ɫtaa wāsia Ācōrē ume bedelai carea. Maļ eyade Ācōrēba idjira trɫpeda nāwā jarasia:

-Israelerā nāwā jaradua: “Bārā Jacoboðeba yōpedadarāba unusidaa mɫa sāwā egiptorāra cawa osida. Idjaba unusidaa sāwā mɫa bārāra nama mɫmaa bio waga enesida nejōɫaba idji warrarāra waga enibabari quīrāca.

⁵⁻⁶ Idi mɫa bārā ume bedeada ɫaya. Maļ bedeada ģjā odibɫa, mɫa dewara puru bea cāyābara bārāda bio quīrā erobaya. Jūma naļ ējūāne beara mɫremīna mɫa bārādrɫ ɫaya mɫ itea beadamārēā idjaba jūmarā itea sacerdoterāda beadamārēā.” ɫaa maļda israelerā jarade wāida ɫaa.-

⁷ Maļbe Moiserā Sinai eyadeba edaa wāsia israelerā duanɫmaa. Jūpeða dji bororāra trɫpeda ādjirā ebuda nēɫaɫasia jūma Ācōrēba idjia jaradada.

⁸ Maļne jūmarā israelerāba abari quīrāca panusidaa:

-Ācōrēba jara ɫara dairāba jūma odia.-

Ara maļda Moiserā Sinai eyade ɫtaa wāpeða Ācōrē māwā panupeðadara jarasia.

⁹ Maļne Ācōrēba idjia jarasia:

-Mɫra ģrārā pāimane ɫa ume bedeade zeya israelerāba dadji bedeabɫdara ūrīnamārēā. Māwā ādjirāba jūma ɫaa jarabɫara ģjā panania.-

¹⁰⁻¹¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

-Israelerā jarade wādua nu nurēma ādjia aɫ duanɫne mɫra Sinai eyadaa zeida. Maļ bēra idi, nu biða ādjirāba odida panɫa maļ ewaride mɫ itea bia duanani carea. Mɫ quīrāpita duanani bēra wua tātoðada ģjā pananida panɫa.

¹² Idjaba naļ eya carra sēyāda auðu jūrā ɫadua. Israelerāra maļ sēyā ɫaðeba edaa wānacara panɫa. Ādjirā jaradua: “Naļ eyade ɫtaa bārāra wānacara panɫa ni dji carraya biða wānacara panɫa. Bariduada wāibɫa wārāda beuida ɫaa.”

¹³ Bariduada maļ sēyā ɫaðeba edaa wāibɫa ni abaɫba idjira jidade wācara ɫaa, āteɫa mōgaraba tabari beaðida panɫa wa chaba drɫ beaðida panɫa.

Animarāda wa ēberā sida edaa wāib_{ΛΓΛ} idjira beadida pan_{ΛΛ}. Ababe cachiru dārā jīguab_{ΛΓΛ}de bārāra na_Λ eya carra sēyā jūrā _Λ caita wānida pan_{ΛΛ}.-

¹⁴ Ma_Λbe Moiserā Sinai eyadeba edaa wāsia israelerāmaa. Jūēpeda ādjirāa jarasia:

-Bārāba odida pan_{ΛΛ} nu nurēma Ācōrē itea bia duanani carea.-
Ara ma_Λda ādji wuara tātosidaa.

¹⁵ Idjaba Moiseba ādjirāa jarasia:

-Nu nurēmabema carea bārāra bādji quima ume quīrāipa cāinida pan_{ΛΛ}.-

¹⁶ Ewari ūbeade diapeda baada bae nūmesia. Ma_Λne j_Λrārā pāimaba Sinai eyara ānā eronūmesia idjaba cachiru quīrāca dārā jīgua nūmesia. Ma_Λ carea jūma israelerāra dauperab_Λdaba ure duanesidaa.

¹⁷ Ma_Λbe Moiseba israelerāra ādjirā duan_Λma_Λba Sinai eya carradaa edesia Ācōrēba bede_Λda ūrīnamārēā.

¹⁸ Sinai eyara cowaga nūmesia Ācōrēra tab_Λ urua bara zeda bērā. Ma_Λ cowaara pea bada cowa quīrāca nūmasia.* Idjaba jūma ma_Λ eyara minijīchia ure nūmesia.

¹⁹ Ma_Λne cachiru quīrāca jīguabarira jīguara nūmesia. Moiseba Ācōrēba bedeab_{ΛΓΛ}za Ācōrēba panubadjia baa jīguab_{ΛΓΛ} quīrāca.

²⁰ Ācōrē Sinai eya borodaa zeside Moiserā trāsia ātaa zemārēā. Ara ma_Λda Moiserā ātaa wāsia.

²¹ Ma_Λne Ācōrēba Moisea jarasia:

-Israelerāmaa edaa wādua. Ādjirāa jaradua na_Λ eya carra au_Λdu jūrā _Λ sēyāneba edaa zecara pan_Λda m_Λ ac_Λdi carea. Māwā odib_{ΛΓΛ} beudīa.

²² Sacerdoterāba ēberārā carea m_Λā bedeabadamīna ma_Λ sēyāneba edaa zedacara pan_{ΛΛ} m_Λ ac_Λdi carea. Ādjirā bida odida pan_{ΛΛ} m_Λ itea bia duanani carea. Māwā odaēb_{ΛΓΛ} m_Λā ādjirāra quinibiya.-

²³ Moiseba Ācōrēa jarasia:

-Israelerāra na_Λ Sinai eyade ātaa poya zedaēa, b_Λā dairāa māwā jara b_Λda bērā. B_Λā na_Λ eya carra au_Λdu jūrā dairāa sēyāda b_Λbisia, na_Λ eyara ababe b_Λ itea b_Λmārēā.-

²⁴ Ācōrēba idjāa jarasia:

-Israelerāmaa edaa wādua. Ma_Λbe Aaro_Λda nama ātaa enedua. Barib_{ΛΓΛ} sacerdoterāra, dewararā sida na_Λ eya carra au_Λdu jūrā _Λ sēyāneba edaa zedacara pan_{ΛΛ} ātaa m_Λmaa zedī carea. Māwā odib_{ΛΓΛ} m_Λā ādjirāra quinibiya.-

²⁵ Ara ma_Λda Moiserā edaa wāpeda israelerāa Ācōrēba jaradara jūma nēb_{ΛΓΛ}sia.

20

Ācōrēba jīā obi b_Λ bede_Λ die diada

¹ Ācōrēba na_Λg_Λda jūma jarasia:

²-M_Λra Ācōrēa. M_Λab_{ΛΓΛ} bārāra Egiptode nezoca beadada ēdr_Λ enesia.

³M_Λ awara bārāba bariduada ācōrē quīrāca erobearānadua.

⁴Baridua bajānebema za quīrāca, na_Λ ējūānebema za quīrāca, doedabema za quīrāca bida orānadua ma_Λā iwīdīdī carea.

* **19:18** Pea bada cowa quīrāca. Hebreo bedeade nāwā b_Λ b_Λ: “Egoro cada zareabibari tab_Λ urua cowabari quīrāca.”

⁵ Baridua jawaba oda quĩrãpita quĩrã edaa barrudapeda maãa iwidiãnadua idjaba bia bedearãnadua. Mãdrã ãcõrẽ bẽrã mãa quĩrã ðaa bãrãba ababe mãabãrã iwidiãdida idjaba bia bedeadida. Maã bẽrã bãrãba mãda igaradapeda cadjiruada o pananibãrã, mãa bãrãda, bãrã warrarãda, bãrã wiuzaquerãda, ãdjirã warrarã sida cawa o ðaya.

⁶ Baribãrã bãrãba mãda quĩrã panananibãrã, idjaba mã leyra ãjã o pananibãrã, mãa bãrãra, jũma bãrã warrarãneba yõbãdarã sida ewariza quĩrã ðaya.

⁷ Mãra bãrã ãcõrẽ. Mã trãra bariduade trã jararãnadua. Abãaba mã trãda bariduade trã jaraibãrã, mãa maã ëberãra cawa oya.

⁸ Quĩrãnebadadua ãnãũbada ewarira mã itea wagadã carea.

⁹ Bãrãba odida panãra sei ewaride jũma odadua.

¹⁰ Sietebema ewarira ãnãũbada ewaria. Maã ewarira mã itea wagadãda panãa. Maã ewaride bãrãba ni cãrẽ trajura odacara panãa. Bãrã warrarãba, bãrã caurãba, bãrã nezoca umaquĩrãrãba, bãrã nezoca wẽrãrãba, bãrã animarãba, ãibemarã bãrã tãẽna ðea bida ni cãrẽ trajura odacara panãa.

¹¹ Mãa bajãda, ëjũãda, pusada, jũma ãdjide ðea sida sei ewaride jũma opeda sietebema ewaride ãnãũna bẽrã, maã ewarira dji biara ðada ðasia idjaba mã itea wagadamãrẽ ðasia.*

¹² Bãrã zezara, bãrã papa sida waya pananadua. Mãwã bãrãra dãrã duania mãa bãrãa diai ëjũãne.

¹³ Mãa bearãnadua.

¹⁴ Daunemarãnadua.

¹⁵ Ne drãarãnadua.

¹⁶ Djãrãda sewadẽba bedeadẽ ðarãnadua.

¹⁷ Djãrã dera awuarãnadua. Djãrã quimara awuarãnadua. Djãrã nezoca umaquĩrãda, djãrã nezoca wẽrãda, djãrã pacada, burro sida awuarãnadua. Abedã ne jũma djãrãba erõðãra awuarãnadua.-

Israelerãba ãcõrẽ wayapedada

¹⁸ Israelerãba cachiru quĩrãca jĩgua nũmãda, baa sida ãrĩsidaa. Idjaba Sinai eyade cowaga nũmãda unusidaa. Maãne ne wayaaba ure duanãda tãmã jĩga duanesidaa.

¹⁹ ãdjirãba Moisea jarasidaa:

-Dairãba quĩrãnaẽa ãcõrẽra dairã ume bedeaida. Idjida dairã ume bedeaibãrã, beudã. Bãabãrã dairã bedeadua. Maãdrã quĩrãcuita ãrĩnia.-

²⁰ Moiseba panusia:

-Ne wayarãnadua. ãcõrẽra nãwã ze ðaa bãrãba sãwã odi cawaya. Idjia quĩrã ðaa bãrãba idji wayaadẽba cadjiruara o pananaẽda.-

²¹ Maãbe Moiserã Sinai eyade ãtaa wãsia jãrãrã pãima cowaga nũmãne edã ãcõrẽ ðãmaa. Baribãrã israelerãra tãmã jĩga duanesidaa.

ãcõrẽa animarã babue diabada

²² Maãne ãcõrẽba Moisea jarasia:

-Israelerãa nãwã jaradua: "Bãrã cãwãrãba ãrĩsidaa mãa bajãneba bãrãa bedẽ ðada.

²³ Maã bẽrã oro odada idjaba parata odada baridua za quĩrãca orãnadua maãa iwidiãdida carea.

²⁴ Animarã babue diabada mã itea odi carea egoroda ãta boromea buedadua. Bãrã ovejada, chiwatuda, paca sida beadapeda maã ãrã mãa

* 20:11 Genesi 2:3.

babue diadida pan^{aa}. Ma^l awara m^l ume necai bai careabema animar^ãda ma^l ^lra^l diadida pan^{aa}.† M^la b^ãr^ãa jaraba^lama ara ma^l qu^{ir}ãca odadua m^lda bia jaradⁱ carea. Mama m^lra zeya b^ãr^ã carebai carea.

²⁵ M^l itea animar^ã babue diabada ob^ldade m^lgarada ^lta^l p^ã buedib^lra^l, ma^l m^lgarara daucha chⁱ or^ãnadua. B^ãr^ãba m^lgarada daucha chⁱ o^{di}b^lra^l ma^l m^lgarara m^l qu^{ir}ãpita bi^e b^laa.

²⁶ Idjaba animar^ã babue diabadae ^lta^l dumeneba w^ãr^ãnadua dewarar^ãba b^ãr^ãra ^ãcada jira b^l qu^{ir}ãca unur^ãnam^ãr^ãeã.”-

21

Nezocadebema ley

¹ ^ãc^õr^ẽba Moisea jarasia:

-Na^l leyda israeler^ã jaradua.

² Bariduaba abarica hebreoda idji nezoca bam^ãr^ẽã n^ẽdoib^lra^l, sei poabe idji nezoca baya. Siete poa j^ũenacarea ma^l ^ẽber^ãra nezoca badada ^ẽdr^laya. ^ẽdr^lab^lra^lde idjia ^ẽdr^lai careabema parata diaida badara dia^ẽa.

³ Ma^l nezoca n^ẽdoside deu basib^lra^l, ^ẽdr^lab^lra^lde iduba ^ẽdr^laida b^laa. Quima bara basib^lra^l, ^ẽdr^lab^lra^lde dji quima bara ^ẽdr^laida b^laa.

⁴ Barib^lra^l dji n^ẽdo^õdaba ma^l nezocada quima diaib^lra^l, ma^lne nezocaba warrar^ãda wa caur^ãda unuib^lra^l, ^ẽdr^lab^lra^lde iduba ^ẽdr^laida b^laa. Idji quimara, warrar^ã sⁱda dji n^ẽdo^õdaba idji itea j^ũma peida b^laa.

⁵ Barib^lra^l ma^l nezocaba dji quimada, dji warrar^ãda, idji n^ẽdo^õda sⁱda qu^{ir}ã b^lab^lra^l, ^ẽdr^l amaaba n^ãw^ã jaraida b^laa: “M^l quimada, m^l warrar^ãda, m^l n^ẽdo^õda sⁱda qu^{ir}ã b^l b^ẽr^ã m^lra ^ẽdr^l qu^{ir}ã^ẽ b^laa.”

⁶ Ma^lne dji n^ẽdo^õdaba idjira dji boror^ãmaa edeida b^laa j^ũmar^ãba cawadam^ãr^ẽã ma^l nezocara ^ẽdr^l qu^{ir}ã^ẽ b^lada.* Ma^lbe dji nezocara dede eda w^ãbada icawa edepeda dji n^ẽdo^õdaba idji c^lw^lra^l c^ũmⁱa b^laba uya suida b^laa. Ma^lbe ma^l nezocara idji n^ẽdo^õdade baya aba jaidab^lra^ldaa.

⁷ Bariduaba idji cauda nezoca bam^ãr^ẽã n^ẽdobueib^lra^l, ma^l w^ẽr^ãcaura poya ^ẽdr^lã^ẽa umaqu^{ir}ã nezoca ^ẽdr^lbari qu^{ir}ãca.

⁸ Dji n^ẽdo^õdaba ma^l w^ẽr^ãcaura edai carea n^ẽdosib^lra^l, barib^lra^l idjira bi^e unupeda eda^ẽb^lra^l, idji ^ẽdr^lai careabema paratara idu diabida b^laa. Dji n^ẽdo^õdaba ma^l w^ẽr^ãra igarasimⁱna drua ^ãibemar^ãa n^ẽdobuecara b^laa.†

⁹ Dji n^ẽdo^õdaba ma^l w^ẽr^ãcauda idji warra quima bam^ãr^ẽã n^ẽdosib^lra^l, idji cau qu^{ir}ãca erobaida b^laa.

¹⁰ Dji n^ẽdo^õdaba dewara w^ẽr^ãda edaib^lra^l, idjia na^ãr^ã erobadara igarai^ẽ b^laa. Idjia wadibida ne coi careabemada, wua sⁱda dia baida b^laa. Wadibida idji quima ara qu^{ir}ãca erobaida b^laa.

¹¹ Idjia ne coi careabemada, wua sⁱda dia ba^ẽb^lra^l, idjaba idji quima araa qu^{ir}ãca eroba^ẽb^lra^l, ma^l w^ẽr^ãra ^ẽdr^laida b^laa idji ^ẽdr^lai careabema parata diaida bada dia^ẽ.

Djãrã bi^e obada careabema ley

¹² Bariduaba djãrã puo b^lade beaib^lra^l, idjira beadida pan^{aa}.

¹³ Barib^lra^l mⁱã beai crⁱcha^ẽ b^lade abaaba djãrãda beaib^lra^l, idjira beadi^ẽ pan^{aa} ^ãc^õr^ẽba ma^lg^lra iduaribida b^ẽr^ã. Barib^lra^l djãrã beadara m^la jara b^lmaa w^ãida b^laa. Mama dewarar^ãba idjira jidadacara pan^{aa} beadi carea.‡

† 20:24 Levítico 3:1-17. * 21:6 Dji bororãmaa. Hebreo bedeade jara b^laa “^ãc^õr^ẽ qu^{ir}ãpita.” † 21:8 Idjira baridua drua ^ãibemar^ãa n^ẽdobuecara b^laa. ^lca^lra traduccio^õne idjaba b^l b^laa: “M^ãw^ã ob^lra^lbara idjira c^ũr^ũgacasia.” ‡ 21:13 Josue 20:1-9.

14 Barib_{ATL} bariduaba mīā beai crīcha erob_{Λde} djārāda beaib_{ATL}, idjira animarā babue diabadamaa mīrū wāb_{ATL} sida dji bororāba jidadapeda beadida pan_{ΛΛ}.

15 Bariduaba dji zezada dji papa sida puoib_{ATL}, idjira beadida pan_{ΛΛ}.

16 Bariduaba djārāda nēdobuei carea jidaib_{ATL}, idjira beadida pan_{ΛΛ}. Idjia jidaada nēdobuesib_{ATL} wa wađibida jida erob_{ΛBATA}, idjira beadida pan_{ΛΛ}.

17 Bariduaba dji zezada, dji papa sida biē jaraib_{ATL}, idjira beadida pan_{ΛΛ}.

18-19 Ijara pan_{ΛΛ}ne aba_{Λba} dewarabemada mōgaraba wa j_Λwaba chīb_{ATL}, barib_{ATL} beaēb_{ATL}, idjira beadiē pan_{ΛΛ}. Idjia puođara cađade beib_{ATL} idjaba pirabarib_{ATL}de bardonaba wāida b_{ΛBATA}, djārā puođaba idji cacua bia bēmarēā diaida b_{ΛΛ}. Idji traju poya oē b_Λ ewari sida jūma diaida b_{ΛΛ}.

20 Bariduaba idji nezoca wērāda wa nezoca umaquīrāda bacuruba u erob_{Λde} beaib_{ATL}, idjira cawa odida pan_{ΛΛ}.

21 Barib_{ATL} ewari umé bab_{ATL}de idji nezocara wadi zocai b_{ΛBATA}, idjira cawa odiē pan_{ΛΛ} ma_Λ nezocara idjide bērā. §

22 Umaquīrā djō pan_{ΛΛ}ne aba_{Λba} wērā biogoa b_{Λda} puopeđa warrada ađađaib_{ATL}, barib_{ATL} dji wērāda bia besira, dji puođaba diaida b_{ΛΛ} dji wērā quimāba bārā bororā bida jara pan_{ΛΛ} quīrāca.

23 Barib_{ATL} ma_Λ wērāra beusira dji beađara abarica beadida pan_{ΛΛ}. Dji wērāra bio cacua biē besira dji māwā ođara nāwā odida pan_{ΛΛ}.

24 Dauda ārīsira abarica dau ārīnida pan_{ΛΛ}. Quidada b_Λasira abarica quida b_Λatadida pan_{ΛΛ}. J_Λwada biē besira abarica j_Λwa biē b_Λdidida pan_{ΛΛ}. Jīrūda biē besira abarica jīrū biē b_Λdidida pan_{ΛΛ}.

25 Ōgo b_Λatasira abarica b_Λatadida pan_{ΛΛ}. Djarada cōāsira abarica cōatadida pan_{ΛΛ}. Idjaba parreba osira abarica parreba otadida pan_{ΛΛ}.

26 Bariduaba idji nezoca wērā daude wa nezoca umaquīrā daude chīpeda ārīb_{ATL}, ma_Λ nezocara ēđ_{ATL} b_Λida b_{ΛΛ} idji dau ārīna carea.

27 Idji nezoca wērā quidada wa nezoca umaquīrā quidada b_Λaib_{ATL}, ma_Λ nezocara ēđ_{ATL} b_Λida b_{ΛΛ} idji quida b_Λada carea.

Animarā nēb_Λra carea Ācōrēba obi jarada

28 Pacaba umaquīrāda wa wērāda cachuba su beaib_{ATL}, ma_Λ pacara mōgaraba tabari beadida pan_{ΛΛ}. Beadapeda dji djarada cocara pan_{ΛΛ}. Ma_Λne djibarira bedeadē baēa dji ēberā beuda carea.

29 Barib_{ATL} djibariba ma_Λ pacara cađ_{ATL} b_{Λda} cawa b_Λmīna ērā erobaib_{ATL}, idjira bedeadē baya ma_Λ pacaba wērāda wa umaquīrāda beaib_{ATL}. Ma_Λ pacara mōgaraba tabari beadida pan_{ΛΛ}. Djibari sida beadida pan_{ΛΛ}.

30 Barib_{ATL} beabidi cāyābara dji beuda ēberārāba paratada iwidiđib_{ATL}, paca djibariba beu amaaba dji bororāba jarab_{Λda} quīrāca diaida b_{ΛΛ}.

31 Ara ma_Λ quīrāca odida pan_{ΛΛ} pacaba umaquīrā warrada su beaib_{ATL} wa wērācauda su beaib_{ATL}.

32 Pacaba djārā nezoca umaquīrāda wa djārā nezoca wērāda cachuba su beaib_{ATL}, ma_Λ pacara mōgaraba tabari beadida pan_{ΛΛ}. Ma_Λ paca djibariba nezoca djibarīa parata torroda treinta diaida b_{ΛΛ}.

33-34 Bariduaba baido juebada uria coroda ā_{ATL} jūāt_{ATL} b_{Λda} āyā b_Λib_{ATL}, wa baido juebada uria coropeđa ewa beib_{ATL}, djārā pacada wa burroda ma_Λ uriađe eda baepeda beuib_{ATL}, dji uria ewa b_Λđaba djibariba iwidiđib_{ATL} quīrāca diaida b_{ΛΛ}. Ma_Λne ma_Λ animarā beudada idjide baya.

§ 21:21 *Λ*ca_{ATL}maarā ma_Λ versīculoba nāwā jara b_{ΛΛ}: “Barib_{ATL} idji nezocara beuēb_{ATL} idjaba ewari umé bab_{ATL}de pirad_{ATL}ib_{ATL}, idjira cawa odiē pan_{ΛΛ} ma_Λ nezocara idjide bērā.”

³⁵ Pacaba djārā pacada beaibΛΓΛ, djibarirāba dji zocai ʙΛ pacada nēdobuedapeda maʔ paratara ādjiza ʔsadra edadīda panΛΛ. Dji paca beuda sida ādjiza ʔsadra edadīda panΛΛ.

³⁶ BaribΛΓΛ bariduaba idji pacada cadrΛΛ ʙΛda cawa ʙΛmīna ʔrā erobaibΛΓΛ, maʔne idji pacaba djārā pacada beaibΛΓΛ, idji pacada diaida ʙΛΛ dji paca beudabari. Maʔne dji paca beudada idjide baya.

22

Ne drΛada jēda diaidebema ley

¹ Bariduaba pacada wa ovejada drΛapeda beaibΛΓΛ wa nēdobueibΛΓΛ, naʔ quīrāca oida ʙΛΛ. Pacada drΛasira paca juesuma jēda diaida ʙΛΛ. Ovejada drΛasira oveja quīmārē jēda diaida ʙΛΛ.

² Bariduada diamasi ne drΛΛ ʙΛde de djibariba beaibΛΓΛ, mīā beada carea bedeade ʙaʔa.

³ BaribΛΓΛ āsa de djibariba maʔ ne drΛΛ ʙΛda beaibΛΓΛ, mīā beada carea bedeade baya.

Bariduada ne drΛapeda jidadibΛΓΛ, idjia drΛadabari jēda diaida ʙΛΛ. Jēda diai carea neʔ ʙΛbΛΓΛ, idjira nezoca bamārēā nēdobuedida panΛΛ idjia drΛadabari jēda diai carea.

⁴ Bariduaba pacada, burroda, wa ovejada drΛaibΛΓΛ, idji jidabadade maʔ animarāda waʔi zocai erobΛbΛΓΛ, jēda diaida ʙΛΛ. Maʔ awara aba auʔu diaida ʙΛΛ.

⁵ Bariduaba idji ʔjūāne wa uva u erobΛma idji animarāda ne codamārēā ʔrābueibΛΓΛ, baribΛΓΛ maʔ animarāra djārā ʔjūāne ne code wānibΛΓΛ, djibarira bedeade ʙΛΛ. Maʔ bērā dji ʔjūā djibarīa idji néudebema dji biara ʙΛda diaida ʙΛΛ.

⁶ Bariduaba idji ʔjūā babueibΛΓΛde djārā néu ewadada wa ewaʔ ʙΛ sida bá wāibΛΓΛ, dji bádaaba jūma dji bá wānabari diaida ʙΛΛ.

⁷ AʙΛba paratada wa ne bariduada djārā dede waga erobΛde dewaraʙba drΛaibΛΓΛ, dji ne drΛadara jidadapeda idjia drΛadada jēda diaida ʙΛΛ. Maʔ awara aba auʔu diaida ʙΛΛ.

⁸ BaribΛΓΛ dji ne drΛadada jidadaʔbΛΓΛ, dji ne waga erobadara bārā bororāmaa edeʔida panΛΛ. Maʔbe ādjia quīrācuīta iwidiʔida panΛΛ idjia maʔ ne waga erobadara drΛasi cawaya.

⁹ Paca carea, burro carea, oveja carea, cacuade jʔbada carea, ne baridua adua ʙada carea biʔa ijaradibΛΓΛ, ādjira bārā bororāmaa wānida panΛΛ.* Maʔne dji bororāba quīrācuīta iwidiʔapeda cawa jaradīa caida bedeade ʙΛda. Maʔbe dji bedeade ʙΛba djibarīa ādji ijara panΛ careabemada umé diaida ʙΛΛ.

¹⁰⁻¹¹ Bariduaba burroda, pacada, ovejada, wa baridua animarā sida dewara wagabi ʙade maʔ animarāda beuibΛΓΛ, wa cawaʔne iduba puaiBΛΓΛ, wa ni aʙΛba ununaʔne drΛadibΛΓΛ, dji animarā waga erobadaba Ācōrē quīrāpita wārāneba jaraida ʙΛΛ maʔ animarā drΛaʔ ʙΛda. Maʔ jaradara djibariba iʔāida ʙΛΛ. Māwāra dji animarā waga erobadaba djibarīa maʔ animarābari diaiʔ ʙΛΛ.

¹² BaribΛΓΛ idjia idu drΛabibΛΓΛ, maʔ animarābari djibarīa diaida ʙΛΛ.

¹³ Idjia waga erobΛ animarāda mēābema animarāba beaibΛΓΛ, dji beudara edeʔida ʙΛΛ acʔbi carea mēābema animarāba wārāda beasida. Māwāra maʔ animarābari djibarīa diaiʔ ʙΛΛ.

* 22:9 Bārā bororāmaa. Hebreo bedeade bʔ ʙΛΛ “Ācōrē quīrāpita.”

14 Bariduaba trajabada animarāda iwidi edepeda djibari neñe mañ animarāra iduba puaiβ_{ATΛ} wa beuib_{ATΛ}, dji ededaba mañ animarābari djibarīa diaida β_{AA}.

15 Barib_{ATΛ} mañ animarā puab_{ATΛ}de wa beub_{ATΛ}de djibarida aria β_{aiβ}_{ATΛ}, dji animarā ededaba mañ animarābari diaiē β_{AA}. Idjaba mañ animarā edei carea paratada diasib_{ATΛ}, mañ animarāda iduba puaiβ_{ATΛ} wa beuib_{ATΛ}, dji ededaba mañ animarābari waa diaiē β_{AA}.

Jipa odi careabema ley

16 Ēberāba wērā umaquīrā adua β_{ada} cūrūgapeda idji ume cāib_{ATΛ}, mañ wērāra dewara ume quima edai carea bedea β_{Λē} β_{Λβ}_{ATΛ}, mañ ēberāba quima edai careabema paratara dji wērā zezaa diaida β_{AA} idjaba dji wērāra edaida β_{AA}.

17 Barib_{ATΛ} dji wērā zezaba idji cauda mañ ēberā dia quīrīāēβ_{ATΛ}, dji ēberāba mañ wērāra edaēmīna quima edai careabema paratara diaida β_{AA}.

18 Jūma jāibana wērārāda beadida pan_{ΛA}.

19 Bariduaba animarāda oib_{ATΛ}, idjira beadida pan_{ΛA}.

20 Bariduaba animarāda m_{ΛA} babue diai cāyābara dewara ācōrēa babue diaib_{ATΛ}, idjira beadida pan_{ΛA}.

21 Āibema bārā tāēna β_{ead}a biē orānadua. Quīrāneβ_{ad}dua bārā sida Egip_{to}de āibemarā basida.

22 Pēdra wērāra wa jērāmārā sida biē orānadua.

23 Bārāba ādjirā biē o pan_Λ carea m_{ΛA} quīrā djuburiada iwidiβ_{ib}_{ATΛ}, ādjia iwidi pan_Λra m_{ΛA} ūrīpeda carebaya.

24 M_Λ quīrūbiēba iduaribiya dji quīrūba djōne zedapeda bārāra necoba beadida. Māwā bārā quimara pēdra β_{ad}ia idjaba bārā warrarā sida jērāmārā β_{ad}ia.

25 M_Λ puruēbema ne neē quiruba parata iwidiidara diadib_{ATΛ}, idjia jēda diab_{ATΛ}de auđu iwidirānadua āc_{ATΛ}ba auđu jēda diabibada quīrāca.

26-27 Bariduaba parata iwidiida wārāda jēda diaida cawabi carea idjia jīsua carea jābarida β_{eiβ}_{ATΛ}, dji parata diadaba mañra eroβ_{eiē} β_{AA}. Queui naēna dji parata diadaba mañra diade wāida β_{AA} djibariba boro cāi carea waa neē β_Λ bērā. Diade wāēβ_{ATΛ}, djibariba jīsua carea m_{ΛA} quīrā djuburiada iwidiβ_{ib}_{ATΛ}, m_{ΛA} carebaya m_Λra quīrā djuburiada β_Λ bērā.

28 M_Λda, bārā bororā sida biē jararānadua.

29 M_{ΛA} β_{ada} ewaride bārā néu naārā ewab_{ad}deβ_{em}ada, uva β_{ad}ebema sida aride diadadua.

Jūma bārā umaquīrā warra dji nabema tob_{ATΛ}ada m_{ΛA} diadida pan_{ΛA}.†

30 Paca umaquīrā dji nabema tob_{ATΛ}ada, oveja umaquīrā dji nabema tob_{ATΛ} sida bārāba jūma m_{ΛA} bea diadida pan_{ΛA}. Mañ animarā zaquera dji papa uve siete ewaribe bayā. Nurēma ochobema ewaride m_{ΛA} bea diadida pan_{ΛA}.

31 Bārā israelerāra m_Λ itea bia beadida pan_{ΛA}. Mañ bērā baridua animarā mēāβ_{em}aba beadada bārāba codacara pan_{ΛA}. Mañ djarara usaa diadadua codamārēā.

23

1 Djārāda sewadeba jararānadua. Ēberā cadjirua ođara sewadeba carebārānadua dji cawa obari quīrāpita.

2 Dewarārāba cadjirua o duan_Λne abarica orānadua. Dji cawa obari quīrāpita dewarārāba dji cadjirua ođaaire sewadeba bedea duan_Λne abarica orānadua.

† 22:29 Exodo 13:11-15.

³ Idjaba dji cawa obari quĩrãpita mĩa djuburi quiruare sewadeba bedearãnadua.

⁴ Ba dji quĩrũ paca aduadada wa burro aduadada unuibara, idjia diade wãdua.

⁵ Burroda ne zãgãaba bæ tabada unusira ara mãwã berãdua. Djibarira ba ume dji quĩrũmĩna carebadua mã animarãra piradrãmãrẽã.

⁶ Mĩa djuburi quiru cawa obadade aride odida panãa.

⁷ Sewadeba djãrã jara panãra ùrĩniẽ panãa. Eberã bedea neẽ bara beadiẽ panãa. Mãwã obãrãra mã quĩrãpita bedeadẽ beya.

⁸ Bariduaba paratada idjiare bedeamãrẽã diaibara, mã paratara edarãnadua. Edadibara dauberrea panã quĩrãca panenapeda jipa cawa odaẽa. Mãwãra dji bedea neẽ bada bedeadẽ bãdia.

⁹ Aibema bãrã tãena beara biẽ orãnadua. Bãrãba cawa panãa djãrã druade bade dadjira sãwã barbarida, bãrãra Egiptode druã aibemarã basi bẽrã.

Anãubada poa

¹⁰ Sei poa bãrã ejuãra odapeda ewadida panãa.

¹¹ Baribara siete poa juẽbãrãde ejuãra odiẽ panãa. Mã poade bãrãnebema ne neẽ quedeeã dji tununa pureabãrãra idu ewabidadua, idjaba ãdjia ewapedadaẽra idu bãdadua animarã mẽãbemarãba codamãrẽã. Ara mã quĩrãca odadua bãrã uvara, olivo sida.

Anãubada ewari

¹² Bãrãra sei ewari trajadida panãa. Baribara sietebema ewaride bãrãra ãnãunida panãa. Bãrã pacada, burroda, nezocada, idjaba druã aibema bãrã tãena panã sida ãnãunida panãa wayacusa bããadi carea.

¹³ Jũma mãã jaraãada quĩrãcuita odadua. Dewara ãcõrẽca beã ni mããrĩ bida iwidirãnadua.

Ewari droma ùbeã ãcõrẽba obi jaraãa

¹⁴ Poããa barima ùbeã bãrãba ewari dromada mã itea odida panãa.

¹⁵ Naãrã paã eããbari neẽ cobada ewarida odida panãa. Bãrãba siete ewari paã eããbari neẽ bada codida panãa mãã jaraãa quĩrãca. Mããra odadua mãã jara bããa ewari Abib jedecode, bãrãra mãã jedecode Egiptodeba eãrãpedada bẽrã. Mã ewaride mãã ne diai carea neẽ bara mã quĩrãpita wãcara bãã.

¹⁶ Mã awara bãrã nõudebema naãrã ewapedada carea bãsrida ewarida odida panãa.* Idjaba bãrã nõu jũma ewapedadacarea bida bãsrida ewarida odida panãa.†

¹⁷ Mããra bãrã Boroã. Poããa jũma umaquĩrãrãba mã quĩrãpita mãã ùbeabema ewari dromara ode ze pananida panãa.

¹⁸ Animarã mãã babue diabãdade dji oada paã eããbari bara bãã ume babue diarãnadua. Idjaba ãnãdrãã naẽna dji dragara jũma babuedida panãa.

¹⁹ Bãrã nõu naãrã ewabãdadebemada dji biãra bããrã mãã dedãã diãde zedãdua.

Chiwatu zaquera dji papa jubãde djurãnadua.

ãcõrẽba bajãnebema nezoca israelerã na wãbiãã

²⁰ Ùrĩnadua. Mã nezoca bajãnebemada bãrã na wãbiãã bia wãga edemãrẽã mãã bãrã itea eroãã ejuãnaã.

²¹ Jũma idjia jara bara ããã ããã odadua. ããã odaẽbããã idjia bãrãra quĩrã djuburiãã, mãã trãneba bedea bãã bẽrã.

* 23:16 Levítico 23:15-21. † 23:16 Levítico 23:33-43.

22 Barib_{ΛΓΛ} idjia jara b_Λda quĩrãcui_{ta} ãjã odib_{ΛΓΛ} idjaba m_Λa obi jaradada jũma ãjã odib_{ΛΓΛ}, bãrã dji quĩrũ ume m_Λra dji quĩrũ baya. Bãrã ume djõne zeb_Λdade m_Λdr_Λ ãdjirã ume djõya.

23 M_Λ nezoca bajãnebemada bãrã na wãya. Idjia bãrãra edeya amorreorã, hititarã, perezeorã, cananeorã, heveorã, jebuseorã druadaa. Ma_Λrã eberãrãra m_Λa jũma jõbiya.

24 Mama jũeb_Λdade ãdjirãba obada quĩrãca orãnadua. ãDji j_Λwaba ocuada ãcõrẽ quĩrãpita quĩrã edaa b_Λrrudape_Λda iwĩdirãnadua ni bia bedearãnadua. ãDji j_Λwaba ocuada ãcõrẽra idjaba ma_Λ ãcõrẽa bia bedeadã carea eropan_Λ sidã abedã jũma ãrĩnadua.

25 Ababe m_Λab_{ΛΓΛ} bia bedeadadua. Ma_Λne m_Λa bãrãra carebaya. M_Λa baidoda, codi sidã diaya. M_Λa iduaribiẽa bãrãra cacua biẽ beadida.

26 Bãrã druade wẽrãrãra warra _Λradagadaẽa. Wẽrãrã warra todacara neẽ baya. Idjaba m_Λa bãrãra dãrã zocai b_Λya.

27 Bãrã wãb_Λdaza m_Λa ma_Λ druadebemarãra ne wayabiya. ãDjirãba sãwã oẽida cawaẽ panania. Ma_Λba bãrã jũeb_Λdade ãyã mĩrũ pirapodia.

28 M_Λa heveorãra, hititarãra, cananeorã sidã ãyã pirapobiya ned_{ΛΓΓ}ba ãdjirã ãyã pirapobibari quĩrãca.

29 Barib_{ΛΓΛ} poa abal_{de} m_Λa ãdjirãra jũma ãyã j_Λretaẽa. Mãwã ob_{ΛΓΛ}bara ma_Λ druara eberã neẽ bepe_Λda meãbema animarãra jũmawãyã yõnapedã bãrãra biẽ ocasidãa.

30 Ma_Λ carea m_Λa ma_Λ druadebemarãra pĩãca ãyã j_Λrecuaya. Ma_Λne bãrã yõ wãnane ma_Λ ejuãra jũma edadãa.

31 M_Λa bãrãra dia b_Λ ejuãra b_Λa Pusa Purru abadadeba aba Pusa Mediterraneo abadada idjaba ejuã põãsa ewaraga b_Λdaba aba Euprate dodaa.‡ M_Λa bãrãra carebaya jũma eberãrã ma_Λ ejuãne pan_{ΛΓ}a poyadape_Λda ãyã j_Λrecuadamãrẽã.

32 Ma_Λ eberãrã ume bedea b_{ΛΓ}ãnadua. ãDji ãcõrẽca beada bãrã druade erobearãnadua.

33 Ma_Λ eberãrãra bãrã druade idu bebirãnadua. Iduaribidib_{ΛΓΛ} ãdjirãba bãrãra ãdji ãcõrẽca beara epẽbidã. Mãwã bãrãba cadjiruara odape_Λda biẽ panania.-

24

Israelerãba ãCõrẽ ley jũma ãjã odiada apedada

1 Ma_Λbe ãCõrẽba Moisea jarasia:

-Aarõda, Nadãda, Abiuda, idjaba setenta israelerã bororã sidã b_Λ ume na_Λ eyade ãtaa enedua. ãDjirãra t_Λm_Λ chĩrãborode b_Λrru copanenape_Λda m_Λa bia bedeadida pan_Λa.

2 ãDjirãra m_Λ caita zecara pan_Λa. Ababe b_Λdr_Λ m_Λ caita zeida b_Λa. Ma_Λ awara ni abal_{da} b_Λ ume na_Λ eyade ãtaa zecara b_Λa.-

3 Ma_Λbe Moiserã israelerãmaa edaa zepedã ãCõrẽ leyra jũma nẽb_{ΛΓ}asia. Ma_Λne jũma israelerãba abari quĩrãca nãwã jarasidãa:

-Dairãba ãCõrẽ leyra jũma ãjã odãa.-

4 Ara ma_Λda Moiseba ãCõrẽ leyra jũma b_Λsia. Nurẽma diapededã pirabaripe_Λda Moiseba animarã babue diabadada Sinai eya carra osia. Ma_Λ awara animarã babue diabada caita idjia mõgara waib_Λlada doce ãta

‡ 23:31 *Pusa Mediterraneo*. Hebreo bededeã jara b_Λa "Pilisteorã Pusa."

nūm_Λcuasia. Maλ doce mōgaraba jara b_Λaa Israel warrarāneba doce puru yōpedadada.

⁵ Maλbe Moiseba cūdrarāda diabuesia paca zaquerāda Ācōrēa babue diacuadamārēā idjaba Ācōrē ume necai bai careabema paca zaquerāda bea diacuadamārēā.

⁶ Maλ paca zaque oa piapedadada ēsadra Moiseba epedecode wea edasia. Dji ēsadra bedada animarā babue diabada λrλ jīāposia.

⁷ Maλbe Ācōrē leyra edapeda Moiseba israelerā quīrāpita jīgua lesia. Maλ ūrīnapeda israelerāba jarasidaa:

–Ācōrē leyra dairāba jūma jīā odia.–

⁸ Maλbe Moiseba epedecode wea erob_Λ oada edapeda israelerā λrλ jīāpo b_Λde nāwā jarasia:

–Naλ oaba jara b_Λaa Ācōrēba dadjirā ume bedea b_Λdara dadjirāba, idjia bida jūma odida.–

⁹ Māwānacarea Moiserā, Aaro_λra, Nadāra, Abiura, idjaba setenta israelerā bororā sida Sinai eyade λtaa wāsidaa.

¹⁰ Maλne israelerā Ācōrēda unusidaa. Idji jīrū edrera zapiro mōgara oda quīrāca basia. Bajā quīrāca ēsā pāwārā basia.

¹¹ Israelerā bororāba Ācōrēra unusidamīna Ācōrēba ādjirāra beubiē basia. Ācōrē quīrāpita ne cosidaa idjaba baido dosidaa.

Moise Sinai eyade λtaa wāna

¹² Māwānacarea Ācōrēba Moisea jarasia:

–Sinai eyade mλmaa λtaa zepeda jλā bedua. Mλa mōgara pewedea b_Λda umē diaya. Maλ mōgarade mλa jīā obi b_Λ bedeada b_Λ erob_Λaa israelerā jaradia bamārēā.–

¹³ Ara maλda Moiserā idji carebabari Josue ume Sinai eyade λtaa wāsidaa Ācōrē b_Λmaa.

¹⁴ Wāni naēna Moiseba israelerā bororā jarasia:

–Nama pananadua aba dai zeb_Λdadaa. Aaro_λra, Hur sida bārā ume panania. Bariduaba nēb_Λrada oib_Λra, ādjimaa wānida pan_Λaa maλ nēb_Λra cawa odamārēā.–

¹⁵ Moise Sinai eyade λtaa wāsida jārārāba maλ eyara ānā edasia.

¹⁶⁻¹⁷ Maλne Ācōrē quīrāwārēā dorroorroara Sinai eya λrλ zesia. Dji jewedadeba israelerāba Ācōrē quīrāwārēā dorroorroara maλ eya borode t_Λb_Λ eradra nūm_Λ quīrāca unusidaa. Jārārāba Sinai eyara sei ewari ānā erobasia. Sietebema ewaride Ācōrēba maλ jārārāneba Moiserā trāsia.

¹⁸ Ara maλda Moiserā eyade λtaara wāsia jārārāne eda. Mama besia cuarenta ewari āsa diamasi bida.

25

Idji wua de odamārēā Ācōrēba diabida

¹ Maλne Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerā jaradua jūma mλ itea ne dia quīrīā beaba b_Λmaa enenida pan_Λda ara ādji sodeba dia quīrīā pan_Λ quīrāca.

³ Ādjirāba diadida pan_Λra na_λg_Λa: oroda, paratada, bronceda,

⁴ oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida. Maλ awara diadida pan_Λaa wua dji biara b_Λ lino odada, wua chiwatu cara odada,

⁵ oveja e purea odada, animarã e biada,* acacia bacuruda,

⁶ olivo dragada ìbîrã coadi carea. Idjaba querada diadida panla olivo dragadaa pueradi carea. Małba ne jũma Ācõrẽ iteabemada soadida panla. Mał awara diadida panla quera bađi careabemada,

⁷ ónice mōgarada, dewara mōgara bia queđea sida sacerdote dji droma djiođe caradi carea.†

⁸ Jũma małgara pedapeda bārãba mł itea wua deda odida panla mł bārã tãena bai carea.

⁹ Mał wua dera, dji eda ðea sida jũma mła obi ða quĩrãca daucha odida panla.

Ācõrẽ baurude

¹⁰ Baurude acacia bacurudea odadua. Mał baurude drasoara bicaca umé ĩrł ěsadra baıda ðla. Dji joubłara bicaca aba ĩrł ěsadra baıda ðla. Dji łłara bicaca aba ĩrł ěsadra baıda ðla.

¹¹ Dji jãra, dajadaare bida oro idji awa quĩruba błradadua. Iquidaza jũma pıłłaga oroba tuca ðladadua.

¹² Idjaba pĩrũ orodeda quĩmãrẽ omoa odadua. Mał pĩrũra baurude jĩrũza cara ðladadua. Mãwã orroza pĩrũra umé panania.

¹³ Idjaba acacia bacuruda umé biya eradapeda oroba błradadua.

¹⁴ Mał bacurura pĩrũne eda berajudadua baurude jira ededi carea.

¹⁵ Bacurura pĩrũne eda berajusidara waa eũtarãnadua.

¹⁶ Mał baurude mła ĩjã obi ða beđea mōgarade ðł diaira waga ðladadua.

¹⁷ Małbe oro idji awa quĩruda peweđea bađaa aride odadua baurude ĩrł cobłdi carea. Dji drasoara bicaca umé ĩrł ěsadra baıda ðla. Dji joubłara bicaca aba ĩrł ěsadra baıda ðla.

¹⁸⁻¹⁹ Idjaba oroda edadapeda mł nezoca bajãnebema i bara ða za quĩrãca umé toa chí odadua. Małra bio cara ðladadua dji baurude ĩrł cobłdi carea opedada ĩrł. Quĩrãza iquida aba ðladadua. Mãwã jũma małgara aba ða oda quĩrãca beya.

²⁰ Mł nezoca bajãnebema i bara ða za quĩrãca panłra quĩrã djica edaa barru ðladadua. Ādji iba dji baurude ĩrł cobłdi carea opedadara jũãtrł eropanania.

²¹ Mãwã odapeda dji baurude ĩrł cobłdadua. Mał baurude mła ĩjã obi ða beđea mōgarade ðł diaira waga ðladadua.

²² Mama młra zeya bł ume beđeai carea. Mł baurude ĩrł bajãnebema nezoca i bara panł ěsi mła israelerãa obi ðłra cawabiya.

Ācõrẽ quĩrãpita pał ðłbada mesa

²³ Mesa acacia bacurudea odadua. Dji drasoara bicaca umé baıda ðla. Dji joubłara bicaca aba baıda ðla. Idjaba dji łłara bicaca aba ĩrł ěsadra baıda ðla.

²⁴ Mał mesara oro idji awa quĩruba jũma błradadua. Dji icawa orroza pıłłaga oroba tuca ðladadua.

²⁵ Mesa ĩrł icawa bacuruda cara ðladadua jũgurua ðemãrẽã. Mał bacuru łłara jawa jĩwĩni quĩmãrẽ baıda ðla. Mał sida icawa pıłłaga oroba tuca ðladadua.

²⁶⁻²⁸ Małbe pĩrũ orodeda quĩmãrẽ omoa odadua. Małra mesa jĩrũza cara ðladadua dji jũgurua oda edrecarebe. Małgade eda bacuruda berajudadua

* **25:5 Animarã e biada.** Hebreo beđeade ebuda ðlaã cãrẽ animarã eda jara bađa. † **25:7 Sacerdote dji droma djio.** Hebreo beđeade ðł ðla: "Sacerdoteba jãare jãida ða idjaba Ācõrẽba quĩrã ða cawabibari." Exodo 28:6-8, 15-30.

jira ededi carea. Mañra acacia bacuru oda baida ßAA. Biya erapeda oroba ßARAðadua.

²⁹ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda epedeco beada, epedeco jũguru beada, taza beada, zoco bea sida mesade ßAði carea odadua. Taza beara, zoco bea sida mesade ßAðadua uva ßa mĀa wea diadi carea.

³⁰ Idjaba paĀ mĀ quĩrãpita ßaida ßARA maĀ mesade ewariza eropananadua.

Ībĩrã ßAbada

³¹ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda ĩbĩrã ßAbadada toa chí odadua. Dji jĩrũda, dji cacuada, dji gĀrĀgĀrĀ ĩnepõnõ zaca beara, dji ĩbĩrã ßAði careabema sida abari oro idji awa quirudebemada ßaida ßAA.

³² MaĀ ĩbĩrã ßAbada cacuara sei jĀwate erobaya. Orro abaare ũbea baya. Dewarabema orroare bida ũbea baya.

³³ JĀwateza gĀrĀgĀrĀ ĩnepõnõ zaca beada ũbea odida panĀA.†

³⁴ Dji cacuada bida gĀrĀgĀrĀ ĩnepõnõ zaca beada quĩmãrẽ odida panĀA.

³⁵ Dji jĀwate cara beaza aba odida panĀA.

³⁶ Dji gĀrĀgĀrĀ ĩnepõnõ zaca beara, dji cacua beara, dji cacua sida abari oro idji awa quirudebemada toa chí odadua.

³⁷ Idjaba ĩbĩrãda siete odadua. MaĀgĀrã ĩbĩrãra dji ĩbĩrã ßAbada jĀwate quẽbaza ßAðadua mĀ dejãra ãna erobamãrẽã.‡

³⁸ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda ĩbĩrã quĩrã tĀbadara, ĩbĩrã quĩrã tĀda ãyã edebada epedeco zaque sida odadua.

³⁹ Oro idji awa quiru ĩbĩrã ßAbadara idjaba ne jũma idjidebema sida zabadade dji zĀgĀrã 75 libra baida ßAA.

⁴⁰ Jũma daucha odadua mĀ naĀ eyade unubida quĩrãca.

26

Ãcorẽ wua de

¹ Idjaba wua deda mĀ itea nãwã odadua. Dji biara ßA lino wuada die edadapeda maĀ wuade eda mĀ nezoca bajãnebema i bara ßA zaca beada oveja cara nayãna pãwãrã odaba, pursupursua odaba, purea oda bida biya caduada.

² MaĀ die lino wuara abari quĩrãca beadida panĀA. Dji drasoara veintiocho bicaca beadida panĀA. Dji joubĀara bicaca quĩmãrẽ beadida panĀA.

³ MaĀ die wuadebemada juesuma edadapeda ãbaa cajudadua joubĀa ßemãrẽã. Abari quĩrãca ãbaa cajudadua dewarabema juesuma panĀA sida.

⁴⁻⁵ MaĀ wua joubĀa cajudaza i orro abaare cincuenta cĀwĀgĀ cajudadua. MaĀ cĀwĀgĀ wua pãwãrã ßAba odida panĀA. Dji cĀwĀgĀ daucha quĩrã tẽũ cobĀadua.

⁶ MaĀbe oroda edadapeda wua jũebarida cincuenta odadua. MaĀgĀde cĀwĀgĀ jũcũadadua maĀ umẽbema wuara ababe ßA quĩrãca ßemãrẽã. MaĀba mĀ dera ãnẽbari cobĀadua.

⁷ MaĀbe wua chiwatu cara odada once edadapeda draso joubĀa cajudadua dji nabema wua ĩrĀ ãnẽbari cobĀAði carea.

⁸ MaĀ once wua chiwatu cara odara abari quĩrãca beadida panĀA. Dji drasoara treinta bicaca beadida panĀA. Dji joubĀara bicaca quĩmãrẽ beadida panĀA.

† 25:33 *Nepõnõ.* Hebreo bedeaðe jara ßAA “almendro põnõ.” § 25:37 *MĀ dejãra ãna erobamãrẽã.* Hebreo bedeaðe ßĀ ßAA: “Noocare ãna bamãrẽã.”

9 Mañ once wuadebemada sei edadapeda ābaa cajudadua joub^{ΛA} bemārēā. Dewarabema juesuma sida abari quīrāca cajudadua. Dji sei wua ābaa cajupedada nocoare ^Λ wuara ēsadra āta bedā cob^Λdadua.

10 Mañ wua joub^{ΛA} cajudaza i orro abaare cincuenta ^{CLWΛΓΛ} cajudadua.

11 Idjaba bronceda edadapeda wua jūēbarida cincuenta odadua. Mañg^Λde ^{CLWΛΓΛZA} jūēcua^Λdadua mañ umébema wuara ababe ^Λ quīrāca bemārēā.

12-13 Mañ chiwatu cara oda wuara dji edrebema wua cāyābara joub^{ΛA}ara ^Λ bērā idjaba drasoara ^Λ bērā, m^Λ de jēdaare drasoara jira ^Λdadua. Idjaba orrozara bicaca aba audu jira ^Λdadua m^Λ dera bio ānēbari bamārēā.

14 Mañbe oveja e purea odada ābaa cajudadua joub^{ΛA} drasoa bemārēā. Mañg^Λba chiwatu cara oda wua ^Λr^Λ ānēbari cob^Λdadua. Mañ ^Λr^Λ dewarabema animarā e biada joub^{ΛA} drasoa cajudapeda ānēbari cob^Λdadua.

15 Idjaba m^Λ wua de carea acacia bacuruda ^Λrrad^Λada mañba daucha āta cat^Λ pēni carea. Mañg^Λra dji wua cajudaba ānēbariya.

16 Dji bacuru ^Λrrada drasoara die bicaca beadida pan^{ΛA}. Dji joub^{ΛA}ara bicaca aba ^Λr^Λ ēsadra beadida pan^{ΛA}.

17 Dji edaa beira quidate bara odadua. Jūma m^Λ wua de carea bacuru ^Λrrad^Λara māwā odadua.

18-21 M^Λ wua de orroza veinte bacuru ^Λrrad^Λada āta cat^Λ pēnida pan^{ΛA}. Mañ bacuru ^Λrrad^Λaza edre parata oda uria beada umé uméa ^Λdadua dji quidatera mañne eda berajuđi carea. Māwā orroza cuarenta parata oda uria beara ^Λđia mañ bacuru ^Λrrad^Λada daucha pē wāni carea.

22 M^Λ wua de jēdaarebemara ^Λmāđau baebariare beida ^{ΛA}. Mañare sei bacuru ^Λrrad^Λada āta cat^Λ pēnida pan^{ΛA}.

23 Mañ awara bacuru ^Λrrad^Λada umé iquidaza āta cat^Λ pēnida pan^{ΛA}.

24 Dji quēbara jūēbari bara odadua ^Λl^Λba edaa ara cat^Λ cobemārēā. Iquidaza māwā baida ^{ΛA}.

25 Jūma ābaa ocho bacuru ^Λrrad^Λada āta cat^Λ pēnida pan^{ΛA}. Mañ bacuru ^Λrrad^Λaza edre parata oda uria beada umé uméa ^Λdadua dji quidatera mañne eda berajuđi carea. Māwā jēdaarebema parata oda uria beara diecisei ^Λđia.

26-27 Idjaba acacia bacuruda juesuma erad^Λdua de orroza pīrū omoa beade berajuđi carea. Jēdaare ^Λmāđau baebariare bida acacia bacuruda juesuma pīrū omoa beade berajuđadua m^Λ wua dera zarea cobemārēā.

28 Orroza dji ēsibema bacuru berajuđara dji de drasoa daucha baida ^{ΛA}. Dji jēdaare ^Λba bacuru ēsi berajuđara dji de jēda daucha baida ^{ΛA}.

29 M^Λ wua de carea bacuru ^Λrrad^Λara oroba jūma ^Λracua^Λdadua. Idjaba pīrū omoa beara orodeda odadua. Mañ pīrū beara bacuru ^Λrrad^Λada cara ^Λdadua mañne eda bacuru erad^Λara berajuđi carea. Bacuru erad^Λara oroba jūma ^Λrad^Λdua.

30 M^Λ wua dera odadua m^Λ nañ eyade unubida quīrāca.

31 Idjaba wuada odadua m^Λ dejāne eat^Λ jira ^Λđi carea. Dji biara ^Λ lino wuada edadapeda mañ wuade eda m^Λ nezoca bajānebema i bara ^Λ zaca beada oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bida biya cadadua.

32-33 Mañbe acacia bacuruda quīmārē tēnapeda oroba ^Λracua^Λdadua. Mañ bacuru parata oda uria beade berajuđadua m^Λ dejāne āta nūmeanamārēā. Bacuruza wua jūēbari oro odada cara ^Λdadua. Mañg^Λde wua capedadara eat^Λ jira ^Λdadua m^Λ dejāra ^Λaju bemārēā. Māwā m^Λ wua dera dejā umé erobaya. Dji nocoarebema dejāra “Ācōrē itea ^Λ dejā” adia. Dji edaare ^Λ

dejāra “Ācōrē itea biara ʘa dejā” adia. Mā baurudera dji mā itea biara ʘa dejāne ʘadadua.

³⁴ Mama dji oro pewedeā badaa aride odapedadara baurude ārā cobadadua.

³⁵ Idjaba wua eatā jira ʘa nocoare ʘa dejāne paā ʘabada mesara jawā araare ʘadadua. Jawa acāare ībīrā ʘabadata dji mesa quīrāpe ʘadadua.

³⁶⁻³⁷ Idjaba dji biara ʘa lino wuada edadapeda mā wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida biya caadadua. Maābe acacia bacuruda juesuma tēnapeda orōba ʘaracuadadua. Mā bacurura bronze oda uria beade berajudadua mā wua dede eda wābadamaa āta nūmeanamārēā. Bacuruza wua jūēbari oro odada cara ʘadadua. Maāglāde wua cadara dji eda wābadade jūātrā jira ʘadadua.

27

Animarā babue diabada

¹ Idjaba animarā babue diabada acacia bacurudedā odadua. Dji drasoara bicaca juesuma ʘaida ʘa. Dji jouʘa sida bicaca juesuma ʘaida ʘa quīrā quīmārēena abarica ʘamārēā. Dji ātāra bicaca ūbea ʘaida ʘa.

² Abari bacurude iquidaza cachu quīrāca odapeda mā animarā babue diabadara broncea jūma ʘaradadua.

³ Idjaba tʘa pora āyā cuabadada, tʘa pora tāibadada, oa piabadada, warebada mīāsuda, tʘadāu edebada sida jūma broncededa odadua.

⁴⁻⁵ Idjaba jarrājarrā broncededa odadua. Mā jarrājarrā animarā babue diabadade dji ideba edāā ēsidra cara ʘadadua.* Maābe pīrū omoa broncededa quīmārē odapeda jarrājarrā ʘamaa animarā babue diabada iquidaza cara ʘadadua.

⁶⁻⁷ Maābe acacia bacuruda umé eradapeda broncea ʘaradadua. Mā bacurura animarā babue diabada orroza pīrū beade berajudadua jira ededi carea.

⁸ Animarā babue diabadara wāyā uria ʘaya bacuru āradadeda odi bēā. Ara mā naā eyade unubida quīrāca jūma daucha odadua.

Ācōrē wua de audu jūrā ʘada

⁹⁻¹¹ Mā wua dera audu jūrā ʘadadua dji biara ʘa lino wuaba. Mā audu jūrā ʘa orroza veinte bronze oda uria beada ʘadapeda bacuru tēnara maāglāde eda wēāju nūmanadua. Mā bacuru quēbara parataba ʘaradadua idjaba wua jūēbari parata oda sida cara ʘadadua. Lino wuara maāne eatā jūēcuadadua. Mā wua de audu jūrā ʘa drasoara cien bicaca ʘaya.

¹² Jēdaare bida bronze oda uria beada die ʘadapeda maāne bacuru tēnara eda wēāju nūmanadua. Lino wuara maāglāde eatā jūēcuadadua. Mā wua de audu jūrā ʘa jēdaarebemara cincuenta bicaca ʘaya idjaba āmādaū baebariare ʘaida ʘa.

¹³ Dji nocoarehemara āmādaū odjabariare ʘaida ʘa. Mā sida cincuenta bicaca ʘaya.

¹⁴⁻¹⁵ Maāne dji eda wābadara ēsidra ʘaya. Dji eda wābada jawā acāare bronze oda uria beada ūbea ʘadapeda bacuru tēnara maāne eda wēāju nūmanadua. Jawa araare bida abari quīrāca odadua. Maāne lino wuara eatā jūēcuadadua. Dji eda wābada orro abaare wuara quince bicaca ʘaya idjaba dewarabema orroare bida quince bicaca ʘaya.

* 27:4-5 Jarrājarrā...dji ideba edāā ēsidra cara ʘadadua. Hebreo bedeade māra ebuda ʘāēa. Ni abaāba adua ʘa animarā babue diabadara sāwā ʘasida.

16 Mā wua de auđu jūrā bΛde eda wābadara veinte bicaca baya. Bronce oda uria beada quīmārē dji eda wābadama bΛdapeda bacuru tēnara wēāju nūmΛnadua. MaΛbe dji biara bΛ lino wuada edadapeda maΛ wuada eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida cadadua. MaΛ wuaba dji eda wābadara jūātrΛ bΛdadua.

17-18 Jūma mΛ wua de auđu jūrā bΛ bacuru tēnara bronco oda uria beade eda wēāju nūmeania. Bacuru quēbΛza parata oda wua jūēbarida erobeadia idjaba parataba bΛrā beadia. MaΛ bacurude eatΛ jūē bΛ lino wua joubΛara bicaca juesuma baya. Mā wua de auđu jūrā bΛ ējūā drasoara cien bicaca baya. Dji jedeara cincuenta bicaca baya.

19 Jūma mΛ wua de dajadaarebema sida bronco oda baya. Dji egorode cachidi careabema sida bronco oda baya.

Olivo draga ibirā coadi careabema

20 Israelerāa jaradua olivo draga idji awa quiruda enenamārēā. MaΛ dragara ibirāne weadia urua bamārēā.

21 AaroΛba idji warrarā bida mΛ wua dede bΛ ibirāra quewaraza coadida panΛa mΛ quirāpita urua bamārēā quewara edaΛba aba ΛnadraΛΛadāa.† MaΛ ibirāra mΛ baurude quirāpe baya dji wua eatΛ jira bΛ nocoare. Mā ibirā coabi bΛ leyra bārā israelerāba, bārā warrarāneba yōbΛdarā bida ewariza ijā o pananida panΛa.

28

Sacerdoterā djiio

1 BΛ djaba AaroΛra, idji warrarā Nadāra, Abiura, Eleazara, Itamar sida bΛmaa trΛcuadua mΛ sacerdoterā bΛmārēā.

2-3 BΛ djaba AaroΛ itea djioda quirāwārēā obidua unubi carea idjidra mΛ sacerdote dji dromaara bΛda. Māwā israelerāba idjira waya panania. MāΛ ΛcΛra necawaada diasia maΛ djiora odamārēā. Ādjia maΛ djiora obidua.

4 NaΛgada bΛ djaba AaroΛ itea odida panΛa: idjia cacuade wēāju jāida bΛ torro bΛda, aba pāwārā bΛda, idji jāare jāida bΛda, borode jāida bΛda, “mā quirā bΛ cawabibari” idji so ΛrΛ jāida bΛda, cΛrrΛ trājΛbari sida. AaroΛ warrarā itea bida djiora odadua. Māwā AaroΛra, idji warrarā sida mΛ sacerdoterāda beadia.

5 Oro bΛrachidada, lino wuada, oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida edadapeda maΛga djiora odida panΛa.

6 Idji jāare jāida bΛra dji biara bΛ lino wuaba odadua. MaΛ wuada eda oro bΛrachidada, oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida biya cadida panΛa.

7 Equiaza jΛbari bara baya.

8 Dji cΛrΛ trājΛbarida dji biara bΛ lino wuaba odadua. MaΛ cΛrΛ trājΛbarira idji jāare jāida bΛ ume ābaa cadida panΛa aba bΛ quirāca bemārēā. MaΛ cΛrΛ trājΛbaride eda oro bΛrachidada, lino nayānada, oveja cara pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida biya cadida panΛa.

9-10 Idjaba mōgara ōnice abadada umē edadapeda maΛ mōgaraē Israel doce warrarā trΛra jaya bΛdadua dji nabemaneba aba dji tēābemanaa. Mōgara abaΛde trΛra sei panania. Dewarabema mōgaraē bida trΛra sei panania.

† 27:21 Mā wua dede. Hebreo bedeadē bΛ bΛa “dji jΛrebada wua dede.” MaΛ dera māwā trΛ jarabadjidaa mama Ācōrēra Moise ume bedeadadi bērā. Israelerāra maΛ dede āba dji jΛredaca basia.

¹¹ Djio obariba sēyā jaya corobari quīrāca ādji trāra maḷ umébema mōgarade biya jaya ḅādida panḅa. Maḷbe mōgarara oro oḅadaa cara ḅādada.

¹² Maḷ mōgarara Aaroḷba jāare jāida ḅa equiaza aba cajudada. Maḷ mōgarade ḅā ḅaba Israel warrarāda quīrānebabiya. Māwā Ācōrē quīrāpita wāḅarade Aaroḷba Israel warrarā trāra idji equiade edeya ādjirānebema quīrānebabi carea.

¹³⁻¹⁴ Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé cadada. Dji quēḅara Aaroḷba jāare jāida ḅa equiaza oro oḅadaa cara ḅādada.

¹⁵ Idjaba “mḷa quīrā ḅa cawabibarida” biya oḅada Aaroḷba idji so ḷrḷ jāmārēā.* Maḷgaga dji biara ḅa lino wuaba oḅada. Maḷ wuade eda oro ḅarachiḅada, oveja cara nayāna pāwārā oḅada, pursupursua oḅada, purea oḅa sida cadada Aaroḷba jāare jāida ḅa capedaḅa quīrāca.

¹⁶ Maḷ wua caḅara ḅsidra beḅá capirudada ne wagabari quīrāca bamārēā. Dji drasoara, dji jouḅa sida jawajā ewarama aba ḅaida ḅa.

¹⁷ Maḷ ḷrḷ mōgara biya quedeada errecama quīmārē cara ḅādada.† Dji nabema errecade naḷga mōgarada ḅādada: rubí, crisólito, esmeralda.

¹⁸ Umébema errecade ḅādada: granate, zapiro, jade.

¹⁹ Ūbeabema errecade ḅādada: jacinto, ágata, amatista.

²⁰ Quīmārēbema errecade ḅādada: topacio, ónice, jaspe. Jūma maḷ mōgarara oro oḅadaa caradada.

²¹ Maḷ doce mōgaraba jara ḅa Israel warrarāneba doce puru yōpedada. Mōgaraza sēyā quīrāca ādji trāra aba aba jaya ḅādada.

²² Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé cadada “mḷa quīrā ḅa cawabibarira” Aaroḷba idji so ḷrḷ jāmārēā.

²³ Pīrū oḅeda umé oḅapeḅa “mḷa quīrā ḅa cawabibari” ḷrḷbema iquidaza cajudada.

²⁴ Pīrūza carena oro cada quēḅara aba aba cara ḅādada.

²⁵ Dewarabema quēḅara cara ḅādada umébema oro oḅadaa Aaroḷba jāare jāida ḅa equiaza.

²⁶ Dewara pīrū oḅeda umé oḅapeḅa “mḷa quīrā ḅa cawabibari” eḅarebema iquidaza edrecare cajudada.

²⁷ Dewara pīrū oḅeda umé oḅapeḅa Aaroḷba jāare jāida ḅaḅe cajudada dji carḷa trājḷbani ḷtaarebe.

²⁸ Jācara pāwārā oḅaba maḷ pīrūra āba jḷnada “mḷa quīrā ḅa cawabibari” edre panḅa pīrūnaa. Māwā “mḷa quīrā ḅa cawabibarira” Aaroḷ so ḷrḷ catḷ cobeya.

²⁹ “Mḷa quīrā ḅa cawabibarira” Aaroḷba jḷ ḅaida ḅa mḷ wua dede eda wāḅarade. Māwā mḷ quīrāpita ḅaḅe Israel warrarā trāra idji so ḷrḷ jḷ erobaya israelerānebema quīrānebabi carea.

³⁰ “Mḷa quīrā ḅa cawabibaride” Uriḷ idjaba Tumiḷ abadada eda ḅādada Aaroḷba idji so ḷrḷ jḷ erobamārēā. Māwā mḷ quīrāpita wāḅaraza maḷ Uriḷ idjaba Tumiḷneba Aaroḷba poya cawaya mḷa israelerā obi ḅada.

³¹ Idjaba wua pāwārā ḅada edapeḅa Aaroḷba djio wēāju jāida ḅada oḅada.

³² Maḷ wuara idji boro berajumārēā ḅsidra uria oḅada. Maḷ uria ira beḅa cajudada cōārāmārēā.

³³⁻³⁴ Idjaba granadaḷo za quīrāca cadada oveja cara nayāna pāwārā oḅaba, pursupursua oḅaba, purea oḅa biḅa. Maḷra Aaroḷba jāida ḅa pāwārā ḅa eḅubema ide mimizua pḷrḷaga cajudada. Idjaba mimizua pḷrḷaga

* **28:15** Exodo 28:30. † **28:17** Hebreo bedeade eḅuda ḅaḅe cārē mōgarada jara ḅada.

cajudadua pīrāchiru oro odada. Granadajō za quīrāca cadada aba ide cajudapeda maāre pīrāchiru oro odada aba cajudadua. Jūma pαΓΓαgα māwā cajudadua.

³⁵ Maā djiō pāwārā Ɂara Aaroāba jā Ɂaida Ɂaa mā wua dede ne ode wābαrαza. Mā wua dede eda mā quīrāpita wābαrαde aba ēdγαbαrαdaa pīrāchirura jīguadā. Māwā idjira beuēa.

³⁶ Idjaba oroda pewedeα berrachidadua. Maāne naā bedeada jaya Ɂadadua: “Aba Ācōrē itea Ɂa.”

³⁷ Maā oro pewedeα berrachidara Aaroāba borode jāida Ɂa dratuare jācara pāwārā Ɂaba jā cōɁadadua.

³⁸ Maāra idji dratude jā Ɂaida Ɂaa jūma israelerāba dia panαda māa bia edai carea. Idjaba israelerāba māa ne diabαdade mā quīrāpita biē odibαrα, māā biē opedadara Aaroāba edaya.

³⁹ Idjaba Aaroāba djiō wēāju jāida Ɂa torroα Ɂada dji biara Ɂa linoba cadadua. Cαrα trājābari sida biya cadadua. Idji borode jāida Ɂa sida dji biara Ɂa lino wuaba cadadua.

⁴⁰ Aaroā warrarā itea bida djiō torroα Ɂada, Cαrα trājābarida, ādji borode jānida panα sida odadua. Maā djiō quīrāwārēā Ɂada jā panαne israelerāba ādjirāra waya panania.

⁴¹ Bārāba jūma opedadacarea Ɂa djaba Aaroā idji warrarāa bida māā djiora jābidua. Jānāpeda olivo dragada ādjirā boro ārā weadua unubi carea Ɂa ādjirāra mā sacerdoterāda Ɂabαrαda.

⁴² Ādjirāba edre jānida panαra lino wuadeda odadua. Maāra Cαrαdeba aba Ɂacara daucha Ɂaida Ɂaa.

⁴³ Aaroāba, idji warrarā bida māā edrebemara jānida panαa mā wua dede eda wābαdaza idjaba māa animarā babue diabαdaza. Māwā jānāēbαrα, ādjirāra beuēia cadjiruada o panα bērā. Maā djiō jābi Ɂa bedeara Aaroāba, idji warrarāba, idji warrarāneba yōbαdarā bida ewariza jā o pananida panαa.

29

Sacerdoterā Ɂamārēā Ācōrēba obi jarada

¹ Aaroāra, idji warrarā sida mā sacerdoterāda Ɂaī carea Ɂaa nāwā oida Ɂaa: paca zaque dji umaquīrāda aba, oveja dji umaquīrāda umē edadua. Maā animarāra dji biara Ɂadγα beadida panαa.

² Idjaba dji biara Ɂa harina trigoedea edapeda paā ēsābari neē beada quīrā cacua ūbea odua; āCαrα harina awa quedeada, āCαrα nedraga bara beada, idjaba āCαrα nedragaba ārā pαrαdada.

³ Maā paāra jamarade Ɂapeda mā wua dedea ededua. Paca zaquera, oveja sida ededua.

⁴ Aaroāra idji warrarā sida mā wua dede eda wābadamaa ededua.* Mama ādjirāra baidoba sαgαdua.

⁵ Maābe Aaroāba jāmārēā opedadara idjia jābidua. Idjia wēāju jāida Ɂa torroα Ɂada naārā jābidua. Maā ārā dji pāwārā Ɂada jābidua. Maā ārā idji jāre jāida Ɂara jābipeδα Cαrα trājābariba trājā cōɁadua. Maābe idji so ārā “māa quīrā Ɂa cawabibarida” jā cōɁadua.

⁶ Idji borode jāida Ɂara jābipeδα idji dratude jāida Ɂa oro pewedeα odada jā cōɁadua.

* **29:4** Mā wua dede. Hebreo bedeade Ɂā Ɂaa “dji jārebada wua dede.” Maā dera māwā trājārabadjidaa mama Ācōrēra Moise umē bedeadaji bērā. Maā dede israelerāra ābaa dji jāredaca basia.

⁷ Maḵbe Aaroḵ boro ḵṛḵ olivo draga quera bara ḅada weadua sacerdote dji dromada ḅalı carea.

⁸ Idjaba Aaroḵ warrarā sida trḵpeda ādjia jḵnamārēē opedada torroa ḅeada wēāju jḵbidua.

⁹ Ādjia jḵ panḵra, Aaroḵba jḵ ḅa sida caṛṛḵ trājḵbariba trājḵ coḅadua. Ādjia boroḅe jḵnida panḵ sida jḵbidua. Māwā oida ḅa ādjirāra sacerdoterāda ḅḵḅḵḵḵḵḵ. Ādjirāḵḵḵ, ādji warrarāneba yōḅadarā sida ewariza mḵ sacerdoterāda beadia.

¹⁰ Maḵbe paca zaqueda mḵ wua dede eda wābada quīrāpe enepeda Aaroḵba idji warrarā biḵa ādji jḵwara maḵ paca zaque boro ḵṛḵ ḅḵḵḵḵḵ panḵa.

¹¹ Mama paca zaquera mḵ quīrāpita beadua.

¹² Maḵbe dji oara piapeda ḅḵ jḵwa jḵwīnīra maārī ḅegueapeda animarā babue diabada cachu quīrāca beade soadua. Māwā soapeda oa ḅedara animarā babue diabada coḅḵ caita weadua.

¹³ Maḵbe paca zaque ḅitedabemada edadua: dji taṛida, nequimada, idjaba cotrua umena dji draga bara. Maḵra jūma babuedua animarā babue diabade.

¹⁴ Maḵ paca zaque cacuara, dji era, dji ā sida āyā taṛḵḵ edepeda jūma babuedua. Maḵ animarāra māwā oida ḅa Aaroḵba idji warrarā biḵa cadjirua opedadara mḵa quīrādoamārēē.

¹⁵ Māwānacarea umébema oveja mḵ wua dede enenada aba edapeda Aaroḵba idji warrarā biḵa ādji jḵwara maḵ oveja boro ḵṛḵ ḅḵḵḵḵḵ panḵa.

¹⁶ Maḵbe beabḵḵḵḵḵ dji oara piadua. Maḵ oaba jḵāpodua animarā babue diabada ḵṛḵ idjaba orrocawa biḵa.

¹⁷ Maḵbe ovejara drapetapeda taḵuadua. Dji jīrūra, dji jḵsi sida saḵḵpeda jūma ābaa buedua dji boro bara.

¹⁸ Maḵbe animarā babue diabadaḵe jūma mḵa babue diadua. Maḵra mḵa bia unuya.†

¹⁹ Oveja ḅedara edapeda Aaroḵba idji warrarā biḵa ādji jḵwara oveja boro ḵṛḵ ḅḵḵḵḵḵ panḵa.

²⁰ Maḵbe beabḵḵḵḵḵ dji oara piapeda soadua Aaroḵ jḵwa araarebema caḵḵḵḵḵḵ ide, idji jḵwa araarebema jḵwapapade, idjaba idji jḵwa araarebema jīrūpapade biḵa. Ara maḵ quīrāca idji warrarā sida odua. Oa ḅedara animarā babue diabada orroza jḵāpodua.

²¹ Maḵ oa dji animarā babue diabadaḵe jḵāpodada maārī edapeda pueradua olivo draga quera bara ḅadaa. Maḵḵḵḵḵḵ Aaroḵ ḵṛḵ, idji warrarā ḵṛḵ, ādjia jḵ panḵ ḵṛḵ biḵa jḵāpodua. Māwā Aaroḵra, idji warrarāra, ādjia jḵ panḵ sida mḵ itea beadia.

²² Maḵbe dji oveja dragada, dji druda,‡ dji taṛida, nequimada, cotruada umena dji draga bara, idjaba jḵwa araarebema chīde sida edadua. (ḅa maḵ ovejara beaya Aaroḵra, idji warrarā sida mḵ sacerdoterāda ḅḵcuai carea.)

²³ Idjaba mḵ quīrāpita enena jamarade ḅḵ paḵ ēsābari neḵ ḅeada ūbea edadua; aba harina awa odada, aba nedraga bara odada, idjaba nedragaba ḵṛḵ ḵḵḵḵḵḵḵ.

²⁴ Maḵ paḵra, dji oveja ḅitedabema edadara, dji chīde sida ḅḵḵḵḵḵ Aaroḵ jḵwade, idji warrarā jḵwade biḵa. Jūma ādji jḵwade ḅḵḵḵḵḵ ādjirāba ḵtaa wadida panḵa mḵa diadi carea.

† 29:18 Maḵra mḵa bia unuya. Hebreo bedeade nāwā ḅḵ ḅa: “Maḵ babue diabḵḵḵḵḵ bia ḵbaria.”

‡ 29:22 Dji druda. Maḵ bedeaba idjaba jara ḅa “dji animarā drude ḅḵ dragada.”

²⁵ Ltaa wapedadacarea wayacusa edapeda jūma babuedua dji animarā babue diabadade oveja naārā babueda ḏṛā. Maḏ babue diabatara māa bia unuya.

²⁶ Maḏbe oveja jā nocoarebema djarada ba jawade edapeda ḏtaa wadua māa diai carea. Ltaa wapeda maḏ djarara bare baya.

²⁷⁻²⁸ Idiba ḏtaa bārā israelerāba mḏ ume necai bai careabema oveja māa diade zebadaza dji jā nocoarebema djarada, jawaa araarebema chīde sida Aaroḏba idji warrarā bida ḏtaa wadapeda ḏdji itea edadida panḏa.

²⁹⁻³⁰ Aaroḏ jaidadacarea idjideba yōbdadarāba idjia jā badara eropanania. ḏdjidebemada aba edadapeda maḏra domia aba jā baida baḏa sacerdote dji droma bai carea. Māwānacarea mḏ wua dede Aaroḏba obabada quīrāca o baida baḏa.

³¹ Aaroḏra mḏ sacerdoteda baḏatade oveja jā nocoarebema djarada edapeda mḏ wua de audu jūrā bade eda djudua.

³² Djupeda Aaroḏba idji warrarā bida maḏ oveja djarara, paḏ jamarade beda sida coḏida panḏa mḏ wua dede eda wābada caita.

³³ Maḏ djaradebemada, paḏnebema sida māa babue diaya ḏdjirāra mḏ itea bai carea idjaba ḏdjirāba cadjirua opeadara māa quīrādoamārēā. Maḏ bērā ababe ḏdjiabatara maḏ adubadara coḏida panḏa. Maḏra māa diada bērā dewara ēberāba cocara baḏa.

³⁴ Maḏ oveja djara djudara, paḏ sida jūma coḏaēḏara nurēma diapededa dji adubadara jūma babuedida panḏa. Dji adubadara cocara panḏa maḏ ovejara māa diapedada bērā.

³⁵ Domia aba māa jarada quīrāca odua Aaroḏra idji warrarā sida mḏ sacerdoterāda bai carea.

³⁶⁻³⁷ Maḏne ewariza paca zaque dji umaquīrāda aba beapeda māa babue diadua Aaroḏba idji warrarā bida cadjirua opeadara māa quīrādoamārēā idjaba animarā babue diabadara mḏ quīrāpita bia baḏmārēā. Ewariza animarā babue diabadara olivo draga quera bara baḏa soadua mḏ itea bia baḏmārēā. Māwā animarā babue diabadara mḏ itea bio bia bepeda bariduaba waraibaḏara maḏ sida mḏ itea beya.

Ewariza animarā babue diadi jarada

³⁸ Ewariza sacerdoterāba animarā babue diabadade oveja zaque poa aba beada umé babue diadida panḏa.

³⁹ Diapededa aba babue diadida panḏa, dewarabemara queubatade babue diadida panḏa.

⁴⁰⁻⁴¹ Diapededa oveja babue diabadade dji biara baḏa harinada epedeco jūguruwa umé edadapeda olivo dragadaa boteya aba baḏratadapeda maḏ sida māa babue diadida panḏa. § Maḏ awara animarā babue diabada ḏrā uva bada boteya aba weadida panḏa. Queubatade oveja babue diabadade ara maḏ quīrāca oēida panḏa. Maḏra māa bia unuya.

⁴²⁻⁴³ Aaroḏ warrarāneba yōbdarā bida ara maḏ quīrāca ovejara mḏ quīrāpita babue diadida panḏa mḏ wua dede eda wābada quīrāpe. Mama māra bārā israelerāmaa zepeda baḏ ume bedea baya. Maḏne mḏ quīrāwārēā dorrorroaba jūma mḏ wua de audu jūrā bade eda baḏra mḏ itea erobaya.

⁴⁴ Māwā wua dera, animarā babue diabada sida mḏ itea bia baḏa. Aaroḏra, idji warrarā sida mḏ itea bia baḏa mḏ sacerdoterāda beadamārēā.

⁴⁵ Māra bārā israelerā tāēna baya idjaba bārā ḏcōrē baya.

§ 29:40-41 *Epedeco jūguruwa umé.* Hebreo bedede baḏ baḏa “una décima de un efa.” *Boteya aba.* Hebreo bedede baḏ baḏa “un cuarto de hin.”

46 Mañne bārāba cawadja m̄ara bārā Ācōrēda. Cawadja m̄abara bārāra Egiptodeba ēdra enesida bārā tāēna bai carea. M̄ara bārā Ācōrēa.-

30

Quera bá diabadada

¹ Idjaba Ācōrēba jarasia:

-Quera bá diabadada acacia bacurūdeda odadua.

² Dji drasoara, joubaa sida bicaca aba baida baa quīrā quīmārēena abarica bamārēā. Dji ālara bicaca umé baida baa. Iquidaza abari bacurūde cachu quīrāca odadua.

³ Oro idji awa quiruba jūma baradadua. Icawa paraga oroba tuca badadua.

⁴ Pīrū omoa bea orodeda quīmārē odapeda orroza umé cara badadua dji tuca ba edrecare. Mañ pīrūne eda bacurūda berajudadua jira ededi carea.

⁵ Mañra acacia bacurūdeda baida baa. Biya eradapeda oroba baradadua.

⁶ Quera bá diabadara m̄a wua dede eda badadua dji edaarebema wua eat̄a jira ba quīrāpe. Mañ wua jēdaare m̄a baurūdeda dji ārā cobai bara baya. Mama m̄ara ba ume bedea baya.

⁷ Diapedaza Aaroāba ībīrā acade zebade quera bá diabadade querada bá diaida baa.

⁸ Qewaraza bida ībīrā coade zebade querada bá diaida baa. Ara mañ quīrāca ewariza bārāba bārā warrarāneba yōbdarā bida querada m̄a quīrāpita bá dia pananida panaa.

⁹ Quera bá diabadade baridua quera m̄a jaradāera bá diarānadua. Idjaba animarāda, harina oda sida mañ ārā m̄ā babue diarānadua. Uva ba sida mañ ārā m̄ā wea diarānadua.

¹⁰ Quera bá diabadara m̄a itea bio bia baida baa. Mañ bēra poaza barima aba Aaroāba mañ quera bá diabada cachu quīrāca beade oaba soaida baa m̄a itea bia bamārēā. Mañ oara idjia edaida baa bārā israelerāba cadjirua opedada carea animarā beabarde. Idji warrarāneba yōbdarā bida ara mañ quīrāca poaza o pananida panaa.*

Beuda amaaba israelerāba parata diaidida panā

¹¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹² -Israeldebema umaquīrā juachabade beuda amaaba jūma ādjirāba m̄ā paratada diaidida panaa. Māwā ādjirā juachabade quininaēa.

¹³ Juachabade ādjirāza paratada sei gramo m̄a dede zabada quīrāca m̄ā diaidida panaa.†

¹⁴ Jūma umaquīrā veinte poadeba āta bea juachabade mañ paratara m̄ā diaidida panaa.

¹⁵ Dji parata bara baba sei gramo audu diaiē baa idjaba dji parata neē quiruba sei gramo edaara diaiē baa. Ādjirā juachabade beuda amaaba jūmarāba ducha diaidida panaa.

¹⁶ Ādjirāba diapedada paratara edapeda m̄a wua dedebema parataba odida panara obidua. Mañ parataba m̄ā quīrānebabī baya bārā israelerāba mañgara diasidada beuda amaaba.-

Ne sagabada

* **30:10** Levítico 16. † **30:13** *Sei gramo*. Hebreo beade bá baa: "Siclo ēsidora. Siclora veinte geras."

17 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

18 –Ne s_{AG}Λbada epe_{ED}eco wai_BΛada dji a_{CL} BΛdi bara broncededa o_{DA}dua. Ma_Λra animarā babue diabada jēdaare m_Λ wua de caita BΛ_{DA}dua. Ma_Λg_{AD}e baidoda jue ū_{MAN}adua.

19-21 Aaro_Λra idji warrarā sida m_Λ wua dede e_{DA} wāni naēna wa animarā m_Λā babue diaiē naēna ādji j_{AW}wara jīrū sida ma_Λ baidoba s_{AG}Λ_{ED}ida pan_{ΛA}. Māwā ādjirāra beudaēa. Ma_Λ s_{AG}Λbi jaradara Aaro_Λba idji warrarāneba yō_BΛdarā bi_{DA} ewariza ījā o pananida pan_{ΛA}.–

Olivo draga quera bara BΛ Ācōrē iteabema p_ΛΓ_{AD}i carea

22 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

23-24 –Na_Λg_Λ querada e_{DA}dadua: mirra querada doce libra, canela querada sei libra, cá_Λmo querada sei libra, casia querada doce libra. Ma_Λ quera Z_{AG}Λara m_Λ dede zabada quīrāca zadua. Ma_Λ awara olivo dragada galo_Λ aba e_{DA}dadua.‡

25 Jūma ma_Λ querara olivo dragadaa pueradua quera o cawa BΛba obari quīrāca. Ma_Λ olivo draga quera bara BΛba ne jūma m_Λ iteabemara soadīa.

26-28 Ma_Λg_Λba m_Λ wua deda soadua: m_Λ baurudeda, pa_Λ BΛbada mesada, jūma ma_Λ mesade beada, ībīrā BΛbadada, jūma ma_Λ ībīrānebemada, quera bá diabadada, animarā babue diabadada, jūma ma_Λ animarā babue diabadabemada, idjaba ne s_{AG}Λbada epe_{ED}eco wai_BΛada dji a_{CL} BΛbada bara.

29 Jūma ma_Λg_Λra m_Λ itea bio bīa BΛi carea māwā soadīda pan_{ΛA}. Māwānacarea bariduaba warai_BΛΓ, ma_Λ sida m_Λ itea beya.

30 Ma_Λ olivo draga quera bara BΛda Aaro_Λ boro Ār_Λ, idji warrarā boro Ār_Λ bi_{DA} weadua m_Λ sacerdoterāda beadamārēa.

31 Israelerā nāwā jaradua: “Na_Λ ewarīdeba ĩtaa na_Λ olivo draga quera bara BΛba ababe Ācōrē iteabemad_ΓΛ soadīda pan_{ΛA}, idji itea oda bērā.

32 Baridua ēberā Ār_Λ weacara pan_{ΛA}. Idjaba ni aba_Bba na_Λ olivo draga quera bara BΛ quīrāca ara idji itea o_{CA}ra BΛa. Na_Λ olivo draga quera bara BΛra ababe m_Λ itea BΛ bērā baridua quera quīrāca erobeadiē pan_{ΛA}.

33 Bariduaba na_Λ olivo draga quera bara BΛ quīrāca ara idji itea oib_ΛΓ, idjira āyā j_Λretabuedīda pan_{ΛA} bārā israelerā tāēnabemada. Idjaba baridua ēberā Ār_Λ na_Λ olivo draga quera bara BΛda weai_BΛΓ, dji weadara āyā j_Λretabuedīda pan_{ΛA}.”–

Bai careabema quera

34-35 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Na_Λg_Λ querada e_{DA}dadua: estacte querada, ámbar querada, gálbano querada, idjaba ĩncienso quera idji awa quīruda. Ma_Λ quera beara abari quīrāca e_{DA}dapeda ābaa pueradua bai careabema quera oi carea, quera o cawa BΛba obari quīrāca. Ābaa puerab_{DA}de tāda e_{DA} BΛ_{DA}dua ma_Λ querara m_Λ itea bio bīa bēmarēa.

36 Ma_Λbe maārī e_{DA}dapeda nāūcha _Λrabadua. Ma_Λra bá nū_{MAN}ida pan_{ΛA} quera bá diabada Ār_Λ m_Λ baurude quīrāpe. Mama m_Λra BΛ ume be_{DA} bayā. Ma_Λ bai careabema quera ababe m_Λ itea bayā.

37 Ni aba_Bba ma_Λ quera quīrāca ara idji itea o_{CA}ra BΛa. Ma_Λra ababe m_Λ itea BΛ bērā, baridua bai careabema quera quīrāca erobeadiē pan_{ΛA}.

38 Bariduaba ma_Λ quera quīrāca ara idji itea oib_ΛΓ, ma_Λ ēberāra bārā israelerā tāēnabemada āyā j_Λretabuedīda pan_{ΛA}.–

‡ 30:23-24 *Doce libra*. Hebreo be_{DA}de BΛ BΛa “quinientos siclos.” *Galo_Λ aba*. Hebreo be_{DA}de BΛ BΛa “un hín.”

31

Ācōrē wua de ođi ēberārā

¹ Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Ūrīdua. Młā Uri warra Bezaleelda edasia mł wua de ođi ēberārā boroda bamārēā. Idjira Judadeba yōna Hur wiuzaquea.

³ Mł Jaureda, necawaada, crīcha cawaada, idjaba ne o cawa bai crīcha sīda młā idjīa diasia.

⁴ Māwā idjira biya ne o cawa ɓla orodebemada, paratadebemada, broncedebema sīda.

⁵ Mōgara biya quedeadebemada o cawa ɓla idjaba cara cawa ɓla. Bacurudebema sīda o cawa ɓla. Abeda ne jūmada o cawa ɓla.

⁶ Mał awara młā Ahisamā warra Aholiáda edasia Bezaleel carebamārēā. Idjira Dałneba yōna. Jūma mł wua de ođi ēberārā młā necawaada diasia młā obi jaradara jūma odamārēā.

⁷ Ādjirāba nałda ođida panla: mł wua deda, mł baurudeda, mał baurude lral cobeida, jūma mł wua dede beadi sīda.

⁸⁻⁹ Mł wua dede beadira nałgla: pał ɓabada mesada, jūma mał mesađe ɓaida, ĩbīrā ɓabada oro idji awa quiruda, jūma mał ĩbīrānebemada, quera bá diabadada, animarā babue diabadada, jūma mał animarā babue diabadadebemada, ne saɓabada epeđeco waiɓla sīda dji aɓa ɓadi bara.

¹⁰ Idjaba Aarołba jłida ɓara, idji warrarāba jłnida panla sīda ādjirāba ođia. Māwā Aarołra idji warrarā sīda mł sacerdoterāda beadia.

¹¹ Mał awara mł wua de o panla olivo draga quera bara ɓada ođia mł itebemada soadi carea. Idjaba mł dejāne quera badi careabemada ođia. Ādjirāba jūma małgla młā jarada quīrāca daucha ođida panla.–

Ānāubada ewari

¹² Idjaba Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:

¹³ –Israelerā nāwā jaradua: “Idiba ltaa ānāubada ewarida mł itea waga pananida panla. Ānāubada ewari wagađira sēyā quīrāca ɓaya ɓārā israelerāba ɓārā warrarāneba yōɓadarā bida cawadamārēā młā ɓārāra mł itea ɓasida.

¹⁴ Ānāubada ewarira waga pananida panla mał ewarira mł itea ɓada bēřā. Bariduaba mał ewarida mł itea wagaɓara wa mał ewaride trajuda oibara, mał ēberāra ɓārā tēñabemada āyā ɓadapeda beadida panla.

¹⁵ Sei ewari ɓārā trajura ođida panla, baribara sietebema ewaride ānāūnida panla. Mał ewarira mł itea wagađida panla. Bariduaba ānāubada ewaride trajuda oibara, idjira beadida panla.

¹⁶ ɓārā israelerāba, ɓārā warrarāneba yōɓadarā bida ānāubada ewarira waga pananida panla. Małra māwā ɓaya.

¹⁷ Ānāubada ewari wagađira sēyā quīrāca ɓaya ɓārā israelerāba cawadamārēā młā ɓārāra mł itea ɓasida. Māwā ɓaya młā sei ewaride bajāda, nał ējūā sīda jūma opeđa sietebema ewaride ānāūna bēřā.”–

¹⁸ Ācōrēba Moisea Sinai eyade małra jūma jarapeda mōgara peweđe ɓada umé diasia. Mał mōgarađe idjia ĩjā obi ɓa bedeada ɓa diasia.

32

Paca zaque quīrāca opedada

¹ Moiserā Sinai eyadeba edaa zeđ ɓada dārāɓara bēřā israelerāra Aarołmaa wānapeda nāwā jarasidaa:

–Jāl Moiseba dairāra Egiptodeba ēdr_Λ enesia, barib_{ΛΓΛ} idji sāwānada dairāba cawadaēa. Maļ bēra dairā nocodaā edemārēā ācōrēda odua.–

² Aaro_Λba panusia:

–Bia _ΛΛa. Bārā wērārāba, bārā warrarāba, bārā caurā bida pīrū oro odada m_Λ jūma ērā dia_Λada.–

³ Ara ma_Λda ādjirāba pīrū oro o_Λara Aaro_Λa jūma ērā diacuasi_Λdaa.

⁴ Aaro_Λba maļ pīrūra edape_Λda t_Λb_Λde dorrabaribisia. Maļ oro dorrabaridaba paca zaque quīrāca osia. Maļ ununape_Λda israelerāba jarasi_Λdaa:

–Na_Λdr_Λ dadjirā Egiptodeba ēdr_Λ enena ācōrēa.–

⁵ Maļ ūrīpe_Λda Aaro_Λba animarā babue diabadada osia paca zaque j_Λwaba o_Λa caita. Maļbe israelerā nāwā jarasia:

–Nu ewari dromada Ācōrē itea odia.–

⁶ Nurēma diapede_Λda israelerāra pirabaridape_Λda animarāda babue diacuasi_Λdaa idjaba Ācōrē ume necai bai careabema animarāda beacuasi_Λdaa. Maļbe chūpanenape_Λda _Λsrīda ne co duanasīdaa idjaba itua do duanasīdaa. Māwānacare_Λ pirabaridape_Λda ādji cacuaba o quīrā _Λda o duanesīdaa.

⁷ Maļne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Isabe edaa wādua _Λ ēberārā Egiptodeba enenaba cadjiruada o duana bērā.

⁸ Ādjirāba dārāēne m_Λ leyra igaradape_Λda oroda dorrabaribidape_Λda paca zaque quīrāca osīdaa. Maļg_Λā ādjirāba bia be_Λda pan_Λā idjaba animarāda babue diacuadape_Λda jara pan_Λā: “Na_Λdr_Λ dadjirā Egiptodeba ēdr_Λ enena Ācōrēa.”–

⁹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–M_Λā unu _ΛΛa naļ ēberārāra caw_ΛΓ_Λ zarea beada.

¹⁰ Ādjirā carea m_Λā be_Λda d_Λuburiarādua. M_Λ quīrūbideba ādjirāra jūma quinibiya. Barib_{ΛΓΛ} b_Λdeba m_Λā puru wai_Λada oya.–

¹¹ Māwāmīna Moiseba idji Ācōrēba be_Λda d_Λuburiasia. Nāwā jarasia:

–Ay, Ācōrē, _Λ quīrūbideba _Λ puru Egiptodeba enenara māwā orādua. _Λ _Λ _Λ wai_Λ _Λ de_Λba maļ purura Egiptodeba ēdr_Λ enesiēca?

¹² Ādjirāda māwā quinibib_{ΛΓΛ} egiptorāba jaradīa _ΛΛa israelerāra ēdr_Λ enesida biē oi carea. Jaradīa naļ eyadaa enesida quenai carea ni aba_Λ ādjidebemada naļ ējūāne berāmārēā. _Λ _ΛΛa quīrā _Λca egiptorāba māwā jaradīda? Maļ bēra _Λ quīrūbira tumadua. _Λ puru quinibi crīcha ero_Λara quīrādoadua.

¹³ Quīrānebadua _Λ nezocarā Abrahaļ ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume bida be_Λda b_Λda. _ΛΛa ara b_Λdji tr_Λneba ādjirā wārāneba nāwā jarasia: “M_Λā bārāneba ēberārā zocārā yōbiya chīdau zocārā bajāne pan_Λ quīrāca.* Idjaba jūma m_Λā diai jarada druara m_Λā bārāneba yōb_Λdarāa diaya ādjirāne bamārēā.”–†

¹⁴ Moiseba jara _Λ carea Ācōrēba idji puru quinibi crīcha ero_Λadara idu _Λasia.

¹⁵ Maļbe Moiserā Sinai eyadeba edaa zesia. Idji j_Λwade mōgara pewe_Λda b_Λda umé enesia. Maļ mōgarade Ācōrēba i_Λā obi _Λ be_Λda quīrā umena _Λ basia.

¹⁶ Ācōrēb_{ΛΓΛ} maļ umébema mōgara pewe_Λda b_Λda osia; idjiab_{ΛΓΛ} maļ mōgarade jaya _Λasia.

* 32:13 Genesi 22:16; 26:3-4. † 32:13 Genesi 17:8.

17 Mañ zebadade Josueba israelerāra ðaga nūmada ũrīsia. Mañne idjia Moisea jarasia:

–Māa israelerā duanama djō panā quĩrāca ũrī ðaa.–

18 Moiseba panusia:

–Māa ũrī ðara dji quĩrū poyabadae biabada quĩrāca ðāēa, ni dji quĩrūba poyabadae biabada quĩrāca ðāēa. Māa ũrī ða quĩrāca ādjirāra ðasrīda trāā duanā.–

19 Moise israelerā duanā caita jūēside unusia ādjirāra cari duanāda idjaba paca zaque ādji jwabā opeðadada. Mañ carea bio quĩrūpeða Ācōrēba diada mōgara pewedeada Sinai eya carraðaa jīāwēsia. Mañ mōgarara jūma todozoasia.

20 Ara mañda ādji jwabā opeðada paca zaquera edapeða tlabāde dorrabaripeða arabasia. Mañ porara doeða jīāposia ādjirāa dobi carea.

21 Mañbe Moiseba Aaroāa jarasia:

–¿Nañ ēberārāba ðara sāwā osida ðaa nañ cadjirua waibāada ādjirāa obi carea?–

22 Aaroāba idji djabaa nāwā panusia:

–Ay, mā boro, mā ume quĩrūrādua. ðaa bio cawa ðaa nañ ēberārāba cadjiruadrā o quĩrīābadada.

23 Ādjirāba māa jarasidaa: “Jāñ Moiseba dairāra Egiptoðeba ēdrā enesia, baribarā idji sāwānada dairāba cawadaēa. Mañ bērā dairā nocoðaa edemārēā ācōrēda odua.”

24 Mañ carea māa panusia: “Oro oda pĩrū eroðeaba māa ērā diadadua.” Ara mañda ādjirāba ērā diacuasidaa. Mañda māa tlabāde ðatabuepeða cawaēne paca zaque quĩrāca ðada odjasia.–

25 Moiseba unusia israelerāba baridua quĩrā perada o duanāda Aaroāba iduaribida bērā. Idjia cawasia mañga carea dji quĩrūba ādjida ipida jara duananida.

26 Mañ carea Moiserā ādji duanāma eða wābada ode āta nūmepeda jarasia:

–Ācōrēare panāra māmaa zedadua.–

Ara mañda jūma Levideba yōpeðadarā idjimaa wāsidaa.

27 Mañne Moiseba ādjirāa jarasia:

–Dadji israelerā Ācōrēba nāwā jara ðaa: “Bādjiza bārā djōbada necora edadapeða jēda wānadua israelerā duanāmaa. Deza mā igara panāra beade wānadua. Bārā djabarā sida, bārā ume dji biarā sida, bārā de caitabemarā sida beadadua.”–

28 Ara mañda Levideba yōpeðadarāba Moiseba jarada quĩrāca osidaa. Mañ ewaride ādjirāba israelerāda mĩl ũbea beasidaa.

29 Mañbe Moiseba jarasia:

–Bārā warrarāra, bārā djabarā sida beasida bērā idira Ācōrē itea panesidaa. Ācōrēba obidara ijāsida bērā idira idjia bārāra bia carebaya.–

30 Nurēma Moiseba israelerāa jarasia:

–Bārāba cadjirua waibāada osidaa. Mañ bērā māra Sinai eyade ātaa Ācōrēmaa wāya. Āibērā māa Ācōrēa bārāba cadjirua opeðadara quĩrādoabisicada.–

31 Ara mañda Moiserā wayacusa Sinai eyade ātaa wāpeða Ācōrēa nāwā beða djuburiasia:

–Wārāda jāñ ēberārāba cadjirua waibāada osidaa. Paca zaque orodeða osidaa ādji ācōrē bamārēā.

³² Māwāmīna m̄l quīrã djuburia ãdjirãba cadjirua opeðadara quīrãdoada. BaribΛΓΛ poya quīrãdoaeβΛΓΛ, m̄l tr̄l sida ãyã ðadua bΛ ēberãrã tr̄l ðã erobΛðebemada.-

³³ Ācōrēba Moisea panusia:

-M̄la ababe cadjirua oda ēberã tr̄lda ãyã ðaya.

³⁴ Jãlbe wãdua. Jãl ēberãrã ededua m̄la b̄la jarada druadaa. M̄l nezoca bajãnebemara bãrã na wãya. BaribΛΓΛ m̄la cawa oi ewaride ãdjirãra cawa oya cadjirua opeðada carea.-

³⁵ Małbe Ācōrēba israelerãra zocãrã quinibisia Aarołba jΛwaba oda paca zaquea bia beðea duanana carea.

33

Ācōrēba nocodaa wãnamãrēã jarada

¹ Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Namałba bΛΓΛ, ēberãrã bΛΛ Egiptodeba ēdrΛ enena ume wãnadua m̄la diai jarada druadaa. Mał druara m̄la Abrahałā, Isaa, Jacoboa biða wãrãneba jarasia ãdjidēba yōbΛdarã diaida.*

² M̄l nezoca bajãnebemada bãrã na wãbiya cananeorãda, amorreorãda, hititarãda, perezeorãda, heveorãda, jebuseorã sida jũma ãyã jΛrecuai carea.

³ Mał druade baridua ne upeðadara bia zaubaria. BaribΛΓΛ m̄la bãrã ume wãēa cΛwΛΓΛ zarea ðea carea quinibi amaaba.-

⁴ Mał beðea ũrĩsidade israelerãra sopua duanesidada. Mał bẽrã ni abalba djiora jΛnaē basía.

⁵ Mãwã osidada Ācōrēba Moisea nãwã jarada bẽrã:

-Israelerãra nãwã jaradua: "Bãrãra cΛwΛΓΛ zarea ðeaa. M̄lda bãrã ume maãrĩ biða wãibΛΓΛ, abeða jũma quinibiya. Jãlbe bãrã djiora jũma ērãcuadapeða m̄la bãrãra sãwã oida cawa jaraya."-

⁶ Mał carea israelerãba ãdji djiora jũma ērãcuadapeða idu ðasidada Horeb eya jewedade duanasidade.

Ācōrē ume beðeabari de

⁷ Mał ewaride Moiseba wua deda israelerã panΛmałba jĩgabe obadjia. Mał wua dera idjia tr̄l ðasia "Ācōrē ume beðeabari de."† Bariduaaba Ācōrēa iwidi quīrã ðãde israelerã panΛmałba mał dedaa wãbadjia.

⁸ Moise mał dedaa wãbΛΓΛZA israelerã jũmarãda ãdji wua dede eða wãbadade łta piradrΛðapeða idjira eða wãbΛΓΛda acΛ duanabadjidaa.

⁹ Moise eða wãnacarea israelerã na wãbari jãrãrã łtΛba edaa drasoa jira ðada mał wua dedaa zepeda dji eða wãbada caita ðebadjia. Małne Ācōrēra Moise ume beðeabadjia.

¹⁰ Israelerãba jãrãrã wua dede eða wãbada caita ðeβΛΓΛda unusidade jũmarãda çhĩrãborode copanenapeða ãdji wua dede eða wãbadamałba Ācōrēa bia beðeabadjidaa.

¹¹ Małne Ācōrēra Moise ume jĩgua beðeabadjia ēberã umé nẽbΛΓΛ panΛ quĩrãca. NẽbΛΓΛpeðadacarea Moiserã jēda zebadjia israelerã duanamaa. BaribΛΓΛ idji carebajari Josueda mał wua dede beðadjia. Mał cũdrara Nuł warra basía.

Moiseba Ācōrē quĩrãwãrēã dorrodoorra unui carea iwidiida

* 33:1 Genesi 28:13. † 33:7 Ācōrē ume beðeabari de. MałgΛΓΛ Ācōrēba obida wua deēa.

12 Moiseba Ācōrēba jarasia:

–Bla m̄a jara bla naļ ēberārāra nocoda edemārēā. Baribla bla jaraē bla caida diabueida m̄ carebamārēā. Idjaba bla jara bla m̄ra bio cawa blda idjaba bio bia unu blda.

13 Wārāda māwā baiβla, bla oi crīcha blda m̄a cawabidua. Māwā m̄a b̄ra biara cawaya idjaba bla m̄ra bia unu beya. Quirānebadua naļ ēberārā b̄reda.–

14 Ācōrēba panusia:

–M̄ra b̄ ume wāya necai bamārēā.–

15 Moiseba jarasia:

–Blda jumarā ume wāβla, namaaba āyā wābirādua.

16 Blda dairā ume wāβla, dewarārāba sāvā cawadi m̄da, b̄ puru sida bla bia unu blda? ¿Sāvā cawadi dairāra jūma naļ ējūāne bea puru cāyābara awara panada?–

17 Ācōrēba panusia:

–Bla jara b̄ quirāca m̄a oya, b̄ra bia unu b̄ b̄rā idjaba m̄a b̄ra bio cawa b̄ b̄rā.–

18 Moiseba Ācōrēba jarasia:

–M̄ quirā djuburia b̄ quirāwārēā dorrodorroda m̄a ebuḁa unubidua.–

19 Ācōrēba panusia:

–M̄ biadā b̄a jūma unubiya. M̄ tr̄a sida b̄a jaraya. Māwā bla cawaya m̄a quirā djuburia quirā b̄ ēberāda quirā djuburiaida, idjaba m̄a quirāneba careba quirā b̄ ēberāda quirāneba carebaida.

20 Baribla m̄a quirādarrada bla poya unuēa. Bariduaba m̄da unusira beuya.–

21 Maāne Ācōrēba jarasia:

–M̄ caita mōgarada bla. Maā l̄r̄a nūmedua.

22 M̄ quirāwārēā dorrodorroda b̄ caita wāyā wāb̄l̄de m̄a blda mōgara uriae b̄peda m̄a j̄waba jūātr̄aya.

23 Wāyā wānacarea m̄a j̄wa āyā edab̄l̄de bla m̄ ēcarradr̄a unuya baribla m̄a quirādarrara unuēa.–

34

Ācōrēba Moisea idji quirāwārēā dorrodorroa unubida

1 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mōgarada umé pewedeā odua m̄a naārā o diadā quirāca.* Maā mōgarade m̄a mōgara naārā o diadade jaya b̄dara wayacusa jaya b̄ya, dji naārābemara bla jūma todozoabida b̄rā.–

2 Jūma opeḁa nu diapedeḁa Sinai eya boroda zedua m̄a quirāpita bai carea.

3 Ni abaḁa b̄ ume zecara bla idjaba ni abaḁa eyade bacara bla. Ovejara paca sida eya carrade ne coḁacara panla.–

4 Ara maḁda Moiseba mōgarada umé pewedeā osia Ācōrēba naārā o diadā quirāca. Nurēma diapedeḁa Sinai eyade l̄taa wāsia Ācōrēba idjia jaraḁa quirāca. Mōgara umé pewedeā odada idji j̄wade edesia.

5 Maāne Ācōrēra j̄r̄ārāne edaa zepeda Moise caita nūmesia. Mama idji tr̄a Jehovāda Moisea jarasia.

6 Idji wāyā wāb̄l̄de Moisea nāwā jarasia:

* 34:1 Exodo 32:16.

–Māra Ācōrēa. Māra Ācōrēa. Māra quīrā djuburiaida ɓa idjaba quīrāneba carebabaria. Māra baridua quīrūcaa. Mā ēberārā bio quīrā ɓa idjaba bedea aba ɓa.

⁷ Mā quīrā jōcada zocārā ēberārā nubibaria. Ādjia cadjirua obadara, mā bedea igarabadara idjaba āi obada sida mā quīrādoabaria. Baribara dji bedeade ɓara mā cawa obaria. Dji zezaba cadjirua oda carea idjida, idji warrarāda, idji wiuzaquērāda, ādjirā warrarā sida cawa o ɓabaria.–

⁸ Ara maāda Moiserā chīrāborode idji dratura egorode tēu cōberpeda Ācōrēa bia bedeasia.

⁹ Nāwā jarasia:

–Mā Boro, ɓa māda bia unu ɓabara, dairā ume wādua. Naā ēberārā cawara zarea panamīna dairāba cadjirua opedadara quīrādoadua idjaba dairāra edadua ɓa puru bamārē.–

¹⁰ Ācōrēba panusia:

–Ūridua. Māra bārā puru ume bedea ɓaya. Bārā quīrāpita mā ne ununacara o ɓaya. Maā ne ununacara mā wadibiāda nī aba puru naā ējūā beade oca. Māwā obaraēde ēberārā ɓa ume panaba bārā israelerā carea o ɓada ununapeda mā ɓabara waya panania.†

¹¹ Jūma mā idi jara ɓara ijā odadua. Maāne bārā quīrāpita mā amorreorāda, cananeorāda, hititarāda, perezeorāda, heveorāda, jebuseorā sida jūma āyā jarecuaya.

¹² Quīrācuidadua. Bārā wāɓada druadebemarā ume bedea ɓarānadua. Māwā odibara cawaēne bārā bida ādji jawaba oda ācōrēa bia bedeadia.

¹³ Maā bēra ādji animarā babue diabadara jūma ārīnadua. Idjaba ādji ācōrē mōgara odada, ādji ācōrēwērā Aserā bacuru oda sida jūma toapetacudadua.

¹⁴ Dewara ācōrēa bia bedearānadua. Mā quīrā ɓa bārāba ababe mā bia bedeadia. Maā carea mā trāra “Ācōrē jiwaiāda ɓa” abadaa.

¹⁵ Quīrācuidadua. Bārā wāɓada druadebemarā ume bedea ɓarānadua. Māwā odibara ādjirāba ādji jawaba oda ācōrēa bia bedeade wāɓadade idjaba animarā bea diade wāɓadade bārā jaradia abarica odamārē. Maāne bārā bida ādji ācōrēa animarā bea diapedada djarada codia.

¹⁶ Idjaba bārā warrarā maā druadebema wērārāda idu edabidibara, maā wērārāba ādji jawaba oda ācōrēa bia bedeadade bārā warrarā bida maā jawaba oda ācōrēa bia bedeadia daunema pan quīrāca.

¹⁷ Jawaba obada ācōrēra orānadua.

Ewari droma Ācōrēba obi jarada

¹⁸ Paā ēsābari neē cobada ewarida odadua. Bārāba siete ewari paā ēsābari neē ɓada codida panā mā jarada quīrāca. Maāra odadua mā jara ɓada ewari Abib jedecode, bārāra maā jedecode Egīptodeba ēdrapedada bēra.

¹⁹ Jūma bārā umaquīrā warra dji nabemarā, bārā animarā dji umaquīrā naārā topedada sida mārea.

²⁰ Bārā burro warra dji nabema umaquīrā tobārāda māremīna bārāba maā animarāda poya edadida panā. Edadi carea ovejada wa chiwatuda maā burro cacuabari mā babue diadida panā. Baribara maā burroda eda quīrānaēbāra, otapuya beadida panā. Idjaba bārā umaquīrā warra dji nabema tobāda māre bēra idji cacuabari ovejada wa chiwatuda mā babue diadida panā maā warrara zocai bēmarē.

Maā ewaride mā ne diai carea neē ɓara mā quīrāpita zecara ɓa.

† 34:10 *Ēberārā ɓa ume panaba.* Acarāmaārā maā bedeaba jara ɓa: “Puru ɓa caita beaba.”

²¹ Sei ewari bārā trajura odida panAA, baribAΓA sietebema ewaride Anāūnida panAA. Bārā ējūā obADade, ewabADade bida sietebema ewaride Anāūnida panAA.

²² Bārā néudebema naārā ewapedada carea BAsrida ewarida odida panAA trigo naārā ewabADade. Idjaba bārā néu jūma ewapedada carea BAsrida ewarida odida panAA.

²³ Māra Ācōrēa, bārā israelerā Boroa. Poaza barima ūbea umaquīrārā mā quīrāpita jūma zedida panAA.‡

²⁴ Bārā quīrāpita mā CanaaL druadebemarāra jūma āyā jArecuaya idjaba bārāa druara waiBAA diaya. MaL bēra poaza barima ūbea bārā mā quīrāpita wāBADade ni abalBa bārā ējūāra jārīne zedaēa.

²⁵ Animarā māa babue diabADade dji oada paL ēšābari bara BA ume babue diarānada. Bārā Egiptodeba ēdApedada quīrānebadī carea ne cobadara obADade oveja māa bea diapedada djarara ni maārī bida wagadiē panAA nurēma carea.

²⁶ Bārā néu naārā ewabADadebemada dji biara BAdrA mā dedaa diade zedada.

Chiwatu zaquera dji papa jubade djurānada.-

Moise quīrādarra dorrodorroa beda

²⁷ MaLbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Māa jarađara jūma BAdua, maLneba māra BA ume idjaba israelerā ume bedea BAbAΓA bēra.-

²⁸ MaLne Moiserā Ācōrē ume Sinai eyade basia cuarenta ewari āsa diamasi bida. Idjira ne coē basia idjaba baido sida doē basia. Mōgara umé pewedeā odade Ācōrēba Ijā obi BA bedea die diađara jūma jaya BAsia.‡

²⁹ MaLbe Moiserā Sinai eyadeba edaa zesia. Ācōrē ley mōgara umé pewedeade jaya BĀ BAda idji jAwade enesia. Ācōrē ume bedea bada bēra idji quīrādarra dorrodorroa basia baribAΓA maLnebemada adua basia.

³⁰ Moise quīrādarra dorrodorroa BAda AaroLba israelerā bida unusidade idji caita wānida wayasida.

³¹ BaribAΓA Moiseba ādjirāra trĀcuasia. Ara maLda AaroLra israelerā bororā sida wānapeda Moiserā ādjirā ume bedesia.

³² Māwānacarea jūma israelerā sida idjimaa wāsida. MaLbe Ācōrēba Sinai eyade jarađara Moiseba ādjirāa jūma jarasia.

³³ Ādjirāa jarađacarea Moiseba idji quīrādarra quēBA daucha wuaba BAsia idji quīrādarra dorrodorroa BAda unurānamārēā.

³⁴ BaribAΓA Ācōrē ume bedebari dedaa wāBArAZA Ācōrē ume bedea BAdē Moiseba maL wuara ērābadjia. MamaLba ēdAđacarea idjia israelerā Ācōrēba obi jarađada jarabadjia.

³⁵ MaLne israelerāba unubadjida Moise quīrādarra dorrodorroa nūmada. Jūma jarađacarea Moiseba idji quīrādarra wayacusa quēBA daucha wuaba BAsia. Māwā BArá besia aba wayacusa Ācōrē ume bedea wāBArAdaa.

35

Anāūbada ewari

¹ MaLbe Moiseba israelerāra jūma trĀpeda nāwā jarasia:

‡ 34:23 Exodo 23:17. § 34:28 Λαγαβα ρίχθα παναΑ Moiseba maL bedeara jūma jaya basida. BaribAΓA 34:1de Ācōrēba jarasia idjiBArAZA jūma jaya BAda.

-Naŋda Ācōrēba bārāa obi b̄la.

² Sei ewari bārā trajura odida pan̄la, barib̄la sietebema ewaride bārāa n̄n̄ūnida pan̄la. Maŋ ewarira Ācōrē itea wagadida pan̄la. Bariduaba n̄n̄ūbada ewaride trajuda oib̄la, idjira beadida pan̄la.

³ An̄ūbada ewaride bārā diguida t̄b̄la sida coadacara pan̄la.-

Ācōrē wua de odi careabema Moiseba enebida

⁴ Moiseba jūma israelerāa jarasia:

-Naŋ sida Ācōrēba obi b̄la.

⁵ Bārāba erobeadebemada Ācōrēa diadadua. Sodeba ne dia quīrīa beaba Ācōrēa naŋḡla diadida pan̄la: oroda, paratada, bronceda,

⁶ oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida. Idjaba diadida pan̄la wua dji biara b̄a lino odada, wua chiwatu cara odada,

⁷ oveja e purea odada, animarā e biada, acacia bacuruda,

⁸ olivo draga ībīrā coadi careabemada, querada olivo dragadaa pueradi carea. Maŋ quera olivo dragadaa pueradara odia ne jūma Ācōrē iteabemada soadi carea. Idjaba quera badi careabemada,

⁹ ónice mōgarada, dewara mōgara bia quedea sida diadida pan̄la sacerdoteba jāare j̄l̄ida b̄de, “Ācōrēba quīrīa b̄a cawabibaride” bida cajuđi carea.

Ācōrē wua de carea Moiseba obida

¹⁰ Ne o cawa bearāra jūma zedapeda ne jūma Ācōrēba obi b̄ada odadua.

¹¹ Ācōrē wua dedebema odida pan̄la naŋḡla: de an̄ēbari cob̄adi wuada, maŋ l̄r̄l̄ an̄ēbari cob̄adi sida, wua jūēbarida, bacuru aradada, bacuru eradada orroza berajuđi carea, bacuru tēnada, edrebema parata oda uria bea sida.

¹² Naŋ sida odida pan̄la: Ācōrē baurudeda dji jira ededi bacuru bara, maŋ baurude l̄r̄l̄ cobeida, baurude nocoare eat̄a jira bai wuada,

¹³ Ācōrē quīrāpita paŋ b̄ladada mesada dji jira ededi bacuru bara, jūma maŋ mesade baida, paŋ Ācōrē quīrāpita b̄ai careabemada,

¹⁴ ībīrā b̄ladada, ībīrāda, jūma maŋ ībīrānebemada, olivo dragada ībīrā coadi carea,

¹⁵ quera bá diabadada dji āyā jira ededi bacuru bara, quera badi careabemada, olivo draga quera bara b̄lada jūma Ācōrē iteabema soadi carea, Ācōrē wua dede eda wābada eat̄a jūātr̄l̄ bai wuara,

¹⁶ animarā babue diabadada dji j̄l̄r̄l̄j̄l̄r̄l̄a bronco oda bara idjaba dji jira ededi bacuru bara, jūma maŋ animarā babue diabadadebemada, bronco oda ne saḡladada dji ac̄l̄ b̄adi bara,

¹⁷ Ācōrē wua de auđu jūrā b̄a eat̄a jira bai wuada, maŋ auđu jūrā bai bacuru tēnada, bronco oda uria beada bacuru berajuđi carea, dji auđu jūrā b̄de eda wābada eat̄a jūātr̄l̄ bai wuada,

¹⁸ j̄l̄carada, dji egorode cachidi careabemada Ācōrē wua de, dji auđu jūrā bai sida errebari j̄l̄ni carea.

¹⁹ Idjaba Aarōl̄ba cacuade j̄l̄ida b̄lada, idji warrarāba cacuade j̄l̄nida pan̄la sida odida pan̄la ādjirāra sacerdoterāda beadamārēā. Maŋra ādjia j̄l̄nida pan̄la Ācōrē wua dede ne obladade.-

Israelerāba Ācōrē wua de carea enepedada

²⁰ Moiseba māwā jaradacarea jūma israelerāra idji ume pananada wāb̄lasidaa.

21 Mañbe ãdji sodeba wãrãda dia quĩrãa panãba Æcõrẽ itea ne enesidaa idji wua de, mañ dede eda beadi sida odi carea. Idjaba enesidaa Aaroãba cacuade jãida ßã, idji warrarãba cacuade jãnida panã sida odi carea.

22 Umaquĩrãrãba, wẽrãrã bida ara ãdji sodeba dia quĩrãa panã quĩrãca quĩrãtanoa djio oro odada Æcõrẽa diade zesidaa: carenada, chidichidida, jãwa jĩwĩñine jãbadada, dewara djio sida.* Jũmarãba oro odara Æcõrẽa diasidaa.

23 Mañ awara dji erobeaba oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida diade zesidaa. Idjaba wua dji biara ßã lino odada, wua chiwatu cara odada, oveja e purea odada, dewara animarã e bia sida diade zesidaa.

24 Mañ awara dji erobeaba paratada, bronze sida Æcõrẽa diade zesidaa. Acacia bacuru erobeaba Æcõrẽ wua de odi carea diade zesidaa.

25 Jũma wẽrãrã ne ca cawa beaba oveja cara pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida nayãnapeda diade zesidaa. Dji biara ßã lino wua sida cadapeda diade zesidaa.

26 Jũma wẽrãrã ne ca cawa beaba sodeba careba careba quĩrãa panãneba chiwatu cara nayãnapeda wuada osidaa Æcõrẽa diadi carea.

27 Mañ awara israelerã hororãba ónice mõgarada, dewara mõgara biya quedea sida diade zesidaa sacerdoteba jãare jãida ßãde, “Æcõrẽba quĩrãa ßã cawabibaride” bida cajuði carea.

28 Idjaba olivo dragada ãbirã coadi carea diade zesidaa. Quera sida diade zesidaa olivo dragadaa pueradapeda ne jũma Æcõrẽ iteabemada soadi carea. Quera badi careabema sida diade zesidaa.

29 Mãwã jũma Israeldebema umaquĩrãrãba wẽrãrã bida ara ãdji sodeba dia quĩrãa panã quĩrãca Æcõrẽa diasidaa idji wua de, jũma mañ wua dedebema sida odi carea Æcõrẽba Moisedeba jarada quĩrãca.

Æcõrẽ wua de odi ëberãrã

30 Mañbe Moiseba israelerãa jarasia:

–Ûrĩnada. Æcõrẽba Uri warra Bezaleelda edasia idji wua de odi ëberãrã boro bamãrẽã. Idjira Judadeba yõna Hur wiuzaquea.

31 Æcõrẽba idji Jaureda, necawaada, crĩcha cawaada, idjaba ne o cawa bai sida Bezalelea diasia.

32 Mãwã orodebemada, paratadebemada, broncedebema sida biya o cawa ßã.

33 Mõgara biya quedeadebemada o cawa ßãa idjaba cara cawa ßãa. Bacurudebema sida o cawa ßãa. Abeda ne jũmada o cawa ßãa.

34 Mañ awara Æcõrẽba necawaara diasia jaradia bamãrẽã. Dañneba yõna Ahsamá warra Aholiãa bida necawaara diasia jaradia bamãrẽã.

35 Mañ umebemarãa Æcõrẽba ne o cawa bai crĩchada diasia. Mãwã ãdjirãba dji biara ßã lino wuade oveja cara nayãna pãwãrã odada, pursupursua odada, purea oda sida eda ca cawa panãa. Abeda ne jũmada biya o cawa panãa.

36

1 Mañ bẽrã Bezaleelba, Aholiãba, idjaba jũma ne o cawa bea bida Æcõrẽ wua deda, mañ wua dedebema sida odida panãa. Æcõrẽba jũma ãdjirãa crĩcha cawaada, ne o cawa bai crĩcha sida diasia idjia obi jaradara biya odamãrẽã.–

Israelerãba aduba diapedada

* 35:22 Hebreo bedeadẽ mañ versicula ebuda ßãã.

² Maḷbe Moiseba Bezalelda, Aholiáda, jūma ne o cawa bea sída trāsia Ācōrē wua dera odamārēã. Ādjirāba Ācōrē wua dera careba o quĩrāsídaa. Maḷne Ācōrēba ādjirā ne o cawa bai crīchada diasia.

³ Israelerāba Ācōrē wua de odamārēã enepedadara Moiseba ādjirā jūma diasia. Baribara israelerāba wadibida ewariza Ācōrē de odamārēã diade zebadjídaa.

⁴ Maḷ bēra jūma ne o cawa beara Ācōrē wua de o panara idu bādapeda Moisemaa wāsídaa.

⁵ Idjía jarasídaa:

–Puruba jūmawāyā enebada Ācōrēba obi ba de pārāni carea.–

⁶ Maḷ bēra Moiseba deza jaracuabisia umaquĩrārāba, wēraā bida Ācōrē wua de odi careabemada waa diarānamārēã. Māwā israelerāba waa idu diabídaē basía.

⁷ Ādjia diapedadara adubasia Ācōrē wua de pārāni carea.

Ācōrē wua de opedada

⁸ Maḷbe jūma ne o cawa beaba Ācōrē wua dera osídaa. Dji biara ba lino wuada die edadapeda maḷ wuade eda Ācōrē nezoca bajānebema i bara ba zaca beada oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bida biya casídaa.

⁹ Maḷ die lino wuara abari quĩrāca beasia. Dji drasoara veintiocho bicaca beasia. Dji joubāara bicaca quĩmārē beasia.

¹⁰ Maḷ die wuadebemada juesuma edadapeda ābaa cajusídaa joubāa bemārēã. Abari quĩrāca ābaa cajusídaa dewarabema juesuma panā sída.

¹¹⁻¹² Maḷ wua joubāa cajudaza i orro abaare cincuenta cawara cajusídaa. Maḷ cawara wua pāwārā bāba osídaa. Dji cawara daucha quĩrā tēu cobásídaa.

¹³ Maḷbe oroda edadapeda cincuenta wua jūebarida osídaa. Maḷgāde cawara jūecuasiádaa maḷ umébema wuara ababe ba quĩrāca bemārēã. Māwā osídaa Ācōrē dera añēbari cobādi carea.

¹⁴ Maḷbe wua chiwatu cara odada once edadapeda draso joubāa cajusídaa dji nabema wua lra añēbari cobādi carea.

¹⁵ Maḷ once wua chiwatu cara odara abari quĩrāca beasia. Dji drasoara treinta bicaca beasia. Dji joubāara bicaca quĩmārē beasia.

¹⁶ Maḷ once wuadebemada sei edadapeda ābaa cajusídaa joubāa bemārēã. Dewarabema juesuma sída abari quĩrāca cajusídaa.

¹⁷ Maḷ wua joubāa cajudaza i orro abaare cincuenta cawara cajusídaa.

¹⁸ Idjaba bronceda edadapeda wua jūebarida cincuenta osídaa. Maḷgāde cawara jūecuasiádaa maḷ umébema wuara ababe ba quĩrāca bemārēã.

¹⁹ Maḷbe oveja e purea odada ābaa cajusídaa joubāa draso bemārēã. Maḷgāra osídaa chiwatu cara oda wua lra añēbari cobādi carea. Maḷ lra dewarabema animarā e biada joubāa draso cajusídaa añēbari cobādi carea.

²⁰ Idjaba Ācōrē wua de carea acacia bacuruda arasídaa maḷba daucha lta catā pēni carea.*

²¹ Dji bacuru arada drasoara die bicaca beasia. Dji joubāara bicaca aba lra ēsidra beasia.

²² Dji edaa beira quidate bara osídaa. Jūma Ācōrē wua de carea bacuru aradara māwā osídaa.

* 36:20 Maḷ bacuruba daucha lta catā pēnapeda dji cajuda wuaba añēbari cobādjídaa.

23-26 Ācōrē wua de orroza veinte bacuru aradada āta catā pēsidaa. Maā bacuru aradaza edre parata oda uria beada umé uméa bāsidaa dji quidatera maāne eda berajudi carea. Māwā orroza cuarenta parata oda uria beara bāsidaa maā bacuru aradada daucha pē wāni carea.

27 Ācōrē wua de jēdaarebemara āmādaū baebariare bebadjia. Maāare sei bacuru aradada āta catā pēsidaa.

28 Maā awara bacuru aradada umé iquidaza āta catā pēsidaa.

29 Dji quēbāra jūēbari bara osidaa ātāba edaa ara catā cobemārēā. Iquidaza māwā osidaa.

30 Jūma ābāa ocho bacuru aradada āta catā pēsidaa. Maā bacuru aradaza edre parata oda uria beada umé uméa bāsidaa dji quidatera maāne eda berajudi carea. Māwā jēdaarebema parata oda uria beara diecisei bāsidaa.

31-32 Idjaba acacia bacuruda juesuma erasidaa de orroza pīrū omoa beade berajudi carea. Jēdaare āmādaū baebariare bida acacia bacuruda juesuma pīrū omoa beade berajusidaa Ācōrē wua dera zarea cobemārēā.

33 Orroza dji ēsibema bacuru berajudara dji de drasoā daucha bāsia. Dji jēdaare bā bacuru ēsi berajudara dji de jēda daucha bāsia.

34 Ācōrē wua de carea bacuru aradara oroba jūma bāracuasidaa. Idjaba pīrū omoa beara orodēda jūma osidaa. Maā pīrūra bacuru aradadaa cara bāsidaa maāne eda bacuru eradara berajudi carea. Bacuru eradara oroba jūma bāracuasidaa.

35 Idjaba wuada osidaa Ācōrē dejāne eatā jira bādi carea. Dji biara bā lino wuada edadapeda maā wuade eda Ācōrē nezoca bajānebema i bara bā zaca beada oveja cara nayāna pāwārā odāba, pursupursua odāba, purea oda bida biya casidaa.

36 Maābe acacia bacuruda quīmārē tēnapēda oroba bāracuasidaa. Maā bacurura parata oda uria beade berajusidaa Ācōrē dejāne āta nūmeanamārēā. Bacuruza wua jūēbari oro odāda cara bāsidaa wua capēdadara eatā jira bādi carea.

37-38 Idjaba dji biara bā lino wuada edadapeda maā wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odāda, pursupursua odāda, purea oda sida biya casidaa. Maābe acacia bacuruda juesuma tēnapēda dji quēbāde oroba bāracuasidaa. Maā bacurura bronze oda uria beade berajusidaa Ācōrē wua dede eda wābadamaā āta nūmeanamārēā. Bacuruza wua jūēbari oro odāda cara bāsidaa wuara dji eda wābada jūātrā jira bādi carea.

37

Bezaleelba Ācōrē baurude oda

1 Bezaleelba baurude acacia bacurudēda osia. Dji drasoara bicaca umé ārā ēsadra bāsia. Dji joubāara bicaca aba ārā ēsadra bāsia. Dji ātāara bicaca aba ārā ēsadra bāsia.

2 Dji jāra, dajdaare bida oro idji awa quiruba bārasia. Iquidaza jūma pārtāga oroba tuca bāsia.

3 Idjaba pīrū orodēda quīmārē omoa osia. Maā pīrūra baurude jīrūza cara bāsia. Māwā orroza pīrūra umé cara bāsia.

4 Idjaba acacia bacuruda umé biya erapeda oroba bārasia.

5 Maā bacurura pīrūne eda beraju bāsia baurude jira edēdi carea.

6 Maābe Bezaleelba oro idji awa quiruda pewēda badāa aride osia baurude ārā cobāi carea. Dji drasoara bicaca umé ārā ēsadra osia. Dji joubāara bicaca aba ārā ēsadra osia.

7-8 Idjaba oroda edapeda Ācōrē nezoca bajānebema i bara ʙa za quīrāca umé toa chí osia. Maāra dji baurude ārlā cobāi carea oda ārlā bio cara ʙasia. Quīrāza iquida aba ʙasia. Māwā jūma maāgara aba ʙa oda quīrāca ʙesia.

9 Ācōrē nezoca bajānebema i bara ʙa za quīrāca panāra idjia quīrā djica eda ʙarru ʙasia. Ādji iba dji baurude ārlā cobāi carea odara jūātra eropanesidaa.

Bezaleelba Ācōrē quīrāpita paā ʙabada mesa oda

10 Idjaba Bezaleelba mesa acacia bacurudeda osia. Dji drasoara bicaca umé osia. Dji joubāara bicaca aba osia. Dji ālara bicaca aba ārlā ʙsadra osia.

11 Maā mesara oro idji awa quiruba jūma ʙarasia. Dji icawa orroza parraga tuca ʙasia.

12 Mesa ārlā icawa bacuruda cara ʙasia jūgurua ʙemārēā. Maā bacuru ālara jawa jīwīnī quīmārē osia. Maā sida icawa parraga oroba tuca ʙasia.

13-14 Maābe pīrū orodeda quīmārē omoa osia. Maāra mesa jīrūza cara ʙasia dji jūgurua oda edrecarebe. Māwā ʙasia maāne eda bacuruda berajudapeda mesa jira ededi carea.

15 Maāra acacia bacurudeda osia. Biya erapeda oroba ʙarasia.

16 Idjaba oro idji awa quiruda edapeda epedeco ʙeada, epedeco jūgurua ʙeada, taza ʙeada, zoco ʙea sida osia mesade ʙai carea. Taza ʙeara, zoco ʙea sida osia uva ʙada Ācōrēa diadi carea.

Bezaleelba ībīrā ʙabada oda

17 Idjaba Bezaleelba oro idji awa quiruda edapeda ībīrā ʙabadada toa chí osia. Dji jīrūda, dji cacuada, dji gārlāgārlāā nepōnō zaca ʙea sida abari oro idji awa quirudebemada osia.

18 Maā ībīrā ʙabada cacuara sei jawate bara osia. Orro abaare ūbea osia. Dewarabema orroare bida ūbea osia.

19 Jawateza dji gārlāgārlāā nepōnō zaca ʙeada ūbea osia.

20 Dji cacuade bida gārlāgārlāā nepōnō zaca ʙeada quīmārē osia.

21 Dji jawate cara ʙeaza aba osia.

22 Dji gārlāgārlāā nepōnō quīrāca ʙeara, dji jawate ʙeara, dji cacua sida abari oro idji awa quirudebemada toa chí osia.

23 Idjaba oro idji awa quiruda edapeda siete ībīrāda, ībīrā quīrā tabadada, ībīrā quīrā tada āyā edebada epedeco zaque sida osia.

24 Maā ībīrā ʙabada oro idji awa quiru odada idjaba ne jūma idjidebema sida ābaa zasidade dji zagāra 75 libra ʙasia.

Bezaleelba quera bá diabadada oda

25 Idjaba Bezaleelba quera bá diabadada acacia bacurudeda osia. Dji drasoara, joubāa sida bicaca aba osia quīrā quīmārēena abarica ʙamārēā. Dji ālara bicaca umé osia. Iquidaza abari bacurude cachu quīrāca osia.

26 Oro idji awa quiruba jūma ʙarasia. Icawa parraga oroba tuca ʙasia.

27 Pīrū omoa ʙea orodeda quīmārē opeda orroza umé cara ʙasia dji tuca ʙada edrecare. Māwā cara ʙasia maāne eda bacuruda berajudapeda quera bá diabadada jira ededi carea.

28 Maāra acacia bacurudeda osia. Biya erapeda oroba ʙarasia.

Olivo draga quera bara ʙa idjaba quera bađi careabema

29 Idjaba Bezaleelba olivo draga quera bara ʙada osia ne jūma Ācōrē itebemada soadi carea. Quera bađi careabema sida osia. Maāgara jūma osia quera o cawa ʙaba obari quīrāca.

38

Animarã babue diabada bronce barada

¹ Idjaba Bezaleelba animarã babue diabadada acacia bacurudeda osia. Dji drasoara bicaca juesuma osia. Dji joubaa sida bicaca juesuma osia dji quĩrã quĩmãrëena abarica ßamãrëã. Dji ãlara bicaca ùbea osia.

² Abari bacurude iquidaza cachu quĩrãca opeda maã animarã babue diabadara bronceba jũma ßarasia.

³ Idjaba taba pora ãyã cuabadada, taba pora tãibadada, oa piabadada, warebada miãsuda, tabadau edebada sida jũma broncededa osia. Abeda ne jũma Æcõrëa animarã babue diabadadebemada broncededa osia.

⁴ Idjaba jarrajarra broncededa osia. Maã jarrajarraa animarã babue diabadade dji ideba edaa ãsidra cara ßasia.

⁵ Maãbe pĩrũ omoa broncededa quĩmãrë odapeda jarrajarraa ßamaa animarã babue diabada iquidaza cara ßasia maãne eda bacuruda berajupeda jira ededi carea.

⁶ Acacia bacuruda erapeda bronceba ßarasia.

⁷ Maã bacurura animarã babue diabada orroza pĩrũ beade berajusia jira ededi carea. Maã animarã babue diabadara wãyã uria ßasia. Bacuru arrada basia.

Ne sagabada

⁸ Idjaba Bezaleelba ne sagabada epedeco waibada dji acã ßabada bara broncededa osia. Æcõrë wua dede eda wãbadama ne obada wërãrãba ãdji bronce oda quĩrã acãbadara diasidaa maãra omãrëã.*

Æcõrë wua de audu jũrã ßada

⁹⁻¹¹ Idjaba Bezaleelba Æcõrë wua dera audu jũrã ßasia dji biara ßa lino wuaba. Maã audu jũrã ßa orroza veinte bronce oda uria beada ßacuapeda bacuru tẽnara maãne eda wëãju nũmasia. Maã bacuru quëbãra parataba ßarasia idjaba wua jũëbari parata oda sida cara ßasia. Lino wuara maãne eatã jũëcuasia. Æcõrë wua de audu jũrã ßa drasoara cien bicaca basia.

¹² Jëdaare bida bronce oda uria beada die ßacuapeda bacuru tẽnara maãne eda wëãju nũmasia. Maã bacuru quëbãra parataba ßarasia idjaba parata oda wua jũëbari sida cara ßasia. Maãne wuara eatã jũëcuasia. Æcõrë wua de audu jũrã ßa jëdaarebemara cincuenta bicaca basia idjaba ãmãdau ßeabariare basia.

¹³ Dji nocoarebemara ãmãdau odjabariare basia. Maã sida cincuenta bicaca basia.

¹⁴⁻¹⁵ Maãne dji eda wãbadara ãsidra osia. Dji eda wãbada jawã acãare bronce oda uria beada ùbea ßapeda bacuru tẽnara maãne eda wëãju nũmasia. Jawa araare bida abari quĩrãca osia. Maãne lino wuara eatã jũëcuasia. Dji eda wãbada orro abare wuara quince bicaca basia idjaba dewarabema orroare bida quince bicaca basia.

¹⁶ Jũma Æcõrë wua de audu jũrã ßara dji biara ßa lino wua basia.

¹⁷ Dji bacuru tẽnara Bezaleelba bronce oda uria beade eda wëãju nũmasia. Bacuru quëbãza parataba ßarasia idjaba parata oda wua jũëbarida cara ßasia.

¹⁸⁻¹⁹ Idjaba Æcõrë wua de audu jũrã ßade eda wãbadara osia. Bronce oda uria beada quĩmãrë dji eda wãbadama ßapeda maãne eda bacuru tẽnara wëãju nũmasia. Maã bacuru quëbãra parataba ßarasia idjaba parata oda wua jũëbari sida cara ßasia. Maãbe dji biara ßa lino wuada edapeda maã wuade

* **38:8** Æcõrë wua dede eda wãbadama ne obada wërãrã. Hebreo bedeade jara ßãã maã wërãrãba obadadebemada.

eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sīda biya casía. Mañ wuaba dji eda wābadara jūātrΛ ħasia. Mañ wua jūātrΛ jira ħΛ drasoara veinte bicaca ħasia. Dji joubΛara bicaca juesuma ħasia. Jūma Ācōrē wua de auđu jūrā ħΛ eatΛ jira ħΛ wuara ara mañ joubΛade ħesia.

²⁰ Jūma Ācōrē wua de egorode cachidi careabemara, mañ de auđu jūrā ħΛ egorode cachidi careabema sīda bronze oda ħasia.

Ācōrē wua de odī careabema zΛgΛa

²¹⁻²³ Uri warra Bezaleelba ne jūma Ācōrēba Moisea obi jaradara osia. Idjira Judadeba yōna Hur wiuzaque ħasia. Aħisamá warra Aħoliába idjira careabadjia. Aħoliára Daħneba yōna ħasia. Idjia ne jūmada biya o cawa ħasia idjaba dji biara ħΛ lino wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sīda ca cawa ħasia. Mañ de opeđadacarea Ācōrē baurudeda eda wagabadjidaa.

Israelerāba mañ wua de odī carea diapedadara levitarāba juachasidaa Moiseba jarada quīrāca. Dji juacha panΛ borora sacerdote Aaroñ warra Itamar ħasia.

²⁴ Ādjia Ācōrēa diapedada oro zΛgΛara jūma ābaa 2,000 libra auđu ħasia Ācōrē dede zabada quīrāca. MañgΛba Ācōrē wua dede orodebema oida badara jūma osīdaa.

²⁵⁻²⁶ Israeldebema umaquīrārā veinte poadeba ħtaa beada juachasidade 603,550 panasidaa. Juachasidade ādjirāza sei gramo paratada diasidaa Ācōrē dede zabada quīrāca. Jūma ābaa ādjia diapedada parata zΛgΛara 7,550 libra ħasia.

²⁷ Mañ paratadebemada 7,500 libra edapeda Bezaleelba parata oda uria beada 100 ocusia mañne eda Ācōrē wua de bacuru Λrradara ħta wēāju pēi carea idjaba Ācōrē wua dejānebema bacuru tēnara ħta wēāju nūmΛi carea. Mañ bacurude dji edaarebema wuara eatΛ jira ħasia. Parata oda uria beaza dji zΛgΛara 75 libra ħasia.

²⁸ Parata oda uria bea odacarea israelerāba diapedada parata adubadada 50 libra ħasia. Mañra edapeda wua jūēbari beada ocusia idjaba bacuru tēna quēbara jūma ħracusia.

²⁹ Israelerāba Ācōrēa diapedada bronze zΛgΛara jūma ābaa 5,300 libra ħasia.

³⁰⁻³¹ Mañ bronze edapeda Bezaleelba bronze oda uria beada ocusia Ācōrē wua dede eda wābadama bacuru tēnara ħta wēāju nūmΛi carea, Ācōrē wua de auđu jūrā ħΛ bacuru tēnara ħta wēāju nūmΛi carea, idjaba dji auđu jūrā ħΛde eda wābadama bacuru tēnara ħta wēāju nūmΛi carea. Idjaba mañ bronzeba idjia osia animarā babue diabadada dji jΛrΛjΛrΛΛa bara idjaba jūma mañ animarā babue diabadadebema sīda. Idjaba mañ bronzeba idjia osia jūma Ācōrē wua dera egorodaa errebari cachidi careabemara, mañ de auđu jūrā ħΛra egorodaa errebari cachidi careabema sīda.

39

Sacerdoterā djiio

¹ Bezaleelba idji ume traja panΛ bīda Aaroñba cacuađe jāida ħΛda osīdaa oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bīda Ācōrēba Moisea jarada quīrāca. Aaroñba mañra jΛbadjia Ācōrē wua dede ne o ħΛde.

2-3 Aaroḷba jāare jḷida ḅara dji biara ḅa lino wuaba osidaa. Maḷ wuade eda ādjirāba oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida casidaa. Idjaba oroda pewedea berrachidapeda chōda tḷcuadapeda maḷ oro sida dji wuade eda biya casidaa.

4 Equiaza jḷbari bara osidaa.

5 Idjaba cḷḡḷ trājḷbarida dji biara ḅa lino wuaba osidaa. Maḷ cḷḡḷ trājḷbarira idjia jāare jḷida ḅa ume ābaa casidaa aba ḅa quīrāca ḅemārēā. Maḷ cḷḡḷ trājḷbaride eda oro ḅarachiḷada, oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida casidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

6 Idjaba ónice mōgarada umé edadapeda maḷ mōgarade Israel doce warrarā trḷda sēyā quīrāca jaya ḅasidaa. Maḷ mōgarara oro odade cara ḅasidaa.

7 Maḷ mōgarara Aaroḷba jāare jḷida ḅa equiaza aba cajusidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca. Maḷ mōgarade ḅadaba Israel doce warrarāda quīrānebabidjia.

8 Idjaba “Ācōrēba quīrā ḅa cawabibarida” Bezaleelba idji ume traja panḷ bida osidaa Aaroḷba idji so ḷḡḷ jḷ ḅamārēā. Maḷḡara dji biara ḅa lino wuaba osidaa. Maḷ wuade eda oro ḅarachiḷada, oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida biya casidaa Aaroḷba jāare jḷida ḅaḷde capeḷada quīrāca.

9 Maḷ wua caḷara ēsidra ḅeda capirusidaa ne wagabada quīrāca ḅamārēā. Māwā dji drasoara, jouḅala sida jḷwajā ewarama aba ḅasia.

10 Maḷ ḷḡḷ mōgara biya quedēada errecama quīmārē cara ḅucasidaa. Dji nabema errecade naḷḡa mōgarada ḅasidaa: rubí, crisólito, esmeralda.

11 Umébema errecade ḅasidaa: granate, zapiro, jade.

12 Ūbeabema errecade ḅasidaa: jacinto, ágata, amatista.

13 Quīmārēbema errecade ḅasidaa: topacio, ónice, jaspe. Jūma maḷ mōgarara oro odaḷaa cara ḅasidaa.

14 Maḷ doce mōgaraba jara ḅala Israel warrarāneba doce puru yōpeḷada. Mōgaraza sēyā quīrāca ādji trḷra aba aba jaya ḅasidaa.

15 Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé casidaa “Ācōrēba quīrā ḅa cawabibarira” Aaroḷba idji so ḷḡḷ jḷmārēā.

16 Pīrū orodeda umé odapeda “Ācōrēba quīrā ḅa cawabibari” ḷḷbema iquidaza cajusidaa.

17 Pīrūza carena oro cada quēḅara aba aba cara ḅasidaa.

18 Dewarabema quēḅara cara ḅasidaa umébema oro odaḷaa Aaroḷba jāare jḷida ḅa equiaza.

19 Dewara pīrū orodeda umé odapeda “Ācōrēba quīrā ḅa cawabibari” edaarebema iquidaza edrecare cajusidaa.

20 Dewara pīrū orodeda umé odapeda Aaroḷba jāare jḷida ḅaḷde cajusidaa cḷḡḷ trājḷbari ḷtaarebe.

21 Jḷcara pāwārā odaba maḷ pīrūra ābaa jḷsidaa “Ācōrēba quīrā ḅa cawabibari” edre panḷ pīrūnaa. Māwā “Ācōrēba quīrā ḅa cawabibarira” Aaroḷ so ḷḡḷ catḷ cobesia. Ādjirāba maḷḡara jūma osidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

22 Idjaba wua pāwārā ḅada edadapeda Aaroḷba djio wēāju jḷida ḅada osidaa.

23 Maḷ wuara ēsidra uria osidaa. Maḷ uria ira ḅedatḷ cajusidaa cōārāmārēā.

²⁴ Idjaba granadajō za quĩrāca casidaa oveja cara nayāna pāwārā odaba, pursupursua odaba, purea oda bida. Małra Aarołba jāida Ɂa pāwārā Ɂa edubema ide mimizua parraga cajusidaa.

²⁵⁻²⁶ Idjaba oro idji awa quiruda edadapeda pĩrāchiruda ocusidaa. Mał sida mimizua parraga cajusidaa Aarołba jāida Ɂa pāwārā Ɂa ide. Granadajō za quĩrāca cadada aba mał ide cajudapeda małare pĩrāchiruda aba cajusidaa. Jūma parraga māwā caju wāsidaa. Ācōrēba Moisea jarada quĩrāca mał djio pāwārā Ɂara osidaa Aarołba jā bamārēā Ācōrē wua dede ne o Ɂade.

²⁷ Idjaba Aaroł itea, idji warrarā itea bida ādjia cacuade jānida panɁ torroa Ɂeada dji biara Ɂa lino wuaba osidaa.

²⁸ Idjaba ādji borode jānida panɁra, ādjia edreare jānida panɁ sida dji biara Ɂa lino wuaba osidaa.

²⁹ Idjaba ādji itea crrra trājābarida dji biara Ɂa lino wuaba osidaa. Mał wuade eda oveja cara nayāna pāwārā odada, pursupursua odada, purea oda sida casidaa. Jūma małgara ādjirāba osidaa Ācōrēba Moisea jarada quĩrāca.

³⁰ Aaroł itea borobarida osidaa mał jā Ɂade Ācōrē itea bamārēā. Oro idji awa quiruda pewedeā berrachi odapeda nał bedeada jaya Ɂasidaa: “Aba Ācōrē itea Ɂa.”

³¹ Małbe jācara pāwārā Ɂaba mał oro pewedeā berrachi odara ādjirāba jā cobasidaa Aarołba borode jāida Ɂade. Jūma małgara osidaa Ācōrēba Moisea jarada quĩrāca.

³² Māwā israelerāba ne jūma Ācōrē wua de careabemada pārāsidaa. Małgara jūma osidaa Ācōrēba Moisea jarada quĩrāca.

Ācōrē wua de careabema Moisemaa edepedada

³³ Ācōrē wua de careabemara jūma pārānapeda Moisemaa edesidaa. Mał de odi careabema wuara edesidaa. Idjaba jūma mał de careabema sida edesidaa: wua jūebarida, bacuru aradada, bacuru erada orroza berajudī careabemada, bacuru tēnada, bacuru tēna berajudī careabema sida.

³⁴⁻³⁵ Edesidaa Ācōrē wua de ānēbari Ɂadi oveja e purea odada, mał arā ānēbari Ɂadi animarā e biada, Ācōrē baurudeda dji jira ededi bacuru bara, mał baurude arā cobadi careabemada, baurude nocoare eatɁ jira Ɂai wua sida.

³⁶ Idjaba pał Ɂabada mesada, jūma mał mesade Ɂaira, pał Ācōrē quĩrāpita Ɂai careabema sida edesidaa.

³⁷ Ībīrā Ɂabada oro idji awa quiru odada, Ībīrā mał arā erreca Ɂadi carea, jūma mał Ībīrānebemada, idjaba olivo draga Ībīrā coadi careabema sida edesidaa.

³⁸ Quera bá diabada oro odada, quera badi careabemada, olivo draga quera bara Ɂada jūma Ācōrē itebema soadi carea, Ācōrē wua dede eda wābadama eatɁ jūātrɁ Ɂai wua sida edesidaa.

³⁹ Animarā babue diabada bronca Ɂaradada, dji jarrājarrā bronca odada, dji jira ededi bacuruda, jūma mał animarā babue diabadaebema sida edesidaa. Idjaba ne sagɁbadada dji aɁ Ɂadi bara edesidaa.

⁴⁰ Ācōrē wua de auđu jūrā Ɂai careabema wuada, dji bacuru tēnada, mał bacuru berajudī careabemada, dji auđu jūrā Ɂade eda wābadama eatɁ jūātrɁ Ɂai wuada, dji egorode cachiđi careabemara jācara bara edesidaa. Ne jūma Ācōrē wua de careabemada edesidaa.

⁴¹ Idjaba Aaroł djiora, idji warrarā djio sida edesidaa ādjira sacerdoterāda Ɂeadamārēā. Mał djiora jānida panɁa Ācōrē wua dede ne ode wāɁade.

42 Jūma israelerāba opedadara Ācōrēba Moisea obi jarada quīrāca basia.

43 Maḵra Moiseba acḷpeda unusia ādjirāba jūma aride osidada Ācōrēba jarada quīrāca. Maḵ bēra ādjirāra bia jarasia.

40

Moiseba Ācōrē wua de carawada

1 Maḵbe Ācōrēba Moisea jarasia:

2 –Poa djiwidide nabema jedecode dji nabema ewaride mḵ wua dera carawadada.*

3 Mḵ baurudeda maḵ dede edaara ḅḷ dejāne ḅḷdadua. Maḵ baurude nocoere wuada eatḷ jira ḅḷdadua.

4 Idjaba mesada eda enenapeda jūma maḵ mesade baida ḅḷra ḵḵḷ ḅḷdadua. Ībīrā ḅḷbada sida eda enenapeda Ībīrāra jḷwateza ḅḷcuadada.†

5 Quera babada oro odada mḵ wua dede eda ḅḷdadua mḵ baurude quīrāpe. Māwā ḅḷdapeda dji eda wābadara wuaba eatḷ jūāḵḵḷ ḅḷdadua.

6 Mḵ wua dede eda wābada quīrāpe animarā babue diabadara ḅḷdadua.

7 Ne saḡḷbadada ḅḷdadua animarā babue diabada jēdaare mḵ wua de caita. Maḡḷde baidoda jue ūmanadua.

8 Maḵbe mḵ dera wuaba auḍu jūrā ḅḷdadua. Maḵ auḍu jūrā ḅḷde eda wābadara wuaba eatḷ jūāḵḵḷ ḅḷdadua.

9 Maḵbe olivo draga quera bara ḅḷra edapeda mḵ wua deda, jūma maḵ dede nūmea sida soadua mḵ itea bia ḅemārēā.

10 Animarā babue diabadada, jūma maḵ animarā babue diabadadebema sida soadua mḵ itea bio bia ḅemārēā.

11 Ne saḡḷbada sida dji acḷ ḅḷdi bara soadua mḵ itea ḅemārēā.

12 Maḵbe Aaroḵra idji warrarā sida mḵ wua dede eda wābadamaa edepeda baḍoba saḡḷadua.

13 Saḡḷadacarea djo Aaroḵ itea opedadara idjia jḷbidua. Maḵbe olivo draga quera bara ḅḷda Aaroḵ boro ḵḵḷ weadua mḵ sacerdote dji dromada ḅemārēā.

14 Aaroḵ warrarāra caita zebipeda ādjia jḷnida panḷ torroa beada jḷbidua.

15 Ādjirā boro ḵḵḷ olivo draga quera bara ḅḷda weadua ara ādji zeza boro ḵḵḷ weada quīrāca. Māwā ādjirāra mḵ sacerdoterāda beadia. Olivo draga ādjirā boro ḵḵḷ weabḷraḷba ādjirādrḷ, ādjidēba yōḅdarā sida mḵ sacerdoterāda beadia.–

16 Ara maḵda Moiseba jūma osia Ācōrēba jarada quīrāca.

17-18 Egiptodeba ēdrḷpedadacarea poa aḅa babḷḷde nabema jedecode dji nabema ewaride Moiseba Ācōrē wua dera carawabisia. Idjia parata oda uria beara erreca ḅḷcuabisia. Maḡḷde eda bacuru ḷḵḵḷ quidatera berajucubisia maḵ bacurura ḷḵḵḷ caḷa pēni carea. Orroza bacuru eradara pīrū omoa beade berajucubisia maḵ dera zarea coḅemārēā. Dji dejānebema bacuru tēnara, dji eda wābadama bacuru tēna sida ḷḵḵḷ nūmbisia.

19 Jūma maḵ ḵḵḷ idjia wuada umē ānēḅari ḅḷbisia. Maḵ ḵḵḷ animarā e odada umē ānēḅari ḅḷbisia Ācōrēba idjia jarada quīrāca.

20 Ācōrēba jā obi ḅḷ beḅea mōgarade ḅḷ ḅḷda Moiseba baurudede eda waga ḅḷsia. Waga ḅḷpeda maḵ baurude ḵḵḷ coḅeira coḅḷsia. Bacuru eradara pīrū omoa beade eda beraju ḅḷsia jira edeḍi carea.

* 40:2 Nota Exodo 12:2de ḅḷda acḷdua. † 40:4 Ībīrāra ḵḵḷ ḅḷcuadada. Acḷḷamaarā maḵ beḅeaba jara ḅḷa: “Ībīrāra coacwadada.”

21 Baurudera Ācōrē wua dede eda ʘabisia. ʘadapeda wuada eat_Λ jira ʘabisia baurude jūātr_Λ erobamārēā Ācōrēba idjía jarada quĩrāca.

22 Mañ wua eat_Λ jira ʘΛ nocoare Moiseba mesada Ācōrē wua dede j_Λwa araare ʘabisia.

23 Mañ mesa ʘr_Λ pałda Ācōrē quĩrāpita ʘasia Ācōrēba idjía jarada quĩrāca.

24 Ācōrē wua dede j_Λwa ac_Λare dji mesa quĩrāpe Moiseba ĩbĩrā ʘabadara ʘabisia.

25 Mañ ĩbĩrā ʘabada j_Λwateza ĩbĩrāda ʘacuabisia Ācōrē quĩrāpita coai carea Ācōrēba idjía jarada quĩrāca.

26 Ācōrē dejāne eat_Λ jira ʘΛ wua nocoare Moiseba quera bá diabadada ʘabisia.

27 Mañ ʘr_Λ querada bá diasia Ācōrēba idjía jarada quĩrāca.

28 Dji eda wābadara Moiseba wuaba eat_Λ jūātr_Λ ʘabisia.

29 Ācōrē wua dede eda wābada quĩrāpe Moiseba animarā babue diabadara ʘabisia. Mañ ʘr_Λ animarāda, harina oda sida Ācōrēa babue diasia Ācōrēba idjía jarada quĩrāca.

30 Animarā babue diabada jēdaare Ācōrē wua de caita Moiseba ne s_Λg_Λbadada ʘabisia. Mañg_Λde baidoda jue ũm_Λbisia.

31 Moiseba, Arołba, Aroł warrarā bida ādji j_Λwara, jĩrū sida mañ baidoba s_Λg_Λbadjidāa.

32 Māwā s_Λg_Λbadjidāa Ācōrē wua dede eda wāb_Λdaza idjaba Ācōrēa animarā babue diab_Λdaza Ācōrēba Moisea jarada quĩrāca.

33 Moiseba Ācōrē wua dera, animarā babue diabada sida wuaba auđu jūrā ʘabisia. Mañne eda wābadara wuaba eat_Λ jūātr_Λ ʘabisia. Māwā Moiseba Ācōrē wua dera pārāsia.

Ācōrē wua de ʘr_Λ jārārā beda

34-35 Jūma pārānacarea jārārā ʘt_Λba edaa jira ʘaba Ācōrē wua dera ānā edasia. Mañne Ācōrē quĩrāwārēā dorrodorroadā mañ dede eda wāsia. Małba Moiserā eda poya wāē basía.

36 Mañ ewarideba ʘtaa mañ jārārā Ācōrē wua de ʘr_Λ ʘada nocodaa wāb_Λg_Λde israelerā sida nocodaa wābadjidāa.

37 Barib_Λg_Λ jārārā Ācōrē wua de ʘr_Λ ʘesira israelerā sida aria panebadjidāa aba jārārā wayacusa nocodaa wāb_Λg_Λdaa.

38 Jūma israelerāba ac_Λ pañ_Λ daide āsa Ācōrē jārārā idji wua de ʘr_Λ ʘabadjia. Diamasi t_Λb_Λ quĩrāca uruga jira ʘabadjia. Māwā ʘasia ādjirā wāb_Λdaza.

LEVITICO

Israelerāra Egipto druadeba ēdrāsidaa 1445 poa Jesu todi naēna. Małbe jedeco umēne Sinai ējūāne jūēne wāsidaa. Sinai eyade Ācōrēba naļ Levitico cartada Moisea babisia (27:34). Naļ cartade Ācōrēba Moisea jarasia sāvā sacerdoterāba oēida panada. Naļ cartara Levitico abadaa israelerā sacerdoterāra Levideba yōpedada bēra.

Dadjī ēberā bedēade naļ Levitico cartadebemada bā eropanla israelerāba cadjirua opedada carea Ācōrēa diadida panananebemada. Ādjia diapedadada sacerdoterāba Ācōrēa babue diabadjidaa (1:1neba aba 6:7daa). Małare bā eropanla Ācōrēba cadjirua quīrādoabari ewaride sāvā sacerdoterāba oēida pananada (capítulo 16). Małare bā eropanla sāvā israelerāba ādjī ewari droma beara oēida pananada (capítulo 23). Jīrūare bā eropanla sacerdoterāba ībirā Ācōrē wua de coadida panananebemada idjaba ēberāba Ācōrē biē jaradadebemada (capítulo 24).

Sāvā animarā Ācōrēa babue diaida badebema

¹ Ācōrēba idjī wua dedeba Moisea jarasia:

²–Israelerāa nāwā jaradua: “Abalaba idjī animarānebemada Ācōrēa diaibara, pacada, ovejada, wua chiwatuda diaida bala.

³ Pacada babue diaibara, dji umaquīrādrā diaida bala. Maļ pacara jūma bia baida bala. Małra Ācōrē wua dede eda wābadamaa edeida bala idjia diabarara Ācōrēba bia unumārēā.

⁴ Dji diabaralaba idjī jawara paca boro lra baida bala. Māwā Ācōrēba maļ pacara dji ēberā cacuabari edaya idjia cadjirua oēa quīrādoai carea.

⁵ Małbe Ācōrē quīrāpita pacara o lrrāgo beaida bala. Małne Aaroļ warrarā sacerdoterāba dji oara piadapeda animarā babue diabada orroza jīāpoēida panla Ācōrē wua de quīrāpe.

⁶ Dji diadaba pacara epapeda, drapetapeda tlcuaida bala.

⁷ Māwā o balde sacerdote Aaroļ warrarāba animarā babue diabada lra tabara uruga nūmanida panla.

⁸⁻⁹ Dji diadaba paca jāsira, dji jīrū sida baidoba sagaida bala. Sagadacarea Aaroļ warrarā sacerdoterāba małgara, dji animarā tluadara, dji borora, dji draga sida animarā babue diadade taba uruga nūma lra badepeda jūma babue diadida panla. Maļ paca babue diabarara Ācōrēba bia unuya.*

¹⁰ Abalaba idjī animarānebema ovejada wa chiwatuda Ācōrēa babue diaibara, dji umaquīrādrā diaida bala. Maļ animarāra jūma bia baida bala.

¹¹ Małra Ācōrē quīrāpita animarā babue diabada jawa araare o lrrāgo beaida bala. Małne Aaroļ warrarā sacerdoterāba dji oara piadapeda animarā babue diabada orroza jīāpoēida panla.

¹²⁻¹³ Dji diadaba animarāra drapetapeda tlcuaida bala. Tlcuapeda dji jāsira, dji jīrū sida baidoba sagaida bala. Małgara, dji animarā tluadara, dji borora, dji draga sida sacerdotēba animarā babue diadade taba uruga nūma lra bapeda jūma babue diaida bala. Maļ animarā babue diabarara Ācōrēba bia unuya.

* **1:8-9** Maļ paca babue diabarara Ācōrēba bia unuya. Hebreo bedēade bā bala: “Maļ babue diabarara Ācōrēba bia āya.”

14 Aḅaḅba ḱbanada Ācōrēa babue diaib_{ΛΓΛ}, puchirāda wa putujuda diaida ḅ_{ΛΛ}.

15 Sacerdoteba maḷ ḱbanara animarā babue diabadamaa edepeda otapuya beida ḅ_{ΛΛ}. Beapeḁa dji borora animarā babue diabadade babueida ḅ_{ΛΛ}. Dji oara animarā babue diabadade orroḁe zowuabida ḅ_{ΛΛ}.

16 Maḷbe carabapeda, jēsapeda dji jāsida, dji cara sida animarā babue diabadade orrocawa ḅ_{ΛΛ}ida ḅ_{ΛΛ} dji tḅ_Λ pora ḅ_Λmaa.† Dji tḅ_Λ porara animarā babue diabadade ḱmāḁau odjabariare ḅ_{ΛΛ}.

17 Maḷbe dji ide jidapeda ḱbanara drawe ewara cob_Λida ḅ_{ΛΛ}. Māwā cob_Λpeda animarā babue diabadade babue diaida ḅ_{ΛΛ}. Maḷ ḱbana babue diabadade ḱcōrēba bia unuya.”-

2

Néudebema sāwā Ācōrēa diadida pan_Λ

1 Aḅaḅba idji néudebema harina oḁada Ācōrēa diaib_{ΛΓΛ}, dji biara ḅ_Λ harinada diaida ḅ_{ΛΛ}. Maḷ harina ḱrḱ nedragada weapeda incienso querada ḱrḱ cob_Λida ḅ_{ΛΛ}.

2 Maḷra idjia Aaroḷ warrarā sacerdoterā_{maa} edeida ḅ_{ΛΛ}. Maḷ harinanebemada sacerdoteba j_Λwa barat_Λma aḅa edaida ḅ_{ΛΛ} nedraga bara idjaba jūma dji incienso quera bara. Maḷg_Λra animarā babue diabadade ḱrḱ babue diaida ḅ_{ΛΛ}. Maḷ maḱrī babue diabadade aḅabi ḅ_{ΛΛ} jūma maḷ harinara Ācōrēa dia ḅ_Λda. Maḷ babue diabadade ḱcōrēba bia unuya.

3 Maḷ harinanebemada maḱrī Ācōrēa babue diada bē_rā jūma dji beḁa sida Ācōrē itea besia. Maḷ bē_rā aḅabe Aaroḷba idji warrarā biḁa arima codida pan_{ΛΛ}.

4 Aḅaḅba paḷ āḅudada Ācōrēa diaib_{ΛΓΛ}, dji biara ḅ_Λ harina oḁada diaida ḅ_{ΛΛ}. Maḷ paḷra ēsābari neē baḱda ḅ_{ΛΛ}. Nedraga bara oida ḅ_{ΛΛ} wa nedragaba ḱrḱ cob_Λida ḅ_{ΛΛ}.

5 Jiorro pewede_a oḁade paḷ āḅudada diade edeib_{ΛΓΛ}, dji biara ḅ_Λ harina nedraga bara oḁada diaida ḅ_{ΛΛ}. Maḷg_Λra ēsābari neē baḱda ḅ_{ΛΛ}.

6 Maḷ paḷra jūma cōrācuapeda nedragada ḱrḱ weaida ḅ_{ΛΛ}, Ācōrēa diai bē_rā.

7 Paḷ cugurude āḅudada diade edeib_{ΛΓΛ}, dji biara ḅ_Λ harina nedraga bara oḁada diaida ḅ_{ΛΛ}.

8 Maḷ paḷ āḅudadebemada dji Ācōrēa diabadade sacerdotema_a edepeda sacerdoteba animarā babue diabadamaa edeida ḅ_{ΛΛ}.

9 Maḷbe maḱrī edapeda maḷg_Λra animarā babue diabadade Ācōrēa babue diaida ḅ_{ΛΛ}. Maḷ maḱrī babue diabadade aḅabi ḅ_{ΛΛ} jūma maḷ paḷra Ācōrēa dia ḅ_Λda. Maḷ paḷ babue diabadade ḱcōrēba bia unuya.

10 Maḷ paḷnebemada maḱrī Ācōrēa babue diada bē_rā jūma dji beḁa sida Ācōrē itea besia. Maḷ bē_rā aḅabe Aaroḷba idji warrarā biḁa arima codida pan_{ΛΛ}.

11 Bārā néudebemada Ācōrēa diabadade paḷ ēsābari bara ḅ_Λda diacara pan_{ΛΛ}, paḷ ēsābarida, urrajō sida Ācōrēa babue diacara pan_Λ bē_rā.

12 Bārāba naḱrī ewabadadebemada Ācōrēa diabadade paḷ ēsābari bara, urrajō bara diadida pan_{ΛΛ}. Barib_Λra animarā babue diabadade babue diacara pan_{ΛΛ}, Ācōrēba bia unuē bē_rā.

† 1:16 Hebreo bedede maḷ versicolora ebuda ḅ_Λēa.

¹³ Jūma bārā néudebemada Ācōrēa diabādade tā bara diadida panāa. Tā neē bāra diacara panāa. Tāba cawabi bāa Ācōrēba bārā ume bedea bādada jōēda. Maā bērā jūma Ācōrēa diabādara tā bara baida bāa.

¹⁴ Bārāba naārā ewabādadebemada Ācōrēa diabādade jututiadapeda tēunada Ācōrēa diadida panāa.

¹⁵ Maā ārā nedragada weadapeda incienso querada ārā cobādida panāa, Ācōrēa diadi bērā.

¹⁶ Sacerdoteba maānebemada Ācōrēa babue diaida bāa dji nedraga bara idjaba jūma dji incienso quera bara. Maā maārī babue diabādadeba acābi bāa jūma maā jututiadara Ācōrēa dia bāda.

3

Ācōrē ume necai bai carea sāvā animarā diaida bā

¹ Abābā Ācōrē ume necai bai carea pacada diaibāra, dji umaquīrāda wa dji wērāda diaida bāa. Maā pacara jūma bia baida bāa.

² Dji dia bāba idji jawara paca boro ārā bāpeda o arāgo beida bāa Ācōrē wua dede eda wābada caita. Maābe Aaroā warrarā sacerdoterāba dji oara animarā babue diabada ārā idjaba orroza bida jīāpōdida panāa.

³⁻⁴ Dji dia bāba dji tarida, bitedabema dragada, cotruada umena dji draga bara, nequima sida Aaroā warrarā diaida bāa Ācōrēa babue diadamārēā.

⁵ Ādjirāba jūma maāgara animarā babue diabādade Ācōrēa babue diadida panāa animarā bá nūmacāda ārā.* Maā babue diabāra Ācōrēba bia unuya.

⁶ Abābā Ācōrē ume necai bai carea ovejada wa chiwatuda diaibāra, dji umaquīrāda wa dji wērāda diaida bāa. Maāra jūma bia baida bāa.

⁷ Ovejada diaibāra, Ācōrē quīrāpita edeida bāa.

⁸ Idji jawara oveja boro ārā bāpeda o arāgo beida bāa Ācōrē wua de quīrāpe. Maābe Aaroā warrarāba dji oara animarā babue diabada ārā idjaba orroza bida jīāpōdida panāa.

⁹⁻¹⁰ Dji dia bāba dji dragada, dji dru carraya tadada, dji tarida, cotrua umena dji draga bara, nequima sida sacerdoterāa diaida bāa Ācōrēa babue diadamārēā.

¹¹ Sacerdoteba jūma maāgara animarā babue diabādade Ācōrēa babue diaida bāa. Maā babue diabāra Ācōrēa djico diabāra quīrāca bāa.

¹² Ācōrē ume necai bai carea dia bāba chiwatuda diaibāra, Ācōrē quīrāpita edeida bāa.

¹³ Mama idji jawara chiwatu boro ārā bāpeda o arāgo beida bāa Ācōrē wua de quīrāpe. Maābe Aaroā warrarāba dji oara animarā babue diabada ārā idjaba orroza bida jīāpōdida panāa.

¹⁴⁻¹⁵ Dji dia bāba dji tarida, cotruada umena dji draga bara, nequima sida sacerdotēa diaida bāa Ācōrēa babue diamārēā.

¹⁶ Maābe sacerdotēba jūma maāgara animarā babue diabādade Ācōrēa babue diaida bāa. Maā babue diabāra Ācōrēa djico diabāra quīrāca bāa. Ācōrēba maāra bia unuya. Jūma dji dragada Ācōrēa babue diaida bāa.

¹⁷ Idiba āta naā bedeada jīā odida panāa: bārā wābdaza bārāba, bārā warrarāneba yōbdarā bida animarā dragada, oa sida cocara panāa.

* **3:5** Ācōrē ume necai bai careabema animarā diai naēna dji dia bāba naārā Ācōrēa dewara animarāda jūma babue diaida bāa. Capítulo 1ne maānebemada bā bāa.

4

Cadjirua oda carea cārēda Ācōrēa diaida ɓa

1 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

2 –Israelerāa nāwā jaradua: “Aɓaɓa cadjirua oi crīchaē ɓaɗe Ācōrē leyda āi oibɓaɓa, maɓ cadjirua oda carea nāwā oida ɓa:

3 Sacerdote dji dromaara ɓaba māwā cadjiruada oibɓaɓa, puru siɗa Ācōrē quīrāpita bedeade ɓaya. Maɓ cadjirua oda carea paca umaquīrā zaqueda Ācōrēa babue diaida ɓa. Maɓ pacara jūma bia ɓaida ɓa.

4 Maɓra Ācōrē wua dede eɗa wābada quīrāpe edepeda idji jɓwara paca boro ɓaɓa ɓaɓa o ɓaɓa beaida ɓa Ācōrē quīrāpita.

5 Maɓbe dji oada maārī edapeda Ācōrē wua dede eɗa edeida ɓa.

6 Mama eɗa idji jɓwa jīwīnīra maɓ oade ɓeguea edapeda ɓarima siete Ācōrē quīrāpita jīāpoida ɓa wua eatɓa jira ɓa quīrāpe.

7 Maɓbe quera bá diabadade cachu quīrāca ɓeara maɓ oaba soaida ɓa Ācōrē quīrāpita. Ācōrē wua dedeɗa dajadaa zepeda dji eɗa wābada quīrāpe paca oa ɓedara animarā babue diabadade coɓa caita jūma weaida ɓa.

8-9 Maɓbe cadjirua oda carea paca beada ɓitedabema dragada jūma edaida ɓa: dji ɓaɓa, cotruada umena dji draga bara, nequima siɗa.

10 (Ācōrē ume necai ɓai carea animarā draga edabari quīrāca oida ɓa.) Edapeda jūma maɓɓa animarā babue diabadade Ācōrēa babue diaida ɓa.

11-12 Pacadebema ɓedara israelerā duanɓaɓa jūma āyā edeida ɓa: dji eɗa, dji djarada, dji boroda, dji jīrūda, jūma ɓitedabemada, dji ā siɗa. Jūma maɓɓa edeida ɓa animarā babueɗa pora cuabadamaa. Maɓ pora ɓaɓa ɓaɓa cajērāpeda pacara jūma babueida ɓa.

13 Cadjirua oi crīchaē ɓaɗe Israel puruba Ācōrē leyda āi oibɓaɓa, cadjirua odara adua ɓamīna Ācōrē quīrāpita bedeade ɓaya.

14 Baribɓaɓa puruba cawasira, maɓ cadjirua carea paca umaquīrā zaqueda Ācōrē wua demaa edeida ɓa babue diabi carea.

15 Maɓbe Ācōrē quīrāpita israelerā bororāba ādji jɓwara paca boro ɓaɓa ɓaɓa o ɓaɓa beaɗida panɓa.

16 Maɓbe sacerdote dji dromaara ɓaba dji oada maārī Ācōrē wua dede eɗa edeida ɓa.

17 Mama eɗa idji jɓwa jīwīnīra maɓ oade ɓeguea edapeda ɓarima siete Ācōrē quīrāpita jīāpoida ɓa wua eatɓa jira ɓa quīrāpe.

18 Maɓbe Ācōrē quīrāpita quera bá diabadade cachu quīrāca ɓeara maɓ oaba soaida ɓa. Ācōrē wua dedeɗa dajadaa zepeda dji eɗa wābada quīrāpe paca oa ɓedara animarā babue diabadade coɓa caita jūma weaida ɓa.

19 Maɓbe paca ɓitedabema dragada jūma edapeda animarā babue diabadade Ācōrēa babue diaida ɓa.

20 Idjia oida ɓa ara idji cadjirua carea oda quīrāca. Sacerdoteba māwā oida ɓa ɓaɓa cadjirua opeɗada carea. Māwāɓaɓa Ācōrēba maɓ cadjiruara quīrādoaya.

21 Maɓbe pacadebema ɓedara israelerā duanɓaɓa āyā edepeda jūma babueida ɓa ara idji cadjirua carea beada paca āyā edepeda jūma babueida quīrāca. Māwā oida ɓa maɓ pacara beada ɓērā Israel puruba cadjirua oda carea.

22 Cadjirua oi crīchaē ɓaɗe ɓaɓa bororāneɓemaba Ācōrē leyda āi oibɓaɓa, cadjirua odara adua ɓamīna Ācōrē quīrāpita bedeade ɓaya.

23 Barib_{ΔΓΛ} cadjirua odada cawasira, chiwatu dji umaquĩrãda edeida **ΒΛΑ** Ācõrẽ quĩrãpita babue diabi carea. Ma_λ chiwatura jũma bia **β**aida **ΒΛΑ**.

24 Animarã babue diadi careabema beabadama idji **λ**wara chiwatu boro **λ**r_λ **β**apeda Ācõrẽ quĩrãpita o **λ**rrãgo beaida **ΒΛΑ** idjia cadjirua oda carea.

25 Ma_λbe sacerdoteba ma_λ cadjirua carea beada chiwatu oade idji **λ**wa jĩwĩnĩra **β**eguea edapeda animarã babue diabada_{de} cachu quĩrãca **β**eara soaida **ΒΛΑ**. Chiwatu oa **β**edara animarã babue diabada **coβ** caita jũma weaida **ΒΛΑ**.

26 Ma_λbe jũma dji draga **β**itedabemada Ācõrẽa babue diaida **ΒΛΑ** Ācõrẽ ume necai **β**ai careabema animarã dragada babue diabari quĩrãca.* Ma_λg_λra sacerdoteba oida **ΒΛΑ** **β**ãrã boroba cadjirua oda carea. Mãwã_βg_λ Ācõrẽba ma_λ cadjiruara quĩrãdoaya.

27 Cadjirua oi crĩcha_ē **β**ade **β**ãrãnebemaba Ācõrẽ leyda **ã**i oib_λg_λ, cadjirua odara adua **β**amĩna Ācõrẽ quĩrãpita bedeade **β**aya.

28 Barib_{ΔΓΛ} cadjirua odada cawasira, chiwatu wẽrãda edeida **ΒΛΑ** Ācõrẽ quĩrãpita babue diabi carea. Ma_λ chiwatura jũma bia **β**aida **ΒΛΑ**.

29 Animarã babue diadi careabema beabadama idji **λ**wara chiwatu boro **λ**r_λ **β**apeda o **λ**rrãgo beaida **ΒΛΑ** idjia cadjirua oda carea.

30 Ma_λbe sacerdoteba chiwatu oade idji **λ**wa jĩwĩnĩra **β**eguea edapeda animarã babue diabada_{de} cachu quĩrãca **β**eara soaida **ΒΛΑ**. Chiwatu oa **β**edara animarã babue diabada **coβ** caita jũma weaida **ΒΛΑ**.

31 Ma_λbe dji dragada jũma edaida **ΒΛΑ** Ācõrẽ ume necai **β**ai careabema animarã draga edabari quĩrãca. Edapeda dji dragara animarã babue diabada_{de} jũma babue diaida **ΒΛΑ** Ācõrẽba bia unumãrẽã. Ma_λg_λra sacerdoteba oida **ΒΛΑ** **αβ**aba cadjirua oda carea. Mãwã_βg_λ Ācõrẽba ma_λ cadjiruara quĩrãdoaya.

32 **Αβ**aba chiwatu cãyãbara ovejada idjia cadjirua oda carea babue diabi quĩrã **β**ab_λg_λ, oveja wẽrãda edeida **ΒΛΑ**. Ma_λ ovejara jũma bia **β**aida **ΒΛΑ**.

33 Animarã babue diadi careabema beabadama idji **λ**wara oveja boro **λ**r_λ **β**apeda o **λ**rrãgo beaida **ΒΛΑ** idjia cadjirua oda carea.

34 Ma_λbe sacerdoteba ma_λ cadjirua carea oveja beada oade idji **λ**wa jĩwĩnĩra **β**eguea edapeda animarã babue diabada_{de} cachu quĩrãca **β**eara soaida **ΒΛΑ**. Oveja oa **β**edara animarã babue diabada **coβ** caita jũma weaida **ΒΛΑ**.

35 Ma_λbe dji dragada jũma edaida **ΒΛΑ** Ācõrẽ ume necai **β**ai careabema animarã draga edabari quĩrãca. Edapeda dji dragara Ācõrẽa jũma babue diaida **ΒΛΑ** animarã babue diabada_{de} **β**a nũmãcãda animarã **λ**r_λ. Ma_λg_λra idjia oida **ΒΛΑ** **αβ**aba cadjirua oda carea. Mãwã_βg_λ Ācõrẽba ma_λ cadjiruara quĩrãdoaya.

5

1 **β**ãrã bororãba **ē**berã cawa obada_{de} **αβ**ada trãnib_λg_λ, ma_λg_λ **ē**berãba ununada wa ũrinada jara_ē**β**g_λ cadjiruada o **ΒΛΑ**. Ma_λ carea bedeade **β**aya.

2 **β**ãrãba cocara pan_λ animarã mēãbemada, daupēbadada, wa jāne wãbada beudada **αβ**aba waraib_λg_λ, wara_ēada adua **β**amĩna ma_λ **ē**berãra Ācõrẽ quĩrãpita bi_ē **β**eda **β**ẽrã bedeade **ΒΛΑ**.*

3 **Αβ**aba Ācõrẽ quĩrãpita bi_ē **β**ã **ē**berãda waraib_λg_λ wa ma_λ **ē**berãnebemada waraib_λg_λ, mãwã wara_ēada adua **β**amĩna cawab_λg_λde bedeade **β**aya.†

* 4:26 Levitico capítulo 3. * 5:2 Levitico capítulo 11. † 5:3 Levitico capítulo 12-15.

4 Aba_Λba quĩrãcuita crĩchaẽne bariduade oida wãrãneba jaraiba_{ΛΓΛ}, mãwã jaradara quĩrãdoaimĩna cawaba_{ΛΓΛ}de Ācõrẽ quĩrãpita bedeade ßaya.

5 Mãwã ßea cadjirua odaba idjia odara jũmarãa ebuda jaraida ßaa.

6 Idjia cadjirua oda carea idji animarãnebema oveja wẽrãda wa chiwatu wẽrãda edeida ßaa Ācõrẽa babue diabi carea. Ma_Λbe sacerdoteba ma_Λg_Λ animarã dragara Ācõrẽa babue diaida ßaa ma_Λl eberãba cadjirua oda carea.

7 Ne neẽ quiruba ovejada diai carea neẽ ßa_Λba_Λ, puchirãda umé wa putujuda umé edeida ßaa. Aba Ācõrẽ quĩrãpita beabida ßaa idjia cadjirua oda carea idjaba aba Ācõrẽa jũma babue diabida ßaa.

8 Ma_Λl umébema ĩbanara sacerdotemaa edepeda sacerdoteba aba otapuya beaida ßaa dji ededaba cadjirua oda carea. Otapuya beaba_{ΛΓΛ}de abeda dji borora tacara ßaa.

9 Ma_Λl cadjirua carea ĩbana beada oara animarã babue diabada orro abaare maãrĩ jĩãpoida ßaa. Oa ßedara animarã babue diabada co_ß caita jũma weaida ßaa. Mãwã oida ßaa dji ededaba cadjirua oda carea.

10 Ma_Λbe sacerdoteba dewarabema ĩbanara jũma Ācõrẽa babue diaida ßaa Ācõrẽba obi jarada quĩrãca.† Jũma ma_Λg_Λara idjia oida ßaa dji ededaba cadjirua oda carea. Mãwãba_{ΛΓΛ} Ācõrẽba ma_Λl cadjiruara quĩrãdoaya.

11 Bariba_{ΛΓΛ} ne neẽ quiruba puchirãda umé wa putujuda umé diai carea neẽ ßa_Λba_Λ, dji biara ßa_Λ harinada epedeco jũguruu umé diaida ßaa idjia cadjirua oda carea.‡ Ma_Λl harinane nedragada, incienso quera sida ßacara ßaa cadjirua carea dia ßa_Λ bẽrã.

12 Ma_Λl harinara sacerdotemaa edepeda sacerdoteba ja_Λwa baratama aba edapeda Ācõrẽa babue diaida ßaa animarã babue diabada de bá nũma_Λcãda ãrã. Ma_Λl maãrĩ babue diabã_{ΛΓΛ}deba acãbi ßaa harinara jũma Ācõrẽa dia ßada. Ma_Λl harina diaðara cadjirua carea diasia.

13 Sacerdoteba mãwã oida ßaa dji ededaba cadjirua oda carea. Mãwãba_{ΛΓΛ} Ācõrẽba ma_Λl cadjiruara quĩrãdoaya. Harina ßedara sacerdote itea ßaya bãrã neudebema Ācõrẽa babue diabã_{ΛΓΛ}de dji ßedara idji itea ßebari quĩrãca.”-

Bedeade ßaba diaida ßa

14 Idjaba Ācõrẽba Moisea jarasia:

15 -Cadjirua oi crĩchaẽ ßade aba_Λba Ācõrẽa diaida ßa_Λde bemada jũma diaẽba_{ΛΓΛ}, ma_Λl cadjirua oda carea idji animarãnebema oveja dji umaquĩrãda Ācõrẽa diaida ßaa. Ma_Λl ovejara jũma bia baída ßaa. Dji nẽba_Λara daucha baída ßaa idjia diaida ßa quĩrãca. Ma_Λlbari paratara diabã_{ΛΓΛ}bara Ācõrẽ dede zabada quĩrãca diaida ßacasia.

16 Idjia Ācõrẽa diaẽ ßada diapeda sacerdoteba ma_Λl auðu diaida ßaa.* Ma_Λlbe idjia ovejara beapeda idji cadjirua carea sacerdoteba Ācõrẽa babue diaya. Mãwãba_{ΛΓΛ} Ācõrẽba ma_Λl cadjiruara quĩrãdoaya.

17 Aba_Λba Ācõrẽ leyda ãi oiba_{ΛΓΛ}, ãi odada adua ßamĩna Ācõrẽ quĩrãpita ma_Λl cadjirua carea bedeade ßaa.

18 Cawaba_{ΛΓΛ}de idji animarãnebema oveja dji umaquĩrãda sacerdotemaa edeida ßaa Ācõrẽa babue diamãrẽã ma_Λl cadjirua oda carea. Ma_Λl ovejara jũma bia baída ßaa. Dji nẽba_Λara daucha baída ßaa idjia diaida ßa quĩrãca.

† 5:10 Levitico 1:14-17. § 5:11 *Epedeco jũguruu umé*. Hebreo bedeade ßa_Λ ßaa “décima parte de un efa.” * 5:16 *Ma_Λl auðu*. Hebreo bedeade ßa_Λ ßaa “la quinta parte.”

Ovejara beapeda idji cadjirua carea sacerdoteba Ācōrēa babue diaya. Māwā idjia adua bade cadjirua odara Ācōrēba quĩrādoaya.

¹⁹ Mañ ēberāba Ācōrē leyda āi oda bēra bedeade bla. Mañ bēra ovejara babue diaida bla.

6

¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

² -Abalaba idjia wagamārēa ne bedada sewadeba adua blaada aibala, wa idjia drada drade blaada aibala, wa cūruga badeba djārāneda jārība, Ācōrē quĩrāpita cadjiruada o bla.

³ Mañ awara abalaba ne aduadada unupeba sewadeba unue blaada aibala, wa baridua mañ quĩrāca beada opeda mēraibala, Ācōrē quĩrāpita cadjiruada o bla.

⁴⁻⁵ Bariduaba mañ cadjirua quĩrāca beada oibala, Ācōrē quĩrāpita bedeade baya. Mañ bēra idjia dra erobara, wa cūruga badeba jārī erobara, wa idjima beda sewadeba jēda diaē bala, wa djārā ne aduada mēra erobara, wa baridua djārāne mēra erobala sida djibaría jēda diaida bla. Jēda diapeda mañ auđu diaida bla.* Māwā diaida bla idjia cadjirua oda carea oveja beabala ewaride.

⁶ Mañne idji animarānebema oveja dji umaquĩrāda sacerdotemaa edeida bla babue díamārēa idjia cadjirua oda carea. Mañ ovejara jūma bia baída bla. Dji nēbāra daucha baída bla idjia diaida bla quĩrāca.

⁷ Idjia ovejara beapeda idji cadjirua carea sacerdoteba Ācōrē quĩrāpita babue diaya. Māwābala Ācōrēba mañ cadjiruara quĩrādoaya.

10

Nadāba, Abiu bida cadjirua opedada

¹ Aaroñ warrarā Nadāba, Abiu bida ādji quera babada epedecoda edadapeda tbaldauda quera sida mañ epedecode balsaída. Mañda Ācōrēba jarada awara idji quĩrāpita básída.*

² Mañ carea Ācōrēba tbal uruada idji bamaalaba eradralbisía. Mañ uruaba ādjira bá beasia. Māwā idji quĩrāpita beusída.

³ Mañbe Moiseba Aaroña jarasia:

-Nañra jāwāsía Ācōrēba jarada quĩrāca opedadaē bēra. Ācōrēba nāwā jarasia: Mā caita zebadaba mñra waya pananida panala. Mñdra jūmarā quĩrāpita bia jaradida panala.

Mañda ūrīpeda Aaroñra chupea besía.

⁴ Mañbe Moiseba Aaroñ djabadrōā Uziel warrarā Misaelda, Elzapañ sida trāpeda jarasia:

-Zedadua. Bārā ēberārā beupedadara Ācōrē wua de caitabemada puru jīga ededadua.-

⁵ Ara mañda zedapeda Moiseba jarada quĩrāca dji beupedadara ādji djio jā panala puru jīga edesída.

16

Ācōrēba cadjirua quĩrādoabari ewari

* **6:4-5** Mañ auđu. Hebreo bedeade bl bla "la quinta parte." * **10:1** Exodo 30:7-9de jara bla sāvā Ācōrē quĩrāpita querada baída bada.

1 Ācōrēba jarada awara idji quīrāpita quera babada carea Aaroā warrarāra umé beusidaa. Beupedadacarea Ācōrēra Moise ume bedeasia.

2 Nāwā jarasia:

–Ba djabā Aaroā jaradua mā dede wua eat_L jira ba jēdaare mā itea biara ba dejāne baridua ewaride eda wārāmārēā. Baridua ewaride eda wāsira beuya, māra baurude āṛā jārārāne ba bērā. Ababe mā ba da ewaride eda wāida ba.

3 Maā ewaride Aaroāba nāwā oida ba: idjia cadjirua oda carea paca dji umaquīrā zaqueda eneida ba babue diai carea. Idjabā oveja dji umaquīrāda eneida ba jūma babue diai carea.

4 Maābe cuipe da idjia edre jābari lino wua odada jāida ba. Maā āṛā idjia jābari lino wua oda torroa bada jāpeda caṛṛa trājābari lino odaba trājā cobāida ba. Idji borode jābari lino oda sida jāida ba. Maāḡara idjia jāida ba mā quīrāpita ne obṛāde.

5 Maā awara israelerāba cadjirua opedada carea idjia chiwatu dji umaquīrāda umé diadida panā dji draga babue diamārēā. Idjabā oveja dji umaquīrāda diadida panā jūma babue diamārēā.

6 Aaroāba cadjirua oda carea, idji ēberārāba cadjirua opedada carea bida paca umaquīrā zaquera eneya babue diai carea.

7 Chiwatura umena mā quīrāpita eneida ba mā wua dede eda wābada caita.

8 Maābe bārāba cawadi carea jemenebada quīrāca Aaroāba oya cawai carea sāḡa chiwatura mā itea ba da idjabā sāḡada ējūā pōāsa ewaraga ba de ērābueida.*

9 Chiwatu mā itea bedara Aaroāba babue diai carea ba ya israelerāba cadjirua opedada carea.

10 Chiwatu ērābuei carea bedara Aaroāba mā quīrāpita zocai erobaya israelerāba cadjirua opedadara āyā edemārēā ējūā pōāsa ewaraga ba da.

11 Aaroāba paca zaquera o arṛāgo beaida ba idjia cadjirua oda carea idjia idji ēberārāba cadjirua opedada carea bida.

12 Maābe quera babada epedecoda edapeda tḡadau mā quīrāpita ba animarā babue diabadadebemaba biraida ba. Idjabā incienso quera dji ḡabadada jawa baratama umé edaida ba. Maāra jūma edeida ba mā dede wua eat_L jira ba jēdaare.

13 Mama mā quīrāpita querada tḡadau āṛā cuaida ba cowa nūmemārēā. Maā cowaaba mā baurude āṛā cobāra ānā edaya. Māwābaḡa Aaroāra beuēa.

14 Maābe paca oada edapeda idji jawa jīwīnība maārī jīāpoida ba baurude āṛā iquida. Idjabā baurude quīrāpe egode barima siete jīāpoida ba.

15 Maābe dajadaa wāpeda chiwatu mā itea bedara o arṛāgo beaida ba israelerāba cadjirua opedada carea. Chiwatu oara mā wua dede eat_L jira ba jēdaare edepeda baurude āṛā, baurude quīrāpe egode bida jīāpoida ba idjia naārā paca o jīāpoda quīrāca.

16 Mā wua dera bārā dji cadjirua obadarā tāēna ba bērā Aaroāba māwā oaba jīāpoida ba. Māwā mā itea biara ba dejāda mā quīrāpita bia ba ya israelerāba cadjirua o panānebemada, mā quīrāpita biē panānebemada, idjabā mā bedea jīā odaē panānebema sida. Mā itea ba dejāra ara mā quīrāca oida ba mā quīrāpita bia bēmarēā.

17 Aaroāba cadjirua carea mā itea biara ba dejāne o jīāpode wābaḡade aba ēdrḡada ni aba da mā wua dede bacara ba. Mama eda ba de Aaroāba

* 16:8 Sāḡada ējūā pōāsa ewaraga ba de ērābueida. Hebreo bedeade jara ba “sāḡada Azazel carea diabueida.” Azazel trāba jara ba ra ebuda baēa. Naḡarā crīchada dia ba: chiwatu ējūā pōāsa ewaraga ba de ērābueida, ējūā chiwatu ērābuebadada, wa jai pōāsa ewaraga ba ējūāne babarida.

oara jīāpoya idjia cadjirua oḁa carea, idji ēberārāba cadjirua opedada carea, idjaba israelerāba cadjirua opedada carea bida.

18 Mā wua dedeba dajadaa zepeda mā quīrāpita ḅΛ animarā babue diabadamaa wāida ḅΛa bia ḅΛi carea. Idjia paca oara, chiwatu oa sida maārī edapeda animarā babue diabadade cachu quīrāca beara soaida ḅΛa.

19 Maḅbe animarā babue diabadara ḅḅ idji jawa jīwīnība oada ḅarima siete jīāpoida ḅΛa animarā babue diabadara mā quīrāpita bia ḅΛi carea. Māwā oida ḅΛa animarā babue diabadara israelerā mā quīrāpita biē pananeba biē bebari bērā.

20 Mā itea biara ḅΛ dejā, mā itea ḅΛ dejā, animarā babue diabadara sida mā quīrāpita bia ḅΛadacarea Aaroḅba chiwatu waēi zocai erobara caita eneida ḅΛa.

21 Idji jawara chiwatu boro ḅḅ ḅΛpeda jūma israelerāba cadjirua opedadara, mā bedea jīā oḁaē panana sida Aaroḅba ebuḁa jaraida ḅΛa maḅ cadjiruara chiwatu ḅḅ ḅΛi carea. Maḅbe abaḁda ḅaya chiwatura ējūā pōāsa ewaraga ḅΛdaa edemārēā.

22 Maḅ chiwatuba jūma bārā cadjiruara āyā edeya ēberārā neēmaa. Mama ējūā pōāsa ewaraga ḅΛde dji ededaba chiwatura ērābueida ḅΛa.

23 Maḅmisa Aaroḅra mā wua dede eda wāpeda idjia jḅ ḅΛ lino wua oḁara ērāpeda mama ameida ḅΛa. Maḅra idjia jḅbaria mā itea biara ḅΛ dejāne wāi carea.

24 Maḅbe arima cuipeda idjia ewariza jḅbarida jḅida ḅΛa. Maḅbe dajadaa wāpeda idjia enena ovejada, israelerāba diapedada oveja sida beapeda jūma babue diaida ḅΛa idjia cadjirua oḁa carea, israelerāba cadjirua opedada carea bida.

25 Maḅbe cadjirua carea paca, chiwatu sida beada dragada animarā babue diabadade jūma babueida ḅΛa.

26 Chiwatu ējūā pōāsa ewaraga ḅΛde ērābuedara jēda zebḅḅde cuida ḅΛa idjaba idjia cacuade jḅ ḅΛara tātoida ḅΛa. Maḅbebḅḅ bārā duanḅmaa zeida ḅΛa.

27 Bārā cadjirua carea beada pacara, chiwatu sida israelerā duanḅmaḅba āyā edeida ḅΛa babuei carea. Dji era, dji djarara, dji ā sida jūma babueida ḅΛa. Aaroḅba mā animarā oara mā itea biara ḅΛ dejāne jīāposia.

28 Ēberā mā animarā āyā báde wā ḅadara jēda zebḅḅde cuida ḅΛa idjaba idjia cacuade jḅ ḅΛara tātoida ḅΛa. Maḅbebḅḅ bārā duanḅmaa zeida ḅΛa.

29 Idiba ḅḅa bārā israelerāba naḅ bedeada jīā odida panḅa. Poaza si-etebema jedecode die ewari ḅΛde bārāba ne codaca ewarida odida panḅa.† Maḅ ewaride trajacara panḅa. Āibemarā bārā tāēna panḅ sida trajacara panḅa.

30 Poaza maḅ ewaride sacerdote dji dromaara ḅḅba māa jarada quīrāca oya bārāba cadjirua opedada carea. Māwā bārāra mā quīrāpita bia beadia.

31 Maḅ ewarira ḅḅḅbada ewari dromaa. Maḅne bārāra ne codacara panḅa. Idiba ḅḅa poaza maḅ ewaride māwā odida panḅa.

32 Sacerdote dji dromaara ḅΛ jaidabḅḅde idji warra boro ḅḅ olivo dragada weadida panḅa idji zeza cacubari ḅemārēā. Maḅ warraba israelerāba cadjirua opedada carea oida ḅΛ quīrāca oya. Maḅ ewaride sacerdoteba lino wua oḁa jḅida ḅΛara jḅya.

33 Maḅne oa jīāpo ḅΛdeba idjia mā itea biara ḅΛ dejāda, mā itea ḅΛ dejāda, animarā babue diabadara sida bia ḅḅya. Idjaba sacerdoterāba cadjirua opedada carea, jūma bārāba cadjirua opedada carea bida idjia oida ḅΛ quīrāca oya.

† 16:29 ḅḅḅḅḅḅḅḅ israelerā ne codaca ewaride baido docara panasidaa, ādji quima ume jipa cānida panasidaa, ādji jīrūne jḅbadada jḅcara panasidaa idjaba cuicara panasidaa.

³⁴ Idiba λtaa m̄a naλra iŷā obi ɓaa: poaza ɓarima aba sacerdote dji dro-
maara ɓaba m̄a jarada quĩrāca oida ɓaa jūma israelerāba cadjirua opedada
careā.

Maλbe Ācōrēba Moisea jarada quĩrāca o panesidaa.

23

Ewari droma bea Ācōrēba obida

¹ Maλbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² -Israelerāa jaradua m̄a naλgλ ewari droma beada poaza obi ɓada. Maλ
ewari beade bārāra ābaa dji jaredida panλa m̄a bia bedeadida carea.

Anūbada ewari

³ Sei ewari bārā trajura odida panλa, baribλgλ sietebema ewaride λnāūnida
panλa. Maλ ewaride bārāra ni maārī bida trajadacara panλa. Maλ awara
ābaa dji Jaredida panλa m̄a bia bedeadida carea. Bārā panane wābλdama bida
λnāūbada ewarira m̄ itea wagadida panλa.

Egiptođeba ēdrλpedada quĩrānebabada ewari idjaba paλ ēsābari neē ɓλ cobada ewari

⁴ M̄a naλgλ ewari droma beada poaza obi ɓaa. M̄a ɓada ewaride maλ
ewari ɓeara bārāba odida panλa. Maλ ewaride ābaa dji jaredida panλa m̄a
bia bedeadida carea.

⁵ Poaza dji naārābema jedecode catorce ewari queubλgλde bārā Egiptođeba
ēdrλpedada quĩrānebabada ewarira odida panλa m̄a bia bedeadida carea.*

⁶ Maλbe abari jedecode quince ewarideba λtaa bārāba paλ ēsābari neē ɓλ
cobada ewarira odida panλa m̄a bia bedeadida carea.† Maλne siete ewari
bārāba paλ ēsābari neē ɓada codida panλa.

⁷ Dji naārābema ewaride bārāra ābaa dji jaredida panλa m̄a bia bedeadida
careā. Maλ ewaride bārāra trajadacara panλa.

⁸ Maλ siete ewaride animarāda m̄a ewariza babue diabidida panλa.
Jĩrūarebema ewaride bārāra wayacusa ābaa dji jaredida panλa m̄a bia
bedeadida carea. Maλ ewaride bida bārāra trajadacara panλa.-

Néudebema naārā ewabλada Ācōrēba diabada ewari

⁹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁰ -Israelerāa nāwā jaradua: “M̄a bārāa diai jarada ējūāne jūēpedadacarea
poaza bārā néu naārā ewabλadadebemada jλwa jāmātλma aba sacerdotemaa
ededida panλa.

¹¹ Maλra idjia m̄ quĩrāpita λtaa waida ɓaa m̄a bārā bia unui carea. Māwā
oida ɓaa bārā Egiptođeba ēdrλpedada quĩrānebabada ewari nurēma.

¹² Ara maλ ewaride bārāba oveja poa aba ɓada m̄a babue diabidida panλa.
Maλ ovejara jūma bia ɓaida ɓaa.

¹³ Maλ awara dji biara ɓλ harinada epedeco jūgurua umé nedragadaa
ɓaratλdapeda maλnebema sida m̄a maārī babue diabidida panλa.‡ Maλ
harina babue diabλgλra m̄a bia unuya. Idjaba uva ɓada boteya aba
animarā babue diabada λrλ m̄a wea diabidida panλa.§

¹⁴ Poaza maλgara m̄a diadi naēna maλ poadebema ewabλdara cocara
panλa. Djiwidi pureadara, dji jututiada sida cocara panλa. Paλ sida odapeda

* **23:5** Exodo 12:1-11. † **23:6** Exodo 12:14-20. ‡ **23:13** *Epedeco jūgurua umé*. Hebreo bedeadida ɓλ
ɓaa “una décima de un efa.” § **23:13** *Boteya aba*. Hebreo bedeadida ɓλ ɓaa “un cuarto de hin.”

cocara pan^{aa}. Idiba λ taa b \bar{a} r \bar{a} panane w \bar{a} b λ daza ma λ bedeara i \bar{j} \bar{a} odida pan^{aa}.

N \acute{e} u na \bar{a} r \bar{a} ewapedada carea b λ srida obada ewari

15 B \bar{a} r \bar{a} Egiptodeba \bar{e} d \bar{r} λ pedada qu \bar{i} r \bar{a} nebabada ewari nur \bar{e} ma b \bar{a} r \bar{a} n \acute{e} u na \bar{a} r \bar{a} ewabadadebemada m $\acute{\lambda}$ a j λ wa j \bar{a} m \bar{a} t λ ma aba diadapeda domia siete juachadida pan^{aa}.

16 Ma λ siete domia juachapedadacarea nur \bar{e} ma cincuenta ewari baya. Ma λ ewaride b \bar{a} r \bar{a} n \acute{e} u na \bar{a} r \bar{a} ewapedadadebemada m $\acute{\lambda}$ a wayacusa diae zedida pan^{aa}.*

17 N \acute{a} w \bar{a} odida pan^{aa}: b \bar{a} r \bar{a} diguida λ ba pa λ da um \acute{e} enenida pan^{aa} m $\acute{\lambda}$ a λ taa wa diabidi carea. Ma λ pa λ ra epedeco j \bar{u} guruu um \acute{e} dji biara b λ harina \bar{e} s \bar{a} bari bara oda baida b λ a.

18 Ma λ pa λ diabidade paca dji umaqu \bar{i} r \bar{a} zaqueda aba, oveja dji umaqu \bar{i} r \bar{a} da um \acute{e} , idjaba oveja dji umaqu \bar{i} r \bar{a} zaquer \bar{a} poa aba beada siete diaidida pan^{aa}. Ma λ animar \bar{a} ra j \bar{u} ma bi \bar{a} beadida pan^{aa}. Ma λ g λ ra dia \bar{d} ia sacerdoteba m $\acute{\lambda}$ a j \bar{u} ma babue diam \bar{a} r \bar{e} \bar{a} . Ma λ g λ r \bar{a} animar \bar{a} babue diab λ r λ de b \bar{a} r \bar{a} n \acute{e} u \bar{e} bema harina odara m $\acute{\lambda}$ a diabidida pan^{aa}, uva b \bar{a} sida wea diabidida pan^{aa}. Ma λ babue diab λ r λ ra m $\acute{\lambda}$ a bia unuya.

19 Ma λ be b \bar{a} r \bar{a} ba cadjirua opedada carea chiwatu dji umaqu \bar{i} r \bar{a} da aba beadapeda sacerdoteba babue diaida b λ a. Idjaba \bar{A} c \bar{o} r \bar{e} ume necai b \bar{a} i carea oveja zaquer \bar{a} poa aba beada um \acute{e} beadapeda sacerdoteba dji dragada babue diaida b λ a.

20 Ma λ um \acute{e} bema oveja zaque djarara, b \bar{a} r \bar{a} n \acute{e} u na \bar{a} r \bar{a} ewapedadadebema pa λ oda sida sacerdoteba m $\acute{\lambda}$ a λ taa wa diaida b λ a. Ma λ ne j \bar{u} ma ma λ g λ ra m \bar{a} itea b \bar{e} ya. Ma λ b \bar{e} r \bar{a} sacerdoter \bar{a} ba j \bar{u} ma edadida pan^{aa} codi carea.

21 Ara ma λ ewaride b \bar{a} r \bar{a} ra \bar{a} baa dji jaredida pan^{aa} m $\acute{\lambda}$ a bia bedead \bar{i} carea. Ma λ ewaride trajadacara pan^{aa}. Idiba λ taa b \bar{a} r \bar{a} panane w \bar{a} b λ daza b \bar{a} r \bar{a} ba, b \bar{a} r \bar{a} warrar \bar{a} neba y \bar{o} b λ dar \bar{a} bida ma λ bedeara i \bar{j} \bar{a} odida pan^{aa}.

22 B \bar{a} r \bar{a} n \acute{e} u ewab λ dade j \bar{u} ma ewar \bar{a} nadua. Icawa ma \bar{a} r \bar{i} bedadua. Dji baeda sida j λ r λ per \bar{a} nadua. Ma λ g λ ra bedadua dji ne ne \acute{e} quedea itea idjaba \bar{a} ibemar \bar{a} b \bar{a} r \bar{a} t \bar{a} \bar{e} na pan λ itea. M \bar{a} ra b \bar{a} r \bar{a} \bar{A} c \bar{o} r \bar{e} a.”-

Cachiru zabada ewari

23 Idjaba \bar{A} c \bar{o} r \bar{e} ba Moisea jarasia:

24-25 -Israeler \bar{a} n \acute{a} w \bar{a} jaradua: “Poaza sietebema jedecode dji nabema ewaride b \bar{a} r \bar{a} ba \bar{a} n \bar{a} ubada ewarida wagadida pan^{aa}. B \bar{a} r \bar{a} ra trajadacara pan^{aa}. Ma λ ewaride b \bar{a} r \bar{a} ba cachiruda zadapeda \bar{a} baa dji jaredida pan^{aa} m $\acute{\lambda}$ a bia bedead \bar{i} carea. Idjaba animar \bar{a} da m $\acute{\lambda}$ a babue diabidida pan^{aa}.”-

\bar{A} c \bar{o} r \bar{e} ba cadjirua qu \bar{i} r \bar{a} doabari ewari

26 Idjaba \bar{A} c \bar{o} r \bar{e} ba Moisea jarasia:

27 -Poaza sietebema jedecode die ewari b λ de m $\acute{\lambda}$ a cadjirua qu \bar{i} r \bar{a} doabari ewarida b \bar{a} r \bar{a} ba odida pan^{aa}.† Ma λ ewaride b \bar{a} r \bar{a} ra ne codacara pan^{aa}, \bar{a} baa dji jaredida pan^{aa} m $\acute{\lambda}$ a bia bedead \bar{i} carea, idjaba animar \bar{a} da m $\acute{\lambda}$ a babue diabidida pan^{aa}.

28 Ma λ ewarira m \bar{a} cadjirua qu \bar{i} r \bar{a} doabari ewari b \bar{e} r \bar{a} b \bar{a} r \bar{a} ra trajadacara pan^{aa}. Ma λ ewaride sacerdoteba oya b \bar{a} r \bar{a} ba cadjirua opedadara m \bar{a} qu \bar{i} r \bar{a} doam \bar{a} r \bar{e} \bar{a} .

* 23:16 Ma λ ewarira Nuevo Testamentode Pentecoste abadaa. † 23:27 Levitico 16:1-34.

29 Mañ ewaride bariduaba ne codaca ewarida oëbαΓΛ, idjira bārã tãenabemada äyã jaretadida panΛα.

30 Idjaba bariduaba trajuda mañ ewaride oibαΓΛ, mañ ëberãra m̃a beubiya.

31 Mañ ewaride bārãra ni mañi bida trajadacara panΛα. Idiba ãtaa bārã panane wãbλdaza bārãba, bārã warrarãneba yõbdarã bida mañ bedeara ïjã odida panΛα.

32 Mañ ewarira bārã ãnãübada ewari dromaa. Mañ ewaride bārãra ne codacara panΛα. Mañ ãnãübada ewarira wagadida panΛα poaza sietebema jedecode nueve ewari queudadeba aba nurẽma queubαΓΛdãa.-

Warrewarreabema de zaquede panabada ewari

33 Idjaba Æcõrẽba Moisea jarasia:

34 -Israelerã nãwã jaradua: "Poaza sietebema jedecode quince ewarideba ãtaa siete ewari warrewarreabema de zaquede pananida panΛα m̃a bia bedeadì carea.

35 Dji nabema ewaride bārãra ãbaa dji jaredida panΛα m̃a bia bedeadì carea. Mañ ewaride bārãra trajadacara panΛα.

36 Mañ siete ewaride animarãda m̃a ewariza babue diabidida panΛα. Mañ siete ewari jõnacarea nurẽma bārãra wayacusa ãbaa dji jaredida panΛα m̃a bia bedeadì carea. Idjaba mañ ewaride bārãba m̃a animarãda babue diabidida panΛα. Mañ ewarira m̃ itea waga panΛ bẽrã bārãra trajadacara panΛα.

37 Jũma m̃a jarada ewari droma beara bārãba odida panΛα. Mañ ewari beade bārãra ãbaa dji jaredida panΛα m̃a bia bedeadì carea idjaba m̃a animarãda babue diabidì carea. Ewariza m̃a jarada quĩrãca bārãba animarã beada babue diabidida panΛα, bārã néudebema diabidida panΛα, m̃a ume necai beadi carea animarã beada babue diabidida panΛα, idjaba uva bada wea diabidida panΛα.

38 Domiazabema ãnãübada ewari awara m̃a jarada ewari droma beara bārãba odida panΛα. Bārãba ewariza m̃a diadida panΛ awara, sodeba m̃a dia panΛ awara, m̃a diadida jarapedada awara, m̃a jarada ewari droma beade diabi b̃ara diadida panΛα.

39 Bārã néu jũma ewapedadacarea siete ewari bārãra warrewarreabema de zaquede panabada ewarida odida panΛα m̃a bia bedeadì carea. Mañ ewarira odida panΛα poaza sietebema jedecode quince ewarideba ãtaa. Dji nabema ewaride bārãba ãnãübada ewarida wagadida panΛα. Idjaba mañ siete ewari jõnacarea nurẽma bārãba ãnãübada ewarida wagadida panΛα.

40 Dji nabema ewaride bārãba dji biara bea nejõda, uruta queduaca beada, bacuru jawate quedua bara beada, do icawabema bacuru jawate quedua bara bea sida edadida panΛα.‡ Mañbe siete ewari bārãra m̃ quĩrãpita b̃asrida duananida panΛα.

41 Poaza sietebema jedecode bārãba mañ ewari dromada siete ewari odida panΛα m̃a bia bedeadì carea. Idiba ãtaa bārãba, bārã warrarãneba yõbdarã bida nañ bedeara ïjã odida panΛα.

42 Mañ siete ewari droma o panΛne jũma bārã israelerãra warrewarreabema de zaquede pananida panΛα.

43 Mãwã bārã warrarãneba yõbdarãba cawadia bārãra warrewarreabema de zaquede panabadjidada m̃a bārãra Egiptodeba edrα eneside. M̃ara bārã Æcõrẽa."-

‡ 23:40 Dji biara bea nejõda. Hebreo bedeade ebuda b̃aã cãrẽda jara bada.

44 Ācōrēba mǎwǎ jaradacarea Moiseba israelerǎa jarasia jūma Ācōrēba jarada ewari droma bea odamārēǎ.

24

Ācōrē wua dede ībīrǎ coadidebema

1 Ācōrēba Moisea jarasia:

2 –Israelerǎa jaradua olivo draga idji awa quiruda bamaa enenamārēǎ. Maǎ olivo dragaba mǎ dede ībīrǎa quewaraza coadía.

3 Mǎ dede eat_Λ jira b_Λ wua nocoare Aaro_Λba ībīrǎa quewaraza coa b_Λya urua bamārēǎ aba ḷnadra_Λba_Λdaa. Idiba ḷtaa bārǎneba yōbdarǎba naǎ bedeara ījǎ odida pan_Λa.

4 Ībīrǎ b_Λada oro idji awa quiru oda j_Λwateza ībīrǎa mǎ quīrǎpita quewaraza coadida pan_Λa.

Ācōrē quīrǎpita b_Λada paǎ

5 Dji biara b_Λ harinada edadape_Λda pa_Λra doce ābudua. Pa_Λza harinara epedeco jūgurua umé baida b_Λa.*

6 Maǎ pa_Λra mesa oro idji awa quiru odade Ācōrē quīrǎpita errecama umé b_Λdadua. Errecamaza sei pa_Λ b_Λdadua.

7 Errecamaza orrocawa incienso quera idji awa quiruda cob_Λdadua. Maǎ querara dji pa_Λ cacuabari Ācōrēa bá diaya. Maǎ quera bá diab_Λba ac_Λbiya pa_Λra jūma Ācōrēa dia b_Λada.

8 ḷnǎubada ewariza pa_Λ djiwidida Ācōrē quīrǎpita b_Λdidida pan_Λa. Ācōrēra israelerǎa wue bedea b_Λda bērǎ idiba ḷtaa mǎwǎ odida pan_Λa.

9 Maǎ pa_Λ cacuabari querara Ācōrēa bá diai bērǎ jūma maǎ pa_Λra Ācōrē itea beya. Maǎ bērǎ ababe Aaro_Λba, idji warrarǎ bida arima co_Λdidida pan_Λa.–

Ēberǎba Ācōrē biē jarada

10 Ēberǎda basía. Dji papara Israeldebema basía barib_Λba dji zezara Egiptodebema basía. Ewari aba maǎ ēberǎra israelerǎa tāēna pa_Λda_Λde wǎsia. Pa_Λta nīne idjira ēberǎ Israeldebema ume djōsia.

11 Djō pan_Λne idjia Ācōrēda biē jarasia. Maǎ carea israelerǎba idjira Moise_Λma edesid_Λda cawa omārēǎ. Maǎ ēberǎ papara Da_Λneba yōna Dibri cau Selomi basía.

12 Maǎ ēberǎra jida eropanesid_Λda aba Ācōrēba cawabib_Λba_Λda sǎwǎ odida pan_Λda.

13 Ma_Λne Ācōrēba Moisea jarasia:

14 –jǎ_Λ ēberǎ mǎ biē jaradara bārǎ duanama_Λba āyǎ ededadua. Jūma idjia mǎ biē jara b_Λ ūripedadaba ādji j_Λwara idji boro ḷrǎ b_Λdidida pan_Λa ac_Λbidi carea wǎrǎda bedead_Λda. Mǎwǎnacarea jūmarǎba idjira mōgaraba tabari beadida pan_Λa.

15 Israelerǎa nǎwǎ jaradua: “Bariduaba mǎda biē jarab_Λba, idjira bedead_Λda b_Λ bērǎ beuida b_Λa.

16 Maǎ bērǎ jūma bārǎba idjira mōgaraba tabari beadida pan_Λa. Mǎ biē jaradada Israeldebema baib_Λba wa āibema baib_Λba, idjira beadida pan_Λa.

17 Ab_Λda mǎ beaib_Λba, idji sida beadida pan_Λa.

18 Ab_Λba djǎrǎ animarǎda beaib_Λba, maǎ animarǎ beadabari abarica animarǎda djibarǎ diaida b_Λa.

* 24:5 Epedeco jūgurua umé. Hebreo bedead_Λda b_Λ b_Λa “dos décimas de un efa.”

¹⁹ Abaaba djārāda puoibΛΓΛ, ara idjia puoda quĩrāca idji sida puodida panΛΛ.

²⁰ Djārā bΛwΛΓΛda bΛasira, idji bΛwΛΓΛ sida bΛadida panΛΛ. Djārā dauda ārīsira, idji dau sida ārĩnida panΛΛ. Djārā quidada bΛasira, idji quida sida bΛadida panΛΛ. Ara idjia djārā puoda quĩrāca idji sida puodida panΛΛ.

²¹ Abaaba djārā animarāda beaibΛΓΛ, maĩ animarā cacuabari abarica animarāda djibaría diaida bΛΛ. BaribΛΓΛ mĩā beaibΛΓΛ, idjira beadida panΛΛ.

²² Dji puodara Israeldebema baibΛΓΛ wa āĩbema baibΛΓΛ, abarica odida panΛΛ. Mĩra bārā Ācõrēa.”-

²³ Moiseba jũma maĩgara israelerāa jarasia. Māwā jaradacarea ādjirāba dji Ācõrē biē jaradara āyā ededapeda mōgaraba tabari beasidaa Ācõrēba Moisea jaraða quĩrāca.

NUMERO

Israelerã Sinai ëjũãne jũepedadacarea Ācõrëba Moisea israelerã dji umaquĩrãra jũma juachabisia. Juachabida bërã naã cartara Numero abadaa. Naã cartade ßá ßaa Ācõrëba israelerãra Sinai ëjũãneba Canaaã drua daucha pe ededadebemada. Zocãrãmaara naã cartara Moiseba ßasia 1405 poa Jesu todi naëna.

Ācõrëba Canaaã druara ädjirãa diai jaradamĩna israelerãra isabe edeë basia idjia jaradara İjãpedadaë bërã. Ātebaga cuarenta poa ëjũã põasa ewaraga ßade parlabisia. Ācõrë igaradarã quinipedadacarea idjia waabema israelerãa dewara puru beada poyabipeða Canaaã drua daucha jũëbisia.

Dadji ëberã bedeade Numero cartadebemada naãda ßá eropanaa:

Capítulo 6: Nazareodebemada idjaba sacerdoterãba sãwã israelerã bia jara ßadidebemada.

Capítulo 10-14; 16-17; 20-21: Israelerã Sinai ëjũãneba Moab druadaa wãpedadadebemada.

Capítulo 22-25; 27; 32: Israelerã jeweda Moab druade ßade panananebemada.

6

Nazareodebema

¹ Ācõrëba Moisea jarasia:

² –Israelerãa nãwã jaradua: Umaquĩrãba wa wërãba ara idjida Ācõrë itea beyada aibaga, maã ewarideba ãtaa idjira nazareo adia.

³ Maã bërã idjia uva ßa aseada, baridua ßa aseada, uva ßa oregueada, baridua ßa aseada oregueada odada, uva ßa cũã sida docara ßaa. Idjaba uvada, uva beseade paeda sida cocara ßaa.

⁴ Idji nazareo beyada ada ewarideba aba idji ëdrai jarada ewaridaa ne jũma uva bara ßada cocara ßaa. Uva tada, dji e sida cocara ßaa.

⁵ Maã awara Ācõrë itea beyada ada ewarideba aba idji ëdrai jarada ewaridaa idji budara tagara ßaa. Maã ewaride idjira Ācõrë itea ßa bërã idji budara idu urea zebida ßaa.

⁶ Idjaba Ācõrë itea beyada ada ewarideba aba idji ëdrai jarada ewaridaa ëberã jaidada caita wãcara ßaa.

⁷ Dji zezada, dji papada, dji djabada, dji djabawërã sida jaidasira dji bẽwãrã caita wãcara ßaa Ācõrë quĩrãpita bië ße amaaba. Maã ewaride idji budara Ācõrë itea urea erobã bërã Ācõrë quĩrãpita bia beida ßaa.

⁸ Ācõrë itea beyada ada ewarideba aba idji ëdrai jarada ewaridaa idjira Ācõrë itea bia haida ßaa.

⁹ Cawaëne ëberãda idji caita beuibaga, idji buða Ācõrë itea urea erobãra Ācõrë quĩrãpita bië beya. Maã bërã idjira Ācõrë quĩrãpita wayacusa bia bei ewaride borobichia tãida ßaa. Mãwã oya sietebema ewaride.

¹⁰ Nurëma puchirãda wa putujuda umé sacerdotea diaðe wãida ßaa Ācõrë wua dede edã wãbadamaa.

¹¹ Maãbe sacerdoteba aba Ācõrëa bea diaida ßaa maã ëberãba cadjiruua oda carea. Dewarabemara Ācõrëa jũma babue diaida ßaa. Mãwã Ācõrëba maã cadjiruua quĩrãdoaya. Maã ëberãba cadjiruua osia ëberã beuda caita baða bërã. Maã ewarideba ãtaa idji budara Ācõrë itea idu urea zebida ßaa.

12 Mañ ewaride oveja dji umaquĩrã poa aba b̃ada babue diabida b̃aa idji biẽ beda carea. Mañ ewarideba ãtaa idjira wayacusa Ācõrẽ itea beida b̃aa ara idjia naẽna ewari jara b̃ada quĩrãca. Naẽna idjia Ācõrẽ itea bei jarada ewari o baside Ācõrẽ ume biẽ beda bẽrã, mañ ewarira juachaiẽ b̃aa Ācõrẽ itea bei jarada ewari jũma daucha oi carea.

13 Ācõrẽ itea beyada ada ewari jõnacarea nazareoba nãwã oida b̃aa: Ācõrẽ wua dede eda wãbadamaa wãida b̃aa.

14 Mama oveja dji umaquĩrãda poa aba b̃ada sacerdotea diaida b̃aa Ācõrẽa jũma babue diamãrẽã. Mañ ovejara jũma bia baida b̃aa. Mañ awara idjia cadjirua oda carea oveja wẽrãda poa aba b̃ada sacerdotea diaida b̃aa dji dragara Ācõrẽa babue diamãrẽã. Mañ oveja sida jũma bia baida b̃aa. Idjaba Ācõrẽ ume necai bai carea oveja dji umaquĩrãda sacerdotea diaida b̃aa dji dragara babue diamãrẽã.

15 Nẽudebema sida sacerdotea diaida b̃aa Ācõrẽa diamãrẽã. Uva ba sida diaida b̃aa Ācõrẽa wea diamãrẽã. Mañ awara pañ êsãbari neẽ b̃ada jamara aba diaida b̃aa. Mañ pañra quĩrã cacua umẽ baida b̃aa: aba dji biara b̃a harina nedraga bara odãa, dewarabemara nedragaba ãrã pañraada.

16 Sacerdoteba dji oveja wẽrã dragada Ācõrẽa babue diaya nazareoba cadjirua oda carea. Oveja dji umaquĩrãda Ācõrẽa jũma babue diaya.

17 Mañare Ācõrẽ ume necai bai careabema oveja dragada babue diaya. Mañ babue diabara jamarade b̃a pañ êsãbari neẽ b̃ada, nẽudebema sida Ācõrẽa diaya. Idjaba uva bada Ācõrẽa wea diaya.

18 Mañbe Ācõrẽ wua dede eda wãbada caita nazareora borobichia tapeda idji buda Ācõrẽ itea idu ureabi badara babueida b̃aa Ācõrẽ ume necai bai careabema oveja djara dju pañra tañbade.*

19 Borobichia tañacarea sacerdoteba oveja jĩrũ nocoarebema djudada nazareo jawade b̃aya. Idjaba jamarade b̃a pañ êsãbari neẽ bada umẽ edapeda mañ sida idji jawade b̃aya: aba nedraga bara odada idjaba aba nedragaba ãrã pañraada.

20 Mañbe sacerdoteba jũma mañgara Ācõrẽ quĩrãpita ãtaa waida b̃aa diai carea. Mãwã jũma mañgara Ācõrẽ itea beda bẽrã sacerdoteba edaida b̃aa. Mañ awara oveja jã nocoarebema djara Ācõrẽ quĩrãpita ãtaa wadada, chĩde ãtaa wada sida idji itea beya.† Jũma mãwã odãcarea nazareo badaba uva bada doida b̃aa.

21 Jũma mañgara Ācõrẽ ley nazareodebema. Ācõrẽ itea badada eñra b̃ara wea mañ leyba jara b̃a quĩrãca jũma diaida b̃aa. Mañ awara idjia Ācõrẽ itea beyada ada ewaride auẽu poya diayada asibara, eñra b̃ara wea idjia jarada quĩrãca jũma diaida b̃aa.

Sacerdoteba sãwã israelerã bia jara bai

22 Ācõrẽba Moisea jarasia:

23 –Aaroã, idji warrarãa bida jaradua nãwã israelerã bia jara b̃adamãrẽã:

24 Ācõrẽba bãrãra carebaya idjaba wagaya.

25 Ācõrẽba bãrãra bia unu baya idjaba idji biadeba bia erobaya.‡

* 6:18 Ācõrẽ ume necai bai careabema animarã dragada babue diapeda dji enenaba dji djara arima djupeda cobadjia. Sacerdote bida mañ djaradebemada ara idji itea edabadjia. † 6:20 Exodo 29:27-28. ‡ 6:25 Bãrãra bia unu baya. Hebreo bedeade nãwã b̃a b̃aa: “Ācõrẽba idji quĩrãdarrara bãrãmaa uruabiya.”

26 Ācōrēba bārāra quīrīā baya idjaba necai baya.Š

27 Aaroḷba, idji warrarā bida mḷ trḷneba israelerāra māvā bia jara bḷdibḷra, mḷa wārāda carebaya.-

10

Ācōrēba cachiru obida

1 Ācōrēba Moisea jarasia:

2 -Paratada edadapeḷa cachiruda umé chī odadua. Maḷ cachirura zadia puru ābaa trḷni carea idjaba nocodaa wābidi carea.

3 Cachiru umena dārā jīguabḷraḷde puruda jūmaena bḷ ume ābaa dji jḷredida panḷa mḷ wua dede eda wābadama.

4 Cachiru aba dārā jīguabḷraḷde israelerā bororā awa bḷ ume ābaa dji jḷredida panḷa.

5 Cachiru ara pichia jīguabḷraḷde israelerā ḷmāḷdau odjabariare duanḷra nocodaa wānida panḷa.

6 Wayacusa ara maḷ quīrāca jīguabḷraḷde israelerā jḷwa acḷare duanḷra wānida panḷa. Ara maḷ quīrāca jīguabḷraḷde israelerā jḷwa araare duanḷra, ḷmāḷdau baebariare duanḷ sīda wānida panḷa.

7 Israelerā ābaa dji jḷredamārēā cachirura dārā zadadua. Nocodaa wānamārēā quīrā awara zadadua.

8 Aaroḷ warrarā sacerdoterāba maḷ cachirura zadida panḷa. Idiba ḷtaa ādjirāba, ādji warrarāneba yōbdarā bida māvā odida panḷa.

9 Bārā druade jūpedadacarea dji quīrūda bārā ume djōne zesidara, bārā djōne wābdade cachirura zadadua. Māvā mḷa bārāra quīrādoāēa ātebḷra dji quīrūnebemaḷ ēḷra edaya.

10 Maḷ awara mḷa jaraḷa ewari droma bea bḷsridaba obḷdade, jedeco djiwidi ewari obḷdade bida cachirura zadadua. Animarā babue diabḷdade, mḷ ume necai bai careabema animarā beabḷdade bida cachirura zadadua. Maḷ zabḷdaba mḷa bārānebemaḷ quīrānebabi baya. Mḷra bārā Ācōrēa.

Israelerā Sinaideba nocodaa wāpedada

11 Israelerā Egiptodeba ēḷraḷpedadacarea poa aba ḷrḷ jedeco umé veinte ewari bḷde jḷrārā Ācōrē wua de ḷrḷ baḷara nocodaa wāsia.

12 Ara maḷda israelerāra Sinai ējūā pōāsa ewaraga bḷdeba maḷ jḷrārā caidu wāsīdaa. Anāu eda wābdade Paraḷ ējūā pōāsa ewaraga bḷde jūēne wāsīdaa. Mama jḷrārāra jira besia.

13 Sinaideba ēḷraḷsidade israelerāra wābḷraḷsidaa Ācōrēba Moisea jaraḷa quīrāca.

14 Naārā Judadeba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādji borora Aminadā warra Naasoḷ basia.

15 Ādjirā ume Isacardeba yōna puruda wāsia. Ādji borora Zuá warra Natanael basia.

16 Idjaba Zabuloḷneba yōna puru sīda ādjirā ume wāsia. Ādji borora Heloḷ warra Eliá basia.

17 Maḷ ūbeaare Levi warra Gersoḷneba yōpedadarāba, Levi warra Merarideba yōpedadarā bida Ācōrē wua deda jūma ērācuadapeḷa edesīdaa.

18 Ādjirāare Rubeḷneba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādji borora Sedeu warra Elisū basia.

19 Ādjirā ume Simeoḷneba yōna puruda wāsia. Ādji borora Zurisadai warra Selumiel basía.

20 Idjaba Gađeba yōna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādji borora Deuel warra Eliasa basía.

21 Maḷ ūbeaare Levi warra Coádeba yōpedađarāba Ācōrē wua dede edabemada jūma edesidaa. Ādji cānima jūēbadađe Ācōrē wua de naēna edepedađaba maḷ dera o eropanabadjidaa.

22 Ādjirāare Epraiḷneba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādji borora Amiú warra Elisamá basía.

23 Ādjirā ume Manaseđeba yōna puruda wāsia. Ādji borora Pedasu warra Gamaliel basía.

24 Idjaba Benjamiḷneba yōna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādjirā borora Gedeoni warra Abidaḷ basía.

25 Jirūare Daḷneba yōna puruda ādji bandera bara wāsia. Ādjirāra panasidaa dji quīrūba ēpēsidaara maḷ ēberārā ume djōni carea. Ādji borora Amisadai warra Ajeze basía.

26 Ādjirā ume Aserđeba yōna puruda wāsia. Ādji borora Ocraḷ warra Pagiel basía.

27 Idjaba Neptaliđeba yōna puru sida ādjirā ume wāsia. Ādji borora Enaḷ warra Ahira basía.

28 Israelerā nocodaa wābadaza ara maḷ quīrāca wābadjidaa.

Hobá ādjirā ume wāmārēā Moiseba jarada

29 Israelerā Sinaideba ēdradi naēna Moiserā Hobá ume bedeasia. Hobára Moise zāwārē Reuel warra basía. Madiaḷ druađe bema basía. Moiseba Hobáa jarasia:

-Dairāra wābadađia Ācōrēba diai jarada druađaa. Dairā ume wādua. Ācōrēba dai israelerāa ne biada diayađa asia. Maḷ bēā dairāba bla ne biada wai bla diađia.-

30 Hobába panusia:

-Māra wāēa. Mā druađaa jēda wāya mḷ ēberārāmaa.-

31 Maḷne Moiseba jarasia:

-Mḷ quīrā djuburia jēda wārādua. Bla bio cawa bla sāma ējūā pōāsa ewaraga bađe dairāra cānida panada. Bla dairāra poya jipa pe edeya.†

32 Bađa dairā ume wāibaga, ne jūma bia Ācōrēba dairāa diabadađe bema bā diađia.-

33 Māwā bedeadacarea israelerāra Sinai eya Ācōrē eya abadađeba wāsidaa. Ewari ūbea nībasidaa. Māwā nīnane Ācōrē baurudera ādjirā na eronībasidaa cawabimārēā sāma ḷnāūnida.

34 Āsa israelerā nocodaa wābadađe Ācōrē jārārā ādjirā ḷrḷ wābadjia.

35 Ācōrē baurude nocodaa edeadaza Moiseba nāwā jarabadjia:

Ācōrē, na wādua. Ba ume dji quīrūra āyā jaracuadua. Ba quīrānacara āyā mīrū wābicuadua.

36 Ācōrē baurude ādji cānima jūēbibadađe Moiseba nāwā jarabadjia:

Ācōrē, jēda zedua dai israelerā zocārā duanāmaa.‡

* **10:29** Ḷaḷamaarā Hobára Moise zāwārē basía. † **10:31** Bla dairāra poya jipa pe edeya. Hebreo bedeađe bḷ bla: "Baga dai dau baya." ‡ **10:36** Dai israelerā zocārā duanāmaa. Hebreo bedeađe maḷra ebuda blaēa.

11

Ācōrēba tɒɒ urua eradɾɒbida

¹ Māwā nīnane israelerāra ādji bia mīga panɒ carea Ācōrē quīrāpita biē bedea duanesidaa. Maļ ūrīsīde Ācōrēra quīrūpeda tɒɒ uruada ādjirāmaa eradɾɒbisīa. Maļ tɒɒ uruaba puru iquidabema deda ɒɒɒɒ bācuasia.

² Maļ carea israelerāba Moisea quīrā djuburiada iwīdisīdaa. Ara maļda Moiseba ādjirā carea Ācōrēa bedea djuburiabɒɒde tɒɒ uruara quīsīa.

³ Mama trɒ ɒɒsīdaa Taberá, Ācōrēba tɒɒ uruada ādjirā tāēna eradɾɒbida bērā.*

Ācōrēba pōrā diabueda

⁴ ɒɒɒɒ āibemarā israelerā ume nīnaba ādjia co panɒ awara dewara djicoda co quīrā panasīdaa.† Maļ bērā israelerā sīda sođe biē panenapeda nāwā jarasīdaa:

–jAy, nedjarada cobɒdabara!

⁵ Dadjirāba quīrāneba panɒa Egiptođe bedada bari co panabadjidada. Idjaba pepinoda, nejōda, ceboyada, puerroda, recao sīda co panabadjidada.

⁶ Baribɒɒ idīra abari co panɒba sē panɒa. Ababe naļ manádrɒ co tapanɒa.–

⁷ Manára culádrɒ ta quīrāca pichia querasīa. Bedelio quīrāca torroa cuaracuara basīa.‡

⁸⁻⁹ Diamasīza ējūā cūrāsaba ɒeguea nūmebɒɒde manára odjabadjia. Israelerāba manára jɒɒ pedapeda birajubadjīdaa wa yude ɒɒɒɒadjīdaa. Maļgɒɒ djubadjīdaa wa paļda obadjīdaa. Dji warraara paļ olivo dragadaa ođaca basīa.

¹⁰ Maļne Moiseba ūrīsīa deza dji eda wābadama israelerāra ādjia co quīrā panɒ carea jīā panɒda. Maļ carea Ācōrēra ādjirā ume bio quīrūsīa. Moise bīda maļra biē unusīa.

¹¹ Maļ carea Moiseba Ācōrēa jarasīa:

–Māra ɒɒ nezocaa. Maļda ɒcārē cārēā ɒɒa młra jāwā biē o ɒɒ? ɒMłā cārēda ɒɒ quīrāpita biē oda bērā ɒɒa jāwā naļ purura mł jɒwade ɒɒsī?

¹² ɒMłra ādji papaca? ɒMłabɒɒ ādjirāra tocuasīca? Māwāra ɒcārē cārēā jara ɒɒ ādjirāra ɒɒa ādji drōā naēnabemarāa diai jarađa druadaa edemārēā daupēbariba warra jɒwade bara edebari quīrāca?

¹³ Naļ ēberārā jīā panɒba młā jara panɒa: “Dairāa nedjarada codi carea diadua.” Baribɒɒ młā ɒsāma nedjarada edai ādjirāa diai carea?

¹⁴ Młdubɒɒba naļ purura poya edeēa. Māwā edeira jūmawāyā zarea ɒɒa.

¹⁵ ɒɒa naļ puruda młdubɒɒa edebibɒɒ biara ɒɒa młra beaida. ɒɒa wārāda młda bia unū ɒɒɒɒ, młra beadua waa bia mīgarāmārēā.–

¹⁶ Ācōrēba panusīa:

–Israelerā bororá ɒɒa bio cawa ɒɒda setenta edapeda mł wua de caita ededua. Mama ɒɒ ume jłānīda panɒa.

¹⁷ Maļne młra mama edaa zepeda ɒɒ ume bedeyaya. Młā ɒɒa diađa Jaureda ādjirāa bīda diaya naļ puruda careba ededamārēā. Māwā ɒɒdubɒɒba naļ purura edeēa.

¹⁸ Israelerāa jaradua nedjarada nu codi bērā nane ādjirāba ođīda panɒa nu mł quīrāpita bia duanani carea.§ Młā ūrīsīa ādjirā jīā panɒba nāwā jara

* **11:3** Hebreo bedeadē Taberá trɒɒa jara ɒɒa “tɒɒa urua.” † **11:4** ɒɒɒɒ āibemarāra israelerā ume Egipto druedeba ēdrasīdaa. Exodo 12:38. ‡ **11:7** Bedeliora bacuru baa. § **11:18** Ācōrē quīrāpita bia duanani carea ādjirāra cuidapeda wua tātōdada jłnīda panasīdaa. Idjaba ādji quīma ume jīpa cāmīda panasīdaa.

panΛda: “¡Ay, nedjarada cobΛdabara! ¡Dadjirāra Egiptode biara duanabad-jidaa!” Māwā jara panΛ bēra mΛa ādjirāa nedjarada diaya codamārēa.

19-20 MaΛ nedjarara ādjirāba ewari ababe, ewari umé, ewari juesuma, die ewari, veinte ewari bida codaēa, ātebaγΛ jedeco aba codia aba nedjaraba jaitabΛdadaa.* Māwā oya mΛra bārā ume bΛmīna. Ādjirāba mΛda igaradapeda jīa panΛba mΛ quīrāpita nāwā jara panΛa: “¿Dadjirāra cārē cārēā Egiptodeba ēdrΛsida?”-

21 Moiseba jarasia:

-Umaquīrārā awa mΛ ume seisciento mil panΛa. MaΛda bla jara bΛa jedeco aba nedjarada dairāba codamārēā diaida.

22 Dai ovejada, pacada jūma beabΛda sida jūmarā itea araēa. ¡Pusaēebema beda jūma beabΛda sida araēa!-

23 Ācōrēba Moisea jarasia:

-¿MΛa jūma poya oēca? Idi bla unuya mΛa jarada poya oida wa poya oēda.-

24 Ācōrē ume bedea badara Moiseba israelerā jarade wāsia. MaΛne israelerā bororāda setenta edapeda Ācōrē wua de caita pe edesia.

25 Mama Ācōrēra jārārāne edaa zepeda Moise ume bedeasia. Idjia Moisea diada Jaureda maΛ setenta israelerā bororāa bida diasia. MaΛ Jaurera ādjirāmaa zepeda cawaēne Ācōrēneba bedea duanesidaa.† Māwānacarea waa ara maΛ quīrāca bedeadaē basia.

26 MaΛne Moiseba setenta bororā edadadebemada umé Ācōrē wua demaa wānaē basia, ātebaγΛ israelerā duanΛma panesidaa. Abara Eldá basia. Dewarabemara Medá basia. Ācōrē wua demaa wānaē badamīna Ācōrēba diada Jaurera ādjia bida edasidaa. MaΛ bēra ādji sida cawaēne Ācōrēneba bedea panesidaa israelerā duanΛma.

27 MaΛ carea cūdra aba Moisemaa pira wāpeda nāwā jarasia:

-¡Eldáda, Medá sida Ācōrēneba bedea panΛa israelerā duanΛma!-

28 MaΛne NuΛ warra Josueba jarasia:

-MΛ boro Moise, ādjia idu māwā bedeabirādua.- (Josuera cūdra edaΛba Moise carebabari basia.)

29 Moiseba jarasia:

-¿BΛa crīcha bΛca ababe mΛabΛγΛ Ācōrē Jaurera erobaida bΛda? MΛmaarā bia bacasia Ācōrēba idji Jaureda jūmarāa diabΛγΛbara idjaba jūmarāda idjēba bedeabΛdabara.-

30 Māwānacarea Moiserā, israelerā bororā sida jēda wāsidaa israelerā duanΛmaa.

31 MaΛbe Ācōrēba nūrāda pusaareba tΛbisia. MaΛ nūrāba pōrāda zocārā enesia israelerā duanΛmaa. Israelerā duanΛmaΛba ewari aba wāida bΛ quīrāca maΛ pōrāra jeweda jārēbaribusi basia. Egorodeba dji Λtara dadji bacara daucha basia.

32 Āa ewaride āsa, diamasi, nurēma bida israelerāba pōrāra quenabad-jidaa. Dji maārīara beadaba ēda cincuenta birasia.‡ MaγΛra beseade pae duanesidaa ādjirā duanΛma.

* **11:19-20** *Aba nedjaraba jaitabΛdadaa.* Hebreo bedeade bΛ bΛa: “Aba ādji quēbΛde odjabΛγΛdaa.”

† **11:25** Hebreo bedeade ebuda bΛēa sāvā bedeasidaa. Zocārāmaarā ādjia cawadaēne Ācōrē bedeada mīa cawaiē jara duanesidaa waa dadjia ūrīnaca bedeade bedea duanesidaa. ‡ **11:32** *Ēda cincuenta.* Hebreo bedeade bΛ bΛa “diez homeres.”

³³ Maḷ pōrā djara jūma codi naēna Ācōrēra ādjirā ume quīrūsia. [§] Maḷ bērā israelerāra zocārā quininibisia.

³⁴ Dji zocai panenaba maná awara co quīrīā pananara joucuasidaa. Maḷ carea maḷ ējūāra trā ḅasidaa Kibro-hataava.*

³⁵ Kibro-hataavadeba israelerāra Hazeroḁaa wānapeda mama duanesidaa.

12

Mariaba Aaroḷ bida Moise biē jarapedada

¹ Mariaba, Aaroḷ bida ādji djaba Moiseda biē jara panesidaa āibema wērā edada carea.*

² Ādjia nāwā jarasidaa:

–ĶĀcōrēra ababe Moisedeba bedebarica? ĶDadjideba bida bedecaca?–

Māwā bedea panara Ācōrēba biē ūrīsia. (

³ Jūma naḷ ējūāne Moiserā dji dromaara ḅai crīchara neē ḅasia.)

⁴ Ara maḷda Ācōrēba Moisea, Aaroḷa, Mariaa bida jarasia:

–Bārā ūbea mā wua demaa zedadua.–

Ara maḷda wāsidaa.

⁵ Maḷne Ācōrēra jārārā ḷtaḅa edaa drasoā jira ḅaḁe edaa zesia idji wua dede eda wāḅadamaa. Mama Aaroḷra Mariaa sīda caitaara trāsia. Ara maḷda caitaara wāsidaa.

⁶ Maḷbe Ācōrēba ādjia jarasia:

–Māra jarabaḅaḁa bio ūrīnada. Māneba bedebadarā bārā tāēna ḅea ume māra cāimocardeba idjaba cāimocara quīrāca ne unubi ḅaḁeba bedebaria.

⁷ Baribaḅaḁa mā nezoca Moise ume māwā bedecaa. Jūma mā ēberārā cāyābara idjiabaḅaḁa māra biara iḷā ḅaa.†

⁸ Idji ume māra nēḅaḅaḁa. Ne jara ḅaḁeba idji ume bedecaa. Āteḅaḅa ebuda jarabaria. Idjia māra unubaria. Māwā ḅa bērā Ķbārāba cārē cārēā wayadaē basi mā nezoca Moiserā biē jaraḁi carea?–

⁹ Ācōrēra ādji ume bio quīrūpeda wāsia.

¹⁰⁻¹¹ Ācōrē wua demaḅa jārārā ḷtaa wāḅaḅaḁe Mariara aidaba bira nūmesia.‡ Maḷ unuside Aaroḷba Moisea nāwā bedea djaburiasia:

–Mā boro, mā quīrā djaburia daiba crīchadaēne cadjirua opedadara quīrādoada.

¹² Maria cacuara idu jūma ārī bebirādua warra ḅaḁaḁa quīrāca.–

¹³ Ara maḷda Moiseba Maria carea Ācōrēra quīrā djaburiada nāwā iwīdisia:

–Ācōrē, mā quīrā djaburia mā djabawērā Mariara biabidua.–

¹⁴ Ācōrēba panusia:

–Idji zezaba cawa obaḅaḁe idji quīrāḁarrade idodabara, Ķsiete ewari puru jīga ḅadaē bacasidaca quīrā peramārēā?§ Ara maḷ quīrāca bārāba idjira siete ewari puru jīga ḅadida panāa. Māwānacarea poya jēda zeya.

§ 11:33 Ebuda ḅaḁa cārē cārēā Ācōrēra ādjirā ume quīrūsia. ḅaḁamaarā israelerā jūmawāyā ne co panā carea quīrūsia idjaba dewararāmaarā ādjia biē bedepedada carea quīrūsia. * 11:34 Hebreo bedede maḷ trāḅa jara ḅaa: “Nedjara awua panā carea beupedada joubada ējūā.” * 12:1 Āibema wērā. Hebreo bedede ḅā ḅaa: “Cusita wērā.” Ebuda ḅaḁa maḷ wērāra Seporā basida wa Moiseba dewarada edasida. † 12:7 Idjiabaḅa māra biara iḷā ḅaa. ḅaḁamaarā nāwā jara ḅaa: “Mā purura idjia diasia wagamārēā.” ‡ 12:10-11 Mariara aidaba bira nūmesia. Hebreo bedede ḅā ḅaa: “Mariara aidaba nieve quīrāca ḅasia.” § 12:14 Abaḅa djarā quīrāḁarrade idosira maḷ ēberāra Ācōrē quīrāpita biē besia.

¹⁵ Ara maãda israelerãba Mariara puru jïga ðãde wãsidãa siete ewari mama ðamãrẽã. Maã siete ewaride israelerãra nocodãa wãnaẽ basía aba Maria jẽda zebãgãdaa.

¹⁶ Zedacarea Hazerodeba Paraã ejũã põãsa ewaraga ðãde jũene wãsidãa.

13

Canaaã druua açãde wã panana

¹ Maãbe Æcõrẽba Moisea jarasia:

² -Λçãgã umaquĩrãrãda Canaaã druua açãde diabuedua. Maã druara mãã israelerãa diaya. Israeldeba yõna doce purudebemada aba aba edadua diabuei carea. Ædjira puru boroda beadida panãã.-

³ Ara maãda Moiseba ãçãgã umaquĩrãrãda Paraã ejũã põãsa ewaraga ðãdeba Canaaãnaa diabuesia Æcõrẽba jarada quĩrãca. Jũma Ædjirãra israelerã bororã basía.

⁴ Ædjirãra naãgãrã basía: Rubeãneba yõna purudebema Zacu warra Samuada,

⁵ Simeoãneba yõna purudebema Hori warra Sapada,

⁶ Judãdeba yõna purudebema Jepone warra Caleda,

⁷ Isacarãdeba yõna purudebema Jose warra Igalda,

⁸ Epraĩãneba yõna purudebema Nuã warra Oseada,

⁹ Benjamiãneba yõna purudebema Rapu warra Paltida,

¹⁰ Zabuloãneba yõna purudebema Sodi warra Gadielda,

¹¹ Jose warra Manasedeba yõna purudebema Susi warra Gadida,

¹² Daãneba yõna purudebema Gemali warra Amielda,

¹³ Aserãdeba yõna purudebema Micael warra Setuda,

¹⁴ Neptalideba yõna purudebema Vapsi warra Nahbida,

¹⁵ idjaba Gaãdeba yõna purudebema Maqui warra Geuelda.

¹⁶ Moiseba Canaaã druua açãde diabuedarã trãra maãgãrã basía. (Nuã warra Oseara Moiseba trã ðasia Josue.)

¹⁷ Moiseba maã eberãrã Canaaã druua açãde diabueside nãwã jarasia:

-Negue ejũã põãsa ewaraga ðãareba ejũã eyaida ðãdaa wãnadua.

¹⁸ Açãdadua maã druara sãwã ðãda idjaba maã druadebemarãra sãwã beada; mẽsrã beada wa mẽsrãẽ beada; zocãrã panãda wa zocãrãẽ panãda.

¹⁹ Açãdadua Ædji druara sãwã ðãda; bia ðãda wa biẽ ðãda. Idjaba açãdadua Ædji purura sãwã beada; mõgaraba auðu jũrã ca beada wa ara jãwã beada.

²⁰ Açãdadua dji ejũãda; ejũã biada wa ejũã biaẽda, bacuru baraada wa neãda. ¡Sozarra beadãdua! Idjaba maã druadebema nejõda ãçãgã ða enadua.-

(Moiseba Ædjirãra uva jara diabuesia.)

²¹ Ara maãda Canaaã druua açãde wãsidãa. Ædjirãba jũma açãsidãa Ziã ejũã põãsa ewaraga ðãdeba aba Reho purudãa. (Reho purura Hamã druua caita ðãã.)

²² Negue ejũã põãsa ewaraga ðãare wãnapeda Hebroã purude jũene wãsidãa. Maã purude Ahimaãda, Sesaida, Talmai sida panabadjidãa. Ædjira Anacãdeba yõpedãda basía. * (Ædji drõã naẽnabemarãba Hebroã purura osidãa siete poa egiptorãba Zoaã puru odi naẽna.)

* 13:22 Anacãdeba yõpedadara drasoã waibãga beasia.

23 Dji aCΛde wā panΛra jeweda Escol abadade jūēne wāsidaa. Mama uva cΛMΛ droma BΛda aba tΛ edasidaa. MaλgΛra bacurude jΛnapeda ēberā umēba equiadeba edesidaa. Idjaba granadajōda, higojō sida ba edesidaa.

24 Maλ jewedara ādjirāba trΛ BΛsidaa Escol, uva cΛMΛ droma BΛda ta edapedada bērā.†

25 Cuarenta ewari Canaaλ druara jūma aCΛ pananapeda jēda wāsidaa.

26 Paraλ ējūā pōāsa ewaraga BΛde Cadé abadama ādjirāra Moise ume, Aaroλ ume, idjaba jūma israelerā ume ābaa dji jΛresidaa. Maλne jūma ādjia unupedadada nēBΛΓΛdapeda Canaaλ druadebema nejōda acΛbisidaa.

27 Ādjirāba Moisea nāwā nēBΛΓΛsidaa:

–BΛa wābida druade dairāra jūēsidaa. Wārāda maλ druade baridua ne upedāra bia zaubaria. Maλ druadebema nejōda acΛdua.

28 BaribΛΓΛ maλ druade bea ēberārāra bio mēsā beaa. Ādji purura waiBΛa beaa idjaba mōgaraba auđu jūrā ca beaa. Mama dairāba Anacadeba yōpedadarāda unusidaa.

29 Ādjirā awara Negue ējūā pōāsa ewaraga BΛde amalecitarāda panabadaa. Ējūā eyaida BΛde hititarāda, jebuseorāda, amorreorā sida panabadaa. Pusaare, Jordaλ doare bida cananeorāda panabadaa.–

30 Maλ bedeae carea puru Moise quīrāpita BΛga nūmΛra Caleba chupeabisia. Maλbe jarasia:

–jWāna! jMaλ druara dadjirāba poya edadia! jMaλ druade bea ēberārāra wārāda poyadia!–

31 BaribΛΓΛ idji ume aCΛde wā pananaba jarasidaa:

–jDadjirāra wānaēa! jMaλ druade bea ēberārāra dadjirā cāyābara mēsāra beaa!–

32 Maλbe sewadeba ādjirāba israelerāa jara panesidaa ādjia aCΛde wā panana druara dji biaēda. Nāwā jarasidaa:

–Jāλ druā daiba aCΛde wā pananane ēberārāra dji quini nūmabaria.‡ Maλ awara ēberārā daiba unupedāra jūma waiBΛga beaa.

33 Mama dairāba unusidaa Anacadeba yōpedada ēberārā drasoā waiBΛga beada. Ādjirā acΛdabara dairāra djuburi quedeaa adichichi quīrāca. Idjaba ādjirāba dairāra ara maλ quīrāca unusidaa.–

14

Israelerāba Ācōrē igarapedada

1 Maλ ūrīsidade israelerā jūmarāda BΛga nūmesia idjaba maλ diamasi jīā panΛda λnadrΛsidaa.

2 Puruba Moiseda, Aaroλ sida biē jaradapeda ādjia nāwā jarasidaa:

–jDairāra Egiptode beupedadabara biara BΛcasia! jNaλ ējūā pōāsa ewaraga BΛde bida beupedadabara biara BΛcasia!

3 jĀcōrēba cārē cārēā dairāra maλ druadaa edebΛΛΛ? jMama djō panane maλ druadebemarāba dairāra quenanamārēā edebΛΛΛca? jDai wērārāra, warrarā sida maλ ēberārāba ara ādjirā itea jidadamārēā edebΛΛΛca? jEgiptōdaa jēda wānida biara BΛēca?–

4 Maλbe ādjiduba jara duanesidaa:

–Aba edadia dadjirā boro bamārēā. Maλbe Egiptōdaa jēda wānia.–

† 13:24 Hebreo bedeade Escol trΛba jara BΛa “cΛMΛ.” ‡ 13:32 Ēberārāra dji quini nūmabaria. Hebreo bedeade nāwā BΛ BΛa: “Maλ ējūāba dji panabadara mībaria.” ΛcΛΓΛmaarā maλba jara BΛa maλ ējūāne ēberārā djō panΛneba dji quini nūmabaria.

5 Mañ ũrsidade Moisera, Aaroñ sida jũma israelerã quĩrãpita chĩrãborode b̃arru copanesidaa.*

6 Mañne Nuñ warra Josueba, Jepone warra Cale bida ãdjia cacuađe j̃l pañada sopuaba cõãtasidaa. Mañ umébemara Canaañ druua açl̃de wã panananebema basía.

7 ãdjia israelerãa jarasidaa:

-Dairãba açl̃de wã panana eñũãra bio bia b̃laa.

8 Mañ druade baridua ne upedađara bia zaubaria. ãcõrẽba dadjirãda bia unu b̃ab̃ar̃a mañ druadaa edepeda jũma ãiaya.

9 Mañ bẽrã ãcõrẽra igararãnadua. Idjaba mañ druadebemarãda wayarãnadua. Dadjirãba poyadia, ãdjirãra caiba carebai neẽ paña bẽrã. Barib̃ar̃a ãcõrẽda dadjirã ume b̃laa. Mañ bẽrã ãdjirãra wayarãnadua.-

10 Mãwã jara pananamĩna puruba ãdjira mõgaraba tabari beadiada asidaa. Mãwã duañne cawaẽne ãdjirãba unusidaa ãcõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodorroadã idji wua dede ãnaga dogoda.

11 Mañne ãcõrẽba Moisea jarasia:

-j̃Nañ eberãrãba baridua carea m̃ra igarabadaa! j̃Mãa ãdjirã tãena ne ununaca waĩb̃laa beada odamĩna wad̃ibiđã m̃ra j̃ã amabadaa!

12 Mañ carea m̃ra ãdjirãra quinibiya. Barib̃ar̃a b̃adeba m̃ra ãdjirã cãyãbara puru waĩb̃lara b̃ada idjaba b̃alara b̃ada yõbiya.-

Moiseba israelerã carea ãcõrẽa bedea djuburiada

13-14 Moiseba ãcõrẽa jarasia:

-B̃a b̃laadeba nañ eberãrãra Egiptođeba eđr̃a enesia. Mañda b̃laa ãdjirãda quinibib̃ar̃a egiptorãba ũrĩnapeda Canaañ druadebemarãa nẽb̃ar̃adia. M̃l Boro, Canaañebemarãba naẽna ũrsidaa b̃ara dairã ume b̃ada, dairãma ebuda odjasida, b̃a j̃ãrãrãda dairã ãr̃ã nĩbabarida, ãsa b̃ara j̃ãrãrã ãt̃aba edaa drasoã jira b̃ade dairã na wãbarida idjaba diamasi ara mañ j̃ãrãrãda t̃ab̃a quĩrãca erad̃r̃a nũmabarida.

15 B̃laa nañ eberãrãda jũma quinibib̃ar̃a, b̃laa o b̃a ũrĩpedadaba nãwã jaradia:

16 “ãcõrẽba israelerãra idjia diai jarađã eñũãnaa poya edeẽ basía. Mañ bẽrã ãdjirãra eñũã põãsa ewaraga b̃ade jũma quinibisia.”

17 M̃l Boro, mãwã jararãnamãrẽã m̃l quĩrã djuburia b̃a b̃alara unubidua ara b̃laa jarađã quĩrãca.

18 B̃laa jarasia b̃ara baridua quĩrũcada idjaba eberãrãra bio quĩrãã b̃ada. Mañ awara jarasia ãdjia cadjirua obadara, b̃a bedea igarabada sida b̃laa quĩrãdoabarida. Mãwãmĩna dji bedeade b̃ara b̃laa cawa obariada asia. Dji zezaba cadjirua ođã carea idjida, idji warrarãda, idji wiuzaquerãda, ãdjirã warrarã sida cawa o babariada asia.†

19 Mañ bẽrã b̃a quĩrãã waĩb̃laa b̃adeba nañ eberãrãba cadjirua opedađara quĩrãdoadua ãdji Egiptođeba eđr̃apedada ewarideba aba ididãa b̃laa quĩrãdoada quĩrãca.-

20 ãcõrẽba jarasia:

-ãdjia cadjirua opedađara m̃la quĩrãdoasia b̃laa bedea djuburiada bẽrã.

21 Mãwãmĩna m̃ra wãrãda zocai b̃a bẽrã, idjaba wãrãda jũma nañ eñũãne dji dromaara b̃a bẽrã, wãrãda nãwã cawa oya.

* **14:5** Açar̃amaarã ãdjira chĩrãborode b̃arru copanesidaa ãcõrẽa bedea djuburiadi carea idjaba açar̃amaarã mãwã osidaa puru jẽda wãrãnamãrẽã bedea djuburiadi carea. † **14:18** Exodo 34:6-7.

22-23 Naλ ēberārā ni abaλda mλa ādji drōā naēnabemarāa diai jaraða ējūāne idu jūēbiēa. Ādjirāba mλ quīrāwārēā dorrodorroda unupedaðamīna idjaba Egiptoðe, ējūā pōāsa ewaraga λaðe biða mλa ne ununaca o λaða unupedaðamīna mλra ĩjanaē basía. Átebaγa mλa poya oē quīrāca ðarima zocārā biē bedeasidaa.† Mλda igarapedada bērā ādjirā ni abaλda Canaaλ druade jūēnaēa.

24 Baribaγa mλ nezoca Cale crīchara awara λa. Idjiabaγa mλra ne jūmane bia ēpēbaria. Maλ bērā idjia acλde wā ðada ējūāne mλa idjira jūēbiya. Idjia, idjideba yōbadaṛā biða maλ ējūāra edaðia.

25 Baribaγa nu bārāra Pusa Purrudaā wābada oðe jēða wānadaū ējūā pōāsa ewaraga λadaa. Ara nawena amalecitarāda cananeorā siða Canaaλ druawedade duana.-

26 Idjaba Ācōrēba Moisea, Aaroλa biða nāwā jarasia:

27 -¿Aba sālbe naλ puru cadjiruaba mλra biē jara panani? Mλa ūrī λa ādjia mλda biē jara panabada.

28 Maλ bērā ādjirāa nāwā jaraðe wānada: “Ācōrēba nāwā jara λa: mλra wārāda zocai λa bērā bārāba jarapedada quīrāca wārāda oya.

29 Jūma bārā veinte poa auðu ðea mλa juachabiðaba mλda biē jarapedada bērā naλ ējūā pōāsa ewaraga λaðe beuðia.

30 Bārānebema ni abaλda mλa wārāneba bārāa diai jaraða ējūānaa jūēne wānaēa. Ababe Jepone warra Caledγa, Nuλ warra Josue siða maλ ējūāne jūēne wānia.

31 Bārāba jarasidaa maλ druadebemarāba bārā warrarāra ara ādji itea jida edeðida. Baribaγa maλ drua bārāba igarapedada mλa bārā warrarāa diaya. Maλbe ādjirāra maλ druade bia panania.

32 Baribaγa bārā dji drōārāra naλ ējūā pōāsa ewaraga λaðe beuðia.

33 Bārā warrarāra bārā ume naλ ējūā pōāsa ewaraga λaðe cuarenta poa parrāa nībaðia oveja wagabari parrāa nībabari quīrāca. Bārāba mλra igarapedada bērā, bārā warrarāra bia mīga panania aba bārā jūma beubadaa.

34 Canaaλ drua acλde wā panana ēberārāra cuarenta ewari mama panasida bērā, bārāra cuarenta poa bia mīga pananida panla mλ igarapedada carea. Māwā bārāba cawaðia mλ quīrūbira sāvābaγa λada.”

35 Mλra Ācōrēa. Mλa jaraðara wārāda oya. Naλ puru dji cadjiruada mλa cawa oya jūmarāba mλda igarapedada bērā. Naλ ējūā pōāsa ewaraga λaðe beuðia.-

36-37 Maλbe Moiseba Canaaλ drua acλde diabuedarāra Ācōrēba cawaēne quiniðisia. Māwā quiniðisia Canaaλ druadeba jēða zedaðe israelerāa idjida biē jarabisida bērā idjaba sewadeba maλ ējūāra biē tabλada asida bērā.

38 Canaaλ drua acλde wā panananebemada umēbe beuðae basía; Nuλ warra Josueda idjaba Jepone warra Cale siða.

Canaaλ druadebemarāba israelerā poyapedada

39 Moiseba jūma Ācōrēba jaraðara israelerāa jarasia. Maλ carea ādjirāra sopuadeba bio ĩā duanesidaa.

40 Maλ bērā nurēma diapedeða ādjirāra piradradapeða Canaaλ druade eyaida λamaa wāni carea panasidaa. Nāwā jarasidaa:

-Dairāba cadjiruada osidaa maλ druara poya edadaēana asidaðe. Dairāra wānia Ācōrēba diai jaraða druadaa.-

† 14:22-23 *Barima zocārā*. Hebreo bedeade jara λa “barima die.”

41 BaribARΛ Moiseba jarasia:

-¿Bārāba cārē cārēā Ācōrēba jaradara ĩjānaē? Bārāda Canaaλ druadaa wānibARΛ, bia wānaēa.

42 Mama wārānada. Ācōrēra bārā ume wāē bēra dadjirā dji quĩrūba bārāra quenania.

43 Bārāba Ācōrēra igarasida bēra idjira bārā ume baēa. Maλ bēra amalecitarā ume idjaba cananeorā ume djōbADade ādjirāba bārāra quenania.-

44 Māwā jaradamīna israelerāba ĩjānaē basía. Canaaλ druade eyaida bΛare wāsidaa. BaribARΛ Moiserā wāē basía. Ācōrē baurude sida israelerā wua de eropanΛma besia.

45 Maλne eyade panΛ amalecitarāra, cananeorā sida israelerā ume djōne zesidaa. Israelerāra poyadapeda ādjirā caidu ēpē quena wāsidaa aba Hormá abadadaa. §

16

Ēberā Core abadaba Moise, Aaroλ sida igarada

1-2 Izar warrada Core abadjidaa. Idjira Levi warra Coádeba yōna basía. Corera dewara ēberārā ũbea panΛ ume beēa ausidaa Moise āyā bΛēdi carea. Maλ ũbeabemara Rubeλneba yōpedada basía; aba Eliá warra Dataλ basía, aba idji warra Abiraλ basía, idjaba aba Pele warra Oλ basía. Ādjirāare israelerā bororāda 250 panasidaa. Maλ bororāra dji biara beada puruba edada basía.

3 Jūma maλ ēberārāra Moisemaa Aaroλmaa bida wānapeda nāwā jarasidaa: -¡Aba idibe bārāra dairā boro badia! Purura jūmaena Ācōrēba idji itea edasia. Idjira dairā ume bida bΛa. Māwā bΛ bēra ¿cārē cārēā jūma Ācōrē puru cāyābara bārāra dji dromaara panΛda crīcha panΛ?-

4 Maλ ũrīside Moiserā chīrāborode barru cobesia Ācōrēra beēa djuburiai carea.*

5 Maλbe Corea, idjiare panΛrāa bida jarasia:

-Nu diapeda Ācōrēba cawabiya caida idjideda idjaba caida edasida idji sacerdotē bamārēā. Idjia edada ēberādrΛ idjī caita idu wābiya.

6-7 Core, bΛa, bΛare panΛrā bida nāwā odadua: bādjiza quera babada epedecoda edadapeda nu tΛbΛadauda, quera badi careabema sida maλ epedecode bΛdadua. Maλda Ācōrē quĩrāpita bΛde wānadua. Maλne Ācōrēba cawabiya caida edasida idjī sacerdotē bamārēā. ¡Bārā levitarāra jūmawāyā beēa panΛa. Ya besia!-

8 Moiseba Corea idjaba jarasia:

-Bārā levitarā, ũrīnadua.

9 Dadji israelerā Ācōrēba bārādrΛ awara bΛasia idji caita poya wānamārēā. Māwā israelerāba Ācōrēra animarā babue diaē wābΛdade bārābARΛ ādjirāra carebabadaa idjaba dadjirā nocoāda wābΛdade Ācōrē wua dera edebadaa. ¿Ara maλba bia bΛēca?

10 Core, Ācōrēba bΛara, waabema levitarā sida idjī caita idu wābibaria māwā odamārēā. BaribARΛ bārāmarā maλgara bia bΛēa ātebARΛ Ācōrē sacerdoterā ba quĩrā panΛa.

§ 14:45 Hebreo bedeade Hormá trΛba jara bΛa "jūma āĩpedada." * 16:4 ΛCARΛmaarā Moiserā chīrāborode barru cobesia ne wayaaba.

11 Maḷ bēṛā bḷa, bḷare bēa bida Ācōrēra igara panḷa. ¿Cārē cārēā Aaroḷra biē jara panḷ? ¿Aaroḷra bedeade bḷaca Ācōrēba idji sacerdote bamārēā bḷada bēṛā?–

12 Maḷbe Moiseba Eliá warrarā Dataḷda, Abiraḷ sida trābisia. Baribḷḷa ādjia jarabisidaa:

–Daira bḷamaa wānaēa.

13 Bḷa daira drua biadeba ēdṛḷa enesia. Maḷ druadebḷḷa baridua ne upedaḷara bia zaubaria. Bḷa daira naḷ ējūā rōāsa ewaraga bḷde jūma quinibibḷḷa. Maḷda ¿bḷara wadibida dai boroda bā quīṛīā bḷaca?

14 Bḷa drua biadaa edeyada asia. Maḷ druade baridua ne upedaḷara bia zaubariada asia. Baribḷḷa bḷa daira mamaa edeē tabḷa. Ējūāda, uva bara bḷ ējūā sida diaē tabḷa. ¿Bḷa wadibida daira cūrūga quīṛīā bḷaca?† Daira bḷamaa wānaēa.–

15 Māwā jara panḷ carea Moiserā bio quīṛūpeda Ācōrēra jarasia:

–Ādjia bḷa diabḷdara bia unurādua. Mḷra ādji boromīna ādji burroda, ni cārē sida ādjidera jāṛīē bḷa. Mḷa ādjira ni aba bida biē oē bḷa.–

16 Maḷbe Moiseba Corea jarasia:

–Nu bḷra, bḷare panḷṛā sida Ācōrē quīṛāpita wānadia idji wua demaa. Aaroḷ sida mama baya.

17 Bḷare panḷ 250 ēberārāba ādji quera babada epedecora edadapeda querara coa nūmḷnadua. Maḷḡḷa Ācōrē wua demaa idji quīṛāpita ededadia. Bḷa, Aaroḷ bida bārā quera babada epedecora ededadia.–

18 Nurēma ādjirāza quera babada epedecoda edadapeda tḷbḷadauda eḷa bḷdapeda querada coa nūmḷsidaa. Ādjirāra, Moiserā, Aaroḷ sida Ācōrē wua dede eḷa wābada caita duanasidaa.

19 Coreba jūma Israel purua Ācōrē wua dede eḷa wābadamaa zebisia Moise, Aaroḷ sida āyā bḷdi carea. Cawaēne Ācōrē quīṛāwārēā dorrodorroda ādjirā quīṛāpita ḷnaga dogosia.

20 Maḷne Ācōrēba Moisea, Aaroḷa bida jarasia:

21 –Naḷ ēberārā caitabemada āyā wānadia. Mḷa ādjirāra abeḷa jūma quinibiya.–

22 Baribḷḷa Moiserā Aaroḷ sida chīrāborode bḷrru copanapeda Ācōrēa nāwā bedea djuburiasidaa:

–Ācōrē, bḷdeba ēberārāra jūma zocai bēaa. ¿Abḷaba cadjirua oḷa carea bḷra jūma naḷ puru ume quīṛū baica?–

23 Ācōrēba Moisea jarasia:

24 –Purua jaradua Core wua de caitabemada, Dataḷ wua de caitabemada, idjaba Abiraḷ wua de caitabemada āyā wānamārēā.–

25 Ara maḷda Moiserā piradḷpeda Dataḷ bḷamaa idjaba Abiraḷmaa bida wāsia. Israelerā bororā sida Moise caidu wāsidaa.

26 Maḷne Moiseba purua jarasia:

–Jāḷ cadjirua obadarā wua de caitabemada āyā wānadia. Ādjia eropanḷnebemada tāṛānadia. Tānibḷḷa bārā sida beudīa jūma ādjia cadjirua opedada carea.–

27 Ara maḷda israelērāra Core wua de caitabemada, Dataḷ wua de caitabemada idjaba Abiraḷ wua de caitabemada āyā wāsidaa. Maḷne Dataḷra,

† 16:14 ¿Bḷa wadibida daira cūrūga quīṛīā bḷaca? Hebreo bedeade bḷ bḷa: “¿Bḷa naḷ ēberārā daura nūētaica?”

Abiraλ sīda ādji wua de dajada zedapeda ādji dede eda wābada caita λta nūmeasia. Ādji ume dji quimada, jūma ādji warrarā sīda nūpanasīdaa.

²⁸ Maλne Moiseba jarasia:

-Nāwā bārāba cawadīa ara mādjia quīrīā bλdeba bārā boroda beē basīda, ātebaλλ Ācōrēbaλλ mλra bλsīda:

²⁹ nāl ēberārāda dadji beubada quīrāca beudībaλλ, bārāba cawadīa Ācōrēba mλra bλē basīda bārā boro bamārēā.

³⁰ Barībaλλ Ācōrēba egoroda cawaēne yā dogobīpeda ādjira, jūma ādjia eropanλ sīda egoroba mībaλλ, ādjirā zocai panane beudarā jaure panabadamaa wānībaλλ, bārāba cawadīa ādjiabaλλ Ācōrēda igarasīdada. Māwā cawadīa, ēberārā maλ quīrāca beubadada dadjirāba wađībīda ununaca bērā.

³¹ Moiseba māwā jarabaλλde Dataλ bλmaλba aba Abiraλ bλmaa egorora yā dogosia.

³² Maλne egoroba ādjira, ādji ēberārāra, Corera, idji ēberārāra, idjaba jūma ādjia eropanana sīda mīsia.

³³ Ādjirā mīpeda egorora wayacusa araa cata dogosia. Māwā zocai panane maλ ēberārāra jūma ādjia eropanana sīda beudarā jaure panabadamaa wāsīdaa. Israelerā tāēnabemada nēbasīdaa.

³⁴ Egoroba mībaλλde maλ ēberārā biabada carea ādjirā caita duanara āyā pira wāsīdaa. Maλne nāwā bīasīdaa:

-jEgoroba dadjirā sīda mīcuaya!-

³⁵ Maλ awara Ācōrēba tλba uruada idji bλmaλba quera bá dia panλ ēberārāmaa eradraλbisīa. Māwā eradraλbaλba maλ 250 ēberārāra jūma bá quenasia.

³⁶ Maλbe Ācōrēba Moisea jarasia:

³⁷⁻³⁸ -Sacerdote Aaroλ warra Eleazaa jaradua quera babada epedecora tλba cowa nūmanebemada jλλ pemārēā. Tλbadau epedecode wadī bλra āyā tλmλ peabueida bλa. Maλ epedecode mλa querada bá diasīda bērā epedecora mλ itea besīa. Jāl ēberārāba cadjiruada opedada bērā beusīdaa. Maλ bērā ādji epedecora pewedea berrachīdapedā animarā babue diabadade cara bλdadua israelerāba quīrānebadamārēā barīdua ēberāba quera mλa bá diacara bλda.-

³⁹ Ara maλda sacerdote Eleazaba ēberārā tλbaba bá beupedada quera babada epedecora jλλ pesīa. Jλλ pepeda maλ epedeco bronco odara pewedea berrachībisīa animarā babue diabadade cara bλi carea.

⁴⁰ Maλra cara bλsīa israelerāba quīrānebadamārēā Aaroλ idjaba idjīdeba yōbλdarā awara ni abaλba querada Ācōrēa bá diacara bλda Ācōrēba Moisea jarađa quīrāca. Ādjirā awara barīduaba Ācōrēa querada bá diaībaλλ, maλ ēberā sīda beuya, Core, idjiare panana sīda beupedada quīrāca.

⁴¹ Nurēma jūma israelerāba wayacusa Moiseda Aaroλ sīda nāwā biē jara duanesīdaa:

-jBārāba Ācōrē ēberārāra beasīdaa!-

⁴² Māwā biē jara panara Moisea, Aaroλma bīda powua nūmasīa. Maλne Ācōrē wua demaa acλbλdadade cawaēne jλrārāba dera ānā edapeda Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroda λnaga dogosia.

⁴³ Ara maλda Moiserā Aaroλ sīda Ācōrē wua de quīrāpe wāsīdaa.

⁴⁴ Maλne Ācōrēba Moisea jarasia:

45 -jNał puru caitabemada äyā wānadua! jMłā ādjirāra abeda jūma quinibiya!-

Ara małda Moiserā Aaroł sida chīrāborode bārru copanesidaa.

46 Moiseba Aarołā jarasia:

-Ba quera babada epedecora isabe enedua. Animarā babue diabadaē bā tlabādauda eđa bāpeda incienso querada coa nūmadua. Małbe israelerā duanāmaa isabe wāpeda Ācōrēa diadua ādjirāba cadjirua opedadara quīrādoamārēā. Ācōrēa bio quīrū bā bērā ādjirāra quinibādaa.-

47 Ara małda Aarołba osia Moiseba jarada quīrāca. Idji quera babada epedecora edapeda israelerā duanāmaa pira wāsia. Jūēbāḡḡbara israelerāra ḡḡḡḡ beucuađoasia. Małne idjia querada coa nūmasia ādjirāba cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoamārēā.

48 Idjira nūmesia dji quinipedada tabea, dji zocai panḡ ēsi. Māwā ādjirāra waa quininaē basia.

49 Mał ewaride 14,700 ēberārāra quinisidaa Coreare beada naēna quinipedada juachadaē.

50 Ēberārāra waa quininaē bērā Aarołra Moisemaa wāsia Ācōrē wua dede eđa wābada caita.

17

Aaroł bacuru quedua barada

1 Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

2 -Israelerāa jaradua bacuruda doce enenamārēā. Israeldeba yōna doce purudebema bororāba bacuruda aba aba diadida panḡḡ. Mał bacurude dji bororā trāda bādua.

3 Levideba yōna puruba enena bacurude Aaroł trāda bādua. Israeldeba yōna puruza bacuru aba diadida panḡḡ ādji boro trāda bāmārēā.

4 Mał bacurura mł wua dede baurude quīrāpe bādua mł bārā ume bedebarima.

5 Nu bacuru aba quedua bara baya. Mał bacuru djibarira młā edasia mł sacerdote bamārēā. Mał ununapeda israelerāba bārāda waa biē jaradaēa. Māwā młā ādjirāra chupeabiya.-

6 Moiseba israelerāa māwā jarasia. Ara małda Israeldeba yōna doce purudebema bororāba ādji bacuru cawacawa Moisea diade zesidaa. Doce bacurura diasidaa. Aarołne sida diasia.

7 Moiseba mał bacurura Ācōrē wua dede baurude quīrāpe bāsia.

8 Nurēma Moise Ācōrē wua dede eđa wābāḡḡde unusia Levideba yōna Aaroł bacurura pāwārā quedua bara bāda, pōnō bara bāda, idjaba almendra tada zaupeda purea jira bāda.

9 Moiseba bacurura Ācōrē wua dede bā dajada israelerāmaa jūma edesia. Israelerāba acḡḡapeda ādjide cawacawa edasidaa.

10 Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Aaroł bacurura wayacusa mł baurude quīrāpe waga bādua. Mał bacurura waga eropananida panḡḡ mł igarabadarāba quīrānebadamārēā młā Aarołdrḡ, idjideba yōbādarā sida edasida mł sacerdoterā beadamārēā. Māwā ādjirāba mł biē jara panḡḡ bāa chupeabiya quinirānamārēā.-

11 Ara małda Moiseba jūma osia Ācōrēba idjia jarada quīrāca.

12 Małbe israelerāba Moisea jarasidaa:

-jDairāra beudia! jAbeda jūma quininia! jJūma nēbadia!

13 jBariduada Ācōrē wua de caita wāibḡḡ beuya! jDairāra jūma quininia!-

20

Ācōrēba baido mōgaradeba weabida

1 Poa djiwidide dji nabema jedecode israelerāra Cadé abadama jūene wāsidaa.* Maļ Cadéra Ziļ ējūā pōāsa ewaraga ɓade ɓa. Mama Moise djabawērā Mariara jaidapeda tɓarisidaa.

2 Mama baido dođi carea neē basia. Maļ bērā purura Moisemaa, Aaroḷmaa bida wāsidaa biē jaradi carea.

3 Quīrūbideba Moisea nāwā jarasidaa:

–Ācōrēba dai djabarā quīnibiside dairā sida quīnipeđadabara biara ɓacasia!†

4 ¿Bārāba cārē cārēā dairā, Ācōrē purura naļ ējūā pōāsa ewaraga ɓadaa enesidaa? ¿Dairāra dai animarā sida nama beudamārēā enesidaca?

5 ¿Cārē cārēā Egiptođeba naļ ējūā biē tabadaa enesida? ¡Nama poya ne ucara taba! ¡Higojōda, uvada, granadajō sida neē taba! ¡Baido sida neē taba!–

6 Ara maļda Moiserā Aaroḷ sida israelerā duanamaɓa Ācōrē wua dede eđa wābada caita wānapeda chīrāborode ɓarru copanesidaa Ācōrēa iwididi carea. Maļne Ācōrē quīrāwārēā dorrodorrodaa āđji quīrāpita ānaga dogosia.

7 Ācōrēba Moisea jarasia:

8 –Ba bacuruda edapeda ɓa djaba Aaroḷ ume purura edeđadua awuā mōgara waibaa ɓamaa. Āđjirā quīrāpita maļ mōgaraa bedeđdua baidoda weamārēā. Ara māwā bedeabarađe baidora mōgaradeba wea dogoya. Māwā ɓa baidora weabiya israelerāba āđji animarā bida dođamārēā.–

9 Ara maļda Moiseba idji bacurura Ācōrē wua dede ɓada edasia Ācōrēba jarađa quīrāca.

10 Idjia Aaroḷ ume purura ābaa jarasidaa Ācōrēba jarađa mōgara quīrāpe. Maļne Moiseba israelerā jarasia:

–Bārā calaɓa zarea bea, ūrinadua! ¿Bārāba ijānamārēā daiba bārā itea baidoda naļ mōgaradeba weabidida panaca?–

11 Māwā jarapeda Moiseba idji bacurura āta wapeda mōgaradaa ɓarima umē usia. Ara maļda baidora wea dogopeda israelerāba āđji animarā bida dosidaa.

12 Māwānacarea Ācōrēba Moisea Aaroḷa bida nāwā jarasia:

–Maļ ijānaē pananeba bārāba israelerā quīrāpita cawabidaē basia mārā wārāda Ācōrēda. Maļ bērā bārāra naļ puru ume jūene wānaēa mla diai jarađa druadaa.–

13 Maļ baido weabidama trā ɓasidaa Meribá, israelerāra baido carea quīrūbideba Ācōrē quīrāpita biē bedeapedada bērā.‡ Maļ baido weabi ɓadeba Ācōrēba āđjirāa cawabisia idjira wārāda Ācōrēda.

Edoḷnebema boroba israelerā idji druade idu wābiē bađa

14 Cadé abadađeba Moiseba kaḷa eberārāda Edoḷnebema boromaa nāwā jarađe diabuesia:

–Dai israelerāra bārā djabarāa,§ Maļ bērā dairāra ɓa ume bedeade ze panaa. ɓa bio cawa ɓa dairā bia mīga pananebemada.

* **20:1** Ebuđa ɓaēa sāḷa poa djiwidida jara ɓa. Zocārāmarā naļ capitulode ɓa ɓa israelerāra cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga ɓade ɓaɓapedadacarea māwānada. † **20:3** Numero 16:23-33.

‡ **20:13** Hebreo bedeade Meribá trāba jara ɓa “quīrūbideba biē bedeadi” wa “caicayadi.” § **20:14** Israelerāra Jacobođeba yōsidaa. Edoḷnebamārā Jacobo djaba Esaúdeba yōsidaa. Genesis 36:6-8.

¹⁵ Dairā drōā naēnabemara Egiptodaa wānapeda mama dārā panasidaa. Małne egiptorāba ādjirāra, dairā sida biē o eropanasidaa.

¹⁶ Mał carea Ācōrēa quīrā djaburiada iwīdisidaa. Małra Ācōrēba ūrīpeda idji nezoca bajānebemada aba diabuesia dairā Egiptodeba ēdrā enemārēā. Idira bλ druā caita Cadé abadađe panλa.

¹⁷ Dai quīrā djaburia, bλ druade idu wāyā wābidua. Bārā néude eđa wānaēa, bārā uva ējūāne eđa wānaēa, ni bārā baido juebada uriađebemada dodaēa. Ēberārā Boro abada ode quīrāipa wānia. Bλ druade panane mał odebemada jλwa araare ni jλwa acλare bida āyā wānaēa.-

¹⁸ Baribλrλ Edołnebema boroba panusia:

-Bārāra mλ druade wānacara panλa. Małda ĩjānaēbλrλ dairāra bārāmaa djōne wānia.-

¹⁹ Dji iwīdide wā panλba jarasidaa:

-Wārāda quīrāipa ode wānia. Małne dairāba wa dai animarāba bārā baidoda dođibλrλ, małbari paratada diađia. Ababe bλ druade wāyā wāna quīrā panλa. Ababe małdrλ iwīdi panλa.-

²⁰ Baribλrλ Edołnebema boroba wayacusa panusia:

-Bārāra mλ druade wānacara panλa.-

Ara małda Edołnebema boroba sordaorā bio mēsřā beara zocārā israelerāmaa djōne edesia.

²¹ Edołnebema boroba idji druade idu wābiē bēřā israelerāra dewara óare wāsidaa.

Aaroł jaidada

²² Cadé abadađeba Israel purura Hor eyadaa wāsidaa.

²³ Hor eyara Edoł druā caita bλa. Mama Ācōrēba Moisea Aarołā bida jarasia:

²⁴ -Nama Aarołra jaidaya. Idjira mλa israelerāa diai jarada druade eđa wācara bλa, Meribáde mλa baido weabidama bārāba mλa jarađara ĩjā odaē basi bēřā.

²⁵ Moise, bλ djaba Aarołra idji warra Eleaza sida Hor eyade ĩtaa ededua.

²⁶ Mama Aarołba jλ bλ djiora ēřāpeda idji warra Eleazaa jλbidua sacerdote dji dromada bēmārēā. Małbe Aarołra mama jaidaya.-

²⁷ Ara małda Moiseba jūma osia Ācōrēba jarada quīrāca. Jūma israelerāba acλ panane Aarołra, Eleaza sida Hor eyade ĩtaa edesia.

²⁸ Mama Aarołba jλ bλ djiora jūma ēřāpeda Moiseba Aaroł warra Eleazaa jλbisia. Małbe Aarołra eya borode jaidasia. Māwānacarea Moiserā Eleaza sida eyadeba eđaa zesidaa.

²⁹ Israelerāba Aaroł jaidada cawasidađe idji carea jūmarāda jedeco aba jāsidaa.

21

Israelerāba Arad puruđebema boro poyapedada

¹ Arad puruđebema borora cananeo basía. Negue ējūā pōāsa ewaraga bλra idji druā basía. Idjia ūrīsia israelerāra Atarīłnaa wābada ode zebλdada. Mał bēřā idji sordaorāda israelerā ume djōne edesia. Djō panane ādjirāba λcλra israelerāra jida edesidaa.

² Mañ bēṛā israelerāba Ācōrēa wārāneba nāwā jarasidaa: “Dairāba nañ ēberārā poyadamārēā ḅaa carebaibara, ādji purura jūma āricuadapeda babuedia.”*

³ Israelerāba wārāneba jarapedadara Ācōrēba bia ūṛisia. Idjia carebasia ādjirāba mañ cananeorāda poyadamārēā. Israelerāba jūma quenanapeda ādji purura jūma āṛinapeda babuesidaa. Mañ bēṛā mama trā ḅasidaa Hormá.†

Moiseba bronce dama oḁa

⁴ Hor eyadeba israelerāra Pusa Purruḁaa wābada óare wāsidaa Edoñ drua auḁu parraḁadi carea. Māwā wānane sē panesidaa.

⁵ Mañ carea Ācōrēda, Moise sida nāwā biē jara duanesidaa:
–ḁḅaa dairāra Egiptodeba ēdra enesica nañ ējūā pōāsa ewaraga ḅaḁe quinamārēā? Codira neēa. Baido sida neēa. Idjaba nañ maná warraē tabā co panāa sē panāa.–

⁶ Mañḁa carea Ācōrēba israelerāmaa dama dji arada zocārā diabuesia. Mañ damaba israelerāra cácuadapeda zocārā quinísidaa.

⁷ Mañ bēṛā israelerāra Moisemaa wānapēda jarasidaa:
–Dairāba cadjiruada osidaa Ācōrēda, ḅa sida biē jarasida bēṛā. Dai quīṛā djuburia Ācōrēa iwididua nañ damara āyā wābicuamārēā.–

Ara mañda Moiseba ādjirā carea Ācōrēa beḁea djuburiasia.

⁸ Mañne Ācōrēba Moisea jarasia:
–Bronceda dama quīṛāca aba opeḁa bacuru eradaḁe āṫa jira ḅadua. Damaba abaḁa casira, mañ ēberāba bronce oḁa damada acḁibara biaya.–

⁹ Ara mañda Moiseba bronceda dama quīṛāca opeḁa bacuru eradaḁe āṫa jira ḅasia. Damaba aba cabaraḁe mañ ēberāba bronce oḁa damada acasira biabadjia.

Israelerā Moab druade jūpeḁada

¹⁰ Mamaḁba wānapēda israelerāra Obot abadaḁe duanesidaa.

¹¹ Mamaḁba wānapēda Ije-Abariñne duanesidaa. Mañra Moab druadeba āmāḁau odjabariare ējūā pōāsa ewaraga ḅaḁe ḅaa.

¹² Mamaḁba wānapēda Zared do jewedaḁe duanesidaa.

¹³ Mamaḁba wānapēda Arnoñ do quīṛārē duanesidaa ējūā pōāsa ewaraga ḅaḁe. Mañ ējūāra amorreorā druade ḅaa. Arnoñ dora Moab drua idjaba amorreorā drua ēsi ḅaa.

¹⁴⁻¹⁵ Mañ bēṛā carta Ācōrē Djōna abadaḁe nāwā ḅā ḅaa:
Vaheb puru Supa druade ḅaare, Arnoñ do jawateare bida wāyā wāsidaa. Do zaque bea caita Ar abadaḁaa wāsidaa Moab drua orrocawa.‡

¹⁶ Mamaḁba israelerāra baido juebada uria Beer abadaḁaa wāsidaa. Mama Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:

–Purura ābaa jalredua. Māa ādjirāa baidoda diaya.–

¹⁷ Mañne israelerāra nāwā trāḁsidaa:
Baido juebada uriara bogadra ḅadua. Mañ baido carea trāñnia.

¹⁸ Dadjirā bororāba ādji bacuruba nañ baido juebada uriara corosidaa. Dji dromarāba ādji bardonaba corosidaa.

Mama ējūā pōāsa ewaraga ḅaḁeba Matanánaa wāsidaa.

¹⁹ Mamaḁba Najaliḁaa wāsidaa. Mamaḁba Bamodaa wāsidaa.

* **21:2** Hebreo bedeade nañ crīchada dia ḅaa: “Dji quīṛāra poyadapeda jūma idjia erobara Ācōrē itea beya. Mañ bēṛā jūma āṛinapeda babuedia ni abaḁa ara idji itea edarānamārēā.” † **21:3** Hebreo bedeade Hormá trāba jara ḅaa “jūma āṛpedada.” ‡ **21:14-15** Hebreo bedeade jūma mañ versicolora ebuda ḅaḁe.

20 Mama_Λba jeweda Moab druade _ΒΛde jūēne wānapeda Pisga eyade du-
anesidaa. Pisga eyadeba Jesimo_Λ ējūā pōāsa ewaraga _ΒΛra unubaria.

Israelerāba amorreorā poyapedada

21 Ma_Λbe israelerāba amorreorā boro Seho_Λ abadamaa _ΛCAΓΛ diabuesia
nāwā jaradamārēā:

22 -Dai quīrā djuburia _ΒΛ druade idu wāyā wābidua. Dairāra bārā néude
eda wānaēa, bārā uva ējūāne bida eda wānaēa, ni bārā baido juebada
uriadebemada dodaēa. Ēberārā Boro abada ode quīrāipa wānia.-

23 Barib_ΛΓA Seho_Λba israelerāra idji druade idu wābiē basia. Idji sordaorāra
jūma tr_Λcuapeda ējūā pōāsa ewaraga _ΒΛde israelerāmaa wānapeda Jahaza
puru caita djōsidaa.

24 Barib_ΛΓA israelerāba ādjirāra poyadapeda ādji druara jārīsidaa Arno_Λ
dodeba aba Jabō dodaā amonitarā drua daucha. Amonitarāba ādji druara
bio waga eropanasidaa.

25 Israelerāba amorreorā puru beada jūma poyasidaa; dji puru droma
Hesbo_Λ abadara, puru zaquerā sida. Poyadapeda ma_Λ purude panesidaa.

26 Amorreorā boro Seho_Λra Hesbo_Λ purude babadjia. Naēna idjira
moabitarā boro ume djōpeda ādji druara jūma jārīsia aba Arno_Λ do daucha.

27 Ma_Λ carea nāwā jarabadaa:

¡Hesbo_Λ purura wayacusa ode zedadia! Seho_Λ purura idji bada quīrāca bia
ođia.

28 Seho_Λ sordaorāra Hesbo_Λ purudeba wāsidaa. T_ΛΒ_Λ urua erad_ΛΒ_ΛΓ_Λ quīrāca
Seho_Λ purudeba wāsidaa.

Ma_Λne Ar puru Moab druade _ΒΛra babuesidaa. Arno_Λ do icawa eyade bea
puru sida jūma babuesidaa. §

29 ¡Ay, moabitarā! ¡Bārāra mīā djuburi beaa! Bārā ācōrē Quemo ēpēbadara
beusidaa.

Amorreorā boro Seho_Λba bārā warrarāra memenebisia. Bārā caurāra jida
edesia.

30 Barib_ΛΓA dadjirāba ādjira jūma poyasidaa.* Hesbo_Λ purudeba aba Dibo_Λ
purudaa jūma quenasidaa.

Nopa purudeba aba Medebā purudaa jūma ārīnapeda babuesidaa.

Israelerāba Basa_Λnebema boro Og poyapedada

31 Māwā israelerāra amorreorā druade panesidaa.

32 Ma_Λne Moiseba _ΛCAΓΛ diabuesia Jazer drua ac_Λdāmārēā. Israelerāba
puru ma_Λ druade beara poyadapeda amorreorāra āyā j_Λretasidaa. Mama
bida israelerāra panesidaa.

33 Mama_Λba israelerāra Basa_Λnaa wābada ode wāsidaa. Ma_Λne
Basa_Λnebema boro Og abadaba idji sordaorāda Edrei puru _ΒΛmaa edesia
israelerā ume djōni carea.

34 Māwā pan_Λne Ācōrēba Moisea jarasia:

-Ne wayarādua. M_Λa idjida, idji sordaorā sida bārāa jūma poyabiya. Idji
drua sida m_Λa bārāa diaya. Bārāba Hesbo_Λne bada amorreorā boro Seho_Λ
beapedada quīrāca idji sida beadadia.-

35 Ara ma_Λda israelerāba Basa_Λnebema boro Og abadara, idji warrarāra,
idji sordaorā sida jūma quenasidaa. Ni aba_Λda zocai _ΒΛdāē basia. Ma_Λbe idji
druara jūma edasidaa.

§ 21:28 Do icawa eyade bea puru. Hebreo bedeade ma_Λra ebuda _ΒΛēa. * 21:30 Dadjirāba ādjira jūma
poyasidaa. Hebreo bedeade māwā b_Λ b_Λa. Griego bedeade jara _ΒΛa “ādja eropananara jūma ārīsidaa.”

22

Moabitarā boro Balába Balaaā trābida

¹ Maābe israelerāra Moab drua jeweda ḅamaa wābḅarasidaa. Mama Jordaā do caita duanesidaa. Wa quīrārē ādjirā quīrāpe Jerico puruda basia.

²⁻⁴ Maā ewaride Zipor warra Baláda moabitarā boro basia. Maā Balába cawasia israelerāba amorreōrāda poyadapeda ādji druara jārīsidaa. Idjira, jūma moabitarā sida bio ne waya duanesidaa israelerā cābana panā bēra. Maā carea moabitarāba Madiaānebema dji dromarāa jarasidaa:

–Naā israelerāra cābana panā bēra dadjirā druara jūma jārīnia pacaba chirua jūma cobari quīrāca.–

⁵ Maā bēra moabitarā boro Balába āCARA diabuesia Beor warra Balaaā trāne. Maā Balaaāra Amav druade ḅabadjia Petor purude. Petor purura Euprate do icawa basia. * Balába nāwā jarabisia: “Egiptodeba israelerāda mā druade cābana duanane zesidaa. Ādjirāba mā druara abeda birasia.

⁶ Ādjirāra dairā cāyābara ḅḅara panāa. Maā bēra ādjirā biē jara ḅāde zedua. Māwā māa ādjirāra poyapeda mā druadebemada āyā jarecuaisicada. Māa cawa ḅaḅa ḅāa bariduada bia jara ḅāIBARA, māāGARA bia ḅebaria. Idjāba bariduada biē jara ḅāIBARA, māāGARA biē ḅebaria.”

⁷ Moab druadebema dji dromarāra, Madiaānebema dji dromarā sida Balaaāmaa wāsidaa. Paratada Balaaā diadi carea edesidaa israelerā biē jara ḅāde zemārēā. Balaaāma jūēsidaa jūma Balába jarabidada nēḅarasidaa.

⁸ Balaaāba jarasia:

–Nama cāinadua. NubARA māa bārāa jaraya Ācōrēba māra idu wābida wa idu wābiēda.–

Māwā jaraḅa bēra Moab druadebema dji dromarāra mama cāisidaa.

⁹ Maā diamasi Ācōrēra Balaaāma odjapeda nāwā iwīdisia:

–Īberārā ḅā dede panāra cairāda jāwā panā?

¹⁰ Balaaāba Ācōrēa panusia:

–Naā ēberārāra moabitarā boro Zipor warra Balába nāwā jaraḅamārēā diabuesia:

¹¹ “Egiptodeba ēberārāda cābana mā druade jūēsidaa. Mā druara māā ēberārāba abeda birasia. Maā carea ādjirā biē jara ḅāde zedua. Māwā māa ādjirāra poyapeda mā druadebemada poya āyā jarecuaisicada.”–

¹² Ācōrēba Balaaā jarasia:

–Naā ēberārā ume wārādua. Ādjia jara panā ēberārāra biē jara ḅārādua māa ādjirāra careba ḅā bēra.–

¹³ Nurēma Balaaāra pirabaripeda Balába diabueda dji dromarāa nāwā jarasia:

–Bārā druadaa jēda wānadua. Ācōrēba māra bārā ume idu wābiēa.–

¹⁴ Moab druadebema dji dromarāra jēda Balámaa wānapeda jarasidaa:

–Balaaāra dairā ume ze quīrāē basia.–

¹⁵ Maā carea Balába wayacusa dewararāda Balaaāmaa diabuesia. MaāGARāra dji naārā wā panana cāyābara dji dromaara ḅeasia idjāba cābanaara wāsidaa.

¹⁶ Ādjirāra Balaaāma jūēnapeda jarasidaa:

–Zipor warra Balába nāwā jarabisia: “Mā quīrā djuburia ḅāra māmaa ze ama ḅārādua.

* **22:5** *Amav druade babadjia...Euprate do icawa basia.* Hebreo bedeade nāwā ḅā ḅāa: “Petor purude babadjia. Maāra do icawa basia idji puru warrarā druade.”

17 Māa bġa paratada waibġa diaya. Idjaba jūma bġa jarabġġa quīrāca māa oya. Maġ bēra mā quīrā djaburia naġ ēberārāra biē jara bġde zedua.”-

18 Baribġġa Balaaġba panusia:

-Balāba idji de parataba idjaba oroba bira cobġda diabġġa sida māa ni cārē sida oēa mā Boro Ācōrēba māwā obiēbġġa.

19 Mā djaburia bārā sida idi nama cāinadua. Naġ diamasi Ācōrēba mġa quīrā awara jaraisicada.-

20 Maġ diamasi Ācōrēra Balaaġma odjapeda nāwā jarasia:

-Naġ ēberārāba bġ jġġde ze panġ bēra ādjirā ume wādua. Baribġġa ababe odua māa bġa jarabġġa quīrāca.-

Balaaġ Balāmaa wāna

21 Nurēma Balaaġra pirabaripeda idji burro ġġġ chūmebarira jġpeda Moab druadebema dji dromarā ume wāsia.

22 Balaaġ nezocarāda umé idji ume wāsidaa. Idjira burro ġġġ nībasia. Baribġġa idji wābġġa carea Ācōrēra bio quīrūsia. Maġ bēra Ācōrē nezoca bajānebmada idji nocodaa wārāmārēā o ēsidra nūmesia.

23 Djōbada necoda idji jġwade erobasia. Balaaġ burroba idjira o ēsidra nūmada unuside o āyā wāsia. Maġ carea Balaaġba idji burrora ubadjia wayacusa oēaa wāmārēā.

24 Nocodaa wābġade uva ējūāne jūēsidaa. Dji ora maġ ējūā ēsi wābadjia. Orroza ējūāra mōgaraba auđu jūrā ca basia. Mama pēsua wābadjidaa maġ mōgaraba auđu jūrā ca bġ ēsi. Maġbe Ācōrē nezoca bajānebmara wayacusa o ēsidra nūmesia Balaaġ nocodaa wārāmārēā.

25 Balaaġ burroba Ācōrē nezoca bajānebma unuside dji mōgaraba auđu jūrā ca bġdaa catġ ġra nībade wāsia. Maġba Balaaġ jūrūra catġ ġrrata edesia. Maġ carea Balaaġba idji burrora wayacusa u jidasia.

26 Maġbe o pēsua wābadade Ācōrē nezoca bajānebmara ādji nocoare nūmane wāsia. Mama poya āyā wāē basia.

27 Mama Balaaġ burroba Ācōrē nezoca bajānebma waya unuside abēda egode tabesia. Maġ carea Balaaġra bio quīrūpeda idji burrora bacuruba wayacusa u jidasia.

28 Maġne Ācōrēba Balaaġ burrora bedeabisia. Dji burroba iwidisia:

-ġMāa cārēda oda bēra bġa māra jāwā bārīma ūbea usi?-

29 Balaaġba panusia:

-Jāwā o bġa bġa māra mīā sē bġ bērā. ¡Necoda mā jġwade erobġbara ara nawena bġra beatacasia!-

30 Maġne burroba jarasia:

-Māra bġ burroa. Bġa mā edada ewarīdeba mā ġġġ nībabaria. Bġa bio cawa bġa naġ naēna māra bġ ume jāwā nībaca basida.-

Balaaġba jarasia:

-Wārāda māwā bġa.-

31 Maġbe Ācōrēba idji nezoca bajānebmara o ēsidra nūmada Balaaġa unibisia. Djōbada neco idji jġwade erobġ sida unusia. Maġne Balaaġra chirāborodē barru cobesia.

32 Ācōrē nezoca bajānebmara Balaaġa jarasia:

-ġBġa cārē cārēā bġ burrora bārīma ūbea usi? Māabġġa ora jūātrġ erobġa bġ nocodaa wārāmārēā. Bġa ode wābġġra māa quīrīēā.†

† 22:32 Bġa ode wābġġra māa quīrīēā. Hebreo bedeade māra ebuda bġēa.

³³ BΛ burroba mλda b̄arima ūbea unupeḁa mλ caita zeē basía. Mλ caita zed̄abara m̄la bΛra beacasia baribΛΓΛ bΛ burroa zocai bΛcasia.-

³⁴ Balaaλba panusia:

-M̄la cadjiruada osia. Adua b̄asia bΛdΓΛ o ēsídra nūmλda mλ nocodaa w̄arām̄rēā. BΛmaarā mλda Balámaa w̄aida biē bΛbΛΓΛ, jēda w̄āya.-

³⁵ Ācōrē nezoca bajānebemaba jarasia:

-Naλ ēberārā ume bΛra w̄aida bΛa, baribΛΓΛ ababe m̄la jarabi bΛdΓΛ jaradua.-

Ara maλda Balaaλra Balába diabueda dji dromarā ume w̄asia.

Balába Balaaλ audiabariḁa

³⁶ Balába Balaaλ zebΛΓΛ cawaside Ar puruḁaa audiabariḁe w̄asia. Ar purura Arnoλ do icawa bΛa Moab druada daucha.

³⁷ Balaaλ jūēsida Balába idjía jarasia:

-M̄la bΛ naārā tr̄λbisida ζcārē cārēā isabe zeē basi? ζM̄la paratada wai bΛa poya diaēda cr̄icha basica?-

³⁸ Balaaλba panusia:

-BΛa tr̄λbueda b̄ērā m̄ra nama bΛa. BaribΛΓΛ m̄la bariduada jaracara bΛa. Ababe Ācōrēba jarabi bΛdΓΛ jaraida bΛa.-

³⁹ Maλbe Balaaλra Balá ume Quiriat-huzot puruḁaa w̄asidaa.

⁴⁰ Mama Balába pacada, oveja sida beapeḁa dji dragada Ācōrēa babue diasia. Dji djarada Balaaλa, idji ume panΛ dji dromarāa biḁa codam̄rēā diasia.

⁴¹ Nurēma diapēḁeda Balába Balaaλra eya Bamo-baal abadade λtaa edesia. Mama bΛa israelerā caitaara panΛra unusia.

23

Balaaλba israelerā bia jara bΛda

¹ Balaaλba Baláa jarasia:

-Nama animarā babue diabadada siete odua. Maλbe paca dji umaquĩrāda siete idjaba oveja dji umaquĩrāda siete enedua Ācōrēa babue diadi carea.-

² Ara maλda Balába osia Balaaλba jaraḁa quĩrāca. Animarā babue diabadaza ādji umérāba pacada aba idjaba ovejada aba Ācōrēa babue diasidaa.

³ Maλbe Balaaλba jarasia:

-Nama jλḁdua bΛa animarā Ācōrēa babue dia bΛma. M̄ra awuá w̄āya. Mama Ācōrēra m̄ma odjaisicada. Idjia m̄la bedesira b̄la jaraḁe zeya.-

Māwā jarapeḁa Balaaλra eya zaque chirua neē bΛḁaa w̄asia.

⁴ Mama Ācōrēra idjimaa zesia. Balaaλba idjía jarasia:

-M̄la animarā babue diabadara siete obisia. Maλza m̄la paca zaqueda aba idjaba ovejada aba b̄la babue diasia.-

⁵ Maλne Ācōrēba Balaaλa cawabisia cārēda jaraida bΛda. Cawabipeḁa Balaaλa jarasia jēda Balámaa jaraḁe wām̄rēā.

⁶ Ara maλda jēda w̄asia. JūēbΛΓΛḁe Balaaλba unusia Balára, jūma Moab druadebema dji dromarā sida Ācōrēa animarā babue dia panΛ caita duanλda.

⁷ Maλbe Balaaλra nāwā bedesiasia:

Moab druadebema boro Balába m̄ra Araλ druadeba zebisia. Am̄adau odjabariare bΛ druada eyaiḁa bΛma bΛa m̄ra zebisia.

Idjia m̄la jarasia: “Mλ quĩrā djuburia israelerā biē jara bΛḁe zedua. Naλ Jacoboḁeba yōpeḁadarāra biē o bΛdua.”

8 Māwāmīna Ācōrēba bia jara b̄ada ēberārāda ζm̄la sāwā biē jara b̄ai? Ācōrēba bia o b̄ada ēberārāda ζm̄la sāwā biē o b̄ai?

9 Nā eya mōgaraida b̄adeba m̄la israelerāra unu b̄la. Nā eya zaquedeba m̄la ādjirāra ac̄l b̄la.

Jāl purura āduba jīga panabaria. Cawa pan̄la ādjirāra dewara puru quīrāca pan̄lēda.

10 Jacobodeba yōpedadarāra īb̄l quīrāca zocārā pan̄l b̄ērā ni ab̄al̄ba ādjirāra poya juachadaēa. ζCaiba israelerāra maārī poya juachai?*

Jāl ēberārā jīpa b̄ea beub̄lade bida bia b̄eadia. M̄l beub̄lade ara ādji quīrāca b̄e quīrā b̄la.

11 Balaāl māwā bedeb̄al̄l carea Balāba quīrūbideba jarasia:

-ζB̄la cārēda jara b̄l? M̄la b̄ra zebisia m̄l ume dji quīrūda biē jara b̄l m̄ārēa. Barib̄l̄l b̄la ādjirāra bia jara b̄la.-

12 Balaāl̄ba panusia:

-Māwāra ζĀcōrēba jarabi b̄lra m̄la jaracara b̄lca?-

13 Balāba jarasia:

-Wāna. Dewara orroare wānia. Mamāl̄ba b̄la israelerāra unuya jūma poya unuēmīna. Mamāl̄ba ādjirāra biē jara b̄adua.-

14 Ara māl̄da Balāba idjira Pisga eyade ātaa edesia Zopīl̄l ējūānaa. Mama Balāba wayacusa animarā babue diabadada siete osia. Mālza paca dji umaquīrāda ab̄a idjaba oveja dji umaquīrāda ab̄a Ācōrēa babue diasia.

15 Mālbe Balaāl̄ba idjia jarasia:

-Nama j̄l̄adua b̄la animarā Ācōrēa babue dia b̄lmaa. M̄lra awuá wāya Ācōrē ume bedeb̄al̄l carea.-

16 Mama Ācōrēra Balaāl̄maa zepeda cawabisia cārēda jaraida b̄ada. Cawabipeda Balaāl̄a jarasia jēda Balāmaa jarade wāmārēa.

17 Ara māl̄da Balaāl̄ra jēda wāsia. Jūēb̄l̄l̄de unusia Balāra jūma Moab druadebema dji dromarā sida Ācōrēa animarā babue dia pan̄l caita duan̄l̄da. Balāba idjia iwīdīsia:

-ζĀcōrēba cārēda jarasi?-

18 Mālne Balaāl̄ra nāwā bedeasia:

Zīpor warra Balá, m̄la jara b̄lra bio quīrācuīta ūrīdua.

19 Ācōrēra ēberā quīrāca b̄l̄ēa. Idjira sewa ocaa. Idjia jaradada quīrā awara ocaa.

Idjia jarab̄l̄l̄ra obaria. Idjia wārāneba jaradara obaria.

20 Idjia m̄l̄a jarasia israelerā bia jara b̄l m̄ārēa. Bia jara b̄aduada ada b̄ērā m̄la quīrā awara jaracara b̄la.

21 Ācōrēba Jacobodeba yōpedadara idu bia mīgabiēa. Idjia israelerāra idu sopuabiēa.†

Ācōrēra ādjirā ume b̄la. Māl b̄ērā b̄asrida jara pan̄la idjira ādjirā boroda.

22 Ācōrēba ādjirāra Egiptodeba ēdr̄l̄ enesia. Idjideba ādjirāra bio l̄b̄la b̄ea, paca mēa warida quīrāca.

23 Ni ab̄al̄ba Jacobodeba yōpedadara poya ne āi odaēa. Ni ab̄al̄ba israelerāra poya biē b̄l̄adaēa.

Ēberārāba nāwā jaradīa: “Ac̄l̄dua sāwā Ācōrēba israelerāra bio careba b̄l̄da.”

* 23:10 Maārī poya juachai. Hebreo bedeb̄al̄l̄ b̄l̄ b̄la: “El número de la cuarta parte.” † 23:21 Ācōrēba Jacobodeba yōpedadara idu bia mīgabiēa. Idjia israelerāra idu sopuabiēa. Māl bedeara idjaba nāwā traducida b̄la: “Ācōrēba unuē b̄la Jacobodeba yōpedadarāba cadjirua obadada. Unuē b̄la israelerāba āi obadada.”

24 Israelerāra imama quĩrāca panla. Jarra b̄ade imamara ʎnāũca, āteb̄ar̄a ne beapeda jūma cobaria. Dji oa sida jūma senebaria. Ara maʎ quĩrāca israelerāra ʎnāũnaēa aba naʎ druadebema ēberārā jūma poyab̄adaada.

25 Balaaʎ māwā bedeab̄ar̄a carea Balába quĩrūbideba nāwā jarasia:

–ʎB̄aa naʎ ēberārāda poya biē jara b̄ēb̄ar̄a chupeadua! ʎĀdjirāra waa bia jara b̄ar̄adua!

26 Maʎne Balaaʎba panusia:

–ʎM̄aa ababe Ācōrēba jarabidadra jaraida b̄ada asiēca?

27 Maʎbe Balába idjia jarasia:

–Wāna. M̄aa b̄ara dewara orroare edeya. Āib̄erā mamab̄ar̄a Ācōrēba b̄aa israelerāra idu biē jarabiscada.–

28 Ara maʎda Balába idjira Peor eya borodaa edesia. Mamaʎba ējūā pōāsa ewaraga b̄ara jūma unubaria.

29 Mama Balaaʎba jarasia:

–Nama animarā babue diabadada siete odua. Paca dji umaquĩrāda siete idjaba oveja dji umaquĩrāda siete enedua Ācōrēba babue diadi carea.–

30 Ara maʎda Balába osia Balaaʎba jaraēda quĩrāca. Maʎbe animarā babue diabadaza pacada aba idjaba ovejada aba Ācōrēba babue diasia.

24

1 Barib̄ar̄a Balaaʎba cawasia idjia israelerā bia jara b̄ara Ācōrēba bia unu b̄ada. Maʎ b̄erā idjia naārā o b̄ada quĩrāca āyā wāē basia Ācōrēba cārēda jarabi cawaya. Āteb̄ar̄a ējūā pōāsa ewaraga b̄adaa ac̄a nūmesia.

2 Maʎne unusia Israeldeba yōpedada doce puruda duanada. Ādjirā ac̄a nūmaʎne Ācōrē Jauredeba besia.

3 Maʎne nāwā bedeasia:

M̄ara Beor w̄arra Balaaʎa. M̄aa ēsā unu b̄aa. M̄ara nāwā bedeba b̄aa.

4 M̄aa ūr̄i b̄aa Ācōrēba jara b̄ada. M̄aa ēsā unu b̄aa Ācōrē jūma poya b̄aba unubi b̄ada.

Idji quĩr̄apita ch̄ir̄aboroēde cob̄ade m̄ dauba ēsā unu b̄aa.

5 Israelerā, b̄arā wua dera bio biya quedeaa. Jacobodeba yōpedadarā, b̄arā purura bio biya quirua.

6 Israel purura waīb̄aa b̄aa do zaque drasoaa b̄a quĩrāca.* Bio wari b̄aa néu do icawa u tab̄a quĩrāca.

Bio biya b̄aa áloe bacuru Ācōrēba uda quĩrāca idjaba ogo do icawa nūmea quĩrāca.

7 Ādjirāneba yōb̄adarāba baidoda aduba eropanania. Ādji zocodeba baidoda wewezoaya.

Ādji boroba amalecitarā boro Agáda poyaya. Ādji boroba puruda zocārā idji ʎawaēda erobaya.

8 Ācōrēba israelerāra Egiptodeba ēdra enesia. Idjideba ādjirāra bio ʎb̄aa beaa, paca mēā wariēda quĩrāca.

Ādji dji quĩrūra jūma poyadia imamaba animarā beapeda dji b̄aw̄ar̄ara b̄agapeda jūma cobari quĩrāca. Ādji dji quĩrūra chaba dra quenania.

9 Imamara egode chūmepeda ʎnāũbaria. ʎCaiba idjira m̄ā sēi?

* 24:6 *Israel purura waīb̄aa baya do zaque drasoaa b̄a quĩrāca.* Maʎ bedeara idjaba nāwā jaraida b̄aa: “Israel purura waīb̄aa baya uruta ējūā waīb̄aa ēsa tababari quĩrāca.”

Ara maλ quĩrāca Israel puruba ēberārāra poyapeda λnāũya, dewararāba wayadi bērā.

Jūma israelerā bia jara panλ ēberārāra Ācōrēba carebaya.† BaribλΓλ jūma ādji biē jara panλra Ācōrēba biē λaya.

10 Balaaλ māwā bedeabλΓλ carea Balára idji ume bio quĩrūsia. Quĩrūbideba jλwa tawepeda jarasia:

-jMāλ bλra zebisia mλ dji quĩrūra biē jara λλmārēā! jMāwāmĩna λarima ũbea ādjirāra bia jara λasia!

11 jBλdji druadaa jēda wādua! Ācōrēba bλa israelerāra idu biē jarabiē bērā parata waiβλa diayađa adara mλa diaēa.

12-13 Balaaλba panusia:

-Bλa mλmaa diabueda ēberārāa mλa ebuda nāwā jarasia: “Balāba idji de parataba idjaba oroba bira cobλda diabλΓλ sida mλa ni cārē sida oēa Ācōrēba māwā obiēbλΓλ.” Ababe Ācōrēba jarabi bλdrλ jaraida bλada asia.

14 Mλ druadaa jēda wāya. BaribλΓλ wāi naēna mλa jaraya israelerāba jĩrūarebema ewaride bλ purura sāwā oēida.-

15 Ara maλda Balaaλra nāwā bedeasia:

Mλra Beor warra Balaaλa. Mλa ēsā unu βλa. Mλra nāwā bedeβλa.

16 Ācōrēba jara bλra mλa ũrĩ βλa. Ācōrē dji Dromaara βλ necawaada mλa erobλa.

Ācōrē jūma poya o λλba unubi bλra mλa ēsā unu βλa. Idji quĩrāpita chĩrāborode cobλde mλ dauba ēsā unu βλa.

17 Jĩrūarebema ewaride cārēda sāwāida mλa ēsā unu βλa. Mλa unu bλra ara nawenabemaēa.

Jacobodeba dji dromada zeya chĩdau ebuda odjabari quĩrāca. Israeldeba dji boroda zeya.

Maλba moabitarā borora jūma berradλgaya. Sédeba yōpedadarā sida jūma quenaya.

18 Idji dji quĩrū Edoλnebemarāda poyaya. Ādji drua Seír abadara idji jλwaeđa erobaya. Maλne Israel purura λβλara wariya.

19 Jacobodeba yōna dji dromaba naλ Ar purude panenara jūma quenaya.‡

20 Māwā bedeadaacarea Balaaλba Amale purura ēsā unupeda nāwā bedeasia: Amale purura dji dromaara βλa. BaribλΓλ ewari aba nēbaya.

21 Māwā bedeadaacarea Balaaλba quenitarāda ēsā unupeda nāwā bedeasia:§ Quenitarā, bārā dera bio o eropanλa nejōbλba idji de mōgara eya λΓλ bλde o erobλ quĩrāca.

22 Māwāmĩna bārāra nēbadia asiriarāba jūma āyā jida edebλdade.

23 Maλ awara Balaaλra nāwā bedeasia:

Ay, ¿caida zocai bei Ācōrēba jūma nāwā obλΓλde?*

24 Chĩpredeba barcode zedia. Maλ barcode zebλdaba Asiria druara, Hebere ēberārā sida jūma poyadia.

BaribλΓλ jĩrūare maλ barcode zepedada sida nēbadia.

25 Māwā jaradaacarea Balaaλra idji druadaa jēda wāsia. Balá sida idji ode jēda wāsia.

25

Madianitarāba israelerā cadjirua obida

† 24:9 Genesis 12:3. ‡ 24:19 Naλ Ar purude panenara. Hebreo bedeade ababe jara βλa “purude panenara.” § 24:21 Quenitarānebmada Jucee 4:11de bλ βλa. * 24:23 Hebreo bedeade maλ versícultura ebuda bλēa.

1 Israelerā Sitiāne duanasidade λCΛΓΛ umaquīrārāba moabitarā wērārā ume cadjiruada o duanesidaa.

2 Maλ wērārāba dji umaquīrārāra edobadjidaa moabitarāba ādji ācōrēa animarā babue diabadađe. Maāne umaquīrārāra ne codapeda maλ ācōrē quīrāpita χīrāborode copanapeda bia bedeabadjidaa.

3 Māwā israelerāba moabitarā ācōrē Baal-peor abadada ēpē panesidaa. Maλ carea Ācōrēra israelerā ume bio quīrūpeda quinibibΛΓΛ basía.

4 Maāne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Jūma Baal-peor ēpē panΛ dji bororāda jidadapeda beadadua. Mλ quīrāpita āsa ādjirāra bacuru cūmiane λΛ su jira ɁΛđadua jūmarāba acΛđamārēā. MāwābΛΓΛ mλ quīrūbira bārā israelerā ume ɁΛda tumaya.–

5 Ara maāda Moiseba israelerā bororāa jarasia:

–Bārā jΛwaeđa bearā dji Baal-peor ēpē beada jūma beadadua.–

6 Maāne Moiserā puru sida Ācōrē wua dede eda wābada caita sopuaba jīā duanasidaa. Moiseba acΛ ɁΛđe, puruba acΛ ɁΛđe bida Israeldebema abaλba madianita wērāda diguidaa edesia.*

7 Maλ unuside Eleaza warra Pinéra israelerā ābaa dji jΛre panΛmaλba idji mīāsu edade wāsia. (Pinéra sacerdote Aaroλ wiuzaque basía.)

8 Idji mīāsura edapeda dji ēberā caidū wāsia. Maλ ēberā wua dede eda wāpeda dji umaquīrāra dji wērā ume ābaa bide su beasia. Māwā beada bērā israelerā quini nūmanara waa quininaē basía.

9 MāwābΛΓΛbara 24,000 ēberārāra quininoasidaa.

10 Maλbe Ācōrēba Moisea jarasia:

11 –Māa quīrīā ɁΛa israelerāba ababe mλdrΛ ēpēnida. Maλ carea Baal-peor ēpēsidade mλ quīrūbideba ādjirāra jūma quinibi basía. BaribΛΓΛ Eleaza warra Pinéba mλ quīrūbira tumabisia. Idjia odađeba unubisia idjia bida quīrīā ɁΛda ēberārāba ababe mλdrΛ ēpēnida. Idjia oda carea māa israelerāra jūma quinibiē basía. (Pinéra sacerdote Aaroλ wiuzaque basía.)

12 Pinéa jaradua idjia oda carea mλra idji ume bedeā ɁΛbΛΓΛda idji ume necai bai carea.

13 Māa bedeā ɁΛbΛΓΛba jara ɁΛa idjira, idjideba yōbΛdarā sida idiba λtaā mλ sacerdoterāda beadida. Māwā obΛΓΛa idjia quīrīā ɁΛ bērā ēberārāba ababe mλdrΛ ēpēnida. Mλ igara ɁΛda beada bērā israelerāba cadjirua opedadara mλa quīrādoabisia.–

14 Ēberā madianita wērā ume ābaa beudara Zimri abadjidaa. Idjira Salu warra basía. Simeoλneba yōna purudebema dji droma basía.

15 Dji madianita wērā trāra Cozbi abadjidaa. Idjira Zu cau basía. Zura Madiaλnebema dji droma basía.

16 Maλbe Ācōrēba Moisea jarasia:

17 –Madianitarāda quenane wānadua.

18 Māwā odađua ādjirāba bārāra quinibisida bērā. Cūrūga panΛneba bārāa ādji ācōrē Baal-peor abadada ēpēbisidaa māa bārāra quinibimārēā. Cozbiba oda carea bida māa bārāra quinibibΛΓΛ basía. Baal-peor ēpē panΛ carea bārā quini bida baside Pinéba maλ wērāra beasia.– (Cozbira Madiaλnebema dji droma cau basía.)

* 25:6 Diguidaa. Hebreo bedeāde bλ ɁΛa: “Idji djabarāmaa.”

27

Zelopeha querasi caurãba bedea djuburiapedada

¹ Wērārāda juesuma panasidaa: Maala, Noa, Hogla, Milca idjaba Tirsa. Ādji zeza querasira Zelopeha basía. Idjira Jose warra Manasedeba yōna basía. Heper warra basía idjaba Gala wiuzaque basía. Galara Maqui warra basía. Maquira Manase warra basía.

² Ewari aba Zelopeha querasi caurāra Ācōrē wua dede eda wābadamaa wāsidaa. Mama Moise quīrāpita, sacerdote Eleaza quīrāpita, puru quīrāpita bida nūpanenapeḁa nāwā jarasidaa:

³ –Dai zezara ējūā pōāsa ewaraga ḁade jaidasia. Coreba, idjiare bea bida Ācōrē igarasidade dai zezara beuē basía, āteḁara idjia cadjirua oḁa carea jaidasia. Idjira umaquīrā warra neē basía.

⁴ Daimaarā biē ḁaa maḁ carea dai, idjideba yōḁadarāba ējūāda edadaēda.* Dai zeza djabarāba edabada ējūānebemada dairāa bida diadadua.–

⁵ Ādjia bedea djuburia panara Moiseba Ācōrēa jarasia.

⁶ Maḁne Ācōrēba panusia:

⁷ –Zelopeha caurāba arīde jara panaa. Ādji zeza djabarāba edabada ējūānebemada diadadua ādjideba yōḁadarāba erobeadamārēā.

⁸ Israelerāa nāwā jaradua: “Aḁaada umaquīrā warra neē jaidaiḁara, idji ējūāra dji caua diadadua.

⁹ Barīḁara idjia cau sida neē ḁabara, ējūāra idji djabarāa diadadua.

¹⁰ Djabarā sida neē ḁabara, ējūāra idji zeza djabarāa diadadua.

¹¹ Idji zeza bida djabarāda neē ḁabara, idji ēberārānebema dji caitaara ḁaa diadadua maḁgāde bamārēā.” Israelerāba maḁ leyra ēpēnida panaa māa ḁaa jara ḁa quīrāca.–

Moise cacuabari Josue bei jarada

¹² Maḁbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Abarīḁ eyade ḁtaa wādua. Mamaḁba māa israelerāa diai druara aḁdua.

¹³ Maḁ druua ununacarea ḁara jaidaya ḁa djaba Aaroḁ jaidada quīrāca.†

¹⁴ Māwā jaidaya bārāba Ziḁ ējūā pōāsa ewaraga ḁade māa jaradara iḁa oḁaē basi bērā. Mama israelerāba quīrūbieba baido iwidisidade bārāba ādjirāa māra wārāda Ācōrēda cawabidaē basía.–

(Maḁra māwāsia Ziḁ ējūā pōāsa ewaraga ḁade Cadé abadama. Mama Ācōrēba mōgaradeba baido weabidama trḁ ḁasidaa “Meribá.”)‡

¹⁵ Moiseba jarasia:

¹⁶ –Mā Boro Ācōrē, ḁadeba jūmarāda zocai beea. Maḁ bērā mā cacuabari aba ḁadua naḁ puru boro bamārēā.

¹⁷ Maḁ ēberāra puru na nībaida ḁaa bia pe enibai carea. Māwā ḁa purura oveja dji waḁabari neē ḁa quīrāca beāa.

¹⁸⁻¹⁹ Ācōrēba jarasia:

–Māteara israelerā boro bamārēā Nuḁ warra Josueda ḁadua. Idjia mā Jaureda erobaa.§ Idjira sacerdote Eleaza quīrāpita, puru quīrāpita bida ededua. Mama ḁa jḁwara idji boro ḁrḁ ḁadua aḁbi carea idjira ādji boroda ḁabara.

* **27:4** Biē ḁaa dai, idjideba yōḁadarāba ējūāda edadaēda. Hebreo bedeaḁe nāwā ḁā ḁaa: “Biē ḁaa idji trḁda nēbaida idji ēberārānebemada.” † **27:13** Numero 20:22-29. ‡ **27:14** Exodo 20:1-13.

§ **27:18-19** Mā Jaureda erobaa. Hebreo bedeaḁe jara ḁaa idjira jaure bara ḁada. Aḁaamaarā maḁba nāwā jara ḁaa: “Eberārāra bio biya pe eniba cawa ḁaa.”

²⁰ Idjira bΛdua berara ne jūmane bla o bada quĩrāca poya o bamārēã. Māwã Israel puruba jūma idjia jarabΛΛra ĩjã o panania.

²¹ Israelerã boro bedacarea Josuera sacerdote Eleazamaa wãida bla mĭa quĩrĩã bΛra cawai carea. Mĭ quĩrãpita bΛde Eleazaba Uriĭl abadadeba mĭa quĩrĩã bΛra cawaya. * Maĭbe idjia jarabΛΛra Josueba, israelerã bida jūma ĩjã o pananida panla.†

²² Ara maĭda Moiseba osia Ācōrēba jarada quĩrāca. Josuera edesia sacerdote Eleaza quĩrãpita, puru quĩrãpita bida.

²³ Mama idji jΛwara Josue boro ĭrĭl bΛsia acĭbi carea Josuera ādjirã boroda bΛbΛrΛda Ācōrēba jarada quĩrāca.

32

Rubeĭneba yōpedadaba Gadeba yōpedada bida ějũã edapedada

¹ Rubeĭneba yōpedadaba, Gadeba yōpedada bida pacada, oveja sida zocãrã eropanasidaa. Ādjirãba cawasidaa Jazer ějũãra Gala ějũã sida animarã daupēni carea bia bΛda.

² Maĭ bērã Moisemaa, sacerdote Eleazamaa, israelerã dji dromarãmaa bida wãnapeda nãwã jarasidaa:

³⁻⁴ -Ācōrēba dadjirãa naĭ puru beada poyabisia: Atarot, Diboĭ, Jazer, Nimra, Hesboĭ, Eleale, Sebaĭ, Nebo, Beoĭ sida. Maĭ ějũãra bio bia bla animarã daupēni carea. Dairãba animarãda zocãrã eropanaa.

⁵ Maĭ bērã dai quĩrã djaburia maĭ ějũãra dairãa diadadua. Dairãra Jordaĭ do wa quĩrãrã wãbirãnadua.-

⁶ BaribΛΛa Moiseba panusia:

-Mãwãra dewararã nocodaa djōne wãbΛdade ĳbãrãra nama panenica?

⁷ Bãrãda nama panesidara ĳdewararã sida Ācōrēba diada ějũãnaa wãna ama panenaĕca?

⁸ ĳAra maĭ quĩrāca bãrã drōã naĕnabemarãba osidaĕca mĭa ādjirã Cadē-barneadeba Canaaĭ drua acĭde diabueside?

⁹ Jūma maĭ drua pΛrΛa acĭdapeda Escol jewedade jũene wãsidaa. BaribΛΛa jēda zedapeda ějũãra biĕ tabΛada asidaa, purura Ācōrēba dia bΛ ějũãnaa wãrãnamãrēã.*

¹⁰⁻¹¹ Maĭ carea Ācōrēra ādjirã ume bio quĩrũsia. Maĭ ewaride idjia wãrãneba jarasia jūma Egiptodeba ĕdrΛpedadarã veinte poa ĭtaa beaba sodeba ĩjanaĕ bērã, idjia Abrahãa, Isaa, Jacoboa bida diai jarada ějũãra ununaĕda.

¹² Ababe Jepone warra CalebΛΛa idjaba Nuĭ warra Josue bida sodeba ĩjã panΛ bērã maĭ ějũãra ununiana asia. (Jeponea cenezeo basia.)

¹³ Maĭ ewaride Ācōrēra dadji israelerã ume bio quĩrũna bērã, ějũã pōãsa ewaraga bΛde cuarenta poa pΛrΛabisia jūma maĭ ĕberãrã Ācōrē quĩrãpita biĕ opedada beubΛdamisa.†

¹⁴ ĳIdi bida bãrã zezarãba cadjirua opedada quĩrāca o quĩrĩã panΛca? ;Bãrã dji cadjirua obadarãba wetara Ācōrēra dadji israelerã ume quĩrũbidia!

¹⁵ Bãrãba Ācōrēda igara pananibΛΛa, idjia dadjirãra wadibida naĭ ějũã pōãsa ewaraga bΛde pΛrΛabiya. Mãwã bãrãra bedede panania jūma dadjirã biĕ panebΛda carea.-

* **27:21** Uriĭ. Exodo 28:29-30. † **27:21** Josueba, israelerã bida jūma ĩjã o pananida panla. Hebreo bedede jara bΛa: "Josuera, israelerã sida nocodaa wãnia idjaba jarabΛrΛde jēda zedia." * **32:9** Numero 13:17-33. † **32:13** Numero 14:26-35.

16 Dji ɛ̄jũã iwidi panΛa Moisemaa caitaara wãnapeda jarasidaa:

–Dai boro, nama puru beada o quĩrĩã panΛa dai wẽrãrã itea, dai warrarã itea biã. Idjaba corra beada o quĩrĩã panΛa dai animarã itea.

17-18 Maλbe dairãra djõne wãni carea panania. Bãrã djõne wãbΛadade dairãra bãrã na nĩbaadia idjaba djõnia aba jũmarãba ɛ̄jũã edabΛadaã. Mãwã djõ panΛne dairãra jẽda dai ɛ̄berãrãmaa zedaẽa. BaribΛaΛ dai wẽrãrãra, dai warrarã sida nama puru mõgaraba auɖu jũrã ca beade duanania naλ druadebemarãba bearãnamãrẽa.

19 Dairãra djõne wãbΛadamĩna Jordaλ do quĩrãrẽbema ɛ̄jũãra edadaẽa bãrã quĩrãca, ɛ̄tebaγaΛ dairãba edabΛada ɛ̄jũãra nama ßaya Jordaλ doɖeba λmãdau odjabariare.–

20-22 Moiseba ɛ̄djirãa jarasia:

–Bãrãba wãrãda mãwã odibΛaΛ naλ ɛ̄jũãra edadia. BaribΛaΛ Ȧcõrẽba jara ßa quĩrãca djõni carea pananida panΛa. Jũma bãrã dji mẽsrã beada Jordaλ do wa quĩrãrẽ wãnapeda djõnida panΛa aba Ȧcõrẽba dji quĩrũrã ɛ̄yã jaretabΛaγadaã. Jũma maλ drua Ȧcõrẽ jΛwaeda beɖacareabΛaΛ bãrãra namaa jẽda zedida panΛa. Ȧcõrẽba bãrãra waabemarã itea obi ßara jũma osidara Ȧcõrẽba jara ßa quĩrãca naλ ɛ̄jũãra bãrãne ßaya.

23 BaribΛaΛ mãwã odaẽbΛaΛ bio cawadadua Ȧcõrẽ quĩrãpita cadjiruade pananida. Maλ cadjirua carea Ȧcõrẽba bãrãra wãrãda cawa oya.

24 Bãrã ɛ̄berãrã itea puru beada naλ druade ocuadadua. Idjaba bãrã animarã itea corra beada naλ druade ocuadadua. BaribΛaΛ wãrãda djõni carea pananadua bãrãba jara panΛ quĩrãca.–

25 Maλbe Gadeba yõpeɖadaba, Rubeλneba yõpeɖada biɖa panusidaa:

–Dai boro, dairãba jũma odia ßa jara ßa quĩrãca.

26 Naλ Gala druade bea purude dai wẽrãrãra, dai warrarãra, dai animarã sida beedia.

27 BaribΛaΛ dairãra djõne wãni carea panΛa. Ȧcõrẽba jarabΛaγade dairãra Jordaλ do wa quĩrãrẽ djõne wãnia ßa jara ßa quĩrãca.–

28 Maλbe Moiseba sacerdote Eleazaa, Nuλ warra Josuẽa, jũma Israeldeba yõpeɖada puru bororãa biɖa mãwã jarasia:

29 –Dadji israelerã Jordaλ do wa quĩrãrẽ djõne wãbΛadade Gadeba yõpeɖadara, Rubeλneba yõpeɖada sida Ȧcõrẽba jara ßa quĩrãca wãnibΛaΛ, mãλ drua poyapeɖadacarea bãrãba ɛ̄djirãa naλ Gala druara diaɖadua ɛ̄djirãne bamãrẽa.

30 BaribΛaΛ bãrã ume Jordaλ do wa quĩrãrẽ djõne wãnaẽbΛaΛ, ɛ̄djirãba ɛ̄jũãda Canaaλ druade edadida panΛa bãrã quĩrãca.–

31 Gadeba yõpeɖadarãba, Rubeλneba yõpeɖadarã biɖa jarasidaa:

–Dai boro, dairãba jũma odia Ȧcõrẽba jara ßa quĩrãca.

32 Dairãra Jordaλ do wa quĩrãrẽ Canaaλ druadaã djõne wãnia Ȧcõrẽba jara ßa quĩrãca. BaribΛaΛ dairãba edabΛada ɛ̄jũãra Jordaλ do namaarecare ßaya.–

33 Maλbe Moiseba Gadeba yõpeɖadarãa, Rubeλneba yõpeɖadarãa, idjaba λcaγaΛ Jose warra Manaseɖeba yõpeɖadarãa biɖa amorreorã boro Sehoλba eroɖada druara, Basaλnebema boro Ogba eroɖada drua sida diasia. Jũma mãλ druara, puru bea sida ɛ̄djirãa diasia.

34 Maλ druade Gadeba yõpeɖadarãba naλ puru beada wayacusa osidaa: Dibol, Atarot, Aroer,

35 Atarot-sopaλ, Jazer, Jogbeha,

36 Bet-nimra idjaba Bet-Araλ. Jũma mãλ puru beara mõgaraba auɖu jũrã casidaa. Idjaba corra beada ɛ̄djirã animarã itea osidaa.

³⁷ Rubeľneba yõpedadarãba naľ puru ðeada wayacusa osidaa: Hesboľ, Eleale, Quiriataim,

³⁸ Nebo, Baal-meoľ, Sibmá sida. Maľ puru ðeada trã awara ðasidaa.

³⁹ Manase warra Maquideba yõpedadarãda Gala druadaa wãnapeda amorreorã mama ðeada poyadapeda ayã jaretasidaa.

⁴⁰ Moiseba ãdjirãa maľ druara diada ðeada mama panesidaa.

⁴¹ Manasedeaba yõna Jaír sida wãpeda אכאאא puru zaquerãda poyasia. Maľ puru ðeada idjia trã ðasia Havot-Jaír.

⁴² Ara maľ quirãca Nobá abadada wãpeda puru zaquerã Kenat druade ðeada poyasia. Mama idjia trã ðasia Nobá.

DEUTERONOMIO

34

Moise jaidada

¹ Mañbe Moab drua jewedadeba Moisera Pisga eyade ãtaa wãsia Nebo eya borodaa. Mañ eyara Jerico puru quĩrãpe ßaa. Mamałba Ācõrẽba Moisea Canaał druara jũma acłbisia. Gala ějũãneba aba Dał puruđaa acłbisia.

² Neptalideba yõpedadarãba edadi ějũãda, Epraiłneba yõpedadarãba edadi ějũãda, Manasedeba yõpedadarãba edadi ějũã sida jũma acłbisia. Judadeba yõpedadarãba edadi ějũã sida jũma acłbisia aba Pusa Mediterraneo daucha.*

³ Negue ějũãda, Jerico puru icawa ßa jeweda sida jũma acłbisia aba Zoar puruđaa. Jerico purura idjaba Uruta Puru abadaa.

⁴ Mañbe Ācõrẽba Moisea jarasia:

–Młã Abrahałã, Isaa, Jacoboa bida wãrãneba jarasia jãł druara ãdjirãneba yõbdarãa diaida.† Młã jãł druara bła idu unubi ßaa, baribłga błga jãmaa wããa.–‡

⁵ Mãwãnacarea Ācõrẽ nezoca Moisera Moab druade jaidasia Ācõrẽba jarada quĩrãca.

⁶ Idjira tłbarisia Moab druade ßa jewedade Bet-peor caita.§ Baribłga idi bida idji tłbaridada ni abala adua panla.

⁷ Moisera 120 poa ßada jaidasia. Jaidaside idjira dau towaẽ basia idjaba wadibida cacua łbala basia.

⁸ Moise jaidadacarea Moab drua jewedade israelerãa jedeco aba idji carea jã panasidaa ãdjia sopua ewari wagabada quĩrãca.

⁹ Mañbe Nuł warrã Josuera israelerã boroda ßesia. Moiseba idji jłwara Josue łrł ßada bẽrã Ācõrẽba crĩcha cawaada diasia. Jũma Josueba jarabłłada, jũma Ācõrẽba Moisedeba jarada sida israelerãba jã o panesidaa.

¹⁰ Mañ ewarideba Moise quĩrãca Ācõrẽneba bedebarida waa neẽ basia. Ācõrẽra idji ume nẽbłłbadjia.

¹¹ Mañ awara Ācõrẽba ne ununaca Egiptode obi jaradada Moiseba jũma ocusia. Moisedeba Egiptodebema borora, dji dromarãra, jũma egiptorã sida cawa osia.

¹² Idjaba Ācõrẽ łbala waiłbala ßadeba Moiseba ne ununaca israelerã quĩrãpita ocuadara jũmarãba wayasidaa. Moise quĩrãca ni abala neẽ basia.

* **34:2** *Pusa Mediterraneo*. Hebreo bedeade bł ßaa “łmãdau baebariara pusa.” † **34:4** *Genesis 12:7; 26:3; 28:13.* ‡ **34:4** *Numero 20:7-12.* § **34:6** Hebreo bedeade ebuda jaracaa caiba Moisera tłbarisida. Baribłga hebreo bedea bio cawa beaba jarabadaa Ācõrẽba Moisera tłbarisida.

JOSUE

1405 poa Jesu toi naēna israelerāra Canaaļ drua daucha jūēne wāsidaa. Maļ ewaride Ācōrēba Josueda edasia Canaaļ drua poyamārēā. Maļ bērā naļ cartara Josue abadaa. Cawadaē panĀa caiba Ĕāsida. ΛcΛΓΛmaarā Josueba Ĕāsia baribΛΓΛ dewararāmaarā sacerdote Eleazaba wa idji warra Pinēba Ĕāsia.

Genesi 15:13-21de Ācōrēba AbrahaĀa jarasia Canaaļ druara idjideba yōbΛdarāa diaida. Naļ Josue carta Ĕadaba cawabisia Ācōrēba māwā diai jaradara wārāda jūma osida (Josue 5:10-12; 21:43-45; 24:11-13). BaribΛΓΛ idjaba cawabisia israelerāba Ācōrēda igaradibΛΓΛ bia pananaēda ātebΛΓΛ maļ druade nēbadida (Josue 23:1-16).

Dadji ēberā bedeade Josue cartadebemada naļda ĔĀ eropanĀa: Ācōrēba Josue israelerā pe edemārēā edadadebemada (1:1-9), israelerā Gala druade ējūā edapedadara waabemaare djō panĀnebemada (1:10-18; 4:10-14; 22:1-8), Jerico puru chupea acĀde wāpedadada (2:1-24), JordaĀ doē chāpedadada (3:1neba aba 4:18ēaa), puru Canaaļ druade Ĕea poyapedadadebemada (6:1neba aba 11:23ēaa), israelerā wayacusa Ācōrē ume bedea Ĕapedadadebemada (5:1-10; 22:9neba aba 24:28ēaa) idjaba Josueba jirūare jaradada (23:1neba aba 24:28ēaa).

Ācōrēba Josue trĀna

¹ Nuļ warra Josuera Ācōrē nezoca Moise carebabari basia. Moise jaidadacarea Ācōrēba Josueā nāwā jarasia:

² –MĀ nezoca Moisera jaidada bērā ĔĀa israelerāra ededua JordaĀ do wa quīrārē chānamārēā mĀa diai jarada druadaa.

³ MĀa Moisea jarada quīrāca bārā wābΛdaza jūma ējūāda bārāa diaya.

⁴ MĀa diai jarada druara ĔĀa ējūā pōāsa ewaraga Ĕadēba aba Libano eyadaa idjaba Euprate doēba aba pusa droma Mediterraneo abadadaa. Hititarā ējūāra jūma edadia.

⁵⁻⁶ MĀa bārā drōāenabemarāa maļ druara diai jarasia ewariza bārāne bamārēā. BaabΛΓΛ purura edeya maļ ējūā edadamārēā. Maļ bērā ĔĀa Ĕapeda sozarra Ĕadua. MĀa ĔĀra Ĕaduba ameēa idjaba igaraēa. BΛ zocai ĔĀmisa ni abaĔba ĔĀra poyadaēa. MĀra ĔĀ ume Ĕaya Moise ume Ĕada quīrāca.

⁷ Maļ bērā ĔĀa Ĕapeda bio sozarra Ĕadua. MĀ nezoca Moiseba ley ĔĀ amēnara jūma iĵā o Ĕadua. Ni maārī bida āi oēbΛΓΛ ĔĀa obΛΓΛra jūma bia odjaya.

⁸ MĀ ley cartade ĔĀ ĔĀra jaradia Ĕadua. Maļ leyra āsa, diamasi bida bio crīcha Ĕadua jūma jipa oi carea. Māwā ĔĀa obΛΓΛra jūma bia odjaya.

⁹ MĀra ĔĀ Ācōrēa. BΛ wābΛΓΛza mĀra ĔĀ ume Ĕaya. Maļ bērā mĀa ĔĀa wayacusa jaraya: ĔĀa Ĕapeda sozarra Ĕadua. Ne wayarādua. Jēda crīcharādua.–

RubeĀneba, Gadeba, Manasedeba yōpedadaba carebadi jarapedada

¹⁰ Maļbe Josueba israelerā bororāa nāwā jarasia:

¹¹ –Deza israelerāa nāwā jarade wānadua: “Ewari ūbeade dadjirāra namaĔba wābΛΓΛdia. Codira ededadua. JordaĀ do wa quīrārē chānapēda dadji Ācōrēba diai jarada druara eda wānia.”–

12 Mañne Josueba Rubeñneba, Gadeba, idjaba ḶCΛΓΛ Manasedeba yöpedadarāa nāwā jarasia:

13 -Ācōrē nezoca Moiseba jaradara quīrānebadadua.* Idjia jarasia bārā Ācōrēba naḶ druara diabΛΓΛda necai duananamārēā.

14-15 Jāñbe bārā quimara, warrarāra, animarā sida nama amenadua naḶ JordaḶ do orroare Moiseba diada ējūāne. BaribΛΓΛ bārā mēsrā beaba djōni careabemada edadapeḶa na chānida panΛA. ChānapēḶa dairāare djōnida panΛA aba dadji Ācōrēba dairāa diai jarada ējūā edabΛdadāa. Idjia bārā naḶ ējūāne necai ḶΛda quīrāca dairā sida maḶ ējūāne necai ḶΛya. Māwānacarea bārāra namaa jēḶa zēḶida panΛA bārā ējūā JordaḶ dodeba ḶmāḶdau odjabariare ḶΛdaa, Ācōrē nezoca Moiseba naḶ ējūāra bārāa diada bērā.-

16 Ādjirāba panusidaa:

-ḶΛA jara ḶΛra dairāba jūma odia idjaba ḶΛa diabueḶΛΓΛmaa wānia.

17 Dairāba maḶra jūma ījā odia, Moise beḶea ījā opeḶada quīrāca. Dairāba quīrā panΛA Ācōrēra ḶΛ ume baḶda Moise ume baḶda quīrāca.

18 ḶΛ beḶea igara ḶΛra, ḶΛA jara ḶΛ ījā oē ḶΛra beuḶda ḶΛa. BaribΛΓΛ ḶΛra ḶḶA ḶapeḶa sozarra baḶdua.-

2

Israelerāba Jerico puru chupea acΛde wāpeḶada

1 Mañbe NuḶ warra Josueba ēberāda umé trḶpeḶa nāwā jarasia:

-CanaaḶ druara acΛde wānadua. Sāwā ḶΛ cawaya Jerico puruda chupea acΛdadua.-

Māwā jarapeḶa Josueba ādjira SitiḶ ējūāneba diabuesia. WāḶdadē Jericodē jūēne wāsidāa. Mama wērā audua ḶΛ Rahá abada dede cāine wāsidāa.

2 BaribΛΓΛ ḶCΛΓΛba ādjira ununapeḶa Jericodēbema boroa nāwā jarade wāsidāa:

-QueubΛΓΛde israelerāda umé jūēsidaa. Dadjirā drua acΛde ze panΛA sāwā poyadī cawaya.-

3-4 Mañ carea Jericodēbema boroba zarrarāda Rahámaa diabuesia. MaḶmisa Rahába israelerā umé panΛra mīrūbisia. Zarrarāra jūēnapēḶa nāwā jarasidaa:

-Ēberārā ḶΛ diguida jūēpeḶadara isabe dajadaa zebidua. Dadjirā drua acΛde ze panΛA sāwā poyadī cawaya.-

Rahába jarasia:

-Wārāda mḶ dede ēberārāra zesidaa, baribΛΓΛ ādjira sāḶabemada mḶa adua basia.

5 QueubΛΓΛde purude eda wābada jūātrāḶdi naēna ādjira wāsidāa. MḶa adua ḶΛa sāḶaa wāsidāda. BaribΛΓΛ bārāda ādji caidū isabe wānibΛΓΛ jidāde wāñisicada.-

6 Rahába jaradara sewa basía. Idjia maḶ ēberārāra idji de ḶrḶ edepeḶa lino cajāna pae erobΛ edrecare mīrūbisia.

7 Rahába māwā jarada bērā zarrarāra israelerā caidū wāsidāa jidadi carea. Puru dajadaa wānapēḶa dewararāba purude eda wābadara jūātrāsidaa. Zarrarāra JordaḶ doḶdaa wābada oḶe israelerā jΛΓΛde wāsidāa aba JordaḶ do chābadamaa.

8 Israelerā cāini naēna Rahára idji de ḶrḶ wāpeḶa jarasia:

* 1:13 Numero 32:1-33.

⁹–Mā cawa ʔa Ācōrēba wārāda naʔ Canaaʔ druara bārāa daida. Maʔ bēra dairāba bārāra bio waya panʔa. Jūma naʔ druadebemarāra bārā bio waya panʔneba ure duanʔa.

¹⁰ Daiba cawa panʔa bārā Egiptodeba ēdrʔside Ācōrēba Pusa Purruḍe oda ewasida bārā chānamārēā.* Maʔ awara cawa panʔa bārāba amorreorā Jordaʔ do quīrārē pananara poyadapeḍa ādji bororā Sehoʔda, Og sida beasidada.†

¹¹ Maʔ cawaside dairāra bio ne waya panesidaa. Sozarra bea sida ne wayasidaa bārā Ācōrēra dji wārā Ācōrē bēra. Idjia bajāne, naʔ ējūane bida ne jūmada poya ʔa.

¹²⁻¹³ Maʔ carea mʔ quīrā djuburia, Ācōrē trʔneba bārāba wārāneba jaradadua mʔ ēberārāra carebadida mā bārā carebada quīrāca. Mʔ djibarirāra, mʔ djabarāra, mʔ djabawērārāra, jūma ādji ēberārā sida bearānadua. ¡Daira zocai ʔadadua! Bārāba māwā wārāneba jaradibʔra, mā ebuḍa cawabidada.–

¹⁴ Ādji panusidaa:

–Bia ʔa. Bārānebemada beadibʔra, dai sida beudida panʔa. Baribʔra daiba o panʔra ʔa djārāa jaracara ʔa. Ācōrēba naʔ drua dairāa diabʔraḍe bārāra biadeba carebadia. Daiba jara panʔ quīrāca wārāda odia.–

¹⁵ Rahā dera dji puru mōgaraba jūrā ca ʔaḍe eda ʔasia. Maʔ bēra dajadaa acʔbadade idjia jʔcarada jʔ jira ʔasia ādji ēdrʔdamārēā.

¹⁶ Wāni naēna Rahāba nāwā jarasia:

–Ējūā eyaida ʔadaa mīrū wānadua zarrarāba unurānamārēā. Mama ewari ūbea mīrū pananadua aba bārā jʔra panʔra jēda zebʔadaa. Maʔbebʔra wānadua bādji wābadamaa.–

¹⁷ Ādji nāwā jarasidaa:

–Daiba bʔa wārāneba jarapedadara jūma odia.

¹⁸ Baribʔra naʔ druade djōne zebʔadae ʔa dai ēdrʔ ʔaḍa dajadaa acʔbadade naʔ jʔcara purruda jʔ jira ʔaida ʔa. Idjaba ʔa djibarirāda, ʔa djabarāda, jūma ʔa ēberārā sida nama ʔa diguida enēida ʔa.

¹⁹ Aʔada dajadaa wāibʔra māne daiba beadibʔra, daira bedede pananaēa. Baribʔra nama ʔa diguida beada beadibʔra, dai sida wārāda beudida panʔa.

²⁰ Maʔ awara daiba o panʔda ʔa djārāa jaraibʔra, daiba bʔa wārāneba jarapedadara oḍaēa.–

²¹ Māne Rahāba jarasia:

–Bia ʔa, bārāba jara panʔ quīrāca odia.–

Maʔbe ādjira wābisia. Wāpedadacarea Rahāba jʔcara purrura dajadaa acʔbadade jʔ ʔasia.

²² Israelerā umē panʔra ējūā eyaida ʔadaa wānapeda ewari ūbea mīrū panasidaa. Māmisā zarrarāba ādjira o beaza jʔra panʔmīna ununaē basia. Maʔ bēra wayacusa Jerico purudaa jēda wāsidaa.

²³ Maʔbebʔra ējūā eyaida ʔaḍe mīrū pananara ēdrʔsidea. Jordaʔ do chānapeda wayacusa Nuʔ warra Josue ʔama jūesidaa. Ādji sāwāpedadara idjia jūma nēbʔsidea.

²⁴ Ādji Josuéa nāwā jarasidaa:

–Wārāda Ācōrēba jʔʔ Canaaʔ druara dadjirāa diaya. Dadjirā carea ādjirāra bio ne waya panʔa.–

* **2:10** Exodo capítulo 14. † **2:10** Numero 21:21-35.

3

Jordaã do chãpedada

¹ Nurẽma diapededa Josuera israelerã ume Sitiãneba wãnapeda Jordaã do icawa jũene wãsidaa. BaribΛΓΛ chãni naẽna mama duanesidaa.

² Ewari ũbea badacarea dji bororãra deza wãsidaa.

³ Maãne jũmarãa nãwã jarasidaa:

–Dãrãene sacerdoterã Levideba yõpedadaba dadji Æcõrẽ baurudeda nocodaa ededia. Maãda unusidara caidũ wãnadua.

⁴ Mãwã cawadia sãmaa wãnida panΛda, bãrãra waði naã ode wãnaca bãrã. BaribΛΓΛ Æcõrẽ baurude caita wãrãnadua; aba unuicha ÆΛmaΛba nĩbadida panΛa.*

⁵ Maã awara Josueba israelerãa jarasia:

–Nu Æcõrẽba dadjirã quĩrãpita ne ununacada oya. Maã bãrã idji quĩrãpita bia duanani carea odadua.–†

⁶ Maãbe Josueba sacerdoterãa jarasia:

–Æcõrẽ baurude jira edadapeda puru na wãnadua.–

Ara maãda sacerdoterãba baurudera jira edadapeda puru na wãsidaa.

⁷ Maãne Æcõrẽba Josuẽa jarasia:

–Idiba ãtaa israelerã quĩrãpita mãra ÆΛra dji dromada ÆΛya. Mãwã ãdjirãba cawadia mãra ÆΛ ume ÆΛda Moise ume Æada quĩraca.

⁸ Sacerdoterã mã baurude edebΛdarãa jaradua do icawa jũesidara doeda nũpanenamãrẽã.–

⁹ Ara maãda Josueba israelerãa nãwã jarasia:

–Dadji Æcõrẽba jaradara ũĩne zedadua.

¹⁰⁻¹¹ Æcõrẽ zocai Æara dadjirã tãena ÆΛa. Idjia jũma naã ãjũãra poya ÆΛa. IdjiabΛΓΛ cananeorãda, hititarãda, heveorãda, perezeorãda, gergeseorãda, amorreorãda, jebuseorã sida dadjirãa jũma poyabiya. Maãra bãrãba nãwã cawadia: sacerdoterãba Æcõrẽ baurudera Jordaã doede bãrã na ededia.

¹² Israeldeba yõna doce purudebemada aba aba edadadua.

¹³ Sacerdoterã Æcõrẽ baurude edebΛdara doeda ãgabΛdade oda ewa dogopeda dora wãrãga jũãtrΛ ÆΛ quĩraca tuma nãbua ũmeya. Æcõrẽ naã ãjũã jũma poya ÆΛba mãwã oya.–

¹⁴ Ara maãda israelerãba ãdji wua dera Æaradapeda wãbΛrΛsidaa Jordaã do wua quĩrãrẽ chãni carea. Ædji na sacerdoterãba Æcõrẽ baurudera edesidaa.

¹⁵⁻¹⁶ Maãne Jordaã dora nãbua ũmasia. Poaza mãwã babaria cebada jara. Sacerdoterã doeda ãgabΛdade oda do quĩrãrã ewa dogosia. Maãne dora wãrãga jũãtrΛ ÆΛ quĩraca tuma nãbua ũmesia. Dji tumara Adam puruma jũesia Saretã caita. Æarrea dora põãsasia aba Pusa Beudadaa. Mãwã Æãde israelerãra Jordaã do chãnapeda Jerico puruare wãsidaa.

¹⁷ Israelerã chãbΛdamisa sacerdoterãba Æcõrẽ baurudera doeda jira eronũpanesidaa. Mama nũpanesidaa aba jũmarãda põãsade chãbΛdadea.

4

Jordaã doede mõgara edapedada

¹ Jũmarãda Jordaã do quĩrãrãa chãpedadacarea Æcõrẽba Josuẽa nãwã jarasia:

* **3:4** *Aba unuicha ÆΛmaΛba.* Hebreo bedeade jara ÆΛa “2000 bicaca.” † **3:5** Exodo 19:10-15de jara ÆΛa Æcõrẽ quĩrãpita bia duanani carea israelerãra cuidapeda wua tãtodada jãnida panasidaa. Maã awara ãdji quima ume jipa cãnida panasidaa.

2 -Israeldeba yōpedada doce purudebemada aba aba edadua.

3 Ādjirāra doeda wābidua sacerdoterāba m̄ baurude jira eropanamaa. Mamaaba mōgarada doce enebidua bārā cānimaa ededamārēā.-

4 Ara maāda Israeldeba yōpedada doce purudebema edadara Josueba trācuasia.

5 Maāne nāwā jarasia:

-Bārāra doeda wānadua dadji Ācōrē baurude jira eropanamaa. Bādjiza mōgarada aba equiade edadapeda enenadua dadji cānimaa āta boromea buedi carea. Israeldeba yōpedada puruza mōgarada aba eneida āta.

6 Maā mōgara āta boromea buedaba quīrānebabi āya sāwā Ācōrēba dadjirāra carebasida. Nocoarebema ewaride bārā warrarāba maā mōgara unubadade nāwā iwidiidicada: “Naā mōgarara ċcārēā jāwā āta boromea buesida?”

7 Māwā iwidiididara nāwā panunadua: “Sacerdoterāba Ācōrē baurude Jordaā dode edesidade oda pōāsa ewasia. Naā mōgarara āta boromea buesidaa dadji israelerāba ewariza quīrānebadamārēā sāwā Ācōrēba dadjirāra carebasida.”-

8 Ara maāda israelerāba jūma osidaa Josueba jarada quīrāca. Doce mōgarara Jordaā doeda edasidaa. Israeldeba yōpedada puruza mōgarada aba edasidaa. Maābe ādjirā cānimaa ededapeda jūma ābaa buesidaa Ācōrēba Josuéa jarada quīrāca.

9 Maā awara Josueba mōgarada doce jaāta pepeda doeda āta boromea buesia sacerdoterāba Ācōrē baurude jira eronūpanama. Maā mōgarara wadibida mama bue nūmaa.

10 Sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanara Jordaā doeda nūpanasidaa aba Ācōrēba Josuéa jarada puruba jūma obadadaa. Moiseba Josuéa naēna jarada quīrāca puruba jūma osia. Purura isabe chāsidaa.

11 Jūmarā chāpedadacarea sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanara chānapeda wayacusa puru na wāsidaa.

12 Maā awara Rubeāneba, Gađeba, idjaba ācaāta Manasedeba yōpedada mēsra beara chānapeda waabema israelerā na wāsidaa Moiseba ādjirāra jarada quīrāca.

13 Maā mēsra beara cuarenta mil panasidaca āta. Ādjia Ācōrē quīrāpita jarapedada quīrāca Jerico jewedadaa wāsidaa djōni carea.

14 Maā ewaride Ācōrēba Josuera israelerā quīrāpita dji dromada āasia. Mamaaba āta ewariza israelerāba Josuera waya panesidaa Moise waya panana quīrāca.

15 Jūmarā chāpedadacarea Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia:

16 -Sacerdoterā m̄ baurude jira eropanarāa jaradua drua zedamārēā.-

17 Ara maāda Josueba sacerdoterāa jarasia Jordaā dodeba drua zedamārēā.

18 Maāne sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanara drua zesidaa. Ējūā pōāsa tağabadae dora wayacusa wea dogopeda nabua ūmesia idji āda quīrāca.

19 Poa djiwidi nabema jedecode die ewaride israelerāra Jordaā do chānapeda Gilgal abadadaa wābarasidaa. Gilgalera Jericodeba āmādau odjariare āta.

20 Mama doce mōgara Jordaā dodeba edepedadara Josueba āta boromea buesia.

21 Maāne idjia israelerāa nāwā jarasia:

-Nocoarebema ewaride bārā warrarāba nāwā iwidiidiscada: “Naλ mōgarara ḷcārēā λτλ boromea buesida?”

²² Māwā iwidiidiscara nāwā panunadua: “Dairāba māwā osidaa quīrānebadi carea dadji israelerā Jordaλ dojā pōāsade chāsidadā.

²³ Dadji Ācōrēba dora jūāτλ erobasia dadji israelerā dojā pōāsade jūma chābadamisa. Ara maλ quīrāca Pusa Purruēde oda ewasia pusajā pōāsade chānamārēā.

²⁴ Dadji Ācōrēba māwā osia bārāba idjira ewariza waya pananamārēā idjaba jūma naλ ējūānebemarāba cawadamārēā idjira bio λβλa βλda.”-

5

Israelerā Gilgalde panana

¹ Maλ ewaride λcλτλ amorreorāda Jordaλ dodeba λmādaυ baebariare panasidaa. Cananeorāda pusa Mediterraneo abadaare panasidaa. Ādji bororāba ūrisidaa Ācōrēba Jordaλ dora pōāsabisida israelerā chānamārēā. Maλba bio ne wayadapeda israelerā ume djōni crīchara neē panesidaa.

² Maλ ewaride Ācōrēba Josuéa jarasia:

-Mōgarada edapeda neco zaqueda ocuadua. Maλba wayacusa israelerā dji umaquīrāda jūma cacua wēāgobicuadua.-

³ Ara maλda Aralot eya zaqueda Josueba mōgarada edapeda neco zaquera ocuapeda jūma israelerā cacua wēāgobicuasia.*

⁴⁻⁵ Josueba māwā osia israelerā Egiptodeba ēdτλpedadacarea ējūā pōāsa ewaraga βλde nīnane umaquīrā warra topedadara cacua wēāgoē beada bērā. Jūma mēsṛā bea Egiptodeba ēdτλpedadara cacua wēāgo beasia baribλτλ ējūā pōāsa ewaraga βλde quinisidaa.

⁶ Ācōrēba ādjirāba nāwā jarasia: “Māa bārā drōā naēnabemarāa wārāneba jarasia Canaaλ druada diaida. Maλ druade baridua ne upedadara bia zaubaria.” Baribλτλ Ācōrēba jaradara ādjirāba ḷjā odaē basia. Maλ carea idjia wārāneba jarasia ādjirāba maλ ējūāra edadaēda. Māwā jarada bērā ādjirāra cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga βλde pλττλa nībabadjidaa. Māwā nīnane jūma dji mēsṛā bea Egiptodeba ēdτλpedadara quinisidaa.

⁷ Ādjirā cacuabari Ācōrēba ādji warrarāa Canaaλ druara diyada asia. Baribλτλ ādjirāra cacua wēāgoē beasia ode nīnane topedada bērā. Maλ carea Josueba ādjirāra cacua wēāgobicuasia.

⁸ Jūma cacua wēāgopedadacarea diguida duanesidaa aba ādji cacua anibadadaa.

⁹ Ācōrēba Josuéa jarasia:

-Egiptode nezoca panasidade bārāra mīā pera panasidaa baribλτλ idi bārā cacua wēāgosida bērā maλ mīā perara māa āyā βλsia.-

Maλ bērā maλ ējūāra wadibida Gilgal abadaa.†

¹⁰ Israelerāra Gilgalde duanesidaa. Ādji jūēpedada jedecode ewari catorcede quewara Egiptodeba ēdτλpedada quīrānebada ewarida osidaa mama Jerico caita βλ jewedade.

¹¹ Nurēma Canaaλ ējūāne zau βλda co panesidaa. Paλ ēsābari neē βλda odapeda cosidaa. Cebada jututiada sida cosidaa.

¹² Mamaλba λtaa manāra waa odjaē basia israelerāba codamārēā. Maλ poade Canaaλ ējūāne zau βλda co panesidaa.

* 5:3 Hebreo bedeadē Aralot τṛλba jara βλa: “Umaquīrā cacua wēāgopedada e.” † 5:9 Hebreo bedeadē Gilgal τṛλba jara βλa: “Barabari āyā βλi.”

Ăcōrē sordaorā boro zeda

¹³ Mama Jerico caita ɓade ewari aba Josueba ɛberāda neco jūe nūmada unusia. Maɓ ɛberā caita wāpeda iwidiſia:

-Ƶɓara daiare ɓaca wa dai dji quĩrũare ɓa?-

¹⁴ Ɛberāba nāwā panusia:

-Māra ni abalare ɓaēa. Māra Ăcōrē sordaorā boro bēra ze ɓaa.-

Maɓ ũrĩsɩde Josuera idji waya ɓadeba chĩrāborode ɓarru cobepeda iwidiſia:

-Mā Boro, māra ɓa nezocaa. ƵCārēda obi quĩrĩā ɓa?-

¹⁵ Maɓne Ăcōrē sordaorā boroba jarasia:

-ɓara Ăcōrē quĩrāpita ɓa bēra ɓa jĩrũne ja ɓara ɛrādua.-

Ara maɓda Josueba ija osia.

6*Israelerāba Jerico puru poyapedada*

¹ Jericodēbemarāba israelerā wayaaba ādji purude eɗa wābadara bio jūātra eropanasidaa. Maɓba ni abalɗa purudeba ɛdradaca basia, ni eɗa zedaca basia.

² Maɓne Ăcōrēba Josuea jarasia:

-Ũrĩdua. Māa Jerico puruda, dji boroda, sordaorā sida bārāa poyabiya.

³ Bārā sordaorāra ewariza ɓarima aba Jerico auɗu parragaɗadua. Sei ewari māwā oɗadua.

⁴ Maɓne sacerdoterāba mā baurudera eronibadida panaa. Dewara siete sacerdoterāda ādji na nibadida panaa. Ādjirāza cachiru oveja cachu oɗada ededida panaa. Sietebema ewaride bārāra ɓarima siete Jerico auɗu parragaɗadua. Maɓne jūma maɓ cachiru eropanaba jĩgua zaɗida panaa.

⁵ Cachiru dārā jĩguabadaɗe bārāra jĩgua biadadua. Maɓne Jerico auɗu jūrā ca ɓara iduba todogozoaya. Maɓne bārāra daucha pirapodapeda purude eɗa djōne wāɓaradadua.-

⁶ Ara maɓda Nuɓ warra Josueba israelerā sacerdoterāra jūma trācuapeda jarasia:

-Ăcōrē baurudera Jerico puru auɗu parraga ededadua. Idjaba bārānebemada siete eɗadapeda baurude nocoare cachiru bara nibadadua.-

⁷ Maɓbe sordaorāa nāwā jarasia:

-Bārā sida wānapeda Jerico puru auɗu parragaɗadua. Acara sordaorā djōni careabema bara Ăcōrē baurude na nibadadua.-

⁸ Josueba jaradara jūma ija osidaa.* Sacerdoterā siete panara Ăcōrē baurude nocoare nibasidaa ādji cachiru zá panada.

⁹ Ādjirā nocoare acara sordaorāda djōni careabema bara nibasidaa. Waabema sordaorāra Ăcōrē baurude caɗu errubusibasia. Māwā nĩnane sacerdoterāba ādji cachirura zá jōnaca basia.

¹⁰ Baribarar Josueba sordaorāa nāwā jarasia:

-Biaranadua. Ni maārĩ bida bedearanadua. Chupea pananadua aba māa jarabararada. Māa bārāa jarabararade biadadua.-

¹¹ Maɓ ewaride Josueba Ăcōrē baurudera ɓarima aba Jerico puru auɗu parraga edebisia. Māwā oɗapeda wayacusa ādji cāɓadamaa zesidaa.

¹² Nurēma diapedada Josuera piradrapeda sacerdoterāa Ăcōrē baurudera wayacusa Jerico puru auɗu parraga edebisia.

* **6:8 Josueba jaradara jūma ija osidaa.** Hebreo beɗeɗe acara cartade nāwā ɓa ɓaa: "Josueba māwā jaradacarea."

13 Sacerdoterã siete panara Ācōrē baurude nocoare nībasidaa. Ādjiza cachirura zá nībasidaa. Ādjirã nocoare λCΛΓΛ sordaorãra djōni careabema bara nībasidaa. Waabema sordaorãra Ācōrē baurude caidu errubusibasia. Māwã nīnane sacerdoterãba ādji cachirura zá jōnaca basia.

14 Maλ umébema ewaride ādjirãra wayacusa barima aba Jerico puru auðu parragadapeda ādji cãibadamaa jēda zesidaa. Sei ewari māwã osidaa.

15 Sietebema ewaride ādjirãra diapededa piradradapeda Jerico puru auðu parragasidaa naãra opedada quĩrãca. Baribala maλ ewaride barima siete parragasidaa.

16 Barima siete parragapedadacarea cachirura dãrã jĩgua zasidaa. Maλne Josueba jĩgua jarasia:

–jβiadadua! Ācōrēba naλ Jerico purura dadjirãa poyabibala.

17 Jūmarãda quenanapeda purura, ne jūma purude ba sida babuedadua Ācōrēba idji itea māwã obi ba bērã. Ababe wērã audua ba Rahadrã, idji dede panã sida zocai baɗadua dadjia wãrãneba māwã odida jarapedada bērã. Naλ puru sãwã poyadi cawayã mla diabueda ēberãrãda idjia mērãsia.

18 Baribala bãrãra bio quĩrãcuitadadua. Purude ne bia beara ni cãrē sida edarãnadua, Ācōrēba idji itea ne jūmada babuedaduada ada bērã. Bãrãba jĩãnaēbala, dadji purura bedeade baɗapeda Ācōrēba quinibiya.

19 Paratada, oroda, bronce odada, jiorro oda sida jūma Ācōrēa diadida panã. Maλdrã Ācōrēa diada wagabadade baɗidida panã.–

20 Sacerdoterãba ādji cachiru dãrã jĩgua zasidade jūmarãda jĩgua biasidaa. Maλne Jerico puru auðu jūrã ca bala iduba todogozoasia. Ara maλda israelerãra daucha djōne pirapoɗapeda purura poyasidaa.

21 Maλ purudebema umaquĩrãrãda, wērãrãda, warrãrãda, drōãrã sida necoba jūma quenasiidaa. Ādji pacada, ovejada, burro sida jūma quenasiidaa.

22 Maλne Josueba Canaaλ druã acãde diabueda ēberãrãa nãwã jarasia:

–Wērã audua ba Rahã diguidaã wãnapeda idjira, idji dede duanaλ sida ēdra enenadua. Bãrãba idjia wãrãneba jarapedadara ode wãnadua.–

23 Ara maλda Rahã diguidaã wãnapeda dji zezada, dji papada, dji djabarãda, dji djabawērãda, jūma ādji ēberãrã sida dajadaã enesidaa. Maλbe israelerã duanaλmaλba jĩga baɗde wãsidaa.

24 Maλmisa waabema israelerãba Jerico purura abeda jūma babuesidaa. Baribala paratada, oroda, bronce odada, jiorro oda sida Ācōrēa diada wagabadade basidaa.

25 Josueba wērã audua ba Rahãra, idji ēberãrã sida zocai basia, maλ wērãba idjia Jerico chupea acãde diabuedara mērãna bērã. Rahã ēberãrãra wadibida israelerã tãena panã.

26 Mãwãnacarea Josueba wãrãneba nãwã jarasia:

Abãba naλ Jerico puru wayacusa oi carea jãwa baibala, maλ ēberãra Ācōrēba biē baya.

Dji mōgara jūrã ca baɗa wayacusa obalaɗde idji warra iwinada beuya.

Dji eɗa wãbada pãrãbalaɗde idji warra tēabemada beuya.

Mãwã idji warrãrãra jūma quininia.†

27 Ācōrēra Josue ume basia. Maλ bērã Josuera jūma maλ druade trã bãga besia.

† 6:26 Josueba jaradara wãrãda mãwãsia. Acãdua 1 Rey 16:34.

7

Acaā ne drΛada

¹ Judadeba yōna ēberāda aba basia Acaā abadada. Idjira Carmi warra basia. Carmira Zabdi warra basia. Zabdira Zerā warra basia. Jericode Ācōrēba israelerāa ne jūma babuedaduada adamīna Acaāba ījāē ḶCΛΓΛ mērā edasia. Māwā oda bērā israelerāra Ācōrē quīrāpita bedeade panesidaa. Ācōrēra ādjirā ume bio quīrūna bērā naāda māwāsia.

² Jericodeba Josueba ēberārāda Hai puru acaāde diabuesia. Hai purura Beteldeba Ḷmādau odjabariare Bet-Aveā caita basia.* Josueba diabuedarāra wānapeda Hai purura quīrācuita acasidaa sāwā poyadi cawaya.

³ Maābe wayacusa jēda zedapeda Josuéa nāwā jarasidaa:

–Haidebema sordaorāra zocārāēbe panΛa. Dadjirāba mil uméba wa mil ūbeaba ādjirāra poyadida panΛa. Maā bērā dadjirā sordaorāra jūma diaberādua.–

⁴ Maāba Josueba sordaorāra mil ūbeabe diabuesia Hai purudebemarā ume djōnamārēā. BaribΛrΛ Haidebemarāba poyadapeda israelerāra mīrū wāsidaa.

⁵ Maāne Haidebemarāba purude eda wābadamaΛba israelerāra ēpē wāsidaa eya edaa tuca jira bΛdaa.† Edaa wābadade israelerāra 36 beasidaa. Maā carea israelerāra ne wayadapeda abeda djōni crīchara neē panesidaa.‡

⁶ Josuera, israelerā bororā sida bio sopuasidaa. Maā carea ādjia jΛ panΛra jūma cōātadapeda ādji boro ḶrΛ egoro porada cuasidaa. Maābe Ācōrē baurude caita chīrāborode barru copanesidaa aba queubododa.

⁷ Māwā panΛane Josueba Ācōrēa nāwā jarasia:

–īAy, dai Boro Ācōrē! ¿Cārē cārēā dairāra Jordaā do quīrārā chābisi? ¿Dairāra amorreorā jΛwaeda bΛi carea enesica? ¿Ādjirāba dairā quenanamārēā enesica? ¡Jordaā do quīrārē panenabara biara bacasia!

⁸ īAy, mā Boro! Haidebemarā wayaaēba dai israelerāra jēda pira zesidaa. Maāba māra bedea jaure neē bΛa.

⁹ Cananeorāba waabemarā bida māra ūrīnia. Maāda cawasidara ādjirāra dairā ume djōne zedia. Maāne dairāda jūrā edadapeda abeda jūma quenaniBΛrΛ, ¿bΛa sāwā cawabi bΛra wārāda Ācōrēda?–

¹⁰ Maāne Ācōrēba jarasia:

–¿Cārē cārēā sopuaba bΛra egode cobΛ? ¡PiradrΛdua!

¹¹ Bārā israelerāba cadjiruada osidaa. Māa jaradara bārāba ījā odaē basia.§ Māa Jericodebema nebiara edarānaduada adamīna edasidaa. Māwā māreda drΛadapeda diguida mērā eropanΛa. Maāne sewadeba edadaē panΛana a panΛa.

¹² Maā carea bārā israelerāba dji quīrūra waa poyadaēa. DjōnibΛrΛ bārādrΛ mīrū pirapodia. Bārāra bedeade panΛ bērā māa jūma quenabiya. Bārāba mērā eropanΛda isabe jūma babuedaēbΛrΛ, māra bārā ume waa baēa.

¹³ Jāābe purua nāwā jarade wādua: “Nu Ācōrē quīrāpita dji jΛredida panΛ bērā idji itea bia panani carea odida panΛra nane odadia.* Dadji israelerā

* **7:2** Hebreo bedeade Bet-aveā trāba jara bΛa “cadjirua obada de.” † **7:5** Eya edaa tuca jira bΛdaa. Hebreo bedeade “Sebarim” bΛ bΛa. Maāba idjaba jara bΛa “mōgara edabadama.” ‡ **7:5** Abeda djōni crīchara neē panesidaa. Hebreo bedeade bΛ bΛa: “Baido quīrāca panesidaa.” § **7:11** Māa jaradara. Hebreo bedeade bΛ bΛa: “Mā bārā ume bedea bΛdara.” * **7:13** Ācōrē quīrāpita bia duanani carea ādjirāra cuidapeda wua tātodada jānida panasidaa. Idjaba ādji quima ume jipa cānida panasidaa.

Ācōrēba nāwā jara bΛa: mΛa Jericōdebema jūma babuedaduada adamīna bārā israelerāba ἄκατα edadapeda mērā eropanΛa. Bārāba maλgara āyā ededapeda jūma babuedaēbαγα, bārā dji quīrūra poyadaēa.”

14 Nu mΛ quīrāpita jūmarāda zedida panΛa. Maλne mΛa cawabiya Israel doce purudebemada aba bedeade bΛda. Maλ purura caitaara zepeda mΛa cawabiya cai drōā basideba yōpedadarāda bedeade panΛda. Maλgarāra caitaara zedapeda mΛa cawabiya abaΛ drōāda idji ēberārā sida bedeade panΛda. Ādjidebema umaquīrārāda caitaara zedida panΛa.

15 ZebΛdade mΛa cawabiya caida bedeade bΛda. Maλba Jericōdebema babueida badada mērā eroβΛa. Waabema israelerā tāēna cadjirua oda bērā idjaba mΛa jaradara ijā odaē bērā idjida, idji ēberārā sida beadadua. Maλbe ādjira, ādjira eropanΛ sida jūma babuedadua.-

Acaλ bedeade bΛda Ācōrēba cawabida

16 Nurēma diapededa Josuera piradrapeda israelerāra ābaa jΛesia. Maλne Ācōrēba cawabisia Judadeba yōna puruda bedeade bΛda.

17 Maλbe ādji drōā basideba yōpedadarā caitaara zebΛdade Ācōrēba cawabisia Zerādeba yōpedadarāda bedeade panΛda. Zerādeba yōpedadarā caitaara zebΛdade Ācōrēba cawabisia Zabdi ēberārāda bedeade panΛda.

18 Zabdi debema umaquīrārā aba aba zebΛdade Ācōrēba cawabisia Carmi warra Acaλda bedeade bΛda. Acaλra Zabdi wiuzaque basia. Zabdira Zerā warra basia. Ādjira Judadeba yōna purudebema basia.

19 Maλne Josueba jarasia:

-Acaλ, dadji israelerā Ācōrē quīrāpita jūma bΛa odada wārāda jaradua.† Ni maārī bida mērārādua.-

20 Acaλba panusia:

-Wārāda mΛa dadji israelerā Ācōrē quīrāpita nāwā cadjiruada osia.

21 Jericōde djō panasidade mΛa wua biya quiruda Babilonia druade capedadada, paratada libra juesuma, idjaba oroda libra aba audu unusia.‡ Jūma maλgara awuada bērā edapeda mΛ wua dejāne jou bΛsia. Dji paratara edrecare bΛsia.-

22 Ara maλda Josueba ēberārāda diabuesia acλde wānamārēā. Acaλ wua dedaa pira wānapeda Acaλba jaraēa quīrāca jūma unusidaa. Dji paratara edrecare basia.

23 Jūma edadapeda Ācōrē quīrāpita cobΛsidaa Josueba israelerā bida unamārēā.

24 Maλbe Josueba, waabema israelerā ume Acaλra Acor jogaada edesidaa. Idjia drΛa erobaēa sida edesidaa: wua Babiloniane cadada, paratada, oro sida. Maλ awara idji warrarāda, idji caurāda, idji pacada, idji burroda, idji ovejada, idji wua de sida edesidaa. Idjia erobaēara abeda jūma edesidaa.

25 Maλne Josueba Acaλra nāwā quēāsia:

-ζbΛa cārē cārēā दौरā nēbΛraēde bΛsi? ιbΛa nēbΛra odara Ācōrēba ara bΛdji ἄγα baebiya!-

Māwā jaradacarea israelerāba Acaλra idji ēberārā sida mōgaraba tabari beadapeda jūma babuesidaa. Jūma idjia erobaēa sida babuesidaa.

† 7:19 *Ācōrē quīrāpita jūma bΛa odada wārāda jaradua.* Hebreo bedeade nāwā bΛ bΛa: “Ācōrēra dji dromaara bada jaradua. Idjia bia bedeadua.” ‡ 7:21 *Paratada libra juesuma.* Hebreo bedeade bΛ bΛa: “Doscientos siclos de plata.” *Oroda libra aba audu.* Hebreo bedeade bΛ bΛa: “Oro barrada dji zaglara cincuenta siclos.”

²⁶ Maḷbe ādji ḷṛḷ mōgarada boromea buesidaa. Maḷra wadibida boromea nūmḷa. Maḷ jogoara wadibida Acor abadaa. § Israelerāba māwā opedada bēṛā Ācōrē quīrūbira tumasia.

8

Israelerāba Haidebemarā poyapedada

¹ Maḷbe Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia:

–Bḷ sordaorāda jūma trḷcuapeda waya Haidebemarā ume djōne wānadua. Ne wayarādua. Jēda crīcharādua. Mḷa Haidebemarāda, ādji boro sida bḷa poyabiya. Ādji ējūāra, ādji puru sida bḷ ḷawaeda bḷya.

² Bārāba Jericoēbemarā quenapedada quīrāca Haidebemarāra, ādji boro sida quenanaadua. Baribḷḷ ādjia erobeara, ādji animarā sida bārāba edadida panḷa. Bārāra puru jēdaare wānapeda ādjia adua panḷne quenane wānadua.–

³ Ara maḷda Josuera jūma idji sordaorā sida Haidebemarā ume djōne wāsidaa. Josueba sordaorā bio mēsṛā beada treinta mil awara bḷpeda diamasi Hai purudaa na diabuesia.

⁴ Diabuei naēna nāwā jarasia:

–Bio ūrīnadua. Bārāra Hai puru wagaa wānapeda mīrūnadua. Jēda Haidaa djōne zedī carea pananadua.

⁵⁻⁶ Maḷmisa waabemara mḷ ume wānia puru quīrāpe. Maḷne Haidebemarā dairā ume djōne zebadade sewada dairāra jēda pira wānia naārā mīrū wāpedada quīrāca. Māwā unubadade ādjia crīchadā wayacusa ādji waya panḷneba mīrū wābadada. Maḷ bēṛā dairāra ēpēnia.

⁷ Ādjirāba dai ēpēbadade bārāra mīrū pananada purude eda wānapeda poyadadua, Ācōrēba bārāa poyabi bēṛā.

⁸ Purura poyadapeda jūma babuedadua dadji Ācōrēba jarada quīrāca. Mḷa jara bḷara odadua.–

⁹ Māwā jarapeda Josueba dji treinta mil panḷra Hai purudaa diabuesia. Ādjirāra puru wagaa wānapeda ḷmāḷdau baebariare Betel yagaa mīrūsidāa. Maḷmisa Josuera waabema sordaorā panḷma cāisia.

¹⁰ Nurēma diapeda piradrḷpeda Josueba idji sordaorāra ābaa ḷḷrepeda Haidaa wāsidaa. Josuera israelerā bororā ume sordaorā na nībasidaa.

¹¹ Jūma sordaorā idji ume panḷra Hai quīrāpe jūēnapeda mama panesidaa. Puru quīrāpe jewedada basia.

¹² Maḷne Josueba idji sordaorānebemada cinco mil edapeda Hai puru wagaa ḷmāḷdau baebariare Betel yagaa mīrūbisia. Māwā osia Haidebemarāba adua panḷne ādjirā ume djōne zedamārēā.

¹³ Māwā Hai wagaa mīrū panḷne waabemada Hai quīrāpe panesidaa. Maḷ diamasi Josuera idji sordaorā ume dji jeweda ēsi jūēne wāsidaa.

¹⁴ Diapedada Haidebema boroba unusia israelerāra djōne zebadada. Maḷ bēṛā idji sordaorāda isabe edesia Arabā ējūāare israelerā ume djōni carea.* Baribḷḷ Haidebema boroba adua basia idji puru wagabe dewara israelerāra mīrū panada.

¹⁵ Josueba Haidebemarā zebada unubḷḷḷde ne wayabada quīrāca idji sordaorāra ējūā pōāsa ewaraga bḷadaa wābada óare pira wābisia.

¹⁶⁻¹⁷ Maḷ bēṛā Haidebema boroba jūma idji sordaorāra trḷcuasia israelerā ēpēnamārēā. Jūma Beteldebema sida israelerā caidu wābḷḷḷsidāa Haiare djō

§ 7:26 Hebreo bedeade Acor trḷba jara bḷa “nēbara.” * 8:14 Arabā ējūāra Jordaḷ doare bḷa.

pan^Λ bē^rā. Ni ab^Λ sordaoda purude beē basia. Māwā ēpē pan^Λne ādjirā purudeba t^Λm^Λ wāsidaa. Ma^Λ awara isabe wāpedada bē^rā dji puru eda wābadara jūātr^Λdaē basia.

¹⁸ Ma^Λne Ācōrēba Josuéa jarasia:

–Hai purura m^Λa bārāa poyabib^Λra. Ma^Λ bē^rā b^Λ mīasura puru^Λdaa āta wadua.–

Ara ma^Λda Josueba idji mīasura Hai puru^Λdaa āta wasia.

¹⁹ Māwā ob^Λra^Λde dji puru wagabe mīrū pananara isabe purude eda wāsidaa. Poyadapeda ara ma^Λda babuesidaa.

²⁰⁻²¹ Josueba idji sordaorā bida Hai purura cowaga nūm^Λda unusidaa. Ma^Λba cawasidaa dji mīrū pananaba purura poyadapeda babuebadada. Ma^Λ carea ādjirāra waya jēda pirasidaa Haidebemará ume djōni carea. Haidebema sordaorāba ādji puru^Λdaa jēda ac^Λb^Λda^Λde cowaga nūm^Λda unusidaa. Idjaba unusidaa israelerā mīrū pira wāpedadara waya jēda ādjirā ume djōne zeb^Λdada. Ma^Λ bē^rā neē basia sāmaa ēdr^Λdaida.

²² Māwā pan^Λne dji puru poyadadara Haidebemará jūrā edadapeda quenasidaa. Ni ab^Λada idu mīrū wābidaē basia ni zocai b^Λdaē basia.

²³ Ababe Haidebema borodr^Λ zocai jida^Λdapeda Josuemaa edesidaa.

²⁴ Israelerāba Haidebemará ādjirā caidu zepedadara ādji ējūāne idjaba ējūā pōāsa ewaraga b^Λare necoba quenanapeda wayacusa Haida wāsidaa dji wadī zocai beara beadi carea.

²⁵⁻²⁶ Josueba sordaorāa jaradoasia djōnamārēā aba Haidebemará jūma beab^Λdadaa.† Ma^Λ ewaride Haidebema umaquīrārāda wērārā sida doce mil quenasidaa.

²⁷ Ma^Λbe israelerāba Haidebema animarāra, purude b^Λ nebia sida ādjirā itea jūma edasidaa Ācōrēba Josuéa jara^Λda quīrāca.

²⁸ Māwānacarea Josueba Hai purura jūma babuesia. Ni cārē sida beē basia. Wadibida ni cārē sida neē b^Λa Hai puru badama.

²⁹ Ma^Λbe Josueba Haidebema borora beapeda bacuru cūmiane āt^Λ su jira b^Λbisia aba queub^Λra^Λdaa. Queu^Λacarea edaa edadapeda Hai purude eda wābadama tab^Λsidaa. Ma^Λbe idji ār^Λ mōgarada boromea buesidaa. Ma^Λ mōgarara wadibida boromea nūm^Λa.

Josueba Ācōrē ley jīqua leda

³⁰ Māwānacarea Josueba Ebal eyade mōgarada āt^Λ pā buesia animarā israelerā Ācōrēa babue diai carea.

³¹ Josueba ma^Λra osia Ācōrē nezoca Moiseba israelerāa jara^Λda quīrāca. Ācōrē ley Moiseba cartade b^Λdaba nāwā jara b^Λa: “Animarā babue diabada ob^Λda^Λde mōgarada āt^Λ pā buedib^Λra, ma^Λ mōgarara daucha chī orānadua.”‡ Ma^Λ mōgara pā bueda ār^Λ israelerāba āc^Λra^Λ animarāda Ācōrēa jūma babue diasidaa. Idjaba Ācōrē ume necai beadi carea animarā dragada Ācōrēa babue diasidaa.

³² Mama Josueba israelerā quīrāpita Ācōrē ley Moiseba b^Λdara mōgarade jaya b^Λsia.§

³³ Ma^Λne israelerā ēsi levitarā dji sacerdoterāba Ācōrē baurudera equiade eronūpanasidaa. Israelerāra, āibemará ādjirā tāēna panabada sida arima panasidaa. Dji bororāra, dji dromarāra, dji cawa obadarā sida panasidaa.

† **8:25-26** *Josueba sordaorāa jaradoasia djōnamārēā.* Hebreo bedede nāwā b^Λ b^Λa: “Josueba idji mīasura puru^Λdaa āta wa nūmesia.” ‡ **8:31** Exodo 20:25. § **8:32** Deuteronomio 27:1-8.

Guerizim eya orroare ãdjirã êsidra panasidaa, idjaba Ebal eya orroare êsidra panasidaa. Æcõrẽ nezoca Moiseba naêna jaradoasia mãwã odamãrẽã. Mãwã jarasia sacerdoterãba israelerã bia jara bãdamãrẽã.

³⁴ Mãwã panãne Josueba israelerã quĩrãpita Æcõrẽ ley cartade bãdada jũma jĩgua lesia. Idjia lesia israelerãba maã leyda jãã odibãrã Æcõrẽba careba baida baribãrã jããnaẽbãrã Æcõrẽba biẽ baida.*

³⁵ Moiseba bãdara Josueba israelerã dji umaquĩrãrã, wẽrãrã, warrarã, drua ãibema ãdjirã tãena panã quĩrãpita jũma jĩgua lesia.

9

Gabaoãnebema ume bedea bãpedada

¹ Maã ewaride hititarãda, amorreorãda, cananeorãda, perezeorãda, heveorãda, jebuseorã sida Canaã druade panabadjidaa. Jordaã doðeba ãmãdau bæebariare jewedade, eyade bida ãcãrã panabadjidaa, idjaba jũma Mediteraneo pusa orroare ãcãrã panabadjidaa aba Libanonaa. Ædji bororãba ãrĩsidaa israelerãba Jericora, Hai sida poyasidada.

² Maã carea jũma ãbaa bedea ausidaa Josue ume idjaba israelerã ume djõne wãni carea.

³ Baribãrã heveorã Gabaoãnebemada maã bororã ume bedea audaẽ basía. Ædji bida ãrĩsidaa Josueba Jericodẽbemarãra, Haidebemarã sida jũma quenabisida.

⁴⁻⁵ Maãba crĩchasidaa israelerãra cõrũgadida ãdji quenarãnamãrẽã. Maã carea ãcãrã edasidaa israelerãmaa wãnamãrẽã. Ædji edapedadaba cacuade jãbada soresorea beada jãsidaa. Ædjiã jĩrũne jãbada sida capirudaida beada jãsidaa. Maãbe Josuemaã wãbãrãsidaa. Ædji netata edebadara soresorea beada burro ãrã edesidaa. Uva ba tabada animarã e odara capirudaida beada, paã zarea ãrĩna sida edesidaa.

⁶ Gilgal ãjũãne Josue bãma jũenapeda Josuãa waabema israelerãa bida nãwã jarasidaa:

-Daira drua tamãba zebãdaa. Quĩrã panãa bãrãra dai ume bedea bãdida necai duanani carea.-

⁷ Maãne israelerãba nãwã jarasidaa:

-Ãibẽrã bãrãra dairã caita panãda jãwã panãsicada. Mãwãra çsãwã bãrã ume bedea bãdi?*

⁸ Gabaoãnebemarãba nãwã panusidaa:

-Daira bãrã nezocarãa.-

Maãne Josueba nãwã iwidisia:

-çBãrãra cairãda jãwã panã? çSãmaãba ze panã?-

⁹ Ædjiã panusidaa:

-Daira drua ãiba tamãba ze panãa bãrã Æcõrẽra trã bãga bã bẽrã. Daiba ãrĩsidaa idjia sãwã Egiptoede osida.

¹⁰ Idjaba ãrĩsidaa sãwã Jordaã quĩrãrẽbema amorreo bororãda poyasida. Naãrã Sehoã, Hesboã purudẽbemada poyasia. Maãare Og, Basãã druadẽbema Astarot purudẽ bãda sida poyasia.†

¹¹ Maã bẽrã dai bororãba, dai druadẽbemarã bida nãwã jarasidaa: "Ota codira edadapeda israelerãmaa wãnadua. Ædjirãa jaradadua dadjirãra ãdji nezocarã bẽrã necai beadi carea ãdjirã ume bedea bã quĩrã panãda."

* 8:34 Deuteronomio 27:9deba aba 28:68daa. * 9:7 Exodo 23:31-33. † 9:10 Numero 21:21-35.

12 ACADADUA, dai zesida ewaride naḷ paḷra wadibida jḷwḷḷḷā ḷeasia baribḷḷḷa idira zareacuapeda jūma ārīcuasia.

13 Idjaba za panḷ uva ḷa tḷbada animarā e oda sida enesidade wadibida djiwidida ḷeasia. Baribḷḷḷa jūma dji sore bacuasia. Daiba cacuade jḷbadara, jīrūne jḷ panḷ sida dji sore bacuasia.–

14 Gabaoḷnebemarāba paḷ enepedadara israelerāba ḷCḷḷḷA cosidāa. Māwā cawabisidāa Gabaoḷnebemarā ume bedea ḷADIDA. Baribḷḷḷa māwā oēi naēna Ācōrēa iwīdidāē basīa.

15 Maḷne Josuera Gabaoḷnebemarā ume bedea ḷASIA necai panani carea. Wārāneba jarasia ādjirāra beadaēda. Waabema israelerā bororā bida abarida wārāneba jarasidāa.

16 Ewari ūbea badacarea israelerāba cawasidāa Gabaoḷnebemarāba ādjirāra cūrūgasidada. Cawasidāa tḷmḷba zedaē basida, āteḷḷḷA ādjirā caita panabadada.

17 Ara maḷda israelerāra ādjirā caidu wāsīdāa. Ewari ūbea babḷḷḷAde ādji puru beadaa jūēne wāsīdāa. (Ādji purura naḷḷḷḷḷA basīa: Gabaoḷ ara, Capira, Beerot idjaba Quiriat-jeariḷ.)

18 BaribḷḷḷA israelerāba Gabaoḷnebemarāra beadaē basīa, Ācōrē trḷneba dji bororāba wārāneba jarapedada bērā ādjirāra beadaēda. Maḷ carea israelerāba ara ādji bororāda biē jara panesidāa.

19 BaribḷḷḷA dji bororāba nāwā jarasidāa:

–Dadji israelerā Ācōrē trḷneba naḷ Gabaoḷnebemarā ume bedea ḷASIDAA. Maḷ bērā ādjirāra beadacara panḷa.

20 ĀteḷḷḷA zocai ḷADIA. Dadjirāba wārāneba jarapedadara iḷjā odaēḷḷḷA Ācōrēda dadjirā ume quīrūya.–

21 Maḷba israelerā bororāba jarasidāa Gabaoḷnebemarā zocai ḷADAMARĒĒ. BaribḷḷḷA ādjirāra ḷASIDAA israelerā itea tḷbḷ ḷḷá pananamārēē idjaba baido jue pananamārēē. Māwā israelerā bororāba wārāneba jarapedadara osidāa.

22 Josueba Gabaoḷnebemarāra trḷbipeda nāwā jarasia:

–Bārāba ḷcārē cārēā dairāra cūrūgasīda? ḷCārē cārēā tḷmḷba ze panḷana asīda? jBārāra dairā caita panabadāa!

23 Bārāba dairāda cūrūgapedada bērā dai Ācōrēba bārāra biē erobaya. Idiba ḷta bārāra dai nezocarāda panania. Dai Ācōrē de itea tḷbḷ ḷḷá panania idjaba baido jue panania.–

24 Ādjia Josuéa nāwā panusidāa:

–Ne wayaadeba dairāba māwā osidāa. Cawasidāa bārā Ācōrēba idji nezoca Moisea jarasida dai drua bārā jūma diamārēē idjaba dairā jūma quenanīda.

25 Dairāra bārā jḷwaeḷa panḷa. Bḷa jīpa oida crīcha ḷḷ quīrāca odua.–

26 Māwā jarapedada bērā Josueba israelerā Gabaoḷnebemarāra idu beabiē basīa.

27 BaribḷḷḷA ādjirāra ḷASIA israelerā itea tḷbḷ ḷḷá pananamārēē idjaba baido jue pananamārēē. Ācōrēa animarā babue diabada itea bida māwā o panesidāa. Wadibida māwā obadaa Ācōrēba idji de obīdama.

10

Israelerāba amorreorā poyapedada

1 Maḷ ewaride Adonisedéda Jerusaleḷnebema boro basīa. Adonisedéba ūrīsia Josueba Haidebemarāra poyapeda purura jūma babuepeda dji borora

beasida Jericode oda quĩrãca. Mał awara ũrĩsia Gabaołnebemarãda israelerã ume necai panani carea bedea bɔɔdapeda ãdjirãare panesidada.

² Małba idjira bio ne waya besia, Gabaołra Hai puru cãyãbara waiɔlara baɔa bẽrã. Dji bororã panabada puru quĩrãca basia. Mał awara Gabaołnebema sordaorãra bio mẽsrã beasia.

³ Mał bẽrã Jerusalełnebema boro Adonisedeba bedea diabuesia Hebrołnebema boro Hohałmaa, Jarmudebema boro Pireałmaa, Laquidebema boro Japiamaa, idjaba Eglołnebema boro Debiramaa biɔa.

⁴ Nãwã jarabisia:

–Mł carebade zedadua. Gabaołnebemarã ume djõne wãnia. ãdjira Josue ume idjaba israelerã ume necai panani carea bedea bɔɔsidaa.–

⁵ Ara małda amorreorã bororã juesuma panara jũma ãdji sordaorã ume ãbaa wãnapeda Gabaoł purura jũrã edasidaa uraɔi carea. Jerusalełnebemada, Hebrołnebemada, Jarmudebemada, Laquidebemada idjaba Eglołnebema sida wãsidaa.

⁶ Mał unusidade Gabaołnebemarãba Gilgaldaa Josue bɔɔmaa nãwã jarabisidaa:

–Eyaɔebema amorreo bororãra jũma ãbaa dairã ume djõne zesidaa. Dairãra bãrã nezocarã bẽrã daduɔa djõbirãnadua. ¡Isabe dairã carebaɔe zedadua!–

⁷ Ara małda Josuera, idji sordaorã bio mẽsrã beada, waabema sordaorã sida Gilgaldeba ãdjima wãbɔɔsidaa.

⁸ Małne ãcõrẽba Josueã nãwã jarasia:

–Amorreorãra wayarãdua. Młã bãrã ãdjirãra poyabiya. Djõbɔɔdade ãdjirã ni abaɔba droadaẽa.–

⁹ Gilgaldeba jũma mał diamasi nĩbaɔpeda Josuera idji sordaorã ume araa jũnãpeda amorreorãba adua panane urasidaa.

¹⁰ Israelerãba urabɔɔdade ãcõrẽba amorreorãra ne wayabipeɔa memenesidaa. Mãwã israelerãba ãdjirãra Gabaoł druade zocãrã quenasidaa. Amorreorã łtaa Bet-horołnaa mĩrũ wãbɔɔdade israelerãba caidu quena wãsidaa aba Azecã puruɔaa idjaba Maquedã puruɔaa biɔa.

¹¹ Amorreorã Bet-horołneba eɔaa Azecãɔaa mĩrũ wãbɔɔdade ãcõrẽba hielu waiɔlada cue quĩrãca ãdjirã łrã jurrubisia. Israelerãba necoba quenapedaɔa cãyãbara małgɔba zocãrãra quenasia.

¹² ãcõrẽba israelerãa amorreorã poyabiɔa ewaride Josueba israelerã quĩrãpita nãwã jĩgua jarasia:

ãcõrẽ, łmãɔaura Gabaoł ejuãne ipi coɔɔdua; jeɔeco sida Ajaloł jewẽɔade ipi coɔɔdua.

¹³ Ara małda łmãɔaura, jeɔeco sida ipi copanesidaa aba israelerãba ãdjirã dji quĩrũ jũma quenabɔɔdadaa.

Małgara Jaserba idji cartade jũma bɔɔsia.* Josueba mãwã jarabɔɔɔɔde łmãɔaura umatipa coɔɔda berara ewari aba baẽẽ basia.

¹⁴ Josueba ãcõrẽa iwidiɔara ne ununaca droma basia. Mał naẽna eberãba ne ununaca droma iwidiɔara ãcõrẽba jã oca basia. Idjaba mał ewarideba łtaa jã oẽ bɔa. Baribɔɔɔ mał ewaride ãcõrẽba jã osia israelerãare djõ bɔ bẽrã.

¹⁵ Mãwãnacarea Josuera israelerã sida wayacusa Gilgaldaa ãdji cãibadamaa wãsidaa.

¹⁶ Małmisa amorreo bororã juesuma panara Maquedã puru caita uriaɔe mĩrũsidaa.

* 10:13 Hebreo bedeaɔe Jaser trãba jara bɔa: “Jipa bɔa.” Idji cartara idi neẽa.

17 Barib^{ΛΓΛ} mama mīrū pan^Λda ununapeda ^Λca^Λra^Λba Josueá jarade wāsidaa.

18 Ma^Λne Josueba idji sordaorāa nāwā jarasia:

–Mōgara waib^Λada b^Λrabari ededapeda uriara jūā^{trΛ} nūm^Λanadua. Ma^Λbe ^Λca^Λra^Λba mama j^Λā panenadua ādjirā ēdr^Λrānamā^ēē.

19 Waabemarāba dji quīrūra ēpēnapeda jēdaareba quena wānadua ādji purude jūē^rānamā^ēē. Dadji Ācōrēba bārāa ādjirāra jūma poyabib^{ΛΓΛ}.–

20 Māwā Josueba israelerā ume amorreorāa berara jūma quenasi^Λdaa. Zocārēbe ādji puru mōgaraba jūrā ca beade jūēnapeda mīrū panesi^Λdaa.

21 Ma^Λne israelerā ni aba^Λda beudaē basiā. Jūmaena bia jēda zesi^Λdaa Maquedá purudaa Josue b^Λmaa. Ma^Λ bē^rā jūmarāba wayasi^Λdaa israelerā biē odi carea.

22 Ma^Λne Josueba idji sordaorāa jarasia:

–Isabe mōgara uria jūā^{trΛ} b^Λra āyā b^Λadadua. Ma^Λbe dji bororā juesuma pan^Λra dajadaa m^Λmaa enenadua.–

23 Ara ma^Λda dji bororā juesuma pan^Λra dajadaa enesi^Λdaa: Jerusale^Λnebema boro, Hebro^Λnebema boro, Jarmudebema boro, Laquidebema boro, Eglo^Λnebema boro sida.

24 Ma^Λ bororā Josue^Λmaa enenapeda Josueba idji sordaorāra jūma tr^Λpeda sordaorā bororā idji ume pan^Λa nāwā jarasia:

–Nama zedapeda jīrūba ādji ochirude t^Λga eronūpananadua.–

Ara ma^Λda zedapeda ochirude t^Λga eronūpanesi^Λdaa.

25 Ma^Λne Josueba israelerāa jarasia:

–Za dadjirāba ob^Λda quīrāca Ācōrēba jūma dadjirā dji quīrū sida oya. Ne wayarānadua. Ni ma^Λrī bida jēda crīcharānadua. ^Λb^Λa beadapeda sozarra beadadua.–

26 Māwā jarapeda Josueba dji bororā juesuma pan^Λra beasia. Beapeda ādjira bacuru cūmiane su jira b^Λcuabisia. Māwā jira panesi^Λdaa aba queub^{ΛΓ}daa.

27 Queubodode Josueba ādjira edaa edabipeda ādji mīrū panana uria^Λde batacuabisia. Ma^Λbe mōgara waib^Λa beaba dji uriara jūā^{trΛ} nūm^Λasi^Λdaa. Ma^Λ mōgarara wadibida mama beaa.

Israelerāba puru bea poyapedada

28 Ma^Λ ewaride Josueba idji sordaorā ume Maquedá purura poyadapeda jūma babuesi^Λdaa. Mamabemarāda necoba jūma quenasi^Λdaa. Ni aba^Λda zocai b^Λdaē basiā. Josueba Maquedádebema borora beasia Jericodēbema boro beada quīrāca.

29 Mama^Λba Josuera idji sordaorā ume Libna purudaa djōne wāsidaa.

30 Ācōrēba Libna purura, dji boro sida israelerāa poyabipeda Josueba jūma quenabisia. Ni aba^Λda zocai b^Λē basiā. Dji boro sida beasia Jericodēbema boro beada quīrāca.

31 Mama^Λba Josueba idji sordaorā ume Laqui purura jūrā edadapeda araa djōne wāsidaa.

32 Ewarī umé bab^{ΛΓ}de Ācōrēba israelerāa Laquidebemarāra poyabisia. Ādjirā sida necoba jūma quenasi^Λdaa Libnanebemarā quenapedada quīrāca.

33 Ma^Λne Guezerdebema boro Hora^Λra idji sordaorā ume Laquidebemarā carebade wāsidaa. Barib^{ΛΓΛ} Josueba idjira, idji sordaorā sida poyapeda ādjirāra jūma quenabisia. Ni aba^Λda zocai b^Λē basiā.

34 Mama^Λba Josuera idji sordaorā ume wāb^{ΛΓ}si^Λdaa Eglo^Λ purudaa. Purura jūrā edadapeda araa djōne wāsidaa.

³⁵ Ara maḷ ewaride Josue sordaorāba poyadapeda necoba jūma quenasiḍaa Laquide opeḍada quīrāca.

³⁶ Egloḷneba Josuera idji sordaorā ume Hebroḷ puruḍaa djōne wāsidaa.

³⁷ Poyadapeda necoba jūma quenasiḍaa. Dji borora, puru caita bea ēberārā sida quenasiḍaa. Ni abaḷda zocai ḷḷḍaē basia. Egloḷne opeḍada quīrāca Hebroḷnebemarāra quenanaḍada purura jūma babuesidaa.

³⁸ Mamaḷba Josuera israelerā ume Debir puruḍaa djōne wāsidaa.

³⁹ Poyadapeda dji borora, puru caita bea ēberārā sida necoba jūma quenasiḍaa. Ni abaḷda zocai ḷḷḍaē basia. Hebroḷnebemarā, Libnanebemarā, idjaba maḷ puruḍebema bororā opeḍada quīrāca jūma quenasiḍaa.

⁴⁰ Māwā Josueba maḷ ējūāne beadarāra jūma poyasia. Eyade beadada, Negue ējūāne beadada, jewedeḍe beadada, eya carrade beadada, dji puru bororā sida jūma poyapeda quenasia israelerā Ācōrēba jarada quīrāca. Ni abaḷda zocai ḷḷḍe basia.

⁴¹ Josueba jūmarāda poyasia Cadé-barneadeba aba Gazadaa idjaba Goseḷneba aba Gabaoḷnaa.†

⁴² Dārāēne Josueba jūma maḷ ējūāne bea puru bororāda poyapeda ādji ējūāra edasia Ācōrēra israelerāare djōna bērā.

⁴³ Māwānacarea Josuera idji sordaorā ume Gilgaldaa jēda wāsidaa.

11

Josueba Jabiḷare bea poyada

¹ Maḷ ewaride Jabiḷ abadada Hazor puruḍebema boro basia. Maḷ Jabiḷba ūrīsia Josueba zocārā poyasida. Maḷ carea dewara puru bororāmaa beḍeada diabuecuaasia israelerā ume djōne wāni carea. Maḷ beḍeara diabuesia Madoḷ puruḍebema boro Jobāmaa, Simroḷ puruḍebema boromaa, Acsap puruḍebema boromaa,

² dji wārāga eyaida ḷḷ ējūāne bea bororāmaa, Cineret amene caita bea bororāmaa,* Dor puru caita bea bororāmaa, ḷmāḍau ḷaebariare ḷḷ jewedeḍe bea bororāmaa,

³ ḷmāḍau odjabariare bea cananeorā bororāmaa, ḷmāḍau ḷaebariare bea cananeorā bororāmaa, amorreorā bororāmaa, hititarā bororāmaa, perezeorā bororāmaa, eyaida ḷḷ ējūāne beaa jebuseorā bororāmaa, Hermoḷ eya carrade bea heveorā bororāmaa idjaba Mizpa jewedeḍe bea bororāmaa biḍa.

⁴ Maḷ bororāba cawayodeba djōbadarāda, carretadeba djōbadarāda, waabema sordaorā sida jūma djōne edesidaa. Bio cābana wāsidaa. Pusa ḷḷ quīrāca ādjirāra poya juachadeca basia.

⁵ Maḷ bororāra israelerā ume djōni carea ābaa wānapeda Meroḷ do zaquede duanesidaa.

⁶ Maḷne Ācōrēba Josuea jarasia:

–Ādjirāra wayarādua. Nu ara naḷ hora quīrāca mḷa bārāa ādjirāra jūma quenabiya. Maḷne ādji cawayo jīrū quēgura jūma ḷcuadeḍua idjaba ādji djōbada carretara jūma bācuadeḍua.–

⁷ Maḷbe Josueba idji sordaorā ume Meroḷ do zaquede cawaēne urade wāsidaa.

† **10:41** Maḷ Goseḷ purura Canaaḷ druade ḷḷa. Jose ewaride israelerāra dewara Goseḷ ējūāne panesidaa Egipto druade. Genesi 46:31neba aba 47:6ḍaa. * **11:2** Maḷ Cineret amenera idjaba trā jarabadaa Quinēret, Galilea, Genesare idjaba Tiberia.

⁸ Ācōrēba israelerāa ādjirāra poyabisia. Maļne israelerāba ḥCΛΓΛ ēpēsidaa aba Misrepot dodaa idjaba Sidoļ puru caita. Maļ awara ḥCΛΓΛ ēpēsidaa aba Mizpa ējūānaa. Abeda jūma quenasidea. Ni abaΛda zocai bΛdaē basia.

⁹ Ācōrēba jaraða quīrāca Josueba jūma osia. Ādji cawayo jīrū quēgura jūma tΛcuasia idjaba ādji djōbada carretara jūma bācuasia.

¹⁰ Maļbe Josue idji sordaorā ume jēda zebΛdaðe Hazor puruðaa djōne wāsidaa. Poyadapeða Josueba dji borora beasia. (Hazorðebema borora dewararā cāyābarā dji dromaara basia.)

¹¹ Mama jūmarāda necoba quenasidea. Ni abaΛda zocai bΛdaē basia. Puru sida jūma babuesidaa.

¹² Israelerā ume djōpedaða bororāra Josueba necoba jūma beasia. Maļ bororā puru beara poyapeða jūma babuesia Ācōrē nezoca Moiseba jaraða quīrāca.

¹³ Israelerāba puru eya zaquede beara jūma babuedaē basia. Josueba ababe HazordrΛ babuesia.

¹⁴ BaribΛΓΛ puruza jūmarāda necoba quenasidea. Ni abaΛda zocai bΛdaē basia. Ādji animarāra, ne bia quedeða sida ādji itea jūma edasidea.

¹⁵ Ācōrēba Moisea jaraðara Moiseba Josuéa jūma jarasia. Maļra Josueba jūma dauha osia.

¹⁶ Josueba poyapeða ējūāda jūma edasia: Negue ējūāda, maļare bΛ eyaida bΛ ējūāda, Goseļ ējūāda, ḥmāðau bæbariare bΛ jewedada, Jordaļ do jewedada, idjaba eyaida bΛ ējūā Israel abadada dji jeweda sida.

¹⁷ Jūma edasia Halac eyaðeba aba Baal-ga puruðaa. Halac eyara Seir druade bΛa. Baal-ga purura Libano ējūāne bΛa Hermoļ eya carraðe. Puruza dji borora Josueba jidapeða jūma beasia.

¹⁸ Idjira maļ bororā ume dārā djōsia.

¹⁹ Ababe heveorā Gabaoļnebemada israelerā ume necai panani carea beða bΛsidea. Waabema purura israelerāba poyasidea.

²⁰ Wārāda ĀcōrēbΛΓΛ maļ puruðebemārā so zarea bΛsia israelerā ume djōne wānamārēa. Māwā quīrā djuburia neē israelerāba ādjirāra jūma quenasidea Ācōrēba Moisea jaraða quīrāca.†

²¹ Maļ ewaride Josueba anaquitarā ējūā eyaida bΛde pananara poyapeða jūma quenasia. Hebroļ puruðe beaðada, Debir puruðe beaðada, Anab puruðe beaða sida quenapeða ādji purura jūma babuesia. Māwā Juda ējūā eyaida bΛde, waabema israelerā ējūā eyaida bΛde bida anaquitarāra jūma quenasia.

²² Anaquitarā ni abaΛda Israel druade zocai beē basia.‡ Ababe Gaza puruðe, Gat puruðe, Asdo puruðe bida panesidaa.

²³ Māwā Josueba jūma maļ druara edasia Ācōrēba Moisea jaraða quīrāca. Dji ējūāra Josueba israelerāa jūma jeðecasia. Israelðeba yōpedaða puruza ējūāda diasia ādjirāne bamārēa. Maļbe israelerāra ādji druade necai duanasidea.

20

Mīrūbada puru

¹ Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia:

† 11:20 Deuteronomio 7:16. ‡ 11:22 Numero 13:33. Anaquitarāra Anacadeba yōpedadarā basia. Ādjirāra drasoā waibΛga beasia.

² -Israelerāa jaradua mīrūbada puruda ḅacuadamārēā māa Moisedeba bārāa jarada quīrāca.*

³ Mīā beai crīchaē ḅāde abaḅa djārāda beaiḅarḅa, dji beuda ēberārāba idji beadi naēna maḅ purudaa mīrū wāida ḅāa.

⁴ Mama jūēpeda eda wāi naēna purude eda wābadama dji bororāa jūma nēḅarāida ḅāa sāvāsida. Dji bororāba cawasidara maḅ ēberāba jara ḅāra wārāda, idjira purude idu eda wābidapeda jaradida panḅa sāma ḅeida ḅāda.

⁵ Maḅne dji beuda ēberārāba idjida beadi carea maḅ purude iwidiide wānibḅarḅa, dji bororāba idjira diacara panḅa mīā beai crīchaē ḅāde beada bērā idjaba quīrūḅideba mīā beadaē bērā.

⁶ Baribḅarḅa idjira mamaḅa āyā wācara ḅāa aba dji cawa obadarāba jūmarā quīrāpita wārāda beade ḅāēana abādadaa. Maḅ awara āyā wācara ḅāa aba sacerdote dji dromaara ḅāda jaidabḅarḅadaa. Māwānacarea wayacusa idji purude ḅade wāida ḅāa.-

⁷ Māwā jarada bērā israelerāba mīrūbada puruda ḅacuasidaa. Neptali ējūā eyaīda ḅāde Quedé puruda ḅāsidaa. Maḅ purura Galilea druade ḅāa. Epraīl ējūā eyaīda ḅāde Siqueḅ puruda ḅāsidaa. Juda ējūā eyaīda ḅāde Quiriat-arḅa puruda ḅāsidaa. Maḅ purura idjaba Hebrōḅ abadaa.

⁸ Jordaḅ quīrārē Jericōdeba ḅmāḅau odjabariare mīrūbada puruda ūbea ḅāsidaa. Rubeḅ ējūāne eya boro jewedade Beser puruda ḅāsidaa. Maḅ purura ējūā pōāsa ewaraga ḅāde ḅāa. Ga ējūāne Ramo puruda ḅāsidaa. Maḅ purura Gala druade ḅāa. Manase ējūāne Golaḅ puruda ḅāsidaa. Maḅ purura Basaḅ druade ḅāa.

⁹ Maḅ mīrūbada puruda ḅacuasidaa israelerā, drua āḅbema ādjirā tāēna panḅ sida poya mīrūnamārēā. Mīā beai crīchaē ḅāde abaḅa djārāda beasira mama mīrū ḅaida ḅasia aba dji cawa obadarāba puru quīrāpita wārāda beada neē ḅāada abādadaa.

22

Galade ējūā edapedadarā jēda wāpedada

¹ Māwānacarea Josueba Rubeḅneba yōpedadada, Gadeba yōpedadada, idjaba ḅḅarḅa Manasedeba yōpedada sida trḅcusaia.

² Ādjirāa nāwā jarasia:

-Ācōrē nezoca Moiseba obi jaradara bārāba jūma ḅjā osidaa. Māa jarada sida jūma ḅjā osidaa.

³ Dairāra bārā djabarā bērā, bārāra dairāare dārā djōsidaa. Idi bida waēi māwā panḅa. Dadji Ācōrēba obi jaradara jūma osidaa.

⁴ Dadji Ācōrēba jarada quīrāca dairā, bārā djabarāra naḅ ējūāne necai ḅasia. Jālbe bārāra jēda diguidaa wānadua Ācōrē nezoca Moiseba Jordaḅ do quīrārē ējūā diadamaa.

⁵ Baribḅarḅa Ācōrē nezoca Moiseba ley diadara quīrācuia jūma ḅjā odadua. Maḅ leyba nāwā jara ḅāa: dadji Ācōrēra quīrānadua. Idji quīrāpita jipa nḅadadua. Idjia obi ḅāra ḅjā odadua. Ewariza idjira ēpēnadua. Jūma bārā soḅeba, jūma bārā jauredaba bida idjia jara ḅāra odadua.-

⁶⁻⁸ Māwā jarapeda Josueba ādjirāra nāwā bia jara ḅasia:

* 20:2 Numero 35:9-29.

–Jāḷbe bārā diguidaa jēda wānadua. Bārā dji quīrū nebiara edapedada bēra idibΛΓΛ bio ne bara panesidāa. Animarāda, oroda, paratada, bronceda, jiorroda, cacuade jḷbada sida zocārā edasidāa. Maḷra bārā djabarāa jedecadadua.–

Māwā jarapeda Josueba ādjirāra wābisia. Ara maḷda jēda ādji druadaa diguidaa wāsidaa. (Naēna Moiseba Basaḷ druara ḷCARΛ Manasedeba yōpedadarāa diasia. Māwānacarea Josueba waabema Manasedeba yōpedadarāa Jordaḷ dodeba ḷmādau baebariare ḷΛ ējūāda diasia ādji djabarā israelerā tāēna.)

Mōgara ḷΛ pā buepedada

⁹ Rubeḷneba yōpedadara, Gadeba yōpedadara idjaba ḷCARΛ Manasedeba yōpedada sida waabema israelerā ume Canaaḷ druade pananada Silo purudeba ādji drua Galadaa jēda wābΛΓASidāa. Gala druara ādjirāba naēna edasidāa Ācōrēba Moisedeba jarada quīrāca.

¹⁰ Gala druadaa wābladade Jordaḷ dode jūēne wāsidaa.* Mama Canaaḷ orroare Jordaḷ do icawa mōgarada waiḷΛA ḷΛ pā buesidāa animarā babue diabada quīrāca.

¹¹ Māwā opedadara waabema israelerāba ūrisidāa.

¹² Maḷba ādjirāba crīchasisidāa Galade panḷba Ācōrēra igarasidada. Maḷ carea Silo purude jūma ābaa dji ḷaresidāa Galade panḷ ume djōne wāni carea.

¹³ BaribΛΓΛ djōne wāni naēna sacerdote Eleaza warra Piné abadada Gala druadaa na diabuesidāa Rubeḷneba yōpedadarā ume, Gadeba yōpedadarā ume, idjaba mama panḷ Manasedeba yōpedadarā ume bedeamārēā.

¹⁴ Piné ume israelerā bororāda die diabuesidāa. Ādjira dji dromarāda beasia. Israeldeba yōpedada puruzabemada aba aba diabuesidāa.

¹⁵ Maḷgarāra Galadaa wāsidaa Rubeḷneba yōpedadarā ume, Gadeba yōpedadarā ume, idjaba mama panḷ Manasedeba yōpedadarā ume bedeadamārēā. Jūēnapeda nāwā jarasidāa:

¹⁶ –Daira Ācōrē puru trḷneba nāwā bedeabḷdaa. ¿Bārāba cārē cārēā dadji israelerā Ācōrēra igarasida? ¿Cārē cārēā dadji Ācōrē ēpē pananada idu ḷḷdapeda mōgarara ḷΛ pā buesida dewara ācōrēa animarā babue diadi carea? ¿Cārē cārēā idjia jara ḷΛra ḷjā odaē basi?

¹⁷ Dadji israelerāba Peor abadaē jūmawāyā cadjiruada osida bēra zocārā quinisidāa.† Maḷ cadjirua opedada carea wadibida bia mīga panḷA.‡ ¿Ara maḷba bia ḷḷēca?

¹⁸ Māwāra ¿bārāba wayacusa Ācōrēra igaradica? Idi bārāba māwā odibΛΓΛ, nu Ācōrēra wayacusa jūma dadji israelerā ume bio quīrūya.

¹⁹ Bārāmaa naḷ Gala ējūāda Ācōrē quīrāpita biē ḷḷbΛΓΛ, idji wua de obida druadaa zedapeda dairā tāēna ējūāra edadadua. BaribΛΓΛ Ācōrēba jaradara igararānadua. Daiba jara panḷ sida igararānadua.§ Dadjirāba Ācōrē wua de caita animarā babue diabadada aba eropanḷA. Maḷ bēra dewarada orānadua.

²⁰ Quīrānebadadua Jericode Ācōrēba ne jūma babuedaduaḷa adamīna Zerā warra Acaḷba ḷjāē ḷCARΛ mērā edasida. Maḷ carea Ācōrēra jūma dadji israelerā

* **22:10** *Jordaḷ dode.* ḷCARḷMAARā maḷba jara ḷΛA “Guelilot, Jordaḷ do icawa ḷΛma.” † **22:17** Numero 25:1-9. ‡ **22:17** *Maḷ cadjirua opedada carea wadibida bia mīga panḷA.* Hebreo bedeade nāwā ḷḷ ḷΛ: “Maḷ cadjirua opedadara wadibida jūma sagḷdaē panḷA.” ḷCARḷMAARā maḷba jara ḷΛA ḷCARḷ israelerāba wadibida maḷ cadjiruara o panasidada. § **22:19** *Daiba jara panḷ sida igararānadua.* Hebreo bedeade maḷba idjaba jara ḷΛA: “Dairāra bārā ume bedeade ḷḷrānadua.”

ume bio quĩrũsia. Acałba cadjirua oda carea idji awa beuẽ basía ãtebarga dewararã sida beusidaa.-

21 Małne Rubełneba yõpedadaba, Gadeba yõpedadaba idjaba mama panã Manasedeba yõpedada bida israelerã bororãa nãwã panusidaa:

22 -Ãcõrẽ dji dromaara ãaba cawa ãaa daiba ãã oẽ panãneba ni idji igara panãneba mãwã odaẽ basida. Małra jũma Israel puru bida cawađida panã. Dairãba Ãcõrẽ igaradi carea mãwã osidabarga, wa ãã oẽ panãneba mãwã osidabarga, dairãra jũma quenanađua.

23 Dairãba Ãcõrẽ igaradi carea mał mõgarada łta pã buesidabarga idjia cawa oya. Mał awara dewara ãcõrẽa animarã jũma babue diadi carea osidabarga, neudebema babue diadi carea osidabarga, waa mał ãcõrẽ ume necai beadi carea animarã draga babue diadi carea osidabarga, Ãcõrẽba cawa oya.

24 Wãrãda dairãba mał mõgarara łta pã buesidaa bãrã warrarãba dai warrarã igararãnamãrẽã. Crĩchasidaa ewari aba bãrã warrarãba dai warrarãa nãwã jaradısicada: “Bãrãra dai israelerã Ãcõrẽ eberãrãã.”

25 Dai Ãcõrẽba Jordał dora dadjirã eși ãasia bãrã Rubełneba yõpedadara, Gadeba yõpedada sida awara beadamãrẽã. Małba bãrãra Ãcõrẽ eberãrãã.” Bãrã warrarãba mãwã jarasidara dai warrarãa Ãcõrẽra igarabidã.

26 Mał carea dairãba mõgarara łta pã buesidaa. Dewara ãcõrẽa animarã jũma babue diadi carea odaẽ basía, ni dewara sida babue diadi carea odaẽ basía.

27 ãtebarga jãwã osidaa bãrãba, dairãba, dadji warrarã bida quĩrãnebadamãrẽã dairã bida Ãcõrẽ de ãama animarãda babue diadida panãda, dewara sida babuedida panãda, idjaba Ãcõrẽ ume necai beadi carea animarã dragada babue diadida panãda. Mãwãra nocoarebema ewaride bãrã warrarãba dai warrarãa nãwã poya jaradaã: “Bãrãra Ãcõrẽ eberãrãã.”

28 Dairãba crĩchasidaa abãba dairãa wa dai warrarãa bida mãwã jaradibarga dairãba nãwã poya panunida: “Acãđadua, dai drõãrãba za panã mõgara Ãcõrẽa animarã babue diabada quĩrãca ãada łta pã buesidaa. Baribarga animarã Ãcõrẽa babue diadi carea odaẽ basida. ãtebarga małra osidaa bãrãba, dairã bida quĩrãnebadamãrẽã jũma dadjirãra Ãcõrẽ eberãrãda.”

29 Dairãba Ãcõrẽ igaradira ni maãrĩ bida crĩchadaca. Idji epe panãda idu ãadaã. Ababe idji wua de ãama animarãda jũma babue diadia, neudebemada babue diadia, dewara sida babue diadia. Dewara animarã babue diabadada odaã.-

30-31 Rubełneba yõpedadaba, Gadeba yõpedadaba, idjaba mama panã Manasedeba yõpedada bida jarapedadara sacerdote Eleaza warra Pinéba, israelerã bororã die panã bida bia ãrısidaa. Małne Pinéba ãdjirãa nãwã jarasia:

-Idi cawa panã ãcõrẽra dadjirã ume ãada. Bãrãba ãcõrẽra igaradaẽ panã bẽrã idjia dadji israelerãra cawa oẽa.-

32 Mãwã bedeapedadacarea sacerdote Eleaza warra Pinéra, israelerã bororã sida jẽda Canaał druadãa wãsidaa. Małbe Rubełneba yõpedadaba, Gadeba yõpedada bida Gala druade jarapedadara ãdjirãba israelerãa jũma nẽbargasidaa.

³³ Maḷra israelerāba bia ūrīnapeda Ācōrēa bia bedeasidaa. Mamaḷba ḷtaa Rubeḷneba yōpedadarā ume idjaba Gadeba yōpedadarā ume djōnida waa bedeadaē basia. Ādji ējūā jūma ārīni sida waa bedeadaē basia.

³⁴ Rubeḷneba yōpedadaba Gadeba yōpedada ume mōgara ḷta pā buepedadara nāwā trḷ ḷasidaa: “Za panḷ mōgara ḷta pā buepedadaba bārāa, dairāa biḷa quīrānebabi ḷḷa dadjirā Borora Ācōrēda.”

23

Josueba israelerāa bedeada

¹ Israelerā dji quīrū ume djō pananada Ācōrēba necai ḷḷadacarea dārābḷḷade Josuera drōāda besia.

² Maḷne idjia israelerā dji drōārāda, dji bororāda, dji cawa obadarāda, dji dromarā sida jūma trḷbipeda nāwā jarasia:

–Mḷra drōāda ḷḷa bērā dārā droaēa.

³ Bārāba unusidaa sāwā dadjirā Boro Ācōrēra dadjirāare djōsida. Idjia carebasia naḷ druade bea purura poyadamārēa.

⁴ Māwānacarea mḷa ādji ējūāra dadji Israelēba yōpedada puru doce panḷa jūma jedecasia. Maḷ awara dadjirāba wadi edadaē panḷ ējūā sida mḷa jarasia sāwā jedecadida panḷada. Jordaḷ dodeba aba ḷmāḷdau baebariare ḷḷa Pusa Droma Mediterraneo abadaḷaa mḷa jarasia sāwā ējūāra jedecadida panḷada.

⁵ Dadji Boro Ācōrēba maḷ ējūāne bea ēberārāra bārā quīrāpitabemada jūma āyā jarecuaya. Māwā bārāba ādji ējūā sida jūma edadia idjia jarada quīrāca.

⁶ Quīrācuita beadada. Ācōrē ley Moiseba cartade ḷḷadara jūma ḷjā o pananadua. Ni maārī biḷa āi orānadua.

⁷ Ēberārā wadi naḷ druade bea ume ābaa bearānadua. Ādji ācōrē beara ēpērānadua. Maḷrā quīrāpita chīrāborode copanepeda bia bebearānadua idjaba iwidirānadua. Wārāneba jaraḷibḷḷa ādji trḷneba māwā orānadua.

⁸ Ewariza aba dadjirā Ācōrēdra ḷjā pananadua idi ḷjā panḷ quīrāca.

⁹ Dadji Ācōrēba puru droma mēsra beada bārā quīrāpitabemada āyā jaretacuasia. Aba idi biḷa ni abaḷba bārāra droadaē panḷa.

¹⁰ Dadjirānebema abaḷba ādjirā mil panḷara āyā mīrū pirabibaria Ācōrēra dadjirāare djō ḷḷa bērā idjia jarada quīrāca.

¹¹ Maḷ bērā quīrācuita beadada. Dadji Ācōrēra bio quīrānadua.

¹²⁻¹³ Idjira igarārnadua. Maḷ awara naḷ druadebemarā wadi dadjirā tāēna bea ume ābaa bearānadua. Bārāba ādji caurāda edaḷibḷḷa wa bārā caurāda ādjirāa diaḷibḷḷa, bio cawadadua dadji Ācōrēba ādjirāra bārā quīrāpitabemada waa āyā jaretaēda. Ātebḷḷa jḷcaraba animarā jidabada quīrāca ādjirāba bārāra biē ḷadia. Soaba bārā ēcarraḷe ubḷada quīrāca wa ḷḷa bārā daude ḷḷa quīrāca ādjirāneba bārāra bio mīga panania aba naḷ ējūā bio bia ḷḷa Ācōrēba diaḷade bārā jūma quiniḷadadaa.

¹⁴ Dārāēne mḷra beuya. Māwāmīna bārāba sodeba, jauredeba biḷa cawa panḷa dadji Ācōrēba dadjirā itea oyada adara wārāda jūma osida. Ni maārī biḷa āi oē basia.

¹⁵ Dadji Ācōrēba dadjirā itea ne bia oyada adara wārāda osimīna idjida igaradibḷḷa idjia dadjirā biē ḷḷa jaraḷa sida wārāda oya.* Māwā naḷ ējūā bio bia ḷḷa idjia diaḷade dadjirāra jūma quiniḷiya.

* 23:15 Deuteronomio 28:15-68.

¹⁶ Ācōrēba dadjirā ume bedea bādada bārāba iĵā odaēb_{ΛΓΛ}, dewara ācōrē beada ēpēnapeda ādji quīrāpita chīrāborode copanenib_{ΛΓΛ}, dadji Ācōrēra bārā ume bio quīrūya. Małba bārāra dārāēne nał ējūā bio bia b_Λ idjia diadade jūma quininia.-

24

Beui naēna Josueba israelerāa jarada

¹ Josueba Siqueł purude israelerāra jūma ābaa j_Λresia. Małne dji drōārāda, dji bororāda, dji cawa obadarāda, dji dromarā sida caita trācuapeda Ācōrē quīrāpita nūpanesidaa.

² Małbe Josueba purua nāwā jarasia:

-Dadji Ācōrēba nāwā jara b_{ΛA}: “Bārā drōā naēnabemarā Euprate do quīrārē panabadjidade j_Λwaba oda ācōrērāda ēpēbadjidaa. Tareba māwā obadjia. Abrahałba, Naco bida Tarera ādji zeza basia.

³ Barib_{ΛΓΛ} m_{ΛA} Abrahałda Euprate do quīrārēba enepeda nał Canaał druade p_{ΛΓΓΛ}abisia. Idjidēba m_{ΛA} ēberārāda zocārā yōbisia. M_{ΛA} idji warra Isada unubisia.

⁴ M_{ΛA} Isaa warrada umé unubisia: Jacobo idjaba Esaú. Esaúa Seír eyaida b_Λ druada diasia. Małne Jacobora idji warrarā sida Egiptode panane wāsidaa.*

⁵ Māwānacarea m_{ΛA} Moiseda Aaroł sida Egiptodaa diabuesia bārā ēdra enenamārēā. M_{ΛA} egiptorāra bia mīgapeda bārāra ēdra enesia.

⁶ Egiptodeba ēdra eneb_{ΛΓA}de Pusa Purru icawa jūesidaa. Małne Egiptodebema carretebada djōbadarāba, cawayodeba djōbadarā bida bārāra ēpēsidaa aba Pusa Purruada.

⁷ Małne bārāba quīrā djuburiada iwidiapeda m_{ΛA} bārā jēdaare jārārā pāimada jira b_Λsia egiptorā nocoare. Egiptorāba Pusa Purru de bārā ēpēsidade m_{ΛA} pusaa ādjirāra ānēb_Λri edabisia.† M_{ΛA} egiptorā cawa odara bārāba bio cawa pan_Λ bārā drōārāba unupedada bēra.

Māwānacarea bārāra ējūā pōāsa ewaraga b_Λde bio dārā p_{ΛΓΓA} nībasidaa.

⁸ Māwā nīnane m_{ΛA} bārāra Jordał dodeba āmāda_U odjabariare pan_Λ amorreorāmaa edesia. Małne ādjirāra bārā ume djōsidaa. Barib_{ΛΓA} m_{ΛA} bārāra ādjirāra poyabisia. Bārā djōsidade m_{ΛA} ādjirāra quenabipeda bārāba ādji ējūāra jūma edasidaa.

⁹ Māwānacarea moabitarā boro Zipor warra Baláda bārā israelerā ume djō quīrā b_Λsia. Małne idjia Beor warra Balaałda trāb_Λsia bārā biē jara b_Λmārēā.

¹⁰ Barib_{ΛΓA} m_{ΛA} Balaał_A idu māwā obiē basia. Āteb_{ΛΓA} idjia bārāra b_Λrima zocārā bia jara b_Λsia.‡ Māwā idjia biē jara b_Λi badadebemada m_{ΛA} bārāra ēdra edasia.

¹¹ Mamałba Jordał do chānapeda bārāra Jerico caita jūēne wāsidaa. Małne Jericodēbemarāra bārā ume djōsidaa barib_{ΛΓA} m_{ΛA} bārāra poyabisia. Ara mał quīrāca m_{ΛA} amorreorāda, perezeorāda, cananeorāda, hititarāda, gerge-seorāda, heveorāda, jebuseorā sida bārāra jūma poyabisia.

¹² Bārāba chaba idjaba necoba ādjirāra poyadaē basia. Āteb_{ΛΓA} bārā djōne wāsidade m_Λab_{ΛΓA} ādjirāra ne wayabipeda mīrū wāb_{ΛΓA}sidaa ned_{ΛΓT}aba orrab_{ΛΓA} quīrāca. Ara mał quīrāca m_{ΛA} naēna osia amorreo bororā umé pananara.§

* **24:4** Genesi 46:8deba aba 47:12daa. † **24:7** Exodo 14:15-30. ‡ **24:10** Numero 22:1neba aba 24:25daa. § **24:12** Numero 21:21-35. Abaridebemada bedeasia versículo 8de.

13 M̄a ādji ējūāra néu bara, puru sida bārāa jūma diasia. Māwā uva, olivo sida bārāba upedadaēda cobadaa. Idjaba bārāba opedadaē puru beade panabadaa.”-

14 Maā awara Josueba nāwā jarasia:

-Ācōrēba māwā oda bērā idjira wayadada. Ewariza soḏeba idjira ijā pananada. Jawaba oda ācōrē bea dadji drōā naēnabemaba Euprate do quīrārē ēpē pananada idjaba Egiptode ēpē panana sida jūma bātaquadada. Ababe dadjirā Ācōrēdra ēpēnada.

15 Barib_{ARL} bārāba dadji Ācōrēda ēpē quīrānaēb_{ARL}, idi jaradada sālglada ēpēnida: dadji drōā naēnabemaba Euprate do quīrārē ēpē pananada wa naā druade amorreorāba ēpē panada. Barib_{ARL} m̄a, m̄a quimaba, m̄a warrarā bida Ācōrēdra ēpēnia.-

16 Josueba māwā jaradacarea israelerāba nāwā panusidaa:

-Dairā bida Ācōrēdra ēpēnia. Idjira ni maārī bida igaradaēa dewara ācōrē ēpēni carea.

17 Dadji Ācōrēb_{ARL} dadjirāra, dadji drōārā sida Egiptode nezocarā pananada ēdra enesia. Idjiab_{ARL} dadjirā quīrāpita ne ununaca dromada ocusia. Dadjirā Egiptodeba zesidade idjiab_{ARL} ode, djārā druaza bida waga basia.

18 Idjiab_{ARL} jūmarāda dadjirā quīrāpitabemada āyā jaretacusia. Amorreorā naā druade panana sida āyā jaretacusia. Maā bērā dairā bida idjidra ēpēnia. Idjidra dai Ācōrēa.-

19 Maāne Josueba nāwā jarasia:

-Bārāba Ācōrēra poya ēpēnaēa. Dewarada idji quīrāca neēa. Idjia quīrā bāa bārāba ababe idjidra quīrānida. Maā bērā idjia jara bāda ijā odaēb_{ARL} idjaba cadjiruada odib_{ARL} idjia maāra quīrādoāēa.

20 Bārāba Ācōrēda igaradapeda dewara ācōrē beada ēpēnib_{ARL}, idjia bārāra biē bāya. Māwā bārā careba bādada idjia quiniḏiya.-

21 Maāne puruba jarasia:

-Dairāba dewara ācōrē beara ēpēnaēa; ababe Ācōrēdra ēpēnia.-

22 Josueba wayacusa jarasia:

-Bārāne bāa. Bārāba wārāneba jarabadaa Ācōrēdra ēpēnida.-

Ādjirāba jarasidaa:

-Māē, māwā wārāneba jarabadaa.-

23 Maāne Josueba jarasia:

-Māwā baib_{ARL} bārā jawaba oda ācōrē beara isabe bātaquadapeda soḏeba dadji israelerā Ācōrēda ēpēnada.-

24 Puruba panusia:

-Dadji Ācōrēdra ēpēnia; ababe idjia jara bādra ijā odia.-

25 Maā ewaride Siqueā purude Josuera israelerā ume bedea bāsidāa aba Ācōrēdra ēpēnida. Maābe idjia leyda bāsia ādjirāba ijā odamārēā.

26 Maāgara Josueba Ācōrē ley cartade bāsia. Maābe mōgara waiḏada āta nūmasia encina bacuru edre Ācōrē wua de caita.

27 Maāne jūma israelerāba nāwā jarasia:

-Za bā mōgarara bāb_{ARL} bārāba Ācōrē ēpēniana apedadara quīrānebadamārēā. Bārāba Ācōrēda igaradib_{ARL} naā mōgaraba jūmarāa cawabiya bārāba sewada osidada.-

28 Māwā jarapeda Josueba purura ādjia edapedada ējūāza wābisia.

Josue, Eleaza sida jaidapedada

²⁹ Māwānacarea Nuā warra Josue Ācōrē nezocara 110 poa bāsīde jaidasia.

³⁰ Timnat-sera abadade idjia edada ējūāne israelerāba idjira t̄l̄barisīdaa. Maā ējūāra Epraiā eyaida b̄l̄ druade b̄l̄a Gaa eya caita.

³¹ Josue zocai bāsīde israelerāba Ācōrēra ēpē panasīdaa. Idji jaidadacarea dji bororā idji ume panana zocai panasīdaē bida ēpē panasīdaa. Maā bororāba jūma unusīdaa Ācōrēba israelerā itea odada.

³² Israelerāba Jose querasi b̄l̄w̄l̄l̄ Egiptodeba enepedadara Siqueāne t̄l̄barisīdaa.* Dji ējūāra Jacoboba Hamo warrarāa cien parata torrobari nēdosia. Hamora Siqueā zeza basía. Maā ējūāra Josedeba yōpedadarāba edasīdaa.

³³ Aaroā warra Eleaza sida jaidasia. Idjira Epraiā eyaida b̄l̄ druade t̄l̄barisīdaa idji warra Pinéba eya zaque edadade.

* **24:32** Genesi 50:25; Exodo 13:19.

JUECE ISRAELERĀ ĒDRA BĀBADARĀ

Josue jaidadacarea israelerāba Ācōrēra igaradapeda dewara ācōrē beada ēpēbadjidāa. Māwā obadaza Ācōrēba ādjirāra dewara puru jawaedā bābadjia. Israelerā jūmawāyā mīga panane Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdībadjidāa. Maļ bērā idjia ēberāda bābadjia ādjirā ēdra bāmārēā. Israelerāra 300 poa auđu māwā panasidāa aba Samuel ewaridāa. Maļ ewarīde Israel druade dji boroda neē basīa. Jūmarāba ādjia quīrīābādada obadjidāa (Juce 21:25).

Naļ cartara Jucec abadaa. Dadjirāba edaude crīchabadaa Jucec bedeaba jara bāda cawa obadarāda. Baribarā hebreo bedeade maļ bedeaba biara jara bāa ēdra bābadarāda. Maļ carea ēberā bedeade naļ cartara trā bāsīdāa “Israelerā ēdra bābadarā.”

Adua panā caiba naļ cartara bāsīda. Āībērā Samuelba wa Nataļba wa Gaba bāsīcāda (1 Cronica 29:29). Dji bādaaba cawabisia sāwā Ācōrēba israelerāra ādji dji quīrū jawaedabemada ēdra bābadjida. Idjaba cawabisia israelerāba Ācōrēra igaradibāda biē pananida.

Dadji ēberā bedeade Jucec cartadebemada naļda bā eropanā: israelerāba Ācōrē igarapedadebemada (2:1-23), Deborāba, Baraco bīda cananeorā poyapedadebemada (4:1-24), Gedeoļba madianitarā poyadedebemada (6:1neba aba 7:25daa), Jepteba amonitarā poyadedebemada (10:1neba aba 12:15daa), idjaba Sansoļba pilisteorā poyadedebemada (13:1neba aba 16:31daa).

2

Ācōrē nezoca bajānebemaba Boquīlne jarada

¹ Ācōrē nezoca bajānebemada Gilgaldeba Boquīlnāa wāpeda israelerāa nāwā jarasia:

–Māa bārāra Egipto druadeba ēdra edapeda māa diai jarada ējūānaa enesia. Māa bārā drōāenabemarāa nāwā jarasia: “Māa bārā ume bedeā bādaara āyā bāāa.

² Baribāda naļ druade bearā ume bedeā bāāānādua. Mōgara ādji ācōrē bea itea āta pā buepedādada corapetacuādādua.” Māwā jaradamīna bārāba ļjānaē basīa. Ķcārē cārēā māwā odaē basi?

³ Bārāba ļjānaē bērā māa jaraya: puru naļ druade beara māa waa bārā quīrāpitabemada āyā ļretaēa. Ātebāda soaba bārā ēcarrade ubāda quīrāca ādjirāneba bārāra bia mīga panania. Maļ awara bārāba ādji ācōrē bea ēpēnapēda bio biē panenia.–

⁴ Ācōrē nezoca bajānebemaba māwā jarasīde jūma israelerāra ļjīgua ļjā du-
anasīdāa.

⁵ Maļ bērā mama trā bāsīdāa Boquīl.* Idjaba mama animarāda Ācōrēa babue diasīdāa.

Josue jaidada

⁶ Josueba israelerā wābisīde ādjia edapedāda ējūāza wāsīdāa.†

* 2:5 Hebreo bedeade Boquīl trāba jara bāa “ļjābadarā.” † 2:6 Josue 24:1-28.

⁷ Josue zocai baside israelerāba Ācōrēra ēpē panasidaa. Idji jaidadacarea dji bororā idji ume panana zocai panasidade bida ādjirāba ēpē panasidaa. Maā bororāba jūma unusidaa Ācōrēba israelerā itea oada.

⁸ Nuā warra Josue Ācōrē nezocara 110 poa baside jaidasia.

⁹ Timnat-sera abadade idjia edada ējūāne israelerāba idjira tɫbarisidaa. Maā ējūāra Epraiā eyaida ɬA druade ɬAA Gaa eya caita.

¹⁰ Josue ewaridebemarā jūma jaidapedadacarea ādjideba yōpedadarāba Ācōrēra, idjia israelerā itea o baada sida quīrādoasidaa.

Israelerāba Ācōrē igarapedada

¹¹ Māwānacarea israelerāba Ācōrē quīrāpita cadjiruada osidaa. Jɫwaba oada ācōrē Baal abadada ēpēsidaa.

¹² Ācōrēba ādji drōā naēnabemarāra Egiptodeba ēdra edadamīna idjira igaradapeda ādji caita bearā ācōrēda ēpēsidaa. Māwā Ācōrēra quīrūbisidaa.

¹³ Ādjirāba Ācōrēra igaradapeda Baal abadada, Astarte abada sida ēpēsidaa.

¹⁴ Maā carea Ācōrēra israelerā ume bio quīrūsia. Maāba idjia ne drɫabadarāa ādjia erobeara idu jāribisia. Idjaba ādji dji quīrūa ādjirāra idu poyabisia. Djōbādade israelerāba waa poyadaē basía.

¹⁵ Djōne wābdaza Ācōrēra dji quīrūare djōbadjia. Maā bēra israelerāba poyadaca basía Ācōrēba naēna jarada quīrāca. Māwā bia mīga duanabadjidāa.

Ācōrēba ēdra ɬabadarā diada

¹⁶ Māwā bia mīga panane Ācōrēba ɫCɫɫɫ ēberārāda ɬɬbadjia israelerāra ne drɫabadarā jɫwaedabemada ēdra ɬadamārēā.

¹⁷ Baribɫɫɫ israelerāba maā ēdra ɬabadarā bedeara ijānaca basía. Ātebɫɫɫ dārāēne Ācōrēra wayacusa igaradapeda dewara ācōrē beada ēpēnapeda bia bedeabadjidāa. Ācōrēba obi jaradara ādji drōā naēnabemaba ijā o pananamīna ādjirāba ijā odaē basía.

¹⁸ Dji quīrūba ādjirā biē o panane bia mīga panɫ bēra āduba mīā sopua bedeabadjidāa. Ācōrēba maā ūribɫɫɫɫɫ ādjirāra quīrā djuburiapeda aba ɬɬbadjia ādjirā dji quīrū jɫwaedabemada ēdra ɬamārēā. Ācōrēra maā ēberā ume ɬA bēra idji zocai ɬɫmisa israelerāra dji quīrū jɫwaedabemada ēdra ɬɬbadjia.

¹⁹ Baribɫɫɫ dji ēdra ɬɬbari jaidadacarea israelerāba wayacusa dewara ācōrē beada ēpēnapeda bia bedeabadjidāa. Maā cadjirua obadaza ādji djibarirāba opedada cāyābara auɫuara obadjidāa. Cɫwɫɫɫ zareadeba ādjia cadjirua obadara igaradaca basía.

²⁰ Maā carea Ācōrēra israelerā ume bio quīrūpeda nāwā jarasia:

–Mā israelerā drōā naēnabemarā ume beada ɬadara naā ēberārāba igarasidaa. Mā jaradara ijānacaa.

²¹ Maā bēra puru bea Josueba poyadaēra mā israelerā quīrāpitabemada ni aba bida āyā jɫretaēa.–

²² Ācōrēba maā puru beara Canaaā druade idu bebisia israelerāba idjida ēpēni cawaya ādji drōā naēnabemaba ēpēpedada quīrāca.

²³ Josue ewaride Ācōrēba maā puru beara āyā jɫretaē basía. Idjia Josuéa poyabiē basía, ātebɫɫɫ Canaaā druade idu bebisia.

4

Deborába Baraco ume Sisará poyapedada

1 Ehud jaidadacarea israelerába wayacusa Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panesidaa.

2 Mañ carea Ācōrēba ādjirāra cananeorā boro Jabiñ jawaēda ħasia. Jabiñra Hazor purude ħabadjia. Jabiñ sordaorā borora Sisará basía. Mañ Sisarára Haroset-goilne ħabadjia.

3 Jabiñba djōbada carreta jiorro odada noveciento erobasia. Veinte poa israelerāra quīrā djuburia neē bio bia mīga erobasia. Mañne israelerāba Ācōrēba quīrā djuburiada iwīdisidaa.

4 Mañ ewaride Deboráda israelerā cawa obari basía. Idjira Ācōrēneba bedeabadjia. Lapidot quima basía.

5 Mañ Deborára Epraiñ eyaiđa ħa druade ħabadjia Ramá puru idjaba Betel puru ēsi. Israelerā nēbārade panane idjimaā wābadjidāa cawa omārēā. Cawa obārade Deborára urutaca ħa edre chūmabadjia. Mañ bērā mañ bacurura Deborá Uruta trā ħasidaa.

6 Ewarí aba Deborába Abinoañ warra Baracoda trābisía. Idjira Neptali druade Quedé purude ħabadjia. Baraco zedacarea Deborába nāwā jarasia:

–Dadji israelerā Ācōrēba bía nāwā jara ħaa: “Sordaorā Neptaliđebemada Zabuloñnebema sida die mil ededua Tabor eyadaa.

7 Māa Jabiñ sordaorā boro Sisaráda ħa ume djōne wābiya. Dji carretadeba djōbadarāda, waabema sordaorā sida eneya Quisoñ do zaquedaa. Baribāra māa bía ādjirāra poyabiya.”–

8 Mañne Baracoba Deboráa jarasia:

–Bada mā ume wāibāra māra wāya. Bada wāēbāra mā sida wāēa.–

9 Deborába jarasia:

–Bia ħaa, mēteara māra ħa ume wāya. Baribāra Sisará poyadacarea ħara trā ħagaēa, Ācōrēba Sisarára wērāa poyabi bērā.–

Ara mañda Deborára Baraco ume Quedes purudaa wāsía.

10 Mama Baracoba sordaorā Zabuloñnebemada, Neptaliđebema sida die mil ābaa jarepeđa Tabor eyadaa edesia. Deborá sida idji ume wāsía.

11 Mañ ewaride quenita Hebere abadada Quedes puru caita ħabadjia. Naēna idjira waabema quenitarā ume badada Zaanaim jewedade idji wua dera o erobasia.* Mañ Heberera Moise zāwārē Hobádeba yōna basía.†

12 Mañne Sisarába ūrísía Abinoañ warra Baracora idji sordaorā ume Tabor eyadaa wāsidaa.‡

13 Mañ carea idji jiorro oda djōbada carreta noveciento panāda, idji sordaorā sida ābaa jarepeđa Haroset-goilneba Quisoñ do zaquedaa wāsidaa.

14 Mañbe Deborába Baracoa jarasia:

–Ādjirā ume isabe djōne wānadua! †idibāra Ācōrēba bía Sisarára poyabiya! †Ācōrēba ħa na wābāraa!–

Ara mañda Baracora idji sordaorā die mil panā ume Tabor eyadeba edaa djōne wāsidaa.

15 Djōne wābādade Ācōrēba Sisarára, carretadeba djōbadarāra, waabema sordaorā sida bio ne wayabisía. Mañ bērā Baracoba idji sordaorā ume

* 4:11 Zaanaim jeweda. Mañ bedeaba idjaba jara ħaa “Zaanaim encina bacuru droma.” † 4:11 Moise zāwārē Hobá. Numero 10:29de jara ħaa Hobára Moise zāwārē Reuel warra basida. ‡ 4:12 Abinoañ warra. Ācāra traduccioñne mañ bedeara neēa.

necoba zocārã quenasidaa. BaribΛΓΛ Sisarára idji carretadeba udu jΛdrΛpeda mīrū pira wāsia.

¹⁶ Mañne Baracoba Sisará carretadeba djöbadarãra, waabema sordaorã sida ëpēsidaa aba Haroset-goĩnaa. Māwã Sisará sordaorãra jūma quenasidaa. Ni aba bida zocai beë basia.

¹⁷⁻¹⁸ Mañ ewaride Hazordebema boro Jabiãra quenita Hebere ëberãrã ume necai basia. Mañ carea Sisarára ãdjimaa mīrū wāsia. Jūëside wërã Jael abadaba idjira audiabaride wāsia. Mañ wërãra Hebere quima basia. Jaelba nãwã jarasia:

-Mā boro, diguidaa zedua. Ne wayarãdua.-

Ara mañda Sisarára Jael wua dede edaa wãpeda tabesia. Mañne Jaelba idjira borobaba ãñëbari basia.

¹⁹ Sisarába jarasia:

-Mā quĩrã djuburia baidoda diadua. Māra opichia ba.-

Jaelba paca jubada animarã e odade tΛ erobasia. Mañra ewapeda paca jubara diasia. Mañbe Sisarára wayacusa ãñëbari basia.

²⁰ Sisarába jarasia:

-Wua dede eda wãbadama chūmedua. Bariduada zepeda nãwã iwidiΛΓΛ: “¿caida nama ba?” , jaradua ëberã neëda.-

²¹ Sisarára sē ba bërã bio cãĩ besia. Mañbe Hebere quima Jaelba wua de egorodaa cachibada bacuru cūmiada, dji cachibada sida edasia. Jaelera chupea eda wãpeda mañ bacuruba Sisará borora egorodaa wãyã cachi nūmasia. Māwã Sisarára beasia.

²² Baracoba Sisará jΛΓΛ bañde Jael purude jūësia. Mañne Jaelba idji audiabaride wãpeda nãwã jarasia:

-Zedua, ba jΛΓΛ bañra māa acΛbiya.-

Ara mañda Baracora Jael wua dede eda wãpeda Sisarára beu tabada unusia. Jaelba cachida bacurura wañi Sisará borode su nūmasia.

²³ Mañ ewaride Æcõrëba israelerã quĩrãpita cananeorã boro Jabiãra māwã poyasia.

²⁴ Mamaaba ãtaa israelerãra cananeorã boro Jabiã ume djöbΛdaza poyabadjidãa aba idji beabΛdãaa.

6

Æcõrëba Gedeoã trãna

¹ Māwãnacarea israelerãba wayacusa Æcõrë quĩrãpita cadjiruada o panesidaa. Mañ carea Æcõrëba ãdjirãra siete poa madianitarã jΛwãeda basia.

² Madianitarãba ãdjirãra bio bia mĩga eropanΛ bërã eyadaa wãnapeda uria beade, joga beade, ãtΛ dji quĩrū poya wãcara bañmaa bida mīrū panesidaa.

³ Israelerãba u eropanΛra madianitarãba, amalecitarãba, idjaba ãmãdau odjabariarebemarã bida jãrcuade zebadjidaa.

⁴ Ædjirã israelerã ëjūãne panΛne israelerãba u eropanΛra jūma ãrĩbadjidãa aba Gaza ëjūãnaa. Mañ bërã israelerãba codi carea ni cãrë sida neë panasidaa. Ovejada, pacada, burro sida neë panasidaa.

⁵ Madianitarãra, waabemarã sida ãdji wua de bara idjaba ãdji animarã bara israelerã druadaa zedapeda ne jūma ãrĩ wãbadjidãa adichichi zocãrãba néu jūma cobada quĩrãca. Ædjirãra ãdji cameyo sida zocãrã panΛ bërã poya juachadaca basia.

⁶ Madianitarāba ne jūma jārīcuabadjida bērā israelerāra ne neē panasidaa. Maḷ carea israelerāba Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdisidaa.

⁷⁻⁸ Māwā quīrā djuburiada iwīdi panḷ bērā Ācōrēba idjideba bedebarida aba ādjirāmaa diabuesia. Maḷ ēberāba ādjirāa nāwā jarasia:

–Dadji israelerā Ācōrēba nāwā jara ḷaa: “Mḷa bārāra Egiptođe nezoca pananada ēdra enesia.

⁹ Egiptorā jḷwaedabemada, jūma bārā biē o erobeja jḷwaedabema sida mḷa bārāra ēdra ḷasia. Mḷa ādjirāra bārā quīrāpitabemada jūma āyā jḷretapeđa ādjirā druara bārāa diasia.

¹⁰ Idīra bārāra amorreorā drua bađade panabadaa, baribḷḷa mḷa bārāa jarasia ādjirā ācōrē beada ēpērānamārēā. Ababe mḷ, bārā Ācōrēdra ēpēnida panḷana asia. Baribḷḷa mḷa jaradara ījānacaa.”–

¹¹ Maḷ ewaride Ācōrē nezoca bajānebemada zepeda Opra puru caita encina bacuru edre chūmesia.* Maḷ bacuru djibarira Abiezedeba yōna Joasa basía. Mama caita Joasa warra Gedeoḷba trigoda uva biwadḷgabada uriađe mērā ezoa ḷasia madianitarāba unurānamārēā.

¹² Ācōrē nezoca bajānebemara Gedeoḷma odjaside nāwā jarasia:

–Ēberā mēsrā ḷa idjaba sozarra ḷa, Ācōrēra ḷa ume ḷaa.–

¹³ Maḷne Gedeoḷba nāwā jarasia:

–Mḷ boro, Ācōrēda wārāda dadjirā ume ḷabḷḷa, ḷsāwā jācua mīga panḷ? Ācōrēba dadjirāra madianitarā jḷwaeda ḷasia. Dadji drōārāba nēbḷḷasidaa Ācōrēba ne ununaca o ḷađeba dadjirāra Egiptođe nezoca pananada ēdra edasia. Maḷda ḷsāḷbe waya ne ununacara dadjirā itea oi?–

¹⁴ Maḷne Ācōrēba Gedeoḷa acḷpeđa nāwā jarasia:

–ḷa ḷḷađeba israelerāra madianitarā jḷwaedabemada ēdra ḷadua. ḷMḷabḷḷa ḷara wābi ḷācā?–

¹⁵ Baribḷḷa Gedeoḷba panusia:

–Mḷ boro, ḷmḷa sāwā dadji israelerāra ēdra ḷai? Mḷ ēberārāra jūma Manasedebema dji ne neēara quedeaa. Maḷ awara mḷra mḷ ēberārānebema dji edaara quirua.–

¹⁶ Ācōrēba jarasia:

–Mḷra ḷa ume ḷai bērā ḷaa madianitarāra poyaya ēberā aba poyabḷḷa quīrāca.–

¹⁷ Maḷne Gedeoḷba jarasia:

–ḷa wārāda mḷda bia unu ḷabḷḷa, cawabidua ḷdra wārāda mḷ ume bedea ḷada.

¹⁸ Mḷa ḷa itea ne enepeda ḷa quīrāpita ḷaya. Mḷ quīrā djuburia āyā wārādua maḷ enebḷḷamisa.–

Ācōrēba panusia:

–Mḷa jḷāya aba ḷa zebḷḷadaa.–

¹⁹ Ara maḷda Gedeoḷra wāpeđa chiwatu zaqueda beapeđa djusia. Idjaba harinada veintidos libra edapeđa paḷ dji ēsābari neē ḷada ocuasía.† Jūma wīdacarea nedjarara jamarade ḷapeđa dji bara cugurude jue edapeđa encina bacurudaa jūma edesia.

²⁰ Maḷne Ācōrē nezoca bajānebemaba Gedeoḷa jarasia nedjarara, paḷ sida mōgara ḷḷa coḷpeđa dji bara jūma ḷḷa weamārēā. Ara maḷda Gedeoḷba māwā osia.

* **6:11** Ācōrē nezoca bajānebema. Versículo 14đe jara ḷaa maḷra Ācōrē basida. † **6:19** Veintidos libra. Hebreo bedeađe jara ḷaa “efa.”

21 Mañbe Ācōrē nezoca bajānebemaba nedjarara, pañ dji ēsābari neē ɓa sida bacuru quēɓaɓa warasia. Ara mañne mōgaradeba taɓada eradraɓeɓa nedjarara, pañ sida jūma bá wāsia. Māwāɓaraɓe Ācōrē nezoca bajānebema sida nēbasia.

22 Mañne Gedeoɓa cawasia idjia Ācōrē nezoca bajānebemada unusida. Mañ carea jarasia:

–iAy, mñ Boro Ācōrē! Idibaɓa mñra beuya ɓa nezoca bajānebema quīrāda ununa bēra.–

23 Baribaɓa Ācōrēba jarasia:

–Baɓa beuēa. Ne wayarādua. Necai baɓua.–

24 Mama Gedeoɓa mōgarada āta pā buesia Ācōrēda idji ume beɓeada bēra. Mañ mōgara āta pā buedara trāɓasia “Ācōrēba necai bai diabari.”[‡] Mañ mōgara āta pā buedara waɓibida Opra purude ɓa Abiezeɓeɓa yōɓeɓaɓa ējūāne.

25 Ara mañ diamasi Ācōrēba Gedeoɓa nāwā jarasia:

–Ba zeza paca dji umēɓemada siete poa ɓaɓa edadua.[§] Mañba ɓa zezaba mōgara Baal quīrāca oɓa āta nūmaɓcārīda erɓerari coratadua. Mañ orrocawa ɓa bacuru Aserá quīrāca oɓa nūmaɓcārī sida coratadua.

26 Mañbe nañ eya borode mōgarada āta pā buedua animarā mña babue diai carea. Mañ mōgara pā bueda ārā bacuru Aserá quīrāca oɓara cajērāɓeɓa ɓa zeza paca dji umēɓemara beapeɓa mña babue diadua.–

27 Ara mañda Gedeoɓa idji nezocarāda die trāɓeɓa Ācōrēba jaraɓa quīrāca diamasi osia. Āsa oē basía idji zeza ēberārāda, purudeɓemará sida waya baɓa bēra.

28 Nurēma purudeɓemará piradraɓadaɓe unusidaa mōgara Baal quīrāca oɓara taɓada idjaba bacuru Aserá quīrāca oɓa mama baɓa sida neēda. Mañ awara unusidaa abaɓa Gedeoɓ zeza paca dji umēɓemara mōgara āta pā bueda ārā babuesida.

29 Mañne ādjiza dji iwidi duanesidaa:

–¿Caiba jāwā osi?–

Jūmarā iwidiɓeɓa cawasiɓa Gedeoɓa māwā osida. Mañ carea Gedeoɓ zeza Joasamaa wānaɓeɓa jarasiɓa:

30 –Ba warrara dajadaa zebidua. Mōgara Baal quīrāca oɓara idjaba bacuru Aserá quīrāca oɓa mama baɓa sida coracuaɓa. Mañ carea dairāba idjira beaɓa.–

31 Mañne Joasaba idji ume quīrū panā nāwā jarasia:

–¿Māwāra bārāba Baalda carebaɓeɓa? ¿Idjiare djōnica? Mña jaraya baridua Baalera carebaibaɓa ānadrā naēna beuida ɓa. Baalda wārāda ācōrēɓaɓa, idjidra idji mōgara coratada ume djōida ɓa.–

32 Gedeoɓa mōgara Baal quīrāca oɓara coratada bēra mañ ewariɓeɓa ātaa idjira trā jarasiɓa Jerobaal.*

Ācōrēba jaraɓa wārā arada Gedeoɓa cawabiɓa

33 Mañ ewariɓe madianitarāda, amalecitarāda, āmāɓaɓa odjabariareɓemará sida jūma ābaa dji jaɓeɓeɓa Jordaā do chānaɓeɓa Jezreel jeweɓeɓe duanesidaa.

34 Mañne Ācōrē Jaurera Gedeoɓama zesia. Mañ bēra Gedeoɓa oveja cachuda jigua zāsia Abiezeɓeɓa yōna purura ābaa jaɓeɓe carea.

[‡] 6:24 Ācōrēba necai bai diabari. Hebreo beɓeɓe Jehová-salom ɓa ɓa. [§] 6:25 Paca dji umēɓemada siete poa ɓaɓa. Hebreo beɓeɓe mañra eɓua ɓa. * 6:32 Hebreo beɓeɓe Jerobaal trāba jara ɓa: “Baaldra djōida ɓa.”

³⁵ Maḽbe idjia bedeada diabuesia Manasedeba, Aserdeba, Zabuloḽneba, idjaba Neptalideba yopedadarā zedamārēā. Jūmarā zedapeda Gedeoḽ careba djōni carea panesidaa.

³⁶ Maḽne Gedeoḽba Ācōrēa nāwā jarasia:

-Baa jarasia māneba dai israelerāra ēdrḽ bḽida.

³⁷ Mḽa cawa quīrīā bḽa bḽa jaradara wārāda. Daiba trigo caradagabadama mḽa oveja cara mōda bḽada egode bḽaya. Nurēma maḽ oveja carada bēguea baibara maḽne egorora pōāsa baibara, mḽa cawaya wārāda māneba dai israelerāra ēdrḽ bḽida, bḽā jarada quīrāca.-

³⁸ Gedeoḽba jarada quīrāca māwāsia. Nurēma piradrpeda oveja carara tapuyabara de baidoda taza aba piasia.

³⁹ Baribara Gedeoḽba Ācōrēa jarasia:

-Mḽa jāwā miā sē bāmīna mḽ djuburia quīrūrādua. Waya cawabidua bḽa jaradara wārāda. Naḽ diamasi ējūāra bēgueabidua baribara oveja carara pōāsa bḽdua.-

⁴⁰ Maḽ diamasi Ācōrēba māwā osia. Nurēma ējūāra jūma bēguea basia, maḽne oveja carara pōāsa basia.

7

Gedeoḽba madianitarā poyada

¹ Nurēma diapedada Gedeoḽ, Jerobaal abadara idji ume panḽ sida pirabaridapeda Harod baido ḽta bogadrḽ bḽama wāsidaa. Mama madianitarā ume djōni carea panesidaa. Madianitarāra ādjirā quīrāpe duanasidaa Jezreel jewedade Moré eya caita.

² Maḽbe Ācōrēba Gedeoḽa jarasia:

-Baa sordaorāra jūmawāyā erobaa. Mḽa bārā israelerā zocārā panḽa madianitarāda idu poyabibara, bārāba jaradā ara bādjī lḽadēba poyasidada.

³ Maḽ carea bḽ sordaorāa jaradua abada ne waya bḽbḽa, naḽ Gala eyadeba diguidaa wāida bḽda.-*

Gedeoḽba māwā jarabara de veintidos mil jēda wāsidaa. Maḽne die mil panesidaa.

⁴ Maḽbe Ācōrēba jarasia:

-Wadibida jūmawāyā zocārā panḽa. Do zaquedaa baido doḽamārēā edeua. Mama mḽa cawabiya cairāda djōne wānida panḽa. Mḽa naḽ ēberāda bḽ ume wāyana aibara, idjira wāida bḽa. Wāēana aibara wāiē bḽa.-

⁵ Ara maḽda Gedeoḽba idji sordaorāa edesia baido doḽamārēā. Māwā panḽne Ācōrēba Gedeoḽa nāwā jarasia:

-Acara baidora ādjī jḽwa jāne jue edadapeda usa quīrāca sene do panḽa. Waabemaba chīrāborode copanenapeda baidora do panḽa. Ādjī jḽwa jāneba do nūpanara awara bḽdua.-

⁶ Dji jḽwa jāneba do nūpanara tresciento panasidaa. Waabemaba chīrāborodeba baidora do panasidaa.

⁷ Maḽbe Ācōrēba Gedeoḽa jarasia:

-Maḽ tresciento panḽba mḽa bḽa madianitarāra poyabiya. Māwā mḽa bārā israelerāra ēdrḽ bḽaya. Waabema sordaorāa jaradua ādjī diguidaa wānamārēā.-

⁸ Ara maḽda Gedeoḽba ādjirāa jarasia diguidaa wānamārēā baribara ādjia codi careabemada, oveja cachu sida amebisia. Ādjirā wāpedadacarea Gedeoḽ

* 7:3 Naḽ Gala eya. Hebreo bedeade maḽra ebuda bḽēa.

sordaorāra trescientobe panesidaa. Maāne madianitarāra edaa Jezreel jewedade duanasidaa.

⁹ Diamasi Ācōrēba Gedeoā nāwā jarasia:

–Pirabaridapeda madianitarā ume djōne wānadia. Māla bāla ādjirāra poyabiya.

¹⁰ Baribāḡa bāa ādjirā ume djōne wāi carea waya bābāḡa, naārā ādjirā duanāmaa bā nezoca Purā ume edaa wādua.

¹¹ Maābe ādjirāba jara panāda ūrīdua. Maāba bāra sozarrāara bēya ādjirā ume djōi carea.–

Ara māāda Gedeoāra idji nezoca Purā ume edaa wāsia madianitarā panācaita.

¹² Maāne Jezreel jewedara bira nūmasia madianitarāba, amalecitarāba, āmādaū odjabariarebemarā bida. Ādjirāra cābana panasidaa adichichi néu code zebada quīrāca. Ādji cameyora poya juachadaca basia ībā pusa icawa bā quīrāca.

¹³ Gedeoā madianitarā duanāma jūēsīde ūrīsia ēberāda umé beēda panāda. Abābā nēbāḡa basia idjia cāimocaraē ununada. Nāwā jarasia:

–Mā cāimocaraē unusia cebada paā borococoa oēda nama dadjirā duanāmaa bārabari zebāḡada. Maāba wua dedaa tabarīde zebāḡaba coratāsia.–

¹⁴ Maāne dewarabemaba jarasia:

–Maāḡaba jara bāa jāā Israeldebema Joasa warra Gedeoāda idji neco bara djōne zebāḡada. Wārāda Ācōrēba idjia dadji madianitarāra dadjirāare panā sīda jūma poyabiya.–

¹⁵ Gedeoāba maā cāimocara, dji cawa jaraḡa sīda ūrīpeda Ācōrēba bia beēdasia. Maābe israelerā sordaorā panāmaa jēda wāpeda jarasia:

–Ācōrēba dadjirāa jāā madianitarāra poyabiya. ¡Ara nawena pirabarīdadia djōne wāni carea!–

¹⁶ Maābe Gedeoāba idji sordaorā tresciento panāda awara awara bāsia. Idjia cien edasia, dewara boro umé panāa ādjiza cien diasia. Maābe oveja cachuda, zoco sīda jūmarāa jedecasia. Cādorrona ībīrāda maā zocode eḡa bābicuasias ebuda ānarāmārēā.

¹⁷⁻¹⁸ Maābe ādjirāa jarasia:

–Naārā dadjirāba madianitarāra jūrā edadāia. Māda acādadua. Māda ādjirā duanā wagabe jūēsira māa obāḡa quīrāca oēdadua. Māa, mā ume wābāda bīda cachura jīgua zabādaē bārā bīda zadadua. Maābe nāwā biadadua: “¡Ācōrē trāneba, Gedeoā trāne bīda djōbādaa!”–

¹⁹ Maābe Gedeoāra idji sordaorā cien panā ume madianitarā panā waga jūēsīdaa. Dārāē basia madianitarāba ādji ariquētra wagabadarāda bācuapedadada. Maāne Gedeoāba idji ume panā bīda cachura jīgua zasīdaa. Zoco ādji jāwāde eropanā sīda abēda bogatasīdaa.

²⁰ Ara māāne dji bororā umé panāba ādji sordaorā bīda cachura zasīdaa. Ādji zoco sīda bogatasīdaa. Maābe dji ībīrāda ādji jāwā acāare edasīdaa. Cachura ādji jāwā araare eropanasīdaa. Maāne nāwā biasīdaa:

–Ācōrē trāneba, Gedeoā trāne bīda djōbādaa!–

²¹⁻²² Maāne israelerā tresciento panāba cachura ādji duanāma zá panesīdaa. Ādjirāba madianitarāra jūrā eropanana bērā madianitarāra biadapeda mīrū piraposīdaa. Maāne Ācōrēba madianitarāra ara ādjiduba

necoba djōbigasia. Māwā panane madianitarāra Zereraḏaa wābada ode Bet-sita puruḏaa mīrū wāsidaa. Idjaba Abel-mehola puruḏaa Tabat caita mīrū wāsidaa.

²³ Maāne Gedeoḗba israelerā Neptalidebemada, Aserḏebemada, jūma Manaseḏebema sida trābigasia madianitarā ēpēnamārēā.

²⁴ Gedeoḗba bedeada Epraiḗ eyaiḏa ḅḗ ējūānaa diabuesia Epraiḗnebemarā djōne zedapeḏa madianitarā Jordaḗ doḏe idu chābirānamārēā. Ara maḗda Epraiḗnebemarāra eda zedapeḏa Bet-barade, Jordaḗ jewedeade biḏa do chābadama jḗāsidaa.

²⁵ Māwā panane madianita bororāda umé jidasidaa, Oreb idjaba Zeeb.† Oreb abadara beasidaa eya ḗra jira ḅama. Mama trḗ ḅasidaa “Oreb eya ḗra jira ḅa.” Zeeb abadara beasidaa uva biwadagabada uriade. Mama trḗ ḅasidaa “Zeeb uva biwadagabada.” Israelerāba waabema madianitarā ēpēpedacarea ādjia Oreb borora, Zeeb boro sida ḅaḗ tudapeḏa Jordaḗ do quīrārē Gedeoḗmaa edesidaa.

10

Tola idjaba Jaír

¹ Abimele jaidadacarea Puvá warra Tola abadaba israelerāra dji quīrū jḗwaedabemada ēḏraḗ ḅḗbadjia. Idjira Dodo wiuzaque basía. Isacarḏeba yōna basía. Epraiḗ eyaiḏa ḅḗ ējūāne Samir puruḏe ḅabadjia.

² Tolaba israelerāra 23 poa ēḏraḗ ḅḗbadjia. Jaidaside Samir puruḏe taḅarisidaa.

³ Tola jaidadacarea Jaír Gala druadebemada 22 poa israelerā ēḏraḗ ḅḗbari basía.

⁴ Idjia warrarāda treinta erobasia. Maḗḗrāra treinta burro ḗrḗ nīḅabadjidaa. Gala druade treinta puru ādjirā jḗwaeda eropanasidaa. Maḗ puru ḅeara waḏibiḏa Jaír puru abadaa.

⁵ Jaír jaidaside Camoḗ puruḏe taḅarisidaa.

Amonitarāba israelerā biē eropanana

⁶ Maḗ ewaride israelerāba wayacusa Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panesidaa. Baal abadada, Astarte abada sida ēpēsidaa. Idjaba Siriaḏebemarā, Sidoḗnebemarā, moabitarā, amonitarā idjaba pilisteorā ācōrē beada ēpēsidaa. Ācōrēra abeda igarasidaa.

⁷ Maḗ carea Ācōrēra bio quīrūpeḏa israelerāra pilisteorā idjaba amonitarā jḗwaeda ḅasia.

⁸ Maḗ ewaride pilisteorāba, amonitarā biḏa israelerā Gala ējūāne beada poyadapeḏa dieciocho poa biē o panasidaa. Gala ējūāra amorreorā ējūābaḏa basía. Jordaḗ doḏeba ḗmāḏau odjabariare ḅla.

⁹ Maḗbe amonitarāra Jordaḗ do chāsidaa Judadebemarā ume, Benjamīnebemarā ume, idjaba Epraiḗnebemarā ume djōni carea. Māwā jūma israelerāra bio bia mīga duanabadjidaa.

¹⁰ Māwā panane israelerāba Ācōrēa quīrā djuburiada nāwā iwiḏisidaa:

–Dai Ācōrē, ḅḗ quīrāpita dairāba cadjirua waibḗlada osidaa. Bḗra igaradapeḏa Baalda ēpēsidaa.–

¹¹⁻¹² Ācōrēba panusia:

† 7:25 Hebreo bedeade Oreb trḗba jara ḅla “Āgoso.” Zeeb trḗba jara ḅla “Mēābema Usa.”

-Egiptorāba, amorreorāba, amonitarāba, pilisteorāba, Sidoḷnebemarāba, amalecitarāba, madianitarā bida bārā biē obḷdaza bārāba quīrā djuburia iwidibḷdade māa bārāra ēdrḷ bḷbadjia.*

13 Māwā odamīna bārāba māra igaradapeda dewara ācōrē beada ēpēsidaa. Maḷ bēra māa bārāra waa ēdrḷ bḷāea.

14 ꞑḷdjia ēpēbada ācōrē beaa quīrā djuburiada iwidide wānadua! ꞑḷdjirābḷra bārā bia mīga panḷnebemada ēdrḷ bḷḷdisicada!-

15 Maḷne israelerāba Ācōrēa jarasidaa:

-Daiba wārāda cadjiruada osidaa. Bḷa dairā cawa o quīrā bḷ quīrāca odua, baribḷra ꞑḷai quīrā djuburia nawena ēdrḷ bḷḷdua!-

16 Maḷne dewara ācōrē beara israelerāba bātacuadapeda Ācōrēa wayacusa ēpēsidaa. Israelerā bia mīga panḷ bēra Ācōrēba waa droaē basia.

17 Maḷ ewaride amonitarāra Gala ējūāne dji ꞑaresidaa israelerā ume djōni carea. Maḷne Galadebema israelerāra Mizpa purude dji ꞑaresidaa.

18 Māwā panḷne ādjirāba, dji bororā bida ādjiza iwidisidaa:

-ꞑCaida naārā amonitarā ume djōne wāi?-

Maḷbe nāwā beḷea bḷsidaa:

-Djōbḷdade dji nocoare bebḷḷada jūma dadji Galadebemarā boro baya.-

11

Jepteba amonitarā poyada

1 Maḷ ewaride Jepteda Gala ējūāne babadjia. Idjira bio mēsra basia idjaba sozarra basia. Dji zezara Gala abadjidaa. Galaba wērā auḷua ume Jeptera unusia.

2 Gala quima bida warrarāda tosia. Maḷ warrarā waripeḷadacarea Jeptea jarasidaa ādji zezaba erobḷdebemada edaēda, dewara wērāba toda bēra. Māwā jaradapeda Jeptera āyā ꞑaretasidaa.

3 Maḷ carea idji djabarā ume bādada Tob ējūāne bade wāsia. Mama ēberāra cadjirua beada pepeda ādjia quīrābḷdada ode wābadjidaa.

4 Maḷmisa amonitarāra Mizpa purudaa zesidaa Galadebema israelerā ume djōni carea.

5 Maḷ carea Galadebema israelerā bororāra Tob ējūānaa Jepte trḷne wāsidaa.

6 Dji bororāba idjia nāwā jarasidaa:

-Amonitarāra dairā ume djōne zesida bēra daiba quīrā panḷa bḷra dai ume wāpeḷa dai sordaorā boro baida.-

7 Dji bororā tāēna idji djabarāda panḷ bēra Jepteba nāwā jarasia:

-ꞑBārāba māra quīrāma panasidaēca? ꞑMḷ zeza dedebemada āyā ꞑaretadaē basica? Bārāra mīnijīchiaē panḷ bēra ꞑmḷra jāwā ꞑḷḷde ze panḷca?-

8 Maḷne dji bororāba nāwā jarasidaa:

-Māē, maḷ carea dairāba bḷra ꞑḷḷde ze panḷa. Quīrā panḷa bḷra dairāare amonitarā ume djōne wāida. Wāsira bḷra dai Galadebema israelerā boro baya.-

9 Jepteba jarasia:

-Bārāba māra jēda amonitarā ume djōne ededapeda Ācōrēba māa ādjirāda poyabḷra, ꞑwārāda māra bārā boroda bḷḷdica?-

10 Dji bororāba panusidaa:

-Māē, dairāba Ācōrē quīrāpita jarabḷada bḷa jara bḷra wārāda odida.-

* 10:11-12 *Madianitarā*. Griego bedede māwā bḷ bḷa. Hebreo bedede "Maoḷ" bḷ bḷa.

11 Ara maḷda Jeptera ādjirā ume wāpeda Galadebema israelerāba idjira ḅASIDAa ādji sordaorā boroda idjaba puru boroda. Maḷbe Mizpa purude Jepteba dji bororāa jaradara waya Ācōrē quīrāpita jarasia.

12 Māwānacarea Jepteba ḶCATA diabuesia amonitarā boroa nāwā iwīdidamārēā:

–Bāra ḷcārē cārēā dairā ume quīrū ḅA? ḷcārē cārēā dai druade djōne ze ḅA?–

13 Amonitarā boroba Jepteba diabuedarāa nāwā panusia:

–Bārā israelerā Egiptodeba zesidade dai druara jārisidaa Arnoḷ dodeba aba Jabó dodaa. Jūma Jordaḷ do icawa ḅA ējūā ḷmādau odjabariare ḅARA jārisidaa. Bārāba maḷ ējūāda biadeba jēda diadibATA bārā ume djōnaēa.–

14-15 Maḷbe Jepteba dewararāda diabuesia amonitarā boroa nāwā jaradamārēā:

–Jepteba nāwā jara ḅA: “Dai israelerāba bārā amonitarā druara ni moabitarā drua sida jāriḷnaē basía.

16 Dai israelerā Egiptodeba ēdrASIDAe naārā ējūā pōāsa ewaraga ḅADE Pusa Purruḷdaa wāsidaa. Mamaḷba Cadé purude jūēne wāsidaa.

17 Maḷne dai israelerā bororāba ḶCARA diabuesidaa Edoḷ druadebema boromaa. Idjia iwīdisidaa dai druade idji druade wāyā wābimārēā. BaribATA idjia iduaribiē basía.* Moab druadebema boroa bida abarida iwīdisidaa. BaribATA idjia bida iduaribiē basía. Maḷ bērā dai israelerāra Cadéde duanesidaa.

18 Maḷbe ējūā pōāsa ewaraga ḅADE Edoḷ drua auḷu idjaba Moab drua auḷu PARRAGA wānapeda Arnoḷ do icawa jūēne wāsidaa. Mama Moab drua quīrāpe ḷmādau odjabariare duanesidaa baribATA do chānaē basía, wa quīrārē moabitarā drua bērā.†

19 Maḷbe dai israelerā bororāba ḶCARA Hesboḷ puruḷdaa diabuesidaa amorreorā boro Sehoḷmaa. Idjia bida iwīdisidaa dai israelerāra idji druade idu wāyā wābimārēā dai druadaa.

20 BaribATA dai israelerāba iwīdipeḷadara Sehoḷba sewada crīchada bērā idji druade idu wāyā wābibiē basía. Maḷ awara idji sordaorāda jūma ābaa jarepeda Jahaza puru caita zedapeda dai israelerā ume djōsidaa.

21 BaribATA dai israelerā Ācōrēba Sehoḷra, idji sordaorā sida jūma poyabisia. Maḷbe dai israelerāba maḷ druade ḅea amorreorā ējūāra jūma edasidaa.‡

22 Arnoḷ dodeba aba Jabó dodaa idjaba ējūā pōāsa ewaraga ḅADEba aba Jordaḷ dodaa ādji ējūāra jūma edasidaa.

23 Dai israelerā Ācōrēba amorreorāra āyā JARETAPEDA maḷ ējūāra dairā, idji purua diada bērā ḷBARA cai māwā jāri carea?

24 ḷBA ācōrē Quemoba bĶA diadara ḅAREĶCA? Aḅari quīrāca dai Ācōrēba dairāa diadara daidea.

25 ḷBAa moabitarā boro baḷa Zipor warra Baláda quīrāneba ḅACA? Naḷ ējūā carea idjira dairā ume ijaraē basía ni djōne zeē basía.§ ḷBARA Balá cāyābara dji dromaara ḅACA?

26 Dai israelerāra Hesboḷ purude, Aroer purude, maḷ caita ḅea puru zaquede, idjaba Arnoḷ do icawa ḅea purude bida tresciento poa panḷA. Dairāra naḷ druade dārābḷadaa. Bārāba ḷcārē cārēā ḷRĶBATA naḷ druara iwīdi panḷA?

* 11:17 Numero 20:14-21. † 11:18 Numero 21:10-15. ‡ 11:21 Numero 21:21-30. § 11:25 Numero 22:1-6.

²⁷ M̄la b̄ara biē oē b̄aa. B̄ad̄ra dairā ume djō quīr̄ā b̄a b̄ērā biē o b̄aa. Ācōrē dad̄ji cawa obariba idī cawabiya cairāba jipa o pan̄ada: dai israelerāba wa b̄ārā amonitarāba.”-

²⁸ Jepteba māwā jarabidamīna amonitarā boroba ījāé basia.

²⁹ Mālne Ācōrē Jaurera Jeptemaa zesia. Māl b̄ērā Jeptera Gala ējūāne, Manasedeba yōpedadarā ējūāne bida jūma p̄ar̄lasia sordaorā j̄arei carea. Sordaorā ābaa j̄arepeda Gala druaē b̄a Mizpa purude jūēsia. Mamālba amonitarā ume djōne wāsia.

³⁰⁻³¹ Māwā b̄ade Jepteba Ācōrēa wārāneba nāwā jarasia:

-B̄aa amonitarāda m̄la poyabib̄ara, diguidaa wāb̄arade naārā m̄l audiabariē zeb̄arada m̄la b̄āa babue diaya.-

³² Māwā jarapeda amonitarā ume djōne wāsia. Mālne Ācōrēba idjia poyabisia.

³³ Jepteba amonitarāra zocārā quenasia. Aroer purudeba aba Minit purudaa idjaba Abel-queramīl purudaa bida veinte puru poyasia. Māwā amonitarāra israelerā j̄awaeda panesidaa.

Jepteba idji cau Ācōrēa diada

³⁴ Māwānacarea Jeptera Mizpa purudaa jēda wāsia. Diguidaa jūēb̄arade idji cauba audiabarisia. Tōnōā zá b̄ade cari basia. Jepteba dewara cauda ni warra sīda neē basia. Aba idjid̄ra erobasia.

³⁵ Idji cau unub̄arade Jeptera bio sopuasias. Māl carea idjia cacuaē j̄l b̄ada cūētacuapeda idji caua nāwā jarasia:

-j̄Ay, cau, b̄aa m̄lra bio sopuabib̄ara! M̄la Ācōrēa wārāneba diai jarađara diaida b̄aa.-

³⁶ Dji cauba nāwā jarasia:

-Zeza, b̄aa Ācōrēa iwīdida quīr̄aca idjia amonitarā b̄a dji quīr̄ura poyabisia. Māl b̄ērā b̄aa idjia wārāneba jarađara odua. M̄lra Ācōrēa babue diadua.

³⁷ Barib̄ara m̄l quīr̄ā djuburia jedeco umé m̄lra eyade idu p̄ar̄lade wābidua. M̄l dji biarā ume jīāne wāya m̄lra quima edaē beui b̄ērā.-

³⁸ Jepteba panusia:

-B̄ia b̄aa. Wādua.-

Idjira jedeco umé idu wābisias. Mālne idji biarā ume eyade jīā nībasidaa, quima edaē beui b̄ērā.

³⁹ Māwānacarea idjira Jeptemaa jēda zesias. Mālbe Jepteba Ācōrēa wārāneba jarađara osia. Māwā idji caura umaquīr̄ā adua b̄ada jaidasia.

⁴⁰ Māl carea Israeldebema awērārāba poaza ewari quimārē Galadebema Jepte cau carea jīābadaa.

12

Jepteba Epraīnebemarā poyada

¹ Jepteba amonitarā poyadacarea Epraīnebema sordaorāda dji j̄arepeda Jorđal do chānapeda Sapōl puruare Jepte b̄amaa wāsidaa.* Quīr̄ubideba Jeptea nāwā iwīdisidaa:

-¿Cārē cārēā b̄aduba amonitarā ume djōne wāsia? ¿Cārē cārēā dairāra tr̄lē basī b̄a ume wānamārēā? Māwā oda b̄ērā dairāba b̄ara, b̄a de sīda jūma babuedia.-

² Mālne Jepteba ādjirāa nāwā panusia:

* 12:1 Sapōl tr̄lba jara b̄aa “norte.”

–Māra, mā ēberārā sida amonitarā ume djō panasidaa. Mañne bārāra trābisia baribara bārāba carebade zedaē basia.

³ Carebade zedaē bēra māra beadi adua amonitarā ume djōne wāsiede Ācōrēba māla ādjirāra poyabisia. Mañda bārāra zcārē cārēā mā ume djōne ze panā?–

⁴ Mañne Epraiñnebemarāba ādjira nāwā biē jarasidaa:

–Bārā Galade beara dadi Epraiñneba yōpedadamīna dairāra igaradapeda bādija o quirā panāda obadaa. Dai Epraiñneba yōpedada tāēna idjaba Manaseēba yōpedada tāēna panabadamīna bārāra awara quirāca panabadaa.–†

Māwā jara panā carea Jepteba Galadebema sordaorāda ābaa jarepeda Epraiñnebemarā ume djōne wānapeda zocārā quenasidaa.

⁵⁻⁶ Mañne Galadebemarāba Jordaā do chābadama jāsidaa. Mama Epraiñnebemarāra chānida panasidaa jēda ādji druadaa mīrū wāni carea. Abaaba chāi carea iwidiβara Galadebemarāba iwidiβadidaa:

–zβara Epraiñnebemaca?–

Mañne Epraiñnebemaba māwāēana asira Galadebemarāba jarabadjidaa: –“Chiboleť” adua.–‡

Epraiñnebemarāba mā bedeara poya aride jaradaca basia. Biara “Siboleť” abadjidaa. Mañne abaaba Siboleť asira Galadebemarāba cawabadjidaa idjira Epraiñnebemada. Mañ bēra jidadapeda ara mama Jordaā do icawa beabadjidaa. Mañ ewaride Epraiñnebemarāra 42 mīl beasidaa.

⁷ Jepteba sei poa israelerā dji quirū jawaedabemada ēdra bābadjia. Jaidadacarea Gala druade idji purude tbarisidaa.§

Ibzaā, Eloā, Abdoā

⁸ Jepte jaidadacarea Ibzaā Beleñnebemada israelerā ēdra bābari basia.

⁹ Mañ Ibzaāba warrarāda treinta, caurā sida treinta erobasia. Idji caurāda dewara purudebemarāa quima diasia. Idji warrarā itea dewara purudebema wērārāda treinta enesia ādji quimada beadamārēā. Ibzaāra sietē poa israelerā ēdra bābari basia.

¹⁰ Jaidaside Beleñ purude tbarisidaa.

¹¹ Ibzaā jaidadacarea Eloāda die poa israelerā ēdra bābari basia. Mañ Eloāra Zabuloñneba yōna basia.

¹² Jaidaside Ajaloā purude tbarisidaa Zabuloñneba yōpedadarā ējūāne.

¹³ Eloā jaidadacarea Hilel warra Abdoāda israelerā ēdra bābari basia. Mañ Abdoāra Piratoā purudebema basia.

¹⁴ Idjia warrarāda cuarenta idjaba wiuzaquerāda treinta erobasia. Ādjirāra setenta burro lra nībabadjidaa. Abdoāra ocho poa israelerā ēdra bābari basia.

¹⁵ Hilel warra Abdoā jaidaside Piratoā purude tbarisidaa Epraiñneba yōpedadarā ējūā eyaida bade. Naēna amalecitarāda mā ējūāne panabadjidaa.

13

Sansoā topedada

¹ Māwānacarea israelerāba wayacusa Ācōrē quirāpita cadjiruada o panasidaa. Mañ carea Ācōrēba ādjirāra cuarenta poa pilisteorā jawaeda bāsia.

† 12:4 Hebreo bedede mā versíclora ebuda bāēa. ‡ 12:5-6 Chiboleť. Mañ bedeba jara bāa “do jiradra.” § 12:7 Gala druade idji purude. Hebreo bedede nāwā bā bāa: “Gala druade bea purude.”

² Mañ ewaride Zora purude ēberāda ḅabadjia Manoa abadada. Idjira Dañneba yōna basia. Idji quimada warra toca bēra warra neē basia.

³ Ewari aba Ācōrē nezoca bajānebemada mañ wērāma odjapeda nāwā jarasia:*

–Mā cawa ḅala ḅara warra toca bēra warra neē ḅada. Baribala bara biogoa ḅepeda umaquira warrada toya.

⁴⁻⁵ Mañ warrara ḅa ḅiteda ḅa ewarideba āta Ācōrē itea ḅaya. Mañ bēra uva ḅa aseada, dewara itua sida dorādua. Mañ awara Ācōrēba idu cobicara corādua. ḅa warrara nazareo bai bēra idji budara ḅacara ḅa.† Idjia jawa ḅaya bāra israelerāra pilistorā jawaedabemada ēdala ḅai carea.–

⁶ Mañbe dji wērāra idji quima Manoamaa wāpeda nāwā jarasia:

–Ēberā Ācōrēba diabuedada māma zesia. Idjira bajānebema nezoca quira ununa bēra mā wayasia. Idjira sāmabemada, idji trā sida mā iwidiē basia. Idjia mā jaraē basia.

⁷ Baribala idjia jarasia māra biogoa ḅepeda warrada toida. Mañ warrara mā ḅiteda ḅa ewarideba aba idji beubalada Ācōrē itea ḅayada asia. Idjira nazareo bai bēra mā uva ḅa aseada, dewara itua sida docara ḅada asia. Mañ awara Ācōrēba idu cobicada mā cocara ḅada asia.–

⁸ Mañne Manoaba Ācōrēba nāwā iwidiē:

–Dai Ācōrē, mā djuburia ḅa diabueda ēberāda wayacusa daimaa diabueda jaradiamāreā mā quimaba toi warrara sāwā daupēnida panada.–

⁹ Manoaba iwidiēra Ācōrēba bia ūria. Mañ bēra bajānebema nezocara dji wērāma waya zesia. Mañne wērāra néude basia. Baribala idji quima Manoara neē basia.

¹⁰ Mañ bēra dji wērāra idji quimamaa pira wāpeda nāwā jarasia:

–Mā ēberā sāḅbeda ununara waya zesia!–

¹¹ Mañ carea Manoara piradrapeda idji quima ume wāsia. Dji ēberā ḅama jūpeda nāwā jarasia:

–Sāḅbeda mā quima ume bedea ḅadara ḅa basica?–

Dji ēberāba pausia:

–Mā. Mā basia.–

¹² Mañne Manoaba nāwā iwidiē:

–ḅa jaraḅa quira mā quimaba warrada tosira, daiba idjira ḅsāwā daupēnida pan? ḅIdjira sāwā eropanida pan?–

¹³ Bajānebema nezocaba pausia:

–Mā jaraḅa quira ḅa quimaba jūma ūja oida ḅa.–

¹⁴ Uvara cocara ḅa. Uva ḅa aseada, dewara itua sida docara ḅa. Mañ awara Ācōrēba idu cobicara ni maāri bida cocara ḅa. Mā jaraḅa idjia jūma ūja oida ḅa.–

¹⁵ Manoaba bajānebema nezocaa nāwā jarasia:

–Dai djuburia wadi wādua. Chiwatu zaqueda beadapeda ḅa itea djudia.–

¹⁶ Bajānebema nezocaba pausia:

–Mā ḅeḅala sida bāra djicora coēa. Baribala bāra quira panabala, mañ chiwatu zaquera Ācōrēba babue diadua.–

Manoaba bajānebema nezocada māwā ḅada wadi cawaē basia.

¹⁷ Mañne Manoaba Ācōrē nezoca bajānebema jarasia:

–ḅa trā daia jarada. Māwā ḅa jaraḅa quira dai warra todacarea ḅa jaraḅa.–

* 13:3 Ācōrē nezoca bajānebema. Versiculo 8-9de jara ḅa māra Ācōrē basida. † 13:4-5 Numero 6:1-21.

¹⁸ Barib_{ΛΓΛ} bajānebema nezocaba jarasia:

-Βλα ζcārē cārēā m̄l tr̄lra cawa quīrīā ɁΛ? M̄l tr̄lra jūmawāyā bia quirua. Ēberārāba poya cawadaēa.-

¹⁹ Manoaba chiwatu zaquera beapeda néudebema sida edapeda umena mōgara λr̄l cobapeda Ācōrēa jūma babue diasia. Maλne Manoaba idji quima biēa ac_Λ pan_{Λne} Ācōrēba ne ununacada nāwā osia:

²⁰ Manoaba babue diađara waiβ_{ΛA} erad_Λ nūm_{Λne} Ācōrē nezoca bajānebemara maλ uruađeba bajānaa wāsia. Manoaba idji quima biēa maλ ununapeda Ācōrē wayađeba chīrāborode copanenapeda ādji dratura egorodaa tēū copanesidaa.

²¹ Ācōrē nezoca bajānebemara Manoama, dji quimama biēa waa odaē basia. Maλ bērā Manoaba cawasia dji ēberāra wārāda Ācōrē nezoca bajānebemada māwā basida.

²² Maλne idji quimaa nāwā jarasia:

-Ācōrēda unupedađa bērā dadjira beuđia.-

²³ Barib_{ΛΓΛ} dji quimaba jarasia:

-Māwāēa. Ācōrēba dadjida bea quīrīā bađabara dadjia chiwatu idjaba néudebema babue diapedađara bia edaē bacasia. Maλ awara idjia ne ununaca odara unubiē bacasia ni dadji warra ununinebemada jaraē bacasia.-

²⁴ Māwānacarea dji wērāba warrada tosia. Maλ warrara tr̄l Ɂ_Λsia Sansoλ. Sansoλ warib_{ΛΓΛde} Ācōrēba idjira careba basia.

²⁵ Maλ ewaride Sansoλra Daλneba yōpedađarā purude babadjia Zora puru idjaba Estaol puru ēsi. Mama Ācōrē Jaureba unubibadjia idjira Sansoλ ume β_{Λda}.

14

Sansoλba quima edai bada

¹ Ewari aba Sansoλra pilisteorā puru Timnatadaa wāsia. Mama pilisteo wērāda unupeda awuasias.

² Jēda diguidaa wāpeda idji djibarirāa nāwā jarasia:

-Māa Timnata puruēde pilisteo wērāda unusia. M̄l djiburia, idji djibarirāa idjira iwididadauā m̄la edai carea.-

³ Maλne Sansoλ djibarirāba jarasidaa:

-ζCārē cārēā pilisteo wērāda eda quīrīā ɁΛ? Pilisteorāra cacua wēāgoē tabeaa. ζDadji Daλneba yōpedađarā idjaba waabema israelerā tāēna wērā biada neēca?-

Sansoλba panusia:

-Māa jāλ wērāda awua β_{ΛA}. Idjira m̄l itea iwididadauā.-

⁴ Idji djibarirāba adua panasidaa Ācōrēβ_{ΛΓΛ} Sansoλa māwā crīchabisida. Māwā osia Sansoλra pilisteorā ume djōne wāmārēā. Maλ ewaride israelerāra pilisteorā j_Λwaeđa panasidaa.

⁵ Maλbe Sansoλ djibarirāra Timnata puruđaa wāsidaa. Idji sida ādji caiđu wāsia. Sansoλ Timnatadebema uva ējūāne jūēβ_{ΛΓΛde} imamaba idjira orrasia.

⁶ Ara māλda Ācōrē Jauredeba Sansoλra bio juerza barapeda ara idji j_Λwaba imamara beasia chiwatu zaque beab_{ΛΓΛ} quīrāca. Māwā beađamīna idji djibarirāa jaraē basia.

⁷ Maλbe Timnatade jūēpeda dji wērā ume beđeasia. Maλ wērāra bio awuasias.

⁸ Dārāb_{AR}Λ_{DE} Sanso_Λra wayacusa Timnatadaa wāsia ma_Λ wērā edai carea. Puru caita jūēb_{AR}Λ_{DE} imama beadada a_ΛΛ_{DE} wāsia. Ma_Λne imama b_ΛW_ΛT_ΛΛ_{DE} urrajō d_ΛT_ΛT_Λada powua nūmasia idjaba urrajōda eda basia.

⁹ Ma_Λ urrajōra idji _ΛWaba tue edapeda jō wāsia. Idji djibarirā unuside urrajōra diasia. Ma_Λne ādjia jōsidaa. Barib_ΛT_ΛT_Λ Sanso_Λba jaraē basia imama beuda b_ΛW_ΛT_ΛΛ_{DE} urrajōra edasida.

¹⁰ Sanso_Λ zezara dji wērā b_Λmaa wāsia. Mama Sanso_Λba b_Λsrida ne cobada waib_Λada osia cūdrarāba quima edab_Λdade obada quirāca.

¹¹ Pilisteorāba Sanso_Λ unusidade ādji dji biarāda treinta edasidaa idji ume pananamārēā.*

¹² Sanso_Λba ma_Λ treinta pan_Λa nāwā jarasia:

–M_Λa bārāa mīādjiruda jaraya. Siete ewari na_Λ b_Λsrida cobada ewari o pan_Λne bārāba ma_Λ mīādjiruda cawa jaraēib_ΛT_ΛT_Λ, m_Λa bārāza lino oda djioda aba idjaba b_Λsrida odi careabema djio sida aba diaya.

¹³ Barib_ΛT_ΛT_Λ cawa jaraēb_ΛT_ΛT_Λ, bārāza m_Λa lino oda djioda aba idjaba b_Λsrida odi careabema djio sida aba diadida pan_Λa.–

Ādjia jarasidaa:

–Bia b_Λa. Jaradua.–

¹⁴ Ma_Λne Sanso_Λba nāwā jarasia:

–Mīādjiru, mīādjiru, mīādjiru. Dadji cobarideba coēda edasia. Dji mēs_Λrāra b_Λdeba cūāda edasia. Ma_Λg_ΛT_Λa _Λcārē?–

Ewari ūbeade pilisteorā treinta pan_Λba mīādjirura cawa jaraē basia.

¹⁵ Ma_Λ carea quimārēbema ewaride Sanso_Λba edai wērāa nāwā jarasidaa:†
–_ΛBārāba dairāra trāsidaca dairāneda jāri_Λni carea? Jā_Λ mīādjiruba jara b_Λra b_Λdji quimaa iwidi_Λdua. Māwā oēb_ΛT_ΛT_Λ daiba b_ΛT_Λa, b_Λ ēberārā sida babuedia.–

¹⁶ Ara ma_Λda dji wērāra Sanso_Λmaa wāpeda jīā b_Λba nāwā jarasia:

–_ΛB_Λa m_ΛT_Λa quirāē b_Λa! Jā_Λ mīādjiru m_Λ ēberārā jaraēara b_Λa m_Λa jaraē b_Λa cārēda jara b_Λada. _ΛB_Λa m_ΛT_Λa quirāma b_Λa!–

Sanso_Λba panusia:

–M_Λa b_Λa _Λcārēā jarai? M_Λ djibarirāa bida jaraē b_Λa.–

¹⁷ Barib_ΛT_ΛT_Λ dji wērāra ma_Λ b_Λsrida cobada ewari siete pan_Λne jīābadjia. Baridua mīā sē b_Λ bērā sietebema ewaride Sanso_Λba idjia jarasia. Ara ma_Λda wērāba pilisteorā treinta pan_Λa jarasia mīādjiruba jara b_Λada.

¹⁸ Sietebema ewaride queui naēna pilisteorāra Sanso_Λmaa wānapeda mīādjirura aride nāwā jarasidaa:

–Urrajō cāyābara _Λcārēda cūāra b_Λ? Imama cāyābara _Λcārēda mēs_Λrāra b_Λ?–

Ma_Λne Sanso_Λba jarasia:

–Bārāra m_Λ wērā ume beēapedadaēbara poya panunaē bacasia.–‡

¹⁹ Ma_Λne Ācōrē Jauredeba Sanso_Λra bio juerza barapeda pilisteorā puru Ascalo_Λnaa wāsia. Mamabemarāda treinta beapeda ādjia cacuade j_Λb_Λdara edapeda mīādjiru aride jarapedadarāa diasia. Māwānacarea bio quirū b_Λada idji zeza dedaa jēda wāsia.

²⁰ Ma_Λ bērā idji quima bai b_Λada zezaba dji caura Sanso_Λ ume b_Λada ēberāa diasia.§

* **14:11** *Pilisteorāba Sanso_Λ unusidade.* Hebreo beedeade māwā b_Λ b_Λa. Griegode nāwā b_Λa: “Pilisteorāba Sanso_Λra waya pan_Λ bērā.” † **14:15** *Quimārēbema ewaride.* Griego beedeade māwā b_Λ b_Λa. Hebreo beedeade nāwā b_Λa: “Sietebema ewaride.” ‡ **14:18** Hebreo beedeade nāwā b_Λ b_Λa: “M_Λ paca ume ējūāda odaēbara mīādjirura cawaē bacasidaa.” § **14:20** *Sanso_Λ ume bada ēberāa.* Hebreo beedeade ma_ΛT_Λa ebuda b_Λēa.

15

1 Māwānacarea trigo jara Sansoḷba idji quima bai baɗara acḷe wāsia. Idjía diai carea chiwatu zaqueda edesia. Jüepeda dji zāwārē bai baɗaa jarasia:

–Mā wērā cāibarimaa acḷe wāya.–

Baribara dji wērā zezaba idu wābiē basia.

2 Idjia jarasia:

–Mā crīchasia bḷa mḷ caura abeda igarasida. Maḷ carea bḷ ume baɗa ēberāa idjira diasia. Mḷ cau tēabemara biara quirua. Idjidra dji nabema cacuabari edadua.–

3 Maḷ carea Sansoḷba jarasia:

–jBārāba māwā opedada bērā mḷa bārā pilisteorā biē obḷaḷe bedeade baēa!–

4 Maḷbe Sansoḷba usa pāda tresciento jidacuasia. Maḷra umé uméa ābaa dji drude jcuapeda cādorrona ībirāda ādji drude jcuasia.

5 Maḷbe ībirāra coacuapeda usa pāra pilisteorā néude buecuasia. Maḷba ādji trigora jūma bá wāsia, dji ewapedadada, dji ewadaē panḷ sida. Maḷ awara ādji uva ējūāra, olivo ējūā sida jūma bá wāsia.

6 Maḷ carea pilisteorāba jūmarāa iwīdisidaa caiba māwā osi cawaya. Maḷne cawasidaa Sansoḷba māwā osida idji zāwārē bai baɗaba idji caura Sansoḷa diai cāyābara Sansoḷ ume baɗa ēberāa diada bērā. Maḷ carea pilisteorāba dji wērāra, dji zeza sida bá beasidaa.

7 Maḷne Sansoḷba jarasia:

–Bārāba māwā opedada bērā mḷa wārāneba jaraya ḷnāūē bārāra biē o baɗa aba mḷa quīrīābḷa quīrāca obḷaḷeaa.–

8 Māwā jarapeda quīrūbiēba pilisteorāra zocārā quenasia. Maḷbe Sansoḷra Etam eya ara jira baɗaa wāsia. Mama uriaē besia.

Sansoḷba burro beuda quidatḷa pilisteorā quenana

9 Sansoḷ mama baḷe pilisteorāra Juda druadaa zedapeda ējūā Lehi abada caita duanesidaa.*

10 Maḷne Judadebemarāba ādjirāa nāwā iwīdisidaa:

–¿Cārē cārēā dairā ume djōne ze panḷ?–

Pilisteorāba panusidaa:

–Sansoḷda jidaē ze panḷa dairāra biē oda bērā.–

11 Maḷ carea Judadebemarāra Etam eya ara jira baḷdaa tres mil wāsidaa. Sansoḷ babari uriama jūēnapeda idjía nāwā jarasidaa:

–Bḷa ¿cārē cārēā dadjirāra nēbḷaḷe bḷasi? ¿Adua bḷca dadjirāra pilisteorā jḷawaēda panḷda?–

Sansoḷba panusia:

–Ādjirāba mḷda biē opedada bērā mḷa ādjira ara maḷ quīrāca osia.–

12 Maḷne Judadebemarāba jarasidaa:

–Dairāra ze panḷa bḷra pilisteorāa jida diadi carea.–

Maḷne Sansoḷba jarasia:

–Naārā wārāneba jaradadua bārāba mḷra beadaēda.–

13 Judadebemarāba jarasidaa:

–Bḷra beadaēa. Ababe bḷ jḷwara jḷnapeda pilisteorāa jida diadia.–

Ara maḷda jḷcara djiwīdi uméba Sansoḷra jḷnapeda idji babari uriaēba jida edesidaa.

* 15:9 Hebreo bedeade Lehi trāba jara bḷa “quidatḷa.”

¹⁴ Ējūā Lehi abadaḁe jūēbΛdade pilisteorāra ʙΛsrida ʙΛga duanΛda idjmaa zesidaa. BaribΛrΛ Ācōrē Jauredeba Sansoāra bio juerza barapeḁa idji jΛwa jΛ baḁa jΛcarada tΛcuasia lino nayāna bá wāna quīrāca.

¹⁵ Maāne burro beuda quidatrΛda unupeḁa edasia. Maāba pilisteorāda mil quenasia.

¹⁶ Quenapeḁa nāwā jarasia:
Māa burro quidatrΛba ādjira boromea bue nūmasia.
Burro quidatrΛba māa ēberārāda mil quenasia.

¹⁷ Māwā jarapeḁa Sansoāba quidatrΛra ʙatabuesia. Mama trΛ ʙΛsidaa Ramat-Lehi.†

¹⁸ Sansoāra bio opichia nūmΛ bēra Ācōrēa quīrā djuburiada nāwā iwidiisia:
-ʙΛa mΛ, ʙΛ nezocaa ādjirāra poyabisia. Maāda ζmāra opichiaba idu beubica? ¿Opichiaba cacua norrabaripeḁa māra pilisteorā idu jidabica?-

¹⁹ Maāne Ācōrēba uriadeba baidoda ātaa bogadrΛbisia. Sansoāba dopeḁa cacua ΛʙΛasia. Maā baido Lehide ātaa bogadrΛ ʙΛra trΛ ʙΛsidaa En-hacore.‡
Maāra wadi Lehide ʙΛa.

²⁰ Israelerā pilisteorā jΛwaeda panasidade Sansoāra veinte poa ādji ēdra ʙΛbari basía.

16

Sansoā Gaza purude baḁa

¹ Ewari aba Sansoāra pilisteorā puru Gazadaa wāsia. Mama wērā auḁuada unupeḁa idji ume cāine wāsia.

² Maāne Gazadebemarāba cawasidaa Sansoāra mama ʙΛda. Maā carea diamasi purura jūrā edaḁapeḁa dji purude eḁa wābada caita mīrūnapeḁa chupea jΛā panesidaa. Ādjia nāwā crīchasiidaa:

-Nu diapeḁa idji wābΛrΛde jidapeḁa beadia.-

³ BaribΛrΛ Sansoāra ariquētrabe cāisia. PiradrΛpeḁa dji purude eḁa wābadada, dji jīrū egorode jou nūmΛ sida ēūta edasia. Maāgara dji bacuru caru nūmΛ sida jūma idji equiade jira edapeḁa tΛmΛ Hebroā puru quīrāpe ʙΛ eyadaa edesia.

Sansoā Dalila ume baḁa

⁴ Māwānacarea Sansoāba dewara wērāda awuasía. Maā wērā Dalila abadara Sorec jedeweḁe ʙabadjia.

⁵ Ewari aba pilisteorā bororāra Dalilamaa wānapeḁa nāwā jarasidaa:
-Daiba quīrā panΛ ʙΛa Sansoāra cūrūgaida jaramārēā idji juerzara cārēneba ze ʙΛda idjaba sāwā idjira poyaeḁa. Māwā idjira jΛnapeḁa dai jΛwaeda eropanania. ʙΛa māwā osira daiza ʙΛa parata torroḁa mil cien diadia.-

⁶ Maā carea Dalilaba Sansoāa nāwā iwidiisia:
-MΛ djuburia, jaradua ʙΛ juerzara ζcārēneba ze ʙΛ? ¿ʙΛra sāwā jΛnida panΛ poya ēdrāmārēā?-

⁷ Sansoāba sewaeḁa panusia:
-Siete enedrΛma jΛcara djiwidiba mΛda jΛnibΛrΛ, mΛra juerza neē ʙeya. Baridua ēberāca ʙeya.-

⁸ Maā bēra pilisteorāba Dalilamaa enedrΛma jΛcara djiwidida siete edesidaa. Maāba Dalilaba Sansoāra jāsia.

⁹ ΛcΛrΛ pilisteorāda idji dede mīrū panΛ bēra Dalilaba jīgua jarasia:

† 15:17 Hebreo bedeaḁe Ramat-Lehi trΛba jara ʙΛa “burro quidatrΛ eya zaque.” ‡ 15:19 Hebreo bedeaḁe En-hacore trΛba jara ʙΛa: “Quīrā djuburia iwidiida baido ātaa bogadrΛ ʙΛ.”

-jSansoā, pilisteorāba bΛra jidade zebΛdaa!-

Ara maāda Sansoāba jΛcarara tΛcuasia oveja cara nayāna bá wāna quīrāca. Maā bērā pilisteorāba wađibida cawadaē basía idji juerzara cārēneba ze bΛda.

¹⁰ Māwānacarea Dalilaba Sansoāa jarasia:

-jBΛa mΛra cūrūgasia! BΛa sewada osia. Mā quīrā djuburia, wārāda jaradua sāvā bΛra jΛnida poya ēdrΛrāmārēā.-

¹¹ Sansoāba waya sewadeba jarasia:

-MΛra jΛcara nayāna djiwidiba jΛnibΛrΛ juerza neē beya. Baridua ēberāca beya.-

¹² Ara maāda Dalilaba jΛcara nayāna djiwidī beaba Sansoāra jΛsia. Maāne pilisteorāda idji dede mīrū panΛ bērā Dalilaba jīgua jarasia:

-jSansoā, pilisteorāba bΛra jidade zebΛdaa!-

Ara maāda Sansoāba jΛcara omoa nayānara tΛcuasia jΛcara chōda quīru quīrāca.

¹³ Māwānacarea Dalilaba jarasia:

-jBΛa mΛra waya cūrūgasia! BΛra sewaida bΛa. Mā wārāda jaradua sāvā bΛra jΛnida poya ēdrΛrāmārēā.-

Sansoāba waya sewadeba jarasia:

-Mā buđa cađa siete panΛda wua cabadađe wua ume ābaa capeđa dji bacurūdaa bio jΛ nūmasira mΛra juerza neē beya. [MΛra baridua ēberāca beya.-

Ara maāda Dalilaba Sansoāra cāibisia. Maābe idji buđa siete cađara wua cabadađe wua ume ābaa casia.]*

¹⁴ Maābe bacurūdaa bio jΛ nūmΛpeda jīgua jarasia:

-jSansoā, pilisteorāba bΛra jidade zebΛdaa!-

Sansoāra cāi bađada piradrΛpeda wua cabadara dji bacuru sida idji buđaba ēūta edasia.

¹⁵ Māwānacarea Dalilaba jarasia:

-BΛa mΛra quīrā bΛada abaria. Māwāmīna māa sewa obaria. Barima ūbea mΛra cūrūgabΛrΛa. Wađibida jaraē bΛa bΛ juerzara cārēneba ze bΛda.-

¹⁶ Dalilaba ewariza ara pichia iwīđibadjia. Māwā mīā sē bΛ bērā Sansoāra sēpeda beu quīrā nūmesia.

¹⁷ Maā carea idji juerzara cārēneba ze bΛda wārāda jarasia:

-MΛra nazareo bērā mΛ buđara tΛđaca. Mā papa bitedaΛba mΛra Ācōrē itea besia. Mā buđada tΛđibΛrΛ mΛra juerza neē beya. Baridua ēberāca beya.-

¹⁸ Dalilaba cawasia Sansoāba jaradara wārāda. Maā bērā pilisteorā bororāa nāwā jarabisia:

-Wayacusa zedadua. Sansoāba idji juerzadebemada māa wārāda jarasia.- Ara maāda pilisteorāra Dalilamaa zesīdaa parata diadı carea.

¹⁹ Maābe Sansoā boro idji bacarade bΛde Dalilaba Sansoāra cāibisia. Maāne aba trΛsia Sansoā buđa cađa siete panΛra tΛmārēā. Māwā Dalilaba Sansoāra biē osia. Juerza bara bađada Sansoāra juerza neē besia.†

²⁰ Maābe Dalilaba jīgua jarasia:

-jSansoā, pilisteorāba bΛra jidade zebΛdaa!-

Ara maāda Sansoāra ħrΛmapeda ēdrΛida crīchasia naēna ēdrΛbari bađa quīrāca. BaribΛrΛ adua basia Ācōrēra idji ume bađada āyā wāsida.

* **16:13** Bedea corchetede bΛra griego bedeade bΛ bΛa. Hebreo bedeade neēa. † **16:19** Hebreo bedeade maā versicolora ebuda bΛēa.

21 Mañbe pilisteorãba idjira jidadapeda idji daura nuẽtadapeda Gaza purudaa edesidaa. Mama bronco oãa carena omoaba jãnapeda preso ßasidaa. Mañne trigora yude babibadjidaa.

22 Baribãrã idji budara waya ureabãrã basía.

Sansoã beuda

23 Sansoãra preso jidapedada bẽrã pilisteorã bororãda dji jãresidaa ãdji ãcõrẽ Dagoãa ne babue diacuadi carea idjaba ßasrida odi carea. Mãwã o panãne nãwã trããsidaa:

Dadji ãcõrẽ Dagoãba dadjía dji quĩrũ Sansoãra poyabisia.

24 Puruba Sansoã unusidade ãdjirã bida ãdji ãcõrẽ Dagoãa nãwã trããsidaa:

Dadji ãcõrẽ Dagoãba dadjía dji quĩrũ Sansoãra poyabisia.

Dadji nõu ãrĩbarira, dadji õberãrã beabarira poyabisia.

25 ãdjirãra bio ßasrida duanã bẽrã Sansoã carea ipida quĩrĩã panasidaa. Mañ bẽrã iwĩdisidaa Sansoã enenamãrẽã. Ara mãda preso ßãbada dedeba enenapeda idji carea bio ipidasidaa. Mañne ãdji ãcõrẽ Dagoã de droma de jĩrũ umé panã õsi nõmasidaa.

26 Cũdraba Sansoãra jãwade errebari edebadjia. Mañne Sansoãba cũdraa nãwã jarasia:

-Mãra de jĩrũ caita ededua. Mãnaa chũ nõme quĩrĩã ßã.-

Ara mãda cũdraba idjira de jĩrũ caita edesia.

27 Mañ dede pilisteorã bororãda jũma panasidaa. Umaquĩrãba, wẽrãrã bida dera bira nõmasia. Mañ awara dejã ããlara ßãde pilisteorãra tres mil panasidaa. ãdjirã bida Sansoã aã panãne ipida panasidaa.

28 Mañne Sansoãba ãcõrẽã nãwã iwĩdisia:

-Mã Boro ãcõrẽ, mã djuburia mãã iwĩdi ßãra ãrĩdua. Waya ßarima aã mãra juerza bara ßãdua mãã pilisteorã quenai carea mã daura nuẽtapedada bẽrã.-

29-30 Mañbe idji jãwaba tã jãrãsia dji õsibema de jĩrũ umé panãda. Mã de jĩrũba dji de borora eronũmasia. Mañne idji jãwaba de jĩrũra umena tãpeda nãwã bíasia:

-jMãra pilisteorã ume beuya!-

Mañbe jũma idji juerzaba chãbaribãrãde pilisteorã ãcõrẽ Dagoã de dromara ãdji bororã ãrã, dewarãrã ãrã bida todõgozoasia. Sansoã sida beusia. Mãwã idji beusi ewaride Sansoãba pilisteorãra auduara quenasia idji zocai baside quenana cãyãbara.

31 Mãwãnacarea idji djabarãba, jũma idji zeza õberãrã bida idjira edade wãsidaa. Mañbe jẽda ededapeda tãbarisidaa idji zeza Manoa tãbaripedada uride Zora puru idjaba Estaol puru õsi. Sansoãra veinte poa israelerã õdra ßãbari basía.

1 SAMUEL NABEMA CARTA SAMUEL

Naārā carta 1 Samuel abadara, 2 Samuel abada sida carta abaade basia. Maā cartara Samuel trā ḥasidaa Ācōrēneba bedeabari Samueldebemada ḥā ḥā bērā. Baribara carta barāma umé panane ḥapedada bērā tēābe trāda umé ḥasidaa: 1 Samuel idjaba 2 Samuel. Naāgara nabema carta Samuel abadaa. Samuelera israelerā ēdḥa ḥabari dji jīrūarebema basia. Ācōrēba idjā Saulda, Davi sida israelerā boroda ḥabisia.

Ni abāba adua ḥaa caiba naā cartara ḥasida baribara dji ḥadaba cawa basia Israel druadebemarāda Juda druadebemarā ume awara wāsidadā. 1 Samuel 27:6de maāra ebuda ḥaa.

Dadji ēberā bedeade 1 Samuel cartadebemada naāda ḥā eropanā: Samuel topedadebemada (1:1neba aba 2:10daa), Samuel sacerdote Eli ume waridadebemada (2:11deba aba 4:1naa), Ācōrē baurude pilisteorā jawade badadebemada (4:2deba aba 7:1naa), Ācōrēba Saulora israelerā boroda ḥabidadebemada (8:1neba aba 12:25daa), Ācōrēba Saul igaradadebemada (13:1-15; 15:1-35), Ācōrēba Davira dji dromada ḥadadebemada (16:1neba aba 17:58daa), Saulora Davi ume dji quīrū badadebemada (18:1neba aba 19:24daa, 21:1neba aba 22:23daa; 26:1neba aba 28:2daa), Saul beudadebemada (28:3-25; 31:1-13).

Ebuda ḥaa Saulora edaara wābarāmisā Davira dji dromaara ḥebarā basia. Māwā judadeba yōpedadarāra dji dromaara panesidaa Genesi 49:10de ḥā ḥā quīrāca.

Ācōrēba Ana warra diada

¹ Ēberāda basia Elcana abadada. Elcanara Jerohaā warra basia. Jerohaāra Elihū warra basia. Elihūra Tohu warra basia. Tohura Zup warra basia. Zup ēberārāra Epraiḥneba yōpedadarā basia. Maā Elcanara Ramā purude Epraiḥ ējūā eyaiāda ḥade ḥabadjia.*

² Elcanaba quimada umé erobasia. Aba Ana abadjidaa. Dewarabemara Penina abadjidaa. Peninaba warrarāda erobasia baribara Anara warra unuca basia.

³ Poaza Elcanara idji purudeba Siloda wābadjia jūma poya ḥā Ācōrēa bia bedeai carea idjaba animarā babue diai carea. Maā ewaride Elida, idji warrarā Oprida idjaba Pinēda Ācōrē sacerdoterā basia.

⁴ Elcanaba Ācōrēa animarā draga babue diabara nedjarada idji quima Peninaa, idji warrarāa bida diabadjia.

⁵ Baribara idji quima Ana nedjara dji biara ḥada diabadjia.† Ācōrēba Anara warra unubicamīna Elcanaba idjira bio quīrā basia.

⁶ Ācōrēba Anara warra unubica baḥa bērā Peninaba idjira baridua mīā sēbadjia sopua ḥamārēā.

⁷ Poaza Ācōrē dedaa wābdade Peninaba Anara mīā sēbadjia. Maā carea Anara jīā ḥaba ne coca basia.

⁸ Baribara dji quima Elcanaba jarabadjia:

* **1:1** Ramā purura hebreo bedeade Ramataiḥ abadaa. Nuevo Testamentode Arimatea abadaa.

† **1:5** *Ne djara dji biara ḥada.* Maāra hebreo bedeade ebuda ḥāca. Ḥarāmaarā jara ḥaa “auḥu diabadjia.”

–Ana, ¿cārē cārēã jīã ßA? ¿Cārēã ßARA jāwã ne coē ßabari? ¿Cārēã sopua ßA? ¿ßAMAARã mĭ quĩrĩARA biara ßAēCA die warrarã erobai cāyāBARA?–

⁹ Ewari aba Silode ne copeðadacarea Anara piradrĀPEDA ĀCōrē dedaa wāsia. Maĭne sacerdote Elida dji eda wābada caita chūmasia.

¹⁰ Mama Anara bio sopuaba jīã ßADA ĀCōrēa bedea ßasia.

¹¹ Idjia wārāneba nāwã jarasia:

–Ne jūma poya ßA ĀCōrē, mĭ sopua carea ßAA mĭda quĩrã djuburiaibARĀ mĭã warrada diadua. Māwã diasira mĭã maĭ warrara bĭã diaya idji zocai ßAMISA ßAA quĩrĩ ßADA o ßamārēã. Maĭne idji budara tACA baya.–[‡]

¹²⁻¹³ Anara dārã ĀCōrēa bedea djuburiasia. Chupea bedea ßasia, jĭgua bedeaē ßasia. Maĭne Eliba idji i doudowa ßADA unu ßasia. BaribARĀ idjia bedea ßARA ũrĭē bĕrã Eliba crĭchasia idjira beu chūmĀDA.

¹⁴ Maĭ bĕrã Eliba jarasia:

–¿Aba sālbe ßARA jāwã beu chūmai? ¡Waa itua dorãdua!–

¹⁵ Anaba jarasia:

–Mĭra beu ßAēA. Uva ßa aseada, ni dewara itua sida doē ßAA. ĀteBARĀ bio sopua ßA bĕrã soðeba ĀCōrēa quĩrã djuburiada iwidi ßasia.

¹⁶ Crĭcharãdua mĭra wĕrã cadjiruada. Bio sopua ßA bĕrã ĀCōrēa māwã iwidi ßasia.–

¹⁷ Maĭne Eliba jarasia:

–Māēteara necai wādua. Mĭã quĩrĩã ßAA dadji israelerã ĀCōrēba ßAA iwidiidara diaida.–

¹⁸ Anaba jarasia:

–Bia ßAA.–[§]

Māwãpeda Anara jĕda idji ēberārã panĀMAA wāsia. Jūēpeda ne cosia. Waa sopuaē ßasia.

¹⁹ Nurĕma diapededa ĀCōrēa bia bedeadapeda Ramánaa ādji dedaa wāsidaa. Elcanara idji quima Ana ume cāisia. Maĭne ĀCōrēba Anara carebasia.

²⁰ Māwã Anara biogoa besia. Idji warra toi ewari jūēside umaquĩrã warrada tosia. Maĭne jarasia: “Mĭã ĀCōrēa idjida iwidiisia.” Māwã dji warrara trĀ ßASIA Samuel.

²¹ Māwānacarea Elcanaba poaza obari quĩrãca jūma idji ēberārã ume Silodaa wāsia ĀCōrēa animarã babue diai carea idjaba ĀCōrēa diayada adara jūma diai carea.

²² BaribARĀ Anara wāē basia. Idji quimaa nāwã jarasia:

–Mĭra wāēa aba mĭ warra ju amabARĀDA. Ju amasira mĭã idjira ĀCōrē quĩrĩpita ßADE wāya. Maĭbe idjira mama bĕya.–

²³ Maĭ carea dji quima Elcanaba jarasia:

–ßAA o quĩrĩã ßA quĩrãca odua. ßedua aba ßA warra ju amabARĀDA. ĀCōrēba ßARA carebaya ßAA oi jaradara omārēã.–

Maĭ bĕrã Anara wāē basia aba dji warra ju amabARĀDA.

²⁴ Warra ju amanacarea wadi caibe quirude Anaba idjira Silode ĀCōrē dedaa edesia. Maĭne paca zaque poa ũbea ßADA, harinada veintidos libra, idjaba animarã e odade uva bada tĀ edesia.*

[‡] **1:11** Anaba jara basia idji warrara nazareo baida aba beubarĀDA. Numero 6:1-5. **§ 1:18** Bia ßAA. Hebreo bedeaðe jara ßAA: “Mĭã quĩrĩã ßAA ßAA mĭra bia unu baida.” * **1:24** Paca zaqueda poa ũbea bada. Hebreo bedeaðe ĀCARĀ cartade nāwã bĭ ßAA: “Paca zaqueda ũbea.” *Veintidos libra.* Hebreo bedeaðe bĭ ßAA “efa.”

25 Paca zaque Ācōrēa babue diadapeda dji warra zaquera Elimaa edesia.

26 Mañne Anaba Elia jarasia:

–Mā boro, ¿bala quīrāneba bāca wērā nama bā caita Ācōrēa bedea badara? Wārāneba jaraya: māra mañ wērāa.

27 Mā Ācōrēa warrada iwidi basia. Mañbe mā iwidiida quīrāca idjia nañ warrada mā diaasia.

28 Mañ carea mā warrada Ācōrēa diade ze bala. Idji zocai bāmisa Ācōrē itea baya.–

Mañne Ācōrēa bia bedeasia.†

2

Anaba Ācōrēa trāñna

1 Mañbe Anaba Ācōrēa nāwā bedeasia:

Ācōrē, bā carea māra sođeba wārāda bāsrīda bāa. Bābābā mā lābāda dia bāa.

Mā dji quīrū quīrāpita ipidaya bā māra ēdra bāda bērā. Wārāda māra bio bāsrīda bāa.

2 Ācōrē, ni abāda bā quīrāca neā. Dai Ācōrē, ni abāba daira poya wagacaa bāa wagabari quīrāca. Dewara ācōrēda bā quīrāca neā.

3 Ācōrēba ne jūmada cawa bāa. Idjiabāra dadjia o panāra cawa obaria.

Mañ bērā ni abāda dji droma quīrāca bedeiē bāa. Ni mañ bida māwā bedeiē bāa.

4 Idjiabāra ēberā mēsra beara poyabaria baribāra dji lābāē quēdeea lābāda diabaria.*

5 Ne bara beadāra idira ne codi carea djārā itea traja panāa, baribāra ne neē beadāba idira aduba eropanāa.

Wērā warra toca badāba warrāda siete tosia.

Baribāra warra zocārā todāba waa warra toēa.

6 Ācōrēbāra zocai baira, beui sida diabaria. Idjia ēberā beudārā panabadama bābaria idjāba lārebabibaria.

7 Ācōrēbāra ne neē beada, ne bara bea sida bābaria.

Dji droma beara edāara bābaria idjāba dji edāara beada dji dromada bābaria.

8 Ācōrēba nañ ējūāra oda bērā idjidra djibaria. Idjideba ne jūmada bāa.

Mañ bērā ne neē quirua dji dromada poya bāya.

Ne batabuebadama babarira dji bororā dede dji dromada poya bāya.

9 Ācōrēba idji tja beara wagabaria baribāra dji cadjiruarā beudārā panabadama pāimane bābaria.

Ni abāba ara idji lābādeba poyacaa.

10 Ācōrēba idji dji quīrūra jūma poyaya. Bajāneba bā bābāra quīrāca ādjirāra bio cawa oya.

Ācōrēba jūma nañ ējūāne beara cawa oya. Idjia bāda borora lābāda diaya. Idjia edāda borora dji dromaāra bāya.

11 Māwānacarea Elcanara Ramā purudaa jēda wāsia. Baribāra idji warra zaquera sacerdote Eli ume besia Ācōrē dede carebamārēa.

Eli warrārāba cadjirua o panana

12 Eli warrārāra dji cadjiruarā basia. Ācōrēda wayadaca basia.

† 1:28 Hebreo bedeade ebuda bāca caiba Ācōrēa bia bedeasida. * 2:4 Ēberā mēsra beara poyabaria. Hebreo bedeade nāwā bā bāa: “Ēberā mēsra beara enedramara bābaria.”

13 Sacerdoterāba odida panΛ quīrāca odaca basía.† ĀteβΛΓΛ nāwā obadjidaa: abaΛba Ācōrēa animarā dragada babue diabipeda dji djara dju βade sacerdotote nezocaba miāsu quida ūbea erobΛra enebadjia.

14 Maλba nedjara dju nūmΛra supeda idjia jira edadara edebadjia sacerdototeba comārēā. Israelerāba Silode Ācōrēa animarā draga babue diabadaza māwā obadjidaa.

15 Maλ awara dji draga babue diai naēna sacerdotote nezocara zepeda dji draga babue diabi βā nāwā jarabadjia:

–Ne djarara diadua sacerdototeba bá comārēā. Idjia nedjara djudada quīrīēā, āteβΛΓΛ dji ōgoada quīrīā βΛA.–

16 Maλne ēberēba dji dragada naārā babue diadida panΛana aibΛΓΛ, dji nezocaba panubadjia:

–Māwāēa. Ara nawena diadua. MāwāēβΛΓΛ mλā jārī edaya.–

17 Māwā Eli warrarāba cadjirua o panΛra Ācōrē quīrāpita bio biē basia. Israelerāba animarā Ācōrēa babue diabadara ādjia siriē unubadjidaa.

18 Māwā panΛne Samuelba Ācōrē dede careba babadjia. Idjia sacerdotote dji lino wua odara jλbadjia.

19 Poaza dji papaba idjia cacuade jλmārēā obadjia. Maλra diade wābadjia dji quima ume poaza animarā babue diade wāβadade.

20 Maλne Eliba Elcanara dji quima sida nāwā bia jara βΛbadjia:

–Elcana, Ācōrēba βā dewara warrarāda βΛ quima Ana ume unubiya idjia warra naārā iwididada Ācōrēa diada bērā.–

Māwānacarea Elcanara idji quima ume jēda diguida wābadjidaa.

21 Maλbe Ācōrēba Anara carebabadjia. Māwā Anaba umaquīrā warrada ūbea idjaba wērācaurāda umé tosia. Maλmisa Samuelera Ācōrē quīrāpita βΛda warisia.

22 Maλ ewaride Elira bio drōāda basia. Idjia ūrīsia idji warrarāba israelerāra biē o panada. [Maλ awara ūrīsia ādjirāra wērārā Ācōrē wua dede eda wābadama ne obadarā ume miā comΛ panabadada.]‡

23-24 Maλ carea idji warrarāa nāwā jarasia:

–Mλ warrarā, bārāba cadjirua o panΛra jūmarāba jara panΛa. Wārāda Ācōrē puruba jara βΛra bio cadjirua βΛa. ¿Cārē cārēā māwā o panΛ?

25 AβaΛba djārāda biē oibΛΓΛ, Ācōrēba maλ ēberāra poya carebaya dewarabema ume bia bemārēā. BaribΛΓΛ aβaΛba Ācōrēda biē oibΛΓΛ ¿caiba idjira carebai?–

Māwāmīna Eli warrarāba ādji zezaba jaradara i jānaē basia. Ācōrēba ādjira māwā erobasia beudida quīrīāna bērā.

26 Maλmisa Samuelera wari basia. Ācōrēba, ēberārā bida idjira bia unusidaa.

27 Maλ ewaride Ācōrēneba bedeabarida aβa Elimaa zepeda nāwā jarasia:

–Ācōrēba nāwā jara βΛa:

“Bārā drōā naēnabemarā Egiptodebema boro jΛwaeda panasidade mλā ādjirāa ara mλnebemada ebuā cawabisia.

28 Maλne mλā jūma israelerānebemada AaroλdrΛ idjaba bārā, idjideba yōβadarā sida edasia mλ sacerdoterāda βeadamārēā. Māwā bārāba animarāda mλā babue diabadaa, incienso querada bá diabadaa, idjaba mλ quīrāpita sacerdotote djiora jλbadaa. Maλ awara mλā bārā drōā naēnabemarāa

† 2:13 Levítico 7:28-36. ‡ 2:22 Bedea corchetede βΛra carta dji drōāara beade neēa.

jarasia israelerāba animarā draga māa babue diab^Λdade bārā sacerdoterāba dji djaradebemada edadida pan^Λda codi carea.

²⁹ ¿Bārāba cārē cārēā māa animarā babue diabi jarađara, dewara diabi jarađa sida siriē unubada? ¿Cārē cārēā b^Λ warrarāra mā cāyābara biara quīrā b^Λ? Mā puru israelerāba animarā draga babue diab^Λdade dji biara b^Λ nedjara co pan^Λneba b^Λ warrarāra boreguea pan^Λa.”

³⁰ Dadjī israelerā Ācōrēba naēna jarasia b^Λ dedebemarāra, jūma b^Λ ēberārā sida ewariza idji sacerdoterāda beadida. Barib^Λra idira nāwā jara b^Λa:

“Mā bārāra waa mā sacerdoterā idu babiēa. Āteb^Λra mā bia jara pan^Λda māa bia b^Λya idjaba mā igara pan^Λra māa biē b^Λya.

³¹ Mā bārā cawa oi ewarira jūeb^Λra. Ma^Λne b^Λ dedebema drōāē beara, b^Λ ēberārā drōāē bea sida māa jūma quinibiya. Ni b^Λada waraga beudaēa.

³² Ma^Λ ewaride māa israelerāra bia o b^Λya barib^Λra b^Λ ēberārānebema ni ab^Λada waraga beudaēa. Ma^Λ bē^Λ ewariza bārāra sobiē panania idjaba sopua panania.Š

³³ Māa b^Λ ēberārānebemada ab^Λ idu sacerdote babiya. Māwāmīna idjira sobiē b^Λya idjaba sopua b^Λya. Ma^Λne waabema b^Λdeba yōb^Λdarāra drōā badaēne beudia.*

³⁴ Na^Λg^Λba cawabiya māa jarađara wārāda māwāida: b^Λ warrarā Opnira, Pinē sida abari ewaride beudia.

³⁵ Māwānacarea māa dewarada b^Λya mā sacerdote bamārēā. Māa quīrā b^Λ quīrāca idjia jūma aride o b^Λya. Idjideba yōb^Λdarāda māa b^Λya ewariza mā sacerdoterāda beadamārēā. Māa israelerā boro b^Λi ewarideba ātaa ādjira ewariza māwā beadia.

³⁶ Ma^Λ ewaride b^Λ ēberārānebema wadi zocai beara ādji quīrāpita zedapeda quīrā djuburiada iwidīdia paratada, codi sida maārī diadamārēā. Ma^Λ awara ne codi carea iwidīdia sacerdoterā nezocarāda b^Λdamārēā.”-

3

Ācōrēba Samuel trāna

¹ Cūdra Samuelba Ācōrē quīrāpita Elira carebadadjia. Ma^Λ ewaride Ācōrēra ēberārā ume ara cad^Λra bedeaca basīa. Mācua cāimocara quīrāca ne unubica basīa.

² Elira dau towa b^Λ bē^Λra bia unuca basīa. Ewari ab^Λ idji c^Λdade cāi basia.

³ Ma^Λne Samuelera Ācōrē wua dede cāi basia. Mama Ācōrē baurudeda basia idjaba ībīrāra wadi urua nūmasia.

⁴ Māwā b^Λde Ācōrēba Samuelera trā jarasia:

-¿Samuel!-

Samuelba panusia:

-Nama b^Λa.-

⁵ Ara māda Eli cāi b^Λmaa pira wāpeda nāwā jarasia:

-Nama b^Λa. ¿Cārē cārēā trā b^Λ?-

Eliba panusia:

-B^Λra trāē b^Λa. Cāine wādua.-

Samuelera jēda wāpeda idji c^Λdade tabesia.

⁶ Ma^Λne Ācōrēba idjira waya trā jarasia:

-¿Samuel!-

Ara māda Samuelera pirad^Λpeda Eli b^Λmaa wāsia. Ma^Λne jarasia:

Š 2:32 Bārāna sobiē panania idjaba sopua panania. Hebreo bedeade māra ebuda b^Λēa. * 2:33 Hebreo bedeade mā versicolora ebuda b^Λēa. Elideba yōna sacerdoterā beupedadada 1 Samuel 22:6-23de b^Λ b^Λa.

-Nama ɓaa. ɿCārē cārēã trɿ ɓa?-

Eliba panusia:

-Warra, ɓara trɿē ɓaa. Cāine wādua.-

7 Samuelba Ācōrē sāwā bedeabarida adua basia Ācōrēra waɗi idji ume bedeaca baɗa bēra.

8 Maɓbe Ācōrēba waya Samuelera trɿ jarasia. Ara maɗda Samuelera piradrɿpeda Elimaa wāsia. Maɓne jarasia:

-ɿCārē cārēã trɿ ɓa?-

Maɓneɓara Eliba cawasia Ācōrēɓara Samuelera trɿ jara ɓada.

9 Maɓ bēra idjia Samuelea jarasia:

-Cāine wādua. Baribara Ācōrēba ɓara waya trɿ jaraibara idjia nāwā panudua: "Bedeadau maɓ Boro, maɓa ũrɿ ɓaa."-

Maɓ bēra Samuelera jēda wāpeda idji cɿɗade tabesia.

10 Maɓne Ācōrēra wayacusa zepeda Samuelera trɿ jarasia naēna oɗa quɿrāca:

-ɿSamuell! ɿSamuell!

Samuelba panusia:

-Bedeadau maɓ Boro, maɓa ũrɿ ɓaa.-

11 Ācōrēba jarasia:

-Dārāēne maɓa bārā israelerāra aɿcara bio cawa oya. Maɓ ũrɿɓara bio dauperaɗia.

12 Maɓ ewaride maɓa Eli, idji ēberārā sida cawa oi jaraɗara jūma oya.

13 Idji warrarāba maɓ quɿrāpita cadjirua obadara bio cawa ɓamɿna idu obi ɓaa. Maɓ carea maɓa jarasia idji ēberārāra ewariza cawa o ɓaida.

14 Maɓa wārāneba Eli ēberārāa jarasia ādjia cadjirua obadara ni maārɿ biɗa quɿrāɗoaēda. Animarāra maɓa babue diacuabada sida waɗibiɗa maɓa quɿrāɗoaēa. Ne diabada sida maɓa quɿrāɗoaēa.-

15 Ācōrē bedeacacarea Samuelera idji cɿɗade cāi besia. Diapeda aɿɿmapeda Ācōrē dede eda wābadara ewa nūmasia. Baribara Samuelba cāimocara quɿrāca ũrɿnada Elia jara quɿrɿāé basia. Waya basia māwā jaraida.

16 Baribara Eliba Samuelera trɿsia:

-ɿWarra, Samuel!

Samuelba panusia:

-Nama ɓaa.-

17 Maɓne Eliba iwidiisia:

-ɿĀcōrēba ɓa cārēda jarasi? Idjia jaraɗara ni maārɿ biɗa mērārādua. ɿĀcōrēba ɓara bio cawa oya idjia jaraɗada maɓa jūma jaraɓara!-

18 Maɓ carea Samuelba Elia jūma jarasia. Ni maārɿ biɗa mērāé basia. Maɓne Eliba sopuaba nāwā jarasia:

-Idjidra Ācōrē bēra idjia quɿrɿã ɓa quɿrāca oida ɓaa.-

19 Samuel waribaraɗe Ācōrēra idji ume basia. Idjia Samuelɗeɓa jaraɗara jūma obadjia.

20 Maɓ bēra jūma israelerāba Daɓ eyadeba aba Beerseba jewedaada cawasiɗaa Samuelera wārāda Ācōrēneba bedeabarida.

21 Maɓ ewaride Ācōrēra Silode Samuelma odjapeda idji beɗeara cawabibadjia.

4

1 Maɓra Samuelba jūma israelerāa jarabadjia.

Pilisteorāba Ācōrē baurude edapedada

Maḷ ewaride pilisteorāra israelerā ume djōni carea Apec purude ābaa dji jarasidaa. Maḷ bērā israelerāra ādjirāmaa djōne wānapeda Ebenezer caita duanesisidaa.

² Djōsidade pilisteorāba israelerāra mil quimārē quenanapeda poyasidaa.

³ Israeldebema sordaorā jēda zebada unusidade dji bororāba ādjiza iwīdisidaa.*

–ĶCārē cārēā idi Ācōrēba pilisteorāa idu poyabisi? Ācōrē baurudera Silode edade wāna dadjirā tāēna bamārēā. Māwā Ācōrēba dadjirāra dji quīrū jḷwaedabemada ēdrḷa bḷaya.–

⁴ Maḷ carea sordaorāba ḷCARḷA Silodaa diabuesidaa Ācōrē baurude enenamārēā. Maḷ baurude ḷRḷ Ācōrē jūma poya bḷara bajānebema nezocarā zaca i bara panḷ ēsi babadjia. Eli warrarā Opnira, Piné sida Ācōrē baurude enebadarā ume zesidaa.†

⁵ Ācōrē baurude israelerā sordaorā duanḷmaa jūēbisidade jūmarāda bḷsrida jḷgua biasidaa. Maḷba egorora uresia.

⁶ Maḷ bḷaga duanḷara pilisteorāba ūrinapeda ādjiza iwīdisidaa:

–ĶCārē cārēā hebreorāra jācua bḷaga duanḷ?–

Maḷne cawasidaa Ācōrē baurudera israelerā duanḷmaa enesidada.

⁷ Maḷ carea bio ne waya panḷneba jarasidaa:

–ĶĀdji Ācōrēra ādjirā duanḷmaa jūēsia! ĶAy, dadjirāra mīā djuburi panḷ! Waḍibida ni abḷaba ādji ācōrēra dadjirā ume djōne enenaca basia.

⁸ ĶAy, dadjirāra mīā djuburi panḷ! ĶCaiba dadjirāra jāḷ ācōrē bḷba bea jḷwaedabemada ēdrḷa bḷai? Ara maḷ ācōrē beaba egiptorāra ējūā pōāsa ewaraga bḷde ne quīrātanoaneba quinibisidaa.

⁹ Maḷ carea Ķdadjirāra sozarra beadadrḷ! ĶMēsḷā djōnadḷa hebreorā jḷwaeda baeda amaaba, ādjirāra dadjirā jḷwaeda panana quīrāca!–

¹⁰ Maḷbe pilisteorāra waya djōne wānapeda israelerāra poyasidaa. Māwā poyabada carea israelerāra ādji dedaa mīrū wābḷarasidaa. Pilisteorāba zocārā quenasidaa. Israeldebema sordaorā jīrūba djōne wābadara treinta mil quenasidaa.

¹¹ Maḷbe pilisteorāba Ācōrē baurudera edasidaa. Maḷ awara Eli warrarā Opnira, Piné sida beasidaa.

¹² Benjamiḷneba yōnada aba ādji djō duanḷmaḷba pira wāpeda abari ewaride Silode jūēne wāsia. Sopuaba idjia cacuaḷde jḷ bḷara jūma cōācuapeda egoro sida idji boro ḷRḷ cua erobasia.

¹³⁻¹⁵ Maḷne Elira idji buguede óare chūmasia quīrācuita bai carea. Idjira 98 poa bḷ bērā dau towa basia. BaribḷARḷ Ācōrē baurude carea jūmawāyā crīcha bḷ bērā māwā quīrācuita basia. Maḷne dji ēberā mīrū wānara purude jūēpeda israelerā sordaorā sāwāpedadada jūma nēbḷARḷASIA. Maḷ ūrinapeda sopuaba purura bḷaga duanesia. Māwā bḷaga duanḷ ūribḷARḷde Eliba iwīdisia:

–ĶCārē cārēā ēberārāra jācua bḷaga duanḷ?–

Maḷne dji ēberā mīrū wānaba israelerā sordaorā sāwāpedadada Elia jarade wāsia.

¹⁶ Idjia Elia nāwā jarasia:

–Dadji israelerā djō duanḷmaḷba mḷra mīrū zesia.–

Eliba iwīdisia:

–Warra Ķsāwāsi?–

¹⁷ Dji jarade zeda ēberāba nāwā panusia:

* **4:3** *Dji bororā.* Hebreo bedede nāwā bḷ bḷa: “Israelerā dji drōārā.” † **4:4** Exodo 25:17-22.

–Pilisteorāba poyabada carea dadji israelerāra mīrūsidaa. Ādjirāba zocārā quenasidaa. Ba warrarā Opnira, Piné sida beasidaa. Maā awara Ācōrē baurudera pilisteorāba edasidaa.–

¹⁸ Ācōrē baurudedebema ūribada Elira purude eda wābada orrocawa jēdaa baesia. Idjira drōāda ba bēra idjaba bio boregwa ba bēra, baebada idji ārāmasira baapeda beusia. Elira cuarenta poa israelerā ēdāra bābari basia.

¹⁹ Maā ewaride Eli āīguda biogoa basia, warra toi carea basia. Idjira Piné quima basia. Maāne idjia ūrīsia pilisteorāba Ācōrē baurudera edasidada, idji quimara beasidada, idjaba dji zāwārē sida jaidasida. Maā ūribada cawaēne warra puapeda tosia. Baribada warra puara droaē basia.

²⁰ Beubada idji carebabada wērārāba idjia nāwā jarasidaa:

–Necai badua. Baa umaquīrā warrada tosia.–

Maāwā jarapedadamīna idjira quīrā cawaē nūma bēra ni cārē sida panuē basia.

²¹⁻²² Ātebada nāwā jarasia:

–Ācōrēra dadji israelerā tāēna badada neēa, idji baurudera dewaraba edapedada bēra.–

Maāwā jarasia idji zāwārē Elida, dji quima Piné sida beupedada bēra idjaba Ācōrē baurudera dewaraba edapedada bēra. Ācōrēra dadji israelerā tāēna badada neēana ada bēra idji warrara trā basia Icabod.–

5

Pilisteorāba Ācōrē baurude eropanana

¹ Pilisteorāba Ācōrē baurudera Ebenezerdeba ādji puru Asdoāa edesidaa.

² Maābe ādji ācōrē Dagoā dede edepada idji caita cobasidaa.

³ Nurēma diapedada Asdōebemārā Dagoā dede eda wābadade ādji jawaba oda ācōrē Dagoāra egode barru tabada unusidaa Ācōrē baurude quīrāpita. Maāda idji bābarima ādjia waya āta nūmasidaa.

⁴ Nurēma diapeda Dagoā deda wābadade wayacusa unusidaa Dagoāra Ācōrē baurude quīrāpita egode barru tabada. Dji borora jawa sida umena dede eda wābadama baā tapanasidaa. Dji cacua awa tabasia.

⁵ Maā ewarideba ātaa Dagoā sacerdoterāda, dewara ēberārā sida Dagoā dede eda wābadade dji boro, jawa sida tapananama jedadgabadaa.

⁶ Maā ewaride Ācōrēba Asdo purura, maā puru caita bea sida bio biē basia. Ādji cacua de zarega odjajuabisia.

⁷ Maā carea ādjirāba nāwā jarasidaa:

–Israelerā Ācōrē baurudera dadjirā tāēna eropananiē panāa. Idjia dadjirāda, Dagoā sida bio biē o ba.–

⁸ Maā carea pilisteorāba jūma dji bororāra trābidapeda nāwā iwīdisidaa:

–Israelerā Ācōrē baurudera ĩsāwā odi?–

Dji bororāba panusidaa:

–Gat purūdaa ededada.–

Ara maāda Gat purūdaa edesidaa.

⁹ Edapedadacarea Ācōrēba maā puru sida biē basia. Jūmarā cacua de zarega odjajuabisia. Drōārāda warrarā sida māwā osia. Maāba purura bio ne wayasidaa.

¹⁰ Maā bēra pilisteorāba Ācōrē baurudera Ecroā purūdaa edesidaa. Baribada jūebada maā purūdebemārāba Ācōrē baurudera ununapeda nāwā bia jarasidaa:

-iIsraelerā Ācōrē baurudera dadjirā quenani carea namaa enebadaa!-

¹¹ Ācōrēba maļ purura bio biē bada bēra zocārā quinibada basia. Maļba purura bio ne wayasia. Pilisteorāba ādji bororā wayacusa trābidapeda nāwā jarasidaa:

-Israelerā Ācōrē baurudera ādjirāmaa jēda ededada. Māwā odaēbada dadjirāra jūma quenaya.-

¹² Jūma dji zocai bea cacuade zarega odjacuada bēra ādji ācōrē bea quīrā djuburiada iwidi duanasidaa.

6

Pilisteorāba Ācōrē baurude jēda diabuepedada

¹ Pilisteorāba Ācōrē baurudera ādji druade siete jedeco eropanasidaa.

² Maļbe Dagoļ sacerdoterāda, dau ēsā unubadarā sida ābaa trācuadapeda iwidisidaa:

-Ācōrē baurudera sāwā odi? Daia jaraadua sāwā waya idji badamaa diabuedida.-

³ Ādjirāba panusidaa:

-Bārāba israelerā Ācōrē baurudera jēda diabuedibada ara jāwā dia-buerānada. Ātebada Ācōrēa ne diabuedida panā bārāba idji baurude nama eropana carea. Māwābada bārāba cawadia cārē cārēā Ācōrēba bārāra bio biē o bada. Maļ awara cacua biacuadia.-

⁴⁻⁵ Pilisteorāba iwidisidaa:

-Māteara ģcārēda idjia diabuedi?-

Ādjirāba panusidaa:

-Bārā bororāra juesuma panā bēra nāwā odida panā: oroda edadapeda bārā cacuade zarega odjacuada quīrāca juesuma odada. Maļ awara dadji drua āri ba churi quīrāca juesuma odada. Maļgara israelerā Ācōrēa diabuedada bārāra, bārā bororā sida bia mīga panā bēra. Māwā bārāba unubidia idjida waya panāda. Āibērā idjia dadjirāra, dadji ācōrē beada, idjaba dadji ējūā sida waa biē oēsicada.

⁶ ģCārē cārēā bārāra egiptorā ādji boro sida so zarea panana quīrāca so zarea panā? Ācōrē baurudera jēda diabuedada. Ācōrēba egiptorā bio cawa oside ģādjirāba israelerāra idu wābisidaēca?

⁷ Maļ bēra carreta djiwidida obidada. Idjaba paca warra bara panāda umē edadada. Maļ pacara wadi carreta errebaridacada beadida panā. Ādjira carretaā jā nūmanada baribada dji warrara ādji ume idu wābirānada; ātebada corraē badada.

⁸ Maļbe Ācōrē baurudera carretaē cobadada. Maļ orrocawa dewara baurueda cobadada. Maļne eda bārāba oro ocuadara badada. Maļra Ācōrēa diabuedada idji baurude eropana carea. Maļbebada paca carretara idu edebidada.

⁹ Baribada nağada quīrcuitadada: pacaba carretara israelerā puru Bet-semeda ededibada, wārāda Ācōrēba dadjirāra biē erobasia. Mamaa edadaēbada dadjirāba cawadia idjia dadjirāra jāwā oē basida; ātebada ara jāwā biē panesidaa.-

¹⁰ Ara maļda māwā osidaa. Paca warra bara panāda umē edadapeda carretaā jāsidaa. Dji warrara corraē basidaa.

11 Mañbe Ācōrē baurudera carretade cobladapeda dewara baurudeda orrocawa basidaa. Mañne eða churi oro ocuadara, ādji cacuade zarega odjacuada quĩrāca oda sida basidaa.

12 Paca quenabuesidade jipa Bet-semenaa bia wāsidaa, ni mañrĩ bida o āyā wānaē basia. Mañne pilisteorā dji droma ðeara caidu acalde wāsidaa aba Bet-seme daucha.

13 Mañ ewaride israelerā Bet-semedebemaba ādji trigoda jewedade ewa duanasia. Mañne cawaēne pacaba dji carretara Ācōrē baurude bara er-berari enebadada unusidaa. Mañ carea bio ðalsrĩdasidaa.

14-15 Dji carreta Bet-seme druade jūeside pacara nūpanesidaa ēberā Josue abada ējūāne, mōgara waiþala cobra caita. Mama leuitarāba Ācōrē baurudera, oro ocuada bara þa baurude sida edadapeda mañ mōgara waiþala lŕl cobra sidadaa. Mañne ēberārāba carretara ēgawedapeda tlabada cajērāsidaa. Mañbe pacara, dewara animarā sida Ācōrēa babue diasidaa.

16 Pilisteorā bororā juesuma panþa mañda ununapeda Ecrolnaa jēda wāsidaa.

17 Pilisteorāba ādji cacuade zarega odjacuada quĩrāca orodeda odapeda Ācōrē baurude eropanana carea Asdo puruba, Gaza puruba, Ascalo puruba, Gat puruba, Ecro puru bida Ācōrēa aba diasidaa.

18 Mañ awara pilisteorā boro juesuma panþa dewara puru þeada ādjirā jlaweada eropanasidaa. Puruza churi quĩrāca oro odada aba diasidaa. Acara pururā mōgaraba jūrā ca þeasia idjaba acara ara jāwā þeasia. Mañ purura þeasia pilisteo druadeba aba mōgara waiþala cobraama. Mañ mōgarara wadibida Josue Bet-Semedebema ējūāne þala israelerāba Ācōrē baurudera lŕl cobra pedadama.

19 Ācōrēba israelerā Bet-semedebemara setenta quinibisia idji baurudede eða acapedada carea.* Mañne purura bio jāsia Ācōrēba zocārā quinibida bēra.

20 Mañ carea jarasidaa:

–Ācōrēra jipa þa bēra ¿caida idji quĩrāpita poya þai? Nañ baurudera āyā diabuedida panþa baribara ¿cairāmaa diabuedi?–

21 Mañ carea Quiriat-jearil purudaa acara diabuesidaa nāwā jaradamārēā:

–Pilisteorāba Ācōrē baurudera waya jēda diabuesidaa. Mañ bēra jarade zedada.–

7

1 Ara mañda Quiriat-jearilnebemarā zedapeda Ācōrē baurudera edesidaa. Mañbe eya zaquede Abinadā dede badapeda Abinadā warra Elezada edasidaa waga þamārēā.

8

Israelerāba ādjirā boro þa quĩrā panana

1-2 Samuelba warrada umé erobasia. Dji nabemara Joel abadjidaa. Dewarabemara Abias abadjidaa. Samuel drōā bedacarea idji warrarāra israelerā nēbara cawa obadarāda basia. Ādjia Beersebā purude cawa obadjidaa.

* **6:19** *Setenta.* Hebreo bedade acara cartade nāwā þa þala: “Ēberārā setenta, ēberārā cincuenta mil.”

³ Baribara Samuel warrarāra idji quĩrāca jipa nĩbadaca basía. Ātebara biara parata awua panasídaa. Ababa paratada diasira mañ ēberāre panebad-
jidaa. Mañ bēra jipa cawa odaca basía.

⁴ Mañ carea Israeldebema dji dromarāda ābaa dji Jaredapeda Ramá pu-
rudaa Samuel ume bedeade wásídaa.

⁵ Samuelea nāwā jarasídaa:

-Bara drōāda besia idjaba ba warrarāra ba quĩrāca jipa nĩbadaca. Mañ bēra
aba bādua dadjirā boroda bēmarēā dewara druade erohea quĩrāca.-

⁶ Māwā jarabādara Samuelba biē ūrina bēra Ācōrēa iwídisia sāwā oida ba
cawaya.

⁷ Mañne Ācōrēba nāwā panusia:

-Ādjirāba jara panara jūma odua. Māwā jara pananeba bāda igara panāēa.
Mādra igara panāa. Quĩrāē panāa māra ādji boro baida.

⁸ Māra ādjirā Egiptodeba ēdra edadadeba ātaa abarida obadaa. Ādjia ara
cadra māra igarabadaa dewara ācōrē beada ēpēni carea. Ara mañ quĩrāca
bāda o panāa.

⁹ Mañ carea ādjirāba jara panā quĩrāca aba bādua ādjirā boroda bēmarēā.
Baribara mañ naēna ādjirāa ebuā jaradua mañ boroba sāwā o baida.-

¹⁰ Jūma Ācōrēba jaradara Samuelba dji boro iwídi panārāa nāwā jarasia:

¹¹ -Bārāba aba bārā boroda bādibāra, idjia nāwā oya: bārā warrarā
cūdra beara zocaya. Idjia ācāra bācuaya carretebeba idjaba cawayodeba
djōnamārēā. Dewararāda idji carreta nocoare pira wābicuaya ēberārā
odebemada āyā Jareduamārēā.

¹² Ācāra bācuaya mil sordaorā bororāda beadamārēā idjaba ācāra
bācuaya cincuenta sordaorā bororāda beadamārēā. Ācāra bācuaya idji
ējūā odamārēā idjaba néu ewadamārēā. Mañ awara ācāra bācuaya
carretebeba idjaba djōi careabema odamārēā.

¹³ Mañ awara bārā cau awērā beara zocaya. Ādjirāra bācuaya quera
odamārēā, ne djudamārēā, idjaba pañ ābudamārēā.

¹⁴ Idjaba bārā ējūā dji biara beara, bārā uva ējūā dji biara beara, bārā olivo
ējūā sida edapeda idjiare beara diacuaya.

¹⁵ Mañ awara bārāba trigo ewabādadebemada, uva ewabādadebemada sida
edaya. Bārāba ē die ewabādaza idjia aba edapeda idjiare beara diacuaya.

¹⁶ Mañ awara bārā nezocarā dji umaquĩrāda, dji wērā sida idji itea edaya.
Bārā pacara, burro sida dji biara beada idji itea edaya.*

¹⁷ Mañ awara bārā ovejadebemada, bārā chiwatudebemada sida edaya.
Bārāba die juachabādaza idjia aba edaya. Mañ awara ara bādjida idji nezō-
carāda beadía.

¹⁸ Mañ ewaride bārā boroba māwā o ba carea Ācōrēa quĩrā djoburiada
iwídisia baribara idjia bārā bedeara ūrēā.-

¹⁹ Samuelba māwā jaradamīna israelerāba ni maārī bida ĩjanaē basía.
Ātebara nāwā jarasídaa:

-ĩjanaēa. Dairāba quĩrā panāa aba dadjirā boro baida.

²⁰ Māwā dewara druā beaba ādji boro eropanā quĩrāca dadjirā bida
eropanania. Mañ boroba dadjirāra pe erobaya. Idjaba djōne wābādade
idjdra nocoare wāya.-

²¹ Mañ ūrīpeda Samuelba ādji bedeara jūma Ācōrēa jarasia.

* **8:16** *Bārā pacara.* Griego bedeade māwā bā ba. Hebreode bā ba "bārā cūdrarā."

22 Mañne Ācōrēba panusia:

–Ādjirāba jara panΛ quīrāca odua. Aba bΛdua ādjirā boro bamārēā.–

Mañ bērā Samuelba israelerā boroda aba bΛyada apeda jūmarāda ādji puruza wābisia.

9

Samuel Saul ume dji unupedada

1 Benjamiñneba yōna Quis abadada basia. Idjira Abiel warra basia. Abiel-era Zero warra basia. Zerora Becorā warra basia. Becorāra Apia warra basia. Apiaara Benjamiñneba yōna basia. Mañ ēberā Quis abadara dji droma basia.

2 Idjia warra cūdrada erobasia Saul abadada. Saulora jūma israelerā cāyābara quīrāwārēara basia idjaba drasoara basia.

3 Ewari aba Saul zeza Quis burroda ΛCΛΛ nēbasidaa. Mañ carea idji warra Sauloa nāwā jarasia:

–Dadji burrora jΛΛde wādua. Nezocada aba ededua.–

4 Ara mañda Saulba Epraiñ eyaida bΛ ējūāne, Salisade, Saaliñne, Benjamiñ ējūāne bida jΛΛ nībasia. Māwāmīna unuē basia.

5 Zup ējūāne jūēsidade Saulba idji nezocaa jarasia:

–Jēda wāna. Nañbara mΛ zezara idji burro carea sopua bΛēa ātebΛΛ dadji carea sopua bΛ.–

6 Dji nezocaba panusia:

–Nañ purude Ācōrēneba bedeabarida bΛ. Jūmarāba idjira waya panΛ. Jūma idjia jarabΛΛΛ wārāda māwābaria. Idjima wāna. Idjia poya jaraisicada sāma burrora jΛΛde wānida panΛ.–

7 Saulba panusia:

–Māēteara wāna. BaribΛΛ ζcārēda idji itea ededi? Dadjia enepedada pañra jōsia. Ni cārē sida neñ panΛ idjia diadi carea.–

8 Dji nezocaba panusia:

–Mā nama parata torroda aba erobΛ.* MañgΛra idjia diadia jaramārēā sāma burrora jΛΛde wānida panΛ.–

9-10 Saulba jarasia:

–Bia bΛ. Wāna.–

Ara mañda Saulora idji nezoca ume purudaa Ācōrēneba bedeabarimaa wāsidaa. (Mañ ewaride israelerāba Ācōrēneba bedeabarira dau ēsā unubarida jarabadjidaa. Mañ bērā abalba Ācōrēa iwidi quīrā bΛde jarabadjia: “Dau ēsā unubarida acΛde wāna.”)

11 Jūēbododade eyade āta nībasidaa. Mañne awērārā baido juede wābadada unusidaa. Ādjia mañ awērārā nāwā iwidisidaa:

–Dji dau ēsā unubarira ζnañ purude bΛca?–

12 Awērārāba nāwā panusidaa:

–Māē, nocoare bΛ. Isabe wānada. Idi puruba eya borode animarāda Ācōrēa babue diadi bērā idjira zesia.

13 Purude jūēsidadara idjira isabe jΛΛdadua. MāwāēbΛΛ idjira eya borodaa ne code wāya. IdjiabΛΛ animarā Ācōrēa babue diapedadada bia jara bΛida bΛ ēberārāba codi naēna. Isabe wānibΛΛ idjira ununia.–

14 Ara mañda ādjira purudaa āta wāsidaa. Jūēbdade Samuelera eya borodaa wābΛΛda ādji ume quīrādjusia.

* 9:8 Parata torroda aba. Hebreo bedede nāwā bΛ bΛ “un cuarto de siclo.”

15 Nurēmaena Saul jūēi naēna Ācōrēba Samuelea naλγada cawabisia:

16 –Nu ara naλ horaca mĀa Benjamiλ ējūānebemada aba bλmaa diabueya. Idjidraλ bādua mλ puru Israel boro bamārēā. Idjiabaraλ bārāra pilisteorā jawaedabemada ēdraλ bλya. MĀa unu bĀa mλ purura bio bia mīga bāda. Idjaba mĀa ūri bĀa ādjirāba quīrā djuburiada iwidi panĀa.–

17 Samuelba Saul unuside Ācōrēba idjīa jarasia:

–Jāλ ēberādraλ mĀa bĀa nuena jara bāsia. Idjiabaraλ mλ purura pe erobāya.–

18 Purude eda wābadama Saulora Samuel caita wāpeda jarasia:

–Mλ djuburia mĀa jaradua dji dau ēsā unubari dera sāma bĀa.–

19 Samuelba jarasia:

–Dau ēsā unubarira mĀa. Eya borodaa mλ na wādua. MĀa quīrā bĀa idi bĀra mλ ume ne coida. Nu diapēda bĀa iwidi bĀra mĀa jaraya. Māwānacarea mĀa bĀra idu wābiya.

20 Burro ewari ūbea adua panĀa carea sopuarādua. Bλ ēberārāba unusidāa. Maλ awara jūma israelerāba quīrā panĀa bĀda, bλ zezaēba yōbādarā sida ādjirā boroda beadīda.–†

21 Saulba panusia:

–Baribaraλ mĀra Benjamiλneba yōnada jāwā bĀa. Dai purura Israelēba yōpedāa doce purudebemada dji caibeara bĀa. Maλ awara Benjamiλneba yōpedadēbemada mλ ēberārāra dji edaara bea. Maλda ζcārē cārēā bĀa mĀa māwā jara bλ?–

22 Maλbe Samuelba Saulora, idji nezoca sida eya borode bλ dedaa edepēda ēberārā treinta panĀa tāēna chūmebisia dji dromaara bea chūmebadama.

23 Maλbe Samuelba ne djubarīa nāwā jarasia:

–Ne djara mĀa bĀa awara bλbidara enedua.–

24 Ara maλda ne djubariba chīdeēbema djarada enesia Saulba comārēā. Maλne Samuelba jarasia:

–Codua. MĀa purua ābaa ne codi jaraside naλγara bλ itea awara bλbisia.–

Ara maλda Saulora Samuel ume ne cosia.

25 Māwānacarea ādjira eya borodeba purudaa edaa zedapēda Samuel dede dji λtaarebema dejāne Saul itea cĀada osidāa.

26 Mama Saulora cāisia.‡

Nurēma Samuelba Saul maλ λtaarebema dejāne bĀda trĀpeda jarasia:

–Pirabaridua, wāida bĀa.–

Ara maλda Saulora piradrāpeda Samuel ume dajadaa wāsīdāa.

27 Purudeba wābadade Samuelba Saulo jarasia:

–Bλ nezocaa jaradua na wāmārēā baribaraλ bĀra wadi wārādua. Ācōrēba jarabi bĀra mĀa bĀa jaraida bĀa.–

Ara maλda Saul nezocara na wāsia.

10

Samuelba Saul israelerā boroda bĀda

1 Maλbe Samuelba nedragada edapēda Saul boro λrĀ weasia. Uridarraēde isōpeda nāwā jarasia:

† 9:20 Jūma israelerāba quīrā panĀa bĀda, bλ zezaēba yōbādarā sida ādjirā boroda beadīda. Hebreo bedeade nāwā bĀ bĀa: “Jūma israelerā ne biada ζbĀa, bλ zezaēba yōbādarā bida edadaēca?” ‡ 9:26 Dji λtaarebema dejāne Saul itea cĀada osidāa. Mama Saulora cāisia. Griego bedeade māwā bĀ bĀa. Hebreo bedeade nāwā bĀa: “Samuelera Saul ume bedeasia dji λtaarebema dejāne. Nurēma āsabodode λrĀmasidāa.”

–Ācōrēba idi b̄ara b̄ab̄ar̄aa idji puru Israel boroda b̄amārēā. [B̄ab̄ar̄aa naā purura pe erob̄aya idjaba ādjirā dji quīrūnebemada ēd̄ra b̄aya. Nāwā b̄aa cawaya Ācōrēba wārāda b̄ara israelerā boroda b̄asida.]*

2 Namaaba b̄a wāb̄ar̄ade Benjamīneba yōpedadarā ējūāne Selsa purude ēberāda umé unuya. Ādjira Isa quima Raquel t̄abar̄ipedada caita panania. Ādjira b̄aa nāwā jaraēia: “B̄aa burro jar̄aa b̄adara unusidaa. Maā b̄ērā burro carea b̄a zezara sopuaē b̄aa, ātebar̄aa b̄ārā carea sopua b̄aa. Idjia iwidi b̄aa s̄awā b̄ara unuida.”

3 Maā awara Tabor ējūāne bacuru waib̄ama jūēb̄ar̄ade ēberāda ūbea unuya. Ādjira Betelada wāb̄adaa Ācōrēa ne diadi carea. Abaaba chiwatuda ūbea erob̄aya. Abaaba paāda ūbea erob̄aya. Dewarabemaba uva b̄ada animarā e oadae erob̄aya.

4 Ādjira b̄aa bedeadapeada paāda umé diadia. Maāra edadua.

5 Mamaaba b̄ara Guibea purudaa wāya pilisteorā sordorā panabadama.† Purude jūēbodode Ācōrēneba bedeabadarāda eya borodeba edaa zeb̄adada unuya. Ādjirāra Ācōrēneba bedeaa panania.‡ Ādji nocoare ēberārāba tōnōāda, chiruda, arpa sida zá n̄b̄adia.

6 Maā unub̄ar̄ade Ācōrē Jaurera b̄amaa zeya. Maā b̄ērā b̄a sida ādjirā quīrāca Ācōrēneba bedeaya. Mamaaba l̄taa b̄ara awara b̄eya.

7 Māa jaraēa jūma māwānacarea b̄aa o quīr̄ib̄ar̄ada odua, Ācōrēra b̄a ume bai b̄ērā.

8 Maā b̄ērā Gilgaldaa na wāpeda m̄ara j̄ādua. Domia ab̄alde m̄ara b̄ama jūeya. Maābe Ācōrēa animarāda jūma babue diadia idjaba idji ume necai bai careabema animarā dragada babue diadia. Māwānacarea m̄aa jaraya b̄aa cārēda oida b̄ada.–

9 Saul Samuelmaaba wāb̄ar̄ade Ācōrēba idji crīchara awara b̄asia. Ara maā ewaride Samuelba jaradara jūma māwāsia.

10 Maā b̄ērā Saul idji nezoca ume Guibeade jūēsidade Ācōrēneba bedeabadarāda zeb̄adada unusidaa. Ara maāda Ācōrē Jaurera Saulmaa zesia. Maāba Saul sida ādjirā quīrāca Ācōrēneba bedeaa besia.

11 Barib̄ar̄aa Saul unubadarāba idjira Ācōrēneba bedeaa b̄ada unusidade ara ādjiduba jarasidaa:

–¿Cārēda s̄awāsi Quis warra Saulora j̄awā nūmara? ¿Idji sida Ācōrēneba bedeabarica?–

12 Mamabema abaaba jarasia:

–¿Ādjirā zezara cai?–Š

Maā carea ab̄aba ne oca badada cawaēne o beib̄ar̄aa israelerāba nāwā jarabadaa: “¿Saul sida Ācōrēneba bedeabarica?”

13 Māwānacarea Saulora idji diguida jūesia.*

14 Maāne idji djabadrōāba idjia, dji nezocaa bida nāwā iwidiisia:

–Bārāra ¿sāma panasida?–

Saulba panusia:

* **10:1** Bedea corchetede b̄ara griego bedeade b̄a b̄aa. Hebreo bedeade neā. † **10:5** Hebreo bedeade Guibea tr̄aba jara b̄aa “Ācōrē eya.” ‡ **10:5** Ācōrēneba bedeaa panania. Hebreo bedeade ebuda b̄alēa s̄awā bedeasidada. Zocārāmaarā ādjia Ācōrē bedeada m̄aa cawaiē jara panasidaa waa dadjia ūr̄inaca bedeade bedeaa panasidaa. § **10:12** Hebreo bedeade maāra ebuda b̄alēa. Ac̄ar̄amaarā ēberāba Saulora biē jara b̄aa. * **10:13** Idji diguidaa jūesia. Griego bedeade māwā b̄a b̄aa. Hebreode b̄a b̄aa: “Eya borode jūesia.”

–Dai burroda jΛΓΛ panasidaa. BaribΛΓΛ ununaē bēřā Samuelmaa bededeade wāsidaa.–

¹⁵ Idji djabadrōāba iwidisia:

–¿Samuelba cārēda jarasi? Mā djoburia idjia jarađara jūma nēbΛΓΛdua.–

¹⁶ Saulba jarasia:

–Idjia daia ebuda jarasia bārāba burrorra unusidada.–

BaribΛΓΛ Saulba jaraē basía Samuelba idjira israelerā boro bai jarađara.

¹⁷ Māwānacarea Samuelba Mizpa purude israelerāra Ācōrē quīrāpita ābaa jΛresia.

¹⁸ Maābe jarasia:

–Dadji israelerā Ācōrēba nāwā jara bΛa: “Māla bārāra Egiptodeba ēdra enesia. Ādji jΛwaedabemada idjaba jūma dewara puruba bārā biē o pananebemada ēdra edasia.”

¹⁹ Ācōrēba bārāra bia mīga pananebemada idjaba sopusdebemada ēdra edabarimīna naā ewaride idjira igara panΛa. Maā carea jara panΛa: “Aba bΛdua dadji boroda bamārēā.” Maā bēřā aba bΛdia. Bārā doce purura Ācōrē quīrāpita zedapeda idjia cawabiya sālga purudebemada dji boro baida. Maābe maā purudebema ēberārāra idji quīrāpita zedapeda idjia cawabiya caida dji boro baida.–

²⁰ Maābe Samuelba israelerā doce puruda Ācōrē quīrāpita jūma trācuapeda Ācōrēba cawabisia dji borora Benjamiāneba yōna purudebema baida.

²¹ Māwānacarea Samuelba Benjamiā purudebemarāra caitaara zebisia. Maāne Ācōrēba cawabisia dji borora Matrideba yōpedadadebema baida. Maā ēberārānebemada Ācōrēba cawabisia Quis warra Sauldra edasida israelerā boroda bamārēā. Maā bēřā Saulora jΛrΛsidaa baribΛΓΛ ununaē basía.

²² Maā carea wayacusa Ācōrēa iwidisidaa Saulora zesi cawaya. Maāne Ācōrēba jarasia Saulora bΛmīna netatade mīrū bΛda.

²³ Ara maāda idjira jΛrΛde pira wānapeda puru quīrāpita enesidaa. Maāne puruba unusidaa idjira jūmarā cāyābara drasoara bΛda.

²⁴ Samuelba purua jarasia:

–Ācōrēba naā ēberāda edasia bārā boro bamārēā. Dadjirā tāēna dewarada idji quīrāca neēa.–

Ara maāda puruba nāwā bia jarasia:

–¡Bia bΛa dadjirā boroda!–†

²⁵ Ara maāda Samuelba purua jarasia ādji boroba cārēda o baida bΛda. Maāra jūma cartade basia. Maābe dji cartara Ācōrē dede idji quīrāpita waga bΛsia. Māwānacarea Samuelba jūmarāda ādji deza wābicusia.

²⁶ Saul sida idji puru Guibeadaa wāsia. Idji ume ĩcΛrΛ ēberā sozarra beada wāsidaa Ācōrēba ādjirā sode bΛda bēřā idjiare pananamārēā.

²⁷ BaribΛΓΛ ĩcΛrΛ ēberā cadjiruarāba Saulora siriē bΛda ununa bēřā idji itea nebiada diadaē basía. Maā awara nāwā jarasidaa:

–Jāā ēberāba dadjirāra ¿sāwā ēdra bΛi?–

BaribΛΓΛ Saulba ādjia jara panara quīrācuitaē basía. ĀtebΛrΛ chupea besia.

11

Saulba amonitarā poyada

† 10:24 Hebreo bededeade bΛ bΛa: “Dadjirā borora zocai badua.”

¹ Māwānacarea amonitarā boro Nahasada idji sordaorā ume Gala druade wānapeda Jabe puruda jūrā edasidaa uradi carea. Barib_{ΛΓΛ} maļ purdebemarāba Nahasaa jarasidaa:

–Dai ume bedea b_Λdua ābaa necai panani carea. Maļbe dairāra b_Λ nezocarāda beadia.–

² Amonitarā boro Nahasaba panusia:

–Māa bārā ume bedea b_{Λγ}a ābaa necai panani carea. Barib_{ΛΓΛ} māwā oedi naēna jūmarāba j_Λwa araarebema dauda m_Λā idu nuētabidida pan_Λa. Māwā dewara puru quīrāpita m_Λa jūma bārā israelerāra quīrā perabiya.–

³ Jabedebema bororāba nāwā panusidaa:

–Daia domia aba diadua jūma israelerāmaa bedea diabuedi carea. Maļne ni aba_Λba daida carebade zedaēb_{ΛΓΛ}, दौरa b_Λ j_Λwaēda panenia.–

⁴ Jabedebemarāba diabuepedadara Guibea purude Saul bābarima jūēsidaa. Mama Nahasaba jaradara purua jūma nēb_{ΛΓΛ}sidaa. Maļ carea jūmarāda jīābi b_{Λγ}a nūmesia.

⁵ Māwā pan_Λne Saulora idji paca bara idji ējūāneba zepeda nāwā iwidisia:

–¿Sāwāsida? ¿Cārē cārēā jācua jā duan_Λ?–

Maļne puruba Sauloa Jabedebemarāba jarapedadara jūma nēb_{ΛΓΛ}sidaa.

⁶ Saulba maļ ūrīside Ācōrē Jauredeba bēsia. Nahasaba israelerā biē oi jarada carea Saulora bio quīrūsia.

⁷ Ara maļda pacada umé beasia. Drapetapeda t_Λc_Λasia. Dji t_Λc_Λadara Israel puru beaza diabuecuasia. Dji edepedadaba puruza nāwā jarasidaa:

–Bariduada Sauloare idjaba Samueleare djōne wānaēb_{ΛΓΛ}, idji pacara ara naļ paca quīrāca beadia.–

Ēberārā maļ ūrīpedadara Ācōrēba bio ne wayabisia. Maļ bērā abari crīchada edadapeda djōne wāsidaa.

⁸ Saulba ādjirāra Beze purude j_Λresia. Ādji juachaside Judadebemada treinta mil panasidaa, waabema israelerāda tresciento mil panasidaa.

⁹ Maļbe Jabedebemaba diabuepedadārā Saulba nāwā jarasia:

–Jabedebemarāa jaradadua nu umatipa bai naēna dairāba ādjirāra ēdra b_Λdida.–

Ara maļda ēberārā Jabedebemaba diabuepedadara jēda wānapeda Saulba jaradara purua jarasidaa. Maļ ūrīside Jabedebemarāra bio b_Λsridasidaa.

¹⁰ Maļne ādjirāba amonitarā boro Nahasaa sewadeba jarasidaa:

–Nu dairāra b_Λ j_Λwaēda panenia. Maļne dairāra b_Λa quīrīā b_Λ quīrāca odua.–

¹¹ Barib_{ΛΓΛ} nurēma Saulba idji sordaorāda cābana awara awara b_Λsia. Idjia zocārā edasia idjaba dewara boro umé pan_Λa ādjiza abari quīrāca diasia. Wadi pāimaena amonitarāra urade wānapeda quena panasidaa aba umatipa bab_Λadaa. Dji zocai panenara memenesidaa. Ni aba bida ābaa panenaē basia.

¹² Maļne israelerāba Samuelea jarasidaa:

–¿Cairāb_{ΛΓΛ} Saulora dadjirā boro baida quīrīāē panasida? Dairāa jaradadua beadi carea.–

¹³ Barib_{ΛΓΛ} Saulba jarasia:

–Māwāēa. Idi ni abaada beadaēa Ācōrēba dadji israelerāra ēdra edada bērā.–

¹⁴ Maļbe Samuelba purua jarasia:

–Gilgaldaa wāna. Jāma_{ΛΓΛ} Saulora dadjirā boroda wayacusa jara b_Λdida.–

¹⁵ Ara maļda jūma israelerāra Gilgaldaa wānapeda Ācōrē quīrāpita Saulora b_Λsidaa ādjirā boroda bāmārēa. Maļbe Ācōrē ume necai beadi careabema

animarã dragada babue diadapeda purura Saul sida ãbaa bio ðasrida ne cosidaa.

12

Samuelba israelerã Saul jãwaeda bãda

¹ Mãwãnacarea Samuelba jũma israelerãa nãwã jarasia:

–Bãrãba jarapedadara mã jũma osia. Mãa aba ðasia bãrã boroda ðamãrãã.

² Idira idjiabãgã bãrãra pe erobãya. Mãra drõãda ðã bãrã boro torroa ðãã. Mã warrarã drõã ðea sida bãrã ume panãã. Mã cũdra edããba aba idi ewaridaa bãrãra pe erobasia.

³ Mãra bãrã quĩrãpita ðãã. Mãa djãrã pacada, burro sida jãrĩca basĩa idjaba sewadeba djãrãra biẽ jaraca basĩa ni biẽ oca basĩa. Mãra paratabari ni abããare baca basĩa. Baribãgã mãã cadjiruada osibãgã, bãrãba Æcõrẽ quĩrãpita, dadjirã boro idjia edada quĩrãpita bida jaradadua. Biẽ o ðãðeba djãrãneda edasibãgã mãã jũma jãda dĩaya.–

⁴ Puruba panusia:

–Bãã dairãra sewadeba biẽ jaraca basĩa ni biẽ oca basĩa. Djãrãneda jãrĩca basĩa.–

⁵ Samuelba jarasia:

–Æcõrẽba, dadjirã boro idjia edada bida ãrĩsidaa bãrãba mããrã bedede ðãããa a panãda.–

Puruba panusia:

–Mãẽ, mãwã ðãã.–

⁶ Mããbe Samuelba jarasia:

–Æcõrẽbãgã Moiseda, Aaroã sida edapeda dadji drõã naẽnabemarãra Egip-tode ãdra enesia.

⁷ Mãã bãrã quĩrãcuita ãrĩnadua. Bãrãba Æcõrẽ awara aba bãrã boroda ðamãrãã ðãbisidade biẽ osidaa. Mããgãra Æcõrẽ quĩrãpita mãã bãrãã ebuda cawabiya. Æcõrẽba bãrãra, bãrã drõã naẽnabemarã sida bio carebasia.

⁸ Jacobo Egip-tode ðade wãnacarea egiptorãba idjideba yõpedadarãda biẽ osidaa. Mãã bãrã ãdjirãba Æcõrãã quĩrã djuburiada iwidiãpeda idjia Moiseda Aaroã sida ãdjirãmaa diabuesia. Mããbe Moiseba Aaroã ume bãrã drõã naẽnabemarãra Egip-todeba ãdra enesidaa naã ãjũãne pananamãrãã.

⁹ Baribãgã dãrãẽne ãdjirãba Æcõrãã igarasidaa. Mãã carea idjia Hazordebema sordaora boro Sisarãã ãdjirãra idu poyabisia. Mãã awara pilisteorãã, Moab druadebema boroa bida ãdjirãra idu poyabisia.*

¹⁰ Mãwã panãne israelerãba Æcõrãã nãwã quĩrã djuburiada iwidiãsidaa: “Dairãba cadjiruada osidaa. Bããã igaradapeda Baalda, Astarte sida ãpẽsidaa. Baribãgã ðãã dairãra dji quĩrũ jãwaedãbemada ãdra ðãibãgã, ðãdra ãpẽ panania.”

¹¹ Mãã carea Æcõrãã Gedeoã Jerobaal abadada, Baracoda, Jepteda idjaba mãã sida diabuesia bãrã dji quĩrũnebemada ãdra ðãmãrãã. Mãwã bãrãra necai panebadjidãã.

¹² Baribãgã amonitarã boro Nahasada bãrã ume djõne zebãrãda cawasidade bãrãba mãã nãwã jarasidaa: “Aba ðãdua dadjirã boroda ðamãrãã.” Æcõrãã dadjirã boromĩna bãrãba mãwã jarasidaa.

¹³ Idi bãrãba edapedada borora nama ðãã. Bãrãba iwidiãpedadara Æcõrãã diasia.

* 12:9 Sisarãã. Jucee 4:1-3. Pilisteorãã, moabitarãã. Jucee 10:6-7.

14 Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēra waya pananadua. Idjia jara b_Λra iĵā odadua. Ni maārī bida igararānadua. Bārāba, bārā boro bida idjida wārāda ēpēnib_{ΛΓΛ}, bia duanania.

15 Barib_{ΛΓΛ} idjia jara b_Λada iĵānaēb_{ΛΓΛ} idjaba igaradib_{ΛΓΛ}, idjia cawa oya bārā drōā naēnabemarā cawa oda quīrāca.†

16 Ac_Λdadua. Bārāba ununia Ācōrēba bārā quīrāpita ne ununacada ob_Λra_Λda.

17 Ara nawena trigo jara nūm_Λ bērā cue zecaa. Barib_{ΛΓΛ} m_Λa Ācōrēa iwidiya cue zebimārēā idjaba baa sida baebimārēā. Ma_Λneba bārāba cawadīa Ācōrē quīrāpita cadjiruada osidada idji awara aba bārā boroda bamārēā iwidišidade.-

18 Ara ma_Λda Samuelba Ācōrēa iwidišia. Ma_Λne Ācōrēba cuera zebisia. Baa sida bae nūmebisia. Ma_Λ unub_Λdade puruba Ācōrēda, Samuel sida bio wayasidaa.

19 Ma_Λ carea jūmarāba Samuelea jarasidaa:

-Dairā, b_Λ nezocarā beurānamārēā Ācōrēa iwidišua. Dairāba naēna cadjiruwa opedada awara wayacua cadjiruada osidaa Ācōrē awara aba dairā boroda bamārēā iwidišidade.-

20 Samuelba jarasīa:

-Ne wayarānadua. Wārāda bārāba bio cadjiruada osidaa. Jā_Λbe Ācōrēra waa igararānadua. Wārāda sođeba idjira ēpēnadua.

21 J_Λwaba oda ācōrē beada ēpērānadua. Ma_Λg_Λrāba bārāra poya carebađaa ni poya ēd_Λ b_Λadaēa, wārā ācōrēē bērā.

22 Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba quīrāna bērā bārāra edasia idji puru bamārēā. Ma_Λ bērā idjia bārāra igaraēa ni ab_Λba idjida biē jararānamārēā.

23 M_Λa bārā carea iwidi baya. Māwā oēb_{ΛΓΛ} Ācōrē quīrāpita cadjiruada o baya. Ma_Λ awara m_Λa wađibida jaradia baya sāwā jipa nībađida pan_Λda.

24 Bārāba unusidaa Ācōrēba bārā itea ne wai_Λbada o b_Λada. Ma_Λ bērā aba idjidr_Λ wayadadua. Sođeba idjida ēpēnadua.

25 Barib_{ΛΓΛ} cadjiruada o pananib_{ΛΓΛ}, Ācōrēba bārāra, bārā boro sida āyā b_Λya.-

13

Pilisteorā ume djōpedada

1 Saul 30 poa baside israelerā boroda besia. Idjira 42 poa ādji boro basia.*

2 Saulba sordaorāda mil ūbe edasia. Mil umē idji ume panasidaa Micmá purude Betel eyaida b_Λ ējūāne. Mil aba idji warra Jonatā_Λ ume panasidaa Guibea purude Benjamī_Λneba yōpedadarā ējūāne. Saulba waabema sordaorā ādji diguidaa jūma wābisia.

3 Guebá purude Jonatā_Λra pilisteorā sordaorā duanabadamaa wāpeda ādjirāra quenasia.† Ma_Λda pilisteorāba cawasidaa. Ma_Λ carea Saulba jūma Israel druae cachirura zabisia jūmarāda djōne zedamārēā. Ma_Λne nāwā jarabisia: “Hebreorā, ūrīnadua.”

4 Na_Λ bedeada ādjirāba ūrīsidaa: “Saulba pilisteorāra quenasia. Ma_Λ carea pilisteorāba dadji israelerāra quīrāma pan_Λda.” Ara ma_Λda israelerāra Gilgal purudaa wāsidaa Sauloare djōni carea.

† 12:15 Bārā drōā naēnabemarā cawa oda quīrāca. Hebreo bedeade māwā b_Λ b_Λa. Griegode nāwā b_Λa: “Bārā boro sida cawa oya.” * 13:1 Hebreo bedeade ma_Λ versicolora ebuđa b_Λēa. † 13:3 Guebá. Ac_Λgamaarā Guebára Guibea purua.

⁵ Maλmisa pilisteorāra dji jλresidaa israelerā ume djōni carea. Djōbada carretada treinta mil idjaba cawayodeba djōbada sordaorāda sei mil edesidaa.‡ Waabema sordaorā edepedadara bio cābana panλ bērā poya juachadaē basia. Ādjirāra Micmānaa wānapeda Bet-aveλneba λmādau odjabariare duanesidaa.

⁶ Israelerāba cawasidaa ādjirāra minijīchiade panλda, pilisteorāra ādji cāyābara zocārāra panλ bērā. Maλ carea uria beade, joga beade, mōgara waibaa cobeade, idjaba baido juebada uria baido neē beade bida mīrūcuasidaa.

⁷ Idjaba Jordaλ do quīrārē λCATA mīrūcuasidaa Gadeba yōpedadarā duanama Gala druade. Baribλrλ Saulora Gilgalde besia. Idji ume panλ sordaorāra bio ne wayaaba cacua ure duanasidaa.

⁸ Samuelba jarada quīrāca Saulba domia aba idjira jλā basia. § Māwāmīna Samuelera wadibida Gilgalde jūēé basia. Maλne Saul sordaorāra memenebada basia.

⁹ Maλ carea Saulba jarasia:

–Animarāda jūma babue diadi carea enenadua. Animarā Ācōrē ume necai beadi careabema sida enenadua dji dragada babue diadi carea.–

Maλbe Saulba animarāra Ācōrēa jūma babue diasia.

¹⁰ Ara māwā odacarea Samuelera jūesia. Ara maλda Saulba idjira audiabariide wāsia.

¹¹ Maλne Samuelba jarasia:

–¿Cārē cārēā bla jāwā animarāra Ācōrēa babue diasi?–

Saulba panusia:

–Māa jāwā osia mλ sordaorāra memenebada bērā idjaba bla jarada ewaride bλra zeē bada bērā. Maλ awara pilisteorāra Micmāne jλre duanλa dadjirā ume djōni carea.

¹² Māa crīchasia nama Gilgalde ādjirāra dadjirā ume isabe djōne zedida.

Maλne mλa wadibida Ācōrēa diaē basia carebamārēā. Maλ carea māwā ocara badamīna mλa animarāda babue diasia.–

¹³ Baribλrλ Samuelba panusia:

–Bλa crīcha neē λλ quīrāca jāwā osia. Ācōrēba jaradara bλa ijāé basia. Ijānabara idjia bλda, bλdeba yōbadarā sida ewariza israelerā bororāda bλcasia.

¹⁴ Baribλrλ idjia jaradara ijānaē bērā bλra dārā israelerā boro baēa. Ācōrēba dewara ēberāda bλya idji puru boroda bamārēā. Maλ ēberāba oya Ācōrēba quīrīā λλ quīrāca.–

¹⁵ Ara maλda Samuelera Gilgaldeba Guibea purudaa wāsia Benjamīλneba yōpedadarā ējūāne. Maλbe Saulba sordaorā wađi idji ume panλda juachasia. Jūma ābaa seisciento panasidaa.

15

Ācōrēba Saul igarada

¹ Ewari aba Samuelba Saulo jarasia:

–Ācōrēba mλra diabuesia bλra idji puru Israel boroda bλmārēā. Maλ bērā Ācōrēba jara bλra quīrācuca ūrīdua.

‡ 13:5 *Treinta mil.* λCATA cartade tres mil bλ bλa. § 13:8 1 Samuel 10:8.

² Ācōrē ne jūma poya ɓaba nāwā jara ɓaa: “Māa amalecitarāda cawa oya israelerā biē opeɗada carea. Israelerā Egiptodeba ēdrāsidade amalecitarāba ādjirāra idu wāyā wābidaē basía.*

³ Maā carea ādjirāra jūma quenane wānadua. Ādjirāba ne eroɓea sida jūma babuedadua. Ni maāri bida ādjirāra quīrā djoburiarānadua. Umaquīrārāda, wērārāda, warrarāda, djiwidi topeɗada sida jūma quenanadua. Ādji pacada, ovejada, cameyoda, burro sida jūma quenanadua.”-

⁴ Ara maāda Saulba idji sordaorāra Telaiā purude ābaa jarepeɗa juachasia. Maāne Judadebemada die mil panasidaa. Waabema sordaorāda dosciento mil panasidaa.

⁵ Maābe Saulora idji sordaorā ume Amale purudaa wāsidaa. Puru caita jūnapeɗa do zaque orrocawa mīrūsidaa cawaēne urade wāni carea.

⁶ Maāne Saulba quenitarāa nāwā jarasia:†

-Dairāba amalecitarāra jūma quenania. Maā bērā ādjirā tāēnabemada isabe āyā wānadua. Dairāba bārāra bea quīrāē panaa, dai drōā naēnabemarā Egiptodeba ēdrāsidade bārāba carebapeɗada bērā.-

Ara maāda quenitarāra amalecitarā tāēnabemada āyā wāsidaa.

⁷ Māwānacarea Saulba idji sordaorā ume amalecitarāra quenane wāsidaa Havilaɗeba aba Sur ējūānaa. Sur ējūāra Egiptodeba āmāɗau odjabariare ɓaa.

⁸ Amalecitarāra necoba jūma quenasidaa. Baribarā ādjirā boro Agā abadada jidasidaa.

⁹ Ācōrēba jūma quenanaduada adamīna idjaba ādjia eroɓea sida babuedaduada adamīna Saulba idji sordaorā bida māwā odaē basía. Amalecitarā boro Agāra beadaē basía. Idjaba dji biara ɓea ovejada, pacada, paca zaque boreguea beada, oveja zaque sida beadaē basía. Maā awara jūma ne bia beada babuedaē basía. Ababe dji mācuaē beada idjaba siriē beada babuesidaa.

¹⁰ Māwānacarea Ācōrēba Samuelea nāwā jarasia:

¹¹ -Māra sopua ɓaa Saul carea. Idjira bārā boroda ɓaɗamīna idjia māra igarasia. Māa jaradara ijā oē basía.-

Maā ūrīna carea Samuelera biē ɓesia. Jūma maā diamasi Ācōrēba beɗea basía.

¹² Nurēma diapedeɗa pirabaripeɗa Saulora jaraɗe wāsia. Maāne ācaɗaba jarasidaa Saulora Carmel purudaa wāpeɗa mōgara waiɓaada āta nūmasida amalecitarā poyadada quīrānebabi carea. Mamaaba idjira jēda Gilgaldaa wāsidaa asidaa.

¹³ Samuel Saul ɓama jūēside Saulba nāwā jarasia:

-Ācōrēba ɓara carebaya. Idjia jaradara māa jūma ijā osia.-

¹⁴ Samuelba panusia:

-Māwā baiɓara ɗmā sāwā ovejara, paca sida ɓia duanada ūrī ɓa?-

¹⁵ Saulba jarasia:

-Mā sordaorāba amalecitarāneda jārīnapeɗa enesidaa. Dji biara ɓea ovejara, paca sida zocai ɓasidaa ɓa Ācōrēba babue diaɗi carea. Baribarā waabemada dairāba jūma quenasidaa.-

¹⁶ Maāne Samuelba Sauloa jarasia:

-Chupea ūrīdua. Ācōrēba idi diamasi jaradada māa jaraya.-

Saulba panusia:

-Māēteara jaradua.-

* 15:2 Exodo 17:8-16. † 15:6 Juece 1:16-18.

17 Samuelba jarasia:

–Naēna b̄ara dji dromaēda crīcha b̄adamīna ḡidira b̄ara Israeldeba doce puru yōpedadarā boroēca?‡ ḡĀcōrēba b̄ara dadji israelerā boroda b̄aē basica?

18 Ācōrēba b̄a ebuḡa jarasia jāḷ cadjirua obada amalecitarā ume djōmārēā aba jūma quenab̄arādaa.

19 Maḷda ḡcārē cārēā idjia jaraḡara ījā oē basi? ḡCārē cārēā ādjirā ne bia beara babueē basi? ḡCārē cārēā edacuasi? Māwā odara Ācōrē quīrāpita cadjirua basia.–

20 Saulba panusia:

–jMāwāēa, m̄la Ācōrēba jaraḡara ījāsia! Idjia jaraḡa quīrāca m̄ra amalecitarā ume djōne wāsia. Ādjirāra quenapeḡa ādjirā boro Agāra nama enesia.

21 M̄ sordaorāb̄arā dji biara bea pacara, oveja sida quenanaē basia. Āteb̄arā nama Gilgalde enesidaa b̄ Ācōrēa babue diadi carea.–

22 Maḷne Samuelba jarasia:

Animarā babue diadi cāyābara Ācōrēba biara quīrā b̄a idji bedeara ījā pananida.

Oveja draga babue diadi cāyābara biara b̄a idjia jara b̄ara ījā odida.

23 Ācōrēba jara b̄a igara b̄aba daubara quīrāca bio cadjiruada o b̄a. C̄awarā zarea b̄aba jawaba oda ācōrē ēpē b̄a quīrāca bio cadjiruada o b̄a.

B̄a Ācōrēba jaraḡara igaraḡa b̄erā idjia b̄ara israelerā boro badada igarasia.

24 Saulba Samuelea jarasia:

–M̄la cadjiruada osia. Ācōrēba jaraḡara, b̄a jaraḡa sida m̄la ījā oē basia. M̄ sordaorāda wayaḡa b̄erā ādjia o quīrā panada idu obisia.

25 Barib̄arā m̄ quīrā djuburia m̄ cadjiruara quīrādoada. Sordaorā panamaa wāna m̄la Ācōrēa bia bedei carea.–

26 Samuelba panusia:

–M̄ra b̄a ume wāēa. B̄a Ācōrēba jaraḡara igaraḡa b̄erā idjia b̄ara israelerā boro badada igarasia.–

27 Māwā jarapeḡa Samuelera wāb̄arā basia. Maḷne Saulba idjia cacuaḡe j̄a b̄a ide jidab̄arāde maārī cōā edasia.

28 Samuelba idjia jarasia:

–B̄a m̄ wua cōā edada quīrāca Ācōrēba b̄a israelerā boro badada idi jārīpeḡa dewara ēberā diasia. Maḷ ēberāra b̄a cāyābara biara b̄a.

29 Israel Ācōrē dji Droma b̄ara sewa ocaa idjaba bedea aba b̄a. Maḷ b̄erā idjia oyada adara quīrā awara ocaa ēberāba obada quīrāca.–

30 Saulba jarasia:

–M̄la wārāda cadjiruada osia. Barib̄arā m̄ quīrā djuburia israelerā quīrāpita, dji nocorā quīrāpita bida m̄ra quīrā perabirādua. Sordaorā panamaa wāna m̄la Ācōrēa bia bedei carea.–

31 Maḷbe Samuelera Saul ume sordaorā panamaa wānapēḡa Saulba Ācōrēa bia bedesia.

32 Māwānacarea Samuelba jarasia:

–Amalecitarā boro Agāra namaa enenadua.–

Samuelmaa eneb̄adaḡe Agāra necai basia beadaēda crīcha b̄ada b̄erā.

33 Barib̄arā Samuelba idjia jarasia:

‡ 15:17 1 Samuel 9:21.

-Bla necoba zocārã beapeda wērārãda warra neē ðasia. Ara maļ quĩrãca mļa bĀ papa sida warra neē ðaya.-

Māwā jarapeða Gilgalde Ācōrē quĩrãpita Samuelba idjira necoba beatpeða pichipichia tĀcuasia.

³⁴ Māwānacarea Samuelera idji puru Ramánaa wāsia. Saulora idji puru Guibeadaa wāsia.

³⁵ MamaĀba Ātaa Samuelba waa Saulora acĀde wāé basía. BaribĀĀ Ācōrēba Saulora israelerā boro baðada igarada bērā Samuelera idji carea bio sopua basia.

16

Samuelba Davi israelerā boroda bĀda

¹ Ācōrēba Samuelea jarasia:

-ĶBāra aba sāĶbe Saul carea sopua ðai? Mļa idjira israelerā boro baðada igarasia. Mļa quĩrã ðĀ bĀra BeleĀnaa wāida ēberā Jesé abadamaa. * Idji waradebemada mļa aba ðaya israelerā boroda ðamārēā. Maļ carea nedragada cachude tĀ edapeda idjima wādua.-

² Samuelba Ācōrēba jarasia:

-BaribĀĀ mĀda wāibĀĀ, Saulba cawasira mĀra beaya.-

Ācōrēba panusia:

-Māēteara paca zaqueda ededua. Bariduaba iwĩdibĀĀ jaradua bĀa animarāda Ācōrēba babue diade ze ðada.

³ BĀa animarā babue diade wābĀĀde Jeséra edodua bĀ ume wāmārēā. MaĶne mļa cawabiya bĀa sāvā oida ðada. Mļa jarabĀĀ ēberāda ðadua israelerā boroda ðamārēā. MaĶne nedragara idji boro ĀĀ weadua.-

⁴ Ācōrēba jarada quĩrãca Samuelba osia. BeleĀne jūēsīde mamabema nocorāba ne wayaaba idjira audiabariðapeda nāvā iwĩdīsīdaa:

-ĶBāra necai zebĀĀca?-

⁵ Samuelba panusia:

-Māē, mļa naļ paca zaqueda Ācōrēba babue diade ze ðĀa. Maļ carea Ācōrē quĩrãpita bia duanani carea odadua. Māwānacarea animarāda babue diade wānia.-

Maļbe Samuelba Jeséra idji warrarā sida Ācōrē quĩrãpita bia ðapeda edosia idji ume animarā babue diade wānamārēā.

⁶ Ādji jūēsīdade Samuelba Jesé warra Eliáda unupeda nāvā crīchasia:

-Wārāda naĀdrĀ Ācōrēba edasia israelerā boroda ðamārēā.-

⁷ BaribĀĀ Ācōrēba idjía jarasia:

-Ababe dji drasoada, quĩrāwārēā sida acĀrĀdua. Ēberāba maĶra acĀbaria. BaribĀĀ mĀra sodrĀ acĀbaria. Naļ ēberāda mļa edaē ðĀa israelerā boroda ðamārēā.-

⁸ Maļbe Jeséba idji warra Abinadáda Samuel quĩrãpita trĀsia. BaribĀĀ Samuelba jarasia:

-NaĶgĀ sida Ācōrēba edaē ðĀa.-

⁹ Maļbe Jeséba idji warra Samáda Samuel quĩrãpita trĀsia. BaribĀĀ Samuelba jarasia:

-NaĶgĀ sida Ācōrēba edaē ðĀa.-

¹⁰ Jeséba siete warrarāra Samuel quĩrãpita trĀsia. BaribĀĀ Samuelba jarasia Ācōrēba ni abĀĀ ādjīdebemada edaē ðada israelerā boroda ðamārēā.

¹¹ MaĶne Samuelba iwĩdīsīa:

* 16:1 Jesé. ĀcĀĀ cartade Jeséra Isai abadaa.

-Bla ζwaa warrarã neẽ b̄lca?-

Jeséba panusia:

-Dji jirũarebemada neẽa ovejada waga b̄l bẽrã.-

Maã carea Samuelba jarasia:

-Idjira j̄l̄ḡl̄bidua. Idji jũei naẽna ne codaẽa.-

¹² Ara maãda Jeséba idjira j̄l̄ḡl̄bisia. Maã warrara quĩrãwãrẽã basia idjaba cacua dowã basia. Idjira dau biya querasia. Maãne Ãcõrẽba Samuelea jarasia:

-Naãdr̄l̄ m̄l̄a edasia. Maã bẽrã idji boro ãr̄l̄ nedragara weadua israelerã boroda b̄amãrẽã.-

¹³ Ara maãda Samuelba nedragara edapeda dji djabarã quĩrãpita maã warra ãr̄l̄ weasia israelerã boroda b̄amãrẽã. Maã ewarideba ãtaa Ãcõrẽ Jaurera maã warra Davi ume b̄abadjia. Mãwãnacarea Samuelera ãdjima badada idji puru Ramãnaa wãsia.

Davi Saul itea traja beda

¹⁴ Maã ewaride Ãcõrẽ Jaurera Saul ume badada ãyã wãsia. Maãne Ãcõrẽba jaida idjima idu zebisia ewariza m̄ã s̄ẽ b̄amãrẽã.

¹⁵ Maã carea Sauloare beaba idjia jarasidaa:

-Dai djuburia ãr̄idua: Ãcõrẽba b̄ara jaia idu m̄ã s̄ẽbi b̄la.

¹⁶ Maã carea dai boro, dairãa arpa zá cawa b̄l̄da j̄l̄ḡl̄bidua. Mãwãra jaiba m̄ã s̄ẽb̄l̄ḡl̄de maã õberãba arpara zaya b̄l̄ necai b̄emãrẽã.-

¹⁷ Saulba jarasia:

-Mãẽtëara arpa bio zá cawa b̄l̄da j̄l̄ḡl̄de wãnapeda m̄l̄maa enenadua.-

¹⁸ Maãne idjiare bea abal̄ba nãwã jarasia:

-Mãa Beleãnebema Jesé warrada aba unusia. Maã õberãba arpara bio zá cawa b̄la. Idjira quĩrãwãrẽã b̄la, sozarra b̄la, bio m̄ẽsrã b̄la, idjaba cr̄icha cawaadeba bedeabaria. Maã awara Ãcõrẽra idji ume b̄la.-

¹⁹ Ara maãda Saulba Jesémaa ãc̄l̄ḡl̄ nãwã jarade diabuesia:

-Dadjirã boro Saulba nãwã jara b̄la: b̄l̄ warra Davi, dji oveja wagabarida m̄l̄maa diabuedua.-

²⁰ Ara maãda Jeséba idji warra Davira Saulmaa diabuesia. Maã awara paãda, uva b̄a animarã e oãde b̄a sida burro ãr̄l̄ j̄lcuapeda diabuesia. Chiwatu zaque sida aba diabuesia.

²¹ Davira jũepeda Saul itea traja besia. Saulba Davira bio quĩrã basia. Maã bẽrã idjira b̄asia idji djõi careabemada eronibamãrẽã.

²² Saulba Davira bio bia unu b̄l̄ bẽrã bedeada Jesémaa diabuesia Davira idji ume idu bebimãrẽã.

²³ Jaiba Saul m̄ã s̄ẽb̄l̄ḡl̄de Daviba arpada zabadjia. Mãwã zá b̄l̄de Saulora necai bebadjia jaira ãyã wãbadji bẽrã.

17

Davi Goliã ume djõna

¹ Maã ewaride pilisteo sordaorãda Soco purude Judadeba yõpedadarã õjũãne abaa dji j̄l̄redapeda Epes-damiã abadae duanasidaa. Maã õjũãra Soco puru idjaba Azecã puru õsi basia.

² Maãne Saulora israelerã sordaorã ume Ela do caita b̄l̄ jewedeade dji jaresidaa. Mama chãwẽ duanasidaa pilisteorã ume djõni carea.

³ Pilisteorãra eya abal̄de duanasidaa. Maãne israelerãra dewara eyade panasidaa. Jewedada ãdjirã õsi basia.

⁴ Mañne pilisteorã duanamaaba ëberã bio mësãrã ðada jewedadaa zesia. Mañ ëberãra Goliã abadjidaa. Goliãra Gat purudebema basia. Idji drasoara sei bicaca auðu basia.

⁵ Idji borode ne zarea bronce odada jã ðabadjia. Idji jãare bronce cadaba jũãtrã jã ðabadjia. Dji zaɣlara cien libra auðu basia.*

⁶ Idji jĩrũ epanane bronce odaba jũãtrã jã ðabadjia. Mañ awara mĩãsu zaque bronce odada ëcarrade awa ðabadjia.†

⁷ Idji mĩãsu waiðada bio omoa basia. Dji quidara jiorro oda basia. Dji quida zaɣlara quince libra basica ðaa.‡ Idji djoĩ careabema eronũbabarida idji nocore nĩbasia.

⁸ Goliãra jewedade nũmepeda israelerã sordaorãa nãwã biasia:

-¿Cãrẽ cãrẽã jãwã chãwẽ duanã? Mãra pilisteoa. Jũma bãrãra Sauloare djõbadaa. Mãduba pilisteorã carea djõya. Mañ bãrã ëberãda aba edadada bãrã carea mã ume djõne zemãrẽã.

⁹ Idjia mãda poya beaibãra jũma dairãra bãrã nezocarãda panenia. Baribãra mãa idjida beasira bãrãra dai nezocarãda panenia.

¹⁰ Idi mãa bãrã israelerãa orra bedeã ðaa: ëberãda aba namaa diabuedada mã ume djõmãrẽã.-

¹¹ Mañ ùrĩðada Saulora, idji sordaorã sida bio ne wayasidaa. Abeda sãwã odida cawa crĩchadaẽ basia.

¹² Davira Jesé warra basia. Jesera Epratadeba yõna basia. Juda druade Beleã purude ðabadjia. Saul israelerã boro baside Jesera bio drõãda basia. Idjia warrarãda ocho erobasia.

¹³ Idji warrarã drõãara panãda ùbea Sauloare djõ panasidaa. Dji nabemara Eliã basia. Idjiarebemara Abinadã basia. Mañarebemara Samã basia.

¹⁴ Mañ ùbeabema warrarãra Sauloare djõ panasidaa. Davira Jesé warra dji jĩrũarebema basia.

¹⁵ Davira Saul ðamaa wãpeda jẽda Beleãnaa zebadjia idji zeza oveja waga bai carea.

¹⁶ Mañmisa pilisteo Goliãba diapeda, quewara biãda israelerãa orra bedeabadjia. Cuarenta ewari mãwã osia.

¹⁷ Ewari aba Jeséba idji warra Davia jarasia:

-Warra, ða djabarã itea naã die paãda, naã trigo jututiada sida ã aba ededua.§

¹⁸ Mañ awara sordaorã boro itea naã die quesoda ededua. Mañbe ða djabarã sãwã panãda iwidipeã ãdjia jaradua ne diabuedamãrẽã. Mañneba mãa cawaya ãdjira bia panãda.

¹⁹ Mañmisa Saulora, Davi djabarãra, waabema sordaorã sida Ela jewedade pilisteorã ume djõni carea panasidaa.

²⁰ Diapedeã Daviba idji ovejara dewara ume beesia wagamãrẽã. Mañbe idji zezaba jaradara edapeda wãsia. Davi jũẽne wãside israelerã sordaorãra djõne wãbãda bãrã ðaga duanasidaa.

²¹ Mañne israelerãra pilisteorã chãwẽ duanã quĩrãpe chãwẽ duanesidaa.

²² Daviba ededara ne wagabari jãwade amepeda idji djabarã chãwẽ duanamaa pira wãsia ãdji sãwã panãda iwidĩ carea.

²³ ãdji ume bedeã ðade Gat purudebema mësãrã ða Goliãra pilisteorã chãwẽ duanamaaba jewedadaa zepeda israelerãa orra bedeasia idjia obari quĩrãca. Mañgara Daviba jũma ùrĩsia.

* **17:5** Cien libra auðu. Hebreo bedeade ða ðaa "cinco mil siclos." † **17:6** Mĩãsu zaque. Acaɣamaarã mañgara neco basia. ‡ **17:7** Hebreo bedeade ða ðaa "seiscientos siclos." § **17:17** Ë aba. Hebreo bedeade ða ðaa "efa."

24 Israelerāba Goliá unubadade bio ne wayadapeda jēda pirasidaa.

25 Ādjiduba jarasidaa:

–ǂBārāba jāl ēberāra unusidaca? Idjia dadjirāa orra bedeade zebaria. Bariduaba jāl pilisteoda beaibara dadji boroba maā ēberāra ne bara baya. Idji cau sida diaya. Maā awara idjia parata diabi bara dji zeza ēberāra waa diabiēa.–

26 Daviba idji caita duana ēberāra nāwā iwīdisia:

–Jāl pilisteo cacua wēāgoē tabara ǂcai jāwā Ācōrē zocai ba sordaorāda orra bedei carea? Jāwā dadji israelerā biē jara bada abaaba beaibara, ǂcārēda idjia diadi?–

27 Ādjia naēna jarapedadara wayacusa jarasidaa.

28 Ara maāda idji djaba nabema Eliāba ūrīsia Davira dewararā ume nēbāra bada. Maā carea quīrūpeda Davia nāwā jarasia:

–ǂCārē cārēā zesi? ǂJāl oveja zocārāēbe tabada ējūā pōāsa ewaraga baēde āduba beesica? Mā cawa ba bara sāwā bada. Bāra namaa ze ba ababe dairā djō duanada acī carea.–

29 Daviba panusia:

–Mā ǂcārē cadjiruada osi? ǂAbabe iwīdi baēca?–

30 Ara maāda idji djaba caitabemada āyā wāsia. Maābe dewara ēberāra Goliá beaidebemada iwīdiside ādjia biēda abarida panusidaa.

31 Daviba māwā iwīdi bada ūrīsideade ācāraaba Saulmaa jarade wāsidaa. Maā carea Saulba idjira trābisia.

32 Maābe Daviba Sauloa jarasia:

–Mā boro, ni abaaba jāl pilisteora wayaiē ba. Mā, ba nezocara idji ume djōne wāya.–

33 Saulba panusia:

–Baduba jāl pilisteo ume poya djōne wāēa. Acādua bāra waēi cūdrada bada. Maāne idjira drōāda ba. Idjira cūdra edāba djō babaria.–

34-35 Daviba panusia:

–Mā boro, mā zeza oveja waga baēde imamada wa wida zepeda ovejada ca edesira māra caidu wāpeda idjia ca erōbara jāribaria. Idjaba maā animarāba māda orraibara idji quīdatrade jidapeda u jidabaria aba beabaraēda.

36 Wida imama sida māwā obaria. Mā jāl pilisteo cacua wēāgoē tabara ara maā quīrāca oya, Ācōrē zocai ba sordaorāda orra bedea ba bēra.

37 Ācōrēba māra imama jawadebemada idjaba wi jawadebemada ēdra edasia. Ara maā Ācōrēba māra jāl pilisteo jawadebemada ēdra edaya.–

Maāne Saulba idjia jarasia:

–Māēteara wādua. Ācōrēra ba ume baya.–

38 Ara maāda Saulba idjia djōi careabema jābarida Davia jābisia. Ne zarea bronco odada Davi borode jābipeđa jā jūātrābari sida Davia jābisia.

39 Maābe Daviba Saul necoda cārrade jāpeda arima pārrāa zasia. Baribara jāca bēra poya wāē basia. Daviba Sauloa jarasia:

–Nāra jāca bēra māra poya wāēa.–

Ara maāda Daviba jūma ērācuasia.

40 Maābe idjia eronībari bacurura edapeda do zaquēda wāpeda mōgara borogo quēda juesuma idji buchacade pe edasia. Mōgara tabaribarida idji jawade edapeda pilisteo Goliá ume djōne wāsia.

41 Maāne Goliāra Davimaa pīāca zēbara basia. Idji djōi careabema eronībarida idji nocoare nībasia.

⁴² Goliába bio ac_Λba_ΓΛ_Δe unusia Davira cūdra quĩrãwãrẽã ß_Λda idjaba cacua dowa ß_Λda. Ma_Λ bẽrã siriẽ ß_Λ quĩrãca unusia.

⁴³ Ma_Λ carea nãwã jarasia:

-¿Cãrẽ cãrẽã jãwã bacuru cat_Λ zeb_ΛΓ_Λ? ¿Mãwãra mãra usaca?-

Ma_Λne idji ãcõrẽ bea trãneba Davira biẽ jarasia.

⁴⁴ Ma_Λ awara nãwã jarasia:

-Zedua, mãa ß_Λ djarara diaya ãgosoba, mẽãbema animarã bida codamãrẽã.-

⁴⁵ Barib_ΛΓ_Λ Daviba panusia:

-ß_Λra mã ume djõne ze ß_Λa neco bara, miãsu bara, idjaba miãsu zaque bara, barib_ΛΓ_Λ mãra ß_Λ ume djõne ze ß_Λa ãcõrẽ ne jũma poya ß_Λ trãneba. Idjira dai israelerã sordaorã ãcõrẽa. ß_Λa idjiãba_ΓΛ orra bedeasia.

⁴⁶ Idi ara ma_Λ ãcõrẽba ß_Λra mãa poyabiya. Mãa ß_Λra beapeda oß_Λá tutaya. ß_Λ djarara, waabema pilisteorã djara sida mãa diaya ãgosoba, mẽãbema animarã bida codamãrẽã. Mãwã jũmarãba cawadã wãrã ãcõrẽda dai israelerã tãena ß_Λda.

⁴⁷ Ma_Λ awara nama duan_Λba cawadã ãcõrẽba ëdr_Λ edacada necoba ni miãsuba. Nama ãcõrẽdr_Λ djõya. Ma_Λ bẽrã idjia bãrãra dairãa poyabiya.-

⁴⁸ Ma_Λne Goliára Davi beai carea caitaara wãb_ΛΓ_Λ basía. Ara ma_Λda Davira idji ume djõne pira wãsia.

⁴⁹ Idji j_Λwara buchacade berajupeda mõgarada edapeda Goliámaa tabarisia. Ma_Λ mõgarara pilisteo dratude jou dogosia. Ma_Λba Goliára ßarrubari ßaesia.

⁵⁰ Mãwã Daviba mõgara tabaribariba Goliára poyasia. Neco neẽ idjira beasia.

⁵¹ Davira Goliá tab_Λmaa pira dogopeda Goliá necoda eũta edasia. Ma_Λba abeda beatapeda oß_Λá tutasia.

Waabema pilisteorãba ãdjidebema mẽsrãara ß_Λra beu tab_Λda ununapeda memenesidaa.

⁵² Ara ma_Λda Judadebema sordaorãra, waabema Israel sordaorã sida djõni carea ß_Λga duanenapeda araa pira wãsidaa. Ma_Λbe caiðu quena wãsidaa Saaraĩ purudeba aba Gat purudaa idjaba Ecro_Λ purude eda wãbada daucha. Ma_Λ ora abeda jũma bira ßasia pilisteorã beapedadaba.

⁵³ Mãwã ëpẽ wãpedadacarea israelerã jẽda zeb_Λdade pilisteorãba ne bepedadara jũma edacuasidaa.

⁵⁴ Ma_Λne Daviba Goliá borora edapeda Jerusale_Λ purudaa edesia. Barib_ΛΓ_Λ Goliába djõi careabema erobadara idji wua dede wagasia.

⁵⁵ Ma_Λ naẽna Saulba Davira Goliá ume djõne wãb_ΛΓ_Λda unuside idji sordaorã boro Abne abadaa nãwã iwidisia:

-Abne, jã_Λ warra zezara ¿cai?-

⁵⁶ Abneba panusia:

-Ay, mã boro, mãa wãrãda adua ß_Λa.-

Ma_Λ carea Saulba idjiã jarasia:

-Mãẽteara iwidide wãdua idji zezara cai cawaya.-

⁵⁷ Daviba Goliá beapeda jẽda zeb_ΛΓ_Λdade Goliá borora j_Λwade erobasia. Abneba idjira unupeda Saulmaa edesia.

⁵⁸ Ma_Λne Saulba iwidisia:

-Warra, ¿b_Λ zezara cai?

Daviba panusia:

-Mãra ß_Λ nezoca Beleãnebema Jesé warraa.-

¹ Saul ume bedeadacarea Davira Saul warra Jonataλ ume dji biada panesidaa. Jonataλba Davira quĩrĩã basia ara idji quĩrĩã ɓλ quĩrãca.

² Maλ ewaride Saulba Davira idji ume ɓebisia. Waa idji zeza ume ɓamãrẽã idu wãbiẽ basia.

³ Jonataλba Davira quĩrĩã basia ara idji quĩrĩã ɓλ quĩrãca. Maλ bẽrã bedea ɓasidaa dji biada paneni carea.

⁴ Jonataλba idji djiora Davia ẽrã diasia. Maλ awara idji djõbada necoda, enedɾamada, carɾλ trãjɓadada, cacuade jɓbari sida diasia.

⁵ Saulba Davi djõne diabueɓɾɾɾa Daviba poyabadjia. Maλ carea Saulba idjira idji sordaorã boro dji dromada ɓasia. Maλra jũma Saul sordaorãba, idjiare ɓea bida bia unusidaa.

Davi trã ɓaga ɓλ carea Saul so ãrĩna

⁶ Daviba pilisteo Goliá beadacarea israelerã sordaorãra jẽda ãdji puruza wãsidaa. Israelerã puruza jũene wãɓadade wẽrãrãba Saulora audiabaribadjidaa. Maλne ɓasridaba trãɓadjidaa, caribadjidaa, idjaba tõnõãda, dewara sida zabadjidaa.*

⁷ Mãwã cari panane nãwã trãɓadjidaa:

Saulba ẽberãda mil beasia baribɾɾλ Daviba die mil beasia.

⁸ Maλ ùrĩside Saulora so ãrĩsia. Maλ carea quĩrũbieɓa jarasia:

-Ãdjirãba jara panλ Daviba ẽberãda die mil beasida maλne mλa milbe beasida. ¡Cawaẽne idjira ãdjirã boroda ɓãdia!-

⁹ Mamaλba λtaa Saulba Davira quĩrãcuita ɓabadjia.

¹⁰ Nurẽma Ãcõrẽba jaida Saulmaa idu zebisia. Maλ jaiba idjira quĩrã cawaẽ nũmehisia idji de dromane. Maλne Daviba Saul carebai carea idji arpara zá basia idjia obari quĩrãca. Saulba mĩãsuda idji jλwade erobasia.

¹¹ Cawaẽne Saulba maλ mĩãsuba araa tẽũtasia. Idjia crĩchasia Davira dedaa su jidaida. Baribɾɾλ Daviba ɓarima umé aubuesia su bearãmãrẽã.

¹² Saulba cawa ɓasia Ãcõrẽra idji ume ɓadada ãyã wãsida baribɾɾλ Davi ume ɓada. Maλ bẽrã idjia Davira waya basia.

¹³ Maλ ewaride Davira mil sordaorã boroda ɓasia idji caita ɓarãmãrẽã. Djõne wãɓadaza Daviba sordaorãda edepeda bia enebadjia.

¹⁴ Ãcõrẽra idji ume ɓλ bẽrã ne jũmane bia wãbadjia.

¹⁵ Davira ne jũmane bia wã bẽrã Saulba waya basia.

¹⁶ Baribɾɾλ jũma Judadeɓemarãba, waabema israelerã bida Davira bio quĩrĩã panasidaa djõne wãɓadaza ãdjirãra edepeda bia enebadji bẽrã.

¹⁷ Ewari ɓa Saulba Davia jarasia:

-Mλ cau dji nabema Merãda ɓλa diaya ɓλ quima ɓamãrẽã. Mλa ɓabe quĩrĩã ɓλa ɓara mλ itea sozarra djõ ɓaida Ãcõrẽba djõbibɾɾλde.-

Baribɾɾλ Saulba wãrãda nãwã crĩcha basia: "Mλa Davi beai cãyãbara biara ɓλa pilisteorãba beadida."

¹⁸ Maλne Daviba panusia:

-Baribɾɾλ mλra dji dromaẽa ɓλ wigu bai carea. Mλ ẽberãrã sida dadji Israel druade dji dromarẽã.-

¹⁹ Saulba Davia idji cau Merãra diai jaradamĩna dji ewari jũẽside diaẽ basia. ãteɓɾɾλ ẽberã Adriel abadaa diasia. Adrielerã Mehola purudeɓema basia.

²⁰ Maλne Saulba dewara cau Mical abadada erobasia. Maλ wẽrãba Davira quĩrĩã basia. Saulba cawapeda ɓasridasia.

* 18:6 Dewara sida. Hebreo bedeaɓe maλra ebuda ɓãã.

²¹ Nāwā crīchasia: “Mā cau Micalera Davia diaya. Maḷbe idjideba māa Davira pilisteorā jḷwade bæbiya.” Maḷ carea Saulba wayacusa Davia jarasia:

–Idib_{ARL} wārāda b_{ARA} mā wigu baya.–

²² Maḷ ewaride Saulba idjiare beaa nāwā jarasia:

–Bāduba Davi ume bedeabadade jaradadua māa idjira bio quīrīā b_{ADA} idjaba bārā bida idjira bia unu paḷada. Maḷ bērā mā caura edaduada adadua.–

²³ Sauloare beaba Davia māwā jarasidaa. Barib_{ARL} Daviba panusia:

–Māra ne neē quirua idjaba dji dromača. ¿Ara jāwā quiruda dadjirā boro wigu baida b_{ACA}?–

²⁴ Sauloare beara wānapeda Daviba jaradara Sauloa jūma nēb_{ARL}asidaa.

²⁵ Barib_{ARL} Saulba crīcha bæsia Davira pilisteorāa beabida. Maḷ bērā jarasia:

–Davia jaradadua mā cau carea paratara iwidiē b_{ADA}. Māa ababe quīrīā b_{LA} idjia pilisteorā umaquīrā cacua wēāgoda eda cien eneida. Idjia jaradadua pilisteorāa dadjirā biē opedada carea māa ādjirāra abari quīrāca biē o quīrīā b_{ADA}.–

²⁶⁻²⁷ Sauloare beaba Davia māra jarasidaa. Maḷ bedeara Daviba bia ūrīsia dji boro Saul cauda eda quīrīā bada bērā. Saulba jarada ewari naēna Davira idji sordaorā ume wānapeda dosciento pilisteorāra quenasiidaa.† Daviba māa umaquīrāra cacua wēāgocuapeda dji era Saulmaa edesia idji cau edai carea. Ara māda Saulba idji cau Micalera diasia Davi quima bamārēā.

²⁸ Maḷne Saulba wārāda cawasia Ācōrēra Davi ume b_{ADA} idjaba idji cau Micalba Davira bio quīrīā b_{ADA}.

²⁹ Maḷ carea biara wayasia. Maḷne Davi ume dji quīrūda bæsia aba beub_{ARL}adaa.

³⁰ Maḷ awara pilisteorā ādjirā ume djōne zeb_{AD}daza Daviba dewara sordaorā bororā cāyābara auduara poyabadjia. Maḷ bērā idjira trḷ b_{AGA} bæsia.

19

Saulba Davi beai bada

¹⁻² Saulba idji warra Jonataāa, idjiare beaa bida jarasia Davira beadamārēā. Barib_{ARL} Jonataāba Davira bio quīrīā b_{LA} bērā mālg_{AD}ebemada idjia jūma nēb_{ARL}asia. Nāwā jarasia:

–Mā zeza Saulba b_{ARA} bea quīrīā b_{LA}. Maḷ bērā quīrācuita b_{AD}dua. Nu diapeḷa puru dajada mīrū bedua.

³ Maḷne mā zeza ume paḷḷ_{AD}e wānia b_{LA} mīrū b_{LA} caita. Māa b_{AD}ebemada idji ume bedeaya. Idjia oi crīcha b_{ADA} cawasira māa b_{LA} jaraya.–

⁴ Nurēma Jonataāba Davidebemada idji zezaa nāwā bia jarasia:

–Mā boro, b_{LA} nezoca Davira biē orādua. AC_{AD}dua, idjia b_{ARA} ni cārē cadjirua sida oē b_{LA} āteb_{ARL} bio careba b_{LA}.

⁵ Idji beaḷi adua Goliāra beasia. Maḷ ewaride Ācōrēba pilisteorāra jūma dadji israelerāa poyabisia. Maḷ unuside b_{ARA} bio bæsridasia. Barib_{ARL} iēi ¿cārē cārē idjira biē o quīrīā b_{LA}? Idjia ni cārē cadjiruada oē b_{LA} b_{LA} idjira beai carea.–

⁶ Jonataāba jara b_{LA} ūrīb_{ARL}de Saulba panusia:

–Warra, Ācōrē quīrāpita wārāneba jaraya: māa Davira beabiēa.–

† 18:26-27 Doscientos pilisteorā. 2 Samuel 3:14de jara b_{LA} Daviba cien beasida.

7 Saul wānacarea Jonataāba Davira trāpeda idji zeza ume bedeadara jūma nēbārasia. Maābe Jonataāba Davira Saulmaa edepeda Davira Saul ume besia naēna bada quīrāca.

8 Maā ewaride israelerāra wayacusa pilisteorā ume djōsidaa. Davira djōne wāpeda zocārā quenabāra carea pilisteorāra memenesidaa.

9 Baribāra Ācōrēba jaira waya Saulmaa idu zebisia. Saulora mīāsu cata chūmasia Daviba arpa zā bāde.

10 Cawaēne Saulba Davira mīāsuba su jidai basia baribāra Daviba bera aubuesia. Maā bēra mīāsura dedaa su nūmane wāsia. Ara maā diamasi Davira mīrū wāsia.

11 Maā bēra Saulba sordaorāda Davi dedaa diabuesia acā pananamārēā idjaba nurēma diapeda Davi beadamārēā. Baribāra idji quima Micalba Davia nāwā jarasia:

–Bada naā diamasi mīrū wāēbāra nu bāra beadia.–

12 Maā bēra dji dajadaa acābadaēba Micalba Davira jācaradeba udaa bāpeda Davira mīrū wāsia.

13 Maābe Micalba jāwaba oda ācōrē waibāada Davi cadade bāsia. Maā boroare chiwatu carada bāpeda borobaba ānēbari cobāsia.*

14 Diapeda Saulba sordaorāda Davi jidabisiē Micalba jarasia idjira cacua biē bā bēra cadade bāda.

15 Sordaorāra Saulmaa jēda wānapeda māra nēbārasidaa. Baribāra Saulba ādjira wayacusa Davi jidade wābisia. Nāwā jarasia:

–jCadade bā sida idjira jidapeda māmaa enenadua beai carea!–

16 Ara māda sordaorāba Davira jidade wāsidaa. Idji dede eda wānapeda idji cadade jāwaba oda ācōrēda chiwatu cara bara tabāda unusidaa.

17 Maā carea Saulba idji cau Micalba jarasia:

–jCārē cārēā māra jāwā cūrūgasi? jCārē cārēā mā dji quīrūra mīrū wāmārēā carebasi?–

Micalba panusia:

–Idjia jarasia carebaēbāra māra beaida.–

18 Davi mīrū wāsidi Ramā purudaa Samuel acāde wāsia. Mama Daviba jūma nēbārasia sāwā Saulba idjira osida. Maābe Davira, Samuel sida Nayo abadaāda panane wāsidaa.

19 Baribāra ācāraāba Sauloa jarasidaa Davira Nayode bāda Ramā puru caita.

20 Ara māda Saulba sordaorāda Davi jidade diabuesia. Ādjirā jūēsidade Ācōrēneba bedeadadarāda unusidaa Ācōrēneba beēda duanāda.† Samuelera ādji nocoare basia. Maāne cawaēne Ācōrē Jaurera Saulba diabueāramāa zesia. Maābe ādjirā sida Ācōrēneba beēda duanesidaa.

21 Saulba maā cawasiē dewara sordaorāda diabuesia. Jūēsidade māāgarā sida Ācōrēneba beēda duanesidaa. Maā bēra Saulba dewararāda diabuesia. Baribāra māāgarā sida Ācōrēneba beēda duanesidaa.

22 Maā carea ara idjida Ramā purudaa Davi jidade wāsia. Secū abadaē baido juebada uriamā jūēsidi iwidisia Davida idjaba Samuelda sāma panā cawaya. Maāne ēberārāba jarasidaa ādjira Nayode panāda Ramā puru caita.

* 19:13 Acāraāmarā Micalba dji jāwaba oda ācōrēra Daviba cacuaē jābariba jā bāsia. † 19:20 Ācōrēneba beēda duanāda. Hebreo bedeaē ebuda bāēa sāwā bedeaēsidada. Zocārāmarā ādjia Ācōrē beēda mā cawaiē jara duanesidaa waa dadjia ūrīnaca bedeaē beēda duanesidaa.

²³ Maḷ bēṛā Saulora Nayodaa wāsia. Wāb_{AR}ade Ācōrē Jaurera idjmaa zepeda idji sida Ācōrēneba bedea besia. Māwā bedea wāb_{AR}ada Nayode jūēsia Ramá puru caita.

²⁴ Mama idjia jā b_{AR}a ērāpeda Samuel quīrāpita āsa diamasi bida Ācōrēneba bedea basia. Maḷ carea abā_{AB}a ne oca baḍada cawaēne o beib_{AR}a israelerāba nāwā jarabadaa:

-Saul sida Ācōrēneba bedebarica?-

21

Davi mīrū wāna

¹ Maḷ ewaride Davira Nobo purudaa sacerdotē Ahimele acāde wāsia. Barib_{AR}a Ahimeleba Davira idūba zeb_{AR}ada unuside dauperasia. Au-diabaripeda nāwā iwidiisia:

-Ķsāwā jāwā b_{AD}duba nī?

² Daviba sewadeba panusia:

-Dadjirā boro Saulba m_Āa ne obi b_{AA}. Barib_{AR}a ni abā_{AA} maḷg_{AD}ebemada cawabīrādūada asia. M_Āa jaraḍama m_Ā sordaorā ume dji ununia.

³ Mērā, Ķcārēda ero_{BA}a coi carea? Paḷda juesuma wa ne baridua b_{AA} ero_{BA}a sida m_Āa diadua.-

⁴ Maḷne sacerdoteba panusia:

-M_Āa paḷ ero_{BA}ra baridua paḷēa. Āteb_{AR}a Ācōrē quīrāpita baḍa paḷda ero_{BA}a.* B_Ā ume pa_{AR}a sordaorāda idi wērārā ume cāinaē pa_{AR}ab_{AR}a maḷ paḷra m_Āa diaya.-

⁵ Daviba panusia:

-Ni abā_{AD}a wērā ume cāinaē pa_{AR}a. Dai djōne wāb_{AD}daza Ācōrē quīrāpita bia beaḍida pa_{AR}a. Idi biara māwā pa_{AR}a dadjirā boro Saulba diabueḍa bērā.-

⁶ Maḷne sacerdoteba Davia paḷ Ācōrē quīrāpita baḍara diasia dewarada neē baḍa bērā. Maḷ paḷra ero_{BA}sia paḷ djiwidida Ācōrē quīrāpita b_{AD}a bērā.

⁷ Maḷ ewaride Saul nezoca Doé abadada Ācōrē quīrāpita ne oi carea mama basia. Idjira Edoḷnebema basia. Saul oveja wagabadarā boro basia.

⁸ Maḷne Daviba sacerdotē Ahimelea jarasia:

-Ķb_{AA}a djōbada necoda wa mīāsuda nama neē b_{ACA}? Dadjirā boro Saulba isabe zebida bērā m_Ā necoda, dewara djōi careabema sida eneē basia.-

⁹ Ahimeleba panusia:

-B_{AA} Ela jewedade ero_{BA}a pilisteo Goliá neco baḍada nama ero_{BA}a. Dai sacerdotē djio waga ero_{BA} jēdaare wuaba b_{AR}ā b_{AA}.† Quīrā b_{AB}AR, edadua. M_Āa dewarada neē b_{AA}.-

Daviba jarasia:

-Jāḷ cāyābara biara b_{AR}a neēa. M_Āa diadua.-

¹⁰ Ara maḷ ewaride Davira Saul carea pilisteorā puru Gat abadaḍaa mīrū wāsia dji boro Aquisi abadamaa.

¹¹ Maḷne Aquisiare beaba jarasidaa:

-Ķjari b_{AR}a Davi, Israeldebema boroēca?‡ Wērārā cari duane idjidebemada nāwā trāḷsidaa:

Saulba ēberāda mil beasia barib_{AR}a Daviba die mil beasia.

* **21:4** Levitico 24:5-9. † **21:9** Sacerdotē djio. Hebreo bedede b_Ā b_{AA} "efod." Maḷ versiculode ebuda b_Āēa cārēnebemada bedea b_{AD}a. ‡ **21:11** Davi, Israeldebema boro. Hebreo bedede b_Ā b_{AA} "Davi, naḷ ējūānebema boro."

¹² Ādjia mǎwǎ jarapedada carea Daviba bio crīcha nūmesia. Bio waya basia Gat purudebema boro Aquisiba idjira beabida.

¹³ Maǎ carea ādji quīrāpita quīrǎé ʙǎ quīrāca ʙabadjia. Dji dede eda wābadaē idji ʙichiwiba orrecuabadjia idjaba idɔbara idji icaraē zowuabibadjia.

¹⁴ Maǎne Aquisiba idjiare ʙea nǎwǎ jarasia:

–jǎǎ ēberāra quīrǎé tabǎa! ǎCārē cārēā idjira mǎ quīrāpita enesida?

¹⁵ ǎIdjira nama enesidaca mǎ quīrāpita quīrǎ cawaē ʙamārēā? Bārāmaarā ǎquīrǎé ʙeara nama neēca? jǎǎ ēberāra mǎ dedebemada āyā ededada!–

22

¹ Mamaǎba Davira Adulaǎ puru caita eya uriaē mīrū ʙade wāsia. Davi djabarāba, dji zezaba, jūma dji zeza ēberārā bida idjira mama ʙada ūrisidāē idji ume panane wāsidaa.

² Maǎ awara jūma ēberārā ʙia mīga ʙeada, ne diai bara ʙeada, sode ʙiē ʙea sida idjimaā wāsidaa. Maǎne Davira ādjirā boroda ʙesia. Jūma ābaa cuatrociento panasidaca ʙǎa.

³ Mamaǎba Davira Mizpa purudaa wāsia Moab druadē. Idjia Moab druadēbema boroa nǎwǎ jarasia:

–Mǎ djuburia, mǎ zezada mǎ papa sida nama idu ʙebidua aba Ācōrēba sǎwǎ oida mǎa cawabibǎǎdaa.–

⁴ Maǎbe Daviba djibarirāra Moab druadēbema boromaa edepeda amesia. Ādjirāra mama panesidāa Davi eyaē mīrū ʙǎmisa.

⁵ Maǎne Ācōrēneba bedēabari Ga abadaba Davia nǎwǎ jarasia:

–Waa naǎ eyaē mīrūrādua. Jēda Juda druadāa wādua.–

Ara maǎda Davira Haret oidāa wāsia.

Saulba sacerdoterā quenana

⁶ Ewari aba Saulora Guibea purude eya zaquede chūmasia tamarisco bacuru edre. Idji jǎwade mīāsuda erobasia. Jūma idjiare ʙeara idji ume panasidāa. Maǎne ǎCALǎ idjimaā zedapeda jarasidaa Davida, idji ume panǎǎrā sida unusidada.

⁷ Saulba idjiare ʙea nǎwǎ jarasia:

–Ūrīnada, bārāra mǎ quīrāca Benjamīǎneba yōpedadarāa. Baribǎǎ Juadaēba yōna Jesé warra Davira dadji israelerā boroda ʙeibǎǎ, ǎidjia bārāa ējūāda, uva ējūā sida diaica? ǎIdjia bārāra idji sordaorā bororāda ʙǎica?*

⁸ Mǎwāmīna bārāra bedea ausidaca ʙǎa mǎ āyǎ ʙǎdi carea. Ni abaǎba mǎa jaradaē basia mǎ warra Jonataǎra Jesé warra Davi ume bedea ʙǎsidada. Ni abaǎba mǎda crīchadāca. Idira mǎare ʙada Daviba mǎra ʙeai carea ʙǎa mǎ warra Jonataǎba mǎwǎ crīchabida ʙērā. Baribǎǎ bārāba maǎnebemada mǎa jaradaē basia.–

⁹ Maǎne Edoǎnebema Doé ādji tāēna ʙǎba nǎwǎ jarasia:

–Mǎa Jesé warra Davira Nobo purude unusia. Idjira Ahitob warra Ahimele ume bedea basia.

¹⁰ Ahimeleba Ācōrēa iwidisia Daviba sǎwǎ oida ʙǎ cawaya. Maǎ awara djōbada neco pilisteo Goliāde ʙadada, coi careabema sida diasia.–

* **22:7** Hebreo bedeaē nǎwǎ ʙǎ ʙǎa: “ǎIdjia bārāra mil bororāda idjaba cien bororāda ʙǎica?”

11-12 Ara maãda Saulba Ahitob warra Ahimelera, idji zeza ëberãrã sída jũma trãbisía. Ædjirãra Nobo purude Æcõrë sacerdoterã basía. Ædjirã Saulma jũesíadae Saulba Ahimelea jarasia:

–Ahitob warra, mãa jarabãrã urĩdua.–
Ahimeleba panusia:

–Jaradua, mã boro.–

13 Maãne Saulba iwídisía:

–¿Cãrë cãrëã bãra Jesé warra Davi ume mã beadi carea bedea ausída? Mãa cawa bãa bãa paãda, djõbada neco sída idjía diasída. Maã awara bãa Æcõrëa iwídisía Daviba sãwã oída bã cawaya. Maã bërã idjira idjia mãra beai carea bãa.–

14 Ahimeleba panusia:

–Mãwãéa. Mã boro, jũma bãare ðea cãyãbara Davira bã ume jipaara bãa. ¿Idjira bã wiguéca? ¿Bã wagabada sordaorã boroéca?† ¿Jũma bã ðiguidabemarãba idjira waya panãéca?

15 Idibebãrã mãa Æcõrëa iwídi bãéa idjia sãwã oída bã cawaya. Maã bërã mã boro, jararãdua mãra mã ëberãrã sída bedeaðe panada. Wãrãda mã, bã nezocaba cãrë sída adua bãa naã nẽbãraðebemada.–

16 Baribãrã Saulba ïjãnaé bërã nãwã jarasia:

–Ahimele, bãra, bã zeza ëberãrã sída mãa jũma beabiya.–

17 Ara maãda Saulba idji wagabada sordaorãa nãwã jarasia:

–¿Æcõrë sacerdoterãra jũma quenanaðua! Ædjirã sída Daviare duanaa. Ædjia cawasídaa Davira mĩrũ nĩda baribãrã mãa jaradaé basía.–

Baribãrã idji wagabada sordaorãba Æcõrë sacerdoterãra bea quĩrãnaé basía.

18 Maã carea Saulba Edoãnebema Doéa jarasia:

–¿Bãabãrã Æcõrë sacerdoterãra quenadua!–

Ara maãda Doéba Ædjirãra quenasia. Maã ewaride 85 sacerdoterãda Ædji djio jã ðeada quenasia.

19 Maã awara sacerdoterã puru Noboðaa wãpeða umaquĩrãrãda, wërãrãda, warrarãda, djíwídi toda queða sída necoba jũma quenasia. Pacada, burroda, oveja sída quenasia.

20 Baribãrã Doéba quenabãrãde Ahimele warra Abiatada Davi bãamaa mĩrũ wãsia.‡

21 Maãne idjia Davia nẽbãrãasia sãwã Saulba Æcõrë sacerdoterãra quenabisída.

22 Daviba idjía jarasia:

–Mã Nobo purude basíde Edoãnebema Doé sída mama basía. Mãa cawa basía idjira Saulmaa wãpeða mã jãma ðadara jaraida. Maã bërã mãdrã bedeaðe bãa bã zeza ëberãrã jũma quenana carea.

23 Mã ume ðeðua. Ne wayarãdua. Abari ëberãba mãda, bã sída bea quĩrã bãa. Mã ume ðesira idjia bãra beaéa.–

26

Daviba Saul bea ama ðada

1 Maã ewaride Zip puruðebemarãda Guibeadaa wãnapeda Sauloa nãwã jarasídaa:

† 22:14 Λαγαμαaarã maã bedeaða jara bãa: “¿Bãa jarabãrãra isabe ocaca?” ‡ 22:20 Ahimele warra Abiatada. Hebreo bedeaðe bã bãa: “Ahitob warra Ahimele warra Abiatada.”

-Davira Haquila eya zaquede ējūā pōāsa ewaraga ʙΛ quīrāpe mīrū ʙΛA.*

² Ara maāda Saulba dji biara ʙea Israeldebema sordaorāda mil ūbea edapeda Zip ējūā pōāsa ewaraga ʙΛdaa Davi jΛΛde wāsidaa.

³ Maāne Haquila eya zaquede o icawa cāisidaa. Maā eya zaquera ējūā pōāsa ewaraga ʙΛ quīrāpe ʙΛA.

Maāne Davira ējūā pōāsa ewaraga ʙΛde ʙasia. Idjia cawasia Saulba idjira jidade zebΛΛda.

⁴ Maā bēā ʙΛΛΛ diabuesia Saulora idji sordaorā sida sāma panΛda cawai carea. Ādjirā jēda zesidade jarasidaa wārāda Saulda jūēsida.

⁵ Maābe Davira Saul idji sordaorā ume panΛmaa chupea wāpeda quīrācuiteda asia Saulda, Ner warra Abne sida sāma cāi panΛ cawaya. Maā Abnera Saul sordaorā boro ʙasia. Daviba unusia Saulora idji sordaorā ēsi cāi ʙΛda.

⁶ Davira jēda wāpeda hititadebema Ahimele ume idjaba Seruyā warra Abisai ume bedeasia. Abisaira Joā djaba ʙasia. Daviba ādjia iwīdisia:

-¿Caida mΛ ume Saul cāi ʙΛmaa wāi?

Abisaiba panusia:

-Māda ʙΛ ume wāya.-

⁷ Maā diamasi Davira Abisai ume Saul sordaorā panΛmaa wāsidaa. Jūēsidade unusidaa Saulora cāi ʙΛda. Idji boro nocoare mīāsuda egorode su nūmasia. Maāne Abneda, idji sordaorā sida Saul cāi ʙΛ orrocawa cāi panasidaa.

⁸ Maā carea Abisaiba Davia jarasia:

-Idi Ācōrēba ʙΛ dji quīrūra ʙΛ jΛwade ʙΛʙΛΛΛ. Saulora māa idu beabidua. Ara idji mīāsuba idjira egorodaa su jidaya. ʙarima aba subΛΛaba beaya.-

⁹ BaribΛΛ Daviba jarasia:

-Idjira bearādua. Ācōrēba ʙΛda boroda beasira idjia cawa oya.

¹⁰ Ācōrē quīrāpita māa jaraya aʙabe idjiabΛΛΛ Saulora beubida ʙΛA. Āībērā ewari aba idjia Saulora ara jāwā beubiya wa dji quīrū ume djō ʙΛde beubiya.

¹¹ IdjiabΛΛΛ Saulora dadjirā boroda ʙΛda bēā māa Saulora beaēa. BaribΛΛΛ idji jiadoda, mīāsū sida idji boro nocoare beada edadapeda isabe wānia.-

¹² Ara maāda Daviba mīāsuda, jiado sida Saul boro nocoare beada edadapeda wāsidaa. Ādjia opedadara ni abaΛba ununaē ʙasia ni ūrīnaē ʙasia. Ni abaΛda ʙΛΛmanaē ʙasia Ācōrēba jūmarāda bio cāibigada bēā.

¹³ Maābe Davira dewarabema eya zaque borodaa wāsia. Mama idjira Saul sordaorā panΛ quīrāpe tΛmΛ aride ʙesia.

¹⁴ Maāne Daviba Saul sordaorā boro Abneda trΛ jarasia:

-jAbne! ¿Ūrī ʙΛca?-

Abneba panusia:

-¿Caida jāwā dadjirā boro Sauloa ʙia ʙΛ?-

¹⁵ Daviba jarasia:

-¿ʙΛΛ Israel druade dji mēsřara ʙΛēca? Maāda ¿cārē cārēā dadjirā boro Saulora wagaē ʙΛ? Idi ēberāda bārā cāi duanΛmaa wāpeda dadjirā borora beada ʙasia.

¹⁶ ʙΛa cadjiruada osia. ʙΛa dadjirā borora wagaē ʙasia. Ācōrē quīrāpita māa jaraya: Ācōrēba ʙΛda borora bārāba wagapedadaē bēā, ʙΛda ʙΛ sordaorā sida jūma beudida panΛA. Saul mīāsuda, jiado sida idji boro nocoare beadada jΛΛdua unui cawaya.-

¹⁷ Saulba cawasia Davida māwā beada ʙΛda. Maā bēā jarasia:

-Mā warra Davi, ¿ʙΛda jāwā beada ʙΛca?-

* 26:1 Ējūā pōāsa ewaraga ʙΛ. Hebreo bedeaēde ʙΛ ʙΛA "Jesimoā."

Daviba panusia:

–Māē, māl boro. Māda māwā bedea ḅaa.

¹⁸ Baa ḷcārē cārēā māl, ḅa nezocada biē oi carea ēpē ḅa? ḷCārēneba māa ḅara biē osi? ḷCārē cadjiruada osi?

¹⁹ Māl boro, māl djuburia māa jarabaḷara ūrīdua. Ācōrēba ḅada māl ume quīrūbisibaḷa māa idjia animarāda babue diaya ḅa quīrūbira tumabimārēā. Baribaḷa ēberārāba ḅada māl ume quīrūbisidabaḷa, Ācōrēba ādjirāra biē ḅaya. Ādjirāba māra Ācōrēba diada druadebemada āyā jaḷretabaḷa quīrāca nama mīrū zebisidaa. Nāwā jarabaḷadaca ḅaa: āyā wādua dewara ācōrē ḅea ēpēmārēā.

²⁰ Nama Ācōrēba diada drua āi māra bearādua. Māra usa tḷ quīrāca ḅaaē ḅa bērā ḷḅaa cārē cārēā māra beai carea jaḷa ḅa? jEyade suērtu beai carea jaḷa ḅa quīrāca māra ēpē ḅaa!–

²¹ Maḷ carea Saulba panusia:

–Māl warra Davi, māa cadjiruada osia. Ēberā crīcha neē ḅa quīrāca māa bio āi o ḅasia. Māl ume jēda wāna. Idi ḅaa māra beadaē bērā māa ḅara waa biē oēa.–

²² Daviba panusia:

–Māl boro, ḅa mīāsura nama ḅaa. Sordaoda aba diabuedua edade zemārēā.

²³ Ācōrēba ēberāza ne biada diaya ādjia jipa o panḷ carea idjaba wārāda jīā o panḷ carea. Idi Ācōrēba ḅara māl jaḷwade ḅasia. Baribaḷa māa ḅara beaē basia, idjiabaḷa ḅara dai boroda ḅada bērā.

²⁴ Māa Ācōrēa iwidi ḅaa māda zocai ḅamārēā, māa idi ḅara zocai ḅada quīrāca. Idjaba iwidi ḅaa māra jūma bia mīga ḅadebemada ēdra ḅamārēā.–

²⁵ Saulba panusia:

–Ācōrēba ḅara carebaya, māl warra Davi. Wārāda ḅaa ne waibḅada o ḅaya. Baa obaḷaḷa jūma bia odjaya.–

Maḷbe Davira āyā wāpeḅa Saulora jēda idji druadaa wāsia.

27

Davi pilistorāma bada

¹ Māwānacarea Daviba nāwā crīchasia: “Ewari aba Saulba māra beaya. Biara ḅaa māra pilistorā druadaa mīrū wāida. Māwāra Saulba māra beai carea naḷ Israel druade waa jaḷaēa. Mama idjia māra poya jidaēa.”

² Ara maḷda Davira, seisciento sordaorā idji ume panḷ sida pilistorā puru Gat abadaḅaa wāsidaa. Maḷ puru borora Maó warra Aquisi basia.

³ Maḷne Davira, idji sordaorā sida ādji ēberārā bara Aquisi caita Gat purude panesidaa. Daviba quimada ume erobasia. Aba Ahinoaḷ basia. Ahinoaḷra Jezreel purudebema basia. Dewarabemara Abigail basia. Abigailera Carmel purudebema basia. Idjira Nabal pēdra wērā basia.

⁴ Saulba ūrīsia Davira Gat purudaa mīrū wāsida. Maḷ bērā Davi beai carea waa jaḷaē basia.

⁵ Ewari aba Daviba Aquisia nāwā jarasia:

–Baa māda bia unu ḅabaḷaḷa, ḅa druade puru zaqueda aba māa diadua dai panani carea. Māl, ḅa nezocara ḅa puru drōmane ḅaiē ḅaa.–

⁶ Ara maḷ ewaride Aquisiba Sicla puruda Davia diasia. Mamaḷba ḷtaa maḷ purura Juda druadebema bororāba eropanesidaa.

⁷ Davira poa aba auḅu jeḅeco quīmārē pilistorā druade basia.

⁸ Mama panane Davira idji sordaorã ume gesuritarãmaa, gezritarãmaa, idjaba amalecitarãmaa bida ne jãrĩcuade wãbadjidãa. Maã ëberãrãra Telaiã purudeba Sur ëjũãare aba Egipto drua daucha panabadjidãa.*

⁹ Ne jãrĩcuade wãbdade Daviba idji sordaorã ume umaquĩrãrãda, wërãrã sida jũma quenabadjidãa. Ni abãlda zocai ßadaca basia. Baribãrã ovejãda, pacada, burroda, cameyoda, cacuade jãbada sida jũma edacuadapeda Aquisimãa jëda wãbadjidãa.

¹⁰ Maãne Aquisiba nãwã iwidibadjia:

-Idi bãrãra çsãma ne jãrĩcuade wã panasida?-

Maãne Daviba sewadeba nãwã panubadjia:

-Negue ëjũãne Juda druade Jerameeldeba yõpedadarãba eropananada, quenitarãba eropananã sida jãrĩcuade wã panasidãa.-

¹¹ Ne jãrĩcuade wãbãrãde Daviba umaquĩrãrãda, wërãrã sida jũma quenabadjia. Ni abãlda zocai ßaca basia. Idjia nãwã crĩchasia: "Abãlda zocai ßãsira maãne idjira Gat purudãa zeibãrã Aquisia jaraisicada mãã odada." Davi pilisteorã druade baside mãwã o ßabadjia.

¹² Maã carea pilisteorã boro Aquisiba crĩchasia Davira idjiare ßada. Idjia jarasia: "Daviba o ßã carea idji puru Israelba idjira quĩrãma panãa. Maã bërã idjira ewariza mããre ßaya."

28

Saul daubara wërãmaa wãna

¹ Maã ewaride pilisteorãdã dji jãresidãa israelerã ume djõni carea. Maãne pilisteorã boro Aquisiba Davia nãwã jarasia:

-Bãã bio cawa ßãã bãra, ßã sordaorã sida mããre djõne wãnida panãda.-

² Daviba jarasia:

-Bia ßãã, ßãã unuya sãwã mã, ßã nezocara djõbarida.-

Aquisiba jarasia:

-Mãwã baibãrã, bãrã mã wagabarida ßãya aba ßã beubãrãdãa.-

³ Maã naëna Saulba jũma daubararãda Israel druadebemada äyã jãrecuasã.* Maã awara Samuelera jaidasia.† Israelerãra idji carea jãsiidãa. Idji puru Ramãne tãbarisidãa.

⁴ Pilisteo sordaorãra äbaã dji jãredapeda Suneã purude duanesidãa. Maãne Saulba idji sordaorãra äbaã jãrepeda Guilboa eyade duanesidãa.

⁵ Baribãrã pilisteo sordaorã unuside Saulora ne wayaaba cacua urea nũmesia.

⁶ Maã carea Saulba Äcõrëã iwidisia sãwã oida ßã cawaya. Baribãrã Äcõrëba cãimocaradeba ni Uriã abadadeba bida cawabië basia.‡ Maã awara Äcõrëneba bedeabadarãba poya cawabidaë basia.

⁷ Maã carea Saulba idjiare beãã nãwã jarasia:

-Bëwãrã jaure ume bedeabari daubara wërãda jãrãdãdua, mãã idjiideba cawã carea sãwã oida ßãda.-

Maãne idjiare beãã panusidãa:

-Endor purude daubara wërãda ßãã.-

⁸ Ara mããda Saulora quĩrã awara djiosia ni abãlba idjira cawarãnamãrëã. Maãbe idjiare beãã ume edapeda diamasi mãã wërãmaa wãsia. Idjia daubara wërãã nãwã jarasia:

* 27:8 *Telaiã purudeba.* Acãrãmaaã mããba jara ßãã: "Drõã naëñabema ewarideba ããã." * 28:3 Deuteronomio 18:9-14. † 28:3 1 Samuel 25:1. ‡ 28:6 *Uriã.* Exodo 28:30.

–Mā djuburia māa jarab_{ΛΓΛ} bēwārā jaureda zebidua idji ume bedeai carea.–

⁹ Barib_{ΛΓΛ} daubara wērāba panusia:

–¿Cārē cārēã b_{ΛΛ} māwā obi b_Λ? ¿Saulba odara b_{ΛΛ} adua b_Λca? Idjia daubararāda naā Israel druadebemada jūma āyā jarecuasia. ¿Saulba māra beamārēã b_{ΛΛ} māwā obi b_Λca?–

¹⁰ Maāne Saulba Ācōrē quīrāpita wārāneba nāwā jarasia:

–Māa Ācōrē trāneba jaraya naā ob_{ΛΓΛ} carea b_Λra biē odaēda.–

¹¹ Maā carea daubara wērāba iwīdisia:

–Māēteara ¿b_{ΛΛ} cai jaureda zebi quīrāã b_Λ?–

Saulba panusia:

–Samuel jaureda zebidua.–

¹² Ara maāda daubara wērāba Samuel jaureda trāsia. Samuel jaure uniside mīādua biapeda Sauloa jarasia:

–B_{ΛΛ} ¿cārē cārēã māra cūrūgasí? ¿b_Λra Saulda jāwā b_Λ!–

¹³ Saulba panusia:

–Ne wayarādua. B_{ΛΛ} unu b_Λda māa jaradua.–

Daubara wērāba panusia:

–Jaureda egorodeba ātaa zeb_Λr_Λada unu b_Λa.–[§]

¹⁴ Saulba iwīdisia:

–Idjira ¿cai zaca b_Λ?–

Daubara wērāba panusia:

–Idjira drōāda b_Λa. Idjia cacuađe j_Λ b_Λra drasoā b_Λa.–

Maāne Saulba cawasia Samuel jaureda māwā b_Λda. Maā carea idjira chīrāborode barru cobesia.

¹⁵ Maāne Samuel jaureba idjia iwīdisia:

–¿Cārē cārēã b_{ΛΛ} māra mīā sē b_Λ? ¿Cārē cārēã namaa zebisi?–

Saulba panusia:

–B_Λra namaa zebisia māa sāvā oida b_Λda cawa crīchaē b_Λ bērā. Pilisteorāra mā ume djōne zesidaa. Maāne Ācōrēba māra igara b_Λa. Māa sāvā oida b_Λ iwīdib_Λr_Λade idjia cāimocaradeba cawabicaa. Maā awara idjideba bedeabadarāba poya cawabidaēa. Maā carea b_Λda tr_Λ b_Λa māa sāvā oida b_Λda cawabimārēã.–

¹⁶ Samuel jaureba panusia:

–¿Cārē cārēã māa iwīdi b_Λ? Ācōrēba b_Λda igarapeda b_Λ ume dji quīrūda besia.

¹⁷ Idjia b_Λra osia māneba jarađa quīrāca. Idjia b_Λ israelerā boro badada jārīpeda b_Λ ume bāda Davia diasia.

¹⁸ Idjia jarađara b_{ΛΛ} ījā oē basia. B_{ΛΛ} amalecitarāra jūma quenaē basia idji quīrūbideba obida quīrāca.* Maā bērā idi b_Λra jāwā o b_Λa.

¹⁹ Maā awara Ācōrēba b_Λda, israelerā sida pilisteorāa poyabiya. Nu b_Λra, b_Λ warrarā sida mā ume beudarā panabadama panania.–

²⁰ Samuel jaureba jarađa carea Saulora bio ne wayapeda egode b_Λesia. Idjira cacua norrabari basia ewari aba āsa diamasi bida ne coē bāda bērā.

²¹ Daubara wērā Saul caita wāpeda unusia idjira ne wayaaba cacua urea nūm_Λda. Maāne jarasia:

–Mā, b_Λ nezocaba b_Λ bedeara ījāsia. Mā beadi adua b_Λa jarađara māa jūma osia.

²² Mā djuburia ūrīdua. Māa b_Λa paāda maārī diaya comārēã. Māwā b_Λra waya cacua b_Λl_Λaya nocodaa wāmārēã.–

[§] 28:13 *Jaure*. Hebreo bedeade b_Λ b_Λa “ācōrē beada.” * 28:18 1 Samuel 15:3-28.

²³ Barib_{ΛΓΛ} Saulba coēana asia. Ma_Λ bē_rā daubara wērāba, Sauloare bea bida jara panesidaa ne comārēā. Māwā jara pan_Λ carea Saulba ne coyada asia. Egode tabadada c_Λdade āta chūmesia.

²⁴ Daubara wērāba paca zaque boreguea b_Λada idji de caita erobasia. Ma_Λ pacara beapeda djusia. Idjaba harinada b_Λarat_Λpeda pa_Λ dji ēsābari neē b_Λada ābusia.

²⁵ Ma_Λra Sauloa, idjiare beaa bida diasia codamārēā. Ara ma_Λ diamasi ne copedadacarea Saulora idjiare bea sida jēda wāsidaa.

31

Pilisteorāba Saul beapedada

¹ Pilisteorāda israelerā ume djōne wānapeda Guilboa eyade israelerā zocārā quenasidaa. Ma_Λ bē_rā israelerāra memenesidaa.

² Pilisteorāba Saulora, idji warrarā sida caidu ēpēsidaa. Ma_Λne Saul warrarā Jonatāda, Abinadāda, Malquisūa sida beasidaa.

³ Ma_Λbe Saul b_Λama auđuara djōsidaa. Enedr_Λmaba djōbadaba idjima_Λ cha dr_Λ pan_Λba Saulora sucuasidaa.*

⁴ Ma_Λ carea idji djōi careabema eronībabarīa nāwā jarasia:

–B_Λ necora ēūtapeda m_Λra su beadua. Māwā oēra jā_Λ pilisteorā cacua wēāgoē tabeaba m_Λra jidadapeda bio pua unubidia. Māwā odapeda m_Λra necoba su beadia.–

Barib_{ΛΓΛ} Saul djōi careabema eronībabariba Saul beaira wayasia. Ma_Λ carea Saulba idji necoda āta nūm_Λpeda ā_Γā baesia iduba beui carea.

⁵ Saul djōi careabema eronībabariba ma_Λ unuside Saul caita abari quīrāca idji neco ā_Γā su baesia iduba beui carea.

⁶ Māwā abari ewaride Saulora, idji warrarāda ūbea, idji djōi careabema eronībabarida, idjiare bearā sida jūma beusidaa.

⁷ Israelerā Guilboa quīrāpe b_Λ jewedade panabadaba, Jorda_Λ do quīrārē panabada bida ūrīsidaa pilisteorāba poyadapeda Israeldēbema sordaorāda memenesidada. Idjaba ūrīsidaa Saulora idji warrarā sida beasidada. Ma_Λ carea ma_Λ israelerāra ādji purudebemada āyā mīrū wācuasidaa. Ma_Λbe pilisteorāra zedapeda ma_Λ puru beade panesidaa.

⁸ Nurēma pilisteorāba israelerā quenapedadamaa wānapeda ādjia nebīa erobadara jūma j_ΛΓ_Λ pe wāsidaa. Ma_Λne Saulda idji ūbeabema warrarā sida Guilboa eyade beu tapan_Λda unusidaa.

⁹ Saulora ob_Λā tutadapeda idjia djōi carea erobadara edasidaa. Ma_Λbe ā_ΣΓ_Λ ādji druadaa diabuesidaa Saul beudadebemada waabema pilisteorāa jaradamārēā. Ma_Λ bedeara ādji j_Λwaba oda ācōrē bea dede, puru quīrāpita bida jarasidaa.

¹⁰ Ma_Λbe pilisteorāba ne jūma Saulba djōi carea erobadara ādji j_Λwaba oda ācōrē Astarte dede eda b_Λsidaa. Idji cacuara ā_Γā jira b_Λsidaa israelerā puru Bet-sa_Λ mōgaraba auđu jūrā ca b_Λde.

¹¹ Gala druade israelerā Jabe purudebemaba ūrīsidaa sāwā pilisteorāba Saul cacuara osidada.

¹² Ara ma_Λda dji zozarra beaba Saul cacuara edade wāsidaa. Jūma ma_Λ diamasi wāb_Λdade Bet-sa_Λ purude jūēsidaa. Ma_Λbe Saul cacuara, dji warrarā cacua sida edaa edadapeda jēda Jabedaa enesidaa. Mama ādji cacuara babuesidaa.

* **31:3** *Cha dr_Λ pan_Λba Saulora sucuasidaa.* Hebreo bedeade māwā b_Λ b_Λa. Griegode nāwā b_Λa: “Saulora bio ne waya besia.”

¹³ Mãwãnacarea ãdji ÐΛWΛΓΛda edadapeda Jabede bacuru edre jou ÐΛsidaa. Maãbe domia aba ne codaẽ basía.

2 SAMUEL

UMÉBEMA CARTA SAMUEL

2 Samueldeba aba Nehemianaa Ἰσραήλ ἑπεδάδα

Naḡarā cartade ḡ ḡaa israelerā māwāpedadada Davi ādji boro bedadeba aba Nehemiaba Jerusaleḡ auḡu jūrā ca ḡadara wayacusa obaradaa. Davira dji boroda besia 1010 poa Jesucrito toi naēna. Nehemiaba dji jūrā ca ḡadara waya osia 445 poa Jesucrito toi naēna. Dadji ēberā bedeade naḡda ḡ eropanaa:

Umébema carta Samuelde ḡ ḡaa Davi Israeldebema boroda bedada, Davideba yōḡadarā ewariza israelerā bororāda beadi Ācōrēba jaradada, Daviba Betsabé ume cadjirua odada, idjaba Davi warra Salomoḡ toḡada.

Nabema carta Cronicade ḡ ḡaa Ācōrēba Davia cawabidada sāma idji de dromara oida ḡada idjaba Davi jaidadada. Umébema carta Cronicade ḡ ḡaa Salomoḡ Israeldebema boroda ḡepeda Ācōrē de droma odada.

Nabema carta Reyede ḡ ḡaa Salomoḡ ne bara bedada, idji necawaadebemada, idjaba wērā awua ḡadeba Ācōrē igaradada. Maḡ awara ḡ ḡaa israelerā drua aba ḡadada umé bedada: Juda druada idjaba Israel druada. Maḡare ḡ ḡaa Israel druadebema boro Jeroboḡba israelerāa jawaba oḡa ācōrē ēpēbidada. Maḡ awara ḡ ḡaa Ācōrēneba bedeabari Eliaba odadebemada.

Umébema carta Reyede ḡ ḡaa Eliḡ bajānaa wānada, idji cacuabari Eliseo Ācōrēneba bedeabarida bedada, idjaba israelerāba dewara ācōrē ḡea ēpē panḡ carea Ācōrēba dji quīrūrāa ādjirā jida edebidada.

Esdra cartade ḡ ḡaa Persia druadebema boro Ciroba idu israelerāa ādji druadaa jēda wabidada idjaba Ācōrē de droma waya opedadada. Nehemia cartade ḡ ḡaa Nehemiaba Jerusaleḡ auḡu jūrā ca ḡadara waya obiḡada.

5

Davi israelerā boroda beda

¹ Saul jaidadacarea Israeldeba doce puru yōpedadada Hebroḡ puruḡaa Davimaa wānapeda nāwā jarasidaa:

–Dadjirāra abari ēberārāa.

² Saulora dadjirā boro ḡadamīna djōne wāḡadaza ḡabarḡ dadji israelerāra edepeda bia enebadjia. Maḡ awara Ācōrēba jarasia ḡadrḡ idji puru Israel boroda ḡeida. ḡabarḡ oveja waga ḡa quīrāca idji ēberārāra pe erobayada asia.–

³ Maḡne Hebroḡne Ācōrē quīrāpita Israeldebema dji dromarāda Davi ume bedeḡ ḡadapeḡa nedragada idji borode weasidaa israelerā boroda ḡadi carea.

⁴ Davi israelerā boroda ḡasidade treinta poa ḡasia. Maḡbe cuarenta poa ādjirā boroda besia.

⁵ Naārā Hebroḡne idjira siete poa auḡu ēsidra Judadeba yōpedadarā boro basia.* Māwānacarea 33 poa Jerusaleḡne jūma israelerā boroda ḡasia.

Daviba Jerusaleḡ puru poyada

* 5:5 Judadeba yōpedadarāba naārā Davira ādjirā boroda ḡasidaa. 2 Samuel 2:1-11.

⁶ Israelerā boro Davira idji sordaorā ume Jerusaleānaa djōne wāsidaa. Maā ewaride jebuseorāda jāma panabadjidaa. Ādjirāba crīchasiādaa Davira poya ādji purude eda zeēda. Maā carea idjīa jarasiāda:

–Bāra nama eda poya zeēa. Dauberrea beaba, jīrū biē bea bida naā puruda poya wagađia bārā eda zerānamārēā.–

⁷ Baribāra Daviba Jerusaleāra poyapeđa maā purude sordaorā panabada Sioā abada sida poyasia. Idira Sioāra Davi puru abadaa.

⁸ Israelerāba jebuseorā poyadi naēna Daviba jarasia:

–Jebuseorāda poya quīrīā bābāra, Sioā purude eda baido weamārēā opedada uriadeba wāida bāa.† Māwābāra jāā dauberrea beamanada, jīrū biē beamana sida beādia. Ādjirāra māa quīrāma bāa.–

Daviba māwā jarada bēra idira abāba djārāda quīrāma bābāra nāwā jarabaria: “Dauberrea beada, jīrū biē bea sida dadji boro de dromane eda wānacara panāa.”‡

⁹ Maābe Davira Sioāne besia. Sioāra trā bāsiādaa Davi puru. Dji puru mōgaraba auđu jūrā ca bāra Daviba waiāara osia idjaba Milo abadaēba eda dji jogoa beara egoroba daucha pārī wāsia.§

¹⁰ Ācōrē ne jūma poya bāda idji ume bā bēra Davira ewariza dji dromaara besia.

¹¹ Maā ewaride Tiro druadebema boro Hiraā abadaba ācāra Davimaa diabuesia idji ume dji bia bai carea. Maā awara bacuru de obadarāda, mōgara de obadarāda, dji biara bā bacuru sida diabuesia. Ādjirāba Davi itea de dromada osidaa.

¹² Maāneba Daviba cawasia Ācōrēba idjira wārāda israelerā boroda bāsida. Maā awara cawasia Ācōrēba idji puru Israelda quīrīā bā bēra idjira careba bāda israelerā bia pe erobamārēā.

Davi warrarā Jerusaleāne topedada

¹³ Hebroāneba wānacarea Jerusaleāne Daviba quimada zocārā edasia. Dewara wērārā sida zocārā erobasia. Ādjirāba warrarāda, caurā sida Davia to disidaa.

¹⁴ Daviba naā warrarāda Jerusaleāne unusia: Samūa, Sobab, Nataā, Salomoā,

¹⁵ Ibhar, Elisua, Nepeg, Japia,

¹⁶ Elisamā, Eliadā, idjaba Elipelet.

7

Daviba Ācōrē de droma oi crīcha bada

¹ Ācōrēba israelerā boro Davira dji quīrū ume necai bāsia. Maā awara Davira idji de dromane besia.

² Ewari aba Daviba Ācōrēneba bedeabari Nataā nāwā jarasia:

–Acādua. Mā de dromara dji biara bā bacuru ođaa baribāra Ācōrē baurudera wua dede bāa.* Maā carea māa Ācōrē itea de dromada o quīrīā bāa.–

³ Nataāba panusia:

–Ācōrēra bā ume bā bēra bāa crīcha bāra jūma odua.–

† 5:8 Sioā purude eda baido eda weamārēā opedada uriadeba. Māra hebreo bedeade ebuda bāēa. Ādjirāra māa quīrāma bāa. Acāra māā māāgāba jara bāa: “Ādjirāba māra quīrāma panāa.” ‡ 5:8 De droma. Māba jara bāa Ācōrē de dromada wa israelerā boro de dromada. § 5:9 Hebreo bedeade ebuda bāēa cārēda o panasidaa. * 7:2 Dji biara bā bacuru. Hebreo bedeade bā bāa “cedro” baribāra ogoēa.

4 Barib_{ΛΓΛ} ma_Λ diamasi Ācōrēba Nata_Λā nāwā jarasia:

5 –M_Λ nezoca Davia nāwā jarade wādua: “Ācōrēba nāwā jara _ΛΛa: b_Λa m_Λ itea de dromada oiē _ΛΛa.

6 M_Λā bārā israelerā Egiptodeba ēd_ΛΛ enena ewarideba m_Λra de arade bacaa. Āteb_{ΛΓΛ} bārā wāb_Λdaza m_Λ wua deda ededape_Λda ma_Λne eda babaria.

7 M_Λā bārā drōā naēnabemarā ume nībaside m_Λ puru Israel pe eronībapeda_Λdarā jaraca basia m_Λ itea dji biara _ΛΛ bacuru deda o_Λdamārēā.”

8 Ma_Λ carea Nata_Λ, m_Λ nezoca Davia nāwā jaradua: “Ācōrē jūma poya _ΛΛba nāwā jara _ΛΛa: m_Λā _ΛΛra oveja wagabari ba_Λdada edasia m_Λ puru Israel boroda bāmārēā.

9 _ΛΛ wāb_{ΛΓΛ}aza m_Λra _ΛΛ ume _ΛΛasia. M_Λā _ΛΛ dji quīrūda poyabisia, idjaba m_Λā _ΛΛra tr_Λ _ΛΛga _ΛΛasia na_Λ ējūāne dewara tr_Λ _ΛΛga bea quīrāca.

10-11 Ma_Λ awara m_Λā ējūāda m_Λ puru Israel itea edasia ewariza mama beadamārēā. Ni ab_ΛΛba ādjirāra mama_Λba āyā _ΛΛdaēa.† Ēberā cadjiruarāba ādjirāra waa biē odaēa m_Λā ādji ēd_ΛΛ _ΛΛbadarā diabuesi ewaride biē o panana quīrāca. Idira m_Λā _ΛΛra dji quīrū ume necai _ΛΛya.

Ma_Λ awara m_Λā jaraya idība _ΛΛtaa _ΛΛdeba yōb_Λdara israelerā boroda _ΛΛya.

12 Ma_Λ bērā _ΛΛ jaidadacarea m_Λā _ΛΛ warrada ab_Λ _ΛΛya dji boroda bāmārēā. M_Λā idjira carebaya m_Λ purura bia pe erobamārēā.

13 Idjiab_{ΛΓΛ} m_Λ itea de dromada oya. Idjideba m_Λā israelerā boroda jūma yōbigaya.

14 M_Λra idji zeza baya ma_Λne idjira m_Λ warra baya. Idjia cadjiruada osira m_Λā uya dji zezaba idji warra soaba ubari quīrāca.

15 Barib_{ΛΓΛ} m_Λā idjira quīrā _ΛΛya. Idjira igaraēa Saul igarada quīrāca. M_Λā Saulora igarasia _ΛΛda dji boroda _ΛΛi carea.

16 M_Λā _ΛΛdeba yōb_Λdara idu jōbiēa. Idība _ΛΛtaa m_Λā ādjirāra israelerā boroda _ΛΛya.”–

17 Ācōrēba cawabidara Nata_Λba Davia jūma nēb_{ΛΓ}Λsia.

18 Ma_Λbe Daviba Ācōrē quīrāpita nāwā jarasia:

–M_Λ Boro Ācōrē, m_Λra idji dromaēa. M_Λ ēberārā sida dji dromarēā. ¿Cārē cārēā m_Λra israelerā boroda _ΛΛsi?

19 Ma_Λ awara _ΛΛa jara _ΛΛa m_Λ, _ΛΛ nezocadeba yōb_Λdara ewariza israelerā boroda beadida. ¿Caiba _ΛΛ quīrāca bia obari?‡

20 M_Λ Boro Ācōrē, _ΛΛa m_Λ crīchara cawa _ΛΛa. Ma_Λ bērā za quiru nezocaba ¿cārēda poya jarai?

21 _ΛΛa ma_Λ biara oyada ada bērā idjaba o quīrāna bērā wārāda jūma ope_Λda za quirūa cawabisia.

22 M_Λ Boro Ācōrē, _ΛΛra dji dromaara _ΛΛa. _ΛΛ quīrāca dewara neēa. Dairāba ūribadjidaa wārā ācōrēda _ΛΛ awara neēda.

23 Ma_Λ awara _ΛΛ puru Israel quīrāca na_Λ ējūāne dewara puruda neēa. Ācōrē, _ΛΛa dairāra Egiptodebemada ēd_ΛΛ edasia _ΛΛ puruda bāmārēā. Māwā _ΛΛra tr_Λ _ΛΛgasia. Ne ununaca wai_ΛΛa bea o _ΛΛdeba _ΛΛa dewara ēberārāda, ādji ācōrē bea sida dairā quīrāpita āyā j_ΛΛrecuasia.

24 _ΛΛa dai israelerāra _ΛΛsia ewariza _ΛΛ puruda bāmārēā. Ma_Λne _ΛΛra dai Ācōrēda _ΛΛesia.

25 Ācōrē, _ΛΛa za quiru nezoca itea idjaba m_Λ warrarā itea idība _ΛΛtaa oi jaradara wārāda odua.

† 7:10-11 Mama_Λba āyā _ΛΛdaēa. Hebreo bedea_Λde _ΛΛ _ΛΛa: “Mama waa ure duananaēa.” ‡ 7:19 ¿Caiba _ΛΛ quīrāca bia obari? Hebreo bedea_Λde ma_Λra ebuda _ΛΛēa.

²⁶ Māwā ewariza b_ΛRA dji dromaana adia. Ma_Λ awara nāwā jaradia: “Ācōrē jūma poya b_ΛRA dai israelerā Ācōrēa.” Ma_Λne b_ΛA m_ΛRA, m_Λ warrarā sida waga erobadua ewariza israelerā boroda beadamārēā.

²⁷ Ācōrē ne jūma poya b_Λ, dai israelerā Ācōrē, b_Λab_ΛRA cawabisia m_ΛRA, m_Λ warrarā sida ewariza israelerā boroda beadida. Ma_Λ carea m_ΛRA b_Λ nezocamīna ne wayaa neē nāwā beċea b_ΛA.

²⁸ M_Λ Boro Ācōrē, b_ΛRA wārāda Ācōrēa. B_ΛRA beċea aba b_ΛA. B_ΛA za quiru nezocaa ma_Λ ne biara oi jarasia.

²⁹ Ma_Λ carea m_ΛRA, m_Λ warrarā sida careba ċadua ewariza b_Λ quīrāpita bia panani carea. B_ΛA jarada quīrāca oya. B_ΛA carebayada ada bērā wārāda ewariza bia panania.–

11

Davi daunemana

¹ Poade na_Λ ējūānebema bororāba ādji sordaorāda djōne edebadjidaa. Ma_Λne Daviba jūma idji sordaorāda, ādji boro Joāda, idjiare bea sida amonitarā ume djōne diabuesia. Amonitarāda zocārā quenanapeċa ādji puru Rabāda jūrā edasidaa. Māwā djō pan_Λmisia Davira Jerusale_Λne basia.

²⁻⁴ Ewari aba quewara Davira cāi edapeda piradrasia. Ma_Λbe idji de _ΛRA wāsia. Mama_Λba edaa a_Λb_Λa_Λde wērā biya quiruda unusia. Ma_Λ wērāra idji jeċeco ununa carea cui basia Ācōrē quīrāpita bia bai carea.* Daviba _ΛCA_ΛLA diabuesia idjira caida cawai carea. Jēda zedapeda Davia jarasidaa Elia_Λ cau Betsabēda māwā b_Λda. Idji quimara Urīa abadjidaa. Ma_Λ Urīara hititarānebema basia. Ma_Λbe Daviba _ΛCA_ΛLA diabuesia Betsabēra idjimaā enenamārēā. Betsabēra idjimaā zepeda ābaa cāisidaa. Māwānacarea diguidaā wāsia.

⁵ Betsabēra biogoa beċa bērā Davia cawabisia.

⁶ Ma_Λ carea Daviba idji sordaorā boro Joāmaa beċeada diabuesia hitidebema Urīa abadara idjimaā zebimārēā. Ara ma_Λda Joāba Urīara diabuesia.

⁷ Urīa jūēside Daviba idjia iwīdisia Joāra, idji sordaorā sida sāwā pan_Λ cawaya. Idjaba iwīdisia ādjirā djō pan_Λne sāwā wānada.

⁸ Māwā nēb_ΛRA_Λdapeda Daviba Urīaa jarasia diguidaā _Λnāūne wāmārēā.† Urīa Davi deċeba wānacarea Daviba djico dji biara b_Λda Urīamaā diabuesia comārēā.

⁹ Barib_ΛRA Urīara idji diguidaā wāē basia. Āteb_ΛRA Davi wagabada sordaorā cāibadama Davi dede eda wābada caita cāisia.

¹⁰ Daviba ūrsia Urīara diguidaā wāē basida. Ma_Λ carea tr_Λpeda nāwā iwīdisia:

–B_Λ t_Λm_Λba zedada _Λsāwāērā diguidaā wāē basi?–

¹¹ Ma_Λne Urīaba panusia:

–Ācōrē baurudera, Judadebema sordaorāra, waabema israelerā sordaorā sida ādji wua de zaquede cāi pan_ΛA. M_Λ boro Joāra, idjiare bea sida puru t_Λm_Λ cāi pan_ΛA. Ma_Λ bērā biē b_ΛA m_ΛRA diguidaā wāpeda ne coida idjaba m_Λ quima ume cāida. M_Λ boro, wārāneba m_ΛA jaraya: māwā oēa.–

¹² Ma_Λne Daviba idjia jarasia:

–Idi biċa nama beċua. Nub_ΛRA jēda djōne wābiya.–

Daviba māwā jarada bērā Urīara Jerusale_Λne basia.

* 11:2-4 Levitico 15:19-24. † 11:8 *Anāūne wāmārēā*. Hebreo beċeada b_Λ b_ΛA: “Jīrū s_Λg_Λde wāmārēā.”

13 Mañne Daviba idjira ne code trãbisia. Ne co panãne Daviba itua dawapeda Uríara beu nūmesia. Queudacarea Uríara dajadaa Davi wagabada sordaorãmaa cãine wãsia. Diguídaa wãé basía.

14 Uríara idji químa ume cãinaé bërã nurẽma Daviba cartada Joá itea ßasia. Mañ cartara Uría ume diabuesia.

15 Dji cartade nãwã ßã basía: “Dadjirã dji quĩrũ mësãara ßea djõ panãma Uríara djõbidua. Mañbe iduba ametadãdua beadamãrẽã.”

16 Joába idji sordaorã ume amonitarã purura jũrã eropanasidãa uracadi carea. Mañ bërã idjia cawa basia sãma amonitarã dji mësãara ßeara djõ panãda. Uríara mama djõbisia.

17 Mãwã ßãde amonitarãra Joá sordaorã ume djõni carea ãdji purudeba dajadaa zedapeda Davi sordaorãda ãCARã beasidãa. Hititadebema Uría abada sida beasidãa.

18 Mañbe Joába ãdji djõ panãnebemada aba Davia jũma jarade diabuesia.

19 Wãi naẽna nãwã jarasia:

–Dadjì djõ panãnebemara dadjirã boro Davia jũma nẽbãrãdua.

20 Dadjidebemada ãCARã beasidãda ùrĩbãrãde idjira quĩrũpeda ãibërã nãwã jaraisicada: “Bãrã djõ panãne çcãrẽ cãrẽã dji puru auðu jũrã ca ßã caita wãsidã? çMamaãba ãdjirãba ne bariduaba tabaribadada adua panasidãca?”

21 çQuĩrãdoasidãca sãwã wërãba Jerobaal warra Abimelera Tebé purude beasidã? Dji puru auðu jũrã ca ßãdeba yu waibãada Abimele ãrã ßaebisia.‡ Mããda bãrãra çcãrẽ cãrẽã dji puru auðu jũrã ca ßã caita wãsidã?” Dadjì boro Davida mãwã quĩrũbãrã nãwã jaradua: “Mã boro, ßã sordao hititadebema Uría sida beasidãa.”–

22 Ara mããda Joába diabuedaba jarade wãsia. Davima jũẽpeda Joába jarabidada jũma nẽbãrãsia. §

23 Nãwã jarasia:

–Amonitarãra ãdji purudeba dajadaa djõne zedapeda दौरa poyabãda basía. Baribãrã daiba ãdjirãra jẽda ãdji purude eða wãbadamaa mĩrũ wãbisidãa.

24 Mañne cha drãbadaba dji puru auðu jũrã ca ßãdeba daimaa drã panesidãa. Mãba ßã sordaorãra ãCARã beasidãa. Hititadebema Uría abada sida beasidãa.–

25 Mã ùrĩpeda Daviba dji jarade zedãa nãwã jarasia:

–Joãa jaradua jũmawãyã crĩcharãmãrẽã. Djõ panãne ãCARã beubadaa. Baribãrã jaradua jãã puru ume wetara djõnamãrẽã aba poyabãdãdaa. Mã ßeadeba idjira sobiãya.–

26 Uría beapedãda cawaside dji quimaba sopua ewarida wagasia.

27 Idji sopua ewari jõnacarea Daviba idji dedãa enebpeda edasia. Mañbe wërãba Davi warrada tosia. Baribãrã Daviba oðara ãcõrẽba bié usunia.

12

Nataãba Davi quẽãna

1 Mãwãnacarea ãcõrẽba Nataãda Davimãa wãbisia. Jũẽpeda Davia nãwã nẽbãrãsia:

–Puru abããde eberãda umé panasidãa.

‡ 11:21 Jucec 9:50-54. § 11:22 Griego bedeadẽ idjaba nãwã ßã ßãa: “Mãñne Davira Joá ume quĩrũpeda dji jarade wãna nãwã jarasia: Bãrã djõsidãde çcãrẽ cãrẽã dji puru jũrã ca ßã caita wãsidã? çMamaãba ãdjirãba ne bariduaba tabaribadada adua panasidãca? çQuĩrãdoasidãca sãwã wërãba Jerobaal warra Abimelera Tebé purude beasidã? Dji puru auðu jũrã ca ßãdeba yu waibãada Abimele ãrã ßaebisia. Mããda bãrãra çcãrẽ cãrẽã dji puru auðu jũrã ca ßã caita wãsidã?”

² Aba ne bara basia. Idjia ovejada, paca sida zocārā erobasia. Dewarabemara ne neē querasia.

³ Idjia nēdođa oveja wērā zaqueda ababe erobasia. Maļ oveja zaquera daupesia. Ovejara dji ēberā umē idjaba idji warrarā ume ābaa warisia. Dji ēberāba coi carea erobadebemada ovejaa cobibadjia. Idji tazade baidoda dobibadjia. Idjaba ovejara idji caita cāibadjia. ¡Maļ ēberāba dji oveja zaquera idji cau quīrāca bio quīrā basia!

⁴ Ewari aba ēberāda dji ne bara bamaa zesia. Ne bara baba maļ ēberā ne cobida crīchasia baribala idji animarānebemada bea quīrāē basia. Ātebala ne neē quīru oveja zaqueda jāripēda beasia. Maļbe djusia idjima zedaba comārēa.–

⁵ Maļ ūribalade ēberāba oveja zaque jāriņa carea Davira bio quīrūpeda Nataļa nāwā jarasia:

–Ācōrē quīrāpita wārāneba māa jaraya: māwā oda ēberāra beuida baa!

⁶ Ne neē quīrura quīrā djuburiadaē bēra dji oveja zaque nēbāra barima quīmārē jēda diaida baa.–

⁷ Maļne Nataļa Davia jarasia:

–Ībala jāļ ēberā! Maļ carea dadji israelerā Ācōrēba nāwā jara baa: “Māa bāra basia israelerā boroda bamārēa. Idjaba Saulba bea quīrā badadebemada ēdla basia.

⁸ Maļ awara māa Saul israelerā boro badada jāripēda bāa diasia. Idji wērārā sida diasia. Māa bāra Judadebemarā, waabema israelerā boroda basia. Māa bāa diađada carebaedabara auduara diacasia.

⁹⁻¹⁰ Baa ģcārē cārēa mļ bedeara igarasi? ģCārē cārēa osi māa cadjirua unu bāda? Bāra mīa beasia. Baa hititadebema Urīa abadada amonitarāa beabisia. Maļbe idji quimara edasia. Baa māra māwā igarada bēra idiba ātaa bāra djōbadade bā warrarāra ādjideba yōbādarā sida ācala beuidā.

¹¹ Māa nāwā jaraya: bā ēberārānebema ababā bāra biē oya. Bā quīrāpita māa bā wērārāda jāripēda abāa diaya. Maļ ēberāra israelerā quīrāpita bā wērārā ume cāiya.

¹² Baa cadjirua odara mērā osia baribala maļ ēberā bā wērārā ume cāibalade māa jūma israelerāa unubiya.”–

¹³ Daviba Nataļa jarasia:

–Wārāda māa Ācōrē quīrāpita cadjiruada osia.–

Nataļa panusia:

–Baa cadjirua odara Ācōrēba quīrādoaya. Maļ bēra bāra beuēa.

¹⁴ Baribala baa Ācōrē quīrāpita bio cadjirua oda bēra bā warra zaqueda jaidaya.*

¹⁵ Nataļ diguidāa wānacarea Urīa quimaba Davia to diađa warrara Ācōrēba bio cacua biē basia.

¹⁶ Maļne Daviba idji warra carea Ācōrēa beđa djuburiasia. Ne coē basia idjaba egode cāibadjia.

¹⁷ Dji dromarā idji dede panabadaba jarabadjidaa piradramārēa. Māwāmīna ģjāca basia. Idjaba ādjirā ume ne co quīrāca basia.

¹⁸ Māwā bāde siete ewaride dji warrara jaidasia. Maļne dji dromarāba Davia jaradida waya panasidaa. Nāwā crīcha panasidaa:

* **12:14** Baa Ācōrē quīrāpita bio cadjirua oda bēra. Hebreo beđa ācala cartade nāwā bā baa: “Baa Ācōrē dji quīrā idjidebemada biē bedeabida bēra.”

–Idji warra wadi zocai baside sobiamārēã idji ume bedeadabjidamīna dadji bedeara ĩjāca basia. Maãda çsāwābαΓΛ idjia jaradi dji warrara jaidasida? Sopusaba ara iduba biē oisicada.–

¹⁹ Daviba unusia dji dromarāra ādjiduba bedea panαda. Maãgαdeba cawasia idji warrara jaidasida. Maã bērã iwidiisia:

–çMā warrara jaidasica?–

Ādjia panusidaa:

–Māē, jaidasia.–

²⁰ Ara maãda Davira egodeba piradrαpeda cuide wāsia. Cuipeda querada pāpēda djiopēda Ācōrē dede eða wāsia bia bedei carea. Māwānacarea diguidaa wāpēda jarasia idjira ne cobidamārēã. Maãbe ne cosia.

²¹ Ne co βαde dji dromarāba iwidiisidaa:

–Dai boro, çcārēã jāwā o βα? Βα warra wadi zocai baside βαra ne coca basia idjaba idji carea jīã βabadjia. BaribαΓΛ βα warra jaidadacarea ꞑβαra piradrαpeda ne co βαα!–

²² Daviba panusia:

–Mā warrā zocai baside māra ne coē jīã basia. Mā crīcha basia āibērã Ācōrēba māra quīrã dĵuburiapeda mā warrara zocai βaisicada.

²³ BaribαΓΛ jaidada bērã māa idjira poya waya zocai βāēa. Maãda çcārēã cārēã ne coē βai? Māa idjira unune wāya baribαΓΛ idjira māmaa waa zeēa.–

Salomoã toda

²⁴ Idji warra jaidada carea Daviba idji quima Betsabēra sobiabipeda idji ume cāsia. Betsabēra biogoa bepeda warrada tosia. Maã warrara Daviba trā βαsia Salomoã.† Ācōrēba maã warrara bio quīrīāsia.

²⁵ Bio quīrīāna bērã idjideba bedebari Nataāra Davimaa diabuesia. Idjia jarabisia maã warrara Jedidía trā βαmārēã.‡

Daviba Rabá puru poyada

²⁶ Maãmisa Joára idji sordaorã bara amonitarã ume Rabá purude djō panasidaa. Maãne purura poyabαda basia.

²⁷ Maã bērã idjia ācαΓα Davimaa nāwā jarade diabuesia: “Māra Rabá puru ume djōpeda ādji baido juebadara mā jαwαeda eroβαa.

²⁸ Waabema sordaorãda isabe enepeda purura jūrã edadadua. Māwā βαbαΓα purura poyaya. Βαda zeēbαΓα, māa poyapeda purura mā trāda βαdia.”

²⁹ Ara maãda Daviba idji sordaorãda jūma jαresia. Maãbe Rabá purudaa djōne edepeda poyasia.

³⁰ Daviba Rabá purudebema boro nepe oro oðada edasia. Dji zαΓαara 75 libra basia.§ Mōgara nēβαa biya quedeada maã nepedaa cara βeasia. Maãra Davi boro āΓā jira basidaa. Maã awara Daviba Rabá purudebema ne bia quedeada zocārã edasia.

³¹ Rabádebemārāra Daviba jidapeda ogo trajabisia. ΛcαΓα bacuruda αrrabisia, ācαΓα egorode corobisia, ācαΓα zagaraba bacuruda tutabisia, idjaba ācαΓα de obada mōgarada obisia.* Amonitarã puruza Daviba māwā

† 12:24 Hebreo bedeadē ebuda βāēa caiba dji warrara trā βαsia. ΛcαΓαamaarā Betsabēba trā βαsia.

‡ 12:25 Hebreo bedeadē Jedidía trāba jara βαa: “Ācōrēba quīrīā βα.” § 12:30 75 libra. Hebreo bedeadē βā βαa “talento aba.” Rabá purudebema boro. Hebreo bedeadē βā βαa “Milcōā.” ΛcαΓαamaarā Milcōāra ādji jαwaba oða ācōrē basia.

* 12:31 De obada mōgarada obisia. Hebreo bedeadē ebuda βāēa cārēda obisia.

obisia. Māwānacarea Davira jūma idji sordaorã ume jēda Jerusaleānaa wāsidaa.

1 REYE NABEMA CARTA REYE

10

Sabá druadebema boroba Salomoā acāde wāna

¹ Wērāda Sabá druadebema boro basía. Mañ wērāba ūrísia Salomoāra Ācōrēneba trā bāga bāda. Mañ carea idjia Salomoā ne cawaiē beada iwidiēde wāsia poya panu cawaya.

² Idji ume zocārā wāsidaa. Cameyo zocārāne quera beada, mōgara biya quēdea nēbāa bea sida edesia. Idjaba oroda waiḅāa edesia. Jerusaleñe jūpēda Salomoā ume bedeade wāsia. Mañne idjia iwidi quīrā bādara jūma iwidiſia.

³ Idjia iwidiđara Salomoāba jūma aride panusia. Idjia poya panuēra neē basía.

⁴⁻⁵ Māwā Sabádebema boro wērāba cawasia Salomoāra wārāda bio ne cawa bāda. Mañ awara Salomoā de dromada, idjia coi carea erobāda, idjiare bea chūmebadada, idji nezocarāda ādji djiō bara, idji nezocarā dji dromarāda, idjia Ācōrē de dromane animarā babue diabari sida unupeđa cawa crīchaē basía.*

⁶ Mañne idjia Salomoā nāwā jasia:

–Bā necawaadebemada, bāa odadebema sida mñ druade ūrísia. Idibāra cawasia māra wārāda.

⁷ Zei naēna māa ijāē basia. Baribāra ara mñdji dauba ununa bēra ijāsia. Wārāda bādebema jarapedadara ni ēsidra biđa mñ jaradaē basia. Māa ūrīna cāyābara bāra ne cawaara bāa idjaba baraara bāa.

⁸ jBā ēberārāra bio bāsrīda beadiđa panāa† Bāare bea sida bio bāsrīda beadiđa panāa ewariza bā quīrāpita panāne bā necawaada ūrī panā bēra.

⁹ Bā Ācōrēra bio bia bāa. Idjia bāra bia unupeđa israelerā boroda bāsia. Idjia israelerāra ewariza bio quīrā bā bēra, bāda ādjirā boroda bāsia bia pe erobamārēā idjaba jipa cawa o bamārēā.–

¹⁰ Sabádebema boro wērāba Salomoā oroda nueve mil libra diasia.‡ Mañ awara quera quīrātonoa beada, mōgara biya quēdea nēbāa bea sida zocārā diasia. Mañ wērāba Salomoā quera waiḅāa diada quīrāca ni abaāba Israel druadaa enenacaa.

¹¹⁻¹³ Mañbe Israeldebema boro Salomoāba erobadebemada Sabádebema boro wērāa waiḅāa diasia. Mañ awara ne jūma mañ wērāba iwidiđida sida diasia. Mañbe Sabádebema boro wērāra, idji ume zepedadarā sida idji druadaa jēda wāsidaa.

Salomoā ne bara bada

Tiro purudebema boro Hiraāba barcoda zocārā erobasia. Mañ barcoba oroda, sándalo bacuruda, idjaba mōgara biya quēdea nēbāa bea sida Opir druadeba Israel druadaa waiḅāa enebadiđaa. Mañ sándalo bacuruba Salomoāba dumene ātaa jida wābadada Ācōrē de dromane, idji de dromane biđa obisia. Mañ awara arpada, salterio sida dji zá cawa bea itea obisia. Sándalo bacuru mañ ewariēde waiḅāa enena quīrāca mañ naēna ni māare biđa enenacaa.

* **10:4-5** *Idjiare bea chūmebadada.* Hebreo bedeade māra ebuđa bāēa. Acālamārā jara bāa: “Idjiare bea panabadada.” † **10:8** *Bā ēberārāra.* Hebreo bedeade māwā bā bāa. Griego bedeade, dewara carta drōāne biđa “bā quimarāra” bā bāa. ‡ **10:10** *Nueve mil libra.* Hebreo bedeade bā bāa “120 talentos.”

14 Poaza Salomoḷba oroda cincuenta mil libra edabadjia. §

15 Maḷ awara Arabia druaḁebema bororāa, Israelḁebema dji dromarāa bida oroda diabibadjia. Ne nēdobuebadarāa bida oroda diabibadjia Israel druaḁe ne nēdobueḁamāḁēā.

16 Israelḁebema boro Salomoḷba djōi careabema jūātrḁabada waibḁaa beada dosciento berrachi obisia. Maḷza quince libra oro oḁa basia.*

17 Idjaba dji caibeadada tresciento berrachi obisia. Maḷza libra ūbea auḁu oro oḁa basia. † Jūma maḷ djōi careabema jūātrḁabadara idji de dromane waga ḁasia. Maḷ dera trḁ jarabadjidaa “Libanonebema oi.” ‡

18-19 Maḷ awara Salomoḷba bugue waibḁlada jḁawa tḁḁacabari bara obisia. Maḷra elepante quida oḁa basia. Maḷ buguera oro idji awa quiruba jūma ḁarasia. Dji ēcarrā chū chūmebarira borogoa basia. Jḁawa acḁare, jḁawa araare bida orrocawa imama zaca beada panasidaa. Buguede chūmene wāi carea dumeda basia. Maḷ dumerā sei quida basia.

20 Dume quidaḁe iquidaza imama zaca panḁada ḁesia. Māwā imama zaca ḁeara doce panasidaa. Maḷ bugue quīrāca ni abḁaḁ dewara druaḁebema boro itea oḁaca basia.

21 Salomoḷ taza ḁeara, epeḁeco ḁea sida oro idji awa quiru oḁa basia. Maḷgḁara idji de droma “Libanonebema oi” abadaḁe eroḁasia. Parata oḁara neḁ basia. Salomoḷ ewaride parata oḁara israelerāmaarā mācuaḁ basia oroda barcode waibḁa enebadji bēḁā.

22 Salomoḷba ne nēdobada barcode pe eroḁasia. § Maḷ barcora Tiro purḁebema boro Hiraḁ barco ḁea ume ne nēdoḁe wāḁadjidaa. Poa ūbeade ḁarima aba jēda zebadjidaa. Maḁne oroda, paratada, elepante quidada, yarrecā beada, idjaba ḁbana biya queḁea sida enebadjidaa.

23 Israelḁebema boro Salomoḷra baraara basia idjaba ne cawara basia jūma naḁ ējūānebema bororā cāyābara.

24 Jūma naḁ ējūānebemarāba Salomoḷra acḁde ze quīrāca panasidaa Ḃcōrēba idjia diada necawaada ūḁni carea.

25 Poa zebḁarḁza dji acḁde ze panḁba Salomoḷ itea ne enebadjidaa: oro oḁada, parata oḁada, wua biya queḁeada, djōi careabemada, quera tūāpa beada, cawayoda, mula sida.

Salomoḷba cawayo, carreta sida nēdoḁa

26 Salomoḷba djōbada carretada, cawayo sida zocāḁā edasia. Carretara 1,400 edasia idjaba cawayoda doce mil edasia. Maḷgḁara idji sordaorā panabada puruza idjaba Jerusaleḁne idji ḁabarima bida ḁacuasia.

27 Salomoḷ dji boro baside paratada Jerusaleḁne aḁuba eroḁasia mōgara quīrāca. Idjaba dji biara ḁa bacuru Libanonebema enenada aḁuba eroḁasia mēābema higojō eya carrade bara quīrāca.*

28 Salomoḷ itea ne nēdobadarāba Egiptode idjaba Ciliciade cawayoda nēdobadjidaa. †

29 Cawayo aba cuatro libra paratabari nēdobadjidaa. Egiptode carreta aba quince libra paratabari nēdobadjidaa. Maḁbe ādjirāba hititarā bororāa, Siriaḁebema bororāa bida cawayoda, carreta sida nēdobuebadjidaa.

§ **10:14** *Cincuenta mil libra.* Hebreo bedeade ḁḁ ḁaa “666 talentos.” * **10:16** *Quince libra.* Hebreo bedeade ḁḁ ḁaa “seiscientos siclos.” † **10:17** *Libra ūbea auḁu.* Hebreo bedeade ḁḁ ḁaa “tres minas.” ‡ **10:17** Salomoḷ de dromarā māwā trḁ jarabadjidaa Libanonebema bacuru oḁa bēḁā. § **10:22** *Ne nēdobada barco.* Hebreo bedeade ḁḁ ḁaa “Tarsidebema barco.” * **10:27** *Dji biara ḁa bacuru.* Hebreo bedeade ḁḁ ḁaa “cedro” baribḁḁḁa ogoḁa. † **10:28** *Egiptode.* Ḃcḁḁamaarā Musride nēdobadjidaa. Musri druara Cilicia drua caita ḁaa.

11

Salomoḷba Ācōrē igarada

¹ Salomoḷba āibema wērārāda zocārā awuasia. Maḷ bērā idji quima Egip-toḷebema boro cau awara zocārā edasia: wērārā Moab druadebemada, Amoḷ druadebemada, Edoḷ druadebemada, Sidoḷ druadebemada, idjaba hititarānebema sida.

² Naēna Ācōrēba israelerāa jarasia jūma maḷ ēberārā ume mīā cāiniē panḷada. Maḷ ēberārā ume mīā cāinibḷḷḷ ḷdji jḷwaba oda ācōrē ḷbeada ēpēniana asia.* Ācōrēba māwā jaradāmīna Salomoḷba maḷ wērārāa awuapeḷa edacuasia.

³ Dji dromarā cauda seteciento edasia. Dewara wērārā sida tresciento erobasia. Maḷ wērārā carea Salomoḷba Ācōrēra igarasia.

⁴ Idji drōā ḷbeadacarea dji quimarāba ḷdji ācōrē ḷbeada ēpēbisidaa. Māwā Salomoḷba sodeba Ācōrēra ēpēē basía idji zeza Daviba ēpē ḷbada quīrāca.

⁵ Idjia Sidoḷnebema jḷwaba oda ācōrēwērā Astarteda ēpēsia. Maḷ awara amonitarā jḷwaba oda ācōrē Milcoḷda ēpēsia. Milcoḷra Ācōrēba aḷeḷa quīrīācaa.

⁶ Māwā Salomoḷba Ācōrē quīrāpita cadjiruada o besia. Idjia Ācōrēra ne jūmane ēpēē basía idji zeza Daviba ēpē ḷbada quīrāca.

⁷ Jerusaleḷneba ḷmāḷdau odjabariare ḷḷa eya borode Salomoḷba de zaqueda osia moabitarā jḷwaba oda ācōrē Quemoa bia beḷeadi carea idjaba amonitarā jḷwaba oda ācōrē Moloc abadaa bia beḷeadi carea. Quemora, Moloc sida Ācōrēba aḷeḷa quīrīācaa.

⁸ Ara maḷ quīrāca jūma idji āibema quimarā itea Salomoḷba de zaqueda ocuasia ḷdji ācōrē beaa querada bá diadamārēā idjaba animarāda babue diadamārēā.

⁹⁻¹⁰ Naēna israelerā Ācōrēra ḷbarima umé Salomoḷma odjapeḷa jarasia āibemarā ācōrē ḷbeada ēpērāmārēā. Māwāmīna Salomoḷba ījāé basía. Sodeba Ācōrēra ēpēē ḷbada bērā Ācōrēra idji ume quīrūsia.

¹¹ Maḷ carea Salomoḷa nāwā jarasia:

-ḷḷa jāwā o ḷḷa bērā idjaba mḷa obi jaradara igarada bērā, mḷa naḷ drua ḷḷa jḷwaeḷa ḷḷa jārīpeḷa aba ḷḷare ḷḷa daaya.

¹² ḷḷa zeza Davi querasi carea mḷa māwā oēa ḷḷa waḷi zocai ḷḷade. Āteḷḷḷa ḷḷa warra jḷwaeḷabemada mḷa naḷ druara jārīya.

¹³ Baribḷḷḷ jūma naḷ druara idji jḷwaeḷabemada jārīéa. Judaeḷba yōpeḷadarā druara idji jḷwaeḷa ḷbeya mḷ nezoca Davi querasi carea idjaba mḷ de droma ḷbamārēā edada puru Jerusaleḷ carea.-

Jeroboḷ Egiptoḷdaa mīrū wāna

²⁶ Nabat warra Jeroboḷda Salomoḷare dji droma basía. Idjira Epraīḷneba yōna basía. Seredá puruḷebema basía. Dji papa Zeruada pēdra wērā basía. Maḷ Jeroboḷba Israeḷebema boro Salomoḷra āyā ḷḷa quīrīā basía.

²⁷ Maḷra nāwā basía: Salomoḷba Jerusaleḷne idji zeza Davi basí puru mōgaraba auḷu jūrā ca ḷḷara daucha obi basía idjaba Milo abadaare dji jogoara egoroba daucha pārībi basía.†

* 11:2 Exodo 34:16. † 11:27 Hebreo beḷeade ebuḷa ḷḷeā cārēda o panasidada.

28 Mañne cūdra Jeroboałda mama traja ðasia. Idjira bio ʌʌa ðasia.‡ Salomolba idjira zoquea ʌda ununa bēra jūma Josedeba yōpedadarā traja paʌa boroda ðasia.

29 Ewari aba Jeroboałra Jerusaleñeba āyā wābʌʌa basía. Mañne Ācōrēneba bedeabari Ahíada ode unusia. Mañ Ahíara Silodebema basía. Idjira cacuađe jǎ ʌara djiwiđi basía. Dji unusiade áduba panasidaa.

30 Mañne Ahíaba djiwiđi jǎ ʌara ērāpeda pichia cōācuasia doce jūēmārēā.

31 Małbe Jeroboała nāwǎ jarasia:

–Nał wua cōācuadara die edadua. Israelerā Ācōrēba nāwǎ jara ʌa: “Israelerēba yōpedada doce puruda Salomol ʌʌwaeđa paʌa. Baribʌʌa mał doce purudebemada mǎa die jārīpeda ʌ ʌʌwaeđa ʌʌya.

32 Małbe ababe Judađeba yōna purudʌ Salomol ʌʌwaeđa beya. Mał purura idji ʌʌwaeđa beya mǎ nezoca Davi querasi carea idjaba mǎa edada puru Jerusaleñ carea. Mǎa jūma Israel druađe Jerusaleñ purudʌ edasia mǎ de dromada bārā tāēna ʌamārēā.

33 Mǎa jara ʌ ʌ quirāca oya Salomolba mǎra igarapeda Sidoñebema ācōrē Astartea, moabitarā ācōrē Quemoa, amonitarā ācōrē Milcolā biđa bia bede ʌ ʌ bēra. Salomolba o ʌara mǎ quirāpita biē ʌa. Idjira mǎ ode jipa nībacaa idjaba mǎ leyda jǎē ʌa idji zeza Daviba jǎ ʌada quirāca.

34 Māwāmīna idji zocai ʌamisa mǎa israelerāra idji ʌʌwaeđabemada jārīēa, ātebʌʌa idjira wađi ādjirǎ boroda ʌaya mǎa edada nezoca Davi querasi carea. Davi querasibʌʌa jūma mǎa obi jarađara jǎ obadjia.

35 Baribʌʌa Salomol warra israelerā boroda bebʌʌađe mǎa Israeldeba doce puru yōpedađadebemada die jārīya ʌ ʌʌwaeđa ʌai carea.

36 Małbe ababe Judađeba yōna purudʌ Salomol warra ʌʌwaeđa beya. Māwǎ oya mǎ nezoca Davideba yōbʌʌađebemada aba Jerusaleñe dji boroda ʌamārēā poa zebʌʌa. Mǎa Jerusaleñ puruda edasia mǎ de dromada bārā tāēna ʌamārēā.

37 Baribʌʌa mǎa ʌʌra israelerā boroda ʌʌya. Mañnebʌʌa ʌa quirā ʌara jūma ʌ ʌʌwaeđa ʌaya.

38 Jūma mǎa jara ʌda jǎ odua. Mǎ ode jipa nībadua. Mǎ quirāpita jipa o badua. Idjaba mǎ nezoca Davi querasiba jǎ o ʌada quirāca jūma mǎa obi ʌda jǎ odua. Māwǎ osira mǎra ʌa ume ʌaya. Mǎa israelerāra ʌ ʌʌwaeđa ʌʌya. Małbe Davideba yōbʌdarǎ dji boroda ʌʌbari quirāca mǎa ʌʌra, ʌdeba yōbʌdarǎ siđa poa zebʌʌa israelerā boroda ʌʌya.

39 Salomolba cadjirua ođa carea mǎa Davideba yōbʌdara bia mīgabiya. Baribʌʌa poa zebʌʌa māwǎ ʌaēa.”–

40 Salomolba mañnebema ūríside Jeroboałra beai basía. Mał carea Jeroboałra Egiptodebema boro Sisámaa mīrū wāsia. Mama ʌesia aba Salomol jaidabʌʌa.

Salomol jaidada

41 Ne jūma Salomolba ođa nał cartade ʌē ʌʌra, idji necawaadebema siđa dewara cartade ʌ ʌ ʌa. Mał carta trǎra Salomolba ođadebema abadaa.‡

42 Salomolba jūma israelerāra cuarenta poa pe eroðasia. Mañne idjira Jerusaleñe ʌbadjia.

43 Jaidadacarea idji zeza Davi querasi purude tʌbarisidaa. Małbe idji cacubari idji warra Roboałda Israeldebema boroda ʌesia.

‡ 11:28 Bio ʌʌa basía. Hebreo bedeade ebuda ʌaēa sāvā basida. Hebreode abari bedeaba jara ʌa: bio mēsrǎ ʌada, bio ne bara ʌda, bio ne o cawa ʌada, idjaba bio dji droma ʌada. § 11:41 Idi mał carta Salomolba ođadebemara neēa.

12

Israel drua umé beda

¹ Jūma israelerāra Siqueḗ puruḗdaa wāsidaa Roboaḗda ādjirā boroda ḅaḗdi carea. Maḗ bēḗrā Roboaḗ sida wāsia.

² Nabat warra Jeroboaḗba maḗ ūḗḗside wadibida Egiptode basia. Idjira mama ḅabadjia Israeldebema boro Salomoḗ carea mīḗrū wāna bēḗrā.

³ Maḗne israelerāba idjira trāḅisiḗdaa. Zedacarea idjira jūma israelerā sida Roboaḗmaa wānapeda nāwā jarasidaa:

⁴ –ḅa zeza Salomoḗba dairāra jūmawāyā mīgabisia. Maḗ bēḗrā dairāba iwidi panḗba ḅaḗ idji quīḗḗca waa orāmārēā. Paratada waiḅba diabiēḅaḗḗ idjaba jūmawāyā trajabiēḅaḗḗ dairāra ḅaḗre panenia.–

⁵ Roboaḗba panusia:

–Diguidaa wānadua. Ewari ūbeade wayacusa zebadade māa sāwā oida jaraya.–

Ara maḗda ādjirāra wāsidaa.

⁶ Maḗbe Roboaḗba idji zeza Salomoḗare panana drōārā iwidiisia:

–Bārāmaārā puruba iwidi ḅara ḗmāa sāwā panui?–

⁷ Ādjirāba panusidaa:

–Idi ḅada ādjirā nezoca quīḗḗca ḅeibḗḗḗ, idjaba ādjia iwidi panḗda bia ḅaḗda aibḗḗḗ, ādjirāra ewariza ḅaḗre panenia.–

⁸ Baribḗḗḗ maḗ drōārāba jarapedadara Roboaḗba iḗḗé basia, ātebḗḗḗ cūdra idjiare bearāa abarida iwidiisia. Maḗ cūdrarāra idji daucha waripedada basia.

⁹ Idjia nāwā iwidiisia:

–Bārāmaārā puruba iwidi ḅara ḗmāa sāwā panui? Māa iwidi panḗba mḗ zezaba ādjirā bia mīgabida quīḗḗca orāmārēā.–

¹⁰ Cūdrarā idji daucha waripedadaba panusidaa:

–ḅa zezaba ādjirā bia mīgabida quīḗḗca orāmārēā iwidi panḗ bēḗrā ādjirāa nāwā jaradua: “Mḗ zezaba o ḅada cāyābara māa wetara oya.*

¹¹ Mḗ zezaba bārāra bio mīgabisia, baribḗḗḗ māa wetara oya. Mḗ zezaba bārāra soaba ubibadjia, baribḗḗḗ māa bārāra soa quida bara ḅaba ubiya.”–†

¹² Ewari ūbeade Jeroboaḗra, jūma israelerā sida ādji boro Roboaḗmaa wayacusa wāsidaa idjia jarada quīḗḗca.

¹³ Maḗne drōārāba jarapedadara iḗḗāḗ bēḗrā Roboaḗra israelerā ume idarra bedeasia.

¹⁴ Idjiare bea cūdrarāba jarapedada quīḗḗca nāwā jarasia:

–Mḗ zezaba bārāra bio mīgabisia, baribḗḗḗ māa wetara oya. Mḗ zezaba bārāra soaba ubibadjia, baribḗḗḗ māa bārāra soa quida bara ḅaba bārāra ubiya.–

¹⁵ Puruba iwidiidara Roboaḗba iḗḗé basia Ācōrēba māwā quīḗḗna bēḗrā. Idjia Silo puruḗdebema Ahiadeba Nabat warra Jeroboaḗa jaradara jūma māwāḅisia.

¹⁶ Israelerāba ādji boro Roboaḗba iḗḗéda cawasidade idjia nāwā jarasidaa:

Dairāra Davideba yōpedadaēa.

Jesé warra Daviba erobadadebemada edadaēa.

Israelerā, idguidaa wānadra!

Davideba zeda Roboaḗ, jara ḅadji puruda acḗ ḅadua!

Ara maḗda israelerāra diguidaa wāḅaḗḗḗḗ.

* 12:10 Hebreo bedeade nāwā ḅḗ ḅaḗ: “Mḗ jḗwa jīwīnīra mḗ zeza caḗḗ cāyābara omoaara ḅaḗ.”

† 12:11 Soa quida bara ḅa. Hebreo bedeade “drusōrē” ḅḗ ḅaḗ.

17 Barib_{AGL} israelerã Juda druadebema purude beara Roboa_{lba} wadi pe erobesia.

18 Roboa_{lba} traju õgo obibari boro Adora_{lda} israelerã dji awara wãpedadamaa edesia. Barib_{AGL} idjira mõgaraba tabari beasidaa. Ma_l carea ne wayaaba Roboa_{lra} idji carreta_{de} isabe badopeda Jerusale_{lnaa} wãsia.

19 Ma_lbe israelerã Davi eberãrãare pananada awara panesidaa. Idi bida ara mãwã pan_{la}.

20 Dji awara wãpedada israelerãba Jeroboa_l Egip_{to}deba jẽda zesida cawasida_{de} idjira trãnapeda ãdjirã boroda b_{AS}sidaa. ãdjirãnebema ni abada Davideba zeda boroare beẽ basia. Ababe Judadeba yõna purud_{ra} idjiare besia.

21 Salomõ warra Roboa_{lra} Jerusale_{lne} jũpeda Judadebema idjaba Benjami_lnebema dji mës_rãara bea sordaorãda jũma j_lresia awara wãpedada israelerã ume djõne wãnamãrẽã. 180 mil j_lresia. Idjia crĩcha basia poyasidara jũma israelerãra wayacusa idji j_lwaeda erobaida.

22 Barib_{AGL} ãcõrẽba idjideba bedeabari Semaya abadaa nãwã jarasia:

23 –Juda druadebema boro Salomõ warra Roboa_{la}, Judadebemarãa, Benjami_lnebemarãa, waabema israelerã ãdji tãena beaa bida nãwã jaradua:

24 “ãcõrẽba nãwã jara b_la: bãrã djabarã israelerã ume djõne wãrãnadua. M_lab_{AGL} ãdjirãra awara wãbisia. Ma_l bẽrã jũmarãda diguidaa wãnadua.”–

Ara mãlda ãcõrẽba jaradara jũmarãba ãjãsidaa. ãdjirãra diguidaa wãsidaa ãcõrẽba jarada quĩrãca.

Jeroboa_{lba} israelerãa j_lwaba oda ãcõrẽ epe_lida

25 Eprai_l eyaida b_l druade Jeroboa_{lba} Sique_l puruda biara opeda mama babadjia. Mama_{lba} wãpeda Penuel puru sida biara osia.

26 Ma_l ewaride Jeroboa_{lba} crĩchasia: “Israelerãra wayacusa Davideba zeda boroare wãnisicada.

27 ãdjirãba ãcõrẽa animarãda babue diadi carea Jerusale_{lne} ãcõrẽ de dromanaa wãnib_{AGL}, wayacusa Juda druadebema boro Roboa_lare panenìa. Ma_lbe m_lra beadapeda idjid_{ra} epe_lnia.”

28 Ma_l carea idjiare beaa iwĩdisia sãwã oida b_l cawaya. Ma_lbe ãdjia jarapedada quĩrãca idjia paca zaque orodeda umé obisia. Opedadacarea israelerãa nãwã jarasia:

–Bãrã israelerãra ara cadr_{la} Jerusale_{lnaa} wãniẽ pan_{la} animarãda ãcõrẽa babue diadi carea. Na_l paca zaquerãda bãrã ãcõrẽa. ãdjiab_{AGL} bãrãra Egip_{to}deba e_dr_{la} enesidaa.–

29 Ma_l oro oda paca zaquera Jeroboa_{lba} Betel purude aba b_{AS}sia, de-warabemada Da_l purude b_{AS}sia.

30 Ma_lba israelerãba cadjiruada o panesidaa. ãdjirãra Betel purudaa idjaba Da_l purudaa wãbadjidaa paca zaquea bia bedeadi carea.‡

31 Ma_l umébema puru caita bea eya boro_{de} Jeroboa_{lba} deda paca zaquerã itea obisia. Ma_lbe idjia bariduada levitarãẽ sida b_{AS}sia paca zaque sacerdoterãda beadamãrẽã.

32-33 Eya boro Betel puru caita b_lde ma_l sacerdoterãra b_{AS}sia animarãda oro oda paca zaquea babue diadamãrẽã. Ma_l awara ara idji crĩchadeba ochobema jedeco_{de} quince ewaride ewari dromada Betel purude obisia Juda druade sietebema jedeco_{de} obada quĩrãca. Ma_lne idjiab_{AGL} incienso

‡ 12:30 Betel puru. Ma_lra griego bedeade b_l b_la. Hebreo bedeade neãa.

querada oro oda paca zaquea bá diasia. Mama^Λba ^λtaa idjia ^βada ewari dromara israelerāba poza obadjidaa.

14

Ācōrēba Jeroboa^λ āyā ^βli Ahíaba jara^{da}

¹ Ma^λ ewaride Jeroboa^λ warra Abíada bio cacua biē ^βesia.

² Ma^λ carea Jeroboa^λba idji quimaa nāwā jarasia:

–Quírā awara djiodua ni ababa ^βara m^λ quimada cawarānamārēā. Ma^λbe Silo purudaa wādua. Ācōrēneba bedeabari Ahíada mama ^βaa. Idjiab^Λ m^λra na^λ druadebema boroda ^βayada asia.*

³ Idji itea pa^λda die, pa^λ poquea ^βada, idjaba urrajōda zoco zaque aba ededua. Idjía iwíidide wādua dadji warrara sāwāi cawaya.–

⁴ Ara ma^λda Jeroboa^λba jara^{da} quírāca idji quimaba osia. Quírā awara djiope^{da} Silo purudaa wāsia. Ma^λne Ahía dede jūēsia.

Ahíaba bia unuca basía. Drōāda ^βla bē^{rā} dau towa ^βasia.

⁵ Barib^Λ naēna Ācōrēba idjía nāwā jarasia:

–Jeroboa^λ quimada ^βamaa zeb^Λla idji warra bio cacua biē ^βadebemada iwíidí carea. Quírā awara djio ^βada jūēya idjira cawarāmārēā. Idjía jaradua m^λa jarab^Λ quírāca.–

⁶ Ahíaba Jeroboa^λ quima idji dede jūē^βla ^ūrísíde nāwā jarasia:

–Jeroboa^λ quima, eda zedua. ¿Cārē cārēā jāwā quírā awara djio ^βla? ¿M^λa ^βara cawarāmārēā jāwā ^βaca? Ācōrēba m^λa jarabi ^βla carea ^βara sopusaya.

⁷ Ba quima Jeroboa^λ nāwā jara^{da} eada: “Israelerā Ācōrēba nāwā jara ^βla: m^λ puru Israelde m^λa ^βdr^Λ edape^{da} ādjirā boroda ^βasia.

⁸ M^λa israelerā Davideba yō^βada boro j^Λwaedabemada jā^rípeda ^βla j^Λwaedā ^βasia. Barib^Λ ^βla oē ^βla m^λ nezoca Davíba o ^βada quírāca. Jūma m^λa jara^{da}ra idjia j^λ obadjia. Sodeba m^λra ēpē^βadjia. Jūma idjia o ^βadara m^λ quírāpita jipa basia.

⁹ Barib^Λ jūma dji bororā ^βla naēna beada cāyābara ^βla cadjiruada wetara o ^βla. M^λda igarape^{da} ^βla itea j^Λwaba oda ācōrē orodēda obicuasía. Ma^λba m^λra bio quírūbisía.

¹⁰ Ma^λ carea m^λa Jeroboa^λ ēberārāra biē ^βaya. Idji ēberārānebema dji umaquírāda m^λa jūma quínibiya: nezoca beada, nezocaē ^βea sída. M^λa idji ēberārāra abe^{da} jūma jōbiya ācaca āyā batabue^βla quírāca.

¹¹ Idji ēberārā purude beub^Λdara usaba jūma codía. Idjaba puru jīga beub^Λdara āgosoba jūma codía. M^λa māwā jara ^βla bē^{rā} wārāda māwāya.

¹² Jā^λbe diguídaa wādua. ^βla purude jūē^βla ^βla warrara beuya.

¹³ Jūma israelerāba idji carea aujīā pan^Λne t^βbaridía. Jūma Jeroboa^λ ēberārānebemada ababe idjid^Λ t^βbaridía m^λa ababe idjid^Λ bia unu ^βla bē^{rā}.

¹⁴ M^λa dewarada ^βaya Israeldebema boroda ^βamārēā. Ma^λba jūma Jeroboa^λ ēberārāra quenaya. Ma^λra dārāéne māwāya.†

¹⁵ Māwānacarea m^λa israelerāra cawa oya. Doba cha urebari quírāca ādjirāra necai beadaēa. Chirua ēūta edape^{da} āyā batabue^βla quírāca m^λa israelerāra na^λ drua bia quiru ādji drōā naēnabemarāa diadadebemada Euprate do wagaa t^Λm^Λ edeya. Mama ādjirāra djārā druaza beadia. Māwā cawa oya ādjirāba ācōrēwērā Aseráda ādji j^Λwaba ope^{da}da bē^{rā}. Ma^λba m^λra bio quírūbisídaa.

* 14:2 1 Reye 11:29-31. † 14:14 Ma^λra dārāéne māwāya. Hebreo bedede m^λra ebu^{da} ^βlaēa.

16 Māa ādjirāra waa carebaēa ādji boro Jeroboāba cadjirua oĉa carea idjaba purua cadjirua obida carea.”-

17 Małbe Jeroboāl quimara Tirsa purudaa jēda wāsia. Diguĉida jūēbāraĉe idji warrara jaidasia.

18 Jūma israelerāba idji carea aujīā duanane tabarisiĉaa Ācōrēba idji nezoca Ahīadeba jarada quīrāca. Ahīara Ācōrēneba bedeabari basīa.

19 Jūma Israeldebema boro Jeroboāba oĉa nał cartade bāē bāra, idji djōne wā bādadebemada, idjaba sāwā israelerāra pe erobādebeba sīda dewara cartade bā bāa. Mał carta trāra “Israeldebema bororāba opeĉada” abadaa.

20 Jeroboāba 22 poa israelerāra pe erobasia. Małbe jaidasia. Idji cacuabari idji warra Nadāda Israeldebema boroda besia.

Juda druadebema boro Roboaāba oĉa

21 Salomoł warra Roboał 41 poa bāde Juda druadebema boroda besia. Idjia 17 poa Juda druadebemarāra pe erobasia. Jerusaleāne bābadjia. (Jūma israelerā puru tāēna Ācōrēba Jerusaleāda edasia idji de dromada ādjirā tāēna bāmāēā.) Roboał papa Naamā abadada amonita wērā basīa.

22 Roboał dji boro basiĉe Juda druadebemarāba Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panesidāa. Māwā ādji drōā naēnabemarāba opeĉada cāyābara ādjirāba Ācōrēra wetara quīrūbisiĉaa.

23 Eya boroza, jūma bacuru waiāba nūmea edre bida ādjirāba jāwaba oĉa ācōrēda bācuasiĉaa bia bedeadi carea. Mōgara waiābada āta nūmacuasiĉaa idjaba ādji jāwaba oĉa ācōrē Aserāda āta nūmacuasiĉaa.

24 Mał awara Juda druade jāwaba oĉa ācōrē beama umaquīrārāda baridua ume cāibadjīdaa. Abeda jūma cadjirua Ācōrēba quīrīācada Juda druadebemarāba o panesidāa dewara puru beaba naēna opeĉada quīrāca. Mał puru beara Ācōrēba israelerā quīrāpita jūma āyā jarecuasia.

25 Poa juesuma Roboał Juda druadebema boroda beĉacarea Egip-toĉebema boro Sisāda Jerusaleānaa djōne wāsia.

26 Poyapeĉa nebia Ācōrē de dromane beada, Roboał de dromane bea sīda jūma jāri edesia. Salomołba oro oĉa djōi careabema jūātrābada sīda jūma jāri edesia.

27 Mał carea Juda druadebema boro Roboałba bronĉeĉada obicuasias. Małgāra idji wagabada bororāa diacuasias. Ādjirāba idji de dromane eĉa wābadara wagabadjīdaa.

28 Roboał Ācōrē de dromanaa wābāraza idji wagabadarāba mał djōi careabema jūātrābadara jāwade edebadjīdaa. Roboał jēda zedacarea mał jūātrābadara ādji duanabada dede waga bābadjīdaa.

29 Jūma Roboałba oĉa nał cartade bāē bāra, idjia Juda druadebemarā pe erobādebeba sīda dewara cartade bā bāa. Mał carta trāra “Juda druadebema bororāba opeĉada” abadaa.

30 Roboał ewarīde idji druadebemarāra Jeroboāl druadebemarā ume ara cadrāa djōbadjīdaa.

31 Roboał jaidasiĉe Davi puru abadade tabarisiĉaa idji drōā naēnabemarā tabaripeĉadaama. Roboał cacuabari idji warra Abiaāda Juda druadebema boroda besia.‡ (Roboał papa Naamā abadada amonita wērā basīa.)

1 Reye 16:29-34

‡ 14:31 Abiaā. Αβιαα cartade Abias bā bāa.

16

Israel druadebema boro Acabo

²⁹ Asa 38 poa Juda druadebema boroda bedacarea Omri warra Acaboda Israel druadebema boroda besia. Mañ Acaboba israelerãra 22 poa pe erobasia. Idjira Samaria purude ðabadjia.

³⁰ Jūma idji naēna beada bororã cãyãbara idjia Ācõrē quĩrãpita wetara cadjiruada osia.

³¹ Idjimaarã Nabat warra Jeroboal̄ba cadjirua oda quĩrãca o ðaira bia basia. Mañ awara Sidoñnebema boro Et-baal cau Jezabelda edapeda Sidoñnebema jawaba oda ãcõrē Baalda ēpēsia.

³² Samaria purude Baal deda opeða animarã babue diabadada Baal itea osia.

³³ Mañ awara Acaboba ãcõrēwērã Aseráda aña osia. Mãwã jūma idji naēna beada bororã cãyãbara idjia israelerã Ācõrera wetara quĩrũbisia.

³⁴ Acabo ewaride ēberã Betel purudebema Hiel abadada basia. Mañ Hielba Jerico purura wayacusa osia. Baribar̄ dji mōgara jūrã ca ðada obar̄de idji warra iwina Abiraal̄da beusia. Dji eda wãbada pãrãbar̄de idji warra tēãbema Seguda beusia. Ācõrēba Nuñ warra Josuedeða jarada quĩrãca mãwãsia.*

17

Elíaba ewari poai jarada

¹ Mañ ewaride Ācõrēneba bedeabari Elíada basia. Idjira Gala druade Tisbé purudebema basia. Mañ Elíaba Israeldebema boro Acaboa nãwã jarasia:

-Mãra israelerã zocai ða Ācõrē nezocaa. Idji quĩrãpita wãrãneba jaraya idiba ãtaa poa zocãrã cue zeēda ni diamasi ðida ðegueaēda aña mã jarabar̄adaa.-

² Mañbe Ācõrēba Elíaa jarasia:

³ -Namaaba ãyã wãdua. Querit do zaquede mĩrũ ðade wãdua. Mãra Jordañ doðeba ãmãdau odjabariare ðaa.

⁴ Mañ do zaque baidoda ðaa do ðaya. Idjaba mã jarasia ðbanaba djicoda ða itea ededamãrēã.-*

⁵ Ara mãda Ācõrēba jarada quĩrãca Elíaba osia. Jordañ doðeba ãmãdau odjabariare ða Querit do zaquede ðade wãsia.

⁶ Mãne diapedaza, quewaraza ðida ðbanaba pañda, nedjara sida idji itea edebadjidãa. Do zaque baidora do ðabadjia.

⁷ Baribar̄ mañ druade cue zeē ða bẽrã do zaquera poasia.

Elía Sarepta purudebema pẽdra wẽrãma baða

⁸ Mãbe Ācõrēba Elíaa nãwã jarasia:

⁹ -Namaaba Sidoñ druadaa wãpeða Sarepta purude ðedua. Mã jãmabema pẽdra wẽrãa jarasia ðara ne cobimãrēã.-

¹⁰ Ara mãda Elíara Sarepta purudãa wãsia. Mañ purude eda wãbadama jũẽbar̄de unusia pẽdra wẽrãba tar̄ada jar̄a pe ðada. Mañ pẽdra wẽrãra trãpeða nãwã jarasia:

-Mã quĩrã djoburia mã itea baidoda enedua doi carea.-

¹¹ Mã pẽdra wẽrã baido juede wãbar̄de Elíaba wayacusa trãpeða jarasia:

-Idjaba mã quĩrã djoburia pañda mãrĩ mã itea enedua.-

¹² Pẽdra wẽrãba panusia:

* **16:34** Josue 6:26. * **17:4** ðbana. Hebreo bedeade jara ðaa "cuervos" baribar̄ mañra dopeã.

-BΛ Ācōrē zocai bΛ quīrāpita wārāneba jaraya: mārā paļ neē bΛa. Ababe cugurude harinada jΛwa baratΛma aba eroBΛa idjaba zocode nedragada maārī eroBΛa. Maļ carea mĀa tΛbΛda maārī jΛrΛ pe bΛa diguida edepeda maļ harinara mĀ itea idjaba mĀ warra itea bida ābui carea. Maļda codapeda दौरa jarrababa beudā.-

13 ElĀba panusia:

-Ne wayarādua. BΛa jarada quīrāca ode wādua. BaribΛrΛ naārā bΛa eroBΛa harinaba mĀ itea paļ zaquedā aba ābu enedua. Maļbe bΛ itea idjaba bΛ warra itea bida ābudua.

14 Māwā odua israelerā Ācōrēba nāwā jara bΛ bērā: “BΛa harina cugurude eroBΛara, nedraga zocode eroBΛa sida jōēa aba Ācōrēba wayacusa naļ druade cue zebibΛrΛdāa.”-

15 Ara maļda ElĀba jarada quīrāca pēdra wērāba ode wāsia. Copedadacarea wadibida harinara besia ElĀba, pēdra wērāba, dji warra bida ewariza codamārēā.†

16 Ācōrēba ElĀdeba jarada quīrāca harina cugurude bΛara, nedraga zocode bΛ sida jōē basia.

17 Ewari aba pēdra wērā warrara cacua biē besia. Ara maļba jūācāyā nūmepeda jaidasia.

18 Maļ carea pēdra wērāba ElĀaa jarasia:

-Ācōrēneba bedeabari, ¿cārē cārēā mārā mĀ sēne zesi?‡ ¿MĀ warra beumārēā mĀa cadjirua odara Ācōrēa quīrānebabide zesica?-

19 ElĀba panusia:

-BΛ warrara mĀa diadua.-

Ara maļda warrara pēdra wērā bΛcarade bΛda ElĀba bara edapeda ātaarebema dejāne idji cāi bΛabarimaa edesia. Mama idji cΛdāde bΛasia.

20 Maļbe ElĀba Ācōrēa nāwā bedeā djoburiasia:

-MĀ Boro Ācōrē, naļ pēdra wērāba mārā idji diguida bia eroBΛa. ¿BΛa cārē cārēā idjira sopua unubi bΛ? ¿Cārē cārēā idji warrara jaidabisi?-

21 Ara maļda ElĀara bΛrima ūbea warra jaidada ĀrĀ bΛarrubari cobesia. Māwā o bΛde Ācōrēa nāwā bedeā djoburiasia:

-MĀ Boro Ācōrē, mĀ quīrā djoburia, naļ warrara Ārēbabidua.-

22 ElĀba bedeā djoburiadada Ācōrēba bia ūrĀna bērā warrara Ārēbabisia.

23 Ara maļda ElĀba warrara edaa dji papamaa diade wāsia. DiabΛrΛde nāwā jarasia:

-AcΛdua, bΛ warrara zocai bΛa.-

24 Maļne dji papaba ElĀaa jarasia:

-IdibΛrΛ mĀa cawasia bΛara wārāda Ācōrēneba bedeabarida idjaba bΛa jara bΛara wārāda Ācōrēneba ze bΛda.-

18

ElĀba Acabo acΛde wāna

1 Poa ūbea cue zeē basia. Maļbe Ācōrēba ElĀaa nāwā jarasia:

-Israēl boro Acaboda acΛde wādua. Maļbe bΛrΛ idji druade mĀa cue zebiya.-

2 Ara maļda ElĀara Acabo acΛde wāsia. Maļ ewaride Samaria druade jarrabara wetara nūmasia.

† 17:15 Dji warra. Maļ bedeaba idjaba jara bΛa “pēdra wērā ēberārā.” ‡ 17:18 Ācōrēneba bedeabari. Hebreo bedeade bΛ bΛa “Ācōrē ēberā.”

3 Mañ carea Acaboba idji dedebema boro Abdíada trãsia. (Mañ Abdíaba Ācōrēra bio waya basia.)

4 Mañ carea Acabo quima Jezabelba Ācōrēneba bedeabadarã quenabaside Abdíaba ādjirānebemada cien edapeda eya uria umé panane mīrūbicuasía. Uriaza cincuenta mīrūbicuapeda baidoda, codi sida diasia.)

5 Acaboba Abdíaa nãwã jarasia:

-Dadji druađe do zaqueza idjaba baido ãtaa bogadrã beaza wãnia. Chiruada ununicada dadji cawayoba, mula bida codamãrēã. Mãwã dadji animarãra jũma quininaeã.-

6 Ādjiza jarasidaa sãma wãnida. Acabora o abaare wãsia. Abdíara dewara óare wãsia.

7 Ođe nĩne Abdíara Elía ume quĩrãdjudisada. Abdíaba Elíada jãwã ßada cawaside idji quĩrãpita chirãborode ßarru cobepeda nãwã jarasia:

-Mã boro Elía, ¿ßada jãwã ßaca?

8 Elíaba panusia:

-Mãe, mãda jãwã ßaa. Ba boro Acaboa jarade wãdua mãra nama ßada.-

9 Mañne Abdíaba panusia:

-¿Mãa cãrē cadjiruada oda bẽrã ßaa Acaboa mãwã jarade wãbi ßa? Mãwã jarade wãibãra idjia mãra beaya.

10 Ba Ācōrē zocai ßa quĩrãpita mãa wãrãneba jaraya: mã boro Acaboba druaza ßara jarãbibadjia. Baribãra jũmarãba jarabadjidaa ßara ādjirã druađe neẽda. Mañne Acaboba ādjirãa wãrãneba jarabibadjia ßara wãrãda ādjirã druađe neẽda.

11 Maãda ¿ßa nama ßada mã boro Acaboa jarade wãbi ßaca?

12 Mã wãnacarea Ācōrē Jaureba ßara mãa adua ßamaa edeiscada. Ba nama ßada Acaboa jarasira mañne idjia ßada unune zeẽbãra, mãra beaya. Quĩrãnebadua warra edãlba mãa Ācōrēra bio waya ßada.

13 ¿Mãa ođara ßãa jaradaẽ panaca? Acabo quima Jezabelba Ācōrēneba bedeabadarã quenabaside mãa eya uria umé panane ādjirānebemada cien mīrūbicuasía. Uriaza cincuenta mīrūbicuapeda baidoda, codi sida ādjirã diasia.

14 Maãda ¿ßa nama ßada mã boro Acaboa jarade wãbi ßaca? Mãwã jarade wãibãra, idjia mãra beaya.-

15 Baribãra Elíaba panusia:

-Mãra Ācōrē jũma poya ßa nezocaa. Idji quĩrãpita wãrãneba jaraya: idi mãra Acabo ume bedeaya.-

16 Ara maãda Abdíaba Acabora jarãde wãsia. Acabo unupeda jarasia Elíara sãma unuida ßada. Ara maãda Acaboba Elíara acãde wãsia.

17 Acaboba Elía unuside nãwã jarasia:

-Israelerã mĩgabibari, ¿ßara nama ßaca?-

18 Elíaba panusia:

-Mãa israelerãra mĩgabiẽ ßaa. Ātebãra ßaãbãra, ba eberãrã bida israelerãra bia mĩgabi panãa. Ācōrēba obi jaradara bãrãba igaradapeda Baalda epẽ panãa.

19 Jãlbe israelerãra jũma trãbidua Carmelo eyade ãbaa dji jarẽdi carea. Idjaba Baaldeba bedeabadarã 450 panãda trãbidua. Ādjirã awara Aserãdeba bedeabadarã 400 panã sida trãbidua. Ba quima Jezabelba jũma ādjirãra ne cobibaria.-

Elíaba wãrã Ācōrē cawabida

²⁰ Małbe Acaboba israelerāra Carmelo eyadaa jūma trābicuasía. Baaldeba bedeabadarā sída mama ābaa dji jarésídaa.

²¹ Małne Elíara jūmarā quírāpita piradrāpeda nāwā jarasia:

–¿Aba sālbe crícha umé eropanani? Baalda wārā Ācōrē baibałga, idjidra ēpēnadua. Baribałga Ācōrēda dji wārā araa baibałga, idjidra ēpēnadua.–

Baribałga ēberārāba ni cārē sída jaradaē basía.

²² Małne Elíaba jarasia:

–Ācōrēneba bedeabarira ababe mādrał besía. Małne Baaldeba bedeabadarāda 450 panłaa.

²³ Paca zaque dji umaquírāda umé dairāa diadadua. Baaldeba bedeabadarāba aba edadapeda beadía. Tācuadapeda tłbał łrāł bādía Baalea babue diadı carea. Baribałga tłbałga coadaēa. Dewarabema paca zaquera māla bída beapeda, tācuapeda, tłbał łrāł bāya Ācōrēa babue diai carea. Māla bída tłbałga coaēa.

²⁴ Małne Baaldeba bedeabadarāba iwídiđia Baalba ādji tłbara jidabimārēā. Māla bída Ācōrēa iwídiya mł tłbałga jidabimārēā. Dji tłbał jidabibałgał dji wārā Ācōrēa.–

Małne jūmarāba bíba błada asídaa.

²⁵ Elíaba Baaldeba bedeabadarāa nāwā jarasia:

–Bārāra zocārā panł bērā bārābāłga paca zaqueda naārā edadadua. Beadapeda, tācuadapeda, tłbał łrāł bādādúa Baalea babue diadı carea. Baribałga tłbałga coarānadua. Małbe Baalea iwídiđadua bārā tłbara jidabimārēā.–

²⁶ Ara małda israelerāba paca zaque diapedadara ādjirāba edasídaa. Beadapeda, tācuadapeda, tłbał łrāł basídaa Baalea babue diadı carea. Małbe diapedałba aba umatipa ādjirāba Baalea iwídi panesídaa ādji tłbara jidabimārēā. Nāwā jarasídaa: “Baal, dairā bedeara panudua.” Baribałga panuē basía. Chupea nūmasía. Małbe ādjia animarā babue diadı carea opedada icawa carisídaa.

²⁷ Umatipa babāłgałde Elíaba ādjirāa nāwā ípida jarasia:

–Wetara biadadua. ¿Idjira bārā ācōrēca? Ne crícha błba ūrē bāsicada. Āībērā doeda wā bāsicada wa āyā wā bāsicada. Āībērā cāi bł bērā łrāłmanida panāsicada.–

²⁸ Mał carea ādjirāba wetara Baalea bíba iwídi duanesídaa. Necoba, mīāsu bída ara ādjiduba cōcuasídaa ādjia Baal itea obada quírāca. Małba ādjirāa oa purega duanesídaa.

²⁹ Umatipa edałba aba quewara ādjirā cari duanłne Baalea bíba iwídi panesídaa. Baribałga quewara israelerāba Ācōrēa animarā babue diabada horaca wadíbida Baalba panuē basía ni ūrē basía.* Chupea basía.

³⁰ Małbe Elíaba israelerāa nāwā jarasia:

–Młmaa zedadua.–

Ara małda caita wāsídaa. Małne Elíaba mōgara łtł pā bue bādada waya bíba osía paca zaqueda Ācōrēa babue diai carea.

³¹⁻³² Mōgarada doce edapeda dji animarā babue diabada bíba osía. (Mał doce mōgaraba jara błba Jacobodeba yōpedada puru doce panłada. Ācōrēba Jacobora trāł basía Israel.) Elíaba mał animarā babue diabada icawa pāłłaa corosía. Mał corodaē baidoda galoł ūbea auđu poyáida basía.†

* **18:29** Israelerāba Ācōrēa animarā babue diabada hora. Exodo 29:38-41. † **18:31-32** Baidoda galoł ūbea auđu. Hebreo bedeade bł błaa “dos seah de grano.”

³³ Małbe tɒɒɒɒɒ cajērãpeda paca zaquera beasia. Tɒɒɒɒpeda tɒɒɒ ɒɒɒ cɒɒɒɒɒ.

³⁴ Małne Elíaba jarasia:

-Baidoda zoco quimãrê jue enenadua. Mał baidora paca tɒɒɒɒɒ ɒɒɒ weadadua. Tɒɒɒɒɒ jũma beguea odadua.-

Mãwã opedadacarea Elíaba jarasia:

-Wayacusa ara mał quĩrãca odadua.-

Ara małda mãwã osídaa. Elíaba wayacusa jarasia ara mał quĩrãca odamãrêã. Ara małda wayacusa mãwã osídaa.

³⁵ Mãwã o panɒɒɒ baidora ãyã wea nũmesia. Abeda dji animarã babue diabada icawa pɒɒɒɒɒ corodara baidoba bira ũmesia.

³⁶ Qewara israelerãba Ācõrêa animarã babue diabada horaca Elíara animarã babue diabada caita wãpeda Ācõrêa nãwã iwídisia: “Ācõrê, bɒɒɒɒ Abrahã, Isa, idjaba Israel Ācõrêa. Idi unubidua bɒɒɒ wãrãda israelerã Ācõrêda idjaba mɒɒɒ bɒɒ nezocada. Unubidua bɒɒɒɒɒ mɒɒ nãwã obi bɒɒɒ.

³⁷ Mɒɒ bedeara panudua, Ācõrê, mɒɒ bedeara panudua. Mãwã nał ẽberãrãba cawadã bɒɒɒɒ wãrã Ācõrêda idjaba bɒɒɒɒ nãwã obi bɒɒɒ ãdjirãba wayacusa jĩñamãrêã.”

³⁸ Mãwã iwídi bɒɒɒ Ācõrêba tɒɒɒ uruada bajãneba dji animarã babue diabada ɒɒɒ bɒɒɒɒɒ. Małba dji animarã tɒɒɒɒɒ, tɒɒɒɒ, mõgarara, egoro sída jũma bá wãsia. Dji icawa corodade baido ũmana sída tɒɒɒ jɒɒɒɒãba jũma põásasia.

³⁹ Mał unusidade israelerãra chĩrãborode bɒɒɒ copanenapeda nãwã jĩgua jarasidaa:

-Nał Ācõrêɒɒɒ dji wãrã araa. Nał Ācõrêɒɒɒ dji wãrã araa.-

⁴⁰ Małbe Elíaba ãdjirãa jarasia:

-Baaldeba bedeabadarãda jũma jidadadua. Ni abaada idu mĩrũ wãbirãnadua.-

Ara małda israelerãba ãdjirãa jidacuadapeda Elíaba Quisoł do zaquedaa edebisia. Mama idjia jũma quenasia.

Elíaba Ācõrêa iwídi da cue zebimãrêã

⁴¹ Małbe Elíaba Acaboa nãwã jarasia:

-Ne code wãdua. Mɒɒ cue droma zebɒɒɒɒ ãrĩ bɒɒ.-

⁴² Ara małda Acaboa ne code wãsia. Baribɒɒɒ Elíara Carmelo eyade ɒtaa wãsia. Mama chĩrãborode cɒɒpeda dratura egorodaa tẽũ cɒɒɒɒ.

⁴³ Małbe Elíaba idji nezocaa nãwã jarasia:

-ɒtaara wãpeda pusadaa acɒɒɒ.-

Ara małda idji nezocara ɒtaara wãpeda pusadaa acɒɒɒ. Jẽda zepeda Elíaa jarasia:

-Ni cãrê sída unuẽ basia.-

Elíaba wayacusa jarasia acɒɒɒ wãmãrêã. Ara mał quĩrãca bɒɒɒ siete mãwã osia.

⁴⁴ Bɒɒɒ siete wãbɒɒɒɒ Elíaa nezocaba jẽda zepeda nãwã jarasia:

-Mɒɒ unusia jɒɒrãrã maãrĩ jɒɒwãjã quĩrãca quĩruda pusaareba zebɒɒɒɒ.-

Elíaba jarasia:

-Acaboa jarade wãdua idji carretade bɒɒpeda isabe diguidaa wãmãrêã.

Isabe wãẽbɒɒɒ cueba poya wãẽa.-

⁴⁵ Acaboba mał ũrĩsídẽ idji carretade bɒɒpeda Jezreel purudaa wãsia. Mãwã bɒɒɒ ewarira pãimaga bueasia. Nãũrã bara zesia. Małne cuera dji cãbãyã ze nũmesia.

⁴⁶ Ācōrēba Elíaa idji ʌʌada diada bēra Elíaba cacuade jʌ ʌara bio trājʌpeda Acabo na pira wāsia Jezreel puruāaa.

19

Elía Horeb eyadaa mīrū wāna

¹ Elíaba oʌada, Baaldeba bedeabadarā necoba quenana sida Acaboba idji quima Jezabelea jūma nēʌarʌasia.

² Maʌ carea Jezabelba aba Elíamaa nāwā jarade diabuesia: “Jezabelba idji ācōrē bea quīrāpita wārāneba jara ʌaa nu naʌ horaca bai naēna ʌara beaida ʌaa Baaldeba bedeabadarā quenana quīrāca.”*

³ Maʌ ūriside Elíara dauperapeda mīrū wāsia. Wāne Juda druade Beersebá purude jūēne wāsia. Mama Elíaba idji nezocara beesia.

⁴ Maʌbe idjira ējūā pōāsa ewaraga ʌʌde ewari aba wāsia. Mama bacuru zaque edre chūmepeđa nāwā crīchasia: “Biara ʌaa beuida.” Maʌ bēra idjia Ācōrēa jarasia:

–Ācōrē, waaēa. Māra beadua. Mʌ drōā naēnabemarā beupeđađa cāyābara māra biara ʌʌēa.–

⁵ Māwā jarapeda Elíara bacuru zaque edre cāi cobesia. Māwā ʌʌde Ācōrē nezoca bajānebemada idjima zepeda ʌrʌmatasia. Maʌbe jarasia:

–Piradrʌpeda ne codua.–

⁶ Elíaba acʌʌarʌde idji boro nocoare paʌ tʌʌde ābudada idjaba zocode baidoda unusia. Ne copena, baido sida dopena wayacusa cāi cobesia.

⁷ Ācōrē nezoca bajānebemada idjima wayacusa zepeda ʌrʌmatasia. Maʌbe jarasia:

–Piradrʌpeda ne codua. ʌara tʌʌa wāida ʌaa.–

⁸ Ara maʌda Elíara piradrʌpeda ne cosia, baido sida dosia. Māwā ne codaba cacua ʌʌapeđa cuarenta ewari, āsa, diamasi bida ode nībasia aba Horeb eyade jūeʌarʌdaa. Maʌ eyara Ācōrē eya abadaa.

⁹ Jūēna diamasi Elíara eya uriađe cāine wāsia.

Maʌne Ācōrēba idjia nāwā jarasia:

–Elía, ¿cārēda nama o ʌʌ?–

¹⁰ Elíaba panusia:

–Ācōrē jūma poya ʌa, māra zoquea basia ʌaa quīrīā ʌara oi carea. Baribʌrʌ ʌaa israelerā ume bedeə ʌʌdađa ādjirāba igarasidaa. Maʌne ʌa itea oʌa animarā habue diabadara jūma ārisidaa. Maʌ awara ʌʌdeba bedeabadarāda necoba jūma quenasidaa. Ababe mʌdrʌ ʌaa baribʌrʌ mʌ sida beađi carea jarʌ panʌa.–

¹¹ Maʌne Ācōrēba Elíaa jarasia:

–Dajadaa mʌ quīrāpita naʌ eyade nūmane zedua, māra wāyā wāʌarʌ bēra.–

Ara maʌda Ācōrē na nāūrāda dji cābāyā tʌsia. Maʌ nāūrāba eyara aracuasia. Mōgara sida todozoasia. Baribʌrʌ Ācōrēda māwā ʌaē basia. Nāūrā wānacarea de uremiada wāsia. Baribʌrʌ Ācōrēda māwā ʌaē basia.

¹² De uremia wānacarea tʌʌa uruada eradra nūmesia. Baribʌrʌ Ācōrēda māwā ʌaē basia. Tʌʌa urua quīđacarea Elíaba nāūrāda pīāca sāga nūmʌda ūrīsia.

¹³ Maʌ ūrīʌarʌde Elíaba jʌ ʌaba idji quīrādarara jūātrʌsia. Maʌbe dajadaa wāpeda eya uria caita nūmesia. Maʌne bedeəda ūrīsia. Maʌba nāwā jarasia:

–Elía, ¿cārēda nama o ʌʌ?–

* 19:2 Griego bedede idjaba nāwā ʌʌ ʌaa: “ʌada Elíabʌrʌ, māra Jezabelea.”

14 Elíaba panusia:

–Ācōrē jūma poya b_Λ, m_Λra zoquea b_Λsia b_Λa quīrīā b_Λra oi carea. Barib_Λra b_Λa israelerā ume bedea b_Λdaā ādjirāba igarasidaā. Ma_Λne b_Λ itea oāa animarā babue diabadara jūma ārīsidāa. Ma_Λ awara b_Λdeba bedeadarāda necoba jūma quenasidaā. Ababe m_Λdr_Λ b_Λa, barib_Λra m_Λ sida beadi carea j_Λra pan_Λa.–

15 Ācōrēba Elíaa jarasia:

–Jēda ējūā pōāsa ewaraga b_Λare Damasco purudaa wādua. Mama jūpeda nedragada Hazael boro ār_Λ weadua Siriadebema boroda b_Λi carea.

16 Ma_Λ awara Nimsi wiuzaque Jehúmaa wāpeda nedragada idji boro ār_Λ weadua Israeldebema boroda b_Λi carea. Idja_Λba Abel-mēhola purudebema Sapa warra Eliseomaa wāpeda nedragada idji boro ār_Λ weadua b_Λ cacuabari māneba bedebarida b_Λi carea.

17 Ma_Λbe Israel druade m_Λ igara pan_Λra Hazaelba necoba zocārā quenaya. Idjia quenanaēra Jehúba necoba quenaya. Jehúba quenanaēra Eliseoba quenaya.

18 Barib_Λra Israel druade m_Λa ēberārāra siete mil waga erob_Λa. Ādjirāra Baal quīrāpita chīrāborode b_Λrru cobeadacaā ni idjira isōnacaā.–

Elíaba Eliseo trāna

19 Ma_Λbe Elíara Horeb eyadeba wāsia. Wāne Sapa warra Eliseoda, once ēberārā idji ume ējūā o pan_Λ sida unusia. Ādjirāza pacada umé uméa ābaa j_Λ eropanasidaā. Ma_Λ pacaba bacuru cūmia b_Λda egorode errebari eronībasidaā egorora bogajudapeda ne udi carea. Elíara Eliseo caita wāpeda idjia cacuade j_Λ b_Λra Eliseo ār_Λ wēā cob_Λsia acabi carea Eliseora idji cacuabari Ācōrēneba bedebari baida. Ma_Λbe wāsia.

20 Ara ma_Λda Eliseoba idji pacara amepeda Elía caidu pira wāsia. Jidapeda nāwā jarasia:

–B_Λ ume wāi naēna idu m_Λ djibarirāda isōne wābidua. Ma_Λbeb_Λra m_Λra b_Λ ume wāya.–

Elíaba jarasia:

–Wādua. M_Λa b_Λra wābi ama b_Λēa.–

21 Ara ma_Λda Eliseora jēda wāsia. Jūpeda idji umébema pacara beapeda dji pacaba errebari ba_Λda bacuruda b_Λā tucuapeda t_Λb_Λ cajērāsia. Ma_Λne dji paca djarara djupeda idji ēberārāra ne cobigasia. Māwānacarea idjira Elía caidu wāpeda Elía carebarida besia.

21

Acaboba Nabó ējūā jārīna

1 Dārā badacarea na_Λda māwāsia. Jezreel purudebema Nabó abadaba uva ējūāda Israeldebema boro Acabo de droma caita erob_Λsia.*

2 Ma_Λ carea Acaboba Nabóa nāwā jarasia:

–B_Λ uva ējūāda m_Λ de caita b_Λ bērā m_Λā nēdobuedua. Jāma ne u quīrīā b_Λa. Ma_Λ ējūābari m_Λa dewara uva ējūā biara b_Λda diaya. Ējūā cāyābara paratada quīrīā b_Λb_Λra dji ējūā nēb_Λa b_Λ quīrāca diaya.–

3 Barib_Λra Nabóba panusia:

–Wārāneba jaraya: m_Λ zeza b_Λsiba m_Λā dia_Λda ējūāra nēdobueēa.–

* 21:1 *Israeldebema boro Acabo.* Hebreo bedea_Λ b_Λ b_Λa “Samariadebema boro Acabo.” Māwā jara b_Λa Acabora Samaria purude biara b_Λbadji bēā.

4 Jezreeldebema Nabóba mǎwǎ jarada bēřǎ Acabora sopuapeda quĩrũquĩrũa diguidaa wǎsia. Diguida jũpeda idji caɗade quĩrǎ áyǎ tabesia idjaba ne co quĩrĩǎe basía.

5 Mǎwǎ baɗe Acabo quima Jezabelera idjima zepeda iwidiisia:

–ǎBǎra cǎrē cǎrēǎ sopua ba? ǎCǎrēǎ ne co ama ba?–

6 Acaboba panusia:

–Mǎra Jezreeldebema Nabó ume bedeiasia. Mǎa iwidiisia idji uva ējũǎra mǎa nēdobuemǎrēǎ. Parata cǎyǎbara dewara ējũǎda quĩrǎ baɗaɗa mǎa di-ayada asia. Baribaɗa idji ējũǎra nēdobueǎana asia.–

7 Maǎne Acabo quima Jezabelba jarasia:

–ǎMǎwǎra baɗa Israeldebema boroǎca? Sopua baɗaɗua. Piradɗaɗa ne coɗua. Mǎa Jezreeldebema Nabó uva ējũǎra baǎ jǎrĩ diaya.–

8 Ara maǎda Jezabelba Acabo trǎneba cartada baɗaɗaɗa Acabo sēyǎda basía. Maǎra Nabó purudebema bororǎmaa, dji dromarǎmaa biɗa diabuesia.

9 Maǎ cartade idjia nǎwǎ basía:

“Jũmarǎa jaraɗaɗua ne coɗaca ewarida oɗamǎrēǎ. Maǎ ewaride ābaa dji jaraɗaɗaɗa Nabóra ēberǎrǎ nocoare chũmebiɗaɗua.

10 Idjaba ēberǎ cadjiruada umé idji caita chũmebiɗaɗua sewaɗeba jaraɗamǎrēǎ idjia Ācōrēda, Israeldebema boro siɗa biē jarasida. Maǎbe Nabóra puru jĩga edeɗaɗaɗa mōgaraba tabari beaɗaɗua.”

11 Jezabelba maǎ cartade baɗa quĩrǎca Jezreel purudebema bororǎba, dji dromarǎ biɗa jũma osiɗaa.

12 Ādjirǎba jũmarǎa jarasidaa ne coɗaca ewarida oɗamǎrēǎ. Maǎbe Nabóra ēberǎrǎ nocoare chũmebisidaa.

13 Ēberǎ cadjiruada umé zebidaɗaɗa Nabó caita chũmebisidaa. Maǎ umébeɗa jũmarǎ quĩrǎpita sewaɗeba jarasidaa Nabóba Ācōrēda, Israeldebema boro siɗa biē jarasida. Ara maǎda ēberǎrǎba Nabóra puru jĩga edeɗaɗaɗa mōgaraba tabari beasidaa.

14 Mǎwǎnacarea Jezreel purudebema bororǎba Jezabelea jarabisidaa Nabóra mōgaraba tabari beasidaa.

15 Nabó mōgaraba tabari beaɗaɗa ũrĩside Jezabelba idji quima Acaboa nǎwǎ jarasia:

–Jezreel purudebema Nabóra beasidaa. Maǎ bēřǎ idjia uva ējũǎ nēdobue quĩrĩǎe baɗara edaɗua.–

16 Acaboba Nabó beaɗaɗa ũrĩside ara maǎda Jezreel puruɗaa Nabó uva ējũǎ edai carea wǎsia.

17 Maǎmisa Ācōrēba Tisbé purudebema Elíaa nǎwǎ jarasia:

18 –Israeldebema boro Acabo Samariade babarira aɗaɗe wǎɗua. Idjia Nabó baɗi uva ējũǎra edai carea wǎsia. Ara nawena mama ba.

19 Idjia jaradua: “Ācōrēba nǎwǎ jara ba: ba Nabóra beaɗa idji ējũǎra edasia. Maǎ carea usaba Nabó oa seneɗaɗama ba oa siɗa senenia.”–

20 Elía Acaboma jũside Acaboba idjia jarasia:

–Mǎ dji quĩrũ, ǎba mǎra aɗaɗe ze baɗa?–

Elíaba panusia:

–Mǎe, baɗa aɗaɗe ze ba. Ba Ācōrē quĩrǎpita jũmawǎyǎ cadjiruada o ba.

21 Maǎ carea Ācōrēba baɗa bio cawa oya. Israel dɗaɗe jũma ba ēberǎrǎ dji maquĩrǎda quenabiya: nezoca beada, nezocaē bea siɗa. Aɗaɗa jũma baɗaɗa yōbaɗarǎda idjia jōbiya.

22 Idjia Nabat warra Jeroboax ēberārā jōbida quĩrāca idjaba Ahía warra Baasa ēberārā jōbida quĩrāca bā ēberārā sida jōbiya. Bāa cadjirua o bādeba idjira bio quĩrūbisía. Bāa israelerāa bida cadjiruada obisía.

23 Maā awara bā quima Jezabeldebemada Ācōrēba nāwā jara bāa: Jezreel puru caita idjira beadapeda usaba codía.†

24 Jūma bā ēberārā purude beubadara usaba codía. Bā ēberārā puru jīga beubadara āgosoba codía.

(
25 Ācōrē quĩrāpita jūmawāyā cadjirua obarida Acabo quĩrāca neēa, Acabo quima Jezabelba māwā cadjiruada obida bērā.

26 Wārāda Acaboba jūmawāyā cadjiruada o babadjia. Jāwaba oda ācōrē beada ēpēbadjia amorreorāba naēna ēpē panana quĩrāca. Maā amorreorāra Ācōrēba israelerā quĩrāpitabemada āyā jāretasia.)

27 Acaboba maā ūrīsida idjia cacuade jā bāra sopuaba cōātasía. Maābe sopua carea jābadara jāpeda cāibadjia. Maā awara ne codaca ewarida obadjia idjaba sopua babadjia.

28 Maā carea Ācōrēba Tisbédebema Elíaa nāwā jarasia:

29 –¿Bāa unu bāca sāwā Acabora sopua bāda idjia cadjirua oda carea? Maā bērā idji zocai bāmisa māla idji ēberārāra jōbiēa, ātebāγā idji warra Israeldebema boroda beacacarea idji ēberārāra jōbiya.–

22

Acabo beapedada

1 Siriadebemarāra israelerā ume djōnaē panāda poa ūbea babāγā basía.

2 Maāne Juda druadebema boro Josapada Israeldebema boro Acabo acāde wāsía.

3 Māwā bāde Israeldebema boro Acaboba idjiare bea nāwā jarasia:

–Bārāba cawa panāa Gala druade Ramo purura dadjirāne basída. Baribāγā Siriadebemarāba jāripēdadadeba ātaa dadjirāba ni cārē sida odaē panāa ādji boro jāwadedabemada ēdγā edadi carea.–

4 Maā bērā Acaboba Josapaa nāwā iwidisia:

–¿Bāra māare Gala druade djōne wāica Ramo ēdγā edadi carea?–

Josapaba panusia:

–Māda, mā sordaorāda, mā cawayodeba djōbadarā sida bā ume wānia.–

29 Maābe Israeldebema boro Acaboda, Juda druadebema boro Josapa sida Gala druade Ramo puruāda djōne wāsídaa.

30 Wābadade Acaboba Josapaa nāwā jarasia:

–Djōbadade māra quĩrā awara djio bāya ni abaaba cawarānamārēā māra dji boroda. Baribāγā bāa bādji djiora jā badua.–

Ara māda Israeldebema boro Acabora quĩrā awara djiopeba djōne wāsía.

31 Siriadebema boroba carretadeba djōbada bororāda 32 erobāsía. Djōbadade ādjirāa jarasia baridua ume djōrānamārēā, ātebāγā ababe Israeldebema boro Acabo ume djōnamārēā.

32 Carretadeba djōbada bororāba Josapa unusidade idji djio carea cīchāsídaa idjira Israeldebema boro Acaboda. Maā carea idjimaā djōne wāsídaa. Baribāγā Josapara biasía idji sordaorāba carebadamārēā.

33 Māwā biabāγāde Siriadebema carretadeba djōbada bororāba cawāsídaa idjira Israeldebema boro Acaboēda. Maā bērā idu bāsídaa.

† 21:23 Jezreel puru caita. Hebreo bedeade ācāγā cartade nāwā bā bāa: “Jezreel puru mōgaraba auđu jūrā ca bā caita.”

³⁴ Mañe Siriadebema sordaoba chada baridua drasia. Mañ chaba Acaboda suđe wāsia idji jāare jã ßã jũãtrãbari ewara ßãmaa. Ara mañda Israeldebema boro Acaboba idji carreta edebãrã nãwã jarasia:

–Jēda ededua. Nañ djõ panãnebemada mãra ãyã ededua. Chaba mãra drã ataubisidaa.–

³⁵ Mañ ewaride israelerãra Siriadebemarã ume dãrã djõsidaa. Djõ panãne Israeldebema boro Acaboba idji carretade ãta acã nũmasia. Acabora dji cãbãyã oa ze nũmã bẽrã idji carreta jãra oaba purega nũmesia. Qewara Acabora beusia.

³⁶ ãmãdau ßãebãrãde israelerãba nãwã ßiasidaa:

–jWaa djõnaẽa! jDadji druaza, puruza bida wãnia!–

³⁷ Mãwã Israeldebema boro Acabora beusia. Idjira Samariadaa ededapeda tãbarisidaa.

³⁸ Mañbe Samaria caita baido ãmãmaa idji carretara sagãde edesidaa. Mama wẽrãrã auđuada cuibadjidaa. Mañne usaba Acabo oara sene duanesidaa ãcõrẽba Eliãdeba jarada quĩrãca.*

³⁹ Jũma Acaboba oãa nañ cartade ßãẽ ßãra, idjia israelerã pe erobããdebemada, idji de droma elepante quidaba bio djio ßãããda, puru ßea idjia oãa sida dewara cartade ßã ßãa. Mañ carta trãra “Israeldebema bororãba opeããda” abadaa.

⁴⁰ Acabo beudacarea idji warra Ocozãda idji cacuabari Israeldebema boroda ßesia.

* 22:38 1 Reye 21:19.

2 REYE UMÉBEMA CARTA REYE

2

Ācōrēba Elía bajānaa ededa

¹ Ācōrēba Elía nāūrā jūrēbarib_{ΛΓ}aba bajānaa edei carea baside Elíara, Eliseo sida Gilgaldeba wāb_Λda basía.

² Mañne Elíaba Eliseoa nāwā jarasia:

–Nama bēdua. Ācōrēba m_Λra Betel purudaa wābi b_Λa.–
Barib_{ΛΓ} Eliseoba panusia:

–Ācōrē zocai b_Λ quīrāpita, b_Λ quīrāpita bida wārāneba jaraya: b_Λduba wābiēa.–

Ara mañda Betel purudaa wāsidaa.

³ Jūēb_Λdade Ācōrēneba bedēabadarā Beteldebemada Eliseomaa zedapeda nāwā iwīdisidaa:

–¿b_Λa cawa b_Λca idi Ācōrēba b_Λ boro Elíara edeida?–

Eliseoba panusia:

–Māē, cawa b_Λa. Chupea pananadua.–

⁴ Mañbe Elíaba Eliseoa jarasia:

–Eliseo, nama bēdua. Ācōrēba m_Λra Jerico purudaa wābi b_Λa.–

Eliseoba panusia:

–Ācōrē zocai b_Λ quīrāpita, b_Λ quīrāpita bida wārāneba jaraya: b_Λduba wābiēa.–

Ara mañda Jerico purudaa wāsidaa.

⁵ Jūēb_Λdade Ācōrēneba bedēabadarā Jericodēbemada Eliseomaa zedapeda iwīdisidaa:

–¿b_Λa cawa b_Λca idi Ācōrēba b_Λ boro Elíara edeida?–

Eliseoba panusia:

–Māē, cawa b_Λa. Chupea pananadua.–

⁶ Mañbe Elíaba Eliseoa jarasia:

–Nama bēdua. Ācōrēba m_Λra Jordaā dodaa wābi b_Λa.–

Eliseoba panusia:

–Ācōrē zocai b_Λ quīrāpita, b_Λ quīrāpita bida wārāneba jaraya: b_Λduba wābiēa.–

Ara mañda wāsidaa.

⁷ Ādji caiđu Ācōrēneba bedēabadarāda cincuenta wāsidaa. T_Λm_Λba ādjirāba ac_Λ duanasidaa Elíada, Eliseo sida Jordaā do icawa nūpan_Λda.

⁸ Māwā pan_Λne Elíaba cacuađe j_Λ b_Λra ērāpeda bēdat_Λ edasia. Mañba dođe tawesia. Taweb_Λlade oda ewa dogosia. Elíara, Eliseo sida mañ ode Jordaā do chāsidaa.

⁹ Chānapēda Elíaba Eliseoa jarasia:

–Ācōrēba m_Λ edei naēna ¿b_Λa cārēda quīrīā b_Λ m_Λa b_Λ itea oida?–

Eliseoba panusia:

–M_Λ quīrā djaburia b_Λa erob_Λ jauredeba poya obarira dewararā cāyābara m_Λa auđuara diadua.*

* **2:9** Dewararā cāyābara m_Λa auđuara diadua. Hebreo bedēade b_Λ b_Λa “doble porción.” Mañba jara b_Λa idjira Elía cacubari Ācōrēneba bedēabari dji droma baida.

10 Elíaba jarasia:

-Bla iwidi b̄ara zarea b̄aa. Barib̄aḡa Ācōrēba m̄ edeb̄aḡa unuib̄aḡa, b̄aa iwidiidara edaya. Unuēb̄aḡa edaēa.-

11 Ādji nēb̄aḡa n̄nane cawaēne t̄b̄a uruada cawayo carreta bara b̄a quīrāca b̄ada zesia. Maḡra ādji ēsi dogosia j̄ga wānamārēā. Maḡbe nāūrā jūrēbarib̄aḡa Elíara bajānaa edesia.

12 Māwā unub̄aḡa Eliseoba Elíaa bia jarasia:

-iZeza, zeza! Carretadeba djōbadarā idjaba cawayodeba djōbadarā quīrāca b̄aa israelerāra bio careba basia.-†

Maḡne Eliseoba cacuaḡe j̄ b̄ara sopuaba ēsidra cōātasia. Elíara waa unuē basia.

13 Elía ātaa wāside idjia cacuaḡe j̄ b̄adara egode ērā baesia. Maḡgara Eliseoba edapeḡa jēda Jordaā dodaa wāpeḡa do icawa nūmesia.

14 Maḡne Elíaba cacuaḡe j̄ b̄adaba dode tawesia. Taweb̄aḡa nāwā j̄gua jarasia:

-iElía Ācōrēra sāma b̄a?-

Ara maḡne oda ewa dogosia. Maḡ ode Eliseora chāsia.

15 Idji chāb̄aḡa Ācōrēneba bedebadarā Jericodēbemaba ac̄a duanasidaa. Maḡ b̄erā jarasidaa:

-Elíaba erobaḡa jaureda Eliseoba edasia.-

Ara maḡda ādjirāra Eliseomaa wānapēḡa idji quīrāpita chīrāborode b̄arru copanesidaa.

16 Maḡbe jarasidaa:

-Dairāra b̄a nezocarāa. Dairā tāēna cacua l̄b̄aa beada cincuenta pan̄aa.

Ādjirāra b̄a boro Elíara jaḡaḡe wābidua. Āib̄erā Ācōrē Jaureba idjira ātaa edepeḡa eyaḡe wa jewēḡe b̄asisicada.-

Barib̄aḡa Eliseoba panusia:

-Māwāēa. Ādjirāra diabuerānada.-

17 Māwā jaradāmīna ādjirāba āc̄aḡa diabueḡi carea m̄ā sē panesidaa. Maḡ carea Eliseora perapeḡa ādjirāa jarasia āc̄aḡa diabueḡamārēā. Ara maḡda ādjirāba cincuenta diabuesidaa. Maḡ ēberārāba Elíara ewari ūbea jaḡasidaa. Māwāmīna ununaē basia.

18 Maḡbe Jericoḡaa Eliseo b̄amaa jēda zesidaa. Eliseoba ādjirāa jarasia:

-iMāa jarasiēca b̄ādji quīrābe jaḡaḡe wānida?-

Eliseoba baido biē baḡa bia b̄ada

19 Jericodēbemarāba Eliseo nāwā jarasidaa:

-Dairā boro, b̄aa cawa b̄aa naḡ purura bio bia b̄ada. Barib̄aḡa baidoda biē b̄a b̄erā dai ējūā sida biē b̄aa.-

20 Maḡ carea Eliseoba jarasia:

-Epedeco djiwidide tāda m̄āmaa enenada.-

Ara maḡda edesidaa.

21 Maḡgara idjia baido ātaa bogad̄a b̄amaa edepeḡa maḡ baidode eḡa peatasia. Maḡne jarasia:

-Ācōrēba nāwā jara b̄aa: m̄ā naḡ baidora bia b̄ab̄aḡa b̄erā naḡ baidoba ni ab̄aḡa waa beudaēa. Bārā ējūā sida bia zau b̄aya.-

22 Maḡ ewarideba ātaa maḡ baidora bia besia Eliseoba jarada quīrāca.

Eliseo ipida jarapeḡada

† 2:12 Hebreo bedeaḡe nāwā b̄ā b̄aa: "Mā zeza, mā zeza, Israeḡdeba carretadeba djōbadarā idjaba cawayodeba djōbadarāa."

23 Jericodeba Eliseora Betel puruḏaa wāsia. Ode nīne ḁCARḁ cūdrarāda Betel puruḏeba idjimaā wānapeda nāwā ipida jara duanesidaa:

-Boro uru, āyā wādua. Boro uru, āyā wādua.-

24 Maḁ carea Eliseoba ādjirāmaā aCḁpeda Ācōrē trḁneba biē jara ḁḁsia. Ara maḁda wi umé panaba cūdrarāra orradapeda 42 beasidaa.

25 Maḁbe Eliseora Carmelo eyadaa wāpeda jēda Samaria puruḏaa wāsia.

4

Eliseoba pēdra wērā carebada

1 Pēdra wērāda ḁasia. Idji quimara Ācōrēneba bedeabari basía. Maḁ pēdra wērāba Eliseoa jarasia:

-Mḁ quima querasira ḁḁ nezoca basía. ḁḁa cawa ḁḁa idjia Ācōrēra bio waya basida. ḁaribḁḁḁ idji jaidaside paratada diai bara basia. Maḁda jēda diaē ḁḁ bērā idi maḁ parata djibariba mḁ warrarāda umena edade zeya idji nezocarāda beadamārēā.-

2 Maḁne Eliseoba idjia iwīdisia:

-¿Mḁḁ ḁḁra sāwā carebai? Mḁḁa jaradua: ¿cārēda diguida eroḁḁ nēdobuei carea?-

Pēdra wērāba panusia:

-Nēdobuei carea mḁ diguida ni cārē sida neē quirua. Ababe zoco zaquede nedragada maārī eroquirua.-

3 Maḁne Eliseoba jarasia:

-ḁḁ de caita bea ēberārāmaā wāpeda zoco ne neē beada zocārā iwīdidua.

4 Edapeda ḁḁra, ḁḁ warrarā sida diguida wānapeda ḁḁ dede eda wābadara jūātrḁsidaa. Maḁbe ḁḁa eroḁḁ nedragara maḁ zoco beade bira weadua. Birasira āyā ḁḁ wānadua.-

5 Ara maḁda pēdra wērāra wāsia. Zocoda zocārā iwīdipeda idjira, idji warrarā sida diguida wānapeda dji eda wābadara jūātrḁsidaa. Maḁbe dji warrarāba maḁ zoco beara āba āba dji papamaa edesidaa nedragaba bira tḁcuamārēā.

6 Jūma bira tḁḁacarea pēdra wērāba idji warraa jarasia dewara zocoda enemārēā. Baribḁḁḁ warraba jarasia zocora waa neēda. Ara maḁda nedraga idji zocode eroḁḁra waa piaē basía.

7 Pēdra wērāba Ācōrēneba bedeabari Eliseomaa jarade wāsia. Maḁne Eliseoba jarasia:

-Maḁ nedragara nēdobuede wādua. Nēdobuepeda ḁḁ quima querasiba parata diaida ḁadara diadua. Dji parata bedaba ḁḁra, ḁḁ warrarā sida necai panania.-

Eliseoba warra ḁrēbabida

8 Ewari āba Eliseora Suneḁ puruḏaa wāsia. Mama wērā parata bara ḁḁba idjia jarasia ne code zemārēā. Maḁ carea Suneḁnaa wāḁḁḁḁḁ Eliseora maḁ wērāma ne cobadjia.

9 Maḁ wērāba idji quimaa jarasia:

-Mḁḁa cawa ḁḁa jāḁ ēberā dadjimaā ne code zebarira wārāda Ācōrēneba bedeabarida.

10 Maḁ bērā dadji de ḁḁḁ de zaqueda idji itea odia. Maḁne eda cḁḁada, mesada, bugueda, ibīrā sida ḁḁḁḁ idji zebḁḁḁḁ mama cāimārēā.-

11 Māwā opedacarea ewari āba Eliseora jūēpeda de zaquede cāine wāsia.

12 Mama Eliseoba idji nezoca Guiezia nāwā jarasia:

-Naḁ de djibari wērāda trḁne wādua.-

Ara maḁda Guieziba trḁne wāpeda wērāra idjimaā zesia.

13 Maḷbe Eliseoba Guiezia jarasia:

–Idjía jaradua: “Bḷa dai itea bio bia osia. ¿Daiba bḷ itea cārēda odi? ¿Bḷa quĩrĩã bḷaca दौरा bḷare Israeldebema boro ume wa idji sordaorã boro ume bedeada?”–

Wērãba panusia:

–Mḷa ni cārē sida quĩrĩãéa. Mḷ ēberãrã tãēna bḷ bērã necai bābaria.–

14 Maḷne Eliseoba idji nezoca Guiezia iwidiisia:

–¿Idji itea cārēda odi?–

Guieziba panusia:

–Cawaēa, baribḷḷ idjira warra neē bḷa idjaba idji quimara drōãda quirua.–

15 Maḷne Eliseoba jarasia:

–Idjira wayacusa trḷne wãdua.–

Ara maḷda Guieziba trḷne wãsia. Wērãra zepeda de zaquede eda wãbada caita nūmesia.

16 Maḷbe Eliseoba idjía jarasia:

–Za uru poade ara naḷ jedecode bḷa warrada topeda bara erobaya.–

Wērãba panusia:

–Mãwã jararãdua, mḷ boro. Ācōrēneba bedeabari, mḷra cūrũgarãdua.–*

17 Eliseoba jarađa quĩrãca dewarabema poade wērãra biogoa bepeda warra tosia.

18 Maḷ warra waridacarea ewari aba dji zezamaa wãsia. Dji zezaba dewararã ume néuda ewa panasidaa.

19 Cawaēne warrara nãwã bia nūmesia:

–¿Aguidii, mḷ borora pua nūmḷa! ¡Mḷ borora pua nūmḷa!–

Maḷ carea dji zezaba idji nezocaa jarasia:

–Mḷ warrara dji papamaa ededua.–

20 Ara maḷda idji nezocaba dji warrara bara edapeda dji papamaa edesia. Maḷbe dji papaba warrara bācarade erobasia aba umatipa. Maḷne warrara jaidasia.

21 Ara maḷda dji papaba idjira ḷtaa Eliseo de zaquedaa edepeda Eliseo caḷade bḷasia. Maḷbe ēdrḷpeda dji eda wãbadara jüãtrḷsia.

22 Idji quimada trḷpeda nãwã jarasia:

–Mḷ djuburia burroda aba idjaba nezocada aba mḷmaa diabuedua. Mḷra isabe Eliseomaa wãya. Jüēpeda ara maḷda jēda zeya.–

23 Dji quimaba iwidiisia:

–¿Bḷara cārē cārēã idi idjima wãbḷḷ? Ḍnãubada ewariēa ni jedeco dji-widiēa idji ume ābaa Ācōrēa iwidiidi carea.–

Wērãba panusia:

–Jũmawãyã crīcharãdua.–

24 Maḷbe wērãba idji chũmeira burro ḷrḷ jḷbipedã dji nezocaa nãwã jarasia:

–Isabe wãnia. Mḷa jaraēbḷḷ ni maãrĩ bida ḷnãũnaēa.–

25 Ara maḷda wãnapeda Carmelo eyade Eliseo bḷama jüēsidaa. Eliseoba tḷmḷaba ãdji zebḷadada unuSIDE idji nezoca Guiezia jarasia:

–Acḷdua, Suneḷ purudebema wērãra zebḷḷa.

26 Idji audiabaride pira wãdua. Iwidiidua idjida, dji quimada, dji warra sida bia panḷ cawaya.–

Ara maḷda idji nezocara pira wãsia. Maḷne wērãba panusia:

–Daira jũmaena bia panḷa.–

* 4:16 Ācōrēneba bedeabari. Hebreo bedeade bḷ bḷa “Ācōrē ēberã.”

27 Eyade Eliseo b̄ama jūēsīde wērāba Eliseo jīrūne jida cobesia bedea djuburiai carea. Maļ bērā Guiezira araa dogosia wērā āyā b̄ai carea. Barib̄aḷa Eliseoba jarasia:

-Idu b̄adua. Naļ wērāra bio sopua b̄aa. Barib̄aḷa Ācōrēba m̄la cawabiē b̄aa cārē cārēā jāwā sopua b̄ada.-

28 Maļne wērāba jarasia:

-Mā boro, māra sopua b̄aa m̄l warrada jaidada bērā. ĶMā warrada b̄aa iwidisica? ĶMā jarasiēca m̄ra cūrūgarāmārēā?-

29 Ara maļda Eliseoba Guiezia jarasia:

-Baa cacuade j̄l b̄ara bio trāj̄l cob̄aḷaḷe naļ wērā dedaa isabe wādua. Mā bacurua ededua. Isabe wāida b̄a bērā ēberāda unusira bedearādua. Ēberāba b̄aa bedeaib̄aḷa, panurādua. Naļ wērā dede jūēpeḷa m̄l bacurura idji warra quīrādarra l̄r̄l cob̄adua.-

30 Maļne dji warra papaba Eliseoa jarasia:

-Ācōrē zocai b̄a quīrāpita, b̄a quīrāpita bida wārāneba jaraya: b̄ada wāēb̄aḷa, m̄l sida wāēa.-

Maļ bērā Eliseora idji ume wāsia.

31 Guiezira ādji na wāsia. Jūēpeḷa Eliseo bacurura dji warra quīrādarra l̄r̄l cob̄asia. Māwāmīna cārē sida sāwāē basia. Ara maļda Guiezi jēda wāb̄aḷaḷe Eliseora ota unusia. Maļne Guieziba nāwā jarasia:

-Warrara l̄rēbaē basia.-

32 Eliseo jūēsīde dji warra jaidadara idji c̄adade urraju nūmasia.

33 Ara maļda iduba eda wāpeḷa dji eda wābadara jūātr̄a nūmasia. Maļbe Ācōrēa iwidisia.

34 Iwidipeḷa idji c̄adade dji warra l̄r̄l barrubari cobesia. Idji iteda dji warra itema basia. Idji dauda dji warra dauma basia. Idjaba idji j̄awada dji warra j̄awa l̄r̄l basia. Māwā cob̄aḷe warra jaidadara j̄aw̄l̄l̄asia.

35 Maļbe Eliseora piradr̄aḷe arima p̄ar̄ra nībapeḷa wayacusa dji warra l̄r̄l barrubari cobesia. Maļne warrara barima siete jaisapeḷa dau ogasia.†

36 Eliseoba Guiezira tr̄lpeḷa nāwā jarasia:

-Dji warra papara tr̄lne wādua.-

Ara maļda tr̄lne wāsia. Dji papa zesīde Eliseoba jarasia:

-Ba warrara edadua.-

37 Ara maļda dji papara eda wāpeḷa Eliseo jīrū caita chīrāborode b̄aru cobesia. Maļbe idji warrara edapeḷa ēdr̄asia.

Eliseoba ēberāra ne cobida

38 Ewarī aba Eliseora Gilgaldaa wāsia. Maļ druade jarrabada baraasia. Mama Eliseora Ācōrēneba bedeaḷadarā ume ābaa dji j̄are pan̄ane idji nezocaa nāwā jarasia:

-Cuguru waiḷaḷe Ācōrēneba bedeaḷadarā itea ne djudua.-

39 Maļne cobada chiruada abal̄ba mēā j̄aḷaḷe wāsia. J̄aḷa b̄aḷe j̄acara zau b̄ada unusia. Maļ tada idjia cacuade j̄l b̄aḷe pe edapeḷa jēda wāsia. Maļḡara pichia toacuapeḷa dji cuguru waiḷaḷa dju nūm̄ane eda basia. Barib̄aḷa idjia adua basia mālḡara codacada.

40 Widacarea maļ djicora jedecasia. Barib̄aḷa cob̄aḷaḷe ādjirāba bia jarasīdaa:

-j̄Ācōrēneba bedeaḷari Eliseo, naļ djicora dadji beabari bara b̄aa!-

Maļ carea ādjirāba codaē basia.

† 4:35 Barima siete jaisapeḷa. Ḷc̄aḷamaarā maļ bedeaḷa jara b̄aa: "Barima siete dji warra l̄r̄l barrubari cobesia."

41 Eliseoba jarasia:

–Harinada maãri enenadua.–

Eliseoba maã harinara dji cuguru waiɓɓade eda ɓɓpeda nãwã jarasia:

–Idiɓɓaɓa jedecadadua codi carea.–

Cobɓɓade maã djicora dadji beabari neẽ ɓasia.

42 Mãwãnacarea Baal-salisa purudeba ẽberãda Eliseomaa zesia. Maã ẽberãba idji néu naãrã ewadadebemada Eliseo itea enesia. Paã cebada odada veinte, trigo djiwiidi ewada sida camane enesia. Maãbe Eliseoba idji nezocaa jarasia:

–Naãda Æcõrẽneba bedeabadarãa cobidua.–

43 Idji nezocaba jarasia:

–Naã maãri quiruba çmãa sãwã cien ẽberãrãda ne cobi?–

Eliseoba panusia:

–Naãda Æcõrẽneba bedeabadarãa cobidua. Æcõrẽba nãwã jara ɓɓa: “Ædjirãba codapeda adubaya.”–

44 Mãwã jarada bẽrã Eliseo nezocaba maãra jedecasia maã cien ẽberãrãba codamãrẽa. Codapeda adubasia Æcõrẽba jarada quĩrãca.

5

Eliseoba Naamaã biabida

1 Ẽberã Naamaã abadada ɓasia. Idjira Siriadebema sordaorã boro ɓasia. Æcõrẽba careba ɓɓdeba ãdji dji quĩrũra poyada bẽrã Siriadebema boroba idjira dewararã cãyãbara biara unubadjia. Idjira bio sozarra ɓasia, baribɓɓa aida bara ɓasia.

2 Naẽna Siriadebema sordaorãba Israel druada ne biada jãrĩne wãbadjidãa. Maãne wẽrã zaqueda jẽda jida edesidãa. Maã wẽrãcaura Naamaã quima nezocada ɓesia.

3 Ewari aba wẽrãcauba idji boro Naamaã quimaa nãwã jarasia:

–Æcõrẽneba bedeabari Eliseoda Samaria purude ɓɓa. Mã boro Naamaãra idjimaa wãɓɓɓaɓa, idji aidara anicasia.–

4 Maã wẽrãcau Israeldebemaba jaradada Naamaãba Siriadebema boroo jarade wãsia.

5 Maãne Siriadebema boroba jarasia:

–Bia ɓɓa. Wãdua. Mã cartada Israeldebema boro itea ɓɓ ume diabueya.–

Ara maãda Naamaãra wãsia. Idjia paratada 750 libra, oroda 150 libra, idjaba cacuada jãbadada 10 edesia.

6 Carta Israeldebema boro itea ededade nãwã ɓɓ ɓasia: “Mã naã cartara mã nezoca Naamaã ume ɓɓa diabueɓɓa. Mã quĩrã ɓɓa ɓɓa idji aidara anibida.”

7 Israeldebema boroba maã carta acãside idjia cacuada jã ɓɓara sopuaba cõãtapeda nãwã jarasia:

–Mãwãra çmãra Æcõrẽca naã ẽberã biabi carea? Mãra Æcõrẽca ẽberãrã zocai ɓɓi carea idjaba beubi carea. Mãwãmĩna Siriadebema boroba naã ẽberãra mãmaa diabuesia idji aidara anibimãrẽa. Idjira mã ume djõbi jɓɓa ɓɓa.–

8 Æcõrẽneba bedeabari Eliseoba ırĩsia Israeldebema boroba cacuada jã ɓɓara sopuaba cõãtasida. Maã carea Eliseoba ẽberãda idjimaa nãwã jarade diabuesia:

–çCãrẽ cãrẽa ɓɓa cacuada jã ɓɓara cõãtasi? Jãã ẽberãra mãmaa diabue-
dua. Mã biabiya. Mãwã idjia cawaya wãrãda Israel druada Æcõrẽneba
bedeabarida aba ɓɓda.–

9 Ara maãda Naamaãra cawayo carreta bara ɓɓade Eliseomaa wãpeda dji dede eda wãbada dajadaare jũesia.

10 Eliseoba ēberāda dajadaa nāwā jarade diabuesia: “Jordaā dode cuide wādua. Þarima siete cuibΛΓΛde bΛ cacuara biapeda Ācōrē quīrāpita bia þeya.”

11 Maā ūrīpeda Naamaāra bio quīrū wāsia. Idjia jarasia:

–Māa crīcha basia Eliseoba māra dajadaa acΛde zepeda idji Ācōrēa iwīdida idjaba idji jΛwara mā aida λrλ jārēwēida animārēā.

12 Jūma Israel druade þea do cāyābara Damasco druade Abaná doda, Parpar do sīda biara panΛa. Ababe cuibΛΓΛba biaida þΛbΛrΛ, biara þΛa jāma cuide wāida.–

Māwā jarapeda bio quīrū wāsia.

13 Maāne Naamaā nezocarāda idji caita wānapeda nāwā jarasīdaa:

–Dai boro,* jāā Ācōrēneba bedeabariba obi jaradara zarea badabara þΛa ocasia. Idjia ababe jara þΛa bΛ biamārēā Jordaā dode cuida þΛda. ¿þΛa māwā oīē þΛca?–

14 Māwā jarapedada bērā Naamaāra Jordaā dodaa wāpeda þarima siete cuisia Ācōrēneba bedeabari Eliseoba jarada quīrāca. Ara maāda biapeda idji cacuara cūdra quīrāca dowa þesia. Ācōrē quīrāpita bia þesia.

15 Naamaāra idji ume panΛ sīda jēda Eliseomaa wānapeda Naamaāba idji quīrāpita nāwā jarasia:

–IdibΛrΛ cawasia wārā Ācōrēda ababe naā Israel druade þΛda. Mā djuburia, māa ne diabΛrΛra edadua.–

16 BaribΛrΛ Eliseoba jarasia:

–Ācōrē zocai bΛ quīrāpita wārāneba jaraya: þΛa dia þΛra edaēa.–

Naamaāba mīā sē jara þΛmīna Eliseoba edaē basia.

17 Maāne Naamaāba jarasia:

–Māēteara mā boro, mā djuburia naā druadebema egoroda mā druadaa idu edebidua. Burro umēba poyadi daucha māa ede quīrīā þΛa. Māwāra mā druade māa bārā Ācōrēa animarāda, dewara sīda poya babue diaya. Dewara ācōrē þea māa waa ne babue diaēa.

18 BaribΛrΛ māa Ācōrēa bedeā djuburiaya naā cadjirua obΛrΛde quīrādoamārēā: mā druadebema boroda idji ācōrē Rimoa de dromane eda wābΛrΛde þae amaaba mā jΛwade jīda wābaria. Maāne idjira Rimoa quīrāpita chīrāborode cobebΛrΛde mā sīda māwā cobēida þΛa. Māa Ācōrēa bedeā djuburiaya maā cadjirua quīrādoamārēā.–

19-20 Eliseoba panusia:

–Necai wādua.–

Ara maāda Naamaāra wāsia. Wađi tΛmΛ wāē þΛde Ācōrēneba bedeabari Eliseo nezoca Guieziba nāwā crīchasia: “Mā boroba Siriadebema Naamaāra idu necai wābisia. Idjia enenara ni cārē sīda edaē basia. Ācōrē zocai þΛ quīrāpita wārāneba jaraya: Naamaā caidu pira wāya ne edai carea.”

21 Ara maāda Guiezira Naamaā caidu wāsia. Naamaāba idji pira zebΛrΛda uniside carretaþeba udaa badopeþa nāwā iwīdisia:

–¿Cārēda sāwāsi?–

22 Guieziba panusia:

–Ni cārē sīda sāwānaē panΛa. BaribΛrΛ mā boroba nāwā jara þΛa: “Aretewa Ācōrēneba bedeabada cūdrarāda umē Epraīλ eyaida þΛ ējūāneba jūēsīdaa. Mā djuburia paratada 75 libra idjaba cacuade jλbada sīda umē diadua.”–†

23 Naamaāba panusia:

–Bia þΛa. BaribΛrΛ paratada 150 libra edadua.–‡

* 5:13 *Dai boro.* Hebreo bedeade bΛ þΛa “mā zeza.” † 5:22 75 *libra.* Hebreo bedeade bΛ þΛa “talento aba.” ‡ 5:23 150 *libra.* Hebreo bedeade bΛ þΛa “talento umé.”

Māwā jara ḅasia aba Guieziba edab_{ΛΓ}adaa. Maḷbe Naamaḷba saco uméne paratada 150 libra eda ḅabisia. Cacuađe jḷbada sida umé diasia. Maḷbe nezocada umé edapeđa jūma maḷgara Guiezi na edebisia.

²⁴ Eya zaquede jūēnapeda Naamaḷ nezocarāba edepedađara Guieziba edasia. Diguída waga ḅapeda Naamaḷ nezocarāra jēda wābisia.

²⁵ Maḷbe eda wāpeđa idji boro Eliseo quīrāpita nūmesia. Maḷne Eliseoba idjia iwīdisia:

–Guiezi, ḅara ¿sāma basi?–

Guieziba panusia:

–Mḷ, ḅ_Λ nezocara āyā wāé ḅ_Λ.–

²⁶ Barib_{ΛΓ} Eliseoba jarasia:

–Jāḷ ēberā idji carretadeba uda ḅadopeđa ḅ_Λ audiabariside mḷ sora ḅ_Λ ume basia. Idi Ācōrēba ne ununacada ođa bērā biē ḅ_Λ paratada, cacuađe jḷbadada, olivo ējūāda, uva ējūāda, ovejada, pacada, nezocarāda, nezoca wērārā sida edaida.

²⁷ Maḷ carea aidaba Naamaḷ jida ḅađa quīrāca idiba ḷtaa ḅ_Λda, ḅ_Λdeba yōḅ_Λdarā sida aida bara ḅeadia.–

Mamaḅa ēdr_{Λḅ}ar_Λde Guiezira aidaba bira nūmesia. §

6

Eliseoba zagara dojāneba ḷtaa ūmane zebīda

¹ Ewari aba Ācōrēneba bedeabadarāba Eliseoa nāwā jarasidaa:

–Dadjirā pan_Λ dera jūmawāyā caibe quirua.

² ¿Dairāra Jordaḷ dođaa wānida pan_Λca? Mama daiza bacuruda tutađapeđa de waib_Λada ođia āḅaa panani carea.–

Eliseoba panusia:

–Bia ḅ_Λ. Wānadia.–

³ Maḷne abaḅa Eliseoa jarasia:

–¿Dai, ḅ_Λ nezocarā ume wāéca? Dai djoburia wāna.–

Eliseoba panusia:

–Bia ḅ_Λ. Mḷ sida wāya.–

⁴ Ara maḷda ādjirāra Jordaḷ dođaa wānapeda bacuruda tuta panasidaa.

⁵ Māwā panane zagarada aba daiđu baede wāsia. Dji zagara erobađaba Eliseoa jīgua jarasia:

–iMḷ boro, jāḷ zagarara djārāne basia!–

⁶ Ācōrēneba bedeabari Eliseoba nāwā iwīdisia:

–¿Sāma daiđu baede wāsi?–

Dji zagara erobađaba ac_Λbisia sāma baede wāsida. Eliseoba bacuru zaqueda ḅ_Λá edapeđa araa ḅatabuesia. Ara maḷda zagarara dojāneba ḷtaa ūmane zesia.

⁷ Maḷne Eliseoba jarasia:

–Jidadia.–

Ara maḷda dji zagara erobađaba jidasia.

9

Jehú Israeḷdebema boro beda

¹ Ewari aba Eliseoba Ācōrēneba bedeabarida aba trḷpeđa nāwā jarasia:

§ 5:27 Aidaba bira nūmesia. Hebreo bedeade ḅ_Λ ḅ_Λ: “Aidaba nieve quīrāca basia.”

–Bla cacuađe jǎ b̄ara bio trǎjǎ cob̄apeda Gala druade Ramo puruđaa isabe wādua. Naǎ zoco zaquede nedragada ededua.

² Mama jūēpeda Josapa warra, Nimsi wiuzaque Jehúda ac̄ade wādua.* Idjira dewararā ume b̄ada āyā trǎpeda dewara dejāare ededua.

³ Maǎbe naǎ zoco zaquede b̄a nedragara idji boro ǎrǎ weadua. Weab̄ar̄ade jaradua: “Ācōrēba nāwā jara b̄aa: mǎa b̄ara Israeldēbema boroda b̄ab̄ar̄aa.” Māwā opeđa dji dede eda wābadara ewapeđa isabe pira wādua. Ni maārī bida dārārādua.–

⁴ Ara maǎda Ācōrēneba bedeabari cūdrara Gala druade Ramo puruđaa wāsia.

⁵ Mama jūēsida Israeldebema sordao bororāda ābaa dji jare duan̄ada unpeda nāwā jarasia:

–Mǎ boro, mǎa b̄a ne jaraida erob̄aa.–

Maǎne Jehúba iwidiisia:

–¿Caia bedea b̄a?–

Cūdraba panusia:

–Mǎa b̄a bedea b̄aa, mǎ boro.–

⁶ Maǎbe Jehúra piradr̄apeda cūdra ume dewara dejāare wāsia. Mama pan̄ane cūdraba nedraga Jehú boro ǎrǎ weab̄ar̄ade nāwā jarasia:

–Israelerā Ācōrēba nāwā jara b̄aa: mǎa b̄ara mǎ puru Israeldebema boroda b̄ab̄ar̄aa.

⁷ B̄a boro b̄asi Acabo ēberārāra jūma quenadua. Idji quima Jezabelba mǎ nezocarā, mǎneba bedeabadarā sida quenabida carea mǎ b̄deba cawa oya.†

⁸ Acabo ēberārāra jūma quininia. Ādjirā dji umaquĩrāra mǎa abeda jūma jōbiya: nezoca beada, nezocaē bea sida.

⁹ Mǎa Nabat warra Jeroboal ēberārā jōbida quĩrāca idjaba Ahía warra Baasa ēberārā jōbida quĩrāca Acabo ēberārā sida jōbiya.

¹⁰ Maǎ awara Jezabel sida beadapeđa Jezreel puru caita usaba codia. Idjira jouđaa.–‡

Cūdraba māwā jarapeda dji dede eda wābadara ewapeđa pira wāsia.

¹¹ Jehú wayacusa sordao bororā duan̄ama jūēb̄ar̄ade abal̄ba iwidiisia:

–Mērā, jǎǎ cūdra quĩrē b̄ara ¿cārē cārē ze b̄asi? ¿Cārēda sāvāsi?–

Jehúba panusia:

–Bārāba cawa pan̄aa jǎǎḡaca beara sāvā bedeabadada.–

¹² Maǎne ādjirāba jarasidaa:

–Bla sewada o b̄aa. Idjia jaradara dairāa nēb̄ar̄adua.–

Jehúba panusia:

–Idjia mǎa jarasia: “Ācōrēba nāwā jara b̄aa: mǎa b̄ara Israeldēbema boroda b̄ab̄ar̄aa.”–

¹³ Maǎ ūrīnapeda ādjirāba cacuađe jǎ pan̄ara dume quidađe isabe tōcuasidaa Jehúra maǎ ǎrǎ nībamārēā.§ Maǎbe cachiru zađapeđa jigua jarasidaa:

–Jehúra dadjirā boroa!–

Jezabel beuda

³⁰ Māwānacarea Jehúra Jezreel puruđaa wāsia. Jezabelba Jehú zeb̄ar̄ada ūrīside idji daura soacuasida idjaba idji buđara biya erusia. Maǎbe dajadaa ac̄badadeba edaa ac̄ nūmesia.

* **9:2** *Josapa.* Maǎḡa Josapara Juda druadebema boro Josapaē b̄asia. † **9:7** 1 Reye 18:4. ‡ **9:10** 1 Reye 21:22-23. § **9:13** *Dume quida.* Maǎra hebreo bedeade ebuda b̄aēa. Λc̄ar̄amaarā jara b̄aa “bugue droma.”

31 Jehú dji purude eda wābadama jūēside Jezabelba idjía jarasia:

–Mērā, Zimri quīrāca bΛ, bΛ boro beada.*

32 Mañne Jehúba ātaa dji dajadaa acΛbadamaa acΛpeda jīgua jarasia:

–Jāma eda caida māare bΛ?–

Ara maāda nezoca dji droma bea umé wa ūbea panΛba edaa Jehúmaa acΛsidaa.

33 Mañne Jehúba ādjirāa jarasia:

–Jezabelera udu batabuedadua!–

Ara maāda idjira udu batabuesidaa. Mañne cawayoba idji ārā tagabadađe idji oaba cawayora, puru audu jūrā ca bΛ sida tāūcuasia.

34 Mañbe Jehúra Jezabel dede eda ne code wāsia. Ne codacarea nāwā jarasia:

–Jāā wērā cadjiruara joude wānadua. Idjira Sidoānebema boro cau bērā joudia.–

35 BaribΛrΛ jouđi carea wāsidade ababe dji boroda, dji jΛwada, dji jūrū sida unusidaa.

36 Ādjirāba Jehúa jarade wāsidaa. Mañne Jehúba jarasia:

–Ācōrēba jarađa quīrāca māwāsia. Tisbédebema Eliádeba Ācōrēba jarasia: Jezreel puru caita Jezabelera beadapeda usaba codia.†

37 Idji cacua āricuadara ācaca quīrāca Jezreel ējūāne tabeadia. Māwā ni abaΛba poya jarađaēa: naāgara Jezabel basia.–

2 Reye 10:17-31

10

Jehúba Baal ēpē bea quenana

17 Jehúra Samaria purudaa wāpeda Acabo ēberārā wadi panΛda jūma quenasia. Ādjirāra abeda jūma jōbisia Ācōrēba Eliádeba jarađa quīrāca.

18 Mañbe Samariadebemarāda jūma ābaa jΛrepeda nāwā jarasia:

–Acabo basiba Baalera ēpēbadjia. BaribΛrΛ māa biara ēpēya.

19 Mañ bērā Baaldeba bedeabadarāda, idji ēpēbadada, idji sacerdoterā sida jūma trānadua. Ni abaΛda āyā becara bΛa. Māa ewari dromada oya Baalea animarā babue diadi carea. Mañ bērā abaΛda zeēbΛrΛ, beadia.–

Jehúba Baal ēpēbadara jūma quenai carea cūrūga bΛdeba māwā jarasia.

20 Mañbe jarasia:

–Ewarida bΛdadua ābaa dji jΛredapeda Baalea bia bedeadi carea.–

Ara maāda ewarida bΛsidaa.

21 Jehúba jūma Israel druade jarabisia Baal ēpēbadara mañ ewaride zedamārēā. Mañne ādjirāra jūma zesidaa. Ni aba bida āyā beē basia. Mañ bērā Baal de dromara pēsua cobesia.

22 Māwā panΛne Jehúba Baal ēpēbadarā djio wagabaría nāwā jarasia:

–Jūmarāa ādji djiora diacuadua jΛnamārēā.–

Ara maāda ādjirāa diacuasia.

23 Mañbe Jehúra, Recab warra Jonadá sida Baal de dromane eda wānapeda Jehúba Baal ēpēbadarāa nāwā jarasia:

–Quīrācuitadua. Ni abaΛ Ācōrē ēpēbarira bārā ume baiē bΛa. Ababe Baal ēpēbadadrΛ nama pananida panΛa.–

24 Mañbe Baal ēpēbadaba animarāda, dewara sida Baalea babue diacuabΛda basia. Māwā panΛne ochenta sordaorāba dajadaare jāā panasidaa Jehúba jarađa quīrāca. Mañ sordaorāa nāwā jarasia:

* 9:31 1 Reye 16:8-20. † 9:36 1 Reye 21:23.

-Baal ĕpĕbadarāda mĕa bārā jĕwade bĕaya. Ādjirāra jūma quenanadua. Bārāba aba idu mĕrū wābidibĕra, dji idu mĕrū wābidara beadia.-

²⁵ Baal ĕpĕbadarāba animarā babue diapedadacarea Jehūba idji sordaorāa, ādji bororāa bida nāwā jarasia:

-Eda quenane wānadua. Ni abāda idu mĕrū wābirānadua.-

Ara maĕda sordaorāba, ādji bororā bida necoba quenane wāsidaa. Ādjia quenapedadara dajadaa bātaquadapeda Baal de dromane edaara bĕ dejānaa wāsidaa.

²⁶ Mamaĕba jĕwaba oda Baalera dajadaa pe enenapeda jūma babuesidaa.

²⁷ Mōgara oda Baalera jūma toapeduadapeda idji de droma sida jūma ārisidaa. Maĕbe āgabada deda mama ocuasidaa. Idi bida māwā bĕa.

²⁸ Māwā Jehūba Baal ĕpĕbadara Israel druade jūma jōbisia.

²⁹ Baribĕra Nabat warra Jeroboalĕba cadjirua odara Jehūba igaraĕ basia. Oro oda paca zaquea idu bia bedeabisia. Maĕ paca zaquera Betel purude idjaba Daĕ purude bida wadi eropanasidaa. Naĕna māĕneba Jeroboalĕba israelerāa cadjiruada obisia.*

³⁰ Ācōrĕba Jehūa nāwā jarasia:

-Mĕa quĕrā bāda quĕrāca bĕa Acabo ĕberārāra jūma quenana bĕrā mĕ quĕrāpita bia osia. Maĕ bĕrā bĕ beudacarea bĕ warrada Israeldebema boroda bĕya. Maĕare idji warrada, idji wiuzaqueda, dji wiuzaque warra sida Israeldebema boroda beadia.-

³¹ Baribĕra Jehūba israelerā Ācōrĕ leyra sodeba quĕrācuita oĕ basia. Maĕ awara naĕna Jeroboalĕba israelerāa cadjirua obidara Jehūba igaraĕ basia.

2 Reye 13:14-21

13

Eliseoba jĕrūare cawabida

¹⁴ Eliseora cacua biĕ bĕpeda jaidabĕra basia. Māwā bĕde Israeldebema boro Joasaba idjira acĕde wāsia. Idji carea jĕa bĕde Joasaba nāwā jarasia:

-Zeza, zeza, carretadeba djōbadarā idjaba cawayodeba djōbadarā quĕrāca bĕa israelerāra bio carebabaria.-*

¹⁵ Eliseoba idjĕa jarasia:

-EneDRAMada cha bara namaa enedua.-

Ara maĕda Joasaba edesia.

¹⁶ Maĕne Eliseoba nāwā jarasia:

-EneDRAMara jidadua.-

Joasaba jidabĕra de Eliseoba idji jĕwara Israeldebema boro Joasa jĕwa ĕrĕ basia.

¹⁷ Maĕne jarasia:

-Āmĕdau odjabariare dajadaa acĕbadada ewadua.-

Joasaba ewadacarea Eliseoba idjĕa jarasia:

-Chada aba dajadaa drĕtadua.-

Ara maĕda Joasaba dajadaa drĕtasia. Maĕne Eliseoba jarasia:

-Jĕĕ chaba jara bĕa: Sĕriadebemarāra Ācōrĕba bārāa poyabiya. Apĕc ĕjūāne bārāba quenania.-

¹⁸ Maĕbe Eliseoba jarasia:

-Chara pedua.-

Ara maĕda Israeldebema boro Joasaba pesia. Maĕne Eliseoba jarasia:

* **10:29** 1 Reye 12:26-30. * **13:14** Hebreo bedeade nāwā bĕ bĕa: "Mĕ zeza, mĕ zeza, Israeldebema carretadeba djōbadarā idjaba cawayodeba djōbadarāa."

–Jāl chaba dejāda ucuadua.–

Ara maāda Joasaba b̄arima ūbea upeda waa uē basía.

¹⁹ Maā carea Ācōrē nezoca Eliseora idji ume bio quīrūpeda jarasia:

–Bla dejāra b̄arima juesuma wa b̄arima sei udabara, b̄arāba Siriadebemarāra poyadapeda jūma quenacasidaa. Baribara b̄arima ūbeabe uda b̄erā b̄arima ūbeabe poyadia.–

Eliseo jaidada

²⁰ Eliseora jaidapeda t̄b̄arisidaa. Poaza moabitarāba Israel druade ne jārcuade wābadjidaa.

²¹ Ewari aba ācara israelerāba ēberā jaidadada joude edebada basía. Maāne unusidaa moabitarāba ne jārcuade zebadada. Isabe mīrūni carea b̄ewārāra Eliseo t̄baripedadade eda b̄atasidaa. Dji b̄ewārāba Eliseo b̄awara waraside arēbapeda piradrasia.

17

Asiriarāba israelerā poyapedada

¹ Acá doce poa Juda druadebema boroda bedacarea Ela warra Oseara Israel druadebema boroda besía. Idjira Samaria purude b̄abadjia. Nueve poa israelerāra pe erobasia.

² Oseaba Ācōrē quīrāpita cadjiruada obadjia. Baribara Israeldebema bororā idji naēna beadaba opedada quīrāca mācua oca basía.

³ Osea Israeldebema boroda baside Asiriadebema boro Salmanasada idji sordaorā bara israelerā ume djōne zesidaa. Poyadapeda Salmanasaba Oseara idji j̄awaeda erobesia. Maā b̄erā Oseaba Salmanasaa paratada poaza diabadjia.

⁴ Māwā b̄ade Oseaba Egiptodebema boro So abadamaa ācara diabuesia idji carebade zemārēā. Maā awara Salmanasaba parata poaza diabi badada waa diaē basía. Māwā Salmanasaba cawasia Oseara idji j̄awaedabemada ēdrai carea crīcha j̄ara b̄ada. Maā carea idjia Oseara jidabipeda preso b̄abisia.

⁵ Asiriadebema boro Salmanasara idji sordaorā sida Israel druadaa wānapeda Samaria purura poa ūbea auđu jūrā eropanasidaa.

⁶ Osea nueve poa Israeldebema boroda bedacarea Asiriadebema boroba Samaria purura poyasia. Maābe israelerāra Asiriadaa jida edepeda Halah druade, Gozaā druade Habor do caita, idjaba medorā puru beaza b̄abicuasía.

⁷ Maāra jūma māwāsía israelerāba ādji Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panana b̄erā. Ācōrēba ādjirāra Egiptodebema boro j̄awaedabemada ēdra b̄adamīna idjaba mamaaba ēdra enenamīna dewara ācōrē beada ēpēbadjidaa.

⁸ Dewara puru beaba cadjirua o panā carea Ācōrēba israelerā quīrāpitabemada āyā j̄aretasia. Māwāmīna israelerāba abari cadjiruada o panesidaa. Maā awara Israeldebema bororāba cadjirua obibadara israelerāba ēpēsidaa.

⁹ Idjaba Ācōrē quīrāpita oiē beada mērā obadjidaa.* Ādji puru caita bea eya borode de zaqueda ocuasidaa dewara ācōrē bea bia bedeadí carea. Puru zaque beaza idjaba puru waiāba mōgaraba auđu jūrā ca beaza māwā ocuasidaa.

* **17:9** Ācōrē quīrāpita oiē beada mērā obadjidaa. Maāra hebreo bedeadé ebuda b̄aē. Acaramaarā jara b̄a: “Ācōrēnebemada biē bedeadadjidaa.”

¹⁰ Eya boroza idjaba jūma bacuru waib^{ΛA} nūmea edre ādjirāba j^Λwaba oda ācōrē beada b^Λcuasidaa. Mōgara waib^{ΛA}ada idjaba j^Λwaba oda ācōrē Aserá sida āta nūm^Λcuasidaa.

¹¹ Eya boroza incienso querada ādji j^Λwaba oda ācōrēa bá diabadjidāa dewara purudebemarāba naēna opedāda quīrāca. Mañ puru beara Ācōrēba israelerā quīrāpitabemada āyā j^Λretasia. Israelerāba cadjirua o pan^Λ carea Ācōrēra ādjirā ume bio quīrūsia.

¹² Idjia jarasia j^Λwaba oda ācōrēra ēpēnacara pan^Λada. Māwāmīna israelerāba ēpēsidaa.

¹³ Ācōrēba Juda druadaa, Israel druadaa bida idjideba bedeabadarāda diabuesia. Ādjirāneba israelerāa nāwā jarasia:

–Mā leyda bārā drōā naēnabemarāa jūma diasia idjaba m^Λneba bedeabadēba bārāa bida diasia. Ādjirāra m^Λ nezocarāa. Jā^Λbe bārāba cadjirua obadara igaradapeda m^Λ leyra jūma i^Λā odadua.–

¹⁴ Barib^{ΛΓA} israelerāba i^Λā odaē basía, āteb^{ΛΓA} ādji drōā naēnabemarā quīrāca c^{ΛWΛΓA} zarea panesidaa. Ācōrēra i^Λānaē basía.

¹⁵ Ācōrēba obi jarađara, ādji drōā naēnabemarā ume bedeā b^Λda sida igarasidaa. Mañ awara Ācōrēba cawa oi jarađara i^Λānaē basía. J^Λwaba oda ācōrē siriē beada ēpē pan^Λ bēra ādjirā sida siriē panesidaa. Ādji caita bea puruba cadjirua obadara Ācōrēba orānaduada adamīna o panesidaa.

¹⁶ Ācōrēba obi jarađara israelerāba jūma igarasidaa. Mañ bēra paca zaque zaca b^Λda umé osidaa bia bedeadi carea. Idjaba bacuruda ācōrēwērē Aserá quīrāca ocuasidaa bia bedeadi carea. Chīdaúa, jedecoa, āmādaúa bida bia bedeabadjidāa. Idjaba Baalea bia bedeabadjidāa.

¹⁷ Mañ awara ādji warrarāda, wērācaurā sida j^Λwaba oda ācōrēa babue diabadjidāa. Dau ēsā ununi carea obadjidaa. Idjaba daubarada ēpēbadjidāa. Ācōrē quīrāpita jūmawāyā cadjirua o pan^Λ carea idjira bio quīrūsia.

¹⁸ Ācōrēra israelerā ume bio quīrūna bēra idji quīrāpitabemada āyā j^Λretasia. Ababe Juda druadebemarādr^Λ ādji druade panesidaa.

¹⁹ Barib^{ΛΓA} Juda druadebemarā bida Ācōrēba obi jarađara i^Λā odaē basía, āteb^{ΛΓA} Israel druadebemarāba cadjirua opedāda quīrāca o panesidaa.

²⁰ Mañ carea Ācōrēba israelerāa abeda jūma igarasia. Ādjirāra bia mīgabisia idjaba dewara druadebemarāa poyabipeda idji quīrāpitabemada āyā j^Λretasia.

²¹ Naēna Ācōrēba israelerāa ādji boro Davideba zedada igarabisia. Mañbe ādjirāba Nabat warra Jeroboal^Λda ādji boroda b^Λsidaa. Mañ Jeroboal^Λba cadjirua waib^{ΛA}ada israelerāa obisia. Idjia Ācōrēra igarabisia.†

²² Jeroboal^Λba cadjirua o bađara israelerāba o panesidaa. Ni mañ bida igaradaē basía.

²³ Māwā cadjirua o panasidaa aba Ācōrēba idji quīrāpitabemada āyā j^Λretab^Λadaa. Idjideba bedeabadarā idji nezocarāneba māwā oyada asia. Mañ bēra asiriarāba israelerāra ādji druadaa jida edesidaa. Wadibīda mama pan^Λa.

²⁴ Mañbe israelerā pananama Asiriadebema boroba Babilonianebe-marāda, Cutadebemarāda, Avadebemarāda, Hamānebe-marāda, idjaba Saparvai^Λnebe-marāda sida b^Λcuasia. Mañ ēberārāra Samaria purude, dewara puru beade bida panesidaa.

† 17:21 1 Reye 12:26-30.

2 Reye 24:8–25:12

24

Babiloniarāba Juda druadebemarā poyapedada

8 Joaquiā 18 poa baside Juda druadebema boroda besia. Jedeco ūbea Juda druadebemarāra pe erobasia. Idjira Jerusaleāne babadjia. Idji papara Jerusaleānebema Elnataā cau Nehusta basia.

9 Joaquiāba Ācōrē quīrāpita cadjiruada o babadjia idji zeza basiba o bađa quīrāca.

10 Maā ewaride Babiloniane bema boro Nabucodonosó sordaorāda Jerusaleānebemarā ume djōne wānapeda purura auđu jūrā eropanesidaa.

11 Māwā auđu jūrā eropane Nabucodonosóra jūšesia.

12 Maāne Juda druadebema boro Joaquiāba, dji papaba, idjiare beaba, idji sordao bororāba, dji dromarā bida jarasidaa Nabucodonosó jawaeda panenida. Nabucodonosó ocho poa idji druadebema boroda beđacarea Juda druadebema boro Joaquiāra preso jidasia.

13 Maābe Ācōrēba jarada quīrāca Nabucodonosóba ne bia quedea Ācōrē de dromane beadada jūma pe edesia. Ne bia quedea Juda druadebema boro de dromane beada sida jūma pe edesia. Idjaba Israeldebema boro Salomōlba Ācōrē de dromane oro ocuada sida toapecuapeda pe edesia.

14 Maā awara Nabucodonosóba Jerusaleānebemarāda idji druadaa jida edesia: dji dromarāda, sordaorāda, ne o cawa beada, jiorroba ne o cawa bea sida. Jūma ābaa die mil jida edesia. Ababe dji ne neē quedeadr Juda druade panesidaa.

15 Nabucodonosóba Juda druadebema boro Joaquiāda, idji papada, idji quimarāda, idjiare beada, dji dromarā sida Babilonianaa jida edesia.

16 Sordaorāda siete mil, ne o cawa beada idjaba jiorroba ne o cawa beada mil jida edesia. Dji mēsā beara Babilonianaa jūma jida edesia.

17 Maābe Nabucodonosóba Joaquiā djabadrōā Matanāda Juda druadebema boroda basia. Maā Matanāra trā basia Sedequía.

18 Sedequía 21 poa baside Juda druadebema boroda besia. Idjira Jerusaleāne babadjia. Once poa Judadebemarāda pe erobasia. Idji papara Libna purudebema Jeremia cau Hamutal basia.

19 Sedequíaba Ācōrē quīrāpita cadjiruada o babadjia idji djaba Joaciāba o bađa quīrāca.

20 Maā carea Ācōrēra Jerusaleānebemarā ume idjaba Juda druadebemarā ume bio quīrūsia. Maā bēra ādjirāra idji quīrāpitabemada āyā jaretasia.

Nabucodonosóba Jerusaleā babueda

Maā ewaride Sedequíaba Babilonia druadebema borora igarasia.

25

1 Maā carea nueve poa Sedequía Judadebema boroda beđacarea diebema jedecode ewari dieđe Babiloniane bema boro Nabucodonosóra idji sordaorā bara Jerusaleānebemarā ume djōne wāsidaa. Maāne poa umé Jerusaleāra auđu jūrā eropanesidaa. Puru dajadaare acabadada ita drasoa ocuasidaa.*

2 Once poa Sedequía Juda druadebema boroda beđacarea babiloniarāba wađibida Jerusaleā purura auđu jūrā eropanesidaa.

* 25:1 Acabadada ita drasoa ocuasidaa. Ebuda baēa cārēda osidada.

³ Ara maļ poade quīmārēbema jedecode ewari nuevede Jerusaleļ purude codira ni cārē sida neē basía. Maļba jūmarāda jarra duanasídaa.

⁴ Māwā panane puru auđu jūrā ca ģara uyapetasídaa. Babiloniarāba purura auđu jūrā eropanāmīna Juda druadebema boro Sedequíara, idji sordaorā sida diamasi mīrū wāsídaa. Dji boro néu caita ģa eda wābadaare ēdrāsídaa. Mama puru auđu jūrā ca ģara umé panasídaa. Maļne Arabádaa wābada ode pira wābārāsídaa.

⁵ Maļ cawasidade Babiloniane bema sordaorāda Sedequía caidu wāsídaa. Idjira Jerico puru caita ģa jewedade jidade wāsídaa. Maļne Sedequía sordaorāba idjira amenapeđa memenesídaa.

⁶ Babiloniarāba Sedequíara jidadapeđa Ribla purudaa edesídaa. Mama Babiloniane bema boroba idjira cawa osia.

⁷ Sedequíaba acĶ ģade Nabucodonosóba idji warrarāda quenabisia. Jūma quenanapeđa Sedequía daura umena nuētabisia. Maļbe bronze oda carenaba jĶnapeđa Babilonia druadaa jida edesídaa.

⁸ Nabucodonosó 19 poa Babiloniane bema boroda ģedacarea jedeco juesumane ewari sietede idji sordaorā boro NabuzaradaĶda Jerusaleļ purudaa wāsía.

⁹ Maļne Ācōrē de dromada, Juda druadebema boro de dromada, idjaba de Jerusaleļne ģea sida jūma bácuasia. Dji droma ģeaba eropanana deda aģeđa jūma bácuasia.

¹⁰ Maļbe idjia Babiloniane bema sordaorāa Jerusaleļ puru auđu jūrā ca ģara jūma ārībisia.

¹¹ Maļbe NabuzaradaĶba ēberārā Jerusaleļne wađi panĶda, Nabucodonosóare panĶana apedadarāda, dewara ēberārā sida Babilonia druadaa jūma jida edesia.

¹² Ababe dji ne neē quedeadrĶ amesia ējūā o ģeadamārēā idjaba uva ējūāda wagadamārēā.

1 CRONICA NABEMA CARTA CRONICA

21

Daviba Israeldebema sordaorã juachabida

1 Mañ ewaride diauruba israelerãra biẽ osia. Idjia Davia crĩchabisia Israeldebema sordaorãra juachaida.

2 Mañ bẽrã Daviba Joáa, waabema sordao bororãa bida nãwã jarasia:

–Jũma Israel druade umaquĩrã djõ cawa beada juachade wãnadua Beersebã purudeba aba Dañ purudaa. Juachadapeda mãa jarade zedadua cawai carea jũmasãwã panãda.–

3 Baribãḡã Joába jarasia:

–Mã boro, iÃcõrẽba idji puru Israelda ßarima cien auðu yõbibãḡã bio bia ßaya! ¿Jũma ãdjirãra ßãare panãeca? ¿Cãrẽ cãrẽã ßãa mãwã juachabi ßã? ¿Cãrẽã dadji israelerãra nẽbãḡrade ßã quĩrãã ßã?–

4 Joába mãwã jaraðamĩna Daviba waðibida juachabisia. Ara mããda Joába jũma Israel druade juachade wãpeda jẽda Jerusaleãnaa zesia.

5 Mañbe Davia jarasia Juda druade 470 mil sordaorãda panãda idjãba waabema israelerã druade miyoã auðu cien mil panãda.

6 Baribãḡã Joába Levideba yõpedadara, Benjamiãneba yõpedadara siða juachaẽ basia, Daviba juachabi jaraðara bia ãrĩnaẽ bẽrã.

7 Ãcõrẽ bida Daviba juachabidara bia unuẽ basia. Mañ carea israelerãra cawa osia.

8 Mañ bẽrã Daviba Ãcõrẽa nãwã jarasia:

–Wãrãda mãa sordaorã juachabidara cadjirua basia. Baribãḡã mã quĩrã djuburia mã cadjirua oðara quĩrãdoadua. Mãa wãrãda crĩcha neẽ ßã quĩrãca osia.–

9 Mañ ewaride Ga abadaba Davia Ãcõrẽneba bedeabadjia. Ãcõrẽba Gaa nãwã jarasia:

10 –Davimaa wãpeda jaradua mãa cawa oida. Mãa cawa oi crĩchada ãbea erobãa. Mããḡãdebemada idjia aba edaida ßã.–

11 Ara mããda Gara Davimaa wãpeda nãwã jarasia:

–Ãcõrẽba nãwã jara ßãa: “Mãa cãrẽneba cawa oida ßããḡã jaraida ßãa. Nañnebemada aba edadua:

12 poa ãbea jarraba zaida, jedeco ãbea dji quĩrũba bãrãra poya pananida, wa ewari ãbea Ãcõrẽba bãrãra cacua biẽ ßãida. Mañ ewari ãbeade bajãnebema nezocaba jũma Israel druade eberãrãda quinibiya.” Mããḡãdebemada aba edadua mãa Ãcõrẽa jarai carea.–

13 Mañne Daviba Gaa panusia:

–iMãra nẽbãḡra dromane ßãa! Baribãḡã Ãcõrẽra quĩrã djuburiãda ßã bẽrã, biara ßãa mãra idji jãwade ßaeida eberãrã jãwade ßaei cãyãbara.–

14 Daviba mãwã jarada bẽrã Ãcõrẽba israelerãra cacua biẽ ßãsia. Mañne setenta mil quinisiðaa.

15 Mañbe Ãcõrẽba bajãnebema nezocada Jerusaleãnebemarã quenane di-abuesia. Mãwã quena ßãda Ãcõrẽba açã basia. Mañne sopuapeda waa quenabiẽ basia. Bajãnebema nezocaa nãwã jarasia:

–iÞesia! iWaa quenarãdua!–

Māwā jaraside bajānebema nezocara jebuseo Ornaāba trigo *caḡa*barima basia.

¹⁶ Daviba ātaa *acḡa*ḡaḡaḡe unusia bajānebema nezocara āḡa jira ḡada. Djōbada necoda idji jāwade erobasia. Mā necora Jerusaleā purudaā wa nūmasia. Māā unubḡaḡaḡe Davira, idjiare bea dji dromarā sida chīrāborode barru copanesidaa. Ādjirāba sopua careabema jābadara jā panasidaa.

¹⁷ Māḡbe Daviba Ācōrēa nāwā jarasia:

–Māḡḡaḡa sordaorāra juachabisia. Māḡḡaḡa māḡ cadjiruara osia. Naḡ beḡe neḡ queḡeaba ḡcārē cadjiruada osida?* Mā Boro Ācōrē, mā quīrā djuburia māra, mā ēberārā sida cawa odua. Waa ḡa puruda quinibirādua.–

¹⁸ Māḡne Ācōrē nezoca bajānebemaba Gaa nāwā jarasia:

–Davia jaradua jebuseo Ornaāba trigo *caḡa*barima animarā babue diabadada mā itea omārēā.–

¹⁹ Ara māāda Gaba Ācōrē trāneba jaradara Daviba ode wāsia.

²⁰ Ornaāba trigo *caḡa* ḡaḡe jēda *acḡa*ḡaḡa bajānebema nezocara unusia. Idji warrarā quīmārē panḡa bida ununapeḡa mirūsidaa.

²¹ Davi Ornaāma jūḡḡaḡaḡe Ornaāba idjira unusia. Māḡ bērā idji trigo *caḡa*barimaḡa Davimaa wāpeḡa chīrāborode barru cobesia.

²² Māḡne Daviba Ornaā jarasia:

–ḡa trigo *caḡa*bari ējūāra māā nēdobuedua animarā babue diabadada Ācōrē itea oi carea. Māā māwā oibḡaḡa dai israelerāra waa quininaēa. Dji ējūā nēḡara māā jūma diaya.–

²³ Ornaāba panusia:

–Mā boro, ara jāwā bari edadua. Māḡbe ḡaḡa quīrā ḡa quīrāca odua. Māā pacada diaya Ācōrēa babue diamārēā. Māā awara ḡḡaḡa carea dji trigo *caḡa*bari bacuruda diaya. Trigo sida diaya Ācōrēa babue diamārēā. Māḡḡaḡa māā jūma bari diaya.–

²⁴ Baribḡaḡa israelerā boro Daviba panusia:

–Māwāēa. Māā bari edaēa āteḡaḡa dji nēḡaḡa daucha diaya. Māā ḡaḡeḡa Ācōrēa diai carea bari edaēa. Animarā bari edaḡara māā Ācōrēa babue diaēa.–

²⁵ Māḡ bērā Daviba Ornaā ējūābari oroda quince libra diasia.†

²⁶ Mama Daviba animarā babue diabadada Ācōrē itea osia. Māḡbe Ācōrēa animarāda jūma babue diacuasia idjaba Ācōrē ume necai bai carea animarā dragada babue diacuasia. Māḡne Ācōrēa quīrā djuburiada iwidiisia. Ācōrēba māāra bia ūrīna bērā bajāneba ḡḡaḡa uruada animarā babue diabada āḡa baebisia.

²⁷ Māḡbe Ācōrēba bajānebema nezocaa jarasia idji djōbari necoda wagamārēā.

²⁸ Māḡ unubḡaḡaḡe Daviba cawasia Ācōrēba idji beḡeāra ūrīsida. Māḡ carea jebuseo Ornaāba trigo *caḡa* ḡaḡama animarāda Ācōrēa babue diacuasia.

²⁹ Māḡ ewaride Ācōrē wua de Moiseba ējūā pōāsa ewaraga ḡaḡe oḡara, animarā babue diabada sida Gabaoḡa puru caita ḡa eyade panasidaa.

³⁰ Baribḡaḡa Daviba Ācōrēa iwidi carea mamaa poya wāē basia. Ācōrē nezocara idji djōbada neco bara ununa bērā mamaa wāida bio waya basia.

* **21:17** Naḡ beḡe neḡ queḡe. Hebreo beḡeḡe ḡaḡa ḡaḡa “naḡ oveja.” † **21:25** Quince libra. Hebreo beḡeḡe ḡaḡa ḡaḡa “seiscientos siclos.”

22

¹ Maḷbe Daviba jarasia:

–Naḷ eyaḁe dadjirā Boro Ācōrē de dromada, dadji israelerāba animarā babue diabada sida oḁia.–

Ācōrē de droma oi carea Daviba jarḷ peda

² Daviba āibemarā Israel druade panabadada ābaa jarrebisia. Maḷbe Ācōrē de droma oi carea ḷCARḷ ḂACUASIA mōgara toawedamārēā.

³ Maḷ awara jiorroda waibḷAA jarḷ pesia dji eda wābadara cachidi carea idjaba jira ḂAḁi carea. Bronze sida jarḷ pesia. WaibḷAA edada bērā dji zḂAGḂARA poya zadaē basia.

⁴ Maḷ awara dji biara ḂḂ bacuru Libano druadebemada waibḷAA jarḷ pesia.* Maḷra poya juachadaē basia Sidoḷ puruḁebemārāba, Tiro puruḁebemārā bida zocārā enepedada bērā.†

⁵ Daviba māwā jarḷ pesia nāwā crīcha bada bērā:

–Mḷ warra Salomōḷra wadibida cūdrada ḂḂ bērā dera o adua ḂAA. BaribḂARḂ Ācōrē de dromara dji waibḂARA bada idjaba dji biara quiruda baida ḂAA jūma naḷ ējūāne trḷ ḂAGA Ḃamārēā. Maḷ bērā mḷ warra Salomōḷba poya omārēā mḷa jūma jarḂA peya.–

Maḷ carea Davi jaidai naēna jūma jarḂA pesia.

⁶ Maḷ ewaride Daviba idji warra Salomōḷra trḂpeda jarasia israelerā Ācōrē de dromada omārēā.

⁷ Nāwā jarasia:

–Warra, mḷ Boro Ācōrē itea mḷa de dromada oida crīcha basia.

⁸ BaribḂARḂ idjia mḷa nāwā jarasia: “ḂARḂ dewara puru bea ume Ḃarima zocārā djōpeda ēberārāda quenasia. Mḷ quirāpita naḷ ējūāne zocārā quenana bērā ḂAA mḷ itea de dromara o cara ḂAA.

⁹ BaribḂARḂ ḂAA warrada djō quirācada unuya. Mḷa idjira jūma idji dji quirū ume necai ḂAYA. Maḷ bērā idji trḂra Salomōḷ adia.‡ Idjira israelerā boroda ḂAMISA mḷa israelerāra jūma necai ḂAYA.

¹⁰ IdjiabḂARḂ mḷ itea de dromada oya. Idjira mḷ warra baya maḷne mḷra idji Zeza baya. Idji ewarideba Ḃtaa mḷa idjida, idjideba yōḂdarā sida israelerā bororāda ḂAYA.”

¹¹ Maḷ bērā warra, mḷa quirā ḂAA Ācōrēra ḂḂ ume baida idji de dromara omārēā idjia jarada quirāca.

¹² Idjaba mḷa quirā ḂAA Ācōrēba necawaada, crīcha cawaa sida bḂa diaida. Māwā ḂAA israelerā pe erobḂde idji leyra jūma aride iḂa oya.

¹³ Ācōrēba Moisedeba israelerāa ley diadara ḂAA quirācuuta o ḂaibḂARḂ ḂAA obḂARḂA jūma bia odjaya. ḂḂAA Ḃapeda sozara Ḃadua. Ne wayarādua. Jēda crīcharādua.

¹⁴ Mḷa bio traja ḂḂdeba oroda 7 miyoḷ 500 mil libra idjaba paratada 75 miyoḷ libra jarḂA pesia ḂAA Ācōrē de dromada omārēā. Bronceda, jiorro sida waibḂAA jarḂA pesia. Dji zḂAGḂARA dadjia poya zadaēa. Maḷ awara mōgara toawedada, bacuru arḂaḁa sida jarḂA pesia, baribḂARḂ maḷ auḁu ḂAA jarḂA peida ḂAA.

¹⁵ ḂAA ne o cawa beada zocārā erobḂAA: mōgara toawe cawa beada, mōgara de o cawa beada, bacuru de o cawa bea sida.

¹⁶ Maḷ awara orodebema ne o cawa beada, paratadebema ne o cawa beada, broncedebema ne o cawa beada, jiorrodebema ne o cawa bea sida

* **22:4** Dji biara ḂḂ bacuru. Hebreo bedeaḁe ḂḂ ḂAA “cedro” baribḂARḂ ogoēa. † **22:4** Sidoḷ purura, Tiro puru sida Libano druade panḂAA. ‡ **22:9** Hebreo bedeaḁe Salomōḷ trḂba jara ḂAA “necai.”

zocārã erobaa. Jãlbe jawa badua ãcõrẽ de dromara oi carea. ãcõrẽra bΛ ume baya.-

¹⁷ Małbe Daviba Israeldebema dji droma beaa jarasia idji warrara carebadamãrẽã.

¹⁸ Nãwã jarasia:

-Dadji ãcõrẽra bãrã ume baa. Ara mał ãcõrẽba bãrãra necai basia dewara puru beara mλ jawaeda blda bẽrã. Jũma ãdjirãra ãcõrẽ jawaeda panla idjaba dadji israelerã jawaeda panla.

¹⁹ Mał bẽrã sođeba, jauređeba bida bãrã ãcõrẽra jaldadua. Jawa bldadua idji de droma odi carea. Opedadacarea idji baurudera, ne jũma idji deđe baida bΛ sida eda bldadua.-

1 Cronica 29:26-28

29

Davi jaidada

²⁶ Jesé warra Daviba jũma israelerãra pe erobasia.

²⁷ Jũma ābaa cuarenta poa israelerã boroda basia. Siete poa Hebrołne basia.* Małbe 33 poa Jerusalełne basia.

²⁸ Davira bio waraga jaidasia. Bio ne bara basia idjaba trλ baga basia. Idji cacuabari idji warra Salomołda israelerã boroda basia.

* **29:27** Davira siete poa Hebrołne baside Judadebema israelerã boro basia. 2 Samuel 5:4-5.

2 CRONICA UMÉBEMA CARTA CRONICA

Salomoᵗba necawaa Ācōrēa iwidiᵗda

1 Davi warra Salomoᵗba israelerāra bia pe erobesia Ācōrēra idji ume ᵗa bēra idjaba bio dji dromada ᵗada bēra.

2 Ewari aba Salomoᵗba israelerāra jūma trācuasia: idji sordaorā bororāda, nēᵗara cawa obadarāda, dji dromarāda, dji drōārā sida.*

3 Jūᵗepedadacarea Salomōra jūma ādjirā sida Gabaoᵗ puru caita ᵗa eyadaa wāsidaa Ācōrē wua deda mama ᵗa bēra. Maᵗ wua dera Ācōrē nezoca Moiseba ējūā pōāsa ewaraga ᵗade obida basia.

4 Baribaᵗa Salomōᵗ ewaride Ācōrē baurudera maᵗ dede ᵗaᵗ basia, Daviba Quiriat-jeariᵗ purudeba Jerusaleᵗ purudaa ededa bēra. Mama idjia obida wua dede eda waga ᵗasia.

5 Baribaᵗa animarā babue diabada bronce oᵗada wadibida Ācōrē wua de quīrāpe basia Gabaoᵗ puru caita. Maᵗra Uri warra Bezaleelba oᵗa basia.† Bezaleelera Hur wiuzaque basia. Salomōra, idjia trācuada ēberārā sida maaaa wāsidaa Ācōrēa iwidiᵗda carea.

6 Mama Ācōrē wua de quīrāpe Salomōra animarā babue diabada bronce oᵗa caita wāpeda Ācōrēa animarāda mil babue diacuasía.

7 Maᵗ diamasi Ācōrēra Salomōma odjapeᵗa nāwā jarasia:

–ᵗa quīrā ᵗada mᵗa iwidiᵗdua.–

8 Salomoᵗba panusia:

–ᵗa mᵗ zezā Davira quīrīāneba bio carebabadjia. Maᵗbe ᵗa mᵗra idji cacuabari israelerā boroda ᵗasia.

9 Mᵗ Boro Ācōrē, ᵗa mᵗ zezā Davia jarada quīrāca oᵗua. ᵗa mᵗra israelerā boroda ᵗasia. Baribaᵗa ādjirāra zocārā panᵗa ᵗba quīrāca.

10 Maᵗ bēra necawaada, crīcha cawaa sida mᵗa diadua israelerāra bia pe erobai carea. ᵗa carebaᵗᵗa ni abaᵗba ᵗa ēberārā zocārā panᵗa poya bia pe erobaᵗa.–

11-12 Maᵗne Ācōrēba jarasia:

–Mᵗa ᵗara mᵗ ēberārā boroda ᵗasia. Maᵗne ᵗa ababe necawaada, crīcha cawaa sida iwidiᵗsia ādjirā bia pe erobai carea. Soᵗeba maᵗda quīrā ᵗa bēra mᵗa necawaada, crīcha cawaa sida ᵗa diaya. Maᵗ awara ᵗa parata waibada, ne jūma erobaᵗa, bio dji droma baᵗda, dārā zocai bai sida iwidiᵗdaēmīna mᵗa diaya. Maᵗ awara ᵗa dji quīrūda beudamārēā iwidiᵗdaēmīna mᵗa ᵗara ādjidebemada wagaya. ᵗa erobai quīrāca ni abaᵗ boro ᵗa naēna ᵗadaba neᵗ basia idjaba ni abaᵗ boro ᵗare zebᵗa bida erobaᵗa.–

13 Maᵗbe Gabaoᵗ puru caita ᵗa eyadeba Ācōrē wua de ᵗamaᵗba Salomōra Jerusaleᵗna jēda wāpeda jūma israelerāra pe erobesia.

Salomoᵗba cawayo, carreta sida jaᵗa pēda

14 Salomoᵗba djōbada carretada, cawayo sida zocārā edasia.‡ Carretara 1,400 edasia idjaba cawayoda doce mil edasia. Maᵗᵗara idji sordaorā panabada puruza idjaba Jerusaleᵗne idji ᵗabarimaa bida ᵗacuasía.

* **1:2** Idji sordaorā bororāda. Hebreo bedede nāwā ᵗa ᵗa: “Mil sordaorā bororāda idjaba cien sordaorā bororāda.” † **1:5** Exodo 38:1-7. ‡ **1:14** Cawayo. ᵗaraᵗmaarā idjia cawayoᵗeba djōbadarāda jaᵗa pesia.

¹⁵ Salomōḷ dji boro baside oroda, parata sida Jerusaleḷne aduba erobasia mōgara quīrāca. Idjaba dji biara ḅḷ bacuru Libanonebema enenada aduba erobasia mēābema higojō eya carrade bara quīrāca.Ḥ

¹⁶ Salomōḷ itea ne nēdobadarāba Egiptode idjaba Ciliciade cawayoda nēdobadjidaa.*

¹⁷ Cawayo aba cuatro libra paratabari nēdobadjidaa. Egiptode carreta aba quince libra paratabari nēdobadjidaa. Maḷbe ādjirāba hititarā bororāa, Siriadebema bororāa bida cawayoda, carreta sida nēdobuebadjidaa.

2

Salomōḷba Ācōrē de droma obida

¹ Maḷbe Salomōḷba idji de dromada, Ācōrē de droma sida obisia.

² Maḷ bērā ēberārāda setenta mil edasia maḷ de oḷi careabemada waḷamārēā. Idjaba ochenta mil edasia eyade mōgara toawedamārēā. Maḷ awara 3,600 ḅḷasia dji traja panḷ bororāda beadamārēā.

3

¹ Maḷbe Salomōḷba Ācōrē de dromada Jerusaleḷne oi carea jḷwa ḅḷasia. Maḷ dera Moria eyade obisia jebuseo Ornaḷba trigo carḷbari badama. Idji zeza Daviba Ācōrē de droma oi carea maḷ ējūāra edasia mama Ācōrēra idjima odjada bērā.

² Poa quīmārē Salomōḷ israelerā boroda beḷacarea umēbema jedecode ewari umēne jḷwa ḅḷasia.

5

Ācōrē baurude Salomōḷba enebida

¹ Ācōrē de droma Salomōḷba obida pārāpedadacarea jūma idji zeza Daviba Ācōrē itea diaḷara maḷ deḷaa enebisia: oroda, paratada, dewara nebisa sida. Jūma maḷgḷara Ācōrē itea diaḷa wagabadaḷe ḅḷbisia.

² Maḷbe Salomōḷba Israeldebema dji dromarāda, nēḅḷara cawa obadarāda, dji drōārā sida Jerusaleḷnaa jūma trācuasia Ācōrē baurude Sioḷne ḅḷada Ācōrē de dromanaa ededamārēā. (Sioḷ purura idjaba Davi puru abadaa.*)

³ Israeldebema dji umaquīrāra Salomōḷ ḅḷmaa jūma zesidaa ādji warrewarrebema de zaquede panabada ewari obada jedecode.†

⁴ Israeldebema dji dromarā jūma jūēpedadacarea levitarāba Ācōrē baurudera edade wāsidaa.

⁵ Maḷne ādjirāba, sacerdoterā bida baurudera, Ācōrē wua dera jūma maḷ dede ḅḷ sida Ācōrē de dromanaa edesidaa.

⁶ Maḷne Ācōrē baurude quīrāpe Israeldebema boro Salomōḷba, jūma israelerā idji ume dji jḷre duanḷ bida ovejada, paca sida Ācōrēa babue diacuasidaa. Ādjia babue diapedada animarāra zocārā panana bērā poya juachadaḷe basia.

Ḥ 1:15 Dji biara ḅḷ bacuru. Hebreo beḷeade ḅḷ ḅḷa “cedro” baribaḷḷa ogoḷa. * 1:16 Egiptode.

ḷcarḷamaarā Musride nēdobadjidaa. Musri druara Cilicia drua caita ḅḷa. * 5:2 2 Samuel 5:6-9. † 5:3 Levitico 23:33-43.

7 Maḷbe sacerdoterāba Ācōrē baurudera idji de dromane dji edaara ḅḷ dejānaa edesidaa. Maḷ dejāra “Ācōrē itea biara ḅḷ dejā” abadjidaa. Mama baurudera bajānebema nezoca zaca panḷ i edre ḅḷsidaa.‡

8 Maḷ bajānebema nezoca zaca panḷara i pae panḷ quīrāca nūpanasidaa. Māwā ādji ira baurude dji jira edebada bacuru bara ḷrḷ panasidaa.

9 Baurude jira edebada bacurura drasoa ḅḷ bērā dji quēbara Ācōrē itea ḅḷ dejāareba unubadjidaa. Baribḷḷ Ācōrē de droma dajadaareba maḷ bacuru quēbara ununaca basía. Wadibida maḷ bacurura mama panḷa.

10 Umébema mōgara pewedeā Moiseba ḅḷdada baurude de eda panasidaa. Waa neḷ basía. Israelerā Egiptoēba ēdḷḷapeda Horeb eyade panasidade Ācōrēba ādjirā ume bedea ḅḷpeda maḷ mōgarara diasia.

11 Baurudera Ācōrē de dromane eda ḅḷdapeda sacerdoterāra Ācōrē itea ḅḷ dejāneba dajadaa wāsidaa. Jūma ādjirā mama duanḷba naēna osidaa ara ādjida Ācōrē quīrāpita bia beadi carea. ḷcḷḷba māwā osidaa ādjia Ācōrē dede ne odi careabema ewariēmīna.

12 Maḷne trḷābi zá cawa panḷ levitarā Asára, Hemaḷra, Jedutuḷra, ādji wararāra, jūma ādji ēberārā siēa animarā babue diabada ḷmāḷau odjabariare ḷta duanasidaa. Dji biara ḅḷ lino wua oḷada jḷ panasidaa. Trḷābida zá panasidaa címbaloba, arpaba, idjaba salterioba. Ādjirā ume 120 sacerdoterāba cachiruda zá panasidaa.

13 Cachiru zá panḷne dewararāda trḷā duanasidaa jūmarāba ābaa Ācōrēba bia beadeadi carea idjaba bia ḅḷada adi carea. Cachiru zá panḷne, címbalo zá panḷne, dewarabema zá panḷne bida dji trḷā duanḷba Ācōrēda nāwā bia jarasidaa:

Ācōrēra bio biya quírua. Idjia ewariza dadjirāra quīrā ḅḷa.

Māwā panḷne cawaēne Ācōrē de dromane eda jḷrārāba towaga nūmesia.

14 Maḷne sacerdoterāba Ācōrē de dromane obadara poya oḷaē basía Ācōrē quīrāwārēa dorrodorroda idji de dromane eda ḅḷ bērā.

‡ 5:7 *Bajānebema nezoca.* Hebreo bedea de “Querubíḷ” ḅḷ ḅḷa. Maḷḷḷāra bajānebema nezoca i bara beaa.

ESDRA

Ciroba judiorã jêda Jerusaleãnaa wãbida

¹ Persia druadebema boro Ciroba babiloniarã poyadacarea Ācōrēba Jeremianeba jarada quirāca osia.* Ara maļ poade Ciro sode ḅasia idji de dromada wayacusa omārēã. Maļda Ciroba cartade ḅapeda jūma drua idji ļawæda beaa jarabisia. Nãwã ḅasia:

² Persiadebema boro Ciroba nãwã jara ḅaa: Ācōrē bajāne ḅaba jūma naļ ējūāne bea druada mļ ļawæda ḅasia. Maļ awara mļra ḅasia idji de dromada Juda druade Jerusaleļ purude omārēã.

³ Maļ bērã jūma Ācōrē ēberārãda Juda druadaa wãnida panļa Jerusaleļ purude israelerã Ācōrē de dromada ođi carea. Maļne Ācōrēba carebaya.

⁴ Idjaba ādji caita panļa ēberārãba dji wãbadarãa paratada, oroda, baridua nebiada, animarã bea sida diađida panļa. Maļ awara ādjirãba sođeba dia quirã panļa quirāca diađida panļa Ācōrē de dromada Jerusaleļne ođamārēã.

Judiorã Jerusaleãnaa jêda wãpedada

⁵ Maļbe Judadeba yōpedada bororãda, Benjamiļneba yōpedada bororãda, levitarãda, sacerdoterãda, dewararã sida Jerusaleãnaa Ācōrē de droma ođe wãni carea panasidaa Ācōrēba maļ crīchara ādjirã sode ḅada bērã.

⁶ Maļne jūma ādji caita panļa ēberārãba oroda, paratada, netatada, animarãda, nebĩa nēḅaa bea sida diacuasidaa. Maļ awara sođeba dia quirã panļa quirāca ne diasidaa.

⁷ Maļne Persiadebema boro Ciroba Ācōrē de dromane ḅadada diabisia. Naēna Babilonianebema boro Nabucodonosóba maļgara Jerusaleñeba enepeda idji ācōrē dede ḅasia.

⁸ BaribαΓ Persiadebema boro Ciroba idji parata wagabari Mitridate abadaa jūma diabisia. Mitridateba juachapeđa Juda druadebema boro Sesbasáa jūma diasia.

⁹ Idjia diađara naļgα basía: epeđeco jūgurua oro ođada 30; epeđeco jūgurua parata ođada 1000; neco zaqueda 29;

¹⁰ taza oro ođada 30; taza parata ođada 410; dewara nebiada 1000.

¹¹ Jūma ābaa oro ođara, parata ođa sida 5400 basia. Sesbasára, babiloniarãba jida edepedađarã sida Jerusaleãnaa jêda wãsideđe jūma maļgara edesidaa.

3

Animarã babue diabada wayacusa opeđada

¹ Juda druade jūēnapeda israelerãra ādji puruza panesidaa. Mãwānacarea sietebema jeđecode jūmarãda Jerusaleñe ābaa dji ļaresidaa.

² Maļne Josadá warra Jesúaba, waabema sacerdoterãba, Salatiel warra Zorobabelba, idji ēberārã bida ļawa ḅasidaa animarã babue diabadada ođi carea. Mãwã osidaa israelerã Ācōrēba animarãda babue diadi carea idji nezoca Moiseba diada leyde ḅā ḅā quirāca.

* 1:1 Jeremia 25:9-11; 29:10-11.

³ Ādji caita bea ēberārāra waya panamīna dji animarā babue diabadara naārā badama osidaa.* Odapeda animarāda diapeda, quewara bida Ācōrēa babue dia panesidaa.

⁴ Idjaba Ācōrē leyde bā bā quīrāca warrewarreabema de zaquede panabada ewarida osidaa.† Maāne idji leyde bā bā quīrāca ewarizā animarāda idjīa babue diasidaa.

⁵ Mamaaba ātaā ādjirāba animarā babue diaēdida panā quīrāca babue diabadjidaa: ewarizabemada, jedeco djiwididebemada, idjaba Ācōrēba obi bā ewari droma beazabemada. Maā awara ādji sođeba dia quīrā panā sīda Ācōrēa babue diabadjidaa.

⁶ Ādjirāba Ācōrē de droma ođi carea wadi jawā bādaēmīna sietebema jedecode nabema ewarīde animarāda Ācōrēa babue dia panesidaa.

Ācōrē de droma wayacusa opedada

⁷ Maābe israelerāba mōgara de o cawa beārā, bacuru de o cawa beārā bida paratada diasidaa Ācōrē de droma ođamārēā. Idjaba Sidoānebemarā, Tirodebemarā bida uva bada, cođi careabemada, nedraga sīda diasidaa dji biara bā bacuruda Libanoneba Jope purūdaa pusaare enenamārēā.‡ Persiadebema boro Ciroba maā bacurura enebisia.

⁸ Israelerā Jerusaleāne jūpeđadacarea dewarabema poade umēbema jedecode Salatiel warra Zorobabelba, Josadā warra Jesūaba, waabema sacerdoterāba, levitarāba, jūma Babilonianeba Jerusaleāna zepedadarā bida jawā bāsīdaa Ācōrē de dromara ođi carea. Maāne levitarā veinte poa ātaā beada bāsīdaa Ācōrē de droma o panā bororāda beadamārēā.

⁹ Naāgarāda bāsīdaa: Jesūada, idji warrarāda, idji djabarā sīda; Hodavīadeba yōna Cadmiēda, idji warrarā sīda;§ Henadadeba yōpedada ēberārāda, ādji warrarāda, ādji djabarā sīda. Ādjirāra jūmaena levitarā basīa.

¹⁰ Ācōrē de droma o panāba dji edrebema mōgara jūma bāpedadacarea sacerdoterāra djiodapeda cachiru bara araa wāsīdaa Ācōrēa bia jara trāāni carea Israeldebema boro bāsi Daviba obi jarada quīrāca.* Asādeba yōpedada levitarā sīda cimbalo bara araa wāsīdaa.

¹¹ Maābe nāwā trāā duanesīdaa Ācōrēa bia beadeadi carea idjaba bia bāada ađi carea:

Ācōrēa bio biya quirua.

Idjīa dai israelerāra ewariza bio quīrā bāa.

Ācōrē de droma edrebema mōgarara bāpedada bērā jūmarāba Ācōrēa bia jara duanāda bāga duanasīdaa.

¹² Zocārā sacerdoterā dji drōārāba, levitarāba, dewara bororā bida Ācōrē de droma naārā badada unusīdaa. Maā bērā edrebema mōgara djiwīdi bāpedada unusīdade jīā duanesīdaa. Baribāga dewararāda bāsrīdaba bia duanesīdaa.

¹³ Māwā bāga duanā bērā ni abāba poya cawaē basīa jīā duanāda wa bāsrīdaba bia duanāda. Maā bāgaara tamāba ūrīsīdaa.

Esdra 6:15-22

* **3:3** *Waya panamīna.* Hebreo beadeade maāba idjaba jara bāa: “Waya panā bērā.” † **3:4** *Levitico 23:33-36.* ‡ **3:7** *Dji biara bā bacuru.* Hebreo beadeade bā bāa “cedro” baribāga ogoēa. § **3:9** *Hodavīa.* ACAġAMAARĀ maāba jara bāa “Juda.” * **3:10** 1 Cronica 25:1.

6

Ācōrē de droma pārāpedada

¹⁵ Darío sei poa Persiadebema boroda beacarea Adar jedecode ewari ūbeade israelerāba Ācōrē de dromara pārāsidaa.*

¹⁶ Pārāpedadacarea jūma dji Babilonianeba zepedada israelerāba, sacerdoterāba, levitarā bida Ācōrē de dromara bāsrida jasasidaa.

¹⁷ Jasasidade paca zaque dji umaquīrāda cien, oveja dji umaquīrāda dosciento, idjaba oveja zaquerāda cuatrociento Ācōrēa babue diasidaa. Mañ awara ādjia cadjirua opedada carea chiwatu dji umaquīrāda doce babue diasidaa.† Israeldēba doce puru yōpedada carea aba aba babue diasidaa.

¹⁸ Mañbe Moise cartade bā bā quīrāca Jerusaleñe sacerdoterāba Ācōrē de dromane trajadida panā ewarida ādjide cawacawa bāsidaa. Levitarā bida trajadida panā ewarida ādjide cawacawa bāsidaa.

¹⁹ Mañbe Babilonianeba jēda zepedada israelerāba dewarabema poade dji nabema jedecode ewari catorcedē ādji Egiptodeba ēdrāpedada quīrānebabada ewarida osidaa.‡

²⁰ Naārā sacerdoterāba, levitarā bida Ācōrē quīrāpita bia duanani carea jūma osidaa. Mañ bērā levitarāba animarā mañ ewari dromane beadida panāra beasidaa jūma Babilonianeba jēda zepedadarā itea, ādji djabarā sacerdoterā itea idjaba ara ādjirā itea bida.

²¹ Mañbe jūma Babilonianeba jēda zepedada israelerāba mañ ewaride cobadara cosidaa. Dewararā bida cosidaa, ādji caita bea puruba cadjirua obadara igaradapeda israelerā Ācōrēda ēpē panena bērā.

²² Siete ewari pañ ēsābari neē cobada ewarida bāsrida osidaa. Ācōrēba ādjirāra bio bāsridābisia. Idjia Persiadebema boroa ādjirāda bia unubida bērā dji boroba israelerā Ācōrē de dromada careba osia.§

* 6:15 Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca mañ Adar jedecora febrerode wa marzode baebaria.

† 6:17 Levitico capítulo 3. ‡ 6:19 Levitico 23:4-8. § 6:22 *Persiadebema boro*. Hebreo bedeade bā bāa "Asiriadebema boro." Māwā jara bāa Persiadebema boroba Asiria druada idji jāwaeda erobada bērā.

NEHEMIA

Nehemiaba Ācōrēa iwidiida

¹ Naḷ cartara Hacialia warra Nehemiaba bḷadaa.

Artajerje veinte poa Persiadebema boroda bedacarea Quisleu jedecode mḷra Susa puru dromane basia.*

² Māwā bḷade mḷ djaba Hananida dewararā ume Juda druadeba zesidaa. Mḷa ādjirāa judiorā Babilonianeba jēda wāpedadadebemada idjaba Jerusaleḷ purudebema sida iwidiisia.

³ Ādjirāba mḷa nāwā jarasidaa:

–Judiorā Babilonianeba jēda wāpedadara bia mīga panḷa idjaba quīrā pera panḷa. Jerusaleḷ puru auḍu jūrā ca badara wadibida āī bḷa. Dji purude eda wābada sida bá wāna bērā neēa.–

⁴ Maḷ ūrīside mḷra chūmepeda jīāsia. Sopusaba dārā ne codaca ewarida osia idjaba Ācōrē bajāne bḷa iwidi basia.

⁵ Nāwā iwidiisia:

–Ācōrē bajāne bḷa, bḷra dji dromaara bḷa. Bḷdrḷ wayadida panḷa. Bḷ quīrā bea ume, bḷ beḍea ījā bea ume beḍea bḷdara bḷa quīrāneba jūma obarā.

⁶ Mḷra bḷ nezoca bērā mḷ djuburia ūrīdua mḷa āsa diamasi bida bḷ nezocarā Israeldebema carea iwidi bḷada. Mḷa ebuḍa jaraya: dai israelerāba bḷ quīrāpita cadjiruada osidaa. Mḷa, mḷ zeza ēberārā bida bḷ quīrāpita cadjiruada osidaa.

⁷ Dairāba wārāda bḷ quīrāpita jūmawāyā cadjiruada osidaa. Bḷ nezoca Moiseba diada leyda ījā odaē basia.

⁸ Baribḷḷḷ bḷ nezoca Moiseba jaraḍara quīrānebadua. Bḷa nāwā jarasia: “Bārā israelerāba ījānaēbḷḷḷ, mḷa bārāra drua beaza jḷrecuaya.

⁹ Baribḷḷḷ bārāba mḷda wayacusa ēpēnibḷḷḷ idjaba mḷa jaraḍada ījā odibḷḷḷ, mamaḷba wayacusa mḷa edada puruḍaa eneya bārā tāēna bḷai carea. Bārā tḷmḷ āyā jḷrecuabḷḷḷ sida mḷa pe eneya.”†

¹⁰ Dairāra bḷ nezocarāa idjaba bḷ purua. Bḷ ḷbḷa waibḷadeba dairāra ēdra edasia.

¹¹ Ācōrē, mḷ djuburia za quiru nezocaba iwidi bḷada idjaba bḷ nezoca waabemarāba iwidi panḷ sida ūrīdua. Dairāba bḷra bio waya panḷa. Mḷ djuburia idi mḷ boromaa wābḷḷḷde carebadua. Mḷa idjā iwidiḷḷḷada bia ūrībidua.–

Maḷ ewaride mḷra Persiadebema boro uva bḷ jue diabari basia.

2

Nehemia Jerusaleḷnaa wāna

¹ Artajerje veinte poa Persiadebema boroda bedacarea Nisaḷ jedecode mḷa uva bada idjima edesia.* Maḷne idjia mḷra sopua bḷda unusia. Maḷ naēna mḷra māwā uḷuca basia.

² Maḷ bērā idjia mḷa iwidiisia:

–¿Cārē cārēā bḷra sopua bḷ? Cacia bia bḷ bērā maḷ carea sopua bḷēa. ¿Ne crīcha bḷba jāwā bḷca?–

* **1:1** Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca maḷ Quisleu jedecora noviembrede wa diciembrede baebaria. † **1:9** Deuteronomio 30:1-4. * **2:1** Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca maḷ Nisaḷ jedecora marzode wa abrilde baebaria.

Idjia māwā iwīdida bēřā młra bio ne wayasia.

³ Małne młā idjía jarasia:

–Mł boro, įmłā quĩrĩā Ɂłā Ɂłara dāřā zocai Ɂaida! Mł djibarirā tłɁaripedada puruda jūma āřĩ Ɂłā. Dji purude eđa wābada sida bá wāna bēřā neđa. Małda ğmłra sāvā sopua Ɂaě?–

⁴ Małne Persiadebema boroba młā iwīdisia:

–Māēteara ğmłā sāvā carebai?–

Ara małda sođeba młā bajāne Ɂł Ācōrēa carebamārēā iwīdisia.

⁵ Małbe młā Persiadebema boroa nāvā panusia:

–Ɂłmaa bia ɁłɁłɁł idjaba młda bia unu ɁłɁłɁł, młra Juda druadaa mł djibarirā tłɁaripedada purudaa diabuedua mał purura wayacusa oi carea.–

⁶ Małne idji quima arima chūmłne Persiadebema boroba młā iwīdisia:

–ğłara ewari jūmasāvā mama bai? ğSāłbe jēda zeĩ?–

Persiadebema boroba mł wāira bia unusia. Mał bēřā młā ewarida Ɂłsia.

⁷ Małne młā Persiadebema boroa jarasia:

–Ɂłmaa bia ɁłɁłɁł, młā cartada Euprate do quĩrārēbema bororā itea Ɂł diadua. Mał cartade Ɂłdua ādjirāba młra idu Juda druadaa bia wābidamārēā.

⁸ Mał awara cartada oi wagabari Asá itea młā Ɂł diadua. Mał cartade

Ɂłdua bacuruda młā diamārēā. Mał bacuruba mł deda, dji eđa wābada Ācōrē de droma caita Ɂea sida oya. Mał awara dji puru auđu mōgaraba jūrā ca Ɂł obłłłde bacurura erobaida Ɂł.–

Ācōrēba idji biadeba młra carebada bēřā młā iwīdidara Persiadebema boroba jūma osia.

⁹ Mł wāsīde Persiadebema boroba sordao bororāda, cawayođeba djōbadarā sida Ācłłł diabuesia. Euprate do quĩrārēbema bororāma jūēsīdade młā Persiadebema boroba Ɂłda cartara ādjirāa diasia.

¹⁰ Baribłłł Horoł puruđe bema Sanbalāba, Amołnebema dji droma Tobía biđa űřīsidaa młra israelerā carebade zesida. Mał carea ādji sođe bio biē panesīdaa.

Jerusaleł auđu jūrā ca Ɂada wayacusa opeđada

¹¹⁻¹² Jerusalełne jūēnacarea ewari űbeade diamasi pirɁaripeda młra Jerusaleł auđu jūrā ca Ɂadada acłde wāsia. Baribłłł młā ni abłłł jaraē basía Ācōrēba mł sođe Jerusalełne oi crīchabi Ɂada. WāɁłłde ēberāda zocārēēbe mł ume edesia. Ababe młdrł animarā łřł wāsia. Waabemarāda animarā łřł wānaē basía.

¹³ Mał diamasi młra puruđe eđa wābada Jeweđa abadaare ēdrasia. Mamałba baido egorođeba bogadrł Ɂł Dama abadaare wāpeda puruđe eđa wābada Tłłł Pora abadama jūēne wāsia. Wāne młā Jerusaleł puru auđu jūrā ca Ɂada jūma āřĩ Ɂłda acł basia. Dji puruđe eđa wābada bá wāna sida jūma acłsia.

¹⁴ Mamałba puruđe eđa wābada “Baido egorođeba bogadrł Ɂł” abadaare wāsia. Dji Boro Amene abadama jūēne wāsīde mōgara waibłłada taɁea bēřā mł animarāra poya nocodaa wāē basía.

¹⁵ Mał bēřā wadi diamasi nūmłne jeweđaareba młā Jerusaleł auđu jūrā ca Ɂadara acł wāsia. Jūma płłł acłpeda puruđe eđa wābada Jeweđa abadama jūēsia. Mama wayacusa puruđe eđa wāsia.

¹⁶ Jerusalełnebema bororāba adua panesīdaa młra sāmā wāsīda, ni cārēda ode wāsīda. Młā judiorāa, sacerdoterāa, dji dromarāa, dji bororāa, dji traju odi ēberārāa biđa wadibiđa jaraē basia cārēda ode ze Ɂłda.

17 Maḷbe mḷa ādjirāa jarasia:

–Bārāba unu panḷa dadjirāra bia mīga panḷa. Dadji puru Jerusaleḷra jūma ārī ḷḷa idjaba dji eda wābada sida bā wāna bēra neēa. Jāḷbe puru auḷu jūrā ca ḷadara wayacusa oḷia waa quīrā perada amaaba.–

18 Maḷ awara mḷa ādjirāa nēḷḷḷḷasia sāwā Ācōrēba idji biadeba mḷra carebasida, Persiadebema boroba mḷa jarada sida. Maḷne ādjirāba jarasidaa:

–Māēteara wayacusa oḷia.–

Ara maḷda ādjirāba jḷwa ḷḷasidaa.

19 Baribḷḷḷa Horoḷ purudebema Sanbalāba, Amoḷḷnebema dji droma Tobíaba, Arabiadebema Gesem bida maḷ ūrīsidaade dairāra nāwā biē ipida jarasidaa:

–¿Cārēda oḷida crīcha panḷ? ¿Māwāra Persiadebema borora igaradica?–

20 Mḷa nāwā panusia:

–Ācōrē bajāne ḷḷba dairāra carebaya jūma pārāni carea. Dai, idji nezocarāba puru auḷu jūrā ca ḷadara wayacusa oḷia. Bārāra Jerusaleḷnebema bororāēa. Naḷ purura bārāneēa. Bārāra nama pananaca basía.–

Nehemia 6:15-16

6

15 Maḷbe Elul jedecode ewari 25de Jerusaleḷ puru mōgaraba auḷu jūrā ca ḷḷra jūma pārāsidaa.* Pārāni carea 52 ewari trajasidaa.

16 Dairā caita ḷea druadebema dji quīrūrāba maḷ ūrīsidaade bio ne wayasidaa idjaba quīrā perasidaa. Ādjirāba cawasidaa dai Ācōrēba carebasida maḷ traju pārāni carea.

* 6:15 *Elul jedeco*. Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca maḷ Elul jedecora agostode wa septiembrede baebaria.

JOB

1 Ēberā Jo abadada Uz druade bāsia. Maļ Jora ne jūmane jīpa bāsia idjaba jaradi neē bāsia. Idjia Ācōrēra bio waya bāsia idjaba cadjirua sīda quīrīca bāsia.

2 Joba sīte warrarāda erobāsia. Wērācaurāda ūbea erobāsia.

3 Sīte mil ovejada, mil ūbea cameyoda, mil pacada, burro sīda quiniento erobāsia.* Idjaba nezocarāda zocārā erobāsia. Jūma Jordaļ do āmādau odjabariare bēarā cāyābara idjira ne baraara bāsia.

4 Idji warrarāba ādji deza bāsrīda ābaa ne codi ewarīda obadjīdaa. Māwā obādade ādji ūbeabema djabawērāra trābadjīdaa ādjirā ume ābaa ne codamārēā.

5 Maļbe ādji bāsrīda ābaa ne codi ewari jōnacarea ādji zeza Joba ādjirāra trābadjia Ācōrē quīrāpita bia bāi carea. Nāwā obadjia: diapedēda pirābarīpeda idji warrarā carea animarāda aba aba Ācōrēa babue diabadjia. Idjia crīcha bāsia: “Āībērā mā warrarāba cadjiruada osīdada wa ādji sodeba Ācōrēra biē jarasīdada.”

6 Ewari aba Ācōrē nezocarā bajānebemada idji quīrāpita zesīdaa.† Diauru sīda ādjirā ume zesīa.‡

7 Maļne Ācōrēba diaurua iwīdīsia:

–¿Bāra sāmaļba ze bā?–

Diauruba panusīa:

–Bāa oda ējūāne pārrā nībadada ze bāa.–

8 Ācōrēba diaurua iwīdīsia:

–Bā mā nezoca Jora ŷsāwā unu bā? Māa oda ējūāne dewarada idji quīrāca neēa. Idjira ne jūmane jīpa bāa idjaba biē jaradi neē bāa. Idjia māra bio waya bāa idjaba cadjiruara quīrīca.–

9 Maļne diauruba jarasīa:

–Idjira ni cārē sīda sāwāca bērā māwā bāra waya bāa.

10 Bāa idjira, idji ēberārā, jūma idjia erobā sīda bio waga erobāa auđu jūrā erobā quīrāca. Idjia o bāra bāa jūma bia odjabī bāa. Māwā idjia animarā bēara zocārā erobāa.

11 Barībāra bāa jūma idjia erobāda jārbāra, idjia bāda biē jaraya ara bādji quīrāpita.–

12 Maļne Ācōrēba diaurua jarasīa:

–Māēteara māwā odua. Jūma idjia erobāra bā jāwaēda bāa. Barībāra idjira biē oca ra bāa.–

Ācōrēba māwā jaradacarea diaurura Ācōrē quīrāpītabemada āyā wāsīa.

13 Ewari aba Jo warrarāba, wērācaurā bīda ādji djaba nabema dede bāsrīda ābaa ne codi ewarīda o panasīdaa.

14 Maļne ēberāda Jo dede jūpeda nāwā jarasīa:

–Dairāra bā pacaba bā ējūāne traja panasīdaa. Bā burrorā dairā caita ne co duanasīdaa.

* 1:3 Mil paca. Hebreo bedeade jara bāa quiniento pacada erobāsīda ume ūmeā ābaa jā panāda. Maļba jara bāa jūma ābaa mil erobāsīda. † 1:6 Ācōrē nezocarā bajānebema. Hebreo bedeade bā bāa “Ācōrē warrarā.” ‡ 1:6 Diauru. Hebreo bedeade bā bāa “Satana.” Satana trāba jara bāa: “Djārā biē jarabari.”

15 Mañne cawaēne sabeorāda ne draade zedapeda bΛ nezocarāda jūma quenanapeda bΛ animarā beara jūma draa edesidaa. Ababe mλdra ēdrasia bΛa jarade zeī carea.-

16 Mañba wadi jūma nēbΛrΛēne dewara nezocada jūēsia. Mañba jarasia:
-Bajāneba baada dji cābāyā baesia. Mañ baaba bΛ ovejara, bΛ oveja wagabadarā sida jūma quenasia. Ababe mλdra ēdrasia bΛa jarade zeī carea.-

17 Mañba wadi jūma nēbΛrΛēne dewara nezocada jūēsia. Mañba jarasia:
-Caldeorāda o ūbeaareba ne draade zesidaa. Mañgarāba bΛ nezocarāda jūma quenanapeda bΛ cameyora jūma draa edesidaa. Ababe mλdra ēdrasia bΛa jarade zeī carea.-

18 Mañba wadi jūma nēbΛrΛēne dewara nezocada jūēsia. Mañba jarasia:
-BΛ warrarāba, bΛ caurā bida bΛsrida ābaa ne cođi ewarida bΛ warra nabema dede o panasidaa.

19 Māwā panane cawaēne ējūā pōāsa ewaraga bΛareba nāūrāda dji cābāyā puāsia. Mañ nāūrāba dera bΛ warrarā rΛā cora edesia. Mañba ādjirāra jūma quenasia. Ababe mλdra ēdrasia bΛa jarade zeī carea.-

20 Jūma mañ ūrīnacarea Jora piradrΛpeda sopuaba idjia cacuade jΛ bΛra cūētatasia idjaba borobichia tΛsia. Mañbe chīrāborode bΛrru coβepeda Ācōrēa bia beđesia.

21 Nāwā jarasia:

-Māra ara jāwā tosidāa. Ara jāwā beuya. Ācōrēba mΛa ne diasia. Idjaba mañ diađara idjia jārīsia.

BaribΛrΛ Ācōrēa bia jaraya.-

22 Jūma māwānamīna Joba cadjiruada oē basia. Idjia jaraē basia Ācōrēba biē o bΛda.

2

1 Māwānacarea ewari aba Ācōrē nezocarā bajānebemada wayacusa idji quīrāpita zesidaa. Diauru sida ādjirā ume zesia.

2 Mañne Ācōrēba diauru iwīdisia:

-¿BΛra sāmΛba ze bΛ?-

Diauruba panusia:

-BΛa ođā ējūāne jūma pΛrΓΛ nībadada ze bΛ.-

3 Mañne Ācōrēba diauru iwīdisia:

-BΛa mΛ nezoca Jora ¿sāwā unu bΛ? MΛa ođā ējūāne dewarada idji quīrāca neēa. Idjira ne jūmane jipa bΛa idjaba biē jarađi neē bΛa. MΛra bio waya bΛa idjaba cadjiruara quīrīāca. Ni cārē cadjiruada oē bΛmīna bΛa mΛa jūma idjia erobāđara jārībisia. Māwāmīna idjira wađibida jipa bΛbaria.-

4 Mañne diauruba jarasia:

-Idjira cacua bia bΛde jipa baya.* Ēberāba beu amaaba idjia erobΛra jūma diaya.

5 Mañ bērā Jora puadeba cacua biē bΛdua. MañnebΛrΛ idjia bΛda biē jaraya ara bΛdji quīrāpita.-

6 Ācōrēba diauru jarasia:

-Māēteara māwā ođua. Idjira bΛ jΛwaeda bΛa. BaribΛrΛ idjira beacara bΛ.-

7 Ācōrēba māwā jarađacarea diaurura idji quīrāpitabemada āyā wāsia. Wāpeda idjia Jora chāđaba bio pua basia.

8 Mañne Jora ne babuebadamaa dji pora rΛrΛ chūmane wāsia. Mama zoco ārīnaba idji chāđara cΛrΛbadjia.

* 2:4 *Idjira cacua bia bΛde jipa baya.* Hebreo bedeade bΛ bΛa: "Eda ebari."

⁹ Māwā b̄lde dji quimaba jarasia:

-¿B̄lra wadibida jipa ba quĩrĩ b̄lca? ¡Ācõrēda biē jarapeda beudua!-

¹⁰ Joba panusia:

-Wērā cr̄cha neē b̄l quĩrāca bedearādua. Ācõrēba ne biada diab̄lde dadjia bia edabadaa. Ara maļ quĩrāca Ācõrēba idu bia m̄gabib̄lde ħmaļ sida bia edadiē pan̄lca?-

Jūma māwānamĩna Joba Ācõrēra biē jaraē basía.

¹¹ Joba idji dji biarāda ūbea erobasia: Elipa, Temaļ druadebema; Bildá, Súa druadebema; idjaba Zopar, Naamat druadebema. Ādjia ūr̄sidaa Jora ne jūmane biē b̄lada. Maļ b̄erā bedea ausidaa Jomaa wānapeda sobiabidi carea idjaba idji ume ābaa panani carea.

¹² Jūeb̄lde t̄l̄maba Jora unusidaa. Barib̄l ch̄daba idji cacuada jūma bira b̄l b̄erā idjida māwā b̄lada cawadaē basía. Maļ carea ādjira j̄gua j̄ā panesidaa. Maļne ādjia cacuada j̄l pan̄lra sopuaba cȭt̄sidaa idjaba ādji boro ār̄l̄ egoro porada cuasidaa.

¹³ Maļbe Jo caita siete ewari egode ch̄ūpanesidaa āsa, diamasi bida. Barib̄l ni ab̄lada idji ume bedeadāē basía. Unusidaa idjira bio pua b̄lada.

Job 42:12-17

42

¹² Jūma māwānacarea j̄r̄ūare Ācõrēba Jóa idjia naārā erobada cāyābara auđuara diasia. Māwā Joba catorce mil ovejada, sei mil cameyoda, mil umé pacada, mil burro sida erobesia.*

¹³ Siete warrarāda idjaba w̄er̄caurāda ūbea unusia.†

¹⁴ Dji nabema caura tr̄l̄ b̄l̄sia Jemima. Maļarebemada tr̄l̄ b̄l̄sia Cesia. J̄r̄ūarebemada tr̄l̄ b̄l̄sia Keren-hapuc.

¹⁵ Jūma naļ ējūāne w̄er̄rā biya quedeadā Jo caurā quĩrāca neē basía. Joba erob̄debemada idji warrarāa jedecaside idji caurāa bida abarica diasia.

¹⁶ Jūma māwānacarea Jora ciento cuarenta poa basia. Maļne unusia idji warrarāda, idji wiuaquerāda, idji wiuaquerā warrarāda, ādjirā warrarā sida.

¹⁷ Māwā bio waraga jaidabarisia.

* **42:12** *Mil umé pacada.* Hebreo bedede jara b̄la idjia 1000 pacada erobasida, umé uméa ābaa j̄l pan̄lada. Maļba jara b̄la jūma ābaa idjia 2000 erobasida. † **42:13** *Siete warrarāda.* Ḍcl̄l̄ cartade b̄l̄ sida “catorce warrarāda.”

JONÁ

Joná Ācōrēnebemada mīrū wāna

¹ Ēberāda ḡasia Joná abadada. Maḷ Jonára Amitai warra basía.* Ewari aba Ācōrēba Jonáa jarasia:

² –Māa quīrīā ḡḡa ḡḡara Ninive puru dromanaa wāida. Māa unu ḡḡa maḷ purudebemarāba jūmawāyā cadjīruada o panāda. Maḷ bērā ādjirāa jaradua māa cawa oida.–

³ Baribḡḡḡ Ācōrēba jara ḡḡa ĩjā o amaaba Jonára Ācōrēnebemada mīrū wāsia. Wāne barco wibaribada puru Jope abadama jūēsia. Mama barcoda unusia Tarsi druadaa wāi carea ḡḡada.† Parata diapeda barcode ḡadosia Ācōrēnebemada ḡḡḡḡ mīrū wāi carea.

⁴ Baribḡḡḡ mācua ḡḡḡḡ wānaēne Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā puābisia. Maḷba pusara quīrū nūmepeda baidora barcode eđa wā nūmesia. Barcora toḡogozoai ca nūmesia.

⁵ Maḷ bērā barco edeḡdarāba ne wayaaba ādjiza ādji ācōrēa beḡe djuburia duanesidaa. Maḷ awara barcora wēsaara ūmemārēā ādji netatara jūma daiḡu ḡatacuasidaa. Maḷmisa Jonára barcode eđa wāpeda bio cāi ḡasia.

⁶ Baribḡḡḡ barcodebema boroba Jonára cāi ḡḡada unune wāsia. Maḷne jarasia:

–ḡḡḡḡ ḡcārē cārēā jāwā cāi ḡḡḡ? †Pirabaripeda ḡḡdji Ācōrēa iwidiḡua! Idjia careba quīrīāibḡḡḡ āībērā dadjirāra ēḡḡḡ ḡḡisicada.–

⁷ Joná ḡḡa zedacarea barco edeḡdarāba ādjiza jara duanesidaa:

–Ne jemenadrḡḡ cawaḡi carea caideba jāwā naḷ minijḡiḡiade panāda.–

Ara maḡda ne jemenesidaa cawaḡi carea. Maḷne cawasidaa Jonāḡra beḡeade ḡḡada.

⁸ Maḷ carea ādjia jarasidaa:

–Daia jaradua ḡḡḡ cārēḡa osida jāwā dadjirāra naḷ minijḡiḡiade panesidara. ḡḡḡḡ cārēḡa obari? ḡḡḡḡḡḡḡ zebḡḡḡ? ḡḡḡḡḡḡ sāmabema? ḡḡḡḡḡḡ ēberārānebema?–

⁹ Jonába panusia:

–Māra hebreoda jāwā ḡḡḡ. Māa bajānebema Ācōrēa bia beḡeabaria. Idjia pusara, naḷ ējūā sida osia.–

¹⁰ Maḷ awara jarasia idjira Ācōrēnebemada mīrū wāḡḡḡḡḡḡ. Maḷ cawasidae ādjirāra bio ne wayasidaa. Maḷ carea ādjia iwidiḡidaa:

–ḡḡḡḡ cārē cārēā jāwā osi?–

¹¹ Maḷmisa pusara auḡuara quīrūḡḡḡḡḡ bērā ādjia iwidiḡidaa:

–ḡḡḡḡḡḡ ḡḡḡḡ sāvā odi pusa quīrūḡḡḡḡḡ tumabidi carea?–

¹² Jonába panusia:

–Māra daiḡu ḡatabuedadua. Māwāḡḡḡḡḡ pusara tumaya. Māa cawa ḡḡḡ māḡḡḡḡ beḡeade ḡḡḡ naḷ pusa jācua quīrū nūḡḡḡḡḡḡḡ carea.–

¹³ Baribḡḡḡ barco edeḡdarāba auḡuara wisidaa doyaa wāni carea. Māwāmīna poyadaē basía, pusara wetara quīrūna bērā.

¹⁴ Maḷ carea Ācōrēa nāwā iwidiḡidaa:

* 1:1 2 Reye 14:25. † 1:3 Hebreorāmaarā maḷ Tarsira dji ḡḡḡḡḡḡḡ ḡḡḡ druā basía.

–Ācōrē, naġ ēberā beabada carea दौरا beubirādua. Idjida bedeā neġ bāda beaḍibαΓΛ, दौरा bedeade bārādua. Wārāda bαabαΓΛ ara bαḍjia crīcha bα quīrāca o bαa.–

¹⁵ Māwā jaradapeda Jonāra daidu batabuesidaa. Ara maḍda pusara tuma-sia.

¹⁶ Maġ unusidade barco edebadarāba Ācōrē wayaadeba animarāda babue diasidaa. Maġ awara wārāneba jarasidaa idjira ēpēnida.

¹⁷ Maġne Ācōrēba beda waiḅlada diabuesia Jonā mīmārēā. Maġ beda biteḍa Jonāra ewari ūbea bāsia.

2

Jonāba Ācōrēa iwidida

¹ Maġne Jonāba beda biteḍalḅa Ācōrēa nāwā iwidisia:

² Mā biē beside māa bedeā djaburiasia, mā Boro Ācōrē, maġne bαa mā beḍeara panusia.

Mā beubodoba māa bedeā djaburiasia, maġne bαa mā beḍeara ūrīsia.

³ Bαa māra pusa nābuade batabuebisia. Maġne pusaba mārā abeḍa jūma ānā edasia. Bαa pusa bogozoa bα diabueḍara mā ḅrā wāsia.

⁴ Maġ bērā crīchasia bαa mārā igarapeda bα quīrāpitabemada āyā bāsida. Māa crīchasia bα de droma biya quiruda waa unuēda.*

⁵ Pusaba mārā jūma ānā erobāsia. Abeḍa mārā pusajāne bāsia. Maġne pusajānebema chiruara mā borode bαracuasia.

⁶ Abeḍa mārā edu pusajāne ta wāsia. Mamaαḅa mārā waa ēḍrāḅda crīchasia.

BaribαΓΛ mā Boro Ācōrē, bαa maġ beuiḍebemada mārā ēḍrα edasia.

⁷ Beubodo baside māa bαra quīrānebasia. Maġne bα de droma bia quiruḍeba bαa ūrīsia māa beḍea djaburia bāda.

⁸ Jawaba oda ācōrē ḅḅaē bea ēpēbadarāba bαa careba bαra igarabadaa.

⁹ BaribαΓΛ māa bio bia bαaḍa abαΓḅe animarāda bāa babue dia baya.

Maġ awara bα ume bedeā bḅḍara māa jūma daucha o baya. Mā Boro Ācōrē, ababe bαabαΓΛ mārā poya ēḍrα baya.

¹⁰ Maġne Ācōrēba beḍaa Jonāra pusa icawa webisia.

3

Ninive puruba jīāna

¹ Ācōrēra wayacusa Jonā ume beḍeasia. Nāwā jarasia:

² –Ninive puru dromanaa wādua. Māa bāa jarabαΓḅaḍa āḍjirāa jaradua.–

³ Ara maḍda Jonāra Niniveḍaa wāsia Ācōrēba jarada quīrāca. Maġ Ninivera puru droma basia. Maġ bērā puru jūma pαrrḅai carea ewari ūbea edebadjia.

⁴ Jonāra puruḍe eḍaa wāpeḍa nabema ewariḍe pαrrḅa nībasia.* Nāwā jīgua jara nībasia:

–jCuarenta ewari babαΓḅe Ācōrēba naġ Ninive purura jūma āriya!–

⁵ Māwā bḅaḍe Niniveḍebemārāba, ḍrōārāba, warrarā bida Ācōrē beḍeara jīāsidaa. Maġ carea ne codaca ewarida osidaa. Idjaba sopua careabema jḅbadara jāsidaa.

* **2:4** Māa crīchasia bα de droma biya quiruda waa unuēda. Griego bedeade māwā bā bαa. Hebreo bedeade nāwā bαa: “Māwāmīna māa crīchasia bα de droma biya quiruda wayacusa unuida.” * **3:4** Nabema ewariḍe pαrrḅa nībasia. Maġ beḍeaba idjaba jara bαa: “Ewari aba pαrrḅa nībasia.”

⁶ Ninivedebema boroba mañra cawasia. Mañ carea idji bugue biya quirudebemada pirabaripeda idji djio biya quedeara êrãpeda sopua careabema jãbarida jãsia. Mañbe ne babueda pora ãrã chũmesia idji cadjirua oda carea sopua ðada acãbi carea.

⁷ Mañne dji boroba, idjiare dji droma bearã bida nãwã jarasidaa jũma idji purudebemarãba ãjã odamãrẽã:

–Jũmarãba ne coðaca ewarida oðadua. Idjaba ni cãrẽ sida dorãnadua. Mañ awara bãrã pacada, bãrã oveja sida ne cobirãnadua. Baido sida dawarãnadua.

⁸ Mañ awara sopua careabema jãbadada jãnadua. Idjaba sopua careabema wuada bãdji animarã ãrã ðacuadadua. Mañbe Æcõrẽa wãrã arada soðeba quĩrã djuburia iwidadadua. Mañ awara bãrãba cadjirua obadara igaradadua. Idjaba bãrãba djãrã biẽ obadara idu ðadadua.

⁹ Mãwã o panãneba Æcõrẽba dadjirãra cawa oẽsicada ãtebarã idji quĩrũbira tumabidiscada. Mãwãra dadjirãra quininaẽsicada.–

¹⁰ Ninivedebemarãba mãwã o panãra Æcõrẽba unusia. Idjaba sãwã ãdji cadjiruara idu ðasidada unusia. Mañ carea idjia cawa oi jaradara oẽ basia.

4

Æcõrẽba Ninive quĩrã djuburiada

¹ Æcõrẽba mãwã quĩrã djuburiadara Jonãba aðeda biẽ unusia. Mañ bẽrã bio quĩrũsia.

² Idjia Æcõrẽa nãwã jarasia:

–Mã Boro Æcõrẽ, wadibida mã druade baside ãmãa jaraẽ basica ara mã quĩrãca mãwãida? Mañ carea mãra Tarsi druadaa mãrũ wã quĩrãsia. Mãa bio cawa ða ða biadeba ãberãrãra carebabarida. Bãra quĩrã djuburiaida ða. Isabe quĩrũcaa. Bã quĩrãra bio waibãa ða bẽrã ãberãrãba cadjiruada idu ðasidara ða ãdjirãa cawa oi jaradara quĩrãdoabaria.

³ Mañ carea mã Boro Æcõrẽ, mãa bãa quĩrã djuburia iwidiya aðeda mãra beamãrẽã. Zocai bei cãyãbara biara ða mãra beuida.–

⁴ Baribãrã Æcõrẽba jarasia:

–¿Bãmaarã bia ðaca ða jãwã quĩrũ ðara?–

⁵ Mañbe Jonãra puru dajadaa wãpeda ãmãdau odjabariare de zaqueda osia. Mañ de zaque edre chũmepeda jãã besia Ninive purura sãwãia cawaya.

⁶ Mãwã ðade Æcõrẽba Jonã caita jãcara quedua jouðãa ðada tunubipeda waribisia.* Mañ jãcarara Jonã chũmã ãrã ðarã wãna bẽrã Jonãra cũrãsaðe necai besia. Idjira capirã besia mã jãcara carea.

⁷ Baribãrã nurẽma diapeda Æcõrẽba caragada diabuesia mã jãcara comãrẽã. Mãba jãcarara beusia.

⁸ Besea odjadacarea Æcõrẽba ãmãdau odjabariareba nãurã jãwãrããda puãbisia. Mãne beseaba Jonãra bá nũmesia. Mãwã ðade Jonãra cacua norrabari nũmesia. Mañ carea idjira wetara beu quĩrãsia. Nãwã jarasia:

–Zocai bei cãyãbara biara ða mãra beuida.–

⁹ Baribãrã Æcõrẽba idjia iwidiisia:

–¿Nãã jãcara beuda carea bia ðaca ða jãwã quĩrũ ðara?–

Jonãba panusia:

–Mãe. Wãrãda mãmaarã bia ða jãwã quĩrũ baira. Mãra quĩrũbideba aðeda beu quĩrã ða.–

¹⁰ Mañ carea Æcõrẽba idjia jarasia:

* 4:6 Wãrãda cawadaẽ panãa cãrẽ quedua basida, hebreo bedea cawa bea bida cawadaẽ panã bẽrã.

-Jācara b_Λ caita tununara b_{ΛΛ} uē basía idjaba waribiē basía. Diamasi tunupeđa nurēma diamasi beusia. Barib_{ΛΓΛ} maļ jācara beuđa carea b_{ΛΓΛ} sopua b_{ΛΛ}.

¹¹ B_Λda maļ jācara carea sopua b_{ΛbΛΓΛ}, ģNinive puru droma cawa oida b_Λda carea auđuara sopua b_Λpeđa m_Λā quīrā djuburiaiē b_Λsica? Wārāda jāļ puruđe cadjirua o pan_Λ adua b_Λeda 120 mil'auđu pan_{ΛΛ}.[†] Maļ awara animarā sīda baraa.-

[†] **4:11** *Cadjirua o pan_Λ adua bea.* Maļ bedeara idjaba nāwā traducida b_{ΛΛ}: "Warrarā adua quedea." Hebreo bedeađe nāwā b_Λ b_{ΛΛ}: "J_Λwa arara idjaba j_Λwa a_Λra cawaē bea."

MATEO BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA MATEOBA ƁAƁA

Jesu ume n̄babari Mateoba nā cartara Ɓasia. Mateora idjaba Levi abadaa. Mateoba Romanebema boro itea parata jaɾa pe Ɓaside Jesuba idjira tr̄asia (9:9-13). Δαγαμαarã Mateoba Marco cartada edapeɗa judiorã itea ebudaara Ɓasia cawaɗamãrẽã Jesura ãdjirã boroda idjaba Ācõrẽba ãdjirã ẽdra edabari diai jaraɗada.

Naãrã Ɓasia Jesucritora Abrahāneba, Davideba zedaɗebemada (1:1-18), Jesu todaɗebemada (1:19ɗeba aba 2:23ɗaa), Juālba Jesu borocudaɗebemada (3:1-17), idjaba diauruba Jesu miã s̄nanebemada (4:1-11).

Mālare Ɓá Ɓaa Jesuba Galilea amene droma caita odaɗebemada (4:12ɗeba aba 14:12ɗaa). Eɗa Ɓá Ɓaa idjia eyaɗe jaradiadada (5:1neba aba 7:29ɗaa), idjia ne ununaca ocuadada (8:1neba aba 9:38ɗaa), idjia eɗaɗarã doce diabuedada (10:1-42), idjaba ne jara Ɓaɗeba jaradiadada (11:1neba aba 14:12ɗaa).

Mālare Ɓá Ɓaa Jesuba Galilea drua ãi paɾra jaradia ɓaɗaɗebemada (14:13ɗeba aba 17:21naa) idjaba Galileaɗeba Jerusalēnaa wãɓaɾaɗe jaradia ɓaɗaɗebemada (17:22ɗeba aba 20:34ɗaa).

Jrũare Ɓá Ɓaa Jesura Jerusalēne m̄wãnanebemada (21:1neba aba 28:20ɗaa). Eɗa Ɓá Ɓaa Jesuba saduceorã, pariseorã, dewararã sida biẽ jaradada (capítulo 21–23), Ācõrẽba cawa oiɗebemada (capítulo 24–25), Jesu crude beupeɗa ãrẽbaɗada (26:1neba aba 28:15ɗaa) idjaba idji t̄jã ɓearã puru ɓeaza diabuedada (28:16-20).

Jesucrito ẽberãrã drõãenabemarã Luca 3:23-38

1 Nā cartara Jesucritodebema. Jesucritora dadji drõãenabemarã Abrahāneba idjaba Davideba nãwã zesia.*

2 Abrahālba warra Isada unusia. Mālbe Isadeba Jacoboda yõsia. Jacobodeba Judada, idji djabarã sida yõsiaɗaa.

3 Judaɗeba Paréda, Zarã sida yõsiaɗa. Ādji papara Tamarã basia. Paréɗeba Esrolda yõsia. Esrōneba Arālda yõsia.

4 Arāneba Aminadáda yõsia. Aminadáɗeba Naasōlda yõsia. Naasōneba Salmōlda yõsia.

5 Salmōneba Booda yõsia. Boo papara Rahã basia. Boodeba Obéda yõsia. Obé papara Rut basia. Obéɗeba Jeséda yõsia.

6 Mālbe Jeséɗeba dadji israelerã boro Davira yõsia.

Davideba Salomōlda yõsia. Salomōl papara nāena Uriaba erobasia.†

7 Mālbe Salomōneba Robōlda yõsia. Robōlneba Abiada yõsia. Abiadeba Asada yõsia.

8 Asadeba Josapada yõsia. Josapadeba Jorālda yõsia. Jorāneba Uziaɗa yõsia.

9 Uziaɗeba Jotālda yõsia. Jotāneba Acáda yõsia. Acáɗeba Ezequiada yõsia.

10 Ezequiadeba Manaseda yõsia. Manaseɗeba Amōlda yõsia. Amōneba Josiada yõsia.

* 1:1 Genesis 12:1-3; 2 Samuel 7:16. † 1:6 2 Samuel 11; 12.

11 Josiadeba Jeconiaada, idji djabarā sida yōsidaa.‡ Maḷ ewaride Babiloni-anebemarāba israelerāra poyadapeda ādji druadaa jida edesidaa.§

12 Babilonia druade panenacarea Jeconianeba Salatielēda yōsia. Salatielēda Zorobabelēda yōsia.

13 Zorobabelēda Abiuda yōsia. Abiudeba Eliaquiḷda yōsia. Eliaquiḷneba Azoda yōsia.

14 Azodeba Sadoda yōsia. Sadodeba Aqūiḷda yōsia. Aqūiḷneba Eliuda yōsia.

15 Eliudeba Eleazada yōsia. Eleazadeba Mataḷda yōsia. Mataḷneba Jacoboda yōsia.

16 Jacobodeba Joseda yōsia. Jose quimara Maria basia. Idjaba Mariaba Jesuda tosia. Ara maḷ Jesura Ācōrēba diai jarada ēdra edabari abadaa.

17 Māwā Abrahāḷneba aba Davidāa catorce drōāenabemarāda panasidaa. Davi ewarideba aba Babilonia druadaa jida edepedadaa catorce drōāenabemarāda panasidaa. Idjaba Babilonia druadaa jida edepedadeba aba Ācōrēba ēdra edabari diai jarada zedaa catorce drōāenabemarāda panasidaa.

Jesucrito toda

Luca 2:1-7

18 Jesucrito todara nāwā basia: dji papa Mariara Jose ume dji edadi carea bedeaba bia panasidaa. Baribḷḷa dji edadi naēna Mariara Ācōrē Jauredeba biogoa basia.

19 Dji quima Josera ēberā jipa basia. Maḷ bēra Mariara jūmarā quīrāpita biē jara amaaba chupea igara quīrā basia.

20 Māwā crīcha ḷade bajānebema nezocada cāimocaradeba Josemaa zepeda nāwā jarasia:

–Jose, Davideba zeda, Maria edaira wayarādua, idjira Ācōrē Jauredebabḷḷa biogoa ḷa bēra.

21 Mariaba warrada toya. Maḷ warraba idji purura ādji cadjiruadebemada ēdra edaya. Maḷ bēra idjira trḷ ḷadua Jesu.–

22 Jūma maḷḡara māwāsia Ācōrēba naēna jarada quīrāca. Idjideba bedeabariba nāwā jarasia:

23 Wēra umaquīrā adua ḷada biogoa bepeda warrada toya.

Ēberārāba dji warrara Emanuel adia.*

(Maḷ trḷba jara ḷaa “Ācōrēra dadjirā ume ḷada.”)

24 Maḷne Josera cāimocara nūmanada ḷrḷmapeda Ācōrē nezoca bajānebemaba jarada quīrāca osia. Mariara edasia.

25 Baribḷḷa ābaa cāinaca basia aba maḷ warra iwina tobḷḷadaa.† Todacarea Joseba idjira trḷ basia Jesu.

2

Chīdaudeba cawa jarabadaba Jesu acḷde zepedada

1 Jesu Beleḷ purude Judea druade tosidade Herode dji Droma abadada dji boro basia.* Maḷ ewaride ḷcḷḷa ēberārāda ḷmādaud odjabariare ḷa druadeba Jerusaleḷ purude jūesidaa. Maḷḡarāba chīdaud acḷ panḷneba ne cawabadjidaa.

2 Maḷne ādjia iwīdisidaa:

‡ 1:11 Maḷ Jeconiara idjaba Joaquiḷ abadaa. § 1:11 2 Reye 24:8-16. * 1:23 Isaia 7:14. † 1:25

Iwina. Griego bedeade ḷcḷḷa cartade maḷra neēa. * 2:1 Maḷḡ Herodera “dji Droma” abadjidaa. Idjira ababe nama Mateo 2:1-22de, Luca 1:5de bida odja ḷaa. Waabema bororā Herode abadada idjideba yōsidaa.

-Nañ druade judiorã boro bai warrada tosia. Idjira çsãma ðΛ? Daiba λmãdau odjabariare ðΛ druadeba chïdau idjidebemada unusiðaa.† Nama ze panΛa idjía bia bedeadí carea.-

³ Mañ ùrísíde Herodera biê ðesia abaada idji cacuabari ðei bêrã. Idjaba Herodeba sãwã oida cawadaê panΛ bêrã jûma Jerusaleñebemará sída biê panesíðaa.

⁴ Mañne Herodeba jûma sacerdote bororãda, judiorã ley jaradiabada sída trãcuapeða iwíðisia:

-Ãcõrêba êdrΛ edabari diai jaradara çsãmabΛΓΛ toida ðΛ?-‡

⁵ Ædjirãba panusíðaa:

-Beleñ purude nañ Judea druade toida ðΛa. Mañnebemada Æcõrêneba bedeabariba nãwã jarasia:

⁶ Beleñ purura Judadebema puru droma ðea tãëna dji edaara ðΛã. Mañ purudeba dji boroda aba zeya.

Mañ boroba mλ puru Israelera bia pe erobaya.-§

⁷ Mañbe Herodeba chïdaudeba cawa jarabadarãra mërã trãcuasia. Dji warra toða ewari cawai carea ædjía iwíðisia dji chïdaura sãñbeða odjasida. Mañne dji ewarira jarasíðaa.

⁸ Ædjira Beleñnaa wãbibΛΓΛde Herodeba jarasia:

-Jãma wãnapeda dji warra zaquera bio quïrãcuita iwíði wãnadua. Unusidara mλa jarade zedadua mλ sída idjimaa bia bedeade wãí carea.-

⁹⁻¹⁰ Herodeba mãwã jaradacarea ædjira wãsíðaa. Mañbe chïdau λmãdau odjabariare unupedaðara wayacusa unusíðaa. Unusidade bio ðΛsríðasíðaa. Dji chïdaura ædji na wãsia aba dji warra zaque ðΛma piçui nûmebΛΓΛðaa.

¹¹ Dede eda wãbΛdade warra zaquera dji papa Maria ume ðada unusíðaa. Ara mãda chïrãborode copanenapeda warra zaque bia bedeasíðaa. Mañbe ædjiza baurudeda ewadapeda warra zaquea oroda, incienso querada, mirra quera sída diasíðaa.

¹² Mãwãnacarea Æcõrêba ædjirãa cãimocaradeba cawabisia Herodema jêda wãñnamãrêã. Mañ bêrã dewara óareba ædji druadaa wãsíðaa.

Egipto druadaa mïrũ wãpedada

¹³ Ædji wãpedadacarea Æcõrê nezoca bajãnebemada cãimocaradeba zepeda Josea jarasia:

-Herodeba ðΛ warra zaquera jΛΓΛ ðΛa beai carea. Mañba piradrΛpeda ðΛ warra zaquera, dji papa sída edapeda Egipto druadaa wãnadua. Mama ðedua aba mãa jarabΛΓΛðaa.-

¹⁴ Ara mãda Josea diamasi piradrΛpeda warra zaquera, dji papa sída edapeda Egiptodaa edesia.

¹⁵ Ædjira mama panesíðaa aba Herode beubΛΓΛðaa. MãlgΛra mãwãsia Æcõrêba jarada quïrãca. Idjideba bedeabariba nãwã jarasia: "Mãa mλ warra trãsia Egiptodeba zemãrêã."*

Herodeba Beleñnebema warrã quenabíða

¹⁶ Herodeba cawasia chïdaudeba cawa jarabadarãba idjira cûrügasiðada. Mañ carea bio quïrûpeda Beleñnebema warra zaquerã poa uméneba edaa queðeada jûma quenabisia. Ara caitabema sída quenabisia. Mãwã osia

† 2:2 Numero 24:17. ‡ 2:4 Æcõrêba êdrΛ edabari diai jarada. Mãra griego bedeade "Crito" ðΛ ðaa. Critora trãã. Jara ðΛa "Æcõrêba êdrΛ edabari diai jaradada" wa "Æcõrêba dadjirã Boroda ðadada." Arameo bedeade jarabadaa "Mesías." § 2:6 Miquea 5:2. * 2:15 Osea 11:1.

chĩdaudeba cawa jarabadarāba chĩdau unupedada ewarira idjĩa jarapedada bērā.

¹⁷ Māwā jūmarāda sopusidaa Ācōrēneba bedeabari Jeremiaba jarada quĩrāca. Nāwā jarasia:

¹⁸ Ramá purude ūrĩsidaa aega jĩā ɓɓada, sopua jĩā ɓɓada, idjaba aujĩā ɓɓada. Raquelera idji warrarā carea jĩā ɓɓada māwā basia.

Idji sobiabiɗira quĩrĩāé basía idji warrarā neē beda bērā.†

Jose Egiptodeba jēda zeda

¹⁹ Herode beuside Josera wadi Egiptode basia. Mañne bajānebema nezocada idjima a cāimocaradeba zesia.

²⁰ Mañ nezocaba idjĩa jarasia:

–Ba warra zaque bea quĩrĩā beadara beusidaa. Mañ bērā piradrɔpeda warra zaquera, dji papa sida wayacusa Israeldaa ededua.–

²¹ Ara mañda Josera piradrɔpeda idji warra zaquera dji papa sida Israeldaa edesia.

²² Baribɔɔ Joseba ūrĩsia Arquelaoda idji zeza Herode cacuabari Judea druadebema boroda besida. Mañ carea maaaa wāida wayasia. Baribɔɔ Ācōrēba idjĩa cāimocaradeba jarada bērā Galilea druadaa wāsia.

²³ Mama puru Nazarete abadade besia. Mañgara māwāsia Ācōrēneba bedeabadarāba nāwā jarapedada quĩrāca: “Idjira Nazaredebemaana adia.”‡

3

Borocuebari Juañnebema

Marco 1:1-8; Luca 3:1-9, 15-17; Juañ 1:19-28

¹ Māwānacarea Borocuebari Juañba Judeade ējūā pōāsa ewaraga ɓɓade jaradia besia.

² Nāwā jarabadjia:

–Ācōrēra zebɔɔ jūmarā Boro bai carea.* Mañ carea bārāba cadjirua obadara igaradapeda idjima zedada.–

³ Mañ Juañnebemada Ācōrēneba bedeabari Isaiaba jarasia:

Ēberāda ējūā pōāsa ewaraga ɓɓade jĩgua bedea ɓɓa:

Ora jaridada dadjirā Boro bia edadamārēā. Ora idji itea jipa jaridada.†

⁴ Juañba jābarira cameyo cara oda basia. Idjia jā ɓɓ trājābarira animarā e oda basia. Idjia adichichida cobadjia idjaba urrajōda jōbadjia.

⁵ Mañne ēberāñ Jerusaleñbemarāda, jūma Judea druadebemarāda, idjaba jūma Jordaā do caita bearā sida Juañmaa wābadjidāa.

⁶ Ādjia cadjirua opedadada idji quĩrāpita ebuda jarabadjidāa. Mañbe Juañba ādjirāra Jordaā dode borocuebadjia.

⁷ Māwā ɓɓade ɔɔɔɔ judiorā ley jaradiabadada zesidaa Juañba borocuemārēā. ɔɔɔɔ pariseorā basia; ɔɔɔɔ saduceorā basia. Baribɔɔ Juañba ādjirā unubɔɔɔɔ jarasia:

–Dama ēberāñ, ɔcaiba jarasi bārāra Ācōrē quĩrūbidebemada poya mĩrūnida?

⁸ Bārāba o panneba unubidada wārāda Ācōrēmaa zesidada.

† **2:18** Jeremia 31:15. ‡ **2:23** *Idjira Nazaredebemaana adia*. Nazarete trāra hebreo bedeade “nezer” jarabadaa. Mañ bedeaba jara ɓɓa “bacuru tucuɗa.” Isaia 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13. * **3:2** Daniel 2:44. † **3:3** Isaia 40:3.

⁹ Crīcharānadaḡ Abrahāḡ warrarā bēṛā Ācōrēba cawa oēda. Mā bārā ebuda jaraya: Ācōrēba quīrāibaḡ, za tabea mōgarara Abrahāḡ warrarā babicuaya.

¹⁰ Maḡ awara mā jaraya: Ācōrēba zagarada eroḡa bacuru tutacuai carea. Jūma bacuru bia zaudacara tutacuapeda taḡade batacuaya. Ara maḡ quīrāca Ācōrēba cadjirua obadarāda cawa oya.

¹¹ Mā bārā baidoba borocueya Ācōrēma zesiḡada cawabi carea. Baribaḡ mā caidu zebaḡada mā cāyābara dji dromaara ḡa. Maḡ bēṛā idjia jīrūne jḡ ḡā ēṛāi carea māra bia ḡāēa. Idjiabaḡ Ācōrē Jaureda diaya. † Baribaḡ iḡānaēbaḡ cawa oya. §

¹² Ezoai careabemara idji jaḡade eroḡa porara dji ta umebemada āyā ḡai carea. Maḡbe dji tara wagaya baribaḡ dji porara taḡa uruade babueya.–

Juaḡba Jesu borocueda

Marco 1:9-11; Luca 3:21-22

¹³ Maḡ ewaride Jesura Galilea druadeba Jordaḡ doḡaa zesia Juaḡba idjira borocuemārēa.

¹⁴ Baribaḡ Juaḡba borocue amaaba jarasia:

–Baḡabaḡ māra borocueida ḡa. ‡Cārē cārēa ḡara māmaa ze ḡa?–

¹⁵ Maḡne Jesuba panusia:

–Nawena ḡa obari quīrāca odua. Biara ḡa dadjia jūma jipa oḡida Ācōrēba obi ḡa quīrāca.–

Ara maḡda Juaḡba iḡāsia.

¹⁶ Jesura borocuepeda doedaḡba drua wābaḡade cawaēne bajāda ewasia. Maḡne Jesuba Ācōrē Jaurera puchirā quīrāca idji ḡḡ zebaḡada unusia.

¹⁷ Maḡ awara Ācōrē bajāneba eda bedebaḡada ūṛisidaa. Nāwā jarasia:

–Naḡḡra mā Warra quīrā ḡā. Māra idji carea bio ḡasrida ḡa.–*

4

Diauruba Jesu mīḡ sēna

Marco 1:12-13; Luca 4:1-13

¹ Māwānacarea Ācōrē Jaureba Jesura ējūā pōāsa ewaraga ḡādaa edesia. Maḡbe diauruba idjira mīḡ sēsia Ācōrēra igarabi carea.

² Jesura cuarenta ewari āsa, diamasi biḡa ne coē ḡada bēṛā jarra ḡesia.

³ Māwā ḡāde mīḡ sēbarira zesia. Idjia jarasia:

–Baḡa wārāda Ācōrē Warrabaḡ, jaradua za tabea mōgaraa paḡ bamārēa.–

⁴ Baribaḡ Jesuba panusia:

–Ācōrē Bedeade nāwā ḡā ḡa: ababe ne co ḡādeba ēberāra zocai ḡāēa, ātebaḡ jūma Ācōrēba jara ḡa iḡā ḡādeba zocai ḡaya.–*

⁵ Māwānacarea diauruba Jesura Jerusaleḡ, Ācōrē itea ḡa puruḡaa edesia. Mama Ācōrē de droma boro ḡḡara ḡamaa edesia.

⁶ Maḡbe diauruba jarasia:

–Baḡa wārāda Ācōrē Warrabaḡ, namaḡba udu jḡḡadua. Ācōrē Bedeade nāwā ḡā ḡa:

Ācōrēba idji bajānebema nezocarāda diabueya ḡa carebamārēa.

Baḡa ādji jaḡade edaḡa ḡa jīrūra mōgaraba puarāmārēa. †

‡ 3:11 Ācōrē Jaureda diaya. Griego bedeade nāwā ḡā ḡa: “Ācōrē Jaureba borocueya.” § 3:11 Cawa oya. Griego bedeade nāwā ḡā ḡa: “Uruaba borocueya.” * 3:17 Isaia 42:1-4. * 4:4 Deuteronomio 8:3. † 4:6 Salmo 91:11,12.

7 Mañne Jesuba diaurua jarasia:

–Ăcõrẽ Bedeade idjaba jara ɓla: “Bariduada orãdua bãrã Boro Ăcõrẽba carebai cawaya.”-‡

8 Măwãnacarea diauruba Jesura eya ɔta ɓalde edesia. Mamaɓba Jesua jũma naɔ ẽjũãne ɓea puruda, puruza ne bia quẽdea sida acɓisia.

9 Maɓbe diauruba jarasia:

–ɓada chĩrãborode cobepeda mɔa bia bedeaibara, naɔgara jũma mɔa ɓla diaya ɓa jawæda erobamãrẽã.–

10 Mañne Jesuba diaurua jarasia:

–Satana, ãyã wãdua. Ăcõrẽ Bedeade nãwã ɓa ɓla: “ɓa Boro Ăcõrẽabara bia bedeadua. Aɓa idjidra ɔjã ɓadua.”-§

11 Ara maɔda diaurura Jesu caitabemada ãyã wãsia. Mañne Ăcõrẽ nezoca bajãnebemarãda Jesumaa zedapeda idjira ne cobisidaa.

Jesuba jaradia beda

Marco 1:14-15; Luca 4:14-15

12 Borocuebari Juaɔ preso ɓa Ƴrĩside Jesura jẽda Galilea druadaa wãsia.

13 Baribara Nazare purude ɓeẽ basia, ătebara Capernaũ purude ɓade wãsia. Maɔ purura amene droma icawa ɓla. Neptalidẽba yõpedada israelerã ẽjũãne ɓla idjaba Zabuloɔneba yõpedadarã ẽjũã caita ɓla.

14 Maɔgara mãwãsia Ăcõrẽneba bedebari Isaiaba ɓada quĩrãca. Nãwã ɓasia:

15 Bãrã Zabuloɔ idjaba Neptali ẽjũãne ɓearã, judiorãẽ Galileade ɓearã, amene dromanaa wãbada o caita ɓearã, Jordaɔ do icawa ɓearã:

16 Bãrãra pãĩmane duanasidaa Ăcõrẽ adua panana ɓerã.

Baribara idira ɔnaane duanaa Ăcõrẽnebemada cawa panã ɓerã.

Bãrãra zocai panamĩna beuda quĩrãca duanabadjidã.

Baribara idira ɔmãdau odjabara quĩrãca Ăcõrẽba ara idjidebemada ɓarãa cawabi ɓla.*

17 Maɔ ewaridẽba ɔta Jesuba nãwã jara nĩbasia:

–Ăcõrẽra ɓarã Boro bai carea zɓbara.† Maɔ carea ɓarãba cadjirua obadara igarãpeda idjimaa zedadua.–

Jesuba beda ɓaribadarã trãna

Marco 1:16-20; Luca 5:1-11

18 Jesura Galilea amene droma icawa nĩne ẽberãda umẽ unusia. Aɓara Simoɔ basia, Pedro abadada. Dewarabemara dji djaba Andre basia. Maɔ ẽberãrãra beda beabadarã basia. Ădjira doeda beda ɓari panasidaa.

19 Jesuba ădjia jarasia:

–Mɔ ume zedadua. ɓarãba beda ɓaribada quĩrãca mɔa ɓarãa jaradiaya ẽberãrãda mɔmaa enenamãrẽã.–

20 Ara maɔda ădji beda ɓaribadara amenapeda Jesu ume wãsidaa.

21 Nocodaa wãbaraɔde Jesuba dewara ẽberãda umẽ unusia. Aɓara Zebedeo warra Santiago basia. Dewarabemara dji djaba Juaɔ basia. Ădji zeza ume jãbade beda ɓaribada cõã beada ca panasidaa. Maɓbe Jesuba ădjira trãsia idji ume wãnamãrẽã.

22 Ara maɔda ădji jãbara, ădji zeza sida amenapeda Jesu ume wãsidaa.

‡ 4:7 Deuteronomio 6:16. § 4:10 Deuteronomio 6:13. *Satana*. Maɔ trãra hebreo bededeɓa ze ɓla. * 4:16 Isaiã 9:1-2. † 4:17 Daniel 2:44.

*Jesu Galilea druade parrada**Luca 6:17-19*

²³ Jesura jūma Galilea druade parrada wāsia. Judiorā dji jarabada deza jaradiabadjia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebalada. Maā bedea bia jaradiade wābalaza jūma ēberārā cacua biē beada biabicuasiasia.

²⁴ Maā bēra idjira jūma Siria druade trā halgasia. Maā carea ēberārāba jūma quīrātanoaneba cacua biē beada, cacua pua bara beada, jai bara beada, wawa beada, balradra bea sida idjimaā enebadjidaa. Jesuba ādjirāra jūma biabibadjia.

²⁵ Maā carea zocārā Galileadebemarāda, Decapoli druadebemarāda, Jerusaleānebemarāda, Judeadebemarāda, Jordaā do quīrārēbemarā sida Jesu caidu wāsidaa.

5*Dadji bia beadi Jesuba jarada**Luca 6:20-23*

¹ Ēberārā zocārā unuside Jesura eyade ātaa wāpeda chūmesia. Maāne idji ume nībabadarāda idjimaā zesidaa.

² Maābe Jesuba nāwā jaradiasia:

³ Bārāba ara bāduba dji biaēda cawa panabara, bio bia panāa Bajāne Bāba pe eroba bēra.

⁴ Bārāda sopua beabara, bio bia panāa Ācōrēba maā sopuara jōbi bēra.

⁵ Bārāba dji dromada beadi carea jaladaēbala, bio bia panāa Ācōrēba bārāa jūma naā ējūāra diai bēra.

⁶ Wārāda sodeba jipa o quīrā beadibara, bio bia panāa bārāba quīrā beara Ācōrēba diai bēra.

⁷ Bārāda quīrā djuburiaya beadibara, bio bia panāa Ācōrēba quīrā djuburiai bēra.

⁸ Bārāra sodeba ababe Ācōrē itea beabara bio bia panāa Ācōrēra ununi bēra.

⁹ Bārāba jūmarāda ābaa necai beadamārēā o beabara, bio bia panāa Ācōrē warrarāana adi bēra.

¹⁰ Bārā jipa bea carea dewarārāba biē odibara, bārāra bio bia panāa Bajāne Bāba pe eroba bēra.

¹¹ Bārāda mā carea biē jaradibara, biē odibara, idjaba quīrātanoa sewadeba biē jaradibara, bio bia panāa.

¹² Bio capipia beadadua, bārāba nebia waibada bajāne eropana bēra.

Drōāenabema ewaride bida Ācōrēneba bedeabadarāda ara maā quīrāca biē odi carea ēpēsidaa.

*Tā idjaba ānaa**Marco 9:49-50; Luca 14:34-35*

¹³ Bārāra naā ējūāne tā quīrāca panāa.* Baribara tā clayada jōibara ḡsāwā wayacusa caya be? Abedā biē beya. Biara baā dajadaa batabuedida ārā tagadamārēā.

¹⁴ Bārāra ānaa quīrāca beaa, naā ējūāne beaba bārāneba Ācōrēnebemada unu panā bēra. Puru eyade bāda ḡsāwā mērāni?

¹⁵ Ni abaaba ībārāda coadapeda epedeco droma edre badacaa. Ātebala āta dji balbada nūmbadaa jūma dji dejāne beara ānaane beadamārēā.

* **5:13** *Tā quīrāca panāa.* Maāba jara balca baā “bārāra naā ējūāne panāa ēberārā bia duananamārēā” wa “bārāba naā ējūānebemarāa Ācōrē crīchada jaradiadia.” 2 Corinto 4:20.

16 Ara maļ quīrāca ēberārā quīrāpita biada o pananadua ādjirāba dadji Zeza bajāne bāa bia bedeadamārēā.

Ācōrēba Moisea diada ley jūma odīdebema

17 Crīcharānadua māra zesida Ācōrēba Moisea diada leyda, Ācōrēneba bedebadarāba bāpedada sīda āyā bāi carea. Māra maļ carea zeē basīa, ātebāra zesīa ādjīa jara panāda jūma arīde oi carea.

18 Wārā arada māa jaraya: naļ ējūā, bajā sīda wađi bāmīsa maļ leydebemara ni maārī bīda jōēa aba leyba jara bāra jūma māwābāraāda.†

19 Maļ bērā barīduaba maļ leydebema dji edaara bā sīda ījā oēbāra, idjaba dewarāa abarīca ījā orānamārēā jaradiabāra, idjira Ācōrē purude dji edaara quīruda baya. Barībāra leyra ījā o bāibāra, idjaba māwā odamārēā dewarāa jaradiabāra, maļgāra Ācōrē purude dji dromada baya.

20 Wārā arada māa jaraya: judiorā ley jaradiabadaba o panā cāyābara idjaba parīseorāba o panā cāyābara bārāba jīpaara odaēbāra, Bajāne Bāba pe ero bāēa.

Jesuba quīrūbīdebema jaradiada

Luca 12:57-59

21 Bārāba cawa panāa dadji drōēnaāba nāwā jarabadada: “Mīā bearādua.”‡ Idjaba “mīā beabāra bārā bororāba cawa odīa.”§

22 Barībāra māa jaraya: barīduada djārā ume quīrūbāra Ācōrēba cawa oya. Barīduaba djārāda crīcha neē tabāda abāra bārā bororāba cawa odīa.* Idjaba barīduaba djārāda biē jaraibāra, Ācōrēba tabā uruāda wābiya.

23 Maļ bērā bā djabada bā ume quīrū bāda quīrāneabāra, bāa animarā Ācōrēa babue diade wānamīna babue diarādua.

24 Ātebāra dji babue diabada caita amepeda bā djaba ume ibīade wādua. Maļbebāra jēda zepeda bā animarāra Ācōrēa babue diadua.

25 Bāa oēa carea bā dji quīrūba bāra dji cawa obarīmaa edebāra, wađi oē wābāda jūma odua ibīadi carea. Māwā oēbāra, idjīa bāra dji cawa obarī jāwade bāya. Maļbe dji cawa obarība bāra dji zarraa jīdabiya preso bāmārēā.

26 Wārā arada māa jaraya: bāra jāmbemada ēdraēa aba bāa diada bā parata jūma diabāraāda.

Daunemabadādebema

27 Bārāba cawa panāa nāwā jarabadada: “Daunemarādua.”†

28 Barībāra māa bārāa jaraya: barīduaba wērāda acāpeda awuaibāra abēda maļ wērā ume idjī sođeba daunemasīa.

29 Maļ bērā bā jāwa araarebema dauba bāa cadjīruada obībāra, maļ cadjīrua o amaaba bā daura ēūtapeda batabuedua. Bā cacuadebema aba aduaimīna ewarīza Ācōrē ume baya. Maāda biara bāa Ācōrēba jūma bā cacuada tabā uruāde batabuei cāyābara.

30 Idjaba bā jāwa araarebemaba bāa cadjīruada obībāra, maļ cadjīrua o amaaba bā jāwara bāa tutapeda batabuedua. Bā cacuadebema aba aduaimīna ewarīza Ācōrē ume baya. Maāda biara bāa Ācōrēba jūma bā cacuada tabā uruāde batabuei cāyābara.

† 5:18 *Ni maārī bīda.* Griego bedēade nāwā bā bāa: “Caraga aba bīda idjaba letra aba bīda.” ‡ 5:21

Exodo 20:13. § 5:21 Deuteronomio 17:8. * 5:22 *Bārā bororā.* Griego bedēade “Sanedrīn” bā bāa.

Maļgāde eda duanasīdaa judiorā bororā dji dromarāda. † 5:27 Exodo 20:14.

*Mĩã amabadadebema**Mateo 19:9; Marco 10:11-12; Luca 16:18*

³¹ Idjaba nãwã jarabadaa: “Bariduaba idji wẽrãda amaibΛΓΛ, dji wẽrãa cartã mĩã amainebemada diaida ÆΛΛ.”‡

³² BaribΛΓΛ mĩã jaraya bariduaba idji wẽrãda dewara ume ÆΛẽda amaibΛΓΛ, maλΓΛra dji wẽrã daunemabibΛΓΛ carea bedeade Æaya. Idjaba idji wẽrã amanada dewaraba edaibΛΓΛ, dji edabΛΓΛ umaquĩrã sida daunema ÆΛΛ.

Ãcõrẽ quĩrãpita wãrãda ne oi jaraidebema

³³ Bãrãba cawa panΛa dadji drõãenaΛba nãwã jarabadada: “BΛa Ãcõrẽ quĩrãpita wãrãda ne oya aibΛΓΛ jũma oida ÆΛΛ.”§

³⁴ BaribΛΓΛ mĩã jaraya: ni aβΛΛ trãneba wãrãda ne oyada arãnadua. Bajã trãneba wãrãda ne oyada arãnadua, bajãra Ãcõrẽ bugue quĩrãca ÆΛ bẽrã.

³⁵ Naλ ãjũã trãneba wãrãda ne oyada arãnadua, naλ ãjũãra Ãcõrẽ jĩrũ Æbari quĩrãca ÆΛ bẽrã. Idjaba Jerusaleλ trãneba wãrãda ne oyada arãnadua, Jerusaleλra dadjirã Boro Ãcõrẽ puru bẽrã.

³⁶ Idjaba ara bãdji trãneba wãrãda ne oyada arãdua, bΛ buɖara aba biɖa poya torroa oẽ bẽrã idjaba poya pãĩma oẽ bẽrã.

³⁷ Bãrãba ne oɖiada aɖibΛΓΛ, oɖadua. Idjaba oɖaãana aɖibΛΓΛ, orãnadua. Maλ auɖu baridua trãneba wãrãda ne oida jarabΛΓΛra cadjiruadeba ze ÆΛΛ.

*BΛ biẽ oɖa droaidebema**Luca 6:29-30*

³⁸ Bãrãba cawa panΛa nãwã jarabadada: “AβΛba djãrã dauda ãrĩsira dji mãwã oɖara aβarica dau ãrĩnida panΛa.* Quidada ÆΛasira dji mãwã oɖara aβarica quida ÆΛaɖida panΛa.”

³⁹ BaribΛΓΛ mĩã jaraya: bada biẽ osidara chupea droadua. Bariduaba Æara uridarra dji jΛwa araarebemane uibΛΓΛ, dewarabemaare biɖa idu ubidua.

⁴⁰ BΛa jΛbari jãrĩ carea bariduaba bΛda dji cawa obarimaa edeibΛΓΛ, idjia jãrĩ quĩrã ÆΛra, dewarabema sida idu jãrĩbidua.

⁴¹ Zarraba bΛa ne zaΓΛada tΛmΛa ariɖe edebibΛΓΛ, idjia jarada auɖu edeɖa.

⁴² Bariduaba bΛa ne iwidibΛΓΛ diadua. Bariduaba bΛa ne iwidibΛΓΛde jẽda diayada aibΛΓΛ, idjia iwidi Æara wãgarãdua.

*Dadji dji quĩrũ quĩrãida bΛdebema**Luca 6:27-28, 32-36*

⁴³ Bãrãba cawa panΛa nãwã jarabadada: “BΛ dji biara quĩrãɖua, baribΛΓΛ bΛ ume dji quĩrũra quĩrãmadua.”†

⁴⁴ BaribΛΓΛ mĩã jaraya: bãrã dji quĩrũra quĩrãnadua. Bãrã biẽ jarabΛdara bia jaradadua; bãrã quĩrãma panΛra bia oɖadua.‡ Ãcõrẽa iwidididua ãdjirãra carebamãrẽã.

⁴⁵ Mãwã ebuɖa Æaya bãrã Zeza bajãne ÆΛ warrarãda. Dadji Zezaba λmãdaura ãberã cadjiruara carea, dji biarã carea biɖa odjabibaria. ãberã jipa Æeaẽ carea, dji jipa Æea carea biɖa cuera zebibaria.

‡ 5:31 Deuteronomio 24:1. § 5:33 Deuteronomio 23:21-23. * 5:38 Levitico 24:20. † 5:43 BΛ dji biara quĩrãɖua. Maλɖra Levitico 19:18de ÆΛa, baribΛΓΛ ÆcaΓΛba mãλ auɖu dadji dji quĩrũ quĩrãmanida panΛda jaradiasidaa. ‡ 5:44 Bãrã biẽ jarabΛdara bia jaradadua; bãrã quĩrãma panΛra bia oɖadua. Griego bedeade ÆcaΓΛ cartade mãra neãa.

⁴⁶ BaribΛΓΛ bārāba ababe bārā dji biarādrΛ quīrīā pananibΛΓΛ, ¿cārē nebiada Ācōrēba diai? Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebadarā biāda maλ quīrāca obadaa.

⁴⁷ Bārāba ababe djabarāa “mērā” adibΛΓΛ, ¿cārē biada o panΛ? Dji Ācōrē adua bea biāda māwā obadaa.

⁴⁸ Maλ bērā jūmarāda quīrīā beadaadua bārā Zeza bajāne bΛba jūmarā quīrīā bΛ quīrāca.

6

Ne neē quedeaa diadidebema

¹ Bārāba ne biāda o panΛne quīrācuitadadua. Dewararāba bia ununamārēā orānadua. Māwā oēibΛΓΛ, bārā Zeza bajāne bΛba idji nebiadebemada diaēa.

² Bada ne neē quedeaa ne diabΛΓΛde dji biaca beaba obada quīrāca orādua. Ādjia ne diabΛdade cachiruda zabibadaa judiorā dji jΛrebada dede, purude biāda jūmarāba ādjidebemada bia beadeadamārēā. Wārā arada māa jaraya: ēberārāba ādjidebemada bia beadeadida quīrīā panΛ bērā ababe maλdrΛ edadīa. Ācōrēneba ni cārē sida edadaēa.

³⁻⁴ BΛa ne neē quedeaa ne diabΛΓΛde jīgua jararādua. Ni abΛΛa nēbΛΓΛrādua. BΛa chupea bia o bΛra bΛ Zeza Ācōrēba unubaria. IdjiabΛΓΛ bΛa nebiada diaya.*

Ācōrēa iwidibadadebema

Luca 11:2-4

⁵ BΛa Ācōrēa iwidibΛΓΛde dji biaca beaba obada quīrāca orādua. Ādjirāba judiorā dji jΛrebada dede, purude biāda ēberārāba bia ununamārēā λta nūpanenapeda Ācōrēa iwidibadaa. Wārā arada māa jaraya: ēberārāba ādji bia ununida quīrīā panΛ bērā ababe maλdrΛ edadīa. Ācōrēneba ni cārē sida edadaēa.

⁶ BΛa Ācōrēa iwidibΛΓΛde bΛ dede eda wādua. Dji eda wābadara jūātrΛpeda bΛduba bΛ Zeza Ācōrēa iwididua. BΛa chupea bia o bΛra bΛ Zeza Ācōrēba unubaria. IdjiabΛΓΛ bΛa nebiada diaya.

⁷⁻⁸ BΛa Ācōrēa iwidibΛΓΛde Ācōrē adua beaba obada quīrāca orādua. Ādjirāba abarida bΛrima zocārā jarabadaa crīcha panΛ bērā dārā iwidibΛdade Ācōrēba biara ūrīda. BaribΛΓΛ bārā Zeza Ācōrēa iwididi naēna idjia cawa bΛa bārāba cārēda quīrīā panΛda.

⁹ Maλ carea Ācōrēa nāwā iwididadua:

Dairā Zeza bajāne bΛ, jūmarāba bΛra wayadida panΛa.

¹⁰ Daiba quīrīā panΛa bΛra jūmarā Boro bai carea isabe zeida.

Quīrīā panΛa bΛa quīrīā bΛra naλ ējūānebemarāba oēida, bajānebemarāba obada quīrāca.

¹¹ Cođira ewariza daia diadua.

¹² Dairāba cadjirua opeadara quīrādoadua, dairā biē obΛdara daiba quīrādoabada quīrāca.

¹³ Dairāra cadjiruade idu baebirādua, ātebΛΓΛ cadjiruadebemada ēdrΛ bΛdua.†
[BΛa jūmarāda poya bΛa, bΛra dji ΛbΛara bΛa idjaba ewariza dji dro-
maara bΛa.]‡

* **6:3-4** *Diaya.* ΛcΛΓΛ cartade versículo 3-4,6,18de maλ awara jara bΛa “ebuda diaya.” † **6:13** *Cadjiruadebemada.* Maλ beadeaba idjaba jara bΛa diauruda. ‡ **6:13** Griego beadeade zocārā cartade bedea corchetede bΛra neēa.

¹⁴ Djārāba bārā biē opedadada quīrādoadibΛΓΛ, bārāba biē opedadara bārā Zeza bajāne βαβα quīrādoaya.

¹⁵ BaribΛΓΛ djārāba bārā biē opedadada quīrādoadaēbΛΛ, bārāba biē opedadara bārā Zeza bajāne βαβα quīrādoaeā.

Ne codaca ewari odidebema

¹⁶ Bārāba ne codaca ewari obādade sopua bea quīrāca beārānadua dji biaca beaba obada quīrāca. Ādjirāra māwā panabadaa jūmarāba cawadamārēā ne codaca ewarida o panada. Wārā arada māa jaraya: ēberārāba ādji bia jaradida quīrā panΛ bērā ababe maλdrΛ edadia. Ācōrēneba ni cārē sida edadaēa.

¹⁷ BaribΛΓΛ βαα ne codaca ewari o βαde βα borora queraba pādua, quīrā sida sΛΛdua.

¹⁸ Māwāra ēberārāba cawadaēa βαα ne codaca ewarida o βαda. Ababe βα Zeza ĀcōrēbΛΓΛ cawaya. Βαα chupea bia o βαra βα Zeza Ācōrēba unubaria. IdjiabΛΓΛ bāa nebiada diaya.

Nebia bajāne erobaidebema

Luca 12:33-34

¹⁹ Naλ ējūāne nebia erobeadi carea jΛΓΛrānadua. Naλ ējūānebemara mōgosiabaria, chimiaba ārībaria, idjaba ne drΛabadara eda wānapeda drΛabadada.

²⁰⁻²¹ Bārāmaarā dji biara βαra sodeba awuabadaa. Maλ bērā Ācōrēba quīrā βαdrΛ ēpēnadua nebiada bajānebΛΓΛ erobeadi carea. Jāma chimiaba ārīca, nebiara mōgosiaca, idjaba ne drΛabadara poya eda wānacaa.

Dadji dau ībīrā quīrāca βαdebeba

Luca 11:34-36

²² Dadji daura ībīrā quīrāca βαα. Maλ bērā βα dauda bia βαbΛΓΛ ānaane nībaya.

²³ BaribΛΓΛ βα dauda cadjirua βαbΛΓΛ, ne cadjiruade nīda unuē baya. Ara maλ quīrāca βαa jipa o βαda crīcha βαra cadjiruabΛΓΛ, βαra wārāda pāimane nīa.

Poya umé ēpēnaēa

Luca 16:13

²⁴ Abaaba poya idji boroda umé erobaēa. Umé erobΛbΛΓΛ aba biara quīrāya. Aba ēpēya, maλne dewarabemara igaraya. Ara maλ quīrāca ne bara bai awua βαba poya Ācōrēda ēpēēa.

Ācōrēba idjiderā wagabaria

Luca 12:22-31

²⁵ Maλ carea māa jaraya: bārā sāwā beadida jūmawāyā crīcharānadua. Coēi careabemada, doēi careabemada, idjaba jlni careabema sida jūmawāyā crīcharānadua. ¿Dadji zocai baida djico cāyābara biara βαlēca? ¿Dadjida dadjia cacuade jlbada cāyābara biara βαlēca?

²⁶ AcΛdadua, ībanara ne uđacaa, ne ewadacaa idjaba ne wagadacaa. BaribΛΓΛ bārā Zeza bajāne βαba ne cobibaria. ¿Ācōrēmaarā bārāra ībana cāyābara biara beaēca?

²⁷ ¿Caida jūmawāyā crīcha βαba dārāara zocai bai?§

²⁸ ¿Cārē cārēā bārāba jānīnebemada jūmawāyā crīchabada? AcΛdadua nepōñda sāwā waribarida. Nepōñora trajacaa idjaba wuara cacaa.

§ 6:27 Maλ versicoluba idjaba jara βαa “¿Cai bārānebemaba jūmawāyā crīcha βαba drasoara wari?”

29 BaribΛΓΛ mĀa jaraya: dadji drōāenabema boro Salomōra bio ne bara bađamīna nepōnō quīrāca quīrāwārēā djioca basía.*

30 Idi chirua mēā unubadara nurēma babuebadamīna Ācōrēba wadibida pōnōbibaria. MaĀ bēra ĵidjia biara bārāba jĀnamārēā diaēca? MaĀΓARA ĵsāwāērā poya ĩjānaē?

31 MaĀ bēra codi careabemada, dodi careabemada, wa jĀni careabema sida jūmawāyā crīcharānadua.

32 Ācōrē adua beaba maĀΓadebemada crīchabadaa, baribΛΓΛ bārā Zeza bajāne Ĥaba cawa Ĥa bārāba cārēda erobeadida panĀda.

33 MaĀ bēra naārā Ācōrēra bārā Boroda Ĥadadua. Quīrācuita pananadua idjia obi ĤARA odī carea. Māwā bārāba neē panĀra idjia jūma diaya.

34 Nubemada jūmawāyā crīcharānadua, nu bida Ācōrēba bārāra waga erobai bēra. Ewariza ne crīchaira baraya.

7

Djārā biē jarabadadebema

Luca 6:37-38, 41-42

1 Djārāra biē jararānadua Ācōrēba bārā biē jararāmārēā.

2 Bārāba djārā biē jarabĀda quīrāca Ācōrēba bārāra biē jaraya.

3 ĵCārē cārēā nejarra djārā daude Ĥada acĀbada? ĵSāwāērā bacuru waibĤa bādji daude Ĥada acĀđaca?

4 Bacuru waibĤa bādji daude Ĥada ununaē panĀbΛΓΛ ĵsāwā djārāa nāwā jaradī? "Nejarra Ĥa daude ĤARA mĀa aubarīya."

5 ĵBārāba jarabada quīrāca odacaa! Naārā bacuru waibĤa bādji daude Ĥada aubarīdadua. Māwā poya ununia nejarra djārā daude ĤARA aubarīdī carea. Ara maĀ quīrāca Ĥa cadjirua o ĤARA naārā idu Ĥadua. MaĀbebΛΓΛ djārāra poya carebaya.

6 Ācōrē iteabemada usaa diarānadua bārā carāmārēā. Bārā neta nēbĤa quedeada chinaa diarānadua ĀrĀ tagarāmārēā.*

Ācōrēa iwīdibadadebema

Luca 11:9-13; 6:31

7 Bārāba neē panĀra Ācōrēa iwīdī pananadua; maĀne idjia bārāa diaya. Idjia diamārēā jĀΓĀ pananadua; maĀne ununia. Deđe eda wābadamaĤa trĀnadua; maĀne dji eda wābadara ewayā diai carea.

8 Dji iwīdī Ĥaba edaya. Dji jĀΓĀ Ĥaba unuya. Dji trĀ Ĥa itea deđe eda wābadara ewayā ne diai carea.

9 Warraba paĀ iwīdībΛΓĀđe ĵdji zezaba mōgarada diaica?

10 Warraba beda iwīdībΛΓĀđe ĵdji zezaba damada diaica?

11 Bārā dji cadjirua beaba bārā warrārāa ne biada dia cawa panĀbΛΓΛ, ĵbārā Zeza bajāne Ĥaba dji iwīdī panĀa ne biada diaēca?

12 Bārāba quīrā panĀa djārāba ne jūmane bārāra bia odida. Ara maĀ quīrāca djārāra bia odadua. Ācōrēba Moīsea diađa leyda idjaba Ācōrēneba bedeadadarāba Ĥapedada sida ara maĀ crīchadeba ze Ĥa.

Eda wābada pēsua Ĥa

Luca 13:24

* 6:29 Salomō. 1 Rey 10:4-7, 23-25. * 7:6 MaĀ versīculoba nāwā jara ĤACA ĤAA: "ΛcĀΓĀba Ācōrē bedeadada ūrī quīrānacabΛΓΛ, ādjirāa waa jaradiarānadua. JaradiadībΛΓΛ bārāra biē odia."

13-14 Bārāra dji eda wābada pēsua bade wānadua. Taba uruade eda wābadara jedea ba. Dji o sida jedea ba bēra wāicha ba. Mama zocārā eda wābadaa. Baribara Ācōrē ume ewariza zocai bai carea dji eda wābadara pēsua ba. Dji ode wācara ba bēra zarea ba wāi carea. Ma ora zocārāba ununacaa.

Bacurura dji nejōneba cawabadaa

Luca 6:43-44

15 Quīrācuīta beadadua. Laba sewadeba Ācōrēneba beea panana abadaa. Ādjirāba dji biarā quīrāca jaradiabadaa baribara māwā panā eberārāba Ācōrē beea igaradamārēa.

16-17 Ādjia o pananeba bārāba cawadā dji wārā arada wa dji wārēda. Bacuru biaba nejō biada zaubaria baribara bacuru cadjiruaba nejō cadjiruada zaubaria. Laba uvada zaubarica? Wa jūichichiba higojōda zaubarica?

18 Bacuru biaba nejō cadjiruada zaucaā idjaba bacuru cadjiruaba nejō biada zaucaā.

19 Bacuru bia zaucara tutaḍapeda babuebadaa.

20 Ara ma quīrāca bārāba Ācōrēneba beebadarāda dji wārā arada wa dji wārēda cawadā ādjirāba o pananeba.

Jesu trāneba ne o beara labā idjiderāda

Luca 13:25-27

21 Eberārāba māra ādji boroada abadamāna jūmarāda Ācōrē purude beadaea. Ababe mā Zeza bajāne laba quīrā ba o beara idji purude panania.

22 Idjia cawa oi ewaride zocārāba mā jaradā: “Dai Boro, dai Boro, daira badeba beebasidaa, ba trāneba jairāda āyā jaratasidaa, idjaba ba trāneba ne ununaca waiabada osidaa.”

23 Ma ne mā ebuda jaraya: “Cadjirua obadarā, āyā wānadua. Mā bārāra unucaa.”

De umēnebema

Marco 1:22; Luca 6:47-49

24 Ma carea bariduaba mā beebada ūrīpeda jā oibara, na quīrāca baya: eberā crīcha cawa laba idji dera mōgara lra osia.

25 Ma ne cue ze nūmesia, nūrāra dji cābāyā puā nūmesia, do sida ze nūmesia, baribara idji dera cora wāe basia mōgara lra oda bēra.

26 Baribara mā beea ūrīpeda jā oibara, na quīrāca baya: eberā crīcha nee laba idji dera bade osia.

27 Ma ne cue ze nūmesia, nūrāra dji cābāyā puā nūmesia, do sida ze nūmesia. Ma laba idji dera cora wāpeda abeda jūma ārsia.-

28 Jesuba jūma jaradiadacarea eberārāba cawa crīchadae basia.

29 Judiorā ley jaradiadarā quīrāca jaradiae basia. Abara bio cawa badeba ebuda jaradia basia.

8

Jesuba aida bara ba biabida

Marco 1:40-45; Luca 5:12-16

1 Jesu eyadeba edaa zeside eberārāra zocārā idji caidu wāsidaa.

² Māwā b̄ade ēberā aida bara b̄ada Jesumaa zesia. * Chīrāborode cobepeda nāwā bedea djuburiasia:

–Mā Boro, b̄a quīrīā b̄ab̄aḡa, m̄ara poya biabida b̄a.–

³ Mañe Jesuba j̄awa ḡḡ b̄ab̄aḡaḡe jarasia:

–Māwā o quīrīā b̄a. ¡Biadua!–

Ara maāda aida bara b̄adara biasia.

⁴ Jesuba idjia jarasia:

–B̄a biadara ni ab̄aa jararādua. Āteb̄aḡa sacerdotemaa wādua b̄ara biasida unumārēā. Jāḡbe Moiseba jarada quīrāca ne diacuadua.† Māwā ēberārāba cawadia b̄ara wārāda biasida.–

Jesuba sordaorā boro nezoca biabida

Luca 7:1-10

⁵ Maḡbe Jesura Capernauḡ purudaa wāsia. Jūēside Romanebema sordaorā boroda idjima zesia. Maḡḡaba nāwā bedea djuburiasia:

⁶ –Mā Boro, m̄ nezocada diguidā bio cacua pua b̄a b̄erā c̄adade b̄aradr̄a b̄a.–

⁷ Mañe Jesuba jarasia:

–Idji biabi carea wāya.–

⁸ Barib̄aḡa sordaorā boroba jarasia:

–Mā Boro, m̄ara ēberā biaēa bara m̄ dede eda wāmārēā. Barib̄aḡa m̄ nezoca biamārēā b̄a namaḡa jaraib̄aḡa, idjira biaya.

⁹ Ara maḡ quīrāca m̄ boroba jara b̄ara m̄a ḡḡaida b̄a. Idjaba m̄a jara b̄ara sordaorā m̄ j̄awaēda beaba ḡḡanida pan̄a; m̄a ab̄aa zeduada aib̄aḡa zebaria; wāduada aib̄aḡa, wābaria; idjaba m̄ nezocaa nāwā oduada aib̄aḡa ara maāda idjia obaria.–

¹⁰ Maḡ ḡrīside Jesuba bia crīchasia. Mañe idji ēpē pan̄rā jarasia:

–Wārā arada bārā jaraya: naḡ ēberāba bio ḡḡ b̄a quīrāca israelerā tāēna ni ab̄a bida unucāa.

¹¹ M̄a bārā jaraya: ḡmādaḡ odjabariareba idjaba ḡmādaḡ b̄ebariareba dru aībemarāda zocārā zedia. Maḡḡarā dadi drōāenabemarā Abrahāḡ ume, Isa ume, Jacobo ume bida Ācōrē purude ne co chūpanania.

¹² Barib̄aḡa Ācōrēba ēberārā naārā pe eroba quīrīā b̄adada pāimanaa āyā j̄arecuaya. Mama aujīā panania idjaba puaba quida ḡchia panania.–

¹³ Maḡbe Jesuba sordaorā boroda jarasia:

–Diguidā wādua. B̄a ḡḡ b̄a quīrāca m̄a oya.–

Sordaorā boro nezocara ara maāda biasia.

Jesuba Simoḡ Pedro p̄cōrē biabida

Marco 1:29-34; Luca 4:38-41

¹⁴ Maḡbe Jesura Pedro dedaa wāsia. Eda wāsida ususia Pedro p̄cōrēda c̄awamiaba c̄adade b̄ada.

¹⁵ Maḡ wērā j̄awara Jesuba tāsia. Ara maāda c̄awamiara dugusia. P̄radr̄peda ādjira ne cobisia.

¹⁶ Queudacarea ēberārāba zocārā jai bara beada Jesumaa enesidaa. Mañe Jesuba ara jarab̄aḡa dji jaira jūma āyā j̄arecuasia. Idjaba cacua biē b̄eara jūma biabicuasía.

¹⁷ Māwāsia Ācōrēneba bedeabari Isaiaba jarada quīrāca. Nāwā jarasia: “Dadjirāca cacua biē beaside idjia biabisia, idjaba pua beaside idjia jōbisía.”‡

* **8:2** Aidara Jesu ewaride wārāda sāwā basida dadjirāba cawadaē pan̄a. Barib̄aḡa judiorāmaarā ab̄a Ācōrēb̄aḡa poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Reye 5:7). Maḡ awara ab̄a aidaba jidasira āyā bade wāda basia (Levitico 13:45-46). † **8:4** Levitico 14:1-32. ‡ **8:17** Isaiā 53:4.

*Jesua ēpē quīrīā panana**Luca 9:57-62*

¹⁸ Jesuba ēberārāda zocārā idji caita powua nūmāda unusia. Maļ carea idji ume nībabadarāa amene wa quīrārē chāniana asia.

¹⁹ Baribāḷa wāni naēna judiorā ley jaradiabarida Jesumaa zesia. Maļ ēberāba jarasia:

–Jaradiabari, bā wābāḷa māra bā ume wāya.–

²⁰ Jesuba idjīa jarasia:

–Ūsa pāra de bara bāa, ībana sida de bara bāa, baribāḷa mā, Naļ Djara Edadara sāma cāi sida neļ bāa.–

²¹ Maļne aba idji ume nība jarasia:

–Mā Boro, bā ume wāi naēna idu mā zezada tḷbaribidua.–[§]

²² Jesuba idjīa jarasia:

–Mā ume zedua. Beu bearāba beudarāra tḷbaridida panā.–*

*Jesuba amene bogozoa tumabida**Marco 4:35-41; Luca 8:22-25*

²³ Maļbe Jesura jābađe bādopeđa idji ume nībabadarā sida wāsidaa.

²⁴ Māwā panāne nāūrāda dji cābāyā puá nūmepeđa baido bogozoara jābađe eđa wā nūmesia. Maļne Jesura cāi basia.

²⁵ Maļ carea idji ume nībabadarāba ḷrḷmanapeđa nāwā jarasidaa:

–Dai Boro, carebadua! ¡Dadjirāra bārrubododaa!–

²⁶ Maļne Jesuba jarasia:

–Bārāra ḷsāwāērā ne waya panā? Bārāba Ācōrēra ījānaēca bāa.–

Piradrāpeđa Jesuba nāūrāra, baido bogozoa sida quēāsia.† Ara maļda jūma tuma nūmesia.

²⁷ Maļne ādjirāba cawa crīchadaē basia. Nāwā jarasidaa:

–Naḷgāra ḷcaida jāwā bā? Nāūrāba, baido bogozoa bida idji bedeara ījābadaa.–

*Jesuba jai zocārā āyā jaretada**Marco 5:1-20; Luca 8:26-39*

²⁸ Maļbe amene droma quīrārē chānapēđa Gadara druade jūēsidaa. Maļne ēberā umē jai bara panāda beudarā tḷbaribada uriaēba Jesumaa zesidaa. Maļ ēberāra bio minijīchia panā bēra ni abāda mamaare wānaca basia.

²⁹ Maļne Jesua jīgua bia jarasidaa:

–Ācōrē Warra!‡ ḷcārē cārēā दौरā mīā sē bā? ḷDai ewari jūēi naēna bāa cawa ode ze bāca?–

³⁰ Tāmā aride chinada ne co duanasidaa.

³¹ Maļ bēra dji jairāba Jesua nāwā bedea djuburiasidaa:

–Bāa dairāda āyā jaretāibāḷa, jari duanā china cacuađe idu eđa wābidua.–

³² Maļne Jesuba jarasia:

–Wābāḷadadua.–

Ara maļda jāirāra maļ ēberārā cacuađebemada ēdrāđapeđa china cacuađe eđa wābāḷasidaa. Maļba chinara pirapodapeđa perawađeba daidu tēūcuasidaa. Māwā jūma nābāḷa quinisidaa.

§ 8:21 ḷcāḷamaarā maļ ēberāba nāwā jara bāa: “Bā ume wāi naēna, māa jāāida bāa aba mā zezā jaidabāḷadaa.” * 8:22 Beu bearāba beudarāra tḷbaridida panā. Jesuba beuda tḷbarididebemada jara bāēa. Ātebāḷa ara ādjia o quīrīā panā quīrāca o beada quēā bāa. † 8:26 Baido bogozoa. Griego bedeade “pusa” bā bāa. Griegode pusa, amene sida abari bedeaa. Galilea amenera baido cūāa. ‡ 8:29 Ācōrē Warra. Griego bedeade ḷcāḷa cartade bā bāa: “Ācōrē Warra Jesu.”

³³ Maλ china waga pananara daupera pira wāsidaa. Ādji purude jūēnapeda ēberārā jai bara beada sāwāpedadada jūma nēbΛΓΛSidaa.

³⁴ Maλ carea jūma dji purudebemarāra Jesu bΛmaa zesidaa. Ununapeda Jesua bedea djaburiasidaa ādji druadebemada āyā wāmārēā.

9

Jesuba ēberā cacua beu bΛ biabida

Marco 2:1-12; Luca 5:17-26

¹ Jesura jābađe badopeda wayacusa amene droma quīrārā chāpeda idji babari purude jūēsia.

² Mama ēberā cacua beu bΛda idji cΛdade Jesumaa enesidaa. Jesuba unusia maλ ēberā enepedadaba wārāda ijā panΛda idjia dji cacua beu bΛΓΛ poya biabida. Maλ carea Jesuba dji cacua beu bΛa jarasia:

-Sobiadua, cūdra. BΛa cadjirua odara mΛa quīrādoasia.-

³ Mama judiorā ley jaradiabadarāda ΛCΛΓΛ panasidaa. MaλΓarāba crīchāsidaa: “Idjira Ācōrē quīrāpita biē bedea bΛa.”

⁴ BaribΛΓΛ ādjia crīcha panΛra Jesuba cawasia. Maλ carea jarasia:

-Bārāba ζcārē cārēā jāwā biē crīcha panΛ?*

⁵ Bārāmaarā ζsāΛΓΛda zareeara bΛ? ζCadjirua odara quīrādoayada aida wa naλ ēberā cacua beu bΛra piradrΛbipeđa nībabida?

⁶ Ācōrēba mΛ, Naλ Djara Edadara bΛsia naλ ējūāne duanΛba cadjirua obadara quīrādoamārēā. Maλra bārāa unubiya.-

Ara maλda dji cacua beu bΛa nāwā jarasia:

-PiradrΛdua. BΛ cΛdara edapeda diguidaa wādua.-

⁷ Ara maλda dji cacua beu badara pirabaripeđa diguidaa wāsia.

⁸ Maλ unusidade dji arima beara ne wayasidaa.† BaribΛΓΛ Ācōrēa bia bedeasidaa idji ΛbΛada diada bērā ēberāba cacua biē beara biabimārēā.

Jesuba Mateo trīna

Marco 2:13-17; Luca 5:27-32

⁹ Jesu mamaΛba wābΛrΛde ēberā Mateo abadada unusia. Maλ ēberāra Romanebema boro itea parata diabada dede chūmasia. Jesuba Mateoa jarasia:

-Mā ume zedua.-

Ara maλda Mateora piradrΛpeda Jesu ume wāsia.

¹⁰ Māwānacarea Jesura Mateo dede ne co basia. Jesu ume nībabadarāda, Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebadarāda, judiorā ley igara bea sida Jesu ume ne co duanasidaa.‡

¹¹ ΛCΛΓΛ parisorāba maλΓΛra unusidaa. Maλ carea Jesu ume nībabadarāa iwidīsidaa:

-Bārāa jaradiabarira ζcārē cārēā Romanebema boro itea parata jΛΓΛ pebadarā ume, dewara cadjirua obadarā ume biđa ne co chūmΛ?-

¹² Ādjia māwā iwidibΛdada Jesuba ūrīpeda jarasia:

-Cacua bia beaba nēārā diabarira jΛrΛdaca. Dji cacua biē beabΛΓΛ jΛrΛbadaa.

* **9:4** Griego bedede ΛCΛΓΛ cartade idjaba bΛ bΛa “bārā sode.” † **9:8** Ne wayasidaa. Griego bedede ΛCΛΓΛ cartade bΛ bΛa: “Cawa crīchadaē basia.” ‡ **9:10** Judiorā ley igara bea. Griego bedede “cadjirua obadarā” bΛ bΛa.

13 Naλ bedeaba cārēda jara bΛada cawade wānadua: “Animarā babue diadi cāyābara mΛa quīrā bΛa bārāba djārā quīrā djuburiadida.”[§] MΛra jipa bea trΛi carea zeē bΛa, ātebΛrΛ cadjirua obadarāda trΛ bΛa Ācōrēmaa zedamārēā.^{*}

Ne codaca ewaridebema

Marco 2:18-22; Luca 5:33-39

14 Māwānacarea Borocuebari Juaλ ume nībabadarāda Jesumaa zedapeda iwīdisidaa:

–Daiba, pariseorā biēda ara cadrΛa ne codaca ewarira obadaa, baribΛrΛ bΛ ume nībabadarāba ζsāwāērā odaca?–

15 Jesuba ādjīa jarasia:

–Umaquīrāba wērā edabΛrΛde ζcaida sopua bai? Maλ umaquīrāra wadibida idjia edodarā ume bΛmisa bΛsrīda panania. BaribΛrΛ ewari aba dewara ēberārāba idjira āyā ededia. Maλbe bΛrΛ idjia edodarāba ne codaca ewarira odia.

16 Dadjirāba jābada dji sore cōā bΛmaa wua djiwidida cajudacaa. Māwā odibΛrΛ djiwīdi cajuda errebaribΛrΛba dji wua sorera waibΛara cōāya.

17 Idjāba ni abaΛba uva ba djiwidira animarā e oda dji sorede tΛdacaa. Māwā odibΛrΛ aseabΛrΛde animarā e oda dji sorera cōāya. Maλbe uva bΛra, animarā e oda sida aduaya. Maλ carea uva ba djiwidira animarā e oda djiwidide tΛdida panΛa. Māwā umena dārā droadia.[†]

Jesuba wērācau biabīda

Marco 5:21-43; Luca 8:40-56

18 Jesuba māwā jaradia bΛde judio dji dromada zesia. Maλ ēberāra Jesu quīrāpita barru cobepeda jarasia:

–MΛ caura aretewa jaidabarisia. BaribΛrΛ bΛada wāsira bΛ jΛwada idji λrΛ bΛibΛrΛ λrēbaya.–

19 Jesura piradrΛpeda maλ ēberā ume wāsia. Idji ume nībabadarā sida wāsidaa.

20-21 Ādjirā tāēna wērā doce poa oamiaba jida bΛada nībasia. Maλ wērāba nāwā crīchasia: “MΛa idjia jΛ bΛada tāibΛrΛ mΛra biaya.” Maλ bērā Jesu jēdaareba wāpeda idjia jΛ bΛ ide tāsia.

22 Jesuba jēda acΛbΛrΛde wērā unupeda nāwā jarasia:

–Cau, bΛsrīdadua. Wārāda biaida ijāna bērā bΛra biasia.–

Ara maλda wērāra bia besia.

23 Jesu judio dji droma dede jūēsīde chiru zabadarāda idjāba aujīābadarā sida unusia.[‡]

24 Jesuba ādjīa jarasia:

–Āyā wānadua. Wērācaura jaidāē bΛa, ātebΛrΛ cāi bΛa.–

Maλ carea ēberārāba idjimaa acΛdapeda ipidasidaa.

25 BaribΛrΛ ēberārāra āyā jΛretacuapeda Jesura dede eda wāsia. Maλbe wērācau jΛwade jidapeda pirabaribisia.

26 Jesuba odadēbemada jūma maλ druade ūrīsidaa.

Jesuba dauberrea bea biabīda

27 Jesu mamaΛba wāsīde dauberrea beada umé idji caidu bia zesidaa. Maλ ēberārāba jīgua jarasidaa:

–Jesu, Davīdeba zeda, daira quīrā djuburiadua!–

§ 9:13 Osea 6:6. * 9:13 Ācōrēmaa zedamārēā. Griego bedeadē ΛCΛrΛ cartade maΛra neēa. † 9:17 MaλgΛdeba Jesuba cawabisia idji bedeara ādjirā drōāenabema crīcha ume ābaa jaradiacada. ‡ 9:23 Israelerāba chiru zabadarāda, aujīābadarā sida paratada diabadjidāa careba aujīāne zedamārēā.

²⁸ Jesu diguidaa jūēside maļ dauberrea panara idjima zesisdaa. Maļbe Jesuba ādjia iwidiisia:

–ǰBārāba wārāda iǰā panaca māa bārāra poya biabida?–

Ādjia panusidaa:

–Māē, dai Boro.–

²⁹ Maļbe Jesuba ādji daude tāpeđa jarasia:

–Bārāba iǰā panā quīrāca māa oya.–

³⁰ Ara maļda ādji daura biasidaa. Maļbe Jesuba bio jara ħasia maļnebemada ni abāaa nēbāgarānamārēā.

³¹ Baribāra dedeba ēdrāpēđa Jesuba ādji ume ođada jūma maļ druade jara wāsidaa.

³² Ara dauberrea panana ēdrābdade dewararāba ēberā quīrāme cara ħā jai bara ħada enesidaa.

³³ Jesuba maļ jai jaretađacarea ēberā quīrāme cara bađara beđeasia. Ēberārā mama duanāba cawa crīchadaē basia. Nāwā jarasidaa:

–Israel druade wađibida naļ quīrāca ununaca basia.–

³⁴ Baribāra pariseorāba jara duanasidaa:

–Jāļ Jesuba jaira āyā jaretabarā, jairā boro Beelzebúba maļ lħāada diađa bērā.–

Néu waiħāa waraga ħara ǰcairāba ewadi?

³⁵ Māwānacarea Jesura puru waiħāa ħeaza, puru zaque ħeaza pārrāa wāsia. Judiorā dji jarebada deza jarabadjia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebāra. Maļ beđa bia jaradia nīne jūma cacua biē ħeara, cacua pua ħe sīda biabicuasia.

³⁶ Idjia ēberārā cābana unuside mīā djoburi unusia. Ne jūmane bia mīga ħeasia idjaba āduba ħeasia. Oveja dji wagabari neē queđa quīrāca panasidaa. §

³⁷ Maļne idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

–Wārāda naļ ēberārāra néu waiħāa waraga taħā quīrāca ħeaa. Baribāra dji ewabadarāda zocārāēbe panāa.

³⁸ Maļ bērā Néu Djibarāa iwidiđadua ewabadarāda idji néumaa dia-
buemārēā.–

10

Jesuba doce diabuedarā

Marco 3:13-19; 6:7-13; Luca 6:12-16; 9:1-6

¹ Jesuba idji ume nībabadarā doce panāra ābaa trāsia. Maļbe ādjirāa lħāada diasia jaida āyā jaretadamārēā, idjaba cacua biē ħeada, cacua pua ħe sīda biabidamārēā.

² Jesuba diabuedarā doce panāra naļgarā basia: Simoļ, Pedro abadada; dji djabā Andre; Zebedeo warrarā Santiago idjaba Juaļ;

³ Pelipe; Bartolomé; Tomá; Romanebema boro itea parata jara pebari bađa Mateo; Alpeo warra Santiago; Tadeo;*

⁴ idjaba Simoļ Cananeo.† Idjaba basia Juda Iscariote, Jesu jidabidada.

⁵ Maļ doce ēberārāra Jesuba wābigasia. Baribāra wāni naēna idjia jarasia:

–Judiorāēmaa, Samaria puru ħeade bida wārānadua.

§ 9:36 Numero 27:15-17. * 10:3 Tadeo. Griego beđeade ācāra cartade maļ trā cāyābara bā ħāa “Lebeo, Tadeo abada.” Maļ Tadeora Santiago warra Judaca ħāa. † 10:4 Simoļ Cananeo. Luca 6:15de “Simoļ Zelote” ħā ħāa.

6 ĀtebΛΓΛ judiorāmaa, israelerā oveja aduā bea quīrāca panΛmaa wānadua.

7 Bārā wābΛdaza jaradadua Ācōrēra jūēsida jūmarā Boro bai carea.

8 Maλ bērā cacua biē beara biabidadua, beupedadara λrēbbidadua, aida bara beara biabidadua, jaira āyā jΛretadadua. Māwā odamārēā mλa bārāa ΛbΛada bari diabΛΓΛ. Maλ bērā ēberārā bari carebadadua.

9-10 Bārāba o panΛbari Ācōrēba ne diaya. Maλ carea orora, parata torrora ni maārī bida ederānadua. Bārā wābΛdade buchacara ederānadua. Bārāba jΛ panΛ awa ededadua. Jirūne jΛbadara, bardona sīda ederānadua.

11 Bārā puru waiβΛade wa puru zaquede jūēbΛdade bārā bia edai ēberāda jΛΓΛadadua. Maλ ēberā dede pananadua aba purudeba ēdrΛbΛdadaa.

12 Maλ dede eda wābΛdade Ācōrē trΛneba dji ēberārāa jaradadua necai pananamārēā.

13 Maλ dedebemarāba bārāda bia edadibΛΓΛ, necai panania. BaribΛΓΛ bia edadaēbΛΓΛ, necai pananaēa.

14 AbaΛba bārāda bia edaēbΛΓΛ, wa bārā bedeada ūrī quīrīāēbΛΓΛ, mamaΛba ēdrΛdadua. Ādji dedeba wa purudeba ēdrΛbΛdade egoro pora bārā jirūne bΛra jārēpetadadua.

15 Wārā arada mλa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewariē Sodomā, Gomorra puru cāyābara maλ purura wetara cawa oya.*

Jesu ĩjā bea mġgadidebema

Marco 13:9-13; Luca 21:12-19

16 Mλa bārāra ēberā cadjirua tāēna diabuebΛΓΛ. Ādjirāba bārāra biē odia usa cadrΛaba oveja orrabari quīrāca. Maλ carea ādjirā tāēna panane dama quīrāca crĭcha cawaadeba nĭbadadua, baribΛΓΛ puchirā quīrāca λmλmλrλā beadadua.

17 Ēberārā tāēna quīrācuiata beadadua. Ādjirāba bārāra dji bororāmaa jida ededapeda dji jΛrebada dede u jidadia.

18 Mλ ĩjā panΛ carea bārāra dji dromarā quīrāpita, dji bororā quīrāpita bida ededia. Maλne bārāba ādjirā quīrāpita, judiorāē quīrāpita bida mλnebemada bededia.

19 Bārā jida edebΛdade sopuarānadua sāwā bedeadida. Dji bororā quīrāpita panane Ācōrēba cawabiya cārēda jaradida panΛda.

20 Maλ bedebΛdade bārā crĭchadeba bededaēa, ātebΛΓΛ bārā Zeza Jaureda bārāneba bedeaya.

21 AbaΛba ara idji djabada beabiya mλ ĩjā bΛ carea. Dewaraba idji warrada beabiya idjaba warrarāda ādji djibarirā ume biē panenapeda beabidā.

22 Jūmarāba bārāra quīrāmania mλ ĩjā panΛ carea. BaribΛΓΛ bārāba maλ ewari zareade mλ ĩjā panΛda idu bΛdaēbΛΓΛ, Ācōrēba ēdrΛ edaya.

23 Puru abΛade ēberārāba bārāda biē odi carea ēpēnibΛΓΛ, dewara purudaa mĭrū wānadua. Wārāda mλa jaraya: bārā Israeldebema puru beaza jūma pġrΛadī naēna mλ, Naλ Djara Edaāra zeya.

24-25 Ne cawa quīrīā bΛra dji jaradiabari cāyābara ne cawaara bΛēa. BaribΛΓΛ dji jaradiabari quīrāca baibΛΓΛ, bia bΛa. Nezoca sīda idji boro cāyābara auđuara bΛēa. BaribΛΓΛ idji boro quīrāca baibΛΓΛ, bia bΛa. Mλra jairā boro Beelzebú a panΛbΛΓΛ, bārāra ara maλ quīrāca jaradia. §

¿Caida wayadida panΛ?

Luca 12:1-9

* 10:15 Sodomā, Gomorra puru. Genesi 19:1-29. § 10:24-25 Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: “De djibarida jairā boro Beelzebú a panΛbΛΓΛ, idji ēberārāra ara maλ quīrāca jaradia.”

26 Ēberārāda wayarānadua. Ne jūma ebuda ɁΛĕra mĕrā beĕa. Dadjia cawadaĕ panΛra Ācōrĕba ebuda cawabiya.

27 Mĕa bārāa pāimane jara ɁΛra Λnaane jaradadua. Mĕa bārā cΛwΛrΛ caita jaradara de Λrĕba jĭgua jaradadua.

28 Ēberārāda wayarānadua. Ādjia naĕ cacuada poya beadia baribΛrΛ dadji jaureda poya beadaĕa. ĀtebΛrΛ naĕ cacua, dadji jaure tΛbΛ uruade babueida ɁΛrΛ wayadadua.

29 Ībana zaqueda umĕ nĕdoĕi carea parata pichida aba diabadaa. BaribΛrΛ bārā Zeza bajāne ɁΛba iduaribiĕbΛrΛ, ni abaĕ ĩbanada beuĕa.

30 Maĕ awara Ācōrĕba cawa ɁΛa bārāba budara jūmasāwā eropanada.

31 Ācōrĕba bārāra ĩbana zocārā panΛ cāyābara biara waga ɁΛ bĕrā ne wayadiĕ panΛa.

Jesu carea quĭrā peraiĕ ɁΛ

Luca 12:8-9

32 AbaΛba ĕberārā quĭrāpita mĕda ĩjā ɁΛada aibΛrΛ, mĕ Zeza bajāne ɁΛ quĭrāpita mĕa idjira mĕreana aya.

33 Ara maĕ quĭrāca abaΛba ĕberārā quĭrāpita mĕda adua ɁΛada aibΛrΛ, mĕa biĕda mĕ Zeza bajāne ɁΛ quĭrāpita idjira adua ɁΛada aya.

¿Caida biara quĭrānida panΛ?

Luca 12:51-53; 14:26-27

34 Crĭcharānadua mĕra naĕ ĕjūānaa zesida ĕberārā ābaa necai ɁΛi carea. Mĕra maĕ carea zeĕ ɁΛa, ātebΛrΛ ze ɁΛa ĕberārāda ābaa bia panarānamārĕā.

35 Mĕra zesia warrada dji zeza ume biĕ ɁΛi carea, cauda dji papa ume biĕ ɁΛi carea, idjaba āĭguda dji pācōrĕ ume biĕ ɁΛi carea.

36 Bārāba mĕ ĩjā panΛ carea ara bādji diguida dji quĭrūda beadia.*

37 AbaΛba dji zezada wa dji papada mĕ cāyābara biara quĭrā ɁΛbΛrΛ, maĕrΛra mĕ ume poya nĭbaĕa. AbaΛba dji warrada wa dji cauda mĕ cāyābara biara quĭrā ɁΛbΛrΛ, maĕrΛra mĕ ume poya nĭbaĕa.

38 Bia mĭgai carea ɁΛĕbΛrΛ, poya mĕ ume nĭbaĕa.

39 AbaΛda naĕ ĕjūāne bia ɁΛibΛrΛ, ĩrūare bia ɁΛaĕa. BaribΛrΛ abaΛda mĕ carea beuibΛrΛ Ācōrĕ ume ewariza zocai ɁΛaya.

Ācōrĕneba nebia edadiĕbema

Marco 9:41

40 Bārā bia edabΛrΛba mĕda bia edabΛrΛa. Mĕ bia edabΛrΛba mĕ Diabuedada bia edabΛrΛa.

41 AbaΛba Ācōrĕneba bedeabarida cawapeĕa bia edaibΛrΛ, Ācōrĕba idjideba bedeabaria nebia diabari quĭrāca maĕ ĕberāa diaya. Ēberā jipa ɁΛda abaΛba cawapeĕa bia edaibΛrΛ, Ācōrĕba ĕberā jipa ɁΛa nebia diabari quĭrāca maĕ ĕberāa diaya.

42 Mĕa jaraya: abaΛba mĕ ume nĭbabadarā dji edaara ɁΛarā sida cawapeĕa baido cūrāsada diaibΛrΛ, Ācōrĕba wārāda maĕ ĕberāa nebiada diaya.-

11

1 Jesuba idji ume nĭbabadarā doce panΛa māwā jaradacarea mamaΛba puruza jaradiade wāsia.

Jesuba Borocuebari Juaĕnebema jarada

Luca 7:18-35

* 10:36 Miquea 7:6.

² Borocuebari Juaḷ preso baside ūrīsia Ācōrēba ēdraḷ edabari diai jaradaba o ḅaḷdebemada. Maḷ carea idji ume nībabadarāda umé diabuesia Jesua nāwā iwididamārēa:

³ –¿ḅara dji zeida ḅadaca, wa dewarada jḷānida panḷa?–

⁴ Jesuba ādjia nāwā panusia:

–Bārāba unu panḷada idjaba ūrī panḷada Juaḷa jarade wānadua.

⁵ Dauberrea ḅeadaba unu panḷa, jīrū biē ḅeadara bia nīnaa, aida bara ḅeadara biasidaa, cḷwaraḷ qui ḅeadaba ūrī panḷa, idjaba beupedadara ḷrēbacuasidaa. Maḷ awara ne neē quedeaba ḅeḅea bia Ācōrēba carebaidebemada ūrī panḷa.*

⁶ Mḷ igaraē ījā ḅara bio bia ḅaya.–

⁷ Juaḷba diabuedarā wāpedadacarea Jesuba arima duanḷa Juaḷnebemada beḅesia:

–Ējūā pōāsa ewaraga ḅadaa bārāba Juaḷ acḷde wāsidade ḷcārēda ununida crīchasiḷa? ¿Nāūrāba cha ureurea eronūmada ununida crīchasiḷaca?

⁸ Māwā crīchadaē basía. Maḷda ḷcārēda ununida crīchasiḷa? ¿Ēberā bio dji ḅada ununida crīchasiḷaca? Māwāēa; dji bio dji ḅeara ēberārā bororā deḅe panabadaa.

⁹ Maḷda ḷcārēda ununida crīchasiḷa? ¿Ācōrēneba beḅeabarida ununida crīchasiḷaca? Māē, Ācōrēneba beḅeabarida acḷde wāsidaa. Juaḷra Ācōrēneba beḅeabari dji dromaa.

¹⁰ Idjidebemada Ācōrē Beḅeade nāwā ḅḷ ḅa:

Beḅea jarabarida mḷa ḅḷ na diabueya ḅḷ o jarimārēa.†

¹¹ Mḷa wārā arada jaraya: naḷ ējūāne ni abaḷda Juaḷ cāyābara dji dromaara ḅaḷa.‡ Baribaraḷ Ācōrē purudebema dji edaara quiruda idji cāyābara dji dromaara ḅaḷa.

¹² Borocuebari Juaḷba jaradia ḅeḅadeba ḷtaa Ācōrē purudebemarāra bia mīga panḷa. Ēberā cadjiruarāba ādjira biē o quīrā panḷa.§

¹³ Ācōrēneba beḅeabadarāba, Moise biḷa Ācōrēba ēberārā pe erobaidebemada beḅeabadjidaa aba Borocuebari Juaḷ ewaridaa.

¹⁴ Ādjia jarasidaa Elía quīrāca ḅada aba naārā zeida. Bārāba cawa quīrā panḷaḷaḷa, Juaḷra maḷ ēberā zeida ḅadaa.*

¹⁵ Dji cḷwaraḷ bara ḅaba quīrācuita ūrīdua.

¹⁶ Iḷibema ēberārānebemada mḷa ḷsāwā jarai? Purude warrarā jemene panḷne nāwā ijarabada quīrāca panḷa:

¹⁷ Daiba chiru zasidade bārāra caridaē basía. Sopaḷdebema trḷābi trḷāsidade bārāra jīānaē basía.

¹⁸ Iḷibemarāra ara maḷ quīrāca panḷa. Borocuebari Juaḷba ne coca ewarida obadjia idjaba ne aseada doca basía. Māwāmīna ēberārāba jarabadjidaa idjira jai bara ḅada.

¹⁹ Maḷbe mḷ, Naḷ Djara Edadaba ne jūmada cobaria idjaba ne jūmada dobaria. Baribaraḷ ādjirāba jarabadaa mḷra ne coya ḅada, itua awua ḅada. Maḷ awara jarabadaa mḷra cadjirua obadarā ume, Romanebema boro itea

* **11:5** Isaía 26:19; 35:5-6; 61:1-3. † **11:10** Malaquia 3:1. ‡ **11:11** Naḷ ējūāne ni abaḷda.

Griego beḅeade nāwā ḅḷ ḅa: “Wērārāba topedadadebemada.” § **11:12** Griego beḅeade maḷ versículora ebuda ḅaḷa. ḷcḷraḷmaarā nāwā jara ḅa: “Borocuebari Juaḷba jaradia beḅadeba ḷtaa Ācōrē purudebemarāda nocoda wāḅadaa. Wārāda ēberārāba ne jūmada o panḷa Ācōrē purudebemarāda beḷi carea.” * **11:14** Malaquia 4:5.

parata jαΓΛ pebadarā ume bida nībabarida. BaribαΓΛ cawa panαα Ācōrē necawaara jipa βαda idji ījā panαba jipa obada bērā.-

Jesuba idji ījāē bea puru quēāna

Luca 10:13-15

²⁰ Mañbe Jesuba λCαΓΛ puruda quēāsia. MaλγαΓā purude idjia ne ununacada biara odamīna ādjia cadjiruada igaradaē basia.

²¹ Nāwā jarasia:

-jCorazilnebemarāra, Betsaidadebemarā sida miā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Māa ne ununaca bārā tāēna ođara Tirode, Sidołne bida ođabara, maλ purudebemarāba isabe cadjiruada igaradapeda Ācōrēda ījācasidaa.† Maλ carea sopusadebema jλbadara jαcasidaa idjaba tαβα poraēde chūpanecasiada.

²² BaribαΓΛ māa bārāa jaraya: Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Tirodebemarā idjaba Sidołnebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.

²³ ¿Capernaūnebemarāra bajānaa wānica? ¡Wānaēa! ¡Ācōrēba bārāra beudarā panabadamaa βatabueya!‡ Māa ne ununaca bārā tāēna ođara Sodoma purude ođabara, jāλ purura wađibida βacasia.§

²⁴ BaribαΓΛ māa jaraya: Ācōrēba jūmarā cawa oi ewaride Sodomanebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.-

Jesu ījā bea λnāūninebema

Luca 10:21-22

²⁵ Maλ ewaride Jesuba jarasia:

-Zeza, βαra bajānebema Boroa idjaba naλ ējūānebema Boroa. Βα ne adua beaa māa jaradiadara cawabida bērā māa βαra bia jaraya. Ne cawa beaa βαa cawabiē basia.

²⁶ Māē, Zeza, βαa māwā o quīrāsia.

²⁷ Mā Zezaba māa ara idjidebemada jūma cawabisia. Ni abααba adua panαα mā, dji Warrara sāwā βαda; aba mā ZezabαΓΛ cawa βαa. Ara maλ quīrāca ni abααba adua panαα mā Zezara sāwā βαda; ababe mā, dji WarrabαΓΛ cawa βαa. Māa abααa mā Zezada cawabisira, maλ ēberā bida cawaya.

²⁸ Ne jūmaneba sē panαβαΓΛ, māma zedadua. Māa bārāra λnāūbiya.*

²⁹ Idu māa jipa pe edebidada. Māneba cawa wānadua. Māa jūma droabaria idjaba sođeba djārē cāyābara dji dromaara βαda crīchacaa. Māma zedibαΓΛ bārāra wārāda λnāūnia.

³⁰ Māa jaradia βαra zareaē βαa. Māa obi βα sida oicha βαa.-

12

Jesura λnāūbada ewari djibaria

Marco 2:23-28; Luca 6:1-5

¹ λnāūbada ewaride Jesura ējūā trigo uđade nībasia. Mañne idji ume nībabadarā jarra panα bērā trigora tα edadapeda co nībasidaa.

² Ādjia māwā o panαra λCαΓΛ pariseorāba ununapeda Jesua jarasiadaa:

-Βα ume nībabadarāba λnāūbada ewaride ocara panαda jāwā o panαa.-*

³⁻⁴ Mañne Jesuba ādjia jarasia:

† **11:21** Ācōrēba Tirora, Sidoł sida cawa osia. Amos 1:9-10. ‡ **11:23** *Beudarā panabadamaa*. Griego bedeađe βλ βαα "Hades." § **11:23** *Sodoma*. Maλ purura, Gomorra sida Ācōrēba cawa osia. Genesi 18:16đeba aba 19:29đaa. * **11:28** *Ne jūmaneba sē panαa*. Judiorā ley jaradiabadaba ne zαgαα ataubi panα quīrāca ēberārāa ne zareađa obibadjidāa. Mateo 23:4. * **12:2** Exodo 34:21; Deuteronomio 23:25.

-¿Bārāba Ācōrē Bedeara acλdacaca? Davi, idji ume nībabadarā sida jarra panasidade ¿sāwā osida?† Davira Ācōrē dede eda wāpeda Ācōrē quīrāpita bađa paλda edasia.‡ Maλ paλra ¿ababe sacerdoterāba cođida panasidaēca? Baribaλ Daviba copeđa idji ume nībabadarāa diasia.

5 Maλ awara Ācōrēba Moisea diada leyde jara bλa sacerdoterāra λnāubada ewaride Ācōrē de dromane ne ođida panλda.§ Māwāmīna λnāubada ewaridebema ley igara panλ carea bedeade panλēa. ¿Bārāba maλgλ sida acλdacaca?

6 Mλa jaraya: Ācōrē de droma cāyābara dji dromaara bλda nama bλa.

7 Ācōrē Bedeade nāwā jara bλa: “Animarā babue diadi cāyābara mλa biara quīrīā bλa bārāba djārā quīrā djuburia pananida.”* Maλ bedeaba jara bλda bārāba cawa pananabara, za bedea neē beada biē jaradaē bacasia.

8 Mλ, Naλ Djara Edadara λnāubada ewari djibaria.-

Jesuba λnāubada ewaride ēberā biabida

Marco 3:1-6; Luca 6:6-11

9 Jesura mamaλba judiorā dji jλrebada dedea wāsia.

10 Mama ēberā jλwa beu bλda basia. Maλne λcλrλba Jesura biē jara quīrīā panasidaa λnāubada ewari ley igara bλ carea. Maλ bērā idjia iwidišidaa:

-¿Bia bλca cacua biē bλda λnāubada ewaride biabida?-

11 Jesuba panusia:λ

-Bārā ovejada λnāubada ewaride uriađe baesira ¿jλwaba ēdrλ edaēca? ¿Caiba māwā oē?

12 ¿Ēberāda oveja cāyābara biara bλēca? Maλ bērā bia bλa λnāubada ewaride bia oida.-

13 Maλbe dji jλwa beu bλa jarasia:

-Jawara jiradua.-

Māwā jirabλrλde idji jλwara abeđa biasia dewarabema jλwa quīrāca.

14 Ara maλda pariseorāra ēdrλdapeđa wāsidaa. Maλbe Jesu beadi carea crīcha jarλšidaa.

Ācōrēba nezoca edada

15 Jesuba maλnebema cawaside āyā wāsia. Zocārā ēberārāda idji caidū wāsidaa. Maλne Jesuba dji cacua biē beara jūma biabicusia.

16 Idjia ādjirāa bio jara bλasia idjidebemada ebuđa jararānamārēā.

17 Maλgara māwāsia Ācōrēneba bedebari Isaiaba jarada quīrāca.

18 Nāwā jarasia:

Naλgara mλa edada nezocaa. Mλa idjira quīrīā bλa. Idji carea mλra wārāda bio bλsrida bλa.

Mλ Jaurera idjia diaya. Idjia puru beaza mλa jipa oidēbemada jaraya.

19 Idjira ijaraēa idjaba quīrūbideba biaēa. Maλ bērā nī abalba idji bedebabλrλda purude ūrīnaēa.

20 Cha cōrāicha quirura idjia cōrātaēa. Ībīrā maārī urua quirura idjia quiaēa. Ara maλ quīrāca dji abλaē beara jipa o baya aba ne jūmane poyabλrλdaa.

21 Maλne puru beaza idjira jλānia ēdrλ edamārēā.†

Jesu biē jarapedada

Marco 3:20-30; Luca 11:14-23; 12:10; 6:43-45

† 12:3-4 1 Samuel 21:1-6. ‡ 12:3-4 Exodo 35:12-13; Levítico 24:5-9. § 12:5 Numero 28:9-10; Ezequiel 46:4-5. * 12:7 Osea 6:6. † 12:21 Isaía 42:1-4.

22 Mañbe ḗcaḗba jai bara ḗa ḗberāda Jesumaa edesidaa. Mañ ḗberāra dauberrea basia idjaba quĩrāme cara basia. Jesuba idjira biabisia bedeamarēã idjaba unu bemārēã.

23 Jumarāba cawa crĩchadaē bērã iwĩdisidaa:

–Davidēba zeida bara ḗnaḗḗ Jesuca?–

24 Baribḗḗ ḗdjirāba māwā jara panara pariseorāba ŗĩsidaa. Maḗḗarāba jarasidaa:

–Jāḗ ḗberāba jaira āyā jḗretabaria, jairā boro Beelzebúba mañ ḗḗada diaḗa bērã.–

25 Baribḗḗ ḗdjia crĩcha panara Jesuba cawada bērã jarasia:

–Abari druadebemarāda ara ḗdjiduba djō pananibḗḗ, ḗduba dji quininia. Abari purude wa abari dede dji ḗberārāda ara ḗdjiduba djō pananibḗḗ, dārā pananaēa.

26 Ara mañ quĩrāca Satanaba ara idji jaida āyā jḗretaibḗḗ, ara idji ume djō ḗḗa. ḗSāwā idjia poya ḗara dārā erobai?

27 Bārāmarā māa Beelzebúdeba jairāda āyā jḗreta ḗḗa. Māwāra bārā ḗpē beaba ḗcaideba jaira āyā jḗretabada? ḗdjirāba cawabidia bārāba āi crĩcha panāda.

28 Baribḗḗ māa ḗcōrē Jauredeba jairāda āyā jḗreta ḗḗḗḗ, ḗcōrēba unubi ḗḗa idjira jūēsida bārā Boro bai carea.

29 ḗberā mēsrā ḗara naārā jḗ chūmḗḗḗḗ, ḗsāwā idji dede eda ne druade wāni? Aba māwā jḗ chūmasidara poya idji nebiada druadida panā.‡

30 Abaḗda māare ḗḗḗḗ mā ume dji quĩrūa. Abaḗba mā ume ḗberārāda ḗcōrēmaa eneḗḗḗ ḗyā jḗrecuabaria.

31 Mañ carea māa bārā jaraya: ḗberārāba cadjirua obadara, biē bedeabada sida ḗcōrēba jūma quĩrādoaya. Baribḗḗ abaḗba ḗcōrē Jaureba odada diauruba jāwā osiaḗa aibḗḗ, ḗcōrēba māra quĩrādoāēa.

32 Abaḗba mā, Nañ Djara Edadada biē jaraibḗḗ ḗcōrēba māra quĩrādoaya. Baribḗḗ abaḗba ḗcōrē Jaureda biē jaraibḗḗ, ḗcōrēba māra quĩrādoāēa. Nañ ewaride, ewari ze nūmaza quĩrādoāē baya.

33 Nejō biada zauibḗḗ cawa panāa bacuru biada. Baribḗḗ dji biaēda zauibḗḗ cawa panāa bacuru cadjiruada. Nejōza idji zau ḗḗḗba cawa panāa.

34 ¡Dama ḗberārā! ḗBārā dji cadjiruarāba sāwā ne biada bedeadi? ḗberāba idji sode crĩcha ḗḗ quĩrāca bedeabaria.

35 ḗberā biaba idji sode ne bia erobḗḗba ne biada jarabaria. Baribḗḗ ḗberā cadjiruaba idji sode ne cadjirua erobḗḗba ne cadjiruada jarabaria.

36-37 Bḗḗ ne biada jaraibḗḗ ḗcōrēba ḗara bia ḗaya. Baribḗḗ ne biaēda jaraibḗḗ cawa oya. Māa bārā jaraya: ḗcōrēba cawa oi ewaride jumarāba idjia jaradida panāa cārē cārēã ḗdji bedeadeba djārā crĩcha ḗrĩsidaa.

Jesuba Jonánebema jarada

Marco 8:12; Luca 11:29-32

38 Māwānacarea ḗcaḗḗ judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā biḗa Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, dairāba quĩrā panāa ḗḗa ne ununacada oida. Māwāra cawadida ḗara bajāneba ze ḗḗa.–

39 Baribḗḗ Jesuba jarasia:

‡ 12:29 Mañ versículode Jesuba jara ḗḗa ḗberā mēsrā ḗḗ jḗ chūmḗḗ quĩrāca idjia diaurura poyabaria jaira jḗretacuai carea.

-Bārā dji cadjiruarāba Ācōrēra ĩjā ama panΛa. Bārāba mΛra bajāneba ze bΛda cawađi carea quĩrĩā panΛa mΛa ne ununacada oida. BaribΛrΛ mΛa ne ununacada oĕa. Bārāba ababe Ācōrēneba bedebari Joná māvāna quĩrāca ununia.

⁴⁰ Jonára beda droma biteda ewari ũbea āsa, diamasi bida bada quĩrāca mΛ, NaΛ Djara Edadara ewari ũbea āsa, diamasi bida egorode baya. §

⁴¹ MaΛ awara Ācōrēba jumarā cawa oi ewaride Ninive purudebemarāda piradrΛdapeđa bārāra biĕ jaradāia. Jonāba Ācōrēba cawa oyada aside ādjia cadjirua obadara igarasidāa.* BaribΛrΛ Joná cāyābara dji dromaara bΛda nama bΛmĩna bārāba ĩjānaĕ panΛa.

⁴² MaΛ awara SalomōΛ ewaride Sabá druadebema borora wērā basía. Idjira drua tΛmΛba zesia SalomōΛ necawaa ũrĩ carea.† BaribΛrΛ naΛ ewaride SalomōΛ cāyābara dji dromaara bΛda nama bΛmĩna bārāba ĩjānaĕ panΛa. MaΛ carea Ācōrēba cawa oi ewaride maΛ wērāba pirabaripeđa bārāra biĕ jaraya.-

Jai jēda zeda
Luca 11:24-26

⁴³ Ēberā cacuadebemada ēdrΛdΛcarea jaira ĕjũā pōāsa ewaraga bΛde ĩnāũi carea jΛrΛ bΛbaria baribΛrΛ sāma ĩnāũida unucāa.‡

⁴⁴ MaΛ bĕrā idjiduba nāvā jarabaria: “MΛdji bΛdamaa jĕda wāya.” JũēbΛrΛde maΛ ĕberā sora de bari bΛ quĩrāca unubaría. Bia ima nũmΛda idjaba ne jũma bia nũmeada unubaría.

⁴⁵ MaΛbe siete jai idji cāyābara cadjiruaara beada maΛ ĕberāmaa enepedā dji ĕberā sode eđa panebadaa. MaΛ bĕrā dji ĕberāra idji naārā bada cāyābara wetara biĕ bĕbaria. Ara maΛ quĩrāca mΛ ĩjāĕ panΛ carea bārā, dji cadjiruarāda naĕna panana cāyābara biĕara panania.-

Jesu ĕberāřā idjimaa zepedada
Marco 3:31-35; Luca 8:19-21

⁴⁶ Jesuba wadibida ĕberāřāa beĕda bΛde dji papa, dji djabarā sida dajada panΛa idji ume beĕda quĩrĩā panasidāa.

⁴⁷ AbΛba Jesua jarasia:

-BΛ papada, bΛ djabarā sida dajadaare panΛa. Ādjira bΛ ume beĕda quĩrĩā panΛa.-

⁴⁸ BaribΛrΛ Jesuba maΛ ĕberāa jarasia:

-BΛmaarā ĕcairāda mΛ papa idjaba mΛ djabarā?

⁴⁹ MaΛbe idji ume nĩbabadarāmaa jΛwa supeđa jarasia:

-Naĕgarāda mΛ papaa idjaba mΛ djabarāa.

⁵⁰ MΛ Zeza bajāne bΛba quĩrĩā bΛ o beadrΛ mΛ djabaa, mΛ djabawĕrāa, idjaba mΛ papaa.-

13

Pea podadebema ne jara bΛ
Marco 4:1-9; Luca 8:4-8

¹ Ara maΛ ewaride Jesura dedeba ēdrΛpeda amene droma icawa chũmane wāsia.

² MaΛne ĕberārāda zocārā idjima powua nũmesia. MaΛ bĕrā jĕbade badopeđa chũmesia. Ēberārāra ĩbΛde do icawa duanesidāa.

§ 12:40 Joná 1:17. * 12:41 Joná 3:5-10. † 12:42 1 Rey 10:1-13. ‡ 12:43 Israelerāba jarabadjidaa jairāra ĕjũā pōāsa ewaraga bΛde beabadada. Isaia 34:14.

3 Mañbe Jesuba ãdjirãa ne quĩrãtãnoa ne jara ðãdeba nãwã jaradiasia.

-Ëberãda ne pode wãsia.

4 Mãwã po nĩne ãcãrã tara ode bæcuasia. Mañne ïbanada zesedapeda mĩcuasidaa.

5 ãcãrã tara ëjũã mõgarãida ðãde bæcuasia. Dji egorora nãũcha ðã bẽrã mañ tara isabe tunusia.

6 Mãwãmĩna besea jãwãrããba purrubasia bio carra jidaẽ baða bẽrã.

7 Idjaba ãcãrã tara ëjũã ãrãida ðãde bæcuasia. Mama bæcuadara jãcara ãrã bara ðãba ðãrã quenasia.

8 Baribãrã ãcãrã tara ëjũã biade bæcuasia. Mañãrã bio zausia. ãcãrã cãmãba ara aride diasia, dewaraba waitabeara diasia, waabemaba waibãara diasia.*

9 Dji cãwãrã bara ðãba quĩrãcuita ùrĩdua.-

Jesuba zcãrẽ cãrẽã ne jara ðãdeba jaradiasi?

Marco 4:10-12; Luca 8:9-10

10 Mañbe Jesu ume nĩbabadarãba idji caita zedapeda iwĩdisidaa:

-zcãrẽ cãrẽã ëberãra ne jara ðãdeba jaradiabari?-

11 Jesuba panusia:

-Ãcõrẽba ëberãrã pe erobãdebemada jũmarãa cawabiẽ ðãmĩna bãrãa cawabi ðãa.

12 Abãba wãrãda cawaibãrã, Ãcõrẽba auduara cawabiya. Baribãrã adua ðãba cawa ðãda crĩchaibãrã idjia crĩcha ðã sida Ãcõrẽba jãrĩa.

13 Mañ carea mãa ãdjirãa ne jara ðãdeba jaradiabaria. Mãa o ðãra ãdjirãba unu panãmĩna cawadaẽ panãa, idjaba mãa jara ðãra ùrĩ panãmĩna cawadaẽ panãa.

14 Ãcõrẽneba bedebari Isaiãba jaradara wãrãa:

Nañ ëberãrãba ùrĩ panãmĩna cawadaẽa. Bio unu panãmĩna cawadaẽa.

15 ãdjirãba sodeba poya cawadaẽa, ùrĩ quĩrãnaẽa idjaba unu quĩrãnaẽa.

Mãwã beadaẽbara ãdjirãba unucasidaa, ùrĩcasidaa idjaba sodeba cawacasidaa.

Mañbe mãmaa zedapeda mãa ãdjirãa biabicasia.†

16 Baribãrã bãrãra bio bia panãa. Bãrãba unu panãra, ùrĩ panã sida cawa panãa.

17 Wãrã arada mãa jaraya: bãrãba unu panãra zocãrã Ãcõrẽneba bedebadarãba, ëberãrã jipa bea bida unu quĩrãã panasidaa baribãrã ununaẽ basia. Idjaba bãrãba ùrĩ panãra ùrĩ quĩrãã pananamĩna ùrĩnaẽ basia.-

Pea podãdebema Jesuba cawa jarada

Marco 4:13-20; Luca 8:11-15

18 Pea podãdebema ne jara ðãdeba jaradara naãgãa. Ùrĩnadua.

19 Ta ode podãba naãda jara ðãa: Ãcõrẽba ëberãrã pe erobãdebemada abãba ùrĩpeda cawaẽbãrã, diauruba mañ bedea idji soðe jũenara quĩrãdoabibaria.

20 Ta mõgarãida ðã ëjũãne podãba naãda jara ðãa: ãcãrã ëberãrãba Ãcõrẽ bedeara ùrĩnapeda bio ðãsrĩda edabadaa.

* 13:8 Griego bedeaðe nãwã ðãa: "ãcãrã cãmãba treinta diasia, dewaraba sesenta diasia, waabemaba cien diasia." † 13:15 Isaiã 6:9-10.

²¹ BaribΛΓΛ bio carra jidaē bea bērā dārā droadacaa. Ewarī zarea zebΛΓΛde wa Ācōrē bedea ījā panΛ carea ēberārāba biē obΛdade ādjia ījā panΛra igarabadaa.

²² Ta ējūā ΛΓΑida bΛde podaba naāda jara bΛa: ΛCΛΓΛ ēberārāba Ācōrē bedeara ūrībadaa, baribΛΓΛ ādjirā sāvā bia beadidebemada jūmawāyā crīchabadaa. Ne jūmada erobeadiBΛΓΛ, BΛsrida beadida crīchabadaa. Jūma maā crīchaba bedea ādji sođe bedara bΛrā beabaria. Maā bērā ādjira waridacaa.

²³ BaribΛΓΛ ta ējūā biade podaba naāda jara bΛa: ΛCΛΓΛba Ācōrē bedeara bia ūrīnapeda ījābadaa. Maābe ΛCΛΓΛba ne biada ara aride obadaa, ΛCΛΓΛba waitabeara obadaa, idjaba ΛCΛΓΛba waiBΛara obadaa.‡

Trigo ējūāne chirua cadjirua uda

²⁴ Maābe Jesuba dewara ne jara bΛdeba jarasia:

–Bajāne BΛba ēberārā pe erobΛra naā quīrāca bΛa. Ēberāda basia. Maā ēberāba idji ējūāne trigo ta dji biada ūsia.

²⁵ BaribΛΓΛ idji nezocarā cāi panasidade idji ume dji quīrūda zepeda chirua cadjiruada trigo udade ūsia. Maābe wāsia.

²⁶ Māwānacarea dji trigora odjapeda ēāpetasia. Chirua cadjirua sida odjasia.

²⁷ Dji nezocarāba djibarīa iwīdide wāsīdaa: “Dai boro, bΛ ējūāne trigo biada usibΛΓΛ ζjāā chirua cadjiruara sāvā odjasi?”

²⁸ Djibarība panusia: “Mā ume dji quīrūba māwā osia.” Maāne dji nezocarāba idjīa iwīdisīdaa: “Māēteara ζquīrīā bΛca dairāba ēūcuade wānida?”

²⁹ Djibarība panusia: “Māwā orānada. Māwā odibΛrΛ trigoda chirua cadjirua ume ābaa ēūcuadia.

³⁰ Bīara bΛa idu ābaa waribidida aba ewabΛdadaa. Maā ewarīde māa dji ewabΛdarāa jaraya: naārā chirua cadjiruada jΛrΛ pedapeda cajānada babuedi carea. BaribΛrΛ trigora mā ne wagabada dede waga bΛdadaa.”–

Mostaza tadebema ne jara bΛ

Marco 4:30-32; Luca 13:18-19

³¹ Wayacusa Jesuba ne jara bΛdeba jarasia:

–Bajāne BΛba ēberārā pe erobΛra naā quīrāca bΛa. Ēberāba mostaza tada idji ējūāne ūsia.

³² Maā mostaza tara jūma dadjia ubada cāyābara djubibiara quirua. BaribΛΓΛ dewara néu bea cāyābara waiBΛara waribaria aba bacuru babΛrΛdaa. Maā bērā ībanara dji jΛwatede de ocuade zebadaa.–

Paā ēsābarīdebema ne jara bΛ

Luca 13:20-21

³³ Idjaba Jesuba dewara ne jara bΛdeba jarasia:

–Bajāne BΛba ēberārā pe erobΛra paā ēsābarī quīrāca bΛa. Maā paā ēsābarīa wērāba maārī edapeda harina waiBΛade abuesia. Maābe bio puerapeda chūmasia aba jūma ēsābΛrΛdaa.–

Jesu ne jara bΛdeba bedeada

Marco 4:33-34

³⁴ Jūma maāgΛra Jesuba ēberārāa ne jara bΛdeba jaradīasia. Ababe ne jara bΛdeba ādjirāa bedeadajia.

³⁵ Ācōrēneba bedebarība jarađa quīrāca wārāda māwāsia:

‡ 13:23 Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: “ΛCΛΓΛba treinta zaubadaa, ΛCΛΓΛba sesenta zaubadaa, idjaba ΛCΛΓΛba cien zaubadaa.”

MĀ ne jara BΛdeba bedeaya. Ācōrēba naļ ējūā odadeba λtaa cawabiē badada mĀa jaraya. §

Chirua cadjirua néude waridada Jesuba cawa jarada

³⁶ Maļbe Jesura ēberārā ume badada diguidaa wāsia. Idji ume nībabadara zedapeda iwīdisidaa:

–Chirua cadjirua uđadebemada dairāa cawa jarada.–

³⁷ Jesuba jarasia:

–Dji ta bia ubarira mĀ, Naļ Djara Edadaa.

³⁸ Peara naļ ējūā. Dji ta biara Ācōrēba pe eroBΛ ēberārāa. Chirua cadjiruara diauru ēpē panārāa.

³⁹ Dji quīrū, maļ chirua cadjirua uđara diaurua. Dji néu ewadī ewariba jara BΛa naļ ējūā jōi ewarida. Dji néu ewadira Ācōrē bajānebema nezocarāa.

⁴⁰ Chirua cadjirua ēūtacuadapeda babuebada quīrāca naļ ējūā jōBΛΛde māwāya.

⁴¹ MĀ, Naļ Djara Edadaba bajānebema nezocarāda diabueya cadjirua obadarāda, cadjirua obibadarā sida mĀ puru tāēnabemada jΛΓΛ peđamārēā.

⁴² MaļgΛrāra tΛBΛ uruade Batacuadīa. Mama aujīā panania idjaba puaba quīdā ichia panania.

⁴³ BaribΛΓΛ dji jipa beada ādjirā Zeza purude λmāđau quīrāca dorrodorroa beadīa. Dji cΛWΛΓΛ bara BΛba quīrācuīta ūrīdua.

Ējūā nēdođa idjaba perla nēdođa

⁴⁴ Bajāne BΛba ēberārā pe eroBΛra parata egorode mērā BΛda quīrāca BΛa. Maļ paratara ēberāba unupeda arima mērā BΛsia. Maļbe BΛsrīda wāpeda jūma idjia eroBΛra nēdobuepeda dji ējūāda nēdosia.

⁴⁵ Maļ awara Bajāne BΛba ēberārā pe eroBΛra naļ quīrāca BΛa. Ēberāda basia. Maļ ēberāba perla neta dji biada nēdoi carea jΛΓΛ babadja.

⁴⁶ Māwā BΛde aba bio biya quiru nēBΛa BΛda unusia. Ara maļda idjia eroBΛra jūma nēdobuepeda maļ netara nēdosia.

Ātarrayadebema

⁴⁷ Bajāne BΛba ēberārā pe eroBΛra ātarraya quīrāca BΛa. Ātarraya BΛribadađe beda quīrātanoa jidabadaa.

⁴⁸ Birađacarea īBΛdaa errebari edebadaa. Maļbe chūpanenapeda beda biada jamarade jΛΓΛ pebadaa. Dji cadjiruada Batacuabadaa.

⁴⁹ Ara maļ quīrāca naļ ējūā jōBΛΛde māwāya. Ācōrē bajānebema nezocarāda zedapeda ēberā cadjiruārāda dji jipa bea tāēnabemada āyā BΛdīa.

⁵⁰ Maļbe tΛBΛ uruade Batacuadīa. Mama aujīā panania idjaba puaba quīdā ichia panania.–

Nebia djiwīdī idjaba dji drōā

⁵¹ Maļbe Jesuba iwīdisia:

–MĀa jarađara ķbārāba jūma cawasidaca?–

Āđjia panusidaa:

–Māē, dai Boro.–

⁵² Maļne Jesuba jarasia:

–Bajāne BΛba ēberārā pe eroBΛdebemada judiorā ley jaradiabariba cawasira de djibari quīrāca BΛya. Idjia waga eroBΛdebemada nebia djiwīdīda, dji drōā sida acBibaria.–

*Jesu Nazarede bada**Marco 6:1-6; Luca 4:16-30*

⁵³ Māwā ne jara badeba jaradiadacarea Jesura āyā wāsia.

⁵⁴ Małbe idji purude jūesia. Ewari aba judiorā dji jarebada dede jaradia basia. Dji ūrī duanaba cawa crīchadaē bērā nāwā jarasidaa:

–Nałgaba ʒsāmaareba jāł crīcha cawaara edasi? ʒSāwā ne ununacada poya oi?

⁵⁵ ʒIdjira dadji purudebema de obari warraēca? Idji papara ʒMariaēca? Idji djabarāra ʒSantiago, Jose, Simoł idjaba Judaēca?

⁵⁶ Jūma idji djabawērārā sida ʒdadjirā tāēna panlēca? Māwā baibara, ʒidjia sāma jācua cawasi?–

⁵⁷ Ādjirāba Jesura ĩjā quĩrīānaē basia. Mał bērā Jesuba jarasia:

–Ācōrēneba bedebarida djārā druade wayabadaa, baribara ara idji druadebemarāba wayadacaa. Idji dede panabada bida wayadacaa.–

⁵⁸ Ādjirāba ĩjanaē bērā Jesuba mama ne ununacada zocārāēbe osia.

14*Herodeba Jesudebema ūrīna**Marco 6:14-29; Luca 9:7-9*

¹ Mał ewaride Herodera Galilea druadebema boro basia.* Mał Herodeba ūrīsia Jesura trā bāga bada.

² Mał carea idjiare beaa jarasia:

–ĩMāmarā Borocuebari Juał ĩrēbadada jāwā bāa! Mał bērā jūma ne ununacara poya o bāa.–

³⁻⁴ Herodeba māwā jarasia Juałra beabida bērā. Małgara nāwā basia: Herodeba ara idji djaba Pelipe quima Herodía abadada edasia. Baribara Juałba idjia jarabadjia: “Ba djaba quimada erobacara bāa.”† Mał carea Herodeba Juałra jidapeda preso bābada dede carenaba jā basia.

⁵ Juałra beabi quĩrīā basia baribara puruda waya baēda bērā poya oē basia. Puruba crīcha basia Juałra Ācōrēneba bedebarida.

⁶ Herode toda ewari basrida o panane Herodía cauda jūmarā quĩrāpita bairasia. Małba Herodera bio basridasia.

⁷ Mał carea mał awērāa wārāneba jarasia ne baridua idjia iwidibara daida.

⁸ Małne dji papaba idji caua nāwā iwidibisia:

–Māa epedecode Borocuebari Juał boroda diadua.–

⁹ Māwā iwidisiide Herodera sopuasias. Baribara jūma idji ume ne co duana quĩrāpita wārāneba jarada bērā Herodía cauba iwididara obisia.

¹⁰ Ara małda Juałra preso bābada dede bada obāá tabisia.

¹¹ Juał borora epedecode enenapeda Herodía caua diasidaa. Małbe dji cauba dji papaa diasia.

¹² Māwānacarea Juał ume nībapedadaba idji cacuara edadapeda tabarisidaa. Małbe Jesua jarade wāsidaa.

*Jesuba mil juesuma audu ne cobigada**Marco 6:30-44; Luca 9:10-17; Juał 6:1-14*

* **14:1** Herode. Mał Herodera Antipa trā jarabadjidaa. Ācōrē Bedeade odja bāa Marco 6:14-28de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de bida. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjidaa (Mateo 2:1-23).

† **14:3-4** Levitico 18:16.

13 Jesuba Juaλ jaidada ūrīside iduba jābade ēberā neēmaa wābαγλ basía. Baribαγλ ēberārāba idji sāmaa wābαγλada cawasidade puruzabemada jīrūba ara wāsidaa.

14 Jesura jābadeba drua badobαγλade maλ ēberārā zocārā duanada usia. Ādjirāra miā djuburi ununa bērā dji cacua biē quedeada biabicusia.

15 Queubodo bērā idji ume nībabadarāra idjima wānapeda jarasidaa:

–Nama ēberāra caita neēa. Maλ awara queubαγλα. Ēberārāa jaradua puru beade codira nēdode wānamārēā.–

16 Maλne Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Ādjirāra wāniē panλα. Bārēbαγλ ne cobidadua.–

17 Baribαγλ ādjia jarasidaa:

–Daiba paλda juesumabe idjaba bedada umébe eropanλα.–

18 Jesuba jarasia:

–Māmaa enenadua, mēēteara.–

19 Maλbe ēberārāa jarasia pōājārāne chūpanenamārēā. Maλ paλ juesuma panλαra, beda umé panλ sida idji jλwade edapeda bajānaa acλpeda Ācōrēa bia jarasia. Maλbe paλra cōrācuapeda idji ume nībabadarāa diasia jedecadamārēā.

20 Jūmarāda ne codapeda jāwūāsidaa. Dji adubadada jαγλ pesidade doce jamara birasidaa.

21 Mama ne copedadara dji umaquīrā awa mil juesuma panasidaca βλα, wērārāda warrarā sida juachadaē.

Jesu do λγλ nībada

Marco 6:45-52; Juaλ 6:16-21

22 Māwānacarea Jesuba idji ume nībabadarāra jābade badobisia idji na quīrārā chānamārēā. Maλne idjira βesia ēberārā diguidaa wābigai carea.

23 Jūmarāda wābigapeda iduba eyadaa Ācōrēa iwīdīde wāsia. Queuside iduba basia.

24 Māmīsa Jesu ume nībabadarāra do quēsīdra panasidaa. Maλne nāūrāda ādji nocoareba puá nūmλ bērā baido bogozoaba jābara jirawe eronūmesia.

25 Āsobodode Jesura do λγλ nīda ādjima wāsia.

26 Baribαγλ idji ume nībabadarāba maλ unusidade bio dauperasidaa. Ne wayaaba ādjirāra biasidaa:

–jBēwārāda jāwā nīa!–

27 Ara maλda Jesuba jarasia:

–jSozarra beadadua! Mλda jāwā βλα. jNe wayarānadua!–

28 Maλne Pedroba idjía jarasia:

–Mλ Boro, wārāda βada jāwā βλβαγλ, mλra do λγλ βλmaa wābidua.–

29 Ara maλda Jesuba jarasia:

–jZedua!–

Ara maλda Pedrorā jābadeba doeda badopedā Jesumaa do λγλ wābαγλ basía.

30 Baribαγλ Pedroba nāūrā dji cābāyā puá βλ unuside dauperasia. Maλne ta dogo bērā biasia:

–jMλ Boro, carebadua!–

31 Ara maλda Jesuba jλwade jidapeda jarasia:

–Ache, ζcārē cārēā ijāé basi mλa βλαra do λγλ poya nībabida?–

32 Jābade badosidade nāūrāra cābasia.

33 Maλbe jūma jābade panλαra Jesu quīrāpita chīrāborode copanenapeda idjía bia bedeasidaa:

–jβλαra wārāda Ācōrē Warraa!–

*Jesuba Genesare druade cacua biē bea biabida**Marco 6:53-56*³⁴ Chã wãnada Genesare druade jũesidaa.³⁵ Mamabema ēberārāba Jesura cawasidaa. Maļ carea jũma ādji druade jarābisidaa Jesura jũesida. Maļbe ēberārāba jũma dji cacua biē beara idjimaā enesidaa.³⁶ Ādjirāba idjia beāea djuburiasidaa ababe idjia cacuaē jā Ɂa ida tābimārēā. Jesuba idu tābida bērā jũmaena biacuasidaa.**15***Jāwa saḡabadādebema**Marco 7:1-23*¹ Māwānacarea ʔCARʔA pariseorāda, judiorā ley jaradiabada sida Jerusaleā purudeba Jesumaa zedapeda iwidišidaa:² –Ɂa ume nĩbabadarāra jāwa saḡadaē ne cobadaa. ʔCārē cārēā dadji drōāenabemaba jaradiapedadara igara panʔa?*³ Maļne Jesuba panusia:

–Bārā bida ʔcārē cārēā ara bādjia obadaēba Ācōrēba obi Ɂa beāeara igarabada?

⁴ Idjia nāwā jarasia: “Ɂa zezada, Ɂa papa sida waya pananadua.”† Naļ sida jarasia: “Bariduaba idji zezada, idji papa sida biē jaraibʔAʔA, idjira beaēida panʔa.”‡⁵⁻⁶ BaribʔAʔA bārāba dji zeza wa dji papa careba amaaba nāwā jarabadaa: “Jũma mʔa erobʔARA Ācōrēa diada bērā mʔa bara poya carebaēa.” Māwā bārā drōā naēnabemaba jaradiapedada ēpē panʔneba Ācōrē beāeara igarabadaa.⁷ Bārā dji biaca beārā, Ācōrēneba beāebari Isaīaba bārānebemada aride Ɂasia. Nāwā jarasia:⁸ Naļ puruba mʔa bia beāebaria, baribʔAʔA wārāda ādji soēba mʔma crīchadaēaa,⁹ Ādji quīrābe mʔa bia beāebadaa. Mʔ beāea cāyābara ēberā crīchadrʔa jaradiabadaa.§¹⁰ Maļbe Jesuba ēberārā arima duanʔara trʔpeda nāwā jarasia:

–Mʔ beāeara ūrīnadua cawadamārēā.

¹¹ Dadjia cobadaba Ācōrē quīrāpita mititia Ɂaēaa. ĀtebʔAʔA iteēba ze ɁaɁa dadjira Ācōrē quīrāpita mititia ɁaɁaria.–¹² Māwānacarea Jesu ume nĩbabadarāra caita zedapeda jarasidaa:

–ʔBa cawa Ɂaēa pariseorāra soē biē duanʔda Ɂa jāļ beāea jarāda carea?–

¹³ Jesuba panusia:

–Mʔ Zeza bajāne ɁaɁa uāēra jũma ēũta Ɂatacuaya.

¹⁴ Maļ bērā pariseorā carea crīcharānadua. Ādjirāra dauberrea bea quīrāca panʔa. Ādji ēpēbada sida dauberrea bea quīrāca panʔa. Dauberrea ɁaɁa dewara dauberrea Ɂada eronĩbaibʔAʔA umena uriaē baēdia.–¹⁵ Maļne Pedroba Jesua jarasia:

–Dadjia cobadaēbema Ɂa jaradiadada dairā cawa jaradua.–

¹⁶ Jesuba iwidišia:* **15:2** Levitico 22:4-8de jara Ɂa sacerdoterāra cuidida panʔnebemada, baribʔAʔA Jesu ewaride pariseorāba jaradiabadjidaa jũmarāba jāwa saḡadida panʔda drōāenabemārāba jarapedada quīrāca.† **15:4** Exodo 20:12. ‡ **15:4** Exodo 21:17. § **15:9** Isaīa 29:13.

-¿Bārā bida wadi adua panaca?

¹⁷ ¿Dadjia cobadara biteda wāpeda dajadaa ēdrabarida cawadaē panaca?

¹⁸ Baribala ēberā iteđeba dajadaa ze bāda sođeba ze bla. Małgaba ēberāra Ācōrē quīrāpita mititia bābaria.

¹⁹ Crīcha cadjiruada, mīā beaida, daunemaida, auđua baida, ne drāida, sewa o baida, djārā biē jarai sida sođeba ze bla.

²⁰ Jūma małgaba ēberāra Ācōrē quīrāpita mititia bābaria, baribala jawa sađe ne cobalaba dadjira mititia bācaa.-

Jesuba cananeo wērācau biabida

Marco 7:24-30

²¹ Jesura mamaaba Tiro druade idjaba Sidoā druade parra wāsia.

²² Małne cananeo wērā mał druadebemada Jesu nīmaa zesia. Mał wērāba nāwā jīgua beđea nūmesia:

-iMā Boro, Davideba zeđa, māra quīrā djuburiadua! Mā cauda jaiba bio bia mīga erobāa.-

²³ Baribala Jesuba panuē basia. Małne idji ume nībabadarāra caita wānapeda idjā nāwā beđea djuburiasidaa:

-Jāł wērāra dadjirā caiđu bia nā. Idjā jaradua āyā wāmārēā.-

²⁴ Wērāra cananeo bērā Jesuba idjā jarasia:

-Ācōrēba māra Israełdebema dji adua beamaa diabuesia.-

²⁵ Małne wērāra Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jarasia:

-Mā Boro, jcarebadual!

²⁶ Jesuba panusia:

-Biē bla warrarāba co panada jārīda usaa diai carea.-

²⁷ Małne wērāba jarasia:

-Bla jara bala wārāa, mā Boro, baribala usaba djibari mesa edre djico jurruzoadada cobaria.-

²⁸ Jesuba jarasia:

-Wērā, bla wārāda jīā bla māa bla cauda poya biabida. Mał bērā bla quīrāā bla quīrāca māa oya.-

Ara małda dji caura biasia.

Jesuba cuatro mil ēberārā ne cobida

Marco 8:1-10

²⁹ Mamaaba Jesura amene droma Galileadaa wāsia. Eyade āta wāpeda mama chūmesia.

³⁰ Małbe ēberārā zocārā idji bāmaa zesesisidaa. Ādjirāba jīrū biē beada, dauberrea beada, quīrāme cara beada, jawa biē beada, quīrātanoa cacua biē bea sida zocārā enesidaa. Małgarāra Jesu caita bāsidaa. Małbe Jesuba jūma biabicuasias.

³¹ Ēberā arima duanaba unusidaa dji quīrāme cara beadara beđea panada, dji jawa biē beadara bia panada, jīrū biē beadara bia nīnada, idjaba dauberrea beadaba unu panada. Jūmarāba cawa crīchađe bērā israelerā Ācōrēa bia beđeasidaa.

³² Māwā panane Jesuba idji ume nībabadarāra trāpeda jarasia:

-Māa nał ēberārāra mīā djuburi unu bla. Mā ume duanada ewari ūbea babalaa. Ādjia codi carea eropanana jōsia. Māa ādjirāra ne codāē diguidaa wābigaēa ota cacua norrabarirānamārēā.-

³³ Baribala idji ume nībabadarāba iwīdisidaa:

-Nama ēberārā neēma čsāma codira edađi zocārā nūma itea?-

³⁴ Małne Jesuba iwīdisia:

-¿Bārāba pałda jūmasāwā eropanΛ?-

Ādjia panusidaa:

-Sietebe eropanΛΛ, idjaba beda zaqueda zocārāébe eropanΛΛ.-

³⁵ Małbe Jesuba ēberārāra jūma egode chūmebisia.

³⁶ Mał siete pałra, beda sida idji jΛwade edapeda Ācōrēa bia bΛada asia. Māwāpeda bedara pał sida cōrācuapeda idji ume nībabadarāa diasia jedecadāmārēa. Ara małda jedecasidaa.

³⁷ Jūmarāba codapeda jāwūācuasidaa. Dji adubada jΛrΛ pesidade siete jamara birasidaa.

³⁸ Mama ne copedadara dji umaquīrā awa mil quīmārē panasidaca bΛa, wērārāda warrarā sida juachadaē.

³⁹ Małbe ēberārā wābigapeda Jesura jābade badopedā Magadaā druadaa wāsia.*

16

Pariseorāba Jesua ne ununaca obi panana

Marco 8:11-13; Luca 12:54-56

¹ Māwānacarea ĀCARΛ pariseorāda, saduceorā sida Jesumaa zesidaa. Idjira Ācōrēneba zeē bΛada unubidida crīchasisidaa. Mał carea idjia iwīdisidaa ne ununacada omārēā.

² Małne Jesuba panusia:

-QueubΛrΛde Āmādaū baebariare bajāda purea nūmΛbΛrΛ, bārāba jarabadaa nurēma ewari biaida.

³ Idjaba diapeda Āmādaū odjabariare bajāra purea nūmΛbΛrΛ idjaba towa nūmΛbΛrΛ, bārāba jarabadaa ewari cadjiruaida. Bārā dji biaca bēarāba ewari quīrāra cawa panΛmīna Ācōrēba nał ewaride o bΛra cawadaca.

⁴ Bārā dji cadjiruarāba Ācōrēra ijā ama panΛa. MΛra bajāneba ze bΛda cawadi carea quīrā panΛa mΛa ne ununacada oida. BaribΛrΛ mΛa ne ununacada oēa. Bārāba ababe Ācōrēneba bedeabari Jonā māwāna quīrāca ununia.*

Małbe Jesura ādjirā amepeda wāsia.

Pariseorā harina ēsābibari

Marco 8:14-21

⁵ Amene droma chānapeda Jesu ume nībabadarāba cawasidaa pałda quīrādoasidada.

⁶ Małne Jesuba jarasia:

-Pariseorā harina ēsābibarida, saduceorāne sida quīrācuidadua.-

⁷ Jesu ume nībabadarāra āduba nāwā bedeasidaa:

-Idjia māwā jarasia dadjirāba pałda enepedadaē bērā.-

⁸ Jesuba cawa basia cārēnebemada bedeā panΛda. Mał carea jarasia:

-¿Cārē cārēā pałra neēana a panΛ? Bārāba Ācōrēra ijānaēca bΛa.

⁹ ¿MΛa ođara bārāba unusidamīna cawadaē basica? ¿Quīrādoasidaca pał juesumaneba mΛa ēberārāra mil juesuma ne cobidada?† ¿Quīrādoasidaca bārāba dji adubada jΛrΛ pesidade jamara jūmasāwā birasidada?

¹⁰ ¿Idjaba quīrādoasidaca pał siete panΛneba mΛa ēberārāra mil quīmārē ne cobidada?‡ ¿Quīrādoasidaca bārāba dji adubada jΛrΛ pesidade jamara jūmasāwā birasidada?

* **15:39** Magadaā. Griego bedede ĀCARΛ cartade "Magdala" bΛ bΛa. * **16:4** Jonā māwāna. Jonā 3:3-9; Mateo 12:38-41. † **16:9** Mateo 14:17-21. ‡ **16:10** Mateo 15:34-38.

11 ¿Sāwāērā cawadaē mā paḷnebemada bedeaē ḅada? Mā jarasia pariseorā harina ēsābibarida, saduceorāne sida quīrācuitadamārēā.-

12 Maḅbeḅaḷḷa cawasiḅaa Jesuba harina ēsābibaridebemada jaraē ḅasida, āteḅaḷḷa pariseorāba, saduceorāba jaradiabadadebemada quīrācuitadamārēā jara basia.

Pedroba Jesudebema jarada

Marco 8:27-30; Luca 9:18-21

13 Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā sida Cesarea-Pilipo druaḅe jūēne wāsidaa. Maḷne Jesuba ādjia iwidiisia:

-Mā, Naḷ Djara Edadara ¿ēberārāba caida crīcha panḷ?-

14 Ādjirāba jarasidaa:

-Ḷcaḷḷaba jara panḷa ḅara Borocuebari Juaḷda. Dewararāba jara panḷa ḅara Elīada. Dewararāba jara panḷa ḅara Jeremiada wa Ācōrēneba bedebarida.-

15 Maḷne Jesuba iwidiisia:

-Baribaḷḷa ḅārāba māra ¿caida crīcha panḷ?-

16 Simoḷ Pedroba panusia:

-ḅara Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḅaa, Ācōrē zocai ḅa Warraa.-

17 Jesuba jarasia:

-ḅara bio bia ḅaa, Simoḷ, Joná warra. Ni abaḷ ēberāba ḅā maḷgara cawabidaē basia, āteḅaḷḷa mā Zeza bajāne ḅaba cawabisia.

18 Mā jaraya: ḅara Pedroa. Mā naḷ mōgara ḷrḷ mā puruda oya.Ḷ Ni beu bida mā purura poyaēa.

19 Purudebema yave diabaḷḷa quīrāca mā ḅara Ācōrēba pe eroḅaḅebemaraḷ tāēna dji dromada ḅaya.* ḅaa naḷ ējūāne iduaribiēra Ācōrē bajāne ḅa bida iduaribiēa. Idjaba ḅaa naḷ ējūāne iduaribi ḅara Ācōrē bajāne ḅa bida iduaribiya.-

20 Maḷbe Jesuba idji ume nībabadarāa bio jara ḅasia ni abaḷa jararānamārēā idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḅada.

Jesuba idji beadiḅebema jarada

Marco 8:31-9:1; Luca 9:22-27

21 Mā ewariḅeba ḷtaa Jesuba idji ume nībabadarāa jarabadjia idjira Jerusaleḷne bia mīgaida ḅada. Nāwā jarasia:

-Māra purudebema bororā jḷwaēda, sacerdote bororā jḷwaēda, judiorā ley jaradiabadarā jḷwaēda bida bia mīgaya. Māra beabidīa baribaḷḷa ewari ūbeade ḷrēḅaya.-

22 Māwā jarada carea Pedroba Jesura jīgabe edepeda quēā ḅa quīrāca jarasia:

-Mā Boro, māwā bedearādua. Ācōrēba ḅara idu māwābiēa.-

23 Baribaḷḷa Jesuba jēda aḷpeda Pedroa jarasia:

-Satana, mā caitabemada āyā wādua. Mā oida ḅara ḅa obi ama ḅaa. ḅaa Ācōrē quīrāca crīchaē ḅaa. Āteḅaḷḷa ēberā quīrāca crīcha ḅaa.-

24 Maḷbe Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

Ḷ 16:18 Pedro. Pedro trāba griego beadeḅe mōgara jara ḅaa. Naḷ mōgara. Pedro trāba mōgara jara ḅa bēra ḷcaḷamaarā Jesuba naḷ mōgaraada abaḷaḅeba Pedroda jara ḅaa. Dewararāmaarā jara ḅaa Pedroba versículo 16ḅe jaradada. Idjaba ḷcaḷamaarā Jesuda jara ḅaa (1 Corinto 3:11; 10:4; 1 Pedro 2:6-8). * 16:19 Jesu ewariḅe purudebema yave eroḅara dji droma basia.

-Abaaba mĭda ĕpĕ quĩrĩã ÐABΛΓΛ, idjia o quĩrĩã ÐΛRA igarapeda bia mĩgai carea Ðaida ÐΛA.† Maĭbe mĭra ĕpĕida ÐΛA.

²⁵ Abaaba naĭ ĕjũãne bia Ðaida jΛΓΛ baibΛΓΛ, jĩrũare bia Ðaĕa. BaribΛΓΛ abaada mĭ carea beuibΛΓΛ, Ācõrĕ ume ewariza zocai Ðaya.

²⁶ Ēberãda naĭ ĕjũãne ne jũma erobΛde beuibΛΓΛ, ζidjia erobΛba carebaica? Beu amaaba idjia erobΛdebemada ζjũmasãwã poya diai?

²⁷ Wãrãda mĭ, Naĭ Djara Edadara bajãnebema nezocarã ume zeya mĭ Zeza ÐΛadeba cawa oi carea. Maĭne bia opeadara mĭa bia Ðaya idjaba cadjirua opeadara biĕ Ðaya.

²⁸ Mĭa wãrãda jaraya: ΛCΛΓΛ nama panΛ beudi naĕna ebuda ununia mĭ, Naĭ Djara Edadara jũmarã Boro bai carea zebΛrΛda.-‡

17

Jesu quĩrã awara nũmena

Marco 9:2-13; Luca 9:28-36

¹ Sei ewari Ðadacarea Jesuba Pedroda, Santiagoda, dji djaba Juaĭ sida aduba eya ĭtΛ ÐΛmaa edesia.

² Mama ādji quĩrãpita Jesura quĩrã awara nũmesia. Idji quĩrãra ĭmãdau quĩrãca dorrodorroa nũmesia. Idjia jĭ ÐΛ sida ĭnaa quĩrãca totroa nũmesia.

³ Cawaĕne ādjia unusidaa Moiseda Elía sida Jesu ume beĕea panΛda.

⁴ Maĭ carea Pedroba Jesua jarasia:

-Ðai Boro, bia ÐΛa daira nama panΛda. ÐΛa quĩrã ÐABΛΓΛ daiba de zaqueda ũbea odia, aba ÐΛ itea, aba Moise itea, idjaba aba Elía itea.-

⁵ Pedro mãwã beĕea ÐΛde jãrãrã eradΓΛ Ðada ādji ĭrĭ zesia. Maĭ jãrãrãba ādji ānã edaside naĭ beĕeada jĩgua ũrĩsidaa:

-Naĭgara mĭ Warra bio quĩrĩã ÐΛa. Mĭra idji carea ÐΛsrida ÐΛa. Idjia jara ÐΛra ũrĩnadua.*

⁶ Maĭ ũrĩsidade ne wayaaba egode Ðarrubari tapanesidaa.

⁷ Mãwã ÐΛde Jesura zepeda ādjira tãsia. Maĭbe jarasia:

-PiradrΛdadua. Ne wayarãnadua.-

⁸ Ādjia wayacusa acΛbΛdade Jesura iduba nũmΛda unusidaa.

⁹ Eyadeba edaa zesidade Jesuba ādjia nãwã jara Ðasia:

-Bãrãba unupedadara ni abaΛa jararãnadua aba mĭ, Naĭ Djara Edada ĭrĕbabΛΓΛdaa.-

¹⁰ Maĭne ādjia Jesua iwidisidaa:

-Mãwãra judiorã ley jaradiabadaba ζcãrĕ cãrĕã jarabada Elíada naãrã zeida Ðada?-

¹¹ Jesuba panusia:

-Wãrãda Elíara naãrã zeida ÐΛa ne jũmada bia Ðai carea.†

¹² BaribΛΓΛ mĭa jaraya Elíara zesida. Mãwãmĩna ni abaΛba idjira cawadaĕ basia. ĀtebΛΓΛ ĕberãrãba o quĩrĩã panana quĩrãca idjira osidaa.‡ Ara maĭ quĩrãca mĭ, Naĭ Djara Edadara ādji jΛwaeða bia mĩgaya.-

¹³ Maĭne Jesu ume nĩbabadarãba cawasidaa idjia Borocuebari Juaĭnebemada beĕea basida.§

† **16:24** Bia mĩgai carea baida ÐΛa. Griego beĕeade nãwã ÐΛ ÐΛa: "Idji crura atau eĕeida ÐΛa." ‡ **16:28** Daniel 7:13-14. Ununia mĭ, Naĭ Djara Edadara jũmarã Boro bai carea zebΛrΛda. Ebuda ÐΛĕã cãrĕda ununia. ÐCΛΓΛmaarã jara ÐΛa Jesu quĩrã awara nũmeinebemada ununia. Dewararãmaarã jara ÐΛa Jesu ĭrĕbaidebemada, idji bajãnaa wãinebemada, wa Ācõrĕ Jaure zeidebemada ununia. * **17:5** Deuteronomio 18:15; Isaía 42:1. † **17:11** Malaquia 3:1; 4:5-6. ‡ **17:12** Marco 6:14-29. § **17:13** Mateo 11:14.

*Jesuba warra jai bara ba biabida**Marco 9:14-29; Luca 9:37-43*

¹⁴ Ādji eyadeba edaa zesidade ēberārāda zocārā ābaa duanasidaa. Maāne ēberārāda Jesumaa zesia. Maā ēberārā Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jarasia:

¹⁵ –Mā Boro, mā warrada quīrā djuburiadua. Idjira ara pichia wawabaria, maāba bia baaca. Edaude tlabade baebaria idjaba edaude doeda baebaria.

¹⁶ Mā idjira ba ume nībabadarāmaa enesia, māwāmīna poya biabidaē basia.–

¹⁷ Jesuba jarasia:

–jBārāba Ācōrēra ījānacaal! jBārāra dji cadjiruarāa! Bārāba ījānamārēē ζaba sāibe māa droai? Warrara namaa enenadua.–

¹⁸ Jesuba jai quēā jaretaside warra cacuaдебemada ēdrasia. Ara maāda warrara biasia.

¹⁹ Māwānacarea Jesu ume nībabadarāra idjīmaa wānapeda āduba iwīdisidaa: –ζSāwāērā dairāba jāā jaira poya āyā jaretadaē basi?–

²⁰ Jesuba panusia:

–Bārāba mācua Ācōrēra ījānaē panā bērā poyadaē basia. Wārāda māa jaraya: mostaza ta maārī quīru quīrāca bārāba maārī ījā panābara, naā eyaa namabemada āyā bađe wāduada acasidaa, maāne eyara āyā bađe wācasia. Māwā ījā panābara bārāba poya odaēra neē bacasia.

²¹ Baribara jai naāca bea āyā jaretadi carea Ācōrēra iwīdidida panā idjaba ne codaca ewarida odida panā.*

*Jesuba waya idji beadidebema jarada**Marco 9:30-32; Luca 9:43-45*

²² Galilea druade ābaa panasidade Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Dārāēne mā, Naā Djara Edadara abaaba ēberārāa jidabiya.

²³ Ādjirāba māra beadia, baribara ewari ūbeade māra ārēbaya.–

Maā carea ādjirāra bio sopuasidaa.

Jesuba parata Ācōrē de droma carea diada

²⁴ Jesu, idji ume nībabadarā sīda Capernauā purudaa zesidade Ācōrē de droma carea parata jara pebadarāda Pedromaa wāsidaa. Ādjirāba iwīdisidaa:

–jBārāa Jaradiabariba Ācōrē de droma carea paratara diabarica?–†

²⁵ Pedroba panusia:

–Māē, diabarīa.–

Pedro idji dede eda wāsīde Jesuda naārā bedeasia. Nāwā iwīdisia:

–Baā ζsāwā crīcha ba, Simoā? ζCairāba paratara naā ējūāne bea bororāa diadida panā? ζAra ādji ēberārāba wa āibemarāba diadida panā?–

²⁶ Pedroba panusia:

–Āibemarāba diadida panā.–

Jesuba idjīa jarasia:

–Māē. Dji boro ēberārāba diadaca.

²⁷ Dadjira dadji Boro Ācōrē ēberārāa, baribara maā paratara diadia ēberārāba biē crīcharānamārēā. Maā bērā doeda beda wađe wādua. Dji naārā

* **17:21** Griego beadeade λcra cartade maā versīculora neē. † **17:24** Judiorā dji umaquīrā veinte poa ātaa beaba poaza maā paratara diadida panasidaa Ācōrē de droma bia eropanani carea. Ewari umé trajadabari edadada diadida panasidaa. Exodo 30:13-16; 38:25-26; 2 Cronica 24:9-14; Nehemia 10:32.

mībΛΓΛ itede acΛsira paratada unuya. Maļ paratara edapeda mļ carea, bΛ carea biða diadua.-

18

Caida dji dromaara bΛ

Marco 9:33-48; Luca 9:46-48; 17:1-2

¹ Maļ ewaride Jesu ume nībabadarāra idji caita zedapeda nāwā iwīdisidaa: -Bajāne BΛba pe erobΛdebeamarāda ¿caida dji dromaara bΛ?-

² Maļne Jesuba warra zaqueda trΛpeda ādjirā ēsi nūmΛsia.

³ Nāwā jarasia:

-Wārā arada mΛa jaraya: bārāba crīcha panΛra āyā bΛdapeda warrarā quīrāca beadaēbΛrΛ, Bajāne BΛba pe erobaēa.

⁴ BaribΛΓΛ abaada naļ warra zaque quīrāca dewararā cāyābara eðaara beibΛΓΛ, Bajāne BΛba pe erobΛdebeamarāda dji dromaara baya.

⁵ Bariduaba mļ ĩjā bΛdeba warrarāda bia edaibΛrΛ, mļda bia edabΛrΛa.

⁶ Bariduaba mļ ĩjā bea dji dromaē quedeada cadjiruade baebibΛrΛ, Ācōrēba maļ ēberāra bio cawa oya. Maļ cawa oira bio zarea bai bērā biara bΛa maļ ēberā ochirude yu waiBΛada jΛnapeda pusade batabuedīda nābΛrΛ beumārēā.*

⁷ ĩMīā djuburi beaa naļ ējūānebeamarāra! Cadjirua obibarira naļ ējūāne baraa. Maļra baraya baribΛrΛ djārāa ne cadjirua obibari ēberāda bio mīā djuburi bΛa.

⁸ Maļ carea bΛ jΛwaba wa bΛ jīrūba bΛa cadjiruada obibΛrΛ, maļ cadjirua o amaaba bΛá tutapeda āyā batabuedua. BΛa jΛwa ababe wa jīrū ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume baya. Maļda biara bΛa Ācōrēba bΛra jΛwa umé wa jīrū umé erobΛda tΛbΛ urua quicamaa batabuei cāyābara.

⁹ Idjaba bΛ dauba bΛa cadjiruada obibΛrΛ, maļ cadjirua o amaaba ēūtapeda āyā batabuedua. Dau ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume baya. Maļda biara bΛa Ācōrēba bΛra dau umé erobΛda tΛbΛ uruade batabuei cāyābara.

Oveja aduadadebema ne jara bΛ

Luca 15:3-7

¹⁰ Warra zaquerāra igararānada. MΛa jaraya: bajānebema nezocarā mļ Zeza quīrāpita duanΛba ādjirāra wagabadaa.

¹¹ Wārāda mļ, Naļ Djara Edadaba dji aduá beada ēdrΛ edai carea zesia.†

¹² Bārāba ¿sāwā crīchadi? Ēberāba cien oveja erobΛdebeamada aba aduaidbΛrΛ ¿dji 99 panΛra eyade amepeda dji aduadada jΛrΛde wáēca?

¹³ MΛa wārā arada jaraya: ēberāba idji ovejada unusira dji 99 aduāē bea cāyābara maļ oveja carea bΛsridaara baya.

¹⁴ Ara maļ quīrāca bārā Zeza bajāne bΛba quīrāēa ni abal warra zaquera aduaida.

BΛ djababa cadjiruada osira sāwā oida bΛ

Luca 17:3

¹⁵ BΛ djababa bΛda biē oibΛrΛ, idjimaā wāpeda bāduba panΛne ibiadeba quēādua. Idjia bΛ bedeada ĩjāsira bārāra ibiadiā.

¹⁶ BaribΛΓΛ bΛ bedeara ĩjāēbΛrΛ, ēberāda aba wa umé idjimaā ededua. Maļrāba jaradiā jūma bΛa jara bΛra wārāda.‡

* **18:6** Yu waiBΛa. Griego bedeade "burro yu" bΛ bΛa. † **18:11** Griego bedeade zocarā cartade maļ versíclora neēa. ‡ **18:16** Deuteronomio 19:15; 1 Timoteo 5:19. *Maļrāba.* Griego bedeade bΛ bΛa: "Ēberā umé wa ūbea panΛba."

17 Ādjia jarabɔdara idjia ũrĩ quĩrĩáéβɔɾɔɿ, Ācōrē ĩjã beara jũma ábaa trɔpeda ádjirãa maɓnebemada jaradua. Baribɔɿ Ācōrē ĩjã beaba jarabɔdara ũrĩ quĩrĩáéβɔɿ, idjira Ācōrē adua ɓa quĩrãca wa Romanebema boro itea parata jɔɿ pebari quĩrãca igaradua.

18 Wãrã arada mɔa jaraya: bãrãba naɓ éjũãne iduaribidaera Ācōrē bajãne ɓa bida iduaribiẽa. Idjaba bãrãba naɓ éjũãne iduaribi panɔra Ācōrē bajãne ɓa bida iduaribiya.

19-20 Naɔda mɔa jaraya: mɔ ĩjã panɔda umé wa ũbea ábaa dji jɔre panɔne mɔ sida mama baya. Maɓ bêrã bãrãnebemada umé naɓ éjũãne mɔ Zezaa iwidiđi carea beɔea audibɔɿ, bãrãba iwidiɔdara mɔ Zeza bajãne ɓɔba oya.-

Cadjirua quĩrãdoáẽ badadebema ne jara ɓa

21 Maɓbe Jesu caita zepeda Pedroba iwidiđia:

-Mɔ Boro, mɔ djababa mɔ bié obɔɿde çbarima jũmasãwã quĩrãdoaida ɓa? çbarima siete bia ɓaca?-

22 Jesuba panusia:

-Mɔa jaraya: ɓarima sietebe mãwã oié ɓa áteβɔɿ 77 oida ɓa.Š

23 Bajãne ɓaba éberãrã pe eroɓara naɓ quĩrãca ɓa: éberãrã boroda ɓasia. Ewari ába maɓ boroba quĩrã ɓasia idjiare beaba idjia parata diaɔara jéda diađida.

24 Mãwã ɓaɔe ába enesidaa. Maɓ éberãba dji boroo paratada waiɓa jéda diaida ɓasia.

25 Maɓne idjia cãrẽba jéda diaida neé ɓasia. Maɓ bêrã dji boroba idji parata edai carea maɓ éberãda, dji quimada, dji warrarã sida nêdobuei ɓasia djãrã nezocada beadamãrẽã. Jũma maɓ éberãba eroɓa sida nêdobuei ɓasia.

26 Maɓne éberãra çhĩrãborode cobepeda dji boroo nãwã beɔea djuburiasia: “Mɔ boro, mɔ quĩrã djuburia jãɔdua. Mɔa ɓãa jũma jéda ðaya.”

27 Maɓne quĩrã djuburiaɔeba dji boroba jũma dji éberãba diaida ɓaɔara quĩrãdoapeda idjira éɔra ɓasia.

28 Maɓbe éberãra wãsia. Wãɓɔɿde idji borooare ɓaɔa ába unusia. Maɓɔaba idjia paratada maãrĩ jéda diaida ɓasia. Maɓra osãga jidapeda jarasia: “Mɔa diaida ɓara diaɔua.”

29 Dewarabemaba idji quĩrãpita çhĩrãborode cobepeda jarasia: “Mɔ quĩrã djuburia jãɔdua. Mɔa ɓãa jũma jéda ðaya.”

30 Baribɔɿ quĩrã djuburiaé ɓasia, áteβɔɿ preso ɓabisia ába idjia diaida ɓaɔara jũma ðiabɔɿɔdaa.

31 Dji borooare beaba maɓra unusidaa. Maɓ carea bio sopuasidaa. Wãnapeda dji boroo jũma nêβɔɿsidaa.

32 Dji boroba maɓ éberãra idji quĩrãpita trɔpeda nãwã jarasia: “iɓara nezoca cadjirua! ɓa beɔea djuburiaside ɓa jéda diaida ɓaɔara çmãa jũma quĩrãdoasiẽca?”

33 Maɔda çcãrẽ cãrẽã dewarabemara quĩrã djuburiaé basi?”

34 Dji borora bio quĩrũ ɓa bêrã maɓ éberãra preso bié obadarã jɔwaeɔa ɓasia ába idjia jéda diaida ɓaɔara jũma ðiabɔɿɔdaa.-

35 Maɓbe Jesuba jarasia:

-Ara maɓ quĩrãca bãrã djabarãba bié opedaɔada bãrãba soɔeba quĩrãdoadaéβɔɿ, mɔ Zeza bajãne ɓɔba jũma bãrãra bié ɓaya.-

Š 18:22 77. Griego beɔeaɔe “setenta veces siete” ɓã ɓa. Jesuba jara ɓa dadji bié obɔɿara jũma quĩrãdoaiɔda panɔda.

19

Jesuba mĩã amaira biẽ b̂ada ada

Marco 10:1-12; Luca 16:18

¹ Māwā jaradacarea Jesura Galilea druadeba Judea druadaa wāsia Jordaã do quĩrãare.

² Zocārã ēberārãba idjira ēpēsidaa. Mama dji cacua biẽ quedearea jũma biabisia.

³ Māwā b̂ade ḶCḶḶA pariseorãda zesidaa idjira biẽ bedeabidi cawaya. MaḶḶarãba iwidiisidaa:

–¿Umaquĩrãba dji quimada baridua carea amaida b̂aca?–

⁴ Jesuba panusia:

–¿Bārãba Ācõrẽ Bedeade acḶḶacaca? NaḶ ējũã oside Ācõrẽba umaquĩrãda, wẽrã sida osia.*

⁵ Idjaba jarasia: “MaḶ carea umaquĩrãba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa b̂eya. Māwā cacua aba b̂ quĩrãca panania.”†

⁶ Ādjira umé panlẽa, ātebḶḶA cacua aba b̂ quĩrãca panḶA. MaḶ bẽrã Ācõrẽba ābaa b̂adara dji amanacara panḶA.–

⁷ MaḶ carea ādjirãba iwidiisidaa:

–Māwāra Moiseba ¿cārẽ cārẽã b̂asi abaḶba idji wẽrã carta mĩã amainebemada diaibḶḶA amaida b̂ada?–‡

⁸ Jesuba panusia:

–Bārãra CḶWḶḶA zarea b̂ea bẽrã Moiseba māwā iduaribisia. BaribḶḶA Ācõrẽba naḶ ējũã oside māwā quĩrãcẽ basia.

⁹ Māa jaraya: bariduaba idji wẽrã daunemaẽ b̂ada amapeda dewara wẽrãda edaibḶḶA, maḶ umaquĩrãra daunema b̂A. [Idjia amana wẽrãda dewara umaquĩrãba edaibḶḶA maḶ umaquĩrã sida daunema b̂A.]–§

¹⁰ MaḶne Jesu ume nĩbabadarãba idjia jarasidaa:

–Māwā baibḶḶA, biara b̂A quima edaẽda.–

¹¹ MaḶ carea Jesuba jarasia:

–Jũmarãba quima edaẽ crĩchara poya droadaẽa. Ababe Ācõrẽba maḶ crĩchada diaibḶḶA poya deu b̂aya.

¹² ḶCḶḶAba poya warra odacaa māwā topedada bẽrã. ḶCḶḶA māwā b̂ea warra orãnamãrẽã õgo opedada bẽrã. Idjaba ḶCḶḶAba quima edaira crĩchadacaa biara ādji Boro Bajãne b̂A itea ne odi carea.* Bārãda poya deu beadibḶḶA, māwā beadadua.–

Jesuba warra zaquerã bia jara b̂ada

Marco 10:13-16; Luca 18:15-17

¹³ MaḶbe ēberārãba warra zaquerãda Jesumaa enesidaa idji jḶwara ādjirã ḶḶḶ b̂apeda Ācõrẽa iwidiimãrẽã. BaribḶḶA Jesu ume nĩbabadarãba djibarirãda quẽãsidaa.

¹⁴ MaḶ carea Jesuba jarasia:

–Idu warra zaquerãra mḶmaaa zebidadua, Bajãne b̂Aba pe erobḶḶdebemara ādjirã quĩrãca panḶ bẽrã.–

¹⁵ MaḶbe idji jḶwara warra zaquerã ḶḶḶ b̂apeda wāsia.

Parata bara b̂A Jesu ume bedeada

Marco 10:17-31; Luca 18:18-30

¹⁶ Ewari aba cũdrada Jesumaa zesia. MaḶ cũdraba iwidiisidaa:

* **19:4** Genesis 1:27. † **19:5** Genesis 2:24. ‡ **19:7** Deuteronomio 24:1-4. § **19:9** Griego bedeade

ḶCḶḶA cartade bedea corchetede b̂Ara neẽa. * **19:12** 1 Corinto 7:1-9.

-Jaradiabari, Ācōrē ume ewariza zocai ʔai carea ʔmā cārē biada oida ʔa?-

†
17 Jesuba panusia:
-ʔCārē cārē mā biadebemada iwidi ʔa?‡ Ni abaada dji biaēa, ababe Ācōrēdᵛa dji bīaa. Bada Ācōrē ume ewariza zocai ʔa quīrīā ʔaᵛa, idjia obi ʔa beada iā odua.-

18-19 Idjia iwidiisia:
-ʔSāḡada? -
Jesuba jarasia:
-Mīā bearādua, daunemarādua, ne dᵛarādua, sewadeba djārāra biē jararādua, ʔa zezara, ʔa papa sida wayadua,§ idjaba djārāra quīrīādua ara ʔadji quīrīā ʔa quīrāca.*

20 Cūdraba jarasia:
-Jūma maḡḡa iā o ʔaa.† Mā ʔwaēi cārēda oē ʔa? -
21 Maḡne Jesuba idjia jarasia:
-Bada wārāda jipa ʔa quīrīā ʔaᵛa, ʔaa erobara jūma nēdobuede wāpeda dji paratara ne neē quēdeaa diadua. Māwā nebiada bajāne erobaya. Maḡbe mā ume nībaē zedua.-

22 Cūdraba maḡ ūrīpeda sopua ʔesia bio bara ʔa bēā. Ara maāda wāsia.
23 Maḡne Jesuba idji ume nībabadarā jarasia:
-Wārāda bio zarea ʔaa ēberā ne bara ʔaba Ācōrēra idji Boroda ʔai carea.
24 Wayacusa mā jaraya: parata bara ʔaba Ācōrēra idji Boroda ʔai cāyābara cameyoda āguja urīaē eā wāichaara ʔaa.-

25 Maḡne idji ume nībabadarāba cawa crīchadaē ʔasīa. Ācōrēba ne bara ʔeara bia pe erobada crīcha panasīdaa. Ādjirāba iwidiisīdaa:

-Māwāra Ācōrēba ʔcaidᵛa ēdᵛa edai? -
26 Jesuba ādjirā aᵛpeda jarasia:
-Ēberāba māwā poya oca baribḡa Ācōrēmaarā oicha ʔaa.-
27 Maḡne Pedroba Jesua jarasia:
-ʔa ēpēni carea daiba ne jūmada amesīdaa. ʔMāēteara cārēda edadi? -
28 Jesuba panusia:

-Wārā arada mā jaraya: Ācōrēba ne jūma djiwidi oi ewarīde mā, Naḡ Djara Edadara mā bugue biya quīruē chūmeya. Maḡne bārā mā ume nīnara doce bugueē chūpanenia Israeldeba yōpedada doce puruēbema bororāda beadi bēā.

29 Mā carea bariduaba idji deda, djabarāda, djabawērāda, zezada, pa-pada, quīmada, warrarāda, ējūada ameibḡa, idjia amena cāyābara cien edaya idjaba Ācōrē ume ewariza zocai ʔaya.‡

30 Māwā dji jīrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jīrūarebemada beadia.

20

Uva néuēbema ne jara ʔa

† 19:16 Griego beadeē ḡcaḡa cartade “Jaradiabari Bia” ʔa ʔaa. ‡ 19:17 ʔaa ʔcārē cārē mā biadebemada iwidi ʔa? Griego beadeē ḡcaḡa cartade nāwā ʔa ʔaa: “ʔCārē cārē mā dji biaada a ʔa?” § 19:18-19 Exodo 20:12-16. * 19:18-19 Levitico 19:18. † 19:20 Jūma maḡara iā o ʔaa. Griego beadeē ḡcaḡa cartade idjaba “cūdra eḡaḡa” ʔa ʔaa. ‡ 19:29 Quima. Griego beadeē ḡcaḡa cartade māra neēa.

¹ Ācōrēba ēberārā pe erobara naā quīrāca bāa. Néu djibarida basia. Ewari aba diapededa ēberārāda idji uva néude trajadamārēā jārāde wāsia.

² Ἀκαλα ēberārā ume bedea basia ewari abaal carea paratada diaida. Maābe ādjirāra idji uva néudaa trajade wābisia.

³ Ἀμάδau ἄτα bābarāde djibarira wayacusa purudaa wāsia. Mama ēberārā bari beada dewara unusia.

⁴ Ἀdjirāa jarasia: “Bārā sida mā néude trajade wānadua. Maābari māa paratada aride diaya.” Ara maāda wāsidaa.

⁵ Umatipa idjaba Ἀμάδau buyadacarea djibariba abarica osia.

⁶ Maābe Ἀμάδau baeboode wayacusa purudaa wāsia. Ēberārā bari beada dewara unupeda iwīdisia: “¿Cārē cārēā idi trajadaē panā?”

⁷ Ἀdjirāba panusidaa: “Ni abaalba daia trajuda diadaē panā bērā.” Maāne idjia jarasia: “Bārā sida mā néudaa trajade wānadua. Maābari māa paratada aride diaya.”*

⁸ Queubode djibariba trajudebema boroa jarasia: “Dji traja panāra trācuapeda ādji trajapedadabari paratada diadua. Dji jīrūare zepedadarā naārā diadua. Naārā zepedadarā jīrūare diadua.”

⁹ Ἀμάδau baeboode trajade wā pananara dji boromaa zesidaa. Maāne ādjia ewari aba daucha trajada quīrāca edasidaa.

¹⁰ Maā bērā dji naārā trajade wā panana zesidade crīchāsidaa parata waībara edadida baribāra abarica edasidaa.

¹¹ Maā carea néu djibari ume biē duanesidaa.

¹² Nāwā jarasidaa: “Jāā jīrūare zepedadara hora ababe trajasidaa, baribāra ba dairāa diada quīrāca ādjirāa biē diasia. Dairāra beseade ewari daucha trajasidaa.”

¹³ Baribāra néu djibariba abāa jarasia: “Ache, māa bāra jipa o bāa. ¿Bāra mā ume bedea bāsīca ewari ababema parata carea trajaida?”

¹⁴ Ba paratara edapeda wādua. Māa bāa diada quīrāca dji jīrūare traja pananaa dia quīrāca bāa.

¹⁵ ¿Bāmaarā mā paratara mādjia o quīrāca bā quīrāca oiē bāca? Māra ēberā bia bērā ¿bāra biē nūmāca?”

¹⁶ Ara maā quīrāca dji jīrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jīrūarebemada beadia.-†

Jesuba idji beadidebema waya jarada

Marco 10:32-34; Luca 18:31-34

¹⁷ Jesu Jerusaleānaa wābarāde zocārā ēberārāda idji ume wāsidaa. Maāne idji ume nībabadarā doce panāda jīgabe edepeda ādjirāa jarasia:

¹⁸ -Ūrīnadua, dadjirāra Jerusaleānaa wābādaa. Jāma abaalba mā, Naā Djara Edadara jidabiya sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā biē cawa oāmārēā. Ādjirāba jaradīa māra beuida bāda.

¹⁹ Maābe māra judiorāēa diadia. Maāgrāba māra ipida biē jaradapeda, uāpeda crude cachīdia. Baribāra ewari ūbeade māra ārēbaya.-

Zebedeo warrarāba iwīdipedada

Marco 10:35-45

²⁰ Māwānacarea Zebedeo quimada, idji warrarā sida Jesumaa zesidaa. Maā wērāba Jesua bedea djuburiai carea idji quīrāpita chīrāborode cobesia.

²¹ Maāne Jesuba iwīdisia:

* **20:7** Maābari māa paratada aride diaya. Griego bedea de ἄκαλα cartade māra neēa. † **20:16** Griego bedea de ἄκαλα cartade idjaba bā bāa: “Ācōrēba zocārā trā bāa, māwāmīna zocārāēbe edaya.”

-Baa ζcārēda quīrīā bā?-

Idjia panusia:

-Bā jūmarā boroda bebarāde za mā warrarā umé panāda aba bā jawa araare, aba bā jawa acāare bādua.-

²² Maāne Jesuba jarasia:

-Bārāba adua panāa cārēda iwīdi panāda. Māra bio bia mīgaya. ζBārā sida ara maā quīrāca bia mīgadi carea panāca?-[‡]

Ādjia panusīdaa:

-Māē, bia mīgadi carea panāa.-

²³ Maāne Jesuba jarasia:

-Bārā sida wārāda mā quīrāca bia mīgadia. § Baribarā mā jawa araare, mā jawa acāare chūpananida māa poya diaēa. Mā Zezabarā mama chūpananida erobāa.-

²⁴ Santiagoba, Juaā ume iwīdipeadada waabema die panāba ūrīsideade ādji ume quīrīsidea.

²⁵ Maāne Jesuba ādjirā trācuapeda jarasia:

-Bārāba cawa panāa naā ējūānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadada. Ādjirāba unubibadaa ādjia jarabāra jūmarāba jā odīda panāda.

²⁶ Baribarā bārāba māwā beadiē panāa. Bārānebemada dji dromada ba quīrīā bābarā waabemarā nezocada bāida bāa.

²⁷ Dji dromaara ba quīrīā bāra jūmarā cāyābara edaara bāida bāa.

²⁸ Maā quīrāca mā, Naā Djara Edadāra zeē bāa ēberārā mā nezocarāda beadamārēā. Ātebarā ze bāa ēberārā nezocada bai carea. Māwā māra beuya zocārā ēberārāda ēdra bāi carea.-

Jesuba dauberrea bea umé biabida

Marco 10:46-52; Luca 18:35-43

²⁹ Jerico purudeba ēdrāsidade Jesu caidu ēberārāda zocārā wāsīdaa.

³⁰ Māwā wānane dauberrea panāda umé o icawa chūpanasīdaa. Jesu ādji caita wābarāda ūrīsideade nāwā biasīdaa:

-jDai Boro, Davideba zēda, दौरā quīrā djuburiadua!-

³¹ Maāne ēberārāba ādjira chupeadamārēā quēāsīdaa, baribarā ādjia wetara biasīdaa:

-jDai Boro, Davideba zēda, दौरā quīrā djuburiadua!-

³² Maābe Jesura nūmesia. Ādjira trāpeda iwīdisia:

-ζCārēda quīrīā panā māa oida?-

³³ Ādjia jarasīdaa:

-Dai Boro, quīrīā panā dai dauba unu beida.-

³⁴ Jesuba ādjira mīā djuburi ununa bēra ādji दौरā tāsia. Ara māāda unu panenapeda Jesu ume wāsīdaa.

21

Jesu Jerusaleāne jūēna

Marco 11:1-11; Luca 19:28-40; Juaā 12:12-19

¹ Jerusaleā caita jūēbādade Betpague purude Olivo eya carra jūēsīdaa. Maāne Jesuba idji ume nībabadarāda umé purūdaa diabuesia.

² Ādjia nāwā jarasia:

[‡] **20:22** Griego bedeadē nāwā bā bāa: “ζBārāra mā borocuedi quīrāca borocuedica? ζMāa doida bāra bārā bīda poya dodica?” § **20:23** Jesuba jarāda quīrāca wārāda māwāsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsi 1:9.

-Dadjirā quĩrāpe bΛ purudaa wānadua. Ara jũēbΛdade burro wērā warra bara bΛda jΛ nũmΛda ununia. Ērā edadapeda umena mΛmaa enenadua.

³ AbaΛba bārāa cārē cārēā māvā o panΛda iwidiβΛrΛ, nāvā jaradadua: “Dadjī Boroba quĩrāi bΛa. BaribΛrΛ nane jēda diabueya.”-

⁴ MaΛgΛra māvāsia Ācōrēneba bedeariba jarada quĩrāca. Nāvā jarasia:

⁵ SioΛ purudebemarāa nāvā jaradadua:

AcΛdadua, bārā boroda burro ĩrΛ bārāmaa zebΛrΛa.

Dji droma quĩrāca zeē bΛa. Burro zaque ĩrΛ zebΛrΛa.*

⁶ Ara maΛda Jesu ume nĩbabadarā umé panΛra wānapeda Jesuba jarada quĩrāca osidaa.

⁷ Burro wērāra, dji warra sida Jesumaa edadapeda ādjia cacuade jΛ panΛra burro ĩrΛ bΛsidaa. MaΛbe Jesura ĩrΛ chũmesia JerusaleĀ purudaa wāi carea.

⁸ Ēberārā cābana cuabusiba Jesu bia edadi carea ādjia cacuade jΛ panΛra ode tōcua wāsidaa. Dewarārāba bacuru jΛwate quedua bara beada bΛa tucudadapeda ode bΛcua wāsidaa.

⁹ MaΛne zocārā ēberārā idji na nĩnaba, caidu zebΛda biēa nāvā bΛga duanasidaa:

jBio bia quĩrua Davideba zedara!

jBio bia bΛa Ācōrē trāneba zebΛrΛra!† jBio bia quĩrua Bajāne βΛra!

¹⁰ Jesu JerusaleĀne jũēside purura bΛga duanesia. Nāvā iwidiβadjidaa:

-Idjira ¿caida jāwā bΛ?-

¹¹ Iwidiβadaza Jesu ume zepedadarāba panubadjidaa:

-JālgΛra Jesua, Ācōrēneba bedearia. Idjira Nazare purudebema, Galilea druadebema.-

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jΛrecuada

Marco 11:15-19; Luca 19:45-48; JuaĀ 2:13-22

¹² Māvānacarea Jesura Ācōrē de dromanaa wāsia. Mama dajada Ācōrēa diadi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo bea sida zocārā duanasidaa. Idjaba Ācōrē de dromane diaida bΛ paratara dji druā āiba zebΛdarāa nēbΛa nēdobuebadjidaa āibema paratara diacara panana bērā. Māvā duanane Jesuba ādjirāra jūma āyā jΛrecuasias.‡ Dji parata nēdobuebadarā mesa beada, puchirā nēdobuebadarā bugue sida jūma coracuasias.

¹³ Ādjirāa nāvā jarasia:

-Ācōrē Bedeade nāvā bΛ bΛa: “MĀ dera dji iwidiβada de adia.” BaribΛrΛ bārāba “ne drΛabadarā mĩrūbada uria” quĩrāca eropanΛa.-§

¹⁴ Jesu Ācōrē de droma dajada bΛside dauberrea beada, jĩrū biē bea sida idjimaa zesėsidaa. MaΛne ādjirāra biabicuasias.

¹⁵ BaribΛrΛ Jesuba mama ne ununaca o bΛda sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā biēa biē unusidaa.* Māvā duanane warrarāba Jesua nāvā jĩgua jara panasidaa: “jBio bia quĩrua Davideba zedara!” MaĀ ũrĩbΛdade sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida quĩrūsidaa.

¹⁶ Ādjirāba Jesua nāvā jarasidaa:

-¿Māvāra naĀ warrarāba jara duanΛda bΛa bia ũrĩ bΛca?-

Jesuba panusia:

* **21:5** Zacaria 9:9. † **21:9** Salmo 118:25-26. *Bio bia quĩrua*. Arameo bedeade jarabadaa “Hosana.”

‡ **21:12** Zacaria 14:21. § **21:13** MĀ dera dji iwidiβada de adia. Isaia 56:7. *Ne drΛabadarā mĩrūbada uria*. Jeremia 7:11. * **21:15** 2 Samuel 5:8 carea judiorāba jarabadjidaa dauberrea beada, jĩrū biē bea sida Ācōrē de dromanaa wācara panada.

–Māē. ¿Bārāba maļ bedeara acḷadacaca?

Ḗa warrarāda, ju do quēdea sida Ḗasia Ḗāa bia bedeadamārēā.–†

17 MaḖbe Jesuba ādjirā amēpeḖa Jerusaleāneba Betanianaa cāine wāsia.

Higojō purruba nūmena

Marco 11:12-14, 20-26

18 Nurēma diapēḖa Jesura wayacusa Jerusaleānaa wāsia. WāḖarḷde jarra nūmesia.

19 MaḖne higojōḖa o caita unusia. Baribḷarḷ araa jūēsīde quēdua awa nūmḷada unusia.‡ Maḷ carea higojōḖa jarasia:

–jḖara waa zauē Ḗaya!–

Ara maḷḖa higojōra purrubasia.

20 Jesu ume nibabadarāba maḷ unusidade cawa crīchadaē bērā iwīdisīdaa:

–¿Sāwāērā jāḷ higojōra aḖeḖa purrubasī?–

21 Jesuba panusia:

–Wārā arada mḷa jaraya: bārāba iwīdi panḷra Ācōrēba wārāda oida ījānibḷarḷ, idjaba poya oēḖa crīchadaēḖarḷ, mḷa jāḷ higojō oḖa cāyābara waibḷara oḖia. Bārāba za Ḗa eyaa namaḷba pusade tēūne wāduada aḖibḷarḷ, bārāba jarabḷada quīrāca māwāya.

22 Bārāba Ācōrēa iwīdibḷdara wārāda eḖaḖida ījānibḷarḷ, eḖaḖia.–

¿Cai trāneba Jesuba jaradia Ḗa?

Marco 11:27-33; Luca 20:1-8

23 Jesura waya Ācōrē de droma caita jūēpeḖa jaradia Ḗesia. Māwā Ḗḷde sacerdote bororāda, judiorā dji dromarā sida idjīmaa zesīdaa. Ādjirāba idjīa iwīdisīdaa:

–Ḗaa nama o Ḗarḷa ¿caiba obi Ḗa?–§

24 Jesuba panusia:

–Maḷa biḖa bārāa iwīdiya. Bārāba panusīdara mḷa jaraya caiba mḷa māwā obi Ḗada.

25 ¿Caiba Juaḷra diabuesi borocuemārēā? * ¿Ēberāba wa Bajāne Ḗḷba?–

MaḖne ara ādjiduba jara duanesīdaa:

–Bajāne Ḗḷba diabuesiada aḖibḷarḷ, idjīa jaraya: “MaḷḖa ¿cārē cārēā ījānaē basi?”

26 Baribḷarḷ ¿sāwā jaradi ēberāba diabuesida?–

Ādjīa māwā jara panasīdaa purura waya panḷ bērā. Purumaarā Juaḷra Ācōrēneba bedēabari basīa.

27 Maḷ bērā Jesua jarasīdaa:

–Daiba adua panḷa.–

MaḖne Jesuba jarasia:

–Māēteara mḷa biḖa bārāa jaraēa caiba mḷa jāwā obi Ḗada.–

Warra umé panḷnebema

28 Māwā duanḷne Jesuba sacerdote bororā, judiorā dji dromarā biḖa jarasia:

† 21:16 Salmo 8:2. ‡ 21:19 Israel druae higojō dji ca zaqueda marzo jedecode, abrilde biḖa codida panḷa. Dji ca zaquera ununibḷarḷ cawabadaa junione maāri zauida idjaba agostodeba aba octubredaa waibḷa zauida. Baribḷarḷ Jesuba quēdua awa ununa bērā cawasia jūma maḷ poade higojōra zauēḖa.

§ 21:23 *Ḗaa nama o Ḗara*. MaḷḖa jara Ḗarḷa Ḗḷa Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jḷrecuadada. Baribḷarḷ āibērā jara Ḗaa sāwā Jesura Jerusaleāne jūēnada, idjīa dauberrea bea, jīrū biē bea sida Ācōrē de droma caita biabīdada, wa purua jaradia Ḗada. * 21:25 Mateo 3:1-12; Juaḷ 1:6-28.

–Bārāba naʼ ne jara bʌdebemada ʒsāwā crīcha panʌ? Ēberāda bʌsia. Maʼ ēberāba warrada umé erobʌsia. Ewari aba dji nabemaa nāwā jarasia: “Warra, nane mʌ néude trajade wādua.”

²⁹ Maʼne dji warraba panusia: “¡Mʌra wāéa!” Baribʌrʌ jēda crīchapeḁa trajade wāsia.

³⁰ Idjaba dewarabemaa dji zezaba abarida jarasia. Maʼne dji warraba panusia: “Bia bʌa, zeza, mʌra wāya,” baribʌrʌ wāé bʌsia.

³¹ Maʼba bārāmaarā ʒsāʌgʌba dji zezaba quĩrā badara ĩjā osi?–

Ādjirāba panusidaa:

–Dji nabemaba.–

Maʼne Jesuba ādjirā jarasia:

–Māē. Baribʌrʌ wārā arada mʌa jaraya: Romanebema boro itea parata jʌrʌ pebadarāda, wērārā audua bʌa sida bārā cāyābara Ācōrē purudebemarāda beadia.

³² Bārā jipa nībadamārēā Juaʌba jaradiade zesia, māwāmīna ĩjānaē bʌsia. Baribʌrʌ Romanebema boro itea parata jʌrʌ pebadarāba, wērārā audua bʌa bida ĩjāsidaa. Idjaba bārāba maʼra unusidamīna ĩjāni carea jēda crīchaḁē bʌsia.–

Djārā néu acʌbadadebema ne jara bʌ

Marco 12:1-12; Luca 20:9-19

³³ Ũrīnadua. Dewaradeba ne jaraya. Ēberāda bʌsia. Ewari aba maʼ ēberāba uvada upeḁa idji néura mōgaraba audu jūrā casia. Uva bʌ piabari sida osia. Idjaba deda ʌʌ osia mamaʌba jūma acʌi carea. Maʼbe idji néura ʌcʌrʌ ēberārā jʌwaeda bʌsia. Ādjirā ume beḁe bʌsia néu zaubʌrʌḁe jūmasāwā idjia diadida panʌda. Māwā beḁe bʌpeḁa djibarira dewara druadaa wāsia.

³⁴ Maʼbe uva jara baboḁe djibariba idji nezocarāda diabuesia néudebema idjia diadida panʌra edade wānamārēā.

³⁵ Maʼne dji néu acʌ panʌba idji nezocarāra jidacuasidaa. Aba puosidaa, aba beasidaa, idjaba aba mōgaraba tabari jʌretasidaa.

³⁶ Māwānacarea djibariba dewara nezocarāda diabuesia. Maʼgʌrārā dji naārā wāpeḁe cāyābara cābanaara panasidaa, baribʌrʌ néu acʌ panʌba ādjirā sida abari quĩrāca biē osidaa.

³⁷ ĩrūare djibariba idji warrada ādjirāmaa diabuesia. Nāwā crīchasia: “Mʌ warradrʌ wayadia.”

³⁸ Baribʌrʌ ādjirāba maʼ warra unusidade ara ādjiduba jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba erobʌra jūma edaya. ¡Djira beataḁia! Māwābʌrʌ dji ējūāra dadjirā itea beya.”

³⁹ Ara maʼda warrara jidaḁeḁe néu āi edeḁeḁe beasidaa.

⁴⁰ Jāʌbe djibari zebʌrʌḁe idji néu acʌ panʌra ʒsāwā obá?–

⁴¹ Maʼne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida nāwā panusidaa:

–Idjia quĩrā djuburia neē maʼ ēberā cadjiruarāra beapeḁa dewara ēberārā ume beḁe bʌya idji néu acʌdamārēā. Maʼgʌ ēberārāba idji néudebema diadida panʌra uva jara diaḁia.–

⁴²⁻⁴³ Maʼne Jesuba ādjia jarasia:

–Ācōrēba bārā cāyābara dewararāda pe erobeya. Maʼgʌrābʌrʌ idjia quĩrā bʌra odia. Bārāba ʒĀcōrē Bedeade acʌḁacaca? Nāwā jara bʌa: De obadaba mōgara igarapeḁadara dji biara bʌda besia.

Dadjirā Boroba māwā oda bēřā dadjirāmaarā bio biya quirua.†

⁴⁴ Bariduada maļ mōgara ǎrǎ baeibǎrǎ abeda jūma bǎgazoaya, idjaba maļ mōgarada aba ǎrǎ baeibǎrǎ dji ēberāra pepedeā tabeya.‡

⁴⁵ Sacerdote bororāba, pariseorā bida maļ ne jaradara ūřisidade cawasidaa Jesuba ādjidebemada beĊea bǎda.

⁴⁶ Maļ carea ādjirāba Jesura jida quīrā panasidaa. Baribǎrǎ puruda waya panǎ bēřā idu bǎsidaa. Puruba crīcha basia Jesura Ācōřēneba beĊeabarida.

22

Ne cobada waibǎadeba ne jara bǎ

Luca 14:15-24

¹ Jesuba wayacusa sacerdote bororā, judiorā dji dromarā bida dewara ne jara bǎĊeba jarasia:

² –Ācōřēba ēberāřā pe erobǎra naļ quīrāca bǎa: ēberāřā boroda bǎsia. Idji warrada quima edabǎrǎ bēřā bǎsřida ne cobada waibǎada obisia.

³ Idji nezocarāda wābisia idjia jǎredarā trǎnamārēā. Baribǎrǎ ze quīrānaē basía.

⁴ Maļbe dewara nezocarā wābibǎrǎde nāwā jarasia: “Mǎa jǎredarā jaradadua pacada, dewara animarā boreguea bea sida beapeda codira jūma o erobǎda. Ādjirāa jaradadua jūma wi nūmǎ bēřā mǎ warra quima edabǎrǎ carea bǎsřida ne codimaa zeĊamārēā.”

⁵ Baribǎrǎ idjia jǎredarāba řjānaē basía. Abǎada idji ējūā acǎde wāsia. Dewarada idji ne nēdobuebarimaa wāsia.

⁶ Δcǎrǎba dji boro nezocarāra jidadapeda puodapeda beasidaa.

⁷ Maļ carea dji borora bio quīrūsia. Idji sordaorāda wābigapeda maļ mīā beapedadara quenanapeda ādji purura babuesidaa.

⁸ Māwānacarea dji boroba idji nezocarāa jarasia: “Mǎ warra quima edabǎrǎ carea bǎsřida codira jūma wisia baribǎrǎ mǎa jǎredarāra namǎ panani carea bia pananaē basía.

⁹ Maļ carea dewara ēberārāda o beaza jǎrǎde wānadua. Bārāba unubadarāa jaradadua mǎ warra quima edabǎrǎ carea bǎsřida ne codimaa zeĊamārēā.”

¹⁰ Ara maļda idji nezocarāra o beaza wāsidaa. Ēberāřā dji biarāda, dji cadjiruārā sida zocārā jǎresidaa. Māwā de dromara ēberārāba bira nūmesia.

¹¹ Dji boroba jarebidarā acǎde wāsīde ēberāda aba unusia djio quima edabada ewarīde jǎbadara jǎē bǎda.

¹² Dji boroba maļ ēberāa iwīdisia: “Ache, bǎra řsāwā nama eĊa ze bǎ djio jǎē bǎda?” Dji ēberāra chupea bėsia.

¹³ Maļne dji boroba idji nezocarāa jarasia: “Naļ ēberā jǎwara, řrū sida cabaradapeda dajadaa pāimane batabueĊadua. Mama beara aujīā panania idjaba puaba quīda řchia panania.”

¹⁴ Ācōřēba zocārā trǎ bǎa, māwāmīna zocārāēbe edaya.–

řRomanebema boro itea parata jǎrǎ pebǎdade diadīda panǎca?

Marco 12:13-17; Luca 20:20-26

¹⁵ Māwānacarea pariseorāra beĊea ausidaa Jesu biē beĊeabīdi carea.

¹⁶ Maļ carea pariseorāba ādji ume nībabadarāda, Herodeare bea sida Jesumaa diabuesidaa. Maļgarāba Jesua jarasidaa:

† 21:42-43 Salmo 118:22-23. ‡ 21:44 Griego beĊeade ǎcǎrǎ cartade maļ versicolora neĊa. Mōgara. Acǎdua Isaía 8:14-15; Daniel 2:34-35, 44-45.

–Jaradiabari, daiba cawa panla b̄ara ēberā jipa b̄lda. Bla wārā bedea Ācōrē odebemada jūmarāa jaradiabaria. Ni ab̄alda biara unuca b̄erā ni ab̄al̄ba b̄la awara crīchabidacaa.

17 Māēteara naḷḡadebemada sāwā crīcha b̄lda dairāa jaradua. Romanebema boro itea parata j̄l̄ra peb̄adaza ḷdadji judiorāba diaēda bia b̄aca wa biē b̄a?–

18 Idji biē odi carea māwā panara Jesuba cawa basia. Maḷ b̄erā jarasia:

–Bārā dji biaca bearā, ḷcārē cārēā m̄ra biē bedeabi quīrā panla?

19 Parata pichi dadjia diabadada ab̄a ac̄abidadua.–

Ara maḷda parata pichida ab̄a ac̄abisidaa.*

20 Jesuba ac̄apeḷa iwidisia:

–ḷCai quīrādarrada naḷ parataḷe b̄a? ḷCai tr̄lda b̄a?–

21 Ādjia panusidaa:

–Romanebema borodeda.–

Maḷbe Jesuba jarasia:

–Māwā baib̄l̄a Romanebema borodera Romanebema boroa diaḷdua, idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diaḷdua.–

22 Maḷ ūr̄b̄l̄adaḷe cawa crīchadaē basia. Ara maḷda āyā wāsidaa.

Beudarā ḷrēb̄adidebema Jesuba jarada

Marco 12:18-27; Luca 20:27-40

23 Ara maḷ ewaride ḷc̄l̄ra saduceorāda Jesumaa zesidaa. Saduceorāba jarabadaa beupeḷadara ḷrēb̄adacada.† Maḷ b̄erā Jesua nāwā jarasidaa:

24 –Jaradiabari, Moiseba jarasia ēberāda warra neē b̄l̄de jaidab̄l̄a, idji djababa dji pēdra wērāra edaida b̄lda dji djaba jaidada itea warra unui carea.‡

25 Ewari ab̄a dairā tāēna siete djabarāda panusidaa. Dji nabemada quima edasia barib̄l̄a warra neē jaidada b̄erā idjiarehemaba dji pēdra wērāra edasia.

26 Barib̄l̄a maḷ sida warra neē jaidasia. Idjaba dji ūbeabema sida ab̄ari quīrāca māwāsia. Jūma maḷ siete panara abarica māwāsidaa.

27 Māwānacarea dji wērā sida jaidasia.

28 Maḷ siete djabarāba ab̄ari wērāda edasidaa. Māwāra ḷrēb̄adi ewaride ḷs̄āḷḡaba idjira erobei?–

29 Maḷ carea Jesuba panusia:

–Bārāba Ācōrē Bedeada, idji ḷb̄la sida adua panla b̄erā āi crīcha panla.

30 Ūr̄inadua. ḷrēb̄adi ewaride ēberāra quima edadaēa ni quima diaḷdaēa, āteb̄l̄a Ācōrē bajānebema nezocarā quīrāca beadia.

31 Ācōrēba beupeḷadarā ḷrēb̄adidebema jaradara ḷb̄ārāba ac̄l̄dacaca?

32 Nāwā jarasia: “M̄ra Abrahāḷ Ācōrēa, Isa Ācōrēa, idjaba Jacobo Ācōrēa.”§ Idjira beu bea Ācōrēa, āteb̄l̄a zocai bea Ācōrēa.–

33 Jesuba māwā jaradia b̄a ūr̄b̄l̄adaḷe ēberārāba cawa crīchadaē basia.

Ācōrēba obi b̄a bedea dji dromaara b̄a

Marco 12:28-34

34 Pariseorāba cawasidaa Jesuba saduceorāra chupeabisida. Maḷ carea ādjirāra āb̄aa dji j̄l̄redapeḷa Jesumaa wāsidaa.

* 22:19 Parata pichi. Griego bedeade “denario” b̄l̄ b̄la. † 22:23 Hecho 23:8. ‡ 22:24 Deuteronomio 25:5-10. § 22:32 Exodo 3:6.

³⁵ Ãba judiorā ley jaradiabari basía.* Mãḡaba Jesu biē bedeabi carea nāwā iwidiisia:

³⁶ –Jaradiabari, Ācōrēba obi ɓa bedeadebemara ḡsāḡḡda dji dromaara ɓa?–
³⁷⁻³⁸ Jesuba nāwā panusia:

–Dji naārēbema bedeaba nāwā jara ɓaa: “Jūma ɓa sodeba, jūma ɓa jau-redeba, idjaba jūma ɓa crīchadeba ɓa Boro Ācōrēra quīrīādua.”† Ācōrēba obi ɓa bedeadebemara mãdr̃a dji dromaara ɓaa.

³⁹ Idjaba mãare ɓada abari quīrāca ɓaa. Mãḡaba nāwā jara ɓaa: “Djārāra quīrīādua ara ɓadji quīrīā ɓa quīrāca.”‡

⁴⁰ Mã crīcha droma umé panada dadjirāba ijā odibara, jūma Ācōrēba Moisea diada leyra idjaba Ācōrēneba bedeabadarāba ɓapedada sida odia.

Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ḡcai warra?

Marco 12:35-37; Luca 20:41-44

⁴¹ Pariseorā wađi arima duanane Jesuba ādjirāa iwidiisia:

⁴² –Bārāmaarā Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ḡcaideba ze?–

Ādjirāba panusidaa:

–Davideba zeya.–

⁴³ Mãne Jesuba iwidiisia:

–Māwā baibara, Daviba ḡsāwāērā Ācōrē Jauredeba idjira mā Boroada asi? Daviba nāwā jarasia:

⁴⁴ Dadjirā Boroa mā boroa jarasia: mā jawa araare chūmedua aba ɓa ume dji quīrūrā māa ɓa jawaeda ɓabaraada. §

⁴⁵ Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada Daviba mā Boroada asibara, ḡsāwā Davi warra bai?–

⁴⁶ Mãne ni abaaba Jesua poya panunaē basía. Idjaba mã ewarideba ltaa idjia iwidiidira wayasidaa.

23

Jesuba pariseorā biē jarada

Marco 12:38-40; Luca 11:37-54; 20:45-47

¹ Māwānacarea Jesuba idji ume nībabadarāa, dewara ēberārāa bida nāwā jarasia:

² –Judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida Moiseba jaradia ɓadara jaradiabadaa.

³ Mã bēā ādjirāba jarabadara jūma ijā odadua. Baribara ādjirāba ara ādjia jaradia panā quīrāca odacaa. Mã bēā ādjirāba o panā quīrāca orānadua.

⁴ Ādjirāba ēberārāa bedeā zareada ijā obibadaa ne zagaa ataubi panā quīrāca. Baribara aride ijā odamārēā ni maārī bida carebaadaa.

⁵ Ādjirāba ne jūmada obadaa dewararāba bia ununamārēā. Ācōrē bedeā cartade ɓadara buchaca zaquede eda ɓadapeda ādji dratude, jawapotide bida jābadaa. Baribara dji buchacara joubaa obadaa dewararāba bia ununamārēā. Idjaba mã carea ādjia jābada ide jizojizoa drasoā beada cajudapeda jābadaa.*

⁶ Ābaa ne cobadade ādjira dji dromarā chūmebadade chūme quīrīābadaa. Judiorā dji jarebada dede bida ara mã quīrāca obadaa.

* **22:35** Judiorā ley jaradiabari basía. Mãra griego bedeade ḡcara cartade neēa. † **22:37-38** Deuteronomio 6:4-5. ‡ **22:39** Levítico 19:18. § **22:44** Salmo 110:1. * **23:5** Deuteronomio 6:6-9; Numero 15:37-41.

⁷ Idjaba purude nīnane quīrīābadaa ēberārāba ādjia wayaadeba “Mērā, Jara-diabari” adida.

⁸ BaribΛΓΛ bārāra jūmaena djabarā bērā idjaba Jaradiabarida aba eropanΛ bērā quīrīāniē panΛΛa ēberārāba bārāa “Jaradiabari” adida.†

⁹ Maλ awara naλ dudabema ni abaΛΛa “dai zeza” arānada, Zezada aba bajāne eropanΛ bērā.

¹⁰ Idjaba quīrīārānada ēberārāba bārāa “dai boro” adida, bārā Borora ababΛΓΛ bΛ bērā. Idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaraada.

¹¹ Bārānebemada dji dromaara bΛra waabemarā nezocada baida bΛa.

¹² Bariduada dji dromaara ba quīrīā bΛbΛΓΛ Ācōrēba edaara bΛya. AbaΛba ara idjida edaara bΛibΛΓΛ Ācōrēba dji dromaara bΛya.

¹³ ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca bearā, mīā djuburi panΛΛa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba ēberārāa Ācōrēba pe erobΛdebemada idu cawabidacaa. Quīrīānaē panΛΛa idjia bārāra pe erobaida idjaba dewararāba māvā quīrīā panΛ sīda bārāba iduaribidacaa.

¹⁴ ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca bearā, mīā djuburi panΛΛa Ācōrēba cawa oi bērā! Pēdra wērārāba erobeara jūma jārībadamīna dji biarāda crīchabīdi carea jūmarā quīrāpita dārā Ācōrēa iwīdibadaa. Maλ carea Ācōrēba bārāra biara cawa oya.‡

¹⁵ ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca bearā, mīā djuburi panΛΛa Ācōrēba cawa oi bērā! Naλ ējūāne, pusade bida pΛrrΛabadaa bārāba jaradia nīnada abaΛΛa ījābīdi carea. BaribΛΓΛ maλ ījābΛΓΛra bārā cāyābara bičara bepeda wetara tΛbΛ uruade baida bΛa.

¹⁶ ¡Bārāra mīā djuburi panΛΛa Ācōrēba cawa oi bērā! Dauberrea bea quīrāca panΛΛa. ¿Sāwā purura jīpa pe ededī? Nāvā āi jaradiabadaa: bariduaba Ācōrē de droma trāneba wārāda ne oida jaraibΛΓΛ, māvā oē sīda cadjiruaēana abadaa. BaribΛΓΛ Ācōrē dede bΛ oro trāneba ne oida jaraibΛΓΛ, wārāda oida bΛada abadaa.

¹⁷ ¡Bārāra crīcha neē beaa! ¡Dauberrea bea quīrāca panΛΛa! ¿Sālda biara bΛ? ¿Ācōrē de dromada dji oro cāyābara biara bΛēca? Maλ orora Ācōrē itea bia bΛa ababe Ācōrē dede bΛ bērā.

¹⁸ Bārāba naλ sīda jarabadaa: “Bariduaba animarā babue diabada trāneba wārāda ne oida jaraibΛΓΛ, māvā oē sīda cadjiruaēa. BaribΛΓΛ dji animarā trāneba ne oida jaraibΛΓΛ, wārāda oida bΛa.”

¹⁹ ¡Bārāra crīcha neē beaa! ¡Dauberrea bea quīrāca panΛΛa! § ¿Sālda biara bΛ? ¿Ne babue diabadada dji animarā cāyābara biara bΛēca? Maλ animarāra Ācōrē itea bia bΛa ababe ne babue diabada ārΛ bΛ bērā.

²⁰ Ūrīnadua: abaΛba ne babue diabada trāneba wārāda ne oida jaraibΛΓΛ, ababe maλ trāneba māvā oida jaraē bΛa. ĀtebΛrΛ maλ ārΛ bΛ animarā trāneba māvā oida jara bΛa.

²¹ Maλ awara abaΛba Ācōrē de droma trāneba wārāda ne oida jaraibΛΓΛ, ababe maλ trāneba māvā oida jaraē bΛa. ĀtebΛrΛ Ācōrē maλ dede bΛ trāneba māvā oida jara bΛa.

† 23:8 *Jaradiabarida aba eropanΛΛa.* Griego bedeade λcΛΓΛ cartade maλare bΛ bΛa: “Idjira Critoa.”

‡ 23:14 Griego bedeade λcΛΓΛ cartade maλ versīculora neēa. § 23:19 *Bārāra crīcha neē beaa.* Griego bedeade λcΛΓΛ cartade maλra neēa.

22 Maḷ awara abaḷba bajā trḷneba wārāda ne oida jaraibara, Ācōrē bugue trḷneba māwā oida jara ḷaa idjaba Ācōrē mama chūma trḷneba wārāda ne oida jara ḷaa.

23-24 ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca bearā, mīā djuburi panḷa Ācōrēba cawa oi bērā! Burrumia sābada quīrāca Ācōrē leyde maārīara ḷada quīrācuīta obadaa. Menta queduada, aní tada, comino sida die ewabadaza aba Ācōrēba diabadaa. Baribara cameyo mībueḷada quīrāca Ācōrē leyde dji dromaara ḷada odacaa. Djārā ume jipa odacaa, quīrā djuburiadacaa, idjaba Ācōrēba iḷānacaa. Bārāba idjā ne diabada awara ¿cārē cārē māḷ sida odaē panḷa? ¡Dauberrea bea quīrāca panḷa! ¿Sāwā purura jipa pe ededi?

25 ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca bearā, mīā djuburi panḷa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba tazara, epedeco sida ḷrḷbemada quīrācuīta saḷabadaa, baribara ḷa mititia ḷaa. Ara maḷ quīrāca bārā soḷe ne jūmada ara bādji itea eda quīrābadaa idjaba ne drḷabadaa.

26 ¡Pariseo dauberre! Naārā tazara, epedeco sida eda saḷadua; māwābara ḷrḷbema sida bia saḷa ḷaya.*

27 ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca bearā, mīā djuburi panḷa Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba beudarā tḷbaripedada ḷrḷ totroa nūma quīrāca beaa. Maḷara dajadaare bia quirua, baribara edaare beudarā ḷawaraba, ne jūma mititiaba bira ḷaa.

28 Ara maḷ quīrāca bārāra ēberā daumaarā jipa beaca panḷa, baribara wārāda bārāba jaradiabadara odacaa. Bārā sorā ne jūma cadjiruaba bira beaa.

29 ¡Bārā pariseorā, judiorā ley jaradiabadarā, dji biaca bearā, mīā djuburi panḷa Ācōrēba cawa oi bērā! Ācōrēneba bedeabadarā tḷbaripedadama bārāba ḷrḷbemada bia quiruda obadaa. Dewara jipa bearā tḷbaripedadama bida ara maḷ quīrāca obadaa.

30 Maḷne bārāba jarabadaa: “Dadji drōēnabema ewaride pananabara, Ācōrēneba bedeabadarāda careba beadaē bacasia.”

31 Māwā bārāba jara panḷa Ācōrēneba bedeabadarā quenapedadarāneba yōsidada. Bārāra ara ādjirā quīrāca beaa.

32 ¡Maḷ bērā bārā drōēnabemaba opedadaēra jūma odadua!

33 ¡Bārāra dama quīrāca beaa! Ācōrēba bārāra wārāda tḷba uruade biē ḷaya.

34 Māa Ācōrēneba bedeabadarāda, crīcha cawa beada, Ācōrē ley jaradiabada sida bārāmaa diabueya. Baribara bārāba ḷcala beadia idjaba ḷcala crude cachi jira ḷadia. Dewararāda bārā dji jarebada dede soaba uḷia idjaba biē odí carea purura ēpēnia.

35 Maḷ bērā jūma ēberā jipa bea naārēdaḷba beapedada carea Ācōrēba bārāra cawa oya: Abel jipa ḷa beapedada carea, Berequía warra Zacaria beapedada carea idjaba jūma dewararā beapedada carea bida. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji animarā babue diabada caita beasidaa.†

36 Wārā arada māa jaraya: jūma maḷ ēberārā beapedada carea Ācōrēba idibema ēberārā cawa oya.-

Jesu Jerusalem carea sopuada
Luca 13:34-35

* 23:26 *Epedeco sida.* Griego bedeade ḷcala cartade māra neēa. † 23:35 *Abel.* Genesis 4:3-8. *Zacaria.* Maḷa Zacaria zezara wārāda Joyadā basia. 2 Cronica 24:20-22. *Berequía warra Zacaria.* Zacaria 1:1.

³⁷ Jerusaleñ, Jerusaleñ, bārāba Ācōrēneba bedeabadarāda beabadaa! Ācōrēba diabuedarā sida mōgaraba tabari beabadaa!‡ Māa b̄arima zocārā bārāra ābaa pe eda quīrīā basia eterre wērāba idji warrarā i edre edabari quīrāca. Māwāmīna bārāba quīrīānaē basia.

³⁸ Mañ carea Ācōrēra waa bārā ume baēa. §

³⁹ Māa bārāa jaraya: ara idiba māra waa ununaēa aba mñ bia edabadaādaa. Mañ ewaride nāwā jaradīa: “iBio bia b̄a Ācōrē tr̄neba zebalra!”*

24

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada

Marco 13:1-23; Luca 21:5-24

¹ Jesura Ācōrē de droma dajadaare badada wāb̄a basia. Mañne idji ume nībabadarāda idji caita zedapeda jarasidaa:

–Acadua Ācōrē de dromara, caita bea de sida sāwā bia quedead.–

² Mañne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Māē, bārāba unu panra bia quedea. Barib̄a wārā arada māa jaraya: nañ mōgara capedadāra jūma todogozoaya.–

³ Jesu Olivo eyade chūmaside idji ume nībabadarāra idjima wānapeda āduba nāwā iwidisidaa:

–Dairāa jaradua, Ācōrē de dromara ¿sālbe todogozoai? ¿Cārēneba cawađi b̄ara zebododa? Idjaba ¿cārēneba cawađi nañ ewarira jōb̄ada?–

⁴ Jesuba panusia:

–Quīrācuita beadadua ni abalba cūrūgarānamārēā.

⁵ Zocārāba jaradīa ādjidrā Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradada. Māwā ēberārāda zocārā cūrūgadīa.

⁶ Bārāba ūrīnia abal puruda dewara ume djō duanada idjaba drua āyā bida māwā duanada. Barib̄a ne wayarānada. Mañra jūma māwāida b̄a. Barib̄a nañ ewarira wadi jōēā.

⁷ Abal puruda dewara puru ume djōnia. Abal druadebema boroda dewara druadebema boro ume djōnia.* Zocārā druade jarrabada baraya idjaba de uremiada baraya.

⁸ Barib̄a mā naārā mīgab̄adara maārī baya wērā warra pua za b̄a quīrāca.

⁹ Mañ ewaride ēberārāba bārāra zarrarāa jida diadīa biē odapeda beadamārēā. Mñ ĩjā panra carea jūmarāba bārāra quīrāmania.

¹⁰ Mañ carea zocārāba mñ ĩjā panra igaradīa. Mañne dji jidabidīa idjaba dji quīrāmania.

¹¹ Ācōrēneba bedeabada dji wārāē beada zedīa. Mañra ēberārāba zocārā cūrūgadīa.

¹² Cadjiruara auđuara yōb̄a b̄erā zocārāba djārā quīrīā pananara igaradīa.

¹³ Barib̄a bārāba mā ewari zareade mñ ĩjā panada igaradaēb̄a, Ācōrēba ēdrā edaya idji ume ewariza zocai panani carea.

¹⁴ Mañne bedea bia Ācōrēba pe eroēb̄ademada jūma nañ ējūāne jaradīa puru beaza ūrīnamārēā. Māwānacareab̄a nañ ewarira jōya.

‡ 23:37 1 Rey 9:10; Jeremia 2:30. § 23:38 Jeremia 22:5. * 23:39 Salmo 118:26. * 24:7 Griego bedeade acara cartade idjaba nāwā b̄a b̄a: “Cacua biē baida quīrātanoa odjacuadīa.”

15-16 Ācōrēneba bedeabari Danielba cartade ḅasia Ācōrē de dromane eda dji biara ḅa dejāne Ācōrēba quīrīācada abaḅba ḅaida.† (Dji carta acḅ ḅaba cārē jara ḅada cawaida ḅaa.) Bārāba maḅ unubadade Judea druade beara eyadaa mīrū wānida panḅa.

17 Ēberā idji de ḅrḅ ḅara idji dede eda wāiē ḅaa ne edai carea.

18 Dji peade ḅaba idjia ḅrḅ jḅbarira jēda edade wāiē ḅaa.

19 Maḅ ewaride wērārā ḅiogoā beara, warra ju dawa erobeā sida bio miā djuburi beadiā.

20 Ācōrēa iwididada cue jara wa ḅnāḅbada ewaride mīrū wāna amaaba.

21 Maḅ ewaride ēberārā bio bia mīgadia. Ācōrēba naḅ ējūā odadeba ḅtaā ēberārā maḅ quīrāca bia mīgadaca idjaba māwānacarea waa ara maḅ quīrāca mīgadaēa.

22 Maḅ ewarira dārāya. Ācōrēba jūma daucha bia mīgabibara, ni abaḅda ēdrḅdaē bacasia. Baribḅrḅ Ācōrēba edada ēberārā carea jūma daucha bia mīgabiēa.

23-24 Maḅ ewaride ḅcḅrḅba sewadeba jaradia ādjira Ācōrēba ēdrḅ edabari diai jaradada. Idjaba ḅcḅrḅba sewadeba jaradia ādjira Ācōrēneba bedeabarida. Maḅgrāba ne ununaca waibḅa beada odia ēberārā cūrūgadi carea. Ācōrēba edadarā sida poya cūrūgadibara, ādjirā sida cūrūgacasia. Maḅ bērā abaḅba bārāa jaraibḅrḅ, “Acḅadada, Ācōrēba ēdrḅ edabari diai jaradara nama ḅaa,” maḅra jḅrānadua. Dewaraḅba idjira jarima ḅadaa aibḅrḅ, maḅ sida jḅrānadua.

25 Jūma maḅgrā mḅa bārāa jarasia māwāi naēna.

26 Maḅ bērā abaḅba bārāa jaraibḅrḅ: “Ūrḅnadua, Ācōrēba ēdrḅ edabari diai jaradara ējūā pōāsa ewaraga ḅde ḅaa,” jāmaa wārānadua. Dewaraḅba jaraibḅrḅ: “Acḅadada, idjira nama dede eda ḅaa,” maḅra jḅrānadua.

27 Naḅ Djara Edada zebḅrḅ jūmarāba ebuda ununia ḅmādau odjabariareba ḅmādau baebariāda baa purewa edabḅrḅ ebuda unubada quīrāca.

28 Jūmarāba cawa panḅa āgoso powua nūmḅma ne beudara tabḅda. Ara maḅ quīrāca mḅ zebḅrḅ jūmarāba ununia.–

Naḅ Djara Edada zeidebema

Marco 13:24-37; Luca 21:25-33; 17:26-30, 34-36

29 Ēberārā bio bia mīga pananacarea ara maḅda ḅmādaura pāimaya. Jedeco sida ḅnaēa. Chīdaura bajāneba ḅaecuadia. Jūma bajāne beara quīrā awara beya.‡

30 Maḅne bajāne ne ununia. Maḅgrā mḅ, Naḅ Djara Edada zebḅrḅ ebemaa. Maḅ unubadade jūma naḅ ējūāne bea purura ne wayaadeba jīania.§ Mḅra jḅrāne ḅḅa bara zebḅrḅ idjaba quīrāwārēa dorodorroa ḅada ununia.*

31 Maḅne cachiru jḅguabḅrḅ mḅa bajānebema nezocarāda druā beaza wābiya Ācōrēba edadarāda ābaa jareḅamārēa.

† 24:15-16 Daniel 9:27; 11:31; 12:11. Griego Antioco Epipaneba Ācōrē de dromara mititia ḅasia 168 poa Jesu todi naēna. Baribḅrḅ Jesuba jarasia maḅ Antiocoba oda quīrāca wayacusa māwāida. ḅcḅrḅmaarā Jesuba jaradara wārāda māwāsia romanorāba Jerusaleḅ puruda, Ācōrē de droma sida poa 70de jūma ārīsideade. ḅcḅrḅmaarā jara ḅaa cadjiruadebema ēberāba māwā oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjaba ḅcḅrḅmaarā Jesuba jaradara jīrūarebema ewaride māwāya. ‡ 24:29 Isaia 13:9-10; 34:4; Ezequiel 32:7; Joel 2:10-11; 3:15. § 24:30 Zacaria 12:10. * 24:30 Daniel 7:13-14.

³² Higojōneba ne jarabΛΓΛda cawadadua. Dji jΛwatera tucu nūmepeda quedua barabaria. Maλneba jūmarāba cawa panΛa dārāēne poara zeida.

³³ Ara maλ quīrāca mΛa jarada unubΛdade cawadadua mΛ zeī ewarira jūēbododa.

³⁴ MΛa bārāa wārāda jaraya: naλ ewaridebema ēberārā beudi naēna maλra jūma māwāya.

³⁵ Bajāra jōya, naλ ējūā sida jōya, baribΛΓΛ mΛa jaradara wārāda māwāya.

³⁶ BaribΛΓΛ ni abΛba maλ ewarira sālbe māwāida cawadaēa. Ācōrē bajānebema nezocarā bida adua panΛa. MΛ, Naλ Djara Edada bida adua bΛa. † Ababe mΛ ZezabΛΓΛ cawa bΛa.

³⁷ Naλ Djara Edada zeī ewarira Noé ewaride bada quīrāca baya. ‡

³⁸ Dopapa zeī naēna ēberārāra ne co duanabadjia, mīā cāi duanabadjia, dji caurāra quima diacua duanabadjia. Māwā duanabadjia aba Noé jāba dromane badobΛΓΛdaa.

³⁹ Ādjirāba dopapa zeidebemada cawadaca basīa. BaribΛΓΛ wārāda zeside ādjirāra jūma nābΛΓΛ quinisīdaa. § Ara dopapa cawaēne zeēda quīrāca mΛ, Naλ Djara Edadara cawaēne zeya.

⁴⁰ Maλ ewaride ēberāda umé ādji ējūāne traia panΛne mΛ, Naλ Djara Edadaba aba edeya baribΛΓΛ dewarabemara beya.

⁴¹ Wērārāda umé abari yude ne ba panΛne mΛ, Naλ Djara Edadaba aba edeya baribΛΓΛ dewarabemara beya.

⁴² Maλ carea dau ΛbΛa beadadua. Bārā Borora sālbe zeida adua panΛa.

⁴³ Naλda cawadadua: de djibariba ne drΛabarisa sālbe zeida cawa bΛbara, cāīē bacasia ni cārē sida drΛabi amaaba.

⁴⁴ Ara maλ quīrāca bārā bida jΛā beadadua. Bārāba mΛ, Naλ Djara Edada zeēda crīcha panΛne zeya.

Nezoca umé panΛneba ne jara bΛ

Luca 12:41-48

⁴⁵ Nezoca crīcha cawa bΛba jipa obari quīrāca beadadua. Idji boroba waabema nezocarāda idji jΛwaeda bΛsia aride ne cobi bamārēē.

⁴⁶ Nezocaba māwā o bΛda idji boroba unune zeibΛΓΛ, idjira bio bia baya.

⁴⁷ Wārā arada mΛa jaraya: dji boroba jūma idjia eroβara maλ nezoca jΛwaeda bΛya.

⁴⁸ BaribΛΓΛ maλ nezocara dji cadjirua baibΛΓΛ, idji sođe mΛ boro zeira dārāyana aya.

⁴⁹ Maλne waabema nezocarāra biē o baya idjaba beu nībabadarā ume ne co bepeda itua do baya.

⁵⁰ Abeada idji boro zeida jΛāē baya. Māwā bΛde idji borora cawaēne zeya.

⁵¹ Maλbe dji boroba bio cawa opeđa dji biaca bearā ume biē bΛya. Mama jūmarāda aujīā panania idjaba puāba quīda īchia panania.

25

Die awērārānebema ne jara bΛ

¹ Bajāne bΛba ēberārā pe eroβara naλ quīrāca baya: awērārāda die panasīdaa. Ādjiza ībīrāda edadapeđa quima edaya bΛ umaquīrāda audiabaride wāsīdaa.

† 24:36 MΛ, Naλ Djara Edada bida adua bΛa. Maλra griego bedeadē ΛcΛΛ cartade neēa. ‡ 24:37

Genesi 6:5-8. § 24:39 Genesi 7:6-24.

² Mañ awērāra juesuma crīcha cawa panasidaa. BaribΛΓΛ juesuma crīcha neñ panasidaa.

³ Dji crīcha neñ panΛba ādji ĩbīrāra edesidaa baribΛΓΛ olivo dragada ededaē basia dārā coa erobeadi carea.

⁴ Mañne dji crīcha cawa panΛba ādji ĩbīrāra edesidaa, idjaba olivo draga sida audu edesidaa.

⁵ Dji quima edaya bΛ umaquīrāra dārāna bērā jūmarāda daupeadapeđa cāisidaa.

⁶ Mañne ariquetra bededa jĭgua ũrīsidaa: “jDji quima edaya bΛ umaquīrāra zebΛΓΛ! jĭdjira audiabaride wānada!”

⁷ Ara mañda jūma mañ awērāra piradrΛsidaa ādji ĩbīrā biara uruabidi carea.

⁸ Mañne dji crīcha neñ panΛba dji crīcha cawa panΛa jarasidaa: “Dai ĩbīrāra quicuabododa. Bārā olivo dragadebemada diadada.”

⁹ BaribΛΓΛ dji crīcha cawa panΛba panusidaa: “Daiba bārā diadibΛΓΛ ni abaΛ itea araēa. Biara bΛa bārā itea nēdođe wānida.”

¹⁰ Ara mañda olivo dragara nēdođe wāsidaa. Mañmisa dji quima edaya bΛ umaquīrāra jūesia. Mañbe dji crīcha cawa panΛra idji ume dji bΛsrida o panΛmaa eda wāsidaa. Ara mañda nezocaba eda wābadara jūātrΛ bΛasia.

¹¹ Māwānacarea dji olivo draga nēdođe wā pananara jēda zedapeđa jarasidaa: “Dai boro, dai boro, dairu idu eda wābidua.”

¹² BaribΛΓΛ dji quima edabΛΓΛ umaquīrāba jarasia: “Wārā arada māa jaraya: māa bārāra unucāa.”-

¹³ Mañbe Jesuba jarasia:

-Mañ carea bārāra dau bΛba beadada. Mā, Nañ Djara Edada zei ewarira, dji hora sida adua panΛa.*

Paratadeba ne jara bΛ

Luca 19:11-27

¹⁴ Bajāne bΛba ēberārā pe erobΛra nañ quīrāca bΛa: ēberāda dewara druadaa wāi carea basia. Mañ carea idji nezocarāda trācuapeđa idji paratara ādjiza diasia ne o panΛneba waribidamārēa.

¹⁵ Ādjiza poya waribidida crīchada quīrāca diasia. Abāa paratada mil juesuma diasia. Dewarabemaa mil umé diasia. Dewaraa mil aba diasia. MañbebΛΓΛ wāsia.

¹⁶ Dji mil juesuma edadara mañ parata waribi carea trajade wāsia. Māwā idjia dewara mil juesuma edasia.

¹⁷ Ara mañ quīrāca dji mil umé edadaba dewara mil umé edasia.

¹⁸ BaribΛΓΛ dji mil aba edadaba mañ paratara egorode jou bΛasia.

¹⁹ DārābΛrāde ādji boro jēda zesia. Mañbe idjia parata amanebemada idji nezocarāa iwīdisia.

²⁰ Dji mil juesuma edadara zepeda dewara mil juesuma enepeda jarasia: “Mā boro, bΛa mil juesuma diadadeba māa dewara mil juesuma enesia.”

²¹ Dji boroba jarasia: “Bia bΛa, nezoca bia, bΛa jipa obaria. Māa maārī diadara bΛa aride oda bērā māa waibΛara bΛ jΛwaeđa bΛaya. Eda zedua mā ume bΛsrida panani carea.”

²² Mañbe dji mil umé edadara zepeda jarasia: “Mā boro, bΛa mil umé diadadeba māa dewara mil umé enesia.”

²³ Dji boroba jarasia: “Bia bΛa, nezoca bia, bΛa jipa obaria. Māa maārī diadara bΛa aride oda bērā māa bΛa waibΛara bΛ jΛwaeđa bΛaya. Eda zedua mā ume bΛsrida panani carea.”

* 25:13 Nañ Djara Edada zei. Mañra griego bedede ΛΓΛ cartade neña.

24 Barib_{ATA} dji mil aba edadara zepeda jarasia: “Mā boro, mā cawa baa baa djārāra quīrā djuburiacada parata edai carea. Mañ awara djārāba upedadara ewabaria.

25 Mañ carea māra ne wayasia. B_A parata aduabue amaaba egorode jou basia. Barib_{ATA} nama erob_{AA}.”

26 Mañne dji boroba jarasia: “i_{Nezoca} cadjirua, b_{ARA} djuburia tab_{AA}! B_{AA} wārāda cawa basia māa djārāneda edabarida idjaba djārāba upedadara ewabarida.

27 Mañ bē_{rā} b_{AA} mā paratara dji parata wagabada dede b_Aida basia. Māwā odabara mā zeb_{ATA}de mā parata edab_{ATA} awara dji eabada sida edacasia.”

28 Mañbe dji boroba jarasia: “Idjia parata mil aba erob_{ARA} jārīnapeda dji die mil erob_A diadadua.

29 Māa diada auđu abaaba eneib_{ATA} māa mañ ēberāa auđuara diaya. Barib_{ATA} māa diada auđu eneēb_{ATA}, māa mañi diada sida jūma jārīya.

30 Jā_L nezoca djuburia tab_{ARA} dajada pāimane batabuedadua. Mama beara aujīa panania idjaba puaba quida ichia panania.”

Jūmarā cawa oidebema

31 Mā, Nañ Djara Edadara jūma bajānebema nezocarā ume l_{BAA} bara zeb_{ATA}de, mā bugue quīrāwārēā b_Ade chūmeya cawa oi carea.

32 Mañne druzabema ēberārāda mā quīrāpita zedia. Mañgarāra māa awara awara b_{AYA} oveja wagabariba idji ovejara chiwatu ume ābaa pananada awara b_{ABARI} quīrāca.

33 Dji oveja quīrāca beada mā j_{AWA} araare b_{AYA}. Dji chiwatu quīrāca beada mā j_{AWA} aclare b_{AYA}.

34 Mañbe mā, dji Boroba j_{AWA} araare duan_{ARA} nāwā jaraya:

“Bārā, mā Zezaba bia b_{ACUADARĀ}, zedadua. Idji purude bia pananadua. Nañ ējūā oda ewarideba ātaa mā purura bārā itea o b_{ACĀRĪA}.

35-36 Mā jarra baside bārāba ne cobisidaa; mā opichia baside baido dawasidaa; māra drua āibema quīrāca p_{ARRĀA} nībaside bārā dede bia edasidaa; māa cacuade j_{AI} carea neē baside māa diasidaa; mā cacua biē baside ac_{LA}de zesidaa; idjaba māra preso baside ac_{LA}de zesidaa.”

37 Mañne dji jipa beaba iwidiidia: “Dai Boro, ¿sā_Lbe b_{ARA} jarra basi? ¿Sā_Lbe daiba b_{ARA} ne cobisida? ¿Sā_Lbe b_{ARA} opichia basi? ¿Sā_Lbe daiba b_{ARA} baido dawasida?

38 ¿Sā_Lbe b_{ARA} drua āibema quīrāca p_{ARRĀA} nībasi? ¿Sā_Lbe dai dede b_{ARA} bia edasida? ¿Sā_Lbe daiba b_A cacuade j_{AMĀRĒĀ} diasida?

39 ¿Sā_Lbe b_{ARA} cacua biē b_Ade wa preso b_Ade daiba ac_{LA}de wāsida?”

40 Mañne māa panuya: “Wārā arada māa jaraya: bārāba mā djabarā dji edaara quedeadā carebasidade māda carebasidaa.”

41 Mañbe mā j_{AWA} aclare duan_{ARA} jaraya: “Bārā, Ācōrēba biē b_{ADARĀ}, mā caitabemada āyā wānadua t_{ABA} urua quicadaa. Mañgara Ācōrēba coa b_{ASIA} diauruda, idji nezocarā sida cawa oi carea.

42-43 Mā jarra baside bārāba ne cobidaē basia; mā opichia baside baido dawadaē basia; drua āibema quīrāca p_{ARRĀA} nībaside bia edadaē basia; māa cacuade j_{AI} carea neē baside bārāba diadaē basia; mā cacua biē baside, preso baside bida bārāba māra ac_{LA}de zedaē basia.”

44 Mañne ādjirāba iwidiidia: “Dai Boro, daiba b_{ARA} jarra b_{ADA}, opichia b_{ADA}, drua āibema quīrāca p_{ARRĀA} nīda, cacuade j_{AI} carea neē b_{ADA}, cacua biē b_{ADA}, wa preso b_{ADA} aununaca basia. ¿Sā_Lbe b_{ARA} carebadaē basi?”

45 Mañne māa panuya: “Wārā arada māa jaraya: bārāba dji edaara quedeadā carebadaē baside māda carebadaē basia.”

46 Maλbe Ācōrēba ādjirāra tλbλ urua quicadaa b̄atacuaya, baribλrλ dji jipa beara idji ume ewariza zocai beadamārēa edeya.-

26

Jesu beadi carea crīcha jλrλ panana
Marco 14:1-2; Luca 22:1-2; Juaλ 11:45-53

1 Jūma maλ jaradiadacarea Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

2 -Bārāba cawa panλa ewari umé babλrλde Egiptodeba ēdrλpedada quīrānebabada ewarida odida.* Maλne abλλba mλ, Naλ Djara Edadara jidabiya crude cachi beadamārēa.-

3 Maλmisa sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā sida Caipá de dromane ābaa dji jλresidaa. Maλ Caipára sacerdote dji dromaara basia.

4 Maλne bedea ausidaa Jesura chupea jidadapeda beabidi carea.

5 Baribλrλ jarasidaa:

-Ewari dromane jidadaēa ēberārā quīrūbucarānamārēa.-

Wērāba nardo quera Jesu boro λrλ weada
Marco 14:3-9; Juaλ 12:1-8

6 Maλ ewaride Jesura Betania purude Simoλ aida bara b̄ada dede basia.

7 Maλne wērāda idjima zesia. Maλ wērāba boteya alabastro mōgara odada enesia.† Boteyara quera bio nēbλa bλba bira basia. Jesu ne co chūmλne wērāba maλ querara idji boro λrλ weabuesia.

8 Jesu ume nībabadarāba maλ unubadade quīrūsidaa. Nāwā jarasidaa:

-¿Cārē cārēā jāwā weatasi?

9 Nēdobuedabara paratada waibλa edacasia. Maλba ne neē quedeera carebacasia.-

10 Baribλrλ Jesuba maλda ūrīna bērā jarasia:

-¿Cārē cārēā idjira quēā panλ? Idjia mλ jāwā odara bia basia.

11 Ne neē quedeera ewariza bārā tēna panania, baribλrλ mλra bārā ume ewariza baēa.

12 Dārāéne mλra beupeda tλbaridia. Naλ wērāba mλra maλ carea queraba pāsia.

13 Wārā arada mλa jaraya: jūma naλ ējūāne bedea bia mλnebema jara-diabλdama naλ wērāba odara nēbλrλdia idji sida quīrānebadamārēa.-

Judaba Jesu jidabi carea crīchada
Marco 14:10-11; Luca 22:3-6

14 Juda Iscariote abadada Jesuba doce edadadebema basia. Maλ Judara sacerdote bororāmaa wāsia.

15 Idjia nāwā iwīdisia:

-Mλa bārāa Jesuda jida diaibλrλ, ¿bārāba mλa cārēda diadi?-
 Maλne ādjirāba parata torroda trēinta diasidaa.‡

16 Mamaλba λtaa Judaba jλrλbadjia sāvā Jesura jidabida.

Jesuba doce edadarā ume ne codā
Marco 14:12-25; Luca 22:7-23; Juaλ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

17 Paλ ēsābari neē bλ cobada ewarida jūēsia. Domia aba māwā cobadjidaa. Dji nabema ewaride Jesu ume nībabadarāba idjima wānapeda iwīdisidaa:

* 26:2 Exodo 12:1-27. † 26:7 Alabastro. Maλgara mōgara cuaracuara bλa. Mācua zareaē bλ bērā ne obadaa. Judiorāba alabastrora Egipto druaēba enebadjidaa. Jūma alabastro odara nēbλa bλa.

‡ 26:15 Zacaria 11:12; Exodo 21:32.

-¿Baa sãma quĩrãa ba daiba Egiptodeba êdrãpedada quĩrãnebadĩ carea cobadara ba itea odĩda?-

¹⁸ Jesuba panusia:

-Jerusalemene dadjia unubada êberãmaa wãnadua. Idjia nãwã jaradadua: "Dadjirãa Jaradiabariiba jara baa idji ewarira caita bada. Idjia, idji ume nĩbabadarã bida Egiptodeba êdrãpedada quĩrãnebadĩ carea cobadara ba dede codia."-

¹⁹ Ara maãda Jesuba jarada quĩrãca idji ume nĩbabadarãba Egiptodeba êdrãpedada quĩrãnebadĩ carea cobadara osĩdaa.

²⁰ Queudacarea Jesura, idji ume nĩbabadarã doce panã ume mesa icawa chũmesia.

²¹ Ne co panãne idjia jarasia:

-Wãrã arada mãa jaraya: aba bãrãnebemaba mãra jidabiya.-

²² Maã carea ãdjira bio sopua panesidaa. Ara maãda aba aba idjia iwĩdisidaa:

-Mã Boro, ¿mãa mãwã oica?-

²³ Idjia panusia:

-Mã ume abari epedecode ne co baba mãra jidabiya.Š

²⁴ Wãrãda mã, Naã Djara Edadara beuida baa Ācõrẽ Bedeade ba ba quĩrãca.* ĴBaribãra mã jidabi êberãra bio miã djuburi baa! Idjira topedadaẽbara biara bacasia.-

²⁵ Maãne Juda, Jesu jidabiya baba iwĩdisia:

-Jaradiabari, ¿mãa mãwã oica?-

Jesuba panusia:

-Mãẽ, baa mãwã jara baa.-

²⁶ Wadi ne co duanãne Jesuba paãda jawade edapeda Ācõrẽa bia jarasia. Maãbe cõrãcuapeda idji ume nĩbabadarãa diabãrãde jarasia:

-Edadadua. Codadua. Naãgara mã cacuaa.-

²⁷ Mãwãnacarea uva ba tazade bada edapeda Ācõrẽa bia badaa asia. Maãbe ãdjirãa diabãrãde jarasia:

-Jũmarãba doãdada.

²⁸ Naãgara mã oaa. Mã oa erozoabãrãba Ācõrẽba bedea djiwĩdida bãbãrãa zocãrã êberãrãba cadjirua opedadada quĩrãdoai carea.†

²⁹ Mãa jaraya: mãa uva bara waa doẽa aba mã Zezaba jũma idji êberãrã pe erõbebãrãdaa. Maãbebãrã mãa bãrã ume uva bada wayacusa doya.-‡

Pedroba Jesu igaraẽana ada

Marco 14:26-31; Lucca 22:31-34; Juaã 13:36-38

³⁰ Maãbe Ācõrẽ Bedeadebemada trããnapeda Olivo eyadaa wãsidaa.Š

³¹ Maãne Jesuba ãdjia jarasia:

-Naã diamasi jũma bãrãba mãra igaraãia. Ācõrẽ Bedeade nãwã ba baa:

"Mãa oveja wagabarira beabãrãde dji ovejara jãrãzoadia."*

³² Baribãrã mãra lrẽbapeda bãrã na wãya Galilea druadaa.-

³³ Maãne Pedroba Jesua jarasia:

-Jũmarãba bãra igaraãimãna mãabãrã igaraẽ baya.-

Š 26:23 Salmo 41:9. * 26:24 Salmo 22; Salmo 118:22; Isaia 52:13deba aba 53:12daa. † 26:28 Bedea djiwĩdi. Jeremia 31:31-34. Ācõrẽra naãrã israelerã ume bedea basia (Exodo 24:6-8). Djiwĩdi. Griego bedeade ãcãra cartade mãra neãa. ‡ 26:29 Uva bada wayacusa doya. Griego bedeade mãba idjaba jara baa: "Uva ba djiwĩdida doya." Š 26:30 Maã ewari dromane judiorãba ne codi naẽna Salmo 113deba aba 114daa trããbadjidãa. Ne copedadacarea Salmo 115deba aba 118daa trããbadjidãa.

* 26:31 Zacaria 13:7.

34 Jesuba Pedroa jarasia:

–Wārā arada m̄la jaraya: ara nā diamasi eterre berui nāēna b̄la b̄arima ũbea m̄lra unucaada aya.–

35 Barib̄lra Pedroba jarasia:

–M̄ beabada sida b̄lra igaraēa.–

Waabemarā bida abarica jarasidaa.

Jesu Getsemanine Ācōrēa iwidiida

Marco 14:32-42; Luca 22:39-46

36 Jesura idji ume n̄babadarā sida Getsemani abadama jūēne wāsidaa. Mama Jesuba ādjirā jarasia:

–M̄ awuā Ācōrēa iwidiide w̄b̄lra misa nama ch̄upanenadua.–

37 Mālbe Zebedeo warrarā umé pan̄da, Pedro sida j̄ga edesia. Idji s̄w̄aibemada j̄mawāyā cr̄icha b̄l b̄ērā bio sopua besia.

38 Mālne ādjia jarasia:

–M̄lra sopuaba beub̄lra qūir̄ca b̄la. Nama panenadua. M̄l daucha zocai pananadua.–

39 Jesura wagabe w̄peda idji dratura ējūānaa tēū cobepeda Ācōrēa iwidiisia:

–M̄l Zeza, b̄la qūir̄ā awara oida b̄l̄b̄lra m̄lra idu bia m̄igabir̄dua. Barib̄lra m̄la qūir̄ā b̄l c̄āȳbara b̄la qūir̄ā b̄l qūir̄ca odua.–

40 Mālbe Jesu idji ume n̄babadarā ũbea pan̄lamaa j̄da zeb̄lra de unusia ādjira c̄āi pan̄da. Pedroa jarasia:

–ĵ̄b̄lra m̄l daucha ni hora aba bida poya zocai baēca?

41 B̄ārāra dau l̄b̄la beadadua. Ācōrēa iwidiidadua m̄l igarada amaaba. M̄la cawa b̄la b̄ārāba biada o qūir̄ā pan̄da. M̄w̄m̄ina nāl djarade l̄b̄laē pan̄la.–

42 Mālbe Jesura wayacusa w̄peda Ācōrēa iwidiisia:

–M̄l Zeza, m̄l̄da bia m̄igaida b̄l̄b̄lra, b̄la qūir̄ā b̄l qūir̄ca m̄igaya.–

43 Idji ume n̄babadarāmaa j̄da zeb̄lra de c̄āi pan̄da unusia. Ādji daura daupeaba oga cara n̄panasidaa.

44 Ādjira waya amepeda wāsia. Ācōrēa ara abarida iwidiisia.

45 Mālbe idji ume n̄babadarāmaa j̄da zepeda jarasia:

–B̄ārāra ĵ̄wadibiida c̄āi pan̄ca? M̄l ewarira j̄ūesia. M̄l, Nāl Djara Edadara ēberā cadjiruarā j̄l̄wade beb̄lra.

46 Piradr̄dadua. W̄nia. Ac̄l̄dadua, jari urua m̄l jidabira.–

Jesu jidapedada

Marco 14:43-50; Luca 22:47-53; Juā 18:2-11

47 Jesu wadi bedeaba b̄de Judada zesia. Māl Judara Jesuba doce edadadebema basia. Zocārā ēberārāda neco bara, bacuru bara idji ume zesidaa. Ādjirāra sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida dia-
buepedadarā basia.

48 Dji jidabiya b̄lba ādjia jarađoasia s̄awā oida Jesuda cawadamarēā. N̄awā jarasia:

–M̄la uridarrade isōb̄lra Jesua. Idjida jidadadua.–

49 Mālne Judara Jesu caita w̄peda jarasia:

–ĵ̄m̄ērā, Jaradiabari!–

M̄w̄ā jarapeda Jesura uridarrade isōsia.

50 Jesuba idjia jarasia:

–Ache, b̄la ode ze b̄lra odua.–†

† 26:50 B̄la ode ze b̄lra odua. Māl bedeaba idjaba jara b̄la: “ĵ̄cārēda ode ze b̄l?”

Ara mañda dewararāda caita zedapeda Jesura jidasidaa.

⁵¹ Mañne Jesu ume nībabari abalaba idji djōbada necoda ēūta edapeda sacerdote dji droma nezoca cawarada tatasia.

⁵² Mañbe dji cawarada tatadaa Jesuba jarasia:

–Bañdji necora wagadua. Necoba djōbadara necoba beudia.

⁵³ Mā Zezaa iwidiabarala ara mañda idjia bajānebema nezocarāda cābana diabueya. Ķbaa mañra adua bāca?

⁵⁴ Baribarala māwā obaralbara idji Bedeade mānebema bā bāra Ķsāwācasi?–

⁵⁵ Mañbe Jesuba dewararāa iwidiisia:

–Bārāba Ķcārē cārēā neco bara, bacuru bara māra jāwā jidade ze panla?

ĶMāwāra māra ēberā minijīchiaca? Māa ewariza Ācōrē de droma dajada bārāa jaradia chūmabadjia. ĶCārē cārēā māra mama jūmarā daide jidadaē basi?

⁵⁶ Baribarala jūma nağara o panla Ācōrēneba bedeabadarāba bāpedada māwāmārēā.–

Māwā bāde Jesu ume nībabadarāba idjira beesidaa. Jūmarāda mīrū wābarasidaa.

Jesu dji dromarā quīrāpita bada

Marco 14:53-65; Luca 22:54-55, 63-71; Juañ 18:12-24

⁵⁷ Mañbe Jesu jidapedadarāba idjira sacerdote dji droma Caipāmaa edesidaa. Mañ Caipā dede judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā ume ābaa dji jare duanasia.

⁵⁸ Mañne Pedroba Jesu tamalaba ēpē nīda sacerdote dji droma dema jūēsia. Dji de audu jūrā ca bāde eda wāpeda Ācōrē de dromanebema zarrarā ume ābaa chūmesia Jesu sāwā odi cawai carea.

⁵⁹ Mañne sacerdote bororāba, jūma judiorā dji dromarā biē ēberārāda jarasidaa sewadeba Jesura biē jaradamārēā. Idjira nēbarade bādapeda bebidida crīchasiada.

⁶⁰ Zocārāba Jesura sewadeba biē jarade zesidamīna idjidebema biē jaradida neē basia. Māwā duanane ēberāda umé zesidaa.

⁶¹ Mağarāba jarasidaa:

–Nañ ēberāba jarasia: “Māa Ācōrē de dromara ārīda bāa, baribarala ewari ūbeade wayacusa o cobāida bāa.”–‡

⁶² Mañne sacerdote dji dromaara bāba āta nūmepeda Jesua iwidiisia:

–Nağarāba bāra biē jara panla. Ādjia jara panara Ķwārāca? ĶBāa ni cārē sida panuēca?–

⁶³ Baribarala Jesura chupea besia. § Māwā bāde sacerdote dji dromaara bāba idjia jarasia:

–Ācōrē zocai bā quīrāpita daia wārāda jaradua. ĶBāra Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaca? ĶBāra Ācōrē Warraca?–

⁶⁴ Jesuba panusia:

–Māē, bāa māwā jara bāa. Mañ awara māa jaraya: idiba ātaa bārāba mā, Nañ Djara Edadara ununia Ācōrē ne jūma poya bā jawa araare chūmada idjaba jārārāne zebalada.–*

⁶⁵ Mañne sacerdote dji dromaara bā quīrūbaralaba idjia jā bāra cōātapeda dewararāa jarasia:

–jāwā idjia Ācōrēda biē jara bāa! ĶCārē cārēā dewarada jaradi idji biē jaramārēā? Bārāba ūrīsiada idjia Ācōrēda biē jarabaralada.

‡ 26:61 Juañ 2:19. § 26:63 Isaia 53:7. * 26:64 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14.

66 Jāḷbe bārāmaarā ĳidjira sāwā odi?–

Ādjirāba panusidaa:

–Idjira bedeade ḅḷa. Maḷ carea beaḁida panḷa.–†

67 Maḷbe ḷcaḡḷba Jesu quīrāne idosidaa idjaba chīsidaa. Dewararāba idjira quīrāne usidaa.‡

68 Udapeda jarasidaa:

–jḅḷda Ācōrēba ēdḡḷ edabari diai jarada baibḷḡḷ, Ācōrēneba bedeada! jDaia jaradua caibḷḡḷ ḅḷra usida!–

Pedroba Jesu unucaada ada

Marco 14:66-72; Luca 22:56-62; Juaḷ 18:15-18, 25-27

69 Pedro maḷ de droma duḁa chūmaḷne nezocawērāda idjima zesia. Maḷ wērāba jarasia:

–ḅḷra Jesu Galileadebema ume nḅḅasia.–

70 Baribḷḡḷ Pedroba jūmarā quīrāpita mērāsia. Nāwā jarasia:

–Mḷa adua ḅḷa ḅḷa cārēda jara ḅḷda.–

71 Maḷbe Pedrora de jūrā ca ḅḷde dji ēdḡḷbadamaa wāsia. Maḷne dewara nezocawērāba idjira unupeḁa arima duanḷḷa jarasia:

–Za ḅḷda Jesu Nazaredebema ume nḅḅasia.–

72 Baribḷḡḷ Pedroba wayacusa mērāsia:

–Mḷa wārāneba jaraya: jāḷ ēberāra unuca.–

73 Dārāēne arima duanḷba Pedromaa wānapēda jarasidaa:

–Wārāda ḅḷra jāḷ Jesu ume nḅḅasia. ḅḷa poya mērāēa, Galileadebema quīrāca bedeabari bēḷ.–

74 Pedroba jarasia:

–jMḷa sewada jaraibḷḡḷ Ācōrēba cawa oya! Wārāneba jaraya: mḷa jāḷ ēberāra unuca.–

Ara māwā jarabḷḡḷde eterrera berusia.

75 Maḷne Pedroba quīrānebasia Jesuba nāwā jaradara: “Eterre berui naēna ḅḷa ḅarima ūbea mḷra unucaada aya.”§ Maḷbe Pedrora dajadaa wāpēda bio sopuaba jīāsia.

27

Juda beuda

Hecho 1:18-19

1 Āsabodeḁe jūma sacerdote bororāda judiorā dji dromarā ume āḅaa bedeā ausidaa Jesu beabidi carea.

2 Maḷbe idjira ēberā Poncio Pilato abadamaa jḷwa jḷ edesidaa. Maḷ Pilatora Romanebema boroba Judea druadebema boroda ḅḷasia.*

3 Maḷne Judaba cawasia Jesura beaḁida. Idjiabḷḡḷ jidabida bēḷ bio sopuasia. Ara maḷda idjia treinta parata edadara sacerdote bororāmaa, judiorā dji dromarāmaa bida jēda diaḁe wāsia.

4 Ādjirāa jarasia:

–Mḷa ēberā bedeā neḁ ḅḷda jidabida bēḷ cadjiruada osia.–

Maḷne ādjirāba jarasidaa:

–ĳDairāmaarā maḷda sāwāi? Maḷḡḷra ḅḷde ḅḷa.–

† 26:66 Levitico 24:15-16. ‡ 26:67 Isaia 50:6. § 26:75 Mateo 26:34. * 27:2 Pilato. Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druadebema boroda ḅḷasia. Dji boroda ḅḷasia poa 26ḁeba aba 36ḁaa. Judiorā bororāba Jesura Pilatoma a edesidaa ādjia preso beara beacara panḷ bēḷ. Aba romanorāba māwā odida panasidaa.

⁵ Maḷbe Judaba dji paratara Ācōrē de dromane eda cuabuesia. Puru dajadaa wāpeda iduba ojl beusia.

⁶ Juda wānacarea sacerdote bororāba maḷ paratara jḷḷ pedapeda jarasidaa:

–Naḷ paratara Ācōrēa diapedada parata ume ḷḷcara panḷa, maḷba ēberā beabida bēra.–

⁷ Maḷ carea bedea audapeda maḷ parataba ējūāda nēdosidaa drua āibemārā joubadada eropanani carea. Maḷ ējūāra Zoco Cabari Ējūā abadjidaa.

⁸ Baribḷḷ mamaḷba ḷḷtaa Oa Ējūā abadaa.

⁹ Maḷra māwāsia Ācōrēneba bedebari Jeremiaba jarada quīrāca. Nāwā jarasia: “Ādjirāba treinta paratara edasidaa. Maḷ nēḷara israelerāba idji carea ḷḷsidaa.

¹⁰ Maḷ parataba ādjirāba zoco cabari ējūāda nēdosidaa Ācōrēba māa jarada quīrāca.”†

Jesu Pilato quīrāpita bada

Marco 15:1-5; Luca 23:1-5; Juaḷ 18:28-38

¹¹ Maḷne Jesura Pilato quīrāpita nūmasia. Pilatoba idjia iwidiisia:

–¿ḷada wārāda judiorā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, ḷḷa māwā jara ḷḷa.–

¹² Maḷne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida Jesura biē jarasidaa baribḷḷ idjia panuē basia.

¹³ Maḷ bēra Pilatoba Jesua iwidiisia:

–Ādjirāba bara ne jūmaneba biē jara duanḷa. ¿Maḷra ūrīē ḷḷca?–

¹⁴ Baribḷḷ Jesuba ni bedea aba bida panuē basia.‡ Maḷ carea Pilatoba cawa crīchaē besia.

Jesu beadi carea jarapedada

Marco 15:6-20; Luca 23:13-25; Juaḷ 18:38-19:16

¹⁵ Poaza judiorāba maḷ ewari droma o panane Pilatoba preso beada aba ēdḷa ḷḷbadjia. Puruba jarabḷḷada idjia ēdḷa ḷḷbadjia.

¹⁶ Maḷ ewaride romanorāba aba preso eropanasidaa Barrabá abadada. Maḷ Barrabára trḷ ḷḷga basia.

¹⁷⁻¹⁸ Pilatoba cawa basia judiorā dji dromarāda Jesu ume biē duanḷa bēra idjira jida diasidada. Maḷ carea dji ēberārā powua nūmāa iwidiisia:

–¿Caida bārāba quīrā panḷ māa ēdḷa ḷḷaida: Barrabáda wa Jesu, Ācōrēba ēdḷa edabari diai jaradamanada?–§

¹⁹ Pilatora ēberārā cawa obari buguede chūmḷane dji quimaba naḷ bedeada idjimaa diabuesia: “Jāḷ ēberā jipa ḷḷḷa ēdḷa ḷḷdua. Iēi idjidebema cāimocarada bēra māra bio ne waya ḷḷa.”

²⁰ Maḷne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida dji powua nūmḷa ēberāra nāwā jarasidaa: “Pilatoya jaradadua Barrabáda ēdḷa ḷḷpeda Jesuda beamārēa.”

²¹ Māwā panḷane Pilatoba dji powua nūmāa iwidiisia:

–Naḷ umēbemada ¿sāḷḷada māa ēdḷa ḷḷaida quīrā panḷ?–

Ādjirāba Barrabáda ēdḷa ḷḷduada asidaa.

²² Pilatoba iwidiisia:

† 27:10 Jeremia 18:1-3; 19:1-4; 32:6-7; Zacaria 11:12-13. ‡ 27:14 Ni bedea aba bida panuē basia. Isaia 53:7. § 27:17-18 Griego bedea de ḷḷcaḷḷ cartade Barrabá cāyābara “Jesu Barrabá” ḷḷ ḷḷa.

–Māwā baib_{ΛΓΛ} m_Λα ζ_ςsāwā oi Jesu, Ācōrēba ēdr_Λ edabari diai jaradamanada?–

Jūmarāba jarasidaa:

–jCrude cachi beabidua!–

²³ Pilatoba iwidiisia:

–ζCārē cārēā māwā oi? Idjia ζcārē cadjiruada osi?–

Māwā bedea _ΒΛεē ādjirāba wetara _ΒΛαg_α jara duanasidaa:

–jCrude cachi beabidua!–

²⁴ Māwā pan_Λne Pilatoba cawasia ēberārāba idji bedeara i_ϒānaēda. Ma_Λ awara unusia ēberārāra wetara quīrūbucab_Λdada. Ma_Λbe baidoba idji j_Λwara jūmarā quīrāpita s_Αg_Λb_Λg_Λde jarasia:

–Na_Λ ēberā jipa _ΒΛ beab_Λda carea m_Λra bedeade _ΒΛεā. * Ma_Λg_Λra ara bādjiēde _ΒΛα.–

²⁵ Ma_Λne jūmarāba panusidaa:

–jMāēteara daida, dai warrarā sīda idji beab_Λda carea bedeade panania!–

²⁶ Ma_Λbe Pilatoba Barrabáda ēdr_Λ _ΒΛasia. Barib_Λg_Λ idji sordaorāa jarasia Jesuda soaba udapēda crude cachi beadamārēā.

²⁷ Ara ma_Λda Pilato sordaorāba Jesura de droma Pretorio abadaāa edesidaa. Mama waabema sordaorā trānapēda idjira jūrā edasidaa.

²⁸ Ma_Λbe Jesuba cacuade j_Λ _ΒΛara ērānapēda cacua _Λr_Λ j_Λbada purea _ΒΛda j_Λbisidaa.

²⁹ Borobari _Λg_Λ cadada idji borode wēāju _ΒΛsidaa idjaba idji j_Λwa araare bacuruda diasidaa. Ma_Λbe idji quīrāpita chīrāborode copanenapēda ipida jarasidaa:

–jBio bia _ΒΛα, judiorā boro!–

³⁰ Ma_Λbe dau idobadjidaa idjaba bacuru idji j_Λwade _ΒΛda jārīnapēda borode ubadjidaa.†

³¹ Idjira ipida biē jaradapēda ādjia j_Λbipedadara wēāsidaa. Ma_Λbe idjia j_Λ badada wayacusa j_Λbidapēda crude cachi beadi carea edesidaa.

Jesu crude cachi _ΒΛpedada

Marco 15:21-32; Luca 23:26-43; Jua_Λ 19:17-27

³² Mama_Λba wāsidaē sordaorāba ēberā Simo_Λl abadada unusidaa. Idjira Cirene purudebema basía. Ādjirāba ma_Λ Simo_Λla Jesu cruda ataubisidaa.

³³ Wā_Βadada ējūā Golgota abadama jūēsidaa. Golgota trā_Βba jara _ΒΛα Boro _ΒΛw_Λg_Λ.

³⁴ Mama ādjirāba uva _Βα asea hiel abadadaa pueradada Jesua diasidaa pua droamārēā, barib_Λg_Λ do zapeda quīrīāē basía.‡

³⁵ Ma_Λbe sordaorāba Jesura crude cachi _ΒΛsidaa. Māwānacarea ne jemenesidaa Jesuba cacuade j_Λ badara sāwā jedecadi cawaya. [Māwā osidaa Ācōrēneba bedebariba jaradara māwāmārēā. Nāwā jarasia: “M_Λα cacuade j_Λ badara ādjiza jedecasidaa. M_Λα cacuade j_Λ bada carea ādjirāra ne jemenesidaa sāwā jedecadi cawaya.”]§

³⁶ Ma_Λbe chūpanenapēda j_Λā panesidaa ni a_Βal_Βa Jesu carebaē zerānamārēā.

³⁷ Jesu boro nocoare bedeada cachi jira _ΒΛsidaa cawabidi carea idjira cārē carea beab_Λdada. Nāwā _ΒΛ_Λ basia: “Na_Λg_Λra Jesua, judiorā boroa.”

³⁸ Idjaba ne dr_Λabadada umé Jesu caita crude cachi jira _ΒΛsidaa, a_Βa idji j_Λwa araare, a_Βa idji j_Λwa a_Λare.

* **27:24** jipa _ΒΛ. Ma_Λra griego bedeade _Λca_Λg_Λ cartade neēa. † **27:30** Isaia 50:6. ‡ **27:34** Salmo 69:21. § **27:35** Salmo 22:18. Griego bedeade _Λca_Λg_Λ cartade bedea corchetede _ΒΛg_Λ neēa.

39 Mañne λCΛΓΛ ēberãrãda caita wãnapeda boro λrãtλ λrãtλdapeda Jesua nãwã biē bedeadjidãa:*

40 –Βλα Ācōrē de dromara ãrĩpeda ewari ũbeade wayacusa poya oibλΓΛ, jara bλduba ēdρλdua! Βλδα Ācōrē WarrabλΓΛ, jãλ crudeba uɔaa zedua.–

41 Ara maλ quĩrãca sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarãba, judiorã dji dromarã bida Jesura ipida biē jarabadjidãa:

42 –Idjia dewararãda carebasia, baribλΓΛ ara iduba poya ēdρλēa.† Idjida Israelēbema BorobλΓΛ, nawena jãλ crudeba uɔaa zeida βλα. MãwãbλΓΛ ïjãnia.

43 Idjia crĩcha βλα Ācōrēra idji ume βλδα. ζIdjira Ācōrē Warraada aē basica? Mãēteara Ācōrēba idjira wãrãda quĩrã ßλbλΓΛ, ara nawena ēdρλ βλida βλα.–‡

44 Idjaba ne dρλabada idji caita crude cachipedaɔa bida ara maλ quĩrãca biē jarasidaa.

Jesu crude beuda

Marco 15:33-41; Luca 23:44-49; Juaλ 19:28-30

45 Umatipa λmãdaura quisia.§ Maλba naλ ējũãra hora ũbea jũma pãima nũmasia.

46 Hora ũbea badacarea Jesuba jĩgua jarasia:

–ζEli, Eli, lama sabactani?–

Maλ arameo bedeba jara βλα: “Mλ Ācōrē, mλ Ācōrē ζcãrē cãrēã mλduba bees?”*

47 Maλ beuda ũrĩbλdade λCΛΓΛ mama caita duanλba jarasidaa:

–Idjia Elĩada trλ βλα.–

48 Ara maλda aba isabe pira wãpeda uva βa oregueada mōda quirude dodoba edasia. Bacurude jλpeda Jesua diasia domãrēã.†

49 BaribλΓΛ dewararãba jarasidaa:

–Jλãdua, acλdia Elĩaba ēdρλ edade zei cawaya.–

50 Mãwã βλde Jesura wayacusa jĩgua biasia. MaλbeβλΓΛ jaidasia.

51 Ara mãwãbλΓλde Ācōrē de dromane eda wua eatλ jira βλδα ēsidra λtλba edaa cōã dogosia. Idjaba de uremiada wãsia.‡ Maλba mōgarara dracuasia.

52 Bēwãrã uriara ewacuasìa. Mañne Ācōrē ïjã bea beupedaɔada zocãrã λrēbãcuasidaa.

53 Ādji beada uriadeba ēdρλcuasidaa. Jesu λrēbadacarea Ācōrē itea βλ puru Jerusaleñnaa wãsidaa. Mama zocãrãba ãdjirãra unusidaa.

54 Romanebema sordaorã boroba, idji sordaorã bida Jesura jãλ panasidaa ni abalβa carebarãnamãrēã. BaribλΓΛ de uremiaba mãwãcuabλΓΛ unusidaade bio dauperadapeda jarasidaa:

–Wãrãda naλ ēberãra Ācōrē Warra basìa.–

55 Mañne zocãrã wērãrãba tλmλba acλ duanasidaa. Jesu Galileadeba zeside idji careba nĩbasidaa.

56 Ādjirã tãēna Maria Magdalenada, Zebedeo quima sida panasidaa. Dewarabema Maria sida basìa. Maλγλ Mariara Santiagoba, Jose bida ãdji papa basìa.

Jesu tλbaripedada

Marco 15:42-47; Luca 23:50-56; Juaλ 19:38-42

* **27:39** Salmo 22:7; 109:25. † **27:42** Carebasia. Griego bedeadde βλ βλα “ēdρλ edasia.” ‡ **27:43** Salmo 22:8. § **27:45** Amos 8:9-10. * **27:46** Salmo 22:1. † **27:48** Salmo 69:21. ‡ **27:51** Wua eatλ jira βλ. Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15. De uremiada wãsia. Amos 8:8-10.

⁵⁷ Queubodode ēberā parata bara ʙᵃ Jose abadada zesia. Maḷ Josera Arimatea purudebema basía.ᵀ Idji sida Jesu ume n̄babadjia.

⁵⁸ Idjira Pilatoma wāpeḍa Jesu cacuada iwidiisia tᵃbari carea. Maḷbe Pilatoba diabisia.

⁵⁹ Ara maḷda Joseba Jesura edapeḍa boroba mititiaē ʙᵃba ʙᵃrᵃ ʙᵃsia.

⁶⁰ Maḷbe mōjē uria djiwidi corodade eda ʙᵃsia. Dji uriara maḷ Josede basía. Maḷbe mōgara waibᵃaba uriara jūātrᵃ ʙᵃpeḍa wāsia.

⁶¹ Jesu tᵃbarisidade Maria Magdalenara, dewarabema Maria sida arima chūpanasidaa.

Pilatoba sordaorāa Jesu tᵃbarida jᵃābiāa

⁶² Nurēma ḷnāübada ewari basía. Maḷne sacerdote bororāda, pariseorā sida ābaa Pilatoma wānapēḍa jarasidaa:

⁶³ –Dai boro, daiba quīrāneba panᵃa jᵃḷ ēberā sewaida ʙᵃ wadi zocai baside nāwā jarasida: “Mḷra ewari ūbeade ḷrēbaya.”

⁶⁴ Maḷ carea idji tᵃbaridara ewari ūbea bio jᵃābidua idji ume n̄babadarāba diamasi zedapeḍa idjira ederānamārēā. Māwābᵃrᵃ ḷdjirāba purua poya jaradaēa idjira beu baḍada ḷrēbasida. ḷdjia ḷrēbasiada adibᵃrᵃ, idjia naārā sewa oḍa cāyābara maḷgᵃ sewadeba purura biara cūruga eropanania.–

⁶⁵ Pilatoba ḷdjirāa jarasia:

–Za duanᵃ sordaorāda idji tᵃbaridamaa ededapeḍa bio jᵃābiduadia.–

⁶⁶ Ara maḷda sordaorāba dji uria jūātrᵃ ʙᵃ mōgara ḷrᵃ sēyāda ʙᵃsidaa abaḷba ewasira cawadi carea. Maḷbe jᵃḷ panesidaa.

28

Jesu ḷrēbada

Marco 16:1-8; Luca 24:1-12; Juaḷ 20:1-10

¹ ḷnāübada ewari jōnacarea nabema ewari domianebeba ara ḷnadᵃrᵃbᵃrᵃḷde Maria Magdalenada, dewarabema Maria sida Jesu tᵃbaripedadamaa acᵃde wāsidaa.

² Maḷne cawaēne de uremiada dji cābāyā uresia. ḷcōrē nezocada bajāneba zepede uria jūātrᵃ cobᵃ mōgarara āyā ʙᵃpeḍa maḷ ḷrᵃ chūmesia.

³ Idji quīrāra baa purewa edabari quīrāca urua basia. Idji cacuadae jᵃ ʙᵃra bio totroa basia.

⁴ Idjida bio wayadaērā sordaorāra ure nūpanenapeḍa abeda beuda quīrāca tapanesidaa.

⁵ Baribᵃrᵃ bajānebeba nezocaba wērārāa jarasia:

–Ne wayarānadia. Mḷa cawa ʙᵃa bārāba Jesu crude cachipeḍada jᵃrᵃ panᵃda.

⁶ Idjira nama ʙᵃlēa. Wārāda ḷrēbasia idjia jarada quīrāca.* Idji tᵃbaripedadamaa acᵃde zedadia.

⁷ Jᵃḷbe isabe wānapēḍa idji ume n̄bapedadarāa nāwā jaradadia: “Idjira beu baḍada ḷrēbasia. Idjira bārā na wāya Galilea druaḍaa. Jāma idjira ununia.” Maḷda mḷa bārāa jarade zesia.–

⁸⁻⁹ Ara maḷda wērārāra Jesu tᵃbaripedada uriaḍeba ne waya panᵃmīna bio ʙᵃsrida pira wāsidaa. Jesu ume n̄bapedadarāa jarade wābᵃdade Jesuda odjapeḍa –jMērā!– asia. Maḷbe wērārāra idjima zedapeḍa jirūne ʙᵃrᵃḷdapeḍa idjia bia bedeasidaa.

¹⁰ Māwā panᵃne Jesuba jarasia:

ᵀ 27:57 *Arimatea*. Hebreo bedeade maḷ purura Ramá wa Ramataiḷ trᵃ jarabadjidaa. 1 Samuel 1:1.

* 28:6 Mateo 16:21; 17:23; 20:19.

-Ne wayarānadia. Djabarāa jarade wānadia Galilea druaḏaa wānamārēā. Jāma ādjirāba m̄ra ununia.-

Sordaorāba jarapedada

¹¹ Wērāra wābādamisa ḗCAGΛ sordaorā Jesu t̄baripedadama j̄lā pananada puruḏaa wāsidaa. Ādjia unupedaḏada sacerdote bororāa jūma nēbAGΛsidaa.

¹² Maḗ carea sacerdote bororāda, judiorā dji dromarā ume ābaa dji jarasidaa. Bedea audapeda sordaorāa paratada waibAA diasidaa.

¹³ Diabādaḏe nāwā jarasidaa:

-Bariduaba iwidibAGΛ, jaradadia bārā cāi duanAMisa Jesu ume n̄babadarāda diamasi zedapeda idji cacuara drAA edesidada.

¹⁴ Pilatoba bārā cāisidada ūr̄ibAGΛ, dairāda idji ume bārāare bedeadia nēbArade bearānamārēā.-

¹⁵ Maḗbe sordaorāba paratara edadapeda jarasidaa Jesu ume n̄bapedadaba idji cacuara drAA edesidada. Judiorāba idi bida māwā jarabadaa.

Jesuba edadarāa idjida unubida

Marco 16:14-18; Luca 24:36-49; Juaḗ 20:19-23

¹⁶ Māwānacarea Jesu ume n̄babadarā once panāda Galilea druaḏaa wāsidaa Jesuba jarada eyadaa.

¹⁷ Idji unusidade idjía bia bedeasidaa baribAGΛ ḗCAGΛba mācua ĩjānaē basía.

¹⁸ Maḗne Jesura ādjirā caita zepeda jarasia:

-Ācōrēba m̄la ḗbAada diasia bajāne, naḗ ējūāne bida ne jūmada poya erobamārēā.†

¹⁹ Maḗ carea jūma puru beaza wānapeda jaradiadadia m̄lda ēpēnamārēā. Ādjirāra dji Zeza tr̄neba, dji Warra tr̄neba, Ācōrē Jaure tr̄neba borocuēḏadia.

²⁰ Ādjirāa jaradiadadia m̄la bārāa jaradada jūma ĩjā oḏamārēā. Maḗne m̄ra bārā ume ewariza baya aba naḗ ewari jōbAGΛḏaa.-

† 28:18 Daniel 7:13-14.

MARCO BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA MARCOBA BADA

Naã cartara Marcoba ßasia. Idjira judio Jerusaleñnebema basica ßaa. Dji papaba deda Jerusaleñne erobasia (Hecho 12:12). Marcora Bernabe ume dji djabawarra basía (Colosa 4:10). Pauloda carebabadjia (2 Timoteo 4:11). Pauloba Bernabe biða Jesudebemada naãrã jaradiade wãsidade Marcora edesidaa (Hecho 12:25deba aba 13:13daa). Hecho cartade Marco trãra Juaã Marco ßá ßaa.

1 Pedro 5:13de Pedroba Marcora mã warraada asia. Maã bẽrã zocãrãmaarã Pedroba Jesudebemada nẽbãrã badada Marcoba cartade ßasia. Mateoba, Luca bida ãdjiza cartada ßãdi naẽna Marcoba ßasica ßaa. Roma purude Pedro ume baside djabarã judiorãe itea griego bedede ßasia.

Marcoba naãrã ßasia Juaãba Jesu borocuedebemada (1:1-11) idjaba diauruba Jesu miã sãnanebemada (1:12-13). Maãare ßá ßaa Jesuba Galilea druade o badadebemada (1:14deba aba 9:50daa) idjaba Galileadeba Jerusaleñnaa wãbãrãde jaradia badadebemada (10:1-52). Eða ßá ßaa Jesuba ne ununaca o badadebemada idjaba Æcõrẽba eberãrã pe erobãdebema jaradia badada. Jirũare ßá ßaa Jesura Jerusaleñne mãwãnebemada (11:1neba aba 16:20daa).

Naã cartade ebuða ßaa Jesura judiomĩna ãcãrã judiorãeba biara jãbadjidada idjira Æcõrẽba eðrã edabari diai jaraðada (7:24-30; 15:33-39). Jesura naã ejuãnaa zeẽ basía dji dromada bai carea ãtebãrã bia miãgai carea (8:31; 10:42-45). Dadjirã itea naã crĩchada waibãa ßaa: “Abaãba mãda epe quĩrã ßãbãrã, idjia o quĩrã ßãra igarapeda bia miãgai carea baida ßaa. Maãbe mãra epeida ßaa.” (Marco 8:34)

Borocuebari Juaãnebema

Mateo 3:1-12; Luca 3:1-9, 15-17; Juaã 1:19-28

1-2 Mãa bedea bia Æcõrẽ Warra Jesucritodebemada ßaya. Naãrã Æcõrẽneba bedebari Isaiaba nãwã ßasia:

Bedea jarabarida mãa ßã na diabueya ßã o jarimãrẽã.*

3 Eberãda ejuã põãsa ewaraga ßãde jĩgua bedea ßaa:

Ora jaridada dadjirã Boro bia edadamãrẽã.

Ora idji itea jĩpa jaridada.†

4 Ara maã quĩrãca Borocuebari Juaãda ejuã põãsa ewaraga ßãde eberãrã jaradia besia ãdji cadjiruara igarapeda Æcõrẽmaa zedamãrẽã. Idjia jarasia mãwã osidara Æcõrẽba ãdji cadjiruara quĩrãdoaida. Maãbe borocuedida panãana abadjia.

5 Maãne eberãrã Jerusaleñnebemarãda, jũma Judea druadebemarã sida Juaãmaa wãbadjidada. Ædjia cadjiruara opedadada idji quĩrãpita ebuða jarabadjidada. Maãbe Juaãba ãdjirãra Jordaã dode borocuebadjia.

6 Juaãba jãbarira cameyo cara oda basía. Idjia jã ßã trãjãbarira animarã e oda basía. Idjia adichichida cobadjia idjaba urrajõda jõbadjia.

7 Maãne nãwã jaradiabadjia:

–Mã caidũ aba zeya. Idjira mã cãyãbara dji dromaara ßaa. Maã bẽrã idjia jirũne jã ßã eãrã carea mãra bia ßãã.

* 1:1-2 Malaquia 3:1. † 1:3 Isaiã 40:3.

⁸ Wārāda mĀa bārāra baidoba borocuesia baribARΛ idjiabARΛ Ācōrē Jaureda diaya.-‡

JuaĀba Jesu borocueda

Mateo 3:13-17; Luca 3:21-22

⁹ MaĀ ewaride Jesura Nazare purudeba JuaĀ BĀmaa wāsia. Nazare purura Galilea druade BĀa. Jesu wāsīde JuaĀba idjira JordaĀ dode borocuesia.

¹⁰ Jesura doedaĀba drua wāBARΛde unusia bajāda ewabARΛada. MaĀne Ācōrē Jaurera puchirā quīrāca idji ĀrĀ zebARΛada unusia.

¹¹ Ācōrēba bajāneba edaa nāwā bedeasia:

-BARΛ mĀ Warra quīrā BĀa. BĀ carea mĀra bio BĀsrida BĀa.-§

Diauruba Jesu mīā sēna

Mateo 4:1-11; Luca 4:1-13

¹² MamaĀba Ācōrē Jaureba Jesura ējūā pōāsā ewaraga BĀdaa edesia.

¹³ Mama Jesura animarā cadjirua bea tāēna cuarenta ewari basia. Satanaba idjira mīā sēsia Ācōrēda igarabi carea. Idjaba Ācōrē bajānebema nezocarāba idjira ne cobisīdaa.

Jesuba jaradia beda

Mateo 4:12-17; Luca 4:14-15

¹⁴ Borocuebari JuaĀ preso beđacarea Jesura Galilea druadaa wāpeda beđa bia Ācōrēnebemada jaradiabadjia.*

¹⁵ Nāwā jarabadjia:

-Ewarira jūēsia. Ācōrēra bārā Boro bai carea zebARΛa.† Bārāba cadjirua obadara igaradapeda maĀ beđa biada ĩjānadua.-

Jesuba beda baribadarā trĀna

Mateo 4:18-22; Luca 5:1-11

¹⁶ Jesura Galilea amene droma icawa nīne SimoĀda, dji djaba Andre sida unusia. MaĀ ēberārāra beđa beabadarā basia. Ādjira doeda beđa bari panasīdaa.

¹⁷ Māwā panĀne Jesuba ādjia jarasia:

-MĀ ume zedadua. Bārāba beđa bariabada quīrāca mĀa bārāa jaradiaya ēberārāda mĀmaa enenamārēā.-

¹⁸ Ara maĀda ādji beđa bariabadara amenapeda Jesu ume wāsīdaa.

¹⁹ Nocođaa wāBARΛde Jesuba Santiagoda, dji djaba JuaĀ sida unusia. Ādjira Zebedeo warrarā basia. Ādjia jābađe beđa bariabada cōā beđa ca panasīdaa.

²⁰ MaĀne Jesuba ādji sida trĀsia idji ume wānamārēā. Ara maĀda Santiagoba, JuaĀ biđa ādji zeza Zebedeora idji nezocarā ume jābađe amenapeda Jesu ume wāsīdaa.

Jesuba jai āyā jĀretada

Luca 4:31-37

²¹ Ādjirāra Capernaū puruđaa wāsīdaa. MaĀbe ĩnāūbada ewaride Jesura judiorā dji jĀrebada dedaa wāpeda Ācōrē beđeada jaradia basia.

²² Jaradia BĀde jūmarāba cawa crīchadaē basia. Judiorā ley jaradiabadarā quīrāca jaradiaē basia. ĀteBARΛ bio cawa BĀdeba ebuđa jaradia basia.

²³ Māwā panĀne jai bara BĀ ēberāda cawaēne nāwā jĳua bedeasia:

‡ 1:8 Ācōrē Jaureda diaya. Griego beđeade nāwā BĀ BĀa: “Ācōrē Jaureba borocueya.” § 1:11 Isaia 42:1. * 1:14 Beđa bia Ācōrēnebema. Griego beđeade ĀCARΛ cartade BĀ BĀa: “Beđa bia Ācōrēba pe erobĀdebema.” † 1:15 Daniel 2:44.

24 –¡Jesu Nazaredebema! ¿Cārē cārēã daira mĩã sē ßa? ¿Dai biē ßai carea zesica? M̄ã cawa ßa ßara caida: ¡ßara Ācōrēba diabuedaa!–

25 Jesuba dji jaiã nãwã jarasia:

–Chupeadua. Idji cacuaðebemada ēdr̄ãdua.–

26 Ara maãda jaiba dji ēberãra wawabipeda, dji cãbãyã biapeda ãyã wãsia.

27 Maã bēãrã jũma dji arima duanãrãba cawa cr̄ichadaē basia. Āduba bedeadrua duanesidaa:

–¡Ache! Jesuba jaradia ßara awara ßa. Bio cawa ßaðeba ebuda jaradia-
baria. Idjia jarabãrãra jairã bida ãjã obadaa.–

28 Maã carea jũma Galilea druade dãrãéne Jesura tr̄ã ßãga ßesia.

Jesuba Simoã Pedro pãcōrē biabida

Mateo 8:14-17; Luca 4:38-41

29 Judiorã dji jãrebada dedeba ēdr̄ãdapeda Jesura, Santiagora, Juaã sida Simoã dedaa wãsidã. Simoã djaba Andrẽ sida mama ßabadjia.

30 Maãne ãdjia Jesua jarasidaa Simoã pãcōrēda cawamiaba cãdãde ßada.

31 Jesura idji ßamaa wãsia. Idji jãwade jidapeda piradr̄ã ßasia. Ara maãda cawamiara dugusia. Maãbe Simoã pãcōrēba ãdjira ne cobisia.

32 Queudacarea ēberãrãba cacua biē beada, jai bara ßea sida Jesumaa enesidaa.

33 Purura dji dede eda wãbadama powua nũmesia.

34 Maãne Jesuba cacua biē beara zocãrã biabisia idjaba jairã sida zocãrã ãyã jãrecuasã. Jairãba idjida cawa panana bēãrã Jesuba chupeabibadjia.

Galileade jaradia nãbada

Luca 4:42-44

35 Jesura ãsabodode piradr̄ãsia. Wadi pãimaena ēberã neẽmaa Ācōrēba iwiidẽ wãsia.

36 Maã carea Simoãba, idji ume panã bida Jesura jãrã panasidaa.

37 Idji unusidade jarasidaa:

–Jũmarãba ßara jãrã duanã.–

38 Maãne Jesuba jarasia:

–Dewara puru beadaa wãnia m̄ã jãma bida jaradiaida ßã bēãrã. M̄ãra maã carea zesia.–

39 Mãwã jũma Galilea druade pãrãrã wãsia. Judiorã dji jãrebada deza jaradiabadjia. Idji wãbãrãma jaira ãyã jãrecuabadjia.

Jesuba aida bara ßã biabida

Mateo 8:1-4; Luca 5:12-16

40 Mãwã ßãde ēberã aida bara ßãda Jesumaa zesia.† Maã ēberãra chĩrãborode cobepeda nãwã beada djuburiasia:

–ßã quĩrã ßãbãrã, m̄ãra poya biabida ßã.–

41 Jesuba miã djuburi ununa bēãrã idji jãwada ãrã ßãbãrãde jarasia:

–Mãwã o quĩrã ßã. ¡Biadua!–

42 Jesu ara mãwã beðeabãrãde ēberãra biasia. Dji aidara abeða nēbasia.

43-44 Maãne Jesuba idjia bio jarasia:

–ßã biadãra ni abããa jararãdua. Ātebãrã sacerdotemaa wãdua ßara biasida unumãrã. Jããbe Ācōrẽ quĩrãpita bia ßei carea Moiseba jaraða quĩrãca ne diacuadua.‡ Mãwã ēberãrãba cawãdia ßara wãrãda biasida.–

† 1:40 Aidara Jesu ewaride wãrãda sãwã basida dadjirãba cawãdeã panã. Baribãrã judiorãmaarã abã Ācōrēbãrã poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Reyẽ 5:7). Maã awara abã aidaba jidasira ãyã bade wãida basia (Levitico 13:45-46). § 1:43-44 Levitico 14:1-32.

Māwā jarapeda Jesuba idjira wābisia.

⁴⁵ BaribΛΓΛ dji ēberāba Jesuba idji biabidadebemada jūmarāa nēbΛΓΛ wāsia. Maλ carea Jesura ni abΛΛ purude ebuda nībaca basia. ĀtebΛΓΛ jīga nībabadjia ēberārā beadacamaa. BaribΛΓΛ ēberārā puruzabemada idjima wābadjidaa.

2

Jesuba ēberā cacua beu bΛ biabida
Mateo 9:1-8; Luca 5:17-26

¹⁻² Dārāé bΛde Jesura wayacusa Capernauλ purudaa wāsia. Idjira diguida bΛda cawasidade ēberārāda zocārā idjima powua nūmesia. Dera, dji eda wābada sida pēsua nūmesia. Maλne Jesuba Ācōrē Bedeara jaradia basia.

³ Māwā bΛde ēberāda quimārē zesidaa. Maλrāba ēberā cacua beu bΛda Jesumaa ede quīrīā panasidaa.

⁴ BaribΛΓΛ pēsua nūmΛ bērā poya ededaē basia. Maλ carea de λrλ uria odapeda dji cacua beu bΛra dji cΛdadaeba edaa bΛsidaa.

⁵ Jesuba unusia ādjia wārāda ījā panΛda dji cacua beu bΛra poya biabida. Maλ carea Jesuba dji cacua beu bΛā jarasia:

–Cūdra, bΛa cadjirua odara mΛa quīrādoasia.–

⁶ Maλne judiorā ley jaradiabadarāda ācΛΓΛ arima chūpanasidaa. MaλgΛrāba crīchasiāda:

⁷ “¿Cārē cārēā jāwā bedea bΛ? ¡Ācōrē quīrāpita biē bedea bΛa! Aba ĀcōrēbΛΓΛ ēberāba cadjirua odara poya quīrādoaya.”

⁸ Ādjia māwā crīcha duanΛra Jesuba idji sode abeda cawasia.* Maλ bērā ādjia jarasia:

–¿Cārē cārēā jāwā crīcha panΛ?

⁹ Bārāmaārā ¿sāλgΛda zareaara bΛ? ¿Cadjirua odara quīrādoayada aida wa naλ ēberā cacua beu bΛra piradrΛbipeda idji cΛda edabipeda nībabida?

¹⁰ Ācōrēba mλ, Naλ Djara Edadara bΛsia naλ ējūāne duanΛba cadjirua obadara quīrādoamārēā. Maλra bārāa unubiya.–

Ara maλda dji cacua beu bΛa nāwā jarasia:

¹¹ –PiradrΛdua. BΛ cΛdara edapeda diguida wādua.–

¹² Ara maλda dji cacua beu badara pirabaripeda idji cΛda edapeda jūmarā quīrāpita ēdrΛ wāsia. Maλ carea jūmarāba cawa crīchadaē basia idjaba Ācōrēa bia bedea duanesidaa. Nāwā jarasidaa:

–¡Naλ quīrāca dadjirāba ununaca basia!–

Jesuba Levi trāna
Mateo 9:9-13; Luca 5:27-32

¹³ Māwānacarea Jesura wayacusa Galilea amene dromanaa wāsia. Maλne ēberārāda zocārā idjima wāsidaa. Idjia ādjirāa jaradiasia.

¹⁴ WābΛΓΛde Jesuba Alpeo warra Levida unusia. Maλ Levira Romanebema boro itea parata diabada dede chūmasia. Jesuba idjia jarasia:

–Mλ ume zedua.–

Ara maλda Levira piradrΛpeda Jesu ume wāsia.

¹⁵ Māwānacarea Jesura Levi dede ne co basia. Zocārāba Jesura ēpēbΛda bērā ādjirā sida ne co chūmeasia: Jesu ume nībabadarāda, Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebadarāda, judiorā ley igara bea sida panasidaa.†

* **2:8 Sode.** Griego bedea de bΛ bΛa: “Jaurede.” † **2:15 Judiorā ley igara bea.** Griego bedea de “cadjirua obadara” bΛ bΛa.

16 Māwā pan_Λne judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida unusidaa Jesura Romanebema boro itea parata j_ΛΓ_Λ pebadarā ume, judiorā ley igara bea ume bida ne co _ΒΛda. Ma_Λ carea pariseorāba Jesu ume nībabadarāa iwīdisidaa:

–Bārāa jaradiabarira ζcārē cārēā cadjirua obadarā ume, parata j_ΛΓ_Λ pebadarā ume bida ne co _ΒΛ?–

17 Ma_Λ ūrīpeda Jesuba jarasia:

–Cacua bia beaba nēārā diabarira j_ΛΓ_Λδ_Λcaaa. Dji cacua biē beab_ΛΓ_Λ j_ΛΓ_Λbadaa. Māra jipa bea trāi carea zeē _ΒΛa, āteb_ΛΓ_Λ cadjirua obadarāda trā _ΒΛa Ācōrēmaa zedamārēā.–

Ne codaca ewaridebema

Mateo 9:14-17; Luca 5:33-34

18 Ma_Λ ewaride Borocuebari Jua_Λ ume nībabadarāba, pariseorā bida ne codaca ewarida o panasidaa. Māwā pan_Λne dewararāda Jesumaa zedapeda iwīdisidaa:

–Borocuebari Jua_Λ ume nībabadarāba, pariseorā bida ne codaca ewarira obadaa. Barib_ΛΓ_Λ _ΒΛ ume nībabadarāba ζsāwāērā odaca?–

19 Jesuba panusia:

–Umaquīrāba wērā edab_ΛΓ_Λde ζcaiba ne codaca ewarida oi? Ma_Λ umaquīrāra wadibida idjia edodarā ume _ΒΛmisa ne codaca ewarira odaēa.

20 Barib_ΛΓ_Λ ewari aba dewara ēberārāba idjira āyā ededia. Ma_Λ ewarideb_ΛΓ_Λ idjia edodarāba ne codaca ewarira odia.

21 Dadjirāba cacuada j_Λβbada dji sore cōā _ΒΛmaa wua djiwidida cajud_Λcaaa. Māwā odib_ΛΓ_Λ djiwidī cajuda errebarib_ΛΓ_Λba dji wua sorera waib_Λara cōāya.

22 Idjaba ni ab_Λba uva _ΒΛ djiwidīra animarā e oda dji sorede t_Λd_Λcaaa. Māwā odib_ΛΓ_Λ aseab_ΛΓ_Λde animarā e oda dji sorera cōāya. Ma_Λbe uva _Βara, animarā e oda sida aduaya. Ma_Λ carea uva _Βa djiwidīra animarā e oda djiwidīde t_Λdīda pan_Λa.–‡

Jesura lñāūbada ewari djibaria

Mateo 12:1-8; Luca 6:1-5

23 _Λnāūbada ewaride Jesura ējūā trigo udade nībasia. Ma_Λne idji ume nībabadarāba trigora t_Λ eda nībasidaa.

24 Ma_Λ carea pariseorā ādji caidū zeb_Λdaba Jesua jarasidaa:

–j_ΛAc_Λdua! _ΒΛ ume nībabadarāba ζcārē cārēā lñāūbada ewaride o cara pan_Λda o pan_Λ?–

25 Jesuba ādjīa jarasia:

–Ewari aba Daviba, idji ume nībabadarā bida codira neē panasidaa. Jarra panasidade ζsāwā osida?§

26 Abiata sacerdote dji droma _Βaside Davira Ācōrē dede eda wāpeda Ācōrē quīrāpita _Βada pa_Λda edasia.* Ma_Λ pa_Λra ζababe sacerdoterāba codida panasidaēca? Barib_ΛΓ_Λ Daviba copeēda idji ume nībabadarāa diasia.–

27 Ma_Λbe Jesuba ādjīa jarasia:

–Ācōrēba ēberāra oē basīa lñāūbada ewari wagađamārēā āteb_ΛΓ_Λ lñāūbada ewarira _Βasia ēberārā lñāūnamārēā.

28 M_Λ, Na_Λ Djara Edadara lñāūbada ewari djibaria.–

‡ 2:22 Ma_Λg_Λdeba Jesuba cawabisia idji bedeara ādji drōēanabema crīcha ume ābaa jaradiacada.

§ 2:25 1 Samuel 21:1-6. * 2:26 Levítico 24:5-9.

3

Jesuba ãnãũbada ewaride ëberã biabida
Mateo 12:9-14; Luca 6:6-11

1 Wayacusa Jesura judiorã dji jarebada dedaa wãsia. Mama ëberã jawa beu bɔda basia.

2 Ἀκαταβα Jesura acɔ panasidaa ãnãũbada ewaride maã ëberã biabi cawaya. Biabisira biẽ jaradida crĩcha panasidaa.

3 Maãne Jesuba ëberã jawa beu bɔa jarasia:
 -Piradrɔpeda ãsi nũmane zedua.-

4 Maãbe Jesuba ãdjĩa iwidiisia:

-¿Ñãũbada ewaride cãrẽda odida panɔ? ¿Biada wa cadjiruada? ¿Djãrã carebaida wa idu beubida?-

Baribɔta ãdjirãra chupea panasidaa.

5 Maãne Jesura sopusasia cawata zarea bea bẽrã. Quĩrũbideba ãdjirã acɔbɔtaɔde dji jawa beu bɔa jarasia:

-Jawara jiradua.-

Mãwã jirabɔtaɔde idji jawara abeda basia.

6 Ara maãda pariseorãra êdrɔdpeda Herodeare bearãmaa wãsidaa. ãdjirã ume Jesu beadi carea crĩcha jarasidaa.

Galilea amene droma icawa duanana

7 Maãbe Jesura idji ume nĩbabadarã sida Galilea amene dromanaa wãsidaa. Mama Galilea druadebemarãda zocãrã idji caidu nĩbasidaa.*

8 Jesuba ne ununacada o bɔda dewararã bida ãrĩsidaa. Maã carea Judea druadebemarãda, Jerusaleã purudebemarãda, Idumea druadebemarãda, Jordaã do wa quĩrãrẽbemarãda, Tiro druadebemarãda, Sidoã druadebemarãda sida Jesu bamaa wãsidaa.

9-10 Idjia cacua biẽ beada biabi bɔda bẽrã ëberãrãba idji tãni carea powuabadjidaa. Idjira pẽsua eropananãnamãrẽã Jesuba idji ume nĩbabadarã jarasia jãbada enenamãrẽã.

11 Ëberã jai bara beaba Jesu unubɔdade idji quĩrãpita chĩrãborode copanapeda jaiba ne wayaadeba jĩgua jarabadjidaa:

-¡Bara ãcõrẽ Warraa!-

12 Baribɔta Jesuba jairã bio jarabadjia idjidebemada ebuɔa jararãnamãrẽã.

Jesuba ëberã doce edada

Mateo 10:1-4; Luca 6:12-16

13-14 Mãwãnacarea Jesura eyadaa wãpeda idjia quĩrãbɔtaɔda idjimaã trãsia. ãdjirã zesidade idjia doce edasia idji ume nĩbadamãrẽã idjaba idji bedea jara nĩbadamãrẽã. Maãgarãra Jesuba trã basia “mãa diabuedarã.”†

15 Jesuba ãdjirãra abɔada diasia cacua biẽ beara biabidãmãrẽã idjaba jai sida ãyã jarãtãdamãrẽã.

16 Aba Simoã basia.‡ Jesuba idjira trã basia Pedro.

17 Maã awara Zebedeo warra Santiagoda, dji djaba Juaã sida edasia. Maã umẽbemara Jesuba trã basia Boanergẽrã. Maã trãba jara bɔa “baa warrarã.”

* 3:7 Griego bedede ãcata cartade idjaba bɔ bɔa “Judeadebemarã sida.” † 3:13-14 Maãgarãra Jesuba trã basia “mãa diabuedarã.” Griego bedede ãcata cartade mãra neã. ‡ 3:16 Griego bedede ãcata cartade idjaba nãwã bɔ bɔa: “Naãgarã doce panada edasia.”

¹⁸ NaḷḡARā sīda edasia: Andre, Pelipe, Bartolomé, Mateo, Tomá, Alpeo warra Santiago, Tadeo, idjaba Simoḷ Cananeo.Š

¹⁹ Jesuba Juda Iscariote sīda edasia. Maḷḡaba idjira jidabisia.

Jesu biē jarapedada

Mateo 12:22-32; Luca 11:14-23; 12:10

²⁰ Jesu diguidaa zesīde ēberārāda zocārā powuasīdaa. Maḷba Jesura, idji ume nībabada sīda poya ne codaeḷ basía.

²¹ Jesu djabarāba cawadapeda idjira edade wāsīdaa. Ādjia crīcha panasīdaa idjira quīrāé besīda.

²² BarīBARḷ judiorā ley jaradiabadarā Jerusaleḷ purudeba zepedadaba jarasīdaa:

–Jāḷ Jesura jairā boro Beelzebúdeba ḅA bērā jāwā ḅAA. Idjia jaira āyā jaretabaria Beelzebúba maḷ ḅḅAada diaēda bērā.–

²³ Maḷ ūrīpeda Jesuba ādjirā trḷpeda ne jara ḅAdeba bedeasia. Nāwā jarasia: –ĵsāwā Satanaba ara idjīda āyā jAretai?

²⁴ Abari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananīBARḷ dārā pananaēa.

²⁵ Idjaba abari dede beada djō pananīBARḷ dārā pananaēa.

²⁶ Ara maḷ quīrāca Satanada ara idji jairā ume djōpeda awara wāīBARḷ ĵsāwā idjia poya ḅARA dārā erobai? Abeēda jōya.

²⁷ Ēberā mēsrā ḅAada naārā jḷ chūMANAēBARḷ, ĵsāwā idji dede eda ne drAade wāni? Jḷ chūMANADRḷ poya idji nebiara drAadia.

²⁸ Wārā arada māa bārāa jaraya: ēberārāba cadjirua obadara, biē bedeabada sīda Ācōrēba jūma poya quīrādoaya.

²⁹ BarīBARḷ abAḅA Ācōrē Jaureba odada diauruba jāwā osiada aīBARḷ, Ācōrēba maḷra quīrādoaeā. Maḷ ēberāra ewariza bedeade baya.–

³⁰ Jesuba māwā jarasia idjira jai bara ḅAada apedada bērā.

Jesu ēberārā idjīmaa zepedada

Mateo 12:46-50; Marco 3:21; Luca 8:19-21

³¹ Maḷne Jesu djabarāda, dji papa sīda jūēnapēda Jesura dajadaareba trḷbisīdaa.

³² Maḷbe ēberārā Jesuare chūmeaba idjīa jarasīdaa:

–ḅA papara, ḅA djabarā sīda dajadaare panAA. * Ādjia ḅARA jARḷ panAA.–

³³ BarīBARḷ Jesuba jarasia:

–Bārāmaarā ĵcairāda mā papa idjaba mā djabarā?–

³⁴ Idji caita chūmeada aCḷpeda jarasia:

–NaḷḡARāda mā papaa idjaba mā djabarāa.

³⁵ Ācōrēba quīrāḷ ḅA o beadrḷ mā djabaa, mā djabawērāa, idjaba mā papaa.–

4

Pea podadebema ne jara ḅA

Mateo 13:1-9; Luca 8:4-8

¹ Wayacusa Jesuba Ācōrē bedeara amene droma icawa jaradia besīa. Maḷne ēberārāda zocārā idjīma powua nūmesia. Maḷ bērā jāba doēda ūmḷne badopedā chūmesia. Ēberārāra do icawa duanesīdaa.

² Maḷbe Jesuba ne quīrātanoa ne jara ḅAdeba jaradīasia. Nāwā jarasia:

Š 3:18 *Simoḷ Cananeo*. Luca 6:15de “Simoḷ Zelote” ḅḷ ḅAA. * 3:32 Griego bedeade ḷCARḷ cartade idjaba “ḅA djabawērāa” ḅḷ ḅAA.

³–Ĵĩrnadua! Ēberāda ne pode wāsia.

⁴ Māwā po nĩne ĀCARA tara ode baecuasia. Maĩne ĩbanada zesedapeda mĩcuasidaa.

⁵ ĀCARA tara ějũā mōgaraida ɓaɓde baecuasia. Dji egorora nāũcha ɓa bērā maĩ tara isabe tunusia.

⁶ Māwāmĩna besea ĵwāŕĩāba purrubasia bio carra jidaē ɓada bērā.

⁷ Idjaba ĀCARA tara ějũā Aŕaɓida ɓaɓde baecuasia. Mama baecuadara ĵcara Aŕa bara ɓaba ɓarā quenasia. Maĩba poya zaudaē ɓasía.

⁸ Baribaŕa ĀCARA tara ějũā biaɓde baecuasia. Maĩŕa bio zausia. ĀCARA camaba ara aride diasia, dewaraba waitabeara diasia, waabemaba waɓɓara diasia.–*

⁹ Maĩbe Jesuba jarasia:

–Dji cawara bara ɓaba quĩrācuita ũĩdua.–

Jesuba ĵcārē cārēā ne jara ɓaɓdeba jaradiasi?

Mateo 13:10-17; Luca 8:9-10

¹⁰ Ēberāā wāpedadacarea Jesu ume nĩbabadarā doce panaba, dewara idjare chũmea bida iwidiisidaa idjia ne jara ɓaɓdeba jaradiadadebemada.

¹¹⁻¹² Jesuba panusia:

–Ācōrēba ěberārā pe erobadebemada ĵmarāa cawabiē ɓamĩna bārāa cawabi ɓaa. Baribaŕa dewararāa māa ne jara ɓaɓdeba beɓea ɓaa āɓjirāba acā panamĩna unurānamārēā, idjaba ũĩ panamĩna cawarānamārēā. Māwā beadaēbara Ācōrēmaa zedapeda ādjia cadjirua obadara quĩrādoacasia.–†

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Mateo 13:18-23; Luca 8:11-15

¹³ Maĩne Jesuba ādjia jarasia:

–ĵBārāba pea podadebema ne jara ɓaɓdeba jaradara cawadaēca? Māwāa dewarada jaraiɓara ĵsāwā cawadi?

¹⁴ ũĩrnadua. Pea pobarira Ācōrē beɓea jarabari quĩrāca ɓaa.

¹⁵ Ta ode baedaba naāda jara ɓaa: ĀCARA ěberārāba Ācōrē beɓeada ũĩɓadaa. Baribaŕa Satanada zepeda maĩ beɓea ādji soɓe ĵjēnara quĩrādoabibaria.

¹⁶ Ta mōgaraida ɓa ějũāne podaba naāda jara ɓaa: ĀCARA ěberārāba Ācōrē beɓea ũĩnapeɓa bio ɓasriɓa edabadaa.

¹⁷ Baribaŕa bio carra jidaē bea bērā dārā droadacaa. Ewari zarea zebraŕade wa Ācōrē beɓea ĩjā panā carea ěberārāba biē obadade ādjia ĩjā panara igarabadaa.

¹⁸ Ta ějũā Aŕaɓida ɓaɓde podaba naāda jara ɓaa: ĀCARA ěberārāba Ācōrē beɓeara ũĩɓadaa.

¹⁹ Baribaŕa āɓjirā sāwā bia beadiɓeɓemada ĵmawāyā crĩchabadaa idjaba ne ĵmada awuabadaa. Crĩchabadaa ne ĵmada erobeadiɓara, ɓasriɓa beadiɓa. ĵma maĩ crĩchaba beɓea ādji soɓe beɓara ɓarā beabaria. Maĩ bērā ādjira waridacaa.

²⁰ Baribaŕa ta ějũā biaɓde podaba naāda jara ɓaa: ĀCARAba Ācōrē beɓeara bia ũĩnapeɓa ĩjāɓadaa. Maĩbe ĀCARAba ne biada ara aride obadaa, ĀCARAba waitabeara obadaa, idjaba ĀCARAba waɓɓara obadaa.–‡

* **4:8** Griego beɓeade nāwā ɓaa: “ĀCARA camaba treinta diasia, dewaraba sesenta diasia, waabemaba cien diasia.” † **4:11-12** Isaía 6:9-10. ‡ **4:20** Griego beɓeade nāwā ɓa ɓaa: “ĀCARAba treinta zaubadaa, ĀCARAba sesenta zaubadaa, idjaba ĀCARAba cien zaubadaa.”

*Ībīrānebema ne jara bΛ**Mateo 5:15; Luca 8:16-18*

21 Jesuba dewara ne jara bΛdeba jarasia:

-Dadjirāba Ībīrāra coadapeda ζepedeco droma edre bΛbadaca? Mērā nūmΛnacaa, ātebΛΓΛ āta dji bΛbadade nūmΛbadaa.Š

22 Ara maļ quīrāca ne jūma ebuḁa bΛēra mērā beēa. Dadjia cawaḁaē panΛra Ācōrēba ebuḁa cawabiya.

23 Dji cΛwΛΓΛ bara bΛba quīrācuīta ūrīdua.-

24 Maļ awara Jesuba jarasia:

-Māa jaradia bΛra quīrācuītaḁdua. Bārāba cawaḁi carea bio quīrācuītaḁibΛΓΛ Ācōrēba bārāa auḁuara cawabiya.

25 AbaΛba wārāda cawaibΛΓΛ, Ācōrēba auḁuara cawabiya. BaribΛΓΛ adua bΛba cawa bΛda crīchaibΛΓΛ, idjia crīcha bΛ siḁa Ācōrēba jāriya.-

Néu sāwā waribaridebema ne jara bΛ

26 Jesuba idjaba jarasia:

-Ācōrēba ēberārā pe erobΛra abaΛba ne ta poḁa quīrāca bΛa.

27 Diamasi dji ēberā cāi bΛmisa idjaba āsa zocai bΛmisa dji tara quīḁa buyapeda waribaria. Dji poḁaba cārēba waribi bΛda cawacamīna māwābaria.

28 Egorode ara iduba tunubaria. Naārā dji bΛwΛΓΛada odjabaria. Maļbe dji camΛda zebaria. Idjaba dji camΛba dji tada diabaria.

29 MaļbebΛΓΛ dji tara waragabaria. Dji ewarira jūēna bērā ēberāba necoba ewabaria.-

*Mostaza tadebema ne jara bΛ**Mateo 13:31-32, 34-35; Luca 13:18-19*

30 Idjaba Jesuba jarasia:

-Ācōrēba ēberārā pe erobΛra ζcārē quīrāca bΛ? ζSāļΓΛ ne jara bΛdeba māa cawa jarai?

31 Mostaza ta quīrāca bΛa. Maļ mostaza tara jūma dadjia ubada cāyābara djubibiara quirua.

32 BaribΛΓΛ udacarea dewara néu bea cāyābara waiḁΛara waribaria. Dji jΛwΛtera waiḁΛa jedeguezoabaria. Maļ bērā ĩbanara dji jΛwΛtede cūrāḁra bΛma de ocuade zebadaa.-

33 Māwā ne jara bΛdeba Jesuba jaradiabadjia ēberārāba poya cawaḁida panΛ quīrāca.

34 Ababe ne jara bΛdeba ādjirāa bedeabadjia. BaribΛΓΛ idji ume nībabadarā āḁuba panΛne jūma cawa jarabadjia.

*Jesuba nāūrā, amene droma siḁa tumabiḁa**Mateo 8:23-27; Luca 8:22-25*

35 Maļ ewariḁe queubodeḁe Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

-jWa quīrārē wānadrΛ!-

36 Ara maļda ādjia ēberārā arima duanΛra amenapeda Jesura ara idji bΛ jābade quīrārā edesidaa. Dewara jāba siḁa ādji daucha wāsiḁaa.

37 Māwā panΛne nāūrāda dji cābāyā puá nūmesia. Maļ bērā baido bogozoara jābade eḁa wā nūmesia. Jābara biru baebodo basia.

38 Maļne Jesura jāba āḁauare borocau cāi basia. Maļ carea idji ume nībabadarāba ĩrΛmanapeda nāwā jarasiḁaa:

-Jaradiabari, ζbΛmaarā dadjirā bΛrruḁida bia bΛca?-

39 Małbe Jesura łta nūmepeda nāūrāra, baido bogozoa sida nāwā queāsia:
-jChupeadua! jipi bedua!-

Ara małda nāūrāra ipi besia. Jūma tuma nūmesia.

40 Māwā ɓade Jesuba ādjirāa jarasia:

-Bārāra ɓsāwāērā ne waya panɓ? ɓCārē cārēā Ācōrēra j̄ānaē panɓ?-

41 Baribaɓ Jesuba oɓa carea ādjirāra bio ne wayasidaa. Mał bēra āɓuba iwidiɓdrua duanesidaa:

-Nałgara ɓcaida jāwā ɓɓ? Nāūrāba, baido bogozoa biɓa idji bedeara j̄āɓadaa.-

5

Jesuba jai zocārā āyā j̄aretada
Mateo 8:28-34; Luca 8:26-39

1 Małbe amene droma chānapeda Gerasa druade j̄ūesidaa.*

2 Jesura jābaɓɓa drua ɓadoside cawaēne ēberā jai bara ɓada idjima zesia.

3 Mał ēberāra beudarā tɓbaribada uriade ɓabadjia. Ni abaɓba idjira poyadaca ɓasía, carenaba j̄ɓɓada sida.

4 ɓarima zocārā idjira carenaba j̄irū j̄ɓɓadjidamīna, j̄awa sida j̄ɓɓadjidamīna abeɓa jūma tɓcuabadjia. Idjira ni abaɓba poyadaca ɓasía.

5 Dīamasi, āsa biɓa idjira bēwārā tɓbaribada uriade, eyade biɓa ɓia n̄ɓabadjia. Idjaba ara idji cacuara mōgaraba puobadjia.

6-7 Idjia tɓmɓba Jesu unuside pira zesia. Jesu quīrāpita chīrāborode coɓepeda j̄igua jarasia:

-Ācōrē dji Dromaara ɓɓ Warra, Jesu, ɓcārē cārēā m̄lra mīā sē ɓɓ? j̄Ācōrē quīrāpita wārāneba jaradua ɓɓa m̄lra biē ɓāēda!-

8 Māwā bedeasia Jesuba idjía nāwā jara ɓada bēra:

-jJai, nał ēberā cacuadeɓemada āyā wāɓɓua!-

9 Małbe Jesuba dji jai iwidiisia:

-ɓBara casa tr̄ɓ jarabada?-

Dji jaiba panusia:

-M̄ł tr̄ara Cāɓana abadaa, dairāra cāɓana panɓ bēra.-

10 Małne jaiba Jesua beɓea d̄juburiasia mał druadeɓemada āyā j̄aretarāmārēā.

11 Māwā panane ara caita ɓɓ eyade chinaɓa zocārā ne co duanasidaa.

12 Mał carea dji jairāba Jesua nāwā beɓea d̄juburiasidaa:

-Dairāra j̄āłgārā china cacuade idu eɓa wāɓɓua.-

13 Małne Jesuba iduaribisia. Ara małda jairāra ēberā cacuadeɓemada ēɓɓacuadapeɓa china cacuade eɓa wāɓɓasidaa. Baribaɓ eɓa wānapeda chinaɓa pirapodeɓa perawadeɓa daidu tēucusidaa. Mama abeɓa jūma nāɓara quinisidaa. Małgārā chinaɓa mil umé panasidaca ɓɓa.

14 Mał carea dji china acɓ pananara puruɓaa pira wāsidaa. Ādji puruɓeɓemārāa, dji puru caita ɓearāa biɓa jai bara ɓadadeɓemada jūma nēɓarasidaa. Mał carea puruɓeɓemārāba acɓe zesesidaa.

15-16 Jesu ɓama j̄ūēɓadade unusidaa jai zocārā erobaɓara Jesu caita chūmɓa. Quīrā ɓapeɓa cacuade j̄ɓɓadara j̄ɓ ɓasía. Mał unupeɓadaba dewararāa nēɓarasidaa jai bara ɓadara sāvāsida. China sāvāpeɓada sida nēɓarasidaa. Jūmarāda bio ne waya duanesidaa.

17 Mał carea ādjirāba Jesua beɓea d̄juburiasidaa ādji druadeɓemada āyā wāmārēā.

* 5:1 Gerasa. Griego bedeade ἄκατα cartade "Gadara" wa "Gergasa" ɓɓ ɓɓa.

18 Jesu jābade badoside dji jai bara badaba bedea djuburiasia idji ume wāi carea.

19 Baribara Jesuba idu wābiē basia. Ātebara jarasia:

–Diguida wāpeda ba ēberārāa jaradua Ācōrēba ba ume ne waiāa odada. Ādja nēbaradua sāwā idjia bara bio quīrā djuburiasida.–

20 Ara maāda jai erobadara wāpeda jūma Decapoli druada nēbaradja Jesuba idji ume ne waiāa odada. Maā bēra jūmarāba cawa crīchadaē basia.

Jesuba wērācau biabida

Mateo 9:18-26; Luca 8:40-56

21 Jesu jēda jābade amene droma quīrārā chānacarea ēberārā zocārā idji bamaa zesidaa. Maā carea Jesura do icawa besia.

22-23 Māwā bade ēberā Jairo abadada zesia. Maā Jairoa judiorā dji jarebada dede dji boro basia. Maāne Jairoa Jesu caita jūpeda idji jirū caita barru cobepeda nāwā bedea djuburiasia:

–Mā cauda jūcāyā nūma. Ba jawara idji lra bade zedua biamārē.–

24 Ara maāda Jesura Jairo ume wāsia. Ēberārā zocārā Jesu ume wābada bēra pēsua nībasia.

25 Maāne ēberārā tāēna wērā doce poa oamiaba jida bada nībasia.

26 Maā wērāba nēārā diabadarāa idji paratarā jūma diadoadaminā biaē basia. Zocārā nēārā diabadarāba idjira bia mīgabisidaa baribara wetara wāsia.

27-28 Maāne Jesudebemada bedea panada ūrīpeda ēberārā tāēna Jesu jēdaare caita wāsia. Nāwā crīchasia: “Idji cacuadaē jā bada tāibara, māra biaya.” Ara maāda Jesu cacuadaē jā bara chupea tāsia.

29 Tābarada idji oara tarasia. Māwā cawasia idji cacua biē badara biasida.

30 Baribara Jesuba cawasia idji labadeba abada biasida. Maā bēra jēda acapeda iwidisia:

–Mā cacuadaē jā bara zaiba tāsī?–

31 Maāne idji ume nībabadarāba jarasidaa:

–Zsāwā iwidī ba caiba bara tāsida? Ba unu ba ēberārāba bara pēsua eropanada.–

32 Māwā jarabadaminā Jesuba jūmarāda paraga acasia idji tānada cawai carea.

33 Māwā bade wērāra ne wayaaba ure nūmasia Jesudeba biadada cawa ba bēra. Maābe Jesumaa zepeda idji quīrāpita barru cobepeda jarasia:

–Māabara wārāda bara tāsia.–

34 Maā carea Jesuba idjia jarasia:

–Cau, wārāda biaida ijāna bēra bara biasia. Necai wādua. Bara waa bia mīgāē.–

35 Jesu wadi bedea bade Jairo dedeba lara zedapeda idjia jarasidaa:

–Ba caura jaidasia. Zcārēā jaradiabarira mīā sei?–

36 Māwā jarabadara Jesuba quīrācuitaē basia. Ātebara Jairoa jarasia:

–Ne wayarādua. Sodeba ijādua.–

37 Maābe Jesuba Pedroda, Santiagoda, Santiago djaba Juaā sida Jairo dedaa edesia. Waabemara idu wābiē basia.

38 Jairo dema jūbedade Jesuba ūrsia ēberārāra baga aujīā duanada.

39 Eda wāpeda Jesuba dji aujīā duanā jarasia:

–Zcārē cārēā jācua aujīā duanā? Jāā wērācaura beuē ba, ātebara cāi ba.–

40 Maā carea ēberārāba idjima acapeda ipidasidaa. Baribara Jesuba jūmarāda jadada wābisia. Maābe idji ume nībabadarāda ūbea, dji wērācau zezada, dji papa sida eda edesia wērācau bapedadamaa.

41 Wērācau jawade jidapeda Jesuba jarasia:

-Talita cumi.- (Mañ arameo bedeaba nãwã jara ðla: “Cau zaque, mãa blã jaraya: pirabaridua.”)

⁴² Ara mañda wërãcaura pirabaripeda nĩbade wãsia. Idjira doce poa basia. Mañgãdebemada jũmarãba cawa crĩchadaẽ basia.

⁴³ Baribãra Jesuba ãdjia bio jarasia ni abãa jararãnamãrẽã. Idjaba jarasia wërãcaura ne cobidamãrẽã.

6

Jesu Nazarede bada

Mateo 13:53-58; Luca 4:16-30

¹ Mamaãba Jesura idji purudaa wãsia. Idji ume nĩbabadarã sida wãsidaa.

² Anãubada ewaride Jesuba judiorã dji jãrebada dede ãcõrẽ bebeara jaradia basia. Mañne zocãrã ùrĩ duanãba cawa crĩchadaẽ basia. Nãwã jara duanasidaa:

-Idjia çsãmaareba jãñ crĩcha cawaara edasi? ÇCaiba idjia necawaada diasì? ÇSãwã ne ununacada poya oi?

³ ÇIdjira de obariẽca? ÇMaria warrada jãwã ðãẽca? ÇIdji djabarãra Santiago, Jose, Juda idjaba Simoãẽca? ÇIdji djabawërãrã sida dadjirã tãena panãẽca?-

Ãdjirãba Jesura ïjã quĩrĩãnaẽ basia.

⁴ Mañ bẽrã Jesuba jarasia:

-Ãcõrẽneba bedeabarida djãrã druade wayabadaa, baribãra ara idji druadebemarãba wayadacaa. Idji puruba, idji dede panabada biã wayadacaa.-

⁵ Mama Jesuba ne ununacara poya oẽ basia. Ababe idji jãwara ãcãra cacua biẽ ðea ãra ðããããde biabisia.

⁶ Idji purudebemarãba ïjãnaẽ bada bẽrã Jesuba cawa crĩchaẽ basia.

Jesuba doce edadarã diabueda

Mateo 10:5-15; Luca 9:1-6

Jesuba puru zaque ðeaza jaradia wãsia.

⁷ Mãwãnacarea idjia doce edadarãra ãbaa trãsia. Ãdjirãa ðããada diasia jaida ayã jãretadãmãrẽã. Mañbe puru zaque ðeaza umẽ umẽa diabuesia.

⁸ ãdji wãni naẽna jarasia wãbdade ni cãrẽ sida ederãnamãrẽã. Ode codida, buchacada, parata sida edediẽ panãana asia. Bardona awa edediã panãa jarasia.

⁹ Idjaba jarasia zapato jãñida panãa baribãra ãdjia cacuade jã panã awa edediã panãa.

¹⁰ Mañ awara jarasia:

-Bãrã baridua purude jũbdade abãa dede baãde wãnibãra mañ dede panãadua abã purudeba ãdrãbdadaa.

¹¹ Abãa puruba bãrãda bia edaẽbãra, ãdjia bãrã bedeada ùrĩ quĩrĩãnaẽbãra, mamaãba ãdrãdadua. Ëdrãbdade egoro pora bãrã jĩrũ jãne ðara jãrãpetadua. Mañba cawabiya ãdjia ãcõrẽ igara panã carea idjia cawa oida.-*

¹² Ara mañda Jesu ume nĩbabadarãra wãsidaa. Wãbdaza ãberãrã jarabadjidaa ãdji cadjiruara igarãpeda ãcõrẽmaa zedãmãrẽã.

* **6:11** Griego bedeade ãcãra cartade naã sida blã ðla: “Wãrã arada mãa jaraya: ãcõrẽba cawa oi ewaride Sodoma, Gomorra puru cãyãbara mañ purura wetara cawa oya.” Genesi 18:16deba aba 19:29daa.

¹³ Mañ awara jaira zocārā ēberārā cacuadebemada āyā ᵐarecuasidaa idjaba zocārā cacua biē beara olivo dragaba παλαδεδε biabibadjidaa.†

Herodeba Jesudebema ūrīna

Mateo 14:1-12; Luca 9:7-9

¹⁴ Herodeba Galilea druadebema boro basia.‡ Mañ Herodeba Jesura trā ᵐaga ᵐada ūrīsia. Ἀγαλαβια Jesudebemada nāwā jarabadjidaa:

-Borocuebari Juañda ᵐrēbasia. Mañ bērā jūma ne ununacara poya o ᵐaa.-§

¹⁵ Dewararāba jarasidaa Jesura Ācōrēneba bedeabari Elíada. Dewararāba jarasidaa:

-Idjira Ācōrēneba bedebaria dadji drōāenabema ewaride beada quīrāca.-

¹⁶ Baribaᵐa Herodeba māwā ūrīpeda jarasia:

-Maᵐara Juañ. Māa idjira oᵐá ᵐa beabisia baribaᵐa beudada ᵐrēbasia.-

¹⁷⁻¹⁸ Herodeba Juañ beabidara nāwā basia: Herodeba ara idji djab Pelipe quimada edasia. Mañ wērāra Herodía abadjidaa. Herodeba idji āyōrēra edada bērā Juañba jarabadjia: “Ba djaba quimada erobacara ᵐaa.”* Mañ carea Herodeba Juañra jidabipeᵐa preso ᵐabada dede carenaba jā ᵐasia.

¹⁹ Mañ awara Herodíaba Juañra quīrāma basia. Idjira beabi quīrā basia māwāmīna poya oē basia.

²⁰ Dji boro Herodeba Juañra waya basia idjaba cawa basia Juañra ēberā jipa ᵐada, Ācōrē itea ᵐada. Mañ carea Juañra idu biē obica basia. Herodeba Juañ beᵐara bia ūrībadjia baribaᵐa cawa crīchaē basia.

²¹ Ewari aba Herodíaba cawasia sāwā Juañra beabida. Nāwā basia: dji boro Herode toda ewari jūēside ne cobada waibada obisia. Idjiare bea dji dromarāda, dji djōbada bororāda, Galilea druadebema dji droma bea sida trābicusia idji ume ne codamārēā.

²² Māwā ne co duanane Herodía cauda eda zepeda jūmarā quīrāpita bairasia. Mañba Herodera, idji ume ne co duanā sida bio ᵐasridasidaa. Herodeba mañ awērā jarasia:

-Badjia quīrāibaᵐada māa iwīdidua. Ara mañda māa bāa diaya.-

²³ Idjia wārāneba jarasia:

-Ba māa iwīdibaᵐada māa jūma diaya. Māa poya eroᵐa sida ēsidra diaya.-

²⁴ Mañne Herodía caura dajadaa wāpeᵐa idji papaa nāwā iwīdisia:

-Māa ¿cārēda iwīdi?-

Mañne dji papaba panusia:

-Borocuebari Juañ boroda iwīdidua.-

²⁵ Dji caura Herodema isabe jēda wāpeᵐa nāwā jarasia:

-Māa quīrā ᵐaa ara nawena ba Borocuebari Juañ boroda māa epeᵐode dīaida.-

²⁶ Māwā iwīdiside Herodera bio sopuasias. Baribaᵐa idji ume ne co duanā quīrāpita wārāneba jarada bērā awērāba iwīdida quīrāca o quīrāsia.

²⁷ Ara mañda Herodeba zarrada wābisias Juañ borora enemārēā.

²⁸ Mañ zarrara preso ᵐabadamaa wāpeᵐa Juañra oᵐá ᵐasia. Idji borora epeᵐode enepeda Herodía caua diasia. Mañbe dji cauba dji papaa diasia.

† **6:13** Jesu ume nībabadarāba cacua biē beara olivo dragaba παλαδεδε basia biabidi carea. Ātebaᵐa māwā παλαδεδε cawabisidaa Ācōrēba ēberārā biabi ᵐada (Santiago 5:14-15). Edaude olivo dragaba παλαδεδε cacua biē beara biabisidaa (Hecho 3:1-10; 5:12-16; 9:32-35; 19:11-12). ‡ **6:14** Herode. Mañ Herodera Antipa trā jarabadjidaa. Ācōrē Bedeade odja ba Mateo 14:1-10de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de bida. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjidaa (Mateo 2:1-23). § **6:14** Griego bedeade Ἀγαλαβια cartade ba ᵐaa Herodebaᵐa māwā jarasida. * **6:17-18** Levitico 18:16.

29 Juaḷ ume nībapedadaba maḷ ūrīsidade Juaḷ cacuara jaḷaḷde wānapeda ḷaḷbaride edesidaa.

Jesuba mil juesuma audu ne cobigada
Mateo 14:13-21; Luca 9:10-17; Juaḷ 6:1-4

30 Māwānacarea Jesuba diabuedarāra idji ume ābaa dji jaḷesidaa. Ādjia opedadara, jaradiapedada sida Jesua jūma nēḷaḷaḷ panasidaa.

31 Māwā panane ēberārāra zocārā zesesdaa. Ādjirā careba panaba poya ne codaē basia. Maḷ bēra Jesuba jarasia:

–Wānadra ēberā neēmaa ānāuni carea.–

32 Ara maḷda aduba jābade wāsidaa ēberā neēmaa.

33 Baribaḷaḷa zocārāba ādji wāḷadara unusidaa. Maḷne cawasidaa cairāda māwā wānada. Maḷ bēra puruzabemarāda ādji wāḷadamaa jirūba wānapeda ādji na jūēsidaa.

34 Jesura jābadeba drua ḷadobaraḷde maḷ ēberārā zocārā duanada unusia. Oveja dji wagabari neē queḷea quīrāca panā bēra Jesuba ādjirāra mīā djuburi unusia. Maḷ carea ādjirāa jaradia ḷesia.

35 Queubode Jesu ume nībabadarāra idjima zedapeda jarasidaa:

–Nama ēberāra caita neēa. Maḷ awara queuḷaraḷa.

36 Ēberārāa jaradua de ḷeamaa wa puru ḷeadaa codira nēdode wānamārēā. Ni cārē sida neē panāa.–†

37 Baribaḷaḷa Jesuba jarasia:

–Bārāḷaḷa ne cobidadua.–

Maḷne ādjia jarasidaa:

–ĶCārēda daiba cobidi? Ķḷaa quīrā ḷaca daiba jūma naḷ ēberārā itea paḷ nēdode wānida? Abāda berara poa aba trajaida ḷaa maḷ parata edai carea.–

38 Maḷne Jesuba iwīdisia:

–ĶDadjirāba paḷda jūmasāwā eropanā? Aḷaḷde wānada.–

Ara maḷda wāsidaa. Aḷadapeda ādjia jarade zesidaa:

–Paḷda juesumabe idjaba ḷedada umébe eropanā.–

39 Maḷbe Jesuba jūmarāa jarasia pōājārā pāwārāne awara awara chūpanenamārēā.

40 Ara maḷda āḷaraḷa cien, āḷaraḷa cincuenta awara awara chūpanesidaa.

41 Jesuba paḷ juesuma panāra, ḷeda umé panā sida idji jaḷade edapeda bajānaa aḷapeda Ācōrēa bia jarasia. Maḷbe paḷra cōrācuapeda idji ume nībabadarāa diasia jeḷecadamārēā. ḷeda uméḷema sida jeḷecadamārēā diasia.

42 Maḷbe jūmarāda ne codapeda jāwūāsidaa.

43 Paḷ adubadara, ḷeda adubada sida jaḷaḷ pesidade doce jamara birasidaa.

44 Mama ne copedadara dji umaquīrā awa mil juesuma panasidaa.

Jesu do āraḷ nībaḷa
Mateo 14:22-27; Juaḷ 6:16-21

45 Māwānacarea Jesuba idji ume nībabadarāra jābade ḷadobisia idji na quīrārā chānapeda Betsaidá puruḷaa wānamārēā. Maḷne idjira ḷesia ēberārā ḷiguidaa wābigai carea.

46 Jūmarāda wābigapeda eyadaa Ācōrēa iwīdide wāsia.

47 Queuside Jesu ume nībabadarāra jābade do quēsida panasidaa. Maḷne Jesura drua iduba basia.

† 6:36 Ni cārē sida neē panāa. Griego bedede āḷaraḷa cartade maḷra neēa.

48 Idjia unusia ãdjira dowiba poya wãnaẽ panλda nãurãda ãdji nocoareba puá nũmλ bẽrã. Æsaboðode Jesura do λΓλ nĩda ãdjirã caita wãÿã wãbλΓλ basía.

49-50 Maλne jũmarãba idjira do λΓλ nĩda unusidãa. BaribλΓλ bẽwãrãda mãwã bλda crĩchasiðãa. Maλ carea bio dauperadapeda ne wayaaba biasidãa. Ara maλda Jesuba jarasia:

–jSozarra beaðadau! Mλda jãwã bλa. jNe wayarãnadua!–

51 Jesu jãbade badoside nãurãra cãbasia. Maλ bẽrã bio ne wayasidãa idjaba cawa crĩchadaẽ panesidãa.

52 Jesuba paλ maãrĩ bλdeba ãberãrãra zocãrã ne cobigadamĩna ãdjia waðibida idjidebemada cawadaẽ panasidãa. Abeda poya cawadaẽ basía.

Jesuba Genesare druade cacua biẽ bea biabida

Mateo 14:34-36

53 Chã wãnada Genesare druade jũnapeda doya wibarisiðãa.

54 Jãbadeba drua badosidade mamabemarãba abeda Jesura cawasidãa.

55 Maλ carea puruza pira wãsidãa ãdji cacua biẽ beara Jesumaa ededamãrẽã. Æberãrãba Jesura sãma bλda ùrĩsidara dji cacua biẽ beara cλdaẽ araa edebadjidãa.

56 Idji wãbλΓλza ãberãrãba cacua biẽ quedeara ode bλbadjidãa. Puru zaquede, puru beade, puru ãi bida mãwã obadjidãa. Maλne Jesua beða djuburiabadjidãa idjia cacua de jλ bλ ida tãbimãrẽã. Idji tãbλdara jũmaena biacuabadjidãa.

7

Jλwa sagλbadadebema

Mateo 15:1-20

1 Ewari aba pariseorãda, judiorã ley jaradiabadarã sida Jerusaleλ pu-ruðeba Jesumaa zesidãa.

2 Maλ ãberãrãba unusidãa λcλΓλ Jesu ume nĩbabadarãda jλwa sagλdaẽ ne co panλda. Drõãenabemaba jλwa sagλbadadebema jaradiapedãda quĩrãca odaẽ panλ bẽrã ãdjira biẽ jarasiðãa.* (

3 Pariseorãba, waabema judiorã bida jλwara b̄arima zocãrã sagλbadaa drõãenabemaba jaradiapedãda quĩrãca.† Mãwã sagλdaẽbλΓλ ne codãca.

4 Idjaba ne nẽdobuebadamaλba diguidãa zedapeda drõãenabemaba jaradiapedãda quĩrãca sagλdaẽbλΓλ, ne codãca. Maλ awara ãdji sãũda, zocoda, cuguruda, cλda sida quĩrãcuiita sagλbadaa.‡ Ne zocãrã quĩrãcuiita obadaa drõãenabemaba jaradiapedãda ãpẽni carea.)

5 Maλne pariseorãba, judiorã ley jaradiabadarã bida Jesua iwidiðidãa:

–Bλ ume nĩbabadarãba jλwa mititia ne cobadaa. ¿Cãrẽ cãrẽã dadji drõãenabemaba jaradiapedãdara odãca?–

6 Jesuba panusia:

–Bãrã dji biaca bearã, Æcõrẽneba bedeabari Isaiãba bãrãnebemada nãwã aride bλsía:

Naλ puruba mλa bia bedeabaria, baribλΓλ wãrãda ãdji sodeba mλma crĩchadaça.

7 Ædji quĩrãbe mλa bia bedeabadaa.

Mλ beða cãÿãbara ãberã crĩchadrλ jaradiabadaa.§

* 7:2 Ædjira biẽ jarasiðãa. Griego bedeade λcλΓλ cartade mãra neã. † 7:3 Levitico 22:4-8de sacerdoterã cuidida panλnebemada bλ bλa, baribλΓλ Jesu ewaride pariseorãba jarabadjidãa jũmarãba mãwã odida panλda. ‡ 7:4 Cλda. Maλba jaraẽ bλa borobada ãtebλΓλ ãdji ne codi carea chũmebadada.

Griego bedeade λcλΓλ cartade mãra neã. § 7:7 Isaiã 29:13.

8 Ara mañ quĩrãca Ācõrẽba obi ßa bedeara bãrãba amabadaa drõãenabemarãba jaradiapedada ëpẽni carea.-*

9 Mañ awara Jesuba jarasia:

-Ara bãrãba obadadeba Ācõrẽba obi ßa bedeara igarabadaa.

10 Moiseba nãwã jarasia: “ßa zezada, ßa papa sida wayadua.”† Nañ sida jarasia: “Bariduaba idji zezada wa idji papada biẽ jaraibãrã, mañãra beuida ßaa.”‡

11-12 Baribãrã bãrãba dji zeza wa dji papa careba amaaba ababe naãda jarabadaa: “Jũma mãa erobãra Ācõrẽa diaða bãrã mãa ßara poya carebaãa.”§

13 Mãwã bãrã drõã naẽnabemaba jaradiapedada ëpẽ panãneba Ācõrẽ bedeara igarabadaa. Bãrãba ne zocãrã mañ quĩrãca obadaa.-

14 Mañbe Jesuba ëberãrã arima duanãra jũma trãpeda nãwã jarasia:

-Jũmarãba mã bedeara ũrĩnãduã cawadamãrẽã.

15 Dadjia cobadaba Ācõrẽ quĩrãpita mititia ßaca. Ātebãrã sodeba ze ßãbãrã dadjira mititia ßãbaria.

16 Dji cãwãrã bara ßãba quĩrãcuia ũrĩdua.-*

17 Mañbe Jesuba ëberãrã arima duanãra amepeda diguidãa wãsia. Mama idji ume nĩbabadarãba dadji mititia ßãbaridebemada iwĩdisidãa.

18-19 Mañne Jesuba jarasia:

-¿Bãrã biða wadi adua panãca? ũrĩnãduã: dadjia cobadaba Ācõrẽ quĩrãpita mititia ßaca, dadji sode eda wãẽ ßa bãrã. Ātebãrã biteda wãpeda dajadaa ãrãbaria.-

Mãwã jara ßãdeba Jesuba cawabisia ne jũma codira bia ßada.

20 Mañbebãrã jarasia:

-Edãba ze ßãba ëberãra Ācõrẽ quĩrãpita mititia ßãbaria.

21-22 Crĩcha cadjiruada, daunemaida, auãua baida, mĩã beaida, ne drãuida, jũma eroba quĩrã baida, ne cadjirua o baida, djãrã cũrũgaida, peraẽ oida, djãrãba erobã carea biẽ baida, ëcarraare biẽ bedeaidea, djãrã cãyãbara biara ßada crĩchaida, idjaba crĩcha neẽ ßaca o ßai sida ëberã sodeba zebaria.

23 Jũma mañ cadjirua edãba ze ßãba ëberãra Ācõrẽ quĩrãpita mititia ßãbaria.-

Jesuba wẽrãcau biabida

Mateo 15:21-28

24 Jesura mamãba Tiro druadaa wãpeda abãã ëberã dede besia.† Idji sãma ßada ni abãã cawabi quĩrãẽ basia. Mãwãmĩna cawasiãã.

25 Mañ druade wẽrãda basia. Idji caura jai bara basia. Mañ wẽrãba Jesudebema ũrĩside idji ßãmaa wãpeda idji jĩrũ caita chĩrãborode cobesia.

26 Mañne bedea djuburiasia Jesuba jaira idji cau cacuaðebemada ãyã jarãtamãrẽã. Baribãrã wẽrãra judioẽ basia.‡ Siropenicia druadebema basia.

27 Mañ carea Jesuba idjia jarasia:

-Warrãrãda na idu ne cobida ßaa. Biẽ ßaa warrãrãba co panãda jãrĩda usaa diai carea.-

28 Mañne wẽrãba panusia:

* **7:8** Griego bedeaðe ãcãrã cartade idjaba nãwã ßã ßaa: “Bãrãba zocoda, sãũ sida quĩrãcuia sagãbadaa. Bãrãba ne zocãrã mañ quĩrãca obadaa.” † **7:10** Exodo 20:12. ‡ **7:10** Exodo 21:17. § **7:11-12** *Mãa erobãra Ācõrẽa diaða*. Griego bedeaðe ßã ßaa: “Nañãra Corbaãa.” * **7:16** Griego bedeaðe ãcãrã cartade mañ versicolora neẽa. † **7:24** Tiro. Griego bedeaðe ãcãrã cartade mañ awara “idjaba Sidaõ” ßã ßaa. ‡ **7:26** *Judioẽ*. Griego bedeaðe ßã ßaa “griego.”

-Baa jara baa wārāa, mā Boro, baribαΓΑ warrarāba djico jurrusoabidada usaba mesa edre cobaria.-

²⁹ Maā ūrīpeda Jesuba jarasia:

-Baa māwā bia panuna bērā necai diguidaa wādua. Bα cau cacuade bada jaira āyā wāsia.-

³⁰ Wērā idji dede jūēsīde idji caura cαdēde necai bāda unusia. Dji jaira wārāda āyā wāsia.

Jesuba ēberā cαwαΓΑ qui bα biabīda

Mateo 15:29-31

³¹ Jesura Tiro druade badada jēda wāsia. Sidoα druade jūēne wāpeda Decapoli druareba Galilea amene dromanaa wāsia.

³² Mama ēberārāba cαwαΓΑ qui bāda Jesumaa enesīdaa. Maā ēberāra idjaba quīrāme cara basia. Ādjirāba Jesua bedea djuburīsidāa idji jαwara maā ēberā αrλ bαpeda biabimārēā.

³³ Ara maāda Jesuba cαwαΓΑ qui bαra jīga edesia. Maābe idji jαwa jīwīnīra dji ēberā cαwαΓΑ urīaza berajusia. Māwā opeda ara idji jαwa quēbāde idosia. Ēberā quīrāmene ibaba maārī wara edasia.

³⁴ Maābe bajānaa aαpeda āyāba drasoā āyābapeda arameo bedeade jarasia: "¡Epata!" Maā bedeaba jara baa "ogadrαdua."

³⁵ Ara maāda ēberā cαwαΓΑra ogadrαpeda bia ūrī besia. Idji quīrāmera biada bērā bia bedea besia.

³⁶ Jesuba ādjirāa jarasia maānebemada ni abaa jararānamārēā. Māwāmīna wetara nēbαΓαbadjīdaa.

³⁷ Dji arima panαba bio cawa crīchadaē panesīdaa. Nāwā jarasīdaa:

-Jesuba ne jūmada bia o baa. cαwαΓΑ qui beara ūrībībaria, quīrāme cara beara bedebībaria.-

8

Jesuba mil quīmārē ēberārā ne cobīda

Mateo 15:32-39

¹ Maā ewarīde wayacusa ēberārāra Jesuma zocārā powuasīdaa. Ādjirāba codira neē panasīdaa. Maā bērā Jesuba idji ume nībabadarāra trαpeda jarasia:

² -Māa naā ēberārāra mīā djuburi unu baa. Mα ume duanāda ewarī ūbea babαΓα. Ādjia codi carea eropananara jōsia.

³ Māa ādjirāra ne codaē diguidāa wābigaibαΓα, ota cacua norrabarīdīa. ΛαΓΑ wārāda tamaba ze panαa.-

⁴ Idji ume nībabadarāba iwīdisīdaa:

-Nama ēberā neēma ςsāma jāā ēberārā itea codira edadi?-

⁵ Maāne Jesuba iwīdisīa:

-ςBārāba paāda jūmasāwā eropana?-

Ādjia panusīdaa:

-Sietebe.-

⁶ Maābe Jesuba ēberārāra jūma egode chūmebicusīa. Maā siete paāra idji jαwade edapeda Ācōrēa bia bāda asia. Maābe paāra cōrācuapeda idji ume nībabadarāa diasia jedecadāmārēā. Ara maāda jedecasīdaa.

⁷ Idjaba beda zaqueda zocārāēbe eropanasīdaa. Jesuba maā carea Ācōrēa bia jarapeda ēberārā jedecabisīa.

⁸ Ara maāda jūmarāba codapeda jāwūācusīdaa. Dji adubada jαrα pesīdade siete jamara bīrasīdaa.

⁹ Mama ne copedadara mil quimārē duanasidaca b̄ΛA. Māwānacarea Jesuba ēberārāra wābigasia.

¹⁰ Małbe idjira, idji ume nībabadarā sida jābađe badodapeda Dalmanuta druadaa wāsidaa.

Pariseorāba Jesua ne ununaca obi panana

Mateo 16:1-4; Luca 12:54-56

¹¹ Mał ewaride pariseorāda zedapeda Jesu ume ijara panasidaa. Ādjia cawa quīrīā panasidaa idjira wārāda bajāneba ze b̄Λ cawaya. Mał bērā ādjia Jesua iwidisidaa ne ununacada omārēā.

¹² Ādjia māwā mīā sē panΛ bērā Jesura āyāba drasoā āyābapeda jarasia:

–Idibema ēberārāba ζcārē cārēā ne ununacada unu quīrīā panΛ? Wārā arada m̄Λa jaraya: m̄Λra Ācōrēneba ze b̄Λda cawadamārēā m̄Λa ne ununacada oēa.–

¹³ Māwā jarapeda pariseorāra amesia. Jesura idji ume nībabadarā sida jābađe badosidaa wayacusa amene droma quīrārā chāni carea.

Pariseorā harina ēsābibari

Mateo 16:5-12

¹⁴ Mał chā wābΛdade Jesu ume nībabadarāba cawasidaa pałda quīrādoasidada. Jābađe pałda ababe eropanasidaa.

¹⁵ Małne Jesuba jarasia:

–Pariseorā harina ēsābibarida, Herodede sida quīrācuidadua.–

¹⁶ Jesu ume nībabadarāra āduba nāwā bedeasidaa:

–Idjia māwā jarasia dadjirāba pałda enepedadaē bērā.–

¹⁷ Jesuba cawa basia cārēnebemada beđea panΛda. Mał carea jarasia:

–ζCārē cārēā pałra neēana a panΛ? ζM̄Λa odara bārāba unusidamīna cawadaē basica? ζAbeda poya cawadaēca? ζAdua panΛca m̄Λra caida?

¹⁸ ζBārāra dau bara beamīna ununacaca? ζCΛWΛΓΛ bara beamīna ūrīnacaca? M̄Λa odara ζquīrādoasidaca?

¹⁹ M̄Λa pał juesumaneba ēberārā mil juesuma ne cobigadacarea bārāba dji adubada jΛΓΛ pesidade ζjamara jūmasāwā birasida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Doce.–

²⁰ Jesuba jarasia:

–Idjaba m̄Λa siete pałba ēberārā mil quimārē ne cobigadacarea bārāba dji adubada jΛΓΛ pesidade ζjamara jūmasāwā birasida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Siete.–

²¹ Małbe Jesuba ādjirāa iwidisia:

–ζSāwāērā bārāba wadibida cawadaē?–

Jesuba ēberā dauberrea b̄Λ biabida

²² Betsaidā purude jūesidade āCΛΓΛba ēberā dauberrea b̄Λda Jesuma enepedada beđea djuburiasidaa biabimārēā.

²³ Jesuba mał dauberrea b̄Λra jΛwade jidapeda puru āyā edesia. Małbe dji ēberā dauđe idosia. Idji jΛwara ārā b̄Λpeda iwidisia unubΛΓΛ cawaya.

²⁴ Małne ēberāba acΛpeda jarasia:

–M̄Λa ēberārāda unu b̄Λa baribΛΓΛ bacuru quīrāca nīnada unu b̄Λa.–

²⁵ Jesuba wayacusa idji jΛwara ēberā dau ārā b̄Λasia. Małne ēberāba bio unu besia idji daura biada bērā. TΛMΛ ne jūmada ēsā unu besia.

²⁶ Jesuba idjia nāwā jarasia:

-Diguidaa wāb_{ΛΓΛ}de purude eda wārādua. Māa odara ni abā_{ΛΛ} jararādua.*

Pedroba Jesudebema jarada

Mateo 16:13-20; Luca 9:18-21

²⁷ Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā sida Cesarea-Pilipo druade puru zaque beaza p_{ΛΓΓΛ}ade wāsidaa. Ode nīnane Jesuba idji ume nībabadarāa iwīdīsia:

-Ēberārāba māra ζcaida crīcha pan_Λ?-

²⁸ Ādjirāba panusidaa:

-Λ_ΛΓ_Λaba jara pan_{ΛΛ} b_Λra Borocuebari Jua_Λda. Dewararāba jara pan_{ΛΛ} b_Λra Elīada. Dewararāba jara pan_{ΛΛ} b_Λra Ācōrēneba bedebarida.-

²⁹ Maāne Jesuba iwīdīsia:

-Barib_{ΛΓΛ} bārāba māra ζcaida crīcha pan_Λ?-

Pedroba panusia:

-B_Λra Ācōrēba ēd_Λ edabari diai jaradaa.-†

³⁰ Jesuba ādjirāa bio jara b_Λsia ma_Λg_Λra ni abā_{ΛΛ} jararānamārēā.

Jesuba idji beadīdebema jarada

Mateo 16:21-28; Luca 9:22-27

³¹ Mama_Λba āta_Λ Jesuba idji ume nībabadarāa jarabadjia idjira bia mīgaida b_Λda. Nāwā jarasia:

-Purudebema bororāba, sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabada bīda mā, Na_Λ Djara Edadada igarapeda beabīdia. Barib_{ΛΓΛ} māra ewari ūbeade ārēbaya.-

³² Jesuba ma_Λg_Λra ebu_Λda jarasia. Ma_Λ carea Pedroba idjira jīgabe edepeda quēā b_Λ quīrāca māwā bedearāduada asia.

³³ Barib_{ΛΓΛ} Jesuba jēda idji ume nībabadarāmaa a_Λb_Λg_Λde Pedrora nāwā quēāsia:

-Satana, mā caitabemada āyā wādua. B_Λa Ācōrē quīrāca crīchaē b_Λa. Āteb_{ΛΓΛ} ēberā quīrāca crīcha b_Λa.-

³⁴ Jesuba idji ume nībabadarāra, dewararā sida trāpeda jarasia:

-Abā_Λba māda ēpē quīrīā b_Λb_Λg_Λ, idjia o quīrīā b_Λra igarapeda bia mīgai carea baida b_Λa.‡ Ma_Λbe māra ēpēida b_Λa.

³⁵ Abā_Λba na_Λ ējūāne bia baida j_Λg_Λ baib_Λg_Λ, jīrūare bia baēa. Barib_{ΛΓΛ} abā_Λda mā carea beuib_Λg_Λ wa be_Λda bia mānebema jara b_Λ carea beuib_Λg_Λ, Ācōrē ume ewariza zocai baya.

³⁶ Ēberāda na_Λ ējūāne ne jūma ero_Λde beuib_Λg_Λ, ζidjia ero_Λba carebaica?

³⁷ Beu amaaba idjia ero_Λdebe_Λmada ζjūmasāwā poya diai?

³⁸ Abā_Λba na_Λ ējūāne cadjirua o bea tāēna māra, mā be_Λda sida adua b_Λada aib_Λg_Λ, mā, Na_Λ Djara Edada l_Λba bara zeb_Λg_Λde ma_Λ ēberāra adua b_Λada aya. Ma_Λ ewarīde mā Zeza Ācōrē l_Λba bara idjaba idji bajānebema nezocarā l_Λba bara zeya.-

9

¹ Idjaba Jesuba jarasia:

* **8:26** Māa odara ni abā_{ΛΛ} jararādua. Griego bedeadē λ_Λg_Λ cartade ma_Λra neēa. † **8:29** Ācōrēba ēd_Λra edabari diai jaradada. Ma_Λra griego bedeadē “Crito” b_Λ b_Λa. Critora trāēa. Jara b_Λa “Ācōrēba ēd_Λra edabari diai jaradada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda b_Λdadada.” Arameo bedeadē jarabadaa “Mesías.”

‡ **8:34** Bia mīgai carea baida b_Λa. Griego bedeadē nāwā b_Λ b_Λa: “Idji crura atau edeida b_Λa.”

–Mā wārāda jaraya: λCΛΓΛ nama panΛ beudi naēna ebuda ununia ĀCōrēba mΛ, jūmarā Boro bΛdara λBΛA bara zebΛΓΛda.*

Jesu quīrā awara nūmena
Mateo 17:1-13; Luca 9:28-36

² Sei ewari bađacarea Jesuba Pedroda, Santiagoda, Juaλ sīda āduba eya λtΛ bΛmaa edesia. Mama ādji quīrāpita Jesura quīrā awara nūmesia.

³ Idjia cacuađe jΛ bΛra bio totroa besia. Naλ ējūānebemaba tātobΛda sīda maλ quīrāca poya totroa ođāēa.

⁴ Maλne ādjia unusīdaa Elīada, Moise sīda Jesu ume bedea panΛda.

⁵ Maλ carea Pedroba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bia bΛa दौरa nama panΛda. Daiba de zaqueda ūbea ođia; aba bΛ itea, aba Moise itea, idjaba aba Elīa itea.–

⁶ Pedrora māwā bedesia ni cārē sīda cawaē bērā. Ādjira wārāda dau-
perasīdaa.

⁷ Māwā bΛđe jΛrārāda ādji λrλ zesia. Maλ jΛrārāneba naλ bedeada jīgua ūrīsīdaa:

–Naλgara mΛ Warraa. Idjira mΛa bio quīrā bΛa. Idjia jara bΛra ūrīnadua.–

⁸ Wayacusa acΛbΛdade waabemarāda ununaē basīa. Ababe JesudrΛ ādjirā ume basīa.

⁹ Maλbe eyadeba edaa zebΛdade Jesuba ādjia bio jara bΛsia eyade un-
upedađara ni abala jararānamārēā aba Naλ Djara Edada λrēbabΛΓΛđaa.

¹⁰ Maλgara ara ādji crīchade eropanesīdaa. Ājdjuduba maλ λrēbaiđebemada
iwīdīdrubadjdīdaa.

¹¹ Maλbe Jesua iwīdisīdaa:

–Māwāra judiorā ley jaradiabadarāba λcārē cārēā jarabada Elīada naārā
zeīda bΛda?–

¹² Jesuba panusia:

–Wārāda Elīara naārā zeīda bΛa ne jūmada bia bΛi carea.† BaribΛrΛ λcārē
cārēā ĀCōrē Bedeade bΛ bΛ Naλ Djara Edadara bia mīgaida bΛda idjaba
ēberārāba igaradīda?

¹³ Māla bārāa jaraya: Elīara wārāda zesia.‡ Māwāmīna ĀCōrē Bedeade bΛ bΛ
quīrāca ēberārāba o quīrā pananara idji ume osīdaa.§

Jesuba warra jai bara bΛ biabīda
Mateo 17:14-21; Luca 9:37-43

¹⁴ Jesura, Pedrora, Santiagora, Juaλ sīda waabema Jesu ume nībabadarā
duanΛmaa zesīdaa. Maλne unusīdaa zocārā ēberārāda ādjirāma powua
nūmΛda. λCΛΓΛ judiorā ley jaradiabadarāda ādjirā ume caicaya duanasīdaa.

¹⁵ Jesu unusīdade jūmarāba bio cawa crīchadaē basīa. Ara maλda idjīmaa
pīra wānapeda audiabarisīdaa.

¹⁶ Jesuba ādjirāa iwīdisīa:

–λCārē cārēā caicaya duanΛ?–

¹⁷ Maλ powua nūmΛneba ababab panusia:

–Jaradiabari, mΛ warrada enesia bΛa biabīmārēā. Idjira jai bara bΛa. Maλ
jaība idjira quīrāme cara erōbΛa.

* **9:1** Ununia ĀCōrēba mā, jūmarā Boro bađara abla bara zebΛrāda. Ebuda bΛēa cārēda ununida. λCΛΓΛmaarā jara bΛa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewarārāmaarā jara bΛa Jesu λrēbaiđebemada, idji bajāna wāinebemada, wa ĀCōrē Jare zeīdebemada ununida. † **9:12** Malaquia 3:1; 4:5-6. ‡ **9:13** Mateo 11:14; 17:11-12; Luca 1:16-17. § **9:13** Marco 6:14-29.

18 Jaiba jidab_{ΛΓΛ}de bæebibaria, yedaa cõpepeabibaria, quida c_{ΛΓΓΛ}abibaria, idjaba cacua _Λba tab_Λbaria. M_Λa b_Λ ume n̄babadarãa jarasia jãl jaira äyã jaretadamãrẽã. Mãwãmĩna poyadaẽ basia.-

19 Jesuba jarasia:

-jBãrãba Äcõrẽra Ījãnacaa! Ījãnamãrẽã çaba sãlbe m_Λa droai? Warrara namaa enenada.-

20 Ara ma_Λda warrara Jesumaa edesidaa. Dji jaiba Jesu unub_{ΛΓΛ}de war-rara wawabisia. Warrara egode bæpeda b_{ΛΓ}abari tabesia, idjaba itedaa cõpepea tabesia.

21 Jesuba dji zezaa iwidisia:

-çDãrãb_{ΛΓΛ}ca jãwã b_Λara?-

Dji zezaba panusia:

-Caiibe eda_Λba jãwã b_Λa.

22 Jaiba idjira bea quĩrãã b_Λa. Bãrima zocãrã idjira tab_Λde bæebibaria id-jaba edaude doeda bæebibaria. Daira quĩrã djuburiadua. Poya carebaib_{ΛΓΛ}, carebadua.-

23 Ma_Λne Jesuba jarasia:

-B_Λa çsãwã m_Λa poya carebaib_{ΛΓΛ} a b_Λ? B_Λa ĩjãida b_Λa m_Λa poya carebaida. Mãwã ĩjãb_{ΛΓΛ} itea Äcõrẽba ne jũmada oida b_Λa.-

24 Ara ma_Λda dji zezaba jĩgua jarasia:

-M_Λa ĩjã b_Λa barib_{ΛΓΛ} carebadua biara ĩjãi carea.-

25 Jesuba ëberãrãda araa powuab_{ΛΓΛ}da ununa bẽrã dji jaira nãwã quẽãsia:

-Quĩrãme carabibari jai, c_Λw_{ΛΓΛ} quibibari jai, m_Λa b_Λa jaraya: na_Λ warra cacuaдебemada äyã wãdua. Waa idji cacuađe eda zerãdua.-

26 Ara ma_Λda dji jaira biapeda wayacusa warrara biara wawabisia. Ma_Λbe idji cacuaдебemada ëdrãsia barib_{ΛΓΛ} warrara abeda beuda quĩrãca tabesia. Ma_Λ bẽrã dji arima duan_Λba jara duanesidaa:

-jAy, jãl warrara jaidabarisia!-

27 Barib_{ΛΓΛ} Jesuba warra j_Λwãde jidapeda piradr_Λbisia. Ma_Λne warrara ãta nũmesia.

28 Jesura diguidaa wãnacarea idji ume n̄babadarãba äduba iwidisidaa:

-çSãwãerã dairãba jãl jaira poya äyã jaretadaẽ basi?-

29 Jesuba panusia:

-Jai na_Λca bea äyã jaretadi carea Äcõrẽa iwididida pan_Λa idjaba ne codaca ewarida odida pan_Λa.-*

Jesuba idji beadidebema waya jarada

Mateo 17:22-23; Luca 9:44-45

30-31 Mama_Λba Galilea druade p_{ΛΓΓΛ}a wãsidaa. Jesuba idji ume n̄babadarãa jaradia b_Λ bẽrã sãma pan_Λda ni abãaa cawabi quĩrããẽ basia. Ma_Λne ädjirãa jarasia:

-Mã, Na_Λ Djara Edadara abã_Λba ëberãrãa jidabiya. Ädjirãba m_Λra beadia, barib_{ΛΓΛ} ewari ùbeade m_Λra ãrẽbaya.-

32 Mãwã jaraçara idji ume n̄babadarãba poya cawaçãẽ basia. Idjia iwididida waya panasidaa.

çCaida dji dromaara b_Λ?

Mateo 10:42; 18:1-9; Luca 9:46-50; 17:1-2

33 Ma_Λbe Capernau_Λ puruçaa jẽda zesidaa. Diguída panenacarea Jesuba iwidisia:

* 9:29 Idjaba ne codaca ewarida odida pan_Λa. Griego bedeađe ãc_Λã cartade ma_Λra neã.

-¿Cārē cārēã ode caicaya zesida?-

³⁴ Ādjirāra chupea panesidaa wārāda caicaya zepedada bēřā. Ādjirāra ijara panasidaa caida dji dromaara bai cawaya.

³⁵ Małbe Jesura chūmepeđa idjia edađa doce panara caitaara trāpeđa jarasia:

-Abaada dji dromaara ba quirāã baabara, jūmarā cāyābara edaara baida bla. Waabemara nezocada baida bla.-

³⁶ Mał carea warra zaqueda edapeđa ādjirā esi nūmasia. Małbe idji jawade bara edapeđa jarasia:

³⁷ -Abaaba mł ĩã bađeba warrarāda bia edaibara, młda bia edabara. Mł bia edabara ababe młda edabara, ātebara mł Diabueda sida bia edabara.-

³⁸ Małne Juałba Jesua jarasia:

-Jaradiabari, daiba unusidaa ēberāba ba trāneba jaida āyã jawecua ba. Baribara idjira dadjirā ume nīe bēřā daiba jarasidaa waa māwã orāmārēã.-

³⁹ Małne Jesuba jarasia:

-Māwã orānada. Mł trāneba ne ununaca o baaba młnebemada poya biē beđeã.

⁴⁰ Dadjirā ume dji quirūera dadjirāare bla.

⁴¹ Wārā arada młã jaraya: bārāra młre bēřā bariduaba bārāa baidoda dawabara, Ācōrēba wārāda mał ēberāa nebiada diaya.

⁴² Bariduaba mł ĩã bea dji dromaē quedeada cadjiruade baebibara, Ācōrēba mał ēberāa bio cawa oya. Mał cawa oira bio zarea bai bēřā, biara bla mał ēberā ochirude yuda jñapeđa pusade batabuedida.

⁴³⁻⁴⁴ Ba jawaba bła cadjiruada obibara, mał cadjirua o amaaba bał tudua. Ba Jawa ababe erobaimina ewariza Ācōrē ume baya. Małda biara ba Jawa umé erobada taba urua quicamaa wai cāyābara.†

⁴⁵⁻⁴⁶ Ara mał quirāca ba jirūba bła cadjiruada obibara, mał cadjirua o amaaba bał tudua. Ba jirū ababe erobaimina ewariza Ācōrē ume baya. Małda biara ba Ācōrēba bara jirū umé erobada taba urua quicamaa batabuei cāyābara.‡

⁴⁷ Idjaba ba dauba bła cadjiruada obibara, mał cadjirua o amaaba eūtada. Ba dau ababe erobaimina ewariza Ācōrē ume baya. Małda biara ba Ācōrēba bara dau umé erobada taba urua quicamaa batabuei cāyābara.

⁴⁸ Mama qui beudacada baraa, idjaba dji eradra nūma sida quicaa. §

⁴⁹ Dadjirāra bia mīga pananeba Ācōrē itea bia beadia.*

⁵⁰ Tāda bia ba baribara ayada jōibara ¿sāwã wayacusa caya bei? Mał bēřā Ācōrē itea bia beadada.† Idjaba ābaa necai beadada.-

10

*Jesuba młã amaira biē baada ada
Mateo 19:1-12; Luca 16:18*

† **9:43-44** Griego bedede *ācāra* cartade idjaba nāwā bā ba: "Mama qui beudacada baraa, idjaba dji eradra nūma sida quicaa." ‡ **9:45-46** Griego bedede *ācāra* cartade idjaba nāwā bā ba: "Mama

qui beudacada baraa, idjaba dji eradra nūma sida quicaa." § **9:48** Isaia 66:24. * **9:49** Mał versicūlora abeda ebuda baēa. Griego bedede bā ba: "Jūmarāda taba uruaba caya beadia." † **9:50** Mał bēřā Ācōrē itea beadada. Małra griego bedede ebuda baēa. Nāwā bā ba: "Tāda ara bādjide eda erobeadada."

1 Maḷbe Jesura Capernauḷ purudeba Judea druadaa wāsia Jordaḷ do quĩrãare. Êberãrã zocãrã wayacusa idjima zesesidade idjia obari quĩrãca ãdjirãa jaradia besia.

2 Māwã bade ḶCAGḶ pariseorãda zesidaa. Idji biẽ bedebidi carea nãwã iwĩdisidaa:

-¿Umaquĩrãba dji quimada amaida bia bḶca?-

3 Jesuba panusia:

-¿Moiseba cãrẽda bḶsi?-

4 Pariseorãba panusidaa:

-Moiseba iduaribisia. Idjia jarasia abaḶba idji wẽrãa carta mĩã amainebe-
mada diaibḶḶ amaida bḶda.-*

5 Maḷne Jesuba jarasia:

-Moiseba maḷ bedeara bḶsia bãrãra cḶwḶḶḶ zarea bea bẽrã.

6 BaribḶḶ naḷ êjũã oside Ācõrẽba umaquĩrãda, wẽrã sida osia.†

7 Maḷ carea umaquĩrãba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume
ãbaa bebaria.

8 Māwã cacua aba bḶ quĩrãca panḶa.‡ Ādjira umẽ panḶẽa, ãtebḶḶ aba bḶ
quĩrãca panḶa.

9 Maḷ bẽrã Ācõrẽba ãbaa bḶdara dji amanacara panḶa.-

10 Waya diguida wãpedadacarea Jesu ume nĩbabadarãba idjia abari quĩrãca
iwĩdisidaa.

11 Maḷne Jesuba panusia:

-Baridua umaquĩrãba idji quimada amapeda dewara wẽrãda edaibḶḶ,
maḷ umaquĩrãra daunema bḶa.

12 Idjaba wẽrãba idji quimada amapeda dewara umaquĩrãda edaibḶḶ, maḷ
wẽrãra daunema bḶa.-

Jesuba warra zaquerã bia jara bḶda

Mateo 19:13-15; Luca 18:15-17

13 Maḷne êberãrãba warra zaquerãda Jesuma enesidaa idji Ḷwada ḶḶḶ
bḶpeda bia jara bḶmãrẽã. BaribḶḶ Jesu ume nĩbabadarãba dji warrarã
enebdara quẽãsidaa.

14 Ādjia mãwã obḶdara Jesuba bio biẽ ununa bẽrã nãwã jarasia:

-Idu warra zaquerãra mḶmaa zebidada, Ācõrẽba pe erobḶḶdebemara
ãdjirã quĩrãca panḶ bẽrã.

15 Wãrã arada mḶa jaraya: warra zaqueba idji zeza êpẽbari quĩrãca abaḶba
Ācõrẽda êpẽebḶḶ, maḷ êberãra Ācõrẽba pe erobḶḶdebema baẽa.-

16 Mãwã jarapeda Jesuba warra zaquerãra Ḷwade bara edapeda idji Ḷwara
ḶḶḶ bḶpeda bia jara bḶcuasia.

Parata bara bḶ Jesu ume bedeada

Mateo 19:16-30; Luca 18:18-30

17 Jesu mamaḶba wãbḶḶde êberãda idjima pira zesia. Maḷ êberãra Jesu
quĩrãpita chĩrãborode cobepeda iwĩdisia:

-Jaradiabari bia, Ācõrẽ ume ewariza zocai bai carea ¿mḶa cãrẽda oida bḶ?-

18 Jesuba panusia:

-¿Cãrẽ cãrẽã mḶra dji biaada a bḶ? Ni abaḶda dji biaẽa, ababe ĀcõrẽdḶḶ dji
biaa.

19 BḶa cawa bḶa Ācõrẽba obi bḶ bedeara: mĩã bearãdua, daunemarãdua, ne
dḶarãdua, sewadeba djãrãra biẽ jararãdua, djãrã cũrũgarãdua, bḶ zezara, bḶ
papa sida wayadua.-

* 10:4 Deuteronomio 24:1-4. † 10:6 Genesi 1:27; 5:2. ‡ 10:8 Genesi 2:24.

²⁰ Maľne ēberāba jarasia:

–Jaradiabari, cūdra eđaľba mľa jūma maľgala ľjā o ľla.–

²¹ Maľne Jesuba ēberāra quĩrĩneba aľpeda jarasia:

–Wađi ľla ne aba oida ľla. Љa eroľara jūma nēdobuede wāpeda dji paratarane neē queđeaa diadua. Māwā nebiada bajāne eroľaya. Maľbe mľ ume nĩbade zedua.–

²² Dji ēberāba maľ ũrĩpeda sopua ľesia bio bara ľa bēřā. Ara maľda wāsia.

²³ Maľne Jesuba paľľaga aľpeda idji ume nĩbabadarāa jarasia:

–Wārāda bio zarea ľla ēberā ne bara ľla Ācōrēra idji Boroda ľla carea.–

²⁴ Idji ume nĩbabadarāba cawa crĩchadaē basía. Ācōrēba ne bara ľeara bia pe eroľada crĩcha panasidaa. Maľ carea Jesuba wayacusa jarasia:

–Djabarā, wārāda bio zarea ľla ēberā ne bara ľla Ācōrēra idji Boroda ľla carea.

²⁵ Parata bara ľla Ācōrēra idji Boroda ľla cāyābara cameyoda āguja uriađe eđa wāichaara ľla.–

²⁶ Idji ume nĩbabadarāba wetara cawa crĩchadaē basía. Maľne āđuba iwĩdruasidaa:

–Māwāra Ācōrēba ėcaidra ēdra eđai?–

²⁷ Jesuba ādjirā aľpeda jarasia:

–Ēberāba māwā poya ocaa baribala Ācōrēba poya oida ľla. Ācōrēmaarā ne jūmada oicha ľla.–

²⁸ Maľne Pedroba Jesua jarasia:

–Ba ēpēni carea daiba ne jūmada amesidaa.–

²⁹⁻³⁰ Jesuba jarasia:

–Wārā arada mľa jaraya: mľ carea idjaba beđe bia mľnebema carea abaľba idji deda, djabarāda, djabawērārāda, zezada, papada, quimada, warrarāda, ējūāda ameibala, idjia amena cāyābara naľ ewaride cien edaya: deda, djabarāda, djabawērārāda, papada, warrarāda idjaba ējūā sida. Ēberārāba idjira biē odi carea ēpēnia baribala jĩrũarebema ewaride Ācōrē ume ewariza zocai baya.

³¹ Māwā dji jĩrũarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jĩrũarebemada beadia.–

Jesuba idji beadidebema waya jarada

Mateo 20:17-19; Luca 18:31-34

³² Jerusaleľnaa wāsidade Jesura nocoare nĩbasia. Mama wāľada carea idjia doce eđadarāba cawa crĩchadaē panasidaa. Jūma idji caidu wāľadarā sida ne waya panasidaa. Māwā đuanľne Jesuba wayacusa idjia eđada doce panara jĩgabe edesia. Maľbe idji sāvāinebemada jarasia:

³³ –Ūrĩnada, dadjirāra Jerusaleľnaa wāľada. Jāma abaľba mľ, Naľ Djara Eđadara jidabiya sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida cawa odamārēā. Ādjirāba mľra beuida ľada jaradapeda judiorāēa diađia.

³⁴ Maľgārāba mľra ipida biē jaradapeda, idodapeda, uđapeda beadia. Baribala ewari ũbeade mľra ľrēbaya.–

Zebedeo warrarāba iwĩdipedada

Mateo 20:20-28

³⁵ Zebedeo warrarā Santiagoda, Juaľ sida Jesumaa zedapeda jarasidaa:

–Jaradiabari, daiba quĩrĩ paľla ľla oida ara daiba iwĩdĩľada quĩrĩca.–

³⁶ Jesuba iwĩdisia:

-¿Cārēda quīrīā panΛ mā bārā itea oida?-

³⁷ Ādjia panusidaa:

-Bāra jūmarā boroda bebΛΓΛde daida aba bΛ jΛwa araare, aba bΛ jΛwa acΛare idu chūmebidua.-*

³⁸ MaĀne Jesuba ādjia jarasia:

-Bārāba adua panΛa cārēda iwidi panΛda. Māra bio bia mīgaya. ¿Bārā sida ara maĀ quīrāca bia mīgadi carea panΛca?†

³⁹ Ādjia panusidaa:

-Māē, bia mīgadi carea panΛa.-

MaĀne Jesuba jarasia:

-Bārā sida wārāda mĀ quīrāca bia mīgadia.‡

⁴⁰ BaribΛΓΛ mĀ jΛwa araare, mĀ jΛwa acΛare chūpananida mā poya diaēa. ĀcōrēbΛΓΛ mama chūpananida erobΛa.-

⁴¹ MaĀne Santiagoba, JuaĀ bida iwidi bΛdada waabema die panΛba ūrīsidāa. MaĀ carea ādji ume quīrīsidāa.

⁴² BaribΛΓΛ Jesuba ādjirā trĀpeda jarasia:

-Bārāba cawa panΛa naĀ ējūānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadada. Ādjirāba unubibadaa ādjia jarabΛdara jūmarāba jĀ oōida panΛda.

⁴³ BaribΛΓΛ bārāra māwā beadiē panΛa. Bārānebemada dji dromada ba quīrīā bΛbΛΓΛ waabemarā nezocada baida bΛa.

⁴⁴ Dji dromaara ba quīrīā bΛra jūmarā cāyābara edaara baida bΛa.

⁴⁵ MaĀ quīrāca mĀ, NaĀ Djara Edadara zeē bΛa ēberārā mĀ nezocarāda beadamārēā. ĀtebΛΓΛ ze bΛa ēberārā nezocada bai carea. Māwā māra beuya zocārā ēberārāda ēdrΛ bΛi carea.-

Jesuba ēberā dauberrea bΛ biabida

Mateo 20:29-34; Luca 18:35-43

⁴⁶ Jesura, idji ume nībadara, dewararā zocārā panΛ sida Jerico purude jūēne wāsidaa. ĒdrΛbΛdade ēberā dauberrea bΛda o icawa parata iwidi bΛda chūmasia. MaĀ ēberāra Timeo warra Bartimeo basia.

⁴⁷ Bartimeoba ūrīsia Jesu Nazaredēbemara mama wābΛΓΛda. MaĀ carea bia jarasia:

-Jesu, Davideba zeda, māra quīrā djuburiadua!-

⁴⁸ MaĀne zocārāba idjira chupeamārēā quēāsidaa baribΛΓΛ idjia wetara biasia:

-Jesu, Davideba zeda, māra quīrā djuburiadua!-

⁴⁹ MaĀ ūrīside Jesura nūmesia. Nāwā jarasia:

-Idjira trĀnadua.-

MaĀne ācΛΓΛba dauberrea bΛra trĀnapeda jarasidaa:

-Sobiadua. PiradrΛdua. Jesuba bΛra trĀ bΛa.-

⁵⁰ Ara maĀda Bartimeoba idjia ĀrĀ jĀ badara ērāpeda isabe piradrΛpeda Jesumaa wāsia.

⁵¹ MaĀne Jesuba idjia iwidi sia:

-¿Cārēda quīrīā bΛ mā oida?-

Dji dauberrea bΛba jarasia:

-Jaradiabari, mĀ dauba unuida quīrīā bΛa.-

⁵² MaĀne Jesuba jarasia:

* **10:37** Jūmarā boroda bebΛΓΛde. Griego bedeade bΛ bΛa: "Ba bia quīrude." † **10:38** Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: "¿Bārāra mĀ borocuedi quīrāca borocuedica? ¿Māa doida bΛra bārā bida poya dodica?"

‡ **10:39** Jesuba jarada quīrāca wārāda māwāsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsi 1:9.

-Wādua. Βλα ἰῆνα βῆρᾱ biasia.-

Ara maḷda dauberrea ḅadaba unu ḅesia. Maḷbe Jesu ume ābaa ode wāsia.

11

Jesu Jerusaleḷne jūēna

Mateo 21:1-11; Luca 19:28-40; Juaḷ 12:12-19

¹ Jerusaleḷ purude jūēbodo baside Betpague puru caita, Betania puru caita bida duanasidaa Olivo eya carrade. Maḷbe Jesuba idji ume nībabadarāda umé diabuesia.

² Ādjía nāwā jarasia:

-Dadjirā quīrāpe ḅḷ purudaa wānadua. Jūēbḷdade bārāba burro zaqueda ununia. Maḷ burro zaque ḷḡḷ wadi ni abaada wānaca. Ērā edadapeda enenadua.

³ Abaḷba bārāa cārē cārēā jāwā o panḷda iwidiḅḷḡḷ jaraḷadua: “Dadji Boroba quīrā ḅḷa baribḷḡḷ nane jēda diabueya.”-

⁴ Ode wāḅḷdade burrorra dede eḷa wābada caita jḷ nūmḷda unusidaa. Ara maḷda ērā edasidaa.

⁵ ḷcaḡḷ arima duanḷba iwidiḷsidaa:

-¿Cārēda o panḷ? ¿Cārē cārēā jḷḷ burrorra ērā panḷ?-

⁶ Jesuba jaraḷa quīrāca panusidaa dji arima duanḷba idu edebisidaa.

⁷ Maḷbe burro zaquera Jesumaa edadapeda ādji cacuade jḷ panḷra burro ḷḡḷ ḅḷsidaa. Maḷḅḷḡḷ Jerusaleḷ purudaa wāi carea Jesura ḷḡḷ chūmesia.

⁸ Zocārāba Jesu bia edadi carea ādjia cacuade jḷ panḷda ode tōcua wāsidaa. Dewararāba bacuru jḷwate quedua bara ḅeada ḅḷá tuḷapeda o icawa ḅḷcua wāsidaa.

⁹ Māwā obḷdade idji na nīnaba, caidū zebḷda bida jḷgua jara duanasidaa:

¡Bio bia quirua! ¡Bio bia ḅḷa dadji Ācōrē trḷneba zebḷḡḷra!*

¹⁰ ¡Bio bia ḅḷa dadji drōāenabema Davideba zedara! ¡Dadjirā Boro bai carea zebḷḡḷra!

¡Bio bia quirua Bajāne ḅḷra!

¹¹ Jesu Jerusaleḷne jūēsīde Ācōrē de dromanaa wāsia. Jūma acḷ ḅapeda queubḷḡḷ bērā idjia doce edadarā ume Betania purudaa jēda wāsidaa.

Jesuba higojō bacuru biē jara ḅada

Mateo 21:18-19

¹² Nurēma Betania purudeba wāḅḷdade Jesura jarra nūmesia.

¹³ Maḷne higojō quedua bara ḅada tḷmḷba unusia. Higojō jaraēmīna Jesuba acḷde wāsia dji ca zaqueda odja ḅḷ cawaya. Araa jūēḅḷḡḷde quedua awa nūmḷda unusia.†

¹⁴ Maḷne Jesuba higojōa jarasia:

-¡Ni abaḷba ḅḷ nejōra waa jōnaēa!-

Maḷ beḷeara idji ume nībabadarāba ūrīsidaa.

Jesuba ne nēdobuebadarā āyḷ jḷrecuada

Mateo 21:12-17; Luca 19:45-48; Juaḷ 2:13-22

¹⁵ Jesura Jerusaleḷne wayacusa jūēpeda Ācōrē de dromanaa wāsia. Mama ḷajada Ācōrēa diaḷi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo ḅea sīda

* **11:9** Salmo 118:25-26. *Bio bia quirua*. Arameo beḷeade “Hosana” jarabadaa. † **11:13** Israel druade higojō dji ca zaqueda marzo jeḷecode, abridle bida codida panḷa. Dji ca zaquera ununibḷḡḷ cawabadaa junione maḷrī zauida idjaba agostodeba aba octubreḷdaa waibḷa zauida. Baribḷḡḷ Jesuba quedua awa ununa bērā cawasia jūma maḷ poade higojōra zauēda.

zocārã duanasidaa. Idjaba ḶCARḶba Ḷcōrē de dromane diaida Ḷa paratara dji drua āiba zebadarāa nēḶa nēdobuebadjidāa āibema paratara diacara panana bērā. Māwā duanane Jesuba ādjirāra jūma āyā Ḷretacusia. Dji parata nēdobuebadarā mesa beada, puchirā nēdobuebadarā bugue sida jūma coracua-sia.

¹⁶ MaḶ awara ni cārē sida Ḷcōrē de droma caita idu enebiē basia.

¹⁷ Ḷdjirāa nāwā jaradiasia:

–Ḷcōrē Bedeade nāwā ḶḶ Ḷa: “MḶ dera jūma puru bea itea dji iwidibada de adia.” BaribḶḶ bārāba “ne drḶabadarā mīrūbada uria” quīrāca eropanḶa.–‡

¹⁸ MaḶ beyade ūrīsidade sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabada bida Jesura wayasidaa idjia jaradia Ḷara jūmarāba bia ūrī panḶ bērā. MamaḶba Ḷtaa crīcha ḶḶḶ panesidaa beadi carea.

¹⁹ QueubḶḶde Jesura idji ume nībabadarā ume JerusaleḶneba ēdrḶsidaa.

Higojō purruba nūmena

Mateo 21:20-22

²⁰ Nurēma diapēda Jesura idji ume nībabadarā sida wayacusa JerusaleḶnaa wāsidaa. WāḶdaḶe unusidaa higo bacurura dji carraḶe eda purruba nūmḶda.

²¹ MaḶne Jesuba jaradara Pedroba quīrānebasia. MaḶ carea jarasia:

–Jaradiabari, acḶdua. Ḷa biē jara ḶḶda higojōra purruba nūmesia.–

²² Jesuba jarasia:

–Bārāba Ḷcōrēra Ḷjānida panḶa.

²³ Wārā arada mḶa jaraya: bariduaba za Ḷa eyaa namaḶba pusade tēūne wāduada aibḶḶ, idjia jarabḶḶ quīrāca māwāya. BaribḶḶ idji soḶe crīchāiē Ḷa idjia jarabḶḶḶ māwāēda, āteḶḶḶ wārāda māwāida Ḷjāida Ḷa.

²⁴ MaḶ carea mḶa bārāa jaraya: jūma bārāba Ḷcōrēa iwidibḶdara wārāda edadida ḶjānibḶḶ, edadīa.

²⁵ Idjaba bārāba Ḷcōrēa iwidī panḶne baridua ēberā ume biē panḶḶḶ, maḶ ēberāba biē oḶara naārā quīrādoadua. MāwāḶḶ bārāba biē opeḶadara bārā Zeza bajāne Ḷba quīrādoaya.

²⁶ DewaraḶba biē oḶada quīrādoadaēḶḶ, bārāba biē opeḶadara bārā Zeza bajāne Ḷba quīrādoāēa.–§

¿Cai trḶneba Jesuba jaradia Ḷa?

Mateo 21:23-27; Luca 20:1-8

²⁷ MaḶbe ādjira wayacusa JerusaleḶne jūēsidaa. Jesura Ḷcōrē de droma caita nīne, sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabada, judiorā dji dromarā sida idjimaā zesidaa.

²⁸ Ḷdjirāba iwidīsidaa:

–Ḷa nama o Ḷra ¿caiba obi Ḷa?–

²⁹ Jesuba panusia:

–MḶa bida bārāa iwidīya. Bārāba panusidara mḶa jaraya caiba mḶa nāwā obi Ḷda.

³⁰ ¿Caiba JuaḶra diabuesi borocuemārēā? ¿ēberāba wa Bajāne Ḷba? Panunadua.–

³¹ MaḶne ara ādjiduba jara duanesidaa:

–Bajāne Ḷba diabuesiada adibḶḶ, idjia jaraya: “MaḶda ¿cārē cārēā Ḷjānāē basi?”

‡ 11:17 MḶ dera jūma puru bea itea dji iwidibada de adia. Isaía 56:7. Ne drḶabadarā mīrūbada uria. Jeremia 7:11. § 11:26 Griego bedeade ḶCARḶ cartade maḶ versícolora neēa.

³² Barib_{ΛΓΛ} ¿sāwā jaradi ēberāba diabuesida?–

Ādjia māwā jara panasidaa purura waya pan_Λ bērā. Purumaarā Jua_Λra wārāda Ācōrēneba bedeabari basia.

³³ Ma_Λ bērā Jesua jarasidaa:

–Daiba adua pan_Λ.–

Ma_Λne Jesuba jarasia:

–Māēteara māa bida bārāa jaraēa caiba māa jāwā obi b_Λda.–

12

Djārā néu ac_Λbadadebema ne jara b_Λ

Mateo 21:33-46; Luca 20:9-19

¹ Ma_Λne Jesuba ne jara b_Λdeba ādjirāa jarasia:

–Ēberāda basia. Ewari aba ma_Λ ēberāba uvada upeda idji néura mōgaraba auđu jūrā casia. Uva ba piabari sida osia. Idjaba deda ŗ_Λ osia mama_Λba jūma ac_Λi carea. Ma_Λbe idji néura ĩ_Λc_ΛΓ_Λ ēberārā j_Λw_Λeda b_Λsia. Ādjirā ume bede_Λsia néu zaub_ΛΓ_Λde jūmasāwā idjia diadida pan_Λda. Māwā bede_Λsia b_Λpeda djibarira dewara druadaa wāsia.

² Uva jara djibariba nezocada aba diabuesia néu_Λdebema idjia diadida pan_Λra edade wāmārēā.

³ Barib_ΛΓ_Λ néu ac_Λ pan_Λba dji nezocara jidadapeda puosidaa. Ma_Λbe jēda j_Λretabuesidaa ni cārē sida diadaē.

⁴ Māwānacarea djibariba dewara nezocada diabuesia idjia diadida pan_Λra diadamārēā. Barib_ΛΓ_Λ ma_Λ nezocara boroma usidaa.* Ma_Λbe wayadaē quēāsidaa.

⁵ Māwānacarea djibariba dewarada diabuesia barib_ΛΓ_Λ ma_Λ nezocara beasidaa. Māwānacarea dewara nezocarāda zocārā diabuesia. Barib_ΛΓ_Λ ĩ_Λc_ΛΓ_Λra puosidaa, dewararāda beasidaa.

⁶ Djibariba wadibida aba erobasia diabuei carea; ma_Λg_Λra idji warra bio quīrīā b_Λ basia. Idjia crīchasia: “Mā warradr_Λ wayadaia.” Ara ma_Λda diabuesia.

⁷ Barib_ΛΓ_Λ néu ac_Λ pan_Λba dji warra jūēb_ΛΓ_Λda unusidade ādu_Λba jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba erob_Λra jūma edaya. ¡djira beatadia! Māwāb_ΛΓ_Λ dji ējūāra dadjirā itea beya.”

⁸ Ara ma_Λda warrara jidadapeda beasidaa. Ma_Λbe néu āi batabuesidaa.

⁹ Ma_Λ carea néu djibariba ¿sāwā obā? Araa wāpeda ādjirā jūma quenapeda idji néura dewararāa ac_Λbiya.

¹⁰ Bārāba ¿Ācōrē Bedeade ac_Λacaca? Nāwā jara b_ΛΛ: De obadaba mōgara igarapedadara dji biara b_Λda besia.

¹¹ Dadjirā Boroba māwā oda bērā dadjirāmaarā bio biya quirua.†

¹² Sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadaba, judiorā dji dromarā bida cawasidaa Jesuba ma_Λ jara b_Λdeba ādjirāda biē jarasida. Ma_Λ carea Jesura jida quīrīā panasidaa. Barib_ΛΓ_Λ puruda waya pan_Λ bērā idjira idu b_Λdepeda āyā wāsidaa.

¿Romanebema boro itea parata j_ΛΓ_Λ p_Λbadade diadida pan_Λca?

Mateo 22:15-22; Luca 20:20-26

¹³ Māwānacarea pariseorāba, Herodeare b_Λa bida Jesumaa ĩ_Λc_ΛΓ_Λ dia-buesidaa idjia biē bedeabidi carea.

* **12:4** Ma_Λ nezocara boroma usidaa. Griego bedeade ĩ_Λc_ΛΓ_Λ cartade nāwā b_Λ b_ΛΛ: “Mōgara batatabadade ma_Λ nezocara borode diasidaa.” † **12:11** Salmo 118:22-23.

14 Jūēnapeda jarasidaa:

–Jaradiabari, daiba cawa panla b̄ara ēberā jipa b̄ada. Ni abada biara unuca b̄erā ni ababa b̄a awara crīchabidacaa. Āteb̄la b̄la wārā bedea Ācōrē odebemada jūmarā jaradiabaria. Maḷda Romanebema boro itea parata j̄la peb̄adza ḡdadji judiorāba diadida bia b̄aca wa biē b̄a? ḡDiadida panca wa diacara panla?–

15 Jesuba cawa basia dji biarā quīrāca ze panada. Maḷ b̄erā jarasia:

–Bārāba ḡcārē cārēā m̄ra biē bedeabi quīrīā panla? Parata pichida enedua m̄la ac̄i carea.–

16 Ara maḷda enesidaa. Maḷne Jesuba iwidiisia:

–ḡCai quīrādarrada naḷ paratade b̄a? ḡCai tr̄da b̄a?–

Ādjia panusidaa:

–Romanebema borodeda.–

17 Maḷne Jesuba jarasia:

–Māwā baib̄la Romanebema borodera Romanebema boroa diadada, idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diadada.–

Ādjirāba Jesu carea cawa crīchadaē basia.

Beudarā ḡrēbadidebema Jesuba jarada

Mateo 22:23-33; Luca 20:27-40

18 Māwā panane ḡc̄ra saduceorāda Jesumaa zesidaa. Saduceorāba jarabadaa beupedadara ḡrēbadacada. Maḷ b̄erā Jesua nāwā jarasidaa:

19 –Jaradiabari, Moiseba dadjirā itea basia ēberāda warra neē b̄ade jaidab̄la, idji djababa dji pēdra wērāra edaida b̄ada dji djaba jaidada itea warra unui carea.‡

20 Ewari aba siete djabarāda panasidaa. Dji nabemada quima edasia barib̄la warra neē jaidasia.

21 Idjiarebemaba dji pēdra wērāra edasia barib̄la idji sida warra neē jaidasia. Ūbeabema sida abari quīrāca māwāsia.

22 Jūma maḷ siete panara warra neē jaidasidaa. Māwānacarea dji wērā sida jaidasia.

23 Maḷ siete djabarāba abari wērāda edasidaa. Māwāra ḡrēbadi ewaride ḡs̄āḡba idjira erobei?–

24 Maḷ carea Jesuba panusia:

–Bārāba Ācōrē Bedeada, idji ḡba sida adua panla b̄erā āi crīcha panla.

25 Ūr̄nadua. Beupedadarā ḡrēbadi ewaride ēberāra quima edadaēa ni quima diadaēa, āteb̄la Ācōrē bajānebema nezocarā quīrāca beadia.

26 ḡBārāba beupedadarā ḡrēbadidebemada Moise cartade ac̄adacaca? Ācōrēba bacuru zaque uruga nūm̄neba Moisea jarasia: “M̄ra Abrahāḷ Ācōrēa, Isa Ācōrēa, idjaba Jacobo Ācōrēa.”§

27 |djira beu bea Ācōrēa āteb̄la zocai bea Ācōrēa! Bārāba abeda āi crīcha panla.–

Ācōrēba obi b̄a bedea dji dromaara b̄a

Mateo 22:34-40

28 Māwā bedea panane judiorā ley jaradiabarida Jesu caita zesia. Maḷ jaradiabariba ūrsia Jesuba saduceorāa bia panunada. Maḷ carea iwidiisia:

–Ācōrēba obi b̄a bedeademara ḡs̄āḡada dji dromaara b̄a?–

29 Jesuba panusia:

‡ 12:19 Deuteronomio 25:5. § 12:26 Exodo 3:2-6.

–Ācōrēba obi ʙΛ bedeadebema dji dromaara ʙΛra naʎgΛa: “Ūrīnadua, israel-erā. Dadjirā Boro Ācōrēra ababΛgΛ ʙΛa.

³⁰ Jūma ʙΛ sodeba, jūma ʙΛ jauredeba, jūma ʙΛ crīchadeba, idjaba jūma ʙΛ ʙΛadeba ʙΛ Boro Ācōrēra quīrīadua.* Ācōrēba obi ʙΛ bedeadebemara maʎdɾΛ dji dromaara ʙΛa.

³¹ Idjaba maʎare ʙΛda abari quīrāca ʙΛa. MaʎgΛba nāwā jara ʙΛa: “Djārāra quīrīadua ara ʙΛdji quīrīā ʙΛ quīrāca.”† Maʎ umēbema beɾea cāyābara dji dromaara ʙeada neʎa.–

³² Maʎne judiorā ley jaradiabariba jarasia:

–Bia ʙΛa, Jaradiabari, ʙΛa jara ʙΛ quīrāca Ācōrēra ababΛgΛ ʙΛa, dewarada neʎa.

³³ Dadjirāba wārāda Ācōrēra jūma dadji sodeba, jūma dadji crīchadeba, jūma dadji jauredeba, jūma dadji ʙΛadeba biɾa quīrīānida panΛa. Idjaba djārāra ara dadji quīrīā ʙΛ quīrāca quīrīānida panΛa. MaʎgΛra zocārā animarā Ācōrēra babue diai cāyābara biara ʙΛa.–

³⁴ Judiorā ley jaradiabariba maʎgΛra crīcha cawaadeba jarada bērā Jesuba jarasia:

–ʙΛra Ācōrēba pe erobΛdebemada ʙaida boɾoa.–

Māwānacarea dewararāba Jesua iwīɾidida wayasidaa.

Ācōrēba ēɾΛ edabari diai jaradara ʎcai warra?

Mateo 22:41-46; Luca 20:41-44

³⁵ Jesuba Ācōrē de droma dajada jaradia ʙaside ēberārā nāwā iwīɾisia:

–Judiorā ley jaradiabadaba ʎsāwāērā jara panΛ Ācōrēba ēɾΛ edabari diai jaradara Davi warrada?

³⁶ Ara maʎ Daviba Ācōrē Jauredeba nāwā jarasia:

Dadjirā Boroba mΛ boɾoa jarasia: mΛ ʎΛwa araare chūmedua aʙa ʙΛ ume dji quīrūrā mΛa ʙΛ ʎΛwaeɾa ʙΛbΛgΛɾada.‡

³⁷ Ācōrēba ēɾΛ edabari diai jaradada Daviba mΛ Boroada asibΛgΛ, ʎsāwā Davi warra bai?–

Jesuba māwā jaradia ʙΛda zocārā ēberārāba bia ūrī duanasidaa.

Jesuba pariseorā biē jarada

Mateo 23:1-36; Luca 11:37-54; 20:45-47

³⁸ Jesuba wadi jaradia ʙΛde nāwā jarasia:

–Judiorā ley jaradiabadarā ume quīrācuita beɾadua. Ādjirāba djio nēʙΛa beada ʎΛ awua beaa. Maʎ awara purude nīnane quīrīābadaa ēberārāba wayaadeba “mērā” adida.

³⁹ Judiorā dji jarebada dede ādjira dji dromarā chūmebadae chūme quīrīābadaa; ābaa ne cobΛdade biɾa ara maʎ quīrāca obadaa.

⁴⁰ BaribΛgΛ pēɾra wērārāba eroquedeada sewadeba jārīnapeɾa jūmarā quīrāpita Ācōrēra dārā iwīɾibadaa ādjira jipa beada crīchadamārēa. Maʎ carea Ācōrēba dewararā cāyābara ādjirāra wetara cawa oya.–

Pēɾra wērā ne neʎ quīruba Ācōrēra parata diada

Luca 21:1-4

⁴¹ Ācōrē de droma carea parata ʙΛbada quīrāpe chūmaside Jesuba unusia ēberārāba paratada eɾa ʙΛ duanΛda. Zocārā ne bara ʙeaba paratada waibΛa eɾa ʙΛ panasidaa.

* **12:30** Deuteronomio 6:4-5. *Dadjirā Boro Ācōrēra ababΛgΛ ʙΛa.* MaʎgΛra idjaba jara ʙΛa: “Aba Ācōrēra dadjirā Boroa.” † **12:31** Levitico 19:18. ‡ **12:36** Salmo 110:1.

14 Ācōrēba quīrīācada idji baiē ʙama bārāba unubʙdade jūma Judea druade ʙeara eyadaa mīrū wānida panʙa.* (Dji carta acʙ ʙʙba cārē jara ʙʙda cawaida ʙʙa.)

15 Maʙne ēberā idji de ʙrʙ ʙʙra idji dede eda wāiē ʙʙa ne edai carea.

16 Dji peade ʙʙba idjia ʙrʙ jʙʙarira jēda edade wāiē ʙʙa.

17 Maʙ ewaride wērārā biogoa ʙeara, warra ju dawa eroʙea sida bio mīā djuburi ʙeadiā.

18 Ācōrēa iwidiidadia cue jara mīrū wāna amaaba.

19 Maʙ ewaride ēberārā bio bia mīgaadiā. Ācōrēba naʙ ējūā oadaeba ʙtaa ēberārā maʙ quīrāca bia mīgadacaa idjaba māwānacarea waa ara maʙ quīrāca mīgadaēa.

20 Maʙ ewarira dārāya. Dadjirā ʙoroʙa jūma daucha bia mīgabibara, ni abaʙda ēdrʙdaē bacasia. Baribʙrʙ Ācōrēba jūma daucha bia mīgabiēa idjia edada ēberārā carea.

21-22 Maʙ ewaride ʙʙrʙʙa sewadeba jaraadiā ādjira Ācōrēba ēdrʙ ed-abari diai jaraadada. Idjaba ʙʙrʙʙa sewadeba jaraadiā ādjira Ācōrēneba bedeabarida. Maʙrʙrʙba ne ununaca waibʙa ʙeada odiā ēberārā cūrūgaadi carea. Ācōrēba edadarā sida poya cūrūgaadiʙara, ādjirā sida cūrūgacasia. Maʙ ʙērā abaʙba bārāa jaraibʙrʙ, “Acadadia, Ācōrēba ēdrʙ edabari diai jaraadara nama ʙʙa,” maʙra iʙārānadia. Dewaraʙba idjira jarima ʙʙada aibʙrʙ, maʙ sida iʙārānadia.

23 Quīrācuita ʙeadaadia. Jūma mʙa bārāa jarasia māwāi naēna.

*Naʙ Djara Edada zeidebema
Mateo 24:29-44; Luca 21:25-36*

24 Ēberārā bio bia mīga pananacarea ʙmādaura pāimaya. Jedeco sida ʙnaēa.

25 Chīdaura bajāneba ʙaecuadiā. Jūma bajāne ʙeara quīrā awara ʙeya.

26 Maʙrʙ ewaride mʙ, Naʙ Djara Edada jārārāne ʙʙa bara zebʙrʙda idjaba quīrāwārēā dorrodorroa ʙʙda ununia.†

27 Maʙne mʙa bajānebema nezocarāda drua ʙeaza wābiya Ācōrēba edadarāda ābaa jʙredmārēā.

28 Higojōneba ne jarabʙrʙda cawadadia. Dji jʙwatera tucu nūmepeda quedua barabaria. Maʙneba jūmarāba cawa panʙa dārāēne poara zeida.

29 Ara maʙ quīrāca mʙa jaraada unubʙdade cawadadia mʙ ze ewarira jūēʙododa.

30 Mʙa bārāa wārāda jaraya: naʙ ewaridebema ēberārā ʙeudi naēna maʙra jūma māwāya.

31 Bajāra jōya, naʙ ējūā sida jōya, baribʙrʙ mʙa jaraadara wārāda māwāya.

32 Baribʙrʙ ni abaʙba maʙ ewarira sāʙbe māwāida cawadaēa. Ācōrē nezoca bajāne ʙea biā adua panʙa. Mʙ, Naʙ Djara Edada biā adua ʙʙa. Ababe mʙ Zebʙrʙ cawa ʙʙa.

33 Quīrācuita ʙeadaadia. Dau ʙʙa ʙeadaadia idjaba Ācōrēa iwidi ʙeadaadia. Bārāba dji ewari sāʙbe zeida adua panʙa.

* **13:14** *Ācōrēba quīrīāca.* Griego bedeade ʙʙrʙ cartade naʙ sida ʙʙ ʙʙa: “Ācōrēneba bedeabari Danielba jaraada” (Daniel 9:27; 11:31; 12:11). Griego Antiocho Epipaneba Ācōrē de dromara mititia ʙʙasia 168 poa Jesu todi naēna. Baribʙrʙ Jesuba jarasia maʙ Antiocoba oda quīrāca wayacusa māwāida. ʙʙrʙmaarā Jesuba jaraadara wārāda māwāisia romanorāba Jerusaleʙ puruda, Ācōrē de droma sida poa 70de jūma ārīside. ʙʙrʙmaarā jara ʙʙa cadjiruaдебema ēberāba māwā oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjaba ʙʙrʙmaarā Jesuba jaraadara jīrūarebema ewaride māwāya. † **13:26** Daniel 7:13-14.

³⁴ Mañ ewari zebΛΓARA nañ quĩr̄ca ðaya: ēber̄da dewara druadaa wābΛΓAde dji nezocarāda idji de wagadamār̄ēã amesia. Ādjiza ne odamār̄ēã ðASIA. Dji eda wābada acΛBARIA jarasia quĩr̄cuiata acΛ bamār̄ēã.

³⁵⁻³⁶ Ara mañ quĩr̄ca bār̄a biða adua panΛA bār̄a De Djibarira sālbe waya zeida: queubΛΓAde, ariquētra, eterre berubΛΓAde wa diapeda. Mañ bēr̄a dau ΛBΛA beadadua, mΛ cawaēne zebΛΓAde bār̄ara cāi duanada unurāmār̄ēã.

³⁷ MΛa bār̄a jara ðARA jūmar̄a jarabΛΓA: dau ΛBΛA beadadua.-

14

Jesu beadi carea cr̄icha jΛΓΛ panana

Mateo 26:1-5; Luca 22:1-2; Juañ 11:45-53

¹ Ewari umé babΛΓAde judior̄aba Egiptodeba ēdrΛpedada quĩr̄nebabada ewarida odi basia. Mañ ewari dromane pañ ēsābari neē ðADA cobadaa. Mañne sacerdote boror̄aba, judior̄a ley jaradiabadar̄a ume cr̄icha jΛΓΛ panasidaa Jesura chupea jidadapeda beabidi carea.

² BaribΛΓΛ jarasidaa:

-Ewari dromane jidadaēa ēber̄r̄a quĩr̄ubucar̄namār̄ēã.-

Wēr̄aba nardo quera Jesu boro ĩr̄l weada

Mateo 26:6-13; Juañ 12:1-8

³ Mañ ewaride Jesura Betania purude SimoĀ aida bara ðada dede basia. Ne co chūmΛne wēr̄ada idjimaa zesia. Mañ wēr̄aba boteya alabastro mōgara odada enesia. Boteyara nardo quera idji awa ðABA bira basia. Mañ nardo querara bio nēBA basia. Mañne wēr̄aba dji boteya ochiruda ðAapeða querara Jesu boro ĩr̄l weasia.

⁴ Mañ carea ĀCΛΓΛ arima duanada quĩr̄unapeda āduba jarasidaa:

-¿Cār̄ē cār̄ēã jāl querara weatasi?

⁵ Nēdobuedabara poa aba trajabΛΓAde edabari quĩr̄ca edacasia. Mañ parataba ne neē queðeara carebacasia.-

Mañ wēr̄ara bia quēāsidaa.

⁶ BaribΛΓΛ Jesuba jarasia:

-Idu ðADADUA. ¿Cār̄ē cār̄ēã idjira quēã panΛ? Idjia mĀ jāwā odara bia basia.

⁷ Ne neē queðeara ewariza bār̄a tãēna panania; bār̄aba quĩr̄iābΛdade poya ādjir̄ara carebaðida panΛA. BaribΛΓΛ mĀra bār̄a ume ewariza baēa.

⁸ Nañ wēr̄aba aride osia. Dār̄āēne mĀra beupeða tΛbaridia. Idjia mĀra mañ carea queraba pāsia.

⁹ Wār̄a arada mĀra jaraya: jūma nañ ējūāne bedea bia mĀnebema jara-diabΛdama nañ wēr̄aba odara nēbΛΓAðia idji sida quĩr̄nebadamār̄ēã.-

Judaba Jesu jidabi carea cr̄ichaða

Mateo 26:14-16; Luca 22:3-6

¹⁰ Juda Iscarioteda Jesuba doce edadadebema basia. Mañ Judara sacerdote boror̄amaa wāsia Jesu jidabi carea.

¹¹ Mañ ūrisidade ādjir̄ara ðASRIDapeda Judaa paratada diadiada asidaa. Ara mañda Judaba jΛΓΛbadjia sāwā Jesura jidabida.

Jesuba doce edadar̄a ume ne coða

Mateo 26:17-29; Luca 22:7-23; Juañ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

¹² Pañ ēsābari neē ðΛ cobada ewarida jūēsia. Domia aba māwā cobadjidaa. Dji nabema ewaride judior̄aba Egiptodeba ēdrΛpedada quĩr̄nebaði carea oveja zaqueda beadapeda cobadaa. Mañne Jesu ume nībabadar̄aba idjia iwīðisidaa:

-ꞑBAA sãma quĩrĩã BΛ daiba Egiptodeba êdrΛpedada quĩrĩnebadĩ carea cobadara ode wãnida?-

¹³ Maãne Jesuba idji ume nĩbabadarãda umé tr̃xpeda nãwã jarasia:

-Jerusaleã purudaa wãnadua. Jãma bãrãba ununia umaquĩrãba zocoda eronĩda. Idji caidũ wãnadua.

¹⁴ Idji eãda wãbarΛma dji de djibarĩa jaradadua: “Dadjirãa Jaradiabariba naãda iwĩdĩbisia: mãa, mã ume nĩbabadarã biãda Egiptodeba êdrΛpedada quĩrĩnebadĩ carea cobadara ꞑsãma codĩ?”

¹⁵ Maã de djibariba ãtaarebema dejã waiBΛada jũma biya o nũmΛda acΛbiya. Mama ne cobadara dadjirã itea odadua.-

¹⁶ Ara maãda Jesu ume nĩbabadara Jerusaleã purudaa umé wãsidaa. WãBΛdade Jesuba ãdjĩa jarada quĩrãca unusidaa. Maãbe Egiptodeba êdrΛpedada quĩrĩnebadĩ carea cobadara osidaa.

¹⁷ Queudacarea Jesura, idjia edada doce panΛ ume jũẽsidaa.

¹⁸ Ne co chũpanΛne Jesuba jarasia:

-Wãrã arada mãa jaraya: aBa mã ume ne co BΛba m̃ra jidabiya.-

¹⁹ Maã carea ãdjira sopua panesidaa. Ara maãda aBa aBa Jesua iwĩdisidaa:

-ꞑMãa mãwã oica?-

²⁰ Jesuba jarasia:

-Aba bãrã docedebemaba jidabiya. Idjia biãda abari epedecoãde paãda su co BΛa.

²¹ Wãrãda mã, Naã Djara Edadara beuida BΛa ãCõrẽ Bedeade BΛ BΛ quĩrãca.* jBaribΛrΛ mã jidabi eberãra bio mĩã djuburi BΛa! Idjira topedadaẽbara biara bacasia.-

²² Wadĩ ne co duanΛne Jesuba paãda jΛwade edapeda ãCõrẽa bia jarasia. Maãbe cõrãcuapeãda ãdjĩa diabΛrΛde nãwã jarasia:

-Codadua. Naãgara mã cacuaa.-

²³ Maãbe uva bada edapeda ãCõrẽa bia BΛada asia. Maã uva BΛra ãdjirãza diasia. Jũmarãba dosidaa.

²⁴ Maãne Jesuba jarasia:

-Naãgara mã oa erozoabΛrãa. Mã oadeba ãCõrẽba zocãrã ume bedeã djiwĩdĩda BΛBΛrΛa.†

²⁵ Wãrã arada mãa jaraya: uva BΛra waa doãa aBa ãCõrẽba jũma idji eberãrã pe eroBebΛrΛdaa. MaãbebΛrΛ mãa bãrã ume uva bada wayacusa doya.-‡

Pedroba Jesu igaraẽana ada

Mateo 26:30-35; Luca 22:31-34; Juaã 13:36-38

²⁶ Maãbe ãCõrẽ Bedeadebemada trããnapeda Olivo eyadaa wãsidaa.§

²⁷ WãBΛdade Jesuba jarasia:

-Naã diamasi jũma bãrãba m̃ra igaraãdia. ãCõrẽ Bedeade nãwã BΛ BΛa: “Mãa oveja wagabarira beabΛrΛde dji ovejara jãrãzoadia.”*

²⁸ BaribΛrΛ mãra ãrẽbapeda bãrã na wãya Galilea druadãaa.-

²⁹ Maãne Pedroba Jesua jarasia:

-Jũmarãba BΛra igaraãdimĩna mãa igaraẽa.-

³⁰ Jesuba Pedroa jarasia:

* **14:21** Salmo 22; Salmo 118:22; Isafã 52:15deba aba 53:12daa. † **14:24** Bedeã djiwĩdĩ. Jeremia 31:31-34. ãCõrẽra naãrã israelerã ume bedeã BΛsia (Exodo 24:6-8). ‡ **14:25** Uva bada wayacusa doya.

Griego bedeãde maãba idjaba jara BΛa: “Uva BΛ djiwĩdĩda doya.” § **14:26** Maã ewari dromane ne codĩ naẽna Salmo 113deba aba 114daa trããbadjĩdaa. Ne copedadacarea Salmo 115deba aba 118daa trããbadjĩdaa. * **14:27** Zacaria 13:7.

–Wārā arada m̄a jaraya: nane diamasi eterre ðarima umé berui naēna
b_{AA} ðarima ūbea m̄ra unucaada aya.–

31 Barib_{AGA} Pedroba wetara jarasia:

–M̄ beab_{ADA} sida b_{ARA} igaraēa.–

Jūmarāba abarica jarasidaa.

Jesuba Getsemanine Ācōrēa iwidida

Mateo 26:36-46; Luca 22:39-46

32 Maḷbe Getsemani abadama jūēne wāsidaa. Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–M̄a Ācōrēa iwidib_{AGAMISA} nama chūpanenadua.–

33 Maḷbe Pedroda, Santiagoda, Juaḷ sida jīga edesia. Idji sāvāinebemada jūmawāyā crīcha ḷ b̄rā Jesura bio sopua ḷesia.

34 Maḷne jarasia:

–M̄ra sopuaba beub_{AGL} quīrāca ḷ_{AA}. Nama panenadua. M̄ daucha zocai pananadua.–

35 Maḷbe Jesura wagabe wāpeḷa ḷarru coḷepeḷa Ācōrēa iwidisia quīrā awara oi cawaya.

36 Nāwā jarasia:

–Zeza, b_{AA} ne jūmada poya oida ḷ_{AA}. M̄ra idu bia mīgabirādua. Barib_{AGA} m̄a quīrā ḷ quīrāca orādua. Odua b_{LABAGL} quīrā ḷ quīrāca.–

37 Jesu jēda zeb_{AGL}de unusia ādjira cāi pan_{ADA}. Pedroa jarasia:

–Simōḷ, b_{ARA} ḷcārē cārēā cāi ḷ_{AA}? ḷNi hora aba biḷa poya zocai baēca?

38 Bārāra dau ḷ_{AA} beadadua. Ācōrēa iwididadua m̄ igarada amaaba. M̄a cawa ḷ_{AA} bārāba biada o quīrā pan_{ADA}. Māwāmīna naḷ djarade ḷ_{AA}ē pan_{AA}.–

39 Jesura wayacusa wāpeḷa idjia naārā iwididara Ācōrēa iwidisia.

40 Maḷbe idji ume nībabadarāmaa zeb_{AGL}de wayacusa cāi pan_{ADA} unusia. Ādji दौरa daupeaba oga cara nūpanasidaa. Maḷne cawadaē basīa Jesua sāvā jaradida.

41 ḷarima ūbea māwā ādjimaa zeb_{AGL}de Jesuba jarasia:

–Bārāra ḷwadibiḷa cāi pan_{ACA}? ¡Waaēa! M̄ ewarira jūēsia. M̄, Naḷ Djara Edadara ēberā cadjiruarā j_{AW}ade beb_{AGL}AA.

42 Piradr_{AD}adua. Wānia. Jari urua m̄ jidabira.–

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Luca 22:47-53; Juaḷ 18:2-11

43 Jesu wadi beḷea ḷ_{AD}e Judada zesia. Maḷ Judara Jesuba doce edadadebema basīa. Zocārā ēberārāda neco bara, bacuru bara idji ume zesidaa. Ādjirāra sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, dji dro-marā biḷa diabuepedadarā basīa.

44 Dji jidabiya ḷ_{ABA} ādjīa jaradoasia sāvā oida Jesuda cawadamārēa. Nāwā jarasia:

–M̄a uridarrade isōb_{AGL}ada Jesua. Idjida jidapeḷa bio jḷ ededadua.–

45 Maḷbe Judara Jesu caita wāpeḷa jarasia:

–jJaradiabari, Jaradiabari!–

Māwā jarapeḷa Jesura uridarrade isōsia.

46 Ara maḷda idji ume zepedaḷaba Jesura jidasidaa.

47 Maḷ carea Jesu ume nībabari abaḷba idji djobada necoda ēūta edapeḷa sacerdote dji droma nezoca c_{AWAGL}ada tatasia.

48 Maḷne Jesuba ādjirāa jarasia:

-Bārāra ζcārē cārēã neco bara, bacuru bara m̄ra jāwã jidade ze panΛ?
 ¿Māwāra m̄ra ēberã minijichiaca?

49 M̄ra ewariza Ācōrē de droma dajada bārāa jaradia basia. ζCārē cārēã
 m̄ra mama jūmarã daide jidadaē basi? BaribΛΓΛ nāwã o panΛA Ācōrē
 Bedeade BΛ BΛra māwāida BΛ bērã.-†

50 Māwã BΛde Jesu ume n̄babadarāba idjira beesidaa. Jūmarāda m̄rū
 wābΛrΛsidaa.

51 BaribΛΓΛ cūdra abΛda Jesu caiðu wāsia. Maλ cūdrara borobaba ānēbari
 n̄basia. Māwã BΛde idji sida jidasidaa.

52 BaribΛΓΛ idjia borobara wēātapeda ācada m̄rū pira wāsia.

Jesu dji dromarã quĩrãpita bada

Mateo 26:57-68; Luca 22:54-71; Juaλ 18:12-24

53 Maλbe Jesura sacerdote dji dromaara BΛma jida edesidaa. Mama jūma
 sacerdote bororāda, judiorã dji dromarāda, judiorã ley jaradiabadarã sida
 ābaa dji jΛre duanasidaa.

54 Maλne Pedroba Jesu tΛmΛba ēpē n̄da sacerdote dji droma dema jūesia.
 Dji de auðu jūrã ca BΛde eda Pedrora Ācōrē de dromanebema zarrarã ume
 tΛBΛ cã chūmesia.

55 Maλne sacerdote bororāba, jūma dji dromarã bida ēberārāda jΛrΛsidaa
 Jesudebemada biē jaradamārēã. Idjira nēbΛrade BΛdapeda beabidida
 cr̄ichasidaa. Māwām̄na Jesu biē jaradida neē basia.

56 Zocārāba sewadeba Jesura biē jarasidaa, baribΛΓΛ ādjia jarapedadara
 abari quĩrãca baē basia.

57 Māwã panΛne λCΛrΛba piradrΛdapeda sewadeba jarasidaa:

58 -Daiba ūr̄sidaa idjia nāwã jarabΛΓΛda: "Ēberārāba opedada Ācōrē de dro-
 mada m̄la ār̄iya, baribΛΓΛ ewari ūbea babΛrΛde m̄la dewarada oya ēberārāba
 oadaēda."-‡

59 Māwām̄na ādjiza maλnebema jarapedadara quĩrã awara basia.

60 Maλbe sacerdote dji dromaara BΛra ēsi nūmepeda Jesua iwidiisia:

-Naλgrāba BΛra biē jara panΛa. Ādjia jara panΛra ζwārãca? ¿BΛa ni cārē
 sida panuēca?-

61 Jesura chupea besia. Panuē basia. Māwã BΛde sacerdote dji dromaara
 BΛba wayacusa Jesua iwidiisia:

-¿BΛra Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarađaca? ¿BΛra dadjia bia jarabada Ācōrē
 Warraca?-

62 Jesuba panusia:

-Māē, m̄la. Bārāba m̄l, Naλ Djara Edadara ununia Ācōrē ne jūma poya BΛ
 jΛwa araare chūmΛda idjaba jλrārāne zebΛrΛda.-§

63 Maλne sacerdote dji dromaara BΛ quĩrūbΛrΛba idjia jλ BΛra cōātapeda
 jarasia:

-¿Cārē cārēã dewarada jΛrΛdi idji biē jaramārēã?

64 ¿Bārāba ūr̄sidaa idjia Ācōrēda biē jara BΛda! Jālbe bārāmaarã ζidjira sãwã
 odi?-

Maλne jūmarāba jarasidaa Jesura bedeade BΛ carea beadida panΛda.

65 Maλbe λCΛrΛba Jesura dau idosidaa idjaba idji quĩrã BΛradapeda
 ch̄ibadjidaa. Ch̄inapeda jarabadjidaa:

-¿Ācōrēneba jaradua caiba bara ch̄isida!-

Māwã duanane Ācōrē de dromanebema zarrarāba Jesura jidadapeda puobadjidaa.

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:69-75; Luca 22:56-62; Juañ 18:15-18, 25-29

⁶⁶ Pedro mañ de droma duda baside sacerdote droma nezocawērāda aba zesia.

⁶⁷ Mañ wērāba idjira t_{ab} cã chũm_{ad}da unusia. Ac_l nũmepeda jarasia:

-B_lara Jesu Nazaredebema ume nĩbasia.-

⁶⁸ Mañne Pedroba nãwã mērāsia:

-M_lã jãl ēberāra unucaa. M_lã adua b_la b_la cārēda jara b_lada.-

Māwã jarapeda Pedrora de audu jūrã ca b_lade dji ēdr_lbadamaa wāsia.

Mañne eterreda berusia.*

⁶⁹ Wayacusa nezocawērāba Pedrora unupeda dji arima duan_lrāa jarasia:

-Za b_lada ādjidebema.-

⁷⁰ Pedroba māwã ũrīpeda wayacusa mērāsia. Dārēne arima duan_lba wayacusa Pedroa jarasidaa:

-Wārāda b_lara ādjidebema. B_lara Galileadebemada jāwā b_la. Ādji quīrāca bedeabaria.-†

⁷¹ Pedroba jarasia:

-iM_lã sewada jaraib_lr_l Ācōrēba cawa oya! Wārāneba jaraya: bārāba jara pan_l ēberāra m_lã unucaa.-

⁷² Māwã b_lade eterrera wayacusa berusia. Ara mañne Pedroba quīrānebasia Jesuba jaradara: “Eterrera barima umé berui naēna b_la barima ũbea m_lra unucaada aya.”‡ Pedroba mañnebema crīchab_lr_lde dārã jāsia.

15

Jesu Pilato quīrāpita edepedada

Mateo 27:1-2, 11-14; Luca 23:1-5; Juañ 18:28-38

¹ Āsabode sacerdote bororāra, judiorā dji dromarāra, judiorā ley jaradi-abada sida ābaa bedeade ausidaa Jesura Pilatoma ededi carea.* Ara mañda Jesura j_lwa j_l edesidaa.

² Pilatoba Jesua iwidisia:

-¿B_lada wārāda judiorā boroca?-

Jesuba panusia:

-Māē, b_la māwā jara b_la.-

³ Mañne sacerdote bororāba ne zocārāneba Jesura biē jarasidaa.

⁴ Mañ bērā Pilatoba waya Jesua iwidisia:

-Ūrīdua, ādjirāba b_lara ne jūmaneba biē jara duan_la. ¿B_la panuēca?-

⁵ Barib_lr_l Jesuba mañ sida panuē basia. Mañ bērā Pilatoba cawa crīchāē besia.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-31; Lucã 23:13-25; Juañ 18:38-19:16

⁶ Poaza judiorāba mañ ewari droma o pan_lne Pilatoba preso beada aba ēdr_l b_lbadjia. Ādjirāba iwidib_ldada ēdr_l b_lbadjia.

* **14:68** Mañne eterreda berusia. Griego bedeade ἄκαγα cartade mañra neēa. † **14:70** Ādji quīrāca bedeabaria. Griego bedeade ἄκαγα cartade mañra neēa. ‡ **14:72** Marco 14:27-31. * **15:1** Pilato. Romanorā boro Tiberio abadaba Pilator Judea druadebema boroda b_lasia. Dji boroda basia poa 26deba aba 36daa. Judiorā bororāba Jesura Pilatoma edesidaa ādjia preso bearā beacara pan_l bērā. Aba romanorāba māwā odida panasidaa.

⁷ Maľne ěberã Barrabá abadada basia. Maľ Barrabára idjiare bearã sida puru quĩrũbigasidade miã beasidaa. Maľ bẽrã preso panasidaa.

⁸ Maľne zocãrã judiorãda Pilatoma zedapeda iwidi duanesidaa idjia poaza obarida omãrẽã.

⁹⁻¹⁰ Pilatoba cawa basia sacerdote bororãda Jesu ume biẽ duanã bẽrã idjira jida diasidada. Maľ carea dji ěberãrã powua nũmlã iwidiisia:

-¿Bãrãba quĩrã panãca mãa za ßã judiorã borora ědrã ßãida?-

¹¹ Maľne sacerdote bororãba dji powua nũmlã nãwã jarasidaa: “Pilatoa jaradadua Barrabãdrã ědrã ßãmãrẽã.”

¹² Maľ carea Pilatoba wayacusa ãdjirãa iwidiisia:

-Mãwãra bãrãba judiorã boro abadara ¿mãa sãwã oi?-

¹³ Maľne ãdjirãba jĩgua jara duanesidaa:

-¿Crude cachi beabidua!-

¹⁴ Pilatoba iwidiisia:

-¿Cãrẽ cãrẽã mãwã oi? ¿Idjia cãrẽ cadjiruada osi?-

Mãwã bedea ßãde ãdjirãba wetara ßãga jara duanasidaa:

-¿Crude cachi beabidua!-

¹⁵ Pilatorã ěberãrã ume biẽ be amaaba Barrabãdrã ědrã basia. Baribãrã Jesura soaba ubipeda sordaorãa diasia crude cachi beadãmãrẽã.

¹⁶ Ara maľda sordaorãba Jesura ãdji de droma Pretorio abadade eda edesidaa. Mama waabema sordaorãda trãsidãa.

¹⁷ Maľbe djio pursupursua ßãda Jesua jãbisidaa. Borobari ãrã caadada idji borode wẽãju basidaa.

¹⁸ Maľbe jĩgua jara duanesidaa:

-¿Bio bia ßãa, judiorã boro!-

¹⁹ Idji borode bacuruba ubadjidaa idjaba dau idobadjidaa. Chĩrãborode copanesisidaa idjira wãrãda bio waya panã quĩrãca.

²⁰ Idjira ipida biẽ jaradapeda maľ pursupursua ßã jãbipedadara wẽãsidãa. Wẽãnapeda idjia jã badada wayacusa jãbisidaa. Maľbe crude cachi beadi carea edesidaa.

Jesu crude cachi ßapedada

Mateo 27:32-44; Luca 23:26-43; Juaľ 19:17-27

²¹ Jesu puru dajadaa edesidade ěberã Simoľ abadada Jerusaleñnaa zebãrã basia. Alejandroba Rupo bida maľ Simoľra ãdji zeza basia.† Idjira Cirene purudebema basia. Sordaorãba idjia Jesu crura ataubisidaa.

²² Mãwã Jesura ějũã Golgota abadamaa edesidaa. Golgota trãba jara ßãa Boro ßãwãrã.

²³ Mama uva ßã asea mirrada pueradada Jesua diasidaa pua droamãrẽã. Baribãrã Jesuba doẽ basia.

²⁴ Maľbe crude cachi ßãsidãa. Mãwãnacarea ne jemenesidaa Jesuba cacuade jã badara sãwã jedecadi cawaya.

²⁵ Jesu crude cachi ßãsidade ãmãdaũ ãrã basia.

²⁶ Maľne bedeadã cachi jira ßãsidãa cawabidi carea idjira cãrẽ cãrẽã beabãdada. Nãwã ßã basia: “Judiorã Boro.”

²⁷ Idjaba ne drãabadada umẽ Jesu caitã crude cachi jira ßãsidãa, aba idji jãwa araare, aba idji jãwa acãare.

²⁸ Mãwãsia Ācõrẽ cartade jara ßã quĩrãca. Nãwã jara ßãa: “Idjira ěberã cadjirua quĩrãca beasidaa.”‡

† 15:21 Romano 16:13. ‡ 15:28 Isaia 53:12. Griego bedeadẽ ãcãrã cartade versiculo 28 neãa.

29-30 Mañne ḗcaḗa ḗberārāda caita wānapeda boro ḗrātḗ ḗrātḗdapeda Jesua nāwā biē bedeabadjidāa:

–Ājāā, bḗa ḗcōrē de dromara ārīpeda ewari ūbeade wayacusa poya oibḗa, jara bḗduba ēdrḗdua! jḗā crudeba uḗa zedua!–

31 Abari quīrāca sacerdotē bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida Jesura ipida biē jarabādade nāwā jarabadjidāa:

–Idjia dewarārāda carebasia, baribḗa ara iduba poya ēdrḗē.ḗ

32 Māwāra ḗdjira ḗcōrēba ēdrḗ edabari diai jaradaca? ḗdjira Israelēdebema boroca? Jḗā crudeba uḗa zeida bḗa dairāba cawadapeda ḗjāni carea.–

Mañne Jesu caita crude cachipedada bida abari quīrāca biē jarasidaa.

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Luca 23:44-49; Juaḗ 19:28-30

33 Umatipa ḗmādaura quisia.* Maḗba naḗ ējūāra hora ūbea jūma pāima nūmasia.

34 Hora ūbea badacarea Jesuba jḗgua jarasia:

–Eloi, Eloi, ḗlama sabactani?–

Maḗ arameo bedeaba jara bḗa: “Mḗ ḗcōrē, mḗ ḗcōrē, ḗcārē cārē mḗduba beesi?”

35 Maḗ bedeā ūrḗbādade ḗcaḗa mama caita duanḗba jarasidaa:

–Ūrḗnada, idjia Elíada trḗ bḗa.–

36 Ara maḗda aba pira wāpeda uva bḗa oregueada mōda quirude dodoba dasia. Bacurude jḗpeda Jesua diasia domārēā. Maḗbe dji ēberāba jarasia:

–Jḗānada; acḗdia Elíaba idjira uḗa bḗde zei cawaya.–

37 Mañne Jesura mīādua biapeda ḗyādrasia.

38 Ara māwābḗrḗde ḗcōrē de dromane eḗa wua eatḗ jira bḗada ēsidra ḗtḗba eḗa cōā dogosia.†

39 Romanebema sordaorā boro Jesu quīrāpita bḗba idji māwā beubḗa unuside jarasia:

–Wārāda naḗ ēberāra ḗcōrē Warra basía.–

40 Mañne ḗcaḗa wērārāba tḗmḗba acḗ duanasidaa. ḗdjirā tāēna Maria Magdalenada, Salomé sida panasidaa. Dewarabema Maria sida basía. Santiago Tēābema abadaba, Jose bida maḗgḗ Mariara ādji papa basía.

41 Jesu Galileade baside maḗ wērārāra idji ume nḗbasidaa idjaba careba panasidaa. Arima dewara wērārāda baraasia Jesu ume Jerusaleḗnaa wāpedadada.

Jesu tḗbaripedada

Mateo 27:57-61; Luca 23:50-56; Juaḗ 19:38-42

42-43 Nurēma ḗnḗūbada ewari basía. Maḗ ewari carea judiorāra ne o panasidaa. Queubodoḗ Jose Arimatea purudebemada Pilatoma wāsia. Maḗ Josera judiorā bororānebema basía. Jūmarāba idjira bio bia unubadjidaa. Idjia jḗā babadjia ḗcōrēba jūmarāda pe erobamārēā. Ne waya neḗ Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwīdisia tḗbari carea.

44 Mañne Pilatoba cawa crīchaē basía sāwā Jesura isabe beusida. Maḗ carea sordaorā boroda trḗpeda iwīdisia Jesura wārāda beusi cawaya.

45 Sordaorā boroba wārāda beusida ada bērā Pilatoba Josea Jesu cacuara idu edebisia.

ḗ 15:31 Carebasia. Griego bedede bḗ bḗa “ēdrḗ edasia.” * 15:33 Amos 8:9-10. † 15:38 Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15.

⁴⁶ Joseba borobada nēdopeḁa Jesu cacuara crudebemada udaa ḁḁpeḁa maḁ borobaba ḁḁrá ḁḁsia. Maḁbe mōjē uria corodade eḁa ḁḁpeḁa mōgara waiḁḁaba uriara jūāḁḁḁḁ ḁḁsia.

⁴⁷ Maria Magdalēnaba, Jose papa Maria biḁa acḁ panasidaa Jesu cacuara mama ḁḁḁḁada.‡

16

Jesu ḁḁḁḁada ḁḁḁḁḁ nezocaba jaraḁa

Mateo 28:1-10; Luca 24:1-12; Juaḁ 20:1-10

¹ ḁḁñūḁada ewari jōnacarea Maria Magdalēnaba, Santiago papa Mariaba, Salomé biḁa querada nēdosidaa Jesu cacuara paḁḁḁi carea.

² Nabema ewari domianebemane diapeḁa ara ḁḁmāḁau odjabḁḁḁḁ eḁ jira Jesu ḁḁḁḁḁḁamaa wāsidaa.

³ Maḁne nāwā jara nībasidaa:

-Dadjira eḁa wāni carea ḁḁjāḁ mōgara waiḁḁaba uria jūāḁḁḁ ḁḁra caiba āyā ḁḁli?-

⁴ Baribḁḁḁ araa acḁḁḁḁade unusidaa mōgara waiḁḁabara orrocawa coḁḁada.

⁵ Ara maḁḁa uriae eḁa wāsidaa. Eḁa wāḁḁḁḁḁ cūḁrada unusidaa. Idjia draso a jḁ ḁḁra totroa querasia. ḁḁji jḁwa araare chūmasia. Idji carea wērārāra dauperasidaa.

⁶ Maḁ cūḁḁra eḁ jira jarasia:

-Dauperarānada. Bārāḁa Jesu Nazaredebemada crude cachipeḁḁḁada jḁḁ paḁḁḁ. Idjira ḁḁḁḁḁḁḁ. Idji ḁḁpeḁḁḁamaa acḁḁḁḁḁ. Nama ḁḁḁḁ.

⁷ Jāḁbe idji ume nīḁpeḁḁḁarāma a wānada. Pedroa, waabemārāa biḁa jaraḁḁḁḁ Jesura ḁḁji na Galilea druḁḁḁḁ wāḁḁḁḁḁ. Jāma idjira ununia idjia naēna jaraḁa quīḁḁḁḁ.*

⁸ Maḁne daupera paḁḁḁa cacua ure nīpanasidaa. Ara maḁḁa wērārāra Jesu cacua ḁḁḁḁḁḁḁ uriaeḁa pira wāsidaa. Ne waya paḁḁḁ bēḁā ni aḁḁḁa beḁeḁḁḁḁ basia.†

Jesuba Maria Magdalēnaa ara idjida unubida

Juaḁ 20:11-18

⁹ Jesura diapeḁḁḁḁ nabema ewari domianebemane ḁḁḁḁpeḁḁ naārā Maria Magdalēnaa unubisia. Maḁ wērānebemada Jesuba naēna jairāda siete āyā jaḁḁḁḁḁḁ.

¹⁰⁻¹¹ Maḁbe Mariara Jesu ume nīḁpeḁḁḁarāma a wāsia. Idji jūēside ḁḁḁḁḁḁḁ wadi sōḁḁḁa jīḁ panasidaa. Māwā paḁḁḁ Mariaba ḁḁḁḁḁḁ jarasia Jesura zocai ḁḁada unusida. Māwā ūḁḁḁḁḁḁḁna jḁḁḁḁḁḁ basia.

Jesuba dewara umē paḁḁḁḁ ara idjida unubida

Luca 24:13-35

¹² Māwānacarea Jesu ume nīḁpeḁḁḁarāda umē puru dajada nībasidaa. Maḁḁḁḁḁ Jesuba ara idjida quīḁḁḁ awara unubisia.

¹³ ḁḁḁḁḁ jēḁa wānapeda waabemārāa jarasidaa. Māwāḁḁḁḁḁ wadibiḁa jḁḁḁḁḁḁ basia.

Jesuba eḁḁḁḁḁḁ ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Luca 24:36-44; Juaḁ 20:19-23

‡ **15:47** Jose. Maḁḁḁ Joseḁa Arimateadebemaēḁa, āḁḁḁḁḁ Santiago Tēḁḁḁ abada ume dji djaba basia. Marco 15:40; 16:1. * **16:7** Marco 14:28. † **16:8** Griego beḁeḁḁḁḁ ḁḁḁḁḁ cartade Marcoba ḁḁḁḁḁḁ namabe ḁḁḁ. Versículo 9ḁḁḁḁ aba 20ḁḁḁ neēḁa.

¹⁴ Māwānacarea Jesuba edadarā once panΛ ne co chūpanasidade ara idjida unubisia. Ādji cΛwΛrΛ zareadeba ĩjānaē panana carea quēāsia. Idji λrēbada unupedadaba ādjirāa jarasidamīna ĩjānaē panasidaa.

¹⁵ Maλbe Jesuba ādjirāa jarasia:

-Drua beaza wānapeda bedeā bia mλnebemada jūmarāa jaradadua.

¹⁶ Maλ bedeada ĩjāsīdara idjaba borocuesidara Ācōrēba ēdrΛ edaya. BaribΛrΛ maλ bedeā ĩjāéra idjia cawa oya.

¹⁷ Mλ ĩjā beaba naλgΛda oēia Ācōrē λbΛa eropanΛda unubidi carea: mλ trλneba jairāda āyā jΛretadīa idjaba adua panΛ bedeade bedeādīa.

¹⁸ Dama arada ādji jΛwaba jidadīa. Nēārā dadji beabarida dodibΛrΛ maλba biē oēa. Idjaba cacua biē beara ādji jΛwa λrλ bΛbΛdade biacuadīa.-

Jesu bajānaa wāna

Luca 24:50-53

¹⁹ Māwā jaradacarea dadjirā Boro Jesura Ācōrēba λtaa bajānaa edesia. Mama Ācōrē jΛwa araare chūmesia.

²⁰ Maλbe Jesuba edadarāba idji bedeāra ādji wābΛdaza jarasidaa. Dadjirā Boroba ādjirāa carebasia. Ne ununaca obi bΛdeba cawabisia ādjia jara panΛra wārā arada.

LUCA BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA LUCABA BADA

Nañ cartara Lucaba ðasia. Idjira griego basica ðaa. Colosa 4:14de, Pilemoñ 24de bida jara ðaa Lucara Paulo ume nıbasida. Mateoba, Marco bida adjiza carta Jesucritodebema ðapedadacarea Lucaba nañ cartara ðasia.

Lucaba nañ cartara eberã dji droma Teopilo itea ðasia cawamãrẽã Jesudebema idjia jaradiapedadara wãrãda (1:1-4). Lucaba waabemarã cãyãbara ebudaara ðasia Borocuebari Juañ topedadadebemada (1:5-80), Jesu topedadadebema sida (2:1-52). Mañare ðal ðaa Juañba Jesu borocuedadebemada (3:1-22), Jesu drõã naenabemarã trãda (3:23-38), idjaba diauruba Jesu miã sã badadebemada (4:1-13). Mañare ðal ðaa Jesuba Galilea druede jaradia nıbadadebemada (4:14deba aba 9:50daa) idjaba Jerusaleñnaa wãbãrãde jaradia badadebemada (9:51neba aba 19:27daa).

Jrũare ðal ðaa Jesu Jerusaleñne mãwãnebemada: Jerusaleñ puru carea jãñada, crude beapedadada, ãrẽbadada, idjaba idji jã ðearã quĩrãpita bajãnaa wãnada (19:28deba aba 24:53daa).

Lucaba ebuda ðasia Æcõrẽba cawa oidebemada (2:25-35; 19:37-44; 21:20-24) idjaba cadjirua obadarã idjimaa jẽda zebadarãda edra edaidebemada (1:67-80; 15:1-32; 19:1-10). ðarima zocãrã ðasia cadjirua obadarã Jesuba quĩrã djuburiaada: judiorãda, judiorãẽda, Samariadebemarãda, ne neẽ quedeada, Romanebema boro itea parata jarã pebadarã sida.

Luca cartade ebuda ðaa wẽrãrã sida Jesuare panasidada. ðal ðaa Elisabedebemada (1:5-66), Mariaðebemada (1:26deba aba 2:52daa), Ananebemada (2:36-38), idjaba Jesu carebadarãnebemada (8:1-3). Mañ awara wẽrãrãba idji ãrẽbadadebemada naãrã cawasiãda (24:1-12).

Lucaba Teopiloa ðal diabueda

¹ Æcõrẽba dadjirã tãena odadebemada zocãrãba ðal quĩrãsiãda.

² Jũma mañ oda unupedadaba nẽbãrãsiãda idjaba jaradiasiãda. Dji carta ðapedadaba mañda ðasiãda.

³ ðaa dji droma ðaa Teopilo, mãã bida jũma mañ mãwãnada bio quĩrãcuita iwidida bẽrã, mãmaarã bia ðaa ðal itea aride ðal diabueida.

⁴ Mãwã ðaa cawaya ðalã jaradiapedadara wãrãda.

Borocuebari Juañ todi cawabida

⁵ Herode Judea druede bema boro baside sacerdote Zacariada basia.* Mañ Zacariara sacerdoterã idji ume trajabada sida Abiãrã abadjiãda.† Dji quima Elisabera Aaroñ eberãrãneba yõna basia.

⁶ Adjira umena Æcõrẽ quĩrãpita jipa panasidaa. Æcõrẽba obi jaradara jũma jã o panã bẽrã biẽ jaradi neẽ panasidaa.

⁷ Baribãrã Elisabera warra toca bada bẽrã warra neẽ panasidaa. Mañ awara bio drõãda panasidaa.

⁸ Mãwã panãne Zacaria Æcõrẽ de dromane trajai ewarida jũesia. Mañ bẽrã idjira, waabema sacerdoterã idji ume trajabada sida Æcõrẽ quĩrãpita traja panasidaa.

* 1:5 Herode. Mañ Herodera "dji Droma" abadaa. † 1:5 Abiã. 1 Cronica 24:10.

9 Mañne sacerdoterãba obada quĩrãca ne jemenesidaa caiba Æcõrê de dromane eda incienso querada bá diaida ßa cawaya. Mañne Zacaria trãda odjasia.

10 Incienso quera bá diai horada jũena bẽrã Zacariara eda wãsia.† Mañne puruba dajadaare Æcõrêa iwidi panasidaa.

11 Mãwã ßa ðe bajãnebema nezocada quera bá diabada jãwa araare odjasia.

12 Idji unside Zacariara bio dauperpeda abeda cawa crĩchaẽ basía.

13 Baribãrã bajãnebema nezocaba jarasia:

–Ne wayarãdua. Bãa Æcõrêa iwidi badara idjia ùrĩsia. Bã quima Elisabeba warrada toya. Idji trãra ßadua Juaã.

14-15 Maã warra carea zocãrã ßasridadia. Idjira Æcõrê quĩrãpita dji droma bai bẽrã ßa sida bio ßasrida baya. Uva ßa aseada, itua sida doca baya. Biteda bebãrã ewarideba Æcõrê Jaurera idji ume baya.§

16 Idjia zocãrã israelerãra Æcõrêmaa jêda zebiya.

17 Eliãba erobada jaureda, ßããa sida ßa warraba erobaya. Mañneba idjira dadjirã Boro na wãya dji zezada ãdji warrarã ume ibiabi carea.* Maã awara ïjãnaẽ bea sida carebaya jipa beaba crĩchabada quĩrãca crĩchadamãrêã. Mãwã carebaya puruba dadjirã Borora bia edadamãrêã.–

18 Mañne Zacariaba bajãnebema nezocaa iwidiisia:

–¿Mãã sãwã cawai ßãa jara ßãra wãrãda? Mãra bio drõãda ßãa. Mã quima sida djorada ßãa.–

19 Bajãnebema nezocaba Zacaria jarasia:

–Mãra Gabriel, Æcõrê nezocaa. Idjia mãra ßãmaa diabuesia mãã bedea biada jaramãrêã.

20 Mãã jara ßãra Æcõrêba ßãda ewaride wãrãda mãwãya. Baribãrã ïjãnaẽ bẽrã ßãra quĩrãme cara beya abã ßã quima warra tobãrãda.–

21 Maãmisa ëberãrãba dajada jãã panasidaa. Ædjia cawadaẽ panasidaa sãwãerã Zacariara jãcua eda dãrãbãrãda.

22 Mãwã ßã ðe idjira dajadaa zesia baribãrã poya bedeaẽ basía. Quĩrãme cara beda bẽrã ababe sëyãneba bedea basia. Mããba ëberãrãba cawasidaa Æcõrêba idjia ne unubisida.

23 Idji Æcõrê de dromane trajai ewari jõnacarea Zacariara diguidaã wãsia.

24 Mãwãnacarea idji quima Elisabera biogoa besia. Mãã bẽrã Elisabera jedeco juesuma diguidaã besia. Nãwã crĩchasia:

25 “Æcõrêba mãra carebasia biogoa bemãrêã. Jãwã bia odaba mã quĩrã perara ãyã ßãsia. Ëberãrãba mãra waa biẽ jaradaã.”

Bajãnebema nezocaba Mariaa jarada

26-27 Elisabe sei jedeco biogoa bedacarea Æcõrêba bajãnebema nezoca Gabrielda Galilea druade Nazare puruãda diabuesia awẽrã umaquĩrã adua ßã Mariamaa. Mãã Mariara Jose ume dji edadi carea bedea bia panasidaa. Josera Davideba zeda basía.

28 Bajãnebema nezocara Mariama jũepeda nãwã jarasia:

–jMẽrã! Æcõrêba ßãra bia erobãa.† Idjira ßã ume ßãa.–

† 1:10 Incienso querada bá diaida ßã. Exodo 30:34-38. § 1:14-15 Numero 6:1-5; Juece 13:2-5.

* 1:17 Malaquia 4:5-6. † 1:28 Æcõrêba ßãra bia erobãa. Griego bedea ßãrã cartade nãwã ßã ßãa: “Æcõrêba ßãda dewara wẽrãrã cãyãbara biara erobãa.”

29 Mañ bedea ũrĩside Mariaba abeda cawa crĩchaẽ basía cãrẽ cãrẽã bajãnebema nezocara mãwã bedea ßada.

30 Mañne bajãnebema nezocaba idjía jarasia:

–Maria, ne wayarãdua; ãcõrẽba ßara careba ßaa.

31 Mañ bẽrã ßara biogoa ßepeda warrada toya. Mañ warra trãra ßadua Jesu.†

32 Idjira dji droma baya idjaba ãcõrẽ dji dromaara ßaba idji Warraada aya. ãcõrẽba idjira israelerã boroda ßaya idji drõãenabema Davi ßada quĩrãca.

33 Idjira Jacobodeba yõpedadarã boroda ßaya. Ewariza ãdjirãra pe erobaya.–§

34 Mañne Mariaba bajãnebema nezocaa iwidisia:

–Mãra umaquĩrã adua ßada çsãwã biogoa bei?–

35 Bajãnebema nezocaba panusia:

–ãcõrẽ Jaurera ßamaa zepeda idji ßãlara ßa ume ßaya. Mañ bẽrã idjia dia ßa warra ßaa tobrãda ãcõrẽba idji Warraada aya.

36 ßa apipi Elisabe sida warra toya.* Djorada ßamĩna idjaba warra tocaada abadamĩna sei jedeco ßaa biogoa ßada.

37 ãcõrẽba poya oẽra neẽa.–

38 Mariaba panusia:

–Mãra ãcõrẽ nezocaa. Bia ßaa ßaa jarada quĩrãca idjia oida.–

Mañbe bajãnebema nezocara idji quĩrãpitabemada wãsia.

Mariaba Elisabe acãde wãna

39 Mãwãnacarea Mariara isabe Elisabe purudaa wãsia. Mañ purura Judea druua eyaída ßade ßaa.

40 Mama Zacaria dede eda wãpeda Elisabea jarasia:

–¡Mẽrã!–

41 Elisabeba Maria bedea ũrĩbrãde idji warra ßiteda quirura domicasia. Ara mãda Elisabera ãcõrẽ Jauredaba ßesia.

42 Mañne Mariaa nãwã jĩgua jarasia:

–ßara wãrãda dewara wẽrãrã cãyãbara ãcõrẽba biara careba ßaa. ßa warra sida ãcõrẽba bio bia ßaya.

43 çMãra cai mã Boro papaba jãwã acãde ze ßara?

44 Ara ßa bedea ũrĩbrãde warra mã ßiteda ßara ßasridaba domicasia.

45 ãcõrẽba jaradara wãrãda mãwãida jãna bẽrã ßara bio bia ßaa.–

46 Mañne Mariaba jarasia:

Soẽba mã jaraya: ãcõrẽra dji dromaa.†

47 ãcõrẽ mã edra edabari ume mãra bio ßasrida ßaa.

48-49 Idjia za quiru nezocara bia erobaa.

Idiba ãtaa jũmarãba jaradia ãcõrẽ jũma poya ßaba mãra bio careba ßada, mã itea ne waibãada o ßa bẽrã.

¡Aba idjidra ãcõrẽa!

50 Mañ bẽrã idji waya ßeara ewariza quĩrã djuburia ßaya.

51 ãcõrẽba idji ßãadeba ne waibãada ocuasía.

Ara ãdjiduba dji dromada crĩcha ßeara idjia memenebisía.

‡ 1:31 Mateo 1:21. § 1:33 2 Samuel 7:8-16. * 1:36 ßa apipi. Griego bedea de mãra ebuda ßaãa.

† 1:46 1 Samuel 2:1-10; Salmo 113:5-9.

- 52 Dji droma beadara āyā bəlcuapeda dji edaara quedeada dji dromada bəlcuasía.
- 53 Dji ne neē quedeaa ne jūma biada diasía, baribəɽə dji ne bara beara jəwə bari āyā wābicusía.
- 54-55 Idji nezoca Israel purura carebasía. Idjia Abrahəɽə, idjideba yōbədərā sía ewariza quĩrā djuburiaya dadji drōā naēnabemarāə jaradə quĩrāca.
- 56 Mariara Elisabe dede jedeco ũbea bapeda diguidaa wāsía.

Borocuebari Juaā toda

- 57 Idji ewari jūēsíde Elisabera warra tosía.
- 58 Idji caita panabadaba, idji ēberārā bida maā ũrísídade idji ume bəsrídasídaa Ācōrēba bio quĩrā djuburiada bērā.
- 59 Warra todacarea ocho ewari bəde əbaa dji jəresídaa warra cacuara wēəgodi carea.‡ Maāne ʌcəɽəba idji zeza trə Zacariada bə quĩrāə panasídaa.
- 60 Baribəɽə dji papaba jarasía:
–Māwā trə bədaēə, ətebəɽə idji trəɽə bəda Juaā.–
- 61 Ādjirāba jarasídaa:
–ĵcārēə maā trəɽə bədi? Bārā ēberārā tāēna maā trəɽə neēə.–
- 62 Maābe dji zeza Zacariaa sēyāneba iwídisídaa cārē trəda bə quĩrāə bə cawaya.
- 63 Maā carea Zacariaba bacuru pewedeada enebisía. Maāgəde nāwā bəslía: “Idji trəɽə bəda Juaā.”
Maā unusídade jūmarāba cawa crīchadaē basía.
- 64 Ara maāne Zacariara quĩrāme cara bədaə waya bedeasía. Ara maāda idjia Ācōrēba bia bedeasía.
- 65 Jūma ədji caita panabadaba maānebema ũrísídade Ācōrē waya panəba jūma Judea drua eyaídə bəde nēbəɽəbadjídaa.
- 66 Jūma maā ũrípədədəba jarabadjídaa: “Māwā baibəɽə, maāgə warrara dji droma baya.” Māwā jarasídaa Ācōrē bəɽə dji warra ume bə bērā.
- 67 Zacariara Ācōrē Jauredeba bəpeda nāwā bedeasía:
- 68 jIsraelerā Ācōrēra bio bia bəə, idji ēberārā ədrə edai carea ze bə bērā!
- 69 Idji nezoca Davídeba zedada diabuebəɽə dadji Ēdrə Edabarida bəmərēə.‡
- 70 Naēna Ācōrēba idjideba bedeabadarāə maānebemada jarabisía.
- 71 Idjia jarabisía jūma dadjirā dji quĩrūnebemada, dadjirā quĩrāma panənebema sía ədrə edaídə.
- 72 Māwā oya dadji drōā naēnabemarāə quĩrā djuburiayaə əda bērā idjaba ədjirā ume beəə bədaə jūma oyada əda bērā.
- 73-74 Idjia dadji drōənenabema Abrahəɽə jarasía dadjirā dji quĩrū jəwəədəbemada ədrə bəda.
- Māwā ne wayaa neē dadjirāba idjira poya ēpē panania.
- 75 Dadjirā zocai panəmísə idji quĩrāpita biya, jipa nībədi.
- 76 Maābe Zacariaba idji warraəbemada nāwā jarasía:
Warra, bəə Ācōrē dji dromaara bədeba bedeabariada ədiə. Bəə dadjirā Boro na wāya idji o jari carea.*
- 77 Bəə israelerā cawabiya sāwā Ācōrēba ədji cadjiruara quĩrədoapeda ədrə edaídə.

‡ 1:59 Genesis 17:10-12. § 1:69 2 Samuel 7:12-13; Salmo 132:17. * 1:76 Malaquía 3:1.

78 Ācōrē quīrāra bio waiβ_{AA} β_{AA}. Dadji Ēdr_Λ Edabarira bajāneba zeya λmādadu odjabari quīrāca.

79 Maλba dji pāimane beaa, dji beudi waya beaa bida Ācōrēra cawabiya. Idjaba dadjirāa cawabiya sāwā idji ume necai pananida.

80 Dji warrara warisia idjaba Ācōrē Jauredeba zarea βesia. Drōā bađacarea ējūā pōāsa ewaraga β_Λde β_Λde wāsia. Mama babadjia aba jūmarā quīrāpita beđeab_{ΛrΛ} ewaridaa.

2

Jesu toda ewari

Mateo 1:18-25

1 Maλ ewaride Romanebema boro Cesar Augustoba idji j_Λwaeđa beara jūma juachabisia.* Maλ bērā jarasia puru āi beara ādji puruđaa wānamārēā.

2 Maλ ēberārā juachabidara idjia naārā obida basia. Maλ ewaride Cirenioda Siria druade dji boro basia.

3 Maλne jūmarāda juachadamārēā ādji puruza wāsidaa.

4 Maλ ewaride Josera Galilea druade Nazare puruđe βabadjia. Idjira Davideba zeđa bērā Judea druade Beleλ puruđaa wāsia. Beleλra Davi topeđaada puru basia.

5 Ādji juachadamārēā idji quima bai Maria ume wāsia. Maλ ewaride Mariara biogoa basia.

6 Beleλne pan_Λne Maria warra toi ewarira jūēsia.

7 Cāibada de bari β_{ΛrΛ} neē bērā idji warra iwina tođara wuaba β_{ΛrΛ}peđa animarā ne cobadađe coquirusia.

Bajānebema nezoca oveja wagabadarāma odjada

8 Maλ diamasi oveja wagabadarāba ādji ovejara Beleλ caita waga panasidaa.

9 Cawaēne bajānebema nezocada ādjima odjasia. Maλne Ācōrē quīrāwārēā dorrorroaba ādjima bio λnaga nūmesia. Maλ carea oveja wagabadara bio dauperasidaa.

10 Barib_{ΛrΛ} bajānebema nezocaba ādjia jarasia:

-Ne wayarānada. M_Λba beđa biada bārāa jarade ze β_Λ. Maλ beđa carea jūmarāda β_{Λsr}idaa.

11 Idi Davi topeđaada puru Beleλne bārā ēdr_Λ edabarida tosidaa. Idjira Critoa, dadjirā Boroa.†

12 Naλg_Λdeba bārāba cawadia m_Λba jarab_{ΛrΛ}ra wārāda: bārāba maλ warra zaquera wuaba β_{ΛrΛ} β_Λda animarā ne cobadađe ununia.-

13 Ara māwā jarab_{ΛrΛ}de bajānebema nezocarāda zocārā odjasiđaa. Jūma ādjirāba Ācōrēa nāwā bia beđeasidaa:

14 j_ΛĀcōrē λ_Λ bajāne β_{ΛrΛ} bio bia quirua! j_Λēberārā Ācōrēba bia unu β_{ΛrΛ} naλ ējūāne necai beadia!‡

15 Maλbe bajānebema nezocarāra bajānaa wāsidaa. Ara maλda oveja wagabadarāba jarasidaa:

-Māēteara dadjirā Boroa cawabidara Beleλnaa ac_Λde wānia.-

* 2:1 Idjia māwā obisia puru beaza idji itea paratara aride j_{ΛrΛ} pedi carea. † 2:11 Crito. Maλg_{ΛrΛ} tr_Λēa, āteβ_{ΛrΛ} griego beđeaa. Arameo beđeade jarabadaa "Mesias." Jara β_Λ "Ācōrēba ēdr_Λ edabari diai jaradaa" wa "Ācōrēba dadjirā Boroa β_Λmārēā β_Λda." ‡ 2:14 j_Λēberārā Ācōrēba bia unu β_{ΛrΛ} naλ ējūāne necai beadia! Griego beđeade maλra ebuda β_Λēa.

16 Ara maḷda wābΛΓΛsidaa. Jūēsidade Mariada, Joseda, dji warra zaque sida unusidaa. Warra zaquera animarā ne cobadade basia.

17 Maḷ unupedaacarea bajānebema nezocaba warradebema jaradara ādjia jūmarāa nēbΛΓΛsidaa.

18 Oveja wagabadaba jara panΛ ūrīsidade jūmarāba cawa crīchadaē panesidaa.

19 BaribΛΓΛ dji papa Mariaba maḷgΛdebemada idji sođe jūma quīrācuita crīcha babadjia.

20 Oveja wagabadarā jēda wābΛdade ādjia unupedada carea idjaba ūrīpedada carea Ācōrēa bia bedeasidaa. Bajānebema nezocaba jarada quīrāca wārāda jūma māwāsia.

Jesu Ācōrē de dromanaa edepedada

21 Warra tođacarea ocho ewari bΛde dji warra cacuara wēāgosidaa. Maḷne idji trḷra bΛsidaa Jesu, dji papa biogoai naēna bajānebema nezocaba jarada quīrāca.

22 Warra toda carea dji papaba wagaida bΛ ewarira wagasia Ācōrēba Moisea diada leyde bΛ bΛ quīrāca. § Maḷ ewari jōnacarea idjia dji zeza ume warra zaquera Jerusaleḷnaa edesidaa Ācōrē quīrāpita bΛdi carea.

23 Māwā osidaa Ācōrē leyde nāwā bΛ bΛ bērā: “Jūma warra iwinara Ācōrēa diadida panΛa.”*

24 Maḷ awara Ācōrē quīrāpita bia bei carea dji papaba puchirāda babue diabisia Ācōrē leyde nāwā bΛ bΛ bērā: “Puchirāda wa putujuda umé diaida bΛa.”†

25 Maḷ ewaride ēberā Simeoḷ abadada Jerusaleḷne basia. Maḷ Simeoḷra jipa basia idjaba Ācōrēba jara bΛra quīrācuita ijā obadjia. Idjia jḷā basia Ācōrēba Israel puru sobiabi ewarida. ‡ Ācōrē Jaurera idji ume basia.

26 Naēna Ācōrē Jaureba idjia cawabisia idji jaidai naēna Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara unuida.

27 Ācōrē leyde bΛ bΛ quīrāca odi carea djibarirāba Jesura Ācōrē de dromanaa edesidade Ācōrē Jaureba Simeoḷra araa wābisia.

28 Simeoḷba dji warra unuside bara edapeda Ācōrēa nāwā bia jarasia:

29 Mḷ Boro, jāḷbebΛΓΛ bΛ nezocara idu necai beubidua bΛa jarada quīrāca oda bērā.

30 BΛa ēdra edabari diai jaradara mḷa unubisia.

31 BΛa idjira bΛsia jūma puru beaba ununamārēā. §

32 Idjira ḷnaa quīrāca baya judiorāēba bΛdebemada cawadamārēā.

Idji carea bΛ puru Israelera bia jaradia.*

33 Simeoḷba ādji warradebema jara bΛ ūrīsidade Jesu djibarirāba cawa crīchadaē basia.

34 Maḷne Simeoḷba ādjira bia jara bΛpeda Mariaa nāwā jarasia:

–Ācōrēba naḷ warrara diasia israelerā zocārā bia bΛmārēā idjaba zocārā biē bΛmārēā. Cawabiya idjira Ācōrēneba ze bΛda, māwāmīna idjira biē jaradia.

§ 2:22 Levitico 12:1-8. * 2:23 Warra iwina. Exodo 13:2. † 2:24 Levitico 12:6-8. ‡ 2:25 Isaia 40:1-5; 49:13-16; 57:18-19; 61:1-3. § 2:31 Isaia 40:5; 52:10. * 2:32 Isaia 42:6; 46:13; 49:6.

³⁵ Māwā zocārāba ādji sode mērā erobeara unubidia. Idjaba bāra bio sopua baya mīāsuba subāda quīrāca.-

³⁶ Arima Ācōrēneba bedeabari Ana abadada basia. Idjira Aserdeba yōna Panuel cau basia. Idjira djorada basia. Awērā quiruda quima edapeđa siete poa bāde pēdra basia.

³⁷ Idji pēdra bedara 84 poa basia.† Ewariza āsa, diamasi bida Ācōrē de dromanaa wābadjia Ācōrēa bia jarai carea, ne codaca ewari oi carea idjaba Ācōrēa iwidi carea.

³⁸ Maā djorara Jesu djibarirā caita wāpeđa Ācōrēa bia bedeasia. Maābe Ācōrēba Jerusaleā puru ēdra edai ewari jāā bea dji warra zaquedebemada bedeasia.‡

³⁹ Ācōrē leyde bā bā quīrāca jūma opedadacarea Josera, Maria sida Galilea druade ādji puru Nazaređaa jēda wāsidaa.

⁴⁰ Dji warrara cacua ābā warisia. Idjira bio ne cawasia idjaba Ācōrēba ne jūmane idjira carebadjia.

Jesu Ācōrē de dromane bada

⁴¹ Poaza Jesu djibarirāra Jerusaleānaa wābadjidaa judiorā Egiptoēba ēdrapeđada quīrānebabada ewari ođi carea.§

⁴² Jesu doce poa baside ādjira wāsidaa maā ewari droma bađi carea jūma judiorāba obada quīrāca. Jesu sida ādji ume wāsia.

⁴³ Maā ewari droma jōnacarea ādjira jēda wāsidaa. Baribāra ādji warra Jesura Jerusaleāne besia. Maāra ādjia adua panasidaa.

⁴⁴⁻⁴⁵ Crīcha panasidaa Jesura ēberārā tāēna nīda. Māwā ewari āba nībasidaa. Qewara idji jarasidaade ādji ēberārā tāēna ununaē basia. Ara maāda jēda Jerusaleānaa Jesu jarāde wāsidaa.

⁴⁶ Ewari ūbea babāraide idjira unusidaa Ācōrē de droma dajadaare judiorā ley jaradiabadarā tāēna chūmāda. Ādjia jaradia panāra ūrī basia idjaba ādjia iwidiabadjia.

⁴⁷ Maāne ādjia iwidiabadade idjia aride panubadjia. Jūma idji ūrī panāba cawa crīchadaē panasidaa necawaadeba panu bā bēra.

⁴⁸ Djibarirāba idji unusidade cawa crīchadaē basia. Dji papaba idjia iwidiā:

-Warra, ābā cārē cārēā jāwā osi? ĶCārē cārēā nama besi? Bio sopua panāba māa, bā zeza bida bāra jarā panasidaa.-

⁴⁹ Jesuba panusia:

-Bārāba Ķcārē cārēā māra jarā panasida? ĶMā Zeza dede baida bāda adua panāca?-

⁵⁰ Baribāra Jesuba jaradara djibarirāba cawadaē basia.

⁵¹ Maābe Jesura ādji ume Nazaređaa wāsia. Ādjia jarabādara idjia jūma jā obadjia. Jūma Jerusaleāne māwānara dji papaba bio quīrācuīta crīcha babadjia.

⁵² Jesura cacua ābā warisia idjaba ewariza ne cawara wāsia. Ācōrēba, ēberārā bida idjira bia unusidaa.

† 2:37 *Idji pēdra bedara 84 poa basia.* Griego bedeade ebuda bāēa. Acarāmaarā jara bāa Anara 84 poa basida. ‡ 2:38 *Isaia 52:10.* § 2:41 *Exodo 12:1-27.*

3

Borocuebari Juañnebema

Mateo 3:1-12; Marco 1:1-8; Juañ 1:19-28

¹ Tiberio Cesar quince poa Romanebema boro ðADE Poncio Pilatoda Judea druade dji boro basía. Herodeda Galilea druade dji boro basía.* Dji djaba Pelipeda Traconite druade idjaba Iturrea druade dji boro basía.† Lisaniada Abilene druade dji boro basía.

² Anáda idjaba Caipáda sacerdote dji dromarã basía.‡

Mañ ewaríde ējūā pōāsa ewaraga ðADE Ācōrēba Zacaria warra Juaña bedeasia.

³ Mañ bēra Juañra jūma Jordañ do caita bearāa jarade wāsia ādji cadjiruara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Idjia jaradíasia māwā osidara Ācōrēba ādji cadjiruara quĩrãdoaida. Dji ĩjāðadara idjia doeda borocuebadjia.

⁴ Jūma mañgara māwāsia Ācōrēneba bedeabari Isaíaba naēna ðADA quĩrãca: Ēberāda ējūā pōāsa ewaraga ðADE ĩgua bedeā ðA:

Ora jariđadua dadjirã Boro bia edadamārēā. Ora idji itea jipa jariđadua.

⁵ Jogoā beara jūma daucha ocuaya. Eya ãta beara, eya jewedeā ðea sida daucha ocuaya.

O jūrēā beara jipa jariya, o biē beara jūma biya ocuaya.

⁶ Māwā jūmarāba ununia sāwā Ācōrēba ēdra edabarida.§

⁷ Zocārā ēberārāda zebadjidaa Juañba borocuemārēā. Baribara Juañba ãcaga jarabdjia:

–Dama ēberārā, çcaiba jarasi bārāra Ācōrē quĩrūbidebemada poya mĩrūnida?

⁸ Bārāba o pananeba unubidadua wārāda Ācōrēmaa zesidada. Crĩcharānadua Abrahāñ warrarā bēra Ācōrēba cawa oēda. Mā bārā ebuda jaraya: Ācōrēba quĩrĩabara za tabea mōgarara Abrahāñ warrarā babicuaya.

⁹ Mañ awara māa jaraya Ācōrēba zagarada erobāa bacuru tutacuai carea. Jūma bacuru bia zaudacara tutacuapeda tabade batacuaya. Ara mañ quĩrãca Ācōrēba cadjirua obadarāda cawa oya.–

¹⁰ Mañ carea ēberārāba idjia iwidiðadjidaa:

–Māēteara daiba çcārēda oēida panā?–

¹¹ Juañba panusia:

–Cacuade jābada umé erobāba dji neē quirúa aba diaida ðA. Dji coi erobāba dji coi neē quirúa diaida ðA.–

¹² Māwā ðADE Romanebema boro itea parata jara pebadarāda borocuedi carea zesidaa. Mañbe ādjia iwidiðidaa:

–Jaradiabari, dairāba çcārēda oēida panā?–

¹³ Juañba ādjia jarasia:

–Bārāba parata jara peðida panā auđu diabirānadua.–

¹⁴ Mañne sordaorā arima duanaba Juaña iwidiðidaa:

–Dairāba çcārēda oēida panā?–

Juañba panusia:

* **3:1** Mañ Herodera Antipa trã jarabadjidaa. Idjidebemada bedeā ðA Mateo 14:1-10de, Marco 6:14-28de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de. † **3:1** Mañ Pelipedebemada aba nañ versicolode bā ðA. Dewarabema Pelipera Herode-Pelipe abadada unubadaa Mateo 14:3de, Marco 6:17de, idjaba Luca 3:19de. Herode dji Droma abadara ādji zeza basía. Antipa ume dji djabarã basía. ‡ **3:2** Caipára Aná wigu basía. Anára sacerdote dromada basia poa 6deba aba 15daa. Caipára sacerdote dromada basia poa 18deba aba 36daa. § **3:6** Isaía 40:3-5.

–Bārā trajubari parata dia panΛneba necai beadadua. Waraga panΛneba djārā paratara jārīrānadua idjaba sewadeba djārā biē jararānadua.–

¹⁵ Arima duanaba maλ ūrīsidade bio quīrācuita duanesidaa cārēda sāwāi cawaya. Ara āduba nāwā crīcha panasidaa: “¿Juaλra Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarađaca?”

¹⁶ BaribΛrΛ Juaλba jūmarāa jarasia:

–Wārāda mλa bārāra baidoba borocue bΛa. BaribΛrΛ mλ cāyābara dji dromaara bΛda zeya. Idjia jīrūne jΛ bΛ ērāi carea mλra bia bΛēa. IdjiabΛrΛ Ācōrē Jaureda diaya.* BaribΛrΛ IjānaēbΛrΛ cawa oya.†

¹⁷ Ezoai careabemara idji jΛwade erobΛa porara dji ta umebemada āyā bΛi carea. Maλbe dji tara wagaya baribΛrΛ dji porara tΛbΛ uruade babueya.–

¹⁸ Ara maλ quīrāca ne quīrātanoaneba Juaλba bedea bia dadji ēdrΛdidebemada jaradia bapeda jarabadjia Ijānamārēa.

¹⁹ BaribΛrΛ Juaλba Galileadebema boro Herodera quēābadjia idjia wērā erobΛ Herodía carea. Maλ Herodíara ara Herode djaba Pelipe quima basía. Maλ awara Juaλba idjira quēābadjia ne jūma cadjirua o bΛ carea.

²⁰ Herodeba maλ cadjirua o bΛ awara naλgΛ cadjirua sida osia: Juaλra preso bΛbisia idji quēā bΛ carea.‡

Juaλba Jesu borocueda

Mateo 3:13-17; Marco 1:9-11

²¹ Juaλba ēberārā borocuecua baside Jesu sida borocuesia. Maλne Jesuba Ācōrēa bedebΛrΛde bajāda ewasia.

²² Ewapeda Ācōrē Jaureda bajāneba puchirā quīrāca idji λrΛ zesia. Maλne Ācōrēba bajāneba edaa nāwā bedeasia:

–BΛra mλ Warra quīrīā bΛa. BΛ carea mλra bio bΛsrīda bΛa.–§

Jesu drōā naēnabemarā trā

Mateo 1:1-17

²³ Jesuba jaradia beside treinta poa basica bΛa. Ēberārāba idjira Jose warrada crīcha panasidaa. Josera Eli warra basía,

²⁴ Elira Matá warra basía, Matára Levi warra basía, Levira Melqui warra basía, Melquira Janai warra basía, Janaira Jose warra basía.

²⁵ Josera Matatía warra basía, Matatíara Amó warra basía, Amóra Nahuλ warra basía, Nahuλra Eslī warra basía, Eslira Nagai warra basía.

²⁶ Nagaira Máha warra basía, Máhara Matatía warra basía, Matatíara Semei warra basía, Semeira Jose warra basía, Josera Juda warra basía.

²⁷ Judara Johanaλ warra basía, Johanaλra Resa warra basía, Resara Zorobabel warra basía, Zorobabelera Salatiel warra basía, Salatielera Neri warra basía.

²⁸ Nerira Melqui warra basía, Melquira Adi warra basía, Adira Cosaλ warra basía, Cosaλra Elmodaλ warra basía, Elmodaλra Ere warra basía.

²⁹ Erera Josue warra basía, Josuera Elieze warra basía, Eliezera Joriλ warra basía, Joriλra Matá warra basía.

³⁰ Matára Levi warra basía, Levira Simeoλ warra basía, Simeoλra Juda warra basía, Judara Jose warra basía, Josera Jonaλ warra basía, Jonaλra Eliaquiλ warra basía.

* **3:16** Ācōrē Jaureda diaya. Griego bedeadē bΛ bΛa: “Ācōrē Jaureba borocueya.” † **3:16** Cawa oya. Griego bedeadē bΛ bΛa: “Uruaba borocueya.” ‡ **3:20** Mateo 14:1-10; Marco 6:14-28. § **3:22** BΛ carea mλra bio bΛsrīda bΛa. Griego bedeadē maλba idjaba jara bΛa: “Mλa bada jΛrΛ edasia.”

³¹ Eliaquiãra Melea warra basía, Meleara Mainaã warra basía, Mainaãra Matata warra basía, Matatara Nataã warra basía, Nataãra Davi warra basía.

³² Davira Jesé warra basía, Jeséra Obé warra basía, Obéra Boo warra basía, Boora Salmoã warra basía, Salmoãra Naasoã warra basía.

³³ Naasoãra Aminadá warra basía, Aminadára Araã warra basía, Araãra Esroã warra basía, Esroãra Paré warra basía, Paréra Juda warra basía.

³⁴ Judara Jacobo warra basía, Jacobora Isa warra basía, Isara Abrahaã warra basía, Abrahaãra Tare warra basía, Tarera Naco warra basía, Nacora Seru warra basía.

³⁵ Serura Ragau warra basía, Ragaura Pele warra basía, Pelera Hebere warra basía, Heberera Sala warra basía.

³⁶ Salara Cainaã warra basía, Cainaãra Arpaxa warra basía, Arpaxara Seã warra basía, Seãra Noé warra basía, Noéra Lame warra basía.

³⁷ Lamera Matusaleã warra basía, Matusaleãra Enoco warra basía, Enocora Jaré warra basía, Jaréra Majalaleel warra basía, Majalaleelera Cainaã warra basía.

³⁸ Cainaãra Enó warra basía, Enóra Se warra basía, Sera Adaã warra basía, Adaãra Ācōrē warra basía.

4

Diauruba Jesu mĩã sē bada

Mateo 4:1-11; Marco 1:12-13

¹ Jesura Ācōrē Jauredeba b̄ada Jordaã dođeba jēda wāsia. Maãne Ācōrē Jaureba idjira ējũã pōãsa ewaraga b̄adaa edesia.

² Cuarenta ewari mama basía. Maãne diauruba idjira mĩã sē basía Ācōrēda igarabi carea. Maã ewaride Jesuba ni cārē sida coē b̄ã bērã jarra basía.

³ Mãwã b̄ãde diauruba Jesua nãwã jarasia:

–B̄ada wãrãda Ācōrē warrab̄arã, naã mōgarada paã babidua.–

⁴ Jesuba panusia:

–Ācōrē Bedeade nãwã b̄ã b̄ãa: ababe ne co b̄ãdeba ēberãra zocai baēa, [ãteb̄arã jũma Ācōrēba jara b̄ã ijã b̄ãdeba zocai baya].–*

⁵ Mãwãnacarea diauruba Jesura eya ãta b̄ãde edesia. Mamaãba naã ējũãne bea puruda jũma ac̄lbitasia.

⁶ Maãne diauruba jarasia:

–Naã ējũãne bea purura, maã purude ne bia bea sida jũma b̄ã jãwãeda b̄ãya. Mãre bērã m̄ã dia quĩrĩãb̄arã diaida b̄ãa.

⁷ Mã quĩrãpita chĩrãborode cobepeda m̄ã bia bedeaib̄arã m̄ã jũma diaya.–

⁸ Barib̄arã Jesuba jarasia:

–Satana, ãyã wãdua.† Ācōrē cartade nãwã b̄ã b̄ãa: “Abã bãrã Boro Ācōrēab̄arã bia bedeadadua. Idjia jara b̄ãdrã ijã o pananadua.”–‡

⁹⁻¹⁰ Mãwãnacarea diauruba Jesura Jerusaleãnaa edesia Ācōrē de droma boro ãlara b̄ãmaa. Maãbe jarasia:

–B̄ada wãrãda Ācōrē warrab̄arã, namaãba udu jãdrãdua. Ācōrē cartade nãwã b̄ã b̄ãa:

Ācōrēba idji nezocarãda b̄ãmaa diabueya carebadamãrēã.

¹¹ B̄ara ãdji jãwãde edadia b̄ã jĩrũra mōgaraba purãmãrēã.§

* **4:4** Deuteronomio 8:3. Griego bedeeade ãcarã cartade bedea corchetede b̄ãra neēa. † **4:8** *Satana*, ãyã wãdua. Griego bedeeade ãcarã cartade maãra neēa. ‡ **4:8** Deuteronomio 6:13. § **4:11** Salmo 91:11,12.

¹² BaribΛΓΛ Jesuba jarasia:

–Idji bedeade naλ sīda βλ βλα: “Bariduada orānada bārā Boro Ācōrēba carebai cawaya.”*

¹³ Māwā mīā sē bapeda diaurura Jesu caitabemada āyā wāsia aba dewara ewarīdaa.

Jesuba jaradia beda

Mateo 4:12-17; Marco 1:14-15

¹⁴ Māwānacarea Jesura Ācōrē Jaure λβλαdeba βλada Galilea druadaa jēda wāsia. Jūma maλ druade idjira bio trλ βagasia.

¹⁵ Judiorā dji jΛrebada deza idjia Ācōrē bedeara jaradia babadjia. Maλ bērā jūmarāba idjira bia jarabadjīdaa.

Jesu Nazarede bada

Mateo 13:53-58; Marco 6:1-6

¹⁶ Māwānacarea Jesura idji warīda puru Nazaredaa wāsia. Λnāūbada ewarīde idjia obari quīrāca judiorā dji jΛrebada dede eda wāsia. Maλbe idjira piradrāsia Ācōrē Bedeada nocoare lei carea.

¹⁷ Maλne Ācōrēneba bedebari Isaía cartada idjia diasīdaa. Maλra ewara edapeda naλ bedeada jΛΓΛpeda jīgua lesia:

¹⁸⁻¹⁹ Ācōrē Jaurea mλ ume βλα. Idjia mλra edasia dji ne neē quedeaa jaramārēā Ācōrēba ādjirāra carebaida.

Idjia mλra diabuesia sopua beada sobiabicuamārēā,† jida edepedadarā ēdrΛdida jaramārēā, dauberrea beaa unubimārēā, djārā jΛwaeada mīga beara bia βΛcuamārēā, idjaba jaramārēā Ācōrēba ēdrΛ edai ewarira jūēsida.‡

²⁰ Ledacarea cartara bΛrapeda dji wagabarīa diasia. Maλbe chūmesia jaradiai carea. Jūmarāba idjira acl duanasīdaa.

²¹ Maλne Jesuba jarasia:

–Maλ bedeaba jara βΛra idi bārā quīrāpita māwāβΛΓΛ.–

²² Jūmarāba idjīdebemada bia bedeasīdaa. Idjia bia jaradia βλ carea cawa crīchadaē basīa. Ara ādjiduba jara duanasīdaa: “¿Idjira Jose warrada jāwā βΛēca?”

²³ Jesuba jarasia:

–Bārāba naλ bedeada mλa jaradia: “Nēārā diabari, ara bΛdjida biabidua. Ba Capernaūlne odara daiba ūrīsīdaa. Nama βλ purude bīda abarica odua.”–

²⁴ Maλ awara jarasia:

–Mλa bārāa wārāda jaraya: ni abaλ Ācōrēneba bedebarida ara idji druade bia edadacaa.

²⁵ Quīrānebadua, Elía basi ewarīde Israel druade pēdra wērārāra zocārā panasīdaa. Maλ ewarīde poa ūbea ēsidra cue zeē bada bērā jarrabada zesia.

²⁶ BaribΛΓΛ Ācōrēba Elīara ni abaλ pēdra wērā Israeldebema carebade wābīē basīa. ĀtebΛΓΛ pēdra wērā Sidoλ druade Sarepta purude βΛmaa wābisīa.§

²⁷ Ara maλ quīrāca Eliseo basi ewarīde aīda bara beada Israel druade zocārā panasīdaa baribΛΓΛ ādjirānebema ni abaλda idjia biabiē basīa. ĀtebΛΓΛ Siria druadebema Naamaλda biabisīa.–*

²⁸ Maλ ūrīsīdade jūma dji jΛrebada dede duanΛra quīrūbucasīdaa.

* **4:12** Deuteronomio 6:16. † **4:18-19** Sopua beada sobiabicuamārēā. Griego bedeade λcΛΓΛ cartade maλra neēa. ‡ **4:18-19** Isaía 61:1-2; 58:6. § **4:26** 1 Rey 17:1-16. * **4:27** 2 Rey 5:1-14.

29 Ara maāda Jesura puru dajadaa errebari ededapeda eya edaa tuca jira bade batabuedi carea edesidaa.

30 Baribala Jesura ara ādji daidu necai wāsia.

Jesuba ēberā jai bara ba biabida

Marco 1:21-28

31 Māwānacarea Jesura Galilea druade Capernauā puruāda wāsia. Anāūbada ewaride idjia jaradia basia.

32 Bio cawa badeba ebuda jaradia ba bēā jūmarāba cawa crīchadaē basia.

33 Judiorā dji jarebada dede ēberā jai bara bada basia. Cawaēne idjia jigua jarasia:

34 –Jesu Nazaredebema! Ķcārē cārēā दौरā mīā sē ba? ĶDai biē bai carea zesica? Māa cawa ba bara caida: jbara Ācōrēba diabuedaa!–

35 Maā carea Jesuba idjia jarasia:

–Chupeadua. Idji cacuadebemada ēdrādua.–

Ara maāda jaiha ēberāra egode baebipeda ēdrasia. Baribala maā ēberāra ni cārē sida biē oē basia.

36 Maā unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basia. Ādjiza iwidi duanesidaa:

–Idji bedeaba Ķsāwā jāwā o ba? Idjia jarabala jairāba jābadaa. Idjira laba ba bēā bedeabade jaira ēdracuabadaa.–

37 Maā bēā idjira puru caita beaza bio trā bagasia.

Jesuba Simoā Pedro pācōrē biabida

Mateo 8:14-15; Marco 1:29-31

38 Judiorā dji jarebada dedeba ēdrapeda Jesura Simoā dedaa wāsia. Mama Simoā pācōrēda bio cawa nūmasia. Maā carea Jesua bedea djuburiasidaa biabimārēā.

39 Jesuba edaa aapeda dji cawamiara quēāsia. Ara maāda cawamiara dugusia. Maābe wērāra piradrapeda ādjira ne cobisia.

Jesuba zocārā biabicuada

Mateo 8:16-17; Marco 1:32-34

40 Queubalade zocārā quīrātaoa cacua biē beada Jesumaa enesidaa. Jesuba idji jawara ādjirā lāā bapeda biabicuasiasia.

41 Ara maā quīrāca zocārā jairāda ēberāra cacuadebemada ēdrabicuasiasia. Ēdrabadade nāwā bia jarasidaa: “jbara wārāda Ācōrē warraa!” Ādjia cawa panasidaa idjira Ācōrēba diai jarada ēdra edabarida. Maā carea Jesuba ādjira quēābadjia chupeadamārēā.

Galileade jaradia nībada

Marco 1:35-39

42 Diapedeā Jesura puru dajadaa wāsia ēberā neēmaa. Baribala ēberārāba idjira jalā panasidaa. Unusidade jarasidaa ādji purude bemārēā.

43 Baribala Jesuba ādjia jarasia:

–Māa dewara puru beade jaradiaida ba Ācōrēra zebalada ādji Boro bai carea. Maā bedea bia jaramārēā Ācōrēba māra diabuesia.–

44 Maā bēā Jesuba judiorā druade dji jarebada deza jaradia wāsia.†

5

Beda quenapedada

Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20

† 4:44 Judiorā druā. Griego bedeade ācala cartade Judea druada wa Galilea druada ba ba.

1 Ewari aba Jesura amene droma Genesare abada icawa basia.* Małne Ācōrē bedeā jaradia ʙΛ ūrīni carea ēberārāra zocārā idjima powua duanasidaa.

2 Arima do icawa jābada umé ū panasidaa. Mał jāba djibarirāba ādji beda jidabadada caita saɣΛ panasidaa.

3 Małne Jesura Simoā Pedro jābade badopeḁa jarasia quēsaarabe edemārēā. Małbe jābade chūmepeḁa jūma arima duanarāa jaradia basia.

4 Jaradiadacarea Jesuba Simoāa jarasia:

–Jāłbe ʙΛ jābara do quēsaara edepeḁa beda ʙaridadua.–

5 Baribararā Simoāba panusia:

–Jaradiabari, dairā diamasi beda ʙari panada λnadrāsidaa. Māwāmīna ni cārē sida jidadaē basia. Baribararā ʙΛ māwā jara ʙΛ bērā ījāya.–

6 Ara maāda ādjira beda ʙarisidaa. Bio zocārā jidabada bērā dji beda jidabadara cōāɣΛ basia.

7 Mał carea dewara jābade beada jΛwaba trāsidaa carebade zedamārēā. Zedapeḁa jābara umena bedaba birasidaa. Małba biru ʙaeboḁoda basia.

8¹² Simoā Pedroba idji ume panΛ bida beda zocārā jidapeḁada unusidaē cawa crīchadaē basia. Idji ume panara Santiago idjaba Juał basia. Ādjira Zebedeo warrarā basia. Małne Simoāra Jesu caita wāpeḁa chīrāborode cōpeḁa jarasia:

–Mā Boro, biara ʙΛ ʙΛra mā caitabemada āyā wāida, māra cadjirua obari bērā.–

Jesuba Simoāa jarasia:

–Dauperarādua, idiba λtaa ʙΛra mā itea ēberā enebarida beya.–

11 Ādjirāba jābara doyaā enenapeḁa jūma amesidaa. Małbe Jesu ume wāsidaa.

Jesuba aida ʙΛ biabida

Mateo 8:1-4; Marco 1:40-44

12 Ewari aba Jesura purude basia. Małne ēberā aidaba jūma bira ʙΛda jūesia.† Mał ēberāba Jesu unuside idji quīrāpita chīrāborode ʙarru cōpeḁa nāwā quīrā djuburiada iwīdisia:

–Mā Boro, ʙΛa quīrā ʙΛɣΛ, māra poya biabida ʙΛa.–

13 Małne Jesuba jΛwa λrā ʙΛɣΛde jarasia:

–Māwā o quīrā ʙΛa. ¡Biadua!–

Ara maāda aidara anisia.

14 Małne Jesuba idjia jarasia:

–ʙΛ biadara ni abaΛa jararādua. ĀteɣΛ sacerdotemaa wādua ʙΛra biasida unumārēā. Jāłbe Ācōrē quīrāpita bia ʙei carea Moiseba jarada quīrāca ne diacuadua.‡ Māwā ēberārāba cawadā ʙΛra wārāda biasida.–

15 Baribararā Jesura trā ʙΛgaara wāsia. Mał bērā ēberārāra zocārā zebadjidaa idjia jaradia ʙΛ ūrīni carea. Cacia biē beara zebadjidaa biabicuamārēā.

16 Baribararā Jesura edaude ēberā neēmaa wābadjia Ācōrēa bedeai carea.

Jesuba ēberā cacua beu ʙΛ biabida

Mateo 9:1-8; Marco 2:1-12

17 Ewari aba Jesuba jaradia ʙΛde pariseorāda, judiorā ley jaradiabadarā sida arima duanasidaa. Ādjirāra Galilea druadeba, Judea druadeba idjaba

* 5:1 Genesare amenera idjaba Galilea abadaa. † 5:12 Aidara Jesu ewaride wārāda sāwā basida dadjirāba cawadaē panΛa. Baribararā judiorāmaarā aba ĀcōrēɣΛ poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Reye 5:7). Mał awara aba aidaba jidasira āyā bade wāida basia (Levitico 13:45-46). ‡ 5:14 Levitico 14:1-32.

Jerusaleḗ purudeba zepedada basía. Maḗne Ācōrē ḗḗadeba Jesuba cacua biē beara biabibadjia.

18 Māwā ḗade ḗcḗḗaba ēberā cacua beu ḗada idji cḗdade enenapeda eda ede quīrā panasidaa Jesu quīrāpita ḗadi carea.

19 Baribḗḗa ēberārā cābana nūma ḗērā poya Jesuma jūēbidaē basía. Maḗ carea ādjirāba dji cacua beu ḗara de ḗrḗ edesidaa. Maḗbe de ḗrḗbemada ogadapeda dji cacua beu ḗara dji cḗdadeba edaa ḗasidaa. Ēberārā ēsi Jesu quīrāpita ḗasidaa.

20 Jesuba unusia ādjia wārāda ḗjā panada idjia cacua beu ḗara poya biabida. Maḗ carea dji cacua beu ḗa nāwā jarasia:

-Ache, ḗa cadjirua oḗara mā quīrādoasia.-

21 Maḗ ŗḗsidade arima duana pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida nāwā crīchasidaa:

“Idjira ḗcaida crīcha ḗa? ḗCārē cārēā māwā Ācōrē quīrāpita biē beḗa ḗa? Aba Ācōrēḗḗa ēberāba cadjirua oḗara poya quīrādoaya.”

22 Baribḗḗa Jesuba ādjia crīcha panara cawada ḗērā nāwā iwidisia:

-ḗCārē cārēā ḗārā sode jāwā crīcha panḗ?

23 Bārāmaarā ḗsāḗḗada zareaara ḗa? ḗCadjirua oḗara quīrādoayaḗa aida wa naḗ ēberā cacua beu ḗara piradrḗbipeḗa nībabida?

24 Ācōrēba mā, Naḗ Djara Edadara ḗasia naḗ ējūāne duana cadjirua obadara quīrādoamārēā. Maḗra ḗārā unubiya.-

Ara maḗda dji cacua beu ḗa nāwā jarasia:

-Piradrḗdua. ḗa cḗdara edapeḗa diguidaa wādua.-

25 Ara māwā jarabḗḗade cacua beu ḗadara pirabaripeḗa idji cḗdara edapeḗa jūmarā quīrāpita nībade wāsia. Maḗbe Ācōrēra bio bia jara ḗada diguidaa wāsia.

26 Maḗ unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basía. Maḗ ḗērā Ācōrēra bio bia jarasidaa. Ācōrē wayaadeba jarasidaa:

-ḗḗi wārāda ne ununaca waiḗada unusidaa!-

Jesuba Levi trḗna

Mateo 9:9-13; Marco 2:13-17

27 Māwānacarea Jesu wābḗḗade parata Romanebema boro itea jḗḗa pebarida unusia. Idji trḗra Levi abadjidaa. Maḗ ēberāra parata diabada dede chūmasia. Jesuba unupeḗa jarasia:

-Mā ume zedua.-

28 Ara maḗda Levira piradrḗpeḗa idjia o ḗadara amepedā Jesu ume wāsia.

29 Maḗbe Jesu carea Leviba idji dede ne codi waiḗada osia. Zocārā Romanebema boro itea parata jḗḗa pebadarāda, dewara ēberārā sida ādji ume ne co panasidaa.

30 Maḗ unusidade judiorā ley jaradiabadarāba, pariseorā bida Jesu ume nībabadarā nāwā biē jarasidaa:

-ḗCārē cārēā paratā jḗḗa pebadarā ume idjaba dewara cadjirua obadarā ume bida ābaa ne co panḗ?-

31 Jesuba ādjia jarasia:

-Cacua bia beaba nēārā diabarira jḗḗadaca. Ababe cacua biē beabḗḗa jḗḗadaa.

32 Mḗra jipa bea trḗi carea zeē ḗa, ātebḗḗa cadjirua obadarāda trḗ ḗa Ācōrēmaa zedamārēā.-

Ne codaca ewaridebema

Mateo 9:14-17; Marco 2:18-22

³³ ΛCΛΓΛba Jesua jarasidaa:

–Borocuebari Juaλ ume n̄babadarāba Ācōrēa iwidiβΛdade ara cadrΛa ne codaca ewarira obadaa. Ara maλ quĩrāca pariseorā ēpēbadarā bida obadaa. BaribΛΓΛ bΛ ume n̄babadarāba ζsāwāērā odaca?–

³⁴ Jesuba ādjia jarasia:

–Māwāra wērā edabΛΓΛba βΛsrīda ewari o βΛde ζidjia edodarāa ne codaca ewarida obica?

³⁵ BaribΛΓΛ ewari aba dewara ēberārāba idjira āyā ededia. Maλ ewarideβΛΓΛ idjia edodarāba ne codaca ewarira odia.–

³⁶ Maλ awara Jesuba ādjia ne jara βΛdeba nāwā jarasia:

–Ni abΛba wua djiwidida tΛdapeđa wua sorede capirudacaa. Māwā odibΛΓΛ wua djiwidira ārīya. Maλ awara dji wua djiwidi tΛdara dji sore ume bia beēa.

³⁷ Idjaba ni abΛba uva βa djiwidira animarā e oda dji sorede tΛdacaa. Māwā odibΛΓΛ aseabΛΓΛde animarā e oda dji sorera cōāya. Maλbe uva βara, animarā e oda sida aduaya.

³⁸ Maλ carea uva βa djiwidira animarā e oda djiwidi tΛdida panΛa. Māwā umena dārā droadia.

³⁹ Idjaba uva βa asea dji drōā dobΛΓΛba djiwidira do quĩrīācaa. ĀtebΛΓΛ jarabaria: “Uva βa dji drōāra djiwidi cāyābara biara βΛa.”–

6

Jesura λnāūbada ewari djibaria

Mateo 12:1-8; Marco 2:23-28

¹ λnāūbada ewaride Jesura idji ume n̄babadarā sida ējūā trigo uđade n̄basidaa. Mama n̄nane Jesu ume n̄babadarāba trigora tΛ edadapeđa jΛwaba cΛratΛdapeđa co n̄basidaa.*

² ΛCΛΓΛ pariseorāba maλ unusidade iwidisidaa:

–ζBārāba cārē cārēā λnāūbada ewaride ocara panΛda o panΛ?–

³ Jesuba panusia:

–ζBārāba Ācōrē Beđeara acΛdacaca? Davi, idji ume n̄babadarā sida jarra panasidaa de ζsāwā osida?†

⁴ Davira Ācōrē dede eda wāpeda Ācōrē quĩrāpita βada paλda edasia. Maλ paλra ζababe sacerdoterāba codida panasidaēca? BaribΛΓΛ Daviba copeda idji ume n̄babadarāa diasia.–

⁵ Idjaba Jesuba jarasia:

–Mλ, Naλ Djara Edadara λnāūbada ewari djibaria.–

Jesuba λnāūbada ewaride ēberā biabida

Mateo 12:9-14; Marco 3:1-6

⁶ Dewara λnāūbada ewaride Jesura judiorā dji jΛrebada dedaa wāpeda jaradia βasia. Mama ēberā jΛwa ara beu βΛda βasia.

⁷ Judiorā ley jaradiabadarāda, pariseorā sida panasidaa. Ādjia Jesura acΛ panasidaa λnāūbada ewaride ēberā jΛwa beu βΛda biabi cawaya. Biabisira biē jaradida crīcha panasidaa.

⁸ BaribΛΓΛ ādjia crīcha panΛra Jesuba cawa βada bērā dji ēberā jΛwa beu βΛa nāwā jarasia:

–PiradrΛpeda ēsi nūmane zedua.–

Ara maλda dji ēberāra piradrΛpeda ēsi nūmane wāsia.

⁹ Maλbe Jesuba ādjia jarasia:

* 6:1 Deuteronomio 23:24-25. † 6:3 1 Samuel 21:1-6.

-Māa bārāa iwidiya: ĩnāũbada ewaride ¿cārēda odida panā? ¿Biada wa cadjiruada? ¿Djārā carebaida wa idu beubida?-

¹⁰ Maλbe arima panāra acāpeda dji ēberāa nāwā jarasia:

-Jāwa jiradua.-

Māwā jirabarāde idji jāwara biasia.

¹¹ Maλ carea arima panāra bio quĩrũnapeda ādjiduba iwidi duanesidaa Jesura sāwā odi cawaya.

Jesuba ēberā doce edada

Mateo 10:1-4; Marco 3:13-19

¹² Ewari aba Jesura eyadaa wāsia. Mama Ācōrēa iwidi bāda ĩnadrāsia.

¹³ Āsa badacarea idji ēpē beara ābaa trācuapeda doce edasia. Maλ doce edadara idjia trā bāsia “māa diabuedarā.”[‡]

¹⁴ Ādji trāra naλgāa: Simoλ (Jesuba idjira trā bāsia Pedro), dji djaba Andre, Santiago, § Juaλ, Pelipe, Bartolomé,

¹⁵ Mateo, Tomá, Alpeo warra, Santiago, Simoλ Zelote abada,

¹⁶ Santiago djaba Juda, idjaba Juda Iscariote. Jĩrũare maλgaba Jesura jidabisia.

Jesuba cābana duanā jaradiada

Mateo 4:23-25

¹⁷ Maλbe Jesura idjia edadarā ume eyadeba edaa zesidaa. Jewedade idji ēpē bea zocārā panā ume idjaba ēberārā cābana zebāda ume besia. Maλ ēberārāra Judea druadeba, Jerusaleñeba, pusa icawabema puru Tirodeba idjaba Sidoñeba zesesisidaa Jesuba jaradia bā ũrĩni carea idjaba cacua biē beara biabicuamārēā.

¹⁸ Maλ awara Jesuba jai beara ēberārā cacuadebemada āyā jārecuasia.

¹⁹ Jũma dji cacua biē beaba idjira tā quĩrĩā panasidaa Ācōrē abādeba biabi bā bērā.

Dadji bia beadi Jesuba jarada

Mateo 5:3-12

²⁰ Jesuba idji ēpē bea acāpeda nāwā jarasia:

Bio bia beadia bārā dji ne neē panāra Ācōrēba bārāra pe ero bā bērā.

²¹ Bio bia beadia jarra beara Ācōrēba jāwũābi bērā.*

Bio bia beadia sopuaba jĩā beara Ācōrēba bāsridabi bērā.†

²² Bio bia beadia ēberāba mā, Naλ Djara Edada carea bārā quĩrāmabādade, igarabādade idjaba biē jarabādade.

²³ Bārā biē obādade bio capipiadadua, bārāba nebia wai bāada bajāne eropanani bērā.‡

Ādji drōā naēnabemarāba Ācōrēneba bedeabadarāra ara maλ quĩrāca biē obad-jidaa.

²⁴ Baribāra mĩā djuburi beadia bārā dji ne bara beara.

Bārāba eropanāneba necai panā bērā nocoarebema ewaride necai pananaēa.

²⁵ Mĩā djuburi beadia bio ne co panāneba jāwũā beara, nocoarebema ewaride jarra panani bērā.

‡ **6:13** *Māa diabuedarā.* Cāpũrĩā bedeade jara bāa “apóstoles.” § **6:14** Maλ Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpũrĩā bedeade Santiago trāra zesia “San Jacobo” isabe jarabarādeba. * **6:21** Jeremia 31:25. *Bio bia beadia jarra beara Ācōrēba jāwũābi bērā.* Maλba naλ crĩcha sida dia bāa: “Bio bia beadia sodeba Ācōrē cawa quĩrĩā beara, Ācōrēba cawabi bērā.” † **6:21** Salmo 126:5-6; Isaía 57:18; 61:2-3; Apocalipsi 7:16-17. ‡ **6:23** 2 Cronica 36:16.

Miã djuburi beadia ara nawena ipida beara nocoarebema ewaride jĩani bẽrã idjaba sopuadi bẽrã.

²⁶ Miã djuburi beadia eberãrãba bãrãda bia jaradibãrã.

Bãrã drõã naẽnabemarãba eberãrã Ācõrẽ trãneba sewa jaradia beara bia jarabadjidaa.

Dadjĩ dji quĩrũrã quĩrĩãnida panã

Mateo 5:38-42, 44

²⁷ Baribãrã mãã jara bã ùrĩ panãã jaraya: bãrã dji quĩrũra quĩrĩãnadua. Bãrã quĩrãma panãra bia oẽadua.

²⁸ Bãrã biẽ jarabadara bia jaradadua. Bãrã biẽ obada carea Ācõrẽã iwidiidadua ãdjirãra carebamãrẽã.

²⁹ Abããba bãda uridarrade uibãrã, dewarabema uridarrade idu ubidua. Abããba bãa cacuade jã bãdebemada abã jãrĩbãrã, dewarabema bãã jã bã sida idu edebidua.

³⁰ Abããba bãã ne iwidiibãrã, wãgarãdua. Maã awara bãã erobãdebemada abããba jãrĩsira iwidirãdua jẽda diamãrẽã.

³¹ Bãrãba quĩrãã panãã djãrãba bãrãra bia oẽida. Ara maã quĩrãca bãrãba djãrãra bia oẽadua.

³² Abãbe bãrã dji biarãdrã quĩrãã panãbãrã, çcaiba bãrãra bia jarai? Cadjirua obadarã bida ãdji dji biarãra quĩrããbadaa.

³³ Maã awara abãbe bãrã dji biarãdrã bia oẽibãrã, çcaiba bãrãra bia jarai? Cadjirua obadarã bida ara maã quĩrãca obadaa.

³⁴ Maã awara bãrãba abãbe dji poya jẽda diadida beaa diadibãrã çcaiba bãrãra bia jarai? Cadjirua obadarã bida ara maã quĩrãca obadaa ãdjia diapedadara waya jẽda edadida crĩcha panãã bẽrã.

³⁵ Maã carea bãrã dji quĩrũra quĩrĩãnadua. Ādjirãra bia oẽadua. Ādjirãã ne diadadua. Baribãrã diabãdade ãdjirãneba edadida crĩcharãnadua. Mãwãbãrã bãrãba Ācõrẽneba edadira bio waibãã baya idjaba unubidia wãrãda bãrãra Ācõrẽ dji dromaara bã warrãrãda. Idjia cadjirua obadarãda, idjia bia bãada adaca sida idji biadeba carebabaria.

³⁶ Ara maã quĩrãca bãrãba quĩrã djuburia beadida panãã bãrã Zeza bajãne bãba quĩrã djuburiabari quĩrãca.

Djãrã biẽ jarabadãebema

Mateo 7:1-5

³⁷ Djãrãra biẽ jararãnadua Ācõrẽba bãrã biẽ jararãmãrẽã. Ni abããda bedeadã bãada arãnadua, Ācõrẽba bãrãda bedeadã beada arãmãrẽã. Bãrã biẽ opeadara quĩrãdoadadua. Mãwã bãrãba biẽ opeadara Ācõrẽba quĩrãdoaya.

³⁸ Djãrãã ne diadadua. Mãwãbãrã Ācõrẽba bãrãã bio aduba diaya ã bio birapedã cuguzoa bã quĩrãca. Idjia diaya bãrãba djãrãã diabada quĩrãca.-

³⁹ Maã awara Jesuba jarasia:

-çDauberrea bãba dewara dauberrea bãda poya eronĩbaica? çEronĩbaibãrã, ãdjira umena uriade bædaẽca?

⁴⁰ Ne cawa quĩrãã bãra dji jaradiabari cãyãbara ne cawaara bãã. Baribãrã idjia bio cawadãcarea dji jaradiabari quĩrãca beya.

⁴¹ Bãrãba çcãrẽ cãrẽã nejarra djãrã daude bãda acãbada? çSãwãrã bacuru waibãã bãdji daude bãda acãdaca?

⁴² Bacuru waibãã bãdji daude bãda ununaẽ panãbãrã çsãwã djãrãã nãwã jaradi? “Nejarra bã daude bãra mãã aubarãya.” çBãrãba jarabada quĩrãca oẽacaa! Naãrã bacuru waibãã bãdji daude bãda aubarãdadua. Mãwã poya

ununia nejarra djārā daude ɁARA aubaridi carea. Ara maļ quīrāca ɁAA cadjirua o ɁARA naārā idu ɁADua. MaļbeɁARA djārāra carebaida ɁAA.-

Bacurura dji nejōneba cawabadaa

Mateo 7:15-20; 12:34-35

⁴³ Bacuru cadjiruaba nejō biada zaucaa. Ara maļ quīrāca bacuru biaba nejō cadjiruada zaucaa.

⁴⁴ Bacurura dji nejōneba cawabadaa. ARA bara ɁABA higojōda zaucaa. Idjaba jūichichiba uvada zaucaa.

⁴⁵ Ara maļ quīrāca ēberā biaba idji sode ne bia erobādeba ne biada jarabaria. BaribARA ēberā cadjiruaba idji sode ne cadjirua erobādeba ne cadjiruada jarabaria. Ēberāba idji sode crīcha ɁA quīrāca bedeabaria.

De umēnebema

Mateo 7:24-27

⁴⁶ Māa jara ɁARA bārāba odacaa. Maļda ĳcārē cārēā māra bārā boroada abada?

⁴⁷ Māmaa zebARAba mā bedeada ūrīpeda ĳjā oibARA māa jaraya idjira cai quīrāca ɁAda.

⁴⁸ Idjira ēberāba de obARA quīrāca ɁAA. Maļ ēberāba bio eɁu corosia aba mōgara zarea unubARAɁaa. Maļ ARA de jīrūra u nūmasia. Maļ dera bio zarea nūma bērā do waiɁAA zebARAde cora eɁeē basia.

⁴⁹ BaribARA mā bedeada ūrīpeda ĳjāera naļ quīrāca ɁAA. Ēberāba deda osia baribARA de jīrūra eɁu uē basia. Maļ bērā do waiɁAA zebARAde idji dera cora wāsia. Abeda jūma ārīsia.-

7

Jesuba sordaorā boro nezoca biabida

Mateo 8:5-13

¹ Jesuba ēberārā māwā jaradacarea Capernaūnaa wāsia.

² Mama sordaorā boroda basia. Idjia nezoca bio quīrā ɁAda erobasia. BaribARA maļ nezocara cacua biē ɁA bērā jūācāyā nūmasia.

³ Dji sordaorā boroba Jesudebema ūrīside AARA judiorā dji dromarāda Jesumaa diabuesia idji nezoca biabiēde zemārēā.

⁴ Ādjirāra wānapeda nāwā bedeā djoburiasidaa:

-ĳā sordaorā borora ēberā bīaa. Maļ bērā bia ɁAA ɁAA carebaida.

⁵ Idjia dadji judiorāra bio quīrā ɁA bērā dadjirā dji jarebada deda o diasia.-

⁶ Māwā jarapedada bērā Jesura ādji ume sordaorā boro dedaa wāsia. BaribARA de caita jūēɁadade sordaorā boroba idji dji biarāda Jesua nāwā jarade diabuesia:

-Mā Boro, māra dji biaē bērā, biara ɁAA ɁARA mā dede eɁa zeēda.

⁷ Maļ carea māra ɁAmaa wāē basia. BaribARA mā nezoca biamārēā ɁAA jāmaɁba jaraiɁARA biaya.

⁸ Mā boroba jara ɁARA mā ĳjāida ɁAA. Idjaba māa jara ɁARA sordaorā mā jAWaēda beaba ĳjānida panAA; māa abAAA zeduada aibARA zebaria; wāduada aibARA, wābaria; idjaba mā nezocaa nāwā oduada aibARA ara maļda idjia obaria.-

⁹ Maļ ūrīside Jesuba idjidebemada bia crīchasia. Maļ carea idji ēpē panARA acApeda jarasia:

-Māa jaraya: naļ ēberāba bio ĳjā ɁA quīrāca israelerā tāēna ni aba bida unucaa.-

¹⁰ Sordaorā boroba diabuedarā jēda wāsidade unusidaa nezoca cacua biē badara biasida.

Jesuba pēdra wērā warra biabida

¹¹ Māwānacarea Jesura, idji ume nībabadarā sida Naiḷ puruḍaa wāsidaa. Ādjirā ume ēberārāra zocārā wāsidaa.

¹² Jesu dji puruḍe eḍa wābada caita jūēside unusia ēberārāba cūdra jaidadada tḷbaride eḍeḷadada. Dji papara pēdra wērā basia. Ababe maḷ warrada erobasia. Dji pēdra wērā ume ēberārāra cābana duanasidaa.

¹³ Jesuba dji pēdra wērāra mīā djuburi unupeḍa nāwā jarasia:

–Waa jīārādua.–

¹⁴ Maḷbe caita wāpeḍa dji bēwārā eḍeḷada bacuruda tāsia. Maḷ carea dji eḍeḷadarāra nūpanesidaa. Maḷne Jesuba jarasia:

–Cūdra, māḷa bḷa jaraya, piradrādua.–

¹⁵ Ara maḷda dji beu badara piradrāpeḍa bedeasia. Maḷbe Jesuba idjira dji papaa diasia.

¹⁶ Maḷ carea dji arima duanara bio dauperasidaa. Jūmarāba Ācōrēra nāwā bia jarasidaa:

–Wārāda Ācōrēneba bedeabari dji dromada dadjirā tāēna jūēsia. Ācōrēba idji purura carebaḍe ze bḷa.–

¹⁷ Maḷ bērā Jesura jūma Judea druade idjaba mama caita bea puruḍe biḍa trḷ bḷgasia.

Jesuba Borocuebari Juaḷnebema jarada

Mateo 11:2-19

¹⁸⁻¹⁹ Juaḷ ume nībapēḍadaba Jesuba oḍara Juaḷa jūma nēbḷarasidaa. Maḷ carea Juaḷba ume trḷpeḍa Jesua nāwā iwidiḍe wābisia: “ḷBāra dji zeida baḍaca, wa dewarada jḷānida panḷ?”

²⁰ Ara maḷda Jesumaa wānapēḍa iwidiḍidaa:

–Borocuebari Juaḷba दौरa bḷamaa diabuesia. Idjia nāwā iwidiḍibisia: “ḷBāra dji zeida baḍaca, wa dewarada jḷānida panḷ?”–

²¹ Ara maḷ ewaride Jesuba cacua biē beada, jai bara beada, dauberrea bea sida zocārā biabicia basia.

²² Maḷ bērā Jesuba ādjia nāwā panusia:

–Bārāba unu panḷda idjaba ūrī panḷda Juaḷa jarade wānadua: dauberrea beadaba unu panḷa, jirū biē beadāra bia nīnaa, aida bara beadara biasidaa, cḷwḷḷa qui beadaba ūrī panḷa, idjaba beupēḍadara ḷrēbacuasidaa. Maḷ awara ne neē queḍeaba beḍea bia Ācōrēba carebaidebemada ūrī panḷa.*

²³ Mḷ igaraē jīā bḷara bio bia baya.–

²⁴ Juaḷba diabuedarā wāpēḍadacarea Jesuba arima duanā Juaḷnebemada nāwā jarasia:

–Ējūā pōāsa ewaraga bḷadaa bārāba Juaḷ aḷḷe wāsidade ḷcārēda ununida crīchasiḍa? ḷNāūrāba cha ureurea eronūmada ununida crīchasiḍaca?†

²⁵ Māwā crīchadaē basia. Maḷda ḷcārēda ununida crīchasiḍa? ḷĒberā bio dji bḷada ununida crīchasiḍaca? Māwāēā; dji bio dji bea, jūma nebua erobeara dji bororā de dromane panabadaa.

²⁶ Maḷda ḷcārēda ununida crīchasiḍa? ḷĀcōrēneba bedeabarida ununida crīchasiḍaca? Māē, Ācōrēneba bedeabarida aḷḷe wāsidaa. Juaḷra Ācōrēneba bedeabari dji dromaa.

* **7:22** Isaia 29:18-19; 35:5-6; 26:19. † **7:24** Nāūrāba cha ureurea eronūmada. Maḷba jara bḷa “ēberā peramiḍa bḷda.”

27 Idjidebemada Ācōrē Bedeade nāwā bā bāa:
Bedeā jarabarida māa bā na diabueya bā o jarimārēā.‡

28 Māa jaraya: naļ ējūāne ni abaada Juaļ cāyābara dji dromaara bāēa.‡
BaribāΓA Ācōrē purudebema dji edaara quiruda idji cāyābara dji dromaara
bāa.*

29 Jesuba jara bā ūrīsidāde ēberārāba, Romanebema boro itea parata jAΓA
pebadarā biāa jarasidaa Ācōrēba o bāra jipa bāda, Juaļba ādjirāra borocueda
bērā.

30 BaribāΓA pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā biāa Ācōrēba ādji itea o
quīrā badara igarasidaa. Maļ carea Juaļba ādjirāra borocueē basia.

31 Dadjirā Boro Jesuba idjaba jarasia:

–Idibema ēberārāra ζcārē quīrāca panā?

32 Purude warrarā jemene panāne nāwā ijarabada quīrāca panāa:

Daiba chiru zisidāde bārāra caridaē basia.
Sopuadebema trāābi trāāsidadē bārāra jīānaē basia.

33 Bārāra ara maļ quīrāca panāa. Juaļ zeside bariduada coca basia idjaba uva
ba aseada doca basia. Maļne bārāba jarasidaa idjira jai bara bāda.

34 Maļbe mā, Naļ Djara Edadara ze bāa. Māa ne jūmada cobaria idjaba
ne jūmada dobaria. Maļne bārāba jarabadaa māra ne coya bāda idjaba
itua awua bāda. Maļ awara jarabadaa māra cadjirua obadarā ume, Ro-
manebema boro itea parata jAΓA pebadarā ume biāa nībabarida.

35 BaribāΓA cawa panāa Ācōrē necawaara jipa bāda idji ijā panāba jipa obada
bērā.–

Pariseo Simoā dede Jesu ne coda

36 Pariseoda basia. Maļ pariseoba Jesura edosia idjima ne code wāmārēā.
Ara maāda Jesura wāpeda ne co chūmesia.

37 Maļ purude wērā bio cadjirua obarida basia. Maļ wērāba Jesu pariseo
dede ne co bāda cawaside alabastro mōgara odade querada enesia.†

38 Jesu caita cōbepeā jā bāba idji daubaba Jesu jūrūra sagasia. Maļbe idji
budaba jarepeā Jesu jūrūra isōpeā idjia quera enenaba pAΓasia.

39 Maļ unuside Jesu edoda pariseoba nāwā crīchasia: “Naļ ēberāda wārāda
Ācōrēneba bedeabari badabara cawacasia cadjirua obari wērāba jāwā o
bāda.”

40 Maļ carea Jesuba nāwā jarasia:

–Simoā, māa bāa ne jara quīrā bāa.–

Simoāba jarasia:

–Māēteara jaradua, Jaradiabari.–

Jesuba jarasia:

41 –Ēberāda umē panasidaa. Ādjia ēberā bara bāa diai bara panasidaa.
Abaāba quiniento ewari trajabAΓAde edabari quīrāca diaida basia.‡
Dewarabemaba cincuenta ewari trajabAΓAde edabari quīrāca diaida basia.

42 BaribāΓA ādjia poya diadaēda cawada bērā, dji bara bā ēberāba ādjia
diadida panāra quīrādoasia. Māa bāa iwīdiya: ζsāāgāba dji bara bā ēberāra
biara quīrāi?–

‡ 7:27 Malaquia 3:1. § 7:28 Naļ ējūāne ni abaada. Griego bedeade nāwā bā bāa: “Wērārāba
topedadedebemada.” * 7:28 AΓAΓAmaarā Jesuba versículo 29, 30 sida jarasia. † 7:37 Alabastro
mōgarara cuaracuara bāa. Mācua zareaē bā bērā ne obadaa. Judiorāba alabastrora Egipto druadeba
enebadjidaa. Jūma alabastro odara nēbāa bāa. ‡ 7:41 Quiniento ewari trajabAΓAde edabari quīrāca.
Griego bedeade bā bāa “quinientos denarios.”

43 Simoḽba panusia:

–Mḽmaarā dji auḽuara diaida baḽaba biara quĩrĩāya.–

Jesuba jarasia:

–Bḽa aride panusia.–

44 Maḽbe wērāmaa aḽapeḽa Simoḽa jarasia:

–¿Bḽa naḽ wērāra unu ḽaḽa? Bḽa dede jūēside mḽ jĩrũ sḽḽmārēā bḽa baidoda diaē basía, baribḽḽ naḽ wērāba ara idji daubaba mḽ jĩrũra sḽḽapeḽa idji buḽaba pōāsa jaresia.

45 Mḽ jūēside bia edai carea bḽa isōé basía, baribḽḽ naḽ wērāba mḽ jĩrũra isō jōé bḽa.

46 Mḽ bia edai carea bḽa mḽ boro ḽḽ olivo dragara weaē basía, baribḽḽ naḽ wērāba mḽ jĩrũra queraba paḽasia.

47 Maḽ bēḽ mḽa nāwā jaraya: idjia cadjirua zocārā oḽara mḽa jūma quĩrādoasia. Maḽ carea idjia mḽra bio quĩrā ḽḽa. Baribḽḽ abaḽba mācua cadjirua oḽaēda mḽa quĩrādoaiḽḽ maḽba mḽra mācua quĩrā ḽaēa.–

48 Maḽbe idjia wērāa jarasia:

–Bḽa cadjirua oḽara mḽa jūma quĩrādoasia.–

49 Baribḽḽ dewararā arima ne co chūmeaba nāwā jara duanesidaa:

–Naḽra ¿caida crīcha ḽḽ? ¿Māwāra dewaraba cadjirua oḽara idjia poya quĩrādoaida ḽḽa?–

50 Maḽne Jesuba wērāa jarasia:

–Bḽa mḽra ḽāna bēḽ cadjiruadebemada ēḽḽasia. Necai wādua.–

8

Wērārāba Jesu careba panana

1 Māwānacarea Jesura puru waiḽḽa ḽeaza idjaba puru zaque ḽeaza wāsia. Maḽne jarabadjia Ācōḽera ādji Boro bai carea zebḽḽada. Maḽ beḽea bia jaradia nĩne idjia doce eḽaḽarāda idji ume nĩḽabadjidaa.

2 Maḽ awara wērārāda idji ume nĩḽabadjidaa. Maḽ wērārā ḽḽḽḽ cacua biē ḽeḽada Jesuba biabisia idjaba ḽḽḽḽ jai bara ḽeḽada Jesuba dji jaira āyā jḽretasia. Aba Maria Magdalena basía.* Jesuba idji cacuaḽebemada jairāda siete āyā jḽretasia.

3 Cuza quima Juana sida ḽasia. Cuzaba Herode dedebemada jūma cawa obadjia.† Susana sida ḽasia. Maḽ awara dewara wērārāda zocārā panasidaa. Ādjirāba Jesu carebaḽi carea ne diabadjidaa.

Pea podadebema ne jara ḽḽ

Mateo 13:1-9; Marco 4:1-9

4 Zocārā ēberārā puruzabemada Jesumaa zesidaa. Maḽne ne jara ḽḽḽḽ Jesuba ādjirāa nāwā jaradisia:

5 –Ēberāda idji ējūāne ne poḽe wāsia. Māwā po nĩne ḽḽḽḽ tara ode ḽaecuasia. Maḽ bēḽ ēberārāba ḽḽḽ tḽḽasidaa idjaba ḽbanaba mĩcuasidaa.

6 ḽḽḽḽ tara mōgara ḽḽḽ egoro nāūcha ḽḽḽe ḽaecuasia. Tununacarea mācua baido neē ḽḽ bēḽ jūma purrubasia.

7 ḽḽḽḽ tara ējūā ḽḽḽḽ ḽḽḽe ḽaecuasia. Tununacarea jḽcara ḽḽḽḽ bara ḽḽḽḽ bḽḽḽ quenasia.

* 8:2 Maria Magdalena Magdalena puruḽebema bēḽ māwā trḽ jarabadjidaa. † 8:3 Maḽ Herodera Antipa trḽ jarabadjidaa.

⁸ Baribara ḗcra tara ejuā biade baecuasía. Maḗ tara bia waridapeda bio zausídaa.-‡

Māwā jarapeda Jesuba jīgua jarasía:
-Dji cawara bara ḗba quīrācuita ūrīdua.-

Pea podadebema Jesuba cawa jarada

Mateo 13:10-23; Marco 4:10-20

⁹ Maḗ carea Jesu ume nībabadarāba idjía iwídisídaa:
-Ba māwā ne jara ḗdeba jaradiadaba ḗcārēda jara ḗ?-

¹⁰ Jesuba panusia:

-Ācōrēba ēberārā pe erobādebemada jūmarāa cawabiē ḗmīna bārāa cawabi ḗba. Baribara dewararāa mā ne jara ḗdeba bedea ḗba Ācōrē cartade jara ḗra māwāmārēā. Nāwā jara ḗba:

Naḗ ēberārāba ūrī panāmīna cawadaēa. Unu panāmīna cawadaēa. §

¹¹ Mā ne jara ḗdeba jaradara naḗgla: dji tara Ācōrē bedea.

¹² Ta ode baedaba naḗda jara ḗba: ḗcra ēberārāba Ācōrē bedeada ūrīnapeda diauruba maḗ bedea ādji sode jūenara quīrādoabibaria ījārānamārēā. Māwā ādjirāra cadjiruadebemada ēdradaca.

¹³ Ta mōgara ḗrā egoro nāūcha ḗde baedaba naḗda jara ḗba: ḗcra ēberārāba Ācōrē bedeada bio ḗsrida edabadaa baribara bio carra jidadaca bērā sodeba ījānaca. Maḗ bērā dārāéne bia mīgabadae idu ḗbadaa.

¹⁴ Ta ejuā ḗraida ḗde baedaba naḗda jara ḗba: ḗcra ēberārāba Ācōrē bedeada ūrīnapeda naḗ ejuāne sāwā bia beadida, ne jūma erobeadida, sāwā ḗsridadi sída biara crīchabadaa. Maḗ bērā ādjia ūrīpedadara igaradapeda waridacaa.

¹⁵ Baribara ta ejuā biade baedaba naḗda jara ḗba: so jipa beaba idjaba crīcha bia beaba Ācōrē beeara ūrīnapeda wārāda ījābadaa. Ādjia ījā panara idu ḗdaca bērā ne biada obadaa.

Ībīrānebema ne jara ba

Mateo 5:14-15; Marco 4:21-25

¹⁶ Ni abalba ībīrāda coadapeda mērā nūmanacaa wa epedeco droma edre ḗdadaca.* Ātebara ḗta dji ībīrā ḗbadae nūmbadaa dji dede eda zebdarāba ānaa ununamārēā.

¹⁷ Ara maḗ quīrāca ne jūma ebuda ḗlēra mērā beēa. Dadjia cawadaē panara Ācōrēba ebuda cawabiya.

¹⁸ Maḗ bērā bio quīrācuita ūrī pananadua. Abalba wārāda cawaibara, Ācōrēba auḗuara cawabiya. Baribara adua ḗba cawa ḗda crīchaibara idjia crīcha ḗa sída Ācōrēba jārya.

Jesu ēberārā idjima zepedada

Mateo 12:46-50; Marco 3:31-35

¹⁹ Ewari aba Jesu papaba, idji djabarā bida idjira acāde wāsídaa. Baribara poya araa jūēnaē basía ēberārāda zocārā duana bērā.

²⁰ Maḗ carea ḗcra idjía jarasídaa:

-Ba papara, ba djabarā sída dajadaare panā. Ādjia ba acāde ze panā.-

²¹ Jesuba jarasía:

-Ācōrē bedea ūrīnapeda ījā beada mā papaa idjaba mā djabarā.-

‡ **8:8** *Bio zausídaa.* Griego bedeade ḗ ḗba: “Ta aba quiruba cien tada diasía.” § **8:10** *Isaía 6:9.*

* **8:16** *Mērā nūmanacaa.* Griego bedeade ḗ ḗba: “Cāda edre ḗdadaca.”

*Jesuba amene bogozoara tumabida**Mateo 8:23-27; Marco 4:35-41*

²² Ewari aba Jesuba idji ume n̄babadarāa nāwā jarasia:

-Amene wa quĩrārē wānadra.-

Ara maāda jābade badodapeda wāsidaa.

²³ Chābadaē Jesura cāi basia. Māwā bāde nāūrāda dji cābāyā puá nūmesia. Maā bērā jābara baidoba biru baebodosa. Abeda minijichiade panasidaa.

²⁴ Maā carea Jesura ārāmanapeda nāwā jarasidaa:

-jJaradiabari, Jaradiabari, dadjirāra barrubododaa!-

Jesura pirabaripeđa nāūrāa, baido bogozoa biđa jarasia tumanamārēā. Ara maāda jūma tuma nūmesia.

²⁵ Maābe idji ume n̄babadarāa nāwā jarasia:

-Bārāba ijā panara ¿sāwāsi?-

Bārībāra idji ume n̄babadarāba ne wayaaba cawa crīchadaē basia. Ara ādjiduba iwidi duanesidaa:

-¿Naāgara caida jāwā bā? Idji bedeara nāūrāba, baido bogozoa biđa ijābadaa.-†

*Jesuba jai zocārā āyā jaretada**Mateo 8:28-34; Marco 5:1-20*

²⁶ Amene chānapeda Gerasa druade jūēsidaa.‡ Gerasa Galilea amene wa quĩrārē bāa.

²⁷ Jesu drua badobāraē ēberā maā purudebemada idjima zesia. Maā ēberāra jai bara bāda dārābāra basia. Idjia cacuade ni cārē sida jāca basia. Dede biđa bāca basia, ātebāra beudarā tabaribada uriaē babadjia.

²⁸ Idjia Jesu unuside basia. Maābe Jesu quĩrāpita chĩrāborode cobepeda jija jarasia:

-Jesu, Ācōrē dji Dromaara bā Warra, ¿cārē cārēā māra mīā sē bā? ¡Mā djuburia māra biē bārādua!-

²⁹ Jaiba māwā jarasia Jesuba maā ēberā cacuadebemada ēdrāmārēā jarada bērā. Dārābāra basia maā jaiba ēberāra biē o erobāda. Dewararāba dji ēberāra carenaba jānapeda quĩrācuita wagabadjidamīna carenara tucupeda ēberā neēmaa jaiba edebadjia.

³⁰ Maāne Jesuba idjia iwidiisia:

-¿Bāra casa trā jarabada?-

Idjia panusia:

-Māra Cābana abadaa.-§

Idjia māwā jarasia ādjira ēberā cacuade bio cābana panā bērā.

³¹ Maāne ādjia Jesua beđa djuburiasidaa uria dau care bādaa dia-buerāmārēā.*

³² Māwā panāne ādji caita eya zaquede china zocārā ne co duanasidaa. Maā carea jairāba Jesua beđa djuburiasidaa maā china cacuade idu eđa wābimārēā. Maāne Jesuba iduaribisia.

³³ Ara maāda jairāra ēberā cacuadebemada ēdrāpeda china cacuade eđa wācuasidaa. Maābe cawaēne china pirapodapeda perawadeba daiđu tēucuaapeda nābāra quinisidaa.

³⁴ Maā unusidade dji china waga pananara daupera pira wāsidaa. Ādjia unupedada purude bea, puru jija bea biđa nēbārasidaa.

† 8:25 Salmo 107:28-30. ‡ 8:26 Gerasa. Griego beđeade ḄARA cartade "Gadara" bā bāa. § 8:30 Cābana. Griego beđeade "Legiōn" bā bāa. Maāba jara bāa sei mil sordaorāda. * 8:31 Uria dau care bādaa. Griego beđeade bā bāa "abismo." Mama Ācōrēba jairāra cawa o bācārā. Apocalipsi 9:1-3; 20:1-3.

35 Ēberārāba acade zesidade dji ēberā jai zocārā erobadara Jesu caita chūmada unusidaa. Quīrā bapeda cacuade jābadara jā basia. Maļ carea ēberārā dauperasidaa.

36 Dji unupedadaba nēbārasidaa sāvābāra idjira biasida.

37 Maļba jūma Gerasadebemarāra ne wayadapeda Jesua bedea djuburi-asidaa ādji druadebemada āyā wāmārēā. Ara maļda Jesura wayacusa jābade badopedā Galileadaa wāsia.

38 Wāi naēna ēberā jai bara badaba Jesua bedea djuburiasia idji ume wāi carea. Baribāra Jesuba nāwā jarasia:

39 -Diguīdaa wāpeda jūmarāa jaradaa Ācōrēba ba ume ne waiḅaa odada.-

Ara maļda ēberārā idji purudaa wāsia. Mama jūmarāa nēbārasia Jesuba idji ume ne waiḅaa odada.

Jesuba wērācau l̄rēbabida
Mateo 9:18-26; Marco 5:21-43

40 Galilea druade ēberārā cābana panāba Jesura jāā panasidaa. Idji jūēside ādjirāba bio capiria edasidaa.

41-42 Maļne ēberā Jairo abadada idjima zesia. Maļ Jaiora judiorā dji jārebada dede dji boro basia. Idjia cauda ababe erobasia doce poa ḅada. Maļ wērācaura jūācāyā nūmasia. Jaiora Jesu jīrū caita cōbepeḅa bedea djuburiasia idji diguīdaa wāmārēā.

Ara maļda Jesura wāsia baribāra wābāra de ēberārāba idjira pēsua eropanasidaa.

43 Ādjirā tāēna wērā doce poa oamiaba jida ḅada nībasia. Maļ wērāba nēārā diabadarāa idji paratara jūma diadoasia,† baribāra ni abaḅa poya biabidaē basia.

44 Wērāra jēdaareba zepeda Jesuba cacuade jā ḅa ide maārī tāsia. Ara maļda oara poasia.

45 Maļne Jesuba iwīdisia:

-¿Caiba māra tāsi?-

Jūmarāba panusidaa tānaē panāda. Maļ carea Pedroba jarasia:

-Jaradiabari, ēberārāba bāra pēsua eropana. ¿Sāwā ḅa iwīdi ḅa caiba bāra tāsida?-‡

46 Baribāra Jesuba jarasia:

-Abaḅa māra tāsia. Māa cawa ḅaa mā ḅaadeba idjira biasida.-

47 Wērāba odara poya mērāēda cawada bērā ne wayaaba ure nūmada wāpeda Jesu jīrū caita chīrāborode cōbesia. Maļbe jūmarā quīrāpita idjia jarasia cārē cārēā Jesura tāsida idjaba ara maļba biasida.

48 Maļne Jesuba jarasia:

-Cau, wārāda biaida iḅāna bērā bāra biasia. Necai wādua.-

49 Wādī mama bedea panane Jairo dedeba aba zepeda Jairoa nāwā jarasia: -Ba caura jaidasia. Jaradiabarira waa mīā sērādua.-

50 Maļ ūrīside Jesuba jarasia:

-Ne wayarādua. Baa soḅeba iḅāibāra, idjira l̄rēbaya.-

51 Jairo dede jūpeda Jesuba Pedroda, Santiagoda,§ Juaḅda, dji wērācau zezada, dji papa sida eda edesia. Waa dewarada eda wābiē basia.

52 Maļne ēberārāda dji wērācau carea aujīā duanasidaa. Maļ carea Jesuba jarasia:

-Jīārānada, naļ wērācaura beuē ḅaa, ātebāra cāi ḅaa.-

† 8:43 Maļ wērāba nēārā diabadarāa idji paratara jūma diadoasia. Griego bedeaē ḅāra cartade māra neēa. ‡ 8:45 ¿Sāwā ḅa iwīdi ḅa caiba bāra tāsida? Griego bedeaē zocārā cartade māra neēa.

§ 8:51 Maļ Santiagora trā jarabadaa Jacobo.

⁵³ Mañ carea ēberārāba Jesumaa acɫadapeda ipidasidaa, wērācaura wārāda beusida cawa panana bērā.

⁵⁴ Baribɫɫ Jesuba dji wērācau ɫɫwade jidapeda jarasia:

-ɫɫcau zaque, pirabaridua!-

⁵⁵ Māwā jarabɫɫde wērācaura ɫrēbapeda pirabarisia. Mañbe Jesuba jarasia wērācaura ne cobidamārēā.

⁵⁶ Mañ unusidade djibarirāba cawa crīchađē basía. Baribɫɫ Jesuba ādjía jarasia ni abaa jararānamārēā.

9

Jesuba idji ume nībabadarā diabueda

Mateo 10:5-15; Marco 6:7-13

¹ Jesuba idji ume nībabadarā doce panara ābaa trɫpeda ɫɫɫada diasia jaida āyā ɫɫretadamārēā idjaba cacua biē bea sida biabidamārēā.

² Mañbe ādjía jarasia:

-Ācōrēra dji Boro bai carea zebɫɫada jarade wānadua idjaba cacua biē beada biabidua.-

³ Wāni naēna Jesuba ādjirā jarasia:

-Bārā wāɫdade ni cārē sida ederānadua. Bardonada, buchacada, cođida, parata sida ederānadua. Cacuađe ɫɫ panɫ awa edeđada.

⁴ Djārā purude jūēnapeda abaaɫba bārāda bia edasira mañ dedebemada āyā wārānadua aba purudeba ēdrɫɫadađaa.

⁵ Baribɫɫ puruba bārāda bia edaēbɫɫ mamaɫba ēdrɫɫadađaa. Ēdrɫɫadađe egoro pora bārā jīrūne ɫɫara jārāpetadađaa. Mañba cawabiya ādjía Ācōrē igara panɫ carea idjia cawa oida.-

⁶ Ara mañda wānapeda puru beaza jarasidaa Ācōrēra ādji Boro bai carea zebɫɫada. Mañ beđa bia jaradia panane cacua biē beada biabicuabadjidaa.

Herodeba Jesudebema ūrīna

Mateo 14:1-12; Marco 6:14-29

⁷ Herodeba Galilea druađebema boro basía. Mañ Herodeba jūma Jesuba o ɫɫada ūrīsia.* Idjia cawa crīchađē basia ɫcɫɫaba nāwā jara panɫ bērā:

-Borocuebari Juałda ɫrēbasia.-

⁸ Mañne dewararāba jara panasidaa:

-Elíada waya dadjirā tāēna zesia.-

Dewararāba jara panasidaa:

-Ācōrēneba bedeabari naēna ɫɫadađaa ɫrēbasia.-

⁹ Mañ carea Herodeba jarasia:

-Mā Borocuebari Juałra oɫá ɫɫ beabisia. Māēteara za jara panara ɫcaida māwā ɫɫ?-

Mañ carea Jesura unu quīrīā basia.

Jesuba mil juesuma audu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Juał 6:1-14

¹⁰ Jesuba diabueđarā jēda zesidade ādjía opedađada jūma nēbɫɫasidaa. Māwānacarea Jesuba ādjirāra Betsaidá puru caita ēberā neēmaa edesia.

¹¹ Baribɫɫ ēberārāba idjira mama ɫɫada cawadapeda araa wābɫɫasidaa. Mañne Jesuba ādjirāra bia edapeda jaradia besia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebɫɫada. Mañ beđa bia jaradia ɫɫde dji cacua biē queđeara biabicuasia.

¹² Queubɫɫde Jesuba doce edađarāra idjimaa wānapeda jarasidaa:

* 9:7 Mañ Herodera Antipa trɫ jarabadjidaa.

-Ëberãrãa jaradua puru beamaa idjaba de beamaa wãnamãrẽã. MamabΛΓΛ poya cãinia idjaba codida nẽdodia. Namara ne neãa.-

13 Jesuba jarasia:

-BãrãbΛΓΛ ne cobidadua.-

BaribΛΓΛ ãdjirãba panusidaa:

-Dairãba ne nẽdode wãnaẽbΛΓΛ, naã ãberãrã cãbana panΛra poya ne cobidaẽa. Paãda juesumabe idjaba bedada umẽbe eropanΛa.-

14 Mama panΛra umaquĩrã awa mil juesuma panasidaca bΛa. Maã bẽrã Jesuba idji ume nĩbabadarãa nãwã jarasia:

-Ãdjirãa jaradadua cincuenta awara awara egode chũpanenamãrẽã.-

15 Idji ume nĩbabadarãba idjia jarada quĩrãca osidaa. Ëberãrãa jũma chũpanesidaa.

16 Jesuba paã juesuma panΛra, beda umẽ panΛ sida idji jΛwade edapeda bajãnaa aCΛpeda Æcõrẽa bia jarasia. Maãbe cõrãcuapeda idji ume nĩbabadarãa jarasia jedecadamãrẽã.

17 Jũmarãda ne codapeda jãwũãsidaa. Dji adubadada jΛrΛ pesidade doce jamara birasidaa.

Pedroba Jesudebema jarada

Mateo 16:13-28; Marco 8:27-9:1

18 Ewari aba Jesura ãberãrãnebemada ãyã wãpeda Æcõrẽa iwidi basia. Idji ume nĩbabadarãda arima panasidaa. Æcõrẽa iwidiidacarea Jesuba ãdjia nãwã iwidiisia:

-¿Ëberãrãba mãra caiada a panΛ?-

19 Ædjirãba panusidaa:

-ΛCΛΓΛba jara panΛa bΛra Borocuebari Juaãda. Dewararãba jara panΛa bΛra Eliãda. Dewararãba jara panΛa bΛra naẽnabema Æcõrẽneba bedebari badada ãrẽbapeda jãwã bΛda.-

20 Maãne idjia waya iwidiisia:

-Bãrãba mãra ¿caida crĩcha panΛ?-

Pedroba panusia:

-BΛra Æcõrẽba ãdrΛ edabari diai jaradaa.-

21 Jesuba bio jara bΛsia maãgΛra ni abΛa jararãnamãrẽã.

22 Maã awara jarasia:

-Mã, Naã Djara Edadara bio bia mĩgaida bΛa. Purudebema bororãba, sacerdote bororãba, dadji judiorã ley jaradiabadarã bida mãra igaradapeda beabidia. BaribΛΓΛ mãra ewari ùbeade ãrẽbaya.-

23 Jesuba jũmarãa jarasia:

-Abãlba mãda ãpẽ quĩrã bΛbΛrΛ, idjia o quĩrã bΛra igarapeda ewariza bia mĩgai carea baida bΛa.† Maãbe mãra ãpẽida bΛa.

24 Abãlba naã ãjũãne bia baida jΛrΛ baibΛrΛ, jĩrũare bia baãa. BaribΛΓΛ abãlba mã carea beuibΛrΛ Æcõrẽ ume ewariza zocai baya.

25 Bio crĩchadadua: ãberãda naã ãjũãne ne jũma erobãde beupeda tΛbΛ uruadãa wãibΛrΛ, ¿idjia erobadaba carebaicã?

26 Abãlba mãra, mã bedea sida adua bΛada aibΛrΛ, mã, Naã Djara Edada bΛa bara zebΛrΛde maã ãberãra adua bΛada aya. Maã ewaride mã Zeza Æcõrẽ bΛa bara idjaba idji bajãnebema nezocarã bΛa bara zeya.

† 9:23 *Bia mĩgai carea baida bΛa.* Griego bedeadẽ nãwã bΛ bΛa: "Idji crura atau edeida bΛa."

²⁷ M̄la wārāda jaraya: ḄCΛΓΛ nama panΛ beudi naēna Ācōrēba m̄lra jūmarā Boro ḄΛdada ebuda ununia.-‡

Jesu quīrā awara nūmena
Mateo 17:1-8; Marco 9:2-8

²⁸ Māwā jaradacarea ocho ewari ḄΛde Jesura eyade Ḅtaa Ācōrēa iwidiide wāsia. Pedroda, Juaāda, Santiago sida edesia.

²⁹ Mama Jesuba Ācōrēa iwidi ḄΛde idji quīrādarrara dorrodorroa nūmesia. Idjia cacuaē jΛ ḄΛ sida totroaba dorrodorroa nūmesia.

³⁰ Cawaēne ēberāda umē odjadapeda Jesu ume bedeasidaa. Aba Moise basía, Dewarabemara Elía basía.

³¹ Ādji sida Ācōrē quīrāwārēāneba dorrodorroa panasidaa. Ādjia bedea panasidaa Jesu Jerusaleāne beadidebemada. §

³² Māwā ḄΛde Pedrora dewararā sida bio daupea panasidamīna cāinaē basía. Maāne Jesura dorrodorroa ḄΛda idjaba ēberā umē idji caita panΛ sida unusidaa.

³³ Maā ēberārā Jesu ume pananada wāḄladade Pedraba Jesua jarasia:
-Jaradiabari, bio bia ḄΛa दौरा नाम पानादा. De zaqueda ūbea odia: aba ḄΛ itea, aba Moise itea idjaba aba Elía itea.-

Pedroro māwā bedeasia ni cārē sida cawaē bērā.

³⁴ Māwā ḄΛde jārārāda edaa zepeda ādjirāra ānēbari edasia. Maā carea ādjira bio ne wayasidaa.

³⁵ Ara māwāḄΛḄde bedeada jārārāne ūrīsidaa. Maāba nāwā jarasia:

-NaādrΛ mā Warraa. M̄la idjira edasia. Idjia jara ḄΛra ūrīnadua.*

³⁶ Maā bedea chupeadacarea Jesura iduba nūmāda unusidaa. Ādjia unupedara dārāsidaa ni abaΛa nēḄΛḄdaē panΛda.

Jesuba warra jai bara ḄΛ biabida
Mateo 17:14-21; Marco 9:14-29

³⁷ Nurēma eyadeba edaa zesidade ēberārā zocārāba Jesura aḄde zesidaa.

³⁸ Maāne abaΛba nāwā jīgua jarasia:

-Jaradiabari, m̄ djuburia m̄ warrada aḄdua. M̄lra waa warra neē ḄΛa.

³⁹ Idjira jai bara ḄΛa. Maāba cawaēne idjira biabibaria, wawabibaria, idjaba yedaa cōpepa nūmebibia. Idjia m̄ warrara idu ḄΛaa.

⁴⁰ M̄la ḄΛ ume nībabadarā jarasia jaira āyā jΛretadamārēā, māwāmīna poyadaē basía.-

⁴¹ Maā carea Jesuba panusia:

-jBārāba Ācōrēra jīānacaa! jBārāra dji cadjiruarā! Bārāba jīānamārēā jaba sāḄbe m̄la droai? ḄΛ warrara namaa enedua.-

⁴² Warrara Jesumaa wāḄΛḄde jaiba egode baebipeda biara wawabisia. BaribΛΛ Jesuba jaira āyā jΛretasia. Warrara biabipeda dji zezaa diasia.

⁴³ Ācōrē ḄΛΛdeba māwāna unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basía.

Jesuba waya idji beuidebema jarada
Mateo 17:22-23; Marco 9:30-32

Idjia o ḄΛ carea ēberārāba wadibida bio crīcha duanΛne Jesuba idji ume nībabadarā jarasia:

‡ 9:27 Ebuda ununia Ācōrēba m̄lra jūmarā Boro ḄΛdada. Ebuda ḄΛēa cārēda ununida. ḄCΛΓΛmaarā jara ḄΛa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewararāmaarā jara ḄΛa Jesu ārēḄaidebemada, idji bajānaa wāinebemada, wa Ācōrē Jaure zeidebemada ununida. § 9:31 Jesu Jerusaleā beadidebemada. Griego bedeade ḄΛ ḄΛa: "Jesu wāinebemada." * 9:35 Isaía 42:1. Idjira edasia. Griego bedeade ḄCΛΓΛ cartade nāwā ḄΛ ḄΛa: "Idjira bio quīrā ḄΛa."

44 –Mā̄a bārāa jarabΛΓΛra bio quīrācuita ūrīnadua. Mā̄, Nā Djara Edadara abaΛba ēberārāa jidabiya.–

45 BaribΛΓΛ ādjirāba cawadaē basia cārē cārēā Jesura māwā bedebΛΓΛada. Ācōrēba wadibida ādjirāa cawabiē basia. Mālne ādjia Jesua iwidiidida waya panasidaa.

¿Caida dji dromaara bai?

Mateo 18:1-5; Marco 9:33-37

46 Māwā panΛne ara ādjiduba bedea duanesidaa caida dji dromaara bai cawaya.

47 BaribΛΓΛ Jesuba mālra cawada bēra warra zaqueda edapeda idji caita nūmΛsia.

48 Mālne nāwā jarasia:

–Bariduaba mā̄ ījā bΛdeba warrarāda bia edaibΛΓΛ, mā̄da bia edabΛΓΛa. Idjaba mā̄ bia edabΛΓΛba mā̄ Diabuedada bia edabΛΓΛa. Bārānebema dji edaara quirura Ācōrē quīrāpita dji dromaara bΛa.–

Dadjirā dji quīrūēra dadjirāare bΛa

Marco 9:38-40

49 Mālbe Juāba nāwā jarasia:

–Jaradiabari, daiba ēberāda unusidaa bΛ trΛneba jaida āyā jΛreta bΛda. BaribΛΓΛ dadjirā ume nībaca bēra daiba idjia jarasidaa waa māwā orāmārēā.–

50 Jesuba jarasia:

–Bārāba māwā jaradiē panasidaa. Dadjirā dji quīrūēra dadjirāare bΛa.–

Jesuba Juā, Santiago sida quēāna

51 Jesu bajānaa wāi ewari jūēboodoside wārāda Jerusalēnaa wāida crīchapeda wāsia.

52 WābΛΓΛde ācΛΓΛada Samaria druadaa na diabuesia. Puru zaquede jūēnapeda sāma cānida jΛΓΛsidaa.

53 BaribΛΓΛ māl puruēbemarāba cawasidaa Jesura Jerusalēnaa wābΛΓΛada. Māl carea idjira bia edadaē basia.

54 Māl bēra Juāba, Santiago bida Jesua jarasidaa:

–Dai Boro, Elīaba oda quīrāca ¿Ācōrēa iwidiidica tΛba urua bajāneba dia-buebΛΓΛba ādjirāra jūma quenamārēā?–†

55 Jesuba ādji acΛpeda quēāsia. [Nāwā jarasia:

–Bārāba ¿cārē cārēā māwā bedea panΛ?‡

56 Mā̄, Nā Djara Edadara zeē bΛa ēberārā biē bΛi carea ātebΛΓΛ ze bΛa ēdra edai carea.–]§

Mālbe dewara puruāda wāsidaa.

Jesu ēpēni carea zarea bΛa

Mateo 8:19-22

57 Ode wābΛdade abaΛba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bΛ wābΛΓΛza mā̄ra bΛ ume wāya.–

58 Jesuba jarasia:

–Ūsa pāra de bara bΛa, ībana sida de bara bΛa, baribΛΓΛ mā̄, Nā Djara Edadara sāma cāi sida neē bΛa.–

59 Mālne Jesuba dewara ēberāa jarasia:

–Mā̄ ume zedua.–

† 9:54 2 Rey 1:9-16. *Elīaba oda quīrāca.* Griego bedeadē ācΛΓΛ cartade mālra neēa. ‡ 9:55 Griego bedeadē bΛ bΛa: “Bārāba ¿cārē jauredēba māwā jara panΛ?” § 9:56 Griego bedeadē ācΛΓΛ cartade bedea corchetede bΛra neēa.

Dji ēberāba panusia:

–Mā Boro, b_Λ ume wāi naēna idu mā zezada t_Λbaribidua.*

⁶⁰ Jesuba idjia jarasia:

–Beu bearāba beudarāra t_Λbaridida pan_{ΛΛ}. Barib_{ΛΓΛ} b_{ΛΛ} ēberārāa jarade wādua Ācōrēra ādji Boro bai carea zeb_{ΛΓΛ}ada.–

⁶¹ Ma_Λne dewaraba Jesua jarasia:

–Mā sida b_Λ caiđu wāya, barib_{ΛΓΛ} naārā mā ēberārāmaa jarade wāida b_{ΛΛ}.–

⁶² Jesuba panusia:

–Ab_Λada trajade wāpeđa waya jēda crīchaib_{ΛΓΛ}, idjira bia b_Λēa Ācōrē puruđe trajai carea.–

10

Jesuba setenta ēberārā diabueda

¹ Māwānacarea dadji Boro Jesuba idji ēpē beada setenta edasia Ācōrē bedea jarade wānamārēa.* Idji wāida b_Λ puruza umé uméa wābisia.

² Ādjirāa nāwā jarasia:

–Zocārāba mā bedeara ijāni carea pan_{ΛΛ}. Ma_Λ ēberārāra néu wai_{bΛΛ} waraga tab_Λ quīrāca beaa. Barib_{ΛΓΛ} dji ewabadarāda zocārāēbe pan_{ΛΛ}. Ma_Λ bērā Néu Djibaría iwidiđadua ewabadarāda idji néumaa diabuemārēa.

³ ¡Wānadua! Māa bārāra ēberā cadjirua tāēna diabueb_{ΛΓΛ}. Ādjirāba bārāra biē odia usa cadr_Λaba oveja zaque orrabari quīrāca.

⁴ Wāb_Λdade buchacada, parata sida ederānadua. Bārāba jīrūne j_Λbadara dewara ederānadua. Wānanē ni ab_{ΛΛ} ume ode bedearānadua.

⁵ Dede eda wāb_Λdade ma_Λ dedebemarāa nāwā jaradadua: “Ācōrēneba necai pananadua.”

⁶ Ma_Λ dedebemarāba bārāda necai edađib_{ΛΓΛ}, bārāba bedeapedađa quīrāca ādjirāra necai panania. Necai edadaēb_{ΛΓΛ}, ādjirāra necai pananaēa.

⁷ Bārāra necai edađib_{ΛΓΛ}, ma_Λ dede panenadua. Deza cāirānadua. Bārāba o pan_Λbari ne edađida pan_Λ bērā mama pan_Λmisa ādjia diab_Λdara cođadua.

⁸ Puruđe jūēb_Λdade ēberārāba bārāda bia edađib_{ΛΓΛ}, ādjia bārāa diab_Λdara cođadua.

⁹ Ma_Λ awara dji cacua biē beara biabicuadadua. Ādjia nāwā jaradadua: “Ācōrēra bārā Boro bai carea zeb_{ΛΓΛ}aa.”

¹⁰ Barib_{ΛΓΛ} puruđe jūēb_Λdade ēberārāba bārāda bia edadaēb_{ΛΓΛ}, ādjia nāwā jaradadua:

¹¹ “Na_Λ purudebema pora dai jīrūnebemada bārā quīrāpita jārāpetab_Λadaa unubidi carea Ācōrēba cawa oida. Bio cawadadua Ācōrēra dji Boro bai carea zeb_{ΛΓΛ}ada.”

¹² Ma_Λ bērā māa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewaride idjia ma_Λ purura wetara cawa oya Sodomanebema ēberārā cawa oi cāyābara.†

Jesuba idji ijāē bea puru quēāna

Mateo 11:20-24

¹³ ¡Coraziānebemarāra, Betsaidadebemarā sida mīa djuburi bea Ācōrēba cawa oi bērā! Māa ne ununaca bārā tāēna odara Tirođe, Sido_Λne biđa odabara, ma_Λ purudebemarāba isabe cadjiruada igaradapeda Ācōrēda

* **9:59** *Idu mā zezada t_Λbaribidua.* Ma_Λba griego bedeadē na_Λ crīcha sida dia b_{ΛΛ}: “Māa j_Λāida b_{ΛΛ} aba mā zeza jaidab_Λadaa.” * **10:1** *Setenta.* Griego bedeadē _Λc_ΛΓ_Λ cartade b_Λ b_{ΛΛ} “setenta y dos.”

† **10:12** *Genesis 18:16*đeba aba *19:29*daa.

ĩjãcasidaa. Maĩ carea tɫɫ porade çhũpanecasidaa idjaba sopuadebema jãbadara jãcasidaa.

14 Maĩ bẽrã Ācõrẽba cawa oi ewaride Tirodebemarã idjaba Sidoñebemarã çãyãbara bãrãra wetara cawa oya.

15 ¿Capernaũñebemarãra bajãnaa wãnica? ¡Wãnaẽa! ¡Ācõrẽba bãrãra beudarã panabadamaa ßatabueya!-‡

16 Maĩbe idji ume nĩbabadarãa jarasia:

-Bãrã bedeã ĩjã ɬɬaba mĩ bedeada ĩjã ɬɬaa. Bãrã igara ɬɬaba mĩda igara ɬɬaa. Idjaba mĩ igara ɬɬaba mĩ Diabuedada igara ɬɬaa.-

Jesuba setenta diabueda jẽda zepedada

17 Jesuba setenta diabuedara jẽda bio ɬɬsrida zesidaa. § Maĩbe ãdjia Jesua nãwã jarasidaa:

-¡Dai Boro, ɬɬ trãneba jairã ãyã jɬretabɬadade ãdjirãba ĩjãbadaa!-

18 Maĩ carea Jesuba ãdjia jarasia:

-Mãe, mĩa unu basia diaurura bajãneba baa purepurea quĩrãca baebɬɬada.

19 Mĩa bãrãa ɬɬɬada diasia diauru poyadamãrẽã idjaba dama ɬɬɬ, drusõrẽ ɬɬɬ bida poya ɬɬgadãmãrẽã. Ni cãrẽ bida bãrãra poya biẽ oẽa.

20 Baribɬɬa ababe ɬɬsridadiẽ panɬa bãrãba jairã ãyã jɬretabɬadade ãdjia ĩjãbada bẽrã, ãtebɬɬa biara ɬɬsridadida panɬa Ācõrẽba bãrã trãrã bajãne ɬɬ eroɬa bẽrã.

*Jesu ɬɬsridada
Mateo 11:25-27; 13:16-17*

21 Mãwã bedeã panɬne Jesura Ācõrẽ Jauredeba bio ɬɬsrida nũmesia. Maĩ bẽrã Ācõrẽa nãwã jarasia:

-Zeza, ɬɬra bajãnebema Boroa idjaba naĩ eĩjũãnebema Boroa. ɬɬa ne adua beaa mĩa jaradiadara cawabida bẽrã mĩa ɬɬra bia jaraya. Ne cawa beaa ɬɬa cawabiẽ basia. Mãe, Zeza, ɬɬa mãwã o quĩrãsia.

22 Mã Zezaba mĩa ara idjidebemada jũma cawabisia. Ni abɬɬaba adua panɬa mĩ, dji Warrara sãwã ɬɬada; aba mĩ Zezabɬɬa cawa ɬɬaa. Ara maĩ quĩrãca ni abɬɬaba adua panɬa mĩ Zezara sãwã ɬɬada; ababe mĩ, dji Warrabɬɬa cawa ɬɬaa. Mĩa abɬɬa mĩ Zezada cawabisira, maĩ eberã bida cawaya.-

23 Maĩbe idji ume nĩbabadarãa awara edepeda nãwã jarasia:

-Bãrãra bio bia panɬa mĩa o ɬɬada unu panɬ bẽrã. Dewaraba unusira maĩ eberã sida bio bia baya.

24 Wãrãda zocãrã Ācõrẽneba bedeabadarãba, eberãrã bororã bida bãrãba unu panɬa unu quĩrã panasidaa, baribɬɬa ununaẽ basia. Idjaba bãrãba ũrĩ panɬra ũrĩ quĩrã pananamĩna ũrĩnaẽ basia.-

Samariadebema eberã bia

25 Ewarĩ aba Jesu wãrãda ne cawa ɬɬ cawaya judiorã ley jaradiabarida piradrɬpeda nãwã iwidiisia:

-Jaradiabari, ¿mĩa cãrẽda oida ɬɬ Ācõrẽ ume ewariza zocai ɬai carea?-

26 Jesuba panusia:

-Ācõrẽ leyde ¿cãrẽda ɬɬ ɬɬ? ¿ɬɬamaarã cãrẽda jara ɬɬ?-

27 Judiorã ley jaradiabariba panusia:

‡ 10:15 Beudarã panabadamaa. Griego bedeade ɬɬ ɬɬa “Hades.” § 10:17 Setenta. Griego bedeade ɬɬɬa cartade ɬɬ ɬɬa “setenta y dos.”

-Jūma b_Λ soðeba, jūma b_Λ jaureðeba, jūma b_Λ ʌbʌadeba idjaba jūma b_Λ crīchadeba b_Λ Boro Ācōrēra quīrīādua.* Idjaba djārāra quīrīādua ara b_Λdji quīrīā b_Λ quīrāca.-†

28 Maʌne Jesuba jarasia:

-B_Λa aride panusia. Maʌ quīrāca b_Λa osira ewariza Ācōrē ume zocai baya.-

29 Barib_ΛΓ_Λ judiorā ley jaradiabariba ara idjida jipa b_Λda unubi quīrīāsia. Maʌ carea Jesua iwidišia:

-Barib_ΛΓ_Λ djārā a b_Λde ζcaida jara b_Λ?-

30 Jesuba panusia:

-Ewari ʌba ēberāda Jerusaleʌneba Jericoðaa wāsia. Wāb_ΛΓ_Λde ne dr_Λabadarāba idjira jidadapeda bio puoðapeda beuda quīrāca tab_Λsidaa. Idjia eroðadara jūma jārīnapeda wāsidaa.

31 Māwā b_Λde sacerdoteda abari ode zesia. Dji ēberāra tab_Λda ununamīna wāyā wāsia.

32 Ara maʌ quīrāca Levideba yōnada maʌ ode zesia.‡ Idjia biða ēberā tab_Λda ununamīna wāyā wāsia.

33 Maʌare ēberā Samariaðebemada maʌ ode zesia. Dji ēberā tab_Λ unusiðe sopuasia.

34 Araa wāpeda dji ēberā cacua cōādr_Λcuapedadara olivo dragaba, uva b_Λ biða soapedā wuaba b_Λrasia. Maʌbe idji burro ʌrʌ b_Λpeda cāibada dedaa edesia. Mama dji ēberāra biara carebasia.

35 Nurēma Samariaðebemaba de djibaría paratada diapeda nāwā jarasia: “Idjira bio carebadua.§ Za mʌa diada parataba araēb_ΛΓ_Λ, b_Λ parataba carebadua. Mʌ jēda zeb_ΛΓ_Λde b_Λ parata b_Λðara mʌa jūma jēda diaya.”-

36 Māwā nēb_ΛΓ_Λpeda Jesuba iwidišia:

-Ēberā ūbeabemaba dji ne dr_Λabadaba puopedadara unusidaa. B_Λmaarā ζsāʌgaba idjira quīrīāsī?-

37 Maʌne judiorā ley jaradiabariba panusia:

-Dji quīrā djuburiadaba.-

Jesuba idjía jarasia:

-Ara maʌ quīrāca djārāra quīrīādua.-

Jesu Marta dedaa wāna

38 Nocoðaa wāb_Λdade puru zaquede jūesidaa. Mama wērā Marta abadada b_Λbadjia. Maʌ Martaba Jesura idji dede bia edasia.

39 Martaba djabawērāda erobasia Maria abadada. Mariara Jesu jīrū caita chūmasia idjia jaradia b_Λ ūrī carea.

40 Māwā b_Λde Martara j_Λwa tāb_Λra b_Λ bērā sobiē besia. Jesu caita wāpeda jarasia:

-Jaradiabari ζb_Λmaarā bia b_Λca mʌ djabawērāba mʌra carebaē b_Λda? Idjia jaradua mʌ carebamārēā.-

41 Jesuba jarasia:

-Marta, Marta, b_Λa ne zocārā oida b_Λ carea jūmawāyā crīcha b_Λa.

42 Barib_ΛΓ_Λ ζĀcōrē beðea ūrīda biara b_Λēca? Maʌg_Λda Mariaba o b_Λa. Ni ab_Λba idjía maʌra ocara b_Λada adaēa.-

* 10:27 Deuteronomio 6:5. † 10:27 Levitico 19:18. ‡ 10:32 Levideba yōpedadaba Ācōrē de dromane carebadajidaa. § 10:35 Paratada. Griego beðeade b_Λ b_Λa “dos denarios.”

11

Ācōrēa iwidiididebema
Mateo 6:9-15; 7:7-11

¹ Ewari aba Jesuba Ācōrēa iwidi basia. Māwānacarea idji ume nībabari abaaba nāwā iwidiisia:

–Dai Boro, daiba Ācōrēa aride iwidiidi carea jaradiadua Juaāba idji ume nībabadarāa jaradiadua quīrāca.–

² Jesuba jarasia:

–Bārāba Ācōrēa iwidiibādade nāwā bedeadadua:

Dai Zeza bajāne bā, jūmarāba bāra wayadīda panāa.*

Daiba quīrīā panāa bāra jūmarā Boro bai carea isabe zeida. [Idjaba quīrīā panāa nāā ējūānebemarāba bāa quīrīā bāra oēida bajānebemarāba obada quīrāca.]†

³ Codira ewariza daia diadua.

⁴ Daiba cadjirua opeḍadara quīrādoadua djārāba dai biē opeḍadara quīrādoabada quīrāca.

Daira idu cadjiruade baebirādua, ātebāra cadjiruadebemada ēdra bādua.‡

⁵ Idjaba Jesuba nāwā jarasia:

–Āibērā bārānebemaba ariquētra dji biamaa wāpeda nāwā jaraisicada: “Ache, māā paāda ūbea diadua.

⁶ Nāā diamasi abaada cawaēne mā dede jūēsia baribāra ne cobi carea māā neē bāa.”

⁷ Māāne dji eḍa bāba nāwā panuiscada: “Ache, māā sērādua. Māā dede eḍa wābadara jūātra erobāa. Daira jūma cādade duanāa, mā warrarāra cāi duanāa. Maā bērā māā ni cārē sida poya diaēa.”

⁸ Māā jaraya: idjia paāra diaēa bā ume dji bia bērā, ātebāra diaya bāa māā sē bā bērā.

⁹ Māā jaraya: ara maā quīrāca Ācōrēa iwidi pananadua; māāne idjia bārāa diaya. Idjia diamārēā jāra pananadua; māāne ununia. Dede eḍa wābadamaāba trānadua; māāne dji eḍa wābadara ewaya diai carea.

¹⁰ Dji iwidi bāba edaya. Dji jāra bāba unuya. Dji trā bā itea dede eḍa wābadara ewaya ne diai carea.

¹¹ Warraba paā iwidiibārade ḍdji zezaba mōgarada diaica?§ Warraba bēda iwidiibārade ḍdji zezaba damada diaica?

¹² Warraba ne āmāda iwidiibārade ḍdji zezaba drusōrēda diaica?

¹³ Bārā dji cadjiruarāba bārā warrarāa ne biada dia cawa panābāra, ḍbārā Zeza bajāne bāba idji Jaureda dji iwidi panāa diaēca?–

Jesu biē jarapedada
Mateo 12:22-30; Marco 3:20-27

¹⁴ Ewari aba Jesuba jaida āyā jaretasia. Maā jaiba ēberāda quīrāme cara erobasia. Jai ēdrādacarea dji ēberāra bedēasia. Maā unusidade ēberārāba cawa crīchaḍe panesīdaa.

¹⁵ Baribāra ācāraaba jarasīdaa:

–Jāā Jesuba jaira āyā jaretabaria, jairā boro Beelzebúba maā ābāada diaḍa bērā.–

* **11:2** *Bajāne bā.* Griego bedēade ācāra cartade māāra neēa. † **11:2** Griego bedēade ācāra cartade bedēa corchetede bāra neēa. ‡ **11:4** *Ātebāra cadjiruadebemada ēdra bādua.* Griego bedēade ācāra cartade māāra neēa. § **11:11** *ḍPaā iwidiibārade...mōgarada diaica?* Griego bedēade ācāra cartade māāra neēa.

¹⁶ Mañne Jesu Ācōrēneba ze Ɂa cawaya dewararāba idjía iwidiisidaa ne ununacada omārēā.

¹⁷ Baribara Jesuba ādji crīchara cawa bada bēra nāwā jarasia:

–Abari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananibara, āduba dji quininia. Ara mañ quīrāca abari dede beada djō pananibara dārā pananaēa.

¹⁸ Bārāba jara panā mā jaira Beelzebū abadeba āyā jaretabarida. Mañ carea mā bārā iwidiya: Satanada ara idji jairā ume djō baibara Ɂsāwā idjia poya bara dārā erobai?

¹⁹ Bārāmaara mā Beelzebūdeba jairāda āyā jareta bara. Māwāra bārā ēpē beaba Ɂcaideba jaira āyā jaretabada? Ādjirāba cawabidā bārāba āi crīcha panāda.

²⁰ Baribara Ācōrē abadeba mā jairāda āyā jareta barabara, Ācōrēba bārā unubi bara idjira jūesida bārā Boro bai carea.

²¹ Ēberā mēsra bara djōbada necoba bio waga erobara, idjia erobara ni ababara poya dradaēa.

²² Baribara idji cāyābara ēberā abara bada zepeda idjira poyaibara, idji djōbada necora jārīya. Mañbe jūma idjia erobadara jārīpeda dji biarā ume jedecaya.

²³ Māre bāra mā ume dji quīrūa. Mā ume ēberārā careba jara peē bara dji jara pedara ējzoabibaria.

Jai jēda zeda

Mateo 12:43-45

²⁴ Ēberā cacuadebemada ēdradacarea jaira ējūā pōāsa ewaraga bade ānāi carea jara abaria. Unuē bēra idjiduba nāwā jarabaria: “Mā dji badamaa jēda wāya.”

²⁵ Jūēbarade mañ ēberā sora de bia ima ba quīrāca unubaria. Ne jūma bia nūmeada unubaria.

²⁶ Mañbe siete jai idji cāyābara cadjiruara beada mañ ēberāmaa enepeda dji ēberā sođe eda panebadaa. Mañ bēra dji ēberāra idji naārā bada cāyābara wetara biē bebaria.–

ɁCairāda wārāda bia bea?

²⁷ Jesuba māwā jara bade wērā ēberārā tāēna bara jīgua jarasia:

–jBa toda idjaba ju dawada wērāra bio bia bara!–

²⁸ Baribara Jesuba jarasia:

–Mañ cāyābara Ācōrē bedea ūrīnapeda jīā obadarāda biara beaa.–

Jesuba Jonānebema jarada

Mateo 12:38-42; Marco 8:12

²⁹ Ēberārā zocārā idjima zebada unuside Jesuba jarasia:

–Idibema ēberārāra dji cadjiruara. Bārāba māra bajāneba ze bada cawadi carea quīrā panā mā ne ununacada oida. Baribara mā ne ununacada oēa. Bārāba ababe Jonā māwāna quīrāca ununia.

³⁰ Jonā māwānaba Ninivedebema ēberārā cawabisia idjira Ācōrēneba ze bada.* Mā, Nañ Djara Edadara ara mañ quīrāca māwāya idibemarāba cawadamārēā Ācōrēneba ze bada.

³¹ Salomō ewaride Sabā druadebema borora wērā basia. Idjira drua lamaba zesia Salomō necawā ūrī carea.† Baribara nañ ewaride Salomō

* 11:30 Jonā 3:3-4. † 11:31 1 Reye 10:1-13.

câyābara dji dromaara b̄ada nama b̄amīna bārāba ijānaē pan̄a. Maļ carea Ācōrēba cawa oi ewaride maļ wērāba pirabaripeda bārāra biē jaraya.

32 Ācōrēba cawa oi ewaride Ninivedebemarā sīda pirabaridapeda idibemarāra biē jaradia.‡ Jonāba jarada ūrisidade ādjirāba cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zesīdaa. Barib̄aḡa bārāba nama aba eropan̄a Jonā cāyābara dji dromaara b̄ada. Māwāmīna ijānāca.

Daura dadi cacuadebema ībīrā
Mateo 5:15; 6:22-23

33 Ni abāba ībīrāda coadapeda mērā nūmanāca wa epedeco droma edre b̄adāca. Āteb̄aḡa āḡa dji ībīrā b̄abadade nūmābadaa dji dede eda zeb̄darāba ānaa ununamārēā.

34 Bā daura ībīrā quīrāca b̄a. Maļ bērā bā dauda bia b̄ab̄aḡa, ānaane b̄a. Barib̄aḡa bā dauda biē b̄ab̄aḡa, pāīmane b̄a.

35 Maļ carea bio quīrācuīta b̄adua. Bā ānaa quīrāca crīcha b̄a pāīmanebemasicada.

36 Barib̄aḡa b̄ada wārāda ānaane b̄ab̄aḡa, pāīmane ni maārī bīda b̄āēb̄aḡa, wārā bedeara ebuda cawaya ībīrāba bio āna erōba quīrāca.–

Jesuba pariseorā biē jarada
Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 20:45-47

37 Jesuba māwā jarađacarea pariseo abāba idjira edosia idji ume ne code wāmārēā. Ara māda Jesura maļ ēberā dedāa wāpeda ne coi carea chūmesia.

38 Barib̄aḡa Jesu ne coi naēna j̄awa s̄aḡāē basīa ādjia obada quīrāca. Maļ unūside pariseoba cawa crīchaē basīa.

39 Maļne Jesuba idjia jarasia:

–Bārā pariseorāba tazara, epedeco sīda āḡābemada quīrācuīta s̄aḡabadaa, barib̄aḡa bārā sođe ne jūmada awuabadaa idjaba cadjirua sīda crīchabadaa.

40 Bārāra crīcha neē pan̄a quīrāca panabaria. †Dji āḡābema ođaba dadi so sīda oē basica?

41 Sobīdeba ne neē quedearā bārāba eropan̄anēbemada diadadua. Māwāb̄aḡa wārāda bārāra bia s̄aḡa b̄eādia.

42 †Bārā pariseorā mīa djuburi bea Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāba menta queduada, ruda queduada, idjaba nēudebema sīda die ewab̄adaza aba Ācōrēa diabadaa. Māwāmīna djārā ume jipa odāca idjaba Ācōrēra quīrānāca. Bārāba Ācōrēa ne diab̄ada awara †cārē cārēā maļ sīda ođāē pan̄a?

43 †Bārā pariseorā mīa djuburi bea Ācōrēba cawa oi bērā! Bārāra judiorā dji j̄arebada dede ādjira dji dromarā chūmebadade chūme quīrīābadaa. Maļ awara purude nīnane quīrīābadaa ēberārāba wayaadeba “mērā” adīda.

44 †Mīa djuburi bea Ācōrēba bārāra cawa oi bērā! Bārāra bēwārā joupedada ējūā quīrāca bea. § Dji boromeada neē bērā dji āḡā wā duan̄aba adua pan̄a bēwārāda taḡa pan̄ada. Ara maļ quīrāca bārāba obadara ēberārāba ēpēbadaa barib̄aḡa ādjia adua pan̄a maļneba cadjirua obadada.–

45 Maļne judiorā ley jaradiabari abāba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, māwā jarab̄aḡade dairā sīda biē jara b̄a.–

46 Maļ carea Jesuba idjia jarasia:

‡ 11:32 Jonā 3:1-10. § 11:44 Griego bedēade ācaḡa cartade maļ versīculode naļ sīda b̄ā b̄a: “Pariseorā, dadijā ley jaradiabdarā, bārā dji biaca bēarā.”

-Judiorã ley jaradiabadarã, bārãra mĩã djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērã! Bārãba ne poya odiē beada ēberārãa obibadaa. Baribara mawã odamārēã bārãba ni maārĩ bida carebadacaa.

47-48 ¡Bārãra mĩã djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērã! Bārã drōã naēnabemarãba Ācōrēneba bedeabadarãda beasidaa. Małbe ādji talaripeadama bārãba łrłbemada bia quiruda obadaa. Mawã o panneba unubidada bārã drōã naēnabemarãba opedadada bia unubadada.

49 Mał carea Ācōrēba idji necawaadeba nãwã jarasia: “Młneba bedeabadarãda idjaba młã diabuedarã sida bārã israelerãmaa wãbiya. Małne łcara beadia idjaba dewararãda biē odi carea ēpēnia.”

50-51 Ācōrēba idibema ēberārãra cawa oya bārã drōã naēnabemarãba jũma idjideba bedeabadarã beapedada carea. Mãe, młã jaraya: nał ējũã odaēba łtaa beapedadarã carea Ācōrēba bārãra cawa oya; Abel beapedada carea, Zacaria beapedada carea idjaba jũma dewararã beapedada carea bida. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji animarã babue diabada caita beasidaa.*

52 Judiorã ley jaradiabadarã, bārãra mĩã djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērã! Bārãba ēberārãa Ācōrēra idu wārãda cawabidacaa. Bārãba adua panã Ācōrēra wārãda sãwãbãra bãda. Mał awara dewararãba cawa quĩrã panã sida bārãba idu cawabidacaa.-

53 Jesu ēdradacarea pariseorãba, judiorã ley jaradiabada bida caicayadeba Jesua auđuara zarea beada iwidi panesidaa.

54 Ādjia quĩrã panasidaa Jesuba ãĩ panuida idji biē jaradi carea.

12

Pariseorãba biē obadadebema

1 Mawã panne ēberãra bio zocãrã ābaa powua nũmesia. Bio pēsua nũma bērã djārãra tã chãbari duanasidaa. Małne Jesuba naārĩ idji ume nibabadarãa nãwã jarasia:

-Pariseorã harina ēsãbibarida quĩrãcuitadada. Ādjirãra dji biaca beaa.

2 Ne jũma mērã odara Ācōrēba cawabiya. Dadjia cawadaē panãra mērã beã.

3 Bārãba pãĩmane jarapedadara ēberārãba łnaane jũma ũrĩnia. Bārã diguida djãrã cawara caita jarapedada sida abalãba de łrłba jĩgua jaraya jũmarãba cawadamārēã.-

¿Caida wayadida panã?

Mateo 10:26-31

4 Mł dji biarã, młã bārãa jaraya: nał cacua beabadarãda wayarãnadua, ādjia beapedadacarea waa poya odaē bērã.

5 Młã bārãa jaraya caidrã wārãda wayadida panãda. Bārãba wayadida panã nał cacua beapeda poya dadji jaure tãba uruadãa diabueida bãdrã. Młã wārãda jaraya idjidrã wayadida panãa.

6 Ībana zaqueda juesuma nēdođi carea parata pichida umé diabadaa. Baribara Ācōrēba ĩbanara jũma wagabaria.

7 Mał awara Ācōrēba cawa bãa bārãba budara jũmasãwã eropanãda. Ācōrēba bārãra ĩbana zocãrã panã cãyãbara biara waga bã bērã ne wayadiē panãa.

* 11:50-51 Abel. Genesi 4:3-10. Zacaria. 2 Cronica 24:17-25.

Jesu carea quĩrã peraiẽ b_{AA}
Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20

⁸ M_{AA} na_{da} jaraya: aba_{AA}ba eberãrã quĩrãpita m_{da} ijã b_{AA}ada aib_{AA}, ãcõrẽ nezocarã bajãnebema quĩrãpita m_l, Na_l Djara Edadãba idjira m_lreana aya.

⁹ Ara ma_l quĩrãca aba_{AA}ba eberãrã quĩrãpita m_{da} adua b_{AA}ada aib_{AA}, ãcõrẽ nezocarã bajãnebema quĩrãpita m_{la} idjira adua b_{AA}ada aya.

¹⁰ Aba_{AA}ba m_l, Na_l Djara Edadãba biẽ jarai_{AA}, ãcõrẽba ma_lra quĩrãdoaya. Barib_{AA}aba ãcõrẽ Jaureda biẽ jarai_{AA} ãcõrẽba ma_lra quĩrãdoaẽa.

¹¹ Bãrãda m_l ijã pan_l carea judiorã dji j_lrebada dedaa, wa dji cawa obadarã quĩrãpita, wa dji bororãmaa cawa ode ededib_{AA}, sopuarãnadua sãwã bedeadida.

¹² Cawa ob_{AA}dade ãcõrẽ Jaureb_{AA} bãrãa cawabiya cãrẽda jaradida pan_{AA}.–

Ne bara b_{AA}debema ne jara b_l

¹³ Ma_lne eberãrã tãena b_{AA}ba nãwã jarasia:

–Jaradiabari, m_l djabaa jaradua dai zezadeba edadada m_lã bida diamãrã.–

¹⁴ Barib_{AA} Jesuba idjia jarasia:

–Ache, çcaiba mãra b_{AA}si bãrã nẽb_{AA}ra cawa omãrã?–

¹⁵ Ma_lne idjia jumarãa jarasia:

–jQuĩrãcuita beadada! Paratada awua bẽarãnadua. Parata bara b_{AA}deba dadjira zocai bacaa.–

¹⁶ Ma_lne Jesuba ne jara b_{AA}deba nãwã jaradisia:

–Ëberãda b_{AA}sia bio ne bara b_{AA}da. Ma_l eberãba ne udara bio zausia.

¹⁷ Ma_l carea nãwã crĩchasia: “çM_{AA}ã sãwã oi? Na_lg_{AA}ra wagai carea neẽ b_{AA}.”

¹⁸ Ma_lbe crĩchasia: “Nãwã oya. Mã ewadã wagabari dera egapetapeda waib_{AA}ara oya. Mama eda ne juma mãa erob_{AA}ra wagaya.

¹⁹ Mãwãnacarea ara mãdjiduba jaraya: mãa waga erob_{AA}ra poa zocãrã droaya. Jãlbe bio necai baya. Mãdjia quĩrã b_{AA}da co baya idjaba b_{AA}srida baya.”

²⁰ Barib_{AA} ãcõrẽba idjia jarasia:

“jB_{AA}ra crĩcha neẽ tab_{AA}! Ara na_l diamasi b_{AA}ra beuya. Ma_lbe b_{AA} waga erob_{AA}ra çcai itea beĩ?”

²¹ Aba_{AA}ba na_l ejũãnebemada auãuara edaida crĩcha b_{AA}b_{AA}, barib_{AA} ãcõrẽnebemada mãcua crĩchaẽ b_{AA}b_{AA}, ma_l quĩrãca mãwãya.–

Ãcõrẽba idjiderã wagabaria

Mateo 6:25-34

²² Ma_l carea Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarasia:

–Bãrã sãwã beadida, codi careabemada, cacuađe jãni careabema sida jũmawãyã crĩcharãnadua.

²³ Dadji zocai baida djico cãyãbara biara b_{AA}. Dadjida dadji cacuađe jãbada cãyãbara biara b_{AA}.

²⁴ Ac_{AA}dadua, ibanara ne udacaa idjaba ewadacaa. Ne wagabada de sida odacaa. Barib_{AA} ãcõrẽba ãdjira ne cobibaria. çBãrãra ibana cãyãbara biara beãca?

²⁵ Jũmawãyã crĩcha b_{AA}deba ni aba_{AA}da dãrãara zocai baẽa.*

²⁶ Dãrãara zocai baẽb_{AA}, çcãrẽ cãrẽã codira, cacuađe jãbada sida jũmawãyã crĩchabada?

* 12:25 Dãrãara zocai baẽa. Ac_{AA}ãmaarã ma_lba jara b_{AA} “drasoara waridaẽa.”

²⁷ Acadadua nepõnõda sãwã waribarida. Nepõnõra trajacaa idjaba wuara cacaa. Baribara mla jaraya: dadji drõenabema boro Salomõra bio ne bara badamõna nepõnõ quĩrãca quĩrãwãrẽã djioca basia.†

²⁸ Idi chirua mẽã unubadara nurẽma babuebadamõna Ācõrẽba wadibida põnõbibaria. Maã bẽrã çidjia biara bãrãba jãnamãrẽã diaẽca? Maãgara çsãwãrẽã poya ijãnaẽ?

²⁹ Maã carea ababe codi careabemada, dodi careabema sida jaraãnadua. Jũmawãya crĩcharãnadua.

³⁰ Jũma maãgara naã ãjũãnebemarãba jaraãbadaa, baribara bãrã Zeza Ācõrẽba cawa bla bãrãba cãrẽda erobeada panada.

³¹ Maã bẽrã Ācõrẽra bãrã Boroda badadua. Maãne idjia jũma maãgara diaya.-

Nebia bajãne erobaidebema

Mateo 6:19-21

³² Bãrãra cãbana panãmõna ne waya bearãnadua. Ācõrẽba quĩrãna bẽrã bãrãra bia pe erobesia.

³³ Maã carea bãrãba erobeadebemada nẽdobuedapeda ne neẽ quedeaa diadadua. Nebiada bajãne erobeadi careabara jaraãdadua. Bajãnebemara jõcaa. Chimia bida cocaa. Ne drãabadarã bida poya drãadacaa.

³⁴ Bãrãmaarã dji biara bara sodeba awuabadaa.

Nezoca biadebema

³⁵⁻³⁶ Nezoca bia quĩrãca Ācõrẽba jara bara ijã odi carea beadadua.‡ Nezoca biaba ibirãda coa erobabaria idji boro zebara de bia edai carea. Quima edabada basriãda o panamaãba zepeda dji boroba trãbara de nezoca biaba ara maãda dede eda wãbadara ewaya.

³⁷ Nezocaba jãã bada dji boroba unune zeibara, wãrãda maã nezocara bio bia baya. Mla wãrãda jaraya: ara maãda idji borora nezoca quĩrãca djiopeda idji nezocara ne cobarima chumebiya ne cobi carea.

³⁸ Nezoca biaba ariquẽtra, ãsaboode bida dji borora jããya. Dji boroba idji jãã bada unune zeibara maã nezocara bio bia baya.

³⁹ Naãda cawadadua: de djibariba ne drãabarira sããbe zeida cawa bãbara, cãtẽ bacasia ni cãrẽ sida drãabi amaaba.

⁴⁰ Ara maã quĩrãca bãrã bida jãã beadadua. Bãrãba mã, Naã Djara Edada zeẽda crĩcha panane zeya.-

Nezoca umẽ panãneba ne jara ba

Mateo 24:45-51

⁴¹ Pedroba Jesua iwidiãia:

-Dai Boro, çmaãgara bla dairãa jara bala, wa jũmarãa jara ba?-

⁴² Jesuba panusia:

-Nezocaba crĩcha cawaadeba jipa o bãbara, de djibariba idji dede bea nezocarãra maã nezoca jawaeda baya ãdjia codira aride diamãrẽã.

⁴³ Nezocaba mãwã o bada idji boroba unune zeibara, idjira bio bia baya.

⁴⁴ Mla wãrãda jaraya: dji boroba jũma idjia erobara maã nezoca jawaeda baya.

⁴⁵ Baribara maã nezocaba idji sode mã boro zeira dãrãyana aibara, waabema nezocarãda, nezoca wẽrãrã sida biẽ o baya, basriãda ne cobada ewarida o baya idjaba ituaba beu nĩbaya.

† 12:27 1 Rey 10:4-7, 23-25. ‡ 12:35-36 *Jãã odi carea beadadua.* Griego beadeã nãwã ba bla: "Cãgara bio trãjã cobadadua."

46 Abeda idji boro zeida jããé baya. Mãwã ßãde idji borora cawaéne zeya. Maã nezocara bio cawa opeða dji jãñaca ume bié ßãya.

47 Nezocaba idji boroba obi ßãra cawa ßãda oéßãra, dji boroba maã nezocara dji cãbãya uya.

48 Baribãra nezocaba adua ßãdeba dji boroba jara ßã ãi osira maã nezocara mãcua uéa. Wãràda Æcõrëba Æcãra waibãa dia ßãa idji itea odamãrëã. Dji waibãara edadarãba idji itea waibãara oéida panãa.-

Jesu carea nèbãra odjaidebema

Mateo 10:34-36

49 Mãra zesia naã ëjũã cawa oi carea.§ Ara nawena mãwã obãraßara bio bia ßacasia.

50 Baribãra naãrã mãra bio bia mĩgaida ßãa.* Maã carea bio sopua ßabaria aba maã ewari jũëßãraðaa.

51 ¿Mãa ëberãrã ábaa necai ßãi carea zesida crĩcha panãca? Mãa jaraya maã carea zeé ßãa, átebãra ze ßãa ëberãrãda ábaa bia panarãnamãrëã.

52 Namaãba ãtaa abari dedebemada mã carea dji quĩrũda beadia. Juesuma panãne umébeada dewara úbea panã ume dji quĩrũda beadia.

53 Dji zezada dji warra ume dji quĩrũda beadia. Dji warrada dji zeza ume dji quĩrũda beadia. Dji papada dji cau ume dji quĩrũda beadia, dji cauda dji papã ume dji quĩrũda beadia. Dji pãcõrëda dji áigu ume dji quĩrũda beadia. Idjaba dji áigura dji pãcõrë ume dji quĩrũda beadia.

Ewari sãwã baida cawa jarabada

Mateo 5:25-26; 16:1-4; Marco 8:11-13

54 Maã awara Jesuba ëberãrãa nãwã jarasia:

-Bãrãba jãrãrã pãimada ãmãðau bæbariare unubðade jarabadaa cuera zeida. Maãne wãràda cuera zebaria.

55 Baribãra nãurãda ëjũã põãsa ewaraga ßãareba puãsira jarabadaa ewarira bio jãwãrãã baida.† Maãne ewarira wãràda jãwãrããbaria.

56 Bãrã dji biaca ßearãba ewari quĩrãra cawa panãmĩna Æcõrëba naã ewarié o ßãra cawadacaa.

57 Bãrãba ¿sãwãerã poya cawadaca cãrëda jipa ßãda?

58 ßã dji quĩrũba ßãda ëberãrã cawa obarimaa edeibãra, wãbãdade jũma odua ibiaði carea. Mãwã oéßãra idjia ßãra dji cawa obari jãwãde ßãya. Maãbe dji cawa obariba ßãra dji zarraa jidabiya preso ßãmãrëã.

59 Mãa jaraya: ßãra jãmabemada éðrãéa aba ßãa diaida ßã parata jũma diabãraðaa.-

13

Æcõrëmaa zedaëßãra beudia

1 Mãwã panãne ëberãrãba Jesua jarasidaa Æcãra Galileadebemarãba animã Æcõrëa babue dia panãne Pilatoba ádjirãra quenabisida.

2 Maã carea Jesuba jarasia:

-Maã ëberãrãra bia mĩga beupedada bërã ¿bãrãba crĩcha panãca ádjia wetara cadjiruara obadjidada waabema Galileadebemarãba obada cãyãbara?

3 Mãa jaraya: mãwãéa. Baribãra bãrãba cadjirua obadara igaradapeða Æcõrëmaa zedaëßãra bãrã sida beudia.

§ 12:49 Griego bedeade nãwã ßã ßãa: "Mãra zesia tabã uruada naã ëjũãnaa batabuei carea." * 12:50 Mãra bio bia mĩgaida ßãa. Griego bedeade nãwã ßã ßãa: "Mãra wadi borocueida ßãa." † 12:55 Æjũã põãsa ewaraga ßãareba. Griego bedeade ßã ßãa: "Surdeba."

⁴ Siloede de λτλ drasoa βλδα dieciocho ēberārā λτλ baeside jūma beusidaa. Māwā beupedada bērā ζbārāba crīcha panλca ādjia wetara cadjiruara obad-jiēada waabema Jerusalemne beaba obada cāyābara?

⁵ Mā jaraya: māwāēa. Baribλτλ bārāba cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedaēbλτλ, bārā sida beudia.-

Higojō zaucadebema ne jara βλ

⁶ Maλbe ne jara βλdeba Jesuba ādjirā nāwā jaradisia:

-Ēberāba idji néude higojō bacuruda erobasia. Ewari aba maλ bacuru zau βλ cawaya acλde wāsia baribλτλ zauē basia.

⁷ Maλ carea djibariba idji néu wagabarīa nāwā jarasia: “Naλ bacuru zau βλ cawaya naλba poa ūbea acλde ze βλa baribλτλ zaucaa. Maλ bērā biara βλa tutabueida. ζCārē cārēā bacuru zaucada erobai?”

⁸ Baribλτλ dji néu wagabariba jarasia: “Mā boro, biara βλa poa aba jlānida. Mā dji carrade egorora bogajupeda ne βλya. Āībērā maλba zausicada.

⁹ Za zei poade zausira idu βλya. Zauēbλτλ tutabueya.”-

Ānāubada ewaride Jesuba wērā biabida

¹⁰ Ānāubada ewaride Jesuba judiorā dji jλrebada dede jaradia basia.

¹¹ Mama wērāda basia. Maλ wērāra dieciocho poa jaiba ejūrēā erobasia. Maλ bērā poya jipa jīrūca basia.

¹² Jesuba idji unuside caita trλpeda nāwā jarasia:

-Wērā, βλ cacua biē βλdebemada biadua.-

¹³ Māwā jarapeda Jesuba idji jλwara λτλ basia. Ara maλda wērāra jipa λta nūmepeda Ācōrēa bia jarasia.

¹⁴ Baribλτλ Jesuba ānāubada ewaride biabida bērā dji jλrebada dedebema borora quīrūsia. Maλne jūmarā nāwā jarasia:

-Ānāubada ewari awara sei ewarida eropanλa trajadi carea. Maλgλ ewaridebλτλ zedadua bārāra biabidamārēā. Baribλτλ ānāubada ewaridera zerānadua.-

¹⁵ Maλ carea Jesuba jarasia:

-jBārāba jaradiabada quīrāca ođacaa! ζĀnāubada ewaride bārā pacada wa burroda ērānapeda baido dođe ededacaca?

¹⁶ Māwā baibλτλ ζbiē βλca naλ wērāra, diauruba dieciocho poa biē erobadaēbemada ānāubada ewaride biabida? ζIdji sida Abrahāneba yōnaēca?-

¹⁷ Jesuba maλ jaraside idji biē jara panλra bio perasidaa, baribλτλ idjia ne bia o βλ carea purura bio βλsrida panasidaa.

Mostaza tadebema ne jara βλ

Mateo 13:31-32; Marco 4:30-32

¹⁸ Maλbe Jesuba jarasia:

-Ācōrēba ēberārā pe erobλra ζcārē quīrāca βλ?

¹⁹ Mostaza ta quīrāca βλa. Ēberāba maλ tada idji ējūāne ūsia. Tunupeda warisia aba bacuru waitabe nūmebλrλdaa. Maλ bērā ībanara dji jλwatede de ocuade zesidaa.-

Paλ ēsābaridebema ne jara βλ

Mateo 13:33

²⁰ Maλ awara jarasia:

-Ācōrēba ēberārā pe erobλra ζcārē quīrāca βλ?

²¹ Paλ ēsābari quīrāca βλa. Maλ paλ ēsābarira wērāba maārī edapeda harina waibλade abuesia. Maλbe bio puerapeda chūmasia aba jūma ēsābλrλdaa.-

Eda wābada pēsua bΛ
Mateo 7:13-14, 21-23

²² Jerusaleλnaa wābΛrΛde Jesuba puru waibΛade, puru zaquede bida jara-diasia.

²³ Maλne abaΛba idjia iwidiisia:

–Mλ Boro, ¿Ācōrēba zocārēēbe ēdrΛ edaica?–
 Jesuba panusia:

²⁴ –Ne jūma odadua dji eda wābada pēsua bΛde eda wāni carea. Wārāda eda wāni carea beara zocārā panΛa baribΛrΛ poya jūma eda wānaēa.

²⁵ De djibariba dji eda wābadara jūātrΛ nūmΛnacarea dji dajada panΛa ewamārēā nāwā trΛ jaradīa: “Dai boro, dai boro, ewadua.” BaribΛrΛ de djibariba panuya: “Mλa bārāra unucaa idjaba sāmabemada adua bΛa.”

²⁶ Dji dajada panΛa nāwā jaradīa: “Dairāra bΛ ume ābaa ne cosidāa, idjaba bΛa dai purude jaradia nībaside arima panasidāa.”

²⁷ Maλne idjia bārāa jaraya: “Mλa bārāra unucaa idjaba sāmabemada adua bΛa. Cadjirua obadarā, āyā wānadua.”

²⁸ Bārā dji dajada beara aujīā panania idjaba puaba quida īchia panania. Abrahaλda, Isada, Jacoboda idjaba Ācōrēneba bedeabadarā sida Ācōrē pu-rude ununia, baribΛrΛ bārāda Ācōrēba idu edaa wābiēa.

²⁹ Maλ ewaride drua āībemarāda λmādau odjabariareba, λmādau baebariareba, jΛwa acΛareba, jΛwa aradeba bida zedīa. Maλgārāra Ācōrē purude ne co chūpanenia.

³⁰ Maλne dji jīrūarebemada dji nabemarāda beadia, dji nabemarāda dji jīrūarebemada beadia.*

Jesu Jerusaleλ carea sopuada
Mateo 23:37-39

³¹ Maλ ewaride λcΛrΛ pariseorāda zedapeda Jesua jarasidāa:
 –Namabemada isabe wādua. Herodeba bΛra bea quīrīā bΛa.–†

³² Maλne Jesuba ādjia jarasia:

–Jāl ēberā usa pā quīrāca bΛa nāwā jarade wānadua:‡ “Nane, nu bida mλa cacua biē beara, jai bara bea sida biabicuaya. Mλa oida bΛra ewari ūbeade jūma o erobaya.”

³³ BaribΛrΛ idi, nu, nu nurēma bida ode nībaya Jerusaleλne jūēi carea. Ācōrēneba bedeabadarāda Jerusaleλne beabada bērā mama wāida bΛa.

³⁴ jJerusaleλ, Jerusaleλ, bārāba Ācōrēneba bedeabadarāda beabadaa! jĀcōrēba diabuedarā sida mōgaraba tabari beabadaa! Mλa barima zocārā bārāra ābaa pe eda quīrīā basia eterre wērāba idji warrarā i edre edabari quīrāca. Māwāmīna bārāba quīrīānaē basīa.

³⁵ Maλ carea Ācōrēra waa bārā ume baēa. Bārāba mλra waa ununaēa aba mλ bia edabadaēaa. Maλ ewaride nāwā jaradīa: “jBīo bia bΛa dadji Ācōrē trΛneba zebΛrΛra!”–

14

Jesuba ēberā ogoro bΛ biabida

¹ Anāubada ewaride Jesura pariseo dji droma dede ne code wāsia. Maλne dewara pariseorāba bio acΛ panasidāa idjia biē oi cawaya.

* **13:30** Dji jīrūarebema abaΓade judiorāēda jara bΛa. Dji nabemarā abaΓade judiorāda jara bΛa.
 † **13:31** Maλ Herodera Antipa trΛ jarabadjidāa. ‡ **13:32** Jāl ēberā usa pā quīrāca bΛa. Crīchada ūbea dia bΛa: ēberā crīcha cawa bΛada, ēberā cadrΛa bΛada, wa ēberā siriē bΛada.

² Jesu caita ēberā ogoro b̄ada basia.

³ Jesuba judiorā ley jaradiabadarāa, pariseorāa bida nāwā iwidisia:

–ĴBārāmaa bia b̄aca ḥnāūbada ewaride cacua biē beara biabida?–

⁴ Barib_{ΛΓΛ} ādjirāba ni cārē sida jaradaē basia. Maḥ carea Jesuba dji cacua biē b̄ara jidapeda biabipeda diguidaa wābisia.

⁵ Maḥbe Jesuba ādjia jarasia:

–Ḥnāūbada ewaride bārā warrada wa pacada baido juebada uride baesira ĵara maḥda errebari ēd_{ΓΛ} edadaēca?–*

⁶ Barib_{ΛΓΛ} ādjirāba ni cārē sida panunaē basia.

Edaara baidebema

⁷ Jesuba unusia ne code zepedadarāda bugue dji droma bea careabemane chūmeb̄adada. Maḥ carea Jesuba ne jara b̄adeba ādjia nāwā jarasia:

⁸ –Ēberāba quima edab_{ΛΓΛ}de b̄a b̄asrida ne code wāmārēa jaraib_{ΛΓΛ}, dji droma chūmebadama chūmerādua. Āibērā b̄a cāyābara dji dromaara b̄ada jūēisicada.

⁹ Māwāra djibariba b̄a jaraya: “Āyā wādua. Za b̄a ēberāda nama chūmeya.” Māwā ob_{ΛΓΛ}de b̄ara bio quirā peraya dji edaara bea ume chūmei b̄erā.

¹⁰ Maḥ b̄erā b̄ada edodib_{ΛΓΛ} dji edaara beamā chūmedua. Māwāra b̄a edodaba unub_{ΛΓΛ}de nocodaa tr̄peda jaraya: “Zedua, nama dji dromarā ume chūmedua.” Māwā b̄a edodaba jūma dji chūmea quirāpita b̄ara dji dromada unubiya.

¹¹ Bariduada dji dromaara b̄a quirā b̄ab_{ΛΓΛ} Ācōrēba edaara b̄aya. Ab̄alaba ara idjida edaara b̄ab_{ΛΓΛ} Ācōrēba dji dromaara b̄aya.–

¹² Maḥbe Jesuba idji edodaa nāwā jarasia:

–B̄a ēberārā ne code tr̄b_{ΛΓΛ}de b̄a dji biarāda, b̄a djabarāda, b̄a ēberārā sida tr̄rādua. Ne bara bea b̄a caita panabada sida tr̄rādua. Ādjirāda tr̄ib_{ΛΓΛ} dewara ewaride ādjia ēberārā tr̄b_{ΛΓΛ}de b̄a sida tr̄nia. Māwā b̄a odabari ne edaya.

¹³ Maḥ b̄erā b̄a ēberārā tr̄b_{ΛΓΛ}de biara dji ne neē beada, dji n_Λcan_Λca beada, jirū biē beada, dauberrea bea sida tr̄c_Λdua.

¹⁴ Māwāb_{ΛΓΛ} wārāda b̄ara bio bia baya. Ādjia ni cārē sida b̄a poya diadaē b̄erā, dji jipa bea r̄ēbab_Λda ewaride Ācōrēba b̄a nebiada diaya.–

Ne cobada waib_Λadeba ne jara b̄a

Mateo 22:1-10

¹⁵ Jesu ume chūpan_Λba maḥ ūr̄isidade ab̄alaba jarasia:

–Ācōrē purude ne cobada ēberāra bio bia beadia.–

¹⁶ Maḥ carea Jesuba idjia jarasia:

–Ewari aba ēberāba ābaa ne codi waib_Λada ob_{ΛΓΛ} b̄erā zocārāa jarasia ābaa ne codida.

¹⁷ Djico wibo_Λde djibariba idji nezocaa nāwā jarade wābisia: “Zed_Λdua, djicora wisia.”

¹⁸ Barib_{ΛΓΛ} ēberārāba wāna amaaba jarasidaa j_Λwa t̄b_Λra pan_Λda. Ab̄alaba jarasia: “Aretewa m̄a ējūāda nēdosia. Maḥda ac_Λde wāida b̄a b̄erā poya wāēa. M̄ djuburia maḥ carea biē cr̄charādua.”

¹⁹ Dewaraba jarasia: “M̄a aretewa pacada die nēdoda b̄erā poya wāēa. Maḥ pacada ac_Λde wāb_{ΛΓΛ} wārāda bia bea cawaya. M̄ djuburia maḥ carea biē cr̄charādua.”

* 14:5 Warra. Griego bedede ḥc_Λra cartade “burro” b̄a b̄a.

20 Mañne dewaraba jarasia: “Młra aretewa quima edada bĕrā poya wāĕa.”

21 Dji nezocara jĕda wāpeda ādjia jarapedadara de djibarĭa jarasia. Mañ carea djibarĭra bio quĭrūpeda idji nezocaa jarasia: “Purudaa isabe wādua. Mañbe dji ne neĕ beada, dji jĭrū biĕ beada, dji dauberrea beada, dji nacana bea sida jūma zebicuadua.”

22 Dji nezocaba māwā odacarea jarasia: “Ba jarada quĭrāca mla osia, māwāmĭna wadi dera bari cobla.”

23 Mañ carea de djibarĭba idji nezocaa waya jarasia: “Puru jĭga o beaza wādua. Ēberārāda unusira isabe zebicuadua mla dera bio bira cobemārĕa.

24 Mla jaraya: mla naārā trācuadarāba mla waiḅa djubidara ni maārĭ bida codāĕa.”-

Jesu ĕpĕira zarea bla

Mateo 10:37-38

25 Ēberārāda Jesu caiĕu zocārā nĭbabadĭdaa. Mañ carea Jesuba ādjimaa acapeda nāwā jarasia:

26 -Abalaba māda ĕpĕ quĭrĭā ḅabara, naārā bio crĭchaida bla. Idji djibarĭrāda, quimada, warrarāda, djabarāda, djabawĕrārāda, wa idji zocai baida mla cāyābara biara quĭrĭā ḅabara, poya mla ume nĭbaĕa.

27 Bia mĭga bai carea ḅaĕḅara, poya mla ume nĭbaĕa.†

28 Abalaba de waiḅada o quĭrĭā ḅabara, naārā quĭrācuĭta crĭchaida bla idji eroḅa parataba jūma pārāi cawaya.

29 Āĭbĕrā de jĭrū joudacarea cawaisicada poya pārāĕda. Dewararāba mañ ununapeda nāwā ipĭda jaradia:

30 “Ķjāñ acheba aba poya oi quĭrāca nañ dera jāwā jalwa osica?”

31 Abal druadebema boroba sordaorāda die mil eroḅabara, mañne dewara druadebema boroda veinte mil sordaorā bara idji ume djōne zeibara, djōni naĕna idji quĭrācuĭta crĭchaĕca poyai cawaya?

32 Idji poyaĕda cawasira dewarabema wadi tama ḅade Ķlacra diabueĕca idji ume bedeade wānamārĕa?

33 Ara mañ quĭrāca mla ĕpĕni naĕna bārāba bio crĭchadapeda ne jūma igaradi carea beadaḅara mla ume poya nĭbaĕa.

Tāda caya jōibara

Mateo 5:13; Marco 9:50

34 Wārāda tāra bio bia bla, baribara caya jōibara Ķsāwā wayacusa caya bei?

35 Mañ tāra egorode jĭāpoi carea ni animarā ācaca Ķraḅi bla carea abeda biĕ bla. Biara bla batabueĕda. idji cawara bara bla quĭrācuĭta ūrĭdual-

15

Oveja aduadadebema ne jara bla

Mateo 18:10-14

1 Ewari aba Romanebema boro itea parata jalra pebadarāda, cadjirua obadarā sida Jesuba jaradia bla ūrĭni carea zesiĕdaa.

2 Mañ carea pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida idjira nāwā biĕ jarasiĕdaa:

-Idji cadjirua obadarāda bia edapeda ādji ume ne cobaria.-

3 Mañ carea Jesuba ādjia ne jara ḅadeba nāwā jarasia:

† 14:27 Mla carea bia mĭga bai carea ḅaĕḅara. Griego bedeade nāwā bl bla: “Abalaba idji crura atau edeḅara.”

4 -Abaaba cien oveja erobadebemada aba aduabara zswā oi? Dji 99 panara ejūā ewaraga bađe amepeda dji aduadada jarađe wāēca aba unubarađaa?

5-6 Unusira idji equiade edapeda bio basridaa diguidaa edeya. Małbe idji dji biarāra, idji caita panabadarā sida trācuapeda jaraya: “Bārāra māl ume basridadada. Māl oveja aduadara unusia.”

7 Ara mał quīrāca mālā bārāra jaraya: 99 jipa bea carea bajānebemarāra basridabadamīna, biara basridabadaa ēberā aba cadjirua obarida Ācōrēmaa zebarađe.-

Parata torro aduada

8 Wērāba parata torro die erobadebemada aba aduabara, zībīrā coapeda idji dera bio imaēca aba dji parata unubarađaa?

9 Unusira idji dji biarāra, idji caita panabadarā sida trācuapeda jaraya: “Zedada, māl ume basridadada. Māl parata aduadara unusia.”

10 Mālā jaraya ara mał quīrāca cadjirua obarida aba Ācōrēmaa zebarađe Ācōrēra bajānebema nezocarā ume bio basridabadaa.

Warra cadjiruade nībadadebema ne jara ba

11 Mał awara Jesuba jarasia:

-Ēberāda basia. Mał ēberāba warrada umé erobasia.

12 Ewari aba dji tēābemaba dji zezaa jarasia: “Zeza, ba erobadebema mālā edaida bāra mālā diadua.” Mał carea dji zezaba erobara ādjiza diasia.

13 Dārāēne dji tēābemaba edadara jūma nēdobuepeda tamā dewara druadaa wāsia. Mama ne jūma cadjiruada o basia aba dji parata jōbarađaa.

14 Ni cārē sida neē beđacarea mał druade jarraba waiłada zesia. Mał bērā warrara bio jarra bābadjia.

15 Mał carea idjira mał druadebema ne bara ba ēberāmaa traju jarađe wāsia. Małgaba chinada idjia wagabisia.

16 Bio jarra bađa bērā chinaba co panānebemada idjia biđa co quīrā bābadjia. Māwāmīna ni abāba idjia diadaca basia ne comārēā.

17 Małbe cawasia biē oda bērā māwā bađa. Małne ara idjiduba jarasia: “Māl zeza itea trajabadarāra bio ne cobadaa małne mālra nama jarrababa beubōda.

18 Biara ba ara nawena idjima wāida. Jūēnacarea mālā idjia jaraya: Zeza, wārāda mālā Ācōrē quīrāpita, ba quīrāpita biđa cadjiruada osia.

19 Mał bērā biara ba mālra waa ba warraada aēda. Ātebara mālra ba nezocada bađa.”

20 Ara małda dji zezama wāsia.

Dji zezaba idjira tamā zebarađada unusia. Mīā djoburi unupeđa idjima pira wāsia. Idjira bārapeđa uridarrade isōsia.

21 Małne dji warraba jarasia: “Zeza, wārāda mālā Ācōrē quīrāpita, ba quīrāpita biđa cadjiruada osia. Mał bērā biara ba mālra waa ba warraada aēda.”

22 Baribara dji zezaba idji nezocarā jarasia:

“Djio biyaara quiruda edadapeda idjia jlabidada. Idji jawade sortijada jlabidada. Mał awara jirūne jlabada sida jlabidada.

23-24 Małbe paca zaque boreguea bađa beadada ne codi carea. jbasridada odia! Māl warrara beu bađada lrēbasia; adua bađada dadjirāba waya unusidaa.” Małbe bio basrida duanesidaa.

²⁵ Mañne dji djaba nabemara traja badada diguidaa zebΛΓΛ basía. De caita jüebΛΓΛde ùrísia chiru zá panΛda idjaba cari duanΛda.

²⁶ Mañ carea nezoca aba trΛpeda iwídisia cārē cārēã mãwã o panΛ cawaya.

²⁷ Dji nezocaba jarasia: “BΛ zezaba paca zaque boreguea bΛda beabisia bΛ djabada jēda bia zeda bērã.”

²⁸ Mañ ùrísíde quírúpeda dji dede eda wã quírĩãé basía. Mãwã bΛde dji zezara idjímaa wápeda bedea djuburiasia eda wãmãrēã.

²⁹ Mañne dji warra nabemaba dji zezaa jarasia: “Ewari ze nũmΛza mΛra bΛ itea bio trajabaria. BΛa jarabΛΓΛΓa jũma o babaria. Mãwãmĩna wadĩbĩda bΛa chiwatu zaqueda aba bida mΛa diacaa mΛ dji biarã ume ābaa bΛsrĩda ne codi carea.

³⁰ BaribΛΓΛ bΛdji warraba bΛ paratara wērãrã audua ðea ume jũma cosia. Mañbe bΛmaa zebΛΓΛde bΛa idji itea paca zaque boreguea bΛda beabisia ābaa bΛsrĩda ne codi carea.”

³¹ Mañne dji zezaba jarasia: “Warra, bΛra ewariza mΛ ume babaria. Jũma mãa erobΛΓa bΛrea.

³² BaribΛΓΛ bia bΛa bΛ djaba waya dadjímaa zebΛΓΛ carea bΛsrĩdada odida. Idjira beu badada ãrēbasia; adua badada dadjirãba waya unusĩdaa.”-

16

Parata cawa obaridebema ne jara bΛ

¹ Jesuba idji ume nĩbabadarãa nãwã jarasia:

-Èberã bio bara bΛba nezoca dji dromada erobasia. Mañne ãcΛΓΛba dji boroa jarasĩdaa mañ nezocaba idji paratara ãi o bΛda.

² Mañ carea dji boroba idjira trΛpeda nãwã quēãsia: “BΛa mΛ parata ãi o bΛra mã ùrísia. BΛa sãwã odara cartade acΛbidua. MΛa bΛΓa batabueya.”

³ Mañ ùrísíde nezocaba ara idjiduba jarasia: “MΛ boroba mãra batabuebΛΓΛa. ¿jãñbe mã sãwã oi? MΛra traju zarea oi carea ãbΛãé bΛa; mañ awara bio pera baya djãraa ne iwídi carea.

⁴ MΛa cawa bΛa sãwã oida mΛ wãĩ naēna. Mãwãra dewararãba mãra ãdji dede bia edadia.”

⁵ Ara mãda idji boroa diaði bara ðeada aba aba trãcuasia. Dji naãrãbema iwídisia: “¿BΛa jũmasãwã mΛ boroa diaida bΛ?”

⁶ Mãba panusia: “MΛa olivo dragada mil galoã diaida bΛa.”* Mañne nezocaba jarasia: “Mãēteara isabe chũmepeda bΛ cartade bΛ bΛra quírã awara odua. BΛdua bΛa quinientobe diaida bΛda.”

⁷ Mãbe dewarãa iwídisia: “¿BΛa jũmasãwã diaida bΛ?” Mãba panusia: “MΛa trigoda cien ē diaida bΛa.”† Nezocaba jarasia: “BΛ cartade bΛ bΛra quírã awara odua. BΛdua bΛa ochentabe diaida bΛda.”

⁸ Nezoca cadjiruaba mãwã oða carea dji boroba jarasia idjira crĩcha cawa bΛda. Wãrãda ãcõrē ēberãrã cãyãbara nañ ējũãnebemarãba ne edadi carea ãdji abaricarã ume biara crĩcha cawaadeba obadaa.‡

⁹ Ara mã quírãca mã bãrãa jaraya: nañ ējũãnebema parataba zocãrã ēberãrãda carebadadua. Mãwã bãrã dji biarãda zocãrã eropanania. Mãbe bãrã beubΛdade bajãne bia edadia.§

* **16:6** *Mil galoã.* Griego bedede bΛ bΛa “cien barril.” Mañ jēda diai carea mil ewari trajaida basia.

† **16:7** *Cien ē.* Mañ jēda diai carea 2500 ewari trajaida basia. ‡ **16:8** *ãcõrē ēberãrã.* Griego bedede bΛ

bΛa “ãnaanebema warrarã.” § **16:9** *Bãrã beubΛdade.* Griego bedede bΛ bΛa: “Bãrã parata jöbΛΓΛde.” *Bajãne bia edadia.* Mãba ãĩbērã jara bΛa: “ãcõrēba bãrãa bajãne bia edaya.”

¹⁰ Abaaba maãrĩ erobada bia o cawa baba, waiaba erobada sida bia o cawa baya. Idjaba maãrĩ erobada bia ocaba, waiaba erobada sida bia oca baya.

¹¹ Ara maã quĩrãca bãrãba naã ëjũãnebema nebiada jipa odaëbaba ãcõrëba bajãnebema nebiada bãrãba diaica?

¹² Idjaba ãcõrëba naã ëjũãne diaada bãrãba jipa odaëbaba ãidjia bãrã itea bajãne erobara diaica?*

¹³ Ni abaa nezocaba poya idji boroda umé erobaëa. Umé erobababa abaa biara quĩrãya. Aba ëpëya maãne dewarabemara igaraya. Ara maã quĩrãca ne bara bai awua baba poya ãcõrëda ëpëëa.–

¹⁴ Jesuba jara baba pariseorãba jũma ùrĩ duanasidaa. ãdjirãra parata awua bea bërã isudapeda ipidasidaa.

¹⁵ Maãne Jesuba ãdjirãa jarasia:

–Bãrãra dewararã quĩrãpita ëberã bia quĩrãca panabadaa. Baribaba ãcõrëba cawa baba bãrãra wãrãda sãwã beada. Ëberãrãba bia unubadara ãcõrëba bia unucaa.

ãcõrë purudebema

¹⁶ Juaã zeina naëna ãcõrëba Moisea diada leyda, ãcõrëneba bedebadarãba bapedada sida dadjirãba eropanasidaa. Mamaaba ãtaa daiba beëa bia ãcõrë purudebemada jaradia panaba. Wãrãda ëberãrãba ne jũmada o panaba ãcõrë purudebemarãda beadi carea.

¹⁷ Baribaba ãcõrëba diada leyra ni maãrĩ bida jõëa. Bajãda idjaba naã ëjũã sida jõichaara baba.

Jesuba mã amaira bië bada ada *Mateo 19:1-12; Marco 10:1-12*

¹⁸ Ëberãba idji quimada amapeda dewara wërãda edaibaba daunema baba. Idjia amana wërãda dewara umaquĩrãba edaibaba maã umaquĩrã sida daunema baba.

Lazaro idjaba ëberã bio bara bada

¹⁹ Ëberãda basia bio bara bada. Idjira ewariza wua pursupursuaba idjaba dji biara baba lino cadaba djiobadjia. Maã awara ne cobada dromada ewariza obadjia. Maã ëberãra naã ëjũãne bio bia basia.

²⁰ Maãne ëberã ne neë quiru Lazaro abadada basia. Lazarora ne bara baba deë eda wãbadama egode babadjia. Idjira bio chãdaida basia.

²¹ Idjia ne bara baba ne cobadaëba jurrudada co quĩrã babadjia. Maãne usaba zedapeda idji chãdara senebadjidaa.

²² Mãwã panane dji ne neë queraðara jaidasia. Ara mãda bajãnebema nezocarãba idjira Abrahã bamaa edesidaa. Mãwãnacarea dji ne bara baba sida jaidasia. Maãbe idjira tãbarisidaa.

²³ Tãba uruade bia mãga baëde ne bara badaba Abrahãda, Lazaro ume äbaa panada tãmba unusia.†

²⁴ Maã carea jĩgua jarasia: “Zeza Abrahã, mã quĩrã djuburia Lazarora diabuedua. Idji jawa jĩwĩrã baidoba beguepeda mã quĩrãme begueade zebidua. Naã tãba uruade mãra bio bia mãga baba.”

²⁵ Baribaba Abrahãba panusia: “Poya diabueëa. Warra, quĩrãnebadua baba zocai baside ne jũmane bia basida, baribaba Lazarora bië basia. Idira Lazarora necai baba, maãne baba bio bia mãga baba.

* **16:12** Griego bedeadã nãwã bá baa: “Bãrãba djãrãneda aride odaëbaba, ãcaiba bãrãba ne diai?”

† **16:23** Tãba urua. Griego bedeadã bá baa “Hades.”

²⁶ Maḷ awara uria dau clare ḅada dadjirā ēsi ḅaa. Maḷ bēṛā ḅamaa wā quīrīā bea sida poya wānaēa. Idjaba jāmaḷba ni abaada poya daimaa zedaēa.”

²⁷⁻²⁸ Maḷne ne bara ḅadaba jarasia: “Zeza Abrahaḷ, māēteara mḷ quīrā djuburia Lazarora mḷ zeza diguidaa diabuedua mḷ djabarā juesuma panḷa jaramārēa nama sāwā ḅada. Mḷa quīrīāē ḅaa ādjirā sida nama bia mīgade zedida.”

²⁹ Baribḷḷḷ Abrahaḷba idjīa jarasia: “Ācōrēba Moisea diada leyda, Ācōrēneba bedeabadarāba ḅapedada sida ādjirāba eropanḷa. Maḷdrḷ ḷjānida panḷa.”

³⁰ Maḷne dji ēberāba panusia: “Zeza Abrahaḷ, maḷḡḷ carea ḷjānaēa. Baribḷḷḷ abaḷ beudada ḷrēbapeda ādjimaa jarade wāibḷḷḷ, ādjia cadjiruara igaradapeda ḷjānia.”

³¹ Baribḷḷḷ Abrahaḷba jarasia: “Ācōrēba Moisea diada leyra, Ācōrēneba bedeabadarāba ḅapedada sida ḷjānaēbḷḷḷ, beuda ḷrēbadaba jarabḷḷḷ sida ḷjānaēa.”-

17

Ācōrēba cadjirua obadarā cawa oya

Mateo 18:6-7, 21-22; Marco 9:42

¹ Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

-Ēberā cadjiruade ḅaebibadara baraa. Maḷra ewariza māwā ḅaya baribḷḷḷ ne cadjirua obibari ēberāda mīā djuburi ḅaa.

² Bariduaba dji dromaē quedeada cadjiruade ḅaebibḷḷḷ, Ācōrēba maḷ ēberāra bio cawa oya. Maḷ cawa oira bio zarea ḅai bēṛā biara ḅaa maḷ ēberā ochirude yuda jḷnapeda pusade ḅatabuedida.

³ Maḷ bēṛā quīrācuiṭa ḅeadadua. Bḷ djababa ḅada biē oibḷḷḷ, idjira quēādua. Idjia biē oḅada igaraibḷḷḷ maḷ oḅara quīrādoadua.

⁴ Aḅari ewaride idjia ḅada ḅarima siete biē oibḷḷḷ, maḷbe ḅarima siete ḅamaa wāpeda mḷa biē oḅara quīrādoaduada aibḷḷḷ, idjia oḅara quīrādoadua.-

Daia biara ḷjābidua

⁵ Maḷne Jesuba edadarāba idjīa jarasidaa:

-Daira carebadua biara ḷjāni carea.-

⁶ Jesuba jarasia:

-Mostaza ta djuburi quiru quīrāca bārāba maārī bida ḷjā panḷbara, za ḅa ḅa bacurua bḷ carrara ēūtapeda pusade ḅade wāduada abḷdade ara maḷda bacuruba bārā bedeara ḷjācasia.

Nezocaba oida bḷ

⁷ Bḷ nezocada ējūāne traja ḅapeda wa oveja waga ḅapeda zedacarea ḷḅaa idjīa jaraica “chūmedua ne comārēā”?

⁸ Māwā jaraēa. Ātebḷḷḷ jaraya: “Ara nawena ne djudua. Maḷbe djiopedā māmaa enedua coi carea. Maḷbebḷḷḷ bḷra ne coida ḅaa.”

⁹ Bḷa jaradara bḷ nezocaba oḅa bēṛā ḷḅaa idjīa bia ḅlaada aica? Māwā oēa idjia oida ḅadrḷḷ oḅa bēṛā.

¹⁰ Ara maḷ quīrāca bārāba odida panḷra jūma osidara nāwā jaradida panḷa: “Daira dji nezoca edaara quedeaa; ababe daiba odida panḷdrḷ osidaa.”-

Die ēberārā aida bara beada

¹¹ Māwānacarea Jesura Galileadeba Jerusaleḷnaa wāsia. Wābḷḷḷde Samaria druade jūēne wāsia.

12 Puru zaquede jũēb̄ar̄ade die ēberā aida bara b̄eada idjima zesidaa. Barib̄ar̄a caita jũēnaē basia.

13 Jesua nāwā jĩgua biasidaa:

–J̄aradiabari, Jesu, dairāra quĩrā djuburiadua!–

14 Jesuba ādji unuside nāwā jarasia:

–Sacerdoterāmaa wānadua bārā biapedadara ac̄damārēā.*

Ara maāda ādjira wāb̄ar̄asidaa. Wāb̄adaē abeda biacuasidaa.

15 Maā unuside aba Ācōrēa jĩgua bia bedea b̄ada Jesumaa jēda zesia.

16 Egode barru cobepeda Jesua bio bia b̄ada asia idji biabida carea. Maā ēberāra Samariadebema basia.

17 Jesuba idjia iwidiisia:

–Ĵ̄Dji biapedadara die pan̄ēca? Waabema nuevera ĵ̄sāma pan̄?

18 Naā judioē awara ĵ̄ni abāda Ācōrēa bia bedea jēda zeē basica?–

19 Maāne Jesuba dji ēberāa jarasia:

–Pirabaripeda necai wādua. B̄a wārāda j̄jāna b̄erā biasia.–†

Ācōrē jūmarā Boro baidebema

Mateo 24:23-28, 36-41

20 Pariseorāba Jesua iwidiisidaa:

–Ĵ̄Ācōrē jūmarā Boro b̄ebar̄ada sāl̄be ununi?–

Maāne Jesuba panusia:

–Ācōrē jūmarā boro b̄ebar̄ade ni cārē sida ununaēa.

21 Maā b̄erā poya jaradaēa: “Dadjirā Borora nama b̄a” wa “awuá b̄a.”

Āteb̄ar̄a Ācōrēa ēberāra sodeb̄ar̄a dji boroda bebaria.–‡

22 Maābe Jesuba idji ume n̄ibabadarāa nāwā jarasia:

–Ewari zarea zeya. Maā ewaride bārāba m̄, Naā Djara Edadara maāĩ bida unu quĩrānia, barib̄ar̄a ununaēa.

23 Maāne āc̄ar̄aba jarad̄a idjira nama b̄ada wa awuá b̄ada. Barib̄ar̄a ac̄de wārānadua. Ādjira ēp̄erānadua.

24 Baa purewa edab̄ar̄ade jūma naā ējūāra ānabaria. Ara maā quĩrāca m̄, Naā Djara Edada zeb̄ar̄ade jūmarāba ununia.§

25 Barib̄ar̄a maā ewari jūēi naēna m̄ra bio bia m̄gaida b̄a. Idjaba idibema ēberārāba m̄ra igarad̄ida pan̄a.

26 Naā Djara Edada zeī ewarira Noé ewaride b̄ada quĩrāca baya.

27 Maā ewaride ēberārāra ne co duanabadjia, m̄iā cāi duanabadjia, idjaba dji caurāra quima diacua duanabadjia. Māwā duanabadjia aba Noé j̄ba dromane b̄adob̄ar̄adaa. Māwānacarea dopapada zepeda ēberārāra jūma nāb̄ar̄a quinisidaa.*

28 Lo ewaride bida ara maā quĩrāca basia. Ēberārāra ne co duanabadjia, ne n̄edo duanabadjia, ne n̄edobue duanabadjia, de o duanabadjia idjaba ne u duanabadjia.

29 Barib̄ar̄a Lo Sodomaneba ēdr̄ad̄acarea bajāneba tab̄a uruada cue quĩrāca zesia.† Maāḡaba dji ēberārāra jūma bá quenasia.‡

30 M̄, Naā Djara Edada zeb̄ar̄a ewaride ara maā quĩrāca māwāya.

* 17:14 Levitico 14:1-32. † 17:19 Biasia. Griego bedea maā bedea b̄a idjaba jara b̄a “ēdr̄asia.”

‡ 17:21 Ēberārā sodeb̄ar̄a. Griego bedea maāba idjaba jara b̄a “bārā tēnabar̄a.” § 17:24 Naā Djara Edadara zeb̄ar̄ade. Griego bedea āc̄ar̄a cartade ababe b̄a b̄a “Naā Djara Edadara.” * 17:27 Genesis 6:5-17; 7:6-24. † 17:29 Tab̄a urua. Griego bedea b̄a b̄a: “Tab̄a urua, azupre bara.” ‡ 17:29 Genesis 18:20deba aba 19:25daa.

31 Mañ ewaride dji de λΓλ βαρα idji dede eda wāiē βαα ne edai carea. Dji peade βαα diguidaa ne jαΓαδε wāiē βαα.

32 Lo quima sāwānada quīrānebadadua. §

33 Bariduaba naλ ējūāne bia bai carea jαΓα βαβαγαλ aduaya. Baribaγα ne jūmada aduabaγα, Ācōrē ume ewariza zocai bayā.

34 Māa jaraya: mañ ewaride abari cαδαde umé panania.* Mañne Ācōrēba aba edeya baribaγα dewarabemara beeya.

35 Wērārāda umé ne βα panania. Mañne Ācōrēba aba edeya baribaγα dewarabemara beeya.

36 Ēberāda umé ādji néude panania. Mañne Ācōrēba aba edeya baribaγα dewarabemara beeya.–†

37 Ādjirāba Jesua iwīdisīdaa:

–ζMaλgara sāma māwāi?–

Jesuba panusia:

–Jūmarāba cawa panαa āgoso powua nūmαma ne beudara tabαda. Ara mañ quīrāca jūmarāba cawadīa.–

18

Pēdra wērāba mīā sēna

1 Jesuba ne jara βαδεβα jaradīasia Ācōrēa sēnaē iwīdidīda panαda.

2 Nāwā jarasia:

–Purude cawa obarīda basīa. Idjīa Ācōrēda, ēberā sīda wayaca basīa.

3 Ara mañ purude pēdra wērāda basīa. Maλgara dewara ume nēbara bara basīa. Mañ bērā ewarīza wābadjīa cawa obarība carebamāērā.

4-5 Baribaγα wāβαγαζα cawa obarība idjīa jara βαα ūrī quīrīāca basīa.

Māwāmīna jūmawāyā mīā sē βα bērā ara idjīdūba jarasia: “Māa Ācōrēda, ēberā sīda wayaca. Baribaγα naλ wērāra barīdua ze βα bērā mλ sēbī naēna idjīa iwīdī βαα oya.”–

6 Maλbe Jesuba jarasia:

–Bārāba dji cawa obarī jīpaē βαba jaradara ūrīsidāa.

7 Ācōrēba edadarāba diamasi āsa bīda quīrā djuburia iwīdī panαne ζīdjīa jīpa o βαδεβα carebaēca? ζDārāica panui carea?

8 Māa jaraya: wārāda dārāēne Ācōrēba carebaya. Baribaγα mλ, Naλ Djara Edada zebaγαδε ζnaλ ējūāne wadī mλ bedeā jā panada unune zeica?–

Pariseo idjaba Romanebema boro itea parata jαΓα pebari

9 ΛαΓαβα ara ādjīdα jīpaara beada crīcha panasīdaa. Mañ carea dewarārāda igarabadjīdaa. Jesuba ādjīrāa ne jara βαδεβα nāwā jarasia:

10 –Ēberāda umé Ācōrē de dromanaa ewarī iwīdīde wāsīdaa. Aba pariseo basīa. Dewarabemara Romanebema boro itea parata jαΓα pebari basīa.

11 Pariseo λta nūmαba ara idjīdebemada nāwā jarasia: “Ācōrē, māa bāa bīa jaraya māra dewarārā quīrāca bacā bērā. Ādjīra ne draabadaa, cadjīrua obadaa, daunemabadaa. Idjāba māra jari βα Romanebema boro itea parata jαΓα pebari quīrāca βαēa.

12 Domīaza barīma umé ne codaca ewarīda obarīa, idjāba die edabaγαζα māa bāa aba diabarīa.”

§ 17:32 Genesi 19:26. * 17:34 Mañ ewarīde. Griego bedēde “diamasi” bā βαα. † 17:36 Griego bedēde αααα cartade versículo 36 neēa.

13 Maľne Romanebema boro itea parata jΛrΛ pebarira jġga nŭmasia. BaribΛrΛ bajānaa acalē basía. ĀtebΛrΛ sopuadeba idji so ġrġ upeda jarasia: “Ācōrē, mġra quĩrā djuburiadua. Mġa jŭmawāyā cadjiruada obaria.”

14 Mġa bārāa jaraya: pariseo cāyābara maľ ēberāra diguidaa wāsīde Ācōrē quĩrāpita jipa basía. Bariduada dji dromaara ba quĩrā bΛbΛrΛ Ācōrēba edaara bΛya. Abaaba ara idjida edaara bΛibΛrΛ Ācōrēba dji dromaara bΛya.-

Jesuba warra zaquerā bia jara bΛda

Mateo 19:13-15; Marco 10:13-16

15 Maľne ġcΛrΛba ādji warra zaquerāda Jesuma enesīdaa idji jΛwada ġrġ bΛpeda bia jara bΛmārēā. Jesu ume nġbabadarāba maľ unusīdade djibarirāda quēēsidaa.

16 BaribΛrΛ Jesuba warrarāra trġcuapeda idji ume nġbabadarāa jarasia:

-Idu warra zaquerāra mġmaa zebīdadua, Ācōrēba pe erobΛdebemara ādjirā quĩrāca panΛ bērā.

17 Mġa wārāda jaraya: warra zaqueba idji zeza ēpēbari quĩrāca abΛba Ācōrēda ēpēbΛrΛ, maľ ēberāra Ācōrēba pe erobāēa.-

Parata bara bΛ Jesu ume bedeadā

Mateo 19:16-30; Marco 10:17-31

18 Ēberā dji droma bΛba Jesua iwīdisia:

-Jaradiabari bia, Ācōrē ume ewariza zocai bai carea ġmġa cārēda oida bΛ?-

19 Jesuba idjía jarasia:

-ġCārē cārēā mġra dji biaada a bΛ? Ni abΛda dji biaēa, ababe ĀcōrēdrΛ dji biaa.

20 BΛa cawa bΛa Ācōrēba obi bΛ beđeara. Nāwā jara bΛa: daunemārādua, mġa beārādua, ne drΛrādua, sewadeba djārāra biē jararādua, bΛ zezara bΛ papa sīda wayadua.-*

21 Dji ēberāba panusia:

-Cŭdra edaaba mġa jŭma maġrΛa o bΛa.-

22 Maľ ūrġpeda Jesuba idjía jarasia:

-Wadī bΛa ne aba oida bΛa: bΛa ne erobΛra jŭma nēdobuepeda dji paratara ne neē queđeaa diadua. Māwā nebiada bajāne erobāya. Maľbe mġ ume nġbade zedua.-

23 Maľ ūrġsīde dji ēberāra bio sopuasīa bio bara bΛ bērā.

24 Jesuba idjira māwā bΛda unusīde nāwā jarasia:†

-Wārāda bio zarea bΛa ēberā ne bara bΛba Ācōrēra idji Boroda bΛi carea.

25 Ne bara bΛba Ācōrēra idji Boroda bΛi cāyābara cameyoda āguja uriade eda wāichaara bΛa.-

26 Maľ ūrġpedadaba iwīdisīdaa:

-Māwāra Ācōrēba ġcaidrΛ ēdrΛ edai?-

27 Jesuba panusia:

-Ēberāba poya ocara Ācōrēmaarā oicha bΛa.-

28 Maľne Pedroba jarasia:

-BΛ ēpēni carea daiba ne jŭmada amesīdaa.-

29-30 Jesuba ādjía jarasia:

-Mġa wārāda jaraya: abΛba Ācōrēda idji Boro bΛi carea idji deda, djibarirāda, djabarāda, quimada, warrarā sīda ameibΛrΛ, idjia amena

* 18:20 Exodo 20:12-16. † 18:24 Idjira māwā bΛda. Griego bedeadē ġcΛrΛ cartade maġra neġa. Idjaba ġcΛrΛ cartade bΛ bΛa: “Idjira sopua bΛa.”

cāyābara naḷ ewaride bio auduara edaya. Idjaba jīrūarebema ewaride Ācōrē ume ewariza zocai baya.–

Jesuba idji beadidebema waya jarada

Mateo 20:17-19; Marco 10:32-34

³¹ Jesuba doce edadarāra awara edepeda jarasia:

–Ācōrēneba bedebadarāba mḷ, Naḷ Djara Edadadebemada cartade bāsidaa. Dadjirā Jerusaleḷne jūēbada dede ādjia bāpedadara jūma māwāya.

³² Ḷcāḷaba māra judiorāēa jida diadia. Māra ipida biē jaradia idjaba mḷ quīrādarrara idodia.‡

³³ Maḷbe māra udapeda beadia. Baribara ewari ūbeade māra lḷrēbaya.–

³⁴ Maḷgādebemada ādjirāba ni maārī bida cawadaē basia. Ādjia cawa cīchadaē bēra adua panasidaa idjia cārēda jara bāda.

Jesuba dauberrea bā biabida

Mateo 20:29-34; Marco 10:46-52

³⁵ Jesu Jerico puru caita jūēbāra dede ēberā dauberrea bāda o icawa parata iwidī bāda chūmasia.

³⁶ Idjia ēberārā bāga zebadada ūrīsīde iwidisia cārē cārēā māwā duanāda.

³⁷ Maḷne Ḷcāḷaba jarasidaa:

–Jesu Nazaredebemada zebāra bēra bāga duanā.–

³⁸ Maḷ carea dauberrea bāra jīgua biasia:

–jJesu, Davideba zeda, māra quīrā djuburiadua!–

³⁹ Idjira Jesu nocoare wābādarāba quēāsīdaa chupeamārēā. Baribara jīguaara biasia:

–jDavideba zeda, māda quīrā djuburiadua!–

⁴⁰ Maḷ ūrīsīde Jesura nūmesia. Maḷbe dauberrea bāra caita enebipeda iwidisia:

⁴¹ –jCārēda quīrā bā mā oida?–

Dauberrea bāba panusia:

–Mā Boro, mā dauba unuida quīrā bā.–

⁴² Jesuba jarasia:

–Unu bedua. Bāā ijāna bēra biasia.–

⁴³ Ara māda unu bēpeda Jesu caidu nībade wāsia. Idjia Ācōrēra bio bia jara nībasia. Maḷ unupedarā bida Ācōrēra bia jara panesidaa.

19

Zaqueoba Jesu ununa

¹ Jesura Jerico purude jūēpeda wāyā wābāra basia.

² Mama ēberā Zaqueo abadada basia. Maḷ Zaqueora Romanebema boro itea parata jara pebadarā boro basia. Bio ne bara basia.

³ Idjia Jesura unu quīrā basia. Baribara ēberā maārī quiru bēra ēberārā powua nūmāba poya unuē basia.

⁴ Maḷ bēra Jesu wābāra na pira wāpeda sicomoro bacurude ḷta wāsia.

⁵ Māwā bāde Jesura arima jūēsia. Maḷbe ḷtaa acāpeda jarasia:

–Zaqueo, isabe edaa zedua. Idi māra bā dede cāine wāya.–

⁶ Ara māda Zaqueora bāsrida edaa zepeda Jesura idji dedaa edesia.

⁷ Maḷ ununapeda jūmarāba Jesudebemada nāwā biē bedea duanesidaa:

–Jāḷ Jesura ēberā cadjirua obari dede cāine wāsia.–

⁸ Idji dede Zaqueora Jesu quīrāpita nūmepeda jarasia:

‡ 18:32 Isaia 50:6; 53:5.

–Mā Boro, ne neē quēdearā mā erobādebemada ēsadra diaya. Maā awara sewadeba djārāneda auđu edadabari mā bārima quīmrē jēda diaya.–

⁹ Jesuba idjia jarasia:

–Idi Ācōrēba bāra, bā ēberārā sida ēdra edasia, Abrahāba iĵāna quīrāca bāa iĵā bā bēā.*

¹⁰ Wārāda mā, Naā Djara Edadaba dji adua bēada ēdra edai carea jara dē zesia.–

Paratadeba ne jara bā
Mateo 25:14-30

¹¹ Jesura Jerusaleā caita bā bēā dji arima duanāba crīcha panasidaa ara maā ewaride Ācōrēra ādjirā Boro bai carea zeida. Jesuba jara bāra ūrī panā bēā ne jara bādeba nāwā jarasia:

¹² –Ēberā dji dromada tāmā dewara druadaa wāsia jūmarā boroba idjira ara idji druadebema boroda bāmārēā. Idjia crīchasia māwānacarea jēda zeida.

¹³ Wāi naēna idji nezocarāda die trāpeda paratada waibāa ādjiza diasia.† Maāne jarasia: “Mā neēmisa naā paratara waribidada.”

¹⁴ Baribāra idji druadebemarāba idjira bio quīrāma panā bēā, ēberārāda diabuesidaa jūmarā boroa nāwā jaradamārēā: “Daiba quīrāē panāa idjira dai boro baida.”

¹⁵ Māwāmīna dji boroda bēsia. Jēda zedacarea idji nezocarāra trācuasia idjia parata diadara waribisida cawaya.

¹⁶ Maāne aba na zepeda jarasia: “Mā boro, bāa parata diadara mā bārima die auđu waribisia.”

¹⁷ Maā carea dji boroba jarasia: “Bia bāa, nezoca bia. Māa maārī diadara bā aride oda bēā mā bā jawaeda die puruda bāya.”

¹⁸ Dewara nezocada zepeda jarasia: “Mā boro, bāa parata diadara mā bārima juesuma auđu waribisia.”

¹⁹ Maā carea dji boroba jarasia: “Mā puruda juesuma bā jawaeda bāya.”

²⁰ Maābe dewara nezocada zepeda jarasia: “Mā boro, bāa parata diadara nama bāa. Māa wuade bārā waga erobasia.

²¹ Māwā osia bāra waya bā bēā. Māa cawa bāa bāa quīrā djuburiacada djārāneda edai carea. Maā awara djārāba upedadara ewabaria.”

²²⁻²³ Maā carea dji boroba jarasia: “Nezoca cadjirua, ara bādjia jara bādeba ebuda bāa mā jaradara oē basida. Bāa māra māwā bāda bio cawa basibāra ĵcārē cārēā parata wagabada dede mā paratara bāde wāē basi? Māwā oēabara mā paratara dji eabada sida edacasia.”

²⁴ Maābe dji boroba dji arima duanāa jarasia: “Idjia erobāra jārīnapeda dji die erobāa diadada.”

²⁵ Ādjirāba jarasidaa: “Baribāra, dai boro, idjia die erobāa.”

²⁶ Dji boroba jarasia: “Māa jaraya: dji aride obarā mā auđuara diaya, baribāra dji aride ocaa mā maārī diada sida jārīya.

²⁷ Maā awara mā ādji boro baida quīrāē pananara enenapeda mā quīrāpita quenanaada.”–

Jesu Jerusaleāne jūēna
Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Juaā 12:12-19

²⁸ Māwā jaradacarea Jesura nocodaa Jerusaleānaa wāsia.

* **19:9** Abrahāba iĵāna quīrāca bāa iĵā bā bēā. Griego bedeade bā bāa: “Bāra Abrahāā warra bēā.”

† **19:13** Paratada waibāa. Griego bedeade bā bāa “diez minas.” Mina aba edai carea cien ewari trajaida basia.

29 WābΛΓΛde Betpague puru idjaba Betania puru caita Olivo eyade jūēsia. Maλbe idji ume nībabadarāda umé purudaa diabuesia.

30 Ādjía nāwā jarasia:

–Puru quīrāpe Ɂadaa wānadua. JūēbΛdade bārāba burro zaqueda ununia. Maλ burro zaque λrλ wadi ni abΛada wānacaa. Ērā edadapeda enenadua.

31 Maλne abΛaba bārāa cārē cārēā jāwā ērā panΛda iwidibΛΓΛ jaradadua: “Dadji Boroba quīrāā ɁΛa.”–

32 Ara maλda wānapeda Jesuba ādjía jarada quīrāca unusidaa.

33 Burro ērā panΛne djibariba ādjía iwidisia:

–¿Cārē cārēā mλ burrorā jāwā ērā panΛ?–

34 Ādjirāba panusidaa:

–Dadjirā Boroba idjimaa edebisia.–

35 Ara maλda burrorā Jesumaa ededapeda ādjia cacuade jλ panΛra burro λrλ Ɂasidaa. Maλbe Jesura λrλ chūmΛnapeda edesidaa.

36 Jesu wābΛΓΛ nocoare ēberārāba cacuade jλ panΛra tōcua wāsidaa idji bia edadi carea.

37 Jesu Olivo eyadeba edaa wāi carea Ɂade jūma idji ume nīnaba Ācōrēa jīgua bia bedeā duanasidaa. Bio ɁΛsrīda panasidaa Jesuba ne ununacada ādji quīrāpita o Ɂada bērā.

38 Ādjirāba jara duanasidaa:

¡Bio bia ɁΛa jūmarā Boro Ācōrē trλneba zebΛΓΛra!‡

¡jāλbebΛΓΛ dadjirāra Ācōrē ume necai duania! ¡Bajāne ɁΛra dji Dromaara ɁΛa!

39 Maλ carea λcΛΓΛ pariseorā arima duanΛba Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, ¡ba ume nībabadarāra chupeabidua!–

40 BaribΛΓΛ Jesuba ādjía jarasia:

–Mλa wārāda bārāa jaraya ādjirāda chupeadibΛΓΛ mōgarada ɁΛgadīa.–

41 Jesu nocodaa wābΛΓΛde Jerusaleλ puruda unusia. Maλ puru carea jīāsia.

42 Maλne jarasia:

–¡ɁΛa cawabΛΓΛbara naλgΛ ewaride caideba Ɂara necai Ɂaida! BaribΛΓΛ dau bΛrā ɁΛ quīrāca ɁΛ bērā ɁΛa maλgΛra poya cawaēa.

43 Maλ bērā ewari aba ɁΛ dji quīrūra ɁΛ ume djōne zedia. ɁΛra jūrā edadapeda ɁΛ icawa mōgarara egoro sida boromea buedia ni abΛada ēdrΛrānamārēā.

44 ɁΛ egode ɁaebibΛdade jūma ɁΛ ēberārāra quenania.§ Ādjirāba ni abΛa mōgarara dewara mōgara λrλ bedeāa. Māwā odia Ācōrēba ēdrΛ edamārēā diabuedara ɁΛa cawadaē bērā.–

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jλrecuadā

Mateo 21:12-17; Marco 11:15-19; Juaλ 2:13-22

45 Jesu Ācōrē de droma dajadaare jūēbΛΓΛde Ācōrēa diadi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo Ɂea sida zocārā duanasidaa. Jesuba jūma ādjirāra āyā jλretacuasia. Nāwā jarasia:

46 –Ācōrē Bedeade nāwā ɁΛ ɁΛa: “Mλ dera dji iwidibada dea.” BaribΛΓΛ bārāba “ne drΛabadarā mīrūbada uria” quīrāca eropanΛa.*

‡ 19:38 Salmo 118:26. § 19:44 Jeremia 29:3-4. * 19:46 Mλ dera dji iwidibada dea. Isaía 56:7. Ne drΛabadarā mīrūbada uria. Jeremia 7:11.

⁴⁷ Jesuba ewariza Ācōrē de droma dajada jaradia babadjia. Mañne sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, ēberārā dji droma bea bida idjira bea quīrīā panasidaa.

⁴⁸ BaribΛΓΛ poya beadaē basía jūmarāba idji bedeara ewariza ūrī panΛ bērā.

20

¿Cai trāneba Jesuba jaradia ba?

Mateo 21:23-27; Marco 11:27-33

¹ Ewari aba Jesuba Ācōrē de droma dajada ēberārāa bedea bia Ācōrē ādjirā Boro baidebemada jaradia basia. Mañne sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā sida zesidaa.

² Ādjirāba Jesua nāwā iwidišidaa:

–Daia jaradua, baΛ nama o bΛra ¿caiba obi ba?–*

³ Jesuba ādjía jarasia:

–MāΛ bida bārāa iwidiya. Panunadua.

⁴ ¿Caiba Juaāra diabuesi borocuemārēā? ¿Ēberāba wa Bajāne BΛba?–

⁵ Mañne ara ādjiduba jara duanesidaa:

–Bajāne BΛba diabuesida adibΛΓΛ idjia jaraya: “Maāda ¿cārē cārēā ijānaē basi?”

⁶ BaribΛΓΛ ēberāba diabuesiada adibΛΓΛ, puruba dadjirāra mōgaraba tabari beadia. Purumaarā Juaāra Ācōrēneba bedebari basía.–

⁷ MaΛ bērā ādjirāba nāwā panusidaa:

–Daiba adua panΛΛ caiba diabuesida.–

⁸ MaΛ carea Jesuba jarasia:

–Māēteara māΛ bida bārāa jaraēa caiba māΛ jāwā obi bΛda.–

Djārā néu acΛbadadebema ne jara ba

Mateo 21:33-44; Marco 12:1-11

⁹ Māwānacarea Jesuba ēberārāa ne jara bΛdeba nāwā jarasia:

–Ēberāda basia. MaΛ ēberāba uvada idji ējūāne úsia. MaΛbe idji néura ΛCΛΛ ēberārā jΛwaeda bΛsia. Ādjirā ume bedea bΛsia néu zaubΛΓΛde jūmasāwā idjía diadida panΛda. MaΛbe tΛmΛ wāpeda mama dārāsia.

¹⁰ Uva jara idji nezocada aba diabuesia néudebema idjía diadida panΛra edade wāmārēā. BaribΛΓΛ néu acΛ panΛba dji nezocara puodapeda jēda jΛretabuesidaa ni cārē sida diadaē.

¹¹ MaΛ carea dewara nezocada diabuesia. BaribΛΓΛ maΛgΛ sida puodapeda biē jaradapeda jēda jΛretabuesidaa ni cārē sida diadaē.

¹² MaΛ carea dewarada diabuesia, baribΛΓΛ maΛgΛ sida bio puodapeda āyā jΛretabuesidaa.

¹³ MaΛ carea néu djibariba ara idjiduba jarasia: “¿jāΛbe māΛ sāwā oi? MΛ warra mo quīrīā bΛda ādjimaa diabueya; āibērā idjidrΛ wayaēšicada.”

¹⁴ Māwāmīna idji néu acΛ panΛba dji warra unubΛdade jarasidaa: “Jari uruba dji zezaba eroBΛra jūma edaya. ¡Idjira beatadia! MāwābΛΓΛ dji ējūāra dadjirā itea beya.”

¹⁵ Ara maāda dji warrara néu āi ededapeda beasidaa.

Bārāmaarā néu djibariba ¿sāwā obá?

¹⁶ Araa wāpeda ādjirā jūma quenapeda idji néura dewarārāa acΛbiya.–

* **20:2** BΛa o bΛra. MaΛba jara bΛa Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jΛrecuadada, cacua biē bea biabidada, idjiba purua jaradia bΛda.

Dji arima beaba maã ùrísidade jarasidaa:

-Biara bAA Ācōrēba maãgARA idu māwābiēda.-

¹⁷ BaribARA Jesuba ādjimaa acΛpeda jarasia:

-Māēteara ¿cārē cārēā Ācōrē Bedeade nāwā bĀ bA?

De obadaba mōgara igarapedadara dji biara bĀda bēsia.†

¹⁸ Bariduada maã mōgara ĀĀ baeibARA abēda jūma bAgazoaya, idjaba maã mōgarada abaa ĀĀ baeibARA dji ēberāra pepeēda tabeya.-‡

¹⁹ Sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā bida cawasidaa Jesuba maã jara bĀdeba ādjirāda biē jarasida. Jesura jida quīrīā panasidaa baribARA puruda waya panasidaa.

¿Romanebema boro itea parata jARA pebĀdade diadida panaca?

Mateo 22:15-22; Marco 12:13-17

²⁰⁻²¹ Maãbe judiorā dji dromarāba ĀCARA diabuesidaa Jesuda quīrācuita acΛdamārēā. MaãgARAba Jesu biē bedeabARAda ùrísidaa ara maãda jidadapeda ādji druadebema boro jAWade diadida crīcha panasidaa. Ēberā biarā quīrāca wānapēda Jesua nāwā iwīdisidaa:

-Jaradiabari, daiba cawa panAA bAA jīpa jaradiabarida. BARA ni abAAare bacada, ātebARA wārā bedea Ācōrē odebemada jūmarāa jaradiabarida.

²² Māēteara daia jaradua, Romanebema boro itea parata jARA pebĀdaza ¿dadji judiorāba diadida bia bACA wa biē bA?-

²³ BaribARA Jesuba cawa bēsia idjira nēbARade bĀdi carea māwā panada. Maã bērā jarasia:

-[¿Bārāba cārē cārēā mĀra biē bedeabi quīrīā panA?]§

²⁴ MĀa parata pichida aba acΛbidadua. ¿Cai quīrādarrada naã paratade bA? ¿Cai trĀda bA?-

Ādjirāba panusidaa:

-Romanebema borodēda.-

²⁵ Maã carea Jesuba ādjīa jarasia:

-Māwā baibARA Romanebema borodera Romanebema boroa diadadua, idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diadadua.-

²⁶ Ādjirāba Jesura jūmarā quīrāpita poya biē bedeabidaē basía. ĀtebARA idjia jarada carea bio cawa crīchadaē bērā abēda chupea duanesidaa.

Beudarā Ārēbaidebema Jesuba jarada

Mateo 22:23-33; Marco 12:18-27

²⁷ Māwā panane ĀCARA saduceorāda idjimaa zesidaa. Saduceorāba ĩjānaca beupedadara Ārēbadida. Maã bērā Jesua nāwā iwīdisidaa:

²⁸ -Jaradiabari, Moiseba dadjirā itea bASIA ēberāda warra neē bĀde jaidiabARA, idji djababa dji pēdra wērāra edaida bĀda dji djaba jaidāda itea warra unui carea.*

²⁹ Ewari aba djabarāda siete panasidaa. Dji nabemada quima edasia, baribARA warra neē jaidasia.

³⁰ Maã carea dji djaba idjiarebemaba dji pēdra wērāra edasia baribARA idji sida warra neē jaidasia.

³¹ Maã carea dji ūbeabemaba edasia baribARA idji sida warra neē jaidasia. Jūma dji djabarāba maã wērāra edasidaa baribARA warra neē jaidasidaa.

³² Māwānacarea dji wērā sida jaidasia.

† 20:17 Salmo 118:22. ‡ 20:18 Isaía 8:13-15. § 20:23 Griego bedeade ĀCARA cartade bedea corchetede bARA neēa. * 20:28 Deuteronomio 25:5-10.

³³ Mañ siete djabarāba abari wērāda edasidaa. Māwāra ĩrēbadi ewaride ¿sālgaba idjira erobei?–

³⁴ Mañ carea Jesuba panusia:

–Nañ ējūāne ēberāra quima edabadaa idjaba quima diacuabadaa.

³⁵⁻³⁶ Baribara ēberāra Ācōrēba bia unu bada ĩrēbadia. Mañne ādjirāra quima edadaēa ni quima diadaēa. Waa beudaēa. Ādjirāra Ācōrē bajānebema nezocarā quĩrāca beadia. Ārēbapedada bēra Ācōrē warrarāa.

³⁷ Mañ awara Moiseba bacuru zaque uruga nūmanebemada cartade baside cawabisia beudarāra ĩrēbadida. Idjia Ācōrēra nāwā trā jarasia: Abrahāñ Ācōrē, Isa Ācōrē, idjaba Jacobo Ācōrē.†

³⁸ Idjira beu bea Ācōrēēa ātebala zocai bea Ācōrēa. Ācōrēmaarā jūmarāda zocai beaa.–

³⁹ Mañ carea ĩcala judiorā ley jaradiabadaba Jesua jarasidaa:

–Bla aride panusia, Jaradiabari.–

⁴⁰ Jesuba jūma bia panuna bēra dewararāba iwidiidida wayasidaa.

Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara ¿cai warra?

Mateo 22:41-46; Marco 12:35-37

⁴¹ Mañbe Jesuba ādjia iwidiisia:

–¿Sāwāērā ēberārāba jara panā Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara Davi warrada?

⁴²⁻⁴³ Daviba Salmo cartade nāwā jarasia:

Dadjirā Boroba mā boroa jarasia: mā jawa araare chūmedua aba ba ume dji quĩrūrā mā ba jawaeda babaladaa.‡

⁴⁴ Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada Daviba mā Boroada asibala, ¿sāwā Davi warra bai?–

Jesuba judiorā ley jaradiabadarā biē jarada

Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 11:37-54

⁴⁵ Jūmarāba ũrĩ duanane Jesuba idji ume nĩbadarāa jarasia:

⁴⁶ –Judiorā ley jaradiabadaebemada quĩrācuita beadada. Ādjirāba djio nēbla beada jā awua beaa. Mañ awara purude nĩnane quĩrābadaa ēberārāba wayaaēba “mērā” adida. Judiorā dji jarebada dede ādjira dji dromarā chūmebadae chūme quĩrābadaa; ābaa ne cobadae bida ara mañ quĩrāca obadaa.

⁴⁷ Pēdra wērārāba erobeara jūma jāribadamĩna dji biarāda crĩchabidi carea jūmarā quĩrāpita dārā Ācōrēa iwidiibadaa. Mañ carea Ācōrēba ādjirāra biara cawa oya.–

21

Pēdra wērāba Ācōrēa ne diada

Marco 12:41-44

¹ Māwā bade Jesuba unusia ne bara beaba Ācōrē de dromane ne dia panada.

² Mañne unusia pēdra wērā ne neē quiruba parata edaara quiruda umé diabala.*

³ Mañ carea Jesuba jarasia:

–Mā wārāda bārāa jaraya: jāñ pēdra wērā ne neē quiruba auđuara diasia jūmarāba diapedada cāyābara.

† 20:37 Exodo 3:2-6. ‡ 20:42-43 Salmo 110:1. * 21:2 Parata edaara quiruda umé. Griego bedeaēe ba bla “lepta umé.”

4 Ādjirāba dji adubadadr^λ diasidaa, barib^λΓ^λ wērā ne neē quiruba ne coi carea erobadada jūma diasia.-

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jarada
Mateo 24:1-28; Marco 13:1-23

5 Λ^λΓ^λba jara duanasidaa Ācōrē de dromara mōgara biya quedeaba o cob^λcādada idjaba ēberārāba Ācōrē itea nebja edepedadaba biya cob^λcādada. Māwā pan^λne Jesuba ādjīa jarasia:

6 -Bārāba nama unu pan^λra ewari aba jūma ārīnia. Na^λ mōgara cape^λadara jūma todogozoaya.-

7 Ma^λ bē^λrā ādjīa Jesua nāwā iwīdisidaa:

-Jaradiabari, Ācōrē de dromara ¿sā^λbe todogozoi? ¿Cārēneba cawa^λdi ma^λ ewarira caita b^λada?-

8 Jesuba panusia:

-Quīrācuita be^λadadua ni ab^λba cūrūgarānamārēā. Zocārāba jaradīa ādjidr^λ Ācōrēba ēdr^λ edabari diai jaradada. Ma^λ awara dji ewarira bio caita b^λada adīa. Māwāmīna ādjirāra ēpērānadua.

9 Bārāba ūrīnia puruda dewara puru ume djō duan^λda idjaba ara ādjiduba djō duan^λda, barib^λΓ^λ dauperarānadua. Ma^λgara jūma māwāida b^λla. Barib^λΓ^λ jūrūarebema ewarira ara ma^λda jūēā.-

10 Ma^λ awara Jesuba jarasia:

-Ab^λ puruda dewara puru ume djōnīa; ab^λ druadebema borora dewara druadebema boro ume djōnīa.

11 De uremia minijīchiada baraya, puru zocārāne jarrabada zeya, idjaba cacua biē bīda quīrātanoa odjacuadīa. Ma^λ awara bajāne ununaca badada ununia. Ma^λba ēberārāra bio ne wayadīa.

12 Barib^λΓ^λ ma^λ naēna bārāra biē odi carea ēpēnia. Λ^λΓ^λ jidadapeda judiorā dji j^λrebada dede ededīa. Ma^λbe cawa odapeda preso b^λbīdīa. Idjaba m^λ ījā pan^λ carea bārāra dji dromarā quīrāpita, dji bororā quīrāpita bīda ededīa.

13 Ma^λne bārāba m^λnebemada ādjirā quīrāpita jaradīa.

14 Barib^λΓ^λ crīcharānadua ma^λ ewarīde dji bororā cārēda jaradīda bārā be^λedeade pan^λēda cawabīdī carea.

15 M^λab^λΓ^λ bārāra crīcha cawaada diaya be^λde cawadāmārēā. Ma^λ bē^λrā bārāba jarab^λadara bārā quīrāma pan^λba ni cārē sīda poya biē jaradaēa.

16 Ara bārā zezaba, bārā djabarāba, bārā ēberārāba, bārā ume dji biarā bīda bārāra jīda diadīa. Māwā bārāra λ^λΓ^λ quenabīdīa.

17 M^λ ījā pan^λ carea jūmarāba bārāra quīrāmania.

18 Barib^λΓ^λ bārā jaurera m^λa ewariza bio waga erobaya.†

19 Ma^λ ewari zareade bārāba m^λ ījā pan^λda igaradaēb^λΓ^λ, ewariza Ācōrē ume zocai panania.

20 Bārāba ununia sordaorāba Jerusale^λ purura jūrāb^λadada. Ma^λ unub^λadade cawadīa dji puru jūma ārīni ewarira jūēsīda.

21 Ma^λne Judea druade beara eyadaa isabe wānadua, Jerusale^λne beara ēdr^λadadua, dji puru caita beara purudaa wārānadua.

22 Ma^λ ewarīde Ācōrēba idji purura cawa oya.‡ Idji cartade b^λpedadara jūma māwāya.

† 21:18 Māa bārā jaurera ewariza bio waga erobaya. Griego be^λedeade b^λ b^λa: "Bārā budara ni ab^λda aduaēa." ‡ 21:22 Daniel 9:25-27; Osea 9:7.

²³ Mañ ewaride wērārā biogoa ðeara, warra ju dawa erobeá sida bio mīā djuburi beadia. Jūmarāda bia mīgađia Ācōrēba nañ purura cawa obaḡa bēra.

²⁴ Λαγα necoba quenania, λαγα drua ðeaza jida edecuađia. Mañne ju-diorāēba Jerusaleāra āđji jaŋwaeda eropania aba Ācōrēba ðada ewaridaa. §

Nañ Djara Edada zeidebema

Mateo 24:29-35, 42-44; Marco 13:24-37

²⁵ Bārāba amādaura, jedecora, chīdau sida quīrā awara ununia. Mañḡaba unubiya ewari minijīchiada zebaḡada. * Mañ carea nañ ējūāne ēberārāra bio dauperadia. Āđjirāba cawa crīchađaēa pusa quīrū ðaba dji cābāyā jīḡua nūma bēra.

²⁶ Bajāne ðea quīrā awara ðebaḡade ēberārāra bio dauperadia. Nañ ējūāra minijīchia nūmada unu panā bēra abeda āyāba neē ðaecuađia.

²⁷ Mañnebaḡa mā, Nañ Djara Edada jārārāne abāa bara zebaḡada idjaba quīrāwārēa dorrodorroa ðada ununia. †

²⁸ Mañ unubadađe ðasridadađua, bārā ēdrađi ewarira āḡa ða bēra.–

²⁹ Mañbe Jesuba ne jara ðađeba nāwā jarasia:

–Higojōda wa baridua bacuruda bio quīrācuita acadađua.

³⁰ Bacuru itucu nūmebaḡade bārāba cawabadaa dāraēne poara zeida.

³¹ Ara mañ quīrāca bārāba jūma mañ unubadađe cawadia Ācōrē jūmarā Boro bai ewarira caita ðada.

³² Māa bārāa wārāda jaraya: nañ ewaridebema ēberārā beudi naēna mañra jūma māwāya.

³³ Bajāra jōya, nañ ējūā sida jōya baribaḡa māa jaradara wārāda māwāya.

³⁴⁻³⁵ Quīrācuita beadađua Ācōrēra quīrādoada amaaba. Beu nībarānadua idjaba nañ djaraba o quīrā ðara orañadua. Nañ ējūānebemada jūmawāyā crīcharānadua. Quīrācuita beadaēbaḡa, mañ ewariba bārāra jidaya animarā jidabada dji animarā āḡa cawaēne ðaebari quīrāca. Mañ ewarira jūmarā āḡa cawaēne zeya.

³⁶ Mañ carea bio quīrācuita beadađua. Ācōrēa ewariza iwidi pananadua mañ ewari minijīchiadebemada ēdrađi carea idjaba mā, Nañ Djara Edada quīrāpita perađi neē panani carea.–

³⁷ Jesuba Ācōrē de droma dajada āsa jaradia ðapeda diamasi Olivo eyadaa wābadjia.

³⁸ Mañ bēra diapededa ēberārāra Ācōrē de dromanaa wābadjidaa Jesuba jaradia ða ūrīni carea.

22

Jesu beadi carea crīcha jaḡa panana

Mateo 26:1-5, 14-16; Marco 14:1-2, 10-11; Juañ 11:45-53

¹ Pañ ēsābari neē cobada ewarira caita basia. Mañ ewarira judiorā Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabada ewari abadaa.

² Mañne sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā biđa Jesu beadi carea crīcha jaḡa panasidaa. Baribaḡa puruda waya panā bēra ebuda o quīrāē panasidaa.

³ Māwā ðade diauruba Juda Iscariote crīchara poyasia. Mañ Judara Jesuba doce edadađebema basia.

§ 21:24 Isaia 63:18. * 21:25 Isaia 13:9-10. † 21:27 Daniel 7:13-14.

4 Judara sacerdote bororāmaa, Ācōrē de droma zarrarā dji bororāmaa bida wāsia. Ādjirāa jarasia sāwāb_{ΛΓΛ} Jesura jidabida.

5 Mañ ūrīsidade ādjirāa bio b_Λsridadapeda idjia paratada diadiada asidaa.

6 Bia b_Λada apeda Judara wāsia. Mañbe idjia j_{ΛΓΛ}badjia ēberārā neēne Jesura jidabi carea.

Jesuba doce edadarā ume ne coda

Mateo 26:17-29; Marco 14:12-25; Juañ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

7 Pañ ēsābari neē b_Λ cobada ewarira jūēsia. Mañ ewaride judiorā Egiptodeba ēdr_Λpedada quīrānebadī carea oveja zaqueda beadapeda cobadaa.*

8 Mañ carea Jesuba Pedroda, Juañ sida diabuesia mañ cobadara ādji itea ode wānamārēā. Nāwā jarasia:

–Dadji judiorā Egiptodeba ēdr_Λpedada quīrānebadī carea cobadara jūma ode wānadua.–

9 Mañne ādjia iwidisidaa:

–¿B_Λa sāma quīrā b_Λ daiba mañg_Λara ode wānida?–

10 Jesuba panusia:

–Purude eda wāb_Λdade bārāba ununia umaquīrāba zocoda eronīda. Idji caidu wānadua idji wāb_Λg_Λ dedaa.

11 Mañ de djibaría nāwā jaradadua: “Dadjirāa Jaradiabariba nañda iwidibisia: m_Λa, m_Λ ume nībabadarā bida Egiptodeba ēdr_Λpedada quīrānebadī carea cobadara ¿sāma codi?”

12 Mañne idjia ātaarebema dejā wai_Λada jūma biya o nūm_Λada ac_Λbiya. Mama odadua.–

13 Wāb_Λdade Jesuba ādjia jara_Λda quīrāca unusidaa. Ara mañda Egiptodeba ēdr_Λpedada quīrānebadī carea cobadara osidaa.

14 Ne codi bē_Λrā Jesura, idjia diabuedarā sida mesa icawa chūpanesidaa.

15 Mañne ādjia jarasia:

–M_Λ bio bia mīgai naēna m_Λa wārāda nañ cobadara bārā ume ābaa co quīrā basia.

16 M_Λa bārāa wārāda jaraya: nañ codaba waa coēa aba Ācōrēba jūma idji ēberārā pe erobeb_{ΛΓΛ}adaa. Nañ cobadaba jara b_Λ jūma māwānacarea wayacusa coya.–

17 Mañbe tazada idji j_Λwade edapeda Ācōrēa bia jarapeda nāwā jarasia:

–Nañra dodadua.

18 M_Λa jaraya: uva b_Λara waa doēa aba Ācōrēba jūma idji ēberārā pe erobeb_{ΛΓΛ}adaa.–

19 Mañbe pañda idji j_Λwade edapeda Ācōrēa bia b_Λada asia. Cōrācuapeda ādjia diab_{ΛΓΛ}de nāwā jarasia:

–Nañra m_Λ cacuaa, bārā carea diab_{ΛΓΛ}a. Codadua. M_Λ quīrānebadī carea ara nañ quīrāca o pananadua.–

20 Ara mañ quīrāca ne copedadacarea tazara idji j_Λwade edapeda jarasia:

–Nañ tazade b_Λara m_Λ oa bārā carea erozoab_Λrāa. M_Λ oadeba Ācōrēba bārā ume be_Λde djiwidida b_Λb_Λg_Λa.†

21 Barib_{ΛΓΛ} m_Λ jidabira nama m_Λ ume ne co b_Λa.‡

22 Wārāda m_Λ, Nañ Djara Edadara bia mīgaida b_Λa Ācōrēba jara_Λda quīrāca, j_Λbarib_{ΛΓΛ} m_Λ jidabi ēberāra bio mīā djuburi b_Λa!–

23 Mañ carea idji ume nībabadarāba ara ādjiduba iwidī duanesidaa caib_{ΛΓΛ} Jesura māwā oida.

* 22:7 Exodo 12:1-28. † 22:20 Exodo 24:5-8; Jeremia 31:31-34. ‡ 22:21 Salmo 41:9.

¿Caida dji dromaara bΛ?

Mateo 20:25-28; Marco 10:42-45

²⁴ Māwā panΛne ara ādjiduba iwidi duanesia caida dji dromaara bΛ cawaya.
²⁵⁻²⁶ Maλ carea Jesuba ādjía jarasia:

–Ni abΛaba idjira dji dromaara bΛda crīchαιē bΛa. Naλ ējūānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadaa idjaba ādji purura carebabariada abadaa. BaribΛΓΛ bārāra māwā beadiē panΛa. Dji drōāara bΛra dji cūdraara bΛ quīrāca baida bΛa. Dji borora nezoca quīrāca baida bΛa.

²⁷ Ēberāmaarā ¿caida dji dromaara bΛ: dji mesade ne coi carea chūmebarida wa dji ne cobibarida? ¿Dji mesade chūmebarida dji dromaara bΛēca? BaribΛΓΛ mΛra dji dromada bΛmīna nama bārā tāēna nezoca quīrāca bΛa.

²⁸ Mλ bia mīga baside bārāba mλ ume jūma droasidaa.

²⁹ Maλ bērā mλ Zezaba mλ bΛda quīrāca mλa bārāra dji bororāda bΛcuaya.

³⁰ Mλ purude bārāra mλ ume ne codia. Bārāra Israelēba yōpedada doce purudebema bororāda beadi bērā bugue biya quedeade chūpanania.–

Pedroba Jesu igaraēana ada

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Juaλ 13:36-38

³¹ Maλ awara Jesuba jarasia:

–Simōλ, Simōλ, diauruba Ācōrēa iwidiisia bārā mīā sē bΛdeba mλ ījā panΛra igarabi carea.

³² BaribΛΓΛ mλa Ācōrēa iwidiisia bΛa ījā bΛra igararāmārēā. Māwāmīna igaraya. BaribΛΓΛ bΛa jēda crīchapeāda bΛ djabarāra carebadua biara ījānamārēā.–

³³ Maλ carea Pedroba Jesua nāwā panusia:

–Mλ Boro, mλra bΛ ume ababe preso wāida crīcha bΛēa; ātebΛΓΛ bΛ ume beuida crīcha bΛa.–

³⁴ Jesuba idjía jarasia:

–Mλa jaraya, Pedro, ara naλ diamasi eterre berui naēna bΛa bΛrima ūbea mΛra unucaada aya.–

Ewari zarea jūēbΛrΛa

³⁵ Maλbe Jesuba ādjía jarasia:

–Mλa bārā parata neē, buchaca neē idjaba jīrūne jΛbada neē diabueside ¿ne cΛre baesidaca?–§

Ādjirāba panusidaa:

–Nī cārē sida cΛre baeē basía.–

³⁶ Maλ carea idjía jarasia:

–BaribΛΓΛ mλa jaraya: idira parata eroBΛbΛΓΛ ededua. Buchaca bara BΛbΛΓΛ maλ sida ededua. Djōbada neco neē bΛba idjía cacuade jΛbarira nēdobuepeda aba nēdodua.

³⁷ Mλa jaraya: Ācōrēneba bedebariba mλnebema bΛdara wārāda māwāida bΛa. Nāwā bΛsia: ara idjida ēberā cadjirua quīrāca idu beabisia.* Mλnebema bΛpedadara wārāda jūma māwāya.–

³⁸ Maλ carea ādjirāba jarasidaa:

–Dai Boro, nama djōbada necoda umé eropanΛa.–

Jesuba jarasia:

–Besia. Waa bedearānada.–

Jesuba Olivo eyade Ācōrēa iwidida

Mateo 26:36-46; Marco 14:32-42

³⁹ Maλbe Jesura wayacusa Olivo eyadaa wāsia idjia obari quĩrāca. Idji ume nĩbabadarā sida wāsidaa.

⁴⁰ Araa jũesidade Jesuba ādjia jarasia:

–Ācōrēa iwidadua mλ igarada amaaba.–

⁴¹ Maλbe Jesura mōgara tabarida bλ tλmλane wāsia. Chĩrāborode cobepeda Ācōrēa nāwā iwidadua:

⁴² –Zeza, bλmaa bia bλbλrλ, mλra idu bia mĩgabirādua. Baribλrλ mλa quĩrā bλ quĩrāca orādua, ātebλrλ bλa quĩrā bλ quĩrāca odua.–

⁴³ Māwā bλde bajānebema nezocaba λbλada idjia diade zesia.

⁴⁴ Jesura bio sopua bλ bērā Ācōrēa wetara iwidi basia. Maλne idji jλara oa quĩrāca egoroda erozoasia.]†

⁴⁵ Jesuba Ācōrēa iwidi bapeda jēda wāsia. Maλne idji ume nĩbabadarāra sopuaba cāi panλda unusia.

⁴⁶ Maλ carea ādjia jarasia:

–¿Cārē cārēā bārāra cāi panλ? Pirabaridapeda Ācōrēa iwidadua mλ igarada amaaba.–

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Juaλ 18:2-11

⁴⁷ Wađi Jesu bedea bλde ēberārāda zocārā jũecuasidaa. Judada ādji nocoare basia. Idjira Jesuba doce edadaebema basia. Jesu uridarrade isōi carea caita wāsia.

⁴⁸ Maλne Jesuba idjia jarasia:

–Juda, isōbλrλdeba ¿mλ, Naλ Djara Edadara bλa jida diaica?–

⁴⁹ Jesu ume nĩnaba cawasidaa idjira jidađida. Maλ carea nāwā iwidadua:

–Dai Boro, ¿necoba djōnica?–

⁵⁰ Ara māwābλrλde abaλba sacerdote dji droma nezoca cλwλrλ jλwa araarebemada tatasia.

⁵¹ Maλ carea Jesuba jarasia:

–jDjōrānada! ¡Idu bλdadua!–

Ara maλda dji ēberā cλwλrλra tāpeda anibisia.

⁵² Maλbe Jesuba sacerdote bororāa, Ācōrē de dromanebema zarrarāa, dji droma bea zepedarāa bida nāwā jarasia:

–Bārāba ¿cārē cārēā neco bara, bacuru bara mλra jāwā jidade ze panλ? ¿Māwāra mλra ēberā minijichiaca?

⁵³ Ewariza mλra Ācōrē de droma dajada bārā tāēna badamĩna jidadaca basia. Baribλrλ ara nawena Ācōrēba diaurua idu poyabi bλa. Māwā bārāba o quĩrā panλra o panλa.–

Pedroba Jesu unucaađa ada

Mateo 26:57-58, 69-75; Marco 14:53-54, 66-72; Juaλ 18:12-18, 25-27

⁵⁴ Jesura jidadapeda sacerdote dji droma dedaa edesidaa. Pedroba tλmλba ēpē nĩbasia.

⁵⁵ Maλne λcλrλba de duđa tλbλda coadapeda caita chũpanesidaa. Pedro sida ādjirā tāēna chũmesia.

⁵⁶ Māwā bλde nezocawērā abaλba Pedrora tλbλ cā chũmλda unupeda bio acλ nũmesia. Maλne jarasia:

–Za bλra Jesu ume nĩbabadjia.–

⁵⁷ Baribλrλ Pedroba nāwā mērāsia:

† 22:44 Griego bedeadede zocārā cartade maλ umēbema versícolora neēa.

–BΛa jara BΛ ēberāra m̄a unucaa.–

⁵⁸ Dārāéne dewaraba Pedrora unupeða nāwā jarasia:

–BΛra ādjidebemada jāwā BΛa.–

Maλ carea Pedroba jarasia:

–Ache, māwāéa.–

⁵⁹ Māwānacarea dewaraba jarasia:

–Wārāda za BΛra Jesu ume nībabadjia. Idjira Galileadebemada jāwā BΛa.–

⁶⁰ BaribΛra Pedroba panusia:

–Ache, m̄a adua BΛa BΛa cārēda jara BΛda.–

Pedro wadibiða bedea BΛde eterrera berusia.

⁶¹ Ara māwāBΛraðe Jesuba Pedrora jēdaa pΛrΛga acΛsia. Maλne Pedroba quīrānebasia Jesuba idjia jaradara: eterre berui naēna BΛa BΛrima ūbea m̄ra unucaaða aya.‡

⁶² Ara maλda Pedrora āyā wāpeða bio sopuaba jīāsia.

Jesu biē opeðada

Mateo 26:67-68; Marco 14:65

⁶³ Maλne Jesu jida eropanΛ ēberārāba idjira ipiða biē jarabadjidaa idjaba puobadjidaa.

⁶⁴ Jesura quīrā BΛradapeða ubadjidaa. Maλne nāwā jarabadjidaa:

–Ācōrēneba bedeadua! †Daia jaradua caibΛra BΛra usida!–

⁶⁵ Maλ awara ne quīrātanoa jara panΛneba Jesura biē jarabadjidaa.

Jesu dji dromarā quīrāpita baða

Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Juaλ 18:19-24

⁶⁶ Āsa baðacarea puruðebema dji dromarāda ābaa dji jΛresidaa. Sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida duanasidaa. Maλbe Jesura ādjirā quīrāpita enebisidaa. Idjia nāwā jarasidaa:

⁶⁷ –Dairāa jaradua: ¿BΛra Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaca?–

Jesuba panusia:

–M̄a bārāa jarabΛra sida ijānaēa.

⁶⁸ Maλ awara m̄a bārāa cārē cārēē ijānaē panΛda iwidibΛra panunaēa.

Idjaba m̄ra ēdra BΛdaēa.‡

⁶⁹ BaribΛra idiba λtaa m̄, Naλ Djara Edadara Ācōrē ne jūma poya BΛ jΛwa araare chūmaya.–*

⁷⁰ Maλ carea jūmarāba iwidisidaa:

–Māwā baibΛra ¿BΛra Ācōrē Warraca?–†

Jesuba panusia:

–Māē, bārāba māwā jara panΛa.–

⁷¹ Maλne ādjirāba jarasidaa:

–¿Dadjirāba waa cārēda jΛraði? ¿Ara idji iteba jara BΛēca idjira Ācōrē Warrada?–

23

Jesu Pilato quīrāpita baða

Mateo 27:1-2, 11-14; Marco 15:1-5; Juaλ 18:28-38

‡ 22:61 Luca 22:34. § 22:68 Idjaba m̄ra ēdra BΛdaēa. Griego bedeadē ācaΛa cartade maλra neēa.

* 22:69 Salmo 110:1; Daniel 7:13-14. † 22:70 Salmo 2:6-7.

¹ Ara maãda jũma dji dromarã ábaa dji jare panara piradrãdapeda Jesura Pilatoma edesidaa.*

² Maãbe Jesura Pilato quĩrãpita nãwã biẽ jara duanesidaa:

-Dairãba ùrĩsidaa naã ëberãba dai purura quĩrũbiga ðada. Romanebema boro itea parata jarã pebãdade idjia diabi ama ðaa. Maã awara jara ðaa idjira Ácõrëba êdra edabari diai jaradada. Maãba idjira jũmarã boroda a ðaa.-

³ Maã carea Pilatoba Jesua iwidiisia:

-¿Bãda wãrãda judiorã boroca?-

Jesuba panusia:

-Mãë, ðaa mãwã jara ðaa.-

⁴ Maãbe Pilatoba sacerdote bororãa, ëberãrã arima duanãa bida jarasia:

-Mãa unuë ðaa naã ëberãra bedeade ðada.-

⁵ Baribarã wetara jara duanesidaa:

-Idjia jaradia ðadeba dai judiorãra quĩrũbiga ðaa. Naãrã Galilea druade mãwã osia idjaba naã purude bida mãwã o ðaa.-

Jesu Herodema edepedada

⁶ Maã ùrĩside Pilatoba ádjia iwidiisia Jesura Galileadebema cawaya.

⁷ Mamabemada cawaside Jesura Herodema diabuesia cawa omãrëã.† Herodera Galileade dji boro basia baribarã maã ewaride Jerusaleã purude basia.

⁸ Jesura trã ðaga ða bërã dãrãbãrã basia Herodeba idjira unu quĩrã ðada. Maã bërã Jesu unuside bio ðasridasia. Idjia unu quĩrã basia Jesuba ne ununacada obãrãda.

⁹ Herodeba Jesua quĩrãtanõa iwidiisia, baribarã Jesuba ni cãrë sida panuë basia.

¹⁰ Sacerdote bororãda, judiorã ley jaradiabadarã sida arima panasidaa. Ádjia Jesura bio biẽ jara panasidaa.

¹¹ Mãwã panãne Herodeba idji sordaorã bida Jesuda ipida biẽ jara duanasidaa. Djio biya quiruda Jesua jãbidapeda idji carea ipida duanasidaa. Mãwãnacarea Herodeba idjira Pilatoma jëda diabuesia.

¹² Maã ewarideba ãtaa Pilatora Herode ume dji quĩrũ badada dji biada panesidaa.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-26; Marco 15:6-15; Juaã 18:39-19:16

¹³ Maãbe Pilatoba puru bororãda, sacerdote bororãda, puru sida ábaa trãcuasia.

¹⁴ Ádjirãa nãwã jarasia:

-Bãrãba mãmaa naã ëberãra enesidaa jaradi carea idjia purura quĩrũbiga ðada; baribarã bãrã quĩrãpita bio iwidiidamãna bedeade ðada unuëa.

¹⁵ Herode bida idjira bedeade ðãëda ununa bërã mãmaa jëda diabuesia. Maã bërã ebuda ðaa idjira beadië panada.

¹⁶ Ababe soaba ubipeda êdra ðãya.-

¹⁷ Poaza maã ewaride Pilatoba preso beada aba êdra ðãbadjia.‡

¹⁸ Baribarã jũma dji powua nũma ëberãrãba nãwã bia jarasidaa:

-jããgãra beabidua! jBarrabãdra êdra ðãdua!-

* **23:1** Romanorã boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druadebema boroda ðasia. Dji boroda basia poa 26ëba aba 36 babãrãdaa. Judiorã bororãba Jesura Pilatoma edesidaa ádjia preso bearã beacara panã bërã. Aba romanorãba mãwã cawa odida panasidaa. † **23:7** Maã Herodera Antipa trã jarabadjidaa. ‡ **23:17** Griego bedeade zocãrã cartade mãã versicolora neã.

19 Mañ Barrabára preso basia puru quĩrũbigada carea idjaba mĩã beada carea.

20 Pilatoba Jesuda êdr̃a b̃a quĩrĩã b̃a b̃erã purua waya bedeasia.

21 Māwāmĩna waya jĩgua bia jarasidaa:

–¿Crude cachi beabidua, crude cachi beabidua!–

22 Mañne Pilatoba waya ãdjĩa jarasia:

–¿Barib̃a nañ ãberãba cãrẽ cadjiruada osi? Idjĩa cadjiruara oẽ b̃a beadi carea. Mañ b̃erã soaba ubipeada êdr̃a b̃aya.–

23 Barib̃a ãdjirãra waðibida jĩgua bia duanasidaa Jesu crude cachi beabimãrẽã. Mañ awara sacerdote bororãba ara mañ quĩrãca jĩgua jara duanasidaa aba Pilatoba j̃ãb̃aadaa. §

24 Mañ b̃erã Pilatoba ãdjirãba jara paña quĩrãca osia.

25 Barrabába purura quĩrũbigadamĩna idjaba mĩã beadamĩna Pilatoba idjira êdr̃a b̃asia ãberãrãba iwidipeada b̃erã. Mañbe ãdjĩa quĩrĩã paña quĩrãca Jesura obisia.

Jesu crude cachi b̃apedada

Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Juañ 19:17-27

26 Jesu crude cachidi carea edesidade Cirenenebema Simoãda puru daa zeb̃a basia. Jesuba cru eronibadara mañ Simoãa atauidapeada idji caidu edebisidaa.

27 ãdji caidu ãberãrãda bio cãbana wãbada basia. Mañne ãca wẽrãrãda Jesu carea jĩã panasidaa.

28 Jesuba ãdjimaa ac̃apeada jarasia:

–Jerusalemenebema wẽrãrã, m̃ã carea jĩãrãnadua; ãteb̃a ara bãdji carea, bãrã warrarã carea bida jĩãnadua.

29 Ewari aba ãberãrãba jaradia: “Bio bia beaa wẽrãrã warra todacara idjaba ju dawadacara.”

30 Mañne eyaa nãwã jaradia: “Dai ãrã baedua.” Dewara eyaa jaradia: “Daira ãnã nũmadua.”*

31 ãberãrãba m̃ã, bacuru onoa quĩrãca b̃ada beaðib̃a,† bacuru põ quĩrãca beara ¿sãwãni?–‡

32 Jesu ume crude beadi carea ãberã cadjiruarãda umé edesidaa.

33 Êjũã Boro b̃awãrã abadama jũesidade Jesura crude cachi jira b̃asidaa. Dji ãberã cadjiruarã sida crude cachi jira b̃asidaa, aba Jesu j̃awa araare, aba idji j̃awa ac̃are.

34 [Mañne Jesuba jarasia:

–Zeza, ãdjĩa o pañara quĩrãdoadua. ãdjĩa adua paña cãrẽda o pañada.–]§

Mañ awara sordaorãra ne jemenesidaa Jesuba cacuade j̃ã badara sãwã jedecadi cawaya.*

35 Jũma mañãra ãberãrãba ac̃a duanasidaa. Mañne dji bororãba idjira ipida biẽ jara duanesidaa:

–Dewararãda carebasia.† ãcõrẽba idjida dadjirã êdr̃a edamãrẽã b̃asib̃a, ¿jara iduba poya êdr̃aẽca?–

§ 23:23 *Sacerdote bororãba.* Griego bedede ãca cartade mañra neña. * 23:30 Osea 10:8.

† 23:31 ãcõrẽba êdra edabari diai jaradara edaude “bacuru tucuda” abadjidaa. Isaia 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13. ‡ 23:31 Ezequiel 15:1-8. § 23:34 Griego bedede

ãca cartade beada corchetede b̃ara neña. * 23:34 Salmo 22:18. † 23:35 *Carebasia.* Griego bedede b̃ã b̃a: “Êdra edasia.”

36-37 Mañ awara sordaorã arima duanλba Jesura ipida biê jarabadjidaa. Ādjia Jesua uva ba oregueada diade wānapeda jarabadjidaa:

-Bada wārāda judiorã borobλra, ara bλduba ēdrλdua.-

38 Jesu boro nocoare bedeada cachi jira bλsidaa cawabidi carea idjira cārē carea beabλdada. [Griego bedeade, latiñ bedeade, hebreode bida] nāwā bλ basia: "Naλgara judiorã boroa."‡

39 Mañne ēberã aba cadjirua oða carea crude cachipedadaba Jesura nāwā biê jarabadjia:

-Bada wārāda Ācōrēba ēdra edabari diai jaradabλra, bλduba ēdrλpeda dai sida ēdra bλdua.-

40 Baribλra dewarabemaba idjira nāwā quēasia:

-ζba sida cawa o panλmīna wadibida Ācōrēra wayaēca?

41 Wārāda dadjira nama jira pananida panλa cadjiruada opedada bēra. Baribλra za bλ ēberāba ζcārē cadjiruada osi?-

42 Mañbe idjia Jesua nāwā jarasia:

-Ba jumarã boroda bebλrađe mλra quīrānebadua.-

43 Mañ carea Jesuba idjia jarasia:

-Mλa wārāda jaraya: bλra nane mλ ume bajāne baya.-§

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Juañ 19:28-30

44-45 Umatipa λmādaura quisia. Mañba nañ ējūāra hora ūbea jūma pāima nūmasia. Ācōrē de dromane eda wua eatλ jira bλra ēsidra cōā dogosia.*

46 Ara mañne Jesuba jigua jarasia:

-Zeza, mλ jaurera bλ jλwade bλbλraλa.-†

Māwā jarapeda iyādrλsia.

47 Mañ unuside sordaorã boro arima bλba Ācōrēra nāwā bia jarasia:

-Wārāda nañ ēberāra jipa basia.-

48 Jesu crude beabλda acλde wāpedadaba jūma māwānara ununapeda sopusadeba ādji so λrλ u duanλda jēda wāsidaa.

49 Māwā duanane jūma Jesu unubadarāba, wērārā Galileadeba idji caidu nībapedadarā bida tλmλba acλ panasidaa.

Jesu tλbaripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Juañ 19:38-42

50-51 Ēberã Jose abadada basia. Idjira Arimatea puru Judea druadebema basia. Ēberã bia basia idjaba jipa basia. Ācōrēra jumarã Boroda bemārēā jλā basia. Idjira judiorã dji bororānebema basia baribλra bedea ausidade bia bλada aē basia. Ādjia opedadara biē unusia.

52 Mañ Josera Pilatoma wāpeda Jesu cacuada iwidiisia tλbari carea.

53 Mañbe Jesura edaa edapeda borobaba bλrapeda mōjē uria corodade eda bλsia. Mañ uria corodade ni abal bēwārāda wadi bλdacac basia.

54 Anāūbada ewarira λrλ bλ bēra judiorāba mañ ewari carea ne jūmada o eropanida panasidaa.

55 λcλra wērārā Jesu ume Galileadeba zepedadada Jose caidu wāsidaa. Jūnapeda mōjē corodara unusidaa. Idjaba unusidaa Jesura eda bλbλdada.

‡ 23:38 Griego bedeade λcλra cartade bedea corchetede bλra neña. § 23:43 Bajā. Griego bedeade bλ bλa "paraiso." Mama jipa bea jaidapedadarāra bia duanλa. * 23:44-45 Exodo 26:31-33. † 23:46 Salmo 31:5.

56 Mamaλba jēda wānapeda ādjirāba bēwārā paλabada querada osidaa. Nurēma λnāūsidaa Ācōrē leyba jara bλ quīrāca.‡

24

Jesu λrēbada

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Juaλ 20:1-10

1 Nabema ewari domianebemane wērārara diapededa Jesu tλbaripedađamaa wāsidaa. Ādjia bēwārā paλabada quera opedađara edesidaa. [Ādji ume dewara wērārā sida wāsidaa.]*

2 Baribλγλ mōgara waiβaa dji uria jūātrλ badara orrocawa cobada unune wāsidaa.

3 Dji uriađe eda wāβadade dadjirā Boro Jesu beudara ununaē basía.

4 Maλ carea ādjia abeda cawa crīchadaē basía. Cawaēne ādji caita ēberāda ume odjasidaa. Maλ ēberāba cacuađe jλ panλra dorrodorrea basía.

5 Maλ carea wērārara bio dauperabλdaba edaa barrusidaa. Maλne dji ēberāraba ādjia jarasidaa:

–¿Cārē cārēā bārāba zocai bλda beudařā tāēna jλγλ panλ?

6 Idjira nama bλēa λrēbada bērā.† Wadi Galileade panasidade idjia bārāa jarađara quīrānebadada.

7 Idjia nāwā jarasia: “λCλγλba mλ, Naλ Djara Edađara ēberā cadjiruarāa jida diadida panλa. Mλra crude beađia, baribλγλ ewari ũbeade λrēbaya.”–‡

8 Maλnebλγλ ādjirāba quīrānebasidaa Jesuba māwā jaradada.

9 Ara maλda wērārā jēda wānapeda Jesuba edađarā once panλa, waabemarāa bida ādjia unupedađara nēbλγλsidaa.

10 Maria Magdalenaba, Juanaba, Santiago papa Mariaba, dewara wērārā ādji ume panλ bida Jesuba edađarāa māwā nēbλγλsidaa.

11 Baribλγλ wērārāba jara panλra crīcha neē bλca bađa bērā ādjirāba i jānaē basía.

12 Māwāmīna Pedrora ara maλda Jesu tλbaripedađamaa pira wāsia. Dji uriađe eda acaside ababe dji bēwārā bλrā bađa wuada unusia. Maλ carea cawa crīchaē diguidaa wāsia.

Emaú purudaa wābada ode nībapedada

Marco 16:12-13

13 Ara maλ ewaride Jesu i jā beadada ume Emaú puru zaquedaa wāβada basía. Maλ purura Jerusaleλneba mīgaē bλa.§

14 Ādjia jūma Jesu māwānanebemada beđa nībasidaa.

15 Māwā beđa nīnane Jesura caita zepeda ādji ume nībasia.

16 Baribλγλ Jesuda māwā bλda Ācōrēba ādjia idu cawabiē basía.

17 Maλne Jesuba ādjia iwīđisia:

–¿Bārāba cārēda jara nīna?–

Maλ ũrīsidade nūpanesidaa. Ebuda basia bio sopua panλda.*

18 Aba Cleopa abadaba panusia:

‡ 23:56 Exodo 20:10. * 24:1 Griego beedeade λCλγλ cartade beđa corchetede bλra neēa. † 24:6 Idjira nama bλēa λrēbada bērā. Griego beedeade λCλγλ cartade maλra neēa. ‡ 24:7 Luca 9:22; 18:31-33.

§ 24:13 Mīgaē bλa. Griego beedeade bλ bλa “sesenta estadia.” Maλ tamara once kilómetro quīrāca bλa.

* 24:17 Maλ ũrīsidade nūpanesidaa. Ebuda basia bio sopua panλda. Griego beedeade λCλγλ cartade bλ bλa: “¿Cārē cārēā sopua panλ?”

-Zocārā Jerusaleāne jūēpedadadebemaba ḡababe ḡababara adua ḡaca naā ewaride sāwānada?-

¹⁹ Jesuba ādjia iwidiisia:

-ḡCārēnebemada jara panā?-

Ādjia panusidaa:

-Jesu Nazaredebemada jara panā. Idjia odadeba idjaba jaradadeba cawabisia idjira Ācōrēneba bedeabarida. Ācōrēba, puru bida idjira bia unusidaa.

²⁰ Baribara puru bororāba, sacerdote bororā bida idjira crude cachi beabisidaa.

²¹ Daiba crīchasiidaa idjiabarā dadji Israel purura biē ḡadebemada ēdra ḡalida. Māwāmīna idji beapedadara idiba ewari ūbea ḡala.

²² Baribara ḡacara wērārā dai tāēnabemaba jarapedada carea दौरa wewara cawa crīchadaē panesidaa. Ādjira idi diapedada idji tabaripedadamaa wāsidaa.

²³ Dji bēwārāra ununaē bēra daimaa jarade zesidaa ādjia bajānebema nezocarāda unusidada. Maḡarāba ādjia jarasidamanaa Jesura ārēbasida.

²⁴ Maā carea ḡacara dairānebemaba acade wāsidaa. Idji tabaripedadama ara wērārāba jarapedada quīrāca unusidaa. Baribara idjida ununaē basia.-

²⁵ Maā carea Jesuba ādjia jarasia:

-jūma Ācōrēneba bedeabadarāba jarapedadara bārāba ijāna ama panā! jBārāra crīcha neē panā!

²⁶ ḡCārēba ēdra edabari diai jaradara dji Dromada bei naēna bia mīgaida basieca?†

²⁷ Maābe Ācōrē cartade idjidebema ḡapedadada jūma cawa jarasia. Moi-seba ḡadada, Ācōrēneba bedeabadarāba ḡapedada sida jūma cawa jarasia.

²⁸ Māwā nīnane ādji wābada purude jūesidaa. Maāne Jesura nocodaa wābara basia.

²⁹ Baribara ādjirā ume bēmarēā nāwā bio bedeā djuburiasidaa:

-Ewarira queubodo bēra wārādua. Dai ume bedua.-

Maā bēra ādji ume basia.

³⁰ Ne cobadade Jesuba paāda edapeda Ācōrēba bia jarasia. Cōrācuapeda ādjia diasia.

³¹ Maānebara Ācōrēba ādjia idu cawabisia Jesuda māwā ḡada. Baribara Jesura ara maāda nēbasia.

³² Maāne ādjiduba nāwā jarasidaa:

-Idjia Ācōrē bedeā cawa jara nībaside ḡdadjira bio ḡasrida pananaē basica?-

³³ Ara maāda ādjira jēda Jerusaleānaa wāsidaa. Maāne Jesuba edadarā once panara dewararā ume ābaa dji jare panada unune wāsidaa.

³⁴ Maḡarāba nāwā jara panasidaa:

-jesura wārāda ārēbasia! Simoāra ara idjida unubisia.-

³⁵ Ara maāda ādjia bida nēbarasidaa ode sāwāpedadada. Ādjia jarasidaa:

-Jesuba paā cōrācuaside daiba cawasidaa idjida māwā ḡada.-

Jesuba edadarāa ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Juaā 20:19-23

³⁶ Waḡibida maḡadebema bedeā duanane Jesuda ādji ēsi odjasia. [Maābe ādjirā jarasia:

† 24:26 Isaia 53:7-12.

-¡Necai pananadua!-]‡

37 Mañ unusidade ãdjirãra bio dauperasidaa, bẽwãrãda mãwã ßada crĩchasiãda bẽrã.

38 Baribãrã Jesuba ãdjia jarasia:

-¿Cãrẽ cãrẽã bãrãra daupera panã? ¿Cãrẽ cãrẽã ãjãnaẽ panã mãra ãrẽbasida?

39 Mã ãwãra, mã ãrũ sida acãdadua. Mãda ãwã ßãã. Mãra tânadua. Jaurera djara neẽ ßãã, mããne acãdadua: mãra djara bara ßãã.-

40 Mãwã jarapeda idji ãwãra, ãrũ sida acãbisia. §

41 Mãwãmĩna ßãsrĩdaba ãdjia waði poya ãjãnaẽ basia. ãdjia abeda cawa crĩchadãẽ basia. Mãñ carea Jesuba ãdjia nãwã iwĩdisia:

-¿Bãrãba codira neẽ panãca?-

42 Mãñ carea ãdjirãba Jesua beda badada diasidaa. Urrajõ sida diasidaa.*

43 Ara mããda ãdji quĩrãpita cosia.

44 Mãwãnacarea ãdjia jarasia:

-Mã waði bãrã ume baside jara babadjia mãnebema naẽna ßãpedadara jũma mãwãida ßãda. Mããra Moiseba ßãsia, ãcõrẽneba bedebadarãba ßãsidaa, idjaba Salmo cartade biã ßããã.-

45 Mããbe Jesuba ãdji crĩchara ewasia ãcõrẽ bedea cawãdamãrẽã.

46 Nãwã jarasia:

-ãcõrẽ cartade nãwã ßããã: ãcõrẽba ãdra edabari diai jaradara bia mãgãida ßãã. Beudacarea ewari ãbeade ãrẽbaya.

47 Mããbe idji trãneba idji ãjã beaba õberãrãã jaradia cadjiruada igarãdapeda ãcõrẽmaa zedãmãrẽã. Mãwãbãrãã ãcõrẽba ãdji cadjiruara quĩrãdoaya. Mããgãra naãrã Jerusaleã purude jarãdapeda jũma puru beaza jarade wãnia.

48 Ara bãdji dauba mã mãwãnara jũma unusidaa.

49 Wãrãda mã bãrãmaa mã Zezaba diai jarãdada diabueya. Mããra idji jaurea. Mãñ bẽrã bãrãra nama Jerusaleãne pananadua aba idji ßããã bajãneba zeida ßãã edabãdadãã.-

*Jesu bajãnaa wãna
Marco 16:19-20*

50 Mãwãnacarea Jesuba ãdjirãra Jerusaleã puru dajadaa Betania caita pe edesia. Mããbe idji ãwãra ãtaa wapeda ãdjirãra bia jarasia ãcõrẽba careba bãmãrẽã.

51 Mãwã bedea ßãã ãcõrẽba idjira bajãnaa edesia. †

52 ãdjirãba Jesua bia bedea pananapeda bio ßãsrĩdaa Jerusaleãnaa jẽda wãsidaa.

53 Mãããba ãtaa ãdjirãra ewariza ãcõrẽ de droma dajadaare wãbadjidãã ãcõrẽã bia bedeadã carea. ‡

‡ 24:36 Griego bedea ãcãrã cartade bedea corchetede ßãra neẽ. § 24:40 Griego bedea ãcãrã cartade mãñ versicolora neẽ. * 24:42 Urrajõ sida diasidaa. Griego bedea zocãrã cartade mããra neẽ. † 24:51 Hecho 1:9-11. ‡ 24:53 Griego bedea ãcãrã cartade mããre ßããã: “Amén.”

JUAL

BEDEA BIA JESUCRITODEBEMA JUALBA BADA

Jesu ume nĩbada Juałba nał cartada basia. Poa 80are Epeso purude baside basia. Baribala cartade jaraē bla idjia badada. Alcala maarā nał cartade Juałba ara idjida “Jesuba bio quĩrĩā bla” trā jarabadjia (21:20-24).

Juałba nał cartara djabarā itea basia cawadamārēā ādjia Jesudebema ĩjāpedadara wārāda. Idjaba jūmarā itea basia Jesura wārāda Ācōrē Warrada ĩjānamārēā. Mał crĩcha dromara Juałba basia 20:31ne: “Jūma nałgala basia bārāba Jesura Ācōrēba ēdra edabari diai jarađada, Ācōrē Warrada ĩjānamārēā. Māwā ĩjānibala idjideba zocai bai arada erobeadia.”

Nał cartade Juałba ebuda cawabasia Jesura wārāda Ācōrēneba zesida. Małgala naārā cawabasia ēberārāba jara pananeba (1:1-51). Małare cawabasia Jesuba ne ununaca siete o badēba (2:1neba aba 11:44daa). Małare Juałba basia Jesu beui carea badēbemada (11:45deba aba 17:26daa), idji igara beaba jidapēda crude beapedadadēbemada (18:1neba aba 19:42daa) idjaba idji ĩjā beaba idji ārēbada unupēdadadēbemada (20:1neba aba 21:25daa).

Nał cartade Jesuba ebudaara jaradisia Ācōrē Jauredebemada (3:1-8; 6:63; 7:37-39; 14:15-29; 15:26deba aba 16:15daa, 20:19-23). Mał awara ebuda bedea bla Ācōrēba idji Warra quĩrĩā badēbemada (5:19-21; 10:17-18; 17:1-26) idjaba sāwā idji ĩjā beara quĩrĩā bada (3:16-17; 11:33-37; 13:1neba aba 17:26daa).

Jesucritora Bedea abadaa

¹ Naārēda “Bedeā” abadada basia.* Mał Bedea abadara Ācōrē ume ābaa basia. Wārāda Ācōrēda māwā basia.

² Idjira naārēda Ācōrē ume basia.

³ Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia. Idji neē Ācōrēba ni cārē sida oē basia.†

⁴ Bedea abadaba zocai bai arada dia bla. Mał zocai bai arara ļnaa quĩrāca bla, małneba Ācōrēba ēberārā idjidebemada cawabi bla bērā.

⁵ Ācōrēba cawabi bla pāimane urua eradra bla quĩrāca bla. Mał uruara pāimaba poya quiaēa.‡

⁶⁻⁷ Ēberāda basia Borocuebari Juał abadaa.§ Ācōrēba idjira diabuesia ļnaanebemada bedeamārēā, jūmarāba ĩjānamārēā.

⁸ Juałra mał ļnaaē basia, ātebala mał ļnaanebemada bedeadadjia.

⁹ Nał ējūāne zeida badadra mał ļnaa dji ara basia. Idjira jūmarā itea urua bla.*

¹⁰ Małgala ļnaara nał ējūāne basia. Ācōrēba idjideba nał ējūāra odamĩna nał ējūānebemarāba idjira cawadaē basia.

¹¹ Bajāneba idji druadēbemarāmaa zesia. Māwāmĩna idjira bia edadaē basia.

¹² Baribala idji bia edapedadarāba idjira ĩjāsidaa. Mał bērā idjia ādjirāra basia Ācōrē warrarāda beadamārēā.

* **1:1** Mał versicolode Juałba Jesucritora Bedeada trā jarasia. Ara mał quĩrāca Jesucritora Bedeada trā jarasia Apocalipsi 19:13de. † **1:3** Proverbio 8:22-31. Alcala judiorāba jarabadjida Bedea abadara Ācōrē necawaada. Adada 1 Corinto 1:30. ‡ **1:5** Mał uruara pāimaba poya quiaēa. Griego bedea małba idjaba jara bla: “Mał uruara pāimaba poya cawaēa.” § **1:6-7** Griego bedea ababe “Juał” bla bla. * **1:9** Isaia 49:5-6.

13 Ādjira Ācōrē warrarā badaē basía ādji papaba todadeba wa ādji djibarirāneba. ĀteβΛΓΛ ĀcōrēβΛΓΛ idji warrarāda βΛsia.

14 Bedea abadara naλ djara edapeda dadjirā tāēna nībabadjia. Idji biadeba dadjirāra bio carebasia. Idjia dadjirāa ebuda cawabisia Ācōrēra wārāda sāvā βAda. Maλne dairāba unusidaa idjira dji droma βAda, dadjirā Zeza Warrada māwā βΛ bērā.

15 Borocuebari Juaλba idjidebemada nāwā jīgua jarabadjia:

–Mā naλ ēberānebemada nāwā jara βabadjia: “Mā caidu zebΛrara mā cāyābara dji dromaara βΛa, idjira mā naēna βada bērā.”–

16-17 Ācōrēba naēna idji leyda Moisedeba dadjirāa diasia, baribΛΓΛ Jesu-critodeba dadjirāa cawabisia idjira wārāda sāvā βAda idjaba idji biadeba dadjirāra bio careba βAda. Wārāda idji bia waiβΛa βadeba jūma dadjirāra barīma zocārā careba βΛa.

18 Nī abaβΛa Ācōrēra ununacaa.† BaribΛΓΛ dji Warra ababe βΛra Ācōrē bērā idjaba dji Zeza ume ābaa βΛ bērā, dadjirāa cawabisia Ācōrēra wārāda sāvā βAda.‡

Borocuebari Juaλnebema

Mateo 3:11-12; Marco 1:7-8; Luca 3:15-17

19-20 Judiorā dji dromarāba Jerusaleneba sacerdoterāda, levitarā sida Juaλmaa diabuesidaa. Maλgarāba Juaλa iwīdisidaa:

–ζβΛra cai? ζβΛra Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarađaca?–

Maλne idjia ebuda jarasia:

–Māra Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarađaeā.–§

21 Ādjirāba wayacusa iwīdisidaa:

–ζMāēteara βΛra cai? ζβΛra Elīaca?–*

Idjia panusia:

–Māra Eliaēa.–

Ādjirāba waya iwīdisidaa:

–βΛra ζĀcōrēneba bedebabari dji droma βΛ zeida βađaca?–†

Idjia panusia:

–Māra maλgΛēa.–

22 Maλ carea ādjirāba iwīdisidaa:

–ζMāēteara βΛra cai? Dai diabuepedadarāa βΛdebemada jarađe wānida paηΛa. Ara βadjidebemada daia ζcārēda jarai?–

23 Maλne Juaλba panusia:

–Ācōrēneba bedebabari Isaiaba nāwā jarasia: “Ējūā pōāsa ewaraga βΛde abaβΛa naλda jara βΛa: Dadji Boro ora jīpa jaridadua.”‡ Māra maλ ēberāa.–

24 Juaλmaa diabuepedadarāra λcΛΓΛ pariseorā basía.§

25 Maλgarāba idjia iwīdisidaa:

–βAda Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarađaeβΛΓΛ, idjaba EliaēβΛΓΛ, idjaba Ācōrēneba bedebabari dji dromaēβΛΓΛ, ζcai trāneba βΛa ēberārāra jāwā borocuecua βΛ?–

26-27 Juaλba nāwā panusia:

† 1:18 Exodo 33:18-20. ‡ 1:18 Dji Warra ababe βΛra. Griego bedeadē λcΛΓΛ cartade βΛ βΛa: “Ācōrē ababe βΛra.” Ācōrē bērā idjaba. Griego bedeadē λcΛΓΛ cartade maλra neēa. § 1:19-20 Ācōrēba ēdra edabari diai jarađada. Maλra griego bedeadē “Crito” βΛ βΛa. Critoa trāēa. Jara βΛa “Ācōrēba ēdra edabari diai jarađada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda βAda.” Arimo bedeadē jarabadaa “Mesias.”

* 1:21 Malaquia 4:5-6. † 1:21 Deuteronomio 18:15-19. ‡ 1:23 Isaiā 40:3. § 1:24 Griego bedeadē maλba idjaba nāwā βΛ βΛa: “Juaλmaa diabuepedadarāra pariseorāba diabuesidaa.”

–Māra baidoba borocuebaria. BaribΛΓΛ māl caidu zeida bādara bārā tāēna bΛmīna bārāba idjira adua panΛa. Idjira māl cāyābara dji dromaara bΛ bēra, idjia jirūne jΛ bΛ ēraī carea māra bia bΛēa.–

²⁸ Jūma maλgΛra māwāsia ējūā Betania abadama, Jordaλ do waa quīrārē āmādaū odjabariare Juaλba borocue bādama.*

Jesura Ācōrē Oveja Zaquea

²⁹ Maλ nurēma Juaλba Jesuda idjimaā zebΛΓΛada unusia. Maλne idjia jarasia:

–jAcΛdada! JāλdrΛ Ācōrē oveja zaquea. Idjideba Ācōrēba naλ ējūānebemarāba cadjirua obadara quīrādoaya.†

³⁰ Idjidebemada māa naēna jarasia: “Māl caidu zebΛΓΛra māl cāyābara dji dromaara bΛa, idjira māl naēna bāda bēra.”

³¹ Naēna māa adua basia Jesuda māwā bΛda. BaribΛΓΛ māl baidoba borocue bΛa israelerāba cawādamārēā caida Ācōrēba diabuedada.–

³² Idjaba jarasia:

–Māa unusia Ācōrē Jaurera bajāneba puchirā quīrāca zepeda Jesu ume bebΛΓΛada.

³³ Māa adua basia idjira dji dromaara bΛda. BaribΛΓΛ māl borocuemārēā Ācōrēba diabueside nāwā jarasia: “BΛa unuya māl Jaurera abΛa ēberā λrλ zepeda idji ume bebΛΓΛada. UnubΛΓΛde bΛa cawaya māλ ēberābΛrΛ māl Jaurera dia beida.”‡

³⁴ Māa maλgΛra unusia. Maλ carea māa jara bΛa idjira wārāda Ācōrē Warrada.–

Jesu ume nībabadarā dji naārābemarā

Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20; Luca 5:2-11

³⁵ Maλ nurēma Borocuebari Juaλra wayacusa arima basia. Idjaba idji ume nībabadarāda umé panasidaa.

³⁶ Maλne Juaλba Jesura caita wābΛΓΛada unupeḍa jarasia:

–jAcΛdada! Jari bΛdrΛ Ācōrē Oveja zaquea.–

³⁷ Maλ ūrīnapeda Juaλ ume nībabadarā umébemara Jesu caidu wāsidaa.

³⁸ Jesuba jēda acΛbΛrΛde idji caidu zebΛdada unusia. Maλne iwīdisia:

–Bārāba ζcārēda quīrā panΛ?–

Ādjia jarasidaa:

–Rabi, bΛra ζsāma bΛbari?– (Maλ bedea Rabiba jara bΛa “Jaradiabari.”)

³⁹ Jesuba panusia:

–AcΛde zedada.–

Ara maλda wānapeda unusidaa sāma bΛbarida. Maλ ewaride idji ume panesidaa quewara babΛrΛ bēra.

⁴⁰ Juaλba jaraḍa ūrīnapeda Jesu caidu wāpedadara umé panasidaa. Aba Simoλ Pedro djaba Andre basia.

⁴¹ Andrera Jesuma bapeda naārā idji djaba Simoλda jΛrΛde wāsia. Unupeḍa jarasia:

–Daiba unusidaa Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraḍada.–§

* **1:28** Maλ Betaniara dji Jerusaleā caita bΛ puruēa. ΛcΛgΛmaarā Juaλba Betaniada basia Batanea drua trāda āi bΛbΛrΛdeba. Idjaba λcΛrΛ cartade “Betābara” bΛ bΛa. † **1:29** Levitico 16:20-22. ‡ **1:33** *Mā Jaurera dia beida*. Griego bedede “māl jauredēba borocue beida” bΛ bΛa. Ezequiel 36:25-27; Isaia 11:1-2; Joel 2:28-29. § **1:41** *Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḍada*. Māra griego bedede “Crito” bΛ bΛa. Critora trāēa. Jara bΛa “Ācōrēba ēdra edabari diai jaraḍada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda bΛdada.” Arameo bedede jarabadaa “Mesias.”

⁴² Maḷbe Andreba Simoḷra Jesumaa edesia. Jūēpedadacarea Jesuba Simoḷmaa aCḷpeda jarasia:

–Bḷara Joná warra Simoḷa, baribḷḷa idiba ḷtaa bḷara Cepa adia.* (Maḷ trḷ Cepara idjaba Pedro abadaa.)

Jesuba Pelipe, Natanael sida trḷna

⁴³ Nurēma Jesuba Galilea druaḷaa wāida crīchasia. Maḷ bēḷā Pelipeda jarḷasia. Unupeda jarasia:

–Mḷa quiḷiā ḷḷa bḷara mḷ ume nībaida.–

⁴⁴ Maḷ Pelipera Betsaidá puruḷebema basía. Andrera idjaba Pedro sida mamabema basía.

⁴⁵ Maḷne Pelipeba Natanaelda jarḷade wāsía. Unupeda jarasia:

–Moiseba ḷḷda leyde jara ḷḷ ēberāda daiba unusidaa. Ācōrēneba beḷebadarāba idjidebemada ḷsidaa. Idjira Jose warra Jesu Nazaredebemaa.–

⁴⁶ Natanaelba Pelipea jarasia:

–¿Māwāra dadjirā bia duananira Nazareḷeba zeica?–

Pelipeba jarasia:

–Wāna aCḷde.–

⁴⁷ Jesuba Natanael idjimaa zebḷḷa unuside jarasia:

–¡Acḷdadua! Naḷdrḷ wārāda israelerā dji araa. Djārāra cūrūgacaa.–

⁴⁸ Natanaelba Jesura unuca baḷa bēḷā iwīdisia:

–Bḷa mānebemada ¿sāwā cawa ḷḷ?–

Jesuba panusia:

–Pelipeba ḷḷ jarḷade wāi naēna mḷa cawa ḷasia bḷara higojō bacuru edrecare ḷḷda.–

⁴⁹ Maḷ carea Natanaelba jarasia:

–Jaradiabari, bḷara wārāda Ācōrē Warraa. Bḷara daji israelerā Boroa.–

⁵⁰ Maḷne Jesuba jarasia:

–Mḷa bḷara higojō bacuru edrecare ḷḷda cawasiada a ḷḷ carea ¿baa māwā crīcha ḷaca? Maḷ cāyābara ne ununaca waiḷḷara beada zocārā unuya.–

⁵¹ Maḷbe Jesuba jarasia:

–Wārā arada mḷa jaraya: bārāba bajāra ewa nūmḷda ununia. Idjaba ununia bajānebema nezarārāra mḷ, Naḷ Djara Edada ḷḷmaa uḷaa zedapeda ḷtaa wā duanḷda.–†

2

Jesuba baidoda uva ba babisia

¹ Ewari ūbea badacarea ēberāda dji edasidaa Caná puruḷe Galilea druaḷe. Maḷ carea ḷsḷrida ewarida o panasidaa. Jesu papada mama ḷasia.

² Jesura, idji ume nībabadarā sida maḷ quiima edabḷḷ ḷsḷrida o panḷmaa jarasidaa wānamārēā.

³ Māwā panḷne uva ḷara jōna bēḷā dji papaba Jesua jarasia:

–Uva ḷara jōsia.–

⁴ Maḷne Jesuba jarasia:

–Papa, ¿cārē cārēā ḷḷa mḷa maḷḷara jara ḷḷ? Mḷ ewarira waḷi jūēé ḷḷa.–*

⁵ Baribḷḷa Jesu papaba dji jede panḷa jarasia:

* **1:42** *Joná*. Griego bedeadē maḷ trḷra Juaḷ abadaa. *Cepa, Pedro*. Maḷḷarā trāba jarabadaa “mōgara.” † **1:51** *Genesis* 28:12. * **2:4** *Māewari*. Acḷḷamaarā Jesuba jara ḷasia idji beadiḷebemada. Dewararāmaarā Jesuba jara ḷasia idjira Ācōrēba diai jarada ebuda cawabi ewariḷebemada. Idjaba acḷḷamaarā jara ḷḷa Jesuba uva ba diaidebemada wa idjia ne ununaca oi ewariḷebemada.

-Idjia jarabΛΓΛra jūma odadua.-

⁶ Mañne sei zoco waiβΛΛa mōgara odada arima panasidaa. Judiorāba mañ zocodeba baidoda juebadjidada ne sΛgΛdapeda Ācōrē quīrāpita bia beadi carea. Zocoza veinte wa treinta galoā poya beasia.†

⁷ Mañne Jesuba uva βa jede panΛa jarasia:

-Za bea zocoda baidoba biradadua.-

Ara mañda bira tΛ nūmasidaa.

⁸ Mañbe Jesuba jarasia:

-Jāñbe mañrī jueδapeda uva βa jede panΛ boromaa ededadua.-

Ara mañda māwā osidaa.

⁹ Mañbe uva βa jede panΛ boroba mañ baido badada do zasia. Wārāda uva bada dosia, baribΛΓΛ idjia adua basia sāma juesidada. Ababe dji jede panΛβΛΓΛ cawa panasidaa. Uva βa jede panΛ boroba dji umaquīrā quima edaya βada trΛpeda jarasia:

¹⁰ -Jūmarāba naārā uva βa biara βada jedebadaa. Jīrūare quīrā pΛΓΓΛ duanenacarea uva βa mācuaē βada jedebadaa. BaribΛΓΛ βΛΛa uva βa dji biara βΛ mērā erobadada ārāβΛΓΛ jedebibΛΓΛA.-

¹¹ Mañ ne ununaca naārā odara Jesuba Caná purude Galilea druade osia. MañgΛdeba idjira dji Dromada unubisia. Māwā idji ume nībabadarāba idjira wārāda ĩjāsidaa.

¹² Māwānacarea Jesura Capernauā purudaa wāsia. Idji papada, idji djabarāda, idji ume nībabadarā sida idji ume ābaa wāsidaa. Mama dārā pananaē basia.

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jΛrecuada

Mateo 21:12-13; Marco 11:15-18; Luca 19:45-46

¹³ Judiorā Egipodeba ēdrΛpedada quīrānebabada ewarida caita basia.‡ Mañ bērā Jesura Jerusaleānaa wāsia.

¹⁴ Mama Ācōrē de droma dajada unusia Ācōrēa babue diadi careabemada nēdobue panΛda. Pacada, ovejada, puchirā sida nēdobue panasidaa. Idjāba ācΛΓΛβΛ Ācōrē de dromane diaida βΛ paratara dji drua āiβa zebΛdarāa nēβΛa nēdobuebadjidada āiβema paratara diacara panana bērā.

¹⁵ Mañ carea Jesuba jΛcarada soa quīrāca osia. Mañba Ācōrē de dajada duanΛra, ādji ovejada, ādji paca sida jūma āyā jΛretacusia. Dji parata nēdobuebada mesa coretacuabΛΓΛde ādji paratara egode cua dogosia.

¹⁶ Māwā obΛrΛde idjia puchirā nēdobuebadarāa jarasia:

-Jūma nañgΛra āyā ededadua. Mā Zeza dera ne nēdobuebada deda orānadua.-

¹⁷ Mañne idji ume nībabadarāba quīrānebasidaa Ācōrē Bedeade nāwā βΛ βΛda: "βΛ de dromara māa bio quīrā βΛ bērā māra beuya."§

¹⁸ Māwā βΛde judiorā dji dromarāda arima panasidaa. MañgΛrāba Jesua jarasidaa:

-Dairāa unubidua Ācōrēba βΛa jāwā obi βΛda.-

¹⁹ Jesuba panusia:

-Nañ de dromada ārīnibΛΓΛ, māa ewari ūbeade wayacusa oya.-

²⁰ Mañne judiorā dji dromarāba jarasidaa:

-Nañ Ācōrē de dromara 46 poa edesia jūma pārāni carea.* Mañda βΛa ¿sāwā ewari ūbeade jūma oyaða a βΛ?-

† 2:6 Veinte wa treinta galoā. ΛcΛΓΛ traduccioñne basidaa ochenta wa cien litro. Griego bedeade βΛ βΛa "metreta umé wa ūbea." ‡ 2:13 Exodo 12:1-27. § 2:17 Salmo 69:9. Griego bedeade βΛ βΛa: "βΛ de dromara māa bio quīrā βΛ bērā māra babueya."

* 2:20 Ācōrē de droma pārānada cuarenta y sei poa edesia baribΛΓΛ waiβΛrΛa o panana bērā pārānaca basia.

¹² Jesuba naλ de dromaana aside ara idjidebemada bedeā basia.

²² Idji λrēbadacarea idji ume nībabadarāba quīrānebasidaā idjia māwā jaradada. Maλbe ādjirāba Ācōrē Bedeade bλ bλra, Jesuba jarada sida wārāda ījāsidaā.

Jesuba ēberārā sāwā bea cawada

²³ Judiorā Egiptodeba ēdrλpedada quīrānebabada ewarīde Jesura Jerusaleλne basia. Maλne zocārā ne ununācada osia. Maλ carea zocārāba idjira ījāsidaā.

²⁴ Baribλrλ Jesuba jūmarā crīchada cawa bλ bērā ījāé basia ādjia wārāda ījā panada.

²⁵ Jūmarā soda cawa bλ bērā ni abλλba idjia ēberārā sāwā beada jaradiē panasidaā.

3

Jesu Nicodemo ume bedeada

¹ Pariseoda basia Nicodemo abadada. Idjira judio dji droma basia.

² Maλ Nicodemora diamasi Jesumaa wāsia. Maλbe Jesua jarasia:

–Jaradiabari, dairāba cawa panλa bλra Ācōrēba diabuedada. Bλa o bλ ne ununacara ni abλλ ēberāba poya oēa Ācōrēda idji ume bλēbλrλ.–

³ Jesuba idjia jarasia:

–Wārā arada mλa bλa jaraya: ēberāda wayacusa todaēbλrλ Ācōrē purudebema baēa.–*

⁴ Maλ carea Nicodemoba idjia iwīdisia:

–ζsāwā dadji drōā bλda wayacusa todi? Māēteara ζdadji papa biteda wāida bλca wayacusa todamārēā?–

⁵ Jesuba panusia:

–Wārāda mλa bλa jaraya: baidodeba, Ācōrē Jauredeba bida todaēbλrλ, Ācōrē purudebema baēa.†

⁶ Dadji papaba todara naλ djaradeba zedaa, baribλrλ wayacusa todara Ācōrē Jauredeba todaa.

⁷ Mλa wayacusa todida panλana ada carea jūmawāyā crīcharādua.

⁸ Nāūrāra bariduaareba puábaria. Dji jīguara ūrībarimīna cawacaa sāmaareba zeida idjaba sāmaa wāida. Ara maλ quīrāca bλa Ācōrē Jauredeba todara. Ācōrē Jaurera ununacamīna cawa panλa ēberā sode sāwā o bλda.–

⁹ Nicodemoba jarasia:

–Ācōrē Jaureba ζsāwā maλra māwā oi?–

¹⁰ Jesuba panusia:

–Bλra Israeldebemārā Ācōrē bedeā jaradiabari dji dromamīna ζmaλda adua bλca?

¹¹ Wārā arada mλa bλa jaraya: daiba cawa panλnebemada, unu panλnebema sida bedeā panλa baribλrλ daiba bedeā panλra bārāba ījānacaa.

¹² Mλa naλ ējūāne unubadaēbema jara bλda bārāba ījānacabλrλ, bajānebemada jaraiλrλ ζsāwā ījāni?

* **3:3** Wayacusa toēbλrλ. Griego bedeade maλba idjaba jara bλa: “Bajāneba toēbλrλ.” † **3:5** λcλrλmaarā maλ bedeaba nāwā jara bλa: “Ācōrē Jaureba ēberā sagλpeda wayacusa tobiēbλrλ, maλ ēberāra Ācōrē purudebema baēa.”

¹³ Ni aba_Λda bajānaa wānacaa ma_Λ cawai carea. Ababe m_Λ, Na_Λ Djara Edadaba ma_Λra cawa _ΛΛa, bajāneba zeda bē_Λrā.‡

¹⁴⁻¹⁵ Moiseba ējūā pōāsa ewaraga _ΛΛde dama _ΛΛta jira _ΛΛda quīrāca,§ m_Λ, Na_Λ Djara Edadara _ΛΛta jira _ΛΛdia m_Λ ījā_ΛΛdara Ācōrē ume ewariza zocai beadamārēā.-*

¹⁶ Wārāda Ācōrēba ēberārā bio quīrīā _ΛΛ bē_Λrā idji Warra aba _ΛΛda na_Λ ējūānaa diabuesia jūma idji ījā_ΛΛdara aduarānamārēā, āteb_ΛΛta idji ume ewariza zocai beadamārēā.

¹⁷ Ācōrēba idji Warrara na_Λ ējūānaa diabueē basía ēberārā bedeade _ΛΛmārēā āteb_ΛΛta diabuesia ēd_ΛΛ edamārēā.

¹⁸ Ācōrēba idji Warra ījā _ΛΛra bedeade _ΛΛada aēa. Barib_ΛΛta idji Warra ījāē _ΛΛra Ācōrēba bedeade _ΛΛada abaria, idji Warra aba _ΛΛda igara _ΛΛ bē_Λrā.

¹⁹ Ācōrēba na_Λ ējūānebemarāra bedeade pan_Λna abaria na_Λ carea: _ΛΛnaara na_Λ ējūāne zesia jūmarāba sāvā nībadida pan_Λda ununamārēā. Barib_ΛΛta ēberārāba obadara cadjirua bē_Λrā pāimad_ΛΛ biara quīrīāsidaa.

²⁰ Jūma cadjirua obadaba _ΛΛnaara quīrīānāca. _ΛΛnaanaa zedācaā ādjia cadjirua o pan_Λra cawarānamārēā.

²¹ Barib_ΛΛta jūma wārā ēpē beara _ΛΛnaanaa ze pan_Λā ādjia Ācōrēba quīrīā _ΛΛ quīrāca obadada jūmarāba cawadāmārēā.

Borocuebari Jua_Λba Jesudebema bedeada

²² Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā sida Judea druadāa wāsidaa. Mama panasidāde idji ījā_ΛΛdara borocuebadjia.

²³ Ma_Λmisa Jua_Λba borocue _ΛΛbadjia Enoāne Salim puru caita. Mama baidoda egorodeba _ΛΛtaā bogad_ΛΛ nūmabadjia. Ēberārāra idjimaa wābadjidaa, ma_Λne idjia borocuebadjia. (

²⁴ Ma_Λg_Λra māwāsia Jua_Λ preso jidadi naēna.)

²⁵ Ma_Λ ewaride _ΛΛca_ΛΛta Jua_Λ ume nībabadarāda dewara judio ume caicayasidaa Ācōrē quīrāpita bia beadi carea ne sa_Λg_Λbadadebema carea.†

²⁶ Māwānacarea Jua_Λmaa wānapeda jarasidaa:

–Jaradiabari, _ΛΛ ume Jorda_Λ quīrārē badaba ēberārāra borocue _ΛΛa. Idjidebemada _ΛΛa bedeasia. Jūmarāda idjimaa wā duan_Λ.-

²⁷ Ma_Λ carea Jua_Λba jarasia:

–Ācōrēba iduaribiēb_ΛΛta, ni aba_Λba ēberārāra zocārā j_ΛΛta peēa.

²⁸ Bārāba m_Λā jaradara ūrīsidaa. M_Λā jarasia m_Λra Ācōrēba ēd_ΛΛ edabari diai jaradaēda. Idjaba jarasia m_Λra Ācōrēba idji na diabuesida ēberārāba cawadāmārēā m_Λ caidu zedebemada.

²⁹ Quima edab_Λdaē dji wērā edab_ΛΛta umaquīrāda dji dromaa. Idji ume dji biada arima bebaria idjia jarab_ΛΛra ījā oi carea. Barib_ΛΛta _ΛΛsrīda _ΛΛa idji bedeada ūrī _ΛΛ bē_Λrā. Ara ma_Λ quīrāca m_Λā ūrī _ΛΛa m_Λ dji biaba ēberārāra jare _ΛΛda. Ma_Λ carea m_Λra bio _ΛΛsrīda _ΛΛa.

³⁰ Idjida dji dromaara baida _ΛΛa. M_Λra edaara baida _ΛΛa.-

Ataarebema ēberā

³¹ Ataareba ze _ΛΛra jūmarā cāyābara dji dromaara _ΛΛa. Na_Λ ējūāne beara na_Λ ējūānebema bē_Λrā aba namabemad_ΛΛ bedeabadaa. Ma_Λ bē_Λrā bajāneba ze _ΛΛra jūmarā cāyābara dji dromaara _ΛΛa.

‡ 3:13 Griego bedeade _ΛΛca_ΛΛta cartade idjaba _ΛΛ _ΛΛa: “Idjira bajāne _ΛΛ bē_Λrā.” § 3:14-15 Numero 21:4-9. * 3:14-15 Griego bedeade _ΛΛca_ΛΛta cartade idjaba _ΛΛ _ΛΛa: “Beudapeda aduarānamārēā.”

† 3:25 Dewara judio. Griego bedeade _ΛΛca_ΛΛta cartade _ΛΛ _ΛΛa “judiorā.”

³² Idjiab_{ΛΓΛ} bedea _ΛΛ bajāne ununanebemada, ūrīnanebema sīda. Māwāmīna idjia bedea _ΛΛ na_Λ ējūānebemarā ni ab_ΛΛba Ijānaca.

³³ Barib_{ΛΓΛ} idji bedea Ijā _ΛΛba cawa _ΛΛa Ācōrēba jara _ΛΛra wārāda.

³⁴ Ācōrēba diabuedaba Ācōrē bedeada jarabaria, Ācōrēba idji Jaureda idji ume bemārēā diada bērā.

³⁵ Dadji Zeza Ācōrēba idji Warrara quīrīā _ΛΛa; ma_Λ bērā ne jūmada diasia idji _ΛΛwae_Λ erobamārēā.

³⁶ Idji Warra Ijā _ΛΛra Ācōrē ume ewariza zocai _ΛΛaya, barib_{ΛΓΛ} dji Warra igara _ΛΛra Ācōrē ume ewariza zocai _ΛΛaēa. Ara nawena Ācōrēba idjira cawa o _ΛΛcārīa.

4

Jesu Samariadebema wērā ume bedeada

¹ Ma_Λ ewaride pariseorāba ūrīsīdaa Jesuba Jua_Λ cāyābara ēberārā zocārāara erob_ΛΛda idjaba borocue _ΛΛda. (

² Wārāda Jesuba ēberārāra borocueē basīa. Idji ume nībabadarā_{ΛΓΛ} borocuebadjīdaa.)

³ Pariseorāba ma_Λ ūrīpedadada Jesuba cawada bērā Judea druade badada Galilea druadaa wayacusa wāsīa.

⁴ Barib_{ΛΓΛ} Galileadaa wāi carea Samaria druade wāida basīa.

⁵ Wā_{ΛΓΛ}de Samariade _ΛΛ puru Sicar abadama jūēne wāsīa. Ma_Λ purura Jacoboba idji warra Josea diada ējūā caita _ΛΛa.*

⁶ Mama baido juebada uriada basīa Jacobo querasīde badada. Umatipa babode_Λ Jesura ode nība sē basīa. Ma_Λ bērā ma_Λ baido juebada uria caita chūmesīa.

⁷⁻⁸ Jesu ume nībabadarāra purudaa wānoasīdaa codi carea ne nēdode. Māwā _ΛΛde wērā Samariadebemada baido jue_Λde zesīa. Jesuba ma_Λ wērāa jarasīa:

–Mā_Λ baidoda diadua.–

⁹ Ma_Λne wērāba Jesua jarasīa:

–Mā_Λra Samariadebema wērāa. ¿Cārē cārēā judioba mā_Λ baidoda iwīdi _ΛΛa?–
Idjia māwā jarasīa judiorāba Samariadebemarā quīrīānaca bērā.†

¹⁰ Jesuba panusīa:

–Ācōrēba dia _ΛΛda _ΛΛa cawab_{ΛΓΛ}Λbara idjaba za baido iwīdi _ΛΛda caida cawab_{ΛΓΛ}Λbara, _ΛΛa mā_Λ baidoda iwīdicasīa. Ma_Λbe mā_Λ baido zocai _ΛΛai djiwīdi diabarīda diacasīa.–

¹¹ Wērāba jarasīa:

–_ΛΛa ¿cārēba baido juei? Na_Λ baidora e_Λu _ΛΛa. Ma_Λ zocai _ΛΛai djiwīdi diabari baidora ¿_ΛΛa sāma juei?

¹² Dairā drōā naēnabema Jacoboba na_Λ baidora dairā itea amesīa. Na_Λg_Λdebemada idjia do babadjia. Idji warrarāba, idji animarā bīda dobadjīdaa. ¿Māwāra _ΛΛra Jacobo cāyābara dji dromaara _ΛΛca?–

¹³ Jesuba panusīa:

–Barīduaba za _ΛΛ baidoda doib_{ΛΓΛ}Λ, wayacusa opichīaya.

¹⁴ Barib_{ΛΓΛ} mā_Λ dia _ΛΛ baido doib_{ΛΓΛ}Λra waa opichīaēa. Idjira Ācōrē ume ewariza zocai _ΛΛaya, mā_Λ dia _ΛΛ baidora idjīde ewariza bogad_{ΓΛ} _ΛΛ quīrāca _ΛΛai bērā.–

¹⁵ Ma_Λne wērāba jarasīa:

* **4:5** Genesi 33:18-20; 48:21-22; Josue 24:32. † **4:9** Judiorāba Samariadebemarā quīrīānaca bērā.
Griego bedeade mā_Λba idjaba nāwā jara _ΛΛa: “Judiorāra Samariadebema epedecode ne codaca bērā.”

-Māēteara mañ baidora m'la diadua waa opichiarāmārēã, idjaba waa nama baido juede ze amaaba.-

¹⁶ Mañ carea Jesuba jarasia:

-Ba quimada tr'ne wāpeda namaa zedadua.-

¹⁷ Wērāba jarasia:

-M'ra quima neē ðaa.-

Jesuba jarasia:

-Baa jara ðara wārāa. B'ra quima neē ðaa.

¹⁸ Wārāda ðaa quima juesuma edab'ra. Idjaba ðaa nañ ewaride erob'ra ba quimaēa. Baa jara ðara wārāa.-

¹⁹ Mañ carea wērāba jarasia:

-M'laara ðara Ācōrēneba bedeabarida jāwā ðaa.

²⁰ Dai drōã naēnabemarāba nañ eyade Ācōrēa bia bedeadajidaa, † barib'ra bārã judiorāba jarabadaa Jerusaleñeb'ra idjia bia bedeadida pan'la. ¿Sāmab'ra wānida pan'la Ācōrēa bia bedeadida carea?-

²¹ Jesuba panusia:

-M'la jara ðara ijādua. Ewari aba nañ eyade idjaba Jerusaleñe bida dadji Zeza Ācōrēa bia bedeadē wānaēa.

²² Bārã Samariadebemarāba Ācōrēa bia bedeadadamīna idjira adua pan'la. Barib'ra dai judiorāba idjira cawa pan'la, judiorāneba Ācōrēba sāvã ēberārã ēdra edabarida cawabi ða bērã. §

²³ Barib'ra ewari jūēida badara jūēsia. Idira dadji Zezaba quirīã ðaa ēberārāba ādji beamaaba bia bedeadida idji Jauredeba idjaba wārāda cawa pan'neba. Aba māwāb'ra idjia aride bia bedeadida.

²⁴ Ācōrēra jaurea. Mañ bērã ēberārāba idjia bia bedea quirīã pan'lab'ra māwā oēda pan'la idji Jauredeba idjaba wārāda cawa pan'neba.-

²⁵ Wērāba jarasia:

-M'la cawa ðaa Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara wārāda zeida.* Idji zeb'raē dadjirāa ne jūmada cawabiya.-

²⁶ Mañ bērã Jesuba jarasia:

-Mā, ða ume bedea ðada idjia.-

²⁷ Māwā ðade Jesu ume nībabadarā purudeba jēda zesidaa. Ādjirāba cawa crīchadaē panesidaa Jesura wērã ume bedea ðada unune zepedada bērã. Barib'ra ni abaaba Jesua iwididaē basia cārēda quirīã basida wa cārēã wērã ume bedea basida.

²⁸ Mañbe wērāba idji zocora amepeda purudaa wāsia. Jūēpeda ēberārāa jarasia:

²⁹ -M'la ununa ēberāda ac'ade wānadra. Idjia m'la jarasia jūma m'la naēna oēda. M'la crīcha ðaa idjira Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.-

³⁰ Ara mālda ēberārāa purudeba wāb'rasidaa Jesu ðamaa.

³¹ Mañmisa Jesu ume nībabadarāba idjia bedea djuburia panesidaa ne comārēã.

³² Barib'ra Jesuba jarasia:

-Ne coēa, m'la coi carea erob'ra bārāba adua pan'la.-

† 4:20 Samariadebemarāba Guerizim eyade Ācōrēa bia bedeadajidaa. Josuera, idji ume pan'la sida mama Ācōrēa bia bedesidaa (Josue 8:30-35). Ebal eyara Guerizim quirāpe ðaa. § 4:22 Isaia 2:2-3. * 4:25 Ācōrēba ēdra edabari diai jarada. Griego bedeadē "Crito" ða ðaa. Arameo bedeadē jarabadaa "Mesias." Critora idjaba Mesīara tr'āa, āteb'ra jara pan'la "Ācōrēba ēdra edabari diai jarada" wa "Ācōrēba dadjirā Boroda ðada."

³³ Idji ume n̄babadarāba ādjiduba jara duanesia:

–Abaaba idjira ne cobisisicada.–

³⁴ Maλ b̄erā Jesuba ādjirāa jarasia:

–Mλ Diabuedaba obi b̄ara jūma o b̄ade ne co b̄a quīrāca b̄aa.

³⁵ Bārāba jarabadaa: “Wadī jedeco quīmārē b̄aa néu ewadī carea.” Baribara m̄a jaraya: acaḏadua, ēberārē m̄ama zebadara néu purea taba quīrāca panaa. Ācōrē bedeara ara nawena ījāni carea beaa.

³⁶ Néu ewadī ewarira jūesia. Néu ewabada quīrāca bārāra trajadia ēberārāba m̄da ījānamārēā. Māwā ādjirāa Ācōrē ume ewariza zocai panania. Néu ewabariba edabara carea b̄asridabarīa. Ara maλ quīrāca bārāra b̄asridadia ēberārāba m̄ ījābada carea. Maλ b̄erā dji néu ewabarira dji ubari ume b̄asrida panania.

³⁷ Dadjia jarabadara wārāa: “Abaada ne uida b̄aa idjaba abaa ewaida b̄aa.”

³⁸ Ara maλ quīrāca m̄a bārāra diabuesia dewararāba upedada ewadamārēā. Ādjia upedada bārāba bia ewa panaa.–

³⁹ Zocārā Samariadebemarā maλ purude panabadaba Jesura ījāsīdaa, wērāba nāwā jaraḏa b̄erā: “Idjia m̄a jarasia jūma m̄a naēna odara.”

⁴⁰ Samariadebemarāra Jesumaa zedapeda bedea djuburiasīdaa ādji ume bemārēā. Maλbe Jesura ādji purude ewari umé besia.

⁴¹ Idjia jardia b̄ade ādjirā awara zocārāba ījāsīdaa.

⁴² Ādjirāba wērāa jarasīdaa:

–Dairāba ababe b̄aa jaraḏa carea ījā panāea, ātebala ījā panaa idjia jardia b̄ada ūrīpedada b̄erā. Dairāba cawasīdaa idjira wārāda jūmarā ēdra edabarīda.–†

Jesuba Galileade warra biabīda

⁴³ Samariade ewari umé bapeda Jesura Galilea druadaa wāsīa.

⁴⁴ Maλ naēna idjia jaraḏoasia Ācōrēneba bedebarīra ara idji druadebemarāba wayadacada.‡

⁴⁵ Jesu Jerusaleāne basīde Galileadebemarā sīda duanasīdaa Egiptodeba ēdrapedada quīrānebabada ewari baḏī carea. Mama Jesuba ne ununaca o b̄ada unusīdaa. Maλ carea idji Galileade jūesīde ādjirāba bia edasīdaa.

⁴⁶ Galilea druade b̄ade Jesura wayacusa Caná puruḏaa wāsīa idjia naēna baido uva ba babīdamaa.§ Maλmisa Capernaūl purude basīa dji boroare trajabari dji dromada. Maλ ēberā warrada bio cacua biē basīa.

⁴⁷ Maλne idjia ūrīsia Jesura Judeadeba Galilea druadaa zesīda. Ara maλda Caná puruḏaa wāsīa Jesu b̄amaa. Jūēpeda bedea djuburiasīa idji warra jūācāyā nūmāda biabīde wāmārēā.

⁴⁸ Jesuba idjīa jarasia:

–Bārāba ne ununacada ununaēbala m̄a jara b̄ara ījānaēa.–

⁴⁹ Baribara dji ēberāba jarasia:

–Mλ Boro, m̄a warra jaidai naēna isabe wāna.–

⁵⁰ Jesuba jarasia:

–Diguidaa wādua. B̄a warrara biasīa.–

Dji ēberāba ījāna b̄erā ara maλda wāsīa.

⁵¹ Digidāa jūēbalaḏe idji nezocarāba audiabariḏapeda jarasīdaa:

–B̄a warrara biasīa.–

† 4:42 Jūmarā ēdra edabarīda. Griego bedeadē ḗcala cartade idjaba b̄a b̄aa “Crito.” ‡ 4:44 Mateo 13:57; Marco 6:4; Luca 4:24. § 4:46 Juaλ 2:1-11.

⁵² Mañne idjia iwidiisia:

–¿Sā̄lbe māwā biasi?

Ādjia panusidaa:

–Nuena ĩmā̄dau buyadacarea dji cawamiara dugusia.–

⁵³ Mañne dji zezaba cawasia ara mañ hora quĩrāca Jesuba b_Λ warrara biasidaa asida. Mañba idjia, jūma idji ēberārā bida Jesura ĩjāsidaa.

⁵⁴ Jesura Judeadeba Galileadaa jēda zeb_Λraza ne ununacada o b_Λbadjia. Mañ_Λ ne ununaca ođara dji umébema ne ununaca ođa basia.

5

Jesuba ĩnā̄ubada ewaride cacua biē b_Λ biabida

¹ Māwānacarea judiorāba Jerusaleñ purude ewari dromada osidaa. Mañ bērā Jesura mamaa wāsia.

² Jerusaleñ purude cuibadada b_Λba judiorāba coropedadada. Mañ cuibadara dji purude eda wābada Oveja abada caita b_Λa. Hebreo bedede Betzatā abadaa.* Dji baido caita de zaqueda juesuma pan_Λ.

³ Mama egode cacua biē b_Λada, dauberrea b_Λada, ĩrū biē b_Λada, b_Λradra bea sida zocārā baraasia. [Ādjirāba domimiada ĩñā̄ panabadjidaa.

⁴ Edaude bajānebema nezocada mañ baido domimia ode zebadjia. Māwā ob_Λra_Λde dji naārā mañ baidode eda wāb_Λraza idji cacua biē badara biabadjia.]†

⁵ Mañne ēberāda basia 38 poa cacua biē b_Λada.

⁶ Jesuba mañ ēberā egode tab_Λ unuside cawasia idjira mama dārāb_Λraza. Mañ bērā idjia iwidiisia:

–¿B_Λra bia quĩrā b_Λca?–

⁷ Mañne dji cacua biē b_Λba panusia:

–Māē m_Λ Boro, barib_Λra m_Λa neē b_Λa caiba m_Λra doeda b_Λida domimiab_Λra_Λde. M_Λ eda wāya b_Λmisa dewarada m_Λ na eda wābaria.–

⁸ Jesuba jarasia:

–Piradr_Λdua. B_Λ c_Λđara edapeda nībade wādua.–

⁹ Ara mañda dji ēberāra biasia. Idji c_Λđara edapeda nībade wāsia. Barib_Λra mañ ewaridera ĩnā̄ubada ewari basia.

¹⁰ Mañ bērā judiorā dji dromarāba ēberā cacua biadaa jarasidaa:

–Idira ĩnā̄ubada ewari bērā b_Λ c_Λđara edecara b_Λa.–

¹¹ Mañne idjia panusia:

–Barib_Λra m_Λ biabidaba jarasia: “B_Λ c_Λđara edapeda wādua.”

¹² Ādjirāba iwidiisidaa:

–¿Caiba b_Λa māwā b_Λ c_Λđara edapeda wāduada asi?–

¹³ Barib_Λra idji cacua biabida tr_Λra adua basia. Jesura ēberārā zocārā nūma tāēna badada āyā wāna bērā idjia poya jaraē basia.

¹⁴ Māwānacarea Jesuba idjira Ācōrē de droma dajada unusia. Mañbe jarasia:

–Bio ũrīdua: b_Λra biada bērā waa cadjiruara orādua b_Λ biē bada cāyābara biēara b_Λerāmārēā.–

¹⁵ Māwānacarea dji ēberāra judiorā dji dromarāmaa wāpeda jarasia idji biabidara Jesuda.

* **5:2** *Betzatā*. Griego bedede zocārā cartade “Betsda” wa “Betsaidá” b_Λ b_Λa. † **5:4** Griego bedede b_Λc_Λra cartade bedea corchetede b_Λra neēa.

16 Mama_Λba λtaa judiorā dji dromarāba Jesura bio biē jara panesidaa maλ ēberāra λnāūbada ewaride biabida bēra.‡

17 Barib_{ΛΓΛ} Jesuba ādjirāa jarasia:

–Mλ Zeza Ācōrēba wadibida λnāūē ēberārāa careba b_Λa idjaba m_Λa biēda λnāūē careba b_Λa.–

18 Jesuba māwā Ācōrēra idji Zezaada aside judiorā dji dromarāba wārāda idjira bea quīrīā panesidaa. Idjia λnāūbada ewaride o cara panada oēa awara jarasia ara idjida Ācōrēda.

Ācōrēba b_Λa idji Warraa dia badebema

19 Maλbe Jesuba ādjia jarasia:

–M_Λa wārā bedeada bārāa jaraya: m_Λ, Ācōrē Warraba ara m_Λduba cārē sida poya oēa. Barib_{ΛΓΛ} m_Λa unu b_Λa m_Λ Zezaba o b_Λada. Jūma m_Λ Zezaba o b_Λara m_Λa biēda o b_Λa.

20 M_Λ Zezaba m_Λra quīrīā b_Λa. Maλ bēra jūma idjia o b_Λara m_Λa unubibaria. Maλ awara idjia naλ ne ununaca oēa cāyābara ne wai b_Λara b_Λada unubiya. Maλ carea bārāba cawa crīchadaē duanenia.

21 M_Λ Zezaba beudarā lrēbabipeđa zocai b_Λbari quīrāca m_Λa zocai baira m_Λa dia quīrīāb_{ΛΓΛ}ā diabarīa.

22 Maλ awara m_Λ Zezaba ni ab_Λada cawa oēa. Āteb_{ΛΓΛ} m_Λra b_Λsia jūmarāda cawa omārēā.

23 Māwā jūmarāba m_Λ Zeza waya pan_Λ quīrāca m_Λ sida wayadīa. M_Λ wayaē b_Λba m_Λ Zeza sida wayaē b_Λa, m_Λ Zezaba m_Λra naλ ējūānaa diabueda bēra.

24 Wārā arada m_Λa jaraya: bariduaba m_Λ bedeada ūrīpeđa m_Λ Diabuedada ūjāib_{ΛΓΛ}, maλ ēberāra idji ume ewariza zocai baya. Ācōrēba idjira biē b_Λēa. Wārāda maλ ēberāra beu b_Λadada zocai baya.

25 Wārā arada m_Λa jaraya: ewari zeida b_Λadara jūēsia. Nama_Λba λtaa beuđa quīrāca beaba m_Λ, Ācōrē Warra bedeada ūrīnia. M_Λ ūjāb_Λdaba zocai b_Λi arada edadīa.

26 M_Λ Zezara zocai b_Λi djibaria. M_Λa maλ zocai baira diabarīa idjia m_Λa diada bēra.

27 Maλ awara m_Λra b_Λsia jūmarāda cawa omārēā, m_Λra Naλ Djara Edada bēra.‡

28 M_Λa jara b_Λ carea cawa crīchadaē bearānadua. Wārāda ewari ab_Λ jūmarā beudarāba m_Λ, Naλ Djara Edada bedeara ūrīnia.

29 Maλne jūmarāda lrēbadīa. Ne bīa o beadara lrēbadīa Ācōrē ume ewariza zocai beadī carea, barib_{ΛΓΛ} cadjirua o beadara lrēbadīa m_Λa biē b_Λmārēā.

30 Ara m_Λduba cārē sida poya oēa. M_Λa ēberāra cawa obaria m_Λ Zezaba jarab_{ΛΓΛ} quīrāca. M_Λa jipa cawa obaria. M_Λa quīrīā b_Λ quīrāca ocaā āteb_{ΛΓΛ} m_Λ Zeza, m_Λ Diabuedaba quīrīā b_Λ quīrāca obaria.

¿Cairāda Jesuare bedebada?

31 M_Λa jara b_Λra wārāmīna ara m_Λdjidiebemada bedea b_Λ bēra bārāmaarā wārāēca b_Λa.*

32 Barib_{ΛΓΛ} m_Λ Zezara m_Λare bedea b_Λa. M_Λa cawa b_Λa idjia jara b_Λra wārāda.

33 M_Λ awara bārāba ēberārāda Borocuebari Juaλmaa diabuesidaa m_Λnebemada iwīdidamārēā. Maλne idjia jaradara wārā basīa.†

‡ 5:16 Griego bedeade _Λca_{ΓΛ} cartade idjaba b_Λ b_Λa: “Bea quīrīā panasidaa.” § 5:27 Daniel 7:13-14.

* 5:31 Deuteronomio 19:15. † 5:33 Juaλ 1:19-34.

³⁴ Mā jΛΓΛĕ ɁΛΛ ēberāda młare bedeamārĕĕ. BaribΛΓΛ Juałba młnebema jaradara młā biĕa bārāa jara ɁΛΛ ēdΛdamārĕĕ.

³⁵ Juałra ĩbirā urua quĩrāca basia. Bārāra idji łnaane ɁΛsrida panasidaa idjira bārā ume dārā baĕaĕmĩna.

³⁶ BaribΛΓΛ Juałba jarada cāyābara nałgΛda młare biara beĕea ɁΛΛ. Mł Zezaba obi ɁΛda młā jũma o ɁΛ bĕrā cawabi ɁΛΛ mł Zezaba młra wārāda diabuesida.

³⁷ Wārāda mł Zeza, mł Diabuedara młare beĕea ɁΛΛ. BaribΛΓΛ bārāba idji beĕeara ũrĩnacaā† idjaba idjira ununacaā.‡

³⁸ Idjaba idji beĕeara bārā sode neĕ Ɂea,* mł, idjia Diabuedara ĩjānaca bĕrā.

³⁹ Bārāba Ācōrĕ Beĕeara quĩrācuita acłbadaa crĩcha paŋΛ bĕrā małgΛĕba Ācōrĕ ume ewariza zocai beaĕida. Mał cartaba młnebemadΛ beĕea ɁΛΛ.

⁴⁰ Māwāmĩna bārāra młmaa ze quĩrĩānacaā zocai Ɂai edaĕi carea.

⁴¹ Młā jΛΓΛĕ ɁΛΛ bārāba młra bia ununamārĕĕ.

⁴² Mał awara młā bārāra cawa ɁΛΛ. Cawa ɁΛΛ bārāba Ācōrĕra quĩrĩānacada.

⁴³ Młra mł Zeza trłneba ze ɁΛΛ, baribΛΓΛ bārāba młra bia edaĕaĕ paŋΛ. Małne dewarada ara idji trłneba zeibΛΓΛ, małgΛra bārāba bia edabadaa.

⁴⁴ Bārāba aɁabe quĩrĩā paŋΛ dewararāba bārāra bia ununida. Ācōrĕ aɁa ɁΛΛ bārāda bia unuida jΛΓΛĕaĕbΛΓΛ ĩsāwā idjida ĩjāni?

⁴⁵ Crĩcharānada mł Zeza quĩrāpita młā bārāra biĕ jaraida. Bārāba Moisebe bia pananida jłā paŋΛ. BaribΛΓΛ ara mał Moiseba bārāra mł Zeza quĩrāpita biĕ jaraya.

⁴⁶ Bārāba Moiseba jaradada wārāda ĩjā pananabara młra ĩjācasidaa, Moiseba młnebemada Ācōrĕ Beĕeaĕe ɁΛda bĕrā.†

⁴⁷ BaribΛΓΛ Moiseba ɁΛda sida ĩjānaĕbΛΓΛ ĩsāwā mł beĕeada ĩjāni?–

6

Jesuba mil juesuma auĕu ne cobigaĕa

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Luca 9:10-17

¹ Māwānacarea Jesura Galilea amene droma wa quĩrārā wāsia. Mał amene dromara idjaba Tiberia abadaa.*

² Jesuba ne ununaca o ɁΛĕbeba cacua biĕ beara biabicuasida. Zocārā ēberārāba małra unu panana bĕrā idji caidu wāsidaa.

³ Małbe Jesura idji ume nĩbabadarā ume eya zaquĕĕaa wānapĕda egode chũpanesidaa.

⁴ Mał ewaride judiorā Egiptodeba ēdΛpĕĕada quĩrānebabada ewarida caita basia.

⁵⁻⁶ Małne Jesuba unusia ēberārā zocārā idjimaā zebΛdada. Jesuba bio cawa basia cārĕda oida baribΛΓΛ Pelipea iwĩĕisida:

–Pałra ĩsāma nĕdoĕi jũma nałgΛrā ēberārā ne cobidi carea?–

Jesuba māwā iwĩĕisida Pelipeba casa panui cawaya.

⁷ Pelipeba panusia:

–Ĕberā dosciento ewari trajada parataba pał nĕdobΛda sida araĕa ādjirāza maārĩ cobidi carea.–

‡ 5:37 Exodo 33:11. § 5:37 Exodo 19:9. * 5:38 Josue 1:8-9. † 5:46 Deuteronomio 18:15-19.

Wārāda jũma Ācōrĕ drōāenabema cartade bł ɁΛra Jesudebemaa. * 6:1 Galilea. Mał amene dromara Antĩguo Testamentode “Quĩnĕret” wa “Cĩnĕret” trł jarabadjidaa. Luca 5:1ĕe jara ɁΛΛ “Genesare.”

⁸ Mañne Simoñ Pedro djaba Andreda basia. Idjira Jesu ume nĩbabari basia. Mañ Andreda jarasia:

⁹ –Warra nama baba cebada oda pañda juesuma erobla idjaba bedada ume erobla. Baribara jãcua eberãrã zocãrã duana itea mañda ¿sãwãì?–

¹⁰ Mama pãjãrã ida basia. Mañ bẽrã Jesuba jarasia:

–Jũmarãa jaradua pãjãrãne chũpanenamãrẽã.–

Ara mañda egode chũpanesidaa. Adjirãra dji umaquĩrã awa mil juesuma panasidaca bla.

¹¹ Jesuba pañra jawade edapeda Açõrẽa bia blaada asia. Mañbe idji ume nĩbabadarãa jarasia eberãrãa jedecadamãrẽã. Bẽda sida ara mañ quĩrãca osia jũmarãba aduba codamãrẽã.

¹² Jũmarãda jãwũã ne copedadacarea Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarasia:

–Dji adubadara jũma jara pedadua ni maãrĩ bida ãrĩrãmãrẽã.–

¹³ Ara mañda jara pesidaa. Doce jamara birasidaa mañ pañ cebada oda juesumanebema adubadaba.

¹⁴ Jesuba mãwã odadeba cawabisia idjira Açõrẽneba ze bla. Eberãrãba mañ ununapeda jarasida:

–Wãrãda naãgara Açõrẽneba bedeabari dji droma, dji nañ eñũãne zeida badaa.–[†]

¹⁵ Baribara Jesuba cawasia eberãrãba idjira õgo ededida adjirã boroda blađi carea. Mañ carea wayacusa iduba eyade ãtaa wãsia.

Jesu do ãrã nĩbada

Mateo 14:22-27; Marco 6:45-52

¹⁶ Queudacarea Jesu ume nĩbabadarãa doeda amene dromanaa wãsidaa.

¹⁷ Jãbade badosidade Jesura adjimaa wadibida jũeẽ basia. Baribara waa quĩrãrã chã wãsidaa Capernaũne jũeni carea. Mãwã blađe bio pãisosoa nũmesia.

¹⁸ Mañne nãũrãda dji cãbãyã puá nũma bẽrã amene dromara bogozoa nũmesia.

¹⁹ Do quẽsidra wãbladade unusidaa Jesura do ãrã nĩda.[‡] Adjimaa zebara bẽrã ne wayasidaa.

²⁰ Baribara Jesuba jarasia:

–Mañda jãwã bla. Ne wayarãnadua.–

²¹ Mañne idjira jãbade basrida edasidaa. Ara mañda ãdji wãbladama jũesidaa. §

Jesura zocai bai diabari pañ

²² Mañ nurẽma eberãrã waa quĩrãrẽ duanenaba quĩrãnebasidaa jãbada ababe basida. Cawa panasidaa mañ jãbade Jesu ume nĩbabadarãa wãsidada. Idjaba cawa panasidaa Jesura adjirã ume wãẽ basida.

²³ Mañne dewara jãbada Tiberia purudeba jũecuasia Jesuba Açõrẽa bia blaada apeda eberãrãa pañ cobigađama.

²⁴ Mãwã blađe eberãrãba cawasidaa Jesura, idji ume nĩbabadarã sida mama panãda. Mañ carea adjirãra mañ jãbade badocuadapeda Capernaũnaa Jesu jarađe wãsidaa.

²⁵ Jesu amene droma quĩrãrẽ unusidade iwidisidaa:

–Jaradiabari, bara ¿sãñbe nama jũesi?–

[†] 6:14 Deuteronomio 18:15-18. [‡] 6:19 Mañ amene dji jedeara die kilómetro bla. Mañgaba jara bla cinco wa sei kilómetro wi wãbada basida. § 6:21 Mañ versicolora griego bedeade idjaba jara bla: “Mañne idjira jãbade eda quĩrã panãne ãdji wãbladama jũesidaa.”

26 Jesuba panusia:

–Wārā arada mā jaraya: bārāba cawadaē panā mā ne ununaca odaba cawabi bāda. Māra ababe jara panā jāl paā copedadaba jāwūāpedada bēra.

27 Trajarānadia paā berawabarida edadi carea. Ātebāra trajadadia paā Ācōrē ume ewariza zocai bai diabarida edadi carea. Maāgara mā, Naā Djara Edadaba diaya. Dadji Zeza Ācōrēba māra mā carea bāsia.–

28 Mā bēra ādjirāba iwidišidaa:

–Dairāba çcārēda odida panā Ācōrē traju odi carea?–

29 Jesuba panusia:

–Ācōrēba obi bā trajura naāga: mā, idjia Diabuedada ijānida panā.–

30-31 Mā carea ādjirāba Jesua iwidišidaa:

–çBāa dairāa cārēda unubi bā bedea ijānamārēā? Dadjirā drōā naēnabemaba ējūā pōāsa ewaraga bāde manāda cosidaa. Ācōrē Bedeade jara bāa: “Idjia bajānebema paāda diasia ādjirāba codamārēā.”* çBāa cārēda oi?–

32 Māne Jesuba panusia:

–Wārā arada mā jaraya, mā bajānebema paāra Moiseba diaē basia. Mā Zezabāra diasia. Mā awara bajānebema paā dji arada ēberārā dia bāa.

33 Mā paā bajāneba zedaba zocai bai arada dia bāa.–

34 Ādjirāba jarasidaa:

–Dai Boro, mā paāra dairāa ewariza dia bādua.–

35 Jesuba jarasia:

–Mādra mā paā. Māabāra zocai bai arada diabarā. Mā bēra māmaa zebāra waa jara bāea. Mā ijā bāra waa opichia bāea.

36 Baribāra mā jarada quīrāca, mā ne ununaca odada bārāba unidamīna ijānaē panā.

37 Mā Zezaba mā dia bā ēberārāra mā ijāne zedia. Māmaa zebādara mā āyā jaretaēa.

38 Māra bajāneba zeē bā mā mā quīrā bāda oi carea. Ātebāra zesia mā Diabuedaba quīrā bāda oi carea.

39 Mā Diabuedaba quīrā bā idjia mā diadarāra ni aba bida aduaēda. Quīrā bā naā ewari jōnacarea mā jūma ādjirāra ārēbabida.

40 Mā Zezaba wārāda quīrā bā ēberārāba māra idji Warrada cawadapeda ijānida idji ume ewariza zocai beadamārēā. Māwābāra mā ādjirāra naā ewari jōnacarea ārēbabiya.–

41 Jesuba jaradōasia “bajāneba zeda paāra mā.” Mā carea judiorā arima beaba idjidebemada biē bedeasidaa.

42 Nāwā jarasidaa:

–çNaāga Jesu, Jose warraēca? Dji zeza, dji papa sida dadjirāba unubadaa. çCārē cārēā idjira bajāneba zesiāda a bā?–

43 Māwā panāne Jesuba jarasia:

–Waa biē bedearānadia.

44 Ni abāba poya māra ijāēā mā Zeza, mā Diabuedaba idjida māmaa eneēbāra. Baribāra mā Zezaba eneibāra naā ewari jōnacarea mā ēberāra mā ārēbabiya ewariza zocai bamārēā.

45 Ācōrēneba bedebadarā cartade nāwā jara bāa: “Ācōrēbāra jūmarāa jaradiaya.”† Māwā bariduaaba mā Zeza bedea ūrpeda idjideba cawapeda mā ijāne zeya.

* **6:30-31** Exodo 16:4,15; Salmo 78:24; Nehemia 9:15. † **6:45** Isaia 54:13.

46 Maḷḡaḷba jaraē ḅaḷa abaḷba dadji Zezara unusida. Ababe mḷabaraḷ Ācōrēra unubaria idjimaḷba zeḷa bēra.

47 Wāra arada mā jaraya: ēberāba māda iḷaibaraḷ Ācōrē ume ewariza zocai ḅaida erobaya.

48 Māra paḷ zocai bai araa.

49 Bāra drōā naēnabemarāba ējūā pōāsa ewaraga ḅaḷe maná co pananara ababe djico basía. Co pananamīna beusidaa.

50 Baribaraḷ bariduaba naḷ paḷ bajāneba zeḷada coibaraḷ beuēa.

51 Paḷ zocai ḅai arara mā. Bariduaba maḷ paḷda coibaraḷ ewariza zocai ḅaya. Mā dia ḅa paḷra mḷ djaraa. Maḷḡara mā diaya ēberārāba zocai ḅai arada erobeadamārēa.

52 Māwā ḅaḷe judiorā ādjiduba quīrūquīrū duanḷba jara duanesidaa:

–¿Sāwā idji djarada dadjirāa cobī?–

53 Maḷne Jesuba jarasia:

–Wāra arada mā jaraya: bārāba mḷ djarada codaēḅaraḷ, mḷ oa sida codaēḅaraḷ, zocai ḅai arada edaḷaēa.

54-55 Mḷ djarara cobada dji wāra araa. Mḷ oara bobada dji wāra araa. Maḷ bēra mḷ djara co ḅa, mḷ oa do ḅaḷa Ācōrē ume ewariza zocai baira erobāa. Naḷ ewarí jōnacarea mā maḷ ēberāra ḷrēbabiya.

56 Mḷ djara co ḅa, mḷ oa do ḅara mḷ ume ḅaḷa idjaba māra idji ume ḅaḷa.

57 Mḷ Zeza, mḷ Diabuedaba zocai ḅaida diai carea erobāa. Māra idjideba zocai ḅaḷa. Ara maḷ quīrāca mḷ djara co ḅaḷa māneba zocai ḅai arada erobāa.

58 Māra paḷ bajāneba zeḷa dji araa. Bāra drōā naēnabemarāba manāra cobadjidamīna jūma beusidaa. Baribaraḷ māra maná quīrāca ḅaēa. Naḷ paḷ co ḅara ewariza zocai ḅaya.–

59 Jesuba jūma maḷḡara Capernauḷne jaradisia judiorā dji jarebada dede.

Jesu bedeadeba Ācōrē ume ewariza zocai pananinebema

60 Maḷ jaradia ḅa ūrísidade zocārā Jesu ēpē beaba jarasidaa:

–Idjia jaradara zarea ḅaḷa. ¿Caiba poya iḷaī?–

61 Jesuba cawasia idjia jaradiada carea ādjirāra māwā biē beḷea panḷda. Maḷ bēra jarasia:

–Mā jaradiadara ḷbārāmaa zarea ḅaḷca?

62 Māwā baibaraḷ bārāba ḷsāwā crīchadi mḷ, Naḷ Djara Edadara ḷtaa naēna ḅadamāa wābaraḷda unusidara?

63 Ācōrē Jaurebaraḷ zocai ḅai arara diabaria. Naḷ djaraba diacaa. Mā bārāa jaradia ḅara Ācōrē Jaureba zocai ḅai ara dia ḅaḷebemaa.

64 Baribaraḷ ḷcaraḷ bārāba wadibida mḷ bedeara iḷanaē panḷa.–

Jesuba māwā jarasia idjia naēnaēda cawa ḅada bēra cairāba idji bedeara iḷanaēda idjaba caibaraḷ idjira jidabida.

65 Maḷne Jesuba jarasia:

–Maḷ carea mā jarasia: mḷ Zezaba ēberāda māmaa eneēḅaraḷ, maḷ ēberāba poya māra iḷaēa.–

66 Maḷ carea zocārā Jesu ēpē pananarāba idjira igarasidaa. Waa idji ume nībadaē basía.

67 Maḷ bēra Jesuba idjia doce edadarāa jarasia:

–¿Bārā sida wābaraḷdica?–

68 Simoḷ Pedroba panusia:

–Dai Boro, daida ḷcaimāa wāni? Aba ḅaḅaraḷ dairāa jaradiabaria Ācōrē ume ewariza zocai beadamārēa.

⁶⁹ Dairāba bΛ bedeara wārāda ĩjā panΛa, idjaba dairāba wārāda cawa panΛa bΛra Ācōrēba diabueda jipa bΛda.-

⁷⁰ Jesuba jarasia:

-Bārā doce panΛra mā edasia mā ume nībadamārēā. BaribΛΓΛ bārānebemada aba diaurudea.-

⁷¹ Jesuba Juda, SimoĀ Iscariote warradebemada bedea basia. Idjia ĩrūare Jesura jidabisia idji ume nībabadarā doce panΛnebemamīna.

7

Jesu djabarāba idji ĩjānaē panana

¹ Māwānacarea Jesura Galilea druade pΛΓΓΛ nībasia. Judea druadaa wā quīrāē basia judiorā bororāba idjira bea quīrā panana bērā.

² MaĀne judiorā de zaquede warrewarrea panabada ewarira caita basia.*

³ MaĀ bērā Jesu djabarāba idjia jarasidaa:

-Bīara bΛa bΛra Judeadaa wāida bΛ ēpē bea jāmabemarā bida bΛa obarira ununamārēā.

⁴ TrĀ bΛga ba quīrā bΛba ne o bΛra mērā ocaa. BΛa ne ununacada o bΛ bērā ebuāa odua jūmarāba cawadamārēā.-

⁵ Jesu djabarāba māwā jarasidaa ādjia bida idjira Ācōrēba diabuedada ĩjānaē panΛ bērā.

⁶ MaĀne Jesuba ādjia jarasia:

-Mā wāi ewarira wadibida jūēē bΛa baribΛΓΛ bārāra baridua ewaride wānida panΛa.

⁷ NaĀ ējūānebemarāba bārāra quīrāma panΛēa. MĀdrΛ quīrāma panΛa, ādjirāba cadjirua obadada mā ebuāa jara bΛ bērā.

⁸ Wānadua maĀ ewari droma o panΛmaa. MĀra wadi wāēa mā wāi ewarira jūēē bΛ bērā.-

⁹ Māwā jarapeda Galilea druade besia.

De zaquede warrewarrea panabada ewari o panΛmaa Jesu wāna

¹⁰ Jesu djabarāra maĀ ewari droma o panΛmaa wāsidaa. Māwānacarea Jesura wāsia. BaribΛΓΛ ebuāa wāē basia ēberārāba cawarānamārēā.

¹¹ Judiorā bororāba idjira jΛrΛ panasidaa. Ādjirāba iwidibadjidaa:

-ĴjāĀ Jesura sāma bΛ?-

¹² MaĀne zocārā arima duanΛba Jesudebemada iwidrΛa bedea duanasidaa. ΛcΛrΛba jarabadjidaa: "Idjira ēberā bīaa," baribΛΓΛ dewararāba jarabadjidaa: "Māwāēa; idjira sewaida bΛa."

¹³ BaribΛΓΛ judiorā bororāda waya panΛ bērā ni abaΛba Jesudebemada ĩgua bedeadaca basia.

¹⁴ MaĀ ewari droma ēsidra obadade Jesura Ācōrē de dromanaa wāpeda dajadaare jaradia besia.†

¹⁵ Māwā bΛde judiorā bororāba cawa crīchadaē basia. Nāwā ĩgua jarasidaa:

-Ni abaΛba naĀ ēberāa jaradiaēāē badamīna ĳsāwā jācua cawa bΛ?-

¹⁶ MaĀne Jesuba ādjia jarasia:

-Māa jaradia bΛra mĀreā, ātebΛrΛ mā Diabuedadea.

* 7:2 Levítico 23:33-43. † 7:14 MaĀ ewari dromara ocho ewari obadjidaa.

17 Ācōrēba quīrīā bΛda bariduaba oi carea bΛbΛΓΛ, maļ ēberāba ebuða cawaya ara mΛdji crīchaðeba beðeaē bΛda. ĀtebΛΓΛ idjia cawaya mΛa jaradia bΛra Ācōrēneda.

18 Bariduada ara idji crīchaðeba beðea bΛbΛΓΛ mΛwā o bΛa ēberārāba idjidebemada bia beðeadamārēā. BaribΛΓΛ abaΛba quīrīā bΛbΛΓΛ dewararāba idji diabuedadebemada bia beðeāðida, wārā beðeada jarabaria; sewa ocaa.

19 Moiseba Ācōrē leyra bārāa diasia. BaribΛΓΛ bārāba maļ leyra ļjānacaa. Maļ careabΛΓΛ bārāba mΛra bea quīrīā panΛa.-

20 Maļne ēberārāba iwidiðidaa:

-ĶCaiba bΛra bea quīrīā bΛ? Ķjai bΛ cacuaðe bΛba mΛwā crīchabi bΛca?-

21 Jesuba panusia:

-MΛa ļnāūbada ewaride ne ununaca aba oda carea bārāba cawa crīchaðeē basia.*

22 BaribΛΓΛ bārā sida ļnāūbada ewaride ne obadaa. Umaquīrā cacuara wēāgobadaa Moiseba bΛda quīrāca. (Wārāda mΛwā odira Moisedeþa zeē basia, ātebΛΓΛ bārā drōā naēnabemaneþa zesia.)§

23 Ācōrēba Moisea diada ley ļjā odi carea bārāba ļnāūbada ewaride biða warra zaque cacuara wēāgobadaa. Maða bārāra Ķcārē cārēā mΛ ume quīrū panΛ ļnāūbada ewaride ēberā biabiða carea?

24 Bārāba unu panΛ carea biē beðearānada, ātebΛΓΛ wārā arada cawaðapeða jipa beðeadaðua.-

ĶJesura Ācōrēba ēðrΛ edabari diai jaradaca?

25 Jesuba Jerusaleļne jaradia baside maļ puruðebemarāba jara panasidaa:

-ĶIdjiēca beaði carea jΛΓΛ panΛara?

26 Acaðada, idjira nama ebuða beðea bΛa. BaribΛΓΛ ni abaΛba idjia ni cārē sida jaradaē panΛa. Māēteara dadjirā bororāba crīcha panΛsicada idjira Ācōrēba ēðrΛ edabari diai jarada.*

27 BaribΛΓΛ dadjirāba cawa panΛa idjira sāmabemada. Ācōrēba ēðrΛ edabari diai jarada zebΛΓΛde ni abaΛba cawaðaēa idjira sāmaΛba zebΛΓΛda.-†

28 Maļne Jesuba Ācōrē de droma dajada jaradia bΛde jĶgua jarasia:

-Wārāda bārāba mΛra unubadaa idjaba cawa panΛa sāma bΛbarida. BaribΛΓΛ mΛra ara mΛdjideþa zeē bΛa, ātebΛΓΛ mΛra ze bΛa wārā jarabariðeba. Bārāba idjira cawaðaē panΛa.

29 MΛa idjira cawa bΛa idjideþa zeda bērā. Idjia mΛra diabuesia.-

30 Maļ carea ādjirāba Jesura jida quīrīā panasidaa, baribΛΓΛ ni abaΛba jidaðeē basia idji ewarira jūēē þada bērā.

31 Maļne zocārāba idjira ļjāðidaa. Ādjirāba jarasidaa:

-Ācōrēba ēðrΛ edabari diai jarada zebΛΓΛde Ķnaļ ēberāba o bΛ cāyābara ne ununaca waiþΛara bΛda oica?-

Pariseorāba Jesu jidadi carea panana

32 Pariseorāba cawasiðaa ēberārāba Jesuðebemada iwidrΛa beðea duanΛda. Maļ carea ādjirāba, sacerdote bororā biða Ācōrē de dromaneþema zarrarāda diabuesidaa Jesu jidaðe wānamārēā.

33 MΛwā panΛne Jesuba ēberārāa jarasia:

-MΛra bārā ume dārā þaēa. Jāwā þapeða mΛ Diabuedamaa wāya.

† 7:21 Juaļ 5:1-9. § 7:22 Genesi 17:10-27. * 7:26 Ācōrēba ēðrΛ edabari diai jarada. Griego beðeade bΛ bΛa "Crito." † 7:27 AcaΓΛ judiorāba jarabadjidaa Ācōrēba ēðrΛ edabari diai jaradara ni abaΛba cawaðaēda aba idjia Israel ēðra edabΛΓΛdaa.

34 Bārāba mĀra jARAdia māwāmīna ununaēa. MĀ wābARĀmaa bārāra poya wānaēa.-

35 MaĀ carea judiorā arima beaba ara āduba jara duanasidaa:

-¿Sāmaa wāi bēra dadjirāba idjira waa ununaē? ¿Griegorā druadaa wāica judiorā jāma beaa jaradiai carea?

36 ¿Cārē cārēā idjia māwā jara BĀ: “Bārāba mĀra jARAdia māwāmīna ununaēa”? Idjaba ¿cārēā jara BĀ “mĀ wābARĀmaa bārāra poya wānaēa”?-

Baido zocai bai ara diabaridebema

37 MaĀ ewari droma o panĀne dji jīrūarebema ewarira dji dromaara basia. Jesura jīrūarebema ewaride Āta nūmepeda jīgua jarasia:

-Bariduada opichia BĀBĀΓĀ mĀmaa zedua, maĀbe baido zocai bai aradebemada dōdua.

38 Ācōrē Bedeade jara BĀa bariduaba māda ījāibARĀ zocai bai arara idjideba do quīrāca dewararāmaa wea jira beya ādjia bida edadamārēā.-‡

39 Jesuba maĀgĀdeba cawabisia idji ījābĀdaba Ācōrē Jaurera edadida. MaĀ ewaride Ācōrē Jaurera wadi zeē basia Jesura wadibida bajānaa wāē bađa bēra.

Ēberārāba Jesudebema wariwaria bedeā duanana

40 MaĀ bedeā ūrīsidade arima duanARāba jarasidaa:

-Wārāda naĀ ēberāra Ācōrēneba bedeabari dji droma zeida bađa.-§

41 Idjaba ĀCARĀba jarasidaa:

-Idjira Ācōrēba ēdĀ edabari diai jaradaa.-

BaribARĀ dewararāba jarasidaa:

-Māwāēa. Ācōrēba ēdĀ edabari diai jaradara Galileadeba zeēa.

42 ¿Ācōrē Bedeade jara BĀēca idjira Davideba zeida? ¿Davi puru BeleĀneba zeēca?-*

43-44 Māwā Jesudebemada wariwaria bedeā duanĀne ĀCARĀba idjira jida quīrā panasidaa, baribARĀ ni abaĀba jidadaē basia.

Judiorā bororāba Jesu ījānaē panana

45 Ācōrē de dromanebema zarrarāra jēda wāsidaa pariseorā, sacerdote bororā ume ābaa duanĀmaa. BaribARĀ Jesura jidadaē basia. MaĀ bēra ādjirāba zarrarāa iwidisidaa:

-¿Cārē cārēā idjira enenaē basi?-

46 MaĀne zarrarāba panusidaa:

-Ni abaĀ ēberāda jāĀ ēberā bedeabari quīrāca bedeacaa.-

47 MaĀ carea pariseorāba jarasidaa:

-¿Māēteara idjia bārā sīda cūrūgasica?

48 Dai pariseorāba, dewara dji droma bea bida ni abaĀba idjira ījānaē panĀa.

49 Idji ījā beaba Ācōrē leyra adua taḃeaa. Ācōrēba ādjira cawa oya.-

50 MaĀne Nicodemoda ādjirā ume basia. Idjira Jesumaa naēna diamasi bedeade wā bađa basia.† MaĀgĀba ādjirāa jarasia:

51 -BaribARĀ ¿dadjirā leyba jara BĀca baridua ēberāda cawa odida panĀa idji bedeā ūrīni naēna? ¿Idjia odada naārā cawadida panĀēca?-

52 Ādjirāba panusidaa:

‡ 7:38 Isaia 44:3; 55:1-4; 58:1; Joel 3:18; Zacaria 13:1. § 7:40 JuaĀ 1:21; 6:14; Deuteronomio 18:15-19.

* 7:42 Davi. 2 Samuel 7:12; Salmo 89:3-4; 132:11-12. BeleĀ. Miquea 5:2. † 7:50 JuaĀ 3:1-12.

-¿Māwāra bĀra Galileadebemaca? Ācōrē Bedeara bio acĀbari bādua. MaĀne bĀa cawaya ni abāĀ Ācōrēneba bedebarida Galileadeba zeēda.-‡

[
53 Māwā duananapeda jūmarāda ādji deza wābĀraĀsidaa.Š

8

Wērā daunemana Jesumaa edepedada

¹ MaĀbe Jesura Olivo eyadaa wāsia.

² Nurēma diapeda wayacusa Ācōrē de droma dajadaa wāsia. Mama bĀde ēberārā zocārā idjima zesisidaa. Egode chūmepeda ādjirāa jaradia besia.

³⁻⁴ Māwā duanane judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā bida wērā daunema bĀ jidapedadada enesidaa. MaĀ wērāra arima duanā ēsi bĀdapeda Jesua jarasidaa:

-Jaradiabari, naĀ wērāra daiba jidasidaa abāĀ ume daunema bĀda.

⁵ Dadjirā leyde Moiseba nāwā bea wērārāda mōgaraba tabari beabisia.*
¿BĀmaarā bia bĀca māwā odida?-

⁶ Ādjirāba māwā jarasidaa Jesuba sāwā panui cawaya. Idjida biē jaradida crīchasiadaa. MaĀne Jesura edaa barru chūmepeda idji jĀwa jīwīniba egorode bĀ besia.

⁷ BaribĀra ādjirāba mīā sē iwidi panĀ bērā piradrĀpeda jarasia:

-Dji cadjirua ocaba naĀ wērāra mōgaraba tabarida bĀa.-†

⁸ Māwā jarapeda Jesura wayacusa edaa barru chūmepeda egorode bĀ besia.

⁹ Jesuba jarada ūrisidade ara maĀda aba aba wābĀra nūmesia.‡ Naārā drōārāda āyā wāsidaa. MaĀbe cūdrarā sida wābĀraĀsidaa. Jesura maĀ wērā ume iduba besia.

¹⁰ Jesu āta nūmebĀraĀde wērāra iduba nūmĀda unusia.Š MaĀbe iwidiisia:

-BĀ biē jara duananara ¿sāma panĀ? * ¿Caiba bĀra biē bĀi?-

¹¹ Wērāba panusia:

-Ni abāĀba, mĀ Boro.-

Jesuba jarasia:

-MĀa bida bĀra biē bĀēa. Wādua, baribĀra waa cadjiruara orādua.-]

Jesu naĀ ējūānebemarā itea ānaa

¹² Māwānacarea Jesuba ēberārāa wayacusa jarasia:

-MĀra naĀ ējūānebemarā itea ānaa quīrāca bĀa. Bariduaba mĀda ēpēibĀra pāimane nībaēa, ātebĀra ānaane bĀ bērā zocai bai arada erobaya.-

¹³ MaĀne pariseorāba Jesua jarasidaa:

-BĀa ara bĀdjidebemada bedea bĀ bērā maĀba jaraē bĀa bĀa jara bĀra wārāda.-

¹⁴ Jesuba jarasia:

-Ara mĀdjidebemada bedea bĀmīna mĀa jara bĀra wārā araa. MĀa cawa bĀa mĀra sāmaĀba zesida idjaba sāmaa waya wāida. BaribĀra bārāba maĀra adua panĀ.†

‡ 7:52 Pariseorāba āi jarasidaa. 2 Rey 14:25de jara bĀa Jonāra Gat-heferdebemada. MaĀ purura Nazare caita basia Galilea druede. Š 7:53 Griego bedeade zocārā cartade versículo 7:53deba aba

8:11daa neēa. ĀcaĀra cartade Luca 21:38are odja bĀa. * 8:5 Idjaba jara bĀa dji umaquīrā sida beuida bĀda. Levítico 20:10; Deuteronomio 22:22. † 8:7 Deuteronomio 17:6-7. ‡ 8:9 Griego bedeade

ācaĀra cartade naĀ sida bĀ bĀa: "Ādji sode cawa panasidaa jipaē beada." Š 8:10 Wērā iduba nūmĀda unusia. Griego bedeade ācaĀra cartade maĀra neēa. * 8:10 BĀ biē jara duananara. Griego bedeade

ācaĀra cartade maĀra neēa. † 8:14 JuaĀ 7:27-29.

15 Bārāba naļ ējūānebema crīchaēba māra acλ panλa. Māa ni abaλda māwā acλcaā.

16 Māa djārā sāwā beada acλpeda jaraibλγλ, māa jara λara wārā araa, mādubaλba māwā jaraē λa bērā. Ātebλγλ mā Zeza, mā Diabuedaba mā ume māwā jara λa.

17 Bārā leyde jara λa ēberā umēba abari bedeada jaradibλγλ ādjia jara panλra wārāda.‡

18 Ara maļ quīrāca ara mādjidēbemada bedea λa, idjaba mā Zeza, mā Diabuedara māre bedea λa.–

19 Maāne ādjirāba Jesua iwīdisīdaa:

–Māēteara λa Zezara ζsāma λa?–

Jesuba panusia:

–Bārāba māra adua panλa idjaba mā Zeza sīda adua panλa. Bārāba māda wārāda cawabλdabara, mā Zeza sīda cawacasiāa.–

20 Jesuba Ācōrē de droma dajada, parata Ācōrēa diabadama jaradia basīde jūma maλγara jarasia. Baribλγλ ni abaλba idjira jīdaē basīa idji ewarira wadi jūēē baēda bērā.

Mā wābλγλmaa bārāra poya wānaēa

21 Maābe Jesuba jarasia:

–Māra wāya. Wānacarea bārāba māra jλγλēdia baribλγλ ununaēa. Bārāba māda jānaē bērā cadjiruade beudīa. Wārāda mā wābλγλmaa bārāra poya wānaēa.–

22 Maā bērā judiorā bororāda ādjīduba bedea duanasīdaa:

–Māēteara ζiduba beuica? ζIdjia maā carea jara λa: “Mā wābλγλmaa bārāra poya wānaēa?”–

23 Maāne Jesuba jarasia:

–Bārāra naļ ējūānebēmaa baribλγλ māra bajānebēmaa. Māra naļ ējūānebēmaēa.

24 Maā carea māa jarasia bārāra cadjiruade beudīda. Bārāba Māra Māda jīānaē bērā cadjiruade beudīa.–§

25 Maā carea ādjirāba iwīdisīdaa:

–ζBλγa cai?–

Jesuba panusia:

–Dārābλγλa māa bārāa jara λada.*

26 Māa ne zocārāneba bārāra bedeade beada aida λa. Baribλγλ mā Diabuedabλγλ cawa λa. Idji bedeara wārā araa. Māa idjīdeba ūrī λada naļ ējūānebēmarāa jarabarīa.–

27 Baribλγλ ādjirāba cawadaē basīa Jesuba idji Zezadēbemada bedea λada.

28 Maā carea idjia jarasia:

–Bārāba mā, Naļ Djara Edadara crude cachībλdaē cawadīa Māra Māda. Cawadīa māa ni maārī bīda ara mādjia quīrīā λa quīrāca oca basīda. Idjaba cawadīa māra bedea basīda mā Zezaba jaradiāda quīrāca.

29 Mā Diabuedara mā ume λa. Mā Zezaba māduba amēca mā ewarīza idjia quīrīā λada o bābarī bērā.–

30 Jesuba maλγλdebēma bedea basīde zocārāba idjira jīāsīdaa.

Abrahaā warrarā dji ara

‡ 8:17 Deuteronomio 17:6; 19:15. § 8:24 Māra Māda. Maλγλdeba Jesuba jara basīa idjira

Ācōrēda. Exodo 3:13-14. * 8:25 Dārābλγλa māa bārāa jara λada. Griego bedeade māra ebuda bāēa. λcaλmaarā jara λa: “Māa bārāa ζcārēda cawa jarāida λa?” wa “Māra ζcārē cārēā bārā ume bedēaida λa?”

31 Maľbe Jesuba judiorã idji ĩjãbãdarãa jarasia:

–Bãrãba mľ bedeada ĩjã pananibãgã, wãrãda mľ ume nĩbabadarãda beadia.

32 Mľneba bãrãba Ācõrẽra wãrãda cawadaia. Maľba bãrãra djãrã nezoca beadada ědrã bãya.–

33 Ādjirãba jarasidaa:

–Baribãgã dairãra Abrahãľneba yõpedada bãrã djãrã nezocarãã. ĩSãwã bãa dairãra ědrã bãyaada a bã?–

34 Jesuba panusia:

–Wãrã arada mľa jaraya: cadjirua o beara cadjirua nezocarãa.

35 Nezocara idji boro ěberãrãã, baribãgã dji boro warrara idji zeza ume ewariza babaria.†

36 Maľ bãrã Ācõrẽ Warraba bãrãra nezoca beadada ědrã bãibãgã, wãrãda ewariza Ācõrẽ ěberãrãda beadia.

37 Mľa cawa bãa bãrãra Abrahãľneba yõpedadada, baribãgã bãrãba mľra bea quĩrã panãa mľ bedeara ĩjãnaẽ panã bãrã.

38 Mľa jara bãa jũma mľ Zezaba mľa jaradiadada. Maľne bãrãba ĩjã o panãa bãrã zezađeba ũrĩpedadada.–

39 Ādjirãba panusidaa:

–Dai drõenabema zezara Abrahãľ.–

Baribãgã Jesuba jarasia:

–Bãrãra Abrahãľ warrarã dji ara badabara idjia oda quĩrãca ocasidaa.

40 Mľa bãrãa wãrã bedeada jara bãa Ācõrẽba mľa cawabida quĩrãca. Mãwãmĩna bãrãba mľra bea quĩrã panãa. ĩAbrahãľba mãwã osica?

41 Bãrãba bãdji zezaba obari quĩrãca obadaa.–

Maľne Ādjirãba jarasidaa:

–ĩBaribãgã dairãra wẽrã deu bãba todaã! Dairãba Zezada aľbe eropanãa. Idjira Ācõrẽa.–

42 Jesuba jarasia:

–Ācõrẽda bãrã Zezabara, bãrãba mľra wãrãda quĩrãcasidaa, Ācõrẽneba zepeda nama bã bãrã. Mľra ara mľdjideba zeẽ basĩa. Idjiabãgã diabuesia.

43 Mľa jara bãra ĩsãwãẽrã bãrãba cawadaẽ panã? Bãrãba cawadaẽ panãa, mľ bedeada ũrĩ quĩrãnaca bãrã.

44 Bãrã zezara diaurua. Maľ bãrã idjia quĩrã bãdrã bãrãba o quĩrã panãa. Idjira naãrãđeabã mĩ beabaria. Wãrãneba bacaa idjaba wãrã bedeara jaracaa. Sewa obaria sewaida bã bãrã idjaba sewa zeza bãrã.

45 Mľa wãrã bedeada jara bãa. Maľ bãrã bãrãba mľ bedeara ĩjãnacaa.

46 Mľa cadjiruada o bãbãgã ĩcãrẽ cadjiruada o bã? ĩCai bãrãnebemaba poya jarai? Mľa wãrã bedeada jara bãbãgã, ĩcãrẽ cãrẽã mľ bedeara ĩjãnaẽ panã?

47 Ācõrẽ ĩjã bãba idji bedeara ĩjã obaria baribãgã bãrãra Ācõrẽ warrarãẽ bãrã idji bedeara ĩjã odacaa.–

Abrahãľ bai naẽna Mľra Mľa

48 Maľbe judiorãba Jesua jarasidaa:

–Bãra Samariađebemada jãwã tabãa idjaba jai bara bãa. ĩDairãba aride jara panããca?–

49 Maľne Jesuba jarasia:

–Mľra jai neẽ bãa. Mľ Zezađebemada bia bedebaria. Baribãgã bãrãba mľnebemada bia beadađacaa.

† 8:35 Genesis 21:9-13.

⁵⁰ Māa jaralē ɓaa ēberārāba m̄nebemada bia bedeadamārēā. Baribara abaaba quirā ɓaa ēberārāba m̄nebemada bia bedeadida. Idjiabarawa cawa obaria.

⁵¹ Wārā arada māa jaraya, mā beɗea iḡā o ɓara beuca baya.-

⁵² Maāne judiorāba Jesua jarasidaa:

-Idjibarawa dairāba cawabarada ɓara jai bara ɓada. Abrahara beusia. Jūma Ācōrēneba bedeadarā sida beusidaa, baribarawa ɓaa jara ɓaa: “Mā beɗea iḡā o ɓara beuca baya.”

⁵³ Māwāra ɗɓara dai drōā naēnabema Abrahā cāyābara dji dromaara ɓaca? Idjira beusia, idjaba jūma Ācōrēneba bedeadarā sida beusidaa. ɓara ɗcaida crīcha ɓa?-

⁵⁴ Jesuba panusia:

-Ara mādjidebemada bia beɗeabarawa maāba jaraē ɓaa māra dji biada. Baribarawa mā Zezaba m̄nebemada bia beɗea ɓaa. Bārāba idjira bārā Ācōrēana a panaa.

⁵⁵ Baribarawa idjira adua panaa. Maāne māa idjira cawa ɓaa. Idjida adua ɓada adabara māra bārā quirāca sewaida ɓacasia. Baribarawa māa idjira cawa ɓa bēra idji beɗeada iḡā o ɓaa.

⁵⁶ Bārā drōā naēnabema Abrahāra ɓasridasia mā naā ējūānaa zebara ewarira unuida cawa ɓada bēra. Wārāda unupeɗa bio ɓasrida ɓesia.-

⁵⁷ Maāne judiorāba Jesua jarasidaa:

-Bara wadibida cincuenta poa ɓaēa. ɗSāwā ɓaa Abrahāra unusiada a ɓa?-

⁵⁸ Jesuba panusia:

-Māa wārā arada jaraya: Abrahā ɓai naēnaba Māra Māa.-‡

⁵⁹ Jesuba māwā jaraɗa carea judiorāba mōgarada edasidaa idji tabari beadi carea. § Baribarawa Jesura mīrūpeɗa Ācōrē de dajadabemada āyā wāsia.*

9

Jesuba ēberā dauberrea topeɗada biabida

¹ Wābarawade Jesuba unusia ēberā dauberrea topeɗada.

² Maāne Jesu ume nībabadarāba iwīdisidaa:

-Jaradiabari, ɗcaiba cadjirua odadeba naā ēberāra jāwā dauberrea tosidea? ɗIdji djiabarāba cadjirua opeɗadeɗa, wa idjia cadjirua odadeɗa?-

³ Jesuba panusia:

-Cadjirua opeɗadeɗa jāwā todaē basia. Idjira dauberrea tosidea idjideba Ācōrēba ne obarawa jūmarāba ununamārēā.

⁴ Maā bēra waɗi āsa ɓade eda mā Diabuedaba obi ɓara māa oida ɓaa. Queuɗacarea ni abaada poya trajadaca.

⁵ Baribarawa naā ējūāne ɓade māra ēberārā itea ānaa quirāca ɓaa ādjirāba sāwā nībadida cawadamārēā.-

⁶ Māwā jarapeɗa Jesura egorode idotasia. Maāba egorora susua osia. Maā egoru susuabā dji dauberrea ɓa dauza parasia.

⁷ Maābe Jesuba idjia jarasia:

-Cuibada Siloe abadamaa sagade wādua.- (Maā trāba jara ɓaa “diabueda.”)*

Ara māda dauberrea ɓara wāpeɗa idji daura sagapeɗa unu ɓesia. Maābe diguidaa wāsia.

‡ 8:58 Exodo 3:13-14. § 8:59 Levítico 24:14. * 8:59 Griego beɗeade ācata cartade ɓa ɓaa: “Jesura ara ādji daide necai ēdra wāsia.” * 9:7 Genesi 49:10; Isaia 8:5-8.

8 Idji de caita beabariba idjaba idji dauberrea ḅa unupedadaba jara duanasidaa:

-¿Nałgłēca ode chūmepeda ne iwidi ḅabadara?-

9 ḂaḂaḂa idjiaa asidaa. Dewararāba idji quĩrāca ḅaḂaḂa idjiēana asidaa. BaribḂa dji dauberrea ḅadaba jarasia:

-Wārāda m̄a.-

10 Małne idjia iwidisidaa:

-¿Sāwā ḅaḂa unu besı?-

11 Idjia panusia:

-Ēberā Jesu abadaba egoroda susua opeḅa m̄ dauza paḂasia. Małbe idjia jarasia: “Cuibada Siloe abadamaa saḂaḂe wādua.” Wāpeḅa m̄ dau saḂaḂaḂe unu besı.-

12 Małne ādjirāba iwidisidaa:

-MałḂa ēberāra ¿sāma ḅa?-

Idjia panusia:

-M̄a adua ḅa.-

Pariseorāba dauberrea ḅadaa bio iwidiḅeḅada

13-14 Jesuba egoro susua opeḅa dauberrea ḅa biabiḅa ewarira Ḃnāḅada ewari basıa. Mał carea dauberrea ḅadara ḂḂaḂa pariseorāma edesidaa.

15 Małbe pariseorā biḅa mał ēberā iwidisidaa sāwāḂaḂa unu besıa. Małne idjia jarasia:

-Idjia egoroda susua opeḅa m̄ dauza paḂasia. Małbe m̄a baidode saḂaḂaḂe unu besı.-

16 ḂḂaḂa pariseorāba jarasidaa:

-Mał ēberāra Ācōrēneba zeē ḅa, Ḃnāḅada ewarida wayaca bērā.-

BaribḂa dewararāba jarasidaa:

-¿Sāwā cadjirua obarı ēberāba mał ne ununacada poya osı?-

Māwā wariwaria beḅa duanasidaa.

17 Māwā duananapeḅa wayacusa dji dauberrea ḅadaa iwidisidaa:

-Mał ēberā, ḅa dau biabiḅara ḅamaarā ¿caida māwā ḅa?

Dauberrea ḅadaba panusia:

-M̄maarā idjira Ācōrēneba beḅeabaria.-

18 Judiorā dji bororāba ĩjānaē panasidaa mał ēberāra naēna dauberrea ḅasıa. Mał carea idji djibarirāda trḂbisidaa.

19 Małbe ādjia iwidisidaa:

-¿NałḂaḂa bārā warra dauberrea topeḅadaca? ¿Sāwā idira idjia unu ḅa?-

20 Ādjia panusidaa:

-Daiba cawa panḂa nałḂaḂa dai warra dauberrea topeḅadada.

21 BaribḂa adua panḂa sāwā idira unu besıa, idjaba adua panḂa caiba idjira biabisıa. Idjira drōā bērā idjia iwidiḅadua.-

22 Idji djibarirāba māwā jarasidaa judiorā bororāra waya panḂa bērā.

Wārāda mał judiorāba jaradoasidaa ēberāḅa Jesura Ācōrēba ēḅa edabari diai jaradaada acara panḂa. AbaḂa māwā jarasira dji bororāba idjira judiorā dji jaḂeḅada dedebemada āyā jaḂetadiada asidaa.

23 Mał carea djibarirāba jarasidaa: “Idjira drōā bērā idjia iwidiḅadua.”

24 Mał bērā judiorā bororāba dauberrea ḅadara wayacusa trḂnapeḅa jarasidaa:

-Ācōrē quĩrāpita daia wārā beḅeadeba jāł ēberāneḅemada jaradua.† Dairāba cawa panḂa idjira cadjirua obarida.-

† 9:24 Griego beḅeade ḅa ḅa: “Ācōrēa bia beḅeadaa.”

25 Dauberrea baɗaba jarasia:

-Māa adua ɓAA idjia cadjirua obarida wa ocada. Ababe cawa ɓAA mĀra dauberrea ɓasida baribAΓA idira unu ɓAɗa.-

26 MaĀne ādjirāba wayacusa idjia iwidiɓidaa:

-Idjia ɓsāwā osi? ɓCārēda osi ɓA dau biabi carea?-

27 Idjia panusia:

-Māa ɓārāa jarasia baribAΓA ĩjā quĩrĭānaē ɓasía. MaĀda ɓcārē cārēā wayacusa ũrĩ quĩrĭā panA? ɓBārā sida idji ume nĭba quĩrĭā panAca?-

28 MaĀ carea ādjirāba idjira nāwā quēāɓidaa:

-BɗAΓA jĀĀ ēberā ume nĭa, baribAΓA dairāra Moise leyɗeɓa nĭɓabadaa.

29 Dairāba cawa panAA Ācōrēba Moisea beɗeasida,‡ baribAΓA jĀĀ ēberāra sāmabemada adua panAA.-

30 MaĀne dauberrea baɗaba jarasia:

-ɓSāwāērā ɓārāba jara panA adua panAɗa idjira sāmabemada? ɓIdjia mĀ daura biabiē ɓasica?

31 Dadjirāba cawa panAA cadjirua obadaba iwidiɓAɗara Ācōrēba bia ũrĭcada.

MaĀ awara cawa panAA bariduaba Ācōrēda waya ɓAɓAΓA idjaba idjia quĩrĭā ɓAɗa o ɓAɓAΓA, maĀɓaba iwidiɓAΓARA Ācōrēba bia ũrĭbarida.§

32 Naārā eɗaɓa aɓa idibema ewaridaa ɓbārāba ũrĭɓadjidaca ēberā dauberrea toɗada biabiɓAɗada?

33 NaĀ ēberāda Ācōrēneɓa zeɗaēɓara ni cārē sida poya oē ɓacasia.-

34 MaĀne pariseorāba idjira quēāɓidaa:

-BA topeɗaɗadeɓa ātaɓ cadjirua obaria. ɓSāwā dairāa ne jaradiai?-

MaĀ carea idjira judiorā dji jAɓeɓada dedeɓemada āyā jAɓetasidaa.

Dji wārāda dauberrea ɓea

35 Jesuba ũrĭsia dauberrea ɓaɗara āyā jAɓetasidaa. MaĀ carea idjira jAΓAɗe wāsia. Unupeɗa iwidiɓia:

-ɓBA NaĀ Djara Eɗaɗara wārāda ĩjā ɓAca?-*

36 Idjia jarasia:

-MĀ boro, jaradua idjira caida mĀa wārāda ĩjāi carea.-

37 Jesuba panusia:

-BA idjira unu ɓAA. MĀ, ɓA ume beɗeɗa ɓAɗa idjia.-

38 Ara maĀɗa Jesu quĩrāpita chĭrāborode coɓepeɗa jarasia:

-MĀ Boro, mĀa ĩjā ɓAA.-

39 MaĀne Jesuba jarasia:

-MĀra naĀ ējūānaa zesia ēberārā cawa oi carea. Māwā dji dauberrea ɓea quĩrāca ɓeaba ununia idjaba dji unu panAana a panAra dauberrea ɓea quĩrāca panenia.-

40 AΓAΓA pariseorā Jesu caita duanAɓa maĀ beɗeɗa ũrĭsidade iwidiɓidaa:

-BA ɓcārē cārēā māwā jara ɓA? ɓDairāra dauberrea ɓeaca?-

41 Jesuba panusia:

-Bārāda wārāda dauberrea ɓeaɗabara, cadjirua obada carea beɗeɗe pananaē ɓacasia. BaribAΓA ɓārāba unu panAana a panA ɓērā beɗeɗe panAA.-

10

Oveja wagabari dji bia

1 MaĀ ewaride Jesuba jarasia:

‡ 9:29 Exodo 33:11. § 9:31 Salmo 66:18; Proverbio 15:29.

* 9:35 NaĀ Djara Eɗada. Griego beɗeɗe AΓAΓA cartade ɓA ɓAA “Ācōrē Warra.”

–Mā wārā arada jaraya: bariduada oveja corrade eda wābadade eda wāēb_{ARL}, āteb_{ARL} āyā areba eda wāib_{ARL}, ma_{ARL}ba ovejara dr_{ARL}baria idjaba biē obaria.

² Barib_{ARL} dji corrade eda wābadama eda wābarid_{ARL} oveja wagabari araa.

³ Ma_{ARL} iteab_{ARL} corra wagabariba dji eda wābadara ewabaria. Ovejaba ādji wagabari bedeara cawa pan_{ARL}. Ādjiza tr_{ARL}cuapeda dajadaa edebaria.*

⁴ Jūma dajadaa edepeda ādji na wābaria. Ovejara idji caidu wābadaa idji bedeara cawa pan_{ARL} bē_{ARL}.

⁵ Barib_{ARL} ādjia ununacara ēpēn_{ARL}, āteb_{ARL} mīrūbadaa idji bedeada adua pan_{ARL} bē_{ARL}.–

⁶ Jesura ne jara b_{ARL}deba māwā bedeasia barib_{ARL} judiorāba cawadaē basia cārēda jara b_{ARL}da.

⁷ Ma_{ARL} bē_{ARL} Jesuba nāwā jarasia:

–Mā wārā arada jaraya, oveja eda wābadara mā_{ARL}.

⁸ Mā ze naēna zocārā ne dr_{ARL}badarā quīrāca zebadjidaa idjaba purura biē obadjidaa. Barib_{ARL} ādjirā bedeara Ācōrē ēpē beaba i_{ARL}ānāē basia.†

⁹ Eda wābadara mā_{ARL}. Māneba eda wāb_{ARL}ara minijīchiaēbemada ēdr_{ARL}aya. Bio necai baya idjia neē b_{ARL}ara Ācōrēba jūma diai bē_{ARL}.‡

¹⁰ Ne dr_{ARL}barira zebaria oveja dr_{ARL}ai carea, beai carea idjaba aduabi carea. Barib_{ARL} māra zesia ēberārāba zocai b_{ARL}ai arada aduba erobēadamārēā.

¹¹ Māra oveja wagabari dji b_{ARL}iaa. Oveja wagabari biara idji oveja carea beuida b_{ARL}aa.

¹² Barib_{ARL} ab_{ARL}aba parata carea ovejada waga baib_{ARL}, usa cadr_{ARL} zeb_{ARL}ade ovejara amecuapeda mīrū wāya. Ovejara idjideē bē_{ARL} wārāda waga_{ARL}ca. Ma_{ARL}ne usa cadr_{ARL}aba oveja ab_{ARL}ca edab_{ARL}ade dewarārāda jār_{ARL}zoabadaa.

¹³ Ma_{ARL} ēberāra mīrū wābaria ababe parata careab_{ARL} ovejara wagabari bē_{ARL}. Idjia oveja bia pananamārēā crī_{ARL}chacaa.

¹⁴ Māra oveja wagabari dji b_{ARL}iaa. Mādjiderāra cawa b_{ARL}aa oveja wagabariba idji oveja cawa b_{ARL} quīrāca. Idjaba māreba māra cawa pan_{ARL}aa.

¹⁵ Ara ma_{ARL} quīrāca mā Zezaba māra cawa b_{ARL}aa idjaba māla mā Zezara cawa b_{ARL}aa. Māra mādj_{ARL}ji oveja carea beuida b_{ARL}aa.

¹⁶ Māra erob_{ARL}aa dewara oveja na_{ARL} corrade beaēda.§ Ma_{ARL}grā s_{ARL}ida māla eda eneya. Ādjirāba mā bedeara i_{ARL}ānia. Māwā jūmarāda ābaa panania. Ma_{ARL}ne ādjirā wagabarira ab_{ARL} baya.

¹⁷ Mā Zezaba māra quīrā b_{ARL}aa, ara mādj_{ARL}ida idu beabi bē_{ARL}. Ma_{ARL}be wayacusa zocai beya.

¹⁸ Māra iduaribiēb_{ARL} ni ab_{ARL}aba māra poya beadaēa, barib_{ARL} māra beuya māwā quīrā b_{ARL} bē_{ARL}. Māra beupe_{ARL}da poya l_{ARL}rēbaya. Mā Zezaba māla māwā obisia.–

¹⁹ Ma_{ARL} be_{ARL}da ūrīb_{ARL}adade judiorāra wayacusa wariwaria be_{ARL}da duanasidaa.

²⁰ Zocārāba jarasidaa:

–Jā_{ARL} ēberāra jai bara b_{ARL}aa. Idjira quīrāē b_{ARL}aa. ¿Cārē cārēā idji bedeada ūrīni?–

²¹ Barib_{ARL} dewarārāba jarasidaa:

–Idjia jara b_{ARL}ara jai bara b_{ARL} bedeaēa. ¿Jaiba dauberrea beara biabibarica?–

Judiorāba Jesu igarapedada

* **10:3** Ezequiel 34:11-31. † **10:8** Ācōrē ēpē beaba. Griego bedeade b_{ARL} b_{ARL}aa "ovejaba." ‡ **10:9** Griego bedeade nāwā b_{ARL} b_{ARL}aa: "Idjira eda wāya, dajadaa wāya idjaba pōājārāda unuya." § **10:16** Māra erob_{ARL}aa dewara oveja na_{ARL} corrade beaēda. Ma_{ARL} bedeadeba Jesuba jara basia judiorāē bida idjida i_{ARL}ānia.

22 Mañ ewaride judiorāba Jerusaleñne ewari dromada o panasidaa. Ādjirāba quĩrāneba panasidaa Ācōrē de dromara idji quĩrāpita biē ðadada waya bia ðapedadada. Mañ ewari dromara dji cūrāsaara ða jedecode obad-jidaa.*

23 Ācōrē de droma mōgaraba auðu jūrā ca ða edaare Jesura nĩbasia. Idji nĩbadama Salomol abadaa.

24 Māwā ðade λCATA judiorāba Jesura auðu jūrā edadapeða iwidisidaa:

-Aba ¿sāñbe ða dairā crĩchara cawaē pe erobai? Bada Ācōrēba ēdra edabari diai jaradabara, dairā ebuda jaradua.-

25 Jesuba panusia:

-Mā bārā jarasia baribara ĩñañe duanā. Jūma mā Zeza trāneba o ðaba mñebemada ebuda cawabi ða.

26 Baribara bārāba ĩñanaca, mā ovejarāē bēra.

27 Mā ovejarāba mā bedeara cawa panā. Mā ādjirāra cawa ða. Mañ bēra ādjirāba mñra ēpēbadaa.

28 Mā ādjirā Ācōrē ume ewariza zocai ðaida dia ða. Mañ carea ādjirāra aduadaē idjaba ni ababa ādjirāra mā jawadebemada poya jārīnaē.

29 Mā Zezaba ādjirāra mā diasia. Idjira jūmarā cāyābara dji dromaara ða.† Ni ababa ādjirāra mā Zeza jawadebemada poya jārīnaē.

30 Mñra mā Zeza ume abarida māwā ða.-

31 Mañ carea arima bea judiorāba wayacusa mōgarada edasidaa idji tabari beadi carea.

32 Mañne Jesuba jarasia:

-Mā Zezadeba ne zocārā biada bārā unubisia. ¿Sāñga ne bia oda carea mñra mōgaraba tabari beadi?-

33 Judiorāba panusidaa:

-Dairāba ða mōgaraba tabaridaē ne bia o ða carea, ātebara tabaridía ða nañ djarade ða ara ðadjida Ācōrēana a ða carea. Mañba ða Ācōrēra biē jara ða.‡

34 Jesuba jarasia:

-Bārā leyde nāwā ða ða: “Mā jarasia bārā ācōrēra.”§

35 Ādjirāba cawa panā Ācōrē Bedeara ewariza wārāda. Ācōrēba mā ēberārā bedeaside jarasia: “Bārā ācōrēra.”

36 Mañne mā ababe idji Warraada a ða Ācōrēba mñra ara idji itea ðada bēra idjaba nañ ējūñnaa diabueda bēra. ¿Bārāba mā carea jara panā mā idjidebemada biē bedeasida?

37 Mā Zezaba o ðada mā oē ðabara, mā bedeara ĩjārānada.

38 Baribara idjia o ðada mā o ðabara, mā jara ða carea bārāba ĩñañe panāmñna mā o ða carea ĩñanada. Māwā bārāba wārāda cawadía mā Zezara mā ume ðada idjaba mñra mā Zeza ume ðada.-

39 Mañne ādjirāba wayacusa Jesura jida quĩrā panasidaa, baribara ēdra wāsia.

40 Māwānacarea Jesura wayacusa Jordañ do quĩrā wāsia Borocuebari Juañba nañ ēberārā borocue ðadamaa.* Jesura mama besia.

* 10:22 Judiorāba mā ewari Janucá abadada poa zebara obadaa diciembre jedecode. Quĩrānebadada Judá Macabeo abadaba Ācōrē de dromara waya bia ðadada. Mañgā māwāsia poa 164de Jesu todi naēna. Mañ naēna griego Antiocho Epipane abadaba Ācōrē de dromara biē ðasia.

† 10:29 Māra griego bedeade ebuda ðaē. λCATAmarā nāwā jara ða: “Mā Zezaba mā diadara ne jūma cāyābara dji dromaara ða.” ‡ 10:33 Levítico 24:14-16. § 10:34 Salmo 82:6. * 10:40 Juañ 1:28.

41 Māwā ɓade zocārā ēberārāda idjimaa wābadjidāa. Āduba nāwā jarabadjidāa:

–Juaɓba ne ununacada oē basía baribɓɓa jūma idjia naɓ Jesudebema jaradara wārā araa.–

42 Mama zocārāba Jesura ɓāsidaa.

11

Lazaro jaidada

1-2 Maɓ ewaride ēberā Lazaro abadada jūācāyā nūmasia. Maɓ Lazarora Betanianebema basía. Abari purude idji djabawērārā Mariada, Marta sida panasidaa. Maɓgɓa Mariaba dadjirā Boro jirūne querada weapeda idji budaba pōōsa jareda basía.*

3 Maɓne Lazaro djabawērārāba Jesua bedeada diabuesidaa:

–Dai Boro, ɓa dji biara jūācāyā nūmɓa.–

4 Maɓ bedea ūrɓide Jesuba jarasia:

–Lazarora beuēa, baribɓɓa jūācāyā nūmɓa ēberārāba cawadamārēā Ācōrēra idji Warra sida dji dromarāda.–

5 Jesuba Lazarora, dji djabawērārā sida bio quīrīā basia.

6 Baribɓɓa Lazaro bio jūācāyā ɓada cawadacarea wadi ewari umé besia idji ɓadama.

7 Māwānacarea idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

–Wānadɓa wayacusa Judeadaa.–

8 Maɓ bērā idji ume nībabadarāba jarasidaa:

–Jaradiabari, dārāē ɓaa Judeadebemarāba ɓara mōgaraba tabari bea quīrīā pananada. ¿ɓara wayacusa jāmaa wāica?–

9 Jesuba jarasia:

–¿Ewarira doce hora ɓalēca? Āsa nīra tenedrɓca, idjia ɓnaa naɓ ējūāne ɓada unu ɓa bērā.

10 Baribɓɓa diamasi nīra tenedrɓbaria, ɓnaa neē ɓa bērā.–

11 Māwā jaradacarea Jesuba jarasia:

–Dadjirā dji bia Lazarora cāi ɓaa baribɓɓa mɓa idjira ɓrɓmane wāya.–

12 Maɓne Jesu ume nībabadarāba idjia jarasidaa:

–Dai Boro, idjira cāi ɓabɓɓa biabɓɓa.–

13 Jesuba maɓ jaradadeba Lazaro beudadebemada bedea basia, baribɓɓa idji ume nībabadarāba crīchasidaa Lazaro cāi ɓadebemada bedea ɓada.

14 Maɓbe Jesuba ebuēa jarasia:

–Lazarora jaidasia.

15 Arima ɓadaē bērā mɓra ɓasrida ɓaa maɓneba bārāba mɓra biara ɓjāni bērā. Waya idjimaa wānadɓa.–

16 Maɓne Tomá, Mīguiso abadada basia.† Maɓgɓa Jesu ume nībabadarā waabemarāa jarasia:

–Judeadaa wānadɓa dadjirā sida beadamārēā.–

Beudarā Jesuba ɓrēbabidebema

17 Betania purude jūēside Jesuba cawasia Lazaro tɓbaripedadara ewari quīmārē ɓada.

18 Betaniara Jerusaleɓneba mācua tɓmɓē basia.‡

* **11:1-2** Juaɓ 12:3. † **11:16** Mīguiso. Griego trɓ Dídimoɓa jara ɓaa mīguisoda. ‡ **11:18** Tɓmɓē basia. Griego bedeade ɓa ɓaa “quince estadia.” Maɓra kilómetro ūbeaca ɓaa.

19 Maḷ bēṛā zocārā judiorāda zesidaa Marta, Maria sobiabide ādji djaba jaidada carea.

20 Māwā panane Martaba cawasia Jesura jūēbāḡada. Ara maḷda idji audiabaride wāsia. Maḷne Mariara diguida besia.

21 Martaba Jesu unuside idjia jarasia:

–Mā Boro, bāda nama badabara mā djabara jaidaē bacasia.

22 Baribāḡa māa cawa bāa jūma bāa Ācōrēa iwidiḡara idjia oida.–

23 Jesuba idjia jarasia:

–Bā djabara ārēbaya.–

24 Maḷne Martaba jarasia:

–Māē, māa cawa bāa idjira jīrūarebema ewaride ārēbaida beudarā ārēbabadade.–[§]

25 Jesuba jarasia:

–Māḡra beudarā ārēbababaria idjaba zocai bai diabaria. Bariduaba māda ījāibāḡa, naḷ djarade beubāḡa sida ewariza Ācōrē ume zocai baya.

26 Mā ījā bāra māneba zocai bā bēṛā ewariza zocai baya. ḡbāa māāḡara ījā bāca?–

27 Maḷne Martaba panusia:

–Māē mā Boro, māa ījā bāa bāra Ācōrē Warrada, Ācōrēba ēḡra edabari diai jaradada, naḷ ējūāne zeida badada.–

Jesu Lazaro carea jīāna

28 Māwā jaradacarea Martara wāsia idji djabawērāmaa. Maḷbe iwidraḡa jarasia:

–Dji Jaradiabarira nama bāa. Idjia bāa ne jara quīrīā bāa.–

29 Maḷ ūrīpeda Mariara piradrāpeda Jesu bāmaa isabe wāsia.

30 Jesura purude eda wāē basia. Waḡibida Martaba idji ununama basia.

31 Maḷne judiorā Maria sobiabidi carea idji diguida panaba unusidaa idjira isabe piradrāpeda dajadaa wābāḡada. Maḷ carea idji caidu wābādaba jarasidaa:

–Idjira Lazaro tabaripedadamaa jīāne wābāḡaa.–

32 Mariara Jesu bāma jūēsida ara idji unubāḡada idji jīrū caita bārru cobesia. Maḷne jarasia:

–Mā Boro, bāda nama badabara, mā djabara jaidaē bacasia.–

33 Jesuba Maria jīgua jībāḡada idjaba judiorā idji ume zepedada sida jīābadada unuside ādjirā carea bio sopua nūmepeda jīgua āḡasia.*

34 Maḷbe iwidiisia:

–Idjira ḡsāma tabarisida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Dai Boro, acāde wāna.–

35 Jesura jīāsia.

36 Māwā bāde judiorā arima duanaba jarasidaa:

–Acādadua idjia sācua Lazarora quīrīā basida.–

37 Baribāḡa ācāḡa ādjirānebemaba jarasidaa:

–Dauberrea bā biabidaba ḡsāwāērā poya carebaē basi Lazaro beurāmārēā?–

Jesuba Lazaro ārēbabida

§ 11:24 Isaia 26:19; Daniel 12:1-3. * 11:33 Ādjirā carea. Acāḡamaarā Jesura sopuasida ādjirāba ījānaē basi bēṛā idjia Lazarora ārēbabida. Dewararāmaarā Jesura sopuasida naḷ ējūāne ēberārāra beubada, cacua biē beabada, idjaba cadjirua obada bēṛā.

³⁸ Jesura wayacusa jīgua ḷgasia. Maḷbe Lazaro tḷbaripedadama jūēsia. Maḷgara eya uria basía. Dji eḷa wābadara mōgaraba jūātrḷ basía.

³⁹ Maḷne Jesuba jarasia:

–Jāḷ mōgarara āyā ḷadadua.–

Marta, dji jaidada djabawērāba Jesua jarasia:

–Mḷ Boro, idji jaidadara ewari quīmārē ḷā bērā cōbusia cadjirua ḷā.–

⁴⁰ Baribḷḷḷ Jesuba jarasia:

–ḷMāa jaraē basica ḷāa wārāda jājāibḷḷḷ, Ācōrēra dji droma ḷada unuida?–

⁴¹ Māwā ḷade ēberārāba mōgarara āyā ḷasidaa. Maḷbe Jesuba ḷtaa acḷpeda jarasia:

–Zeza, mḷa ḷāa bia jaraya mḷa iwīdidara ūrīna bērā.

⁴² Mḷa cawa ḷāa ḷāa mḷ beḷeara ūrī babarida, baribḷḷḷ mḷa maḷgara jarasia naḷgarā ēberārāba cawaḷamārēē ḷāabḷḷḷ mḷra diabuesida.–

⁴³ Māwā jaradacarea Jesuba jīgua trḷ jarasia:

–ḷLazaro, dajadaa zedua!–

⁴⁴ Ara maḷda Lazaro beu ḷadada dajadaa zesia. Idji jḷwara, idji jūrū sida wadi wuaba ḷarā ḷeasia. Idjaba idji quīrāra wuaba ānēbari basía. Maḷne Jesuba jarasia:

–Ērānadua bia tḷgamārēē.–

*Judiorā bororāba Jesu beadi carea beḷea aupedada
Mateo 26:1-5; Marco 14:1-2; Luca 22:1-2*

⁴⁵ Zocārā judiorā Maria acḷde wāpedadaba unusidaa Jesuba odara. Maḷ bērā ādjirāba jāsidaa.

⁴⁶ ḷCḷḷḷḷḷ pariseorāmaa wāsidaa Jesuba oda jarade.

⁴⁷ Maḷ carea pariseorāra, sacerdote bororā sida jūma judiorā dji dromarā ume ābaa dji jḷresidaa. Nāwā jarasidaa:

–Dadjirāba ḷsāwā odi? Maḷ ēberāba ne ununacada zocārā o ḷāa.

⁴⁸ Idjida idu ḷadibḷḷḷ jūmarāba crīchadia idjira dadjirā boroda. Idjida ēpēnibḷḷḷ romanorāra zedapeda dadji Ācōrē de dromara babuedia idjaba jūma dadji judiorā sida quenania.–

⁴⁹ Mama aba basía Caipá abadada. Idjira maḷ poade dji dromaara ḷā sacerdote basía. Maḷ Caipába jarasia:

–ḷBārāra crīcha neē panḷa!

⁵⁰ Romanorāba jūma dadjirā beadi cāyābara biara ḷāa ēberā aba dadji judiorā carea beuida.–

⁵¹ Caipába ara idji crīchadeba māwā jaraē basía. Ātebḷḷḷ idjira maḷ poade dji dromaara ḷā sacerdote bērā Ācōrēbḷḷḷ idjía jarabisia Jesura jūma judiorā carea beuida ḷada.

⁵² Baribḷḷḷ ababe judiorā carea beuē basía, ātebḷḷḷ beusia jūma Ācōrē warrarā naḷ ējūāne beara puru aba ḷai carea.†

⁵³ Judiorā dji dromarāba beḷea ḷasidaa mamaḷba ḷtaa crīcha jḷḷadida Jesu beadi carea.

⁵⁴ Maḷ bērā Jesura judiorā tāēna ebuḷa nībaca basía, ātebḷḷḷ Judeadebemada āyā wāsia. Epraīḷ purude idji ume nībabadarā ume ḷade wāsia. Maḷ purura ējūā pōāsa ewaraga ḷā caita ḷā.‡

† 11:52 Isaía 11:12; Jeremia 23:3; Miquea 2:12. ‡ 11:54 Epraīḷ purura Jerusaleḷneba ewari aba basia.

⁵⁵ Judiorã Egiptodeba êdrãpedada quĩrãnebabada ewarira caita basia. Maãra ewari droma bêrã puruzabemarãda Jerusaleãnaa wãsidaa ãdjia obada quĩrãca o panãneba Æcõrẽ quĩrãpita bia beadi carea.†

⁵⁶ Maã ewaride êberãrãba Jesura jarã nĩbasidaa. Æcõrẽ de droma dajada ábaa duanãne iwidiãbadjidãa:

–Bãrãmaarã çidjira naã ewari droma obadaãde zebá?–

⁵⁷ Baribãrã sacerdote bororãba pariseorã bida jarasidãa bariduaba Jesuda jũesida cawasidãra jaraida ðãda idji jidaãdamãrẽã.

12

Mariaba quera Jesu jĩrũ ãrã weada

Mateo 26:6-13; Marco 14:3-9

¹ Egiptodeba êdrãpedada quĩrãnebabada ewari jũei carea wadi sei ewari ðãde Jesura Betania purudãa wãsia Lazaro ðabarimãa. Maã Lazarora Jesuba ãrẽbabida basia.

² Jesura zeãa bêrã quewarabema codira waibãa osidãa. Martaba codi careabemara jedeca basia. Maãne Lazaro sida Jesu ume ne co basia.

³ Mãwã panãne Mariaba nardo quera idji awa quiruda, nẽbãa ðãda taza umẽ enepeda Jesu jĩrũne weasia.* Maãbe idji buãdãba põãsa jaresia. Maã queraba dji dera jũma tũãpa nũmesia.

⁴ Maãne Jesu ume nĩbãbarida aba basia Juda Iscariote abadada. Judaba Jesura jidabi basia. Maã Judaba jarasia:

⁵ –ÇCãrẽ cãrẽã jãã querara nẽdobueẽ basi? Nẽdobueãdãbara poa aba trãjabãrããde edãbari quĩrãca edacasia. Mããba ne neẽ quedeãra carebacasia.–

⁶ Baribãrã idjia mãwã jaraẽ basia ne neẽ quedeãda crĩcha ðã bêrã, átebãrã mãwã jarasia ne drãbari bêrã. Ædji parata wagabada buchacara idjia erobãbadjia baribãrã mããnebemada drãbadjia.

⁷ Maãne Jesuba jarasia:

–Naã wẽrãa mãwã jararãdua. Idjia naã querara waga erobãsia mã tãbaridi ewari carea.†

⁸ Ne neẽ quedeãra ewariza bãrã tãẽna panania, baribãrã mããra bãrã ume ewariza baẽa.–

Judiorã bororãba Lazaro beadi carea bedea aupedãda

⁹ Zocãrã judiorãba cawasidãa Jesura Betãniãne ðãda. Maã bêrã idji acãde wãsidãa. Maã awara Lazaro, Jesuba ãrẽbabida sida acãde wãsidãa.

¹⁰⁻¹¹ Lazaro ãrẽbãda carea judiorã zocãrãba sacerdote bororãra igarãdãpedã Jesuda iããsidãa. Maã carea sacerdote bororãra bedea ausidãa Lazaro sida beadi carea.

Jerusaleãnebemarãba Jesu audiãbaripeãda

Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Luca 19:28-40

¹² Nurẽma zocãrã êberãrã ewari droma odi carea Jerusaleãnaa zepedãdãba cawasidãa Jesura Jerusaleãne jũebãrããda.

§ 11:55 Ewari droma odi naẽna judiorãra Æcõrẽ quĩrãpita bia beadida panasidãa. Abããba êberã beudada tãibãrã wa warãibãrã, siete ewari Æcõrẽ quĩrãpita biẽ bebadjia. Maã carea ne oida basia: acãdua Numero 19:16-22; 2 Cronica 30:13-21. Mãwã oẽbãrã ewari dromara ocara basia. Jesu ewaride judiorãba jaradiãbadjidãa judiorã Israel drua ãi beara Æcõrẽ quĩrãpita biẽ beada. Maã carea Jerusaleã purudãa zedãpedã siete ewari dãrãbadjidãa Æcõrẽ quĩrãpita bia panani carea. * 12:3 Taza umẽ. Libra aba wa medio litro wa tresciento gramo. † 12:7 Idjia naã querara waga erobãsia mã tãbaridi ewari carea. Griego bedeaãde mããra ebuda ðããa.

13 Maḷ carea ādjirāba uruta quedua quīrāca bēada tḷḷapeda idjira au-diabaride wāsidaa. Nāwā jīgua jarasidaa:

–¡Bio biya quirua!‡ ¡Bio bia ḅaa dadjirā Ācōrē trāneba zebḷḷara! ¡Bia quirua Israēḷebema Borora!–

14 Maḷne Jesuba burro zaqueda unupeḷa ḷḷḷ chūmesia. Māwāsia Ācōrē Bedeade jara ḅḷ quīrāca:

15 Wayarānadia, Sioḷ eyade bearā. Acḷḷadua, bārā Borora burro zaque ḷḷḷ zebḷḷaa. §

16 Jesu ume nībabadarāba maḷra unu panḷmīna cawadaē panasidaa. Baribḷḷa Jesu ḷrēbapeda bajāna wānacareabḷḷa cawasidaa Ācōrē Bedeade idjidebema naēna ḅḷḷada jūma wārāda māwāsida.

17 Jesuba Lazaro beu baḷada trḷpeda ḷrēbabiside zocārā ēberārāda arima duanasidaa. Māwānacarea ādjia unupedada nēbḷḷabadjidaa.

18 Jesuba maḷ ne ununaca odara zocārāba ūrīsidaa. Maḷ bērā idji au-diabaride wāsidaa.

19 Maḷne pariseorāba ara ādjiduba jara duanasia:

–¡Acḷḷadua! Jūmarāda idji caiḷu wābḷḷaa. Maḷ bērā dadjirāba o quīrā panḷra poya oḷaēa.–

Jesuba idji beadi jarada

20 Maḷ ewari droma o panḷne ḷcaḷḷa griegorāda Ācōrēa bia beadeadi carea Jerusaleḷne jūēsidaa.

21 Maḷgarāra Pelipe, Jesu ume nībabarimaa wāsidaa. Maḷ Pelipera Galileade ḅḷ puru Betsaidadebema basía. Ādjia Pelipea jarasidaa:

–Dairāba Jesura unu quīrā panḷa.–

22 Maḷ carea Pelipeba Andréa jarade wāsia. Maḷbe ādjia Jesua jarasidaa.

23 Maḷne Jesuba jarasia:

–Ewarira jūēsia. Ācōrēba mḷ, Naḷ Djara Edadara dji Dromada ḅḷya.

24 Mḷa wārā arada jaraya: beuda quīrāca trigo tada jouḷaēbḷḷa, ara māwā abari tada ḅabaria. Baribḷḷa jouḷibḷḷa maḷ tara tunupeḷa bio zaubaría.

25 Ara maḷ quīrāca Ācōrē cāyābara naḷ djarade zocai baida biara jḷḷḷ ḅḷba maḷ zocai ḅaira aduaya. Baribḷḷa naḷ djarade zocai ḅai jḷḷḷ cāyābara mḷda ēpēibḷḷa Ācōrē ume ewariza zocai baya.

26 Bariduada mḷ nezoca ba quīrā ḅḷbḷḷa, mḷ ume nībaida ḅḷa. Mḷ wābḷḷamaa mḷ nezoca siḷa wāya. Bariduada mḷ nezocabḷḷa, mḷ Zezaba idjira dji dromada ḅḷya.

27 Wārāda mḷra bio sopua ḅḷa. ¿Mḷa cārēda jarai? ¿Mḷa jaraica “Zeza, mḷ bia mīgaiḷbemada ēḷḷ ḅḷdua”? Māwā jaraēa mḷra maḷ carea zeda bērā.

28 Ātebḷḷa jaraya: Zeza, maḷgḷḷeḷba jūmarā cawabidua ḅḷra dji Dromaara ḅḷda.–

Ara māwābḷḷade ēberārā arima duanḷba beadeada bajānaa ūrīsidaa. Maḷ beḷeaba jarasia:

–Mḷa naēna cawabisia mḷra dji Dromaara ḅḷda idjaba wayacusa cawabiya.–

29 Maḷ beḷeade ūrīsidade ḷcaḷḷaba jarasidaa baada jururuasida. Dewararāba jarasidaa:

–Bajānebema nezocaba Jesua beḷeasia.–

30 Maḷne Jesuba jarasia:

‡ 12:13 ¡Bio biya quirua! Maḷḷaḷa arameo beḷeade jarabadaa “Hosana.” § 12:15 Jerusaleḷ purura Sioḷ eyade ḅḷa. Zacaria 9:9; Isaia 40:9-10; Sofonías 3:14-17.

–Mañ bedeara mñ iteaē basía. Biara bārã itea basía.

31 Arãbãrã Ācõrēba cawabiya nañ ējũãnebemarãra bedeade duanãda. Arãbãrã diauru, nañ ējũãnebema borora Ācõrēba poyaya.

32 Mñ ãtã jira ßãbãdade mñã jũmarãda eneya mñ ãñãnamãrēã.–

33 Mãwã jarasia idjira crude cachi beadida cawabi carea.

34 Ēberãrã mama duanãba Jesua jarasidaa:

–Ācõrēba Moisea diađa leydeba dairãba cawa panãa Ācõrēba ēdrã edabari diai jaradara beuca baida.* Bãa çsãwã jara ßã Nañ Djara Edadara crude cachiđida? Nañ Djara Edadara çcai?–

35 Jesuba jarasia:

–Nañ ãnaara bãrã ume dãrã ßãēã. Mañ carea ãnaane nĩbadadua idji bãrã ume ßãmisa cawadaēne pãĩmane beada amaaba. Pãĩmane nĩba adua ßãa sãmaa wãda.

36 Ñnaa bãrã tãēna eropanãne mañ ãnaara ãñãnadua ãnaanebema ēberãrãda beadi carea.–

Mañ bedea jaradacarea Jesura ara mañda wãpeda mĩrũsia.

Judiorãba wađibida Jesu ãñãnaē duanana

37 Jesuba ne ununacada zocãrã ēberãrã quĩrãpita ođamĩna ãđjirãba wađibida ãñãnaē panasidaa.

38 Ācõrēneba bedeabari Isaíaba jarada quĩrãca wãrãda mãwãsia. Nãwã jarasia:

Dai Boro, çdaiba jarapedadara caiba ãñãsi?†

Ācõrēba idji ãbãlara çcaia cawabisi?‡

39 Mañ bẽrã ãđjirãba poya ãñãnaē basía, Isaíaba jarada quĩrãca:

40 Mñã ãđjirãra dauberrea ßea quĩrãca ßasia idjaba so zarea ßasia

ãđji dauba unu panãmĩna cawarãnamãrēã idjaba ãrĩ panãmĩna sodeba cawarãnamãrēã.

Mãwã panã bẽrã mñmaa zedacaa mñã biabimãrēã.‡

41 Isaíaba idji cartade mãwã ßasia Jesura dji Dromada ßeida unupeđa mañnebemada bedeada bẽrã.§

42 Isaíaba mãwã ßãđamĩna zocãrã judiorãba, judiorã dji dromarã biđa Jesura ãñãsidaa baribãrã ebuđa jaradaē basía. Waya panasidaa pariseorãba ãđjirãra judiorã dji jãrebada dedebemada ãyã jaretadida.

43 Ācõrēba ãđjida bia jarai cãyãbara mañ judiorãba biara quĩrãã panasidaa ēberãrãba bia jaradida.

Ācõrēba Jesu bedeadeba ēberãrã cawa oya

44 Mañbe Jesuba jĩgua jarasia:

–Mñ ãñã ßãba mñ Diabueda sida ãñã ßãa.

45 Mñ unu ßãba mñ Diabueda sida unu ßãa.

46 Mñra nañ ējũãnaa ãnaa quĩrãca ze ßãa mñ ãñãbãdara pãĩmane bearãnamãrēã.

47 Abãbãba mñ bedeada ãrĩpeda ãñãēbãrã, mñã idjira biē ßãēã, mñra nañ ējũãne ßea biē ßãi carea zeē ßã bẽrã. Mñra nañ ējũãne ßea ēdrã edai careabãrã zesia.

* 12:34 Isaía 9:7; Ezequiel 37:25; Salmo 72:17; Salmo 89:35-37. † 12:38 Isaía 53:1. ‡ 12:40 Isaía 6:10. § 12:41 Isaía 6:1-5.

48 BaribΛΓΛ mλ igara bΛra, mλ bedea bia edaē bΛra ĀcōrēbΛΓΛ cawa oya. Jīrūarebema ewaride Ācōrēba cawabiya idjira bedeade bΛda mλa jarada bedeara Ijanaē bēra.

49 Mλra ara mλdjideba bedea bΛēa. Mλ Zeza, mλ namaa diabuedaba mλa jarasia cārēda jaraīda bΛda idjaba sāvā maλ bedeara jaraīda bΛ sīda.

50 Mλa cawa bΛa idjia maλ bedeara jarabi bΛda ēberā idji ume ewariza zocai duananamārēa. Maλ carea mλ Zezaba mλa jarada quīrāca mλa bedea bΛa.-

13

Jesuba idji ume nībabadarā jīrū sΛgΛda

1 Egiptodeba ēdrΛpedada quīrānebabada ewari bai naēna Jesuba cawa bΛsia idji ewarira jūēbΛΓΛda. Cawasia naλ ējūāra amepeda idji Zezamaa wāida. Jesuba jūma idjiderā naλ ējūāne bēara bio quīrīā bāda bēra idjia maλ quīrīāra unubisia aba idji beubΛΓΛ ewarīdaa.

2 Qewara pāimabΛΓΛde ne co panasīdaa. BaribΛΓΛ maλ naēna diauruba Simoλ warra Juda Iscariote soē crīchada diađoasia Jesu jidabimārēa.

3 Jesuba cawa bΛsia idji Zezaba ne jūmada idji jΛwade bΛsīda, idjaba cawa bΛsia idjira ĀcōrēmaΛba zepeda waya Ācōrēmaa wāida.

4 BaribΛΓΛ Jesuba osia nezocaba obari quīrāca. Ādjirāra qewara ne co panane pirabaripeda idjia λrλ jλ bΛbarīda ērāsīa. Maλbe cacua jarebadada edapeda cΛΓΓΛ bΛrā jāsīa.

5 Epedeco jūguruade baidoda jue edapeda idji ume nībabadarā jīrūra sΛgΛsia. Ādjiza sΛgΛpeda ādji jīrūra cacua jarebadaba pōāsa jaresīa.

6 Jesuba Simoλ Pedro jīrū sΛgabΛΓΛde Pedroba jarasia:

-Mλ Boro, ζbΛa mλ jīrūda sΛgΛica?-

7 Jesuba panusia:

-Mλa o bΛra bΛa nawena cawaē bΛa baribΛΓΛ nocoare ebuda cawaya.-

8 BaribΛΓΛ Pedroba jarasia:

-Mλ jīrūra bΛa sΛgΛcara bΛa.-

Jesuba jarasia:

-Mλa bΛ jīrūda sΛgΛēbΛΓΛ, bΛra mλreēa.-

9 Maλ bēra Simoλ Pedroba jarasia:

-Māvā baibΛΓΛ, mλ Boro, mλ jīrū awa sΛgΛrādua, jātebΛΓΛ mλ jΛwara, mλ boro sīda sΛgΛdua!-

10 Maλ carea Jesuba jarasia:

-Ēberā cuidacarea ababe idji jīrū awa sΛgΛīda bΛa idji cacuara jūma bia sΛgΛ bΛ bēra. Bārāra jūmaena sΛgΛ beaa, māvāmīna aba nama bΛa sΛgΛē bΛda.-

11 Jesuba cawa bΛsia caiba idjira jidabīda. Maλ carea jarasia: "Abā nama bΛa sΛgΛē bΛda."

12 Ādjirā jīrū sΛgΛcuadacarea Jesuba wayacusa idjia λrλ jλ bΛbarīra jāsīa. Maλbe ne cobadama wayacusa chūmepeda jarasia:

-ζCawasīdaca cārēā mλa bārā jīrūra sΛgΛsīda?

13 Bārāba mλra Jaradiabariāda abadaa idjaba bārā Boroada abadaa. Wārāda arīde jara panΛa, māvā bΛ bēra.

14 Maλba mλ, bārā Boroba idjaba Jaradiabarība nezoca quīrāca bārā jīrūra sΛgΛda bēra bārā bīda nezoca quīrāca bādjiza jīrū sΛgΛīda panΛa.

15 Mλa jāwā unubisia bādjiza dji carebadamārēa.

16 M̄a wārā arada jaraya: ni aḅa nezocada idji boro cāyābara auḅuara ḅaēa. Diabuedara idji diabueda cāyābara auḅuara ḅaēa. Nezocaba obari quīrāca m̄a oda bēra, bārā bida abari quīrāca odida paḅa.

17 ¿Cawasiḅaca? Māwā ījā odibara wārāda bia panania.

18 M̄a jaraē ḅa jūma bārāra bia beaḅida, m̄a edadarā sāwā beada cawa ḅa bēra. Ācōrē Bedeade ḅa ḅa quīrāca wārāda māwāmārēā m̄a jarabara: “Aḅa m̄a ume ne co beada m̄a ume dji quīrūda bea.”*

19 M̄a ara nawena maḅgāra jarabara wadī māwāi naēna, wārāda māwābāraḅa bārāba M̄ra M̄da ījānamārēā.†

20 Wārā arada m̄a jaraya: m̄a diabuebaraḅa aḅaḅa bia edaibara m̄a bia edabara. Idjaba m̄a bia edabaraḅa m̄a Diabuedara bia edabara.–

Jesuba Judadebema jarada

Mateo 26:20-25; Marco 14:17-21; Luca 22:21-23

21 Māwā jarapada Jesura bio sopua bea. Māwā ḅade ebuda jarasia:

–Wārā arada m̄a jaraya: aba bārāneḅemaba m̄ra jidabiya.–

22 Idji ume nībabadarāra aḅarica dji acā duanesidaa Jesuba jaradara cawadaē baḅa bēra.

23 Maḅne aḅa basia Jesuare chūmada.‡ Maḅgāba ara idjida “Jesuba bio quīrā ḅa” abadjia.

24 Simōl Pedroba idjia boroba jarasia caideḅemada beḅea ḅada Jesua iwidimārēā.

25 Maḅbe Jesuare chūmada iwidisia:

–Dai Boro, ¿caiba bara jidabi?–

26 Jesuba panusia:

–M̄a paḅda sōberapada aḅala diaya. Maḅ ēberāra idjia.–

Ara maḅda paḅra sōberapada Jesuba Simōl Iscariote warra Judaa diasia.

27 Judaba maḅ coḅacarea Satana jawaeda bea. Maḅne Jesuba Judaa jarasia:

–Bāa oya bara isabe odua.–

28 Baribara ne co duanaba ni aḅaḅa cawadaē basia Jesuba cārē cārēā māwā jarasida.

29 Judaba ādji parata wagabada buchacara erobabadjia. Maḅ bēra ācāraḅa cīchasiḅaa Jesuba dji ewari droma careabemada nēdomārēā jarasida wa parata neḅ queḅeaa diabi ḅada.

30 Judaba paḅra copeḅa ara maḅda dajadaa wāsia. Māra paīmanacarea basia.

Jesuba obi ḅa beḅea djiwidi

31 Juda wānacarea Jesuba jarasia:

–Arābāra Ācōrēba unubiya m̄, Naḅ Djara Edadara dji dromada. Maḅ awara māneba Ācōrēba unubiya ara idjida dji dromada.

32 M̄, Naḅ Djara Edadaba Ācōrēra dji dromada unubibara, Ācōrēba m̄ra aḅarica dji dromada unubiya. Idjia dārāēne māra unubiya.

33 Bārāra m̄ dji biarā bēra m̄a jaraya: māra bārā ume dārā baēa.§ M̄a judiorā bororā jarada quīrāca nawena bārā jaraya: bārāba m̄ra jaradā, māwāmīna m̄ wābāraḅa poya wānaēa.*

* 13:18 Salmo 41:9. † 13:19 Isaia 43:10. ‡ 13:23 Jesuare chūmada. Griego beḅeade ḅa ḅa: “Jesumaa tūrī chūta ḅada.” Judiorā Egiptodeba ēdāpedada quīrāneḅada ewariḅe māwā ne cobadjidaa.

“Jesuba bio quīrā ḅa” abadjia. Juaḅa ara idjida māwā jarabadjia. § 13:33 M̄ dji biarā. Griego beḅeade ḅa ḅa “m̄ warra zaquerā.”

* 13:33 Juaḅ 7:33; 8:21.

³⁴ Mĵa obi ʘa bedea djiwidida bĵrĵa jaraya: bĵrĵa bio dji quĩrĵa beadadua.† Mĵa bĵrĵa bio quĩrĵa ʘa quĩrĵa bĵrĵa sida abarica dji quĩrĵanadua.

³⁵ Bĵrĵada mĵwĵ dji quĩrĵa pananibĵĵ, jĵmarĵba cawadia bĵrĵa mĵ ume nĵbabadarĵda.–

Pedroba Jesu igaraĵana ada

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Luca 22:31-34

³⁶ Simoĵ Pedroba Jesua iwidiŵia:

–Dai Boro, ĵbĵra sĵmaa wĵi?–

Maĵne Jesuba panusia:

–Mĵ wĵbĵĵamaa bĵra nawena poya wĵĵa, baribĵĵ tĵĵbe mĵ caidu wĵya.–

³⁷ Pedroba iwidiŵia:

–Dai Boro, ĵsĵwĵĵrĵ mĵra ʘa ume poya wĵĵ? Mĵra ʘa carea beuida ʘa.–

³⁸ Maĵne Jesuba jarasia:

–ĵBĵra mĵ carea wĵrĵda beuida ʘaca? Wĵrĵ arada mĵa jaraya: eterre berui naĵna ʘa bĵrima ŵbea jaraya mĵra unucada.

14

Jesuba idjideba dadjirĵ Zezamaa wĵni jarada

¹ Sopua ʘearĵnadua. Ācĵrĵba aride o ʘada wĵrĵda ĵĵnadua. Idjaba mĵa aride o ʘa sida wĵrĵda ĵĵnadua.

² Mĵ Zeza bĵbarima dadjirĵ duananira baraa. Mĵra mamaa wĵya bĵrĵ beadima bia oi carea. Mĵwĵĵbara mĵa jaraĵ bacasia.

³ Mĵra bĵrĵ beadima bia ode wĵya. Maĵbe wayacusa zeya bĵrĵ edei carea mĵ ume beadamĵrĵĵ.

⁴ Bĵrĵba cawa panĵa mĵra sĵmaa wĵida. Dji o sida cawa panĵa.–

⁵ Baribĵĵ Tomĵba jarasia:

–Dai Boro, adua panĵa bĵra sĵmaa wĵida. ĵSĵwĵ maĵ ora cawadi?–

⁶ Maĵne Jesuba jarasia:

–Maĵ ora mĵa. Mĵneba Ācĵrĵera wĵrĵda cawa panĵa idjaba zocai ʘai arada eropanĵa. Mĵneba wĵnaĵbĵĵ ni abĵada mĵ Zezamaa poya jĵĵnaĵa.

⁷ Bĵrĵba mĵda wĵrĵda cawa panĵbĵĵ, mĵ Zeza sida cawa panĵa.* Idibĵĵ bĵrĵba idjira cawa panĵa unu panĵ bĵrĵ.–

⁸ Maĵne Pelipeba idjĵa jarasia:

–Dai Boro, dadji Zezara daia unubidua. Ara maĵba bia ʘa.–

⁹ Maĵ carea Jesuba jarasia:

–Pelipe, mĵra dĵrĵbĵĵa bĵrĵ ume ʘada. Bĵa mĵra ĵwadibida cawaĵ ʘaca? Mĵ unu ʘaba mĵ Zeza sida unu ʘa. Bĵa ĵsĵwĵ jara ʘa “dadji Zezara daia unubidua”?

¹⁰ ĵBĵa ĵĵĵ ʘaca mĵra mĵ Zeza ume ĵbaa ʘada idjaba mĵ Zezara mĵ ume ĵbaa ʘada? Mĵa bedea ʘara ara mĵdjideba bedeacaa. Ātebĵĵ mĵ Zeza mĵ ume ĵbaa ʘara mĵneba bedea ʘa. Wĵrĵda mĵneba ne jĵmada idjĵa obaria.

¹¹ ĵĵnadua mĵra mĵ Zeza ume ĵbaa ʘada idjaba mĵ Zezara mĵ ume ĵbaa ʘada. Mĵa mĵwĵ jara ʘa carea bĵrĵba ĵĵnaĵ panĵbĵĵ, mĵa o ʘa carea ĵĵnadua.

† 13:34 Mĵa obi ʘa bedea djiwididi. Ācĵrĵba obi ʘa bedea dji drĵada Levitico 19:18de, Deuteronomio 6:5de unubadaa. * 14:7 Bĵrĵba mĵra wĵrĵda cawa panĵbĵĵ, mĵ Zeza sida cawa panĵa. Griego bedede ĵcĵĵ cartade bĵ ʘa: “Bĵrĵba mĵra wĵrĵda cawa pananabara, mĵ Zeza sida cawacasidaa.”

12 Wārā arada mā jaraya: bariduaba māda ijā b̄abara, mā o b̄ara idjia bida oya. Wārāda mā o b̄a cāyābara idjia auḍuara oya, māra mā Zezamaa wāi b̄ērā.

13 Bārāba māda ijā pan̄a b̄ērā m̄ tr̄l̄neba iwidiḅadara mā jūma oya. Māwā m̄l̄neba ebuda ḅaya m̄ Zezara dji dromada.

14 Wārāda bārāba māda ijā pan̄a b̄ērā jūma m̄ tr̄l̄neba iwidiḅadara mā oya.

Jesuba Ācōrē Jaure diai jarada

15 Bārāba māda wārāda quīrīā pan̄abara, m̄ bedeara ijā o panania. †

16 Māl̄ b̄ērā m̄ Zezaa iwidiya bārā Carebabarida diabuemārēā. Māgara bārā ume ewariza ḅaya.

17 Idjira Ācōrē Jaurea. Idjia Ācōrēra wārāda cawabibaria. Nāl̄ ējūānebemarāba idjira poya edadaēa, ununaca b̄ērā idjaba adua pan̄a b̄ērā. Māl̄ne bārāb̄ara idjira cawa pan̄a, bārā ume b̄a b̄ērā idjaba bārā sode bai b̄ērā. ‡

18 Mā bārāra jērāmārā quīrāca ameēa. Māra wayacusa bārāmaa zeya.

19 Dārāēne nāl̄ ējūānebemarāba māra waa ununaēa baribara bārāba māra ununia. Mā zocai bai arada eroḅa b̄ērā, bārā bida zocai bai arada eroḅeadia.

20 Mā zedacarea bārāba cawadia māra m̄ Zeza ume ābaa ḅada, bārāra m̄ ume ābaa pan̄ada, idjaba māra bārā ume ābaa ḅada.

21 Mā bedea ūrīpeda ijā o b̄aba māra quīrīā b̄a. Abaaba māda quīrīā b̄abara, m̄ Zezaba idjira quīrīā ḅaya. Mā bida idjira quīrīā ḅaya, idjaba ara māda idjia unubiya.–

22 Māl̄be dewara Juda, Iscarioteēba Jesua iwidiisia:

–Dai Boro, ḅsāwā b̄ara dairāa unubi baribara nāl̄ ējūānebemarāa unubiē?–

23 Jesuba panusia:

–Mā quīrīā b̄aba m̄ bedeara ijā o ḅaya. Mā Zezaba idjira quīrīā ḅaya. Māl̄be दौरa idjima zedia idji ume ābaa panani carea.

24 Mā quīrīāē b̄aba m̄ bedeara ijā oca. Bārāba ūrī pan̄a bedeara māreēa, āteb̄ara m̄ Zeza, m̄ Diabuedadea.

25 Māgara mā bārāa jara b̄a wadibida bārā ume b̄a b̄ērā.

26 Baribara m̄ Zezaba m̄ tr̄l̄neba idji Jaureda diabueya bārā Carebabarida bamārēā. Ācōrē Jaureba ne jūmada bārāa jaradiaya. Idjia bārāa jūma mā jaradara quīrānebabiya.

27 Mā necai baida bārā sode ameya. Mā dia b̄a necai baira nāl̄ ējūānebemarāba poya diadaca. Māl̄ b̄ērā jūmawāyā sopuarānada. Ne wayarānada.

28 Mā bārāa jarasia māra wāb̄ara idjaba waya bārā ume bade zeida. § Bārāba māda wārāda quīrīā pan̄abara b̄asriḅacasiḅada m̄ Zezamaa wāyana ada carea. Mā Zezara m̄ cāyābara dji dromaara b̄a b̄ērā māra wayacusa b̄aya m̄dji naārā badamaa.

29 Mā māgara jara b̄a wadi māwāi naēna, wārāda māwāb̄ara bārāba ijānamārēā.

30 Māra bārā ume dārā bedeaēa, nāl̄ ējūānebema borora zebara b̄ērā. Idjia māra poyaēmīna beabiya.

31 Māwā m̄ Zezaba obi ḅada mā ijā oya. Māl̄gādeba nāl̄ ējūānebemarāba cawadia mā m̄ Zezara bio quīrīā ḅada.

† 14:15 *Ijā o panania.* Griego bedeadē ḅara cartade b̄a b̄a: “Ijā o panania.” ‡ 14:17 *Bārā sode bai b̄ērā.* Griego bedeadē ḅara cartade b̄a b̄a: “Bārā sode b̄a b̄ērā.” § 14:28 *Jua 14:3,18.*

PiradrĀdadua. WānadrĀ-

15

Jesura uva jĀcara dji araa

¹ Jesuba jarasia:

-MĀra uva jĀcara dji araa.* MĀ Zezara djibaria.

² MĀ jĀwate zaudacara idjia jūma tĀcuaya, baribĀrĀ dji zaubada jĀwatera quīrācuīta tĀcuabaria biara zaudamārēā.

³ MĀ beadeada ĩjā panĀ bērā bārāra jĀwate quīrācuīta tĀcuada quīrāca biya beaa.†

⁴ MĀ ume ābaa beadadua mĀ bārā ume ābaa Ā quīrāca. JĀcarade caraē Ā jĀwatera ara iduba zaucaa. Ara maĀ quīrāca bārāda mĀ ume beadaēbĀrĀ zaudaēa.

⁵ MĀra uva jĀcara dji araa. Bārāra mĀ jĀwaterāa. MĀ ume ābaa beara bio zaubadaa, mĀra bārā ume ābaa Ā bērā. Bārāba mĀ neē ni cārē sida Ācōrē itea poya odaēa.

⁶ MĀ ume ābaa Āērā mĀ Zezaba āyā batabueya jĀwate zauca quīrāca. MaĀ jĀwate purrubadacarea dadjia ābaa buedapeda babuebadaa.

⁷ Bārāda mĀ ume ābaa beadibĀrĀ, mĀ beadeada ĩjā o pananibĀrĀ, iwīdīdadua jūma bārāba quīrābĀdadada. MaĀne māa diaya.

⁸ Bārāda bia zaudibĀrĀ unubīdīa wārāda mĀ ume nībabadarāda māwā beada. Māwā unubīdīa mĀ Zezara dji dromada.

⁹ MĀa bārāra quīrā Āa mĀ Zezaba mĀ quīrā Ā quīrāca. MaĀ bērā mĀ quīrāneba pananadua.

¹⁰ MĀa obi Ā beadeada ĩjā odibĀrĀ, wārāda mĀ quīrāneba panania. Ara maĀ quīrāca mĀ Zezaba obi Ā beada ĩjā o Ā bērā idji quīrāneba babaria.

¹¹ Jūma maĀgĀra māa jara Āa bārāra mĀ ume bio Āsrīda beadamārēā.

¹² MĀa obi Ā beadeara naĀgĀa: bārāra dji quīrānadua māa bārā quīrā Ā quīrāca.

¹³ Ēberāda idji dji bia carebai carea beuibĀrĀ, ni ābaĀba maĀ cāyābara poya biara quīrāra erobaēa.

¹⁴ MĀa obi Ā beadeada bārāba ĩjā odibĀrĀ bārāra mĀ dji biarāa.

¹⁵ MĀa bārāra waa mĀ nezocadaēa aēa. Nezocaba idji boroba oi crīcha Āara adua Āa. MĀa bārāra mĀ dji biarāana aya. MĀa bārāa cawabisia ne jūma mĀ Zezadeba ūrīnada.

¹⁶ Bārāba mĀra edadaē basīa. MĀabĀrĀ bārāra edasia. MĀa bārāra Āsīa wānapeda bia zaudamārēā, idjaba maĀ zaubādara dārā droamārēā. MĀa bārāra edada bērā mĀ Zezaba jūma bārāba mĀ trĀneba iwīdībĀdara diaya.

¹⁷ Waya māa bārāa jaraya: abarica dji quīrānadua.

NaĀ ējūānebemarāba Jesu ĩjā beara quīrāmabadaa

¹⁸ NaĀ ējūānebemarāba bārāda quīrāma panĀbĀrĀ, cawaēadua ādjirāba naārā mĀda quīrāmasīdada.

¹⁹ Bārāda naĀ ējūānebema badabara ādjirāba bārāra quīrācasīdāa ādjirānebema bērā. BaribĀrĀ māa bārāra naĀ ējūānebemada edasia ādjirā awara beadamārēā. MaĀ bērā bārāra quīrāmabadaa.

* **15:1** Antigo Testamentode jara Āa Ācōrēba Israelera uva jĀcara quīrāca usida, māwāmīna idjia quīrā bada quīrāca ādjirāba odaē bea. AcĀdua Salmo 80:8-16; Isaía 5:1-7; Jeremia 2:21; Ezequiel 15:1-8; 19:10-14; Osea 10:1. BaribĀrĀ naĀ JuaĀ 15:1de jara Āa Jesuba o bĀda Ācōrēba quīrā Ā quīrāca. MaĀ carea jara Āa “uva jĀcara dji ara.” † **15:3** JuaĀ 13:10.

20 Quĩrãnebadadua mĹa naĹ jarada: "Ni abaĹ nezocada idji boro cãyaġbara auġuara ħĹġa."‡ MaĹġaba jara ħĹa ġberãrãba mĹ bedeada ĩġa o panĹbaġġa, bãrã bedeada sida ĩġa odia. Baribaġġa ġdjirãba mĹda biġ odi carea ġpġ panĹbaġġa, bãrã sida biġ odi carea ġpġnia.

21 Bãrãra mĹ carea biġ odia ġdjia mĹ Diabuedara adua panĹ bġrã.

22 MĹa ġdjirãa jaradiada zedaġbara ġdjia cadjirua opedada carea bedeade beadaġ bacasia. Baribaġġa mĹ bedeada ũrĩpedada bġrã poya jaradaġa adua panasidada ġdjia o panĹra cadjiruada.

23 Abaġba mĹda quĩrãma ħĹbaġġa, mĹ Zeza sida quĩrãma ħĹa.

24 MĹa ġdjirã quĩrãpita ne ununacada odaġbara, ġdjirãba cadjirua o panĹ carea bedeade beadaġ bacasia. Baribaġġa mĹa odara ġdjirãba unusidamĩna mĹra, mĹ Zeza sida quĩrãma panĹa.

25 Mãwã duanĹa ara ġdjirã leyde jara ħĹ quĩrãca. Nãwã jara ħĹa: "MĹra bedeada neġ ħĹda quĩrãmasidaa."§

26 Ącõrġ Jaure bãrã Carebabarira zeya. Idjia wãrã bedeada jarabaria. MĹa idjira mĹ Zezamaġba diabuebaġġa de idjia mĹnebemada bãrãa bedeaya.

27 Bãrã bida mĹnebemada bedeada, bãrãra naãrãedaġba mĹ ume panĹ bġrã.

16

1 MĹa jũma maĹġara bãrãa jara ħĹa mĹ ĩġa panĹra igararãnamãrġã.

2 Judiorãba bãrãra ġdjirã dji ġarebada dedebemada ġyã ġrecuaġia. MaĹ awara bãrã beadi ewarira zeya. Bãrã beabġdade ġdjirãba crĩchaġia Ącõrġba quĩrã ħĹda o panĹda.

3 Mãwã odia mĹ Zezada, mĹ sida adua panĹ bġrã.

4 Baribaġġa mĹa jũma maĹġara bãrãa jarabġġa, maĹ ewari jũebaġġa de mĹa jarada quĩrãnebadapeda sozarra beadamãrġã.

Ącõrġ Jaureba o ħġdebema

MĹa bãrã bia mĩġadidebemada naġna jaraġ basia bãrã ume ħġda bġrã.

5 Baribaġġa mĹra mĹ Diabuedamaa wãya. Mãwãmĩna ni abaġ bãrãnebemaba mĹa iwididaġ panĹa "ħĹra ġsãma wãĩ?"

6 Ątebaġġa bãrãra sopua panĹa mĹra wãyana ada bġrã.

7 MĹa wãrã arada jaraya: bãrã itea biara ħĹa mĹra wãida. MĹda wãġbaġġa bãrã Carebabarida zea. Baribaġġa mĹda wãibaġġa idjira diabueya.

8 Ącõrġ Jaure zebaġġa de naĹ ġjũãnebemarãa cawabiya caida cadjirua obarida, caida ġipa ħĹda, idjaba caida bedeade ħĹda. Cawabiya ġdjirãba jũma maĹġadebemada ġĩ crĩcha panĹda.

9 Ącõrġ Jaureba ġdjirãa cawabiya mĹ bedeada ĩġanaca bġrã cadjirua obadada.

10 Cawabiya mĹra ġipa ħĹda mĹ Zezamaa wãna bġrã. MaĹne bãrãba mĹra waa ununaġa.

11 Idjaba Ącõrġ Jaureba cawabiya naĹ ġjũãnebemarãra wãrãda bedeade panĹda, Ącõrġba naĹ ġjũãnebema borora bedeade ħĹada ada bġrã.*

12 MĹa wadibida ne zocãrã bãrãa jara quĩrã ħĹa. MaĹra bãrãba nawena jũma poya cawadaġa.

13 Baribaġġa Ącõrġ Jaureba wãrã bedeara cawabibari bġrã idji zebaġġa de bãrãa jaradiaya wãrã bedeada Ącõrġneba ze ħĹda jũma cawadamãrġã. Idjira ara

‡ 15:20 JuaĹ 13:16. § 15:25 Salmo 35:19; 69:4. * 16:11 JuaĹ 7:21-24; 8:42-47; 12:31.

idji crîchadeba bedeaëa, âteb_{ΛΓΛ} jûma m_Λneba ûrîb_{ΛΓΛ}ada jaraya. Idjia b_Λr_Λã cawabiya nocoarebema ewaride c_Λr_Λêda s_Λw_Λida.

14 Cawabiya m_Λra dji dromada, m_Λ bedea ûrîpeda jûma b_Λr_Λã jaradi ai b_Λr_Λ.

15 Jûma m_Λ Zezadera m_Λrea. Ma_Λ carea m_Λa jarasia Âc_Λr_Λê Jaureba m_Λ bedea ûrîpeda b_Λr_Λã jaradi ai da.

B_Λr_Λã sopua pananapeda b_Λsridadia

16 D_Λr_Λãêne b_Λr_Λba m_Λra ununaëa, barib_{ΛΓΛ} m_Λw_Λnacarea wayacusa d_Λr_Λãêne m_Λra ununia.-†

17 Ma_Λne _Λc_ΛΓ_Λ idji ume nîbabadar_Λba ara âdjiduba iwidi duanasidaa:

-Idjia dadjir_Λã “d_Λr_Λãêne b_Λr_Λba m_Λra ununaëa, barib_{ΛΓΛ} m_Λw_Λnacarea wayacusa d_Λr_Λãêne m_Λra ununiana” a b_Λba _Λc_Λr_Λêda jara b_Λ? Idji Zezamaa w_Λyana a b_Λba _Λc_Λr_Λêda jara b_Λ?

18 Ma_Λ bedea “d_Λr_Λãêne” a b_Λba _Λc_Λr_Λêda jara b_Λ? Dadjir_Λba cawadaë pan_Λ c_Λr_Λênebemada bedea b_Λda.-

19 Jesuba cawasia âdjia ma_Λg_Λdebemada iwidi quîr_Λã pan_Λda. Ma_Λ carea jarasia:

-M_Λa b_Λr_Λã jarasia d_Λr_Λãêne m_Λra ununaëda idjaba m_Λw_Λnacarea d_Λr_Λãêne m_Λra wayacusa ununida. _ΛM_Λg_Λdebemada ara b_Λduba iwidi duana_Λëca?

20 W_Λr_Λã arada m_Λa jaraya: b_Λr_Λãra sopuaba jîãnia barib_{ΛΓΛ} na_Λ êjûãnebemar_Λra b_Λsridadia. B_Λr_Λãra sopuaba jîãnimîna ma_Λ sopuara j_Λpeda b_Λsridadia.

21 W_Λr_Λãda w_Λr_Λã warra tob_{ΛΓΛ}de pu a b_Λa idji ewarira jûena b_Λr_Λ. Barib_{ΛΓΛ} warra todacarea ma_Λ puara quîr_Λãdoabaria idji warra carea b_Λsrida b_Λ b_Λr_Λ.

22 Ara ma_Λ quîr_Λca b_Λr_Λãra ara nawena sopua pan_Λ, barib_{ΛΓΛ} m_Λra wayacusa b_Λr_Λã ac_Λde zeya. Ma_Λbe b_Λr_Λãra b_Λsridadia. Ni aba_Λba ma_Λ b_Λsridara poya j_Λbiëa.

23 Ma_Λg_Λ ewaride b_Λr_Λba ni c_Λr_Λê sida m_Λã waa iwididaëa. W_Λr_Λã arada m_Λa jaraya: b_Λr_Λãba m_Λ Zezã m_Λ tr_Λneba iwidi b_Λda ara idjia diaya.

24 B_Λr_Λãba wadibida dadji Zezã ni c_Λr_Λê sida m_Λ tr_Λneba iwididaë pan_Λ. Barib_{ΛΓΛ} m_Λw_Λ iwidi b_Λda edadia. M_Λw_Λ b_Λr_Λãra bio b_Λsrida beadia.

25 M_Λa ne jara b_Λdeba bedeaëa. Âteb_{ΛΓΛ} m_Λ Zezadebemada ebuda jaraya.

26-27 Ma_Λ ewaride b_Λr_Λba m_Λ tr_Λneba Âc_Λr_Λã iwidi dia. M_Λra b_Λr_Λãbari Âc_Λr_Λã bedeaëa, m_Λ Zezaba b_Λr_Λãra quîr_Λã b_Λ b_Λr_Λ. Idjia b_Λr_Λãra quîr_Λã b_Λa, m_Λda quîr_Λã pan_Λ b_Λr_Λã idjaba m_Λra Âc_Λr_Λãneba zedada j_Λ pan_Λ b_Λr_Λ.

28 M_Λ Zezama_Λba na_Λ êjûãnaa zesia. Barib_{ΛΓΛ} m_Λa na_Λ êjûãra ameya m_Λ Zezamaa wayacusa w_Λi carea.-

29 Ma_Λbe idji ume nîbabadar_Λba jarasidaa:

-L_Λr_Λb_{ΛΓΛ} b_Λa jara b_Λra daima ebuda b_Λa. Ne jara b_Λdeba bedea b_Λã.

30 L_Λr_Λb_{ΛΓΛ} dair_Λba cawab_Λdaa b_Λa ne jûmada cawa b_Λda. Daiba iwidi dia naëna b_Λa s_Λw_Λ panu_Λda cawa b_Λa. Ma_Λneba dair_Λba cawa pan_Λda b_Λra Âc_Λr_Λãneba zesida.-

31 Jesuba jarasia:

-_ΛL_Λr_Λb_{ΛΓΛ} b_Λr_Λba w_Λr_Λãda j_Λb_Λdaca?

32 Ewari jûeida b_Λada jûeb_{ΛΓΛ}a. B_Λr_Λãra jûma aba aba memenenapeda m_Λduba amenia.‡ Barib_{ΛΓΛ} m_Λduba b_Λã m_Λ Zezada m_Λ ume b_Λ b_Λr_Λ.

† 16:16 Griego bedea_Λ _Λc_ΛΓ_Λ cartade b_Λ b_Λa: “M_Λdji Zezamaa w_Λi b_Λr_Λ.” ‡ 16:32 Zacaria 13:7.

33 Jūma maḷgara māa bārāa jarasia māneba necai beadamārēā. Naḷ ējūāne bia mīga beadia, baribara ne wayarānada: naḷ ējūānebema cadjiruada māa poyasia.–

17

Jesuba ara idji carea Ācōrēa iwidiā

1 Jesuba māwā jaradacarea bajānaa acapeda jarasia:

–Zeza, mā ewarira jūesia. Ba Warrara dji dromada unubidua ba Warraba bara wārāda dji dromada unubimārēā.

2 Ba jūma ēberārā mā jawaeda basia. Maḷgarānebemada ba māa ḷcara diasia. Māa ādjirāa ewariza zocai baida diasia.

3 Ewariza zocai beaba cawa panla bara wārā Ācōrē aba bada. Idjaba za ba diabueda Jesucritoda cawa panla.

4 Ba māa naḷ ējūāne obidara māa jūma osia. Māwā cawabisia bara dji dromada.

5 Maḷ carea Zeza, māra ba quīrāpita dji dromada bada ba ume naḷ ējūā oi naēna dji dromada bada quīrāca.

Jesuba idji ume nībabadarā carea Ācōrēa iwidiā

6 Ba māa ēberārā naḷ ējūāne beada ḷcara diasia. Māa jūma ādjirāa bara cawabisia. Ādjirāa bara, baribara ba māa diasia ba beadeada jaradiamārēā. Ādjia ījā o panla.

7 Maḷba cawa panla jūma māa erobara badeba ze bada.

8 Ba māa jaradara māa ādjirāa jaradiasia. Ādjirāba wārāda maḷ bedeara ījāsidaa. Maḷ bēra cawa panla wārāda māra bamaaba zesida. Wārāda ījā panla ba māra diabuesida.

9 Māa bāa iwidiya ādjirā carebamārēā. Māa bāa iwidiē ba naḷ ējūānebemarā carea. Ātebara ba māa diadarā careabara iwidi ba, ādjirāa bare bēra.

10 Jūma māra bara idjaba jūma barera mārea. Ādjirāba o panneba māra dji dromada unubi panla.

11 Māra naḷ ējūāne baēa baribara ādjirāa wadibida naḷ ējūāne panania. Zeza, bara bio biya quirua. Māra bamaa wābara bēra ba abadeba ādjirāa bio wagada. Ba māa maḷ abara diasia.* Māwā ādjirāa cacua aba ba quīrāca beadia, dadi cacua aba panla quīrāca.

12 Ba abadeba māa jūma ba diadarā naḷ ējūāne waga erobasia. Ādjirānebemarā ni abada aduadē basia. Ababe dji aduaida badadrā adusia ba beadeba jara ba quīrāca wārāda māwāmārēā.†

13 Arābara māra bamaa wāya. Baribara wadibida naḷ ējūāne baē jūma maḷgara jarabara. Māwā mā ba ume basrida ba quīrāca ādjirā sida bio basrida panania.

14 Ba jaradara māa ādjirāa jaradiasia. Baribara naḷ ējūānebemarāba ādjirāa quīrāma panla mā quīrāca naḷ ējūānebemarāē bēra.

15 Māa bāa iwidiē ba ādjirāa naḷ ējūānebemada āyā edemārēā, ātebara iwidi ba cadjiruadebemada waga bamārēā.‡

* 17:11 Ādjirāa bio wagada ba abadeba. Ba māa maḷ abara diasia. Griego beade ḷcara cartade nāwā jara ba: “Jūma ba māa diadarā bio wagada ba abadeba.” † 17:12 Salmo 41:9; 55:12-15.

‡ 17:15 Cadjiruadebemada. Zocārāmarā maḷaba jara ba diauruda.

¹⁶ Ādjirāra naļ ējūānebemaēa māl naļ ējūānebemaē quīrāca.

¹⁷ BΛ bedeaba bΛra wārāda cawabi BΛa. Maļba ādjirāra aba bΛ itea bia BΛdua.

¹⁸ BΛa māl naļ ējūānebemarā tāēna diabueda quīrāca mĀa ādjirāra naļ ējūānebemarā tāēna diabuebΛrΛa.

¹⁹ Ādjirā carea ara mĀdjida aba bΛ itea bia BΛbΛrΛa, ādjirā sīda aba bΛ itea bia beadamārēā bΛ wārāda cawa panΛneba.

Jesuba jūma idji t̄jābΛda carea Ācōrēa iwīdīda

²⁰ MĀa ababe ādjirā carea iwīdiē BΛa. ĀtebΛrΛ ādjirāba māl bedeā jarabΛdāde māl t̄jābΛda carea bīda iwīdi BΛa.

²¹ Zeza, bΛra māl ume BΛ bērā idjaba mĀda bΛ ume BΛ bērā mĀa iwīdi BΛa ādjirā sīda dadji ume cacua aba BΛ quīrāca beadamārēā. Māwā naļ ējūāne beaba t̄jānia bΛa mĀra diabuesida.

²² BΛa mĀra edasia dadjira ābaa pananamārēā. Māwā mĀra dji dromada BΛsia. Ara maļ quīrāca mĀa ādjirāra dji dromada BΛsia dadji ume cacua aba BΛ quīrāca pananamārēā.

²³ MĀra ādjirā ume BΛ bērā idjaba bΛra māl ume BΛ bērā dadjirāra jūma ābaa cacua aba BΛ quīrāca panania. Māwā naļ ējūāne beaba cawaēia bΛa mĀra diabuesida idjaba cawaēia bΛa ādjirāra quīrā BΛda māl quīrā BΛ quīrāca.

²⁴ Zeza, bΛa naļ ējūā oi naēna bΛa mĀra quīrā BΛa. Maļ bērā bajāne mĀra dji dromada BΛsia. MĀa quīrā BΛa jūma bΛa mĀa diadarāra mama māl ume ābaa beadīda bΛa māl dji dromada BΛdara ununamārēā.

²⁵ Zeza, bΛra jīpa BΛa. Naļ ējūānebemarāba bΛra adua panΛa, baribΛrΛ mĀa bΛra cawa BΛa. Idjaba za bea bīda cawa panΛa bΛa mĀra namaa diabuesida.

²⁶ MĀa ādjirā bΛra cawabisia. Maļ awara wadībīda auđuara cawabi baya bΛa māl quīrā BΛ quīrāca ādjirā sīda dji quīrā pananamārēā idjaba mĀra ādjirā sođe eropanamārēā.-

18

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Luca 22:47-53

¹ Jūma maļgΛ jarađacarea Jesura idji ume nībabadarā sīda Cedroļ do zaque waa quīrārē wāsīdaa. Arima néuda BΛsia. Jesura idji ume nībabadarā sīda mamaa wāsīdaa.

² Juda, Jesu jidabiya BΛba maļ néura cawa BΛsia, Jesura idji ume nībabadarā ume mama BΛrima zocārā dji jΛrebadjīda bērā.

³ Maļ bērā Judaba zocārā romano sordaorāda, Ācōrē de dromanebema zarrarā sīda maļ néuda pe edesia. Ādjirāra sacerdoterā bororāba, pariseorā bīda Juda ume diabuesīdaa. Ādjirāba ībīrāda idjaba mīāsu sīda eropanasīdaa.

⁴ Maļne Jesuba jūma sāwāida cawa BΛ bērā ādjīmaa wāpeda iwīdīsia:

-Bārāba zcaida jΛrΛ panΛ?-

⁵ Ādjirāba panusīdaa:

-Jesu Nazaredebemada.-

Jesuba jarasia:

-MĀda idjīa.-

Maļne Juda, Jesu jidabiya BΛra ādjirā ume BΛsia.

⁶ Jesuba mĀda idjīađa abΛrΛde ādjirāra jēda ΛradrΛbΛdāde BΛeacusīdaa.

⁷ Maļbe Jesuba wayacusa iwīdīsia:

-¿Caida jaŁŁ panŁŁ?-

Ādjirāba wayacusa panusidaa:

-Jesu Nazaredebemada.-

⁸ Małne Jesuba jarasia:

-Māda idjīada asia. Māda jaŁŁ panŁŁbaŁŁ, za duanŁ ēberārāra idu wābidadua.-

⁹ Māwā jarasia idjia naēna jarada bērā: “Zeza, bŁa mĀa diadara ni aba bida aduadaēa.”* Idjia jarada quīrāca wārāda māwāsia.

¹⁰ Małne SimoĀ Pedroba djōbada necoda erobasia. Małda ēūta edapeda sacerdote dji droma nezoca ŁawŁŁŁ jaŁwa araarebemada ŁŁŁŁŁŁ. MaĀ nezoca trĀra Malco abadaa.

¹¹ MaĀ carea Jesuba Pedroa jarasia:

-Bađji necora wagadua. BaŁmaarā ĸmĀ Zezaba mĀ mĭgayaēa adara mĀa droaida bĀēca?-

Jesu Anāmaa jida edepedada

Mateo 26:57-58; Marco 14:53-54; Luca 22:54

¹² Małbe romano sordaorāba Jesura jidadapeda jaŁwa jĀsidaa. Āđji borora, Ācōrē de dromanebema zarrarā sida arima panasidaa.

¹³ Jesura naārā ēberā Anā demaa edesidaa. Anāra Caipā zāwārē basia. MaĀ poade Caipāra sacerdote dji droma basia.†

¹⁴ Ara maĀ Caipāba judiorāa jaraēoasia biara bŁada ēberā aba jūmarā carea beuida.‡

Pedroba Jesu unucaada ada

Mateo 26:69-70; Marco 14:66-68; Luca 22:55-57

¹⁵ Małne Jesu ume nĭbabadarā SimoĀ Pedroa idjaba dewarada Jesu caidu wāsidaa. SimoĀ Pedro ume wānara sacerdote dji dromaba unubadjia. MaĀ bērā idjira Jesu caidu eda wāsia sacerdote dji droma de dudaa.

¹⁶ BaribŁŁŁ Pedrora eda wābada dajadaare besia. MaĀ bērā idji ume wāna, sacerdote dji dromaba unubarira dajadaa wāsia. Dji eda wābada wagabari wērā ume bedeapeda Pedrora eda edesia.

¹⁷ MaĀ wērāba Pedroa iwidisia:

-¿Ba sida Jesu ume nĭbabariēca?-

Pedroba panusia:

-MĀēa.-

¹⁸ Małne sacerdote dji droma nezocarāba, Ācōrē de dromanebema zarrarā bida ŁbŁada coa nūmasidaa cūrāsa nūma bērā. Coadapeda ŁbŁ cā duanasidaa. Małne Pedrora āđjirā ume ŁbŁ cā nūmasia.

Anāba Jesua bio iwidida

Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Luca 22:66-71

¹⁹ Małbe sacerdote dji dromaba Jesua bio iwidisia idji ume nĭbabadarānebemada, idjia jaradia badadebema sida.

²⁰ Małne Jesuba panusia:

-MĀra naĀ ējūānebemarā quīrāpita ebuēa bedea basia. MĀa jaradia basia dadjirā dji jaŁrebada deza idjaba Ācōrē de droma dajada, jūma dadji judiorā ābaa dji jaŁrebadama. Ni maārĭ bida chupea jaraē basia.

²¹ ¿Cārē cārēā mĀa iwidĭ bĀ? Māwā oiē bŁa. ĀtebaŁŁ mĀ bedea ūrĭpedadarāa iwidida bŁa. ĀdjirābaŁŁ cawa panŁŁa mĀa jaradiadara.-

* 18:9 JuaĀ 6:39. † 18:13 Caipāra 18 poa sacerdote dji boro basia, poa 18deba aba 36daa. ‡ 18:14 JuaĀ 11:50.

²² Jesuba māwā jarabΛΓΛde zarra idji caita nūmΛba jΛwajāba Jesu quīrādarrade upeḁa jarasia:

–ζBΛa sacerdote dji dromada wayaē ḁΛca?–

²³ Jesuba panusia:

–MΛa biē jarasibΛΓΛ, jaradua mΛa cārēneba biē jarasida. BaribΛΓΛ bia jarasibΛΓΛ, ḁΛa ζcārē cārēã mΛra usi?–

²⁴ Maλbe Anába Jesura jΛwa jΛ ḁΛda Caipámaa diabuesia, idjira sacerdote dji dromaara ḁΛ bērà.

Pedroba waya Jesu unucaada ada

Mateo 26:71-75; Marco 14:69-72; Luca 22:58-62

²⁵ Pedrora wadibida Λta nūmasia tΛḁΛ cā ḁΛda. Maλne ēberārāba idjia iwidiisidaa:

–ζBΛ sida jāλgΛ ēberā ume nībariēca?–

Pedroba mērā jarasia:

–MΛēa.–

²⁶ Maλne sacerdote droma nezoca aḁaΛba Pedroa iwidiisia:

–ζMΛa ḁara idji ume néude unuē basica?–

Maλ nezocara Pedroba cΛwΛΓΛ tΛtaḁa ume dji ēberārā basía.

²⁷ Pedroba wayacusa mērāsia. Ara māwā jarabΛΓΛde eterrera berusia. §

Jesu Pilato quīrāpita bada

²⁸ Maλbe diapedeḁa Jesura Caipá dedeba romanorā boro de dajadaa edesidaa. Jesu edepedeḁa judiorāra maλ de Pretorio abadaḁe eda wānaē basía ādjirāmaaraḁ eda wāsidaa Ācōrē quīrāpita biē panani bērà. Idji quīrāpita bia ḁa quīrāḁ panasidaa Egiptodeba ēdΛpedeḁa quīrānebabada codi carea.*

²⁹ Maλ bērà Pilatoda ādjirāmaa dajadaa wāpeda iwidiisia:†

–Naλ ēberā, bārāba biē jara panΛba ζcārē cadjiruada osi?–

³⁰ Ādjirāba panusidaa:

–NaλgΛba cadjiruada oḁaēbara dairāba idjira ḁΛmaa enenaē bacasia.–

³¹ Maλ carea Pilatoba ādjirāa jarasia:

–BārḁbΛΓΛ idjira ededapeḁa cawa oḁadua ara bādjī leyba jara ḁΛ quīrāca.–

Maλne judiorāba jarasidaa:

–Daiba djārāra beabidacara panΛa. BārḁbΛΓΛ beabidida panΛa.–

³² MaλgΛara wārāda māwāsia Jesuba jaraḁa quīrāca. Idjia jarasia sāwā beuida ḁΛda.‡

³³ Maλbe Pilatora wayacusa dede eda wāsia. Jesura eda edebipeḁa iwidiisia:

–ζBΛda wārāda judiorā boroca?–§

³⁴ Jesuba panusia:

–ζMaλgΛrā ḁa iwidi ḁΛca bio cawai carea, wa iwidi ḁΛ dewararāba bΛa mΛnebemada māwā jarasida bērà?–

³⁵ Maλ carea Pilatoba jarasia:

–ζMāwāra mΛda judioca? BΛ puruḁΛΓΛ, sacerdote bororābΛΓΛ ḁΛra mΛmaa enesidaa. ζBΛa cārēda osi ādjirāba māwā oḁamārēa?–

³⁶ Jesuba panusia:

§ **18:27** Juaλ 13:38. * **18:28** Judiorāba jarabadjidaa abaΛda judiorāé dede edaa wāsira Ācōrē quīrāpita biē beida. AcΛdua Numero 9:9-11. † **18:29** Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druadebema boroda ḁasia. Dji boroda basia poa 26ḁeba aba 36 ḁabΛΓadaa. Judiorā bororāba Jesura Pilatomaā edesidaa ādjia preso bearā beacara panΛ bērà. Aba romanorāba māwā cawa odida panasidaa. ‡ **18:32** Juaλ 3:14; 8:28; 12:32. § **18:33** Luca 23:2ḁe jara ḁa judiorā bororāba Pilatoa maλnebemada jarasidaa.

–Māra ēberārā boromīna māl purura naļ ējūānebemaēa. Naļ ējūānebema badabara māl purura djōcasidaa judiorāba māl jidarānamārēā. Baribarā māl purura naļ ējūānebemaēa.–

³⁷ Māl bērā Pilatoba jarasia:

–¿Māēteara wārāda barā ēberārā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, barā māwā jara quīrīā barābarā, māra ēberārā Boroa. Baribarā māra naļ ējūānaa zesia wārā bedēada jaradiai carea.* Jūma wārāare beaba māl bedēara ijābadaa.–

³⁸ Mālne Pilatoba iwidiisia:

–¿Cārēda wārā?–

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-31; Marco 15:6-20; Luca 23:13-25

Māwā jaradacarea Pilatora wayacusa dajadaa judiorāmaa wāpeda jarasia:

–Māl unuēa naļ ēberāba cārē cadjiruada osida.

³⁹ Baribarā dai romanorāba poaza bārā itea obada quīrāca odia. Bārā Egiptodeba ēdrāpedada quīrānebabama ewari bērā mālā preso barāda aba ēdra barā, bārāba jarabada. ¿Bārāba quīrīā panaca māa za barā judiorā boroda ēdra barāda?–

⁴⁰ Mālne ādjirāba jīgua jarasidaa:

–Jālgāēa. ¡Barrabādra ēdra barāda!–

Māl Barrabāra mīā beabada boro basia.†

19

¹ Mālbe Pilatoba Jesura soaba ubisia.

² Māwā barāde romano sordaorāba borobarī barābarā cadada Jesu borode jā barasidaa, idjaba cacua arā jābada pursupursua barā jābisidaa.

³ Mālbe Jesu caita zedapeda ipida jarasidaa:

–¡Bio bia barā, judiorā boro!–

Māwā jaradapeda jāwajāba idji quīrādarāde ubadjidaa.

⁴ Mālbe Pilatora wayacusa dajadaa judiorāmaa wāpeda jarasia:

–Ūrīnadaa. Mālā ēberāra dajadaa eneya bārā quīrāpita. Mālmaarā idjia cadjiruada oē basia.–

⁵ Jesu dajadaa enebadae arā cada borobarida idjaba cacuaēde jābada pursupursua barā jā basia. Mālne Pilatoba jarasia:

–Za barā dji ēberāra.–*

⁶ Baribarā Jesu unubadaēde sacerdote bororāba, Ācōrē de dromanebema zarrarā bida jīgua jarasidaa:

–¡Idjira crude cachi beabidua! ¡Crude cachi beabidua!–

Mālne Pilatoba jarasia:

–¡Bārābarā ededapeda crude cachi beadadaa! Mālmaarā idjia cadjiruada oē basia.–

⁷ Mālne judiorāba panusidaa:

–Dairāba leyda eropanā. Māl leyde jara barā quīrāca idjira beuida barā ara idjida Ācōrē Warraada a barā bērā.–†

* **18:37** Naļ ējūānaa zesia. Griego bedade nāwā barā barā: “Māra naļ ējūāne todapeda zesia.” † **18:40** ACAR versioāne jara barā Barrabāra ne drabarī basida. Baribarā Marco 15:7-8de nāwā jara barā: “Māl Barrabāra idjirenebema sida romanorā ume djōsidaa. Mālne mīā quenapedada bērā idjira preso basia.” * **19:5** Pilatoba Jesura dajadaa eneside acabi quīrīā basica barā Jesura ēberā minijichiaēda. Baribarā Juaāba “ēberā” barābarāde jara barā barā Jesura Naļ Djara Edadaa. Acadaa Juaā 1:1; 1:14.

† **19:7** Levitico 24:15-16.

8 Maḷ bedea ūrīside Pilatora bio ne wayasia.

9 Maḷbe idji de dromane eđa wayacusa wāpeda Jesua iwidiisia:

–ĶBARA sāmabema?–

BaribARḶ Jesuba panuē basia.

10 Māwā BḶde Pilatoba jarasia:

–ĶBAA panuēca? ĶAdua BACA mḶa BARA poya crude cachi beabida idjaba poya ēdrḶ BḶida BḶda?–

11 Maḷne Jesuba panusia:

–Ķcōrēba BḶda BḶdaēbara BḶa mḶra ni cārē sida oē bacasia. MḶ BḶ jḶwade diapedadaba māwā o quīrīā panana bērā BḶ cāyābara cadjiruada auđuara osiđaa.–

12 Maḷ ūrīside Pilatoba crīcha besia Jesura sāwā ēdrḶ BḶida. BaribARḶ judiorāba wetara jḶgua jarasiđaa:

–BḶa jḶḷ ēberāda ēdrḶ BḶibARḶ BḶra romanorā boro ume dji biaēa. Baridubara arā idjida dji boroda aibARḶ, maḷ ēberāra romanorā boro ume dji quīrūa.–

13 Pilatoba maḷgada ūrīna bērā Jesura dajadaa enebisia. Maḷbe idji ābuguede chūmesia deĵ “mōgara dowa ođa” abadama. Hebreo bedeađe Gabata abadaa.

14 Judiorā Egiptodeba ēdrḶpedada quīrānebabada ewarira nurēma bērā ādjirāra ne o panasiđaa. Umatīpa babođe Pilatoba judiorā jarasia:

–ACḶadua. Bārā Borora nama BḶa.–

15 BaribARḶ ādjirāba jḶgua jarasiđaa:

–ĶBeabidua! ĶBeabidua! ĶCruđe cachi beabidua!–

Maḷ carea Pilatoba jarasia:

–ĶMāwāra mḶa bārā Boroda crude cachi beabica?–

Maḷne sacerdote bororāba panusiđaa:

–ĶDairāba dewara borora neē panaa! ĶAbabe romanorā borodrḶ dairā boroa!–‡

16 Maḷbe Pilatoba Jesura romano sordarā diaisia crude cachi beađamārēa. Ara māḶda idjira edesiđaa.

Jesu crude cachipedada

Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Luca 23:26-43

17 Jesuba idji cruda ataupeđa sordarāba idjira edesiđaa ējūā Boro BḶwARḶ abadamaa. Hebreo bedeađe Golgota abadaa. §

18 Mama ādjirāba Jesura crude cachiđaa. Idjaba idji caita ēberāda umé crude cachiđaa, aba Jesu jḶwa araare, aba jḶwa acḶare.

19 Maḷ awara Pilatoba bedea BḶdada Jesu boro nocoare jira BḶbisia. Nāwā BḶsia: “Jesu Nazaredebema, judiorā Boro.”

20 Maḷ beđeara BḶsia hebreo bedeađe, latiḷ beđeađe, idjaba griegode bida.* Zocārā judiorāba maḷ beđeara unusiđaa, Jesu crude cachipedadara puru caita BḶ bērā.

21 Judiorā sacerdote bororāba maḷ beđea unusiđade Pilatoa jarasiđaa:

–BḶrādua “Judiorā Boro.” ĶteBARḶ BḶdua: “Naḷ ēberāba jarasia idjira judiorā boroda.”–

22 BaribARḶ Pilatoba jarasia:

‡ 19:15 Ķcōrē Bedeađe jara BḶa israelerā boro arara aba Ķcōrēda māwā BḶda. ACḶdua Juece 8:23; 1 Samuel 8:7. § 19:17 Hebreo. Idi ewariđe maḷ beđeara arameo trḶ jarabadaa. * 19:20 Latiḷ beđeara romanorāba beđeabadiđaa. Hebreo beđeara judiorāba beđeabadiđaa. Griego beđeara berara jūma druzabemaba maḷrī cawa beasia. Griegode beđeabadiđaa druzaa ne nēđobuedi carea.

-Mā bādara ara māwā beya.-

²³ Romano sordaorāba Jesu crude cachipedadacarea idjia cacuade jā badada edadapeda dji ḵrbemara quimārē cōānapeda ādjiza edasidaa.[†] Idjia dewara jā bada sida edasidaa. Maḵgāra quirā tēu cajuda neē basia, āteβaḵ ḵḵaba eda cada basia.

²⁴ Maḵne sordaorāba ādjiduba jarasidaa:

-Naḵgāra cōānaēa. Biara bāa naḵ carea ne jemenenida caiba edai cawaya.-

Maḵgāra māwāsia Ācōrē Bedeade naēnaena bāda quirāca: “Mā cacuade jā badara ādjiza jedecasidaa; mā jā bada edadi carea jemenesidaa.”[‡] Wārāda sordaorāba māwā osidaa.

²⁵ Jesu crude jira bā caita Jesu papada, dji papa djabawērāda, Cleopa quima Mariada, Maria Magdalena sida panasidaa.

²⁶ Jesuba idji papa unuside idjaba unusia idji ume nībari “idjia bio quirā bā” abadada. Idjira arima nūmasia. Maḵne Jesuba idji papaa jarasia:

-Papa, za bāda bā warraa.-

²⁷ Maḵbe idji ume nībaria jarasia:

-Za bāda bā papaa.-

Maḵ ewaridēba ḵtaa Jesu papara Jesu ume nībari dede bābadjia.

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Luca 23:44-49

²⁸ Māwā jaradacarea Jesuba cawasia jūma idjia oida badara osida. Maḵne jarasia:

-Māra opichia nūma.-

Maḵgāra jarasia Ācōrē Bedeade jara bā quirāca.[§]

²⁹ Maḵne arima zocoda uva bā oregueaba bira nūmasia. Ḷcaḵaba maḵ uva bā oregueaba mōda quiruda beguea edasidaa. Mōda quirura hisopo bacuru jḵwatede jānapeda Jesu itede tēu nūmasidaa.

³⁰ Jesuba maḵ uva bā oregueara dopedā jarasia:

-Mā oida badara jūma osia.-

Maḵbe idji boro edaa jabaripeda jaidasia.

Jesu orrode mīsuba suda

³¹ Judiorā Egiptodeba ēdrapedada quirānebabada ewarira nurēma bērā ne o panasidaa. Maḵ ewari dromara ḵnāūbada ewari bērā ādjirāba quirāē panasidaa ēberāra crude jira beadida. Maḵ bērā Pilatoa jarasidaa crude cachi beara jirū bāapetacuabimārē isabe beudapeda ādji cacuara mamabemada āyā bādamārē.

³² Maḵ carea sordaorāra wānapeda Jesu ume crude cachi panāra aba naārā jirū bāapetasidaa. Ara maḵ quirāca dewarabema ēberā jirū sida bāapetasidaa.

³³ Baribāḵ Jesuma jūesidade unusidaa idjira beudoasida. Maḵ bērā idji jirūra bāapetadaē basia.

³⁴ Māwā bāde sordaoba Jesu orrode mīsuba susia wārāda beusi cawaya. Ara māda oara, bā sida erozoasia.

[†] 19:23 Romano sordaorāba Jesu crude cachipedadacarea idjia cacuade jā badada edadapeda dji ḵrbemara quimārē cōānapeda ādjiza edasidaa. Maḵ beudara idjaba nāwā traducida bā: “Jesu crude cachipedadacarea romano sordaorā quimārē panāba idjia jā badara ādjiza abarica edasidaa.”

[‡] 19:24 Salmo 22:18. [§] 19:28 Salmo 22:15; 69:21.

³⁵ Nā carta b̄ada wārāda māra unusia. Idjia jara b̄ara wārā. * Idjia cawa b̄a wārā bedeada jara b̄ada bārā bida sodeba ijanamārēa.

³⁶ Jūma māgara wārāda māwāsia Ācōrē Bedeade b̄a b̄a quīrāca. Nāwā b̄a b̄a: “Idji b̄awarara ni aba bida b̄adaēa.”†

³⁷ Idjaba Ācōrē Bedeade nā sida b̄a b̄a: “Ādjia supedadara ac̄dia.”‡

Jesu t̄baripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Luca 23:50-56

³⁸ Jūma māwānacarea judio Jose abadada Pilatoma wāsia. Mā Josera Arimatedebema basía. Idjira Jesu ume n̄babari basía, baribara ni abaa jaraca basía dewara judiorāda waya b̄a b̄erā. Idjia Jesu cacuara Pilatoa iwidisia t̄baride edei carea. Mā b̄erā Pilatoba idu edebisia. Ara māda Joseba Jesu cacuara edade wāpeda t̄baride edesia.

³⁹ Mā awara Nicodemo, § nāna Jesuma diamasia bedeade ze badaba pora mirra quera áloe ume pueradada enesia. Mā zarara 34 kilo basica b̄a. *

⁴⁰ Ādjia Jesu cacua edadapeda mā pora mirra quera áloe ume pueradada wua torrode posidaa. Podapeda idji cacuara mā wua torroba bará basidaa judiorāba t̄baridi nāna obada quīrāca.

⁴¹ Jesu crude cachipedada caita néuda basia. Mā néude beuda t̄baribada uriada basia mōjē coroda djiwidida. Mama beudara wadibida b̄adaca basía.

⁴² Mā uriara caita b̄a b̄erā idjaba judiorā ānāubada ewarira jūeodo b̄erā Jesura mama t̄barisidaa.

20

Jesu lr̄ebada

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Luca 24:1-12

¹ Nabema ewari domianebe mane Maria Magdalenara diapedada wadi p̄imaena Jesu t̄baripedadamaa wāsia. Jūebara de unusia mōgara waibaa uria jūat̄ra badara orrocawa cobada.

² Mā carea pira wāsia Simō Pedromaa. Jesu ume n̄babari “Jesuba bio quīrā b̄a” abadara mama basia. Jūepeda jarasia:

–Dadjirā Borora idji t̄baripedadamaaba āyā edesidaa. Daiba adua panaa sāmaa edesidada.–

³ Mābe Jesu ume n̄bapedadarā Pedroda idjaba dewarada Jesu t̄baripedadamaa wāsidaa.

⁴ Umena pira wāsidaa, baribara dewarabemara Pedro cāyābara isabeara pira wāna b̄erā Jesu t̄baripedadama nārā jūesia.

⁵ Jūepeda eda ac̄l carea edaa barrusia. Māne wua Jesu cacua bará badara arima tabada unusia, baribara edaa wāé basía.

⁶ Simō Pedrorā idji jirūare jūepeda uridae eda wāsia. Idjia bida unusia Jesu cacua bará bada wuara arima tabada.

⁷ Mā awara unusia wua Jesu boro ānēbari badada. Baribara māgara dewarabema wua ume ābaa baé basía, ātebāra jiga bedá cobasia.

⁸ Mābe nārā jūena sida edaa wāsia. Wua māwā tabara unuside wārāda ijasia Jesura lr̄ebasida.

* **19:35** Juaiba jara b̄a Jesura beuda b̄erā wārāda ēberā basida. Juā drōé baside ac̄laba jarabad-jidaa Jesura ēberā quīrāca basida baribara nā djarada edaē basida. † **19:36** Exodo 12:46; Numero 9:12; Salmo 34:20. ‡ **19:37** Zacaria 12:10. § **19:39** Juā 3:1-15. * **19:39** 34 kilo. Griego bedeade b̄a b̄a dji zarara cien litrada. Māba jara b̄a 75 libra. Mirra, áloe sida bacuru tūpa panaa. Dji querara pora basia.

9 BaribΛΓΛ ādjia wadibida bio cawadaē panasidaa Ācōrē Bedeade Jesu ārēbaida bΛdebemada bΛ bΛada.*

10 Maλbe Jesu ume nībapedadarāra ādji pananamaa jēda wāsidaa.

Jesuba Maria Magdalena ara idjida unubida
Marco 16:9-11

11 Maλmisa Mariara uria icawa jīā basia. Māwā jīā bΛba edaa barrusia eda acalī carea.

12 Maλne bajānebema nezocarā cacuade jΛbada torroa jΛ panΛda umé eda unusia. Aba Jesu bāda boro nocoare chūmasia. Dewarabemada idji jīrū badaare chūmasia.

13 Ādjia iwidisidaa:

-Wērā, ¿cārē cārēā jīā bΛ?-

Maλne idjia panusia:

-Mλ Boro Jesuda edesidaa. Mλa adua bΛa sāmaa edesidada.-

14 Ara māwā jarabΛΓΛde Mariara āyā pΛΓΛwasia. Maλne Jesuda unusia baribΛΓΛ cawaē basia Jesuda māwā bΛda.

15 Jesuba idjīa iwidisia:

-Wērā, ¿cārē cārēā jīā bΛ? ¿Caida jΛΓΛ bΛ?-

Mariaba crīchasia néu wagabarida māwā bΛda. Maλ bēřā jarasia:

-Baa Jesu cacuada āyā edesibΛΓΛ, mλa jaradua sāma bΛsida mλa āyā tΛbaride edei carea.-

16 Maλne Jesuba trΛ jarasia:

-jMaria!-

Mariaba araa acΛpeda -jRaboni!- asia. (Maλra hebreo bedeade jara bΛa "Jaradiabari.")

17 Jesuba jarasia:

-Mλra bΛrΛrādua mλ Zezamaa wadi wāé bΛ bēřā. Jāλbe mλ djabarāmaa wāpeda jaradua mλ Zezamaa wābΛΓΛda. Idjira bārā Zezaa. Mλ Ācōrēa idjaba bārā Ācōrēa.-

18 Ara maλda Maria Magdalenara Jesu ume nībabadarāmaa wāpeda jarasia:

-Mλa dadjirā Boroda unusia.-

Maλ awara Jesuba jaradara jūma nēbΛrΛsia.

Jesuba edadarāa ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Luca 24:36-49

19 MaλgΛ ewarira nabema ewari domianebema basia. Queudacarea Jesu ume nībabadarāra dede eda ābba dji jΛre panasidaa. Dewararā judiorāda waya panΛ bēřā dji eda wābadara bio jūātrΛ nūmΛsidaa. Maλne Jesura cawaēne eda odjasia. Ādjirā ēsi nūmepeda jarasia:

-jMēřā! jNecai duananadua!-†

20 Maλ jarapeda idji jΛwada, idji orro sida ādjirāa acabisia. Dadjirā Boro unubΛda carea bΛsrīdasidaa.

21 Maλbe Jesuba wayacusa ādjirāa jarasia:

-Necai duananadua. Mλ Zezaba mλ naλ ējūānaa diabueda quīrāca mλa bārāda puru beaza diabueya.-

22 Māwā jarapeda ādjirāmaa jārāpuasia.‡ Jārāpuapeda jarasia:

* 20:9 Ācōrē Bedeade bΛ bΛda. ΛCΛΓΛmaarā Juaλba jara bΛa Salmo 16:8-11; Isaía 53:11-12; Osea 6:1-2; Joná 1:17; Levítico 23:11. BaribΛΓΛ dewararāmaarā Juaλba jara bΛa jūma Antigo Testamento.

† 20:19 jNecai duananadua! Judiorāba māwā saludabadaa. ‡ 20:22 Genesi 2:7; Ezequiel 37:1-14.

-Ăcōrē Jaurera edadada. §

²³ Ēberāba cadjirua odada bārāba Ācōrē Jauredeba quīrādoadibΛΓΛ, maĭba jara ɁΛ Ācōrēba maĭ cadjiruara quīrādoasida. Idjaba ēberāba cadjirua odada bārāba Ācōrē Jauredeba quīrādoadaēbΛΓΛ maĭba jara ɁΛ Ācōrēba maĭ cadjiruara quīrādoae ɁΛda.-

Jesuba Tomáa ara idjida unubida

²⁴ Tomáa Jesuba edada doce panΛnebema basía. Idji İyāgada trĭra Mīguiso abadjidaa.* Jesu odjaside idjira waabemarā ume Ɂe basía.

²⁵ Maĭ bēra idjía jarasidaa:

-Dairāba dadjirā Borora unusidaa.-

BaribΛΓΛ Tomáa jarasia:

-Mĭdji dauba idji jΛwa clavoba cachipedadada unuēbΛΓΛ, idjaba mĭ jΛwa jĭwĭnĭda dji clavo cachi Ɂadade berajuēbΛΓΛ, idjaba mĭ jΛwada idji orrode berajuēbΛΓΛ, idji ĭrēbadara mĭa İjāéa.-

²⁶ Ocho ewari Ɂadacarea Jesu ume nĭbabadarāra wayacusa dede eda ābaa dji jΛre duanasia. Maĭne Tomá sĭda basia. Māwā panΛne dji eda wābadara bio jĭūtrΛ nūmamĭna Jesura cawaēne odjasia. Ādjirā ēsi nūmepeɁa Jesuba jarasia:

-İMērā! İNecai duananadua!-

²⁷ Māwā jarapeɁa Tomáa jarasia:

-BΛ jΛwa jĭwĭnĭra nama berajudua, mĭ jΛwaza acΛdua, idjaba bΛ jΛwara mĭ orrode berajudua. Waa İjāé Ɂarādua, ātebΛΓΛ İjādua mĭra wārāda ĭrēbasida.-

²⁸ Maĭne Tomáa jarasia:

-İMĭ Boro! İMĭ Ācōrē!-

²⁹ Māwā Ɂade Jesuba idjía jarasia:

-BΛa mĭra unubΛΓΛ bēra İjābΛΓΛa. İBaribΛΓΛ ēberārāba mĭra ununaēmĭna İjānibΛΓΛ, bio bia beadia!-

Naĭ carta ĭcārē cārēā Ɂasi?

³⁰ Jesuba dewara ne ununacada idji ume nĭbabadarā quīrāpita zocārā osia, baribΛΓΛ jūma maĭgara naĭ cartade Ɂāéa.

³¹ BaribΛΓΛ jūma naĭgara Ɂasia bārāba Jesura Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraɁada, Ācōrē Warrada İjānamārēā. Māwā İjānibΛΓΛ idjideba zocai Ɂai arada eroɁadia.

21

Jesuba idji ume nĭbabadarā sĭete panĭrāa idji unubida

¹ Māwānacarea Jesuba ara idjida wayacusa idji ume nĭbabadarāa unubisia Tiberia amene droma icawa.* Nāwā basía:

² maĭ ewaride ābaa panasidaa Simoĭ Pedroda, Tomá idji İyāgada trĭra “Mīguiso” abadada, Natanael Galileade ɁΛ puru CanáneɁemada, Zebedeo warrarāda, idjaba dewararāda umé.

³ Māwā panΛne Simoĭ Pedroba jarasia:

-Mĭra Ɂeda beade wāya.-

Maĭne ādjirāba jarasidaa:

-Dairā sĭda bΛ ume wānia.-

§ 20:22 Ācōrē Jaure edapedadadeɁemada acΛdua Hecho 1:4-8; 2:1-4.

* 20:24 Mīguiso. Griego

bedeade Dídimο ɁΛ Ɂa.

* 21:1 Tiberia amenera idjaba Galilea abadaa.

Ara maãda jãbade ðadodapeda wãsidaa. Mãwãmĩna maã diamasi ðedara jidadaẽ basía.

⁴ Diapededa Jesuda ìbade nũmasia baribara ãdjia unusidamĩna adua panasidaa Jesuda mãwã ðada.

⁵ Mãwã ðade Jesuba ãdjirãa jĩgua iwidiisia:

-Warrarã, ¿ðedara jidasidaca?-

Ãdjia panusidaa:

-Jidadaẽ basía.-

⁶ Jesuba jarasia:

-Mãẽteara jawa araare ðaribuedadua. Maãne jidadia.-

Ara maãda idjia jaradaare ðaribuesidaa. Maãne ãtarrayara poya erreberidaẽ basía ðedara zocãrã jidapedada bẽrã.

⁷ Mama basia Jesu ume nĩbãbari "Jesuba bio quĩrĩã ða" abadada. Maãglaba Pedroa jarasia:

-jããglara dadjirã Boroa!-

Simoã Pedrora cacua egoda basia. Maã ãberãra dadjirã Boroda ùrĩside ara mãda idjia cacuade jãbarira jãpeda daidu tẽũ dogosia.

⁸ Baribara waabemarãra doya aride pana bẽrã ãtarrayara ðedaba bira ðada jãbadeba ìbãdaa errebari edesidaa. Doya jũeni carea dji tamlara cien metro basica ðaa.

⁹ Drua ðadocuasidade tabada urua ðada unusidaa. ðeda bá ðada idjaba paã ãbuãda sida unusidaa.

¹⁰ Jesuba jarasia:

-Bãrãba ðeda jidapedadada ãcala enenadua.-

¹¹ Ara maãda Simoã Pedrora jãbadaa wãpeda ãtarrayara ìbãdaa errebari enesia. ãtarrayara ðeda waibãa ðeaba bira basia. 153 juachasidaa. Baribara zocãrã jidasidamĩna dji ãtarrayara cõãẽ basia.

¹² Maãbe Jesuba jarasia:

-Ne code zedadua.-

Maãne ãdjirãba wayasidaa idjira caida iwidiidi carea. Cawasidaa idjira dadjirã Boroda.

¹³ Mãwã pana ne Jesuba paãra edapeda ãdjirãa diasia. ðeda sida diasia.

¹⁴ Maãba ðarima ùbea babara basia Jesu ãrẽbadacarea ara idjida idji ume nĩbãbadarãa unubibara.

Jesuba Pedro waya edada

¹⁵ Ne copedadacarea Jesuba Simoã Pedroa iwidiisia:

-Simoã, Jonã warra, ¿baa mãra biara quĩrĩã ðaca za ðeaba mã quĩrĩã pana cãyãbara?†

Pedroba panusia:

-Mãẽ mã Boro, baa cawa ðaa mãã ðara quĩrĩã ðada.-

Jesuba jarasia:

-Mã ãjã ðeara bio waga ðadua oveja zaquerã wagabari quĩrãca.-

¹⁶ Jesuba wayacusa Pedroa iwidiisia:

-Simoã, Jonã warra, ¿mãra quĩrĩã ðaca?-

Pedroba panusia:

-Mãẽ mã Boro, baa cawa ðaa mãã ðara quĩrĩã ðada.-

Jesuba jarasia:

-Mã ãjã ðeara bio waga ðadua oveja zaquerã wagabari quĩrãca.-

† 21:15 Calãamaarã Jesuba mãwã iwidi ðaa: "¿baa mãra biara quĩrĩã ðaca ne jũma cãyãbara?"

17 Jesuba wayacusa iwidiisia:

-Simōā, Joná warra, ¿māra quĩrĩā bāca?-

Maāglaba b̄arima ũbea iwidiib̄ara basía. Pedrora sopua nūmesia, Jesuba b̄arima ũbea abarida iwidiida b̄ērā. Maābe idjia jarasia:

-Mā Boro, b̄aa ne jūmada cawa b̄aa. Baa cawa b̄aa mā b̄ara quĩrĩā b̄ada.-

Jesuba jarasia:

-Mā ũjā beara bio waga badua oveja zaquerā wagabari quĩrāca.

18 Wārā arada jaraya: cūdraeda b̄aduba djiobadjia b̄adji wā quĩrĩāb̄aramaa wāi carea. Barib̄ara b̄a drōā b̄edacarea dewararāba b̄a j̄awara j̄iradapeda ogo djiodeia. Maābe ededia b̄a wā quĩrĩāé b̄amaa.-‡

19 Maā jara b̄adeba Jesuba cawabisia Pedrora s̄awā beuida, idji beub̄aradeba ēberār̄aba cawadamār̄ēā Ācōr̄era dji dromada. Māwā jarapeda Jesuba Pedroa jarasia:

-jMā ume n̄ibadua!-

Jesu, idjia bio quĩrĩā b̄a ume

20 Pedroba jēda ac̄apeda Jesu ume n̄ibabari “Jesuba bio quĩrĩā b̄a” abadara caidu zeb̄arada unusía. Maāgara Jesu caita chūmasia Egiptodeba ēdr̄apedada quĩr̄inebabada cobada cosid̄ade. Idjia iwidiisia: “Dai Boro, ¿caiba b̄ara jid-abi?”§

21 Pedroba maāgl̄a ēberā unupēda Jesua iwidiisia:

-Mā Boro, za zeb̄arara ¿s̄awā b̄ai?-

22 Jesuba panusia:

-Mā quĩrĩā b̄ab̄ara idjira zocai b̄aida aba mā waya zeb̄aradaa ¿b̄aa maāda s̄awāi? Mā quĩrĩā b̄aa b̄ara mā ume n̄ibaida.-

23 Māwā jaraēda carea zocārā djabarāba cr̄ichasidaa Jesuba bio quĩrĩā b̄a abadara beuēda. Barib̄ara Jesuba jaraē basía idjira beuēda. Āteb̄ara jarasia: “Mā quĩrĩā b̄ab̄ara idjira zocai b̄aida aba mā waya zeb̄aradaa, ¿b̄aa maāda s̄awāi?”

24 Ara mā Jesu ume n̄i badaba maānebemada jara b̄aa idjaba naā cartade n̄awā b̄ab̄ara. Dadjir̄aba cawa pan̄aa idjia jara b̄ara wārāda.

Jesuba maā audu ne zocārā oda

25 Wadi baraa Jesuba ocuad̄ara. Barib̄ara jūma maāgada cartade aba aba b̄ab̄adabara, māmaarā maā carta b̄acuađara naā duda araē bacasia.

‡ 21:18 Maāglaba jara b̄aa Pedro jidadapeda beadidebemada. § 21:20 Juaā 13:25.

HECHO JESUBA DIABUEDARĀBA OPEĐADA

Naļ cartara Lucaba ʙasia. Idjira griego basica ʙaa. Colosa 4:14de, Pilemoā 24de bida jara ʙaa maļ Lucara Paulo ume nībasida. Maļgara ebudaara ʙaa ara naļ Hecho 16:10-17de, 20:5deba aba 21:18daa, idjaba 27:1neba aba 28:16daa. Acaɾamaarā 60 poa Jesucrito tođacarea Lucaba naļ cartara ʙasia.

Bedeā bia Jesucritodebema ēberā dji droma Teopilo itea ʙadacarea Lucaba naļ carta sida Teopilo itea ʙasia Jesuba diabuedarāba opeđadebema cawamārēā. Dji crīcha dromara 1:8de ʙaa. Dadji Boro Jesuba nāwā jarasia: “Ācōrē Jaure bārā ume bađe zebɿɿade bārāba idji ɿɿada edadia. Maļba bārāba Jerusaleñe, jūma Judea druade, Samaria druade, drua tamlara beāde bida mñebemada beđeāia.”

Dji naārābema capítulode (1:1-26) eđa ʙá ʙaa Jesuba Ācōrē Jaure diai jaradada, Jesu bajānaa wānada, idjaba Matia Juda Iscariote cacuabari Jesuba diabuedada beđadebemada.

Maļare ʙá ʙaa Jesuba diabuedarāba Jerusaleñe beđea bia idjidebema jarapedadada (2:1deba aba 8:3daa). Eđa ʙá ʙaa Ācōrē Jaure ādjimaa zedada, Pedroba Ācōrē de droma caita jaradiadada, Jesuderā sāwā ābaa pananada, idjaba judiorāba Estebaļ beapedadebemada.

Maļare ʙá ʙaa Jesuba diabuedarāba Judea druade, Samaria druade bida beđea bia idjidebema jarapedadada (8:4deba aba 9:43daa). Eđa ʙá ʙaa Ācōrē Jaure Samariadebema djabarāmaa zedada, Pelipeba nezoca droma Etiopiadebema jaradiadada idjaba Sauloba Jesucrito iĵānanebemada.

Jirūare ʙá ʙaa Jesuba diabuedarāba beđea bia idjidebema judiorāēa jarapedadada. Eđa ʙá ʙaa Ācōrē Jaure judiorāēmaa zedada (10:1deba aba 11:18daa), Pedro Herode jawaeda ēdɿadada (11:19deba aba 12:25daa), Paulo Jesu beđea jarade wāna dji naārābemada (13:1deba aba 14:28daa), djabarā dji dromarā Jerusaleñe dji jarapedadada (15:1-35), Paulo Jesu beđea jarade wāna dji umēbemada (15:36deba aba 18:22daa), dji ūbeabemada (18:23deba aba 20:38daa), idjaba Paulo Romanaa preso edepedadada (21:1deba aba 28:31naa).

Jesuba Ācōrē Jaure diai jarada

¹⁻² Teopilo, naārā mļa cartade ʙɿ itea jūma ʙá diabuesia Jesuba o bađadebemada, idjia jaradia bađa sida aba Ācōrēba bajānaa edebɿɿada. Wadi bajānaa wāi naēna idjia diabuei carea edadarāa Ācōrē Jauređeba jaradiais cārēda ođida panada.

³ Jesu beudacarea ādjirāa ara idjida ʙarima zocārā unubisia cawadamārēā idjira wārāda ɿrēbasida. Cuarenta ewari māwā osia. Maļne ādjirāa jaradia badjia sāwā Ācōrēba idji iĵā ʙeara bia pe eroʙada.

⁴ Ewari aba Jesu ādjirā ume ʙaside nāwā jarasia:

–Jerusaleñ puruđeba āyā wārānada. Nama jlānada aba dadjirā Zezaba idji Jaure diai jarada diabɿɿada.* Maļnebemada mļa bārāa naēna jarasia.

⁵ Wārāda Juaļba ēberārāra baidoba borocuesia, baribɿɿa dārāēne Ācōrēba idji Jaureda bārāa diaya.–†

* 1:4 Luca 24:49; Juaļ 14:26-27; Isaia 32:14-15; Joel 2:28-32. † 1:5 Idji Jaureda bārāa diaya. Griego beđeade nāwā ʙá ʙaa: “Ācōrēba bārāra idji Jaureba borocueya.”

⁶ Maλbe Jesu ume ābaa duanλba idjia iwidisidaa:

–Dai BORO, ζιδιβαΓΛ βα dadji Israel purura djārā jλwaedabemada ēdra βαpeda dji boroda beica?–

⁷ Jesuba panusia:

–Māwāi ewarira bārāba cawadiē panλa. Ababe mλ ZezabaΓλ cawa βαλa maλ ewarira βαda bēra.

⁸ BariβαΓΛ Ācōrē Jaure bārā ume bađe zebaΓλde bārāba idji λβαda edadia. Maλba bārāba Jerusaleλne, jūma Judea druade, Samaria druade, drua tλλara bađe bida mλnebamada beđeadia.–

⁹ Jesuba māwā jaradacarea jūmarāba acλ duanλne λtaa jira wāsia. Maλne jārārāba idjira ānā edada bēra waa ununaē basia.

¹⁰ Wadibida Jesu λtaa wānamaa acλ duanλne cawaēne ādjirā caita ēberāda umé odjasidaa. Ādjia cacuađe jλ panλra totroa basia.

¹¹ Maλ ēberāba nāwā jarasidaa:

–Achirā Galileadebema, ζcārē cārēā bajānaa acλ panλ? Jesu bārā ume bađa bajānaa wānara wayacusa zeya idji bajānaa wāna quīrāca.–[‡]

Matía edapedada

¹² Maλbe Jesuba diabuedarāra Olivo eyadeba Jerusaleλnaa jēda wāsidaa. Maλ eyara Jerusaleλ caita βαλa. Dji tλλara judiorā λnāūbada ewaride wābada quīrāca βαλa.

¹³ Jerusaleλne jūēnapeda λtλarebema dejāne ādji cāibadamaa wāsidaa. Ādjirāra naλΓrā basia: Pedro, Juaλ, Santiago, Andre, Pelipe, Tomá, Bartolomé, Mateo, Alpeo warra Santiago, Simoλ Celote, idjaba Santiago warra Juda. §

¹⁴ Jūma ādjirāra Jesu djabarā ume, idji papa Maria ume, dewara wērārā ume bida ābaa dji jλrebadjidaa Ācōrēa iwīdidi carea.

¹⁵ Māwā duanλne ewari aba Pedrora djabarā ēsi λta nūmesia beđeai carea. Ādjirāra ciento veinte panasidaca βαλa. Maλne jarasia:

¹⁶ –Djabarā, naēnaeda Ācōrē Jaureba Judaba oidebemada Davia λλabisia.* Ācōrē Beđeade λλ βαλ quīrāca wārāda māwāida bađa bēra Judaba ēberārāda pe edesia Jesu jidadamārēā.

¹⁷ Judara dadjirā quīrāca Jesuba edada basia. Dadjirāba obadara idjia biđa o babadjia.–

¹⁸ Judaba Jesu jidabida carea paratada edasia. Maλ parataba ējūāda nēdosia. BariβαΓλ ara maλ ējūāne Judara quīrā edaa boroare baesia. Idji bira jēsapeda idji jāsira jūma ēdrasia.

¹⁹ Jūma Jerusaleλnebemarāba maλ cawasidade dji ējūāra trλ λλsidaa Acel-dama. Maλ trλra ādji beđeade jara βαλa Oa Ējūā.†

²⁰ Maλne Pedroba jarasia:

–Judara māwāsia Salmo cartade λλ βαλ quīrāca: Idji dera deduma beya. Ni abaλda mama beadaēa.‡ Idjaba jara βαλa:

Idjia o bađara dewaraλba o beya. §

²¹⁻²² Maλ bēra idji cacuabari bārānebamada aba dairā ume beida βαλa ēberārāa jarai carea Jesura wārāda λrēbasida. Maλ ēberāra dadjirā ume baída βαλa

[‡] **1:11** Apocalipsi 1:7. **§** **1:13** Santiago warra. Griego beđeade λcara cartade λλ βαλ “Santiago djaba.” * **1:16** Salmo 41:9. † **1:19** Mateo 27:3-10. ‡ **1:20** Salmo 69:25. **§** **1:20** Salmo 109:8.

Juaŕba dadji Boro Jesu borocuedadeba aba Ācōrēba Jesu bajānaa ededa ewaridaa.-

²³ Maŕne ēberāda umé ɓasidaa ādjidebemada aba edadi carea. Aba Jose basía. Idjira Barsabá wa Justo abadaa. Dewarabemara Matía basía.

²⁴⁻²⁵ Maŕbe jūmarāba Ācōrēa nāwā iwīdisidaa:

-Dai Boro, Judara ɓaa diabuedada baesia. Idjia oida ɓara igarasia idji ɓaida ɓamaa wāi carea. Jūmarāba sode crīcha panŕa ɓaa cawa ɓaa. Maŕ bērā dairāa cawabidua naŕga ēberā umébemarā sāŕgaɗa edabaŕaɗa ɓaa diabuedada obadara omārēā.-

²⁶ Maŕbe ne jemenesidaa caida bei cawaya. Maŕne Matíadrā ɓesia. Ara maŕda idjira Jesuba diabuedarā once panŕa ume ābaa ɓesia.

2

Ācōrē Jaure zeda

¹ Māwānacarea Pentecoste ewarida jūesia. Maŕne Jesu iŕā ɓeara jūma ābaa dji jŕe duanasidaa.*

² Māwā panŕne cawaēne ūrīsidea bajānaa jīgua nūmɗa nāūrā dji cābāyā puá nūmŕa quīrāca. Dji dede jūmarāba maŕ jīguara ūrīsidea.

³ Ara māwābaŕaɗe tɓa uruada unusidaa. Maŕ tɓa uruara ādji boroza maārī uruasia.

⁴ Maŕne Ācōrē Jauredeba panesidaa.† Ara maŕda ādjia ūrīnaca bedeade bedeade duanesia Ācōrē Jaureba bedeabida quīrāca.

⁵ Pentecoste ewari bērā judiorā druazabema Ācōrē waya ɓeada Jerusaleŕne duanasidaa.

⁶ Ādjirāba maŕ jīgua ūrīsideade acɗe wāsidaa. Maŕne ūrīsidea Jesu iŕā ɓeaba ādji bedeaza bedeade duanɗa. Maŕ bērā cawa crīchadaē basía.

⁷ Māwā panŕne jarasidaa:

-¿Za bedeade duanŕa jūma Galileadebemaēca?

⁸ ¿Sāwā dadjirāba ūrī panŕa ara dadji bedeaza bedeade duanɗa?

⁹ Dadjirā tāēna Partidebemada, Medidebemada, Elaŕnebemada, Mesopotamiadebemada, Judeadebemada, Capadociadebemada, Pontodebemada, Asiadebemada,

¹⁰ Prigiadebemada, Panpiliadebemada, Egiptodebemada, Romanebemada, ŕcaŕa Libia druade Cirene puru caita ɓeabada sida nama duanŕa. Dadji judiorā arada, judiorā crīcha ēpēbada sida nama panŕa.

¹¹ Idjaba ēberārā Cretadebemada, Arabiadebemada sida nama panŕa. jūmarāba ara dadji bedeaza ūrī panŕa Ācōrēba waiɓa oadebemada bedeade duanɗa!-

¹² Maŕ carea jūmarāba cawa crīchadaē bērā nāwā jara duanesidaa:

-Naŕ ēberārāra ¿sāwā jāwā bedeade duanŕa?-

¹³ Maŕne dewarārāba ipida jara duanasidaa:

-Ādjirāra ituaba beu duanŕa.-

Pedroba Jerusaleŕne jaradiada

¹⁴ Maŕne Pedrorā dewara once ume ābaa ɓada piradrŕpeda jīgua jarasia: -Achirā judiorā, jūma Jerusaleŕne ɓebari bida naŕda cawadadua; māa jarabaŕa quīrācuíta ūrīnada.

* **2:1** Pentecoste ewarira naēna “néu naārā ewapedada carea ɓasrida obada ewari” abadjidaa. Levitico 23:15-21. † **2:4** Hecho 1:8.

15 Bārāba crīcha panΛa dairāra ituaba beu duanΛda baribΛΓΛ māwāéa. ¶Wadibida diapeda nūmΛa!

16 ĀtebΛΓΛ dai māwā bedea duanΛnebemada Ācōrēneba bedeabari Joelba nāwā ḅasia:

17 Ācōrēba nāwā jara ḅΛa:

Jīrūarebema ewaride mΛ Jaurera jūma ēberārā diaya.

Māwā bārā warrarāra, bārā caurā sida mΛneba bedeadia.

MΛa cūdrarā caīmocara quīrāca ne unubiya. Drōārā bida caīmocarade ne unubiya.

18 MaΛ ewaride mΛ Jaurera mΛ nezocarā diaya, wērā, umaquīrā bida. Małne ādjirāra mΛneba bedeadia.

19 MaΛ ewaride ne ununacada bajāne unubicuaya. Nał ējūāne bida unubicuaya.

Oada, uruada, nārī cowa sida unubicuaya.

20 Ācōrēba cawa oi ewari jūēi naēna łmādaura quiya. Jedeco sida oa baya. Mał ewarira ewari droma baya.

21 BaribΛΓΛ dadjirā Boroa quīrā djuburia iwidiḅΛdara idjia jūma ēdrΛ edaya.‡

22 Achirā Israeldebema, nał bedeara ūrīnada: Ācōrēba Jesu Nazaredebema ne ununaça waḅΛa ḅeada bārā tāēna obicuasía. Māwā o ḅadeba Jesuba cawabisía Ācōrēra idji ume ḅada. MałΓΛra bārāba bio cawa panΛa.

23 Ācōrēba naēna crīcha ḅada quīrāca abaΛa idu Jesura bārā jΛwaeda ḅΛbisía. Małbe bārāba ēberārā cadjiruarā crude cachi beabisídaa. Ācōrēba cawa ḅasia małra jūma māwāida.

24 Jesura bia mīga beusia. BaribΛΓΛ Ācōrēba idjira łrēḅabida bēra beuba poya erobeē basía.

25 Dadjí boro Daviba idjidebemada nāwā jarasia:

MΛa unusía dadjī Borora ewariza mΛ ume ḅada.

Idjira mΛ jΛwa araare ḅΛ bēra ne wayaa neē ḅΛa.

26 Mał carea mΛ sora ḅΛsrída ḅΛa; mΛra bio ḅΛsrída trłā ḅΛa.

MΛa cawa ḅΛa idjia mΛra łrēḅabida. Mał bēra beuimīna necai ḅΛa.

27 MΛa cawa ḅΛa ḅΛa mΛra beudarā jaure panabadama ameēda.

MΛ, ḅΛ nezoca jipa ḅΛra idu ḅerawabiēa.

28 ḅΛa cawabisía mΛra wayacusa zocai baida,§ idjaba ḅΛra mΛ ume ḅΛ bēra mΛra bio ḅΛsrídabiya.*

29 MΛ djabarā judiorā, mΛa ebuda jaraya: dadjirā drōāenabema Davi beudacarea idjira tΛbarisídaa. Idjī tΛbaripedadara dadjirāba wadibida unubadaa.

30 Davira Ācōrēneba bedeabari basía. Mał bēra cawa ḅasia Ācōrēba wārāneba jarasida idjideba yōḅΛrΛda aba idjī cacuabari israelerā boroda ḅΛida.†

31 Māwāida cawa ḅada bēra idjia bedeasia Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraḅa łrēḅaidebemada.‡ Idjia jarasia Ācōrēba ēdrΛ edabarira beudarā jaure panabadama ameēda idjaba idjī cacuara ḅerawabiēda.

32 Daviba jaraḅa quīrāca Ācōrēba Jesura beu ḅadada łrēḅabisía. Jūma dairāba małΓΛra unusídaa.

‡ 2:21 Joel 2:28-32. § 2:28 Wayacusa zocai baida. Griego bedeade ḅΛ ḅΛa “o zocai baidebemada.”

* 2:28 Salmo 16:8-11. † 2:30 2 Samuel 7:12-13; Salmo 89:3-4; Salmo 132:11-12. ‡ 2:31 Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraḅa. Małba jara ḅΛa “Crito.”

³³ Dadji Zeza Ācōrēba idji j_{AWA} araare Jesura dji dromada b_{ASIA}. Ma_Ībe idji Jaure diai jaradada Jesua diasia idjiderā diamārēā. Jesuba ma_Ī Jaurera wārāda dairāa diasia. Bārāba unu pan_{ARA}, ūrī pan_A sida idji Jaureba māwā obi b_{AA}.

³⁴⁻³⁵ Dadjirāba cawa pan_{AA} Davira ara idjidebemada bedeaē basida bajāne dji dromada beē bada bērā. Āteb_{AR} idjia nāwā jarasia: Dadjirā Boroba mā boroa jarasia: mā j_{AWA} araare chūmedua aba b_A ume dji quīrūrā mā b_A j_{AWA}eda b_{ABAR}adaa. §

³⁶ Ma_Ī carea jūma israelerā, wārāda cawa_{ADUA}: Jesu, bārāba crude cachibipedadara Ācōrēba jūmarā Boroda b_{ASIA}. Idjidr_A dadji ēdr_A edabari diai jaradaa.-*

³⁷ Ma_Ī ūrīsidade jūmarāda bio sopusidaa. Ma_Ī carea ādjirāba Pedroa, Jesuba diabueda dewararā bida iwīdisidaa: –Djabarā, ĵēdr_Adi carea cārēda odida pan_A?–

³⁸ Ma_Īne Pedroba panusia:

–Cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedadua. Jesucrito tr_Īneba borocuedua. Ma_Īne bārāba cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoapeda idji Jaureda bārāa diaya.

³⁹ Ācōrēba idji Jaure diai jaradara bārā itea b_{AA}, bārā warrarā itea b_{AA}, ēberārā t_{AM} beabadarā itea bida b_{AA}. † Jūma dadji Boro Ācōrēba tr_Ī b_A ēberārā itea b_{AA}.–

⁴⁰ Pedrora dārā bedeasia ādjirāba ĩjānamārēā. Nāwā jara basia:

–ĵĀcōrēba idibema ēberā cadjiruarā cawa oidebemada ēdr_Aadua!–‡

⁴¹ Zocārā ēberārāba idji bedeara ĩjānapeda borocuesidaa. Ma_Ī ewarīde Jesu ĩjāpedadada mil ūbea panasidaca b_{AA}.

⁴² Jesuba diabuedarāba jaradia pan_{ARA} ādjirāba bio ēpēbadjidaa. Ābaa bia duanabadjidaa. Jesu quīrānebadī carea cobada sida cobadjidaa. § Idjaba Ācōrēa iwīdi panabadjidaa.

Jesu ĩjā beaba o panananebema

⁴³ Jesuba diabuedarāba ne ununacada zocārā obadjidaa. Ma_Ī carea jūmarāba Ācōrēra bio wayasidaa.

⁴⁴⁻⁴⁵ Jūma Jesu ĩjā beara ābaa bia duanabadjidaa. A_{CAR}aba ādji ējūāda, nebia sida nēdobuedapeda djaba aba ne neē beb_{AR}de paratara diabadjidaa. Māwā ādjia erobeaba dji carebadjidaa.

⁴⁶ Ewariza Ācōrē de droma dajadaare ābaa dji j_{ARE}badjidaa idjaba djabarā deza sobiadeba b_{AS}rida ābaa ne cobadjidaa.

⁴⁷ Ādjirāba Ācōrēa bia bedeadadjidaa. Idjaba dewararāba ādjirāra bia unubadjidaa. Ma_Īne dadji Boroba ewariza ēberārāra ēdr_A edabadjia. Māwā Ācōrēneba ādjirāra yō wāsidaa.

3

Pedroba ēberā jīrū biē b_A biabida

§ 2:34-35 Salmo 110:1; Luca 20:41-44. * 2:36 Ēdr_A edabari diai jarada. Ma_Ība jara b_{AA} “Crito.”

† 2:39 Ezequiel 36:23-28. ‡ 2:40 Ezequiel 11:19-21; 18:30-32. § 2:42 Jesu quīrānebadī carea cobada sida cobadjidaa. Griego bedeaē b_A b_{AA} “pa_Ī cōrācuadapeda cosidaa.” Luca 22:19-20; Hecho 20:7; 1 Corinto 11:23-26.

1 Ewari aba λmādaυ λtλeda judiorāba Ācōrēa iwidiḃada horade Pedrora Juaλ sida Ācōrē de dromanaa wāsidaa.

2 Maλne Ācōrē de dromane eda wābada Quīrāwārēā βλ abadade ēberā jīrū biē topedadada basia. Ēberārāba idjira ewariza mamaa edebadḃidaa dji edaa wābadarāa parata iwidiḃārēā.

3 Idjia Pedro, Juaλ sida eda wābλdada unuside paratada iwidiḃisia.

4 Pedroba, Juaλ bida idjimaa acλsidaa. Maλne Pedroba jarasia:

–Daimaa acλdua.–

5 Idjia ne diadida crīchada bērā ādjimaa acλsia.

6 Baribλγλ Pedroba jarasia:

–Mλa paratada, oro sida neē βλa, baribλγλ mλa erobλada blā diaya: ¡Jesucrito Nazaredebema trλneba piradrλpeda nībae wādua!–

7 Maλne Pedroba dji ēberā jλwa araare jidapeda piradrλ edasia. Piradrλbλγλde dji ēberā jīrūra, idji cōrācōrā sida basia.

8 Ara maλda λtλ jλdrλpeda taibade wāsia. Jλdrλ jλdrλ nīne Ācōrēa bia beḃea bλda ādji ume Ācōrē de dromane eda wāsia.

9 Jūmarāba idjira Ācōrēa bia beḃea nīda unusidaa.

10 Maλ unusidade cawa crīchadaē basia. Ādjirāba cawasidaa idjira ewariza Ācōrē de dromane eda wābada Quīrāwārēā βλ abadama parata iwidi chūmabadjida.

Pedroba Ācōrē de droma dajadaare jīgua jaradiada

11 Ēberā jīrū biē badaba Pedrora, Juaλ sida quenabarica basia. Ādjira Ācōrē de droma mōgaraba auḃu jūrā ca βλ edaare panasidaa. Ādji pananamaa Salomōλ abadaa. Jūmarāba cawa crīchadaē bērā ādjimaa pira wāsidaa.

12 Pedroba maλ unuside jarasia:

–Achirā Israeldebema, ¿cārē cārēā cawa crīchadaē panλ? ¿Cārē cārēā daida acλ panλ? ¿Crīcha panλca dai λbλadeba wa दौरa Ācōrē quīrāpita jipa panλ bērā naλ ēberāra biabisidada? ¡Māwāēa!

13 Ācōrē dadjirā drōāenabema Abrahaλ ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume badaba idji nezoca Jesura dji Dromada basia.* Bārāba idjira Pilatoa jida disidaa beamārēā. Pilatoba idjira ēdrλ βλ quīrā badamīna bārāba igarasidaa.

14 Bārāba Ācōrē Nezoca Jipa βλra igaradapeda mīa sē iwidi panasidaa Pilatoba mīa beadada ēdrλ bāmārēā.†

15 Māwā bārāba dadji Zocai Bai Diabarida beasidaa. Baribλγλ Ācōrēba idjira beu badada λrēbabisia. Maλ λrēbadara daiba unusidaa.

16 Ara maλ Jesu λbλaba naλ ēberā bārāba unubadara basia. Daiba ijā panλa Jesuba cacua biē beara biabibarida. Māwā ijā panλneba naλ ēberāra wārāda basia. Maλra bārāba ebuda unu panλa.

17 Mλ djabarā judiorā, mλa cawa βλa bārāba, bārā bororā bida Jesura beasidada idjira Ācōrēba diai jarada ēdrλ edabarida cawadaē basi bērā.

18 Baribλγλ maλγλdeba Ācōrēba naēna jaradara jūma māwābisia. Idjideba bedeabadarāneba jarasia idjia ēdrλ edabari diai jaradara bia mīgapeda beuida.‡

19 Jālbe bārāba cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedadua. Māwā osidara bārāba cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoapeda sobiabiya.

* 3:13 Nezoca. Maλ bedeaba idjaba jara βλa “Warra.” † 3:14 Marco 15:6-15. ‡ 3:18 Salmo 22:7-8; 69:17-21; Zacaria 12:10; Isaia 52:13ḃeba aba 53:12ḃaa. *Ēdra edabari diai jarada.* Maλba jara βλa “Crito.”

²⁰ Idjia Jesura diabueya naēnaena bārā Boroda b̄ada bēṛā.

²¹ Nawena Jesucritora bajāne b̄aa aba Ācōrēba ne jūmada wayacusa bia ob̄aḡadaa. Ācōrēba drōāenabema ewaride idjideba bedeabadarāneba wārāda māwā oyada asia.

²² Moiseba dadji drōāenabemarā nāwā jarasia: “Dadji Boro Ācōrēba m̄ diabueda quīrāca idjideba bedeabarida aba bārāmaa diabueya. Maḷ ēberāra ara bārā purudebema baya. Idjia jarab̄aḡa jūma ījānadua.

²³ Idjia jara b̄ada abab̄a ījāēb̄aḡa, Ācōrēba maḷ ēberāra idji purudebemada āyā b̄aya.”[§]

²⁴ Maḷ awara Samuel ewarideba ḷtaa jūma Ācōrēneba bedeabadarāba naḷ ewaridebemada bedeasidaa.

²⁵ Ācōrēba ādjirāneba bedeadara idi wārāda unu pan̄aa.

Maḷ awara Ācōrēba bārā drōāenabemarā ume bedeada b̄asia. Idjia Abrahāa nāwā jarasia: “M̄aa b̄adeba yōb̄aḡadeba naḷ ējūāne b̄ea purura jūma carebaya.”* Maḷ bedeaba b̄adara bārāba idi wārāda unu pan̄aa.

²⁶ Ācōrēba idji nezoca Jesura edapeda naārā bārāmaa diabuesia carebamārēā.[†] Bādjiza careba b̄aa bārāba cadjirua obadara igaradāmārēā.–

4

Pedro, Juaḷ sida judiorā bororāmaa jida edepedada

¹ Pedro, Juaḷ sida ēberārā ume wadi bedeaba pan̄ane sacerdoterāda, Ācōrē de dromanebema zarrarā boroda, saduceorā sida ādjimaa zesidaa.

² Maḷne Pedroba Juaḷ bida ēberārāa jaradia panasidaa Jesu ḷrēbada quīrāca ēberārā sida ḷrēbadaida. Maḷ carea dji bororārā quīrūsidaa.

³ Pedrora, Juaḷ sida jidadapeda queubodo bēṛā aba nurēma preso b̄asidaa.

⁴ Barib̄aḡa Pedroba jaradia baḡa ūrī panana zocārāba Jesura ījāsidaa. Maḷrā bara Jesu ījā b̄eara dji umaquīrārā awa mil juesuma panasidaca b̄aa.

⁵ Nurēma judiorā dji bororāda, dji drōārāda, ādji ley jaradiabadarā sida Jerusaleḷne ābaa dji ḷaresidaa.

⁶ Sacerdote dji droma Anāda arima b̄asia. Idjaba idji ēberārāda zocārā panasidaa: Caipāda, Juaḷda, Alejandroda, dewararā sida.*

⁷ Maḷne ādjirāba Pedrora Juaḷ sida enebisidaa. Ādjirā quīrāpita nūmanapeda nāwā iwidisidaa.[†]

–Jāḷ ēberā jīrū biē b̄adara bārāba ḷcai ḷb̄adeba biabisida? ḷCai tr̄neba jāwā osida?–

⁸ Maḷne Pedroba Ācōrē Jauredeba nāwā panusia:

–Dadji purudebema bororā, Israeldebema drōārā dji dromarā:

⁹ idi bārāba दौरا cawa obadaa ēberā jīrū biē baḡa carebapedada carea. Iwidi pan̄aa idjira sāwā biasida.

¹⁰ Māēteara daiba ebuda panunia bārāba, jūma israelerā bida bio cawadamārēā. Naḷḡa ēberā bārā quīrāpita nūm̄ara Jesucrito Nazaredebema ḷb̄adeba biasia.[‡] Maḷ Jesucritora bārāba crude cachi beasidaa, barib̄aḡa Ācōrēba idjira ḷrēbabisia.

§ 3:23 Deuteronomio 18:15-19. * 3:25 Genesi 22:18; 26:4. † 3:26 Nezoca. Maḷ bedeaba idjaba jara b̄aa “Warra.” * 4:6 Maḷ ewaride Caipāra sacerdotē dji droma basia barib̄aḡa idji zāwārē Anāra maḷ naēna sacerdotē dji droma baḡa bēṛā idjira wadibida māwā tr̄ jarabadjidaa. † 4:7 Luca 12:11-12. ‡ 4:10 Jesucrito Nazaredebema ḷb̄adeba. Griego bedeade “Jesucrito Nazaredebema tr̄neba” b̄ā b̄aa.

11 Ācōrē cartade bĀ bĀA: “De obadaba mōgara igarapedadara dji biara bĀda bēsia.”[§] Jesura maĭ mōgara quīrāca bĀA. Bārā dji de obada quīrāca panĀba idjira igarasīdaa. BaribĀrĀ Ācōrēba idjira dji biara bĀda bĀsia.

12 Aba idjiabĀrĀ dadjirāra poya ēdrĀ edaya. Idji awara Ācōrēba ni abaĀda naĭ ējūāne bĀē basīa ēberārā ēdrĀ edamārēā.-

13 Dji bororāba Pedro, Juaĭ sida ne wayaa neē bedea panĀda unusidade cawa crīchadaē basīa. Ādjirāba cawa panasīdaa Pedrora Juaĭ sida mācua carta cawa panĀēda. Maĭ awara cawasīdaa ādjira Jesu ume nībadjidada.

14 BaribĀrĀ dji ēberā biadara ādji ume nūma bērā ādjira poya biē jaradaē basīa.

15 Maĭne dji bororāba Pedroa, Juaĭ bida jarasīdaa dajadaa jĀāne wānamārēā. Maĭbe ara ādjiduba bedeasīdaa.

16 Nāwā jarasīdaa:

-Jāĭ ēberārāra ¿sāwā odi? Ādjia maĭ ne ununaca odapedadara jūma Jerusaleĭnebemarāba cawa panĀA. Dadjia poya sewaada adaēa.

17 BaribĀrĀ maĭnebemada dewararāa idu cawabida amaaba jāĭ Jesuare panĀrāa waragadia idji trĀneba waa bedearānamārēā.-

18 Ara maĀda Pedrora Juaĭ sida waya trĀnapeda ebuda jarasīdaa ni maārī bida Jesudebemada bedearānamārēā idjaba jaradiarānamārēā.

19 BaribĀrĀ Pedroba, Juaĭ bida jarasīdaa:

-Bio crīchadaada. ¿Biara bĀca Ācōrēda ĩjānida wa bārāba jara panĀda ĩjānida? Daimaarā biara bĀA ĀcōrēdrĀ ĩjānida.

20 Daiba unupedadada, ūrīpedada sida jaradia panania. Poya chupeadaēa.-

21 Maĭbe dji bororāba wetara waragadapeda Pedrora Juaĭ sida ēdrĀ bāsīdaa. Puruda waya pana bērā cawadaē basīa sāwā cawa odida. Dji ēberā biada carea jūmarāda Ācōrēa bia bedea duanasīdaa.

22 Maĭ ēberā ne ununacadeba biadara cuarenta poa auđu basīa.

Jesu ĩjā beaba sozarrada iwīdipeada

23 Pedrora Juaĭ sida preso pananada ēdrĀdapeda waabema Jesu ĩjā bea ābaa duanĀmaa wāsīdaa. Maĭbe sacerdote bororāba, drōārā dji dromarā bida ādjia jarapedadada jūma nēbĀrĀsīdaa.

24 Maĭ ūrīsidade jūma ābaa Ācōrēa iwīdisīdaa:

-Dai Boro jūma poya bĀ, bĀabĀrĀ bajāra, naĭ ējūāra, pusara, jūma ādjide nūma sida osīa.

25 BĀ Jauredeba bĀ nezoca Davia nāwā jarabisia:*

¿Cārē cārēā judiorāē puru beara quīrū duanĀ? ¿Cārē cārēā puru beara ādji quīrīābe bedea au panĀ djōni carea?

26 Druazabema bororāda dji dromarā ume ābaa dji jĀresīdaa dadji Ācōrē ume, idjia bĀda Boro ume bida djōni carea.†

27-28 Ara maĭ quīrāca naĭ purude Herodeda, Poncio Pilatoda, judiorāēda, dadji Israel puru sida dji jĀredapeda bedea ausīdaa bĀ nezoca jipa bĀ Jesu beadi carea.‡ BĀA idjira dadjirā Boroda bĀdamīna ādjia māwā osīdaa bĀA

§ 4:11 Salmo 118:22; Luca 20:9-19. * 4:25 BĀ Jauredeba. Griego bedeade ācĀrĀ cartade maĀra neēa. BĀ nezoca Davī. Griego bedeade ācĀrĀ cartade idjaba “dai drōāenabema” bĀ bĀA. † 4:26 Salmo 2:1-2. Idjia dadjirā Boroda bĀda. MaĭgĀba jara bĀA “idji Crito.” ‡ 4:27-28 Herode. Maĭ Herodera Antipa trĀ jarabadjidada. Nezoca. Maĭ bedeaba idjaba jara bĀA “Warra.”

naēna crīcha bāda quīrāca. BΛra bio ΛbΛa bΛ bērā naēna bΛsia ādjia māwā odamārēā.

²⁹ Dai Boro, acΛdua sāwā ādjirāba dairāra waraga panΛda. Sozarrada dairā bΛ nezocarāa diadua bΛ bedeara ne wayaa neē jarađi carea.

³⁰ BΛ ΛbΛa sida diadua cacua biē beara biabidi carea idjaba bΛ nezoca jipa bΛ Jesu trΛneba ne ununacada ođi carea.–

³¹ Ācōrēa iwīdipedadacarea ādji duanΛ dera uresia. Małne jūmarāda Ācōrē Jauredeba duanesidaa. Małba Ācōrē bedeara ne wayaa neē jara duanesidaa.

Ananía Sapira sida beupeđada

³² Mał ewaride Jesu iĵā beara abari crīchadeba, abari sodeba ābaa bia duanasidaa. Ni ababba jarađaca basía idjia ne erobΛra ababe idjideda, ātebΛΓΛ ādjia erobeaba dji carebabadjidaa.

³³ Jesuba diabuedarāba Ācōrē ΛbΛadeba dadji Boro Jesu łrēbadadebemada ebuda jaradiabadjidaa. Idjaba Ācōrēba idji biadeba djabarāra bio carebabadjia.Š

³⁴⁻³⁵ Mał bērā ādjirā tāēna ne neē beara neē basía. Ējūā erobeaba ādji ējūāra nēdobuebadjidaa idjaba de erobeaba ādji dera nēdobuebadjidaa. Nēdobuepadeba dji paratara Jesuba diabuedarāmaa edebadjidaa cawa jedecadamārēā. Djaba aba ne neē bebΛΓΛde parata diabadjidaa.

³⁶ Małne ēberā Jose abadada ādjirā ume basía. Jesuba diabuedarāba idjira trΛ basídaa Bernabe. (Bernabe trΛba jara bΛa “Sobiabibari Warra.”) Idjira Levideba yōna basía. Chipre druade tosidaa.

³⁷ Mał Bernabeba ējūāda nēdobuepeđa dji paratara Jesuba diabuedarāba cawa jedecadamārēā edesia.

5

¹ Idjaba ēberā Ananía abadada basía.* Idji quimara Sapira abadjidaa. Ādjia bida ējūāda nēdobuesidaa.

² BaribΛrΛ Ananíara dji quima ume bedea audapeđa dji paratara jūma diaē basía. Māwāmīna Jesuba diabuedarāba cawa jedecadamārēā diabΛΓΛde jūma diabΛrΛađa asia.

³ Małne Pedroba jarasia:

–Ananía, bΛa ĵcārē cārēā diaurura bΛ sode idu eda wābisi? BΛa Ācōrē Jaurea sewada o bΛa. BΛ ējūā nēdobueđadebema paratara łcΛrΛ mērā erobΛa.

⁴ Jāl ējūāra ĵbΛrēč basica? Nēdobuepeđa dji parata sida ĵbΛrēč basica? Jūma dia quīrīāē basibΛrΛ ĵcārē cārēā jāwā bΛ sode sewa oida crīchasi? BΛa ēberāa sewa oē basía, ātebΛrΛ Ācōrēa sewa osia.–

⁵ Mał ūrīside Ananíara abeđa beu baesia. Małnebema ūrīpeđadara bio ne wayasidaa.

⁶ Małbe łcΛrΛ cūdrarāba dji bēwārāra wuaba bΛradapeđa tΛbaride edesidaa,

⁷ Dārāēne Ananía quima Sapirada jūesia.† Idjia Ananía sāwānada adua basía.

⁸ Pedroba idjía iwīdisia:

Š 4:33 Ācōrēba idji biadeba djabarāra bio carebabadjia. Mał bedeaba idjaba jara bΛa “jūma ēberārāba Jesu iĵā beara wayabadjidaa.” * 5:1 Mał Ananíara ababe nał capitulo 5de odja bΛa. Capitulo 9de, 22de bida dewara Ananíanebemada bΛ bΛa. Idjaba capitulo 23de dewara Ananíanebemada bΛ bΛa. † 5:7 Dārāēne. Griego bedeade bΛ bΛa: “Hora ūeba babΛrΛde.”

-Māla jaradua ¿bārā ējūāra nēdobuesidaca bΛ quimaba parata enena quīrāca?-

Sapiraba panusia:

-Māē, jālgΛ nēbΛade nēdobuesidaa.-

⁹ Maλ bērā Pedroba jarasia:

-Bārāra ¿cārē cārēā sewa odi carea bedeā ausida dadji Boro Jaureba sāwā oi cawaya? ¡AcΛdua! BΛ quima tΛbaride wā pananada awuá zebΛdaa. Ara nawena bΛ sida tΛbaride ededia.-

¹⁰ Ara maλ jarabΛrΛde idjira Pedro jīrū caita beu baesia. Cūdrarā eda jūēbΛdade unusidaa idjira beu tabΛda. Maλne dajadaa ededapeda dji quima caita tΛbarisidaa.

¹¹ Maλ carea djabarāra, jūma maλnebema ūrīpedada sida ne wayasidaa.

Jesu ijā beaba ēberārā zocārā biabipedada

¹² Maλ ewaride Jesuba diabuedarāba ne ununacada zocārā ocuabadjidaa. Māwā cawabisidaa Ācōrēra ādjirā ume bΛda. Abari crīchadeba jūma djabarāda Ācōrē de droma mōgaraba auđu jūrā ca bΛ edaare ābaa dji jΛrebadjidaa. Dji jΛre pananama Salomoλ abadaa.

¹³ Djabarā awara ne wayaaba ni abaΛda ādjirā ume pananaē basía, baribΛrΛ zocārāba ādjirānebemada bia bedeā duanasidaa.

¹⁴ Maλne zocārā umaquīrārāba wērārā bida dadji Borora ijāsidaa. Māwā idji ijā beara yō wāsidaa.

¹⁵ Jesuba diabuedarāba ne ununacada zocārā o panΛ bērā ēberārāba cacua biē beada o icawa cΛdeba wa jueporode bΛbadjidaa Pedro wāyā wābΛrΛde idji cacua jaureba waramārēā.

¹⁶ Zocārā ēberārā Jerusaleλ caita bea purudebema bida cacua biē beada, jai bara bea sida ādjimaa edebadjidaa. Maλbe jūmarāda biacuabadjidaa.

Bajānebema nezocaba Jesuba diabuedarā ēdrΛ bΛda

¹⁷ Jesuba diabuedarāmaa zocārā wā panΛ carea sacerdote dji dromada, jūma saduceorā idjiare bea sida sode biē duanesidaa.

¹⁸ Maλ carea Jesuba diabuedarāra jidadapeda preso bΛcuasidaa.

¹⁹ BaribΛrΛ ara maλ diamasi dadjirā Boro nezoca bajānebemaba dji eda wābadara ewapeda ādjirāra ēdrΛ basía. Maλbe jarasia:

²⁰ -Ācōrē de dromanaa wānapeda ēberārāa dadji zocai bai djiwididebemada jaradadua.-

²¹ Ādjia ūrīpedadara ijāsidaa. Nurēma diapeda Ācōrē de dromanaa wānapeda jaradia panesidaa. Maλmisa sacerdote dji dromaba, idji ume duanΛ bida jūma Israelēbema drōārā dji dromarāda trāsidaa ābaa dji jΛredi carea. Maλne Ācōrē de dromanebema zarrarāda preso bΛbada dedaa wābisidaa Jesuba diabuedarā jΛrΛde wānamārēā.

²² BaribΛrΛ zarrarāra preso bΛbada dede jūēsidade ādjirāra ununaē basía. Maλ bērā jēda jarade wāsidaa.

²³ Zarrarāba dji dromarāa nāwā jarasidaa:

-Dairāba preso bΛbada dera bio jūātΛrΛ bΛda idjaba zarrarāda dji edaa wābadaza panΛda unusidaa, baribΛrΛ ewa acabΛdade ni abaΛda ununaē basía.-

²⁴ Maλ ūrīsidade Ācōrē de dromanebema zarrarā boroba, sacerdoterā bororā bida cawa crīchadaē basía idjaba cawadaē basía mamaΛba ltaā cārēda sāwāida.‡

‡ 5:24 Sacerdoterā bororā. Griego bedea de acΛrΛ cartade naλ sida bΛ ba: "Sacerdote dji droma."

25 Māwā duanane ēberāda eda zepeda jarasia:

–jBārāba preso bΛpedadarāba Ācōrē de droma dajada jaradia panΛ!–

26 Maλ ūrīsideade Ācōrē de dromanebema zarrarāra, ādji boro sida Jesuba diabuedarā jarΛde wāsidaa. BaribΛΓΛ enebΛdade biē odaē basia. Wayasidaa puruba ādjida mōgaraba tabari beadida.

27 Enenapeda dji jΛre duanΛ quīrāpita nūmasidaa. Maλbe sacerdote dji dromaba ādjirāa jarasia:

28 –Naēna dairāba bio jarasidaa bārāba jāλ ēberā trλneba waa jaradi-arānamārēā. BaribΛΓΛ bārāba jūma Jerusaleλnebemarāa jaradia panΛa. Maλ awara jāλ ēberā beapedada carea daidrΛ bedeade bΛ quīrīā panΛa.–

29 Maλne Pedroba, Jesuba diabuedarā waabemarā bida panusidaa:

–Ēberārāba jara panΛ cāyābara Ācōrēba jara bΛdrΛ tjanida panΛa.

30 Bārāba Jesura crude cachi beasidaa.^S BaribΛΓΛ bārāba beapedadara dadji drōā naēnabemarā Ācōrēba lrēbabisia.

31 Ācōrēba Jesura dadjirā Boroda bamārēā idji jΛwa araare bΛsia. Idjaba dadji ĒdrΛ Edabarida bΛsia. Idjidēba israelerāba cadjiruara igaradapeda waya Ācōrēmaa poya zedīa. Māwāra ādjirāba cadjiruara opedadara Ācōrēba quīrādoaya.

32 MaλgΛdebemada dairāba ebuda jarabadaa. Ācōrē Jaure bida abarida jarabaria. Ācōrēba idji Jaurera idji tjanbΛdarāa diabarīa.–

33 Maλ ūrīsideade dji dromarāra bio quīrūsidaa. Maλba Jesuba diabuedarāra bea quīrīā panesidaa.

34 Maλne pariseo Gamaliel abadada basia. Maλ Gamalielera judiorā ley jaradiabari dji droma basia. Jūmarāba idjira bio waya panasidaa. Gamaliel-era piradrΛpeda Jesuba diabuedarāra dajadaa edebisia.

35 Maλbe dji dromarāa jarasia:

–Achirā Israeldebema, bārāba maλ ēberārā sāwā odidebemada bio crīchadadua.

36 Ēberā Teudā sāwānada quīrānebadadua. Maλra dārāé bΛa. Maλ ēberāba ara idjida dji dromaana abadjia. Maλ bērā cuatrociento ēberārāba idjira ēpēsidaa. BaribΛΓΛ romanorāba idji beasidaade jūma idji ume nībapedadara memenesidaa. Maλbe jūma idjia oi crīcha badara jōsia.

37 Māwānacarea Romanebema boroba jūmarāda juachabisia. Maλ ewarīde ēberā Juda Galiledebemada basia. Maλ Judaba ēberārāra zocārā idji ume eronībasia. BaribΛΓΛ romanorāba idji beasidaade jūma idji ume nībapedadara memenesidaa.

38 Maλ carea mΛa jaraya: naλgΛ ēberārāra idu bΛdadua. Ādjirāra biē orānadua. Ādjia o panΛra, ādjia oi crīcha panΛ sida ara ādji crīchadeba ze bΛbΛΓΛ, dārāéne jūma jōya.

39 BaribΛΓΛ Ācōrēba obi bΛbΛΓΛ, bārāba poyadaēa. Maλ bērā quīrācuīta beadadua Ācōrē ume djōna amaaba.–

Gamalielba jaradara jūmarāba tjanāsidaa.

40 Maλbe Jesuba diabuedarāra wayacusa edaa trλsidaa. Soaba ubidapeda ādjirāa jarasidaa waa Jesu trλneba ēberārāa bedearānamārēā. Maλbe ēdrΛ bΛsidaa.

41 Ara maλda Jesuba diabuedarāra dji dromarā ābaa jΛre panΛmaλba bΛsrīda wāsidaa. Cawasidaa Ācōrēba ādjirāra bia unusida, Jesu tjan panΛ carea idu bia mīgabida bērā.

⁴² Ācōrē de droma dajadaare, ēberārā deza bida ādjirāba ewariza chu-peadaē Jesucritodebemada jaradiabadjidāa. Ebuḍa jarabadjidāa Jesura Ācōrēba ēdraḷ edabari diai jaraḍada.

6

Djabarā carebabadarā siete edapedada

¹ Maḷ ewariḍe Jesu iḷā beara auḍuara yō wāsidaa. Maḷne griego bedeaḍe bedeadabada hebreo bedeaḍe bedeadadara biē jara panesidaa. Jarasidaa djabarāba pēdra wērārā ewariza carebabadade ādji pēdra wērārāda carebaḍacada.

² Maḷ carea Jesuba diabueda doce panḷba jūma Jesu iḷā beara ābaa jḷaredapeda nāwā jarasidaa:

–Bia ḷḷēa dairāba Ācōrē bedea jaradia panḷra idu ḷḷḍida ababe pēdra wērārā carebaḍi carea.*

³ Maḷ bērā djabarā, bārānebema siete ēberārā jipa beada edaḍadua. Ādjira Ācōrē Jaureḍeba beaḍida panḷa idjaba crīcha cawa beaḍida panḷa. Maḷḷarāra dairāba ḷḷḍia pēdra wērārā, dewarārā sida carebadamārēā.

⁴ Māwā osidara dairāba poya biara Ācōrēa iwidi panania idjaba idji beḍeara jaradia panania.–

⁵ Ādjira jarapedadara jūmarāba bia ūrīsidaa. Maḷ bērā Estebaḷda edasidaa. Maḷ Estebaḷba Jesura bio iḷā basia; Ācōrē Jaureḍeba basia. Idji awara Pelipeda, Procoroda, Nicanōrda, Timoḷda, Parmenada, idjaba Nicolás Antioquía puruḍebemada edasidaa.† Maḷ Nicolára griego basia baribḷraḷ judio quīrāca ḷabadjia.

⁶ Djabarāba maḷḷarāra Jesuba diabueḍarāmaa edesidaa. Maḷbe Jesuba diabueḍarāba Ācōrēa iwidiḷadade jḷwada ādjirā ḷrḷ ḷasidaa Ācōrēba quīrā ḷada oḍamārēā.

⁷ Maḷne djabarāba bedea ḍadji Boro Jesuḍebemada auḍuara jarasidaa.‡ Māwā Jesu iḷā beara Jerusaleḷne auḍuara yōsidaa. Maḷ awara zocārā sacerdoterā bida iḷāsidaa.

Estebaḷ dji bororāmaa edepedada

⁸ Ācōrēba idji biadeba Estebaḷra bio careba basia. Idji ḷḷlara Estebaḷa diasia ne ununaca waiḷḷada ēberārā tāēna o ḷamārēā.

⁹ Maḷne ḷCARḷA judiorā Cirene druadebemada idjaba Alejandria puruḍebemada panasidaa. Ādjirā dji jḷrebada dera “Nezoca Ēdraḷpedadarā” abadjidāa. Dewara judiorā Cilicia druadebemada idjaba Asia druadebema sida panasidaa. Jūma maḷ judiorāra Estebaḷ ume caicaya duanesidaa.

¹⁰ Baribḷraḷ ādjirāba Estebaḷra poyadaē basia, idjira Ācōrē Jaure necawaadeba bedeadadji bērā.

¹¹ Maḷ carea ādjirāba ḷCARḷA ēberārā paratada diasidaa nāwā sewa oḍamārēā:

–Daiba ūrīsidaa jāḷ ēberāba Moisedebemada, Ācōrēnebema sida biē bedea ḷada.–

* **6:2** Pēdra wērārā carebaḍi carea. Griego bedeaḍe ḷḷ ḷaa: “Djārā ne cobigadi carea” wa “parata cawa jedecadi carea.” † **6:5** Maḷ Pelipeḍebemada unubadaa Hecho 8:4-13, 26-40de, 21:8-9de bida. Idjira Jesuba diabuedaē basia. Idjira biara trḷ jarabadjidāa “Griego Pelipe” wa “Pelipe, bedea bia jarabari.” ‡ **6:7** Bedea ḍadji Boro Jesuḍebema. Griego bedeaḍe ḷḷ ḷaa “Ācōrē bedea.”

¹² Māwā ādjirāba puruda, judio dji dromarāda, judiorā ley jaradiabada sida quīrūbigasidaa. Maļ carea Estebaļra jidadapeda judiorā dji bororā ābaa jare duanλmaa edesidaa.

¹³ Maļne sewa jarađamārēā λCλΓλ ēberāda mamaa edesidaa. Maļgarāba nāwā jarasidaa:

–Jāļ ēberāba Ācōrē de dromanebemada, dadjirā leyđebema sida biē beđea babaria.

¹⁴ Idjia jarasia Jesu Nazaređebemaba Ācōrē de dromara ārīda idjaba Moiseba jaradia bāđara quīrā awara oida. Idjira māwā beđea bλda daiba ūrīsidaa.–

¹⁵ Jūma dji bororā mama chūmeaba Estebaļ acλbλdade unusidaa idji quīrāra bajānebema nezoca quīrādarra quīrāca bλda.

7

Estebaļba Moise, Ācōrē sida biē jaracaada ada

¹ Maļne sacerdote dji dromaba Estebaļa iwidiisia:

–¿Ādjia jara panλra wārāca?–

² Estebaļba nāwā panusia:

–Mļ djabarā judiorā, mļ bororā, mļ djuburia mļ beđeada ūrīnada. Dadjī drōā naēnabema Abrahaļ wadi Mesopotamia druade bāsīde Haraļ puruđe bađe wāi naēna Ācōrē dji Droma bλra idjima odjasia.

³ Ācōrēba idjia jarasia: “Bλ druara, bλ ēberāra sida amepeda wādua. Mļa druada bļa acλbiya mamaa wāmārēā.”*

⁴ Ara maļda Abrahaļra caldeorā druadebemada ēdrλpeda Haraļne bađe wāsia. Abrahaļ zeza jaidadacarea Ācōrēba Abrahaļra idi dadjirā duanλ druadaa enesia.†

⁵ BaribλΓλ Ācōrēba Abrahaļa naļ druade ējūāra ni maārī bida diaē basia. ĀtebλΓλ wārāneba jarasia idjia, idjideba yōbλdarāa bida naļ druara daida.‡ Ācōrēba māwā jarasia Abrahaļba wadi warra neē bāsīde.

⁶ Idjaba Ācōrēba Abrahaļa jarasia idjideba yōbλΓλ purura djārā druade baida, mama djārā nezocarāda beađida, idjaba maļ ēberārāba ādjirāra cua-trociento poa biē eropanida.

⁷ BaribλΓλ Ācōrēba Abrahaļa nāwā jarasia: “Ādjirā zoca eropanλ purura mļa cawa oya. Māwānacarea bλ purura ēdrλpeda naļ druade mļa bia beđeadia.”§

⁸ Maļbe Ācōrēba Abrahaļa jarasia jūma idjideba yōbλdarāda cacua wēāgođida panλda Ācōrēneda cawabiđi carea.* Maļ bērā idji warra Isa todacarea ocho ewari bλde dji warrara cacua wēāgosia.† Isaba idji warra Jacobora abari quīrāca osia. Jacoboba idji doce warrarā sida abari quīrāca osia.

⁹ Māwānacarea Jacobo warrarāba ādji djaba Jose ume biē panλneba idjira nēđobuesidaa Egipto druade nezocada bāmārēā.‡ BaribλΓλ mama Ācōrēra idji ume basia.

* 7:3 Genesi 12:1. † 7:4 Genesi 11:31neba aba 12:9đaa. ‡ 7:5 Genesi 12:7; 13:15; 15:17-18; 17:8. § 7:7 Genesi 15:13-16. * 7:8 Genesi 17:4-14. Maļgλdeba Estebaļba jara basia israelerāba ādjirā de droma neē pananamīna ādjirāra Ācōrē puru basida. † 7:8 Genesi 21:3-4. ‡ 7:9 Genesi 37:26-28. Maļgλdeba Estebaļba jara bλā Ācōrēba Josera israelerā carebai carea diabueđamīna ādjirāba idjira igarasidada. Ara maļ quīrāca Jesuda, Ācōrēneba beđeabadarā sida igarasidaa.

10 Maḷ bēṛā jūma idji bia mīga ḅadebemada Ācōrēba ēdra ḅasia. Idjia necawaada diasia Egiptodebema boroba bia unumārēā. Maḷ bēṛā dji boroba Josera idjiarebemada ḅasia. Māwā Egiptora idjaba dji boro ēberārā sida Jose jawaeda panesidaa. §

11 Maḷ ewaride Egipto druađe, Canaaḷ druađe bida jarrabada zesia. Maḷba jūmarāda bia mīga duanasia. Maḷ bēṛā Jacobo warrarāba trigoda nēdo quīrīā pananamīna ununaē basia.

12 Maḷne Jacoboba ūrīsia Egipto druađe trigora barada. Maḷ carea idji warrarāra mamaa trigo nēdode diabuesia. * Maḷra ādji naārā wāpedada basia.

13 Wayacusa wāsidade Joseba idji djabarāa cawabisia idjira ādji djabada. † Māwā Egiptodebema boroba Jose ēberārāra cawasia.

14 Maḷbe Joseba idji zeza Jacobora, jūma idji ēberārā sida idji ḅama enebisia. Ādjirāra 75 panasidaa. ‡

15 Māwā Jacobora Egipto druađe jūesia. Mama dārā ḅapeda jaidasia. § Idji warrarā sida mama jaidasidaa.

16 Maḷbe ādjira Siqueḷ puruḅaa edesidaa. Mama beuda tabaribada uriade ḅasidaa. Maḷ uriara Abrahaḷba Hamo warrarā nēdoda basia. *

Estebaḷba Moise bia jarada

17 Ācōrēba Abrahaḷ ume beḅea ḅadara dārāéne oida basia. Maḷ ewaride israelerāra Egipto druađe isabe yōḅada bēṛā zocārā panasidaa.

18 Baribaḷa dewarada Egiptodebema boroda besia. Maḷgḅa Joseḅebemada adua basia.

19 Maḷ carea dadi purura cūrūgapeda bio biē osia. Ādji warrarā djiwidi todara ogo igarabisia beudamārēā. †

20 Maḷ ewaride Moiserā tosidaa. Idjira bio quīrāwārēā querasia. ‡ Djibarirāba ādji dede jedeco ūbea waga eropanasidaa.

21 Baribaḷa dji warra zaque āyā ḅasidade Egiptodebema boro cauba unupeda idji warra ara quīrāca daupesia. §

22 Māwā ḅade Egiptodebema ne cawa beaba Moisea ādji crīcha cawaara jūma jaradiasidaa. Māwā idjira crīcha cawaḅeba beḅeabadjia idjaba ne waibada obadjia.

23 Moise cuarenta poa baside idji ēberārā israelerā acade wāida crīchasia.

24 Wābaḷade unusia Egiptodebemaba Israeldebemada aba biē o ḅada. Maḷ carea Moiseba Israeldebemara carebađe wāsia. Maḷne idjia Egiptodebemara beasia Israeldebema biē o ḅa carea.

25 Moiseba crīchasia israelerāba cawadida idjideba Ācōrēba ādjirāra ēdra ḅaida. Baribaḷa ādjirāba cawadaē basia.

26 Nurēma Moiseba unusia israelerāda umé djō panada. Ādji ibiadamārēā nāwā jarasia: “j̄bārāra abari purudebema! ¿Cārē cārēā jāwā djō pan?”

§ 7:10 Genesi 41:37-46. * 7:12 Genesi 42:1-3. † 7:13 Genesi 45:1-16. ‡ 7:14 Genesi 45:9ḅeba aba 47:12ḅaa. Genesi 46:27ḅe hebreo cartade jara ḅaa Jacobo ēberārāra 70 duanada. Baribaḷa traduccioḷ drōā griego beḅade ḅade jara ḅaa 75 duanada. Estebaḷba griego cartadeba nēbaḷa ḅaa.

§ 7:15 Genesi 49:33. * 7:16 Wārāda Hamo warrarā ējūāra Jacobobaḷa nēdosia. Maḷ ējūāra Siqueḷ purude basia (Genesi 33:19). Abrahaḷba beuda tabaribada uria Hebroḷ caita ḅada nēdosia. (Genesi 23:15-18). Jacobora maḷ uriade tabarisidaa (Genesi 50:13). Josera Siqueḷne tabarisidaa (Josue 24:32).

† 7:19 Exodo 1:8-22. ‡ 7:20 Bio quīrāwārēā querasia. Maḷgḅa idjaba jara ḅaa “Ācōrēba idjira bio

bia unusia.” § 7:21 Exodo 2:1-9.

²⁷ BaribΛΓΛ dji puo badaba Moiserā tΛ chātapeda jarasia: “¿Caiba bΛra dai boroda bΛsi? ¿Caiba bΛra dai cawa obarida bΛsi?”

²⁸ ¿MΛ sida bea quĩrĩā bΛca Egiptodebema nuena beada quĩrĩāca?”

²⁹ Maλ ũrĩside Moiserā mĩrũ wāsia.* Maλbe Madiaλ druade druā āibema quĩrĩāca badadjia. Madiaλne bΛde warrada umé unusia.

³⁰ Cuarenta poa badacarea ewarī aba Moiserā ējũā pōāsa ewaraga bΛde Sinai eya caita basia. Maλne bajānebema nezocada bacuru zaque uruga nũmane idjima odjasia.†

³¹ Moiseba maλ unuside cawa crĩchaē basia. Maλ carea caitaara wāsia biara acāi carea. Maλne Ācōrē bedebabΛda ũrĩsia.

³² Ācōrēba idjia nāwā jarasia: “MΛra bΛ drōā naēnabemarāba ĩjā panana Ācōrēa. Abrahaλba, Isaba, Jacobo bida mΛra ĩjā panasidaa.”‡ Maλ ũrĩside Moiserā ne wayaaba ure nũmesia. Maλba araa acāida waya basia.

³³ Maλne dadji Boroaba Moisea jarasia: “Naλ eyade bΛra mΛ quĩrĩpita bΛ bērā bΛ ĩrũne jΛ bΛra ērĩdua.

³⁴ MΛa unu bΛa mΛ purura Egipto druade bio bia mĩga bΛda. Idjaba mΛa ũrī bΛa āduba mĩa sopua beeda panΛda. Maλ bērā mΛra ze bΛa ādjirā ēdrΛ bΛi carea. MΛa bΛra Egiptoāa diabueya.”§

Judiorāba Moise igarapedada Estebaλba jarada

³⁵ Israelerāba Moiserā igarasidaa. Idjia nāwā jarasidaa: “¿Caiba bΛra dai boroda bΛsi? ¿Caiba bΛra dai cawa obarida bΛsi?”* BaribΛΓΛ ara maλ Moiserā Ācōrēba Egiptodaā diabuesia israelerā boroda bamārēā idjaba ādjirāra mamaλba ēdrΛ edamārēā. Moiseba bajānebema nezoca bacuru zaque uruga nũmane odjada bΛbadeba māwā osia.

³⁶ Moiseba zocārā ne ununaca o bΛdeba dadji drōā naēnabemarāra Egiptodebemada ēdrΛ enesia. Pusa Purruade ne ununacada osia bia chāni carea. Idjaba cuarenta poa ējũā pōāsa ewaraga bΛde bida ne ununacada obadjia.†

³⁷ Ara maλ Moiseba israelerāa jarasia: “Dadji Boro Ācōrēba mΛ diabueda quĩrĩāca idjideba bedebabarida aba bārāmaa diabueya. Maλ ēberāra bārā purudebema baya. Idjia jarabΛrΛra ĩjānadua.”‡

³⁸ Idjaba Moiserā ējũā pōāsa ewaraga bΛde jũma israelerā ume basia. Mama Sinai eyade idjira bajānebema nezoca ume bedesia. Bedea dadji sāvā beadida panΛnebemada edapeda dadji drōā naēnabemarāa jarasia.

³⁹ BaribΛΓΛ Moiseba jaradara dadji drōā naēnabemarāba ĩjā quĩrĩānaē basia, ātebΛΓΛ idjira igarasidaa. Egipto druadaa jēda wā quĩrĩā panasidaa.§

⁴⁰ Moise eyade baside ādjirāba Aarōā jarasidaa: “Jāλ Moiseba dairāra Egiptodeba ēdrΛ enesia. BaribΛΓΛ idji sāvānada cawadaēa. Maλ bērā dairā nocodaā edemārēā ācōrēda odua.”*

⁴¹ Ara maλda ādjirāba paca zaque zaca bΛda osidaa. MaλgΛa animarāda babue diasidaa. Maλne ādji jΛwaba opedaāda carea bΛsrīda ewarīda osidaa.†

* **7:29** Exodo 2:11-21. † **7:30** *Bajānebema nezoca.* Antiguo Testamento de Ācōrē odjabΛrΛde edaude bΛ bΛa “bajānebema nezoca.” Versículo 31-34 de ebuada bΛa ĀcōrēdrΛ beeda bΛda. ‡ **7:32** Exodo 3:1-6.

Sinai eyara idjaba Horeb abadaa. § **7:34** Exodo 3:7-10. * **7:35** MaλgΛdeba Estebaλba jara basia israelerāba Moise igarapedada quĩrĩāca Jesuda, Ācōrēneba bedebadarā sida igarasidaa. † **7:36** Exodo 7:3; 14:21-22; Numero 14:32-33. ‡ **7:37** Deuteronomio 18:15,18. *Idjia jarabΛrΛda ĩjānadua.*

Maλra griego bedeaēde ācΛrΛ cartade neēa. § **7:39** *Egipto druadaa jēda wā quĩrĩā panasidaa.* Griego bedeaēde maλba idjaba jara bΛa: “Egiptorā ācōrēda ēpē quĩrĩā panesidaa.” * **7:40** Exodo 32:1.

† **7:41** Exodo 32:2-6.

⁴² Mañ carea Ācōrēba ādjirāra igarapeda dewara ācōrēda idu ēpēbisia. Mañne ādjirāba bajāne unubadarāa bia bedeā panesidaa. Mañnebemada Ācōrēneba bedeabadarā cartade nāwā ḅḷ ḅḷa:

Israelerā, bārā cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga ḅḷde duanasidade ḷani-marāda mḷa babue diabadjidaca?

⁴³ ḷMāwāēā! Āteḅḅḷḷ ācōrē Moloc abada wua deda jira edebadjidaa idjaba bārā ācōrē Repaḷ abada chīdau zaca oda sida edebadjidaa.

Mañra ara bādji ḷḷwaba osidaa ādjīa bia bedeadi carea. Mañ carea mḷa bārāra Babilonia drua wagaa ḷaretaya.‡

Estebaḷba Ācōrē de dromanebema jarada

⁴⁴ Ējūā pōāsa ewaraga ḅḷde dadji drōāenabemarāba Ācōrē wua deda eronībadjidāa. Mañ wua deba cawabisia Ācōrēra ādjirā ume ḅḷada. Ācōrēba Moisea wua dera obisia idjīa unubida quīrāca.

⁴⁵ Māwānacarea ādjideba yōpedadarāba wua dera eropanasidaa. Josue ādji boro baside wua dera naḷ druaḷdaa enesidaa. Mañ ewaride dewara puru naḷ druade ḅeada Ācōrēba dadji drōāenabemarā quīrāpita āyā ḷarecuasia. Māwā naḷ druara jūma jārsīdaa.§ Ācōrē wua dera Davi ewaride waḷibida naḷ druade ḅasia.

⁴⁶ Jacobo Ācōrēba Davira bia unusia. Daviba Ācōrēa iwīdisia idji itea de biada oi carea.*

⁴⁷ Mañ dera idji warra Salomōḷba osia.†

⁴⁸ Baribḷḷḷ Ācōrē dji Dromaara ḅḷra ḷḷwaba oda dede ḅacaa. Ācōrēneba bedeabariba cartade nāwā ḅasia:

⁴⁹ Mḷ chūmebarira bajāa. Naḷ ējūāra mḷ jīrū ḅḷbarīa.

Bārāba ḷcārē deda mḷ itea odi? ḷSāma mḷra ḷnāūbīdi?

⁵⁰ ḷMḷa ara mḷdji ḷḷwaba ne jūmada osīēca?‡

Judiorāba Ācōrē ḷjānaca Estebaḷba jarada

⁵¹ ḷBārāra cḷwḷḷḷ zarea tabeaa! ḷSodeba ḷjānacaa!§ Ācōrē bedeāra ūrī quīrānacaa. Ācōrē Jaureba jara ḅḷra bārāba ewariza igarabadaa. Ara bādji drōāenabemarā quīrāca panḷa.

⁵² Ādjirāba Ācōrēneba bedeabadarāda biē odi carea jūma ēpēsidaa. Ēberā Jīpa ḅḷ zeī jarapedadarā sida beabadjidāa.* Ara mañ quīrāca bārāba maḷḷḷ Ēberā Jīpa ḅḷra jīdadapeda beasidaa.

⁵³ Ācōrēba idji leyra bajānebema nezocarāneba bārāa diadāmīna ḷbārāba ḷjā odācaa!–

⁵⁴ Mañ bedeā ūrīsidade judiorā bororāra Estebaḷ ume bio quīrūḅḷdaba ādji quīdara cḷḷḷḷabisidaa.

⁵⁵ Māwā duanane Estebaḷra Ācōrē Jauredeba ḅasia. Bajānaa acḷḷḷḷḷde Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroada idjaba Jesura Ācōrē ḷḷwa araare nūmḷda unusia.

⁵⁶ Mañne Estebaḷba nāwā jarasia:

‡ 7:43 Amos 5:25-27. § 7:45 Josue 21:43-45. * 7:46 2 Samuel 7:1-16. † 7:47 2 Cronica 3:1-2. ‡ 7:50 Isaia 66:1-2. Estebaḷba jara ḅḷa Ācōrē de dromanebemada biē jarada carea bedeā neē ḅada. Davibḷḷḷ de dromada obi quīrā ḅasia Ācōrē itea. Ēberārābḷḷḷ Ācōrēra dede eḷa wagaya panḷa. § 7:51 Sodeba ḷjānacaa. Griego bedeade “so wēāgoē tabea” ḅḷ ḅḷa. * 7:52 Isaia 53:11; Jeremia 23:5; 33:15.

–jAcΛdadua! jMā bajāra ewa nūmada unu Ɂaa! jNaλ Djara Edadara Ācōrē jΛwa araare nūmada unu Ɂaa!–†

57 Maλ ūrīsidade ādjirāra dji cābāyā bia duanenapeda ādji cΛwΛΓara jΛwaba jūātrāsidaa. Maλne jūmarāba Estebaλra orra edasidaa.

58 Puru āyā ededapeda mōgaraba tabari jidasidaa. Idji naārā biē jara-pedadaba ādjia λrλ jλbadara ērānapeda cūdra caita ɁΛcuasidaa wagamārēā. Maλ cūdrara Saulo abadjidaa.

59 Mōgaraba tabari eropanane Estebaλba Ācōrēa nāwā iwīdisia:

–Mλ Boro Jesu, mλ jaurera edadua.–

60 Maλbe chīrāborode cobepeda jīgua jariasia:

–Mλ Boro, naλgλ ēberārāra bedeaɁe ɁArādua naλ cadjirua o panΛ carea.–

Māwā bedeaɁe jaidasia.

8

1-2 Maλbe λCΛΛ Ācōrē waya beaba Estebaλra tΛbarisidaa. Idji carea jīabi ɁΛga duanesia. Maλne Estebaλ beapedadara Sauloba bia unusia.

Jesu ijā bea mīrū wāpedada

Maλ ewaride ēberārāba Jerusaleλne Jesu ijā beara bio biē o panesidaa. Maλ carea Jesu ijā beara jūma Judea druadaa idjaba Samaria druadaa mīrū wāsidaa. Jesuba diabueārādraλ Jerusaleλne panesidaa.

3 Maλne Sauloba Jesu ijā beara biē obadjia waa ijārānamārēā. Deza wāpeda umaquīrāra, wērārā sida jidacuapeda preso ɁΛbadamaa erreɁari edebadjia.

Pelipe Samaria druadaa wāna

4 BaribΛrΛ Jerusaleλneba mīrū wāpedadaba ādji wāɁadaza bedea bia Jesu-critodebemada jarabadjidaa.

5 Pelipera Samaria druade puru aɁaλdaa wāsia.* Mama jaradiabadjia Jesura Ācōrēba ēdraλ edabari diai jaradada.

6 Pelipeba jara Ɂada ūrīsidade idjaba ne ununaca o Ɂada unusidade jūmarāba quīrācuīta ūrī duanabadjidaa.

7 Zocārā ēberārā jai bara beada biacuasidaa. Maλ jairāra ādji cacuadebemada bia ēdraλcuabadjidaa. Idjaba zocārā ɁAradrΛ beada, jīrū biē bea sida biacuabadjidaa.

8 Maλ carea maλ purudebemarāra bio ɁAsrida duanasidaa.

9 Jāibana Simoλ abadada mama Ɂasia. Ara idjida dji dromada crīchabida bērā Samariadebemarāra cūrūga erobasia.†

10 Idjia jarabΛrΛra ēberārā dji eɁaara beaba, dji dromaara bea bida quīrācuīta ūrībadjidaa. Jūmarāba jarabadjidaa idjira Ācōrē ΛɁaa Droma abadada.

11 ēberārāba maλ jāibanara bio ēpē panasidaa idjia o Ɂadēba dārā cūrūga erobada bērā.

12 BaribΛrΛ Pelipeba bedea bia Jesucritodebemada idjaba Ācōrēba idji ēberārā bia pe erobΛdebemada ādjirāa jaradia Ɂabadjia. Maλne zocārā umaquīrārāba, wērārā bida ijānapeda borocuesidaa.

13 Simoλ bida ijāsia. Maλbe borocuepeda Pelipe ume nībade wāsia. Pelipeba ne ununaca waiɁaa o Ɂada Simoλba unubΛrΛde cawa crīchaē Ɂesia.

† 7:56 Estebaλba maλ bedeaɁe jariasia Jesura Ācōrēda. Marco 14:62. * 8:5 Hecho 6:5. † 8:9 Griego bedeaɁe maλ versīculoba idjaba jara Ɂaa: “Maλ Simoλba o Ɂa carea Samariadebemarāba bio cawa crīchadaē Ɂasia. Maλne ara idjida dji dromada jarabadjia.”

14 Mañne Jesuba diabuedarã Jerusaleñne beaba ùrĩsidaa Samariadebemarãba Ācōrē bedeara ĩjãsidada. Mañ carea Pedroda Juañ sida ãdjirãmaa diabuesidaa.

15 Jũenapeda Ācōrēa iwĩdisidaa ãdjirãba Ācōrē Jaureda edadamãrēã.

16 Mãwã osidaa Ācōrē Jaurera wadibida mañ djabarãmaa zeñ bađa bẽrã. Ababe dadji Boro Jesu trãneba borocuesidaa.

17 Pedroba Juañ bida Ācōrēa iwĩdibãdade ãdji jãwara djabarã ãrã bãsidada. Ara mañda Ācōrē Jaurera edasidaa.

18 Mañne Simoãba unusia Jesuba diabuedarãba ãdji jãwa djabarã ãrã bãbãdade djabarãba Ācōrē Jaurera edasidada. Mañ unuside ãdjia parata diayada asia abari quĩrãca poya oi carea.

19 Nãwã jarasia:

–Jãã bãbãda mãã diadadua, mãã bida mã jãwa baridua ãrã bãbãrãde Ācōrē Jaure edamãrēã.–

20 Baribãrã Pedroba jarasia:

–¿Mãwãra bãã crĩcha bãca Ācōrēba bari dia bãrã nẽdobadada? ;bãdji parata ume tabã uruãdaa wãdua!

21 Bã sora Ācōrē quĩrãpita jipaẽ bã bẽrã nañ trajura dairã ume ocara bãã.

22 Mañ crĩcha cadjiruara igaradua. Ācōrēa quĩrã djuburiada iwĩdidua. Āĩbẽrã mañ crĩcha cadjiruara bã sođe bãrã idjia quĩrãdoaisicada.

23 Mãã unu bãã bãrã daiba o panã carea bio sobiẽ bãda. Cadjiruaba bãrã preso erobãã.–

24 Mañne Simoãba jarasia:

–Mã carea dadjirã Boroa iwĩdidadua bãrãba jarapedadara mãwãrããmãrēã.–

25 Pedroba Juañ bida bedea dadjirã Boro Jesudebemada jarađapeda Jerusaleñnaa jẽda wãsidada. Wãbãdade Samaria druade zocãrã puru beade mañ bedea biara jara wãsidada.

Pelipe Etiopíaдебема ume bedeada

26 Mãwãnacarea dadji Boro nezoca bajãnebemada abã Pelipemaa zepeda nãwã jarasia:

–¿Piradrãdua! Jerusaleñneba Gaza purudaa wãbada odaa wãdua.– (Mañ ora ãjũã põãsa ewaraga bãde wã bãã.)‡

27 Ara mañda Pelipera wãsia. Ode nĩne ãberã Etiopía druadebemada unusia. Mañ ãberãra Etiopíaдебема boro nezoca droma basia.‡ Dji borora wẽrã basia.* Mañ nezocaba dji boro paratara jũma wagabadjia. Idjira Jerusaleñnaa wã basia Ācōrēa bia bedei carea.

28 Idji druadaa jẽda wãbãrãde idji carretade Ācōrēneba bedeabari Isaia cartada acã chũmasia.

29 Mãwã bãde Ācōrē Jaureba Pelipea jarasia: “Jari bã carreta caita nĩbade wãdua.”

30 Ara mañda araa pira wãpeda ùrĩsia dji nezocaba Isaia cartada jĩgua le chũmada. Mañne Pelipeba iwĩdisia:

–¿Bãã le bãrã cawa bãca?–

31 Idjia panusia:

‡ 8:26 Mañ ora ãjũã põãsa ewaraga bãde wã bãã. Griego bedeade mañra ebuda bãã. Āĩbẽrã jara bãsicada “Mañ ode nañ ewaride wãnacaa” wa “Gaza puru drõãne ãberãrã beadacaa.” § 8:27 Nezoca droma. Cãpũtã bedeade bã bãã “eunuco.” Mãbã jara bãã idjira cãrãta ja basida wẽrã nezoca bẽrã.

* 8:27 Dji borora wẽrã basia. Idjira “ãdji Candace” abadjidada.

-Ni abalaba jaradiaēb_{ARL} m_{LA} z_Swā cawai?-

Ma_{NE} idjia Pelipea jarasia badope_{DA} idji caita chūmemārēā.

³² Idjia Ācōrē Bedeade le badara na_{AGL} basia:

Oveja beabadamaa edebada quīrāca idjira beade edesidaa.

Dji cara t_{BARIMA} b_{ADE} oveja chupea babari quīrāca chupea besia.

³³ Idji carea ipidapeda jipa cawa odaē basia. Beapedada bēra z_{CAIBA} idji warrarānebemada poya nēb_{ARLI}?†

³⁴ Ma_{LB}e Etiopīadebema nezoca dromaba Pelipea iwīdisia:

-Ācōrēneba bedebariba nama z_{CAIDE}bemada b_{ASI}? z_{ARA} idjidebemada b_{ASICA} wa dewarādebemada b_{ASI}? M_Ā djuburia jaradua.-

³⁵ Ara ma_{ĀDA} Pelipeba ma_Ā bedeadeba bedea bia Jesudebemada jaradia besia.

³⁶ Māwā pan_{ANE} baido b_{AMA} jūēne wāsidaa. Ma_{NE} nezoca dromaba jarasia:

-Ac_{ADUA}. Nama baidoda b_{LA}. M_{ĀRA} z_{BOROCUEI}ē b_{ACA}?-

[

³⁷ Pelipeba jarasia:

-B_{LA} Jesura Ācōrē Warrada wārāda so_{DEBA} i_{JĀ} b_{LABRL}, borocueida b_{LA}.-

Ma_{NE} nezoca dromaba panusia:

-M_Ā wārāda i_{JĀ} b_{LA} Jesucritora Ācōrē Warrada.-]‡

³⁸ Ara ma_{ĀDA} idji carretara nūmebisia. Ādji umena doēdaa wānapeda Pelipeba idjira borocuesia.

³⁹ Drua zeb_{ADADE} dadjirā Boro Jaureba Pelipera āyā edesia. Nezoca dromaba idjira waa unuē basia, barib_{ARL} ode b_{ASRIDA} wāsia.

⁴⁰ Ma_{NE} Pelipera Azoto purude odjasia. Ma_{LB}e puruza bedea bia Jesudebemada jara wāsia aba Cesarea purude jūēb_{ARL}adaa.§

9

Sauloba Jesu i_{JĀNA}

¹⁻² Ma_Ā ewaride Sauloba wadibida dadjirā Boro i_{JĀ} beara quenai carea waraga babadjia. Sacerdote dji droma b_{ALMAA} wāpeda iwīdisia cartada b_{ACUA} diamārēā. Ma_Ā cartara Damasco purude judiorā dji j_{AREBADA} deza edeida crīcha basia. Cartade b_Ā basia ādjirā tāēna Jesu ode nīna umaquīrārāda, wērārā sida jidapeda Jerusale_{ĀNA} jūma edeida b_{ADA}.

³ Ma_Ā cartara edapeda wāsia. Ode nīne Damasco caita jūēb_{ARL}ade cawaēne bajāneba uruada j_{ARĀ} tēūsia.

⁴ Ma_{ĀBA} Saulora egode b_{AEBISIA}. Ma_{NE} bedeada ūrīsia. Ma_Ā bedeaba jarasia:

-Saulo, z_{CĀRĒ} cārēā m_{ĀRA} biē oi carea ēpē b_Ā?-

⁵ Ma_{NE} Sauloba iwīdisia:

-M_Ā boro, z_{BĀRA} cai?-

Dji bedeaba panusia:

-M_{ĀRA} Jesua. B_{LA} biē oi carea ēpē b_{ĀRA} m_Ā. Ara b_{ADUBA} puab_{ARL}aa cūmia ĩr_Ā t_{AGABARL} quīrāca.*

† 8:33 Isaia 53:7-8. ‡ 8:37 Griego bedeade zocārā cartade ma_Ā versicolora neēa. § 8:40 Ma_Ā Azoto purura Antiguu Testamentode "Asdo" b_Ā b_{LA}. Pilisteorā puru basia. 1 Samuel 5:1-6. Pelipera Azotodeba Cesarea purudaa wāi carea noventa kilómetro jīrūba wāida basia Mediterraneo pusa icawa.

* 9:5 Ara b_{ADUBA} puab_{ARL}aa cūmia ĩr_Ā t_{AGABARL} quīrāca. Griego bedeade zocārā cartade ma_{ĀRA} neēa.

⁶ Jãlbe piradrꞑpeda Damasco purudaa wãdua.† Jãma abalɓa jaraya bla cãrêda oida bɓda.-

⁷ Saulo ume wãbdara bio dauperasidaa. Ādjirãba bedeara ũrĩsidamĩna ni abalɓa ununaẽ basía.

⁸ Saulora egode tabapeɗa piradrꞑsia, baribɓɓa dau ogabɓɓe poya unuẽ basía. Maɓbe idji ume wãbdaba idji jɓwade jidaɗapeɗa Damascoɗaa edesidaa.

⁹ Mama idjia ewari ũbea unuẽ basia, ne coẽ basia, idjaba baido doẽ basia.

¹⁰ Damascoɗe eberã Ananía abadada basia. Maɓ Ananíaaba Jesucritora ĩjã basia.‡ Cãimocara quĩrãca idjia unusia dadjirã Boroba nãwã jarabɓɓa:

-ɓAnanía!-

Idjia panusia:

-Mɓra nama bɓa, mɓ Boro.-

¹¹ Dadjirã Boroba jarasia:

-Piradrꞑpeda Juda deɗaa wãdua. Maɓ dera O Jipa bɓa abadade bɓa. Jũesira jaradua bɓa eberã Saulo Tarsoɗebemada acɓɗe ze bɓda. Ara nawena idjia Ācõrã iwidi bɓa.

¹² Idjia cãimocara quĩrãca unusia umaquĩrã Ananía abadada idjima zepeda idji ɓrɓ jɓwa bɓbɓɓa idji dauba wayacusa unumãrẽã.-

¹³ Maɓne Ananíaaba jarasia:

-Mɓ Boro, mɓa jãl eberãnebemada ũrĩ bɓa. Zocãrãba jarabadaa Jerusaleɓne idjia bɓ eberãrãra bio biẽ o bɓda.

¹⁴ Maɓ awara sacerdote bororã trɓneba naɓ purudaa ze bɓa bɓ ĩjã beara jũma jida edei carea.-

¹⁵ Baribɓɓa dadji Boroba jarasia:

-Wãdua. Mɓa idjira edasia mɓnebemada judiorãẽa, ādjirã bororãa, idjaba israelerãa bida bedeamãrẽã.

¹⁶ Mɓa idjia cawabiya sãwã bia mĩga baida bɓda mɓnebemada bedei carea.-

¹⁷ Ara maɗda Ananiãra Saulo bɓmaa wãsia. Dji dede eɗa wãpeɗa idji jɓwara Saulo ɓrɓ bɓpeɗa jarasia:

-Djaba Saulo, dadji Boro Jesu bɓma ode odjaɗaba mɓra zebisia wayacusa bɓ dauba unumãrẽã idjaba Ācõrẽ Jaureɗeba bẽmãrẽã.-

¹⁸ Ara maɗda Saulo daudeba beɗa e quĩrãca beɗa jurrusia. Maɓne wayacusa unu besia. Maɓbe piradrꞑpeda borocuesia.

¹⁹ Maɓbeɓɓa ne copeɗa cacua ɓbɓasia.

Saulo Damasco purude bada

Saulora Damascoɗe Jesu ĩjã bea ume dãrãsia.

²⁰ Maɓne judiorã dji jɓrebada deza idjia jaradia besia Jesura wãrãda Ācõrẽ Warrada.

²¹ Jũma maɓ ũrĩbdaba cawa crĩɗadaẽ basía. Ādjirãba nãwã iwidi dua-nasidaa:

-ɓNaɓgãẽca Jerusaleɓne Jesu ĩjã beara jõbi quĩrãã baɗara? ɓNama ze bãẽca ādjirãra sacerdote bororãmaa preso edei carea?-

† 9:6 ɓɓɓa versioɓne versículo 6 nocoare naɓgãda bɓ bɓa: “Maɓbe ne wayaaba cacua ure nũmɓda Sauloba jarasia: Mɓ Boro, bɓa ɓcãrẽda quĩrã bɓ mɓa oida? Maɓne Dadji Boroba jarasia.” Baribɓɓa maɓgãra griego bedeaɗe neẽa. ‡ 9:10 Maɓgã Ananiãra naɓ capítulo 9de, capítulo 22de bida odja bɓa. Capítulo 5de dewara Ananiãnebemada bɓ bɓa. Idjaba capítulo 23de dewara Ananiãnebemada bɓ bɓa.

²² Barib_{ARL} Sauloba ewariza ebudaara cawabibadjia Jesura wārāda Ācōrēba ēdr_L edabari diai jaradada. Ma_Lba Damascodēbema judiorāba cawa crīchadaē panesidaa.

Saulo mīrū wāna

²³ Ewari zocārā badacarea judiorā Damascodēbemara Saulo beadi carea beada ausidaa.

²⁴ Ma_L carea āsa, diamasi bida dji purude eda wābadama j_Lā panasidaa. Barib_{ARL} ādjia crīcha pan_{AR}a Sauloba cawasia.

²⁵ Ma_L bē_rā diamasi Jesu ījā beaba Saulora ē wai_Blade b_Ladapeda dji puru mōgaraba auđu jūrā ca b_Ldēba uđaa puru dajada _{AR}abari b_Lsidaa.

Saulo Jerusaleānaa wāna

²⁶ Saulo jēda Jerusaleānaa wāsida Jesu ījā bea ume be quīrīā basia. § Barib_{ARL} idjira waya panasidaa. Ādjirāba ījānaē panasidaa idjia wārāda Jesura ījā b_Lada.

²⁷ Barib_{ARL} Bernabeba Saulora edesia Jesuba diabuedarāmaa. Ma_Lbe idjia nēb_{AR}asia sāvā Sauloba dadji Borora ode unusida, dadji Borora idji ume bedeadada, idjaba sāvā Sauloba Damascodē Jesudēbemada ne wayaa neē bedeadadjida.

²⁸ Māwā Saulora ādjirā ume bēsia. Ma_Lne Jerusaleāne Jesudēbemada ne wayaa neē bedea nībabadjia.

²⁹ Judiorā dji griego bedeadē bedeadarā ume Jesudēbemada bedeadadjia barib_{ARL} idjira bea quīrīā panasidaa.

³⁰ Djabarāba ma_L cawasidade Saulora Cesarea purudaa edesidaa. Mama_Ba idji puru Tarsodaa diabuesidaa.

³¹ Māwānacarea Judea druade, Galilea druade, Samaria druade bida djabarāra necai duanasidaa. Ācōrē Jauredēba biara ījāsidaa, dadjirā Boro waya pan_{AR}neba nībasidaa idjaba Ācōrē Jaure _Bladēba yō wāsidaa.

Ēberā Enea abada biada

³² Ma_L ewaride Pedrora Ācōrē ēberārā a_L nībabadjia. Ewari aba Lida purude beada a_Ldē wāsia.

³³ Mama ēberā Enea abadada unusia. Ma_L ēberāra b_{AR}adr_L b_L bē_rā ocho poa c_Ldade basia.

³⁴ Ma_Lne Pedroba jarasia:

–Enea, Jesucritoba b_{AR}a biabisia. ¡Piradr_Ldua! B_L c_Ldara bedadua.–

Ara ma_Lda Eneara piradr_{AR}asia.

³⁵ Lida purude, Saro_L ējūāne bida jūmarāba dji biadara unusidaa. Ma_L carea dadjirā Borora ījāsidaa.

Dorca ārēbada

³⁶ Ma_L ewaride Jesu ījā b_L wērā Tabita abadada Jope purude basia. Griego bedeadē idji tr_{AR}a Dorca abadjidaa.* Ma_L djabawērāba ne biada o b_{AR}abadjia. Ne neē quedeara bio carebabadjia.

³⁷ Ewari aba Dorcara cacua biē bepeda jaidasia. Ma_Lbe idjira s_{AR}gdapeda ātaarebema dejāne urraju b_{AR}sidaa.

³⁸ Jope purura Lida caita basia. Jesu ījā beaba ūrīsidaa Pedrora Lidade b_{AR}ada. Ma_L carea ēberāda umē idjimaā diabuesidaa nāwā bedea djuburiadamārēā: “Daimaa isabe zedua.”

§ 9:26 Saulora Jerusaleānaa jēda wāi naēna poa ūbea dārāsia. Galata 1:17-19. * 9:36 Tabita, Dorca. Ma_Lgarā tr_{AR}ba jara pan_{AR}a “begui.”

³⁹ Ara maŕda Pedrora ādji ume wāsia. Jūesidade idjira dji bēwārā bŕamaa edesidaa. Mama jūma pēdra wērārāda jīā duanasidaa. Ādjia Pedroa Dorcaba wua cajudada acŕbisidaa.

⁴⁰ Maŕne Pedroba jūmarāda đajadaa wābisia. Chīrāborode cobepeda Ācōrēa iwīdisia Dorca ŕrēbabimārēā. Iwīdipeđa dji bēwārāmaa acŕbŕrāde jarasia:

-Tabita, jpiradrŕdua!-

Ara maŕda idjira dau ogasia. Pedro unubrŕde ŕta chūmesia.

⁴¹ Pedroba idjira jŕwade jidapeđa ŕta nūmebisia. Maŕbe djabarāra, pēdra wērārā sida trŕcuapeđa Dorca ŕrēbadada acŕbisia.

⁴² Jūma Jope purude maŕnebemada cawasidaa. Māwā zocārāba dadjirā Borora jāsidaa.

⁴³ Maŕbe Pedrora Jopeđe dārāsia ēberā Simoŕ abadama. Maŕ Simoŕba animarā eda biya obadjia.

10

Bajānebema nezocaba Cornelioa bedeada

¹ Cesarea purude Cornelioda bāsia. Idjira Italia druadebema sordaorā boro basia.

² Maŕ Corneliora idji ēberārā sida jūma jipa beasia. Ācōrēra waya panasidaa. Cornelioa judiorā carebai carea paratada waiŕba diabadjia idjaba Ācōrēa iwīdi babadjia.

³ Ewari aba quewara ŕmādaŕ ŕtaeđa Cornelioa cāimocara quīrāca bajānebema nezocada idjima zebŕrāda ebuda unusia. Maŕba jarasia:

-jCornelio!-

⁴ Cornelioa bajānebema nezocara bio acŕpeđa ne wayaaba iwīdisia:

-jCārē, mŕ boro?-

Maŕne bajānebema nezocaba jarasia:

-Bŕa Ācōrēa iwīdi bŕra, ne neē queđe careba bŕ sida idjia bia unu bŕa idjia ne babue diabrŕ quīrāca.

⁵ Maŕ bērā Jope purudaa ēberārāda diabuedua Simoŕ Pedro abada jŕrŕde wānamārēā.

⁶ Idjira pusa icawa dewarabema Simoŕ dji animarā e biya obari dede bŕa.-

*

⁷ Bajānebema nezocara idji ume bedea bapeđa wāsia. Wānacarea Cornelioa idji nezocada umē idjaba sordaoda aba trŕsia. Maŕ sordaoba Corneliora careabadjia idjaba Ācōrēra waya bāsia.

⁸ Cornelioa ununara ādjia jūma nēbrŕpeđa Jopeđaa diabuesia.

Pedroba cāimocara quīrāca ununa

⁹ Nurēma ādji ode nīnane umatipa babođe Jope puru caita jūēbŕda basia. Maŕmisa Pedrora ŕtaarebema dejāne Ācōrēa iwīdide wāsia.

¹⁰⁻¹¹ Jarra nūma bērā ne co quīrā basia. Ne dju panŕmisa Pedroba cāimocara quīrāca unusia bajāra ewabrŕrāda. Bajāneba boroba waiŕba quīrāca bŕda edaa zebŕrāda unusia. Maŕ borobara iquīdaza jŕcaraba jŕ basia.

¹² Borobade eda quīrātanoo animarā jīrū quīmārē beada, ādji jāne wābadada, ŕbana sida beasia. (ŕcŕrŕ animarāra judiorāba cođacara panasidaa.)

¹³ Māwā bŕde Pedroba bedeada ŕrīsia. Maŕ bedeaba jarasia:

-Pedro, jpiradrŕdua. Beapeđa codua.-

* **10:6** Griego bedeade ŕcŕrŕ cartade naŕ sida bŕ bŕa: "Maŕ Simoŕ Pedroba bŕa jaraya sŕwā oida bŕda."

14 Barib_{ΛΓΛ} Pedroba jarasia:

–Māa coēa, mā Boro. Daiba codacara panada wa b_Λ quīrāpita mititia b_Λda māa cocaa.–†

15 Dji bedeaba wayacusa jarasia:

–Bārāba codamārēā Ācōrēba bia b_Λdara mititia b_Λada arādua.–‡

16 Māwā bedeab_{ΛΓΛ}da Pedroba b_Λrima ūbea ūrīsia. Maābe borobara wayacusa bajānaa wāsia.

17 Maā ununa carea Pedroba abeda cawa crīchaē besia. Wadibida maāg_Λba cārē jara b_Λda crīcha b_Λmisa Cornelioba diabuedarāba Simoā dera iwidi wānapeda dji eda wābadama jūēsidaa.

18 Ādjirāba jīgua iwidišidaa Simoā Pedro abadara maā dede b_Λ cawaya.

19 Pedroba ununara wadi crīcha b_Λde Ācōrē Jaureba idjīa jarasia: “Ēberārā ūbea pan_Λba b_Λra j_{ΛΓΛ} pan_Λba.

20 Piradr_Λpeda duāa wādua. Ādji ume wāida biē crīcharādua. Māa ādjira zebisia.”

21 Ara maāda Pedrora edaa wāsia Cornelioba diabuedarāmaa. Idjia jarasia:

–Bārāba mādr_Λ j_{ΛΓΛ} pan_Λba. ¿Cārēma ze pan_Λ?–

22 Ādjirāba panusidaa:

–Daira sordaorā boro Cornelioba diabuesia. Idjira ēberā jīpa b_Λa idjaba Ācōrēra waya b_Λa. Jūma judiorāba idjidebemada bia crīcha pan_Λba. Ācōrē nezoca bajānebemaba idjīa b_Λra idji dedaa trābisia b_Λ bedeā ūrī carea.–

23 Maābe Pedroba dede eda wābisia. Maā diamasi Pedro ume panesidaa. Nurēma Pedrora pirabaripeda ādjirā ume wāsia. Idjaba āc_{ΛΓΛ} djabarā Jopedebemada ādjirā ume wāsidaa.

Pedro Cornelio ume bedeada

24 Maā nurēma Cesareade jūēsidaa. Cornelioba idji ēberārāda, idji dji biarā sida ābaa trāna bēā idji dede jāā panasidaa.

25 Pedro dji de caita jūēsida Cornelioba araa audiabariēde wāsia. Pedro quīrāpita egode b_Λrru cobepeda bia bedeasia.

26 Barib_{ΛΓΛ} piradr_Λmārēā Pedroba nāwā jarasia:

–jPiradr_Λdua! Māra ēberāda jāwā b_Λa.–

27 Pedrora Cornelio ume bedeā b_Λda eda wāsia. Mama ēberārā zocārā duan_Λda unusia.

28 Maābe Pedroba jarasia:

–Bārāba cawa pan_Λa dai judiorāra judiorāē ume nībacara panada idjaba judiorāē dede eda wācara panada. Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba māa cawabisia ni ābaada jariāē b_Λda Ācōrē quīrāpita biē b_Λda wa idji quīrāpita mititia b_Λda.

29 Maā bēā mā nama zemārēā jaraēde wāsidaē ara maāda ne jaraē zesia. Jābē māa cawa quīrā b_Λa cārē cārēā māra trāsidaa.–

30 Maāne Cornelioba jarasia:

–Ewari quīmārē b_Λa ara naā horaca māa ne codaca ewarida o basia. Quewara āmādaū ātaēda Ācōrēa iwidi b_Λde ēberāda mā quīrāpita nūm_Λda unusia. Idjia cacuaē j_Λ b_Λra dorrodor_Λo basia.

31 Maā ēberāba māa jarasia: “Cornelio, b_Λa iwidi ba_Λdara Ācōrēba bia ūrīsia. Idjia quīrādoāē b_Λa b_Λa ne neē quedeara careb_Λbarida.

³² Mañbe ēberārāda Jopedaa diabuedua Simoḷ Pedro abadada jaḡḡade wānamārēā. Idjira pusa icawa dewarabema Simoḷ dji animarā e biya obari dede ḡḡa. Mañ Simoḷ Pedrora jūēsira idjia blāa bedeaya.†§

³³ Ara mañda mlāa ḡḡara jaḡḡbisia. Bio bia ḡḡa ḡḡara namaa zeda bērā. Nawena jūma dairāra nama Ācōrē quīrāpita duanḡḡa dadjirā Boroba blāa jarabi ḡḡada ūrīni carea.-*

³⁴ Mañne Pedroba jarasia:

-Ḳḡḡḡḡḡ mlāa cawabḡḡḡḡḡ wārāda Ācōrēba ni abaada quīrā awara ocada.†

³⁵ Ātebḡḡḡḡ puruzabema idji wayaaba jipa o beada bia unubaria.

³⁶ Ācōrēba bedeā bia Jesucritodeba idji ume ibiadidebemada israelerāa diabuesia. Mañ Jesucritora jūmarā Boroa.

³⁷ Bārāba cawa panaa jūma judiorā druade Jesudebemada nēbḡḡḡḡbadada. Naārā Galileade Juaḡba jaradia ḡḡasia ēberārā borocuedamārēā.

³⁸ Mañ ewaride Ācōrēba idji Jaureda, idji ḡḡḡḡa sida Jesu Nazaredebemaa diasia.‡ Ācōrēra idji ume ḡḡa bērā Jesuba ne biada o nīḡḡḡḡ idjaba ēberārā diauruba biē erobara jūma biabibadjia.

³⁹ Judiorā druade, Jerusaleḡ purude bida Jesuba odara daiba jūma un-
usidaa. Idjia ne biada odamīna judiorāba crude cachi beasidaa.

⁴⁰ Ara mañ Jesuda Ācōrēba ewari ūbeade ḡḡrēbabipeḡḡa ḡḡḡḡḡḡ unubisia.

⁴¹ Ācōrēba jūmarāa unubiē ḡḡḡḡa baribḡḡḡḡ dairāa unubisia mañ carea edada bērā. Idji ḡḡrēḡḡḡḡḡ dairāa idji ume ne cosidaa idjaba baido dosidaa.

⁴² Jesuba dairāa diabuesia jūma ēberārāa nāwā jaradamārēā: Ācōrēba idjira ḡḡḡḡḡa zocai beara, beupeḡḡḡḡa sida jipa cawa omārēā.

⁴³ Jūma Ācōrēneba bedeabadarāba mañnebemada bedeasidaa. Ādjirāba cawabisidaa bariduaba Jesuda ḡḡḡḡḡḡḡ, mañ ēberāba cadjirua o ḡḡḡḡḡḡa Ācōrēba idjideba quīrādoaida.-

Ācōrē Jaure judiorāēmaa zeda

⁴⁴ Pedro waḡḡḡḡḡ beḡḡḡḡ ḡḡḡḡḡḡ idji ūrī duanḡḡḡḡḡ Ācōrē Jaureda zesia.

⁴⁵⁻⁴⁶ Mañne dewara bedeade beḡḡḡḡḡ duanesidaa idjaba Ācōrēa bia beḡḡḡḡḡ duanesidaa. Judiorā Jesu ḡḡḡḡ bea Pedro ume zepedadaba mañ ūrīsīdade cawa crīchadaē ḡḡḡḡḡḡ Ācōrēba idji Jaureda judiorāēa bida diada bērā.

⁴⁷ Mañne Pedroba jarasia:

-Naḡḡḡḡ ēberārāba Ācōrē Jaurera edasidaa dadjirāba edapeḡḡḡḡḡ quīrāca. ¿Ādjirāra borocuediē panḡḡḡḡ?-

⁴⁸ Mañbe Pedroba ādjirāra Jesucrito trḡḡneba borocuebisia. Māwānacarea ādjirāba beḡḡḡḡḡ djburbiasidaa idjira ādjirā ume dārā ḡḡḡḡḡḡḡ.

11

Pedroba djabarā Jerusaleḡnebemarāa bedeada

¹ Māwānacarea Jesuba diabuedarāba, dewara djabarā Judea druade bea bida ūrīsīdaa judiorāēba Ācōrē beḡḡḡḡḡ ḡḡḡḡḡḡḡḡ.

² Mañ carea Pedro Jerusaleḡnaa wāside ḡḡḡḡḡḡ djabarā judiorāba idjira biē jarasidaa.

³ Nāwā jarasidaa:

§ 10:32 Mañ Simoḷ Pedro jūēsira idjia blāa bedeaya. Mañra griego bedeade ḡḡḡḡḡḡ cartade neēa. * 10:33 Dadjirā Boro. Griego bedeade ḡḡḡḡḡḡ cartade “Ācōrē” ḡḡḡ ḡḡḡ. † 10:34 Deuteronomio 10:16-17.

‡ 10:38 Luca 3:2-22.

–¿Cārē cārēā b̄ara judiorāé dede eda wāpeda ādji ume ne co b̄asi?–

⁴ Małne Pedroba idji māwānada ādjirāa jūma nēb̄ar̄asia.

⁵ –Jope purude b̄aside m̄la Ācōrēa iwidi b̄asia. Małne cāimocara quīrāca boroba waīb̄aa quīrāca b̄ada unusia. Małra iquidaza j̄caraba j̄l̄ b̄ada bajāneba edaa zepeda m̄lma jūesia.

⁶ M̄la bio ac̄asia cārēda eda b̄a cawaya. Małne daupēbada animarāda, mēābema animarāda, ādji jāne wābadada, ĩbana b̄ea sida unusia.

⁷ Māwā b̄ade bedeada ūr̄isia. Mał bedeaba m̄la jarasia: “Pedro, pi-radr̄adu. Beapeda codua.”

⁸ Barib̄ar̄a m̄la jarasia: “M̄la coēa, m̄l Boro. Dairāba cocara pan̄ada wa b̄a quīr̄apita mititia b̄ada m̄la cocaa.”

⁹ Małne bajāneba bedeaba m̄la jarasia: “Bārāba codamārēā Ācōrēba bia b̄adara mititia b̄ada ar̄adu.”

¹⁰ Māwā bedeab̄ar̄ada m̄la b̄arima ūbea ūr̄isia. Małbe borobara wayacusa bajānaa w̄asia.

¹¹ Māwā b̄ade ēberāda ūbea m̄l b̄a dede jūesia. Ādji boroba Cesarea purudeba m̄lmaa diabuesia.

¹² Ācōrē Jaureba m̄ra ādji ume biē cr̄ichaē wābisia. Cesareade jūēnapeda dairāra ādji boro dede edaa w̄asia. Nał sei djabarāda m̄l ume panasidaa.

¹³ Mał ēberāba daia nēb̄ar̄asia bajānebema nezocada idji dede nūmada unusida. Małḡar̄a idjia jarasia: “Jope purudaa ēberārāda diabuedua Simoł Pedro abadada jar̄ade wānamārēā.

¹⁴ Idjia jaraya s̄awāb̄ar̄a Ācōrēba b̄ara, b̄a dedebemārā sida ēdr̄a edaida.”

¹⁵ M̄la małnebema bedea nūmane Ācōrē Jaurera ādjirāmaa zesia dad-jirāmaa naārā zeda quīrāca.*

¹⁶ Małne dadjirā Boroba jaradara m̄la quīrānebasia: “Wārāda Juałba ēberārāna baidoba borocuesia, barib̄ar̄a Ācōrēba bārāa idji Jaureda diaya.”†

¹⁷ Dadji Boro Jesucritoda ĩjā pan̄a b̄erā Ācōrēba dadjirāa idji Jaureda diasia. Idji Jaureda ādjirāa bida diaēda b̄erā ĩm̄la s̄awā idjia odadebemada biē jarai?–

¹⁸ Jerusaleñebema djabarāba mał ūr̄isidade waa biē jaradē b̄asia, āteb̄ar̄a Ācōrēa nāwā bia bedeasidaa:

–j̄Wārāda Ācōrēba judiorāé sida carebasia ādji cadjiruara igaradapeda idji-maa zedamārēā! j̄Māwā ewariza idji ume zocai panania!–

Djabarā Antioquía purudebema

¹⁹ Estebał beapedadacarea ēberārāba Jesu ĩjā b̄ea biē odi carea ep̄esidaa. Mał b̄erā zocārā djabarāra Jerusaleñeba m̄irū wāb̄ar̄asidaa. Ac̄ar̄a Penicia druadaa, Chipre morrodaa idjaba Antioquía purudaa bida w̄asidaa. Ādji wāb̄adaza bedea Jesudebemada ababe judiorāa jarabadjidaa.

²⁰ Māwā pan̄ane ĩcar̄a Jesu ĩjā b̄ea Chipredebemada, Cirene purudebema sida Antioquidae b̄ade w̄asidaa. Małḡar̄a griegorāa bida bedea bia dadji Boro Jesudebemada jara panesidaa.

²¹ Dadji Boroba idji l̄b̄adeba ādjirāra carebasia. Małba ādjia jara pan̄ara zocārāba ĩjāsidaa. Ādjia naēna ep̄e pananada igaradapeda dadjirā Borora ĩjāsidaa.

²² Djabarā Jerusaleñebemaba mał cawasidade Bernabeda Antioquidaea diabuesidaa.

* **11:15** Hecho 2:1-4. † **11:16** Ācōrēba bārāa idji Jaureda diaya. Griego bedeade nāwā b̄l̄ b̄aa: “Ācōrēba bārāa idji Jaureba borocueya.” Luca 3:16.

23-24 Mañ Bernabera ēberā jipa basia. Jesura bio ijā basia; Ācōrē Jauredeba basia. Bernabe Antioquíade jūēside unusia Ācōrēba idji biadeba djabarāra careba bāda. Mañ carea idjira bio bāsriđasia. Mañne idjia jūmarā jarabadjia dadji Borora sođeba wārāda ēpēnamārēā. Māwā bāde zocārāba dadjirā Borora jāsidaa.

25 Māwānacarea Bernabera Tarso puruđaa Saulo jAŁade wāsia. Unupeđa Antioquíadaa edesia.

26 Mama djabarā ume poa aba dji jAŁebadjiđaa. Ādjia zocārā ēberārāa Jesucritodebemada jaradiabadiđaa. Mañ Antioquíade ēberārāba Jesu ijā beara “cristiano” abadiđaa. MamabAŁA mañ trĀra naārā odjasia.

27 Mañ ewaride Ācōrēneba bedebadarāda JerusaleĀneba Antioquíadaa wāsidaa.

28 Aba Agabo abadada Āta nūmepeda Ācōrē Jauredeba jarasia jūma nañ ējūāne jarrabada zeida. Mañ jarrabara wārāda zesia Claudio Romanebema boro baside.‡

29 Mañ carea Jesu ijā bea Antioquíade duanara bedea ausidaa paratada djabarā Judea druađe bea itea diabuedi carea. Ādjiza poya diabada quīrāca diadiada asidaa.

30 Mañ parata jAŁA pepedacarea Bernabeda Saulo sida edasidaa djabarā bororāmaa ededamārēā.

12

Pedro preso badada cawaēne ēdrāda

1 Mañ ewaride dewara Herodeda jūma judiorā druadebema boroda basia.* Mañ Herodeba djabarāda ĀCĀŁA jidabipeđa biē obisia.

2 Juañ djaba Santiagoda necoba beabisia.†

3 Herodeba unusia judiorāra mañ carea bāsriđasidada. Mañ bērā Pedro sida jidabisia. Māwā osia paļ ēsābari neē bAŁ cobada ewaride.‡

4 Pedrora jidabipeđa preso bAŁisia. Maļbe sordaorāda diecise edapeđa quīmārē quīmārē Pedrora bio wagabisia. Herodeba crīcha basia Pedrora jūmarā quīrāpita cawa oida judiorā Egiptođeba ēdrāpedada quīrānebabada ewari jōnacarea.

5 Pedrora preso bAŁbada dede jida eropanĀmisa djabarāba Ācōrēa bio iwiđi panasidaa idji carebamārēā.

6 Herodeba cawa oi ewari jūēbođo diamasi Pedrora sordaorā umé panĀ ēsi cāi basia. Carena uméba jĀ basia. Preso bAŁbada dede eda wābadama dewara sordaorāda nūpanasidaa.

7 Māwā bāde cawaēne dadjirā Boro nezoca bajānebemada Pedromaa zesia. Maļba preso bAŁbada dera eda āna nūmesia. Bajānebema nezocaba Pedro orrođe tāpeđa ĀrĀmatasia. Mañne jarasia:

–Isabe piradrādua.–

Cawaēne Pedro jAŁwade carena jĀ bAŁra ērā baesidaa.

8 Maļbe bajānebema nezocaba jarasia:

–BaĀ cacuađe jĀ bAŁra bio trājĀdua. Jīrūne jĀbari sida jĀdua.–

Pedroba māwā ođacarea bajānebema nezocaba jarasia:

‡ 11:28 Mañ Claudiora Romanebema boro basia poa 41neba aba 54đaa. Poa 46đe Judea druađe jarrabada dji cābāyā zesia. * 12:1 Mañ Herodera “Agripa dji naārābema” abadaa. Ababe nañ Hecho capítulo 12đe odja bAŁ. Herode dji Droma wiuzaque basia. Judiorā druadebema boro basia poa 41neba aba 44đaa. Idji warra sida Agripa trĀ jarabadjiđaa. MaļgĀ Agripara odja bAŁ Hecho 25:13đeba aba 26:32đaa. † 12:2 Marco 10:35-40. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. ‡ 12:3 Exodo 12:1-27.

–BΛa λrλ jλbari sida jλpeda mλ caidu zedua.–

⁹ Ara maλda Pedrora bajānebema nezoca caidu wāsia, baribΛΓΛ idjia adua basia bajānebema nezocaba o BΛra wārāda māwā BΛda. Cāimocarada crīcha basia.

¹⁰ Māwā BΛde sordaorā dji edaare panΛ caita wāyā wāsidaa. Maλare dewararā caita wāyā wānapeda dji dajada wābada jiorro odama jūēsidaa. JūēBΛdade maλ jiorro odara iduba ewa dogosia. Ara maλda ēdrΛsidaa. Mīgaē wāBΛdade bajānebema nezocara Pedro ume badada nēbasia.

¹¹ MaλbeBΛΓΛ Pedroba cawasia wārāda ēdrΛsida. Idjiduba jarasia: “ArāBΛΓΛ mΛa cawasia dadji Boroba wārāda bajānebema nezocada diabuepeda mΛra Herode jΛwaeBΛbemada ēdrΛ BΛsida. Judiorāba biē o quīrīā panananebema wārāda ēdrΛ BΛsida.”

¹² Pedroba wārāda ēdrΛsida cawaside Juaλ Marco papa Maria dedaa wāsia. Maria dede zocārā djabarāba Ācōrēa iwidi panΛda ābaa dji jΛre panasidaa.

¹³ Maλne Pedroba dajadaareba trλ BΛde nezocawērā Rode abadaba acΛde wāsia caiba trλ BΛ cawaya.

¹⁴ Rodeba Pedro bedeāra cawasia. Maλ bērā BΛsridasia baribΛΓΛ eda wābadara ewaē basia. AteBΛΓΛ eda pira wāpeda djabarāa jarasia Pedrora dajada BΛda.

¹⁵ Maλne jūmarāba Rodea jarasidaa:

–BΛra quīrāē nūmΛa.–

BaribΛΓΛ idjia wārāna asia. Maλne ādjirāba jarasidaa:

–Māēteara idji bajānebema nezocada māwā BΛa.–[§]

¹⁶ Māwā panΛne Pedroba dajadaareba mīa sē trλ basia. Ewasidade ādjirāba unusidaa wārāda Pedroda māwā BΛda. ABeēda cawa crīchadaē basia.

¹⁷ BaribΛΓΛ Pedroba jΛwaba jarasia chupeadamārēā. Maλbe jūma nēBΛΓΛasia sāwāBΛΓΛ dadji Boroba idjira preso badada ēdrΛ edasida. Jūma nēBΛΓΛpeda jarasia:

–Jūma maλΓΛara Santiagoa, waabema djabarāa bida jaraBΛdua.–^{*}

Maλbe Pedrora mamaBΛba āyā wāsia.

¹⁸ AnadrΛside sordaorāba cawadaē basia Pedrora sāmaa wāsida. ABeēda cawa crīchadaē basia idjaba ne wayasidaa.

¹⁹ Herodeba idjira jΛrΛbisia, baribΛΓΛ sordaorāba ununaē basia. Herodeba ādjirāa maλΓΛdeBΛbemada bio iwidiBΛpeda jūma quenabisia. Māwānacarea Herodera judiorā druadeba Cesarea puruBΛa wāpeda mama dārāsia.

Herode beuda

²⁰ Maλ ewaride Herodera Tirodebemārā ume, Sidoλnebemārā ume bida quīrū basia. BaribΛΓΛ maλΓΛrāba cobadara Herode druade edabadjidaa. Maλ carea ādjirāra beēda audapeda ābaa wāsidaa idji ume ibiadi carea. Naārā Blasto abadamaa wāsidaa. Maλ Blastora Herodeare dji droma basia. Maλne ādjia jara panΛra Blastoa IjābiBΛpeda idjiBΛba Herodea beēda djuburiasidaa ibiadi carea.

²¹ Herodeba BΛda ewaride djoio bia quiruda jλpeda idji buguede chūmesia. Maλbe ādjirā quīrāpita beēeasia.

²² Māwā BΛde ādjirāba jīgua jarabadjidaa:

–jZa beēda BΛra ēberāēā, āteBΛΓΛ Ācōrēa!–

[§] 12:15 ΛcΛΓΛ judiorāba crīchāsidaa jūmarāba ara ādji bajānebema nezocada erobeada. Maλ nezocara ara dji ēberā za quīrāca BΛda crīchāsidaa. ^{*} 12:17 Maλ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīā beēdeade Santiago trΛra zesia “San Jacobo” isabe jarabΛrΛdeba. Carta Santiago abadara maλ Santiagoba BΛsia.

²³ Barib_{ΑΓΛ} Herodeba Ācōrēa bia bedeadaduada aē basia. Ara maļne dadjirā Boro nezoca bajānebemaba idjira cacua biē _Βasia. Maļbe idjira quiba co beasia.

²⁴ Maļmisa djabarāba bedea dadji Boro Jesudebemada _τα_μα_ρa jaradia wāsidaa.† Maļne zocārāba ījābada bēra yō wāsidaa.

²⁵ Bernabeba, Saulo bida Jerusaleņe parata djabarā itea diapedadacarea jēda wāsidaa. Juaļ Marco abadada edesidaa.

13

Ācōrē Jaureba Saulo, Bernabe sida trāna

¹ Djabarā Antioquia purudebema tāēna Ācōrēneba bedeadadada, Critodebema jaradiabada sida beasia. Bernabeda, Sauloda, Lucio Cirenenebemada idjaba Simoļda basia. Simoļ trā īyāgadara “Dji Pāima” abadjidaa. Manaeļ sida basia. Idjira Galilea druadebema boro Herode ume ābaa warisia.*

² Ewari aba djabarāba ne codaca ewari o pan_Λne dadjirā Boroa bia bedea panasidaa. Māwā pan_Λne Ācōrē Jaureba ādjirāa jarasia:

–Bernabeda, Saulo sida māa trāsia. Maļ bēra ādjida bādada māa obi bāra odamārēa.–

³ Ādjia ne codaca ewari odapeda Ācōrēa iwidi_βadade ādji _λwara Bernabe ārā, Saulo ārā bida _Βsidaa. Maļbe ādjira diabuesidaa dadjirā Boroba obi bāra ode wānamārēa.

Saulo, Bernabe sida Chipre druadaa wāpedada

⁴ Ādjira Ācōrē Jaureba diabueda bēra Seleucia purudaa wāsidaa. Mama_Λba barcode Chipre morrodaa wāsidaa.

⁵ Salamina purude jūēnapeda judiorā dji _λrebada deza Ācōrē bedeara jaradiasidaa. Ādji carebai carea Juaļ Marcoda ādji ume nībasia.†

⁶ Jūma maļ morro dromane _πα_ρτ_αα_βα_δade Papo purude jūēne wāsidaa. Mama judio Barjesu abadada unusidaa. Maļ Barjesura jāibana basia. Sewadeba jarabadjia Ācōrēneba bedebarida.

⁷ Idjira Chipreddebema boro Sergio Paulo abadama bābadjia. Maļ Sergio Paulora crīcha cawa basia. Ewari aba idjia Bernabera, Saulo sida trābisia Ācōrē bedeeda ūrī quīrīā bada bēra.

⁸ Barib_{ΑΓΛ} ādjia jaradia pan_Λne jāibana Barjesuba sewaaada abadjia dji boroba Ācōrē bedeara ījārāmārēa. (Barjesu trāra griego bedeede Elimā abadaa.)

⁹ Maļne Saulora Ācōrē Jauredeba basia. (Saulora idjaba Paulo abadaa.) Pauloba Elimāmaa bio a_Λ nūmepeda nāwā jarasia:

¹⁰ –_βara sewaida _Βaa! _β sora cadjiruaba bira _Βaa! Diauru warra, _βaa ne jūma jipa bāda quīrīācaa! _ζCārē cārēā ara pichia Ācōrē wārā bedeara sewaaada a _Β?

¹¹ Jāļbe dai Boroba idji _βādeba bāra cawa oya. Nawena bāra dauberrea bēya. Dārā āmādaura unuē baya.–

Ara maļda jāibanaba towa pāisosa bāda unupe_δa dauberrea besia. Maļbe bedea djuburiasia bariduaba idji _λwade jidapeda careba ededamārēa.

† 12:24 Bedea dadji Boro Jesudebema. Griego bedeede bā bāa “Ācōrē bedea.” * 13:1 Galilea druadebema boro Herode. Maļ_γ Herodera Antipa trā jarabadjidaa. † 13:5 Griego bedeede “Juaļ” bā bāa. Idjira Bernabe ēberārānebema basia. Colosa 4:10.

12 Sergio Pauloba mañ unuside ãdjia dadjirã Borodebema jaradia panara bio bia ũrina bẽrã Ijãsia.

Pisidia druadaa wãpedada

13 Paulora idji ume nina sida Papo purudeba Panpilia druadaa barcode wãsidaa. Mama Pergue purude jũesidaa. Baribara Juañ Marcoba ãdjira amepeda Jerusalemãa jẽda wãsia.†

14 Perguedebe dewara Antioquia purudaa wãsidaa. Mañ Antioquia Pisidia druade bla. Mama ãnãubada ewaride judiorã dji jarebada dede eda wãnapeda chũpanesidaa.

15 Mañbe dji bororãba ãcõrẽ leydebemada idjaba ãcõrẽneba bedeabadaba bapadadabema sida jigua lesidaa. Mañbe abada Paulo, Bernabe chũpanamaa nãwã jarade wãbisidaa:

–Djabarã, bãrãba dai carebadi carea bedeada eropanabara, jaradada.–

16 Mañne Paulora piradrãpeda jarawaba jarasia jũmarãda chupeadamãrẽ. Mañbe jarasia:

–Achirã Israeldebema idjaba judiorãẽ ãcõrẽ waya bearã, ũrĩnada:

17 Israel ãcõrẽba dadji drõã naenabemarãda edasia. ãdjirã Egipto druade ãibemarã quĩrãca panasidade ãcõrẽba puru dromada yõbisia. Mañbe idji ababãba ãdjirãra Egipto druadebemada edra enesia.‡

18 Mãwãnacarea ãdjirãba ãjũã põãsa ewaraga bade biẽ obadara ãcõrẽba cuarenta poa droa basia.*

19 Mañbe Canaaã druade ãcõrẽba siete puru poyabipeda ãdji ãjũãda dadji drõã naenabemarã diasia.†

20 Egiptodaa wãpedadadeba aba ãdji ãjũã edabadaada 450 poa basia.‡

Mãwãnacarea ãcõrẽba idji purua ãdji edra bãbadarãda diabadjia abã ãcõrẽneba bedeabari Samuel ewaridaa.‡

21 Mañ ewaride ãdjirãba ãcõrẽba bedeã djuburiasidã eberã abã ãdjirã boroda bãmãrẽã. Mañ carea ãcõrẽba Quis warra Saulda basia.* Mañ Saulora Benjamĩneba yõna basia. Cuarenta poa israelerã boroda basia.

22 Baribara ãcõrẽba Saulora ayã bãpeda Davida basia ãdjirã boroda bãmãrẽã. Davidebemada ãcõrẽba nãwã jarasia: “Mã Jesé warra Davida bia unu bla. Mã obi quĩrã bãra idjia jũma oya.”†

23 Mañbe ãcõrẽba naẽna jarada quĩrãca osia. Idjia Davideba yõpedadabemada abã basia israelerã edra edabarida bãmãrẽã.‡ Mañ eberãra Jesua.

24 Mañ Jesu zeĩ naẽna Juañba jũma israelerãa jaradia basia ãdji cadjirua igaradapeda ãcõrẽmaa zedamãrẽã. Mãwã obadara idjia doeda borocuebadjia.

25 Idji beui ewari caita baside Juañba jarasia: “Bãrãba mãra çcaida crĩcha panã? Mãra ãcõrẽba edra edabari diai jaradaẽa.‡ Baribara mã caidu zebãrãda mã cãyãbara dji dromaara bla. Idjia jĩrũne jã bã erãĩ carea mãra bia bãẽa.”*

‡ 13:13 Mañ Juañ Marco jẽda wãnara Pauloba biẽ unusia. Hecho 15:38. § 13:17 Exodo 1:7; 12:51.

* 13:18 Droa basia. Griego bedeade ãcara cartade bã bãa “waga basia.” Numero 14:34. † 13:19 Josue 11:15-23. ‡ 13:20 Griego bedeade mañba idjaba jara bãa: “Mañbe 450 poa ãcõrẽba idji purua ãdji edra bãbadarãda diabadjia.” § 13:20 Juece 2:16-19. * 13:21 1 Samuel 8:1-9; 10:23-25.

† 13:22 1 Samuel 13:14; Salmo 89:20; Isaia 44:28. ‡ 13:23 2 Samuel 7:12-16; Salmo 132:11-13,17.

§ 13:25 Juañ 1:20. * 13:25 Luca 3:16.

²⁶ Achirã Abrahãneba yõpedadarã, judiorãé Ācõrẽ waya bea, Ācõrẽba dadjirãa mañ bedea dadji êdr̃a edaidebemada diabuesia.†

²⁷ Jerusaleñebemaba, ãdji bororã bida Jesura dadji Êdr̃a Edabarida cawadaẽ basía. Ācõrẽneba bedeadadaba ðapedadara ãnãubada ewariza jĩgua lebadamĩna idjidebema ðapedadada cawadaẽ basía. Āteb̃ar̃a Jesu beabitudine mañ bedeeba jara ðara wãrãda osidaa.

²⁸ Ni cãrẽ cadjirua odara ununaẽmĩna ãdjirãba Pilatoa jarasidaa beamãrẽã.

²⁹ Ācõrẽ cartade idji beaidebema ðapedada jũma mãwãnacarea idjira crudebemada udaa ðadapeda tãbarisidaa.

³⁰ Barib̃ar̃a Ācõrẽba idjira ãrẽbabisia.

³¹ Mãwãnacarea Jesuba idji ume Galileadeba Jerusaleña wãpedadarãa ara idjida ðarima zocãrã unubisia. Idi mañ êberãrãba idjidebemada jũma israelerãa bedea panãa.

³²⁻³³ Ara mañ quĩrãca daiba nañ bedea biada jara panãa: Ācõrẽra dadji drõã naẽnabemarã ume bedea ðasia idjaba dadjirã, ãdjirãneba yõpedadarã ewaride mañ bedea ðadara jũma osia. Jesura ãrẽbabisia salmo umébe mane ðã ðã quĩrãca.‡ Nãwã jara ðãa: “Bãra mã Warraa. Idi ðãra mã Warraada ab̃ar̃a.”§

³⁴ Ācõrẽba Jesura beu ðadada ãrẽbabisia waa beurãmãrẽã. Mañebemada idji cartade nãwã jarasia: “Mãa Davia carebai jaradara bãrã ume wãrãda oya.”*

³⁵ Mañ carea dewara salmone naãda jara ðãa: “Mã, ðã nezoca jipa ðãra ðãa idu ðerawabiã.”†

³⁶ Davi zocai baside Ācõrẽba idjideba osia idjia quĩrã ðada quĩrãca. Mãbe Davira jaidapeda tãbarisidaa idji drõãenabemarã tãbaripedadama. Mãne idjira ðerawasia.

³⁷ Barib̃ar̃a Ācõrẽba ãrẽbabidara ðerawaẽ basía.

³⁸⁻³⁹ Mañ bãrã djabarã, naãg̃ada cawadadua: bãrãba cadjirua obadara Ācõrẽba Jesudeba quĩrãdoaya. Moise ley jãã o panã carea Ācõrẽba bãrãra jipa panãana acaa. Barib̃ar̃a jũma Jesu jããadara Ācõrẽba jipa panãana abaria. Mãdr̃a bãrãa jara panãa.

⁴⁰ Quĩrãcuita beadadua Ācõrẽneba bedeadadaba ðapedadada bãrã ume mãwãrãmãrẽã. Nãwã ðasidaa:

⁴¹ Ācõrẽba jara ðã igara ðearã, ¡acãadua! ¡Dauperadua! ¡Beudadua!

Mãa bãrã ewaride ne minijĩchiada oya.

Mãra abãba bãrãa jarab̃ar̃a sida jãããã.‡

⁴² Paulo, Bernabe sida judiorã dji jãrebada dedeba êdr̃adade êberãrãba bedea djuburiasidaa dewarabema ãnãubada ewaride bida mañebemada bedeadamãrẽã.§

⁴³ Dji jãre panana wãside zocãrã judiorãba, judiorã crĩcha êpẽbada bida Paulora, Bernabe sida êpẽsidaa. Ādjia mañ êberãrã bio jarasidaa Ācõrẽba idji bideba ãdjirã careba ðãda jãã pananamãrẽã.

⁴⁴ Dewarabema ãnãubada ewaride purura berara jũma ãbaa dji jãresidaa Ācõrẽ bedea urĩni carea.

† **13:26** *Dadjirãa.* Griego bedeadẽ ãcãrã cartade ðã ðãa: “Bãrãa.” ‡ **13:32-33** *Arẽbabisia.* Mañ bedeeba idjaba jara ðãa Ācõrẽba idji Warrara nañ djara edamãrẽã jaradadebemada. § **13:32-33** Griego bedeadẽ ðã ðãa “idi mãra ðã zeza basía.” Salmo 2:7. Mãã salmoba bedea ðãa Ācõrẽba idji Warrara israelerã Boroda ðadadebemada. * **13:34** Isaia 55:3. † **13:35** Salmo 16:10. ‡ **13:41** Habacuc 1:5. § **13:42** *Êberãrãba.* Griego bedeadẽ ãcãrã cartade ðã ðãa “judiorãé beaba.”

⁴⁵ Barib_{ΑΓΛ} judiorā bororāba ēberāra cābana unusidade sode biē duanesidaa. Paulo_{ba} jaradia _Βade ādjirāba sewaada abadjidaa idjaba Paulo_{de}bemada biē bedeabadjidaa.

⁴⁶ Ma_lne Paulo_{ba}, Bernabe bida ne wayaa neē ādjirā jarasidaa:

–Wārāda daiba bārāa Ācōrē bedeara naārā jaradida panasidaa. Barib_{ΑΓΛ} bārāba igara pan_Λ bēra idjaba bārāmaara ewariza Ācōrē ume zocai baida biē _ΒΛ bēra, daiba judiorāēa jarade wānia.

⁴⁷ Daiba māwā odamārēā dadjirā Boroba nāwā jarasia:

M_Λa _ΒΛa _Λnaa quīrāca _ΒΛsia judiorāēba m_lnebemada cawadamārēā.

_ΒΛa jūma na_l ējūāne bearāa cawabiya māa ēd_Λa edaidebemada.*

⁴⁸ Judiorāēba ma_l ūrisidade _ΒΛsridasidaa. Ara ma_lda dadjirā Boro bedeadebemada bia bedeasidaa. Ma_lne Ācōrēba ewariza idji ume zocai beadi carea _ΒΛdarāba i_lāsidaa.

⁴⁹ Ma_lbe dadjirā Boro bedeara jūma ma_l druade jarasidaa.

⁵⁰ Barib_{ΑΓΛ} judiorāba Ācōrē waya bea wērārā dji dromarāa, umaquīrā dji dromarāa bida jarasidaa Paulo, Bernabe sida biē odamārēā. Māwā ādji purudebemada āyā jaratasidaa.

⁵¹ Ma_lne Paulo_{ba} Bernabe bida purudebema pora ādji jirūnebemada jārāpetasidaa unubidi carea Ācōrēba cawa oida. Ma_lbe Iconio puru_{da}a wāsidaa.

⁵² Barib_{ΑΓΛ} Jesu i_lā bea ma_l Antioquīade pan_Λara bio _ΒΛsrida panasidaa idjaba Ācōrē Jauredeba panasidaa.

14

Iconio purude panana

¹ Iconio purude ādjia obada quīrāca Paulora Bernabe sida judiorā dji jarabada dede edaa wāsidaa. Ādjia jaradia pan_Λ carea zocārā judiorāba griegorā bida Jesura i_lāsidaa.

² Barib_{ΑΓΛ} judiorā Jesu i_lāē beaba judiorāēa djabarānebemada biē crīchabisidaa.

³ Māwāmīna Paulora Bernabe sida mama dārā panasidaa. Dadjirā Boroba careba _ΒΛda sodeba i_lā pan_Λ bēra idjidebemada ne wayaa neē jaradiabadjidaa. Ma_lne dadjirā Boroba ādjia _ΒΛada diasia ne ununacada odamārēā. Māwā cawabisia idji biadebema ādjia jaradia pan_Λara wārāda.

⁴ Barib_{ΑΓΛ} ma_l purudebemarāba awara awara crīcha beasia. _ΛΛ_ΛΛ Pauloare, Bernabeare bida panasidaa, ma_lne _ΛΛ_ΛΛ judiorāare panasidaa.

⁵ Ma_lne judiorāda, judiorāē sida dji purudebema bororā ume bedea ausidaa Paulo, Bernabe sida mōgaraba tabari beadi carea.

⁶ Barib_{ΑΓΛ} Paulo_{ba}, Bernabe bida ma_l cawasidade Licaonia druadaa mīrū wāsidaa. Litra puru_{da}a, Derbe puru_{da}a bida wāsidaa. Jūma ma_l Licaonia druade _ΠΛ_ΛΛ wāsidaa.

⁷ Mama ādjia bedea bia Jesudebemada jarabadjidaa.

Litra purude panana

⁸ Litra purude ēberā jirū biē _ΒΛda basia. Māwā topedada bēra poya nībaca basia.

⁹ Ma_l ēberāba ūrī chūmasia Paulo_{ba} Jesudebema bedea _ΒΛda. Paulo_{ba} idjima_a ac_ΒΛ_ΛΛ_Λde cawasia idjia wārāda i_lā _ΒΛda Jesuba idjira poya biabida.

* 13:47 Isaia 49:6.

10 Mañ bēṛā Pauloba idjía jīgua jarasia:

–¡Piradr̄dua! ¡l̄ta nūmedua!–

Ara mañda idjira l̄ta j̄dr̄peda n̄bade wāsia.

11 Pauloba oda unusidade mañ purudebemarāba licaonia bedeade jīgua jara duanesidaa:

–¡Ācōrēda umé dadjirāmaa ēberā quīrāca edaa zesidaa!–

12 Ādjirāba jarasidaa Bernabera ādji ācōrē droma Zeuda idjaba Paulora ādji ācōrē Hermeda, idjira dji bedea jarabari bēṛā.*

13 Listra puru quīrāpe ādji ācōrē Zeu de dromada basia. Mamaḷba Zeu sacerdoteba pacada, nep̄nō sida dji purude eda wābadamaa enesia. Idjía, puru ume Pauloa, Bernabea bida mañ pacara babue dia quīrā panasidaa.

14 Baribar̄ Jesuba diabueda Bernabea, Paulo bida mañ cawasidade ādjia cacuade j̄ pan̄ra cōācuadapeda ēberārā tāēna pira wānapeda nāwā jīgua jarasidaa:

15 –Achirā, ζcārē cārēā jāwā o pan̄? Daira ācōrēā. Daira ēberā, bārā quīrāca. Bārāa jarade ze pan̄a nañ ācōrē siriē beada igaradapeda Ācōrē zocai ḅadr̄ l̄j̄ānamārēā. Mañḡ Ācōrēba bajāda, ējūāda, pusada, ne jūma ādjide nūma sida osia.

16 Naēna Ācōrēba idji adua bea purua ara ādjia o quīrā pan̄da idu obibad-jia.

17 Māwāmīna ewariza bia o ḅadeba idjia cawabi ḅaḷ idjira wārāda ḅada. Idjia bajāneba cueda zebibaria idjaba néuda zaubibaria. Māwā idjia dadjirāra jāwūā ne cobibaria idjaba sode ḅasridabibaria.–

18 Pauloba Bernabe bida māwā jara panasidamīna mañ ēberārāba berara ādjia pacara babue diasidaa.

19 Listrade pan̄ne ḷc̄ar̄ judiorā Antioquía purudebemada, Iconio purudebema sida jūēsidaa.† Ādjirāba Listradebemarāa Paulodebemada biē crīchasisidaa. Mañ carea jūmarāba Paulora mōgaraba tabari jidasidaa. Idjira beusida crīchasisida bēṛā errebari ededapeda puru dajada batabuesidaa.‡

20 Mañbe Jesu l̄j̄ā beaba Paulora jūrānapeda ac̄ panasidaa. Māwā pan̄ne idjira piradr̄asia. Piradr̄peda jēda purudaa wāsia. Nurēma Bernabe ume Derbe purudaa wāsidaa.

Siria druade ḅa Antioquíadaa jēda wāna

21 Derbe purude Pauloba, Bernabe bida bedea bia Jesudebema jarasidade zocārāba l̄j̄āsidaa. Māwānacarea Listra purudaa, Iconio purudaa, Pisidia druade ḅa Antioquíadaa bida jēda wāsidaa.

22 Puruza djabarāra carebadjidada Jesuda biara l̄j̄ānamārēā. Ādjia Jesu l̄j̄ā pan̄ra igararānamārēā nāwā jarabadjidaa: “Ācōrēda dadjirā Boroda ḅad̄ibar̄ nañ ējūāne bio bia mīgadā.”

23 Puruza djabarā tāēna ḷc̄ar̄ ḅasidaa dji bororāda beadamārēā. Mañbe Ācōrēa iwīdidapeda, ne codaca ewarida odapeda dadjirā Boro l̄j̄ā pan̄ra idji j̄wade ḅasidaa.

24 Māwānacarea Pisidia druadeba Panpilia druade jūēne wāsidaa.

25 Ācōrē bedea Pergue purude jaradiadapeda Atalia purudaa wāsidaa.

* **14:12** Zeu, *Herme*. Latīl bedeade ādji ācōrē Zeura Júpiter abadaa. Ādji ācōrē Hermera Mercurio abadaa. Griegor̄ crīchade mañ Hermera ādji ācōrē bea carea dji bedea jarabari basia. † **14:19** Mañ Antioquíara Pisidia druade ḅa. Hecho 13:44-51de. *Iconio*. Hecho 14:1-6de. ‡ **14:19** 2 Corinto 11:25.

²⁶ Mama ʌba barcode Siria druade ʌ Antioquiadaa jēda wāsidaa ādjia ode wāpedadara jūma opedada bēra. Maʌgʌ purudeba djabarāba ādjira naārā diabuesidaa Ācōrēba quīrīā ʌara odamārēā idjaba Ācōrē ʌwade ʌsidaa idji biadeba carebamārēā.

²⁷ Jūenapeda djabarā ume ābaa dji ʌresidaa. Maʌne nēʌʌʌsidaa jūma Ācōrēba ādjideba odada. Jarasidaa sāvā Ācōrēba osida judiorāé bida Jesura ʌjānamārēā.

²⁸ Mama Jesu ʌjā ʌea ume dārā panesidaa.

15

Jesu ʌjā ʌea Jerusaleʌne dji ʌrepedada

¹ Maʌ ewaride ʌʌʌʌ Judea druadebemarāda Antioquiā purudaa wāsidaa. Mama ādjia djabarā judiorāéa jaradia panesidaa Moiseba ʌʌda quīrīca umaquīrā cacuada wēāgodāēʌʌʌ, Ācōrēba ēdʌʌ edaēda.*

² Maʌ carea Paulora, Bernabe sida ādjirā ume bio caicayasidaa. Maʌbe djabarāba Pauloda, Bernabeda, dewwararā sida Jerusaleʌnaa diabuesidaa maʌnebemada Jesuba diabuedarā ume, djabarā bororā ume bida ābaa bedeadamārēā.

³ Djabarā Antioquiadebemaba diabuesidade ādjirāra Penicia druade, Samaria druade bida ʌʌʌʌ nīʌsidaa. Puruza nēʌʌʌsidaa sāvā judiorāéba ādji crīcha drōāra igaradapeda Jesuda ʌjāsidaa. Maʌ bedea ūrīsidade jūma djabarāra ʌʌʌʌsidaa.

⁴ Jerusaleʌne jūesidade Jesuba diabuedarāba, djabarāba, dji bororā bida ādjirāra bia edasidaa. Maʌne Pauloba, Bernabe bida jūma Ācōrēba ādjideba judiorāé tāēna odada nēʌʌʌsidaa.

⁵ Baribʌʌʌ ʌʌʌʌ pariseorā Jesu ʌjā ʌeaba ʌta nūpanenapeda jarasidaa:

–Jūma djabarā judiorāéera cacua wēāgodīda panʌʌ. Ādjirāa jaradiadida panʌʌ Ācōrēba Moisea diada leyra ʌjā odamārēā.–

⁶ Maʌnebemada bedeadī carea Jesuba diabuedarāra djabarā bororā ume ābaa dji ʌresidaa.

⁷ Dārā bedeadʌdade Pedrora piradrʌpeda jarasia:

–Djabarā, bārāba cawa panʌʌ bārā tāēna Ācōrēba mʌda naārā edasida judiorāéa jaradīamārēā.† Maʌne dārāʌʌʌ judiorāéba bedea bia Jesudebemada ūrīnapeda ʌjāsīdada.

⁸ Ācōrēba jūmarā sora cawa ʌʌʌ. Maʌ judiorāéba ʌjāsidade Ācōrēba cawabisia ādjirāra bia edasida. Idji jaurera ādjirāa diasia dadjirāa naēna diada quīrīca.‡

⁹ Ācōrēba dadjirāra ādjirā ume quīrā awara oē basía. Ādjia ʌjāsidade ādji sora sʌgʌsía.

¹⁰ Bārāba ʌcārē cārēā Ācōrēba cawabīdara igara panʌʌ? ʌdjia sāvā oi cawaya māwā panaca? ʌcārē cārēā dadjirāba, dadji drōāenabemarā bida poya odaē badada ādjirāa obi quīrīā panʌʌ?

¹¹ Dadjirāba ʌjā panʌʌ dadji Boro Jesuba idji biadeba dadjirāra, ādjirā sida ēdʌʌ edasida.–

* 15:1 Genesī 17:12. † 15:7 Hecho 10:1-43. ‡ 15:8 Hecho 10:44-47.

12 Maḷne Bernabeba Paulo bida nēb_{ΛΓ}ASidaa Ācōrēba ne ununacada ādjideba judiorāé tēna osida. Maḷba cawabisia idjira ādji ume ḅada. Maḷne jūmarāba chupea ūrī duanasidaa.

13 Maḷ nēb_{ΛΓ}Λpedadacarea Santiagoba jarasia:§

–Djabarā, mḷ bedeara ūrīnadua.

14 Simoḷba dadjirāa nēb_{ΛΓ}ASIA Ācōrēba judiorāé crīcha ḅadeba ādjirāa edasida idji purudebemada ḅeadamārēā.

15 Simoḷba jaradara Ācōrēneba bedeadabada ḅ_Λpedada quīrāca ḅ_ΛA. Nāwā ḅ_Λ ḅ_ΛA:

16 Māwānacarea mḷra wayacusa zeya Davi j_Λwaeda ḅada ārī ḅada bia oi carea. Daviba pe erobadara wayacusa mḷa bia ḅ_ΛYA.

17 Māwā waabema ēberārāba, judiorāé mḷa edadarāba mḷra j_{ΛΓ}Λdia.

18 Dadjirā Boroba māwā jara ḅ_ΛA. Idjia drōā naēnaḅba jūma maḷg_ΛRA ebuḅa cawabi ḅ_ΛA.*

19 Maḷ carea mḷmaarā dadjirāba judiorāé Ācōrē ĩjāḅadara mīā sēniē panḅa jūma dadji judiorā ley ĩjā odamārēā.

20 Barib_{ΛΓ}Λ cartade ḅadida panḅa j_Λwaba oḅa ācōrēa nedjara diadara codiē panḅa, auḅua nīḅadiē panḅa, animarā otrāj_Λḅeadara codiē panḅa, idjaba oa sida codiē panḅa.

21 Māwā odiē panḅa dadji drōā naēnabema ewariḅeba Ācōrēba Moisea diada leyra puruza jaradiabada bēra. ḅnāūbada ewariza maḷ leyra dadji judiorā dji j_Λrebada deza jīgua lebadaa.–

22 Maḷ crīch_Λara Jesuba diabuedarāba, djabarā bororāba, jūma djabarā bida bia ūrīsidaa. Maḷ bēra āc_ΛRA edasidaa Paulo ume idjaba Bernabe ume Antioquīadaa wānamārēā. Silada, Juda Barsabá abada sida edasidaa. Ādjira djabarā tēna dji dromarā basia.

23 Ādjirā ume cartada nāwā ḅ_Λ diabuesidaa:

Jesuba diabuedarāba, djabarā bororāba, jūma djabarā bida naḷ cartara ḅ_Λḅadaa djabarā judiorāé Antioquīa purudebema itea, Siria druadebema itea, Cilicia druadebema itea bida. Dairāba quīrā panḅa bārāra bia pananida.

24 Dairāba ūrīsidaa āc_ΛRA ēberārāda namaḅba bārāmaa wānapeda ādjia jara-dia panḅa carea bārāra bio sopuadapeda abeda cawa crīchadaē panesidada.† Barib_{ΛΓ}Λ maḷ ēberārāra dairāba diabuedaē basia.

25 Maḷ carea ābaa dji j_Λredapeda jūmarāba crīch_ΛASidaa āc_ΛRA djabarāda edadapeda bārāmaa diabuedida. Ādjira dadjia quīrā panḅa djaba Bernabe ume, Paulo ume bida wānia.

26 Minijīchiade panḅe bida Bernabeba, Paulo ume dadjirā Boro Jesu-critoba quīrā ḅada o panabaria.

27 Dairāba Judada, Sila sida diabueḅadaa. Maḷ djabarāba daiba naḷ cartade ḅ_Λḅada quīrāca jaradia.

28 Ācōrē Jauremaarā, dairāmaa bida bia ḅ_ΛA jūma dai judiorā leyra bārāa ōgo ĩjā obidaēda. Ababe naḷg_Λada ĩjā obidia:

§ 15:13 Maḷ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrā bedeaḅe Santiago trāra zesia “San Jacobo” isabe jarab_{ΛΓ}ḅeba. Carta Santiago abadara maḷ Santiagoba basia. * 15:18 Amos 9:11-12. † 15:24 Griego bedeaḅe āc_ΛRA cartade naḷ sida ḅ_Λ ḅ_ΛA: “Ādjia jaradia panḅa bārāra cacua wēāgoēda panḅa idjaba judiorā ley jūma odida panḅa Ācōrēba ēdra edamārēā.” Hecho 15:1,5.

²⁹ JAWaba oda ãcõrëa nedjara diadara codië panAA, oa sida codië panAA, animarã otrãjã beadara codië panAA, idjaba audua nĩbadië panAA. Jũma maãglda iã osidara bia panania. Waaëa. Bia beadadua.

³⁰ Maãbe ãdjia diabuepedadarãra Antioquia purudaa wãsidaa. Jũenapeda jũma djabarãda ãbaa trãnapeda maã cartara diasidaa.

³¹ Djabarãba maã cartara jĩgua ledapeda bio ßasridasidaa ãdjirã crĩchara biabida bërã.

³² Judara, Sila sida ãcõrëneba bedeabadarã basia. Maã bërã ne zocãrã jarasidaa djabarãba biara iãnamãrëã idjaba zarea pananamãrëã.

³³ Judara, Sila sida mama dãrã pananapeda djabarãba ãdji diabuepedadamaa jëda bia wãbisidaa. [

³⁴ BaribAΓA Silaba crĩchasia biara ßalda Antioquiade beida.]†

³⁵ Maãne Paulora Bernabe sida Antioquiade panesidaa. ãdjia, zocãrã djabarã bida dadji Boro bedeera jaradia panasidaa idjaba bedeera bia Jesebema ebuda jarabadjidaa.

Paulo Bernabe umebemada awara wãna

³⁶ DãrãbAΓAde Pauloba Bernabea jarasia:

-Puruza dadji Boro bedeera jaradia pananamaa wayacusa wãnaa djabarã sãwã duana cawaãdi carea.-

³⁷ Maãne Bernabeba Juaã Marcoda ãdji ume ede quĩrã basia.

³⁸ Naãrã wãsidade maã Juaã Marcoba Panpilia druade ãdjira amepeda jëda wãsia. § ãdji ume nocodaa jaradiade wãé basia. Maã carea Paulomaarã bië basia Juaã Marcora wayacusa edeida.

³⁹ Paulora Bernabe ume maã carea caicayapeda awara wãsidaa. Bernabeba Marcora edapeda barcode Chipre druadaa wãsidaa.

⁴⁰ Maãne Pauloba Silada edasia idji ume wãmãrëã. Djabarãba ãdjira dadji Boro JAWade ßasidaa idji biadeba carebamãrëã.

⁴¹ MaãbebAΓA wãsidaa. Siria druade, Cilicia druade bida pAΓTAßadade puruza djabarãra carebadjidaa dadji Borora biara iãnamãrëã.

16

Timoteo Paulo ume nĩbada

¹ Maãne ãdjira Derbe purudaa wãsidaa. MamaAba Listra purudaa wãsidaa. * Mama Jesu iã ßA Timoteo abadada basia. Timoteo papara judio basia; Jesuda iã basia. Idji zezara griego basia.

² Djabarã Listradebemaba, Iconio purudebema bida maã Timoteodebemada bia jarabadjidaa.

³ Maãne Pauloba Timoteora ede quĩrã basia. BaribAΓA jũmarãba cawa panasidaa Timoteo zezara griegoda. Maã carea Pauloba Timoteora cacua wëãgosia judiorã maã druade beaba idjidebemada bië crĩcharãnamãrëã. MaãbebAΓA wãsidaa.

⁴ ãdji wãbada puruza jarasidaa Jesuba diabuedarãba, djabarã bororã Jerusaleãne beaba cartade ßApedadara djabarãba iã o pananamãrëã.†

⁵ Mãwã djabarãba dadji Borora biara iãsidaa idjaba ewariza cãbanaara yõ wãsidaa.

Pauloba Macedoniane bema ëberã ununa

† 15:34 Griego bedeade ãCAΓA cartade maã versicolora neëa. § 15:38 Hecho 13:13. * 16:1 Paulora Bernabe ume naëna maã umebema purudaa wãsia. Hecho 14:6-23. † 16:4 Hecho 15:23-29.

⁶ Pauloda idji ume nīna sida Prigia druade, Galacia druade bida παρτα wāsidaa Ācōrē Jaureba bedea Jesudebemara Asia druade idu jarabidaē bērā.

⁷ Misia druade jūēne wāsidade crīchasisdaa Bitinia druadaa wānida, baribaτλα Jesu Jaureba mamaa bida idu wābiē basia.‡

⁸ Maλ bērā Misia druade wāyā wānapeda Troa purudaa jūēne wāsidaa.

⁹ Diamasi Pauloba cāimocara quīrāca unusia ēberā Macedonia druadebemada λta nūmλda. Maλ ēberāba Pauloa nāwā bedea djuburiasia: “Macedonianaa dairā carebade zedua.”

¹⁰ Pauloba maλda ununa bērā daiba cawasisdaa Ācōrēba दौरα trλ basida bedea bia Jesudebemada Macedoniaebemaraā jarađamārēā. Ara maλda wāni carea panesidaa.

¹¹ Troadeba jipa wānapeda Samotracia morrode wibarisidaa. Nurēma Neápoli purude jūēsidaa.

¹² Mamaλba Pilipo purudaa jīrūba wānapeda mama dārāsidaa. Maλ purura Macedonia druade puru droma basía. Romanorāda mama panabadjidaa.

¹³ Ανῆυbada ewaride दौरα puru dajadaa wānapeda doedaa wāsidaa. Crīchasisdaa mama judiorāba Ācōrēa iwidiabadada. Wābλdade wērārāda ābaa dji jare duanλda unusidaa. Egode chūpanapeada daiba ādjirāa bedeasidaa.

¹⁴ Maλ wērārānebemada āba Lidia abadjidaa. Idjira Tiatira purudebema basía. Wua pursupursuada nēdobuebadjia. Maλ judioē wērāba Ācōrēra waya basía. Dadji Boroba idji sode tāna bērā Pauloba bedea βαρα Lidiaba quīrācuita ūrīpeda ījāsia.

¹⁵ Lidia, jūma idji dedebemaraā sida borocuesidade dairāa bedea djuburiasia idji dede panenamārēā. Nāwā jarasia:

–Bārāmaa mλa wārāda dadjirā Boroda ījāsibaτλα, mλ dede panane zedadua.–
Māwā दौरα idji dede panebisia.

¹⁶ Ewari āba Ācōrēa iwidiabadamaa wābλdade daiba nezocawērā jai bara βαda unusidaa. Maλ wērāba dji jaiđeba jarabadjia cārēda sāwāida. Maλneba idji bororāba bio parata edabadjidaa.

¹⁷ Maλ wērāra Paulo caidu, dai caidu bida zebaτλde ara pichia jīgua jarabadjia:

–iNaλ ēberārāra Ācōrē dji Dromaara βα nezocarāa! Ādjia bārāa jara panλa sāwā maλ Ācōrēba ēδρα edabarida.–

¹⁸ Idjia ewari zocārā māwā jīgua jara nīmi bērā Paulora sēsia. Idjimaa acλpeda dji jaija jarasia:

–Mλa Jesucrito trλneba βλa jaraya: naλ wērānebemada āyā wādua.–
Ara maλda dji jaira ēδρasia.

¹⁹ Maλne nezocawērā bororāba cawasisdaa idjideba waa parata edadaēda. Maλ carea Paulora, Sila sida jidađapeda puru bororāmaa edesidaa.

²⁰ Dji cawa obadarā quīrāpita nūmλnapeda jarasidaa:

–Za panλ judiorāba dadjirā purura quīrūbiga panλa.

²¹ Dadji romanorāba ocara panλda ādjia jaradia panλa.–

²² Maλne jūma dji arima duanλba Paulora, Sila sida orra edasidaa. Māwā duanλne dji cawa obadarāba ādjia cacuade jλ panλara wēābidapeda bacuruba ubisidaa. §

²³ Bio udapeda preso βλsidaa. Dji preso βea wagabaría jarasidaa bio wagamārēā.

‡ 16:7 Jesu Jaure. Griego bedede λcατλ cartade βλ βαα “Ācōrē Jaure” wa ababe “Jaure.” § 16:22 2 Corinto 11:25.

24 Ara maḷda preso bea wagabariba Paulora Sila sida preso bḷbada dede eduara bḷde bḷpeda ḷdji jīrūra chicharode catḷ nūmasia.

25 Ariquētra babḷḷade Pauloba Sila bida Ācōrēa iwidi panasidaa idjaba idjia trḷā panasidaa. Maḷda waabema preso beaba ūrī panasidaa.

26 Cawaēne de uremiada wāsia. Maḷḷaba preso bḷbada dera dji cābāyā uresia. Jūma eda wābadara ewacuasia. Preso bea jḷ bḷ carena sida jūma ērā baecuasia.

27 Maḷne preso bea wagabarira ḷḷmasia. Eda wābada ewa nūmea unuside crīchasia preso beara jūma mīrū wābḷḷasidada. Maḷ carena idji necoda ēūta edasia iduba beui carea.

28 Baribḷḷ Pauloba jīgua jarasia:

–Bḷduba beurādua. Dairāra jūma nama duanḷa.–

29 Maḷbe preso bea wagabariba ībīrāda enebipeda Paulo, Sila panḷmaa isabe edaa wāsia. Ne wayaaba cacua ure nūmḷba ḷdji jīrū caita bḷrru cobesia.

30 Maḷbe ḷdjira dajadaare edepeda iwidisia:

–Achirā, mḷa ḷcārēda oida bḷ Ācōrēba mḷra ēdrḷ edamārēā?–

31 ḷdjia panusidaa:

–Bḷa, bḷ ēberārā bida dadji Boro Jesucritoda ījānibḷḷ, idjia bārāra ēdrḷ edaya.–

32 Maḷbe dadji Boro bedeera idjia, jūma idji dedebemarā bida jarasidaa.

33 Ara maḷ diamasi preso bea wagabariba ḷdji djara cōḷpedadara saḷasia. Māwānacarea idjira, jūma idji dedebemarā sida borocuesidaa.

34 Paulora, Sila sida idji dedaa edepeda ne cobisia. Ācōrē ījāpedada bērā idjira, idji dedebemarā sida bio bḷsrīdasidaa.

35 Nurēma dji cawa obadaba zarrarāda preso wagabarimaa nāwā jarade diabuesidaa:

–Paulora, Sila sida ēdrḷ bḷdua.–

36 Maḷbe preso bea wagabariba Pauloa jarasia:

–Dji cawa obadaba bārāra ēdrḷ bḷbisidaa. Maḷba necai wānadua.–

37 Baribḷḷ Pauloba dji zarrarā jarasia:

–Daira romanorā bērā baridua carea preso bḷcara panasidaa. Baribḷḷ ḷdjia daia bio iwīdidaē jūmarā quīrāpita ubidapeda preso bḷsidaa. Maḷda ḷdaira chupea ēdrḷ bḷbidica? ¡Māwāēa! ¡ḷdjidrḷ zedida panḷa dai ēdrḷ bḷdi carea!–

38 Pauloba jaradara zarrarāba dji cawa obadarā jarade wāsidaa. Idjaba jarasidaa Paulora, Sila sida romanorāda. Maḷ ūrīsidade dji cawa obadarāra ne wayasidaa.

39 Ara maḷda ḷdjimaa wānapeda quīrā djuburia iwīdisidaa ḷdjia opedadara quīrādoadamārēā. Maḷbe ēdrḷ bḷdapeda bedeā djuburiasidaa purudebemāda āyā wānamārēā.

40 Paulo, Sila sida preso panana ēdrḷpedadacarea Lidia dedaa wāsidaa. Djabarā ume dji jḷredapeda ḷdjirā ume bedeasia dadji Borora biara ījānamārēā. Maḷbeḷḷ wāsidaa.

17

Tesalonica purude quīrūbucapedada

1 Paulora, Silara, ḷdji ume nīna sida Anpipoli purude, Apolonia purude bida wāyā wānapeda Tesalonica purude jūēne wāsidaa. Mama judiorā dji jarebada deda basia.

² Paulo ba obari quĩrãca judiorã ume dji jarede wãsia. Domia ũbea ãnãũbada ewariza ãdjirã ume bedea ãabadjia.

³ ãCõrẽ Bedeadeba idjia ebuda jaradiabadjia ãCõrẽba êdra edabari diai jaraðara bia mĩga baida ãasida, idjaba beupeða ãrẽbaida ãasida. Maã awara nãwã jarabadjia:

–Mã bãrãa jara ã Jesura wãrãda ãCõrẽba êdra edabari diai jaraðaa.–

⁴ ãCãrã judiorãba maãgara ãjãnapeda Paulo ume, Sila ume bida ãbaa panesidaa. Idjaba zocãrã griegorã ãCõrẽ waya beaba, ãCãrã wẽrãrã dji dromarã bida ãjãsidaa.

⁵ Baribãra judiorã Jesu ãjãẽ beara soðe biẽ duanesidaa. Maã carea eberã cadjiruarãda zocãrã jaredapeda purura quĩrũbigade wãsidaa. Pirapodapeda Jasoã dede eda wãsidaa Pauloda, Sila sida jidaðapeda jũmarã quĩrãpita nũmãni carea.

⁶ Baribãra ãdjira maã dede ununaẽ basia. Maã carea Jasoãda, ãCãrã djabarã sida jidaðapeda dji purudebema bororãmaa errebari edesidaa. Jũmarãba bia jarasidaa:

–Eberãrã jũma naã eãjũãne nẽbara o panãba abari quĩrãca nama ode zesidaa.

⁷ Maã awara za ã Jasoãba ãdjirãra idji dede bia edasia. Jũma ãdjirãba dadji romanorã boroba obi ãara igara panãa.* Jesumanada dadjirã boroda abadaa.–

⁸ Maã ũrĩsidaðe purura, ãdjirã bororã sida quĩrũbucasidaa.

⁹ Mãwã duanãne dji bororãba Jasoãa, waabemarãa bida jarasidaa êdraði carea paratada diaðida panãda. Diapeðadacarea idu wãbisidaa.

Paulo, Sila ume Bereade panana

¹⁰ Ara maã diamasi djabarãba Paulora, Sila sida Berea puruðaa diabesidaa. Jũenapeda judiorã dji jarebada dedaa wãsidaa.

¹¹ Bereadebema judiorãra Tesalonicadebemarã quĩrãca pananaẽ basia. ãtebãra Jesudebemara ũrĩ quĩrã panasidaa. Ewariza ãCõrẽ Bedeara bio quĩrãcuita acãbadjidaa ãdjia jara panãra wãrã cawaya.†

¹² Maãba zocãrã judiorãba Jesura ãjãsidaa. Idjaba zocãrã griego wẽrãrã dji dromarãba, umaquĩrãrã dji dromarã bida ãjãsidaa.

¹³ Maãmisa judiorã Tesalonicadebemaba cawasidaa Paulo ba ãCõrẽ bedeara Berea purude jaradia ãda. Maã carea wãnapeda mamabemarã sida quĩrũbigasidaa Paulo biẽ odamãrẽã.

¹⁴ Ara maãda djabarãba Paulora pusadaa diabesidaa. Baribãra Silara, Timoteo sida Bereade panesidaa.

¹⁵ Paulo edepeðadaba idjira Atena puruðaa diaðe wãsidaa. Maãbe Paulo ba ãdjirã ume bedeada diabesia Silara, Timoteo sida idjimaã isabe zedamãrẽã. Ara maãda djabarãra jẽda wãsidaa.

Paulo Atena purude bada

¹⁶ Paulo ba Sila, Timoteo sida Atena purude jãã ãde unusia maã purura jãwaba oda ãcõrẽba bira ãda. Maã bẽrã idji soðe biẽ besia.

¹⁷ Mãwã ãde Paulora judiorã dji jarebada dede ãdjirã ume, judiorãẽ ãCõrẽ waya bea ume bida Jesudebemada bedea ãabadjia. Maã awara purude ewariza eberãrã duanãma bedea ãabadjia.

* **17:7** Romanorãba ãdjirã borora Cesar abadjidaa. Maã ewaride Claudio abadada ãdjirã boro basia. Maã Claudiora dji boroda basia poa 41ðeba aba 54ðaa. † **17:11** ãdjia ãCõrẽ carta drõãra acãbadjidaa. Maã ewaride ãCõrẽ carta djiwidira wadibida neẽ basia.

18 ΛΑΓΛΑ ēberārā epicúreo crīcha ēpē beada, estoico crīcha ēpē bea sida mama panasidaa. † Mañ ēberārā Paulo ume bedea panane ΛΑΓΛΑba ara ādjiduba iwidi duanasidaa:

–Jāl ēberā nēbΛΓΛi awua ΛΑba ζcārēnebemada bedea ΛΛ?–

Dewararāba panusidaa:

–Āibemarāba ēpē bea ācōrēnebemada jaradia ΛΛca ΛΛa.–

Māwā jarasidaa Pauloba bedea bia Jesudebemada idjaba dadjia λrēbadidebemada jaradia bada bērā. §

19-20 Māwā panane Paulora Areópago eyadaa edesidaa ādji dji jarebada demaa. Mañbe jarasidaa:

–BΛa jaradia ΛΑra dairāmaarā crīcha djiwidia. Mañra dairāba wadi ūrñacaa. Mañ bērā cawa quīrīā panΛa cārēda jara ΛΛda. ζBΛa dairāa jaradiaēca?–

21 Jūma Atenanebemarāba, drua āibemarā mama bea bida ababe crīcha djiwidia ūrīpedadada nēbΛΓΛabada bērā māwā iwidisidaa.

22 Mañne Paulora ādjirā ēsi Areópago eyade λta nūmepeda jarasia:

–Achirā Atenanema, mΛa unu ΛΛa bārāba zocārā ācōrēda bio ēpēbadada.

23 Purude ΡΑΓΛΑ nīne mΛa unde bārāba ādjirāa bia beadeadi carea opedadada. Mōgara oda abalude nañ beadeada bΛ basia: “Ācōrē dadjia adua panΛ itea oda.” Bārāba adua panΛ Ācōrēa bia beadeabadaa. Ara mañ Ācōrēnebemada mΛa bārāa jaraya.

24 Mañ Ācōrēba nañ ējūāra, nañ ējūāne nūmΛ sida jūma osia. Idjira bajānebema Boroa idjaba nañ ējūānebema Boroa. Idjira ēberāba oda dede bacaa.*

25 Bia bai carea iwidicaa ēberāba idji itea ne omārēā. † IdjiabΛΓΛ jūma dadjirāa dia ΛΛa zocai beadamārēā, λyābadamārēā, idjaba ne jūma dadjia erobaida ΛΛra erobeadamārēā.

26 Idjia ēberā abaludeba puruda zocārā yōbisia jūma nañ ējūāne beadamārēā. Idjia basia maλgarā purura aba sālbe beadida idjaba sāma beadida.

27 Māwā osia ēberārāba idjira λΛΓΛdamārēā. Māwāra tānaca λΛΓΛΛΛda quīrīca āibērā ununicada. Wārāda Ācōrēra tΛmΛ ΛΛēa, ātebΛΓΛ dadjirāza caita ΛΛa.

28 Idjideba dadjirāra zocai beaa, nībabadaa, idjaba panabadaa. Mañ bērā ΛCΛΓΛ bārānebemaba jarasidaa: “Dadjirāra idji warrarāa.” ‡

29 Dadjirāda Ācōrē warrarābΛΓΛ, crīchadiē panΛa Ācōrēra oro odada, parata odada, wa mōgara odada, maλΓΛra ēberāba ara idji crīchaēba oda bērā.

30 Ēberārāba Ācōrē adua beadeba māwā opedadara idjia naēna iduaribisia. BaribΛΓΛ idira jara ΛΛa jūma druzabemaba cadjirua igaradapeda idjida ijānamārēā.

31 Māwā quīrīā ΛΛa idjia ΛΛda ewaride jūma nañ ējūānebemarā jipa cawa oi bērā. Mañ awara aba edasia māwā omārēā. Idjaba mañ ēberāra cawabisia beu badada λrēbabida bērā.–

32 Mañ beu bada λrēbabidadebema ūrīsideade λCΛΓΛra ipidasidaa. BaribΛΓΛ dewararāba jarasidaa:

† 17:18 Hecho Epicuro abadara basia 300 poa Jesu todi naēna. Mañ Epicuroba jaradiabdjia ēberārāba ababe bΛsrida baidrΛ wa necai baidrΛ jaradida panΛda. Idji ēpē beada epicúreorā abadjidaa. Ādjirāba crīchasiadaa ādji ācōrē beaba ēberārāda crīchadacada. Mañne estoicoarāba griego Zeno abadara ēpēbadjidaa. Ādjirāba jaradiabadjidaa nañ djaraba o quīrīā ΛΛda igaradida panΛda, crīcha cawaara wānida panΛda, idjaba ne jūmada odida panΛda dewararāba carebadaēne. § 17:18 Mañ griegorāba crīchasiadaa bΛa ācōrē dji umaquīrāda basida Jesu abadada mañne ācōrē dji wērāda basida λrēba abadada. * 17:24 1 Rey 8:27; Hecho 7:48-50. † 17:25 Salmo 50:9-12. ‡ 17:28 Griego Arato abadaba ādji ācōrē Zeudebemada māwā basia.

-Dewara ewaride b_Λa ma_Λnebema bedea b_Λada waya ūrīnia.-

³³ Ma_Λbe Paulora ādjirā ume b_Λadada wāsia.

³⁴ ΛCAGΛ dji j_Λre pananaba Paulo bedeara ījāsidaa. Aba Dionisio basia. Idjira ma_Λ Areópogoma dji j_Λrebada**e**bema basia. Idjaba wērā Damari abadaba, dewararā bida ījāsidaa.

18

Paulo Corinto purude bada

¹ Māwānacarea Paulora Atena purudeba Corinto purudaa wāsia.

²⁻³ Mama judio Aquila abadada unusia. Ma_Λ Aquilara Ponto druadebema basia.* Dji quima Priscila ume Italia druadeba jūēpedadada dārāé basia. Italiadeba ēdrāsidaa Romanebema boro Claudioba jūma judiorā Romane beara āyā wābida bērā.† Corintode Paulora ādjimaa wāsia ādji quīrāca wua deda o cawa b_Λ bērā. Ma_Λbe ādji ume besia ābaa trajai carea.

⁴ Anūbada ewariza Paulora judiorā dji j_Λrebada dede bedea b_Λbadjia judiorāba, griegorā bida Jesura ījānamārēā.

⁵ Māwā b_Λade Silara, Timoteo sida Macedonia druadeba jūēsidaa. Mama**Λ**ba ātaa Pauloba ewariza Ācōrē bedeada jaradia b_Λbadjia. Idjia judiorā jarabadjia Jesura wārāda Ācōrēba ēdr_Λ edabari diai jaradada.

⁶ Barib_ΛΓ_Λ idjia jara b_Λra ādjirāba igarasidaa. Idjaba idjidebemada biē bedebadjidaa. Ma_Λ carea Pauloba cacuade j_Λ b_Λra jārāpetapeda jarasia:

-Bārāba ma_Λ bedea igara pan_Λ carea Ācōrēba cawa ob_ΛΓ_Λde m_Λra bedeade baēa. Ma_Λg_Λra ara bādji**e** b_Λa. Nama**Λ**ba ātaa m_Λra judiorāēmaā wāya.-

⁷ Ara māda judiorā dji j_Λrebada dede jaradia b_Λadada Ticio Justo dede jaradiade wāsia. Ma_Λ ēberāba Ācōrēra waya basia. Idji dera judiorā dji j_Λrebada de orrocawa basia.‡

⁸ Judiorā dji j_Λrebada dedebema borora Crispo abadjidaa.§ Ma_Λ Crispoba, jūma idji ēberārā bida dadji Borora ījāsidaa. Ma_Λ awara zocārā Corintodebemarāba ūrīsidaa Pauloba Jesudebema jaradia b_Λada. Ījānape**Λ** borocuesidaa.

⁹ Ewari aba diamasi Pauloba cāimocara quīrāca unusia dadji Boroba idjia nāwā jarab_ΛΓ_Λda: “Ne wayarādua. Jaradia b_Λdua. Chupearādua.

¹⁰ M_Λra b_Λ ume b_Λa. Nī ab_Λba b_Λra poya biē o**d**āēa, m_Λa ēberārā zocārā na_Λ purude ero**Λ**a bērā.”

¹¹ Ma_Λ bērā Pauloba poa aba ēsidra Ācōrē bedeara mama jaradia besia.

¹² Galio_Λ abada Acaya druadebema boroda b_eside judiorāra bedea ausidaa Paulo biē odi carea.* Idjira ma_Λ Galio_Λmaa jida edesidaa.

¹³ Ādjirāba jarasidaa:

-Za b_Λba ēberārā jara b_Λa Ācōrēra wayadida pan_Λda barib_ΛΓ_Λ dadji romanorā leyba jara b_Λ quīrāca jaradiaca.-

¹⁴ Paulo bedeb**Λ**Γ_Λ baside Galio_Λba judiorā jarasia:

-Na_Λ ēberāba biē odabara wa cadjirua dromada odabara m_Λa bārā bedeara sēē ūrīcasia.

* **18:2-3** Ponto druara idjaba Bitinia abadjidaa. Hecho 16:7. † **18:2-3** Claudioba māwā osia poa 49de. ‡ **18:7** Ticio Justo. Griego bedeade zocārā cartade ababe “Justo” b_Λ b_Λa. ΛCAG_Λba crīcha pan_Λa ma_Λ Justora Pauloba “Gayo” tr_Λ jarabadjida. Romano 16:23; 1 Corinto 1:14. § **18:8** Ma_Λ Crispodebema Pauloba basia 1 Corinto 1:14de. * **18:12** Ma_Λ Galio_Λra Acaya**e**bema boroda besia poa 51de.

¹⁵ Barib_{ΛΓΛ} bārāba ababe bedea carea, bārā ācōrē tr_Λ carea, bārā ley carea bida ijara pan_{ΛΛ}. Ma_Λ bērā ara bāduba cawa o_Λadaua. M_Λā ma_Λg_Λdebemada cawa oi carea b_Λēa.–

¹⁶ Māwā jarapeda āyā j_Λrecuasía.

¹⁷ Ma_Λne jūmarāba judiorā dji j_Λrebada dedebema boro Sosteneda jid_Λdapeda ara mama puosidaa.† Barib_{ΛΓΛ} Galio_Λba ma_Λ carea crīchaē basía.

Paulo jēda Antioquíadaa wāna

¹⁸ Paulora Corinto purude dārā basía. Ma_Λne djabarā ābaa j_Λrepeda wāyana asia. Barcode badoi naēna Paulora Cencrea purude borobichia t_Λbisia Ācōrē itea ne oi jaradara jūma o_Λda bērā.‡ Ma_Λb_Λeb_{ΛΓΛ} Siria druadaa wāsía. Aquilara dji quima Priscila sida idji ume wāsídaa.

¹⁹ Wāb_Λdade Epeso purude jūēsídaa. Mama Paulora Aquila, Priscila ume badada awara wāsía. Ma_Λne judiorā dji j_Λrebada dedaa wāpeda judiorā ume Jesudebemada bedeasia.

²⁰ Ādjirāba idjía bedea djuburiasídaa mama dārā b_Λmārēā, barib_{ΛΓΛ} b_Λ quīrīāē basía.

²¹ Āteb_{ΛΓΛ} wāb_{ΛΓΛ}de nāwā jarasia:

–Ācōrēba quīrīāsira m_Λra waya bārā a_Λde zeya.–§

Ma_Λb_Λe barcode badope_Λda Epeso_Λdeba wāsía.

²² Cesarea purude jūēpeda Paulora Jerusale_Λnaa djabarā a_Λde wāsía. Mama_Λba Antioquía puru_Λdaa wāsía.

Apolo Epeso_Λdaa zeda

²³ Paulo mama dārā badacarea Galacia druade, Prigia druade bida p_{ΛΓΓΛΛ} wāsía. Puruza Jesu ījā beaa jaradíasia biara ījānamārēā.

²⁴ Ma_Λmisa judio Apolo abadada Epeso purude jūēsía. Ma_Λ Apolora Alejandría purudebema basía. Idjira bia bedeabadjia idjaba Ācōrē carta sida bio cawa basía.

²⁵ Apoloba dadji Boro Jesu Ora dewaradeba cawasia. Jesudebemada bio b_Λsrida bedeabadjia idjaba aride jaradia b_Λbadjia. Barib_{ΛΓΛ} borocueidebemada ababe Jua_Λba jaradia badadr_Λ cawa basía.*

²⁶ Ma_Λne Apoloba judiorā dji j_Λrebada dede ne wayaa neē jaradia basía. Idjia jaradia b_Λra Aquilaba, Priscila bida ūrīsídaa. Ma_Λ carea idjira āyā ededapeda Ācōrē Odebemada biara jaradíasídaa.

²⁷ Māwānacarea Apolora Acaya druadaa wā quīrīā basía. Ma_Λ carea djabarā Epeso_Λdebemaba idjira wāida bio bia b_Λada asídaa. Cartada b_Λsídaa Jesu ījā beaba idjira mama bia edadamārēā. Acaya_Λde jūēsiede Apoloba djabarā Ācōrē bia_Λdeba Jesu ījāpedadada bio carebasía.

²⁸ Idjia jaradia b_Λde judiorāba sewaa_Λda ab_Λdaza jūmarā quīrāpita ebu_Λda cawabibadjia ādjia Jesudebemada āi crīcha pan_Λada. Ācōrē Bedeadeba cawabibadjia Jesura wārāda Ācōrēba ēdr_Λ edabari diai jaradada.

19

Paulo Epesode bada

¹ Apolo Corintode b_Λmisa Paulora ējūā eyaida b_Λde wāyā wāpeda Epeso purude jūēsía. Mama Jesu ījā beada āc_Λra_Λ unusia.

† 18:17 Jūmarāba. Griego bedeade zocārā cartade b_Λ b_Λa: “Griegorāba.” ‡ 18:18 Numero 6:1-21.

§ 18:21 Griego bedeade āc_Λra_Λ cartade na_Λ sida b_Λ b_Λa: “Māra Jerusale_Λne ewari droma zeb_Λra_Λ bāde wāida b_Λa.” * 18:25 Marco 1:1-8.

² Idjia mañ djabarāa iwidisia:

–Bārāba Jesu ijāsidade ĶĀcōrē Jaurera edasidaca?

Ādjirāba panusidaa:

–Dairāba wadibida Ācōrē Jauredebemada ūrīnaca.–

³ Mañne Pauloba iwidisia:

–Māēteara Ķsāwā borocuesida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Juaāba jarada quīrāca borocuesida.–

⁴ Mañne Pauloba jarasia:

–Juaāba jarabadjia ēberārāba cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēa. Māwā osidara idjia borocuebadjia. Mañ awara jarabadjia aba idji caidu zebΛΓAda ijānamārēa. Mañgara Jesu basia.*

⁵ Mañ ūrīsidade dadji Boro Jesu trāneba borocuesidaa.

⁶ Mañbe Pauloba idji jΛwa ādji λrλ bΛside Ācōrē Jaurera ādjirāmaa zesia. Mañne dewara bedeade bedeasidaa idjaba Ācōrēneba bedeasidaa.

⁷ Jūma ābaa ādjira doce panasidaca bΛa.

⁸ Jedeco ūbea Paulora judiorā dji jΛrebada dedaa wā bΛbadjia. Mama ne wayaa neē judiorā ume beēda bΛbadjia Ācōrēra ādji Boroda bΛdamārēa.

⁹ BaribΛΓA λCΛΓAΓA cΛwΛΓA zareacuadapeda ijānaē basia. Ēberārā quīrāpita Jesu Odebemada biē bedeabadjidaa. Mañ carea Paulora ādji ume bΛdada āyā wāsia. Idjia Jesu ijā beara jaradiabada dedaa edesia. Mañ dera Tiranone basia. Mama ewariza Pauloba jaradia besia.

¹⁰ Poa umé māwā osia. Māwā jūma Asia druadebema judiorāba, judiorāē bida dadji Boro Jesudebemada ūrīsidaa.

Esceva warrarā sāwāpedada

¹¹ Ācōrēba zocārā ne ununaca wai bΛada Paulodeba obadjia.

¹² Pauloba baridua wua tānada ēberārāba cacua biē beamaa edebadjidaa. Mañba dji cacua biē beara biabibadjidaa idjaba jairā sida ēberārā cacuadebemada āyā jΛretabadjidaa.

¹³ Mañ ewaride λCΛΓA judiorāba jai āyā jΛrecua panΛda pΛrΓΛA nībabadjidaa. Mañne dadji Boro Jesu trāneba jaira ēberārā cacuadebemada āyā jΛreta quīrīsidaa. Nāwā jarasidaa: “Pauloba jaradia bΛ Jesu trāneba mā jaraya: āyā wādua.”

¹⁴ Māwā o panΛra judio Esceva warrarā basia. Ādjira siete panasidaa. Escevara sacerdote bororānebema basia.†

¹⁵ Ewari aba jai āyā jΛreta panΛne jaiba mañgarā siete ēberārāba jarasia:

–Jesura mā cawa bΛa. Paulo sida mā cawa bΛa. BaribΛΓA bārāra Ķcai?–

¹⁶ Mañbe ēberā jai bara bΛba ādjira orra edapeda jūma poyacuasias. Bio puocuada bērā ādjirā cacuara jūma cōācuasia. Mañbe dji jai bara bΛ dedeba ācada pira wāsidaa.

¹⁷ Jūma Epesode bea judiorāba, griegorā bida mañ cawasidade ne wayasidaa. Mañne dadji Boro Jesu trānebemada bia bedeasidaa.

¹⁸ Mañ ewaride zocārāba Jesura ijāsidaa. Mañbe zedapeda ebuda jarasidaa ādjia jaidēba o pananada.

* **19:4** Jesu. Griego bedeade λCΛΓA cartade “Crito” bΛ bΛa. † **19:14** Zocārāmaarā mañ Esceva jai āyā jΛretabΛrΛde ara idjira sacerdote dji dromaana abadjia paratada edai carea.

¹⁹ Ἀσαλαβα ādji carta jaid ebemada enenapeda jūmarā quīrāpita babuesidaa. Jūma maḷgarā carta nēbala cawasidade cincuenta mil parata torro nēbade basia.‡

²⁰ Māwā Ācōrēba idji ḷbadeba oda carea dadji Boro Jesudebema bedeara tamara trā bagasia. Maḷne Jesu ījā beara yō wāsidaa.

²¹ Māwānacarea Pauloba idji soḷeba crīchasia Macedonia druade, Acaya druade bida parḷapeda Jerusaleḷ purūdaa wāida. Idjaba jarasia: “Jerusaleḷne bapeda mḷra Roma purūdaa wāida ḷba.”

²² Maḷ bērā idji carebabadarā Timoteoda, Erasto sida Macedonia druadaa na diabuesia baribara idjira Asia druade besia.

Epesode quīrūbucapedada

²³ Ara maḷ ewaride Jesu O carea ēberārāda cābana quīrūbucasidaa.

²⁴ Maḷgara nāwā basia: ēberā Demetrio abadada basia. Maḷ ēberāra paratadebema ne obari basia. Deda ādji ācōrēwērā Artemisa de droma quīrāca djuburi ocuabadjia. § Maḷ o ḷadeba Demetrioba, idji ume ne obadarā bida parata waibala edabadjidaa.

²⁵ Demetrioba maḷ ēberārāra, dewarabema ne obadarā sida ābaa dji jarasia. Maḷbe nāwā jarasia:

–Achirā, bārāba cawa panala dadjirāba naḷ de zaque o pananeba parata waibala edabadada.

²⁶ Baribara bārāba unu panala idjaba ūrī panala jāḷ Pauloba jawaba oda ācōrēra dji wārāēana abarida. Idjia naḷ Epesode idjaba berara jūma Asia druade bida māwā jara nā. Maḷ bērā zocārā ēberārāba Artemisara igarabadaa.

²⁷ Maḷba dadjirāba nēdobue panara ēberārāba biē ununicada. Artemisa de droma sida waa trā ḷaga baēsicada. Māwāra Asia druade, jūma naḷ ējūāne bida Artemisa epē panala waa dji dromada crīchadaēa.–

²⁸ Maḷ bedeade ūrīsidade bio quīrūnapeda bia jara duanasidaa:

–jBio bia ḷba Artemisa Epesodebemara!–

²⁹ Māwā duane jūma purudebemarāra cawa crīchadaē piraposidaa. Maḷne Ἀσαλαba Paulo ume nībabadada umē jidadapeda puru dji jarabadadaa edesidaa: aba Gayo basia, ababemara Aristarco basia. Ādjira Macedonia druadebema basia.

³⁰ Paulora mama ēberārā ume bedeade wā quīrā basia, baribara Jesu ījā beaba iduaribidaē basia.

³¹ Maḷ awara Ἀσαλα Asiadebema bororāba Pauloa bedeada diabuesidaa. Idji ume dji biarā bērā bedeade djuburiasidaa dji jarabadadaa wārāmārēa.

³² Maḷmisa ābaa dji jare panama jūmarāba cawa crīchadaē bērā ḷaga nūmesia. Jūmarāda quīrā awara bia duanasidaa. Zocārāba adua panasidaa cārē cārēā ābaa dji jare duanada.

³³ Māwā duane Ἀσαλαba judio Alejandroda edasidaa puru quīrāpita bedeamārēa. Māwā osidaa dewara judiorāba idjira nocōdaa chābari edepēda bērā. Maḷne Alejandroda jūmarāda jawaba chupeabisia. Idjia jara quīrā basia judiorāra bedeade panāda.*

³⁴ Baribara idjira judioda cawasidade jūmarāba nāwā dārā bia jarasidaa:†

–jBio bia ḷba Artemisa Epesodebemara!–

‡ 19:19 Cincuenta mil parata torro edai careara ēberāba cincuenta mil ewari trajaida ḷba. § 19:24 Latī bedeade Artemisara Diana trā jarabadjidaa. Grigorāba jarabadjidaa Artemisara biogoa beidebema idjaba warra toidebema ācōrēda. * 19:33 Griego bedeade maḷ versicolora ebuda ḷāēa.

† 19:34 Dārā. Griego bedeade ḷā ḷba “hora umē.”

³⁵ Małbe Epesodebema carta ɓɓbariba ēberārā powua nūmara chu-peabipeđa jarasia:

-Achirā Epesodebema, jūmarāba cawa panla ācōrēwērā Artemisa de dromara, idji zāca ɓɓ bajāneba baeda sida dadji purude wagabadada.

³⁶ Ni aɓaɓba małgɓa poya sewaada adaēa. Mał bērā biara ɓɓa chu-peaɗida. Bio crīchadaēne ni cārē sida orānadua.

³⁷ Nał ēberārāba dadjirā ācōrēwērā de dromane ne dradaaē panamīna wa idjidebemada biē bedeadaē panamīna bārāba namaa enesidaa.

³⁸ Demetrioba idji ume ne obadarā biđa djārāda jara quīrīa panɓɓɓɓ, nēɓara cawa obadarā quīrāpita wānida panla.

³⁹ Bārāba dewara nēɓarada jara quīrīa panɓɓɓɓ, dji bororāba puru ābaa jare panane jaradadua. Ādjiabɓɓɓ cawa jaradia.

⁴⁰ Idi quīrūbucapedada carea romanorāba jaradiscada dadjirāba ādji leyra igara panada. Ādjia cārē cārēā māwā osidaada adibɓɓɓ, ni cārē sida poya panunaēa.-

⁴¹ Māwā jarapeda dji carta ɓɓbariba jūmarāda wābigasia.‡

20

Paulo Macedoniana, Greciadaa biđa wāna

¹ Māwā quīrū duananacarea Pauloba Jesu iḡa beara trācuapeda ādjirā ume bedeasia dadjirā Borora biara iḡanamārēā. Małbe wāyaana apeđa ojūcuapeda Macedonia druadaa wāsia.*

² Jūma mał druade pɓɓɓa nībaside djabarāda carebabadjia dadjirā Borora biara iḡanamārēā.† Małbeɓɓɓ Grecia druade jūesia.

³ Mama jedeco ūbea ɓasia. Paulo Siria druadaa barcode wāi baside cawasia judiorāba idji biē odi carea bedeada ausidada. Mał carea Macedonia druareba wāsia.

⁴ Pirro warra Sopater Berea purudebemada, Segundo idjaba Aristarco Tesalonica purudebemada, Gayo Derbe purudebemada, Tiquico idjaba Tropimo Asia druadebemada, Timoteo sida idji ume Asia druadaa wāsidaa.‡

⁵ Mał djabarāra dai na wānapeda Troa purude jāl panasidaa.

⁶ Pał ēsābari neē ɓɓ cobada ewari baɗacarea daira Pilipto purudeba barcode wāsidaa. Ewari juesumane ādji ume Troade dji unusidaa. Mama siete ewari panesidaa.

Troa purude duanana

⁷ Małbe nabema ewari domiane Jesu iḡa bea ume ābaa dji jaresidaa Jesu quīrānebaɗi carea cobadara codi carea.§ Małne Pauloba jaradia ɓasia. Nurēma wāida ɓɓ bērā waɗi ariquētra bedeada ɓasia.

⁸ Dairāra ātaarebema dejāne ābaa dji jare panasidaa. Ībīrāda zocārā coa nūmeasia.

⁹ Małne cūdra Eutico abadada dajadaa aɓɓadaɗe chūmasia. Paulora dārā bedeada ɓɓ bērā mał cūdrara daupeaba cāi dogosia. Māwā ɓɓde dejā ūbeadeba udu wāsia. Idjira jaiɗadada ēberārāba bara edasidaa.

‡ **19:41** ɓɓɓɓ cartade versículo 41ne ɓɓ ɓara versículo 40de ɓɓa. Małne versículo 41ra neē. * **20:1** Ojūcuapeda. Griego bedeada zocārā cartade małra neē. † **20:2** Paulora poa aba ēsadra Macedonia druade ɓasia. Małne carta 2 Corinto abadada ɓasia. ‡ **20:4** Asia druadaa. Griego bedeadae ɓɓɓɓ cartade małra neē. § **20:7** Jesu quīrānebaɗi carea cobadada codi carea. Griego bedeadae ɓɓ ɓɓa “pał cōrācuadapeda cosidaa.” Luca 22:19-20; Hecho 2:42; 1 Corinto 11:23-26.

10 Paulora uḁaa zepeda dji cūdra λrλ̄ ḁarru cobepeda ḁarλasia. Maλne jarasia:

–Dauperarānadua. Idjira zocai ḁaa.–

11 Paulora wayacusa dede eḁa wāpeda Jesu quīrānebaḁi carea cobadada ādjirā ume cosia. Maλbe waḁibida beḁea ḁaḁe λnadraḁeḁa wāsia.

12 Dji cūdrara diguiḁaa zocai edesidaa. Maλ carea jūmarāḁa ḁasriḁa duanesidaa.

Troadeba Mileto puruḁaa wāpeḁada

13 Paulora Asoλ puruḁaa óare wā quīrīāsia. Baribarλλ daira barcode na wābisia. Mama idjira ḁadoyada asia. Daira ara maλḁa wāsidaa.

14 Asoλne Paulo ume dji ununapeḁa barcode ḁadosia. Maλbe Mitilené puruḁaa wāsidaa.

15 Mamaλba wānapeda nurēma Quío morro quīrāpe jūēne wāsidaa. Nurēma Samo puruḁe wibarisidaa. Maλbe Trogiliode wibaridapeḁa nurēma Mileto puruḁe jūēsidaa.*

16 Paulora Asia druade ḁārā ḁa amaaba Epeso puruḁe wibariē wāyā wāsia. Idjira isabe Jerusaleλne jūē quīrīā ḁasia. Idjia crīchasia poya jūēibarλλ Pentecoste ewaridē mama ḁaida.

Pauloba djabarā Epesodebemarāa beḁeada

17 Mileto puruḁe ḁaḁe Pauloba Epesodebema djabarā wagabadada trλbisia.

18 Idjima jūēsidade Pauloba jarasia:

–Bārāba cawa panaa mλ naλ Asia druade jūēnaneba aba wābarλḁaa sāwā ḁārā tāēna nīḁabadjida.

19 Mra dji dromada crīchaē dadjirā Boroba quīrīā ḁara o ḁasia. Eḁauḁe jīā ḁabadjia idjaba judiorāba mλra biē o quīrīā panana ḁērā bia mīga ḁabadjia.

20 Māwāmīna mλa jūmarā quīrāpita, ḁārā deza biḁa ḁārā carebai carea jaradia ḁabadjia. Ni maārī biḁa jaradia ama ḁaca ḁasia.

21 Judiorā, judiorāēa biḁa mλa jarasia cadjirua obadara igaradapeḁa Ācōrēmaa zedamārēā idjaba dadjirā Boro Jesucitora iḁjanamārēā.

22 Jāλbe Ācōrē Jaureba mλra wābi ḁa ḁērā Jerusaleλnaa wāya.† Baribarλλ mλa adua ḁaa jāma cārēda sāwāida.

23 Ababe cawa ḁaa Ācōrē Jaureba mλa puruza ebuḁa jarabarida mλra bia mīga ḁaida idjaba preso ḁaida.

24 Baribarλλ maλneḁemada mλa jūmawāyā crīchacaa, mλ bia ḁaira jarλē ḁa ḁērā. Ababe dadjirā Boro Jesuba mλa obi ḁara pārā quīrīā ḁaa. Maλ ḁērā beḁea bia Ācōrēba idji biadeba careba ḁaḁeḁemada mλa jara ḁaya.

25 Ācōrēba idji ēberārā bia pe eroḁaḁeḁemada mλa ḁārāa jara ḁabadjia. Baribarλλ idī cawa ḁaa ḁārāḁa mλra waa ununaēda.

26-27 Mλa ne wayaa neē Ācōrēba ḁārā itea o quīrīā ḁada jūma ebuḁa jara ḁabadjia. Maλ carea idī mλa jaraya: abaḁa aduaibarλλ, mλra beḁeade ḁaēa.

28 Ācōrēba idji Warra oadeba ēberārāra idji itea edasia.‡ Ācōrē Jaureba ḁārāra ḁacārīa djabarāra waga pananamārēā. Maλ ḁērā ara ḁaḁuḁa bio quīrācuḁa beḁadua idjaba Ācōrē warrarā sida jūma waga pananadua.

* 20:15 Trogiliode wibaridapeḁa. Griego beḁeade zocārā cartade maλra neēa. † 20:22 Ācōrē Jaureba mλra wābi ḁa ḁērā. Griego beḁeade maλba idjaba jara ḁaa: “Mλ jaurede wāida baḁa cawa ḁa ḁērā.”

‡ 20:28 Ācōrēba idji Warra oadeba. Griego beḁeade ācala cartade ḁa ḁaa: “Dadji Boroba ara idji oadeba.”

²⁹ M̄la cawa ʙla m̄l wānacarea ēberā cadjiruarāda usa cadr̄a quīrāca bārā tāēna zedida djabarā jūma ār̄ini carea.

³⁰ Ara bād̄jidebemarā bida sewada jaradiadia Jesu ījā bearāba ēpēnamārēā.

³¹ Maḷ carea quīrācuita beadedua. Quīrānebadadua m̄la poa ūbea āsa, diamasi bida jīā ʙaba bād̄jiza sāwā n̄badida pan̄ada jaradia basida.

³² Jāḷbe djabarā, m̄la bārāra Ācōrē j̄awade ʙḷya. Idji biadeba dadjirā careba ʙḷdeebema bedeara quīrānebadadua. Idji biadeba ʙḷḷada diabaria bārāba biara ījānamārēā. Idjia diai jarađara idji biadeba bārāba edadia. Jūma idji itea bia ʙḷdarāba maḷra edadia.

³³ M̄la djārā paratada, oroda, cacuade j̄bari sida ara m̄dji itea awuaē basia.

³⁴ Bārāba bio cawa pan̄a ara m̄dji j̄awaba trajasida m̄la erobaida ʙara edai carea idjaba m̄l ume n̄naa diai carea.

³⁵ Jūma m̄la odadeba bārā cawabisia ʙḷa traja pan̄neba dji poya trajade quedeada carebadida pan̄ada. Quīrānebadida pan̄a dadjirā Boro Jesuba n̄wā jarasida: “Djārā ne dia ʙara Ācōrē quīrāpita biara ʙa djārāneba ne eda ʙa cāyābara.”-

³⁶ M̄wā jaradacarea Paulora chīrāborode cobepeda jūma ādjirā ume Ācōrēa iwīdisia.

³⁷ Maḷbe bia wābidi carea jūmarā bio jīā pan̄aba Paulora ojūenapeda isōsidaa.

³⁸ Bio sopuasidaa waa ununaēana ada bērā. Maḷbe idjira barcodea diade wāsidaa.

21

Jerusalemāna wāpedada

¹ Maḷ djabarā amenepeda dairāra barcode Cos morrođaa jipa wāsidaa. Nurēma Roda morrođaa wānapeda Patará purude jūēne wāsidaa.

² Maḷ Patarāde barco Penicia druadaa jipa wāi carea ʙada unusidaa. Maḷgāde badodapeda wāsidaa.

³ Wāḷdade Chipre morro dromada j̄awa ac̄are unusidaa barib̄ra Siria druadaa wāyā wāsidaa. Barcodebemarāba ne ameni carea Tiro purude wībarisidaa.

⁴ Mama dairāba Jesu ījā beada unupedada bērā ādjirā ume siete ewari panesidaa. Maḷne ādjirāba Ācōrē Jauredeba Pauloa jarasidaa Jerusalemāna wārāmārēā.

⁵ Maḷ siete ewari badacarea dairāra wāsidaa. Jūma djabarāra, ādji quimarā, ādji warrarā sida dairā ume puru dajadaa wāsidaa. Mama pusa īḷde chīrāborode duanapeda Ācōrēa iwīdisidaa.

⁶ Maḷbe wāniana adapeda barcode badosidaa. Maḷne ādjirāra diguidaa wāsidaa.

⁷ Maḷbe Tirodeba barcode wānapeda Tolemaida purude jūēsidaa. Mama djabarā ac̄ade wānapeda ādjirā ume ewari aba panesidaa.

⁸ Nurēma wānapeda Cesarea puru dromane jūēsidaa. Mama Pelipe dede panesidaa. Maḷ Pelipera bedeā bia Jesudebema jarabari basia. Djabarā carebadamārēā siete edapedadadebema basia.*

⁹ Idjia caurāda wadi quima edadacada quīmārē erobasia. Maḷ wērārāra Ācōrēneba bedeabadarā basia.

¹⁰ Mama dārā pan̄ane Ācōrēneba bedeabari Agaboda Judea druadeba zesia.

* 21:8 Hecho 6:1-6; 8:1-13, 26-40.

11 Dairā ac_Λde zeside Paulo bi trājābarida edasia. Ma_Λba ara idji jīrūra, j_Λwa sida j_Λpeda nāwā jarasia:

–Ācōrē Jaureba nāwā jara b_Λa: na_Λ bi trājābari djibarida judiorāba Jerusale_Λne nāwā j_Λnia. Ma_Λbe judiorā_Λéa jida diadia.–

12 Ma_Λ ūrīsidade dairāba, djabarā Cesareadebema bida Pauloa bedea djuburiasidaa Jerusale_Λnaa wārāmārēā.

13 Barib_Λr_Λ Pauloba jarasia:

–ĶCārē cārēā jīa pan_Λ? ĶCārēā m_Λra jāwā sopuabi pan_Λ? Ababe m_Λ j_Λnamārēā b_Λéa, āteb_Λr_Λ M_Λ Boro Jesu bedea carea Jerusale_Λne beui carea b_Λa.–

14 Ma_Λne dairāba idjīa jara panesidaa wārāmārēā barib_Λr_Λ idji crīchara poyadaē basía. Ma_Λ bē_Λrā waa ma_Λnebemada bedeadāē basía. Āteb_Λr_Λ jarasidaa:

–Māwā baib_Λr_Λ, dadjirā Boroba quīrīā b_Λ quīrāca oya.–

15 Ma_Λbe wāni carea jūma odapeda Jerusale_Λnaa wāsidaa.

16 _Λc_Λr_Λ Jesu i_Λā bea Cesareadebemada dairā ume wāsidaa. Ādjia ēberā Mnaso_Λ abadamaa ededapeda dairāra idji dede panesidaa. Idjīra Chipredēbema basía. Jesu i_Λānada dārāb_Λr_Λ basía.

Paulo Jerusale_Λne Santiago ume bedeadā

17 Jerusale_Λne jūēsidade djabarāba dairāra bio b_Λsrida edasidaa.

18 Nurēma Paulora dairā ume Santiago ac_Λde wāsidaa.† Djabarā bororā sida jūma mama duanasidaa.

19 Ma_Λbe Pauloba “mērā djabarā” apeda Ācōrēba idjideba judiorāéma odada jūma daucha nēb_Λr_Λsia.

20 Ma_Λ ūrīsidade djabarāba Ācōrēa bia bedesidaa. Ma_Λbe ādjia Pauloa jarasidaa:

–Djaba, b_Λa cawa b_Λa judiorā bio zocārāba Jesura i_Λā pan_Λda. Ācōrēba Moisea diada ley sida ādjirāba bio ēpēbadaa.

21 Barib_Λr_Λ ādjirāba b_Λdebemada sewada ūrīsidaa. _Λc_Λr_Λba ādjirāa jarasidaa b_Λa jūma judiorā griego tāēna bearāa Moiserā igarabi b_Λda, ādji warrārā cacua wēāgobicada, idjaba waabema dadji judiorāba obada sida obicada.

22 ĶSāwā odi mā_Λra sewada cawadamārēā? B_Λ jūēnara dārāēne cawadia. Ma_Λbe wārāda b_Λ biē odi carea powuadia.‡

23 Ma_Λ carea daimarā b_Λa nāwā oida b_Λa: dairā tāēna djabarāda quīmārē pan_Λa. Ādjia Ācōrē quīrāpita ne oi jarapedadara jūma ob_Λdaa.

24 Ma_Λ djabarāra Ācōrē de dromanaa ededua. Mama Ācōrē quīrāpita bia beadi carea odadua. Ādjia Ācōrēa diadida pan_Λra b_Λab_Λr_Λ diadua. Māwāra ādjira poya borobichia t_Λdia cawabidi carea ādjia ne oi jarapedadara jūma osidada.§ Ma_Λba jūmarāba cawadia b_Λdebemā jara pan_Λra sewada, idjaba cawadia b_Λra wārāda jipa nībabarida Moise leyba jara b_Λ quīrāca.

25 Barib_Λr_Λ judiorāé Jesu i_Λā beaba oēida pan_Λra daiba cawa jaradapeda cartade b_Λsidaa: ādjirāba nedjara j_Λwaba oda ācōrēa diadada codiē pan_Λa,

† 21:18 Ma_Λ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīā bedeadē Santiago tr_Λra zesia “San Jacobo” isabe jarab_Λr_Λdeba. Carta Santiago abadara ma_Λ Santiagoba basía. ‡ 21:22

Ma_Λbe wārāda b_Λ biē odi carea powuadia. Griego bedeadē _Λc_Λr_Λ cartade mā_Λra neēa. § 21:24 Numero 6:13-20.

oa sida codiē panΛA, animarā otrājĀ beada sida codiē panΛA, idjaba audua nĭbadiē panΛA.-*

²⁶ Nurēma Pauloba, maĭ ēberārā bida jΛwa osidaa Ācōrē quĭrāpita bia beadi carea. Maĭne Ācōrē de dromanaa wānapeda jarasidaa cārē ewaride Ācōrē quĭrāpita bia pananida. Maĭ ewaride ādjiza Ācōrēa animarāda babue diadida panasidaa.

Judiorāba Paulo jidapedada

²⁷ BaribΛΓA siete ewari jĭēbΛΓA baside λCΛΓA judiorā Asia druadebemada Ācōrē de droma dajada panasidaa. Maĭ judiorāba Paulo unusidade jūma ēberārā arima duanΛra quĭrūbigadapeda Paulora jidasidaa.

²⁸ Maĭne jĭgua jara panasidaa:

-iIsraelerā, dairāra carebadadua! NaĭgΛ ēberāba druaza jaradia bΛa dadji israelerāra, dadjirā leyra idjaba Ācōrē de droma sida biē tabeada. iMaĭ awara griegorāda Ācōrē de droma caita edesia!† iNaĭ de ababe Ācōrē itea bΛda biē bΛsia!-

²⁹ Ādjirāba māwā jarasidaa Tropimo Epesodebemada Paulo ume purude nĭda unupeada bērā. Crĭchasisidaa Pauloba Tropimora Ācōrē de droma caita ede basida.

³⁰ Maĭne jūma Jerusaleĭnebemarā quĭrūnapeda piraposidaa. ΛCΛΓAba Paulora jidapeda Ācōrē de droma dajadaa errebari edesidaa. Maĭbe eda wābadara jūma jūātrΛcuasidaa.

³¹ Paulo bea quĭrĭā panΛmisa abalba romano sordaorā boro dji dromaa jaraē wāsia jūma Jerusaleĭne duanΛra quĭrūbucasisada.

³² Ara maĭda idji sordaorāda, ādji bororā sida trĭpeda ēberārā quĭrūbuca duanΛmaa pira wāsidaa. Judiorāba ādjirā zebada unusidade Paulo puo pananada idu bΛsidaa.

³³ Sordaorā boro dji droma araa jūēsīde Paulora jidapeda carena uméba jĭ bΛbisia. Maĭbe ēberārā powua nūmĭa iwīdisia Paulora caida idjaba cārēda osi cawaya.

³⁴ Maĭne jūmarāda quĭrā awara bia duanasidaa. BaribΛΓA sordaorā boro dji dromaba cawa ūrĭca basia ēberārā bio bΛga duanΛ bērā. Maĭ carea Paulora sordaorā duanabadamaa edebisia.

³⁵ Dji dumema jūēsīdade mamaΛba sordaorāba Paulora jira edesidaa, judiorāra bio quĭrū duanΛ bērā.

³⁶ Ādjirāba sordaorā caidu jĭgua jarabadjidaa:

-iDjira beatadadua!-

Pauloba judiorā powua duanĭa jaraēda

³⁷ Sordaorāba Paulo ādjirā duanabada dede eda edebΛdade Pauloba ādjirā boro dji dromaa griego bededebea iwīdisia:

-iBia bΛca mĭra bΛ ume bedeaīda?-

Dji dromaba panusia:

-iBΛa griego bedeara cawa bΛca?

³⁸ iBΛēca Egiptodebema, ēberārā sāĭbeēda quĭrūbigadada? iMĭā be-abadarāda ējūā pōāsa ewaraga bΛdaa mil quĭmārē pe edesiēca?-

³⁹ Maĭne Pauloba jarasia:

* **21:25** Hecho 15:28-29. † **21:28** Judiorāra Ācōrē de droma caita wānida panasidaa baribΛra griegorāra jĭgabe panenida panasidaa.

–Māwāéa, m̄ra judioa. Cilicia druadebema. Tarso puru dromane tosidaa. M̄l quĩrā djuburia puru quĩrāpita idu bedeabidua.–

⁴⁰ Dji dromaba idu bedeabisia. Mābe Paulo dumene āta n̄m̄lba idji j̄waba ēberārāra chupeabisia. Chupeasidade hebreo bedeade bedeasia.

22

¹ Pauloba jarasia:

–M̄l djabarā, m̄l bororā, ūrĩnadua. Ara m̄ldjidebemada jaraya.–

² Idjira hebreode bedeā b̄ada ūrĩsida b̄erā ādjirāra chupea duanesidaa. Mālne Pauloba jarasia:

³ –M̄ra judioa. Cilicia druade Tarso purude tosidaa. Barib̄l̄ m̄ra nama Jerusalēne warisia. Jaradiabari Gamalielba m̄lā jūma dadji drōā naēnabemarā leyba jara b̄ara bio jaradasia.* M̄lā Ācōrēra bio ēpē b̄abadjia b̄ārāba ēpēbada quĩrāca.

⁴ Mālba O Djiwidi ĩjā beada biē oi carea m̄lā ēpēbadjia. Umaquĩrārāda, wērārā sida preso b̄acuabisia. Idjaba āc̄l̄l̄ beabisia.

⁵ Māl̄gara sacerdote dji dromaba, jūma judio drōārā dji dromarā bida cawa pan̄l̄a. Ādjia m̄lā cartada diasidaa judiorā Damascōdebemaba cawađamārēā O Djiwidi ēpē beara m̄lā jidaida b̄ada. Mālba m̄ra Damascōdaa wāsia ādjirā nāl Jerusalēnaa jida enepeda dji bororāba cawa odamārēā.

⁶ Barib̄l̄ Damascōde jūebodode umatipa basica b̄la. Mālne cawaēne bajāneba uruada m̄lma j̄l̄rā tēūsia.

⁷ M̄l egode baeside bedeada ūrĩsia. Māl bedeaba m̄lā jarasia: “Saulo, Saulo, ĩcārē cārēā m̄ra biē oi carea ēpē b̄l?”

⁸ M̄lā iwidiisia: “M̄l boro, ĩb̄ara cai?” Idjia panusia: “M̄ra Jesu Nazaredebema. B̄la biē oi carea ēpē b̄lra m̄lā.”

⁹ M̄l ume n̄naba māl urua unusidade dauperasidaa, barib̄l̄ m̄l ume bedeab̄l̄l̄ ūrĩnaē basia.†

¹⁰ Mālne m̄lā iwidiisia: “M̄l Boro, ĩb̄la cārēda quĩrĩā b̄l m̄lā oida?” Dadji Boroba panusia: “Piradr̄peda Damascōdaa wādua. M̄lā jāma jaraya cārēda oida b̄ada.”

¹¹ Māl urua j̄l̄rā tēūb̄l̄l̄ba m̄ra dauberreasia. Māl b̄erā m̄l ume n̄naba m̄l j̄wade jidadāpeda Damascōdaa edesidaa.

¹² Mama ēberā Ananía abadada basia. Māl Ananiāba Ācōrēda waya b̄l b̄erā dadjirā leyra bio ĩjā o basia. Jūma judiorā Damascōdebemaba idjidebemada bia bedeabadjidaa.

¹³ Māl Ananiāba m̄ra ac̄l̄de wāsia. Caita wāpeda jarasia: “Djaba Saulo, wayacusa b̄l dauba unu bedua.” Ara māl̄da m̄l daura biapeda idjira unusia.

¹⁴ Mālbe Ananiāba jarasia: “Ācōrē dadji drōā naēnabema ume bađaba b̄lra edasia idjia quĩrĩā b̄l̄da cawamārēā, dji Jipa b̄l̄da unumārēā, idjaba idji bedeab̄l̄l̄da ūrĩmārēā.

¹⁵ Jūma b̄lā ununada, ūrĩna sida jūmarāa jaraya.

¹⁶ ĩWaa j̄l̄rāđua! Piradr̄peda borocuedua. Idjia iwidiidua. B̄la cadjirua odara idjia jūma quĩrādoaya.”

¹⁷⁻¹⁸ Māwānacareā m̄ra jēda Jerusalēnaa zesia. Ewari aba Ācōrē de dro-manaa wāpeda idjia iwidi basia. Mālne m̄lā cāimocara quĩrāca dadji Boroda

* **22:3** Hecho 5:34-39. † **22:9** Dauperasidaa. Zocārā carta griego bedeade beade māl bedeara neēa.

unusia. Idjia m'áa jarasia: "Jerusaleñneba isabe äyã wãdua. B'aa m'ñebema jara B'ara namabemarãba İjãnaëa."

¹⁹ İjãnida cr'icha bada b'ëra m'la nãwã jarasia: "M' Boro, ädjirãba bio cawa pan'aa naëna m'ra judiorã dji j'arebada deza wãpeda b' İjã beara jidapeda puobadjida idjaba preso B'abadjida.

²⁰ B'adebema bedeã B' carea Esteba' beasidade m' sida arima basia. Idji beab'adada m'la bia unusia. Ma' awara ädjia 'r'ã j'abadara m'la waga basia."

²¹ Barib'ar'ã dadji Boroba m'áa jarasia: "Wãdua. M'la b'ara t'ama judiorãëmaa diabueya."-

Romanorãba Paulo soaba udiã panana

²² Pauloba jara B'ara judiorãba chupea ü'r' duanasidaa. Barib'ar'ã Äcörëba idjira judiorãëmaa diabueyada aside j'igua jara duanesidaa:

-j'ã'ã ëberãra zocai bacara B'aa! j'Bea'adua!-

²³ Mãwã bia duan'ane ädjia 'r'ã j'abadara quir'ubiðeba jãrãpe duanesia idjaba egoro porara 'taa jãmãposidaa.

²⁴ Ma' b'ëra sordaorã boro dji dromaba jarasia Paulora sordaorã du-anabada deðe eða edeðapeda soaba udamãrëã. Mãwã obisia Pauloba jaramãrëã cãrë cãrëã judiorãra idji ume quir'ü duanada.

²⁵ Barib'ar'ã idji udi carea j'abadade Pauloba sordaorã boro arima B'áa jarasia:

-ç'Bãrãba romanoda udiã pan'aca idji cawa odi naëna?-

²⁶ Ma' ü'r'iside sordaorã borora dji dromamaa wãpeda jarasia:

-ç'B'aa cawa B'aca cãrëda ob'ar'ada? Jã'ã ëberãra romanoa.-

²⁷ Ma'be sordaorã boro dji dromara Paulomaa wãpeda iwidiãsia:

-ç'Wãrãda b'ara romanoca?-

Pauloba panusia:

-Mãe, m'ra romanoa.-

²⁸ Sordaorã boro dji dromaba jarasia:

-Romano bai carea m'la paratada wai'baa diasia.-

Pauloba jarasia:

-M'ra toðadeba romanoa.-

²⁹ Ara ma'ãda Paulo udi carea pananaba idu B'asidaa. Sordaorã boro dji dromaba Paulora romanoda cawaside bio ne wayasia romanoda ubi carea j'abida b'ëra.

Paulo judio dji droma bearã quirãpita bada

³⁰ Nurëma sordaorã boro dji dromaba waðibida cawa quir'ã basia cãrë cãrëã judiorãba Paulora bië jara panasidada. Ma' carea idjira carenaba j'ã baðada ërã B'asia.† Ma'be sacerdote bororãda, j'uma judiorã dji dromarã sida äbaa j'aresia. Ma'ne Paulora enepeda ädjirã quirãpita B'asia.

23

¹ Pauloba judiorã dji dromarãmaa ac'apeda jarasia:

-M' djabarã, m'ra necai B'aa cawa B'ã b'ëra idi bida Äcörë quirãpita bia n'ida.-

² Ma'ne sacerdote dji droma Anan'ãba Paulo caita pan'ãa jarasia idji iteðe udamãrëã.*

³ Ma' carea Pauloba Anan'ãa jarasia:

† 22:30 Carenaba jã badada. Griego bedeade 'ac'ar' cartade ma'ra neña. * 23:2 Ma' Anan'ãra sacerdoterã boro basia poa 47ðeba aba 59ðaa. Idjira bio cadjirua basia. Judioda mãwã B'am'ina judiorãba idjira beasidaa poa 66ðe. Capítulo 5ðe dewara Anan'ãnebemada B'ã B'aa. Idjaba capítulo 9ðe, 22ðe bida dewara Anan'ãnebemada B'ã B'aa.

-¡Bada Ācōrēba uya! ¡Baa jaradiabari quīrāca ocaa!† Bāra jāma chūma Ācōrē leydeba māra cawa oi carea baribara imā ubi badeba ara mañ leyda igara baa!-

⁴ Mañne caita duanaba Pauloa jarasidaa:

-Sacerdote dji droma Ācōrēba bādada çba jāwā quēāica?-

⁵ Pauloba jarasia:

-Djabarā, māa adua basia idjira sacerdote dji dromada. Cawadabara mā māwā jaraē bacasia, Ācōrē Bedeade nāwā bā bā bērā: “Bārā borora biē jararānada.”‡

⁶ Māwā bade Pauloba cawasia dji dromarāra ācāra saduceorāda, ācāra pariseorāda. Mañ carea ādjirāa jīgua jarasia:

-Djabarā, māra pariseoa. Mā drōā naēnabemārā sida pariseorā basia. Mañ bērā jā bāa beudarāra ārēbadida. Mañ carea ācāra māra cawa oda quīrā panāa.-

⁷ Pauloba māwā jarada carea pariseorāra saduceorā ume caicayadapeda awara awara crīcha duanesidaa. (

⁸ Saduceorāba jarabadaa beudarāra ārēbadacada, bajānebema nezocarā neēda, jaure sida neēda. Baribara pariseorāba jūma māgara jā panāa.)

⁹ Caicaya duanā bērā bāga duanesidaa. Judiorā ley jaradiabada dji pariseorāba piradrāpeda jīgua jarasidaa:

-Dairāba unu panāa nañ ēberāra bedeade bāēda. Āibērā jaureda wa bajānebema nezocada idji ume bedeasisicada. Māwā baibara çsāwā Ācōrē ume djōni?-§

¹⁰ Ādjirāra wetara caicaya duanā bērā sordaorā boro dji dromaba waya basia Paulora tā eubari beadida. Mañ bērā sordaorāda wābisia Paulora ādji tāēnabemada jārīnapeda sordaorā duanabada dede eda ededamārēa.

¹¹ Mañ diamasi dadji Borora Paulomaa zepeda nāwā jarasia: “Paulo, sobiadua. Mānebema nama Jerusaleñe bedeada quīrāca Roma purude bida bedeaida bāa.”

Judiorāba Paulo beadia panana

¹² Nurēma judiorāda ācāra bedea ausidaa Paulo beadi carea. Mañ ēberārāba wārāneba bedea basidaa ne codaēda idjaba baido dodaēda aba Paulo beabadadaa.

¹³ Dji bedea bāpedadara cuarenta auđu panasidaa.

¹⁴ Ādjirāra sacerdote bororāmaa, judiorā dji dromarāmaa bida wānapeda jarasidaa:

-Dairāba wārāneba bedea basidaa ne codaēda idjaba baido dodaēda aba jāñ Paulo beabadadaa.

¹⁵ Mañ bērā nāwā odadua. Bārāba, jūma dji bororā bida sordaorā boro dji dromaa iwīdidadua nu Paulora wayacusa bārāmaa enebimārēa. Jaradadua bārāba idjidebemada quīrācuitaara iwīdi quīrā panāda. Enebadade nama jūēi naēna dairāba idjira beadia.-

¹⁶ Baribara Paulo djabawērā warrada arima basia. Mañ cūdraba ādjia jara panāra ūrīpeda sordaorā duanabadamaa Pauloa jaraē wāsia.

¹⁷ Mañ carea Pauloba sordao boroda aba trāpeda jarasia:

-Nañ cūdrada dji dromaara bāmaa ededua. Idjia ne jara quīrā bāa.-

† 23:3 ¡Baa jaradiabari quīrāca ocaa! Griego bedeade nāwā bā bāa: “Bāra de totroa soada quīrāca bāa.” Mateo 23:27-28; Ezequiel 13:10-16. ‡ 23:5 Exodo 22:28. § 23:9 Māwā baibara çsāwā Ācōrē ume djōni? Griego bedeade ācāra cartade māra neēa.

18 Ara małda cūdrara sordaorā boro dji dromamaa edepeda jarasia:

–Paulo, dji preso bλba mλra trλpeda jarasia naλ cūdrada bλmaa enemārēā. Idjiba bλa ne jara quīrīā bλa.–

19 Małbe sordaorā boro dji dromaba cūdra jλwade jidapeda āyā edesia. Małbe iwīdisia:

–¿Cārēda mλa jara quīrīā bλa?–

20 Małne cūdraba jarasia:

–Judiorāra bedeā ausīdaa nāwā oēi carea: ādjia bλa bedeā djuburiadia Pauloda nu dji dromarā ābaa dji jλre panλmaa edebimārēā. Jaradīa idjīdebemada quīrācūitaara iwīdī quīrīā panλda.

21 Baribλrλ ādji bedeāra ījārādua. Paulo beadi carea o caita cuarenta auđu mīrū panλa. Ādjirāba wārāneba bedeā bλsīdaa ne codaēda idjaba baido dođaēda aba Paulo beabλdaā. Ara nawena idji beadi carea panλa. Ababe jλā panλa bλa Paulo edebimārēā.–

22 Małbe sordaorā boro dji dromaba cūdraa jarasia:

–Bλa mλa jaradara ni abλa jararādua.–

Māwā jarapeda wābisīa.

Romanorāba Paulo Cesareadaa edepedada

23 Małbe sordaorā boro dji dromaba idjiare beada umé trλpeda jarasia:

–Dosciento sordaorāda, setenta sordaorā cawayode wābadada idjaba do-sciento sordaorā mīasu catλ beada edadapeda Cesarea purūdaa diamasi wānadua.*

24 Mał awara cawayoda Paulo itea edadadua naλ Judea druadebema boro Pelimaa bia ededī carea.–†

25 Sordaorā boro dji dromaba cartada nāwā bλ diabuesia:

26 Mā, Claudio Lisiaba naλ cartara bλbλrλa mλ boro dji droma Peli itea. Mλa quīrīā bλa bλra bia baida.

27 Judiorāba naλ ēberāra jīdadapeda beadi basīa. Baribλrλ mλa cawasia idjira romanoda. Mał bērā sordaorā ume wāpeda judiorā jλwaeđabemada ēdrλ edasia.

28 Mλa cawa quīrīā basia cārē cārēā idjira biē jara panλda. Mał bērā idjira edesia judio dji dromarā ābaa dji jλre panλmaa.

29 Małne mλa cawasia ababe ādji ley carea idjira biē jara panλda. Baribλrλ idjia cadjiruada oē bλ bērā beadiē panλa ni preso bλdiē panλa.

30 Māwānacarea mλa cawasia judiorāra bedeā ausīdada idji beadi carea. Ara małda idjira bλmaa diabuesia. Idjaba mλa ādjirāa jarasia idjida biē jara quīrīā panλbλrλ bλ quīrāpita jarade wānida panλda.

Bia badua.‡

31 Ara małda sordaorāba ādji boroba jaradara osīdaa. Diamasi Paulora Antipatri purūdaa edesīdaa.

32 Nurēma sordaorā jīrūba wābadara ādji duanabada deđaa jēda wāsīdaa. Małne cawayode wābadaba Paulora Cesareadaa edesīdaa.

33 Cesareade jūēsīdade sordaorāba cartara dji boroa diasīdaa. Idjaba Paulo sīda idjīmaa edesīdaa.

34-35 Mał carta acλpeda dji boroba Pauloa iwīdisia sāmabema cawaya. Paulora Ciliciadebemada cawasīde nāwā jarasia:

–Bλ biē jara panλda zesīdara mλa ādjira, bλ sīda ūrīya.–

* **23:23** *Diamasi*. Griego bedeade bλ baa “diamasi a la nueve.” † **23:24** Mał Pelira Judeadebema boro basīa poa 52deba aba 60daa. Cesarea purude bābadjia. ‡ **23:30** *Bia badua*. Griego bedeade λcλrλ cartade maλra neēa.

Małbe idjia sordaorãa jarasia Paulora Herodeba obida de dromane wagaðamãrẽã. [§]

24

Paulo Peli quĩrãpita bedeada

¹ Ewari juesuma baðacarea sacerdote dji droma Ananiãra ḄCAGA judiorã dji dromarã ume Cesareade jũesidaa. Ḃdjiare bedeabari Tertuloda edesidaa. Małne Peli quĩrãpita Paulodebemada biẽ jarasidaa.

² Peliba Paulo enebiside mał Tertuloba Paulodebemada biẽ jara nũmesia. Nãwã jarasia:

–Dji droma Peli, ḄA dai boro ðeða ewarideba nał druade dãrã necai panḄA. Idjaba ḄA cĩcha cawaaðeba ne zocãrãda o ḄḄA dairãra biara duananamãrẽã.

³ ḄḄA o ḄA carea dai beaza ne jũmane bia ḄḄAada abadaa.

⁴ BaribḄAḄA dãrã mĩã sã amaaba mḄA ḄḄAa ðeða djuburiaya ḄA biadeba dai ðeðeara ùrĩmãrẽã.

⁵ Dairãba cawa panḄA nał eberãba nẽḄḄAḄA o Ḅabarida. Idjia jũma nał ejuũãne judiorãra quĩrũbiga Ḅabarida. Idjira dji nazareno ijã ðearã boroa.

⁶ Mał awara idjia Ḃcõrẽ de dromara biẽ ḄḄA quĩrĩsia. Mał carea daiba idjira jidasidaa. [Dai leyðeba cawa oði basia.

⁷ Mãwãmĩna sordaorã boro Lisiaba idjira dai jḄḄAeðabemada jãrĩsia.

⁸ Mał awara jarasia nał eberã biẽ jara panḄAḄA ḄḄAma zedida panḄA.]^{*} ḄḄA idjia bio iwidiḄḄAḄA cawaya jũma daiba jara panḄAḄA wãrãda.–

⁹ Judiorã mama duanḄA bida jũma mał ðeðeara wãrãana asidaa.

¹⁰ Małbe dji boroba jḄḄAba Pauloa jarasia ðeðeamãrẽã. Ara małda Pauloba jarasia:

–MḄA cawa ḄḄA ḄḄA poa zocãrã nał druadebemada cawa obarida. Mał ðẽrã mḄA ara mḄdjidebemada ḄḄsrida ðeðeaya.

¹¹ Doce ewari ḄḄA mḄA Ḃcõrẽa bia ðeðei carea Jerusaleãne jũenada. ḄḄA bariduaa iwidiḄḄAḄA cawaya małra wãrãda.

¹² Za mḄ biẽ jara panḄA mḄA ununaẽ basia djãrã ume caicaya nũmḄA wa eberãrã quĩrũbiga ḄḄA. Ḃcõrẽ de dromane, judiorã dji jḄḄebada ðeðe, ni puruðe bida mḄA mãwã o ḄḄA ununaẽ basia.

¹³ Nał eberãrãba poya cawabidaẽa Ḃdjiã jara panḄA wãrãda.

¹⁴ BaribḄAḄA ebuda jaraya mḄA dai drõã naẽnabemarã Ḃcõrẽda ijã ḄḄA. MḄA O Djiiwidi abadaebemaa. Ḃdjirãba jarabadaa mał O Djiiwidira abeða ãi ḄḄA baribḄAḄA mḄA Ḃcõrẽ leyra, Ḃcõrẽneba ðeðeabada ḄḄpẽdada sida jũma ijã ḄḄA.

¹⁵ MḄA cawa ḄḄA beudarãra Ḃcõrẽba jũma ãrẽbabida: dji jipa ðeða, dji cadjiruara sida.† Za mḄ biẽ jara panḄA bida małra cawa panḄA.

¹⁶ Mał carea mḄA ne jũmada obaria Ḃcõrẽ quĩrãpita, eberãrã quĩrãpita bida jipa nĩbai carea.

¹⁷ MḄ Jerusaleãneba ãyã wãnara poa zocãrã ḄḄA. Mama nĩbapẽda mḄ puruðebemarã dji ne neẽ quẽdea itea paratada diade zesia. Idjaba Ḃcõrẽa animarãda baḄue diade zesia.

¹⁸⁻¹⁹ Małda Ḃcõrẽ de dromane o basia. Mamaa wãside idji quĩrãpita bia basia. Małne ḄCAGA judiorã Asiaðebemaba mḄA unusidaa, baribḄAḄA eberã

§ **23:34-35** Mał Herodera “Herode dji Droma” abadjidaa. IdjiabḄAḄA warra zaquerãra Beleã puruðe quenabisia. Mateo 2:13-18. * **24:8** Griego bedeade ḄCAGA cartade ðeða corchetede ḄAḄA neẽa.

† **24:15** Daniel 12:2.

powua nībaē basía idjaba ēberārāra quīrūbigaē basía. Mā unupedađaba māda biē jara quīrā panabara, ādjirā ba quīrāpita zedida panāa.

²⁰ Māwāēbāra za duanāba jaradida panāa cārē cadjiruada unusidada dji dromarā quīrāpita mā edesidāde.

²¹ Abābe poya jaradīa mā nāwā jīgua jarasida: idi bārāba māra biē jara panāa beudarāra ārēbadida ījā bā carea.†

²² Peliba O Djiwididebemada bio cawa basia. Baribara ara māda Paulora cawa oē basía. Ātebāra jarasia:

–Sordaorā boro Lisia zebāde mā bārā nēbarara cawa oya.–

²³ Mābe idjia sordaorā boroa Paulora wagabisia, baribara jarasia Pauloba o quīrā bāra idu obimārēā. Idjaba iduaribisia Paulo ume dji biarāba idjira carebaē zedamārēā.

²⁴ Māwānacarea Pelira dji quima Drusila ume wayacusa zesia. Mā wērāra judio basía.‡ Māne Peliba Paulora trāsia idjia Jesucrito ījāninebema beđea bāda ūrī carea.

²⁵ Māwā bāde Pauloba dadji jīpa nībaidebemada, cacua jīpa erobaidebemada, Ācōrēba cawa oi ewari zeidebema sīda beđeasia. Peliba māgādebema ūrīside ne wayapeda nāwā jarasia:

–Jābe wādua. Mā bari bāde wayacusa bāra trāya.–

²⁶ Peliba crīcha basia Pauloba idjia paratada diada ēdra bāmārēā. Mā carea ara cadra Paulora trābadjia idji ume beđei carea.

²⁷ Poa umē bađacarea Pelira dji boro bađada ēdrasia. Mābe Porcio Pestoda dji boroda besia. Baribara Peli ēdraside judiorā ume bia be quīrā basia. Mā carea Paulora preso beesia.

25

Paulo Pesto quīrāpita bađa

¹ Dji boro beđacarea Pestora Cesarea purude jūesia. Ewari ūbea bapeda Jerusaleāna wāsia.*

²⁻³ Mama sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā biđa Pestoa Pauloda biē jarasīdaa. Ādjirāba Pestoa beđea djuburiasīdaa Paulora Jerusaleāna enebimārēā. Māwā jarasīdaa Paulora ota cawaēne beadīa crīcha panā bēā.

⁴ Baribara Pestoba panusia:

–Paulora Cesareade preso bāa. Māra dārāēne mamaa wāya.

⁵ Mā bēā bārā dji dramaara beara mā ume Cesareadaa wānīda panāa. Mā ēberāba barīdua cadjiruada osibara, mamabara bārāba jaradīda panāa.–

⁶ Pestora Jerusaleāne ocho wa die ewari basica bāa. Mābebāra Cesareadaa wāsia. Nurēma cawa obada dede chūmepēda Paulora enebisia.

⁷ Paulo enesidāde judiorā Jerusaleāneba zepedađaba idjira jūrā edasīdaa. Māne jarasīdaa idjia cadjirua dromada zocārā osīda, baribara poya cawabīdaē basía ādjia jara panāra wārāda.

⁸ Māne Paulora ara idjiare beđeasia:

–Mā ni abā cadjiruada oē bāa. Judiorā leyra igaraē bāa, Ācōrē de dromara biē bāē basía idjaba Romanebema boro sīda igaraē bāa.–

⁹ Baribara Pestora judiorā ume bia be quīrā bā bēā Paulo iwīdisia:

–Ķbara Jerusaleāna wā quīrā bāca mā jāma cawa omārēā?–

† 24:21 Hecho 23:6. § 24:24 Mā Drusilara Herode Agripa Nabema cau basía. Dji djabara Agripa Umēbema basía. Hecho 25:13. * 25:1 Mā Pestora Judeadebema boro basía poa 60đeba aba 62đaa.

¹⁰ Mañne Pauloba panusia:

-Māra nama Romanebema boroba ḅada cawa obari quīrāpita ḅaa. Namabara ḅaa māra cawa oida ḅaa. Baa bio cawa ḅaa māa judiorāra biē oē ḅada.

¹¹ Māa cadjiruada osibara, ḅaa māra beaida ḅaa. Māra beacara ḅada aēa. Baribara naḅ ēberārāba mā biē jara panara wārāē bēra ni abaaba māra ādji jawade ḅacara ḅaa. Maḅ bēra māa quīrā ḅaa Romanebema borobara māra cawa oida.-

¹² Mañne Pestora idjia crīcha diabadarā ume bedeapeda Pauloa jarasia:

-Baa quīrā ḅaa Romanebema boroba bara cawa oida. Māwā baibara, idjimaā diabueya.-

Pesto Agripa ume bedeada

¹³ Māwānacarea judiorā boro Agripada idji djabawērā Berenice ume Cesareadaa Pesto acade wāsidaa.†

¹⁴ Ādjira mama dārā panā bēra Pestoba Agripaa Paulodebemada nāwā jarasia:

-Peliba aba preso amenada nama ḅaa.

¹⁵ Mā Jerusaleānaa wā baside sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida maḅ ēberānebemada biē bedeapeda jarasidaa idjira beamārēā.

¹⁶ Māa ādjirāa jarasia abaada idji biē jara ḅea quīrāpita ara idjiare poya bedeēbara, romanorāba beadacada.

¹⁷ Maḅ carea judiorāra namaa zesidaa. Ādji jūpedada nurēma māra cawa obada dede chūmepeda maḅ ēberāra enebisia.

¹⁸ Baribara idji biē jara panaba jaradaē basia idjia cadjiruara osida māa crīcha bada quīrāca.

¹⁹ Ātebara idjira biē jara panasidaa ādjia ija panā awara jaradia ḅa carea idjaba ēberā Jesu abada carea. Maḅgāra beudamīna Pauloba jara ḅaa zocai ḅada.

²⁰ Māa cawaē besia sāwā oida. Maḅ carea māa Pauloa iwīdisia Jerusaleānaa wā quīrā ḅa cawaya mama cawa oi carea.

²¹ Baribara idjia quīrā basia Romanebema borobara idjira cawa oida. Maḅ bēra māa idjira nama preso ḅabisia aba dji boromaa diabuebarada.-

²² Mañne Agripaba Pesto jarasia:

-Māa maḅ ēberā bedeada ūrī quīrā ḅaa.-

Pestoba jarasia:

-Nubara ḅaa ūrīya.-

Paulo Agripa quīrāpita bedeada

²³ Nurēma Agripa Berenice ume eda wāsidade ebuda basia ādjira dji dromarāda. Mañne sordaorā bororāda, purudebema dji dromarā sida eda errubusasidaa. Maḅbe Pestoba Paulora enebisia.

²⁴ Pestoba jarasia:

-Judiorā boro Agripa idjaba jūma ēberārā nama dai ume ābaa dji jare duana, za ḅa ēberā bārā quīrāpita bara jūma judiorāba Jerusaleāne, naḅ Cesareade bida biē jara panā. Ādjirāba māa bia jara panasidaa idjira beamārēā.

²⁵ Baribara māmaārā ni cārē cadjiruara oē ḅaa idji beadi carea. Mañne idjia iwīdisia Romanebema boroba cawa omārēā. Maḅ bēra māa idjira Romanāa diabuei carea ḅaa.

† 25:13 Agripa. Maḅ ēberā Herode Agripa dji Nabema abada warra basia. Hecho 12:1-23. Berenice. Maḅ wērā Pesto quima Drusila djabawērā basia. Hecho 24:24.

26-27 Idjia cadjirua odara dadjirā boroba cawamārēã m̄la cartade ebuða ðaída ðlaa. BaribΛΓΛ cārēda ðaída neē ðlaa. M̄lmaarā ni cārē sida ðaēðΛΓΛ crīcha neē ðΛ quīrāca diabueya. Mañ carea idjira bārā quīrāpita enebisia. Judiorā boro Agripa, m̄la quīrā ðlaa ðΛabΛΓΛ biara ūrīda. Māwā bārāba idjia bio iwīdipeðadacarea m̄la dadjirā boro itea idjia cadjirua odada poya cawa ðaisicada.-

26

¹ Mañbe Agripaba Pauloa jarasia:

-Ara ðadjiare idu bedeabiya.-

Ara mañda Paulora jΛwa wapeða bedeasia:

² -M̄l boro Agripa, m̄lra ðΛsrīda ðlaa idi ðΛ quīrāpita ara m̄ldjiaire bedeai bērā. M̄la cawabiya judiorāba biē jara panΛm̄ina m̄lra bedeade ðaēda.

³ ðlaa bio cawa ðlaa dadji judiorāra sāvā ðeabarida idjaba cārē cārēã caicayabadada. Mañ bērā bedeã djuburiaya m̄l bedeara sēē ūrīmārēã.

⁴ Jūma judiorāba cawa panΛa m̄lra cūdraeda sāvā ðasida m̄l druade idjaba Jerusaleñne bida.

⁵ Ādjirāba cawa panΛa m̄lra pariseoda. Bariduaba mañda ðΛ quīrāpita jara quīrā ðΛbΛΓΛ jaraída ðlaa. ðlaa cawa ðlaa judiorā ley ĩjā oði carea pariseorāba quīrācuitaara obadada.

⁶ BaribΛΓΛ Ācōrēba dadji drōã naēnabemarāa diai jaraðada jΛã ðΛ carea idira ādjirāba m̄lra biē jara panΛa.

⁷⁻⁸ Wārāda jūma Israel doce warrarāneba yōpeðadarāba ĩjā panΛa Ācōrēba dadjirāra ĩrēbabida. Mañ carea dadjirāba āsa, diamasi bida Ācōrēã bia bedeabadaa. M̄l boro Agripa, mañ ĩjā ðΛ carea dewara judiorāba m̄lra biē jara panΛa.-

Mañne Pauloba judiorā mama ðearāa jarasia:

-Ācōrēba dadjirāra ĩrēbabida ĩjā panΛbΛΓΛ ĩcārē cārēã ĩjānaē panΛ idjia beu ðadada aða ĩrēbabisida?-

Māwā jarapeða Agripaa nēbΛΓΛsia:

⁹ -M̄la naēna crīcha ðasia ne jūmada oida ðlda eberārāba Jesu Nazaredebemara ĩjārānamārēã.

¹⁰ M̄la Jerusaleñne wārāda māwā osia. Sacerdote bororāba ādji trĭneba m̄la idu Jesu ĩjā ðeara zocārā preso ðΛbisisidaa. Idjaba mañ eberārā beabisidade m̄la bida bia ðlaaða asia.*

¹¹ Judiorā dji jΛrebada deza m̄la ādjirāra cawa obibadjia. ðarima zocārā ādjirāa Jesudebemada ogo biē bedeabisia. M̄lra ādjirā ume bio quīrū ðada bērā druã āibema purude bida biē oi carea ēpēbadjia.

¹² Ewari aða sacerdote bororāba m̄lra Damasco purudeã diabuesidaa ādji trĭneba Jesu ĩjā ðeara preso jidacuamārēã.

¹³ BaribΛΓΛ, m̄l boro, umatipa ode nīne uruada ĩmāðau cāyābara dorrodor-roara ðlda unusia. Mañ uruaba m̄lra, m̄l ume nīna sida bajāneba jΛrā tēũsia.

¹⁴ Jūma dairāra egode ðaesidaa. Mañne m̄la bedeada ūrīsia. Mañ bedeaba m̄la hebreode nāwā jarasia: “Saulo, Saulo, ĩcārē cārēã m̄lra biē oi carea ēpē ðΛ? Ara ðaduba puabΛΓΛa cūmia ĩrĭ tagabΛΓΛ quīrāca.”

¹⁵ Mañne m̄la iwīdisia: “M̄l boro, ĩðlara cai?” M̄l Boroba panusia: “M̄lra Jesua. ðlaa biē oi carea ēpē ðlara m̄la.

* 26:10 Hecho 8:1-3.

16 Barib_{ΛΓΛ} pirad_Λdua. Ara m_Λda b_Λa unubisia m_Λ nezocada b_Λi carea. B_{ΛΛ}a ununada idjaba m_Λa unubi sida bedeaida b_{ΛΛ}a.†

17-18 M_Λa b_Λra b_Λ ēberārā j_Λwadebemada idjaba judiorāē j_Λwadebemada ēd_Λa edaya. M_Λa b_Λra judiorāēmaa diabueya m_Λ wārā bedeara cawadamārēā.‡ Ma_Λ bē_Λrā pāimane duananada ānaane nībaēia. Diauru j_Λwaedabemada ēd_Λadapeda Ācōrēmaa zedīa. M_Λ ījāb_Λda carea ādjia cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoaya. Idjaba Ācōrēba ādjirāra b_Λya idjia edada purudebemarāda beadamārēā.”

19 M_Λ boro Agripa, Jesuba ma_Λ ewaride m_Λā jarađara jūma ījā osia.§

20 M_Λa naārā Damasco purudebemarāa jarasia ādjia cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Māwānacarea Jerusale_Λ purude, jūma Judea druade, idjaba judiorāēma bida abarida jarasia. Jūmarāa jarasia bia o pan_Λneba unubidīda pan_Λda ādjia cadjirua opedadara wārāda igarasidada.

21 Ma_Λ careab_{ΛΓΛ} judiorāba m_Λra Ācōrē de dromane jidadapeda bea quīrāsīdaa.

22 Barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba ma_Λ ewarideba ātaa careba b_Λ bē_Λrā m_Λa dji dromarāa, dji dromarāēa bida wadībida Jesudebemada bedea b_{ΛΛ}a. Ācōrēneba bedeadadaba, Moise bida cārēda sāwāida jarasīdaa. Ma_Λd_Λ m_Λa jara b_{ΛΛ}a.

23 Ādjirāba jarabadjīdaa Ācōrēba ēd_Λa edabari diai jarađara bia mīgaida bāsida idjaba beudarānebemada naārā ārēbaida bāsida ānaa dadjirā ēd_Λadīdebemada judiorāa, judiorāēa bida jarai carea.*

24 Paulo ba māwā idjiare bedea b_Λde Pestoba jīgua jarasia:

–Paulo, b_Λra quīrāē b_{ΛΛ}a. B_{ΛΛ}a jūmawāyā carta cawa b_Λdeba quīrāē besia.–

25 Barib_{ΛΓΛ} Paulo ba jarasia:

–Dji droma Pesto, m_Λra dji quīrā biaa. M_Λa jara b_Λra wārā bē_Λrā aride b_{ΛΛ}a.

26 M_Λ boro Agripaba ma_Λnebemada cawa b_{ΛΛ}a. Ma_Λ bē_Λrā m_Λra idji quīrāpita ne wayaa neē bedea b_{ΛΛ}a. M_Λmaarā idjia Jesu māwānara jūma cawa b_{ΛΛ}a jūmarāba ebuēda nēb_{ΛΓΛ}bada bē_Λrā.

27 M_Λ boro Agripa, Ācōrēneba bedeadadaba ma_Λnebema b_Λpedadara ζba ījā b_Λca? M_Λa cawa b_{ΛΛ}a b_{ΛΛ} ījā b_Λda.–

28 Agripaba Paulo ba jarasia:

–ζB_{ΛΛ}a ara na_Λda m_Λā Critora ījābica?–†

29 Paulo ba jarasia:

–M_Λa Ācōrēa iwīdī b_{ΛΛ}a dārāēne wa dārāb_{ΛΓΛ}de bida b_Λra idjaba jūma za m_Λ bedea ūrī duan_Λ sida m_Λ quīrāca beadamārēā, barib_{ΛΓΛ} na_Λ carena neē.–

30 Māwā jaradacarea Agripa, Pesto, Berenicera, jūma mama chūmea sida pirad_Λsīdaa.

31 Dajadaa wānapeda ādjirāza jara duanasīdaa:

–Jā_Λ ēberāba cadjirua oē b_{ΛΛ}a idji beadi carea wa preso b_Λdi carea.–

32 Ma_Λne Agripaba Pesto ba jarasia:

–Romanebema boroba cawa omārēā na_Λ ēberāba iwīdīdaēbara, b_{ΛΛ}a idjira poya ēd_Λ b_Λcasia.–

† 26:16 B_{ΛΛ}a ununada. Griego bedeade _Λca_{ΓΛ} cartade b_Λ b_{ΛΛ}a: “B_{ΛΛ}a m_Λneba ununada.” ‡ 26:17-18 M_Λ wārā bedeara cawadamārēā. Griego bedeade b_Λ b_{ΛΛ}a: “Ādjirā daura ogadamārēā.” § 26:19 Jesuba ma_Λ ewaride m_Λā jarađara. Griego bedeade b_Λ b_{ΛΛ}a: “Cāimocara quīrāca ununara.” * 26:23 Isaīa 42:6-7; 49:6. † 26:28 Griego bedeade ma_Λba idjaba jara b_{ΛΛ}a: “B_{ΛΛ}a m_Λā berara crīchabisia Crito ēberā baida.”

27

Paulo Roma purudaa wāna

¹ Mañ ewaride dji boroba jarasia dairāra Italia druadaa wānida panΛda. Mañ bēra Paulora, dewara preso bea sida Julio jΛwaeda basia. Mañ Juliora sordaora Augusto abadadebema dji boro basia.

² Mañbe dairāra barco Adramitio purudebemane badodapeda wāsidaa. Mañ barcora Asia druade puruza wābΛrΛ basia. Djaba Aristarco Macedonia druadebemada dairā ume wāsia. Idjira Tesalonica purudebema basia.

³ Nurēma Sidoñ purude wibarisidaa. Mañne Julioaba biadeba Paulora idji biarāmaa idu wābisida idjia neē bΛra diađamārēā.

⁴ Mañbe Sidoñneba wānane nāūrāra minijichia puá nūmΛ bēra Chipre morro idjaba Asia ēsi wāsidaa.

⁵ Cilicia drua quīrāpe idjaba Panpilia quīrāpe auđu tΛđapeda Liciadebema puru Mirade wibarisidaa.

⁶ Mama sordaora boroba dewara barco Alejandria purudebemada unusia. Mañ barcora Italia druadaa wābΛrΛ basia. Daira idji ume mañ barcode badodapeda wāsidaa.

⁷ Ewari zocāra nāūrā carea piāca wāsidaa. Gnido quīrāpe jūēne wāni carea bia mīgasidaa. Wadi nāūrāra minijichia puá nūmΛ bēra Creta morro icawa pΛrrΛga wāsidaa Salmoñ amia quīrāpe.

⁸ Pusa icawa bia mīga wābΛdada Lasea puru caita Necai Wibaribada abadama jūēne wāsidaa.

⁹ Bio dārābada bēra judiorā ne codaca ewari dromada wāsia. Mañ ewarideba ŗtaa pusade wāida minijichia babaria.* Mañ carea Pauloba dji borora jarasia nocodaa wārānamārēā.

¹⁰ Nāwā jarasia:

–Achirā, mΛa cawa bΛa nawena wānibΛrΛ minijichiae wānida. Barcora ārya. Bārāba edebΛda sida jūma aduadia.† Mañ awara dadjirā sida zocāra quininia.–

¹¹ BaribΛrΛ sordaora boroba Paulo bedeā cāyābara barco djibari bedeāda, barco peratΛbari bedeā sida ijasia.

¹² Doiđaađe panani carea mañ Necai Wibaribadara biē basia. Mañ bēra zocārāba crīchasisidaa biara bΛda Penice purudaa wānida aba doidaa jōbΛrΛdaa. Mañ puru sida Creta morrođe bΛa. Mama nāūrāra mācua puāca bēra pusara tuma babaria.‡

Nāūrā cadjiruba barco āyā ededa

¹³ Mañne nāūrāda jΛwa acΛareba aride puá nūmesia. Mañ carea ģmāđau baebariare bia wānida crīchasisidaa. Ancla jira edadapeda Creta icawa wāsidaa.

¹⁴ BaribΛrΛ dārāéne nāūrā cadjirua Euroclidoñ abadada jΛwa araareba dji cābāyā tΛ nūmesia.

¹⁵ Mañba barcora āyā edesia. Barco quēbΛra poya araa bΛdaē bēra nāūrāa idu edebisidaa.

* **27:9** Mañ ewari dromara Ācōrēba cadjirua quīrādoai ewaria. Levitico 16:1-34; 23:26-32. Poa zebΛrΛza septiembre jedecode baebaria. Septiembrede, octubrede bida pusade wāida minijichiaara bΛa. Idjaba noviembredeba aba febrerodaa wānaca basia, jumawāyā minijichia bΛ bēra. † **27:10** Mañ barco Alejandriadebemane trigoda wai bΛa edebadjidaa Romana. ‡ **27:12** Mama nāūrāra mācua puāca bēra pusara tuma babaria. Griego bedeade bΛ bΛa “mama bΛa ģmāđau baebariare unubadaa.” ΛcΛrΛ traducciołne ģmāđau baebariare cāyābara “ģmāđau odjabariare” bΛ bΛa.

16 Morro zaque Clauda abada ābudecare wāsidade nāūrāra maārī tumasia. § Maāne jāba zaque ādauare ūmāda barcode eda poya bādaē pananapeda eda bāsīdaa.

17 Jāba zaque eda bāpedadacarea barcora sogaba bio bārasīdaa ārīrāmārēā. Maāne waya panasīdaa Sirte ībade poade wānida. Maā carea barcode wua āta jira bābadada edaa bādapeda idu nāūrāra edebisīdaa.*

18 Nurēma nāūrāra wadībida dji cābāyā puá nūmasia. Maā carea barcode traja panāba netata edebādada daiēdu bātacuasīdaa barcora wēsaara ūmemārēā.

19 Nāūrāra wadībida dji cābāyā puá nūmā bēra, ewari ūbeade ara ādji jāwaba netata barcodebema dji zāgāa beada daiēdu bātacuasīdaa.

20 Māwā panāne ewari zocārā āmādaū, chīdau sīda ununaē panasīdaa. Maā ewari cadjruade wadi panā bēra dairāba crīchasīdaa ēdrādaēda.

21 Zocārā ewari ne codāē duanasīdaa. Maā bēra Paulora dji bororā ēsi nūmepeda jarasia:

–Achirā, māa bārāa jarasia Cretadeba wārānamārēā. Mā bedeada ījāpedadabara naā minijīchiaēdu ananaē bacasia idjaba ne aduadāē bacasia.

22 Baribāgā sopuarānada. Naā barcora jūma ārīmīna ni abāda beudaēa.

23 Māra Ācōrēna. Idjida ījā bāa. Idi diamasi ara maā Ācōrēba idji nezoca bajānebemada māmaa diabuesia.

24 Maāgāba māa jarasia: “Ne wayarādua, Paulo. Bāra Romanebema boro quīrāpita bedeaida bāa. Bā carea Ācōrēba jūmarā naā barcode wābdara idu quīnibiēa.”

25 Maā carea, achirā, sopuarānada. Māa ījā bāa Ācōrēba oida idji nezoca bajānebemaba māa jarada quīrāca.

26 Baribāgā barīdua morrode poade wānida panāa.–

Barco ārīna

27 Domia umē babāgāde diamasi waēi nāūrāra dji cābāyā puá nūmasia. Maāba Adria pusade awacārī basīdaa. Ariquētra babāgāde barcode trajabadaba crīchasīdaa ējūā caita jūēbdada.

28 Pusa nābuada zasīdade veinte braza bāsia. Wagabe wābdade wayacusa zasīdaa. Maāne quince braza bāsia.

29 Mōgaradaa tēune wāni wayaaba anclada quīmārē barco ādauare bātabuesīdaa. Maābe bio daupera duanāba isabe ānadrāida quīrīā panasīdaa.†

30 Māwā panāne barcode trajabadara barcodeba chupe ēdrāda crīchasīdaa. Maā bēra jāba zaquera doeda bāsīdaa ancla nocoarebemada doeda bābdada quīrāca.

31 Baribāgā Pauloba sordaorā boroa, idji sordaorāa bīda jarasia:

–Jāāgārāda barcode panenaēbāgā bārāra poya ēdrādaēa.–

32 Maā carea sordaorāba jāba zaque jā bā jācarara tātasīdaa. Ara māda jāba zaquera pusaba edesia.

33 Āsabodode Pauloba jūmarāda ne codamārēā jarasia:

–Dadji sāwānida adua panā bēra domia umē bārāra ne codāē panāa.

§ 27:16 Maā Claudara idjaba Cauda trā jarabadaa. * 27:17 Barcode wua ātaajira bābadada. Griego bedeade māra ebuda bāēa. † 27:29 Isabe ānadrāida quīrīā panasīdaa. Griego bedeade mā bedeaba idjaba jara bāa ādji ācōrēra iwīdisīdada isabe ānadrāmārēā.

³⁴ Māwā beɖea djuburiaya ne codamārēā. Māwā cacua λβΛα beadia poya ēdrΛdi carea. Ni abaɖa cārē sida sāvānaēa.—‡

³⁵ Māwā jarapeda Pauloba paɖa jΛwade edapeda jūmarā quīrāpita Ācōrēa bia βΛada asia. Maλbe cōrācuapeda cosia.

³⁶ Maλ unubΛdade jūmarāda sobiadapeda ne cosidaa.

³⁷ Dairāra barcode 276 panasidaa. §

³⁸ Ādjirā jāwūānapeda trigoda pusade batabuasidaa barcora wēsaara ūmemārēā.

³⁹ AnadrΛside ādjirāba ējūāda unusidaa baribΛΓΛ cawadaē basia sāma panΛda. Maλ ējūāne jogaɖa basia īβΛ bara βΛada. Crīchasiɖaa poyadibΛΓΛ, barcora mama poabidida.

⁴⁰ Maλ bērā ancla jΛcarara tΛcuadapeda pusade jūma amesidaa. Idjaba barco bia ededi carea dji peratabari jΛ badada ērāsidaa. Maλbe nocoarebema wua λτΛ jira βΛbadara eubarisidaa nāūrāba īβΛdaa edemārēā.

⁴¹ BaribΛΓΛ barco quēβΛra īchitade poa nūmepeda poya nocodaa wāē basia. Māwā βΛde pusaba jāwē nūmΛba barco āɖaura ārī wāsia.

⁴² Maλne sordaoṛāba preso beara beadida crīchasiɖaa doya ū wānapeda mīrū wārānamārēā.

⁴³ BaribΛΓΛ sordaoṛā boroba Paulora ēdrΛ βΛ quīrā basia. Maλ bērā idu quenabiē basia, āteβΛΓΛ jūma dji ūbi cawa beada naārā daidu tēūbicusia doya wānamārēā.

⁴⁴ Waabemara bacurude wa barcode ne beada λrΛ wābisia. Māwā jūmarāda drua bia jūesidaa.

28

Malta morrode duanana

¹ Drua jūepedadacarea dairāba cawasidaa maλ morrora Malta abadada.

² Mamabemarāba dairāra bio bia edasidaa. Cue ze nūmΛ bērā idjaba cūrāsa nūmΛ bērā ādjirāba tΛβΛda cajērānapeda coa nūmΛsidaa. Maλbe dairāa jarasidaa tΛβΛ cāne zedamārēā.

³ Pauloba bacuru pōāsada jΛΓΛ pepeda tΛβΛ uruɖaa batabua basia. Maλne jΛwΛrāā carea dama arada ēdrΛsia. Maλba Paulo jΛwade ca jira besia.

⁴ Maλ damaba Paulo jΛwade ca jira βΛ unusidade morrodebemarāba ara ādjiduba jara duanasia: “jāλ ēberāra mīā beadaa! Pusadeba ēdrΛdamīna dadji ācōrēwērā Jipa Cawa Obari abadaba idjira idu zocai babiēa.”

⁵ Maλne Pauloba damara tΛβΛdaa jāpetatasia. Idjira cārē sida sāvāē basia.

⁶ Jūmarāba acΛ duanasia Paulora ogoroī cawaya wa cawaēne beui cawaya, baribΛΓΛ māwā dārā acΛ panΛne Paulora ni maārī bida biē beē basia. Maλ bērā ādjirāba dewara crīchada edadapeda jarasidaa Paulora ācōrēda.

⁷ Maλ morrode dji borora Publio abadjidaa. Maλ Publioba dairā duana caita ējūāda erobasia. Idjia dairāra idji dede ewari ūbea bio bia edasia.

⁸ Māwā panΛne Publio zezara amine βΛ bērā idjaba cΛwa nūmΛ bērā cΛdade basia. Maλne Pauloba idjira acΛde wāsia. Ācōrēa iwīdipeda idji jΛwara λrΛ βΛpeda biabisia.

⁹ Maλ carea dewararā cacua biē beada zedapeda Pauloba biabisia.

¹⁰ Maλ ēberārāba dairāra dji dromarā quīrāca bia osidaa. Wayacusa barcode badosidade daiba neē pananara ādjirāba jūma diasidaa.

‡ 27:34 Ni abaɖa cārē sida sāvānaēa. Griego bedede βλ βλα: “Bārā budara ni aba bida aduaēa.”

§ 27:37 276. Griego bedede λcΛΓΛ cartade 76 βλ βλα.

Romane jũēpedada

11 Malta morrode dewara barco Alejandriadebemada basia. Doidaa bēra maḷ barcora āyā wāē basia. Jedeco ūbea badacarea dairāra maḷ barcode wāsidaa. Dji barco quēbadaē ādji ācōrē zaca beada umé o erobasia: aba Cástor abadaa, dewarabemara Polu abadaa.*

12 Wābadaē Siracusa purude wibarisidaa. Ewari ūbea mama panasidaa.

13 Mamaḷba pusa icawa wānane Regio purude wibarisidaa. Nurēma wānane nāūrāra ādaureba ta nūma bēra ewari uméne Puteoli purude jũesidaa.

14 Mama dairāba djabarāda ḷCARḷA unusidaa. Ādjirāba dairāa jarasidaa ādji ume domia aba pananamārēā.

Mamaḷba Roma purudaa jĩrūba wāsidaa.

15 Djabarā Romanebemaba dai wābada ũrīsidade audiabaride zesidaa. ḷCARḷADA Apio purudaa zesidaa idjaba ḷCARḷADA Tres Taberna purudaa zesidaa. Pauloba ādjirā unuside Ācōrēa bia bedeasia. Ādjirā carea ḷASrīdasia.

16 Romane jũēpedadacarea sordaorā boroba preso beara idji boroa diasia.† Idjia Paulora iduba bēbisia. Sordaoda ababe ḷASia idji waga bamārēā.

Pauloba Romane bea judiorā jarada

17 Ewari ūbea badacarea Pauloba judiorā dji droma bea Romanebemada trḷbisia. Jūma ābaa dji jarasidade Pauloba jarasia:

–Djabarā, mḷra Jerusaleāneba preso enesidaa. Judiorāra biē oē basia. Idjaba dadji drōā naēnabemaba obada sida biē bedeaē basia. Māwāmīna judiorāba mḷra jidadapeda romanorā jḷawaeda ḷASidaa.

18 Romanorāba mḷā bio iwidisidade cawasidaa mḷra beacara panḷa cadjirua oē ḷA bēra. Maḷne mḷra ēdḷA ḷA quĩrīā panasidaa.

19 BaribḷḷA judiorāba maḷḷARA bia ũrīnaē basia. Maḷ carea mḷa iwidisia Romanebema boroba mḷra cawa omārēā. Mḷa māwā osia ēdḷAI carea. Mḷ purura dji boro quĩrāpita biē jara quĩrīēa.

20 Maḷ bēra mḷa bārāra unu quĩrīā basia bārā ume bedei carea. Ācōrēba ēdḷA edabari diai jaradara jūma israelerāba jḷā panḷA.‡ Idji carea mḷra nāwā carenaba jḷ ḷA.–

21 Maḷne ādjirāba jarasidaa:

–Judeadebemarāba dairāa ḷAdebema cartada diabuedaē panḷA. Dadji djabarā judiorā ni abaaḷa jāmaḷba zeē ḷAa ḷAdebema biē jarai carea.

22 BaribḷḷA dairāba cawa panḷA jūma druaza maḷ crīcha djiwididebemada biē bedea panḷa. Maḷ carea ũrī quĩrīā panḷA ḷA sāvā crīcha ḷADA.–

23 Maḷne ādjirāba ewarida ḷASidaa. Maḷ ewari jũeside ēberārāda zocārā Paulo ḷAmaa zesidaa. Diapedaḷba aba quewara Pauloba bedea basia Ācōrēba ēberārā pe erobḷAdebemada. Ācōrēba Moisea diada leydeba, Ācōrēneba bedeadadaba ḷApedadadeba bida jaradia basia Jesuda jḷānamārēā.

24 Pauloba jaradara ḷCARḷAba jḷāsidaa, baribḷḷA ḷCARḷAba jḷānaē basia.

25 Maḷ bēra caicayaadapeda wābḷḷAba basia. Maḷne Pauloba nāwā jarasia:

–Ācōrē Jaureba bārā drōāenabemarā wārā bedeada Ācōrēneba bedeabari Isaiaēba nāwā jarasia:

* 28:11 ḷCARḷA traduccioḷne “Dioscuros” bḷ ḷA. Maḷba jara ḷAa maḷ umébema ācōrēda mĩguiso basida. Maḷ ewariē ēberārāba ādji ācōrēda barco quēbade obadjidaa. † 28:16 Preso beara idji boroa diasia. Griego bedeaē ḷCARḷA cartade maḷra neēa. ‡ 28:20 Griego bedeaē maḷba idjaba jara ḷAa: “Mḷa jḷā ḷAa beudarāra lrēbaḷida jūma israelerāba jḷā panḷa quĩrāca.” Hecho 23:6; 24:15; 26:6-8.

²⁶ Naĩ purua nãwã jarade wãdua:

Bãrãba ũrĩ panΛmĩna cawadaẽa. Bio unu panΛmĩna cawadaẽa.

²⁷ Ādjirãba soðeba poya cawadaẽa, ũrĩ quĩrĩãnaẽa idjaba unu quĩrĩãnaẽa.

Mãwã beadaẽbara ādjirãba unucasidaa, ũrĩcasidaa idjaba soðeba cawacasiidaa.

Maĩbe mĩ ĩjãnapeda mĩa ādjirãra biabicasia. §

²⁸ Jãĩbe cawadadua: Ācõrẽba dadji ědrΛ edaidebema jara beara judiorãẽmaa diabueya. ĀdjirãbΛrΛ bia ũrĩnia.-

²⁹ Pauloba mãwã jaraside judiorãra āduba caicaya duanΛda āyã wãbΛrΛsidaa.*

³⁰ Mãwãnacarea Paulora poa umé Romane basia. Idji bΛ debari paratada djibarĩa diabadjia. Idji acΛde wãbΛdara jũma bia edabadjia.

³¹ Idjia bedeabadjia Ācõrẽba ěberãrã pe erobΛdebemada idjaba dadji Boro Jesucritodebemada ebuða jaradiabadjia. Maĩne ni abaΛba mĩã sãnaca basia.

§ 28:27 Isaía 6:9-10. * 28:29 Griego bedeade ΛCΛrΛ cartade mã versícolora neẽa.

ROMANO

CARTA PAULOBA BAÐA DJABARĀ ROMANEHEMA ITEA

Poa 56are Pauloba naļ cartada djabarā Roma puruðebema itea ʘasia. Roma puruðaa wāē baða bērā cartara ʘasia idjidebemada cawaðamārēā. Jerusaleñaa wāi naēna Corinto puruðeba diabuesica ʘaa (Hecho 20:1-3).

Roma puruðe djabarā judiorāda, judiorāē sida baraasia. Judiorāba Ācōrēba Moisea diada leyra ēpē panabadjidāa baribaḡa judiorāēba ēpēnaca basia. Maļ bērā Pauloba naļ crīcha dromada Romano 1:16-17de ʘasia: “Māra peracaa beða bia Jesucritodebemada jaradiai carea, maļ beða iḡbaðara Ācōrēba idji ʘbaðeba jūma ēdḡa edabari bērā; judiorāda, judiorāē sida. Maļ beða biadeba Ācōrēba cawabi ʘaa sāwā ēberārāra jipa unubarida. Jesucritoda iḡsira māwā unubarīa.”

Pauloba naārā ʘasia judiorāba, judiorāē biða cadjirua obada carea Ācōrēba cawa oida (1:18deba aba 3:20ðaa). Maļare ʘasia Ācōrēba idji biadeba Jesucrito iḡbaðarā jipa unu ʘaðebemada (3:21neba aba 5:21naa). Maļare ʘasia Ācōrēba Jesucrito iḡa beara idji Jauredeba ara idji itea bia ʘbarida (6:1neba aba 8:39ðaa). Maļare ʘasia zocārā judiorāba Jesucritora iḡanaē panamīna ewari aba iḡanida (9:1neba aba 11:36ðaa). Maļare ʘasia sāwā dadjirāra jipa nībaðida panāda (12:1neba aba 15:13ðaa). Irūare ʘasia España druadaa wāi naēna djabarā Romanebemada acāde wā quīrīā ʘada (15:14-28). Pauloba irūare ʘaðara 16:1-27de ʘaa.

Naļ cartade Pauloba naārā baða

¹ Māra Pauloa, Jesucrito nezocaa. Ācōrēba māra edasia Jesucritoba dia-
buedada ʘamārēā idjaba ʘasia beða bia Ācōrēnebemada jaradiae wāmārēā.

² Maļ beða biara Ācōrēba naēnaeða diai jarasia. Idjideba beðebadarāba
maļra Idji Beðeade ʘasidaa.

³⁻⁴ Maļ beða biara idji Warradebema. Idji Warra dadjirā Boro Jesu-
critora naļ djarade Israeðebema boro Davideba zeðaa. Baribaḡa idji beu
baðada lrēbasieðe Ācōrē Jaureba unubisia Ācōrē Warra ʘba ʘada.

⁵ Jesucritodeba Ācōrēba māra ʘasia idjia diabuedada ʘamārēā. Idji
biadeba māwā ʘasia jūma druazabemaba Jesucritoda iḡanamārēā, idji
beðeada iḡa oðamārēā, idjaba idjida bia jaradamārēā.

⁶ Bārā sida Ācōrēba trāsia Jesucrito itea beðamārēā.

⁷ Mā naļ cartara ʘbaḡa jūma Romanebema djabarā itea. Ācōrēba
bārāra quīrīā ʘaa idjaba trāsia idji ēberārāda beðamārēā. Mā quīrīā ʘaa
dadjirā Zeza Ācōrēba dadjirā Boro Jesucrito ume ādji biadeba bārāra careba
pananida idjaba necai bai sida dia pananida.

Paulo Romanaa wā quīrīā baða

⁸ Naārā mā jaraya: Jesucritodeba mā jūma bārā carea Ācōrēba bia ʘaða
abaria bārāba Jesucrito iḡa pananebemada druazabemaba beða panā bērā.

⁹ Ācōrēba quīrīā ʘara jūma mā soðeba o ʘaa beða bia idji Warradebemada
jaradia ʘa bērā. Idjia cawa ʘaa mā iwiðibaḡa bārā carea iwiðibarida.

¹⁰ Mā iwiðibaria idjia quīrīā ʘbaḡa māra idu bārā acāde wābimārēā.

11 Wārāda m̄la bārāra unu quīrīā ʘla Ācōrē Jauredeba carebai carea. Māwā bārāra zarea beadia.

12 M̄la quīrīā ʘla dadjirāba abarica Crito ījā panʘneba dji careba pananida zarea panani carea.

13 Djabarā, m̄la quīrīā ʘla bārāba cawadida wārāda ʘarima zocārā bārāmaa wāida crīcha ʘabarida. Baribʘrʘ wadibida poya wāé ʘla. Bārāmaa wā quīrīā ʘla m̄la jaradia ʘadeba jāmabemarāba Jesucritoda ījānamārēā dewara dr̄uadebemarāba ījāpedada quīrāca.

14-15 M̄la bedea bia Jesucritodebemada jūmarāa jaradiaida ʘla. Ne cawa bea, ne adua quedea, carta cawa bea, carta adua bea bida jaradiaida ʘla.* Maʘ carea bārā Romanebemarāa bida jaradiade wā quīrīā ʘla.

16 M̄ra percaa bedea bia Jesucritodebemada jaradiāi carea, maʘ bedea ījāʘdara Ācōrēba idji ʘʘadeba jūma ēdʘrʘ edabari bērā; judiorāda, judiorāé sida.†

17 Maʘ bedea biadeba Ācōrēba cawabi ʘla sāwā ēberārāra jipa unubarida. Jesucritoda ījāsira māwā unubaria. Ācōrē Bedeade nāwā ʘʘ ʘla: Ācōrē quīrāpita jipa ʘra idji ījā ʘadeba zocai haya.‡

Ēberārā Ācōrē quīrāpita bedeade panʘnebema

18 Ācōrēba bajāneba cawabi ʘla cadjirua o ʘeara, jipaé ʘea sida idji quīrūbideba jūma cawa oida. Ādjia cadjirua o panʘneba wārā bedeara idu cawābidaca.

19 Ācōrēnebema poya cawaida ʘra ādjirāba bio cawa panʘ, idjia cawabi ʘ bērā.

20 Naʘ ējūā odadeba ʘtaā Ācōrē ununacadebemada ēberārāba ebuda unubadaa. Idjia oda aʘ panʘneba cawa panʘ idjira Ācōrēda idjaba ewariza ne jūma poya o ʘada. Maʘ carea cadjirua o ʘeaba poya jaradaēa Ācōrē adua panʘ bērā bedeade panʘēda.

21 Ādjirāba Ācōrēra cawa panasidamīna idjia bia bedeadaé basia idjaba bia ʘada adaé basia. Ātebʘrʘ crīcha neé ʘea quīrāca crīcha panesidaa. Māwā ādji crīchara bié ʘepeda pāimane panesidaa.

22 Ādjirāba crīcha cawa beada asidamīna crīcha neé beasia.

23 Ācōrē beuca bia quiruda igarasidaa. Maʘbe dadji beuida ʘ zaca ʘada odapeda maʘgʘa bia bedea panesidaa. Ībana za quīrāca, animarā jirū quīmārē ʘea za quīrāca, idjaba jāne wābada animarā za quīrāca odapeda maʘgʘa bia bedea panesidaa.

24 Maʘ carea Ācōrēba iduaribisia ādji soba cadjirua o quīrīā ʘada odamārēā. Maʘ bērā ādjirāba mīā perada o panesidaa.

25 Wārā Ācōrēda igaradapeda sewadrʘ ēpē panesidaa. Ācōrēba ne jūmada odamīna idji cāyābara idjia odadrʘ ēpē panesidaa idjaba bia bedea panesidaa. Baribʘrʘ dadjirāba ababe Ācōrēabʘrʘ ewariza bia bedeadida panʘ. Bia ʘla māwā ʘaida.§

26 Ādjirāba sewada ēpēpedada bērā Ācōrēba iduaribisia mīā perada odamārēā. Wērāra umaquirā ume ʘaida ʘada idu ʘadapeda abarica wērā ume panesidaa.

* 1:14-15 *Ne cawa bea, ne adua quedea.* Griego bedeade ʘʘ ʘla “griegoṙā idjaba āibemarāa.” † 1:16 *Judiorāda, judiorāé sida.* Griego bedeade nāwā ʘʘ ʘla: “Naārā judiorāda, maʘare judiorāé sida.”

‡ 1:17 *Habacuc 2:4.* § 1:25 *Bia ʘla māwā ʘaida.* Griego bedeade ʘʘ ʘla: “Amén.”

²⁷ Ara mañ quĩrãca umaquĩrãra wẽrã ume baida b̄ada idu b̄adapeda abarica umaquĩrãda dji awuadapeda miã perada o panesidaa. Mañ cadjirua o pan̄a carea Ācõrẽba ģdjirãra cawa oya idjia cawa oida b̄a quĩrãca.

²⁸ Ādjirãba Ācõrẽra igarapedada bẽrã idjia iduaribisia crĩcha cadjiruada ģpẽnapeda miã oiẽ beads o pananamãrẽã.

²⁹ Ne jũma cadjiruada obadaa. Miã peraida b̄ada obadaa, ne jũma awuabadaa, djãrãra biẽ obadaa, djãrãba erob̄a carea biẽ crĩchabadaa, miã beabadaa, caicayabadaa, djãrã cũrũgabadaa, djãrã biẽ jarabadaa, idjaba nẽbara obadaa.

³⁰ Djãrã ģcarraare biẽ bedeabadaa, Ācõrẽra quĩrãmabadaa, idjaba djãrã quĩrãpita biẽ bedeabadaa. Ādjirãra dji biara beads abadaa idjaba dji dromana abadaa. Djãrã biẽ odi carea jarabadaa. Ādji djibari bedeara ģjãnacaa.

³¹ C̄awaw̄a zarea beaa. Ādjia bedeaa b̄apedadara odacaa. Quĩrã neẽ beaa, ģdji biẽ odara quĩrãdoadacaa idjaba djãrãra quĩrã djuburiadacaa.*

³² Ādjirãba bio cawa pan̄a Ācõrẽba mãwã o beara bio cawa oida.† Baribaw̄a ara mãwã o nĩnaa idjaba dewararãba abari quĩrãca cadjirua obadade bia crĩchabadaa.

2

Ācõrẽba cawa oidebema

¹ Mañba ni abaw̄a crĩchãie b̄aa Ācõrẽ quĩrãpita bedeade b̄ãda. Dji jipaara o b̄adaa a b̄a bida mãwã crĩchãie b̄aa. Djãrãba cadjirua o b̄ada jarabaw̄ade ara idjida jara b̄aa, idjia bida abari quĩrãca obari bẽrã.

² Dadjirãba cawa pan̄a jũma cadjirua o beara Ācõrẽba jipa cawa obarida.

³ Mañ bẽrã djãrãba cadjirua o b̄ada abaw̄a jaraibaw̄a, baribaw̄a abarica o b̄abaw̄a, idjia crĩchãie b̄aa Ācõrẽba cawa oẽda.

⁴ Mãwã crĩcha b̄aba igara b̄aa Ācõrẽba quĩrã djuburia b̄adebemada, jũma droa b̄adebemada, idjaba cadjirua oẽa isabe cawa ocadebemada. Idjia adua b̄aa Ācõrẽba mãwã bio quĩrã djuburia b̄ada cadjiruada igarapeda idjimaa zemãrẽã.

⁵ Baribaw̄a c̄awaw̄a zarea b̄a bẽrã idjia cadjiruada igaracaa Ācõrẽmaa ze amaaba. Mañ carea Ācõrẽba cawa oi ewaride idji quĩrũbiẽba wetara cawa oya. Mañ ewaride Ācõrẽba unubiya sãwã jũmarãda jipa cawa oida.

⁶ Idjia jũmarãda diaya ģdjia opedada quĩrãca.

⁷ C̄awaw̄a biada o pan̄a Ācõrẽba ģdjida bia unumãrẽã, bia jaramãrẽã, idjaba ewariza idji ume zocai b̄amãrẽã. Mañ ģberãrãra Ācõrẽba wãrãda b̄awa ewariza idji ume zocai pananamãrẽã.

⁸ Baribaw̄a ac̄aw̄a crĩcha biẽ b̄adeba djãrã cãwãbara biara beads carea jarabadaa. Mañ bẽrã wãrã bedeara ģjã quĩrãnacaa idjaba cadjiruada obadaa. Mañ ģberãrãra Ācõrẽba idji quĩrũbiẽba bio cawa oya.

⁹ Idjia cawa obaw̄ade jũma cadjirua o beara bia mĩga beads idjaba sopua beads. Judiorãda, judiorãẽ sida mãwã beads.*

¹⁰ Baribaw̄a jũma bia o beara Ācõrẽba bia unuya, bia jaraya, idjaba necai b̄awa. Judiorãda, judiorãẽ sida mãwã oya.

* **1:31** Ādji biẽ odara quĩrãdoadacaa. Griego bedeade ebuda b̄ãẽa. † **1:32** Ācõrẽba mãwã o beara bio cawa oida. Griego bedeade nãwã b̄ã b̄aa: “Ācõrẽba jara b̄acãrã mãwã o beara beudidã pan̄ada.” * **2:9** Judiorãda, judiorãẽ sida. Griego bedeade nãwã b̄ã b̄aa: “Naãrã judiorãda, maãare judiorãẽ sida.”

11 Ācōrēba ēberārāra jūmaena abari quīrāca jipa cawa oya.

12 Ācōrēba Moisea diada ley adua beaba cadjiruara obada bērā maļ leyra adua panamīna Ācōrēba cawa oya. Idjaba maļ ley cawa beaba cadjiruara obada bērā Ācōrēba ara maļ leydeba cawa oya.

13 Ley ūrī pananeba ēberārāra Ācōrē quīrāpita jipa beaēa, ātebaga iĵā o pananeba Ācōrē quīrāpita jipa beaa.

14 Judiorāēba maļ leyra adua panamīna ādji crīchadeba maļ leyba jara ba quīrāca edaude obadaa. Māwā unubibadaa biada, cadjirua sida cawa panada.

15 Ara ādjia o pananeba unubi panla maļ leyba jara bāra soĊeba cawa panada. Ādji crīchade cawa panla biada wa cadjiruada o panada, bedeade panada wa bedeade panāēda.

16 Jūmarāba ādji soĊe mērā eropanaga Ācōrēba cawa oi ewaride Jesu-critodeba cawa oya. Māwāya bedeā bia māa jaradia bāba jara ba quīrāca.

Ācōrēba Moisea diada leydeba judiorāra jipa beadaēa

17 Bārā judiorāba dji biarāna abadaa. Ācōrēra biara cawa panana abadaa. Crīcha panla ēdrādida Ācōrēba Moisea diada leyra cawa panla bērā.

18 Maļ leyra eropanla bērā cawa panla Ācōrēba cārēda quīrā bāda idjaba cārēda jipa bāda.

19 Bārāba crīcha panla Ācōrē adua bearāa poya bia jaradia pananida dauberrea bea jipa edebāda quīrāca, pāimane bea lnaanaa edebāda quīrāca.

20 Ācōrēba Moisea diada leyra eropanla bērā crīcha panla jūma necawaada eropanada idjaba wārā bedeā sida cawa panada. Maļ bērā crīcha panla crīcha neē bearāa, waĊi bio adua bearāa biĊa poya jaradia pananida.

21 Bārāba dewararāa jaradia panabaga, ųcārē cārēā ara bāduba jaradiāē? Bārāba jaradiabadaa ne dracara bāda. Baribaga bārāra ne drabadaa.

22 Bārāba jaradiabadaa daunemacara bāda. Baribaga bārāra daunemabadaa. Bārāba quīrānacaā jawaba oda ācōrēā bia bedeādida. Baribaga jawaba oda ācōrē dedebema nebiada drabadaa.

23 Ācōrēba Moisea diada leyra bārāba bio cawa panana abadaa. Baribaga maļ leyba jara ba iĵānaē panla bērā, bārā carea dewararāba Ācōrēnebemada biē bedeabadaa.

24 Maļ carea Ācōrē Bedeade nāwā bā bā: “Judiorāēba Ācōrēra biē jarabadaa bārāba biē obada carea.”†

25 Ācōrēba Moisea diada leyda bārāba iĵā osidara, bārā cacua wēāgoĊada bia bāa Ācōrē ēberārā bērā. Baribaga maļ leyra iĵā odaēbaga, bārāra Ācōrē quīrāpita cacua wēāgoē bea quīrāca panla.‡

26 Maļne judioēba maļ leyra iĵā o babaga, cacua wēāgoē bamīna Ācōrē quīrāpita cacua wēāgo bā quīrāca bāa.

27 Bārā judiorāra cacua wēāgobadaa unubidi carea Ācōrē ēberārāda. Idjaba Ācōrēba Moisea diada leyda cawa panla. Baribaga maļ leyra iĵā odaē panla. Maļ bērā cacua wēāgoē bāba maļ leyda iĵā oibaga, cawabiya bārāra judiorāmīna bedeade panada.

† 2:24 Isaia 52:5; Ezequiel 36:20-23. ‡ 2:25 Cacua wēāgoē bea. Maļba jara bāa: “Ācōrē ēberārāēa.”

28 Judio arara ababe naĭ djaradeba māwā ɓaĕa. Idjaba cacua wēāgoda arara naĭ djaradebemaĕa. §

29 Āteɓaɓa soɗe jipa ɓara Ācōrēmaara judio araa. Soɗe jipa ɓadara Ācōrēmaara cacua wēāgoda araa. Ācōrē Jaureba māwā jipa ɓabaria.* Ācōrēba Moisea diada ley ēpē ɓaɗeba jipa ɓaĕa. Soɗe jipa ɓara ēberārāba bia jaradacamīna Ācōrēba bia jarabaria.

3

1 Mĕa māwā jara ɓa bērā bārāba crīcha panɓicada judiora Ācōrē quīrāpita mācuaĕ ɓada. Crīcha panɓicada cacua wēāgo ɓa sida mācuaĕ ɓada.

2 Māwāĕa. Ne zocārāneba judiorāra dji biarāa. Naārā mĕa jaraya māwā panɓa Ācōrēba idji bedeara ādjirāa diada bēra.

3 Māwāmīna ħcaɓa ādjirānebemaba idji bedeara ījānaĕ basía. ¿Maĕɓa carea Ācōrēba oi jaradara oĕca?

4 Māwāĕa. Ācōrēba oi jaradara wārāda jūma oya. Ēberārāra jūmaena sewaida beamīna Ācōrēra bedea aba ɓaa. Idji Bedeade nāwā ɓa ɓaa: ɓa bedeabaraɗe jūmarāba cawadía ɓa jara ɓara jipa ɓada; abaɓa ɓa biĕ jarabaraɗe ɓaa cawabiya ɓara jipa ɓada.*

5 Mĕra bedeyaya ēberārā bedeabada quīrāca. ħcaɓa jarabadaa cadjirua o panne Ācōrēra jipa ɓada ebuda unubidadada. Maĕne Ācōrēba cawa oibara, idjira jipa ɓaĕana abadaa. ¿Dji māwā jara panɓa cārēda jaradi? ¿Jaradica Ācōrēra jipa ɓaĕda cadjirua o beara cawa oi bēra?

6 ¡Wārāda māwāĕa! Ācōrēda jipa ɓaĕbara, ¿sāwā naĭ ējūānebemaara jipa cawa ocasi?

7 ħcaɓa jarabadaa sewa o panneba Ācōrēra sewa ocada ebuda unubidadada. Crīchabadaa ādjia sewa o panɓ carea ēberārāba Ācōrēba auɗuara bia bedeadida. Maĕ bēra ādjimaara Ācōrēba cawa oiĕ ɓaa.

8 Māwāra ¿cadjirāba auɗuara cadjiruada odida panɓa ēberārāba Ācōrēba auɗuara bia bedeadamārēā? ħcaɓa ādji crīcha cadjiruadeba jarabadaa daiba māwā jaradia panɓa. Māwā jara beara Ācōrēba wārāda biĕ ɓada ɓaa.

Ēberā jipa ɓara neĕa

9 Maĕ bēra ¿cārēda jaradi? ¿Jaradica dai judiorāda dewarārā cāyābara biara beada? ¡Māwāĕa! Mĕa naĭ cartade cawabisia judiorāba, judiorāĕ bida cadjiruara obadada.

10 Maĕɓadebemada Ācōrē Bedeade nāwā ɓa ɓaa: Ēberā jipa ɓara ni aba bida neĕa.

11 Ni abaɓa adua ɓaa cārēda jipa ɓada. Ni abaɓa Ācōrēra jaraɓaa.

12 Jūmarāba Ācōrēra igarasidaa. Jūmarāda Ācōrē quīrāpita biĕ panesidaa.

Ni abaɓa biada ocaa. Bia o ɓara ni aba bida neĕa. †

13 Ādjia cadjirua bedeadadara beuda uria ewa nūma quīrāca ɓaa. Ādji iteba sewada obadaa. ‡

Ādjia jara panneba djārāra biĕ obadaa damaba cabara quīrāca. §

14 Djārā quīrāma panneba ādji iteba biĕ jarabadaa.*

§ 2:28 Judio araa idjaba cacua wēāgoda araa. Maĕba jara ɓaa: "Ācōrē ēberārāa." * 2:29 Jeremia 4:4; Ezequiel 36:26-27. † 3:4 Salmo 51:4. ‡ 3:12 Salmo 14:1-3. ‡ 3:13 Salmo 5:9. § 3:13 Salmo 140:3. * 3:14 Salmo 10:7.

15 Baridua carea mīā beabadaa.

16 Ādji wābadaza djārā bia pananada ārinapeḁa bia mīgabibadaa.

17 Djārā ume necai beaḁira adua panla.†

18 Ni maārī bida Ācōrēra wayadacaa.‡

19 Maḁ beḁea Ācōrē leyḁe ḁara dji ley ēpē beārāa jara ḁaa. Māwā ni abaḁba poya jaradaēa cadjirua neē ḁada. Maḁ leyḁeba cawa panla jūma naḁ ējūānebemarāra Ācōrē quīrāpita beḁeade panlada.

20 Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley iḁā o ḁaḁeba ni abaḁda Ācōrē quīrāpita jipa baēa. Maḁ leyba cawabi ḁaa dadjia cadjiruada obadada.

Ācōrēba Jesucritodeba ēberārā jipa unubaria

21 Baribala idira Ācōrēba cawabisia maḁ ley oḁaēne sāwā ēberārāra jipa unubarida. Ācōrēba Moisea diada leyḁe idjaba Ācōrēneba beḁeabadarāba ḁaḁeada cartade bida maḁnebemada ḁā ḁaa.

22 Abaḁba Jesucritoda iḁāsira Ācōrēba idjira jipa unubaria. Jesu iḁāḁdara idjia jūma māwā jipa unubaria. Ni abaḁda quīrā awara unuca.

23 Wārāda jūmarāba cadjiruada obadaa. Maḁ bērā Ācōrē biya quirudebemada āi beaa.

24 Baribala Ācōrēba ni cārē sida obiēne idji biadeba ēberārā jipa unubaria. Māwā unubaria Jesucritoba idji beuḁaḁeba cadjiruadebemada ēdra ḁada bērā.

25 Ācōrēba Jesucritora ḁasia cadjirua carea beumārēā. Dadjirā carea idji oara erozoasia. Maḁ iḁāḁdaḁe Ācōrēba dadji cadjiruara quīrādoabaria. Jesucrito dadjirā cadjirua carea beuḁaba cawabi ḁaa Ācōrēba jipa cawa obarida. Crito zei naēna cadjirua opeḁadara Ācōrēba jūma droa ḁaḁeba cawa oē ḁasia.

26 Baribala idira Jesucritodeba Ācōrēba cadjiruara jūma jipa cawa obaria. Maḁ bērā Ācōrēba Jesu iḁāḁdara jūma jipa unubaria. Māwā ebuda ḁaa Ācōrēra ne jūmane jipa ḁada.

27 Maḁ bērā ḁcārēā ara dadjidebemada bia beḁeadi? Poya bia beḁeadaēa. ḁsāwāērā? Poya bia beḁeadaēa, Ācōrēba Moisea diada ley iḁā o panneba idji quīrāpita jipa panlē bērā, ātebala Jesu iḁā panneba dadjirāra idji quīrāpita jipa panla.

28 Dadjirāba jaradia panla Jesuda iḁā panl bērā Ācōrēba dadjirāra jipa unubarida. Ācōrēba Moisea diada ley iḁā o panneba dadjirāra idji quīrāpita jipa beadacaa.

29-30 ḁcōrēra ababe judiorā Ācōrēca? ḁIdjira judiorāē Ācōrēca? Wārāda Ācōrēra ababala ḁa bērā idjaba judiorāē Ācōrēa. Idjia jūma Jesu iḁāḁdara jipa unubaria. Cacia wēāgo beaba, cacia wēāgoē bea biḁa Jesuda iḁāsīdara jipa unubaria.

31 Jesuda iḁā panl bērā ḁcōrēba Moisea diada leyra igara panlca? Māwāēa, ātebala maḁ leyba jara ḁara obadaa.

4

Abrahaḁba Ācōrē iḁāna

1 ḁcārēda jaradi droā naēnabema Abrahaḁnebemada? ḁsāwā Ācōrēba jipa unusi?

† 3:17 Isaía 59:7-8. ‡ 3:18 Salmo 36:1.

² Abrahaḷba ne bia o ḥaḷdeba Ācōrē quīrāpita jipa ḥadabara, ara idjidebemada poya bia bedeacasia. Baribaḷa wārā arada ni cārē sida oē basía Ācōrē quīrāpita bia bedeai carea.

³ Ācōrē Bedeade nāwā jara ḥa: “Abrahaḷba Ācōrēra ījāsia. Maḷ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.”*

⁴ Abaḷba trajuda oibaḷa, idjia edabaḷaḷa bari edaēa, ātebaḷa idji trajubari dji boroba diaya.

⁵ Baribaḷa Ācōrē quīrāpita jipa ḥai carea ne oē ḥaḷba Ācōrēda ījāibaḷa, Ācōrēba maḷ ēberāra jipa unuya. Cadjirua o ḥeaba Ācōrēda ījāsidaḷa Ācōrēba jipa unubaria.

⁶ Ara maḷ quīrāca Daviba jarasia: Ācōrē quīrāpita jipa ḥai carea ne oē ḥaḷa Ācōrēba jipa unusira bio bia ḥaya.

⁷ Nāwā jarasia:

Ēberārāba Ācōrē ley ījā odaē pananada idjaba cadjirua opedadada Ācōrēba quīrādoasira bio bia panania.

⁸ Ēberāba cadjirua oda carea Ācōrēba bedeade ḥaēana aibaḷa, maḷ ēberāra bio bia ḥaya.†

⁹ Maḷba ḥababe cacua wēāgo ḥeadra bio bia pananica? ḤCacua wēāgoē ḥea sida bio bia pananaēca? Daiba jarasidaa Abrahaḷba Ācōrēra ījāna bēra Ācōrēba idjira jipa unusida.

¹⁰ Baribaḷa ḤĀcōrēba idjira sāḷbe jipa unusi? ḤJipa unusica idji cacua wēāgodacarea wa wēāgoi naēna? Wārāda idji cacua wēāgoi naēna Ācōrēba idjira jipa unusia.

¹¹ Abrahaḷba Ācōrēra ījāna bēra, cacua wēāgoē ḥadamīna Ācōrēba idjira jipa unusia. Maḷ cawabi carea Abrahaḷba jīrūare idji cacuara wēāgosia.‡ Cacua wēāgoē ḥeaba Ācōrēda ījānibaḷa, Abrahaḷra ādjirā zezaa, abari quīrāca ījā pananeba Ācōrēba jipa unu ḥa bēra.

¹² Idjaba Abrahaḷba idji cacua wēāgoi naēna ījā ḥada quīrāca cacua wēāgo ḥeaba ījānibaḷa Abrahaḷra ādjirā zezaa.

¹³ Ācōrēba Abrahaḷa, idjideba zedi ēberārā bida naḷ ējūāra diayada asia. Baribaḷa māwā jaraē basía Abrahaḷba idji leyda ījā oda bēra. Ātebaḷa māwā jarasia Abrahaḷra jipa ununa bēra. Māwā jipa unusia Abrahaḷba idjida ījāna bēra.

¹⁴ Ācōrēba Moisea diada ley ījā o ḥeaba Ācōrēba diai jaraḍara edabaḷdabara, dadji quīrābe Critora ījā panacasidaa idjaba Ācōrēba diai jaraḍara edadaē bacasia.

¹⁵ Maḷ leydeba Ācōrēba cawa oya. Wārāda leyda neē ḥadabara, dadjirāra maḷ ley igarabada carea bedeade pananaē bacasia.

¹⁶ Ācōrēba diai jaraḍara dadjirāba edadia idjida ījā panḷ bēra. Ācōrēba idji biadeba maḷra bari dia ḥa. Maḷ bēra jūma Abrahaḷ ēberārāba maḷra wārāda edadia. Ācōrēba Moisea diada leydeba panaba Ācōrēda ījā panabaḷa maḷra edadia. Baribaḷa ababe ādjibaḷa edadaēa, ātebaḷa judiorāē bida Abrahaḷ quīrāca Ācōrēda ījānibaḷa edadia. Māwā Abrahaḷra jūma dadjirā, dji Ācōrē ījā ḥea zezaa.

* 4:3 Genesi 15:6. † 4:8 Salmo 32:1-2. ‡ 4:11 Genesi capítulo 17.

17 Ācōrē Bedeade nāwā ɓɓ ɓɓ: “Mā ɓɓa ɓɓasia zocārā puru ɓea zezada ɓamārē.” Š Wārāda Ācōrē quīrāpita Abrahāɓra jūma dadjirā, dji Ācōrē ĩjā ɓea zezaa. Ācōrēba beupeɗaɗara ɓrēbabibaria idjaba ne neñebemada obaria. Ara maɓ Ācōrēda Abrahāɓba ĩjā ɓasia.

18 Ācōrēba nāwā jarasia: “Bɓɗeɓa yōɓɓaɗarāda zocārā duanania.”* Abrahāɓba poya warra unuēda cawa ɓamīna ĩjāsia Ācōrēba warra unubida idjia jarada quīrāca. Māwā ĩjā ɓɗeɓa zocārā puru ɓea zezada ɓesia Ācōrēba jarada quīrāca.

19 Warra unui carea jūmawāyā drōāda ɓamīna Abrahāɓba maɓɓara wadibida bio ĩjā ɓasia. Idjira berara cien poa ɓasia. Idji quima Sara sida warra tocada cawa ɓamīna Abrahāɓba wadibida bio ĩjā ɓasia.

20 Idjia ni maārī bida crīchaē ɓasia Ācōrēba diai jaradaɗa diaēda. Āteɓaɓa soɗeɓa wārāda bio ĩjā ɓasia idjaba Ācōrēba bia bedeabadjia.

21 Idjia cawa ɓasia Ācōrēba oi jaradaɗa wārāda jūma poya oida.

22 Abrahāɓba māwā ĩjāna bērā Ācōrēba jipa unusia.†

23 Ācōrē Bedeade māwā ɓɓ ɓɓ. Baribɓɓa maɓ beɗeara aɓabe idjideɓemada beɗeɓa ɓɗeɓa.

24 Āteɓaɓa dadjirāneɓema sida beɗeɓa ɓɓa, dadjirāba ĩjā panɓneba Ācōrēba jipa unu ɓɓ bērā. Ācōrēba dadji Boro Jesura beu ɓaɗada ɓrēbabisia. Ara maɓ Ācōrēda dadjirāba ĩjā panɓa.

25 Idjia Jesura ɓɓasia dadjirā cadjirua carea beumārēā. Maɓbe beu ɓaɗada ɓrēbabisia dadjirāra idji quīrāpita jipa ɓɓa carea.

5

Jesuɗeɓa dadjirāra Ācōrē ume necai duanɓa

1 Jesucritoda ĩjā panɓ bērā Ācōrēba dadjirāra jipa unu ɓɓa. Maɓ bērā dadjirā Boro Jesucritodeɓa Ācōrē ume necai duanɓa.

2 Maɓ awara Jesucrito ĩjā panɓ bērā Ācōrēba idji biadeɓa dadjirāra ewariza careɓabaria. Idjaba ɓasrida panɓa cawa panɓ bērā Ācōrē biya quīruɗeɓemada edadida.

3 Maɓ awara dadjirā bia mīga panɓne ɓasrida panabadaa cawa panɓ bērā maɓɓaɗeɓa biara droa cawaɗida.

4 Maɓ droa panɓneɓa cawa panɓa Ācōrēba dadjirāra bia unu ɓɓa. Maɓɓaɗeɓa cawa panɓa Ācōrē bia quīruɗeɓemada edadida.

5 Maɓra sewaēa, āteɓaɓa wārāda edadida. Māwā cawa panɓa Ācōrēba idji Jaureda dadjirāa diada bērā. Idji Jaureɗeɓa dadjirā soɗe cawabi ɓɓa dadjirāra wārāda bio quīrā ɓɓa.

6 Dadjirā cadjiruadeɓemada poya ēɗraɗaē panasiɗade Ācōrēba ɓɓa ewaride Critora dadjirā dji cadjiruārā carea beusia.

7 Zarea ɓɓa ēberā jipa ɓɓ carea aɓaɓa ara idjida idu beabida. Āībērā ēberā bia carea aɓaɓa ara idjida idu beabiscada.

8 Baribɓɓa Ācōrēba dadjirāra bio quīrā ɓɓa unubisia waɗi cadjiruade panane Critora dadjirā carea beuda bērā.

9 Crito oa erozoaɗeɓa Ācōrēba dadjirāra jipa unu ɓɓa. Maɓ bērā Critodeɓa dadjirāra Ācōrēba cawa oiɗeɓemada wārāda ēɗraɗa.

§ 4:17 Genesi 17:5. * 4:18 Genesi 15:5. † 4:22 Genesi 15:6.

¹⁰ Dadjirā wadibida Ācōrē ume dji quīrūda beaside idji Warra beudadeba dadjirāra idji ume bia ḅasia. Māwā dadjirāra wārāda ēdrādia Critora zocai ḅa bēṛā.

¹¹ Maḷ awara dadjirā Boro Jesucritodeba Ācōrē ume bia panḷ bēṛā idjideba Ācōrē ume ḅasriḷa panḷa.

Adaḷ idjaba Crito

¹² Ēberā abaḷdeba cadjiruara naḷ ējūāne zesia. Idjaba maḷ cadjiruadeba dadji beudira zesia. Jūmarāba cadjiruada obada bēṛā beubadaa.

¹³ Ācōrēba Moisea idji ley diai naēna ēberārāba naḷ ējūāne cadjiruara obadjidaa. Baribḷḷa maḷ ley neḷ ḅada bēṛā jaraca basia ēberāba cadjirua o panḷ carea bedeade panḷada.

¹⁴ Māwāmīna Adaḷ ewarideba aba Moise ewaridaa ēberārāda beusidaa cadjiruara obadjida bēṛā. Baribḷḷa Adaḷba cadjirua oda quīrāca odaē basia. Adaḷba igarasia Ācōrēba idjia ebuda jaraḷara baribḷḷa ḷdjirāba māwā odaē basia.

Adaḷneba jūmarāda biē panena quīrāca dji zeida ḅadaḷdeba jūmarāda poya bia panesidaa.*

¹⁵⁻¹⁶ Wārāda ēberā abaḷba cadjirua oda carea jūmarāda beusidaa. Baribḷḷa ēberā abaḷdeba Ācōrēba idji biaḷdeba zocai ḅaida bari diasia jūmarāda zocai beadamārēā.† Jesucritoba idji biaḷdeba dadjirā itea odara Adaḷba cadjirua odaḷdeba zeḷa cāyābara ḷḅara ḅḷa. Maḷ bēṛā Ācōrēba bari dia ḅara Adaḷba cadjirua odaḷdeba zeḷa quīrāca ḅḷēa. Maḷ awara Adaḷba cadjirua ababe oda carea Ācōrēba cawa opeḷa jūmarāda bedeade panḷana asia. Baribḷḷa ēberārāba cadjiruada zocārā opeḷadamīna Ācōrēba ni cārē sida obiēne idji biaḷdeba ḷdjirāra jipa unubaria.

¹⁷ Wārāda ēberā abaḷba cadjirua odaḷdeba jūmarāda beubadaa. Baribḷḷa dewara ēberāda ḅḷa, Jesucritoda. Idjideba Ācōrēba ni cārē sida obiēne ēberārāra jipa unubaria. Idji biaḷdeba bio carebabaria. Ācōrēba māwā eroḅara Jesucritodeba ewariza idji ume zocai panania.

¹⁸ Wārāda ēberā abaḷba cadjirua oda carea Ācōrēba cawa opeḷa jūmarāda bedeade panḷana asia. Idjaba ēberā abaḷba jipa oda carea Ācōrēba jūmarāda poya jipa unuya ewariza idji ume zocai pananamārēā.

¹⁹ Wārāda ēberā abaḷba Ācōrēba jaraḷara iḷā odaē bēṛā zocārā ēberāra dji cadjiruārāda panesidaa. Idjaba ēberā abaḷba jūma iḷā oda bēṛā zocārā ēberāra Ācōrēba jipa unuya.

²⁰ Ācōrēba Moisea idji leyra diasia ēberārāba cawadamārēā cadjiruara zocārā obadada. Baribḷḷa ēberārāba cadjiruara biara osidaḷe Ācōrēba idji biaḷdeba biara quīrā djuburiasia.

²¹ Wārāda ēberārāba cadjiruada obada bēṛā beubadaa. Baribḷḷa Ācōrēba idji biaḷdeba ēberārāra jipa unubaria dadjirā Boro Jesucritodeba ewariza idji ume zocai pananamārēā.

6

Cadjiruadebema ēdrāpedada

* 5:14 Griego bedeade nāwā ḅḷḅa: “Adaḷra dji zeida ḅada quīrāca basia.” † 5:15-16 jūmarā. Griego bedeade ḅḷḅa “zocārā.”

1 ¿Mañnebemada sãwã crĩcha panã? ¿Dadjirãra wadibida cadjiruade nĩbadĩca Ācõrẽba idji biadeba biara quĩrã djuburiamãrẽã?

2 ¡Wãrãda mãwã odiẽ panã! Dadjirãra cadjiruadebemada beusidaa. Mañ bẽrã ¿sãwã cadjiruade nĩbadĩ?

3-4 Bãrãba cawa panã borocuesidaade unubisidaade Crito ume äbaa panãda. Mãwã unubisidaa idji ume beusidada idjaba jousidada. Mañbe dadjirã Zeza Ācõrẽba idji ãba waiãba ãdeba Crito ãrẽbabida quĩrãca dadjirã sida ãrẽbabisia zocai ãai djiwidide nĩbadãmãrẽã.

5 Dadjirãra Crito ume beusida bẽrã idji ãrẽbada quĩrãca zocai ãai djiwidide nĩbadĩa.

6 Dadjirãba cawa panãa dadji crĩcha drõãra beusida Crito ume crude cachida quĩrãca. Mãwãbãrã dadjirã crĩcha drõãba nañ cacuaba cadjirua o quĩrã ãada waa poya obiẽa. Dadjirãra waa cadjirua nezocarãẽa.

7 Wãrãda abãda Crito ume äbaa beusibãrã, cadjiruadebemada ãdrãsia.*

8 Dadjirãra Crito ume äbaa beupeãada bẽrã ãjã panãa idji ume zocai pananida.

9 Dadjirãba cawa panãa Critora beu ãadada ãrẽbada bẽrã waa beuẽda. Beuba idjira waa poyãa.

10 Crito ãarima aba beudaba jũma cadjiruada poyasia. Idjira waa beuẽa ätebãrã Ācõrẽ itea zocai ãba.

11 Ara mãñ quĩrãca cawaãida panãa bãrãra cadjiruadebemada beusidada idjaba dadjirã Boro Jesudeba Ācõrẽ itea zocai panãda.

12 Mãñ bẽrã cadjiruara idu bãrã boro babirãnadua. Mãwã bãrã cacua beuida ãba cadjirua o quĩrã ãada odaẽa.

13 Bãrã cacuaa idu cadjiruara obirãnadua. Ätebãrã ara bãdjida Ācõrẽa diadãdua. Bãrãra cadjiruade beu pananada Ācõrẽ itea zocai panesidaa. Mãñ bẽrã bãrã cacuada Ācõrẽa diadãdua jipa odi carea.

14 Ācõrẽba idji biadeba bãrãra ãdrã ãada bẽrã idjaba Ācõrẽba Moisea diada leydeba panãẽ bẽrã, cadjiruara bãrã boroda ãaiẽ ãba.

Jipa odidebema

15 ¿Mañnebemada sãwã crĩcha panã? Ācõrẽba idji biadeba dadjirãra ãdra eada bẽrã idjaba dadjirãra Moisea diada leydeba panãẽ bẽrã ¿cadjiruada odida panãca? ¡Mãwãẽa!

16 Bãrãba cawa panãa ara bãdjida djãrã nezocada beadi carea diadibãrã, dji boroba jarabãrãra jũma ãjã odida panãa. Ara mãñ quĩrãca bãrãba cadjiruara bãrã boroda ããdibãrã, cadjiruara odapeãa beudia. Baribãrã Ācõrẽda bãrã boroda ããdibãrã, idji beãea ãjã obãdaẽ jipa nĩbadĩa.

17 Naẽna bãrãra cadjirua nezocarã basĩa. Baribãrã jũma Ācõrẽnebema jaradiapedãdara soãeba ãjã o panã bẽrã mãñ Ācõrẽa bia ãada abaria.

18 Bãrãra cadjiruadebemada ãdrãdapeãa Ācõrẽ nezocarãda panesidaa jipa odi carea.

19 Mãñ mãwã nezocãdebemada beãea ãba nañ crĩchada jaradiai carea. Ara bãdjideba cawaãida zarea ã bẽrã mãwã jaradia ãba. Wãrãda naẽna bãrãba ara bãdjida ãsidaa cadjirua nezocada beadi carea. Mãwã bãrãba mãñ perãidebemada, jũma cadjirua sida ewariza wetara o panabãdjidaa.

* 6:7 *Cadjiruadebemada ãdrãsia.* Griego beãea mãñ idjaba jara ãba: "Cadjirua o ããdebemada Ācõrẽba jipa ãsia."

Barib_{ΔΓΛ} idira Ācōrē nezocarā bērā ara bād̄jida b̄adadua jipa odi carea. Māwāb_{ΔΓΛ} Ācōrē itea bia beadia.

²⁰ Bārāra cadjirua nezocarā baside jipa odida crīchadaca basia.

²¹ Barib_{ΔΓΛ} cadjirua o pananeba ḡcārē biada edasida? ḡMāwā o panana carea idira quīrā pera pañlēca? Cadjirua o pan_Λ carea ēberārāra beudia.

²² Idira bārāra cadjiruadebemada ēdr_Λpedada bērā Ācōrē nezocada panesidaa. Māwā bārāra Ācōrē itea bia panesidaa. Mañ bērā idji ume ewariza zocai panania.

²³ Wārāda cadjirua o pan_Λ carea ēberārāra beudia. Barib_{ΔΓΛ} dadjirā Boro Jesucritoēba Ācōrēba ewariza zocai baida bari dia b_Λ.

7

Mīā amacara pan_Λ leydeba Pauloba jaradiada

¹ Djabarā, Ācōrēba Moisea diada leyra cawa pan_Λ bērā mañ leydeba māa bārāa bedeaya. Bārāba cawa pan_Λa ababe zocai pan_Λneb_{ΔΓΛ} dadjirāra mañ leydeba pan_Λada.

²⁻³ Nañ quīrāca b_Λa. Mañ leyba jara b_Λa wērā quima bara b_Λara idji quima zocai b_Λade idji ume baida b_Λada. Idji quima wādī zocai b_Λade mañ wērāba dewara umaquīrāda edaib_{ΔΓΛ}, leyba jara b_Λa wērāra daunemasida. Barib_{ΔΓΛ} idji quimada beusira wērāra idji quima ume baida b_Λ leydebemada ēdr_Λasia. Mañne idjia dewara umaquīrāda edaib_{ΔΓΛ}, daunemaē b_Λa.

⁴ Djabarā, ara mañ quīrāca Crito beudadeba bārāra Ācōrēba Moisea diada leydebemada beusidaa. Māwā dewaradeba poya panania. Idira bārāra Crito dji ĩrēbadadea. Idjideba pan_Λ bērā Ācōrē itea poya bia odia.

⁵ Dadjirāra nañ djaraba o quīrīā b_Λdeba nībasidade Ācōrēba Moisea diada leyba jara b_Λ carea wetara cadjiruada o quīrīāsidaa. Mañne cadjirua o pan_Λ carea beudida panasidaa.*

⁶ Barib_{ΔΓΛ} Ācōrēba Moisea diada leydeba pananada dadjirāra ēdr_Λasidaa. Mañ leydebemada beusida bērā idira Ācōrēra idji Jauredeba ēpēnia. Waa crīchadaēa Moiseba b_Λada leydeba ēpēnida.

Cadjirua o quīrīā b_Λdebema

⁷ ḡMañnebemada sāwā crīcha pan_Λ? ḡĀcōrēba Moisea diada leyra cadjirua-aca? ḡMāwāē! Mañ ley neē badabara māa adua bacasia cārēda cadjiruada. Mañ leyba djārānera awuarāduada adaēbara, māa djārāne awuaira cadjiru-ada adua bacasia.†

⁸ Barib_{ΔΓΛ} awuarāduada ada bērā cadjirua o quīrīā b_Λdeba māa ne jūmada wetara awuasias. Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley neē badabara wetara cadjiruara o quīrīāē bacasia.‡

⁹ Naēna mañ ley adua baside māra necai b̄abadjia. Barib_{ΔΓΛ} cawaside māa cadjiruada o quīrīāsias. Mañbe cadjirua carea beuida basia.

¹⁰ Mañ ley ĩjā o b_Λdeba māra Ācōrē ume ewariza zocai baida basia. Barib_{ΔΓΛ} oca bērā mañ leyba cawabisia māra beuida b_Λada.

¹¹ Mañ leyba jara b_Λ carea māa cadjiruada wetara o quīrīāsias. Mañbe cadjiruaba māra cūrūgasias crīchamārēē mañ leydeba jipa baida. Barib_{ΔΓΛ} ĩjā oca bērā beuida basia.

* **7:5** *Beudida panasidaa.* Griego bedade nāwā b_Λ b_Λ: “Beudira zau panasidaa.” † **7:7** Exodo 20:17. ‡ **7:8** *Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley neē badabara wetara cadjiruara o quīrīāē bacasia.* Griego bedade nāwā b_Λ b_Λ: “Ley neñe cadjiruara beusia.”

12 Wārāda maļ leyra Ācōrēnea. Maļ leyba jara Ɂara jūma bio bia Ɂaa, jipa Ɂaa, idjaba aride Ɂaa.

13 Māwāra Ɂley bia Ɂaba māra beubisica? ¡Māwāēa! ĀtebɁaa cadjirua o Ɂa carea māra māwā beuida Ɂasia. Māa cadjirua o Ɂa carea maļ ley bia Ɂaba jara Ɂaa māra beuida Ɂada. Māwā ebuda Ɂaa cadjiruara sāwābɁaa Ɂada. Māa cadjirua o Ɂara wārāda bio cadjirua Ɂaa.

14 Dadjirāba cawa panaa Ācōrēba Moisea diada leyra Ācōrē Jauredeba zesida. BaribɁaa māra naļ djarade Ɂaa. Māra cadjiruaba nēdoda quīrāca Ɂaa idji nezocada Ɂamārēa.

15 Māa adua Ɂaa cārē cārēā jāwā obarida. Māa ne bia o quīrīā Ɂara ocaa, ātebɁaa māa cadjirua o quīrīāē Ɂada obaria.

16 BaribɁaa māa cadjirua o Ɂara o quīrīāē Ɂa bērā ebuda Ɂaa Ācōrēba Moisea diada leyra māa bia unu Ɂada.

17 Maļ bērā ara mādja quīrīā Ɂadeba cadjiruara o Ɂāēa, ātebɁaa cadjirua mā sode Ɂaba māwā obibaria.

18 Māa cawa Ɂaa mā sođera biada neēda. Biara jaraibɁaa, māra naļ djarade Ɂa bērā ara mādja quīrīā Ɂadeba biada poya ocaa. Māa biada o quīrīā Ɂamīna poya ocaa.

19 Wārāda māa bia o quīrīā Ɂara ocaa, ātebɁaa cadjirua o quīrīāē Ɂada obaria.

20 Māa cadjirua o quīrīāē Ɂada o Ɂamīna, ara mādja quīrīā Ɂadeba māwā o Ɂāēa. ĀtebɁaa cadjirua mā sode Ɂaba māwā obi Ɂaa.

21 Maļ bērā naļda cawa Ɂaa: māa biada o quīrīā Ɂamīna cadjirua mā sode Ɂaba cadjiruada obibaria.

22 Wārāda māa sođeba Ācōrē leyra bio bia unu Ɂaa.

23 Māwāmīna dewara crīcha sīda mā sode Ɂaa. Maļgaba mā preso eroɁa quīrāca māa cadjiruada obibaria. Māa bia o quīrīā Ɂara maļ crīchaba idu obi quīrīāca ne bia oi crīcha ume djō Ɂa quīrāca.

24 ¡Māra mīā djuburi Ɂaa! ɁCaiba māra ēdɁa Ɂa naļ cacua beuida Ɂaba cadjirua o quīrīā Ɂadebemada?

25 Ababe ĀcōrēbɁaa dadjirā Boro Jesucritodeba māra ēdɁa Ɂaya. Maļ carea māa idjīa bia Ɂada aya. Wārāda mā crīchade Ācōrē leyra ījā o quīrīā Ɂaa, baribɁaa naļ djarade Ɂa bērā cadjirua mā sode Ɂaba cadjiruada obibaria.

8

Ācōrē Jauredeba nībaidebema

1-2 Idira dadjirāra Jesucrito ume panɁa bērā ni maārī bida bedeade panɁāēa.* Ācōrē Jaureba dadjirāa zocai Ɂai djiwidida Jesucritodeba diasia. Dadjirāra cadjiruadebemada idjaba beudidebemada ēdɁa Ɂasia.

3 Ācōrēba Moisea diada leyba dadjirāra cadjiruadebemada poya ēdɁa Ɂaē Ɂasia. Naļ djaraba o quīrīā Ɂadeba nīnaba maļ ley ījā oēi cāyābara cadjiruada obadaa. BaribɁaa Ācōrēba idji Warrada diabuesia dadjirā dji cadjiruārā quīrāca Ɂamārēa. Maļne idji Warrara dadjirā cadjirua carea beusia. Māwā Ācōrēba idji Warradeba dadjirāra cadjiruadebemada ēdɁa Ɂasia.

* **8:1-2** Griego bedeade ɁaaɁaa cartade naļ sīda Ɂa Ɂaa: “Ādjirāra naļ cacua cadjirua o quīrīā Ɂadeba nīnāē bērā, ātebɁaa Ācōrē Jauredeba nīna bērā.”

4 Idjia mǎwǎ osia dadjirǎba poya jipa odamǎrēǎ idji leyba jara ɓǎ quĩrǎca. Idira dadjirǎra poya jipa nĩbaǎdia naǎ djaraba o quĩrǎ ɓǎǎdeba nĩnaē bērǎ, ǎteɓǎɓǎ Ācōrē Jauredeba nĩna bērǎ.

5 Naǎ djaraba o quĩrǎ ɓǎǎdeba nĩnaba ababe naǎ djaraba cadjirua o quĩrǎ ɓǎǎɓǎ crĩchabadaa. Baribǎɓǎ Ācōrē Jauredeba nĩnaba Ācōrē Jaureba quĩrǎ ɓǎǎɓǎ crĩchabadaa.

6 Naǎ djaraba o quĩrǎ ɓǎǎda abaɓɓa crĩcha ɓaibǎɓǎ beuya. Baribǎɓǎ Ācōrē Jaureba quĩrǎ ɓǎǎda crĩcha ɓaibǎɓǎ necai ɓaya idjaba ewariza Ācōrē ume zocai ɓaya.

7 Abaɓɓa naǎ djaraba o quĩrǎ ɓǎǎda crĩcha ɓaibǎɓǎ, Ācōrē ume dji quĩrǎ. Ācōrē leyra ƙǎ o quĩrǎǎǎ, nĩ poya ƙǎ oǎa.

8 Naǎ djaraba o quĩrǎ ɓǎǎdeba nĩnara Ācōrēba bia unucaa.

9 Baribǎɓǎ Ācōrē Jaureda wǎrǎda bǎrǎ soǎe ɓǎɓǎɓǎ, idjideba nĩnaa. Naǎ djaraba o quĩrǎ ɓǎǎdeba nĩnaǎa. Wǎrǎda Crito Jaure neē ɓǎɓǎ Critoǎǎ.

10 Baribǎɓǎ Critoda bǎrǎ soǎe ɓǎɓǎɓǎ, bǎrǎ jaureba zocai ɓǎa Ācōrēba bǎrǎra jipa unu ɓǎ bērǎ. Mǎwǎmĩna bǎrǎba cadjirua o panana carea naǎ djarade beudia.

11 Baribǎɓǎ idji Jaureda bǎrǎ soǎe ɓǎ bērǎ, idjideba bǎrǎ cacua beuida ɓǎra ǎrēbabiya Jesu ǎrēbabida quĩrǎca.

12 Djabarǎ, dadjirǎra wǎrǎda Ācōrē Jauredeba nĩbaǎdida panǎa. Naǎ djaraba o quĩrǎ ɓǎǎdeba nĩbaǎdiē panǎa.

13 Bǎrǎda naǎ djaraba o quĩrǎ ɓǎǎdeba nĩbaǎɓǎ beudia. Baribǎɓǎ naǎ djaraba cadjirua o quĩrǎ ɓǎǎda Ācōrē Jauredeba igaradibǎɓǎ, ewariza Ācōrē ume zocai panania.

14 Jũma Ācōrē Jauredeba nĩnara Ācōrē warrarǎa.

15 Bǎrǎba Ācōrē Jaure edasidade nezocada ɓǎē basía. ǎteɓǎɓǎ ɓǎsia Ācōrē warrarǎda ɓeadamǎrēǎ. Idjideba ne wayadacaa ǎteɓǎɓǎ Ācōrēa “mǎ Zeza” abadaa.

16 Dadjirǎ soǎe Ācōrē Jaureba cawabi ɓǎa wǎrǎda Ācōrē warrarǎda.

17 Idji warrarǎ bērǎ Crito ume ǎbaa idjia eroɓǎǎdebeɓemada edaǎdia. Dadjirǎda wǎrǎda Crito bia mĩgada quĩrǎca bia mĩga pananibǎɓǎ, Ācōrēba Crito ume ǎbaa bio bia ɓaya.

Bajǎne bia pananinebema

18 Dadjirǎ naǎ ewaride bia mĩga panǎnebeɓemada mǎa mǎcua crĩchacaa, nocoarebema ewaride Ācōrēba dadjirǎra bia ɓaibērǎ.

19 Ne jũma Ācōrēba ocuaǎdaba quĩrǎ ɓǎa idji warrarǎ bia paneɓǎdada isabe unubida.

20-21 Naǎna ne jũma Ācōrēba bia ocuaǎdara biē ɓesia. Baribǎɓǎ iduba mǎwǎ biē ɓeē basía, ǎteɓǎɓǎ Ācōrēba biē ɓǎsia. Mǎwǎmĩna ne jũma biē ɓeǎdaba ƙǎ ɓǎa Ācōrēba idji warrarǎ bia ɓaib quĩrǎca bia ɓamǎrēǎ. Maǎbe waa ɓerawaǎa.

22 Dadjirǎba cawa panǎa wērǎba warra toɓǎɓǎde pua carea isabe to quĩrǎbarida. Ara maǎ quĩrǎca ne jũma Ācōrēba ocuaǎdara puadeba ɓeaca ɓǎa. Maǎ carea isabe bia ɓe quĩrǎ ɓǎa. Ācōrēba ocuaǎda biē ɓeǎda ewarideba aba ididaa mǎwǎ ɓǎa.

23 Mǎa awara Ācōrēba dadjirǎ cacuara bia ɓamǎrēǎ ƙǎ panǎmisa dadjirǎ sida puadeba panǎa. Idji warrarǎ edabǎɓǎde mǎwǎ oya. Idji Jaureda dadjirǎna nǎrǎ diasia wǎrǎda idji warrarǎda cawadamǎrēǎ.

24 Ācōrēba dadjirāra ēdr̄Λ edada bērā maḷgΛra jḷā panΛa. Dadjia jḷā panΛra wadibiḍa neē panΛa. EropanΛbara ζcārē cārēā jḷā panacasida? ζCaiba idjia erobΛ edai carea jḷā bai?

25 BaribΛr̄Λ dadjirāba jḷā panΛra wadibiḍa neē panΛ bērā jūma droa panΛneba cawa panΛa wārāda edaḍida.

26 Maḷ awara ara dadjiduba Λb̄aē panΛ bērā Ācōrē Jaureba dadjirāra careba bΛa. Wārāda adua panΛa sāvā Ācōrēa aride iwidiḍida. BaribΛr̄Λ Ācōrē Jaureba dadjia poya jaradaca bededebeba dadjirā carea Ācōrēa iwidiḍbaria.

27 Maḷne Ācōrē dadji so acΛbariba idji Jaureba iwidi bΛra cawa bΛa, idjia quīrīā bΛ quīrāca idjiderā carea iwidiḍbari bērā.

Ācōrēba ne jūmaneba carebabaria

28 Ācōrēba crīcha baḍa quīrāca idji quīrīā beada tr̄s̄ia. Dadjirāba cawa panΛa maḷgΛr̄ā itea Ācōrēba ne jūmaneba biada obarida.

29 Idjia naēnaeḍa cawa basia cairāda idjiderā baida. Ādjirāra bΛsia idji Warra Jesu quīrāca beadamārēā. Māwā idji Warra Jesura djabarā zocārā panΛnebemada dji nabemaa.

30 Ācōrēba idji Warra Jesu quīrāca beadamārēā naēnaeḍa bḷḍara idjmaa tr̄cuasia. Idjia tr̄cuadara jipa unusia. Idjia jipa ununarāa idji biya quirudebemada diaya.

31 ζMaḷgΛdebemada sāvā crīcha panΛ? Ācōrēra dadjirāare bΛ bērā ζcaiba dadjirāra poyai?

32 Wārāda Ācōrēba idji Warra arada wāgaē basia ātebΛr̄Λ jūma dadjirā carea idu beabisia. Maḷ bērā ζidjia dadjirāa ne jūma biada Crito ume ābaa diaēca?

33 ζCaiba Ācōrēa idjia edadarāda poya biē jarai? Ācōrēba dadjirāra jipa unubaria.

34 ζCaiba dadjirāra bededebe panΛana adī? Ni abaΛba māwā jaradaēa Jesucitora dadjirā carea beuda bērā. Idjira beu baḍada ḷrēbasia. Idira Ācōrē jΛwa araare bΛa. Mama dadjirā carea Ācōrēa beḍa djuburia bΛa.

35 ζCaiba dadjirāra Crito quīrīānebemada poya āyā bΛi? Ewari zarea zebΛr̄aḍe, bia mīga panΛne, ēberārāba dadjirā biē oḍi carea ēpē panΛne, jarraba zebΛr̄aḍe, cacuaḍe jḷni carea neē panΛne, minijichiade panΛne, ēberārāba bea quīrīā panΛne ni abaΛba dadjirāra Crito quīrīānebemada poya āyā bΛēa.

36 Ācōrē Bededebe nāwā bḷ bΛa:

Ewariza bΛ carea दौरa bea quīrīā panΛa. Oveja beabḷda quīrāca beaḍida crīcha panΛa.†

37 BaribΛr̄Λ Critoba dadjirāra quīrīā bΛa. Idjideba jūma maḷgΛra dadjirāba poyabadaa.

38-39 Maḷ carea mḷa cawa bΛa dadjirāda beuḍibΛr̄Λ wa zocai pananibΛr̄Λ, Ācōrē quīrīānebemada jīga pananaēda. Naḷ ewaride, nubema ewaride biḍa jīga pananaēa. Idjaba bajānebema nezocarāba, jairāba, dji droma beaba, naḷ deḍaade ḷtara beaba, naḷ deḍaade jewedaara beaba, ni cārē Ācōrēba oḍaḍebema biḍa dadjirāra idji quīrīānebemada poya āyā bḷaḍaēa.‡ Ara maḷ quīrīāra dadjirā Boro Jesucritodeba unubisia.

† 8:36 Salmo 44:22. ‡ 8:38-39 *Jairā*. Griego bededebe nāwā bḷ bΛa: "Dji dromarāba, jūma poya beaba."

9

Ācōrēba israelerā edada

¹ Māra Critode bēra wārā bedeada jaraya. Sewa oēa. Ācōrē Jaureba mā sođe naļ bedeara wārā arada cawabi Ɂaa.

²⁻³ Naāda jaraya: mā ēberārā judiorā carea ewariza bio sopua Ɂabaria. Ādjirāra Ācōrē ume biē panānebemada poya bia Ɂaibara, māda ādjirā cacuabari Critodebemada jīga becasia.

⁴ Ādjirāra Israeldebemaa. Ācōrēba ādjirāra naārā edasia idji warrarāda beadamārēā.* Idji quīrāwārēā dorrodorroada ādjirāa unubisia.† Ādji drōā naēnabemarā ume bedea Ɂasia.‡ Idji ley siāda Moisedeba ādjirāa diasia. Ādjirāa cawabisia idji dede cārēda oēida panāda idjaba jūma idjia diai jaradara ādjirā itea Ɂasia.

⁵ Ādji drōā naēnabemarāra dji dromarāda Ɂeasia. Ādjirāneba Critora naļ djarade zesia. Idjidra jūmarā Ācōrēa. Idjīabarā dadjirāba ewariza bia bedeada panāa. Bia Ɂaa māwā Ɂaida.

⁶ Māa jaraē Ɂaa Ācōrēba israelerā itea oyada adara oē Ɂada. Ātebarā māa jara Ɂaa jūma Israeldeba yōpedadara Ācōrē quīrāpita israelerāēda.

⁷ Idjaba jūma Abrahāneba yōpedadara Ācōrē quīrāpita Abrahā warrarā araēa. Ācōrēba Abrahā nāwā jarasia: “Māa warrarā diai jaradara Ɂa warra Isadeba zedā.”§

⁸ Maļ bedeaba dadjirāa cawabi Ɂaa jūma Abrahāneba naļ djarade topedadara Ācōrē warrarāēda. Ācōrēba diai jarada warrarādra Abrahā warrarā ara.

⁹ Ācōrēba Abrahā diai jarada bedeara naļga: “Za zei poade ara naļ ewari quīrāca māra wayacusa zeya. Maļne Saraba warrada to erobaya.”*

¹⁰⁻¹² Maļ awara Ācōrēba cawabisia idjia eda quīrā Ɂada edabarida. Idjaba cawabisia ni Ɂaaada edacada ādjia o panāra bia unu Ɂa bēra ātebarā edabaria idjia trāna bēra. Nāwā cawabisia: Rebecaba mīguisoda tosia. Dji zezara dadji drōā naēnabema Isa Ɂasia. Baribarā maļ warrarā toēi naēna idjaba biada ni cadjiruada oēi naēna Ācōrēba Rebeca jarasia: “Dji nabemada dji tēābema jawaēda Ɂaya.”†

¹³ Maļ carea Ācōrē Bedeade nāwā Ɂa Ɂaa: “Māa Jacoboda quīrāasia, maļne Esaúra unu amasia.”‡

¹⁴ ǂMaļnebemada sāwā crīcha panā? ǂĀcōrēba jipa ocada crīcha panāca? jMāwāēā!

¹⁵ Ācōrēba Moisea nāwā jarasia: Māa quīrā djuburia quīrā Ɂa ēberāda quīrā djuburiaya idjaba māa quīrāneba careba quīrā Ɂa ēberāda quīrāneba carebaya.§

¹⁶ Wārāda Ācōrēba edabarā ēberāra edacaa maļ ēberāba o Ɂada bia unu Ɂa bēra ni dji ēberāba māwā quīrā Ɂa bēra. Ātebarā idjia quīrā djuburia quīrā Ɂadra edabaria.

¹⁷ Ācōrē Bedeade idjia Egiptodebema boroa jaradada nāwā Ɂa Ɂaa: Māa Ɂara dji boroda Ɂasia Ɂa mīgabi Ɂadeba mā Ɂaaada unubi carea. Māwā māra jūma naļ ējūāne trā Ɂaga Ɂaya.*

* 9:4 Exodo 4:22. † 9:4 Exodo 40:34-35. ‡ 9:4 Genesi 12:1-3. § 9:7 Genesi 21:12. * 9:9 Genesi 18:10,14. † 9:10-12 Genesi 25:23. ‡ 9:13 Malaquia 1:2-3. § 9:15 Exodo 33:19. * 9:17 Exodo 9:16.

18 Małba cawabi ɓAA Ācōrēba abaada quĩrã djuburia quĩrĩã ɓABATLA mǎwǎ obarida idjaba abaada CAWATLA zarea ɓA quĩrĩã ɓABATLA mǎwǎ ɓAbarida.

19 Mał bedea carea abaaba nǎwǎ jaraisicada: “Ācōrēba mǎwǎ obari bērǎ ħcǎrē cǎrēã dadjirǎra bedeade panana a ɓA? ħIdjia dadjirǎ ɓAada quĩrǎca panlǎca?”

20 BaribatLA dji mǎwǎ bedea ɓARA ħcai mǎwǎ Ācōrēa bedelai carea? Zocoba dji caɗaa jaraida ɓACA: “ɓAA ħcǎrē cǎrēã mǎra jǎwǎ osi?”

21 ħDji egoro cabariba o quĩrĩã ɓA quĩrǎca oiē ɓACA? ħAbari egoroba zoco ewari droma careabemada, baridua ewari careabema sida oida ɓAǎca?

22 Ara mał quĩrǎca Ācōrēba o quĩrĩanada osia. Ēberǎrǎba cadjirua o panA carea Ācōrēba idji quĩrũbiɗeba idjaba idji ɓAAɗeba cawa opeɗa tɓɓA uruaɗe ɓatabueida basia. BaribatLA ħdjia cadjirua o panARA jũma droasia.

23 Mǎwǎ droasia idji biya quiru waibAA ɓAɗebemada idjia quĩrǎ djuburia ɓA ēberǎrǎa cawabi carea. Ādjirǎra idjia naēna edasia idji bia quiruɗebemada eroɓeada mǎrēã.

24 Dadjirǎra mał ēberǎrǎnebemaa. ACATLA judiorǎa idjaba ħCATARA judiorǎea. BaribatLA Ācōrēba jũma dadjirǎra trǎsia.

25 Ācōrēba jaraɗada Osea cartade nǎwǎ ɓA ɓAA:

Mǎ puruē ɓaɗada mǎ puruaɗa aya. Mǎa quĩrĩãē ɓaɗa puruda mǎa quĩrĩã ɓA puruaɗa aya.†

26 Idjaba nǎwǎ ɓA ɓAA:

Mǎa jarasia bǎrǎra mǎ ēberǎrǎēɗa.

Mǎwǎ jaraɗama mǎa bǎrǎra mǎ warrarǎana aya.‡

27-28 Idjaba Isaíaba israelerǎnebemada nǎwǎ jarasia:

Israelerǎra zocǎrǎ panAA pusa ĩɓA quĩrǎca. Mǎwǎmĩna ħdjirǎra zocǎrǎēbe ēɗrǎɗia dadjirǎ Boro Ācōrēba naǎ ējũāne ɓeara isabe jũma cawa oi bērǎ.§

29 Idjaba mał naēna Isaíaba nǎwǎ jarasia:

Dadjirǎ Boro jũma poya ɓaba dadji israelerǎra ħCATLA zocai ɓAɗaēbara, Sodomanebemarǎ, Gomorraɗebemarǎ quĩrǎca ni aba biɗa neē bacasia.*

Judiorǎba Crito ĩjǎnaē pananebema

30 ħMałba cǎrēɗa jara ɓA? Judiorǎēba jATɗaca basía Ācōrē quĩrǎpita jipa ɓeadi carea. BaribatLA Critora ĩjǎpeɗada bērǎ Ācōrēba ħdjirǎra jipa unusia.

31 Małne israelerǎba Ācōrē quĩrǎpita jipa ɓeadi carea leyɗeba jATLA pananamĩna Ācōrēba jipa unuē basía.

32 ħCǎrē cǎrēã ħdjirǎra jipa unuē basi? Jipa unuē basía Crito ĩjǎni cǎyǎbara ħdjia o pananeba idji quĩrǎpita jipa ɓeadi carea jATLA panana bērǎ.† Wǎrǎda ħdjirǎba Critora ĩjǎnaē basía mōgarade tēnedrǎɓada quĩrǎca.

33 Ācōrē Bedeade małnebemada nǎwǎ ɓA ɓAA:

Ūrĩnada. Mǎa Sioǎ puruɗe de oi careabema mōgarada ɓABATLA.‡

Mał mōgarade ēberǎrǎra tēnedrǎɗepeda ɓeadi. BaribatLA idji ĩjǎ ɓaba idji quĩrĩabe ĩjǎ ɓaēa.§

† 9:25 Osea 2:23. ‡ 9:26 Osea 1:10. § 9:27-28 Isaía 10:22,23. * 9:29 Isaía 1:9. † 9:32 Ādjia o pananeba. Griego bedeade ħCATLA cartade nǎwǎ ɓA ɓAA: “Ācōrēba Moisea diada ley ĩjǎ o pananeba.”

‡ 9:33 Sioǎ purura idjaba Jerusaleǎ abadaa. § 9:33 Idji quĩrĩabe ĩjǎ ɓaēa. Griego bedeade ɓA ɓAA: “Peraēa.” Isaía 28:16; 1 Pedro 2:6.

10

1 Djabarā, m̄a sodeba quĩrĩā ɓa Ācōrēba israelerāra ēdra edaida. Mā carea m̄a Ācōrēa iwidi ɓabaria.

2 M̄a jaraya ādjirāba Ācōrēra wārāda ēpē quĩrĩā pan̄a. Māwām̄ina Ācōrēba quĩrĩā ɓadebemada āi cr̄icha pan̄a.

3 Ācōrēba sāvā ēberārā jipa unubarida ādjirāba cawadaca. Māda igaradapeɗa ara ādjia o pan̄neba j̄a pan̄a Ācōrē quĩrāpita jipa beadi carea.

4 Barib̄a Crito ĩjāɓadara Ācōrēba jipa unubarida. Mā b̄erā ley ĩjā o pan̄neba jipa beadi carea waa j̄adiē pan̄a.

5 Moiseba ɓasia sāvā ēberārā Ācōrēba diada leydeba poya jipa beadida. Nāwā ɓasia: “Ēberāba nā leyba jara ɓara ĩjā o ɓaib̄a, zocai baya.”*

6 Barib̄a Crito ĩjāɓadara Ācōrēba jipa unubarida. Mā ēberāba jarabaria: “ɓa sode cr̄icharādua abaɓa bajānaa wāida ɓada Crito nā dudaa zebi carea.

7 Cr̄icharādua abaɓa beudarā panabadamaa wāida ɓada Crito ārēbabi carea.”

8 Barib̄a Ācōrē Bedeade nāwā ɓa ɓa: “ɓa Ācōrē bedeara cawaicha ɓa. † ɓa iteba idji bedeara jaraida ɓa idjaba ɓa sodeba ĩjāida ɓa.”‡ Idji bedeara daiba nāwā jaradia pan̄a jūmarāba ĩjānamārēā:

9 ɓa iteba Jesura jūmarā Boroada aib̄a, idjaba Ācōrēba idjira ārēbabisida ɓa sodeba ĩjāib̄a, Ācōrēba ēdra edaya.

10 Wārāda abaɓa sodeba ĩjāib̄a, Ācōrēba jipa unuya. Iteba Jesura jūmarā Boroada aib̄a Ācōrēba ēdra edaya.

11 Ācōrē Bedeade nāwā ɓa ɓa: “Idji ĩjā ɓaba idji quĩrĩābe ĩjā ɓaēa.”§

12 Ācōrēra jūmarā Boro b̄erā judiorāra, judiorāé sida abarica obaria. Idjia quĩrā djuburia iwidiɓadara bio carebabaria.

13 Ācōrē Bedeade nāwā ɓa ɓa: “Dadjirā Boro Ācōrēa quĩrā djuburia iwidiɓadara jūma ēdra edaya.”*

14 Barib̄a ēberārāba wadi dadjirā Boro Jesucrito ĩjānaē pan̄ne ɓsāvā idjia quĩrā djuburiada iwidiɓi? Idjidebemada wadi ũrĩnaē pan̄ne ɓsāvā ĩjāni? Idjaba ni abaɓa ādjia jaradiade wāēb̄a ɓsāvā idjidebemada ũrĩni?

15 Ācōrēba ni abaɓa diabueēb̄a, ɓsāvā jaradiade wāni? Ācōrē Bedeade nāwā ɓa ɓa: “Bedeā bia jarade zeb̄adara bio bia bea.”†

16 Barib̄a jūma judiorāba bedea bia Critodebemada ĩjānaē ɓasia. Isaía cartade nāwā ɓa ɓa: “M̄ Boro, daiba jarapeɗadara ɓcaiba ĩjāsi?”‡

17 Wārāda ēberārāba Critodebemada naārā ũrĩnida pan̄a poya ĩjāni carea.§

18 Barib̄a m̄a iwidiya: ɓjudiorāba mā bedeara ũrĩnaē ɓasica? Wārāda ũrĩsida. Ācōrē Bedeade nāwā ɓa ɓa:

Idjidebemada jūma nā ējūāne jarasida. Mā bedeara t̄m̄eɗa jara wāsida.*

* **10:5** Levítico 18:5. † **10:8** ɓa Ācōrē bedeara cawaicha ɓa. Griego bedeade nāwā ɓa ɓa: “Idji bedeara ɓa caita ɓa.” ‡ **10:8** Deuteronomio 30:14. § **10:11** Idji quĩrĩābe ĩjā ɓaēa. Griego bedeade ɓa ɓa: “Peraēa.” Isaía 28:16; 1 Pedro 2:6. * **10:13** Joel 2:32. † **10:15** Griego bedeade nāwā ɓa ɓa: “Bedeā bia jarade zeb̄ada ĩr̄ura bio bia quēda.” Isaía 52:7. Griego bedeade āc̄a cartade ɓa ɓa: “Necai bai bedea jarade zeb̄adara.” ‡ **10:16** Isaía 53:1. § **10:17** Critodebema. Griego bedeade āc̄a cartade ɓa ɓa “Ācōrē Bedea.” * **10:18** Salmo 19:4.

19 Māa wayacusa iwidiya: ¿judiorāba maļ bedeara cawadaca basica? Māē, cawasidaa judiorāēba cawapedada quīrāca. Maļ carea Moiseba Ācōrēneba judiorāa naārā jarasia:

Māa edadaē puru careba bādeba māa bārāra jiwaida bāya māda quīrānamārēā.†

Mā adua baēda puru careba bādeba māa bārāra quīrūbigaya māda quīrānamārēā.†

20 Idjaba Isaiaġa Ācōrēneba ne wayaa neē nāwā jarasia:

Mā jarādaē pananaba māra unusidaa. Mānebema iwididaē pananarāa ara mādjīdebemada cawabisia.‡

21 Baribāra israelerānebemada Isaiaġa Ācōrēneba nāwā jarasia:

Ewariza māa jawa wabadjia ēberārā cawāra zarea bea, mā ījāē beara māmaa zedamārēā.§

11

Acara judiorāba Crito ūāpedada

1 Maļ carea māa naāda iwidiya: ¿Ācōrēba israelerā idji ēberārāda igarasica? ¡Māwāē! Māda israelerānebema, Abrahā ēberārānebema, Benjamiāneba yōnaa.

2 Ācōrēba naēna israelerāa edasia idji puruda bamārēā. Maļ bēra ādjirāra igarāē bāa. Bārāba Ācōrē Bedeade Elīadebema bādada cawa panāa. Elīaba Ācōrēa israelerāa nāwā biē jarasia.

3 “Mā Boro, bādeba bedebadarāda jūma quenasidaa idjaba bāa animarā babue diabadada jūma ārīsidea. Ababe mādra bāa, baribāra mā sida beadi carea jarā panāa.”*

4 Maļne Ācōrēba nāwā panusia: “Māa siete mil ēberārāda mā itea waga erobāa. Ādjirāra Baal quīrāpita chīrāborode barru cobeadaaa.”†

5 Ara maļ quīrāca naļ ewarīde bīda Ācōrēba idji biadeba dai judiorāda zocārāēbe edasia idjiderāda beadamārēā.

6 Māwā Ācōrēba idji biadeba edasibāra, daiba o panā carea edaē basīa. Daiba o panā carea edadabara, māwāra idji biadeba edaē bacasia.

7 ¿Maļnebemada sāwā crīcha panā? Israelerāba Ācōrē quīrāpita jīpa beadi carea jarā pananamīna jīpa beadaē basīa. Baribāra israelerā zocārāē panāba ījāsīdaa, Ācōrēba edada bēra. Ādjirāda Ācōrēba jīpa unusia. Waabemarāba ījā quīrānaē basīa.

8 Ācōrē Bedeade nāwā bā bāa:

Ācōrēba ādjirā crīchara bāsia poya cawarānamārēā, ādji dauba ununara poya cawarānamārēā,

idjaba ādji cawāra ūrīnara poya cawarānamārēā. Ādjirāra wadībīda ara māwā panā.‡

9 Idjaba judiorā boro Daviba māāgabemada Ācōrēa jarasia:

Ādjirā bīa ne cobāda carea idu crīchabīdua bāa cawa oēda.

Māwā āduba cūrūgaēia animarā jīdabadade edaa baebāda quīrāca. Maļne ādjirāra cawa odua.

† 10:19 Deuteronomio 32:21. ‡ 10:20 Isaia 65:1. § 10:21 Isaia 65:2. * 11:3 1 Rey 19:10,14.

† 11:4 1 Rey 19:18. ‡ 11:8 Isaia 29:10.

10 Ādjirāra dauberrea bea quīrāca ḅΛdua ādjia unu panΛra cawarānamārēā. Idjaba ewariza bia mīgabidua. §

Ācōrēba judiorāē ēdrΛ edada

11 Naāda māa iwīdiya: ¿judiorāba Critora igarasida bērā abeda waa Ācōrē ume poya bia beadaēca? * ¡Māwāēa! ĀtebΛΓΛ Crito igarapedada bērā Ācōrēba judiorāēda ēdrΛ edabaria. Māwā judiorāra jiwaida beadapeda idjida quīrānia.

12 Judiorāba Crito igarapedada bērā ādjirā cāyābara Ācōrēba jūma naā ējūānebema judiorāēra bio careba ḅΛa. Maā bērā judiorā wayacusa Ācōrē ume bia panebΛda ewaride ¿Ācōrēba jūmarāda biara carebaēca?

13 Māa judiorāēa ne jaraya. Ācōrēba mΛra bārāmaa diabuesia jaradia bamārēā. Maāda māa jūma jīpa o quīrīā ḅΛa.

14 Māa judiorāēa jaradia ḅΛdeba quīrīā ḅΛa mΛ ēberārā judiorā bida maā bedeara ūrī quīrīānida jiwaida panΛ quīrāca. Māwā Ācōrēba ādjirāra ΛCΛΓΛ ēdrΛ edaya.

15 Ācōrēba judiorāra igarada bērā ΛCΛΓΛ naā ējūānebemarāra idji ume bia ḅΛsia. Maā bērā Ācōrēba judiorā wayacusa bia edabΛΓΛde ¿cārēda sāwāi? Ādjirā sida beudarā quīrāca pananada Ācōrē ume zocai beadia.

16 Trigo naārā ewabΛdade paāda ocuadapeda maā paānebemada Ācōrēa aba diaḅibΛΓΛ, waabema paā sida Ācōrēnea. Ara maā quīrāca jūma judiorāra Ācōrēnea, ādji drōā naēnabemarāda idjide bada bērā. Idjaba bacuru carrada bia ḅΛbΛΓΛ, dji jΛwate sida bia beaa. Ara maā quīrāca jūma judiorāra Ācōrēnea, ādji drōā naēnabemarāda idjide bada bērā.

17 ΛCΛΓΛ judiorāra Ācōrēnebemada jīga panesidaa olivo bacuru jΛwate tētacuada quīrāca. Bārā judiorāēra Ācōrē neē panesidaa olivo bacuru iduba mēā warida quīrāca. BaribΛΓΛ ΛCΛΓΛ bārā judiorāēra ΛCΛΓΛ judiorā cacuari Ācōrē ēberārāda panesidaa iduba mēā warida olivo bacuru jΛwate dji tētacuadade cara ḅΛcuada quīrāca. Māwā idira Ācōrēba bārā sida careba ḅΛa judiorā careba bada quīrāca. †

18 BaribΛΓΛ crīcharānada bārā judiorāēra judiorā cāyābara Ācōrē quīrāpita biara beada. Quīrānebadada bārāra dji carradeba zocai panada. Dji carrara bārāneba zocai ḅΛēa.

19 Āībērā bārā judiorāēba crīchadisicada Ācōrēba judiorāra igarasida bārāda ādjirā cacuari edai carea.

20 Wārāda māwā ḅΛa. BaribΛΓΛ Ācōrēba ādjirāra igarasia Critoda ijāpedadaē bērā. Maābe bārāda edasia Critoda ijāpedadaē bērā. Maā carea bārāra judiorā cāyābara biara beada crīcharānada, ātebΛΓΛ Ācōrēra waya pananada.

21 Judiorāba ijānaē panΛ carea Ācōrēba ādjirāra igarasia bacuru jΛwate tētacuabΛΓΛ quīrāca. Ara maā quīrāca bārā judiorāēba ijānaēbΛΓΛ, Ācōrēba bārā sida igaraya.

§ 11:10 *Bia mīgabidua.* Griego bedeadē nāwā ḅΛ ḅΛa: “Ādji ēcarrara jūrēā ḅΛdua.” Salmo 69:22-23.

* 11:11 Griego bedeadē nāwā ḅΛ ḅΛa: “¿Judiorāra tēnedrΛdapeda abeda baesidaca?” † 11:17 *Ācōrēba bārā sida careba ḅΛa judiorā careba bada quīrāca.* Griego bedeadē nāwā ḅΛ ḅΛa: “Bārā sida bacuru ḅΛ dji carradeba ze ḅΛdeba bia panΛa.”

²² Bio crīchadadua sāvā Ācōrēba idji biadeba carebabarida idjaba sāvā cawa obarida. Judiorāba ījāpedadaē bērā Ācōrēba cawa opeđa ādjirāra igarasia. Maļne bārā judiorāera idji biadeba careba Ɂla idjaba careba Ɂaya. BaribɁla maļneba pananida panla. Bārāba ījā pananaēbɁla, Ācōrēba bārā sida cawa opeđa igaraya bacuru jɁwate tētacuabɁla quīrāca.

²³ Idjaba judiorā Crito ījānaē pananaba ījānibɁla, Ācōrēba ādjirāra wayacusa bia edaya dji jɁwate tētađe wayacusa cara ɁabɁla quīrāca. Idji Ɂlaadeba māwā poya oya.

²⁴ Wārāda bārā judiorāera olivo bacuru iduba mēā warīda quīrāca panasīdaa. Ācōrēba maļ bacurudebemada tētacuapeđa olivo bacuru uđe cara Ɂacuasia. Māwā baiē Ɂamīna Ācōrēba osia. Maļ bērā Ɂjudiorāra wayacusa poya edaēca dji uđa bacuru jɁwata wayacusa cara ɁacuabɁla quīrāca?

Ācōrēba jūma israelerā ēdra edaidebema

²⁵ Djabarā, mā quīrā Ɂla Ācōrēba naēna cawabiē bađada bārāba cawadīda. Māwā judiorā cāyābara biara beada crīchadaēa. Ācōrēba naēna cawabiē bađara naļgla: zocārā judiorāda ɁwɁla zarea panesīdaa idjaba ɁwɁla zarea panenia aba jūma dji Crito ījānida panl judiorāēba ījābɁdaa.

²⁶ Māwānacarea Israel purura Ācōrēba jūma ēdra edaya. Ācōrē Bedeade nāwā Ɂla Ɂla:

Dadjirā ēdra Edabarira Sioļ purudeba zeya.†
Idjia Jacobodeba yōpedadarāba cadjirua opeđara jūma quīrādoaya.

²⁷ Mā ādjirā ume bede Ɂla oya. Ādjia cadjirua opeđara quīrādoaya.‡

²⁸ Judiorāba bede bia Jesudebemada igara panl bērā Ācōrē ume dji quīrā. Maļ bērā bārā judiorāera Ācōrē ēberārāda poya beadia. BaribɁla Ācōrēba ādjirā drōā naēnabemarāra edada bērā wađibīda quīrā Ɂla.

²⁹ Wārāda Ācōrēba diadara jārīca. Idjia trānara igaraca.

³⁰ Bārā judiorāēba naēna Ācōrēra ījānaca basia. BaribɁla judiorāba ījānaē panl bērā idira Ācōrēba bārāra quīrā djaburīa Ɂla.

³¹ Ādjirāba idira ījānaca nocoarebema ewarīde Ācōrēba quīrā djaburīamārēā bārā judiorāē quīrā djaburīa Ɂla quīrāca.

³² Wārāda Ācōrēba iduarībisīa jūmarāda ɁwɁla zarea beadamārēā. Māwā jūmarāda quīrā djaburīaya.

³³ Ācōrēra bio ne cawa Ɂla idjaba crīcha cawa Ɂla. Idjia oi crīcha Ɂlara ni abalaba poya cawadaēa. Idjia o Ɂla sida poya cawadaēa.

³⁴ ɁCaiba Ācōrē crīchara cawa Ɂla? ɁCaiba idjia crīchada jaradiabari?

³⁵ ɁCaiba Ācōrēa ne dīasi jēda diamārēā?

³⁶ ĀcōrēbɁla ne jūmada osia. Ne jūmada idjīdeba Ɂla idjaba idji itea Ɂla. Dadjirāba ewarīza idjia bia beadeđīda panla. Bia Ɂla māwā baīda.

12

Ācōrē itea beadađua

¹ Maļba djabarā, Ācōrēba bārāra quīrā djaburīada bērā, mā bārāba bede djaburīaya ara bādjīda Ācōrēa diadamārēā. Idji itea bia beadađua bārāra bia unumārēā. Māwā bārāba wārāda idji itea bia odia.

† 11:26 Sioļ purura idjaba Jerusaleā abadaa. § 11:27 Isaia 59:20-21; 27:9.

2 Naʼ ɛ̄jũãnebemarãba quĩrĩã panʼ quĩrãca nĩbarãnadua, ʼãtebʼɾɿ crĩcha dji-widi ʼĂcõrẽba dia ʼbʼɾɿdeba jipa nĩbeadadua. Mãwã ʼĂcõrẽba quĩrĩã ʼbʼɾɿa bãrãba cawadĩa. Jũma idjia quĩrĩã ʼbʼɾɿa bia ʼbʼɾɿa, jipa ʼbʼɾɿa, idjaba idjia bia unu ʼbʼɾɿa.

3 ʼĂcõrẽba idji biadeba mʼɾɿa ʼbʼɾɿasia idji itea ne o ʼbʼamãrẽã. Maʼ bẽrã mʼɾɿa bãrãa naʼɾɿa jaraya: nĩ abaʼbʼɾɿa crĩchãie ʼbʼɾɿa ara idjida dji dromaara ʼbʼɾɿa. Bãrãba Critora ʼĩjãpedada bẽrã ʼĂcõrẽba bãdjiza awara awara diasia ne odamãrẽã. Maʼ bẽrã idjia diada quĩrãca bãdjia o panʼnebemada jipa crĩchadadua.

4 Dadji cacuara aba ʼbʼamĩna dadji cacuade zocãrã eropanʼa, jʼɾɿwada, jĩrũda, boroda, ne jũmaa. Baribʼɾɿa dadji cacuade beaba abarida odacaa.

5 Ara maʼ quĩrãca dadjirãra zocãrã panʼmĩna, Crito ume panʼ bẽrã cacua aba ʼbʼ quĩrãca panʼa. Mãwã dadjirã jũmarãda cacua abaʼɾɿe ʼãbaa panʼa.

6 ʼĂcõrẽba idji biadeba dadjirãza ne odamãrẽã awara awara diasia. Idjia ʼɿcʼɿɿa diasia idjideba beadamãrẽã. Mãwã diasibʼɾɿa, ʼãdjia wãrãda ʼĩjã panʼneba mãwã bedeadida panʼa.

7 Idjia ʼɿcʼɿɿa diasia djãrã carebadamãrẽã. Mãwã diasibʼɾɿa, djãrãra carebadida panʼa. Idjia ʼɿcʼɿɿa diasia idji bedeadida jaradiadamãrẽã. Mãwã diasibʼɾɿa, idji bedeara jaradiadida panʼa.

8 Idjia ʼɿcʼɿɿa diasia djabarã careba panʼneba biara ʼĩjãnamãrẽã. Mãwã diasibʼɾɿa, djabarãra carebadida panʼa biara ʼĩjãnamãrẽã. ʼɿcʼɿɿa diasia ne dia panʼneba djãrã carebadamãrẽã. Mãwã diasibʼɾɿa, sobiadeba diadida panʼa. ʼɿcʼɿɿa diasia djabarã boroda beadamãrẽã. Mãwã diasibʼɾɿa, quĩrãcuita jipa o beadida panʼa. Idjaba ʼɿcʼɿɿa diasia djãrã quĩrã djuburiadamãrẽã. Mãwã diasibʼɾɿa, ʼbʼɿɿidadeba quĩrã djuburiadida panʼa.

9 Soɾɿeba dji quĩrĩã beadadua. Jũma cadjiruara igaradadua. Biadrʼa ɛ̄pẽnadua.

10 Wãrã quĩrĩãneba dji quĩrĩã beadadua. Crĩcha biadeba dji waya beadadua idjaba djãrãda biara crĩchadadua.

11 Coa ʼbʼearãnadua, ʼãtebʼɾɿa zoquea beadadua. Dadjirã Boro Jesuba quĩrĩã ʼbʼɾɿa soɾɿeba jũma oɾɿadua.

12 ʼĂcõrẽneba ne edadida cawa panʼ bẽrã ʼbʼɿɿrida beadadua. Bia mĩga panʼne droadadua. Ewariza ʼĂcõrẽa iwidadadua.

13 ʼĂcõrẽ ɛ̄berãrã dji ne neɛ quedeara carebadadua. Bãrã dede zebɿara bia edadadua.

14 Bãrã biɛ odi carea ɛ̄pẽ ʼbʼearã bia jaradadua. Wãrãda biyabʼɾɿa jaradadua. Biɛ beadida jararãnadua.

15 ʼbʼɿɿrida bea ume ʼbʼɿɿrida beadadua. Sopua bea ume sopua beadadua.

16 Jũmarã ume bia beadadua. Djãrã cãyãbara biara beada crĩcharãnadua, ʼãtebʼɾɿa mĩã djuburi quedea ume bia beadadua. Crĩcharãnadua bãrãba djãrã cãyãbara biara cawa panʼa.

17 Abaʼbʼɾɿa bãrãda biɛ oibʼɾɿa, abari quĩrãca orãnadua. Jũmarã quĩrãpita biada oɾɿadua.

18 Bãrãareba jʼɾɿɿadua jũmarã ume necai panani carea.

19 Djabarã, abaʼbʼɾɿa bãrãda biɛ osira abarica biɛ orãnadua. ʼãtebʼɾɿa iduaribidadua ʼĂcõrẽba cawa omãrẽã. ʼĂcõrẽ Bedeade nãwã ʼbʼɿ ʼbʼɿa: “Mʼabʼɾɿa cadjirua o ʼbʼeara cawa oya. Mʼabʼɾɿa cawa oya ʼãdjia cadjirua opedada quĩrãca.”*

* 12:19 Deuteronomio 32:35.

²⁰ Idjaba Ācōrē Bedeade nāwā bʼ ʼBA: “Bʼ dji quīrūda jarra bʼde ne cobidua. Opichia bʼde baido diadua. Māwā oibʼʼʼ, idjira bio peraya.”†

²¹ Abʼʼʼ bārāda biē o baibʼʼʼ abarica orānadua. Ātebʼʼʼ bia odadua idjira perapeda idjia biē o bʼʼʼ idu bʼmārēā.‡

13

Dji bororā jʼwaeda beadadua

¹ Jūmarāda naʼ ējūānebema bororā jʼwaeda beadida panʼʼʼ Ācōrēba bʼda bēā. Neēa Ācōrēba bʼdaēra.

² Maʼ bēā naʼ ējūānebema bororā igara bʼʼʼ Ācōrēba bʼdada igara bʼʼʼ. Dji māwā igara beara ādji boroba cawa oya.

³ Wārāda jipa o beaba ādji boroba cawa oida wayadacaa, ātebʼʼʼ cadjirua o beabʼʼʼ wayabadaa. Maʼ bēā bārā bororā ume ne wayaa neē bʼ quīrā panʼʼʼʼ, biada odadua ādjia bia ununamārēā.

⁴ Wārāda bārā bororā Ācōrēba idji nezocarā quīrāca bʼsia bārāda carebadamārēā. Baribʼʼʼ bārāba cadjiruada odibʼʼʼ, ādjida wayadadua wārāda bio cawa odida panʼ bēā.* Ādjira Ācōrē nezocarā quīrāca panʼʼʼ cadjirua o beara cawa odi carea.

⁵ Maʼ bēā bārā naʼ ējūānebema bororā jʼwaeda beadida panʼʼʼ cawa orānamārēā. Maʼ awara ādjirā jʼwaeda beadida panʼʼʼ, cawa panʼ bēā māwā baira jipa bʼda.

⁶ Maʼ carea bārāba parata diadida panʼʼʼ bārā bororā diabadaa. Jūma dadjirā druara ādjide bʼ bēā idjaba ādjirā Ācōrē nezocarā quīrāca panʼ bēā, bārāba maʼ parata diadida panʼʼʼ.

⁷ Jūmarā diadadua bārāba ādjiza diadida panʼ quīrāca. Bārā bororā parata diadida panʼʼʼ diadadua. Bārāba wayadida panʼʼʼ wayadadua. Bārāba bia jaraidida panʼʼʼ bia jaradadua.

⁸ Bārāba diai bara panʼʼʼʼ, jēda diadaē bearānadua. Ababe dji quīrā beadadua. Djārā quīrā bʼʼʼ jūma Ācōrēba Moisea diada leyra iʼā o bʼʼʼ.

⁹ Maʼ leyba jara bʼʼʼ: “Daunemarādua, mīā bearādua, ne drʼʼrādua, djārāba erobʼʼʼ awuarādua.”† Maʼʼʼ idjaba jūma maʼ leyba jara bʼ sida naʼ crīcha abʼʼʼ jūma jara bʼʼʼ: “Djārā quīrādua ara bʼdji quīrā bʼ quīrāca.”‡

¹⁰ Quīrā erobʼʼʼ djārāra biē ocaa. Djārā quīrā bʼde jūma Ācōrēba Moisea diada leyra iʼā o bʼʼʼ.

¹¹ Jūma maʼʼʼ o pananadua cawa panʼ bēā naʼ ewarira sāwā bʼda. ʼʼʼmanadua. Waa cāi bearānadua. Dadjirā naʼ ējūā cadjiruadebema ēdrʼʼi ewarira caitaara bʼʼʼ dadjia naʼ iʼāpedada cāyābara.

¹² Naʼ ewari cadjiruara jōbođoa diamasi nūmanada ʼnadrʼbođo quīrāca. Maʼ bēā dadjirāba cadjiruada idu bʼdapeda biada odida panʼʼʼ. Māwā dadjirā cadjiruadebemada jūma jūātrʼʼ beadia sordaoba jūātrʼʼbariba idji cacua jūātrʼʼ erobʼʼ quīrāca.

¹³ Dadjirā quīrāipa nībēdida panʼʼʼ āsa nībabada quīrāca. Bʼsrida obadade beu nībadiē panʼʼʼ, auđuada o nībadiē panʼʼʼ, caicaya beadie panʼʼʼ, idjaba djārāba erobʼʼ carea biē crīchadiē panʼʼʼ.

† 12:20 Bio peraya. Griego bedeade nāwā bʼ ʼBA: “ʼʼʼdauda idji boro ʼʼʼ bʼaya.” Proverbio 25:21-22.

‡ 12:21 Griego bedeade nāwā bʼ ʼBA: “Cadjirūa idu poyabirādua, ātebʼʼʼ bʼʼʼ bia o bʼdeba cadjiruara poyadua.” * 13:4 Wārāda bio cawa odida panʼʼʼ. Griego bedeade nāwā bʼ ʼBA: “Necora idji quīrābe erobacaa.” † 13:9 Exodo 20:13-15,17. ‡ 13:9 Levitico 19:18.

14 ÆtebαΓΛ dadjirā Boro Jesucrito nībaða quīrāca nībaðadua. Naļ djaraba cadjirua o quīrīā b̄ara iduaribirānadua.

14

Djabarā biē jaradiē panα

1 Djaba abaλba dadjia Jesucrito ījā panαnebemada wadi bio adua b̄αbαΓΛ, idjira bia edaðadua. BaribαΓΛ idjia adua b̄αðebema carea idji ume caica-yarānadua.

2 M̄α naāda jara b̄αα: αCαΓΛ djabarāba cawa panαa ne jūmada coðida panαda. BaribαΓΛ αCαΓΛ djabarāba dadjia Jesucrito ījā panαnebemada wadi bio adua panα b̄ērā crīcha panαa ababe néudebemada coðida panαda.

3 BaribαΓΛ ne jūma cobariba ne jūma cocada igaraiē b̄αα. Idjaba ne jūma cocaba ne jūma cobarida biē jaraiē b̄αα, umena Æcōrēba edaða b̄ērā.

4 ζBαra cai māwā djārā nezocada biē jarai carea? Idji borobαΓΛ jaraya bia o b̄αda wa biē o b̄αda. BaribαΓΛ dadjirā Boro Æcōrēba jaraya jūma idji nezocarāba bia o panαda, idji λbαaðeba careba b̄α b̄ērā bia o pananamārēā.

5 Idjaba αCαΓΛ djabarāba crīcha panαa αCαΓΛ ewarira ewari dromada. αCαΓΛ djabarāba crīcha panαa ewarira jūmaena abarida. BaribαΓΛ ādjiza sodeba crīcha panα quīrāca oðida panαa.

6 Ewari droma waga b̄αba dadjirā Boro Æcōrē itea māwā o b̄αα.* Ne jūma cobariba māwā cobariba dadjirā Boro Æcōrēra waya b̄α b̄ērā. Maļ carea ne cobαΓΛde idjia Æcōrēa bia b̄αaða abaria. Idjaba ne jūma cocaba māwā cocaa dadjirā Boro Æcōrēra waya b̄α b̄ērā. Maļ carea ne cobαΓΛde idjia bida Æcōrēa bia b̄αaða abaria.

7 Ni abaλda ara idji itea zocai b̄αlēa. Idjaba ni abaλda ara idji itea beuēa.

8 Zocai panαne dadjirā Boro Æcōrē itea zocai panαa. Idjaba beusidara dadjirā Boro Æcōrē itea beuēia. Māwā zocai panαne wa beubαdaðe bida dadjirā Boro Æcōrēnea.

9 Critora beusia beuðarā Boro bai carea. Idjaba λrēbasia zocai bea Boro bai carea.

10 Maļ b̄ērā ζcārē cārēā b̄α djabada biē jara b̄α? ζCārē cārēā idjira igara b̄α? Jūma dadjirā Æcōrē quīrāpita panania dadjiza opeðaðara cawa omārēā.†

11 Æcōrē Bedeade nāwā b̄α b̄αα:

Dadjirā Boroba nāwā jara b̄αα: m̄λra wārāda zocai b̄α b̄ērā wārāneba jaraya jūmarāda

m̄λ quīrāpita chīrāborode cobeadida m̄αa bia bedeadi carea.

Idjaba jūmarāba jaradīa m̄λra Æcōrēda.‡

12 Wārāda dadjiza opeðaðara Æcōrēa jūma jaradīa.

13 Maļ b̄ērā djārāba o b̄α carea waa biē bedeadiē panαa. ÆtebαΓΛ sodeba nāwā crīchaðida panαa: dadjia o panαneba djaba abaλda cadjiruade baebidibαΓΛ, biara b̄αα oðaða.

14 M̄λra dadjirā Boro Jesucrito ume b̄α b̄ērā wārāda cawa b̄αα ni abaλ djicoda cadjirua b̄αlēa. BaribαΓΛ abaλba baridua djico coida cadjiruada crīchaibαΓΛ, māλΓα cocara b̄αα.

15 B̄αα co b̄αðeba b̄α djabada idji sode biē beibαΓΛ, b̄αra quīrīāneba nīēa. B̄αα co b̄αðeba b̄α djaba crīchara ārīrādua Critora idji carea beuða b̄ērā.

* 14:6 Griego bedeade αCαΓΛ cartade naļ sida b̄α b̄αα: "Ewari droma wagaē b̄αba māwā o b̄αα dadjirā Boro Æcōrē itea." † 14:10 Æcōrē. Griego bedeade αCαΓΛ cartade "Crito" b̄α b̄αα. ‡ 14:11 Isaía 45:23.

¹⁶ Bārāba o panara biada cawa panla. Baribara djārāba maāda biē jaradibara, orānadua biē beđearānamārēā.

¹⁷ Ācōrēba pe erobādebemārā jaracaa cārēda codida panada idjaba cārēda dođida panada. Ātebāra quīrīā āla ādjirāba idji Jauređeba jipa o pananida, necai pananida, idjaba āsrida pananida.

¹⁸ Crito māwā ēpē beara Ācōrēba bia unu āla. Ēberārā bida bia unubadaa.

¹⁹ Maā carea jarādida panla djabarā ume necai beadi carea. Māwā dji careba panania biara i jāni carea.

²⁰ Bārāba co pananeba Ācōrēba djārā sode odara ārīrānadua. Wārāda Ācōrē quīrāpita jūma djicora bia āla. Baribara biē āla dadjia co pananeba dewarāda cadjiruade āebidida.

²¹ Biara āla nedjara coēda, uva āa doēda, wa ni cārē sida oēda āa djabara cadjiruade āeabi amaaba.

²² āla ne jūmada coida āda crīcha āābara, wa ne jūmada cocara āda crīcha āābara, āabe āābara Ācōrē ume āa crīchara cawaida āla. āla crīcha āa quīrāca djārā ogo crīchabirādua. Wārāda dadjia o panla carea dadji sode biē crīchadaēbara, bio āsrida panania.

²³ Baribara āāba nāwā crīchaiscada: “Āībērā naāgara cocara āla.” Dji māwā crīcha āba maāda coāra, idji sode biē beya, biē o āda crīcha āa bērā. Wārāda āāba o āra āībērā jipa ālēda crīchaibara, cadjiruada o āla.

15

Djārāra carebadua bia pananamārēā

¹ Dadjia i jā ādebema bio cawa āeba mācua adua queđeara carebadida panla. ābebe dadjia quīrīā panada oēiē panla.

² Ātebāra djārāba quīrīā panara oēida panla ādjida bia beadamārēā idjaba biara i jānamārēā.

³ Wārāda Crito bida ara idjia quīrīā āra oē basia, ātebāra Ācōrē Bedeade āā āa quīrāca māwāsia. Nāwā āā āla: “Ācōrē, ādjirāba āa biē jarasidade mā sida biē jarasidaa.”*

⁴ Ne jūma Ācōrē Bedeade āāara dadjirāa jaradiai carea āla. Dadjirāa sobiabāria idjaba carebāria jūma droadamārēā. Māwā dadjirāba wārāda cawa panla Ācōrē ume ewariza bia pananida.

⁵ Ācōrēba dadjirāa sobiabāria idjaba carebāria jūma droadamārēā. Mā quīrīā āla ara maā Ācōrēba bārāra careba baida abarica crīchadamārēā Jesucritoba quīrīā āa quīrāca.

⁶ Māwā bārāba dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēā ābaa bia beđea panania.

Bedeā bia Critodebema judiorāē itea bida āla

⁷ Critoba bārā bia edada quīrāca dji bia edadua. Maā unubadaē ēberārāba Ācōrēā bia beđeāia.

⁸ Mā jaraya: Critora zesia dai judiorā carebai carea. Māwā Ācōrēba judiorā drōā naēnabemārā ume beđea āāara Jesucritoba osia. Maāba unubisia Ācōrēra wārāda beđea āā āda.

⁹ Idjaba Critora zesia judiorāēba Ācōrēā bia beđeadamārēā ādjirāra quīrā djuburiada bērā. Maānebemada Ācōrē Bedeade nāwā āā āla: Mā āda judiorāē tāēna bia jaraya. Mā āā bia jara trāya.†

* 15:3 Salmo 69:9. † 15:9 Daviba māwā āsia Salmo 18:49de.

10 Idjaba nāwā bʼl bʼla:

Bārā judiorāé, Ācōrē puru ume bʼsridadua.‡

11 Idjaba nāwā bʼl bʼla:

Jūma bārā judiorāé, dadjirā Boro Ācōrēa bia bedeadua.

Jūma puru bea, idjía bia bedeadua. §

12 Idjaba Isaiaba idji cartade nāwā bʼsia:

Jesédeba aba zeya.* Maḡara jūma puru bea Boroda beya.

Israelerāéba idjira ijānia ne jūma bia ādjia jʼā panʼara diamārēā.†

13 Ne jūma bia dadjia jʼā panʼara Ācōrēba diaya. Bārāba idjida ijā panʼa bērā mʼa quīrīā bʼla idjia bārāra bio bʼsridabida idjaba necai bʼaida. Māwā Ācōrē Jaure bʼadeba bārāba biara cawaéa ne jūma bia dadjia jʼā panʼara wārāda edáida.

Pauloba judiorāéa jaradiabaria

14 Djabarā, mʼa cawa bʼla bārāba biada wārāda o panʼada idjaba bio cawa panʼa bērā poya dji jaradiáida.

15-16 Māwāmīna nāḷ cartade mʼa ḷaḷa crīchada ebuḍa bʼsia bārāba quīrādoarānamārēā. Māwā bʼsia Ācōrēba idji biadeba mʼra bʼada bērā judiorāé tāēna Jesucrito nezocada bamārēā. Maḷ bērā beḍea bia Ācōrēnebemada ādjirāa jaradia bʼla. Ījāsídara sacerdoteba animarā babue diabʼra quīrāca mʼa ādjirāa Ācōrēa dia bʼla bia unumārēā. Maḷne Ācōrē Jaureba ādjirāa Ācōrē itea bia bʼaya.

17 Jesucrito ume bʼa bērā mʼa Ācōrē itea o bʼa carea bio bʼsrida bʼla.

18-19 Baribʼra ara mʼdjidebemada ni maārī biḍa bia beḍea. Ababe Critoba mʼneba odadebemada bia beḍeya. Wārāda mʼneba Critoba carebasia judiorāéba Ācōrēra ijānamārēā. Mʼa jaradia bʼdeba, o bʼdeba, ne ununaca o bʼdeba biḍa māwā carebasia. Mʼa Ācōrē Jaure bʼadeba jūma maḡara osia. Jerusaleḷneba aba Ilirico druḍaa beḍea bia Critodebemada mʼa jūma jaradiáida baḍama jaradiasia.

20 Wārāda beḍea bia Critodebemada mʼa jaradia quīrīā bʼla waḍi ūrīnacama. Dewaraḷba jaradia bʼama mʼa jaradia quīrīāéa.

21 Māwā mʼa Ācōrē Beḍeade bʼl bʼa quīrāca o bʼla. Nāwā bʼl bʼla:

Idjidebema jaradaca baḍama ēberārāba ūrīnia. Idjidebema ūrīnaca baḍaba cawaéa.‡

Paulo Romanaa wāida crīchada

22 Maḷ carea bʼarima zocārā mʼra bārāmaa wā quīrīā bʼamīna poya wāé bʼla.

23-24 Baribʼra namara jūma jaradiáda bērā ara nama caitara neēa sáma Critodebema jaradiáida. Maḷba mʼra España druḍaa wāida crīcha bʼla. Wābʼraḍe bārāma wibariya. Māwā crīcha bʼa dārābʼra bērā bārā acʼde wā quīrīā bʼada. Bārā ume dārā bʼsridaḍacarea āibērā bārāba poya carebaḍisicada mʼl bia wāmārēā.

25 Baribʼra ara nawena mʼra Jerusaleḷnaa wāya paratada Ācōrē ēberārāa diai carea.

26 Maḷ paratara djabarā Macedonia druḍebemarāba, Acaya druḍebemarā biḍa bʼsrida jʼra pesidaa Ācōrē ēberārā Jerusaleḷnebema dji ne neḷ queḍeara carebaḍi carea.

‡ 15:10 Deuteronomio 32:43. § 15:11 Salmo 117:1. * 15:12 Jesé. Jeséra judiorā boro Davi zeza basía. Ḷaḷa cartade Jeséra Isai abadaa. † 15:12 Isaía 11:10. ‡ 15:21 Isaía 52:15.

²⁷ Maḷ djabarā judiorāēba ḅasrida maḷ paratara djabarā judiorā itea jara pesidaa. Wārāda māwā odida panasidaa judiorāa diai bara panḷ quīrāca. Judiorāēba ne jūma bia Ācōrēnebemada judiorāneba edasida bēra, djabarā judiorāa ne bia naḷ ējūānebemada diadida panḷa.

²⁸ Maḷ parata djabarā Jerusaleḅnebemarāa diadacarea māra España druadaa wāya. Wābargaḅe bārāma wibariya.

²⁹ Māa cawa ḅaa bārāma jūḅargaḅe Critoba dadjirāra bio carebaida. §

³⁰ Djabarā, Ācōrē Jauredeba dadjirāra dji quīrā panḷa. Maḷ bēra dadjirā Boro Jesucritodeba māa bārāa beḅea djuburiaya mḷ careba Ācōrēa iwidiḅamārēa.

³¹ Idjia iwidiḅadua Judea druadebema Jesu iḅāē ḅeaba māra biē orānamārēa. Idjaba iwidiḅadua māa parata Ācōrē ēberārā Jerusaleḅnebema itea edeḅargaḅa bia edaḅamārēa.

³² Māwānacarea Ācōrēba quīrāiḅargaḅa, māra bārāmaa ḅasrida wāya idjaba bārā tāēna bia ḷnāu ḅaya.

³³ Māa quīrā ḅaa Ācōrē dadji necai bai diabarira jūma bārā ume ḅaida. Bia ḅaa māwā ḅaida.

16

Pauloba naḷ cartade jirūare ḅada

¹ Māa bārāa dadjirā djabawērā Pebeda bia jaraya. Idjira Cencrea puruḅe djabarā carebabarīa.*

² Dadjirā Boro trāneba bia edaḅadua Ācōrē ēberārāba odida panḷ quīrāca. Idjia ēberārāda zocārā carebasia. Mḷ sida bio carebasia. Maḷ bēra ne jūmaneba idjira carebaḅadua.

³ Djabawērā Priscilaa, djaba Aquilaa bida jaraḅadua māa quīrā ḅada ādjira bia pananida. Ādjia mḷ quīrāca aḅarica Jesucrito trajura o panḷa.

⁴ Ādjira mḷ carebaḅi carea minijichiade panasidaa. Māa, jūma djabarā judiorāē bida ādjia bia ḅada abadaa.

⁵ Idjaba djabarā ādji dede dji jareḅadarāa jaraḅadua māa quīrā ḅada ādjirāra bia duananida. Mḷ djaba bio quīrā ḅa Epenetoo aḅari quīrāca jaraḅadua. Acaya druade idjiabargaḅa naārā Jesucritora iḅāsia.

⁶ Djabawērā Mariaa jaraḅadua māa quīrā ḅada idjira bia ḅaida. Idjia bārāra bio careba ḅaa.

⁷ Mḷ djabarā judiorā Andronicoa, Juniaa bida aḅari quīrāca jaraḅadua. Ādjira mḷ ume ābaa preso panasidaa. Ādjidebemada Jesuba diabuedarāba bia crīcha panḷa. Māa Crito iḅāi naēna ādjia iḅāsidaa.

⁸ Mḷ djaba Ampliatoa jaraḅadua māa quīrā ḅada idjira bia ḅaida. Dadjirā Boro Jesucritodeba idjira bio quīrā ḅaa.

⁹ Djaba Urbanoa jaraḅadua māa quīrā ḅada idjira bia ḅaida. Idjia dai ume ābaa Jesucritodebemada jaraḅa ḅaa. Djaba Estaquía bida aḅarica jaraḅadua. Idji sida māa quīrā ḅaa.

¹⁰ Djaba Apelea jaraḅadua māa quīrā ḅada idjira bia ḅaida. Idjia unubisia Critora wārāda iḅā ḅada. Jūma Aristobulo ēberārāa bida aḅari quīrāca jaraḅadua.

§ 15:29 Critoba. Griego bedeaḅe ḷcaga cartade ḅā ḅaa: “Beda bia Critodebemaba.” * 16:1 Djabarā carebabarīa. Griego bedeaḅe ḅā ḅaa “diacono.” Pebera wērā basia. Maḷ carea cāpūrīa bedeaḅe “diaconisa” jarabadaa.

¹¹ Mā djaba judio Herodioā jaradadua māa quĩrĩā ʘada idjira bia ʘaida. Narciso ēberārā dadjirā Boro ĩjā beaa jaradadua māa quĩrĩā ʘada ādjirāra bia duananida.

¹² Djabawērā Tripenea, Triposaa bida jaradadua māa quĩrĩā ʘada ādjira bia pananida. Ādjia dadjirā Boro itea bia o panāa. Idjaba djabawērā Persidāa abarica jaradadua. Idjia bida dadjirā Boro itea bia o ʘāa.

¹³ Djaba Rupo dadjirā Boroba edadaa, idji papaa bida jaradadua māa quĩrĩā ʘada ādjira bia pananida. Idji papara mā papaca ʘāa.

¹⁴ Djaba Asincritoa, Plegontea, Hermaa, Patrobāa, Hermea, idjaba djabarā ādjirā ume duanāa bida jaradadua māa quĩrĩā ʘada ādjirāra bia duananida.

¹⁵ Idjaba djaba Pilologoa, Juliaa, Olimpaa, Nereóa, idji djabawērā, idjaba jūma Ācōrē ēberārā ādjirā ume duanāa bida jaradadua māa quĩrĩā ʘada ādjirāra bia duananida.

¹⁶ Wārā quĩrĩāneba dji bia edadadua.† Jūma Crito ēberārāba quĩrĩā panāa bārāra bia duananida.

¹⁷ Djabarā, māa bārāa bedea djuburiaya quĩrĩācuita beadamārēā. Acāra djabarāa awara arīchabibadaa. Bārāba wārā bedea cawapedadara ādjirāba quĩrā awara jaradiabadaa. Maā ēberārā ume ābaa beārānada.

¹⁸ Ādjirāba dadjirā Boro Jesucritoba quĩrĩā ʘara o panāea, ātebāra ādjia quĩrĩā panāra o panāa. Ādji bedea biya quirudeba dji cūrūgaicha beara cūrūgabadaa.

¹⁹ Jūmarāba cawa panāa bārāba Ācōrē bedeara wārāda ĩjā o panāda. Maā carea māra ʘasridā ʘāa. Wārāda māa quĩrĩā ʘāa bārāba biada o cawadida idjiba cadjiruada odaēda.

²⁰ Ācōrē dadji necai ʘai diabariba dārāēne diaurura poyapeda bārā jawaeda ʘaya.‡ Māa quĩrĩā ʘāa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba ʘaida.

²¹ Djaba Timoteo mā ume ābaa jaradia ʘāba quĩrĩā ʘāa bārāra bia duananida. Idjaba mā djabarā judiorā Lucioba, Jasoāba, Sosipatero bida quĩrĩā panāa bārāra bia duananida.

²² Māra Tercioa. Pauloeba māā naā cartara ʘabi ʘāa. Dadjirā Boro Jesucritodeba māa quĩrĩā ʘāa bārāra bia duananida.

²³ Djaba Gayo bida quĩrĩā ʘāa bārāra bia duananida. Māra idji dede ʘāa. Djabarā jūmarāda idji dede ābaa dji jalgebadaa. Naā purudebema parata wagabari Erastoba, djaba Cuarto bida quĩrĩā panāa bārāra bia duananida.

²⁴ Māa quĩrĩā ʘāa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba ʘaida.

Pauloba Ācōrēa bia jarada

²⁵⁻²⁶ Māa bedea bia Jesucritodebemada jaradia babaria. Ara māā beedebeba Ācōrēba bārāra poya carebaya zarea beadamārēā. Maā bedeara Ācōrēba naēna cawabiē ʘasia baribāra idira cawabisia. Idjideba beadebadarāba māāra cartade ʘasidāa. Ācōrē beucaba māwā ʘabisia druazabemarāba ūrĩnapeda Jesucritoda ĩjānamārēā. Ācōrēa bia beadeāda panāa.

²⁷ Idjira ababāra ʘāa. Ne jūmada cawa ʘāa. Jesucritodeba dadjirāba ewariza idjāa bia beadeāda panāa. Bia ʘāa māwā ʘaida.

† **16:16** *Wārā quĩrĩāneba dji bia edadadua.* Griego beedeade nāwā ʘā ʘāa: “Isō bia quirudeba dji bia edadadua.” ‡ **16:20** *Diaurura poyapeda bārā jawaeda ʘaya.* Griego beedeade nāwā ʘā ʘāa: “Diaurura bārā jirū edre berradāgaya.”

1 CORINTO

NABEMA CARTA PAULOBA BΛΔA DJABARĀ CORINTO PURUDEBEMA ITEA

Pauloba naλ cartada djabarā Corinto purudebema itea ḅasia. Poa 55are Epeso purudeba diabuesia.

Pauloba Corinto purude bedeā bia Jesucritodebemada naārā jaradisia (Hecho 18:1-17). Judiorā dji jarebada dede jaradia ḅa bērā ḅCARḅ judiorāba ijāsidaa. Dewara judiorāba Paulo āyā jaretapedadacarea dewara dede jaradia ḅesia. Māwā ḅADE ḅCARḅ griegorā bida ijāsidaa. Paulora Corintode poa aḅa ēsidra ḅasia.

Corintora puru droma ḅasia. Ēberārāda seisciento mil audu duanasidaca ḅaa. Maλ awara ādjirā ācōrē ḅea deda zocārā eropanasidaa. BaribARḅ maλ ācōrē ḅea ēpēni carea auduada obadjidaa. ḅCARḅaba Jesucrito ijāpedadamina wadibida audua nībabadjidaa. Djabarā tāēna dewara nēḅARA sida baraasia.

Naārā Pauloba ādjirāra quēāsia ijara duana carea (1:1neba aḅa 4:21naa). Maλare ḅasia audua nībarānamārēā (5:1neba aḅa 6:20ḅaa). Maλare djabarāba cartadeba iwidipeḅadada panusia. Capitulo 7de quima edadidebema iwidipeḅadada panusia. Capitulo 8deba aḅa 11ḅaa panusia ādjia jawaba oḅa ācōrē carea sāwā oḅida panada. Capitulo 12deba aḅa 14ḅaa Ācōrē Jaureba obi ḅadebemada panusia.

Corintode ḅCARḅaba dadji ḅrēḅadidebemada āi crīcha panana bērā Pauloba capitulo 15de maλnebemada ḅasia. Capitulo 16de ḅasia sāwā parata jare peḅida panada idjaba ādjirā acADE wāida.

Naλ cartade Pauloba naārā ḅada

¹ Māra Pauloa. Ācōrēba quīrīāna bērā māra trāsia Jesucritoba diabuedada ḅamārēā. Dadjirā djaba Susteneda mā ume ḅaa.

² Mā naλ cartara ḅABARḅAA Ācōrē ēberārā Corinto purudebema itea. Jesucritodeba Ācōrēba bārāra edasia idji itea bia ḅeadamārēā. Ara maλ quīrāca idjia druaza jūma dadjirā Boro Jesucritoa iwidibadara edasia. Idjirā ādjirā Boroa idjaba dadjirā Boroa.

³ Daiba quīrīā panAA dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādjia biadeba bārāra careba pananida idjaba necai ḅaira dia pananida.

Pauloba djabarā carea Ācōrēba bia ḅada ada

⁴ Bārāra Jesucrito ume panA bērā Ācōrēba idji biadeba careba ḅaa. Maλ bērā māA Ācōrēba iwidibARAZA bārā carea bia ḅada abaria.

⁵ Jesucrito ume panA bērā Ācōrēba bārāra jūma diasia bia oḅamārēā. Idji beḅeara poya cawa jaradia panania idjaba idjidebemada poya bio cawa panania.

⁶ Jūma Ācōrēba bārāra diadaba unubi ḅAA Crito bedeā daiba jaradia-peḅadara wārā arada.

⁷ Bārāba dadjirā Boro Jesucrito ununi carea jāA panamisa Ācōrēba idji Jauredeba dia ḅARA jūma eropanaA.

⁸ Maλba Ācōrēba bārāra zarea erobaya aḅa naλ ewari jōḅARḅadaa. Māwāra dadjirā Boro Jesucritoba cawa ode zebARḅADE bārāra biē jaradi neē beadia.

⁹ Ācōrēba bedeā aḅa ḅAA. Idjia bārāra trāsia idji Warra dadjirā Boro Jesucrito ume āḅaa beadamārēā.

Djabarā crīcha awara awara panΛnebema

¹⁰ Djabarā, dadjirā Boro Jesucritodeba mΛa bārāa bedea djuburiaya ābaa bia duananamārēā. Crīcha awara awara duananiē panΛa, ātebΛrΛ crīcha abΛdeba ābaa bia duananida panΛa.

¹¹ Djabarā, mΛa ūrīna carea māwā jara bΛa. Djabawērā Cloe ēberārāba mΛa jarasidaa bārāra ijara duanabarida.

¹² Ebuda jarabΛrΛ, ΛcrΛrΛ bārānebemaba jarabadaa: “MΛra Pauloēa.” Dewarārāba jarabadaa: “MΛra Apoloēa.” Dewarārāba jarabadaa: “MΛra Pedroēa.”* Idjaba dewarārāba jarabadaa: “MΛra Critodea.”

¹³ Māwāra ζCritora zocōrē bΛca? ζMΛda bārā carea crude cachisidaca? ζBārāra mΛ trΛneba borocuesidaca?

¹⁴ MΛa ni abΛa bārānebemada borocuedāē bērā bΛsrida bΛa. MΛa ababe djaba Crispoda, Gayo sida borocuesia.

¹⁵ Māwā ni abΛba poya jaradaēa mΛ trΛneba borocuesidada.

¹⁶ Idjaba mΛa djaba Estepana ēberārā sida borocuesia. Ādjirā awara dewarada borocuesibΛrΛ mΛa quīrānebaēa.

¹⁷ Critoba mΛra diabueē basia ēberārā borocue bāmārēā, ātebΛrΛ dia-buesia bedea bia idjidebemada jaradiamārēā. BaribΛrΛ naΛ duābema necawaadeba mΛa jaradiaē bΛa Crito crude beudada ara idji quīrābe beuda quīrāca bēramārēā.

Critora Ācōrē necawaa idjaba Ācōrē ΛbΛaa

¹⁸ TΛbΛ uruadāa wāni ēberārāmaārā Crito crude beudadebema beđeara siriē bΛa. BaribΛrΛ dadjirā, dji Ācōrēba ēdrΛ edadarāba cawa panΛa maΛ beđeaba Ācōrē ΛbΛara cawabi bΛda.

¹⁹ Ācōrē Beđeade nāwā bΛ bΛa:

Ne cawa bea necawaada mΛa siriē bΛda unubiya. Crīcha cawa bea crīchara biē tabada cawabiya.†

²⁰ Wārāda Ācōrēba naΛ ējūānebema necawaara siriē bΛda cawabisia. Jālbe ζne cawa beara sāwāsida? ζJudiorā ley jaradiabadara sāwāsida? ζNaΛ ewaride necawaadeba beđeabadara sāwāsida?

²¹ Ācōrēba idji necawaadeba ođaba idjida cawabi bΛa. BaribΛrΛ naΛ ējūānebemarāba ara ādji necawaadeba idjira cawadaca.‡ Ādjirāmaārā daiba jaradia panΛra siriē bΛmīna Ācōrēmaārā bia basia maΛneba jūma idji iĵābadara ēdrΛ edaida.

²² Crito iĵāni carea judiorāba ne ununacada unu quīrābadaa. Judiorāēba naΛ ējūānebema necawaada jΛrΛbadaa.

²³ BaribΛrΛ daiba Crito crude beudada jaradia panΛa. MaΛ beđeara judiorāba bia ūrīnaca. Idjaba judiorāēba maΛ beđeara siriē bΛda crīchabadaa.

²⁴ BaribΛrΛ Ācōrēba ΛcrΛrΛ judiorāda, ΛcrΛrΛ judiorāē sida trΛsia Critodeba ēdrΛ edai carea. MaΛgrābāba cawa panΛa Ācōrēba Critodeba idji ΛbΛada, necawaa sida unubisida.

²⁵ Ēberārāmaārā Critora crude beuda bērā Ācōrēra ne cawa bΛēa, ΛbΛaē bΛa. BaribΛrΛ ne adua bΛ quīrāca bΛmīna Ācōrēra jūma naΛ ējūānebemarā cāyābara ne cawaara bΛa. Idjaba Ācōrēra ΛbΛaē bΛca bΛmīna jūma naΛ ējūānebemarā cāyābara ΛbΛara bΛa.

* **1:12** Pedro. Griego beđeade “Cepa” bΛ bΛa. † **1:19** Isaia 29:14. ‡ **1:21** Ācōrēba idji necawaadeba ođaba idjida cawabi bΛa. BaribΛrΛ naΛ ējūānebemarāba ara ādji necawaadeba idjira cawadaca. Griego beđeade maĴba idjaba nāwā jara bΛa: “Ācōrēba idji necawaadeba basia ēberārāba naΛ ējūānebema necawaadeba idjira poya cawarānamārēā.”

²⁶ Djabarā, crīchadadua Ācōrēba bārā edaside sāvā beasida. Ēberāmaarā zocārā bārānebemada ne cawa beadaē basía, dji dromada beadaē basía, dji droma beadeba todaē basía.

²⁷ Mañ bērá nañ ējūānebema ne cawa beamaarā bārāra ne adua quedeaa. BaribΛΓΛ ādjirāba ne adua quedea abadara Ācōrēba edasia. Māvā nañ ējūānebema ne cawa beara perabibaria. Ara mañ quīrāca nañ ējūānebema ΛΒΛA beamaarā bārāra ΛΒΛAē beaa. BaribΛΓΛ ādjirāba ΛΒΛAē bea abadara Ācōrēba edasia. Māvā nañ ējūānebema ΛΒΛA beara perabibaria.

²⁸ Nañ ējūānebemarāba dji edaara quedea abadara, ādjia igarabada sída Ācōrēba edasia. Māvā dji dromaē beara edasia dji droma bea edaara ΛI carea.

²⁹ Mañ bērá ni abaΛba ara idjidebemada Ācōrē quīrāpita poya bia bedeadaēa.

³⁰ BaribΛΓΛ Ācōrēba bārāra Jesucrito ume ābaa ΛSIA. Māvā Critodeba Ācōrēba idji necawaada dadjirāa cawabisia. Idjia dadjirāra jipa ΛSIA, ara idji itea bia ΛSIA, idjaba cadjiruadebemada ēdΓΛ edasia.

³¹ Mañ bērá Ācōrē Bedeade ΛI ΛΛ quīrāca dadjia odida panΛA. Nāvā ΛI ΛΛA: “AbaΛda bia bedeaiβΛΓΛ, dadji Borodebemada bia bedeaida ΛΛA.”[§]

2

Crito crude beudadebema Pauloba jaradiada

¹ Djabarā, mĀ Ācōrēnebemada bārāmaa jaradiae wāsíde bedeā bia quirudeba ni mĀ necawaadeba jaradiaē basía.

² Bārā tāēna basíde mĀ ababe Jesucritodebemada, idji crude beapedadada cawabi quīrīā basía.

³ Mañne mĀra ΛΒΛAē Λda crīchasia. Idjaba poya bia jaradiaēda crīcha bađa bērá ne wayaaba cacua ure nūmabadjia.

⁴ MĀ Jesudebema nēβΛΓΛ basíde idjaba jaradia basíde mĀ necawaadeba māvā oē basía bārāba ĩjānamārēā. ĀteβΛΓΛ jaradia Λde Ācōrē Jaureba idji ΛΒΛAdeba cawabisia mañ bedeara wārā arada.

⁵ Māvā bārāba nañ ējūānebema necawaadeba Jesucritora ĩjānaē basía, āteβΛΓΛ Ācōrē ΛΒΛAdeba ĩjāsídaa.

Ācōrēba naēna cawabiē bađara idji Jauredeba cawabída

⁶ Māvāmīna daiba necawaada Ācōrē bio ĩjā beaa jaradia panΛA. Mañ necawaara nañ ējūānebemaēa, nañ ējūānebema bororā necawaēa. Ādjirāra dārā pananaēa.

⁷ Daiba Ācōrē necawaa naēna cawabiē bađada jaradia panΛA. Nañ ējūā oi naēna Ācōrēba mañ necawaadeba ne oida ΛSIA dadjirāra idji ume ābaa bia beadamārēā.

⁸ Nañ ējūānebema bororā ni abaΛba mañ necawaara cawađaē basía. Cawa pananabara dadjirā Boro biya quīrura crude beadaē bacasia.

⁹ BaribΛΓΛ cawađaē basía Ācōrē Bedeade ΛI ΛΛ quīrāca. Nāvā ΛI ΛΛA: Ācōrēba idji quīrīā bea itea bia o eroβΛra ni abaΛba wađi ununacaa, cΛwΛΓΛba ūrīnacaa, ni cawa crīchadacaa.*

¹⁰ Jūma maġΓara Ācōrēba idji Jauredeba dadjirāa cawabisia. Idji Jaureba ne jūmada cawa ΛΛA. Ācōrē crīcha sída jūma cawa ΛΛA.

11 ¿Ēberā crīchara caiba cawa ɓa? Ara idjidubabɓa cawa ɓaa. Ara maɓ quĩrāca ni abaɓba Ācōrē crīchara poya cawadaēa. Ababe Ācōrē Jaureɓa cawa ɓaa.

12 Dadjirāba naɓ ẽjũānebema crīchada edadaē basía, āteɓa Ācōrē Jauredra edasidaa jūma Ācōrēba idji biadeba diadada cawadamārēa.

13 Ara maɓgaɓedeɓema daiba bedeɓa panaa. Baribɓa daiba naɓ ẽjũānebema necawaadeba bedeɓa panāēa, āteɓa Ācōrē Jaureba daia jaradia ɓa quĩrāca bedeɓa panaa. Māwā Ācōrē Jaureba cawabi ɓara daiba jaradia panaa idjia bedeabi ɓa quĩrāca.†

14 Baribɓa Ācōrē Jaureba cawabi ɓara Ācōrē Jaure neē ɓaba cawa quĩrācaa, idjimaarā siriē ɓa bēra. Idjaba poya cawacaa, ababe Ācōrē Jauredeba cawaida ɓa bēra.

15 Ācōrē Jaure neē ɓaba Ācōrē Jaure eroba crīchara poya cawaēa. Baribɓa Ācōrē Jaure eroba Ācōrēneɓemada poya bio cawaya.

16 Ācōrē Bedeade nāwā ɓa ɓaa: “¿Caiba dadjirā Boro crīchara cawa ɓa? ¿Caiba idjía jaradiai?”‡ Baribɓa dadjirāba Crito crīchada eropanaa.

3

Pauloba, Apolo bida Ācōrē traju opedada

1 Djabarā, mɓa bārāa jaradiasida Ācōrē Jauredeba nĩbabadarāa jaradia ɓa quĩrāca poya jaradiaē basía. Āteɓa naɓ ẽjũāneɓemārāa, Crito ĩjana djiwiɗi ɓearāa jaradiaida ɓa quĩrāca jaradiasia.

2 Mɓa Critodeɓema zareaē ɓada jaradiasia warra zaquerāa juba dobi ɓa quĩrāca. Djico cobi ɓa quĩrāca zareara ɓada jaradiaē basía, bārāba poya cawadaē basi bēra. Idjaba wadibida poya cawadaēa.

3 Bārāa wadibida naɓ djaraba o quĩrā ɓadeba nīnaa: djārāba eroba carea biē crīchabadaa idjaba caicayabadaa. Māwā ɓea bēra ebuda ɓaa wadibida naɓ djaraba o quĩrā ɓadeba nīnada naɓ ẽjũāneɓemārā quĩrāca.

4 Abaɓba jarabaria: “Mɓra Paulodea.” Dewaraba jarabaria: “Mɓra Apolodea.” Bārāba māwā jarabada bēra naɓ ẽjũāneɓemārā quĩrāca ɓea.

5 Baribɓa ¿Paulora cai? ¿Apolora cai? Ababe दौरā Ācōrē nezocaa. Daideba bārāba dadjirā Borora ĩāsidaa. Ācōrēba daiza obida quĩrāca osidaa.

6 Ne ubaɓa quĩrāca mɓa bārāa Jesudeɓemada naārā jaradiasia. Maɓbe mɓa uɗa cueɓa quĩrāca Apoloba Ācōrē bedeara biara jaradiasia. Baribɓa Ācōrēbaɓa carebasia bārāba ĩānamārēa mɓa uɗa waribibɓa quĩrāca.

7 Maɓ bēra ne ubarira dji dromaēa. Cuebari sida dji dromaēa. Ācōrēdra dji droma. Idjiabɓa nēura waribibaria.

8 Ne ubarira, cuebari sida Ācōrē quĩrāpita abaria. Idjia dadjiza ne biada diaya dadjia o ɓada quĩrāca.

9 Mɓa Apolo ume abarica Ācōrē trajura o panaa. Bārāa Ācōrē néua.

Maɓ awara bārāa Ācōrēba de quĩrāca o ɓaa.

10 Mɓra de obari bia quĩrāca ɓaa. Ācōrēba idji biadeba mɓa diadaba de ĩrūda bio edu jousia. Dewararāba carawabadaa. Baribɓa dadjiza quĩrācuɗa baida ɓaa sāwā idji trajura o ɓada.

11 De ĩrūra edu jouda bēra ni abaɓba dewara de ĩrūda poya ɓadaēa. Jesucritoda dji de ĩrūa.

† 2:13 Idjia bedeabi ɓa quĩrāca. Griego bedeade idjaba jara ɓaa: “Ācōrē Jaure erobearāa.” ‡ 2:16 Isaia 40:13.

12 Mañne λCARΛba Ācōrē bedeara aride jaradiabadaa de bia o panΛ quĩrāca. Ādjia o panΛara oro, parata, mōgara bia quedea ārīca quĩrāca ßaya. BaribΛrΛ λCARΛba Ācōrē bedeara aride jaradiadacaa de biē o panΛ quĩrāca. Ādjia o panΛara bacuru, quedua, chaba oða de quĩrāca ßaya.

13 Critoba cawa oi ewaride dadjiza oðara tΛbΛ uruaba acΛ zaya droai cawaya. Maλba ebuða cawabiya dadjia oðara sāvā ßasida.

14 Dadjia oðaba maλ tΛbΛ uruada droasira Critoba dji o ßaðaa ne biada diaya.

15 BaribΛrΛ dadjia oðara bá wāsira dji o ßaðaba ni cārē bia sida edaēa. Idjira ēdrΛimĩna de babΛrΛde ēdrΛbΛrΛ quĩrāca ēdrΛya.

16 ¿Adua panΛca Ācōrē Jaurera bārā sode ßada? ¿Adua panΛca bārāra Ācōrē deda?

17 Bariduaba Ācōrē dera ārībΛrΛ, maλgΛ ēberāra Ācōrēba bio cawa oya idji dera ababe idji itea ßΛ bēra. Idji dera bārā.

18 Ara bādjiduba cūrūgarānadua. Naλ ējūānebema necawaada wārāda ßΛ. AbaΛba maλ quĩrāca ne cawa ßada crīcha ßΛbΛrΛ, waa māwā crīchaiē ßΛ. ĀtebΛrΛ wārā necawaara erobai carea naλ ējūānebemarā quĩrāpita ne adua ßΛ quĩrāca ßaida ßΛ.

19 Naλ ējūānebema necawaara Ācōrēmaarā siriē ßΛ. Ācōrē Bedeade nāvā ßΛ ßΛ: “Ācōrēba naλ ējūāne ne cawa ßeara ara ādji necawaadeba cawabibaria ne cawa panΛēda.”*

20 Idjaba nāvā ßΛ ßΛ: “Ācōrēba cawa ßΛ naλ ējūāne ne cawa ßea crīchara siriē ßΛda.”†

21 Maλ carea crīcharānadua abΛλ ēberā ēpē panΛneba dewararā cāyābara bira ßeada. Ācōrēneba bārāba ne jūmada eropanΛa bia ßeadi carea.

22 Bārāba māda, Apoloda, Pedro sida eropanΛa. Jūma naλ ējūāne ßΛ sida eropanΛa. Ara nawenabema, nubema sida eropanΛa. Dadjirāra zocai pananibΛrΛ wa beuðibΛrΛ Ācōrēneba ne jūmada eropanania bia ßeadi carea.

23 Jūma bārāra Critoderā. Idjaba Critora Ācōrēne.

4

Jesucrito nezocarā

1 Bārāba crīchadida panΛa दौरा Crito nezocarāda. Ācōrēba दौरा ßΛsia idjidebema cawabiē ßaðada ebuða jaradiadamārēa.

2 Wārāda nezocaba idji boroba obi ßΛra jūma jipa o ßaida ßΛa dji boroba bia unumārēa.

3 Maλ bēra bārāba wa baridua ēberāba mλnebema biē jarabΛdade mācua crīchacaa. Idjaba ara mλdjiduba jaraēa mλa o ßΛra sāvā ßada.

4 Mλa ni maārī biða āi oē ßada cawa ßΛmĩna maλba jaraē ßΛa mλa jūma jipa osida. Dadjirā BorobΛrΛ cawa jaraya.

5 Maλ carea idjia cawa oi ewari naēna dadjia jaradiē panΛa idji traju o ßΛba jipa o ßada wa jipa oē ßada. Dadjirā Boro zebΛrΛde dadjia sode crīcha ßaðada, ne jūma dadji sode mērā ßeada ebuða cawabiya. Maλ ewaride ĀcōrēbΛrΛ dadjirāza bia jaraya dadjia bia opeðada quĩrāca.

* 3:19 Job 5:13. † 3:20 Salmo 94:11.

6 Djabarā, m̄nebemada Apolodebema sida ḅasia bārā carebai carea. Daideba cawadida panḅa Ācōrē Bedeade ḅá ḅa audu crīchadiē panḅa.* Māwāra bārāba ni abaḅda dewara cāyābara biara ḅḅda crīchadaēa.

7 ¿Caiba ḅḅra dewara cāyābara biara ḅasi? Ācōrēba diaḅa awara ¿ḅḅa cārēda eroḅa? ḅḅa Ācōrēneba ne jūmada edasibḅḅa, ¿cārē cārēa ara ḅḅduba edaḅa quīrāca bedeade ḅa?

8 Ācōrēneba eda quīrā pananara bārāba jūma eropanḅana abadaa. Ācōrēba dia ḅḅra aḅuba eropanḅana abadaa. Dai neē ḅḅduba Ācōrē quīrāpita dji dromarāda panesidada crīcha panḅa. Baribḅḅa māwāēa. Bārāra wārāda dji dromarāda panenabara bia ḅacasia. Māwāra dai sida bārā ume āḅaa dji dromarāda panecasidaa.

9 Baribḅḅa m̄a crīcha ḅḅa dairā dji Jesucritoba diabuedarāda Ācōrēba jūmarā cāyābara edaara ḅḅsida. Dairāra dji cawa obariba jūmarā quīrāpita beade edeḅḅḅa quīrāca panḅa. Ēberārāba, bajānebema nezocarāba, jūmarāba aca duanḅa beudī cawaya.

10 Ēberārāmaarā दौरa Crito carea ne adua beaa idjaba ḅḅaaē beaa. Baribḅḅa bārāra Crito ume panḅ bērā dji ne cawaara beaḅa abadaa idjaba dji ḅḅaa beaḅa abadaa. Ēberārāba bārānebemada bia bedeade panḅa, baribḅḅa दौरa igara panḅa.

11 Wadī ara naḅ ewaride daiba jarrabada droa panḅa, opichiada droa panḅa, idjaba soresorea quedeadḅḅa jāni carea eropanḅa. Dai de arada neē panḅa idjaba ēberārāba दौरa biē obadaa.

12 दौरa ḅnāūnaē traja panḅa ne eropanani carea. Ēberārāba daia biē bedeabḅḅade daiba ādjīa bia bedeabadaa. Dai biē obḅḅade droabadaa.

13 Sewadeba dai biē jarabḅḅade bedeade biadeba panubadaa. Wadī ara naḅ ewaride ēberārāba दौरa ne ḅatabueda quīrāca unubadaa, ne mititia quīrāca unubadaa.

14 M̄a maḅḅḅa ḅḅē ḅḅa bārā perabi carea. Āteḅḅḅa m̄ warrarā quīrāca bārāra quīrā ḅḅ bērā māwā ḅá ḅḅa jīpa crīchabi carea.

15 Bārāba Critodebema jaradiabadarāda zocārā eropanḅbara wadī zezada aba eropanacasidaa.† M̄neba bārāba bedeade bia Jesucritodebema iḅḅpedada bērā idjideba m̄ra bārā zezaa.

16 Maḅ carea m̄ra bārāa bedeade djuburiaya m̄ nībabari quīrāca nīḅadamārēa.

17 Maḅ bērā Timoteoda bārāmaa diabueḅḅḅa. Idjira dadjirā Boro ume jīpa nībabaria. Dadjirā Borodeba m̄ warraca ḅḅa. M̄a idjira bio quīrā ḅḅa. Idjīa bārāa quīrānebabiya m̄ra Jesucrito ume sāwā jīpa nīda. M̄a māwā nībaira Jesucrito ēberārā beaza jaradia ḅḅa.

18 ḅḅḅa bārānebemada dji dromarā quīrāca nīnaa, crīcha panḅ bērā m̄ra bārāmaa wāēda.

19 Baribḅḅa dadjirā Boroba quīrāibḅḅa, m̄ra bārāmaa isabe wāya. Maḅne dji dromaana abadaba jara panḅ awa ūrīne wāēa, āteḅḅḅa aḅḅe wāya ādjīa wārāda Ācōrē ḅḅḅada eropanḅ cawaya.

20 Ācōrēba pe eroḅḅḅebemarāba ara jāwā idjidebemada bedeadaḅḅa, āteḅḅḅa idjī ḅḅḅadeba jīpa obadaa.

21 Maḅda ¿bārāba sāwā quīrā panḅ? ¿Quīrā panḅca m̄a quēāne wāida wa quīrāneba, iḅḅadeba wāida?‡

* 4:6 Ācōrē Bedeade ḅá ḅḅ audu crīchadiē panḅa. Griego bedeade maḅra ebuda ḅḅēa. † 4:15 Zocārā. Griego bedeade ḅá ḅḅa “10 mil.” ‡ 4:21 Quēāne wāida. Griego bedeade ḅá ḅḅa “soa bara wāida.”

5

Djababa cadjirua o ɓa iduaribipedada

1 Ēberārāba jara panlaa bārā tāēna abaada daunemaya ɓada. Jara panlaa maɓba dji papacauda erobada. Wārāda Jesucrito ĩjāé bea biɗa maɓ cadjirua-ara oɗacaa.

2 Māwāmīna bārāba wadibiɗa jara panlaa dewararā cāyābara biara beada. Baribaɓa ɗmaɓ cadjirua carea bio sopua beadiɗa panlaeca? ɗMaɓ cadjirua o ɓara bārā umebemada āyā ɓadiɗa panasiɗaeca?

3 Māra bārā ume ɓalēmīna crīchadeba bārā ume ābaa ɓaa. Maɓ carea bārā ume ɓa quīrāca maɓ cadjirua o ɓa ēberāra dadjirā Boro Jesu trāneba cawa osia.

4 Bārā ābaa dji jareɓadade māra crīchadeba bārā ume ɓaya. Idjaba dadjirā Boro Jesuba ɓɓada bārāa diaya maɓ ēberāra jipa cawa oɗamārēā.

5 Idjira āyā ɓadiɗa panlaa diauruba bia mīgabimārēā. Māwāra naɓ djaraba cadjirua o quīrā ɓada igaraya. Idjaba Ācōrēba cawa oi ewaride idjira ēdra edaya.

6 Ara bādjiɗa dewararā cāyābara biara beada abadaa. Baribaɓa māwā jaraira biē ɓaa. ɗBārāba adua panlaa harina ēsābibari maārī ɓaba harinara jūma ēsābibarida? Ara maɓ quīrāca cadjirua maārī ɓaba jūmarāda ārībaria.

7 Maɓ bēra harina ēsābibari drōā āyā ɓatabueɓada quīrāca maɓ cadjirua o ɓara bārā tāēnabemada āyā ɓadadua.* Māwā bārāra cadjirua neē beadiɗa harina djiwidi ɓaratada ēsābiri neē ɓa quīrāca. Bārāra maɓ quīrāca beaa, Critora dadjirā cadjirua carea beuɗa bēra. Idjira dadjirā ēdra edai carea beapedada oveja basia.†

8 Dadjirāba cadjiruadebema ēdrapedadara quīrānebabada bēra crīcha biadeba, wārāneba nībadiɗa panlaa.‡ Māwā nībaira paɓ ēsābiri neē ɓa quīrāca ɓaa. Djārā quīrāma ɓadeba idjaba biē o ɓadeba waa nībaɗiē panlaa. Māwā nībaira harina ēsābibari drōā quīrāca ɓaa.

9 Naēna māa cartade ɓasia bārāra dji auɗua bea ume ābaa beadiē panlada.

10 Baribaɓa maɓba jaraē ɓaa naɓ ējūānebema auɗua bea ume, parata awua bea ume, ne draɓada ume, idjaba jawaba oɗa ācōrē ēpēbada ume beadiē panlada. Ādjirā ume pana quīrānaēɓaɓa, naɓ ējūānebemada ēdradiɗa panlaa.

11 Āteɓaɓa māa bārā itea ɓasia bariduaba ara idjiɗa djabaada aibaɓa, baribaɓa auɗuada o nībaibaɓa, parata awua baibaɓa, jawaba oɗa ācōrē ēpē baibaɓa, sewadeba djārāda biē jara baibaɓa, beu nībaibaɓa, wa ne draɓ baibaɓa, maɓga ēberā ume ābaa beadiē panlada idjaba ābaa ne codiē panlada.

12-13 Ācōrē ĩjāé beara cawa oi carea māra ɓaēa. Ācōrēɓaɓa idji ĩjāé beara cawa oya. Baribaɓa bārā tāēna beara bārāba cawa odida panlaa. Ācōrē Bedeade ɓa ɓaa: “Cadjirua o ɓara bārā tāēnabemada āyā ɓadadua.”§

6

Djabarāba ara ādji nēɓara cawa oɗidebema

1 Bārā ijarabade ɗcārē cārēā Ācōrē adua bea cawa obadamaa jarade wābada? ɗBiara ɓaeca Ācōrē ēberārāba cawa odida?

* 5:7 Exodo 12:15. † 5:7 Exodo 12:3-13; Juaɓ 1:29. ‡ 5:8 Dadjirāba cadjiruadebema ēdrapedadara quīrānebabada. Griego bedeade ɓa ɓaa: “Ewari droma obada.” § 5:12-13 Deuteronomio 17:7.

² ¿Bārāba adua panΛca Jesu zebΛrΛde Ācōrē ēberārāba naĶ ējūāne beara cawa odida? Bārāba naĶ ējūāne beara cawa odi bērā ¿sāwāērā nēbΛra maārī quedeada poya cawa odaē?

³ ¿Adua panΛca dadjirāba bajānebema nezocarā sida cawa odida? Māwā bΛ bērā ¿naĶ ewaride nēbΛra bārā tāēna beara poya cawa odaēca?

⁴ Bārāda ijaradibΛrΛ, ¿cārē cārēā Ācōrē adua beamaa wābadaa cawa odamārēā*?

⁵ MΛa maĶgΛra jara bΛa bārā peradamārēā. ¿Bārā tāēna crīcha cawa bΛra ni aba bida neēca djabarā ijara panΛra ibiabi carea?

⁶ BaribΛrΛ djabada djaba ume ijaradapeda naĶ ējūānebema cawa obadarāmaa wābadaa. Māwā odira wārāda bio biē bΛa Ācōrē ijāē bea quīrāpita ijarabada bērā.

⁷ Wārāda ĶCΛrΛ bārānebemada ijarabada bērā unubi panΛa jipa nībadacada. ¿Biara bΛēca bΛ biē odara droaida cawa obadamaa edei cāyābara? ¿Biara bΛēca bΛa erobΛra bΛ djabaa idu drΛabida cawa obadamaa edei cāyābara?

⁸ BaribΛrΛ bārāba ēberārāra biē obadaa idjaba ne drΛabadaa. Wārāda bio biē o panΛa ara bārā djabarāda māwā obada bērā.

⁹⁻¹⁰ ¿Bārāba adua panΛca cadjirua obadara Ācōrē purude beadaēda? Ara bādjiduba cūrūgarānadua. Auđua nībabadara, jΛwaba oda ācōrē ēpē beara, daunemabadara, umaquīrā wērā quīrāca beabadara, umaquīrāda abari umaquīrā ume beabadara, ne drΛabadara, parata awua beara, beu nībabadara, sewadeba djārā biē jarabadara, djārā cūrūgabada sida Ācōrē purude beadaēa.

¹¹ ĶCΛrΛ bārāra naēna māwā beasia. BaribΛrΛ bārāba cadjirua opedadara Ācōrēba sΛgasia, idji itea bia bΛsia, idjaba jipa unusia dadjirā Boro Jesu-critodeba idjaba idji Jauredeba.

Djabarāba auđuada odiē panΛa

¹² ĶCΛrΛba jarabadaa: “Crito ijā bΛ bērā mΛa quīrīā bΛ quīrāca jūma oida bΛa.” BaribΛrΛ mΛa jaraya mΛa quīrīā bΛda jūma oida bΛmīna, jūma mΛa o quīrīā bΛba mΛra carebaca. MaĶ bērā jūma mΛa o quīrīā bΛa iduaribiēa.

¹³ Idjaba ĶCΛrΛba jarabadaa: “Djicora dadji bi itea bΛa, idjaba dadji bira djico itea bΛa.” BaribΛrΛ mΛa jaraya māwā bΛmīna Ācōrēba umena jōbiya. Dadji cacuara bΛēa auđua o bΛmārēā, ātebΛrΛ dadjirā Boro Ācōrē itea bΛa. Idjaba dadjirā Boro Ācōrēra dadji cacua wagai carea bΛa.

¹⁴ Ācōrēba idji bΛadeba dadjirā Boro Jesura beu badada Ķrēbabisia. Ara maĶ quīrāca idji bΛadeba dadjirā sida Ķrēbabiya.

¹⁵ ¿Bārāba adua panΛca bārā cacuara Critodeba? Māwāra ¿mΛa Critodeba wērā auđua ume bΛica? Wārāda māwā oira biē bΛa.

¹⁶ ¿Bārāba adua panΛca wērā auđua ume bΛra maĶ wērā ume cacua aba bΛ quīrāca bΛda? Ācōrē Bedeade nāwā jara bΛa: “Ādjira cacua aba bΛ quīrāca panania.”†

¹⁷ BaribΛrΛ dadjirā Boro Crito ume ābaa bΛra idji ume jaire aba bΛ quīrāca panΛa.

¹⁸ Ni maārī bida auđua nībarānadua. Dewara cadjiruada oibΛrΛ, maĶgΛba dadji cacuara ārīēa. BaribΛrΛ auđuada oibΛrΛ, dadji cacuada biē beya.

* **6:4** Griego bedeade maĶ versicolora ebuda bΛēa. † **6:16** Genesi 2:24.

¹⁹ ¿Bārāba adua panΛca bārā cacuara Ācōrē Jaure deda? Ācōrēba idji Jaurera bārāa diasia. Idjira bārā sode ΛΛa. Bārāra ara bārāneēa ātebΛΓΛ Ācōrēnea.

²⁰ Ācōrēba bārāra nēbΛΛa nēdosia. Ācōrēne bērā bārā cacuade, jaurede biða quĩrāipa beadadua.‡

7

Quima edabadadebema

¹ JāābebΛΓΛ bārāba cartadeba iwidipeadada mΛa panuya. Wārāda biara ΛΛa umaquĩrāba wērā edaēda.*

² BaribΛΓΛ bārā tāēna audua obadara bara bērā umaquĩrāba idji quimada erobaida ΛΛa, idjaba wērāba idji quimada erobaida ΛΛa.

³ Umaquĩrāda idji quima ume cāĩda ΛΛa. Wērā sida idji quima ume cāĩda ΛΛa.

⁴ Wērāra ara idji cacua djibariēa, ātebΛΓΛ dji quimadrΛ djibaria. Ara maā quĩrāca umaquĩrāra ara idji cacua djibariēa, ātebΛΓΛ idji quimadrΛ djibaria.

⁵ Bārā cacuara bārā quimaa wāgarānadua. BaribΛΓΛ bārāba ābaa cāĩnaēda beēda audibΛΓΛ, māwā pananira bia ΛΛa. BaribΛΓΛ dārā māwā pananiē panΛΛa idjaba ababe Ācōrēa iwidiđi carea māwā pananida panΛΛa. Māwānacarea wayacusa ābaa cāĩnida panΛΛa bārā cacuaba quĩrā ΛΛara droadaēne diauruba audua obirāmārēa.

⁶ MΛa jaraya: bārāba māwā o quĩrā panΛbΛΓΛ, bia ΛΛa. BaribΛΓΛ mΛa ōgo obiēa.

⁷ MΛmaarā jūmarāda mΛ quĩrāca poya deu beadibara bia bacasia. BaribΛΓΛ Ācōrēba dadjiza diasia sāwā baida. Ācōrēba ĀCΛΓΛΛa dia ΛΛa poya deu beadamārēa. Idjaba ĀCΛΓΛΛa dia ΛΛa quima edadamārēa.

⁸ MΛa deu bearāa, pēdrarāa biða jaraya: biara ΛΛa mΛ quĩrāca quima neē beadida.

⁹ BaribΛΓΛ bārā cacuaba quĩrā ΛΛda poya droadaēbΛΓΛ, quima edadida panΛΛa. Bārā cacuaba quĩrā ΛΛdebemada jūmawāyā crīcha baĩ cāyābara biara ΛΛa quima edadida.

¹⁰ Quima bara bearāa mΛa naāda jaraya. Naā beđeara mΛreēa, ātebΛΓΛ dadjirā Boroēa.† Wērāba idji quimara amaiē ΛΛa.

¹¹ BaribΛΓΛ idji quimara amaiēbΛΓΛ, dewara umaquĩrāda edaiē ΛΛa. ĀtebΛΓΛ deu baida ΛΛa wā dji quima ume waya beđeaida ΛΛa. Abari quĩrāca umaquĩrāba idji quimara amaiē ΛΛa.

¹² Waabema djabarāa mΛa naāda jaraya. Naāgara dadjirā Boro Jesuba jaradiadaēa: djababa wērā Jesu ĩjāē ΛΛda erobΛbΛΓΛ, idjaba maā wērāra idji ume ba quĩrā ΛΛbΛΓΛ, maā djababa idjira amaiē ΛΛa.

¹³ Djabawērāba quima Jesu ĩjāē ΛΛda erobΛbΛΓΛ, idjaba maā umaquĩrāba idjida ama quĩrāēbΛΓΛ, maā djabawērāba idjira amaiē ΛΛa.

¹⁴ Maā umaquĩrā Jesu ĩjāē ΛΛara Ācōrē itea besia idji quimaba ĩjā ΛΛ bērā. Abari quĩrāca wērā Jesu ĩjāē ΛΛara Ācōrē itea besia idji quimaba ĩjā ΛΛ bērā. Māwāēbara bārā warrarāra Ācōrē itea beadaē bacasia. BaribΛΓΛ djibarirāra Ācōrē itea panΛ bērā ādjirā sida Ācōrē itea panΛa.

‡ **6:20** *Jaure*. Griego beđeade ĀCΛΓΛ cartade maāra neēa. * **7:1** *Biara ΛΛa umaquĩrāba wērā edaēda*. Griego beđeade nāwā bΛ ΛΛa: “Bia ΛΛa umaquĩrāba wērā tāēda.” † **7:10** *Luca* 16:18.

15 Jesu ïjëé ðaba idji quimada ama quĩrĩá ðabara, amaida ðaa. Mãwã djabada wa djabawẽrãda mã amaié ða leydebemada êdraya. Æcõrẽba dadjirã necai beadamãrẽã trãsia.

16 Djabawẽrã, ðaa adua ðaa. Æĩbẽrã ða quimaba ðãdeba Jesura ïjëisicada Æcõrẽba êdra edamãrẽã. Djaba, ðaa bida adua ðaa. Æĩbẽrã ða quimaba ðãdeba Jesura ïjëisicada Æcõrẽba êdra edamãrẽã.

17-18 Æcõrẽba dadjirã trãside ara dadji panana quĩrãca beadida panãa. Cacua wẽãgo ðasibara ara mãwã baida ðaa. Cacua wẽãgoé ðasibara ara mãwã baida ðaa. Dadjirãza beadida panãa dadjirã Boro Æcõrẽba ðãda quĩrãca. Mã Æcõrẽbeberãrã beaza mãwã jaradia ðaa.

19 Cacua wẽãgo baida biara ðãã. Cacua wẽãgoé bai sida biara ðãã. Æcõrẽba obi ðara ïjë o baida biara ðaa.

20 Æcõrẽba dadjirã trãside ara dadji panana quĩrãca beadida panãa.

21 Æcõrẽba ða trãside nezocada ðasibara, jũmawãyã sopua ðarãdua. Baribara ða nezoca ðãdebemada poya êdrãlibara, mãwã odua.

22 Nezoca Æcõrẽba trãnara dadjirã Boro Critoba cadjiruãdebemada êdra ðãsia idji itea ne o ðamãrẽã. Mãne nezocaé Æcõrẽba trãnara Crito nezocaa.

23 Æcõrẽba bãrãrã nẽbãa nẽdosia. Mãl carea djãrã nezocada bearãnadua.

24 Djabarã, Æcõrẽba dadjirã trãside ara dadji panana quĩrãca beadida panãa. Mãne ara dadji panã quĩrãca Æcõrẽ quĩrãpita jipa nĩbadida panãa.

25 Mãl awara quima wãdi edãcadãdebemada mã jaraya. Dadjirã Boro Jesucritoba mãgãdebemada jaradiadaé bẽrã mã crĩcha ðãda jaraya. Bãrãba cawa panãa dadjirã Boroba mãra quĩrã djuburiada bẽrã mã wãrãda jarabarida.

26 Nãwã jaraya: mãmaarã naã ewaride bia mãga panã bẽrã dadji umaquĩrã deu beara ara dadji ða quĩrãca beadida panãa.

27 Baribara quima erobãbara, ða quima amaida crĩcharãdua. Quima neé ðabara, quima edaida crĩcharãdua.

28 Baribara quima edãbara cadjiruãã. Wẽrãda quima edãbara cadjiruãã. Baribara quima edãbarãra naã êjũãne bia mãga ðaya. Bãrã mãwã bia mãga panãida mã quĩrãã ðaa.

29 Djabarã, mã naãgãda jara quĩrã ðaa: naã ewarira jõboão. Mãl carea djabarã quima erobeaba ãdjia Æcõrẽ êpẽ panãra igarãdié panãa ãdji quima ume beadã carea. Ætebara quima neé ðaba biara crĩcha ðãpẽida ða quĩrãca êpẽnida panãa.

30 Ara mãl quĩrãca djabarã sopua beara sopuaé ða quĩrãca beadida panãa Æcõrẽda bio êpẽni carea. ðãsrãda beara ðãsrãdaé ða quĩrãca beadida panãa. Ne nẽdãdãba idjia nẽdãdãra ewariza erobãida crĩcha baié ðaa.

31 Naã êjũã dadjia unu panãra jũma jõboão bẽrã ne bara beaba ne neé ða quĩrãca crĩcha beadida panãa.

32 Mã quĩrã ðaa bãrãba naã êjũãnebemada jũmawãyã crĩchadaãda. Umaquĩrã quima neé ðaba biara crĩcha ðãbaria dadjirã Boroba quĩrã ðãda oi carea. Dadjirã Borora ðãsrãdãbi quĩrã ðaa.

33 Baribara umaquĩrã quima erobãba naã êjũãne idji quima bia erobãida biara crĩcha ðãbaria. Idji quimada ðãsrãdãbi quĩrã ðaa.

34 Mãwã quima bara ðaba crĩchada umé erobãbaria.† Abari quĩrãca wẽrã quima erobãba naã êjũãne idji quima bia erobãida biara crĩcha ðãbaria.

† 7:34 Crĩchada umé erobãbaria. Griego bedeadã ãããã cartãdã mããra neãa.

Idji quimada bAsridabi quĩrĩã bAa. BaribATa wẽrã quima neẽ bAbã dadjirã Borodebemada biara crĩcha babaria. Naã cacuade, jaurede bida idji itea bia ba quĩrĩã bAa.

³⁵ Maãgara mĀa jaraẽ bAa bãrãba quĩrĩã panĀ quĩrĩca bearãnamãrẽã átebATa bia beadãmãrẽã. MĀa ababe quĩrĩã bAa bãrãra quĩrĩãpa beadida idjaba jũma bãrã sođeba dadjirã Boroba quĩrĩã bAda oĩda.

³⁶ Abãã djabada awẽrã djora ume dji edadi carea bedea bia panĀbATa, dji edadi naẽna poya droaẽda crĩchaibATa idjaba isabe eda quĩrĩãibATa, edaida bAa. Maãra cadjiruaẽa.

³⁷ BaribATa djabada dji edadi carea bedea bAdacarea maã wẽrãra edaẽda idji sođeba wãrãda crĩcha bAbATa idjaba idji cacuaba quĩrĩã bAra poya droaibATa, bia bAa maã wẽrãra edaẽda.

³⁸ Wãrãda quima edabATAbã bia o bAa. BaribATa mĀmaarã quima edaẽba biara o bAa. §

³⁹ Djabawẽrã quima bara bAra dji quima zocai bAmisa idji ume baida bAa. BaribATa dji quimara beuibATa, dewara umaquĩrãda eda quĩrĩãibATa, edaida bAa. BaribATa ababe dadjirã Boro Jesucrito ĩã bAdTa edaida bAa.

⁴⁰ MĀa crĩcha bAa idjira quima edaẽbATa bAsridaara baida. MĀmaarã Ācõrẽ Jaureba mãwã crĩchabi bAda.

8

Jawaba oda ãcõrẽa djico diadadebema

¹ Idjaba jawaba oda ãcõrẽa djico diadadebemada mĀa jaraya. Dadjirãba cawa panĀa jũmarãda crĩcha cawa panada. Mãwãmĩna crĩcha cawaaba dadjira djãrã cãyãbara biara bAda crĩchabaria. BaribATa quĩrĩãba djãrãra carebabaria.

² Abããba bio cawa bAda crĩcha bAbATa, wadibida adua bAa idjia cawaida bĀ quĩrãca.

³ BaribATa abããba Ācõrẽda quĩrĩã bAbATa, Ācõrẽba idjira cawa bAa.*

⁴ Maã bẽrã jawaba oda ãcõrẽa djico diada cobadadebemada mĀa jaraya. Dadjirãba cawa panĀa jawaba oda ãcõrẽra wãrãẽda. Idjaba cawa panĀa wãrã Ācõrẽra ababATa bAda.

⁵ Bajãne, naã ĩjũãne bida ĩberãrãba ãcõrẽ abadara baraa. Wãrãda maãgarãra idjaba ĩberãrãba ãdji boro abada sida zocãrã baraa.

⁶ BaribATa dadjirãmaarã Ācõrẽra ababATa bAa. Idjira dadjirã Zezaa. IdjiabATa ne jũmada osia. Dadjirãra idji itea zocai panĀa. Idjaba dadjirã Boro Jesucritora ababATa bAa. Idjideba Ācõrẽba ne jũmada osia. Idjideba dadjirãra zocai panĀa.

⁷ BaribATa Ācãrãba maãgara cawadaẽ panĀa. Acãrã djabarãba wadibida crĩcha panĀa jawaba oda ãcõrẽ ãdjia naẽna ĩpẽ pananara zocai beada. Maã bẽrã jawaba oda ãcõrẽa djico diadada cosidara crĩchabadaa jawaba oda ãcõrẽra wayacusa ĩpẽbãdada. Wãrã bedeeda bio adua panĀa bẽrã maã djico co panĀneba crĩchabadaa Ācõrẽ quĩrãpita biẽ panebãdada.

§ 7:38 Griego bedeadẽ versículo 36-38 ebuda bAẽa. Idjaba naã quĩrãca traducida bAa: 36 BaribATa djababa idji cau awẽrã djorada quima diaẽ bAdeba biẽ o bAda crĩcha bAbATa, idjiimaarã bia bAbATa, q

* 8:3 Griego bedeadẽ maã versìculora ebuda bAẽa.

⁸ Barib_{ΛΓΛ} djicoba dadjirāra Ācōrē quīrāpita bia b_Λcaa. Ma_Λ bē_rā dadjia co pan_Λneba, codaē pan_Λneba bida Ācōrē quīrāpita biara bēadaēa.

⁹ Wārāda dadjia co quīrā pan_Λra codida pan_Λa. Barib_{ΛΓΛ} quīrācuita beada_Λdua bārāba co pan_Λneba djaba bio adua b_Λra cadjiruade bae_rāmārēā.

¹⁰ Ne jūma coida b_Λ cawa b_Λ djabada j_Λwaba o_Λa ācōrē dede eda ne co chūmeib_{ΛΓΛ}, ma_Λne ne jūma coida b_Λ adua b_Λba idjira mama chūm_Λda unuib_{ΛΓΛ}, idjia bida j_Λwaba o_Λa ācōrēa djico dia_Λra coida crīchaya. Barib_{ΛΓΛ} j_Λwaba o_Λa ācōrēra ēpēb_{ΛΓΛ}ada crīcha b_Λ bē_rā idjima_Λ cadjiruada o b_Λa.

¹¹ Māwā ne jūma coida b_Λ cawa b_Λba dji bio adua b_Λ djabara cadjiruade bae_rbiya. Barib_{ΛΓΛ} quīrāneba_Λada_Λdua Critora beusida ma_Λ adua b_Λ djaba carea.

¹² Bārāba ma_Λ adua bēa djabarā cadjiruade baebib_Λdade Crito quīrāpita cadjiruada o pan_Λa.

¹³ Ma_Λ carea m_Λa co b_Λdeba m_Λ djabada cadjiruade baebib_{ΛΓΛ}, waa coēa.

9

Jaradia b_Λbari Pauloba edaca bada

¹ ĶM_Λdjia o quīrā b_Λ quīrāca o cara b_Λca? ĶM_Λra Jesucritoba diabuedaēca? ĶM_Λa bida dadjirā Boro Jesura nisieca? * ĶBārāba m_Λneba dadjirā Borora Ķjāsidaēca?

² Ķ_ΛΓ_Λ djabarāba m_Λra Jesucritoba diabuedada crīchadaē pan_Λmīna bārāba cawadida pan_Λa m_Λra wārāda idjia diabuedada māwā b_Λda. M_Λa jaradia_Λdeba bārāba dadjirā Boroda Ķjāsida bē_rā ma_Λg_Λra ebuda b_Λa.

³ M_Λ biē jarabadarāa m_Λa na_Λg_Λda iwidiya:

⁴ Ķm_Λa jaradia b_Λbari ne coi carea edaiē b_Λca? ĶDoi carea bida edaiē b_Λca?

⁵ Waabema Jesuba diabuedarāda, dadjirā Boro Jesu djabarāda, Pedro sida ādji quima ume ābaa nībabadaa. † Ara ādjirā quīrāca Ķm_Λra Jesu Ķjā b_Λ wērā ume dji edapeda m_Λ ume ābaa eronībaiē b_Λca?

⁶ Bernabebe, m_Λa bida Ācōrē bedea jaradia nīnane dewara traju sida obadaa ne eropanani carea. Barib_{ΛΓΛ} Ķwaabemarā quīrāca daiba jaradia pan_Λneba ne edadida pan_Λēca?

⁷ ĶSordaora ara idji parataba djōne wābarica? ĶUva u_Λa ero_Λba idji uvara jōcaca? ĶOveja wagabariba oveja ju_Λbara docaca?

⁸ ĶJūma ma_Λg_Λra ababe m_Λdji crīchadeba jara b_Λca? ĶĀcōrēba Moisea dia_Λ leyba abari quīrāca jaracaca?

⁹ Ma_Λ leyde nāwā b_Λ b_Λa: “B_Λa pacaa ne c_Λrad_Λgabi b_Λde idji itera j_Λrādua.” ‡ Ācōrēba ma_Λ bedea jaraside Ķababe pacadebemada crīcha basica?

¹⁰ ĶDadjirānebema sida crīcha basiēca? Wārāda dadjirā careab_{ΛΓΛ} Ācōrēba ma_Λ leyra diasia. Ķjūā o b_Λra, dji ewa b_Λ sida trajabadaa ma_Λneba ne ero_Λbeadida cawa pan_Λ bē_rā.

¹¹ Ara ma_Λ quīrāca daiba bārāa Ācōrē bedeara jaradiasida bē_rā Ķbia b_Λēca daiba bārāneba ne edadida?

¹² Dewararāba bārāneba ne edadida pan_Λb_{ΛΓΛ}, daiba ādjirā cāyābara biara ne edadida pan_Λa.

Māwāmīna ne iwidi_Λcaaa. Ķteb_{ΛΓΛ} jūma droa pan_Λa ēberārāba bedea bia Critodebemada biē crīcharānamārēā.

¹³ Bārāba cawa pan_Λa Ācōrē de dromane trajabadarāba ādjia o pan_Λneba codira edabadada. Animarā babue diabadarāba ma_Λ djaradebemada edabadaa codi carea.

* 9:1 Hecho 9:3-7. † 9:5 Pedro. Griego bedeadē b_Λ b_Λa “Cepa.” ‡ 9:9 Deuteronomio 25:4.

14 Abari quĩrãca dadjirã Boro Jesuba jarasia bedea bia idjidebema jaradia nĩnaba maĩneba codira edadida panãda. §

15 Mãwãmĩna mĩa edacaa. Idjaba maĩgãdebemada naĩ cartade ßalẽ ßala bãrãba ne diadamãrẽã. Mĩa jaradia ßalbari ne edaca bãrã ßasrida ßala. Mĩa quĩrĩãẽ ni abalaba ne dia ßaldeba maĩ ßasridara jõbida. Mĩmaarã bãrãneba ne edai cãyãbara beuida biara ßala.

16 Mĩa bedea bia Critodebemada jaradia ßamĩna mĩra dji dromaana acaa, Æcõrẽbãrã jaradiabi ßa bãrã. Wãrãda bedea bia Critodebemada jaradiaẽbãrã, mĩra miã djuburi beya.

17 Mãdjireba jaradia ßaibãrã, ne edaida ßala. Baribãrã mãdjireba jardiãẽ ßala. Æcõrẽbãrã mĩra ßasia jaradia ßamãrẽã. Maĩ bãrã mĩa jaradia baida ßala.

18 Mãwãra jãmã jaradia ßalbari cãrẽda edai? Ne edaẽa. Ababe ßasrida baya ne iwidiẽne bedea bia Critodebemada jaradia ßa bãrã. Mĩa jaradia ßalbari ne edaida ßamĩna iwidiãaa.

19 Mĩra djãrã nezocaẽmĩna ara mãdjida jũmarã nezocada ßesia zocãrãba mĩneba Jesucritoda ãjãnamãrẽã.

20 Mĩra judiorã tãena ßalde judiorã quĩrãca ßabaria mĩneba Jesucritoda ãjãnamãrẽã. Æcõrẽba Moisea diada leydeba bea tãena ßalde mĩra maĩ leydeba ßãẽmĩna maĩneba ßa quĩrãca ßabaria. Mãwã ßabaria ãdjirãba mĩneba Jesucritoda ãjãnamãrẽã.

21 Idjaba Æcõrẽba Moisea diada ley adua ßea tãena ßalde mĩra ãdjirã quĩrãca ßabaria mĩneba Jesucritoda ãjãnamãrẽã. Baribãrã mĩa Æcõrẽ leyra igaracaa. Jũma Critoba obi ßara epẽbaria.

22 Mĩra djabarã wãrã bedea mãcua adua ßea tãena ßalde ãdjirã quĩrãca ßabaria mĩneba Jesucritodebemada biara cawadamãrẽã. Mã wãbãrãza epẽrãrã tãena ßalde ãdjirã quĩrãca ßabaria mĩneba ãcãrãba Critoda ãjãnapeda cadjiruãdebemada eãdrãdamãrẽã.

23 Mĩa jũma maĩ quĩrãca obaria bedea bia Critodebemada cawabi carea. Mãwã mĩa biã Æcõrẽneba ne biãda edaya.

24 Bãrãba cawa panãa epẽrãra pirabadada caida jĩrũ mẽsrãara ßa cawaya. Maĩne zocãrã pirabadamĩna ababe dji naãrã jũẽnãbãrã ne edabaria. Bãrã sida isabe pirãda quĩrãca jũma bia odadua Æcõrẽba diai jaradada edaã carea.

25 Jemenebadarãba ãdji cacuara quĩrãcuia wagabadaa zarea beadi carea. Mãwã obadaa dewararã cãyãbara biara jemenenapeda borobarida edaã carea. Maĩ borobarira isabe ãrĩbaria. Baribãrã dadjirãba ne jũmada bia obadaa Æcõrẽba diai jarada ãrĩcada edaã carea.

26 Maĩ bãrã epẽrã baridua pira wãbãrã quĩrãca mĩa ocaa. Idjaba epẽrã djõ ßalde baridua djõbari quĩrãca ocaa.

27 Ætebãrã mã cacua zarea o ßa quĩrãca idjaba mã cacuaba o ama ßada obi ßa quĩrãca jũma o ßala Æcõrẽba diai jaradara edai carea. Mãwã oẽbãrã, mĩa epẽrãrã jaradia ßadamĩna mãabãrã Æcõrẽba diai jaradara poya edaẽa.

10

Jawaba oda ãcõrẽra igarãdida panãa

¹ Djabarā, m̄la quĩrĩā ɓla bārāba Moise ewaride m̄wānada quĩrādoadaēda. Maɓ ewaride jūma dadji drōāenabemarā Moise ume n̄bapedadara Ācōrēba diabueda j̄r̄rā edre n̄basidaa idjaba Pusa Purruḁe chāsidaa.*

² Maɓ pusade, j̄r̄rā edre bida jūma ādjirāra Moise ume ābaa panasida bēra Moise tr̄lneba borocuepedada quĩrāca panasidaa.

³ Idjaba jūmarāba abari djico Ācōrēba bajāneba diabuedada cobadjidaa.†

⁴ Jūmarāba abari baido Ācōrēba m̄ogaraḁeba weabidada dobadjidaa.‡ Maɓ m̄ogara Critoḁa m̄wā ɓasia, ādjirā wāɓadaza Critoḁa jaureḁeba ādjirā ume baḁa bēra.

⁵ Baribar̄la Ācōrēba zocārāda biē unusia ādjia o panana carea. Maɓ bēra ējūā pōāsa ewaraga ɓaḁe quinisidaa.

⁶ Maɓ ewaride m̄wānaba dadjirā cawabi ɓla ne cadjiruara awuadiē pan̄la ādjirāba awuapedada quĩrāca.

⁷ J̄waba oda ācōrēra ēp̄rēnada l̄c̄l̄l̄ ādjirāba ēp̄pedada quĩrāca.§ Ācōrē Bedeade ādjirānebemada n̄wā ɓl̄ ɓla: “Ēberārāra chūpanenapeda ɓasrida ābaa ne co duanasidaa idjaba itua do duanasidaa. M̄wānacarea pirabaridapeda ādji cacuaba o quĩrā ɓl̄ra o duanasidaa.”*

⁸ Dadjirāba auḁuada odiē pan̄la l̄c̄l̄l̄ ādjirāba opedada quĩrāca. Ādjia m̄wā o pan̄la carea ewari abade veintitres mil quinisidaa.†

⁹ Idjaba Ācōrēba s̄wā oi cawaya dadjirāba biē odiē pan̄la l̄c̄l̄l̄ ādjirāba opedada quĩrāca. Maɓ carea ādjirāra damaba zocārā cácuapeda quinisidaa.‡

¹⁰ Idjaba sobiē pan̄neba Ācōrēnebemada biē bedearānada l̄c̄l̄l̄ ādjirāba opedada quĩrāca. Maɓ carea bajānebema nezoca dadji quinibibariba ādjirāra zocārā quininibisia.§

¹¹ Jūma ādjirā m̄wānaba unubi ɓla s̄wā Ācōrēba cadjiruara cawa obarida. Maɓ l̄l̄l̄ Ācōrē Bedeade ɓl̄ ɓla dadjirā naɓ j̄r̄urebema ewaride ɓearāba abari quĩrāca orānamārēā.

¹² Maɓ bēra abal̄ba bio t̄jā ɓada cr̄icha ɓl̄ɓl̄l̄, ara iduɓa quĩrācuita ɓaida ɓla cadjiruade ɓae amaaba.

¹³ Dadji cadjiruade ɓaebida ɓl̄ cr̄ichada bārāmaa zebaria jūmarāmaa zebari quĩrāca. Baribar̄la Ācōrēra bedeā aba ɓla. Maɓ cr̄ichara poya droadaēɓl̄l̄, idjia idu jūmawāyā zebiēa. Idjaba maɓ cr̄icha zeb̄l̄l̄de Ācōrēba carebaya droadapeda ēd̄l̄damārēā.

¹⁴ Maɓ carea m̄ djabarā, j̄waba oda ācōrēra igaradadua.

¹⁵ M̄la bārāba bedeab̄l̄l̄ cr̄icha cawa ɓearā bedeab̄l̄l̄ quĩrāca. Bio cr̄ichadua m̄la jara ɓl̄ra wārā cawaya.

¹⁶ Crito quĩrānebaḁi carea cobadara co pan̄ne dadjirāba uva ɓa tazade ɓl̄ carea Ācōrēa bia ɓada adapeda dobadaa. Maɓ doɓadade unubibadaa dadjirāra Crito oadeba idji ume ābaa pan̄la. Idjaba paɓ cōrācuada cobadade unubibadaa Crito naɓ djarade bia m̄gadaḁeba dadjirāra idji ume ābaa pan̄la.

¹⁷ Dadjirāba paɓ aba ɓada zocārā cōrācuapeda cobadaa. Ara maɓ quĩrāca dadjirāra zocārā pan̄m̄na cacua aba ɓa quĩrāca pan̄la.

* 10:1 Numero 10:34; Exodo 14:1-31. † 10:3 Exodo 16:4,35. ‡ 10:4 Exodo 17:6; Numero 20:11.

§ 10:7 Exodo 32:1-35. * 10:7 Exodo 32:6. † 10:8 Numero 25:1-9. ‡ 10:9 Numero 21:4-9.

§ 10:10 Numero 16:41-50.

18 Israelerāba obadadebemada crīchadadia. Ādjirāba animarā Ācōrēa babue diabladade maļ djaradebemada cobadaa. Maļ cobladade unubibadaa Ācōrēa ēpē panada. (Ara maļ quīrāca abaaba jawaba oda ācōrēa nedjara diadadebemada coibara, unubiya maļ jawaba oda ācōrēa ēpē bāda.)

19 Baribara māa jaraē bāa jawaba oda ācōrēa wārā arada. Jawaba oda ācōrēa nedjara diadara ara jāwābema djara quīrāca bāa.

20 Māwāmīna Ācōrē adua beaba nedjarada ādji jawaba oda ācōrēa diabladade wārāda jairāa dia panāa. Ācōrēa dia panāea. Bārāba maļ djarara coibara, unubidia jaida ēpē panada. Maļgara māa quīrācā.

21 Jaia diada tazade bāda bārāba doibara, Jesucrito oa quīrānebaēi careabema tazade bāda doēē panāa. Jaia djico diadada bārāba coibara, dadjirā Boro quīrānebaēi careabema cobadara codiē panāa.

22 Māwā odibara ģdadjirā Borora quīrūbidaēca? ģDadjirāra idji cāyābara bāara panāca?

Jūma odadia djabarāba bia crīchadamārēā

23 Acaraba jara panāa dadjia o quīrā bāra jūma oida bāda. Baribara māa jaraya: ne jūma oida bāmīna jūma dadjia o quīrā bāba dadjira carebacaa. Wārāda jūma dadjia o quīrā bāra oida bāmīna jūma maļgaba djabarāra carebacaa.

24 Nī abaaba ara idji bia baira jara bāiē bāa, ātebāra dewararāda bia beadamārēā jara bāida bāa.

25 Nedjara nēdobuebadama nēdoada codida panāa. Baribara bārā crīcha ārīna amaaba iwīdirānadia maļ nedjarara jawaba oda ācōrēa diada basi cawaya.

26 Naļ ējūāra, ne jūma naļ ējūāne nūma sida dadjirā Boro Ācōrēba osia. Maļ bērā ne jūmada codida panāa.

27 Jesu ījāē bāba bāda ne comārēā edoibara, maļne wā quīrāibara, wādua. Idjia diabara codua. Bā crīcha ārī amaaba iwīdirādia maļ djicora jawaba oda ācōrēa diada basi cawaya.

28 Baribara abaaba nedjarara jawaba oda ācōrēa diadaada aibara, corādua idji crīcha ārī amaaba.*

29 Māa jaraē bāa bārāmaarā maļ djicora cocara panāa. Baribara dewaraba māwā crīcha bābāra, idji crīchara ārīya.

Abaaba nāwā crīchaiscada: “Māa o quīrā bāda obarāde abaaba biē crīchaibara, ģmaļgara ocara bāca? ģMāa o quīrā bā quīrāca oida bācā?”

30 Māa cobara carea Ācōrēa bia bāda aibara, ģcārē cārēā dewaraba māda biē jarāda bā? Biē jarāiē bāa.”

31 Baribara māa jaraya: bārā ne co panāne, ne o panāne bida jūma odadia ēberārāba Ācōrēda bia jaradamārēā.

32 Bārāba ne o panāneba judiorāra, judiorāera, Ācōrē ēberārā sida cadjirade bēbirānadia.

33 Ara maļ quīrāca māa o bādeba jūmarāa bia crīchabi quīrā bāa. Ababe mādjidra bia bāi carea jaraaca, ātebāra ēberārā zocārā bia beadamārēā jaraabaria. Māwā māa o bādeba ādjirāba Critora ījānia Ācōrēba ēdra edamārēā.

11

1 Māra Crito nībada quīrāca nībabari bērā mā quīrāca nībadadia.

* **10:28** Griego bedade acara cartade idjaba naļ sida bā bāa: “Naļ ējūāra, ne jūma naļ ējūāne nūma sida dadjirā Boro Ācōrēba osia.”

Djabawērārā boro ānēbaribadadebema

² Djabarā, ewariza m̄ara quīrāneba pan̄a bērā idjaba m̄la jaradiadara ēpē pan̄a bērā bārāra bia jaraya.

³ M̄la quīrīā Ɂla bārāba cawadida Critora umaquīrā Boroda, umaquīrāra dji wērā boroda, idjaba Ācōrēra Crito Boroda.

⁴ Djabarā ābaa dji jare pan̄ane umaquīrāda boro ānēbaripeɁa Ācōrēa iwidiɁaɁa wa Ācōrēneba bedeaɁaɁa, idji Boro Critora wayaē Ɂada unubi Ɂla.

⁵ Baribara wērāba Ācōrēa iwidi Ɂade wa Ācōrēneba bedea Ɂade boro ānēbariēɁa, idji quimara wayaē Ɂada unubi Ɂla. Māwā o Ɂara borobichia ta Ɂa quīrāca Ɂla.

⁶ Wērāda boro ānēbari quīrīāēɁa, borobichia taɁda Ɂla. Baribara borobichia taɁsira peraida Ɂa bērā boro ānēbarida Ɂla.

⁷ Djabarā ābaa dji jare pan̄ane umaquīrārāda boro ānēbaridiē pan̄a Ācōrēba ara idji quīrāca oda bērā idjaba umaquīrārāba Ācōrēra ādji boroda unubi pan̄a bērā. Baribara wērārāba unubi pan̄a umaquīrāra ādji boroda.

⁸ Ācōrēba umaquīrāra wērāneba oē basia, āteɁa wērāra umaquīrāneba osia.

⁹ Idjaba umaquīrāra oē basia wērā carebamārēā, āteɁa wērāda osia umaquīrā carebamārēā.

¹⁰ MaɁ carea djabarā ābaa dji jare pan̄ane wērāba idji borora ānēbarida Ɂla unubi carea dji quimara idji boroda. Māwā oida Ɂla bajānebema nezocarāba bia ununamārēā.

¹¹ Baribara Jesucrito ija Ɂea bērā wērāba idji quimada carebaida Ɂla idjaba umaquīrāba idji quimada carebaida Ɂla.

¹² Naārābema wērāda umaquīrāneba zesia. MamaɁa taɁa umaquīrāra wērāba tobaria. Baribara wārāda jūmaena Ācōrēneba ze pan̄a.

¹³ Bārāmaarā, Ɂbia Ɂaca wērāba boro ānēbariēne Ācōrēa iwidiɁa? Bio crīchadadua bia Ɂa cawaya.

¹⁴ Ara dadji beadeba cawa pan̄a umaquīrāba buɁa ureabisira peraida Ɂada.

¹⁵ Baribara wērā buɁa urea Ɂara bia unubadaa. Ācōrēba wērāa buɁara diasia boro ānēbarimārēā.

¹⁶ Bariduada maɁga carea caicaya Ɂeibara, m̄la naɁda idjia jaraya: daiba, Ācōrē ēberārā bida awara odacaa.

Crito quīrānebaɁi carea cobada djabarāba āi opedada

¹⁷ NaɁ ɁabaraɁe m̄la bārāra poya bia jaraēa. Bārā ābaa dji jareɁade quīrāpa odacaa. Bia panani cāyābara biē panebadaa.

¹⁸ Naārā jaraya m̄la ūrī Ɂada bārāra ābaa dji jare duanane crīcha awara awara duanabarida. MaɁ bedeara jūma wārāē sida m̄la ijaɁaria.

¹⁹ Wārāda bārāra crīcha awara awara duananeba ebuɁa Ɂaya cairāɁa Ācōrēba bia unu Ɂada.

²⁰ Bārā ābaa dji jare duanane Crito quīrānebaɁi carea cobadara quīrāpa codacaa. Ācōrēmaa maɁ co pan̄ara wārā araēa.

²¹ Jūmarā jūēni naēna bādjiɁa enepeɁadara cobadaa. MaɁne ɁaraɁa jarra duanebaria idjaba Ɂara beu duanebaria.

²² ɁBārāra de neē Ɂeaca mama ne codi carea? ɁBārāba Ācōrē ēberārāra igara pan̄aɁca? ɁMaɁba dji ne neē quedeara perabi pan̄aɁca? ɁM̄la cārēda jarai? ɁMaɁga carea m̄la bārāra bia jaraica? MaɁ carea bia jaraēa.

Crito quīrānebaɁi carea cobada

²³ MĹa bĹrĹa jaradiadara dadjirĹ Boro Jesudeba cawasia. MaĹgĹra nĹwĹ ħa: diamasi dadjirĹ Boro Jesu jidabi naĹna idji jĹwade paĹda edasia.

²⁴ ĀcĹrĹa bia ħĹada apeda cĹrĹacuabĹgĹde jarasia: “Edadadua. Codadua.* NaĹra mĹ cacuaa, bĹrĹ carea diabĹgĹa. MĹ quĹrĹnebaĹi carea ara naĹ quĹrĹca o pananadua.”

²⁵ Ara maĹ quĹrĹca ne copedadacarea tazara idji jĹwade edapeda jarasia: “NaĹ tazade ħĹra mĹ oaa. MĹ oadeba ĀcĹrĹeba bĹrĹ ume beĹea djiwidida ħĹbĹgĹa. NaĹ doĹadaza mĹ quĹrĹnebaĹi carea doĹadua.”

²⁶ DadjirĹ Boro Jesu zebĹgĹamisa maĹ paĹ cobĹdaza idjaba maĹ tazade ħĹ doĹadaza bĹrĹba idji beudadebemada jara panĹa.

²⁷ MaĹ carea bariduaba dadjirĹ Boro wayaĹ maĹ paĹda coibĹgĹ, maĹ tazade ħĹda doibĹgĹ, cadjiruada o ħĹa. DadjirĹ Boro cacuara, oa sida sirĹĹ ħĹda crĹcha ħĹa.

²⁸ MaĹ paĹ coi naĹna, maĹ tazade ħĹ doi naĹna dadjiza bio acĹida ħĹa wĹrĹada dadjirĹ Boro waya ħĹ cawaya.

²⁹ DadjirĹ Boro Jesu cacua wayaĹ ħĹba maĹ paĹda coibĹgĹ, maĹ tazade ħĹda doibĹgĹ, ĀcĹrĹeba cawa oya.†

³⁰ MaĹ carea zocĹrĹ bĹrĹara cacua biĹ ħeaa, cacua norrabari ħeaa, idjaba ĹcĹgĹ beusĹdaa.

³¹ BaribĹgĹ ara dadjiza bio quĹrĹcuita acĹĹida panĹa jipa o panĹ cawaya. MĹwĹra ĀcĹrĹeba cawa oĹa.

³² DadjirĹ Boroba ubaria jipa nĹbadamĹrĹĹ. MĹwĹ dadjirĹra naĹ ějĹĹne ħea ume biĹ ħĹĹa.

³³ MaĹ bĹrĹ mĹ djabarĹ, dadjirĹ Boro quĹrĹnebaĹi carea cobadara obĹdade jĹmarĹda jĹĹnadua Ĺbaa coĹi carea.

³⁴ AbĹada jarra ħĹbĹgĹ idji diguĹda ne coida ħĹa. MĹwĹ Ĺbaa dji jĹrebĹdade ĀcĹrĹeba bĹrĹara cawa oĹa biĹ o panĹ carea. MĹa wadi jaradiaida ħĹra jĹmaa wĹbĹgĹde jĹma jaradiaya.

12

ĀcĹrĹe Jaureba obi ħĹdebema

¹ DjabarĹ, mĹa quĹrĹĹ ħĹa ĀcĹrĹe Jaureba obi ħĹdebemada bĹrĹba bio cawaĹida.

² BĹrĹba cawa panĹa ĀcĹrĹe adua ħeaside baridua carea Ĺi crĹchabadjidada. MaĹ bĹrĹ jĹwaba oda ĹcĹrĹe ħeada ěpĹbadjidada. MaĹra zocai beaĹ bĹrĹ beĹeadacaa.

³ MaĹ carea mĹa quĹrĹĹ ħĹa bĹrĹba naĹda cawaĹida: ĀcĹrĹe JaureĹeba beĹea ħĹba Jesura biĹ ħĹada acaa. Idjaba ĀcĹrĹe JaureĹeba beĹeaĹ ħĹba Jesura jĹmarĹ Boroada acaa.

⁴ ĀcĹrĹe Jaure aba ħĹba dadjirĹa dia ħĹa ne quĹrĹĹanao odamĹrĹĹ.

⁵ DadjirĹ Boro aba ħĹ itea ne quĹrĹĹanao obadaa.

⁶ ĀcĹrĹe aba ħĹba dadjirĹa ne quĹrĹĹanao obi ħĹa. IdjiabĹgĹ dadjirĹneba maĹra jĹma obaria.

⁷ ĀcĹrĹe Jaureba dadjirĹza ne obitaria djabarĹ jĹmarĹda carebadamĹrĹĹ.

⁸ ĀcĹrĹe Jaureba ĹcĹgĹa dia ħĹa idji necawaĹeba poya beĹeadamĹrĹĹ. Abari ĀcĹrĹe Jaureba ĹcĹgĹa dia ħĹa idjĹĹeba cawapedadada poya jara-diadamĹrĹĹ.

* **11:24** *Edadadua. Codadua.* Griego beĹeade ĹcĹgĹa cartade maĹra neĹa. † **11:29** ĹcĹgĹa crĹchabadaa Pauloba “Jesu cacua wayaĹ ħĹ” aside jara basida “Jesu ěberĹrĹ wayaĹ ħĹ.”

⁹ Abari Ācōrē Jaureba ḗCAGAA dia ḂAA poya bio ĩjā pananamārēā. Idjaba abari Ācōrē Jaureba ḗCAGAA dia ḂAA cacua biē beara poya biabidamārēā.

¹⁰ Idjaba Ācōrē Jaureba ḗCAGAA dia ḂAA ne ununacada poya ođamārēā. ḗCAGAA dia ḂAA poya Ācōrēneba bedeadamārēā. ḗCAGAA dia ḂAA poya cawadamārēā abaalba Ācōrē Jauredeba bedea Ḃada wa jaideba bedea Ḃada. Idjaba ḗCAGAA dia ḂAA quĩrātanoa dadjia ũrinaca bedeade bedeadamārēā. Idjaba ḗCAGAA dia ḂAA dadjia ũrinaca bedeade jarađara cawa jarađamārēā.

¹¹ Abari Ācōrē Jaureba jūma małra obi ḂAA. Idjia dadjirāza obi ḂAA idjia quĩrā ḂA quĩrāca.

¹² Dadji cacuara aba ḂAA. BaribALAA dadji cacuade ne jūmada eropanAA. Critora idji ĩjā bea ume ara mał quĩrāca panAA.

¹³ ḗCAGAA dadjirāra judiorā, ḗCAGARA judiorāea, ḗCAGARA nezocarāa, ḗCAGARA nezocarāea. BaribALAA abari Ācōrē Jaureba dadjirā jūmarāda cacua abalae ḂASIA.* Jūma dadjirāba abari Ācōrē Jaureda edasidaa.

¹⁴ Dadji cacuade ne jūmada eropanAA. BaribALAA dadji cacuade beara abarica beaēa.

¹⁵ Dadji ĩrūba jaraibALAA: “Młra jalwaē bērā nał cacuadebemaēa,” małba ħwārāda dadji cacuadebemaēca?

¹⁶ Idjaba CALWAGALBA jaraibALAA: “Młra dauē bērā nał cacuadebemaēa,” małba ħwārāda dadji cacuadebemaēca?

¹⁷ Dadji cacuade ababe dauda ḂABARA ħcārēba ũrĩcasi? Dadji cacuade ababe CALWAGADA ḂABARA ħcārēba ḗCASI?

¹⁸ Ācōrēba dadji cacuade ne jūmada ḂASIA idjia quĩrā Ḃada quĩrāca.

¹⁹ Dadji cacuade beara jūma abarica bađabara cacuara neē bacasia.

²⁰ Dadji cacuade ne jūmada eropanamĩna dadji cacuara aba ḂAA.

²¹ Mał bērā dauba jalwaa poya jaraēa: “ḂA neē młra bia Ḃaya.” Idjaba boroba ĩrūa poya jaraēa: “Bārā neē młra bia Ḃaya.”

²² Wārāda nał cacuade beara ḗCAGAA dadjirāmaarā mācua siriē beaa. BaribALAA małga neē dadji cacuara bia Ḃacaa.

²³ Idjaba nał cacuade bea dadjirāmaarā mācuaē beara biara djiobadaa bia ununamārēā. Idjaba nał cacuade bea dadjia unubidiē panARA quĩrācuita mērābadaa.

²⁴ BaribALAA dadji cacuade quĩrāwārēā beara mērānacaa. Ācōrēba dadji cacuade beara jūma aride osia. Dadjia unubidaca sida osia bia wagadamārēā.

²⁵ Māwā osia dadji cacuara biē berāmārēā, āteBALAA dadji cacuade beara dji careba pananamārēā.

²⁶ Dadji cacuadebemada aba puaiBALAA, jūmaena puabaria. Ara mał quĩrāca dadji cacuadebemada aba bia jarađibALAA, jūmaena capipia Ḃabaria.

²⁷ Ara mał quĩrāca bārāra jūma ābaa Crito cacua quĩrāca panAA. Bārāra idji cacuadebemarāa.

²⁸ Ācōrēba djabarā tāēna Jesucritoba diabuedarāda naārā ḂASIA. Małare idjideba bedeadadarāda ḂASIA. Małare idji bedea jarađibadarāda ḂASIA. Małare ḗCAGADA ḂASIA ne ununacada poya ođamārēā, ḗCAGADA ḂASIA cacua biē beara poya biabidamārēā, ḗCAGADA ḂASIA djabarā carebadamārēā, ḗCAGADA ḂASIA djabarā cawa ĩpa ededamārēā, idjaba ḗCAGADA ḂASIA quĩrātanoa dadjia ũrinaca bedeade bedeadamārēā.

* **12:13** ḂASIA. Griego bedeade ḂA ḂAA “borocuesia.” Nał versicolode mał bedeaba jaraē ḂAA baidode borocuedadebemada, āteBALAA jara ḂAA Ācōrē Jaureba Crito ĩjā ḂARA idji ume ābaa Ḃadadebemada.

29 ¿Jūmarāda Jesucritoba diabuedarāca? ¿Jūmarāda Ācōrēneba bedeadadarāca? ¿Jūmarāda Ācōrē bedea jaradiabadarāca? ¿Jūmarāba ne ununacada poya obadaca?

30 ¿Ācōrēba jūmarāa diasica cacua biē beara poya biabidamārēā? ¿Ācōrēba jūmarāa diasica dadjia ūrīnaca bedeadē poya bedeadamārēā? ¿Jūmarāba dadjia ūrīnaca bedeadē jaradara poya cawa jaradica?

31 Ācōrē Jaureba obi badebema dji biara carebaida beadr_Λ jaradadua. Jālbe māa bārāa cawabiya sāvā ne jūmada poya biara o pananida.

13

Quīrīāda ne jūma cāyābara biara bāa

1 Māda naē ējūāne bea bedeadē bedeaib_{ΛΓΛ} idjaba bajānebema nezoca bedeadē bedeaib_{ΛΓΛ}, maāne quīrīāda neē b_{ΛBΛΓΛ}, māra jiorro oda jiguabari quīrāca wa pīrāchiru jiguabari quīrāca bāa.

2 Māda Ācōrēneba bedeaib_{ΛΓΛ}, Ācōrēba crīcha cawabiē badada jūma cawa b_{ΛBΛΓΛ}, Ācōrē necawaada jūma cawa b_{ΛBΛΓΛ}, idjaba sodeba wārāda ījā badeba eyada poya āyā b_{ΛibΛΓΛ}, maāne quīrīāda neē b_{ΛBΛΓΛ}, māra ara jāwābema quīrāca bāa.

3 Ne jūma māa erob_Λada ne neē quedeaa diaib_{ΛΓΛ} idjaba Ācōrē carea ara mādjida idu bá beabib_{ΛΓΛ}, barib_{ΛΓΛ} quīrīāda neē b_{ΛBΛΓΛ}, māra ara jāwābema quīrāca bāa.

4 Quīrīā erob_Λba jūma droa bāa, djārāra quīrā djuburiabaria, djārāba erob_Λara awuacaa, djārā cāyābara biara bāda jaracaa ni dji dromada crīchacaa.

5 Quīrīā erob_Λba djārāra wayabaria, ababe idji iteab_{ΛΓΛ} crīchacaa, maārīā carea quīrūcaa, djārāba idji biē odara quīrādoabaria.

6 Quīrīā erob_Λara ne cadjirua carea b_{ΛS}ridacaa, āteb_{ΛΓΛ} jūma wārā careab_{ΛΓΛ} b_{ΛS}ridabaria.

7 Quīrīā erob_Λba djārāba biē odara jūma droabaria, ne jūma biada ījābaria, jūma bia odjamārēā jāb_Λbaria, idjaba ne jūmane droa babaria.

8 Quīrīāra jōcaa. Barib_{ΛΓΛ} ewari aba Ācōrēneba bedeadadara waa bedeadāēa, dadjia ūrīnaca bedeadē bedeadadara waa bedeadāēa, Ācōrē Jauredeba cawapedada jaradiabadaba waa jaradiadaēa.

9 Dadjirāba ababe maārī cawa pan_Λ idjaba Ācōrēneba maārī bedeadadaa.

10 Barib_{ΛΓΛ} dji biara b_Λ zeb_{ΛΓΛ}dē maā maārī b_Λra jōya. Maāne ne jūmada cawadāa.

11 Mā wadi caibe queraside warra zaque quīrāca bedeadadjia idjaba warra zaque quīrāca crīchabadjia. Barib_{ΛΓΛ} drōā bedacarea warra zaque quīrāca badāra idu b_Λsia.

12 Ara nawena dadjirāba Ācōrēnebemada jarijaria unu pan_Λ quīrā ac_Λbadadē unu pan_Λ quīrāca. Barib_{ΛΓΛ} ewari aba dadjirāba jūma ebudā ununia sāvāb_{ΛΓΛ} bāda. Ara nawena māa maārī cawa bāa, barib_{ΛΓΛ} ewari aba jūma cawaya Ācōrēba mā cawa b_Λ quīrāca.

13 Naē ūbea pan_Λra jōcaa: ne jūma biada ījā baida, jūma bia odjamārēā jāā baida idjaba quīrīāda. Barib_{ΛΓΛ} maā ūbeadebemada quīrīāda biara bāa.

14

Dadjia ūrīnaca bedeadē bedeadadēbema

1 Quīrīāda biara ēpēnadua. Idjaba Ācōrē Jaureba obi b_Λra jūma o quīrīānadua. Barib_{ΛΓΛ} biara Ācōrēneba bedeadīda quīrīānadua.

² Dadjia ūrīnaca bededeade bedea Ɂaba ēberārāa bedea Ɂalēa, idjia jarabaɁara ni abaɁa cawa ūrīnaca bērā. Ababe Ācōrēa bedea Ɂaa. Dadjia cawaɁacada Ācōrē Jauredeba bedea Ɂaa.

³ BaribaɁa Ācōrēneba bedea Ɂaba ēberārāa bedea Ɂaa biara ijānamārēa, zareaara beaɁamārēa, idjaba sobiaɁamārēa.

⁴ Dadjia ūrīnaca bededeade bedea Ɂaba ara idjida careba Ɂaa biara ijāi carea. BaribaɁa Ācōrēneba bedea Ɂaba djabarāda careba Ɂaa biara ijānamārēa.

⁵ Māmaarā jūma bārāra dadjia ūrīnaca bededeade poya beaɁababara bia Ɂasiasia. BaribaɁa jūmarāda Ācōrēneba poya beaɁababara biara Ɂasiasia. Wārāda dadjia ūrīnaca bededeade beaɁi cāyābara Ācōrēneba beaɁida biara Ɂaa. BaribaɁa abaɁa dadjia ūrīnaca bededeade beaɁepeda cawa jaraibaɁa, maɁ sida bia Ɂaa. Djabarāba cawa ūrīnapeda Ācōrēra biara ijānia.

⁶ MaɁ carea djabarā, māda bārāmaa wāpeda dadjia ūrīnaca bededeade beaɁibaɁa, Ɂbārāda sāwā carebai? Carebaēa. BaribaɁa dadjia ūrībada beaɁeade Ācōrēba māa cawaɁidada jaraibaɁa, wa Ācōrē necawaadeba beaɁibaɁa, wa Ācōrēneba beaɁibaɁa, wa Ācōrē beaɁada jaradiaibaɁa poya carebaya.

⁷ Ara maɁ quīrāca abaɁa chiruda wa arpada zaibaɁa baribaɁa jipa zaēbaɁa, jigua Ɂamīna dadjia cawaɁaēa cārē trābida za Ɂada.

⁸ Cachiru sida jipa zaēbaɁa, ɁsordaoraɁa sāwā isabe cobeadi djōni carea?

⁹ Ara maɁ quīrāca bārāba ūrībada beaɁeade beaɁeaēbaɁa, ēberārāba Ɂsāwā cawadi bārāba jara panada? Māwā beaɁadibaɁa, bārāra ara jāwā bedea panaa.

¹⁰ NaɁ ējūāne bedea quīrātanoa baraa. MaɁ beaɁaza dji cawa Ɂaba cawa ūrībaria.

¹¹ BaribaɁa māa maɁ beaɁada adua ɁabaɁa, dji beaɁabaɁamaarā māra drua āibema quīrāca Ɂaa, idjaba māmaarā idjida drua āibema quīrāca Ɂaa.

¹² Bārāra ara maɁ quīrāca beaa. Ācōrē Jaureba obi Ɂara bārāba bio o quīrā panā bērā djabarā carebai careabemada biara o quīrānadua ādjirāba biara Ācōrēra ijānamārēa.

¹³ MaɁ carea dadjia ūrīnaca bededeade bedea Ɂaba Ācōrēa iwidida Ɂaa ara idjia jaraɁara poya cawa jarai carea.

¹⁴ Dadjia ūrīnaca bededeade māa Ācōrēa iwidibaɁa, mā jaureba iwidi Ɂaa. BaribaɁa māa adua Ɂaa cārēda iwidi Ɂada.

¹⁵ Māwāra Ɂsāwā jipaara oi? Mā jaureba Ācōrēa iwidiya baribaɁa māa cawa Ɂa beaɁeade bida iwidiya. Mā jaureba Ācōrēa bia jara trāāya, baribaɁa māa cawa Ɂa beaɁeade bida trāāya.

¹⁶ Ba jaureba Ācōrēa bia beaɁibaɁa, Ɂaa jaraɁa cawa ūrīcaba Ɂsāwā wārāna ai?*

¹⁷ Wārāda Ɂaa māwā beaɁabaɁade Ācōrēa bia bedea Ɂaa, baribaɁa de-wararāda carebaē Ɂaa biara ijānamārēa.

¹⁸ Māa Ācōrēa bia Ɂaaēa abaria māra bārā cāyābara dadjia ūrīnaca beaɁeade auɁuara beaɁabari bērā.

¹⁹ BaribaɁa djabarā dji jare duane māmaarā dadjia ūrīnaca beaɁeade dārā beaɁi cāyābara biara Ɂaa dadjia ūrībada beaɁeade dārāē jaradiaida.†

* **14:16** *Wārāna ai.* Griego beaɁeade bā Ɂaa: “Amén.” MaɁ beaɁara hebreo beaɁaa. Crīchada umé jara Ɂaa. EɁaude jara Ɂaa “bia Ɂaa māwā baɁida” idjaba eɁaude jara Ɂaa “wārā.” † **14:19** *Dārā beaɁai.* Griego beaɁeade bā Ɂaa “beaɁa die mil.” *Dārāē.* Griego beaɁeade bā Ɂaa “beaɁa juesumabe.”

20 Djabarã, warra zaquerã quĩrãca beadedua. ãdjirãba cadjiruada bio adua panãa. Baribãgã ãcõrẽ Jaureba obi ßãdebeemada drõãrã quĩrãca crĩcha beadedua. Waa warra zaquerã quĩrãca crĩcharãnadua.

21 ãcõrẽ Bedeade nãwã ßã ßãa: “Dadjirã Boroba jara ßãa: mãra naã puru ume drua ãibemarã itedebe, ãdjia ùrĩnaca beadeabada ëberãrãneba bedeaya. Mãwãmĩna mã beedera ùrĩ ama panania.”[‡]

22 Maãba cawa panãa dadjia ùrĩnaca beedeade bedeaira Jesu ïã ßea carea ßãëda, ãtebãgã Jesu ïãë ßeaa unubi ßãa ãcõrẽba cawa oida.[§] Baribãgã ãcõrẽneba bedeaira Jesu ïã ßea carea ßãa, Jesu ïãë ßea carea ßãëa.

23 Maã carea djabarã ãbaa dji jãre duanãne jũmarãda dadjia ùrĩnaca beedeade bedeade duananibãgã, mããne ãcãgã Jesu ïãë ßeada wa ãcõrẽ bedeade ùrĩ quĩrã ßeada eda zesidara çãdjia jaradaëca bãrãra quĩrãë duanãda?

24 Baribãgã jũmarãda ãcõrẽneba beadedibãgã, mããne Jesu ïãë ßãda wa ãcõrẽ bedeade ùrĩ quĩrã ßãda eda zesira bãrãba jara panã ùrĩ ßãdebea idjia cawaya cadjirua obarida idjaba ãcõrẽ quĩrãpita beedeade ßãda.

25 Idji sode mërã erobaãdara ebuda cawaya. Mããne chĩrãborode cobepeda ãcõrẽba bia bedeaya idjaba jaraya ãcõrẽra wãrãda bãrã ume ßãda.

ãbaa dji jãre ßãdade jũma quĩrãipa odadua

26 Maã carea djabarã, çãsãwã jipaara odi? Bãrã ãbaa dji jãre panãne ãcãgãba trããbi ãcõrẽ Bedeadebeemada trããnida panãa, ãcãgãba ãcõrẽ bedeara jaradiãdida panãa, ãcãgãba ãcõrẽba cawabiãdada jaradiãda panãa, ãcãgãba dadjia ùrĩnaca beedeade beadedida panãa, idjaba ãcãgãba mãã beedeãdara cawa jaradiãda panãa. Baribãgã jũma mããgãra odida panãa djabarãba biara ïãnamãrẽã.

27 Dadjia ùrĩnaca beedeade beadedibãgã, djaba umé wa ùbeabe mãwã beadedida panãa. Baribãgã aba aba beadedida panãa. Bedeadacarea abãba mãã beedeãdara cawa jaraidã ßãa.

28 Baribãgã djabarã ãbaa dji jãre panãne mãã beedeade cawa jarabarida neëbãgã, dadjia ùrĩnaca beedeade bedeade quĩrã ßãra chupea ßãida ßãa. Idji crĩchade ãcõrẽba chupea beadeida ßãa.

29 Ara mãã quĩrãca ãcõrẽneba beedeabadura umé wa ùbea beadedida panãa. Mããne jũmarãba ãdjia beedeade panãra quĩrãcũita ùrĩnida panãa wãrã cawaya.

30 Djaba aba beedeade ãcõrẽba dji ùrĩ duanãnebeema abãba ne cawabisira, dji beedeade ßãba mãã djabara idu beedeabida ßãa.

31 Jũmarãda aba aba ãcõrẽneba beadedida panãa cawa wãnamãrẽã idjaba biara ïãnamãrẽã.

32 ãcõrẽneba beedeabarira cawaëne beedeade nũmecaa, ãtebãgã poya jããbaria beedei carea.

33 ãcõrẽba ßãga nũmebicaa, ãtebãgã necai ßãida diabarãia.

34 ãcõrẽ ëberãrã ãbaa dji jãre ßãdaza wërãrãra beedeadië panãa, ãtebãgã chupea ùrĩnida panãa. ãdji quima beedeara ïã ßeadiãda panãa judiorã leyba jara ßã quĩrãca.

35 Wërãrãba iwidi quĩrãnibãgã, diguida panãne ãdji quimaa iwidiãdida panãa. Djabarã ãbaa dji jãre duanãne wërã bedeaira bië ßãa.

36 çãcõrẽ beedeara bãrãneba zesica? çãababe bãrãmaa zesica?

[‡] 14:21 Isaías 28:11-12. ãcõrẽba israelerã jarasia ãdjia ïããacã panã carea drua ãibemarãba ãdjirãra ãyã ededida. [§] 14:22 Jesu ïãë ßeaa unubi ßãa ãcõrẽba cawa oida. Griego beedeade mããra ebuda ßãëa.

³⁷ Bariduaba Ācōrēneba bedebarida crīcha ḂΛΒΛΓΛ, wa Ācōrē Jauredēba ne o ḂΛda crīcha ḂΛΒΛΓΛ, maļ ēberāba jaraya māa naļ cartade ḂΛΒΛΓΛra dadjirā Boroba obi ḂΛda.

³⁸ Bariduaba maļgΛda igaraibΛΓΛ, idji sida igaradadua.

³⁹ Maļba djabarā, biara jaΓadadua Ācōrēneba bedeadida. Idjaba dadjia ūrīnaca bedēade bedēabadara idu bedēabidadua.

⁴⁰ BaribΛΓΛ jūmaena quīrācuīta quīrāipa oēdadua.

15

Crito lrēbadadebema

¹ Maļ awara djabarā, māa bārāa quīrānebabiya bedea bia Jesucritodebema māa bārāa jaradiadada. Maļ bedeara bārāba mālneba cawasidaa idjaba bio ĩjā panΛa.

² Māa jaradiadara wārāda ĩjā pananibΛΓΛ, Ācōrēba ēdΓΛ edaya. ĩjā pananaēbΛΓΛ, bādji quīrīābe ĩjāsidaa.

³ Māa cawada crīcha dromaara ḂΛda naārā bārāa jaradiasia. NaļgΛ basia: Critora dadjirā cadjirua carea beusia Ācōrē Bedēade ḂΛ ḂΛ quīrāca.*

⁴ Idjira tΛbarisidaa, maļbe ewari ūbeade beu Ḃadada lrēbasia Ācōrē Bedēade ḂΛ ḂΛ quīrāca.†

⁵ Λrēbadacarea ara idjida Pedroa unubisia.‡ Maļare idjia doce edadarāa ara idjida unubisia.

⁶ Māwānacarea ara idjida djabarā quiniento auḂu ābaa panΛa unubisia. Ādjirānebemada ḂCΛΓΛ jaidasidaa baribΛΓΛ zocārā wadibida zocai panΛa.

⁷ Maļ quiniento djabarāba Jesu unupēdadacarea ara idjida Santiagoa unubisia.§ Māwānacarea ara idjida jūma idjia diabuedarāa unubisia.

⁸ ĩrūare māa unubisia. Māra warra ΛradΛgada quīrāca dji biē Ḃadamīna māwā unubisia.*

⁹ Wārāda māra Jesucritoba diabuedadebema dji edaara ḂΛa. Ācōrē ēberārā biē oi carea ēpē Ḃada bērā bia ḂΛēa ēberārāba māra idjia diabuedada jaradamārēa.

¹⁰ BaribΛΓΛ Ācōrēba idji biadeba māra ḂΛsia Jesucritoba diabuedada Ḃamārēa. Idji quīrīābe māra māwā ḂΛē basia. ĀtebΛΓΛ jūma Jesucritoba diabuedarā cāyābara māa idji itea auḂuara o ḂΛa. BaribΛΓΛ ara mādjidēba māwā oē ḂΛa. ĀcōrēbΛΓΛ idji biadeba māra careba ḂΛa māwā omārēā.

¹¹ Waabema Jesuba diabuedarāba idjidebemada jaradia panΛbΛΓΛ wa māa jaradia ḂΛbΛΓΛ, abarida jaradia panΛa. Idjaba bārāba ara maļ bedeara ĩjāsidaa.

Djabarā beupēdada lrēbaēbema

¹² Dairāba Crito lrēbadadebemada jaradia panΛa. Maļda ĩsāwā ḂCΛΓΛ bārānebemaba beupēdadara lrēbaēāčana a panΛ?

¹³ Beupēdadada lrēbaēbΛΓΛ, maļba jara ḂΛa Crito sida lrēbaē basida.

¹⁴ Critoda lrēbaē basibΛΓΛ, māwāra dadji quīrīābe jaradia panΛa idjaba bārāba bādji quīrīābe idjira ĩjā panΛa.

¹⁵⁻¹⁶ Critoda lrēbaē basibΛΓΛ, Ācōrēba idji lrēbabisidaa abΛdade daiba Ācōrēnebemada sewada jara panΛa. Wārāda beupēdadada lrēbaēbΛΓΛ, maļba jara ḂΛa Crito sida lrēbaē basida.

* **15:3** Isaia 53:5-12. † **15:4** Salmo 16:8-11; Isaia 26:19. ‡ **15:5** Pedro. Griego bedēade ḂΛ ḂΛa “Cepa.” § **15:7** Santiago. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Idjira Jesu djaba basia. * **15:8** Hecho 9:1-6.

17 Critoda ãrēbaē basibãrã, bãdji quĩrãbe idjira ãã panã idjaba wadibida cadjiruade panã.

18 Mãwãra jũma Crito ãã bea beupedadara aduasidaa.

19 Dadjirãba Critodeba ababe naã ējũãne bia beadida crĩcha panãbãrã, jũmarã cãyãbara mã djaburiara panã.

20 Baribãrã Ācõrēba wãrãda Critora beu badada ãrēbabisia. Beupedadebemada idjidrã dji naãrã ãrēbadaa. Mãwã Ācõrēba unubisia jũma idjiderã sida wãrãda ãrēbaēda.

21 Ēberã abãba cadjirua oda carea dadjirãra beudia. Ara maã quĩrãca ēberã abãba bia oda carea dadjirãra ãrēbaēda.

22 Jũmarãda Adaãneba zepedada bẽrã beubadaa. Ara maã quĩrãca Critodeba jũma idjiderãda wayacusa zocai panania.

23 Critoda naãrã ãrēbasia. Idji waya zebãrãde idjiderãda ãrēbaēda.

24 Mãwãnacarea naã ējũãra jõya. Maã ewaride Critoba jai bororãda, jai dromarãda, jai mẽsrã bea sida jũma poyaya. Maãbe idji puruda dadji Zeza Ācõrã diaya.

25 Wãrãda Critora jũmarã boroda baida bãa abã jũma idji dji quĩrãra poyabãrãdaa.†

26 Jĩrũare idjia dadji beuira jõbiya, maãgã sida idji ume dji quĩrũ bẽrã.

27 Ācõrẽ Bedeade jara bãa: “Bãa ne jũmada idji jãwãeda bãsia.”‡ Ne jũma Crito jãwãeda bãsida jara bãmĩna ebuda bãa Ācõrēba ara idjida Crito jãwãeda bãē basida. Ācõrẽbãrã ne jũmada Crito jãwãeda bãsia.

28 Ācõrẽ Warra Critoba ne jũma poyadacarea ara idjida Ācõrẽ jãwãeda beya Ācõrēba ne jũmada idji jãwãeda bãda quĩrãca. Mãwãbãrã Ācõrēba ne jũmada idji jãwãeda erobaya.

29 Beupedadada ãrēbadaēbãrã, çcãrẽ cãrẽã ãcãrãra beupedada cacuabari borocue panã? Ācõrēba beupedadara ãrēbabiēbãrã, çcãrẽ cãrẽã ãdjirã cacuabari borocuedi?§

30 Idjaba beupedadada ãrēbadaēbãrã, çdaira cãrẽ cãrẽã Jesucrito bedea carea ewariza minijichiae bia mĩga panã?

31 Djabarã, bãrãba dadjirã Boro Jesucrito ãã panã carea mãra wãrãda bãsrãda bãa. Wãrãda jaraya: ewariza crĩcha bãa ēberãrãba mãra Jesu bedea carea beadida.

32 Epeso purude Ācõrẽ bedea jaradiai carea mãra bia mĩgasia animarã cadjirua bea ume djõ bã quĩrãca.* Beupedadada ãrēbadaēbãrã, çmã bia mĩgada carea cãrẽ biada edasi? Wãrãda dadjirãra ãrēbadaēbãrã, biara bãa odida ãcãrãba jarabada quĩrãca: “Bia ne codia, itua dodia nu beudi bẽrã.”†

33 Idu cũrũgabirãnadua. Bãrãda cadjirua obadarã ume ābaa nĩbadibãrã, ãdjirãba bãrã bia nĩbadadara ãrĩnia.

34 Jĩpa crĩchadadua. Cadjiruada waa orãnadua. Ācãrã bãrãnebemaba Ācõrãra adua bea. Maã carea bãrãra peraēda panã.

Djabarã ãrēbabãdade ãdji cacua sãwã baidebema

35 Ācãrãba iwidiidiscada: “çBeupedadada sãwãbãrã ãrēbadi? çĀdjirã cacuabari sãwã beadì?”

† 15:25 *Aba jũma idji dji quĩrãra poyabãrãdaa.* Griego bedeade nãwã bã bãa: “Aba idji jĩrũ edre bãbãrãdaa.” ‡ 15:27 Salmo 8:6. § 15:29 Corintodebema djabarãba dji beupedada cacuabari borocue pananamĩna Ācõrẽ Bedeade jaracaa dadjia mãwã odida panãda. *

† 15:32 Hecho 19:23-41.

† 15:32 Isaia 22:13.

36 İdji mǎwǎ iwidi b̄ara cr̄icha neē tab̄aa! Ne uda tunub̄ar̄ade dji tara berawabaria.

37 Trigoda uib̄ar̄a wa baridua tada uib̄ar̄a, dji b̄awar̄ada ucaa ātebar̄a dji tadr̄a ubaria.

38 Barib̄ar̄a maā tadeba Ācōrēba dji b̄awar̄ada tunubibaria idji b̄aida b̄a quīr̄aca.

39 Naā ējūāne zocai beara abari cacua quīr̄aca beaēa. Ēberā cacuara awara b̄aa, animarā cacuara awara b̄aa, ibana cacuara awara b̄aa, beda cacuara awara b̄aa.

40 Idjaba bajāne ne quīr̄atanoa baraa. Naā ējūāne bida ne quīr̄atanoa baraa. Barib̄ar̄a bajāne ne biya quedeara awara beaa. Naā ējūāne ne biya quedeara awara beaa.

41 Am̄ad̄au ānaara awara b̄aa, jedeco ānaara awara b̄aa, ch̄id̄au ānaara awara b̄aa. Ch̄id̄auza ānaara awara beaa.

42 Beupeadaā l̄r̄ebadira ne uda quīr̄aca b̄aa. Cacua berawabarida joubadaa barib̄ar̄a cacua berawacada l̄r̄ebaya.

43 Cacua biaēda joubadaa barib̄ar̄a cacua biya quiruda l̄r̄ebaya. Cacua ab̄aaē b̄ada joubadaa barib̄ar̄a cacua ab̄aa b̄ada l̄r̄ebaya.

44 Naā ējūānebema cacuada joubadaa barib̄ar̄a bajānebema cacuada l̄r̄ebaya. Naā ējūānebema cacuada b̄abar̄a bajānebema cacua s̄ida b̄aa.

45 Ācōrē Bedeade b̄ā b̄aa: “Nabema ēberā Adaā abadara Ācōrēba zocai b̄abisia.” Barib̄ar̄a Crito dji j̄r̄ūarebema Adaā abadada b̄asia idji jauredeba zocai b̄aida diamārēā.

46 Bajānebema cacuada naār̄abema cacuaēa, ātebar̄a naā ējūānebema cacud̄a dji naār̄abemaa. Dji naār̄abema cacua j̄nacarea bajānebema cacuada edaya.

47 Nabema ēberā Adaā abadara egoro oda bas̄ia. J̄r̄ūarebema ēberā Jesucrito abadara bajānebemaa.

48 Adaā cacuara egoro oda bas̄ia. Ara maā quīr̄aca naā ējūānebemar̄aba eropan̄aa. Barib̄ar̄a Critoba bajānebema cacuada erob̄a quīr̄aca bajānaa w̄ab̄ada ēberār̄aba eropanania.

49 Dadjir̄ara nabema ēberā egoro oda quīr̄aca pan̄aa idjaba bajāneba zeda ēberā Crito quīr̄aca panania.

50 Djabarā, m̄ā naāda jaraya: naā ējūānebema cacuara Ācōrē bajānebema purude poya baēa. Cacua berawabarira cacua berawacama poya baēa.

51 Ūr̄inadua. Ācōrēba naēna cawabiē badara m̄ā cawabiya: jūma dadjir̄ara beudaēa, ātebar̄a cacua quīr̄a awara panenia.

52 Cawaēne, daupica edabar̄ade, j̄r̄ūarebema cachiru j̄guabar̄ade m̄awā quīr̄a awara panenia. Wār̄ada Ācōrē cachirura j̄guaya. Maāne beupeadaada cacua ār̄inacade l̄r̄ebadia. Idjaba dadjir̄a wadi zocai beara cacua quīr̄a awara panenia.

53 Dadjir̄a cacua ār̄ibarira cacua ār̄icada beya. Dadji beuida b̄a cacuara beuca cacuada beya.

54 Naā cacua beuida b̄ara cacua beuca beb̄ar̄ade Ācōrē Bedeade b̄ā b̄a quīr̄aca wār̄ada b̄aya. Nāwā b̄ā b̄aa: “Ācōrēba dadji beuira j̄obisia.”[‡]

55 Idjaba b̄ā b̄aa:

Beuba waa poya beubiēa. Beuba waa poya puabiēa. §

‡ 15:54 Isaia 25:8. Ācōrēba dadji beuira j̄obisia. Griego bedeade nāwā b̄ā b̄aa: “Dji poya b̄aba beuira m̄ibusia.” § 15:55 Osea 13:14. Griego bedeade maā versiculoda nāwā b̄ā b̄aa: “Beu, z̄ba cūmiara s̄ama b̄a? Joubada uria, z̄ba poya badara s̄ama b̄a?”

56 Ācōrēba Moisea diada leyba cawabi ɁΛΛ dadjirāba cadjirua obadada. Cadjiruada obada bērā beudīa.

57 BaribΛΓΛ Ācōrēa bia ɁΛΛada adida panΛΛ dadjirā Boro Jesucritodeba beudīdebemada ēdΛΛ edada bērā.

58 MaΛ carea mΛ djabarā, bio ijā pananadua. Dadjirā Boroba quīrīā ɁΛΛa bio ēpē odadua. Bārāba cawa panΛΛ dadjirā Boro itea o panΛΛa bādji quīrīābe o panΛΛēda.

16

Djabarā Jerusaleānebema itea parata jΛΓΛ pepedada

1 MaΛ awara bārāba djabarā Jerusaleānebema itea parata jΛΓΛ peɁΛdadedbemada mΛΛa jaraya. MΛΛa djabarā Galacia druadebemarāa jarada quīrīca odadua.

2 Nabema ewari domiaza bādjiɁΛ edabΛdadedbemada waga ɁΛdada. Māwāra mΛ jūēbΛΓΛde bārāba ewabe jΛΓΛ pedaeā.

3 MΛ jūēbΛΓΛde djabarā bārāba edabΛdada mΛΛa Jerusaleānaa parata diade diabueya. Djabarā Jerusaleānebemarāba ādjira bia edadamārēā mΛΛa ādji ume cartada ɁΛ diabueya.

4 BaribΛΓΛ bārāmaara mΛ sīda wāida bia ɁΛbΛΓΛ, ādji ume wāya.

Paulo Corintodaa wāida crīchaada

5 MΛΛa naārā Macedonia druadaa wāida ɁΛΛa. MaΛbe bārāmaa wāya.

6 MΛΛa bārā ume dārāisicada. Āibērā jūma naΛ doīdaara baīsicada. MaΛbe bārāba mΛΛa poya carebađia mΛdji wābΛΓΛmaa bia wāmārēā.

7 Ara nawena poya dārā ɁΛē bērā mΛΛa bārāra aΛde wā quīrīāēā. BaribΛΓΛ dadjirā Boroba quīrīāibΛΓΛ, bārāmaa wābΛΓΛde dārāica ɁΛΛa.

8 Nama Epeso purude ɁΛya aba Pentecoste ewari droma jōbΛΓΛadaa.*

9 Nama mΛ ume dji quīrūda baramīna nawena poya Ācōrē beđeara bia jaradia ɁΛya idjaba zocārāba ijābadaa.

10 Djaba Timoteoda bārāma jūēibΛΓΛ, idjira bārā tāēna bia edadadua wayarāmārēā. Dadjirā Boroba quīrīā ɁΛΛa idjia bia o ɁΛΛa mΛΛa o ɁΛΛ quīrīca.

11 MaΛ carea idjira igararānadua, ātebΛΓΛ carebađadua mΛΛa aΛde zebΛΓΛde necai zemārēā. MΛΛa, dewara djabarā bīda idji zeida jΛΛ panΛΛa.

12 Dadjirā djaba Apoloa mΛΛa beđea djuburiasia dewara djabarā ume bārā aΛde wānamārēā. BaribΛΓΛ ara nawena idjira wā quīrīāē ɁΛΛa. Poya wābΛΓΛde wāya.

Pauloba naΛ cartade jīrūare ɁΛda

13 Quīrīacuita beadadua. Jesucritora bio ijā pananadua. Idjideba sozarra beadadua idjaba zarea beadadua.

14 Ne jūma bārāba obΛdara quīrīāneba odadua.

15 Djabarā, bārāba cawa panΛΛ Acaya druade Estepanaba, idji ēberārā bīda naārā Jesura ijāsīdada idjaba ādji crīchara ɁΛcādada jūma djabarā carebađi carea.

16 MΛΛa bārāa beđea djuburiaya ādjira, jūma ādji quīrīca ɁΛ sīda ēpēnamārēā. Jūma Ācōrē traju o panΛΛa, djabarā careba panΛΛ sīda ēpēnadua.

* **16:8** Judiorāba ādji Egiptodeba ēdrΛpedada quīrānebada ewari odacarea cincuenta ewari ɁΛde ādji néu naārā ewapedada carea ɁΛsīda obada ewarida obadjīdaa. MaΛ ewari dromara Pentecoste abadjīdaa. Levitico 23:15-16.

¹⁷ Djaba Estepanada, Portunatoda, Acaico sida m̄ma jūēpedada bērā
 ḅΛSrida ḅΛA. Ādjirāba bārā cacuabari m̄ra careba panΛA.

¹⁸ Ādjirāba m̄ sora ḅΛSridabisidaa bārā so ḅΛSridabipedada quīrāca.
 Ādjirānebemada, djabarā ādjirā quīrāca panΛA sida bia crīchaēadua.

¹⁹ Djabarā Asia druadēbemaba quīrīā panΛA bārāra bia pananida. Djaba
 Aquilaba, djabawērā Priscilaba, djabarā ādji dede ābaa dji jΛrebada bida
 dadjirā Borodeba quīrīā panΛA bārāra bia pananida.

²⁰ Djabarā jūmarāba quīrīā panΛA bārāra bia pananida. Wārā quīrīāneba dji
 bia edaēadua.†

²¹ M̄ra Paulo. NaḅgΛ bedeara ara m̄dji jΛwaba ḅΛḅΛΓΛA.

²² Bariduaba dadjirā Boro Jesucritoda quīrīāēḅΛΓΛA, Ācōrēba maḅ ēberāra biē
 ḅΛya. ¡Zedua, dadjirā Boro!

²³ M̄a quīrīā ḅΛA dadjirā Boro Jesucritoba idji biadēba bārāra careba
 baida.

²⁴ Jesucritodeba m̄a bārāra wārāda quīrīā ḅΛA.‡

† 16:20 *Wārā quīrīāneba.* Griego bedeaḅe ḅΛ ḅΛA: “Isō bia quirudeba.” ‡ 16:24 Griego bedeaḅe ḅΛcΛΓA cartade jīrūare ḅΛ ḅΛA: “Bia ḅΛA māwā baida.”

2 CORINTO

UMÉBEMA CARTA PAULOBA BΛDA DJABARĀ CORINTO PURUÐEBEMA ITEA

Nabema carta djabarā Corintodebema itea bādacarea Pauloba naā cartada bāsia. Dewara carta bea cāyābara naā cartade ara idjidebemada ebudaara bāsia.

Djabarā Corintodebemaba carta Pauloba naārā bādada acūdapeda ijāsīdaca bāa. Maā carea abābā cadjirua o bādada Pauloba quīrādoasia (2:5-11). Idjaba Paulora sobiasia ādjia cadjirua o pananada igarapedada bērā (7:2-16). Baribāγā ācāγā eda zedapeda jara panesīdaa Paulora wārāda Jesucritoba diabuedaēda. Ādjia jarabadjīdaa Pauloba mamaa wāyaana apeda wāē bā bērā sewaida bāda (1:15deba aba 2:4daa). Idjaba jarabadjīdaa ādjia parata djabarā Jerusaleānebema itea jāγā pebadara Pauloba ara idji itea edabarida. Maā awara jarabadjīdaa ādjida Jesucritoba diabuedarā dji dromarāda (11:4). Djabarāba maā ēberārā bedeada ijāpedada bērā Pauloba cawa crīchaē besia (11:1-15).

Capítulo 1neba aba 7daa Pauloba bāsia Jesucritoba idjira wārāda diabuedadebemada. Capítulo 10deba aba 13daa abarida bā bāa. Maā awara jara bāa ādjirā acāde wābāγāde wadī cadjirua o beara quīrā djuburiaēda. Capítulo 8deba aba 9daa bā bāa sāvā parata djabarā Jerusaleānebema itea jāγā pedida panāda.

Naā cartade dji crīcha dromada 5:20de bā bāa: “Daira Critoba diabuedarāa. Daiḍeba Ācōrēba bārāa bedea djuburia bāa idji ume ibiḍamārēā. Daiba Crito trāneba bārāa bedea djuburiabādaa: Ācōrē ume ibiḍadua.”

Naā cartade Pauloba naārā bāda

¹ Māra Pauloa. Ācōrēba quīrāna bērā māra Jesucritoba diabuedaa. Dadjirā djaba Timoteora mā ume bāa. Naā cartara bābāγāā Ācōrē ēberārā Corinto purudebema itea, jūma idji ēberārā Acaya druade bea itea biḍa.

² Māa quīrā bāa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito biḍa ādji biḍeba bārāra careba pananida idjaba necai baira bārāa dia pananida.

Paulo mīgada

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēba bia bedeadida panāa. Idjira dadjirā quīrā djuburiabari Zezaa, dadjirā sobiabibari Ācōrēba.

⁴ Ne jūmane bia mīga panāne idjia daira sobiabibaria dewara bia mīga beada sobiabīdamārēā idjia dai sobiabīda quīrāca.*

⁵ Wārāda Crito carea daira bio bia mīgabadamīna idjideba ne jūmane sobiabadaa.

⁶ Baribāγā daira māwā bia mīga panāa bārā sobiabīdamārēā idjaba cadjiruadebemada ēdrāḍamārēā. Ācōrēba dai sobiabibāγāde bārā sīda daiḍeba sobiabadaa. Māwā bārāra dai quīrāca bia mīgabadade poya droadīa.

⁷ Daiba cawa panāa bārāba Ācōrēra wārāda bio ijā panāda. Cawa panāa bārāra dai quīrāca bia mīgabadamīna Ācōrēba bārāra dai quīrāca sobiabibarida.

* 1:4 Isaia 40:1.

⁸ Djabarā, daiba quĩrĩã panΛa bārāba cawadida दौरा Asia druade wārāda bia mĩga panasidada. Jācua mĩga panana bēra waa poya droadaēda crĩchasiada. Abeda poya zocai ēdraēda crĩchasiada.

⁹ Wārāda दौरा beadida crĩchasiada. BaribΛΓΛ jūma māwāsia ara daduba poya ēdraēda crĩcharānamārēã ātebΛΓΛ beupeēda ārēbabibari Ācōrēba ēdra bΛida ijānamārēã.

¹⁰ Idjia dai beadidebemada ēdra bΛasia idjaba wayacusa beadida crĩchasiada ēdra bΛaya. Daiba wārāda ijā panΛa idjia dai beadidebemada ēdra bΛ baida.

¹¹ Bārā bida dai carea Ācōrē iwidi panΛneba careba panΛa. Zocārāba māwā iwidi panΛ bēra zocārāba Ācōrēa bia bΛada adia idji biadeba dai careba bΛ carea.

Paulo Corintodaa wāi bada

¹² Naā carea bΛsrida panΛa: daiba cawa panΛa so jipa panΛneba, crĩcha biadeba naā ējūānebemarā tāēna, bārā tāēna bida bia nĩnada. Maā so jipa baira, crĩcha bia sida ĀcōrēbΛΓΛ diabaria. Daura naā ējūānebema necawaaēba māwā nĩnaēa, ātebΛΓΛ Ācōrēba idji biadeba careba bΛ bēra māwā nĩna.

¹³⁻¹⁴ Daiba cartade bΛdaca bārāba poya cawadaēda. Māa crĩcha bΛa bārāba maārĩ cawapedadara biara cawa wānida. Māwā bārāba dai carea bΛsridadia idjaba dadjirā Boro Jesu zebΛΓΛde दौरा bārā carea bΛsridadia.

¹⁵ Bārāra mā carea wārāda bΛsridadida crĩcha bΛ bēra, naārā māa crĩcha basia bārīma umé bārā acāde wāida biara carebai carea.†

¹⁶ Māa crĩcha basia Macedonia druadaa wābΛΓΛde naārā bārāda acāde wāida. Maābe Macedonianaa wāpeda jēda bārā acāde wāida crĩcha basia. Māwā judea druadaa wābΛΓΛde bārāba māra poya carebadia crĩcha basia.

¹⁷ BaribΛΓΛ māa crĩcha bada quĩrĩca odaē bēra ¿bārāmaarā māa wariwaria jarasica? ¿Bārāmaarā māa oyada adara waya oēana abarica mādjia o quĩrĩca bΛ quĩrĩca oi carea?

¹⁸ Ācōrēa bedea aba bΛa. Idjia cawa bΛa daiba jarapedadara wārā basida. Daiba bārāmaa wāniana adapeda ara maāne wānaēana adaē basia.

¹⁹ Silvanoba, Timoteoba, māa bida bārāa Ācōrē Warra Jesucritodebemada jaradia panasidaa. Jesucritoba oyada adara waya oēana acaa. Idjia oyada adara jūma obaria. (Ara maā quĩrĩca दौरा panΛa.)

²⁰ Wārāda Ācōrēa oi jaradara jūma Critodeba obaria. Maā carea dadjia Ācōrēa iwidi bΛdade Critodeba wārāna abadaa.‡ Māwā idjida bia jara panΛa.

²¹ ĀcōrēbΛΓΛ दौरा, bārā sida Crito ume bio waga ero bΛa. Idjia dadjirāra esadia.

²² Idji Jaureda dadjirāza diasia sēyāda bamārēã. Māwā cawabi bΛa dadjirāra idjideda. Idjaba dadjirā sođe bΛasia cawadamārēã jūma idjia diai jaradara wārāda edadida.

²³ Māa Ācōrē quĩrĩpita jaraya: Corintodaa wadi wāē bΛa bārā quēã bΛdeba sopuabi amaaba.

²⁴ Bārāba Critora bio ijā panΛ bēra daiba jara panΛara ogo obidaēa. Ababe bārāra careba quĩrĩã panΛa bΛsrida pananamārēã.

† **1:15** Carebai carea. Griego bedeaēde ΛCAGΛ cartade bΛ bΛa: "BΛsridabi carea." ‡ **1:20** Wārāna abadaa. Griego bedeaēde bΛ bΛa: "Amén." Amén bedeaēda edaude jara bΛa "wārā" idjaba edaude jara bΛa "bia bΛa māwā baida."

2

1 Mañ carea mña crīchasia bārāra acade wāēda. Wayacusa bārā quēā ḅadeba sopuabi quīrīāé basía.

2 Mña bārāda sopuabibagla ꝑcaiba mñra ḅasridabi? ꝑBārā sopua beaba mñra ḅasridabidica?

3 Mañ carea bārā acade wāi cāyābara cartada diabuesia. Māwā mñ wābaglade bārāba mñra sopuabidaēa. Bārāba mñra ḅasridabidida panla. Mña cawa ḅa bārāba māwā odi bēra mñ ume ābaa ḅasrida pananida.

4 Wārāda mañ cartara ḅasia bārā quēāi carea. Baribagla māwā ḅlē basía bārā sopuadamārēā, ātebagla cawadamārēā mña bārāra wārāda quīrīā ḅada. Mañ carea mña sopuadeba, jūmawāyā crīcha ḅadeba, idjaba jīā ḅadeba mañ cartara ḅā basía.

Abalba cadjirua odada Pauloba quīrādoada

5 Wārāda abalba cadjirua o ḅadeba mñra sopuabisia. Baribagla ababe mñdra sopuabiē basía, ātebagla berara jūma bārā sida sopuabisia. (Berara jūma bārāda jara ḅa, idjia odara jūmawāyā cadjirua ḅada a quīrīāé bēra.)

6 Berara jūmarāba mañ ēberā cadjirua odara quēānapeda āi ḅasidaa. Ara mañba bia ḅa.

7 Mañ bēra idjia odara quīrādoadida panla idjaba sobiabidida panla jūmawāyā sopua ḅaba biē berāmārēā.

8 Mañ carea mña bārāa bedea djuburiaya wayacusa cawabidamārēā bārāba idjira quīrīā panlada.

9 Mña naēna mañnebemada ḅasia bārāba wārāda jūma mña jaraḅada jīā odi cawaya.

10 Abalba cadjirua odada bārāba quīrādoasidara mña bida quīrādoaya. Cadjirua mña quīrādoaida ḅada wārāda ḅasibagla, mañ cadjiruara Crito quīrāpita jūma quīrādoasia bārā bia duananamārēā.

11 Māwā quīrādoasia diauruba dadjirāra cūrūgarāmārēā. Idjia sāwā obarida dadjirāba bio cawa panla.

Critodeba dadjirāba ne jūma poya pana

12 Mñra Troa purudaa wāsia bedea bia Critodebemada jaradiai carea. Mama dadjirā Boroba eda wābadara ewabagla quīrāca osia ēberārāba ūrī quīrīānamārēā.

13 Baribagla mñ djaba Titoda unuē bēra sode necai baē basía. Mañ carea djabarā ume dji jarepeda mñra wāyaana asia. Ara mañda Macedonia druadaa Tito jraglade wāsia.

14-15 Baribagla Ācōrēa bia ḅadaa adida panla. Jesucritoba jūma poyepeda दौरa jūmarā quīrāpita nocodaa edebagla idjaba daideba druazā idjidebemada cawabi ḅa. Critodebema jaradia panlne Ācōrē quīrāpita दौरa quera quīrāca tūāpa panla. Idjaba idjidebema cawaira quera quīrāca ḅa. Mañ querara dji ēdrādi ēberārāba, dji aduadi ēberārā bida ḅadaa.

16 Dji aduadimaarā mañ querara ēberā beuda mñguiaca ḅa, Jesu jīānaē panneba beudi bēra. Baribagla dji ēdrādimaarā mañ querara bio tūāpa ḅa, Jesu jīā panneba zocai panani bēra. ꝑCaiba ara idji ḅladeba Ācōrē bedeara poya jaradiai?

17 Daiba parata edadi carea Ācōrē bedeara jaradia nīnaēa zocārāba obada quīrāca. Ātebagla Crito ume panl bēra Ācōrēba दौरa diabuesia. Mañne idji quīrāpita crīcha biadeba jaradiabadaa.

3

Ācōrēba ēberā ume bedea bāda djiwidi

¹ ¿Mañ jara pananeba wayacusa ara daidebemada bia bedea panaca? ¿Dai bia ninanebema cartada bārāa acabiedida panaca jaradiadi carea? ¿Daiba bārāa cartada iwididida panaca jaradiade wāni carea ācāraba obada quīrāca?

² Bārādra carta dai sođe bā bā quīrāca panāa. Jūmarāba mañ carta acādpeda cawa panāa daiba jipa jaradiabadada.

³ Daideba bārāba Crito ĩjāpedada bēra bārāra carta Critoba bā diada quīrāca panāa. Idjia mañ cartara tintaba bā ē basía, ātebāra zocai bā Ācōrē Jauredeba bā sia. Mōgara pewedeade bā ē basía, ātebāra dadjirā sođe bā sia.*

⁴ Ācōrē quīrāpita daiba Critodeba cawa panāa mañgara wārāda.

⁵ Daiba poya jaradaēa ara daduba Ācōrē trajura poya ođida. Ātebāra cawa panāa Ācōrēneba jūma poya ođida.

⁶ Ācōrēba दौरā bā sia idjia ēberārā ume bedea bāda djiwidida poya jara diadamārēā. Mañ bedea bāda djiwidira Ācōrēba Moisea diada ley quīrāca jawaba bādaēa, ātebāra Ācōrē Jaureba cawabidaa. Ācōrēba Moisea diada leyba cawabi bā cadjirua o panā carea ēberārā beudida panāda, baribāra Ācōrē Jaureba dadjirāa zocai bāida diabaria.

⁷⁻⁸ Ācōrēba Moisea diada leyra mōgara pewedeade bāda basía.† Mañ leyba cawabisia cadjirua o panā carea ēberārā beudida panāda. Ācōrēba mañ ley diaside idji dorrodorroaba Moise quīrāra dorrodorroabisia. Mañ carea israelerāba Moise quīrāra poya acādaē basía. Mañ dorrodorroa bāra piāca jōbāra bađamīna wadibida poya acādaē panasidaa.‡ Wārāda Ācōrēba idji dorrodorroaba unubisia mañ leyra bio bia bāda. Baribāra idjia bedea bāda djiwidira idji Jaureba cawabi bā bēra § Moisea diada ley cāyābara biara bāēca?

⁹ Wārāda mañ leyba ēberārā beudida panāda jara bā mīna bio bia bāa. Baribāra Ācōrēba bedea bāda djiwidira biara bāa. Mañba cawabi bāa sāwā Ācōrēba dadjirāra jipa unubarida.

¹⁰ Ācōrēba Moisea diada leyra bio bia bađamīna idira mācuaē bāa idjia bedea bāda djiwidira biara bā bēra.

¹¹ Ācōrēba Moisea diada leyra naēna bio bia bađamīna ewariza bai careabemaē basía. Baribāra idjia bedea bāda djiwidira jōca bēra biara bāa.

¹² Mañ bedea bāda djiwidira wārāda jōcada cawa panā bēra daiba mañgara ebuda jaradiabadada.

¹³ Daiba ni cārē sida mērānācaā Moiseba idji quīrā mērāna quīrāca. Moiseba idji quīrāra bārabadja israelerāba idji quīrā dorrodorroa jōbāra unurānamārēā.

¹⁴⁻¹⁵ Baribāra ādjirāba mañgabebemada cawadaē basía. Ādji crīchara wuaba bārá eropanā quīrāca bā sia. Idi bida Ācōrēba Moisea diada ley acābādade judiorāba cawadaā. Ādji crīchara wadibida wuaba bārá eropanā quīrāca bāa. Ababe Critodeba poya cawada. Idjiabāra ādji crīcha wuaba bārá eropanāra ēra bāya.

¹⁶ Wārāda abāba ĩjābāraē idji crīcha wuaba bārá erobā quīrāca bāra dadjirā Boroba ēra bāya.

¹⁷ Dadjirā Boro abāraē Ācōrē Jaureda jara bāa. Dadjirā Boro Jauredeba nībābarira cadjiruaēbemada, Ācōrēba Moisea diada leydebema sida ēdra sia.

* 3:3 Jeremia 31:31-34. † 3:7-8 Exodo 31:18. ‡ 3:7-8 Exodo 34:27-35.

18 Dadjirāba Critoda iĵā panλ bērā dadji quīrāra wuaba bλrā eropanλ quīrāca panλēa. Maλ bērā dadjirāneba dewararāba dadjirā Boro quīrāwārēāra unu panλa quīrā acλbadade acλ panλ quīrāca. Maλne dadjirā Boro Jaureba dadjirāra ewariza biara o wāa dadjirā Boro quīrāca pananamārēā.

4

1 Ācōrēba quīrā djuburiadeba idji bedeara idu jaradiabi λλ bērā daiba poyadaēda crīchadacaa.

2 Ne jūma cadjirua ēberārāba mērā obadada, mīā pera obada sida daiba igarasidaa. Djārāra cūrūgadacaa. Ācōrē bedeara āi jaradiadacaa, ātebλrλ wārā bedeara ebuda jaradiabadaa. Māwā Ācōrē quīrāpita daiba jūmarāa cawabibadaa jipa o panλada.

3 Baribλrλ bedea bia Critodebema daiba jaradia panλada wađibida ebuda λλēbλrλ, ababe dji aduadimaarā māwā λλa.

4 Jipa jaraibλrλ, Ācōrē iĵāē beamaarā ebuda λλēa. Naλ ējūāne diauruda ādjirā boroa. Diauruba ādjirāa wārā bedea bia Critodebemada idu cawabiē λλa dauberrea o λλ quīrāca.* Māwā ādjirāba Crito bia quirudebemada poya cawadaēa. Critora Ācōrē bērā māwā bia quirua.

5 Ara daidebemada jaradia panλēa, ātebλrλ jaradia panλa Jesucritora jūmarā Boroda. Idjaba daiba jara panλa Jesura quīrā panλ bērā दौरā bārā nezocada.

6 Naλ ējūāra jūma pāima badada Ācōrēba λnabisia.† Ara maλ quīrāca idji λnaada dadjirā sođe λnabisia. Maλba jara λλa idji biya quirudebemada Critodeba dadjirāa cawabisida.

Crito iĵā bλdeba nībadi

7 Critodebema bedea biya quirura daiba eropanλa. Māwāmīna naλ cacuara λbλaē λλa idjaba ārīcha λλa zoco quīrāca. Maλ bērā jūmarāba cawa panλa dai λbλadeba maλ bedeara jaradia panλēda, ātebλrλ Ācōrē λbλa waiβλa bλdeba jaradia panλada.

8 Daura ne jūmane bia mīga panλmīna poya ēdrλdaēda crīchadacaa. Sāwā odida cawadaē panλne poya odaēda crīchadacaa.

9 Ēberārāba दौरā biē o panλmīna Ācōrēba igaraē λλa. Ādjirāba दौरā bia mīgabi panλmīna poya beadaēa.

10 Dai wābλdaza ēberārāba दौरā bea quīrā panλa Jesu beapeđada quīrāca. Baribλrλ Jesuba दौरā careba λλ bērā ādjia daideba Jesu zocai λλada unubadaa.

11 Wārāda dai wadi zocai panλne Jesu carea ēberārāba दौरā bea quīrā panania. Māwā dai cacua beuida bλdeba jūmarāba Jesu zocai λλada ununia.

12 Wārāda ēberārāba दौरā bea quīrā panλmīna daiba jaradia panλara bārāba iĵāsidaa. Maλ bērā ewariza Ācōrē ume zocai panania.

13 Ācōrē Bedeade bλ λλa: “Mā Ācōrēra iĵāna bērā bedeasia.”‡ Abari quīrāca daiba Ācōrēra wārāda iĵā panλ bērā idjidebemada bedea panλa.

14 Ācōrēba dadjirā Boro Jesura λrēbabisia. Daiba cawa panλa ara maλ Ācōrēba dai sida Jesu quīrāca λrēbabida. Maλbe दौरā bārā ume ābaa idji quīrāpita λλya.

* 4:14 Wārā. Griego bedeade bλ λλa “λnaa.” † 4:6 Genesi 1:3. ‡ 4:13 Salmo 116:10.

¹⁵ Daira bia mīga pan_Λa bārā bia beadamārēā. Ma_Λne Ācōrēba idji biadeba ēberārāda zocārā ēdr_Λ edab_ΛΛ_Λ. Māwā zocārāba idjīa bia b_Λada adia idjaba idjida bia jaradia.

¹⁶ Ma_Λ bē_Λrā daiba waa jaradiadaēda crīchadacaa. Daira ewariza cacua _Λb_Λaēara wānamīna Ācōrēba careba b_Λa dai sode _Λb_Λara beadamārēā.^S

¹⁷ Dai ara nawena bia mīgabada dārāēne jōya. Barib_ΛΛ_Λ daiba bajānebema crīcha pan_Λe jūma ma_Λg_Λ droa pan_Λta mācua zarea b_Λēa. Wārāda dai bia mīga pan_Λ carea bajāne bio bia panania. Ma_Λ bia pananira ewariza baya.

¹⁸ Ma_Λ carea dauba unubadara daiba crīcha pan_Λēa, āteb_ΛΛ_Λ dauba ununacada crīcha pan_Λa. Dadji dauba unubadara isabe jōbaria, barib_ΛΛ_Λ dauba ununacara jōcaa.

5

¹ Na_Λ ējūāne na_Λ cacuara dārā droaca bē_Λrā wua de quīrāca b_Λa.* Dadjirāba cawa pan_Λa na_Λ cacua beudacarea Ācōrēba dadjirāa cacua beucada bajāne diaida. Ma_Λ cacuara ēberāba odaēa.

² Ma_Λ carea na_Λ cacuade pan_Λe dadjirāba cacua bajānebemada bio eda quīrā pan_Λa.

³ Ma_Λ cacuara dadjirāba bajāne eropanania. Bajāne cacua neē beadaēa.

⁴ Wārāda dadjirā na_Λ cacuade pan_Λe bia mīgabadaa idjaba mīā sopua bedeabadaa. Barib_ΛΛ_Λ m_Λa jaraē b_Λa dadjirāra beu quīrā pan_Λda na_Λ cacua erobeada amaaba. Āteb_ΛΛ_Λ bajānebema cacuada eda quīrā pan_Λa. Māwā dadji cacua beuida b_Λra jōpeda dadji cacua beucad_Λ beya.

⁵ Wārāda Ācōrēba dadjirāra ma_Λ carea osia. Idji Jaurera dadjirāa diasia cawadamārēā jūma idjia diai jaradara wārāda edadida.

⁶ Ma_Λ bē_Λrā dadjirā crīchara Ācōrēmaa wārāda b_Λcārīnaa. Dadjirāba cawa pan_Λa na_Λ cacuade pan_Λe dadjirā Boro b_Λama pan_Λēda.

⁷ Dadji dauba unu pan_Λneba nīnaēa, āteb_ΛΛ_Λ Ācōrē ijā pan_Λneba nīna.

⁸ Ma_Λ carea dadjirā crīchara Ācōrēmaa wārāda b_Λcārīnaa. Dadjirāra biara na_Λ cacuadebemada ēdr_Λ quīrā pan_Λa dadjirā Boro ume ābaa beadi carea.

⁹ Ma_Λ carea na_Λ cacuade pan_Λe wa beusidara, dadjirāba jūma o quīrā pan_Λa Ācōrēba bia unumārēā.

¹⁰ Wārāda Critoba jūma dadjirāra cawa oya. Idjia dadjiza diaya dadjia na_Λ cacuade o b_Λda quīrāca. Bia o b_Λsib_ΛΛ_Λ, ara ma_Λ quīrāca diaya. Biē o b_Λsib_ΛΛ_Λ, ara ma_Λ quīrāca diaya.

Ācōrē ume ibiadidebema

¹¹ Dadjirā Borora waya pan_Λ bē_Λrā daiba ēberārāa jara pan_Λa idjida ijānamārēā. Ācōrēba cawa b_Λa daiba crīcha biadeba jaradia nīnada. M_Λa crīcha b_Λa bārā bi_Λda cawa pan_Λda.

¹² Wayacusa daiēbemada bārāa bia be_Λde pan_Λēa, āteb_ΛΛ_Λ quīrā pan_Λa bārāba daiēbemada poya bia crīchadida. Māwā _Λc_Λg_Λb_Λa dai biē jarab_Λda_Λe

^S 4:16 Ācōrēba careba b_Λa dai sode _Λb_Λara beadamārēā. Griego bedede nāwā b_Λ b_Λa:

“Ācōrēba dai sora djiwidiara o b_Λa.”

* 5:1 Griego bedede versículo 1-4 nāwā b_Λ b_Λa:

·1 Na_Λ ējūāne dadjirāra wua dede panabadaa. Dadjirāba cawa pan_Λa ma_Λ dera ārib_ΛΛ_Λ, Ācōrēba dadjirāa bajāne d

bārāba daidebemada poya bia jaradia. Maḷgarāba ādji dauba bia unu ḅada biara crīchabadaa. Sodebemada crīchadacaa.

¹³ ΔCARḅa jara panḅa दौरa quīrāē panḅa. Daida māwā panḅARḅ, Ācōrēba jara ḅa odi carea māwā panḅa. Daida quīrā biabarḅ, bārā carebadi carea māwā panḅa.

¹⁴ Critoba दौरa quīrā ḅa bērā idjia quīrā ḅADRḅ daiba o panḅa. Daiba cawa panḅa Ēberā Aḅa beusida jūmarā carea. Maḷ bērā Ācōrē quīrāpita jūmarāda beusidāa.

¹⁵ Wārāda Critora jūmarā carea beupeḅa ḅrēbasia dadji zocai beaba ara dadjia o quīrā panḅ quīrāca waa orānamārēā, ātebARḅ idjia quīrā ḅa quīrāca o pananamārēā.

¹⁶ Maḷ carea naḷ ējūānebemarāba djārā acḅada quīrāca idira daiba ni abaḅa acḅadacaa. Naēna daiba Critodebemada māwā crīcha pananamīna idira māwā odacaa.

¹⁷ Wārāda abaḅa Crito ume ḅABARḅ, idjira ēberā djiwidida māwā ḅa. Idji naēna ḅada quīrāca ḅAēa ātebARḅ ēberā djiwidia.

¹⁸ Jūma maḷgarā Ācōrēba osia. Critodeba dadjirāra idji ume bia ḅasia idjaba दौरa ḅasia maḷgādebemada ēberārāa jaradiadamārēā.

¹⁹ Wārāda Critodeba Ācōrēba naḷ ējūānebemarāra idji ume bia ḅasia. Dadjia cadjirua opeḅadara jūma quīrādoasia. Idjaba maḷ beḅea idji ume bia ḅaidebemada daia diasia jaradiadamārēā.

²⁰ Maḷ bērā दौरa Critoba diabueḅarāa. Daideba Ācōrēba bārāa beḅea djuburia ḅa idji ume ibiadamārēā. Daiba Crito trāneba bārāa beḅea djuburiabadaa: Ācōrē ume ibiadada.

²¹ Critoba cadjiruada oca basia. Baribarḅ dadjirā carea Ācōrēba idjira dji cadjirua quīrāca unusia. Māwā Critodeba Ācōrēba dadjirāra jipa unu ḅa.

6

¹ Daiba Ācōrē ume ābaa idji trajuda o panḅa. Maḷ bērā daiba bārāa beḅea djuburiadia Ācōrēba idji biadeba careba ḅada igararānamārēā.

² Ācōrē Bedeade nāwā jara ḅa:

Mḅa carebai carea ḅada ewaride ḅa iwididara mḅa ūrīsia.

ḅA ēdrḅ edaḅa ewaride mḅa ḅARḅ carebasia.*

Wārā arada mḅa jaraya: idi Ācōrēba idji biadeba careba ḅa. Idi Ācōrēba ēdrḅ edabaria.

³ Ni cārēneba daidebemada biē unubidaē panḅa daiba jaradia pananebemada, ni abaḅa biē bedearānamārēā.

⁴ ĀtebARḅ ne jūmane unubi panḅa दौरa Ācōrē nezocarāda. Bia mīga panane, ne neē panane, minijīchiaḅe panane biḅa jūma droa pananeba māwā unubi panḅa.

⁵ Ēberārāba u eropanane, jida eropanane, dai ume quīrūḅaca duanane biḅa māwā unubi panḅa. Jūmawāyā traja panane, cāinaē panane, ne coḅaē panane biḅa māwā unubi panḅa.

⁶⁻⁷ Dai jipa nīnaneba, wārā crīcha cawaaḅeba, jūma droa pananeba, so biadeba, Ācōrē Jaure dai sode ḅAḅeba, wārā quīrāneba, wārā beḅea jaradia pananeba, idjaba Ācōrē ḅḅAḅeba biḅa māwā unubi panḅa. Dai jipa pananeba cadjiruara poyabadaa idjaba ara maḅba daida cadjiruadebemada jūtrḅabadaa.

* 6:2 Isaia 49:8.

⁸ Edaude ḶCARḶba daida bia jarabadaa. Edaude biē jarabadaa. Edaude दौरa biē trḶ Ḷagabibadaa. Edaude bia trḶ Ḷagabibadaa. Daiba wārā bedeada jara panḶmīna ḶCARḶba jara panḶa दौरa sewaida panḶda.

⁹ दौरa bio cawa panḶmīna ādjia ununaca ēberārā quīrāca obadaa. दौरa beubodōdada crīcha panḶmīna waēi zocai panḶa. दौरa puobadamīna beadacaa.

¹⁰ दौरa sopuabadamīna ewariza ḶSRida panḶa. दौरa ne neē panḶa. Māwāmīna daiba zocārā ēberārā Ācōrēnebemada cawabibadaa ādjirāra ne bara bea quīrāca beadamārēā. दौरa ne neē panḶmīna Ācōrēneba ne jūmada eropanḶa.

¹¹ Djabarā Corintodebema, daiba soḶeba bārāra bio quīrīā panḶ bērā ebuda māwā jara panḶa.

¹² Wārāda daiba bārāra soḶeba quīrīā panḶa, baribḶḶ bārāba दौरa soḶeba quīrīāē panḶa.

¹³ MaḶ bērā mḶa bārāa bedea djuburiaya zezaba idji warrarāa bedea djuburiabari quīrāca: daiba soḶeba bārā quīrīā panḶ quīrāca bārā bida दौरa soḶeba quīrīā pananadua.

Crito Ḷjāē bea ume bedea ḶARānadua

¹⁴ Crito Ḷjāē bea ume bedea ḶARānadua. Ḷēberā jipa ḶḶda sāwā ēberā cadjirua ume bia Ḷai? Ḷānaada sāwā pāima ume bia Ḷai?

¹⁵ ḶCridoda sāwā diauru ume bia Ḷai?† ḶCrito Ḷjā ḶARA sāwā Crito Ḷjāē ḶḶ ume bia nībai?

¹⁶ ḶḶwaba oda ācōrēda Ācōrē dede Ḷaida Ḷaca? Wārāda dadjirāra Ācōrē zocai ḶḶ de dromaa. MaḶ carea Ācōrēba idji bedeade nāwā jarasia:

MḶra ādjirā ume Ḷaya. Ādjirā tāēna nībaya.

MḶra ādji Ācōrē baya idjaba ādjirāra mḶ ēberārāda beadia.‡

¹⁷ Idjaba dadjirā Boroba nāwā jarasia:

Ādjirāmabemada āyā wānadua. Ādjirā ume ābaa Ḷearānadua.

MḶa bia unucara igaradadua. MaḶbe mḶa bārāra bia edaya.§

¹⁸ MḶra bārā Zeza baya. Bārāra mḶ warrarāda beadia idjaba mḶ caurāda beadia.

Dadjirā Boro jūma poya ḶḶba māwā jara ḶḶa.*

7

¹ Djabarā, Ācōrēba dadjirāa maḶḶḶara jūma oyada ada bērā naḶ cacuaba cadjirua obarira, dadji crīchadeba obari sida jūma igaradida panḶa. Ācōrē bio waya panḶneba idji itea bia beadida panḶa.

Paulo djabarā Corintodebema carea ḶASridada

² SoḶeba दौरa quīrīānadua. Daiba ni abaḶda biē oḶaē panḶa, cadjiruada crīchabidaē panḶa, cūrūgadaē panḶa.

³ MḶa maḶḶḶara jaraē ḶḶa bārā biē jarai carea. MḶa naēna jarasia daiba bārāra soḶeba quīrīā panḶda. Idjaba māwā quīrīā panania bārā ume ābaa panḶne wa beubḶdade bida.

⁴ MḶa bārāa ebuda bedea ḶḶa cawa ḶḶ bērā jipa oḶida. Bārā carea mḶra ḶASrida ḶḶa. Dai bia mīga panḶne mḶra bārā carea sobia Ḷabaria idjaba bio ḶASrida Ḷabaria.

† **6:15** *Diauru.* Griego bedeade ḶḶ ḶḶa “Belial.” ‡ **6:16** Levitico 26:12; Ezequiel 37:27. § **6:17** Isaia 52:11; Ezequiel 20:41. * **6:18** 2 Samuel 7:14; 1 Cronica 17:13; Isaia 43:6.

⁵ Macedonia druađe jūēsidade दौरa poya λnāūnaē panasidaa, āteβara ne jūmane bia mīga panasidaa. दौरa ne waya nībabadjidaa idjaba ēberārāra dai ume caicayabadjidaa.

⁶ Baribara Tito jūēsīde दौरa sobiasidaa Ācōrēba sopua βeara sobiabibari bēra.

⁷ दौरa ababe idji jūēna carea βasridadaē basia, āteβara bārā carea βasridasidaa. Idjia jarasia bārā ume βasīde bārāba idjira sobiasīdada. Maλ awara nēβarasia bārāba दौरa unu quīrīā panada, cadjirua opedada carea sopuaba jā panada, idjaba quīrīāneba mārā crīcha panada. Māλ carea mārā biara βasridasia.

⁸ Māλ carta naēna βadaba bārāra sopuabīdamīna mārā sopuaē βa. Naārā sopua basia. Cawasia bārāra dārā sopuaē pananamīna maλ cartadeba bārāra sopuabisida.

⁹ Baribara idira mārā βasrida βa. βasrida βaēa bārāra sopuabīda bēra, āteβara βasrida βa bārāba cadjirua o pananara sopuadeba igaradapeda wayacusa Ācōrēmaa zesīda bēra. Wārāda Ācōrēba quīrīā βa quīrāca bārāra sopuasidaa. Māwā daiba quēāpedada carea bārāra biē beadaē basia.

¹⁰ Abaaba cadjirua oda carea Ācōrēba quīrīā βa quīrāca sopuabara, idjia cadjirua odara igarapeda Ācōrēmaa zeya. Maλbe Ācōrēba idjira ēdra edaya. Ācōrē ume bia beba bēra maλ sopuadebemada biē crīchaca. Baribara abada naλ ējūānebemarā sopuabada quīrāca sopuabara, cadjiruara igaraē bēra beuya.

¹¹ Ācōrēba quīrīā βa quīrāca bārāra sopuasīda bēra maλ sopuaba bārāra jīpa crīchabīsa idjaba jīpaara obīsa. Maλ bēra bārāba jīpa o panada jūmarāa cawabi quīrīā panā. Djababa cadjirua oda carea bārāra quīrūsīdaa idjaba Ācōrēba cawa oīdebemada wayasīdaa. Maλ carea ara maλda dji cadjirua oda ēberāda quēānapeba āi βasīdaa. Ne jūmaneba bārāba unubīsīdaa maλ cadjirua oda carea beadebe panāda. Maλ awara mārā unu quīrīā panā.

¹² Māλ maλ cartara ababe dji cadjirua oda ēberā quēāi carea βaē basia. Idjaba dji biē beba ēberā careba βaē basia. āteβara βasia bārāba jā o pananeba Ācōrē quīrāpita cawadamārēā wārāda daiare panada.

¹³ Jūma maλgaba दौरa sobiabīsa.

Maλ awara bārāba Titora βasridabīsīdaa. Idjira bārāmaaba βasrida zeda bēra दौरa biara βasridasīdaa.

¹⁴ Tito bārāmaa wāi naēna mārā bārānebemada idjīa bia jarasia. Māλ jarada quīrāca Titoba unune wāna bēra mārā bārā carea quīrā peraē βa. Jūma daiba bārāra jaradiapedadara wārā basia. Ara maλ quīrāca jūma daiba Titoba bārānebema bia jarapedadara wārā basia.

¹⁵ Titoba quīrāneba babaria bārāba idji bebeara jā osīdada idjaba waya pananeba idjira bia edasīdada. Maλ bēra bārāra biara quīrīā βa.

¹⁶ Idira mā sīda βasrida βa. Māλ cawa βa bārāba wārāda jīpa o pananīda.

8

Djabarāba sobiadeba parata diapedada

¹ Maλ awara djabarā, daiba cawabi quīrīā panā Ācōrēba idji biadeba djabarā Macedonia druaдебemada careba βada.

² Ādjirāra bio bia mīga panamīna βasrida panā. Ne neē panamīna βasridaba Ācōrēa paratada waiβa diasīdaa.

³ M̄la jaraya: ādjia poya diabada quĩr̄ca sobiadeba diasidaa. Idjaba ādjia poya diadida panana audu diasidaa.

⁴ Ādjirāba daia bio bedea djuburiasidaa ādjia bida djabarā Jerusaleānebemada carebađi carea.

⁵ Maāne ādjia ababe daiba cr̄icha panana quĩr̄ca odaē basía. Ātebaga naārā ara ādjida diasidaa dadjirā Boro Jesucritoba quĩr̄ā Ɂa quĩr̄ca ođi carea. Maāre daiba jarapedadara osidaa. Māwā Ācōrēba quĩr̄ā Ɂa quĩr̄ca aride osidaa.

⁶ Djaba Titoba naārā bārāa cr̄ichada diasia bārā bida paratada djabarā Jerusaleānebema itea jaga pedamārēā. Maā carea daiba Titoa bedea djuburiasidaa bārāa jaraē wāmārēā jūma bārāba sobiadeba diadiada apedadara wārāda jaga pedamārēā.

⁷ Bārāba ne jūmane bio bia o panla; Jesura bio ĩjā panla, bio bedea cawa panla, Ācōrēba bio ne cawa panla, Ācōrēba quĩr̄ā Ɂa quĩr̄ca bio o quĩr̄ā panla, idjaba daira bio quĩr̄ā panla. Maā bērā bārāba sobiadeba parata jaga pe panara waibla diadadua.

⁸ M̄la maāgara ogo obiē Ɂla, ātebaga m̄la quĩr̄ā Ɂla bārāba acalbidida djabarā wārāda quĩr̄ā panla. Maā carea m̄la bārāa cawabi Ɂla sāvā dewararāba paratara djabarā Jerusaleānebema itea jaga pe panla. Bārā biēa ara maā quĩr̄ca ođibaga, acalbidia wārāda djabarāra quĩr̄ā panla.

⁹ Bārāba bio cawa panla dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārā carea odada. Idjira bajāne ne jūma bara Ɂamīna, bārā carea naā djaraē ne neē Ɂa quĩr̄ca basia bārāba ne jūma Ācōrēba dia Ɂadebemada erobeadamārēā.

¹⁰ Bārāba parata jaga pe pananebemada m̄la jaraya. M̄lmaarā bārāba nāvā ođibaga bia panania: za wāsī poade bārābaga naārā jawa osidaa parata jaga pedi carea idjaba maāgara o quĩr̄āsidaa.

¹¹ Bārāba naārā parata jaga pe panasidade sobiadeba māwā o panasidaa. Ara maā quĩr̄ca bārāba sobiadeba diadiada apedadara jūma daucha diadadua. Bādjiza poya diabada quĩr̄ca diadadua.

¹² Wārāda ababaga poya diabaga quĩr̄ca sobiadeba diaibaga, maā diadara Ācōrēba bia unuya. Dadjia neē Ɂabaga, Ācōrēba diabicaa.

¹³ M̄la māwā jaraē Ɂla dewararā careba pananeba bārāra bia mīgadamarēā. Ātebaga m̄la quĩr̄ā Ɂla abarica dji carebadida.*

¹⁴ M̄la jara Ɂla idira bārāba aduba eropanā bērā djabarāra carebadida panla. Ara maā quĩr̄ca bārā ne neē panane ādjirāba aduba eropanba bārāra carebadida panla. Māwā jumarāda abarica dji careba beadia.

¹⁵ Ācōrē Bedeade nāvā jara Ɂla: “Dji waitabeara jaga pedaba aduba erobaē basía idjaba dji maārāra jaga pedaba carebaeē basía.”†

Pauloḡa Tito Corintodaā diabueda

¹⁶ M̄la Ācōrēa bia Ɂlada abaria. Idjia djaba Tito sode Ɂasia bārāra quĩr̄ā bamārēā m̄la bārā quĩr̄ā Ɂa quĩr̄ca.

¹⁷ Daiba idjia jarasidaa bārā acade wāmārēā. Maāne idjia bia Ɂlada asia. Idjira wārāda bārā acade wā quĩr̄ā Ɂla.

¹⁸ Idji ume daiba djabada aba diabuedada. Maā djababa bedea bia Critodebemada careba jaradia nībabari bērā djabarā puruzabemaba idjira bia jarabadaa.

¹⁹ Maā awara djabarā puruzabemaba idjira edasidaa dai ume parata djabarā itea jaga pepedada Jerusaleānaa diade wāmārēā. Maāgara daiba

* **8:13** Ātebaga m̄la quĩr̄ā Ɂla abarica dji carebadida. Griego bedede ācata cartade maāra neēa.

† **8:15** Exodo 16:18.

o panΛa djabarāba dadjirā Boroa bia bedeadamārēã idjaba daiba wārāda careba quĩrĩã panΛda acΛbidi carea.‡

²⁰ Daiba quĩrĩãcuita o panΛa maλ parata waibΛa jΛΓΛ pepedada edebΛdade ni abaΛba biẽ jararānamārēã.

²¹ Wārāda daiba Ācōrē quĩrāpita, ēberārā quĩrāpita bida jipa o quĩrĩã panΛa.

²² Umēbema djabarā bārāmaa wābΛdade dewara djabada ādji ume dia-buedia. Maλ djababa ħarima zocārā daia unubisia djabarāra bio careba quĩrĩã bΛda. Idĩra bārāra biara careba quĩrĩã bΛa bārāba jipa oēida cawa bΛ bēřā.

²³ Bariduaba Titodebemada iwidisiđara jarađadua idjira mλ ume nĩbabarida idjaba mλ ume bārā tãēna Ācōrē trajura o bΛda. Bariduaba dewara djabarānebemada iwidisiđara jarađadua ādjira djabarāba diabuepedadarāda idjaba ādji carea ēberārāba Critodebemada bia bedeã panΛda.

²⁴ Maλ djabarāa unubidadua bārāba ādjira wārāda quĩrĩã panΛda. Māwā ādjia cawadia daiba bārānebema bia jarapedadara wārā basida. Maλne djabarā beaza bida ara maλ quĩrĩãcawadia.

9

Djabarā Jerusaleñebema itea parata jΛΓΛ pepedada

¹ Bārāba djabarā Jerusaleñebema itea parata jΛΓΛ pe panΛnebemada mλa naλ cartade waa bΛiẽ bΛa.

² Mλa cawa bΛa bārāba careba quĩrĩã panΛda. Maλ carea nama Macedonia druade mλa djabarāa bārānebemada bia bedeabaria. Mλa ādjirāa jarabaria poa aba babΛrΛda bārā Acaya druade panΛba carebađi carea panΛda. Māwā ũrĩpedada bēřā zocārā djabarā Macedonianebebema abari quĩrĩã careba quĩrĩã panΛa.

³ Maλ carea mλa naλ djabarāda bārāmaa diabuebΛrΛa bārāba diadiada apedadara wārāda jūma jΛΓΛ pedamārēã. Māwā mλa bārānebema bia jarađara sewa baēa, ātebΛrΛ bārāba wārāda diađi carea panania.

⁴ Māwā ođaebΛrΛ, λcΛrΛ Macedonianebebema djabarā mλ ume bārāmaa wābadade āibēřā ununicisada bārāba sobiađeba diadiada apedadara jūma eropanania. Māwā daira quĩrā peraeđia, crĩcha panana bēřā bārāba wārāda jΛΓΛ peđida. Idjaba bārā sida biara quĩrā peraeđia.

⁵ Maλ carea mλa naλ djabarāa bedeã djuburiasia mλ na bārāa jarađe wānamārēã bārāba sobiađeba diadiada apedadara jūma jΛΓΛ pedamārēã. Māwā mλ jūebΛrΛde bārāba sobiađeba diadiada apedadara jūma eropanania. Maλba cawabiđia daiba ođo diabiđae panΛda ātebΛrΛ bārāba sobiađeba diasiđada.

⁶ Naλda quĩrĩnebadadua: “Maĩrĩ ubΛrΛba maĩrĩ ewaya. WaibΛa ubΛrΛba waibΛa ewaya.”

⁷ Ēberāza diaida bΛa idji sođe crĩcha bΛ quĩrĩã. Dia amaaneba diaiẽ bΛa, idjaba ođo diabi panΛ carea diaiẽ bΛa. BΛsrĩda dia ħara Ācōrēba quĩrĩã bΛa.

⁸ Wārāda Ācōrēba ne jūmada bārāa ađuba poya diaya. Māwā ewariza ne jūmane bārāba eroβeaeđida panΛda wārāda eropanania maλneba ne jūma biada ođi carea.

⁹ Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛa:

Idjia jedecasiđe ne neđ quedeãa waibΛa diasia. Ewariza idjia jipa obaria.*

‡ 8:19 *Daiba wārāda careba quĩrĩã panΛda.* Griego bedeade λcΛrΛ cartade nāwā bΛ bΛa: “Bārāba wārāda careba quĩrĩã panΛda.” * 9:9 Salmo 112:9.

10 Ācōrēba netada diabarīa udamārēā. Codi careabema sīda diabarīa. Neta udamārēā aduba diabΛΓΛ quīrāca idjia ne jūmada aduba bārāa diaya djārāra bio carebađamārēā. Małne jipa o panΛneba ne biada zocārā ununia ne uđa bio zau bΛ quīrāca.

11 Wārāda Ācōrēba bārāa ne jūmada aduba diaya djārāra sobiadeba poya carebađamārēā. Małbe bārāba dai ume parata diabuebΛda carea djabarāba Ācōrēa bia bΛada adia.

12 Bārāba parata diabΛdaba ababe carebaēa djabarā ne neē panΛba erobeadađamārēā, ātebΛΓΛ małgΛ carea djabarāba Ācōrēa bio bia bΛada a panania.

13 Bārāba careba panΛneba unubi panΛa beđa bia Critodebemada wārāda ĩjā panada. Mał bērā ādjirāba Ācōrēa bia beđeadia. Mał awara Ācōrēa bia beđeadia bārāba sobiadeba ādjirā itea diapedada carea idjaba dewararā sīda sobiadeba carebabada bērā.

14 Ācōrēba idji biadeba bārāra bio carebasia ādjirā carebađamārēā. Mał bērā ādjirāba bārā bio quīrā panΛneba Ācōrēa bārā carea iwīdi panania.

15 Wārāda Ācōrēba diada carea dadjirāba Ācōrēa bia bΛada adida panΛa. Mał diađara jācua bio biya quīru bērā dadjirāba poya cawa jaradaēa sāvā bΛada.

10

Pauloba ara idjidebema djabarāa cawabīda

1 Młra Pauloā. Crito quīrāneba, idji biadeba bīda mła bārāa beđa djuburiaya jipa odamārēā. ΛCΛΓΛba jara panΛa bārā ume bΛde bārā quēāi carea mła waya bābarīda, barībΛΓΛ bārā ume bΛēne cartadeba quēāi carea wayacada.

2 Māvā jara panΛmīna bārāma jūebΛΓΛde dai biē jara panΛra mła wārāda quēāya. Ādjia jara panΛa दौरā nał djaraba quīrā bΛ quīrāca nīnada. Mał bērā bārā sīda quēā amaaba mła beđa djuburiaya jipa odamārēā.

3 Daira nał djarade panΛa barībΛΓΛ cadjirua poyadi carea nał djaradeba djō panΛēa.

4 Daiba djōni carea eropanΛra nał ējūānebemaēa, ātebΛΓΛ Ācōrē bΛadeba jūma idjidebema idu cawabīđacara daiba poyabadaa.

5 Jūma crīcha āi beara, jūma Ācōrēnebema idu cawabīđaca crīcha droma bea sīda daiba sewada cawabīđadaa. Preso jīdabΛda quīrāca daiba māvā crīcha beara jipa crīchabīđadaa Crito ĩjānamārēā.

6 Daiba djabarā cΛWΛΓΛ zarea beara quēāni carea panΛa. BarībΛΓΛ naārā jłā panΛa bārāba ne jūmane ĩjā odamārēā.

7 Bārāba łrłbemada aCΛ panΛa. Barīduada wārāda Critodeba crīcha bΛbΛΓΛ, cawa bāida bΛa dai sīda Critoderāda.

8 Ācōrēba daia obi bΛdebemada młā āībērā jūmawāyā beđa bΛmīna małgΛ carea quīrā pera bΛēa. Dadjirā Boroba daia māvā obi bΛa bārāba biara ĩjānamārēā. Idjia दौरā bΛē basīa bārā biē beadađamārēā.

9 Młā quīrāēā bārāba crīchadīda mł cartadeba bārāra dauperabi quīrā bΛda.

10 ΛCΛΓΛba jara panΛa cartadeba młā bio quēābarīda idjaba jūmawāyā obībarīda. BarībΛΓΛ bārā ume bΛde młra, mł beđa sīda mācuaē bΛada abadaa.

11 Māvā jara panΛba cawadīda panΛa daiba tΛmΛba cartadeba jara panΛ quīrāca bārā ume panΛne odīda.

12 ΔCΛΓΛba ara ādjidebemada bia bedeabadaa. Ādjirāra crīcha neē beaa. Ara ādjida acΛbadaa cārēda biara bΛ cawaya. BaribΛΓΛ daiba jara quīrīānaēa ādji quīrāca panΛda wa ādji cāyābara biara panΛda.

13 Ara daidebemada jūmawāyā bedeadaēa, ātebΛΓΛ Ācōrēba daia obi bΛdebemada bia bedeadia. Idjia obi bΛra jūma o panΛ bērā daiba bārāa bida jaradiabadaa.

14 DaibΛΓΛ bārāa naārā bedea bia Critodebemada jaradiade wāsidaa. Māwānaēbara idira bārāa jaradiabadaēe Ācōrēba diabuedaēma jaradia panacasidaa.

15 Djārāba opedada carea ara daidebemada bia bedeadaēa daibΛΓΛ opedada quīrāca. ĀtebΛΓΛ daiba quīrīā panΛa bārāba Critora biara ījanida. Māwā daiba bārā druade poya biara jaradiadia ara Ācōrēba obi bΛ quīrāca.

16 Maλbe bedea bia Critodebemara dewara druade bida jaradiadia. BaribΛΓΛ djārāba jaradiapedadamaa wānaēa dewaraba odara daibΛΓΛ osidaēda ada amaaba.

17 Ācōrē Bedeade bΛ bΛa: “AbΛda bia bedeabΛΓΛ, dadji Borodebemada bia bedeaida bΛa.”*

18 AbΛba ara idjida bia jaraibΛΓΛ, maλba jara bΛēa Ācōrēba maλ ēberāra bia unu bΛda. ĀtebΛΓΛ Ācōrēba bia jara bΛ ēberādΓΛ bia unu bΛa.

11

Jesucritoba diabuedarā quīrāca bea

1 Māra crīcha neē bΛ quīrāca bedea bΛmīna quīrīā bΛa bārāba droadida. Mā djuburia māa jara bΛra ūrīnada.

2 Ācōrēba wagabi bΛ quīrāca māa bārāra bio waga quīrīā bΛa. Ēberāba idji cau quīma diabΛΓΛ quīrāca māa bārāra Critoa dia quīrīā bΛa ababe idjiderāda beadamārēā. Māa quīrīā bΛa bārāra idji itea bio biā beadida awērā umaquīrā adua quīru quīrāca.

3 BaribΛΓΛ māa waya bΛa ΔCΛΓΛba bārāra cūrūgadida damaba crīcha cawaadeba Eva cūrūgada quīrāca.* Māwāra bārāba Crito wārāda soēba ījā panΛra igaradia.

4 Āiba zedaba Jesudebemada daiba jaradiapedada awara jaradiabΛΓΛde bārāba iduaribibadaa. Idjaba Ācōrē Jaure bārāba edapedadadebemada awara jaradiabΛΓΛde bārāba iduaribibadaa. Idjaba bedea bia bārāba ījapedada awara jaradiabΛΓΛde bārāba iduaribibadaa.

5 Māwā jaradia beara ζbārāmaarā Jesucritoba diabueda dji dromarāca? Māmaarā ādjirā cāyābara māra ni maārī bida edaara bΛēa.

6 Māra bedea biya quīrudeba bedeacamīna wārā beēara bio cawa bΛa. Maλ wārā beēara daiba ne jūmaneba bārāa ebuēa cawabisidaa.

7 Māa bedea bia Ācōrēnebemada bārāa bari jaradiada bērā māra bārā quīrāpita edaara besia Ācōrē ume bia beadamārēā. ζMāwāra cadjirua osica?

8 Dewara djabarāba paratada māa diasidaa bārāa poya bio jaradia bāmārēā.

9 Mā bārāma baside ne jūma erobadaēmīna bārāa ne iwidiē basía. ĀtebΛΓΛ māa neē baēara djabarā Macedonianeema zepedadaba jūma diasidaa. Māa ni maārī bida bārāa iwidiē basía idjaba iwidiē baya.

* 10:17 Jeremia 9:24. * 11:3 Genesis 3:1-13.

10 Wārã bedea Critodebemada m̄l sode ʙl b̄rã wārãneba jaraya: b̄rã drua Acayaðe m̄la ni abaʙa paratada iwidiêa. Māwã b̄rãneba parata edaē ʙlada abʙlɔde ni abaʙa poya jaradaêa māra jaracara ʙda.

11 ¿M̄ra cārē cārēã māwã bedea ʙl? ¿B̄rãda quĩrĩãē ʙl b̄rã māwã bedea ʙlca? Ācōrēba cawa ʙla m̄la b̄rãra quĩrĩã ʙda.

12 Ara m̄djia obari quĩrãca o ʙaya. Māwã dai quĩrãca o panʙana abadaba ni mārĩ bida poya jaradaêa dai quĩrãca o panʙa.

13 Ādjira Critoba diabuedarãêa, ãteʙlɔ djãrã cūrũgabadarãa. Sewadeba ãdjia crĩchabibadaa ãdjira Critoba diabuedarãda.

14 Baribʙlɔ b̄rãba crĩchadiē panʙa ãdjira māwã zedaêda. Diauru sida bajãnebema nezoca ãnaanebema quĩrãca zebaria.

15 Māl b̄rã idji nezocará bida jipa o panʙ quĩrãca zedibʙlɔ b̄rãba crĩchadiē panʙa sãwã jãwã zebʙada. Baribʙlɔ ãdjirã beubada ewaride ãdjia cadjirua opedada quĩrãca edadia.

Paulo bia m̄ga ʙl carea ʙl sridada

16 M̄la wayacusa jaraya: ni abaʙa crĩchaiē ʙla m̄ra crĩcha neē ʙda. Baribʙlɔ māwã crĩchadibʙlɔ, m̄ra crĩcha neē ʙl quĩrãca idu bedeabidada m̄la bida ara m̄djidebemada mārĩ bia bedeai carea.

17 Ara m̄djidebemada bia bedea ʙde dadjirã Boroba māwã bedeabiē ʙla, ãteʙlɔ m̄ra crĩcha neē ʙl quĩrãca bedea ʙla.

18 Zocãrãba ara ãdjidebemada bia bedeabadaa nāl ějũãnebemarãba obada quĩrãca. Māl b̄rã m̄la bida ara m̄djidebemada bia bedeaya.

19 B̄rãmaarã b̄rãra crĩcha bara ʙea. Baribʙlɔ crĩcha neē ʙeba jaradia panʙa b̄rãba bia ũrĩbadaa.

20 Ara ãdji bedeada ogo ĩã obibʙdade, b̄rã orrodeba ne cobʙdade, b̄rã cūrũgabʙdade, b̄rã igarabʙdade, b̄rã uridarrade ubʙdade bida b̄rãba iduaribibadaa.

21 M̄la jaraya: jãl ěberãrãba jãcua bia o panʙ b̄rã ãdjidɔl dji dromaca ʙea. Māwãra m̄ra pera ʙla दौरa ʙlããē quedeã b̄rã. Māl carea ãdjia obada quĩrãca poya oðãêca ʙla.

Abaʙa ara idjidebemada poya bia bedeaiʙlɔ, m̄la bida ara m̄djidebemada poya bia bedeaya. Baribʙlɔ māwã bedeaira crĩcha neē ʙl quĩrãca bedeaida ʙla.

22 Ādjira hebreorãana a panʙa. ¿M̄l sida abariêca? Ādjira israelerãana a panʙa. ¿M̄l sida abariêca? Ādjira Abrahãl warrarãana a panʙa. ¿M̄l sida abariêca?

23 Ādjira Crito nezocaada a panʙa. Baribʙlɔ ãdjirã cãyãbara m̄la biara Critoba quĩrã ʙda obaria. Māwã bedea ʙde crĩcha neē ʙl quĩrãca bedea ʙla. Wārãda ãdjirã cãyãbara m̄la Ācōrē trajura auduara obaria. Ādjirã cãyãbara ěberãrãba m̄ra ʙarima zocãrã usidaa. Ādjirã cãyãbara m̄ra ʙarima zocãrã preso ʙlasidaa. ʙarima zocãrã m̄ra beuidia ʙasia.

24 ʙarima juesuma judiorãba m̄ra jidasidaa. Jidabʙdaza soaba ʙarima 39 usidaa.

25 ʙarima ũbea m̄ra jidadapeda bacuruba usidaa. ʙarima aba m̄ra m̄garaba tabari jidasidaa beadĩ carea. ʙarima ũbea m̄ra pusade ʙarrusia. Mālne ʙarima aba ãsa, diamasi bida m̄ra pusade ũmasia.

26 M̄ra pi ʙaca ʙasia, ãteʙlɔ baridua pʙrrãa nĩbabadjia. Do minijĩchiade nĩbabadjia idjaba ne drʙabada barama minijĩchiade nĩbabadjia. Ara m̄l ěberãrã judiorã tãena, judiorã tãena bida m̄ra minijĩchiade ʙasia. Purude, puru

jĩga bida m̄ra minijĩchiade basia. Pusade bida minijĩchiade basia. Wārēé djabarāma bida m̄ra minijĩchiade basia.

²⁷ Traja ɓaɗe m̄ra bia miɓabadjia. ɓarima zocārā cāté ɓabadjia, jarra ɓabadjia, opichia ɓabadjia, ne coé ɓabadjia. Cūrāsaba m̄ra jĩsua ɓabadjia, idjaba j̄lĩ carea neé ɓabadjia.

²⁸ Mañ awara ewariza jūma djabarā druazabema carea m̄a bio crĩcha ɓabaria.

²⁹ Aɓa cacua bié ɓaɓaɓa, m̄ sida cacua bié ɓaca ɓabaria. Aɓaɓa dewara djabada cadjiruade ɓaebibaɓa, m̄ra mañ ēberā ume quĩr̄ubaria.

³⁰ Ara m̄djidebemada bia bedeaiɓaɓa, m̄ ɓaɓaé ɓaɗebemada bia bedeaya.

³¹ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa ewariza bia bedeadida panɓa. Idjia cawa ɓa m̄ra sewa oé ɓada.

³² Damasco purude ɓaside dji nocoba idji zarrarāa m̄ra jaɓɓisia preso ɓaĩ carea. Dji nocora dji druadebema boro Aretaba ɓada basia.

³³ Purura mōgaraba auɗu jūrā ca basia. Mañne dajadaa acɓadada ɓta basia. Djabarāba m̄ra ē waiɓaɗe ɓaɗapeda maɓgaɗeba uɗaa arabari ɓasidaa puru dajada. Māwā m̄ra dji noco jaɓaɗebemada ēdrasia.†

12

Pauloba bajāne ununa

¹ Waya ara m̄djidebemada bia bedeaya, maɓba djārāra carebacam̄na. Dadjirā Boroba m̄a cāimocara quĩr̄aca unubidada idjaba cawabida sida m̄a jaraya.

² M̄a ēberāda unubaria Crito j̄jā ɓada.* Catorce poa ɓabaɓa Ācōrēba mañ djabara bajānaa idji ɓamaa ede ɓadada.† M̄a adua ɓa Ācōrēba idji cacuada ede ɓasida wa aɓabe idji jaureda ede ɓasida. Ācōrēbaɓa cawa ɓa.

³⁻⁴ Baribaɓa m̄a cawa ɓa Ācōrēba mañ djabara idji bajā biya quirumaa ede ɓasida. Mama mañ djababa ūr̄isia bedeā biya quiru dadjia poya cawa jaradaēda idjaba nañ ējūāne jaracara panɓa. Wārāda m̄a adua ɓa Ācōrēba idji cacuada ede ɓasida wa aɓabe idji jaureda ede ɓasida. Ācōrēbaɓa cawa ɓa.

⁵ Mañ djabadebemada m̄a bia bedeaya, baribaɓa ara m̄djidebemada bia bedeāa. Aɓabe m̄ ɓaɓaé ɓaɗebemada bia bedeaya.

⁶ Wārāda ara m̄djidebemada bia bedeā quĩr̄itā ɓabara m̄ra crĩcha neé ɓa quĩr̄aca bedeāé bacasia, wārā bedeada bedeā ɓa bērā. Baribaɓa m̄ra māwā bedeāé ni aɓaɓa crĩcharānamārēā m̄ra biara ɓada. Ātebaɓa m̄a quĩr̄itā ɓa bārāba m̄nebemada aride crĩchadida m̄a o ɓada unu panɓ bērā idjaba m̄a jaradia ɓada ūr̄i panɓ bērā.

⁷ Ācōrēba m̄a bajāne unubidara bio biya querasia. Māwām̄na ara m̄djidebemada jūmawāyā bia crĩcharānamārēā Ācōrēba m̄a puada idu unubi ɓa. Mañ puara ɓa su nūma quĩr̄aca ɓa. Diauru nezocaba māwā o ɓa.

⁸ M̄a ɓarima ūbea dadjirā Boro Jesucrito a bedeā djuburiasia mañ puara jōbimārēā.

† **11:33** Hecho 9:23-25. * **12:2** Pauloba ara idjida māwā jara ɓa. Baribaɓa m̄rām̄rēā jara ɓa ēberārāba crĩcharānamārēā idjira dji dromada jara ɓada. † **12:2** *Bajānaa idji ɓamaa*. Griego bedeade ɓa ɓa: “Ūbeama bajānaa.” Ūbeama bajāda jarabadae judiorāba jara panɓa “Ācōrē ɓamaa.”

⁹ Baribara idjia jarasia: “Mā biadeba bara carebaya jūma droa bamārēā. Ba lālaē bađe mā lālara bađeba biara unubi lāla.” Mā lālaē bađe Crito lālara erobabari bēra mā lālaē bađe bema ba sridaba bia bedeaya.

¹⁰ Crito carea bia mīga bađe, lālaē bađe, ne neē bađe, ēberārāba biē jara panane idjaba biē odi carea ēpē panane māra ba srida lāla. Wārāda mā lālaē bađe Crito ba lāla lāla.

Corintodebema djabarā Pauloba crīcha bada

¹¹ Māra crīcha neē ba quīrāca ara mādjidebema bia bede ba lāla, baribara bārāba māra māwā bedeabisida. Bārāba māne bema bia bedeada panamīna bia bedeadaē panala. Crīcha panala bārāba ēpē panala ēberārāba Jesucritoba diabuearā dji dromarāda. Māra dji dromaēmīna ādjirā cāyābara eda ba lāla.

¹² Mā bārā tāēna ba side jūma droa ba sia. Idjaba ne ununaca waiba beada obadja Jesucritoba diabuearāba obada quīrāca. Māwā cawabisia māra wārāda Jesucritoba diabueada.

¹³ ĶMā cārēneba bārāba dewara puru debema djabarā cāyābara biē ara osi? Ababa bārāba māra careba mānārēā iwididaē bēra biē osisicadame. Māēteara jmaā biē odara mā quīrā djuburia quīrādoadaua!

¹⁴ Māra bārāma wāi carea lāla. Naiba barima ūbea wāya. Baribara mā iwidieā bārāba careba mānārēā. Bārāba erobara jara lāla, āteba quīrā lāla bārāba māra ēpēnida. Warra zaquerāba ne jara da caa ādji djabarāba ne diadi carea, āteba djabarāba ne jara da caa ādji warrāba diadi carea.

¹⁵ Ara mādjida, jūma māra eroba sida ba srida diaya bārā careba carea. Māra bārāba bio quīrā ba bēra Ķbārāba māra quīrāē paneba da ca? Māmaarā māwāēā.

¹⁶ Bārāba cawa panala māra bārā paratara ni maārī bida edaē basida. Māwāmīna lāla bārāne bema jara panala mā crīcha cawa ba lāla bārāba cūrūgasida parata edai carea.

¹⁷ Māra djabarā diabueside Ķādjideba bārāba cūrūgasica parata edai carea?

¹⁸ Māra Titoba bedeba djuburiasia bārā acade wāmārēā. Dewara djaba sida idji ume diabuesia. Ķdji wāsidade ĶTitoba bārāba cūrūgasica parata edai carea? ĶDaiba abari crīchada eropananaē basica? ĶAbari quīrāca nība daē basica?

¹⁹ ĶBārāmaarā daiba māwā jara panala daidebema biē crīcharānāmārēā? Māwāēā. Djabarā, daira Crito bēra Ķcōrē quīrāpita jūma māgara jara panala bārāba biara jānamārēā.

²⁰ Māra waya lāla bārāba jūebara ba bārāba jipa o panala unune wāēda māra unu quīrā ba quīrāca. Maāne bārāba quīrānaēmīna māra quēāya. Wārāda māra waya lāla unune wāida bārāba caicaya duanada, djārāba ne erobea carea biē duanada, quīrā duanada, ara bādji bia panani carea jara duanada, nēbara o duanada, djārā biē jara duanada, dji dromaca crīcha duanada, idjaba quīrāpa odaē duanada.

²¹ Māra waya lāla bārāba jūebara ba cōrēba māra bārā carea wayacusa quīrā perabida. Maāne zocārā bārāba naēna cadjirua o pananada wađibida o panala bēra māra jīāya. Bārāba cadjirua obadara, auēna nībabadara, naā cacuaba cadjirua o quīrā ba obada sida wađibida igaradaē panala bēra jīāya.

13

Pauloba naā cartade jūrāre ba lāla

¹ Ķcōrē Bedeaba nāwā jara lāla: “Ababa biē oda cawa obadaē ēberāda umē wa ūbea arima pananida panala. Maāne idjia biē odadebema abarida

jaradib_{ΛΓΛ}, cawadia wārāda biē osida.”* Na_λba b̄arima ūbea m_λra b̄ārāmaa wāb_{ΛΓΛ} b̄ērā cawa oya Ācōrē Bedeaba jara b_Λ quīrāca.

² B̄arima umé b̄ārāmaa wāsīde m_λa cadjirua o b̄earāa jarasia waa orānamārēā. Māwā odaēb_{ΛΓΛ}, wayacusa zeb_{ΛΓΛ}de m_λa ādjirāra quīrā djuburiaēana asia. Idjaba ara nawena m_λra b̄ārā ume b_Λēmīna abarida jaraya: cadjirua o b̄earāba igaradaēb_{ΛΓΛ}, m_λ wayacusa wāb_{ΛΓΛ}de ādjirāra quīrā djuburiaēa.

³ Māwā m_λa unubiya Critora wārāda m_λneba bedeaba b_Λada. Bārāba ma_λda cawa quīrā pan_Λa. Critoba ara idjida b_Λāē b_Λada bārāa unubicaa, āteb_{ΛΓΛ} b_Λa b_Λada unubi b_Λa.

⁴ Idjira b_Λāē b_Λ quīrāca crude cachipedadamīna Ācōrē b_Λādeba zocai b_Λa. Dai sida b_Λāē pan_Λa idji b_Λāē b_Λada quīrāca, barib_{ΛΓΛ} idji ume दौरā Ācōrē b_Λādeba panania bārā carebadi carea.

⁵ Ara bādjiza bio crīchadadua wārāda Jesura ĩjā pan_Λ cawaya. Ara bādjiza bio ac_Λadadua ĩjpa nīna cawaya. ¿Bārāba adua pan_Λca Jesucritora bārā sođe b_Λada? Bārā sođe b_Λēb_{ΛΓΛ} idjiderēā.

⁶ Barib_{ΛΓΛ} bārā sođe b_Λada cawasidara m_λa crīcha b_Λa bārāba cawadida दौरā wārāda Jesucritoba diabuedarāda.

⁷ Daiba Ācōrēa iwidi pan_Λa bārāba cadjirua orānamārēā. Barib_{ΛΓΛ} māwā iwidi pan_Λēa ac_Λbidi carea दौरā Jesucritoba diabuedarāda. Āteb_{ΛΓΛ} iwidi pan_Λa bārāba ĩjma biada odamārēā, दौरā Jesucritoba diabuedarāda crīchadāē pan_Λ sida.

⁸ Daiba wārā bedeara poya quīrā awara odaēa, āteb_{ΛΓΛ} wārā bedeara ĩjma ĩjā odida pan_Λa.

⁹ Bārāba bio ĩjā pananib_{ΛΓΛ} दौरā b_Λāē pan_Λmīna b_Λsrida pan_Λa. Ma_λ awara daiba Ācōrēa iwidi pan_Λa bārāba ĩjpaara o pananamārēā.

¹⁰ Ma_λ carea bārāmaa wāi naēna m_λa na_λ cartara b_Λ diabueb_{ΛΓΛ}a. Bārāba ĩjāsīdara bārāma ĩjēb_{ΛΓΛ}de m_λa quēēā. Wārāda dadjirā Boro Jesuba m_λra b_Λē basīa bārāra biē beadamārēā, āteb_{ΛΓΛ} m_λra b_Λsīa bārāba biara ĩjānamārēā.

¹¹ Djabarā, ĩrūare m_λa nāwā b_Λaya: b_Λsrida beadadua, wayacusa ĩjpa o pananadua, m_λa jara b_Λra ĩjā o pananadua, abari crīchada erobeadadua, idjaba ābaa necai beadadua. Māwāra Ācōrēra bārā ume b_Λaya. Idjideba quīrāda, necai bai sida ze b_Λa.

¹² Wārā quīrāneba dji bia edadadua.†

¹³ ĩjma namabema djabarāba quīrā pan_Λa bārāra bia duananida.

¹⁴ M_λa quīrā b_Λa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba baida, Ācōrēba bio quīrā baida, idjaba ewariza Ācōrē Jaureba ābaa bia erobaida.

* 13:1 Deuteronomio 19:15. † 13:12 Wārā quīrāneba. Griego bedeade b_Λ b_Λa: “Isó bia quirudeba.”

GALATA

CARTA PAULOBA BΛΔA DJABARĀ GALACIA DRUADEBEMA ITEA

Pauloba naārā Jesucritodebema jarade wāsīde nałgarā puru Galacia druađe beadaa wāsia: Antioquia Pisidiadebema, Iconio, Listra, idjaba Derbe (Hecho 13:1neba aba 14:23daa). Ēberārā mał purude beara biara judiorāé basía. Pauloba mama jaradiadacarea λCΛΓΛ judiorāda jūēnapeda jaradia panesidaa Crito iĵāni awara cacua wēāgođida panλda. Mał awara jara panasidaa Pauloba ādji leyra jūma iĵābica bērā Critoba diabuedaēda. Małne djabarā Galaciade beaba ādjira ēpēbada basía.

Mał carea Pauloba nał Galata cartada bλasia. Poa 50de bλasica bλa. Naārā Pauloba djabarāra quēāsia beđa bia Critodebema iĵānapeda dewara crīcha ēpēbada carea. Małare bλasia sāvā Jesucritoba idjira trāsida judiorāéa jaradia nībamārēā idjaba māwā o bλara djabarā dji dromarā Jerusalełne beaba bia unu panλda (Hecho 15). Mał awara bλasia Crito iĵā panλ carea Ācōrēba idji biadeba dadjirāra jipa unu bλda. Jūma małgara 1:10deba aba 2:21naa bλ bλa.

Małare Pauloba bλasia Moise ley iĵābi panλneba mał judiorāba judiorāéa beđa bia Critodebemara igarabi panλda idjaba mał ley ēpēbada jūma iĵā ođida panλmīna poya ođāēda. Mał carea bλasia Abrahābā mał ley neē iĵāna bērā Ācōrēba carebasida. Bλasia ādjirāba māwā iĵānibλra Ācōrēba carebaida Abrahā carebađa quīrāca. Jūma małgara bλ bλa 3:1neba aba 4:31naa.

Pauloba jīrūare bλasia beđa bia Critodebemada iĵānibλra Ācōrēba dadjirāra leydebemada ēdra bλida idji Jaureba pe eronībamārēā. Mał carea bλasia sāvā idji Jauređaba nībađida panλda. Małnebemada bλ bλa 5:1neba aba 6:18daa.

Nał cartade Pauloba naārā bλda

¹ Māra Paulo, Jesucritoba diabuedaa.* Ēberārāba māra bλdaē basía idjaba edadaē basía Jesucritoba diabuedada bamārēā. Ātebλra Jesucritoba idjaba idji Zeza Ācōrē, idji beu bađa λrēbabiđaba māra māwā bλasidaa.

²⁻³ Māa nał cartara bλbλra djabarā Galacia druadebema itea. Māa, jūma djabarā mā ume panλ biđa quīrīā panλa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito biđa ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai bai siđa bārāa dia pananida.

⁴ Dadjirā Boro Jesucritoba ara idjida dadjirā cadjirua carea idu beabisia nał ewarī cadjiruaдебemada ēdra edai carea. Māwā osia dadjirā Zeza Ācōrēba quīrīāna bērā.

⁵ Ewariza idjāa bia beđeđida panλa. Bia bλa māwā baida.†

Beđa bia Critodebemara ababλra bλa

⁶ Māa cawa crīchaēa sāvā bārāra dārāéne Ācōrēnebemada āi wābadada. Ācōrēba bārāra trāsia Crito biadeba ēdra edai carea, baribλra bārāba biara ēpē panλa dewararāba beđa bia quīrāca jara panλda.

⁷ Wārāda ādjia jaradia panλra beđa biaēa. Baribλra λCΛΓλba bārāa āi crīchabibadaa beđa bia Critodebemada āi jaradia panλ bērā.

* **1:1** *Jesucritoba diabueda.* Cāpūrīā beđeade jara bλa “apóstol.” Mał griego beđeaba jara bλa “diabueda.” † **1:5** *Bia bλa māwā baida.* Cāpūrīā beđeade bλ bλa: “Amén.”

⁸ Bariduaba bedea bia Critodebemada daiba bārāa jaradiapedada awara jaradiaib_{ARL}, Ācōrēba idjira ewariza biē _{LYA}; daiba wa bajānebema nezoca bida awara jaradiadib_{ARL}, dai sida Ācōrēba ewariza biē _{LYA}.

⁹ Daiba naārā jarapedadara māa wayacusa jaraya: bārāba bedea bia Critodebema iĵapedadada bariduaba awara jaradiaib_{ARL}, Ācōrēba idjira ewariza biē _{LYA}.

¹⁰ Māwā jara _{LADEBA} māa _{JALĒ} _{LA} ēberārāba mārā bia ununida, āteb_{ARL} quīrītā _{LA} Ācōrēba mārā bia unuida. Crito iĵāi naēna māa _{JAL} babadjia ēberārāba mārā bia ununamārēā. Wađibida māwā o _{LABARA}, mārā Crito nezocaē bacasia.

Jesucritoba Paulo trāna

¹¹ Djabarā, cawadadua bedea bia Critodebema māa bārāa jaradiadara ēberā crīchaēda.

¹² Maļ bedeara māa ni aba_L ēberāneĵa cawaē basia. Ni aba_L ēberāba mālā jaradiaē basia. Āteb_{ARL} Jesucritoba_{ARL} māa cawabisia.

¹³ Bārāba ūrīsidaa mārā sāwā nībasida judiorāba jaradiabada jūma iĵā o _{BASIDE}. Bārāba cawa pan_{LA} māa Ācōrē ēberārāra bio biē obadjida. Aĵeda jūma jōbi quīrītā basia.

¹⁴ Judiorāba jaradiabadara māa biara cawab_{ARL} basia māl daucharā cāyābara. Dai drōā naēnabemaba obadara māa bio iĵā obadjia.

¹⁵⁻¹⁶ Barib_{ARL} māl tođi naēna Ācōrēba mārā edasia. Idji biadeba mārā trāsia idji nezocada _{BAMĀRĒĀ}. Idjia crīchaĵa quīrāca idji Warrara mālā cawabisia judiorāēa idjidebemada jaramārēā. Maļne māa ni aba_{LA} iwidiē basia sāwā oida _{LA} cawaya.

¹⁷ Idjaba Jesucritoba māl naēna diabuedarāa Jerusaleĵnaa iwidiide wāē basia. Āteb_{ARL} mārā Arabia druadaa wāsia. Māwānacarea Damasco puruĵaa jēda wāsia.

¹⁸ Poa ūbea badacarea mārā Jerusaleĵnaa Pedro cawai carea wāsia. Mama quince ewari idji ume basia.

¹⁹ Pedro awara dadji Boro Jesucritoba diabuedarānebemada ababe idji djaba Santiagoda unusia.‡ Dewararāra māa unuē basia.

²⁰ Ācōrē quīrāpita māa bārāa jaraya: mānebema _{LABARL} sewaēa.

²¹ Jerusaleĵnaa wānacarea mārā Siria druadaa idjaba Cilicia druadaa wāsia.

²² Crito iĵā bea Judea druadebemarāba mārā ununaca basia.

²³ Ādjirāba ababe ūrībadjīdaa djabarāba nāwā jara pan_{LA}: “Dadjirā biē oi carea ēpē badaba idira jaradia nāa jūmarāba Jesu iĵānamārēā. Naēna maļgara idjia abeda jōbi quīrītā basia.”

²⁴ Maļ bērā māl carea ādjirāba Ācōrēa bia bedeasīdaa.

2

Jesucritoba diabuedarāba Paulo bia edapedada

¹ Catorce poa badacarea mārā Bernabe ume wayacusa Jerusaleĵnaa wāsia. Tito sida wāsia.

‡ 1:19 Santiagora idjaba Jacobo abadaa.

² Māra wāsia Ācōrēba cawabida bēra mama wāida bΛda. Jūēpeda naāra māa ababe djabarā dji dromarāa jarasia bedea bia Critodebema māa judiorāēa sāvā jaradia bΛda. Māwā osia māa o bΛra ādjirāba bia unu panΛ cawaya.*

³ Maāne Tito mā ume bΛra judioēmīna ādjia jaradaē basia idji cacuara wēāgoida bΛda.

⁴ Maānebemada bedesidaa λCΛΓΛ wārā djabarāēba jarabadjida bēra jūmarāda cacua wēāgodida panΛda Ācōrē ēberārā beadi carea. Ādjirāra djabarā quīrāca djabarāmaa zedapeda Jesucritoba ēdΓΛ bΛdada igarabi quīrīā panasidaa. Ādjirāba dadjirāa wayacusa judiorā leyda iĵā obi quīrīā panasidaa nezoca quīrāca.

⁵ BaribΛΓΛ ādjia jarapedadara daiba ni maārī bida iĵānaē basia bārāba bedea bia Critodebema dji wārā arada ewariza erobeadamārēā.

⁶⁻⁷ Djabarā dji dromarāba dewara crīchada jaradaē basia māa jaradiamārēā. ĀtebΛΓΛ cawasidaa Ācōrēba māra diabuesida bedea bia Critodebemada judiorāēa jaradiamārēā Pedro judiorāmaa diabueda quīrāca. (Ādjirāra dji dromarāda dārābΛdamīna māa quīrācuitaē bΛa, Ācōrēba dadjira quīrā awara unuca bēra.)

⁸ Wārāda Ācōrēba Pedrora edapeda judiorāmaa jaradiamārēā diabuesia. Ara mā Ācōrēba māra edapeda judiorāēmaa diabuesia.

⁹ Djabarā dji dromarā Santiagoba, Pedroba, Juaλ bida cawasidaa Ācōrēba idji biadeba wārāda māra judiorāēmaa diabuesida. Maāne ādjira mā ume, Bernabe ume bida jΛwa jidasidaa cawabidi carea abari crīchada eropanΛda. Ādjia jarasidaa daiba judiorāēma jaradia pananida, maāne ādjia judiorāma jaradia pananida.

¹⁰ Ababe daia jarasidaa djabarā ne neē quedeara carebadamārēā. MaλΓΛra māmaārā bio bia basia māwā o quīrīā bada bēra.

Pauloba Pedro quēāna

¹¹ Ewari aba Pedrora Antioquīa puruĊaa djabarā acΛde wāsia. Mama māa idjira jūmarā djabarā quīrāpita quēāsia, idjia wārāda biē oda bēra.

¹² Nāwā biē osia: λCΛΓΛ djabarā judiorāra Santiago bΛmaΛba Antioquīa puruĊaa wāsidaa. Ādjirāba jarabadjidaa judiorāēra cacua wēāgodida panΛda Ācōrē ēberārā beadi carea. Ādji jūēni naēna Pedrora djabarā judiorāē ume ne cobadjia, baribΛΓΛ mā djabarā judiorā jūēpedadacarea idjira waa djabarā judiorāē ume ne coē basia. ĀtebΛΓΛ jĵga nībade wāsia. Idjia wayasia djabarā judiorāba idjira biē jaradida judiorāē ume ne co bΛ carea.†

¹³ Idjaba dewarārā djabarā judiorā bida djabarā judiorāēra igarasidaa Pedroba sewaĊeba o bΛ quīrāca. Māwā o panΛ bēra Bernabe bida abari quīrāca biē osia.

¹⁴ BaribΛΓΛ mā unusia ādjirāra wārā bedea bia Critodebemaba jara bΛ quīrāca nīnaēda. Maλ bēra māa Pedrora jūmarā djabarā quīrāpita nāwā quēāsia: “BΛra judiomīna judio quīrāca bΛca. ĀtebΛΓΛ judioē quīrāca bΛbaria. Maλda λcārē cārēā judiorāba obadara bΛa djabarā judiorāēa obi bΛ?”

* **2:2** Māwā osia māa o bΛra ādjirāba bia unu panΛ cawaya. Griego bedeadē nāwā bΛ bΛa: “Māwā osia mā pira wānara, pira wābΛra sīda ara jāwā bēramārēā.” † **2:12** Pedrora naēna biē jarada bēra wayacusa biē jaradida crīchasia. Hecho 11:1-18.

15 Ācōrēba Moisea diada leyra judiorāéba neē pan_Λ bērā dadji judiorāba ādjirāra cadjirua obadarāana abadaa. Dadjirāra todadeba judiorā bērā maļ leyra eropan_Λ.

16 Barib_ΛΓ_Λ dadjirāba cawa pan_Λ maļ ley iĵā o b_Λdeba ni aba_Λda Ācōrē quīrāpita jipa baēda, āteb_ΛΓ_Λ Jesucrito iĵā b_Λ carea Ācōrēba jipa unuya. Dadjirā bida Jesucritora iĵāsidaa Ācōrēba bia unumārēā. Wārāda Ācōrēba Moisea diada ley iĵā o pan_Λneba dadjirāra Ācōrē quīrāpita jipa beadaēa, ni aba_Λda maļ ley iĵā o b_Λdeba idji quīrāpita jipa baē bērā.[‡]

17 Ācōrēba Moisea ley diada cāyābara dadjirāba j_ΛΓ_Λsidaa Critodeba Ācōrēba jipa unumārēā. Maļ bērā _ΛC_ΛΓ_Λmaarā dadjirāra cadjirua obadarāa. Māwāra _ζCritoba dadjirāa cadjiruada obi b_Λca? iMāwāēa!

18 M_Λa ley naēna ēpē badada wayacusa ēpēib_ΛΓ_Λ, m_Λd_ΛΛ bedeade beya.

19 Naēna m_Λra Ācōrēba Moisea diada leydeba basia. Barib_ΛΓ_Λ maļ leydebemada ēd_Λasia. § Māwā m_Λra Ācōrē itea zocai besia.

20 M_Λra Crito ume ābaa crude cachisidaa. Maļ bērā ara m_Λdjideba b_Λēa, āteb_ΛΓ_Λ Critodr_Λ m_Λ sode b_Λa. Naļ djarade zocai b_Λmisa m_Λra Ācōrē Warra Jesu iĵā b_Λdeba baya. Ara maļ Jesuba m_Λra quīrāsia idjaba m_Λ carea ara idjida idu beabisia.

21 Ācōrēba idji biadeba dadji jipa b_Λdada m_Λa igaraēa. Ācōrēba Moisea diada ley iĵā o pan_Λneba idji quīrāpita poya jipa beadibara, Critora idji quīrābe beucasia.”

3

Ababe Jesucritodr_Λ iĵānida pan_Λ

1 Djabarā Galacia druadebema, i**β**ārāra crīcha neē beaa! _ζCaiba bārāra cūrūgasi wārā bedeara idu b_Λdāmārēā? Daiba bārā quīrāpita ebuda jaradiabadjidaa Jesucritora bārā carea crude cachi beasidada.

2 M_Λa na_Λda bārāa iwidiya: _ζĀcōrēba Moisea diada ley iĵā o pan_Λneba bārāba Ācōrē Jaurera edasidaca? _ζBedeā bia Jesucritodebemada ūrīnapeda iĵāsidade edasidaēca?

3 i**β**ārāra wārāda crīcha neē beaa! Crito iĵāsidade naārā Ācōrē Jauredeba bia nībasidaa. _ζI**Δ**ira ara bādjia o pan_Λneba jūma jipa beadica?*

4 Crito iĵā pan_Λ carea bārāra bio bia mīgasidaa. Ma_Λda Critoda igaradib_ΛΓ_Λ, _ζbādji quīrābe bia mīgasidaēca? M_Λmaarā bādji quīrābe bia mīga**Δ**ē basia.

5 Ācōrēba idji Jaurera bārāa diasia idjaba bārā tāēna ne ununacada o b_Λa. _ζĀcōrēba cārē cārēā māwā o b_Λ? Māwā o b_Λa bārāba bedea bia Critodebemada ūrīnapeda iĵāsida bērā. Ācōrēba māwā oē b_Λa idjia Moisea diada leyra bārāba iĵā o pan_Λ bērā.

6 Abraha_Λnebemada crīchadadua. “Abraha_Λba Ācōrēra wārāda iĵāsia. Maļ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.”†

7 Ma_Λba cawadadua wārāda Ācōrē iĵā beadr_Λ Abraha_Λ warrarāda.

8 Naēnaed_Λba Ācōrē Bedeade b_Λ b_Λa judiorāéba Ācōrēda iĵāsidaa idjia ādjirā sida jipa unuida. Maļ carea naēnaeda Ācōrēba Abraha_Λa bedea bia

‡ 2:16 Salmo 143:2.

leydebemada beusia.”

§ 2:19 Maļ leydebemada ēd_Λasia. Griego bedeade nāwā b_Λ b_Λa: “Maļ

* 3:3 Ara bādjia o pan_Λneba. Griego bedeade b_Λ b_Λa “naļ djaradeba.” † 3:6

Genesi 15:6.

dadji ēdrΛdidebemada bedeasia. Idjia nāwā jarasia: “BΛdeba mΛa naΛ ējūāne bea purura jūma carebaya.”‡

9 MaΛ bērā AbrahaΛba ījana quīrāca ījā beara Ācōrēba jūma carebaya AbrahaΛ carebaada quīrāca.

10 Ācōrēba Moisea diada ley ījā o panΛneba jipa beadida crīcha beara Ācōrēba biē bΛya. MaΛ leyde nāwā bΛ bΛa: “NaΛ ley jūma ījā oē beara Ācōrēba biē bΛya.”§

11 Wārāda ebuda bΛa Ācōrēba Moisea diada ley ījā o bΛdeba ni abaΛda Ācōrē quīrāpita jipa baēda. Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛa: “Ācōrē quīrāpita jipa bΛ ēberāra Ācōrē ījā bΛdeba baya.”*

12 BaribΛΓΛ Ācōrēba Moisea diada ley ījā o bΛdeba jipa baida crīcha bΛba crīchacaa Ācōrē ījā bΛdeba jipa baida. ĀtebΛΓΛ idjidebemada nāwā bΛ bΛa: “NaΛ ley ījā o bΛra maΛgΛdeba baya.”†

13 Ācōrēba Moisea diada leyba biē bΛidebemada Jesucritoba dadjirāra ēdrΛ bΛsia. IdjidrΛ Ācōrēba dadjirā cacuabari biē bΛsia. Ācōrē leyde nāwā bΛ bΛa: “AbaΛda bacurude jira bΛdibΛrΛ, Ācōrēba idjira biē bΛya.”‡

14 MaΛgΛra māwāsia Ācōrēba Jesucritodeba judiorāé sida carebamārēā idjia naēna AbrahaΛa carebayada ada quīrāca.§ Dadjirāba Jesucritoda ījā panΛ bērā Ācōrēba idji Jaure diai jaradara edasidaa.

Ācōrēba AbrahaΛ ume bedea bΛdara leyba āyā bΛcaa

15 Djabarā, mΛra ne jara bΛdeba bedeaya: ēberāba dewara ume bedea bΛdara cartade bΛpeda idji trΛda maΛ cartade bΛsira, ni ababa maΛ bedea bΛdara poya āyā bΛdaēa, idjaba dewara crīchada poya eda bΛdaēa. Ara maΛ quīrāca Ācōrēba wārāneba jaradara quīrā awara oēa.

16 Ācōrēba AbrahaΛa, idjideba yōida bΛa bida jarasia idjia jūmarāda carebaida.* Ācōrē Bedeade bΛē bΛa “AbrahaΛneba yōni ēberārāda” zocārā ēberārā jara bΛ quīrāca. ĀtebΛrΛ bΛ bΛa Ācōrēba AbrahaΛneba yōida bΛa māwā jarasia abΛdebemada bedea bΛ bērā. MaΛra Critoa.

17 MΛa jara bΛra naΛgΛa: Ācōrēra AbrahaΛ ume bedea bΛsia.† 430 poa badacarea idji leyra Moisea diasia. BaribΛΓΛ idjia AbrahaΛ ume naārā bedea bΛdara maΛ leyba āyā bΛē basia. Āyā bΛdabara idjia carebayada adara oē bacasia.

18 Ācōrēba Moisea diada ley ījā o panΛ carea idjia dadjirāda carebaibΛrΛ, idjia carebayada ada quīrāca carebaēa. BaribΛrΛ Ācōrēba AbrahaΛra carebayada ada bērā idji biādeba carebasia.

19 MaΛda ¿Ācōrēba cārē cārēā idji leyra Moisea diasia? Idji leyra diasia ēberārāba cadjirua obadada cawaadamārēā. Ēberārāra maΛ leydeba panasidaa aba AbrahaΛneba yōida bada zebΛrΛdaa, idjideba Ācōrēba carebayada ada bērā. Ācōrēba Moisea maΛ leyra bajānebema nezocarāneba diasia. MaΛbe Moiseba ēberārāa diasia.

20 BaribΛrΛ Ācōrēba AbrahaΛa carebayada aside ni abaΛda maΛ bedea jarade diabueē basia, ātebΛrΛ ara idjiabΛrΛ AbrahaΛa māwā jarasia.

‡ 3:8 Genesi 12:3. § 3:10 Deuteronomio 27:26. * 3:11 Habacuc 2:4. † 3:12 Levitico 18:5.

‡ 3:13 Bacurude. Griego bedeade bacuru abΛrΛde cru sida jara bΛa. Deuteronomio 21:23. § 3:14

Genesi 12:3. * 3:16 Genesi 22:18. † 3:17 Griego bedeade ΛcΛrΛ cartade nāwā bΛ bΛa: “Critodeba

Ācōrēra AbrahaΛ ume bedea bΛsia.”

21 Māēteara Ācōrēba idji ley Moisea diaside ζidjia Abrahaλ ume bedeada b̄adara igarasica? ¡Māwāéa! Ācōrēba Moisea diada leydeba dadjirāda ewariza Ācōrē ume poya zocai b̄eadibara, maλ ley ījā o pan̄aneba Ācōrē quīrāpita jipa panacisidaa.

22 Barib̄aλa Ācōrē Bedeade b̄a b̄aλa cadjiruaba jūmarāda preso erob̄ada. Māwā Ācōrēba Abrahaλa ēberārā carebayada adara poya oya. Wārāda Jesucrito ījāb̄adara māwā careba b̄aλa.

23 Crito zeī naēna dadjirāba idjida poya ījānaē basia. Maλne dadjirāra Ācōrēba Moisea diada ley j̄awaeda panasidaa. Maλ leydebemada poya ēd̄raλdaē basia aba Ācōrēba Crito cawabib̄aλadaa.

24 Wārāda Ācōrēba Moisea diada leyba dadjirāra pe eronībasia aba Crito zeb̄aλadaa. Crito zedacarea idji ījā pan̄a carea Ācōrēba dadjirāra jipa unu b̄aλa.

25 Idira dadjirāba Critoda ījā pan̄a b̄ērā Ācōrēba Moisea diada leyba pe eronīéa.

26 Jesucritoda ījā pan̄a b̄ērā jūma bārāra Ācōrē warrarāa.

27 Bārā borocuesidade unubisidaa Crito ume ābaa pan̄ada. Maλ b̄ērā idji quīrāca panesidaa.‡

28 Jūma bārāra Jesucrito ume ābaa pan̄a b̄ērā Ācōrē quīrāpita judiora griego ume abaria, nezocara nezocaē ume abaria, idjaba umaquīrāra wērā ume abaria.

29 Bārāra Critode b̄ērā wārāda Abrahaλ warrarāa. Maλba Ācōrēba bārāra carebasia idjia Abrahaλa carebayada ada b̄ērā.

4

Dadjirāra Ācōrē warrarāa

1 M̄aλa jara b̄ara naλ quīrāca b̄aλa: warraba idji zezadera jūma edaida b̄amīna caibe b̄ade nezoca quīrāca b̄aλa.

2 Caibe b̄ara warra wagabada j̄awaeda b̄aλa, idjaba idji zezade edaida b̄ara dewararāba wagabadaa aba dji zezaba jarada ewaridaa.

3 Ara maλ quīrāca Crito ījāni naēna dadjirāra warra zaque quīrāca b̄easia. Maλ ewaride dadjirāba naλ ējūānebema crīchara ījā o panasidaa nezoca quīrāca.

4 Barib̄aλa Ācōrēba jarada ewari jūēside idji Warrara naλ ējūānaa diabuesia. Maλ Warrara wērāba tosia, idjaba Ācōrēba Moisea diada leyra ījā oida basia.

5 Ācōrēba idjira diabuesia dadjirā maλ ley j̄awaeda b̄eada ēd̄raλ b̄apeḍa idji warrarāda b̄aλi carea.

6 Bārāra Ācōrē warrarā b̄ērā idji Warra Jaureda diabuesia bārā soḍe bamārēa. Idji Jaure dadjirā soḍe b̄aλa Ācōrēa “¡M̄aλ Zeza!” abaria cawadamārēa dadjirāra Ācōrē warrarāda.

7 Maλ b̄ērā idira bārāra nezocarāéa, āteb̄aλa Ācōrē warrarāa. Ācōrē warrarā b̄ērā idji warrarā itea erob̄ada edadia.*

Pauloba djabarā carea bio crīcha b̄eda

8 Naēna bārāba Ācōrē adua panasidade wārāé ācōrēda ēpē panasidaa ādji nezoca quīrāca.

‡ 3:27 *Idji quīrāca panesidaa.* Griego bedeade nāwā b̄aλa: “Critoba djio panesidaa.” * 4:7 *Edadia.* Griego bedeade ācaλa cartade b̄aλa: “Critodeba edadia.”

⁹ Barib_{ΛΓΛ} idira bārāba Ācōrēra cawa pan_{ΛΛ}. Jipa jaraib_{ΛΓΛ}, Ācōrēba bārāra cawa b_{ΛΛ}. Ma_Λda ζcārē cārēā crīcha _Λb_Λaē beada wayacusa ēpē pan_Λ nezoca quīrāca? Ma_Λba bārāra carebacaa.

¹⁰ Bārāba quīrātanoa ewarida, jedecoda, poa sida wagabadaa Ācōrēba bia unumārēā.

¹¹ Ma_Λ bērā m_Λra crīcha _Λb_Λa m_Λdji quīrīābe bārāa jaradiasida.

¹² Djabarā, bārā judiorāé quīrāca b_Λi carea m_Λra Ācōrēba Moisea diada leydebemada ēd_Γasia. Ma_Λ bērā m_Λra bārāa bedea djuburiaya m_Λ quīrāca ma_Λ leyde bearānamārēā. Naēna bārāba m_Λra biē odaē basía.

¹³ Bārāba cawa pan_{ΛΛ} m_Λra bārāma bedea bia Critodebemada naārā jaradiaside cacua biē _Λb_Λ bērā bārā druade jaradia besida.

¹⁴ Cacua biē _Λm_Λnā bārāba m_Λra igaradaē basía idjaba j_Λretadaē basía.† Āteb_{ΛΓΛ} bia edasidaa Ācōrē nezoca bajānebema edab_Λda quīrāca, Jesucrito edabada quīrāca.

¹⁵ ζSāwāsi bārā b_Λsrida naēna erobeadara? M_Λra wārāda jaraya bārāba poya opedadabara ara bādji daura nuētacasidaa m_Λra diadi carea.

¹⁶ M_Λra wārā beedebeba quēā _Λb_Λ bērā ζm_Λra bārā ume dji quīrūca?

¹⁷ Bārā tāēna āi jaradia beaba ne jūma o pan_{ΛΛ} bārāba ādji bebeara jīānamārēā. Barib_{ΛΓΛ} ādjia jaradia pan_Λba bārāra carebacaa. Bārāra dai umebemada āi ede quīrīā pan_{ΛΛ} ādjid_{ΓΛ} sodeba ēpēnamārēā.

¹⁸ Wārāda bia _Λb_Λa ewariza crīcha biada sodeba ēpē pananida. Barib_{ΛΓΛ} māwā ēpēniē pan_{ΛΛ} ababe m_Λ bārā ume b_Λdēb_{ΛΓΛ}. Āteb_{ΛΓΛ} m_Λ neēne bida ewariza sodeba ēpē pananida pan_{ΛΛ}.

¹⁹ Djabarā m_Λ warrarāca b_Λe, m_Λra wayacusa bārā carea bia mīga _Λb_Λa wērā warra pua nūm_Λ quīrāca. M_Λra māwā bia mīga baya aba bārā Crito quīrāca panebadaada.

²⁰ j_Λm_Λda ara nawena bārā ume b_Λdabara cawacasia sāwā bārā ume bedeaida _Λb_Λda! M_Λra wārāda adua _Λb_Λa bārānebemada sāwā crīchaida.

Saradeba idjaba Agaradeba Pauloba cawabiada

²¹ Ācōrēba Moisea diada leyde b_Λ quīrīā beaba m_Λra jaradadua: ζĀcōrē leyde b_Λ b_Λra adua pan_Λca?

²² Nāwā b_Λ b_Λa: Abraha_Λba warrada umé erobasia. A_Λba nezocawērā Agaraba tosia.‡ Dewarabemara idji quima Saraba tosia.§ Sarara nezocawērāé basía.

²³ Nezoca wērāba warrara tosia Abraha_Λba na_Λ djaradeba māwā quīrīāna bērā. Barib_{ΛΓΛ} dji quimaba todara Ācōrēba diai jarada basía.

²⁴ Ma_Λg_Λba crīcha dromada dia _Λb_Λa. Ācōrēba bedea b_Λdada umé pan_{ΛΛ}. Ma_Λ bedea b_Λda umé pan_Λra Sara idjaba Agara quīrāca pan_{ΛΛ}. Ācōrēba bedea b_Λdara aba Sinai eyade diasia. Ma_Λ bedea b_Λdara nezocawērā Agara quīrāca _Λb_Λa, ma_Λ bedea b_Λda ēpē beara nezoca quīrāca pan_Λ bērā.

²⁵ Sinai eya Arabia druade b_Λra Agara quīrāca _Λb_Λa ma_Λ eyade diada leyde beara nezoca quīrāca pan_Λ bērā. Idjaba Jerusale_Λ na_Λ ējūāne b_Λra Agara quīrāca _Λb_Λa ma_Λ purudebemarāra nezoca quīrāca pan_Λ bērā. Nezoca quīrāca pan_{ΛΛ} Ācōrēba Moisea diada leyde pan_Λ bērā.

²⁶ Barib_{ΛΓΛ} bajānebema Jerusale_Λra Sara quīrāca _Λb_Λa ma_Λ purudebemarāra nezoca quīrāca pan_Λ bērā. Māwā pan_{ΛΛ} Ācōrēba Moisea diada leyde pan_Λ bērā. Dadjirāra mamabema bērā Sara warrarāca pan_{ΛΛ}.

† 4:14 _Λc_Λg_Λba crīchabadaa Paulo cacua biē b_Λdaba Galaciadebemarāra bia mīgabisida. ‡ 4:22

Genesi 16:1-16. § 4:22 Genesi 21:1-3.

27 Ācōrē Bedeade nāwā bʌ bʌa:

Wērā warra tocara, bʌsridadua. Warra pua unucara, bio bʌsridadua.

Wērā umaquīrāba igaradaba warrarāda auḏuara erobaya wērā quima bara bʌ cāyābara.*

28 Djabarā, dadjirāra Isa quīrāca panʌa. Isara tosidāa Ācōrēba Abrahaḷa māwā jarada bēḗ. Ara maḷ quīrāca dadjirāra Ācōrē warrarāda panesidāa idjia māwā jarada bēḗ.

29 Abrahaḷ ewaride Ismael, baridua warra quīrāca todaba Isa, Ācōrē Jaure ʌbʌadeba todara biē obadjia. Ara maḷ quīrāca idi bida Ācōrēba Moisea diada leyde beaba Crito iḷā beara biē obadaa.

30 Baribʌʌa Ācōrē Bedeade nāwā bʌ bʌa: “Nezoca wērāra, idji warra sida āyā ʌʌretadua. Nezoca wērā warraba nezocaē wērā warra ume dji zezaba erobʌra poya edaēa.”†

31 Maḷ bēḗ djabarā, dadjirāra nezocawērā warrarā quīrāca panʌēa. Ātebʌʌa nezocaē warrarā quīrāca panʌa.

5

Critoba dadjirā ēdrʌ bʌda

1 Critoba dadjirāra ēdrʌ bʌsia maḷ ēdrʌ bʌdade nībadamārēā. Maḷgʌra bio iḷā pananadua. Wayacusa nezoca quīrāca beārānadua.

2 iŪrīnadua! Mʌra Paulo. Mʌ naḷgʌda bārāa jaraya: Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea bārā cacuada wēāgodida panʌda crīcha panʌbʌʌa, Critoba bārā carea odaba carebaēa.

3 Wayacusa mʌa jaraya: baridua umaquīrāba idji cacuada wēāgobibʌʌa, Ācōrēba Moisea diada leyra jūma iḷā o baida bʌa.

4 Maḷ ley iḷā o panʌneba Ācōrē quīrāpita jipa beadida crīcha beara Crito iḷga wāsidaa. Idji biadeba jipa bʌdara ādjirāba igarasidaa.

5 Baribʌʌa dadjirāba Critoda iḷā panʌ bēḗ Ācōrē Jauredeba wārāda cawa panʌa Ācōrēba dadjirāra jipa unuida.

6 Cacua wēāgo bʌdeba dadjira Jesucrito ume ābaa bacaa idjaba cacua wēāgoē bʌdeba idji ume ābaa bacaa. Ātebʌʌa idji iḷā bʌdeba idji ume ābaa bʌa. Māwā iḷā bʌba djārāra quīrā bʌa.

7 Bārāba wārā beḏeara bia ēpē panasidaa. ¿Caiba mīā sēsi bārāba maḷ beḏeara igaradamārēā?

8 Ādjia jaradia panʌra Bārā Trʌnaneba zeē bʌa.

9 Quīrānebadadua: harina ēsābibari maārī bʌba harinara jūma ēsābibaria. Ara maḷ quīrāca maārī āi jaradia bʌba abeda jūma āi crīchabibaria.

10 Māwāmīna dadjirā Boro Jesucritodeba mʌa cawa bʌa bārāba mʌa jara bʌ awara crīchadaēda. Baribʌʌa bariduaba bārāda māwā mīā sēibʌʌa Ācōrēba cawa oya.

11 Djabarā, Ācōrē quīrāpita jipa beadi carea cacua wēāgodida panʌda mʌa wadi jaradia bʌbara, dji māwā jaradia beaba mʌra biē oēi carea ēpēnaē bacasia. Mʌa māwā jaradia bʌbara ādjirāba Jesu crude beudadebemada biē crīchadaē bacasia.

12 Mʌmaarā biara bacasia bārā māwā mīā sē beaba ādji umaquīrā cacuara abeda jūma tatadida.

* 4:27 Isaia 54:1. † 4:30 Genesi 21:10.

¹³ Djabarã, Ācōrēba bārãra trāsia idjia ēdr̄a b̄adade nībadamārēã. Barib̄aḷa ēdr̄apedada bēra crīcharānadua bādji cacuaba quīrīã b̄a quīrāca odida pan̄ada. Āteb̄aḷa wārã quīrīãneba dji carebadadua.

¹⁴ Ācōrēba Moisea diada leyra naḷ bedea ab̄aḷba jūma jara b̄a: “Djārãra quīrīãdua ara b̄adji quīrīã b̄a quīrāca.”*

¹⁵ Quīrācuita beadadua. Ijara duananib̄aḷa, djō duananib̄aḷa, ara bāduba jūma ārīnia.†

Ācōrē Jauredeba nībadadua

¹⁶ Maḷ carea m̄a jaraya: Ācōrē Jauredeba nībadadua. Māwāb̄aḷa bārã cacuaba cadjirua o quīrīã b̄ara odaēa.

¹⁷ Naḷ djaraba cadjirua o quīrīã b̄ara Ācōrē Jaureba quīrīãcaa. Idjaba Ācōrē Jaureba obi quīrīã b̄ara naḷ djaraba quīrīãcaa. Ādjira ābaa bia pananaca bēra bārãba o quīrīã pan̄ara poya odaēa.

¹⁸ Barib̄aḷa Ācōrē Jaureba bārãda eronīb̄aḷa, Ācōrēba Moisea diada leyde pan̄aēa.

¹⁹ Naḷ cacuaba cadjirua obarira ebuda b̄a. Maḷra naḷḡa: daunemabadara, auḍua nībabadara, baridua ume auḍua o quīrīãbadara,

²⁰ j̄awaba oda ācōrēa iwīdībadara, jāībanaba obadara, djārã quīrāmabadara, ijarabadara, djārãne awuabadara, maārīã carea quīrūbadara, ara ādji bia b̄aidra j̄aḷabadara, caicayabadara, Ācōrē bedea quīrã awara jaradia pan̄aneba awara wābadara,

²¹ djārãba eroḷa carea biē crīchabadara, mīã beabadara, beu nībabadara, b̄asrīda ewari o pan̄ane jūmawāyã cadjirua obadara, idjaba ne jūma cadjirua maḷ quīrāca bea sida.‡ M̄a bārãa naēna jarada quīrāca wayacusa jaraya: maḷ cadjirua o beara Ācōrē purude beadaēa.

²²⁻²³ Barib̄aḷa Ācōrē Jaureba naḷḡada diabaria: djārã quīrīã beadida, b̄asrīdaada, necai beadida, jūma droa beadida, ēberã biada beadida, sobiada, bedea ab̄a beadida, jūmarã ume aduá beadida, idjaba dadji cacua jipa eroḷeadī sida. Jūma maḷḡara ni ab̄aḷ leyba cadjiruada caa.

²⁴ Naḷ djaraba ne jūma cadjirua o quīrīã b̄abarira Critoderãba crude cachi beasidaa.

²⁵ Dadjirãra Ācōrē Jauredeba zocai pan̄a bēra idjideba nībeadida pan̄a.

²⁶ Djārã cāyãbara biara beada crīchadiē pan̄a, caicaya duananiē pan̄a, idjaba djārãba eroḷa carea biē crīchadiē pan̄a.

6

Dji carebadadua

¹ Djabarã, djabada cawaēne cadjiruade b̄aesira, bārã dji Ācōrē Jauredeba nīnaba biadeba carebadida pan̄a wayacusa jipa nībamārēã. Barib̄aḷa quīrācuita beadadua bārã sida ab̄ari quīrāca cadjiruade beada amaaba.

² Bia mīga pan̄ane dji carebadadua. Māwāb̄aḷa Critoba obi b̄ara bārãba jūma odia.

³ Dji dromaē b̄aba idjida dji dromada crīcha b̄ab̄aḷa, ara idjiduba cūrūga b̄a.

* 5:14 Levítico 19:18. † 5:15 Griego beedeade maḷ versícudoda nāwā b̄a b̄a: “Bārãda dji ca duananib̄aḷa, idjaba dji cotadica duananib̄aḷa, ara bāduba jūma ārīnia.” ‡ 5:21 Mīã beabada. Griego beedeade ācaḷa cartade maḷra neēa.

⁴ Djarãba o ɁΛ acΛi cãyãbara ara dadjia o ɁΛdrΛ acΛida ɁΛa jipa o ɁΛ cawaya. Mãwã ara dadjia o ɁΛ carea ɁΛsrida Ɂaya.

⁵ Dadjiza odida panΛra jũma jipa odida panΛa.

⁶ Ācõrẽ bedeã cawabΛΛba dji jaradiabariã ne jũma bia idjia erobΛdebemada diada ɁΛa.

⁷ Ara bãduba cũrũgarãndua. Ni abalba Ācõrẽra poya cũrũgaẽa. Quĩrãnebadua: ne u ɁΛba idjia ubΛrΛ quĩrãca ewaya.

⁸ Maã carea naã djaraba cadjirua o quĩrã ɁΛda abalba o ɁΛbΛrΛ, Ācõrẽba maã eberãra biẽ Ɂaya. BaribΛrΛ Ācõrẽ Jaureba quĩrã ɁΛda abalba o ɁΛbΛrΛ, Ācõrẽba maã eberãra ewariza idji ume zocai Ɂaya.

⁹ Maã bẽrã sẽnaẽ ne biada o pananadua. SẽnaẽbΛrΛ, Ācõrẽba ɁΛda ewaride dadjirãba biada edadiã.

¹⁰ Maã carea dadjirãba poya obΛdaza jũmarãda bia carebadida panΛa. Biara Jesu ãjã beada mãwã carebadida panΛa.

Pauloba naã cartade jĩũare ɁΛda

¹¹ AcΛdadua, ara mãdji jΛwaba letra waiɁΛaba naã cartara ɁΛbΛrΛa.

¹² Bãrã cacua wẽãgobi quĩrã beaba Crito crude beudadebemada jaradiabadaa baribΛrΛ cacua wẽãgobi panΛa judiorãba bia ununamãrẽã idjaba ãdjia jaradia panΛ carea biẽ orãnamãrẽã.

¹³ BaribΛrΛ dji cacua wẽãgopedadaba Ācõrẽba Moisea diada leyra jũma ãjã odacaa. Mãwãmĩna ãdjirãba bãrã cacuada wẽãgobi quĩrã panΛa, bãrãba mãwã osidara ara ãdjiɁebemada bia bedeadi carea.

¹⁴ BaribΛrΛ mãra mãwã ɁΛẽa. Mãnebemada ni maãrĩ bida bia bedeãa. ĀtebΛrΛ ababe dadjirã Boro Jesucrito crude beudadebemada bia bedeaya. Critora crude beuda bẽrã naã ẽjũãnebemaba bia unubadara mãmaãrã jũma beusia. Idjaba naã ẽjũãne beamaãrã mãra beusia.

¹⁵ Ācõrẽmaãrã cacua wẽãgo ɁΛida wa cacua wẽãgoẽ bai sida biara ɁΛẽa. Idjia eberã djiwidi odadrΛ bia unu ɁΛa.

¹⁶ Mãa quĩrã ɁΛa jũma mãa jara ɁΛ quĩrãca ãjã beara Ācõrẽba quĩrã djuburia baida, necai bai sida ãdjirãa dia baida. Maãgarãra Ācõrẽ eberãrã ara.*

¹⁷ Idiba ãtaa mãa quĩrãẽã abalba mãra mãrã mãrã sãida. Jesudebema jaradia ɁΛ carea eberãrãba mãra biẽ osidãa. Mã djara cõãcuada aninada erobΛa unubi carea mãra idjideda.

¹⁸ Djabarã, mãa quĩrã ɁΛa dadjirã Boro Jesucritoba idji biadeba jũma bãrãra careba baida. Bia ɁΛa mãwã baida.

* 6:16 Maãgarãra Ācõrẽ eberãrã ara. Griego bedeade ɁΛ ɁΛa: "Maãgarãra Ācõrẽ israelerãa."

EPESO CARTA PAULOBA ƁAƁA DJABARĀ EPESO PURUƁEBEMA ITEA

Paulo Romane preso baside naƁ cartada djabarā Epeso puruƁebema rā itea Ɓasia. Poa 60Ɓe Ɓasica Ɓaa.

Paulo Epesode jūeside Aquila, Priscila ume Ɓadada awara wāsia (Hecho 18:19). AƁAƁAmaarā Priscilaba, Aquila ume Epesode naārā JesuƁebemada jarade wāsidaa (Hecho 18:26). Paulo jēda zeside poa umé auƁu djabarāa jaradia Ɓabadjia (Hecho 19:8-10). Zocārāba Critoda iƁāƁada bē rā dji ācōrēwērā Artemisa ēpēbadara quīrūbcasidaa (Hecho 19:21-41).

Pauloba Ɓasia judiorāda judiorāé sida Crito ume panā bē rā ādjirāra puru aba Ɓada. Capítulo 1ne Ɓā Ɓaa Ācōrēba Critodeba oƁada, Pauloba Ācōrēba bia beƁeadaƁa idjaba djabarā carea iwididada. Capítulo 2de, 3de bida Ɓā Ɓaa Ācōrēba Crito ēberārāneba obi quīrīā ƁaƁebemada. Capítulo 4deba aba 6daa Ɓā Ɓaa sāwā dadjirāba maƁgara oƁida.

Pauloba naƁ cartade naārā Ɓada

¹ Māra Pauloa. Ācōrēba quīrīāna bē rā māra Jesucritoba diabuedaa. Māa naƁ cartara ƁaƁara jūma Ācōrē ēberārā Jesucrito iƁā bea Epeso puruƁebema itea.

² Māa quīrīā Ɓaa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biadeba bārāra careba pananida idjaba necai Ɓai sida bārāa dia pananida.

Ācōrēba ne jūma bia dadji jaure itea dia Ɓa

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēba bia beƁeadaƁa panāa. Crito ume panā bē rā idji Jauredeba ne jūma biada dadjirāa bajāneba dia Ɓaa.

⁴ NaƁ ējūā oi naēna Critodeba dadjirāra edasia idji itea bia beƁadamārēā idjaba idji quīrāpita cadjirua neē beƁadamārēā.

⁵ Naēnaeda Jesucritodeba dadjirāra edasia idji warrarāda beƁadamārēā, māwā o quīrīā Ɓada bē rā idjaba dadjirāra quīrīāna bē rā.

⁶ Idji bia waibaa ƁaƁeƁa dadjirāra bio carebasia idjia quīrīā Ɓa Warradeba. MaƁ carea idjia bia beƁeadaƁa panāa.

⁷ Idji Warra oa erozoadaƁeƁa Ācōrēba dadjirāra cadjiruadebemada ēdra edasia. Dadjirāba cadjirua opeƁadara idji biadeba jūma quīrādoasia.

⁸ Idji biadeba dadjirāra bio carebasia jūma idji necawaada, crīcha cawaa sida Ɓiada bē rā.

⁹⁻¹⁰ Idjia o quīrīā Ɓada naēna cawabiē basia. Baribara dadjirāa cawabisia idji biadeba quīrīāna bē rā. Idjia Critodeba naēnaeda oi crīcha Ɓadara idjia Ɓada ewaride jūma oya. MaƁ ewaride ne jūma bajānebemada, naƁ ējūānebema sida Crito jawaeda Ɓaya.

¹¹ Ācōrēba naēnaeda crīcha Ɓada quīrāca Critodeba dadjirāra edasia idjia diaidebemada edadamārēā.* Māwā osia ne jūmada idjia o quīrīā Ɓa quīrāca obari bē rā.

¹² Idjia quīrīāasia dai judiorā dji naārā Crito iƁāpeƁadaba idji biya quīruƁebemada bia beƁeadaƁa.

* **1:11** Edasia idjia diaidebemada edadamārēā. Griego beƁeade maƁra ebuda Ɓaēa. AƁAƁAmaarā nāwā jara Ɓaa: “Edasia idji ēberārāda beƁadamārēā.”

13 Mañ awara bārā judiorāé bida wārā bedea bia dadji ēdrāðidebemada ūrīnapeda Critora ĩjāsidaa. Māwā bārā sida idji ēberārāda panesidaa. Crito ĩjāsidade Ācōrēba jarada quĩrāca idji Jaureda bārāa diasia sēyāda ßamārēa. Mañba cawabi ßa bārāra idjiderāda.

14 Ācōrē Jaurera edapedada bēra dadjirāba cawa panāa jūma Ācōrēba diai jaradara wārāda edadida idjiderā jūma bia ßa ewaride. Mañ carea idji biya quirudebemada bia bedeadida panāa.

Pauloba Ācōrēa iwidida

15-16 Mañ bēra mñā ewariza bārā carea Ācōrēa bia ßada abaria. Dārāßaḡḡa mñā ūrī ßada bārāba dadjirā Boro Jesura ĩjā panāda idjaba jūma Ācōrē ēberārāra quĩrā panāda. Mañ ewarideba āta mñā bārā carea Ācōrēa iwidibaria.

17 Mñā dadjirā Boro Jesucrito Ācōrēa, dadjirā Zeza biya quirúa iwidibaria idji Jauredeba bārāa necawaada diamārēa idjaba idjidebemada cawabimārēa. Māwā bārāba idjida biara cawadia.

18 Idjaba iwidibaria Ācōrēba bārā crīchara ewamārēa. Māwā bārāba cawadia cārēda idjideba edadī carea ĩjā panāda, mañ edadamārēa trāna bēra. Mañne bārāba cawadia idji ēberārāba edadira waibāa bio biya quiruda.

19-20 Idjaba mñā iwidibaria bārāba cawadamārēa idji ßāara jūmarā cāyābara ßāara ßada. Mañ ßāadeba idjia dadjirā idji ĩjā ßeara careba ßa. Ara mañ ßāa waibāa ßadeba Ācōrēba Critora beu ßadada ġrēbabipeða bajāne idji ĩwa araare chumebisia.

21 Ācōrēba idjira jūma jai bororā cāyābara, bajānebema dji droma ßea cāyābara, dji mēsrā ßea cāyābara, idjaba dji ßāa ßea cāyābara dji dromaara ßasia. Nañ ewaride idjira jūmarā cāyābara dji dromaara ßa, tēābema ewaride bida māwā ßaya.

22 Ācōrēba ne jūmada Crito ĩawaeda ßasia, idjaba Critora ßasia ne jūmane idji ēberārā Boroda ßamārēa.

23 Crito ēberārāra idji cacuaa. Ādjirāra ne jūmane idjideba panāa. Idjaba ne jūmada idjideba ßa.

2

Ācōrēba Jesucritodeba dadjirā ēdrā edada

1 Naēna bārāra Ācōrēnebemada beu ßeasia, ĩjānaē panāneba cadjiruada obadjida bēra.*

2 Māwā nībasidaa nañ ējūānebema crīchada ēpē panana bēra idjaba nañ ējūā dedaade panā jairā boro sida ēpē panana bēra. Nañ ewaride idjia Ācōrē bedea ĩjāē ßeara idji ĩawaeda erobāa.

3 Naēna jūma dadjirāda ādji quĩrāca nībasidaa nañ cacuaba cadjirua oya ßada ēpē panana bēra. Nañ cacuaba cadjirua o quĩrā ßada, cadjirua dadji crīchade ßa sida o panasidaa. Dji cadjiruara bēra Ācōrēba idji quĩrūideba dadjirāra cawa oida ßasia jūma cadjirua obadarā cawa obari quĩrāca.

4-5 Baribḡḡa Ācōrēba bio quĩrā djuburiabaria. Idjia dadjirāra bio quĩrā ßa bēra cadjiruade beu ßadada Crito ume ābaa zocai ßasia. Ācōrēba idji biaðeba bārāra ēdḡḡa edasia.

6 Jesucrito ume ābaa panā bēra Ācōrēba dadjirāra idji ume ābaa ġrēbabisia idjaba idji ume ābaa bajāne chūmebisia.

* 2:1 ḡḡa versioāne nañ sida bā ßa: “Idjia bārāa zocai baida diasia.” Baribḡḡa maāra griego bedeaðe neāa.

⁷ Maḷḷara jūma osia nocoarebema ewaride unubi carea sāwā idji bia waiḅa ḅaḍeba carebasida dadjirāra Jesucrito ume panḷa bēra.

⁸ Jesuda iḷāpedaḍa bēra Ācōrēba idji biadeba bārāra ēdra edasia. Ara bādjia opedadeba ēdraḍaḍe basia, āteḅaḷa Ācōrēḅaḷa bari ēdra edasia.

⁹ Bārāba bia o panḷa carea Ācōrēba ēdra edaḍe basia. Māwā ni aḅaḷda ara idjidebema poya bia bedeadaḍa.

¹⁰ Ācōrēba dadjirāra Jesucritodeba djiwidida osia ne biada o pananamārēa. Maḷ ne biara idjiabḷaḷa naēna ḅasia dadjirāba oḍamārēa.

Critodeba judiorā, judiorāḍe sida Ācōrē ume bia panena

¹¹ Maḷ carea quīrānebadadua bārāra naḷ djarade judiorāḍe bēra judiorāba “cacua wēāgoḍe ḅea” abadaa Ācōrē neḍe ḅea adī carea. Ara ādjida “cacua wēāgo ḅea” abadaa Ācōrē ēberārā adī carea. Baribḷaḷa ādji cacuara wēāgosida bēra aḅabe naḷ djarade quīrā awara bea.

¹² Quīrānebadadua naēna bārāra Crito neḍe ḅeasida idjaba Israeldebemaḍe basida. Ācōrē ādjirā ume bedeba ḅasida idjia bārāna ni cārē sida diai jaraḍe basia. Maḷ awara bārāra sāwā bia beaḍida neḍe panasida idjaba naḷ ējūāne Ācōrē neḍe ḅesia.

¹³ Baribḷaḷa idira Jesucrito ume panḷa bēra, bārāra naēna tḷmḷa beaḍada Ācōrēba Crito oadeba idji caita enesia.

¹⁴ Wārāda Critoba dadjirāra necai ḅasia. Idjia judiorāra judiorāḍe ume ābaa ḅasia puru aba ḅemārēa. Idji beudaḍeba dadjirāra awara pananada ābaa ḅasia.

¹⁵ Ācōrēba Moisea diada leyba ne zocārā obibaria. Baribḷaḷa idji beudaḍeba Critoba maḷ leyra āyā ḅasia judiorāda, judiorāḍe ume ābaa necai ḅai carea. Idjia puru umé pananada puru djiwidida aba osia.

¹⁶ Idji crude beudaḍeba puru umé beadaḍa puru aba opeḍa umena Ācōrē ume bia ḅasia. Māwā dadjirāra awara pananada idjia ābaa bia ḅasia.

¹⁷ Critoba bedeba bia Ācōrē ume necai baidebemada bārā dji Ācōrēnebema tḷmḷa beadaa, dai dji Ācōrē caita bea bida jarade zesia.[†]

¹⁸ Critodeba dadji umērāba aḅarica dadjirā Zeza Ācōrēa idji Jaure aba ḅaḍeba poya iwidiḍia.

¹⁹ Maḷ bēra bārā judiorāḍera waa Ācōrē purudebemada āi beadaḍa, āteḅaḷa Ācōrē purudebemarā ume ābaa panḷa. Idira bārāra Ācōrē ēberārā.

²⁰ Bārāra mōgara de quīrāca panḷa. Jesuba diabuedarāda, Ācōrēneba bedeabadarā sida maḷ de edrebema mōgara quīrāca panḷa. Bārāra mōgara ādjirā ḷḷa ca wāḅaḷda quīrāca panḷa. Maḷ dedebema dji biara ḅa mōgarara Jesucrito.

²¹ Idjideba maḷ dera biya cara ḅebaria idjaba waiḅalara wari wābaria dadjirā Boro itea bia ḅemārēa.

²² Crito ume panḷa bēra bārā sida jūma Ācōrē ēberārā ume ābaa de quīrāca panḷa. Maḷ deḍe Ācōrēra idji Jauredeba ḅebaria.

3

Ācōrēba Paulora ḅasia judiorāḍe jaradia ḅamārēa

[†] 2:17 Bārā dji Ācōrēnebema tḷmḷa beadaa, dai dji Ācōrē caita bea bida jarade zesia. Maḷba jara ḅa “judiorāḍe, judiorā bida jarade zesia.”

1 Maḷ bēṛā mḷa [bārā carea Ācōrēa iwidiḃaria.]* Mḷra Paulo. Bārā judiorēa Jesucritodebemada jaradia ḃa carea preso ḃa.

2 Mḷmaarā bārāba bio cawa panḷa Ācōrēba idji biadeba mḷra ḃasida bārā jaradiamārēa.

3 Idjia naēna cawabiē ḃaḃada mḷa cawabisia. Maḷgḷdebemada mḷa naḷ cartade maārī ḃasia.

4 Naḷ carta aḷ panḷne bārāba cawadia Ācōrēba Critodebema cawabiē ḃaḃara mḷa cawa ḃada.

5 Naārēda Ācōrēba ēberārā maḷra cawabiē ḃasia, baribḷḷa idira idjideba bedeabadarā, Jesucritoba diabuedarā bida idji Jaureḃeba cawabisia.

6 Idjia cawabiē ḃaḃara naḷgḷa: judiorēaḃa bedeaba bia Critodebemada iḷā panḷneba judiorā ume ābaa Ācōrēba diaidebemada eḃadia, abari cacuaeḃe ḃuanḷa, idjaba Ācōrēba Jesucritodeba diai jaradada ābaa eropanḷa.

7 Ācōrēba idji biadeba mḷra idji nezocada ḃasia bedeaba bia Critodebemada jaradiamārēa. Idji ḷḃaḃeḃa māwā osia.

8 Jūma Ācōrē ēberārā tāēna eḃaara ḃamḷna Ācōrēba idji biadeba mḷra ḃasia judiorēma Critoba bio careba ḃaḃebemada jaradiamārēa. Critoba bio careba ḃḷra dadjirāba poya jūma cawa jaradaḃa.

9 Ācōrē ne jūma oḃaba mḷra ḃasia jūmarā ebuḃa cawabimārēa sāwā osida idjia naēna oi crīcha ḃaḃara. Maḷ oi crīcha ḃaḃara naēna cawabiē ḃasia.

10 Idira judiorāra judiorē ume ābaa ḃaḃa bēṛā ādjirāneba bajānebema dji droma beaa, dji ḷḃa beaa bida cawabisia idjira ne jūmane bio ne cawa ḃaḃa.

11 Māwā osia idjia naārēda dadjirā Boro Jesucritodeba oida crīcha ḃaḃa bēṛā.

12 Dadjirāba ara maḷ Jesucritora iḷā panḷ bēṛā idjaba idji ume ābaa panḷ bēṛā Ācōrēa ne wayaa neē iwidiḃida panḷa.

13 Maḷ carea mḷa bārā nāwā bedeaba djuburiaya: mḷra bārā carea bia mīga ḃamḷna jūmawāyā sopuarānadia. Māwā bia mīga ḃa bārā Ācōrē ume bia beaḃamārēa.

Pauloba Epesodebema djabarā carea Ācōrēa iwidiḃa

14 Maḷ carea mḷra dadjirā Boro Jesucrito Zeza quīrāpita chīrāborode cobebaria.†

15 Idjia jūma bajāne beara, naḷ ējūāne bea sida osia idjaba idjideba panḷa.‡

16 Idjiderā itea ne erobara bio biya quīrua. Maḷ bēṛā mḷa iwidi ḃa idji Jaureḃeba idji ḷḃara bārā sode diamārēa. Māwā bārāra zarea beaḃia.

17 Idjaba iwidi ḃa iḷā panḷ bēṛā Critora bārā sode ḃamārēa. Iwidi ḃa bārāra ne jūmane quīrāneba pananamārēa. Māwā zarea beaḃia bio carra jida panḷ quīrāca.

18 Maḷne bārāba jūma Ācōrē ēberārā ume poya cawadia Crito quīrāra waibḷa ḃaḃa, jeḃea ḃaḃa, drasoa ḃaḃa, ḷḷa ḃaḃa, idjaba nābua ḃaḃa.

19 Ara dadji crīchaḃeḃa poya cawaḃacamḷna mḷa iwidi ḃa bārāba maḷ quīrāra cawaḃamārēa. Cawasiḃara ne jūmane Ācōrē quīrāca beaḃia.

* **3:1** Bārā carea Ācōrēa iwidiḃaria. Maḷra griego bedeade neēa. Pauloba jarai ḃaḃada jūma jaraē basia, ātebara dewara crīchada jaradia besia. Baribḷḷa zocārāmaarā idjia jarai basia maḷ djabarā carea Ācōrēa iwidiḃarida 3:14ḃe jara ḃa quīrāca. † **3:14** Dadjirā Boro Jesucrito. Griego bedeade ḷcaḷa cartade maḷra neēa. ‡ **3:15** Griego bedeade maḷ versiculoda nāwā bā ḃa: "Idjideba jūma bajānebemarāba, naḷ ējūānebemarā bida ādji trāra edabadaa."

20-21 ĩĂcōrēra bio bia quirua! Idji ʌʌʌ dadjirā sode ʌʌdeba waibʌara poya oya dadjirāba crīchabada cāyābara wa idjia iwidiʌbada cāyābara. Djabarā, Jesucrito ume panʌ bēra jewariza Ācōrēa bia bedeadadua! Bia ʌʌ māwā baida.

4

Ācōrē Jauredeba djabarāra cacua aba panʌʌ

1 Mʌra dadjirā Boro Jesu carea preso ʌʌ. Mʌa bārāa bedea djuburiaya jipa nīʌadamārēā. Ācōrēba bārāra trʌsia māwā nīʌadamārēā.

2 Crīcharānadua bārāra dji dromarāda, āteʌʌʌ sobiadeba beadadua. Quirāneba abarica dji droadadua.

3 Jūma odadua ābaa necai beadi carea. Māwā Ācōrē Jaureba bārā ābaa bia ʌʌdara ārīnaēa.

4 Dadjirāra cacua aba panʌʌ. Ācōrē Jaure aba ʌda eropanʌʌ. Ācōrēba bārāra trʌsia abarida jʌʌ pananamārēā.

5 Dadjirā Boro Jesura ababʌʌʌ ʌʌʌ. Dadjirāba abari Jesuda ijā panʌʌ. Idjaba abari trʌneba borocuesidaa.

6 Ācōrēra ababʌʌʌ ʌʌʌ. Idjira jūmarā Zezaa, jūmarā Boroa. Jūma idjiderā sode ʌʌ idjaba dadjirāneba idjia o quirāʌ ʌʌra obaria.

7 Baribʌʌʌ Critoba dia quirāʌ bada quirāca idji biadeba dadjirāza idji itea ne odamārēā awara awara diasia.

8 Ācōrē Bedeade nāwā ʌʌʌ: Idji ʌtaa wāside idjia poyadara preso edesia. Maʌbe ne biada ēberārā diasia.*

9 Idjira ʌtaa wāsiada a ʌʌba ζcārēda jara ʌʌ? Jara ʌʌ ʌtaa wāi naēna idjira ʌʌba naʌ ējūānaa zesida.

10 Dji ʌʌba edaa zedadra wayacusa bajā ʌʌlara ʌʌmaa wāsia ne jūmada idjideba beadamārēā.

11 Idjiabʌʌʌ ʌcʌʌʌ ʌʌsia idjia diabuedarāda beadamārēā, ʌcʌʌʌ ʌʌsia Ācōrēneba bedeadadarāda beadamārēā, ʌcʌʌʌ ʌʌsia bedea bia Critodebemada jaradia nīʌadamārēā, idjaba ʌcʌʌʌ ʌʌsia idji ēberārā wagabada idjaba jaradiabadada beadamārēā.

12-13 Idjia māwā ʌʌsia Ācōrē ēberārā carebadamārēā, ādjirā bida Ācōrē itea poya bia odamārēā. Māwā jūma Crito ēberārā idji cacua abadara zareara wari wānia aba jūmarāda Ācōrē Warra ijā panʌneba idjaba cawa panʌneba ābaa bia paneʌdadada. Maʌne dadjirāra ne jūmane Crito quirāca beadia.

14 Māwāra waa warra zaque quirāca beadaēa. Warra zaqueba baridua bedeadā ijābaria. Maʌ awara ēberārā cūrūga cawa beaba jaradia panʌneba sewada ijābibadaa nūrāba jāba āyā edebʌʌʌ quirāca. Baribʌʌʌ dadjirāra maʌ quirāca beadaēa.

15 Āteʌʌʌ quirāneba wārā bedeadā ēpēnida panʌʌ ne jūmane dadjirā Boro Crito quirāca beadi carea.

16 Idjideba jūma dadjirā idji cacua abadara ābaa cara panʌʌ dji carebadi carea. Dadjirāza odida panʌ quirāca obʌdade jūmarāda quirāneba bia wari wānia.

Critodeba zocai bai djiwidi erobeara sāwā nīʌadida panʌ

17 Bārāba wārāda odamārēā mʌa dadjirā Boro trʌneba naʌda jaraya: waa Ācōrē adua bea quirāca nībarānadua.† Ādjirāra crīcha siriē beadeba nībabadaa.

* 4:8 Salmo 68:18. † 4:17 Ācōrē adua bea quirāca. Griego bedeade ʌʌ ʌʌ: "Judiorāē nībabada quirāca."

18 Ādji crīchara pāimane ʙΛ bēṛā Ācōrēnebemada cawaḍacaa. Ādji so zareaba Ācōrēra adua panΛ bēṛā idjia zocai ʙai dia ʙΛda neē panΛa.

19 Ādjia cadjirua o panΛ carea peraḍacaa. Ababe cadjiruada o quīrībadaa. Ne jūma mīā perada o panΛba sēnacaa.

20 BaribΛΓΛ bārāba Crito ĩjāsīdaḍe cawasīdaa māwā beadiē panΛda.

21 Wārāda bārāba Jesucritodebemada ūrīnapeda ĩjāsīdaa. ĩjāpedaḍacarea djabarāba wārā beḍe idjidebemada biara jaradiasiḍaa.

22 Ādjia jaradiapedaḍara naḷḷaa: bārā crīcha drōāneba waa nībarānadua naēna o panana quīrāca. Bārā crīcha drōāra jūma ārī ʙΛa naḷ cacua cadjirua o awua ʙΛba cūrūga eroʙΛ bēṛā.

23 ĀtebΛΓΛ idu Ācōrēa bārā crīchara djiwidīda obīḍadua.

24 Maḷ crīcha djiwidīra Ācōrēba osia bārāra idji quīrāca beadamārēā. Maḷ bēṛā wua djiwidī jΛ panΛ quīrāca crīcha djiwidīḍeba nībaḍadua. Māwā bārāra Ācōrē quīrāpita jīpa, biya nībaḍia wārā beḍeaba jara ʙΛ quīrāca.

25 Maḷ bēṛā sewara idu ʙΛḍadua. Ababe wārādrΛ djārā ume beḍeḍadua, jūma dadjirāra abari cacuaḍebema bēṛā.

26 QuīrūnībΛΓΛ cadjirua oraṇadua. Maḷ quīrūbira soḍe ewari aba eroʙearānadua.‡

27 Diaurua idu cūrūgabirānadua.

28 Ne drΛabari baḍara waa ne drΛaiē ʙΛa, ātebΛΓΛ ara idji jΛwaba trajaida ʙΛa ne eroʙai carea. Māwā idjia eroʙaya ne neē quēḍeara carebai carea.

29 Beḍe cadjiruara beḍearānadua. ĀtebΛΓΛ djārā carebaḍi carea ababe beḍe biadrΛ beḍeḍadua. Māwā bārā beḍe ūrī ʙeara bia panania.

30 Cadjirua o panΛba Ācōrē Jaurera sopuabirānadua. Ācōrēba idji Jaureda bārāra diasia sēyāda ʙamārēā. Maḷba cawabi ʙΛa bārāra idjīḍerāda. Idji Jaurera bārā ume ʙaya aba Ācōrēba idji ēberārā jūma bia ʙΛi ewarīdaa.

31 Jūma bārāba soḍe biē crīchabadara, soḍeba quīrūbadara, quēguea beḍeabadara, caicayabadara, djārā biē jarabadara, idjaba jūma djārā biē oḍi crīchabada sīda āyā ʙΛḍadua.

32 Sobia beḍadua. Quīrā djuburiaya beḍadua. Bārā biē opeḍaḍara quīrāḍoḍadua Ācōrēba bārā cadjirua Critoḍeba quīrāḍoḍa quīrāca.

5

Ācōrē warrarā sāwā beḍīda panΛ

1 Ācōrēba bārā, idji warrarāra bio quīrīā ʙΛa. Maḷ bēṛā idji quīrāca beḍadua.

2 Jūmarāda quīrīānadua Critoba dadjirā quīrīā ʙΛda unubīda quīrāca. Quīrīāneba dadjirā carea ara idjīda idu beabisia Ācōrēa animarā babue diabΛΓΛ quīrāca. Ācōrēba maḷda bia unusia.

3 Bārāra Ācōrē ēberārā bēṛā daunemaniē panΛa, auḍua nībaḍiē panΛa, idjaba djārāneda awuadiē panΛa. Maḷnebemada ni maārī bīḍa beḍeadiē panΛa.*

4 Beḍe cadjiruada, siriē ʙΛ beḍeada, ijaramia cadjirua sīda beḍearānadua māwā beḍeaira biē ʙΛ bēṛā.† ĀtebΛΓΛ Ācōrēa bia ʙΛaḍa ḍadua.

‡ 4:26 Salmo 4:4. * 5:3 Ni maārī bīḍa beḍeadiē panΛa. Maḷ beḍeara idjaba nāwā traducida ʙΛa: “Nībaḍadua dewararāba ni maārī bīḍa poya jararānamārēā bārāba cadjiruada o panΛda.” † 5:4 Beḍe cadjiruada. ΛcΛΓΛ cartade “sewada” ʙΛ ʙΛa.

⁵ Bārāba cawa pan^Λ daunemabadara, au^Δua nībabadara, ne jūma awuabada sida Critoba, Ācōrē bida ādji purude edadaēda. Ne jūma awua baira j^Λwaba oda ācōrē ēpē b^Λ quīrāca b^Λ, Ācōrē cāyābara idjia awua b^Λda biara ēpē b^Λ bērā.

⁶ Aba^Λba sewadeba cadjiruada odida pan^Λana aib^Λr^Λ, idu cūrūgabirānadua.

Cadjirua o pan^Λ carea Ācōrēba idji bedea ījāē beara cawa oya.

⁷ Ma^Λ bērā cadjirua obadarā ume abarica orānadua.

⁸ Naēna bārāra pāimanebema basia, barib^Λr^Λ idira dadjirā Boro ume pan^Λ bērā bārāra ānaanebema. Ma^Λ bērā ānaanebema warrarā quīrāca nībadadua.

⁹ Anaane nībadib^Λr^Λ sobia beadia, jipa odia, idjaba wārāneba nībadia.‡

¹⁰ Dadjirā Boro^Λ bia unu b^Λda cawadi carea j^Λr^Λadadua.

¹¹ Pāimanebemarāba cadjirua obadadeba ne biada zecaa. Ma^Λ bērā abarica orānadua, āteb^Λr^Λ cawabidadua ādjia obadara cadjiruada.

¹² Wārāda dadjira peradida pan^Λ ādjia cadjirua mērā obadadebemada beadeadi carea.

¹³⁻¹⁴ Barib^Λr^Λ ne jūmada ānaane b^Λb^Λadade s^Λwāb^Λr^Λ b^Λda ebu^Δa unubibadaa, ānaane ne jūmada ebu^Δa unubada bērā. Ma^Λ carea nāwā jarabadaa:

Ar^Λmadua b^Λ cāi b^Λra. Cadjiruade beu b^Λada pirad^Λdua. Ma^Λb Critoba b^Λra ānaane b^Λya.

¹⁵ Ma^Λ bērā quīrācu^Λta nībadadua. Adua bea quīrāca nībarānadua, āteb^Λr^Λ necawaadeba nībadadua.

¹⁶ Bārāba poya ob^Λdaza bia odadua, na^Λ ewaride ēberārāba ne jūma cadjiruada obada bērā.

¹⁷ Crīcha neē bea quīrāca bearānadua, āteb^Λr^Λ bio cawadadua cārēda dadjirā Boro^Λ obi b^Λda.

¹⁸ Ituaba beu nībarānadua. Ma^Λg^Λba cadjiruada wetara obibaria. Beu nībadi cāyābara Ācōrē Jauredeba beadadua.

¹⁹ Ācōrē Bedeade b^Λ trābida, djabarāba trābadada, idjaba Ācōrē Jaureba trābi b^Λ sida dji carebadi carea ābaa trānadua. Dadjirā Boro^Λ so^Δeba trānadua bia beadeadi carea.

²⁰ Dadjirā Boro Jesucrito trāneba ewariza dadjirā Zeza Ācōrēa ne jūma carea bia b^Λada adadua.

Dadji quima ume s^Λwā beadida pan^Λ

²¹ Crito waya pan^Λneba abarica dji ījānadua. §

²² Wērā quima bara bea, bārāba dadjirā Boro Crito bedea ījā obada quīrāca bārā quima be^Δara ījā odadua.

²³ Umaquīrāda idji quima boro^Λ. Ara ma^Λ quīrāca Critora idji ēberārā Boro^Λ idjaba idji ēberārāra idji cacua quīrāca pan^Λ. Idjira ādjirā Ēd^Λ Edabaria.

²⁴ Crito ēberārāba idji bedea ījā obada quīrāca wērāba idji quima be^Δara jūma ījā baida b^Λ.

²⁵ Umaquīrārā, bārā quimara quīrā beadadua Critoba dadjirā quīrā b^Λda unubida quīrāca. Quīrāneba dadjirā carea ara idjida idu beabisia.

²⁶ Idjia māwā osia dadjirāra Ācōrē itea bia b^Λi carea. Idji be^Δeaba dadjirā cadjiruara s^Λg^Λsia baidoba s^Λg^Λda quīrāca.*

‡ 5:9 Anaane nībadib^Λr^Λ. Griego be^Δeade āc^Λr^Λ cartade b^Λ b^Λa: “Ācōrē Jauredeba nībadib^Λr^Λ.” § 5:21 Crito waya pan^Λneba. Griego be^Δeade āc^Λr^Λ cartade b^Λ b^Λa: “Ācōrē waya pan^Λneba.” * 5:26 Griego be^Δeade nāwā b^Λ b^Λa: “Dadjirā cadjiruara s^Λg^Λsia baidoba idjaba idji be^Δeaba.”

²⁷ Jūma maḷgara osia dadjirāra idji itea bio biya ḅaḷi carea, jaigua neē, bidrubidrua neē, ni baridua mititia neē bida. Idjia quīrīā basia dadjirāra idji itea biya beadida biē jaradi neē.

²⁸ Ara maḷ quīrāca umaquīrāba idji quimara bio quīrīā ḅaida ḅaa ara idji cacua quīrīā ḅa quīrāca. Umaquīrāba idji quimada quīrīā ḅabara, ara idjida quīrīā ḅaa.

²⁹⁻³⁰ Ni abalaba ara idji cacuada quīrāmacaa, ātebala bia ne co ḅaḷdeba bio wagabaria. Ara maḷ quīrāca Critoba idji ēberārāra wagabaria, idji cacua quīrāca panḷa bērā.†

³¹ Ācōrē Bedeade nāwā ḅā ḅaa:

Maḷ carea umaquīrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa beya.

Māwā cacua aba ḅa quīrāca panania.‡

³² Maḷ bedeaba crīcha droma cawaē pananada cawabi ḅaa. Māa jara ḅaa Crito idji ēberārā ume ābaa pananebemada.

³³ Maḷnebemada cawabi ḅamīna bādjiza bārā quimara quīrīā beadida panḷa ara bādji quīrīā panḷa quīrāca. Idjaba wērāba idji quimara waya ḅaida ḅaa.

6

Warrarā djibarirā ume sāwā beadida panḷa

¹ Warrarā, bārā djibarirā bedeara ījanadua dadjirā Boroba quīrīā ḅa quīrāca. Maḷgara jipa ḅaa.

²⁻³ Ācōrē leyde nāwā jara ḅaa: “Bārā zezara, bārā papa sida waya pananadua.”* Maḷda ījā osidara Ācōrēba nāwā carebayada asia: “Māwā bārāra naḷ ējūāne dārā bia duanania.”† Maḷ basīa idji leyde naārā carebayada adara.

⁴ Zezarā, bārā warrarāra quīrūbirānadua. Ātebala quīrācuita jaradia pananeba idjaba jipa obi pananeba dadjirā Boroba quīrīā ḅa quīrāca daupēnadua.

Nezocarā ādji boro ume sāwā beadida panḷa

⁵ Nezocarā, bārā boro naḷ ējūānebema waya pananeba idjia jarabara soḅeba jūma ījā odadua Crito beḅea ījā o panḷa quīrāca.

⁶ Ababe idjia aca ḅade māwā orānadua idji ume bia beadi carea. Ātebala soḅeba ījā odadua bārāra Crito nezocarā bērā. Ācōrēba māwā quīrīā ḅaa.

⁷ Bārā boroba jara ḅa o panane crīcha biadeba odadua dadjirā Boro Crito itea o panḷa quīrāca. Crīcharānadua ababe naḷ dudabema boro itea māwā o panḷa.

⁸ Bārāba cawa panḷa nezocabala wa nezocaḅala, dadji Boro Critoba dadjirāza bajāne diaya dadjia oḅa quīrāca.

⁹ Nezoca bororā, bārā bida bārā nezocara bia odadua. Ādjira waragarānadua. Quīrānebadua ādji Boro bajāne ḅara idjaba bārā Boroda. Idjia jūmarāda aride cawa obaria.

Dadjirā jūātrādamārēā Ācōrēba diada

¹⁰ Maḷ awara djabarā, dadjirā Boro ḅaa waiḅaa ḅaḷdeba zarea beadua.

† 5:29-30 Griego bedeade ḅaḅa cartade naḷ sida ḅā ḅaa: “Idji djara idjaba idji ḅawala quīrāca pana bērā.” ‡ 5:31 Genesis 2:24. * 6:2-3 Exodo 20:12. † 6:2-3 Deuteronomio 5:16.

11 Ācōrēba bārāa diasia cadjiruadebemada jūātrādamārēā. Maḷgaba jūātrā beadaua sordaoba idji jūātrābari jābari quīrāca. Māwā bārāra zarea beadia diauruba cūrūgarāmārēā.

12 Dadjirāra ēberārā ume djō panlēa.† Ātebāra jairā cadjirua naḷ ējūā dedaade panā ume djō panāa. Ādjirāra dji dromaa, ḷḷāa beea, naḷ ējūā cadjirua bororāa.

13 Maḷ carea Ācōrēba jūātrādamārēā diadaba jūātrā beadaua. Māwā diauruba mīā sēbāraḷde bārāba poya droadia. Poyadapeda biara zarea beadia.

14 Maḷ bērā wārā bedea ījā panāneba zarea beadaua sordaoba jā ḷa bio trājā eroḷa quīrāca. Jīpa nībeadaua cadjiruadebemada jūātrādi carea sordaoba ne zarea idji so ḷrā jūātrābari quīrāca.

15 Bedea bia Ācōrē ume necai baidebema jarade wāni carea beadaua sordaoba djōne wāi carea idji jūrūne jābari quīrāca.§

16 Maḷ awara ne jūmane Critora ījā pananadua. Maḷra sordaoba jūātrābari idji jāwade eroḷa quīrāca ḷāa. Diauruba mīā sēbāraḷde cha uruaba drābāra quīrāca ḷāa. Baribāra bārāba Critoda ījā pananibāra, droadia jūātrābariba cha urua quīabāda quīrāca.

17 Idjaba soḷeba bio cawadadua Ācōrēba bārāra wārāda ēdra edasida. Maḷ cawa ḷāra sordaoba ne zarea idji borode jābari quīrāca ḷāa. Maḷ awara Ācōrē beḷeara idji Jaureḷeba bio cawadadua. Ācōrē beḷeaba cadjirua poyabari bērā djōbada neco quīrāca ḷāa.

18 Ewariza ne jūma carea Ācōrē Jaureḷeba idjīa iwidi pananadua. Jūma idji ēberārā carea quīrācuīta sēnaē idjīa iwidi pananadua.

19 Idjaba mā carea Ācōrēa iwidi pananadua. Idjīa iwidiadua māa cawabimārēā sāwā Critodebemada beḷeaida ḷāda. Māwā māa ne wayaa neē ēberārāa cawabiya bedea bia Critodebema Ācōrēba naēna cawabiē baḷada.

20 Critoba māra diabuesia maḷ bedea jaradīamārēā. Jaradia ḷa carea idira māra preso ḷāa. Ācōrēa iwidiadua māa ne wayaa neē Critodebemada beḷei carea māa oīda ḷa quīrāca.

Naḷ cartade Pauloba jūrūare ḷāda

21 Dadjīa quīrīā panā djaba Tiquicoba mānebemada bārāa jūma nēbāraḷya cawadamārēā māra sāwā ḷāda idjaba cārēda o ḷāda. Idjira dadjirā Boro nezocaa. Dadjirā Boro trajura ne jūmane bia obaria.

22 Idjira māa bārāmaa diabuebāra cawadamārēā daira sāwā panāda. Idjīa bārāa sobiabiya.

23 Djabarā, māa quīrīā ḷāa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida bārāra carebaḷda dji quīrīā pananamārēā idjaba biara ījā pananamārēā. Idjaba quīrīā ḷāa ādji necai bai sida bārāa dia pananida.

24 Māa quīrīā ḷāa Ācōrēba idji biadeba jūma dadjirā Boro Jesucrito wārāda bio quīrīā beara careba baīda. Bia ḷāa māwā baīda.

† 6:12 *Ēberārā ume djō panlēa.* Griego beḷeade nāwā ḷā ḷāa: "Djara bara bea ume, oa bara bea ume djō panlēa." § 6:15 Maḷ versiculora idjaba nāwā traducida ḷāa: "Beḷea bia Ācōrē ume necai baidebemada bio ījā pananadua zarea panani carea, sordaoba chiradāga amaaba idji jūrūne jābari quīrāca."

PILIPO

CARTA PAULOBA ƁƁAƁA DJABARĀ PILIPO PURUƁEBEMA ITEA

Poa 61are PauloƁa naĀ cartada ƁƁasia. Romane preso Ɓaside ƁƁasica ƁƁa (Hecho 28:16-31). Pilipo 1:13de maĀra ebuda ƁƁa.

Hecho 16:6-40de ƁƁa ƁƁa Paulo naĀrĀ Pilipo purudaa wānanebemada. MaĀ puru dajada PauloƁa ƁƁaƁa wērĀrĀda unupeƁa JesucritoƁebemada jaradia-sia. WērĀ Lidia abadaba naĀrĀ ĩjĀsia. Idji dede Paulora, idji ume nĭna sida panasidaa. DjabarĀda ara maĀ dede dji jare panasidaca ƁƁa.

Paulo preso Ɓaside djabarĀ Pilipo puruƁebemaba idjĀa paratada dia-buesidaa. Ādjia diapedaƁara djaba Epaproditoba edesia. PauloƁa naĀ cartara ƁƁasia ādjirĀa bia ƁƁaada ai carea. NaĀrĀ Ācōrĕa bia bedeasia (1:1-11). MaĀare ādjirĀa nĕƁaƁaƁasia idji sĀwĀ ƁƁaƁebemada. PauloƁa crĭcha ƁƁasia dĀrĕne preso ƁƁaƁebemada bia ēdĀida (1:12-26). MaĀare ƁƁasia Crito quĭrĀca nĭbadamĀrĕā (1:27deba aba 2:18daa). MaĀare ƁƁasia Epaproditoda isabe jĕda diabueida idjaba Timoteoba jaradia ƁamĀrĕā diabueida (2:19-30). MaĀare ƁƁasia āi jaradia Ɓea carea quĭrĀcuitadāmĀrĕā (3:1neba aba 4:1naa). PauloƁa ĩrĭure ƁƁara 4:2-23de ƁƁa ƁƁa.

PauloƁa naĀ cartade naĀrĀ ƁƁa

¹ MĀra PauloƁa. Timoteora mĀ ume ƁƁa. Daira Jesucrito nezocaa. MĀa naĀ cartara djabarĀ Pilipo puruƁebemara itea ƁƁaƁaƁa: djabarĀ wagabadarĀ, djabarĀ carebabadarĀ, jĭma Ācōrĕ ēberĀrĀ Jesucrito ume ƁearĀ itea.*

² Daiba quĭrĭā panĀa dadjirĀ Zeza Ācōrĕba, dadjirĀ Boro Jesucrito bida ādji biadeba bĀrĀra careba pananida idjaba ādji necai bai sida dia pananida.

PauloƁa djabarĀ carea Ācōrĕa iwidiida

³ MĀa bĀrĀ quĭrĀnebabĀraza Ācōrĕa bia ƁƁaada abaria.

⁴⁻⁵ Ācōrĕa iwidiƁaƁaƁa mĀa bĀrĀ carea ƁƁasida iwidiƁaria, bĀrĀba idji bedeā ĩjĀsida ewarideba ātaā bedeā bia CritoƁebemada mĀ careba jaradia panĀa bĕrĀ.

⁶ MĀa naĀgĀda wĀrĀda cawa ƁƁa: Ācōrĕba bĀrĀ soƁe traju bia jĀwa oƁara biara o wĀya aba Jesucrito zebĀgĀdaa. MaĀne idjia bĀrĀra jĭma biya o erobaya.

⁷ Bia ƁƁa mĀa jĭma bĀrĀnebemada mĀwĀ crĭcha Ɓaida, bĀrĀra bio quĭrĭā Ɓa bĕrĀ. MĀ preso ƁaƁe wa bedeā bia CritoƁebemada wĀrĀ arada cawabi ƁaƁe Ācōrĕba idji biadeba bĀrĀra mĀ sida careba ƁƁa idji bedeā jaradia pananamĀrĕā.

⁸ Ācōrĕba cawa ƁƁa mĀa Jesucrito quĭrĭā waiƁaƁeba jĭma bĀrĀra bio quĭrĭā ƁaƁa.

⁹ MĀa Ācōrĕa iwidi ƁƁa bĀrĀra biara dji quĭrĭā ƁeadamĀrĕā, idjida biara cawadamĀrĕā idjaba sĀwĀ nĭbadida panĀa cawadamĀrĕā.

¹⁰ MĀwĀ bĀrĀra bio cawadia cĀrĕda biara ƁaƁa idjaba Crito zebĀraƁe idji quĭrĀpita cadjirua neĕ beadia, biĕ jarai sida neĕ beadia.

* **1:1 DjabarĀ wagabadarĀ.** CĀpĭrĭā bedeade “pastores” o “ancianos” abadaa. *DjabarĀ carebabadarĀ.* CĀpĭrĭā bedeade “diaconos” abadaa.

11 M̄la iwidi ɓaa bārāra Jesucritodeba ne jūmane jipa ɓeadamārēā, ēberārāba Ācōrēra dji dromaara ɓaada adamārēā idjaba idjia bia bedeadamārēā.

Ne jūmane Paulora Crito carea ɓaa

12 Djabarā, m̄la bārāa cawabi quīrīā ɓaa m̄l preso ɓara cadjiruaēda, āteɓaɓa careba ɓaa ēberārāba bedeā bia Critodebemada ijānamārēā.

13 Romanebema boro de wagabada sordaorāba, dewararā bida cawa panāa m̄lra Crito carea preso ɓada.

14 Maḷ carea zocārā djabarāba dadjirā Boro Jesudeba biara Ācōrē bedeā ne wayaa neḷ jara nīnaa.

15 Wārāda ācaɓa m̄l ume biē panā bērā Critodebemada jara nīnaa m̄l cāyābara cawaara panāana adī carea. Baribāɓa ācaɓa crīcha biadeba jara nīnaa.

16-17 Maḷgārāba quīrīāneba māwā obadaa. Cawa panāa Ācōrēba m̄lra nama ɓasida bedeā bia Critodebemada wārā arada cawabimārēā. Baribāɓa ācaɓa idjidebemada jara nīnaa cawaara ɓeada crīcha panā bērā. Crīcha biadeba māwā oḷaca. Ādjirāba crīcha panāa maḷgādeba m̄l nama preso ɓara wetara sopuabidida.

18 Baribāɓa ḷmaḷda sāwāi? Crīcha biadeba wa crīcha biē panāneba jara nīnabaɓa, Critodebemada jara panāa. Maḷ carea m̄lra ɓasrida ɓaa.

Idjaba ɓasrida ɓaya.

19 Bārāba Ācōrēa iwidi panā bērā idjaba Jesucritoba diada Jaureba careba ɓa bērā m̄la cawa ɓaa m̄lra namaɓa bia ēdɓaɓa.

20 Crito carea m̄lra ni maārī bida pera quīrīāē ɓaa, āteɓaɓa idjidebemada bedeai carea sozarra ɓa quīrīā ɓaa. Māwā m̄la jūmarāa Critora dji dromaara ɓada cawabiya ewariza o ɓabari quīrāca. Zocai ɓeibāɓa wa bedeibāɓa, m̄la quīrīā ɓaa jūmarāba māneba cawadida Critora dji dromaara ɓada.

21 M̄lmaarā zocai ɓaḷde aɓabe Crito carea ɓaida ɓaa, baribāɓa beuibāɓa biara ɓaya.

22 M̄l zocai ɓaḷde Critodebemada poya jaradīa ɓaya. Maḷ carea m̄la adua ɓaa sāwā quīrīā ɓada, zocai ɓaida wa beuida.

23 Zarea ɓaa jaradīa maḷ umebemarā sāḷgāda biara ɓada. M̄lmaarā biara ɓaa beuida Crito ume ɓai carea.

24 Baribāɓa bārā carea biara ɓaa m̄lra zocai ɓaida.

25 Maḷ bērā cawa ɓaa bārā carebai carea m̄lra wadibiɓa zocai ɓaida idjaba waya bārā ume ābaa ɓaida. Māwā bārāba Critora biara ijā panāneba ɓasrida panania.

26 Jesucritoba m̄lra wayacusa bārāmaa edeɓaɓaḷde bārāra idji carea biara ɓasridaɓeɓa bia jaradīa.

27 Jipa nībaɓadau bedeā bia Critodebemaba jara ɓa quīrāca. Māwāra m̄la bārāda acāde wāibāɓa, wa bārā ume ɓaēne bārānebemada ūrībaɓa, cawaya bārāba aɓari crīchaɓe ɓaa bio ijā panāda idjaba ābaa bio traja panāda maḷ bedeā biada cawabidī carea.

28 Bārā ume dji quīrūra ni maārī bida wayarānadua. Maḷba cawabiya Ācōrēba ādjirāra biē ɓaida, baribāɓa bārāra ēdɓa ɓaida. Maḷgāra Ācōrēba jūma o ɓaa.

29 Ācōrēba bārāra edaē ɓasīa aɓabe Crito ijā pananamārēā, āteɓaɓa edasia Crito carea bia mīgadamārēā.

30 Bārāba unusidaa m̄lra bia mīga ɓada idjaba idi ūrī panāa wadibiɓa mīga ɓada.† Ara maḷ quīrāca bārā siɓa bia mīga panāa.

† 1:30 Hecho 16:11-40.

2

Ācōrēba Crito jūmarā cāyābara dji dromaara bāda

1-2 Critoba bārā crīchara careba bā bērā, idji quīrīāba bārā sora biabi bā bērā, Ācōrē Jaurera bārā ume bā bērā, idjia bārāra quīrīā bā bērā, idjaba quīrā djuburia bā bērā mārā nāwā bio bāsrīdabīdadua: abari crīchada eroḃeadadua, dji quīrīā pananadua, idjaba abari crīchaḃeba jūma oḃadua.

3 Djārā cāyābara biara ḃeada crīcha panāneba ni cārē sida orānadua. Idjaba orānadua ababe bādji iteabāḃa bia ḃeadi carea. Ātebāḃa crīchaḃadua dewararāda bārā cāyābara biara ḃeada.

4 Ara bādjiza bia ḃeadi carea jaḃarānadua, ātebāḃa jaḃaḃadua djārā sida bia ḃeadamārēā.

5 Jesucritoba crīcha ḃada quīrāca crīchaḃadua:

6 Idjira Ācōrēmīna Ācōrēca ḃaida crīchaca basīa.

7 Ātebāḃa idji ḃadada idu bāsrīa nezoca bai carea. Maḃbe dadjirā quīrāca naḃ djaraḃe besīa.

8 Maḃbe eḃaara besīa. Ācōrēba beuida bāda aside idjia ījā osīa. Crude bia mīga beuimīna ījā osīa.

9 Maḃ carea bajāne Ācōrēba idjira dji dromaara bāsrīa. Idjira jūmarā Boroda bāsrīa.*

10 Māwā jūma bajāne beara, naḃ ējūāne beara, beudarā panabadama bearā sida Jesu quīrāpita chīrāborode coḃeadiā.

11 Maḃne jūmarāba eḃuda jaraḃīa Jesucritora jūmarā Boroda idjaba jūmarāda dadjirā Zeza Ācōrēa bia beḃeadiā.

Djabarā naḃ ējūāne sāwā beadiā panā

12 Mā djabarā, mā bārā ume ḃadaḃeba ātaā Ācōrē beḃeara ījā o panā. Idi mārā bārā ume bāēmīna Ācōrē bio waya panāneba ījā o pananadua idjia bārāra ēḃra eḃada bērā.

13 Ācōrēbāḃa bārāra careba bā idjia quīrīā bāra o pananamārēā idjaba māwā o quīrīā beḃadamārēā.

14 Idarradaēne, caicayaḃaēne jūma oḃadua.

15 Māwā bārāra biē jaraḃī neē beadiā idjaba jipa beadiā. Ēberārā bio cadjirua obada tāēna panāmīna cadjirua neē beḃadua. Ācōrē warrarā bērā ādjirā tāēna chīḃau udjizua bea quīrāca panā.

16 Beḃe zocai baideḃemada ādjirā eḃuda cawabi pananadua. Māwā Crito zebāḃaḃe mārā bārā carea bāsrīḃaya. Maḃne mā cawaya mādji quīrīābe nībaē basīda idjaba mādji quīrīābe trajaē basīda.

17 Dārāēne mārā Crito carea beadiḃicada. Māwā uva bā Ācōrēa wea diada quīrāca bāya. Idjaba bārāba Crito ījā panāra animarā Ācōrēa babue diada quīrāca bā.† Maḃ carea mārā bārā ume bio bāsrīda bā.

18 Ara maḃ quīrāca bārā sida mā ume ābaa bāsrīda beadiā panā.

Timoteo idjaba Epaprodito

19 Dadjirā Boro Jesuba quīrīāsira mā Timoteoda isabe bārāmaa wābiya. Māwā idji wayacusa māmaa zebāḃaḃe mā sida bāsrīda bāya bārā sāwā ḃuanāda cawai bērā.

20 Nama mā ume idji quīrāca bāda dewara neēa. Idjia bārāra wārāda careba quīrīā bā.

* 2:9 Griego beḃeade nāwā bā bāa: “Ācōrēba idjia dji dromaara bā trāda diasīa.” † 2:17 Levítico 23:18.

21 Jūmarāba ara ādji bia beadida jaᳵabadaa Jesucritoba quīrīā ḅa jaᳵaᳵi cāyābara.

22 Baribaᳵa bārāba cawa panāa Timoteoba biada obarida. Warraba idji zeza carebabari quīrāca idjia bedea bia Critodebemada careba jaradia ḅaa.

23 Mā sāwā odida cawasira Timoteora bārāmaa diabueida crīcha ḅaa.

24 Baribaᳵa crīcha ḅaa dadjirā Boroba māra carebaida dārāēne mā sida bārāmaa wāmārēā.

25 Bārāba djaba Epaproditoda mā carebamārēā diabuesidaa. Idjia mā ume abarica Ācōrē bedeara jaradia ḅaa sordao djō ḅa quīrāca. Nawena māa idjira jēda wābiya.

26 Idjia bārāra wārāda unu quīrīā ḅaa. Idjira bio sopua ḅaa, bārāba idji cacua biē ḅada ūrīsideade sopuasida bērā.

27 Wārāda idjira cacua biē basia. Berara beusia. Baribaᳵa Ācōrēba idjira quīrā djuburiasia. Ababe idjida quīrā djuburiaē basia, ātebaᳵa mā sida quīrā djuburiasia wetara sopuarāmārēā.

28 Mā bērā māa idjira isabe jēda wābi quīrīā ḅaa bārāba idji unubadae wayacusa ḅasridadamārēā. Māwā māra bārā carea mācua sopua baēa.

29 Idjira bio ḅasrida edadadua dadjirā Boro Jesucritode bērā. Idjida, djabarā idji quīrāca bea sida bia wayadadua.

30 Critoba obi ḅa carea idjira berara beusia. Bārāba jāmaᳵba mā carea poya oᳵaē panāda idjia beui adua osia.

3

Abā Critodra ēpēnida panā

1 Maā awara djabarā, dadjirā Boro Jesudeba ḅasrida beadadua. Māa naᳵga bedeara naēna ḅaᳵamīna sēcaa abarida wayacusa ḅaᳵi carea. Māwā bārāra cadjiruadebemada waga ḅaya.

2 Eberārā usa quīrāca beadebemada quīrācuitadadua ādjia obadara biē ḅa bērā. Ādjia jaradiabadaa umaquīrā cacuada wēāgoᳵida panāda Ācōrē ēberārā beadi carea.

3 Baribaᳵa dadjirāᳵa dji wārā wēāgopedadarāa.* Dadjirābaᳵa Ācōrē Jau-redeba idjia bia bedebadaa. Idjaba Jesucritoba dadjirā carea oᳵara bia jarabadaa. Dadjia naᳵ djarade o panā carea Ācōrēba jipa unuida crīchadacaa.

4 Māa naᳵ djarade bia oᳵa carea māwā crīcha ḅaida ḅamīna māwā crīchacaa. Wārāda bariduaba idjia o ḅa carea Ācōrēba jipa unuida crīcha ḅabaᳵa, idji cāyābara māabaᳵa biara māwā crīcha ḅaida ḅaa.

5 Mā topedadacarea ocho ewari ḅaᳵe māra cacua wēāgosidaa. Māra israelerānebema, Benjamiᳵneba yōnaa. Māda, mā djibarirā sida hebreorā aara. Pariseo bērā māa judiorā leyra quīrācuitaara iᳵā obadjia.

6 Maā ley bio ēpē ḅada bērā Crito iᳵā beara biē oi carea ēpēbadjia. Judiorā leyra jūma iᳵā o ḅada bērā ni abaaba poya jaradaca basia māra jipaē ḅada.

7 Baribaᳵa Critoda iᳵā ḅa bērā ne jūma māa bia unu ḅadara idira bia unucaa.

8-9 Wārāda mā Boro Jesucrito cawaida ne jūma cāyābara biara ḅaa. Māa crīcha ḅadara idji carea jūma igarasia. Jūma maᳵgara nejarra quīrāca unusia Crito cawai carea idjaba idji ume bai carea. Māa crīchacaa Ācōrēba Moisea diada leydeba māra idji quīrāpita jipa ḅada. Ātebaᳵa cawa ḅaa Crito iᳵā ḅa carea Ācōrēba māra jipa unu ḅada.

* 3:3 Dji wārā wēāgopedadarāa. Maā bedeaba jara ḅaa dadjirāra Ācōrē puruda. Naēna israelerāba jūma ādji umaquīrā cacuara wēāgobadjidaa cawabidī carea ādjirāra Ācōrē puruda.

¹⁰ M̄la Critoda biara cawa quĩrĩã ß̄la. Idjira Ācōrē ð̄laadeba ãrēbasia. M̄lara ara mā ð̄laadeba idji ume n̄ba quĩrĩã ß̄la. Māl b̄erã idji bia m̄gada quĩrãca m̄lara m̄ga quĩrĩã ß̄la, idjaba idji beuda quĩrãca beu quĩrĩã ß̄la.

¹¹ M̄awã quĩrĩã ß̄la Ācōrēba m̄lara ãrēbabi b̄erã.

¹² M̄la jaraē ß̄la m̄lara abeða m̄awã ð̄ada. Idjaba jaraē ß̄la m̄lara abeða jipa ð̄ada. Baribarãl m̄awã ð̄ai carea m̄lara nocoðaa wãa Jesucritoba m̄lara māl carea edaða b̄erã.

¹³ Djabarã, m̄la jaraē ß̄la m̄lara wãrãda m̄awã ð̄ada baribarãl m̄la nālda o ß̄la: m̄la nāena o ð̄adara quĩrãdoapeda biara Crito quĩrãca ð̄ai carea nocoðaa wãa.

¹⁴ Idji quĩrãca ð̄ai carea nãa, Ācōrēba m̄lara m̄awã ð̄amãrēã Jesucritodeba trãna b̄erã.

¹⁵ Jũma dadjirã Crito bio cawa ð̄eaba māl quĩrãca crĩchaðida pan̄la. Bãrãba quĩrã awara crĩcha pan̄barãl, sãwã crĩchaðida pan̄ada Ācōrēba ebuða cawabiya.

¹⁶ Baribarãl dadjirãba cawapedaðara jũma ãjã oðida pan̄la.

¹⁷ Djabarã, m̄l quĩrãca ð̄eada dua. Bãrã tãena n̄basiaðe daiba unubisiaðaa sãwã ð̄eaðida pan̄ada. Djabarã m̄awã ð̄eada ep̄e pananadua.

¹⁸ M̄la nālda ð̄arima zocãrã bãrãa jarasia idjaba ãã ð̄aba wayacusa jaraya: zocãrã ēberãrãba ð̄jia o pan̄neba unubibadaa Crito crude ð̄eadaðebema ð̄eðara quĩrãnacada.

¹⁹ Māl b̄erã ð̄eubadaðe Ācōrēba ð̄djirãra jũma biē ß̄aya. Ādji cacuaba quĩrĩã ð̄adrã ð̄dji ãcōrēa.† M̄iã pera o pan̄nebamada bia ð̄eðeabadaa. Ababe nāl ējũãnebamada crĩchabadaa.

²⁰ Baribarãl dadjirãra bajãnebema. Dadjirã Ēdrã Edabarira mamāba zeida ãã pan̄la. Idjira dadjirã Boro Jesucrito.

²¹ Idji zebãrãde dadjirã cacua beuida ð̄ara quĩrã awara oya. Mālne idji cacua quĩrãca bio ð̄iya ð̄eya. Idji ð̄laadeba m̄awã oya. Māl ð̄laadeba idjia ne jũmada poyaya.

4

¹ Māl carea m̄l djabarã, m̄la jarada quĩrãca dadjirã Boro Jesucritora bio ãã pananadua. M̄la bãrãra bio quĩrĩã ß̄la idjaba unu quĩrĩã ß̄la. Bãrã carea m̄lara bio ð̄asrida ß̄la. Bãrãra m̄l ð̄asridaa.*

Pauloba djabarãa obida

² M̄la djabawērã Evodiaa, djabawērã Sintiquea biða ð̄eða djaburiaya ibiaðamãrēã dadjirã Boro Jesucrito ume pan̄l b̄erã.

³ Djaba, m̄l ume Ācōrē traju obari, m̄la ð̄la iwidiya māl djabawērãrã carebamãrēã. Ādjida, Clementeda, waabemarã siða m̄l ume bio trajasiaðaa ð̄eða bia Critoðebemada cawabiði carea. Jũma ð̄djirã trãra Ācōrēba idji zocai ð̄aidebema cartade ð̄l erob̄la.

⁴ Dadjirã Boro Jesucrito ume pan̄l b̄erã ewariza ð̄asrida ð̄eada dua. M̄la wayacusa jaraya: ð̄asrida ð̄eada dua!

⁵ Bãrãra ēberã biada jũmarãa unubiðadua. Dadjirã Boro Jesucrito zeid ewarira caita ß̄la.

⁶ Baridua carea jũmawãyã crĩcharãnadua, ãtebarãl Ācōrēa iwidiðadua, idjã ð̄eða djaburiadua, idjaba ne jũma carea bia ð̄lada adadua.

† 3:19 Ādji cacuaba quĩrĩã ð̄adrã ð̄dji ãcōrēa. Griego ð̄eðeðe nãwã ð̄l ß̄la: "Ādji ð̄idrã ð̄dji ãcōrēa." * 4:1 Bãrãra m̄l ð̄asridaa. Griego ð̄eðeðe nãwã ð̄l ß̄la: "Bãrãra m̄l borobaria."

7 Małba Ācōrēba bārā sora, bārā crīcha sida necai Ɂaya Jesucrito ume panɁ bērā. Mał necai baira ēberārāba āduba poya cawadaā.

8 Mał awara djabarā, jūma wārānebemada, ne jūma dadjia bia unubadadebemada, jūma jipa Ɂadebemada, jūma cadjirua neē Ɂadebemada, jūmarāba quīrīabadadebemada, jūma bia trā Ɂaga Ɂadebemada, ne jūma biadebemada, ne jūma dadjia bia jarabadadebema sida crīcha pananadua.

9 Māa jaradiadara, bārāba mālneba cawapedadara, mālneba ūrīpedadara, unupedaā sida jūma o pananadua. Małne Ācōrēra bārā ume Ɂaya idjaba bārāra necai Ɂaya.

Djabarāba ne diabuepedada carea Pauloba bia Ɂada ada

10 Dadjirā Boro Jesucritodeba mālra bio Ɂasrida Ɂaa, bārāba māl crīcha pananeba wayacusa ne diabuesida bērā. Małgara bārāba naēna o quīrīa pananamīna poya odaē basía.

11 Māwā jaraē Ɂaa mālra ne neē Ɂa bērā. Māa cawasia sāwābaga necai Ɂaida ara mādjia erobaba.

12 Ne neē Ɂade idjaba aduba erobade sāwā Ɂaida cawa Ɂaa. Māa cawasia bariduade sāwā necai Ɂaida, jāwūā Ɂade idjaba jarra Ɂade, aduba erobade idjaba ne neē Ɂade bida.

13 Critodeba jūma poya oya idjia māa Ɂabada dia Ɂa bērā.

14 Baribaga māa bārāa bia Ɂada aya, māl bia mīga Ɂade carebapedada bērā. Wārāda bārāba bia osidaa.

15 Djabarā Pilipodebema, bārāba cawa panla beba bia Critodebemada naērā ījāsidade māl sāwānada. Macedonia druadeba dewara druadaa jaradiade wāsīde djabarā dewara purudebemarāba māa ne diabuedaē basía. Ababe bārābaga māa ne diabuesidaa.†

16 Māl Tesalonica purude Ɂasīde bārāba Ɂarima zocārā ne diabuesidaa carebadi carea.

17 Māa iwīdiē Ɂaa bārāba ne diabuedamārēā, ātebaga quīrīā Ɂaa bia o panla carea Ācōrēba bārāra biara carebaida.

18 Ne jūma bārāba djaba Epaprodito ume diabuepedadara māa edasia. Mał bērā aduba erobaa. Małgaba mālra bia Ɂaya. Bārāba diabuepedadara quera tūāpa Ācōrēa diada quīrāca Ɂaa. Małra Ācōrēba bia unu Ɂaa.

19 Wārāda jūma bārāba neē panlada māl Ācōrēba ne jūma erobadebemada Jesucritodeba diaya.

20 Mał bērā ewariza dadjirā Zeza Ācōrēa bia bedeadida panla. Bia Ɂaa māwā baida.

Pauloba jīrūare Ɂada

21 Jūma Ācōrē ēberārā Jesucrito ume Ɂea jaradadua māa quīrīā Ɂada ādjirāra bia duananida. Djabarā māl ume panla bida quīrīā panla bārāra bia duananida.

22 Jūma Ācōrē ēberārā namabemarāba quīrīā panla bārāra bia duananida. Djabarā Romanebema boro itea traja panla biara māwā jara panla.

23 Māa quīrīā Ɂaa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba baida.‡

† 4:15 Hecho 18:5. ‡ 4:23 Griego bedea de Ɂaga cartade nał sida bɁ Ɂaa: "Bia Ɂaa māwā baida."

COLOSA

CARTA PAULOBA BΛDA DJABARĀ COLOSA PURUDEBEMA ITEA

Poa 60are Paulo preso baside naļ cartada ʙasia. Carta Pilemoļ itea diabueside naļ carta sida Romaneba diabuesica ʙaa. Djabarā Colosade ʙeaba, Laodiceade ʙea biða ledamārēa diabuesia (4:16).

Paulora Colosadaa wāca basia (2:1). Eaproba naārā ʙeaba bia Jesucritodebemada jarade wāsia (1:5-7). Djabarā Colosade, Laodiceade, Hierapolide ʙearāa jaradia ʙabadjia (4:12-13). Maļgala purura aʙari druade panasidaa.

Eapro ʙaside λcala ʙa crīcha āi ʙeaba ēpē panesidaa. λcala Ācōrēa bia ʙedeadi cāyābara ʙajānebema nezocarāa bia ʙedeabadjidaa. Dewarāba jarabadjidaa aba ʙa ādji leyda ēpēi ʙa cadjiruada oēda. Maļ carea Eaproba Paulo jarade wāsia. Paulo ʙa na cartara ʙasia djabarā ʙeaba sewara ijarānamārēa idjaba Jesucritora dji dromaara ʙada cawadamārēa (1:15-23; 2:6-23). Maļ awara Paulo ʙa na cartade ʙasia djabarā carebai carea jaradia ʙasida (1:24 ʙeaba 2:5 ʙeaba). Maļare ʙasia djabarā sāvā nī ʙadida panada (3:1 ʙeaba 4:6 ʙeaba). Djabarā itea ijrūare ʙada 4:7-18 ʙeaba.

Naļ cartade Paulo ʙa naārā ʙada

¹ Māra Paulo. Ācōrēa quīrāna ʙērā māra Jesucritoba diabuedaa. Dadjirā djaba Timoteora mā ume ʙaa.

² Mā naļ cartara ʙa ʙala Ācōrē ēberārā Jesucrito ija ʙeaba Colosa purudebema itea. Daiba quīrā panada dadjirā Zeza Ācōrēa idji biadeba ʙārā careba ʙaida, necai ʙai sida dia ʙaida.*

Djabarā carea Paulo Ācōrēa iwidiida

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa iwidiidaza daiba ʙārā carea bia ʙada abadaa.

⁴ Daiba ūrī panada ʙārā ʙeaba Jesucritora ija panada idjaba jūma Ācōrē ēberārā bio quīrā panada.

⁵⁻⁶ ʙārā māwā panada, cawa panada ʙērā Ācōrēa ʙārā itea nebiada ʙajāne waga eroda. Maļgala ʙārā ʙeaba naēna ūrisidaa wārā ʙeaba Jesucritodebemada ʙārāma jūeside. Maļ ʙeabara jūma druaza wari wā idjaba zau ʙa ʙārāma zau ʙa quīrāca. ʙārāma maļ ʙeaba naārā ūrisidade Ācōrēa idji biadeba ʙārā wārāda ēdra edaida bio cawasidaa. Maļ ewarideba āta maļ ʙeabara ʙārāma bio zau ʙa.

⁷ Maļ ʙeabara djaba Eaproba ʙārā cawabisia. Idjira daiba wārāda quīrā panada. Dai ume aʙarida o ʙa. Idjira Crito nezocaa. ʙārā carebai carea ne jūmane jipa obaria.†

⁸ Idjia daia jarasia ʙārā Ācōrē Jauredeba wārāda dji quīrā panada.

⁹ Māwā ūripedadeba āta daiba ʙārā carea ewariza Ācōrēa iwidi panada idjia obi quīrā ʙara ʙārā jūma cawabimārēa idjaba crīcha cawaada, necawaa sida idji Jauredeba jūma diamārēa.

* **1:2** Dadjirā Zeza Ācōrēa. Griego ʙeade λcala cartade ʙa ʙa: “Dadjirā Zeza Ācōrēa, dadjirā Boro Jesucrito ʙida.” † **1:7** ʙārā carebai carea. Griego ʙeade λcala cartade ʙa ʙa: “Dai carebai carea.”

¹⁰ Māwā bārāra poya jipa nībadia dadjirā Boroba quīrīā ʙΛ quīrāca idjaba ne jūmane idjia bārāra bia unuya. Wārāda bārāba ne jūma bia o panΛneba nejō bia zau ʙΛ quīrāca duanania idjaba Ācōrēra biara cawa wānia.

¹¹ Daiba Ācōrēa iwidi panΛΛ idji ΛʙΛΛ waiʙΛΛ ʙΛdeba bārāra zarea ʙΛmārēā. Maʙba bārā bia mīga panΛra, bārā biē o panΛ sīda bia droadia.

¹² Māwā ʙΛsrīda dadjirā Zeza Ācōrēa bia ʙΛada adia. Bārāra jūma idji ēberārā ume bia ʙΛsia idjia erobΛdebemada bajāne edadamārēā.

¹³ Ācōrēba dadjirāra diauru jΛwaedabemada ēdrΛ edapeda ʙΛsia idji Warra quīrīā ʙΛba pe erobamārēā.

¹⁴ Idji Warradeba Ācōrēba dadjirāra cadjiruadebemada ēdrΛ edasia.‡ Dadjirāba cadjirua opedadara jūma quīrādoasia.

Critora ne jūma cāyābara dji dromaara ʙΛΛ

¹⁵ Dadjia ununaca Ācōrēra Jesucritodeba unubadaa. IdjidrΛ Ācōrē Warra iwina bērā ne jūma Ācōrēba oda Boroa.

¹⁶ Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia. Bajāne beada, naʙ ējūāne beada, dadjia unubadada, dadjia ununaca sīda jūma osia.

Jūma ununaca bororāda, dji dromarāda, dji ΛʙΛΛ ʙea sīda osia. Ācōrēba ne jūmada Critodeba osia idjaba Crito itea osia.

¹⁷ Ne jūma oi naēna Critoda ʙasia. Ne jūmada idjideba ʙea.

¹⁸ Critora idji ēberārā boroa. Idjideba ādjirāra ʙea. Idjida ewariza zocai ʙai carea naārā ṙrēbasia. Maʙ bērā ne jūma cāyābara dji dromaara ʙΛΛ.

¹⁹ Ācōrēba quīrīāsia Critora ara idji quīrāca baida.

²⁰ Idjaba quīrīāsia Critodeba ne jūma bajānebemada, naʙ ējūānebema sīda idji ume bia beadamārēā.

Maʙ bērā Crito crude oa erozoadadeba idji ume necai ʙΛsia.

²¹ Cadjirua o panΛneba bārāda naēna Ācōrēnebemada jīga ʙesia idjaba biē crīcha panΛneba Ācōrē ume dji quīrūda ʙesia.

²² BaribΛrΛ Crito beudadeba Ācōrēba bārāra idji ume bia ʙΛsia idji quīrāpita cadjirua neē, biē jaradi neē beadamārēā.

²³ Maʙ bērā Crito bio jījā panΛneba zarea beadida panΛΛ. Bedea bia Critodebema bārāba ūrīpedadara igaradiē panΛΛ, ātebΛrΛ Ācōrēba diai jaradada jāʙ pananida panΛΛ. Maʙ bedea biara jūma naʙ ējūāne jaradia panΛΛ. Ara maʙ beadeada māʙa bīda jaradia ʙΛΛ.

Pauloba djabarā carebai carea jaradia bada

²⁴ Idira māʙa bārā carebai carea bia mīga ʙΛmīna ʙΛsrīda ʙΛΛ. Idjaba Crito carea wadībīda wetara bia mīgaida ʙΛ bērā bia mīga nībaya jūma idji ēberārā carebai carea.

²⁵ Ācōrēba māra idji ēberārā nezocada ʙΛsia. Maʙ bērā idji bedeara jūma daucha bārāa jaradia ʙΛΛ.

²⁶ Maʙ bedeara drōā naēnabema ewaride Ācōrēba cawabiē ʙasia, baribΛrΛ idira idji ēberārāa cawabisia.

²⁷ Maʙ bedea bia quiru cawabiē badara idjiderā dji judiorāēa bīda cawabisia. Maʙ cawabiē badara naʙgΛΛ: Critora bārā sođe ʙΛΛ. Idjideba cawa panΛΛ idji bia quirudebemada edadida.

‡ **1:14** *ĒdrΛ edasia.* Griego beedeade ṙcΛrΛ cartade ʙΛ ʙΛΛ: “ĒdrΛ edasia idji oadeba.”

²⁸ Jūma crīcha cawaadeba daiba Critodebemada jūmarāa jaradia pan_Λa jipa nībadamārēā. Māwā daiba jūmarāda Critodeba ne jūmane jipa pan_Λada Ācōrēa unubidiā.

²⁹ Ma_Λ carea m_Λra *λ*nāū^é traja _Λla Critoba idji _Λla wai_Λla dia _Λdeba.

2

¹ M_Λa quīrīā _Λla bārāba na_Λda cawadida: m_Λra bio traja _Λla bārā Colosadebemarāda, djabarā Laodicea purudebemada, jūma djabarā m_Λ ununaca sida carebai carea.

² M_Λa quīrīā _Λla jūmarāda sođeba zarea beadida, quīrīāneba ābaa bia duananida, idjaba wārā crīcha cawaa eropan_Λneba bia duananida. Māwā_ΛΓ_Λ Ācōrēba naēna cawabiē badara cawadiā. Ma_Λra Critoa.

³ Idjiab_ΛΓ_Λ Ācōrē necawaada, crīcha cawaa sida poya diaya. Ma_Λ necawaara, crīcha cawaa sida bio bia pan_Λa.

⁴ Jūma ma_Λg_Λra m_Λa jara _Λla ni aba_Λba sewa jaradia pan_Λneba bārāra cūrūgarānamārēā.

⁵ M_Λra bārā ume _Λlēmīna crīchadeba bārā ume _Λla. M_Λa cawa _Λla bārāra ābaa bia duan_Λda idjaba Critora bio i_Λā pan_Λada. Ma_Λ carea _Λsri_Λda _Λla.

Zocai bai djiwidi Critodeba eropan_Λa

⁶ Bārāba dadjirā Boro Jesucritora i_Λāpedada bērā idjideba nībadadua.

⁷ Idjideba zarea pananadu bio carra jida pan_Λa quīrāca, de _Λaubawa _Λla quīrāca. Idjira bio i_Λā pananadu djabarāba jaradiapedada quīrāca. Ma_Λ awara ewariza Ācōrēa bia _Λla_Λda adadua.

⁸ Quīrācu_Λta beadadua ni aba_Λba bārāra cūrūgarānamārēā dadji carebaca wārā^é crīchadeba. Jūma ma_Λg_Λra drōā naēnabema crīchaa, na_Λ ējūānebema crīchaa. Bedea Critodebemaēa.

⁹ Critora na_Λ djarade _Λsīmīna wārāda Ācōrē basia.

¹⁰ Bārāra Crito ēberārā bērā idjideba ne jūmada eropan_Λa Ācōrē ume bia bea_Λdi carea. Idjidr_Λ jūma dadjia ununaca dji droma bea Boroa.

¹¹ Bārāra idji ēberārā bērā cacua wēāgopedada quīrāca pan_Λa. Barib_ΛΓ_Λ ma_Λg_Λra j_Λwaba odaēa. Āteb_ΛΓ_Λ jara _Λla bārāra na_Λ djaraba cadjirua o quīrīā _Λdebemada ēdr_Λsidadada. Ma_Λg_Λ cacua wēāgođara Critob_ΛΓ_Λ osia.

¹² Ācōrēba idji _Λla_Λdeba Critora *λ*rēbabisia. Bārāba Ācōrēra māwā _Λla_Λ _Λda i_Λāpedada bērā borocuesidade unubisiđaa Crito ume jousiđada idjaba Ācōrēba bārāra idji ume *λ*rēbabisida.

¹³⁻¹⁴ Naēna cadjirua o pan_Λneba bārāra beu beasia. Ma_Λne na_Λ djaraba cadjirua o quīrīā _Λla *ē*pēbadjidaa.* Barib_ΛΓ_Λ Ācōrēba bārāra Crito ume zocai _Λsia. Wārāda cadjirua o pan_Λ carea dadjirāba Ācōrēa ne diai bara panasidaa. Ācōrē leyde *Λ*l _Λla dadjirāra beuđida pan_Λada. Barib_ΛΓ_Λ Crito crude beuside Ācōrēba ma_Λ diai bara pananara jūma jōbisia. Jūma dadjia cadjirua opeđadara idjia quīrādoasia.

¹⁵ Crito crude beuside Ācōrēba jūma dadjia ununaca dji droma beara poyasia. Māwā poyadara idjia jūmarāa cawabisia.

¹⁶ Ma_Λ bērā bārāba cobada carea, dohada carea bida ēberārāba biē jaradib_ΛΓ_Λ, ādji bedeara i_Λārānadua. Bārāba ewari droma wagadaca carea, jeđeco djiwidi wagadaca carea, *λ*nāūbada ewari wagadaca carea bida ādjirāba biē jaradib_ΛΓ_Λ, i_Λārānadua.

* **2:13-14** Na_Λ djaraba cadjirua o quīrīā _Λla *ē*pēbadjidaa. Griego bedea_Λ *Λ*l _Λla: "Cacua wēāgoē pananeba."

17 Jūma maḷgaba Ācōrēba oidebemada jarijaria unubi basia. Baribara Ācōrēba oi jaradara Critodeba jūma osia.

18 Maḷ carea abalaba bārāba nebiada bajāne edadaēana adibara, ijārānada.† Māwā bedeadadara djārā cāyābara edaara bea quīrāca nībadamīna dji dromarāda crīchabadaa. Ādjirāba bajānebema nezocarāa bia bedeadada. Cāimocara quīrāca unupedadada biara jaradiabadaa. Baribara ara ādji crīchadeba māwā jaradiabadaa idjaba māwā crīcha pananeba djārā cāyābara biara beada crīchabadaa.

19 Ādjirāra dadjirā Boro Crito ume panāēa. Baribara Crito ēberārāba idjideba ne jūmada eropana idji ume ābaa bia panani carea. Idjideba dadjirāra waribadaa Ācōrēba waribi ba quīrāca.

20 Bārāra Crito ume ābaa beusida bēra naḷ ējūānebema crīchara ēpēniē panāa. Maḷda ḷcārē cārēā wadibida maḷ crīchara ēpē panā naḷ ējūānebemarāba ēpēbada quīrāca?

21 Nāwā jarabadaa: “Jāḷgāra tārānada, jari bara corānada, jidarānada.”

22 Jūma maḷra naḷ ējūānebema crīchaa. Maḷ crīcha beara ēpēniē panā jūma dadjia copeadara, dopedada sida jōbari bēra.

23 Wārāda maḷ crīcha ēpē beara ne cawa beaca beaa. Ādjia jarabadaa ara dadjiduba ne obi pananeba Ācōrēra poya bia ēpēnida, djārā cāyābara edaara nībadida panāda, idjaba ara daduba puadeba bia mīga beadida panāda. Baribara jūma maḷgaba dadji cacuaba cadjirua o quīrā bara jōbicaa.

3

Bajānebemada jaradida panāa

1 Bārāra Crito ume lrēbapedada bēra bajānebemada jara pananada. Mama Critora Ācōrē jawa araare chūmāa.

2 Bajānebemada crīcha pananada. Naḷ ējūānebemada crīcharānada.

3 Bārāra Crito ume beupedada bēra idji ume zocai panāa. Maḷ zocai baidebemada ēberārāba cawadacaa. Baribara Critora Ācōrē ume zocai ba bēra, bārā sida Ācōrē ume zocai panāa.

4 Bārāra Critodeba zocai baira eropana.* Ara idjida waya unubibaraḷde bārāra idji ume panania. Maḷne idji quīrāca quīrāwārēā panania.

Critodeba dadjirā djiwidida panena

5 Maḷ bēra jūma naḷ ējūānebema crīcha bārā sode bara igaradada. Auḷua nībarānada, mīā perada orānada, bārā cacuaba cadjirua o awua bara orānada, crīcha cadjiruara ēpērānada, idjaba ne awua bearānada. Ne awua baḷba Ācōrē cāyābara maḷda biara ēpēbari bēra jawaba oḷa ācōrē ēpē ba quīrāca ba.

6 Jūma maḷ cadjirua carea Ācōrēba idji ijāē beara cawa oya.†

7 Bārā sida naēna māwā nībadjidada.

8 Jāḷbe bārā sodeba quīrūbadara, quēguea bedeadadara, djārā biē obadara, djārā biē jarabadara, beḷa cadjirua jarabada sida jūma igaradada.

9 Djārāa sewa orānada. Bārāra naēna cadjiruade pananada ēdrāsidaa. Bārāba cadjirua obadapedara idu baḷsidaa.

† 2:18 Bārāba nebiada bajāne edaēana adibara. Griego bedeaḷe maḷba idjaba jara ba: “Abalaba bārāda dji biaēana adibara.” * 3:4 Bārāba. Griego bedeaḷe ācala cartade ba ba: “Dadjirāba.” † 3:6 Idji ijāē beara. Griego bedeaḷe ācala cartade maḷra neēa.

¹⁰ Wua djiwidi j̄bλda quĩrāca bārāra djiwidida panesidaa. Ācōrēba māvā osia. Maλ awara bārāra biara o wāa idjĩ quĩrāca beadamārēā idjaba idjida biara cawadamārēā.

¹¹ Ācōrēba māvā oda bērā idjĩ quĩrāpita griegora judio ume abaria. Cacia wēāgo beara cacua wēāgoē bea ume abaria. Drua āibemada, ne adua bλ ēberāda, nezocada, nezocaē sida abaria. Critoda dji biara bλa. Idjira jūmarā sode bλa.

¹² Ācōrēba bārāra quĩrāneba edasia idjĩ itea bia beadamārēā. Maλ bērā djārāra quĩrā djuburia beadadua. Ēberā biada beadadua. Bārāra djārā cāyābara biara beada crīcharānadua. Jūmarā ume crīcha biaēba beadadua. Ne jūmane droadadua.

¹³ Jūmarā ume droa cawa beadadua. Abalba biē osira maλ biē odara quĩrādoadadua. Bārāba biē opeadara dadjirā Boro ba quĩrādoada quĩrāca bārā bida quĩrādoadadua.

¹⁴ Maλ awara biara jūmarā ume dji quĩrā duananadua. Māvā bārāra jūmarā ume ābaa bia duania.

¹⁵ Bārāra cacua aba bλ quĩrāca panλ bērā Ācōrēba bārāra trāsia ābaa necai duananamārēā. Critoba necai baira bārā sode dia bλa.† Maλba cawabiya cārēda odida panλda. Maλneba beadadua. Idjaba Ācōrēba bia bλada adadua.

¹⁶ Bedea Critodebemara bārā sode erobeadadua. Jūma Ācōrē necawaēba dji jaradiadadua idjaba dji carebadadua biara ijāni carea. Ācōrē Bedeade bλ trābida, djabarāba trāābadada, Ācōrē Jaureba trāābi bλ sida Ācōrēba trāānadua. Sodeba bia jara panλneba trāānadua.

¹⁷ Bārā bedeabλdade, ne obλdade bida jūma odadua dadjirā Boro Jesuba quĩrā bλ quĩrāca. Idjideba dadjirā Zeza Ācōrēba bia bλada adadua.

Djabarā ādji ēberārā ume sāvā beadida panλ

¹⁸ Wērā quima bara bea, bārā quimaba jara bλra ijā odadua. Dadjirā Boro Jesu ume panλ bērā māvā odida panλa.

¹⁹ Umaquĩrā quima bara bea, bārā quimada quĩrānadua. Ādjirā ume quĩrū bearānadua.

²⁰ Warrarā, bārā djibarirā bedeara ne jūmane ijānadua. Ācōrēba maλgλra bia unu bλa.

²¹ Zezarā, bārā warrarāra quĩrūbirānadua so āirānamārēā.

²² Nezocarā, bārā boro naλ ējūānebemaba obibλgλra jūma ijā odadua. Ababe idjia acλ bλde idjĩ ume bia beadi carea orānadua. Ātebλgλ Ācōrēra waya panλ bērā biaēba jūma odadua.

²³⁻²⁴ Jūma bārāba o panλra zoqueadeba odadua dadjirā Boro itea o panλ quĩrāca. Ababe ēberārāba bia ununamārēā orānadua. Bārāra dadjirā Boro Crito nezocarā. Bārāba cawa panλa idjĩ itea bia o panλbari idjia bārā ne diaida.

²⁵ Baribλgλ dji biē o bλra Ācōrēba cawa oya. Ācōrēba jūmarāda aride cawa obaria.

4

¹ Nezoca bororā, bārā nezocarā ume jipa odadua. Bārā bida Boroda bajāne eropanλda cawa panλa.

² Ewariza Ācōrēa iwidi pananadua. Iwidibλdade dau λbλa beadadua idjaba bia bλada adadua.

† 3:15 Critoba. Griego bedeade λcλgλ cartade bλ bλa: "Ācōrēba."

³ Dai carea iwidadua Ācōrēba eda wābadara ewab_{ΛΓΛ} quīrāca idu Critodebema naēna cawabiē badada jaradiabimārēā. Ma_Λ jaradia _Λ carea m_Λra preso _Λaa.

⁴ Iwidadua m_Λa ebuda jaradiai carea m_Λa oida _Λ quīrāca.

⁵ Crito ijāē bea tāēna crīcha cawaadeba nībadada. Ewariza j_{ΛΓΛ}dadua idjidebemada ādjirāa cawabidi carea.

⁶ Bedea biadeba bedeadada jūmarāba bia ūrīnamārēā. Māwā Critodebema iwidi_βadade bārāba cawa beadā sāwā panunida pan_Λda.

Pauloba na_Λ cartade jūrāre _βada

⁷⁻⁸ M_Λa quīrā _Λ djaba Tiqicoda bārāmaa diabue_β_{ΛΓΛ} m_Λnebemada cawadamārēā idjaba sobiadamārēā. Idjia m_Λ ume ābaa Ācōrē trajura ne jūmane bia o _Λaa. Idjia daidebemada bārāa jūma cawabiya.

⁹ Jāmbema djaba Onesimoda djaba Tiqico ume diabue_β_{ΛΓΛ}. Idjia ne jūmane jipa o _Λaa idjaba daiba idjira quīrā pan_Λaa. Tiqicoba, Onesimo biēa bārāa nē_β_{ΛΓΛ}dia jūma nama sāwā nūm_Λda.

¹⁰ Djaba Aristarcoda m_Λ ume ābaa preso _Λaa. Idjia quīrā _Λaa bārāra bia duananida. Bernabe djabararra Marcoba quīrā _Λaa bārāra bia duananida. Idjidebemada m_Λa naēna cartade _βasia. Idjira bārāmaa wāib_β_{ΛΓΛ}, bia edadada.

¹¹ Idjaba djaba Jesu, Justo abadaba quīrā _Λaa bārāra bia duananida. Djabarā judiorānebema ma_Λ ūbeabe pan_Λba nama m_Λ careba jaradia pan_Λaa ēberārāba Ācōrēra ādjirā Boroda _βadamārēā. Ma_Λ djabarāneba m_Λra sobia babaria.

¹² Jesucrito nezoca jāmbema Epaproba quīrā _Λaa bārāra bia duananida. Idjia ewariza Ācōrēa iwidi _βabaria bārāra ne jūmane zarea beadamārēā, bio ijā pananamārēā, idjaba jūma Ācōrēba obi quīrā _βada cawadape_βda ijā odamārēā.

¹³ M_Λa jaraya: djaba Epaproda wārāda traja _Λaa bārāra, jūma djabarā Laodicea purudebemara, Hierapoli purudebema sida carebai carea.

¹⁴ Djaba nēārā diabari Lucaba quīrā _Λaa bārāra bia duananida. Idjira daiba quīrā pan_Λaa. Djaba Demā biēa quīrā _Λaa bārāra bia duananida.

¹⁵ Dadjirā djabarā Laodicea purudebemarāa jaradada m_Λa quīrā _βada ādjirāra bia duananida. Dadjirā djabarwērā Ninpaa, jūmarā djabarā idji dede ābaa dji j_Λrebadarāa biēa jaradada m_Λa quīrā _βada ādjirāra bia duananida.

¹⁶ Bārāba na_Λ carta a_βpedadacarea djabarā Laodicea purudebemarāa biēa a_βbidada. Bārā biēa carta m_Λa ādjirāa diabue_βara a_βdadada.

¹⁷ Djaba Arquipoa jaradada: “Dadji Boroba obi _βara jūma quīrācu_βita o badua.”

¹⁸ M_Λra Pauloa. Ara mādji j_Λwaba _βab_β_{ΛΓΛ} m_Λa quīrā _βada bārāra bia duananida. M_Λ preso _Λ carea Ācōrēa iwidi pananada. M_Λa quīrā _Λaa Ācōrēba idji biadeba bārāra careba baida.

1 TESALONICA

NABEMA CARTA PAULOBA BΛΔA DJABARĀ TESALONICA PURUDEBEMA ITEA

Paulo naārā Tesalonica purudaa wānanebemada b́λ BΛA Hecho 17:1-10de. Tesalonicadeba Bereadaa wāsia. MamaΛba Atena purudaa wāsia. Mama BΛde Timoteora jēda Tesalonicadaa diabuesia. Małne Paulora Corintodaa wāsia. Tesalonicadeba Timoteora Silvano ume Paulomaa wāsidaa. Djabarā Tesalonicadebemada nēbΛΓapedada bērā Pauloeba nabema carta djabarā Tesalonicadebema itea BΛsia. Poa 51ne Corintodeba diabuesia.

Mał nabema cartade Pauloeba djabarā carea Ācōrēa bia BΛada asia (1:1-10). Małare quīrānebabisia ādjirā tāēna bia nībadadebemada (2:1-16). Małare BΛsia ādjirāda crīcha BΛ bērā acΛde wā quīrīā BΛda (2:17deba aba 3:5daa). Małare BΛsia Timoteoba ādjirā bia jarađadebemada (3:6-13). Małare BΛsia sāvā djabarāra nībadida panΛda (4:1-12). Małare BΛsia Crito zeidebemada (4:13deba aba 5:11daa). Pauloeba djabarā itea jīrūare BΛdada 5:12-28de BΛa.

Nał cartade Pauloeba naārā BΛda

¹ Młra Pauloa. Nał cartara BΛBΛΓΛA djabarā Tesalonica purudebemarā itea. Bārāra dadjirā Zeza Ācōrēnea, dadjirā Boro Jesucritodea. Djaba Silvanoda, Timoteo sida mł ume panΛa. Daiba quīrīā panΛa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito bida ādji biađeba bārāra careba pananida, necai bai sida bārāra dia pananida.

Djabarāba bia opeđada

² Daiba ewariza Ācōrēa iwidiBΛdade bārā carea bia BΛada abadaa.

³ Daiba dadjirā Zeza Ācōrē quīrāpita ewariza quīrāneba panΛa bārāba Ācōrē ijā panΛneba biada o panΛda, quīrāneba dji careba panΛda, idjaba bia mīga panΛmīna dadjirā Boro Jesucritoba nebīa diamārēā jĀ panΛra quenatΛdađe panΛda.

⁴ Djabarā, Ācōrēba bārāra bio quīrīā BΛa. Daiba cawa panΛa idjia bārāra edasida.

⁵ Daiba bedeā bia Critodebema bārāra jaradiasidade ara jāwā bedeadađe basia. ĀteBΛΓΛ mał bedeāra wārā arada cawa panΛ bērā Ācōrē Jaure BΛadeba bedeasidaa. Bārāba cawa panΛa दौरa sāvā bārā tāēna nībasidada bia pananamārēā.

⁶ Ara mał quīrāca bārāba ēpēsidaa. Dadjirā Boro nībada quīrāca ēpēsidaa. Bārāra bio bia mīga panΛmīna Ācōrē Jaureba BΛsrida dia BΛdeba bedeā Critodebemara ijāsidaa.*

⁷ Māvā jūma Crito ijā bea Macedonia druadebemaba, Acaya druadebema bida bārāneba unusidaa sāvā nībadida panΛda.

⁸ Ādjirā awa bārāneba dadjirā Boro bedeāra ūrīnaē basia, āteBΛΓΛ druazabemaba cawasidaa bārāba Ācōrēra ijā panΛda. Mał bērā ĸdaiba bārānebemada cārēda jaradi?

⁹ ĀdjirāBΛΓΛ jara panΛa sāvā bārāba दौरa bia edasidada, idjaba jΛwaba oda ācōrē beara igarasidada Ācōrē wārāda zocai BΛ ijāni carea.

* 1:6 Hecho 17:1-10.

¹⁰ Ādjirāba jara panla sāvā bārāba Ācōrē Warra Jesu bajāneba zeida jālā panla. Ara maļ Jesuda Ācōrēba l̄rēbabisia. Idjia dadjirāra Ācōrēba cawa ode zeidebemada ēdr̄a edasia.

2

Pauloba Tesalonica purude oda

¹ Djabarā, bārāba cawa panla dai bārāma panasidade dadji quīrīābe pananaē basida.

² Cawa panla bārāmaa wāni naēna Pilipodebemarāba दौरā biē jarasidada idjaba biē osidada.* Maļ awara bārāma jūēsidade zocārāba quīrīānaē basia daiba jaradiadida. Baribarla Ācōrēba carebasia idji bedeā biada bārāa ne wayaa neē jaradiadamārēā.

³ Daiba crīcha biaēneba wa sewadeba bārāa jaradiadaē basia. Idjaba bārāra cūrūgadida crīchadaē basia.

⁴ Ātebarla Ācōrēba bia ununa bēra दौरā idji bedeā bia Critodebemada jaradiadamārēā. Maļ bēra daiba jaradia panla. Daiba jarlaē panla ēberārāba bia ununamārēā ātebarla quīrīā panla dadji so acla bla Ācōrēba bia ununamārēā.

⁵ Bārāba cawa panla daiba bedeā bia quirudeba jaradiadaē panasidada. Idjaba parata edadi carea sewadeba jaradiadaē basia. Maļra Ācōrēba cawa bla.

⁶⁻⁷ Daiba jarlaē panasidaa bārāba, dewararā bida daida bia jaradamārēā. Maļ awara दौरā Critoba diabuedarā bēra iwidiidida panasidaa bārāba ne diadamārēā. Baribarla iwidiidaē basia. Ātebarla quīrīāneba daiba bārāra careba panasidaa dji papaba warra zaquerā wagabari quīrāca.

⁸ Daiba bārāra bio quīrīā panla bēra ababe bedeā bia Ācōrēnebemada bārāa jaradiadaē basia, ātebarla ne jūmaneba carebadi carea panasidaa.

⁹ Djabarā, bārāba cawa panla daiba bedeā bia Ācōrēnebemada bārāa jaradia panasidade āsa diamasi bida l̄nāūnaē dewara traju sida obadjidada parata edadi carea. Quīrīānaē basia bārāba daia ogo ne dia panneba bia mīgadida.

¹⁰ Bārāba cawa panla, Ācōrē bida cawa bla दौरā bārā dji Crito l̄jā bea tāēna biya, jipa, biē jaradi neē nībasidada.

¹¹ Maļ awara cawa panla zezaba idji warrarā ume obari quīrāca daiba bādjiza sobiabisidada idjaba jipa nībadamārēā jara panasidada.

¹² Daiba jarasidaa bārāra Ācōrēba quīrīā bla quīrāca nībadamārēā. Idjia bārāra trāsia pe erobai carea idjaba idji biya quirudebemada erobadamārēā.

¹³ Daiba ewariza bārā carea Ācōrēa bia blada abadaa. Bārāba Ācōrē bedeada daideba ūrīsidade ēberā crīcha quīrāca l̄jānaē basia. Ātebarla maļ bedeāra wārāda Ācōrē bedeada cawapedada bēra l̄jāsidaa. Ara maļ bedeāba bārā dji Crito l̄jā bea crīchara biara o wā.

¹⁴ Djabarā, bārāba l̄jā panla carea ara bādji druadebemarāba biē o panasidaa Ācōrē ēberārā judiorā druade māwāna quīrāca. Mama Jesucrito l̄jā bea judiorāra dji l̄jāē beaba biē o panasidaa.

¹⁵ Dadjirā Boro Jesura, Ācōrēneba bedeabadarā sida beasidaa. Maļ awara दौरā āyā jaretasidaa. Ādjirāra Ācōrēba bia unucāa. Ādjira jūmarā ume dji quīrāca.

* 2:2 Hecho 16:11-40.

16 Ācōrēba ēdra᳚ edamārēā daiba judiorēā jaradia quīrīā panane ādjirāba iduaribidaca. Māwā cadjiruara wai᳚ada o panaa. Ma᳚ carea Ācōrēba idji quīrūbideba ādjirā cawa oya.

Paulo Tesalonicadebema djabarā acade wā quīrīā bada

17-18 Djabarā, dārē᳚ ᳚aa दौरā bārā ume pananada āyā wāpedadada. Ara nawena daiba bārāra ununaē panamīna crīchadeba bārā ume panaa. Daiba wārāda bārā acade wā quīrīā panasidaa baribara᳚ diauruba miā sē basia wārānamārēā. Māra wārāda barima zocārā bārāmaa wāi carea basia.

19 Bārā carea ᳚asrida panā bērā māwā panaa. Ma᳚ awara cawa panaa dadjirā Boro Jesucrito zebara᳚de daiba bārāra jipa panada idjia unubidida. Ma᳚ne idji quīrāpita bārāda dai ᳚asridaa baya.†

20 Wārāda bārā carea ᳚asrida panaa. Bārāra dai ᳚asridaa.

3

1-2 Daiba waa poya droadaē bērā crīchasidea daduba Atena purude panamisa djaba Timoteoda bārāmaa wāida. Ara ma᳚da idjira diabuesidaa Crito biara i᳚ā pananeba zarea beadamārēā. Ācōrē nezoca Timoteoba dai ume abari bedea bia Critodebemada jaradiabaria.*

3 Ma᳚ awara idjira diabuesidaa bārā bia mīga panane jūmawāyā crīcharānamārēā. Bārāba cawa panaa Crito i᳚ā panā carea dadjirāra bia mīgadida panada.

4 Bārā ume panasidade daiba jarabadjidaa ēberārāba dadjirāra bia mīgabidida. Bārāba cawa panaa ma᳚gara wārāda māwāsida.

5 Ma᳚ carea māa waa poya droaē bērā Timoteora bārāmaa diabuesia wadi Critora i᳚ā panā cawaya. Māra crīchasia āibērā diauruba bārāa Critora igarabisida. Māwānabara daiba bārāa Critodebema jaradiapedadara ara jāwā becasia.

6 Baribara᳚ Timoteora bārāma badada daima jūēsia. Bārāba Crito i᳚ā pananebemada, bārā quīrīānebema sida idjia miā biya jarade zesia. Idjia jarasia bārāba quīrīāneba wadibida दौरā quīrānebabadada idjaba unu quīrīā panada daiba bārā unu quīrīā panā quīrāca.

7 Ma᳚ba djabarā, daiba cawasidea bārāba Jesura wadi i᳚ā panada. Ma᳚ bērā दौरā bia mīga panamīna sobiasidaa.

8 Idibara᳚ दौरā wārāda so aduā panesidaa, cawa panā bērā bārāba wadibida dadjirā Borora i᳚ā panada.

9 Bārā carea दौरā Ācōrē quīrāpita bio ᳚asrida panaa. Jācua ᳚asrida panā bērā Ācōrēa bia ᳚ada abada᳚de wadibida māra carebae ᳚aa.

10 Āsa, diamasi bida daiba Ācōrēa iwidi᳚adaa bārā acade wāni carea. Māwā bārāba Critodebema wadi adua panāra daiba poya jaradia᳚ia jūma daucha i᳚ānamārēā.

11 Daiba dadjirā Zeza Ācōrēa, dadjirā Boro Jesua iwidi panā bārāmaa wayacusa wābidamārēā.

12 Daiba quīrīā panaa dadjirā Boroba bārāra careba baida jūmarā ume biara dji quīrīā beadamārēā daiba bārā bio quīrīā panā quīrāca.

† 2:19 Bārāda dai ᳚asridaa baya. Griego bedede nāwā ᳚ā ᳚aa: “Bārāda dai borobaria.” Pauloba jara basia borobari jā ᳚a quīrāca idjira djabarā carea ᳚asrida baida. * 3:1-2 Ācōrē nezoca. Griego bedede ᳚ara᳚ cartade ᳚ā ᳚aa “Ācōrē ume trajabari.”

13 Idjaba iwidi panΛa Critoba bārāra careba ðaيدا sodeba bio ðjānamārēā. Māwā dadjirā Boro Jesura jūma idjiderā ume zebΛΛde bārāra dadjirā Zeza Ācōrē quīrāpita biya beadia biē jaradi neē.

4

Sāwā nībaðida panΛ Ācōrēba bia unumārēā

1 Maλ awara djabarā, daiba bārāa jaradiasidaa sāwā Ācōrē quīrāpita nībaðida panΛda idjia bia unumārēā. Dadjirā Boro Jesudeba daiba bārāa beðea djuburiadiā ara maλ quīrāca nībaðamārēā. Wārāda bārāba māwā o panΛa, baribΛΓa biara oðadua.

2 Dadjirā Boro Jesudeba daiba jaradiapedaðada bārāba cawa panΛa.

3 Ācōrēba quīrīā ðΛa bārāra idji itea bia beaðida. Maλ bērā auðuada orānadua.

4 Bārā cacuara jipa cawa erobeaðadua Ācōrē quīrāpita, ēberārā quīrāpita biða bia beaðamārēā.

5 Naλ djaraba cadjirua o awua ðΛara orānadua Ācōrē adua ðeaba obada quīrāca.*

6 MaλgΛdeba djabarāda biē orānadua idjaba cūrūgarānadua. Jūma maλgΛra dadjirā Boroba cawa oya daiba bārāa jarapedaða quīrāca.

7 Ācōrēba dadjirāra eðaē basia cadjiruade beaðamārēā, ātebΛΓa edasia idji itea bia beaðamārēā.

8 Maλ igara ðΛa ēberāba jaraðada igaraē ðΛa, ātebΛΓa Ācōrēba jara ðΛda igara ðΛa. Ara maλ Ācōrēba idji Jaureda bārāa diasia cadjirua neē beaðamārēā.

9 Maλ awara bārāra sāwā djabarā ume dji quīrānida panΛda mΛa naλ cartade çcārēā ðai? ĀcōrēbΛΓa bārāa maλra jaradiasia.

10 Bārāba jūma djabarā Macedonia druadebemara māwā quīrīā panΛa. BaribΛΓa djabarā, daiba bārāa beðea djuburiadiā biara dji quīrīā beaðamārēā.

11 Idjaba jΛΓaðadua jūmarā ume necai duanani carea. Djārā nēbΛræde bearānadua. Bārā jΛwaba trajaðadua daiba jarapedaða quīrāca.

12 MāwābΛrΛ bārāba ne erobeaðia idjaba Jesu ðjāē ðeaba bārāra bia ununia.

Jesu ume ābaa dji jΛredidebema

13 Djabarā, daiba quīrīā panΛa bārāba Jesu ðjā ðea jaidapedaðadebemada cawaðida. Māwā bārāra sopuadaēa Ācōrē ðjāē ðea sopuabada quīrāca. Ādjirāra sopuabadaa dji beupedaðara sāwābΛrΛ duananida cawadaē bērā.

14 BaribΛΓa dadjirāba Jesura beu baðada λrēbasida ðjā panΛa. Maλ bērā cawa panΛa Jesu ðjā ðea jaidapedaðara Ācōrēba jūma λrēbabida idji ume beaðamārēā.†

15 Maλ carea dadjirā Boroba jaraðara daiba bārāa jarabΛdaa: dadjirā Boro zebΛrΛde dadjirā, dji wadi zocai ðeara dji jaidapedaða na idjima wānaēa.

16 Bajānaa dadjirā Borora beðeabΛrΛda jġua ūrīnia, bajānebema nezoca dji droma sida beðeabΛrΛda ūrīnia, idjaba Ācōrē cachiru jġua sida ūrīnia. Maλne dadjirā Borora bajāneba zeya. Idji ðjā ðea jaidapedaðada naārā λrēbaðia.

* 4:5 Bārā cacua. Griego beðeade ðΛ ðΛa “bārā zoco.” ΛCΛrΛmaarā maλ beðeaba jara ðΛa “bārā quima.” † 4:14 Jesu ðjā ðea jaidapedaðara Ācōrēba jūma λrēbabida idji ume beaðamārēā. Griego beðeade nāwā ðΛ ðΛa: “Ācōrēba Jesu ðjā ðea jaidapedaðara idji ume eneya.”

17 Ara maãda dadjirã, dji zocai beara, ãdjirã ume ãbaa ãtaa wãnia dadjirã Boro ume jãrãrãne dji ununi carea. Maãbe dadjirã Boro ume ewariza duanania.

18 Maã bedeaba bãrãra dji sobiabidadau.

5

Dadjirã Boroba cawa oi ewari

1 Djabarã, mãa naã cartade ßãã sããbe dadjirã Borora zeida.

2 Bãrãba bio cawa panãa dadjirã Boroba cawa oi ewarira cawaẽne zeida diamasi ne drãabari zebari quĩrãca.

3 Èberãrãba nãwã jara panania: “Jũma necai nũmãa, dauperadira neã.” Mãwã panãa cawaẽne ãdjirã jũma ãrĩ ewarira zeya wẽrã biogoa ßã cawaẽne puabari quĩrãca. Maãne ãdjirãra ni abãada êdrãdaã.

4 Baribãã djabarã, bãrãra pãimane beaã. Maã bẽrã dadjirã Boroba cawa ode zebãã ewaride bãrãra dauperadaã ne drãabari zebããde dauperabada quĩrãca.

5 Jũma bãrãra ãnaanebemaã, ãsabemaã. Dadjirãra diamasibemaã, pãimanebemaã.

6 Maã bẽrã dadjirãra cãĩ beadaã dewararã cãĩ bea quĩrãca, ãtebãã dau ßãã beadia, quĩrãcuita jipa beadia.

7 Cãĩ beara diamasi cãĩ beaa, beu nĩmira diamasi beu nã.

8 Baribãã dadjirãra ãsabema bẽrã quĩrãcuita jipa beadida panãa. Critora ãjã pananida panãa, dji quĩrã beadida panãa, idjaba Æcõrẽba cawa oidebema êdrãdira jãã pananida panãa. Mãwã ara dadjida cadjiruadebemada jũãtrã beadia sordaoba idji jããre ne zareaba jũãtrãbari quĩrãca, idji boro sida ne zareaba jũãtrãbari quĩrãca.

9 Æcõrẽba dadjirãra trãẽ basia cawa oi carea, ãtebãã trãsia dadjirã Boro Jesucritodeba êdrãdamãrẽã.

10 Idjira dadjirã carea beusia. Maã bẽrã dadjirãda zocai beadibãã beudibãã, idji zebããde idji ume ãbaa zocai panania.

11 Maã carea dji sobiabidadau. Idjaba dji carebadadau biara ãjãni carea bãrãba o panã quĩrãca.

Pauloba djabarãa jĩũare jaradiada

12 Maã awara djabarã, daiba bedeã djuburiadia djabarã bãrã tããna Æcõrẽ traju o panãa bio wayadamãrẽã. Ædjirãra dadjirã Boro Jesucritodeba bãrã bororã. Bãrãra sãwã nĩbadida panãa jaradiabadaa.

13 Ædjidẽbemada bia crĩchadadau. Ædjia o panã carea bio quĩrãnadua. Jũmarã ume bia duanadua.

14 Djabarã, daiba jaradia bãrã tããna djuburia beara quẽãnamãrẽã. Sode ßãsrãdeã beara sobiabidadau. Sode ßããã beara carebadadau. Jũmarã ume droadadau.

15 Jũrĩnadua! Abãã bãrãda biẽ osira idjida abarica biẽ orãnadua. Ætebãã ewariza bãdjiza biadrã odadau. Jũmarã ume bia odadau.

16 Ne jũmane ßãsrãda beadadau.

17 Ænãũnaã Æcõrẽa iwidi pananadua.

18 Ne jũma carea Æcõrẽa bia ßãada adadau. Maãdrã Æcõrẽba quĩrãã ßãã, bãrãra Jesucrito ãjã bea bẽrã.

19 Æcõrẽ Jaureba o ßãra idu obi ama bearãnadua.*

* 5:19 Griego bedeade maã versículoda nãwã ßãã ßãã: “Æcõrẽ Jaure uruada quĩarãnadua.”

²⁰ Ācōrēneba bedebariba jara b̄ara igararānada.

²¹ Jūma māra quīrācuīta ūrīnada, mābe ababe dji wārād̄ra ĩjānada.

²² Ni maārī bida cadjiruara orānada.

²³ M̄a quīrā b̄a dadji necai b̄ai diabari Ācōrēba bārāra biara o wāida ne jūmane idji itea bia beadamārēā. M̄a quīrā b̄a Ācōrēba bārā jaureda, bārā crīchada, bārā cacua sīda jūma wagaida. Māwā dadjirā Boro Jesucrito zeb̄arāde bārāra ni maārī bida biē jaradi neē beadia.

²⁴ Bārā Trānara bedea ab̄a b̄a bērā jūma māḡara oya.

Pauloba jīrūare b̄ada

²⁵ Djabarā, dai carea Ācōrēa iwididada.

²⁶ Wārā quīrāneba jūma djabarā nāwā jaradada: daiba quīrā pan̄a bārāra bia dūananida.†

²⁷ M̄a dadjirā Borodeba jaraya: nā cartara jūma djabarā quīrāpita ledada.

²⁸ M̄a quīrā b̄a dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba baida.

† 5:26 Wārā quīrāneba. Griego bedea b̄a b̄a: "Isō bia quirudeba."

2 TESALONICA

UMÉBEMA CARTA PAULOBA BΛDA DJABARĀ TESALONICA PURUÐEBEMA ITEA

Nabema carta bΛdacarea Pauloba ūrīsica bΛa djabarāra bia mīga panΛda, sewa jaradiabadarāda ādji tāēna zesiēda, idjaba λCATA djabarāra coaida bēada. Maλ carea umébema cartara bΛsia. Djabarā carea Ācōrēa bia bΛada apeda iwidiſia ādjia biara ījānamārēā (1:1-12; 2:13-17). Maλ awara Ācōrēba cawa oi ewaridebemada ebudaara bΛsia λCARABA sewadeba jara-dia pananada ījārānamārēā (2:1-12). Maλare bΛsia ādjirāba Ācōrēa iwidi pananida panΛda idjaba dji coaida bēara trajadida panΛda (3:1-15). Idjia djabarā itea jirūare bΛdada 3:16-18de bΛa.

Pauloba naλ cartade naārā bΛda

1 Māra Paulo. Naλ cartara bΛBATA djabarā Tesalonica puruðebema itea. Bārāra dadjirā Zeza Ācōrēna, dadjirā Boro Jesucritoēa. Djaba Silvanoda, Timoteo siēa mλ ume panΛa.

2 Daiba quīrā panΛa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito biēa ādji biadēba bārāra careba pananida, necai bai siēa bārāra dia pananida.

Ācōrēba idji bedea ījānaca cawa oidebema

3 Djabarā, daiba ewariza bārā carea Ācōrēa bia bΛada abadaa. Daiba māwā obadara bia bΛa. Bārāba ewariza Critora biara ījā panΛa idjaba biara dji quīrā panΛa.

4 Maλ carea daiba Ācōrē ēberārā duanaza bārānebemada bΛsriēa nēBARABadaa. Jarabadaa ēberārāba biē oēi carea ēpē panΛmīna bārāba Critora wadi ījā panΛda idjaba bia mīga panΛmīna jūma droa panΛda.

5 Maλba cawabi bΛa Ācōrēba jipa cawa obarida. Idjia bārāra bia unu bΛa pe erobai carea. Maλ carea ara nāwena bia mīga panΛa.

6 Ācōrēba jipa cawa obaria. Bārā bia mīgabi panΛra idjia bia mīgabiya.

7-8 BaribATA bārā, dji bia mīga bēara λnāūbiya dai λnāūbi quīrāca. Maλgara māwāya dadjirā Boro Jesura idji nezocarā mēsrā bea ume urua eradra nūmāne bajāneba zebARADE. Maλne jūma Ācōrē ījāē beada, bedea bia dadjirā Boro Jesuðebema ījānacada cawa oya.

9 Ādjirāra TABA uruade ewariza bia mīgabiya. Dadjirā Boro quīrāpitabemada, idji ABΛA dromanēbema siēa TAMΛ bēadīa.

10 Maλ ewaride idjiderāba idjīa bia bedeadīa. Ādjirā ume bia oēa carea jūma idji ījā bēaba idjira bio bia ununia. Daiba idjidebema jaradiapedadara bārāba ījāpedada bērā bārā siēa maλ ēberārānebema.

11 Maλ carea daiba ewariza dadjirā Ācōrēa iwidi badaa bārāda bia unumārēā. Idjia bārāra maλ carea trāsia. Daiba iwidi panΛa Ācōrēba idji ABΛadeba bārāra ne jūmane carebamārēā. Māwā idji ījā panΛneba bia o quīrā panΛra bārāba jūma odīa.

12 Māwāra bārāneba jūmarāba dadjirā Boro Jesucritora bia jarađia idjaba idjideba bārāda bia jarađia. Dadjirā Ācōrēba, dadjirā Boro Jesucrito biēa ādji biadēba careba panΛ bērā māwā bia jarađia.

2

Cadjiruadebema ēberā zeida bΛ

¹⁻² Maλ awara djabarā, daiba bārāa bedeā djaburidiā dadjirā Boro Jesucrito zeidebemada idjaba dadjirā idji ume ābaa dji Jaredidebemada āi crīcharānamārēā. AbaΛba dadjirā Boroba cawa oi ewarira jūēsiada aibΛΓΛ, dauperarānadua. Bariduaba Ācōrēneba bedeā bΛ quīrāca māwā jaraibΛΓΛ, wa māwā jaradiaibΛΓΛ, wa daiba cartade māwā bΛsidaada aibΛΓΛ, ijārānadua.

³ Ni maārī biāda abaΛΛa idu cūrūgabirānadua. Dadjirā Boroba cawa oi ewari zei naēna zocārā ēberārāba Ācōrēra igaradiā. Maλne cadjiruadebema ēberāda odjaya. Maλ ēberāra Ācōrēba tabΛ uruade batabueya.

⁴ Idjia Ācōrēra idjaba ne jūma ēberārāba ācōrē abada siāda quīrāca baya. Idjida jūma maλΛ cāyābara dji dromaara bΛada aya. Maλ bēra Ācōrē de dromane chūmepeda jaraya idjidrΛ Ācōrēda.

⁵ Bārāma baside mΛa ¿maλΛara jaraē basica? ¿Quīrānebadaēca?

⁶ Maλ bēra cawa panΛa cārēba maλ ēberāra idu odjabiē bΛda. BaribΛΓΛ idji ewari jūēbΛΓΛde odjaya.

⁷ Nawena cadjiruara mērā o nīnaa, baribΛΓΛ dji iduaribiē bΛba maλ cadjiruadebema ēberāra idu odjabiē bΛa. Māwā baya aba Ācōrēba dji iduaribiē bΛra āyā edebΛΓΛdaa.

⁸ MaλbebΛΓΛ cadjiruadebema ēberāra odjaya. BaribΛΓΛ dadjirā Boro Jesu quīrāwārēā dorrodorroa zebΛΓΛde ara bedeabΛrΛba maλ ēberāra beaya.

⁹ Cadjiruadebema ēberāra diauruba zebiya. Diauru bΛΛaba ne ununacada quīrātanoa ocuaya ēberārāba Ācōrēba māwā o bΛda crīchadamārēā.

¹⁰ Ne quīrātanoa cadjirua o bΛdeba ēberārā tabΛ uruade bia mīgađida panΛra cūrūgaya. Ādjirāba wārā bedeada quīrānaca bēra Ācōrēba ēdrΛ edaēā.

¹¹ ĀtebΛrΛ idu sewada ijābiya. Māwā ara ādjiduba bio cūrūga beadiā.

¹² Maλ ēberārā wārā bedeā ijāē beaba cadjiruada bΛsridaa obada bēra Ācōrēba biē bΛya.

Ācōrēba idji ijā bea ēdrΛ edada

¹³ Djabarā, daiba ewariza bārā carea Ācōrēa bia bΛada abadaa. Dadjirā Boroba bārāra quīrā bΛa. Idjia bārāra ēdrΛ edai carea naēnaeda edasia. Bārāba idji wārā bedeā ijā panΛ bēra idjaba idji Jaureba bārāra idji itea bia bΛda bēra ēdrΛ edaya.

¹⁴ Daiba bedeā bia Critodebema jaradia panΛneba Ācōrēba bārāra trāsia dadjirā Boro Jesucrito bia quiruđebemada edadamārēā.

¹⁵ Maλ bēra djabarā, zarea beadadua. Daiba jaradiapedadara, cartade bΛpedada siāda quīrādoarānadua.

¹⁶⁻¹⁷ Ācōrēba dadjirāra quīrāsia. Idji biadeba sobiabicuasias ewariza māwā beadamārēā. Idjaba cawabisia wārāda idjideba nebiada edađida. Daiba quīrā panΛa dadjirā Boro Jesucritoba, dadjirā Zeza Ācōrē biāda bārāra sobiabiđida idjaba zarea bΛđida. Māwā bārāba bedeā panΛra, o panΛ siāda jūma bia baya.

3

Djabarāba Ācōrēa iwididamārēā Pauloba jarada

1 Mañ awara djabarã, dai carea Æcõrẽa iwidadua dadjirã Boro bedeara druaza isabe jũemãrẽã idjaba eberãrãba mañnebemada bia jaradamãrẽã bãrã tâena mãwãna quĩrãca.

2 Æcõrẽa iwidadua दौरa eberã cadjiruarãba biẽ o quĩrã pananebemada wagamãrẽã. Æcõrẽ ijã quĩrãẽ beada baraa.

3 Baribãrã dadjirã Borora bedea aba ßaa. Idjia bãrãra careba ßaya zarea beadamãrẽã idjaba cadjiruadebemada waga ßaya.

4 Dadjirã Boro deba cawa panãa daiba jaradiapedadara bãrãba wãrãda o panãda idjaba o panãida.

5 Quĩrã panãa dadjirã Boro Æcõrẽba cawabida bãrãra bio quĩrã ßãda. Idjaba quĩrã panãa idjia carebaida Critoba droada quĩrãca droadamãrẽã.

Coa neẽ trajadida panã

6 Djabarã, dai carea Æcõrẽa iwidadua dadjirã Boro Jesucrito trãneba daiba bãrãa jaradia djabarã coaiea bea ume ãbaa bearãnamãrẽã. Daiba jaradiapedada quĩrãca odacaa.

7 Bãrãba cawa panãa dai nĩbapedada quĩrãca bãrãra nĩbaiea panãda. Bãrã tâena panasidae दौरa bari pananaca basia.

8 Daiba bãrãneba bari coãaẽ basia, ãtebãrã ãsa, diamasi biãda ãnãũnaẽ dewara traju sida o panasidaa bãrãba daia ogo ne diarãnamãrẽã.

9 Wãrãda bãrãba carebadamãrẽã iwidadua dadjirã Boro panãamãna iwidadua ãtebãrã दौरa trajasidaa cawabidi carea bãrãba abari quĩrãca odida panãda.

10 Bãrã tâena panasidae daiba naãda jarasidaa: dji traja quĩrãẽ ßãra ne cobirãnadua.

11 Daiba urã panãa ãcãrã bãrãnebemada coaiea beada. Ædjirãra trajadacaa ãtebãrã djãrã nebarade panabadaa.

12 Mañ djabarãa daiba dadjirã Boro Jesucrito deba bedea djuburiaiea necai trajadamãrẽã codira erobeadamãrẽã.

13 Baribãrã djabarã, bia o pananeba sãrãnadua.

14 Daiba nañ cartade jaradiapedadada abãrãba ijãẽbãrã, jũmarãa cawabidua biẽ o ßãda. Idji ume ãbaa bearãnadua peramãrẽã.

15 Baribãrã idjira bãrã ume dji quĩrũ quĩrãca erobearãnadua, ãtebãrã bãrã djaba bẽrã jaradua jipa omãrẽã.

Pauloba jũrũare ßãda

16 Daiba quĩrã panãa dadjirã Boro necai ßai diabariba idji necai ßaira bãrãa ewariza ne jũmane dia ßaiea. Quĩrã panãa dadjirã Borora bãrã ume ßaiea.

17 Mãra Paulo. Naãrã beedeada mã jãwaba ßãbãrã. Jũma mã cartade nãwã ßãbaria cawabi carea mãbãrã ßãbãrã. Nãwã ßã ßãbaria.

18 Mãa quĩrã ßãa dadjirã Boro Jesucrito ßaiea idji biãdeba bãrãra careba ßaiea.

1 TIMOTEO NABEMA CARTA PAULOBA TIMOTEO ITEA BADA

Pauloba nał cartara Timoteo itea basia. Timoteora Listra purudebema basia. Paulora naārā mał puruđaa wānanebemada bā bāa Hecho 14:6-23de. Pauloba Timoteoda idji ume jaradiade wāmārēā edadebema bā bāa Hecho 16:1-3de. Ādjia beđa bia Jesucritodebemada zocārā puru beđe ābaa jaradiasidaa.

Paulora Roma purude preso bađada poa 62de ēdrasica bāa. Małbe jēda Epeso puruđaa wāsia. Timoteoda mama amesia djabarā nēbarade beđa carebamārēā. Małbe Macedonia druadaa wāsia. Nał nabema cartara mama bā diabuesia Timoteoa crīcha biada diai carea.

Epesode āCARABA drōāenabema crīchada jaradia panasidaa. BaribARA Pauloba basia ababe beđe bia Critodebema ijā pananeba dadjirāra cadjiradebemada ēdradida (1:1-20). Małare basia sāvā djabarāba Ācōrēā iwididida panada (2:1-8), djabawērāra sāvā beđida panada (2:9-15), idjaba djabarā bororāda sāvā beđida panada (3:1-16). Capitulo 4de Pauloba basia sewa jaradia beadebemada idjaba sāvā Jesucrito nezocara nībaida badebemada. Małare basia djabarā boroba sāvā djabarāra wagaida bāda (5:1neba aba 6:2daa). Jirūare basia Crito ijā bāba sewada igarapeda wārā beđeada ijāida bāda. Mał awara basia paratada awua baiē bāda ātebARA ne biada o bāida bāa bajāne ne biada erobai carea (6:3-21).

Pauloba nał cartade naārā bāda

¹ Māra Paulo, Jesucritoba diabueđaa. Ācōrē dadji Ēdra Edabariba dadji Boro Jesucrito ume māra māwā basidaa. Ara mał Jesucritodeba dadjira wārāda bia beđida cawa panāa.

² Timoteo, māa nał cartara bā itea bABARAA. Māneba Critora ijāna bērā bARA wārāda mł warraca bāa. Māa quīrīā bāa dadji Zeza Ācōrēba dadji Boro Jesucrito bida quīrā djuburia pananida, ādji biadeba careba pananida, idjaba necai bai sida dia pananida.

Āi jaradia beaa idu jaradiabirādua

³ Macedonia druadaa wāi naēna māa bāa beđe djuburiasia Epesode bemārēā. Māwā osia bāa quīrā awara jaradia beaa waa idu jaradia-birāmārēā.

⁴ Ādjirāa jaradia drōā naēnabema nēBARABADARA, dadji drōā naēnabemarā trā zocārā jaradiabada sida waa jaradiarānamārēā. Małba ababe caicaya duanebībaria. Dadjirāra carebaā Ācōrēba obi bāda odamārēā. Ababe idji beđe ijā pananeba poya ođia.

⁵ Māa māwā jara bāa djabarāba crīcha biadeba, sobiadeba, wārāda Ācōrē ijā pananeba dji quīrīā duananamārēā.

⁶ BaribARA āCARARA małnebema āi wāsidaa. Małbe baridua beđe dadji carebacada ēpēsidaa.

⁷ Ādjirāra Ācōrēba Moisea diada ley jaradiabadada bā quīrīā panāa, baribARA bio cawa panā quīrāca jaradiabadamīna adua panāa cārēda jaradia panāda.

⁸ Dadjirāba cawa panāa mał leyra biada. BaribARA aride jaradiadida panāa.

⁹ Mał bērā cawađida panāa Ācōrēba mał leyra diaē basida dji jipa o bea carea, ātebARA diasia dji ijā ođaca carea, cAWARA zarea bea carea, Ācōrē neē

bea carea, cadjirua o bea carea, Ācōrē wayadaca carea, Ācōrē igarabada carea, ādji djibarirā beabada carea, mīā beabada carea,

¹⁰ daunemabada carea, ara ādji abaricarā ume mīā perada obada carea, djārā nēdobuebada carea, sewaida bea carea, sewadeba djārā biē jarabada carea, idjaba wārā bedeaba jara bāra odaca carea.

¹¹ Bedea bia quiru Ācōrēnebemaba maļ wārā bedeara cawabi bāa. Dadji Ācōrē bia quiruba maļra mīā diasia jaradia bāmārēā.

Ācōrēba Paulo quīrā djuburiada

¹² Dadjirā Boro Jesucritoba mīā lēlāda diasia idji bedeara jaradia bāmārēā. Idjia cawasia mīā ne jūmada jipa oida. Maļ bēra mīra bāsia idjia quīrā bāda o bāmārēā. Maļ carea mīā idjia bia bāda aya.

¹³ Naēna mīā idjidebemada biē bedeabadjia idjaba idjiderāda biē oi carea ēpēbadjia. Djārāda biē bedeabadjia. Baribāra idjia mīra quīrā djuburiasia. Idjida wadi ījāē bāda bēra adua bādeba māwā biē obadjia.

¹⁴ Dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba mīra bio carebasia idjida ījāmārēā idjaba idji quīrāda erobāmārēā.

¹⁵ Naļ bedeara wārā ara bēra jūmarāba ījānida panāa: Jesucritora naļ ējūānaa zesia cadjirua obadarā ēdra edai carea. Cadjirua obadarānebemada mīdra dji cadjiruaara basia.

¹⁶ Baribāra Ācōrēba mīra quīrā djuburiasia. Māwā Jesucritoba mī, dji cadjiruaara badadeba unubisia idjia jūma bia droa bāda. Māneba dji wadi ījāē beaa cawabisia sāwā ēberā cadjiruara quīrā djuburiabarida zocai bai jōcada erobeadamārēā.

¹⁷ Ācōrēda ewariza jūmarā Boroa. Idjira beuca. Dadjirāba ununaca. Ababe idjira bāa.* Idjibāra dadjirāba ewariza bia bedeada panāa idjaba wayadida panāa. Bia bāa māwā bāda.

¹⁸⁻¹⁹ Mī warra Timoteo, bāa oida bāra mīā jara bābāra. Ācōrēneba bādebema jarapedadara quīrānebadua. Māwā Crito ījā bādeba, crīcha biadeba bā wārā bedeara waga erobaya bia djō bā quīrāca. Ācāra crīcha bia erobeada igaradapeā ādjia Crito ījā panāra idu bāsidaa.

²⁰ Maļra ēberānebemarā aba Himeneo basia. Abara Alejandro basia. Ādjira mīā diauru jawade bāsia cawadamārēā Ācōrēnebemada waa biē bedeadiē panāda.

2

Sāwā Ācōrēa iwidiidida panā

¹ Naāda biara jaraya: jūma ēberārā carea djabarāba Ācōrēa bedeara djuburiadida panāa, carebamārēā iwidiidida panāa, idjaba bia bāda adida panāa.

² Jūma naļ ējūānebema bororā carea, zarra bea carea bida Ācōrēa iwidiidida panāa dadjirāra necai beadi carea, aduā beadi carea, Ācōrē waya beadi carea, idjaba ne jūmane jipa beadi carea.

³ Māwā iwidi pananida bia bāa. Ācōrē dadji ēdra Edabariba maļra bia unu bāa.

⁴ Idjia quīrā bāa jūmarāba wārā bedeada cawadapeā cadjiruaebemada ēdraidida.

* 1:17 Ababe idjira bāa. Griego bedeade ācāra cartade bā bāa: "Ababe idjira ne cawa bā Ācōrēa."

⁵ Ācōrēra ababara bala. Idjaba ēberārā Ācōrē ume bia babarida ababara bala. Maā ēberāra Jesucrito.

⁶ Ara idjida idu beabisia jūma ēberārāda ēdra bali carea. Ācōrēba bāda ewaride Jesucritoba maāra cawabisia.

⁷ Maā carea māra idji bedea jarabarida basia. Māra idjia diabuedada basia wārā bedea idji ījanida pannebemada judiorāēa jaradiae wāmārēa. Māa wārā bedeada jara bala.* Sewada oē bala.

⁸ Djabarā ābaa dji jarebadaza māa quīrā bala umaquīrārāba crīcha biadeba Ācōrēa iwidiidida. Maāne quīrū beadiē panla, caicaya beadiē panla.†

⁹ Māa quīrā bala wērārāra quīrāipa, aride djiodida. Ādji budara jūmawāyā biya eruđiē panla. Oroda wa neta nēbala beada jūmawāyā pēūniē panla.‡ Djio nēbala bala sida jāniē panla.

¹⁰ Ātebala Ācōrē waya bea bēra wērārāba bia o panneba bio djio panla quīrāca beadida panla.

¹¹ Djabarā ābaa dji jare panne wērārāba chupea ūrīnida panla idjaba dji bororāda waya beadida panla.

¹² Ābaa dji jarebadade māa iduaribicaa wērāba jaradia baida wa umaquīrāda idji jāwāda erobaida. Ātebala wērāba chupea ūrī baida bala.

¹³ Māwā baida bala Ācōrēba Adaāda naārā oda bēra. Māwānacarea Evada osia.

¹⁴ Maā awara diauruba Adaāra cūrūgaē basia, ātebala wērāda cūrūgasia. Cūrūgaside wērāba cadjiruada osia.

¹⁵ Baribala warra to panneba wērārāra ēdrādia Critoda ījā pananibala, wārā quīrāda eropanibala, idjaba Ācōrē itea bia pananibala. Jūma māgara quīrāipa ēpēnida panla.§

3

Djabarā wagabari sāwā baida bala

¹ Naā bedeara wārā araa: abāda djabarā wagabarida ba quīrā bala, biada o quīrā bala.*

² Maā bēra djabarā wagabarira biē jarađi neē baida bala, quīma aba erobaida bala, jūmawāyā baiē bala, crīcha biadeba baida bala, quīrāipa baida bala, idji dede jūēbdara bia edaida bala, idjaba jaradia cawa baida bala.

³ Idjira beu nībaiē bala. Quīrūbi jālaya baiē bala, ātebala aduā baida bala. Jūmarā ume necai baida bala. Paratada awua baiē bala.

⁴ Idji dedebemārā bio waga cawa baida bala, idji warrārāra cawala ījā erobaida bala, idjaba ādjirāba idjira wayađida panla.

⁵ Ara idji dedebemārāda waga adua bala, cāwā Ācōrē ēberārāda bia wagai?

* **2:7** Māa wārā bedeada jara bala. Griego bedeade ācala cartade nāwā bā bala: “Māra Critode bēra wārā bedeada jara bala.” † **2:8** Ācōrēa iwidiidida. Griego bedeade bā bala: “Jāwa ātaa wadida.” Maā ewaride ēberārāba jāwa ātaa wabadjīdaa Ācōrēa iwidiidada. Maā bēra edaude Ācōrēa iwidiidada adi cāyābara jarabdjīdaa: “Jāwa ātaa wadia.” ‡ **2:9** Neta nēbala bea. Griego bedeade bā bala “perla.” § **2:15** Maā versiculoba jara bala ebuda bala. Ācōrē Bedea bio cawa beamaarā Pauloba cawabi basia wērārāda dji bororāēmīna bia beada. Idjia jaraē basia warrārāda todida panla ēdra carea. * **3:1** Djabarā wagabari. Griego bedeade bā bala “dji acbari.” Cāpūrā bedeade biara “pastor” jarabadaa.

6-7 Crito iĵaé bea bida idjidebemada bia crīchadida panΛΛ. Māwā ēberārāba idjidebemada biē bedeadaēa idjaba diauruba idjira ēberārā quīrāpita biē bΛēa. Ācōrē bedea iĵāna djiwidi bΛara djabarā wagabarida baiē bΛa dji dromada crīcharāmārēā. Māwā crīchasira Ācōrēba idjira cawa oya diauru cawa oĉa quīrāca.

Djabarā carebabari sāvā baida bΛ

8 Ara maĻ quīrāca djabarā carebabada sida jipa nībadida panΛΛ ēberārāba wayadamārēā.[†] Ādjirāba sewada o beadiē panΛΛ, beu nībadiē panΛΛ, idjaba paratada awua beadiē panΛΛ.

9 Dadjia iĵā panΛ bedea Ācōrēba cawabidara crīcha biadeba bio wagadida panΛΛ.

10 Djabarā carebabada bΛdi naēna bio quīrācuīta acΛdida panΛΛ. MaĻbe biē jaradi neē beabΛrΛ, djabarā carebabadada beadida panΛΛ.

11 Abari quīrāca ādji quima sida jipa nībadida panΛΛ ēberārāba wayadamārēā.[‡] NēbΛra o beadiē panΛΛ. Jūmawāyā beadiē panΛΛ ātebΛrΛ ne jūmane jipa beadida panΛΛ.

12 Djabarā carebabariba wērāda aba erobaida bΛa. Idji warrarāra, idji deĉebemarā sida bio waga cawa baida bΛa.

13 Djabarā carebabadaba oēida panΛra jipa odibΛrΛ, jūmarāba ādjirānebemada bia bedeadia. Māwā ne wayaa neē ādjirāba Jesucrito iĵā panΛnebemada poya bedeadia.

Wārā bedea Ācōrēba cawabida

14-15 MΛra isabe bΛ acΛde wā quīrā bΛa. Māwāmīna mΛra dārāisicada. MaĻ bērā naĻ cartara bΛ itea bΛbΛrΛΛ Ācōrē ēberārāra sāvā ābaa beadida panΛda cawamārēā. Dadjirāra Ācōrē zocai bΛ ēberārā. Idji wārā bedeara quīrācuīta jaradiabadaa ni abaΛba quīrā awara jaradiarānamārēā.[§]

16 Wārāda Ācōrēba naĻ bedea cawabidara bio bia bΛa: Critora naĻ djarade zesia.

Ācōrē Jaureba cawabisia idjira jipa bΛada.

Bajānebema nezocarāba idjira unusidaa.

Djabarāba idjidebemada judiorāéma jaradiasidaa.

Zocārāba naĻ ējūāne idjira iĵāsidaa.

Ācōrēba idjira bajā bia quirude wayacusa edasia.

4

Āi jaradiabadarā

1 Ācōrē Jaureba ebuda jara bΛa naĻ jīrūarebema ewaride ĻcΛrΛba Crito iĵā pananara igaradapeda jai cūrūgaya beada, ādjia jaradiabi panΛ sida ēpēnida.

2 MaĻ jairāba jaradiabi panΛra ēberārā dji biaca bea sewaida beaba jaradiabadaa. Cadjirua obadaĉeba maĻ ēberārā crīchara jūma ārī beaa.

[†] 3:8 *Djabarā carebada.* Griego bedeade bΛ bΛa "nezoca." Cāpūrīā bedeade biara "diacono" jarabadaa.

[‡] 3:11 *Ādji quima.* Griego bedeade bΛ bΛa "wērārā." ΛcΛrΛmaarā djabarā carebabada quimarāda jara bΛa idjaba ĻcΛrΛmaarā djabarā carebabada dji wērārāda jara bΛa. [§] 3:14-15 *Wārā bedeara quīrācuīta jaradiabadaa.* Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: "Dadjirāra wārā bedea de jīrūa, de edrebemaa."

³ Ādjirāba idu quima edabidacaa. Ne jūma codi sida idu cobidācaa. BaribΛΓΛ Ācōrēba jūma diasia idji ĩjā beaba, wārā bedea cawa beaba idjía bia bΛada adapeda codamārēā.

⁴ Ne jūma Ācōrēba ocuadara bia bΛa. Maλ bērā Ācōrēa bia bΛada asidara ni abaΛ codidebemara igaradiē panΛa.

⁵ Maλ codira Ācōrē quīrāpita bia bΛa Ācōrē bedeaba māwā jara bΛ bērā idjaba idjía bia bΛada abada bērā.

Jesucrito nezoca bia

⁶ BΛa jūma maλgΛada djabarāa jaradia baibΛΓΛ, Jesucrito nezoca biada baya. Ācōrē wārā bedea dadjia ĩjā panΛ ēpē bΛdeba bΛ jaurera bΛa wari baya bia ne co bΛ quīrāca.

⁷ Drōā naēnabema nēbΛΓΛbada biē beara igaradua. Ācōrēba quīrīā bΛ quīrāca nībai carea cawa wādua.

⁸ Wārāda naλ cacuara zarea o pananibΛΓΛ, ara dadji cacuada carebadia. BaribΛΓΛ Ācōrē ume nībadi carea cawa wānibΛΓΛ, maλba dadjira ne jūmane carebaya. Idibema ewaride, tēābema ewaride bida carebaya.

⁹ Maλ bedeara wārā araa. Jūmarāba maλra ĩjānida panΛa.

¹⁰ Maλ carea dadjira traja panΛa idjaba bia mīga panΛa. Ācōrē zocai bΛba ēdΛΛ edamārēā jΛā panΛa. Idjia jūmarāda ēdΛΛ edabaria. Biara jaraibΛΓΛ, idji ĩjābΛdadΛΛ ēdΛΛ edabaria.

¹¹ Jūma maλgΛara jaradiadua idjaba ĩjā odamārēā jaradua.

¹² BΛara cūdramīna ni abaΛa idu igarabirādua. ĀtebΛΓΛ bΛa bedeabΛΓΛdeba, ne o bΛdeba, wārā quīrīāneba, quīrāipa bΛdeba, idjaba Crito ĩjā bΛdeba djabarāa unubidua sāwā beadida panΛada.

¹³ Jūmarā quīrāpita Ācōrē Bedeara jīgua ledua, jaradia badua, idjaba djabarāa careba badua biara ĩjānamārēā aba mλ jūēbΛΓΛdaa.

¹⁴ Ācōrēba bΛa omārēā diađara quīrādoarādua. Djabarā wagabadaba ādji jΛwa bΛ ΛΓΛ bΛsidade Ācōrēneba jarasidaa idjia maλra diabΛΓΛada.

¹⁵ Jūma maλgΛara quīrāipa o badua jūmarāba cawađamārēā bΛa ewariza biara o wāda.

¹⁶ Ara bΛdjidebemada, bΛa jaradia bΛ sida quīrācuita badua. Jūma maλgΛara jīpa o nībadua. Māwā o baibΛΓΛ bΛra ēdΛya. BΛa jaradia bΛ ūrī bea sida ēdΛΛdia.

5

Djabarā ume sāwā baida bΛ

¹ Drōārāra quēārādua, ātebΛΓΛ bΛ zeza ume bedebari quīrāca ādji ume biadeba bedeadua ĩjānamārēā. Cūdrarāa bedeadua bΛ djabarā ume bedebari quīrāca.

² Djorarāa bedeadua bΛ papa ume bedebari quīrāca. Awērārāa crīcha biadeba bedeadua bΛ djabawērā ume bedebari quīrāca.

³ Pēdra wērārā dji carebadi neē beara carebadua.

⁴ BaribΛΓΛ pēdra wērāba warrārāda erobΛbΛΓΛ, wiuzaquerāda erobΛbΛΓΛ, maλgΛarāba carebadida panΛa. Ādjirāba bio cawađida panΛa sāwā ādji ēberārāra carebadida panΛada. Ādji djibarirāa ne diađida panΛa djibarirāba ādjirāa dia panana quīrāca. MaλgΛara Ācōrē quīrāpita jīpa bΛa.

⁵ Pēdra wērā wārāda iduba bΛba bio cawa bΛa jūma idjia erobaida bΛra ĀcōrēbΛΓΛ diaida. Āsa, diamasi bida Ācōrēa iwīdibaria carebamārēā.

⁶ BaribΛΓΛ pēdra wērāba ababe bΛsridada jΛΓΛ baibΛΓΛ, zocai bΛmīna beudaca bΛA. Maļ pēdra wērāra djabarāba carebadiē panΛA.

⁷ Jūma maļgara djabarāa obidua pēdra wērārā carea biē jaradiē neē beadamārēā.

⁸ AβαΛba ara idji ēberārāda, idji dedebemarā sīda carebaca baibΛΓΛ, Ācōrē bedeara igara bΛA. Idjia Crito ījāē bea cāyābara biēara o bΛA.

⁹ Djabarāba baridua pēdra wērā trĀda cartade bΛdiē panΛA carebadi carea. ĀtebΛΓΛ nāwā bēadrΛ bΛdida panΛA: sesenta poa auđu bēada, umaquīrā ababe erobedada.

¹⁰ Ādjia bia opedada carea trĀ bΛga bēadida panΛA. Ādji warrarāda bia daupēbadjidabΛΓΛ, ādji deē zepedādera bia edabadjidabΛΓΛ, djabarā jūrūra sagΛbadjidabΛΓΛ, bia mīga beara carebabadjidabΛΓΛ, idjaba ne jūma biada obadjidabΛΓΛ, maļ pēdra wērā trĀra cartade bΛdida panΛA.*

¹¹ BaribΛΓΛ pēdra wērā wadi warrada bea trĀra cartade bΛrānadua. Ādji cacuaba o quīrīā bΛdeba wayacusa quīma eda quīrīābadaa. Māwā ādjia Crito traju ođi carea waa quīma edadaēna apedādera igarabadaa.

¹² Ādjia naārā bēde bΛpedada quīrāca bēadaca bērā bēdeade panebaria.

¹³ Maļ awara ādjirāra deza nībabadaa idjaba coa panebadaa. Coa bea awara nēbΛrada o panebadaa, djārā nēbΛrade panebadaa, idjaba ne jaraiē bēada bēde panebadaa.

¹⁴ Maļ carea mĀa quīrīā bΛA pēdra wērā wadi warra beara quīma edadida, warra todida, idjaba ādji de sīda bia wagadida. Māwāra dadjirā dji quīrūba roya biē bēdeāēa.

¹⁵ MĀa maļda jara bΛA ĀCΛΓΛ pēdra wērārāra āi wānapeda diauruda ēpē panΛ bērā.

¹⁶ Crito ījā bΛ wērāba pēdra wērā idji ēberārā tāēna bēada carebaida bΛA.† Maļ pēdra wērāra djabarāba carebadiē panΛA. ĀtebΛΓΛ pēdra wērā ēberārā neē bΛdrΛ carebadida panΛA.

Djabarā wagabadarā ume sāwā ođida panΛ

¹⁷ Djabarā wagabadarāba bia o panΛ carea djabarāba crīcha biadeba ādjirāda carebadida panΛA ara jāwā bearānamārēā. Biara Ācōrē bēde jara-diabadara, dadji sāwā nībaidebema jaradiabada sīda carebadida panΛA.

¹⁸ Ācōrē Bēdeaba nāwā jara bΛA: “BΛa pacaa ne cΛradΛgabi bΛde idji itera jĀrādua.”‡ Idjaba nāwā jara bΛA: “Ne o bΛba paratada edaida bΛA idjia o bΛbari.”§

¹⁹ AβαΛba djabarā wagabarida biē jaraibΛΓΛ, baribΛΓΛ ēberā umēba wa ūbeaba abarida jaradaēbΛΓΛ, maļ bedeara ījārādua.

²⁰ BaribΛΓΛ djabarā wagabariba cadjiruada o baibΛΓΛ, jūmarā quīrāpita quēādua waabemarāba wayadamārēā.

²¹ Ācōrē quīrāpita, Crito quīrāpita, bajānebema nezocarā quīrāpita bīda mĀa bĀa jaraya: jūma mĀa jaradara ījā odua. Ni aβαΛare bārādua, ātebΛΓΛ jūmarā ume quīrāpita o bādua.

²² Quīrācuita crīchaēne bΛ jΛwara ni abaΛ ĀrĀ bΛrādua djabarā wagabarida bāmārēā. BΛa māwā oibΛΓΛ, idjia cadjiruada osira bΛ sīda maļ cadjirua carea bēdeade baya. Jūma cadjiruadebemada āi bādua.

* **5:10** Jūrūra sagΛbadjidabΛΓΛ. Maļba jara bΛA nezoca quīrāca djabarāra carebabadjidada. † **5:16** Crito ījā bΛ wērāba. Griego bēdeade ĀCΛΓΛ cartade bΛ bΛA: “Crito ījā bΛ wērāba wa umaquīrāba.” ‡ **5:18** Deuteronomio 25:4. § **5:18** Luca 10:7.

²³ B̄ara baridua cacua biē b̄abari b̄ērā ābabe baidoda dorādua. Āteb̄ara uva ba siđa b̄a bi carea maārī dodua.

²⁴ Ācōrēba cawa oi naēna ḷc̄ara b̄a cadjirua o pan̄ara dadjia ebuđa unubadaa barib̄ara dewararāba cadjirua o pan̄ara tēabe cawadia.

²⁵ Ara maḷ quīrāca ḷc̄ara b̄a bia o pan̄ara dadjia ebuđa unubadaa, idjaba ḷc̄ara b̄a bia o pan̄ara ebuđa ununacamīna mērā beēa.

6

Nezocarā sāwā beadiḍa pan̄a

¹ Crito iḷā pan̄a nezocarāba ādji borora waya beadiḍa pan̄a. Māwāra dewararāba Ācōrēda, dadjia jaradia pan̄a siđa biē jaradaēa.

² Ādjirā boroba Critoda iḷā b̄abara, crīchadiē pan̄a d̄jaba b̄ērā wayadaēda. Āteb̄ara idji itea biara trajadida pan̄a. Ādji trajudeba Crito iḷā b̄aba parata edabari b̄ērā quīrāneba idji itea trajadida pan̄a. Maḷḡara jaradia badua. Idjaba māwā odamārēā ādjirāa jaradua.

Parata awua bea

³⁻⁴ Abaaba quīrā awara jaradia baib̄ara, dadjirā Boro Jesucritoba jipa jaradiadada āi b̄aada aib̄ara, idjaba dadji jipa nībadidebema siđa quīrā awara jaradia baib̄ara, jūma cawa b̄ada crīcha b̄amīna wārāda adua b̄aa. Sobiē b̄adeba ijara beḍea bebaria. Baridua beḍea carea caicaya bebaria. Maḷḡadeba zebaria d̄jārāba eroḷa carea biē b̄aida, d̄jārā ume quīrūbi jara b̄aida, d̄jārā ēcarraare biē beḍea b̄aida, idjaba d̄jārā ume biē crīcha b̄aida.

⁵ Maḷ ēberā crīcha ārī beara, wārā beḍea adua bea siđa baridua ijara beḍebadaa. Ādjirāba crīchabadaa Ācōrē iḷā b̄adeba parata edadiḍa.*

⁶ Wārāda Ācōrē iḷā b̄adeba neb̄ia waib̄adaa eropan̄a. Barib̄ara ara dadjia naḷ ējūāne eropan̄a necai beadiḍa pan̄a.

⁷ Tosidade dadjirāba naḷ ējūānaa nī cārē siđa enenaē basia. Beub̄adae ni cārē siđa ededaēa.

⁸ Maḷ b̄ērā coḍida eropan̄ab̄ara, cacuade j̄anida eropan̄ab̄ara, ara maḷba necai beadiḍa pan̄a.

⁹ Barib̄ara parata bara ba quīrā beaba ne jūma awua pan̄aneba cadjiruade baebadaa. Maḷne ne siriē bea awua pan̄aneba, dadji ārīda bea awua pan̄aneba biḍa cadjiruade panebadaa animarā j̄caraba jidada quīrāca. Maḷne ādjirāra bio ārīnapeda bio biē bebaria.

¹⁰ Ne jūma cadjiruara parata awua b̄adeba zebaria. Ara maḷ awua pan̄aneba ḷc̄ara b̄a Crito iḷā pananara igarasidāa. Māwā ādjira bio biēara panesidāa.

Pauloba Timoteoa obida

¹¹ Barib̄ara b̄aa Critora iḷā b̄a b̄ērā jūma maḷḡadebemada āi nībadua.† Jipa nībadua. Ācōrēra ēpēdua. Sodeba wārāda Critora iḷā badua. Jūmarāda quīrā badua. Jūma droadua. Jūmarā ume aduā badua.

¹² Ne jūmane Critora iḷā badua bia djō b̄a quīrāca. Māwā b̄ara ewariza Ācōrē ume zocai b̄aya. B̄aa Crito iḷā b̄ada zocārā duana quīrāpita jaraside Ācōrēba b̄ara trāsia maḷ zocai baīra erobamārēā.

¹³⁻¹⁴ Jūma zocai beara Ācōrēneba zocai pan̄a. Ara maḷ Ācōrē quīrāpita māa beḍeada jaraya b̄aa iḷā o b̄amārēā. Jesucrito quīrāpita biḍa ab̄ari beḍeada jaraya idjia wārā beḍeada Poncio Pilato quīrāpita jarada quīrāca. Māa

* **6:5** Griego beḍeade ḷc̄ara cartade naḷ siđa b̄a b̄aa: "Maḷḡarā ume ābaa barādua." † **6:11** Critora iḷā b̄a. Griego beḍeade "Ācōrē ēberā" b̄a b̄aa.

naãglda jaraya: mla jaradia bala quĩrãipa ijã o badua biẽ jaradi neẽ aba dadjirã Boro Jesucrito zebaldada.

¹⁵ Ācõrẽba blda ewaride idjira unubiya.

Ācõrẽ biya quiruda jumarã Boroa.

Idjira juma bororã cãyãbara dji dromaara bala idjaba juma dji droma bea Boroa.

¹⁶ Ababe idjida beucaa. Idji balma dorrodorroa nũma bẽrã ni abalada caita poya wãnaẽa.

Idjira ni abalaba ununaẽ panla idjaba poya ununacaa.

Mla quĩrã bala ewariza jumarãbia idjia bia bedea pananida idjaba jumarãda poya erobaida.

Bia bala mãwã baida.

Parata bara beaba sãwã odida panla

¹⁷ Naã ejũãne parata bara bearãa jaradua dji dromarãda crĩcharãnamãrẽã.

Ādjia ne eropanara dãrã droaca bẽrã jaradua maãneba bia beadida crĩcharãnamãrẽã. Biara Ācõrẽdrl crĩchadida panlada.† Idjiabaldã dadjirãa ne jũmada aduba dia bala necai beadamãrẽã.

¹⁸ Dji ne bara beaa jaradua jumarã ume bia odamãrẽã. Idjaba jaradua ādjia eropananebema sobiadeba dewarãa diadi carea beadida panlada.

¹⁹ Mãwã bia o pananeba ne waga wãbaldã quĩrãca o panla nocoarebema ewaride bia beadi carea. Maãne ādjia wãrã zocai baira erobeadia.

Pauloba naã cartade jĩrũare blda

²⁰ Timoteo, juma Ācõrẽba jaradara bio wagadua. Ācõrẽ quĩrãpita biẽ bea nẽbalabadara igaradua. Idjaba juma crĩcha Ācõrẽ bedea ume quĩrã awara beara igaradua. Aldalaba maã crĩcha beara necawaada abadaa. Baribaldã necawaãa.

²¹ Aldalaba maã necawaara eropanana abadaa. Maã carea ādjia Crito ijã pananara igarasidaa. Mla quĩrã bala Ācõrẽba idji biadeba bala careba baida. §

† 6:17 Ācõrẽ. Griego bedeadẽ aldaldã cartade bal bala “Ācõrẽ zocai bal.”

§ 6:21 Bala. Griego bedeadẽ aldaldã cartade bal bala “bãrãra.”

2 TIMOTEO

UMÉBEMA CARTA PAULOBA TIMOTEO ITEA BΛΔA

Pauloba naúebema carta Timoteo itea baside wayacusa preso basia. Poa 67de basica bla. Idji preso badebemada edraéda crícha bla bērá naā cartara basia Timoteoba idji isabe acade zemārēā (4:6-13; 4:21).

Pauloba naārā basia Timoteo carea Ācōrēa bia blađa abarida (1:1-7). Maāare basia Timoteora peraiē blađa Jesucrito carea ni idji preso bla carea (1:8-18). Maāare basia Jesucrito ijā badeba zarea bamārēā idjaba ne jūmane Ācōrē itea bia bamārēā (2:1-26). Maāare basia jirūarebema ewaride minijichiada zeimīna Timoteoba Ācōrē bedeada jipa jaradia baida blađa (3:1neba aba 4:5daa). Maāare basia idji cawa obadađebemada idjaba jarasia Timoteora isabe zemārēā (4:6-22).

Dji crícha dromada naāgla: “Ācōrē bedeara jaradia badua. Ēberārāba ūrī quirīā panane, ūrī quirīāé panane bida jaradiai carea badua.” (2 Timoteo 4:2).

Pauloba naā cartade naārā blađa

1 Māra Pauloa. Ācōrēba quirīāna bērá māra Jesucritoba diabuedaa. Idjia māra diabuesia Ācōrēba diai jarada zocai baidebemada jarade wāmārēā. Maā zocai baira Jesucritodeba bla.

2 Timoteo, naā cartara bla itea blaβarla. Māa bara bio quirīā bla mā warra quirāca. Quirīā bla dadji Zeza Ācōrēba, dadji Boro Jesucrito bida bara quirā djaburia pananida, ādji biadeba careba pananida, necai bai sida dia pananida.

Timoteo carea Pauloba Ācōrēa bia blađa ada

3 Āsa, diamasi bida māa Ācōrēa iwidibarlade bla carea bia blađa abaria. Ācōrēba jara bara crícha biadeba obaria mā drōā naēnabemarāba opedada quirāca.

4 Mā wābarla carea bara jīasia. Maā críchabarlade acade wā quirīā babaria bio basrida bai carea.

5 Māa quirāneba babaria bla Critora wārāda ijā blađa bla papadjora Loidaba, bla papa Eunice bida bla naēna ijā panana quirāca. Māa cawa bla bla bida abari quirāca Critora ijā blađa.

6 Mā jawara bla lra baside Ācōrēba blā diasia idji itea ne omārēā. Maā carea māa jaraya: Ācōrēba diadara biara ēpē odua.

7 Ācōrēba dadjia ne waya bai soda diaē basia, ātebarla dadji sode diasia jūma poya odamārēā, quirīāda erobeadamārēā, idjaba dadji cacuara jipa erobe a cawadamārēā.

8 Maā bērá dadji Boro Jesucritodebemada jarai carea perarādua. Māra Jesucrito carea preso bamīna perarādua. Ātebarla bedea bia Jesucritodebema jaradiabarlade Ācōrē blađeba bla sida bia mīgai carea badua.

9 Ācōrēba dadjirāra edra edasia idjaba trāsia idji itea bia beadamārēā. Dadjia bia o panla carea māwā oē basia, ātebarla idji biadeba oida crícha bađa bērá māwā osia. Wārāda naā ējūā bai naēna Ācōrēba idji biadeba críchasia Jesucritodeba dadjirāra carebaida.

10 Maḷbe Jesucrito dadji Ēdrḷ Edabari zeside unubisia sãwã idji biadeba carebabarida. Dadji beuida baðara Jesucritoba jōbipeda ewariza zocai baida diasia. Bedea bia idjidebemaba maḷra ebuða cawabi ḷḷa.

11 Ācōrēba mḷra ḷḷasia maḷ bedea bia jarabarida ḷamārēã, Jesucritoba diabuedada ḷamārēã, idjaba judiorāēã jaradiabarida ḷamārēã.*

12 Maḷ carea mḷra bia mīga ḷḷa. Baribḷḷḷa peraē ḷḷa. Mḷa cawa ḷḷa caida ijã ḷḷa. Idjaba cawa ḷḷa mḷa idji jḷwade wagamārēã ḷḷadada idjia poya wagaida aba idjia cawa oi ewaridaa.†

13 Mḷa jipa jaradia baða quīrāca jaradia baðua. Jesucrito ijã ḷḷdeba, quīrīāneba nībaðua.

14 Ācōrē Jaure dadji soðe ḷḷba wārã bedea Ācōrēba ḷḷa diaðara bio waga baðua.

15 ḷḷa cawa ḷḷa berara jūma djabarã Asia druadebemaba mḷra igarasidada. Djaba Pigeloba, Hermogene biða māvã osidaa.

16 Baribḷḷḷa mḷa quīrīã ḷḷa dadji Boroba djaba Onesiporo ēberārã quīrã djuburia baida. Idjia mḷra ḷarima zocārã carebasia. Mḷra carenaba jḷ ḷamīna mḷ carea quīrã peraē basia.

17 Āteḷḷḷa Roma purude jūpeða mḷra quīrācuita jḷḷḷ nīne unusia.

18 Mḷa quīrīã ḷḷa dadji Boroba cawa oi ewaride idjira quīrã djuburiaida. ḷḷa cawa ḷḷa Onesiporoba Epesoðe bio carebasida.

2

Sãwã Jesucrito beða jaradiaida ḷḷ

1 Mḷ warra, Jesucrito biadeba zarea baðua.

2 Mḷa zocārã ēberārã quīrāpita jaradia baðada ḷḷa ũrīsia. Ara maḷ jaradia baðara ḷḷa biða djabarã jipa ḷea jaradia baðua ādjirāba abari quīrāca dewararã jaradiamārēã.

3 ḷḷra Jesucrito sordao bia bērã mḷ quīrāca bia mīgai carea baðua.

4 Sordaoba ne baridua ocaa, āteḷḷḷa idji boroba quīrīã ḷḷdrḷ obaria bia unumārēã.

5 Idjaba dji jemenebarida idji jemeneida ḷḷ quīrāca jemeneēḷḷḷ, idjia poyabḷḷḷa siða idjia edaida baðara edaēã.

6 Ējūã o ḷḷra bia mīgabaria. Maḷ bērã idjiabḷḷḷa néu zaudadebemada naārã edaida ḷḷa.

7 Mḷa jara ḷḷra bio crīchadua. Dadji Boro Jesuba ḷḷa jūma maḷḷara cawabiya.

8 Jesucritodebemada quīrānebaðua. Idjira Davideba zedaa. Idjira beu baðada Ācōrēba ḷrēbabisia. Maḷ beða bia idjidebemada mḷa jaradia ḷḷa.

9 Maḷ carea mḷra bia mīga ḷḷa. Mḷra ēberã cadjirua quīrāca carenaba jḷ eropanḷa. Baribḷḷḷa Ācōrē beðeara jḷ eropanāã.

10 Maḷ carea mḷa jūma droa ḷḷa Ācōrēba edada ēberārã carebai carea. Māvã Ācōrēba ādjirã siða Jesucritodeba ēdrḷ edaya ewariza idji bia quīrudebemada erobeaðamārēã.

11 Naḷ beðeara wārã araa:

Dadjirāda Crito ume beusidabḷḷḷ, idji ume zocai panania.

12 Dadjirã bia mīga panḷa droaðibḷḷḷ, idji ume dji bororāda beaðia.

* **1:11** Judiorāēã. Griego beðeade ḷḷḷḷ cartade maḷra neða. † **1:12** Idji jḷwade wagamārēã ḷḷadada. ḷḷḷḷmaarã maḷ beðeaba jara ḷḷa: “Idjia mḷ jḷwade ḷḷadada.”

Dadjirāba Critoda adua panΛana adibΛΓΛ, idjia biāda dadjirāra adua bΛada aya.

13 Dadjirāda idji ume jipa nībadaēbΛΓΛ, idjida jipa babaria ara idjia jaradara o ama bāca bērā.

Ācōrē nezoca sāvā baida bΛ

14 Jūma maλgara djabarāa quīrānebabi badua. Dadjirā Boro quīrāpita jaradua ādjirāra baridua beāda carea caicaya beadiē panada. Maλ caicayaba biada diacaa, ātebΛΓΛ dji ūrī bea crīchara ārībaria.

15 Ācōrē wārā beāda jipa jaradia bΛada unubi badua. Ne obari bia quīrāca quīrācuīta o badua Ācōrēba bΛra quīrā pera neē bia unumārēā.

16 Ācōrē quīrāpita biē bea nebΛΓΛbadara igaradua. Maλ ēpē beara Ācōrēnebemada tΛmΛara wābadaa.

17 Ādjia jaradia panΛba ēberārāra ārī wābaria aidaba pea co wābari quīrāca. Māvā jaradiabadarā tāēna Himeneoda, Pileto sida panΛa.

18 Ādjia wārā beādeādebemada āi wāsīdaa. Ādjia jaradiabadaa ēberārā jaidapeadara ārēbacuasīdaa. MaλgΛdeba ΛCΛΓΛba Crito ījā panΛra ādjia ārībΛdaa.

19 BaribΛΓΛ Ācōrē ēberārāba Critora bio ījā panΛa de jīrūba dera zarea erobabari quīrāca. Ācōrēba idjiderāda cawabi carea nāvā jarasia: “Dadjirā Boroba jūma idjiderāra cawa bΛa.” Idjaba jarasia: “Dadjirā Boro ījā panΛana a beaba jūma cadjiruara igaradida panΛa.”

20 De waibΛade ababe oro odada, parata oda sida beaēa, ātebΛΓΛ bacuru odada, egoro cada sida beaa. ΛCΛΓΛra dji biara bea bērā baridua ewari carea beaēa, baribΛΓΛ waabemara baridua ewari carea beaa.

21 Dadjirā sida ara maλ quīrāca panΛa. Dadjirāba cadjiruara igaradibΛΓΛ, dadjirā Boro itea dji biara beada panania. Māvā dadjirāneba idjia ne poya oya idjaba ne jūma biada odi carea beadia.

22 Cūdrarāba cadjirua awua panΛnebemada āi badua. Jipa oida ēpē badua. Jesura ījā badua. Jūmarāda quīrīā badua. Jūmarā ume necai badua. Dadjirā Boro Ācōrēa iwīdibadarā ume so jipa bΛdeba jūma maλgara ēpē badua.

23 Ēberārāba crīcha siriē bea beāda panΛne eda beādearādua. BΛa cawa bΛa maλgΛdeba caicayabadada.

24 Dadjirā Boro nezocara ijara baiē bΛa, ātebΛΓΛ jūmarā ume aduā baida bΛa. Jaradia cawa baida bΛa. Jūmarā ume droa baida bΛa.

25 Idjia jaradia bΛ quīrīānaca ēberārāa beāda biādeba Ācōrē beāda cawabida bΛa. Māvāra Ācōrēba ādjirāra carebaisicada idjima jēda zedapeāda wārā beāda cawadamārēā.

26 Quīrāipa crīchasiāda ādjirāra diauruba jida erobΛdebemada ēdrΛdia. Ara nawena diauruba jida pe erobΛa idjia quīrīā bΛra odamārēā.

3

Jīrūarebema ewarīde ēberārā sāvā beadi

1 BΛa naλgΛda cawa baida bΛa. Jīrūarebema ewarīde minijīchiada zeya.

2 Ēberārāba ne jūmada ādji itea quīrīānia, parata awua beadia, ādjida biara beāda adia, dji dromada crīchadia, djārāda biē jaradia, ādji djibarirā beāda ījānaca baya, ādji carebabΛΓΛ ēberāa bia bΛada adaca baya, idjaba Ācōrēra wayadaca baya.

³ Ādjirāba djārāda quīrīānaca baya, quīrā djuburiadaca baya, nēbara oya beadia, cadjirua odira poya igaradaca baya, jawaichia beadia, idjaba ne jūma biada igaradia.

⁴ Ādji dji bia quīrāca eropanara cūrūga badeba biē odia. Bio crīchadaēne ne bariduada o beadia. Jūmarā cāyābara ne cawaara beada adia. Ācōrē cāyābara bāsrīdada biara quīrīā beadia.

⁵ Ācōrē ĩjā beaca beadia baribara iduaribidaēa Ācōrēba idji badeba ādjira jipa bamārēa. Maḡarā ume ābaa barādua.

⁶ Māwā beara djārā deza wābadaa wērā crīcha neē bea, cadjiruaba bira beada cūrūgadi carea. Maḡa wērārāba ne jūma cadjirua o quīrīā badeba bariduada ĩjābadaa.

⁷ Ādjirāra ewariza ne cawa wānaa, baribara wārā bedeara poya cawadaca.

⁸ Janēba, Jambre bida Moise beada igarapedada quīrāca āi jaradia bea bida wārā bedeara igarabadaa.* Ādji crīchara cadjiruaba jūma ārī beaa. Wārā bedeara cawadaca.

⁹ Baribara ādjia o panara bia odjaēa. Jūmarāba ādjira crīcha neē beada ebuā cawadia Moise ewaride Jané, Jambre māwāpedada quīrāca.†

Pauloba Timoteoa obida

¹⁰⁻¹¹ Baribara babara jūma māa jaradia bara bio cawa ba. Mā nībada, māa o quīrīā bada, māa Crito ĩjā bada, māa jūmarā ume droa bada, māa quīrīā erobada, mā biē odi carea ēpēbada jūma droa bada, mā bia mīga ba sida ba cawa ba. Antioquāde, Iconione, Listrade bida mā biē odi carea ēpēpedadada ba bio cawa ba.‡ Māra bio bia mīgasia. Baribara dadi Boroba jūma maḡadabemada ēdra basia.

¹² Wārāda jūma Jesucrito ĩjā bea Ācōrē quīrāpita bia nīnada ēberārāba biē odi carea ēpēnia.

¹³ Baribara ēberā cadjiruārāba, djārā cūrūgabada bida wetara cadjiruara o wānia. Djārāra cūrūga beadia idjaba dewarārāba ādjira cūrūgadia.

¹⁴ Baribara ba cawadara wārā arada cawa ba bēra māra ēpē wādua. Ba cawa ba bā jaradiapedadaba jipa jaradiasidada.

¹⁵ Caibe eā Ācōrē Bedeara cawasia. Maḡ beēeaba bā cawabi baya abalba Critoda ĩjāsira Ācōrēba ēdra edaida.

¹⁶ Ācōrēbāra jūma Idji Bedeara babisia. Jūma maḡara bia ba jaradiai carea, cadjirua o beara quēāi carea, āi o beara jipa o cawabi carea, idjaba sāwā quīrāpa nībaēia cawabi carea.

¹⁷ Māwā Ācōrē ēberārāba ne jūma biada o cawadapeda poya o panania.

4

¹ Jesucritora zeya jūmarā Boroda bai carea. Maḡne ēberārā zocai beara, beupedada sida cawa oya. Maḡ bēra Jesucrito quīrāpita, Ācōrē quīrāpita bida māa naḡ beēeada jaraya ba omārēa.

² Ācōrē bedeara jaradia badua. Ēberārāba ūrī quīrīā panane, ūrī quīrīāē panane bida jaradiai carea badua. Āi o beara jipa o cawabidua. Cadjirua o beara quēādua. Idjaba djabarāra carebadua biara ĩjānamārēa. Jūma droa badeba, quīrācuita jaradia badeba māwā odua.

* **3:8** Exodo 7:10-12. Janéra, Jambre sida Egiptodebema ne cawa bea basia. † **3:9** Exodo 8:16-19. Janēba, Jambre bida jūma poya odaē basia Moiseba Ācōrēneba oda quīrāca. Māwā jūmarāba cawasidaa ādjira sewaida beada. ‡ **3:10-11** Hecho 13:44deba aba 14:21naa.

³ Ewari aba ēberārāba wārā bedeara ūrī quīrīāé panania. Ātebαrλ ādjia quīrīā panλda ēpēnia. Maλ bērā jaradiabadada zocārā jαrλdīa ādjia ūrī quīrīā panλra jaradiādamārēā.

⁴ Ādjirāba wārā bedeara ūrī ama beadīa, maλne naλ dudabemaba nēbαrλbadada ēpēnia.

⁵ Baribαrλ bλra ne jūmane quīrīipa badua. Bia mīga bλde droa badua. Bedea bia Critodebemada jaradīa badua. Jūma bλa Ācōrē itea oida bλra jīpa o badua.

⁶ Dārāēne mλra beadīa.* Mλ beui ewarira caita bλa.

⁷ Mλa Ācōrē itea oida badara jūma osīa. Jūma jīpa osīa bia djōna quīrāca. Mλa Critora igarāē bλa.

⁸ Mλa jīpa o bλ carea dadji Boroba mλ itea nepeda waga erobλa. Idjia jīpa cawa obari bērā maλ nepera mλā diaya idjia cawa obαrλde. Baribαrλ ababe mλā diaēa, ātebαrλ jūma idji zeī ewari unu quīrīā bearāa diaya.

Timoteo zemārēā Pauloba jarada

⁹ Isabe mλ acλde zedua.

¹⁰ Djaba Cresentera Galacia druadaa wā bλa. Titora Dalmacia druadaa wā bλa. Maλ awara djaba Demāba naλ ējūānebemada biara quīrīāna bērā mλra igarapeda Tesalonica puruāa wāsīa.

¹¹ Ababe djaba Lucada mλ ume bλa. Bλ zebαrλde djaba Marcoda jαrλde wāpeda enedua.† Mλa Ācōrē itea o bλra idjia carebaida bλa.

¹² Djaba Tiquicora mλa Epesoāa wābisīa.

¹³ Bλ zebαrλde mλa jīsua carea jλbarīda enedua. Maλda Troa purude, djaba Carpo dede besīa. Idjaba mλ carta bearā enedua. Mλa biara quīrīā bλa mλ carta animarā ede bλ beada.

¹⁴ Jiorrodeba ne obari Alejandroba mλ biē oā carea dadjirā Boroba cawa oya.

¹⁵ Idji ume quīrācuita badua. Dadjia jaradīa panλnebemada idjia bio biē jara bλa.

¹⁶ Ara mλdji carea dji dromarā quīrāpita bedeaside ni abαλda mλare bedeadaē basīa. Ātebαrλ jūmarāba mλra igarasīdaa. Mλa quīrīāēa ādjira maλ carea Ācōrē quīrāpita bedeade beadīda.

¹⁷ Baribαrλ dadji Borora mλ ume basīa. Idji lβλada mλā diasīa idji bedea jaramārēā. Māwā jūma judiorāé arima duanaba ūrīsīdaa. Maλne dadjirā Boroba mλra imama itedebemada ēdrλ edasīa.

¹⁸ Maλ awara dadjirā Boroba jūma mλ biē obλdadebemada ēdrλ edaya. Idjia mλra waga edeya idji ēberāra bajāne bia pe erobλmaa. Ewarīza idjīa bio bia bedeādīda panλa. Bia bλa māwā bāida.

Pauloba jīrūare bλda

¹⁹ Djaba Aquilaa, Priscaa bīda jaradua mλa quīrīā bλda ādjira bia pananīda. Ara maλ quīrāca djaba Onesiporo ēberārāa jaradua.

²⁰ Djaba Erastora Corīnto purude besīa. Djaba Tropimora cacua biē beā bērā idjira Mīleto purude amesīa.

²¹ Cue jara bai naēna isabe zedua. Djabarā Eubuloba, Pudenteba, Linoba, Claudiaba, jūma djabarā bīda quīrīā panλa bλra bia bāida.

* **4:6** *Dārāēne mλra beadīa.* Griego bedeade nāwā bλ bλa: "Mλra uva ba Ācōrēa wea diabada quīrāca bλa." Maλ bedeadeba Pauloba cawabi basīa dārāēne ēberārāba idjira Crito carea beadīda. † **4:11** *Marco.* Hecho 13:5; 13:13; 15:36-40.

²² Mãa quiĩĩã ßΛΛa dadjirã Boro Jesucritora bΛ ume ßaida idjaba Ācõrẽba idji biadeba bãrãra careba ßaida. Bia ßΛΛa mãwã ßaida.‡

‡ 4:22 Bia ßΛΛa mãwã ßaida. Griego bedeadẽ ĀCAGΛ cartade mãĩra neẽa.

TITO CARTA PAULOŦ TITO ITEA ʘΛƆA

Pauloba naŕ cartada Tito itea ʘASIA. Maŕ Titoba Paulodeba Jesucritora ŕŕŕasia (1:4). Mamaŕba ŕtaa Paulo ume nŕbabadjia. Paulo naŕrŕ Jerusaleŕnaa djabarŕ bororŕ ume bedeade wŕside Titora edesia (Galata 2:1-3). 2 Corintode 2:12-13de, 7:5-6de bida jara ʘAA Titoba djabarŕ Corintodebemarŕa jaradia babadjida. 2 Timoteo 4:10de jara ʘAA Titora Dalmacia druadaa wŕsida.

Romane preso bada eđradacarea Pauloba wayacusa puruza djabarŕ acŕde wŕsia. Tito ume bedea bia Jesucritodebemada Creta morro dromanaa jarade wŕsidaa (1:5). ACŕŕABA ŕŕpedadacarea Pauloba Titora mama amesia jaradia ʘamŕrŕa. Mŕwŕnacarea Pauloba naŕ cartara diabuesia Titora idji ume Nicopoli puruđaa wŕmŕrŕa (3:12). Tiqicoda wa Artemada diabuesia Tito cacubarŕ djabarŕa jaradia ʘamŕrŕa. Poa 63de Pauloba naŕ cartara Corintodeba diabuesica ʘAA. Djaba Zenaba, Apolo bida Titomaa edesidaa (3:13).

Pauloba ŕCŕrŕa bia ʘAđa apeda ʘASIA djabarŕ wagabadarŕa sŕwŕ beadida panŕa (1:1-9) idjaba Titoba sewa jaradia ʘea carea quŕrŕcuitaida ʘADA (1:10-16). Malare ʘASIA drŕrŕrŕa, djararŕa, cŕdrarŕa, nezocarŕ sida sŕwŕ beadida panŕa (2:1-10). Malare ʘASIA ŕCŕrŕa ŕdjirŕ eđra edada bŕrŕ jipa nŕbadaida panŕa (2:11deba aba 3:10đaa). ŕŕŕare ʘASIA Titora zemŕrŕa (3:12-15).

Dji crŕcha dromada 2:15de ʘŕ ʘAA: “ŕŕma malŕŕara jaradia badua. Carebadua djabarŕba maŕ bedeara ŕŕ ŕđamŕrŕa. ŕŕ o ʘeara quŕŕđua, ŕCŕrŕa ʘARA ʘada bŕrŕ mŕwŕ omŕrŕa. Djabarŕa ʘARA idu igarabirŕdua.”

Pauloba naŕ cartade naŕrŕ ʘADA

¹ Mŕra Pauloa, ŕCŕrŕ nezocaa idjaba Jesucritoba diabuedaa. Mŕra diabuesia ŕCŕrŕa edadarŕba idjida ŕŕnamŕrŕa idjaba wŕrŕ bedea cawadapeda ŕCŕrŕa quŕrŕa ʘA quŕrŕca beadamŕrŕa.

² ŕdjirŕba ewariza ŕCŕrŕe ume zocai panani carea ŕŕa panŕa. Naŕ eŕŕŕa oi naŕna ŕCŕrŕe sewa ocaba maŕ zocai ʘaira daida jarasia.

³ Maŕbe idjia ʘADA ewaride mŕa jaradia ʘAdeba idji bedea Critodebemada ebuda cawabisia. Maŕ bedeara ŕCŕrŕe dadji Eđra Edabariba mŕa jaradiabisia.

⁴ Tito, mŕa naŕ cartara ʘA itea ʘABŕŕAA. Dadjia abari quŕrŕca Critora ŕŕa panŕ bŕrŕ ʘARA wŕrŕa mŕ warra quŕrŕca ʘAA. Mŕa quŕrŕa ʘAA dadji Zeza ŕCŕrŕa, dadji Boro Jesucrito bida ŕdji biadeba ʘARA careba pananida, necai bai sida dia pananida.

Pauloba Titoa obi jarada

⁵ Mŕa ʘARA Creta morro dromane amesia ota o bedara ŕŕma omŕrŕa. Mŕa jarada quŕrŕca djabarŕ wagabadada puruza ʘACUADUA.*

⁶ Djabarŕ wagabarira biŕ jaradi neŕ baida ʘAA. Quima aba erobaida ʘAA. Idji warrarŕba Critora ŕŕ beadida panŕa idjaba jipa nŕbadaida panŕa. Mŕwŕa eberŕrŕa jaradaŕa cadjirua o panŕa wa CŕWŕŕA zarea panŕa.

* ¹5 *Djabarŕ wagabada*. Griego bedeade ʘŕ ʘAA “drŕrŕrŕa.” Cŕpŕrŕa bedeade malŕba jara ʘAA “pastores” o “ancianos.”

⁷ Djabarā wagabariba Ācōrē trajura obari bērā biē jaradi neē baida b_{ΛA}. Idjira cawaara b_Λ quīrāca baiē b_{ΛA}, caicaya baiē b_{ΛA}, beu nībaiē b_{ΛA}, j_Λwaichia baiē b_{ΛA} idjaba parata awua baiē b_{ΛA}.

⁸ Āteb_{ΛΓA} idji dede jūēb_Λdara jūma bia edaida b_{ΛA}, ne jūma biada o quīrā baida b_{ΛA}, crīcha biadeba baida b_{ΛA}, jipa baida b_{ΛA}, Ācōrē itea baida b_{ΛA}, idjaba idji cacuara jipa erobaida b_{ΛA}.

⁹ Wārā bedea idjīa jaradiapedadara bio ījā baida b_{ΛA}. Māwā idjia wārā bedea jipa jaradia b_Λdeba ēberārā poya carebaya biara ījānamārēā, idjaba wārā bedea biē tab_Λada abadarāa poya cawabiya āi crīcha pan_Λda.

¹⁰ M_Λa māwā jara b_{ΛA} wārā bedea quīrānacada, dadji carebaca bedea jaradiabadada, djārā cūrūgabada sīda bara bērā. Dadji umaquīrā cacua wēgōdida pan_Λna abadara ma_Λ ēberārānebema.

¹¹ Ādjia jaradiaiē beada jaradia pan_Λneba deza ēberārā crīchara jūma ārībadaa. Ababe parata carea jaradiabadaa. Ma_Λg_Λrāa idu jaradiabirādua.

¹² Cretadebema drōā naēnabema dji dromaba nāwā jarasia: “Cretadebemarāa sewaiā beaa, animarā cad_{ΓA} quīrāca beaa, ne coya beaa, djuburia beaa.”†

¹³⁻¹⁴ Ma_Λba jaradara wārāa. Ma_Λ carea ma_Λ ēberārā quēā badua wārā bedeadā ījānamārēā, judiorāba drōā naēna nēb_{ΛΓA}badara īgaradamārēā, idjaba wārā bedea ījānacaba jaradia pan_Λda ījārānamārēā.

¹⁵ Ācōrē quīrāpita bia beamaarā ne jūmada Ācōrē quīrāpita bia b_{ΛA}. Barib_{ΛΓA} Ācōrē ījāē beamaarā ni cārē sīda bia b_Λēa. Ādji crīchara, ādji so sīda cadjiruaba jūma ārī beaa.

¹⁶ Ādjia jarabadaa Ācōrēra cawa pan_Λda, barib_{ΛΓA} ādjia o pan_Λneba unubibadaa idjira igara pan_Λda. Ādjirāra c_Λw_Λg_Λ zarea beaa idjaba ne bia odi carea beadacaa. Ādjia obadara Ācōrēba quīrāca.

2

Pauloba Titoa jaradiabida

¹ Barib_{ΛΓA} b_Λab_{ΛΓA} wārā bedeara jipa jaradia baida b_{ΛA}.

² Drōārāa jaradiadua ādji cacuara jipa erobeadamārēā, quīrāpita beadamārēā, crīcha biadeba nībadamārēā, Critora bio ījā beadamārēā, wārā quīrāneba beadamārēā, idjaba jūma droadamārēā.

³ Idjaba djorarāa jaradiadua Ācōrē quīrāpita jipa beadamārēā, nēb_Λra orānamārēā idjaba beu nībarānamārēā. Āteb_{ΛΓA} ne jūma biada jaradiadida pan_Λa.

⁴⁻⁵ Ādjirāba awērārāa jaradiadida pan_Λa ādji quimara, ādji warrarā sīda quīrānamārēā, crīcha biadeba jipa nībadamārēā, wērā biada beadamārēā, ādji dera bia wagadamārēā, sobia beadamārēā, idjaba ādji quimaba jara b_Λra ījā odamārēā. Māwāra ni aba_Λba Ācōrē bedeara biē jaradaēa.

⁶ Cūdrarāa jaradiadua crīcha biadeba jipa nībadamārēā.

⁷ Jūma bia o b_Λdeba jūmarāa unubi badua sāwā nībaēdida pan_Λda. Crīcha biadeba jipa jaradia badua.

⁸ Wārā bedeadā jaradia badua ni aba_Λba b_Λra biē jararānamārēā. Māwā jaradia baib_{ΛΓA}, b_Λ ume dji quīrāra peradiā. Ādjia ni maārī bida dadjirāra poya biē jaradaēa.

† 1:12 Drōā naēnabema dji droma. Griego bedeadē b_Λ b_{ΛA} “Ācōrēneba bedebari.”

⁹ Nezocarāa jaradiadua ādji boroba jara b̄ara jūma iḡā odamārēā. Ne jūmada bia odida pan̄a ādji boroba bia unumārēā. Ādji boroba jarab̄ara daucha panuniē pan̄a.

¹⁰ Ādji borodeda dr̄adiē pan̄a, āteb̄ara unubiēda pan̄a ādjia ne jūmada jipa o pan̄ada. Māwāra ēberārāba cawad̄ia Ācōrē dadjī Ēdr̄a Edabari beđeara bio bia b̄ada.

¹¹ Ācōrēba jūmarāa unubisia idji biadeba ēberārāra ēdr̄a edabarida.

¹² Maḡ̄aba dadjirāa cawabi b̄a ne jūma cadjiruara, naḷ ējūānebemarāba quīrīābada sida igarad̄ida pan̄ada. Idjaba cawabi b̄a dadjirā naḷ ējūāne pan̄ane crīcha biadeba jipa nībad̄ida pan̄ada Ācōrēba quīrīā b̄a quīrāca.

¹³ Dadjirā bia panani ewari j̄ā pan̄amisa māwā pananida pan̄a. Maḷ ewaride dadjirā Ēdr̄a Edabari Jesucritora zeya. Maḷne idji quīrāwārēara ununia. Idjira dadjirā Ācōrē dji dromaa.

¹⁴ Dadjirā carea Jesucritoba ara idjida idu beabisia ne jūma cadjiruadebemada ēdr̄a edai carea. Dadjirāra ara idji itea bia b̄asia idji puruda bead̄amārēā idjaba ne jūma biada o quīrīā pananamārēā.

¹⁵ Jūma maḡ̄ara jaradia b̄adua. Carebadua djabarāba maḷ beđeara iḡā odamārēā. Āi o b̄eara quēēdua, Ācōrēba b̄ara b̄ada b̄ērā māwā omārēā. Djabarāa b̄ara idu igarabirādua.

3

Ācōrēba idji biadeba dadjirā ēdr̄a edada

¹ Djabarāa quīrānebabiēdua naḷ ējūānebema bororā j̄awaeda pananamārēā. Ādjia jarab̄ara iḡā odida pan̄a idjaba ne jūma biada odi carea bead̄ida pan̄a.

² Djabarāa jaradua: ni ab̄adebemada biē beadeadiē pan̄a, caicaya beadiē pan̄a, āteb̄ara sobia bead̄ida pan̄a, jūmarā ume aduā bead̄ida pan̄a.

³ Wārāda naēna dadjirā biēda crīcha biada neḷ panasid̄aa, Ācōrēra iḡānaē panasid̄aa, āi crīcha panasid̄aa. Dadjia cadjiruua o awua beara, b̄asrid̄a o quīrīā bea sida nezoca quīrāca jūma obadjid̄aa. Baridua cadjiruade nībabad̄id̄aa, djārāba erob̄a carea sođe biē panebad̄id̄aa, djārāba dadjirāra quīrāmabadjid̄aa, idjaba dadjirāba djārāda quīrāmabadjid̄aa.

⁴ Barib̄ara dadjirā Ēdr̄a Edabari Ācōrēba idji biada, idji quīrīā sida jūmarāa cawabisia.

⁵ Maḷba dadjirāra ēdr̄a edasia. Dadjia bia oped̄ada carea ēdr̄a edaē bas̄ia, āteb̄ara idji quīrā djuburiadeba ēdr̄a edasia. Dadjirā cadjiruara s̄as̄asia djiwidi tođa quīrāca bead̄amārēā idjaba Ācōrē Jaureba dadjirāa zocai bai djiwid̄ida dias̄ia.

⁶ Dadjī Ēdr̄a Edabari Jesucritođeba Ācōrēba idji Jaurera dadjirāa wāgaē dias̄ia.

⁷ Ācōrēba idji biadeba dadjirāra jipa unu b̄a b̄ērā ewariza idji ume zocai panania. Maḷda j̄ā pan̄a.

⁸ Maḷ beđeara wārā araa. M̄a quīrīā b̄a b̄a maḡ̄ara bio jaradia b̄aida Ācōrē iḡā beaba ne jūma biada o wānamārēā. Maḷ beđeara bio bia b̄a. Jūmarāda carebaria.

⁹ Barib̄ara baridua beđea siriē b̄a carea caicayarādua. Ācōrēba Moisea diađa ley carea biēda caicayarādua. Idjaba dadjī dr̄ōā naēnabemarā tr̄a jarađadara igarad̄ua. Jūma maḡ̄ara biē b̄a b̄ērā carebacaa.

¹⁰ Abaaba djabarãda ijarabib_{ΛΓΛ}, idjira quẽãdua waa mãwã orãmãrẽã. Idjia ijãé_{ΛΓΛ}, wayacusa quẽãdua. Maãne wadibida ijãé_{ΛΓΛ}, idji ume ßarãdua.

¹¹ B_{ΛΛ} bio cawa ß_{ΛΛ} maã ëberãba wãrã bedeara igarapeda biẽ o ß_Λda. Cadjirua o ß_Λdeba unubi ß_{ΛΛ} ara idjida Ācõrẽ quĩrãpita bedeade ß_Λda.

Naã cartade Pauloba jĩrũare ß_Λda

¹² Mãa djaba Artemada wa djaba Tiquicoda b_Λmaa wãbiya. Jãma jũenacarea isabe Nicopoli purudaa mã ac_Λde zedua. Mãa za uru cue jara mama ß_Λida crĩcha ß_{ΛΛ}.

¹³ Eberãare bedebari Zenada, Apolo sida b_Λma_Λba wãb_Λdade ne jũmaneba carebadua bia wãnamãrẽã.

¹⁴ Dadjirã dji Crito ijã ßeaba biada o cawa wãnida pan_{ΛΛ} ne neẽ quẽdea carebađi carea. Mãwãra ara dadji quĩrĩãbe beadaẽa.

¹⁵ Jũma mã ume duan_Λba quĩrĩã pan_{ΛΛ} b_Λra bia ß_Λida. Dai quĩrĩã pan_Λ Crito ijã ßeaa jaradua daiba quĩrĩã pan_Λda ãdjirãra bia duananida. Mãa quĩrĩã ß_{ΛΛ} Ācõrẽba idji biadeba jũma bãrãra careba ß_Λida.

PILEMOA CARTA PAULOBA PILEMOA ITEA BADA

Pauloba naã cartada Pilemoã itea basia. Poa 60are Romane preso baside basia. Carta djabarã Colosadebema itea diabueside naã carta sida dia-buesica bla (Colosa 4:11).

Maã Pilemoãra Colosade babadjia idjaba ne bara basia. Pauloðeba Jesu-critoda ijãsia (v. 19). Djabarãda idji dede dji jarebadjidaa (v. 2). Idjia nezoca Onesimo abadada erobasia. Baribala maã Onesimora ne drãasica bla bêrã mĩrũ wãsia (vv. 18-19). Paulo preso bamaa wãpeda careba besia.

Onesimoba Crito ijãnacarea Pauloba naã cartara basia. Critodeba djabarã bêrã Pauloba Pilemoãa bedea djuburiasia Onesimora wayacusa bia edamãrẽã (vv. 10-12, 15-20). Pauloba basia Onesimoba drãadara idjiabala jẽda diaida.

Naã carta baside Pauloba ãdrãida crĩcha basia. Ara ãdrãpeda Pilemoãmaa wãida crĩcha basia (v. 22).

Pauloba naã cartade naãrã bada

¹ Mãra Pauloa. Jesucrito carea preso bla. Dadji djaba Timoteoda nama bla. Djaba Pilemoã, daiba bara quĩrã panla. Bla dai quĩrãca ãcõrẽ trajura o bla bêrã mã naã cartara bla itea babalala.

² Idjaba babalala jũma djabarã bla dede abaa dji jarebadarã itea, dadji djabawẽrã Apia itea, dadji djaba Arquipo itea bida. Arquipoba ãcõrẽ bedeara dai careba jaradiabaria.

³ Mãa quĩrã bla dadjirã Zeza ãcõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito bida adji biaðeba bãrãra careba pananida idjaba necai bai sida bãrãa dia pananida.

Djaba Onesimo carea Pauloba bedea djuburiada

⁴ Mãa ãcõrẽa iwidi balaza bla carea bia baada abaria.

⁵ Mãa urĩaia bla dadjirã Boro Jesura bio ijã bada idjaba jũma ãcõrẽ ãberãrãra quĩrã bada.

⁶ Mãa ãcõrẽa iwidi bla Crito ijã bea ume bara bio bia bamãrẽã.* Mãwã jũma ne bia dadjia Jesucritodeba eropanada bla bio cawaya.

⁷ Djaba, bla ãcõrẽ ãberãrãra quĩrãneba sobiabida bêrã mã sida sobiabisia idjaba bio basridabisia.

⁸ Maã carea bla iwidiya mãa jarabala quĩrãca omãrẽã. Critodeba mãa obida bamĩna obiã.

⁹ Atebalã mãa bedea djuburiaya quĩrãneba mãwã omãrẽã. Mãra drõã Pauloa. Jesucrito carea preso bla.

¹⁰ Bla nezoca Onesimo carea mãa bedea djuburiaya. Idjira mã warra quĩrãca bla. Mã nama preso baðe idjia mãneba Critora ijãna bêrã mã warra quĩrãca besia.

¹¹ Naẽna bla nezoca dji biaẽ basia, baribala idira nezoca biada besia. Mãwã idjia bla itea bia trajaya idjaba idjaba mãra bia carebaya.

¹² Idjira bamaa jẽda diabuebalala. Mãa idjira bio quĩrã bla. Mã quĩrã djuburia idjira bia edadua mã edabala quĩrãca.†

¹³ Bedea bia Critodebema carea mã preso baðe idjira mã ume eroba quĩrã basia jũma bla mã carea jãmaalba poya oẽ bada omãrẽã.

* **1:6** Crito ijã bea ume bara bio bia bamãrẽã. Acalaamaarã maalba jara bla: "Crito ijã baðeba bara idji ãberãrã ume bio bia bamãrẽã." † **1:12** Griego bedeaðe mã versicolora ebuda blaã.

14 BaribΛΓΛ bΛa bia bΛada aēne māwā o quĩrĩéé basía. Mġa quĩrĩ djuburia iwidi bΛara bġa oġo obiēa ātebΛΓΛ quĩrĩā bΛa bΛabΛΓΛ māwā o quĩrĩā baida.

15 Dārāé bΛa bΛ nezoca Onesimora bΛ ume bΛadada mĩrũ wānada. Āĩbērā māwāsia idji jēda wābΛΓΛde bΛa ewariza erobamārēā.

16 BaribΛΓΛ idjira nezoca quĩrĩca erobaié bΛa, ātebΛΓΛ nezoca cāyābara biara erobaida bΛa. Critođeba bΛ djaba bēřā quĩrĩāneba erobaida bΛa. Mġa idjira bio quĩrĩā bΛa, baribΛΓΛ maġ cāyābara bΛa idjira biara quĩrĩāida bΛa, bΛ nezoca bēřā idjaba dadjirā Borodeba bΛ djaba bēřā.

17 BΛmaarā dadjia Ācōrē itea abarida o panΛbΛΓΛ, Onesimora bia edadua mġ edabΛΓΛ quĩrĩca.

18 Idjia bariduadeba bΛda biē osibΛΓΛ wa bġa jēda diai bara bΛbΛΓΛ, mġa iwidiidua.

19 Ara mġ jΛwaba nāwā bΛbΛΓΛa: idjia jēda diaida bΛara mġa diaya. Quĩrĩnebadua mġneba Crito ĩjāna bēřā bΛa mġa diai bara bΛda.

20 Djaba, dadji Boro carea mġ quĩrā djuburia iwidi bΛara odua. Dadjira Critođeba djabarā bēřā mġ sora bΛsřidabidua.

21 Mġa māwā bΛbΛΓΛa cawa bΛ bēřā bΛa mġ bedeara ĩjāida. Cawa bΛa mġa jara bΛ cāyābara bΛa biara oida.

22 Maġ awara mġa crĩcha bΛa bārāba Ācōrēa iwidi panΛneba mġra ēdrāida. Māwā mġra bārāmaa poya wāya. Maġ bēřā mġ cāi sīda waga erobadua.

Pauloba naġ cartade ĩrĩūare bΛda

23 Djaba Epaproda Jesucrito carea mġ ume preso bΛa. Idjia quĩrĩā bΛa bΛara bia baida.

24 Marcoba, Aristarcoba, Demāba, Luca bīda quĩrĩā panΛa bΛara bia baida. Ādjirāba mġ ume Ācōrē trajura o panΛa.

25 Mġa quĩrĩā bΛa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba baida.‡

‡ 1:25 *Bārāra*. Griego bedede bġ bΛa “bārā jaurera.”

HEBREO CARTA HEBREORÃ ITEA

Nañ cartada hebreorã itea ðada basía. Cawadaẽ panla caiba ðasida. AÇAGAmarã Bernabea, Apoloba, Silaba, Lucaba, Clemente Romanebema wa dewaraba ðasida. Naẽna zocãrãba cricha panasidaa Pauloba ðadada. Ababe cawa panla Hebreo carta ðadara judio basida. (Judiorã hebreo bedeade bedeabada bẽrã hebreorã abadaa.) Nañ carta ðadaba, dji carta edadarã biða Timoteora unubadjidaa (13:23). Mañ awara djabarã Italia druadebemarã ume dji bia basía (13:24-25). Poa 70 bai naẽna ðasia.

Nañ cartara djabarã judiorã bia mĩga ðea itea ðasia Jesucrito igararãnamãrẽã. Jesucrito ïjã panla carea ãdjia erobeara AÇAGAba jãrĩsidaa (10:32-34). Jũma nañ cartade dji ðadaba jara ðla Critora dji dromaara ðada.

Critora bajãnebema nezocarã cãyãbara biara ðla (1:1neba aba 2:18daa). Critora Moise cãyãbara biara ðla (3:1neba aba 4:13daa). Critora dadjirã Sacerdote dji Dromaara ðla (4:14deba aba 7:28daa). Critoba cadjiruwa carea odara sacerdoterãba obada cãyãbara biara ðla (8:1neba aba 10:39daa).

Jrũare dji carta ðadaba jara ðla AÇõrẽba dadjirã bia unumãrẽã idjida ïjãnida panada (11:1neba aba 13:25daa). Dji cricha dromara 12:1ne ðla: “Mañ eberãrã zocãrãba unubisidaa AÇõrẽba wãrãda ïjãsidada. Mañda cawa panla bẽrã dadjirã biða ara mañ quĩrãca ïjã pananida panla. Dadjirã idu ïjãbicara, cadjiruaba dadjirã bãrã edabari sida ãyã ðadapeda jũma droa panãneba nocodaa wãnadra dadjirã jũnida panãmaa.”

Ãcõrẽ Warrara dji dromaara ðla

¹ Naẽnaeda AÇõrẽba dadji drõã naẽnabemarãa barima zocãrã quĩrãtanoaneba bedeabadjia. Idjideba bedeabadarãneba mãwã osia.

² Baribãra nañ jrũarebema ewaride idji Warrãdeba dadjirãa bedeasia. Idji Warrãdeba AÇõrẽba ne jũmada osia idjaba idjida ðasia ne jũma erobamãrẽã.

³ Idji Warraba AÇõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodorroadã unubibaria. Idjiabãra AÇõrẽba sãwã ðada cawabibaria. Idji bedeã abãla ðdeba ne jũma odara ara mãwã ðla. Idjia dadjirã cadjiruara saãpeda AÇõrẽ dji droma ðla awa araare bajãne chũmesia.

⁴ AÇõrẽba idjira bajãnebema nezocarã cãyãbara dji dromaara ðasia. AÇõrẽba idjira trã ðasia “mã Warra,” mañne ãdjirãra trã ðasia “mã nezocarã.” Mãwã AÇõrẽba idji trã ðadara ãdjirã trã ðada cãyãbara biara ðla.

⁵ AÇõrẽba ni abã bajãnebema nezocaa nãwã jaraẽ basía:

Bãra mã Warraa. Idi bãra mã Warraada abãra.*

Idjaba ãdjidebemada nãwã jaraẽ basía:

Mãra idji zeza baya, idjaba idjira mã warra baya.†

⁶ AÇõrẽba idji Warra iwina nañ ejuãnaa diabuebãrãde nãwã jarasia:

Jũma AÇõrẽ bajãnebema nezocarãba idjia bia bedeada panla.

⁷ Bajãnebema nezocarãnebemada AÇõrẽba nãwã jarasia:

Bajãnebema nezocarãda osia nãurã quĩrãca beadamãrẽã.‡

* 1:5 Salmo 2:7. *Idi bãra mã Warraada abãra*. Griego bedeade bã ðla: “Idi mã ðada unusia” wa “idi mãra ða zeza basía.” † 1:5 2 Samuel 7:14. ‡ 1:7 Griego bedeade “nãurã” idjaba “jaure” abari bedeaa. Mañ carea AÇAGA traduccioãne mañ versículo de nãwã bã ðla: “Idji bajãnebema nezocarãda osia jaureda beadamãrẽã.”

Ādjirāra osia tΛbΛ urua quīrāca beadamārēã. §

⁸ BaribΛΓΛ idji Warradebemada Ācōrēba nāwā jarasia:

Ācōrē, bΛra ewariza jūmarā boroda baya. BΛ purura jipa pe erobaya.

⁹ BΛa biadrΛ quīrāsia. Cadjiruara quīrāmasia.

Maλ carea Ācōrē, bΛ Ācōrēba jūma bΛ ume panΛ cāyābara bΛdrΛ dji dromaara bΛsia. Māwā bΛra bio bΛsrīdabisia.*

¹⁰ Idjaba nāwā jarasia:

Jūmarā Boro, naārēda bΛa naλ ējūāda, bajā sida osia.

¹¹ Jūma maλgΛra jōya baribΛΓΛ bΛra ara māwā baya. Jūma maλgΛra dji sore baya wua dji sore babari quīrāca.

¹² Wua sore ērāpeda djiwidī jΛbΛΓΛ quīrāca bΛa jūma maλgΛra āyā bΛpeda djiwidīda oya.

BaribΛΓΛ bΛra ara bΛdji bΛda baya. BΛra beuca. †

¹³ Ācōrēba ni abaΛ bajānebema nezocaa jaraē basia:

Mλ jΛwa araare chūmedua aba bΛ dji quīrūra mλa jūma bΛ jΛwaeda bΛbΛΓΛdaa. ‡

¹⁴ Jūma bajānebema nezocarāda Ācōrēba zocabaria. Ācōrēba ādjirāra diabuebaria dji ēdrΛdirā carebadamārēã.

2

Quīrācuita beadaua Crito igarada amaaba

¹ Maλ bērā āi wāna amaaba dadjirāba wārā beada ūrīpedadara quīrācuita biara ēpēnida panΛa.

² Ācōrēba naēna obi bada bedeara bajānebema nezocarāneba diasia. Maλ bedeara ēberārāba jūma ījā odida panasīdaa. Jūma ījā oē beara, igara bea sida Ācōrēba arīde cawa obadjia.

³⁻⁴ Ara maλ quīrāca Ācōrēba ēdrΛ edaidebema beadeada dadjirāba igaradibΛΓΛ, ¿Ācōrēba cawa oidebemada sāvā ēdrΛdī? Maλ beada bio bia bΛra dadjirā Boro Jesuba naārā jaradiasia. Maλ ūrīpedadaba dadjirāa jarasīdaa maλgΛra wārāda. Maλ awara Ācōrēba ne ununaca wai bΛada quīrātanoa obisia. Idjia quīrā bada quīrāca idji Jaureba obi bΛra idjīderāza diasia. Jūma maλgΛdeba cawabisia maλ bedeara wārāda. Maλda dadjirāba igaradibΛΓΛ, ¿sāvā ēdrΛdī?

Jesucrito dadji quīrāca bada

⁵ Ējūā djiwidī zeida bΛ daiba jara panΛra Ācōrēba bajānebema nezocarā jΛwaeda bΛē basia.

⁶ ĀtebΛΓΛ Ācōrē Bedeade nāwā bΛ bΛa:

Mλ Ācōrē, ēberāda ¿cārē? ¿Cārēā dairāma crīchabari?

Ēberāda ¿cārē? ¿Cārēā dairāda wagabari?

⁷ BΛa दौरa bajānebema nezocarā cāyābara edaara bΛsia.

Māwāmīna दौरa naλ ējūāne bia bΛsia idjaba dji dromarāda bΛsia.*

⁸ BΛa ne jūmada dai jΛwaeda bΛsia. †

Ācōrēba ne jūmada dadji jΛwaeda bΛsia. Dadji jΛwaeda bΛdaēra neēa. Māwāmīna wadībīda ununaēa ne jūma dadji jΛwaeda bΛda.

§ 1:7 Salmo 104:4. * 1:9 Salmo 45:6-7. † 1:12 Salmo 102:25-27. ‡ 1:13 Salmo 110:1. BΛ jΛwaeda bΛbΛΓΛdaa. Griego bedeade bΛ bΛa: “BΛ jīrū edre bΛbΛΓΛdaa.” * 2:7 Griego bedeade bΛbΛΓΛ cartade naλ sida bΛ bΛa: “Daura bΛsia ne jūma bΛa oda bororāda beadamārēã.” † 2:8 Salmo 8:4-6. Dai jΛwaeda bΛsia. Griego bedeade nāwā bΛ bΛa: “Ne jūmada idji jīrū edre bΛsia.”

⁹ Barib^{ΛΓΛ} Jesudebemada cawa pan^{ΛΛ}. ‡ Ācōrēba idjira bajānebema nezocarā cāyābara na^Λ ējūāne edaara b^Λsia. Ācōrēba idji biadeba māwā osia Jesura jūmarā carea beumārēā. Bia mīga beuda bērā Ācōrēba idjira bia b^Λsia idjaba dji dromada b^Λsia.

¹⁰ Ācōrēba ne jūmada osia. Idjideba ne jūmada beaa. Ācōrēmaarā bia basia Jesura bia mīgaida. Māwā idjira ēberārā Ēdr^Λ Edabarida aride b^Λsia. Idjideba Ācōrēba idji warrarāda zocārā edasia idji biya quirudebemada edadamārēā.

¹¹ Jesuba ēberārāda Ācōrē itea bia b^Λbaria. Idjia, ma^Λ ēberārā bida abari Zezada eropan^{ΛΛ}. Ma^Λ carea Jesura peracaa ādjirāra idji djabarā ai carea.

¹² Ācōrē Bedeade nāwā b^Λ b^ΛΛ:

M^Λa b^Λdebemada m^Λ djabarāa bedeaya. Jūmarā ābaa dji j^Λre duan^Λne m^Λa b^Λada bia jaraya. §

¹³ Idjaba nāwā b^Λ b^ΛΛ:

M^Λa idjidr^Λ ījā baya.*

Idjaba na^Λ sida b^Λ b^ΛΛ:

M^Λra nama b^ΛΛ, idjaba warrarā Ācōrēba m^Λā diadara m^Λ ume ābaa pan^{ΛΛ}. †

¹⁴ Ma^Λ warrarāba djarada, oa sida eropan^Λ bērā Jesu bida abarida edasia idji beudadeba diauru poyai carea. Diaurura beu djibaria.

¹⁵ Jesuba diaurura poyada bērā, beudi carea waya beadara idjia jūma ēdr^Λ b^Λsia. Ewariza beudi waya pan^Λneba ādjirāra biē panasidaa nezoca quīrāca.

¹⁶ Wārāda Jesura bajānebema nezocarā carebade zeē basia, āteb^{ΛΓΛ} Abrahā^Λ quīrāca Ācōrē ījā beadr^Λ carebade zesia. ‡

¹⁷ Idji zeside ne jūmane dadji quīrāca basia djārā quīrā djuburiabari Sacerdote dji Droma bai carea. § Wārāda Ācōrē quīrāpita sacerdote dji droma jūma aride obarida besia. Ma^Λba ara idjida idu beabisia ēberārāba cadjirua obadara Ācōrēba quīrādoamārēā.

¹⁸ Diauruba mīā sē baside Jesura bia mīgasia. Ma^Λ bērā diauruba mīā sē beara careba cawa b^ΛΛ.

3

Moise cāyābara Jesura dji dromaara b^ΛΛ

¹ Djabarā, bārāra Ācōrē ēberārā bērā idjaba Ācōrēba bārāra trāna bērā, Jesucritodebemada bio quīrācuīta crīchadadua. Idjira Ācōrēba diabuedaa idjaba Sacerdote dji Dromaa. Dadjirāba ebuda jarabadaa idjidr^Λ wārāda ījā pan^Λda.

² Ācōrēba obidara Jesuba jūma aride osia Moiseba Ācōrē ēberārā ume oda quīrāca.*

³ Ēberārāba de bia obaridebemada dji de cāyābara biara bedeabadaa. Ara ma^Λ quīrāca dadjirāba Moisedebema cāyābara Jesudebemada biara bedeādida pan^{ΛΛ}.

⁴ Dera dji oda bara beaa. Barib^{ΛΓΛ} Ācōrēba ne jūmada osia.

‡ 2:9 *Jesudebemada cawa pan^{ΛΛ}*. Griego bedeade nāwā b^Λ b^ΛΛ: “Dadjirāba Jesura unu pan^{ΛΛ}.”

§ 2:12 Salmo 22:22. * 2:13 Isaia 8:17. † 2:13 Isaia 8:18. ‡ 2:16 Griego bedeade nāwā b^Λ b^ΛΛ: “Abrahā^Λ ēberārāra carebade zesia.”

§ 2:17 *Dadjī quīrāca*. Griego bedeade b^Λ b^ΛΛ: “Idji djabarā quīrāca.” * 3:2 *Ācōrē ēberārā ume*. Griego bedeade b^Λ b^ΛΛ “Ācōrē dede.”

5 Moiserá Ācōrē nezoca bērā Ācōrē ēberārā ume jūma aride osia. Maľne idjia cawabisia Ācōrēba nocoarebema ewaride cārēda jaraida.

6 Barib_{ΛΓΛ} Ācōrē warra Critora idji ēberārā boroa. Ādjirā ume jūma aride o _{ΒΛΑ}. Dadjirāba Critoda ĩjā pananib_{ΛΓΛ} idjaba idjideba edadira _{ΒΛΣ}rida jľā pananib_{ΛΓΛ}, Ācōrē ēberārā.†

Critora igararānadia

7-8 Maľ carea Ācōrē Jaureba nāwā jara _{ΒΛΑ}:

Idi Ācōrē bedea ũrĩbadade bārā sora zarearānadia bārā drōā naēnabemarā so zareapedada quĩrāca.

Ādjirā ējūā pōāsa ewaraga _{ΒΛ}de duanasidade Ācōrēba jaradara igarasidaa idjia sāwā oi cawaya.

9 Mama idjia odara cuarenta poa unusidamĩna ādjirāba ĩjānaē basía sāwā oi cawaya.

10 Maľ carea ādjirā ume quĩrūpeda Ācōrēba nāwā jarasia:

“Ādjirāba mľra sodeba wārāda ēpēnaca. Mľ ora cawa quĩrĩānaca.”

11 Idjaba quĩrū _{ΒΛ}de wārāneba nāwā jarasia: “Mľa ľnāũbima ādjirāra jũēnaēa.”‡

12 Djabarā, quĩrācuita beadadia. So cadjiruaba Ācōrē ĩjānaē bearānadia. So cadjiruaba Ācōrē zocai _{ΒΛ}ra igarabaria.

13 Wadĩ ewari _{ΒΛ}de eda ewariza dji carebadadia biara ĩjāni carea. Māwā ni abalada cadjiruaba cūrūgapeda so zarea beadāea.

14 Dadjirāba naārā ĩjāpedadadeba aba beubadadaa Critoda ĩjā pananib_{ΛΓΛ}, idji ume panania.

15 Maľ carea Ācōrē Bedeade nāwā jara _{ΒΛΑ}:

Idi Ācōrē bedea ũrĩbadade bārā sora zarearānadia bārā drōā naēnabemarā so zareapedada quĩrāca.§

16 Ācōrē bedea ũrĩpedadacarea ¿cairāda so zareasida? ¿Jūma Moiseba Egiptoeba ēd_{ΓΛ} edadarāda māwā so zareasidaēca?

17 ¿Ācōrēra cairā ume cuarenta poa quĩrū basi? ¿Cadjiruaba opedadarā ume quĩrū basiēca? ¿Maľ carea ādjirāra ējūā pōāsa ewaraga _{ΒΛ}de quinisidaēca?

18 ¿Ācōrēba cairā wārāneba jarasi idjia ľnāũbima jũēnaēda? ¿Idji bedea ĩjānaē beadarā māwā jarasiēca?

19 Maľ_{ΓΛ}deba dadjirāba cawa pan_Λ ādjirāba ĩjāpedadaē bērā Ācōrēba ľnāũbida badama poya jũēnaē basida.

4

1 Ācōrēba wārāda jara _{ΒΛΑ} dadjirāra wadibida idjia ľnāũbima poya jũēnida pan_Λda. Barib_{ΛΓΛ} quĩrācuita beadadia. Māwāera ľc_{ΛΓΛ} bārānebemada mama jũēnaēa.

2-3 Bedea bia Ācōrēba ľnāũbidebemada dadjirāba ũrĩsidaa drōā naēnabemarāba ũrĩpedada quĩrāca. Dadjirāba sodeba ĩjā pan_Λ bērā Ācōrēba ľnāũbima jũēnia. Barib_{ΛΓΛ} drōā naēnabemarāba ũrĩnapeda ĩjāpedadaē bērā maľ bedeba carebaē basía. Ādjirānebemada Ācōrēba nāwā jarasia:

Quĩrū _{ΒΛ}de mľa wārāneba nāwā jarasia: “Mľa ľnāũbima ādjirāra jũēnaēa.”* Māwā jarasia naē ējūā odadeba ľtaa idjia oida badara jūma o erob_Λmĩna.†

† 3:6 Griego bedeade _Λca_{ΓΛ} cartade naē sida _{ΒΛ} _{ΒΛΑ}: “Aba naē ewari jōbar_Λadaa.” ‡ 3:11 Salmo 95:7-11; Numero 14:21-35. § 3:15 Salmo 95:7-8. * 4:2-3 Salmo 95:11. † 4:2-3 Idjia oida badara. Maľba cawabi _{ΒΛΑ} Ācōrēba dadji ľnāũni sida osida.

4 Ācōrēba idji bededeade ḵnāūbada ewaridebemada nāwā jarasia:†
Sietebema ewaride Ācōrēba jūma pārā erobasia. Maḵ bēṛā sietebema
ewaride ḵnāūsia.‡

5 Idjaba Ācōrēba idji bededeade nāwā jara ḵla:

Mḵa ḵnāūbima ādjirāra jūēnaēa.*

6 Bedea bia Ācōrēba ḵnāūbidebema naārā ūrīpedadaba ījānaē basia. Maḵ
bēṛā idjia ḵnāūbida baēdama jūēnaē basia. Baribḵḵḵā ḵḵḵā ēberārāda waḵibida
Ācōrēba ḵnāūbima poya jūēnia.

7 Maḵ carea Ācōrēba dewara ewarida ḵlasia idjia ḵnāūbima jūēnamārēā. Maḵ
ewarida Ācōrēba trḵ ḵlasia “idi.” Maḵ ewari ḵadacarea dārāḵḵḵade idjia
Davideba maḵnebemada bedeasia. Maḵ bedeara mḵa naēna naḵ cartade
ḵlasia. Nāwā ḵla:

Idi Ācōrē bedea ūrīḵḵḵade bārā sora zarearānada.†

8 Josueba israelerāra Ācōrēba wārāda ḵnāūbimaa ededabara Ācōrēba dewara
ḵnāūbidebemada bedeaē bacasia.

9 Maḵ bēṛā ḵnāūbada ewarida Ācōrē ēberārā itea waḵibida ḵla.

10 Abaḵda Ācōrēba ḵnāūbima ḵḵḵḵḵ, idjia o baḵadebemada ḵnāūsia Ācōrēba
ne jūma opeḵa ḵnāūna quīrāca.

11 Maḵ bēṛā dadjirāba biara jḵḵḵḵida panḵa Ācōrēba ḵnāūbima jūēni carea.
Māwāra ni abaḵda baēdaēa drōā naēnabemarā ījānaē panḵneba baepedaḵa
quīrāca.

12 Wārāda Ācōrē bedeara zocai ḵla idjaba ḵḵa ḵla. Idji bedeara djōbada
neco quida umē era ḵa cāyābara pewedeera ḵla. Idji bedebada dadji crīchara,
dadji soba o quīrāḵ ḵa sida jūma ebuḵa cawabibaria dadji crīcha, dadji jaure,
dadji so sida eḵu cōḵḵḵ quīrāca.

13 Ācōrēba ne jūmada unubaria. Idjia unuē ḵḵra neēa. Idjia oḵara, dadjia
mērā erobḵa sida ebuḵa unu ḵla. Idjia cawa obḵḵḵḵ jūma dadjia oḵara idjia
jaradida panḵa.

Jesura dadjirā Sacerdote dji Droma

14 Ācōrē Warra Jesura bajānaa wāsia. Idjira dadjirā Sacerdote dji Dromaa.
Dadjirāba idjira ījā panḵana a panḵa bēṛā wārāda ījā pananida panḵa.

15 Jesu dadjirā Sacerdote dji Dromaba cawa ḵla dadjirāra ḵḵaē panḵada.
Diauruba idjira mīā sēsia dadjirā mīā sēbari quīrāca. Baribḵḵḵ Jesuba cadjiru-
ara oē basia.

16 Dadji ḵḵaē ḵḵdebemada cawa ḵa bēṛā dadjirā idji bugue caita wāḵḵda
quīrāca ne wayaa neē Ācōrēa iwidiḵḵida panḵa. Māwā idjia dadjirāra quīrā
djuburiaya idjaba idjia carebamārēā iwīḵḵḵḵde idji biaēba carebaya.

5

1 Ācōrēba sacerdote dji droma ḵḵḵḵḵa ēberāda aba edapeda ḵḵbaria.
Maḵ bēṛā ēberārāba cadjirua opeḵada carea sacerdoteba Ācōrēa ne diabaria
idjaba animarāda babue diabaria.*

2 Ēberārāba adua panḵneba āī opeḵadara sacerdote dji dromaba poya cawa
quīrā djuburiaya idjia biēda abarica obari bēṛā.

3 Ēberārāba cadjirua opeḵada carea animarā babue diabḵḵḵde idjia oḵa
carea biēda animarā babue diaida ḵla.

‡ 4:4 *Anāūbada ewari.* Griego bededeade bḵ ḵla “séptimo día.” § 4:4 *Genesis 2:2.* * 4:5 *Salmo 95:11.*

† 4:7 *Salmo 95:7-8.* * 5:1 *Levítico 1:1deba aba 6:7daa.*

⁴ Ni abada ara idjiduba sacerdote dji dromada becaa, átebala Ācōrēbala aba trāpeda balbaria Aaroā bada quīrāca.

⁵ Ara maā quīrāca Critora ara idjiduba Sacerdote dji Dromada beē basía, átebala Ācōrēbala idjira māwā basia. Ācōrēba idjia nāwā jarasia: Bala mā Warraa. Idi bala mā Warraada abala. †

⁶ Idjaba nāwā jarasia:

Bala ewariza sacerdoteda baya Melquisedé bada quīrāca. ‡

⁷ Crito naā djarade baside jīā bala Ācōrēa jīgua bedea djuburiasia, Ācōrēba idji beuida badebemada poya ēdra baida bada bēra. Maāne Ācōrēba quīrāca bala quīrāca jīā oyada ada bēra, Ācōrēba idji bedeara ūrīsia. §

⁸ Critora Ācōrē Warramīna idji bia mīga badeba jīā o cawasia.

⁹ Ne jūmane daucha jīā oda bēra, idjia jara bala jīā o beara jūma ēdra edaya ewariza zocaj beadamārēā.

¹⁰ Maā bēra Ācōrēba idjira Sacerdote dji Dromada basia Melquisedé bada quīrāca.

Wāra bedeara igararānadia

¹¹ Maāgadebemada daiba zocārā jaradia quīrāca panala. Baribala zarea bala ebuada cawabidida, bārāba isabe cawadaca bēra.

¹² Bārāba Jesu jīāpedadara dārābada. Maā bēra idira bārāra Ācōrē bedea jaradiabadada beadida panasidaa. Māwāmīna Ācōrē bedeara mācua adua panala bēra poya bia jaradiadaca. Abalaba bārāra Ācōrē bedeadebema cawaichaara bada wayacusa jaradiaida bala juba dawabala quīrāca. Bārāra warra zaque quīrāca bea bēra djico codi cāyābara jubadra doida panala.

¹³ Juba do beara wadi djuburi quēda bēra sāwā jipa oira adua bea.

¹⁴ Baribala djico zareara drōārā itea. Ādjirāba Ācōrē bedea quīrācuita crīcha panalneba cawa panala cārēda biada idjaba cārēda cadjiruada.

6

¹⁻² Maā bēra nocodaa wānia Critoda biara cawadi carea. Dadjirāba idjidebema naārā cawapedada awa jaradiaada. Wayacusa jaradiaada cadjirua o panala carea beudida panada, cadjirua igaradapeda Ācōrēmaa zedida panada, Ācōrē jīānibemada, borocuedidebemada, djabarā ālā jawa badeidebemada, beudarā ārēbadeidebemada, idjaba Ācōrēba cawa odarā ewariza bia mīgadebema sida.

³ Ācōrēba quīrāca balbala, jūma maāgadebemada wayacusa jaradiaida cāyābara dadjirāra nocodaa wānia Critoda biara cawadi carea.

⁴ Lalaba wāra bedeara cawa panasidaa. Ācōrēba dia bala carea basrida panasidaa. Idji jauredeba ne edasidaa.

⁵ Idji bedea bio bia bada, idji lala nocoarebema ewaride unubi sida cawa panasidaa.

⁶ Ādjirāba Critoda igarapedada bēra wayacusa poya jēda idjīmaa zeda. Zesidara Ācōrē Warra wayacusa crude cachibada quīrāca idjidebemada jūmarā biē bedebidida.

⁷ Cue zebalaza egoroba dobaria. Maāba egoro biade ne udara dji uda itea bia zaubaria. Ācōrēba maā ējūara bia jarabaria. Crito igarāē beara maā ējūā quīrāca panala.

† 5:5 Salmo 2:7. Idi bala mā Warraada abala. Griego bedeadé bal bala: "Idi mā bada osia" wa "idi māra bala zeza basia." ‡ 5:6 Salmo 110:4. Genesis 14:18. § 5:7 Marco 14:32-36.

⁸ Barib_{ΔΓΛ} cue zedacarea _{ΔΓΔα}, chirua cadjirua sida tunuib_{ΔΓΛ}, mañ egorora biē _{ΔΛΛ}. Ācōrēba mañ ējūāra biē jarapeda jīrūare jūma babueya. Crito igara ðeara mañ ējūā cadjirua quīrāca pan_{ΔΛ}.

⁹ Djabarā, दौरا māwā bedea pan_{ΔMīna} cawa pan_{ΔΛ} Ācōrēba bārāra ēdra edada bērā o biade wāb_Δdada.

¹⁰ Ācōrēra jipa _{ΔΛ} bērā bārāba bia o pan_{ΔΓΛ} idjaba idji quīrīā pan_{ΔΓΛ} quīrādoāēa. Idji ēberārā careba pan_{Δneba} unubisiāaa idjira quīrīā pan_Δ. Idi bida careba pan_{ΔΛ}.

¹¹ Daiba quīrīā pan_{ΔΛ} bādjiza māwā o pananida aba beub_Δdadaa. Māwāb_{ΔΓΛ} bārāba Ācōrēneba edadi carea jāā pan_{ΔΓΛ} jūma edadia.

¹² Daiba quīrīānaēa bārāra coa ðeadīda, āteb_{ΔΓΛ} quīrīā pan_{ΔΛ} bārāra dewarārā djabarā quīrāca ðeadīda. Ādjirāba Critoda ījā pan_Δ bērā idjaba jūma droa pan_Δ bērā, Ācōrēba diai jaradara jūma edadia.

Ācōrēba bedea b_Δdara wārāda oya

¹³ Ācōrē cāyābara dji dromaara _Δada neēa. Mañ bērā Abrahāñ ume bedea _Δside ara idji trāneba wārāda carebayada asia.

¹⁴ Nāwā jarasia: “Wārāda m_Δla b_Δra carebaya idjaba b_Δðeba zocārā yōbiya.”*
¹⁵ Abrahāba jūma droa _Δðeba jāā ðapeda Ācōrēba warra diai jaradada unūsia.

¹⁶ Ēberārāba wārāneba jarab_Δdade ādji cāyābara dji dromaara _Δ trāneba māwā jarabadaa. Mañne ni aba_Δba poya sewaaada adaca.

¹⁷ Ara mañ quīrāca Ācōrēba ebuda cawabi quīrīāsia idjia diai jarada edadi ēberārāba ma_Δra wārāda edadi idjaba idjia crīcha _{ΔΛ} quīrāca wārāda obarida. Mañ carea ara idji trāneba diayaā asia.

¹⁸ Ācōrēra sewa oca bērā idjia diai jaradara wārāda diaya idjaba idji trāneba jaradara quīrā awara oēa. Mañ bērā Ācōrēba dadjirā waga ðamārēā j_{ΔΓΔ}sidāa. Idjia jaradara wārāda oida cawa pan_Δ bērā dadjirāba poya sozarra ījā panania. Mañba Jesuðeba edadi carea jāā pan_{ΔΓΛ} quenabarīdaēa.

¹⁹⁻²⁰ Dadjia jāā pan_{ΔΓΛ} wārāda edadi cawa pan_{ΔΛ}. Mañba dadjirāra careba _{ΔΛΛ} bio ījā pananamārēā anclaba barco ero ūmabari quīrāca. Dadjia jāā pan_{ΔΓΛ} wārāda edadi cawa pan_{ΔΛ} Jesura bajānaa dadjirā na wāna bērā. Idjira Ācōrē dede wuaba eat_Δ jira _{ΔΛ} edaare wāsia dadjirā carebai carea. Mama idjira dadjirā Sacerdote dji Dromada ðesia Melquisedé ðada quīrāca. Ewariza māwā _{ΔΛΛ}.

7

Melquisedé

¹ Mañ Melquisedéra Saleñ puruðebema boro basia idjaba Ācōrē dji Dromaara _{ΔΛ} sacerdote basia.* Mañ ewarīde Abrahāñra āc_{ΔΓΛ} puru bororā ume djōpeda jūma poyasia. Abrahāñ jēda zeb_{ΔΓΔ}de Melquisedéba audiabarīde wāpeda idjira bia jarasia Ācōrēba carebamārēa.

² Mañbe Abrahāba djō ðapeda jārīnanebemada Melquisedéa diasia. Die juachab_{ΔΓΛΔ}za aba diasia. Melquisedé trāba jara _{ΔΛΛ} “ēberārā boro jipa _{ΔΛ}.” Idjaba idjira Saleñebema boro abadjidāa. Mañ trāba jara _{ΔΛΛ} “necai baidebema boro.”

³ Ni aba_Δba adua pan_{ΔΛ} Melquisedé zezara, dji papa sida cairā basida. Adua pan_{ΔΛ} idji ēberārā drōā naēnabemara cairā basida. Idji todaðebemada,

* 6:14 Genesi 22:17. * 7:1 Genesi 14:17-20.

beudadebema sida adua panAA.† Māwā idjira Ācōrē Warra quīrāca ewariza sacerdotēa.

⁴ jMelquisedédebemada bio crīchadaada! Idjira wārāda dji droma basía. Dadjirā drōā naēnabema dji droma BA Abrahaāba djō bapeđa jārīnanebemada idjia diasia. Die juachabAAZA aba diasia.

⁵ Māwānacarea Ācōrēba Moisea diada leyde jarasia jūma israelerāba edabadaebemada Levideba yōpedada sacerdoterāa diađida panAA. Die edabadaza aba diađida panAA. Israelerāra maā sacerdoterā djabarāmīna, abari Abrahaāneba yōpedadamīna, māwā diađida panAA.

⁶ BaribAA Melquisedéba Levideba yōnaē basía. Māwāmīna Abrahaāba jārīnanebemada idjia diasia. Die juachabAAZA aba diasia. Maāne Melquisedéba Abrahaāra bia jarasia Ācōrēba carebamārēā. Māwā osia Ācōrēba Abrahaāna naēna wārāda carebayada adamīna.‡

⁷ Jūmarāba cawa panAA dji dromaara BABA dji eđaara BAA bia jarabarida Ācōrēba carebamārēā.

⁸ Israelerāba edabadaebemada Levideba yōpedada sacerdoterāa diabadaa. Maā sacerdoterā beuđimīna die edabadaza āđjia aba diabadaa. BaribAA Melquisedéba wađi zocai BACA BAA Ācōrē beđeaba idjira beusida jaraē BA bērā. Māwā Abrahaāba jārīnanebemada maā beuca sacerdotēa diasia. Die juachabAAZA aba diasia.

⁹⁻¹⁰ Israelerāba die edabadaebemada Levideba yōpedada sacerdoterāa aba diabadaa. BaribAA Melquisedéba Abrahaā audiabariside Abrahaā wiuzaque Levira wađi neē basía. Maā bērā dadjirāba nāwā jarađida panAA: Abrahaāba die juachabAAZA Melquisedéa aba diaside idji wiuzaque Levideba yōnirā bida ara maāgāda diasidāa.

¹¹ Ācōrēba idji ley diaside Levideba yōpedada sacerdoterāda BAsia israelerā maā leydeba pe eronībadamārēā. Naārā Aaroāda sacerdotē dji droma basía. Maā sacerdoterāba o pananeba ēberārāda poya jipa beadibara, ĩcārē cārēā Aaroā awara sacerdotē Melquisedé quīrāca BADA zeida basí?

¹² Maā sacerdotera Levideba yōpedada sacerdoterā cacuabari Bēsia. Maā bērā dji ley sida awara Bēsia.

¹³ Jūma maāgABA dadjirā Boro Jesudebemada beđeaba BAA. Idjira Levideba yōnaē basía, ātebAA Judadeba yōna basía. Maā naēna ni abAA Judadeba yōnada sacerdotē beadaē basía.

¹⁴ Moiseba jaraca basía sacerdoterāra maā ēberārāneba zeđida. BaribAA jūmarāba cawa panAA dadjirā Boro Jesura Judadeba yōna basida.

¹⁵ Jūma mAA jarađara ebuđaara BAA naāda cawađibAA: Levideba yōpedadarā awara Jesuda sacerdotēda Bēsia Melquisedé bađa quīrāca.

¹⁶ Idjira sacerdotēda beē basía leyba BADA bērā. Leyba ababe Levideba yōpedađadrA BBAbaria. Jesura sacerdotēda Bēsia idji lBAAdeba beuca bērā.

¹⁷ Maā carea Ācōrē Beđeade nāwā BĀ BAA:

BAA ewariza sacerdotēda Baya Melquisedé bađa quīrāca.Š

¹⁸ Naārā bađa leyba ni abAAda carebadaē bērā Ācōrēba āyā BAsia.

¹⁹ Maā leyba ni aba bida jipa BĀē basía. Maā ley cāyābara Ācōrēba ne biara BADA diasia dadjirā carebai carea. MaāgAdeba dadjirāra Ācōrē caita wābadaa.

† 7:3 Griego beđeade maā versícúloda nāwā BĀ BAA: "Melquisedéza zeza neē BAA, papa neē BAA, ēberārā drōā naēnabema sida neē BAA. Idji tođa ewari neē BAA, idji beuda ewari sida neē BAA." ‡ 7:6 Genesi

12:1-3. Š 7:17 Salmo 110:4.

20-21 Ācōrēba dji naārā panana sacerdoterā ḅaside ewariza beadida jaraē basia. Baribara Ācōrēba Jesura sacerdoteda ḅaside wārāneba jarasia ewariza māwā baida. Ācōrē Bedeade nāwā ḅā ḅā:

Dadjirā Boroba wārāneba jarasia bara ewariza sacerdoteda baida

Melquisedé bada quīrāca.* Idjia jaradara quīrā awara oēa.

22 Maḅgāra Ācōrēba wārāneba jarada bērā dadjirāba cawa panāa Ācōrēba Jesudeba dadjirā ume bedeade ḅadara wārāda oida. Maḅ bedeade ḅadara idjia naārā diada ley cāyābara biara ḅāa.

23 Naārā beade sacerdoterā beubadjidaa. Aba jaidasira idjia o ḅadara waa poya oē bērā idji cacuabari dewarada bebadjia. Māwā zocārāda sacerdotede basidaa.

24 Baribara Jesura beuca bērā ewariza sacerdote baya.

25 Maḅ bērā idjideba Ācōrēmaa zebadara jūma poya ēdra edaya ewariza zocai beadamārēā. Idjira beuca bērā ewariza dadjirā carea Ācōrēa bedeade djuburiabaria.

26 Dadjī Sacerdote dji Droma Jesuba cadjiruara ocaa, ne jūmane jipa ḅāa. Ācōrēba idjira bia unu ḅāa. Cadjiruara obadarā tāēnabemada āyā ḅapeḅa bajāne dji dromada ḅasia. Maḅ bērā ne jūmane dadjirāra poya carebaya.

27 Idjia ocaa dewararā sacerdote dji dromarāba ewariza obada quīrāca. Maḅ sacerdoterāba ara ādjia cadjiruara opeḅada carea naārā Ācōrēa animarāda babue diabadaa. Maḅbeḅara dewara animarāda babue diabadaa ēberārāba cadjiruara opeḅada carea. Baribara Jesuba animarā babue diabara quīrāca ara idjida idu beabisia ēberārāba cadjiruara obada carea. Barima aba māwā odaba cadjiruara jūma sagasia.

28 Ācōrēba Moisea diada leyba ēberārā ne jūmane jipaē beada ḅabaria sacerdote dji dromarāda beadamārēā. Baribara maḅ ley diadacarea Ācōrēba wārāneba jarasia idji Warrara ewariza Sacerdote dji Dromada baida. Māwā idji Warrara ḅasia dadjirā carea sacerdote aride ḅada bēmarēā.

8

Jesu dadjirā Sacerdote dji Dromaa

¹ Dji crīcha droma daiba jara panāra naḅgāa: dadjirā Sacerdote dji Dromada bajāne Ācōrē bugue biya quiru jawa araare chūma.

² Bajāne Ācōrē de dji wārā arade idjira sacerdote. Maḅ dera ēberāba odaēa, āteḅara dadjirā Boro Ācōrēba oḅaa.

³ Sacerdote dji dromarāda Ācōrēba jūma ḅabaria idjia ne diadamārēā idjaba animarāda babue diadamārēā. Maḅ bērā Jesucrito bida ne diaida basia.

⁴ Idjida naḅ ējūāne ḅabara sacerdote baē bacasia naḅ ējūāne sacerdoterā bara bērā. Maḅ sacerdoterāba Ācōrēa ne diabadaa idji leyde ḅā ḅā quīrāca.

⁵ Sacerdoterāba o pananeba unubibadaa bajāne sāwāḅara ḅada. Maḅ carea Moiseba Ācōrē wua de oi naēna Ācōrēba idjia nāwā jarasia: “Jūma daucha oḅada māna naḅ eyade unubida quīrāca.”*

⁶ Baribara Jesu dadjirā Sacerdote dji Dromaba bajāne o ḅara sacerdoterāba naḅ ējūāne o panā cāyābara biara ḅāa. Ara maḅ quīrāca Ācōrēba Jesudeba bedeade ḅadara biara ḅā Moisedeba bedeade ḅada cāyābara. Māwā biara ḅā maḅ bedeade ḅaside Ācōrēba ēberārā biara carebayada ada bērā.

* 7:20-21 Melquisedé bada quīrāca. Griego bedeade ḅara cartade māra neēa.

* 8:5 Exodo 25:40.

⁷ Ācōrēba Moisedeba naārā bedea ʔadaba wārāda carebadabara waya dewara bedeadā ʔāē bacasia.

⁸ Baribʔʔā Ācōrēba Moisedeba bedea ʔadara ēberārāba jūma opedadaē bēṛā idjia bedeadē panʔada unusia. Maʔ carea nāwā jarasia: Jūmarā Boroba nāwā jara ʔʔā: “Ewari aba mʔa israelerā ume, Judadebemarā ume bida bedea djiwidida ʔʔa.

⁹ Maʔ bedea djiwidira bārā drōā naēnabemarā ume bedea ʔada quīrāca ʔaēa. Bārā drōā naēnabemarā ume bedea ʔʔa Egiptodeba quīrācuīta waga ēdra eneside.†

Baribʔʔā wārāda iʔāpedadaē bēṛā mʔa ādjirāra igarasia.” Māwā jara ʔʔa jūmarā Boroba.

¹⁰ Idjaba jūmarā Boroba nāwā jara ʔʔā: “Nocoarebema ewaride mʔa bedea djiwidida israelerā ume nāwā ʔʔa: mʔ leyra ādjirā crīchade, ādjirā soḏe bida ʔʔa.

Mʔra ādjirā Ācōrē baya, idjaba ādjirāra mʔ puru baya.

¹¹ Maʔne jūmarāba mʔra cawa panania. Dji edaara ʔeaba, dji dromarā bida cawa panania.

Maʔ bēṛā ni ʔʔa idji druadebemarā, idji ēberārā bida waa jaradiadaēa mʔ jūmarā Boroda cawadamārēa.

¹² Ādjirāba biē opedadara mʔa jūma quīrādoaya. Ādjirāba cadjirua opedadara mʔa waa crīcha ʔaēa.”‡

¹³ Ācōrēba bedea djiwidid ʔʔada aside cawabisia idjia naārā bedea ʔadara dji drōāda. Dji drōā bēṛā dārāēne āyā ʔʔa.§

9

Ācōrē de naʔ ējūānebema idjaba bajānebema

¹ Ācōrē israelerā ume naārā bedea ʔʔa jarasia idji wua deda naʔ ējūāne odida panʔada, maʔ dede sāwā odida panʔa.

² Maʔ de odapeda dji nocoarebema dejāra “Ācōrē itea ʔʔa dejā” abadjidāa. Maʔ dejāne iʔirāda, mesa sida ʔʔa. Paʔ Ācōrē quīrāpita ʔada sida ʔʔa.

³ Dji edaara ʔʔa dejāne wuaba eatʔa jira ʔʔa. Maʔʔa dejāra “Ācōrē itea biara ʔʔa dejā” abadjidāa.

⁴ Quera bá diabadada mama ʔʔa. Maʔra oroba jūma ʔʔa ʔʔa. Ācōrē baurude sida ʔʔa. Maʔ sida oroba jūma ʔʔa ʔʔa. Epedeco jūguruu oro odada manāba bira ʔada maʔ baurudede eda ʔʔa.* Aaroʔ bacuru tununa sida eda ʔʔa.† Ācōrēba diada ley mōgara pewedeade ʔada sida eda ʔʔa.‡

⁵ Baurude ʔʔa bajānebema nezoca quīrāca i bara panʔada umé panasidāa. Ādji iba dji baurude ʔʔa coʔara jūātrʔa eropanasidāa.§ Ādji panʔamaa Ācōrē quīrāwārēa dorrodorroada zebadjia. Maʔ baurude ʔʔa coʔamaa sacerdoteba oa iʔāpobʔʔade Ācōrēba ēberārāba cadjirua opedadara quīrādoabadjia. Maʔʔadebemada ara nawena daiba naʔ cartade jūma jaradiadaēa.

⁶ Jūma maʔʔa pārāpedadacarea sacerdoterāra ewariza dji nocoarebema dejāne eda wābadjidāa ādjia Ācōrē itea odida panʔara jūma odī carea.

⁷ Baribʔʔa dji edaara ʔʔa dejāne ʔʔa sacerdotē dji dromadrʔa poaza ʔarima aba eda wābadjia. Eda wāʔʔade idjia cadjirua oda carea idjaba

† 8:9 Quīrācuīta waga ēdra eneside. Griego bedeadē ʔʔa ʔʔa: “Jʔa jidapeda ēdra eneside.” ‡ 8:12

Jeremia 31:31-34. § 8:13 Dārāēne āyā ʔʔa. Griego bedeadē ʔʔa ʔʔa: “Dārāēne nēbaya.” * 9:4

Exodo 16:33. † 9:4 Numero 17:1-10. ‡ 9:4 Exodo 25:16. § 9:5 Exodo 25:17-22.

ēberārāba adua pananeba cadjirua opedada carea bida animarā oada Ācōrē quīrāpita jīāpoi carea edebadja.*

⁸ Maaneba Ācōrē Jaureba cawabi basia ēberārāra wadi Ācōrē de bajāne bade poya eda wānaēda. Sacerdoterāba wadi Ācōrē de naļ ējūāne bade ne odida panamisa māwā basia.

⁹ Naļ ewaride jūma maļgaba cawabi bala Ācōrēa ne dia pananeba idjaba animarā babue dia pananeba bida dji māwā o bea crīchara poya jipa bāēda.

¹⁰ Ācōrēba Moisea diada leyba ababe cawabisia cārēda codida panada, cārēda dodida panada, idjaba Ācōrēba sagabi bāra sāwā sagadida panada. Jūma maļgara naļ djarade obadjidaa aba Ācōrēba jūma quīrā awara obaḡadaa.

¹¹ Baribala Critora zesia dadjirā Sacerdote dji Droma bai carea. Jūma ne bia naļ ewaride bada idjia dadjirāa dia bala.† Idjira Ācōrē de bajāne bade dadjirā carea ne o bala. Maļ dera dji araa. Ācōrē de naļ ējūāne ba cāyābara biara bala. Ēberāba odaē; naļ ējūānebemaēa.

¹² Critora Ācōrē de bajāne bade dji edaara ba dejāne barima aba eda wāsia. Maļ dejāra “Ācōrē itea biara ba dejā” abadaa. Wāsida chiwatu oada, paca zaque oa sida Ācōrē quīrāpita jīāpoi carea edeē basia. Ātebala ara idji oada edesia. Barima aba māwā odaba dadjirāa edra basia ewariza beēa neē beadamārēa.

¹³ Sacerdoteba paca dji umaquīrā oada, chiwatu oada, paca zaque wērā babue diada pora sida ēberārā ḡā jīāpobaria. Maļba ēberārā Ācōrē quīrāpita biē beadara naļ djarade bia balbaria.

¹⁴ Māwā baibala, ħcrito oaba dadjirāa biara bāēca? Critora cadjirua neē basia. Ācōrē Jaure beucaba carebada bēra ara idjida idu beabisia animarā Ācōrēa babue diabala quīrāca. Cadjirua o pana carea dadjirāa beudida panasidaa. Baribala Critoba ara idjida idu beabida bēra dadjirāba cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoapeda dadjirā crīchara jipa basia. Māwā Ācōrē zocai bāra dadjirāba poya ijānia.

¹⁵ Ācōrēba naārā beēda bādadeba panasidade ēberārāba cadjiruada obadjidaa. Baribala Critodra beusia ādjia cadjirua obadadebemada edra bai carea. Critora beuda bēra idjideba Ācōrēba beēda djiwidida basia. Māwā Ācōrēba ne jūma bia jōca diai jaradara idjia trānarāba Critodeba poya edadia.

¹⁶ Naļ quīrāca bala: ēberāba cartade balbaria idji beudacarea caiba idjia eroḡara edaida. Baribala dji edaida balba dji beēda bādara wārāda beusida acābiēbala, poya edaēa.

¹⁷ Dji beēda bada wadi zocai bamisa dji edaida balba maļ cartade ba bāra poya edaēa. Ababe beudacareabala poya edaya.

¹⁸ Ara maļ quīrāca Ācōrēba israelerā ume naārā beēda bāsida animarā oada erozoasia. Maļba cawabisia ādjirāba maļ beēda bādara ijā odida panasidada.

¹⁹ Maḡra nāwā basia: Ācōrēba diada leyra Moiseba naārā ēberārāa jūma jarasia. Maļbe paca zaque oada, chiwatu oa sida baidodaa puerasia. Hisopo bacuru jalwatede oveja cara purea odada jāpeda oade beguea edasia. Maļ oaba idjia Ācōrēba diada ley cartara, ēberārā sida jīāposia.

* 9:7 Levitico 16:1-34. † 9:11 Jūma ne bia naļ ewaride bada. Griego beēade ḡcala cartade ba bala: “Jūma ne bia zeida bada.”

²⁰ JiãpobΛΓΛde nãwã jarasia: “Naã oaba jara ÆΛA Ācõrẽ bãrã ume bedea ÆΛðara jũma İjã odida panΛda.”‡

²¹ Ara maã quĩrãca Moiseba Ācõrẽ wua dera, jũma maã dede eda Æa sida oaba jiãposia.

²² Wãrãda Ācõrẽba Moisea diada leyba jara ÆΛA berara ne jũmada oaba jiãpoida ÆΛda Ācõrẽ quĩrãpita bia Æamãrẽã. Oada erozoaÆbΛΓΛ dadjia cadjirua opeðadara Ācõrẽba quĩrãdoãã.

Crito oaba dadjia cadjirua odara jũma sΛgΛbaria

²³ Ācõrẽ wua dera, maã dede eda Æa sida Ācõrẽ de bajãne ÆΛ zaca basia. Jũma maãgΛra animarã oaba jiãpoida basia Ācõrẽ quĩrãpita bia Æamãrẽã. BaribΛΓΛ Ācõrẽ de bajãne ÆΛra, maã dede eda Æa sida animarã oa cãyãbara oa biara ÆΛba jiãpoida basia.

²⁴ Critoba idji oara Ācõrẽ de ãberãba odade eda edeẽ basia, maãgΛra ababe Ācõrẽ de ara bajãne ÆΛ zaca Æada bãrã. Critoba idji oara bajãnebΛΓΛ Ācõrẽ quĩrãpita edesia. İðira mama dadjirã carea Ācõrẽa quĩrã djuburia iwidi ÆΛA.

²⁵ İdjira bajãnaa wãé basia idji oada Æarima zocãrã jiãpoi carea naã ãjũãnebema sacerdote dji dromaba poaza Ācõrẽ itea biara ÆΛ ðejãne obari quĩrãca.

²⁶ Mãwã Æadabara naã ãjũã odadeba ãtaa Critora Æarima zocãrã beuida Æacasia. BaribΛΓΛ naã jĩrũarebema ewaride zepeda ara idjida idu beabisia. Æarima aba mãwã odaba dadjirãba cadjirua opeðadara jũma ãyã ÆΛsia.

²⁷ Jũmarãda Æarima aba beudia. Mãwãnacarea Ācõrẽba cawa oya.

²⁸ Ara maã quĩrãca Critoba Æarima aba ara idjida idu beabisia zocãrãba cadjirua opeðadara ãyã ÆΛi carea. İdjira wayacusa zeya, baribΛΓΛ maãne dadjirãba cadjirua obadara ãyã ÆΛi carea zeã. ĀtebΛΓΛ zeya idji jãã Æeara ãdra edai carea.

10

¹ Ācõrẽba Moisea diada leyba jũma ne bia Critoðeba zeidebemada jarijaria unubi ÆΛA. Maã ne biara leyba diaca. Maã bãrã poaza Ācõrẽa animarã babue diade wãbadara leyba poya jipa ÆΛcaa.

² Leyba ãdjirãra wãrãda jipa Æadabara, waa animarãra babue diade wãnaé bacasia. Animarã babue dia panΛneba wãrãda cadjirua neé panenabara, waa crĩchadaé bacasia idji quĩrãpita bedeade panΛda.

³⁻⁴ BaribΛΓΛ paca dji umaquĩrã oaba, chiwatu oa bida cadjiruara poya ãyã ÆΛca bãrã, poaza animarã babue dia panΛneba quĩrãnebabi ÆΛA ãdjia cadjirua obadada.

⁵ Maã carea Crito naã ãjũãnaa zeside idjia Ācõrẽa nãwã jarasia:

ÆΛa animarãra bΛa babue diadida quĩrãé ÆΛA. Ne diadi sida quĩrãé ÆΛA. ÆΛa mãa cacua diadadrΛ quĩrã ÆΛA.

⁶ Ādji cadjirua carea animarã babue diabΛdade, ne diabΛdade bida ÆΛra ÆΛsrıda bacaa.

⁷ Maã bãrã mãa jarasia: Ācõrẽ, mãra nama ÆΛA ÆΛA quĩrã ÆΛda oi carea. ÆΛ Bedeade mãnebemada mãwã ÆΛ ÆΛA.*

‡ 9:20 Exodo 24:8. * 10:7 Salmo 40:6-8.

⁸ Critoba naārā jarasia Ācōrēba quīrīāé ʘada ēberārāba ādji cadjirua carea animarāda idjīa babue diadida idjaba ne diadida. Ācōrēba Moisea diada leyba māwā obi ʘamīna, maʘneba Ācōrēra ʘasrida ʘacaada asia.

⁹ Maʘbe Critoba Ācōrēa nāwā jarasia: “Māra nama ʘaa ʘaa quīrīā ʘada oi carea.” Maʘba cawabi ʘaa naārā Ācōrēba animarā babue diabi ʘadara Critoba āyā ʘasida. Maʘ cacuabari ara idjida idu beabida bēra idjirā ʘesia.

¹⁰ Ācōrēba quīrīā ʘara Jesucritoba jūma osia. Ara idjida idu beabisia. ʘarima aʘa māwā odaba dadjirāra ewariza Ācōrē itea bia ʘasia.

¹¹ Sacerdoterāba ewariza Ācōrē itea ne obadaa idjaba animarāra babue diabadaa. Māwāmīna maʘgāba cadjiruara āyā ʘaca.

¹² Baribara Jesucritoba cadjirua carea ara idjida idu beabisia. ʘarima aʘa māwā odaba jūma cadjiruara āyā ʘasia. Maʘbe Ācōrē jawa araare chūmesia.

¹³ Mama jāā ʘaa aʘa Ācōrēba jūma idji ume dji quīrūra idji jawaeda ʘabaraada.†

¹⁴ Critoba ara idjida idu beabisia. Māwā ʘarima aʘa odaba jūma Ācōrē itea beara jipa ʘasia. Maʘ jipa ʘadara ewariza haya.

¹⁵ Ācōrē Jaure bida abarida dadjirāra cawabi ʘaa. Naārā jarasia:

¹⁶ Jūmarā Boro Ācōrēba nāwā jara ʘaa: “Nocoarebema ewaride māa bedea djiwidida israelerā ume nāwā ʘaya: mā leyra ādjirā crīchade, ādjirā sode bida ʘaya.”‡

¹⁷ Maʘare nāwā jarasia:

Ādjirāba biē opedadara māa jūma quīrādoaya. Ādjirāba cadjirua opedadara māa waa crīcha baēa.§

¹⁸ Critodeba Ācōrēba dadjirā cadjiruara jūma quīrādoada bēra, waa dadjirā cadjirua carea idjīa ne diadiē panla.

Jesucritodeba dadjirāra Ācōrē caita poya wānia

¹⁹ Maʘ bēra djabarā, Ācōrē itea biara ʘa dejāne eda wābada quīrāca naʘ ewaride Jesucrito oadeba dadjirāra Ācōrē caita ne wayaa neē wānida panla.

²⁰ Maʘ dejāne wua eatla jira ʘa cōābara quīrāca Jesucritoba idji beudadeba o djiwidida jarisia dadjirā Ācōrē caita poya wānamārēā. Maʘ ode wābarara ewariza Ācōrē ume zocai haya.

²¹ Dadjirāba Sacerdote dji Dromada bajāne eropanla. Idjia Ācōrē ēberārāra jūma carebabaria.

²² Maʘ bēra Ācōrē caita wānadrā. Critoba dadjirā crīcha cadjirua ʘadada jipa ʘasia dadjirā so idji oaba jīapobara quīrāca. Ācōrē quīrāpita bia ʘasia dadjirā cacuara baido pāpārā quīruba sagāda quīrāca. Maʘ bēra crīcha aʘa panneba idjaba wārāda iʘa panneba Ācōrē caita wānida panla.

²³ Ācōrēra bedea aʘa ʘa bēra dadjirāba jāā panlra idjaba maʘnebema jūmarāa jara panla sida ni maārī bida quenabariēdiē panla.

²⁴ Jarāda panla sāwā dji carebada biara dji quīrīāni carea idjaba ne biada odi carea.

²⁵ Ābaa dji jarebadara idu ʘadiē panla ʘcāra idu ʘabada quīrāca. Ātebara dji carebada panla biara iʘāni carea. Dadjirā Boro Ācōrēba cawa oi ewarira dārāēne zeida cawa panla bēra biara māwā odida panla.

† 10:13 Idji jawaeda ʘabaradaa. Griego bedede ʘa ʘaa: “Idji jirū edre ʘabaradaa.” ‡ 10:16 Jeremia 31:33. § 10:17 Jeremia 31:34.

²⁶ Wārā bedea cawapedadacarea ara dadjiareba cadjiruada o pananib_{ΛΓΛ}, waa neēa Ācōrēa diadi carea ma_Λ cadjiruara quīrādoamārēā.

²⁷ Māwā o b_Λba ababe ne wayaadeba j_Λāida b_Λa Ācōrēba cawa omārēā. Ma_Λ ewaride Ācōrēba jūma idji ume dji quīrūra t_Λb_Λ uruga nūma_Λne batabueya ewariza bá nūmamārēā.

²⁸ Naēna ab_Λba Ācōrēba Moisea diada leyda igarasira, ma_Λne ēberā uméba wa ūbeba jarasidara wārāda māwā b_Λada, idjira abeda quīrā djuburia neē beabadjidaa.*

²⁹ Ma_Λba ζsāwā crīcha pan_Λ? ζĀcōrēba idji Warra igarabadara wetara cawa oēca? Ācōrēba idji Warra oadeba bedea djiwidida b_Λsia dadjirāra idji itea bia b_Λi carea. Māwāra Ācōrē Warra oa erozoada siriē b_Λada crīchabadara ζidjia wetara cawa oēca? Ma_Λ awara Ācōrē Jaureba idji biadeba dadjirāra careba b_Λa. Māwāra Ācōrē Jaure biē jarabadara ζidjia wetara cawa oēca?

³⁰ Dadjirāba cawa pan_Λa Ācōrēba nāwā jarasida: “M_Λab_ΛΓ_Λ cawa oya. Jūmarā diaya ādjirāba opedada quīrāca.”† Idjaba nāwā jarasia: “Jūmarā Boro Ācōrēba idji ēberārāra cawa oya.”‡

³¹ Ācōrē zocai b_Λba dadjida cawa oib_ΛΓ_Λ wārāda bio minijīchia b_Λa.

³² Quīrānebadadua bārāba naārā wārā bedea cawasidade sāwā panasidada. Ma_Λ ewaride bārā bia mīgapedadara jūma droasidaa.

³³ Edaude jūmarā quīrāpita Crito carea biē jarasidaa idjaba biē osidaa. Edaude djabarā Crito carea bia mīga pan_Λ ume bia mīgasiidaa.

³⁴ Crito carea preso b_Λpedadara bārāba quīrā djuburiasidaa. Idjaba bārāba ne erobadara b_Λsrida idu jārābisidaa, cawa pan_Λ bērā ma_Λ cāyābara ne biara b_Λ jōcada bajāne eropanada.

³⁵ Ma_Λ bērā bārāba Ācōrē ĩjā pan_Λra igararānadua. ĩjā pananib_ΛΓ_Λ, Ācōrēba bajāne ne biada wai_Λba diaya.

³⁶ Bārāba jūma droadida pan_Λa. Māwā Ācōrēba quīrīā b_Λada odapeda idjia diai jarađara jūma edadida.

³⁷ Ācōrē Bedeade nāwā b_Λ b_Λa:

Dji zeida b_Λra dārāēne zeya. Idjira wārāda dārāēa.

³⁸ Ēberā jipa b_Λra m_Λ ĩjā b_Λdeba zocai baya. Barib_ΛΓ_Λ idjia ĩjā b_Λada igarai_ΛΓ_Λ, m_Λa idjira bia unuēa.§

³⁹ Λc_ΛΓ_Λba Ācōrē ĩjā pan_Λra igaradapeda aduadia. Barib_ΛΓ_Λ dadjirāra ma_Λ ēberārā quīrāca pan_Λēa, āteb_ΛΓ_Λ Ācōrē ĩjā pan_Λneba ewariza zocai panania.

11

Ācōrē ĩjā b_Λdebeba

¹ Dadjirāba Ācōrēda ĩjā pan_Λ bērā cawa pan_Λa dadjia j_Λā pan_Λra wārāda edadida idjaba ununaē pan_Λ sida wārāda.

² Dadji drōā naēnabemarāba Ācōrēra ĩjā panana bērā Ācōrēba bia unusia.

³ Dadjirāba Ācōrēda ĩjā pan_Λ bērā cawa pan_Λa Ācōrē bedeb_ΛΓ_Λba na_Λ ējūāra, bajā sida jūma osida. Māwā dadjia ununacadeba idjia ne jūma dadjia unubadara osia.

⁴ Abelba Ācōrēda ĩjā bađa bērā Cai_Λba diada cāyābara ne biara b_Λada diasia. ĩjāna bērā idjia diađara Ācōrēba bia unupeda jarasia idjira jipa b_Λada. Abelera

* 10:28 Deuteronomio 17:2-6. † 10:30 Deuteronomio 32:35. ‡ 10:30 Deuteronomio 32:36.

§ 10:38 Habacuc 2:3-4.

beudamīna idjia wārāda ijā badaba dadjirāa wadibida cawabi ʙΛΛ Ācōrēra ijānida panΛda.*

⁵ Enocoba Ācōrēra ijā bada bēra beurāmārēā Ācōrēba zocai edesia. Ācōrēba ededa bēra idjira waa ununaē basía. Ācōrē Bedeade ʙΛ ʙΛΛ Enoco edei naēna Ācōrēba idjira bia unusida.†

⁶ BaribΛΓΛ Ācōrē ijāē ʙΛra Ācōrēba bia unuca. Ācōrēmaa ze quīrīā ʙΛba ijāida ʙΛΛ Ācōrēra wārāda ʙΛda idjaba jūma idji jΛΓΛʙΛdara carebabarida.

⁷ Noéba wadi unuca zeidebemada Ācōrēba idjía jarasia. Małra Noéba ijāsia. Ara małda Ācōrēra waya bada bēra idji ēberārāra ēdrΛ edai carea jāba dromada osia. Ācōrēda ijāna bēra Noéba cawabisia nał ējūāne ʙeara dji cadjiruarāda. Noéba ijāna bēra Ācōrēba jipa unusia.‡

⁸ Ācōrēba AbrahałΛ jarasia idjia diai jarada druadaa wāmārēā. Abrahałba Ācōrēra ijāna bēra sāma wāda adua ʙΛmīna idji druara amepeda wāsia.§

⁹ Ācōrēra ijāna bēra idjira Ācōrēba diai jarada druade āibema quīrāca wua dede ʙabadjia. Idji warra Isara, idji wiuzaque Jacobo sida ara mał quīrāca panabadjidaa, Ācōrēba ādjía biēda mał druara diai jarada bēra.

¹⁰ Abrahałra māwā ʙabadjia, bajāne ʙΛ puru jōcadaa wāi carea jłā bada bēra. Mał purura Ācōrēba bio crīcha ʙapeda jūma osia.

¹¹ Abrahałra drōāda basia. Idji quima Sarara warra toca basía. BaribΛΓΛ Abrahałba ijāsia Ācōrēba idjía warrara unubida. Ācōrēba diai jaradara ijāna bēra warrada unusia.*

¹² Māwā Abrahałra beuyama ʙadamīna idjideba ēberārāra zocārā yōsidaa chīdau zocārā ʙΛ quīrāca, pusa īʙΛ poya juachaiē ʙΛ quīrāca.

¹³ Jūma nama trΛ odjapedadara Ācōrē ijā panΛda beusidaa. Māwāmīna Ācōrēba diai jaradara ādjirāba nał ējūāne edadaē basía. BaribΛΓΛ cawasidaa nocoarebema ewaride idjia jūma diaida.† Mał carea ʙΛsrīdasidaa idjaba ebuda jarasidaa nał ējūāne ādjirāra drua āibemarāda, djārā druade pΛΓΓΛ beada.

¹⁴ Māwā jara panΛneba ebuda cawabisidaa ādji drua arada edaēi carea jłā panΛda.

¹⁵ Ādji ēdrΛpedada druada jēda crīchapedadabara poya jēda wānida panacasidaa.

¹⁶ BaribΛΓΛ drua biara ʙΛ bajāne ʙΛda quīrīā panasidaa. Mał carea Ācōrēra peracea idjira ādjirā Ācōrē abadaē. Idjia puruda ādjirā itea bajāne o eroʙΛΛ.

¹⁷⁻¹⁸ Abrahałba wārāda ijā ʙΛ cawaya Ācōrēba jarasia idji warrada babue diamārēā. Abrahałba Ācōrēra ijā bada bēra idji warra Isara babue diade wāsia. BaribΛΓΛ mał naēna Ācōrēba idjía nāwā jaradoasia: “ʙΛ warra Isadeba ʙΛ warrārāra zocārā yōnia.”‡ Ācōrēba māwā jaradamīna Abrahałba idji warra ababe quiruda babue diai carea basia.

* **11:4** Genesi 4:3-5. † **11:5** Genesi 5:22-24. ‡ **11:7** Genesi capítulo 6-8. § **11:8** Genesi 12:1-5. * **11:11** Griego bedeade mał versiculora ebuda ʙΛēa. Nāwā traducida ʙΛΛ: “Abrahał quima Sara bida Ācōrēra ijāna bēra ʙiogoasia, warra tocamīna idjaba djorada ʙΛmīna. Ācōrēba diai jaradara wārāda diaida ijāna bēra warra tosia.” † **11:13** Cawasidaa nocoarebema ewaride idjia jūma diaida. Griego bedeade ʙΛ ʙΛΛ: “Małgara tΛmΛba unusidaa.” ‡ **11:17-18** Genesi 21:12.

19 Abrahāmba crīchasia idji warra Isa beadacarea Ācōrēba idjira poya lrēbabida. Wārāda Ācōrēba Isa lrēbabibabla quīrāca idu beabiē basía. Māwā Abrahāmba Isara zocai erobesia. §

20 Isaba Ācōrēda ījā bada bēra idji warra Jacobora, Esaú sida bia jarasia Ācōrēba nocoarebema ewaride carebamārēā.*

21 Jacobo beuyama baside Ācōrēda ījā bada bēra idjia Jose warrarāra aba aba bia jarasia Ācōrēba carebamārēā. Małbe idji bardonane jida nūmba Ācōrēba bia bedeasia. †

22 Jose beuyama baside Ācōrēda ījā bada bēra israelerāra Egipto druadeba ēdrādiada asia. Ēdrābada idji bawatarā Canaał druadaa joude ededaduada asia. ‡

23 Moise toside ewaride Egiptodebema boroba israelerā warra umaquīrā zaquerāda jūma quenabisia. Baribabla Moise djibarirāba Ācōrēda ījā panana bēra dji boroba jaradara wayadaē basía. Moise todacarea unusidaa idjira warra quīrāwārēā bada. Mał bēra dji boroba bearāmārēā jedeco ūbea mērā eropanasidaa. §

24 Moiseba Ācōrēda ījā bada bēra drōā badacarea quīrīāē basia ēberārāba idjira Egiptodebema boro cau warraada adida.*

25 Idjimaarā cadjirua o badeba warrewarrea bāsrida bai cāyābara biara basia Ācōrē ēberārā ume ābaa bia mīga baida.

26 Ācōrēba ēdra edabari diai jaradara wārāda zeida ījāna bēra, idjia crīchasia Egiptodebema ne biada erobai cāyābara biara bada bia mīga baida. † Ācōrēba nocoarebema ewaride diai jaradada biara eda quīrāna bēra māwā crīcha basia.

27 Moiseba Ācōrēda ījā bada bēra Egiptodebema boro quīrūbi wayaē ēdrasia. Ācōrē ununacara unu ba quīrāca idjia ījā bāra igaraē basía.

28 Moiseba Ācōrēda ījā bada bēra israelerā Egiptodeba ēdra di ewarida obisia. ‡ Małne deza dji eda wābada icawa oada jāpobisia dji beabariba ādji umaquīrā warra dji nabemarāda bearāmārēā. §

29 Ācōrēda ījā panana bēra israelerāra Ācōrēba Pusa Purru ēsi ewada ode pōāsa chāsidaa. Baribabla Egiptodebemarā abari ode chābada jūma nābāra quinisidaa.*

30 Ācōrēda ījā panana bēra israelerāra siete ewari Jerico puru puru parragabada mał puru audu jūrā ca bāra jūma todogozoasia. †

31 Israelerā umēba Jerico puru sāvā ba cawaya acalē wāsidade wērā audua Rahāba Ācōrēda ījā bada bēra ādjira bia edasia. Mał carea israelerāba Ācōrē ījāē beara jūma quenaside idjira beadaē basía. ‡

32 Ācōrē ījā beadadebemada mā cārēda wadi jarai? Sansoñebemada, Gedeoñebemada, Baracodebemada, Jeptodebemada, Davidebemada, Samueldebemada, Ācōrēneba bedeabadarānebema sida bedeai carea ewariba araēa.

§ 11:19 Genesis 22:1-14. * 11:20 Genesis 27:27-29; 39-40. † 11:21 Genesis 48:1-20. ‡ 11:22 Genesis 50:24-25. § 11:23 Exodo 1:22deba aba 2:2daa. * 11:24 Exodo 2:10-12. † 11:26 Ācōrēba ēdra edabari diai jarada. Griego bedeade bā bā: "Crito." ‡ 11:28 Egiptodeba ēdra di ewarida. Cāpūrīā bedeade bā bā "Pascua." § 11:28 Exodo 12:21-30. * 11:29 Exodo 14:21-31. † 11:30 Josue 6:1-21. ‡ 11:31 Josue 2:1-21; 6:22-25.

³³ Ācōrēda iĵā panana bēṛā ḥCARḤba drua beara poyasidaa, ḥCARḤba ādji druara jipa erobeasia, idjaba ḥCARḤba naḥ ējūāne Ācōrēba diai jaradara edasidaa. Ācōrēda iĵā panana bēṛā ḥCARḤara Ācōrēba imamaa idu cobie basia.

³⁴ Ācōrēda iĵā panana bēṛā ḥCARḤara taba uruga nūmaba baē basia, ḥCARḤara necoba beadiēbemada ēdṛASidaa, ḥCARḤa cacua ḤḤaaē beadada cacua ḤḤASidaa idjaba mēsṛā beasia dji quīrū ume dĵōni carea. MaḤba ādji dji quīrūra poyasidaa.

³⁵ ḤCARḤa wērārāba Ācōrēda iĵā panana bēṛā ādji ēberārā beupedadara ḥrēbasidaa. BaribARḤ ḥCARḤda Ācōrē iĵā panA carea ēberārāba bio puodapeda beasidaa. Ācōrēda igaradibARḤ ēdṛA ḤḤdiada asidade igaradaē basia. ĀtebARḤ idu beabisidaa ḥrēbadapeda zocai bai biara ḤḤda edadi carea.

³⁶ ḤCARḤda Ācōrē iĵā panA carea ēberārāba ipida biē jarasidaa, soaba usidaa, idjaba carenaba jAnapeda preso ḤASidaa.

³⁷ ḤCARḤda mōgaraba tabari beasidaa. ḤCARḤda ēsidra ḤḤá Ḥrrasidaa. ḤCARḤda necoba beasidaa. ḤCARḤda de neē bea bēṛā pARḤa wāsidaa. MaḤne ādjia jĀni carea neē beada bēṛā oveja e odada, chiwatu e oda sida jḤbadjidaa. Ādjirāra aḤeda ne neē beasia. Ēberārāba ādjirāra bia mīga eropanabadjidaa idjaba biē obadjidaa.

³⁸ MaḤ ēberārāra Ācōrē quīrāpita dji biara beasia. MaḤ bēṛā naḥ ējūāne beadiē panasidaa. Ādjirāra de neē bea bēṛā ējūā pōāsa ewaraga ḤḤde, eyade bida pARḤa nībadadjidaa. Eya uriade, egoro uriade bida panabadjidaa.

³⁹ Jūma maḤ ēberārāba Ācōrēra iĵā panana bēṛā Ācōrēba ādjirāra bia unusia. Māwāmīna idjia diai jaradara naḥ ējūāne edadaē basia.

⁴⁰ Ācōrēba dadjirā itea ne biara ḤḤda eroḤA bēṛā quīrāasia ādjirāra dadjirā ume ne jūmane bia pananida.

12

Jesucritoda crīcha pananadua

¹ MaḤ ēberārā zocārāba unubisidaa Ācōrēra wārāda iĵāsidadā. MaḤda cawa panA bēṛā dadjirā bida ara maḤ quīrāca iĵā pananida panA. Dadjirā idu iĵābicara, cadjiruaba dadjirā ḤARā edabari sida āyā ḤḤdapeda jūma droa panAneba nocodāa wānadrA dadjirā jūēnida panAmaa.

² JesudṛA biara crīchadida panA. IdjiabARḤ carebasia dadjirāba naārā iĵānamārēā idjaba carebararia ewariza iĵā pananamārēā. Crīchadadua sāwā idjira crude bia mīgasida. MaḤ carea peraida Ḥadāmīna peraē basia. Idjia cawasia māwānacarea bio ḤASrida Ḥaida. Idira Ācōrē bugue biya quiru jAWa araare chūmā.

³ Bio crīchadadua ēberā cadjiruarāba Jesu biē osidade sāwā droasida. Māwā bārāra sēnaēa idjaba bārāba iĵā panara igaradida crīchadaēa.

⁴ Bārāra cadjirua ume dĵō panA. BaribARḤ wadibida bārāra beadaē panA Jesu beapedada quīrāca.*

⁵ Biara iĵānamārēā Ācōrē Bedeade ḤÁ ḤARA Ḥbārāba quīrādoasidaca? Idji warrarā nāwā jarasia: Mā warra, Jūmarā Boroba quēābARḤde sopuarādua. Jipa omārēā quēābARḤde biē crīcharādua.

⁶ Jūmarā Boro Ācōrēba quīrā ḤA ēberārāra quēābaria jipa odamārēā.

* **12:4** Bārāra beadaē panA Jesu beapedada quīrāca. Griego bedeade nāwā ḤÁ ḤAA: “Wadibida bārā oara erozoaē ḤAA.”

Idji warrarā beadamārēã edadarāba cadjirua osidara idjia ubaria.†

7 Bārã bia mīga panara droadada Ācōrēba maḷgadeba jipa obi ʙa bērã. Bārãra idji warrarā bērã, Ācōrēba māwã idu bia mīgabi ʙa cawa jipa odamārēã. ‡Warraba jipa omārēã dji zezaba quēãcaca?

8 Ācōrēba idji warrarãra jūma quēãbaria jipa odamārēã. Māwã oēbala, bārãra idji warrarã araëa.

9 Dadjirãba naḷ djarade zezada eropanasidaa. Ādjirãba dadjirãra quēãbadjidaa jipa odamārēã. Maḷ carea ādjirãra wayabadjidaa. Maḷba çewariza zocai beadi carea dadjirã Zeza bajãnebemara biara wayadië panaca?

10 Dadjirã zeza naḷ ëjũãne zocai panasidade dadjirãra quēãbadjidaa jipa odamārēã ara ādjia crīcha panana quīrãca. Baribala Ācōrēba māwã obaria idji quīrãca cadjirua neë bia beadamārēã.

11 Jipa odamārēã quēãbadade dadjirãra ʙasridadacaa ätebala sopuabadaa. Baribala tēã badacarea dji ijãpedadaba jipa obadaa idjaba necai ʙeabadaa.

Ācōrēra ijã pananadua

12 Maḷ carea sē panamīna bārã jawa norrabari beada, bārã çhīrãboro ureurea ʙea sida wayacusa ʙababibada quīrãca biara ijã pananadua.

13 O jipa ʙade nībadadua. Māwã dji sē panara äi wãnaëa ätebala biara ijã panania.‡

14 Jūmarã ume necai beadadua. Idjaba Ācōrē itea bia beadadua. Ācōrē itea bia ʙeãba idjira poya ununaëa.

15 Quīrãcuita beadadua Ācōrēba idji biadeba careba ʙara ni abaaba igararãnamārēã. Idjaba quīrãcuita beadadua bārã tãëna ni abada ne carra asea quīrãca ʙearãnamārēã. Maḷba djabarãa bië crīchabipeda äribaria.

16 Quīrãcuita beadadua bārã tãëna ni abada audua nībarãnamārēã ni Esaú quīrãca Ācōrēnebemada crīchadaë ʙearãnamārēã. Esaúra warra iwina bērã dji zezaba erobadebemada waibalara edaida ʙasia. Māwãmīna idji djababa ʙarima aba ne cobidabari idjia edaida badara jūma idji djabaa diasia.§

17 Bārãba cawa panara māwãnacarea Esaúba quīrã ʙasida dji zezaba idjira bia jaraida Ācōrēba carebamārēã. Māwãmīna dji zezaba idjira igarasia. Esaúra jīãnamīna idjia naãrã odara poya bia ʙalë ʙasia.*

18 Bārã Ācōrēmaa zepedadara israelerã zepedada quīrãca ʙalëa. Israelerãra Sinai eyadaa wãsidaa. Maḷ eyara ädji dauba unusidaa.† Maḷne eyara uruga nūmasia, ewarira pãisosoa nūmesia, idjaba nãürãda minijīchia pua nūmesia.

19 Ādjirãba cachiru jīguara, Ācōrēba jīgua bedeabala sida ürisidaa. Maḷ ürisidade ne wayaaba beada djuburiasidaa Ācōrēra wã bedearãmārēã.

20 Bio ne wayasidaa Ācōrēba nãwã jarada bērã: “Baridua ëberãda, animarã sida naḷ eya caita zeibala, mōgaraba tabari beadida panala wa chaba dra beadida panala.”‡

21 Israelerãba unu panara bio minijīchia ʙa bērã Moiseba nãwã jarasia: “Mãra ne wayaaba ure nūma.”§

† 12:6 Proverbio 3:11-12. ‡ 12:13 Griego bedeadē nãwã ʙã ʙa: “O jipa ʙade nībadadua dji jīrũ bië ʙeara äi tagarãnamārēã ätebala ädji jīrũra biadamārēã.” § 12:16 Genesi 25:27-34. * 12:17 Genesi 27:1-41. † 12:18 Eyara ädji dauba unusidaa. Griego bedeadē nãwã ʙã ʙa: “Eya dadjia poya tãida ʙamaa zesidaa.” ‡ 12:20 Exodo 19:12-13. Wa chaba dra beadida panala. Griego bedeadē acala cartade mãra neëa. § 12:21 Deuteronomio 9:19.

22 Barib^αΓ^α bārāra Ācōrēmaa zesidade bajānebema Sio^λ eyadaa, bajānebema Jerusale^λnaa zesidaa. Ma^λ purura Ācōrē zocai ^βadea. Mama bajānebema nezocarāda mil zocārā ābaa ^βasrida dji jare duan^λaa.

23 Bārāra Ācōrē warrarā dji jare duan^λmaa zesidaa. Ācōrēmaarā jūmarāda warra iwinaa. Bajānebema bē^rā ādji tr^λra mama ^βλ ^βaa. Bārāra jūmarā Cawa Obari Ācōrēmaa zesidaa. Ēberārā jipa ^βea Ācōrēba bia ^βadamaa zesidaa.

24 Bārāra Jesumaa zesidaa. Idjideba Ācōrēra ēberārā ume bedea djiwidida ^βasia. Bārāra idji oa jīāpodamaa zesidaa. Jesu oa erozoadaba cawabi ^βαΓ^α Abel oa erozoadaba cawabi ^βλ cāyābara biara ^βaa. Jesu oa erozoadaba cawabi ^βaa Ācōrēba cadjiruara sag^αbarida. Barib^αΓ^α Abel oa erozoadaba cawabi ^βaa Ācōrēba cadjiruara cawa obarida.*

25 Ma^λ carea quīrācuita beadadua Ācōrēba jara ^βαΓ^α igarada amaaba. Idjia Sinai eyade jarada igarapedadara cawa oside ēdr^αdaē ^βasia. Ma^λ bē^rā idjia bajāneba dadjirā sođe jara ^βada igaradib^αΓ^α ^ζēdr^αdaica? Ēdr^αdaēa.

26 Sinai eyade Ācōrē bedeaside de uremiada wāsia. Barib^αΓ^α na^λ ewaride idjia nāwā jara ^βaa:

Wayacusa m^λa de uremiara wābiya. Ma^λne ababe na^λ ējūāda urebiēa, āteb^αΓ^α bajā sida urebiya.†

27 Wayacusa urebiyada aside Ācōrēba cawabisia ne jūma idjia ocuadara urepeda jōbida. Ma^λne ababe jōcad^αΓ^α beya.‡

28 Dadjirāra Ācōrē puru jōcade panani bē^rā idjia bia ^βada adida pan^λaa. Bio waya pan^λneba idjia bia bedeadida pan^λaa idjia quīrā ^βλ quīrāca.

29 Māwā wayadida pan^λaa dadji Ācōrēba idji ijāē beara cawa oi bē^rā t^λba uruaba jūma bábari quīrāca.

13

Djabarāra sāvā nībadida pan^λaa

1 Bārāra djabarā bē^rā abarica dji quīrā beadadua.

2 Quīrādoarānadua bārā dede zeb^αdara bia edadida pan^λada. ^αΓ^αΓ^αba cawadaēne bajānebema nezocarāda ādji dede bia edasidaa.

3 Preso beara quīrādoarānadua bārā sida ādjirā ume preso pan^λ quīrāca. Ēberārāba biē o pan^λneba bia mīga beara quīrādoarānadua bārā sida ādjirā ume bia mīga pan^λ quīrāca.

4 Jūmarāba ādji quimara waya beadida pan^λaa. Ācōrēba au^αdua obadara, daunemabada sida cawa oi bē^rā ababe bārā quima ume cāinida pan^λaa.

5 Paratara awua bearānadua. Āteb^αΓ^α bād^αdjia erobeaba ^βasrida beadadua Ācōrēba nāwā jarada bē^rā: “M^λa ^βara ameēa idjaba igaraēa.”*

6 Ma^λ carea dadjirāba ne wayaa neē nāwā jaradida pan^λaa:

M^λ Boroba m^λra careba ^βaa. Ma^λ bē^rā m^λra ne wayaē ^βaa. ^ζĒberāba m^λda sāvā biē oi?†

7 Bārā bororāda quīrānebadadua. Ādjirāba Ācōrē bedeara bārā jaradidasidaa. Crīcha^αdadua sāvā ādjira nībasidada idjaba ma^λΓ^αba cārēda sāvāsida. Ādjia Crito ijā panana quīrāca bārā bida ijā pananadua.

8 Jesucritora quīrā awara ^βacaa. Nuena ^βada quīrāca idi bida abarica ^βaa, idjaba ewariza māwā baya.

* 12:24 Genesí 4:10-11. † 12:26 Hageo 2:6. ‡ 12:27 Griego bedeadē nāwā ^βλ ^βaa: “Ne jūma idjia ocuada ureida ^βara urepeda jōbiya. Ma^λne ababe ne jūma urecada beya.” * 13:5 Deuteronomio 31:6. † 13:6 Salmo 118:6.

⁹ Barib_{ΛΓΛ} ἄκα_{ΓΛ}ba ne quĩrātanoa āi jaradiabadaa. Ādjirāa idu cūrūgabirānadua. Bārāba co pan_Λneba wa co_Δae pan_Λneba Ācōrēra biara ĩjānaēa. Ma_Λba ni aba_Δda carebaca. Āteb_{ΛΓΛ} Ācōrēba idji biadeba careba _Δba bārāba biara so_Δeba ĩjānamārēa.

¹⁰ Dadjirāba Jesuda eropan_Λa animarā dadi cadjirua carea babue diape_Δada quĩrāca. Barib_{ΛΓΛ} Ācōrē dede wa_Δidida ādji cadjirua carea animarā babue diabadarāba Jesura poya edadaēa.‡

¹¹ Cadjirua carea sacerdote dji dromaba animarā oara Ācōrē itea biara _Δba dejāne e_Δa ĩjāpode wābaria. Barib_{ΛΓΛ} dji animarāra puru ĩjga ededape_Δda babuebadaa.

¹² Ara ma_Λ quĩrāca Jesura puru ĩjga bia mĩgasia idji oaba ēberārāra Ācōrē itea bia _Δba carea.

¹³ Ma_Λ bēra puru ĩjga Jesumaa wāb_Δda quĩrāca idjira ēpēnida pan_Λa. Ēberārāba Jesu biē jarape_Δada quĩrāca dadjirā sida biē jarab_Δdade droa_Δida pan_Λa.

¹⁴ Na_Λ ējūāne dadjirāra puru jōcade pan_Λēa, āteb_{ΛΓΛ} j_Λā pan_Λa bajānebema puru jōcade panani carea.

¹⁵ Ma_Λ carea Jesucritodeba dadjirāba ewariza Ācōrēa bia bedeadida pan_Λa. Dadi Ācōrē ĩjā pan_Λana a pan_Λba idjia bia bedeadade animarā babue diab_Δda quĩrāca o pan_Λa.

¹⁶ Quĩrādoarānadua bia odi carea idjaba bārāba eropan_Λneba dji careba panani carea. Jūma ma_Λg_{ΛΓΛ} Ācōrēba bia unu _Δba animarā babue diab_Δda quĩrāca.

¹⁷ Djabarā, bārā bororāba jara pan_Λra ĩjā odadua. Bārāra waga pan_Λ bēra ādji j_Λwae_Δda beadadua. Ādjirāba cawa pan_Λa Ācōrēba cawa ob_{ΛΓΛ}de jūma ādjia ope_Δadara idjia ebuda jaradida. Ma_Λ bēra ādjia jara pan_Λra ĩjā odadua. Māwā ādjirāba _Δs_Γrida, sopua neē jūma odia. Bārāba ĩjā o_Δae pan_Λneba ādjirāda sopuabidib_{ΛΓΛ}, bārāra poya bia carebadaēa.

¹⁸ Dai carea Ācōrēa iwidi_Δdadua. Daira ne jūmane jipa nūba quĩrīā pan_Λa. Cawa pan_Λa cadjiruara o_Δae pan_Λda.

¹⁹ M_Λ djuburia, Ācōrēa iwidi_Δdadua wayacusa isabe bārāmaa wābimārēa.

²⁰⁻²¹ Dadjirā Boro Jesucritora Oveja Wagabari dji Dromaa. Necai bai dia_Δbari Ācōrēba idjira beu ba_Δada ḗrēbabisia. Jesucrito oadeba Ācōrēra ēberārā ume bedea _Δsia. Ma_Λra ewariza _Δyaya. M_Λa quĩrīā _Δba Ācōrēba ne jūma biada bārāa o cawabida idjia quĩrīā _Δba quĩrāca poya odamārēa. Idjaba quĩrīā _Δba Jesucritodeba idjia dadjirā so_Δe ne jūma oida idjia quĩrīā _Δba quĩrāca beadamārēa. Dadjirāba ewariza Jesucritoa bia bedeadida pan_Λa. Bia _Δba māwā baida.

²² Djabarā, m_Λa na_Λ carta zaqueda _Δsia bārāba biara ĩjānamārēa. Ma_Λ bēra m_Λa bārāa bedea djuburiaya na_Λ be_Δeara bia edadamārēa.

²³ Cawa_Δdadua dadjirā djaba Timoteo preso ba_Δara ēdrasida. Idjida isabe m_Λmaa zeib_{ΛΓΛ}, bārā a_Δde wāb_{ΛΓΛ}de m_Λa idjira edeya.

²⁴ Djabarā, bārā bororāa, jūma Ācōrē ēberārāa bida jaradadua m_Λa quĩrīā _Δba ādjirāra bia duananida. Djabarā Italia druadebemarāba quĩrīā pan_Λa bārāra bia duananida.

²⁵ M_Λa quĩrīā _Δba Ācōrēba idji biadeba bārāra jūma careba baida.

‡ 13:10 Griego bedea_Δde ma_Λ versículoda nāwā _Δba _Δba: "Dadjirāba animarā babue diabadada eropan_Λa. Ācōrē dede ne o pan_Λba ma_Λnebemada cocara pan_Λa."

SANTIAGO CARTA SANTIAGOBA BΛΔA

Jesu djaba Santiagoaba naλ cartada ʙASICA ʙΛA. Maλ Santiagoba naārā Jesura iʙāé ʙasia (Juaλ 7:1-9). BaribΛΓA idjira Jesu iʙā ʙearā tāēna dji dromada ʙesia. Hecho cartade maλra ebuda ʙΛA (12:17; 15:12-21; 21:17-19). Santiagora Jerusaleλne ʙabadjia. Poa 62de idjira Jesu iʙā ʙΛ carea ʙeasidaa.

Santiagoba naλ cartara Israel doce warrarāneba yōpedadarā druaza ʙea itea ʙASIA. ΔCΑΓΛmaarā maλba jara ʙΛA djabarā judiorā itea ʙASIDA. Dewararāmaarā jara ʙΛA jūma Jesu iʙā ʙea itea ʙASIDA.

Santiagoba naλ cartara ʙASIA cawabi carea sāwā naλ ējūāne nībadida panλda. 1:1-18de ʙλ ʙΛA Ācōrē necawaada, jūma droa ʙai sida iwidida panλda. Maλare Ācōrē wārāda iʙā ʙaidebemada ʙλ ʙΛA (1:19deba aba 2:26daa). Maλare ʙλ ʙΛA dadji quīrāme quīrācuitadidebemada idjaba naλ ējūā awuadiē pananebemada (3:1neba aba 5:6daa). Jīrūare ʙλ ʙΛA dadjia jūma droa panane djārā bia odidebemada (5:7-20).

Dji crīcha dromada 2:8de ʙλ ʙΛA: “Bārāba Ācōrē leydebeba dji dromaara ʙΛda wārāda iʙā o panλβΛΓA, bia o panλA. Ācōrē Bedeade maλ leyba nāwā jara ʙΛA: djārāra quīrādua ara ʙλdji quīrā ʙΛ quīrāca.”

Bia mīga ʙλde droa ʙaidebeba

1 Mλra Santiagoa, Ācōrē nezocaa idjaba dadjirā Boro Jesucrito nezocaa. Naλ cartara ʙΛβΛΓΛA Israel doce warrarāneba yōpedadarā druaza ʙea itea. Mλa quīrā ʙΛA ʙārāra bia pananida.

2 Djabarā, bariduadeba bia mīga panane ʙASrida ʙeadadua.

3 Bārāba cawa panλa māwā bia mīga panane Ācōrēda iʙā pananibΛΓA, biara droa cawadida.

4 Maλ ʙērā jūma bia droa pananadua. Māwā ne jūmane biya, jipa ʙeadia. Ni maārī bida biē ʙeadaēa.

5 Bārānebeba crīcha cawaada neē ʙΛβΛΓA, Ācōrēa iwidida ʙΛA. Maλne Ācōrēba diaya. Idjia iwidisidara quēāēne jūmarāa aduba diabaria.

6 BaribΛΓA wārāda iʙā ʙλdeba iwidida ʙΛA. Ni maārī bida crīchaiē ʙΛA Ācōrēba diaēda. Māwā crīcha ʙΛra nūrāba pusa bogozoa āyā edebari quīrāca ʙΛA.

7 Māwā ʙλba crīchaiē ʙΛA dadjirā Boroḍeba ne edaida.

8 Idjira crīcha umé ʙλ ʙērā abari crīchade ʙacaa.

9 Djaba mīā djuburi ʙΛra ʙASrida ʙaida ʙΛA Ācōrē quīrāpita dji droma ʙērā.

10 BaribΛΓA parata bara ʙΛra ʙASrida ʙaida ʙΛA Ācōrēba idjira mīā djuburi unu ʙλ ʙērā. Parata bara ʙΛra dārā ʙaēa nepōnō dārā ʙaca quīrāca.

11 Amāḍau odjadacarea jλwλrλāba chiruara pōpōnozoabaria. Maλbe dji pōnō jurrupeda idji biya quīrā jōbaria. Ara maλ quīrāca ne bara ʙΛra ewariza parata edai carea ʙλde beuya.

12 Abaλba bia mīga ʙλde jūma droa ʙΛβΛΓA, Ācōrē quīrāpita bio bia ʙΛA.* Jūma droadacarea Ācōrēba borobari diabΛΓA quīrāca idjira ewariza zocai ʙΛya. Ācōrēba jūma idji quīrā ʙearā wārāneba māwā zocai ʙayaḍa asia.

* 1:12 *Bia mīga ʙλde*. Griego bedeade maλba idjaba jara ʙΛA: “Cadjirua oi crīcha zebλrλde.”

¹³ Cadjirua oi crīcha zebΛΓΛde ni abaΛba jaraiē ʙΛa Ācōrēba maλra dia ʙΛda. Cadjirua oi crīchara Ācōrēmaa zeca bērā idjia ni abaΛa maλra diacaa.

¹⁴ ĀtebΛΓΛ cadjirua oi crīchara zebaria ara dadjia māwā o quīrītā ʙΛ bērā.

¹⁵ Cadjirua oi crīchara zepeḁa maλda o ʙebaria. Māwā o beḁa bērā beuḁacarea Ācōrēnemada ewariza jīga ʙaya.

¹⁶ Djabarā, ara bāduba cūrūgarānada.

¹⁷ Λtaareba dadjirā Zeza Ācōrēba ne jūma bio biya queḁeadrΛ dadjirāa diabaria. IdjiabΛΓΛ ne jūma bajāne uruabadara ocuasía. Maλra ewariza abarica uruadacaa. BaribΛΓΛ Ācōrēra quīrā awara ʙacaa idjaba quīrā awara ocaa.

¹⁸ Idjia quīrīana bērā idji wārā beḁeadeba dadjirāra zocai ʙasia. Māwā neḁdebema naārā ewada idjía diada quīrāca dadjirāra jūma idjia oḁaḁebemada idji itea biara panΛa.

¹⁹ Maλ bērā djabarā, jūmarāba quīrācuita ūrīni carea beḁaḁida panΛa, quīrācuita beḁeāḁida panΛa, idjaba baridua carea isabe quīrūniē panΛa.

²⁰ Dadji quīrūbadaḁe Ācōrēba jipa obi ʙΛra oḁacaa.

²¹ Maλ bērā ne jūma cadjiruara, ne jūma jipaē ʙΛ sida igaraḁadua. Maλbe Ācōrēba idji beḁea bārā soḁe ʙΛḁada crīcha biadeba ijanadua. Ara maλ beḁeaba bārāra Ācōrēba cawa oiḁebemada poya ēḁra edaya.

²² Ācōrē beḁeara ija o pananadua. Aʙabe ūrībadada ʙearānada. Māwā beḁaḁibΛΓΛ, ara bāduba cūrūga beḁaḁa.

²³ Ācōrē beḁea ūrī ʙΛba ija oēbΛΓΛ, ēberāba quīrā acΛbadade idji quīrā acΛbΛΓΛ quīrāca ʙΛa.

²⁴ AcΛbΛΓΛde idjira sāwā ʙΛda unubarimīna, āyā wāsira abeḁa quīrādoabaria.

²⁵ BaribΛΓΛ bariduaba Ācōrē beḁeada ūrīpeḁa quīrādoaeḁbΛΓΛ, bio bia ʙaya. Maλ beḁea jipa ʙΛ dadji ēḁra ʙΛbarida ewariza quīrācuita crīchapeḁa ija o ʙaibΛΓΛ, idjia o ʙΛḁeba bio bia ʙaya.

²⁶ AʙaΛba Ācōrēda ija ʙΛda crīcha ʙΛbΛΓΛ, baribΛΓΛ idji quīrāmeda quīrācuita wagaēbΛΓΛ, ara idjiduba cūrūga ʙΛa. Wārāda ijaē ʙΛa.

²⁷ Wārāda ija ʙΛba nāwā oida ʙΛa dadji Zeza Ācōrēba idjia o ʙΛra bia unumārēā idjaba jipa unumārēā: jērāmārāda, pēḁra wērārā sida bia mīga panΛne carebaida ʙΛa, idjaba naλ ējūāne ʙea cadjiruada oiē ʙΛa.

2

Ni abaΛ ume quīrā awara odiē panΛ

¹ Djabarā, bārāba dadjirā Boro biya quiru Jesucritoda ija panΛ bērā ni abaΛ ume quīrā awara orānadua.

² Āibērā ewari aba bārā ābaa dji jΛre panΛne ēberāba jΛwade oro oḁa jΛ ʙΛda, djio neḁΛa jΛ ʙΛda eda zeisicada. Maλne idjaba ēberā ne neē ʙΛba djio sore jΛ ʙΛda eda zeisicada.

³⁻⁴ Bārāba bio djio nūmΛda bia ununapeḁa idjía nama biara ʙΛma chūmeduada aḁibΛΓΛ, maλne dji ne neē quīrūa jāma λta nūmeduada aḁibΛΓΛ, wa nama mλ jīrū caita egode chūmeduada aḁibΛΓΛ, ¿ara bārā tāēna quīrā awara o panΛēca? ¿Crīcha biē ʙΛḁeba māwā o panΛēca?

⁵ Djabarā, jūrīnadua! ¿Ācōrēba naλ ējūāne ne neē queḁeara Jesucrito ijanamārēā edasiēca? Māwā ādjirāra ne bara panΛ quīrāca ʙea. Ācōrēba ādjirāra bia pe eroʙaya idji quīrītā ʙearā wārāneba māwā jaraḁa bērā.

6 Māwāmīna bārāba ne neē quedeara biē obadaa. Parata bara beadr_Λ bia obadaa. Barib_{ΛΓΛ} ¿parata bara beab_{ΛΓΛ} bārāra biē odacaca? ¿Ādjiab_{ΛΓΛ} bārāra cawa obadamaa ogo ededacaca?

7 Bārāra Jesucritodea. Barib_{ΛΓΛ} ¿ādjirāba idji tr_Λ biya quiruda biē jaradacaca?

8 Bārāba Ācōrē leydebema dji dromaara b_Λada wārāda i_ĵā o pan_Λb_{ΛΓΛ}, bia o pan_Λ. Ācōrē Bedeade ma_Λ leyba nāwā jara b_Λa: “Djārāra quīrīādua ara b_Λdji quīrīā b_Λ quīrāca.”*

9 Barib_{ΛΓΛ} bārāba āc_{ΛΓΛ}ada quīrā awara o pan_Λb_{ΛΓΛ}, cadjiruada o pan_Λ. Ācōrē leyba jara b_Λa bārāra ma_Λ carea bedeade pan_Λada.

10 Aba_Λba Ācōrē leydebemada aba i_ĵā oēb_{ΛΓΛ}, jūma i_ĵā oē b_Λ carea bedeade b_Λa.

11 Na_Λ quīrāca b_Λa. Ācōrēba jarasia “daunemarādua” idjaba “mīā bearādua.” Daunemaēmīna mīā beaib_{ΛΓΛ}, Ācōrē leyra i_ĵā oē b_Λa.

12 Quīrācuita bedeadadua idjaba jipa odadua, Ācōrēba dadji ēdr_Λ b_Λbari leydeba cawa oi bērā.

13 Djārā quīrā djuburiacara Ācōrēba cawa ob_{ΛΓΛ}de quīrā djuburiaēa. Ma_Λne djārā quīrā djuburiabadara bia beadia.

Crito wārāda i_ĵā b_Λba biada obaria

14 Djabarā, aba_Λba Jesucritoda wārāda i_ĵā b_Λada aib_{ΛΓΛ}, barib_{ΛΓΛ} biada oē b_Λb_{ΛΓΛ}, ¿ma_Λba carebaica? ¿Ma_Λba idjira wārāda ēdr_Λica?

15 Na_Λ quīrāca b_Λa. Djababa wa djabawērāba cacuade j_Λi carea idjaba coi carea neē b_Λsicada.

16 Ma_Λne aba bārānebemaba idjā jaraib_{ΛΓΛ}, “m_Λa quīrīā b_Λa b_Λra bia wāida, cacuade j_Λi careabemara erobaīda, idjaba bia ne cō b_Λaīda,” barib_{ΛΓΛ} ni cārē siēa diaēb_{ΛΓΛ}, ¿ma_Λ jaradaba carebasica? Carebaē basīa.

17 Ara ma_Λ quīrāca Jesucrito i_ĵā b_Λada a b_Λba biada oēb_{ΛΓΛ}, wārāda i_ĵāē b_Λa. Idjia i_ĵā b_Λada a b_Λra ēberā beuda quīrāca b_Λa.

18 Aba_Λba jaraisicada: “B_Λa Jesucritora i_ĵā b_Λada abaria, ma_Λne m_Λa biada obaria.” M_Λa na_Λda jaraya: b_Λa bia oēne ac_Λbidua Jesucritora wārāda i_ĵā b_Λada. Ma_Λne m_Λa bia o b_Λdeba ac_Λbiya Jesucritora wārāda i_ĵā b_Λada.

19 B_Λa i_ĵā b_Λa Ācōrēra abab_{ΛΓΛ} b_Λada. ¡B_Λo bia b_Λa! Jairā bida māwā i_ĵā pan_Λa, barib_{ΛΓΛ} Ācōrē wayaaba urebadaa.

20 B_Λra crīcha neē b_Λa. ¿M_Λa b_Λa cawabida b_Λca Jesucrito i_ĵā b_Λada a b_Λba biada oēb_{ΛΓΛ} wārāda i_ĵāē b_Λada?†

21 ¿Dadji judiorā zeza Abraha_Λba oda carea Ācōrēba idjira jipa unuē basica? Ācōrēba Abraha_Λba idji warra Isara babue diaduada aside Abraha_Λba māwā ode wāsia.‡ ¿Ācōrēba idjira ma_Λ carea jipa unuē basica?

22 B_Λa cawaida b_Λa Abraha_Λba wārāda Ācōrēra i_ĵāna bērā māwā osida. Idjaba māwā oda bērā unubisia Ācōrēra wārāda i_ĵā b_Λada.

23 Abraha_Λba odaba cawabi b_Λa Ācōrē Bedeade b_Λ b_Λra wārāda. Nāwā b_Λ b_Λa: “Abraha_Λba Ācōrēra i_ĵāsia. Ma_Λ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.”§ Idjaba Abraha_Λra Ācōrē ume dji biaada abadjidaa.

* 2:8 Levitico 19:18. † 2:20 Griego bedeade āc_{ΛΓΛ} cartade ma_Λ versícúloda nāwā b_Λ b_Λa: “¿M_Λa b_Λa cawabida b_Λca Jesucrito i_ĵā b_Λada a b_Λba biada oēb_{ΛΓΛ}, idjia i_ĵā b_Λada adara ēberā beuda quīrāca b_Λada?” ‡ 2:21 Genesis 22:1-18. § 2:23 Genesis 15:6.

²⁴ Maḷḷgḷadeba bārāba cawa panḷa Ācōrēba dadjira jipa unuē ḷada ababe idjida iḷā panḷana a panḷ bēṛā, ātebḷḷa jipa unu ḷaa idjira iḷānapeḷa biada o panḷ bēṛā.

²⁵ Ara maḷ quīrāca wēṛā auḷua Rahāba oḷa carea Ācōrēba idjira jipa unusia. Josueba diabuedarāra idji dede bia edasia idjaba dewara óare jēda wābisia.*

²⁶ Beudara jaure neē ḷaa. Ara maḷ quīrāca Ācōrē iḷā ḷaada a ḷaba biada oēbḷḷa, wārāda iḷāē ḷaa. Idjia iḷā ḷaada a ḷara ēberā beuda quīrāca ḷaa.

3

Quīrācuita bedeadida panḷa

¹ Djabarā, bārāba cawa panḷa Ācōrēba dji jaradiabadada biara cawa oida. Maḷ bēṛā zocārā bārānebemaba jaḷḷadiē panḷa Ācōrē beḷea jaradiabadada beḷi carea.

² Jūma dadjirāba barima zocārā āi obadaa. Abaḷba beḷea ḷaḷde dewara soda āriḷcabḷḷa, ne jūmane jipa ḷaa idjaba idji cacuara jūma jipa eroḷaa.

³ Dadjirāba cawayo quēbḷara jḷbadaa iḷā obidi carea. Māwā cawayora dadji wā quīrā panḷamaa edebadaa.

⁴ Idjaba barcodebemada crīchadaḷua. Barcora waiḷba beamīna, nāūrā dji cābāyā pua nūmḷba edebarimīna, dji edebḷḷaba peratḷbari maārī quiruba idji wā quīrā ḷamaa edebaria.

⁵ Ara maḷ quīrāca dadji quīrāmera maārī quirumīna jūmawāyā bedebaria. Crīchadaḷua sāwā urua maārī quiruba oi waiḷbaḷa jūma bābibarida.

⁶ Dadji quīrāmera tḷḷa urua quīrāca ḷa bēṛā jūmarāda ārīda ḷaa. Ne jūma cadjiruada bedebaria. Ara dadji cacuade ḷa bēṛā dadjira jūma āriḷbaria aba beubḷadaa. Idjaba diauruba cadjiruada bedebibaribia tḷḷa jidabibḷḷa quīrāca.*

⁷ Quīrātanoa animarā beada, ḷbana beada, ādji jāne wābada beada, pusade bea sida ēberārāba jidaḷpeda ḷmḷmḷrḷābībadaa.

⁸ Baribḷḷa dadji quīrāmera ni abaḷba poyaḷaca. Dadji quīrāmeba cadjiruada baridua bedebaria. Nēārā cadjiruaba bira ḷa quīrāca ḷaa.

⁹ Dadji quīrāmeba dadji Zeza Ācōrēa bia bedebadaa, idjaba abari quīrāmeba ēberārāda biē jarabadaa Ācōrēba ara idji quīrāca oḷamīna.

¹⁰ Abari iteba beḷea biada, beḷea cadjirua sida bedebaria. Djabarā, māwā baiē ḷaa.

¹¹ Egorodeba ḷtaa bogadḷa ḷa baidodeba ḷbaido cūāda idjaba baido cḷyada zebarica?

¹² ḷHigojō bacuruba olivoda zaubarica? ḷUvaba higojōda zaubarica? Za-ucca. Ara maḷ quīrāca egorodeba ḷtaa bogadḷa ḷa baidodeba baido cūāda idjaba baido cḷyada zecaa.

Wārā necawaa

¹³ Bārāra crīcha cawa beada, ne cawa beada crīcha panḷabḷḷa, bia nīnaneba unubidada wārāda māwā beada. Dji dromada crīchadaēne necawaadeba bia oḷida panḷa.

¹⁴ Baribḷḷa djārāba eroḷa carea wa o ḷa carea sobiē beadibḷḷa, idjaba djārā cāyābara biara beḷi carea jaḷḷadibḷḷa, jararānada bārāra ne cawa beada. Māwā jaradibḷḷa, wārā beḷeara igara panḷa.

* 2:25 Josue 2:1-24. * 3:6 Diauruba. Griego bedeaḷe bḷ ḷaa: "ḷḷa uruaba."

¹⁵ Bārā necawaadeba māwā crīcha panabara, mañ necawaara Ācōrēneba zecaa, ātebāra nañ ējūānebema necawaa, ēberā necawaa, idjaba diauru necawaa.

¹⁶ Djārāba eroba carea wa o ba carea sobiē beara, djārā cāyābara biara beadi carea jara bea sida baridua caicayabadaa idjaba ne jūma cadjiruada obadaa.

¹⁷ Baribara Ācōrēba dia ba necawaa erobeaba ne jūmane jipa obadaa, jūmarāda ābaa necai beadamārēa jarabadaa, jūmarā ume bia panabadaa, dewaraba jara bara ūrini carea panabadaa, djārāra quirā djuburiabadaa idjaba ne jūma biada obadaa. Ni abaa ume quirā awara odacaa. Idjia jaradia ba quirāca wārāda obaria.

¹⁸ Ēberārā ābaa necai beadamārēa jarabariba ādjirāra ābaa necai bābaria necai bai bedea ubara quirāca. Māwā idjia unuya ēberārāba jipa o panada ne bia ewabara quirāca.

4

Ācōrēba jara bara jūma ija o pananadua

¹ ¿Bārāra cārē cārēa djōbada idjaba ijarabada? Bārāba o quirā panā cadjiruara bārā sođe djō ba māwā odamārēa.

² Bārāra ne eda quirābadamīna poya edadacaa. Mañ bēra mīa beabadaa. Djārāneda eda quirābadadaa. Baribara poya edadaca bēra ijarabadaa idjaba djōbadaa. Bārāba quirā panara edadacaa Ācōrēa iwidiidaca bēra.

³ Idjaba bārāba Ācōrēa iwidiidadae edadacaa crīcha biē ba deba iwidiidada bēra. Bārāba ababe iwidiidadaa edadapeda bādjia quirā panā quirāca odi carea.

⁴ Daunemabada quirāca bārāba Ācōrēra igarasidaa nañ ējūānebemada ēpēni carea. ¿Bārāba wadibida adua panaca nañ ējūānebema quirā ba Ācōrē ume dji quirūda? Wārāda bariduaba nañ ējūānebemada quirā bābāra, Ācōrē ume dji quirūa.

⁵ Ācōrēba dadjirā sođe ba da Jaureba quirā ba ababe Ācōrēdra quirā pananida. ¿Bārāba crīcha panaca Ācōrē Bedeade ara idji quirābe māwā bābisida?

⁶ Baribara Ācōrēba idji biadeba dadjirāra bio careba ba. Mañ carea Idji Bedeade nāwā ba ba:

Dji dromada crīcha beara Ācōrēba idu bia wābicaa.

Baribara dji dromada crīchaē beara Ācōrēba idji biadeba carebābaria.*

⁷ Mañ carea Ācōrē jawāda beadadua. Diaurua ijarānadua. Māwā idjira bārābamemada āyā wāya.

⁸ Ācōrē caita zedadua, māwāra idjira bārā caita zeya. Bārā dji cadjirua obadarā, jawa sagabada quirāca waa cadjiruara orānadua! Bārā dji crīcha umé erobe, crīcha cadjirua igaradapeda ababe Ācōrēdra crīchadadua!

⁹ Bārāba cadjirua opedada carea sopua beadadua, jīānadua, aujīānadua. Waa bāsidaba ipidarānadua, ātebāra bārāba cadjirua opedada carea wārāda sopadadua.

¹⁰ Crīcha edaara ba deba dadjirā Boro Ācōrē quirāpita zedadua. Māwā bārāra dji dromarāda ba ya.

Djārāra biē jararānadua

¹¹ Djabarā, djārāra biē jararānadua. Abāba idji djabada biē jarabara wa cadjiruade ba da aibara, Ācōrē leyda biē jara ba, idjaba mañ leyra biē ba da

* 4:6 Proverbio 3:34.

crīcha ɓɓa.† Aɓaɓa Ācōrē leyda biē ɓɓa crīcha ɓɓaɓɓa, maɓ leyba jara ɓara ijā oē ɓa. Ācōrē leyba jara ɓa cāyābara idjidra djārā cawa obarida ɓesia.

12 Baribaɓa maɓ leyra Ācōrēɓara diasia. Idjiabaɓa cawa obaria. Aɓabe idjiabaɓa ēberārara poya ēdra edaya idjaba poya biē ɓaya. Maɓ bēra zɓara cai, ɓa djaba cawa oi carea?

Bārānebemada aride crīchadua

13 jMaɓ bedeara ūrīnadua! ɓaɓaɓa nāwā jarabadaa: “Nane wa nu dadjira dewara puruɗa wānia. Mama poa aɓa panania. Maɓne ne odia parata edadi carea.”

14 Baribaɓa bārāba adua panaa nubema ewaride cārēda sāwāida. zBārāba cawa panaca nubema ewaride zocai beadida? Adua panaa. Bārāra jārārā towaa quīrāca ɓea. Jārārā towaa odjapeda isabe nēbabari quīrāca bārā sida dārā beadaēa.

15 Maɓ bēra biara ɓa bārāba nāwā jaradida: “Dadji Boro Ācōrēba quīrāɓara, dadjirāra zocai beadia. Maɓbe ne ocuadia.”

16 Baribaɓa bārāba māwā odacaa. Ātebaɓa dji dromada crīcha panā bēra jarabadaa bādja o quīrā panara poya odida. Wārāda maɓ quīrāca bedeadira biē ɓa.

17 Bariduaba biada o cawa ɓamīna oēɓara, cadjiruada o ɓa.

5

Ācōrēba parata bara ɓea cawa oidebema

1 Parata bara ɓea, jMaɓ bedeara ūrīnadua! jJīnadua! Dārāēne bārāra biē beadi bēra aujīnadua.

2 Jūma bārāba eropanara ɓerawada quīrāca ɓa. Bārāba cacuade jɓadara chimiaba ārīna quīrāca ɓa.

3 Naɓ jīrūarebema ewaride bārāba paratara waɓa waga panaa. Baribaɓa bārā oroda, parata sida menazau ɓa. Ācōrēba cawa obaraɗde bārā parata menazau ɓa cawabiya bārāba biē osidada. Maɓ bēra taɓa uruade bia miga beadia.

4 Bārā néu ewapedadarāa paratada diadaē panaa ādji trajubari. Maɓ bēra ādjirāba Ācōrēa iwidi panaa cawa omārēa. jŪrīnadua! Ādja iwidi panara dadjirā Boro Ācōrē jūma poya o ɓa ūrīsia.

5 Naɓ ējūāne bārāba ne jūmada eropanara idjaba bārāba o quīrā panara obadaa. Māwā bārāra paca boreguea ɓa quīrāca panaa. Baribaɓa paca beabaɓa quīrāca dārāēne Ācōrēba bārāra biē ɓaya.

6 Bārāba ēberā jipa ɓeara cawa odapeda beasidaa. Maɓne bearānamārēa ādja ni cārē sida odaē basía.

Jūma droadua

7 Maɓ bēra djabarā, jūma droadua aba dadjirā Boro Jesucrito zebraɗdaa. Ēberā pea o ɓaɗebemada crīchadua. Idji néu uɗacarea cueda jābaria tunupeda bia waragamārēa. Dārā jābaria zaumārēa.

8 Ara maɓ quīrāca jūma droa pananeba jā pananadua idjaba soɗeba ijā pananadua, dadjirā Boro Jesucrito zeira caita ɓa bēra.

† 4:11 Ācōrē ley. Ebuda ɓaēa sāɓa leyda jara ɓa. ɓaɓaɓa Ācōrēba Moisea diada leyda jara ɓa. Dewarāmaara djārā quīrāda ɓa leyda jara ɓa. Santiago 2:8.

⁹ Djabarā, Jesucritoba bārā cawa orāmārēā djārāra biē jararānadua. Jesucrito dadji cawa obarira dārāéne zeya.*

¹⁰ Djabarā, crīchadadua sāwā Ācōrēneba bedeadadarāba droasidada. Dadjirā Boro Ācōrē trāneba bedea pan_Λ carea bia mīgapedadara jūma droasidaa. Ara ma_Λ quīrāca bārā bida jūma droadida pan_{ΛΛ}.

¹¹ Dadjirāba crīchabadaa bia mīga pan_Λne droa beara bio bia beada. Bārāba ūrībadaa Joba idji dārā bia mīgadara jūma droasida. Dārā mīgadacarea cawa pan_{ΛΛ} dadjirā Boro Ācōrēba idjira bia bāsida. Dadjirā Boro Ācōrēra quīrā djuburiaida b_{ΛΛ} idjaba quīrāneba carebaya b_{ΛΛ}.

Ācōrēa iwīdidadua

¹² Ma_Λ awara djabarā, ni aba_Λ trāneba wārāda odiāda arānadua. Bajānebema trāneba, na_Λ ējūānebema trāneba, ni barīduadeba wārāda odiāda arānadua. Odiāda adīb_{ΛΓΛ}, wārāda odadua. Idjaba odaēana adīb_{ΛΓΛ}, wārāda orānadua. Māwā Ācōrēba cawa oēa.

¹³ Bārānebemada aba bia mīga b_Λb_ΛΓ_Λ, Ācōrēa iwīdida b_{ΛΛ}. Aba b_Λsrida b_Λb_ΛΓ_Λ, trāābideba Ācōrēa bia bedeaida b_{ΛΛ}.

¹⁴ Bārānebemada aba cacua biē b_Λb_ΛΓ_Λ, djabarā wagabadarāda trāida b_{ΛΛ} idji carea Ācōrēa iwīdidamārēā.† Ādjirāba iwīdib_Λdade dadjirā Boro Jesu trāneba nedragaba maārī p_ΛΓ_Λdida pan_{ΛΛ}.

¹⁵ Idjaba ījā pananida pan_{ΛΛ} Ācōrēba idjira biabida. Māwā iwīdidib_ΛΓ_Λ dadjirā Borōba biabiya. Dji cacua biē bādaba cadjiruada osīb_{ΛΓΛ}, dadjirā Borōba ma_ΛΓ_Λ quīrādoaya.

¹⁶ Ma_Λ carea bārāba cadjirua opedadara dji jaradadua. Idjaba ābaa Ācōrēa iwīdidadua bia duanani carea. Ēberā jipa b_Λba Ācōrēa iwīdisira Ācōrē b_ΛΛadeba ne wai_Λada obaria.

¹⁷ Elīara dadjirā quīrāca ēberā basīa. Idjia soḏeba Ācōrēa iwīdisia cue zerāmārēā. Ma_Λbe Israel druade poa ūbea ēsidra cue zeē basīa.

¹⁸ Māwānacarea idjia Ācōrēa iwīdisia cuera zemārēā. Ara ma_Λda cue zesīa.‡ Ma_Λba néura tunupeḏa zausia.

¹⁹⁻²⁰ Djabarā, na_Λda cawadadua: wārā bedeadebemada aba āi wai_ΛΓ_Λ, ma_Λne aba_Λba idjia cadjiruada igarabipeḏa jēda zebib_ΛΓ_Λ, ma_Λ ēberāba cadjirua zocārā o bādara Ācōrēa quīrādoabiya idjaba ewariza Ācōrē jīga baidebemada ēdr_Λ b_Λya.§

* **5:9** *Jesucrito dadji cawa obarira dārāéne zeya.* Griego bedeadē nāwā b_Λ b_Λa: “Dadji cawa obarira dede eda wābadama b_{ΛΛ}.” † **5:14** *Djabarā wagabadarā.* Cāpūrīā bedeadē jara b_{ΛΛ} “ancianos” o “pastores.” ‡ **5:18** 1 Reyē capítulo 17–18. § **5:19-20** *Ācōrē jīga baidebemada.* Griego bedeadē b_Λ b_Λa “beuidebemada.”

1 PEDRO NABEMA CARTÁ PEDROBA ƁAƁA

Pedroba naḷ cartada Ɓasia. Jesuba idji trāsīde Ɓeda beabari Ɓasía (Marco 1:16-18). Baribɔɔɔ Jesuba diabueɔdeɔbemada Pedrora dji dromaara Ɓasia. Idjiabɔɔɔ Jerusaleāne Ācōrē de dromane judiorāa Jesucritodeɔbemada eɔuda jaradiasia (Hecho 2:14-41) idjaba judiorāēmaa biɔa Jesudeɔbemada jarade wāsia (Hecho 10:1-48). Poa 67are romanorāba idjira quīrā edaa crude cachi Ɓeasīdaa.

Poa 64de Roma puruda bá wāsia. Zocārāmaara dji boro Neroḷ abadaba Ɓábisia de djiwidida ocuai carea. Baribɔɔɔ nēɔarade Ɓa amaaba Neroḷaba jarasia Crito ījā Ɓeadɔɔ Ɓedeade panɔɔda. Maḷ Ɓērā romanorāba drua Ɓeaza djabarāra biē odi carea ēpē panesīdaa. Maḷ carea Pedroba naḷ cartada Ɓasia. Romaneɔa djabarā drua Ɓeaza diabuesia bia mīga panamīna Critoda ījā pananamārēā (2:18-25; 3:8-18; 4:12-19; 5:8-11).

Dji crīcha dromada 2:21ne nāwā Ɓá Ɓaa: “Critora Ɓārā carea bia mīgaɔa Ɓērā Ācōrēba Ɓārāra trāsia bia mīgaɔamārēā. Crito bia mīgasīde unubisia Ɓārā mīgabade sāvā nīɔadida panɔɔda.”

Naḷ cartade Pedroba Ɓasia Ācōrēba Jesucritodeɔba dadjirāra edasida idji puruda Ɓamārēā (1:1-11; 2:1-10). Maḷ Ɓērā dadjirāra ne jūmane jīpa nīɔadida panɔɔa (1:1neɔa aba 3:7ɔaa, 4:1-11; 5:1-11). Dadji druaɔbemā leyda, dji bororā sīda ījānida panɔɔa (2:13-17). Baribɔɔɔ ne jūma cāyābara Jesucritoda ījānida panɔɔa (3:13-16).

Pedroba naḷ cartade naārā Ɓaa

¹ Māra Pedroa, Jesucritoba diabueɔda. Māa naḷ cartara Ɓabɔɔɔ Ācōrēba edaɔarā Ponto druaɔe, Galacia druaɔe, Capadocia druaɔe, Asia druaɔe, Bitinia druaɔe biɔa āibemārā quīrāca panabada itea.

² Dadjirā Zeza Ācōrēba Ɓārāra edasia idjia naēnaeɔa crīcha Ɓada quīrāca. Ācōrē Jaureba Ɓārāra idji itea Ɓasia Jesucritoda ījānamārēā idjaba idji oadeɔa Ācōrē quīrāpita cadjirua neē Ɓeadaɔmārēā. Māa quīrā Ɓaa Ācōrēba idji biadeɔa Ɓārāra careɔa Ɓaida, necai Ɓai sīda Ɓārā dia Ɓaida.

Pedroba Ācōrēba bia Ɓeadeada

³ Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēba bia Ɓeadeɔdida panɔɔa. Idjia dadjirāra bio quīrā djuburiada Ɓērā Jesucrito beu Ɓada īrēɔadeɔeɔa zocai Ɓai djiwidida diasia. Maḷ Ɓērā idji ume bajāne pananida jāḷ panɔɔa.

⁴ Ācōrēba zocai Ɓai djiwidida diada Ɓērā idjia dadjirā itea bajāne waga eroɔara jūma edaɔia. Maḷgara ārīca, jōca, idjaba cadjirua neē Ɓaa.

⁵ Jesucritoda ījā panɔɔ Ɓērā Ācōrēba idji ɔɔadeɔa Ɓārāra waga eroɔaya aba jīrūareɔema ewarīde ēɔɔa edabɔɔɔdaa.

⁶ Maḷ carea ara nawena ne quīrātanoaneɔa Ɓārāra bia mīga panamīna bio Ɓasrīda panɔɔa.

⁷ Māwā bia mīgaɔdida panɔɔa maḷ droa panɔɔneɔa unubiɔi carea Jesucritora wārāda ījā panɔɔa. Ɓārāba ījā panɔɔa oro quīrāca Ɓaa. Orora jāvārlāba dorrabarīɔibadaa idji awa Ɓemārēā. Ara maḷ quīrāca Ɓārā bia mīga panɔɔ droa panɔɔneɔa unubi panɔɔa Jesucritora wārāda ījā panɔɔa. Maḷgara oro cāyābara biara Ɓaa orora ārībari Ɓērā. Ɓārāba Jesucritora wārāda ījā panɔɔa

unubi panΛ bĕrĕ, idji unubΛdade Ācōrĕba bĕrĕra bia unuya, bia jaraya idjaba dji dromarĕda Ɂaya.

⁸ Bĕrĕba ununacamĭna Jesucritora quĭrĭĕ panΛa. Nawena ununaĕ panamĭna idjida ĭĵa panΛa. Idji carea bio Ɂasrida panΛa. Jĕcua Ɂasrida panΛ bĕrĕ maĭ Ɂasridara sĕwĕbΛΛ Ɂada poya cawa jaradaĕa.

⁹ Mĕwĕ Ɂasrida panΛa Jesucrito ĭĵa panΛneba Ācōrĕba ĕdra edai bĕrĕ.

¹⁰ Ācōrĕneba bedeabadarĕba naĕnaĕda jarabadjidaa Ācōrĕba idji biadeba bĕrĕ ĕdra edaida. MaĭgΛdebema cawadi carea ĕdjirĕba quĭrĕcuita crĭhabadjidaa idjaba iwidi badjidaa.

¹¹ Crito Jaure ĕdji sode ɁΛba bedeabibadjia Crito bia mĭgapeda Ācōrĕba bia Ɂaidebemada. Bedepedadacarea cawa quĭrĭĕ panasidaa caidebemada Crito Jaureba ĕdjirĕa bedeabisida idjaba sĕlbe jĭma maĭgΛra mĕwĕida.

¹² BaribΛΛ Ācōrĕba cawabisia ĕdjia bedeapedara ĕdji ewaride mĕwĕĕda, ĕtebΛΛ nocoarebema ewaride mĕwĕida jĭma dadjirĕ carebai carea. Ādjia bedeapedara idira bedeā bia Critodebema jaradia panΛba dadjirĕa ebuda cawabi panΛa Ācōrĕ Jaure bajĕneba diabuedadeba. MaĭgΛra bajĕnebema nezocarĕ biĕda cawa quĭrĭĕ panΛa.

Ācōrĕ itea bia beadadua

¹³ Maĭ bĕrĕ bia oĕi carea crĭcha cawaadeba beadadua. Quĭrĕipa beadadua. Sĕnaĕ ĭĵĕ pananadua Jesucrito unubΛda ewaride Ācōrĕba idji biadeba bĕrĕra bia edamĕrĕĕ.

¹⁴ Warra cΛwΛΛ ĭĵĕ ɁΛ quĭrĕca beadadua. Naĭ cacuaba cadjirua o quĭrĭĕ ɁΛra waa orĕnadua Ācōrĕ adua Ɂeaside obadapedada quĭrĕca.

¹⁵ Ācōrĕba bĕrĕra trĕsia. Idjira ne jĭmane jipa ɁΛa. Maĭ bĕrĕ bĕdjia obΛdaza jipa beadadua.

¹⁶ Ācōrĕ Bedeade nĕwĕ ɁΛ ɁΛa: “Jipa beadadua mĕra jipa ɁΛ bĕrĕ.”*

¹⁷ Bĕrĕba Ācōrĕa bedeabΛdade bĕrĕ Zeza abadaa. Dadjia opedada quĭrĕca idjia jĭmarĕda cawa oya. Maĭ bĕrĕ wadi naĭ ĕjĭĕne ĕibemarĕ quĭrĕca panamisa ewariza idji waya panΛneba jipa nĭbeadua.

¹⁸⁻¹⁹ Bĕrĕra naĕna siriĕ Ɂea crĭchaĕba nĭbabadjidaa bĕrĕ dra ĕnaĕnabemarĕba mĕwĕ jaradiabadjida bĕrĕ. BaribΛΛ cawa panΛa Ācōrĕba bĕrĕra maĭnebemada ĕdra edasida. Idjia bĕrĕra nĕdoĕ basia oro ĕrĭda ɁΛba wa parata ĕrĭda ɁΛba, ĕtebΛΛ Crito oaba nĕbΛa nĕdosia. Critora dji biara ɁΛ oveja zaque Ācōrĕa babue diada quĭrĕca basia.

²⁰ Naĭ ĕjĭĕ oi naĕna Ācōrĕba Critora edapeda naĭ jĭrĭarebema ewaride diabuesia bĕrĕra bia beadamĕrĕĕ.

²¹ Critodeba bĕrĕba Ācōrĕra ĭĵĕ panΛa. Ācōrĕba idjira beu badada ĕrĕbabipeda dji dromada basia. Maĭ bĕrĕ bĕrĕba Ācōrĕra wĕrĕda ĭĵĕ panΛa idjaba ĭĵĕ panΛa Ācōrĕba jaradara jĭma omĕrĕĕ.

²² Wĕrĕ bedeada ĭĵĕ o panΛ bĕrĕ bĕrĕra cadjirua neĕ panesidaa. Maĭ bĕrĕ djabarĕra wĕrĕda quĭrĭĕ panΛa. Sodeba wĕrĕda bio dji quĭrĭĕ beadadua.

²³ Naĭ djara beuida ɁΛdeba bĕrĕra djiwidida todaĕ basia, ĕtebΛΛ Ācōrĕ beucaĕba djiwidida tosidaa. Ācōrĕ bedeā jĕcaba zocai baida diabaria. Maĭ bedeadeba bĕrĕra djiwidida tosidaa.

²⁴ Ācōrĕ Bedeade nĕwĕ ɁΛ ɁΛa: Jĭmarĕda chirua quĭrĕca bea. Ādji quĭrĕwĕrĕĕra nepōnō quĭrĕca ɁΛa.

* 1:16 Levitico 11:45; 19:2.

Chiruara purrubapeda dji pōnōra jurrubaria.

²⁵ Barib_{ΛΓΛ} dadjirā Boro bedeara jōcaa.†

Maļ bedea jōcara bedea bia Critodebema. Maļg_{ΛΓΛ} djabarāba bārāa jarasidaa.

2

Ācōrēba edada ēberārā

¹ Djārā biē odira igaradadua. Djārāra cūrūgarānadua. Λ_{ΓΛ}ba ara ādjia jarabada quīrāca odacaa. Maļ ēberārā quīrāca bearānadua. Djārāba ero_{ΒΛ} carea biē crīcharānadua. Djārāra biē jararānadua.

²⁻³ Dadjirā Boroba biadeba bārāra carebabarida cawasidaa. Maļ bērā warra zaque djiwiidi todaba ju do quīrā bābari quīrāca Ācōrē bedeara biara cawa quīrānadua.* Idji bedeara juba idji awa quiru quīrāca _{ΒΛΛ}. Idji bedeada cawa wānib_{ΛΓΛ} waridīa aba idjia bārā ēd_{ΓΛ} edab_{ΛΓΔ}aa.

⁴ Dadjirā Boro Jesucritomaa zedadua. Idjira zocai _{ΒΛΛ}, de oi careabema mōgara quīrāca _{ΒΛΛ}.† Ēberārāba idjira igarasidaa, barib_{ΛΓΛ} Ācōrēba edasia mōgara biya quiru nē_{ΒΛΛ} _{ΒΛ} quīrāca.

⁵ Bārāra idjideba zocai bea bērā de oi careabema mōgara quīrāca bea. Bārāneba Ācōrēba idji deda ob_{ΛΓΛ}. Idjaba bārāra sacerdoterā idji itea _{ΒΛΔ}aa. Bārāba Jesucritodeba Ācōrē itea ne o pan_Λne idjia animarā babue diab_Δada quīrāca o pan_Λ. Māwā o pan_{ΛΓΛ} idjia bia unu _{ΒΛΛ}.

⁶ Ācōrē Bedeade Jesucritodemada nāwā _{ΒΛ} _{ΒΛΛ}:

Ūrīnadua, Sio_Λ purude māa de oi careabema mōgara dji biara _{ΒΛΔ} _{ΒΛΒΛΓΛ}.‡ Maļ mōgara biya quiru nē_{ΒΛΛ} _{ΒΛΔ} māa edasia. Maļ bērā idji i_Ĵā _{ΒΛ}ba idji quīrābe i_Ĵā _{ΒΛ}ēa.§

⁷ Bārā dji Crito i_Ĵā beamaarā idjira bio bia _{ΒΛΛ}. Barib_{ΛΓΛ} idji i_Ĵāē beamaarā biē _{ΒΛΛ}. Ādjidebemada Ācōrē Bedeade nāwā _{ΒΛ} _{ΒΛΛ}:

De obadaba mōgara igarapedadara dji biara _{ΒΛΔ} besia.*

⁸ Idjaba nāwā _{ΒΛ} _{ΒΛΛ}:

Maļ mōgarade ēberārāra tened_{ΛΔ}dapeda baedia.†

Ādjirāba Ācōrē bedeara i_Ĵānaē pan_Λ bērā mōgarade tened_{ΛΒ}ada quīrāca pan_Λ. Ācōrēba ādjirāra _{ΒΛ}sia māwā beadamārēā.

⁹ Barib_{ΛΓΛ} bārāra Ācōrēba edadarāa, jūmarā Boro Ācōrē sacerdoterāa, idji itea _{ΒΛΔ} ēberārāa, idji purua. Māwā Ācōrēba bio biya odadebemada bārāba bedeadadaa. Ācōrēba bārāra pāimanebemada tr_Λsia idji _Λnaa bio biya quirude beadamārēā.

¹⁰ Naēna bārāra Ācōrē puruē basia, barib_{ΛΓΛ} idira Ācōrē purua. Naēna Ācōrēba bārāra quīrā djuburiaē basia, barib_{ΛΓΛ} idira quīrā djuburia _{ΒΛΛ}.

Naļ ējūānebema bororā bedeara i_Ĵānadua

¹¹ Mā djabarā, naļ ējūāne bārāra drua āibemarāa. Maļ bērā mā bārāa bedea djuburiaya naļ cacuaba cadjirua o quīrā _{ΒΛΔ} igaradamārēā. Maļg_{ΛΓΛ} dadji jaure ume djō _{ΒΛΛ}.

† 1:25 Isaías 40:6-8. * 2:2-3 *Ju do quīrā babari quīrāca Ācōrē bedeara biara cawa quīrānadua.* Griego bedeade _{ΒΛ} _{ΒΛΛ}: “Ācōrē Jaureba dia _{ΒΛ} jubara do quīrānadua.” † 2:4 *Idjira zocai _{ΒΛΛ}, de oi careabema mōgara quīrāca _{ΒΛΛ}.* Griego bedeade _{ΒΛ} _{ΒΛΛ}: “Idjira zocai _{ΒΛ} mōgarāa.” ‡ 2:6 Sio_Λ purua idjaba Jerusaleā abadaa. § 2:6 Isaías 28:16. * 2:7 Salmo 118:22. † 2:8 Isaías 8:14.

12 Ācōrē adua bea tāēna jipa nībadadua. Ara nawena ādjirāba bārāra cadjirua obadarāana a panamīna, bārāba bia o panara unu panaa. Małbe Ācōrē zebarda be bārā carea idjia bia bedeadia.

13 Dadjirā Boro Jesucrito carea jūma nał ējūānebema bororā bedeara ijānadua. Nał druadebema boroba jarabara ijānadua idjira dji dromaara bā bēra.

14 Idjiarebemarāba jarabada sida ijānadua. Dji boroba ādjirāra bāsia cadjirua obadarāda cawa odamārēā idjaba bia obadarāda bia jarađamārēā.

15 Ācōrēba quīrā bā bārāba biada o pananida. Māwā bārāba crīcha neē beada chupeabidia adua pananeba bārāra biē jarabada bēra.

16 Critoba bārāra ēdra bāda bēra, mał ēdra bādade nībadadua. Baribara ēdra bāda bēra crīcharānadua cadjiruara odida panada. Ātebara Ācōrē nezocarāda beadadua.

17 Jūmarāda wayadadua. Djabarāra bio quīrānadua. Ācōrēra wayadadua. Nał druadebema boro dji droma sida wayadadua.

18 Nezocarā, bārā borora waya pananadua. Idji bedeara ijā odadua. Ababe bārā boro dji quīrā djuburiabari ume māwā bearānadua, ātebara dji cadrāa ume bida māwā beadadua.

19 Edaude bia o bā carea dadjira bia mīgabarā. Baribara Ācōrēba idu mīgabi bāda cawapeđa jūma droaibara, Ācōrēba bia unuya.

20 Bārāba biē o panā carea dji boroba uibara, bārāba droadimīna ūcaiba bārānebemada bia bedelai? Baribara bia o panā carea mīga panane droadibara, Ācōrēba bia unuya.

21 Critora bārā carea bia mīgada bēra Ācōrēba bārāra trāsia bia mīgađamārēā. Crito bia mīgaside unubisia bārā mīgabadađe sāwā nībađida panada.

22 Critoba cadjiruara oca basia idjaba sewa oca basia.†

23 Ēberārāba idji biē jarasidade ādjirāra biē jaraē basia. Idji biē osidade ādjirāra waragaē basia. Ātebara Ācōrēba jipa cawa obari bēra idji biē o panara Ācōrē jawađe bābadjia.

24 Critoba dadjirā cadjiruara idji lra crude edesia dadjirāra cadjiruadebemada beudapeđa jipa beađamārēā. Idji djara cōdra cuapedadeba bārāra bia panesidaa.

25 Bārāra naēna oveja adua nīna quīrāca nībasidaa, baribara idira Critomaa jēda zesidaa. Idjia bārāra waga bāa oveja wagabariba idji oveja wagabari quīrāca.

3

Quima bara bea sāwā beađidebema

1-2 Wērā quima bara bea, bārā quima bedeara ijā odadua. Māwā lara bā Ācōrē beada ijānaē panamīna bārāra quīrāipa beada, Ācōrē waya beada ununapeđa ijānia. Bārāba ādjia ijānamārēā jarađamīna bia o panā carea ijābidia.

3 Bārā quīrāwārēara ababe lra bemada baiē bāa; buđa biya erupeđa ne jūma pēū jā bādeba baiē bāa, djio oro oda jā bādeba baiē bāa, wua biya quīru jā bādeba baiē bāa.

4 Ātebara bārā quīrāwārēara sodebara baida bāa; biya, necai bādeba baida bāa. Mał quīrāwārēara ārīca idjaba Ācōrēba bia unu bāa.

† 2:22 Isaiā 53:9.

⁵ Ara mañ quĩrãca drõã naẽnabema wẽrãrã Ãcõrẽ itea beadara quĩrãwãrẽã ðeasia. Ãcõrẽba jaraðara ãdjirãba soðeba wãrãda ãjã panasidaa idjaba ãdji quima beðeara ãjã obadjidaa.

⁶ Saraba Abrahañ beðeara ãjã obadjia idjaba mã boroada abadjia. Ne wayaa neẽ bãrãba ne jũma biada o pananibaΓΛ, Sara cauda beaðia.

⁷ Umaquĩrãrã quima bara ðea, crĩcha biadeba bãrã quima ume bia beaðadia. Bãrã quima waya panãneba ãdjira bia wagadadia, wẽrãra umaquĩrã cãyãbara λβλαẽ ðλ bãrã idjaba bãrã ume ãbaa Ãcõrẽ biadeba bajãne zocai beaði bãrã. Mãwã odaẽbΓΛ, bãrãba iwidibλðara Ãcõrẽba bia ùrĩẽa.

Bia o panλ carea mĩgãðidebema

⁸ Mañ awara djabarã, abari crĩchadeba jũma bãrãra ãbaa bia duananadia. Djãrã carebai crĩchadeba beaðadia. Djabarã bãrã dji quĩrãñadia. Dji quĩrã djuburiadadia idjaba djãrã cãyãbara biara beada crĩcharãñadia.

⁹ Aβλba bãrãda biẽ osira abari quĩrãca orãñadia. Biẽ jarasira abari quĩrãca biẽ jararãñadia. ÅtebΓΛ iwididadia Ãcõrẽba idjira carebamãrẽã. Cawa panλa Ãcõrẽba bãrãra edasida mãwã beadamãrẽã. Mãwã beaðibΓΛ, Ãcõrẽba bãrã sida carebaya.

¹⁰ Ãcõrẽ Beðeade nãwã ðλ ðλa:

Bariduada ðλsriða ða quĩrã ðλbΓΛ, cadjirua beðea amaaba idji quĩrãmera wagaida ðλa.

Dãrã bia ða quĩrã ðλbΓΛ, sewa o amaaba idji itera wagaida ðλa.

¹¹ Idjia ne jũma cadjiruada igarapeða biada o ðaida ðλa.

Djãrã ume necai bai carea jΓΛpẽða mãwã ðaida ðλa.

¹² Jũmarã Boro Ãcõrẽba eberã jipa ðeara waga ðλa. Ådjirãba iwidibλðara bia ùrĩ ðλa.

BaribΓΛ cadjirua obadara idu bia wãbicaa.*

¹³ Bãrãba biada o pananibaΓΛ, ¿caiba bãrãda biẽ oi?

¹⁴ BaribΓΛ bãrãba bia o panλ carea bia mĩgãðibΓΛ, Ãcõrẽ quĩrãpita bio bia ðeaa. Bãrã biẽ obλðara wayarãñadia. Jũmawãyã crĩcharãñadia.

¹⁵ Critora bãrã Boro bãrã soðeba idjidrλ wayadadia. Bãrãba Critoðeba eðaði carea jãã panãnebemada aβλba iwidisira aride panuni carea beaðadia. Wayaadeba ijarãðãẽ panunadia.

¹⁶ Ara bãðuða cawa pananadia cadjiruada odaẽ panλa. Mãwãra bãrã Critoðeba bia nĩnanebema biẽ beðeabadara perãðia.

¹⁷ Ãcõrẽba bãrãda idu bia mĩgabibΓΛ, biara ðλa bia o panλ carea bia mĩgãðida biẽ o panλ carea bia mĩgãði cãyãbara.

¹⁸ Critora jipa ðλmĩna cadjirua carea ðarima aβa beusia. Mãλba dadjirã dji jipaẽ ðeara Ãcõrẽ ume bia ðλsia. Idjira nañ djarãðe beusia, baribΓΛ Ãcõrẽ jaureðeba ãrẽbasia.

¹⁹ Idjaba Ãcõrẽ Jaureðeba idjira jaure preso ðeamaa wãsia. Wãpeða jarasia jũma cadjiruara poyasida.

²⁰ MãλΓãrã jaureba Noé ewaride Ãcõrẽ beðeara ãjãnaẽ basía. Mãλne Noéba jãba dromada o ðλmisa Ãcõrẽba jũma droa ðλðeða jãã basia ãdjirãba ãjãnamãrẽã. BaribΓΛ eberã zocãrãẽbe dopapãðebemada eðrasidaa. Jipa jaraibΓΛ, ochobe eðrasidaa.

* 3:12 Salmo 34:12-16.

²¹ Mañ dopapaba borocuebadadebemada jara ßaa. Borocuebadade Jesucrito ãrëbadadeba dadjirãra êdrãbadaa. Borocuebadadeba dadji cacua miti-tiara sagãcaa ãtebãrã mãwã obadaa dadjirãra Æcõrë quĩrãpita waa bedeade panãeda cawa panã bërã.†

²² Jesucritora bajãnaa wãpeda Æcõrë jãwaa araare ßaa. Jũma bajãnebema nezocarãra, jũma jairã dji dromarãra, dji ãßaa ßea sida idji jãwãeda erobãa.

4

Crito nĩbada quĩrãca nĩbadadua

¹ Critora nañ djarade bia mĩgãda bërã bãrã bida abari crĩchada erobeadadua. Nañ djarade bia mĩga ßãba cadjiruada igarasia.

² Maãba wadi nañ êjũãne ßãde nañ cacuaba cadjiruua o quĩrã ßãra o ßãã, ãtebãrã Æcõrëba quĩrã ßãdrã o ßãya.

³ Naẽna bãrãba cadjiruua o beasia Æcõrë adua beaba obada quĩrãca. jßesia! jWaa mãwã orãnadua! Jũmawãyã auuduada obadjidãa, nañ cacuaba cadjiruua o quĩrã ßãda obadjidãa, beu nĩbadadjidãa, ßãsrida obadade jũmawãyã cadjiru-ada obadjidãa, itua do awua beasia, idjaba jãwãba oda Æcõrëda êpëbadadjidãa. Maãra Æcõrëba quĩrãca.

⁴ Idira bãrãba waa Æcõrë adua ßea ume cadjiruada odaca bërã ãdjirãba cawa crĩchadaãcaa. Mañ carea bãrãnebemada biẽ bedebadaa.

⁵ Baribãrã Æcõrëba cawa obãrãde ãdjia opeãdãra idjia jũma jaradia. Idjia zocai beara, beudarã sida cawa oi carea ßaa.

⁶ Mañ bërã bedea bia Critodebemada beudarãa jaradiasidãa ãdji jaurera zocai beadamãrëã Æcõrë zocai ßã quĩrãca.* Mãwãmĩna ãdjirãra nañ djarade beusidãa Æcõrëba jũmarãda beudida panãana ada bërã.

⁷ Ne jũma jõi ewarira caita ßaa. Mañ bërã jipa crĩcha beadadua idjaba quĩrãcuuta beadadua. Mãwã Æcõrëa poya iwidiãia.

⁸ Bio dji quĩrã beadadua. Maãrãra ne jũma cayãbara biara ßaa. Quĩrã erobãba cadjiruara ßarima zocãrã quĩrãdoabaria.

⁹ Bãdji diguida biẽ crĩchadaẽ dji bia edadadua.

¹⁰ Æcõrëba idji biãdeba dadjirãza djãrã carebadãmãrëã awara awara diasia. Æcõrë nezoca biarã bërã idjia bãdjiza diadadeba djãrãra carebadadua.

¹¹ Abãba jaradiaibãrã, Æcõrë bedeada jaradia ßã bërã quĩrãcuuta jaradia ßaa. Abãba djãrãda carebaibãrã, Æcõrëba dia ßã ßããdeba carebaida ßaa. Ne jũma odadua jũmarãba Jesucritodeba Æcõrëa bia bedeadãmãrëã. Idjiaibãrã ewariza bia bedeadida panãa. Bia ßaa ne jũmada idji jãwãeda erobaida. Bio bia ßaa mãwã baida.†

Crito jã ßã carea bia mĩgãida ßãdebema

¹² Djabarã, bãrã bia mĩga panã carea jũmawãyã crĩcharãnadua. Mãwã panãa Critoda biara jãni carea. Mañ bërã bia mĩgãdiẽ panãda crĩcharãnadua.

¹³ Ætebãrã Crito quĩrãca bia mĩga panã bërã ßãsrida beadadua. Mãwã Æcõrëba Critora dji dromaara ßãda unubibãrãde bãrãra bio ßãsridadia.

† **3:21** Ætebãrã mãwã obadaa dadjirãra Æcõrë quĩrãpita waa bedeade panãeda cawa panã bërã. Æcãrãmaarã mañ bedeaba nãwã jara ßã: "Borocuebadade dadjirãba Æcõrëa iwidiãbadaa dadji cadjiruara quĩrãdoãmãrëã." * **4:6** Beudarã. Æcãrãmaarã jara ßãa djabarã zocai beasidãde mañ bedeara ãrĩsidãda. Dewarãrãmaarã jara ßãa Crito ze naẽnabemarãba ãrĩsidãda.

† **4:11** Griego bedeade ßã ßã: "Amén." Amén bedeaba edaude jara ßãa "wãrã" idjaba edaude jara ßãa "bia ßã mãwã baida."

14 Bārāda Crito ĩjā panΛ carea biē jaradibΛΓΛ, Ācōrē quĩrāpita bio bia bæaa. Ācōrē Jaure quĩrāwārēā quirura bārā ume bΛa.

15 Bārāra bia mĩgadimĩna ni abaΛda mĩā beada carea, ne drΛada carea, djārā nēbΛarade eda baΛa carea, dewara cadjirua oda carea biēda mĩgaiē bΛa.

16 BaribΛΓΛ abaΛda Crito ĩjā bΛ carea bia mĩgaibΛΓΛ, peraiē bΛa. ĀtebΛΓΛ Critode bērā Ācōrēā bia bedeaida bΛa.

17 Ewarira jūesia Ācōrēba idjiderāda cawa omārēā. Ācōrēba dadjirāda naārā cawa oibΛΓΛ, ζbedea bia Ācōrēnebema ĩjāē beara sāvā panani?

18 Ēberā ĩjpa bΛda ēdrΛi carea zarea bΛbΛΓΛ, ζĀcōrē igarapeda cadjirua obarĩrā sāvā ēdrΛi?‡

19 MaΛ carea Ācōrēba quĩrĩā bΛ quĩrāca bia mĩga panΛba ara ādjida idji jΛwade bΛdapeda ne biada odida panΛa. Dajji Odara bedea aba bΛa.

5

Pedroba djabarā wagabadarāa jarada

1 Bārā wagabadarāa mΛa bedea djuburiaya, mΛ sida djabarā wagabari bērā. Crito bia mĩgadura mΛa unusia. Idjaba Ācōrēba Crito dji dromaara bΛda unubibΛΓΛde mΛ sida idji ume baya. MaΛ bērā nāvā bedea djuburiaya:

2 Ācōrēba djabarā bārā jΛwade bΛdara bio wagadadua. Māvā orānadua dewararāba ōgo obi panΛ bērā. ĀtebΛΓΛ waga quĩrĩā panΛ bērā māvā odadua.* Parata awua panΛneba wagarānadua, ātebΛΓΛ sodeba waga quĩrĩā panΛ bērā māvā odadua.

3 Bārāba waga panΛra nezocarā quĩrāca erobearānadua, ātebΛΓΛ bādjĩ nĩbadeba unubidadua sāvā nĩbadida panΛda.

4 MaΛbe Crito dadjirā Wagabari dji Droma zebΛΓΛde bārāra dji dromarāda bΛya borobari āricada diabΛΓΛ quĩrāca.

5 Cūdrarā, drōārāba jarabΛdara ĩjā odadua. Jūmarāda dji careba beadida panΛa djārā cāyābara dji dromaara bΛda crīchadaē. Ācōrē Bedeade nāvā bΛ bΛa:

Dji dromada crīcha beara Ācōrēba idu bia wābicaa.

BaribΛΓΛ dji dromada crīchaē beara Ācōrēba idji biadeba carebabaria.†

6 MaΛ bērā ne jūma poya o bΛ Ācōrē quĩrāpita dji droma quĩrāca bearānadua. MāvābΛΓΛ idjia quĩrĩā bΛ ewaride bārāra dji dromarāda bΛya.

7 Bārāba jūmawāyā crīcha panΛra Ācōrēa jūma jaradadua, idjia bārāra waga bΛ bērā.

8 Quĩrācuita beadadua idjaba dau bΛaa beadadua. Diauru bārā ume dji quĩrūra imama quĩrāca ΛΓΓΛa nĩa caia Ācōrēda poya igarabi cawaya.‡

9 BaribΛΓΛ diaurura ĩjārānadua. CritodrΛ bio ĩjā pananadua, cawa panΛ bērā bārā djabarā jūma druaza beara abari quĩrāca bia mĩga panΛda.

10 BaribΛΓΛ bārāra dārā mĩgadaēa. Māvānacarea Ācōrēba ne jūmane bia bΛya. Idjia bārāra carebaya biara ĩjānamārēā, jūma droadāmārēā idjaba zarea beadāmārēā. Ācōrēba idji biadeba ne jūmane carebabaria. Idjia bārāra Jesucritodeba trāsia idji ume ewariza bajāne dji dromada beadāmārēā.

11 Bia bΛa ewariza ne jūmada idji jΛwadea erobaida.§ Bia bΛa māvā baida.

‡ 4:18 Proverbio 11:31. * 5:2 Griego bedeade ἄκατα cartade naΛ sida bΛ bΛa: “Ācōrēba quĩrĩā bΛ quĩrāca.” † 5:5 Proverbio 3:34. ‡ 5:8 Caia Ācōrēda poya igarabi cawaya. Griego bedeade bΛ bΛa:

“Caida poya cobuei cawaya.” § 5:11 Griego bedeade ἄκατα cartade naΛ sida bΛ bΛa: “Ēberārāba idjīabΛΓΛ bia bedeaidida panΛa.”

Pedroba naã cartade jĩũare b̃ada

¹² Djaba Silvanoba naã carta zaqueda careba b̃asia. M̃a cawa b̃a idjia ne jũmane jipa obarida. Naã cartadeba m̃a b̃arãra careba quĩrĩã b̃a biara jĩãnamãrẽã. Idjaba cawabi quĩrĩã b̃a wãrãda ãcõrẽba idji biaðeba careba b̃ada. Maãgãra jĩã pananadua.

¹³ Djabarã Babilonianebeba quĩrĩã panãa b̃arãra bia pananida.* Bãrã edada quĩrãca ãdjirã sida ãcõrẽba edasia. M̃a warraca b̃a Marco bida quĩrĩã b̃a b̃arãra bia pananida.

¹⁴ Wãrã quĩrĩãneba dji bia edadadua.† M̃a quĩrĩã b̃a jũma bãrã, Jesucrito ume beara necai beadida.‡

* **5:13** *Babilonianebeba.* Pedro ewaride djabarãba Roma purura Babilonia abadjidaa. † **5:14** *Wãrã quĩrĩãneba dji bia edadadua.* Griego bedeadẽ nãwã b̃ã b̃a: “Quĩrĩãneba isõnadua dji bia edadã carea.”
‡ **5:14** Griego bedeadẽ ãcãgã cartade naã sida b̃ã b̃a: “Bia b̃a mãwã baida.”

2 PEDRO

UMÉBEMA CARTA PEDROBA BΛΔA

Pedroba naλ cartā sīda bΛsīa. Maλ bērā Umébema Pedro abadaa. Poa 66are bΛsica bΛa. BΛadacarea dārāéne romanorāba idjira crude cachi beasīdaa.

Pedroba naλ cartara biara bΛsīa Crito Ijā beaba sewa jaradiabadarā carea quīrācuitadamārēā. Capítulo 2de maλnebemada bΛ bΛa. Capítulo 1ne bΛ bΛa dadjia wārā bedeada cawa panΛ bērā maλdrΛ Ijānīda panΛda. Capítulo 3de bΛ bΛa dadjia Crito zeira Ijānīda panΛda.

Dji crīcha dromada 3:14-15de nāwā bΛ bΛa: “Djabarā, bārāba jūma maλra Ijā panΛ bērā ne jūmane quīrāipa nībadadua Ācōrēba bārā biya, cadjirua neē, idji ume necai panΛda unumārēā. Quīrānebadadua dadjirā BoroBa ēberārā ēdrΛ edai carea jūma droa bΛda.”

Pedroba naλ cartade nārā bΛda

¹ Māra Simoλ Pedroa, Jesucrito nezocaa idjaba idjia diabuedaa. Māa naλ cartara bΛbΛrΛa dai quīrāca Jesucrito Ijā bēarā itea. Dadjirāba Ijā panΛra bio biya quīrua. Jesucritora dadjirā Ācōrēa idjaba ĒdrΛ Edabarīa. Idjira jīpa bΛ bērā dadjirāra carebasīa Ijānamārēā.

² Bārāba Ācōrēra, dadjirā Boro Jesu sīda cawa panΛ bērā, māa quīrā bΛa ādji biadēba bārāra bio careba pananīda idjaba necai bai sīda aduba dia pananīda.

Ācōrēba trānarā sāwā beadīda panΛ

³⁻⁴ Ācōrēda cawa panΛ bērā, idji bΛadēba dadjirāa ne jūma diasīa idjia quīrā bΛ quīrāca nībadamārēā idjaba ewarīza idji ume zocai beadamārēā. Idjira dji droma bērā idjaba jīpa bΛ bērā dadjirāra trāpeda ne waibΛa bio bia bΛda dadjirā itea oyada asīa. Māwā o bΛ bērā naλ ējūānebemarāba cadjirua o quīrā panΛra bārāba igradapeda poya idji quīrāca jīpa beadīa.

⁵ Maλba bārāba nāwā odīda panΛa: Critoda Ijā panΛ bērā bio jΛrΛdadua jīpa nībādī carea; jīpa nīnane jΛrΛdadua crīcha cawaada erobeadī carea;

⁶ crīcha cawaa eropanane jΛrΛdadua bārā cacuara jīpa erobeadī carea; bārā cacua jīpa eropanane jΛrΛdadua jūma droadī carea; jūma droa panΛne jΛrΛdadua Ācōrēba quīrā bΛ quīrāca beadī carea;

⁷ Ācōrēba quīrā bΛ quīrāca panΛne jΛrΛdadua djabarā cālgadī carea; djabarā cālgā panΛne jΛrΛdadua jūmarāda quīrānī carea.

⁸ Bārāba maλda jūma biara o wānībΛrΛ, dadjirā Boro Jesucritoda cawa panΛ bērā ne bia odī carea zoquea beadīa.

⁹ BarībΛrΛ māwā oē bΛra dau towa bΛ quīrāca bΛa, dauberrea bΛ quīrāca bΛa. Idjia quīrādoasīa naēna cadjirua o badara Ācōrēba jūma sΛgsīda.

¹⁰ Djabarā, Ācōrēba bārāra trāpeda edasīa. Wārāda māwā beadā unubīdī carea zoquea beadadua. Māwā odībΛrΛ baedaēa.

¹¹ Maλbe Ācōrēba bārāra dadjirā Boro Jesucrito purudē bio bia edaya. Mama dadjirā ĒdrΛ Edabarība ewarīza bia pe erobaya.

¹² Jūma maλgΛra cawa panΛmīna idjaba wārā bedeā bārāa jaradiapedadara bio Ijā panΛmīna, māa jūma maλgΛra bārāa quīrānebabi baya.

¹³ Māmaarā jīpa bΛa wadī zocai bΛmīsa maλra quīrānebabi baida.

¹⁴ Dadjirā Boro Jesucritoba māa ebuēda cawabīsīa dārāéne māra beuida.

15 Mał bērā mĭa jūma oya mĭ beudacarea bārāba jūma małgara ewariza quīrānebadamārēā.

Jesudebema jarapedadara wārāa

16 Dadjirā Boro Jesucrito ʌʌadebemada, idji waya zeidebema sida daiḃa bārāa jaradiasidae ēberāba ara ādji crīchadeba jarapedadada jaradiadaē basía. Átebʌʌa dadjirā Boro Jesu quīrāwārēā dorrodorroda unupedada bērā māvā jaradiasidaa.

17 Dadjirā Zeza Ācōrēba idjidebema bia jaraside idjaba dji dromada unubiside daira aria panasidaa. Małne Ācōrē dji droma bio quīrāwārēā ʌʌaba nāvā jarasia: “Nałdrʌ mĭ Warraa. Mĭa idjira bio quīrā ʌʌa. Mĭra idji carea ʌʌsrida ʌʌa.”*

18 Daiḃa mał bedeara wārāda bajānaa ūrīsidaa Jesu ume Ācōrē eyade panasidade.

19 Mał awara cawa panʌa Ācōrēneba bedeabadarāba jarapedadara wārāda. Mał bedeara ĩbīrā pāimane urua ʌʌa quīrāca ʌʌa bērā bārāba bio quīrācuita ūrīnida panʌa. ĩbīrāra urua ʌʌabaria aba ʌnadrʌʌʌʌadaa, aba diapedabema chīdau odjabʌʌadaa. Ara mał quīrāca dadjirā nał ējūā cadjiruade panʌmisa mał bedeaba dadjirā sode cawabi ʌʌa sāvā nībađida panʌda aba Crito zebʌʌadaa.

20 Nałda bio cawadadua: Ācōrēneba bedeabadarāba Idji Bedeade ʌʌpedadara ara ādji crīchadeba ni maārī bida ʌʌdaē basía.

21 Jūma ādjia jarapedadara ēberā crīchadeba zeē basía. Átebʌʌa Ācōrē Jauredeba bedeasidaa.†

2

Sewa jaradiabadarā

1 Israelerā tāēna ʌʌʌʌaba sewadeba jarabadjidāa Ācōrēneba bedeabadada. Bārā tāēna bida sewa jaradiabadarāda baraya. Sewadeba ādjirāba dadji ārībari crīchada Ācōrē bedeā quīrāca jaradiadía. Dadjirā Boro Jesuba ādjirā ēdrʌ ʌʌadada igaradía. Mał carea Ācōrēba isabe cawa oya.

2 Ādjia mīā pera obadara zocārāba bio ēpēnia. Ādjirā carea ēberārāba wārā bedeā ēpēbadadebemada biē bedeadía.

3 Ādjirāba paratada awua panʌ bērā, bārā parata edadi carea ara ādji crīchadeba sewada jaradiadía. Mał carea dārāēne Ācōrēba wārāda cawa oya. Dārābʌʌʌa Ācōrēba ādjirā cawa oi carea ʌada.

4 Bajānebema nezocarāba cadjirua osidade Ācōrēba quīrā djuburiaē basía. Átebʌʌa preso ʌʌbada uria pāisosoa ʌʌde ʌatacusia.* Mama carenaba jā beaa aba Ācōrēba cawa oi ewaridaa.

5 Idjaba drōā naēnabemarāba Ācōrē igarasidade idjia quīrā djuburiaē basía. Átebʌʌa dopapada zebisia mał ēberārā jūma nābʌʌa quininamārēā. Baribʌʌa Noéba dadji jīpa nībaidebemada jaradiabadjia. Idjida, idji ēberārā siete panʌa sida Ācōrēba ēdrʌ edasia.†

* 1:17 Mateo 17:5; Marco 9:7; Luca 9:35. † 1:21 Versículo 20-21 idjaba nāvā traducida ʌʌa: “Baribʌʌa nałda bio cawadadua: Ācōrēneba bedeabadarāba Idji Bedeade ʌʌpedadara ni abaʌba ara idji crīchadeba poya cawadaēa, małgara ēberā crīchadeba zeē basi bērā. Átebʌʌa Ācōrē Jauredeba bedeasidaa.” * 2:4 Preso ʌʌbada uria pāisosoa ʌʌ. Griego bedeade ʌʌ ʌʌa “Tártaro.” † 2:5 Genesi capítulo 6-8.

⁶ Idjaba Ācōrēba Sodoma puru, Gomorra puru sida cawa oside jūma babue-sia. Abeda jūma pora babisia. Maḷgḷadeba idjia cawabisia idji quīrīānacara sāwānida.

⁷ Baribḷḷa ēberā jipa ḅḷ Lo abadara Ācōrēba Sodoma babueidebemada ēdḷḷa edasia. † Lora sopua ḅabadjia maḷ purudebemarāba ne jūma cadjirua o panḷ carea.

⁸ Maḷ ēberā jipa ḅḷara Sodomanebemarā tāēna ḅabadjia. Jipa ḅḷ bēḷā ādjia cadjirua o panḷ unubḷḷade idjaba ūrībḷḷade ewariza sopua ḅabadjia.

⁹ Maḷba ebuda ḅḷa jipa o beara dadjirā Boro Ācōrēba bia mīga panḷnebemada ēdḷḷa eda cawa ḅada. Idjaba jipa oē beara sāwā erobaida cawa ḅḷa aba idjia cawa oi ewarīdaa.

¹⁰ Naḷ cacuaba cadjirua o quīrīā ḅḷ obadara idjaba Ācōrē ādji Boro bai quīrīānaca sida wetara cawa oya.

Sewa jaradiabadara cadjirua odi carea peradacaa. Cawaara bea quīrāca panḷabadaa. Jairā dji droma bea biē jaradi carea wayadacaa.

¹¹ Bajānebema nezocarāda ādji cāyābara ḷḅḷara ḅeamīna idjaba ne waiḅḷara obadamīna, dadjirā Boro Ācōrē quīrāpita jairā dji droma beara biē jaradacaa.

¹² Baribḷḷa sewa jaradiabadaba ādjia adua panḷnebemada biē bedeabadaa. Animarā quīrāca crīcha neē beaa. Ababe ādji cacuaba quīrīā ḅḷḷḷa obadaa. Animarāda tobaria ēberāba jidadapeda beadamārēā. Ara maḷ quīrāca sewa jaradiabadara jūma beudia.

¹³ Ācōrēba ādjirāra bio biē ḅḷya ara ādjia opedada quīrāca. Ādjirāra ne co awua beaa idjaba itua awua beaa. Maḷḷḷḷa ādji ḅḷsrīdaa. Diamasi, āsa bida māwā obadaa. Djabarā ume ābaa ne co panḷne bida māwā obadaa. Māwā bārā tāēna wua jaigua mititia quīrāca beaa.

¹⁴ Ādjirāra daunemaya beaa. Ne jūma cadjirua o panḷba sēnacaa. Bio iḷḷé beada cūrūgabadaa. Ne jūmada awuabadaa. Maḷ carea Ācōrēba ādjirāra biē ḅḷya.

¹⁵ Ācōrē o jipa ḅḷda igaradapeda āi wāsīdaa. Beor warra Balaaḷba oda quīrāca obadaa. § Balaaḷra parata awua ḅada bēḷā parata carea cadjiruada oida crīchasia.

¹⁶ Baribḷḷa cadjirua ode wābḷḷade burroba idjira quēāsia. Maḷ animarā bedeacada ēberā quīrāca bedeasia. Ācōrēneba bedeabari Balaaḷba crīcha neē ḅḷ quīrāca biē ode wāida crīcha ḅḷmīna burroba idu wābiē basia.

¹⁷ Sewa jaradiabadara do zaque baido neē ḅḷ quīrāca beaa. * Ādjirāra jḷrārā nāūrāba āyā edebḷḷa quīrāca beaa. Nāūrāba jḷrārā āyā edebḷḷade cue zecaa. Ara maḷ quīrāca ādjia jaradia panḷba carebacaa. Ācōrēba uria bio pāisosoa ḅada o ḅḷasia ādjirā biē ḅḷi carea.

¹⁸ Ādjirāba bedeaba biya quīrādeba jaradiabadaa. Baribḷḷa maḷba careba-caa. Ādjirāba jaradiabadaa naḷ cacuaba cadjirua o quīrīā ḅḷara odida panḷda. Māwā cadjiruadeba ēdḷḷapedada dārāé beara ādjirāba cūrūgabadaa wayacusa cadjiruada odamārēā.

¹⁹ Jarabadaa ādjida ēpēnibḷḷa, nezoca ēdḷḷa ḅḷpedada quīrāca biara beadida. Māwāmīna cadjiruada poya igaradaca bēḷā biara beaēā. Maḷba ādjirāda cad-jirua nezocarāa. Wārāda baridua cadjiruada poya igaradaēḅḷḷa, dadjirāra maḷgḷ nezocaa.

† 2:7 Genesis 19:1-29. § 2:15 Numero 22:1-41. * 2:17 Do zaque baido neē ḅḷ quīrāca beaa. Griego bedede nāwā ḅḷ ḅḷa: “Baido egorodeba ātaa bogadḷḷa ḅada jōna quīrāca beaa.”

²⁰ Jesucrito dadjirā Boro, dadji Ēdr̄Λ Edabarira cawasida bēřā naļ ējūāne ʙΛ cadjiruadebemada ēdr̄Λsidaa. BaribΛΓΛ j̄Λcarade ʙΛřá paneʙΛda quĩrāca wayacusa cadjiruada odibΛΓΛ, naārā panana cāyābara biēara panenia.

²¹ Maļ bēřā Ācōrē bedea cawapedada igaradi cāyābara biara ʙacasia Ācōrē o jipa ʙΛdebemada adua ʙeadida.

²² Ādjirāra ēberāba jarabada quĩrāca ʙeaa. Nāwā jarabadaa: “Usaba wedara wayacusa cobaria.”† Idjaba nāwā jarabadaa: “Chinara cuipeda wayacusa egoro ʙa susuade taʙebaria.”

3

Dadjirā Boroba cawa ode zeidebema

¹ Djabarā, naļba cartara ʙarima umē mĀa bārā itea ʙΛʙΛΓΛ. Carta umerāne mĀa wārā bedeara quĩrānebabi ʙΛa jipa cr̄chadamārēā.

² MĀa quĩrā ʙΛa Ācōrēneba bedeadadarāba naēna jarapedadara bārāba quĩrānebadida. Idjaba quĩrā ʙΛa Jesucrito dadjirā Boro, dadji Ēdr̄Λ Edabariba jaradada quĩrānebadidā. MaĀra idjia diabuedarāba bārāa jaradiasidaa.

³ NaĀda bio cawadadua: j̄r̄ūarebema ewaride Ācōrē ipida biē jarabadara baraya. Ādji cacuaba cadjirua o quĩrā ʙΛda o ʙeadia.

⁴ Nāwā ipida jaradā: “Crito zeĩ jaradara ŷsāwāsi? Dadji dr̄ōñ naēnabemarāra jūma ʙeusidaa. BaribΛΓΛ naļ ējūā odadeba jūma ara māwā ʙΛa.”

⁵ Maļ ēberārāba ĩjā quĩrānaēa naēnaeda Ācōrē bedeadΛΓΛba bajāda osida, ējūāda pusade odjabisida, idjaba baidoēba māwā osida.*

⁶ Ara maļ baidoba jūma naļ ējūāne naēna ʙeadara ūpeda nāʙΛΓΛ quinibisia.

⁷ Ara maļ quĩrāca Ācōrē bedeadΛΓΛba naļ ējūāda, bajā sida waga eroʙΛa idjaba idjia cawa oi ewaride babueya. Maļ ewaride idji quĩrānacara cawa opeda jūma biē ʙΛya.

⁸ BaribΛΓΛ djabarā, naĀda quĩrādoarānadua: dadjirā Boromaarā ewari aʙara mil poa quĩrāca ʙΛa idjaba mil poara ewari aʙa quĩrāca ʙΛa.

⁹ Dadjirā Boro zeyada adara dārāʙΛΓΛ bēřā ĀcΛΓΛba cr̄cha panĀa zeēda. BaribΛΓΛ māwāēa. ĀteʙΛΓΛ bārā carea jūma droa ʙΛ bēřā dārāʙΛΓΛ. Idjia quĩrāē ʙΛa ni aʙalda aduaida. Quĩrā ʙΛa jūmarāba cadjiruada igaradapeda idjima zēdida.

¹⁰ Dadjirā Boroba cawa oi ewarira cawaēne zeya ne dr̄Λabari zebari quĩrāca.† Maļ ewaride minijichia jururuapeda bajāra nēbaya. Ne jūma dadjia bajāne unubadara bá wāya. Idjaba naļ ējūāra, ne jūma naļ ējūāne ʙea sida bá wāya.‡

¹¹ Ne jūmada jōi bēřā bārāra Ācōrēba quĩrā ʙΛ quĩrāca jipa, cadjirua neē nīʙadida panĀa.

¹² Ācōrēba cawa oi ewarira jĀa pananida panĀa. Maļmisa Ācōrēba quĩrā ʙΛra o pananadua maļ ewarira isabeara zemārēā.§ Maļ ewaride Ācōrēba bajāra babueya. Maļne ne jūma dadjia bajāne unubadara, naļ ējūāne unubada sida jĀwĀĀlāba dorrabariya.

† **2:22** Proverbio 26:11. * **3:5** *Baidoēba māwā osida*. Griego bedeadē maĀra ebuda ʙΛēa. † **3:10** *Zebari quĩrāca*. Griego bedeadē ĀcΛΓΛ cartade “diamasi zebari quĩrāca” ʙΛ ʙΛa. ‡ **3:10** *Ne jūma naļ ējūāne ʙΛ sida bá wāya*. Griego bedeadē maĀra ebuda ʙΛēa. ĀcΛΓΛmaarā nāwā jara ʙΛa: “Idjaba Ācōrēba cawa oʙΛΓΛde ne jūma ēberārāba naļ ējūāne opedadara unubiya.” § **3:12** *Ācōrēba quĩrā ʙΛra o pananadua maļ ewarira isabeara zemārēā*. Maļ bedeara idjaba nāwā traducida ʙΛa: “Maļ ewarira isabe zeida quĩrānida panĀa.”

¹³ BaribΛΓΛ Ācōrēba bajā djiwidida, ējūā djiwidi sida oyada asia. Maḷda dadjirāba jḷā panΛa. Mama jūmarāba jipa o beadia.

¹⁴ Djabarā, bārāba jūma maḷra jḷā panΛ bērā ne jūmane quīrāipa nībaadua Ācōrēba bārā biya, cadjirua neē, idji ume necai panΛda unumārēā.

¹⁵ Quīrānebaadua dadjirā Boro ba ēberārā ēdrΛ edai carea jūma droa bΛda. Dadji djaba Paulo bida abarida cartade bārāa bΛ diabuesia Ācōrēba idjia diada necawaadeba.

¹⁶ Cartaza maḷgΛdebemada bΛsia. ΛcΛΓΛ crīcha idjia bΛdara cawadi carea zarea bΛa. Wārā bedea cawadacaba, bio ijāé beaba idjia bΛdara āi jaradia-badaa jūma Ācōrē Bedea āi jaradiabada quīrāca. Maḷ carea Ācōrēba ādjirāra biē bΛya.

¹⁷ Djabarā, bārāba maḷda cawa panΛ bērā quīrācui ta beadua ēberā cadjiruarāba āi jaradia panΛneba cūrūgarānamārēā. Māwā bārāba bio ijā panΛra igaradaēa.

¹⁸ Jesucrito dadjirā Boro, dadji ĒdrΛ Edabarira biara cawa wānada. Idji biadeba waridadua. Idi idjaba ewariza idjia bia beadeada panΛa. Bia bΛa māwā baida.

1 JUAAL NABEMA CARTA JUAALBA BADA

Jesu ume nĩbada Juaalba naal cartada basia. Baribalga cartade jarae bla idjia badada. Poa 90are basica bla.

Naal cartara juma djabarã itea basia sewada ijãrãnamãrẽã. Juaal drõã baside lãsalba dewara crĩcha Jesudebemada epẽ panesidaa. Adjia jarabadjidaa Jesu naal ejũãne baside eberãrãba ababe idji jaureda unubadjidada. Dewarãba jarabadjidaa Jesura eberã basida baribalga borocueside Critoda idji ume abaa besida. Idjaba dewarãba jarabadjidaa naal djarara abeda cadjirua bada. Maal bẽrã jaradiabadjidaa necawaada edadida panada naal djaradebemada edrãdi carea. Baribalga maal necawaa edapedadaba jarabadjidaa naal djaraba cadjirua oida bia bada.

Maal carea Juaalba naal cartara basia. Dji crĩcha dromada naalga: Acõrẽ Warrara çcai? Idjaba Acõrẽ warrarãra çcairã? Juaalba naarã basia dadjirãra Acõrẽ lnaane nĩbabadadebemada (1:1ne aba 2:17daa). Maalare basia diauru warrarãra sawã beada idjaba Acõrẽ warrarãra sawã beada (2:18deba aba 3:11daa). Maalare basia warã quĩrã Acõrẽneba ze badebemada (3:12deba aba 4:21naa). Jĩrũare basia Jesu ijã pananeba naal ejũãnebema cadjiruara poyadida (5:1-21).

Dji Zocai Bai Diabari Bedea

¹ Naarãeda basia Zocai Bai Diabari Bedea abadada. Idjira wadibida bla. Idjia jaradia bada daiba urĩsidaa. Idjira dai dauba unusidaa idjaba jawaba tãsidaa. Idjia o bara quĩrãcuita acasidaa. Idjidebemada mla naal cartade balbalga.

² Maal zocai bai diabarira Acõrẽba naal ejũãne unubisia. Daiba idjira unusidaa idjaba idjidebemada warãda bedea panla. Daiba bãrãa jara panla maal zocai bai diabarira ewariza babarida. Naarãeda idjira dadji Zeza Acõrẽ ume bajãne babadjia. Idji bajãne badada Acõrẽba daia naal ejũãne unubisia.

³ Daiba unupedadada, urĩpedada sida bãrãa jara panla bãrã sida dai ume abaa abarica dadjirã Zeza Acõrẽ ume idjaba idji Warra Jesucrito ume bia pananamãrẽã.

⁴ Juma maalgara mla balbalga dadjirãra bio basridadi carea.*

Acõrẽra cadjirua neẽ bla

⁵ Daiba Jesucritodeba urĩpedada bãrãa jara panla naalga: Acõrẽra lnaa quĩrãca bla ne jũmane jipa bal bẽrã. Maalba idjima pãimara ni maarĩ bida neẽ.

⁶ Dadjirãda idji ume abaa bia panlana a panabalga, baribalga pãimane nĩnabalga, sewa o panla. Warã bedeara epẽnaẽ panla.

⁷ Baribalga idji lnaane ba quĩrãca dadjirãda lnaane nĩbadibalga, dadjirã djabarã ume abaa bia panania. Idjaba idji Warra Jesucrito oa erozodaba dadjirã cadjiruara juma salgararia.

⁸ Dadjirãda cadjirua neẽ panlana a panabalga, ara dadjiduba cũrũga panla idjaba warã bedeara adua panla.

* 1:4 Dadjirãra. Griego bedeadede lãcala cartade "bãrãra" bal bla.

⁹ BaribΛΓΛ Ācōrēra bedea aba bΛ bērā idjaba jipa obari bērā, dadjirāba cadjirua opedadada idjia jaradibΛΓΛ, maĀ cadjiruara idjia quīrādoaya. Abeda jūma dadjirāba biē opedadara sΛγΛya.

¹⁰ BaribΛΓΛ dadjirāba cadjiruada odacaada adibΛΓΛ, Ācōrēra sewaida bΛada a panΛa idjaba idji bedeara iĵānaē panΛa.†

2

Dadjirā carea Ācōrēa bedea djuburiabari

¹ Djabarā, bārāra mĀ warrarā quīrāca beaa. MĀa naġgara bΛbΛΓΛΛ bārāba cadjiruara orānamārēā. BaribΛΓΛ abaΛba cadjiruada oibΛΓΛ, aba eropanΛa dadji Zeza Ācōrēa dadjirā carea bedea djuburiabarida. MaĀ bedea djuburiabarira Jesucrito. Idjira ne jūmane jipa bΛa.

² Idjira beusia Ācōrēba dadjirā cadjiruada quīrādoamārēā. Ababe dadjirā cadjirua carea beuē basia, ātebΛΓΛ beusia jūma naĀ ējūāne duanΛrā cadjirua carea bida.

³ Ācōrēba obi bΛda dadjirāba iĵā o panΛbΛΓΛ, ebuēda bΛa idjira wārāda cawa panΛada.

⁴ BaribΛΓΛ abaΛba jaraibΛΓΛ: “MĀa idjira cawa bΛa,” maĀne idjia obi bΛda iĵā oē bΛbΛΓΛ, maĀ ēberāra sewaida bΛa. Idjia wārā bedeara adua bΛa.

⁵⁻⁶ BaribΛΓΛ Ācōrē bedea iĵā o bΛba Ācōrēra wārāda quīrā bΛa. Ācōrē ume ābaa bΛada a bΛra nībaida bΛa Jesucrito nībada quīrāca. Dadjirāda māwā nībaibΛΓΛ, cawa panΛa wārāda idji ume ābaa panΛada.

Ācōrēba obi bΛ djiwidi

⁷ Djabarā, mĀa bārāa bΛē bΛa Ācōrēba obi bΛ bedea djiwidida, ātebΛΓΛ bĀ bΛa idjia naēna obi jaradada.* MaĀ obi jaradara bārāba Crito iĵāpedadadeba Ātaa cawa panΛa. Wārāda bārāba ūrīpedadara Ācōrēba naēna obi jarada basia.

⁸ Māwāmīna mĀa bΛbΛΓΛΛ Ācōrēba obi bΛ bedea djiwidi quīrāca bΛa. MaĀ bedeara djiwidi quīrāca bΛa Critoba iĵā oda bērā idjaba bārā bida wārāda iĵā o panΛ bērā. Djiwidi quīrāca bΛa pāima jārādrΛbΛrΛ quīrāca bārāba cadjiruara igara wābada bērā. Idjaba djiwidi quīrāca bΛa wārā ānaa odjabΛrΛ quīrāca bārāba quīrāneba jipa o wābada bērā.

⁹ Bariduaba ānaane bΛada aibΛrΛ, baribΛrΛ idji djabada quīrāma bΛibΛrΛ, wadibida pāimane bΛa.

¹⁰ Idji djaba quīrā bΛra ānaane bΛa. Idji sode neēa cārēba cadjiruade bΛebida.

¹¹ BaribΛrΛ idji djaba quīrāma bΛra pāimane bΛa. Pāimane nī bērā adua bΛa sāmaa wāda, pāimaba idjira dauberrea eroβa bērā.

¹² Warrarā, mĀa naĀ cartara bārāa bΛbΛΓΛΛ Ācōrēba Critodeba bārā cadjiruara quīrādoada bērā.

¹³ Drōārā, mĀa naĀ cartara bārāa bΛbΛΓΛΛ naārēeda badada wadibida bΛda cawa panΛ bērā.

Cūdrarā, mĀa naĀ cartara bārāa bΛbΛrΛΛ diaurura poyapedada bērā.

Warrarā, mĀa naĀ cartara bārāa bΛbΛΓΛΛ dadji Zeza Ācōrēra cawasida bērā.

¹⁴ Drōārā, mĀa naĀ cartara bārāa bΛbΛΓΛΛ naārēeda badada wadibida bΛda cawasida bērā.

† 1:10 Ācōrēba jarasia jūmarāda cadjirua obadada. Romano 3:23. MaĀ carea cadjirua neē bΛada a bΛba Ācōrēra sewaida bΛada a bΛa. * 2:7 JuaĀ 13:34-35.

Cũdrarã, m̃a nã cartara bārãa ɓaɓaɓa bio ɓ̃jã panã bẽrã, Ɓcõrẽ bedeara bārã sođe ɓa bẽrã, idjaba diaurura poyapedada bẽrã.

15 Nã ẽjũãnebema crĩchara, ne jũma cadjirua nã ẽjũãne ɓa sida quĩrĩãnadua. Nã ẽjũãnebema cadjirua quĩrĩã ɓaba dadji Zeza Ɓcõrẽra quĩrĩãẽ ɓaa.

16 Nã ẽjũãnebema cadjiruara nãɓa: nã cacuaba awua ɓa cadjirua o ɓaida, dadji dauba unu ɓa awua ɓaida, idjaba dadjia erobã carea wa o ɓa carea ara dadjida dji biara ɓada crĩcha ɓai sida. Jũma mãɓara dadjirã Zeza Ɓcõrẽneba zeẽ ɓaa, ɓtebãɓa nã ẽjũã cadjiruãdeba ze ɓaa.

17 Nã ẽjũã cadjiruara idjaba jũma cadjirua ẽberãrãba o awua panã sida jõya. Baribãɓa Ɓcõrẽba jara ɓa ɓ̃jã o ɓara ewariza idji ume zocai ɓaya.

Crito ume dji quĩrũ

18 Djabarã m̃a warrarãca ɓea, nã ewarira jõboda. Bãrãba ũrĩsidaa Crito ume dji quĩrũda zeida.† Crito ume dji quĩrũrã idira baraa. Mã bẽrã dadjirãba cawa panã nã ewarira jõboda.

19 Ɓdjirãra dadjirã ume pananada ẽdraɓidaa, baribãɓa wãrãda dadjirãnebemaẽ basia. Ɓdjirãda wãrãda dadjirãnebema ɓadabara, dadjirã ume ɓbaa wadi panacasidaa. Baribãɓa mãɓara m̃awãsia ebuda ɓamãrẽã jũmarãda dadjirãnebemaẽda.

20 Baribãɓa bãrãba Ɓcõrẽ Jaure Critoba diadada eropanãa. Idjideba jũma bãrãba wãrã bedeara cawa panãa.

21 M̃a nã cartara ɓaẽ ɓaa bãrãba wãrã bedeada adua panã bẽrã ɓtebãɓa ɓabaɓa cawa panã bẽrã. Idjaba bãrãba cawa panãa sewara wãrãneba zecada.

22 ¿Caida sewaida ɓa? Jesura Ɓcõrẽba diai jarada ẽdra edabariẽana a ɓada sewaida ɓaa.‡ Idjira Crito ume dji quĩrũa. Idjia dadji Zeza Ɓcõrẽra, Ɓcõrẽ Warra sida igara ɓaa.

23 Ɓcõrẽ Warra igara ɓaba dadji Zeza Ɓcõrẽra neẽ ɓaa. Jesura Ɓcõrẽ Warraada a ɓaba dadji Zeza Ɓcõrẽ sida erobãa.

24 Mã bẽrã bãrãba ɓ̃jãpedadadeba ɓtaa Critodebema ũrĩ panãra bãrã sođe bio waga erobeadadua. Mãda bio waga panãɓa, bãrãra dadji Zeza Ɓcõrẽ ume, idji Warra ume bida ɓbaa panãa.

25 M̃awã ɓbaa panãɓa, Critoba dadjirãa wãrãneba jarasia ewariza Ɓcõrẽ ume zocai pananida.

26 M̃a mãra ɓasia ɓcaɓa bãrãra cũrũga quĩrĩã panã bẽrã.

27 Baribãɓa bãrãba Ɓcõrẽ Jaure Critoba diadara eropanãa. Mã bẽrã jarãdiẽ panãa dewararãba bãrã jaradiadamãrẽã. Ɓcõrẽ Jaureba bãrãa ne jũmada jaradia ɓaa. Idjia jaradia ɓara sewãa, ɓtebãɓa wãrã araa. Mã carea Crito ume ɓbaa ɓeadadua Ɓcõrẽ Jaureba bãrãa jaradiada quĩrãca.

28 Djabarã m̃a warrarãca ɓea, Crito ume ɓbaa ɓeadadua. M̃awã idji zebãde dadjirãra ne wayaa neẽ, quĩrã pera neẽ idji quĩrãpita ɓeadia.

29 Bãrãba cawa panãa Jesucritora jipa ɓada. Idjaba cawa panãa jũma jipa o ɓeara Ɓcõrẽ warrarãda.

3

Ɓcõrẽ warrarã

† 2:18 Crito ume dji quĩrũ. Griego bedeade “Anticrito” ɓa ɓaa. ‡ 2:22 Ɓcõrẽba diai jarada ẽdra edabari. Griego bedeade “Crito” ɓa ɓaa.

¹ Crīchadadua sãwã dadji Zeza Ācõrēba dadjirãra jãcua quĩrĩã ßada. Jãcua quĩrĩã ßa bẽrã dadjirãra idji warrarãana abaria. Wãrãda dadjirãra idji warrarãa. Naļ ėjũãnebemarãba dadjirãra Ācõrẽ warrarãda adua panla, Ācõrẽra adua panla bẽrã.

² Djabarã, dadjirãra Ācõrẽ warrarãa. Mãwãmĩna Ācõrẽba wadibida cawabiẽ ßa dadjirãra sãwã beadida. Bariblađa dadjirãba cawa panla Crito zeblađe idji quĩrãca beadida, maļ ewaride idjira sãwãbalađa ßada ununi bẽrã.

³ Crito quĩrãca bai carea jãã ßara cadjirua neļ ßabaria Crito cadjirua neļ ßa quĩrãca.

⁴ Cadjirua o ßaba Ācõrẽ bedeara ija ocaa. Idjia maļ bedeara abeda igara ßaa.

⁵ Bariblađa bãrãba cawa panla Jesucritora naļ ėjũãnaa zesida dadjirã cadjirua aya ßai carea. Ni maãrĩ bida idjira cadjirua neļ ßaa.

⁶ Idji ume ãbaa ßaba cadjiruara ocaa. Bariblađa cadjirua o ßaba Jesucritora adua ßaa idjaba sãwãbalađa ßada cawacaa.

⁷ Djabarã mla warrarãca ßea, ni abala idu cũrũgabirãnadua. Jipa o ßara Ācõrẽ quĩrãpita jipa ßaa Crito jipa ßa quĩrãca.

⁸ Bariblađa cadjirua o ßara diaurudea, diaurura naãrẽedałba cadjirua obari bẽrã. Ācõrẽ Warrara naļ ėjũãnaa zesia diauruba o ßa poyai carea.

⁹ Ācõrẽneba todaba cadjiruara o ßacaa, idji Zeza Ācõrẽba obari quĩrãca o ßa bẽrã. Ācõrẽneba toda bẽrã cadjiruara o ßaẽa.

¹⁰ Nałlađeba dadjirãba cawa panla cairãda Ācõrẽ warrarãda idjaba cairãda diauru warrarãda. Jipa oẽ ßara Ācõrẽ warraẽa. Idjaba idji djaba quĩrãẽ ßara Ācõrẽ warraẽa.

Dji quĩrĩã beadida panla

¹¹ Bãrãba ija pedadađeba łtaa ũrĩ panla bedeara nałlađa: dadjirãra dji quĩrĩã beadida panla.

¹² Caiļ quĩrãca beadiẽ panla.* Idjira diaurude basia. Maļ bẽrã idji djabara beasia. ¿Cãrẽ cãrẽã idji djabara beasi? Beasia idji djababa o ßadara Ācõrẽ quĩrãpita bia ßada bẽrã bariblađa idjia odara biẽ ßada bẽrã.

¹³ Djabarã, naļ ėjũãnebemarãba bãrãda quĩrãmaniblađa, jũmawãya crīcharãnadua.

¹⁴ Dadjirãba djabarãra quĩrĩã panla bẽrã cawa panla dadjirãra beu pananada zocai panesidada. Idji djaba quĩrãẽ ßara wadibida beu ßaa.

¹⁵ Idji djaba quĩrãma ßara Ācõrẽ quĩrãpita miã beabaria. Bãrãba cawa panla miã beabarira ewariza Ācõrẽ ume zocai ßaẽda.

¹⁶ Wãrã quĩrãra sãwãbalađa ßada dadjirãba cawa panla nałlađeba: Jesucritora dadjirã carea beusia. Ara maļ quĩrãca dadjirã sida quĩrãneba djabarã carea beuđi carea beadida panla.

¹⁷ Naļ ėjũãne ne bara ßa djababa ne neļ ßa djabada unu ßada carebaẽbalađa, ¿Ācõrẽ quĩrãra idji sode erołaca? Neļ ßaa.

¹⁸ Djabarã mla warrarãca ßea, dadjirã quĩrãra ababe bedeađeba baiẽ ßaa, ãtebalađa dadjia o pananeba wãrãda quĩrãra bara panada unubiđida panla.

¹⁹⁻²⁰ Małneba cawa panla dadjirãra wãrãda Ācõrẽneda. Idjaba ara dadjirãda sode dji biaẽda crīchadiblađa, Ācõrẽ quĩrãpita poya necai panania.

* 3:12 Genesi 4:1-15.

Ācōrēba dadjirānebemada biara cawa ʙaa dadjirā sode crīcha panʙ cāyābara. Idjia abeda jūma cawa ʙaa.

²¹ Djabarā, dadjirā sode cawa panʙʙʙ cadjiruade panʙēda, ne wayaa neē Ācōrēa poya iwidiidia.

²² Maʙne dadjirāba Ācōrēa iwidiibadara idjia diaya, idjia obi ʙada idjaba bia unu ʙada iḡā o panʙ bēra.

²³ Idjia obi ʙara naḡʙa: idji Warra Jesucritora iḡānida idjaba dji quīrīā beadida idjia dadjirāa jarada quīrāca.

²⁴ Ācōrēba obi ʙa beeda iḡā o ʙara Ācōrē ume ʙaa, idjaba Ācōrēra idji ume ʙaa. Dadjirāba cawa panʙa Ācōrēra dadjirā ume ʙada, idji Jaureda dadjirāa diaada bēra.

4

Sewa jaradia bea sāwā cawadi

¹ Djabarā, Ācōrē Jauredeba beeda panʙana abadara jūma iḡārānada, āteʙʙa quīrācuita acʙadada adjia wārāda Ācōrē Jauredeba wa dewaradeba beeda panʙ cawaya. Māwā odada zocārāba naḡ ējūāne sewadeba adjia Ācōrē Jauredeba beeda panʙana abada bēra.

² Nāwāʙʙa bārāba cawadia caida Ācōrē Jauredeba beeda ʙada: aʙʙʙa Jesucritora naḡ djarade wārāda zesiada aibʙʙ, Ācōrē Jauredeba beeda ʙaa.

³ Baribʙʙa aʙʙʙa Jesucritora naḡ djarade zeē basiada aibʙʙ, Ācōrē Jauredeba beeda ʙāea. Crito ume dji quīrūneba beeda ʙaa. * Bārāba ūrīsidea Crito ume dji quīrūra zeida ʙada. Wārāda idjira ara nawena naḡ ējūāne ʙaa.

⁴ Djabarā mʙ warrarāca bea, bārāra Ācōrēnea. Bārāba maḡ sewaida beaa idu cūrūgabidaē basia bārā sode ʙara naḡ ējūāne bea sode ʙa cāyābara ʙʙara ʙa bēra.

⁵ Maḡ sewaida beara naḡ ējūā cadjiruadebema. Maḡ bēra adjirāba naḡ ējūānebema crīchada jaradiabadaa idjaba adjia jaradia panʙa naḡ ējūāne Ācōrē adua beaba iḡabadaa.

⁶ Baribʙʙa dadjirāra Ācōrēnea. Ācōrē cawa ʙaba dadjia jaradia panʙa iḡābaria. Baribʙʙa Ācōrē adua ʙaba dadjia jaradia panʙa iḡāca. Maḡneba dadjirāba cawa panʙa caiba Ācōrē Jauredeba wārā bedeera jaradia ʙada idjaba caiba dewara jauredeba sewara jaradia ʙada.

Ācōrēba ēberāā quīrīā ʙadebema

⁷ Djabarā, dadjirāra dji quīrīā beadida panʙa, wārā quīrīāra Ācōrēneba ze ʙa bēra. Jūma dji quīrīā erobeera Ācōrē warrarāa idjaba Ācōrēra cawa panʙa.

⁸ Ācōrēra ne jūmane quīrīā bara ʙa bēra quīrīā neē ʙaba Ācōrēra adua ʙaa.

⁹ Ācōrēba dadjirāra quīrīā ʙada unubisia idji Warra aʙa ʙada naḡ ējūānaa diabueside idjideba ewariza zocai beadamārēa.

¹⁰ Wārā quīrīāra nāwāʙʙa ʙaa: quīrīāneba Ācōrēba idji Warrara diabuesia beumārēā dadjirā cadjirua poya quīrādoai carea. Ācōrēba māwā oē basia dadjirāba idjira quīrīā panana bēra, āteʙʙa māwā osia idjia dadjirāra quīrīāna bēra.

¹¹ Djabarā, Ācōrēba dadjirāra māwā quīrīāna bēra dadjirā sida dji quīrīā beadida panʙa.

* 4:3 Crito ume dji quīrī. Griego bedea "Anticrito" ʙʙ ʙaa.

12 Ni abalaba Ācōrēra ununacaa. BaribalΓΛ dadjirāda dji quīrīā panabΓΛ, Ācōrēra dadjirā ume bΛa idjaba idji quīrīāneba dadjirāba wārāda jūmarāda quīrīā panΛa.

13 Ācōrēba idji Jaureda dadjirāa diada bērā cawa panΛa dadjirāra Ācōrē ume panΛa idjaba idjira dadjirā ume bΛa.

14 Daiba unusidaa idjaba jara panΛa dadjirā Zeza Ācōrēba idji Warrara wārāda diabuesida naĭ ējūānebemarā ēdΓΛ edamārēā.

15 Bariduaba Jesura wārāda Ācōrē Warraada aibalΓΛ, Ācōrēra idji ume bΛa idjaba idjira Ācōrē ume bΛa.

16 Dadjirāba cawa panΛa idjaba iĵā panΛa Ācōrēba dadjirāra quīrīā bΛa. Ācōrēba ne jūmane quīrīā bΛa. Wārā quīrīā eroβΛra Ācōrē ume bΛa idjaba Ācōrēra idji ume bΛa.

17 Māwā dadjirāba Ācōrēra, jūma ēberārā sida wārāda quīrīā panΛa. Ācōrēba cawa oi ewariēde dadjirāra ne wayaa neē beadia, naĭ ējūāne Jesucrito nībada quīrāca nībapedada bērā.

18 Dadjirāba Ācōrēda, jūma ēberārā sida quīrīā panabΓΛ, Ācōrēba cawa oidebemada wayadaē panΛa, wārā quīrīāba maĭ wayadira jōbibari bērā. Ācōrēba cawa oi waya bΛba cawa bΛa Ācōrēba idjira cawa oida. Idjia Ācōrēra, jūma ēberārā sida wadibida wārāda quīrīā bΛēa.

19 Dadjirāba Ācōrēra quīrīā panΛa idjia dadjirāra naārā quīrīāna bērā.

20 Abalaba Ācōrēda quīrīā bΛada aibalΓΛ, maĭne idji djabada quīrāma baibalΓΛ, idjira sewaida bΛa. Idji djaba unu bΛda quīrīāē baibalΓΛ, ζsāwā Ācōrē unuē bΛda quīrīā bai?

21 Jesucritoba dadjirāa obi bΛra naĭgΛa: Ācōrē quīrīā bΛba idji djabara quīrīā baida bΛa.

5

Ācōrē Warra iĵānida panΛnebema

1 Jesura Ācōrēba ēdΓΛ edabari diai jarađada abalaba iĵāibalΓΛ, maĭ ēberāra Ācōrē warraa.* Dadji Zeza Ācōrē quīrīā bΛba idji warrarā sida quīrīā bΛa.

2 Dadjirāba Ācōrēda quīrīā panabΓΛ idjaba idjia obi bΛda iĵā o panabΓΛ, cawa panΛa idji warrarā sida quīrīā panΛda.

3 Dadjirāba Ācōrēda wārāda quīrīā panabΓΛ, idjia obi bΛra jūma iĵā odia. Idjia obi bΛra zareaē bΛa.

4 Jūma Ācōrē warrarāba naĭ ējūānebema cadjiruara igarabadaa. Wārāda dadjia Jesucritoda iĵā panΛ bērā naĭ ējūānebema cadjiruara poya igaradia.

5 ζCaiba naĭ ējūānebema cadjiruara poya igarai? Abalaba Jesura wārāda Ācōrē Warrada iĵā bΛbΓΛ, maĭ ēberāba naĭ ējūānebema cadjiruara poya igaraya.

Ācōrē Jaureba Jesura wārāda Ācōrē Warra cawabida

6 Jesucritora naĭ ējūānaa zepeda baidode borocuesia idjaba idji oara crude erozoasia. Naĭ ējūānaa zepeda ababe baidode borocueē basīa, ātebΓΛ idji oa sida crude erozoasia. Ācōrē Jaureba cawabi bΛa maĭgΛra wārāda, idjia wārā bedeara cawabibari bērā. [

* 5:1 Ācōrēba ēdΓΛ edabari diai jarada. Griego bedeade "Crito" bΛ bΛa.

⁷ Idjaba bajāne ūbea panΛba maλgΛra wārā arada jara panΛa; dadji Zeza Ācōrēba māwā jara ΛΛa, “Bedea” abadaba māwā jara ΛΛa, idji Jaure bida māwā jara ΛΛa. Maλ ūbeara aba ΛΛda māwā ΛΛa.†]

⁸ Naλ sēyā ūbea panΛba cawabibadaa Jesudebema bedeara wārāda: Jesura borocueda bērā, idji oara crude erozoada bērā, idjaba Ācōrē Jaureba cawabi ΛΛ bērā. Maλ ūbea panΛba abarida cawabi panΛa.

⁹ Ēberāba ununara wārāana aibΛΓΛ dadjirāba ĩjābadaa. BaribΛΓΛ Ācōrēba jara ΛΛra biara ĩjānida panΛa, idji Warradebemada wārāda jara ΛΛ bērā.

¹⁰ Ācōrē Warra ĩjā ΛΛba idji sođe cawa ΛΛa Ācōrēba jara ΛΛra wārāda. BaribΛΓΛ Ācōrēba jara ΛΛ ĩjāē ΛΛba Ācōrēra sewaida ΛΛda crīcha ΛΛa, Ācōrēba idji Warradebema jara ΛΛra ĩjāē ΛΛ bērā.

¹¹ Ācōrēba jara ΛΛra naλgΛa: idji Warradeba dadjirāa diasia ewariza idji ume zocai beadida.

¹² Wārāda Ācōrē Warra ĩjā ΛΛra idji ume ewariza zocai bayā. BaribΛΓΛ Ācōrē Warra ĩjāē ΛΛba idji ume ewariza zocai baida neē ΛΛa.

Juaλba naλ cartade ĩrūare ΛΛda

¹³ MΛa naλ cartara bārā dji Ācōrē Warra ĩjā bea beabΛΓΛa cawađamārēā ewariza Ācōrē ume zocai beadida.

¹⁴ Ācōrēba quĩrīā ΛΛ quĩrāca dadjirāba iwididibΛΓΛ, cawa panΛa idjia bia ũrībarida. Maλ bērā poya ne wayaa neē idjia iwididida panΛa.

¹⁵ Dadjia iwidibΛdara ũrībarida cawa panΛ bērā, idjaba cawa panΛa maλ iwidibΛdara idjia diaida.

¹⁶ Cadjiruada ΛΛa Ācōrēba quĩrādoacada. AbaΛba maλ cadjiruada osira beuya. Maλ bērā mΛa jaraē ΛΛa ēberā maλ cadjiruada carea iwididamārēā. BaribΛΓΛ cadjiruada ΛΛa Ācōrēba quĩrādoabarida. AbaΛba maλ cadjiruada osira wadibida poya ēdrΛya ewariza Ācōrē neē baidebemada.‡ Maλ bērā abaΛba idji djababa maλ cadjiruada o ΛΛda unuibΛΓΛ, idji carea Ācōrēa iwidida ΛΛa. Maλne Ācōrēba dji ēberā cadjirua ođaa idji ume ewariza zocai baida diaya.

¹⁷ Jūma Ācōrē quĩrāpita biē o ΛΛra cadjiruua. BaribΛΓΛ cadjiruada ΛΛa Ācōrēba quĩrādoabarida. AbaΛba maλ cadjiruada osira wadibida beudebemada poya ēdrΛya.

¹⁸ Dadjirāba cawa panΛa Ācōrē warrarāba cadjiruara o pananacada, Ācōrē Warra Jesucitoba ādjirāra waga ΛΛ bērā. Maλba diauruba ādjirāra poya biē oēa.

¹⁹ Dadjirāba cawa panΛa dadjirāra Ācōrēneda. Idjaba cawa panΛa jūma naλ ĩjūāne Ācōrē adua beara diauru jΛwaeda panΛda.

²⁰ Dadjirāba cawa panΛa Ācōrē Warrara zesida idjaba crīcha cawaada dadjirāa diasida wārā Ācōrēda cawađamārēā. Idji Warra Jesucrito ume panΛ bērā dadjirāra wārā Ācōrē ume panΛa. ĀcōrēdrΛ dji wārā Ācōrēa. IdjiabΛrΛ ēberāra diabarāa idji ume ewariza zocai beadida.

²¹ Djabarā mΛ warrarāca bea, jΛwaba ođā ācōrē beara ĩpērānada.

† 5:7 Griego bedeade λCΛΓΛ cartade versículo 7 neēa. ‡ 5:16 Ewariza Ācōrē neē baidebemada. Griego bedeade bΛ ΛΛa “beuidebemada.”

2 JUAΛ

UMÉBEMA CARTA JUAΛBA ΒΛΔΑ

Jesu ume nībada Juaλba naλ cartada βasia. Poa 90are Epeso purude baside βasia. Naλ cartade ara idjida djabarā wagabari drōāana asia. Cartara βasia “wērā Ācōrēba ēdρα edada itea, idji warrarā itea bida.” ΛcαΓamaarā maλba jara βla djabarā abal purudebemada.

Naλ cartade Juaλba naārā βasia idjira βasrida βada wārā bedeada ījā panl bērā idjaba wārā quīrīara eropanl bērā (vv. 1-6). Maλbe ādjirāa jarasia sewa jaradiabadarāda bia edarānamārēā (vv. 7-11). Juaλ drōā baside λcαΓaba jara panasidaa Jesu naλ ējūāne baside ēberārāba ababe idji jaureda unubad-jidada. Juaλba jarasia ādjida bia edarānamārēā (v. 7). Jīrūare βasia dārāéne dji ununida idjaba λcαΓa djabarāba quīrīā panlada ādjira bia pananida (vv. 12-13).

Naλ cartade Juaλba naārā βada

¹ Māra djabarā wagabari drōāa.* Māa naλ cartara βabαΓaa wērā Ācōrēba ēdρα edada itea, idji warrarā itea bida. Māa bārāra wārāda quīrīā βla. BarībαΓa ababe mλabαΓa bārāra quīrīā βlēa, ātebαΓa jūma wārā bedea cawa beaba bārāra quīrīā panla.

² Māa bārāra quīrīā βla, wārā bedeara dadjirā sode βl bērā. Wārā bedeara dadjirā sode ewariza βaya.

³ Dadjirāba wārā bedeada ēpē panl bērā idjaba dji quīrīā panl bērā, mla quīrīā βla dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Zeza Warra Jesucrito ume ādji biadeba bārāra careba pananida, quīrā djuburia pananida, ādji necai bai sida bārā sode βaida.†

Wārā bedea idjaba quīrīā

⁴ Māa λcαΓa βa warrarānebemada ūrīsia. Māra βasridasia ādjirāra wārāneba nīna bērā dadjirā Zeza Ācōrēba jara βl quīrāca.

⁵ Djabawērā, mla bedea djuburiaya dadjirāra dji quīrīānamārēā. Maλgara Ācōrēba obi βl bedea djiwidiēa, ātebαΓa maλ bedeara dadjirāba naārāeda ūrīsidaa.‡

⁶ Maλ wārā quīrīāra naλgαa: Ācōrēba obi βl bedeara ījā o pananida. Maλ obi βl bedeara bārāba naārāeda ūrīsidaa. Maλ bedeaba jara βla quīrīāneba nībadida panlada.

Djārā cūrūgabada

⁷ Djārā cūrūgabadara naλ ējūāne zocārā nīnaa. Ādjirāba ījānacaa Jesucritora naλ djarade dadjirā quīrāca zesida. Dji māwā βlra djārā cūrūgabaria idjaba Crito ume dji quīrūa.

⁸ Quīrācuīta beadedua maλgarāba cūrūgarānamārēā. Māwā bārāba Ācōrē itea o panlbari idjia diaira aduadāēa, ātebαΓa jūma daucha edadāia.§

* **1:1** *Djabarā wagabari drōā.* Maλ bedeaba jara βla djabarā boroda. Cāpūrīā bedeade jara βla “anciano” wa “pastor.” † **1:3** Juaλ 1:14-18. ‡ **1:5** Juaλ 13:34. § **1:8** *Bārāba Ācōrē itea o panlbari.* Griego bedeade λcαΓa cartade βl βla: “Daiba Ācōrē itea o panlbari.”

⁹ Bariduaba idji crīchada Critoba jaradiada auđu jaradia nībaibΛΓΛ, idjaba Critoba jaradiadada ĩjā ama baibΛΓΛ, maĭba Ācōrēra neē BΛa. BaribΛΓΛ bariduaba Critoba jaradiadada ĩjā baibΛΓΛ, dji Zezara, dji Warra sida eroBΛa.

¹⁰ Bariduada bārāmaa wābΛΓΛde Critoba jaradiada quīrāca jaradiaēbΛΓΛ, maĭgΛra bārā dede edarānadua idjaba “bia BΛa bΛra zesida” arānadua.

¹¹ “Bia BΛa bΛra zesida” a BΛba maĭ ēberāba cadjirua o BΛra idji ume ābaa o BΛa.

Juaĭba naĭ cartade jīrūare bΛda

¹² Mĭa ne quīrātanoa bārāa jara quīrīā BΛa. BaribΛΓΛ naĭ cartade jūma BΛēa. Mĭa bārāra acΛde wā quīrīā BΛa. Maĭne bārā ume ābaa bedeadia bio BΛsridadi carea.

¹³ BΛ djabawērā warrarā Ācōrēba ēdrΛ edadaba quīrīā panΛa bārāra bia duananida.*

* 1:13 Griego bedeadē ᾠcαΓα cartade idjaba bΛ BΛa: “Amén.” Maĭba jara BΛa “bia BΛa māwā baida.”

3 JUAΛ

ŪBEABEMA CARTA JUAΛBA ƁAƁA

Jesu ume n̄bada Juaλba naλ cartada Ɓasia. Poa 90are Epeso purude Ɓaside Ɓasia. Naλ cartade ara idjida djabarā wagabari drōāana asia. Cartara djaba Gayo itea Ɓasia.

Naλ cartade Juaλba naārā Ɓasia idjira Ɓasrida Ɓada Gayoba wārā bedeada iĵā Ɓa bērā idjaba wārā quīrīāda eroƁa bērā (vv. 1-4). Maλare Ɓasia idjia djabarā diabuedadebemada. Gayoba ādjirā bia edapeċa careba Ɓa carea Juaλba idjira bia jarasia (vv. 5-8). Baribara Gayoma djabarā boro Diotrepeba ādjirā idu jaradiabica basia. Maλ awara ādjirā bia edabada ayā jaretabadja idjaba Juaλra biē jarabadjia (vv. 9-10). Baribara Juaλba Gayoa jarasia Diotrepe quīrāca nībarāmārēā, ātebara djārā bia o Ɓamārēā (vv. 11-12). Īrūare Ɓasia dārēne dji ununida idjaba djabarāba quīrīā panada idjira bia Ɓaida (vv. 13-15).

Djaba Gayoba bia oda

1 Māra djabarā wagabari drōāa.* Mā naλ cartara Ɓabara mā djaba Gayo itea. Mā Ɓara wārāda quīrīā Ɓa.

2 Djaba, mā Ācōrēa iwidi Ɓa Ɓara idji ume bia Ɓa bērā ne jūmane bia Ɓamārēā idjaba cacua bia Ɓamārēā.

3 Māra bio Ɓasridasia, ācara djabarā māma jūpedadaba nēbarasida bērā Ɓa wārā bedeada ēpē Ɓa.

4 Mā djabarāba wārā bedeara ēpē panada ūrībarade māra biara Ɓasrida Ɓabaria.†

5 Djaba, Ɓa djabarā careba Ɓadeba bia o Ɓa. Ɓa unuca djabarā sida carebabari bērā wārāda bio bia o Ɓa.

6 Maλarāba Ɓa quīrīānebemada namabema djabarā nēbarasida ābaa dji jare panasidade. Mā quīrā djuburia, ādjirā carebadua bia wānamārēā Ācōrēba idji traju o Ɓa carebabari quīrāca.

7 Ādjirāba Jesucritodebemada jaradia nīnaa. Maλne ādjia Ācōrē adua Ɓea iwidiāca carebadamārēā.

8 Maλ carea dadjirāba mā djabarāra bia edade panā. Māwā ādjirā ume ābaa traja panā Ācōrē wārā bedeada cawabidi carea.

Djaba Diotrepeba biē oda

9 Mā cartada jūma djabarā jāmabema itea naēna Ɓasia. Baribara djaba Diotrepeba dai bedeara iĵāē Ɓa. Idjira djabarā tāēna dji dromaara Ɓa quīrīā Ɓa.

10 Maλ carea jāmaa wābarade mā jūmarā cawabiya idjia biē o Ɓa. Idjia daida sewadeba biē jarabaria. Maλ awara djabarā jāmaa wābada idjia bia edaca idjaba djabarāba ādji dede eda quīrīā panane iduaribica. Bia edasidara mā djabarā ayā jaretabaria.

Djaba Demetriodebema bia bedapeċada

11 Djaba, cadjiruara ēpērādua ātebara biadra ēpēdua. Bia obarira Ācōrēna, baribara cadjiru obariba Ācōrēra adua Ɓa.

* 1:1 *Djabarā wagabari drōā.* Maλ bedeaba jara Ɓa djabarā boroda. Cāpūrīā bedeade jara Ɓa “anciano” wa “pastor.” † 1:4 *Mā djabarā.* Griego bedeade Ɓa Ɓa “mā warrarā.”

¹² Djaba Demetriodebemada jūmarāba bia bedea panΛa. Wārā bedea ēpē bΛdeba unubi bΛa idjira jipa bΛda. Dai biða idjidebemada bia bedea panΛa. Bārāba cawa panΛa daiba jara panΛara wārāda.

Juaλba naλ cartade jirūare bΛda

¹³ Mā ne quīrātanoa bΛa jara quīrīā bΛa baribΛrΛ cartade bΛēa.

¹⁴ Dārāéne bΛ acΛde wā quīrīā bΛa. Maλbe ābaa bedeadia.

¹⁵ Mā quīrīā bΛa Ācōrēba idji necai baira bΛ soðe dia baida. Namabema djabarāba quīrīā panΛa bΛra bia baida. Jāmabema djabarāza jaradua māa quīrīā bΛda ādjirāra bia duananida.

JUDA CARTA JUDABA BΛDA

Jesu djaba Judaba naλ cartada bΛsica bΛa. Dji bΛdaba jara bΛa idjira Santiago djabada (1:1). ΛcΛrΛmaarā naλ cartara djabarā judiorā itea bΛsia. Poa 65are bΛsica bΛa.

Judaba naλ cartara bΛsia λcΛrΛba sewada jaradia panana bērā. Maλ ēberārāba jara panasidaa Ācōrēba idji biadeba ēdΛ edada bērā baridua cadjiruada odida panΛda (1:4, 18-19). Maλ carea Judaba djabarāa jarasia ādjia ījā panΛra ni abaa idu quīrā awara jaradiabidiē panΛda (1:3). Maλ awara bΛsia djabarāra dji carebadida panΛda Jesucrito biara ījāni carea idjaba Ācōrē ījāé beada quīrā djuburiadida panΛda (1:20-23).

Naλ cartade Judaba naārā bΛda

¹ MΛra Judaa, Santiago djabaa idjaba Jesucrito nezocaa.* Naλ cartara bΛbΛrΛa jūma dadjirā Zeza Ācōrēba trΛnarā itea. Idjia bārāra quīrā bΛa idjaba Jesucritodeba waga erobΛa.

² MΛa quīrā bΛa idjia bārāra bio quīrā djuburia baida, necai baira aduba dia baida, idjaba bārāra bio quīrā baida.

Sewa jaradia bea

³ Djabarā, mΛa naλ cartade Ācōrēba dadjirā ēdΛ edadadebemada bΛ quīrā bΛsia. BaribΛrΛ mΛmaarā biara bΛa ara nawena bΛida quīrācuīta beadamārēā. Bārāba ījā panΛra ni abaa idu quīrā awara jaradiabirānadua. Ācōrēba wārā bedeara jūma idji ēberārā bΛrima aba diasia. Quīrā awara diacaa.

⁴ Māwā bΛ bΛa λcΛrΛda djabarā quīrāca zedapeda bārā tāēna panΛ bērā. Maλ ēberārāba sewadeba jaradiabadaa Ācōrēba idji biadeba dadjirāra ēdΛ edada bērā dadji cacuaba cadjirua o quīrā bΛda odida panΛda. Ādjirāba dadjirā Boro aba bΛ Jesucritora igarabadaa. Naārāedabba bΛ bΛsia Ācōrēba ādjirāra cawa oida.

⁵ Bārāba cawa panΛmīna mΛa quīrānebabiya dadjirā Boroba idji purura Egiptodeba ēdΛ edasida. BaribΛrΛ ēdΛ edadacarea idji ījāpedadaēra quīnibisia.

⁶ Idjaba quīrānebadadua λcΛrΛ bajānebema nezocarāda Ācōrēba bΛda quīrāca beadaē basida. ĀtebΛrΛ ādji pananara igarasidaa. Maλ carea Ācōrēba uria pāisosoa bΛde preso bΛcārīa aba idjia cawa oi ewaridaa.

⁷ Ara maλ quīrāca Ācōrēba Sodomanebemarāda, Gomorradebemarāda, ādji caita bea purudebemarā sida cawa osia. Maλ ēberārāba auđuada obadjidaa. Abeba ne jūma cadjirua dadji cacuaba oiē bΛda obadjidaa. Maλ carea Ācōrēba ādjirāra tabΛ urua quicade ewariza bia mīga erobΛa. Maλba cawabi bΛa jūma cadjirua obadara māwā bia mīga pananida.

⁸ Bārā tāēna zepedadara maλ ēberārā quīrāca panΛa. Ādjirāba cāimocaradada ēpēbadaa. Ādji cacuaba cadjirua o quīrā bΛda obadaa, dadjirā Borora igarabadaa, idjaba jairā dji droma beada biē jarabadaa.

⁹ BaribΛrΛ bajānebema nezoca dji droma Miguelba māwā oca basia. Moise beudacarea Miguelera idji cacua carea diauru ume caicayasia. Māwāmīna

* 1:1 Santiagora idjaba Jacobo abadaa.

diaurura biē jaraida crīchaē basía, ātebΛrΛ jarasia: “Dadji Boroba bΛra quēāya.”

¹⁰ BaribΛrΛ maλ ēberārā bārā tāēna zepedadaba ādjia adua panΛnebemada biē bedeabadaa. Ādjia cawa panΛra animarā crīcha quīrāca bΛa. Animarā quīrāca ababe ādji cacuaba quīrā bΛda obadaa. Maλ carea Ācōrēba biē bΛya.

¹¹ Ādjira mīā djuburi beaa. Caiλba oda quīrāca obadaa.† Parata awua panΛneba Balaaλba oda quīrāca āi o nīnaa. Coreba Moise igarada quīrāca Ācōrēda igara panΛ bērā ādjirā sida biē bΛya.

¹² Quīrāneba bārā ābaa ne co panΛne ādjirā sida ne wayaa neē bΛsrida ne cobadaa. Māwā bārāba o panΛra āribadaa. Ababe ādjidrΛ crīchabadaa. Ādjirāra jārārā nāūrāba āyā edebari quīrāca beaa. Nāūrāba jārārā āyā edebΛrΛde cue zecaa. Ara maλ quīrāca ādjia jaradia panΛba carebacaa. Ādjirāra bacuru zauca quīrāca beaa. Nejō zauca cora wāna quīrāca beaa. Māwā barima ume beuda quīrāca beaa.

¹³ Ādjirāra pusa bogozoa quīrāca beaa. Pusa bogozoba cōpepea do icawa batabuebari quīrāca ādjirāba mīā perada baridua obadaa. Āi wāpeēada bērā chīdau baebΛrΛ quīrāca beaa. Ācōrēba uria bio pāisosoa bΛda o bΛsia ādjirā ewariza biē bΛi carea.

¹⁴⁻¹⁵ Maλ ēberārānebemada Enocoba bedeasia. (Adaλneba aba Enocodaa siete drōēnabemarā panasīdaa.) Enocora Ācōrēneba nāwā bedeasia: “jūrīnadua! Dadjirā Boroba jūmarā cawa oi carea idjiderā zocārā panΛ ume zebΛrΛa. Maλne jūma idji quīrānacara biē bΛya. Idji quīrānacadeba cadjirua opeēada bērā idjaba idjidebemada bio biē bedeapeēada bērā māwā oya.”

¹⁶ Maλ ēberārāra baridua carea biē duanebaria, idjaba baridua carea djārāra biē jarabadaa. Ababe ādjia quīrā beadrΛ jarΛbadaa. Dji droma quīrāca bedeabadaa. Ādji ēpēnamārēā djārāa bia bedeabadaa.

Djabarāba sāwā odida panΛ

¹⁷ BaribΛrΛ djabarā, dadjirā Boro Jesucritoba diabuedarāba naēna jaredadara quīrānebadadua.

¹⁸ Bārāa nāwā jarasīdaa: “Jirūarebema ewaride Ācōrē ipida biē jarabadara baraya. Ācōrēda quīrānacara bērā ādji cacuaba o quīrā bΛda o beadīa.”

¹⁹ Ādjirāba djabarāa awara awara crīchabibadaa, baridua ādjia quīrā panΛda obadaa, Ācōrē Jaureda neē beaa.

²⁰ BaribΛrΛ djabarā, biara Critoda jīāni carea dji carebadadua. Ācōrēa idji Jauredaba iwīdidadua.

²¹ Ācōrē quīrāneba nībadadua. Dadjirā Boro Jesucritoba quīrā djuburiadeba zocai bai jōcada diamārēā jλānadua.

²² Djabarā bio jīāé beara quīrā djuburiadadua.

²³ TΛbΛ uruadāa wābΛdara ēdrΛdamārēā carebadadua. Djārāra quīrā djuburiadadua, baribΛrΛ quīrācuita beadadua. Ādjia cadjirua obadara jūma igaradadua.‡

Judaba Ācōrēa bia bedeada

²⁴ Ācōrēba bārāra poya wagaya cadjiruade bāerānamārēā. Idji quīrāwārēā quīrāpita cadjirua neē poya bia bΛya. Mama bārāra bΛsrida beadīa.

† **1:11** Caiλ. Genesi 4:3-8. Balaaλ. Numero 22:1-35. Core. Numero 16:1-35. ‡ **1:23** Ādjia cadjirua obadara jūma igaradadua. Griego bedeade bΛ bΛa: “Ādjia jλ panΛra quīrāmanadua cadjirua o panΛneba jaigua bΛ bērā.”

²⁵ Ācōrēra ababΛΓΛ ʙΛΛ. Idjira dadjirā ĒdrΛ Edabaria. IdjidrΛ dji dromaa, ne jūma poya o ʙΛΛ. Idjira jūmarā Boroa. Naēnaeda māwā ʙasia, idi māwā ʙΛΛ, idjaba ewariza māwā ʙaya. Dadjirā Boro Jesucritodeba idjīabΛΓΛ bia bedeaēida panΛΛ. Bia ʙΛΛ māwā ʙaida.

APOCALIPSI JESUCRITIBA JUAĀBA CAWABIDA

Jesu ume nĭbada JuaĀba naĀ cartada Ĕasia. Poa 95are Ĕasia. Griego bededeade apocalipsiba jara Ĕala “unubida” wa “cawabida.”

Domitiano abadada poa 81neba aba 96ċaa Romanebema boro basĭa. MaĀ ewaride leyda Ĕasidaa jūmarāba Ācōrēa bia bedeabĀda quĭrāca Romanebema boro bia bedeādida panĀda. Māwā oĔ Ĕa carea JuaĀra preso Ĕasia.

MaĀne Jesucritoba JuaĀa naĀ cartara Ĕabisia djabarā siete purude bearā itea. Jesuba Ĕabidada JuaĀba jūma cāimocara quĭrāca unusia. JuaĀba Jesu ĭjā bearāa cawabisia Jesura wārāda ādjirā ume Ĕada idjaba dārāéne dji quĭrūda jūma poyaida. Jarasia Jesucrito zedacarea Ācōrēba diauruda, jūma idjiare bea sĭda babueida. Idjaba jarasia diauruba Critoderā beabĀra sĭda ewariza Ācōrē purude bia duananida.

Dadjirāba naĀ crĭcha droma 2:10de ĔĀ Ĕara quĭrānebadida panĀa: “Bārā dārāéne bia mĭgadira wayarānadua. ĭŪrĭnadua! Diauruba ĀcĀra bārānebemada preso jidabiya ĭjā pananĭ cawaya. Bārāra dārānaĔ bia mĭgadĭa. BaribĀra bārā beabĀda sĭda ĭjā pananadua. MaĀbe māa bārāra ewariza zocai Ĕala.”

NaĀ cartade JuaĀba naārā Ĕada

¹ MĀra Jesucrito nezoca JuaĀa. NaĀ cartade ĔĀ Ĕala Jesucritoba bajāneba mĀa cawabidada. MaĀ cawabidara Ācōrēba Jesucritoba cawabisia idji ĭjā bea cawabimārēā dārāéne cārēda sāwāida.* Jesucritoba bajānebema nezocada mĀma diabuesia maĀra cawabimārēā.

² Jūma māa ununara wārāda jara Ĕala. MĀa jaraya naĀ bedeara Ācōrēneba ze Ĕada idjaba Jesucritoba wārāda cawabisida.

³ MaĀ sāwāinebema bedea djabarā quĭrāpita lebĀra bio bia Ĕaya. Idjaba naĀ bedea ūrĭnapeda ĭjā o beara bio bia beadĭa, naĀ bedeara dārāéne māwāi bĕrā.

Djabarā Asia druadebema itea JuaĀba Ĕada

⁴ MĀra JuaĀa. NaĀ cartara ĔabĀra djabarā Asia druadebemarā itea. Siete purudaa diabuebĀra. MĀa quĭrĭā Ĕala Ācōrēba idji biadeba bārāra careba Ĕaida idjaba necai Ĕaira bārāa dia Ĕaida. Idjira Ĕala, naĔna Ĕasia, idjaba ewariza Ĕaya. Idjaba māa quĭrĭā Ĕala Ācōrē bugue biya quĭru quĭrāpita siete jaure panĀba māwā o pananida.†

⁵ MaĀ awara quĭrĭā Ĕala Jesucritoba māwā o Ĕaida. Idjĭa Ācōrēnebemada wārāda jarabaria. Beu badada naārā Ārēbasia ewariza zocai Ĕai carea. Jūma naĀ Ĕjūānebema bororā cāyābara dji dromaara Ĕala. Idjĭa dadjirāra quĭrĭā Ĕala idjaba idji oadeba cadjiruadebemada ĔdĀ Ĕasia.

⁶ Dadjirāra Ĕasia Ācōrē purude sacerdotada beadamārēā. Māwā idji Zeza Ācōrēba quĭrĭā Ĕara o panania. Idjĭa bia bedeādida panĀa. Bia Ĕala idjidĀ ewariza jūmarā Boroda Ĕaida. Wārāda bia Ĕala māwā Ĕaida.‡

⁷ Ūrĭnadua. Critora ĭrārāne zeya. MaĀne jūmarāba ununia. Idji supeċada bĭda ununia.

* **1:1** Idji ĭjā bea. Griego bededeade ĔĀ Ĕala “nezocarāa.” † **1:4** Siete jaure panĀba. ĀcĀra maārā māa siete jaure panĀra Ācōrē Jaureda māwā Ĕala. Idjaba ĀcĀra maārā māa jaure siete panĀra bajānebema nezocarā dji dromada māwā bea. ‡ **1:6** Wārāda bia Ĕala māwā Ĕaida. Griego bededeade ĔĀ Ĕala: “Amĕn.”

Idji unubΛdade jūma naļ ējūānebemara jīānia. § Wārāda māwā ɓaya.

8 Dadjirā Boroba jarasia: “Māra ne jūma poya o ɓΛ Ācōrēa. Māra dji Al-paa idjaba dji Omegaa.* Maļba jara ɓΛa māra dji naārābemada idjaba dji jīrūarebemada. Māra ɓΛa, naēna ɓasia, idjaba ewariza ɓaya.”

Juaɓba Crito ununa

9 Māra bārā djaba Juaā. Dadjirā Jesucrito ume panλ bērā māra bārā ume Ācōrē purudebema, bārā ume bia mīga ɓΛa, idjaba bārā ume jūma droa ɓΛa. Ācōrē bedea jaradia ɓΛ carea idjaba Jesudebema wārāana a ɓΛ carea māra morro droma Patmo abadae ɓΛsidaa.

10 Dadjirā Boro Jesucrito itea wagabada ewaride māra Ācōrē Jauredeba ɓasia. † Maļne mλ ēcarraare abaλba bedea ɓΛda ūrīsia. Idji bedeara cachiru jīgua quīrāca ɓasia.

11 Maļba jarasia: “ɓΛa unubΛrΛda cartade ɓΛpeda djabarā siete puru beade panλmaa diabuedua: Epesodaa, Esmirnanaa, Pergamonaa, Tiati-radaa, Sardidaa, Piladelpiadaa, idjaba Laodiceadaa.” ‡

12 Maļne māa jēda acasia caida bedea ɓΛ cawaya. AcλbΛrΛde siete ībīrā oro odada unusia.

13 Maļ siete ībīrā ēsi ēberā zaca ɓΛda unusia. § Idjia cacuaē jλ ɓΛra edu jīrū daucha jūē ɓasia. Idji ju caita oro odada trājλ ɓasia.

14 Idji buɗara totroa querasia oveja cara quīrāca wa nieve quīrāca. Idji daura tλbλ urua quīrāca ɓasia.

15 Idji jīrūra bronca tλbλde dorrabaripeda λraɗa quīrāca urua ɓasia. Idji bedeara do jururua ɓΛ quīrāca jīguasia.

16 Idji λawa araare chīdauda siete erobasia. Idji itedebea djōbada neco quida umena pewedebe era ɓΛda odja nūmasia. Idji quīrāra λmādau dorrodorroa quīrāca ɓasia.

17 Idji unuside ne wayaaba māra idji jīrū caita beuda quīrāca egode tabesia. BaribΛrΛ idji λawa araarebemada mλ λrλ ɓΛpeda jarasia: “Ne wayarādua. Māra dji naārābema idjaba dji jīrūarebema.”

18 Māra dji Zocai ɓΛa. Māra beudamīna acλdua zocai ɓΛda, idjaba ewariza zocai ɓaya. MλabΛrΛ beudarāra λrēbabida ɓΛa.*

19 ɓΛa unu ɓΛda cartade ɓΛdua. Idi sāwā nūmλda idjaba jīrūare sāwā nūmainebema sida ɓΛdua.

20 Māa cawabiya ɓΛa ununa siete chīdau mλ λawa araarebema erobλba cārēda jara ɓΛda idjaba maļ siete ībīrā oro odaba cārēda jara ɓΛda. Maļ siete chīdauba jara ɓΛa bajānebema nezocarā siete panλda. Maļ siete panλba djabarā siete puru beade panλda wagabadaa. Ādjiza djabarā puru abaλde panλda wagabadaa. Dji ībīrā siete panλba jara ɓΛa djabarā siete puru beade panλnebemada.”

2

Critoba djabarā Epeso purudebemarā itea ɓΛbida

§ 1:7 Mateo 24:30; Juaλ 19:34-37. * 1:8 Griego alfabetode alpara dji naārābema letraa, omegara dji jīrūarebema letraa. † 1:10 Dadjirā Boro Jesucrito itea wagabada ewaride. Jesu λrēbadacarea domiaza djabarāba idji λrēbadara quīrānebabadjidaa. Idira domingoza māwā obadaa. ‡ 1:11 Griego bedeaēde λcλrΛ cartade naļ sida ɓΛ ɓΛa: “Māra dji Al-paa idjaba dji Omegaa. Maļba jara ɓΛa māra dji naārābemada idjaba dji jīrūarebemada.” § 1:13 Ēberā zaca ɓΛda. Griego bedeaēde nāwā ɓΛ ɓΛa: “Naļ djara edada ɓΛda unusia.” Abari quīrāca jara ɓΛa Daniel 7:13de. * 1:18 MλabΛrΛ beudarāra λrēbabida ɓΛa. Griego bedeaēde nāwā ɓΛ ɓΛa: “MλabΛrΛ ēberārā beudidebema yavera erobλa. Beupedada duanλabema yavera erobλa.”

1 Idjia m^lā nāwā jarasia: “Djabarā Epeso purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā b^ladua:

Idji j^lawa araarebemane chīdau siete erob^laba, siete ībīrā oro oda tāēna nība nāwā jara b^laa:

2 Bārāba o pan^lara m^lā cawa b^laa. M^l itea bio traja pan^lada idjaba bia mīga pan^lane jūma droa pan^lada cawa b^laa. Bārāba dji cadjirua obadarāa iduaribidacada cawa b^laa. **ΛCΓΛ** bārāmaa wānapēda Jesucritoba diabuesiada abadjidaa.* Barib^lγγ bārāba quīrācuita a^l pan^lneba cawasiada adjirāra sewaiada beada.

3 Bārā m^l carea bia mīga pan^lane jūma droa pan^laa idjaba sēnaē m^l itea bia traja pan^laa.

4 Barib^lγγ na^lg^lada m^lā biē unu b^laa: bārāba naārā quīrīā erobeadara idira mācua neē pan^laa.

5 Ma^l bērā quīrānebadadua bārāba naārā quīrīā eropananada.† Wayacusa Ācōrēmaa zedadua. Odadua bārāba naārā bia o panana quīrāca. Bārāda wayacusa Ācōrēmaa zedaēb^lγγ, m^lā bārā cawa ode wāya.‡ Ma^lne bārā ībīrāra āyā b^laya.

6 Barib^lγγ na^lg^lada bia o pan^laa: Nicolā ēpē beaba biē obadara bārāba quīrīanacaa. M^lā biēda quīrīācaa.

7 Dji caw^lγγ bara b^laba ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara b^lara. Cadjirua poyapedadarāa m^lā bacuru zocai bai diabaridebema nejōda idu jōbiya. Ma^l bacurura Ācōrē ējūā biya quirude b^laa.”

Critoba djabarā Esmirna purudebema itea b^labida

8 “Djabarā Esmirna purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā b^ladua:

Dji beupeđa wayacusa zocai b^lara dji naārābēmaa idjaba jīrūarebēmaa. Idjia nāwā jara b^laa:

9 Bārāba o pan^lara m^lā cawa b^laa.§ Bia mīga pan^lada idjaba ne neē beada cawa b^laa. Māwāmīna Ācōrēneba bārāra ne bara beaa. M^lā cawa b^laa **ΛCΓΛ** judiorāba bārānebemada biē bedeabadada. Adjirāra Ācōrē ēberārāna abadamīna māwāēa.* Āteb^lγγ diauru ēberārāa.†

10 Bārā dārāēne bia mīgadira wayarānadua. jūrīnadua! Diauruba **ΛCΓΛ** bārānebemada preso jidabiya ijā panani cawaya. Bārāra dārānaē bia mīgadīa.‡ Barib^lγγ bārā beabada sida ijā pananadua. Ma^lbe m^lā bārāra ewariza zocai b^laya.§

11 Dji caw^lγγ bara b^laba ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara b^lara. Cadjirua poyapedadara ewariza Ācōrēnebemada jīga beadaēa.”*

Critoba djabarā Pergamo purudebema itea b^labida

12 “Djabarā Pergamo purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā b^ladua:

* **2:2** Jesucritoba diabuesiada abadjidaa. Griego bedeade b^l b^laa “apóstoles.” † **2:5** Griego bedeade nāwā b^l b^laa: “Quīrānebadadua sāmaaba baesidada.” ‡ **2:5** Bārā cawa ode wāya. Griego bedeade **ΛCΓΛ** cartade nāwā b^l b^laa: “Dārāēne m^lā bārā cawa ode wāya.” § **2:9** Bārāba o pan^lara m^lā cawa b^laa. Griego bedeade **ΛCΓΛ** cartade māra neēa. * **2:9** Ācōrē ēberārā. Griego bedeade b^l b^laa “judiorā.” † **2:9** Diauru ēberārā. Griego bedeade b^l b^laa: “Diauru ume dji jarebada dedebemārāa.” ‡ **2:10** Dārānaē. Griego bedeade “die ewari” b^l b^laa. § **2:10** Ewariza zocai b^laya. Griego bedeade nāwā b^l b^laa: “Mā borobari zocai baidebemada bārāa diaya.” * **2:11** Ewariza Ācōrēnebemada jīga beadaēa. Griego bedeade b^l b^laa: “Barima umé beudaēa.”

Djōbada neco quida umena pewedeā era erobāba nāwā jara bāa:

¹³ Bārāba o panāra māa cawa bāa.† Idjaba cawa bāa bārā panabadama diaurura dji droma chūmebada buguede chūmāda. Māwāmīna bārāba māda waḍibida ēpē panāa. Bārā purude diauru bābarima djaba Antipa mā carea beasidade bārāba mā ījā panāra igaradaē basia. Djaba Antipaba ne jūmane mānebemada bedeabadjia.

¹⁴ Baribāra naāglada māa biē unu bāa. ḌCAGḌ bārā tāēnabemaba Balaaāba jaradiadara ēpē panāa.‡ Balaaāba Balāa jaradiasia sāwā israelerāra cadjiruade baebida. Jawaba oda ācōrēa nedjara diaḍada cobibadjia idjaba auḍuada obibadjia.

¹⁵ Idjaba ḌCAGḌ bārā tāēnabemaba Nicolás ēpē beaba jaradiabadara ēpē panāa. Maā jaradiabadara māa quīrīāca.§

¹⁶ Maā bērā wayacusa Ācōrēmaa zedadua. Māwā odaēbāra, māa dārāéne bārā cawa ode wāya. Maāne neco mā itedeaba odja nūmāba maā ēberārā ume djōya.

¹⁷ Dji cawāra bara bāba ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara bāra. Cadjirua poyapedadarāa māa manā mērā baḍara cobiya idjaba mōgara zaque totroa quiruda diaya.* Maā mōgara zaquede trā djijiwidida bā bāa. Ni abāba maā trāra adua bāa. Baribāra dji edabāba cawaya.”

Critoba djabarā Tiatira purudebema itea bābida

¹⁸ “Djabarā Tiatira purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāwā bādua:

Ācōrē Warra daura tāba urua quīrāca bāa, idji jīrūra bronca arada uruabari quīrāca bāa. Idjia nāwā jara bāa:

¹⁹ Bārāba o panāra māa cawa bāa. Bārā quīrīānebemada, mā ījā panānebemada, mā itea o panānebemada, idjaba jūma droa panānebema sida cawa bāa. Bārāba naārā o panana cāyābara idi biara o panāda cawa bāa.

²⁰ Baribāra naāglada māa biē unu bāa. Wērā Jezabel abadaba sewa jaradia bāra bārāba iduaribi panāa.† Idjira Ācōrēneba bedeabariada abaria. Maāne idjia jaradia bādeba mā nezocarāra cūrūgabarā auḍua nībaḍamārēā idjaba nedjara jawaba oda ācōrēa diaḍada coḍamārēā.

²¹ Māa jāa basia idjia cadjiruara igarapeda Ācōrēmaa zemārēā baribāra idji auḍua nīra igara quīrīāē basia.

²² Maā bērā māa idjira cacua piraba cādaḍe bāya. Maābe jūma idji ume daunemabadaba idji quīrāca cadjirua o panāda igaradaēbāra, māa bīa mīgabiya.

²³ Idji warrārāra māa quiniibiya. Māwā djabarā duanāza cawadīa māa jūmarā cīchara, jūmarāba soḍeba o quīrīā panā sida cawa bāda. Bādjiza opeḍada quīrāca māa cawa oya.

²⁴⁻²⁵ Baribāra ḌCAGḌ bārā Tiatiradebemaba maā wērāba jaradia bāra ēpēnaē panāa. Maā awara diauruba idjiderāa cawabida mērā erobāra jāradaē panāa cawadī carea. Māa ababe jaraya bārāba naā ewarīde ījā panā quīrāca ījā panamārēā aba mā zebāra. Dewara bedeada ījā obiēa.

† **2:13** Bārāba o panāra māa cawa bāa. Griego bedeade ḌCAGḌ cartade maāra neēa. ‡ **2:14** Numero 22:1deba aba 25:3daa; 31:16. § **2:15** Maā jaradiabadara māa quīrīāca. Griego bedeade ḌCAGḌ cartade maāra neēa. * **2:17** Manāra Ācōrēba diabueḍa paā basia. Exodo 16:31-34. † **2:20** Jezabel. 1 Rey 16:29-31; 18:4,19; 2 Rey 9:22.

26-27 Cadjirua poyapedadara idjaba mġa quĩrĩã ßġ ewariza opedadara mġa druazabema bororãda beadamãrẽã ßġcuaya mġ Zezaba mġra jũmarã boroda ßġda quĩrãca. Maġbe ädjirãba quĩrã djuburia neẽ jũmarãa ijã obidia.† Zoco todozoabibġda quĩrãca jũmarãda poyadia.Š

28 Mġa diapedabema chĩdauda ädjirãa diaya.*

29 Dji cawarġa bara ßġba ũrĩdua Ącõrẽ Jaureba djabarãa jara ßġra.”

3

Critoba djabarã Sardi purudebema itea ßġbida

1 “Djabarã Sardi purudebema wagabari bajãnebema nezoca itea cartade nãwã ßġdua:

Ącõrẽ quĩrãpita jaureda siete panġa.* Ädji zocabariba chĩdauda idji jġwade siete erobġa. Idjia nãwã jara ßġa:

Bãrãba o panġara mġa cawa ßġa. Ęberãrãba jara panġa bãrãba Ącõrẽra bio ijã panġa bẽrã zocai beada. Baribġrġa wãrã arada bãrãba Ącõrẽra ijãnaẽ panġa bẽrã dji beudarãa.

2 ;Quĩrãcuitadada! Mġa unu ßġa bãrãba o panġara Ącõrẽ quĩrãpita jipa ßġẽda. Bãrãba bia o panġara jũma idu ßġboõõdaa. Baribġrġa maġġara wayacusa bia ěpẽnada.

3 Wãrã bedea bãrãba ũrĩpedadara quĩrãnebadada. Maġġara bio ijãnadua. Cadjiuada igaradapeda Ącõrẽmaa zedadua. Bãrãra quĩrãcuita beadaẽbġrġa, ne drġabari quĩrãca mġra cawaẽne zeya bãrã cawa oi carea.

4 Baribġrġa bãrã Sardidebemarã zocãrãẽbe cadjiuade nĩnaẽa bãrãba cacuade jġ panġara mititiabidaẽ panġa quĩrãca. Bãrãdrġa mġ ume äbaa nĩbadi carea bia panġa bẽrã totroa quiru jġ panġada mġ ume äbaa nĩbadia.

5 Cadjirua poyapedadaba ara maġ quĩrãca totroa quiruda jġnia. Ädji trġra ewariza zocai beadi cartade eda ßġ ßea bẽrã mġa äyã ßġẽa. Ątebġrġa mġ Zeza quĩrãpita, idji nezocarã bajãnebema quĩrãpita bida ädjirãra mġreana aya.

6 Dji cawarġa bara ßġba ũrĩdua Ącõrẽ Jaureba djabarãa jara ßġra.”

Critoba djabarã Piladelpia purudebema itea ßġbida

7 “Djabarã Piladelpia purudebema wagabari bajãnebema nezoca itea cartade nãwã ßġdua:

Ącõrẽ quĩrãpita Bio Biya Quirura, Wãrãda Bedea Aba ßġra Davi puru boroo.† Idjia ewabġrġa ni abãba poya jũãtrġa ßġdaẽa. Idjia jũãtrġa ßġbġrġa ni abãba poya ewadaẽa.

8 Idjia nãwã jara ßġa:

Bãrãba o panġara mġa cawa ßġa. ;ũrĩnadua! Eda wãbadada mġa bãrã na ewa nũmasia. Maġġara ni abãba poya jũãtrġa ßġdaẽa. Bãrãra mãcua lġãaẽ panġamĩna mġ beðeara bio ijã panġa. Mġra igaradaẽ panġa.

† 2:26-27 Quĩrã djuburia neẽ jũmarãa ijã obidia. Griego beedeade ßġ ßa: “Jiorroba ijã obiya.”

Š 2:26-27 Salmo 2:9. * 2:28 Diapededabema chĩdauba jara ßġa Critoda. Apocalipsi 22:16. * 3:1 Ącãrãmaarã maã siete jaure panġa jara ßġa Ącõrẽ Jaureda. Idjaba Ącãrãmaarã jara ßġa bajãnebema nezocarã dji dromada. † 3:7 Davi puru. Maġba jara ßġa “Ącõrẽ puru.” Puru boroo. Griego beedeade nãwã ßġ ßa: “Idjia Davi yavera erobġa.” Ädji täena dji yave erobġara puru boroo.

9 ¡Ūrĩnadua! Bārā jĩrũ caita m̄la diauru ēberārāda chĩrāborode co-panebiya.‡ Mālne ādjirāba cawadĩa m̄la bārāra quĩrĩā ßada. Ādjirāra Ācōrē ēberārāana abadamĩna wārāēa. § Ādjirāra sewaida beaa.

10 Bārā m̄l carea bia mĩga panara jũma droa panla m̄la jarada quĩrāca. Māl bērā nāl ējũānebemarā bia mĩgađi ewari zebarađe m̄la bārāra wagaya. Māl ewaride m̄la jũma nāl ējũāne beara bia mĩgabiya sāvā ođi cawaya.

11 M̄lra dārāēne zeya. Māl bērā bārāba idi ĩjā panl quĩrāca ĩjā pananadua. Māvā ni abalba bārā nepeda jārĩnaēa.

12 Cadjirua poyapedadara m̄l Ācōrē dedebema de jĩrũ quĩrāca ßaya. Māvā idji dedebemada āyā wānaca baya. Ādji dratude m̄l Ācōrē trāda ßaya idjiderāda cawabi carea. Idjaba m̄l Ācōrē puru tr̄l Jerusaleā Djiwidi abada sida ādji dratude ßaya māl purudebemada cawabi carea. Māl purura bajāneba m̄l Ācōrē ßamaalba zeya. Idjaba ādji dratude m̄l tr̄l djiwidida ßaya m̄lreda cawabi carea.

13 Dji cawara bara ßaba ūrĩdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara ßara.”

Critoba djabarā Laodicea purudebema itea ßabida

14 “Djabarā Laodicea purudebema wagabari bajānebema nezoca itea cartade nāvā ßadua:

Wārā Bedea tr̄l jarabadaba Ācōrēnebemada wārāda jũma aride jarabaria.*

Idjideba Ācōrēba ne jũmada osia.† Idjia nāvā jara ßa:

15 Bārāba o panara m̄la cawa ßa. M̄lra igaradaē panla baribara sodeba ēpēnaē panla. Māvā bārāra baido cūrāsa quĩrāca panlēa ni baido jāvārlā quĩrāca panlēa. Sodeba wārāda ēpēnaēbara, m̄lmaara biara bacasia m̄lra abeda ēpēnaēda.

16 Baribara baido jāvārlājāvārlā ßa quĩrāca panla; m̄lra igaradaē panamĩna sodeba wārāda ēpēnaē panla. Māl bērā m̄la bārāra igaraya baido jāvārlājāvārlā ßa m̄l itedeba webara quĩrāca.

17 Bārāba jara panla ne jũma eropanada, ne jũmada edasidada. Bārāba edadida panara waa neēana a panla. Baribara adua panla m̄l djuburi panla, diē panada, ne neē panada, dauberrea panada, idjaba ācada panla.

18 Māl bērā m̄la bārāra crīcha biada diaya: oro tabade dorrabarida idji awa quiruda m̄lneba nēdoadua. Māvā bārāra wārā arada ne bara beadĩa. Idjaba wua totroa quiruda m̄lneba nēdoadua jāni carea. Māvā bārā ācada panana carea quĩrā peradaēa. Idjaba dau tada m̄lneba nēdoadua bārā daude tadapeda bia ununi carea.

19 M̄la quĩrĩā ßa ēberārāra quēābaria idjaba ubaria m̄l bedea ĩjā odamārēa. Māl bērā wayacusa m̄lmaa zedapeda sodeba wārāda ēpē pananadua.

20 ¡Ūrĩnadua! M̄lra dede eda wābadama ßa. Dajadaareba tr̄l ßa bārāba ewadapeda m̄lra idu eda wābidamārēa. Bariduaba m̄l bedeada ūrĩpeda dji eda wābadara ewaibara, m̄lra eda wāpeda idji ume ne coya.

21 M̄la cadjiruara poyada bērā m̄l Zeza ume idji bugue biya quirude chũmesia. Ara māl quĩrāca cadjirua poyapedadara m̄l bugue biya quirude m̄l ume chũmebiya.

22 Dji cawara bara ßaba ūrĩdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara ßara.”

‡ 3:9 *Diauru ēberārā.* Griego bedeade ßa ßa: “Diauru ume dji jarabada dedebemara.” § 3:9 *Ācōrē ēberārā.* Griego bedeade ßa ßa “judiorā.” * 3:14 *Wārā bedea.* Griego bedeade ßa ßa: “Amén.”

† 3:14 Griego bedeade mālba idjaba nāvā jara ßa: “Idjira ne jũma Ācōrēba oda Boroa.”

4

Bajānebemarāba Ācōrēa bia bedeapedada

¹ Māwānacarea wayacusa cāimocara quīrāca m̄la unusia bajāne eda wābadada ewa nūmada. Maāne m̄la naārā ūrīna cachiru jīgua quīrāca bedea b̄laa jarasia: “Nama ātaa zedua. M̄la cawabiya nocoarebema ewariēde cārēda sāvāida.”

² Ara maāda m̄lra Ācōrē Jauredeba besia. Maāne m̄la unusia bugue biya quīru bajāne b̄ada. Maā buguede aba chūmasia.

³ Maā buguede chūmlara urua basia jaspe mōgara quīrāca idjaba cornalina mōgara urua b̄abari quīrāca. Eumada maā bugue biya quīru auđu jūrā basia. Maā eumara esmeralda mōgara quīrāca urua basia.

⁴ Bugue biya quīru auđu veinticuatro bugue biya quedeaba jūrā basia. Maā bugue biya quedeade veinticuatro drōārāda chūpanasidaa. Ādjia cacuade j̄l panlra totroa querasia. Idjaba oro oda nepeda j̄l panasidaa.

⁵ Maāne Ācōrē bugue biya quīru ēsi b̄adeba baada purewa eda nūmabadjia, jururua nūmabadjia, dji cābāyā bae nūmabadjia. Maā bugue quīrāpita ībīrāda siete urua nūpanasidaa. Siete jaure Ācōrē quīrāpita beada māwā panla.

⁶ Maā bugue quīrāpe pusa pāpārā b̄l quīrāca basia. Maāra vidrio ēsā quīru quīrāca basia. Bugue j̄lwa araare, j̄lwa ac̄lare, jēdaare, nocoare bida animarā zaca zocai beada quīmārē panasidaa. Ādjirāra jāare, ēcarraare bida dauba bira panasidaa.

⁷ Aba imama zaca basia. Aba paca zaca basia. Aba dji quīrādarrara ēberā quīrāca basia. Idjaba aba nejōb̄l waiḅlaa wābari b̄l zaca basia.

⁸ Maā quīmārēbema zocai panlba ida sei eropanasidaa. Ādji cacuara jūma dauba bira panasidaa. I edre bida dauba bira panasidaa. Āsa, diamasi bida ādjirāba ānāūnaē nāwā jarabadaa:

Bio bia quīrua, bio bia quīrua, bio bia quīrua dadjirā Boro Ācōrēra. Idjia jūma poya o b̄la. Idjira basia, idi b̄la, idjaba ewariza b̄aya.

⁹⁻¹⁰ Ācōrē ewariza zocai b̄lra idji bugue biya quīruēde chūmabaria. Maāne dji animarā zaca zocai beaba idjia bio bia quīruada abadaa, bia bedeabadaa, idjaba bia b̄laada abadaa. Māwā jarabadaa veinticuatro drōārāda Ācōrē ewariza zocai b̄l quīrāpita chīrāborode copanenapeda bia bedeabadaa. Maābe ādji nepeda dji buguede chūmla quīrāpita b̄lapeda nāwā jarabadaa:

¹¹ Dairā Boro Ācōrē, b̄adrla bia b̄laa jūmarāba bio biya quīruada adida, wayadida, idjaba b̄laa jūma poya erobaida bia b̄laada adida.

B̄laa ne jūmada oda b̄ērā bia b̄laa jūmarāba māwā jaradida.

Wārāda b̄laa quīrāna b̄ērā ne jūmada osia idjaba ne jūmada b̄ldeba b̄laa.

5

Juaḅba Oveja Zaque ununa

¹ Maābe m̄la unusia bugue biya quīruēde chūmlba carta tuyadada j̄lwa araare erobada. Maā cartara quīrā umena b̄l basia. Dji quīrā tēūne siete ceraba cara panasidaa ni abaḅba ewararānamārēē.

² Maāne m̄la bajānebema nezoca dji dromada unusia. Idjia jīgua iwīdisia: “¿Caida bia b̄l naḅ cartade cara beara oguecuapeda ewarai carea?”

³ Barīb̄lra ni abaḅba bia baē basia maā carta ewarapeda ac̄l carea. Bajāne, naḅ ējūāne, beudarā panabadama bida neē basia.*

* 5:3 *Beudarā panabadama.* Griego bedeade b̄l b̄la: “Naḅ ējūā edre.”

4 Mañne m̄ra dji quĩãne jĩã ðesia ēberã biada neē bada bērã mañ carta ewarapeda ac̄i carea.

5 Barib̄ra veinticuatro drõãrãnebema abāba m̄ã nãwã jarasia: “Waa jĩãrãdua. Ac̄dua, Juda ēberãrãnebema Imama abadaba idji ume dji quĩrũda poyasia. Idjira Davideba zeãaa. Idjiab̄ra nañ cartade siete cara ðeara oguecuapeda ewaraida ðaa.”

6 Mañne ãcõrẽ bugue biya quiru caita, animarã zaca zocai ðea quĩmãrẽ pan̄ caita, idjaba veinticuatro drõãrã pan̄ ðesi m̄ã Oveja Zaqueda ãta nũm̄ada unusia. Idjira beapedada quĩrãca ðasia. Idjia cachũda siete erobasia. Dau sida siete erobasia. Mañ siete dauba jara ðaa ãcõrẽ quĩrãpita siete jaure pan̄da. Mañgarãra ãcõrẽba jũma nañ ējũãne diabuebaria.

7 Mañne Oveja Zaquera bugue biya quirude chũm̄maa wãpeda carta idji j̄awa araare erobãra edasia.

8 Mañ carta edadacarea animarã zaca zocai ðea quĩmãrẽ pan̄ra idjaba veinticuatro drõãrã sida idji quĩrãpita chĩrãborode copanesidaa. Jũma ãdjirãba arpada, epedeco jũguruua sida eropanasidaa. Mañ epedeco jũguruara incienso queraba bira ðesia. Mañ incienso queraba jara ðaa ãcõrẽ ēberãrãba idjia iwidibadada.

9 Veinticuatro drõãrãba, animarã zaca zocai ðea quĩmãrẽ pan̄ bida nañ trããbi djiwidida trããsidaa:

B̄ra beapedada bērã b̄dr̄a bia ðaa mañ carta edapeda dji cara ðeara oguecuaida.

B̄ oa erozoadaba ēberãrãda ãcõrẽ itea nēdosia.

Bedeazabemada, puruzabemada, jũma druazabema sida ãc̄ra nēdosia.

10 B̄ra ãdjirãra ðasia dadji ãcõrẽ purude sacerdoterãda ðeadamãrẽã.

Idjaba nañ ējũãne dji bororãda ðeãia.

11 Mañbe m̄ã ac̄ab̄ra ðe bajãnebema nezocarãda trãã duan̄ada unusia. Mañgarãra zocãrã pan̄ bērã m̄ã poya juachaē basia.† ãdjirãra ãcõrẽ bugue biya quiru, dji animarã zaca zocai ðea, idjaba veinticuatro drõãrã auðu jũrã panasidaa.

12 Nãwã jĩgua trãã panasidaa:

¡Oveja Zaque beapedadada bio bia ðaa!

Jũmarãba idjia bia bedeadida pan̄a ne jũma poya erob̄a bērã, ne jũmada erob̄a bērã, jũma cawa ða bērã idjaba bio ðaa ða bērã.

Idjidr̄a dji dromaara ðaada adida pan̄a idjaba bio bia quiruada adida pan̄a.

13 Mañne m̄ã ãr̄sia jũma ãcõrẽba oda bajãne ðeaba, nañ ējũãne ðeaba, beudarã jaureba, pusade ðea bida nãwã trãã duan̄ada:‡

Jũmarãba dji bugue biya quirude chũm̄ã, Oveja Zaquea bida ewariza bia bedeadida pan̄a.

ãdjida dji dromaana adida pan̄a, bio bia quiruada adida pan̄a, idjaba ãdjia jũma poya eropananida bia ðaada adida pan̄a.

14 Mañbe animarã zaca zocai ðea quĩmãrẽ pan̄a nãwã jarasidaa: “Bia ðaa mãwã ðaida.” Ara mãda veinticuatro drõãrãda chĩrãborode copanenapeda dji ewariza zocai ðaa bia ðeasidaa.§

† 5:11 *Zocãrã*. Griego bedeadida ða ðaa “diez miles de diez miles, y miles de miles.” Cãpũrã bedeadida jara ðaa “millones de millones.” ‡ 5:13 *Beudarã jaureba*. Griego bedeadida ða ðaa: “Nañ ējũã edrecare ðeaba.”

§ 5:14 *Dji ewariza zocai ðaa*. Griego bedeadida ãc̄ra cartade mãra neãa.

6

Cartade cara beada sei oguecuada

¹ Małbe młā unusia Oveja Zaqueba cartade cara beada aba ogab_ΛΛda. Idjaba ūrīsia animarā zaca zocai bea quīmārē pan_Λnebema aba_Λba nāwā jara b_Λda: “Ac_Λde zedua.” Idji beđeara baa jīguab_ΛΛΛ quīrāca basia.

² Araa ac_Λde wāside cawayo torroda unusia. Mał cawayo łr_Λ chūm_Λba idji j_Λwade enedr_Λmada erobasia. Aba_Λba idjīa nepeda diasia. Ara małda ac_ΛΛ poyapeđa dewararā poyai carea wāsia.

³ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogab_ΛΛde młā ūrīsia dewarabema animarā zaca zocai b_Λba nāwā jara b_Λda: “Ac_Λde zedua.”

⁴ Araa ac_Λde wāside cawaēne cawayo purea b_Λda odjasia. Aba_Λba mał cawayo łr_Λ chūm_Λla djōbada neco wai_Λb_Λada diasia. Ācōrēba idjīa idu ārībisia ēberārā nał ējūāne ābaa necai duan_Λda, māwā djō duan_Λba dji quena duanamārēā.

⁵ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogab_ΛΛde młā ūrīsia dewarabema animarā zaca zocai b_Λba nāwā jara b_Λda: “Ac_Λde zedua.” Araa ac_Λde wāside młā cawayo pāimada unusia. Mał cawayo łr_Λ chūm_Λba ne z_Λg_Λa zabadada idji j_Λwade erobasia.

⁶ Małne młā ūrīsia animarā zaca zocai bea ēsi aba beđe b_Λda. Małba dji cawayo łr_Λ chūm_Λla nāwā jarasia: “Trigoda idu bia zaubirādua. Māwā trigo libra ume nēdoi carea ēberāda ewari aba trajaida b_Λa. Cebada sida idu bia zaubirādua. Māwā cebada sei libra nēdoi carea ēberāda ewari aba trajaida b_Λa. Barib_ΛΛ nedraga diabarāda, uva sida idu bia zaubidua nedragada, uva ba sida baramārēā.”

⁷ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogab_ΛΛde młā ūrīsia dewarabema animarā zaca zocai b_Λba nāwā jara b_Λda: “Ac_Λde zedua.”

⁸ Araa ac_Λde wāside młā unusia cawayo cuaracuara b_Λda. Mał cawayo łr_Λ chūm_Λ tr_Λra “Beuīdebema” abadaa. Idji caidū aba nībabadjia “Beudarā panabada ējūā” abadada.* Jūma nał ējūāne ēberārā quīmārē beaza Ācōrēba ādjīa aba idu beabisia. Mał ēberārāra beasīdaa djō duan_Λba, jarrababa, cacua biē duan_Λba, idjaba animarā nał ējūānebema minijīchia bea bida.

⁹ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogab_ΛΛde młā unusia Ācōrē beđe jaradia pan_Λ carea beapedarā jaureda. Ādjirāra bajāne Ācōrēa ne babue diabada edreca duanasīdaa.

¹⁰ Nāwā jīgu jarasīdaa: “Jūmarā Boro, b_Λra bio bia quirua idjaba wārāda beđe aba b_Λa. ¿B_Λa sālbe dudabemarāra cawa oi dairā beapedada carea?”

¹¹ Ācōrēba ādjiza wua torroda j_Λnamārēā diasia. Małbe nāwā panusia: “Wadī necai j_Λān_Λdua aba ēberārāba bārā beapedada quīrāca bārā djabarā Crito nezocarāda jūma daucha beab_Λdađaa.”

¹² Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartade cara beada aba ogab_ΛΛda młā ac_Λ basia. Małne de uremiada dji cābāyā uresia. Sopua carea j_Λbada pāima b_Λ quīrāca łmādaura pāimasia. Jedecora oa quīrāca jūma pureasia.

¹³ Nāūrā dji cābāyā puāb_ΛΛde nejō dji ca jurrubari quīrāca chīdaura bajāneba egorodaa jurrusia.

¹⁴ Bajāra carta b_Λrat_Λb_ΛΛ quīrāca nēbasia. Jūma eyara, pusade bea morro sida naārā beadama panenaē basia.

* 6:8 Beudarā panabada ējūā. Griego beđeade b_Λ b_Λa “Hades.”

15 Mañbe nañ ejũñebema bororãda, ãdjirebemada, zarrarã bororãda, ne bara beada, nañ ejũãne dji dromarãda, nezoca beada, nezocaẽ bea sida eya uriaide idjaba eyade mōgara cobeade mĩrũcuasidaa.

16 ãdjirãba nãwã jarasidaa: “Eya, mōgara, dai ãrã ãaedadua. Daida mẽrãnadua jãñ bugue biya quirude chũma quĩrãpitabemada idjaba Oveja Za-queba cawa oidebemada.

17 ãdjia cawa odi ewari dromada jũesia. ¿Caiba mañgara droai?”

7

Sẽyã ãcõrẽ nezocarã dratude bãda

1 Mãwãnacarea mãa bajãnebema nezocarãda quĩmãrẽ unusia. ãdjira nañ ejũã iquidaza nũmeasia. ãdjia nãurãda ni abalareba nañ ejũãne, pusade, ni abal bacurumaa bida idu puabidaẽ basia.

2-3 Mañne mãa unusia dewara nezoca bajãnebemada ãmãdau odjabariareba zebãrãda. Mañgãba dji zocai bã ãcõrẽ sãyã bãbarida erobasia. Idjia bajãnebema nezocarã quĩmãrẽ panãa nãwã jĩgua jarasia: “Nañ ejũãra, pusara, bacuru sida ãrĩrãnadua aba daiba ãcõrẽ sãyãra idji nezocarã dratude jũma bãbãdadaa.” Mãwã jarasia ãcõrẽba bãbãda bajãnebema nezocarã quĩmãrẽ panãa diaada bẽrã nañ ejũãra, pusa sida ãrĩnamãrẽã.

4 Mañne mãa ãrĩsia ãcõrẽ sãyã erobeara jũmasãwã panãda. 144 mil panasidaa. Jũma ãdjirãra Israel eberãrãnebema basia.

5 Israel warra Judadeba yõpedadada doce mil panasidaa. Rubeãneba yõpedadada doce mil panasidaa. Gadeba yõpedadada doce mil panasidaa.

6 Aserdeba yõpedadada doce mil panasidaa. Neptalideba yõpedadada doce mil panasidaa. Manasedeba yõpedadada doce mil panasidaa.

7 Simeoãneba yõpedadada doce mil panasidaa. Levideba yõpedadada doce mil panasidaa. Isacardeba yõpedadada doce mil panasidaa.

8 Zabuloãneba yõpedadada doce mil panasidaa. Josedeba yõpedadada doce mil panasidaa. Idjaba Benjamiãneba yõpedadada doce mil panasidaa.

Ëberãñ zocãrã ãcõrẽ quĩrãpita bea

9 Mãwãnacarea wayacusa cãimocara quĩrãca mãa eberãrãda zocãrã unusia. Ni abalãba ãdjirãra poya juachadaẽ basia. Druazabemada, puruzabemada, bedeazabema sida ãcãrã duanasidaa. Jũmarãba cacuade jãbada torroada jã beasia idjaba bãsrãda panã bẽrã uruta queduaca beada ãdji jãwade erobeasia. ãdjirãra ãcõrẽ bugue biya quiru quĩrãpita idjaba Oveja Za-que quĩrãpita bida ãta duanasidaa.

10 Mañne jũmarãba nãwã jĩgua jarasidaa: “¿Dai ãcõrẽ nañ bugue biya quirude chũmãba, Oveja Za-que bida dairãra eãrã edasidaa!”

11 Mañne animarã zaca bea quĩmãrẽ panãra, veinticuatro drõãrã sida ãcõrẽ bugue biya quiru caita panasidaa. Jũma bajãnebema nezocarãda ãdjirã auãu jũrã ãta duanasidaa. Mañne bugue biya quiru quĩrãpita mañ bajãnebema nezocarãra chĩrãborode quĩrã edaa bãrru copanenapeda ãcõrẽa bia bedeasidaa.

12 Nãwã jarasidaa:

¿Bãrãba jara panã quĩrãca wãrãa!* Ewariza jũmarãba dairã ãcõrẽa bia bedeadaida panãa dji dromaara bã bẽrã,

* 7:12 Wãrãa. Griego bedeade bã bãa: “Amén.”

ne cawaara ɓɓ bēŕã, ne jũma poya erobɓɓ bēŕã idjaba bio ɓɓɓɓ ɓɓ bēŕã. Idjía bia ɓɓada adida panɓɓ idjaba bio biya quiruada adida panɓɓ. ¡Wārãda bia ɓɓa māvã baida!†

13 Maɓbe veinticuatro drōārãnebema aɓaɓba m̄ɓa iwidiisia: “¿ɓɓa cawa ɓɓca za cacuade jɓbada torroa jɓ beara cairãda jãwã beada? ¿Cawa ɓɓca sãmaɓba zesidada?”

14 M̄a panusia: “ɓɓaɓɓɓɓ cawa ɓɓa.”

Maɓne idjia jarasia: “Naɓ ēberārãra jĩrũarebema ewari bio miniŕichia ɓɓɓebema ēdrɓpedadarãa. Oveja Zaque oaba ādjia cacuade jɓbadara totroa tãtosidaa.

15 Maɓ bēŕã Ācōrē bugue biya quiru quĩrãpita duanɓɓ. Idji dede āsa, diamasi bida idji itea ne o panɓɓ. Maɓ bugue biya quirude chũmɓba ādjirãra waga baya.‡

16 Waa jarra beadaēa ni opichia beadaēa. Beseaba waa baē beadia idjaba jɓwɓrãba miã sēēa.

17 Oveja Zaqueba ādjirãra Ācōrē bugue biya quiruma waga baya. Ādjirãra edeya zocai bai dia ɓɓ baido bogadrɓ nũmeamaa doɗamãrēã. Maɓne Ācōrēba ādjirã daubara jũma jareya.”

8

Cartade cara beada jĩrũarebema ogada

1 Oveja Zaqueba cartade siete cara beada jĩrũarebema ogaside bajãne dārã chupea nũmesia.*

2 Māvãnacarea m̄a unusia bajãnebema nezocarãda Ācōrē quĩrãpita siete ɓta duanɓda. Siete cachiruda ādjirãa diasia.

3 Maɓbe dewara nezoca bajãnebemada zepeda Ācōrēa quera babadama ɓta nũmesia. Maɓ quera babada oro odara Ācōrē bugue quĩrãpita ɓɓa. Bajãnebema nezocaba idji jɓwade quera babada epedecoda erobasia. Maɓ epedecora oro oda basia. Aɓaɓba idjía incienso querada waiɓɓa diasia jũma Ācōrē ēberārãba iwidiɓpedada ume ābaa bá diamãrēã. Ara maɓda quera babada ɓrɓ incienso querara bá nũmasia.

4 Ācōrē ēberārãba iwidiɓpedadara maɓ bajãnebema nezocaba incienso quera bá nũmɓ cowaa ume ābaa Ācōrēmaa tũãpa cowasia.

5 Maɓbe bajãnebema nezocaba quera babada epedecoda edapeda quera babada ɓrɓ tɓɓɓɓda urua ɓɓba birasia. Maɓ tɓɓɓɓda uruara naɓ ējũãnaa peatasia. Maɓba baada jururuasia, dji cãbãyã jĩgua ɓae nũmesia, purewa eda nũmesia, idjaba naɓ ējũãra ure nũmesia.

Bajãnebema nezocarãba cachiru zapedada

6 Maɓbe bajãnebema nezocarã siete panɓba ādji siete cachiru edapedadara zadi carea eronũpanesidaa.

7 Aɓaɓba idji cachiruda zasia. Ara maɓda hieloda cue quĩrãca naɓ ējũãnaa jurrusia. Idjaba uruada oa ume puera ɓɓda naɓ ējũãnaa jurrusia. Maɓba naɓ ējũãra, bacuru sida berara ēsidra bá wãsia.† Mama chiruara jũma bá wãsia.

† 7:12 Wārãda bia ɓɓa māvã baida. Griego bedede bɓ ɓɓa: “Amén.” ‡ 7:15 Ādjirãra waga baya. Griego bedede bɓ ɓɓa: “Ācōrēba idji wua dera ādjirã ɓrɓ ɓɓa.” * 8:1 Dārã. Griego bedede bɓ ɓɓa “media hora.” † 8:7 Naɓ ējũãra. Griego bedede ɓɓɓɓ cartade maɓra neēa. Berara ēsidra. Griego bedede bɓ ɓɓa “la tercera parte.” Maɓ bedeara versiculo 7deba aba 12daa odja ɓɓa.

⁸ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Ara maḷda eya waibḷa quírāca ḷada purega jida nūmḷda abaḷba pusade batabuesia. Maḷba pusara berara ēsidra oa babisia.

⁹ Maḷne pusadebema animarāda berara ēsidra quinisidaa idjabā barcora berara ēsidra jūma ārīsidāa.

¹⁰ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachirura zásia. Ara maḷne chīdau waibḷa uruga jida nūmḷda bajāneba ḷaesia.† Berara ēsidra naḷ ējūāne bea dode, baido bogadrḷ beade bida ḷaesia.

¹¹ Maḷ chīdau trḷra Asea abadaa. Idji baedama baidora jūma aseasia. Maḷ baidoba ēberārāra zocārā quinisidaa.

¹² Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachirura zásia. Ara maḷda ḷmādaura, jedeco sida berara ēsidra pāima nūmesia. Chīdau bea sida berara ēsidra pāimacuasidaa. Maḷ bērā āsa baida baḷada berara ēsidra pāima nūmasia. Diamasi bida jedecora, chīdau bea sida ḷna baida baḷada berara ēsidra ḷnaē basía.

¹³ Mḷa ḷtaa acḷbaḷaḷde ūrīsia nejōbḷ ḷḷa wābari ḷba jīgua jara ḷda:‡ “¡Mīā djuburi beadia! ¡Mīā djuburi beadia! ¡Mīā djuburi beadia naḷ ējūāne beara dewarabema nezoca ūbea panḷba ādji cachiru zabḷdade!”

9

¹ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Maḷne mḷa chīdau bajāneba naḷ ējūānaa baedada unusia. Abaḷba uria dau cḷre ḷa jūātrḷ ḷa ewabarida maḷ chīdaúa diasia.

² Maḷ uria jūātrḷ ḷa ewaside uriaḷeba nārīda ḷtaa cowasia pea bá wābaḷa cowabari quírāca.* Maḷ cowaaba ḷmādaura, bajā pāwārā ḷa sida jūma pāima nūmesia.

³ Maḷne adichichi waibḷada maḷ cowaḷeba naḷ ējūānaa wāwāzoasia. Ācōrēba maḷ adichichia ḷḷada diasia ēberārā cadamārēā drusōrēba cabḷaḷa quírāca.

⁴ Idjia adichichia jarasia naḷ ējūānebema chiruara, bacuru sida ārīrānamārēā. Ātebaḷa ababe ēberārā Ācōrē sēyā ādji dratude neē beada cabisia.

⁵ Ācōrēba adichichia ēberārāra idu beabiē basía, ātebaḷa jedeco juesumabe idu puabisia. Maḷ puara drusōrēba cada pua quírāca basia.

⁶ Maḷ ewaride ēberārāra beu jaḷaḷdia baribaḷa beudaēa. Wārāda beu quírāā pananimīna beudaēa.

⁷ Maḷ adichichira cawayo sordaoba djōne edebari quírāca ḷesia. Ādji borode nepe oro oḷa quírāca ḷada jḷ ḷesia. Ādji quírādarrā ēberā quírāca ḷesia.

⁸ Ādji budara wērā budaca ḷesia. Ādji quidara imama quidaca ḷesia.

⁹ Ādji cacuara jiorro odaba jūātrḷ ḷesia. Ādji i jīguara jururuga nūmasia cawayo zocārā ādji carreta bara ēberārā djō panḷmaa pira wābḷada quírāca.

¹⁰ Ādji drura drusōrēne quírāca quida cūmia ḷesia. Jedeco juesuma ādji druba ēberārāra poya biē o panania.

‡ 8:10 *Uruga jida nūmḷda.* Griego bedeade ḷḷa ḷba: “Ībīrā quírāca uruga jida nūmḷda.” § 8:13 *Nejōbḷ.* Griego bedeade ḷcḷaḷa cartade ḷḷa ḷba “bajānebema nezoca.” * 9:2 *Pea bá wābaḷa cowabari quírāca.* Griego bedeade ḷḷa ḷba: “jiorro dorrabaribada cowabari quírāca.”

¹¹ Mañ adichichi borora uria dau care ßa wagabaria.† Idji trãra hebreo bedeade Abadoñ abadaa. Griego bedeade Apolioñ abadaa.‡

¹² Nabema miã djuburi beadi jaradara jösia, baribaγa wadibida umé panaa.§

¹³ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zásia. Mañne Ācōrē quĩrãpita quera babada oro oda cachu quĩmārē panlaareba aba bedeade ßada mla ũrĩa.

¹⁴ Dji bedeade ßaba bajãnebema nezoca cachiru zadaa nãwã jarasia: “Do waißa Euprate abadama bajãnebema nezoca quĩmārē jã panlada ērã ßadua.”

¹⁵ Ara mañda idjia mañ quĩmārē panara ērã ßasia nañ ējũãne beara berara ēsidra quenanamārēã.* Ācōrēba ãdjira eroßasia ara mañ poade, ara mañ jedecode, ara mañ ewaride mãwã quenanamārēã.

¹⁶ Mañne mla ũrĩa aßaßa jarabaγada cawayode wãbada sordaorãda jũmasãwã enebãdada. Dosciento miyoñ enebãdaada asia.

¹⁷ Mla cãimocara quĩrãca ununa cawayora nãwã beasia: ãdji borora imama boro quĩrãca beasia. Ādji itedebe uruada, azupreda, idjaba nãrĩda cowabadjia. Dji ãrã chũmeaba ãdji jãare jũãtrãbarida jã beasia. Mañ jũãtrãbarira purega ßasia, zapiro mōgara quĩrãca pãwãrã ßasia idjaba azupre quĩrãca cuara basia.†

¹⁸ Cawayo itedebe cowa ßa nãrĩba, uruaba, azupre bida nañ ējũãne beara berara ēsidra quenasiãda.

¹⁹ Mañgãrã cawayoba ãdji itedebe cowa ßaba, ãdji dru bida ēberãrãra beabadjidaa. Ādji drura dama quĩrãca basia. Mañba ēberãrãra cadapeãda beabadjidaa.

²⁰ Mãwãmĩna ēberãrã quininaē badaba wadibida ãdjia cadjirua obadara igaradaē basia. Ādjia jai ēpēbadara igaradaē basia. Jwaba oda ãcōrēra igaradaē basia: dji oro odada, parata odada, bronca odada, mōgara odada, bacuru oda sida igaradaē basia. Mañ jwaba oda ãcōrēba ununacamĩna, ũrĩnacãmĩna, idjaba nĩbadacamĩna, ēberãrãba mañra igaradaē basia.

²¹ Idjaba miã beabadara, djãrã nãgãbadara, auãua nĩbadadara, ne drãbadada sida ēberãrãba igaradaē basia.

10

Bajãnebema nezocaba carta zaquede erobada

¹ Mãwānacarea cãimocara quĩrãca mla unusia bajãnebema nezoca dji dromada edaa zebraγada. Idjia cacuade jã ßara jãrãrã basia. Idji boro ãrã eumada basia. Idji quĩrãra ãmãdau quĩrãca urua basia. Idji jĩrũra tãba eradra nũma quĩrãca basia.

² Idji jawade carta zaqueda ewara eroßasia. Idji jĩrũ araarebemara pusade taga nũmasia. Jĩrũ acãarebemara druwa taga nũmasia.

³ Mañbe idjira imama jarragabari quĩrãca jĩgua ßiasia. Mãwã ßiabaγade baara ßarima siete jururuasia.

† 9:11 *Uria dau care ßa wagabaria.* Cãpũrã bedeade ßa ßa “ángel del abismo.” ‡ 9:11 *Abadoñ, Apolioñ.* Mañ trãba jara panla: “Ne jũma ãrĩbari.” § 9:12 Mañ miã djuburi beadi jaradara dadjirãba Apocalipsi 8:13de unubadaa. * 9:15 *Berara ēsidra.* Griego bedeade ßa ßa “la tercera parte.” Ara mañ quĩrãca jara ßa versículo 18de. † 9:17 *Zapiro mōgara.* Griego bedeade ßa ßa “jacinto nepõñ.”

⁴ Baa b̄arima siete jururuadacarea maḷ jururuaba jaradara mḷa cartade b̄ai basia. Maḷne bajānaa mḷa bedeada ūr̄isia nāwā jarab̄arada: “Baaba b̄arima siete jururuaja jaradara mērā erobadua. Cartade b̄arādua.”

⁵ Maḷbe mḷa ununa bajānebema nezoca pusade idjaba drua t̄aga nūm̄aba idji j̄awa araarebemada ḷtaa bajānaa wasia.

⁶ Māwā b̄ade idjira naḷ ējūānebema, bajānebema, pusadebema jūma oda Ācōrē tr̄neba bedeasia. Nāwā jarasia Ācōrē ewariza zocai b̄a tr̄neba: “Ācōrēba jaradara dārāēne jūma māwāya.

⁷ Idjideba bedeabadarāda idji nezocarāa. Naēna Ācōrēba ādjirāa jarabadjia idjia cawabiē b̄ada j̄r̄ūare jūma māwāida. Bajānebema nezoca dji j̄r̄ūarebemaba cachiru zab̄arade wārāda jūma māwāya.”

⁸ Maḷbe bajānaa bedeā mḷa naēna ūr̄inaba wayacusa nāwā jarasia: “Bajānebema nezoca j̄r̄ū aba pusade j̄r̄ū aba drua t̄aga nūm̄aba carta zaque idji j̄awade ewara erob̄ada edade wādua.”

⁹ Ara maḷda bajānebema nezocamaa wāpeda mḷa iwidisia carta zaquera diamārēā. Idjia panusia: “Edadua. Codua. B̄a itedera urrajō quīrāca cūā bayā, barib̄ar b̄a b̄iteda asea nūmeya.”

¹⁰ Maḷ carta zaquera bajānebema nezoca j̄awadebemada edapeda cosia. Mḷ itede urrajō quīrāca cūā b̄asia barib̄ar codacarea mḷ b̄iteda asea nūmesia.

¹¹ Maḷbe idjia mḷa jarasia: “B̄aa wayacusa Ācōrēneba bedeaida b̄aa zocārā puru sāvānīnemada, zocārā drua sāvānīnemada, bedeaza sāvānīnemada, idjaba ēberārā bororā sāvānīnebema sida.”

11

Ācōrēnebema bedeabadarā umé pan̄a

¹ Māwānacarea ab̄al̄ba de zabada bacuru quīrāca b̄ada mḷa diasia. Idjia nāwā jarasia: “Ācōrē de dromara, animarā babue diabada sida zade wādua. Idjaba Ācōrēba mama bia bedeā pan̄a sida jūma juachadua.

² Barib̄ar Ācōrē de droma mōgaraba auđu j̄r̄ā ca b̄a edaarebema ējūāda zarādua, maḷgara Ācōrē ījāē bea diada b̄erā. Ādjirāba Ācōrē puru Jerusalēra 42 jedeco poya eropanania.*

³ Maḷ ewaride mḷa ēberāda umé diabueya mḷnebemada ebuđa bedeadamārēā. Ādjia sopua carea j̄lbada j̄l pan̄ane 1,260 ewari Ācōrēneba bedeādia.”

⁴ Ācōrē naḷ ējūānebema boro quīrāpita olivo bacuruda umé pan̄aa, ībīrā sida umé pan̄aa. Maḷba idjidebema bedeabada umé pan̄ada jara b̄aa.†

⁵ Bariduaba ādjida biē o quīr̄ānib̄ar, ādji itedeba urua erad̄arab̄araba ādji ume dji quīr̄ura bá beādia. Jūma ādji biē o quīr̄āb̄adara ara maḷ quīrāca beādia.

⁶ Maḷ ēberā umé pan̄aba Ācōrēneba bedeā pan̄ane bajāra poya jūātr̄ad̄ia cue zerāmārēā. Baido sida ādjia poya oa babid̄ia idjaba naḷ ējūā ār̄inira quīrātanoa poya zebid̄ia ādjia o quīr̄ā pan̄a quīrāca.

⁷ Barib̄ar Ācōrēnebema jūma bedeapedadacarea animarā cadjirua uria dau care b̄adeba zeb̄araba ādjira orraya. Maḷba ādjira poyapeda beaya.

⁸ Dji bewārā Jerusalē puru dromane tapanania. (Jerusalē purude dadjirā Boro Jesura crude cachi beasidaa. Ḷcarab̄a maḷ purura tr̄ jarabadaa

* **11:2** Griego bedeade nāwā b̄a b̄aa: “Ādjirāra Ācōrē itea b̄a purura 42 jedeco biwad̄aga dia.” † **11:4** Zacaria 4:1-14.

“Sodoma” idjaba “Egipto”, Jerusaleñnebemaba cadjiruara abarica obada bērā.)

⁹ Puruzabemaba, bedezabemaba, druazabema bida bēwārā mama tapanāda ewari ūbea ēsidra aca panania. Mañ bewārāra idu joubidaēa.

¹⁰ Ādji beupeḍada carea nañ ējūāne beara ḅasridaḍia. ḅasrida panāba ādjiza nebiada diadruaḍia mañ Ācōrēneba bedeabada umé pananaba ādjirāra bia mīga eropanana bērā.

¹¹ Barib_{ΔΓΛ} ewari ūbea ēsidra baḍacarea Ācōrēba ādjira ĩrēbabisia. Ādji piradr_Δada unupeḍadara bio dauperasidaa.

¹² Mañbe dji Ācōrēneba bedeabadaba bedeada bajānaa jīgua ūrīsidaa. Nāwā jarasia: “Nama ĩtaa zedada.” Ara mañda ādji ume dji quĩrūba aca panane jārārāne bajānaa wāsidaa.

¹³ Mañbe de uremiada dji cābāyā uresia. Mañba Jerusaleñ purude deda zocārā coracusia. † Ēberārāda siete mil quinisidaa. Mañne dji zocai beara bio daupera duanāba Ācōrē bajāne ḅāa bia bedeasidaa.

¹⁴ Mañ mīa djuburi beadi jaraḍara jōsia. Barib_{ΔΓΛ} jĩrūarebema mīa djuburi beadi jaraḍara dārāēne zeya. §

Jĩrūarebema cachiru zaḍa

¹⁵ Bajānebema nezoca dji jĩrūarebemaba idji cachirura zāsia. * Mañne bajāne zocārā nāwā jīgua bedeasidaa:

Dadjirā Boro Ācōrēda, idjia ēdra edabari diai jaraḍa ume nañ ējūānebema boroda panesidaa. †

Idiba ĩtaa Ācōrēra ewariza jūmarā Boroda ḅaya.

¹⁶ Mañbe veinticuatro drōārāda ādji bugue biya quirude Ācōrē quĩrāpita chūmeanada chĩrāborode ḅarru copanenapēda Ācōrēa bia bedeasidaa.

¹⁷ Nāwā jarasidaa:

Dairā Boro Ācōrē jūma poya ḅā, ḅāra naārēda ḅasia idjaba waḍibida ḅāa. ‡ ḅā ḅāa waĩḅāa ḅāda unubi ḅā bērā idjaba jūmarā Boroda beḍa bērā daiba bia ḅāaḍa a panāa.

¹⁸ Druazabemarāra ḅā ume quĩrūbucasidaa. Barib_{ΔΓΛ} ḅāa cawa oi ewarira jūēsia. § Idib_{ΔΓΛ} ḅāa beuḍarāra cawa oya.

Mañne ḅā nezocarā ḅāḍeba bedeapedadarāa, ḅā ēberārāa, ḅā waya ḅea dji dromarāa, eḍaara beārāa bida ḅāa ne biada diaya ādjia opēḍada quĩrāca.

Barib_{ΔΓΛ} nañ ējūāne cadjirua opēḍadara ḅāa biē ḅaya.

¹⁹ Mañbe Ācōrē de droma bajāne ḅāra ewasia. Mañ dede eḍa Ācōrē ley wagabada baurudeda mīa unusia. Mañne baada purewa eḍa nūmesia, jururua nūmesia, idjaba dji cābāyā ḅae nūmesia. Nañ ējūāra ure nūmesia idjaba hieloda cue quĩrāca jurru nūmesia.

12

Wērā Juaḅa ununa

‡ **11:13** *Zocārā.* Griego bedeade ḅā ḅāa “la décima parte.” § **11:14** *Mīa djuburi beadi jaraḍara ūbea panāa.* Apocalipsi 8:13. * **11:15** *Bajānebema nezoca dji jĩrūarebemaba.* Cāpūrīā bedeade ḅā ḅāa “séptimo ángel.” † **11:15** *Idjia ēdra edabari diai jaraḍa.* Griego bedeade “idji Crito” ḅā ḅāa. ‡ **11:17** *Griego bedeade ḅācaḅa cartade idjaba ḅā ḅāa: “Idjaba zeida ḅāa.”* § **11:18** *ḅāa cawa oi ewarira jūēsia.* Griego bedeade nāwā ḅā ḅāa: “ḅā quĩrūbi ewarira jūēsia.”

1 Ne jarai waiβΛada bajāne odjasia. Mλa unusia wērāba λmādauda wua quīrāca jλ βΛada.* Idji jīrūra jedeco λrλ basia. Doce chīdauda borobari quīrāca jλ basia.

2 Maλ wērāra biogoa basia. Warra toide nūmλ bērā puaba biabadjia.

3 Maλbe dewara ne jaraida bajāne odjasia. Mλa je droma purega βΛada unusia. Maλ jeba boroda siete erobasia idjaba cachuda die erobasia. Nepeda borozā jλ basia.

4 Idji druba jārāwēβarλba chīdauda berara ēsidra bajāneba naλ ējūānaa jurrubisia.† Maλ jera wērā warra toi carea βama nūmesia warra zaque ara tobΛΓada mī carea.

5 Maλne wērāba umaquīrā warrada tosia. (Maλ warraba quīrā djuburia neē jūma naλ ējūāne beaa idji bedeeda i jā obiya.)‡ BaribΛΓa jeba mī naēna Ācōrēba maλ warrara λtaa edesia idji bugue biya quirude chūmλmaa.

6 Maλbe wērāra ējūā pōāsa ewaraga βamaa mīrū wāsia. Mama 1,260 ewari idjira waga erobai carea Ācōrēba jūma o erobasia.

7 Māwānacarea bajānebema nezoca dji droma Miguel abadada idjiare panλ nezocarā sīda je ume bajāne djōbucasiāa. Maλne jera idjiare panλ sīda djōbucasiāa.

8 BaribΛΓa jeba, idjiare panλ bīda poyadaē basia. Maλ bērā ādjira bajāne waa poya pananaē basia.

9 Maλne je dromara, jūma idjiare panλ sīda naλ ējūānaa βatabuesiāa. Maλ jera naēnaeda bada dama basia. Idji trλra Diauru idjaba Satana abadaa.§ Idjia naλ ējūāne beara jūma cūrūga erobλa.

10 Maλbe mλa ūrīsia abaλda bajāne jīgua beēda βΛada. Maλba nāwā jarasia: IdibΛrλ dadji Ācōrēba idji ēberārāra ēdrλ edabΛΓa.

IdibΛrλ idji abλadeba jūmarā boroda baya.

Crito idjia ēdrλ edabari diai jaradaba jūma poya erobaya.

Dadji djabarā biē jarabarida bajāneba uāa βatabuesiāa.

Idjia āsa, diamasi bīda dadji Ācōrē quīrāpita djabarāra biē jarabadjia.

11 Dadji djabarāba Oveja Zaque oa erozoadaba idjaba idji beēda jara panλneba poyasiāa.

Ādjirā Crito carea beadira wayadaē basia, ātebΛrλ beudi carea panasidaa.

12 jMaλ bērā jūma bajāne beara βasriādadua!

BaribΛrλ naλ ējūāne beara, pusade bea sīda mīā djuburi beadia diaurura bārāmaa zeda bērā.

Idjira dārā baēda cawa βλ bērā bio quīrū βλa.

13 Jeba cawasia idjira naλ ējūānaa βatabuesidada. Maλ carea wērā warra tođara biē oi carea ēpēsia.

14 BaribΛrλ jeba biē orāmārē Ācōrēba wērāa nejōbλ droma ida diasia ējūā pōāsa ewaraga βamaa wābari wāmārēā. Mama Ācōrēba idjira poa ūbea ēsidra waga erobai carea jūma o erobasia.

15 Maλ bērā jeba idji itedeba baidoda do quīrāca cumabuesia wērāra do barrea edemārēā.

16 BaribΛrλ egoroba wērāra carebasia. Egorora yā dogopeda jeba itedeba do quīrāca cumabuedara jūma dosia.

* **12:1** Maλ wērāba judiorānebemada jara βλa. † **12:4** Berara ēsidra. Griego bedeede βλ βλa “la tercera parte.” ‡ **12:5** Quīrā djuburia neē. Griego bedeede βλ βλa: “Jiorroba i jā obiya.” Salmo 2:7-9. § **12:9** Griegode beēda diauruba jara βλa: “Djārā biē jarabari.” Satana trλba jara βλa: “Dji quīrū.”

17 Mañ carea jera wērã ume bio quĩrũsia. Ara mañda idjira wērãneba yõpedada waabemarã ume djõne wãsia. Mañ yõpedadara Ācõrẽ bedea ãjã o bearãa, Jesucritoba jaradiada ãjã bearãa.

13

Animarã minijichia ßa pusadeba odjada

¹ Mãwãnacarea jera pusa ãbade nũmesia.* Mañne mña unusia animarã minijichia ßada pusadeba odjabarada. Mañ animarãra siete boroda idjaba die cachuda erobasia. Cachuza nepeda jã beasia. Boroza Ācõrẽ biẽ jara ßa beadeada trã quĩrãca ßã erobeasia.

² Mañ animarã mña ununara imama gorogoroa quĩrãca basia. Idji jĩrũra wi jĩrũ quĩrãca basia. Idji itera imama ite quĩrãca basia. Jeba mañ animarãa idji ßãada diasia. Idjaba idji bugue biya quĩruẽ chũmebisia nañ ãjũãne beara poya erobamãrẽã.

³ Mañ animarã boro aña cõnara anina bara basia. Mañ cõnaba idjira wãrãda beuida basia baribarã dji cõnara ani basia. Mañ carea jũma nañ ãjũãne beaba cawa crĩchadaẽ basia. Mañ bẽrã idjira epẽsidaa.

⁴ Ādjirãba jeba bia bedeabadjidaa, idji ßãara mañ animarãa diaða bẽrã. Idjaba dji animarãa biða bia bedeabadjidaa. Nãwã jarabadjidaa: “¿Caida nañ animarã quĩrãca ßã? ¿Caida idji ume poya djõ?”

⁵ Ācõrẽba mañ animarãa idu jarabisia ara idjidra dji dromada idjaba Ācõrẽra biẽ tabada. 42 jedeco nañ ãjũãne beada idu poyabisia.

⁶ Mañne idjia Ācõrẽda, Ācõrẽ trãda, Ācõrẽ ßamabemada, jũma bajãne bea sida biẽ jarabadjia.

⁷ Idjaba Ācõrẽba iduaribisia mañ animarãra idji eberãrã ume djõnapeda poyamãrẽã. Iduaribisia puruzabemada, bedeazabemada, druazabema sida poya erobamãrẽã.

⁸ Mañne jũma nañ ãjũãne beaba mañ animarãa bia bedeabadjidaa. Nañ ãjũã oi naẽna ãdji trãra Oveja Zaqueba erobã cartade ßãẽ beasia. Mañ cartade eberãrã ewariza zocai beadi trãda jũma ßã ßãa.

⁹ Dji ßawarã bara ßãba ãrĩdua:

¹⁰ Aßãda preso beida Ācõrẽba quĩrã ßãbarã, preso beya.

Aßãda necoba beuida quĩrã ßãbarã, necoba beuya.†

Mañ carea Ācõrẽ eberãrãba bio droaẽda panãa idjaba bio ãjã pananida panãa.

Animarã minijichia ßa egorodeba odjada

¹¹ Mãwãnacarea mña dewara animarã minijichia ßada egorodeba odjabarada unusia. Mañ animarãba cachu zaqueda umẽ erobasia oveja zaque cachu quĩrãca. Baribarã je bedeabarã quĩrãca bedeabadjia.

¹² Idjira pusadeba odjada animarãare basia. Mañne animarã pusadeba odjadaba jarabarãra idjia eberãrãa jũma ãjã obibadjia. Mañ bẽrã jarasia jũma nañ ãjũãne beaba animarã pusadeba odjadaa bia bedeadamãrẽã. Mañ animarã boro cõna aninara beuida baðamĩna wadi zocai basia.

¹³ Animarã egorodeba odjadaba ne ununaca waibãa beada ocuabadjia. Eberãrãba acã panãne urua sida bajãneba nañ ãjũãnaa baebisia.

* **13:1** Jera pusa ãbade nũmesia. Griego bedeade ßãarã cartade ßã ßãa: “Mãra pusa ãbade nũmesia.” ßãarã Bibliade mañ beðara 12:18de ßã ßãa. † **13:10** Jeremía 15:2; 43:11.

14 Ācōrēba iduaribisia egorodeba odjada animarāba maļ ne ununacara pusadeba odjada animarā trāneba poya o bamārēā.‡ Māwā egorodeba odjada animarāba naļ ējūāne beara cūrūgasia. Djōbada necoba animarā cōna wadi zocai ʙa za quīrāca ʙada idjia obisia.§ Māwā odacarea idjia jarasia jūmarāba maļgāla bia bedeadamārēā.

15 Ācōrēba iduaribisia animarā egorodeba odjadaba animarā jlwaba odāa zocai baira diaida.* Maļbe animarā jlwaba odara bedeasia. Maļ jlwaba odā animarāba idjia bia bedeadaēra jūma quenabisia.

16 Maļ awara egorodeba odjada animarāba jūmarāa sēyāda ādji jlwaba arade wa dratude ʙabisia. Dji dromarāa, dji edaara quedeaa, ne bara beaa, ne neļ quedeaa, nezocarāa, nezocarāēa bida maļ sēyāda ʙabisia.

17 Ababe maļ sēyā erobeaba poya ne nēdodida panasidaa idjaba poya nēdobuedida panasidaa. Maļ sēyāra pusadeba odjada animarā trāa wa idji trānebema numeroa.

18 Maļ numeroa caida jara ʙa cawai careara ne cawa ʙaida ʙaa. Crīcha cawa ʙaba poya cawaya caida jara ʙada. Maļ numerora ēberā trāda māwā ʙaa. Idji numerora naļgala: 666.

14

144 mil ēberārā trāpēdada

1 Māwānacarea mļa unusia Oveja Zaquera Sioļ eya borode nūmada. Idji ume ēberārāda 144 mil panasidaa. Ādjirā dratude Oveja Zaque trāda, dji Zeza trā sida ʙa erobeasia.

2 Maļne bajānaa mļa ūrīsia do būga nūma quīrāca, baa jururua nūma quīrāca. Mļa ūrīnara arpa zabadarāba biya zá duana quīrāca basia.

3 Maļne Ācōrē bugue biya quīru quīrāpita, animarā zaca zocai bea quīmārē panā quīrāpita, veinticuatro drōārā quīrāpita bida trābi djiwidida trāa duanasidaa. Ni aba ʙa maļ trābirā poya trāa cawadaē basia. Ababe maļ 144 mil ēberārā Ācōrēba naļ ējūānebema ēdra edadaba trāa cawasidaa.

4 Maļ ēberārā wērā adua beasia. Ācōrē itea ni maārī bida biē beadaē basia. Oveja Zaque wā ʙarāza ēpēbadaa. Ācōrēba ādjirāra idji itea, Oveja Zaque itea bida bedeadamārēā naļ ējūānebemada ēdra edasia. Néudebema naārā ewada Ācōrēa diada quīrāca panā.

5 Sewara ni aba bida odacaa. Abeda cadjirua neļ beaa.

Bajānebema nezoca ūbea panāba jarapedada

6 Māwānacarea mļa bajānebema nezocada unusia bajāne wābaribusida. Idjia bedeā biada erobasia jūma naļ ējūānebemarāa, druazabemarāa, bedeazabemarāa, puruzabemarāa bida jarai carea. Maļ bedeāa ewariza māwā baya.

‡ 13:14 Ācōrēba iduaribisia egorodeba odjada animarāba maļ ne ununacara pusadeba odjada animarā trāneba poya o bamārēā. Maļ bedeāa idjaba nāwā traducida ʙa: "Diauruba egorodeba odjada animarāa ʙada diasia maļ ne ununacara pusadeba odjada animarā trāneba poya o bamārēā."

§ 13:14 Djōbada necoba animarā cōna wadi zocai ʙa za quīrāca ʙada idjia obisia. Maļ bedeāa idjaba nāwā traducida ʙa: "Djōbada necoba cōna waya zocai beā animarā quīrāca ʙada idjia obisia."

* 13:15 Ācōrēba iduaribisia animarā egorodeba odjadaba animarā jlwaba odāa zocai baira diaida. Maļ bedeāa idjaba nāwā traducida ʙa: "Diauruba idjia ʙada diasia pusadeba odjada animarā zaca ʙa zocai babimārēā."

7 Idjia nāwā jīgua jarasia: “ĴĀcōrēra wayadadua! Idjia cawa oi ewarira jūēna bērā idjidra dji dromaana adadua. Bajāda, egoroda, pusada, baido bogadra bea sida oda bērā idjia bia bedeadadua.”

8 Maļ bajānebema nezoca caidu dewarada zepeda nāwā jarasia: “Babilonia puru dromara jūma ārīsia. Wārāda jūma ārīsia. Maļ purudebemarāba audua o duanaba druazabemarāa abarica cadjiruada obisidaa itua ōgo diabada quīrāca.”

9-10 Maļ bajānebema nezoca wānacarea dewarada wābari zesia. Idjia nāwā jīgua jarasia: “Bariduaba animarā minijīchia bāla, jawaba oda idji za quīrāca bāla bida bia bedeabara, idjaba dratude wa jawade maļ animarā sēyāda idu bābibara, Ācōrēba quīrūbideba maļ ēberāra bio biē baya uva ba asega ba dawabara quīrāca. Maļ ēberāra jūma bajānebema nezocarā quīrāpita, Ōveja Zaque quīrāpita bida azupre uruaba bio bia mīga baya.

11 Maļ ēberā bia mīga bama taba uruara quica baya. Ewariza cowa nūmaya. Bariduaba animarā minijīchia bāla, jawaba oda idji za quīrāca bāla bida bia bedeabara, ānāūnira neē baya. Maļ animarā trā idu bābipedadaba āsa, diamasi bida ānāūnira neē panania.”

12 Maļ carea Ācōrē ēberārāba naļ ējūāne bio droadida panāa. Idjia jā obi ba bedeada jā o beadida panāa idjaba Jesura bio jā pananida panāa.

13 Māwānacarea māa bajānaa ūrīsia aba nāwā bedeabarada: “Cartade nāwā bādua: idiba ātaa bia beadia dadjirā Boro Jesu jā panane beubarada.”

Maļne Ācōrē Jaureba nāwā jarasia: “Wārāda bia beadia. Ādjirāra bia mīga panananebemada ānāūnia. Ādjia bia opeada carea Ācōrēba ne biada bajāne diaya.”

Ācōrēba naļ ējūāne bea cawa oidebema

14 Māwānacarea māa ātaa acabarade jārārā torroda unusia. Ēberā zaca bāda maļ jārārā ārā chūmāda unusia. * Nepe oro odada jā basia. Idji jawade neco pewedeā era bāda erobasia.

15 Māwā bāde Ācōrē de droma bajāne bādeba nezocada aba dajadaa zepeda dji jārārā ārā chūmāla nāwā jīgua jarasia: “Ējūānebema néura jūma purea taba. Ewai jara nūma bērā ba necoba ewadua.”

16 Ara maāda jārārā ārā chūmāba idji necoba naļ ējūānebema néura barima ababe orrawe tubaraba jūma ewasia.

17 Maļbe dewara nezocada Ācōrē de droma bajāne bādeba dajadaa zesia. Idjia bida neco pewedeā era bāda erobasia.

18 Maļne quera babada bajāne bāmaaba dewara nezocada zesia. Maļ nezocaba quera babada uruada urua erobabaria. Idjia bajānebema nezoca neco pewedeā era erobāla nāwā jīgua jarasia: “Ējūānebema uvara jūma purea nūma bērā ba neco pewedeā era bāba uvara dji camane ewadua.”

19 Ara maāda bajānebema nezocaba idji necoba naļ ējūānebema néura barima ababe orrawe tubaraba uvara camane jūma ewasia. Maļbe uvara dji biwadagabadae cuabuesia dji ba piāi carea. Maļba jara bāla Ācōrēba cawa oidebemada.

20 Uvara Jerusaleā puru dajada biwadagsia. Maļne oada mamaaba mīga weabari wāsia. † Dji nābuada cawayo ite jābada ālade jūēsia.

* **14:14** Ēberā zaca bāda. Griego bedeade bā bā: “Naļ djara edadaca bāda.” Abari quīrāca jara bā Daniel 7:13. † **14:20** Mīga weabari wāsia. Griego bedeade nāwā bā bā: “1,600 estadia weabari wāsia.” Cāpūrā bedeade jara bā “300 kilómetro weabari wāsia.”

15

Bajānebema nezoca siete panλba bia mīgabididebema

1 Wayacusa ne jarai waiβλada mλa bajāne unusia. Maλ ne jarai carea mλa cawa crīchaē βesia. Bajānebema nezocarāda siete panasidaa. Ādjirāza jīrūarebema bia mīgabidira aba eropanasidaa. Maλ bia mīgabi siete panλ jūma māwānacarea Ācōrē quīrūbideba cawa oira jōya.

2 Maλ awara mλa pusa quīrāca unusia vidrio quīrāca ēsā quiruda idjaba urua nūmλada. Maλ icawa jūma dji animarā minijīchia βλ Ījāpedadaēra duanasidaa. Ādjirāba maλ animarāa, jλwaba oda idji za quīrāca βλa bida bia bedeadaē basia idjaba idji trλnebema numeroda ādji dratude, jλwade bida idu βλbidaē basia. Ācōrēba arpa diadada ādjirāba eropanasidaa.

3 Arpa zabλdade Ācōrē nezoca Moise trλābida, Oveja Zaque trλābi sida nāwā trλā panasidaa:

Dairā Boro Ācōrē jūma poya βλ, βλa o βλra waiβλa βλa.

βλa o βλ carea ēberārāba cawa crīchadaē panabadaa.

Jūmarā Boro, βλa o βλra jipa βλa idjaba aride βλa.*

4 Dairā Boro, ¿caiba βλra wayaē bai?

¿Caiba βλra dji dromaana aē? βλdrλ dji wārλ Ācōrēa.

Druazabemarāda zedapeda βλa bia bedeadia βλa jipa o βλra unubida bērā.

5 Māwānacarea λtaa acλβarλde mλa Ācōrē deda bajāne unusia. Dji edaara βλ dejāne wua eatλ jira βλra ewa nūmasia.

6 Maλ dedeba bajānebema nezoca siete panλra dajadaa zesidaa. Bia mīgabidi siete panλra eropanasidaa. Lino wua oda totroa dorrodorroa quiruda jλ panasidaa. Ādji ju caita oro odaba trājλ βeasia.

7 Maλbe animarā zaca zocai βea quīmārē panλnebema aβaλba ādjirāa epedeco jūgurua oro odada aba aba diasia. Maλ epedecora ewariza zocai βλ Ācōrē quīrūbiba bira βeasia.†

8 Maλbe Ācōrē dorrodorroaba, λβλa bida idji dede eda cowaga nūmesia. Maλba ni abaλda maλ dede eda poya wānaē basia aba bajānebema nezocarā siete panλba bia mīgabidi siete panλ jōβarλdaa.

16

Ācōrēba jīrūarebema bia mīgabi siete panλ

1 Maλbe mλa ūrīsia abaλda Ācōrē de bajāne βλdeba jīgua bedeabarλda. Maλba bajānebema nezocarā siete panλa nāwā jarasia: “Jāλ siete epedeco jūgurua Ācōrē quīrūbiba bira βeara ējūānaa weabuede wānadua.”

2 Ara maλda aba wāpeda idji epedecode βλda naλ ējūānaa weabuesia. Maλba animarā minijīchia βλ trλ dratude wa jλwade βλ erobeara, maλ animarā za quīrāca βλ jλwaba odaa bia bedeabada sida aida cadjirua minijīchia βλba jūma birasia.

3 Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode βλda pusade weabuesia. Maλba pusara oa babisia. Ēberā beuda oa quīrāca ūmesia. Maλne jūma pusade zocai βeara quinisidaa.

4 Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode βλda doza idjaba baido bogadrλ βeaza weabuesia. Maλba baidora jūma oa bacuasia.

* 15:3 *jūmarā Boro*. Griego bedeade λCARλ cartade βλ βAA “Ācōrē ēberārā boro” wa “ewariza βλ boro.”

† 15:7 Epedeco Ācōrē quīrūbiba bira βλba jara βλa Ācōrēba cawa oidebemada.

⁵ Mañne mĀa ūrĭsia baido wagabari bajānebema nezocaba Ācōrēa nāwā jarabΛΓada:

¡BΛdrΛ dji wārā Ācōrēa! BΛra idi bΛa idjaba naēna bĀsia. BΛa ēberārāra jipa cawa osia.

⁶ Ādjirāba bΛ ēberārā oada, bΛdeba bedeabadarā oa sida erozoabisidaa.

MaĀ carea bΛa ādjirāa oada dobibΛrΛa ādjia biē opeĀada quīrāca.

⁷ MaĀbe mĀa ūrĭsia abaĀba bajāne bΛ quera babadamaĀba nāwā jarabΛΓada: “Dai Boro Ācōrē jūma poya bΛ, wārāda bΛa jipa aride cawa obaria.”

⁸ Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode bΛda ĀmāĀau ĀrĀ weabuesia. MaĀba ĀmāĀaura wetara uruabisia ēberārāda bāmārēā.

⁹ ĀmāĀau jĀwĀrĀāba ādjirā bio babΛda carea Ācōrēda biē jarabadjidaa, idjiabΛrΛ māwā bia mĭgabi bΛ bērā. BaribΛrΛ ādjia cadjirua obadara igaradaē basia idjaba ĀcōrēdrΛ dji dromaana adaē basia.

¹⁰ Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode bΛda animarā minijĭchia bΛ bugue ĀrĀ weabuesia. Ara maĀda maĀ animarāba poya bΛ druade ewarira pāima nūmesia. Mañne puaba ēberārāba ādji quīrāmera cabadjidaa.

¹¹ Ādji pua carea, ādji aida carea Ācōrē bajāne bΛda biē jarabadjidaa. BaribΛrΛ ādjia cadjirua obadara igaradaē basia.

¹² Māwānacarea dewara nezocaba idji epedecode bΛda Euprate do waiĀade weabuesia. Ara maĀda dora poasia ĀmāĀau odjabariareba druazabema bororā djōne zebĀdade bia chānamārēā.

¹³ Idjaba mĀa jai cadjirua baujĀ quīrāca bĀada ūbea unusia. Aba je itedeĀa ēdrĀsia. Aba animarā minijĭchia bΛ itedeĀa ēdrĀsia. Idjaba Ācōrēneba bedeabari dji wārāē bΛ itedeĀa aba ēdrĀsia.*

¹⁴ MaĀ jairāba ne ununaca waiĀada quīrātanoa obadjidaa. Idjaba jūma druazabema bororāmaa wānapēda jarasidaa ābaa Ācōrē ume djōne wānamārēā. Ācōrē dji droma bΛba jūmarā poyai ewaride māwā djōnia.

¹⁵⁻¹⁶ MaĀ bororāra ējūā ArmagedoĀ abadamaa djōne edesidaa. MaĀ trĀra hebreo bedēaa.

(Jesuba nāwā jarasia:) “¡Ūrĭnadua! Ne drĀbari quīrāca mĀra cawaēne zeya. Bio bia beadia dau ΛbΛa beara idjaba cacuade jĀbada jĀ beara. Māwā mĀ zebΛrΛde ādjira ācada beadaēa ni quīrā peradaēa.”

¹⁷ Māwānacarea jĭrūarebema nezocaba idji epedecode bΛda naĀ dedaade weabuesia. Mañne Ācōrē de bajāne bΛdeba idji bugue biya quirumaĀba bedēaba nāwā jĭgua jarasia: “Ya jōsia. Waaēa.”

¹⁸ Ara maĀda baara purewa eda nūmesia, dji cābāyā bae nūmesia, jururua nūmesia, idjaba de uremiada dji cābāyā ure nūmasia. Ācōrēba ēberā oĀa ewarideĀa maĀ de uremia quīrāca waĀi urecaa.

¹⁹ MaĀ de uremiaba egorora drapeda puru droma bĀdada puru ūbea panΛ quīrāca tabesia. Idjaba jūma naĀ ējūānebema purura ārĭsidaa. Ācōrēba quīrādoāē basia Babilonia puru dromada cawa oi carea. Idji quīrūbideĀa maĀ purura bio cawa osia uva bΛ bio asega bΛ dawabΛrΛ quīrāca.

²⁰ De uremiaba pusade morro beara, eya bea sida jūma nēbabisia.

* **16:13** Ācōrēneba bedeabari dji wārāē. Ācōrēneba bedeabari dji wārāēra JuaĀba naārā unusia animarā minijĭchia bΛ quīrāca egorodeĀa odjabΛrΛda. Apocalipsi 13:11-18.

²¹ Bajāneba hieloda mōgara waiβΛa quīrāca ēberārā λrλ jurrusia. Maλ hieloda zΛgΛara berara cien libra βeasia.† Maλ hieloda jurru nūmΛba bio mīga panΛ bēra ēberārāba Ācōrēda biē jarasidaa.

17

Juaλba wērā auđua ununa

¹ Bajānebema nezocarā siete epedeco eropananada aba mλmaa zepeda nāwā jarasia: “Wāna. Mλa acΛbiya sāwā Ācōrēba wērā auđua trλ βΛga βΛda cawa oida. Maλ wērāra do zocārā λrλ chūmabaria.

² Naλ ējūānebema bororāba idji ume cadjiruada obadjidaa. Idjaba maλ wērāba auđua o βΛda unu panΛ bēra naλ ējūānebemarāba auđuada obadjidaa ituaba beu duanΛ quīrāca.”

³ Ara maλda Ācōrē Jauredeba βΛde bajānebema nezocaba mλra ējūā pōāsa ewaraga βΛdaa edesia. Mama mλa unusia wērāda animarā minijīchia βΛ λrλ chūmΛda. Maλ animarāra purea βasia idjaba trλ zocārā Ācōrē biē jara βΛda idji cacuaēe βΛ erobasia. Maλ animarāba siete boroda idjaba die cachuda erobasia.

⁴ Maλ wērāba wua pursupursua βΛda idjaba purea βΛda jλ βasia. Oroba, mōgara nēβΛaba, neta nēβΛa βΛ bida djio βasia.* Taza oro oēda idji jΛwade erobasia. Maλ tazara ne jūma Ācōrēba quīrācaba idjaba jūma maλ wērāba auđua o βΛba bira βasia.

⁵ Ēberāba cawaiē βΛ trλda idji dratude erobasia. Nāwā βΛ βasia: Mλra Babilonia puru dromaa. Mλra wērā auđuarā papaa, idjaba ne jūma naλ ējūāne Ācōrēba quīrāca papaa.

⁶ AcΛβΛgΛde mλa cawasia maλ wērāra Ācōrē ēberārā oaba, Jesudebema jaradia panΛ carea beapedada oaba beu chūmΛda.

Maλ wērā ununa carea mλa cawa crīchaē βesia.

⁷ Maλbe bajānebema nezocaba mλa nāwā iwīdisia: “¿Sāwāērā cawa crīchaē βΛ? Maλ wērānebemada, idji edebΛrΛ animarā minijīchia βΛdebema sida mλa cawabiya. Animarā siete boro erobΛdebemada, die cachu erobΛdebema sida cawabiya.

⁸ βΛa ununa animarā minijīchia βΛra naēna zocai βasia, idira neēa, baribΛrΛ ewari aba uria dau care βΛdeba ēdraya. Māwānacarea Critoba idjira ewariza biē βΛya. Naλ ējūāne βeaba idji unubΛdade cawa crīchaēē panenia. Naλ ējūā oi naēna ādjirā trλra ewariza zocai beadi cartade βΛē βesia.

⁹ βΛa ununaba ne jara quīrā βΛ cawai careara ne cawa βaida βΛa. Siete bororāba jara βΛa siete eyāda. Maλ siete eya λrλ dji wērā auđuada chūmΛa.

¹⁰ Idjaba maλ siete bororāba jara βΛa ēberārā bororāda siete panΛda. Maλ siete bororānebemada juesuma beusidaa. AbβΛaba wadi ēberārāra poya erobΛa. Idjaba ababemada wadi odjaē βΛa. BaribΛrΛ idji zebΛrΛde ēberārā boroda βeimīna dārā βaēa.

¹¹ Animarā minijīchia βΛ naēna βada idi neēba jara βΛa ēberārā boro dewara zeidebemada. Idjira maλ siete bororānebemaa. Critoba idjira ewariza biē βΛya.

¹² βΛa die cachu ununaba jara βΛa ēberārā bororā die pananinebemada. Ādjirāra wadibida ēberārā bororāēa. BaribΛrΛ animarā minijīchia βΛra

† 16:21 Griego bedede βΛ βΛa “talento aba.” Cāpūrīa bedede βΛ βΛa “cuarenta kilos.” * 17:4 Neta nēβΛa βΛa. Griego bedede βΛ βΛa “perla.”

ēberārā boroda bebarade ādjirā sida ēberārā bororāda beadia. Māwāmīna dārānaēa.†

¹³ Maļ die bororāba abari crīchada edadia. Ādji druara animarā minijīchia bā jawaeda bādia.

¹⁴ Maļne ādjirāra Oveja Zaque ume djōnia. Baribara Oveja Zaqueba ādjirāra poyaya idjida jūma dji droma bea Boro bērā idjaba jūma bororā cāyābara dji dromaara bā bērā. Poyabara idji bio ījā panara idji ume panania. Ādjirāra trāsia idjaba edasia.”

¹⁵ Maļbe bajānebema nezocaba māa nāwā jarasia: “Wērā auđua chūlama bāa dōda zocārā unusia. Maļ do zocārāba jara bāa puruzabemada, bedeazabemada, druzabemada sida.

¹⁶ Bāa die cachu ununaba, animarā minijīchia bā bida maļ wērā auđua bāra igaradapeda quīrāmania. Maļ bērā jūma idjia erobāra jārīnia. Abeda ācađa bādia. Ādjirāba idji djarada codia idjaba babuedia.

¹⁷ Ācōrēba maļ die bororā sode bāsia idjia quīrīā bā quīrāca odamārēā. Maļ carea abari crīchada edadapeda ādji druara animarā minijīchia bā jawaeda bādia aba Ācōrēba jaradara jūma māwābādaa.

¹⁸ Bāa ununa wērā auđuaba puru dromada jara bāa. Maļ purudebema boroba druzabema bororāda idji jawaeda erobāa.”

18

Ācōrēba Babilonia puru cawa ođa

¹ Māwānacarea māa bajānebema nezocada unusia bajāneba edaa zebāda. Maļra dji droma basia. Idji dorrodorroaba naļ ējūāra ānaga nūmesia.

² Idjia nāwā jīgua jarasia:

¡Babilonia puru dromara ārīsia! ¡Wārāda jūma ārīsia! Ēberārā neēa, ātebāra jairāda mama panabadaa.

Jūma jai cadjirua beara mama panabadaa. Jūma ībana Ācōrē quīrāpita mititia beara mama panabadaa.*

³ Maļ purudebemarāba auđua o đuanāba druzabemarāa abarica cadjiruada obisidaa itua ogo diabāda quīrāca.

Druzabema bororāba abari quīrāca obadjidaa wērā auđua ume daunemabāda quīrāca.

Maļ carea Babilonia purura jūma ārīsia.

Maļ puruba ne bia waibāda jūmawāyā eda quīrā bada bērā naļ ējūānebema ne nēdobuebadarāda ne barasidaa.

⁴ Maļbe māa ūrsia abāba bajāneba nāwā jarabāda:

Mā ēberārā, Babilonia purudebemada āyā wābādadua jāļ puruba cadjirua o bā quīrāca orānamārēā.

Māwāra Ācōrēba jāļ puru cawa obāda bārāra cawa oēa.

⁵ Jāļ puruba jūmawāyā cadjiruada o bāa. Ādji cadjiruara mōgara pā buebāda quīrāca bajānaa jūesia.

Jūma ādjia cadjirua opeđadara Ācōrēba quīrādoāē bāa.

⁶ Jāļ purura biē ođadua djārā biē ođa quīrāca.

Idjia djārā biē ođa cāyābara barima umé bičara ođadua.

Idjia djārāra biē osia uva bā asega bā ogo diabāra quīrāca.

† 17:12 *Dārānaēa*. Griego bedeade nāwā bā bāa: “Hora ababe ēberārā bororāda beadia.” 18:2 Griego bedeade bāra cartade naļ sida bā bāa: “Jūma animarā Ācōrē quīrāpita mititia beara mama panabadaa.”

Mañ bēṛā idjira ḅarima umé biēara odadua uva ḅa asega ḅΛ ḅarima umé ōgo diabada quīrāca.

7 Jāḷ purura bio bia mīgabadua idjaba bio sopuabidadua ādji purura dji dromaana a panΛ bēṛā idjaba ne biada aduba eropanΛana a panΛ bēṛā.

Jāḷ puruba nāwā crīcha ḅΛa: “Māra wēṛā dji droma idji buguede chūmΛ quīrāca ḅΛa.

Māra pēdra wēṛā quīrāca ḅΛēa. Māra sopua ḅaēa.”

8 Māwā crīcha ḅΛ bēṛā dārāéne jāḷ purudebemarāra quininia, sopuaba jīānia, idjaba jarrababa biē duanania.†

Dadjirā Boro Ācōrē jūma poya ḅΛba cawa obΛrΛde jāḷ purura babueya.

9 Jāḷ puru ume druazabema bororāba cadjiruada obadjidaa daunemabada quīrāca. Idjaba jāḷ puruba ne bia aduba erobΛdebemada edapedada bēṛā ne barasidaa. Mañ carea jāḷ puru bá nūmΛ cowaa unubΛdade jīānia.

10 Waya panania Ācōrēba Babilonia puru cawa oḁa quīrāca ādjirā sida cawa oida. Mañ carea tΛmΛba aΛ panΛne nāwā jaradia:

¡Mīā djuburi, mīā djuburi Babilonia puru droma ne jūma obari ḅadara!

Ācōrēba jāḷ purura isabe cawa osia.

11 Naḷ ējūānebema ne nēdobuebadara mañ puru carea aujīānia ādjia nēdobue panΛ nēdodira neē bai bēṛā.

12 Mañ purude ne jūmada nēdobuebadjidaa: oroda, paratada, mōgara nēḅΛa ḅeada, neta nēḅΛa ḅeada, dji biara ḅΛ lino wuada, seda wuada, wua pur-supursua ḅΛda, wua purea ḅΛda, bacuru tūā queeada, elepante quida oḁada, bacuru nēḅΛa ḅΛ oḁada, bronce oḁada, jiorro oḁada, marmol mōgara oḁa sida nēdobuebadjidaa.‡

13 Idjaba canelada, ne jūma tūāpa queeada, incienso querada, mirra querada, olibano querada, uva ḅada, olivo dragada, harina biada, trigoda, pacada, ovejada, cawayoda, carreta sida nēdobuebadjidaa. Ēberāṛā sida nēdobuebadjidaa nezocada ḅeadamārēa.

14 Jūma mañ nēdobuebadarāba nāwā jaradia: “Ne jūma jāḷ puruba awua ḅadara neē ḅesia. Jāḷ puruba parata waiḅΛa erobadara, ne biya quedea aduba erobada sida jūma jōsia. Waa edadaēa.”

15 Wārāda mañ purudaa ne jūma nēdobuede wābadapedadara bio ne barasidaa.

Ādjirāba waya panania Ācōrēba mañ puru cawa oḁa quīrāca ādjirā sida cawa oida. Mañ carea tΛmΛba aΛ panΛne nāwā aujīānia:

16 ¡Mīā djuburi, mīā djuburi jāḷ puru droma ḅadara!

Jāḷ purura wēṛā lino wua dji biara ḅΛba djio ḅΛ quīrāca ḅasia.

Wua pursupursua ḅΛba idjaba purea ḅΛba djio ḅΛ quīrāca ḅasia.

Oro oḁaba, neta nēḅΛa ḅΛba, mōgara nēḅΛa queeaba djio ḅΛ quīrāca ḅasia.§

17 BaribΛrΛ jāḷ puruba ne bara ḅadara isabe jōsia.

Jūma barcodebema bororāba, barcode wābadaba, barcode trajabadaba, pusade trajabada bida tΛmΛba aΛ duanania.

18 Mañ puru bá nūmΛ cowaa unubΛdade nāwā jīgua jaradia: “¿SāḷgΛ puruda jāḷ puru quīrāca ḅΛ?”

19 Mañbe sopuaba ādji boro ḷrḷ egoro porada jāmāpodapeda nāwā jīgua aujīānia:

† 18:8 *Dārāéne*. Griego bedede bΛ ḅΛa: “Ewaride abalde.” ‡ 18:12 *Elepante quida*. Cāpūrīā bedede bΛ ḅΛa “marfil.” § 18:16 *Neta nēḅΛa ḅΛ*. Cāpūrīā bedede bΛ ḅΛa “perla.”

¡Mĩã djuburi, mĩã djuburi jãl puru droma ðadara! Jãl purura ne bara ðada bẽrã, barco erobeara

jãma ne barasidaa. Barib_{ΛΓΛ} jãl purura isabe jũma ãrĩsia.

²⁰ ¡Jũma bajãne beara ðasridadadua jãl purura ãrĩna bẽrã!

Ãcõrẽ eberãrã, Jesuba diabuedarã, Ãcõrẽneba bedeabadarã sida ðasridadadua.

Jãl puruba bãrã biẽ oda carea Ãcõrẽba cawa osia.

²¹ Małbe bajãnebema nezoca dji dromaba mõgara waiðada yu droma quĩrãca ðada edapeda batabuesia. Mãwã ob_{ΛΓΛ}de nãwã jarasia:

Mał mõgara juerza pusadaa batabueda quĩrãca Babilonia puru dromara isabe jũma ãrĩya. Mał purura waa ununaẽa.

²² Mał purude arpa, chiru, cachiru zá duan_Λ sida waa ùrĩnaẽa. Eberãrã trãã duan_Λ sida waa ùrĩnaẽa.

Mał purude ne obadara waa ununaẽa. Yude ne ða duan_Λ jĩguada waa ùrĩnaẽa.

²³ Mał purude ibĩrã uruara waa ununaẽa. Quima edabada ðasrida ðaga nũm_Λra waa ùrĩnaẽa.

Mamabema ne nẽdobuebadara nał ejuãne dji dromada beasia.

Mamabema jãibanarãba druazabemarãda jũma cũrũgabadjidaa. Mał carea purura jũma ãrĩsia.

²⁴ Ãcõrẽneba bedeabadarã beapedada carea, Ãcõrẽ eberãrã beapedada carea, idjaba jũma nał ejuãne beapedada carea bida mał purura bedeade ðaa.

19

Bajãnebemarãba Ãcõrẽa bia bedeapedada

¹ Mãwãnacarea mãa bajãnaa zocãrã nãwã bedeada duan_Λda ùrĩsia.

¡Biya quirua dadjirã Boro Ãcõrẽra! Idjiab_{ΛΓΛ} eberãrãra eðra edasia. Idjidr_Λ dji dromaara ðaa idjaba dji ððara ðaa.

² Idjia jipa aride cawa obaria. Wẽrã audua trã ðaga ðadara cawa osia mał wẽrãba cadjirua o ðadeba jũma nał ejuãnebemarãa abarica cadjiruada obida bẽrã.

Ãcõrẽba mał wẽrãra biẽ ðasia idji nezocarãda quenana bẽrã.

³ Wayacusa nãwã jĩgua jarasidaa:

¡Biya quirua dadjirã Boro Ãcõrẽra! Jãl puru bá nũm_Λ cowaara ewariza cowa nũmaya.

⁴ Małne veinticuatro drõãrãda, animarã zaca zocai bea quĩmãrẽ pan_Λ sida chĩrãne ðarru copanesidaa Ãcõrẽa bia bedeadi carea. Ãcõrẽ idji bugue biya quirude chũm_Λne ãdjirãba nãwã bia bedeasidaa:

¡Małgara wãrãa! * ¡Dadjirã Boro Ãcõrẽra biya quirua!

⁵ Idjaba mãa ùrĩsia Ãcõrẽ bugue biya quirumal_Λba aba nãwã bedeab_{ΛΓΛ}da:

¡Jũma Ãcõrẽ nezocarã, dadjirã Ãcõrẽa bia bedeadadua!

¡Ãcõrẽ waya beara, idjia bia bedeadadua! ¡Dji droma beaba, dji edaara bea bida bia bedeadadua!

Oveja Zaque quima edai ewari

⁶ Małbe zocãrã jĩgua bedeada duan_Λda mãa ùrĩsia. Małra do jururuga nũm_Λ quĩrãca basia, baa dji cãbãyã baeb_{ΛΓΛ} quĩrãca basia. ãdjirãba nãwã jara duanasidaa:

* **19:4 Wãrã.** Griego bedeade bã ðaa: "Amén."

¡Biya quirua dadjirã Boro Æcõrëra!

¡Dadjirã Boro Æcõrëba jũma poya o Æla! ¡Idjidra jũmarã Boroa!

⁷ ¡Ësridadia! ¡Capipiadia! Idjidra dji Dromaana adia, Oveja Zaque quima edai ewarira jũena bërã. Idji quima baira djiosia.

⁸ Æcõrëba idjira dji biara Æl lino wua totroa dorrodorroa quiruba djiobisia. (Maã biara Æl lino wuaba jara Æla Æcõrë ëberãrãba jipa obadadebemada.)

⁹ Bajãnebema nezocaba mãla jarasia: “Cartade nãwã Ældua: Oveja Zaque quima edabla carea ne cobadamaa Jaredarãda bio bia beaa.” Idjaba jarasia: “Maãgla wãrã bedea Æcõrëba jaradaa.”

¹⁰ Ara maãda mãra bajãnebema nezoca jĩrũ caita chĩrãne Ærru cobesia idjia bia bedelai carea. Baribla idjia mãla jarasia: “Jãwã orãdua, ãtebala Æcõrëbala bia bedeadua. Mãra Æcõrë nezocada jãwã quirua Æl quirãca idjaba djabarã Jesuba jaradiada jã bea quirãca.”

Jesuba jaradiadara Æcõrë Jaureba idji nezocarãa bedebibaria.†

Cawayo torro Ærã zeda

¹¹ Mãwãnacarea mãa unusia bajãne eda wãbadada ewa nũmada. Cawaëne cawayo torroda odjasia. Maã cawayo Ærã chũmala “Bedeaa Aba Æl” idjaba “Wãrã Ara” abadaa. Idjia ëberãrãba jipa cawa obaria idjaba jipa o Ædeba dji quĩrũ ume djõbaria.

¹² Idji daura tãla quĩrãca urua Æasia. Nepeda zocãrã jã Æasia. Idji borode trãda Æl erobasia baribala ababe idjabala maã trãra cawa Æasia.

¹³ Idjia cacuade jã Æara oade ta edada basia. Idji trãra Æcõrë Bedea abadaa.‡

¹⁴ Idji caidu bajãnebema sordarãda cawayo torro bea Ærã zesidaa. Ædjia cacuade jã Æara dji biara Æl lino wua totroa quiru basia. Ni maãrã bida mititiaë Æasia.

¹⁵ Æcõrë Bedea abada itedeba djõbada neco pewedea Ælada odja Æasia druazabemarã poyai carea. Idji jawade erobal jiorro odaba ãdjirãa jã obiya.§ Uva biwadabala quĩrãca ãdjirãra cawa oya Æcõrë jũma poya Æaba quĩrubiëba mãwã cawa obi bërã.

¹⁶ Idjia Ærã jã Ælade idji Æacara Ærã naã trãda Æl erobala: “Jũmarã bororã cãyãbara dji dromaara Æl, idjaba jũma dji droma bea Boro.”

¹⁷ Maãbe mãa unusia bajãnebema nezocada ãmãdau Ærã nũmada. Idjia jũma ne mĩguia cobada Æla wãbaribadarãa nãwã jĩgua jarasia: “Zedadua. Ábaa dji jaredadua ne codi waibala Æcõrëba o Ælama.

¹⁸ Mama ëberãrã boro djarada, sordarã boro djarada, mësra bea djarada, cawayo djarada, cawayo Ærã wãbada djara sida codia. Jũma ëberãrã djarada codia: nezocãe djarada, nezoca djarada, dji edaara quedea djarada, idjaba dji dromarã bea djara sida codia.”

¹⁹ Maãbe mãa unusia animarã minijichia Ælada, naã ëjũãnebema bororãda, jũma ãdji sordarã sida ábaa dji jare duanada. Cawayo Ærã chũma ume, idjiare paã sordarã ume djõni carea duanasidaa.

²⁰ Djõbadade cawayo Ærã chũmala animarã minijichia Ælara, Æcõrëneba bedebari dji wãrãe sida jidasia. Maã Æcõrëneba bedebari dji wãrãeba animarã minijichia Æl trãneba ne ununaca waibala beada obadjia. Mãwã animarã minijichia Æl sãya idu Æbipedadara jũma cũrũgabadjia. Maã animarã za quĩrãca Æl jawaba odãa bia bedepedadara cũrũgabadjia. Cawayo Ærã

† 19:10 Jesuba jaradiadara Æcõrë Jaureba idji nezocarãa bedebibaria. Griego bedede maãra euba Ælã. ‡ 19:13 Juaã 1:1. § 19:15 Salmo 2:9.

chūmlaba mañ animarã minijichia ðara, Ācōrēneba bedeabari dji wārãé sida zocai panada tɔba urua azupre bara uruga nūmlane batabuesia.

²¹ Djōbada neco idji itedebe odja ðaba dewararãda jūma quenasia. Mañbe jūma ne mīguia cobada ðta wābaribadara mañ djara co duanlaba jāwūsidaa.

20

Mil poa

¹ Māwānacarea mña bajānebema nezocada edaa zebalada unusia. Idjia uria dau care ða jūātrɔ ða ewabarida erobasia. Idjaba carena omoga chūmlada idji jɔwade erobasia.

² Jera jidapeda mil poa jɔ ðasia. Mañ jera drōā naēnabema damaa, diauru idjaba Satana abadaa.

³ Bajānebema nezocaba idjira uria dau care ðade edaa batabuepeda jūātrɔ nūmasia ni abalaba poya ewarānamārēā. Mañba diauruba druazabemarãda waa cūrūgaēa aba mil poa jōbaladaa. Mil poa badacarea idjira ērã ðaya nañ ējūāne dārãé bamārēā.

⁴ Mañbe mña bugueda zocārã unusia. Mañ ðrã chūmeara Ācōrēba ðasia Crito ume dji bororãda ðeadamārēā. Idjaba mña ēberārã oðlá tɔpedada jaureda unusia. Māwā oðlá tɔsidaa Jesuba jaradiada ijã panɔ carea idjaba Ācōrē ðeðea jaradia panɔ carea. Ādjirãba animarã minijichia ðãa, idji za quĩrãca ða jɔwaba oðaa bida bia ðeðeadaē basia. Idji sēyãra ādji dratuðe, jɔwade bida idu ðabidaē basia. Ādjirãra ðrēbaðapeda Crito ume dji bororãda mil poa panesidaa.

⁵ Mañ ðrēbaðeðadara Ācōrēba naārã ðrēbabida basia. Dewara beudarãra ðrēbadaē basia aba mil poa jōnacarea.

⁶ Ācōrēba naārã ðrēbabi ēberārãra bio bia ðeðadia. Ādjirãra waa beudaēa, ātebalga Ācōrē sacerdoterãda, Crito sacerdoterã sida ðeðadia.* Idjaba mil poa Crito ume dji bororãda ðeðadia.

Ācōrēba diauru tɔba uruade batabueda

⁷ Mil poa jōnacarea diaurura jɔ ðadada ērã ðaya.

⁸ Mañne idjia jūma druaza cūrūgade wãya. Gog druadebemarãda, Magog druadebemarã sida cūrūgaya. Mañ druadebema sordaorãda pusa ðba quĩrãca zocārã panada edeya Ācōrē ēberārã ume djōnamārēā.

⁹ Jūma nañ ējūãra ādjirãba biraya. Mañne Ācōrēba quĩrã ða puruda, idji ēberārã duanlmaa auðu jūrã edadia. Baribalga Ācōrēba uruada bajāneba baebiya. Mañba ādjirãra jūma bá quenaya.

¹⁰ Māwānacarea Ācōrēba diaurura ēberārã cūrūga erobaðada tɔba urua azupre bara uruga nūmlane batabueya. Naēna Ācōrēba animarã minijichia ðada, Ācōrēneba bedeabari dji wārãé sida mañ tɔba uruade batabuesia. Mama ādjira, diauru sida ewariza āsa, diamasi bida bio bia mīga panania.

Ācōrēba bugue waiðla torroa ðaðeba cawa oi

¹¹ Māwānacarea mña bugue waiðla torroa ðada unusia. Mañ buguede chūmla sida unusia. Idji quĩrãpita jūma nañ ējūãra, bajã sida nēbasidaa. Ni abalaba waa ununaē basia.

* **20:6** *Waa beudaēa.* Griego ðeðeade nãwã ðã ðaa: “Barima umé beudaēa.” Barima umé beuðiba jara ðaa Ācōrē neē tɔba uruade bia mūgãðida. Apocalipsi 20:14.

12 Idjaba mĭa unusia beupedadarā dji dromarāda, dji edaara quedea sida Ācōrē quīrāpita duanada. Maĭne cartada ewaracuasía. Maĭ cartade jūma ēberārāba opeḍadada bĭ beasía. Dewara carta sida ewarasia. Maĭ cartade ewariza zocai beadi ēberārā trĭda bĭ beasía. Jūma beupedadara Ācōrēba cawa osía ādjirāba opeḍada quīrāca. Jūma ādjia opeḍadara cartade bĭ basía.

13 Jūma pusade beupedadara Ācōrē quīrāpita zesídaa. Abeda jūma beupēda jaurea ādji panabadamaĭba Ācōrē quīrāpita zesídaa.† Maĭbe Ācōrēba ādjiza cawa osía ādjia opeḍada quīrāca.

14 Beuḍira Ācōrēba jōbisía tĭba uruaḍe batabuebaĭ quīrāca. Beupēda panabada ējūā sida tĭba uruaḍe batabuesía. Ācōrēba bariduada tĭba uruaḍe batabueibaĭ, b̄arima umé beusíaḍa abadaa.

15 Ēberārā ewariza zocai beadi cartade trĭ bĭ beara Ācōrēba tĭba uruaḍe batabuesía.

21

Ējūā djiwidi idjaba bajā djiwidi

1 Māwānacarea mĭa bajā djiwidida, ējūā djiwidi sida unusia. Maĭne naĭ ējūāra, bajā sida neĕ basía. Pusa sida neĕ basía.

2 Idjaba mĭa unusia Ācōrē puru djiwidi Jerusaleĭ abadada idji bĭamaĭba bajāneba edaa zebaĭda.* Maĭ purura biya querasía wērā quima edabaĭda bio dji bĭ quīrāca.

3 Maĭbe mĭa ūrísía abaĭda Ācōrē bugue biya quirumaĭba nāwā jĭgua bedeabaĭda:† “¡Ūrĭnadua! Idira Ācōrēra ēberārā tāēna bĭa.‡ Idjira ādjirā ume baya. Maĭne ādjirāra idji ēberārāda beadia. Wārāda idjirā ādjirā ume baya idjaba ādjirā Ācōrē baya.

4 Ādji daubara idjia jūma jareya. Jūma naēna badara jōna bērā waa beudaēa, jĭānaēa, aujĭānaēa, idjaba puara neĕ baya.”

5 Maĭbe dji bugue biya quirude chūmaĭba nāwā jarasia: “Mā ne jūma djiwidida o bĭa.”

Idjaba nāwā jarasia: “Naĭ bedeara cartade bĭdua wārā bedea bērā idjaba wārāda māwāi bērā.”

6 Māwānacarea idjia mĭa nāwā jarasia: “Mā oida badara jūma osía. Māra dji Alpaa idjaba dji Omegaa.§ Maĭba jara bĭa māra dji naārābemada idjaba dji jĭrūarebemada. Bariduada opichia bĭbaĭda, mĭa baido bogadra bĭda bari dobia. Maĭ baidoba zocai baida diabaria.

7 Cadjirua poyapedadarāba jūma maĭgāra edadia warraba dji zezaḍeba ne edabari quīrāca. Māra ādji Ācōrē baya idjaba mĭ warrarāda beadia.

8 Baribaĭ Crito ēpēni carea waya beara, mĭ beḍea ijānaē beara, mĭa quīrāca o beara, mĭa beabadara, auḍua obadara, jāibanara, jalwaba oḍa ācōrē ijā beara, sewaida bea sida tĭba urua azupre bara uruga nūmaḍe bĭa mĭga beadia. Ācōrēba bariduada tĭba uruaḍe batabueibaĭ, b̄arima umé beusíaḍa abadaa.”*

Jerusaleĭ djiwidi

† 20:13 *Beupēdaḍa panabada.* Griego bedeade bĭ bĭa “Hades.” * 21:2 *Mā.* Griego bedeade ḁCALA cartade bĭ bĭa: “Mā, Juaĭba unusia.” † 21:3 *Ācōrē bugue biya quirumaĭba.* Griego bedeade ḁCALA cartade bĭ bĭa: “Bajāneba.” ‡ 21:3 *Ācōrē.* Griego bedeade bĭ bĭa: “Ācōrē wua de.” § 21:6 Griego alfabetode alpāra dji naārābema letāra, omegāra dji jĭrūarebema letāra. * 21:8 Apocalipsi 20:6,14.

⁹ Maḷbe bajānebema nezocarā siete epedeco eropananada aba mḷmaa zesia. Maḷ bajānebema nezocarāba ādji epedecode siete eropananaba naḷ ējūāne beara jīrūare bia mīgabisidaa.† Dji mḷmaa zedaba nāwā jarasia: “Wāna. Mā acḷbiya Oveja Zaqueba quima edabaraḷada.”

¹⁰ Ara maḷda Ācōrē Jauredēba ḅade idjia mḷra eya waiḅla ḷḷa ḅamaa edesia. Mama unubisia Ācōrē puru djiwidi Jerusaleḷ abadada Ācōrē ḅamaḷba bajāneba edaa zebaraḷada.

¹¹ Ācōrē dorrodorroaba maḷ purura dorrodorroa basia. Urua basia mōgara biya quiru nēḅla ḅa quīrāca, jaspe mōgara quīrāca. Ēsā querasia vidrio quīrāca.

¹² Maḷ purura ḷḷa mōgaraba auḍu jūrā ca basia. Eda wābadara doce panasidaa. Eda wābadaza bajānebema nezocada aba basia. Maḷ awara Israel warrarā doce panana trḷda eda wābadaza aba ḅḷ beasia.

¹³ Eda wābadara ḷmāḍau odjabariare ūbea panasidaa, ḷmāḍau baebariare ūbea panasidaa, orro abaare ūbea panasidaa, idjaba dewarabema orroare ūbea panasidaa.‡

¹⁴ Maḷ puru auḍu jūrā ca ḅara doce mōgara ḷrḷ basia. Mōgaraza Oveja Zaqueba doce diabuedarā trḷda aba ḅḷ beasia.

¹⁵ Bajānebema nezoca mḷ ume beḍea ḅadaba ējūā zabada oro oḍada eroḅasia. Puru, dji eda wābada, puru auḍu jūrā ca ḅa sida zai carea eroḅasia.

¹⁶ Maḷ ējūā zabadaba bajānebema nezocaba purura zasía. Dji puru zaḍara jūmaena abarica basia. Dji drasoara, dji jedea sida abarica basia. Dji zaḍara 2,200 kilómetro basia. § Dji drasoada, dji ḷḷada, dji jedea sida jūmaena abarica basia.

¹⁷ Maḷbe puru auḍu jūrā ca ḅa sida zasía. Dji zaḍara bicaca 144 basia.* Naḷ ējūānebemarāba zabada quīrāca bajānebema nezocaba zasía.

¹⁸ Maḷ purura jūmaena oro idji awa quiru oḍa basía. Maḷra vidrio ēsā quiru quīrāca basia. Dji puru auḍu jūrā ca ḅara jaspe mōgaraba cada basía.

¹⁹ Maḷ auḍu jūrā ca ḅara doce mōgara ḷrḷ basia. Maḷ mōgaraza jūmaena biya quedeasia. Naārābemada jaspe mōgara basía. Maḷare zapiro mōgarada basia. Maḷare ágata mōgarada basia. Maḷare esmeralda mōgarada basia.

²⁰ Maḷare ónice mōgarada basia. Maḷare cornalina mōgarada basia. Maḷare crisólito mōgarada basia. Maḷare berilo mōgarada basia. Maḷare topacio mōgarada basia. Maḷare crisopraso mōgarada basia. Maḷare jacinto mōgarada basia. Jīrūare amatista mōgarada basia.

²¹ Maḷ purude eda wābada doce panara neta nēḅla ḅa oḍa basía.† Eda wābadaza neta aba oḍa basía. O puru ēsi ḅara oro idji awa quiru oḍa basía. Maḷra ēsā querasia vidrio quīrāca.

²² Maḷ purude Ācōrē de dromara mḷa unuē basía neē bērā. Ēberārāba dadjirā Boro Ācōrē jūma poya ḅa quīrāpita, Oveja Zaque quīrāpita biḍa bia beḍeadia idji de dromane obadapeḍada quīrāca.

²³ ḷmāḍau neē, jedeco neē biḍa maḷ purura ḷna nūmabaria Ācōrē dorrodorroaba, Oveja Zaqueba dia ḅa ḷnaa biḍa.

† 21:9 Apocalipsi capítulo 16. ‡ 21:13 Orro abaare, dewarabema orroare. Griego beḍeade nāwā ḅḷ ḅla: “Al lado norte y al lado sur.” § 21:16 2,200 kilómetro. Griego beḍeade nāwā ḅḷ ḅla “12,000 estadia.” * 21:17 Bicaca 144. Cāpūrīā beḍeade ḅḷ ḅla “65 metros.” † 21:21 Neta nēḅla ḅada. Griego beḍeade ḅḷ ḅla “perla.”

²⁴ Mañ puru ãnaaba druaza ãna beadia jumarãda mañ ãnaane nĩbadamãrẽã. Idjaba druazabema bororãba ne bia eropanara mañ purudaa ededia.‡

²⁵ Diamasira neẽ bai bẽrã mañ purude eda wãbadara ewariza jũatrãdaca baya.

²⁶ Jũma druazabemarãba ne bia eropanara mañ purudaa ededia.‡

²⁷ Baribãra ne jũma ãcõrẽba bia unucara mañ purude eda edecara panãa. Cadjirua obadara, sewaida bea sida eda wãcara panãa. Ababe ewariza zocai beadi cartade trã bã beadrã poya eda wãnia. Mañ cartara Oveja Zaqueba erobãa.

22

Do zocai bai diabari

¹⁻² Mãwãnacarea bajãnebema nezocaba do pãpãrã quiruda mãa unubisia. Ësã querasia vidrio quĩrãca. Mañ baidoba zocai baida diabaria. ãcõrẽ idjaba Oveja Zaque bugue biya quirudeba mañ dora purudebema o jedea bã ãsi wea bãa. Do orrozo bacuru nejõ zocai bai diabarida basia. Mañ bacurura jedecozã zaubaria. Mañba jara bãa poaza barima doce zaubarida. Mañ bacuru queduada bãa druazabemarã cacua bia pananamãrẽã.

³ ãcõrẽba biẽ bai jarãdada mañ purude neẽ baya. ãcõrẽ idjaba Oveja Zaque bugue biya quirura mañ purude baya. Mama ãcõrẽ nezocarãba idjia bia beadedia.

⁴ Idji quĩrãra ununia idjaba idji trãra ãdjirã dratude bã erobeadia.

⁵ Diamasira neẽ baya. Dadjirã Boro ãcõrẽba ãnaada diai bẽrã, ãbĩrã neẽ idjaba ãmãdau neẽ bida eberãrãra bia beadia. Ewariza ãdjirãra idji ume abaa dji bororãda beadia.

Crito dãrãẽne zeidebema

⁶ Mañbe bajãnebema nezocaba mãa jarasia: “Jũma nañ bedeara wãrãa idjaba wãrãda mãwãya. Dadjirã Boro ãcõrẽba idjideba bedeabadarãa bedeabibaria. Idjiabãra bajãnebema nezocada diabuesia idji nezocarãa cawabimãrẽã dãrãẽne cãrẽda sãwãida.”

⁷ Jesuba jarasia: “jũĩnadua, mãra isabe zeya! Nañ cartade bã bãa dãrãẽne cãrẽda sãwãida. Bio bia bãa jũma nañ cartade jara bã ãjã bãra.”

⁸ Mãra Juaãa. Jũma maãgara unusia idjaba ãrĩsia. Mãwãnacarea mãra bajãnebema nezoca jĩrũ caita chĩrãne barru cobesia bia beadei carea. Mãwã osia idjia jũma maãgara unubida bẽrã.

⁹ Baribãra idjia jarasia: “Jãwã orãdua, ãtebãra ãcõrẽabãra bia beadedua. Mãra ãcõrẽ nezocada jãwã quirua bã quĩrãca, djabarã ãcõrẽneba bedeabadarã quĩrãca, idjaba jũma nañ cartade jara bã ãjã bea quĩrãca.”

¹⁰ Idjaba jarasia: “Nañ cartade bã bãa dãrãẽne cãrẽda sãwãida. Mãra mẽrã erobarãdua jũma dãrãẽne mãwãi bẽrã.

¹¹ Cadjirua o bãra idji cawa cadjiruade badua. Ne jũma ãcõrẽba quĩrãca o bãra idji cawa mãlne badua. Baribãra jipa o bãba ewariza jipa o baida bãa. Idjaba ãcõrẽ itea bia bãra ewariza ãcõrẽ itea bia baida bãa.”

¹² Jesuba jarasia: “jũĩnadua, mãra isabe zeya! Zebãrãde mãa jũmarãa ne diai carea eneya ãdjia opeãda quĩrãca.

‡ 21:24 Druazabema bororãba ne bia eropanara mañ purudaa ededia. Mañ bedeara idjaba nãwã traducida bãa: “Druazabema bororãra mañ purudaa wãnia ãcõrẽba bia beadedi carea.” § 21:26 Mañ versicolura idjaba nãwã traducida bãa: “Idjaba druazabemarãra mañ purudaa wãnia ãcõrẽba bia beadedi carea.”

¹³ M̄ra dji Alpaa idjaba dji Omegaa. * Māba jara b̄la m̄ra dji nār̄bemada idjaba dji j̄r̄urebemada.

¹⁴ Bio bia beaa cacuade j̄lbada t̄ato erobeara. Ādjir̄ara purude eda w̄anida pan̄la nej̄o zocai bai diabarida j̄oni carea.

¹⁵ Barib̄la cadjirua obadara, j̄ābanara, aūdua obadara, m̄iā beabadara, j̄awaba ōda āc̄or̄ē ēp̄ēbadara, idjaba sewa oya beara j̄ūma dajadaare duanenia. †

¹⁶ M̄ra Jesua. Baj̄ānebema nezocada diabuesia j̄ūma mālḡara djabar̄ā beaza jaram̄r̄ēā. M̄ra Davideba zedaa, idjideba tununaa. ‡ M̄ra Diapedabema Ch̄īdau Uruga B̄la abadaa.”

¹⁷ Āc̄or̄ē Jaureba, Oveja Zaque quima abada bida n̄w̄ā jara pan̄la: “iZedua!” Māl̄ ūr̄i b̄la jaraida b̄la: “iZedua!” Dji opichia b̄la zeida b̄la baido zocai bai diabarida dom̄r̄ēā. Māl̄ baido do quir̄iā b̄la bari doida b̄la.

¹⁸⁻¹⁹ Nāl̄ cartade b̄l̄ b̄la d̄ār̄ēne c̄ār̄ēda s̄āw̄āida. Nāl̄ cartade b̄l̄ b̄la ūr̄i bear̄ā m̄ā jaraya: bariduaba nāl̄ cartade b̄l̄ b̄la aūdu jaraib̄la, Āc̄or̄ēba nāl̄ cartade bia m̄igai jara b̄la idjira bia m̄igabiya. Idjaba bariduaba nāl̄ cartade b̄l̄ b̄la mār̄i awara jaraib̄la, Āc̄or̄ēba idjia nej̄o zocai bai diabaridebemada idu j̄obiēa idjaba Āc̄or̄ē purude eda idu w̄abiēa. Māl̄ nej̄ōnebemada, māl̄ purudebema siēa nāl̄ cartade b̄l̄ b̄la.

²⁰ J̄ūma nāl̄ cartade b̄l̄ b̄la Jesuba w̄ār̄āna a b̄la. N̄w̄ā jara b̄la: “iW̄ār̄āda m̄ra isabe zeya!”

Bia b̄la isabe zeida. § iZedua dair̄ā Boro Jesu!

²¹ M̄ā quir̄iā b̄la dadjir̄ā Boro Jesuba idji biadeba j̄ūma b̄r̄āra careba baida.

* 22:13 Griego alfabetode alpara dji nār̄ābema letraa, omegara dji j̄r̄ūarebema letraa. † 22:15

Cadjirua obadar̄ā. Griego bedeadē b̄l̄ b̄la “usa.” ‡ 22:16 Isaía 11:1-10. § 22:20 Griego bedeadē b̄l̄ b̄la: “Am̄én.”